Predicador

Aurea Roſa ſuper euangelia.

Aurea Roſa pre-

clariſſimã totius anni, tam feſtinaliũ ꝙ tpaliũ cõtineus euãgeliorũ declarationem: ſecundũ ritũ ordinis Predicatorũ, necnõ ⁊ curie, Per acutiſſimũ theologie ſacre lumẽ doctorẽ, ⁊ magiſtrũ Siluestrem de Prierio pedemontanũ ſacri ordinis predicti profeſſorẽ: Flores ⁊ Roſas cunctarũ expoſitionũ ſanctorũ doctorum ſuper eis in lucem exiliens. Premiſſis: Tabulis ⁊ Repertorio materias predicabiles egregie luculenterq; indicãtibus. Que omnia nunꝙ admodum caſtigatoria ſunt excuſa.

1547

Predicador

Aurea Roſa ſuper euangelia.

Aurea Roſa pre-

clariſſimā totius anni, tam feſtinaliū ꝙ tꝑaliū cōtinens euāgelioꝝ declarationem: ſecundū ritū ordinis Predicatoꝝ, necnō ⁊ curie, Per acutiſſimū theologie ſacre lumē doctorē, ⁊ magiſtrū Silueſtrem de Prierio pedemontanū ſacri ordinis predicti profeſſorē: Flores ⁊ Roſas cunctarū expoſitionū ſanctorū doctorum ſuper eis in lucem exiliens. Premiſſis: Tabulis ⁊ Repertorio materias predicabiles egregie luculenterq; indicātibus. Que omnia nunꝙ admodum caſtigatoria ſunt excuſa.

1547

¶ Jacobi Huyon trecenſis in Auree Roſe commendationem epigramma.

Hec roſa nectarei q̄ fluxit ab vbere fontis
Nunc viget: ac rutilo clarioꝛ igne micat.
Tēpoꝛe cōtinuo varios diffundit odoꝛes:
Purpureum qꝫ ſuū tollit ad aſtra caput.
Argutū ſpecimen ꝑducens: explicat omne
Quod fuit obſucrū pluribus ipſa viris.

¶ Incipit Tabula

ſcd̄m oꝛdinē alphabeti cōplectens oēs materias pꝛedicabiles ſeu tractabiles taꝫ de tpe q̄ꝫ de ſanctis in hoc opuſculo contentas.

¶ De litera A.

Amoꝛ dei eſt magn⁹ ꝓpter quatuoꝛ. fo. ccxij. B
Apire multipliciter capitur. fo. ccxiiij. A
Apl'i q̄uo nouerūt ea q̄ erant fidei. fo. ccxxij. C
Amoꝛ dei ad hominem oſtenditur in tribus. fo. ccxix. H
Auditoꝛes verbi dei quatuoꝛ debent habere. fo. ccxxxvj. L
Arboꝛ fructifera eſt duplex. fo. ccxlj. C
Arboꝛ iterum eſt triplex. fo. eodē. K
Appꝛopinquat chꝛiſtus eccleſie tripliciter. fo. ccxlv. B
Aſpis allutie declarantur. fo. ccl. B
Actuum ſpiritualium tria ſunt pꝛincipia folio. cclij. I
Agētia ſuboꝛdinata ſunt tria. f. cclvij. B
Angelus qualiter viſibilem ſe exhibeat. folio. cclxxvij. L
Aliquid dicitur de veritate humane nature dupliciter. fo. ccxciiij. B
Aqua lateris xp̄i vn̄ ꝓceſſerit. f. ccxcix. D
Adoꝛatur aliquid adoꝛatiōe latrie multipliciter. fo. eodem. B
Aliquid annuntiat de aliquo multipliciter. fo. cccij. A
Abſolutionis verba q̄ ſint. fo. cccxlv. M
Antichꝛiſtus habebit angelū cuſtodem. folio. ccclxij. E
Angeli cuſtodia ad q̄d valeat. fo. 363. B
Autoꝛitas eccleſie eſt regula fidei. folio. ccclxx. I
Angeli gaudent de penitentia peccatoꝛis. fo. cccvj. I
Adoꝛare imagines qualiter liceat. folio. cccxxiij. L
Alee lud⁹ an ſit ſēp moꝛtalis. fo. 334. D
Alee ludum inſpectoꝛes an peccent. folio. cccxxxiiij. E
Apparitio poteſtatis chꝛiſti in iudicio conſtat ex multis. fo. xiij. L
Amen amen dico vobis an ſit iuramentum. fo. xiiij. D
Annuntiatio per angelum fieri debuit multis cauſis. fo. xvij. B
Anna tres habuit viros. folio. xxj. H
Angeli qualiter dant gloꝛiam deo. folio xxxiij. H
Apud ſignificat quatuoꝛ. fo. xxxvij. H
Anne beatiſſime ꝯmendatio. fo. xlvj. H
Admiratio duplex. fo. lxv. D
Angeli quater ſeruierunt chꝛiſto in mūdo ſpecialiter. fo. lxxxviij. E
Angel⁹ caret q̄titate cōtinua. fo. xcviij. F
Angelus dupliciter monetur. fo. eod̄. B
Anna mater marie tres habuit viros. folio. cix. D
Aqua ſaliēs q̄r d̄r dꝫ intelligi. fo. cxxviij. C
Aqua duplex. fo. cxxxiij. A
Apparuit xp̄s in reſurrectione ſepties. folio. clxxxvij. F
Ambulatio oꝛdinata eſt reſurrectionis ſignum. fo. clxxxviij. K
Analogia quid ſit. fo. ij. L
Allegoꝛicus ſenſus. fo. iiij. B
Allegoꝛia multas ſpecies hꝫ. fo. eodē. B
Antifraſis diffinitio. fo. eodē. H
Antiſmos. fo. v. A

¶ De litera B.

Benedicēdus eſt cibus ꝓpter tria. fo. ccxxxix. K
Bona quatuoꝛ de⁹ nobis cō miſit. fo. cclxix. F
Beatitudo vna non poteſt eſſe maioꝛ alia. fo. cclxxxviij. L
Beatitudo eſt triplex. fo. ccclxv. L
Beatitudinibus coꝛreſpondent ſeptem pꝛemia. fo. ccclxvj. B
Bona facta i moꝛtali qualiter ſe habēt. folio. cccxviij. D
Beatus multipliciter poſſidet regnum. folio. xc. B
Bonoꝛuꝫ ꝛ maloꝝ differētia. fo. cxiij. H
Baptizari debuit chꝛiſtus baptiſmo Joannis. fo. lviij. B
Baptizatus eſt chꝛiſtus cōueniēti etate. fo. eodem. H
Bethleē q̄re xp̄s voluit naſci. fo. xxxij. L

¶ De litera C.

CReatũ agẽs ꝛ increatũ quomodo differũt. fo.ccxxiij.G
Cõniuia fiunt propter multa. fo.ccxxv.E
Chaos multa deſignat. folio. ccxxvij.D
Cena quadruplex. fo.ccxxviij.K
Compelluntur aliqui dupl'r. fo.ccxxx.A
Cauſa duplex. fo.clxxviij.L
Contemplatiuam vitam cupiens debet eſſe ſolitarius. fo.cclxxix.L
Currendum non eſt ad miracula concurrentibus duobus. fo.ccxcvj.M
Cerimonialia ꝛ prophetias chriſtus impleuit. fo.ccclvij.B
Crux duplex. fo.ccclxxvj.G
Corpora formaliora ſũt ſupiora. ccciij.M
Celoꝝ aliq̃ ſunt viſibiles alij nõ. ccciij.A
Celũ motũ eſt in aduẽtu xp̃i. fol.cccxij.K
Crux adoratur tripliciter. fol.cccxxiiij.E
Corpus chriſti myſticum diſtinguitur tripliciter. fo.iij.D
Cedar fuit filius hiſmaela quo deſcẽderunt ſaraceni. fo.j.E
Crucis apparitio in iudicio. fo.xiij.H
Commendatio Joannis a xp̃o. fol.xv.D
Calices tres hʒ de⁹ in hac vita. fo.cxj.A
Correctio duplex. fo.cxxij.A
Corrigendi tempus. fo.eodem.G
Corpus qualiter organizatur in vtero. folio. cxxxvj.L
Cecus efficitur peccator a trib⁹. cxliij.K
Confeſſio triplex. fo.xlvj.K
Circuncisionis preceptum quare datum eſt. fo.xlvij.H
Circunciſionis vulnus qualem effectum habebat. fo.xlviij.A
Circuncidi voluit xp̃s ꝛ quare. f.xlviij.K
Circunciſio eſt imperfectior baptiſmo. folio. xlix.B
Calciatus an incederit xp̃s. fo.xxix.K
Clarificatus eſt xp̃s tripliciter. f.clxiij.A

De litera D.

DIuina ſub figuris corporũ vilium q̃ nobilium magis debent tradi. fo.vij.L
Dormit deus ſemper alicubi. fo.lxvij.A
Denarius qualiter de⁹ dicitur duplici cauſa. fo.lxxj.H
Dãnãdi an plures q̃ ſaluandi. fo.lxxij.I
Diligere proximum tenemur multiplici ratione. fo.lxxix.L
Damnati vellent mutare ſtatum ſuũ: ſed non ſaluati. fo.ccxxvij.F
Diabolus poteſt facere oẽs effectus naturales. fo.lxxxvij.G
Detrahebãt iudei miraculis chriſti dupliciter. fo.xciij.B
Diabolũ eſſe mendacem dupliciter intelligitur. fo.xcvij.E
Dominari dupliciter ſumitur. fo.cx.G
Diabolus ingrediens hoĩem quare impedit ſenſus. fo.cxvij.L
Demonũ eiectores tria genera inueniebantur. fo.cxviij.H
Diſcipuli manus non lauabãt ꝛ quare. folio. cxxiiij.G
Dedicatio fuit triplex i hierl'm. fo.clv.L
Dextera a tribus modis capit. fol.xc.G
Diuitie incitant ad quatuor peccata. folio. ccxx.H
Diuitis mali iniqua fuit petitio. folio. ccxxvij.G
Delitie ſpirituales habent tres gradus. folio. ccxxix.G
Diuina ſapiẽtia dr multipl'r. fo.ccxxxij F
Diuitie dicuntur mãmona iniquitatis. folio. ccxliiij.F
Diligere deum debemus multiplici ratione. fo.cclxij.E
Dedicationis euãgelium qualiter exponitur. fo.cccv.H
Deſperatio eſt pena maxima. f.ccclxx.F
Diſcipulum chriſti tria licet habere. folio ccclxxv.C
Diſcipulus xp̃i quis dr dupl'r. fol.eod.D
Deſtructio hieruſalem fuit figura deſtructionis mundi. fol.eo.M
Docere ſcripto melius eſt q̃ verbo. folio. cccvij.F

De litera E.

EXauditur peccator dupliciter. fo.cxliij.D
Elecmoſyna dʒ fieri in duplici neceſſitate. fo.cccxliij.G
Etates hominis ſunt ſex. folio. cclviij.F
Ego ſum panis vite qualiter intelligitur. folio.ccvj.E
Enigma quid ſit. fo.iiij.H
Equiuocationis ꝛ fallacie diſtinctio. folio.v.A.
Expoſitio ſup hoc verbo virtutes celorum mouebuntur. fo.xiij.F
Elecmoſyna dʒ eſſe occulta. fo.lxxxj.D
Elecmoſyne verſus. ibidem.
Eſurientes impleuit bonis. qualiter exponitur. fo.xxiiij.A

De litera F.

FIdes vʒ ad m'ta. fo.xxij.M
Fructuum triplex differentia folio. lxxxv.F
Frater ſoror ꝛ magiſter xp̃i q̃s efficitur dupl'r. fo.xcv.D
Filius prodigi nõ erat dignus nomine filij propter quinq̃. fo.cxv.H
Febricitãs eſt aĩa peccatrix. fo.cxxvj.L
Febres comparantur diuerſis peccatis folio. cxxvij.G
Fleuit Chriſtus in morte lazari ꝛ quare. folio cxlvij.E
Fenerator dupliciter capitur. fo.clix.L.
Factum quid ſit. fo.liiij.H
Filij cõiter ſunt ſicut pr̃es. fo.ccclxvj.D
Fecit potentiam in brachio ſuo. qualiter exponitur. fo.xxiij.H
Filij lucis dr̃ boni multipl'r. f.ccxliij B
Fleuit xp̃s pluries. fo.ccxlv.M
Fragmenta panis voluit deus colligi ꝛ quare. fo.cclxxiiij.L.

De litera G.

GAudiũ angelis de noſtra conuerſione. fo.ccxxxij.L
Glorificatio iuſtorum que ſit. folio cj.L.ꝛ.M
Gratiã fecit nobis de⁹ dupl'r. fo.xliiij.D
Gratia triplex fuit in xp̃o. fo.lvij.E

De litera H.

HOminis ſpũalis ad deũ eſt triplex aſſimilatio. f.xliij.B
Herodes turbat⁹ eſt ꝑpter duo. fo.liiij.D
Humilitatis tres gradus. fo.xxiij.A
Herodes tres fuerunt. fo.xiiij.K.
Hominis ſtatus eſt triplex ſm̃ rationẽ. folio lvj.C
Homo in ſtatu innocẽtie fuit dragma folio. ccxxxij.G
Honores incongrui non debent appeti. folio. cclix.M
Homo docendo populũ qualiter ſe habere debeat. fo.cclxxxiij.B
Hõ p ſenſus cognoſcit res. fo.xxxv.K
Hereſi conſummate multa requirũtur. folio. cclxxxv.D
Hereſis cauſa cognoſcitur. fo.eo.H
Herodis crudelitas tripliciter declaratur. fo.cccliij.E

De litera I.

ILlicitũ triplex. fo.ccxx.M
Judicium quãdo eſt licitũ. folio. ccxxxiij.D
Ignorantia regnauit in populo iudaico. fo.ccxxxvij.A
Ira an ſit ſemper pctm̃. fo.ccxxxvij.K
Ire gradus ſunt tres. fo.ccxxxviij.C
Judeorum filij virtute dei demones eijciebant. fo.cclxxxviij.H
Incantiones vnde habeant efficaciam ſanatiuam. fo.cclxxviij.A
Jheruſalem deſtructio. fo.ccclxxiiij.D
Judicij generalis ſigna. fo.eo.G
Ingratitudo habet tres gradus.
Jeiunandi modus q̃s ſit. fo.cccxxj.F
Indulgẽtie qual'r valeãt. fo.cccxxiij.B
Impotens quis dicitur. fo.cccxxxvj.B
Jheruſalẽ a multis diuerſis nominib⁹ fuit nominata. fo.ix.F
Juſtificando impium infunduntur oẽs virtutes. fo.xj.C
Judicium vniuerſale precedẽt multa ſigna. fo.xij.B
Joannes ſignificat populum hebraicũ duplici ratione, folio.xv.G
Joannes dicitur angelus triplici ratione. fo.xvj.K
Juſtitia legalis dicitur dupl'r. fo.lxix.K
Judicatur homo immediate poſt mortem. fo.lxxxix.D
Judicandi ſunt quinq̃ modi. fo.eo.B
Judicabunt homines aliqui cum xp̃o

duntur multa in ſcriptura. fo.vij.H
Preſſura bonorum in iudicio erit prior. folio.xiij. D
Premium dicitur denarius. fo.lxx.A
Penitentia diuerſis horis operarios ad vineam conducit. fo.lxx.L
Predicator eſt velut cophin9. f.lxxiiij.F
Peccati ſeruus homo dicitur. fo.xcvj.C
Paſſionem chriſtus predixit multiplici ratione. fo.cix.A
Primatū eccleſie concupiſcere an ſit malum. fo.cx.L
Peccatum futurum dupliciter poſſum9 publicare. fo.cxxij.C
Prohibet xp̄s demonibus ne aſſerant eum eſſe chriſtum. fo.cxxvij.F
Pecuniā quare habuit xp̄s. fo.cxxix.A
Predicare poſt prandiū an ſit malum. folio.cxxxiij. H
Peccator an alium peccatorē poſſit corrigere. fo.cxxxiiij.G
Pena duplex ſecundum ſanctum Thomam. fo.cxl.M
Poteſtatem gratiam ſuſcipiendi dedit deus dupliciter. fo.xliij.D
Preſentationi xp̄i in templo fuere quinq̄ perſone. fo.xlvij.B
Peccatum originale tria complectitur folio.xlviij. C
Perdimus chriſtum ſepe propter quatuor. fo.lxj.F
Perditus Jeſus ab anima: recuperatur per quatuor contraria. fo.eodem.L
Preceptum dn̄i eſt triplex. fo.lxiiij.D
Peccati debitum deus dimittit multipliciter. fo.clx.A
Prophetie quid requiratur. fo.clxij.G
Petrum permiſit deus cadere et quare. folio.clxxv. A
Pilatus liberare chriſtum voluit multiplici cauſa. fo.clxxix.B
Pati chriſtum oportuit propter multa. folio.cxc. B
Panem chriſt9 benedixit in emaus propter tria. fo.eodem.K
Petimus dupliciter in nomine chriſti. folio.cciij. K
Predicatio euangelij chriſti dupliciter capitur. fo.ccvij.L

¶De litera. Q

Quinq̄ panes exhibet nobis chriſtus. fo.cclxxiiij.J
Quadraginta diebus: quare chriſt9 ieiunauit. fo.lxxxiiij.G

¶De litera. R

Religionē igredi: q̄s pōt tripliciter. f.cccxlviij.E
Regnum dei eſtati comparatur. fo.xiiij.D
Regnum celorū aliquādo ſumitur quatuor modis. fo.lxvij.G
Religioſi an pugnent cōtra ſindereſim. folio.ccclxxvij. G
Regio triplex. fo.cxiiij. D
Reges tres an ōferebāt coronas. f.liij.B
Regum quilibet obtulit munera tria ratione multiplici. fo.lv.F
Reconſiliationem humane nature fecit deus propter duo. fo.xxiiij.D
Reſurrectio chriſti nō debuit omnibus manifeſtari. fo.clxxxvij.F ⁊ G
Reconciliatio fratris an ſit ſemper fienda. fo.cccvij.B
Reſurgere xp̄m fuit ꝯueniēs. f.clxxxvj.G
Res emitur aut venditur dupliciter. folio.cccxxxj. M
Reſurrexit chriſtus cum corpore glorioſo ⁊ quare. fo.clxxxvij.B
Rogatur chriſtus dupliciter. fo.cciij.G
Regul9 ſumit trib9 modis. fo.cclxvij.D

¶De litera. S

Sacramentū altaris a quibus dēat ſumi. f.ccxxiiij.H
Sacramentū altaris quare fuit inſtitutum. fo.eo.G
Serpenti aſſimilatur chriſtus multiplici ratione. folio.ccxxiij. A
Sancti qualiter ſuſcipiunt animas. folio.ccxliiij. J
Sabbatū tripliciter ſumit. fo.ccxlviij.F
Saliua triplex. fo.cclj.C
Septuagieſſeptics quomodo intelligitur. fo.cclxviij.L
Sanabat chriſtus animam ſicut corpus. folio.cclxxiij. L
Sanguis reſurrectionis quis fuerit. folio.ccxc. K
Sanguis dicitur de integritate humane nature. fo.ccxciiij.L
Sanguis exponit dupliciter. fo.ccxcv.J
Sanguis in Cruce effuſus fuit diuinitati vnitus. fo.ccxcviij.E
Sanguis chriſti pars dicitur eē in terra tripliciter. fo.ccxcix.E
Spiritumſanctum dare nō debuit Chriſtus apoſtolis cum adhuc eſſet cum eis. folio.cccj. K
Sentire ⁊ intelligere qualiter ſunt operationes immanentes. fo.ccciij.D
Spiritusſancti miſſio nō intelligit ſcd̄m miſſionem imaginariam. fo.ccciiij.D
Sapientes multi iudeorum cōuerſi ſunt. folio.cccx. G
Signa data ſunt fidelibus non infidelibus. fo.cccxvj.K
Sermo chriſti tria comprehendit. folio.ccx. A
Spiritus aduocatus dicitur. fo.ccxj.D
Scripture claues habentur per ſeptem regulas. fo.j.A
Scriptura diuina aliquādo cum bonis commendat bonos. fo.j.B
Scriptura ſacra aliquando ponit vnum tempus pro alio quatuor modis. fo.j.H
Scripturam cum difficultate attēdimus duplici cauſa. fo.ij.D
Scripture ſenſus ad quatuor reducūtur. folio.ij. K
Senſus literalis quis ſit. fol.iij.G
Senſus literales ſunt plures in eadem litera. fo.v.C
Salomon xp̄i figura tripliciter conſyderatur. fo.v.K
Senſus ſpiritualis quis ſit. fo.vj.D
Solis obſcuratio in iudicio dupliciter accipitur. fo.xij.H
Seminator eſt chriſtus. fo.lxxiiij.D
Scriptura oleū nominatur. f.lxxviij.M
Scandalum duplex. fo.cxxv.H
Scitis ſpiritualis tripliciter accipitur. folio.cxxx. A
Sal9 ex iudeis fuit tripliciter. f.cxxxj.A
Similitudinarie quare chriſtus loquebatur. fo.cxxxij.D
Signum tripliciter accipitur. fo.xj.L
Stella regum an fuerit nouiter creata. folio. liiij.D
Scientia quadruplex fuit in chriſto. folio.lvij. G
Spiritusſancti dona columba deſignat. folio.lix. G
Spiritusſanctus ſuper apoſtolos apparuit propter duo. fo.eodem.K
Sanctitas dicit duo. fo.xxiij.G
Seculum ſemper ſtat. fo.lxxj.B
Silliqua quatuor ſignificat. fo.cxv.A
Sabbatum dedicat virgini. fo.lxxxiij.D
Suſcepit iſrael puerū ſuum exponitur. folio.xxiiij. A
Sanguis in muliere eſt triplex in indiuiduo. fo.xxx.F
Somnijs credere faciliter leue eſt. folio. xxxj.E
Spiritusſanctus quare nō dicitur pater chriſti. fo.eodem.G
Soles tres apparuerunt in hyſpania. folio.xxxiij. K
Sanguinem fudit chriſtus multoties. folio. clxxxj.H
Spiritumſanctū trina vice dedit Chriſtus. fo.cxcviij.B
Sarcoſinos quid ſit. fo.iiij.M
Stelle plures ſunt maiores tota terra. folio. xij.K

¶De litera. T

Temporis circunſtantia qualiter aggrauat peccatum. fo.cccxlvj.H
Textus habet duplicē ſenſum. fo.j.G
Textus ſcripture an ſecundū quatuor ſenſus exponitur. fo.vj.D
Tabula ad euangelia perquirenda in hoc libro. fo.viij.G
Turbe tres honores fecere chriſto ī palmis. fo.xj.D
Tentari chriſtum fuit conueniens multiplici cauſa. fo.lxxxiiij.C
Tentatio agit trib9 modis. fo.lxxxiiij.E
Templum dupliciter dicit. fo.lxxxiiij.C
Turbam in deſerto chriſtus quatuor modis ſatiauit. fo.cccviij.E

¶De litera. V

Vani homines auertunt ſe a iuſtitia. fo.ccclxvi.B
Veſtimẽta q̄n ꝙ humana rephenſibilia.fo.ccxxv.D
Veſtimentis pretioſis nõ dʒ homo gloriari.fo.eo.I
Venialia cõparãt feſtuce. f.ccxxxiiij.M
Veſtimentum chriſti dicitur myſterium incarnationis. fo.cclxxiij.E
Voto quid requiratur. fo.cccxlviij.B
Viri perfecti erant ſequentes pauperta-tem. fo.cccliij.M
Veſtis nuptialis que ſit. fo.cccxvi.E
Venditio qualiter debeat exerceri. fo-lio.cccxxv. F
Vendere poteſt qui rem quãtum poteſt concurrentibus tribus. fo.ibidem.F
Vſure diffinitio. fo.cccxxviij.A
Vniuntur Chriſto aliqui diuerſimode. folio.i. C
Virgo beata fuit annorum.xiiij.quando gabriel eam ſalutauit. fo.xvij.F
Virgo volens mariam imitari conditio nes quinqʒ debet habere. fo.xviij.H
Verbum dei eſt multiplex. fo.lxxiiij.B
Verbum aſſimilatur ſemini iacto in ter-ram propter multa. fo.lxxiiij.I
Verſus continentes ieiunij ritum. fo-lio. lxxviij.K
Vinea ad hoc quod fructificet multa re-quiruntur. fo.cxij.D
Vigiles ꝛ cuſtodes noſtri eſſe debemus folio.cxix. H
Verba chriſti dicuntur verba gratie. fo-lio.cxx. D
Vinum quadruplex. fo.lxi.E
Vinum in nuptijs an eſſet albũ. f.lxij.D
Verbi differentia. fo.xxxvi.A
Vita ſumitur duobus modis.fo.clxiij.K
Vado ad patrem qualiter exponitur. fo-lio.cciiij. B

De litera. X

Xp̄s diſcretior fuit ceteris ho-minibus. fo.ccxxviij.D
Xp̄s tripliciter apoſtolos vo-cauit. fo.ccxxxv F
Xp̄s in ſua reſurrectione aſ-ſumpſit quod fuit neceſſarium ad perfe-ctionem humane nature. fo.ccxcviij.K
Xp̄s probat ſe eſſe deum. fo.ccclvi.A
Xp̄s quare dicitur agnus. fo.ccclxxiij.A
Xp̄s aduentus ſui hieruſalem ſigna de-dit. fo.x.A
Xp̄s tria dixit de Ioanne. fo.xvi.B
Xp̄s habuit triplicem plenitudinem. fo-lio.xix. A
Xp̄s quater fuit illuſus. fo.lxxvi.C
Xp̄s voluit deſponſata naſci. fo.xxx.C

De litera. Y

Yppocritarum venenum eſt multum nociuum. fo.ccxl.H
Yppocritarum opera cognoſcuntur. fo-lio.ccxlj. A
Ypocritarum tres fructus. fo.eodem.F
Ymago nulla poteſt eſſe ymago dei. fo-lio.cccxlv. K
Ymagines quare fuerunt ordinate a chri-ſto. fo.cccxxiiij.D
Yſaye prophetias dicitur liber quadru-plici ratione. fo.xxvi.D
Ymagines fuerunt introducte a chriſto. folio. cccxxiiij.E

De litera. Z

Zacheus an fuerit ex ꝓgenie abrae. folio.cccl. L
Ƶtractus differentia. cccxlv.B

Finis tabule materiarum pre-dicabilium decretis queſtionis que habẽt ſingularem tabulam et inſignem.

Ad inclytũ comitem militemqʒ clariſſimũ Ludouicũ Thieneſ Vincẽtinũ Reuerendi patris Magiſtri Silueſtri Prieratis: almi ordinis Predicatorũ. In
A Auream Roſam Prefatio.

Non poſſum generoſe comes: miſeſqʒ clariſſime natura: pfeſſione: necnõ inuidorũ muſſitationibus ꝓpedit⁹: mei pectoris arcana reſerare nec quem mẽte concepi: lingua proferre ſermonem. Nã cunctis execrabilis; eſt nõ ſolũ falſus atqʒ adulatori⁹: ſermo: ſed verus quoqʒ modo blandiẽtis ſpeciẽ pre ſe ferat mihiqʒ precipue cui adeo ſemper horrori fuit ſubdola ꝛ palpans adulatio: vt pleruͤqʒ ac ſepius affabilitati qua quis ad
B amicos verbis ſeſe habet ꝛ moderatur (vt decet) minus quem virt⁹ ipſa requirat indulgeam. Sed neqʒ me veritatis inſuperabilis ꝛ immenſa virtus: tam etſi (Ioãne os auri teſte) inuictis pectoribus violentiam facit. atqʒ illa cogit: in laudes artiſſima ſilentia rumpere: et effringere compuliſſet: ſi nõ te vnũ preſtantiſſimo ꝛ ampliſſimo honore dignum ꝛ noſtro qualicũqʒ munuſculo offerendum merito ꝛ iudicaſſem ꝛ delegiſſem. Nemo quippe niſi demens aut inuidus egre tulerit: quin potius equo animo prudens ꝛ optim⁹ quiſqʒ ſuſcipiet
C ſi iudicij mei ꝛ pro hereſis cauſas ediſſeram: ac perinde calamo quippiam dilabatur: quod laudem ſonuiſſe contigerit. Quis enim credi velit inſci⁹ vel iudicaſſe vel delegiſſe. Profecto tam vecordis animi eſt nemo Baptiſſime nihilominus et quã breuiſſime ſi qua emerſerint ſeu verius irrepſerint actionum merita: virtutũqʒ ſplendores D attingã. Neqʒ enim is ſum aut me eſſe crediderim: qui huius alme ciuitatis ſeu thienei generis vel certe magnificentie tue preconia que per omnem Italiam nunc et olim celeberrima ſonuere: elucubrare: aut velim aut poſſim: quippe qui id mihi ꝛ incongruum et impoſſibile iudicarim. Grandes etenim rerum materias ingenia parua nõ ſufferũt: nec poſſunt epiſtolari breuitate vel anguſtia comprehendi. Pauciſſimis nihilominus meã obſeruãtiam in te: ac thienenſes vniuerſos: quicque animo nuperrime E celitus illapſum ſit: innotuiſſe velim. Si autem quemadmodũ philoſophorum princeps Ariſtoteles teſtatur homines incognita prius inſolitaqʒ mirantur. Precipue vero cum repente mentis ante aciem magna ardua ingentia ve conſtiterint: ſicqʒ ſtupor ac extaſis indagatricem rerum mentem cõſtituit: acri iudicio omne quod tuũ quod Thienẽſium: quod Vincentie eſt: explorare me vis nature cogit. Nã cum ex ſtudiorum matre Bononia quo me diſciplinarum gratia contuleram. Vincentiam remeaſſem: preter: quinimo et contra omnem meum cogitatum: agrum non modo amenſſimum quippe qui campeſter ac montuoſus eſt: et viuacibus aquis irriguus: ſed et F omni pomorum ac frugum genere fertiliſſimum deprehendi. Ciuitatem vero ipſam tanta diuitiarum copia: tanto nobilitatis ſplendore: tanta morum elegantia ſuffertam:

vt ſereni ac rutilantis ridentiſq; ce
li typum meis oculis inferret hec
regio: & contemplari queque tāta:
tanq; inopina rerum varietas im=
pulerit etiam repugnantem. Hic fa
milias quamplures: nobiles: inge=
nuas: īclita ſq; ſanguinis vetuſtate
gloria diuitiarum & virtutum ſplē=
dere conſpexi. Sed quonam pacto
ſit hominum nature confertum: e
plurimis que placent bonis vnum
preceteris beniuolentia: dilectione
& amore proſequi: ipſa me tunc ma=
giſtra rerum experientia docuit.
Nam ex illis omnibus vna Thie=
nenſis meos affectus in ſe cōuertit:
ſiue claritate ſanguinis ſiue morū
facilitate ſeu certe quia nihil tam
incertum nature: quem diligentem
ſe diligere. Hanc & enim mee reli=
gioni deditiſſimam ſi negarint lin=
gue operate ſtantur: quamquam ſe
H quoq; propter ſe obſeruādiſſimam
prebeat: quippe quam non modo.
Vincentie: ſed totius emilie nec=
non ligurie & vt ita dixerim. Italie
decus: gloriam: & ſpecimen fuiſſe re
gum priuilegia apud nos depoſita
imperatorum pontificum teſtātur.
Verum preclaras illuſtreſq; proſa=
pias nonnūq; cerni datur: ſed que
ſtirpitum nebuloſitate maculentur.
De hac vero nihil non magnificū:
non glorioſum: non inclytum lege=
ris. Cūcti fere generis huius alum
ni: ductores armorum: ſeu iure peri
ti vel equeſtri ordine clari: ſepiſſi=
me quoq; comites fuere. Nec vera
loquenti preſentium memoria ſimul
& veterum monimenta teſtimonio
deſunt. Et quidem per plures hoc
preclarum genus ab athenis vrbe
grecie florētiſſima: oppido agri Vi
centini nomen attuliſſe ac temporū
ſucceſſu ſublata colliſione vocabu=
loque corrupto: necnon latino ſer=
mone conſequente vulgarem ab eo
dem nomen Thieneum ſuſcepiſſe
volunt. Sed quia id nec verum nec K
impoſſibile facile affirmauerī: ad
mihi exploratiſſima cōuertor. Tres
quippe germanos (ſilentio premiſ=
ſis antiquioribus) claros equeſtri
atq; aurato ordine extitiſſe. Vin=
centium: marcum: & meliorantiam:
ſcripture veteres aſtruūt: Inclyto
martyri chriſti. Vincētio in thiena
rum oppido: baſilicam cum iurepa
tronatus iſti fundarūt: quo preſen=
ti quoq; tēpeſtate clarus miles ac
doctor Leonardus necnon celeber
rimus iuris interpres Alouiſius / L
fratreſq; potiuntur. Sed ne volu=
men cogamur efficere Vincentij ac
meliorantie genus tāntūmodo quā=
tū preſentis eſt operis ex parte teti
giſſe ſufficcerit. Hic generoſus eq̄s
Vincentius duo clara ſydera gene
rauit: Marcum ſcilicet auratū mi=
litem & Simonem petrum non mi=
litē ſolū: ſed omni quoq; humano
iure doctiſſimum. Is ſub dominis
ſcaligeris tanta gloria: tanta au=
toritate: tanta deniq; potentia cla=
ruit vt Maſtinum veronēſiū prin=
cipem eliminatum principatu a fra
tre degenere: proprijs viribus ad
perditum iam imperium reuocarit
quo motus facinore Maſtinus to= M
tius imperij vices eidem contule=
rit. Huius ſcobolem ſi percutere ve=
lim mihi citius temp9 abibit q̄ ge=
ſtarum rerū glorioſa facinora. Hic
nāq; maximus ille iuriſconſultus
Agutio prodijt: q̄ virtutis probita
te romam accitus primum ſacri pa
latij auditor effectus: dehinc ve=
ro rote: & tandem ad hiſpaniarum

regem legatus cum geſtarum re=
rū gloria clarus euaſiſſet pileo do
natus: in ipſo regreſſu vita funct9
eſt. Hinc quoq; Joānes ille cogno
mento taurus Agutionis germa=
G nus: iuriſcōſultus acerrimus & vir
per cuncta laudabilis. Hic a rege
Karolo neapolim conſiliarius ac=
cerſitus: primum quidē eſt milita
ri gloria in ſolēni triumpho necnō
multis oppidis ciuitatibuſq; do=
nat9. De hinc vero adoptat9 in re=
gem: et filium regine pannonie ſed
negat9 a populo parthenopem de=
nuo petēs: necdū pubeſcentē La=
diſlaum Karoli filium: quem domi
nandi libidine apud gaietā mater
relegarat: ſuo conſilio quoq; fretū
ſuffragio ſedib9 et regno paternis
(illa negante) reſtituit: a quo prero
H gatiuis innumeris decoratus: et vi
ce rex in expeditionem contra tuſ=
cos rege properāte deletus eſt. De
hinc quoq; poſt regis interitū Me
diolanum per virtutum comitem
cū maxima gloria deductus Phi=
lippi marie ducis tutor & guberna=
tor fauſte & q̄ glorioſe fuit. Ac tan=
dem longo ſenio fatigatus: plenus
dierum: plenior glorie: pleniſſimus
meritorum dulcem patriam reui=
ſcēs poſtea q̄ in cenobio ſancte co=
rone. Predicatorum ordinis ſacel=
lum perfecit: quod apoſtolorū in=
ſcribit auroq; veſtiuit ſumptu ma=
gnifico vniuerſam ciuitatem ſufu=
ſam lachrymis derelinquens in ea
quā fabre fecerat baſilica tumula=
tus: ſuo cum nepote Marco reqe=
I uit: ſaluatorē expectās et aduentū
glorie magni dei. Hic quis orbis
imperiū & immortales laudes me=
ruiſſe videbat (modo lectio me ve=
ra docuerit) rei familiaris et probi
tatis ſue filios tres heredes potiſ=
ſimū reliquit. Valerianum armo=
rum imperatorem: a quo hi quorū
paulo ante meminimus Alouiſi9
fratreſq; prodiere: necnon Odoar K
dum iuriſconſultum. ex quo Agu=
tio. Cōraduſq; Simonē quoq; iu=
ris humani doctiſſimum: qui cele=
bi philoſopho gaietano autor vite
fuit cui9 doctrinis: magna ſunt ex
parte nutritus. Quippe qm̄ precla
ra volumina in librum phyſicorū:
necnon in librum de anima: de celo
quoq; & mundo: & in librū metheo=
rorum & multa generis eiuſdē po=
ſteris legēda reliqt. Gregorio quo=
que & Roberto ductoribus armo=
rum fratribuſq; vite munus is cō=
tulit. Cuncta nihilominus poſt ha
benda: ſunt clara facinora: quoniā
in clementem omnis noſtra vergit
oratio. Hic nāq; generoſus eques L
meliorantia ſatus glorioſiſſimum
militem iacobū Thieneum genera
uit: cuius eximiam probitatē nec=
non excellentiam ſingularem & im
mortale decus verbo vnico exp̄ſſiſ
ſe velim. Totius quippe ciuitatis
voto hūc illuſtriſſimo Venetorum
ſenatui Vincentie claues ciuitatū
q; dediſſe annui & perennes reddi
tus aurei mille teſtantur: quibus
ſua cū poſteritate donatus eſt. Ab
hoc quatuor effluxere viri ſyderi=
bus clariores: quorum plurimi pe=
tuere meminiſſe Marcus ſuo geni
tori comparandus in gloria comes
inclytus quinti milleſq; tu9 Ludo M
uice mutuiq; germani Jacobi mili
tis parens necnō illius qui rebus
humanis: necdū maturus exceſſit
galeam iuriſconſulti: elegantia cor
poris ingenij celebritate et ſermo=
nis facundia p̄ſtantiſſimi. Is velit

ti ſingulare iubar generi thieneo
perpetuum ſplendorem attulit:dñ
probitatis eius ornamentis impul
H ſus Ceſar:inſigne iouis aquilam
biciptem ferre:epiſtolas candida
cera(decus imperiale)conſignare:
efficere tabelliones:⁊ eos quos il=
legitimos appellamus : legitimos
et facultatum ſucceſſores inſtitue=
re:plurimaqꝫ id genꝰ quinimo co=
mitem eſſe comiteſqꝫ naſci per eum
poſteros contulit. Secundo loco
Ioãnes emicuit eques ac iuris in
terpres:ex quo Leonardus miles
doctorque Iacobus quoqꝫ iunior
eque miles. Tertio vero Clemens
comes mileſqꝫ:ex quo Antoniꝰ ac
Ioãnes comites claruere. Poſtre=
mo vero Antonius eques et cele=
bratiſſimꝰ vtriuſqꝫ iuris interpres
quo Franciſcus comes mileſqꝫ vi=
te primordia ſumpſit. Quid plura?
Deficiet et abibit potiꝰ tempus qꝫ̃
M huius inclyte familie viros precla
ros enumeraſſe contingat. Sed iã
(vt reor)quiſqꝫ perſpicuum cernit
quod huiꝰ magnifice ciuitatis ac
totius Italie decus et gloria fuit
iſta progenies. Oglorioſam ⁊ om=
ni laude efferendam propaginem.
O clarum et ſumma veneratione
proſequendum ſanguinem. O ve=
re nobiles viros. Naz ſi nobilitas
ſanguinis eſt antiquate diuitie:aĩ
vero probitas virtuſqꝫ:quantum
ſunt nobiles hi quorum non modo
diuitie verumetiam nobilitas an=
tiquae probatur:⁊ qui animi virtu
tem hereditatis(vt ita dixerim)iu
re poſſederint. Si nobiliores hi di=
I cuntur qui nobilibus venerationi
et obſeruationi ſunt quid niſi nobi
liſſimi hi qui principio magno pre=
tio ſemper fuere? Eiuſmodi profe=
cto thienenſes conſtat. Nam ſub
ſcalanis ſi non. Petrus Ioannes
taurus ſub comite virtutum : ſub
illuſtriſſimo quoqꝫ Venetorum im
perio Iacobus floruit. Dum iſta K
me contemplantem rapuere ſolem
ac lunam: larumqꝫ ſydus ab vtro
qꝫ deductum cõſpexi. Nam te Lu=
douice mi:gloria probitaſqꝫ genito
ris et aui ſanguis claritas:affluen
tia diuitiarum ſumptumqꝫ magni=
ficentia:numeroſa ⁊ compta fami=
lia:ſed longe amplius morum ve=
nuſtas:⁊ ſingularis clemẽtie ac be
gnitatis ſplendor:ac ſi ſola inter
ſydera extulere. Cui deus optimꝰ
maximus:necnon oſtenſis ac mala
teſtens ſanguis conſortem non mi
nus ornatam moribus quam ſan=
guine claram Adrianam contulit.
Accedit inſuper vtriuſqꝫ ſplendo=
ribus generoſa ſoboles Ioannes
Galeam eque comes:corporis ele=
gantia ſimul ⁊ animi virtute dona
tus:qui cum omni morum honeſta L
te ⁊ ſanctimonia ac ſi omnipotenti
deo in religione famuletur prepe=
ditus et ornatus ſit. Tanto ſtudio
virtutes omnes:precipueqꝫ ſtudia
literarum inſequitur: vt arridente
ſibi vndiqꝫ ſecunda fortuna:volu=
ptates omnes ac vitia:quibus af=
fluere ſolet effrenata iuuentus:cal
caſſe videatur. Et nedum parẽtũ:
ſed iuuẽtutis ac patrie decus ⁊ ho
nor:nõ modo mea verumetiaz om=
nium ſentẽtia cenſeatur. Quapro=
pter me vobis tanta charitate de=
uinxiſtis vt nil gratius duxerim qꝫ̃
veſtris affectibus facere:ſatis qui M
bus omne quod valeo deuoui. Cũ
vero cuncta que retuli ⁊ multo plu
ra mirarer:precipue vero quãtum
tu tuaqꝫ coniũxit:tuuſqꝫ natus di=

uinis verbis oblectamini:adeo vt
pene cuncta veſtra iucunda collo=
quia de diuinis ſint rebus:⁊ quam
maxime ſiqua vigilantiorez ſenſuz
A efflagitant:forte me tua inclyta cõ=
ſors rogarit quod offerre debuiſſez
lectionem:ſcilicet euangelicaz qua
ſeſe animus qua otium tueretur:⁊
ſpiritualibus delitijs refocillatus
aduerſus vitia fortius dimicaret.
Tale profecto aliquid me facturũ:
duz inclyta ciuitas. Ferraria turbi
nibus quateretur: letali valitudi=
ne laborans:altiſſimo tota mẽte de
uoueram. Hec igit̃ ſponſioni:illiꝰ
B vero religioſe petitioni:necnõ ſpi=
rituali ſolatio atqꝫ honori tuo vo=
lens conſulere:tanta animi prom=
ptitudine:tanta mẽtis iucundita=
te:tanto deniqꝫ cordis iubilo id ex=
plendũ ſuſcepi vt tam ⁊ ſi grauiſſi=
mũ onus id ſit:leuiſſimũ dixerim.
Diuina igit̃ gratia ſuffragante ma
num vltimaz laboribus inceci. Su=
ſcipe igit̃ comes inclyte paruitatis
mee per exiguum quidem:ſed ma=
gno corde te ꝑpter elaboratũ opu=
ſculum:qđ per amplius caſtigare ⁊
replere floribus quaz pandere ma=
luiſſem ſi non me preces amicorum
coegiſſem. Morſibus aũt plurimo
rum me obijcio(de inuidis loquor) C
qui proprijs malis ⁊ bonis alienis
torqueri ſolent:ſed ſi amicorum vo
tis obtemperem ſi quoqꝫ vos hac le
ctione profeciſſe nouerim: quẽad=
modum ⁊ appeto ⁊ ſpero id mihi
ſatis ſuperqꝫ gratulabor.

Vale felix.

❡ Incipit Argumentū in Auream Roſam viri eruditiſſimi Magiſtri Silueſtri de Prierio ordinis predicatorum.

Onſueuere diuini verbi ꝓclamatores ac innumera fideliū chriſti multitudo: ſancti euāgelij ſenſum literalē ſymbolicūq; perquirere. Utrorumq; igiť votis pro poſſe facere ſatis inſtitui: ⁊ Auream Roſam q̄ centū circiter latis folijs cōſtet ⁊ q̄ literalis ſenſus odores: myſteriorūq; redoleat: nō ſolū predicatorū ordini verūetiā Romane curie (tabula ſuffragāte) cōmunem elucubrare: Quatuor autē partibus ſiue tractatibus opus oē abſoluam. Horum primus de ſenſibus erit diuinorum eloquiorum: ac regulis exponēdi ſcripturas. Quia eñ ſpūales ſenſus in infinitū excreſcere atq; multiplicari poſſunt: ne in immenſum opus noſtrū proficiſceretur: id egi vt primo tractatu ſuffragāte: necnon quorundā euāgeliorum quadripartita expoſitione quiſq; vel rudis huiuſmodi ſenſuum genera ⁊ agnoſcere ⁊ excogitare poſſit. Secundus vero temporalium euāgeliorū expoſitionem: ſemper quidē literalem: ſepe vero etiā Allegoricam ⁊ Anagogicam ⁊ Moralē cōtinet. Tertio vero loco queſtiunculas: tum theologicas: ac pertinentes: tū etiā morales: euāgelijs: quidē impertinentes: ſed tamen euangelij doctoribus oportunas veluti quodlibet vnū ſubijciā: poſtremo ſanctorū euāgelia erunt perſtringenda breuiſſime: his tantummodo elucidatis: que difficilioribus nobis eſſent implicita. Ea vero poſt antiquorū doctrinā tanti laboris neceſſitas fuit vt omnes ſanctorū expoſitiones vno loco cōgeſte, elucidate: ⁊ cōſonantes quantū lȝ habeantur. Sancte vero romane eccleſie omnia dicēda cōmitto.

❡ Explicit argumentum.

❡ Incipit Aurea Roſa.

☞ Capitulum primum de regulis exponendis ſacram ſcripturam.

A Propter diuini ſermonis ꝓfunditatem q̄buſdā regulis ad intellectū ⁊ expoſitionē euangeliorū opus eſt: q̄s adducit Iſi. in li. de ſummo bono. c. xx. que claues ſctārū ſcripturarū dicunť: eo q̄ ꝑ ipſas ad intellectū earū introducimur. ❡ Prima ergo regula eſt q̄ ꝓpter cōnexionē capitis ad reliqua mēbra: ſeu ad ſuū propriū corp⁹ ſacra ſcriptura q̄ſi ſub vno ↄtextu ⁊ ſub vna ꝑſona loquens: mō loquiť de vno mō de alio. Hui⁹ exēplū habeť Eſa. lxi. ca. Induit inquit me dñs veſtimēto ſalutis: ⁊ indumēto iuſtitie circundedit me q̄ſi ſpōſum decoratū corona: ⁊ q̄ſi ſpōſam ornatā monilib⁹ ſuis. Qđ eñ ibi dr̄ q̄ſi ſpōſum intelligiť de capite. i. xp̄o. ⁊ qđ ſubdiť: quaſi ſpōſam: intelligiť de corꝑe xp̄i ſpūali ſeu myſtico. i. eccl'ia. Silr̄ Cañ. i. c. vbi dr̄. Oſculeť me oſculo oris ſui: q̄r

B melioꝛa ſunt vbera tua vino. Cū eñ diciť oſculeť: verbū eſt ſpōſe. i. eccleſie frui deſyderantis amplexu ſponſi. i. xp̄i. Cū vero ſubiungitur: quia melioꝛa ſunt ⁊c. verbū eſt ſpōſi ſponſam commendātis. Uñ in talib⁹ ſic cōnexis rōne p̄dicta dȝ prudēs lector attēdere: q̄d capiti: ⁊ q̄d mēbrꝭ conueniat. ❡ Scđa regula eſt q̄ diuina ſcriptura aliq̄ñ ſimul cū bonis cōmēdat malos: ⁊ cū malis vituꝑat bonos. Et aliq̄ñ in eodē contextu exprimit q̄d ad malos ⁊ q̄d ad bonos ꝑtineat. Rō iſtius regule eſt: q̄r corpus xp̄i qđ eſt eccleſia multipliciter ſumi pōt vȝ ex his q̄ docet. s. Tho. iij. q. viij. ar. iij. Cū eñ corp⁹ xp̄i dicanť creature rōnales: que ei ſunt vnite ſiue ſint hoies ſiue Angeli: ſicut multipliciter aliq̄ dicunť xp̄o vniri ita multiplex

C eſt eccleſia ⁊ corpus xp̄i. Uniunť autē vt ibidē diciť aliquid xp̄o. ❡ Prima ꝑ gloriā: vt ſcti q̄ iā ſunt i patria. ❡ Secūdo ꝑ charitatē: vt iuſti qui adhuc ſunt in via. ❡ Tertio per fidem: vt fideles pctōres. ❡ Quarto aliq̄ vniunť: q̄r ſunt i potētia vt vniant ⁊ de facto aliq̄ñ vnient vt predeſtinati: q̄ tñ adhuc nō credunt: ſed credent in futurū. ❡ Quinto aliq̄ vniunť q̄r pñt vniri ⁊ tñ nūq̄ venienť xp̄o: vt q̄ nō credūt neq; credēt in poſterum. Quāuis autē q̄nq; modis aliq̄ xp̄o dicanť vniri: tñ actualiter vniti nō ſunt: niſi q̄ vniunť aliq̄ triū p̄mor⁹ modor⁹. Et ſic triplex pt̄

D diſtigui corp⁹ xp̄i myſticū ſcȝ glioſuȝ vt ſcti q̄ ſunt in patria ⁊ nō glorioſum ſȝ tñ verū vt ſunt membra vnita ꝑ charitatē. ⁊ iterum nō glorioſum neq; verū ſed fictū: vt mēbra vnita ꝑ ſolam fidē: q̄ ſunt membra mortua ⁊ arida. Uerū tñ vniti ꝑ ſolā fidē ⁊ vniti per fidē ⁊ charitatem omnes ſunt eccleſia: ſi ↄſideretur modus vnionis qui eſt per fidem qui vtriſq; cōis eſt nō aūt ſi cōſideret modus vnionis q̄ eſt ꝑ charitatē. Sed q̄r iſte modus vnionis ꝑ charitatē eſt nobis incognitus. Hinc eſt q̄ due tñ dicuntur eſſe eccl'ie. ſ. triumphās: q̄ eſt vnitor⁹ ꝑ gloriā. ⁊ militās que eſt vnitorū ꝑ ſ fidē: ſiue tales ſint vniti per charitatē ſiue nō. Et iō eccleſia militans cōtinet bonos ⁊ malos: vñ aſſilať ſagene miſſe in mari in q̄ ſunt boni piſces cū

E malis añq; ad litt⁹ trahať. Mat. xiij. Et ſilr̄ aſſilať agro in q̄ creſcunt cū tritico et zizania ſeu lolia. Mat. xiij. Hac ẽ rōe aliq̄ñ cum bonis cōmodātur mali cōmixti. vt Oſe. xj. Puer iſrael ⁊ dilexi eū. Aliq̄ñ econuerſo boni vituperanť cū malis: vt Eſa. j. Cognouit bos poſſeſſorē ſuū ⁊ aſinus p̄ſepe dñi ſui. iſrael autē me non cognouit ⁊ ppl's meus nō intellexit. Aliq̄ñ etiā in eodē contextu exprimiť q̄d ad bonos ⁊ q̄d ad malos ꝑtineat. ſicut Cañ. j. dr̄. Nigra ſuȝ ſȝ formoſa filie hierl'ȝ ſicut tabernacula cedar ſicut pelles ſalomonis. Uerba eñ iſta ſunt ſpōſe. i. eccleſie q̄ rōne malorū ↄtētor⁹ in ea dr̄. Nigra ſum ſȝ rōne bonorū ſubiungit: ſȝ formoſa. Et qđ ſubdiť q̄ſi ꝑ exēplo: ſicut tabernacula cedar: ad malos referť. Cedar eñ fuit fili⁹ Hiſmael vt hr̄ Ge. xxv. a quo deſcen-

F derūt ſaraceni. Qđ vero ſubdiť ſicut pelles ſalomōis. referť ad bonos. Per ſalomonē eñ hic intelligiť ipſe de⁹ ſm̄ expoſitores cahol. ⁊ hebreos. Et iō pelles eius dicunť pelles q̄b⁹ tabernaculū dñi operiebať: in q̄ hōi colebat deū. Tertia r'la eſt q̄ aliq̄ñ ſub eadē lr̄a accipiť ſenſus hiſto-

ric9 ſeu lr̃alis ⁊ myſtic9. Pro cuius noti-
tia ſciēdū eſt ꝙ ſicut infra patebit. Aliqñ
vna lr̃a ſeu vn9 text9, hꝫ duplicē ſenſum
G lr̃alē. Uerbi grã. dr̄. j. Paral. c. xvij. ⁊ ſunt
v̄ba dei. Ego ero illi in pr̄ez ⁊ ip̄e erit mi-
hi in filiū. Iſte eñ text9 ad lr̃aꝫ itel·igit̄ de
Salomone filio Dauid: cui de9 fuit pr̄ ꝑ
adoptionē: ⁊ ſilr̄ ad literam intelligat̄ de
xp̄o filio dei ꝑ naturā. Et q̄dē ꝙ itelligat̄
ad lr̃am de Salomōe filio Dauid: ptꝫ le
gēti capl̄m illud. Nullus eñ niſi ſtolid9
aliter ſeriē illius textus accipiet. Uñ ⁊ de
Salomōe ab oib9 hebreis lr̃alr̄ exponit̄
⁊ ſilr̄ a catholicis. Qđ āt ēt ad lr̃am itelli
git̄ de xp̄o ꝓbo. Nam ſicut docet Aug. ꝯ
Uincē. donatiſtā: nullus ſufficienter p̄ōt
ex v̄bis ſacre ſcripture arguere ⁊ ꝓbare
niſi ſumat illa in ſenſu lr̃ali. Apl̄s aūt ad
Heb. j. arguit ex p̄dictis v̄bis ꝙ xp̄s fuit
maior angel̄. Et q2 ſufficienter ſupponit̄
ꝓbare ꝯñs ē ꝙ p̄dicta v̄ba accipiat i ſen
ſu lr̃ali: cū ea dr̄ de xp̄o eē dicta. Lꝫ aūt li-
teralr̄ exponat̄ iſte paſſus de ſalomōe ⁊
de xp̄o tñ ſcđa expoſitio q̄ ſcꝫ p̄ponit̄ de
H xp̄o ē aliq̊ mō ſp̄ūalis ⁊ myſtica. i. ſm q̄d
inquātū Salomō fuit figura xp̄i ⁊ ſic itel
ligēda ē lr̃a. Quarta rl̃a eſt ꝙ diuina ſcri
ptura aliqñ i eadē v̄boꝝ ſerie de gñe trā
ſit ad ſpēꝫ: ⁊ de toto ad ptē vel ecōuerſo.
Nā Eſa. xiij. pumo loquit̄ ꝯ Babylonē
ſpāl̄r dicēs. Ōn9 Babylōis: ⁊ trāſit ſta-
tim ad loq̄ndū de toto mūdo gñaliter di
cēs. A ſummitate celi dñs: ⁊ vaſa furoris
ei9 vt diſp̄dat oēm terrā. Poſtea iteꝝ re-
gredit̄ ad loq̄ndū ꝯ Babyloneꝫ ſpāliter
dicēs. Ecce ego ſuſcitabo ſuper vos Me
dos: q̄ argētū nō q̄rāt ⁊c. Nā darius me
dus cū Cyro nepote ſuo cepit Babylo-
niā ⁊ Balthaſar regē eius occidit. vt hr̄
Dañ. v. Quita rl̃a eſt ꝙ diuina ſcriptura
aliqñ ponit vnū tp̄s pro alio. Hoc aūt q̄
tuor modis ꝯtingere ſolet. Uno mō ꝑ ſy-
necdochē: qñ ps tp̄is ꝓ toto ponit̄ ſicut
dr̄ xp̄s trib9 dieb9 in ſepulcro iacuiſſe. et
I tñ ꝯſtat ꝙ p̄ma. ⁊ vltima dies integre nō
fuerūt alio mō propter minutias tp̄is q̄
in ſacra ſcriptura aliqñ cōputant̄ aliqñ
v̄o nō ⁊ ꝯſequēter ſcriptura loquens de
aliq̄ nūero annoꝝ i diuerſis locis nō po-
nit p̄ciſe eūdē nūerū vbiq꜄ eo. ſ. ꝙ p̄dicte
minutie in vno loco cōputant̄. nō i alio.

Hoc aūt frequēter ptꝫ in libris Regū. et
paral̄. Tertio mō ꝯtingit eo ꝙ ꝯputatio
annoꝝ icipit in vno loco a p̄ori termino K
in alio a poſteriori: ſicut Ge. xv. dictū fuit
Abrae ꝙ ſemē ei9 futurū erat peregrinū
q̄dringentis annis. ⁊ tñ de iſta pegrina-
tiōe ſeu māſiōe in egypto dr̄ Exo. xij. qđ
fuit q̄dringētoꝝ ⁊ trigita annoꝝ: q2 com-
putatio hui9 maioris nūeri incipit a tp̄e
q̊ dictū fuit Abrae Geñ. xij. Egredere de
terra tua ⁊c. Cōputatio aūt minoris inci-
pit a natiuitate Iſaac: qui fuit trigeſimo
anno poſt egreſſuꝫ Abrae de Arā. Quar
to mō ꝯtingit: eo ꝙ diuina ſcriptura ali-
qñ de futuro loquit̄ ꝑ modum p̄teriti ꝑꝑ
certitudinē ꝓphetie ⁊ diuine p̄ſcieꝫ q̄
fit reuelatio ip̄i ꝓphete. Hui9 exēplū hr̄
Lu. j. vbi btā virgo volēs docere ꝙ dñs
diſꝑderet iudeos ſuperbos de regno iu-
dee ⁊ diſꝑgēdo ꝑ mūdū humiliaret eos:
⁊ exaltaret humiles gētiles in xp̄m credi
turos: ait loquēs in p̄terito. Diſperſit ſu- L
ꝑbos mētes cordis ſui. Depoſuit potētes
de ſede ⁊c. Aduertēdū tñ eſt ꝙ duplex eſt
ꝓphetia. ſ. cōminatiōis. ⁊ abſolute p̄nun
tiatiōis. In p̄ria nō p̄dicit̄ id qđ reus vi-
det eē futuꝝ: ſeu id qđ eſt i p̄ſcia dei. ſꝫ id
qđ eſt i ordine cauſaꝝ ſecundaꝝ. In ſcđa
v̄o p̄dicit̄ id qđ de9 videt eſſe futuꝝ. Hu-
ius exēplū hr̄. iiij. Reg. xx. vbi dr̄ ꝙ Eſaias
p̄dixit Ezechie ꝙ de illa egritudine mo-
reret̄. Certū eſt aūt ꝙ mors Ezechie erat
in cauſis ſcđis: q2 illa egritudo erat mor-
talis ⁊ cā ſufficiēs mortis: ſꝫ tñ non erat
in p̄ſentia dei q2 de9 nō videbat morteꝫ
ex illa infirmitate futurā alioq̄n de9 fuiſ
ſet decept9: cum Ezechias fuerit ab illa
egretitudine liberat9. Que ergo p̄dicunt̄
p̄mo mō nō eueniūt ſemꝑ: vt ptꝫ de p̄di-
cta morte: ⁊ de ſubuerſione. Niniue Io-
ne. iij. Iō in talib9 nō hꝫ locū iſte modus
loquēdi de futuro ac ſi eēt p̄teritū: ſꝫ ſolū
in his q̄ predicunt̄ ſcđo mō: q2 talia infa-
libiliter eueniūt. ¶ Sexta regula eſt ꝙ in
ſacra ſcriptura nō ſemꝑ eodē ordine ge-
ſta ſcribunt̄ ⁊ fiūt: ſꝫ aliqñ ꝑ anticipatio- M
nē poſteri9 geſta prius ſcribūtur. Aliqñ
v̄o ꝑ recapitulationē fit econuerſo: q2. ſ.
pri9 facta poſteri9 ſcribunt̄. Exēplū hu-
ius hr̄ in Geneſi. Nā Geñ. x. dr̄ de filijs
Noe. Ab his diuiſe ſunt inſule gentiū in

rationib9 ſuis vnuſq̄ſq꜄ ſm linguā ſuaꝫ.
Et poſt in. ca. xj. dr̄. Erat autē terra labij
vni9 ⁊ ſermonū eorūdē. Ex q̊ ptꝫ ꝙ illud
qđ in. c. x. dicit̄ de diuiſione linguarū: eſt
dictū ꝑ anticipationē: cū in ſequenti. i. in
xj. dicat̄ ꝙ terra erat vni9 labij. i. vnius
ligue. Silr̄ in Geneſi poſtq̄ Moyſes in
A c. j. deſcripſerat creationem celi ⁊ terre ⁊
ornatū ⁊ diſtantiā partiū mūdi: ſtatim in
c. ſeq. i. ſcđo dr̄. Iſte ſunt gñatiōes celi et
terre in die quo create ſunt. Ex quo ptꝫ
ꝙ hoc dr̄ ꝑ recapitulationē. Septia rl̃a
eſt de diabobo ⁊ eius corꝑe. Sicut eñ dr̄
btūs Greg. i q̄dā Homel̄. certe iniquorū
oim diabol9 caput eſt ⁊ hui9 capitis mē-
bra ſunt oēs iniq. Ideo ꝓpter connexio-
nem capitis ad mēbra ſcriptura loquēs
de vno in eodē contextu trāſit ad loquē-
dū de alio. ſicut Eſa. xiiij. loquens de re-
ge Babylōis q̄ erat diaboli mēbrū trāſit
ad loquenduꝫ de principe demonū: cum
ſubdit̄ ibidē. Q̄uo cecidiſti lucifer de ce-
lo q̄ mane oriebaris. ⁊ ſilr̄ Ezech. xxviij.
loquens de principe tyri trāſit ad loquē-
dū de diabolo: cū ſubdit̄ ibj. Tu ſignacu-
B lū ſilr̄itudinis plenus ſapiētia: ꝑfect9 de-
core in delitijs paradiſi dei fuiſti. Omni-
bus igit̄ his regulis: vel quibuſdā earuꝫ
neceſſe eſt frequenter vti ad intellectum
ſancti euangelij: vt in proceſſu patebit.

☞ Capitulū. ij. qđ ſacra ſcriptura
habet plures ſenſus ſub eadē lr̃a.

Eſt autē rurſus aduertēdum
qđ diuina ſcriptura plures
hꝫ ſenſus. Sēſus q̄dē multis
modis ſumi cōſueuit. Sꝫ tñ
q̄tū ad p̄ns ꝑtinet ꝑ ſenſum
accipim9 id qđ mēs q̄uis oratiōe ſeu ꝓ-
poſitione vel ſit a audita vel lecta in ſe-
metipſa cōcipit. Eſt ḡ ſenſus idē qđ ſnia.
ſeu cōcept9 mētalis cōplex9: eo mō q̄ di-
cere cōſueuim9 ꝙ orō ꝑfecta ꝑfectū ſen-
ſum in aīo auditoris gñat. Hꝫ ergo diui
na ſcriptura plures ſenſus: q2 ex oratiōe
eadē audita multe cōcipiunt̄ i aīo ſnie et
C v̄itates. Uñ bea. Hie. loquēs ď Apo. ait.
In ſingulis v̄bis multiplices latēt itelli-
gētie. Hui9 āt rōnē aſſignat doctor. s. tā
in. j. ꝑ. q. j. ⁊ in q̄dlibetis quodl̄. vij. q. vj.
Ex cuius doctrina ſciendum eſt qđ ſacra
ſcriptura ad hoc eſt diuinit9 ordinata: vt

ꝑ eā nobis veritas manifeſtet̄ neceſſaria
ad ſalutē. Duplr̄ autē p̄ōt aliqua veritas
exprimi ⁊ manifeſtari: verbis. ſ. ⁊ reb9: in
q̄tū v̄ba res ip̄as ſignificāt: ⁊ vna res ēt
p̄ōt eē ſignū alteri9 rei. De9 aūt cū ſit oiꝫ
reꝝ autor: nō ſolū v̄ba: ſꝫ ēt res p̄ōt accō- D
modare ad ſignificādū vt vna ſit in figu
rā alteri9. Uñ diuina ſcriptura v̄itatē no
bis ⁊ ꝑ v̄ba manifeſtat: ꝙ ꝑtinet ad ſen-
ſum lr̃alē: ⁊ etiā ꝑ res: qđ ꝑtinet ad ſp̄ūa-
lē. Sꝫ forte diceret aliq̄s ꝙ hoc nō vr̄ cō
uenienter fieri. Nā diuina ſcriptura ordi-
nat̄ ad hoc: vt v̄itatē cognoſcam9. Hāc
aūt. ſ. cognitionē v̄itatis facit nobis dif-
ficilē iſta ſenſuū varietas: q2 cōfundit in-
tellectū. Ad hoc rñdet. s. Th. ꝙ ſꝫ Aug.
lib. de doctrina xp̄iana. De9 ad noſtram
vtilitatem ſtatuit vt veritas nobis ꝑ ſcri
pturā cū aliquali difficultate innoteſcat.
Prio eñ ex hoc tollit̄ faſtidiū. q2 difficul
tas attētionē excitat: q̄ faſtidiū expellit.
Scđo tollit̄ occaſio ſuperbiēdi ex hoc ꝙ
hō videt ſe v̄itatē aut nullo mō: aut cum
difficultate poſſe percipere. Et tertio ex
hoc fidei v̄itas ab īfideliū irriſiōe tuta ē
⁊ ſecura. Uñ monet dñs Mat. vij. Noli- E
te ſctm̄ dare canib9. Itē ꝯ p̄dicta arguit̄.
Nam ſi in diuina ſcriptura eſſet iſta ſen-
ſuū multiplicitas: eſſet nobis magna er-
roris occaſio. Quilibet eñ poſſet diuine
ſcripture aſſignare ſenſum ꝓ libito ſuo ⁊
dicere ꝙ ille ē ſenſus ſp̄ūſ ſcti. Ad hoc di
cit. s. Th. ꝙ ſꝫ Aug. lib. de doctria xp̄ia-
na. Nihil i diuina ſcriptura tradit̄ ꝑ ſen-
ſum ſp̄ūalē in aliquo loco qđ ſit neceſſa-
riū ad ſalutē: ꝙ nō tradatur ꝑ literalē in
alio. Uñ nō p̄ōt quiſq꜄ ad libitū ſuū aſſi-
gnare ſenſum ſp̄ūalē: quia opꝫ qđ talis
ſenſus ſemper habeat fundāmētū in ali
quo literali alioquin repudiat̄. Itē ꝯtra.
Naꝫ ſm philoſophū: lꝫ multa poſſimus
ſimul ſcire: tñ nō poſſum9 ſimul niſi vnū
intelligere. Prophete ergo q̄ diuina ver
ba ſcribebāt: dū ſcribebāt non intellige- F
bant niſi vnū. ergo neq꜄ exprimebāt niſi
vnū q2 voces ⁊ litere ſeu ſcripture ſunt ſi
gna cōceptuū mentaliū ⁊ eiſdem ſubor-
dinantur. Ad hoc reſpōdet qui ſupra: qđ
p̄ncipalis autor diuine ſcripture eſt ſpi-
rituſſanctus: qui oīa ſimul intelligit: ſed
⁊ vnus hō p̄ōt duo ſimul intelligere q̄ñ

vnū eſt figura alterius.ſicut ſimul appre
hendimus imaginē ⁊ imaginatū.Pro-
phete ergo ſimul itelligebāt pñtia ⁊ futu
ra ꝑ preſentia ſignificata.Unde ⁊ beatus
Hierony.dicit ſup Oſee.ꝙ prophete ita
G loquebant̄ de preſentibꝰ ⁊ intendebant
futura ſignificare.Jmo ſicut innuit idē
s.Tho.in.q.de po.q.iiij.ar.j.nō eſt incō
ueniēs ꝙ diuina ꝟtute Moyſi ⁊ aliis ꝓ-
phetis fuerint reuelate oēs veritates:qs
nos de aliquo textu ꝯcipere poſſumus:⁊
eas ſub vna ſerie lr̄e fuiſſe ab eiſdem po
ſitas.Sꝫ tñ dato ꝙ aliqd ꝑ verba Moy
ſi ſignificet̄ qđ Moyſes nō itellexit:ſtat
ꝙ ſpūſſanctꝰ illud ſignificauerit ⁊ expreſ
ſerit ꝑ Moyſen.et ſic de aliis prophetis.
Itē ꝯ:qꝛ ſm Augu.ſup Geñ.ad lit.Ma-
ior eſt ſcripture authoritas ꝙ humani ge
neris capacitas.Sed ſenſus ſpiritualis
nulliꝰ eſt authoritatis cū ex eo nihil pro
bari poſſit:vt dictū ē.Ergo talis ſenſus
nō ē ſenſus diuine ſcripture.Ad hoc dr̄:
ꝙ ſenſus ſpūalis quātū eſt in ſe:eſt maxi
me authoritatis.Sed qꝛ nos illū ex certi
tudine nō cognoſcimꝰ:ideo ex illo argue
re nō poſſumus.Quod vero illud nō co
H gnoſcimus cā eſt:qꝛ iſte ſenſus eſt ſm ꝙ
vna res ſignificat aliā ꝑ quandā aſſimi
lationem.Poteſt aūt vna res aſſimilari
diuerſis.ſicut leo aſſimilat̄ xp̄o rōne for-
titudinis:⁊ diabolo ratione rapacitatis.
Si ergo aliquid dicat ſcriptura de leone
nō ſum certus ſi de xp̄o loquit̄.an de dia
bolo.⁊ nō poſſum inferre ⁊ cōcludere ꝙ
talia ſint dicta de xp̄o vel diabolo.Sic
ergo ptꝫ quō ſacra eloquia plures conti
nent ſenſus qđ nulli ſciētie humane con
uenire pōt.Licet eñ homo poſſit finge-
re aliquam ſimilitudinē ad aliqd ſignifi-
candū:vt poete faciunt.tñ nō poſſunt or
dinare ſic res ꝙ vna res facta ſit ſignum
neceſſarium.i.infallibile fiēde:ſicut pōt
deus.Quando autē aliqua ꝑ ſilitudines
fictas ſignificant̄:q ſolū ad ſignificandū
ſunt facte:talis ſignificatio ꝑtinet ſolum
I ad ſenſuꝫ literalē:q ſolꝰ in ſciētiis huma
nis inuenit̄.Uñ dicit btūs Greg.iiij.mo-
ra.Sacra ſcriptura oēs ſciētias atq doc-
trinas ipſo locutionis ſue more tranſcē
dit:qꝛ vno eodem ꝙ ſermone dū narrat
geſtum ꝓdit myſterium.hec ille.

☞ Capitulum.iij.ꝙ oēs ſenſus ſcri
pture ad quatuor reducuntur.

Urſus antē ſcire opꝫ ꝙ oēs ſa
cre pagine ſenſus ad quatuor
reducuntur qui ſunt Litera-
lis:⁊ Allegoricus:Moralis: K
⁊ Anagogicus.Dicitur autē
literalis ſenſus eo ꝙ ab ip̄a litera ſeu ab
ipſis vocibus accipiatur immediate eo
mō quo infra dicet̄.Allegoricꝰ ꝟo dr̄
ab allegoria.Eſt aūt allegoria tropꝰ ſeu
figura q dr̄ vnū ⁊ aliud ſignificat̄.Hac
vſus eſt ꝟgiliꝰ cū ait.Claudite iā riuos
pueri ſat prata biberūt.i.impone te finē
carminibꝰ ⁊ cāticis vr̄is:qꝛ ſatis dixiſtis
⁊ cātaſtis.Silr̄ ſaluator.Jo.iiij.Reſpici-
te ī nr̄i regiōes qꝛ albe ſunt ad meſſem.ſ.
ppl̄i ſunt diſpoſiti ⁊ ꝓpinq vt ꝑ fidē qua
crediturī ſunt deo ꝯgregēt in horreū ſeu
gremiū eccl̄ie militantis:ac tandē etiā
triūphātis:bonis opibꝰ ſuccedētibꝰ fi-
dei.Dr̄ aūt allegoria ſm aliquos:ab al-
lon:qđ eſt alienū:⁊ logos ſermo:vel go-
re dicere.Uñ allegoria qſi alieni loquiū
dr̄.Elegātes ꝟo inuerſionē interpretant̄
qꝛ.ſ.vt dictum eſt:aliud dr̄ ⁊ aliud ſigni- L
ficat̄.Qñ igit̄ iſta allegoria fit rebꝰ:⁊ nō
verbis ad ſenſum ſpūalē ꝑtinet q allego
ricꝰ dr̄.Qñ aūt fit verbis ad literalē.Sꝫ
de hoc dicet̄ diffuſe ī ſequētibꝰ.Mo-
ralis ꝟo dr̄:eo ꝙ ad inſtructionē morū
trahat̄.Exēplū huiꝰ hr̄.Joan.vij.vbi dr̄.
Ambulabat jeſus in galileā.Nō eñ vo
lebat ī iudeā ambulare.Jeſus eñ inter-
pretat̄ ſaluator ⁊ ſignificat moraliter eū
q ſe ⁊ alios qrit ad eternā ſalutē ꝑduce-
re.Galilea ꝟo interꝑtatur rota vel tranſ
migratio/ſignificat tribulationes huiꝰ
vite.Sed iudea que interpretatur gloriſi
catio:ſignificat adulationes et applau-
ſus.Qui ergo ſalutē qrit potius dꝫ in ga
lileā ꝙ in iudeā ꝓficiſci:qꝛ vtiliꝰ eſt enī
probratores ꝙ adulatores audire.Ana-
gogicus aūt dr̄ ab anagoge:ſeu anago-
gia qđ idē eſt.Eſt aūt anagogia ſermo
de ſupnis ac ſummis rebꝰ.Dicit̄ eñ ab M
ana.qđ eſt ſurſum.⁊ goge:qđ eſt ductio.
inde anagoge vel anagogia ſurſum du-
ctio:vel ſurſum ducēs.Huius exēplum
habet̄:⁊ oīm aliorū in hac dictione hie
ruſalē:que ſm ſenſum literalē ſignificat

quandā ciuitatē que fuit ſedes regni in
iudea.⁊ fuit ꝑ Melchiſedech fundata:et
ꝑ Salomonē dilatata ⁊ fortificata: ⁊ per
A Neemiam reedificata.Sed moraliter
ſignificat animā fidelē ſm quem ſenſum
dr̄ Eſa.lij.Conſurge ſede hieruſalem ⁊c.
Allegorice ꝟo ſignificat eccleſiam mili-
tatē:ſm quē ſenſum dicit̄ Apoc.xxj.Uidi
ciuitatē ſanctā hieruſalē nouā deſcendē
tem de celo ſicut.ſponſam ornatam viro
ſuo.Anagogice vero ſignificat eccleſiā
triūphantem:ſm quē ſenſum dicit̄ Gal.
iiij.Jlla que ſurſum eſt hieruſalem eſt li-
bera:que eſt mater noſtra.Et ſicut exem
plum poſitum eſt in vna dictione:ita po
ni pōt in vna oratione.Unde cū dicitur
in.pſ.Lauda hieruſalē dominū lauda
deū tuū ſyon.Quoniā confortauit ſeras
portarū ⁊c.quatuor modis exponi poteſt
Notandū eſt tñ qđ cū aliquid tradit̄
nobis de futura vita immediate per vo-
ces:iā illud nō ꝑtinet ad ſenſum anago-
gicū:ſed literalē.Cum vero per res tradi
tur tunc anagogicū ꝑtinet.Cum igitur
quatuor ſint ſenſus.Literalis eſt ſm qđ
per voces aliquid geſtum ſeu aliqua ve
ritas exprimitur ꝓprie vel methaphori-
ce.Anagogicꝰ vero qñ per res ſignifica-
tur aliquid in patria ſperandū.Allego-
B ricus vero ſm ꝙ per res ſignificatur ali
quid in noua lege credendū.Moralis
autē ſm ꝙ res ſignificatur per aliqd ope
randum.Unde de hoc extant verſus ta-
les.Litera geſta docet:qd credas allego
ria.Moralis qd agas:quo tendas ana-
gogia.Ad hos quatuor ſenſus pertinent
oēs ſenſus de qbꝰ mētio fit in doctrina
ſanctoꝝ.Uñ cum dicit Augu.in libro de
vtilitate credendi quod ſcriptura q teſtm̄
vetus vocat̄:quadrifariam tradit̄.ſ.ſm
hiſtoriā:ſm etymologiā:ſm analogiā.
⁊ ſecundum allegoriam.Tres primi ſen
ſus.ſ.hiſtoria etymologia ⁊ analogia per
tinent ad literalem.Nam hiſtoria eſt(vt
ipſemet Augu.exponit)qñ aliquid ſim-
C pliciter proponitur.vt Deut̄.xxiiij.Si ac
ceperit homo vxorem:⁊ odio habuerit
eam:⁊ nō inuenerit gratiam ante oculos
eius ꝓpter aliquam feditatem:ſcribet li-
bellum repudij:⁊ dabit in manu illius:et
dimittet eam de domo ſua.Etymologia
aūt eſt cū cā dicti aſſignat̄.ſicut Matth.
xviij.aſſignat̄ cauſa quare.Moyſes per
miſit libellū repudij:cū dicitur.Ad duri-
tiā cordis veſtri ⁊c.i.iō ꝑmiſit Moyſes
vt poſſitis repudiare vxores.non quia ſ.i D
licitum:ſed ꝓpter duritiā veſtri cordis
ne malū grandius.i.vxoricidiū perpetra
retis.Analogia vero eſt:cū veritas vniꝰ
ſcripture oſtendit̄ alteri non repugnare.
Sicut Act̄.ix.dicitur ꝙ comites Pauli
erant audientes quidē vocē:neminē aūt
videntes.Sed in ſequētibꝰ.i.c.xxij.dr̄.Et
q mecū erant lumē quidē videbant:ſꝫ vo
cē nō audiebāt.Ecce repugnantiam ap-
parentē:q tñ tolli t̄ cū ſubiungit.Paulus
eiꝰ q loquebat̄ mecū.i.audierunt quidē
vocē meā cū dicerem.Domine quid me
vis facere?Sed nō audierūt vocē chriſti
dicētis.Saule ſaule quid me ꝑſequeris.
Uel certe huius exemplum habetur ꝯue E
nientius ad Roma.x.vbi ap̄ls oſtendit
ꝙ illud verbum Eſa.Jnuentus ſum ⁊c.
nō repugnat ꝓmiſſionibꝰ factis patriar
chis dicēs.Nunquid repulit dñs popu-
lum ſuū:abſit?Nam ⁊ ego iſraelita ⁊c.Et
deinde adducit aliā ſcripturā per quam
facit ꝯcordiā:qꝛ.ſ.lꝫ ſint aliqui iudeorum
repulſi tñ reliquie ſaluate ſunt vt patet
ibi:Porro in ꝑdictis verbis.Auguſtinꝰ
ꝑ allegoriā tres reliquos ſenſus qui ſunt
ſpirituales accipit.Senſus etiā parabo-
licus ad literalem pertinet vt patebit.
Tropologicus vero ſenſus idē eſt ꝙ mo
ralis.Et dicitur a tropos conuerſio qꝛ.ſ.
ad conuerſionē ⁊ informationem morū
pertineat.Ex oībus autem in hoc capitu
lo dictis talem poſſumus diuiſionē col-
ligere.Senſus eñ ſacre ſcripture eſt du-
plex.ſ.Spiritualis ⁊ literalis.Spiritua-
lis eſt triplex.ſ.Allegoricus.Anagogicꝰ.
⁊ Moralis.Sed literalis eſt duplex.ſ.
Jmꝓpriꝰ:vt parabolicus quo per vo-
ces aliquid ſignificat̄ ⁊ figuratur ⁊ meta-
phorice.⁊ Propriꝰ quo aliquid ꝑ voces
ſignificat̄ proprie.Et iſte.ſ.propriꝰ eſt tri F
plex.ſ.Hiſtoricꝰ.Etymologicꝰ:⁊ Analo
gicus.Et rurſus hiſtoricus eſt tam mul-
tiplex ꝙ multiplices ſunt veritates que
poſſunt litere adaptari:ſalua circūſtan-
tia eius:vt in ſequentibus patebit.

☞ Capl̄m.iiij.qs ſenſus ſit lr̄alis

BIBLIOTHECA UNIVERSITA

Ad maiorem autē ꝑdictoꝝ
euidentiam oportet dilige
ter diſcutere quis ꝓprie di
B catꝰ ſenſus literalis. Eſt eñ
in hoc nō mediocris inter
peritos ꝯcertatio. Quidā
ergo dicūt ꝙ ſenſus literalis ē ſʒ quē ali
qua hiſtoria narraẗ ad literā. Cōfirmant
aūt dictū ſuū: qꝛ hoc videẗ innuere btūs
Greg. in. iij. moraliū: q̄ de ſenſu literali lo
quēs: ait. Dū narrat geſtū prodit myſte
riū: ꝛ ſimiliter idē habeẗ in ꝑdictis verſi
bus. ſ. Litera geſta docet. Sed iſta opinio
eſt valde irrationabilis: quia ex ea ſequiẗ
quod ſola hiſtorialia in diuina ſcriptu
ra haberent ſenſum lr̄alem ꝛ ꝓīīr doctri
nalia ſeu ſapientialia: cuiuſmodi ſunt
parabole ſapiētia: eccl̄iaſtes: eccl̄iaſticus
ꝛ oēs epiſtole beati Pauli carerent ſenſu
literali: ꝛ cōſequēter oī alio ſenſu cū ſpūa
lis ſup literali fundeẗ. Idem etiam ſequi
tur de omnibus libris prophetarū. Mo
tiuum aūt iſtorum inualidū eſt. Nam taꝫ
Gregorius q̄ꝫ metriſta per rem geſtam
accipiunt rem veram: que ſolum ad ſi
gnificandū non eſt ficta: ſed eſt a deo vel
ab aliqua creatura ad aliū finem effecta.
H Quidā vero alij dicūt ꝙ ſenſus quidam
literalis eſt ſm quem voces ſignificant
res immediate: ſed tñ nō oīs ſenſus lite
ralis eſt talis. Nam ſunt quedam in diui
na ſcriptura tradita: q̄ ſi accipiantur ſe
cundū qđ voces immediate ſignificant
res: ſunt falſa: vt ptꝫ in locutionibus pa
rabolicis: vt puta Daniel. viij. vbi diciẗ
qđ hircus capiatū ab occidente cum im
petu ferebatur hn̄s cornu inſigne inter
oculos. ꝛ ꝯtriuit cornua arietis ſtantis
ante paludē. Hoc eñ nunq̄ꝫ verum fuit
ſicut ſonant verba. Sed hircus ille fuit
regnū grecoꝝ. Et cornu eius fuit Alexā.
magnus primus eiuſdem regni rex. Ideo
dicūt iſti ꝙ oportet ſuperaddere ꝛ dicere
ꝙ ſenſus literalis eſt ille quē autor inten
dit: quia autor inquiunt deus eſt. Sed iſta
I opinio q̄uis ſit cuiuſdam magni viri: et
tā latine q̄ꝫ hebraice docti: tñ ſtare non
poteſt: ꝛ arguo ſic. Si ſenſus literalis eſt
quē intēdit deꝰ: aut eſt illꝰ quem intendit
immediate ꝑ voces: aut quē intendit me
diātibꝰ rebus. Si dicas primum: ſic vera
eſt opinio quam negaſti. ſ. ꝙ oīs ſenſus
literalis eſt q̄ immediate per voces acci
pitur. Si vero dicas ſcđm: ſic ſequitur qđ
omnis ſenſus ſpiritualis ſit literalis cuꝫ
omnis talis ſit mediantibus rebꝰ intētꝰ K
a deo. Nō ergo eſt iſta opinio vera neq̄ꝫ
motiuū eius eſt efficax: vt patebit. Dico
ergo ꝙ ſenſus literalis eſt ille quem au
tor ſcripture intendit imediate ꝑ voces:
ꝛ quem intellectus prudētis vt ſic imme
diate concipit. auditis vocibꝰ dū ꝓferun
tur: aut viſis dū ſcripte leguntẗ. Hoc au
tē ꝛ rōne ſuadeo ꝛ anthoritate probatur.
Rōne ſic. Suppono eñ primo ꝙ oīs ſen
ſus ſacre ſcripture ſit literalis vł ſpūalis.
Scđo ꝙ literalis eſt primꝰ ante omnes
cū ſcđm ſanctos ſit fundamētū oīm alio
rū. Tunc ſic. Iſta opinio quam ſequimur
non habet inſtātiā neq̄ꝫ falſitatem niſi in
parabolice traditis. Sed in talibus non
hꝫ falſitatē. Nā prudēs audiēs aliquem
parabolam vel fictam ſimilitudinem: vt
eſt predicta recitata de hirco aut conci
pit primo aliq̄d ſignificatum ꝑ tales vo
ces proprie aut non. Si primum ſequitur
ꝙ primus ꝯceptus ſeu ſenſus a diuina
ſcriptura ſūptus ſit falſus: ꝛ tamen eſt ſen
ſus literalis vt ptꝫ ex vtroq̄ꝫ ꝑſuppoſito
Nihil enim proprie ſignificatum ꝑ tales
voces pōt cōcipi: qđ ſit verū. Et ſi dica L
tur ꝙ ſenſus lr̄alis nō eſt primus ſimpl̄r
ſed inter veros: tñ nō eſt ꝓbabile ꝙ ali
qua ſit ſcriptura q̄ prima fronte habeat
apud prudētes ſenſum falſum aliquem:
nullum aūt verū: cū hoc videaẗ repugna
re fini ꝓpter quē tradita eſt. Si aūt ſcđm
habeo intātum. ſ. ꝙ aliquid pōt imediate
ꝑ voces ꝯcipi q̄đ ꝑ ipſas voces nō ſigni
ficaẗ ꝓprie. Unde dico q̄ꝫ audiens predi
cta nō cōcipit ꝑ intellectū ꝙ fuerit q̄daꝫ
hircus vnum tantūmodo habens cornu
in fronte: ſed hoc imaginaẗ tantum ꝛ ꝑ
intellectū cōcipit aliquid ſignificatum ꝑ
iſta in ſpeciali vel ſaltē in gn̄ali. intelligē
do ꝙ talia nō ſunt res: ſʒ rerum ſigna. Et
q̄uis forte aliq̄s rudis ita ꝯciperet tamen
cōmuniter hoīes aſſueti ſcripturis nō ſic M
ꝯciperent aliq̄d ſignificatū ꝑ talia imme
diate. Et hoc ſufficit ad hoc ꝙ talis con
ceptus dicatur immediate ſumptus a vo
cibus. qꝛ. ſ. docti communiter immediate
ſic cōcipiunt ꝑ intellectum: q̄uis ꝑ phan
taſiam imaginētur ꝓpria vocum ſignifi

cata/ puta hircū vnius cornutū. Proba
tur etiā authoritate. Nam doctor ſanctꝰ
quodlib. vij. q. vj. arti. ij. ſic dicit expreſſe.
A Et ſimiliter. j. q. j. art. vir. Et ſimiliter idē
tenet magiſter Nico. de Ly. in. j. ſuo pro
logo ſuper diuina ſcriptu. Ad motiuum
autē oppoſitē opinionis: dico ꝙ ꝑ voces
dupliciter ſignificaẗ aliq̄d immediate.
vno modo ꝓprie. alio modo trāſumpti
ue ſeu metaphorice ſicut riſus ſignificat
actū ridendi proprie/ ꝛ metaphorice pul
critudinem ſeu decorē/ vel floritionē pra
ti. Et ſimiliter hircus proprie: ſignificat
animal brutum tale. Sed metaphorice
ſignificat regnum grecoꝝ: quod fuit ma
gne laſciuie. precipue in ſuo primo rege
alexandro. Dico ergo ꝙ parabolice tra
dita in diuinis libris ſi ſumātur quo ad
ſignificata immediata ꝛ propria vocum
continēt falſitatē. Modo nullus eſt qui
ita cōcipiat niſi ſtolidus. ſicut cuꝫ diciẗ:
pratum ridet/ nō concipimus ꝙ pratum
habeat os ꝛ more hoīm rideat/ ſed ꝙ flo
ribus ꝛ viriditate ſua decoreẗ. Iſtam ſo
lutionē exꝑſſe innuit. s. Tho. in locis pre
B allegatis. Sʒ ꝯ iſta arguo ſic. Si ſenſus
parabolicꝰ ideo literalis eſt qꝛ metapho
rice ꝑ voces ſignificat ꝓpter aliquā con
uenientiā metaphorici ſignificati ad ꝓ
prium/ ſequiẗ ꝙ oīs ſenſus ſpūalis eadē
ratiōe erit literalis. Sicut eñ hoc nomē
hierl̄m proprie ſignificat materialē ciui
tatē in qua xp̄s eſt realiter ꝛ corporaliter
immolatꝰ/ ꝛ in qua apl̄i ſpm̄ ſctm̄ in for
ma ignis ſuſceperūt: ita metaphorice ſi
gnificat eccleſiā militantē: in qua immo
latur xp̄s in ſacramēto ꝛ triumphātē/ in
qua ſancti inebriantẗ ab vbertate diuini
amoris. Ad hec reſpōdeẗ ſcđm mentem
doctoris ſcti ſic. Res eñ ſunt in duplici
differētia quedā eñ ſunt vere res ſeu fue
runt: ꝛ producte ſunt ad ſuos fines pro
prios: vt Iſmael ꝛ Iſaac filij vere fuerunt
Abrae. Quedam vero ſunt ſeu fuerūt res
nō vere ꝓducte ad propriū finē/ ſed ficte/
vel producte ſolū ad ſignificandū: ꝛ non
ad aliqueꝫ finē eis propriū. Sicut ea que
C dicit Daniel de hirco caprarū vbi. ꝯ. In
primis ergo oīs ſenſus ſumptus iuxta ſi
gnificatum ſecundarium vocum eſt ſen
ſus ſpiritualis: eo ꝙ precedat vnus alius
ſenſus ſeu intellectualis cōceptus/ ſum
ptus ſm ꝓpria vocū ſignificata/ nō aūt i
ſcđis ꝓpter oppoſitā rōnē. ¶ Sʒ rurſus ar D
guo ꝙ iſta nō ſint bn̄ dictā. Nā ſicut hr̄.
Matt. xxj. xp̄s ex bethania i hierl̄m q̄dā
mane cū ꝑdicandū ꝓficiſcēs eſurijt. ꝛ ac
ceſſit ad arborē fici/ ſi forte in ea aliquos
fructꝰ inueniret. Et tñ ſicut diciẗ Mar.
xj. non erat tp̄s in quo talis arbor poſſet
aut deberet habere ſua poma. Cūq̄ꝫ eam
plenā folijs ꝛ fructibꝰ vacuā inueniſſet:
maledixit ei dicēs. Nunq̄ꝫ ex te naſcatur
fructꝰ in ſempiternū. Certū eſt aūt ꝙ oīa
iſta vere ꝛ nō ficte geſta fuerūt qꝛ fuit ve
ra eſuries ꝛ verus acceſſus/ vera arbor/
vera maledictio/ ꝛ vera arefactio ſecun
dum doctrinā ſctōꝝum. Et nihilominus
ſenſus literalis non ſumiẗ hic ſm ꝓpria
vocū ſignificata/ ſed ſm ſecundaria. Nā
omnes ſancti ꝛ nō ſancti hūc paſſum li
teraliter exponunt de ſynagoga iudeoꝝ.
Ad quā xp̄s eſuriēs/ ſeu deſiderans eius
ſalutem fructus bonoꝝ operum queſitu
rus aduenit. Sed eam folijs verboꝝ re
fertam ꝛ fructibus bonorum operum va
cuam inueniēs maledictioni ſubiecit/ et E
arefacta eſt. i. diſſipata/ ꝛ vbiq̄ꝫ terraruꝫ
longe lateq̄ꝫ diſperſa. Inconueniēter er
go dictum eſt ꝙ in veris rebus nunq̄ꝫ li
teralis ſenſus penes ſecūdaria ſignifica
ta accipiendus eſt. Ad hoc dico ꝙ argu
mentum procedit ex inconſideratiōe eo
rum que dicimus. Licet enim iſta fuerint
vere res: nō tñ fuerūt ad proprios fines
facte/ ſed ſolū ad ſignificandū. Illa enim
xp̄i eſuries nō fuit naturalis ſm Nico.
de Ly. Unñ ꝛ s. Tho. ſuper Matt. dicit ꝙ
eſurijt qn̄ voluit In ſero enim fuerat ho
ſpitatus in domo nobiliſſime ꝛ ditiſſime
matrone Marthe. Et qn̄ eſurijt erat val
de mane. Ideo eſuries illa non fuit cau
ſata ad propriuꝫ finē eſuriei. puta vt per
aſſumptioneꝫ cibi reſtaureẗ deperditum
ſed ad ſignificandū deſideriū xp̄i pro ſa
lute iudeoꝝ. Silr̄ illa queſitio fructuū nō
fuit ad proprium finē: puta ad inuenien F
dum qꝛ tempus nō erat illoꝝ fructuum
niſi forte quis dicat ꝙ ignorabat xp̄s qđ
nō ignorabat ruſticꝰ colonus. ſ. ficū an
te paſcha priuari fructibus. Silr̄ etiā il
la maledictio ꝛ arefactio fuerūt ad ſigni

ficandum maledictionē ⁊ diſperſionē iu
deorum: ⁊ nō arboris: que nō erat in cul-
pa. Non aūt dicimꝰ nos in oībus veris
G rebus literalē ſenſum eſſe ſecūdum pro-
pria vocum ſignificata: ſed in oībus ve-
ris ⁊ ad propriū finē productis. Secus
in rebus fictis: aut in veris/ſed tñ ſoluꝫ
ad ſignificandum factis.

Capitulum quintum de ſenſu allegorico ſpecialiter.

Urſus expedit nobis circa al-
legoricum ſenſum ſpecialiter
inſiſtere: vt plenius agnoſca-
tur. Eſt em̄ de hoc etiam non
parua qō plerūq;. Sciendum
eſt ergo ꝙ allegoria de qua ſupra diximꝰ
ꝙ eſt figura qua aliud dicit̄ ⁊ aliud ſigni
ficatur: in multas ſpēs diuidit̄. Ex quibꝰ
ſeptē eminēt: que ſunt Jronia. Antiphra
ſis Enigma. Charietiſmos. Paroemia.
Sarcoſmos. ⁊ Antiſmos. Jronia eſt figu
ra per ꝯrium oſtēdens qd conat̄. i. qd ap
petitur ⁊ deſyderat̄: vt cuꝫ q̄s ſic laudat
vt vituperare intelligat̄: ex v̄bis q̄dē lau
H dē ſignificās: ſꝫ ex circūſtātijs vituperatio-
nē ſicut Mar. xv. dicebat̄ xp̄o. Aue rex iu
deorū. Et dr̄ ab iron qd eſt cōtrarium. et
onoma: qd eſt nomē ſeu notamētis. Fa-
cit em̄ ꝓnuntiationē mētiꝯriā. Uel ſecun
duꝫ alios dr̄ ab iron: ꝙ eſt eleuatio: eo ꝙ
cuꝫ quadā vocis eleuatiōe fiat. Unde ⁊ a
Tullio dr̄ exclamatio. Antiphraſis eſt
ſermo ꝯrio intelligēdꝰ ſicut lucus a lu-
cendo dr̄: cū ſit tenebroſus. ⁊ pce a pcēdo:
ꝙ nulli parcāt: ⁊ manes quaſi mites: cuꝫ
ſint terribiles. Et differt ab ironia ſcd̄m
aliquos: qꝛ fit in vnica dictione: ſicut iro
nia in oratione. Fm alios vero/qꝛ ironia
ſola ꝓnuntiatiōe indicat qd cupit intelli
gi: vt cum male agēti dr̄: bñ oparis. Anti-
phraſis autē nō ꝓnuntiatiōe: ſꝫ voce ꝓ-
nuntiātis ſignificat ꝯtrariū. Nam cōpo
nit̄ ex anti qd eſt ꝯtra/⁊ phraſis locutio.
Enigma vero eſt obſcura ſnīa p occultā
rerum ſilitudinē ſicut dixit Sanſon Ju-
dic. xiiij. de comedēte. i. leone exiuit cibꝰ.
i. fauus mellis in leonis ore poſt eiꝰ mor
I tem ab apibus cōgeſtus. Itē enigma eſt:
cuꝫ dr̄: mater me genuit: eadem mox gi-
gnitur ex me: cum ſignificetur aquam in
glaciē ꝯuerti: ⁊ rurſum ex eadem efflue-
re. Dicit̄ aūt fm aliq̄s ab e: qd eſt extra:
⁊ nigmos: qd eſt liquidū ſeu manifeſtum
eo ꝙ enigma ſit q̄d im̄manifeſtū: ſeu non
patēs: niſi difficulter. Secūdū alios autē
dr̄ ab en qd eſt in: ⁊ nigma qd eſt imago: K
quaſi ſentētia in imagine ſeu obſcuritate
poſita. Sed Charientiſmos eſt tropus
ſeu figura quo dura ⁊ aſpera dicta gra-
tiꝰ ⁊ mitiꝰ ꝓferunt̄: ſicut cū aliquē ⁊ ſpu-
riū ⁊ filiū ſacerdotis aſſerere volētes di
cimꝰ: hic eſt de ſtirpe. Aarō. Et ſimiliter
Geñ. xxix. cū Jacob fuiſſet p ſua dilecta
Rachel ſeptē annis: ⁊ nocte p dolū dor-
miſſet cū Lia. dixit ſocero. Quare impo
ſuiſti mihi: id eſt quare me decepiſti. Uñ
leniſſimo v̄bo grauiſſimā quaꝫ patieba
tur: expreſſit iniuriam. Et dicit̄ a charis
qd eſt gr̄a ⁊ mos moris quaſi gratioſus
mos ⁊ vrbanitatis plenꝰ. Paroemia aūt
eſt accōmodatū rebꝰ tpibuſq; ꝓuerbiū.
Rebus quidē: vt Act. ix. durū eſt tibi cō-
tra ſtimuluꝫ calcitrare. i. fortiori te reſiſte
re. Tēporibus v̄o: vt lupus eſt in fabula.
i. tace. Unde dr̄ Lupus eſt in fabula: cum
quis in media locutione tacet. Sicut em̄ L
dicit beatus Ambroſius in hexameron:
lupus ſi prior hoīem viderit: vocē aufert.
Huius rōnē aſſignāt quidā naturales:
eo qd lupus tanq̄ aīal venenoſum aerē
inficit: qui attractus ab hoīe ad vocales
arterias ingreditur ⁊ formā de vocis vir
tutem eripit. Quod ſi hō prior viderit lu
pum: naturaliter cōfortat̄ adeo vt infici
nequeat. Hic tropꝰ adeo late pꝫ vt liber
Salomonis quē nos parabolas appel-
lamꝰ apud grecos ex eo nomē ſumat. Et
dr̄ fm aliquos parocinia: ſcribētes a pa
ra qd eſt iuxta: ⁊ ciniū qd eſt modulꝰ ſeu
cantus quaſi accōmodatum ꝓuerbium
fm res vel tpa: eo modo quo bñ ⁊ accō-
modate loquētes ꝯſueuimus dicere bñ
eciniſſe. Sed tñ cum ſit dictio greca: et
ſcribat̄ parimia qd interpretat̄ ꝓuerbiū
talem reuera non recipit ethymologiā.
Sarcoſmos aūt ē irriſio plena odio: atq;
hoſtilis: auxiliante modo dicendi ſigni-
ficata. pōt etiā interp̄tari iocꝰ cū amari-
tudine vt Matt. xxvij. Alios ſaluos fecit: M
ſeipſum nō poteſt ſaluum facere. Si rex
iſrael eſt ⁊c. Dicit̄ autem fm quoſdam a
ſarcō qd eſt corroſio: ⁊ mos moris: quaſi

mos corroſiꝰ. Porro. Antiſmos eſt figu
ra q̄ q̄d faceta vrbanitate expolit̄: vt cuꝫ
dicit Saul. j. Reg. xx. Fili mulieris vltro
virū rapiētes. i. fili meretricis. ⁊ ſilr̄ cum
A vulgo dr̄/ fili mulieris baſſiate. Et dicit̄
ab antos qd eſt flos/⁊ mos. Jnde antiſ-
mos tropus floride ſeu vrbane virtutis.
Cū igit̄ multe ⁊ varie ſint allegorice ſpe-
cies opꝫ rurſus ſciri ꝙ tribꝰ modis alle-
gorice ſignificat̄/fm venerabileꝫ Bedā
ſcꝫ rebus tm̄/v̄bis tm̄/⁊ rebus ac verbis
ſimul. Exēplū primi habet̄ in duobus fi-
lijs Abrae: p quos iuxta doctrinā apl̄i
ad Gal. iiij. duo teſtamenta. ſ. vetus ⁊ no-
uuꝫ allegorice ſignificat̄. Exēplū v̄o ſcd̄i
Eſa. xj. vbi dr̄. Egredietur virga de radice
Jeſſe/⁊ flos de radice eiꝰ aſcēdet. Et ſilr̄
Jo. iiij. Reſpicite regiōes ⁊c. Exēpluꝫ v̄o
tertij hr̄ in xp̄i vēditiōe que ſignificat̄ fa-
ctis in venditione Joſeph. Ge. xxxvij. et
verbis in Zachar. xj. vbi dr̄. Appenderūt
mercedē meā triginta argēteis. Cum er-
go dicimus ſenſum diuine ſcripture alle
goricum dici ab allegoria: nō loquimur
de allegoria facta p v̄ba immediate. Ta
lis em̄ i oī ſua ſpē ptinet ad ſenſum lr̄alē
B ſiue illo modo ſignificet̄ aliq̄d hiſtorialr̄
geſtū/ſiue ptinens ad fidē vel mores: aut
ad futurā felicitatē. Sed tunc per allego
riā intelligimꝰ eā q̄ fit rebꝰ tm̄ imediate.
Et ſic pꝫ q̄s ſenſus ſit dicēdus allegori-
cus. Quia vero ſenſus moralis ⁊ anago-
gicus nō habent ſpāles difficultates/de
his nihil ſpecialiter dicēdum putamus.

Capitulum. vj. ꝙ in eadem litera ſunt plures ſenſus literales.

Oſtquam vidimꝰ quot et qui
ſunt diuie ſcripture ſenſus re-
ſtat vna difficultas enuclean-
da. An ſcilicet diuina ſcriptu-
ra ſub eadē litera ꝯtinere poſ
ſit multos ſenſus lr̄ales hiſtoricos. De
hoc em̄ viri magni nonnunq̄ diſſentiūt.
Et omiſſis alijs/etiā eorum qui ſequunt̄
doctrinā. ſ. Tho. quidā tenēt partē affir-
matiuā/quidā vero negatiuā. Et ſecun-
dam tenētes pteꝫ mouent̄ ex verbis eiuſ
dē ſcti Tho. Nā ipſe in. j. parte. q. j. arti.
C vlti. querit vtruꝫ ſacra doctrina ſub vna
lr̄a habeat plures ſenſus. ſ. literalē alle-
goricū ⁊c. Et primo loco arguit ꝙ nō ſic.
Multiplicitas inquit ſenſuū in vna ſcri-
ptura parit cōfuſionem ⁊ deceptionē/⁊
tollit arguēdi firmitatē. Uñ ex multipli-
cibus ꝓpoſitionibꝰ nō ꝓcedit argumen
tatio/ſed fm hoc alique fallacie aſſignā D
tur. Sacra autē ſcriptura dꝫ eſſe efficax
ad oſtēdendū veritatē abſq; oī fallacia.
Non ergo debēt in ea ſub vna litera plu
res ſenſus tradi. Ecce argumētuꝫ ſancti
Tho. Sequitur reſpōſio eiuſdē. Ad pri-
mum inquit dicēdū ꝙ multiplicitas ho-
rum ſenſuū non facit equiuocationē aut
aliaꝫ ſpēm multiplicitatis/qꝛ ſenſus iſti
non multiplicant̄ ꝓpter hoc ꝙ vna vox
multa ſignificet. ſed qꝛ ipſe res ſignifica-
te p voces aliarū reruꝫ pñt eſſe ſigna. Et
ita etiā nulla confuſio ſequit̄ in ſacra ſcri
ptura cuꝫ oēs ſenſus fundent̄ ſup vnū. i.
literalē/ex quo ſolo pōt trahi argumētū
Hec. ſ. Tho. in forma. Ex q̄bus arguunt
q̄dā ſic. Si ſenſus multiplicarent̄ in ſcri-
ptura ex hoc ꝙ vna vox multa ſignificat
in diuina ſcriptura eēt aliqua mlt̄iplici-
tas. Sed ſi ſub eadē lr̄a ſunt plēs ſenſus
lr̄ales hiſtorici: hoc eſt qꝛ vna vox multa
ſignificat/ergo ſi ita eſt in diuina ſcriptu E
ra eēt multiplicitas: qd eſt impoſſibile.
Sꝫ iſta opinio ſuſtinēri nō pōt ⁊ motiuū
ēt eſt inefficax vt patebit. Primū. ſ. ꝙ hec
opinio ſit inanis: pꝫ rōne ſupra inducta
quo ad illa v̄ba: ego ero illi in patrē. Nā
ab oībus expoſitoribꝰ exponunt̄ ad lite-
raꝫ de Salomone. Et apl̄s ad Heb. j. ad
literā de xp̄o illa v̄ba allegat. Patet etiā
autoritate. Nam ipſe doctor ſctūs prima
parte vbi ſupra in corpe arg. ⁊ ſunt vlti-
ma eius v̄ba ſic dicit. Qꝛ v̄o ſenſus lr̄alis
eſt ille quē intēdit autor. Autor autem ſa-
cre ſcripture deus eſt: q̄ oīa ſimul ſuo in-
tellectu cōprehendit nō eſt inconueniēs:
vt Aug. dicit. xij. cōfeſſio. ſi etiā fm lr̄alē
ſenſum in vna lr̄a ſacre ſcripture plures
ſunt ſenſus. Hec ille in forma. Iteꝫ in qō
nibꝰ de po. dei. q. iiij. ar. j. loquēs de ſen-
ſu literali ait. Oīs veritas que pōt diuie
ſcripture adaptari ſola circunſtantia lr̄e
eſt ſenſus eiꝰ. Ex quo infert qd cū docto F
res ſancti exponēdo primū capitulū. Ge
neſis in duos ſenſus diuidātur quilibet
illoꝝ eſt ſenſus diuine ſcripture ⁊ claruꝫ
eſt: qd loquit̄ de lr̄ali: vt pꝫ intuenti. Idē

autem ſenſit Augu.xij.confeſſi.et Nico.
de lyra et Pau.burgenſis/ꝛ multi alij ſo
lēnes doctores. Dico ergo ꝙ multos ſen
ſus pōt diuina ſcriptura ſub eadem lite
G ra habere lr̄ales:nec tñ aliqs eoꝝ pōt eſ
ſe falſus/qꝛ ille ſenſus eſt lr̄alis quē de9
immediate per voces intēdit ſignificare:
pōt aūt deus ſimul multas v̄itates intē
dere nō autē aliquā falſitatē. Ad motiuū
aūt alterius opinionis reſpōſur9 p̄mit
to quedā. Sciendū ergo eſt qd aliud eſt
equocatio: ꝛ aliud fallacia ſeu deceptio
ſm equiuocationē. Et ſimiliter aliud eſt
multiplicitas/ꝛ aliud fallacia ſm multi
plicitatē. Ubicunqꝫ eñ eſt fallacia equi
uocationis eſt etiā equocatio:nō aūt ecō
uerſo. Exēpli gr̄a. Iſta dictio canis dici
tur equiuoca: qꝛ multa ſignificat ſm ra
tiones diuerſas.ſ.canē terreſtrem:mari
nū ꝛ celeſtē. Si ergo fiat tale argumētū.
Omnis canis pōt latrare celeſte ſid9 eſt
canis: ergo celeſte ſidus pōt latrare. Si
qs neſciat argumētū diſſoluere: erit hic
fallacia equocationis: ꝛ etiā equocatio.
H Si vero arguat̄ ſic: ois canis eſt ſubſtan
tia: ergo celeſte ſidus eſt ſubſtantia: erit
qdē hic equocatio: nō aūt fallacia equo
cationis:eo ꝙ oēs ꝓpoſitiōes ſint vere in
oi ſuo ſenſu. Licet aūt in diuina ſcriptu
ra nulla poſſit eē fallacia: poteſt tñ in ea
eſſe equocatio:cū multe dictiōes equiuo
ce vel analogice in ea ponātur/vt p3 le
genti ſacros codices. Ex multiplicitate
ergo ſenſus literalis ꝛ ſp̄ualis:neqꝫ dece
ptio ſeu fallacia: neqꝫ multiplicitas ac
ceſſit in diuina ſcriptura/vt teſtat̄ ſctūs
Thom.vbi ab aduerſarijs allegatur. S3
ex multiplicitate ſenſuū literaliū ſequit̄
quidē multiplicitas puta equiuocatio/
ſed nō ſequitur aliqua fallacia puta oēs
propoſitiones ſacre ſcripture in oi ſenſu
quem pñt habere vere ſunt. Nihil eñ eſt
ſenſus ſcripture lr̄alis niſi ſit veꝝ ꝛ ada
ptabile lr̄e:ſalua eius circūſtātia. Ex his
aūt p3 ſolutio argumēti. Dico eñ qd il
lud qd ibi infert̄.ſ.ꝙ in diuina ſcriptura
eēt multiplicitas:nō eſt īpoſſibile/vt iſti
I credūt.ſ3 eſt verū ꝙuis in ea nō ſit dece
ptio ex multiplicitate:vt dictum eſt. Et ſi
querat̄ qūo ſit iſta multiplicitas. Dico ꝙ
trib9 modis eſſe pōt. vt occurrit ad pñs
Uno mō ꝑ dictionē mere equiuocā. Alio
mō ꝑ analogā. ꝛ Tertio mō ex eo ꝙ pro
priū ſignificatū vnius vocis eſt figura ꝛ
imago (vt ita dicamus) alteri9 rei. ſicut
Salomon fuit expreſſa figura xp̄i. Tunc K
enī l3 que de tali dñr vt res eſt: de illo
a iudeis intelligant̄ niſi ſp̄ualiter tñ que dñr
de figura vt figura eſt: immediate intelli
guntur dici de figurato etiā lr̄aliter. S3
tñ iſto tertio mō non cauſat̄ ſenſus mere
lr̄alis ſm aliquos. Ad intellectū aūt ho
rum ſciēdū eſt: ꝙ qñ aliqs fuit figura al
teri9 puta Salomō xp̄i: tripliciter pōt cō
ſyderari. Uno mō ſolū inq̄tū eſt figura.
Alio mō inquātū eſt qdā res in ſe p̄ciſe
ꝛ ſolū. Tertio modo inquātū eſt quedā
res ꝛ figura alteri9. Que ergo dicūtur de
Salomone p̄imo modo.i.ſolū inq̄tū eſt
figura xp̄i.verificant̄ ſolū de xp̄o/vt ps̄.
lxxj.dicit̄. ꝛ dñabit̄ a mari vſqꝫ ad mare.
ꝛ a flumine vſqꝫ ad terminos orbis terra
rum. Iſta eñ Salomoni de quo dñr con
uenire nō pñt. Que v̄o dñr de eo ſolū vt L
quedā res fuit: cōueniūt ei ſoli: ꝛ nō xp̄o
ſicut ꝙ fecit tēpla idoloꝝ.iij.reg.xj. Que
vero dñr de eo vtroqꝫ mō/verificātur de
vtroqꝫ ſed verius ꝛ principalius de xp̄o.
ſicut eſt illud. Ego ero illi in patrem et
ipſe erit mihi in filiū.j.Paral.xx.ꝛ.j.reg.
viij. His autē trib9 modis pōt aliqd dici
de quacūqꝫ imagine. Unde de cruce dici
mus qd eſt redēptio mūdi: quo ad p̄mū
ꝛ ꝙ eſt lignū: quo ad ſcdm ꝛ ꝙ eſt aliqd
quo ad tertiū. Arguit̄ aūt cōtra iſta que
dicta ſunt: ſic. Nam l3 ex multiplicitate
ſenſuū literaliū in diuina ſcriptura non
ſequat̄ fallacia vel deceptio: ſequitur tñ
qd ipſa ſit inefficax ad arguendū qñ ht̄
plures tales ſenſus quia arguere ab ipſo
textu ad aliquē illoꝝ ſenſuū erit argue
re a tota diſiūctiua ad vnā partē ei9 de
terminatā: qd ſm regulas dialectice re
putatur illicitū. Ad hoc r̄ndet̄ ꝙ l3 a ſo
lo ſenſu literali ſumat̄ efficax argumen
tū: nō tñ ab oi ſenſu literali: neqꝫ ad oēm
literalē ſenſum ſumit̄ argumētū efficax:
ſed ſolū ab illo ſenſu/ꝛ ad illū ſenſum q
euidēter cōſtat aut cōſtare pōt ꝙ per vo M
ces exprimat̄ immediate ꝓprie: vel figura
tiue. Ad maiorē tñ horū euidentiā ſcien
dum eſt ꝙ qñ ſub eodē textu traduntur

ſenſus diuerſi.vt tradūt ſcti quo ad pri
mū capi.libri Geneſeos: ſi hmōi ſenſus
diuerſi in aliquo ꝯcordāt: pōt ſumi inde
argumentū efficax: ſaltē in hoc in quo cō
A cordāt. Exēplū huius ht̄. Daniel.ix. in
cōputatione.lxx.hebdomadarū vbi l3 ex
poſitores tā latini ꝙ hebrei diuerſimode
ſe habeāt quo ad terminū i quo hebdo
made incipiūt: ꝛ quo ad ꝓgreſſum cōpu
tatiōis: qꝛ tñ ſm oēs termin9 earū vlti
mus iandiu tranſiuit in p̄teritū: ideo ex
ipſa autoritate argumētū efficax ſumit̄ ad
ꝯcludendū ꝙ iamdiu xp̄s aduenit. Et q
bus ſequitur ꝙ cū ſenſus literalis ſacre
pagine in quibuſdā locis nō ſit idē apud
oēs: ideo pōt cōtingere: ꝙ ex aliquo ſen
ſu literali poſſet ſumi argumentum vali
dū cōtra quoſdā: puta cōtra tenētes eiuſ
dē ſenſum lr̄alē: nō aūt cōtra alios nō te
nētes illum niſi qñ voces ita illū p̄tendūt
qd rōnabiliter negari nō pōt. Iſta aūt di
uerſitas ſepe cōtingit inter nos ꝛ infide
les. Sūt eñ qdē ſcripture text9 quoꝝ ſen
ſus qui eſt verus ꝛ lr̄alis apd catholicos
nō ſufficit vt ex eo ſumāt validū argumē
tū ꝯtra infideles ſeu hereticos. Talis eſt
ille text9 pſalmiſte. Uerbo dñi celi firma
B ti ſunt. Senſus eñ ver9 et lr̄alis apud ca
tholicos eſt: ꝙ v̄bo dñi.i.filio patri celi
ſunt firmati. Unū ꝛ Jo.j.dr̄. Et verbū erat
apud deum. Et infra. Oia ꝑ ipm̄.ſ.verbū
facta ſunt. Sed ex p̄dicto textu infideles
nullā realē diſtinctionē in diuinis admit
tētes: ſed oēm multitudinē ꝑſonarū negā
tes cōuinci nō pñt. Dicūt eñ ꝙ loquit̄ ꝓ
pheta more humano. ſicut cū de mādato
alicuius domini aliqua fiunt. dicitur ꝙ
ſunt verbo eius facta. Sumitur tamen ex
hmōi textu argumentum validum apd
fideles: q diſtictionē diuinaꝝ ꝑſonaꝝ i di
uinis admittunt. Et ſimiliter forte argu
mentabat̄ apoſtolus ad hebreos fideles
ex ſenſu quē ipſi admittebant. Eſt tamen
aliquis ſenſus diuine ſcripture vbiqꝫ aut
fere vbiqꝫ: qui ita patēter eſt lr̄alis: ꝙ ne
gari niſi ꝓteruiēdo nō poteſt. Et ex ta
C li ſumit̄ argumentū apud oēs admitten
tes textū. Et taliter arguere nō eſt argue
re a tota diſiunctiua ad alteram partem:
cum non accipitur textus vt communis
duobus ſenſibus: ſ3 vt limitatus ad vnū.
Qñ autē textus accipit̄ videt̄ cōis pluri
bus ſenſibus quoꝝ quilibet ſupponitur
verus tunc text9 nō tenet locū diſiūctiue
virtualis: ſed copulatiue: a qua ad ſingu
las partes eſt conſequentia bona.

An quilibet a ſcripture text9 ſm quatuor ſenſus exponatur. Cap.viij.

POſt premiſſa videre reſtat:
an qlibet paſſus diuine ſcri
pture poſſit ſ3 oēs quatuor
predictoꝝ ſenſus exponi vl D
nō. Ad intellectū aūt iſtius
difficultatis ſciēdū eſt ex do
ctrina ſcti doctores vbi.s̄ ꝙ iſti qtuor ſen
ſus ſic accipiēdi ſūt. Dictū ei ē ꝙ ꝓpterea
iſti ſenſus mltiplicant̄: qꝛ de9 nō ſolū pōt
ſignificare vocib9 vt hoies: ſed etiā reb9
eo modo quo ꝓphete multoties actib9
ſuis futura p̄dixerūt. Senſus ergo litera
lis vt dictū eſt ille ē quē deus intēdit im
mediate ꝑ voces ſignificare. Uel eſt ille.
quē prudens vt prudens ſeu recte accipit
ex ipſis vocib9 imediate. Alij v̄o ſic acci
piendi ſunt. Senſus eñ ſp̄ualis vt dictū
eſt: cōſiſtit in hoc: ꝙ qdā res ꝑ alias exp
mātur Jō aūt talis ſenſus ſp̄ualis dicit̄
qꝛ figurari ꝯſueuit inuiſibilib9 ꝛ ſpiritua
libus aſcribit: ſicut figurate conuenit vi
ſibilib9 ꝛ corporeis: ſm btm̄ Dio. Ueri
tas aūt quā de9 nobis ſic manifeſtat.ſ.ꝑ
rerum figuras ad duo ordinat̄.ſ.ad recte E
credēdū ꝛ recte operandū. Si ergo ad re
cte operādū ordinat̄: ſic eſt ſenſus mora
lis: q alio noie tropologicus appellatur.
Si v̄o ordinat̄ ad recte credēdū opꝫ di
ſtinguere ſ3 ordinē credibiliū. Sicut eñ
dicit bea. Dio.iiij.ca.de ecle.hierar. ſtat9
eccleſie militātis medi9 eſt inter ſtatum
ſynagoge ꝛ ſtatum eccleſie triūphantis
Unū vetus teſtm̄ fuit figura noui ꝛ nouū
ſimul ꝛ vetus ſunt figura celeſtiū. Sen
ſus ergo ordinatus ad recte credendum:
fundat9 in illa figuratiōe qua vet9 teſtm̄
figura eſt noui dr̄ allegoric9 q alio noie
tropologic9 appellat̄. S3 fundat9 i figu
ratiōe reliq dr̄ anagogic9. Nec ea q hic
dñr repugnāt dictis qbus aſſerimus: ꝙ
anagogia docet ſperāda. Nā ea q de fu
tura vita credim9: etiā nos quādoqꝫ viſu F
ros ſpam9. Cū ergo qrit̄: an qlibet paſ
ſus diuine ſcripture oibus p̄dictis ſenſi

bus exponẽd⁹ ſit? Dicendũ eſt ꝙ nõ. Di-
cit enĩ Aug. ij. ſup Gen. q̃ quibuſdã ſol⁹
ſenſus lr̃alis eſt q̃rẽd⁹. Hoc autẽ manife
ſte pꝫ. Sũt enĩ multa in libris canonicis
G taꝫ veteris q̃ꝫ noui teſtamẽti: q̃ ſolũ huic
habẽt ſenſum. vt ſunt duo p̃cepta chari
tatis in q̃bus tota lex pendet ꝛ prophete
vt dicit̃. Mat. xxij. Licet enĩ in illis duo
bus p̃ceptis. ſ. Diliges dñm deũ tuuꝫ ex
toto cor. tuo. ꝛ proximũ tuuꝫ ſicut teip̃m:
multa ꝯtineãt̃ expõne digna: tam de ob-
iecto charitatis: q̃ꝫ de actu ꝛ ordine eius
oĩa tñ illa ad ſenſuꝫ ꝑtinẽ lr̃alẽ. Nõ enĩ
ꝑ hãc rem ꝑxim⁹ vel diliges: alie iteruꝫ
figurant̃. Et idẽ eſt cõiter de alijs prece
ptis decalogi. In euãgelio ẽt multa tra
dunt̃ hoc ſolo ſenſu exponibilia quẽ ad
modũ ſũt tradita ꝑ modũ p̃cepti: vt Io.
xiiij. Creditis i deũ: ꝛ in me credite. Uel
ꝑ modũ ꝯſilij: vt Mat. xix. Si vis ꝑfect⁹
ẽſſe vade ꝛ vẽde oĩa que habes ꝛ da pau
perib⁹. Silr̃ cũ Lu. viij. xp̃s interp̃tatur
parabolã ſuaꝫ dicẽns: ſemẽ eſt v̾bũ dei:
manifeſtuꝫ eſt ꝙ illa v̾ba interpretatiua
H nõ eſt neceſſe habere alios ſenſus ſpũa
les cum ipſamet iterp̃tatio ſit expoſitiua
p̃cedẽtis parabole. Cuꝫ his tñ ſtat ꝙ illa
ꝑabola forte mľtos habebat ſenſus lr̃a
les: ſꝫ ꝙ ſemẽ põt ſignificare m̃ta. Idem
etiaꝫ eſt de ep̃lis bti Pauli vbiq̃ꝫ vel q̃ſi
ſ. vnicuꝫ hñt ſenſum. Sic ergo pꝫ rñſio
ad q̃ſituꝫ. Uñ doctor ſanct⁹ q̃dlibet. viij.
vbi ſupra ſic cõcludit hoc dubiuꝫ ꝛ dicit
Sacra ſcriptura q̃nq̃ꝫ exponẽda eſt iſtis
q̃tuor ſenſib⁹ q̃nq̃ꝫ trib⁹: q̃nq̃ꝫ duob⁹: q̃n
q̃ꝫ vno tñ. Uñ ea q̃ ſꝫ lr̃aleꝫ ſenſuꝫ ad fa
cta veteris teſtamenti ſpectẽt: poſſent q̃-
tuor ſenſibus exponi. Silr̃ ea q̃ ad lr̃am
de xp̃o. capite dicunt̃ poſſent exponi lr̃a
liter de xp̃i geſtis. ꝛ allegorice referẽdo
ea ad eius corp⁹ myſticũ ꝛ moraliter re
ferẽdo ea ad mores nr̃os q̃ſꝫ eũ regľari
debẽt: ꝛ anagogice in q̃ñtũ in ip̃o xp̃o eſt
I nobis iter gľie demonſtratũ. Illa autẽ q̃
lr̃aliter de eccľia dicunt ꝑñt exponi mo
raliter ꝛ anagogice: non aũt allegorice:
niſi forte ſꝫ ꝙ geſta ꝑmitiue eccľie expo
nunt̃ de futuro ſtatu eccľie p̃ñtis. Que
v̾o ſm lr̃aꝫ dñi moraliter nõ ꝯſueuerũt
exponi: niſi anagogice. Et illa q̃ ſm. ſen-
ſuꝫ lr̃alẽ ꝑtinẽt ad ſtatum gľie nullo alio
ſenſu ꝯſueuerũt expoñi. Hec ſcũs Tho:
ex q̃b⁹ multa patẽt ad ꝓpoſitum Et vlte
ri⁹ etiã pꝫ q̃ũ oĩa q̃ imediate ꝑ voces
tradunt̃ ad ſenſum lr̃aleꝫ ꝑtinẽt ſiue ad
mores: ſiue ad fidem / ſiue ad ſpẽ ꝑtineãt.

De dignitate ſenſus lr̃alis. Capitulum. viij. K

Queritur autem cũ multi ſint
eiuſdem litere ſenſus. vtrum
literalis ſit inter oẽs preſtan
tior? Arguitur enĩ ꝙ nõ. Pri-
mo ſic. Naꝫ ſenſus q̃ occidit
nõ eſt dignior viuificãte: ſꝫ ſenſus litera
lis occidit cũ ſit fundat⁹ in litera q̃ occi
dit. ij. Corin. iij. ſpũalis autẽ viuificat q̃r
fundat̃ ſup ſpũali ſignificatiõe. Uñ ibi
ſubdit̃. Spũs autẽ viuificat. Secũdo ille
ſenſus eſt dignior ꝑ quẽ habem⁹ doctri
nam digniorem vt de ſe pꝫ ſed ſenſus
ſpũalis eſt hm̃oi. Naꝫ ꝑ ſenſum lr̃alẽ ha
bemus geſta. ꝑ allegoricũ autẽ habem⁹
ea q̃ ꝑtinẽt ad fidẽ ꝑ anagogicũ ſperan
da q̃ ad ſpẽ: ꝛ ꝑ moralẽ agẽda q̃ ad cha- L
ritatẽ ſimiliter ꝑtinẽt. Tertio finis nobi
lior eſt his q̃ ſunt ad fineꝫ: ſꝫ ſpũalis ſen
ſus finis eſt lr̃alis q̃ eſt fundamẽtũ ſpũa
lis. Quarto ille ſenſus in quo aliq̃ falſi
tas reperit̃ nõ eſt dignior eo q̃ oĩno eſt
ſine falſitate: ſꝫ in ſenſu literali aliqua
inuenit̃ falſitas: puta ꝙ deus localiter
moueat̃ deſcẽdẽdo ad vidẽdũ turriꝫ ꝛc.
Gen. xj. non autẽ in ſpũali. Quinto illa q̃
ſunt interiora ſunt digniora taꝫ i ſpũali-
bus q̃ꝫ in tpalib⁹. In corꝑalib⁹ enĩ inte
riora ſunt in q̃d⁹ p̃ncipaliter ꝯſiſtit ani
maliũ vita: vt cor. Et ſimiliter in ſpũali
bus interiora ſunt digniora: vt pꝫ de ar-
ca federis dñi. Exo. xl. vbi dr̃ ꝙ ipſa fuit
in ſctã ſanctorꝫ: alia aũt magis vel min⁹
appropinquabãt ſm ordinẽ ſanctitatis.
Silr̃ in ſacramẽtis eccľie inuiſibilis gra-
tia q̃ interius dat̃ dignior eſt viſibili for M
ma q̃ eſt q̃d exterius. Senſus aũt lr̃alis
dr̃ eſſe ſcriptus extra libꝛuꝫ ꝛ ſpũalis in-
tus: vt pꝫ Apoc. v. vbi dr̃. Uidi libꝛuꝫ ſcri
ptũ intus ꝛ foris ſm expoſitores. Sexto
humana notitia ꝯmuniter ꝓcedit a mi
nus ꝑfectis ad ꝑfectiora: in ſtudio anteꝫ
ſcripture incipitur a ſenſu literali. Se-
ptimo. Ille ſenſus eſt dignior q̃ ſupplet
defectum alterius: ſꝫ talis eſt ſpiritualis

aliq̃ñ reſpectu literalis? Nã dicit Greg.
in moꝛa. Cum ordo hiſtorie deficit ſeſe no
bis intellectus myſticus quaſi apertis ia
nuis oſtendit: ac ſi patẽter clamet. Quia
rationem litere defeciſſe cognoſcitis re-
ſtat vt ad ſpiritualẽ ſenſum ſine dubita-
A tiõe redeatis. In ꝯ̃riũ arguit̃: q̃r propter
q̃d vnũquodq̃ꝫ ꝛ illud magis eſt / primo
poſteri. Sꝫ ſenſus ſpiritualis non eſt ho
norabilis niſi rõne alicuius literalis cui
cõcordat. Nã ſi nulli literali ꝯcordat re-
probat̃ vt ex dictis pꝫ. Igit̃ literalis in-
ter omnes eſt digniſſimus. Reſpondeo.
Iſtã queſtionẽ bene diſputat dñs Pau-
lus burgeñ. in additiõibus ſuis ad Ni-
colaũ de lyra ſup Gen. bñ etiam determi
nat. Ex eius ergo doctrina ſciendum eſt
ꝙ ſacra doctrina vna exiſtens ſpeculati-
ua eſt ꝛ practica. Loquẽdo ergo de ea vt
eſt ſpeculatiua. dico ꝙ ſenſus literalis et
ſpũalis ꝑñt dupľr cõparari. Uno modo
vniuerſaliter reſpectu totius ſcripture in
cõi. Alio modo particulariter ſm parti-
cularia loca ſcripture. Si cõputent̃ p̃mo
modo: ſic vno modo preeminet ſenſus li
B teralis: ꝛ alio mõ ſpũalis ꝛ literalis ſunt
equalis dignitatis. Nã ſicut dicit Ariſt.
j. de anima: vna ſciẽtia loquẽdo de ſpecu
latiua eſt dignior alia vel rõne materie
de q̃ tractat vľ rõne ſue certitudinis. Uñ
dicit phs in. xj. de aĩalib⁹. ꝙ minimũ q̃d
põt haberi de cognitione rerũ altiſſima
rũ / deſiderabili⁹ eſt q̃ꝫ certiſſima cogni-
tio q̃ hr̃ de minimis rebus puta ꝙ duo ꝛ
tria ſunt quinq̃ꝫ. Itaq̃ꝫ ſi vniuerſaliter iſti
ſenſus cõparent̃ / ſunt equales quantum
ad dignitatẽ materie de qua agit̃. De eo-
dẽ enĩ agitur ſm vtrũq̃ꝫ ſenſum. ſ. de deo
ꝛ de creaturis ſꝫ ꝙ i deũ referunt̃. Quã-
tũ v̾o ad certitudinẽ / ſic dignior eſt lr̃a-
lis q̃r ab eius certitudine depẽdet aliorũ
ſenſuum certitudo. Uñ dicit Aug. de do-
ctrina xp̃iana. Nihil eſt q̃d occulte in ali
C quo loco ſacre ſcripture traditur: q̃d nõ
alibi manifeſte exponat̃ Uñ ꝛ ſꝫ ſanctũ
Thomã. vbi. ſ. Spũalis expoſitio ſemꝑ
ab aliqua literali dꝫ habere fulcimentũ.
Si vero cõparent̃ particulariter / ſic cla-
rũ ꝛ apertum eſt ꝙ plerũq̃ꝫ ſpũalis litera
lẽ: dignitate vincit materie ſubiecte ſicut
cum legitur de abraam. Gen. xxj. quod
duos filios habuit / quod vt dictũ eſt ſu-
pra, exponitur ab apoſtolo. Gala. iiij. al-
legorice de duobus teſtamẽtis. Pꝫ eniꝫ
ꝙ ſenſus allegoricus ibi dignior eſt hi-
ſtorali. Si vero loquamur de ſacra ſcri-
ptura ſm ꝙ cõprehẽdit ſub ſe practicam
ſciam ſic etiã illi ſenſus ꝑñt cõparari vni D
uerſaliter ꝛ particulariter. ꝛ ſi quidẽ vni-
uerſaliter fiat cõparatio eiuſdẽ dignita-
tis ſunt vterq̃ꝫ. Illa eniꝫ ſcia practica / vel
etiã ars dignior eſt q̃ ad vlteriorem fineꝫ
ordinatur: ſicut ciuilis dignior eſt milita
ri. j. ethic. eo ꝙ prima habeat pro fine bo
nũ ciuitatis / ſcd̃a v̾o bonũ exercitus. Cõ
ſtat aũt ꝙ finis vltimus totius ſacre do-
ctrine / vt eſt practica eſt vnus ꝛ ideꝫ ſm
vtrũq̃ꝫ ſenſum / eterna. ſ. felicitas. Si autẽ
cõparent̃ ſcd̃o mõ / ſic dico ꝙ in quibuſ-
dã locis ſenſus ſpũalis eſt dignior tanq̃ꝫ
ꝓpinquior vltimo fini / vt pꝫ i multis p̃ce-
ptis cerimonialib⁹ ſicut cuꝫ dicit̃ Deut.
xxv. Nõ ligabis os bonis terẽtis in area
fruges tuas? Q̃d exponit̃ ab ap̃lo. Cor.
ix. ſpũaliter de p̃dicatore / q̃ oñdit ꝙ ſen- E
ſus lr̃alis modice ſit vtilitatis in hoc paſ
ſu dicẽs. Nũquid de bob⁹ cura eſt deo?
quaſi diceret. Nõ habet deus talẽ curaꝫ
de bobus. vt propter eos daret legeꝫ ho-
mini q̃ eſt boue dignior. Sꝫ ſicut ſubiun-
git apoſtolus ꝓpter nos vtiq̃ꝫ dicit Sũt
tñ multe alie ꝯſyderatiões ſm quas ſen-
ſus literalis p̃eminet ſpũalibus quarum
vna eſt ex parte extẽſionis / q̃r. ſ. quelibet
particula ſcripture hꝫ ſenſum literalem:
non autẽ ſpiritualẽ / vt pꝫ ex dictis. Alia
v̾o eſt ex parte vniuerſalitatis ſeu cõmu-
nitatis. Naꝫ ſenſus literalis eſt cõior / q̃r
oĩs percipiẽs ſpũalem ꝑcipit neceſſario
literalẽ / ſꝫ non econuerſo. Uñ nullus eſt
adeo rudis q̃n ex literali ſenſu fructum
poſſit reportare. Iuxta illud Auguſt. de
ſentẽ. ꝓ ſpe. Doctrina inq̃t ap̃lica eſt taꝫ
ſalubris atq̃ꝫ vitalis vt ꝓ capacitate vtẽ-
tiũ neminẽ ſui relinquat exortẽ: ſiue eniꝫ F
ſint parui ſiue magni: habent in ea vñ al
lantur ꝛ vñ ſatient̃. Hec ille. ad argumẽ-
ta aũt facta. Rñdetur. Et ad primuꝫ q̃dẽ
dico ꝙ apoſtol⁹ nõ intelligit ꝑ lr̃am ſen
ſum literalẽ neq̃ꝫ ꝑ ſpm̃ ſenſum ſpũalem
ſed ꝑ lr̃am intelligit legem moyſi q̃ data
fuit in literis ſcriptis in tabulis decalo-

gi: ⁊ libris moyſi. Dicit autẽ hec lex occi-
dere occaſionaliter inquantum faciebat
pcti notitiam: ex qua notitia occaſionali
ter augebat pctm̃ ex malitia hũana. Ni-
timur em̃ in vetitũ ſemꝑ: nõ autẽ dabat
gratiã: qꝛ ſacra veteris legis nõ ↄferebãt
G gratiã. Et ideo dr̃ ꝙ litera occidit. ꝑ ſpm̃
autẽ intelligit legem nouã datã in ſpiri-
tuſctõ in forma ignis: ⁊ inuiſibiliter i cor
dibꝰ hominũ: iuxta prophetiã Hie. xxxi.
dabo inquit legẽ meã in viceribus eoꝝ ⁊
in cordibus eoꝝ ſcribã eã. Hec lex dr̃ vi
uificare: qꝛ eſt lex gratie ſanantis vulne-
ra pctõꝝ. Sacra em̃ noue legis ſunt cau-
ſa gr̃e. Ad ſcd̃m aũt dico: ꝙ in argumen
to aſſumit vnũ falſum: ſcꝫ ꝙ ꝑ ſenſum li-
teralẽ nõ tradant nobis credenda: ⁊ ſpe
rãda ⁊ agenda: ſꝫ ſolum geſta: imo dico
ꝙ ꝑ illũ tradunt geſta: vt ptꝫ de ſe. Et ſi-
militer gerẽda ſeu faciẽda vt ptꝫ de duo
bus p̃ceptis charitatis. Et ſilr̃ ſperanda
vt Apoc. ij. vbi dicit. Eſto fidelis vſq; ad
mortẽ: ⁊ dabo tibi coronam vite. Et ſilr̃
H credenda: vt Deut. vj. Audi iſrael: deus
tuus deus vnꝰ eſt. Et ſilr̃. Mat. xxviij. do
cemur trinitatẽ ꝑſonaꝝ cum dicitur Ba
ptizantes eos in nõie patris: ⁊ filij ⁊ ſpiri
tusſancti. Ad tertiũ dico: ꝙ ſenſus litera-
lis nõ eſt propter ſpũalẽ: ſicut ꝓpter ſuũ
finẽ: q̃uis ſit fundamentũ eiꝰ. Nã et xp̃s
eſt fundamẽtũ apoſtoloꝝ: ⁊ ſubſtãtia eſt
fundamentũ accidentiũ: ⁊ tñ talia funda
menta nõ ſunt ꝓpterea in eis q̃ fundant:
ſicut propter ſuos fines p̃ncipales q̃ q̃d
ſit de fundamento in materialibus. Ad
quartũ dico: ꝙ neq; in literali neq; in ſpi-
rituali ſenſu diuine ſcripture eſt aliqua
falſitas. Sciẽdum tñ eſt ꝙ in diuina ſcri-
ptura multa tradunt parabolice ſeu me-
taphorice: id eſt ſub aliqua ſimilitudine
reꝝ corporaliũ. Et hoc propter duo. Pri
mo propter neceſſitatẽ. Sicut enim dicit
btũs Dionyſius. j. c. celeſtis hierar. debi-
I litas noſtre cognitionis tanta eſt ꝙ diui
na intelligere non põt: niſi varietate ſa-
croꝝ velaminum circũuelata ſint. Scd̃o
ꝓpter vtilitatẽ vt. ſ. rudes qui nõ pñr di-
uina etiã velata capere. eo ꝙ ſola corpa-
lia quodã mõ capiũt ſub talibus corpa-
liũ ſilitudinibꝰ doceant. Unde ſaluator.
Mat. xiij. poſtq̃ propoſuit ſimilitudinẽ
dicẽs: Exit q̃ ſeminat ⁊c. ait diſcipulis ad
partẽ. Uobis datũ eſt noſſe myſteriũ re-
gni dei: ceteris aũt in parabolis. Nec tñ
in talibꝰ eſt falſitas: qꝛ l̃ralis ſenſus non K
eſt is quẽ voces ꝓprie exprimunt ſꝫ quẽ
metaphorice. Cũ em̃ dr̃ deus deſcendere
ad videndũ: nõ eſt ſenſus l̃ralis ꝙ tanq̃
magnus quidã dñs vadat ſpaciatũ paſ-
ſim ſꝫ ſenſus eſt ꝙ deꝰ ad modũ hoĩs ſic
faciẽtis ſe habeat. Et nota ꝙ qñ diuina
ſcriptura aliquid parabolice de deo tra-
dit: vtit ſimilitudine creaturarũ viliũ ⁊
magis diſtantium a deo. ne ſcꝫ credat ꝙ
ſenſus ſcripture ſit ille quẽ voces proprie
exprimũt. Et idẽ credo in q̃libet parabo-
la ꝙ ſcꝫ ſemper diuina ſcriptura vtit: aut
talibꝰ verbis: aut tali ſimilitudine ꝙ ani
mus cuiuſlibet prudẽtis intelligit cõiter
ꝙ talia nõ dicuntur ꝓprie: ſꝫ metaphori-
ce. Et hãc doctrinã intẽdit ſan. Th. j. pte
q. j. ar. ix. in rñſione ad tertium argumen
tũ: vbi dicit. Sicut docet Dionyſiꝰ. c. ij.
celeſtis hierar. magis eſt ↄueniẽs ꝙ diui L
na in ſcripturis tradantur ſub figuris vi
liũ corpoꝝ q̃ corpoꝝ nobiliũ: ⁊ hoc pro
pter tria. Primo qꝛ propter hoc magis
liberat humanꝰ animꝰ ab errore. Mani
feſtũ em̃ apparet: ꝙ hec ſcḋm ꝓprietatem
nõ dicunt de diuinis ꝙ poſſet eẽ dubiũ
ſi ſub figuris nobiliũ corpoꝝ deſcriberẽ
tur diuina maxime apud illos qui nihil
aliud a corpibꝰ nobilibꝰ excogitare no-
uerũt. Scd̃o qꝛ hic modꝰ cõueniẽtior eſt
cognitiõi quã de deo habemꝰ in hac vi-
ta. Magis em̃ manifeſtat nobis de ipſo
q̃d nõ eſt q̃ q̃d eſt. ⁊ iõ ſilitudines illarũ
rerũ q̃ magis elongant a deo veriorẽ no-
bis faciũt eſtimationem ꝙ ſit ſupra illud
q̃d de eo dicimus vel cogitamꝰ. Tertio
qꝛ ꝑ hmõi diuina magis occultant in di
gnis. Hec ille. Ad quintũ dico: ꝙ ſi liber
ſacre ſcripture de quo habet Apoc. v. et
Ezech. ij. dicat ſcriptꝰ foris rõne ſenſus
literalis: non tñ dr̃ ſcriptꝰ intus ſolũ rõ-
ne ſpiritualis: imo rõne l̃ralis eſt ſcriptꝰ
intus ⁊ foris: qꝛ ꝑ ſenſum literalẽ tradũ- M
tur nobis q̃dam ſumme intima ⁊ ſecreta
pertinentia ad ſenſum allegoricũ ⁊ ana-
gogicũ. Uñ ex hoc habet: ꝙ l̃ralis ſit po
tior: vtpote vniuerſalior et communior:
iuxta illud ad Ro. j. Sapiẽtibꝰ ⁊ inſipiẽ-

tibus debitor ſum. Ad ſextũ dico ꝙ ſicut
ſtudium humanarũ ſciẽtiaꝝ incipit a p̃n
cipijs nr̃a l̃r notis ſic ſtudiũ ſacre ſcriptu
re recte ordinatũ incipit ab articulis fi-
dei diuinitꝰ in ſacra ſcriptura reuelatis
A q̃ fundat in eiꝰ ſenſu l̃rali. Ex his vna cũ
alijs in ſacra ſcriptura l̃ralr̃ traditis ſeu
ꝑ verã ⁊ rectã rõnẽ inuẽtis ꝓcedit ad aliq̃
alia ꝓbãda. Per iſtũ aũt ꝓceſſum deueni
tur ad oĩa q̃ in ſacra theologia veraciter
tradunt a magiſtris: que oĩa ad l̃ralẽ ſen
ſum ipſiꝰ ſcripture reducũt. Ex his autẽ
ptꝫ: ꝙ ſtudiũ ſcripturarũ a ſenſu l̃rali inci
pit: ⁊ in his q̃ ab eo argumẽtatiue dedu-
cunt cõſumat. Ad argumẽtũ ergo cũ dr̃
ꝙ cognitio noſtra icipit ab imꝑfectis: ve
rũ ẽ q̃ ad ſimplicitũ intelligẽtiã: q̃ ab vni
uerſalioribꝰ incipit. Notitia aũt ↄplexa in
cipit a ꝑfectioribꝰ. Nã icipit ab itellectu
i. habitu p̃ncipioꝝ: ⁊ terminat ad ſcien-
tiã i. habitũ ↄcluſionũ. Ad ſeptimũ dico
ꝙ ex illa autoritate Grego. nõ debemus
exiſtimare ꝙ ſenſus l̃ralis in aliquo loco
B ſcripture deficiat: ſic ꝙ vel falſum inclu-
dat: vel ſit penitus inutilis. Nã ex p̃mo
infirmaret tota diuine ſcripture autori-
tas: vt Aug. dicit. Scd̃m ẽt eſt cõtra apl̃m
dicẽtẽ ad Rom̃. xv. Quecũq; ſcripta ſunt
ad nr̃am doctrinã ſcripta ſunt. Sꝫ inten
dit btũs Greg. ꝙ ſenſus aliqñ q̃ ꝑ voces
ꝓprie exprimit falſus eſt quẽ literalẽ ap-
pellare lꝫ improprie aliq̃ mõ poſſumus.
Et qñ incidit talis ſenſus: vt puta cũ dr̃
hircũ haberet tñ vnũ cornu: tũc ad ſenſũ
myſticũ opꝫ recurrere. i. ad literalẽ ſꝫ im-
proprie ꝑ voces expſſum: q̃ iõ myſticꝰ dr̃:
qꝛ ꝑabolicus q̃uis vere ſit l̃ralis. Et hoc
idẽ aſſerit btũs Hieronymꝰ dicẽs. Cũ hi
ſtoria aut impoſſibilitatẽ hꝫ: aut turpitu
dinẽ: ad altiora trãſmittit. i. ad ſenſũ my
ſticum mõ expoſito. Et hec de queſtiõe.

☞ Quis ſenſus literalis ſit potior.

¶ Capitulum nonum.

C Ultimo reſtat vt circa ſen-
ſum literalem adhuc vnã
ſoluamus difficultatẽ. Cũ
eñ idem textus plures hã-
beat literales ſenſus: vt cũ
ab expoſitoribus plures ex
poſitiones traduntur quedam erit cen-
ſanda potior? Ad hoc ſic reſpondendũ
eſt. Dico em̃ ꝙ literales expoſitores ali-
qñ tradũt ſenſus incompoſſibiles: ⁊ tũc
neceſſario alter ſeu vnus eoꝝ tm̃ eſt lite
ralis: qꝛ vnus eoꝝ neceſſario eſt falſus. D
Exẽplũ huius habet. Dañ. x. vbi Angelꝰ
miſſus ad docendum. Danielẽ: dicit ei.
Princeps regni ꝑſarũ reſiſtit mihi. xxj.
diebus. Ubi ꝑ principẽ. Perſarũ ſcḋm btm̃
Greg. intelligit Angelus bonꝰ q̃ hꝫ curã
illius regni q̃ nolebat ꝙ filij iſrael libera-
rentur: ⁊ egrederent de regno perſaꝝ in
quo multa bona faciebant docẽdo fidẽ
vniꝰ dei. Sꝫ ſcḋm aliquos alios fuit ange
lus malꝰ q̃ reſiſtebat bono. Quid autem
hoꝝ verum ſit nõ ſpectat ad preſentem
cõſiderationẽ. Cũ vero ſenſus plures ſunt
cõpoſſibiles: ille vr̃ ceteris paribus ma
gis p̃ferendus q̃ magis innitit rõni. Uñ
quo q̃ſq; magis rõni innitit eo maioris
autoritatis eius v̓ba eſſe videntur. vt dr̃
in decretis. di. xx. c. decretales. Itẽ q̃ ma-
gis cõſonat litere. Uñ ſcḋm Augu. de do-
ctri. xp̃iana dubia ſunt determinãda ſcḋꝫ
ſniam: q̃ de ſcripturarũ planioribus lo-
cis accipit. Planiora aũt loca ſunt in q̃-
bus planior eſt cõſonãtia ad textũ. Itẽ
p̃ferendus eſt quẽ tradunt ſcti his q̃ a nõ
ſanctis tradunt. Uñ i decretis in p̃dicto
ca dr̃. In ſacrarũ literarũ expoſitionibus E
ſcti doctores ſummis põtificibꝰ p̃ponũt.
Maxime aũt ſi nõ ſcti ſint infideles. pre
dicta intelligunt habere veritatẽ. qꝛ ſem
per ſenſus ſctõꝝ imo catholicorum oim̃
ꝓferẽdus eſt. Tũ qꝛ magis p̃ſumendũ eſt
ꝙ illi q̃ in gremio eccl̃ie ſũt: cui eccl̃ie xp̃s
ꝓmiſit ſpũm v̓itatis: verũ ſenſũ habeãt
ſcipturarum q̃ infideles q̃ veritati fidei
cõiter aduerſant. Tũ ne ꝑ hoc detur infide
libus occaſio credẽdi ꝙ ipſi melius q̃ ca
tholici ſacram ſcripturam nouerint ex-
planare. Et tum vbi pluralitas ſenſuum
l̃raliũ occurrit raro cõtingit ꝙ vnꝰ eoꝝ
ſcḋm oĩa p̃dicta excellat reliquos: ſꝫ potiꝰ
vnꝰ eoꝝ p̃cellit in vno alius in alio. Id-
circo in talibus videt habere locũ illud F
ad Ro. xiiij. Unuſq̃ſq; i ſuo ſenſu abũdet
ſalua ſemꝑ ſanctoꝝ reuerẽtia ⁊ autorita
te. His igit prelibatis iã ad expoſitionẽ
ſanctoꝝ euãgelioꝝ accedamus a dñica
prima de aduentu inchoantes.

¶ Finit tractatus Primus.

☞ Tabula ad euangilia perquirenda
in Aurea roſa iuxta morem Curie.

Q Uicunqꝫ euangelium: ſe-
cundum curiam romanā
G currens in hoc opuſculo
ſuo loco minime inuene-
rit annotatum: ad ſubiectam tabu
lam recurrat.

Agitur dñica prima in aduētu euan-
gelium curiale require in dñica .ij. in ad
uentu. Do. aūt .ij. require in domi .iij.
eiuſdē aduent⁹. Domi. aūt .iij. requi-
re in domi .iiij. Domi. aūt .iiij. require
in ſabbato quatuor tēporū. In octaua
autē epiphanie require in fine libri. Fe-
ria .iij. prime hebdomade in quadrage-
ſima require in .ij. quadrageſime. Do-
mi. autem .ij. in quadrageſima require in
ſabbato precedēti. Sabbato aūt poſt
dñicam in paſſione reqre in fine libri.
In vigilia ꝟo aſcēſiōis reqre in ſabbato
añ dñicā palmarū. Notādum eſt ꝟo
ꝙ domi. in qua eſt feſtū ſancte trinitatis
H curia appellat domi .j. poſt Pēthecoſtē:
ita ꝙ .ſ. domi. poſt feſtuꝫ trinitatis eſt .ij.
poſt Penthe. Igitur domi .ij. poſt Pen-
the. require euāgelium curiale in domi.
.ij. poſt feſtū trinitatis. Domi. autē .iij.
poſt Pēthe. require in domi .iij. poſt fe-
ſtum trinitatis. ⁊ domi .iiij. require in .v. ⁊
v. require in .vj. ⁊ .vj. in .vij. ⁊ .vij. in .viij. ⁊
ſic deinceps vſqꝫ ad domi .xxiij. Do-
mini. aūt .xxiiij. poſt Pēthe. require in fi
ne libri. In feſto aūt .s. Tho. martyris
require domini .j. poſt octauas Paſche.
Euangeliū aūt ſcti Anto. de padua ordi
nis bti patris Franciſci require in feſto
bti pr̄is Dñici. Sanctorum vero Ciriaci
Largi ⁊ Smaragdi require in die aſcēſio
nis. Scti aūt Petronij require domi.
.j. poſt octauas paſche. Beati vero pa-
tris Frāciſci require in feſto .ſ. Matthie.
In cōi vero apoſtolorꝫ euāgeliū. Hec
mādo vobis: require in feſto Simonis
⁊ iude. Et euāgeliū. Ecce mitto: in feſto
I Tiburtij ⁊ Ualeriani. Et euāgelium. Ec
ce nos. in ꝯmemoratiōe bti Pauli. Et
euangeliū deſignauit: in feſto beati Lu.
In cōi aūt vni⁹ martyris euāgeliū. No-
lite arbitrari reqre in feſto ſcti Ualenti-
ni. Et euāgeliū. Nihil opertū in feſto
ſcti Theodori. Et euangeliū. Si quis
venit ad me: reqre in fine libri. In cōi
autē plurimorū martyrū euangeliū. Cōfi-
K teor. require in feſto bti Matthie. Et
euāgeliū. Qui vos audit. require in feſto
ſcti felicis. Et euangeliū. Sedente re-
quire in fi. libri. Et ſimiliter euāgeliuꝫ
Ue vobis. In cōi aūt cōfeſſorū euāge
liū. Uos eſtis: reqre in feſto bti pr̄is Do
minici. Euāgeliū aūt. Uidete. require
in fine libri. Et ſimiliter euāgeliū. No
lite timere. Cetera non mutantur.

¶ Finit tabula.

☞ Incipit tractatus ſecundus Auree
Roſe.

☞ Dominica prima in aduentu.

☞ Tex. euang. Mat. xxj.

C Um apropinquaſſet Ie-
ſus hieroſolymis et ve-
niſſet bethfage ad mon-
tē oliueti: tūc miſit duos
diſcipulos dicēs eis: Ite
in caſtellū quod cōtra vos eſt: ⁊ ſta
tim inuenietis aſinam alligatam
⁊ pullum cum ea: ſoluite ⁊ adduci-
L te mihi. Et ſi qs vobis aliquid di-
xerit: dicite quia dominus his op⁹
habet: ⁊ confeſtim dimittet eos.
Hoc autem totum factum eſt vt ad
impleretur quod dictū eſt ꝑ ꝓphe-
tam dicentē. Dicite filie ſyon. Ecce
rex tuus venit tibi māſuetus ſedēs
ſuper aſinam ⁊ pullum filiuꝫ ſubiu
galis. Euntes autem diſcipuli fece
rūt ſicut precepit illis Ieſus: ⁊ ad-
duxerunt aſinam ⁊ pullum: ⁊ im-
poſuerūt ſuper eos veſtimenta ſua
⁊ eū deſuper ſedere fecerunt. Plu-
rima aūt turba ſtrauerunt veſtimē
ta ſua in via. Alij autem cedebant
ramos de arboribus ⁊ ſternebant
in via. Turbe autē que precedebāt M
⁊ q̄ ſequebant clamabant dicētes.
Oſanna filio dauid bn̄dictus qui
venit in nomine domini.

Cum appro-

C Um appropinquaſſet Ie-
ſus Hieroſolymis ⁊ veniſ
ſet Bethfage ⁊c. Matth.
xxj. Poſtqꝫ de q̄tuor euā-
gelice lectionis ſenſibus
A tractatū ꝓmiſim⁹: quo qſ-
qꝫ literalē ſenſum ab allegorico ⁊ anago
gico ⁊ morali diſcernere poſſit: necnon
etiā tabella qua q̄ſqꝫ euāgelia ſꝫm curiā
occurrētia in hoc volumine ꝑquirat q̄ꝺ
ſꝫm ordinem ꝑdicatorꝫ primo deinde ꝟo
etiā ſꝫm curiā ꝯdit: ſupeſt vt ſꝫm eoſdē ſen
ſus euangelicas lectiōes exponam⁹. Cir
ca lectionē ꝟo pſentē ⁊ circa alias qōnes
mouēdas ad tertiū tractatū reſeruantes
ipm textū. Primo auxiliāte deo tētemus
aperire. Iſtud autē ſacrū euāgeliū legit
bis in anno .ſ. in dñica palmarū ſꝫm ſen
ſum lr̄alē: ⁊ in hac ſꝫm allegoricū: vel me
lius ſꝫm quādā adaptationē ⁊ repreſen-
tationē eccleſie que ꝑ aduētū xp̄i in Hie
ruſalē ad paſſionē repreſentat eius aduē
tum ad humanā naturā ꝑ icarnationē.
B Quēadmodū aūt ptꝫ ex dictis quatuor
recepit expoſitiones. Et circa ipm viden
da ſunt tria pūcta q̄ in eo tāgunt: ⁊ dicū
tur: miſſio / executio / ⁊ ꝓceſſio: in quibus
tangunt multa pulcra documēta ſpectā
tia ad ſpiritualē aduentū dñi nr̄i ieſu xp̄i
per gratiā ad aias noſtras. Quātū ergo
ad primū ꝓ intellectu eorū dicendorꝫ in
pn̄ti euāgelio ⁊ in multis ſequētium opꝫ
aliqua premittere de ſitu ⁊ edificio ciui-
tatis predicte. Sciendum eſt igitur vt ex
varijs autoribus colligitur: ꝙ duo ſunt
in iudea montes ⁊ vn⁹ eorū orietalis di
cit mons oliueti. Alius autem occidenta
lis dicitur mons ſyon. In radice mōtis
oliueti a parte orietali eſt bethania: que
diſtat ab hieruſalē ſtadijs .xv. vt dicitur
Io. xj. ſiue quaſi ꝺ nob⁹ miliarib⁹. In de-
cliui autem eiuſdem montis ab occidē-
te erat vna villa que dicebat bethfage
C que erat ſacerdotum. Inter iſtos autem
duos mōtes eſt vallis media que dicit
vallis Ioſaphat que eſt latitudinis mil-
le paſſuū vel circa ſeu vni⁹ miliarij. Per
medium iſtius vallis labitur torrens ce-
dron qui fuit a ſeptētrione in meridiem.
In reliquo autē monte .ſ. ſyon ſunt tres
colles a ſe inuicem diſtincti vallibus in-
teruenientibus. Unus eorum ſuper oēs
excelſior ad meridiē erat qui vt mihi vi-
detur ex decurſu diuine ſcripture: maxi-
me primi ⁊ ſecundi libri Machabeorꝫ D
retinuit ſibi nomen ꝓprium totius mon
tis ſyon. Et in hoc colle erat vna pars
ciuitatis hieruſalē que dicebat ciuitas
ſuperior. deīde ad ſeptētrionē erat alius
collis humilior q̄ dicebat actu: ſꝫm Io-
ſephum ſupra quem erat alia pars ciui-
tatis que dicebatur ciuitas inferior. Eſt
⁊ tertius collis qui dicebatur moria ad
orientem ⁊ imminēs valli ⁊ torrenti: ſuꝑ
quē erat templū: de cui⁹ fabrica ſuo lo-
co dicemus. Oēs autem iſti tres colles
erāt infra muros hieruſaleꝫ: ad orientē
habētes torrētē cedrō. ad occidētem ve-
ro erat magnū precipitiū. Erat autē hec
ciuitas parua adeo quod circuitus eius
etiā ad quintū miliare nō attingebat: te-
ſte Ioſepho qui ait totum ciuitas in giro
ſpatiū triginta trib⁹ ſtadijs finiebatur.
Octo enī ſtadia vnū miliare faciūt iuxta
doctrinā illorū verſuū. Ex quatuor gra-
E nis ꝯponit digit⁹ vn⁹. Eſt quater in pal
mo digit⁹: quater in pede palm⁹. Quin-
qꝫ pedes paſſum faciūt: paſſus quoqꝫ cē
tū. Uigintiquinqꝫ ſtadiū dāt ſed miliā-
re. Octo dabūt ſtad. a duplatum dat ibi
leucā. Nō obſtāte aūt tam paruo muro-
rum ambitu ſuper his trib⁹ muris erant
clxiiij. turres pulcre teſte Ioſepho. abſ-
qꝫ his quas herodes fecerat: que erant
multe ⁊ mirabiles. Ex his ſequit quod
hec ciuitas caſtrū ſeu fortaliciū videba-
tur. His ergo viſis dicamus [Cū appro-
pinquaſſet ⁊c.] Sciendum eſt autē ꝙ ve-
rus textus habet [cū appropinquaſſent]
in plurali .ſ. Ieſus ⁊ diſcipuli eius. Eccle-
ſia tamen recitat in ſingulari: qꝛ non vo
luit ꝙ repeterentur tot nomina: maxime
quia neceſſario bis fuiſſet hoc nomē Ie
ſus repetitum: ſecundum ꝙ ſunt ibi duo
verba: vnum pluralis numeri: ⁊ aliud ſin
gularis .ſ. appropinquaſſent ⁊ miſit [cuꝫ
F ergo ieſus appropinquaſſet hieroſoly-
mis] .ſ. diſtaret circa per miliare. Eſt au-
tem ſcienduꝫ ꝙ vt ex varijs autoribus et
locis ſcripture colligit lꝫ hec ciuitas olī
multa habuerit noīa: tn̄ quantū ad pn̄s
pertinet dicta eſt primo ſalē a ſem filio noe:

per vtrũq₃ animal in paruo itineris ſpa-
tio dñs ſedere nequiuerit. Ergo cum hi-
ſtoria aut impoſſibilitatẽ habeat: aut tur
pitudinẽ: ad altiora tranſmittimur: qua-
ſi ad myſticũ ſenſuʒ. Hec ille. Et intẽdit
ꝙ dñs ſup vtrũq₃ ſedit: ad ſignificãdum
a id qd̃ ſtatim dicã. Et ſiquidẽ ſolum ad ſi-
gnificandum feciſſet: ſequẽs allegoria eſ
ſet ſenſus literalis. Tertia dubitatio eſt
quare euangeliſte ita diſſonãt: q₂ de aſi-
na ſolus Mat. facit mentionẽ. Et rñdet
Augu. de cõſenſu euange. ꝙ nulla eſt re-
pugnantia ſi ſup vtrũq₃ ſedit ꝙ dicaꝛ ſu-
per altero eoꝝ ſediſſe. Ideo antẽ ſm eu₂
⁊ Chryſ. Lucas: Marc⁹ ⁊ Joãnes tacent
de aſina: q₂ taceꝛ in tranſlatiõe. Septua-
ginta interp̄tũ ſm quã loq̄bantur. Mat.
vero commemorat aſinã: q₂ hebraice ſcri
pſit. Eſt etiaʒ alia cã ſm Rabanũ: q₂ ſcʒ
iſta aſina ſignificat ſynagogã: cui Matt.
euangelium ſcripſit eo ꝙ .ſ. hebreis ſcri-
pſit. Et idem vt credo intendit magiſter
hiſtoriarũ. Allegorice autem ſciẽdum eſt
b ꝙ in allegorijs ⁊ anagogijs nõ opʒ ſimi-
lem quantuʒ ad omnia velle perquirere
vt p₃ de ſe in multis. Uide de hoc domi
nica .x. poſt feſtũ trinitatis. Sciendũ etiã
ꝙ vita glorioſa quã xp̄s poſt reſurrectio-
nem habuit eſt mons oliueti .ſ. miſericor
die: in quo eſt bethfage .i. dom⁹ ſacerdo-
tũ ſeu beatorum qui dicunꝛ ſacerdotes.
Apoc. j. Feciſti nos deo noſtro regnuʒ et
ſacerdotes. ſʒ duo diſcipuli miſſi ſm Re
migiũ ſunt due partes diſcipuloꝝ xp̄i: q̃
diuiſerũt ſe: vt quidam in gentibus qui-
dã in circunciſione ſeu in iudea euãgeli-
zarent. Caſtellum iſtud ſm Hierony. eſt
mundus contra apoſtolos exiſtẽs eo ꝙ
iugum doctrinarum nollet ſuſcipere. Et
ſimiliter ſm eũdem aſina domita eſt ſy-
nagoga hebreoꝝ: qua iugum diuine le-
gis traxerat: ſʒ pullus indomitus eſt po-
pulus gentilis qui legẽ non acceperat a
c deo. Aſſimilanꝛ autẽ ſm Chry. hoĩes añ
aduentũ xp̄i iſtis iumẽtis q̃ ſunt immun-
da: rudia: ſtulta: ⁊ infirma ⁊ alligata. Fue
rũt eñ tũc hoĩes immũdi conſcientia: ru
des intelligentia diuinorum ſtulti veſa-
nia idoloꝝ: infirmi in bono opere ligati
ſub diabolica ptãte. Dñs ergo p̄ e monte
oliueti miſit ad ſoluendum aſinam a dia

bolica ptãte: ⁊ ad ducendã ad ſe: q̃ſi poſt
reſurrectionẽ dixit Marci .xvj. Euntes
in mũdum vniuerſum predicate euange
lium oĩ creature .i. gẽtibus ⁊ iudeis. No- K
ta tñ ꝙ ſm Hilariũ p̄ aſinã ⁊ pullũ etiaʒ
duos gẽtiles populos poſſum⁹ intellige
re .ſ. p̄ aſinã ſamaritanos: q̃ aliq̃ mõ ſer-
uiebant ſub lege moyſi: quos philippus
ſoluit p̄ pullũ ṽo reliquos gẽtiles: quos
petrus ſoluit in cornelio: q̃ fuit primitie
gẽtiũ aliquo mõ. ¶ Anagogice vero ſciẽ
dũ eſt ꝙ hiericho a q̃ veniebat xp̄s inter
pretaꝛ luna: ⁊ ſignificat p̄ñtẽ vitam inſta-
bilẽ tanq̃ lunã. Hierl'm vero viſio pa
cis: ⁊ ſignificat futurã beatã vitã: in qua
vĩ de⁹. Ipſe q̃ppe eſt pax nr̃a: ad Eph. ij.
Jeſus ṽo interpretaꝛ ſaluator: et ſignifi-
cat eum qui ſe ⁊ alios vellet fieri ſaluos.
Iſtũ volente a hierico ire in hierl'm opʒ
tranſire p̄ montẽ oliueti .i. venire ad me-
ditationẽ de mĩa. Ex q̃ mõte dʒ mittere
duos diſcipulos .i. vt Hier. dicit ſciam et
opa. Opʒ eñ q̃ ad mĩam dei h̄re ſciaʒ .i.
credulitatẽ ꝙ p̄ illã ſolã ſalueꝛ. vñ Aug. L
de ſententijs proſperi ad celeſtis hierl'm
ꝯſortiũ nõ aſcẽdit niſi q̃ toto corde ꝯſueꝛ
nõ ꝓprij opis ſʒ diuini mũeris eẽ ꝙ aſcẽ
dit. Hec ille. Quoad mĩaʒ ſuã ꝓpriã opʒ
ꝙ h̄eat opa pietatis exhibita ꝓximo ſal
tẽ in volũtate. vt Mat. xxv. illi qui nõ fe-
cerũt elecmoſynã in die iudicij adiudica
bunꝛ eterno ſupplicio. Iſti duo diſcipuli
adducũt aſinam ⁊ pullũ .i. ſpẽ ⁊ timorẽ.
Opa q̃dã eñ adducũt ſpẽ q₂ vt dĩ magr̃
ſen. ⁊ s. Tho. iij. diſ. xxvj. ſpes ex gr̃a dei
⁊ meritis ꝓuenit. Et ſpes q̃ incitat ſigni-
ficat velocẽ pullũ. Scĩa vero adducit ti-
morẽ retardẽtẽ. Et his duobus iumẽtis
aĩa ſecure vehiꝛ: nõ aũt ſola ſpe aut ſolo
timore. Moralr̃ autẽ ſciẽdũ eſt ꝙ hierl'm
ẽ aĩa aſina ṽo onerifera ⁊ ſtolida ẽ caro:
pullus ṽo carnalis affectus. Et vtrũq₃ a
diabolo p̄ pctm̃ ligaꝛ vt ſeruiat pctõ. vñ
dicit Chry. ſup Mat. Anteq̃ peccem⁹ li-
berũ habemus arbitriũ ſeq̃ volũtatẽ dia
boli an non ꝙ ſi ſemel peccantes obliga
uerim⁹ nos opib⁹ ei⁹: iã nr̃a virtute eua M
dere non poſſumus: ſʒ ſicut nauis fracto
gubernaculo illuc ducitur vbi tempeſtas
voluerit: ſic ⁊ hõ diuine gr̃e auxilio per-
dito per pctm̃ non qd̃ vult agit: ſʒ qd̃ dia

bolus vult: ⁊ niſi dñs valida manu miẽ
ſue ſoluerit eũ vſq₃ ad mortẽ in pctõrum
ſuoꝝ vinculis ꝑmanebit. hec ille. Hanc
A aſinã xp̄s p̄ duos diſciplos .i. duos mot⁹
ſoluit ⁊ adducit ad ſe añq̃ velit intrare
aĩaʒ. nã amor impetrat veniã ⁊ tradit Lu.
vij. dimiſſa ſunt ei pctã m̃lta: q̃m dilixit mul
tũ. Per timorẽ aũt ſoluiꝛ. Timor eñ dñi
expellit pctm̃. Sap. j. Dʒ ergo aĩa aſſidue
orare deũ vt ſoluaꝛ ſuus malus affectus
⁊ trahaꝛ ad deũ. Aug. i hom̃. Nondũ tra
heris hora vt traharis. hec ille. Dʒ etiã
nõ calcitrare q̃ñ deus ſoluit p̄ mot⁹ p̄di-
ctos. Uerbi gr̃a: q̃ñ immittit tibi timorẽ
mortis ⁊ gehẽne vult ſoluere: noli ergo re
ſiſtere diuine motioni calcitrãdo. Signi
ficanꝛ aũt i p̄dictis m̃lta alia allegorice ⁊
anagogice ⁊ moralr̃: ſʒ hec pauca exp̄ſſi
vt q̃ſq₃ p̄ ſeipʒ diſcat excogitare iſtos ſen
ſus ſpũales quos oẽs ſi vellem exprimere
nr̃a expoſitio nõ eſſet portatilis vt intẽdo.
Et hec de p̄mo. ¶ Scdm̃ punctuʒ euãgelij
eſt ꝙ diſcipuli executi ſunt imperiũ xp̄i: cũ
dr̃ euntes aũt diſcipuli fecerũt ſicut p̄cepit
illis Jeſus ⁊ adduxerunt aſinã ⁊ pullũ: et
impoſuerũt ſup eos veſtimenta ſua. ⁊ eũ
deſuper ſedere fecerũt]. Et quidẽ literalr̃
B iſta pars ex dictis ⁊ ex ſe patet. Allegorice
vero p₃ ex dictis vñ apl̄i impleuerũt im
periũ xp̄i q̃ñ diſperſi ad predicandũ mũ-
dũ ꝯuerterũt ad fidẽ: vñ Mar. vbi .ſ. Ait
illi pfecti p̄dicauerũt vbiq₃ ⁊c. veſtes apo
ſtolice qb⁹ ornarũt iumẽta vt xp̄s deſup
ſederet. ſunt ipſa apl̄ica doctrina quam
apl̄i ⁊ doctores tradiderunt ſm Hiero.
Poſſum⁹ etiã dicere ꝙ ſunt ṽtutes ſctẽ
maxĩe charitas. xp̄s eñ duplr̃ regnat in
aliquo: vno mõ p̄ fidẽ ſolã: q̃ regnat in to
to regno eccl̄ie militãtis i quo ſũt mali.
Alio mõ p̄ gr̃am. Ad primũ reqr̃iꝛ fides
ſeu apl̄ica doctrina ad ſcdm̃ ṽo charitas
⁊ ṽtutes. Anagogice ãt ſciẽdũ eſt ꝙ hõ a
hierico in celeſtẽ hierl'm ꝯſcendẽs p̄ opa
miẽ qb⁹ p̄rimo ſeruiuit: ⁊ p̄ hũilitatẽ q̃
ſe totũ deo ſubijcit ſperando in ei⁹ mĩa
C ſic ornaꝛ veſtibus apoſtolicis .i. gr̃a quã
conſequitur per ſacra eccl̄ie ab apl̄is vel
eoꝝ ſucceſſorib⁹ diſpẽſata et ṽtutib⁹ ſeu
gratijs ſacr̃alib⁹ q̃ i ipſo ſuo trãſitu xp̄s
adeſt ſaltẽ in effectu ⁊ multitudo ſctõꝝ.
⁊ ita ſecur⁹ ⁊ cum gl̃ia trãſitu xp̄o totalr̃

p̄ amorẽ in ei⁹ corde ſedẽte. Moralr̃ vero
ſciẽdũ eſt ꝙ in iuſtificatione impij infun
dunꝛ oẽs ṽtutes. vide .s. Tho .i. ij. q. lxiij.
⁊ .q. lxv. Ideo poſtq̃ caro ⁊ carnalis affe-
ctus ad deũ p̄ ꝯuerſionẽ adduciꝛ ornaꝛ D
volũtas ⁊ alij appetit⁹ veſtib⁹ virtutũ ⁊
tũc xp̄s intrat i hierl'm .i. in aĩaʒ. ⁊ cõfert
ei maximã iubilationẽ: vt dicetur. Tertiũ
punctũ euãgelij eſt ꝙ xp̄s ciuitatem hie-
ruſalẽ cum magna gl̃ia ⁊ letitia intrauit
amicoꝝ ſuoꝝ. Qd̃ prophetauerat zacha-
rias vbi .ſ. dicẽs: exulta .i. exultabis filia
ſyon. Aliter ergo circa hoc ſciendũ eſt
ꝙ ſicut p₃ .p. s. Matt. xp̄m multa turba
ſequebaꝛ ſicut etiã dĩ btũs. Jo. c. xij. multi
q̃ erãt in hierl'm audiẽtes ꝙ Jeſus adue
niret exierũt obuiã ei: maxime q₂ audiue
rãt de ſuſcitatione Lazari. ⁊ ſi chriſtus re
mãſit in medio turbatũ ita ꝙ aliq̃ p̄ce
debãt: aliq̃ ſeq̃banꝛ. Et iſte turbe tres
honores fecerũt xp̄o. Primo eñ ſtrauerũt
veſtes ſuas in via. Scdo ſtrauerunt viri-
des ramos. Tertio magnis vocibus pu-
blice eum laudabãt: tenentes ramos pal
maꝝ in manib⁹ vt dĩ btũs. Joã. Dr̃ ergo
[plurima aũt turba ſtrauerunt veſtimẽta
ſua i via alij aũt cedebãt ramos de arbo
rib⁹ ⁊ ſternebãt in via. Turbe aũt q̃ p̄ce-
debãt ⁊ q̃ ſequebanꝛ clamabant dicẽtes
oſanna filio dauid] Oſanna ſm magr̃m E
hiſto. ⁊ Hier. ⁊ Remig. eſt dictio tota he-
braica nõ ſimplex ſʒ cõpoſita ex duabus
dictionib⁹. Quaꝝ vna nõ eſt integra ma
nẽs: ſed p̄dit vocalẽ. i. ⁊ ob hoc dĩ cõponi
ex corrupto ⁊ itegro. Cõponiꝛ eñ ex oſi:
qd̃ latine diciꝛ ſalua: ⁊ anna ꝙ eſt interie
ctio optãtis. ide oſanna .i. ſalua obſecro
Qr eñ illã iteriectionẽ nõ habem⁹: loco
ei⁹ ponimus ṽbũ. hoc .ſ. obſecro. vt dicit
magr̃ hiſto. Qd̃ ṽo ſubditur [filio Dauid]
põt eẽ ꝙ ly filio ſit vna dictio vel due: vt
magr̃ hiſto. dĩ. Primo mõ ſic legaꝛ. Clama
bãt filio Dauid .i. ad filium Dauid: oſan
na. Uel ſic oſanna filio Dauid .i. per filiũ F
dauid: ita ꝙ ly filio ſit ablatiui caſus vt
vult Hugo card. Et iſto mõ petitio quã
importat ly oſanna dirigiꝛ ad deum. Sʒ
ſcdo mõ ſic. Clamabãt. o fili dauid oſan-
na. Eſt autẽ notãdũ ꝙ vt eliciꝛ Matt. xij.
q̃ iudei expectabãt Meſſiam xp̄m ex ge-
nere Dauid: apud eos vſus ſic inualuẽ

rat vt xp̄m appellarent filiū Dauid. Uñ
diceret Oſanna filii Dauid: eſt dicere ſal⸗
ua xp̄e. Et in hoc ſm̄ Hiero. ſignificabāt
ꝙ aduentus xp̄i ſalus ſit mundi[Bñdi⸗
ctus].i. glorioſus ſit[q̄ venit].i. q̄ incarna
tus eſt.[in noīe].i. ad honorē[dñi].i. dei
patris: quē glorificauit. Sicut autem elici
B tur a. s. Th. Ro. xij. benedicere tripliciter
ſumit̄. ſ. enūtiatiue: ⁊ eſt idē qđ laudare et
impetratiue: ⁊ eſt idem qđ conferre aliqđ
bonū ⁊ optatiue: ⁊ eſt optare bonū: Et p̄⸗
mū ac tertiū ꝯuenit oībꝰ et reſpectu oīm
etiā dei quē laudamꝰ ⁊ cui optamꝰ bonū:
puta: ꝙ glorificet̄ in mūdo: ⁊ cui cōgaude
mus in bonis q̄ hȝ. Sed ſcđm ꝯuenit deo
ſoli ꝑ autoritatē miniſtris autē eiꝰ ꝑ mini
ſteriū. Iſti igit̄ bñdicebāt xp̄o primo ⁊ ter
tio mō. ¶ Allegorice autē ſciēdū ē ꝙ poſt
q̄ xp̄s aſcēdit ꝑ fidē aſinā ⁊ pullū: illi qui
erāt in ſocietate xp̄i ceperunt ſternere ve
ſtes in via ſm̄ Hie. pedibꝰ aſine ne alicu
bi offendat in lapidē: ne calcet ſpinas: ne
labat̄ i foueā. Hec ille. Per qđ ſignificat̄
ꝙ deꝰ aliter hȝ ꝓuidētiā de bonis: ⁊ alr̄
de malis. Uide. s. Tho. de veri. q. v. arti.
H viij. Tunc etiā cepit publice laudari deꝰ
in xp̄o: qꝛ ante gentium ꝯuerſionē notꝰ in
iudea deꝰ vt dicit p̄s. ſed poſt repleta eſt
terra ſciētia dñi ſicut aque maris operiē
tis. Eſa. xj. Et ſm̄ Remig. veſtimenta in
via. i. ſua corpora ſtrauerūt martyres. Et
ramos preſcindūt de arboribꝰ q̄ exēpla
accipiūt a doctrina ⁊ vita ſanctorum: ſm̄
eundē. ¶ Anagogice aūt ſciēdū eſt: ꝙ hic
ſignificatur ſacietas quā faciūt boni an⸗
geli aie trāſeunti ab hierico in hierlm̄ et
letitia ſctōꝝ in ſalute electoꝝ. Tota eīm ci
uitas celeſtis mouetur in iubilatione ma
gna. ¶ Moralr̄ autē ſciēdū eſt ꝙ poſtq̄
aīa fuerit a pctō ſoluta ⁊ ornata virtuti⸗
bus ⁊ in ſua volūtate ceperit eſſe xp̄s: tūc
tota ciuitas Hierlm̄ letat̄ ſpirituali leti⸗
tia. i. tota aīa iocundatur. Dulce eſt enim
ſeruire deo. Unde Hiere. ij. Scito ⁊ vide
ꝙ malū eſt tibi et amarū reliquiſſe dñȝ
Augu. de ſen. proſpe. Arta eſt via que du⸗
cit ad vitā: ⁊ tamē ꝑ ipſam niſi dilatato
corde nō currit̄: qꝛ inter virtutū quo pau
I peres xp̄i gradiunt̄: amplum eſt fideliū
ſpēi: ⁊ ſi artum infidelium vanitati. Hec
ille. Unde Matth. xj. Iugum meum ſua
ue eſt / ⁊ onus meum leue.

☞ Dñica. ij. aduentus domini.

☞ Textus euangelij. Luc. xxj.

ERūt ſigna i ſole ⁊ luna
⁊ ſtellis ⁊ i terris ꝑſſu⸗
ra gētiū pre cōfuſiōe ſo K
nitus maris ⁊ fluctuū:
areſcētibꝰ hoībꝰ p̄ timo
re ⁊ expectatiōe q̄ ſuꝑuenient vniuer
ſo orbi. Nā virtutes celorum moue⸗
buntur. Et tūc videbūt filiū hoīs
venientē in nube cū ꝑtāte magna
⁊ maieſtate. His aūt fieri incipien⸗
tibus reſpicite ⁊ leuate capita vr̄a:
qm̄ appropinquat redemptio vr̄a.
Et dixit illis ſimilitudinē. Uidete
ficulneā ⁊ oēs arbores cū ꝓducunt
iam ex ſe fructū: ſcitis qm̄ prope eſt
eſtas Ita ⁊ vos cum videritis hec
fieri: ſcitote qm̄ ꝓpe eſt regnū dei.
Amen dico vobis qꝛ non preteribit
generatio hec: donec oīa fiant. Ce⸗
lum ⁊ terra tranſibunt: verba autē
mea non tranſibunt.

¶ Dñica. ij. aduentus dñi. L

ERūt ſigna in ſole. Luc. xxj.
Dñs ac redēptor nr̄ paratos
nos inuenire deſiderās ſe⸗
neſcētē mūdū q̄ mala ſequā
tur denūtiat: vt nos ab eiꝰ
amore cōpeſcat. Appropinquāte eiꝰ ter⸗
mino q̄ ante ꝑſecutiōes ꝑuenīāt innoteſcit:
vt ſi tꝑ dcū metuere i trāqllitate nolumꝰ: vi
cinū eiꝰ iudiciū: vel ꝑſecutiōibꝰ attriti ti⸗
meamꝰ. Hec. Greg. i hom. Uñ i pñti euā
gelio qđ totū eſt de iudicio gn̄ali: tria fa⸗
cit xp̄s. Primo eiꝰ dicit q̄dā terribilia. ſcđo
reddit cāȝ taliū. Tertio ꝯſolat̄ corda ele⸗
ctoꝝ Quātū ad ꝑmū ſciēdū ē ꝙ pñs euā⸗
geliū nō pōt exponi allegorice / qꝛ oīa q̄ i
eo tradūt̄ lr̄aliter ꝑtinet ad credēda i no
ua lege. Quāuis aūt aliqñ ea q̄ tradunt̄ M
lr̄alr̄ ꝑtinētia ad ſenſuȝ allegoricū poſſint
exponi anagogice / tñ nō eſt ſemꝑ hoc ne
ceſſe nec aliqñ poſſibile: vt vr̄ eſſe in pro
poſito. Literaliter ergo ⁊ moraliter vel li
teraliter tm̄ exponamus pñs euangeliū:

Dicit̄ ergo[Erūt ſigna] Ubi aduertēdū
eſt: ꝙ ſigna ꝓcedēt futurum iudiciū. Pri⸗
mo ſm̄ Chryſ. vt oñdat̄ tunc dñs ꝓpter
quem facta ſunt corpea interire. ſ. hō vel
A genus humanū. Scđo ſm̄ Greg. qꝛ iuſte
nos oīa feriant. vt quot prius in mundo
habuimus gaudia tot poſtmodū ſentia⸗
mus tormēta. Hec ille. Tertio vt oſtēdat̄
deꝰ offenſus ſicut offenſo dño turbat̄ fa
milia. Ex q̄rto ſm̄ doctrinā. s. Tho. iiij.
di. xlviij. aduētū dñi ad iudiciū aliq̄ ſi⸗
gna precedēt qꝛ hoc facit ad autoritatē
quā tātus iudex hr̄e dȝ vt ꝑ talia iudicia
diſponant̄ hoies ad ſe ei ſubijciēdū. Uñ
⁊ pp hoc in forma glorioſa iudicabit. Nec
tñ ꝯ hoc eſt illud aplī. j. The. v. Cū dixe⸗
rit pax ⁊ ſecuritas: tūc repētinꝰ veniet ite
ritus. Uerbū eīm aplī ſm̄ Aug. ad Eſich.
intelligit̄ de ꝑſecutoribꝰ ſctōꝝ: nā tūc
boni areſcent p̄ timore vt dr̄ hic. Uel pōt
dici ꝙ poſt mortē antixp̄i ⁊ ante initium
ſignoꝝ impij nō vidētes ꝯſummari mun
dū: vt timebāt ⁊ credebāt dicēt: pax eſt ⁊
ſecuritas / ⁊ tūc ſtatim incipiēt ſigna ter
rere. Et qꝛ totū tp̄s ꝙ ſequit̄ initiū ſigno⸗
rum dr̄ dies iudicij cōtinere: iō dr̄ interi⸗
tus repente venire / qꝛ illa ſigna repente
B venient. Et iſto ēt mō intelligit̄ ꝙ veniet
illa dies vt fur. ſ. quo ad initium ſignorū
⁊ etiā quātū ad ipſam diē quā illa ſigna
nō manifeſtabūt determinate. Hec oīa.
s. Tho. q̄bꝰ addit̄ ſm̄ Io. do. ꝙ in ꝑmo
aduētu xp̄s venit occultꝰ: q̄uis tp̄s eſſet
per ſcripturā determinatū: ſȝ in ſcđo ve⸗
niet manifeſtꝰ: ⁊ tp̄s erit incertū iō ꝑmū
aduētū nō p̄ceſſerūt ſigna ſicut precedēt
ſcđm. Que aūt ſint iſta ſigna nō eſt certū
ſm̄. s. Tho. Btūs quidē Hier. dicit ſe in
annalibꝰ hebreoꝝ. vt etiā teſtat̄ Magr̄
hiſt. reperiſſe. xv. ſigna que diebꝰ. xv. p̄ce
dent iudiciū. vtrū aūt illi dies erunt ꝯti⸗
nui vel interpolati nō eſt certum. Prima
die eriget ſe mare cubitis. xl. ſuꝑ altitudi
nē mōtiū: ſtans tñ in loco ſuo q̄ſi murꝰ
Scđa vō tm̄ deſcēdet vt vix poſſit vide⸗
ri. Tertia aūt oēs marine belue ſuꝑ aquā
C maris appētes dabunt mugitꝰ vſq; ad
celū. Quarta ardebit mare ⁊ oēs aque.
Quinta herbe ⁊ arbores dabunt rorem
ſanguineū. Sexta ruēt oīa edificia. Se⸗
ptima petre adinuicem collident̄. Octa
ua fiet gn̄alis terremotus. Nona equabi
tur terra. Decima exibūt hoies de cauer
nis ⁊ ibunt velut amētes: ⁊ nō poterunt
mutuo loqui. Undecima ſurgēt mortuo
rū oſſa ⁊ ſtabūt ſuꝑ ſepulcris. Duodecia D
cadent ſtelle de celo. Tertiadecima mo⸗
riant̄ hoies viuētes vt cum mortuis re⸗
ſurgant. Quartadecima ardebit celū. i.
aer ⁊ terra. Quintadecima oēs reſurgēt:
⁊ fiet celū nouum. terra noua. Iſta tñ ſi⸗
gna: vt dr̄. s. Tho. Hie. nō aſſerit: nec vi⸗
dent̄ multum ſed parū ꝓbabilia. Silr̄ ēt
ſigna q̄ vr̄ dñs in euāgelio dare: ſm̄ Au⸗
gu. ad Eſich. forte nō pertinēt ad diē illā
niſi dicat̄ ꝙ tūc illa ſigna erūt maiora q̄
ante. Qđ ſm̄ quā mēſurā fiat incertū eſt.
Sequit̄[in ſole] qꝛ. ſ. obſcurabit̄ vt dice⸗
tur. Sed quare potiꝰ nō fiet in eo tale ſi⸗
gnū vt ſtet: ſicut tp̄e Ioſue: ⁊ eiuſdē decē
vel retrocedat: ſicut tp̄e Ezechie: Eſa.
xxxviij. Ad hoc dr̄ dñs petrus de ſcala. ꝙ
fiet vt culpe. i. pctō qđ eſt tenebra r̄ndeat
pena: vñ obſcuratꝰ fuit ꝑ pctō egyptio
rū. Exo. x. ⁊ ꝑ pctō iudeoꝝ ⁊ in paſſione E
dñi: ⁊ tunc obſcurabit̄ pro pctō oīm. Iſta
autē obſcuratio aliqñ dr̄ erubeſcentia.
Eſa. xxiiij. Erubeſcet ſol aliqñ obtenebra
tio Ioel. ij. Sol conuertetur in tenebras.
Apo. vj. Aliqñ denigratio. Sol factꝰ eſt
niger q̄ſi ſaccꝰ cilicinꝰ. Hec ex illo[⁊ lu
na ⁊ ſtellis]. i. in pulcriori ⁊ euidētiori ꝑ⸗
te mundi ſicut hoīs turbatio primo ap⸗
paret in facie. Licet enim deꝰ in ſe ſemꝑ
ſit quietus tñ tunc oſtendet ſe turbatum
qñ volet exercere vindictā ⁊ facere effe
ctū irati. Eſt aūt ſciēdū ꝙ in ipſo xp̄i ad
uētu xp̄o veniēte ⁊ reſurgētibus ſctīs ſm̄
ſctm̄ Tho. vbi. s. fiet quedā mirabilia in
celeſtibus corporibꝰ ⁊ in alijs. Nā totus
mundus ponet̄ in quodā ſtatu incorru⸗
ptionis: qꝛ corrumpentur oīa mixta: vt
animalia: plante et mineralia. et nunq̄
decetero erit generatio aut corruptio: qꝛ
ceſſabit cauſa omnis motus. ſ. motus ce⸗
li: qꝛ firmabit̄ celum ſole exiſtēte in orien
te: et luna plena in occidente in quibus
locis ſunt creata: ⁊ conſequēter in eiſdē F
cōplent circulatiōes ſuas que nō debēt
incōplete manere deinde remanebūt te
nebre ſolū apud infernū. vñ pars interior
terre nobilitabit̄ per rōnales ſpūs alli⸗

gatos. Exterior vero erit peruia vt vitrū
aqua vt cryſtallum: aer vt celū. Ignis lu-
cebit vt luminaria celi. Et ipſa lumina-
ria celi multomagis lucebūt ꝙ̄ mō Eſa.
G xxx. Erit lux lune ſicut lux ſol. ꝛ lux ſolis
ſeptēpliciter ſicut lux ſeptez dierū: ita ꝙ
lux vni9 diei tūc erit tāta ſicut eſt modo
lux ſeptem dieꝝ ſi ſimul poneret̄. In die
qua alligauerit dn̄s vulnus ppl̄i ſui. i. in
die reſurrectiōis qn̄ ſanabimur quo ad
corp9 remotis penalitatib9: ſicut mō ſu-
mus ſanati quo ad aiam per ſacra. Et ſic
ptȝ ꝙ totus mūdus innouabit̄. Oia pre-
dicta ꝛ ratio predictoꝝ ex ſctō Tho. vbi
ſ. patēt. ¶ Sȝ iſta forte ꝓprie nō poſſunt
dici ſigna futuri iudicij q: ſimul cum ad-
uentu fient iudicis. Que autez ſint iſta ſi-
gna de quibus loquit̄ euangelium: dicit̄
Mat. xxiiij. nam ſol inqt obſcurabit̄ ꝛ lu-
na nō dabit lumen ſuū ꝛ ſtelle cadent de
celo. Erit tn̄ ꝑter hac vnū ſignū iſtis cōe
toti corpori celi. i. oībus ſpheris ꝛ ſtellis
q: ſ. cū oia nūc moueātur preter celū em-
pyreum. tūc oia moueri ceſſabūt ſm do-
ctrinaȝ fidei ꝛ ſanctoꝝ/ vt patet. iiij. tra-
cta. c. vlti. Fient autē ꝛ multa alia in celo
H que nō dn̄r ſigna q: non precedēt iudicē
ſaltez diu vt innouatio ꝛ nubes ꝛ hmōi.
¶ Iſta vō obſcuratio ſolis ꝛ lune dupli-
citer accipit̄. Uno mō ſm ꝙ Euſe. Chry.
ꝛ Hie. dicūt. q: tanta erit claritas xp̄i ꝙ
luminaria celi eo preſente nō videbūtur
ꝙuis erunt lucida tunc plus ꝙ̄ mō: ſicut
nec modo videntur ſtelle orto ſole. Non
eſt autē intelligendū ꝙ iſti ſcti velint ne-
gare quin ꝓcedat aduētum xp̄i alia ob-
ſcuratio ſolis ꝛ lune/ q: hoc expſſe dicit
ſcriptura. Joelis. ij. Sol inqt cōuertetur
in tenebras ꝛ luna in ſanguinem antequā
veniat dies dn̄i magn9. Et ideo ꝙuis ſit
verum qđ dicūt: tn̄ vt dicit Raban9 ꝛ ſ.
Tho. vbi. ſ. hoc poterit eē alio modo: q:
ſcȝ in rei veritate ſol ꝛ luna obſcurabun
tur ſucceſſiue vel ſimul diuina virtute.
Sȝ ſ. Tho. vult hoc fieri ante iudiciū: vt
ſonāt vba Joel. Rab. autē nō hȝ ꝑ incō
uenienti ꝙ etiā fiat pñte xp̄o ad terrorem.
I Perfecto vō iudicio erit lux lune vt lux
ſolis ſicut dicit Eſa. ſed tn̄ non eſt repu-
gnātia inter ſ. Tho. ꝛ Rab. q: hoc pote
rit eē an̄ vt ſit ſignū ꝛ etiā tunc ad terro-
rem. Uel hoc erit vſq3 quo xp̄s appareat
quo apparēte lumen reſtituet̄ ſoli ꝛ lune
ſȝ nō apparebunt ꝓpter xp̄i claritatem.
Quō vero ſtelle de celo ſint caſure opȝ in K
dagare. ꝛ certū eſt ꝙ i rei veritate de celo
cadere nequeunt. Primo q: celeſtia corpa
ſunt incorruptibilia ꝛ ꝯñr indiuiſibilia.
Scđo q: nō eēt loc9 in q̄ recipi poſſent.
Qđ ptȝ. Nā ſicut docet Ariſt. i li. de gn̄a-
tiōe: aqua eſt decuplo maior terra: et aer
decuplo maior aq̄: et ignis decuplo ma-
ior aere. Ex quo ſequit̄ ꝙ totuȝ ſpatiū ꝙ
eſt infra celū pōt cōtinere totā terrā mi-
lies centies ꝛ vndecies ꝑciſe. Eſt rurſus
ſciēdum ꝙ ſm ſapiētes/ vt teſtat̄ Orige-
nes ꝛ ſ. Tho. ꝛ multi alij. Oēs ſtelle ſunt
maiores terra: vel ſaltē ille que ſunt viſu
notabiles: vt dicit Alfragan9. Hui9 aūt
ſignū eſt ꝙ q̄libet ſtella reſpectu celi eſt
alicui9 quātitatis/ vt pȝ ad ſenſuȝ. Ter-
ra vō reſpectu celi nullius eſt ſenſibilis
quātitatis: ſed ſe hȝ vt punctuȝ. vt ptȝ ex
vſu aſtrolabij. Quia aſtrolog9 ita eo vti- L
tur in ſuperficie terre: ac ſi eſſet in centro
eius. Cum ergo ſtelle etiā notabiles ſint
multo plures ꝙ̄ mille. c. ꝛ. xi. nō pn̄t hr̄e
locū niſi i celo. ¶ Argueret aūt forte ali-
quis ꝯ predicta. Naȝ ſol eſt maior terra.
vt tradunt ſapiētes: ꝛ etiā ꝓbat̄. Nam ſi
eēt ei equalis: vmbra terre ab eo cauſata
eſſet ꝯtinue equalis/ ꝛ ꝓtenderet̄ in infi-
nitum ꝛ ſic eclipſaret ſupiores planetas
ꝛ ſtellas fixas. Qđ ad ſenſum eſt falſum.
Idē ſequit̄ ſi ſol eſſet minor terra: q: tunc
vmbra terre quanto magis a terra diſta-
ret: eſſet maior/ ꝛ hoc in infinitū vt ex ꝑ-
ſpectiua ptȝ. Luna vero eſt minor terra
ſm eoſdē/ ꝛ probatur. Naȝ ſol eſt maior
terra: ergo vmbra terre ꝙ̄ꝑmū elonga-
tur a terra eſt minor terra. Et tn̄ ipa vm-
bra eſt maior ꝙ̄ luna: vel ſaltem ei equa-
lis. vt pȝ ad ſenſum: q: aliqn̄ in eclipſi lu-
ne occupat totā lunā. Ex his autē ſequit̄
ꝙ ſi ſtelle ſunt maiores terra: ꝙ ſint ma-
iores luna: qđ eſt ꝯtra diuinā ſcripturaȝ
que dicit ꝙ fecit de9 duo luminaria ma-
gna, Geñ. i. Rn̄deo ꝛ concedo ꝙ luna eſt M
minor ſtellis in vitate. ſed q: eſt vicinior
nobis: cum ſit in primo celo videt̄ maior.
Et ſm. ſ. Tho. ij. di. xv. ꝛ. i. parte. q. lxx. ra
tione huius apparētie vel rōne ſue vir-

tutis. diuina ſcriptura lunaȝ appellat lu
minare magnū. Cum ergo vere ſtelle de
celo cadere nequeāt. verbū ꝑdictū expo-
A nitur multiplr̄. Primo ſm Chryſ. Hier.
Aug. ꝛ Rab. exponit̄ q: cadēt de celo. i.
priuabūtur ſua luce: vel ꝓpter preſentiā
maioris luminaris. ſ. xp̄i: vt dicit Chry.
ꝛ Hiero. vel ꝓpter fumū aſcendentē qn̄
purgabit̄ mundus/ vt dicit Orige. vel di
minut9 quocūq3 mō. Alij vō exponūt de
ſtellis que cadūt cōtinue ſm apparētiaȝ
in nocte. Sunt eñ quidā vapores ſicci et
calidi q̄ a ſole eleuant̄ vſq3 ad ſuperiorez
partē aeris. vnde cuȝ fuerint calefacti a
ſphera ignis vicina incēdit̄ illa materia
a parte ſuperiori incipiens vſq3 ad infe-
riorē/ ꝛ ſic vr̄ cadere ignis vel ſtella. Sȝ
iſta frequentius ꝛ cū maiori admiratio-
ne fient inſtāte iudicio. Sequit̄ [ꝛ in ter-
ris] maxime maritimis [ꝑſſura gentium
pre cōfuſione ſonit9 maris ꝛ fluctuū]. Ex
ſignis eñ apparentibus in celo ꝛ ꝯñr in
parte inferiori hoies aliqđ magnū futu-
rum verebant̄: precipue vero ex inſolita
maris turbatione. Uñ areſcēt. i. tabeſcēt
B ſqualore et macie: tam boni ꝙ̄ mali ſm
Euſebiū. Uñ ſubdit̄. [Areſcētib9 hoibus
pre timore ꝛ expectatiōe] eoꝝ. ſ. [que ſu-
peruenient vniuerſo orbi] que aūt ſint iſta
dicet̄ infra. ¶ Eſt aūt aduertēduȝ ꝙ ſm
Augu. ꝛ Ambro. predicta habēt aliū ſen-
ſum: quem quidā dicūt myſticū ſeu alle-
goricum. Sȝ reuera forte eſt lr̄alis ſigni-
ficatus ꝑ voces metaphorice. Stella eñ
cadens non eſt vera res: ſed ficta. Unde
ait Aug. ad Eſechi. Sed ne dn̄s appro-
pinquāte ſcđo aduentu ſuo ea ꝑ magno
dixiſſe videat̄ que huic mūdo ēt ante ei9
primū aduētum ꝑ fieri cōſueuerant: ꝛ irri-
deamur ab eis qui plura in hiſtoria gen-
tiū ꝛ maiora legerūt. Hec que dicta ſunt
melius exiſtimo intelligi. Hec ille. Unde
ſm eundē Augu. eccleſia eſt ſol ꝛ luna ꝛ
ſtelle cui dictuȝ eſt: pulcra vt luna: electa
vt ſol: que tūc nō apparebit pſecutorib9
vltra modū ſeuiētibus. Hec ille. Ambr.
vero ꝑ ſolē xp̄m intelligit: cui9 radi9 eſt
C fides. Obſcurat̄ ergo ſol ſm eū: cuȝ defi
cit fides. Et luna. i. eccl'ia: qn̄ inter ipſam
ꝛ xp̄m carnalia ꝛ terrena vitia opponun
tur. Per ſtellas vero intelligunt̄ viri glo
rioſi in eccl'ia: q̄ pſecutiōis tpe cadūt/ vt
idez dicit. Qđ vō ſubdit̄: [ꝛ in terris ꝑſſu
ra gentiū] ſm Aug. vbi. ſ. nō intelligitur D
de gentib9 bn̄dicendis in ſemine Abrae
ſȝ que in iudicio ſtabūt ad ſiniſtrā. Uide
tur aūt nihil ꝙ ſi iſta ꝑſſura ſumat̄ acti-
ue: ſic ꝑtinet ad malos: q̄ tunc ꝑmenť. i. ꝑ-
ſequētur bonos. Si vō ſumat̄ paſſiue: ſic
erit oim/ q: erit ꝓpter illa que ſupuenient
vniuerſo orbi. i. oibus bonis et malis vt
vr̄ velle Euſebi9. Sed tn̄ preſſura bono-
ruȝ citi9 incipiet: q: lumine fidei ꝛ inſpi-
ratiōis diuine citi9 agnoſcet futura ma-
la alijs dicētib9: pax ꝛ ſecuritas/ ꝛ citius
terminabit̄ ꝑ eleuationē capitū. i. cordiū
exhilarationē deo confortāte. Preſſura
vō maloꝝ nunq̄ finiet̄/ ꝛ ſemꝑ ex q̄ ince-
perit ꝓficiſcet̄ de malo in peius. Et hac
rōne iſta ſm Gre. ꝛ Aug. ſunt dicta ꝯtra
reprobos. Qđ vō ſubdit̄ [nā virtutes ce-
lorum mouebunt̄] ſm Aug. intelligit̄/ q:
aliqui fortes in perſecutiōe turbabunt̄.
¶ Moralr̄ hic ſignificant̄ multa hoim
gn̄a in qb9 erūt/ ꝛ ſunt mlta ſigna. Nā i
ſole. i. in ꝑlatis q̄ ſunt lux mūdi [vt dicit̄
Mat. v.] eſt obſcuratio ꝑ ignorātiā ꝛ vi-
tam infamē. In luna vō. i. in principib9 E
ſecularib9 q̄rū ptās ad eccl'iā ſe hȝ/ vt lu
na ad ſolē. extra dema. ꝛ obe. inſolite. eſt
appitio ſanguinis ꝑ crudelitatē/ ꝛ impu
diciciā. In ſtellis vero. i. religioſis eſt ca-
ſus a celo ꝑ apoſtaſiā ꝛ inobediētiā. In
terra autez. i. in agricolis ſeu ruſticis eſt
ꝑſſura paſſiue: illata a celo. i. ſuperiorib9
eoꝝ. In hoibus aūt. i. mercatorib9 ſic di
cti ꝑꝑ politicā ciuilitatē ꝛ aſtutiā eſt are-
factio cordis ꝓpť cupiditatē ꝛ auaritiā.
In virtutib9 aūt celeſtib9. i. predicatori-
bus eſt cōmotio ꝓpter puſillanimitatē.
q: ſunt canes muti nō valentes latrare.
Eſa. lvi. ꝛ ꝓpter inutiles diſcurſus: cum
deberēt in ꝯtēplatiōe q̄ſcere: exēplo xp̄i
ſe credētis in deſertū poſt ſermonē Joā.
vi. In mari aūt. i. in pctōrib9 habētibus
cōſciētiā amaricatū. eſt ſon9 maloꝝ ver-
boꝝ ꝛ fluctus varius vitioꝝ. ¶ Quantū
ad ſcđm punctū ſciēdū eſt: qđ cū dr̄. Naȝ F
vtutes celoꝝ tangit̄ duplex cā ꝑdictoꝝ.
Una eſt effectiua. i. angeli q̄ immediate
ꝓcurabūt talia. Et alia finalis. i. aduēt9
iudicis ad cuius autoritatē ꝑdicta ordi-

nanť. Eſt etiā ſciēdū q̄ p virtutes celoꝝ
multa poſſum9 intelligere:ſicut docet.s.
G Tho.vbi.ſ. Pꝛio p virtutes celoꝝ intelli
guntur oēs angeli[q̄ vt ipſe ⁊ Magi.ſen.
dicit]mouebunť.i.admirabunť/qꝛ habe
bunt nouā ꝯſyderationē de reb9 ad quā
p ſpēs naturales pertingere nō poterāt.
Nec tñ ſequiť q̄ in eis mō ſit ignorantia
ſʒ neſciētia inquātū neſciūt quecūq̄ de9
facere pōt cū illū nō cōpꝛehēdāt. Uel ſm
Chryſ.⁊.Bedā mouebunť/qꝛ non intre
pide ſtabūt in iudicio vidētes tantā mul
titudinē condēnari. Un̄ Job.xxvj. Colū
ne celi cōtremeſcēt ad nutū eius. Sed di
ctū iſtoꝝ opʒ intelligere impꝛopꝛie:vt.ſ. ſit
timoꝛ reuerētie ⁊ admirationis. Uel ſm
Gre.mouebunť:qꝛ in aduētu diſtricti iu
dicis viſibiliter apparebunt ad nos pu
niēdos. Alio mō[vt dicit idē.s. Tho.]p
ꝟtutes celoꝝ pōt intelligi vnus oꝛdo an
gelic9 ſic dict9 q̄ tūc mouebiť/qꝛ eoꝝ eſt
mirabilia facere ſm Greg. qđ tunc maxi
me accidet. Uel qꝛ vt dicit.s. Tho.eoꝛuʒ
H eſt mouere celos. Un̄ ⁊ celoꝝ ꝟtutes dn̄r
⁊ tunc mouebūtur/qꝛ mouere ceſſabunt
quaſi.ſ.a ſuo offō mouēdi amote. Tertio
ſm Chryſ. p virtutes celoꝝ pn̄t intelligi
oēs angeli q̄ pꝛeſunt rebus ſenſibilib9 q̄
abſoluenť a ſuo miniſterio. Uide ſi vis.j.
q.cix.q̄uo ſingulis ſpēbus rerū coꝛpora
liuʒ ꝑponunť angeli ⁊ pꝛincipes ⁊ hoib9:
Sequiť.[⁊ tūc videbūt filiū hoīs] Uide
bunt inq̄ ſm Aug.tā fideles q̄ infideles
vtpote quia erit ſole ſplēdidioꝛ. Et ſcdm
Theo.videbiť tam ipſe q̄ crux ſua: vt dr
Mat.xxiiij.⁊ ꝯſr ab oibus cognoſcetur.
Q̄uo autē apparebit crux eſt triplex opi
nio. Pꝛia q̄ apparebit in ſigno ſuo.i.in
cicatricibus xp̄i. Scđa q̄ apparebit in ſe
ipſa crux i q̄ xp̄s pepēdit ab angelis de
lata ad ꝯſolationē fideliū ⁊ infideliū con
fuſionem. Tertia q̄ apparebit in aliquo
ſigno ſito foꝛmato i modū crucis. Et iſta
mens vr̄ euāgeliſte Matthei dicētis. q̄
appebit ſignū filij hoīs in celo. Et vt cre
do erit lux quedā ad inſtar crucis dē ſioꝛ
reliq̄ celi luce: vel lux remiſſioꝛ ad inſtar
I vmbꝛe. Uocat aūt ſe xp̄s filiū hoīs ſcdm
aliquos eo q̄ ſit fili9 ſolū vnius q̄ vero ex
maſculo ⁊ femina gn̄anť ſunt filij hoim.
Sed qꝛ etiā Ezechiel dict9 eſt fili9 hoīs
forte meli9 dr q̄ xp̄s ſic ſe vocat in ſignū
humilitatis cū poſſet ſe vocare filiū dei.
K Quidā aūt faciūt ſicut mulus: q̄ interro
gatus[vt fingiť]de gn̄e ſuo noluit ſe fa
teri filiū aſine.ſed dixit ſe filiū equi regis
frācie. Notanter dr filiū hoīs/qꝛ iudica
bit in foꝛma hūana qꝛ ēt legē euāgelicā
dedit in foꝛma hūana. Euſdē eīn eſt le
gem ꝯdere ⁊ ſm eā iudicare. Itē qꝛ in ea
dē foꝛma iudicat9 eſt ⁊ ꝯſr in eadē iudi
cabit vt poſſit ab impijs videri ſm glo.
Jo.v. [venientē i nube] ſm aliquos p iſtā
nubē intelligiť ſocietas ſctōꝝ exiſtentiū
cū eo q̄ nubes dn̄r eo q̄ a terrenis factūt
eleuati. Erunt aūt in ſocietate xp̄i veniē
tes ſaltē angeli ⁊ forte illi ſcti: q̄ an̄ iudi
cium reſurrexerūt: ſi q̄ ſunt: ⁊ quicūq̄ ſint
illi. De reliq̄s ꝟo dicit aplus.j. The.iiij.
Rapiemur cum illis ſcʒ q̄ an̄ doꝛmierāt:
obuiā xp̄o in aere. Ex quo vr̄ q̄ xp̄o ve
niente aliq̄ ſcti erūt in terra ⁊ eleuabunť
vt aues obuiā xp̄o: qđ maxime cōtinget
illis q̄ modo ſunt paupes et viles ꝑpter
L dn̄m: diuitib9 tūc ſine numero remanēti
bus in terra. Repoſita eſt hec ſpes mea
in ſinu meo. Job.xix. Scdm alios vero p
nubē intelligiť nubes materialis q̄ xp̄o
ꝓbebit obſequiū ad decoꝛē nō ad neceſ
ſitatē. Un̄ Aug.ad Eſichium. Sic veniet
ſicut abijt nubes aūt ſuſcepit euʒ ab ocu
lis eoꝝ. Hec ille. ad quē aūt locū xp̄s tūc
ſit venturus. Uide.j.feria.ij.poſt.j. dn̄icā
q̄drageſime. [cū ptāte magna ⁊ maieſta
te]accepta a deo pr̄e ꝑpter ſue paſſionis
meritū. Gre.i homiľ. In ptāte ⁊ maieſta
te viſuri ſunt quē in humilitate poſitū au
dire noluerūt: vt ꝟtutē eius tāto tunc di
ſtrictius ſentiāt: quāto nunc ceruicē coꝛ
dis ad ei9 patiētiā nō inclināt. Hec ille.
Apparebit aūt iſta ptās xp̄i pꝛio ex mūdi
cōflagratiōe.ps. Ignis an̄ ipſum ꝓcedet
⁊ inflammabit in circuitu inimicos ei9.
Scđo ex iudicandoꝝ multitudine/qꝛ
cōgregabit oēs gētes in valle Joſaphat.
vt ptʒ Joel.iij. Tertio ex coꝛpoꝝ ſuſci
tatione: qꝛ oēs reſurgem9 cum coꝛpoꝛib9
M nr̄is: vt ptʒ.j. Coꝛ.xv. Quarto ex vo
cis magnitudine. Chryſo. Uere magna
vox cui oīa obediūt elemēta: q̄ petra ſci
dit poꝛtas inferi aperit: et vincula moꝛ
tis dirūpit. Hec ille. Quinto ex obſe
quio nubiū: vt hic ptʒ. Sexto ex inno
uatiōe celi ⁊ terre ⁊ oīm elemētoꝝ. Apo
ca.xxj. Ecce noua facio oīa. Septimo
ex iudiciaria auctoꝛitate: qꝛ pater oē iu
diciū dedit filio. Jo.v. Octauo ex ele
A ctoꝝ glificatione. Mat.xiij. Tūc fulge
būt iuſti ſicut ſol. Nono ex ſocietatis
nobilitate: qꝛ dn̄s ad iudiciū veniet cum
ſenioꝛib9 ppľi ſui. Eſa.iij. Itē oēs angeli
eius cū eo. Mat.xxv.ca. Maieſtas etiaʒ
ex ꝓdictis appebit ⁊ ruꝛſus ex glia hūa
nitatis ſue q̄ erit glioſa. Pꝛio qꝛ oʒ iudex
eminere iudicādis: quoꝛuʒ aliqui.ſ.electi
habebunt coꝛpa glioſa.i.dotata dotibus
claritatis/agilitatis/ipaſſibilitatis/⁊ ſub
tilitatis. Scđo qꝛ i pꝛio aduētu xp̄s q̄ ve
nerat iudicād9 apparuit i foꝛma infirmi
tatis ergo veniēs iudicare apparebit in
foꝛma oppoſita ſicut iudicare ⁊ iudicari
opponuntur. Moꝛaliter auteʒ hic ad
monemur vt toto tp̄e vite nr̄e queramus
xp̄o regi p ſanguine fuſo ⁊ cruce tolera
ta: ⁊ oꝛe ⁊ ope.gr̄as agere ne ꝯfundamur
in die iudicij qn̄ in aere videbimus ſigna
crucis ⁊ vulnerū ei9. Tunc eīn ſm Chry.
ſic loqueť. Ego ꝑpter vos hō fact9 ſum:
B pꝛopter vos alligat9: deluſus: ceſus ⁊ cru
cifixus. Ubi eſt tātarū iniuriaꝝ mearum
fructus? Ubi ſeruit9 quam mihi pꝛo ſan
guinis ꝓtio reddidiſtis? Hec ille. Quā
tū ꝟo ad tertiū punctū ſciendū eſt: q̄ xp̄s
electos ſuos cōſolať. Greg.in homiľ. Qꝛ
ꝓmiſſa ꝯtra repꝛobos dicta ſunt mox ad
electoꝝ conſolationē ꝟba ꝟtunť. Nā ſub
diť[his aūt fieri īcipiētibus leuare capita
veſtra].i.exhilarate coꝛda: qꝛ dū finiť mū
dus cuius amici non eſtis. pꝛope fit redē
ptio quā q̄ſiſtis. In ſacra eīn ſcriptura ſe
pe caput p mēte ponitur: qꝛ ſicut capite
reguntur membꝛa: ita cogitatiōes mente
diſponunť. Capita ergo leuare: eſt men
tes noſtras ad gaudia patrie celeſtis eri
gere. Hec ille.[qm̄ appꝛopinquat redem
ptio veſtra] Theo.i.perfecta coꝛpoꝛis et
C anime libertas. Sicut eīn pꝛim9 aduen
tus dn̄i fuit ad refoꝛmationē animarum
nr̄oꝝ. ſic ſcđs ad refoꝛmationē coꝛpoꝛuʒ
celebꝛať. Hec ille. Gre.in homiľ. Qđ autē
calcari mund9 ac deſpici debeat: pꝛomi
da dn̄s ꝯparatiōe manifeſtat: cū ſubdit
Uidete ficulneā ⁊ oēs arboꝛes: cum ꝓdu
cunt iaʒ ex ſe fructum: ſcitis qm̄ ꝓpe eſt
eſtas: ita ⁊ vos cū videritis hec fieri ſci
tote[qm̄ ꝓpe eſt regnū dei] q̄ſi dicat. Si
cut ex fructu arboꝝ vicina eſtas cogno
ſciť. ita ex ruina mūdi ꝓpe eē cognoſciť
regnū dei. Ex hoc oſtēdiť. qꝛ fruct9 mun
di ruina eſt. Ad hoc ei germinat. vt q̄cū
q̄ germinauerit cladibus ꝯſumat. Bene D
aūt regnū dei eſtati comparať. qꝛ meroꝛ
ris nr̄i nebule trāſeūt. ⁊ vite dies eterni
ſolis claritate fulgeſcūt. Hec ille. Euſe.
Sicut eīn in hac vita ſol.hyeme receden
te. ac ſuccedēte vere radiuʒ calidum mit
tēs fouet ac viuificat humi cōdita ſemi
na. exuētia pꝛiſtinā figurā pullulāt autem
noua variū viroꝛē habētia. ſic ⁊ glioſus
vnigeniti dei aduentus viuificatiuis ra
dijs illuſtrās nouum ſcľm. dudū ꝯdita p
totū mūdū ſemina.ſ.doꝛmiētes in pulue
re terre potioꝛib9 coꝛpoꝛib9 q̄ pꝛius pꝛo
ducet i luceʒ. ac ꝯfutata moꝛte regnabit
deinceps vitā ſcľi noui. Hec ille. Oīa autē
ꝓdicta ꝯcludit ⁊ n̄s ſm Gre.ſub magna
certitudine. imo ſʒ Bed. ſi dicere lʒ ſub
ſuo mō iurauit. cū dicit Amē dico vob] E
amē q̄ ꝓpe vt dicit Bed. interꝓtať veruʒ
ac ſi dicat. vere dico vobis. Utrum ꝟo ſit
iuramētū? Dico q̄ nō. Licet magr̄ hiſt.
dicat q̄ ſic. qꝛ xp̄s nō ita freq̄ntaſſet illđ
[qꝛ nō ꝓtibit gn̄atio hec donec oīa fiāt]
i.nō ꝓteribit gen9 iudeoꝝ. ſm aliq̄s vel
humanuʒ gen9. ſʒ eundē Bed. vľ eccľia
nouiter generanda. ſm Euſe. ⁊ Theo. q̄
ex hoc elicit q̄ ipſa xp̄ianitas nunq̄ defi
ciet: neq̄ fides Jeſu xp̄i[celum ⁊ terra trā
ſibunt: verba aūt mea nō trāſibunt].i.vt
vr̄ innuere Greg. ⁊ Hie. dicit. faciliꝰ eſt
iſta perire: qđ tñ eſt impoſſibile: q̄ mea
ꝟba nō impleri. Uel poſſum9 dicere q̄ ſe
uera trāſibit celū q̄tum ad accidētia ſua
qꝛ ceſſabit moueri: ⁊ ampliorē lucem ſu
ſcipiet: ⁊ ſilr̄ terra: vt ex dictis ptʒ tñ q̄tū
ad eſſentiā ⁊ ſubſtātiā ſuā vtrum q̄ ſtabit
ineternū. Un̄. Eccles.j. Terra ineternuʒ F
ſtat. Beda. Apta rōne celum ⁊ terra per
eā quā nunc hn̄t imaginē trāſeunt: attñ
p eſſentiā ſine fine ſubſiſtūt. hec il. Mo
ralr̄ aūt hic inſtruimur vt mundū trāſeū
tē deſpiciam9. Si eīn trāſeunt incoꝛrupti
bilia: vt celum ⁊ terra: q̄to magis coꝛru
ptibilia ⁊ vana. Hie. ad Helio. de moꝛte

nepo. Xerſes ille rex potentiſſimus qui
ſuouertit mõtes: maria cõſtrauit cũ de
ſublimi loco īfinitã hominũ multitudi
nẽ ⁊ innumerabilẽ vidiſſet exercitũ: fle
uiſſe dr̃ ꝙ poſt centũ annos nullus eoꝝ
G quos tũc videbat ſuperfuturꝰ eſſet. Qḋ
ſi poſſemus in talẽ cõſcendere ſpeculã
de qua vniuerſam terrã ſub noſtris pe
dibꝰ cerneremꝰ. Jã tibi oſtenderẽ totiꝰ
mũdi ruinas gẽtes gentibꝰ ⁊ regnis re
gna colliſa: alios torqueri: alios necari:
alios abſorberi fluctibꝰ: alios ad ſerui
tutẽ trahi. Hic nuptias: ibi plãctũ: illos
naſci: iſtos mori: alios affluere diuitijs:
alios mendicare. ⁊ nõ Xerſis tm̃ exerci
tũ ſ3 totiꝰ hoies mũdi breui ſpatio deſu
turos. Uincit̃ ſermo rerũ magnitudie ⁊
minꝰ eſt oẽ qḋ loquimur. Redeamꝰ igit̃
ad nos: et quaſi e celo deſcẽdentes pau
liſꝑ nr̃a videamꝰ. Sẽtis ne obſecro qñ
infans: qñ puer: qñ iuuenis: quando ro
buſte etatis: qñ ſenex factꝰ ſis? Quoti
die morimur; q̃tidie cõmutamur: et ta
mẽ eternos nos eſſe credimꝰ. Hec ille.
H Dñica tertia aduentus.
Textus euãgelij. Mat. xi.
Cum audiſſet Joannes
in vinculis opera chriſti
mittens duos de diſci
pulis ſuis: ait illi. Tu es
qui venturus es: an alium expecta
mus? Et reſpondẽs ieſus ait illis.
Euntes renuntiate Joanni que au
diſtis ⁊ vidiſtis. Ceci vident: clau
di ambulant: leproſi mundantur.
ſurdi audiunt: mortui reſurgunt:
pauperes euangelizantur. Et bea
tus eſt q̃ non fuerit ſcandalizatus
in me. Illis aũt abeũtibꝰ cepit Je
ſus dicere ad turbas de Joanne.
Quid exiſtis in deſertum videre
Arũdinẽ vento agitatam. Sed qḋ
exiſtis videre. Hominem mollibꝰ
veſtitũ? Ecce q̃ mollibus veſtiun
I tur in domibus regũ ſunt. Sed qḋ
exiſtis videre ꝓphetam? Etiam di
co vobis ⁊ pluſq̃ prophetam. Hic
eſt enim de quo ſcriptum eſt. Ecce
mitto angelũ meũ añ faciẽ tuam:
qui preparabit viam tuã ante te.
Cum audiſſet Joãnes in vin
culis ⁊c. Mat. xi. in pñti euã K
ge. tangunt̃ tria pũcta. Pri
mũ eſt Joãnis interrogatio.
Secũdũ chriſti rñſio. Tertiũ
Joãnis ↄmẽdatio. ¶ Quãtũ ad primũ
ſciẽdũ eſt: ꝙ tres fuerũt herodes ſecũdũ
Chronicas. Primꝰ dictꝰ eſt aſcalonita
cuius pater idumeꝰ ⁊ nõ iudeꝰ fuit. Hic
fuit rex in iudea ⁊ occidit inocentes. Se
cũdus dictꝰ eſt antipas q̃ fuit huiꝰ ꝑmi
herodis filiꝰ: ⁊ nõ fuit rex: ſ3 tetrarcha:
vt dr̃ Luc. iij. i. dñs ī quarta ꝑte regni pa
tris ſui. a tetra qḋ ẽ q̃tuor: ⁊ archos ꝓn
ceps: q̃ſi q̃rtus ī regno ꝓnceps. Mortuꝰ
eñi herode aſcalonita Ro. diuiſerũt re
gnũ eiꝰ ī duas medietates: ⁊ vnã dede
rũt archelao. Reliquã autẽ diuiſerũt in
duas: quãtes vna herodi: ⁊ reliquã Phi
lippo frĩ ſuo. Hic occidit Joãnem. Ter
L tius dictꝰ eſt agrippa: q̃ fuit filius ariſto
boli filij herodis Aſcalonite. Hic fuit iu
deus vt teſtat̃ Joſephꝰ. i. fuit circũciſus
ſicut ⁊ ariſtobolus pater ſuus. ⁊ a roma
nis factus fuit rex in parte vna regni iu
deorũ: non tñ regnauit in hieruſalẽ: ſ3 vl
tra iordanem. Nã vt dicitur in hiſtoria
Eccleſiaſtica. dũ hieruſalẽ erat euerten
da. fideles ibidẽ exiſtẽtes admoniti ſũt
ꝑ angelũ tranſire iordanem ad regnum
agrippe ↄfederati romanis. Hic hero
des occidit iacobũ fratrẽ Joãnis verſus.
Aſcalonita necat pueros. Antipa Joã
nẽ Agrippa Jacobũ. claudẽs in carcere
petrum. Joãnes ergo incarceratꝰ eſt ab
herode antipa. Huius cãm potiſſimã
tãgit Marc. vi. ⁊ Matt. xiiij. Herodias
eñi filia ariſtoboli vt tradit ioſephus ⁊
Magiſter hiſt. nupſit philipo fratri pa
tris ſui. S3 herodes frater patris ⁊ ma
M riti eius amore captꝰ rapuit illã. ea tñ
ↄſentiẽte. ſed nõ marito. qḋ illicitũ fuit.
Hoc ergo Joãnes arguebat. Metuens
ergo herodias ne herodes ad ꝑdicatio
nem Joannis eã dimiſſã marito reſti
tueret ſuggeſſit herodi vt ioãnẽ carceri
bus traderet. qḋ ⁊ fecit. Alij autẽ vt ioſe

phus vltra hoc aliam aſſignant cauſam
q2. ſ. Joannes predicabat iuſtitiam et ſo
brietatẽ: ⁊ baptiſmũ: ⁊ idõ multꝰ populus
eũ ſeq̃bat̃. Herodes ergo tumultũ ppl̃i
timens recluſit illum. Tertia cã ſolet aſſi
gnari: q2 ioãnes magnũ regẽ poſt ſe ven
turũ ꝑdicabat. Ordinauerant aũt roma
A ni ne q̃s ſine ſenatus autoritate rex dice
ret̃. Uñ herodes offenſa ceſaris timuit
et Joan. in vinculis detinuit. Dicit̃ ergo
[cum audiuiſſet Jo.] ꝑ diſcipulos ſuos. ſ.
vt patet Lu. vij. [in vinculis opera xp̃i.]
¶ Sciẽdũ eñi ꝙ xp̃s l3 ante ioannis car
cerẽ ꝑdicauerit ⁊ fecerit aliqua miracu
la ⁊ baptizauerit: vt pt3 Jo. iiij. tñ nõ pre
dicauit multũ publice: vt q̃dã dicũt. Uñ
brũs Matt. vr̃ predicationẽ xp̃i a ioãnis
carcere inchoare. Mat. iiij. Sed ioanne
tradito xp̃s ꝓpter doctrinã ⁊ miracula
magna ⁊ frequẽtiã fuit in magna fama:
⁊ opera eiꝰ vbiq3 diuulgabant̃. vñ et ad
Jo. incarceratũ ꝑuenit hoc. et propterea
dicitur audiuiſſe opera xp̃i. Sequit̃: [mit
tens duos de diſcipulis ſuis ait illi: tu es
qui venturus es: an aliũ expectamus?]
B Sed hic eſt magna queſtio quam beatꝰ
Greg. mouet di. Querẽdũ nobis eſt: Joã
nes ꝓpheta ⁊ pluſq̃ ꝓpheta q̃ venientẽ
ad baptiſmũ dñm oñdit di. Ecce agnus
dei: ecce q̃ tollit pctã mũdi. cur in carcere
poſitꝰ mittẽs diſcipulos req̃rit: tu es q̃ vẽ
turꝰ es: an alij ex. tanq̃ ſi ignoraret quẽ
oñderat ⁊ an ipſe ſit neſciat. quẽ ꝓphetã
do: baptizãdo: oñdẽdo ipſũ eſſe clamaue
rat. Hec ille. ſicut autẽ recitat. s. Tho. iij.
ſ. q. ij. ar. vij. ad ſcdm: tres fuerũt ſolẽnes
modi rñdẽdi ad iſtam q̃ōnẽ. Primus eſt
bti Amb. dicẽtis. Nõ fide ſ3 pietate dubi
tauit. Dubitauit etiã petrꝰ dicens. Pro
pitiꝰ tibi eſto dñe: nõ fiat hoc. Hec ille ⁊
vr̃ velle Ambr. ꝙ Joã. ſciuit q̃dẽ mortem
xp̃i eſſe ꝓphetatã ſ3 cõpatiebat̃ ⁊ admi
rabatur: ꝙ tantum vellet ſuſtinere oppro
brium. Sed Chryſo. in homil. videt̃ im
pugnare iſtã reſpõſionẽ: verũtñ ipſe eã
C nõ ipugnat: ſ3 itẽdit aſſerere ꝙ Joannes
credidit xp̃m moriturũ: qḋ opinio iſta cõ
cedit: cũ quo ſtet ꝙ nõ ex rei ignorãtia ſ3
ex rei magnitudine admirabat̃ ⁊ cõpa
tiebat̃. Alius modus eſt Chry. in homil.
⁊ Hiero. ⁊ Nico. de ly. ⁊ Hila. ꝙ ioãnes
nõ dubitauit: ſed diſcipuli ſui qui zelan
tes ꝓ magiſtro ſuo: tanq̃ xp̃s ei faceret
cõcurrentiã habebãt aliqualẽ inuidiam
ad chriſtũ ⁊ diſcipulos eius: vt Jo. iij. eli
cit̃: ⁊ etiã incredeli erant. vñ ſe phariſeis
aſſociabãt: vt pt3 Mat. ix. Moriturꝰ er D
go Joãnes voluit eos ab errore: ⁊ ab in
uidia liberare: ideo miſit illos ad chriſtũ
vt videntes eiꝰ miracula ſanarent̃ in ſpiri
tu. S3 ↄtra hũc modũ arguit Paulꝰ bur
geñ. q2 nõ videt̃ inquit ↄſonare litere ſe
quentie non eñi rñſio xp̃i dirigit̃ ad diſci
pulos ſed ad ioãnẽ. S3 ad hoc dr̃ ꝙ ſicut
ioãnes cauẽs diſcipulorũ cõfuſionẽ inter
rogat in perſona ſua ita xp̃s curialitate
vtẽs eadẽ rõne reſpondet verbis q̃dẽ ioan
ni: ſ3 factis miraculoꝝ diſcipulis tertius
modꝰ eſt Gre. i homil. ⁊ bti Hie. Ait eñi
Gre. Querit vt ſciat ſi is q̃ ꝑ ſe immũdũ
venerat. etiã ad iferni clauſtra deſcẽdat.
Hec ille. Uñ ſciẽdũ ẽ ꝙ ioãnes ſciuit vir
tutẽ paſſionis xp̃i vſq3 ad limbũ debere
ꝑtigere: q2 hoc ꝑdixerat zacha. ix. di. Tu
q̃ꝙ ī ſanguine teſtamẽti emiſiſti vinctos
tuos de lacu ī q̃ nõ erat aq̃. ſ3 tñ neſciuit
an xp̃s ꝑſonaliter illuc deſcẽſurꝰ eẽt nec E
hoc credere tenebat̃ añq̃ eẽt īpletũ vt di
cit. s. Tho. vbi. s. de hoc ergo dubitat [et
q̃rit ſm̃ Hier. ⁊ Greg. vt xp̃i aduẽtũ nun
tiet apud inferos: nõ ad ↄuertẽdũ ꝑplos
ſed ad cõſolandum vt dicit gl. Cõtra iſtũ
modũ vr̃ arguere Chry. in homil. et tene
ra nihil dicit cõtrariũ: ſed ipſe intẽdit ſo
lũ ꝙ Jo. nolebat ꝑdicare fidẽ apud infe
ros: vt aliq̃s nouiter crederet. Et hoc idẽ
Hier. ⁊ Gre. nõ negarẽt. Cõtra btm̃ Gre.
ſpãliter arguit Nico. de Lyr. dicẽs. Gre.
dicit ꝙ Joã. dubitauit an xp̃s eſſet paſſu
rus ⁊ moriturus: ſed hoc non eſt rõnabi
le: q2 pluſq̃ ꝓpħa ignoraſſet qḋ ꝓphete
ſciuerũt ⁊ ꝑdixerũt in multis locis. Item
q2 ipſe dixit. Ecce agnꝰ dei: ⁊ ſm̃ Chryſ.
agnũ vocãs crucẽ diuulgat. Ad iſta rñ
det̃: ꝙ iſte falſe allegat Greg. ⁊ hoc patet F
primo ex verbis eius. s. allegatis. Scḋo ex
s. Tho. vbi. s. Nõ eñi Greg. di. Joannẽ
dubitaſſe de morte xp̃i: ſ3 de eiꝰ deſcenſu
ad inferos in ꝑſona. Uerũ ſi tñ ꝙ ī vno
loco homil. vr̃ Gre. dicere ꝙ iſte ei impo
nit. Ait eñi loquens in perſona ioannis
ad xp̃m: ſicut ꝓ hoibꝰ naſci dignatus ẽs

etiā ⁊ ꝑ hoīb⁹ moꝛi ⁊ ad inferni clauſtra
deſcēdere digneris. īſinuat: Hec ille. Sꝫ
intendit Greg. dicere ꝙ ioannes dubita
uit de iſta copulatiua. ſ. xp̄s moꝛietur et
xp̄s deſcendet ad inferos ꝑſonaliter rō-
G ne ſcde partis: facit tn̄ mētionē de p̄ma:
qꝛ moꝛs erat xp̄o via ad perſonalē deſcē-
ſum. Uñ pꝫ ꝙ allegat contra mētē ſuam
⁊ trūcate. Dicit tn̄ ꝙ aliqua antiqua bo-
miliaria bene coꝛrecta non hñt ly moꝛi.
¶ Allegoꝛice ſciēdū eſt ꝙ Joānes ſigni-
ficat p̄plm hebraicū. Primo qꝛ fuit pre-
curſoꝛ xp̄i: ſicut ⁊ ille popul⁹ mūdum diſ
poſuit ad credēdū xp̄o p̄nūtiādo illū.
Scdo qꝛ interpretat gr̄a dei: ⁊ ſignificat
illū cui dedit de⁹ multa dona vel gr̄as:
ſicut fecit huic populo. pſ. Nō fecit talr̄
oī. i. nulli nationi. ſ. ante nouā legē. Hic
populus circa moꝛtē ſuā. i. finem mundi
ſiue in vltima etate eſt in vinculis erro-
ris ⁊ diabolice p̄tātis: ſꝫ appꝛopinquāte
mūdi termino tot⁹ cōuertet ad xp̄m. pſ.
Cōuertent ad veſperā. Rom. xi. Cecitas
ex p̄te cōtingit in iſrael donec plenitudo
gentiū ſubintrauerit ⁊ tunc oīs iſrael ſal
uus fiet. Hoc autē credo futuꝝ qñ totus
H mundus ſuſcipiet fidē xp̄i ꝑ ſanctā p̄di
cationē euāgelij: de qua vide infra dñi-
ca. x. poſt feſtū trinitatis. Et tunc mittet
ad xp̄m duos diſcipulos intellectū. ſ. ⁊ af
fectū: vt infoꝛmet ⁊ inflāmet de xp̄o: ꝑ in
tellectū ſcrutando facta eius: ⁊ ꝑ volūta-
tē appꝛobādo ⁊ amādo. Ut aliter. Ut eñ
ait Hilari. in Joāne foꝛma legis lata eſt.
Chriſtū eñ lex annuntiauit ⁊ remiſſionē
pctōꝝ p̄dicauit: ⁊ regnū celoꝝ ſpopōdit
⁊ Joannes totū hoc opus legis expleuit.
Igit ceſſante iā lege q̄ pctīs plebis inclu
ſa ne xp̄s poſſet itelligi q̄ſi viculis ⁊ car-
cere includebat ad euāgelia ꝯſulēda lex
mittit: vt īfidelitas fidē dictoꝝ cōtēplet
in factis. Hec ille. Amb. ⁊ foꝛtaſſe iſti di-
ſcipuli quos miſit ſunt duo p̄pli: vn⁹ q̄ ex
iudeis credidit: ⁊ alter ex gētib⁹. Hec il-
le. ¶ Anagogice vero Joānes ſignificat
I fidelē moꝛiturū q̄dē ſed tn̄ adhuc exiſtē-
tē in carcere coꝛpoꝛis: gratiā gratū faciē
tē vel gratis datā habētē: ⁊ tn̄ inter ſpem
⁊ deſperationē ſue ſalutis vacillantem.
Hic ad xp̄m docētē ⁊ ſanātē mittit duos
diſcipulos. xp̄s enim exiſtens in dextera

patris docet beatos de ſecretis ſue diui
nitatis: ⁊ eoſdē ſanat ex omni coꝛpoꝛis
⁊ anime languoꝛe. Apoc. xxi. Abſterget
deus omnē lachꝛymā ab oculis ſctōꝝ.
Iſti duo diſcipuli ſunt deſyderiū ſue ſa
lutis ⁊ eiuſdem petitio. Tu es inquit qui
venturus es in ꝑſona vel in effectu ad li- K
berandū me in puncto moꝛtis: an aliū
expectam⁹. ſ. inimicū. quaſi diceret De-
ſydero ⁊ peto vt tu ipſe mihi aſſiſtas ⁊ li
beres me. pſ. Saluū me fac deus quo-
niā intrauerūt aq̄ vſq; ad animā meam.
¶ Moꝛaliter Joānes. i. habens gratiā
gratū facientē vel gratis datā exiſtēs
in carcere pctōꝝ: ꝓpter reatū p̄teritoꝝ
vel periculū futuroꝝ: dꝫ ad xp̄ꝫ mittere
intellectū ⁊ affectum vt liberet. Mittit
autē iſta qñ intellectū ⁊ volūtatē exercet
in diuina ſcriptura: que docet et ſanat.
Ambꝛ. Sermo xp̄i medicamētū eſt. Hec
ille. Si vero ſit in vinculis tribulationū:
dꝫ iſtos mittere vt conſoletur. pſ. Quā
dulcia faucib⁹ meis eloquia tua ſup mel
oꝛi meo. Et ſi ſit in vinculis religionis
dꝫ mittere vt conſeruet. Hie. Ama ſcien-
tiā ſcripturaꝝ ⁊ carnis vitia nō amabis.
Hec ille. Nota ꝙ Hie. nō dicit habeto: L
ſꝫ ama ſciam: qꝛ non ſufficit ad xp̄m mit
tere intellectū ſed opꝫ mittere affectum.
Et per ſciētiā ſcripturarū intelligit rem
ſcitā ex ſcripturis q̄ docēt oēs virtutes:
ſed p̄cipue humilitatē et charitatē. Qui
tn̄ etiā ipſa ſcripturarū eruditione vehe
menter: lꝫ inaniter letaret: eo ipſo a car-
nalib⁹ vitijs remotioꝛ eſſet: ⁊ ipſa exercita
tione mitigat⁹. ¶ Quātū ad ſcdm pūctū
ſciēdū eſt ꝙ xp̄s nō ſtati eis dedit rñſū
ſꝫ multos curauit añq̄ exponerēt lega-
tionē ſuam: eis tn̄ p̄ñtibus vel ſaltē añq̄
eis rñderet. alioq̄n nō potuiſſent renun
tiare q̄ vidiſſent ſꝫ tm̄ q̄ audiuiſſent. Uñ
Luc. vij. dꝛ. i ipſa hoꝛa curauit multos a
languoꝛib⁹: ⁊ plagis: ⁊ ſpiritib⁹ malis: ⁊
cecis multis donauit viſum. Deinde di- M
xit [Ite renuntiate Joāni q̄ audiſtis ⁊ vi
diſtis: ceci] nō ſubiectiue ſed denoīatiue
i. qui prius ceci erant: [vidēt: claudi am-
bulāt: leproſi mūdāt: ſurdi audiūt: moꝛ-
tui reſurgunt: paupes euāgelizant] paſ-
ſiue. i. docent ſm dñm Petrū de ſcala.
Uel euangelizant actiue vt hoc v̄bū de-

ponēs ſit ſm antiquā grammaticā vt v̄
ſentire Hier. dī. pauperes euāgelizātes
oſidit [⁊ btūs q̄ non fuerit ſcandalizatus
in me] In his v̄bis ſm Greg. ſaluatoꝛ de
dit iſtā rñſionē. Ego multa bñficia exhi-
beo mundo: ⁊ in meritū eoꝝ turpiſſima
moꝛte cōdēnaboꝛ. Greg. ac ſi apte dicat.
A Mira q̄dē facio: ſꝫ abiecta perpeti nō de
dignoꝛ. Ex q̄ pꝫ ꝙ rñſio xp̄i p̄t adaptari
tribus modis ſupꝛadictis exponendi in
terrogationē Joannis. Nā Ambꝛ. dice-
ret ꝙ xp̄s ioāni ꝯpatiēti ⁊ admiranti an
moꝛi dñs ꝓ ſuis inimicis dignaretur: ip̄e
rñdit affirmatiue ꝙ oīno moꝛeret. etiam
poſt miracula ⁊ doctrinā q̄bus efficeret
famoſus qđ grauius eſt q̄ ſimplr̄ moꝛi.
Quāto eñ erat magis cognitus xp̄s: tan
to hēbat de pluribus erubeſcere Chꝛyſ.
v̄o dicit ꝙ xp̄s vidēs icredulitatē diſcipu
loꝛum Joānis nō dicit eis. ego ſum quia
foꝛte nō credidiſſent ſꝫ factis oſidit ſe eſ-
ſe xp̄m: curādo multos vt diximus. Illa
eñ miracula ꝓbabāt eū eē xp̄m filiū dei
multipliciter. Primo rōne ꝓphetie: quia
B iſta miracula ⁊ alia ſub ꝓpꝛia foꝛma eſſe
fienda ꝑ xp̄m olim. Eſaias p̄dixit. xxv.
ca. Deus inq̄t ip̄e veniet ⁊ ſaluabit nos.
Tunc apient oculi cecoꝝ: ⁊ aures ſurdo-
rū patebūt. Tūc ſaliet ſicut ſuus claud⁹
⁊ aperta erit lingua mutoꝝ. Et. c. lxi. dꝛ
Euāgelizare paupib⁹ miſit me. loquens
ſ. in ꝑſona xp̄i. Scdo rōne abundātie: qꝛ
nullus ꝓpheta tot ſigna fecerat. Uñ Jo.
vij. dꝛ. Chriſt⁹ cū venerit nunquid plura
ſigna faciet q̄ hic facit? Tertio rōne mo
di faciēdi qꝛ ex p̄tāte ⁊ imperio ſuo mlto
ties ⁊ nō rogādo faciebat. Quarto ex fi-
ne faciēdi. Faciebat eñ ad ꝓbādū ꝙ ſua
doctrīa ꝑtinebat v̄itatē. Uñ Mat. ix. Ut
aūt ſciatis ꝙ filius hoīs hꝫ p̄tātē in terra
dimittēdi pctā tūc ait paꝛlytico tibi dico
ſurge. Lꝫ aūt foꝛte aliq̄ iſtaꝝ rōnum non
arguant xp̄m fuiſſe deū ꝑ ſe p̄ciſe: tn̄ oēs
ſimul vel aliq̄ eaꝝ hoc arguūt: p̄cipue vl
tima. Cū ergo miracula fierēt a deo: de⁹
reddebat teſtimoniū doctrīe xp̄i q̄ ſe di-
cebat deū. Aug ergo illa doctrīa erat v̄a
C aut de⁹ affirmabat falſum eē verū qđ eſt
īpoſſibile. Et nota ꝙ hac rōne iudei in-
ſolubiliter ꝯuincunt. Ipſi eñ ꝯcedunt in
libꝛo ſuo q̄ intulat de Jeſu nazareni ge-

neratione ꝙ Jeſus nazarenus ſuſcitauit
moꝛtuos i v̄tute noīs dñi tetragrāmatō
qꝛ ip̄e ſciuit illud op̄tie ꝓferre: cū inuene
rit illud in quodā lapide tēpli optie ſcri- D
ptū. Et q̄cūq; noſſet illā ꝓlationē poſſet
idē facere vt dicūt. Rñdit etiam xp̄s iſtis
v̄bis ſm Chꝛyſ. cū dicit [beatus q̄ nō fue-
rit ſcādalizat⁹ in me] Latēter eñ iſtos q̄
in eo ſcādalizabant tetigit. Gre. v̄o dice-
ret ꝙ xp̄s affirmatiue rñdit Joanni ꝙ. ſ.
ꝑſonalr̄ deſcēderet ad inferos. Uñ ait ex
ꝑſona xp̄i. Quia ego moꝛiendo te ſubſe-
quoꝛ: cauendū valde eſt hominib⁹ ne in
me moꝛtē deſpiciant q̄ ſigna venerantur.
Hec ille. Et videt velle btūs Gre. ꝙ xp̄s
fecit argumentum a maioꝛi ſic. Si moꝛi
poſt tantā gloꝛiā ⁊ miracula facta non
dedignoꝛ. multo minus ad infernum vi-
ctoꝛ moꝛtis deſcendere dedignaboꝛ.
¶ Allegoꝛice aūt ſignificat ꝙ iudeis cō-
ſulētibus xp̄m in ſcripturis ſanctis ipſe ꝑ
illas ꝓphetias q̄s videbunt ⁊ facta que
audiant enarrari ſe affirmabit eſſe illū
quem pꝛophete venturum p̄dixerant
¶ Anagogice v̄o ſignificat ꝙ xp̄s aīam
agonizātem in moꝛte confoꝛtat reducen
do ei ad memoꝛiā vel inſpirando ea que
ipſa vidit in vita exēpla de mīa ⁊ benefi- E
cijs dei ⁊ q̄ audiuit ab alijs maxime a li-
bꝛis ſanctis ⁊ ſic eam conſolatur.
¶ Moꝛaliter vero ſignificat ꝙ anima
exiſtens in p̄dictis vinculis: in diuinis
ſcripturis inuenit qđ q̄rebat: vt ex dictis
pōt eē manifeſtum. Quātū ad tertiū ſciē-
dū eſt ꝙ ſicut dicit Chꝛy. diſcipl'is Joan-
nis ſatiſfactū erat ꝑ ſigna q̄ viderāt: ſed
rñ turbis ſatiſfaciendū erat q̄ ex verbis
Joannis que ꝑ diſcipulos miſit multa
incōuenientia ſubintellexerāt. Poterāt
eñ cogitare. vt idē dicit ꝙ Joā. cū Jeſu
vellet altercari ex inuidia: vel qđ eēt fa-
ctus timidioꝛ ex carcere: vel ꝙ inaniter
fuiſſet locut⁹ qñ perhibuit teſtimonium
xp̄o: vel etiā ſm Hila. ꝙ id qđ p̄miſerat
de ſcādalo dictū ꝓpter Joannē eēt. ideo
xp̄s vult Joānē cōmēdare. Non tn̄ erat F
iſta cōmēdatio fiēda corā diſcipl'is Joā-
nis. Primo ſꝫ Chꝛy. ne videret adulatoꝛie
loq̄. Scdo ſm alios quia diſcipulos Joā
nis confirmaſſet in ſuo erroꝛe q̄ credide
rant Joannem eſſe xp̄m. Ideo dicit [illis

autē abeuntib9 cepit Ieſus dicere ad tur
bas de Ioāne.] Sʒ quare xp̄s nō repre
hēdit heſitatiōs turbarū τ diſcipulorūʒ.
Ioannis ſicut Mat.ix. arguit iudeos di
G cens: vt qd cogitatis mala in cordibus
veſtris? Ad hoc dr̄ Chry. ꝙ iudei ex mali
tia peccabant: iſti vō τ infirmitate. ¶ Eſt
autē ſciendūʒ ꝙ xp̄s tria dicit de Ioanne
ꝑ q̄ oēm ſiniſtram opinionem turbarum
excludere voluit. Primo enī dicit ꝙ non
erat leuis: vt mō vnum mō aliud diceret
Unde ſubditur [Quid exiſtis in deſertū
videre] q̄ſi. ſ. ſm gl. Ioānes in deſerto pre
dicabat, arundinē vento agitatā?] Gre.
in homil. Qd̄ nō aſſerēdo ſʒ negando in
tulit. Arundinē enī mox vt aura cōtingit
in partē alterā. i. flectit: per quā carnalis
anim9 deſignat̄ q̄ mox vt fauore vel de
tractione tāgit̄ in partem quālibet incli
nat̄. Arūdo ergo vento agitata Ioānes
nō erat: quē a ſtatu ſua rectitudine nul
la rerum varietas inflectebat. Hec ille.
Scd̄o dicit: ꝙ nō erat adulator: vt falſita
tem dixiſſe ad cōplacendū videret̄. Ada
latores enī iō in magnatibus adulant̄ vt
H fruant̄ delitijs ciborum τ veſtium. Nā τ
ab aula ꝯdulator dr̄. Unde vt narrat Uale.
li.iiij. Cum quidā diceret Diogeni olera
lauanti. Si Dionyſio adulari velles iſta
non ederes: Ille rn̄dit. Si iſta edere vel
les Dionyſio adulari nolles. Ioannes ꝗ
q̄ oēs delitias contēpſerat: nō erat adu
lator: iō ſequit̄ [ſed qd exiſtis videre ho
minē mollibus veſtitum?] Quaſi dicat
non. Hier. locuſtis veſcitur τ melle ſylue
ſtri pili camelorū ſunt tegmē eius. Hec il
le. Unde ſubdit̄: [ecce q̄ mollib9 veſtiun
tur: in domib9 regū ſunt] qr ſcʒ eis fauēt
τ adulantur. Grego. in carcere enī detru
ſus non fuiſſet ſi ſciuiſſet fauere principi
bus. Hec ille. Tertio dicit ꝙ fuit plus q̄
ꝓpheta: ac ꝑ ꝯñs nō fuit i xp̄i cognitiōe
decept9. Unde ſubditur [ſed qd exiſtis vide
re prophetā? etiam dico vobis: plus q̄ ꝓ
phetā] Ioānes ſm Greg. plus q̄ ꝓpheta
I dicit̄: qr xp̄m nō ſolum p̄dixit futurum vt
ceteri prophete: ſʒ etiā preſentem mōſtra
uit. Sed ſm Hie. dicitur. τ ꝓpter hoc: et
qr ſuū dn̄m meruit baptizare? Secundū
Chry. vero qr fuit angelus: id eſt nuntius
ꝓpinqu9 xp̄o. Nā ſm Gre. angelus gre
ce latine nuntius dicitur. Et intēdit Chry
ſo. ꝙ fuit nunti9 de re p̄ſenti. τ nō ſolum
de ventura. Unde dicit ꝙ fuit prope xp̄m τ K
ob hoc ceteris maior ꝓphetis. Unde ſubdi
tur [hic eſt enim de quo ſcriptum eſt] ſcʒ.
Malach.iij. Ubi deus pater alloquitur
filium dicēs [ecce ego mittam angelum]
id eſt Ioannē [ante faciē tuā] id eſt prope
te ſm Chry. [qui preparabit viā tuam an
te te] id eſt predicādo τ baptizando red
det tibi peruia auditorum corda, vt dicit
glo. ¶ Dicit̄ autē Ioānes angelus. Pri
mo ꝓpter dignitatē officij ſm Remigi.
qr. ſ. fuit diuinorū annuntiator. Angelus
enī dicitur nunti9. Scd̄o qr fuit ſacerdos
dn̄i. Oīs enī ſacerdos angelus dei exerci
tuum eſt Malach.ij. ¶ Tertio rōne pu
ritatis ſm Chry. qr. ſ. vitā angelicam du
xit. Alij dicūt eum eſſe plus q̄ ꝓphetam
non qr fuit angelus: ſed qr prophetauit
de xp̄o: τ alij prophete prophetauerunt
de eo: τ ad hoc ꝓbādum dicunt xp̄m ad L
duxiſſe autoritatē. Malach.iij. Uel ſcd̄m
alios q̄ nō p̄dixit xp̄m futurū: ſed p̄ſentē
monſtrauit. Et ad hoc ſm eos xp̄s addu
xit illam autoritatem. Chriſtus igitur ſm
Chry. arguit ſic. Fuit plus q̄ propheta qr
fuit angelus: ſm alios autē ſic fuit plus
q̄ propheta quia ꝓphetatus fuit. Et ſm
alios: qr xp̄m digito monſtrauit. De hoc
aūt vide etiā infra dn̄ica.iiij. aduentus.
¶ Allegorice poſtq̄ fuerit ſatiſfactum ꝑ
diuinas ſcripturas diſcipulis Ioan. i. in
tellectui τ affectui hebreorū: q̄ſi. ſ. iſte po
pul9 xp̄m ſuſcipiet τ amabit: tūc iſtemet
pp̄ls erit tante virtutis vt merito a xp̄o
poſſit commēdari de firmitate in fide: et
de p̄ſtia τ ſciētia ſcripturarum. Unde apl̄s.
ad Rom.xi. Sed aliorū. ſ. iudeorū delicto
ſalus eſt gētibus. ſ. occaſionalr: inq̄ntum
ex hoc apl̄i relicta iudea tranſierunt ad
cōuertēdum gētiles: vt illos. ſ. gentiles
emulent̄. ſ. iudei: ꝙ ſi delictū diuitie ſunt
mundi occaſionalr τ diminutio eorū. i.
pauci viri. ſ. apl̄i: diuitie gentiū: q̄to ma
gis plenitudo eorū q̄ſi. ſ. oēs ad dn̄m con M
uertent̄. ¶ Anagogice. poſtq̄ diabolus
egreſſurā animā in agonia conſtituerit
xp̄s laudat eā ꝑ ſe vel per angelos. i. facit
vt opa bona τ laudabilia que exercuit.
aducātur in iudicio ꝯ mala obiecta. Unde
dicitur

Dn̄. Da.v. Appēſus es in ſtatera τ inuen
tus es min9 habēs. Qd̄ de malis intelli
git̄. Boni enī habent ſatis vel plus q̄ ſit
neceſſe ad mori in grā: τ ſi non ad ſtatiʒ
euolare aliq̄ſi. ¶ Moraliter inſtruimur
¶ Primo ꝙ aīa libēter dʒ velle conſulere
diuinas ſcripturas legēdo vel audiendo
A verbum dei: qr vt experientia docet tales
cōiter ſūt viri morigerati τ laude digni.
¶ Scd̄o vt dr̄ Hier. rigidā veſtē: τ auſte
rā predicationē: vitare debere aulas re
gū vel mollium hoīm palatia declinare
Hec ille. ¶ Tertio inſtruimur de cultu
veſtiū. Gre. in homi. Nemo exiſtimet in
fluxu τ ſtudio pretioſarū veſtium peccatū
deeſſe: q̄ſi hec culpa nō eſſet: nullo mō
dn̄s Ioannē de veſtimenti ſui aſperitate
laudaſſet: τ nequaq̄ Petrus feminas a
p̄tioſarū veſtiū appetitu cōpeſceret dicēs
Non in veſte pretioſa. Hec ille. Uerba
t̄n iſta ſunt intelligenda q̄ſi eſt notabilis
exceſſus. aliter enī nō pōt dici veſtis p̄tio
ſa cōparatiue ad ꝑſonam que ea vtitur.

B ☞ Feria.iiij. poſt domi.iij. Aduētus.
☞ Textus euange. Luce.i.

Miſſus eſt angelus Ga
briel a deo in ciuitatē
galilee cui nomē naza
reth: ad virginē deſpō
ſatam viro cui nomen
erat Ioſeph de domo Dauid. τ no
men virginis maria. Et ingreſſus
angel9 ad eā dixit. Aue grā plena
dn̄s tecū: bn̄dicta tu in mulierib9.
Que cum audiſſet turbata eſt in
ſermone eius τ cogitabat qualis
eſſet iſta ſalutatio. Et ait angelus
ei. Ne timeas maria: inueniſti eniʒ
gratiam apud deum Ecce conci
pies in vtero τ paries filium: τ vo
cabis nomen eius Ieſum. Hic erit
magnus et filius altiſſimi vocabi
tur. Et dabit illi dominus deus ſe
C dem Dauid patris eius: τ regna
bit in domo Iacob in eternum: τ re
gni eius non erit finis. Dixit autē
Maria ad angelum: q̄ño fiet iſtud
q̄m virū nō cognoſco? Et rn̄dēs an
gel9: dixit ei. Sp̄ūſſctūs ſuꝑueniet
in te τ virt9 altiſſimi obūbrabit ti D
bi. Ideoq̄ τ qd̄ naſcet̄ ex te ſanctū
vocabit̄ fili9 dei. Et ecce helizabeth
cognata tua τ ipſa cōcepit filiū in
ſenectute ſua τ hic menſis eſt ſext9
illi que vocat̄ ſterilis: qr nō erit im
poſſibile apud deum omne verbū.
Dixit aūt maria Ecce ancilla dn̄i:
fiat mihi ſm verbum tuum.

Miſſus ē āgel9 gabriel τc.
Luc.i. In p̄nti euā. q̄tuor
pūcta tāgunt̄ q̄ dicunt̄ ſa
lutati o: ꝑturbatio: iterro
gatio: rn̄ſio. ¶ Quātū ad
primū ſciēdū eſt ꝙ ea q̄ in
p̄nti euāgelio ſcribunt̄ fuerūt geſta ſexto
menſe a cōceptiōe p̄curſoris: vt prius di
xerat euangeliſta: τ infra dicet angelus.
Fuit autē Ioānes cōceptus circa finē ſe
ptēbris: vt tradunt ſancti: iō xp̄s vt dicit
magiſter hiſto. τ Beda: fuit conceptus.
xxv. die Martij τ eadē die paſſus reuo
E lutis. xxxiij. annis ſecundū eundē mag.
τ. xxv. decēbris natus ſm eundē. Bed.
¶ Querit̄ vero quare dn̄s voluerit. tali
tpe naſci in vtero. i. cōcipi τ mori? Et rn̄
det Nico. gorrā qd̄ ſic voluit primo pro
pter mūdi in illo tpe creationē. ſ. vt eo tē
pore recrearet̄: quo fuerat creatus. ſ. ſm
cōiorē opinionē quā iſte hic videt̄ ſequi.
Scd̄o ꝓpter ſolis ad nos reuerſionē: qr
tūc timētib9 deū ori9 eſt ſol iuſtitie. Ma
lach.vi. Tertio ꝑꝑ noctis diminutionē τ
diei augmētationē: qr tunc aucta eſt dei
cognitio Ro.xiij. Nox p̄ceſſit: dies autē
appropinquauit. Quarto ꝑꝑ tpis dulce
dinē qr tūc ſtillauerūt mōtes dulcedinē
τc. Amos.ix. Quinto ꝑꝑ auium modula
tionē: q̄ in vere incipiunt gaudere: ſicut
tūc gauiſi ſunt ſcti iuxta illud Eſa.ix. Le
F tabunt̄ corā te. Sexto ꝑꝑ illi9 tpis ſctifi
cationē: q̄ magis indigebat q̄ alijs: qr eſt
magis diſſolutuʒ: vt vbi ſolet abundare
delictū: ſuꝑabūdet τ grā. Ro.v. Btā aūt
virgo tunc fuit annorū. xiiij. q̄ñ. ſ. eam ga
briel ſalutauit. Nā ſicut tradunt hiſto. et
epiphani9: quartodecimo anno conce
pit: τ in q̄ntodecimo peperit xp̄m: τ cum

eo fuit triginta trib9.⁊ ſm eundē epipha-
niū poſt ei9 paſſionē viginti quatuoꝛ ſu-
peruixit:vel qḋ ꝓbabilius eſt ſm alios
duodecim tm̄ mō:vñ ⁊ ſexagenaria moꝛ-
G tua eſt.¶ Querit autē.s. Tho.iij.par.q.
xxx.vtrū neceſſariū fuerit annunciari vir-
gini a deo ꝙ in ea futurū erat?Et cōclu-
dit.ꝙ ſic.Pꝛio vt ſeruaret̄ ꝯgruus oꝛdo:
vt.ſ.virgo pri9 mēte ꝙ̄ coꝛpoꝛe deū cōci-
peret:cum hoc ſit lōge melius ſm Aug.
lib.de virgi.Secūdo vt ipa certioꝛ teſtis
eſſet.Tertio vt volūtarie ſe ad obſequiū
offerret dicēdo.Ecce ancilla dñi.Quar-
to vt oſtēderet̄ mr̄imoniū ſpūale fieri in-
ter deū ⁊ humanā naturā:dum expectat̄
virginis ꝯſenſus.¶ Debuit autē iſta an-
nūtiatio p angelū fieri:vt ibidē dr̄.Pꝛio
qꝛ hoc ꝯuenit diuino oꝛdini:quo de9 re-
uelat infimis p medios.Nec tñ ſequitur
ex hoc ꝙ eſſet edocēda per virū qꝛ ei nō
erat ſubiecta:eo ꝙ cū integritate peperit:
iō pri9 fuit edocta ꝙ̄ ioſeph.Et ſecundo
hoc cōuenit hūane reparationi:vt ſicut
H pria pditio fuit diabolo ad mulierē mit-
tēte ſerpentē:ita reparatio fieret deo ad
virginē mittēte angelū.Et tertio conue-
nit hoc virginitati marie:qꝛ ſm Hiero.
ſemꝑ ē angelis cognata virginitas.Exi-
ſtimāt aūt quidā iſtū angelū fuiſſe de ſu-
pꝛemo angeloꝝ oꝛdine.i.cherubin:eo ꝙ
Gre.dicat ſic.Ad hoc quippe myſterium
ſummū angelū venire dignū fuerat qui
ſummū oīm nūtiabat.Hec ille.Sꝫ vt di-
cit.s.Tho.vbi.ſ.ex hoc nō habet̄ ꝙ fue-
rit ſumm9 inter oēs:ſꝫ ſolum inter ange-
los:qꝛ fuit archangelus vt eccl'ia cantat.
Et etiā Greg.dicit ꝙ archangeli ſumma
nunciāt.Et ſubiungit.s.tho.ꝙ credibile
eſt ꝙ inter archangelos fuerit ſummus.
Debuit aūt virgini ſub coꝛpoꝛali ſpecie
apparere:ſm.s.Tho.vbi.ſ.qꝛ hoc ꝯue-
nit rei nunciate.ſ.vt iſta viſio cofoꝛmaret̄
viſibili dei apparitiōi in carne ad quam
oēs pꝛioꝛes apparitiōes viſibiles fuerant
oꝛdinate.Et etiā cōuenit dignitatis vir-
ginis vt mēte ⁊ ſenſib9 viſione angelica
I frueret̄ q̄ mente:⁊ coꝛpoꝛe fuerat dn̄m ſu-
ſceptura.Et ēt certitudini eius qḋ nūtia-
bat̄:qꝛ certi9 apphendim9 q̄ oculis ſub-
iecta ſunt:ꝙ̄ q̄ imaginamur tm̄mō.Et nō
eſt dubium theologo qūo poſſit angel9
bon9 ⁊ etiā malus coꝛpoꝛaliter appare-
re:quia pōt coꝛpoꝛa inferioꝛa localiter ad
nutū mouere:⁊ ꝯſur figurare.dūmō non
varietur oꝛdo nature qḋ fieret ſi elementa
ſm totū mutarent̄ localiter.Vñ pōt q̄dē K
etiā diabol9 mouere mōtē ſꝫ nō totā ter-
rā.Narrauit aūt mihi q̄dā religioſus fi-
dē dign9 ſe vidiſſe oculis ꝓpꝛijs nicro-
mantē:q̄ fecit in aere apparere quaſi nu-
bē:q̄ deſcenderet ⁊ paulatim ingroſſare-
tur.deinde ibi apparuere papillones:et
tādē q̄n fuerunt in terra videbant̄ q̄nde-
cim ſcutiferi pulſantes varia inſtr̄a.dein-
de pari mō affuerunt quindecim puelle
cum pulſantib9 cātantes.Iſte religioſus
optimus eſt pulſatoꝛ in lyra:⁊ tñ ſe nihil
ſcire dicit poſtꝙ̄ illā ſenſit melodiā nec
ſe vnꝙ̄ niſi tunc vidiſſe pulcras creatu-
ras.Qḋ ſi ita potuit diabolus:qḋ credē-
dū eſt de angelo beato.¶ Dicam9 ergo
[Miſſus eſt] ſub ſpecie coꝛpoꝛali [ange-
lus] extēſo noīe:reuera aūt fuit archan-
gelus [gabꝛiel] Greg.idcirco priuato no-
mine cenſet̄ vt ſignet̄ p vocabulū in ope-
ratiōe quid valeat.Gabꝛiel enī dei foꝛti-
tudo nominatur.p dei ergo foꝛtitudinē
nunciādus erat:q̄ virtutū dñs ⁊ potens
in pꝛelio:ad debellandas ptātes aereas
veniebat.Hec ille.[adeo] Baſi.Adeunt L
aūt nos celeſtes ſpūs non q̄ſi ex ſeipſis:ſꝫ
ex eo ꝙ diuine ſapientie decoꝛem cōſpi-
ciunt.Hec ille.Id eſt hoc ꝙ in diuina ſa-
pientia vident deum velle nobis aliquid
per eos eſſe manifeſtum [in ciuitatem ga-
lilee cui nomen nazareth] vt retraheret
nos a ſuperbia.quia voluit in ciuitate vil-
li concipi:⁊ in glorioſa.i.in hieruſalem
confundi.Et vt impleret̄ ꝓpheta.Qm̄
nazareus vocabitur:nō a natiuitate:ſed
a conceptiōe ⁊ conuerſatiōe ſua.Poꝛro
dicta ꝓphetia ſm btm̄ Hie.⁊ btm̄.Tho.
ſumpta eſt Eſa.xi.Egredietur inquit vir-
ga de radice ieſſe:qui ſcꝫ fuit pater Da-
uid.⁊ flos de radice ei9 aſcēdet.Vbi ve-
ritas hebꝛaica habet:⁊ nether.i.nazare9
de radice eius aſcendet.[ad virginem] ſi-
cut docet Tho.iij.par.q.xxviij.btā Ma- M
ria fuit ſemꝑ virgo.nam fuit virgo in cō-
cipiendo xp̄m.Pꝛio:qꝛ xp̄s eſt fili9 nālis
dei:iō pp reuerētiā tāti pr̄is non debuit
aliū hr̄e.Scḋo qꝛ eſt verbū:ꝙ̄ ſicut ſine coꝛ-

ruptiōe coꝛdis ꝯcipit̄:ita ⁊ ſine coꝛruptio-
ne matris.Tertio qꝛ debuit xp̄s eſſe ſine
pctō:qḋ eſſe nō potuit niſi ſine ſeminum
cōmixtione cōciperet̄.vñ vt recitat Au-
gu.contra Iulia.lib.iij.Beati Ambꝛoſij
expꝛeſſa ſnīa eſt xp̄m aliter non potuiſſe
expertē eſſe delicti:niſi expers eſſet illius
A cōceptionis quam cōmixtio viri ⁊ mulie-
ris operat̄.Hec ille.Quarto:qꝛ ipſa ſua
xp̄i natiuitas exēplar fuit noſtre ſpūalis
qua deo naſcimur ex eccl'ia virgine:⁊ nō
ex volūtate carnis.Dicere aūt oppoſitū
pertinet ad hereſim ebionitarum ⁊ terē-
tij:qui dicunt xp̄m ex virili ſemine natū.
Fuit etiam ſm eundē virgo in partu:iu-
xta pꝛophetiā Eſa.vij.Ecce virgo conci-
piet ⁊ pariet filium.Et hoc pꝛimo qꝛ ver-
bū ſine coꝛruptione concipitur ⁊ pfert̄.
Scḋo qꝛ venit tollere coꝛruptionē et nō
ſufficere illā.Tertio qꝛ non debebat mi-
nuere honoꝛem matris:qui eā pꝛecepit
honoꝛare.Nec obſtat ꝙ Ambꝛo.ſuper
Luc.dicit xp̄m aperuiſſe matris vuluā.
Nā per apertionē intelligit exitum vt di-
cit idem.s.Tho.qui tñ exitus fuit clauſo
B vtero ſicut in reſurrectione clauſo ſepul-
cro.Fuit etiam virgo poſt partū vt idem
dicit.Pꝛimo qꝛ oppoſitum derogat chꝛi-
ſto ſcꝫ dicere vt dicit Heluidius hereti-
cus:ꝙ poſt xp̄m genuit alios filios.Di-
cunt enim patris ita ⁊ matris debuit eſſe
vnigenitus tanꝙ̄ germē perfectiſſimū.
Scḋo derogat etiā ſpirituiſancto:qꝛ ſa-
crarium eius in quo xp̄i coꝛpus foꝛmaue-
rat:poneretur fuiſſe violatū.Et etiā bea-
te virgini:que ingratiſſima videretur:ſi
tanto filio non fuiſſet cōtenta:⁊ virgini-
tatem miraculoſe conſeruatā ſponte vo-
luiſſet amittere.Et etiā derogat Ioſeph:
qui tēraſſet maculare id vnde angelo re-
uelante cognouerat ipſi coꝛpus a ſpiritu
ſancto foꝛmatum.Nec obſtat his ꝙ do-
minus dicit̄ habere fratres ab euangeli-
C ſtis:qꝛ moꝛe ſcripturaꝝ ꝯſanguinei.i.ſo-
roꝝ filij fratres appellant̄.ſm Hie.Nō
obſtat etiā illud Mat.j.Non cognoſce-
bat eam donec peperit filiū:qꝛ ly donec
aliquando dicit tp̄s certū poſt quod fit
aliquid qḋ ante nō fiebat ſed aliquando
impoꝛtat tēpus infinitū:vt in Pſal.Ocu-
li noſtri ſemper ad dñm donec miſerea-
tur noſtri.Et rurſum.Dixit domin9 do-
mino meo ⁊c.Dicitur etiā xp̄s pꝛimoge-
nitus:eo ꝙ pꝛioꝛem fratrē non habuerit:
non qꝛ habuerit ſequētē.[deſponſatam.
viro] ſicut docet.s.Tho.vbi.ſ.q.xxix.de-
buit xp̄s de virgine deſpōſata naſci.Pꝛi-
mo ex parte ſua:ne.ſ.moꝛe illegitimi re- D
pelleretur ⁊ vt cōſueto modo ſua genea-
logia per virum poſſet deſcribi:et vt io-
ſeph gereret pueri curam:⁊ vt hoc myſte-
rium diabolo celaretur:ne contra puerū
durius ſeuiret.Sicut enim dicit Oꝛig.ſi
non habuiſſet virum ſtatim diabolo ſur-
repſiſſet cogitatio:ꝙ talis partus qui vi-
debatur diuinus eſſet aliquid humana
natura ſublimius.Secundo hoc etiam
fuit conueniens ex parte virginis:ne ve-
lut adultera lapidaretur.Hac enim pe-
na etiam puella nubilis plectebatur vt
patet.Deut.xxij.Et ne infamaretur et vt
a ioſeph nutriretur.Et tertio fuit conue-
niens ex parte noſtra.vt.ſ.ioſeph eſſet te-
ſtis ꝙ chꝛiſtus ſit de virgine natus.et vt
credibilioꝛa eſſent verba beate marie ſe E
virginem aſſerentis:⁊ vt tollatur virgi-
nibus fatuis excuſationis occaſio cū ex
ſua incautela infamentur.Dixiſſent enī
etiam matrē domini fuiſſe infamatā/⁊
vt ſignificent̄ eccl'ia virgo vni viro chꝛi-
ſto deſponſata:et vt virginitas ⁊ nuptie
in vna perſona honoꝛarentur contra he-
reticos alteri eoꝛum detrahentes.Dia-
bolus autem [vt idem ſanctus Thom.di-
cit] pꝛohibebatur diuinitus a perſcrutā-
da eius virginitate.De iſta materia lo-
quens Ambꝛo.ait.Bene autem vtrunꝙ̄
poſuit ſcriptura:et vt deſponſata eſſet et
virgo.Virgo:⁊ vt expers virilis conſoꝛ-
tij videretur deſponſata:ne temerate vir-
ginitatis adureretur infamia cui grauis
aliius coꝛruptele videretur inſigne pꝛefer-
re.Maluit autem aliquos dominus de
ſuo oꝛtu ꝙ̄ de matris pudoꝛe dubitare. F
Sciebat enim teneram eſſe virginis ve-
recundiā:et lubꝛicā famā pudoꝛis.Nec
putauit oꝛt9 ſui fidē mr̄is iniurijs aſtruē-
dā.Nec decuit ſiniſtra virginibus opi-
nione viuentibus velamen excuſationis
relinqui:ꝙ infamata quoꝙ̄ mater dñi vi-
deret̄.Quid aūt iudeis:quid herodi poſ-
ſet aſcribi:ſi natū viderent̄ ex adulterio

ꝓſequi? Quemadmodū aūt ipſe diceret: Non veni legem ſoluere ſed adimplere ſi videref cepiſſe a legis iniuria: cuʒ partus innupte lege dānef? Quāꝙ̄ etiam fides verbis marie magis aſciſcitur ⁊ mē-
G dacij cā magis remouetur. videref enim culpam obubꝛare voluiſſe mendacio: innupta pꝛegnans. Cauſam autē mentiendi deſponſata nō habuit: cū cōiugij premium ⁊ gratia nuptiarum: partus ſit feminarū. Non mediocris quoꝙ cā eſt vt virginitas falleret marie principē mundi qui cū deſponſataʒ viro cerneret: partū nō potuit habere ſuſpectum. Hec ille [cui nomē erat ioſeph de domo Dauid] ſm Bedā hoc qđ dicif de domo dauid nō ſolū ad ſponſum: ſʒ ad ſpōſam quoꝙ refert: qꝛ ꝓceptū legis erat vt de ſua tribu vel familia acciperet quiſꝙ vxorem. De hoc aūt multa dicit Paulꝰ burgēn. in additionibus ad Nico. de Lyr. ſuper Mat. i. ca. Sʒ tamē forte breuiter poſſet dici: ꝙ beatus Matheus voluit oſtēdere xp̄m ex dauid deſcendiſſe fidelibus q̄ tēpoꝛe xp̄i viuebant. Ideo ſufficiens fuit ꝙ oſtenderit ioſeph deſcendiſſe a dauid
H qꝛ fidelibus tunc conſtabat ꝙ maria erat de eadem familia cum ioſeph. ⁊ forte iſta eſt mens gloſſe ⁊ ſanctoꝝ: in illo paſſu [et nomen virginis maria.] Dicit aūt. s. Tho. ſuper Mat. ꝙ maria interpꝛetatur ſtella maris: vel illuminatrix: ſyꝛiace vero dn̄a. Bed. Maria hebꝛaice ſtella maris: ſyꝛiace vero dn̄a vocatur. ⁊ merito: qꝛ hec totius mūdi dn̄m lucem ſeculis meruit generare perennē. Hec ille. Uirgo autem que iſtam vult imitari debet habere multa. Primo dʒ eſſe clauſa nō vagabunda. Eccl. xlij. Filia patris abſcondita eſt: nequando polluaf in virginitate ſua. Un̄ dina qꝛ egreſſa eſt vt videret alias mulieres: oppꝛeſſa eſt a ſichē. Gen. xxxiiij. Et ſcđo tacita in cogitatiōe diuinorū ſemp exiſtēs. i. Coꝛ. v. Innupta virgo cogitat q̄ dei ſunt: quomodo placeat deo.
I Unde Eccl. xxvi. Datum dei mulier ſenſata ⁊ tacita. Et tertio honeſta ⁊ compoſita cuʒ diſciplina. Hieremie. ij. Nunqđ obliuiſcitur virgo oꝛnamēti ſui? Ex quo elicitur ꝙ naturale eſt mulieri oꝛnari: ſʒ faciat vt fecit Heſter: que contenta fuit oꝛnatu quem ſibi tradidit virginum cuſtos Egeus: nec aliud queſiuit vt patet. Heſter. ij. Et quarto humilis et deuota. Eſa. xlvij. Deſcende ſede in puluere virgo filia Babylon. Et quinto ſollicita in ſui cuſtodia: maxime per abſtinentiam ⁊ moꝛtificationē coꝛpoꝛis: ⁊ ſolitudinem ⁊ ſenſuum maxime oculoꝝ ꝯtinentiā. Hieremie. xxx. Uſꝙquo delitijs diſſolueris K
filia vaga. Omnia eniʒ iſta fuiſſe in iſta virgine teſtatur Ambꝛ. libꝛo de virgine ⁊ elicif ex hoc ꝙ clauſa manebat: quod eſſe nō poſſet niſi haberet ꝑdicta. Et de hoc ſubdif [et ingreſſus angelus ad eā] Ex hoc elicit Bernar. ꝙ i cubiculo erat imo debebat eſſe in maxima cōtēplatione ⁊ eleuatione mentis: vt pꝛobat Albertus magnus ſuper Miſſus eſt. Nā ſi ꝓcurioꝛ debuit annuntiari: patre occupato in ſacrificio dei multo fortiꝰ ſimile de chꝛiſto opoꝛtet credere. Un̄ rationabile eſt ꝙ de myſterio incarnationis cogitaret propter qđ ⁊. s. Uincen. cōtemplatur ꝙ legerat illud Eſa. vij. Ecce virgo ⁊c. [Dixit: Aue]. i. ſine ve. ſupple ſis: ab a qđ eſt ſine: ⁊ ve: ſm Goꝛram. et in hoc ſalutat eā: qꝛ ſalutare eſt ſalutem ſeu bonum L
optare. q. d. O beata virgo ſis ſine ve pudoꝛis in cōcipiendo: laboꝛis in poꝛtādo: ⁊ doloꝛis i pariēdo. Itē ſi ſine ve cōcupiſcētie ⁊ culpe. ſ. actualis ⁊ pene eiuſdem. Qualis autē ſit cui talia optat ſubdit dicens [gratia plena.] Hiero. Et bene gratia plena qꝛ ceteris per partes pꝛeſtatur Marie vero ſimul ſe totā infudit gratie plenitudo. Hec ille. Quō aūt ſic dicatur ꝓpter gratie plenitudinem. s. Tho. iij. q. xxvij. art. v. ſic dicit. Quanto aliqđ magis appꝛopinquat pꝛincipio in quolibet genere tanto magis participat effectū eius ſicut angeli magis participant de bonitatibus diuinis q̄ hoīes ſm Dion̄. iiij. ca. celeſtis hierar. Cū igif pꝛincipiū gratie ſit xp̄s authoꝛitatiue ſm diuinitatem M
⁊ ſm humanitatem inſtrumētaliter: ſm illud Joā. i. Gratia ⁊ veritas per Jeſum xp̄m facta eſt: cui xp̄o btā virgo fuit ſm humanitatem ꝓpinquiſſima: qꝛ ex ea naturaʒ humanam accepit pꝛe ceteris ipſa debuit a xp̄o gratie plenitudinē obtinere: ita ꝙ recipiendo in ſe authoꝛem gra-

tie: de cuius ſcʒ plenitudine oēs accipimus. Joā. i. Ipſa quoꝙ quodam modo gratiā ad oēs deriuaret. Ibi etiā ad ſecūdum diſtinguit pulcre triplicem perfectionē gratie eius. ⁊ ibi vide ſi placet. In
A tertio etiā. di. xiij. q. i. arti. ij. q. i. vbi intendit virtualiter ſic dicere. Cuʒ illud plene habeaf. qđ ſm oēs differentias ⁊ modos et effectus ſuos habef: xp̄s habuit triplicem plenitudinē grē. Pꝛia eſt finis qꝛ cū finis grē ſit ꝯiungere deo: ipſe ſcđm ꝙ hō fuit coniunctus diuinitati ꝑ cognitionē: amoꝛē: fruitioneʒ ⁊ ꝑ vnionem in ꝑſona. Scđa eſt efficiētie: qꝛ ſic in ſe eſt gratia ꝑfectus ꝙ ex ipſo in alios oēs deriuatur: quoꝝ aliquos facit coopꝛatoꝛes dei: vt ⁊ ipſi per miniſterium alios ad gratiā inducant: vt dicif. i. Coꝛ. iij. Tertia eſt foꝛmalis cauſe qꝛ data eſt ei gratia ſufficiēs ipſum q̄tum ad oēs virtutes ⁊ vſus oēs virtutū ⁊ oēs effectus gratie gratis date ⁊ remotioneʒ omnis peccati etiam oꝛiginalis. Pꝛima reſpicit gratiam vnionis: ſecunda capitis: tertia vero gratiam ſingularem ipſius. Et tertia quadruplex eſt. ſ. ſingularis q̄ eſt xp̄i. Et ſufficientie:
B q̄ fuit in Stephano ⁊ in alijs ſanctis perfectis gratia foꝛmaliter q̄tū ad oēs virtutes ⁊ expulſionem oim̄ moꝛtalium. Et ſpecialis pꝛerogatiue: que eſt beate virginis que habuit gratiam repellētem: etiā venialia. Et copie q̄ eſt eccleſie: cui nulla graꝝ deeſt q̄n ſit in aliquo membꝛoꝝ ſuoꝝ de qua Eph. iiij. vt adimpleret oīa hoc ibi virtualiter et quaſi verbotenus. ¶ Sed addeex Nico. Goꝛ. ꝙ eius intellectus fuit plenus veritate: qꝛ conſeruabat oīa verba hic. Luc. iij. Et ſcđo affectus plenus charitate. iuxta illud. Cañ. iij. nuntiare dilecto meo quia amoꝛe langueo. Et tertio caro puritate: iuxta illud Cañ. iiij. Tota pulcra es amica mea et macula nō eſt in te. ſ. ſpūalis vel coꝛpoꝛalis poſt ſanctificationem. Et quarto manus
C pietate: ſm id Pꝛouer. vlti. Manum ſuā aperuit in opi. imo ipſa faciebat queſtuʒ ꝓ pauperibꝰ. Et vocabaf queſtuaria. vñ Hieron. ad Helio. de contemptu ſeculi. Hic. ſ. xp̄s eſt ille fabꝛi ⁊ queſtuarie filius Et quinto moꝛes honeſtate ſecūdū illud Cañ. vij. Quā pulcri ſunt greſſus tui. Et ſexto lingua dulcedine ſm illud. Cañ. iiij. Mel ⁊ lac ſub lingua eius. Et ſeptimo vita ſanctitate: ſm illud Pꝛouer. xxx. Multe filie congregauerunt diuitias tu ſupergreſſa es vniuerſas. Eſt autem ſciendū vt docet. s. Tho. iij. par. q. xxx. ꝙ angelus intendebat virginem attentam reddere.
D ideo curauit eā in admirationem inducere ex qua attētio ſequitur. Unde ſalutauit eam nouo modo: ⁊ cum magna reuerentia: qꝛ vt idem dicit. Uere humili cuiuſmodi erat beata v̄go nihil eſt tam inſolitū ⁊ mirabile q̄ ſua exaltatio [dominꝰ tecū] Quidā exiſtimāt ꝙ q̄n angelus virginē ſalutauit ſtatim conceperit: aut iam conceperat dn̄m. Unde dicit Hierony. Pꝛeceſſit nuntium ſuum deus. Hec ille Et Augu. in ſermone de natiuitate dn̄i. Dn̄s tecū: magis q̄ mecum. Ipſe enim in tuo eſt coꝛde: in tuo ſit vtero: adimplet mentem adimpleat ventrem. Hec ille. Item idem aſſeritur in quadam lectione que legitur in eccleſijs aliquibus cathedralibus in die annuntiationis: ⁊ ibi pro pꝛobatione adducitur quia angelus non dicit Aue Maria replenda ſed plena. E
nec dominus veniet in te ſed dominus tecum. Sed iſta ſunt expꝛeſſe contra magiſtrum. in. iij. diſt. iij. vbi dicit: ꝙ poſt cōſenſum virginis venit in eam ſpiritusſanctus: potentiam dei verbi receptiuā pꝛeparans ⁊ generatiuā. Et cōcoꝛdat Ber. ſuper miſſus eſt: qui homil. iij. volēs oñdere conſenſum virginis fuiſſe tunc neceſſarium ad conceptionem alloquens virginem ait. Statim liberabimur ſi conſentis. ⁊ infra. Reſponde angelo: imo ꝑ angelum domino: verbum pꝛofert tuum ⁊ concipe diuinum. hec ille. Iteʒ eſt ꝯtra s. Tho. iij. part. q. xxx. qui dicit: ꝙ requirebaf conſenſus virginis. Itē eſt contra euangeliū: qꝛ angelus poſtq̄ virginem ſalutauit dixit. Ecce cōcipies. Item dixit. Uocabis nomen eius Jeſum ⁊ c̄. Luce. F
ij. dicitur: ꝙ hoc nomen fuit vocatum ab angelo pꝛiuſq̄ in vtero conciperef. Igitur xp̄s fuit conceptus ſtatim poſt conſenſum virginis vel in ipſo conſenſu Ad motiua aūt dicte opinionis. dico ꝙ beatus Hierony. loquif de exiſtentia dei in virgine per eſſentiam: pꝛeſentiā: ⁊ poten-

tiam:⁊ per gratiā ſpecialem:nō autē per
incarnationē.Dictum vō Augu.eſt pro
nobis:quia non dicit eſt in vtero tuo:ſed
ſit:ac ſi dicere vellet angelus.Opto vt cō
ſentias maria.⁊.conſequenter cōcipias.
G Ad ꝓbationes contentas in lectione pa
tet ex dictis[Benedicta tu in mulieri-
bus]Grego.vna.ſ.pre cunctis mulieribꝰ.
¶Moraliter:quia maria interpretatur
ſtella maris:ſignificatur ꝙ ꝗlibet debet
habere ſemper oculū ad hoc celeſte ſidꝰ
ſi non vult ſubmergi fluctibus huiꝰ mū-
dani ⁊ ꝓcelloſi maris.Bernar.in ſecun-
da homil.ſuper Miſſus eſt.Maria eſt
nobilis illa ſtella ex iacob orta:cuius ra-
dius vniuerſum orbem illuminat: cuius
ſplendor:⁊ fulget in ſuperis ⁊ inferos pe
netrat:terras etiam perluſtrans ⁊ calefa
ciens magis mentes ꝙ̄ corpora: fouet
virtutes:excoquit vitia.Ipſa inquam eſt
preclara et eximia ſtella ſuper hoc mare
magnum et ſpatioſum neceſſario ſubli-
mata:micans meritis.illuſtrās exēplis.
H O quiſquis te intelligis in huius ſeculi
profluuio magis inter tempeſtates ⁊ ꝓ-
cellas fluctuare ꝙ̄ per terram ambulare:
ne auertas oclos a fulgore huiꝰ ſideris ſi
non vis obrui procellis.Si inſurgūt vē
ti tētationū:ſi incurris ſcopulos tribula-
tionū reſpice ſtellam:voca Mariam.Et
infra in periculis:in anguſtijs:in rebus
dubijs.Mariam cogita.Mariam inuo
ca.Non recedat a corde:non recedat ab
ore.Et vt orationis eius impetres ſuffra
gium ne deſeras ꝯuerſatiōis exemplū.
Ipſam ſequēs nō deuias:ipſam rogans
nō deſperas:ipſam cogitās nō erras:ipſa
tenente non corruis/ipſa ꝓtegente non
metuis/ipſa duce nō fatigaris/ipſa pro
pitia ad portū ſalutis peruenis.Sic in te
metipſo experiris ꝙ̄ merito dictum ſit et
nomē virginis Maria.Hec ille.Et hoc
de primo.¶Quātum ad ſcōm ſciēdū eſt
ꝙ vt dicit Ambro.ſup Lucam.⁊.s.Tho.
iij par.q.xxx.Tremit homo ad viſionem
corporalē ⁊ etiā imaginariā angeli.Et ra
I tio eſt/qꝛ homo ſup ſe eleuatur/ſicut etiā
fit calore ad interiora recurrēte quoties
homo timet:aut aliquid ſimile patitur.
Propter hec autē:vt dicit.s.Tho.non
debet nobis ſubtrahi angelica viſio.Pri

mo qꝛ hoc eſt dignitatis.Scdo qꝛ vt ait
Orige.ſemper angelus apparens mede
tur tali timore ſi eſt bonus/⁊ in hoc ipſo
inquit cognoſcit̄ eſſe bonꝰ.Timuit ergo
btā virgo ſicut et alij ⁊ ſpecialiter vt ait.
b.Tho.qꝛ angelꝰ ſub forma hominis in-
trauit/ad cuius aſpectū trepidare virgi- K
num eſt/vt ait Ambro potuit eñ eſſe vt
prima facie non cognouerit angelū eſſe/
ſed virū eum qui videbat crediderit eſſe.
Et ſubiungit.s.Tho.Quidam tñ dicunt
ꝙ nō eſt turbata in viſione angelica:cū
aſſueta eſſet angelos videre/ſed in his ꝗ
nūtiabant̄.Iſta eſt ſnia gregorij ꝗ ait.Cū
aſſueta eſſet his viſionibus/euangeliſtā
turbationē nō viſioni/ſed relatis attri-
buit dicēs[turbata eſt in ſermone eius.]
Hec ille.Uñ ſubdit̄/⁊ cogitabat qualis
eſſet iſta ſalutatio.]Unde in hoc ſecundū
Greg.vitauit incredulitatē zacharie:⁊ le
uitatem eue/qꝛ nec fuit incredula nec ſta
tim credidit/ſꝫ dictū examinauit.Cogita
bat aūt ſm eundē ſi ſalutatio erat a viro
ꝯtra ſuū pudorē/vel diuina ad aliquam
ſanctitatē/cū de deo faceret mētionē/di-
cēs dñs tecū.Scdm Amb.autē miraba
tur etiā nouā ſalutādi formā/ꝗ nunꝗ̄ añ
comperta fuerat.vñ ait Orige.ꝙ ſi ſciuiſ
ſet Maria ad aliū quēpiam ſilem eſſe fa L
ctū ſmonē/vt pote ꝗ habebat legis ſcien
tiā nunꝗ̄ eā quaſi peregrina talis ſaluta
tio terruiſſet.Hec ille.Sed qꝛ eā angelꝰ
ex noua ſalutatione territā vidit quaſi fa
miliariꝰ notā ſm Bed.vocās ex noīe eā
cōfortat.Uñ ſequit̄/[⁊ ait angelꝰ ei.Ne
timeas maria.]q̄ſi diceret ſm eundē/nō
veni decepturus q̄ſi miniſter ſathane ne
ꝙ violaturꝰ:ſꝫ diuina miniſteria reuela-
turꝰ.Chry.Quid apud deū meret̄ grām
non hꝫ ꝗd timeat.Uñ ſequit̄. Inueniſti
eñ grām apud deum]Greg.Inuenit gra
tiā vgo corā deo:qꝛ ſplendore pudicitie
ꝓpriā exornās animā:gratū deo ſe habi
taculū ꝓparauit nec ſolū celibatū inuio
labilē cōſeruauit:ſꝫ etiā immaculatā con
ſciētiā cuſtodiuit.Hec ille.¶Eſt aūt ſciē M
dū ꝙ ſm ꝯſuetū modū loquēdi ſcripture
q̄ñ aliqs alicui placet dr̄ inuenire gratiā
apud illum vel in oculis eiꝰ.Quod vero
virgo ſumme placuerit deo oſtendit̄ cū
ſubiūgit̄.[Ecce ꝯcipies in vtero ⁊ paries

Notanter dicit concipies in vtero:quaſi
diceret.Nō ꝯcurreret maſculꝰ ab extra.
ſꝫ in te formabit̄ partꝰ ſicut nucleꝰ i nuce
A auellana.Hiere.xxxj.Nouū faciet dñs
ſup terrā:femina circūdabit virū.[⁊ vo-
cabis nomē eiꝰ ieſum].Nō dicit ipones
ſꝫ vocabis/qꝛ iſtud nomē fuit ipoſitū a
deo genitore/vt dicit Gre.Et ſm Bedā
Jeſus interpretatur ſaluator ſiue ſaluta-
ris:iō optie ꝯuenit xpo/qꝛ ſoiꝰ fuit ſpūa-
lis ⁊ vniuerſalis ſaluator.Uñ vt docet.s.
Tho.iij.q.xxxvij.hoc nomē eſt nomē ra-
tione talis ſalutis.ſ.ſpūalis ⁊ vniuerſa-
lis alijs aūt cōuenit ſm aliquas ſpāles ⁊
nō vniuerſales ſalutes.Uñ ſm Cyril.qꝛ
hoc nomē aliquo mō alijs cōe eſt:ad ſi-
gnificandū ꝙ iſte ꝗ cōcipit̄ diſſimilis eſt
alijs.ſubiūgit angelꝰ[Hic erit magnus
⁊ filiꝰ altiſſimi vocabit̄]Filij dei in diui-
na ſcriptura ꝑ adoptionē dicūtur oēs ꝗ
ſunt in grā:iuxta illud pſalmi.Ego dixi
dij eſtis:⁊ per creationē gñaliter oēs:⁊ ꝑ
aſſimilationē in natura incorporea ſoli
angeli:ſm illud Job.j.Cū veniſſent:filij
dei vt aſſiſterēt coram dño.Sed ꝑ natu-
ram iſte ſolus eſt filius altiſſimi.Sequit̄
B [Et dabit illi dñs deus ſedē dauid pr̄is
eiꝰ.]Eſt autē ſciendū ꝙ ſicut materialis
hierl'm ſignificauit eccleſiā militantē ⁊
triumphātē:ita regnū dauid cuiꝰ ſedes
fuit in hierl'm:ſignificauit regnū xp̄i ſup
vtrāqꝫ eccleſiā.Non ergo iſta ſic debent
intelligi quaſi velit angelꝰ dicere ꝙ deꝰ
daturus eēt xpo tpale regnū Dauid hoc
eñ eſt ꝯ ſcripturā Jo.xviij.vbi ipſe dicit.
Regnū meum nō eſt de hoc mūdo.i.nō
eſt tpale ſeu materiale.Item Hiere.xxij.
vbi de iechonia rege dr̄.Scribe virū iſtū
ſterilē nō erit de ſemine eius vir ꝗ ſedeat
ſup ſoliū dauid:Beata autē vgo ex qua
natus eſt xp̄s deſcēdit a iechonia/vt pꝫ
Mat.j.Poſt iechoniā ergo nullus de ſe
mine eius fuit rex in regno materiali da
uid ſm Nico.de ly.Uñ Joā.hircanus ⁊
alij ꝗ ante herodē aſcalonitā fuerunt re
ges in iudea:ſm eū fuerūt de tribu ſacer
dotali et non de tribu iuda.Sed tñ illa
que iſte dicit videnf eſſe cōtra illud Ge-
C ne.xlix.Non auferet̄ ſceptrū ⁊c.vbi ha-
betur ꝙ vſqꝫ ad xp̄m ſemꝑ debuit eē rex
vel dux de tribu iuda.Uñ ⁊ magr̄ hiſto.

dicit ꝙ vſqꝫ ad captiuitatē babylonicam
gubernauerūt reges de tribu iuda:poſt
illā vō immediate gubernauerūt duces:
⁊ poſt duces iterū reges vſqꝫ ad herodē.
Sꝫ vt pꝫ Geñ.xlix.ad hoc diceretur ſm D
eum ꝙ verbū iacob intelligit̄ de regibꝰ ⁊
ducibus deſcendētibus a iuda per lineā
maſculinā vt Zorobabel vel per femineā
vt machabei ꝗ ſacerdotes fuerunt:⁊ ꝯñr
de tribu leui:que tñ fuit mixta cum tribu
regia:vt multipliciter pꝫ Hie.vō loquit̄
de linea maſculina.ſm quam beata vir-
go deſcēdit a iuda.⁊ ſic etiam credo ꝙ lo
quit̄ magiſter.De regno ergo ſpūali lo-
quit̄ angelꝰ.Uñ.Baſi.Nō in materiali
ſede dauid ſedit dñs trāſlato iudaico re
gno ad herodē/ſed ſedē dauid appellat
in qua reſidꝫ indiſſolubile regnū eius.
Hec ille.Et ſm Chryſ.ꝑ domū iacob in
telligunt̄ illi ꝗ ex iſrael crediderūt:cū dr̄:
[⁊ regnabit i domo iacob in eternū.]Uel
ſm Bedā intelligit̄ tota eccl'ia:ꝗ deſcen
dit ex bona radice vel incerta eſt[cū eēt
oleaſter]in bonā oliuam: vt habet̄ Ro.
xj.Et intendit ꝙ ex bona radice deſcēde E
rint aliqui de eccleſia.i.apl'i et ceteri de-
ſcēdētes a iacob:alij vō[vt gentiles]ſunt
inſerti predictis ꝗ ſunt eccleſie fundamē
ta.[⁊ regni eius nō erit finis.]Greg.Nō
ſolum inquātū deus:ſꝫ ⁊ in eo ꝙ homo.
Et in preſenti quidē habet regnū multo-
rum:finaliter vero vniuerſorū cū ei oīa
ſubijcient̄.Hec ille.Nota ꝙ regnum xp̄i
in quo per vicariū regnat non habebit
finē ante finem mūdi:ſed illud in quo re-
gnat ꝑſonaliter:carebit fine ſimpliciter.
¶Moraliter docētur virgines iuxta do
ctrinam ambroſij dicētis.Diſce aūt vir-
go verecundiā:qꝛ pauebat.trepidare eñ
vginū eſt:⁊ ad oēs viri ingreſſus pauere:
oēſqꝫ viri affatus vereri.Diſce vgo ver-
borum vitare laſciuiā.Maria etiam ſa
lutationem angeli verebatur.Hec ille.
¶Quantū ad tertiū ſciēdū eſt ex doctri-
na.s.Tho.iij.qō.xxix.ꝙ beata virgo vo-
uit virginitatē ſuā deo:qꝛ laudabiliora
ceteris paribꝰ ſunt que fiūt ex voto.Nō F
tñ vouit abſolute ante deſponſationē:qꝛ
añ xp̄i ortum dei ppl's carne ꝓpagabat̄:
ſicut modo ꝑ baptiſmū:ideo generatiōi
oportebat inſiſtere.Dicit tñ ſctūs Tho.

in.iiij.di.xlix.ꝙ Helias ⁊ Heremias tra
dunt̃ ſemꝑ fuiſſe v̾gines/q꜡ lꝫ tunc virgi
nitas nõ eſſet in tãto ꝑcio vt modo tñ di
G cit.s.Tho.iij.diſt.xxxiij.ꝙ poſt ſufficien
tẽ multiplicationẽ humani gn̄is fuit lici
ta in lege. Moyſi ⁊ nature integre: non
autẽ ante ſufficientiã talẽ. Sed q꜡ vt di
cit in tertia parte videbatur lege ꝓhibi
ta: ideo vouit conditionate ſi deo place
ret. Quo cognito poſt deſpõſationẽ per
diuinã inſpirationem vouit abſolute de
cõmuni conſenſu anteꝗ̃ ſalutaretur ab
angelo. Unde dixit angelo [quõ viruz nõ
cognoſco] qđ nõ dixiſſet: ſi votuz virgini
tatis nõ habuiſſet. Sciẽs ergo btã Ma
ria votuz ſuum: ait ad angelum: [quõ fiet
iſtud?] Ambroſius. Temperatior eſt iſta
reſponſio ꝗ̃ verba ſacerdotis: q̃ ait. Un
de hoc ſciã? Negat ille ſe credere: ⁊ qua
ſi fidei adhuc aliũ querit autorẽ: iſta ſe fa
cere profitetur: nec dubitat eſſe ſciẽdum
qđ quõ fieri poſſit inq̃rit. Legerat Ma
ria ecce virgo concipiet et pariet filium:
ideo credidit futuruz: ſed quõ fieret ante
H non legerat. Non eñ quẽadmodũ fieret
vel ꝓphete tanto fuerat reuelatũ. Tan
tum eñ myſteriũ nõ hoĩs fuit/ſed ange
li ore ꝓmendũ. Hec ille. Qui videt̃ velle
ꝙ eſaias preſciuerit quidẽ virginẽ pari
turam/ſed ignorauerit modũ: an.ſ. virtꝰ
ſpũſſcti ſuppleret vicẽ maſculi vel aliter.
[Qm̃ virũ nõ cognoſco] ſm̃ Greg. nazã.
in hoc innuit ꝙ ſuũ corpus quaſi quod
daz ſacrificiũ obtulerat deo. ¶ Morali
ter docemur quantam ſollicitudinez de
beat quiſꝙ̃ hr̃e implẽdi votum ſuuz ſi q̃d
eſt deo ꝓmiſſum: q꜡ virgo lꝫ ab angelo
ex parte dei moneret̃ de filio cõcipiẽdo:
tñ in oppoſitũ allegauit votum ſuũ Itez
quantuz placeat deo ꝙ homo adhibeat
fidem dictis ſuis/q꜡ Maria credẽdo me
ruit edoceri ⁊ eligi in matrem. Unde ait
heliſabeth. Luc.j. Btã que credidiſti: q꜡
perficiẽtur ea que dicta ſunt tibi a dño.
Ecõtrario infidelitas ei valde diſplicet:
vnde percuſſit zachariã incredulũ vt pꝫ
I Luc.j. Quantũ ad quartum ait Grego.
Conſydera qualiter virgini ſoluit dubiũ
angelus/⁊ explanat intemeratũ connu
bium ⁊ ineffabilem partum. Sequit̃ eñ.
[Et reſpondens angelus dixit ei. Spiri
tuſſctũs ſuperueniet in te. Hec ille. Q.v.
ſm̃ Chry. Noli querere naturalem ordi
nem: qui eſt per cõcubitum viri imo ſi vi
rum cognouiſſes electa nõ fuiſſes. notã K
ter autẽ dicitur ſuperueniet/q꜡ vt teſta
tur Nico. de ly. prius in eam venerat eaz
a peccato originali mundãdo adhuc dũ
eſſet in vtero/vt cõius exponitur. Eodẽ
modo exponere docet Magiſter ſen.iij.
di.iij. dicẽs. Mariã quoꝗ̃ totaz ſpũſſan
ctus in eã preueniens a peccato prorſus
purgauit/⁊ a fomite peccati etiaz libera
uit/vel fomitem ipſum penitus euacuan
do/vt quibuſdã placet vel ſic debilitan
do ⁊ extenuando vt ei peccandi occaſio
nullatenꝰ poſtmoduz extiterit. Hec ille.
Pro his vide.s.Tho.iij.par.q.xxij.⁊.iij.
diſt.iij. Deinde ſuperueniet ſm̃ maiorez
gratie plenitudinem in cõceptione filij.
Nam vt docet.s.Tho. vbi.ſ. cũ in vtero
matris eſſet: tãtã accepit abundãtiã grẽ
ꝙ fuit ab originali mũdata/⁊ fomes.i.in
clinatio habitualis ad malũ: remãſit in
ea ligatus. In ipſa vero conceptione xp̄i L
in qua debuit primo apparere immunitas
a pctõ: fuit ab ea fomes ſublatus ex toto
q꜡ ex prole in matrẽ facta eſt redundan
tia immunitatis: vñ dr̃ Ezechi.xliij. Glia
dei ingrediebat̃ per portã orientalẽ.i.vir
ginem/⁊ terra.i.caro virginis: ſplẽdebat
a maieſtate eius.ſ. dñi Jeſu xp̄i. Sequit̃:
[⁊ virtus altiſſimi].i.xp̄s: qui ſm̃ Chryſ.
altiſſimi regis virtus eſt obũbrabit tibi.
hoc aũt tripliciter exponit̃. Nam Greg.
xviij. moral. exponit hoc duplr̃ ſub his
verbis dicẽs. Per obũbrationis vocabu
lum incarnandi dei vtraꝗ̃ natura ſigni
ficatur. Umbra enim a lumine formatur
⁊ corpore. Deus ergo per diuinitatẽ lu
men eſt. Qr ergo lumen incorporeum in
eius erat vtero corporandũ recte ei dici
tur: virtus altiſſimi obũbrabit tibi.i.cor
pus in te humanitatis: accipiet incorpo
reum lumẽ diuinitatis. Hoc etiã Marie
dr̃ ꝓpter mentis refrigeriũ celitus datũ.
Hec ille. Qui intendit primo ſic dicere. M
Obumbrabit tibi.i. vmbram faciet in te:
per lumẽ deitatis ⁊ corpꝰ humanitatis.
Et ſcdo. Obumbrabit tibi.i. per gratiam
refrigerabit mentem tuã: totaliter aufe
rendo a te eſtum cõcupiſcẽtie.i. fomitẽ: ⁊

dando celeſtẽ cõſolationẽ. Ac ſi diceret.
Pudori tuo ne timeas/q꜡ caſtior et pu
rior remanebis. Greg. aũt nazã. exponit
A ſic. Nam ſicut vmbra demõſtrat figuraz
corꝑis a quo ꝓcedit/ita filiꝰ in carne de
monſtrat paternã ſeu formatiuã virtutẽ
ideo corpus xp̄i aſſimilat̃ vmbre q꜡ in eo
erãt iudicia formãtis diuinitatis. Sequi
tur. [Ideoꝗ̃ qđ naſcet̃ ex te ſanctũ] non
dicit ſctũs homo vel ſctũs deus/ſed ſan
ctum neutraliter: vt cõplectat̃ vtrunꝗ̃/⁊
ſanctũ abſolute vt intelligat̃ ꝙ ꝑſona na
ſcens intelligit̃ vniuerſalr̃ omnẽ ſctitatẽ
habere. Hac eñ rõne dr̃ etiã deus abſo
lute q̃ eſt. Exod.iij. vt intelligat̃ vniuerſa
liter hr̃e in ſe totã ꝑfectionẽ eſſendi. Se
quit̃ vocabit̃ [filiꝰ dei].ſ. dei pr̃is/⁊ hoc
ꝑ naturã: non ꝑ adoptionẽ/vt alij Greg.
Tu aũt attẽde qualr̃ virgini totã trinita
tẽ angelꝰ edidit: dũ ſpm̃ſctm̃ cõmemorat
virtutẽ ⁊ altiſſimũ. Hec ille. Sꝫ q꜡ vt di
cit Chry. iſta ſunt alta ⁊ ꝓfunda: idõ ſub
dit exemplũ ſenſibile dicẽs. [Et ecce He
lizabeth cognata tua].i. conſanguinea.
Ubi aduertẽdũ eſt ꝙ vt idẽ dicit: angelꝰ
nõ cõmemorauit mulieres antiquas: pu
B ta Sarã: rebeccã aut Rachelã/ſꝫ preſen
tez vt magis corroboraret v̾ginẽ. Et ea
dem de cauſa ſm̃ eũdẽ cõmemorat etatẽ
dicens: [⁊ ipſa concepit filiũ in ſenectute
ſua:] ⁊ defectum nature cuz ſubdit [⁊ hic
menſis eſt ſextus illi que vocat̃ ſterilis]
Eſt aũt notãdũ ſm̃ eũdẽ ꝙ nõ ſtati a ꝓn
cipio ꝯceptiõis Helizabeth angelꝰ ap
paruit virgini. ſꝫ ſexto menſe/vt grauis
aliꝰ ꝑberet argumẽtuz. Et nota ẽt ꝙ iſte
ſextus mẽſis eſt Martiꝰ: q̃ ſextꝰ eſt a ꝯce
ptiõe precurſoris: nõ cõputatis vltimis
diebꝰ ſeptẽbris ſm̃ morẽ ſcripture/vt di
cit Gorrã que non ꝯſueuit cõputare niſi
mẽſes integros. Uel vt idẽ dicit eſt ſextꝰ
cõputãdo more hebreoꝝ: q̃ nõ incipiũt a
capite menſis/ſꝫ lunationis. Eſt aũt du
bium quõ helizabeth potuerit eẽ cogna
ta.i. conſanguinea eius a cognatione/q꜡
beata virgo fuit de tribu iuda/vt ſancti ⁊
hiſto. tradũt/⁊ helizabeth de tribu leui/
C q꜡ fuit de filiabus Aaron: Luc.j. Ad hec
dico ꝙ ſm̃ ſcripturã tribꝰ leui ⁊ iuda: ſi
ue tribus ſacerdotalis et regia fuerunt
mixte: eo ꝙ leuite nõ haberẽt heredita
riam poſſeſſionẽ/⁊ ꝯſir ex tali matrimo
nio nõ cõfundebãtur tribuũ ſortes pro
pter quã confuſionẽ tollendã prohibitũ
erat matrimoniũ inter tribuz ⁊ tribum: D
Sciẽdũ eſt ergo ꝙ ſm̃ hiſtorias due fue
rũt ſorores: ſcꝫ anna ⁊ iſmeria. Et ſm̃ bea
tum Hier. vna earũ.i. anna ⁊ cõſequẽter
reliq̃ fuit de bethleẽ que eſt de tribu iuda
Iſmeria ergo genuit helizabeth ex aliq̃
viro de tribu leui. Anna v̾o tres habuit
viros: ex quoꝝ quolibet vnã genuit filiã
noĩe mariam. Et primã que xp̄m peperit
genuit ex Joachim q̃ fuit de tribu iuda.
Unde verſus. Anna ſolet dici tres cõce
piſſe marias. Quas genuere viri Joa
chiꝫ cleophas ſalomeꝗ̃. Has duxere vi
ri ioſeph alpheꝰ zebedeꝰ. Prima parit
xp̄m. Jacobũ ſecunda maiorẽ Et ioſeph
iuſtũ peperit cũ ſimone iudã. Tertia ma
iorez iacobũ volucreꝗ̃ ioãnem. finaliter
aũt angelus cõcludit v̾gini dicẽs. [Quia
nõ erit impoſſibile apud deũ omne ver
bum] Deꝰ eñ ſm̃ doctrinã ſctoꝝ põt oẽ E
quod contradictionez non implicat. iſta
autem ſola que implicãt contradictionẽ
deus nequit/ſed talia non poſſunt men
te cõcipi. ⁊ ſi poſſint ore ꝓferri: vt teſtat̃
Ariſt.iiij. Metaphiſice: puta ꝙ aliq̃d ſit
⁊ nõ ſit: ⁊ cõſequẽter talia nõ poſſunt di
ci verbũ cordis.i. cõceptus. Deus ergo
q̃uis nõ poſſit contradictoria tñ poteſt
omne verbũ.i. omne qđ ꝯcipi põt ab ho
mine vel angelo vel etiaz a ſeipſo. Audi
tis ergo his virgo mentẽ ſuã cuz ſumma
deuotiõe ſubmiſit deo. Ambro. vide hu
militatẽ virginis/vide deuotionẽ. Seq̃t̃
eñ. [Dixit autẽ maria. Ecce ancilla dñi]
Ancillã ſe dicit que mater eligitur nec re
pẽtina exaltata eſt ꝓmiſſiõe. Mirẽ enim
humileꝗ̃ paritura: humilitatẽ debuit ẽẽ
ipſa proferre. Hec ille. Orauit autem vt
dominus dignaretur implere que dixe
rat: dicens. [Fiat mihi ſm̃ verbũ tuum].
Et tũc ſtatim xp̄s fuit in eius ventre ꝯce
ptus: ⁊ angelus ſm̃ Bedã celũ repetijt.
¶ Moralr̃ in ꝓdictis de multis inſtrui F
mus que Euſebiꝰ ſub his v̾bis includit
dicẽs. Alius aliud quoddã in pñti ſer
mone virginis extollet apicibꝰ: hic q̃dẽ
ꝯſtãtiã: hic obediẽtẽ ꝓmptitudinẽ: alius
ꝙ nõ allecta eſt tã ſplendidis ⁊ arduis p

magnum archangelum promiſſis polli-
citis: alius ꝙ nõ exceſſit modũ in dãdo
inſtantias/ſed equaliter cauit Eue leui-
G tatem ⁊ zacharie inobedientiã mihi au-
tem humilitatis profunditas nõ minus
conſpicitur admiranda. Hec ille.

Feria.vj.poſt dñicã.iij.Aduẽtus.
Textus euangelij. Luc.j.capi.

Exurgẽs Maria abijt i
mõtana cũ feſtinatio-
ne in ciuitatẽ Juda. ⁊
intrauit i domũ zacha
rie: ⁊ ſalutauit heliza-
beth. Et factũ eſt vt audiuit saluta
tionẽ Marie helizabeth exultauit
infans in vtero eius. Et repleta eſt
ſpũſctõ helizabeth: et exclamauit
voce magna ⁊ dixit. Benedicta tu
in mulieribus: ⁊ benedictꝰ fructus
ventris tui: ⁊ vnde mihi hoc vt ve-
niat mater domini mei ad me. Ec-
H ce enim vt facta eſt vox ſalutatio-
nis tue in auribus meis exultauit
in gaudio infans in vtero meo. Et
beata que credidiſti quoniã perfi-
cientur ea que dicta ſunt tibi a do-
mino. Et ait Maria. Magnificat
anima mea dñm. Et exultauit ſpi-
ritus meus in deo ſalutari meo.

Exurgens maria abijt in mõ
tanã ⁊c. Luc.j.] Sicut dicit
lucas poſtꝙ̃ angelꝰ habuit
virginis cõſenſum diſceſſit
ab illa. Maria aũt qꝛ audi-
uerat ab angelo ſm Ambroſium ꝙ heli-
zabeth cõcepiſſet ſtatim pre gaudio ad
viſitandũ illaz perrexit/vt tangit in pre-
ſenti euangelio. Jn quo ſunt tria puncta
que ſunt viſitatio: exultatio: ⁊ gratiarum
actio. Quãtũ ad primũ dr. [Exurgẽs aũt
Maria] a quiete orationis ⁊ contẽplatio
nis: cui in ſua camerula vacans cum deo
⁊ angelis verſabat. [abijt in montana] iu
I dee. vbi erat hieruſalẽ [cũ feſtinatione] ⁊
hoc ꝓpter gaudiuz ſm glo. vel qꝛ Jeſus
ſm Ori. feſtinabat ſanctificare Joannez
adhuc exiſtentem in vtero. Uel ſm am-
bro. ne diu moraretur in publico/qꝛ ſcꝫ
virgo ſolitudini vacare ſolita erubeſce-
bat in publico [in ciuitatez iuda.] Hec ci
uitas ſm Bedaz ⁊ mag. hiſt. eſt hieruſa
lez. Unde vt idẽ magiſter dicit: hic iuda K
ſtat ꝑ regno ⁊ nõ pro tribu qꝛ hieruſalẽ
nõ fuit in tribu iuda ſed beniamin. Et re
uera ꝯfinia iude ⁊ beniamin trãſibant ꝑ
hieruſalez/vt patet Joſue.xv.⁊.xviij. ſed
tñ maior pars ciuitatis erat i tribu ben-
iamin/⁊ minor in tribu iuda [⁊ itrauit in
domum zacharie] vt ſeruiret pregnanti
Helizabeth: ſm Ambro. et glo. Uel ſm
Chry. vt cõferret cum helizabeth. de his
ita mirãdis que alijs dicere nolebat. Tũ
qꝛ fidẽ nõ adhibuiſſent. Tũ qꝛ dixiſſent
eam ſuũ velle palliare peccatũ. Unde vt
ait Greg. Ad ſolam confugit helizabeth.
Unde ſubditur [⁊ ſalutauit helizabeth.]
Moraliter maria cõcipiens Jeſum. i.
anima penitẽs ſtatim vadit in montana
i. ad conuerſationẽ celeſtez: in ciuitatem
iuda. i. confitentium dño. i. vicario domi
ni ſua peccata confitetur. Jtẽ moraliter
docẽtur hic virgines: id qđ Amb. tradit L
di. Diſcite virgines nõ demorari in pla-
teis non aliquos in publico miſcere ſer-
mones. Diſcite vos ſancte mulieres ſedu
litatem quam pregnãtibus debeatis ex-
hibere cognatis. Mariaz enim que ſola
in intimis penetralibus verſabatur: non
a publico ꝟginitatis pudor: nõ a ſtudio
aſperitas mõtiuz: nõ ab officio ꝓlixitas
iteneris retardauit. Diſcite etiaz virgi-
nes humilitatez marie venir propinqua
ad proximã: iunior ad ſeniorẽ: nec ſolum
venit/ſed et prior ſalutauit. Decet enim
vt quãto caſtior virgo tanto humilior ſit
noueritꝙ deferre ſenioribꝰ: ſit magiſtra
humilitatis in qua eſt profeſſio caſtita-
tis. Hec ille. Quantũ ad ſcđm ſciẽduz
eſt ꝙ circa iſtam exultationẽ precurſoris
eſt dubitatio. Utrũ facta fuerit a deo pre
curſore hoc neſciente: vel fuerit in eo mi
raculoſe acceleratus vſus rõnis ⁊ liberi
arbitrij? Aug. ergo ad dardanũ hoc ſub
dubio derelinquit di. ꝙ ſiue ſic ſiue ſic fa-
ctũ ſit vtrũqꝫ diuine oꝑportẽtie aſcribẽdũ
eſt. grecus vo expoſitor ſentit: ꝙ Joãnes M
tunc habuit rationis vſum. Ait enĩ pro-
pheta parẽte acutius videt ⁊ audit: ſalu-

tatꝙ prophetarũ. Hec ille. Jtem videtur
Amb. ſentire: ſed tamen hoc non dicit ex
preſſe: quia verba eius faciliter poſſunt
exponi ad oppoſitum ſenſum. Sanctꝰ au
A tẽ doctor tenet ꝙ vſum ratiõis tunc non
habuit aut liberi arbitrij. vt ptꝫ.iij. par-
te.q.xxvij.art.vj. ⁊ hoc ideo. quia Augu.
ad illã partem declinat: qꝛ dicit euange-
liuz. Exultauit infans: ⁊ non dicit credi-
dit. Exultare enim etiam pecorũ eſt iux-
ta illud pš. Mõtes exultaſtis ſicut arie-
tes. Unde dicit [⁊ factum eſt vt audiuit ſa
lutationẽ Marie helizabeth exultauit
in gaudio infans in vtero eiꝰ.] Eſt aũt
rurſus ſciendũ: ꝙ tñ quatuor fuerunt in
vtero ſanctificati. Primꝰ eſt xp̃s vt patet
Lu.j. Deinde.b. ꝟgo. Et lꝫ hoc ſcriptura
non dicat: tñ ſic creditur: qꝛ non fuit in grã
minor hieremia vel Joãne. Tertius fuit
hieremias. Et quartꝰ Joannes. Et licet
videat Aug. dubie loq ad dardanum de
hoꝝ duoꝝ ſctificatiõe. Tñ vt dicit ſctũs
Tho: vbi. ſ. ſic tenẽdũ eſt: qꝛ de hieremia
dr Hie.j. Anteꝙ̃ exires de vulua ſanctifi
caui te. Et de Joan. Luc.j. Spũſctõ reple
bitur adhuc ex vtero matris ſue. Orige-
nes. Non aũ repletus fuerat ſpirituſctõ:
donec aſſiſteret ⁊ xp̃m gerebat in vtero.
Tũc aũt ⁊ ſpũ erat plenꝰ ⁊ reſultabat in
B parẽtẽ. Uñ ſequitur: [⁊ repleta eſt ſpũſctõ
helizabeth] Non aũt dubiũ eſt: qn q̃ tũc
repleta eſt ſpũſſancto: ꝓpter filium ſit re
pleta. Hec ille. Dicit autem repleta: quia
magnꝰ impetꝰ amoris ⁊ ſpũſſanctꝰ inuaſit
eã: qꝛ ad iſtũ effectũ ꝯcurrit Joãnes: ⁊ p̃-
ſentia xp̃i: ⁊ ipſa orõ ꝟginis ſalutantis:
Salutatio enĩ includit deꝑcationẽ ⁊ pe-
titionẽ aliquã ꝓ ſalutato. Jõ ſubditur [⁊
exclamauit voce magna/cordis ⁊ corpo
ris [⁊ dixit. Bñdicta tu inter mulieres].
i. ſuper oẽs mulieres. Orige. Nulla enĩ
fuit vnꝙ̃ tãte grẽ particeps: aut eſſe po-
terit. Uniꝰ enĩ diuini germinis parẽs eſt
vnica. Hec ille [. ⁊ bñdictꝰ fructꝰ ventris
tui] ſm Theo. ideo eſt bñdictus qꝛ ſine
C pctõ ꝯceptus. Jdeo ergo illud ſubiungit:
qꝛ alie ſancte femine genuerũt filios qui-
dem: ſꝫ nõ ſine peccato. Uel ſm eundem
ideo hoc ſubiũgit quaſi aſſignãdo cau-
ſam bñdictionis marie inter oẽs mulie-
res. Nã in ſcriptura aliqñ vt dicit idẽ ly
⁊ ſtat pro qꝛ. Sciẽdũ vero ex ſctõ Tho.
Ro.xij.lib.iij. ꝙ bñdicere ꝯtingit tripl'r.
ſ. enuntiatiue laudãdo: ⁊ imperatiue cau
ſando bonũ in perſona bñdicta: et opta-
tiue deſyderãdo. Licet igit imperando D
ſolus deus bñdicat per authoritatẽ ⁊ ſa-
cerdos per miniſterium. tñ primo modo
poſſumus deũ ⁊ creaturã benedicere: et
ab eiſdem bñdici. Et ſimiliter tertio mo-
do: lꝫ deo proprie nõ optemus bonuz ni-
ſi extrinſece optãdo gloriã eius in crea-
turarũ ſciamus illum omnia habere que
habere põt: ſed cõgaudemus ei. Sic er-
go ptꝫ quõ benedictio cõpetat ⁊ virgini
⁊ fructui eiuſdẽ. Fructũ aũt vẽtris marie
dñm dixit ſm Origenẽ. Unde ſequitur
[⁊ vnde hoc mihi vt veniat mater dñi
mei ad me] ſm Amb. hoc non dicit quaſi
ignorãs: cũ ſciret eſſe ſpũſſancti opus: vt
ſanctificaretur precurſor: ſed vult dicere E
ſe hoc non promeruiſſe. Sequitur [ecce
enim] vt facta eſt vox ſalutationis tue in
auribꝰ meis: exultauit in gaudio infans
in vtero meo. Jſta exultatio vt dictum
eſt fuit diuinitus in infante: non huma-
nitus ab infante per vſum ratiõis. [⁊ bea
ta que credidiſti: qm̃ perficientur ea q̃ di
cta ſunt tibi a dño.] Ex his autẽ patet ſꝫ
Orige. ꝙ helizabeth fuit tacta a ſpũ pro-
phetico de preterito ⁊ de p̃ſenti ⁊ de futu
ro. qꝛ cognouit mariam credidiſſe ange-
lo: ⁊ eſſe redemptoris matrẽ: quem voca-
uit dñm ſuum: ⁊ perficienda eſſe diuina
ꝓmiſſa. Quamuis poſſet dici. ꝙ ex letitia
ioannis arguitiue cognouit adeſſe eum
cuius ſm angelũ erat precurſor: ⁊ hoc in
ſpiratione diuina licet non prophetica.
Primũ tñ eſt meliꝰ: qꝛ dicitur fuiſſe reple
ta ſpirituſctõ. Et dicit glo. ꝙ repleuit eaz
filius ſuus: nõ quidẽ authoritate vt deꝰ:
aut miniſterio vt exhibens ſacramenta.
nec merito vt ieiunãs pro aliquo: ſꝫ priui
legio: qꝛ ſ. deꝰ repleuit matrem grã filij. ſ.
vt eſſet idonea mater tãti filij. vt videtur
velle Bon. dixit autẽ mariã beatã qꝛ cre- F
diderit: eo ꝙ fides valeat ſecũdũ Bon. ad
multa. Primo ad cognoſcẽdũ diuina: ſi-
cut lux ad vidẽdũ colorata. Eſa.vij. ſcđm
aliã lrãm. niſi credideritis nõ itelligetis.
Scđo ad defendẽdũ cognita. ſicut noti-
tia ad defendẽdũ ꝟa. pš. Credidi propter

q̄ locut9 ſum.Eph.vi.In oı̄bus ſumen
tes ſcutū fidei.Tertio ad imperandum
miracula ſicut cōſenſus ad contrahen-
dū coniugia.Joā.xi.Si credideris vide
bis mirabilia.Unde etiaȝ hodie deuoti
G vident mirāda:q̄ increduli videre non
merentur:q2 ſcȝ non credūt. cum tñ ha-
beant ſufficientem cām credendi:vt po-
te q2 vident miracula apoſtolorū ⁊ chri
ſti in ſuo effectu: id eſt ſubiugatiōe Ro
me ⁊ romani imperij:⁊ mūdi cōuerſione
⁊ apoſtolorum ac euangeliſtarum atq̄
doctorū ꝯſcriptione q2 ſi gētilib9 idolo-
latris conſcribentib9 hiſtorias fides ad
hibet:quare nō adhibeat xp̄ianis.ma-
xime talibus quales predicti fuerunt.
Quarto ad ſuſtinendum aduerſa:ſicut
firmū fundamentū ad ſtādum ꝯtra tēpe
ſtuoſa.Sap.xvi.Sermo tuus hos q̄ cre
dūt in te ꝯfirmat.Et.ij.Thim.i.Patior
⁊ nō ꝯfundor.Scio eñ cui credidi et cer
tus ſum.Quinto ad viuenduȝ i gratia ſi
cut radix ad viuificāduȝ arbuſta.Abac.
ij.Juſtus in fide viuit.Sexto ad vitan
H duȝ picula extrema:ſicut aſpect9 iaculi
ad vitādū illud Joā.xi.Omnis q̄ viuit ⁊
credit in me nō moriet in eternū.ſ.mor-
te iſernali.Et lȝ hoc faciat fides forma
ta charitate:tñ etiaȝ in formis maxime
ad hoc ꝯfert:ſicut ad recedēduȝ a malo.
Septimo ad lucrādū gaudia eterna:ſi-
cut adoptatio in filiū ad habendū bo-
na paterna.Mar.vl.Qui crediderit et
baptizatus fuerit ſaluus erit.
¶ Moraliter dicemur ꝙ anima ꝯcipiēs
Jeſum ⁊ in alta ſe recipiēs ꝑ ꝯtemplatio
nē:⁊ ſanctā ſiue celeſteȝ ꝯuerſationē le-
tificat Helizabeth ⁊ Joānē.Helizabeth
eñ interpretat dei mei ſalus:et ſignifi-
cat deū ſaluatorē.Joannes vero interp-
tat cui datū eſt vel in quo eſt gratia:⁊ ſi
gnificat angelos ⁊ alios beatos haben
tes gratiā conſummatā:qui omnes ſu-
per ſanctitate noſtra letantur.
¶ Quātū ad tertium eſt ſciēdū ꝙ ꝯſueue
rūt antiq̄ patres quādo aliqd̄ beneficiū
ſinglare recipiebāt a deo facere cāticuȝ
I aliqd̄ ad gratias reddēdas.Unde ſub-
merſis egiptijs in mari rubro:cantauit
Maria ſoror Moyſi cāticū dicens Can
temus dño.Exodi.xv.Similiter Anna
mater Samuelis cū eſſet ſterilis canta
uit pro Samuele filio dicens:Exultauit
cor meū in dño.i.Reg.ij.c.Similiter cā- K
tauit zacharias ꝑ Joāne dicens Bene
dictus dñs deus iſrael.Luce.i.Et ſimi
liter multi alij.Unde ⁊ quidā dicunt ꝙ
propptcrea egrotauit Ezechias vſq̄ ad
morte.iiij.Reg.xx.q2 tanq̄ ingratus nō
cantauit dño quando proſtrauit exerci
tū innumerabileȝ Sennacherib.iiij.Re
gū.xix.Sic etiaȝ beata v̄go cantauit:nō
dicit[⁊ ait Maria]Jſtud eſt virtualiter
titulus cantici.Intitulatur eñ canticuȝ
marie.[Magnificat aīa mea dominuȝ]
q̄ſi diceret O helizabeth tu me magnifi
cas:ſȝ ego magnifico.i.laudo dñm at
tribuens eius bonitati oīa hec.Vel ſm
Gregoriū anima marie dominū magni
ficat:qñ ipſa ſeipſam fructib9 bonorum
operū ad dei laudē exornat.Unde dicit.
Origenes.ꝙ deus in ſe neq̄ magnifica
ri neq̄ diminui pōt:ſed dr̄ magnificari
magnificata ſua imagine.i.anima.[et
exultauit.]Exultare extra ſalire eſt:et
ſignificat imenſitatē gaudij tantaȝ eſſe L
vt non poſſit in ſecreto celari/ſȝ ſignis
manifeſtet:[ſpūs meus].i.anima mea
ſm Baſiliū.Sciēdū eſt eñ ꝙ vt colligit
ex ſancto Thom.i.q.xxxvi.ar.i.di.x.et
iiij.contra.c.xviij.ly ſpirit9 impoſitum
eſt ad ſignificāduȝ ſubtilitatem nature
alicuius que ſubtilitas attendit per re
motionē a materia.vñ ꝓpter ſubtilitatē
incorpores.i.deum:angelū ⁊ animaȝ di-
cimus ſpūs.Inde eſt etiaȝ ꝙ amantes et
concordes dicimus eſſe cōſpiratos vel
vnius ſpūs:q2 etiā dicim9 eos eſſe vnū
cor ⁊ vnam animā dicente ariſto.ix.Eth.
ꝙ ꝓpriū eſt amicorū vnā animā in duo
bus corporibus eſſe.Corpa etiā aliqua
ꝓpter ſubtilitateȝ dicunt ſpūs:vt aer:et
q̄dā alia corpa in aīalibus ex alimentis
generata.Et inde eſt ꝙ attractio aeris
⁊ expulſio dr̄ inſpiratio et reſpiratio.Et
inde etiā ventus dicit ſpūs Et vt dictuȝ
eſt ſubtiliſſimi vapores ꝑ quos anime
virtus diffundit ad corpis partes.Igit
beata virgo hic ſpūm dicit aīam quātū M
ad ptem ſuperiorē.id eſt vt eſt intelle-
ctualis:et communicat cum angelis[in
deo.]In hoc virgo docet ſuū decātare:

xp̄ſuū gaudium non eſſe vanū:ſed eſſe in
deo.i.de deo.Cogitans eñ diuinam pie-
tatem ⁊ beneficium exhibitum a deo et
exhibendum humano generi:gaudens
de ſuo ⁊ aliorum ſpirituali bono.exulta-
uit[ſalutari meo.]Salutare idem eſt qd̄
ſaluator.Et in hoc ipſa dicit chriſtū ꝑ ſe
quoq̄ veniſſe moriturū.Uñ xp̄s dr̄ redē-
A ptor oim.Deinde ſubiungit cauſam ſue
laudis ⁊ exultationis dicens[q2 reſpexit
humilitatē ancille ſue]Humilis dr̄ qua-
ſi humi acclinis:ſiue ad terrā inclinat9.
Humilis ergo eſt aliq̄s dupl'r.Uno mo-
do ꝑ virtutē ſe ſponte ꝓpter deum depri
mendo:⁊ de ſe nō p̄ſumēdo magna.Iſto
mō humilitas eſt v̄tus:⁊ humilis v̄tuo-
ſus.Alio modo aliq̄s eſt humilis per ne
ceſſitatē:vt q2 eſt pauꝑ vel tribulatus.et
iſte nō eſt virtuoſus:q2 ipſe non ſeipſum
humiliat:vñ verius dr̄ humiliatus q̄ hu
milis:nec humilitas iſto mō eſt virtus.
Iſto modo loquebat Daniel.iij.c.dicēs
Humiles ſum9 in vniuerſa terra hodie
propter pctā noſtra.Beata ergo virgo
ſm grecū expoſitorē ⁊ Aug.⁊ Orig.Be
dā.⁊ Bernardū ⁊ cōiter ſm oēs:loquit
de hūilitate q̄ eſt v̄t9.Uñ ſenſus eſt.Bñ
B laudo ⁊ merito exulto:q2 de9 reſpexit.i.
approbauit humilitatem ancille ſue:ex
me ſumendo carnē.Nec iſta dicit ad ia-
ctantiam.ſȝ ad oñdendā veritatē ad dei
laudē ⁊ cōmendationem humilitatis:q2
vt dicunt ſcti:plus fuit diſpoſita vt eſſet
dei mater q̄ ex quacūq̄ alia v̄tute.Poſ-
ſumus autē etiā exponere de humilita-
te ſcd̄o modo q̄ eſt q̄dā modicitas et ob-
ſcuritas.Beata eñ virgo erat modica ⁊
obſcura quo ad homines mundi q̄ eius
merita neſciebant:ſȝ deus exaltauit eam
ſuper omnes mulieres.Ideo dicit.Be-
ne laudo ⁊ merito exulto:q2 de9 reſpexit
oculo pietatis ⁊ clemētie humilitatem.i.
modicitateȝ ⁊ obſcuritatem ancille ſue.
Scd̄m aūt vtrūq̄ exponendi modū me-
C rito ſubiūgit quedā eius ꝓphetia de fu-
turo.cum dicit[ecce eñ ex hoc]id eſt ab
hinc ſeu ex hoc tēpore:vel ex hoc:id eſt
ꝓpter hoc bñficiū qd̄ deus mihi cōtulit
[Beatā me dicent omnes generatiōes]
non ſolum fideliū:ſed ⁊ infideliū:non he
breorum:ſed etiam latinorum ⁊ greco
rum.Sciēduȝ eñ ꝙ generatio aliq̄ñ ſu-
mitur pro populo:vt ſi dicamus iudeos
eſſe vnā gñationē ⁊ gentiles aliā ⁊ xp̄ia-
nos aliā.Aliq̄ñ v̄o ſumit pro etate maxi
me qua cōſueuit vnus homo durare:ſi-
cut Geñ.xv.dr̄.Generatiōe quarta reuer
tentur huc.Et vtrūq̄ mō loquit virgo. D
Nā magnificabit in pp'lo dei:q̄ diu du-
rabit iſta vita ⁊ futura:⁊ ſimiliter magni
ficabitur ab oı̄bus populis.Nā ſarace-
ni in ſuo alchorano hñt ſcriptum:⁊ ſunt
v̄ba Mahumeti:Dixerūt āgeli ad Ma-
riā.O maria deus elegit ⁊ purificauit te
⁊ elegit te ſuꝑ mulieres ſeculoꝝ.Et mul-
ta alia ad laudē ei9 vtpote ꝙ eius filius
fuit verus ꝓpheta:⁊ ꝙ viuus celū aſcen
dit:ꝙ venturus eſt iudicare viuos ⁊ mor-
tuos:⁊ ſimilia.Uñ apd̄ eos blaſphemās
eam grauiter punit.Judei quoq̄ perfidi
beatificāt eā multipl'r.Primo q̄dem qñ
cōuertuntur.Scd̄o in ſcripturis quas in
ſynagogis legūt que illā laudāt.Tertio
laudabūt in fine ſeculi qñ oēs cōuerten-
tur.Quarto laudant eā in ſuis hiſtorijs:
q2 ioſephus iudeus valde magnificat fi-
lium eius.xviij.li.antiq̄.c.ix.dicens.Fuit E
iiſdeȝ tpibus ieſus ſapiens vir:ſi tñ eum
virum nolare fas eſt.Erat eñ mirabiliū
operum effector.⁊ doctor oim eorū hoim
q̄ libenter audiūt q̄ vera ſunt.Et multos
quidē iudeorū:multos etiā ex gētibus ſi-
bi adiunxit.Xp̄s hic erat.Hūc accuſatio
ne primorū noſtre gentis virū cū pilatus
in crucē agendū decreuiſſet:nō deſerue-
rūt hi q̄ ab initio eū dilexerūt.Apparuit
eñ eis tertia die iterū viu9:ſm ꝙ diuini-
tus inſpirati ꝓphete vel hec vel alia de
eo innumera miracula futura eſſe predi-
xerāt.Sed ⁊ in diē hodiernū xp̄ianoȝ
q̄ ab ipſo nūcupati ſunt ⁊ nomē perſeue-
rat ⁊ genus.hec ille.Propter tales ergo
laudes letat virgo nō inaniter:ſȝ inquā-
tū in talib9 laudib9 reſultat honor dei ⁊
bonū animarum.Subdit aūt ſm Theo. F
cauſam quare laudanda foret dicēs.[Que
fecit mihi magna]Theo.Que tibi ma-
gna fecit?Credo vt creatura ederes cre-
atorem famula dominum generares:vt ꝑ
te mundū deus redimeret:per te illumi-
naret:ꝑ te ad vitam reuocaret.Hec ille.
Uel ſm Titū[fecit ei magna]vt eſſet vir-

go ꝛ mater:nõ cuiuſcunq̄ʒ:ſʒ dei.hec eñ
eſt vera et catholica ſnia.Maria eſt ve-
re ꝛ proprie mater dei:vt p3 per.s.Tho.
iij.p.q.xxxv.ꝛ.q.xxv.ꝛ.iij.diſt.iij.ꝛ.iiij.cõ
tra cap.xliij.Subiungit aũt quis iſta fe-
G cerit:q2 eſt ille[qui potẽs eſt].ſ.ſimpl'r ſi-
ne limitatione.i.oĩpotens[et ſctm̃ nomẽ
eius]nõ rõne ſyllabarũ:vt dicit Hila.ſʒ
rõne rei ſignificate.Eſt eñ ſanctus deus
in ſe:ꝛ effectiue.q2 alios facit ſanctos.vñ
dicitur ſanctus ſctõꝝ.Sicut eñ docet.s.
Tho.iiij.q.lxxxi.ar.viij.Sanctitas dicit
duo.Primo dicit munditiam a peccato:
ꝙ p3.Nã agios grece qđ latine dicitur
ſanctus:ab a quod eſt ſine:ꝛ gios ſiue ge
[vt alijs placet]qđ eſt terra.Et ſanct9 la-
tine ſm Iſido.dicitur quaſi ſanguine tin
ctus:ſanguine inquam hoſtie ad purifi-
candũ.Scđo dicit firmitatẽ.Unde antiq̄
dicebãt ſancta que ita erãt lege munita:
vt nullo modo liceret ea violare.De9 er-
go eſt ſanctiſſimus:qui nec h3 nec habe-
re põt iniquitatẽ.Deinde btã virgo con-
uertit ſe ſm Bedã a ſpecialibus donis
ad gñalia dicẽs[ꝛ miſericordia eius a p
genie in pgenies].i.ſm eundẽ Bed.nõ
H ſolum mihi cõtulit deus dona:ſed oĩ tpe
vſq̄ʒ in eternum largit' bñficia.Sed iſta
beneficia non exhibet oibus:ſm Grecuʒ
expoſitorẽ:ſed[timentibus cũ]qui.ſ.inti-
more caſto ꝛ filiali ſeruiũt deo.Sed iſta
verba Greci op3 intelligere de collatio-
ne glorie ꝛ gratie.Nã deus malis multa
preſtat alia beneficia:tam quo ad bona
fortune ꝙ̄ quo ad bona nature.Q2 vero
nõ oẽs timẽt deũ.Ideo btã virgo ꝓphe-
tando de futuro ꝛ tñ vtens verbo pteriti
tpis:eo ꝙ talia ita haberet certa acſi pa-
cta iã fuiſſent:ſubiũgit[Fecit potentiam
in brachio ſuo].i.chriſto ſeu filio ſuo ſm
Theo.ꝛ.Bedã.Deus eñ pater p filium
operatur:ſicut homo p brachiũ.Uel ver
bũ dei dr̃ brachiũ ſm alios:q2 ſicut bra-
chium eſt a corpore et manus ab vtroq̄ʒ:
ita fili9 ꝛ a pr̃e et ſpũſſanctus ab vtroq̄ʒ.
I In xp̃o ergo fecit potentiã deus:q2 eũ fe
cit potentẽ.Uel p potentiam intelligitur
effectus potentie:puta victoria de inimi
cis quaʒ deus fecit in brachio.i.per bra-
chium ſuũ per qđ oĩa facta ſunt.In bra-
chio igit' ſuo.i.in chriſto fecit potentiã.i.
opera mire poteſtatis.Primo mundum
creans q2 omnia p ipſum facta ſunt Jo.
j.ſicut artifex fecit ſcutellam de luto per
cõceptũ ſuum.filius eñ dei eſt cõceptus
ſeu verbũ patris.Uñ Eſa.xlviij.Manus
mea fundauit terram:ꝛ dextera mea mẽ K
ſa eſt celos.Et Eccli.xxxviij.In brachio
ſuo formabit lutum.Secundo diabolũ ꝛ
ſuos deijciendo a regno qđ ſuper homi-
nes ſibi p tyrannidẽ vſurpauit.Pſalmi
ſta tu humiliaſti ſicut vulneratuʒ ſuper-
bum:in brachio tuo diſperſiſti inimicos
tuos.Tertio mundũ redimendo nõ ſolũ
a poteſtate diaboli ſʒ ab omni malo cul-
pe:ꝛ finaliter etiam pene.Pš.Redemi-
ſti in brachio tuo populum tuum.Quar
to ouẽ perditã in celum reportãdo.Eſa.
iiij.In brachio ſuo congregauit agnos.
Quinto totũ mundũ iudicando.Eſa.vi.
Brachia mea populos iudicabũt.i.xp̃s
ꝛ aſſeſſores i iudicio vniuerſali.ſ.apoſto
li ꝛ alij qui paupertatẽ.voluntariã ſerua
uerint.Sexto iudeoꝝ regnũ euertendo:
ꝛ iudeos ſuperbos ꝛ obſtinatos per mũ
dum diſpergẽdo.Uñ ſubdit'[diſperſit ſu
perbos mente cordis ſui]id eſt ſuperbos L
in mente ſua q̃uis haberẽt humilitatem
ad extra:vt iudei:ꝛ maxime pharifei hy
pocrite.Et p ſuperbos ſʒ Theo.ꝛ Cyril.
non ſolum iudeos:ſed etiã demones poſ
ſumus intelligere quos xp̃s moriẽdo ſe-
parauit ꝛ ab eis abſtulit predaʒ:id eſt iu-
ſtos in inferno detẽtos detinẽtes demo-
nes effugãdo.Fere autem eadem ſenten
tia ſub alijs verbis ſubiũgit' cũ dr̃[depo-
ſuit potentes]ideſt poteſtate abutentes.
Poteſtas enĩ eſt a deo:vt patet Roma.
xiij.ſed abuſus eius a diabolo ꝛ malitia
humana[de ſede ꝛ exaltauit humiles]ꝙ̄
exponens Cyril.ait magna ſapiebãt de-
mones ꝛ diabolus gentilium ſapientes:
pharifei ꝛ ſcribe.Hos tamen depoſuit ꝛ
erexit humiliantes ſe ſub potenti manu
dei:dãs illis virtutẽ calcãdi ſerpentes:ꝛ
ſcorpiões:oẽmq̄ʒ ptãtem inimici.Erãt et
qñq̄ʒ iudei ptãte ſuperbi:ſʒ pſtrauit hos M
incrudelitas ex gentib9 autẽ ignobiles ꝛ
humiles:p fidẽ ad apicẽ ↄſcẽderũt.Hec
ille.Uel ſm grecũ:depoſuit potentes de-
mones dñs de ſede.i.de volũtate huma
na:cui inſederant merito peccati Ade:ꝛ

exaltauit humiles.i.hoies humiliatos a
diabolo.Quod vero ſequit'[eſuriẽtes im
pleuit bonis:ꝛ diuites dimiſit inanes]
duplicẽ h3 expoſitionẽ literaleʒ.Primo
eñ exponit' ſm glo.ꝛ Baſiliuʒ.de eſurie
A ꝛ diuitijs corporalibus:q2 de9 plerunq̄ʒ
humiliat vnũ ꝛ ſubleuat aliũ pauperẽʒ
facit eum q̄ erat diues:ꝛ ditat pauperem
vt dixit Anna.j.Reg.ij.Alio mõ expõi-
tur de eſurie ſpũali:q̄ erat in toto mũdo
excepta iudea.Totus eñ mũdus eſurie-
bat veritatem diuine cognitionis ꝛ illa
non habebat cũ ſeruiret idolis.Hac v̈i-
tate erãt iudei pleni ꝓpter ſcripturas.ꝛ
dimiſſi ſunt inanes ꝓpter infidelitatem
vacui fidei v̈itate.E conuerſo gẽtiles eſu
rientes merito fidei ſunt veritate repleti.
Poſt gñalia aũt bñficia ſpãliter deſcen-
dit v̈go ad incarnationeʒ filij dei dicens
[ſuſcepit.]Hoc autẽ tripliciter exponit'.
Primo bñdicẽdo ſic:Iſrael.i.ppl's iſrae
liticus ſuſcepit puerum.i.Jeſum chriſtũ
ſuũ.i.ſibi pmiſſum:ꝛ ſibi ipãt'r miſſum:
ꝛ exhibitũ.Et q2 illum ſuſcepit iſrael:iõ
recordat9 ſupple eſt miſericordie ſue.i.ſi
bi a deo repromiſſe ꝛ pñtialiter exhibi-
B te.Iuxta illud Eſa.ix.paruulus natus eſt
nobis ꝛ filius ꝛc.Loquit' eñ in perſona
illius ppl'i ꝛ de futuro p modum p̃teriti
ꝓpter certitudinẽ prophetie.Unde ideʒ
Eſa.lxiiij.Miſerationẽ dñi recordabor
Scđo melius ſic.Deus q̄ diuites dimiſit
inanes:ſuſcepit p incarnationem iſrael
nõ quaſi totum illũ populum aſſumpſe-
rit:ſed q2 aſſumpſit illã humanitatẽ xp̃i
que fuit de ſemine iſrael:eo modo quo
dicit apoſtol9 Hebre.c.ij.Semen Abrae
apprehendit.Iſrael inquã pueruʒ ſuũ.i.
ſeruũ humilẽ ꝛ obediẽtẽ.Et hoc quia ipſe
deus fuit memor miſericordie ſue.i.ſibi
cõſuete ꝛ a ſe pmiſſe Abrae ꝛ ſemini ei9.
Iſti duo modi exponẽdi poſſunt haberi
a Gorrã ſed exponitur tertio optime:vt
ſit ſenſus ſm Bedã ꝛ Baſiliũ.Deus ſu-
C ſcepit ad amicitiã ꝛ gratiã[iſrael pueruʒ
ſuum].i.ppl'm iudaicũ qui in parte credi
dit ꝛ ſi nõ in toto inquãtũ eũ ſibi per in-
carnationẽ ſui filij recõciliauit:ꝛ non ſo
lum ipm ſed totum mundũ.Eſt aũt ſcien
dum ꝙ quilibet habet duplicẽ offenſam
cõtra deum.Una eſt cõis:que dicit' offen
ſa vel peccatũ nature:vt eſt peccatũ ori-
ginale.Alia eſt propria que dicitur per-
ſonalis:vt peccatum actuale.Deus ergo
in xp̃o reconciliauit ſibimetipſi totũ mũ
dum quo ad primam offenſam:ꝛ quo ad
ſecundã ſufficienter:quia paſſio xp̃i fuit
ſufficiens ſatiſfactio p omnib9 peccatis D
actualibus factis aut factibilibus ꝛ pro
originali.Non autem reconciliauit ſibi
totum mundũ efficaciter:quia ſanguis
eius non habet efficaciaʒ niſi in his qui
baptizant' ꝛ conuertunt' ad deum.Non
ergo ſuſcepit deus totũ ppl'm iſrael per
recõciliationẽ efficacẽ ſed ſolũ per ſuffi-
cientem.Appellat tñ beata virgo ppl'm
iſtũ puerũ dei.id eſt humilem ꝛ obedien
tem dicẽs:puerũ ſuum hoc aũt facit per
ſecundã regulã ſuperius aſſignatam.q2
ſcʒ cũ bonis aliquando laudantur mali.
Iſtã autẽʒ reconciliationem ꝛ ſuſceptio-
nẽ deus fecit ꝓpter duo.Primo propter
ſuã miſericordiaʒ.Secundo ꝓpter pro-
miſſionẽ quã fecerat patribus:precipue
Abrae:dicens.Gene.xij.In te.i.ſemine E
tuo bñdicent' vniuerſe cognatiões.Hec
autẽ duo tangit beata virgo dicens[re-
cordatus]id eſt ad modũ recordantis ſe
habens[miſericordie ſue.ſicut locut9 eſt]
ideſt repromiſit [ad patres noſtros]ſcʒ
patriarchas ꝛ prophetas.Uñ ſubiungi-
tur[Abraã ꝛ ſemini eius]per ſemẽ autem
eius ſcʒ Abrae intelliguntur illi qui ſe-
quunt' fidem Abraam.Quod autem ſub
ditur[in ſecula]referendum eſt ad illud.
quod dixerat:ſuſcepit quia vt dicit glo.
promiſſio hereditatis nullo fine laudet'.
Eſt ergo ſenſus[deus recordatus ſue mi
ſericordie ſuſcepit iſrael pueruʒ ſuũ in ſe
cula]id eſt in eternũ[ſicut locutus eſt ad
patres noſtros].i.ſicut dixit[Abraam et
ſemini eius]Amen.

¶ Sabbato poſt dominicam
tertiam aduentus.

¶ Textus euangelij Luce ca-
pitulo.iij. F

Ano quitodecimo impe-
rij Tyberij ceſaris pcurã
te põtio pilato iudeam te
trarcha aũt galilee Hero
rode:Philippo aũt fr̃e eius tetrar-

cha ituree ⁊ traconitidis regionis
⁊ lysania abiline tetrarcha sub pri-
cipibꝰ sacerdotū Anna ⁊ Caypha
factum eſt verbū dn̄i ſuper Joanē
G Zacharie filiū in deſerto. Et venit
in oēm regionē iordanis predicās
baptiſmū penitentie in remiſſionē
pctōrū: ſicut ſcriptū eſt in libro ſer-
monū Eſaie prophete. Vox clamā
tis i deſerto parate viā dn̄i: rectas
facite ſemitas eius: oīs vallis iple-
bitur: ⁊ oīs mons ⁊ collis humilia-
bitur ⁊ erūt praua indirecta ⁊ aſpe
ra in vias planas: ⁊ videbit oīs ca
ro ſalutare dei.

Anno quintodecimo imperij Tyberij Ceſa. Luc. iij. Hic incipit tertiū capitulum euā gelij Luc. In quo poſtq̄ egerat de his que circa xp̄m ⁊ a xp̄o facta erāt vſq̄ ad. xij. annum pretermiſſis oibus geſtis eiꝰ a. xij. vſq̄ ad. xxx.
H trāſit ad narrādū ea q̄ xp̄s geſſit tribus vltimis annis vite ſue. In p̄nti ergo euāgelio tāguntur tria puncta: que ſunt tpis aſſignatio: p̄dicatoris deſcriptio: ⁊ predicationis explicatio. ¶ Quantum ad primū literaliter ſciēdū eſt. Prio ſm̄ chronicas. q̄ Tyberius ſucceſſit Octauiano auguſto: ſub quo natus eſt xp̄s ſex. xlij. anno imperij ſui. Et ſimiliter ſub eodem natꝰ eſt Joānes bap. ante per dimidiū annū. auguſtus aūt imperauit. lvij. annis ⁊ mēſibus ſeptem: ſm̄ magiſtrum hiſto. Ex q̄ ptz q̄ anno. xv. imperij Tyberij Joānes fuit. xxx. annorum vel circa. Hoc autē eſt tempus predicationi debitum quia tunc incipit vigere virilitas. Unde Joſeph. xxx. annorū erat quādo ſtetit corā Pharaone Gen. xli. ⁊ Ezechiel quando incepit p̄phetizare Ezech. j. Sciendū eſt ſcdo q̄ ſm̄ hiſtorias Herodes aſcalonita cū
I regnaſſet in iudea. xxxvij. annis mortuus eſt. Sub iſto natus eſt dn̄s. ⁊ iſte pueros innocentes occidit. Habuit aūt rex hos filios. ſ. antipatrum ex Doſide. Habuit etiam Alexādrum. ⁊ Ariſtobolū ex Mariāne vel mariame. Iſta Mariānes ſm̄ Joſephū fuit immenſe pulchritudinis ⁊ caſtitatis: ⁊ immenſe ab Herode dilecta ſz Salome ſoror Herodis ſuis detractionibus fecit eam ſuſpectam de incontinētia ⁊ eo vſq̄ negotium productum eſt: q̄ Mariamē rex decapitari fecit. Poſt mortē vero ex amore quaſi inſaniuit: ⁊ in ſolatium ſui doloris ordinauit famulis vt interdum p domū regina Mariānes vocaret. Nec ceſſauit lingua. Salome donec filios Mariānes Alexādrū ⁊ Ariſtobolum matri ſociauit. Spargebat eñ in populo q̄ ſtomacati eſſent aīo aduerſus mrīs interfectorē. ac tādē eo vſq̄ res acta eſt q̄ duo iuuenes nobiliſſimi. ⁊ doctiſſimi: vitā laqueo finierūt. Antipater q3 ab eodē morte dānatꝰ eſt: eo q̄ exultauerit in vinculis nuntiata: ſibi lz falſo morte pr̄is. Habuit āt ⁊ alios tres. ſ. archelaū ex mathaca: ⁊ Herodē antipā ⁊ Philippū ex Cleopatra. Quidā tñ dn̄t q̄ Philippus fuit ex Mariane. Mortuo ergo Herode magno ſeu Aſcalonita diſſentio fuit inter tres filios eiꝰ ſuperſtites de regno hn̄do. Archelaus dicebat ſibi regnum deberi merito etatis: ⁊ vltimi ſeu ſcdi teſtamenti voto. Antipas ecōuerſo dicebat pm̄ū teſtm̄ debere ſeruari qz illd Herodes magnus fecerit mentis ſue cōpos. ſecundū vo fecerat mēte alienatus. Et mlta hmōi hincinde allegata fuerūt. Tandē Ceſar de conſilio ſenatus monarchiā Herodis magni diuiſit in q̄tuor tetrarchias. Duas eoꝝ dedit Archelao ſcz iudeā ⁊ idumeā: ⁊ ſamariā tertiam dedit Herodi antipe ſcz galileā: q̄rtā vo Philippo. ſ. itureā ⁊ traconitidē regionē. Un archelauꝰ nūq̄ fuit mōarcha ſz fuit diarchus: ⁊ ſm̄ magi. hiſto. ix. anno. ſui p̄ncipatꝰ fuit miſſus i exiliū apd viennā vbi ⁊ mortuꝰ eſt. Bl. tñ dt eū. x. annis regnaſſe. qz. ſ. tetigit de decimo. Contra: quia alij dn̄t q̄ fuit miſſus Lugdunū. Ad hoc dr̄ q̄ ſucceſſiue pōt qd dn̄t iſti fuiſſe: ⁊ qd dt magr: cū q̄ eſt Joſephus. Si vo aliq̄n dicat fuiſſe monarcha itelligit ſm̄ opinionē vulgi ⁊ ſuam ſpē: vt dt magr hiſto. qz imperator pmiſerat ei q̄ efficeret rex ſi hoc mereret. Et ſic intelligit dictū Aug. dicētis eū tenuiſſe monarchiā q̄uis dici poſſit q̄ tenuit mōarchiā. i. p̄ncipatū vnū ſeu regnum:

K L M

seu regnum:

ſeu regnum: qz tenuit maiorem ⁊ principaliorē partem eius mortuo autē archelao iudea regebatur p romanos p̄ſides quorū primus fuit pōponius. ſcds marchus tertiꝰ anniꝰ rufus: q̄rtus valeriꝰ: q̄ntꝰ pōtiꝰ pilatꝰ. De lyſania vo de quo
A hic fit mētio: q̄dā vt Bed. hic in gl. dicūt ipm̄ fuiſſe filiū Herodis aſcalo. q̄dā vt ioſephus filiū ptolo. mei de libano ex alexādria ſorore antigoni filiū ariſtoboli filij alexandri filij ioannis. Sz cuiuſcumq̄ filius fuerit nō mutat hiſtorie vitas. ⁊ potuit eē q̄ duo fuerunt lyſanie: ⁊ de eo qui fuit herodis filiꝰ agit hic. His viſis accedamꝰ ad textū. Deſcribēs ergo. b. Lu. tps q̄ pcurſor ſuū icepit exercere p̄dicationē dt āno. xv. iperij tyberij ceſa. ſm̄ Greg. ⁊ Ori. in viſioibꝰ p̄phāꝝ mētio fiebāt ſolū de p̄ncipibꝰ iudeoꝝ: vt cum dr̄ viſio eſaie in diebꝰ Ozie Joathā achā ⁊ ezechie regū iuda. Sz in euāgelio q̄ gētibꝰ ⁊ iudeis p̄dicādū erat vtriuſq̄ gentis p̄ncipes cō
B memorant. Et qz vt ſubiūgit Gre. iudea erat p culpa p̄fidie diſpergēda. Gentilitas vo p fide in vnū colligēda. In regno iudee multi p partes p̄ncipari dicūt. In romana vo republica tm̄ vnꝰ. ſ. tyberiꝰ. Oēm eñ regnū in ſe diuiſum deſolabit. [p curāte pōtio pilato iudeā] ſm̄ Nico. de ly. pōtiꝰ eſt nomen pprīū: pilatus vo eſt cognomē: qd ex duobꝰ ſuadet. Primo qz nomē pprīū cōſueuit premitti cognomē. Itē qz pōtiꝰ p noīe pprio eſt: valde vſitatum in burgundia. Un fuit pilatus q̄ fuit lugdun̄. Quo aūt ſit cognominatꝰ pilatus non eſt certū. tñ legit in q̄dā hiſto. qd fuit ſpuriꝰ filius cuiuſdā regis q̄ tirus dicebat: q̄ ꝯcubuit cū quadā muliere q̄ dicebat pila filia cuiuſdam molēdinarij q̄ dicebat atus: unde ex noīe pr̄is ⁊ filie filius filie eſt pilatꝰ appellatus: ſz a pōtio inſula que eſt vicina crete accepit cognomen pp̄ter ſagacitatē qua in ea vſus eſt:
C q̄cq̄d tñ de hoc ſit qd videt fabuloſum: certū eſt q̄ tpe tyberij pcurauit. gubernauit iudeā: ⁊ incepit ſm̄ Be. gubernare anno. xij. tyberij. ⁊ per. x. annos continuos gubernauit eandē [tetrarcha autē galilee herode] ſ. exiſtente. Monarchia dr̄ vnꝰ p̄ncipatꝰ: a monos qd ē vnū: ⁊ archos princeps. Tetrarchia vo dr̄ quartꝰ pars p̄ncipatꝰ: a tetras q̄ eſt q̄tuor: ⁊ archos inde tetrarcha dictꝰ eſt q̄ erat princeps in quarta pte vnus p̄ncipatus vel
D regni ⁊ talis fuit herodes iſte antipas in regno herodis aſcalonite. ⁊ ſilr̄ Philippus huiꝰ herodis frater. vn̄ ſubdit [philippo aūt frē eiꝰ tetrarcha iturere ⁊ traconitidis regionis] ſupple exiſtēte. Eſt autē ſciendum q̄ vt dicit Bed. romani ſemoto archelao de ſua diarchia: ad minuendā iudeoꝝ ſupbiā: p̄ncipatū archelai diuiſerūt in duas tetrarchias: ⁊ ſic remāſerūt vt ſit q̄tuor tetrarche. ſ. pilatꝰ: herodes: philippꝰ: ⁊ liſania. Un ſubdit [Et liſania] qd ē nomē viri [abiline] ſm̄ Glo. inter. ē regio [tetrarcha] ſupple exiſtēte Aduertēdū eſt aūt q̄ Bed. Pilatū procuratorē large tetrarcham dixit: cum tetrarchia ex hereditaria ſucceſſione debeat non autē pcuratoris offm̄. Et qz vt ait Greg. redēptor nr̄ quē Joānes predicabat: ſimul rex fuit ⁊ ſacerdos: id tēpora p̄dicatiōis Joannis nō ſolū p regnū: ſed etiā p ſacerdotiū deſignant. Un ſubdit [ſub principibꝰ ſacerdotū] nō ſilr̄ ſz ſucceſſiue exiſtentibus [anna ⁊ caypha] Eſt aūt ſciēdū vt teſtat Joſephꝰ ⁊ Magr hiſto. q̄ tūc tpis ſacerdotium ſm̄ genealogiam ⁊ gr̄is dignitatē nō dabat: vt erat mos in lege: ſz paſſim a romanis vende
E bat: adeo q̄ non ſolū ſingulis annis. ſed etiā pluries in vno āno ſummꝰ ſacerdos mutabat. Et ideo a. xv. anno Tyberij: in q̄ Joānes incepit p̄dicare: vſq̄ ad. xviij. eiuſdē: in q̄ paſſus eſt xp̄s: fuerunt plures q̄ duo ſummi ſacerdotes. Fuerunt enim q̄nq̄ ſm̄ Bed. ⁊ Joſephū: ſed ſm̄ Bed. Annas fuit ſacerdos ſummus q̄n Joan. incepit p̄dicare: ⁊ Cayphas q̄n chriſtus eſt paſſus: nō iſti duo noīant tribꝰ in me
F dio dimiſſis: ⁊ dr̄ q̄ duo cōtulerūt ad xp̄i paſſionē. ecce primum. Sz moralr̄ hic inſtruimur q̄ q̄ ꝯſolationibꝰ pp̄ter deū priuāt: merent diuinas vt Joannes q̄ in deſerto recepit illuminationē p̄pheticā: vt hic dr̄. ⁊ ſilr̄ q̄ pp̄ter deum aggrediunt aſpera: vt fecit ipe ⁊ Eſaias: ⁊ alij. Un Hier. ad Amicū de ſciētia legis. Dicat vnuſquiſq̄ q̄ velit: ego interiꝫ de me p ſenſus mei tenuitate iudicaui meliꝰ eē cōfundi corā pctōribꝰ ſup terrā q̄ corā m

angelis ſctis in celo:vel vbicũq dñs iu⸗
diciũ ſuũ voluerit demonſtrare.Eſaias
vir in ſua gẽte nobiliſſimꝰ q ſocer regis:
Ezechie fuiſſe refert iuſſu dñi depoſito
G cilicio nudus īcedit:nec tã ardui ꝑcepti
pudore deterritꝰ eſt quo minus dei impe
riũ ſequeret:q2 nihil honeſtiꝰ eſſe hoi q̃
creatori ſuo parere iudicabat.Joannes
quoq nobilis ⁊ in carne ⁊ in ſpũ natus
cilicium a pueritia inhabituz:⁊ locuſtas
elegit in cibũ:q nec pcti ꝯſciẽtia nec pau
pertatis inopia ad huiꝰ gloriam oneris:
ſꝫ ſola futura ſcli btitudine trahebatur.
Hec ille.Unñ nõ ē mirũ ſi fuerũt dei amici
⁊ ſecretarij.¶ Quãtũ ad ſcdm lrãlr ſciẽ⸗
dũ eſt ꝙ deſcriptio tpe ꝑdicatiõis ꝑcur⸗
ſoris deſcribit pſona eiꝰ.Ubi aduertẽdũ
eſt ꝙ ſicut dicit Amb.volẽs btũs Lucas
oñdere Joãnẽ eſſe ꝓphetã:vſus eſt mõ
loq̃ndi quo ſcriptura vtit circa ꝓphetas
dicẽs[factũ eſt vbũ dei]Chry.Uerbũ dñi
hic mãdatũ cẽdr:q2 nõ a ſe venit zacha⸗
rie filiꝰ:ſꝫ a deo ipm mouẽte.Hec ille.Se
quit[ſup Joãnẽ zacharie filiũ.]Opꝫ aũt
hic dicere aliqua ꝓ notitia huius pſone:
H ⁊ qualitatẽ eiꝰ.¶ Sciẽdũ ē ergo ꝙ qdaz
vt Be.Amb.⁊ magr hiſto.dicũt iſtũ za⸗
chariã fuiſſe ſummũ ſacerdotẽ i pplo he
breoꝝ nec eſt aliqs ſctõꝝ:q hoc neget ve
rũtñ Nico.de ly.iſtud nõ approbat:ſed
ſꝫ eũ ſimplicẽ ſacerdotẽ fuiſſe:ꝓpter qd
do.Paulꝰ burg.lõgã cõcertationẽ facit
aduerſus eundẽ Nic.Que aũt ſit veritas
incertũ eſt mihi:credo tñ ꝙ eſſet diſtin⸗
guẽdũ ſicut elicit ex Bor.⁊ Jac.de vora.
q dicit ꝙ Dauid volẽs diuinũ cultũ am⸗
pliare:vt habet.j.Paral.xxiiij.ordina⸗
uit vigintiquatuor ſummos ſacerdotes
īter quos tñ vnꝰ erat oim illoꝝ ſummꝰ.
Ex quibꝰ videt ꝙ ſummꝰ ſacerdos dice
ret aliqs ſimplr:⁊ iſte erat tñ vnus:⁊ ſꝫ
qd ⁊ iſti erãt.xxiiij.q dicebant ſummi:q2
nõ erãt ſimplices ſacerdotes ⁊ forte oẽs
erãt equales in ordine:ſꝫ vnus de nũero
eoꝝ vel extra ꝑeminebat iuriſditione:eo
I mõ quo eps ⁊ archieps ſe hñt.Nõ ergo
zacharias fuit ſimplr ſummꝰ ſacerdos
ſꝫ Nic.de ly.qd rõnabile eſt:cũ ipe eſſet
ſctũs ⁊ ſacerdotiũ venale.Quicqd ſit ſꝫ
Bedã ⁊ Amb.ſꝫ tñ ꝙ eẽt vel ſimplr ſum
mus vel ſaltẽ ſm qd:non vr dubitabile:

q2 vt pꝫ Luc.j.fuit de vice abia:q fuit de
numero illo.xxiiij.ſummꝰ inter eos ſcdꝫ
aliqs.Unñ ſm ſctõs Joannes fuit valde
nobilis.Unñ hiero.ad amicũ de ſciẽtia le
gis ait.Joãnes nobilis in carne ⁊ in ſpũ
natꝰ.Nota in carne ꝓpter predicta ⁊ in K
ſpũ q2 fuit ſanctificatus in vtero.Unñ tã q̃
deo cõſecratꝰ in ſua pueritia deſertũ pe⸗
tijt.Et quidẽ qua etate fuerit in deſertuz
nõ eſt certũ:ſed tamen certũ eſt ꝙ in ſua
pueritia.Nã Luce.j.dicit.Puer erat in
deſertis locis vſq in diẽ oſtenſionis ſue
ad iſrael.iõ etiã ſequit in preſenti euan⸗
gelio[in deſerto]ſcꝫ exiſtentẽ.¶ Morali
ter Joãnes q interꝑtat in quo eſt gratia
filiꝰ zacharie qui interpretat memorans
dñm vel auxiliũ dñi:exiſtens in deſerto
pnie ⁊ ſolite cõtẽplationis dei ſuſcipit in
ſe verbũ dñi.i.diuinas inſpirationes vt
dictũ eſt:⁊ conſequẽter letat.pſ.Renuit
cõſolari aĩa mea.ſ.tpalibꝰ voluptatibus
affectãs aſperitatẽ pnie.Et ſequit.Me⸗
mor fui.dei.ſ.per cõtẽplationẽ ⁊ delecta
tus ſum per celeſtẽ cõſolationẽ.¶ Quan
tum ad tertiũ ſciendum eſt ꝙ vt tradit.s.
Tho.iij.par.q.xxxiij.fuit valde cõueniẽs L
vt Joannes ꝑcederet xpm baptizando.
Primo q2 chriſtus debebat ⁊ ipe venire
ad baptiſmũ vt cõſecraret aquas.Secũ
do vt xpm veniſſe nũtiaret turbis cõcur
rentibus ad baptiſmũ.Tertio vt aſſuefa⸗
ceret hoies ad baptiſmum xpi.Quarto
vt inducendo hoies ad penitẽtiã ꝑpara⸗
ret eos ad digne ſuſcipiendũ baptiſmuz
xpi.Fuit aũt illd baptiſma a deo quantũ
ad ritũ ⁊ modũ baptizãdi:q2 ex familiari
inſtinctu ſpũſſancti ſic faciebat:ſed quo
ad ſuũ effectuz fuit ab hoibꝰ:q2 nihil ibi
fiebat qd hõ facere nõ poſſet:nã ſm ſan⸗
ctos p illd nõ remittebant peccata neq
grã conferebat:qd pꝫ:q2 forma in qua
baptizabat erat hec:Ego te baptizo in
noie venturi.Hic aũt non exprimit ꝑſens
grã ſꝫ futura.Hec ex.s.Tho.Dicit ergo
beatus Lucas ꝙ Joannes accepto man
dato a dño vt ꝑdicaret extẽs deſertũ[ve
nit in oẽm regionẽ iordanis].i.circa ior⸗
danem.vbi iã poterat habere auditores M
[ꝑdicans]añq̃ xps.⁊ hoc ſm Chry.q2 lꝫ
xps eſſet perſona venerabilis:tamen in
ſua cauſa non erat teſtis idoneus ideoq

preceſſit Joannes predicãs[baptiſmum
penitẽtie in remiſſionẽ peccatorũ]Greg.
Cũctis legentibus liquet:q2 Joãnes ba⸗
ptiſmũ penitẽtie non ſolũ predicauit:ve
rũ etiã qbuſdã dedit tñ baptiſmum ſuum
in remiſſionẽ peccatorũ dare nõ potuit.
Hec ille.Et intẽdit btũs Greg.ꝙ baptiſ⸗
mus Joãnis fuit quidẽ baptiſmus peni⸗
A tentie:et ſm magiſtrũ hiſtoria.q2 bapti⸗
zandos hortabat penitere.⁊ non niſi pe
nitentes baptizabat:ſed tñ nõ fuit in re⸗
miſſionẽ peccatoruz:q2 in eo nõ remitte⸗
bant peccata.Unñ nõ dicit euãgeliſta qd
venit baptizãs in remiſſionẽ pctõꝝ:ſed
venit predicãs baptiſmũ penitẽtie.i.ba⸗
ptiſmũ xpi in remiſſionẽ pctõꝝ:Nã ba⸗
ptizabat ſm ſuũ:⁊ predicabat baptiſmũ
xpi.Uerũtamen ſm.s.Tho.vbi.s.et ſm
Chryſ.etiam baptiſmus Joãnis põt dici
in remiſſionẽ peccatorũ datus:nõ effecti
ue ſed diſpoſitiue inquãtũ ad pniam diſ⸗
ponebat.¶ Sed nunquid baptizati iſto
Joannis baptiſmate denuo tenebantur
baptizari baptiſmo xpi vel non?Ad hoc
rñdet.s.Tho.vbi.s.Pro quo ſciendũ eſt
ꝙ magiſter ſen.iiij.diſt.ij.ſenſit ꝙ taliter
baptizati ſcꝫ baptiſmo Joãnis:qui ſpem
B ponebant in eo neſciẽtes ſpiritũſctm:te⸗
nebant denuo baptizari:nõ aũt qui ſcie
bant patrem filiũ ⁊ ſpmſctm:⁊ ponebant
ſpem in baptiſmo xpi:tales eniꝫ vt dicit
nõ rebaptizabant:ſed tãtũ apli impone
bãt eis manus.Sꝫ hoc nõ tenet verum.
nam ille baptiſmus nõ imprimebat gra
tiã neq characterẽ:cũ eſſet in aqua ſolũ:
iſtos autẽ defectus fides vel ſpes bapti⸗
zati ſupplere nequit.Manuũ autẽ impo
ſitionem acceperunt baptizati a philip⸗
po:qui dabat baptiſmũ chriſti.Unde ſꝫ
Chryſ.etiã ipſe Joãnes fuit a xpo bapti⸗
zatus ſaltem in ſpiritu:ſm Hier.⁊ ſimi⸗
liter apli:vt vult Aug.ad Seleuciũ.hec
ex.s.Tho.Et idem de beata virgine cre⸗
dendũ eſt:nõ obſtante ꝙ in vtero fuerit
C ab originali mundata.Nã vt probat Al
ber.magnus ſuper miſſus eſt ipſa ſuſce⸗
pit omnia ſacramenta q omnibus homi
nibꝰ erant ꝓmulgata.Primo ad ſui hu⸗
miliationẽ.Scdo ne ſcãdalizaret ignorã
tes ſuã ſctificationeꝫ.Tertio vt obediret
Et quarto vt cõfutaret hereſim dicẽtiũ:

ꝙ nõ erat hõ vel femina:ſꝫ angelꝰ.A ba
ptiſmate autem accepit characterẽ ⁊ au⸗
gmẽtum meritorũ:⁊ ſimiliter a confirma
tione aliũ characterẽ ⁊ augmentũ ſimili
ter vt prius.Ab eucharriſtia vero memo
riam paſſionis filij:et ſolatium de abſen
tia eiꝰ ⁊ actualẽ deuotionẽ.A matrimo⸗ D
nio habuit:fidẽ prolem ⁊ ſacramẽtũ ⁊ au
gmentuz vt prius.Ab extrema vnctione
habuit ſignũ perfecte victorie et future
glorie:et loco remiſſiõis venialiũ remiſ⸗
ſioneꝫ doloris in morte.Sua cõfeſſio nõ
fuit pctõꝝ:ſed recognitio meritorũ dei.
Hec ex Alb.Poſſumus tñ dicere ꝙ ꝯdi
tionaliter cõfitebat.q2 neſciebat forte ſe
eſſe immunem a veniali pctõ.Sequitur
[ſicut ſcriptum eſt in lib.ſermonũ Eſaie
prophete]Dicit aũt ꝓphetia Eſaie liber
ſermonũ potiꝰ q̃ aliorũ ꝓphetarum ſm
Gorrã Primo:q2 ille liber eſt aliijs ꝓphe
ticis eloqñtior.Scdo:q2 eſt etiã maior.
Tertio/q2 procedit moraliter/ſicut ſit in
ſermonibꝰ/modo.ſ.cõminãdo/⁊ mõ cõ
ſolãdo.Et quarto/q2 loquitur ad preſen
tes.i.cõtribules ſuos.ſermo eñ fit ad ꝑ⸗
ſentes.Hec ex illo qui videt velle ꝙ ſer⸗ E
mo ſit oratio eloquẽs lõga exhortatoria
morũ ⁊ vocalis ꝑcipue.¶ Eſt autẽ ſcien
dum ꝙ due perſone fuerunt excellentes:
que tñ in vita ſua miracula nõ leguntur
feciſſe.ſ.beata virgo ⁊ Joãnes baptiſta.
Nam ſicut dicit.s.Tho.iij.p.q.xxvij.ar.
v.btã virgo excellentiſſime habuit gra⸗
tiã miraculorũ.ſꝫ nõ vſum eius:et ſimili
ter Joãnes ſignũ fecit nullum vt dicitur
Jo.x.Miracula eñ facere conueniebat
ſolũ ꝑdicatoribꝰ fidei q p illa erat fundã
da.Hinc eſt ꝙ vt idẽ.s.Th.dicit.iij.par.
q.xxxiij.ar.ij.Joãnes doctrinam ſuã du⸗
plr cõfirmauit.Primo p ſanctitatẽ vite.
Scdo p ſcripturam vt pꝫ Joan.j.vbi in⸗
quirẽtibus quis eſſet:dixit.Ego vox cla⸗
mantis in deſerto:dirigite viã dñi:ſicut
dicit Eſaias propheta.Et hac eadẽ rõ⸗ F
nẽ btũs Lucas hic allegat Eſaiaꝫ.Quid
aũt ſcptũ ſit i Eſaia.ſubiũgit[vox clamã
tis i deſerto.]¶ Pro q ſciẽdũ ē ꝙ iſtã ꝓ⸗
phetiã q hr Eſa.xl.iudei exponũt ad lraꝫ
ſm Nic.de ly.ſup Luc.de reditu a capti
uitate baby.Tũc eñ dicũt fuiſſe montes
hũiliatos:⁊ repletas valles:vt dei ppls

cõmodi⁹ ambularet. Uerũ idẽ Nico. de
lyra ſup Eſa. inuehit᷑ ꝯtra quoſdã catho
licos iudaizãtes plus ꝙ̃ iudei: q̃ ꝑdictaꝫ
exponũt de ritu a ꝑdicta captiuitate: cuꝫ
vt dicit: iudei totũ hoc capitulũ exponãt
ad lr̃am de xp̃o. Quicq̃d autẽ ſit de v̇bis
L ei⁹: tñ hec ꝓphetia ad lr̃am intelligit᷑ de
aduentu meſſie: vt ꝑ3 Mar. j. ⁊ Joã. j. et
Mat. iij. ⁊ Lu. iij. ⁊ ſic exponit᷑. Nã vt di-
cit. s. Tho. ſup Jo. vox origine poſterior
eſt verbo ſed notitia prior. Un̄ ſm̄ Am-
bro. beatus Jo. dr̄ vox: q2 ſicut per vocem
manifeſtat᷑ verbũ cordis. i. cõceptus no-
ſtre mẽtis: qui eſt voce dignior: ita ꝑ Jo.
manifeſtatus eſt xp̃s: q̃ eſt verbum eter-
ni patris. Quod aũt ſequit᷑: [clamãtis in
deſerto] dupl'r exponitur ſꝫ. s. Tho. ſup
Jo. ¶ Pro hoc ergo ſciẽdũ eſt ꝙ per de-
ſertũ ſm̄ aliquos hic ad literã intelligit᷑
iudea: que erat derelicta a deo. Deſertuꝫ
enĩ ſm̄ Grego. dr̄ quaſi derelictum. Erat
aũt tunc derelicta ꝙ̃tum ad quinq3 nota
bilia q̃ erãt in primo tẽplo: ⁊ deficiebant
M in ſcd̃o: vt dr̄ in Cãbendri hieroſolymi-
tano q̇ apud iudeos eſt liber autenticus.
Primũ eſt ignis cõtinuus in altari holo
cauſtorũ: q̇ etiã ſub diuo [vt dr̄] nõ extin-
guebatur a vẽto vel pluuia. Scd̃m eſt ar
ca teſtamenti. Un̄ hiere. v. In dieb⁹ illis
non dicẽt vltra arca teſtamenti dñi: nec
aſcendet ſup cor nec recordabunt᷑ illius.
Tertiũ eſt vnctio regũ ⁊ põtificũ: q2 pon-
tifices q̇ fuerunt poſt captiuitatẽ babylo
nicã: non fuerunt inſtituti ꝑ vnctionẽ ſa-
crã: ſed frequẽter ꝑ reges vendẽtes ſacer
dotium: ſil'r nec reges. Quartum eſt diui
nitas: que in primo tẽplo. i. ſalomonis di
cebat᷑ ꝓ tanto habitare: q2 ibi a ſacerdo-
te audiebantur diuina reſpõſa: non autẽ
in ſcd̃o. Quĩtũ eſt vrim ⁊ thumi. i. doctri
na ⁊ veritas. Erat aũt ſm̄ Joſephũ q̇daꝫ
fulgor ſubito proſiliẽs de lapidib⁹ ratio-
nalis ⁊ ſuperhumeralis qñ de⁹ accepta-
J bat preces ſummi ſacerdotis. De quo di
cit idẽ Joſephus. iij. li. antiqui ꝙ defecit
per. cc. annos anteꝙ̃ inciperet ſcribere li
brũ illum: quem ſcripſit ad minus ꝑ. xliij.
poſt paſſionẽ dñi. Qd̃ autẽ dr̄ in predicto
libro de arca: videtur dubiũ: q2 magiſter
hiſto. probat cubitum de quo fit mentio
in fabricatiõe arce: nõ eſſe cubitum geo-
metricũ: ſed humanũ ex altari lateranen
ſi: in quo vt dicitur eſt incluſa. Sꝫ tñ pri-
muꝫ videt᷑ verius: q2 tradunt hebrei ꝙ a
K tẽpore captiuitatis babylonice neſcitur
vbi ſit arca illa. Et Hugo cardinalis in
poſtilla ſuper Hier. c. iij. dicit ꝙ iudei re
uerſi de captiuitate babylonica: fecerunt
arcã ſimilẽ ei quã fecerat Moyſes: quaꝫ
loco ei⁹ poſuerũt in tẽplo ſcd̃o: ⁊ nunc eſt
rome. Et idẽ dicunt q̃dã alie poſtille ſine
titulo: in eodẽ paſſu ⁊ idẽ innuit ⁊ conti-
net textus Hiere. bñ intellect⁹. Sil'r etiã
ij. Mach. ij. c. dr̄: ꝙ tpe dicte captiuitatis
Hiere. abſcõdit eã in montem quo mor-
tu⁹ eſt moyſes. Et tñ forte ꝙ illa nõ ſunt
vera: ⁊ forte ꝙ ſic. De hoc tñ tene vt pla-
cet q2 libri Macha. non ſunt de canone
vt ꝑ3 ꝑ Hiero. in ꝓlogo galeato. Quia
tñ eccleſia eos ſuſcepit legendos: vt ipſe
dicit in prologo ſup libros Mach. lꝫ in-
ter apocripha ſcripturaruꝫ cõputant᷑: vt
idẽ innuit in ꝓlogo galeato: videt᷑ ꝙ iſta
L ſint vera. Et lꝫ contra hoc aliqua fiãt ar
gumẽta tñ nullius ſunt momẽti? Quod
ergo dicit magiſter hiſt. neceſſariam nõ
hꝫ rationẽ niſi ad hunc ſenſum: ꝙ rome
eſt arca Moyſi. non quam ipſe fecerit: ſꝫ
q̃dã ſimilis q̃ fuit in templo ſcd̃o: loco il-
lius quã Moyſes fecit: ſicut ⁊ ipſa men-
ſa aurea q̃ erat in ſancta ſanctorum: q̃ lꝫ
nõ eſſet eiuſdẽ quãtitatis cũ arca. tñ mẽ-
ſurabat᷑ cubito eiuſdeꝫ rõnis. Joſephus
autẽ. vij. de bello iudaico. ca. xxvj. in fine
enumerãs ea q̃ in tẽplo reperta ſunt hie
roſoly. ⁊ ad triũphũ veſpaſiani: ⁊ titi ro-
mã deuecta: nominat menſam: ⁊ cãdela-
brũ legẽ iudeorũ. i. vt credo arcum cũ ta-
bulis lapideis ſcriptis humanit⁹. Unde
in fornice triũphi eoruꝫ videntur excisa
marmorea tabella quaſi vna ex duabus
q̃ erant in arca federis: tñ dꝫ dici ꝙ fuit
ſimilis illis ab hominib⁹ ſcripta: vel fuit
tabella cõtinẽs aliq̃d in honorẽ ceſaris
vtriuſq3. Si aũt ibi fuiſſet vera arca moy
ſi aut ibi fuiſſent vere tabelle lapidee ſcri
pte digito dei ⁊ nõ ſimiles illis: nullo pa M
cto Joſephus hoc tacuiſſet. De hac aũt
ſicut recitat Hugo ſuper. ij. Mach. Epi-
phanius ſic ſcribit Hiere. templum euer
tendum prenoſcens arcam teſtamẽti cũ
his que in eadem erant tulit: et precibus

ſuis eam abſorberi fecit in petram: pe-
tram vero digito deſignans dei nomen
impreſſit: ⁊ factũ eſt ſigillũ in ſimilitudi-
nẽ ſculpture que ferro cauat᷑: ⁊ ipſum dei
A nomen nubis operimento ita celatũ eſt
vt ex tunc nec locũ quis cognoſcere q̃at
nec nomen legere vſq3 in hunc diem et
vſq3 in finẽ. Et priſtine figure inſtar illic
ſepe nubes ⁊ ignis fit nocturno tempo-
re eo ꝙ gloria dei ab eius lege non deſi-
gnat. Eſt autẽ petra illa in eremi terra:
inter duos montes in q̇bus iacẽt Moy-
ſes ⁊ Aaron Hec epiphani⁹ cum multis
alijs de arce huius manifeſtatione fiẽda
que vix poſſunt intelligi: q2 videntur ꝓ-
phetice ⁊ allegorice dicta. Idem aũt Hu
go tenet ꝙ tũc manifeſtabitur qñ ꝯuertẽ
tur ad xp̃i fidẽ oẽs iudei. Si autẽ de⁹ ali
quo modo mihi incognito eaꝫ voluit eſ-
ſe Rome. ergo de hoc nihil temere affir-
mo. ſed ex his que recitaui quiſq3 formet
ſibi fidem vt ei placet. Quidam ergo vt
Chry. ſic exponunt: vt ipſe Joan. fuerit q̇
in deſerto clamauerit. i. in iudea vel ad
literam in deſerto iudee. Et tunc ly cla-
mantis ſtat intranſitiue. i. vox clamans:
ſicut dicit᷑: ciuitas vincentie. Alij vero ex
B ponunt vt xp̃s fuerit clamans in deſerto
i. in iudea: ⁊ Joã. fuerit eius vox ⁊ ſic dici
tur vox clamantis in deſerto: ac ſi dicatur
vox xp̃i. Nec huic expoſitioni repugnat
quod ſubdit᷑: [parate viã dñi.] Licet enĩ
xp̃s hoc non clamauerit per ſeipſum cla
mauit. tñ per Joan. vocem ſuam: vel etiã
per ſeipſum: vt aliqui dicunt: hoc predi-
cauit in ſententia: cum dixit penitentiam
agite. Sequit᷑ ergo: [parate viam dñi re-
ctas facite ſemitas eius] Dixit autem. s.
Tho. ſup Joan. ꝙ via ad recipiendum
deum parata et recta eſt via iuſtitie ſcd̃m
illud Eſa. xxvj. Semita iuſti recta eſt.
Tunc autẽ ſemita iuſti recta eſt inquit
qñ homo totus ſubijcit᷑ deo intellectu. ſ.
ꝑ fidem: voluntate ꝑ amorẽ: opatione ꝑ
obediẽtiã. Sed ſm̄ Amb. ⁊ Orig. ꝑ vias
⁊ ſemitas dñi intelligunt᷑ corda. Greg.
Uia dñi ad cor dirigit᷑ cum veritatis ſer
C mo humiliter audit᷑. via dñi ad cor diri-
gitur: cũ ad preceptũ vita ꝑparat᷑. Hec
ille. Et ſi obijciat᷑: q2 dicit᷑ Hiere. x. Scio
dñe ꝙ non eſt hois via eius nec veri vt
dirigat greſſus ſuos. Rñdet Gorram di-
cẽs ꝙ ſolus deus dirigit viã hois ꝑ gra-
tiã: ſed nos dirigimus preparando nos
ad dirigi. i. faciendo qd̃ in nobis eſt vt
adiuuemur a deo. Seq̇tur [ois vallis ad-
implebitur: ⁊ ois mons ⁊ collis humilia-
bit᷑] Scd̃m Gre. in homil. [ꝑ colles ⁊ mõ
tes intelligunt᷑] ſupbi iudei. per valles v̇o
humiles gentiles q̇ ꝑ fidem eleuati ſunt
⁊ plenitudinẽ gratie receperũt. Uel ſcd̃m
Chry. ꝑ mõtes ⁊ colles gñaliter intelligũ D
tur ſuperbi quos xp̃s humiliat: per val-
les humiles quos exaltat. Sequitur [et
erũt praua in directa ⁊ aſpera in vias pla
nas]. ¶ Nota ꝙ erunt / idem eſt ac ſi di-
cat ⁊ conuertent᷑ praua. i. iniuſta corda /
in directa. i. ſcã ⁊ iuſta. ⁊ aſpera. i. men-
tes iracunde in vias planas. i. in manſue
tudinem. Greg. in homil. Praua directa
fiuũt cum malorum corda per iniuſtitiaꝫ
detorta: ad iuſtitie regulã dirigunt᷑. Aſpe
ra aũt in vias planas immutant᷑ / cũ im-
mittes ⁊ iracũde mẽtes / ꝑ infuſionẽ gra-
tie ad lenitatẽ / manſuetudinis redeunt.
Hec ille. Sequitur [⁊ videbit ois caro]. i.
ois homo ſm̄ Chry. vt iudei ⁊ gentiles /
eſt enĩ diſtributio ꝓ generibus ſingulo
rũ ⁊ non ꝓ ſingulis generum [ſalutare]
i. ſaluatorem Jeſum [dei noſtri]. i. dei pa-
tris qui illum miſit in mundum. Uel ſm̄
Greg. in homil. hoc refertur ad diem iu- E
dicij in quo omnes videbunt chriſtum.
¶ Moraliter Joãnes ſignificat eũ i quo
eſt gratia. Iſte exiẽs de deſerto ſue contẽ-
plationis: cũ fuerit inter hoies clamat et
hortatur dirigere corda ad xp̃m ꝑ peni-
tentiam ſuſcipiendam. Unde Matt. xij.
Ex abundantia cordis os loquitur.

Dñica. iiij. Aduentus.

¶ Textus euange. Joan. j. ca.

MIſerunt iudei ab hiero-
ſolymis ſacerdotes et le-
uitas ad Joannem vt in-
terrogarent eũ. Tu quis
es? Et ꝯfeſſus eſt: ⁊ nõ negauit. Et
cõfeſſus eſt: q2 non ſum ego xp̃s. Et
interrogauerũt eũ. Quid ergo: He- F
lias es tu? Et dixit. Non ſum. Pro-
pheta eſt tu? Et rñdit. Nõ. Dixerũt

ergo ei. Quis eſt vt rñſum demus
his qui miſerũt nos? Quid dicis de
teipſo? Ait. Ego vox clamantis in
G deſerto dirigite viam dñi: ſicut di-
xit Eſaias ꝓpheta. Et q̃ miſſi fue-
rant erãt ex phariſeis. Et interro-
gauerunt eũ ꝛ dixerũt ei: Quid er-
go baptizas? Si tu nõ es xp̃s? neq̃
Helias: neq̃ propheta? Rñdit eis
Joã. dicens: Ego baptizo in aqua:
medius aũt veſtrũ ſtetit quem vos
neſcitis. Ipſe eſt q̃ poſt me ventur⁹
eſt: q̃ ante me fact⁹ eſt: cuius ego nõ
ſum dignus vt ſoluã ei⁹ corrigiam
calciamenti. Hec in Bethania fa-
cta ſunt trans Jordanem. vbi erat
Joannes babtizans.

Miſerunt iudei ob hieroſoly-
mis ſacerdotes ꝛ leuitas]
Joã. j. apd̃ iudeos tres opi-
niones de Joãne eſſe vide-
banꝫ. Quidam eñ dicebãt
ipſum eſſe xp̃m ꝓpter ſanctitatẽ ꝛ autho
ritatem baptizandi. Quidã vero ꝙ erat
H Helias ꝓpter habitationem in deſerto
ꝛ aſperitatem in victu ꝛ veſtitu: ꝛ zelum
dei. Aliqui vero ꝙ eſſet vnus magnus
propheta de prioribus reſuſcitatus pro-
pter gratiã ꝓphetandi. ſicut gloſſa vide-
tur innuere. Ideo ad eum nuntios miſe-
runt iudei. vt ſup his ſcirent veritatem:
vel propter aliam cauſam que dicetur:
Continet autẽ preſens euangelium tria
puncta q̃ ſunt legatio: interrogatio: diſce
ptatio. ¶ Quantum ad primum literalr
ſciendum eſt: ꝙ vt dicit magiſter hiſto. et
Orig. tempore quo Joannes baptizabat
erat opinio cõmunis: ꝙ adẽet xp̃s Meſſie
preſens vel ſtatim futurum: ꝛ maxime in
Hieruſalẽ: vbi erat ſtudium legis ꝛ pro-
phetarum. Videbant eñ ſe perdidiſſe re-
gnum cum regnaret ſuper eos herodes
I idumeus hoc aũt erat datum pro ſigno
aduentus meſſie ad iacob. Geñ. xlix. c.
vbi dicitur. Non auferetur ſceptrum de
iuda ꝛ dux de femore eius donec veniat
qui mittendus eſt. Idẽ videbant hebdo
madas que ab angelo fuerant aſſigna-
te. Dañ. ix. poſt quas habebat mori xp̃s:
eſſe cõpletas vel ſtatim cõplendas. Naz
ſcd̃m vnã cõputationẽ fuerunt complete
in natiuitate xp̃i: ſcd̃m aliam vero in paſ
ſione eiuſdem. Ex alia autem parte vidẽ K
tes cõuerſationẽ ꝛ ſanctitatem Joannis
ꝛ authoritatẽ: miſerunt ad eum legatio-
nẽ. Cauſa aũt miſſionis ſm Chryſ. potuit
fuiſſe duplex prima q: crediderunt vel
ſaltem ſuſpicabantur vehementer. Joan
nem eſſe xp̃m. In hanc cauſam conſentit
vt aliquibus videꝫ Orige. qui vult ꝙ iu-
dei cũ reuerentia ꝛ ſimplici corde legatio
nem fecerunt ad illum. Cur vero magis
crediderint Joannem q̃ Jeſum eſſe xp̃z?
eſt dicendũ ſm Chry. ꝙ ex triplici cauſa
fuit. Primo ꝓpter aſperitatẽ habitus: q:
xp̃s habuit veſtes cões: Joannes autem
de pilis camelorum. Scd̃o propter parci
tatem victus: q: Joannes vtebatur locu
ſtis ꝛ melle ſiluestri. ꝛ vitabat conſortia
iniquoꝝ: xp̃s vero viuebat cõmuniter: ꝛ
cum peccatoribus mãducabat. Chriſtus
eñ ſicut dicit. s. Tho. iij. parte. q. xl. fuit
datus in exemplum oim vnde cõmunez
vitã duxit. Tertio propter generis clari-
tatem: q: Joannes fuit filius ſummi pon
tificis: Jeſus autem putabatur filius fabri
ex paupercule mulieris. Alia cauſa ſecũ- L
dum Chryſ. potuit fuiſſe. Nam Joannes
multum deferebat xp̃o: ꝛ multos ad illũ
mittebat. Iudei vero ſuperbi indignabã
tur ſubijci xp̃o. ꝛ potius volebant ſubeſſe
ioãni: ꝓpter ea ab illis dictũ eſt ꝙ poti⁹
credebaꝫ xp̃s q̃ ieſus: ꝛ ideo miſerunt le-
gationem vt allicerent eum ad hoc vt ſe
vellet fateri xp̃m: q̃uis non eſſet. In hãc
cãm videꝫ declinare. Chry. vt ꝛ. s. Tho. ꝛ
aliquid imponũt Quicquid tñ ſit de hoc
certum eſt ꝙ iſta legatio fuit ſolẽniſſima
ꝛ in ea magnam reuerentiam exhibue-
runt ei iudei. Hoc aũt notatur ſecunduz.
s. Tho. ſuper Joannem eſt quatuor. Pri-
ma ex perſona mittentium: q: [miſerunt
iudei] id eſt viri de tribu iuda: que erat tri
bus regia. Secundo ex loco miſſionis: M
quia [ab hieruſalem] que erat ciuitas re-
gia in qua vigebat cultus dei ꝛ ſtudium
diuine legis. Tertio ex pſona eoꝝ quos
miſerunt: q: [ſacerdotes ꝛ leuitas] in qui
bus tam mores q̃ ſcientia legis dicebãt

eminere. Quarto ex modo proponendi
ſuam legationẽ / q: [vt interrogarẽt eum]
tanq̃ parati credere [tu quis es?] Econ-
A trario dicebant chriſto: tu de teipſo teſti
monium perhibes: teſtimonium tuum
non eſt veruz. Hec ex illo. ¶ Moraliter
Joannes ſignificat pſonã fidelem: maxi-
me religioſam. Iſta efficitur in opinione
ſanctitatis per ea que populi vident ab
extra. vnde cum xp̃s eſſet ſanctior Joan
ne in veritate: econtrario erat in ſenten-
tia hominum. Stulti ergo ſunt qui volũt
credi ꝙ ſint boni / ꝛ tamen volunt exem-
pla mala monſtrare. ¶ Quantũ ad ſecũ
dum ſciendũ eſt ꝙ tres interrogationes
iſti fecerunt. Prima iam tacta eſt: nam
dixerunt [tu qui es?] Sed quare fecerunt
iſtas interrogationes / nunq̃d erat igno
tus cum eſſet nobiliſſimus / ꝛ vt dicitur
Luce. j. Factus ſit timor magnus ſuper
oia montana iudee. i. in hieruſalem. tem
pore. ſ. natiuitatis eius. Item ipſi videntur
fuiſſe ab eo baptizati: q: Mar. j. dr. Egre
diebatur ad eum oĩs iudee regio ꝛ hieró
ſolymite vniuerſi / ꝛ baptizabanꝫ ab illo.
B ¶ Ad hoc rñdetꝫ ꝙ ſm Chry. nõ interro-
gant quaſi ignorantes / ſed vt alliciant
eum / vt ſe xp̃m eſſe dicat. Vel dicendum
eſt ꝙ licet cognoſcerẽt perſonam eius tñ
ignorabãt officiuz. Vel ſicut dicit Orig.
q̃uis ſcirent eum filium zacharie: tñ du-
bitabant ſi forte qui expectabaꝫ Helias
apparuiſſe in Joanne: ſicut ꝛ de xp̃o erat
varia opinio quibuſdam dicentibus ꝙ
eſſet helias: alijs vero ꝙ hieremias: aut
vnus ex prophetis. Et intellige ꝙ dubi-
tabãt an eſſet Helias / ſed magis pende-
bant ꝙ eſſet xp̃s / ſi ſimplr intendebant.
Eo eñ tpe erat apud iudeos in authori-
tate dogma illud ꝙ anime a corpore mi-
grarent in corpus / ideoq̃ credebant ani
mã helie in corpore apparuiſſe Joãnis.
ꝛ hoc idem quidam heretici crediderũt
vt referunt Origen. ꝛ. s. Tho. ſed dicunt
Joan. negaſſe ſe eſſe heliã ex ignorãtia.
C Sed cõtra inquit Orig. q: irrationabile:
videꝫ ꝓphetam illuminatũ a ſpũſancto
ꝛ de vnigenito tanta narrantem igno-
raſſe an ſua anima aliquando fuerit in
helia. s. Tho. autẽ videtur ſentire vt pa-
tebit ꝙ ipſi credebant Joannẽ eſſe heliã
in corpore ꝛ anima: ꝙ licet in eius natiui
tate mirati ſint vniuerſi: tamen non eſt
credibile eos ſic crediſſe / quia ꝛ Mar.
xij. habetur ſimile de herode: qui crede-
bat xp̃m eſſe Joannem quem decollaue D
rat / ꝛ tñ diu ante decollationem Joãnis
xp̃s predicauerat ꝛ fuerat not⁹. Et ideo
inquit ex ſimili amẽtia ꝛ craſſitudine / iu
dei querebant a Joanne an ipſe eſſet he-
lias: hec ex illo. Et intellige ꝙ credebãt
ipſum eſſe heliam / ſed cuz aliqua heſita
tione / ꝛ ſuſpitiõe de oppoſito / ideoq̃ di-
uerſa interrogãt. Sequiꝫ [ꝛ cõfeſſus eſt]
ſcz veritatem ſm Aug. ꝛ ſanctum Tho.
[ꝛ non negauit]. ſ. veritatem: q̃uis nega-
uerit ſe xp̃m. Vel qd̃ dicitꝫ [ꝛ nõ negauit]
põt intelligi / q: poſtq̃ vnũ confeſſus eſt
non negauit poſtea illud: ſed firmus ſte
tit in confeſſione. Quid vero ſit cõfeſſus
oſtendiꝫ cum ſubdiꝫ [ꝛ cõfeſſus eſt / q: nõ
ſum ego xp̃s] Licet enim de hoc ſpecia-
ter nõ interrogaſſent: tñ rñdit ad mentẽ
eorum ſiue ſimplr ſiue malitioſe interro- E
garent. Sequiꝫ interrogatio ſecunda [ꝛ
interrogauerũt eum. Quid ergo: helias
eſt tu?] Quod ideo interrogant ſm Au-
gu. ꝛ Chryſo. q: nouerant ꝙ helias pre-
curſurus erat xp̃m Malac. iiij. Ecce ego
mittam vobis heliã prophetã anteq̃ ve-
niat dies dñi. s. autem Tho. dicit eos ſic
interrogare / q: habentes ex ſcripturis
heliam non fuiſſe mortuũ ſed raptuz vi-
uum p turbinẽ in celũ: crediderunt eum
ſubito iter eos apparuiſſe. ꝛ redit in idẽ.
Sed contra / q: erat eis notus vnde diciꝫ
Lu. j. ꝙ mirati ſunt vniuerſi. Ad hoc di-
cit. s. Tho. eodẽ modo quo ſupra dictuz
eſt. Vel ſicut dicunt aliqui: puta Orige.
occaſio interrogationis potuit eſſe: quo
rũdam iudeorũ error qui animam credi
derũt de corpore in corpus trãſferri. Vñ
q: Joannes ſimilis helie in multis vide-
batur dubitauerunt an eſſet helias. Se-
quiꝫ [ꝛ dixit nõ ſum]. ſ. helias. Sz Greg.
hic mouet queſtionez q: dñs requiſitus
a diſcipulis de helie aduentu de quo di
cebatur ꝙ xp̃m deberet precedere: rñdit
dicens Joannes ipſe eſt helias. Math. F
xi. Ad hoc aũt rñdet idem Greg. ꝛ cõiter
alij / ꝛ iſtã queſtionẽ ſoluit angelus. Luc.
i. ipſe inquit precedet ante eum in ſpũ ꝛ

virtute helie. Non ergo fuit helias in ꝑ-
ſona ſed in ſpiritu ⁊ virtute ⁊ ſimilitudine
G vite: vt pꝫ ex dictis. Uterq; enim fuit ere-
mita: ⁊ vterq; cõſequẽter parcus in cibo
⁊ potu: ⁊ vterq; duris veſtibus opertus:
⁊ vterq; virtutis zelator. vnde ille contra
achã: iſte cõtra herodẽ pugnauit ⁊ vter-
q; alicuius officii aduẽtus precurſor. Se-
quitur tertia interrogatio cuꝫ dicit [pro-
pheta es tu?] Pro qua ſciẽdum eſt ꝙ iu-
dei ſicut expectabant heliã: ita expecta-
bãt quẽdã magnũ ꝓphetã: de quo puta-
bãt ꝓphetaſſe moyſen. Exod. xviij. Pro
phetã inq̃t ſuſcitabit vobis dñs de fra-
tribus veſtris. ⁊ tñ iſta ꝓphetia intelligẽ
da eſt de xp̃o. Sicut enĩ dicit Orig. iudei
male ſcripturã intelligẽtes: tres ꝑſonas
excellẽtes expectabãt. ſ. xp̃m: heliã: ⁊ iſtũ
prophetã. Tripliciter ergo põt intelligi
iſta tertia interrogatio. Primo modo in
telligit ſm Orig. de iſto ꝓpheta de quo
dicit. Exo. xviij. Unñ in greco ponit ly ꝓ-
pheta cũ articulo denotante ꝙ ſtat anto
H nomaſice ꝓ illo ꝓpheta excellẽte. Scdm
vero aliquos alios intelligit de heliſeo.
qꝛ vt dicit. ſ. Tho. ad tres perſonas vide-
batur ꝑtinere officiũ baptizãdi: qd ioan
nes exercebat. ſ. ad xp̃m: de quo dicitur
Ezech. xxxvj. effundã ſup vos aquã mũ-
dã ⁊ ad heliã q̃ diuiſit aq̃s iordanis. iiij.
reg. ij. ⁊ ad heliſeuꝫ cuius p̃cepto naamã
ſe lauit in iordane: q̃ etiam heliſeus dicit
excellens ꝓpheta propter mirãda ſigna
que fecit. Tertio intelligit ſcdm Greg. de
propheta in cõmuni. Secundũ ergo pri
mã ⁊ ſecundã acceptionẽ: nulla eſt diffi-
cultas: cũ ioannes r̃ndet. Nõ ſum. ſ. pro-
pheta ille de quo ꝓphetauit moyſes: ne
q; ſum heliſeus. Sꝫ ſm tertiã eſt queſtio:
qꝛ ipſe fuit plus q̃ꝫ propheta. Soluit aũt
a. b. Augu. ⁊ ſ. Tho. qꝛ nõ eſt ioannes ꝓ-
pheta / ſed maior q̃ propheta. Sed cõtra
hoc arguit Nico. de ly. qꝛ minus inclu-
ditur in maiori ſicut quaternari⁹ in qui-
nario. ideo qui eſt plus q̃ꝫ propheta: eſt
etiã propheta. Sed ad hoc ſic dico. Et ſi
eũ maius includat minus nõ tñ eſt mi-
I nus neq; quinarius eſt quaternari⁹. Et
eodẽ modo neq; pl⁹ q̃ꝫ propheta eſt pro
pheta: q̃uis includat virtualiter ꝓphe-
tam: ⁊ hoc ſi ſumamus prophetã ſm ra-
tioneꝫ nominis a ꝓcul fando: ſcilicet qꝛ
predicit futura. nã plus q̃ꝫ propheta non
ſolũ p̃dicit futura / ſed monſtrat p̃ſentia.
Et ſi contra hoc obijciatur / quia ad pro K
phetã ſpectat etiã preſentia occulta dice
re quia talia ſunt ꝓcula cognitione hu-
mana. Dico ꝙ magis diſtant futura / qꝛ
nõ eſt aliqd preſens qd nõ poſſit ab aliq̃
creatura cognoſci. Et ſi arguatur qꝛ ſm
hoc maioris virtutis erit cognoſcere fu-
tura q̃ꝫ preſentia tñ. Dico ꝙ verũ eſt / ſed
cuꝫ hoc ſtat ꝙ ſit minoris dignitatis co-
gnoſcere ⁊ demõſtrare hoc p̃ſens qd eſt
xp̃s q̃ꝫ futura cognoſcere. Maioris inq̃ꝫ
non rationis cognitionis / ſed ratiõe rei
cognite: vel ratiõe officij ad qd talis de-
mõſtrator eligit. Uel aliter dico ad obie
ctionẽ ꝙ futura ſunt magis procul q̃ꝫ pre
ſentia extenſiue qꝛ. ſ. diſtãt cognitione ⁊
euẽtu ſimul: preſentia v̄o occulta cogni-
tione ſolũ. Hec igit ſm rationẽ nois di-
ci poſſunt: ⁊ ſic intelligit ſolutio Aug. di
centis ꝙ plus q̃ꝫ ꝓpheta. ſ. vt ſic. i. vt oſtẽ-
dit preſentia non eſt proprie ⁊ ſtricte pro
pheta. Sed tñ in rei veritate: Joannes L
fuit ꝓpheta: vt patet teſtimonio patris
ei⁹. Luc. j. Quis nõ debeat denominari
proprie propheta: ſed plus q̃ꝫ ꝓpheta. i.
baptiſta vel precurſor ⁊ angelus / qꝛ pro-
pter res denominatur a ſua v̄ltima perfe
ctione ⁊ dignitate: puta ſacerdos a ſacer
dotio: ⁊ nõ a diaconatu. Dato autem ꝙ
plus q̃ꝫ ꝓpheta ſit ꝓpheta: non tñ eſt ꝓ-
pheta tantũ. ⁊ ſic ſoluit Greg. Et ſic intel
ligitur etiaꝫ ſolutio Auguſtini ⁊ ſ. Tho.
qui dicunt ꝙ negauit ſe eſſe prophetam
ſimpliciter. i. p̃ciſe. Sꝫ qꝛ nihil adhuc af-
firmatiue reſpõderat Joannes: ideo fa-
ciunt quartã interrogationẽ qua de nul
lo ſpecialiter interrogant dicẽtes. [Quis
es? vt reſponſum demus his qui miſerũt
nos. quid dicis de teipſo?] ſm Chry. hoc
nõ interrogãt vt poſſint dare reſpõſum
mittentibus: vt dicũt. Nã habita reſpõ-
ſiõe affirmatiua tacuiſſent ⁊ nõ fuiſſent
cõuerſi ad reprehenſiões. Sed tñ beat⁹
Joannes reſpõdit: [ego vox clamãtis in
deſerto:] Iſta patẽt ex dictis in preceden M
ti euangelio. Sed tamẽ adhuc ſciendũ
eſt ſm ſ. Tho. ſup Joan. ꝙ ratio literalis
quare Joannes clamauerit in deſerto:

eſt vt in deſerto manens immunis eſſet
ab oĩ peccato: ⁊ cõſequẽter dignior chri
ſto teſtimoniuꝫ ferret: ⁊ illud ex ſua vita
A eſſet credibili⁹. Myſtica vero eſt vt oſtẽ
datur ꝙ de cetero doctrina dei nõ debe-
ret eſſe tñ in hieruſalẽ: ſꝫ in deſerto gen-
tilitatis. ¶ Clamabat aũt ſm eundẽ pro-
pter quatuor. Primo ad oſtendẽdum ꝙ
xp̃s in ſe ⁊ in Joãne manifeſte loquebat:
qꝛ clamor manifeſtationem importat: in
ꝓphetis autẽ nõ clamauit: qꝛ tenebroſa
aqua in nubibus aeris. i. ſciẽtia in pro-
phetis. Secundo qꝛ iudei erãt diſtãtes.
Tertio: qꝛ erant ſurdi. Quarto / qꝛ cuꝫ in
dignatione loquebant quaſi iraꝫ deme-
ruiſſent. ¶ Moraliter Joãnes qui inter
pretatur gratia dñi ſignificat virum iu-
ſtum: ad quẽ ex hierl'm: ſcꝫ celeſti mittu n
tur nuntij. i. angeli: interrogantes eũ. Tu
quis es? i. inſpirantes euꝫ ad cognitionẽ
ꝓprie fragilitatis ⁊ iniq̃tatis / ⁊ ipſe con
fitetur veritatẽ: quia iuſtus eſt accuſator
ſui. Item interrogãt: ſi eſt Helias: quod
interpretat robuſtus dominator: ſcꝫ paſ-
ſionum ſuaꝝ. Itẽ interrogãt ſi eſt ꝓphe-
B ta. i. preuidens ⁊ precõſyderãs futura in
morte / ⁊ in iudicio / ⁊ reſpõdet. Non q̃ſi
ita eſt / vel q̃ſi eſt quidem / ſed nõ vt debi
tum eſt. ⁊ hec reſpõſio eſt in cogitatione
⁊ in ſacramentali confeſſione. ¶ Quan-
tum ad tertiũ / in tertia ꝑte euãgelij tan-
gitur quedã diſceptatio / qꝛ iſti acriter re
prehendebant Joanneꝫ. ⁊ ille humiliter
ſe excuſabat. Eſt aũt ſciendum ꝙ euange
liſta curauit oſtẽdere ꝙ iſti calumnioſe ⁊
ex inuidia interrogabãt ⁊ amouere a mẽ
tibus noſtris admirationẽ de tam p̃ſum
ptuoſa temeritate iſtorũ dicens: [Et qui
miſſi fuerant erant ex phariſeis.] Quaſi
diceret. Non eſt mirandum de temerita
te eorum: qꝛ erant ex phariſeis: quod in-
terpretatur diuiſis. Erant enim quidam
religioſi diuiſi ab alijs per cultũ exterio
rem quibus vt ait. ſ. Tho. ſua religio au-
ſum prebebat. Et vt idem dicit inter oẽs
alios inſidioſe et calumnioſe hebebant
ad Chriſtũ. Et nota ſm Orig. ꝙ iſti ſunt
C alij: nuntij a predictis / ideo illi tanq̃ꝫ ſa-
cerdotes ⁊ leuite modeſte locuti ſunt ſꝫ
ſm Aug. ⁊ Chryſ. illi ijdem fuerant: qui
ſimul phariſei erant ⁊ ſacerdotes ⁊ leui-
te: quod aperte innuit euãgeliſta qui di-
cit prius: quod miſerunt iudei ſacerdo-
tes ⁊ leuitas / ⁊ deinde dicit ⁊ qui miſſi
fuerant erant ex phariſeis. Sequitur [⁊ D
interrogauerũt eum: q̃d ergo baptizas?
ſi tu nõ eſt chriſtus neq; Helias neq; ꝓ-
pheta.] Ex hoc videtur ꝙ illi met nuntij
fuerũt: qui de helia ⁊ propheta interro-
gauerãt / ⁊ nũc ſm mentẽ Chryſ. aperiũt
dolũ ſuũ qui latuerat / qꝛ cum nõ potuiſ-
ſent illũ blanditijs ſubuertere ad dura ſe
conuertunt Grego. Sanctus quiſq; cum
peruerſa mente requiritur: a bonitatis
ſue ſtudio nõ mutat. Unñ Joannes cõtra
verba inuidie p̃dicamẽta reſpõdet vite.
Hec ille. Unde ſubditur: [Rñdit dicẽs /
ego baptizo in aqua.] quaſi diceret. non
miremini de meo baptiſmate. qꝛ eſt ſolũ
preparatorium ad baptiſmum xp̃i. nam
ego baptizo in aqua. i. ſm ſ. Tho. corpo
ra tantũ / ⁊ non animas lauo qd nõ ſuffi-
cit ad cõpletum baptiſmũ / ſed ille q̃ erit
deus ⁊ homo: lauabit corpus ⁊ ſpirituꝫ.
Unde de xp̃o ſubditur [medius autẽ ve-
ſtrum ſtetit quẽ vos neſcitis.] Hoc autem
exponit primo ſm Chryſ. ſic vt ad cõuer- E
ſationẽ referat. Medius ergo veſtrũ ſte-
tit cõmuniter ꝯuerſando: quẽ vos neſci-
tis. qꝛ neſcitis quis ſit ⁊ vnde ſit / qꝛ deus
eſt ⁊ a deo ⁊ a matre tantũmodo. Secũ-
do exponit ſm Ori. q̃ꝫtũ ad deitatẽ. Nã
dicit Hiere. xxiij. Celũ ⁊ terrã impleo di
cit dñs. Medius ergo. i. in medio veſtrũ
ſtetit ſm deitatẽ eo modo quo aĩa ſtat in
medio ⁊ in omni parte corporis quẽ vos
neſcitis et ſi videatis eius humanitateꝫ.
Tertio modo exponitur ſm eundẽ Ori.
q̃ꝫtum ad efficientiã ſeu influentiã: nam
cor eſt in medio animalis ⁊ ponit aliq̃ñ
pro intellectu: iuxta illud pſ. Dixi inſi-
piens in corde ſuo. licet intellect⁹ nõ ſit
potentia alligata organo qꝛ a corde ſicut
a principali membro procedit vita ⁊ mo
tus et operatio animalis. Chriſtus ergo
cum ſit verbũ ⁊ ſapiẽtia: per effectũ ſuum
eſt in omni intellectu: cũ omne verbum ⁊
omnis ſapiẽtia ſit quedã participatio di
uini v̄bi. Et qꝛ intellectus pro corde po- F
nitur: ſequitur ꝙ ꝑ effectũ ſuuꝫ ſit aliquo
modo medi⁹. i. in corde qd eſt in medio
oim. quem vos o ſugbi phariſei neſcitis

excecati ſupbia ⁊ mala voluntate. Quar
to ſm .ſ. Tho. ⁊ aliquos ſic exponitur/ vt
in hoc arguātur ſacerdotes ⁊ leuite: qui
H ſciebāt xp̄m venturū ꝑ ſcripturas. Me-
dius inquit veſtrū ſtetit. .ſ. in ſcriptura:
quā quotidie legitis quē tñ vos neſcitis
adeo vt nō agnoſcatis ꝓ preſentē quē ſu-
turum putatis. Sequit: [ipſe eſt qui poſt
me venit: q̄ ante me factus eſt.] Hoc aūt
exponit primo ſm Chryſ. Greg. ⁊ Orige.
ſic. [Poſt me venit] naſcēdo: baptizādo:
p̄dicādo. nā tota vita ⁊ cōuerſatio ⁊ pre-
dicatio ⁊ baptizatio Joānis fuit ordina
ta ad ſuſceptionē xp̄i. venit enim vt oēs
crederēt ꝑ illū Jo. j. [qui ante me factus
eſt] dignitate ⁊ ſanctitate q2 me oportet
minui/ illū aūt creſcere. Jo. iij. Uel ſcd̄o
mō pōt exponi referendo ad ipſam pfe-
ctionē xp̄i in quātū erat homo: que fuit ꝑ
gratiā ⁊ virtutes ⁊ ſcientias. Licet enim
Joā. prius fuerit cōceptus ⁊ natus: tñ an
teq̄ Joānes naſceret xp̄s fuit factus per
fect9 homo ⁊ multo excellēti9 q̄ aliquo
H tempore fuerit Joānes. Unde ſubditur
[Cuius nō ſum dignus vt ſoluā corrigiā
calciamēti eius.] qd̄ allegorice dictū eſt.
Hoc enī ſm Chry. voluit dicere: ꝙ nō eſ-
ſet dignus eſſe miniſter eius. ſm Grego.
vero voluit dicere ꝙ nō erat dign9 vſur
pare ſibi nomē xp̄i: q̄ eſt ſpōſus eccleſie.
Nā ſm morē legis moſaice. vt p3 Deu.
xxv. cū q̄s relicta vxore ſine ſemine mo
riebatur: ꝓpinquior ei accipiebat vxorē
eius/ ⁊ ſuſcitabat ei ſemē. ꝙ ſi ꝓpinquiſ-
ſimus hoc facere renuebat: ille qui ſcd̄o
loco erat accipiebat eā. ita tñ ꝙ pri9 ſol-
uebat calciamentū de pede prioris. Uel
aliter ſm eūdē q2 per calciamēta que ex
mortuorū aīaliū pellibus fiūt humanitas
noſtra mortalis deſignat: ꝑ pedes vō di
uinitas. Soluere igitur corrigiā calcia-
menti eſt enucleare myſteriū incarnatio
nis. qd̄ nullus ſufficit. Licet autē iſti duo
ſenſus Gregorij videātur ſpirituales: ta-
mē credo ꝙ ſint literales: maxime prim9
Ad certitudinē autē huius rei ſubiungit
I locus cū dr̄ [Hec in bethania facta ſunt
trans iordanem vbi erat Joannes bapti
zans.] in media. .ſ. multitudine: vt dicit
Chry. Et ſm eūdē exemplaria emendata
nō habēt bethania/ q2 eſt in mōte oliue-
ti: ſed habēt bethabora: q̄ eſt villa trans.
iordanē. ⁊ idē tenet Orig. Uerū tñ pōt di
ci vt dicit .ſ. Tho. ſuper Joā. ꝙ cum libri K
tam greci q̄ latini nō bethabora/ ſed be-
thania dicat duplex eſt bethania. vna in
mōte oliueti: alia trās Jordanē. S3 hec
proprie non bethania ſed bethabora dr̄
ſm Orig. ⁊ Chry. vt dictū eſt. ¶ Moralr
Joānes qui preparat viā xp̄o ad corbu-
manū ſignificat predicatorē. Debet ergo
p̄dicator eſſe vox perfecta. Eſt aūt perfe
cta vox ſm Iſi. ſi eſt alta: ſuauis/ ⁊ clara.
debet ergo predicatio ꝓpter celeſtia eſſe
feruēs ⁊ nō obſcurata ſcādalis vel igno-
rantia. Debet ēt clamare ⁊ dirigere ſicut
Joannes. Quō autē eſt an xp̄s incederet
calciatus vel diſcalciat9? Uidet enī ꝙ di-
ſcalciatus incederet aliquib9: quibuſdā
vero videt oppoſitū ⁊ magna eſt concer
tatio de hoc inter Nic. de ly. ⁊ paulū bur
gēſ. Mar. j. Sed veritas eſt id qd̄ Aug.
dicit in li. de verbis dñi: vbi ait. De his
calciamētis quib9 calciati ſumus cōfor-
tat me dñs Jeſus q2 niſi calciat9 fuiſſet: L
de eo Joānes nō dixiſſet. Cuius nō ſum
dign9 corrigiā calciamēti ſoluere. Sur-
repat ergo hūana p̄ſumptio dicēs: ego
euangeliū ſeruo q2 nudo pede ambulo.
Hec ille. Qd̄ vero dr̄ Matt. x. ꝙ xp̄s p̄ce
pit aplis ne portarēt calciamēta: intelli-
gitur ſm .ſ. Tho. ſup Mat. ⁊ Aug. de cō.
euāg. ne portarēt calciamēta alia ab his
quib9 actu erāt calciati. Un̄ ⁊ ſm Mar.
cap. vj. erāt calciati ſandalijs: q̄ vt dicit .ſ.
Tho. ſup Mat. erāt calciamēta pauperū.
¶ Pro his aduerte ꝙ illa vba q̄ ibi po-
nunt .ſ. Matt. x. vbi vrtualiter dr̄. Nolite
poſſidere aurū neq3 argentū: neq3 pecu-
niā in zonis veſtris: nō perā in via. neq3
duas tunicas. i. veſtes duplices. vt expo-
nit .ſ. Tho. ſuper Matt. neq3 calciamēta:
neq3 vergā. dignus eſt enī operari9 mer
cede ſua. Jſta inq̄ vba dupliciter expo-
nunt. Primo ſm Hiero. ⁊ Chryſ. qui di-
cunt ꝙ iſta fuerūt aplis tradita ꝑ modū
p̄cepti: ſolū pro eo tpe quo p̄dicabant iu-
deis qui p̄dicatorib9 prouidere cōſueue
rant. i. vſq3 ad xp̄i paſſionē. Et huic cōſo M
nat dictum xp̄i tpe ſue mortis: qd̄ hr̄ Lu.
xxij. Quando miſi vos inquit ſine ſaccu-
lo. i. burſa/ ⁊ pera/ ⁊ calciamētis: nūquid

aliquid defuit vobis? Ait illi dixerūt: Ni
hil. Dixit ergo eis. S3 nūc q̄ habet ſaccu
lū tollat ſimiliter ⁊ perā. ⁊ hoc ideo q2 ex
tūc habebāt gētib9 p̄dicare. Augu. vō ex
A ponit vt in iſtis vbis nihil fuerit p̄ceptū
aplis neq3 ꝯſultū ſ3 fuerit eis data licen-
tia. ꝯſequēter [vt dicit] melius faciebāt q̄
iſta nō accipiendi ſumpt9 ab his quib9 p̄
dicabāt ⁊ ſuabāt q̄ ſuātes. Un̄ ⁊ paul9
lucrabat manibus ſuis ne acciperet ab
alijs. Sciendum eſt etiā ꝙ Marc. vj. di-
citur ꝙ apoſtoli deberent portare virgā
qd̄ hic. Mat. negat. ſed vt dicit Aug. vn9
metaphorice: ⁊ alius ad literā ſumit vir-
gā. Mat. ergo vt quidā dicūt ꝑ virgā in-
telligit ſubſidiū temporaliū. Mar. vō ad
lr̄am accepit: q2 iudeorū doctores vgā in
ſignū doctrine ferre conſueuerūt. Amen.

In vigilia natiuitatis domini.

Textus euange. Matt. j. cap̄.

CUm eſſet deſponſata ma
ter Jeſu Maria Joſeph
anteq̄ cōuenirēt inuēta
eſt in vtero habēs de ſpi
ritu ſctō. Joſeph aūt vir
ei9 cū eſſet iuſt9 ⁊ nollet eā traduce-
re voluit occulte dimittere eā. Hec
aūt eo cogitāte: ecce angel9 dñi in
B ſomnis apparuit ei dicēs. Joſeph
fili dauid noli timere accipere ma-
riam cōiugem tuam. Quod enim i
ea natū eſt: de ſpiritu ſancto eſt. Pa
riet autem filium ⁊ vocabis nomen
eius ieſum. Jpſe enī ſaluum faciet
populum ſuum a peccatis eorum.

CUm eſſet deſponſata mater
Jeſu] Matt. j. Jn p̄ſenti euan-
gel. tanguntur tria pūcta: que
ſunt. Cōceptio: fluctuatio: re-
uelatio. ¶ Quantum ad pri-
mū ſciēdū eſt literaliter ꝙ ſm doctrinā.
.ſ. Tho. iij. part. q. xxix. art. ij. beata virgo
quādo cōcepit xp̄m erat deſpōſata ⁊ etiā
C domi habita q2 ſcz iam adduxerat eam
Joſeph ad domū ſuā. Aliter enī non fuiſ
ſet ſufficienter prouiſum fame eius. .ſ. ſi
nō fuiſſet tpe ſui ꝯceptus in domo ſpōſi
q2 ſm Chry. dedecus eſt puelle etiam de-
ſponſate in domo paterna concipere. S3
hic eſt duplex dubitatio. Prima quare
Chriſt9 voluit deſponſata naſci? Ad h c
reſpondetur. vt .ſ. feria quarta poſt te-
tiā dñicā. Scd̄a quare ſi erat iā in domo
ſpōſi non ꝯuenerat carnaliter. ad hoc dr̄ D
ꝙ mos fuit apud iudeos habere deſpon
ſatas ꝑ aliquot dies in domo ſponſi ac ſi
carnalē copulā. Jn his aūt diebus orōni
bus vacabāt: implorādo miſericordiam
dñi vt p3 Thob. viij. Res ergo ita acta
eſt. Maria enī voluit virginitatē deo. ſi ei
placeret: deinde ꝯmittēs ſe diuine diſpoſi
tiōi nupſit ⁊ ꝯſenſit in copulā ꝯiugalē ex
plicite: q̄ ꝯſiſtit in vinculo animorū ⁊ non
corporū. glo. inſti. de pa. po. § j. Jn carna-
lem aūt implicite ſi deo placeret. Un̄ fuit
ibi verū m̄rimoniū. vt p3 ꝑ .ſ. Tho. vbi
ſ. Deinde fuit ꝑ aliquos dies ī domo ſpōſi
in illis dieb9 an̄ carnalē copulā Joſeph
cognouit votū Marie: vt credit de vgini E
tate ſuāda ⁊ abſolute tunc vterq3 vouit.
Jpſe enī Joſeph tunc erat vgo: q2 nunq̄
credēdū eſt xp̄m matrē ꝯmēdare voluiſſe
niſi virgini. Deinde angel9 apparuit vgi
ni ⁊ cōcepit. Poſt cōceptū vō virgo fuit
cū Helizabeth. trib9 mēſib9 id̄ cū rediit
apparuit grauida. Dr̄ ergo [cū eſſet deſpō-
ſata] iam ⁊ ad domū ſpōſi adducta [mr̄
Jeſu]. i. ſaluatoris. [maria] que dr̄ ſtella
maris [Joſeph] q̄ fuit faber lignarius. Et
in hoc ſignificatur ſ3 Chry. ꝙ xp̄s ꝑ lignū
crucis ſaluaret mūdū [an̄q̄ ꝯuenirēt] car
nalr ſ3 Chry. q̄uis ꝯueniſſent in vna do
mo [inuēta eſt] .ſ. ab ipō Joſeph ſ3 Hier.
[in vtero hn̄s] i. grauida [de ſpū ſctō]. i.
vtute ſpūſſcti ſm Chry. Qui ſpūſſctūs in
cōceptiōe ſuppleuit locū maris. ¶ Pro
hoc nota ex doctrina .ſ. Th. iij. p. qō. xxxj.
ꝙ in femina triplex eſt ſanguis ſupflu9 in
individuo. ¶ Prim9 eſt ſanguis q̄ iā trāſi
uit in ſemen. Jſte eſt impfect9 in gn̄e ſe-
minū. vt dr̄ in lib. de gn̄atione aīalium.
Un̄ ad gn̄ationē nō reqrit nec de tali cō
cepit virgo. q2 iſte nō deducit ad matricē
ꝑ reſolutionē: niſi interueniēte concupi F
ſcentia. ¶ Alius eſt ſanguis mēſtru9 qui
eſt quoddā nature purgamētū ⁊ ꝑ ſingu
los mēſes emittit. Eſt aūt terti9 ſanguis
valde digeſt9. q̄ nō trāſiuit i ſemē: ⁊ tñ eſt
purgat9 ꝑ expulſionē mēſtrui. Jſtū natu-
ra p̄pat gn̄atiōi: ⁊ ex iſto ꝯcepit vgo ſpi-

ritufctō deducēte illū ad matricē:ſicut
in alijs deducitur p ſemen matris. ¶ Et
nota q tota trinitatis fecit iſtū effectū:
qꝛ indiuiſa ſunt opa trinitatis ad extra.
ſꝫ regulā Theologoꝝ. ſꝫ tñ attribuit ſpū
ſācto ſm .ſ. Tho. vbi. ſ. q. xxxij. Nā iſtaꝫ
incarnationē fecit deus ex bonitate: et
G natura humana eſt aſſumpta ex gratia.
ꝛ ad hoc facta eſt aſſumptio vt ille hō eſ
ſet ſanctus. ¶ Manifeſtū eſt aūt q boni
tas ꝛ grās attribuuntur ſpirituiſancto ꝛ
ſanctificatio ſit p ſpiritūſanctū. ¶ Item
nota q iſta ꝑpoſitio: de: importat efficiē
tiam ꝛ cōſubſtantialitatem ꝛ vtrūq cō
uenit ſpūiſctō reſpectu xpi ꝯſubſtātiali
tas qdē rōne pſone efficiētia vō ratione
nature aſſūpte: vt pꝫ vbi. ſ. Augu. tñ di
cit: q qñ vna diuina pſona nominat. ſ.
in reb9 ad extra de qbus loquit: tota tri
nitas intelligit. Uñ eſſe cōceptū de ſpū
ſancto. eſt eſſe ꝯceptū virtute dei. ¶ Eſt
aūt ſciendū q ſicut dicit beatus Hiero.
Heluidius hereticus q exiſtimauit bea
tā Mariā poſt xpꝫ mltos filios habuiſ
H ſe hūc ſumit argumentū: ſic arguēs. Si
maria ꝛ Joſeph nunq ꝯueniſſent euan
geliſta nō dixiſſet anteq cōueniret. Ad
hoc reſpōdet beatus Hiero. p diſtinctio
nē. Nā iſta dictio anteq importat ordi
nē ad futurum dupliciter. Uno mō rea
liter. vt ſi dico. Heri āteq veniret veſpe
ra pceſſit meridies. Sēſus ē eñi: q ꝑus
venit meridies: deinde veſpera. ¶ Alio
mō ſm rōnem vel intentionē: vt ſi dico
anteq rome pranderē in portu nauiga
ui ad africam. Nō eñ eſt ſenſus q poſt
nauigationē ad africam ſim pranſus Ro
me in portu: ſꝫ ſenſus eſt q intendebam
prādere ꝛ poccupatus ſum a vētis: ꝛ nō
prāſus nauigaui. Remigi9 aūt exponit:
anteq ꝯueniret ad ſolennez celebratio
nē nuptiarū ꝛ non anteq conuenirent
carnaliter. ꝛ ſic ceſſat obiectio.
¶ Moraliter iſtruimur q ſi abſtinent a
voluptatib9 corpalib9 ſicut iſta ſponſa
I q in domo mariti ſe ꝯtinebat/ꝯcipiūt de
ſpūſctō qꝛ pcipiūt in mēte delectationē
ſpūalem. ꝑs. Renuit ꝯſolari aīa mea .ſ.
ſenſualiter: ꝛ ſequitur memor fuit dei et
delectatus ſuꝫ. ¶ Quātū ad ſcdm dicit
[Joſeph aūt vir ei9 cū eſſet iuſt9 ꝛ nollet
eā traducere]. i. ꝑpalare ſꝫ gl. vel duce
re in ꝯiugiū ſꝫ Orig. [voluit occulte di
mittere eā.] ¶ Pro quo ſciēdū ē: q poſt
q maria regreſſa ē ab helizabeth poſt
tres mēſes: ioſeph vidēs eā turgido ven K
tre habuit argumēta iſolubilia ex vtra
q pte vt ita dicam. Ex vna eñ pte vide
bat vētrē ꝛ ſciebat ſe nō eſſe in cā: et q
ſpōſa fuerat abſens tāto tpe/ex alia vō
nouerat volūtatē vginis cū qua voue
rat vginitatez et ſm Chry. exiſtimabat
impoſſibile mariaꝫ cecidiſſe. Circa hoc
ergo ē triplex opinio. Quidā eñ vt Am
bro. ꝛ Aug. dicūt. q declinauit ad illam
ptē qua ſuſpicabat q Maria adulteraſ
ſet. ꝛ huic opinioni. s. Tho. i. iij. p. iij. q.
xxix. ar. ij. ad tertiū vr fauere. Sꝫ ꝯ hoc
ſtatim orit dubitatio. Si eñ ſuſpicabat
q eēt adultera: q̄uo erat iuſtus ſi nole
bat eā traducere. i. ꝑpalare ad hoc ſol
uit primo Chry. di. q euangeliſta nomi
nat eū iuſtū a iuſtitia legali vel gñali: q
dꝛ de omi vtute ita q iō dict9 eſt iuſtus L
qꝛ pius. nō aūt dict9 eſt iuſt9 a iuſtitia q
eſt virt9 cardinalis ꝛ ſpūalis. Scdo ſol
uit Aug. q iſtud pctm̄ erat occultum: ita
q ipſe ſol9 de hoc poterat aduertere: iō
nō erat publice denūtiāduꝫ. Tertio ſol
uit Raba. q iuſtus fuit i hoc q nolebat
ei cohabitare. ſꝫ pi9 in hoc q noluit eaꝫ
traducere. Quidā vō vt Orige. ꝛ Remi.
dicūt q declinauit ad aliaꝫ ptē: qꝛ sciēs
xpm de vgine naſciturū: ꝛ q maria eſſet
de ſemine dauid ꝛ tante ſctitatis credit
q eſſet iſta. iō indignū ſe reputauit ei9
cohabitatiōe vñ nolebat eaꝫ traducere
i. ad ſe ducere in ꝯiugē: ſꝫ volebat eaꝫ re
pudiare. Et huic opinioi. s. Tho: fauet
i. iiij. di. xxx. q. ij. ar. ij. ad vltimū. Quidaꝫ
vō dicūt q erat pplexus ꝛ hui9 ſuie vi
det eē Hiero. q ait. Hoc teſtimoniū ma M
ximū ex q ioſeph ſciēs ei9 caſtitatē ꝛ ad
mirās qd euenerat: celat ſilētio: cui9 my
ſteriū neſciebat. Hec ille. Mihi appet q
ſcdaꝫ opinionē deſtruat angel9 q volēs
ſuadere ioſeph ne timeret accipere eaꝫ
dicit q ꝯceperat de ſpūſctō. Hoc eñ fuiſ
ſet magis eū terrere ſi rōne ſanctitatis
eā deſerere volebat. Sꝫ nec eſt rōnabi
le q abſolute ꝛ certitudinaliter iudica
uerit eā eſſe adulterā cū ſciret vnā vgi

nē paritur am vt dicit Hie. ꝛ veriſilr poſ
ſet dubitare de iſta. Relinquit ergo ter
tia opinio vt vā. Et ſic ex humilitate no
lebat cohabitare tante ſanctitati ex vna
pte. vt di. s. Tho. in. iiij. ꝛ ex pietate nole
bat eā traducere. i. publice diffamare vt
idē dicit in. iij. par. Aug. aūt iuſſit eū non
A timere: ꝯ illā humilitatē: ꝛ dicit cōceptionē
fuiſſe ſanctā: ꝯ ſuſpitionē. Sꝫ quare vgo
fluctuāti ſecretum dei nō reuelauit? Rñ
det. b. Uin. q neſciebat ſi placeret deo et
firmiter credebat q deus hoc reuelaret
cū eēt oportunū: ſicut ꝛ fecit. Eſt aūt hoc
vnū euidēs ſignū q alicui9 reuelatiōes
a deo ſint: q eas non manifeſtat etiā vbi
videt oportunū: qꝛ ſunt cum humilitate.
¶ Moralr inſtruimur q qñ qs eſt pple
xus ſup alicui9 delicto: poti9 ad miam q
ad iuſtitiam declinādū eſt. Cum eñ ſunt
ptiū iura obſcura: reo fauēdū eſt potius
q actori extra de reg. iur. li. vj. Et primū
debem9 deū imitari q in pñti vita eſt ad
miam pnior. q ad iuſtitiā. ¶ Quātū ad
tertiū ſciēdū eſt q ſicut dicit Remigius.
B Si Joſeph cōſiliū ſuū pfeciſſet: oino bea
ta virgo fuiſſet aliquo mō infamata iō q
de9 ſtatim mutauit ei9 ꝯſiliū. Uñ dꝛ [Hec
aūt eo cogitāte] gl. i quo notat anim9 ſa
piētis q nil timere vult incipere. Hec illa
Chry. in homil. Notat et māſuetudo io
ſeph: qꝛ nulli enarrauit ſuā ſuſpitionem
neq ei q ſuſpecta erat: ſꝫ in ſe cogitabat
Hec ille. Sequit [ecce angel9 apparuit i
ſomnis ioſeph dicēs] tūc eñ aīa qetatis
ſenſib9 aptiorē ad pcipienda diuina. Et
in ſummo qdē nō habet vſus rōnis qtū
ad iudicare: eo q iudicium fiat per reſo
lutionē ad prima principia cognitiōis. i.
ad ſenſus qui tūc ligant oēs aūt qdā/ha
bet tñ tūc qtū ad pcipe. ¶ Eſt aūt notā
dū ſꝫ Chry. q angel9 nō apparuit ei ma
nifeſte: qꝛ erat valde fidelis. Paſtoribus
autem apparuit manifeſte quia indige
bant tanq rudes/ſicut ꝛ zacharias pro
C pter incredulitatē. ꝛ. b. virgo propter ea
q prima erat q de ſomnis rebus inſtrue
batur ꝛ iterum quia erat vera mater/nō
aūt Joſeph ver9 pater. ¶ Eſt aūt notan
dū pro dicto Chryſ. q ſm btm Diony. ad
diuinā puidētiā ptinet rerū naturā non
deſtruere ſꝫ ſaluare. Igitur deus vult na
turales ſuas opationes ꝛ ſuos effect9 ha
bere/nec pter illas aliquid facit ſine ne
ceſſitate/ꝛ vbi ille deficiūt/ipſe ſupplet/
qꝛ nec abūdat in ſupfluis/nec deficit in
neceſſarijs ſicut nec natura quā ipſe inſti
tuit. Nunq igit deus facit miracula. vbi D
vel qñ naturales cauſe producere ꝛ effi
cere poſſunt. aliq vbi qñ ꝛ quō de9 vult
illa pduci: ſed letat intueri creaturas fa
cientes ſuos effect9: ſicut nec prudēs rex
ſe intromittat de officijs ſubditoꝝ. niſi
vbi illi deficiūt. Silr etiā deus nō admo
net aliquez ſpālr vbi ſufficiūt ſcriptura
rū ꝛ ſctōꝝ monitiōes. neq oſidit viſionē
in ſomnis vbi ſufficit iſpiratio cordis: ne
q oſidit viſionē corporalē ꝛ ſenſibilē vbi
ſufficit imaginaria ꝛ i ſomnis: vt in ppo
ſito: nec facit duas vbi ſufficit vna. ſm il
lud Job. xxxiij. Semel loquit de9 et ſcdo
idipm nō repetit. ¶ Eſt etiā notandū q
ſicut credere faciliter ſomnijs leue eſt et
picloſuꝫ. ita ēt nimis tarde credere vbi
ꝯcurrūt ſigna bona de qb9 ſcti loquunt.
ꝛ de qb9 forte dicet in qōnib9 vr infide
litatis. vñ Chry. ꝯmēdat ioſeph: q credi
derit angelo apparēti i ſomnis: ꝛ zacha E
rias fuit punitus: qꝛ nō credidit angelo
apparēti tpe ſacrificij q ſignū erat bone
apparitionis. In hac tñ re gñalem regu
lā oib9 ſufficiētem dare credo impoſſibi
le: niſi q ſe qſq ſpūalis pris ꝯſilio humi
liter ꝯmittat. [Joſeph fili Dauid] iō Da
uid cōmemorat ſm Chryſ. qꝛ de xpo loq
volebat q promiſſus fuerat dauid. [Noli
timere accipere]. i. int9 retinere ſꝫ Chry.
qꝛ iā mēte dimiſſa erat. Uel ſm Rab. no
li timere accipe ad aſſiduā cohabitatio
nē [mariā coniugem tuā] ſm Amb. Ma
ria dicitur coniunx celebratione nuptia
rum: non corporum copulatione.
¶ Et nota ſm Chry. ſuper Mat. q tripli
ci cā angel9 appuit Joſeph. Primo ne in
iuſtus peccaret. Scdo ppt honorē marie.
Tertio vt diligētius ſe cuſtodiret ab illa F
q pri9. Apparuit tñ poſt ꝯceptionē virgi
nis nō añ: ſm eūdē: ne ioſeph dubitaret
ſicut ꝛ zacharias cū mai9 ſit vginē ꝯcipe
q ſterilē. [Qd eñ in ea natū eſt.] Nō di
cit de ea. qꝛ loquit de natiuitate in vtero
nō ex vtero [de ſpūſctō eſt]. Nā ſicut di
cit. s. Tho. ſup Mat. in ſemine maris eſt

ꝫti9 formatiua q̄ eſt in ſpiritib9: ⁊ deducit
materiā ad matricē ⁊ eā ibi fouet: ⁊ cor-
pulētā ſubſtantia. Spūſſctūs ergo tenuit
vicē ſeminis quo ad primū non aūt quo
ad ſcōm. Sꝫ quare nō dr̄ ſpūſſanctus pr̄
xpi? Rn̄det Aug. ꝙ etiā de hoīe aliq̄d na
G ſcit̄ qđ tn̄ nō ē hoīs fili9 vt vmis: ⁊ capil-
lus. Et intēdit Aug. ꝙ opꝫ filiū eſſe eiuſ-
dē nature cū pr̄e. Xp̄s ergo vt dicit. ſ. Th.
vbi. ſ. nō eſt fili9 ſpūſſcti q̄ ad naturā hu
manā cū nō ſit eiuſdē nature cum eo: nec
quo ad diuinā: q2 nihil accepit fili9 a ſpū
ſctō: ſꝫ bn̄ ecōuerſo. Sꝫ. iij. p. q. xxxij. aſſi-
gnat aliā rōnē. ſ. Th. d hoc dicēs. Qđ ali-
q̄d dr̄ de aliq̄ ſm ꝓpriā ⁊ pfectā rōnē nō
dꝫ dici ſꝫ ipfectā: ſicut q2 ſocrates eſt ꝑ-
pue hō nō dr̄ hō eo mō quo imago hoīs
dr̄ hō: etiaꝫ ſi ipē alteri hoī aſſimilet̄. Qr
ergo xp̄s ē fili9 dei vere ⁊ pfecte ⁊ ꝓprie
ꝑ eternā gn̄ationē nō dꝫ dici fili9 dei ſm
creationē vl' iuſtificationē i natura hūa-
na. Ideo ſoli9 eterni pr̄is eſt fili9. nō aūt
ſpūſſcti vel totius trinitatis. [pariet autē
filiū ⁊ vocabis:] ſꝫ Rab. nō dicit ipones
ſed vocabis: q2 impoſitū eſt hoc nomē a
deo [nomē ei9 ieſum] ſaluatoreꝫ. Nā ſm
Hier. ieſus hebreo ſermone ſaluator dr̄.
H vn̄ ſubdit̄ [ipē em̄ ſaluū faciet ppl'm ſuū]
i. populum ſanguine ſuo ſctificatū. ſ. xp̄ia
num: nō aūt ſuū. i. iudaicū: q̄ cōſueuerat
eſſe popul9 dn̄i. Nā dr̄ Daniel. ix. c. Nō
erit ei9 ppl's q̄ eū negatur9 ē [a pctis eoꝝ]
Ergo iſta ſal9 ſpūalis eſt: nec vnq̄ hacte
nus fuit talis ſaluator: ⁊ cōſequēter illud
nomē fuit nouū quātū ad ſignificatum.
⁋ Moral'r docemur ꝙ cū iuſt9 hō bono
fine mouet̄ ſi nō ſit p̄ceps ſꝫ deliberet ſe-
cum an bn̄ vel male faciat: nō deeſt ei di
uinum cōſilium quo retrahatur a malo.

In nocte natiuitatis dn̄i.

Textus euange. Luc. ca. ij.

Exijt edictū a ceſare augu
ſto vt deſcriberet̄ vniuer-
ſus orbis. Hec deſcriptio
I p̄ma facta eſt a p̄ſide ſyrie
cyrino. Et ibāt oēs vt ꝓfiterēt̄ ſin-
guli in ſuā ciuitatē. Aſcēdit aūt et
ioſeph a galilea ad ciuitatē nazar-
reth in iudeā ciuitatē dauid q̄ vo-
cat̄ bethleē: eo ꝙ eēt de domo ⁊ fa-
milia dauid: vt profiteret̄ cū maria
deſpōſata ſibi vxore p̄gnāte. Factū
eſt aūt cū eſſent ibi īpleti: ſunt dies
vt pareret. Et pepit filiū ſuū p̄mo-
genitū. Et pānis eū inuoluit: et re-
clinauit eū i p̄ſepio: q2 nō erat ei lo K
cus in diuerſorio. Et paſtores erāt
in regione eadē vigilantes ⁊ cuſto
diētes vigilias noctis ſupra gregē
ſuū. Et ecce angel9 dn̄i ſtetit iuxta
illos. ⁊ claritas dei circunfulſit il-
los. Et timuerūt timore magno. Et
dixit illis āgel9. Nolite timere. Ec-
ce em̄ euāgelizo vobis gaudiū ma
gnū qđ erit oī pplo: q2 nat9 eſt vo-
bis hodie ſaluator q̄ eſt xp̄s dn̄s in
ciuitate Dauid. Et hoc vobis ſi-
gnuꝫ. Inuenietis infantē pānis in
uolutū ⁊ poſitū i p̄ſepio. Et ſubito
facta eſt cuꝫ āgelo multitudo mili-
tie celeſtis laudātiū deū ⁊ dicētiū.
Gloria in altiſſimis deo: ⁊ in terra
pax hominibus bone voluntatis. L

Exijt edictū a ceſare auguſto]
Lu. ij. In p̄nti euangelio tan
guntur tria pūcta q̄ ſunt de-
ſcriptio: ꝓfeſſio: reuelatio.
⁋ Quātū ad primū l'ral'r añ-
q̄ veniam9 ad tex. ſciēdū eſt ꝙ ſꝫ chroni
cas ⁊ ſctōs: dn̄s ieſ9 nat9 ē ſub īꝑio augu
ſti ſub q̄ tāta fuit pax. xij. an. circa tp̄s na-
tiuitatis xp̄i. ſ. añ ⁊ poſt ꝙ ad l'ram vide-
bat̄ īpletū illud Eſa. ij. Cōflabūt gladios
ſuos in vomeres. Et i hac pace fecit edi-
ctū Auguſt9 vt orbis deſcriberet̄: mittēs
ꝑ vniuerſas regiones p̄poſitos gn̄ale ꝓ-
mulgās edictū: vt ciuitatū p̄ſides ad ſuā
p̄ntiā oēs ꝑtinētes ad ciuitates cōuoca-
rēt de caſtellis ⁊ villis ⁊ ꝙ quilibet ꝓ ca-
pite ſuo. i. ꝓ inſcriptiōe capitis ſui offer- M
ret argēteū numū p̄tij. x. numoꝝ vſualiū
⁊ romano īꝑio ꝓfiteret̄ et ore ſe eē ſubie-
ctū. Uoluit em̄ Auguſt9 ſcire numerū ꝓ-
uinciarū in orbe: ⁊ ciuitatū in ꝓuincijs: ⁊
capitū in ciuitatib9: vt. ſ. tributa honeſta
⁊ congrua imponerent̄: ſm aliquos: vel
forte humana curioſitate aut leuitate du
ctus. Huius autem ſubiectionis et hib-

tio dicta ē ꝓfeſſio q2 ſe ſubdictos profite
bant̄ hoīes imperio romano. Dicta ē et
deſcriptio: q2 ꝓfitentiū noīa ſcribebant̄.
Uoluit āt dn̄s naſci tp̄e talis pacis. Pri-
mo vt oñderet ſe pacē inter deuꝫ ⁊ hoīes
facturū. Scđo vt oñderet ſe pacē dilige-
A re. Tertio vt diſcipuli liberi9 poſſent per
orbē ad p̄dicandū diſcurrere. Lꝫ em̄ tp̄e
p̄dicationis eoꝝ nō eſſet tāta pax āplius
in flore: tn̄ remanebāt veſtigia eius. Iſta
ergo tāgit euāgeliſta breuiter. d. [Exijt
edictū]. i. ꝯſtitutio ſeu decretum [a ceſare
Auguſto] ceſar fuit prim9 roman9 imꝑa
tor a quo oēs romani imperatores ceſa
res ſunt appellati: ſicut quilibet rex egy-
pti Pharao. Auguſt9 aūt fuit Octauia-
nus ſic dict9 ſcđm Bed. ⁊ multos ab au
gēdo rēpublicā: vel forte veri9 ſm alios
ab augurio ſeu q̄dā diuinationis ſpecie
q̄ ꝑ volucrū guſtū antiq̄ diuinabāt: q̄ di-
cebat̄ auguſt9: q̄ſi auiū guſtus. Proijcie-
bāt em̄ auib9 eſcā cōtēplātes q̄d ⁊ qual'r
guſtarēt. [vt deſcriberet̄ vniuerſus orbis]
ſm gl. interlinearē inuenit̄ alius textus
B talis [vt' ꝓfiteret̄ vniuerſus orbis terre]
⁊ idē ſonat. Eſt aūt hic ꝑabole vel ſynec
doche: q2 nūq̄ vniuerſum orbem ſubiu-
garūt romani: ſm ꝙ dicit Hugo de ſctō
Iaco. ſꝫ maiorē ꝑtē tm̄. [Hec deſcriptio
p̄ma facta eſt a preſide Syrie cyrino] ſm
Bedā iſta deſcriptio p̄ia dr̄: vel q2 fuit
p̄ma vniuerſalis. Nā pticulares fuerunt
alie vt pꝫ de ea quā fecit Ioab ex p̄cepto
dauid. Uel ſm alios p̄ia oīm fctā eſt de
ſcriptio in ſyria q̄ eſt in medio mundi. ⁊
deinde ꝑ circuitū vſq̄ ad fines terrarūꝫ:
vel ſm mag. hiſto. q2 ſingulis annis fie-
bat hmōi deſcriptio poſt natiuitatē xp̄i
[⁊ ibāt oēs vt ꝓfiterent̄ ſinguli in ciuita-
tē ſuā] vbicūq̄ habitarent ſm magi. hiſt.
qđ intelligo dūmō eſſent in ꝓuicia. Et vt
dicit Bed. diuina ꝓuidētia factū ē vt. ſ.
dn̄s alibi ꝯceptus: ⁊ alibi nat9: incidiātis
herodis furorē facili9 euaderet. Uel ſm
Chry. vt impleret̄ ꝓphetia illa. Mic. v.
Et tu bethleē effrata puul9 eſt in milib9
C iuda. Ex te ei egredietur q̄ ſit dn̄ator in iſrl'
⁊ egreſſus ei9 a principio a diebus eterni
tatis. Uide infra in die epiph̄ie. [Aſcēdit
aūt ⁊ Ioſeph a galilea de ciuitate naza-
ret in iudeam ciuitatē] Nota ꝙ h̄ [illegible]
ſtat adiectiue: q2 dr̄ bethleem iudea ciui-
tas eo ꝙ in tribu ſit iude [Dauid] hoc dr̄
ſm grecū vt oñdat̄ cōpleta ꝓmiſſio fctā D
Dauid de fructu vētris ſui ſeſſuro ſuper
ſedē eius [q̄ vocat̄ bethleē] Aſcendit inq̄
Ioſeph [eo ꝙ eſſet de domo ⁊ familia da
uid vt ꝓfiteret̄ cū Maria deſpōſata ſibi
vxore p̄gnāte] Dubiū eſt aūt vtrū mulie-
res ꝓfiterent̄: ⁊ viſile eſt ꝙ nō btā tn̄ ma
ria ſm aliquos fuit vnica pr̄i ⁊ heres: et
cōſequēter habebat ꝓfiteri. Qđ ſi verum
eſt: ly cum maria referendum eſt ad ly
profiteretur: ⁊ non ly aſcendit.
⁋ Allegorice ex doctrina Bede Theo.
⁊ Ambro. ſciēdū eſt ꝙ Auguſtus eſt xp̄s.
Beda. Chriſtus vocabulū auguſti perfe
criſſime cōpleuit: vtpote ſuos ⁊ augere
deſyderans ⁊ augere ſufficiens. Hec ille.
Hic fecit edictum vt ſubuerſis vbiq̄ ter-
rarum culturis idolorum vbi regi chri-
ſto ſubiugato mundo omnes profiteant̄
in baptiſmate. Mar. vl. Qui crediderit
⁊ baptizatus fuerit ſaluus erit: qui vero
non crediderit condemnabitur. In hac
profeſſione fidei argenteus ⁊ nouus cen
ſus offerendus eſt. i. cenſus eccleſie: ſcđꝫ N
Ambro. Abolito cenſu veteri ſynagoge.
Et iſte ſenſus de quo loquitur Amb. eſt
cenſus iuſtitie que in noua lege eſt abun
dantior q̄ in veteri. Oportet autem ꝓfi-
teri in ſua ciuitate. i. ciuium vnitate q̄ eſt
eccleſia: ⁊ non in conuenticulis heretico
rum vel ſchiſmaticorum.
⁋ Anagogice vo ex doctria Bede ſciē
dum eſt: ꝙ ciuitas noſtra eſt ſuperna hie
ruſalem. Duas eniꝫ habemus ciuitates.
ſ. temporalem. i. eccleſiam militantem: et
eternā ſcilicet eccleſiam triumphantem.
Heb. xiij. Nō em̄ habemus hic manētē
ciuitatem. Ad hāc quotidie de galilea
q̄ interpretat̄ rota: ⁊ ſignificat mundanā
conuerſationē: debemus accedere ꝑ bo-
na opa et per ſpem ⁊ deſyderium: ⁊ tan-
dem offeremus deo cenſum. i. animam
noſtrā in qua eſt dei imago: quā tūc de9
pfecte poſſidebit ⁊ cōſequēter tanq̄ ve- O
rus dn̄s aſſumet nos in ſuā ꝓtectioneꝫ.
⁋ Moraliter ciuitas noſtra eſt vel mate
rialis eccl'ia vel ipa aīa noſtra. Ad hanc
quilibet ex volubilitate occupationū dꝫ
ſepe aſcēdere ⁊ ꝓfiteri. i. cōfiteri diuinaꝫ

bonitatē ⁊ ſuā iniq̄tatē:⁊ dʒ: offerre dena
rium.i.ꝓpoſitū faciēdi voluntatē dei:ſeu
offerre coꝛſnū. Hic aūt nūmꝰ [valet vir-
G tualiter obſeruantiā.x. preceptoꝝ legis.
¶ Quātū ad ſcōm dr̄]factū eſt autē cum
eſſent ibi:impleti ſunt dies vt pareret]
iſti dies ſunt diuerſimode a diuerſis aſſi
gnati. Nā ſm aliquos a creatione mūdi
vſq̄ ad xp̄i natiuitatē fluxerunt anni.vj.
milia. Iſta fuit opinio Methodij:ſed po
tius myſtice q̄ hiſtorialiter loquitur. Se
cundum alios vero.v.milia.ccxxviij. ſm
Euſebiuʒ vo ceſarieñ.in chronicis q̄nq̄
milia.⁊.cxcix. ſm Mag.vero hiſt.q̄ hoc
dicit eſſe ſm.lxx.interpretes.fluxerūt an-
ni.v.milia.⁊.cxcvj. Ab Abraā vero duo
milia.⁊.cxij. ſm hebreos tñ ſunt multo
pauciores. Et fuit ānꝰ.xlij.imperij.Aug.
ita tñ vt regno Augu.addamus duode-
cim annos q̄ fluxerūt a morte Julij ceſa-
ris vſq̄ ad atticū bellū. Fuit etiaʒ annus
xxx. Herodis. Et fuit nox dominice dei:
ſm Magr̄m hiſto. Et fuit ſolſtitium.hye
male ſm cōpotū. Et tūc ſm aliquos in-
H choata eſt etas.vj. ſm alios vo in baptiſ
mo xp̄i ⁊ ſm alios in paſſiōe. Sed queri
tur:quare xp̄s voluerit naſci nō alio ſed
tali tp̄e. Rn̄det ſm Greg.ꝙ voluit naſci
in predicto ſolſtitio qñ dies incipit cre-
ſcere⁊nox minui:ad ſignificādū ꝙ igno
rātie ⁊ peccatoꝝ tenebris effugatis:im-
pleret terra ſciētia dñi ⁊ operibꝰ virtu-
tū. Sed cōtra q2 ſolſtitiū p̄cedit natiuita
tē xp̄i ꝑ dies aliq̄s. Ad hoc dico ꝙ ſicut
ex cōpoto ptʒ ſol ſuuʒ curſum annualem
agit in.ccclxv.diebꝰ ⁊ fere ſex horis que
ſex hore de quarto in quartū annuʒ ſine
cōputatione reſeruate in quarto anno fa
ciunt vnā diē naturalem que dicit̄:biſſe-
xtilis:eo ꝙ bis ꝓnūtiamꝰ illo anno.vj.
Kal. Martij vbi interponit̄ illa dies:vel
q2 eſt ex biſſis momētoꝝ talis dies colle-
cta. Pro hoc aūt vide ꝯpotū. ¶ Sciēdū
eſt etiā rurſus ex eodeʒ ꝙ Joānes bapti-
I ſta in ſolſtitio natus eſt eſtiuali qñ icipie
bat deſcrecere dies ſicut ⁊ chriſtꝰ in hye
mali qñ creſcere incipiebat. Uñ dixit ip̄e
Joānes vt habet̄ Jo.iij. Jllū opʒ creſce-
re me aūt minui. Nūc vero retroceſſerūt
ſolſtitia:⁊ hoc q2 annus ſolaris nō com
pletur preciſe ꝑ.ccclxv.dies ⁊ ſex horas

ſed deficiunt octo momēta que ſunt quin
ta pars vniꝰ hore:⁊ ita in quinq̄ annis
erramꝰ in cōputando vna hora.⁊ in.cxx.
annis vna die. Et niſi veniat finis mūdi: K
vel corrigatur iſte error:adhuc feſtū na-
tiuitatis chriſti celebrabit̄ vbi nunc cele-
brat̄ feſtū Joānis baptiſte:⁊ econuerſo:
⁊ oīa feſta hyemalia erūt eſtiualia:⁊ ecō
uerſo. Secundum Bedā vero tunc na-
ſci voluit qñ mox natus ſenſus redderet̄
ceſari:vt ꝓpter liberationē noſtram ipſe
ſubderet̄ ſeruitio. Sed quare voluit naſci
in bethleē? Rn̄det.s.Tho.iij.p.q.xxxv.
arti.vij.dicens. Xp̄s in bethleeʒ naſci de
buit ⁊ voluit:vt ex loco natiuitatis pro-
miſſio facta Dauid de xp̄o oſtenderet̄ eſſe
cōpleta. Scd̄o q2 bethleē interpretat̄ do
mus panis ip̄e eñ eſt panis viuus. Ele-
git autē hieruſalem paſſioni:ſicut elegit
eam vt eſſet ſedes regni ⁊ ſacerdotij: Nā
regnum ⁊ ſacerdotium Chriſti precipue
ſunt in paſſione cōfirmata. Et vt confun L
dat eos q̄ de nobili ciuitate gloriant̄ ⁊ in
ea volunt honorari. Ip̄e eñ voluit in hu-
mili naſci ⁊ in glorioſa confundi ꝑ igno
miniā paſſionis. Nō aūt elegit romam
ne ecōuerſio mūdi aſcriberet̄ romanoꝝ
potentie:ſʒ tñ in ea poſuit caput eccleſie
ſue:in ſignū perfecte victorie ⁊ ſue poten
tie. Juxta illud Eſa.xxvj. Ciuitatem ſubli
mem hūiliabit.ſ.romā conculpabit eam
pes pauperis.ſ.xp̄i greſſus egenoꝝ.ſ.di-
ſcipuloꝝ eius. Hec ex.s.Tho.[⁊ peperit
filiū ſuū.] Lʒ eñ deꝰ ſit q̄ natꝰ eſt tñ vere
eſt filiꝰ virginis ⁊ ip̄a vere eſt mater dei.
vt ptʒ per.s.Tho.iij.par.q.xxv.[primo-
genitum.] Primogenitꝰ hic dicitur ſm
Hie. ⁊ Magiſtrū hiſto.nō poſt quē aliꝰ
natus eſt ſed ante quam nullus. Unde ⁊
Nu.iij.mandatur redimi primogenitus
poſt mēſem. Cōſtat aūt ꝙ tunc non pote
rat habere alium poſt ſe.[⁊ pānis eū in-
uoluit]ꝑ ſeip̄m ſine ioſeph ꝓpter reuerē
tiam ⁊ ſine obſtetricibus. Nā requirunt̄
obſtetrices ꝓpt̄ dolorē pariētis. Btā au
tē vgo ſine dolore pepit ſicut ⁊ ſine pctō M
cōcepit.vt patet.iij.q.iij. Uñ liber de in-
fantiā ſaluatoris q̄ aſſerit ibi fuiſſe mu-
lierculas nō eſt autēticꝰ:ſʒ apocriphus
Hieronymus. Nulla ibi obſtetrix nul-
la mulierculaꝝ ſedulitas interceſſit.
Hec ille.

Hec ille. ¶ Nota ꝙ pāni ſunt vile genꝰ
veſtimēti ſm aliquos:vñ pānoſus dicit̄
q̄ vilibus induit̄. Uidet̄ aūt ꝙ pannoſus
ſonet abundantiā panni:⁊ ꝓprie cōpetit
pauperibꝰ:q̄ ſimul cū nouis induūt vete
A ra ⁊ multiplr̄ reſarciata. Ideo hic Greg.
exclamat dī. O admirabilē coartationē
⁊ peregrinationē quā ſubijt q̄ cōtinet or-
bē. Ab initio captat penuriā vt eaʒ in ſe
ip̄o doceat. Numirum ſi voluiſſet venire
poterat in mouēdo celū:⁊ terrā cōcutiē-
do emittēs fulmina. Nō aūt ſic ꝓceſſit.
Nō eñ ꝑdere ſed ſaluare volebat:et ab
ip̄is primordijs humanā cōculcare ſuper-
biā:atq̄ iō nō tm̄ hō fit ſʒ etiā hō paup:
⁊ pauperē matrē elegit:q̄ caret his q̄bus
infantē natū reclinet. Hec ille[⁊ reclina-
uit eū i p̄ſepio.] Quō ibi fuerit p̄ſepe aſſi-
gnat magr̄ hiſto.q2 Joſeph illud fecerat
aſino ⁊ boui q̄s duxerat ſecū. Aſinuʒ q̄dē
ſm Nico:de ly.ad vehēdā ſpōſam. Bo
uē vo ad vēdēdū vt ex p̄tio faceret expen
ſas. Iſta tñ nō ſunt certa:ſʒ tñ perſuadet
ea Mag.hiſt. Primo ꝑ ꝓphetiā:maxie
Abach.iij. ſm ſeptuaginta interp̄tes vbi
dr̄. Dñe audiui auditū tuū ⁊ timui cōſide
B raui opa tua ⁊ expaui:in medio duū aia
liū inoteſceris. Et ſcd̄o ꝑ cōſuetudinē pi-
ctoꝝ q̄ ſic pingūt. Pictura eñ vniuerſal̄
tp̄e ⁊ loco.i.vniformis ſemꝑ ⁊ vbiq̄ facit
probabile argumentum q2 picture libri
ſunt idiotarū. ¶ Eſt aūt ſciēdū ꝙ multa
ſunt q̄ ſcripta nō legimꝰ:⁊ tñ certa ea te-
nemꝰ:q2 ab ātiq̄s ad iuniores ꝑ gn̄atio-
nes deuenerunt:vt ptʒ p̄cipue in formis
ſacramētoꝝ: ſm.s.Tho.in multis locis:⁊
tale q̄d fuit forte de iſto aſino ⁊ boue. Di-
cit aūt magr̄ hiſto.ꝙ fenū ſuꝑ quo iacuit
xp̄s tranſlatū dr̄:⁊ eſt rome in ſancta ma
ria maiori. Q2 vo xp̄s natus eſt ſaluo pu-
dore mr̄is:ita vētrē exiuit ſicut vitrū pe-
netrat radius ſolaris:ita ꝙ fuerunt duo
corpa ſimul. Poſuit antē ſe xp̄s mox na-
tus:vt q̄buſdā placet ſuꝑ nudā terrā añ
oculos mr̄is orātis ꝓp humilitatis ⁊ au-
C ſteritatis exēplū:[q2 nō erat ei locꝰ in di-
uerſorio]id eſt in hoſpitalaria ſm aliq̄s
a diuertēdo. Hoſpitiū eñ vocat̄ diuerſo
riū ſm ꝯſuetudinē ſcripture.vt ptʒ Geñ.
xcij.a diuertēdo. Uel ſm Magi.hi.diuer
ſoriū eſt locꝰ iter duas domos coopꝰtꝰ in

q̄ ꝯuenire ꝯſueuerāt ciues ad cōfabulan
dū. Idē vr̄ dicere glo. Be.vt dicat̄ diuer
ſoriū q2 diuerſa oſtia hēat.i.duas por-
tas: Quis Iſi.dicat ꝙ ſic dr̄:q2 diuerſi ad
illud ꝯueniāt ſiue ſm alios a diuertēdo.
q2 ſ.hoīes poſt viā illuc diuertāt:q̄d ideʒ
eſt. Sʒ reuera p̄ma expoſitio videt̄ rōna-
bilior:q2 ſi ſecūdo mō ſumat̄ diuerſoriuʒ D
vtiq̄ habuiſſet dñs locū i diuerſorio:vbi
ēt innumera manebāt. In hoſpitio aūt non
habuit locū ſm.s.Uin. Primo ꝓpter mul
titudinē nobiliū q̄ ad ꝓfitēdū cōuenerāt
cū illa ciuitas eſſet ornata nobilibus de
gñe Dauid. Scd̄o q2 tarde venerant vt
pote maria p̄gnāte. Tertio q2 erant pau
peres ⁊ hoſpitalarij libēter diuites reci-
piebāt. Poſſemus tñ dicere ꝙ cū diuer-
ſoriū a diuertēdo dictuʒ ſit ſignificat ho
ſpitiū ad q̄d diuertebāt peregrini:⁊ ꝙ ta
le reductū ad q̄d diuertebāt ciues:ēt di-
cebat̄ diuerſoriū ⁊ in vno habuerint lo-
cum imo in eo natꝰ eſt xp̄s:ſʒ nō in alio:
⁊ de hoc loquit̄ euāgeliſta. Uñ Nic.gor.
vult xp̄ʒ natū eſſe in diuerſorio. Et q̄d dr̄.
nō erat ei locus in diuerſorio:exponit ſic E
ꝙ nō erat locus in diuerſorio alius a pre
ſepio in quo reclinaret filiuʒ:⁊ ſic ſumit̄
diuerſoriū ſcd̄o modo. Sed tñ nota ꝙ cū
dr̄ xp̄s natus in diuerſorio ſcd̄o mō ſumi
tur diuerſoriū ꝑ quādā ſimilitudinem q2
natus eſt in ſcripta:⁊ nō in portticu inter
duas domos. ¶ Allegorice diuerſorium
mediū inter duas domos:eſt eccl̄ia me-
dia inter paradiſum ⁊ mundū vel infer-
num. In hac in p̄ſepio.i.in altari ponit̄
xp̄s in ſacramēto añ bouem ⁊ aſinū.i.iu-
deū ⁊ gētilē cōuerſum rñ:⁊ hoc vt hoīes
imitata beſtiali vita:nō feno voluptatis:
ſʒ pane celeſtis conſolationis paſcātur.
Cyril. Reperit xp̄s hoīem factum beſtia-
lē in aīa:⁊ iō in preſepio loco pabuli po-
nitur:vt vitā beſtialē mutantes ad conſo
nā hoī ꝑducamur ſciam:ꝑtingētes nō fe
nū ſed panē celeſtē vite corpus. Hec ille.
¶ Anagogice diuerſoriū in quo peregri
ni ꝯſummato ſuo curſu diuertūt:eſt vita
btā ⁊ in eo añ bouē ⁊ aſinū ponit̄ xp̄s in F
cibū ſempiternū. Significāt aūt iſta aīa
lia viros operatiuos ⁊ non doctos. Nō
enim docti ex hoc ꝙ docti ſaluantur:ſed
ex hoc ꝙ opatiui. Jaco.j. Eſtote factores

verbi ⁊ nō auditores tm̄. Et p bouē habē
tem arma inuaſiua intelliguntur poten-
tes: p aſinū vero minores. ¶ Moraliter
G aūt hic diuerſoriū ſignificat conſcientiā
ad quā quilibet recurrit poſt ſuas opera-
tiones. In hac q̄ operant̄ inueniunt xp̄z
cōſolantē ⁊ paſcētē. Nullꝰ eſt em̄ ita ma-
lus q̄n de bono ope gaudeat ſm̄ Phm.
⁊ multo magis bonꝰ gaudet. ¶ Morali-
ter etiā xp̄s voluit ſignificare multa ad
quoꝝ nos opationē conari debemus: q̄
Be. exprimit dicēs. Qui totū mundū va
rio veſtit ornatu: pannis vilibꝰ inuoluit̄
vt nos primam ſtolā pcipere valeamus.
Per quē omnia facta ſunt manꝰ pedeſq̄
aſtringit̄: vt nr̄e manꝰ ad opꝰ bonū extē
te: pedes ſint in viā pacis directi. Duri p̄
ſepis anguſtia cōtinet̄: cui celū ſedes: vt
nos p celeſtis regni gaudia dilatet. Qui
panis eſt angeloꝝ: in p̄ſepio reclinat̄: vt
nos q̄ſi ſctā aīalia carnis ſue frumēto re
ficiat. Qui aūt ad dexteram p̄ris ſedet in
diuerſorio loco eget: vt nobis in domo
p̄ris ſui multas māſiōes p̄pararet. Hec
ille. ¶ Quātū ad tertiū l̄r̄alr ſciēdū eſt q̄
H deꝰ in ipa hora natiuitatis xp̄i multa p di
uerſas p̄tes mūdi oñdit mirabilia. nā ſi
cut tradūt hiſt. in illa nocte vinee engad
di q̄ balſamū pducūt: fecerūt flores ⁊ fru
ctus ⁊ liquorē ptulerūt. Et ſilr iuxta Ja-
co. de vora. q̄uis aliqbꝰ ſit dubiū an intel
ligat̄ de pplo iudeoꝝ. Dicit btūs. Hier.
ſup illo vbo. Lux orta ē eis. q̄ in eadē no
cte oēs ſodomite mortui ſunt. Noluit eī
xp̄s tm̄ nefas impunitum manere in hu
mana natura: eo naſcēte in eadē. Itez ſi-
cut tradūt hiſtorie: romani pp magnam
pacē q̄ī mūdo fuerat tēplū pacis edifica
rūt: ⁊ rñſo accepto ab oraculo q̄ tūc rue-
ret cū virgo pareret: exiſtimātes impoſſi
bile v̄ginē parere poſſe poſuerūt titulū i
frōte eiꝰ tale. Tēplū pacis eternū. Sz in
eadē hora corruit: ⁊ mō ibi eſt eccl̄ia ſctē
marie noue. Itē rome [vt teſtat̄ Horoſiꝰ
⁊ Strabo] fons aq̄ in liquorē olei verſus
I eſt ⁊ vſq̄ in tyberim fluxit: ⁊ tota illa die
largiſſime emanauit. ſignificās romā fu
turā eſſe in qua ſedes eccl̄ie poneretur in
cuiꝰ medio fons eſt oleū diuine miſema-
nās. i. baptiſmꝰ. Itē [vt teſtat̄ Chry.] legit̄
in quibuſdā hiſtorijs q̄ tm̄ nō ſunt auten

tice: q̄ eadē hora magis ſm̄ quendam ri
tū orātibꝰ: ſtella hn̄s in ſe infantē cū cru
ce in frōte apparuit: ⁊ alloquēs eos mi- K
ſit in iudeā q̄rere ⁊ ſalutare nouum regē.
Itē eadē die [ſm̄ hiſt. ⁊ s. Tho. iij. parti.]
tres ſoles apparuerūt i hiſpania: q̄ pau-
latī i vnū ꝯuerſi ſunt ſignificātes diuini
tatē aīam ⁊ corpꝰ in vna ꝯueniſſe pſonā.
Itē [vt ait Inno. iij.] Octauianꝰ auguſtꝰ
intantū ſenatui placuit vt eū p deo cole-
re vellēt: q̄d prudēs imperator renereba-
tur: ſe mortalē itelligēs. Ad inſtātiā autē
ſenatꝰ vocata eſt ſibylla: vt ſciret̄ ſi poſt
eū aliq̄s maior futurꝰ eēt. Cū ergo in die
natiuitatis cōciliū ꝯuocaſſent: ⁊ ſibylla i
camera ſup hoc oraculis inſiſteret in me
dia die circulꝰ aureꝰ apparuit circa ſolē
⁊ i medio pulcerrima v̄go puerū geſtans
in gremio. Cūq̄ imperator ſibylla hoc mō
ſtrāte miraret̄: audiuit vocē dicētē. Hec
eſt ara celi. Et ſibylla ait. Hic maior te ē
hūc adora. Illa camera mō dicit̄ ſancta L
maria ara celi. Itē ſm̄ multos precipue.
s. Uin. ⁊ Nico. de ly. xp̄o exeunte v̄ginis
vterū: nox in claritatē diei ꝯuerſa eſt iu-
xta pphetiā pſ. Et nox ſicut dies illumi-
nabit̄. Et hoc videt̄ ꝯſonū his q̄ dicūtur
de apparitiōe angelica quā dei claritas
ꝯcomitata ē ⁊ multo magis circa loca vici
na ſoli iuſtitie ⁊ lumini gentiū lux ſubito
coruſcauit. Nā dicit̄ [⁊ paſtores erant in
regiōe eadē.] Diſtabāt em̄ p miliare ſm̄
Mag. hiſt. [vigilātes ⁊ cuſtodientes vigi
lias noctis ſup gregē ſuum.] Dicit magr̄
hiſto. q̄ mox antiquoꝝ fuit in vtroq̄ ſol-
ſtitio vigilare ad reuerētiā ſolis: ⁊ forte
hoc vſq̄ ad iudeos erat deriuatū ⁊ exten
ſuz. Sz q̄r hoc erat idololatrare. forte me
liꝰ dr̄ q̄ ppter pericula gregis vigilabant
vt videt̄ dicere textus. Et erāt viri ſimpli
ces ⁊ boni. Uñ ait Chry. Nō aūt āgelus
iuit hieroſolymā: non req̄ſiuit ſcribas et
phariſeos. Erāt em̄ corrupti ⁊ p̄ inuidia
cruciarent̄: ſz hi erāt ſcituri antiquā con
uerſationē patriarcharū ⁊ moyſi colētes
Eſt aūt ſemita q̄dā ad pphetiā pducēs M
innocētia. Hec ille. Uñ ſubdit [⁊ ecce āge
lus dn̄i ſtetit iuxta illos.] i. hoc in corpo
re aſſumpto [in hora natiuitatis xp̄i: vt
rōnabiliter credi pōt [⁊ claritas dei cir-
cumfulſit illos.] Dicit̄ claritas dei clari-

tas ſupernaturalis: ⁊ miraculoſa quam
deꝰ inuſitato modo pduxit. Et nota ſm̄
Bed. q̄ nūq̄ añ angeli cū luce apparuiſ
ſe legunt̄: q̄r hoc priuilegiū ſeruabat̄ illi
tpi q̄n exortum eſt lumē in tenebris. [⁊ ti
muerūt timore magno] q̄r naturalr̄ p̄ſen
tia angelica hunc pducit effectū in hoie:
A maxie cōcomitāte inuſitata luce. Sz an-
gelus bonꝰ talē timorē fugat ſm̄ Grecuz
s. Th. ⁊ alios ſanctos. ideo ſubdit̄: [⁊ di-
xit illis angelus: nolite timere ecce enim
euāgelizo]. i. annūtio [vobis gaudiū ma-
gnum q̄d erit oī pplo]. ſ. gētili ⁊ iudaico
[q̄r natus eſt vobis]. i. hoibus [hodie ſal
uator.] Dicit hodie: lz eēt nox: q̄r nox p̄s
eſt naturalis diei: vel q̄r illa nox in diem
conuerſa erat rōne claritatis: vel q̄r nun
tiabat ſolē exortū vel ſm̄ aliquos q̄r nū-
tiabat leta. Nā in triſtibꝰ cōſueuit noia-
ri nox: iuxta illud Matt. xxvij. Oēs vos
ſcādalū patiemini in me iſta nocte. Sz
quare hoc nūtiatū eſt paſtoribꝰ dicente
Paulo. j. Cor. ij. Sapientiā loquimur in-
ter pfectos? Ad hoc dicit Gorrā q̄ ſapiē
tiā ſubtili indagatiōe loq̄ nō debemꝰ ni
B ſi iter pfectos ſz ſecꝰ ſimplici narratiōe.
Xp̄s igit̄ ſuaz natiuitatē diuerſis diuerſi-
mode manifeſtauit: vt ſcribis ⁊ ſacerdo
tibꝰ p ſcripturā quā nouerāt magis v̄o
q̄ aſtrologi erāt p ſtellā: paſtoribus aūt q̄
quo ad vtrūq̄ erāt ignari: p apertā locu-
tionē. Hoc aūt fuit. Primo rōne innocē-
tie eoꝝ vt dicit Chry. Scd̄o ad approbā-
dū offm̄ paſtorale. Tertio ad oñdēdū q̄
natꝰ erat agnꝰ. Quarto ad oñdēdū q̄ na
tus erat paſtor: quā pditā q̄ſiturꝰ. Quin-
to ad oñdēdū q̄ ſpūales paſtores vigilā
tes p̄ ceteris merent̄ videre ſublimia. Sz
quare angelꝰ dixit illud gaudiū eſſe ma
gnū? Ad hoc dico q̄ eſt magnū intēſiue:
ita q̄ in vno apud recte ſentientē nō pōt
eſſe maius. Q̄r em̄ ſomnū deſideriū nr̄m
eſt aſſequi finē vltimū: id q̄d facit nobis
ipoſſibilitatē acq̄rēdi illū eſt maxie dolo
roſuz ⁊ penoſuz: puta clauſio celi: ⁊ icar-
C ceratio iferni: ⁊ ꝯſequēter id q̄d remouet
hoc malū opz eē maxie gaudioſuz. Eſt ēt
maximū extēſiue i ſurſum. Ber. Magnū
eſt hodierne feſtiuitatis gaudiū q̄ celuz
replet añq̄ terrā. Itē etiā in deorſum: q̄r
vſq̄ ad iferuū penetrauit: vt poſſimꝰ de

exñtibꝰ i lymbo dicere illd̄. Heſter. viij.
Judicis noua lux oriri viſa eſt. Et in latū
q̄r replet mūdū: q̄r eſt cōe oī pplo. i. gētili
⁊ iudaico: vt dictū eſt vt ꝯueniat ſingulis
de pplo vel oī pplo. i. eccl̄ie q̄ integrat̄ ex
oī pplo: vt exponit gor. Et i lōgū: q̄r a p̄n
cipio mūdi vſq̄ ad finē extēdit̄. Sicut em̄ D
nos letamur de nato: ita antiq̄ de naſci-
turo: iuxta illud. Jo. viij. Abraā exultauit
vt videret diem meū vidit ⁊ gauiſus eſt.
[Qui eſt xp̄s dn̄s] Sicut aūt dicit. s. Th.
iij. p. q. xvj. Jeſus ſignat naturā humanā: ſi-
cut deꝰ diuinā: ſed xp̄s ſignat vtrūq̄. ⁊ xp̄s
grece latine dr̄ vnctꝰ. Inungebant̄ aūt re
ges ⁊ pōtifices: iō xp̄s tanq̄ rex ⁊ pōtifex
inūctꝰ eſt a deo ſm̄ hūanitatē plenitudi
ne gr̄e ⁊ charitatis que dr̄ vnctio. j. Jo. ij.
Unctio docet vos [i ciuitate dauid]. i. be-
thleē. vñ ortus eſt dauid. [⁊ hoc vobis ſi-
gnū] ſupple eſt vel erit q̄ ſcietis ita eſſe vt
dico] inuenietis infantē pānis iuolutū et
poſitū in p̄ſepio.] Per hoc ſignuz voluit
angelꝰ innuere paſtoribꝰ q̄ xp̄s nō vene
rat ad tpaliter regnādū. vt ſcribe ⁊ pha-
riſei expectabāt: vel pōt dici q̄d hoc fuit
ppriū ſignū ſaluatoris nati. ¶ Ad cuius E
euidētiā ſciendū eſt q̄ tm̄ duo fuerūt ſal-
uatores ppl̄i iſr̄l q̄ eū exiſtētē ex ſuā terrā
liberauerūt. ſ. Moyſes q̄ liberauit euz a
ſeruitute egyptiaca. Exo. xiij. ⁊ Cyrꝰ q̄ eū
liberauit de captiuitate babylonica. j.
Eſd. j. ⁊ vterq̄ fuit xp̄i figura: ⁊ ſilr̄ vterq̄
nouiter natꝰ fuit inuētꝰ in magna paup
tate. Nā moyſen inuenit filia pharaonis
in fiſcella iūcea. Exo. ij. De Cyro v̄o legit̄
q̄ aſtiages rex pſaꝝ vidit in ſomnis vitē
exeūtē de vtero filie ſue: ⁊ totā aſiā occu-
pātē. Et p ꝯiectores ſomnioꝝ itellexit q̄
illa eſſet paritura regē. Quāobrē timēs
perdere regnum illam tradidit pauperi
militi: deinde iuſſit ptū occidi. Sz cōpaſ
ſione ductꝰ is cui mādatū dederat: expo F
ſuit ſ aūtē fortune reliquēs eū i q̄dā ſylua
quē paſtoris cuiuſdā catula lactauit. Pa
ſtor aūt volēs ſcire q̄ catula frequēter decli
naret: obſeruauit eā ⁊ puerū inuenit: quē
vxori ſue nutriēdū tradidit: ⁊ tādē rex p-
ſarū ⁊ medoꝝ factꝰ ē. Cū ergo figuratū ⁊
figura cōueniāt xp̄s i pauptate natꝰ ē. Et
poſtq̄ āgelꝰ añūtiauit xp̄i natiuita. ſecu-
ta ē m̄ltā exultatio āge. q̄r gaudebāt q̄ ſe

des vacue in celo eſſent implēde. vñ ſub-
dit. [⁊ ſubito facta eſt cū angelo multitu-
do militie celeſtis]. i. angelorū bonorū. q
ſm Bed. eo ꝙ ꝓ nobis ꝯ demones pu-
gnēt dicunt exercitus: cū ſint valde mul-
G ti. Uel dicunt exercit⁹ non ab ipa pugna
ſolū: ſed ab exercendo. oia diuina opa et
officia exceptis dūtaxat his q a ſolo deo
fieri pñt. ¶ Et nota ꝙ i veteri teſtō aliqñ
legit apparuiſſe vn⁹ angelus tm̄: vt Judic.
xiij. Aliqñ duo. vt Geñ. xix. Aliqñ tres vt
Geñ. xviij. qñ abrahā tres vidit: ⁊ vnū
adorauit. Aliqñ ſex. vt Ezec. ix. Ecce viri
⁊c. Aliqñ plures indeterminate. vt Geñ.
xxxij. fuerūtqꝫ obuiam angelo dei. Aliqñ
exercitus eoꝝ: ſꝫ p modū viſionis. vt. iiij.
Re. vj. dr̄ Ecce mōs plen⁹ curruū. ſꝫ hic
apparuit exercit⁹ nō tm̄ in viſione: ſꝫ in re-
mediantib⁹ corporib⁹ aſſumptis ⁊ cū lu
ce. vel ſi nō oēs apparuerūt tñ fuerūt ꝟe
pñtes ⁊ ſunt auditi. hoc autē fuit in ſi-
gnū ꝙ aliqd mai⁹ ſolito nūtiabat [lau-
dantiū deū ⁊ dicētium. gl'ia in altiſſimis
deo.] Lꝫ enim deus vbiqꝫ ſit glorioſus ⁊ a
creatura glorificat⁹: hoc tñ ſpeciali⁹ eſt i
celo vbi ſunt nobiliſſima corpora ⁊ bea-
H ti diuinitatē cōtēplātes. vñ ſup celos dr̄
eē gl'ia ei⁹. Sꝫ ꝯ qr̄ qđ p ſupabūdātiā dr̄
vni ſoli cōuenit ergo nō eſt niſi vn⁹ altiſ
ſim⁹. Solutio. Un⁹ eſt altiſſim⁹ ſimpl'r ſꝫ
ſm qd ⁊ in diuerſis gñib⁹ ſunt diuerſa al
tiſſima: puta in corporib⁹ celū in angelis
vn⁹: ⁊ in hoib⁹ multi equales ſibi ꝯmūs
hic p altiſſima itelligant celi: q̄ lꝫ nō ſint
altiſſimi ſimpl'r. ſunt tñ altiſſimi. i. valde
alti. Unñ aūt ſumptū ſit reſiduū illi⁹ hym-
ni. Dico ꝙ ſꝫ Gor. ⁊ chronicas illud ad-
didit Hila. et deinde Theleſphorus pa-
pa ſtatuit illū eſſe a ſolis epis incipiēdā.
deinde Simachus a ſolis ſacerdotibus
in diebus feſtis: eo ꝙ ipſi angeli ſint dei.
Notanter aūt angeli dant gloriā deo qr̄
[vt dicit Gor.] deus vr̄ ſibi tria reſeruaſ-
ſe. ꝓrio vindictā. Ro. xij. Mihi vidictā
⁊ ego retribuā. ⁊ Deu. xxxij. Mea ē vltio
I ⁊ ego retribuā eis i tpe. Scdo iudiciū de
oib⁹ bonis ⁊ malis: Ro. xiiij. Tu qs es q
iudicas alienū ſeruū. Tertio gl'iā de bo-
nis Eſa. xlij. Gloriā meam alteri non da
bo [⁊ in terra pax hoib⁹.] Chriſ. Hec aūt
pax p xp̄m facta eſt. Recōciliauit eñ nos
p ſe deo ⁊ patri: culpā hoſtilē de medio
auferēs. Duos pplos in vnū hoiem pa-
cificauit: ac celi colas ⁊ terre nos in vnū
gregē ꝯpoſuit. hec ille. Bed. Quib⁹ aūt
hoibus pacē poſcant angeli exponūt di-
cētes [bone volūtatis] eis. ſ. q chriſtū ſu- K
ſcipiunt natū. Nō eñ eſt pax ipijs. ſꝫ pax
multa diligētib⁹ nomē dei. Hec ille. Ex q-
bus ptꝫ ꝙ iſta intelligunt de pace bona
⁊ ſpūali quā xp̄s venit mittere i terrā. nō
autē de mala. q eſt cōcordia in malo. hac
eñ venit auferre. vñ Mat. x. dr̄. Non ve-
ni pacē mittere in terrā: ſed gladiū. Alle-
gorice ſciēdū eſt ꝙ paſtores vigiles i no-
cte ſunt ſm Greg. boni plati ⁊ doctores
ſollicitā curā de aīabus gerētes in nocte
pñtis exilij ꝯ tētamēta lupoꝝ. i. demonū
Iſti merēt de celeſtib⁹ myſterijs edoceri
⁊ gaudio magno pfrui. Itē nato xp̄o per
fidē in cordib⁹ fideliū laus magna ſecu-
ta ē p vniuerſum orbē. ⁊ lux inceſſe intelli-
gētie supernoꝝ. ¶ Anagogice ꝟo ſciēdū
ꝙ xp̄s ſignificat eū qui ſe ⁊ alios vult ſal-
uari. Iſte naſcit vñ moꝛit. qr̄ aliā ingre-
dit vitā. Egreſſa ē aīa iuſti de vtero ma-
rie. i. de corpe tenebre vertūt i lucē. qr̄ ſta- L
tiꝫ itelligit mō angelico. et ſi ſit mala vt
ptꝫ p. s. Th. j. p. q. lxxxiij. ⁊ ſi ſit bona pfi-
cit btifica viſiōe ſtati vel poſt plenā pur
gationē. ¶ Moral'r iſtruūt paſtores. i. p-
lati ꝙ ſi volūt pcipe claritatē eterne viſio
nis ⁊ ꝯfabulationē angelicā vel ꝯſortiū
debēt vigilare: qr̄ pro grege adminiſtra-
to reddituri ſunt rōnē. Inſtruunt et mē-
bra xp̄i vt pauptatē ⁊ aſperitatē vite cum
ſuo capite amplecti dbeāt. Itē iſtruūt in-
xta doctrinā Be. di. Uno āgelo vno euā
lizāte nūtio natū in carne deū mox mul-
titudo militie celeſtis i laudē ꝯditoris p-
rūpit: vt ⁊ xp̄o deuotionē impēdāt ⁊ nos
ſuo exēplo inſtruāt qties aliqs firmū ſa-
cre eruditiōis ꝟbū ſonuerit: vel ipſi q pie
tatis ſunt ad mētē reduxerim⁹ deo ſtatiꝫ
laudes ore corde ⁊ ope reddam⁹. hec ille.

In aurora miſſe natiuitatis dñi. M

Textus euange. Luc. ij. cap.

PAſtores loquebant ad in
uicem. Trāſeamus vſqꝫ i
bethleē ⁊ videamus hoc
verbū qđ factū ē: quod fe

cit dñs ⁊ oſtēdit nobis. Et venerūt
feſtinātes ⁊ inuenerūt mariā ⁊ Jo
ſeph ⁊ infantē poſitū in pſepio. Ui-
dētes aūt cognouerūt de verbo qđ
dcm̄ erat illis de puero hoc. Et oēs
q audierūt mirati ſunt: ⁊ de his q
dicta erant a paſtoribus ad ipſos:
A Maria aūt conſeruabat oīa verba
hec cōferens in corde ſuo. Et reuer
ſi ſunt paſtores glorificantes ⁊ lau-
dātes deum in oībus q audierāt: ⁊
viderant: ſicut dictum eſt ad illos.
PAſtores loquebant adinui-
cē.] Luc. ij. In pñti euāgelio
tangunt tria puncta: q ſunt
Inqſitio: inuētio: exultatio.
¶ Quātū ad primū lr̄aliter
ſciēdū eſt ꝙ paſtores nocte
venerūt in bethleē: qr̄ dr̄ Lucas ꝙ recedē
te angelo loquebant adinuicē dicentes.
Trāſeam⁹ vſqꝫ bethleē ⁊ videamus hoc
ꝟbū.] Per ꝟbū ſm Bed. intelligit ꝟbū
B eternū ⁊ ſic exponit ſm eū Uideam⁹ hec
ꝟbū qđ factum eſt. i. ꝟbū qđ ſemper erat
videam⁹ qūo ſit caro factum. Siquidem
ſcđm aliquos fuerunt intus illuminati a
deo. Seqt [qđ fecit dñs ⁊ oñdit nobis]. i.
ſm Bed. Uideam⁹ qūo ꝟbū ipm ſe fecit
ſcꝫ hoiem ⁊ oſtēdet nobis carnē ſuā. Nā
ſm Amb. cum caro videt verbū videt et
intellige ꝙ videt verbū: nō tñ ꝙtum ad
oēm ſuā naturā. ſed ſolū quo ad huma-
nā. Pōt etiā exponi ſcđo ſic vt per ꝟbum
intelligat res: nō quecūqꝫ: ſed digna et
magna iuxta illud. Eſa. xxxix. Non fuit
res digna verbo. i. precioſa quā non oſtē
deret eis. Ueruntamē in diuina ſcriptura
ꝟbum ꝯſueuit accipi p facto ſiue p qua-
cunqꝫ re geſta. Iſto modo dixit Dauid. ij.
Reg. j. fugienti de prelio. Quod eſt ꝟbū
qđ factum eſt. i. qūo ſe res habuit: et ſic
ptꝫ textus. ¶ Sciendum tñ ꝙ in greco nō
habetur qđ fecit ſed ſolū qđ domin⁹ oſtē
C dit nobis. [⁊ venerunt feſtinātes] princi-
paliter ex deſiderio videndi xp̄m ⁊ ſecun
dario vt citius redirent ad gregem: foꝛe
ſine cuſtodia derelictum. Sed ad plenio-
rem dictorum intelligentiā in ſciendū eſt
ꝙ. s. Tho. in. iij. q. xvj. ar. vj. querit vtrum
hec propoſito ſit vera. deus factus eſt hō
Et rñdet ꝙ ſic. qr̄ vnūquodqꝫ dr̄ eſſe factū
illud quod de nouo incipit predicari de
xp̄o. Et eodē mō pōt dici ꝙ Bed. dt ꝟbū
eſſe factū hoiem vel carnem. i. hominē a
predenominādo totū: qr̄ ſicut eſſe hoiē D
vere predicatur de deo: ita etiā vere pre-
dicatur de verbo dei. ¶ Moral'r inſtrui-
mur ꝙ ſi volumus xp̄m inuenire non de-
bemus qrere illum cum deſidia ⁊ negli-
gentia. ſed feſtinanter vt dicit Ambro.
¶ Quātū ad ſcđm ſciendū ꝙ ptꝫ vſqꝫ ibi
[conferens in corde ſuo.] Scđm eñ do-
ctrinā Bed. ꝯferebat q p' pphetias ſcie-
bat futura de xp̄o cum his q videbat im-
pleta: qđ beate virgini erat valde delecta
bile: ⁊ nobis valde vtile quia beata virgo
pleniſſime potuit de xp̄i myſterijs alios
docere. Cetera que dici poſſent circa hoc
euangelium literaliter patere faciliter
poſſunt ex dictis.

In die natiuitatis dñi. Ad
miſſam maiorem.

Textus euange. Jo. j.

IN principio erat ꝟbum:
⁊ verbū erat apud deū ⁊
de⁹ erat verbū. Hoc erat E
in principio apud deū.
Oia p ipm facta ſunt: ⁊
ſine ipo factū ē nihil. Qđ factū eſt
in ipo vita erat: ⁊ vita erat lux hoim.
Et lux in tenebris lucet ⁊ tenebre eā
nō cōprehēderunt. Fuit homo miſ-
ſus a deo cui nomen erat Joannes
Hic venit in teſtimonium vt teſti-
moniū phiberet de lumine vt oēs
crederent p illū. Nō erat ille lux: ſꝫ
vt teſtimoniū phiberet de lumine.
Erat lux vera q illuminat oēm ho-
minē venientē in hunc mundū. In
mundo erat ⁊ mund⁹ p ipm factus
eſt: ⁊ mund⁹ eum non cognouit. In
ppria venit ⁊ ſui eum nō receperūt.
Quotquot aūt receperunt eū dedit F
eis ptātē filios dei fieri: his qui cre
dūt in noīe eius qui non ex ſangui-
nibus: neqꝫ ex volūtate carnis: neqꝫ

ex voluntate viri:ſ3 ex deo nati ſunt.
Et verbū caro factum eſt ⁊ habita
uit in nobis ⁊ vidimus gloriam eiꝰ
gloriam quaſi vnigeniti a patre ple
num gratie ⁊ veritatis.

In principio erat verbum]
⁊c. Jo. j. Joannes euāgeli-
ſta dictꝰ eſt aq̄la: q2 ceteris
B euāgeliſtis altiꝰ inſonuit: ⁊
maxime in p̄ſenti euāgelio
q̄d diuidit̄ p̄ncipalr̄ i duas
partes. In prima emagit de v̄bi diuinita
te. In ſc̄da de eiꝰ humanitate: ibi [fuit hō
miſſus a deo] Prima ps diuidit̄ in duas.
Primo em̄ manifeſtat v̄bū q̄ntum ad eiꝰ
eſſentiā. Sc̄do quātū ad eiꝰ potētiā: ibi
[oīa ꝑ ip̄m facta ſunt.] ¶ Quātū ad pri-
mū ſoluit Jo. iiij. mirabiles q̄ōnes. Pri-
ma em̄ q̄ō q̄ de verbo formari pōt eſt q̄ñ
erat v̄bum. ſ. ab eterno vel ex tp̄e: ⁊ hanc
ſoluit dicēs [in principio erat v̄bū.] Pro
intellectu aūt ſolutionis declaremꝰ tria
verba poſita in ea q̄ ſunt. Uerbū. In prin
cipio: ⁊ Erat. ¶ Sciendū eſt ergo ꝙ ſc̄m
Aug. xv. lib. de trini. ⁊ Dama. j. lib. in no-
bis eſt triplex v̄bū. ſ. intelligibile: quo rē
H ipſam ꝑ ſuā ſpeciē cogitamus ſc̄m ꝙ hō
actualiter ſibi ip̄ſi quodā mō loquit̄ ituē-
do q̄d latebat in memoria. Et iſtud ver-
bū nihil aliud eſt q̄ꝫ ꝯceptus mētis q̄ eſt
q̄dā imago rei exiſtētis extra aīaꝫ quā ima
ginē intellectꝰ format vt poſſit in ea vide
re rem cuiꝰ eſt imago: ēt ſi talis res non
ſit p̄ſens imo etiā ſi nullo mō ſit exiſtēs
in rerū natura. Eſt ſc̄do v̄bū imaginabi-
le: que ſpeciē vocis ꝓferende apud nos
formamus. Eſt ⁊ tertio v̄bum ſenſibile:
ſc̄dm q̄d vocē ip̄ſam ꝓferimus. Cum pri-
mo v̄bo h3 ſilitudinem v̄bum eternali-
ter genitū cum ſc̄do v̄o v̄buꝫ vt incarna-
ri p̄uiſum cum tertio aūt ip̄m v̄bum in-
carnari in quātū incarnatum. Un̄ ſicut ⁊ di
cit Augu. vbi. ſ. nec v̄bum imaginabile,
nec v̄bum vocale gerit ſimilitudinē ver-
bi increati: ſed ſolū verbum intelligibile.
Hec aūt ſimilitudo pōt attēdi q̄ ad hoc:
I q2 ſicut v̄bum intelligibile in nobis h3 ex
preſſam ſimilitudinē: imo ē exp̄ſſa ſilitu-
do illiꝰ rei q̄ latebat in memoria, ita v̄bū
dei eſt exp̄ſſa ſilitudo p̄ris. Et ſicut i ver-
bo faciēda diſponimꝰ: nec aliq̄d facimꝰ
q̄d nō priꝰ v̄bo mētali nobis loquamur
ita deꝰ nihil facit q̄d nō priꝰ i v̄bo ⁊ iſpo
ſuit. Et oīa iſta habent̄ ab Auguſt. vbi ſ.
Eſt etiam q̄ntum ad hoc ſilitudo: q2 ſicut L
filiꝰ dei emanat a p̄re: ⁊ eſt iſta emanatio
intellectualis: nō materialis: ita verbum
emanat ab intelligēte nō materialr̄ ſed
intellectualr̄. Eſt ergo ſimilitudo iter ver
bum creatum ⁊ increatū quo ad emana
tionē: ⁊ emanationis modum ſeu imate-
rialitatē: ⁊ quo ad emanantis ſilitudinē:
q2 vtrūq3 v̄bū eſt ſile intelligēti q̄ñ idē in
telligit ſe q2 ſemꝑ verbum eſt ſilitudo in-
tellecti ꝑ verbū. Modus autē originis ⁊
emanatiōis v̄bi ſic aliq̄liter videri pōt.
Nō em̄ per ſenſus cognoſcit res. Senſus
aut exteriores q̄ ſunt q̄nq3: viſus: olfactꝰ:
auditus: guſtus: ⁊ tactus: nunciant ſenſui
cōi: cuius officiū eſt ꝑcipere oīa que per-
cipiunt̄ a ſingulis q̄nq3 ſenſuū exterioꝝ ⁊
inter illa diiudicare: ſ3 tn̄ nihil app̄hen-
dit niſi ſit preſens id q̄d apprehēdit̄. Iſte
autē annuntiat phātaſie q̄ eſt de re etiaꝫ
abſente ⁊ illa intellectui. Similitudo er-
go rei q̄ primo fuit accepta ꝑ ſenſum exte
riorē: quāto ad altiorē potentiā deducit̄ K
tanto efficit̄ purior. Un̄ cum peruenerit
ad phātaſiam tantum eſt iam depurata
ꝙ ſupueniente luce ſpirituali intellectus
agētis cauſat̄ in intellectu poſſibili ſpēs
q̄dā rei intelligibilis per quā intellectus
rē intelligit: ſicut ignis ꝑ calorē calefacit.
Sicut em̄ forma naturalis eſt principiuꝫ
actus cōſimilis in re naturali: ita p̄dicta
forma intelligibilis in intellectu exiſtēs
eſt principiū cōſimilis conceptus in intel
ligente. Sicut em̄ calidum perſuum calo
rem calefacit cauſando alium calorē. ita
intellectꝰ ꝑ talē ſpeciē intelligēdo cauſa
in ſeip̄ſo aliā ſpēm eiuſdē rei: q̄ propꝛie d̄r
v̄bū ſiue ꝯceptꝰ intellectualis qui ſilis eſt
illi forme ꝑ quā intellectus intelligit: quo
ad hoc ꝙ ambo idē rep̄ſītāt: tn̄ verbum M
ſeu ſc̄da ſpecies ꝑfectior eſt q̄ꝫ prima ⁊ ab
ea differt realr̄ ⁊ ſpecifice: l3 nō differat
realiter ab intellectione qua ꝓducit̄: q2
ſe h3 ad eā vt terminus ad motum. ſi tn̄
ꝓduceret̄ ꝑ intellectionē effectiue: differ
ret ab ea realiter: Modo ꝓducit̄ ab ea ꝑ
modum cauſe materialis ſeu diſpoſitio

nis ſicut ⁊ terminꝰ ꝑ modū: eo ꝙ imꝑfe-
ctuꝫ ſit via ad ꝑfectū. Sic ergo i iſta intel
ligibili origine forma ſeu ſpēs intelligibi
A lis accepta a phātaſia eſt id quo itellectꝰ
intelligit ⁊ intelligēdo v̄buꝫ ꝓduxit. ip̄e
v̄o ꝯceptꝰ elicitꝰ ab itellectu intelligētis
d̄r v̄bū genitū. Per iſtuꝫ ergo modū ſilr̄
in diuinis dici pōt ꝙ diuina eſſentia vel
ſubſtātia q̄ ſe h3 ad paternuꝫ itellectū q̄ſi
ꝑ moduꝫ forme itelligibilis: ē id formale
p̄ncipium q̄ p̄r itelligit / ⁊ itelligēdo v̄bū
ꝓducit. i. format i ſeip̄o ſilimū cōceptū q̄
d̄r v̄bum. Ipſe v̄o p̄r intelligēs eſt gene-
rās. ſed id q̄d ꝯcipit in intuitu ſue eſſen-
tie ē v̄bū genituꝫ ab ip̄o ꝑfecte totā p̄ris
eſſentiā rep̄ſentās. ¶ Eſt aūt ſciēdum ꝙ
hoc v̄buꝫ dei a nr̄o differt in tribꝰ. Prio
q2 ſc̄m Aug. verbuꝫ noſtrum priꝰ eſt for-
mabile q̄ꝫ formatuꝫ. nā cuꝫ volo ꝯcipere
v̄buꝫ ſeu lapidis rōnē: opꝫ ꝙ ad hoc rō-
cinādo ꝑueniā. ⁊ hoc reqrit̄ i oī eo ꝙ vo
lumꝰ itelligere niſi forte i p̄mis p̄ncipiis
q̄ ſtatiꝫ ⁊ ſine diſcurſu itelligimꝰ vtputa
ꝙ totuꝫ eſt maiꝰ ſua p̄te ⁊ i p̄mis ꝯceptis
bus notiſſimis nobis q̄ꝫdiu autē intelle-
B ctꝰ ſic rōcinādo diſcurrit iactat̄ hac atq3
illac / ⁊ formatio v̄bi necdū ꝑfecta ē: niſi
q̄ñ ip̄am rōnē rei ꝑfecte ꝯceperit. ⁊ tūc p̄-
mo h3 ꝑfectā rōnē v̄bi. Et hinc ē ꝙ i aīa
nr̄a ē ip̄a cogitatio. i. diſcurſꝰ inq̄ſitiōis
⁊ eſt v̄buꝫ formatuꝫ ſc̄m ꝑfectā ꝯtēplatio
nē v̄itatis. Et ſic pꝫ ꝙ v̄buꝫ nr̄m de po-
tētia ad actū ꝓgredit̄. S3 v̄buꝫ dei ſemꝑ
eſt i actu: alioq̄n deꝰ cognoſceret nouit̄ q̄
priꝰ ignorabat: iō nomē cogitatiōis ver-
bo dei ꝓprie nō ꝯuenit. Un̄ dicit Aug. in
lib. de trini. ꝙ ſic dicēduꝫ eſt v̄buꝫ dei vt
cogitatio nō dicat̄ ne q̄d q̄ſi volubile cre
dat̄ in deo. Sc̄da differētia eſt q2 v̄bū di
uinū ꝑfectiſſimū ē: nr̄m v̄o imꝑfectū. Q2
em̄ nō poſſumꝰ oīa q̄ ſunt i aīa ⁊ ſcīa nr̄a
vno v̄bo exprimere opꝫ ꝙ ſint plura v̄-
ba imꝑfecta ꝑ q̄ diuiſim exprimamꝰ q̄ in
nr̄a ſcīa ꝯtinent̄. In deo aūt nō eſt ſic: nā
ip̄e vno ſimplici intuitu ſeip̄m cognoſcē
do oīa cognoſcit, ⁊ iō eſt vnicū v̄bū diui
nuꝫ exp̄ſſiuuꝫ totiꝰ q̄d in deo eſt ⁊ ēt oīm
C creaturaꝝ: alr̄ eſſet imꝑfectum. Un̄ dicit
Aug. ꝙ ſi aliq̄d minꝰ eēt in v̄bo q̄ꝫ in di-
centis ſcīa ꝯtineat̄: imꝑfectuꝫ eēt cum er
go ſit ꝑfectiſſimū: eſt tm̄ vnū. Tertia dif-
ferētia eſt q2: v̄buꝫ nr̄m nō eſt eiuſdē na-
ture nobiſcū: diuinū autē eſt eiuſdē natu
re cuꝫ deo / ⁊ ſubſiſtit i natura diuia. Nā
cōceptꝰ intellectualis ſiue rō intellecta: D
quē intellectꝰ nr̄ format de re intellecta:
h3 eē intelligibile tm̄ in aīa nr̄a: cuiꝰ itel
ligere nō eſt idē q̄d ſuū naturale eſſe vel
eſſentia / q2 aīa nō eſt ſua operatio. Et iō
v̄bum q̄d format intellectus nr̄ nō eſt de
eſſentia aīe ſ3 eſt eiꝰ accidēs. in deo autē
idē eſt intelligere ⁊ eē: iō v̄bum in diui-
nis nō eſt accidēs. ſed ad eſſentiā ip̄ſam
diuinā ꝑtinet. vnde opꝫ ꝙ ſit ſubſiſtēs ⁊
deꝰ / q2 quicq̄d eſt natura dei eſt deꝰ. Un̄
dicit damaſ. ꝙ v̄buꝫ diuinuꝫ ſubſtātiale
eſt in hypoſtaſi exiſtēs reliq̄ v̄o v̄ba. i. no
ſtra: ſunt v̄tutes aīe. ex p̄miſſis pꝫ ꝙ v̄buꝫ
ꝓprie loquēdo ſemꝑ accipit̄ ꝑſonalr̄ in
diuinis cuꝫ importet q̄d exp̄ſſum. ⁊ origi
natuꝫ intelligēte: origo autē i diuinis nō
niſi ad ꝑſonā ꝑtinet. Pꝫ etiā hoc v̄bum
eſſe coeternū ei a q̄ ꝓcedit q2 nō priꝰ fuit
formabile q̄ꝫ formatuꝫ: ſ3 ſemꝑ eſt i actu.
Pꝫ ēt ꝙ eſt p̄ri eq̄le ꝑ oīa cuꝫ ſit v̄buꝫ ꝑ-
fectiſſimuꝫ: totiꝰ eſſentie p̄ris exp̄ſſiuū ⁊
ꝯtētiuū. Pꝫ ēt ꝙ cuꝫ in q̄libet natura id E
q̄d ꝓcedit h̄ñs verā ſilitudinē eiꝰ a quo
ꝓcedit vocet̄ filiꝰ. ⁊ hoc v̄buꝫ ꝓcedat in
ſilitudinē ⁊ idētitate nature eiꝰ a q̄ ꝓce-
dit: vere ⁊ ꝓprie d̄r filiꝰ / ⁊ eiꝰ ꝓductio d̄r
gn̄atio. Et ſic pꝫ declaratio p̄me dictio-
nis. ¶ Sed hic occurrunt q̄tuor q̄ōnes.
Prima eſt Chry. quare Joānes dimittēs
p̄rem ſtatim icepit a filio dicēs. [In p̄nci
pio erat v̄bum.] Ad hoc d̄r ꝙ iō eſt / q2 ꝑ
filiuꝫ ducimur in notitiā p̄ris. Un̄ infra
x. Pr̄ manifeſtaui nomē tuū. Ideo volēs
euangeliſta fideles adducere ad notitiā
p̄ris: ſtatim incepit a filio ⁊ cōtinuo ſub-
iūgit de p̄re dicēs [⁊ v̄bū erat apud deū]
ſc3 p̄rem. Pōt ēt dici ꝙ p̄r in veteri teſt.
erat oībꝰ cōiter notꝰ in rōne dei / ⁊ ſi nō
in rōne p̄ris: filiꝰ autē ignorabat̄. Ideo
in no. teſt. in quo agit̄ de cognitiōe verbi
ab eiꝰ notitia incipit euāgeliſta. ¶ Sc̄da
q̄ō eſt etiā Chryſ. Cum em̄ v̄bum ꝓcedat
vt filiꝰ: q̄re dixit v̄buꝫ ⁊ nō filiꝰ: Ad hoc
r̄ndet̄ ſc̄m aliquos tripliciter. Primo di- F
cēdo ꝙ hoc ſit ad tollēdā carnalis gn̄a-
tionis ꝯcupiſcētiā: que filius dat intelli-
gere. Dicit̄ ergo v̄bū: ne credat̄ ꝑ ꝯcupi-

ſcentiam deus genuiſſe. Scðo fit ratiõe
act9/qꝛ verbũ hꝫ nũtiare qð occultũ eſt i
corde ⁊ ad hoc filius venit in mũdũ/⁊ iõ
B dꝛ verbũ. Tertio: qꝛ in euãgelio Joãnis
agit de filio ſm ꝙ ꝑ ipſum creatura ra-
tionalis reducit ad patrẽ tãꝗ ad primã
ſimilitudinẽ ⁊ exẽplar. Sꝫ verbuꝫ eſt pri-
ma ſimilitudo intellect9: q̃ patri attribui
tur/vt dicit. ſ. Anſel. Eſt etiam tertia qõ
Aug. in lib. lxxxiij. qõnũ talis. Nã in gre-
co vbi nos habem9 verbũ: habet logos
ꝙ ſignificat ⁊ verbũ ⁊ rationẽ. Quare er-
go tranſlator trãſtulit verbũ poti9 ꝗ̃ ra-
tionẽ: cũ vtrũqꝫ ſit in mẽte? Ad hoc dicit
ꝙ ſilitudo que eſt in mente: eſt principiũ
cognoſcẽdi rẽ extra: etiã faciẽdi illã. Qñ
ergo eſt principiũ cognoſcẽdi tñ ⁊ nõ fa
ciendi: dꝛ ratio vel ideo aliquo modo/qꝛ
ratio ꝓprie ſm. ſ. Tho. noiat conceptum
mentis: ſm ꝙ in mẽte eſt etiã ſi per illam
nihil exterius fiat. Qñ vero eſt principiũ
cognoſcẽdi ⁊ faciẽdi ſimul: dicit exẽplar
⁊ verbũ: ꝑ qð ſm. ſ. Tho. ſup Joã. ſigni fi
D cat reſpect9 ad exteriora. Uñ. ſ. Th. ij. di.
xij. dicit ꝙ v̓bũ in diuinis ꝓprie impor-
tat rationem forme exẽplaris/qꝛ eſt ars.
Et. iiij. contra gen. c. ij. dicit quod verbũ
dei reſpectu dei eſt imago/ſed reſpectu
creaturaꝝ eſt exẽplar. Sic ergo qꝛ euãge
liſta intẽdebat ꝙ de9 ꝑ v̓bũ ſuũ nõ ſolũ
ſciret/ſꝫ etiaꝫ faceret oĩa: ideo cõuenien-
tius v̓bum ꝗ̃ ratio tranſlatũ eſt. Eſt autẽ
⁊ quarta qõ. Orig. Nam diuina ſcriptu-
ra de hoc v̓bo i pluribꝰ locis loquẽs: nõ
appellat ipſum verbũ abſolute/ſꝫ verbũ
dei: q̃re ergo Joãnes appellat ipm̃ v̓bũ
abſolute? Ad hoc dicit ꝙ lꝫ ſint multe ve
ritates tñ vna eſt veritas abſoluta: que ꝑ
eſſentiã ſuaꝫ eſt veritas. i. ipſum diuinuꝫ
eſſe: quo oĩa vera ſunt v̓a: ⁊ eodẽ modo
eſt vna abſoluta ſeu abſtracta ſapientia.
i. diuina/⁊ ſilr vnũ v̓bũ: cuius participa-
tione oĩa alia v̓ba ſunt verba. Sicut aũt
greci qñ talẽ rẽ abſolutã ſignificare vo-
lũt apponũt articulũ: ita hic ad talẽ emi
nẽtiã ſignificãdã dictũ eſt v̓bũ abſolute
ſine limitatione. ¶ Conſiderãdũ eſt ſcðo
I q̃d ſignificet ꝑ hoc ꝙ dꝛ in ꝑncipio. Eſt
aũt ꝑncipiũ originis: ſicut fons eſt ꝑnci-
piũ riuuli ab eo ꝓcedẽtis/⁊ ẽ ꝑncipiũ du
rationis: ſicut mane eſt ꝑncipiũ diei. Pri-
mo modo accipiẽdo principiũ nõ de ꝑn
cipio: ſtat ꝓ ꝑſona pr̃is: qui eſt fons dei-
tatis ⁊ principiũ nõ ſolũ creaturarũ/ſed
etiã oĩs diuini proceſſus/vt dicit beatus
Diony. Pater eñ eſt ꝑncipiũ filij ⁊ ſpũſ- K
ſcti. Scðm hoc ergo dicit. [In principio
erat verbũ]. i. in patre filius: cõtra errorẽ
Arrij: q̃ dicit filiũ eſſe creaturã. Hec aũt
expoſitio eſt Aug. ⁊ Orige. Dicit autẽ fi-
lius eẽ in patre/qꝛ eiuſdẽ eſt ſubſtãtie cũ
pr̃e. Cũ eñ fili9 ſit ſua eſſentia: in quocũ-
qꝫ eſt eſſentia filij eſt ipſe fili9. Qꝛ ergo in
patre eſt eſſentia filij per cõſubſtãtialita-
tem: conſequẽs eſt. vt etiaꝫ in patre ſit fi-
lius. Nec tñ ſequitur ꝙ fili9 ſit in filio/ſi
in filio eſt eſſentia filij/qꝛ ad eſſe in ali-
quo iſto mõ non ſufficit idẽtitas ad illud
qð eſt in aliquo/ſꝫ reqrit diſtictio rõnis
inter illud qð eſt in aliquo ⁊ i quo aliq̃d
eſt. Unde dicim9 deitatẽ eſſe in deo: non
aũt in deitate: nec deum eſſe in deo: lꝫ ſit
idẽ deitati q̃ eſt in deo. Scðm aũt ꝙ prin
cipiũ ſumit ꝓ ꝑncipio durationis: ſic eſt
ſenſus. In ꝑncipio erat v̓buꝫ. i. añ oĩa ſcꝫ L
ẽt imaginabilia creabilia: ſiue i eternita-
te erat filius/vt Aug. exponit cõtra erro-
rẽ Neſtorij ⁊ Claudij/q̃ ponũt filiũ habe
re durationis ꝑncipiũ. Et deſignat ꝑ hoc
verbi eternitas: ſm Baſi. ⁊ Hila. Per
hoc eñ qð dꝛ in ꝑncipio erat v̓bũ/oñdit
ꝙ quodcũqꝫ principium durationis acci-
piat: ſiue reꝝ corruptibiliũ/qð eſt tp̃s/ſi-
ue euiternarũ vel incorruptibiliũ ſiue to
tius mũdi/qð eſt euũ ſiue quodcũqꝫ tp̃s
imaginatũ extẽſum ꝑ infinita ſecula/i il
lo principio iã erat v̓bũ. Uñ dicit Hila.
ij. de tri. Pone qð voles tue opinionis ꝑn
cipiũ iã erat v̓bũ. Prouer. viij. Dñs poſ-
ſedit me in initio viaꝝ ſuaꝝ anteꝗ̃ quic-
ꝗ̃ faceret. Qð aũt ꝓcedit oĩs durationis
poſſibilis principiũ eſt eternũ. Sic ergo
ſm primã expoſitionẽ intelligit verbi ad
patrẽ cõſubſtãtialitas/ſm ſcðam v̓o co-
eternitas. ¶ Cõſiderandũ eſt tertio q̃re
dicat erat ⁊ nõ fuit? Ad hoc dicẽdũ eſt ꝙ
erat: eſt preteritũ impfectũ/⁊ ideo bñ cõ-
gruit ad ſignificandũ diuinã eternitatẽ.
quã opꝫ ſignificare ꝑ v̓ba tẽporalia/lꝫ
ſit ſupra oẽ tẽpus. Qð eñ futurũ eſt non- M
dũ eſt actu/ſed ꝑ hoc nõ deſignat fuiſſe.
Preteritũ aũt perfectũ deſignat aliquid

extitiſſe ⁊ iã eſſe terminatũ/⁊ eſſe deſijſ-
ſe. Sed pͥteritũ impfectũ deſignat aliq̃d
extitiſſe/ſꝫ terminatũ nõ eſſe: nec eſſe de
A ſijſſe/ſꝫ adhuc remanere qꝛ pͥterituꝫ im-
perfectũ deſignat pͥteritũ terminatuꝫ ad
preſens ⁊ cõſequẽter qð adhuc nunc eſt.
Et ideo ly erat qð eſt preteritũ imperfe-
ctum cõuenienter ponit: ad ſignificãdam
eternitatẽ ⁊ permanẽtiam diuini eſſe qð
cõpetit verbo diuino. Et vniuerſalr̃ hoc
verũ eſt in his q̃ in deo nõ importãtur ꝑ
modũ motus/vt patet per. ſ. Tho. j. diſt.
viij. q. ij. ¶ Sed querũt heretici: quõ eſſe
poteſt genitum coeternũ generanti? Ad
qð dicendũ eſt ꝙ cauſa producẽs aliquẽ
effectum per motũ ſucceſſiuũ menſuratũ
tp̃e/neceſſario precedit ſuũ effectũ: ſicut
pater in humanis filiuꝫ ſuum/qꝛ neceſſe
eſt cãm eſſe in principio illius mot9 quo
mouet/cum mouere nõ poſſit qð nõ eſt/
effect9 vero poni nõ põt niſi in fine eiuſ-
dem qꝛ ceſſat oĩs motus ꝓducto effectu
⁊ cõſequẽter in toto tp̃e illi9 mot9 eſt cã
⁊ non effectus. Sed qñ cã producit ſine
motu ſucceſſiuo: in eodẽ inſtãti ponitur
poſſibiliter cauſa ⁊ effectus: ſicut ſi nunc
B deus crearet vnũ aliuꝫ ſolẽ: in primo in-
ſtanti ſui eſſe illuminaret aerẽ/qꝛ nõ illu
minat per motũ ſed ꝑ ſubitã mutationẽ:
⁊ multo magis: ſi cã non ꝓduceret ꝑ mo
tum nec ꝑ mutationẽ: ſꝫ ꝑ ſimplicẽ ema-
nationẽ ſicut deus creat/vel ꝑ operatio-
neꝫ manẽtẽ in agẽte ſicut de9 generat fi-
liũ/⁊ ſpirat ſpm̃ ſctm̃. ¶ Sciẽdũ eſt igitur
ꝙ de9 ab eterno ſeipſuꝫ ꝑfecte intelligit.
alr̃ eñ nõ eſſet purus act9 ſi de potẽtia in
telligẽtie fieret actu intelligens. Et ideo
neceſſe eſt ꝙ ab eterno ſemꝑ verbuꝫ per-
fectũ ꝓducat. Nõ eñ qñqꝫ intelligit ⁊ qñ
qꝫ nõ intelligit/ſꝫ ſemꝑ intelligit vt habe
tur. xij. Metaph. Et ita ab eterno ⁊ ſemꝑ
v̓bũ ꝓducit. Hui9 aũt rei aliqualis ſimi
litudo appet in igne ⁊ i ſplẽdore ab igne
ꝓducẽte: q̃ non ꝓcedit ſucceſſiue ſꝫ ſubi-
to. Uñ ſi ignis vel ſol eſſet eternus/ſplẽ-
dor ab illo ꝓcedẽs eẽt coetern9. Propt
qð ⁊ filius dicit ſplẽdor patris ad Heb.
j. Qui cum ſit ſplẽdor glorie ⁊ figura ſub-
C ſtantie patris ⁊c. Sꝫ in hac ſimilitudine
deficit cõnaturalitas: ſicut in filiatione
humana deficit coeternitas eo ꝙ fili9 nõ
ſubito/ſed ſucceſſiue per motuꝫ generet.
Oportet ergo ex diuerſis ſilitudinibus
ſenſibiliũ in diuinã cognitionẽ ꝑuenire
qꝛ vna non ſufficit. Et hoc eſt qð dicit in
libro effeſini cõcilij. Coexiſtere ſemꝑ pa- D
tri filiũ ſplẽdor tibi denũtiet: impaſſibili
tatẽ natiuitatis oſtẽdat verbũ cõſubſtan
tialitatem vero tibi nomẽ filij denũtiet.
Nominanius ergo filiũ diuerſis nomi-
nibus ad exprimẽdã perfectionem eius
que noĩe vno exprimi nõ põt. Ut eñ oſtẽ
datur patri cõnaturalis dicitur fili9/vt
oſtẽdatur oĩno ſimilis ſiue in nullo diſſi
milis dicit imago: vt oſtendat coetern9
dicit ſplẽdor: vt oſtendat immaterialiter
genitus dicit verbũ. ¶ Scða aũt queſtio
eſt: vbi erat verbũ: quã euãgeliſta ſoluit
cum ſubiũgit: [⁊ verbũ erat apud deum]
In hac aũt ſolutione dat intelligere di-
ſtinctionem perſonalẽ verbi genitia ſuo
genitore: que diſtinctio ɔſurgit ex oppo
ſita relatiõe originis. Genitũ enim oppo
nitur relatiue ad genitorẽ. Oppoſite aũt
relationes nõ poſſunt ineſſe eidẽ ſuppo-
ſito vel perſone: ⁊ ideo neceſſe eſt genitũ E
verbum eſſe diſtinctũ in perſona a gene
rante ꝙ denotauit euãgeliſta cum ait: [⁊
verbum erat apud deũ.] glo. i. filius apud
patrem ſicut vna ꝑſona apud aliaꝫ. Iſta
eñ diſtinctio ſignificat per ly apud: qð
eſt prepoſitio/⁊ iõ diſtinctionẽ importat
qꝛ oĩs ꝓpoſitio eſt trãſitiua. Conuenienter
autẽ verbũ dicit eſſe apud deũ ⁊ nõ apud
deitatẽ: qꝛ hoc nomẽ deitas ſignificat di
uinitatẽ abſolute ⁊ in abſtracto ſed hoc
nomẽ de9 ſignificat diuinitatẽ in ſuppo
ſito ⁊ q̃ſi cõcretiue. Si ergo v̓bũ diceret
eſſe apud deitatẽ: ꝑ hoc ſignificaret ver-
bum eẽ diſtinctũ nõ ſolũ a ꝑſona patris
ſꝫ ẽt a deitate abſolute ſumpta. qð eſt ab
ſurdũ. Uerbũ eñ dei ẽ idẽ qð ſua deitas
cũ inter v̓bũ ⁊ deitatẽ nulla cadat oppo-
ſitio relatiua: que poſſit eẽ cã realis diſti-
ctionis. Sꝫ hoc nomẽ deus cũ ſignificet
deitatẽ vt in ſuppoſito hꝫ virtutẽ ſigni-
ficatiõis vocabuli ſupponere ꝓ quocũqꝫ
ſuppoſito diuine nature: ſic hoc nomen F
homo põt ſupponere ꝓ quocũqꝫ ſuppo-
ſito humanitatis. Qð aũt hoc nomẽ de9
ſupponat determiate ꝓ ꝑſona pr̃is ⁊ fi-
lij: hꝫ ex natura termini cui adiungit: vt

cum dr̃ deꝰ generat deũ. In ſubiecto eñ
ſupponit ꝑ pſona illa cui ꝯuenit genera-
re. ſ. pſona pr̃is ecõuerſo in p̃dicato ſtat
ꝑ pſona cui ꝯuenit gñari. i. pro pſona fi-
G lij. Et ſilr cũ dr̃ ꝟbũ erat apud deũ ne-
ceſſe eſt ꝙ ly. deũ ſtet ibi ꝑ pſona patris
ꝓpter diſtinctionẽ verbi qd̃ dr̃ eſſe apud
deũ: que diſtictio importat ex virtute hu-
ius p̃poſitiõis apud. ¶ Eſt aũt ſciẽdum
ꝙ ly apud ſignificat q̃tuor: ꝑ q̃ q̃tuor ob-
iectiones ꝯ fidei veritatẽ moueri poſſi-
biles determinant. Significat eñ ſubſi-
ſtentiã in recto / qꝛ ea q̃ ſubſiſtẽtiã nõ ha-
bẽt nõ dicunt ꝓprie eẽ apud aliq̃d: ſicut
nõ dicimꝰ albedinẽ eẽ apud hoiem dici-
mus aũt hoiẽ eẽ apud hoiem qꝛ vterq̃
ſubſiſtit. Scd̃o ſignificat authoritatẽ in
obliquo. Nõ eñ ꝓprie dr̃ rex eẽ apud mi
litẽ / ſ; miles apud regẽ. Tertio dicit di-
ſtinctionẽ. Non eñ proprie aliq̃s dr̃ eſſe
apud ſeipſum / ſ; vnus homo apud aliũ.
Quarto ſignificat ꝯiũctionẽ quãdã ⁊ ſo-
cietatẽ Cũ eñ aliq̃s dr̃ eẽ apud aliũ: ſigni-
ficat inter eos quedã ſocialis cõiunctio.
H Scd̃m aũt iſtas ꝯditiões importatas in
ſignificatiõe huiꝰ p̃poſitiõis apud / ꝯue-
nienter euãgeliſta hãc clauſulã ſcd̃am. ſ.
[ꝟbũ erat apud deũ] ſubiũgit p̃me clau-
ſule. ſ. [in p̃ncipio erat ꝟbũ.] vt ſic ꝑ iſtã
ſcd̃am clauſulã excludat quatuor dubita
tiões: q̃ inſurgebãt ex duplici expoſitiõe
clauſule p̃me. Si eñ exponat ſic in p̃nci-
pio. i. añ oia inſurgunt due dubitatiões
quaꝝ p̃ma talis eſt. Ante oia nihil erat.
vbi ergo ſeu in quo loco verbũ erat: ſi añ
oia erat? Hec obiectio ꝓcedit ſm imagi
nationẽ eoꝝ q̃ ponũt nihil poſſe ꝯſiſtere
ſine loco. Credunt eñ ꝙ oẽ qd̃ eſt alicubi
i. i aliquo loco ſit. Hec aũt obiectio exclu
ditur cũ dr̃: [apud deũ.] Deſignat eñ ly
apud ſocialẽ ꝯiũctionẽ / vt ſit ſenſus ſm
Baſi. Ubi ergo erat ꝟbũ? Rñdet euãge-
liſta. Apud deũ: nõ in aliq̃ loco: cũ circũ
ſcriptibile ſit ſ; apud patrẽ: q̃ nullo loco
circũſcribit vel cõprehẽdit. Scd̃a qd̃ eſt
talis. Tu dicis ꝙ ꝟbũ erat in principio. i.
I ante oia. Sed qd̃ eſt ante oia: non vr̃ ab
aliquo ꝓcedere cũ illud a quo aliq̃d ꝓce
dit videatur prius eo qd̃ ꝓcedit ab illo.
Ergo verbũ nõ ꝓcedit ab alio. Sed hec
obiectio excludit per hoc ꝙ ly apud im-
portat authoritatẽ i caſuali ſeu obliquo:
vt ſit ſenſus ſm Hila. A quo eſt verbũ ſi
eſt ante oia? Rñdet euãgeliſta ꝙ verbũ
erat apud deũ: quaſi diceret. Licet ꝟbũ K
careat principio durationis: nõ tñ caret
principio originis vel authoris. erat eñ
apud authorẽ añ oia. ¶ Si vo exponat
in principio. i. in p̃re: inſurgunt due alie.
Quaꝝ p̃ria talis eſt. Si ꝟbũ erat in prin-
cipio. i. filiꝰ in p̃re: ꝟbũ nõ videt eſſe ſub-
ſiſtens. nã qd̃ in alio eſt nõ ſubſiſtit in ſe.
Soluit aũt ſ; ly ꝙ apud dicit ſubſiſtẽtiã
in recto ⁊ ſenſus eſt ſm Chry. Uerbũ erat
i p̃ncipio nõ vt accidẽs: ſ; erat apud deũ
vt ſubſiſtẽs ⁊ hypoſtaſis diuina. Scd̃a q̃
ſtio eſt talis. Qd̃ eſt in aliq̃: non eſt ab eo
diſtinctũ: ſi ergo filiꝰ eſt in patre: nõ eſt
diſtinctꝰ a p̃re. Soluit aũt ſm ꝙ ly apud
dicit diſtictionẽ / vt ſit ſenſus ſm Alcui.
⁊ Bed. Uerbũ erat apud deũ. i. ſic erat i
patre ꝑ conſubſtantialitatẽ nature. ꝙ tñ
eſt: apud ipſum: per diſtinctionẽ pſone:
Sic ergo ꝑ hãc clauſulã / ⁊ ꝟbũ erat apd̃
deũ oſtẽdit ꝯiunctio ꝟbi ad patrẽ in na- L
tura: ſm Baſi. diſtinctio aũt i pſona ſm
Bed. ⁊ Alcui. ⁊ ſubſiſtẽtia ꝟbi in natura
ſm Chryſ. ⁊ authoritas originis pr̃is ad
filiũ ſm Hilariũ. ¶ Tertia autẽ qd̃ eſt:
q̃d erat ꝟbum quã ſoluẽs Joannes ait [⁊
deꝰ erat ꝟbũ] Hec aũt eſt tertia clauſula
que ꝯuenientiſſime ponit poſt ſcd̃am. Qꝛ
eñ dixerat de ꝟbo: qñ erat ⁊ vbi erat: re-
ſtabat dicere. q̃d erat: qd̃ dicit dicẽdo [⁊
deꝰ erat ꝟbum]. i. ꝟbum erat deus. Quia
eñ dixerat ꝟbũ eẽ apud deũ / ⁊ ly apud
dicit diſtinctionẽ: potuiſſet q̃s credere
ꝙ ꝟbũ erat apud deũ patrẽ diſtinctum
ab ipo in natura: ideo ad hoc excludẽdũ
ſtatim ſubdit cõſubſtãtionalitatẽ verbi
ad patrẽ di. [⁊ deꝰ erat ꝟbum]. q. d. Nõ
erat ſeparatũ a patre ꝑ nature diuerſita
tem: cũ eſſet deꝰ ſicut ⁊ pater. ¶ Sed no
tandũ eſt ꝙ circa hãc clauſulã Orig. tur-
piter errauit: ex mõ loq̃ẽdi que habet i
greco. Cõſuetudo eſt eñ in greco ꝙ pre-
ponunt nomini articulũ qñ voluit deſi-
gnare diſtinctionẽ quandã. Qꝛ ergo in
M euãgelio Jo. huic noi qd̃ eſt ꝟbum: cum
dr̃ in p̃ncipio erat ꝟbum. ⁊ ſilr huic no-
mini qd̃ eſt deus cũ dr̃. ⁊ ꝟbũ erat apud
deũ: apponit articulus vt dicat ly ꝟbũ ⁊

ly deũ ad ſignãdũ diſtinctionẽ ⁊ eminen
tiã verbi diuini ad alia verba. ⁊ principa
litatẽ patris in diuinitate. ſ; tñ cũ dr̃ ver-
bũ erat deus: nõ apponit articulus huic
A nomini deꝰ qd̃ ſupponit ꝑ perſona filij.
ideo blaſphemauit Orig. dicẽs: ꝙ ꝟbũ
nõ eſſet ille deus q̃ eſt pr̃. i. deus ꝑ eſſen-
tiã. ſ; ſit ꝟbũ ꝑ eſſentiã ⁊ deꝰ participa-
tione: ſolꝰ vero pr̃ eſt deꝰ per eſſentiã. Et
ſic ponebat filiũ minorẽ p̃re. S; hoc nõ
eſt verũ ſm Chry. Si eñ nũq̃ poneretur
articulꝰ ad ly deꝰ: niſi qñ p̃dicat de p̃re
nũq̃ apponeret qñ p̃dicat de filio. Sed
cõtrariũ huiꝰ apparet ꝑ duas authorita
tes apl̃i. Dicit eñ in ep̃la ad Tit. Expe-
ctantes beatã ſpẽ ⁊ aduẽtũ glorie magni
dei qd̃ de filio intelligit. ⁊ tñ in greco ap-
ponit articulꝰ ad ly dei. Itẽ ad. Ro. ix. dr̃
xp̃s eſt ſup oia deꝰ benedictus in ſecula
vbi ẽt in greco apponit articulus. Et ſic
ꝑ; falſum qd̃ Orige finxit. Rõ aũt quare
nõ apponit hic articulꝰ aſſignat a Chry.
qꝛ. ſ. euãgeliſta iã his noiauerat deum.
cũ appoſitiõe articuli. ⁊ iõ nõ erat neceſ-
ſe iteꝝ replicare. ¶ Quarta aũt queſtio
eſt quomodo erat verbũ: ⁊ hãc ſoluit per
quartã clauſulã. d. [hoc erat in principio
B apd̃ deũ] Hec aũt clauſula pulcherrimo
ordine introducit poſt p̃cedẽtẽ. Ex hoc
eñ ꝙ euãgeliſta dixerat ꝙ ipm ꝟbũ erat
deꝰ duplex falſus intellectꝰ inſurgebat
apd̃ nõ recte intelligẽtes. Unꝰ apd̃ q̃ſdã
gẽtiles q̃ ponebãt duo ꝯtraria principia
⁊ eoꝝ cõtrarias volũtates: vñ itroducũt
iouẽ pugnaſſe cũ ſaturno. Et hũc errorẽ
ſecutꝰ ẽ Manicheꝰ q̃ poſuit duo ꝯtraria
p̃ncipia. ſ. deũ lucis ⁊ deum tenebraꝝ. Et
ꝯtra iſtũ errorẽ dicit dñs: Exo. xxx. Dñs
deus tuꝰ deus vnus eſt. Poſſent ergo iſti
in ꝟbis euãgeliſte ſui erroris fulſimẽtũ
ſumere: dũ aliũ crederẽt deũ eſſe apd̃ quẽ
erat ꝟbũ ⁊ aliũ ipm ꝟbũ. Hoc ergo exclu
dit euãgeliſta di. [hoc erat i p̃ncipio apd̃
deũ] q̃ſi di. ſ; Hyla. Ita dico ꝙ ꝟbũ eſt
deus. qd̃ tñ nõ eſt hñs diuiſã deitatẽ: ſ; ẽ
apd̃ deũ i vna ⁊ eadẽ natura i qua ipe eſt.
Itẽ ne ꝑ hoc ꝙ dixerat: ꝟbũ erat deꝰ in
C telligeret ꝙ haberet ꝯtrariã volũtatẽ ad-
didit ꝙ hoc. ſ. ꝟbũ erat i p̃ncipio apd̃ deũ
ſ. p̃rem nõ diuiſũ ab ipo nõ ei cõtrarium
ſ; hñs cũ eo idẽtitatẽ nature ⁊ cõcordiã
volũtatis. ¶ Aliꝰ error poterat elici ex
p̃miſſis ꝟbis abarrianis: q̃ ponũt filiũ mi
norẽ p̃re: qꝛ dicit i fra. ix. Pr̃ maior me eſt.
Dicũt eñ ꝑuerſe intelligẽtes filiũ eſſe mi
norẽ p̃re. ⁊ q̃tũ ad eternitatẽ ⁊ q̃tũ ad di
uinitatem. Ut ergo euãgeliſta hoc exclu
deret addidit. Hoc erat in p̃cipio apd̃
deũ. Arriꝰ eñ p̃mã clauſulam. ſ. in principio
erat ꝟbũ: admittit: nõ tñ vult ꝙ principiũ
accipiat ibi ꝑ p̃re: ſed pro principio crea-
turaꝝ dicẽs ꝙ ꝟbũ erat in principio creat- D
turaꝝ ſicut digniſſima creatura: ſ; nequã
q̃ pr̃i coeternũ. S; hoc excludit ſ; Chry.
ꝑ iſtã clauſulam: qꝛ hoc erat in principio non
ſolũ creaturaꝝ: ſ; apud deũ. i. ex quo deꝰ
fuit. Nũq̃ eñ pr̃ fuit ſolitarius ſine ꝟbo.
Itẽ arriꝰ ꝯcedit ꝙ ꝟbũ eſt aliquo mõ deꝰ:
ſ; tñ minor p̃re. ſ; hoc excluditur ꝑ ea q̃ ſe
quuntur. Duo eñ ꝓpria magni dei q̃ Ar-
rius ſinglr̃ pr̃i attribuebat. ſ. eternitas et
oĩpotẽtia: in quocũq; ergo eſt inuenire il-
la duo ille eſt verꝰ ⁊ magnꝰ deus. S; iſta
duo euangeliſta filio attribuit. Nã ei at-
tribuit eternitatẽ: cũ dicit. Hoc erat in p̃n
cipio apd̃ deũ. i. ꝟbum nõ ſolũ erat in p̃n
cipio creaturaꝝ: ſ; in principio. i. ab eter-
no apd̃ deum accipiẽs eẽ ⁊ eternitatẽ ab
ipo. Omnipotẽtiã vo ꝑ hoc quod ſubdit.
omnia ꝑ ipm facta ſunt. Si q̃s ergo dili-
gẽter conſyderet has quatuor clauſulas
inueniet ꝑ illas deſtrui oẽs errores q̃ in- E
ſurgũt cõtra ꝟbi diuinitatẽ. Nã q̃dã he-
retici ſicut Ebiõ ⁊ Cherintꝰ dixerũt xp̃m
nõ p̃extitiſſe b̃tẽ ꝟgini ſ; ab ea ſumpſiſſe
eſſẽdi ⁊ durationis p̃ncipiũ ponẽtes eum
eſſe hoiẽ purũ: ſ; diuinitatẽ ꝑ bona opa
meruiſſe. hoc ergo excludit cum dr̃: in p̃n
cipio. i. ab eterno erat ꝟbũ. Sabellꝰ autẽ
cõfitebat filiũ eſſe verũ deũ eternũ: dice-
bat tñ ꝙ non erat alia pſona pr̃is ⁊ filij:
ſ; vna ⁊ eadẽ cõfundẽs trinitatẽ pſonaꝝ.
Hoc aũt excludit cũ dr̃ ⁊ ꝟbum erat apd̃
deum. i. filius apud patrẽ ſicut alius apd̃
aliũ. Eunomiꝰ vero omnino poſuit filiũ
diſſimilem patri. Et hoc excluditur cum
dicitur. ⁊ deus erat verbum Arrius vero
dicebat filium patre minorem: qd̃ exclu-
ditur cum dicitur: hoc erat in principio
apud deũ. Oia ꝑ ipm facta ſunt] ⁊c. Hic F
euãgeliſta oſtẽdit ꝟbi virtutem ⁊ poten-
tiam. Primo reſpectu exiſtẽtiũ. Secũdo

reſpectu viuentiū: ibi[qđ factū eſt]. Ter-
tio reſpectu rationaliū: ibi[⁊ vita erat]
Hoc eñ verbū eſt eſſe exiſtentiaꝫ. Uita
viuētiū: ⁊ Sapientia rōnalium. ¶ Dicit
ergo ꝗtum ad primū[oīa] ſcꝫ viſibilia ⁊
B inuiſibilia. Aug. Oīs forma oīs compa
go: oīs ꝯcordia partiū per ipm .ſ. v̄bum a
patre genitū facta ſunt. i. ꝯdita et in eſſe
ꝓducta. ¶ Ex hoc arguit Augu. filiū nō
eſſe creaturā ꝯ Arriū: qꝛ ſi oīa ꝑ ipm fa-
cta ſunt ergo ipm v̄bū nō eſt factū. Nō
eſt eñ intelligibile ꝙ aliquid ſit ſibiipſi
principiū ⁊ cauſa eſſendi. Si aūt non eſt
factuꝫ ergo eſt patri ꝯſubſtantiale ⁊ coe-
ternum. Sed vitandus eſt hic duplex er
ror Orige. Un9 eſt: qꝛ blaſphemat ſpm
ſctm dicens illū eſſe factū inter oīa: ⁊ ſic
eſſe creaturā. Hoc autē eſt hereticū cuꝫ
ſit eiuſdē ſubſtātie nature ⁊ glīe cū pr̄e
⁊ filio. Juxta illud Mar. vl. Docete oēs
gētes baptizātes eos in noīe patris ⁊ fi
lij et ſpiritusſancti. Et iuxta illud. j. Jo.
v. Tres ſunt qui teſtimonium dant in ce
lo: pater: verbum: et ſpūſſanct9: ⁊ hi tres
H vnuꝫ ſunt. Cū ergo dicit euāgeliſta: oīa
ꝑ ipm facta: nō eſt intelligēdum ſimpli-
citer omnia: ſed in genere creaturarū ⁊
rerū factarum. tanꝗ̄ dicat. Oīa facta ꝑ
ipm ſunt facta. Scđs error Orig. eſt: qꝛ
ipe ſic dicit. Oīa facta a pr̄e ꝑ v̄bum. ſi-
cut aliqđ fit a maiori ꝑ minoreꝫ. Uñ po-
nit filium in rerum productione fuiſſe
quaſi inſtrumentum ⁊ organum patris
Sed ꝙ ꝑ iſtā ꝑpoſitionē ꝑ: nō ſignificet
minoritas ī obliquo ſeu v̄bo patꝫ ex plu
ribus ſcripture locis. Dicit eñ apl's. j.
Cor. j. loquēs de patre. Fidelis deus ꝑ
quē vocati eſtis in ſocietateꝫ filij ei9. Er
go ſi ly per ſemꝑ ſignificaret minorita-
tem in obliquo: ſequit̄ ꝙ pater ſit minor
filio. Ad huius autē dicti maiorē euiden
tiā opꝫ intelligere: ꝙ cū dicimus patreꝫ
opari ꝑ filiū ly ꝑ. notat aliquā cām ope
rationis. Hoc aūt pōt intelligi dupliciter.
ter. Uno mō ita ꝙ fili9 ſit cā et principiū
operādi ipſi pr̄i: ꝙ nullo modo ꝯcedit̄.
Sicut eñ filius ipſi patri nō eſt princi-
I piū eſſendi: ita nec operādi. Alio modo
ita ꝙ filius habeat a patre v̄tuteꝫ ope-
randi ⁊ hoc verum eſt. Nec tñ ſequitur
ꝓpter hoc ꝙ filius ſit minor patre. Nā

cū dico aliqđ opari ꝑ v̄tutē quā accepit
ab alio/ dupl'r intelligitur. Aliqñ eñ illa
virtus nō eſt eadē dātis ⁊ accipientis ⁊
tūc accipiēs illā eſt dāte minus: ⁊ iſtru
mentū: vel organū eius: ſicut deus dr̄ ꝑ K
celeſtia corpa qbus v̄tutē opatiuā ꝯtu-
lit multa in iſtis inferiorib9 agere: aliqñ
v̄o vna numero v̄tus eſt dātis illā ⁊ ac
cipientis: ſicut ē in ꝓpoſito: qꝛ. ſ. vna nu-
mero virt9 eſt pr̄is ⁊ filij: lꝫ illā habeat
filius a pr̄e: ⁊ tūc nō opꝫ accipiēs eē mi
nus dāte: ⁊ ꝯſequēter nec pr̄e minor eſt
filius nec pr̄is inſtrm. Igit̄ ly ꝑ: non di
cit habitudinē cauſe inſtrumētalis: nec
ſup principal'ꝫ: ſicut cū dr̄ rex opari ꝑ mi
niſtrū ſꝫ cauſe ſub autoritatiue. i. haben
tis v̄tuteꝫ ab alio in quo eſt autoritas.
Et ad hūc ſenſuꝫ dicit etiā habitudinē
cauſe medie. Lꝫ aūt oīa dicant̄ facta ꝑ
ſpm ſanctū: tñ magis ꝓprie dicūtur per
v̄bū oīa facta ſunt: qꝛ cū ly ꝑ: dicat habi
tudinē cāe efficiētis ⁊ exēplaris: oīa ſunt
facta ꝑ filiū vtroqꝫ mō: ſed per ſpm ſctm L
prio mō tñ cuꝫ ſpiritusſācti vt ſic nō di
cat exēplar ⁊ ſimilitudinē ſicut v̄bū. Poſ
ſunt etiā oīa dici facta ī filios ſꝫ illđ ps.
Oīa in ſapiētia feciſti vt ſic ſenſus ī ipſo
i. v̄tute ei9 nō tñ ꝓprie ab ipo vel ex ipo
v̄bo ſm aliquos: qꝛ he ꝑpoſitiones ī ſuo
caſuali notāt principalitateꝫ caſualitatis
q̄ nō eſt in filio: ſꝫ in patre. ¶ Et aduer-
tēdum eſt ꝙ notāter dixit euāgeliſta fa
cta: ⁊ nō genita. ad excludendū errores
eoꝝ q dixerunt deū oīa ꝓduxiſſe de ſub-
ſtantia ſua[Et ſine ipſo factū eſt nihil.]
Jſtā clām aliq ꝑuerſe intellexerūt ſicut
Manichei: q ponebāt duo ꝑncipia Unū
ſ. corruptibiliū: ⁊ aliud incorruptibiliuꝫ
Dicit ergo ꝑuerſus Maniche9: ꝙ poſt-
ꝗ̄ Joānes dixerat. oīa ꝑ ipm facta ſunt.
ne crederet̄ v̄bū eſſe rex corruptibilium
cām ſtatim ſubiunxit. ⁊ ſine ipſo factū eſt
nihil. i. corruptibilia q̄ dicunt̄ nihil eo ꝙ
eoꝝ eſſe ꝯtinue trāſmutat̄ ⁊ ī nihilū ten
dit. Sed iſte error procedit ex ꝑuerſo in
tellectu litere. Nō eñ ly nihil ponit̄. ibi M
affirmatiue niſi forte reſpectu ꝑuationū
que ſunt in malo culpe ſicut ipſi intelli-
gunt. ſed negatiue/ vt ſit ſenſus. ita oīa
ſunt facta ꝑ verbū vt nihil ſit principans
eſſe ſeu factū qđ nō ſit factum ꝑ ipſum.

Et ratio huius eſt euidens. Quicūqꝫ eñ
aliquid facit opꝫ ꝙ precōcipiat illud in ſa
piencia ſua que eſt forma ⁊ rō rei facte ſi-
cut forma in mente artificis preconcepta
eſt ratio dom9 faciēde. Sic ergo deus ni
hil facit niſi qđ in intellectu ſuo precon-
cepit: ⁊ hec ꝑcōceptio eſt v̄bū: quo ſeipm
A dicit ⁊ oīa qcunqꝫ facit: vt dicit Aug. Uñ
impoſſibile eſt ꝙ pater aliqđ operet̄ niſi
per filiū: q eſt ſapiētia ab eterno precon-
ceptu. Unde dicit Augu. lib. de trinitate
Uerbum eſt ars plena oīm rationum vi
uētium. Et ſic patꝫ ꝙ pater omnia facit ꝑ
filiū q eſt verbum eius. Juxta illud Pro-
uer. ix. Cum eo eram cuncta componēs.
¶ Sed cōtra. Nā ſi ly nihil: tenet̄ nega-
tiue: ſuperflue additum eſt: et ſine ipſo fa
ctum eſt nihil: qꝛ hoc poterat intelligi ꝑ
id: omnia per ipſum facta ſunt. Solutio.
Jlla clauſula addita ſm multos multi-
pliciter introducitur. Primo ſꝫ Chry. ne
aliqs per verbum intelligeret facta ſolū
illa que enarrat Moyſes. i. viſibilia. Et
hac rōne apl's dixit omnia ꝑ ipm facta
ſunt ſiue viſibilia ſiue inuiſibilia. Et ſecū
B do ſm eundē ne qs crederet ꝑ verbuꝫ fa
cta ſolū oīa illa q alij euāgeliſte narrant
eū feciſſe: vt illuminaſſe cecos ⁊c. ¶ Ter
tio ſm Hila. ad oſtēdendū ꝙ v̄bū habet
virtutē operatiuā ab alio: ne. ſ. intelligat̄
pater excludi ab iſta cauſalitate. Nam ly
ſine ipſo: valet ly non ſolus: vt ſit ſenſus.
Nō ipſe ſol9 eſt ꝑ quē facta ſunt omnia.
ſed ipſe eſt vnus ſine quo factuꝫ eſt nihil
q. d. Sic ꝑ eū facta ſunt omnia: vt tñ pa-
ter oīa cū eo fecerit: Hec. s. Tho. de men
te Hilarij. Et videt̄ mihi ꝙ intēdat iſtuꝫ
modum loquēdi eſſe ſimilem ei quo vti-
mur circa principē ⁊ conſiliarium: qꝛ con
ſiliariū dicimus oīa facere. i. ſine eo fieri
nihil: ita ꝙ ſcđm exponit primū. vt. ſ. non
intelligatur omnia facere ꝑncipaliter vt
rex. Jn quadā autē homil. q incipit. Uox
C ſpiritualis aquile. ⁊ a quibuſdā attribuit̄
Origeni. ponitur alia expoſitio ſatis pul
cra. Qđ eñ apud nos dr̄ ſine ipſo in gre-
co ſm aliquos ponit̄ extra ipſum. Dicit
ergo euangeliſta ꝙ ita oīa ꝑ ipſum facta
ſunt: ꝙ tñ ſine ipſo. i. extra ipſum factum
eſt nihil. vt oſtēdat ꝑ verbum ⁊ in verbo
oīa ꝯſeruari. Juxta illud Heb. j. Portās

oīa verbo virtutis ſue. Artifex eniꝫ crea
tus nō eſt cauſa rei niſi quantum ad fieri
ſicut edificator eſt cauſa fieri domus ſed
nō eſſendi. Subſiſtit enim in ſuis princi-
pijs poſtꝗ̄ facta eſt. Et ideo ſubtracta in-
fluentia edificationis domus nihilomi-
nus in eſſe cōſeruatur. qꝛ eſſe ſuum non
dependet ab artifice. Sed artifex increa- D
tus. i. v̄bū diuinuꝫ[qđ ita eſt ars ꝙ etiam
eſt artifex] eſt cā totius eſſe rei: quantum
ad ſua principia in quibus ſubſiſtit vna-
queqꝫ res. Et iō qlibet res in eſſe ꝓducta
indiget eius cōſeruatione et cōtinua in-
fluentia ad hoc vt ſubſiſtat. Ut ergo oſtē
deret euāgeliſta omnia depēdere a ver-
bo quantū ad fieri ⁊ quantum ad eſſe: di
xit[ſine ipſo factum eſt nihil] id eſt nihil
factū eſt extra ipſum qꝛ ipſuꝫ ambit om-
nia ſua virtute mirabili: oīa in eſſe cōſer
uans: ſicut ſol ꝯſeruat in aere lumē. Ter
tio mō exponit̄ hec particula ſm Augu.
⁊ Ori. ⁊ multos alios: vt per ly nihil itel-
ligat̄ pctm. Qꝛ eñ euāge. dixerat oīa per
ipm facta ſunt: poſſet aliqs intelligere ꝙ
etiā pctm fieret ꝑ ipm: ad qđ excludendū E
ſubdit̄: nihil. i. pctm factum eſt ſine ipſo.
pctm eñ nihil eſt ⁊ nihil fiunt hoīes cum
peccant. Nā pctm eſt actus humanus. i.
deliberatus: malus. i. deordinatus. Jſta
autem deordinatio eſt priuatio debiti or
dinis: oīs aūt priuatio nihil eſt. Cuꝫ igit̄
iſta deordinatio ſit formaliter peccatum
ſicut ipſe actus material'r ſequit̄ ꝙ pctm
formal'r ⁊ eſſentialiter nihil eſt. Uidem9
autē ꝙ ars nō eſt cā alicuius defect9 ꝑ ſe
in artificiatis: ſꝫ eſt cā ꝑfectiōis ⁊ forme
defect9 āt ī artificiatis ꝯtingit ex duob9
ſ. ex ꝑuerſa volūtate artificis q agit pre-
ter regulas artis. vel forte ex hoc ꝙ non
bñ ſcit regulas artis. Uerbū autē diuinū
eſt ars ꝑfectiſſima plena oīm rōnū viuē
tium ⁊ incōmutabilium ⁊ hꝫ voluntateꝫ
rectiſſimā. Et iō nullo mō poteſt eſſe cā
alicuius inordinatiōis mali culpe quod F
ab vltimo fine deordinat. Sꝫ cauſa mali
culpe eſt ipſa voluntas ex libertate ſua
deuians ab arte incōmutabili. Sic ergo
iſta vltima particula addit̄ ad oñdendū
verbi vniuerſalem cauſalitatem: ſecūdū
Chry. vel virtutem verbi conſeruatiuam
ſm Orige. vel cauſalitatis puritatem: qꝛ

ſcʒ ſic eſt cā boni ꝙ nullo modo peccari:
[qđ factū eſt in ipſo vita erat]. Hic euan
geliſta oñdit verbū eſſe principiū viuen-
tiū. Eſt autem hic multiplex punctua-
tio. ¶ Pⁱma eſt manichei q̄ ex hoc mot⁹
eſt ad dicendum etiaʒ lapides viuere ſic
H punctuās. Qđ factū eſt in ipſo punctus.
i. p ipſuʒ: vita erat: ꝛ ꝯſr viuebat. Sʒ hoc
experiētia docet falſum. ¶ Scđa eſt Au-
gu. i hoc ſenſu [qđ factū eſt] ex tpe. i. crea-
tum in prima cōditiōe: locis tp̄ibuſq̄ di-
ſcretum: gn̄ib⁹ ꝛ formis numeriſq̄ diſtin
ctū: ſenſibilib⁹ ꝛ intelligibilib⁹ ſubſtātijs
ꝯpaciū ꝛ cōgregatum. hoc totū [i ipſo vi
ta erat] Lʒ em̄ in ſe nō oīa ſint vita: imo
nec viuāt: tn̄ vt ſunt in verbo oīa ſunt vi-
ta: qꝛ ſunt dietas. Iſte autē termin⁹ vita
tripliciter pōt exponi. Primo p verbū: ꝛ
tūc eſt ſenſus. Qđ factum eſt in ipſo v̄bo
erat vita. i. viuebat p verbum: ſeu perma
nentiam ꝛ cōſeruationē in eſſe habebat.
Uñ Chry. Nomē vite nō ſolum cōditio-
nis eſt: ſed etiā prouidētie. ſ. q̄ eſt ſm per-
M manentiā. Uñ etiā philoſophus dicit ꝙ
oēs res viuunt p vitam primaʒ. Uel pōt
exponi p participium: et tunc eſt ſenſus.
Quod factum eſt in ipſo vita erat. i. erat
viuēs in ipſo ſm rōnē intelligibilē: quia
in eo ſunt rōnes omnium viuentium ſm
Augu. Que rerum rōnes ſeu ſimilitudi-
nes dicuntur res: non ſimpliciter ſed in
eſſe intelligibili. Sicut enim hec res de-
monſtrata: puta ariſtoteles eſt homo in
eſſe reali ita ſimilitudo eius q̄ eſt in intel-
lectu dicaꝛ homo in eſſe intelligibili. Un-
de ꝛ ſi nullus homo exiſtat in eſſe reali:
adhuc ille qui per intellectum cōciperet
hominē vere poſſet dicere homo eſt ani
mal. ſ. in eſſe intelligibili non in eſſe rea-
li. Hominē autē eſſe aīal in eſſe intelligi-
bili nihil aliud eſt q̄ꝫ animal eſſe de intel
lectu hoīs. Sed hominē eſſe animal in
eſſe reali: eſt hoīem actu extra intellectū
I habere materiā ſenſitiuā. Sic ergo cum
diuinum verbum ab eterno o a intellexe
rit: omnia ab eterno erant in eo: non ſm
eſſe reale reruʒ. ſed ſm eſſe intelligibile.
¶ Sed cōtra. Aut eſſe rerū reale erat in
verbo aut nō. Si primū: ergo res erat in
v̄bo ſm eſſe reale anteq̄ꝫ fierēt. Si ſcđm
ergo nō oīa erant in verbo. Ad hoc dico
ꝙ ipſum quoq̄ꝫ reale eſſe erat in verbo:
ſed in verbo non erat reale eſſe rerum ſʒ
intelligibile: ita ꝙ ꝛ ipm̄ in verbo fuit in-
telligibiliter ſicut et alia. Semp em̄ effe- K
ctus ſunt in cauſis nō ſm modū propriū
ſʒ ſm modū ſuarū cauſarū: ſicut effectus
interiores ꝯtinenꝛ in ſole ſm modū ſola
ris virtutis. Qꝛ ergo prima et vniuerſa-
lis cā oīm entium. ſ. verbū diuinuʒ viuit
vita puriſſima intellectuali. ideo ſignan
ter dicit euangeliſta ꝙ vniuerſaliter nō
ſolū viuentia ſed omne qđ factum eſt in
ipſo vita erat: qꝛ oīa creata preexiſtebant.
in puriſſima luce intelligentie eius ſm
quā viuit vita nobiliſſima ꝛ voluptuoſiſ
ſima. vt hꝛ. xij. meta. Uel pōt exponi ly vi
ta p aduer. ſm Ori. Et tūc eſt ſenſus. Qđ
factū ē in ipo vita erat. i. vitaliter ſeu eter
naliter. Eternitas em̄ ꝓprie eſt vita eter-
ni. i. dei. Nam dicit: ꝙ oīa in verbo vitali
ter: cauſaliter: ꝛ vniformiter ſubſiſtūt. Et
dicit vitaliter. i. eternaliter: ne creatis vi-
deaꝛ derogare immutabilitati creantis. L
ex hoc ſcʒ quod aliq̄d de nouo productū
eſt. Hoc em̄ fit ſine aliqua mutatione vo
luntatis v̄bi diuini qđ ab eterno immo-
biliter diſpoſuit i vitali luce ſue ſapiētie
ꝙ creatura inciperet in tali tpe: ꝛ nō an̄.
Et ſic creature tp̄alis productio eſt non⁹
effect⁹ eterne voluntatis v̄bi diuini ſem
per immobilr̄ p manētis. Et iſtā immu-
tabilē eternitatem optime determinauit
noīe vite. Per vitā em̄ ſignificatur eterni
tas q̄ ex vita ꝯtinuās eſſe: cum eternitas
ſm boetiū ſit interminabilis vite tota ſi-
mul et pfecta poſſeſſio. Itē dicit cauſali-
ter: ne creatio videaꝛ derogare ptāti. qꝛ
tota rō facti eſt potentia facientis. vnde
nō eguit materia: qꝛ cūcta creata produ-
xit per actum qui in agente eſt ꝛ nō in re
acta. Itē dicit vniformiter: ne videaꝛ de-
rogare diuine ſimplicitati: quia taʒ mul-
tiplicis et varia fecit. Omnia em̄ ſunt in
ipſo vniformiter: ſicut docet in trib⁹ exē-
plis. Primū eſt de ſole in quo eſt vnifor-
miter ſm vnā ſimplicem virtutem ꝛ cau- M
ſaliter oīs multitudo terre naſcentium.
Secundum eſt de puncto: quod eſt cen-
trum ad quod cōcurrit infinitus linearū
numerus ab ipo productarum: c̄uis ip-
ſum ſit ſimplex. A centro enim ad circū-

ferentiam infinite linee trahi poſſunt cū
circuli ſuperficies in infinitū ſit diuiſibi-
lis. Tertiū eſt de arte artificis: in qua res
multiplices vnum ſunt ꝛ in anima eius
viuūt. Uerbigratia. Faber qui facit arcā
A primo habet in mente ſua: deinde fabri-
cando extra ponit. Archa autem facta
putreſcit: ſed tn̄ ex illa q̄ eſt in mente ſua
pōt aliam fabricare. Archa em̄ in opere
nō eſt vita: ſʒ in mēte. qꝛ ſcʒ viuit in mēte
artificis vbi eſt artificiatū anteq̄ꝫ fiat. Et
ſic cū dicit [vita erat in ipſo] ly in: ſm pri-
mā expoſitionē dicit habitudinem cauſe
efficientis. ſm antē aliam dicit habitudi
nem eſſendi in aliquo: ſed ſcđm tertiā di
cit habitudinem ad exemplar eternū in
quo omnia p̄exiſtebāt vita intellectuali:
ꝛ inde prodibāt vt ſubſiſterēt in proprijs
naturis. ¶ Tertia punctuatio eſt Orige
nis pro qua ſcito: ꝙ cum de deo vel filio
dei aliq̄d dicaꝛ tripr̄r. ſ. ſm ſe tantum ſi-
ue abſolute: vt deus ꝛ comparatiue ad
nos tantum: vt redēptor: ꝛ vtroq̄ꝫ modo:
vt ſapiēs viuēs in ſecundis ac tertijs po
B teſt addi ly factus: ꝛ ſi non in primis vt
dicaꝛ factus nobis ſapiētia ꝛ redemptor
nō autē deus. Igiꝛ Orig. ſic legit. Qđ fa-
ctū eſt in ipſo: pūctus: vita erat volens p
hoc ſignificari factū eſſe vt verbū quod
in ſeipſo erat vita. ſit nouiter factuʒ vita
nobis: inquantū nos viuificauit. Ideoq̄ꝫ
ſtatim ſubdiꝛ [ꝛ vita erat lux hoim] Sed
licet ſentētia ſit vera: tn̄ expoſitio eſt ex-
torta. ¶ Quarta eſt Hilarij. ij. de trinita-
te virtualiter. Pro qua ſciēdū eſt ꝙ ſi q̄s
eſſet pater habēs filium paulatim pertin
gentē ad perfectā virtutē p̄ris vt in hu-
manis: pater multa faceret per ipm̄ que
tn̄ nō faceret ſine eo. Quia ergo aliq̄s ſu-
ſpicari poſſet: ꝙ q̄dam alia ab illis oībus
q̄ per filiū facta ſunt: fuerint facta nō per
filiū nec ſine filio: iō poſtq̄ꝫ dixerat euan-
geliſta: oīa per ipm̄ facta ſunt. ꝛ ſine ipſo
C factū eſt nihil. ſm Hila. ad excludendū
illū ſenſum ſubiungiꝛ: qđ factum eſt pun
ctus in ipſo. i. per ipm̄. ſ. factū eſt ꝛ nō ſo-
lū nō ſine ipſo Et ratio huius ſubiungiꝛ
cum dr̄: Uita erat. Licet em̄ viuens poſſit
eſſe imperfectū. tn̄ in ipſa vita abſolute
non pōt ꝓcedere imperfectum vt aliq̄d
fiat non ſine ipo: ꝛ non per ipſum filium
qui eſt vita. ¶ Quinta punctuatio eſt in
qua ly in: dicit habitudinē ad materiam
ſiue ſubiectū: ꝛ tunc punctuaꝛ ſic: [qđ fa-
ctū eſt in ipſo]. i. circa ipm̄ vt incarnatio: D
paſſio: reſurrectio. ſecūdū Hila. ꝛ Amb.
[vita erat]. i. cauſa vite nobis. Uñ infra
ix. Ego ſum reſurrectio ꝛ vita. Unde ait
Ambro. Ipſius diuinitas vita eſt: ipſius
paſſio mors vulnus ſanguis ſepultura ꝛ
reſurrectio vita eſt vniuerſorū. Hec ille.
¶ Sexta pūctuatio eſt omnino diuerſa
ſm Chry. Ipſe em̄ vult ꝙ id quod dicitur
ꝙ factū eſt totum includatur ſub prima
clauſula: vt dicaꝛ ſic [ſine ipſo factum eſt
nihil qđ factū eſt]. Et hoc dicitꝛ ſm eū ad
excludendū illorū errorē: qui dicebant
ſpm̄ ſcm̄ eſſe factū a v̄bo ꝛ conſequenter
eſſe creaturā. Qꝛ ergo euangeliſta dixe-
rat ſine ipſo factum eſt nihil: ne crederet
aliquis ꝙ p̄dicta locutio ſe extēderet ad
perſonam ſpiritusſancti: euangeliſta de-
terminat intellectum proprium cum ad-
dit ad predictam clauſulam [quod factū
eſt] ac ſi dicat. Sine ipſo factuʒ eſt nihil:
nihil dico quod factum ſit: ꝛ nō includi-
tur pſona ſpiritusſancti: que nō eſt facta
ſʒ originata a p̄re ꝛ filio p ꝓceſſum amo
ris. Quod vero poſtea ſequiꝛ [in ipſo vi-
ta erat] introducitur ſm euʒ ꝓpter duo. E
Unum eſt vt poſt productionem omniū
rerum oſtendatur indeficientia cauſali-
tatis nō ſolum ad res ꝓductas: ſed etiaʒ
ꝓducēdas: q̄ſi diceret. In ipſo vita erat
qua non totum ꝓducere potuit ſed etiaʒ
qua indeficientē in fluxum ꝛ cauſalitatē
abſq̄ꝫ minorationis diſpendio hʒ ad res
continue producēdas. vtpote ſicut fons
viuus qui non minoratur ex continuo
defluxu. Aqua vero non viua ꝛ collecta
cum fluit minoratur ꝛ deficit. Ps. Apud
te eſt fons vite. ¶ Secundum vt oſten-
datur gubernatio rerum etiam eſſe per
verbum. Quia enim in ipſo vita erat oſtē
ditur quod non ꝓducit res p neceſſita-
tē nature: ſed p voluntateʒ ꝛ intellectum F
ꝛ ꝙ res productas gubernabat. Et quia
Chry. eſt tante autoritatis in ſuis expoſi-
tionibus apud grecos. ꝙ vbi aliquid ex-
poſuit in ſacra ſcriptura nullam aliam
expoſitionem admittunt: ideo in oībus
libris grecis ſic inuenitur punctuatum

ſicut punctuat Chryſo.ſ.hoc modo.Sine
ipo factum eſt nihil quod factum eſt.Ali
qui autem iſtum modum legendi repre-
hendẽdum putãt:q2 ly quod factum eſt
ſm eum eſſet ſuperfluum:cũ ly nihil ſeu
G nullũ ens quod ei equipollet habeat ly
ens deſtributum ſolum pro factis.
¶Sed poſſet dici ꝙ ſupfluit apud bene
concipiẽtes:ꝛ tñ neceſſario apponit̃ pro
pter alios:vt ipe dicit.Credo autẽ cũ ſub
vna litera ſcripture ſint multi ſenſus lr̃a-
les vt ſupra dictũ eſt:ꝛ tñ vnus aliquãdo
ſit alio planior ꝛ principalior in ſcriben-
tis intẽtione:ꝙ principalr̃ ſenſus euãge-
liſte ſic punctuando eo modo quo pun-
ctuant latini ꝛ multi alij greci ſcꝫ ſic.Et
ſine ipo factum eſt nihil punctus:Qđ fa
ctum eſt ꝛc.Et rõ eſt:quia euangeliſta in
prima parte euangelij vſqꝫ ſcꝫ ad illũ lo-
cum:fuit homo:ſic ꝯcatenat ſententias
oẽs.Primo de eſſentia verbi:ꝛ Scđo de
eius potentia:ibi.Omnia per ipm̃ facta
ſunt vt finis prime ſit principium ſecun-
de.Quam concatenationem punctuatio
H Chry.ſoluit.Nec eſt inſtãtia de illa ſen-
tentia:hoc erat in principio apud deum:
q2 ly hoc ſumit̃ ꝓ verbo quod fuerat fi-
nis prioris.[Et vita erat lux hominum.]
¶Hic oſtendit euãgeliſta ꝙ v̾bum diui
nũ eſt principiũ illuminariũ ꝑ qđ produ
cunt̃ rationalia ꝛ ponit tres clauſulas in
quarũ prima deſcribit quandã vniuerſa
lem lucem dicens.[Et vita] ideſt verbũ
vel filius in quo viuũt omnia.[Erat lux
hoim.] Nõ autẽ dixit angelorũ:lꝫ ſit lux
eorũ.Primo ſm Chry.q2 intendit tradere
notitiã de verbo ſm ꝙ ad ſalutẽ hoim
ordinat̃.Scđo ſm Orige.qui a nomine
hoim intellexit omnem intellectualem
creaturã:ꝛ hoc a fortiori quia angeli ma
gis illa luce participant.Erant inqꝫ lux
ſcilicet manifeſtãs ſeipſam mũdo tripli
citer.¶Primo per ſcripturam.Unde
Orig.Eloquia diſce diuina ꝛ eorũ omni
no concipies intellectũ:id eſt cognoſces
verbum.Hec ille.¶Secũdo per creatu
I ram.Senſu inquit corporeo formas ac
pulcritudines ꝑſpice ſenſibiliũ ꝛ in his
oibus nihil tibi veritas declarabit pre-
ter ipm̃ qui fecit omnia.In pulchritudi-
ne em̃ ꝛ decore artificiali relucet pulcri-
tudo ꝛ decor artificij.Hec ille.¶Tertio
per aſſumptam humanitatẽ.Unde dicit
idẽ Origines.Lux eſt dñs ieſus chriſtus
qui in humana natura omni rationali
nature ſeipſum manifeſtauit:ſueqꝫ diui K
nitati qua patri equalis eſt abdita myſte
ria.Hec ille.¶In ſecunda clauſula po-
nit eiuſdem lucis irradiationẽ dicens[ꝛ
lux in tenebris lucet].Hoc autem expo-
nitur primo ſm naturalem theoricam ſi
cut enim aer per ſe non lucet ſed tenebro-
ſa ſubſtantia eſt:capax tamen radij ſola-
ris.ita natura noſtra ꝑ ſe conſiderata eſt
quedã tenebroſa ſubſtantia:ſed tamen
capax lucis diuine ſapientie.Inſuꝑ aer
dũ ſolis radios percipit non dicitur per
ſe lucere:ſed lux ſolis q̃ in eo apparet.Si
militer noſtra rationalis natura dũ di-
uinum lumen poſſidet:ꝛ nõ per ſe res in
telligibiles vt deũ ꝛ ea q̃ ſunt fidei reco-
gnoſcit non dicitur lucere per ſe:ſed lux
diuina in eã ſuperueniens ꝛ apparens.
Lux ergo in tenebris lucet:dum verbum
quod eſt lux ꝛ vita hominũ in noſtra na-
tura que tenebroſa eſt lucere non deſinit
eam continendo ꝛ conſeruando per na
turã ꝛ reformãdo per gratiã.¶Notan-
dum eſt autem ꝙ verbum eſt lux hoim.
Primo per modum obiecti:q2 ſolis ho
minibus ideſt intellectualib9 creaturis L
eſt conſpicabile.Scđo per modum cau-
ſe efficientis:q2 eſt cauſa noſtri luminis.
Tertio formaliter.nõ in ſe ſed in ſua par
ticipatiõe ꝛ ſimilitudine:quia ipm̃ lumẽ
quo formaliter videmus eſt quedam par
ticipatio ꝛ ſimilitudo luminis diuini ſm
illud Pſ.Signatum eſt ſuper nos lumẽ
vultus tui domine.Sed quoniam ipſa
lux increata omni creature incõprehen-
ſibilis eſt:ſubdit̃ tertia clauſula in qua
declarat̃ lucis ſubtractio:cũ dicitur[ꝛ te
nebre eam nõ cõprehenderunt]quod ex
ponitur.Primo ſm Orig.q2 nulla crea
tura põt cõprehẽdere iſtã lucem.i.intelli
gere:quid vel qualis ſit deus.Illud enim
intellectu comprehenditur quod ꝑfecte
ꝛ [illegible]aliter intelligit̃.Scđo exponitur per
allegoricam ſic.Tenebra eſt humanum M
genus originali peccato infectum.Qua-
ſi ergo ſi aliquis querat:quare non oẽs
illuminantur cum verbum dei ſit lux:
Reſpondet

Rñdet tacite dicens.Lux quãtũ eſt de ſe
lucet in tenebris:id eſt in humano gene-
re cui oſtẽdit ſue veritatis cognitionẽ ꝑ
ſcripturã:per creaturã:ꝛ per preſentiam
ſuam:qua mundo viſibiliter corporalis
apparuit in carne aſſumpta:ſed tenebre
A id eſt oẽs vniuerſaliter peccato obſcura-
ti vel ſpecialiter iudei:eã ſcꝫ lucẽ ſe offe-
rentem nõ cõprehenderũt.i.cognitionẽ
eius nõ acceperũt:q2 oculos aperire no-
luerunt:ſe preparãdo.Chry.Sicut ſolari
radio non eſt frui non aperientem ocu-
los.ita nec claritate hac participare niſi
expandentẽ vehementer anime oculum.
Hec ille.Fuit[homo miſſus a deo.]
¶Tractaturus euãgeliſta de humana-
tione verbi.Primo pertractat de eius ꝑ
curſore que miſſus eſt tanqꝫ lucifer ante
ſolẽ:vt homines diſponeret ad lucis in
acceſſibilis verbi ſuſceptionem ꝛ perce-
ptionẽ.De Joãne aũt loquens euangeli
ſta tria declarat ſcꝫ eius dignitatẽ:ꝛ eius
vtilitatem:ibi[hic venit]ꝛ eius a verbo
diſtantiã:ibi[nõ erat ille lux.]Quantum
B ad primũ dicit[fuit homo].i.natura hu-
milis:ſed officio ſublimis:quia[miſſus a
deo]quaſi ei9 nuntius:honorabilis vo-
cabulo.vtpote[cui nomen erat Joãnes]
deo.ſ.diſponẽte ꝛ ordinante.Dicit̃ enim
Joannes idem quod in quo eſt gratia.
¶Eſt aũt ſciẽdũ ꝙ peritiores grãmatici
interdũ ad oſtẽtationẽ ſui ingenij preter
miſſo cõi vſu excogitãt noua:non tamẽ
meliora veteribus:ſed qui iudicio carẽt
exiſtimãt ꝙ nõ bñ dicat̃ niſi per nouita-
tẽ.Dicũt igitur moderni:cui nomẽ erat
Joãni.quõ loquẽdi Hiero.quoqꝫ vtit̃ in
vita bti Pauli ꝑmi eremite:ſed codices
ſacri grauitatis cauſa vtuntur nrõ caſu.
Dr̃ ergo hõ ad tollẽdã hereticoꝝ ꝑfidiã
q̃ dixerũt illũ fuiſſe angelũ:eo ꝙ dñs de
ipo introducit illud Malac.iij.Ecce mit
to angelũ meũ.Sed homo fuit:vt dicit̃
quantũ ad nature cõditionẽ:angel9 aũt
ibi dictus eſt:aut ꝓpter officij dignitatẽ:
q2 angelus idẽ eſt qđ nuntius ꝛ ille nũtia
uit xp̃m:aut ꝓpter vite puritatẽ:q2 licet
C homo fuit:tñ habuit angelicã puritatẽ.
Item dicitur homo ad oſtendẽdũ cõue-
nientiã officij eius.Debebat em̃ de luce
increata teſtificari hominibus:ꝛ ideo de-
buit homo eſſe connaturalis alijs vt ſic
cum poſſent intelligere.Tertio homo dr̃
ad ſubleuandam hominũ fiduciã.Si em̃ D
hominẽ fragilẽ ꝛ infirmũ deus tm̃ ſubli-
mauit:vt eũ ſuũ faceret precurſorẽ nullus
hõ de ſeipo deſperare debet.Sꝫ ne quis
dubitaret huic homini credere:quia oĩs
homo mendax:iõ dicitur[miſſus a deo]
vt ex hoc ſm Chry.credas quecunqꝫ di-
cit eſſe verba mittentis.Unde angelus
dicitur cuius proprium eſt nihil ꝓpriũ
dicere.Cum autem ſm.s.Tho.tripliciter
aliquis mittat̃ a deo.ſ.per inſpirationẽ
Eſa.xlviij.Miſit me dñs ꝛ ſp̃us per inte-
riorẽ inſpirationẽ ꝛ per apertã viſionẽ
Eſa.vij.Audiui vocem dñi dicentis:quẽ
mittã ꝛc.Et per prelati miſſionẽ q̃ gerit
perſonã dei ſm illud.ij.Cor.ij.Si cui do-
naui ꝓpter vos in ꝑſona xp̃i.Joãnes po
teſt dici miſſus duob9 primis modis.Ca
uẽdus eſt aũt Origenis error.Dicit enim
oẽs animas ſimul ab initio fuiſſe crea-
tas:ſed poſtmodũ ſm diuerſa merita di
uerſis corporib9 allegatas.Sic ergo poſ
ſet quis intelligere Joãnẽ miſſum a deo
in hũc mũdũ quaſi pri9 extitiſſet in alio: E
ſicut ꝛ fili9 dei dr̃ miſſus in carne.Hic ei
ſenſus eſt heretic9:q2 humana aia crean-
do infundit̃ corpori ꝛ infundẽdo creat̃.
Nã de Jacob ꝛ Eſau dr̃ Ro.ix.Cũ nõdũ
nati eſſent aut aliq̃d egiſſent bõi aut ma
li.In his em̃ verbis apoſtoli habetur ꝙ
anime illoꝝ paruulorum añ natiuitatem
ſuã nulla habuerunt merita.Dicit̃ ergo
miſſ9:q2 poſtqꝫ fuit hõ nat9 de9 ex ſpũa
li reuelatiõe miſit illũ ad ꝑdicãdũ ꝛ ba-
ptizãdũ.Uel põt dici miſſus:nõ q2 ꝑfuit
in alio mũdo:ſed q2 prefuit ab eterno in
diuina ꝓuidẽtia fuit ergo magne humi-
litatis q2 hõ magne authoritatis:q2 miſ
ſus a deo magne ſanctitatis:q2 nomẽ ei
erat Joannes.i.in quo eſt gr̃a:ſic em̃ in-
terpretatur.Cõpetebat autem ei hoc no-
mẽ.Primo q2 maxime in eo diuina gra
tia abundauit Lu.j.Spũſancto replebit̃
adhuc ex vtero matris ſue.Item ſcđo:q2 F
ab ipſo incepit tẽpus gratie.Mat.xv.A
diebus Joãnis baptiſte regnũ celorum
vim patit̃.Uel tertio ad oſtẽdendũ qđ a
deo nõ fuit ꝓpter ſua merita miſſus:ſed
ꝓpter diuinam gr̃am ꝛ miſericordiã.i.

Coꝛ.xv. Gr̄a dei ſum id qđ ſum. Deinde
euangeliſta declarat vtilitatē miſſionis.
Joānis. Dicit ergo[hic venit]volūtarie
obediendo mittenti eum a deſerto[in te
ſti.vt teſti.perhiberet de lumine.ſ.verbo
G ꝗtū ad eius miraculoſam cōceptionē ⁊
natiuitatē. Et nota ꝙ verbū ſupra lucem
dixit:hic aūt appellat lumen:qꝛ lux dici-
tur in ſuo fonte conſiſtens:puta in ſole:
ſed lumē vt in alieno corpoꝛe eſt:puta in
aere. Et ſimiliter verbum in ſe lux eſt:ſed
in humana natura lumen.⁊ ſic de eo nūc
tractat[vt oēs crederent per illuꝫ.] Ecce
finis ⁊ fructꝰ huiꝰ ⁊ teſtis teſtimonij eiꝰ:
vt.ſ.oēs hoīes ſuſciperent irradiationeꝫ
veri luminis. Duplex eſt auteꝫ eius irra
diatio vel participatio.ſ.per fidem ⁊ per
aptā viſionē. Et pꝛima eſt via ad ſecun-
daꝫ:qꝛ niſi credideritis non intelligetis
Eſa.vij. ſm aliam literam iō dicit vt oēs
crederent per illū. Nō eñ ſtatim aperte
eum cognoſcerent. Crederent inquā per
illum:ſed non in illum:qꝛ fides innititur
pꝛime veritati que infallibilis eſt. ¶ Sed
H hic oꝛitur queſtio Manichei:qui negat
omnia teſtimonia ꝓphetarū de xp̄o. Di-
cit enim ꝙ fruſtra Joannes ⁊ alij ei teſti-
moniū perhibent:quia eſt lumen puriſſi
mū lumen autem ſe ⁊ alia manifeſtat:iō
nō indiget manifeſtari ab aliquo.vnde
videt̄ ſupflue dictū[vt teſtimonium per
hiberet de lumine.] Sed a ſanctis multi
plex aſſignat̄ ratio:quare xp̄s voluit a ꝓ
phetis habere teſtimonia. Una eſt ſcđm
Chꝛy.⁊ Diony. Qꝛ qđ in ſe clarum eſt et
certū alicui pōt eſſe dubium ⁊ obſcurū:
⁊ conſequenter indiget manifeſtari:non
ꝓpter ſe ſed ꝓpter infirmitatē alterius.
Si ergo xp̄s nō ꝓpter ſe egebat Joānis
teſtimonio vel alterius:vnde. Joā.ij.dici
tur. Ego teſtimonium ab homine nō ac-
cipio. Sꝫ huiōi teſtimonio fuerūt neceſ-
ſaria propter humanam infirmitatē cui
ipm lumē impꝛopoꝛtionatū erat. Ideoqꝫ
quidā hoīes pꝛe alijs ſunt de rebus diui
nis illuminati:vt alijs ab eis hūano mo-
I do cognitionē acciperēt diuinoꝛū. Et iō
dicitur vt oēs crederēt ꝑ illū. Origenes
aūt aſſignat tres alias rōnes. Et pꝛima
eſt. Qꝛ licet ipſe ꝓpter ſe huiōi non indi
geat:tñ hoc voluit fieri vt quoſdam ho-
mines exaltaret. Sicut eñ deus pōt oīa
ꝑ ſeipm immediate ꝓducere ſine admi-
niculo alicuiꝰ creature:tñ cōicauit cau-
ſis creatis vt poſſint:⁊ ipſe cauſare ⁊ fa-
cere:vt nobilitent̄ creature:quaſi coagē- K
tes creatoꝛi. Sic etiā maioꝛem ſui cogni-
tionē dedit quibuſdā hoībus.⁊ per illos
alios ad ſe adduxit ⁊ ſe eis manifeſtauit
ꝗuis totū ꝑ ſeipm potuiſſet explere. Se-
cūda eſt:qꝛ miracula per que xp̄s manife
ſtauit ſeipſum mūdo:tempoꝛaliter facta
tranſierūt ⁊ pauci illa viderūt. Teſtimo-
nia aūt ſcripturaꝝ ſtabilia ſunt ⁊ ad po-
ſteros ꝑuenerūt:⁊ hac de cauſa miracu-
la ſunt adiuncta. Tertia eſt:qꝛ hoīes ad
fidē ꝯuertēdi diuerſimode diſpoſiti erāt
Quidā eñ per miracula:quidaꝫ per ra-
tiones ⁊ argumenta magis mouentur.j.
Coꝛ.j. Judei ſigna petūt:⁊ greci ſapien-
tiā querūt. Jō xp̄s vtroqꝫ mō voluit ma-
nifeſtari:vt oībꝰ ꝓuideret cōgruētē me-
dicinā. Sed hic obijcit̄ ꝯtra hoc ꝙ dicit̄
[vt oēs crederēt ꝑ illū] qꝛ cū non oēs cre-
diderint:videt̄ ꝙ btūs Joānes ⁊ deꝰ ſint L
ſuo fine fruſtrati. Sed ad hoc dicit̄ ꝙ du
plex eſt finis.ſ.in ſe ⁊ in altero. ſicut finis
medici in ſe eſt mederi:in altero vo eſt
ſanari. Fruſtrari ergo fine in ſe dicit imꝑ
fectionē:nō aūt finē in alio. Nā ſicut di-
cit Phs:nō ſemꝑ ſanat medicꝰ:nec rhe-
toꝛ ſemꝑ ꝑſuadet:ſꝫ ſi nihil omiſerit de
cōtingentibꝰ:eū ꝑfecte operatū dicimꝰ.
Teſtimoniū ergo ⁊ doctrina Joānis oꝛ-
dinabat̄ ad hoc vt oēs hoīes in xp̄m cre
derēt:ſꝫ ꝙ nō oēs crediderit:fuit ex ſtulti
tia ⁊ ꝑuerſitate eoꝛum:⁊ ſic habuit finem
in ſe quāuis nō in altero. Uel dicendū ꝙ
finis Joannis fuit facere qđ in ſe erat:vt
oēs crederēt.⁊ ſimiliter eſt fruſtratus ſe-
cundo:nō pꝛimo ⁊ pꝛincipali. Finis au-
tem dei ab eo volitꝰ in miſſione Joānis
antecedēter fuit vt oēs crederēt.nō autē
cōſequēter. Que autē vult antecedenter.
non ſemꝑ implent̄. Dicit̄ autē quis velle
antecedēter illud qđ vult ꝗtum in ſe eſt
⁊ ſm ſuam naturam cōſideratum:vt iu- M
dex vult vitam omnium ciuium. Conſe-
quenter auteꝫ vult quis illud quod vult
omnibus conſideratis:vt iudex latro-
nem moꝛi cōſyderata eius malitia. De-
inde ponit diſtinctionem inter verbum

⁊ Joannem dicens[non erat ille lux].i.
Joannes non erat verbum in quē crede
re deberēt:ſed ſupple miſſus erat[vt te-
ſtimonium perhiberet de lumine].i.ver-
bo incarnato. Sed contra. Uidetur eniꝫ
ꝙ Joānes eſſet lux:quia dicitur Mat.v.
Uos eſtis lux mūdi. Reſpōdeo:videmꝰ
A in coꝛpoꝛalibus ꝙ quedam lucent et lu-
cem habent a ſe:vt ſol:quedam vero lu-
cent ⁊ lucem habēt ab alio:vt luna. Sic
etiam in ſpiritualibus vna lux eſt fonta-
lis ⁊ pꝛima:lucens quidē ſed non illumi
nata:que eſt deus. Alia eſt ſecundaria ⁊
participata:que eſt in ſanctis. Sancti er
go dicuntur lux inquantum habent lucē
quandam ſpiritualem gratiam.ſ.⁊ ſapiē
tiam:per quam etiam alios illuminant.
Magis pꝛopꝛie tamen dicunt̄ lumina-
ria.i.vaſa lucis cōtentiua. Unde ⁊ Joā-
nes dicitur lucerna Jo.v. Erat ergo lux
ꝑ participationē:⁊ nō erat lux per eſſen-
tiā. Oꝛig. Lucerna ardens erat:ſed non
pꝛopꝛio igne ſuccenſus:ardebat lucens.
ſed non ꝓpꝛia luce lucebat. ſtella matuti
na erat:ſed non a ſeipſo ꝓpꝛiū lumē acce
B perat:ſed gratia ipſius quē ꝑcedebat in
eo ardebat ⁊ fulgebat. hec ille[Erat lux
vera.] Hic agit euangeliſta de incarna-
tione verbi:de quo dicit:[erat lux vera.]
¶ Eſt autē ſciendū ꝙ verum aliquando
diuiditur contra falſum:aliquādo cōtra
figurale:aliquando cōtra participatum
vel participans. In mūdo ergo fuit mul
tiplex lux. Pꝛima fuit falſa ſcilicet ſcien-
tia mūdana:quam habuerunt philoſo-
phi:de quibus dicitur ad Ro.j. Euanue
rūt in cogitationibus ſuis. Alia fuit ve-
ra quidē ſed figuralis vt ſcientia legis et
ꝓphetaꝝ. Tertia fuit nō falſa neqꝫ figu-
ralis:ſed tamen participata.vt ſcientia
apoſtoloꝛum. Uerbuꝫ igitur eſt lux vera
non falſa neqꝫ figuralis neqꝫ participata
ſed per eſſentiam ſuam. Item lux vera id
C eſt puriſſima ⁊ clariſſima:que oīa reſpi-
cit ⁊ nullis inficitur ſoꝛdibus. Unde Au-
guſtinus.ij.libꝛo de libero arbitrio. Ue-
ritatis et ſapientie pulcritudo nec per-
agitur tempoꝛe nec migrat locis:nec no
cte intercipitur:nec vmbꝛa includit̄:nec
coꝛpoꝛis ſenſibus ſubiacet. Cernentes ſe
mutat in melius:a nullo in deterius cō-
mutatur. Hec ille. Uel vera id eſt incom
mutabilis:qꝛ[vt dicit Augu.]veritas eſt
incōmutabilis. Id eñ ſolū vere eſt qđ in
cōmutabile eſt. Eſt auteꝫ notandū ꝙ lux
coꝛꝑalis eſt pꝛincipiū ḡnationis in iſtis
inferioꝛibus:qꝛ radius ſolaris ſm Dio-
ny.ad ḡnationē coꝛpoꝛū viſibiliū cōfert:
⁊ ad vitaꝫ ipſam mouet:nutrit ⁊ auget. D
Scđo eſt pꝛincipiū manifeſtationis om-
nium viſibilium. Unde ad Epheſios.v.
Omne quod manifeſtat̄ lumen eſt. Un-
de ⁊ oīs coloꝛ in lumine.i.per lumen vi-
detur ſm Phm. Tertio eſt pꝛincipium
pulcritudinis omnium coꝛpoꝛū. Pulcri
tudo enim conſiſtit in debita ꝓpoꝛtione
partiū:⁊ claritate decenter ſuperfuſa id
eſt ſm cōuenientē coloꝛē. Sic etiam lux
ſpiritualis.i.diuinuꝫ verbum vel diuina
ſapiētia:eſt pꝛincipiū ⁊ cauſa quare ali-
qđ pꝛoducit̄. Ps. Omnia in ſapientia fe
ciſti. Et quare aliquid ſcitur ⁊ manifeſta
tur. ſm illud Eccle.j. Fons ſapientie ver-
bū dei in excelſis. Et quare aliquid deco
ratur. Unde Diony.dicit ꝙ deus ōꝛ pul-
critudo ſicut oīs conſonātie ⁊ claritatis E
cauſa.[Que illuminat oēm hoīem veniē
tem in hūc mundū.] Omne enim qđ eſt
per participationem deriuatur ab eo qđ
eſt per eſſentiam. ſicut omne qđ eſt igni-
tum.eſt ignitum ab aliquo:quod eſt per
eſſentiam ignis. Quia ergo verbū eſt ꝑ
eſſentiam lux:opoꝛtet ꝙ omne lucens lu-
ceat per eius participationē.⁊ ideo ver-
bū illuminat omneꝫ hominē. ¶ Eſt au-
tem notandū ꝙ Oꝛigenes hic diſtinguit
triplicē mūdum ſcꝫ ſuperioꝛē:qui eſt ſub-
ſtantiaꝝ immaterialiū inferioꝛeꝫ:qui eſt
coꝛpoꝛeoꝛū:⁊ mediū:qui eſt hoīm ex coꝛ
poꝛe ⁊ ſpiritu compoſitoꝛū. Pōt aūt ad-
di quartus qui eſt peccatoꝛū rebus mun
di fruētium. de quo quarto dicit̄.j. Jo.ij.
Omne quod in mundo eſt:concupiſcen
tia carnis eſt/aut concupiſcentia oculo-
rum/aut ſuperbia vite. Item Joan.xvj. F
Ploꝛabitis et flebitis vos. mundus au-
tem gaudebit. In pꝛimum venit homo
per contemplationem vel ſpiritualem
generationem. In ſecundum per gene-
rationem carnalem. In tertium viuen-
do ſm rationem. In quartum inherēdo
creature per inoꝛdinatum amoꝛem. Si

ergo q̄ꝺ hic ꝺr intelligat̄ ꝺe aduentu ho-
minis in primum munꝺū: ſic pōt ꝺupliciter exponi. Primo. ſ. ꝺe homine veniēte
in ſuperiorem mundum ꝑ baptiſmi rege-
nerationem: ⁊ talis illuminat̄ niſi ponat
obicē ſeu fictus accedat: q̄ꝛ recipit lumen
G gratie. ſic exponit Orige. Scḋo vt venit
in illum per cōtēplationē: ſic ꝑ homines
intelligunt̄ mētes. Mēs eniṁ hominis
cum ſit principale in eo: ꝺr totus homo
ſicut rex totum regnum: ⁊ vnūquodq̄ꝫ ꝺi-
citur eſſe illud quod eſt principale in eo:
ſm̄ Phm̄. ix. ethicoꝝ. Tunc autē ꝑcipue
mens a ꝺeo illuminat̄: cum aſcēdit in cō-
templationem ꝺiuinoꝝ. ij. ad Corin. iij.
Nos autem reuelata facie ⁊c. Si autē in-
telligat̄ ꝺe aduētu in ſecūdū mundū: ſic
pōt exponi tripliciter. Uno modo vt in-
telligat̄ ꝺe illuminatione naturali. Oīs
eīm homo q̄ naſcit̄ in hoc mūdo ab eter-
na luce recipit lumen intellectus vel ra-
tiōis. Alio modo vt intelligatur ꝺe gra-
tuita. Oībus eīm hominibus q̄ꝫto in ſe eſt
lumen infundit: quis non oēs illud reci-
piant. Dionyſius. ij. eccleſiaſtice hierar.
Semꝑ intellectualib⁹ vultib⁹: ꝺiuinum
expanſum eſt lumen noſtrūq̄ꝫ eſt recipe-
H re vel nō recipere ꝺe lumine ſibi ꝑſente.
⁊ iſto modo exponit Chryſ. Tertio iteruꝫ
exponit̄ ꝺe lumine gratie: vt ſit accōmo-
da ꝺiſtributio: ⁊ ſit ſenſus q̄ꝛ predicta lux
illuminat lumine gr̄e oēs q̄ illuminant̄.
Licet ergo non illuminentur oēs: tn̄ nul-
lus illuminat̄ niſi ꝑ hoc lumē: hec autē
eſt expoſitio. Augu. Et ponit exemplum
ꝺe magiſtro qui ꝺocet oēs pueros ciuita-
tis: nō q̄ꝛ omnes pueri ꝺoceantur: ſed q̄ꝛ
nullus niſi ꝑ ipm̄ ꝺocetur. Si aūt intelli-
gatur ꝺe aduētu hominis in tertiū mun-
dum: ſic exponit Amb. ꝺe viuētibus mo-
do humano rōnabiliter ſic ꝺicens. Illu-
minat illū q̄ ad imaginē ⁊ ſimilitudineꝫ
ꝺei viuit: qui ſe hoīeꝫ eſſe cognoſcit vt re-
fugiat equoꝝ libidinē: ferarū rabiē: lepu-
ſculoꝝ formidinē: vulpium fraudem: ra-
I pinā lupoꝝ. Hec ille. Pōt etiam exponi
ꝺe aduentu in quartuꝫ mūdū. ſ. in pctm̄.
Tales enim ceci ſunt: indigētes lumine
non vt intrent talē mundum: ſed vt inde
exeāt ⁊ intrent ad primū mundū vel ad
ſcḋm vel tertium. Ad hos aūt illuminan-
dos ſpirituaľr xp̄s venit. Matt. ix. Non
veni vocare iuſtos: ſed pctōres ad peni-
tentiam. Sed ſi q̄s nō illuminant̄ inexcu-
ſabiles ſunt: quia iſta lux vera eſt: et illu-
minat quātū eſt ꝺe ſe oēm hoīem venien-
tem in hunc mūdū. Unde ad maiorē ex-
K preſſionē inexcuſabilitatis eoꝝ qui non
illuminant̄. ſubiungitur [in mundo erat]
quaſi ꝺiceret. Hoc viſibile ꝑſens eis ade-
rat. Poſſet enim aliquis ꝺicere. Si lux il-
luminans eſt: quomodo illuminat cum
nō oēs illuminent̄ lumine ſuo? Et reſpō-
ꝺet q̄ꝛ ꝺebuerāt cognoſcere. [Itā in mū-
ꝺo]. i. in vniuerſitate cōdita [erat] etiam
ante incarnationē. ſ. ꝑ preſentiā ſue ꝺiui-
nitatis: ⁊ potentiam regendo ⁊ gubernā-
do mundū non vt pars mundi: ſed vt fa-
ctor eius. Unde erat mundo vt in ſpecu-
lo ſuo: vt in ꝺomo ſua: vt in opē ſuo: [Et
mundus per ipm̄ factus eſt.] Hoc ꝺicit̄:
q̄ꝛ iſta eſt cauſa q̄ꝛ in mūdo eſſet: q̄ꝛ mun-
dus per ipſum factus eſt. Semꝑ eīm cau-
ſa ꝺebet eſſe cōiuncta effectui: ſi eſt cauſa
in fieri et in eſſe. Uel hoc ꝺicit ne aliquis
ex hoc q̄ꝛ ꝺixerat lucem eſſe in mūdo cre-
deret q̄ꝛ ab eterno in mūdo fuiſſet. Si eīm
L mūdus factus eſt poſtq̄ꝫ. ſ. nō fuit habet
initiū nec erat lux in mūdo ab eterno ſꝫ
poſtq̄ꝫ factus eſt mundus. ¶ Et notan-
dum eſt q̄ꝛ cum ꝺicit per ipm̄: quinq̄ꝫ poſ-
ſunt notari: rōne huius prepoſitionis ꝑ:
ſcꝫ identitas operationis in patre ⁊ filio:
Diſtinctio ꝑſonalis vtriuſq̄ꝫ Autoritas
in patre reſpectu filij cauſa efficiēs in fi-
lio reſpectu facture: ⁊ cauſa exemplaris.
Quāuis aūt ſic cognoſcere potuerint: tn̄
noluerunt vnde ſubdit̄. [Et mund⁹] mū-
di amatores ſm̄ Greg. ⁊ Augu. ⁊ Chryſ.
vel ſm̄ Orig. mundus. i. hoīes munduꝫ
inhabitātes [eum]. ſ. eſſe creatorem ⁊ re-
demptorem mundi [nō cognouit.] cogni-
tione ſpeculatiua: q̄ꝛ nec perſcripte legis
ſymbola: nec ꝑ viſibilis creature paradi-
M gmata: vt ꝺicit Ori. Nec cognitione pra-
ctica ſiue ꝑ affectū: q̄ꝛ cū ꝺeum cognouiſ-
ſent non ſicut ꝺeū glorificauerunt. Ro. i.
¶ Et nota q̄ꝛ lꝫ philoſophi cognouerit
ꝺeum naturaliter: tn̄ myſterium trinita-
tis ignorauerunt: ⁊ ꝯſequenter verbi per-
ſonā ſimiliter. Quia ergo in mundo exi-
ſtens per ꝺiuinitatē nō eſt agnitus: ideo

[in ꝓpria venit] ꝑ aſſumptionē humani-
tatis: in ꝓpria inquam primo. i. in mun-
dum: q̄ ab eo factus eſt ſm̄ Orig. Uel ſe-
cūdo in ꝓpria. ſ. inter iudeos. ſm̄ Chryſ.
qui fuerūt ꝺei ppl's peculiaris. ⁊ ꝺicunt̄
A eius ꝓpꝛij rōne electionis in Abraā rō-
ne redēptionis ab egypto: rōne ꝺationis
legis: ratione cultus ſpecialis: rōne miſ-
ſionis filij: q̄ nō eſt miſſus niſi ad oues q̄
perierāt ꝺomus iſrael. Matt. xv. vel ter-
tio in ꝓpria venit. i. in naturā humanā:
quā cōdidit ⁊ aſſumpſit [⁊ ſui]. ſ. q̄cunq̄ꝫ
hoīes: q̄ ſunt ſui creatiōe: eū nō recepe-
runt. ſ. in carnis infirmitate miraculis
coruſcantē: nō receperūt in quā ꝑ fidem.
Uel ſui. i. iudei vel eius cognati cum non
receperunt: ſicut meſſiam ⁊ creatorē ſuū:
imo offenderunt eiecerunt: ⁊ occiderunt.
ſm̄ Chry. Uel nō receperunt ꝑ amorē q̄ꝛ
gratie obicē poſuerunt. Quia tn̄ nō oēs
eum repulerunt: ſed quoſdā receperunt
ꝑ fideꝫ ⁊ amorem ſubdit̄. [Quotquot au-
tem. i. oēs cuiuſq̄ꝫ ſexus vel conditionis
vel etatis: vel ſtatus: vel gentis [qui rece-
perunt eū]. ſ. intellectu per fidem: ⁊ in af-
fectu ꝑ amorē: [dedit eis poteſtatē filios
ꝺei fieri.] Ad cuius euidentiam ſciendū
A eſt ex filij ꝺei ꝺicunt̄ aliqui per aſſimila-
tionē ad ꝺeum. Eſt autē triplex aſſimila-
tio ſpūalis hoīs ad ꝺeum. Una quidem
B eſt in preſenti vita per infuſionē gr̄e qua
adoptamur in ꝺei filios. ad Ro. viij. Nō
accepiſtis ſpiritū ſeruitutis iterum in ti-
more ⁊c. Alia eſt ꝑ operum perfectioneꝫ.
Mat. v. Diligite inimicos veſtros: bene
facite his q̄ oderunt vos. vt ſitis filij pa-
tris veſtri. Alia eſt ꝑ adoptionē glorie q̄
perficitur in beatis ⁊ quātū ad animam:
q̄ꝛ vt ꝺicitur. i. Joan. iij. Cum apparuerit
ſimiles ei erimus: q̄ꝛ videbimus eum ſi-
cuti eſt. Et q̄ꝫtum ad corpus: q̄ꝛ reforma-
bit corpus humilitatis noſtre. ad Phil.
iij. Si ergo loquamur ꝺe ptāte qua quis
pōt fieri ꝺei filius per gloriā et perfectas
operationes: iſta verba nō habent ꝺiffi-
cultatem: q̄ꝛ iſta poteſtas eſt gratia: qua
C habita pōt facere homo opa meritoria
⁊ conſequenter adipiſci gloriā. Si vero
loquamur ꝺe filiatione per gratiā inſur-
git ꝺubitatio: q̄ꝛ gratia non eſt in noſtra
poteſtate: vt videtur loquēdo ꝺe poteſta-
te nature loquendo autem ꝺe poteſtate
gratie. tunc hoc ipm̄ quod eſt habere ta-
lem poteſtatem. ſ. gratiam eſt eſſe filios
ꝺei. Ideo ꝺicenduꝫ eſt q̄ꝛ iuſtificatio per
gratiā que fit in adultis: requirit motum
D liberi arbitrij ⁊ cōſenſus. Et q̄ꝛ in pote-
ſtate hoīs eſt vt cōſentiat: ideo ꝺedit eis
poteſtatem filios ꝺei fieri. Dedit igitur
poteſtatē ſuſcipiendi gratiaꝫ ꝺupliciter.
Uno modo gratiam preparando ⁊ ho-
minibus proponendo ſicut q̄ facit librū
⁊ proponit homini ad legendum: ꝺicitur
ꝺare poteſtatem legendi. Gratia autem
eſt facta per xp̄m ⁊ nobis prepoſita: non
quaſi ſeorſum ab aīa xp̄s gratiā creaue-
rit cum ſit accidens: q̄ꝺ in ſubſtātia crea-
tur: vel potius concreatur: ſed quia inſti-
tuit ſacramenta quibus gratia in nobis
fit. Uñ gratiā fecit ꝺupliciter. Primo q̄ſi
E remouendo prohibens. i. placando ꝺeū
ſicut medicina facit ſanum que remouet
malos humores. Et ſcḋo fecit eam in ſua
cā. i. in ſacramētis. Alio modo mouēdo
liberū arbitrium ad ſuſceptionē gratie:
iuxta illud Thren. vlti. Couerte nos ꝺn̄e
ad te et ꝯuertemur quaſi ꝺicat ipſa obla-
ta bona recipere non valemus niſi ad ea
recipere largiaris. Iſta poteſtas non eſt
ipſa gratia gratum faciens: ſed eſt inui-
tatio ⁊ motio ſeu vt ita ꝺicam adiuuatio
ad gratiam conſequendam. Iſta autem
ꝺuo ꝺeus omnibus quātum in ſe fuit ex-
hibuit ſed quidam nō conſenſerunt mo-
tioni ꝺiuine. Unde ꝺicit Chry. Non ꝺi-
cit euangeliſta fecit eos filios q̄ꝛ opus
eſt ſtudio noſtro. Hec ille [Dedit eis] er-
go poteſtatē filios ꝺei fieri [per gratiam
adoptionis: q̄ꝺ eſt magne ꝺignitatis. i.
Jo. iij. Uidete qualē charitatem ⁊c. Item
magne vtilitatis: quia ſi filij ⁊ heredes.
Ro. viij. [his q̄ credūt in nomine ei⁹]. i.
in re ⁊ vĩtute nominis ei⁹: q̄ꝺ eſt emanuel.
ſm̄ glo. ſ. his q̄ credunt xp̄m eſſe verum
ꝺeū ⁊ verū hoīem. His in q̄ꝫ ꝺata eſt hec
F ptās. Et licet ſint multi alij articuli quos
opꝫ credere: iſte tn̄ ſpecialiter facit filios
ꝺei. Cōgruū eīm eſt: vt q̄ credūt filium ꝺei
eſſe filiū hoīs: ipſi propter ꝺignitatē ſue
nature quā in illo adorant: fiant filij ꝺei
per adoptionē [Qui non ex ſanguinib⁹]
ſupple nati ſunt filij per adoptionem

Grāmatice autem loquendo: ſanguis nō
hꝫ plurale: pluraliter tñ dicit ex ſangui-
nibus: q2 in greco hꝫ plurale vel vt oſten
G dat ꝙ plura currūt materialiter. i. plura
materialia ad gñationē carnalē. Concur
rit eñ ſemē maris ⁊ femine: lꝫ vnū hor
ꝺm phm ſit materia ex qua ſit proles. ſ. ſe
mē vel ſanguis ſemine aliud aūt lꝫ ſit q̇d
materiale: tñ nō eſt cā materialis: ſed eſt
cauſa efficiens ꝓxima. Vñ in hoc oſten-
dit ꝙ ſpūalis filiatio nō ꝯuenit cum car-
nali in cā materiali ⁊ ꝯſequenter ꝙ neq̃
in cauſa motiua: cū ſubiūgit: [neq̃ ex vo-
luntate carnis] Augu.). ex cōcupiſcentia
mulieris: q̄ dꝫ eſſe ſubiecta homini: ſicut
caro ſpiritui. Et dicit mulier ſcđm aliq̇s
caro. q2 prima. ſ. eua formata eſt de car-
ne. i. coſta. viri. Geñ. ij. [Neq̃ ex volunta
te viri]. i. ex cōcupiſcentia virili. Ori. Car-
nis noīe femineū: viri vero noīe maſculi
nū ꝯſignauit habitū. Hec ille. Appetitū
vero oēm vocat voluntatem. Et iſto mo
do cōcupiſcentia carnalis tā viri q̄ mu-
lieris dr̄ voluntas. s. Tho. autem vult ꝙ
ꝑ hec duo intelligant̄ duo principia ſeu
motiua ad carnalē gñationē: q̄ ſunt. vo-
luntas ⁊ appetitꝰ ſenſitiuꝰ: quorum pri-
H mus dicitur voluntas viri ⁊ ſecundus vo
luntas carnis. Sed ſiue ſic: ſiue ſic intelli
gatur ex his non naſcimur filij dei. ſicut
neq̃ ex ſanguinibus [ſꝫ ex deo nati ſunt].
i. ex diuina virtute ⁊ ꝑatione. Unde ly
ex. non dicit cauſam materialem ſed effe-
ctiuā: que eſt diuina virtus filios dei effi-
ciens per baptiſmi regenerationem: per
fidē ⁊ internā iſpirationē. Vel dicit cau
ſam exēplarē. i. ex deo nati ſunt per imita
tionē. Sicut eñ dicit. s. Tho. ly a: ꝯnotat
ſemꝑ cauſam mouentē: ⁊ intellige qñ di-
cit cauſam ⁊ non principium motus. Et
ly de: cauſam materialem et effectiuam
cōſubſtātialem: q2 dicimus fabrum face-
re cultellū de ferro: ⁊ patrem generare fi-
liū de ſeipſo / q2 ſcꝫ aliq̇d cōcurrit aliquo
modo ad generationē filij. Et ly ex / cau-
I ſam materialem ⁊ efficientem non tamē
conſubſtantialem / ⁊ intellige neceſſario /
licet aliqñ eā poſſit dicere / q2 filiꝰ dei pro
ceſſit ex patre. Igitur viri iuſti dicuntur
nati ex deo / q2 non ſunt de eius ſubſtan-
tia / ſed de filio naturali ſingulariter di-

citur ꝙ de deo patre natus eſt. Hec ex
illo. Ex his autem verbis arguunt here-
tici ꝙ generatio hoīm nō ſit a deo. Nam
vt dicunt filij dei non naſcuntur ex ſan-
guinibus. i. ex cōmixtione ſeminis mate- K
rialis ⁊ femine / ſed filij diaboli. Ex hoc
autē arguunt ꝯſequēter ꝙ matrimoniū
ſit peccatum. Sed error iſte procedit ex
manifeſta ignorantia. Joannes eñ facit
diſtinctionem inter carnalem ⁊ ſpiritua
lem generationē / vt preferat ſpiritualem
carnali / quia ſpiritualis eſt a deo imme-
diate carnalis ꝟo mediante conmixtiōe
maris ⁊ femine. Nō aūt ſequit̄ ꝙ ſi ſint
iſte due generatiōes alio ⁊ alio modo ꝙ
ꝓpter hoc vna ſit a deo alia a diabolo.
ſꝫ vtraq̃ eſt a deo: vna tamē immediate /
alia vero mediantibus cauſis ſecundis
id eſt maſculo ⁊ femina. quibus deꝰ vir-
tutē generatiuam cōtulit ⁊ cōſeruat. [Et
ꝟbum caro factum eſt.] Hic docet euāge
liſta modum quo verbum venit ad nos
nō alicui incredibile videret̄ ꝙ nos ſumꝰ
effecti filij dei. Orige. Si filius dei factus
eſt homo. q̇d mirū ſi homo credās i filiū
dei filius dei futurus ſit / hec ille. Verbū
ergo qđ erat in principio apud deū [ca-
ro factū eſt]. i. verꝰ homo ꝑ ſynecdochē.
Vel ſcđm Chry. ſubiungit̄ [⁊ verbū caro L
factū eſt.] Ad oſtēdendū ꝙ ꝟbum hꝫ po-
teſtatē / vt det poteſtatem filios dei fieri.
Sed cū ꝟbum dei ſit incōmutabile quo
modo pōt in eo intelligi aliqua factio / vt
dicatur caro factū? Ad hoc dr̄ ꝙ dꝫ ſic ex
poni litera [Verbū caro factum eſt]. i. fa-
ctum eſt vt ꝟbum eſſet caro ſeu verus ho
mo nō q2 deitas ſit conuerſa in hūanita
tē / vel econuerſo. ſꝫ q2 deitas traxit hūa-
nitatē ad participationē ſui eſſe ſicut et
anima trahit cibum dando ei eſſe huma
num / in quātum facit cibū eſſe carnē hu-
manā vel os ⁊ hmōi. Vel verbū caro fa-
ctū eſt. i. carnem aſſumpſit. ſicut homo ſit
albus ꝑ aſſumptionē albedinis. Verbū
igitur caro factum eſt non per ſui muta-
tionem / ſed ꝑ carnis aſſumptionē ita ꝙ M
factio non ponit mutationem in verbo /
ſed in aſſumpta natura. Dicitur eñ ver-
bū caro factum ꝑ vnionē ad carnē. vnio
autem eſt relatio / relationes autem no-
uiter dicte de deo ꝑ reſpectum ad crea-

turas nō importat mutationē ex parte
dei ſed ex parte creature nouo modo ſe
habentis ad deum. [Et habitauit in no-
A bis]. i. in noſtra natura: ꝺm Chryſ. ⁊ Hi-
la. ſ. habitu inuētus vt homo. Et in hoc
notantur tria. Primo diuine ⁊ humane
nature diſtinctio per hoc qđ dicit̄ in no-
bis. i. in natura noſtra. Quod eñ inhabi
tat aliquid diſtinguit̄ ab eo qđ inhabita
tur. Sed verbum diuinū inhabitat natu
ram humanā in xp̄o: q2 in ipſo habitat
plenitudo diuinitatis corporaliter. Co-
lo. ij. Ergo natura verbi ꝺm quā eſt deus
remanet diſtincta a natura humana. ꝺꝫ
quam eſt homo. Et in hoc excluditur er
ror eorum qui dixerunt aliquid verbi in
carnē cōuerſum: ſicut cū ex farina ſit pa-
nis / ⁊ conſequēter naturas eſſe permix-
tas. Et eorum qui dixerūt naturam diui
nam cōuerſam in humanā. Cum eñ cre-
damus aīam incorporeā vniri corpori:
ita ꝙ ex his ſiat vere vnum: ſilr̄ credere
debemus ſubſtantiā diuinā incorporeā
vniri anime ⁊ carni: ita ꝙ ex tribus ſub-
ſtantijs. ſ. deitate anima ⁊ carne ſit vnus
xp̄s. ita tñ ꝙ nec natura deitatis conuer-
ſa ſit in animā vel carnē: nec econuerſo.
B ſicut nec caro in aīam: neq̃ aīa in carnē
ꝯuertit̄: nec ambe nature intelligant̄ cō-
ſtituere vnū tertiū diſtinctū ab vtriſq̃.
¶ Scđo notat̄ nature diuine imꝑmutatio
in hoc qđ dicit̄ / ⁊ habitauit q2 habitare
dicitur ab habitu ſcđm aliquos. Vel ſal-
tem iſta habitatio fuit per hoc ꝙ habitu
eſt xp̄s inuentus vt homo. Habitus au-
tem nō mutat habētem / ſed econuerſo q2
habitus participat formā habētis. ⁊ nō
econuerſo. Sic quodāmodo ſꝫ hꝫ in iſta
beata vniōe verbi ad naturam humanā.
Ipſa enim eleuat̄ ad participandū eſſe
ſuppoſiti eterni. ipſo tñ ſuppoſito imper
mutabili permanente oīno. Tertio nota
tur vnionis perpetuitas: ꝑ hoc qđ dicit̄:
⁊ habitauit in nobis. Semꝑ eñ [vt dicit
Chry.] filius dei hoc tabernaculū inha-
bitauit: ita ꝙ etiā in mortis triduo verbū
diuinū remāſit ꝑſonaliter vnitū illi bea-
te anime exiſtētem in inferno / ⁊ etiā corpo
C ri iacēti in ſepulcro. Nunq̄ eñ verbū di
uinum reliq̇t ſubſtātiales ptes humane
nature. Vel habitauit in nobis. i. inter

nos aploſ familiariter ꝯuerſatꝰ eſt. Qđ
ideo addit̄: vt oñdat̄ mirabilis ꝯdeſcēſio
filij dei ad hoīes iter q̄s ſic cōuerſatꝰ eſt:
vt videret̄ quaſi vnꝰ ex illis. Nō ſolū eñ D
voluit hoībꝰ aſſimilari in natura ſꝫ etiā
in ꝯuerſatiōe ⁊ familiari ꝯuictu: abſq̃ tñ
pctō / vt ſic hoīes dulcedine ſue cōuerſa-
tiōis allecti ad ipm̄ ꝯuerterent̄. Eſt autē
circa illā ſniam ꝟbū caro factū eſt: multi
plex error deuitādꝰ ꝺm diuinas ſcriptu-
ras / ⁊ fidei xp̄iane ſniā. Primꝰ eſt Euti
cetis. q̇ dicit diuinā ⁊ humanā naturam
ſic in xp̄o fuiſſe cōmixtas / vt eadē fuerit
natura dei ⁊ hoīs: ac ſi verbū vel aliquid
eius ſit cōuerſum in carnē ⁊ non aſſum-
pſerit carnē ꝯ illud. Ego deus ⁊ non mu
tor. Malach. iij. Scđs ē Arriū. q̇ lꝫ nō cre
diderit ꝟbū in carnē mutatū / ſꝫ ꝙ eā: aſ-
ſumpſerit: tñ dixit ꝙ aſſumpſit carnē ſi-
ne aīa: loco cuiꝰ aīe ibi erat ꝟbū. ꝯ illud
Mat. xxvj. Triſtis eſt aīa mea ⁊c. Tertiꝰ
fuit apollinaris q̇ dixit ꝟbū aſſumpſiſſe
aīam / ſꝫ ſenſitiuam tñ ⁊ nō intellectiuā /
loco cuiꝰ in corpore xp̄i dixit eſſe verbū. E
ꝯ illud Mat. viij. Miratus eſt Jeſus / qđ
nec in diuinitate nec in aīa ſenſitiua nec
in carne xp̄i inueniri pōt. Iſte aliqñ ſecu
tus eſt Arriū. ſꝫ ꝓpter auctoritates co-
actꝰ eſt in xp̄o aliquā aīam ponere. Pre-
terea xp̄s ꝺm hoc nō aſſumpſiſſet carnē
humanā / q2 ſicut nō eſt caro ſine aīa ita
non eſt caro humana ſine aīa humana
que eſt intellectiua. Sed ꝯ. Si eñ aſſum-
pſit carnē ſic aīatā / quare euāgeliſta mē
tionē nō facit de aīa intellectiua. Rñdeo
primo vt oſtēderet veritatē incarnatiōis /
ꝯ manicheos dicētes ꝟbum aſſumpſiſ-
ſe carnē phantaſticā tñ. Scđo vt oſtēde
ret maiorē dignationē dei aſſumētis nō
ſolū aīam rōnalē / verū etiā carnē magis
a ſe diſtantē. Tertio vt oñderet veritatē
⁊ ſingularitatē vniōis in xp̄o. q2 in alijs
hoībus vnit̄ deus quātum ad aīam ſolū.
Quarto vt oñderet ꝯgruitatē hūane re-
paratiōis / q2 hō ꝑ carnē infirmabat̄. Sꝫ
ꝯ. Si ꝟbū caro factū eſt q2 carnē aſſum-
pſit q̄re nō dixit euāgeliſta. ꝟbū carnem
aſſumpſit / ſed caro factū eſt? Rñdeo / vt
excluderet errorē Neſtorij dicētis in xp̄o F
fuiſſe duas perſonas ⁊ duos filios. ſ. dei
⁊ ꝟginis. q̇ ſi eſſet verꝰ: falſa eēt hec / deꝰ

factus eſt homo/qꝛ impoſſibile eſt alteꝝ
duoꝝ ſingularium diuerſoꝝ ſuppoſito p̄
dicari de altero. ⁊ iſte eſt quartus error.
G Quint⁹ eſt eoꝝ q̄ nō intelligētes modū
incarnatiōis/dixerunt in xp̄o eſſe quidē
vnā perſonā dei ⁊ hoīs: ſ; duas hypoſta
ſes vel duo ſuppoſita. ſ. humanum tpale:
⁊ diuinum eternū. Sed ſm hoc iſta ſal
uari nō pōt: deus factus eſt hō/⁊ iſta: hō
factus eſt deus/⁊ ideo hec opinio dāna
ta eſt in q̄nto ↄcilio. [Et vidim⁹ ⁊c.] Hic
euāgeliſta declarat diuini verbi excellē
tiam. Cōtinuat̄ autē iſta pars ad p̄ceden
tia/vt ſic quaſi argumētum eius qđ dixe
rat v̄bū caro factū eſt. q. d. Ex hoc ſcio
qđ verbū dei eſt incarnatū/qꝛ ego ⁊ alij
apl̄i [vidim⁹ gloriā ei⁹.] Cum aūt de qui
buſdā hoīb⁹ legit̄ ꝙ apparuerunt glo
ſi: ſicut de moyſe dicit̄. Exod. xxxiiij. ꝙ fa
cta eſt facies eius ſplendida/vel cornuta
ſm aliā lr̄aꝫ. poſſet aliq̄s dicere ꝙ ex hoc
nō pōt argui ꝙ ille homo fuerit fili⁹ dei
qꝛ glorioſus apparuit. ideo ſubiungitur.
[gloriā quaſi vnigeniti a patre.] ac ſi di
H cat. Gloria ei⁹ nō eſt q̄ſi angeli vel moy
ſi vel helie aut heliſei ſ; quaſi vnigeniti.
eſt autē hec glia quā Joānes ⁊ q̄daꝫ alij
viderunt ſingularis/⁊ eius ſingularitas
ↄſiſtit in quatuor. Pꝛio in teſtimonio pa
tris qđ reddit filio ī mōte thabor. Scđo
in ſubiectiōe angeloꝝ miniſtrātiū ſibi.
Matth. iiij. cum ante hoīes eſſent ange
li ſubiecti. Tertio in obediētia totius na
ture. Matthei. ix. Qualis eſt hic qꝛ mare
⁊ venti obediunt ei. Quarto in modo do
cendi vel operādi/qꝛ loquebatur tanq̄
dn̄s ⁊ poteſtatē habēs. Mat. v. Ego aūt
dico vobis. Vn̄ in fine illi⁹ ſermonis di
citur ꝙ erat docens: quaſi poteſtatē ha
bēs. Moyſes autem dicebat. Hec dicit
dn̄s. Itē faciebat ꝓpria authoritate mi
racula Matth. j. Que nā eſt hec noua do
ctrina/qꝛ ſpiritibus ⁊c. Illud antē quaſi
nō eſt nota ſilitudinis/ſ; eſt expꝛeſſiuū ve
ritatis. Et eſt ſile ſm Chryſ. ſicut ſi aliq̄s
vidiſſet regē cū multiplici glia incedē
I tem/⁊ interrogat⁹ ab aliquo qualis rex
iuiſſet: volēs totā illā multiplicē gloriā
breuiter aperire vnico ſermone explica
ret dicēs: ipſe incederet ſicut rex. i. ſicut
regē decebat. Et ita fecit euangeliſta de
verbo incarnato: qꝛ non valēs gloriam
eius exprimere: dicit eā fuiſſe quaſi vni
geniti. i. ſicut decebat vnigenitū dei pa
tris. ac ſi dicat. Ita vidim⁹ eū ſanctitate K
vite pollere: doctrina preclarā: ⁊ glorio
ſiſſimis miraculis coruſcare: ſic in morte
ſua celeſtia corpora immutare: ſic victo
rioſe a mortuis reſurgere: ſic mirabiliter
ad celos: imo ſuper oēs celos ſua virtute
conſcēdere: ſic deniq; in miſſiōe ſpūſſcī
corda diſcipulorum plena cognitiōe ve
ritatis illuſtrare/vt nullus niſi inſanus
dubitare poſſit ipm fuiſſe veꝛū filiū dei
vnigenitū ſingulari ⁊ ineffabili glia de
coratū. Vn̄ ſubiungit adhuc de iſta glo
ria dicēs. Vidim⁹ inq̄ [plenum gratie ⁊
veritatis.] Qđ exponit̄ primo ſm Bedā
⁊ Orig. ſic plenū gratie q̄tū ad huma
nitatē/⁊ veritatis q̄tum ad diuinitatē:
que eſt veritas prima ⁊ puriſſima. Secū
do ſic. Plenum gratie in effectu qꝛ ple
nus fuit chariſmatib⁹ ſpiritusſcī ⁊ veri
tatis intellectu/qꝛ ab inſtāti ↄceptionis L
habuit ſcientiā diuinam ⁊ humanā. Vel
plenum gratie/vt remittat peccata: ⁊ ve
ritatis: vt impleat ꝓmiſſa. Vel poſſunt
quarto ſm. s. Thomā iſta verba exponi
de vnione perſonali humane nature ad
verbum diuinū: ⁊ de perfectione anime
eius ⁊ de capitis dignitate. Quantū eñ
ad primū fuit xp̄s plenus gratia. Ad hoc
enim alicui datur gratia/vt vniatur deo
per illam. Tunc ergo aliqui gratia plen⁹
eſt: q̄n perfeciſſime deo vnit̄. In xp̄o au
tem eſt vnita humana natura nature di
uine in vnitate ſuppoſiti. Et ideo eſt in
uenire ibi plenā ⁊ perfectam cōiunctio
nē ad deū: qꝛ talis fuit illa vnio vt oēs
act⁹ tā diuine q̄ humane nature eſſent
actus eiuſdē ſuppoſiti ſeu perſone. Fuit
ergo plen⁹ gratia xp̄s ſm humanitatē
inq̄tū hoc ſingulare donū ex mera gra
tia nullis precedentibus meritis accepit
vt eſſet illa natura in pſona filij dei. Fuit
etiam plenus veritate/qꝛ humana natu
ra in xp̄o peruenit ad ipſam veritatē di
uinam ratiōe vnionis perſonalis: ita vt M
veraciter dicat̄ ꝙ ille homo demonſtra
to xp̄o eſt veritas prima. Unde dicitur
Col. ij. ꝙ in ipſo ſunt oēs theſauri ſapien
tie ⁊ ſciētie dei abſcōditi. Nec mirum: qꝛ

vt ibi poſt pauca ſubditur. In ipſo habi
tat plenitudo diuinitatis corpaliter. Et
ſimiliter q̄tum ad ſcđm fuit plenus gra
A tia inquātū eius anima fuit plena gra
tia qꝛ oīa dona ſpūſſancti accepit abſq;
menſura. Joā. iij. Non enim ad menſurā
dat deus ſpm̄. Et ſicut dicit Aug. ſicut in
ſingulis mēbris corporis eſt vn⁹ ſenſus
cōis. i. tactus: in capite vero ſunt oēs. ita
omnes gratie ſunt ſuperabundanter in
capite xp̄i: in alijs vero ſctis eſt vnū com
mune donū gratuitum. i. charitas. in di
uerſis vero ſunt diuerſa ſpecialia: qꝛ di
uiſiones gratiarū ſunt. j. ad Cor. xij. Et
plenus veritate/qꝛ eius anima pretioſa
aliquo modo cognouit oēm veritatem ⁊
ſcientiam. Unde dixit ei Petrus. Dn̄e tu
omnia ſcis. Joan. vlti. Quātum etiā ad
tertiū inquātum eſt caput eccleſie dicit̄
plenus gratia: inquātum fecit gratiā iu
ſtificādo qđ lex nō poterat vt ptꝫ. Rom.
viij. Fecit etiā veritatem inquātum figu
ras legis/⁊ patrum ꝓmiſſiōes adimple
uit. Itē dicit̄ plenus gratia/qꝛ ipſam in
nos gratioſis verbis effudit dicendo.
B Luc. xxj. Omnis populus manicabat. i.
mane venire ſtudebat ⁊c. Et veritate qꝛ
non docebat in figuris et enigmate/ſed
in veritate ⁊ aperte. Hec ex illo.

☞ Dominica infra octauam nati
uitatis domini.

☞ Textus euangelij Luce. cap. ij.

ERant ioſeph et maria
mr̄ Jeſu mirantes ſup
his q̄ dicebant̄ de illo.
Et benedixit illis Sy
meō: ⁊ dixit ad Mariā
matrē ei⁹. Ecce poſit⁹ eſt hic ī rui
nam ⁊ in reſurrectionē multoꝝ in
iſrael ⁊ in ſignū cui cōtradicet̄. Et
tuā ipſi⁹ aīam pertrāſibit gladius
vt reuelent̄ ex multis cordibus co
gitatiōes. Et erat Anna ꝓphetiſ
C ſa filia Phanuel: de tribu Aſer. hec
proceſſerat in diebus multis. ⁊ vi
xerat cū viro ſuo annis ſeptē a vir
ginitate ſua. Et hec vidua erat vſ
que ad annos octoginta quatuor
que non diſcedebat de templo ieiu
nijs ⁊ obſecrationib⁹ ſeruiens no
cte ac die. Et hec ipſa hora ſuper
ueniens confitebatur dūo ⁊ loque D
batur de illo omnibus qui expecta
bant redemptionem Iſrael. Et vt
perfecerunt omnia ſecundum legē
domini: reuerſi ſunt in galileā in ci
uitatem ſuam nazareth. Puer aūt
creſcebat ⁊ confortabat̄ plenus ſa
pientia. Et gratia dei erat cū illo.

ERāt Joſeph ⁊ maria mater
Jeſu mirantes ⁊c. Lu. ij. In
p̄ſenti euange. tangunt̄ tria
puncta q̄ ſunt. Prenūtiatio:
cōfirmatio: et cōſummatio.
¶ Quātū ad primū literaliter ſciēdū eſt
ꝙ ea que in p̄ſenti euangelio dicunt̄: ſunt
facta q̄n beata virgo poſt partū ⁊ circū
ciſionē filij in die ſue purificationis iuit
ad tēplū ⁊ Simeon accepit xp̄m in bra
chijs ſuis. Dicit ergo. ſ. Luc. [Erāt pater E
ei⁹ ⁊ mater.] ¶ Sciēdū eſt ſm Bedā. ꝙ
Joſeph dictus eſt pr̄ xp̄i/qꝛ ita erat cōis
fama: nō qꝛ vere ita eēt: ſm Aug. vero in
lib. de bono coniug. hoc ideo eſt/qꝛ Jo
ſeph vere fuit marit⁹ ⁊ cōiunx Marie:
vn̄ multo meli⁹ potuit dici pater xp̄i q̄
ſi filiū aliunde adoptaſſet [Mirātes ſup
his que dicebant̄ de illo] nō ſolū a Sy
meone vt dicit. ſ. Luc. ſ; ēt ab angelo ⁊ a
paſtorib⁹ ſm Orig. ⁊ a magis ſm alios.
¶ Eſt autem hic vna magna dubitatio
q̄uō. ſ. Maria poterat mirari de his que
audiebat. nā admiratio eſt de re inſolita
⁊ incognita: vt ptꝫ. j. Metaphi. Beate
aūt virgini iſta nō erāt icognita/qꝛ erat
edocta ꝑ angelū ⁊ ꝑ ꝓphetias quas ſm
Origen. ⁊ Amb. ⁊ legebat ⁊ intelligebat.
Ideo cōſequētes eſt ꝙ mirari nō potue
rit. Ad hoc r̄ndet̄ primo ꝙ lꝫ beata vir
go ſciret talia: vere tn̄ potuit admirari:
qꝛ qđ vno modo ſcitur: alio mō ignorat̄:
ſicut xp̄s multa ſciebat per inſpirationē
que ignorabat per experientiā. Unde q̄n
illa experiebatur vere mirabatur ſecun F
dū quoſdā. vt habet̄ Matth. viij. de fide
centuriōis. Alio modo reſpōdet. ſ. Tho.
ſm ea que dicit ſup Matt. ſ. ꝙ duplex eſt

ad̄miratio. Una que eſt ex ignorantia/⁊
iſta nõ cadit in habẽte ſcientiã. Alia que
eſt ex magnitudine rei: vt cum aliquid ꝑ
G imaginationẽ apprehendit̃ vt magnũ: ⁊
iſta conuenit habenti noticiã rei de qua
miratur. Poſſumus etiã dicere tertio ꝙ
beata virgo licet ſciret quedã eoꝝ que de
xp̃o dicebant̃: tñ etiaʒ quedã ignorabat:
vt puta ꝙ eſſet Symeoni reuelatus ⁊ ꝓ-
miſſus/⁊ de his mirabat̃. Poſtꝗ̃ autem
Symeon [de cuius verbis iſtis miraban
tur] cõpleuerat que de eo dicere voluit:
conuertit ſe ad ioſeph ⁊ Mariã. vnde di
citur. [Et benedixit illis Symeon] Sed
ↄtra. Qr beata virgo maior erat Symeo-
ne: ergo ab eo nõ debuit bñdici. Ad hoc
reſpondet̃ primo ꝙ Symeon fuit minor
beata Maria ꝗ̃tum ad meritũ/ſed non
ꝗ̃tum ad effectũ/qr erat ſacerdos ſm ali
quos. Uel dico ſcd̃o ꝙ benedicere ſm .s.
Tho. ſuper epiſtola ad Ro. xij. cõtingit
tripliciter. ſ. enuntiatiue laudando ⁊ ma
gnificãdo/⁊ imperatiue cauſando boni-
tateʒ ⁊ ſanctitatẽ in eo q̃ bñdicit̃/⁊ opta-
H tiue ſcʒ optãdo ⁊ deſyderãdo bona. Be
nedicere ergo imperatiue conuenit ſoli
deo per authoritatẽ: cui⁹ benedictio eſt
cã bonitatis ⁊ ſanctitatis in nobis: ꝑ mi
niſteriũ aũt ↄuenit miniſtris dei: ſʒ bene-
dicere laudãdo aut optãdo cõuenit cui-
libet: vnde ⁊ .ſ. Lucas dicit ꝙ ſymeon be-
nedixit deum ſcilicet laudãdo ⁊ optãdo
gloriã ei/vel in eius gloriã complacẽdo.
Si ergo bñdixit deũ: q̃d mirũ ſi iſto mo-
do benedixit Marie ⁊ Joſeph. Sʒ qr be
nedictio iſta fuit cõis Marie ⁊ Joſeph:
eo ꝙ pater eſſet putatiu⁹: ideo ſm Aug.
lib. de bono cõiug. vt oſtẽdat euãgeliſta
ꝙ ſolius Marie ſit fili⁹ veraciter dñs ie-
ſus xp̃s: ſubiũgit. [Et dixit ad mariã ma
trem eius. Ecce poſitus eſt hic in ruinaʒ
⁊ in reſurrectionẽ multoꝝ in Iſrael] Iſta
autẽ multipliciter exponunt̃. Primo
vt recitat Orig. vt dicatur ſaluator in rui
nam infideliũ: ⁊ in reſurrectionẽ creden
tium apoſtoloꝝ ⁊ alioꝝ eſſe a deo poſit⁹:
I qd̃ ſm Greg. intelligẽdum eſt ꝗ̃tum ad
tꝑalem deſtructionẽ ⁊ diſperſionẽ iudeo
rum: ⁊ etiã quantũ ad ſpũalem ſaluteʒ: a
qua ceciderunt ꝑ infidelitatẽ. Sed cõtra
iſtum modũ exponẽdi arguit̃ ſic. Naʒ ſi
ſaluator poſitus eſt in ſpiritualeʒ ruinã:
eſſet cauſa peccati: qd̃ eſt falſum. Ad hoc
ergo reſpõdet Gre. nazã. dicẽs. Diuinuʒ
propoſituʒ eſt ſalus ⁊ deificatio ſingulo-
rum: caſus aũt ſubleuatio cõſiſtit in plu- K
rium intẽtiõe credentiũ ⁊ nõ credentiũ.
Hec ille. Et intẽdit dicere ꝙ aliq̇ ex bo-
nis operibus xp̃i ſumpſerũt occaſionem
ruine: cum tñ xp̃s intẽderet eos exaltare
ꝗ̃tuʒ in ſe erat: vnde Chry. dicit ꝙ ſalua-
tor erat ſicut lux que delectat oculos ſa-
nos ⁊ infirmos ↄturbat. Nõ ergo fuit cã
ruine/ſed occaſio: nõ data/ſʒ aſſumpta.
Itẽ arguit̃ ſic. Si xp̃s eſt poſit⁹ in ruinaʒ
multoꝝ: ſequit̃ ꝙ aliqui boni cecidiſſent
in aduentu xp̃i/qr ruere nõ poterant niſi
qui ſtabant: qd̃ eſt falſum: ⁊ ↄ̃ Gre. nazã.
Ad hoc dicit Gre. ꝙ dicunt̃ aliqui tũc ce
cidiſſe nõ qr de bonis ſint facti mali: ſed
qr de malis facti ſunt peiores: ⁊ ↄ̃ñr me-
rebant̃ maiorẽ penã: puta dãnationẽ eter
nam ⁊ tꝑalẽ ruinã ciuitatis hierl̃m. Alio
modo exponit̃ ſm eundẽ Orig. vt aliq̇s L
dicat̃ ruere qñ in eo peccatũ occiditur ⁊
deſtruit̃: reſurgere vero qñ poſt pctã vir
tuoſe cõuerſat̃. Chryſ. Reſurrectio quidẽ
eſt cõuerſatio noua. Cum eñi laſciuus ca
ſtus efficit̃: auarus miſericors: atrox mã-
ſuetus: reſurrectio celebrat̃. Morit̃ q̇deʒ
pctm̃: reſurgit vero iuſtitia. Hec ille. Se-
quit̃ [Et in ſignũ cui ↄtradicet̃] non q̇dẽ
ꝗ̃tũ ad eius volũtatẽ bñplaciti: iuxta il-
lud Job. xj. Si ſubuerterit oĩa: quis con-
tradicet ei: ſʒ ꝗ̃tũ ad voluntatẽ ſigni. que
eſt ꝓceptũ vel ↄſiliũ ⁊ quãtũ ad aliq̃ alia.
vñ hoc tripliciter exponit̃ ſm gloſſas. Nã
ſignuʒ tripl'r ſumit̃. Primo ꝓ re aliquod
aliud ſignificãte: eo mõ quo circulum ta-
berne ſignũ dicim⁹. Alio modo ſumit̃ ſi-
gnum ꝓ miraculo. eo mõ quo dr̃ Act. vj.
ꝙ ſtephan⁹ faciebat ꝓdigia ⁊ ſigna ma
gna in populo. Tertio modo ſumit̃ pro
eo qd̃ ſignat. i. diſtinguit ⁊ diſcernit ali-
quid ab alijs: ad qd̃ aſpiciẽdum eſt: ſicut
vexilla que diſcernũt milites ⁊ quarta q̃
diſtinguit locũ ad quã ſagitta eſt iacien-
da. Gloſſa ergo ſumẽdo ſignũ primo mo M
do: dicit xp̃m eſſe poſitũ in ſignuʒ ratiõe
euãgelij qd̃ ſignificat facta xp̃i: cui euan-
gelio ↄtradicitur a multis in multis/vt
puta in hoc qd̃ dicit̃ Matt. x. Ueni ſepa

rare hominem aduerſus patrem. Sed ſe
cũdo modo ſumendo poſitus dicitur in
ſignũ ratione miraculoꝝ que fecit ⁊ que
circa eum facta ſunt. Omnia enim vt di-
cit glo. que de Chryſto narrantur ſunt ſi
gna: puta ꝙ natus eſt de virgine ꝙ reſur
rexit: ⁊ huiuſmodi quib⁹ ab infidelibus
cõtradicitur. Sʒ tertio mõ ſumendo ſm
A glo. poſitus eſt in ſignũ ratiõe crucis que
eſt chriſtianoꝝ vexillum: ad qd̃ reſpicere
debent oẽs xp̃i milites exiſtentes in ꝓlio
aduerſus inimicum. Huic ſigno contra-
dicitur: qr cum ſit mũdi ſalus ⁊ redẽptio
ab aliquib⁹ dr̃ eſſe aliquid ridiculoſum
⁊ latronũ ſupplicium. Poſſumus autem
⁊ aliter exponere. Naʒ ſignũ aliqñ eſt ali
quid ad qd̃ aſpiciunt homines vt ſignuʒ
ad ſagittãdũ: ⁊ ſic xp̃s ratione miraculo
rũ ⁊ doctrine ⁊ cõuerſationis ſue dictus
eſt metaphorice ſignũ: qr in ſe conuerte-
bat oculos omniũ. Huic ſigno ↄtradixe-
rũt iudei quo ad miracula dicẽtes. Mar.
iij. [in beelzebub]. i. per virtutem maximi
B demõis [eijcit demonia ⁊ quo ad doctri
nã ⁊ cõuerſationẽ dicentes: ꝙ erat ſedu-
ctor turbaruʒ: vt patet Joan. vij. ⁊ ꝙ erat
malefactor: vt patet eiuſdẽ. xviij. Unde re
probauerũt eũ ⁊ cruci affixerũt: iõ ſubdi-
tur [⁊ tuã ipſi⁹ animã ꝑtrãſibit gladius]
Cõſtruitur aũt iſta ſententia dupliciter:
vt dicit magr̃ hiſto. Prio ſic. O Maria.
gladius ipſi⁹. ſ. xp̃i: aĩam tuã pertrãſibit.
Scd̃o ſic. O Maria gladius pertrãſibit
aĩam ipſi⁹ xp̃i q̃ tua eſt ꝓpter immẽſitatẽ
tui amoris ad illũ: ⁊ ecõtra. Exponit̃ aũt
iſta ꝓphetia Symeonis tripl'r. Primo
ſm Ori. ꝑ gladiũ intelligẽdo dolorẽ quẽ
ex paſſione xp̃i ſuſcepit: q̇ ꝑtrãſiuit aĩam
eo modo quo materialis gladi⁹ ꝑtranſit
corpus: quia. ſ. ille dolor fuit intimus.
Uñ ait Orig. Oportet intelligi gladium
dñice paſſionis aĩam Marie pertrãſiuiſ-
ſe: q̃ ⁊ ſi xp̃m vt pote dei filiũ ſpõte ꝓpria
mori: mortẽqꝫ ipſam non dubitaret ſua
morte deuictuꝝ: ex ſua tñ carne ꝓgenitũ
C nõ ſine doloris affectu potuit videre cru
cifigi. Hec ille. Scd̃o exponit̃ ſm Amb.
ꝑ gladiũ ſumẽdo ꝟbũ dei. vñ ait. Prudẽ
tiã Marie non ignarã myſterij celeſtis.
Symeõ oſtẽdit. Uiuũ eſt eñi ꝟbum dei ⁊
validũ ⁊ acutius oĩ gladio ancipiti ꝑtin-
gẽs vſqꝫ ad diuiſionẽ anime ⁊ ſpũs. Hec
ille. Et intẽdit ꝙ xp̃s ex efficacia ſue ſmo-
nis diuideret inter ſpm̃ ⁊ animã. i. inter
rationẽ ⁊ carnẽ vel ſenſum: ne ratio ſen-
ſualitati cõſentiret. Tertio exponit̃ ſcd̃m
Aug. ꝑ gladiũ ſumendo dubitationem q̃
ex ſtupore cõſurgit: ⁊ dolorẽ infligit. Uñ D.
ait. Uel ꝑ hoc intelligit̃ ꝙ Maria in mor-
te dñi ſtupore quedã dubitauit: vidẽs fi-
liũ dei ſic humiliatũ vt vſqꝫ ad mortẽ de
ſcẽderet. Et ſicut gladi⁹ pertrãſiẽs iuxta
hoiem timorẽ facit: nec ꝑcutit: ita ⁊ du-
bitatio meſtitiã fecit: nõ tñ occidit: qr nõ
ſedit in aĩo: ſed ꝑtrãſiuit quaſi ꝑ vmbraʒ.
Hec ille. Et intendit vt dicit. ſ. Tho. iij. p.
q. ij. vij. ar. Quarto ꝙ dubitatio illa non
fuit infidelitatis: ſʒ ſtuporis: dũ cõpara-
ret mirifica ⁊ excelſa q̃ de xp̃o nouerat:
vilib⁹ ⁊ ↄtẽptibilibus q̃ patiebat̃. Utruʒ
ꝟo. b. Maria ſit occiſa corporali gladio
videt̃ incertũ. Uñ dicit Iſido. li. de vita ⁊
obitu ſctõꝝ. Incertũ q̇dẽ eſt vtrum Sy-
meõ ꝓ materiali gladio dixerit. an ꝓ ver
bo dei valido ⁊ acutiore oĩ gladio anci-
piti. Spũal'r tñ nulla docet hiſtoria. Ma
riã gladij aĩaduerſiõe ꝑemptã: nec obit⁹
eius vſqꝫ legit̃ ꝗ̃uis reperiat̃ ſepulcrum.
Hec ille. Alb. aũt ſuꝑ miſſus eſt: ꝓbat ꝙ
ex amore ſit mortua ita ꝙ cõtemplãdo ⁊ E
ardẽdo tñ illa btã aĩa ferebat̃ in deũ per
amorẽqꝫ limites corporis penit⁹ exiuit.
Uñ dicta verba quarto exponit Ber. de
gladio amoris dei: q̇ inquit. Aĩam marie
nõ tñ cõfixit: ſʒ ꝑtrãſiuit vt veniret vſqꝫ
ad nos q̇ ꝑ eã: diuinũ amorẽ ↄſurgim⁹:
⁊ ſic de plenitudine ei⁹ oẽs acciperem⁹.
ſequit̃: [vt reuelerent̃ ex multis cordib⁹ co-
gitatiões]. Eſt aũt ſciẽdũ ſm Greg. ꝙ ly:
vt aliqñ ſtat cauſaliter vt ſi dicã: xp̃s eſt
mortu⁹: vt nos redimeret. Nam ly vt di-
cit cauſam finalẽ ꝑꝑ quã xp̃s moriebat̃.
Aliqñ aũt ſtat cõcomitatiue vel cõſecuti
ue/vt ſi dicã/ꝙ iudei occiderũt xp̃m vt ꝑ
romanos: diſꝑderent̃. Hec aũt ſtat con
ſecutiue ſm Gre. ſm primã expoſitioneʒ F
qr ex xp̃i paſſione euenit vt manifeſtarẽ-
tur odia iudeorum in xp̃m: qui eum non
ſolũ affixerũt cruci/ſʒ et ſic affixũ deride
bãt ⁊ blaſphemabãt. Uel reuelate ſũt du
bitationes diſcipuloꝝ q̇ fidem perdide-
rũt. iuxta tertiã expoſitionem/qr gladi⁹

dubitatiõis nõ ptrãſiuit animas eoꝝ/
ſed ſe in illis firmauit. Uel ſtat ly vt fina
liter: iuxta ſcðam expoſitionem. Ad hoc
eciã fit ꝟbũ ad aiam vt reuelent̃ cogitatio
nes .i. confiteant̃ homines ſua peccata.
¶ Moraliter ſciẽdũ eſt ꝙ quilibet dꝫ ſem⸗
per aſpicere ad xp̃m ꝑ cõtẽplationẽ: ita
H ꝙ nõ deficiat oculus de capite meo .i. de
xp̃o. Uñ Eccl. ij. Sapiẽtis oculo in capi⸗
te ei⁹ ⁊ hoc ideo: qꝛ poſitus eſt nobis in
ſignũ: in ꝓſepio q̃dẽ in ſignũ paupꝛtatis
⁊ humilitatis: in cruce i ſignũ patientie
⁊ obedientie i ſepulcro in ſignũ q̃etis ⁊
ꝯtẽplatiõis/ in inferno in ſignũ charita
tis: in celo in ſignũ victorie Apocal. iij.
Qui vicerit dabo ei ſedere ⁊ ſedebit me
cũ in throno meo: ſicut ego vici ⁊ ſedi cũ
p̃re meo. Huic ſigno contradicunt mali
hoïes: nõ ꝑ ꝟba ſꝫ facta qꝛ ſigno hũilita
tis ꝯtradicũt ſuꝑbi: ⁊ ſic de alijs. ¶ Quã
tũ ad ſcðꝫ ſciẽdũ ꝙ Anna vidua ꝯfirma
uit q̃ Simeõ ſenex d̃ xp̃o predicauerat.
Amb. Prophetauit Symeõ ꝓphetaue⸗
rat copulata ꝯiugio: ꝓphetauerat ꝟgo:
M debuit etiã vidua ꝓphetare: ne qua pro
feſſio deeſſet aut ſex⁹. Hec ille. Iõ dꝛ [⁊
erat anna propheteiſſa filia Phanuel].
¶ Notãdũ vero ꝙ lꝫ ſm iura humana:
mulier plerũqꝫ non recipiat̃ in teſtimo
niũ: tñ ſm gl. in ꝓcomio xp̃i per quẽ vita
reddita ẽ ipſa viro .i. Simeoni ꝯiungit̃:
qꝛ vita mũdi ꝑ virũ ⁊ mulierẽ ꝑdita erat.
Uel dicẽdum eſt ꝙ lꝫ teſtimoniũ mulie
ris ſit imꝑfectũ rõne ſexus: q̃ eſt fragi⸗
lis: ſecus tñ ratiõe ſanctitatis [de tribu
Aſer] ſm Tho. euãgeliſtã ſerioſe deſcri
bit iſtam Annã per p̃rem ⁊ tribũ ꝓpter
certitudinẽ hiſtorie. Uel ſꝫ Greg. nazã.
vt diſtinguat eã ab alijs q̃ forte tũc tem⸗
poris eodẽ noïe vocabant̃. De hac An⸗
na ſic dicit Amb. Anna ꝟo: ſtipẽdijs vi
duitatis ⁊ morib⁹ talis inducit̃: vt digna
fuiſſe credat̃: q̃ redemptionẽ oïm nũtia⸗
ret. Hec ille. Uñ euãgeliſta ꝯmẽdat eã
Primo ab etate dicẽs. [hec ꝓceſſerat in
dieb⁹ multis.] Scðo a ꝟginitate ſerua⸗
I ta añ matrimoniũ dicẽs [⁊ vixerat cũ vi
ro ſuo annis .vij. a virginitate ſua.] Ter
tio a viduitate ſeruata poſt mortem ꝯiu⸗
gis ði. [⁊ hec vidua erat vſqꝫ ad annos
octoginta quatuor] Quarto ab aſſidui⸗

tate viſitandi tẽplũ dñi dicens [que nõ
diſcedebat de tẽplo] ſm modũ .ſ. loquẽ⸗
di. q̃ aſſidue ꝯuerſantẽ in aliquo loco di
cimus ab illo nõ diſcedere. Quinto ab
aſſiduitate ieiunij et orõnis dicẽs [ieiu
nijs ⁊ obſecrationib⁹ ſeruiens nocte ac
die]. Iuſte ergo vt ait Orig. ſctã mulier K
ſpũ ꝓphetandi meruit accipere: qꝛ lon
ga caſtitate. lõgis ieiunijs ad hoc culmẽ
aſcẽderat. Hec ille. Sequit̃ [Et hec ipſa
hora] qua Symeõ iſta dicebat [ſuꝑue⸗
niens ꝯfitebat̃ dño.] ¶ Eſt autẽ ſciẽdũ
ſicut dicit .s. Tho. ij. ij. q. iij. art. j. ꝙ tri⸗
plex eſt ꝯfeſſio. Prima .ſ. q̃ eſt act⁹ fidei/
vt cũ q̃s ꝯfitet̃ ſe credere in vnum deum
Scða q̃ eſt actus latrie .i. grãrum actio
⁊ laudatio dei. ad quã hortat̃. Pſ. di. Cõ
fitemi. dño .i. laudate deũ. Tertia eſt act⁹
pnĩe. qua q̃s confitet̃ pctã ſua. Hic aũt
loquit̃ euangeliſta de ſcða cõfeſſiõe ſꝫ
Greg. nazã. Unde ſequit̃ [⁊ loq̃bat̃ de il
lo] .ſ. dño Ieſu xp̃o quẽ magnificabat et
ꝓdicabat [oibus qui expectabãt redem
ptionẽ iſrael] .i. Meſſiam regẽ ꝑ quẽ re L
dimerent̃ vere a ſeruitute ſpũali .i. pcti
⁊ diaboli: vel a ſeruitute tꝑali ſꝫ opinio
nẽ aliquoꝝ iudeoꝝ q̃ exiſtimabãt xp̃ꝫ vẽ
turũ tanq̃ regeꝫ carnaleꝫ. Dicit aũt Gre.
nazã. ꝙ iõ in euãgelio non exprimit q̃d
Anna de xp̃o dixerit. qꝛ forte dixit aliq̃d
modicũ ⁊ non clare. Uel ſm alios ad in
nuendũ ꝙ mulier in eccĩa loq̃ nõ dꝫ ſꝫ
tacere: iuxta doctrinaꝫ apl̃i .j. Cor. xiiij.
Sicut tñ paucoꝝ ꝓuilegia nõ faciũt le⸗
geꝫ cõem. ita ecõuerſo lex cõis nõ tollit
q̃n alicui fiat ꝓuilegium grã ſctitatis. Et
ꝙ dicit gl. eã ieiunijs ⁊ orõnib⁹ accepiſ
ſe ꝓphetiã. ſꝫ nõ autoritateꝫ docẽdi. in⸗
telligit̃ inquãtũ mulier ſꝫ Borrã non in
quãtũ ſctã: qꝛ tñ mulier erat non extẽdit
ſermonẽ ſuũ. ¶ Allegorice ſꝫ Gre. nazã.
Symeõ interꝑtat̃ ſꝫ aliq̃s obediẽtia vl̃
auditor meroris ſignificat legeꝫ Moyſi
cũ ſene morituro morituraꝫ. Sꝫ anna q̃ M
interpretat̃ gratia ſignificat legẽ nouaꝫ:
q̃ eſt lex grẽ quã xp̃s fouet viuenteꝫ. In
medio hoꝝ xp̃s fuit. Eſt aũt notãdũ q̃n
ꝙ fuiſſe annas: q̃ ſũt mr̃ Samuel .j. Re.
j. ⁊ vxor Raguelis. Tho. iij. ⁊ Uxor Tho
bie ſenioris Tho. j. ⁊ filia Phanuel de q̃
habet̃ hic: ⁊ mater beate ꝟginis de qua

nõ habetur in canone. Et qꝛ Anna inter
ꝑtat̃ grã vt dictũ eſt: io ẽs predicte fue⸗
rũt ſctẽ ⁊ gratioſe ſignificant q̃nqꝫ grãs
Prima ſignificat grãꝫ orãdi. Uñ dicit .j.
Reg. j. effudi aiam meã in cõſpectu dñi.
Scða grãm alios edificandi: qꝛ Raguel
interꝑtat̃ paſtor dei. Tertia grãm flendi
pctã ⁊ incolatũ hui⁹ vite: qꝛ Thobias in
A terꝑtat̃ duct⁹ ad luctũ. Quarta grãm re⸗
uelatiõis ſecretoꝝ: qꝛ Phanuel interꝑta
tur facies dei. Quinta grãm reſurgẽdi a
pctis. qꝛ fuit vxor Ioachim. q̃ interpreta⸗
tur rñſio. Qui enĩ reſurgit a pctõ rñdet
deo vocãti ⁊ nõ facit more ſurdoꝝ. ¶ Si
militer notãdũ eſt ſm ſcripturã quatuor
fuiſſe ꝓpheteiſſas que ſunt Maria ſoror
moyſi Exo. xv. ⁊ Delbora Iudicum. iiij. ⁊
Olda. iiij. Re. xxij. ⁊ Anna vidua hic de⸗
ſignata. Prĩa interꝑtat̃ dux: ſcða Apis.
q̃ .ſ. in ꝓncipio pũgit: ⁊ in fine vngit. Ter⸗
tia diſcretio mea. Quarta rñdẽs .ſ. reddẽ
do ſuũ vnicuiqꝫ. Prima ſignificat fortitu
dinem. Scða tẽperãtiam. Tertia pruden
L tiã. ⁊ Quarta iuſtitiã. ¶ Anagogice An⸗
na vidua eccĩã ſignificat ſanctoꝝ: q̃ vi⸗
duata p̃ntia ſui ſponſi ieiunijs ⁊ obſecra
tionibus vacat ⁊ in fine dierum vite ſue
M illũ cũ gaudio videre meret̃ ⁊ in tẽplo ce⸗
leſtis hierl̃m. Significat etiam ſingulas
ſctõꝝ aĩas eadẽ rõne. ¶ Notandũ eſt ẽt
ꝙ p̃ntatiõi dñi in tẽplo interfuerũt q̃nqꝫ
ꝑſone: ſignificantes illos q̃ in tẽplo vite
eterne videbũt xp̃m aſtãtẽ vel melius ſe
dentẽ ad p̃ntiã patris in dextra. He fue⸗
rũt ieſus ſignificãs innocẽtes. ⁊ Maria
id eſt amarũ mare: ſignificãs penitentes
⁊ Ioſeph .i. accreſcẽs: ſignificans ꝓficiẽ⸗
tes ⁊ Symeõ .i. audiẽs .ſ. miſerias ꝓximo
rum: ſignificãs ꝑfectos in vita actiua et
Anna ſignificans ꝑfectos in vita contẽ⸗
platiua. ¶ Moraliter hic inſtruunt̃ con
iugati per Mariaꝫ ⁊ Ioſeph vt ſimul ꝑ⸗
gãt ad tẽplũ ſuperne hieruſalem portan
tes xp̃m in cordibus ſuis per amorẽ mu⸗
C tuum ſm deum: vt tãdem audiant in eo
dẽ templo laudes dei. Et ꝟgines in An⸗
na virgine vt ſe immaculatas viris ſuis
conſeruẽt: vt tandẽ xp̃m videre mereant̃
in matrẽ. Uidue quoqꝫ i Anna vidua vt
pudicitiam conſeruẽt ꝑ ieiunia ⁊ oratio⸗
nes. Et ſilr ſenes in Symeone vt chriſtũ

q̃rant in tẽplo ⁊ nõ in ꝓdijs ſuis. Et ſilr
pueri in puero Ieſu vt ꝑmittant ſe por⸗
tari .i. gubernari a parẽtibus. ¶ Quãtũ
ad tertium tãgit̃ cõſummatio ſiue adim⸗
pletio diuine legis: cum dꝛ [⁊ vt ꝑfecerũt
oia ſm legẽ dñi] .ſ. de oblatione faciẽda D
dño pro Marie purgatione [reuerſi ſunt
in galileam ciuitatẽ ſuam nazareth] Eſt
aũt ſciẽdũ ꝙ beatus Mathe⁹ hic dicit
xp̃m angelo monẽte fuiſſe delatũ in egy
ptũ: et poſtmodũ ex egypto in nazareth.
Sed .b. Luc. ſm Bedã qꝛ ſciebat beatũ
Matt. hoc diffuſe narraſſe: illud omiſit
ſcꝫ fugã xp̃i ad egyptũ. Qñ autem ange⸗
lus monuerit Ioſeph. quidã dicunt ꝙ in
via cũ a ꝟginis purificatiõe reuerteret̃.
quidã ꝟo ꝙ in nazareth qꝛ cũ Herodes
nõ eſſet q̃ſitur⁹ puerũ ſtatim poſt purifi⸗
cationẽ ſed poſt annũ vel amplius: non
eſt ꝓbabile ꝙ angelus eũ fugere coege⸗
rit cum puero ſtatim acta purificatione.
¶ Rurſus ſciendum eſt: ꝙ galilea aliq̃n
eſt nomen ſubſtantiuum ſignificãs pro⸗
uinciam. Aliq̃n vero adiectiuum ſignifi⸗
cans rem ꝓuincie. Hic autẽ ſm aliquos E
ſtat adiectiue. Aliqui tñ textus habẽt in
galileam in ciuitatem ſuam Nazareth:
⁊ ſic ſtat ſubſtãtiue. Et hec eſt litera gre⸗
ci textus. ¶ Sciẽdum vero ꝙ ſicut cõci⸗
pi ita ⁊ nutriri voluit in Nazareth: ſm
Borrã: vt ſignificaret ꝙ ſicut ſua conce⸗
ptio fuit florida ſine originali ſic ⁊ cõuer
ſatio fuit florida ſine actuali pctõ. Sequi
tur] Puer autẽ creſcebat] .ſ. corpore. Ex
quo pꝫ ſm Athanaſium ꝙ caro nõ erat
conuerſa in deitatem [⁊ confortabat̃] ſpi
ritu ſm Cyrillum inquantum ſm ꝓgreſ⸗
ſum etatis oſtendebat ſapientiam ſꝫ eũ⸗
dem Cyrillum et Theophi. Poſſumus
autem hoc exponere de viribus corpo⸗
ris que in eo erant dietim fortiores [ple⸗
nius ſapientia] .ſ. diuina: ⁊ humana bea⸗
tifica: ⁊ humana infuſa ⁊ humana expe⸗
rimẽtali. Et vide de hoc q̃ ſcribit̃ infra
dñica infra octa. epi. [⁊ grã dei erat in il
lo] .ſ. grã gratũ faciens .i. grã ſingularis
perſone: grã capitis: ⁊ grã vniõis. Uide
ibidẽ. Reliq̃ ſenſus quos iſta pars pa⸗
titur faciliter patent ex dictis.

☙ In circunciſione dñi. Textꝰ G
euangelij. Luc. ij.

POſtq̃ ↄſummati ſunt
dies octo vt circũcide
retur puer: vocatũ eſt
nomen eius Jeſus: qđ
G vocatum eſt ab ange-
lo priuſq̃ in vtero conciperetur.
POſtq̃ ↄſummati ſunt dies
octo vt circunciderēꝰ puer
ꝛc. Luc. ij. Circa circunciſio
nem de qua in preſenti euā
gelio agiꝰ tria pũcta ſunt vi
denda: que ſunt Temporis
diffinitio: vulneris illatio: ꝛ nominis im
poſitio. ꝛ hec tria tāguntur in euāgelio.
¶ Quantum ad primum ſciendum eſt ex
doctrina ſancti Tho. in. iiij. diſtin. i. q. ij.
per totum: ꝙ ſm ſucceſſionem temporū
quanto magis appropinquabaꝰ ad chri
ſtum: tanto magis debebāt articuli fidei
explicari. Jdeo neceſſarium fuit vt dare-
tur a deo preceptum de circunciſione fiē
dā ꝓpter duo. Primo vt ppl's dei per ali
qđ corporale ſignū diſtingueretꝰ ab alijs.
Scđo qꝛ expreſſius ſignificabat ablatio-
nem originalis pcti eſſe fiendam q̃ ante
H fuiſſet ꝑ aliqđ ſignū ſignificata. Et hoc
ꝓpter multa. Primo rõne mēbri in quo
fiebat. qꝛ ꝑ illđ deſcēdit originale. Scđo
qꝛ fiebat ſm circularem figurā q̃ circula
tio fuit in originali dũ ꝑſona infecit na-
turā: ꝛ natura ꝑſonā. Tertio rõne pene
cõtra delectationē ↄcupiſcētie in qua vi
get fomes q̃uis illa pena non fuerit ad
ſatiſfaciendũ. Quarto qꝛ ſanguis ibi fu-
ſus ſignificabat xp̄i paſſionē qua origi-
nalis culpa ſublata eſt. Debuit autē da-
ri hoc preceptũ de circũciſione añ legem
ſcriptā. i. ante legem moſaicam: qꝛ lex da
ri non potuit niſi ppl'o adunato ꝛ diſtin-
cto: q̃ diſtictio ꝑ circũciſionē fuit. debuit
autē differri vſq3 ad tp̄a abrae: q̃ primus
accepit p̄ceptũ de hac circũciſione. Ante
enī fere oēs erant fideles. Nam tũc. ſ. tp̄e
abrae dr̄ idololatria incepiſſe ꝛ abunda-
I uit infidelitas: ꝛ vitiū contra naturam.
Jdeo tunc debuit fieri promiſſio de naſci
turo xp̄o qui peccata mundaret ꝛ ſignū
fidei atq3 caſtitatis contra infidelitatē et
luxuriā poni. Non autē debuit dari om-
nibus populis: quia data fuit vt populꝰ
ex quo xp̄s erat naſciturꝰ ſpāli ſanctita-
te pre oibus pp'lis fulgeret. ¶ Econtra:
qꝛ dabatur cõtra originale pctm̄ qđ om-
nibus erat cõmune. Itē contra qꝛ dabaꝰ
in ſignum fidei abrae: quā oēs immitari
tenebanꝰ. Reſpondeꝰ. Ad primũ quidē K
dicitꝰ: ꝙ nõ erat ſolũ contra originale ſed
etiā erat in ſignum naſcituri ex abraam.
Contra originale autē remanebant alia
priora remedia. Ad ſecundum dicitur ꝙ
nõ oēs tenebantur imitari abraā qꝛ nõ
erat notus oibus: neq3 oibꝰ datꝰ in exē-
plũ: ſ3 oēs tenerenꝰ ad fidē eiꝰ. Iſmael
aũt ꝛ eſau tenebanꝰ ad circũciſionē ſolũ
dum erant de familia parentũ: non autē
poſt ſeparationē ab eis qꝛ ſolus populꝰ
peculiaris circuncidebaꝰ. Nec etiam dā
dum fuit hoc preceptum feminis: qꝛ da-
batur contra originalē culpam que eſt a
generante actiue. i. a patre. non autē da-
batur contra penalitatē corporis: q̃ ſunt
ab adminiſtrante materiam. i. a matre.
Et licet trāſgreſſio prima a femina ince-
perit: tñ ipſa non fuit cauſa peccati origi
nalis: qꝛ ſi vir nõ peccaſſet: etiam peccā
te femina nõ cõtraherēmꝰ illud. Et etiā L
diſtinctio populi eſt principaliꝰ ꝑ viros.
¶ Eſt autē ſciendũ ꝙ circunciſio erat ſa-
cramētũ veteris legis ꝛ erat etiā ſub pre-
cepto. Jnquātum ergo erat ſacr'm omni
tp̄e poterat fieri ꝛ habebat ſuũ effectum.
inquantũ vero erat p̄ceptum requirebaꝰ
dies octaua neceſſario. Cauſa huius de-
terminati tp̄is eſt multiplex. Prima ē te-
neritudo pueri. Vñ nõ licebat anticipa-
re octauā diem in aliquo caſu. ſicut dicit
Hugo de ſancto Victo. quamuis alij di
cāt oppoſitum. Qꝛ id qđ alij aſſerũt neq3
ex ſcriptura neq3 ex ↄſuetudine iudeorū
habeꝰ. ¶ Et ſic obijciatur ꝙ ppl'o dei exi
ſtente in deſerto multi nõ ſunt circunciſi
ꝛ ↄſequenter poterat tardari vltra octo
dies. Diciꝰ ſm Nico. de ly. ꝙ cũ illis fuit
diſpēſatũ qꝛ erant in itinere ꝛ neſciebant
qñ haberent mouere caſtra: ꝛ qñ quieſce
re: qꝛ ad imperiũ domini ibāt ꝛ ſtabant. M
Silr etiā q̃ moriebantur incircunciſi nõ
ob hoc dānabantur: qꝛ erāt ↄtra origina
le pctm̄ alia remedia. Quāuis etiam poſ
ſit ſm alios dici probabiliter ꝙ in deſer-
to nullus ſit mortuus q̃ ibi fuerit natus:
quia non erat in tribubus eorꝫ infirmꝰ:
vt dicit Pſal. Sic ergo patet illa parti-
cula euangelij qua dicitur [ꝛ poſtq̃ con-
ſummati ſunt dies octo.]
¶ Quātũ ad ſcđm ſciēdũ eſt ꝙ circunci-
A ſio erat circularis iciſio anterioris pellis
mentule. Et hoc mēbrum conuenienter
determinatũ eſt ad hoc vulnus ſuſcipiē-
dum inquātũ circũciſio erat p̄ceptū ꝛ in
quātũ erat ſacramētũ: qꝛ erat ſignū ori-
ginalis abolēdi: ꝛ xp̄i naſcituri: ꝛ ſeruan
de caſtitatis. Fiebat autem cultello lapi-
deo: ſed nõ erat hoc neceſſariũ: vt patet
ex iudeorũ vſu. Verũtñ alique formoſe vt
ea quā fecit Joſue fuerũt facte cultro la-
pideo in ſignũ ꝙ ꝑfecta circunciſio oīm
malorꝫ fieret ꝑ petrā ſpũalē. i. xp̄m. ¶ Sz
quē effectū habebat hmõi vulnus? Re-
ſpõdeꝰ ꝙ i rei veritate nõ imprimebat cha
racterē i anima. Eſt aũt character ſpũa-
lis ſignũ diſtiguēs ꝑ hoc ꝙ in aliquo ſta
tu ꝑfectionis ↄſtituit. Circũciſio aũt pri-
cipaliter ordinabatur ad purgandũ per
ſe: nõ aũt ad diſtinguēdũ: ſed ſolũ ex con
ſequēti ꝛ per accidens inquātum aliqui
erāt circũciſi aliqui non. Jn anima ergo
B habebat ſolum principalē effectum. Et
non poterat iterari: nõ qꝛ maneret cha-
racter impreſſus in ea. ſ3 qꝛ nõ iterabaꝰ
cauſa eius. Qui vero fictus accedebat
ad eā: recedente fictione cõſequebaꝰ effe
ctum nõ ꝓpter ſpiritualem characterē:
ſed propter exteriorem corporalē. Pur-
gabat aũt ab originali peccato: ſicut oēs
dicunt: qꝛ ſemꝑ oportuit eſſe aliqđ reme-
dium contra originale virtute paſſionis
xp̄i in quolibet ſtatu. Nā qꝛ ab alio ſiue
per aliũ illud contrahimus. etiā ꝑ aliũ
ab illo liberamur. Itē añ vſum rationis
oportuit eſſe cõtra pctm̄ aliqđ habēs ef-
ficaciā ex opere operato: ꝛ hoc eſt circun
ciſio. Aliter tñ auferebat originale q̃ ba-
ptiſmꝰ. Jn pctõ q̃dē originali tria ſunt
ſ. culpa ꝛ reatus priuatiõis viſionis dei:
ꝛ fomes. i cõcupiſcentia habitualiter in
C clinās ad malũ. Prima ergo duo tā per
baptiſmũ q̃ per circũciſionē tolluntꝰ ex
toto: ſm Greg. ſ3 cõcupiſcentia ſolum ex
pte. Circunciſio ergo q̃ erat particularis in
ciſio: directe cauſabat ꝛ ſignificabat di-
minutionē fomitis: ꝛ ↄſequēter alia duo.
Baptiſmus vero q̃ eſt ablutio: prio culpā
deinde alia aufert. ¶ Eſt aũt ſciendũ ꝙ ꝑ
circũciſionē nõ cõſeq̃baꝰ q̃s fructũ ꝑfe-
cte liberationis ab originali: qꝛ nõ apie-
bat ianuā celi. Unde Joannes circunci-
ſus: eſt etiā baptizatus. Auferebat enim
ſolũ impedimētũ ꝑſone ſtāte impedimē- D
to nature. Si tñ tunc fuiſſet baptiſmus
nõ aperuiſſet ianuā: ꝛ modo ſi eſſet circũ
ciſio apiret: eo ꝙ paſſio xp̄i ſit ꝑacta: vir-
te eius baptiſmus ianuā celi aperit. Põt
autē aliquid corporale eſſe inſtrumentũ
motiui qđ aliqñ fuit l3 modo nõ ſit ſicut
forme ſunt velut inſtrumenta generan-
tiũ: non aũt eius qđ neceſt nec fuit. Tol-
lebat autem pctā actualia ſi illa inuenie-
bat: qꝛ deꝰ nõ ꝑcit ex pte. ¶ Sz ↄ: qꝛ vt dr̄
Ad Ro. v. Ex opibꝰ legis nullus iuſtifi-
caꝰ. ꝛ tñ alia ſacrificia ꝛ oꝑa nõ erāt mi-
nꝰ honeſta q̃ circũciſio. Quia ergo illa
nõ iuſtificabāt: ergo neq3 circũciſio. Ad
hoc dr̄ ꝙ illa ſacrificia non ordinabanꝰ
ad tollenda pctā: ſed ad ſatiſfaciendum
ꝑ eis: circũciſio vero ordinabaꝰ ad tollen E
da pctā: ideo illa nõ auferebant pctā ſi-
cut circũciſio. Sed nunq̃d circũciſio ↄfe-
rebat gratiā? Solutio. Ad hoc dicitur ꝙ
ſacr'a noue legis ſunt cā inſtrumentalis
gratie: ꝑ q̃ deus iuſtificat aiam: ſm Au-
gu. ↄ fauſtũ. Sacramēta aũt veteris le-
gis nõ cauſabāt gratiā propria virtute:
qꝛ ex lege fuiſſet iuſtitia: ꝛ conſequenter
xp̄s gratis mortuus fuiſſet. Neq3 virtute
paſſiõis xp̄i: qꝛ paſſio chriſti nõ põt ap-
plicari hoī ꝑ ſacr'a niſi mediāte vſu rerũ
exteriorꝫ ꝑ quas agit. Eſt āt īpoſſibile ꝙ
paſſio xp̄i vl' qđcũq3 agēs añq̃ ſit vel fue
rit: tactu moueat ꝑ res exteriores: vt di-
ctũ eſt q̃uis poſſit mouere ꝑ interiorem
apprehēſionē. Vñ iſto modo. ſ. ꝑ fidē paſ
ſio xp̄i iuſtificabat veteres. nõ autē ꝑ ſa-
cramēta que erant ſolum quedā ꝓteſta-
tiones illius fidei. ¶ Sz contra: qꝛ dicit
Beda: ꝙ effectum baptiſmi olim habuit
circũciſio. Ad hoc dicũt q̃dā ꝙ circũciſio
habuit effectũ baptiſmi quo ad hoc ꝙ
delebat pctm̄: ſ3 nõ q̃ ad hoc ꝙ cõferret F
grāz. Sz hoc eſt impoſſibile. qꝛ pctā non
tolluntꝰ niſi ꝑ grām. Juxta illđ Ro. iij. Ju
ſtificati igiꝰ gratis ꝑ gratiā ipſius. Qui-
dam vero dicunt ꝙ conferebat gratiam

ptū ad effect9 remotiuos culpe:non aūt
q̄tum ad poſitiuos. ¶ Cōtra:p̄io q2 ſm
ordinem cauſe formalis effectus poſitiui
ſunt priores remotiuis:q2 forma non ex-
G cludit priuationē niſi informando:ſm tn̄
cauſam materialē eſt econuerſo. ¶ Item
ꝯ q2 poteſtas pueniēdi ad gloriā que tūc
dabaf eſt vltimus effect9 poſitiuus gr̄e.
Quidā vero dicunt ꝙ cōferebat gratiaꝫ
etiā quantū ad effectus poſitiuos aliq̄s:
ſed nō oēs:q2 nō reprimebat impellentē
cōcupiſcētiā. ¶ Sed ꝯ:q2 oīs gr̄a q̄tun-
cūqꝫ minima ad hoc ſufficit. Ideo dicen
dū eſt ꝙ circūciſio ſicut ⁊ alia ſacr̄a illi9
legis:nō iuſtificabat:ſꝫ ſolū erat ſignum
⁊ proteſtatio fidei iuſtificātis. ¶ Eſt aūt
ſciendū ꝙ ante circunciſionē valebat ad
remiſſionē originalis peccati ſola fides
ꝓpria in adultis:⁊ in paruulis aliena:q̄
p fidē cōiungebanf hoīes ad paſſionem
chriſti etiā ſi talis fides fuiſſet informis.
Ui ſꝫ adultus nō iuſtificaref p ſuā fideꝫ
informē tn̄ p illā erat cauſa iuſtificatiōis
paruuli : q2 iuſtificabat ratione obiecti
⁊ non rōne credētis:formitas autē ⁊ in-
H formitas ſunt conditiones fidei ex parte
obiecti. Et eadem rōne iuſtificabat fides
⁊ non charitas:q2 fides ad cognitionem
pertinet:ideoqꝫ magis pōt mediatorē et
cauſam ſalutis reſpicere q̄ charitas que
ad effectū ꝑtinet ⁊ eſt de eo ꝙ eſt ſibi bo-
num. Sufficiebat auteꝫ paruulis aliena
fides.i. motus fidei relatus ad ſalutem
pueri a quocunqꝫ q̄uis magis hoc perti
neret ad parentes. nec reqrebaf exterior
ꝓteſtatio fidei ſm opinionē cōmuniorē.
Nec tn̄ ſequif ꝙ poſſent pueri iuſtifica-
ri in vtero. q2 q̄ ad hoīm cognitionē non
erāt a matre diſtincti. ¶ Sed ꝯ:q2 modo
ſola fides nō ſufficit. ergo eſſet modo mi
noris efficacie q̄ tunc:quod eſt falſum.
Reſpondetur negādo argumentum. Nā
lex non eſt minoris efficacie in religioſo
q̄ in laico:⁊ tn̄ religioſo nō ſufficit obſer
uare decē legis p̄cepta:qđ ſufficit laico.
I Eſt eñ aliq̄d anexuꝫ fidei ꝙ neceſſe eſt
obſeruare:vcꝫ ablutio baptiſmalis. In
adultis aūt reqrebaf ſacrificiū vel aliqđ
hmōi:q2 licet illa ſacr̄a non eſſent de ne-
ceſſitate ſed voto celebrarenf:tamē tem-
pore oportuno ipſa fides inſtigabat ad

ſe propalandū ad honorē dei:⁊ tūc effica-
cia remiſſionis nō erat ex ſignis exterio
rib9 ſed ex ſola fide q̄ ſola ſufficiebat ſi-
cut ⁊ nūc ei qui nō ex cōtēptu ſacramēta
dimittebat ſicut etiam de charitate dici-
mus ꝙ ſufficit mot9 interior:ſꝫ ſi tn̄ tem- K
pus adeſt requiritur exterior. Sic ergo
ptꝫ quid ſit circunciſio:⁊ quis ei9 effect9:
⁊ cōſequenter patet illa particula euan-
gelij qua dicif [vt circūcidereſ puer.] Sꝫ
quare voluit xp̄s circūcidi ſi peccato ca
ruit: Bern. Ad qđ tibi neceſſaria circū-
ciſio dn̄e Ieſu:qui pctm̄ nec commiſiſti:
nec cōtraxiſti: Quod eñ ip̄e non feceris
etas ipſa manifeſtat:ꝙ vero non contra-
xeris multo certius probat patris diui-
nitas ⁊ virginitas matris. Hec ille. Ad
hoc dicif:ꝙ hoc voluit facere. Primo vt
oſtēderet in ſe carnis veritatē ꝯtra Ma-
nicheū qui dicit ꝙ illa caro fuit phanta-
ſtica. Et cōtra apollinarē:qui dixit eā cō
ſubſtantialē eſſe diuinitati. Et cōtra Ua
lētinū qui dixit illā de celo fuiſſe allatā.
Scđo vt approbaret circūciſionem. Ter
tio vt ſe oſtēderet de gn̄e Abraā. Quar-
to ne illū iudei tanq̄ incircūciſum repel- L
lerent. Quinto ad exēplū obediētie. Se-
xto ne reſpueret remedium carnis pctī
cuius ſimilitudinē habebat. Septimo vt
ſubſtinendo onera legis:alios liberaret.
¶ Sed contra:q2 ſoluebat ſabbatum er-
go a ſimili debebat ſoluere circunciſio-
nē: Reſpondef ꝙ nō eſt ſimile:q2 conue-
niens erat vt ſe dominū legis oſtēderet
in etate perfecta ſoluēdo legē non aūt in
puerili. Itē contra q2 nō fuit in Abraam
decimatus ſm glo. Heb. vij. ee qđ deci-
matio eſt figura medecine contra origi-
nale peccatū ergo a ſimili nō debuit cir-
cūcidi. q2 etiā ipſa circūciſio fuit ſignum
eiuſdē medecine: Rn̄def ꝙ nō eſt ſile q2
decimatio fuit ſolū ſignuꝫ talis medeci-
ne:nō aūt circūciſio:q2 habuit alias vti-
litates ⁊ cauſas. ¶ Quātū ad tertiū ſcien
dū eſt ꝙ in circūciſiōe iponebanf noīa ſi
cut mō in baptiſmo:q2 an̄ pueri hēbant
imperfectū eſſe. Iō glo. Prouer. iiij. dicit
ꝙ Salomon dicit ſe fuiſſe vnigenitū co- M
rā matre ſua:q2 ſcꝫ habuit quidē vteri-
num fratrē:ſed ille mortuus eſt ſine no-
mine quaſi nunq̄ fuiſſet. Cōuenientiſſime
autem

autē in circūciſione ſaluator dict9 eſt Ie-
ſus. Nomina q̄dē ſpecierū debent rerū
proprietatibus cōuenire vt ptꝫ. iiij. Me-
ta. q2 rō quā nomen ſignificat eſt diffini-
tio q̄ dicit rei naturā. Noīa vero ſingu-
A lariū imponunf a proprietate eorū vel a
tpe:ſicut natus in die ſancti Nicolai dici
tur aliqn̄ Nicolaus:vel cognatiōe ſicut
Ioannē quidam volebant nominare Za
chariā. Lu. j. vel ab euentu:ſicut Ioſeph
ꝑmogenitū ſuū appellauit manaſſem:di
cēs: Obliuiſci me fecit de9 laborū meoꝝ.
Gen̄. xlj. Manaſſes eñ interpretaf obli-
uioſus vel qui oblit9 eſt. Uel ex qualita-
te naſcētis ſicut Eſau q2 rufus nat9 ē:ſic
fuit noīatus. Gen̄. xxv. quia Eſau interr-
pretaf rufus. Cū ergo nomina imponū-
tur a deo ſignificant aliqđ donum gratie
collatū ei cui nomen imponitur. Chriſto
aūt p grām datū eſt vt ſaluaret oēs: ideo
Ieſus dictus eſt quod interpretatur ſal-
uator. In omnibus autē alijs noīb9 eius
ſignificaf aliquo mō id qđ importaf hoc
noie. Hoc aūt nomē fuit ei nouum rōne
B ſpiritualis ⁊ vniuerſalis ſalutis q̄ nulli
alij potuit cōpetere: q̄uis alia rōne fue-
rit hoc nomen alijs communicatū. Sic
ergo patet litera. cum dicitur [vocatum
eſt] ſcꝫ primo a deo qui illud impoſuit:et
ſecundo ab angelo [nomen eius Ieſus]
Et nō dicit vocauerūt:ſeu impoſuerunt:
ſed vocatū eſt [eo ꝙ vocatū eſt ab angelo
priuſq̄ in vtero conciperetur] quia ange
lus hoc nomen protulit anteq̄ Maria
conſentiret. Sed poſſet aliquis querere.
Si chriſtus eſt circunciſus:quare ⁊ nos
nō circūcidimur: Ad hoc rn̄def ꝙ circū
ciſio debebat ceſſare in aduentu perfe-
ctionis ſacramenti ad idē ordinati. i. ba-
ptiſmi alioquin gr̄a faceret p duo id ad
qđ ſufficit vnum. Eſt autē circūciſio im-
perfectior baptiſmo. Primo q2 nō ſigni
ficabat ita expreſſe ablutionē ⁊ emunda
tionem a peccato Scđo q2 in ea nō cōfe
C rebatur gr̄a in tāta abundātia. Tertio q2
nō erat ita omnibus populis cōis ſicut
baptiſm9:cū ſoli iudeis conueniret. Sꝫ
cōtra q2 figuratiua que ſignificabāt tūc
aliq̄d qđ ſemp faciēdū eſt:ſemp durant
vt patet de thuriſicatione:q̄ deuotioneꝫ
ſignificat. Sed exterior circunciſio ſigni-

ficat cordialē ſeu circūciſionē cordis que
ſemp faciēda ē:ergo ſemp dꝫ durare: rn̄
def ꝙ ꝑncipale ſignificatū exterioris cir
cūciſiōis erat ablatio originalis q̄ n̄ ſem D
p faciēda erat p circunciſionē:ſꝫ aliqn̄ p
baptiſmū ex ꝯſeq̄nti aūt ſignificat circū-
ciſionē cordis. ¶ Et ſciēdū ꝙ nō ſolū cir
cūciſio ſꝫ ēt alia legalia:cerimonialia:et
ſignificatiua debuerūt ceſſare. Prio q2 ſi
cut p̄ñte corpe ceſſat vmbra:ſic p̄ñte veri
tate debet ceſſare figura. Si enim adhuc
agn9 paſcalis imolaref adhuc ſignifica
ref ꝙ xp̄s eſſet crucifigēdus qđ eſt here-
ticū. Scđa q2 nō cōferebaf gr̄a in eis in
tāta copia quātā reqrit ſtatus noui teſta
mēti. Tertio q2 talia data ſunt illi popu-
lo tanq̄ imꝑfecto:vt retraheref ab ido-
loꝝ cultura:iō hūano gn̄e exiſtēte in ꝑfe-
cta etate debuerūt alia ꝑfectoria inſtitui.
Sꝫ ꝯ q2 nunq̄ legif de9 illa reuocaſſe.
Ad hoc dr̄ qđ dn̄s iſta reuocauit in ipſo
ſuo facto adimplēs illud qđ in figuris p̄
ceſſerat obſeruādū. Iuxta illđ cōſumma
tū eſt. xp̄s eñ impleuit totā legē mora-
lia q̄dā elucidādo ⁊ eis apponēdo ꝯſilia:
cerimonialia aūt ⁊ figuratiua eis appo-
nēdo v̄itatē. Quō aūt legalia aliqn̄ ſine
pctō potuerit obſeruari:⁊ quō nō:ē mul
tiplex opinio. Hie. eñ tenet ꝙ circūciſio E
⁊ alia hmōi legalia ſtati poſt xp̄i paſſio-
nē fuerūt mortifera:nec poterāt ſine pctō
obſuari. ⁊ qn̄ obijciebaf ei ꝙ Petr9 ap̄ls
ea ſeruauit:vt ptꝫ Gal. ij. ꝓpter qđ pau-
lus eū corā hoīb9 rephēdit:dicebat bea.
Hie. ꝙ Petr9 diſpēſatorie. i. ſimulate il-
la ſeruauit:ne iudei ſcandalizarentur de
hoc ꝙ cū gētibus comedēs cibis gentiū
vteretur:⁊ Paul9 eū diſpēſatorie repre-
hēdit ne gētiles quoꝝ ipſe Paulus erat
apoſtol9 neceſſariū crederēt taliū ciboꝝ
vſum. Iō Petr9 a culpa:⁊ Paul9 a pca-
ti reprehēſione excuſatur. Sed cōtra:q2
ſm hec apl̄i ꝓpt ſcādalū dimiſiſſent ve-
ritatē doctrine:⁊ Paul9 q̄ ad Gal. dicit
Petrū fuiſſe rephenſibilē ficte loqueref.
Iō melius dicit Aug. diſtinguēs tria tē- F
pora. Dicit eñ ꝙ an̄ paſſionē nō fuerunt
iſta mortua nec mortifera ſed neceſſaria
ad ſalutē. Sꝫ poſt paſſionē ſtatim anteq̄
eſſet euāgeliū diuulgatū fuerūt mortua
i. nō neceſſaria ad ſalutē:non aūt morti-

ſera:q̃ poterāt a iudeis ſine pctō obſer-
uari:nō q̃ſi eſſent alicuius virtutis:aut ſi
ne eis grā xp̄i haberi non poſſet:ſʒ ne vi
deret̄ lex vetus reprobāda ni itati quaſi
G idololatria fugeret̄. Uñ fuit propter hoc
mr̄ ſynagoga ad tumultū cū honore du-
cēda. Sʒ poſt diuulgationē euāgelij fue-
rūt mortifera. Jō apoſtoli medio tēpore
talia vere nō diſpenſatione vel ſimula-
torie ſeruauerunt ⁊ Paulꝰ võ Petrū re-
prehēdit:q̃ ita incaute ſe habuit vt eius
exēplo aliqui obſeruarent hec quaſi ne-
ceſſaria. Jō dixit ei Paulꝰ. Si tu iudeus
cū ſis gētiliter viuis:q̃ ſcʒ cū gētibus exi
ſtens comedebat de cibis eorū:quō co-
gis gētes iudaizare:q̃ .ſ. ꝓpter aduentū
aliquorū iudeorū quos timuit ſcandali-
zare:dimiſit cibos gentiliū vtendo cibis
iudeorū. Hec tñ culpa fuit leuis. Sed cō
tra. Jſta eñ nō ſunt de ſe mala:q̃ nunq̃
licuiſſent:que autem nō ſunt de ſe mala:
poſſunt bona intētione fieri. Ad hec dici
tur ꝙ vna circūſtantia variata puta tem
pus actus ſit de ſe bonus vel malus. Jō
iſta tēpore diuulgati euangelij ſunt de ſe
H mala, nec poſſunt bona intētiōe fieri. Jtē
cōtra:q̃ Act. xv. dicitur qđ fuit magna
dubitatio inter chriſtianos an gentiles
tenerent̄ circuncidi:⁊ queſtio delata eſt
ad apoſtolos in hieruſalē. Et rñderunt
ſic. Uiſum eſt ſpū ſancto ⁊ nobis nihil vo
bis imponere oneris q̃ȝ hec neceſſaria:
vt abſtineatis vos ab immolatione ſimu
lacrorū ⁊ ſanguine ⁊ ſuffocato ⁊ fornica
tione. a q̃bꝰ abſtinētes bene facietis. Et
gloſſa ibi dicit ꝙ iſta ſunt neceſſaria. Ad
hoc reſpōdetur ꝙ de his que hic dicun-
tur triplex eſt opinio. Prima eſt illud pre
ceptū apoſtolorum ad literā manet. Sed
cōtra:q̃ nihil eſt immūdū ꝑ xp̄ʒ:⁊ nihil
reijciēdū qđ cū gratiarȝ actiōe ꝑcipit̄: vt
dr̄ ad Titū. iij. Jtē contra:q̃ illud prece-
ptū đ nō comedēdo ſuffocato eſt cerimo
niale ſicut ⁊ alia. Alia opinio eſt ꝙ intel-
ligit̄ ſpūaliter de ſanguine humano ⁊ ſuf-
I focatiōe pauperū. Sed cōtra iſtam opi-
nionē eſt Hie. ſup Ezech. q̃ dicit ꝙ apl̄i
nō ſpūaliter:ſʒ ad literā loquebant̄. Alia
opinio eſt ꝙ apl̄i nō rñderūt precipiēdo
abſolute vt illa obſeruarent gentiles:ſʒ
intendebant prouidere vt ſimul pacifice
iudei ⁊ gētiles poſſent cōuerſari. Jō pro-
hibuerūt fornicationē tanq̃ per ſe malā
quam gētes nō credebāt pctm̄:⁊ ſuffoca-
tū:q̃ erat abhominabile iudeis propter
cōſuetudinē:⁊ immolatū idolis:q̃ facie- K
bāt ſuſpitionē de idololatria. Gloſſa ve-
ro illa q̃ dicit ꝙ ſunt neceſſaria loquitur
quo ad ſenſum myſticum:vel quō ad cōi
tatē vite ⁊ pacem. Ubi eñ vel qñ iſta con
turbabāt cōem iudeorum ⁊ gentiliū vitā
erāt ꝓhibita:ita ꝙ ſine pctō q̃s talia nō
poterat exercere. ¶ Allegorice ſciendū
eſt ꝙ circūciſio ſignificabat purgationē
fiēdā ꝓpter xp̄m in paſſione. ¶ Anago-
gice võ depoſitionē carnis ⁊ ſanguis cor
ruptibilis in btā reſurrectiōe. ¶ Mora-
liter vero fuit ſignū ſeruāde caſtitatis q̃
cunq̃ ſup hoc euāgelio dicta ſunt ex do-
ctrina .ſ. Tho. ſumpta ſunt. iiij. di. ij. ⁊. iij.
par. q. lxij. ⁊. q. xxxvij. Quid autem actum
ſit de illa carne ablata per circunciſionē
vide in die paſche.

☞ In vigilia Epiphanie.
☞ Textus euangelij. Mat. c. ij.

**Defuncto herode ecce an A
gelꝰ dñi apparuit in ſom
nis Joſeph in egypto di
cēs. Surge ⁊ accipe pue
rū ⁊ matrē eiꝰ ⁊ vade i terrā iſrael.
Defuncti ſunt enim qui querebant
animā pueri. Qui cōſurgens acce-
pit puerū ⁊ matrem eius ⁊ venit in
terrā iſrael. Audiens aūt ꝙ arche-
laus regnaret in iudea pro herode
patre ſuo timuit illo ire. Et admo-
nitus in ſomnis ſeceſſit i partes ga
lilee. Et veniēs habitauit in ciuita
te que vocatur nazareth vt adim-
pleret̄ quod dictū eſt per prophe-
tas: q̃m nazareus vocabitur.**

Defuncto herode ecce angelꝰ
dñi apparuit i ſōnis Joſeph
⁊c.] Mat. ij. In hoc euā. tāgū
tur tria puncta: q̃ ſunt Juſſio.
Executio. Admonitio. Quā- B
tū ad primū ad intellectū ſequētiū ſcien-
dū eſt ꝙ res de qua dicturi ſumꝰ ita fuit
geſta. Poſtq̃ magi adorauerūt xp̄m: btā
virgo[vt credit̄]fuit vſq; ad purificatio
nē in illo tugurio:⁊ deinde ipſa ſimul cū
Joſeph tpe ſuo portauerunt puerum Je-
ſum ad tēplū vt offerrēt par turturū aut
duos pullos colūbarū:qđ fuit factum in
die purificatiōis. Et q̃ ad teſtimoniū ſy
meonis ⁊ Anne:factū eſt murmur in hie
ruſalē ꝙ xp̄s aduenisset:iō herodes val-
A de timuit:⁊ de occiſione puerorū ciuita
tis bethleē cogitauit. Sed quare hoc nō
cogitauit in aduētu magorum? Ad hoc
dr̄ Magr̄ hi. ꝙ herodes videns magos
nō reuerſos ad ſe credidit eos fuiſſe de-
luſos ex fallaci ſtella:⁊ ob hoc erubuiſſe
ad regē venire. Sed poſtq̃ ad aures eiꝰ
peruenerunt dicta paſtorū ⁊ ſymeonis ⁊
Anne tunc credidit ſe illuſum a magis
vt dicit btūs Matthęꝰ ⁊ cogitauit per ſe
qui ſaluatorē iō angelꝰ monuit Joſeph
⁊ fugit in egyptū in ciuitatē hierapolim
vbi fuit vſq; ad obitum herodis .i. ſeptē
annis: vt dixit Magiſter hiſto. Nam tri
geſimo anno regni herodis ſcḋm chroni-
cas natus eſt dominus:⁊ trigeſimo ſepti
mo regni ſui ille interijt:et dominus re-
greſſus eſt de egypto eo defuncto. Et ſic
fuit ibi ſeptē annis completis ⁊ forte pa-
B rū plus:q̃ nō cōſueuerūt minutie cōpu-
tari. Quidā tamē dicūt ꝙ in egypto fuit
q̃nq; annis. Sciēdū eſt etiā vt tradit Jo-
ſephus et hiſtoria eccleſiaſtica ⁊ Magr̄.
hiſto. ꝙ herodes poſt multa flagitia ita
a deo percuſſus eſt: vt manifeſta in eo ap
pareret vindicta diuina. Nā cū ſeptua-
ginta vel circiter eſſet annorū:infirmatꝰ
eſt. vñ deſperās ſe poſſe liberari irrōna-
bili furia ⁊ amaritudine mentis accēſus
eſt. eo ꝙ filiū ſuū antipatrū cognouerit
de ſua morte tractaſſe:⁊ iterum quia a iu
deis ſe contēnit putabat mortē ſuā liben
ter expectātibꝰ. Porro morbus eius iu-
deis amarior reddebatur. habebat into
lerabilē ignē in viſceribus. Appetebat
infinitū cibum:nec vnq̃ poterat ſatiari
C Inteſtina erāt vlcerata ⁊ putrida et feti-
da. Doloribꝰ cholicis ſeuiſſimis crucia-
bat̄:pedes tumebant:verēda putredine
corrupta ſcatebāt vermibꝰ:pruritus in-
credibilis totā occupauerat cutē:i oibꝰ
mēbris erat cōtractꝰ. Deniq; a medicis
in olei doliū miſſus:ita ibi defecit vt mor
tuus ad oibꝰ putaret̄. vñ grādis ſeruorū
vlulatꝰ ꝯcitatꝰ eſt ꝓpter qđ antipater fi-
lius eius in vinculis exultauit. Qđ hero
des cōperiēs ſtatim eū iuſſit occidi:occi
ſis priꝰ duobꝰ alijs elegantiſſimis filijs:
cū regina mariamne eorū genetrice. Hūc D
tñ vlulatū quē Joſephus excitatū tūc dr̄
Magr̄ hiſt. dicit exortū:q̃ ſeipm̄ voluit
iugulare gladio quo pomum purgabat.
Res ergo fuit vera:ſed rei cauſa incerta.
Uel forte bis fuit iſte clamor. Deide mi-
litibꝰ erogauit pecuniā ⁊ ex oī regno ſuo
principales iudeorū euocauit ſub pena
mortis:quos in hippodromio .i. in clau-
ſtro ſui palatij ſcḋm aliquos iuſſit includi
vel in loco vbi equorū curſu certatur ab
hippos equus ⁊ dromos curſus. Et ad-
uocans ſororē ſuā ſalome ⁊ virum eius
Alexandrū:dixit ſibi ineſſe grauiſſimū
dolorē:quo iudei in ſua morte quā futu
rā cito videbant:letarent̄. Ut ergo[inquit]
iudei plorent ex aīo:oēs incluſos in hip-
podromo ſagittis afficite. Et poſtq̃ ſic or
dinauit ille infelix poſt q̃nq; dies a mor
te ſui filij mortuus eſt. Et tunc angelus E
monuit Joſeph vt rediret ad terram iſ-
rael. Uñ dr̄. [Defuncto aūt herode ange
lus dñi apparuit i ſomnis Joſeph in egy
pto dicens] Et hoc ſcḋm Diony. in celeſti
Hierar. apparet qđ dñs Jeſus factꝰ hō
ſubijciebat̄ ordinationi diuine per ange
los exercite vt hoīes. Et ſcḋm Chry. appa-
ret ꝙ Joſeph fuit electus in miniſterium.
Marie eūdo ad egyptū ⁊ inde redeūdo.
Et videt̄ velle Chry. ſ. qđ hec ſit ratio:q̃
angelꝰ apparuit Joſeph. non Marie:q̃
ipſe erat ductor et gubernator eiꝰ: Quis
ēt potuerit prius apparuiſſe Marie. Ap
paruit autē in ſomnis:q̃ tūc mens quie-
tior eſt q̃etatis exterioribꝰ ſenſibꝰ:ideoq;
ſupernis reuelationibus aptior eſt ex cō
ſequēti. [Surge ⁊ accipe puerū ⁊ matrē
eiꝰ:⁊ vade in terrā iſrael.] Nō ſpecificat
aliquam ciuitatem:vt ex frequenti appa
ritione angeli Joſeph cōfortaret̄. Appa
ruit eñ ſecundo angelus cū fuit in terra F
iſrael:docēs eum ſpecialiter de loco. Se
quit̄ [Defuncti ſunt eñ q̃ querebant ani
mā pueri]. Hie. Ex hoc loco intelligimꝰ
nō ſolū Herodē:ſʒ ēt ſacerdotes ſcribas
eo tpe necē dñi fuiſſe meditatos. hec il-

le. Nā euangeliū non dicit defunct⁹: ſed
defuncti. Iſti autē ſm Remigiū et Chry.
fuerunt occiſi ꝑ ſalomen ⁊ Alexādrū in
hippodromio in vindictā puerorū inno
centiū. Verūtñ qꝛ Joſephus dicit ꝙ ſalo
me ⁊ Alexāder iudeos ex hippodromio
K liberos reliquerunt: ideo aliter dici po-
teſt ſicut ⁊ dicit ibidem Remig. ⁊ ſ. Tho.
ſup Mat. ꝙ plurale pro ſingulari ponit:
vt dicatur defuncti. i. defunctus: ⁊ iſta vi
detur eſſe veritas: quia nō eſt veriſimile
iudeos conſpiraſſe in mortem pueruli.
¶ Allegorice exponēdo ſm venerabilē
Bed. in homil. cū dr ꝙ occiſis innocenti
bus nō lōge poſt obijt herodes: ⁊ ſalua-
tor rediit ad terrā iſrael ſignificat ꝙ occi
ſis martyrib⁹ ꝓ xp̄o deficerēt imperatores
⁊ pax redderet eccleſie: ⁊ ſcti q̇ latuerant
ad ſua loca redirēt. Vel ſm eundē ſigni-
ficat ꝙ defuncto herode. i. ſopita flāma
moderne inuidie iudeorū fides recipiet a
iudeis ꝑdicātibus Enoch ⁊ Helia. Iſti
duo enī viuūt, vt p̄z ꝑ ſctm̄ Tho. iij. par.
h qō. xlix. ar. v. ⁊ iiij. diſt. xviij. ⁊ ſ. ꝑ. q. cij. ar.
ij. Vn̄ de enoch dr Geñ. v. Non apparuit
qꝛ tulit eū deus. De Helia vero habet. iiij.
Regū. ij. ꝙ raptus eſt in curru igneo. Et
ſm ſanctū Tho. in locis preallegatis: nō
fuit raptus in celū empyreū ſed in aereū
⁊ viuit cū Enoch in paradiſo terreſtri.
¶ Anagogice ſignificat ꝙ defuncto he-
rode. i. ſuperato diabolo illi q̇ fuerāt i Egy
pto. i. i tenebris tribulationū: nā egypt⁹
interp̄tat tenebre ſiue tēptationē recipiūt
angelū. i. nuntium: ſiue inſpirationē ma-
gne ſpei i ſomnis. i. tpe mortis: qñ iā ſen-
ſus oēs ligant: vt vadant in terrā iſrl'. i.
videntiū deū cū puero: ⁊ matre. i. cū miſe
ricordia chriſti et meritis beate v̓ginis.
¶ Moralr inſtruimur vt ſupportem⁹ pa-
tienter aduerſa ſicut ⁊ xp̄s. Qd ſi feceri-
mus deus poſt aduerſa dabit quietam
mentis vel etiam corporis. Tho. iij. poſt
J tempeſtatem tranquillum facis.
¶ Quantum ad ſm literalr ſciendū eſt
ꝙ herodes magnus ſeu aſcalonita duo
fecit teſtamenta: vt tradunt hiſtorici. In
ꝑmo heredē regni iſtituit antipatrū: ⁊ ei
ſubſtituit herodē antipā. Sꝫ qꝛ ille ꝑ ve-
nenū ꝯſpirauit i mortē Hero. Herodes
illū vinculis alligauit: ⁊ moritur⁹ occidit:

vt. ſ. dictū eſt. eo ꝙ audita eius morte in
vinculis exultaſſet. Et tunc aliud cōdēs
teſtamētū: herodē regni cōſtituit arche-
laum: repudiato herode antipa: ita tñ ꝙ
archelaus ab auguſto ſuſciperet diade-
ma. Iuit ergo archelaus romā vt coro- R
nā ſuſciperet regni. Sed ⁊ antipas ſilr
iuit romā: ⁊ ſilr philippus vt partem re-
gni obtinerent. Archelaus deberi ſibi re
gnum dicebat etatis merito: ⁊ vigore ſe-
cūdi teſtamēti. Econtra antipas dicebat
primū teſtm̄ eſſe ſeruandū: eo ꝙ illud pr̄
mētis cōpos edidiſſet: reliquū vero cū iā
eſſet mēte captus vtpote q̇ ſeip̄m gladio
voluiſſet iugulare. Deniq̄ auguſtus di-
uiſit herodis regnum in quatuor partes
⁊ duas dedit Archelao et alijs ſingulis
vnā. Quia ergo archelaus cōſtitut⁹ erat
rex a patre quātū in ſe erat fauebat reb⁹
geſtis a patre: ideo Joſeph timuit ire ad
terras Archelai. Dicitur ergo [. Qui con
ſurgēs] ad imperiū dñi: ſicut verus obe-
diens [accepit puerū ⁊ matrē eius] nō di-
cit filiū ſuū: ſed puerū ⁊ matrē eius: quia
non erat vere pater: [et venit in terram L
iſrael. Audiens autē ꝙ archelaus regna
ret in iudea ꝓ herode patre ſuo.] Sꝫ q̄ri-
tur: ſi archelaus nō fuit factus rex ab au-
guſto: ſed diarch⁹: q̄uis fuerit ſibi regnū
ꝓmiſſum ſi illud mereret: quō hic ſtatiꝫ
poſt mortē herodis regnauit in iudea?
ad hec dr ꝙ ſm. s. Tho. ſuper Mattheū
poſt mortē pr̄is ſtatim iſte occupauit re-
gnū ⁊ vſurpauit ⁊ q̄uis Joſophus dicat
ꝙ tunc anteq̄ Auguſtum conſuleret ab-
ſtinuerit nomine regis et diademate: ta-
men de facto ſe gerebat vt regem: vt ex
eodem ioſepho patet. Vel dici poteſt ſꝫ
Glo. ꝙ diarchum regem appellauit euā-
geliſta. [timuit illo]. i. ad locū illuꝫ. [ire.]
Illo enī eſt aduerbiū loci ⁊ acuit vltima.
¶ Sꝫ Aug. de ꝯſen. euan. mouet queſtio
nē: quō verum eſt qd̄ dr Luc. ij. ꝙ per ſin-
gulos annos parētes ei⁹ aſcendebāt in
hierlm: ſi timore archelai illuc ꝓhibebā
tur accedere: ⁊ ſoluit ipſe ibidem dupłr. M
Primo qꝛ aliud eſt ſemel in anno ꝑ vnā
diē i tāta ppl'i multitudine ire in hierlm:
aliud ꝯtinue ibi ꝯuerſari. Primo enī mō
facillime potuiſſent latere: nō ſcdo. Alio
modo ſoluit: qꝛ qd̄ dicitur ꝑ ſingulos an-

nos aſcendiſſe in hierlm accipi pōt poſt
q̄ iā nō metuebat archelaus. q̇ ſoluꝫ no-
uem annis ſm Joſephum regnauit.
¶ Allegoria ⁊ anagogia hui⁹ partis cū
ſequēti tradit. ¶ Moralr aūt iſtruimur
ꝙ nulli⁹ ita debet i deo ꝯfidere q̇n faciat
totū qd̄ pōt ſicut Joſeph q̇ q̄uis p̄ceptū
dñi haberet eundi ad terrā iſrael: tñ non
ibat ita ſecur⁹ quin ſollicitaretur de loco
A in quo poſſet melius latere. Item morali
ter hic ſignificat ꝙ q̇ eſt in egypto. i. tene-
bris pctōrū ⁊ mundane ꝯuerſationis ad
angeli monitionē. i. inſtinctū diuine in-
ſpirationis: q̇ ꝑ angelū aut ſemper aut in
plurib⁹ fit: debet inde recedere ⁊ accipe-
re Mariā. i. amaritudinē pnie: et Jeſum
ſaluatorem. i. ſpem ⁊ deſyderiū ſalutis: et
ꝓficiſci in terrā iſrael. i. videntiū deū: ꝑ lu-
mē gr̄e ⁊ glie. Nota etiā hic felix conſor
tiū Marie. ſ. pnie: ⁊ pueri Jeſu. i. purita-
tis cōſcientie: ⁊ Joſeph. i. ꝑfectus iuſtitie.
Qd ꝯſortiū inuenit in ſtatu vt i Bethleē
Lu. ij. inuenerūt mariā: ⁊ Joſeph ⁊ infan
tē ⁊c. Et ingreſſu ad egyptū: vt Matt. ij.
ſicut ſupra dcm̄ eſt. Et ingreſſu ab egypto
vt hic. Et hoc in ſignū ꝙ ſiue ſtes ſiue fu-
B gias ſiue regrediaris nūq̄ hos comites
deſeras. ¶ Quantū ad tertiū literaliter
ſciēdū eſt ꝙ vt ex dictis p̄z poſtq̄ Joſeph
ingreſſus eſt terras iſrael: fuit ꝑplex⁹: iō
dr [Et admonitus: in ſomnis] ab angelo
ei ſcdo apparente: ⁊ ſpecificante locū ad
quē declinaret ſm. s. Tho. ſup. Matt. [ſe-
ceſſit in partes galilee.] ¶ Sꝫ quare non
timuit ire in galileā cū ibi ali⁹ fili⁹ hero-
dis regnaret. ſ. herodes antipas? Rñdet
Nico. de ly. ꝙ iſte herodes erat indigna
tus patri: qui eū q̄ntū in ſe erat ſua regni
parte priuauerat. Sed. s. Th. vbi. ſ. dicit
ꝙ iſta fuerūt ſtatim poſt mortem Hero-
dis qñ totū regnum occupauerat arche-
laus. ¶ Sed tunc inſurgit alta q̄ſtio qꝛ ſi
in regno preerat archelaus: etiā in gali-
lea regnabat quare ergo non timuit ire
in galileā? Rñdet. s. Tho. vbi. ſ. ⁊ gl. ꝙ fa
cili⁹ poterat latere in illa parte: qꝛ ibi nō
C erat ſedes regni ſꝫ in hierlm. Sed iteruꝫ
eſt alia q̄ſtio: qꝛ videt Mattheus dicere
ꝙ Joſeph quaſi per accidens ſeceſſit in
galileā cū intenderet ire in iudeam? Lu-
cas vero dicit ꝙ in galilea habuit ꝓpriū

habitaculū: ⁊ ꝯſequenter ſi ibi erat ꝓpriū
habitaculū. ⁊ ibi etiā ſecuri⁹ morabatur:
videt ꝙ ex principali intētione voluerit
ire in galileā. Soluit aūt. Aug. de cōſen.
euā. ⁊. s. Tho. vbi. ſ. qꝛ angel⁹ in egypto
dixit Joſeph. vt iret ad terram iſrael: que
principaliter erat terra iuda / q̄uis lar-
ge includeret etiā galileam ⁊ ſi non ſtri-
cte / ideo voluit ire in iudeam q̄uis ha-
bitaculū haberet in galilea: Aliter iterū
ſoluit Aug. ibidē: qꝛ. ſ. forte parētibus xp̄i
dignum videbatur ꝙ puer habitaret vbi D
erat tēplū dñi. ſ. in hierlm ⁊ forte fieri pro
curaſſent niſi ibi regnaſſet Archelaus.
[Et veniēs habitauit in ciuitate q̄ voca-
tur nazareth vt adimpleretur qd̄ dictū
eſt per ꝓphetas / qm̄ nazareus vocabit.
Iſtud dictū qm̄ nazareus vocabitur / ſm
Nico. de Ly. ⁊. s. Tho. iij. ꝑ. q. xxxv. arti.
vij. ⁊ beatū Hier. ſumptū eſt Eſa. xi. vbi
dicit. [Egredietur virga]. i. beata Maria
que fuit virga gracilis paupertate ⁊ hu-
militate flexibilis. [de radice ieſſe]. i. de
Dauid / cui⁹ pater dicebat ieſſe: filius enī
dicit radix pr̄is / nō qꝛ det ei nutrimētū /
ſed qꝛ mortuo pr̄e remanere ſolet filius
quaſi aliq̇d eius / ſicut cōfractis ramis ⁊
trunco ſtat radix arborea: Ecōtra autēꝫ
etiā pr̄ vel mater dr radix filij / q̇ inde pro
ducit ſicut ramus ⁊ flos ⁊ fructus de ra-
dice. [Et flos]. i. xp̄s puriſſimus ſine oi E
pctō / q̇ fructū nr̄e ſalutis ꝓtulit. [de ra-
dice ei⁹]. i. de radice radicis. ſ. de btā ma
ria [aſcēdet] Ubi hebraica veritas hꝫ / et
nazare⁹ de radice ei⁹ aſcēdet / vt Hiero.
teſtatur. Paul⁹ aūt burgenſis ꝯtra iſta ti
cit q̇dā friuola: ſꝫ ſtādū eſt dicto Hiero.
¶ Sed hic eſt q̄ſtio vna qꝛ. ſ. dixit ꝑ pro-
phetas in plurali / ſi ſol⁹ Eſa. hoc dicit.
Ad hoc rñdet. b. Hie. ⁊. s. Th. ſup Mat.
ꝙ hoc dictū nazare⁹. vocabit i ꝓpria for
ma ⁊ ſm ꝙ nazare⁹ interp̄tat floꝛid⁹ / in-
uenit Eſa. xi. ſed ſm interpretationē qua
interpretat ſctūs / iuſtus ⁊ inūctus / inue-
nitur in multis ꝓphetis. Vel ſm Chryſ. F
alij ſunt ꝓphete q̇ nō ſunt apud nos i ca
none: vt Nathā ⁊ Eſdr. Eſt aūt notādū
ꝙ cōgrue xp̄s de⁹ eſt nazare⁹. qꝛ fuit ſin
gulariter floꝛidus elegantia corporis et
mētis puritate / ⁊ ſingulariter ſctūs. i. ſan-
guine tinctus acerbitate paſſionis / ⁊ ſin-

gularıter iuſtis plenitudine virtutis ⁊
iunct9 charitate ⁊ grã ſingularis perſo
ne ⁊ capitis ⁊ vnionis. Iſte pulcherrim9
flos floruit in nazareth ꝑ cõceptionẽ: vt
ſicut flos ꝯciperet in flore. i. in nazareth:
⁊ de flore. i. virgine mente corporeq; pul-
cherrima: ⁊ in tpe flor. i. i marito. Appa
ruit aũt in bethleẽ ꝑ natiuitatem: vt ſicut
panis viuus in domo panis panẽ grẽ mi
niſtraret. Emarcuit aũt in hierl'm ꝑ paſ
ſionẽ. Et qꝛ marceſcẽdo fruct9 ꝓtulit iſtar
floris materialis: iterum ꝑ fructum ſuũ
refloruit in reſurrectione et aſcenſione.
Allegorice ſm Hila. Ioſeph ſignificat
aplos q xp̃m ꝑ mũdũ habebat ſua ꝑdi-
catiõe deferre. Hi herede mortuo. i. dia
bolo cũ ꝑplo ei9 in xp̃i paſſiõe deꝑdito
iuſſi ſunt ꝑdicere iudeis. i. ouib9 q perierũt
domus iſrael: ſed manẽte in iudea here-
ditaria infidelitate quã diabol9 ſemina
uit metuunt: ⁊ recedunt: admoniti a ſpũ
ſctõ: vt vadãt ad ꝑdicãduʒ gẽtib9. Ut ſʒ
Raba. hec vltima deſignant eccl'ie tpa:
qñ plurimis iudeorũ ad predicationem
Enoch. ⁊ Helie cõuerſis ceteris ad inſti
tutũ antixp̃i ꝯtra fidẽ pugnabunt. Pars
igitur iudeie qua regnabat archela9 an
M tixp̃i ſequaces oñdit. Nazareth autẽ ga-
lilee partẽ eius gẽtis q fidẽ eſt ſuſceptu-
ra deſignat. hec ille. Nec intendit dice-
re. Rab. ꝙ nõ oẽs iudei qñq; conuerten-
tur: ſed qꝺ prius conuertet pars q̃ totũ.
¶ Anagogice aũt ſignificat ꝙ aſcendes
ab egypto. i. ab hoc tenebroſo mundo ad
terrã iſrael. i. viſionis dei: qñ cauſam hʒ
timoris. i. qꝛ nõ fecit plenã ſatiſfactionẽ
de pctis ſuis anteq̃ accedat ad celeſtem
hierl'm diuertit ad galileã. i. rotã tribula
tionis purgatorij: vt inde tranſmigret ad
celum. ¶ Moraliter inſtruimur vt ſicut
a xp̃o dicimur xp̃iani: ita a nazareo dica
mur nazarei. i. floridi per puritatem: ſcti
per ſanguinis xp̃i deuotionẽ. Dicamur
inq̃ non ſolo nomine ſed re.

In epiphania dñi.

Textus euang. Mat. ij. cap.

3 CUm nat9 eſſet Ieſus in
Bethleẽ iude in diebus
Herodis regis: ecce ma
gi ab oriente venerunt
hieroſolymã dicẽtes. Ubi eſt q na-
tus eſt rex iudeorũ. Uidimus enim
ſtellã eius in oriente: ⁊ venim9 ado
rare eũ. Audiens aũt herodes rex
turbat9 eſt ⁊ oĩs hieroſolyma cum A
illo. Et cõgregãs oẽs principes ſa-
cerdotũ ⁊ ſcribas ppl'i: ſciſcitabat
ab eis vbi xp̃s naſceret. At illi di-
xerũt ei. In bethleẽ iude. Sic eñ
ſcriptũ eſt ꝑ ꝓphetã. Et tu Beth-
leẽ terra iuda nequaq̃ minima es i
principib9 iuda. Ex te eñ exiet dux
q regat ppl'm meũ iſrael. Tunc he-
rodes clam vocatis magis diligen
ter didicit ab eis tẽpus ſtelle q ap-
paruit eis. Et mittẽs illos in beth-
leeʒ, dixit. Ite ⁊ interrogate diligẽ-
ter de puero. Et cũ inueneritis re-
nunciare mihi vt ⁊ ego veniẽs ado
rẽ eũ. Qui cũ audiſſent regẽ abie-
runt. Et ecce ſtella quã viderant in
oriẽte antecedebat eos: vſq; dũ ve-
niẽs ſtaret ſupra vbi erat puer. Ui- K
dentes aũt ſtellam gauiſi ſunt gau
dio magno valde. Et intrantes do
mũ: inuenerunt pueruʒ cum maria
matre eius. Et ꝓcidentes adoraue
runt eũ. Et apertis theſauris ſuis
obtulerunt ei munera: aurũ: thus:
⁊ myrrhã. Et rñſo accepto in ſom-
nis ne redirẽt ad herodem: ꝑ aliaʒ
viam reuerſi ſunt in regionem ſuã.

CUm nat9 eẽt Ieſ9 i bethleẽ iu-
de ⁊c.] Mat. ij. Dies epipha-
nie eſt celebris: qꝛ ea xp̃s ba-
ptizat9 ẽ. ⁊ aquã ꝯuertit i vinũ
anno ſequẽti: ⁊ magi illũ ado
rauerũt. Iſta eñ facta fuiſſe illo die pʒ ex M
offõ ſʒ de tertio tñ fit mẽtio i pñti euan
gelio in quo tãgunt tria pũcta: q ſunt. Cõ
turbatio: ꝯſultatio: ⁊ adoratio. Quãtũ ad
primũ in quo tãgit ꝯturbatio herodis et
hieroſolymitar ꝓpter aduentum mago
rũ: ꝑ intellectu text9 opʒ videre multa et
añ oĩa q fuerint iſti magi. Quantuʒ ergo
ad nomẽ vt inuenit in hiſtorijs latine di-
cuntur Gaſpar/ Balthaſar/ Melchior/
hebraice vero ſm Mag. hiſto. dicti ſunt
A Apellius/ Amec9/ Damaſcus/ grece vo
ſm eundẽ Galgalat. Magalath. Sara-
cim: Quãtũ vo ad offm ⁊ ꝯditionẽ vel q-
litatẽ ſuã q eſſent/ triplex ẽ opinio: ſm ꝙ
hoc nomẽ mag9 ꝙ ẽ grecũ. ſ. magos tri-
pl'r ſumit. Aliqñ eñ mag9 idẽ eſt qꝺ illu
ſor/ ⁊ ſic vt recitat Mag. hi. qdã dicũt ab
effectu dictos fuiſſe magos ſoluʒ poſtq̃
illuſerũt herodi: nõ regrediẽdo ad illuʒ
vt rogauerat/ ⁊ etiã vt ꝓmiſerant illi ſm
ꝙ rõnabil'r credit/ qꝛ ſimpl'r ãbulabant.
Aliqñ vo mag9 idẽ eſt qꝺ malefic9 vel in
cãtator/ ⁊ ſic Chry. ⁊ Aug. dicũt iſtos fuiſ
ſe magos/ ſʒ ad xp̃m veniſſe penitẽtes/ ⁊
in ſpe mie ꝯſequẽde. Aliqñ aũt ꝑſice ma-
gus: hebraice dr ſcriba/ grece phs. latie
amator ſapiẽtie vel ſapiẽs/ ⁊ ſic cõis opi
nio eſt ꝙ dicti ſint magi a ſapi. ſue ma-
gnitudine/ ⁊ ſic tʒ. s. Tho. vt v... Mag.
hiſt. ⁊ Rab. ⁊ Nic. de ly. qui ẽt dicit eos
fuiſſe reges/ qꝛ tunc ſapientes phi regna
bãt. Utrũ aũt fuerint reges deferẽtes co-
B ronas/ nõ habeo certũ q̃uis ſit ꝓbabile
ex cõſuetudine vniuerſali pictorũ. Et ſi
eñ pictorib9 a poetis videat ꝯceſſa licẽ-
tia fingẽdi tñ ꝯſuetudo pingẽdi vl'r vno
modo rẽ ꝑtinẽtẽ ad diuina: vr facere ꝓ-
babile argumentũ. Unde ex hac Magi-
ſter hiſto. arguit ꝙ in chriſti natiuitate
fuerint aſinus ⁊ bos. Probabile eſt etiaʒ
beatuʒ Georgiũ cum ſerpẽte dimicaſſe etiã
ſi nullibi autẽtice legeretur propter vni-
uerſalitatem picture/ non autẽ eſt proba
bile ꝙ lanceã capiti vel aluo admouerit:
qꝛ hoc non pinguit vniuerſal'r vno mo-
do/ ſʒ dici ꝯſueuit ꝙ in ea ꝑte corporis eũ
ꝑcuſſit que pictorib9 placet. Fuerunt tñ
reges a regẽdo. i. dñi qꝛ dicit. s. Tho. ꝙ
fuerunt potẽtes. Quantũ aũt ad patriaʒ
vnde venerũt/ lʒ ſit certũ ꝙ ab oriẽte ve-
nerit qꝛ hoc dicit euãgeliſta, tñ a qua de-
terminata ꝑte oriẽtis venerint nõ eſt cer
C tum. Quidã eñ dicũt ꝙ venerũt de ſaba:
qdã vo ꝙ de arabia: qdã ꝙ de chaldea:
quidã ꝙ de ꝑſide/ vt dicit. s. Tho. ¶ Sʒ
ſciẽdũ ẽ vt dicit Iſid. xiiii. ethy. ꝙ ſaba ⁊
arabia eſt vna met regio: ad oriẽtẽ hñs
ꝑſidẽ ⁊ ad ſeptẽtrionẽ caldeã. vñ oĩa pñt
faciliter cõcordari: qꝛ veniẽdo de arabia
poterũt dici aliq mõ de oĩb9 ꝑdictis lo-
cis veniſſe vel qꝛ fuerũt potẽtes nõ vene
rũt oẽs ab eadẽ regiõe ꝯſyderata vniuſ- D
cuiuſq; habitatiõe: q̃uis oẽs venerit ab
vno loco in q ſil' ꝯuenerũt i vnũ. Ut aũt
ꝙ ſint ꝯgregati i ꝑſide: ſm. s. Tho. ⁊ tñ a
multis alijs locis venerũt. ¶ Quãtũ vo
ad cãm ſui aduẽt9 ſciẽdũ ẽ ꝙ de9 xp̃m vẽ
turũ eẽ reuelauit iudeis ꝑ ꝓphetas: ⁊ nõ
ſolũ iudeis ſʒ etiã multis gẽtilib9: ſm. s.
Tho. Uñ vt ipe narrat. ii. ij. tpib9. Cõſtã.
⁊ helene [al's hirene] mr̃is ei9: rept9 ẽ hõ
in ſepulcro laminã aureã hñs i pectore i
q ſcriptuʒ erat. Naſcet xp̃s de virgine ⁊
credo i eũ. Sub Cõſtã. ⁊ Helene tpib9 o
ſol iterum me videbis. Et ſil'r Iob. ix. ait.
Scio ꝙ redẽptor meus viuit/ ⁊ in nouiſſi
mo die de terra ſurrectur9 ſum/ ⁊ tñ fuit
gẽtilis. Sil'r ẽt ſibylle multa predixerũt.
Iſti ĝ magi aliquã ꝓphetiã ſunt ſecuti.
Sicut ãt teſtat. s. Tho. iij. q. xxxvi. Chryſ.
refert ꝙ i extremis oriẽtis gẽs fuit: vt idẽ E
Chr. dt ſe audiuiſſe: hñs ꝓphetiã ex voie
ſeth filij ade de ortu hui9 ſtelle q magis
apparuit/ ⁊ de munerib9 offerẽdis regi
naſcituro. Et poſuerũt duodecim explo
ratores q de nocte certis tpibus aſcẽde-
bãt in mõtẽ vbi poſtea viderũt. Alij vo
dicũt vt ibi dicit. s. Tho. ꝙ iſti ſunt ſecu-
ti ꝓphetiã Balaã: cui9 fuerũt ſucceſſo-
res/ ⁊ hoc verius eſt qꝛ habet in libro ve-
teris/ ⁊ no. teſta. ⁊ hoc tenet Remigius ⁊
Mag. hiſt. ⁊ cõiter expoſitores. Prophe
tia autẽ Balaã habet Nume. xxiiij. vbi
dicit ipſe Balaã prophetãdo/ lʒ nõ ſolũ
gẽtilis verũ ẽt peſſim9 nõ fuerit. De9 eñ
cogebat eũ bñdicere ꝑplo dei ⁊ loq veri
tatem. Ait ergo [videbo eũ]. ſ. xp̃m [ſʒ nõ
prope intuebor eum ſʒ non modo: qꝛ ſcʒ
vidit eũ per ſucceſſores ſuos] orief ſtella
ex iacob]. i. a parte iudee: quaʒ habitant
filij iacob: apparebit ſtella [⁊ conſurget
virga de iſrael] id eſt xp̃s naſcet de ſemi-
ne iſrael ſeu iacob [⁊ percutiet oẽs duces
moab] id eſt demones: quos priuauit im-
perio vel duces moab. i. idololatras qs F
exterminauit [Apud moabitas eñ mul-
tum vigebat idololatria [⁊ erit idumea
poſſeſſio ei9]. i. Roma: que ſm Rab. Sa
lomon iudeũ ꝑ idumeam ſignificat. Iſti

ergo magi viderūt ſtellā iſtam vbicūqꝫ
vel qñcūqꝫ viderunt/⁊ ſtatim inſpirati
a deo cognouerūt natū eſſe xp̄m. Nā ec⸗
cleſia cātat. Uidētes ſtellā magi dixerūt.
G Hoc ſignū magni regis eſt: eamꝰ ⁊ in⸗
quiramꝰ eum / ⁊ offeramꝰ ei munera .ſ.
aurū: thus / ⁊ myrrhā. Dicit ergo euāge⸗
liſta [Cum natꝰ eſſet Jeſus in bethleē iu⸗
de.] Sicut eñ dicit glo. due ſunt bethleē
vna in terra iuda: alia in terra zabulon:
ad cuius differentiā addiť iude. In hoc
autem euāgeliſta nota impletā ꝓphetiā
Michee .v. de qua infra diceť. Et ſimili⸗
ter ẜm Ra. ꝓphetia Jacob. Geñ. xlix. cū
ſubiūgit. [In diebꝰ Herodis regis.] Iſte
eñ herodes fuit alienigena: q2 fuit filius
antipatri aſcalonite ꝓſeliti: ſʒ hiſtorias
⁊ a romanis factus eſt rex. Propheraue⸗
rat autē Jacob hoc eſſe ſignū meſſie: qñ
iudas perderet principatū dicens. Non
auferetur ſceptrū de iuda / ⁊ dux de femore
eiꝰ: donec veniat qui mittēdus eſt / ⁊ ipſe
erit expectatio gentiū. Ideo ad oſtendē⸗
dū ꝓphetiā cōpletā diciť: herodis ⁊ nō
H ceſaris. Oſtēdiť etiā in hoc ẜm Chry. cō
pleta ꝓphetia Danielis de ſeptuaginta
hebdomadibꝰ annoꝝ / q2 vt dicit tp̄e re⸗
gni herodis fuerunt cōſummate. Addiť
aūt regis ẜm Chry. q2 alius fuit herodes
qui occidit ioannē / ſed ille non fuit rex.
Et ꝗuis herodes agrippa fuerit rex triū
tetrarchiarū: ẜm Magiſtrū hiſt. tñ fuit
multo tp̄e poſt. Uide de his in euāgelio
ſabbato ante quartā dñicam aduentus.
[Ecce magi ab oriēte venerūt hieroſoly⸗
mā]. i. Hieruſalē ciuitatē regiā i qua na⸗
tum crediderūt regē. Uenerūt in quā ſe⸗
quentes ſtellā quā dixerūt ſe vidiſſe: que
eos p̄cedebat: ꝗuis hoc [vt dicit ſ. Tho.]
apud aliquos nō ſit certū ſcʒ ꝙ ſtella pre
ceſſerit eos anteꝗ̄ appuliſſent hieroſoly
mā. Nā Magr hiſto. videť dicere ꝙ ma
gi exiſtētes in oriente viderūt ſtellā ſup
iudeā immotā que tūc p̄io cepit moueri
qñ egreſſi ſunt de hieruſalē: vt euāgeliū
videť dicere. Sed Chryſ. ⁊ ſ. Tho. ⁊ cōi⸗
I ter expoſitores tenent ꝙ in toto itinere
eos duxerit precedēdo ſicut filios iſrael
in deſerto precedebāt nubes per diem ⁊
ignis per noctē: vt diciť Exod. iij. ⁊ ꝙ diſ
paruit ipſis appropinquātibus ad ciui⸗
tatem regiā. i. hieruſalē. ¶ Sʒ hic eſt que
ſtio vna quā mouet beda. Si eñ iſti fue⸗
runt chaldei vl̄ ꝑſe aut de vltimis finibꝰ
oriētis quō in tam paruo tp̄e potuerunt
vſqꝫ in iudeā venire. Nam in tredecim K
diebꝰ venerunt / q2 feſtū de aduentu eoꝝ
celebrať tredicima die a natiuitate xp̄i:
⁊ fuit eodem anno quo xp̄o natus eſt / q2
aliter ſi fuiſſet anno ſequenti nō inueniſ⸗
ſent eū in bethleē / ſed in egypto. Ad hoc
dicit Remigiꝰ ꝙ aliqui hoc ſolent attri⸗
buere potentie xp̄i. Glo. vero dicit ꝙ eſt
q2 habuerūt equos arabicos ⁊ dromeda
rios: q̇ ſunt veloces. Remigius vero di⸗
cit ꝙ ſi fuerunt ſucceſſores balaam / eoꝝ
regio nō multū diſtabat a iudea: Poſſu
mus aūt nos dicere ꝙ oēs. iſte tres cau⸗
ſe concurrerūt .ſ. diuina virtus: adiuuās:
⁊ velocitas iumentoꝝ / ⁊ diſtātia mode⸗
rata itineris. ¶ Sed tunc mouet Remi⸗
gius qōnem: quō dicunť veniſſe ab oriē⸗
te: ſi venerunt ex regno balaā parum di⸗
ſtante? Ad hoc autē dicit .ſ. Tho. ſuper
Matth. ꝙ poſſunt dici ab oriēte veniſſe
dupliciter. Uno modo / q2 venerunt ab L
aliqua regione orientali reſpectu iudee:
ſed propinqua. Alio modo / q2 venerunt
in extremis orientis partibꝰ. Et iſto mo⸗
do loquiť Chry. ſuper Mattheū dicens.
ꝙ ſtella apparuit eis ⁊ p̄ceſſit eos ꝑ bien
niū ante xp̄i natiuitatē. Quis forte Chry
ſo. non loquatur aſſertiue / ſʒ recitatiue.
[Dicentes. Ubi eſt qui natus eſt rex iu⸗
deorum?] Multi nati fuerāt ⁊ mortui re
ges iudeoꝝ / vt dicit Augu. in ſermo. de
Epipha. ſed nullū adorandū queſierūt
magi. Non enim querebant regē quen⸗
cunqꝫ: ſʒ magnū qui ſalutis humane au⸗
thor exiſteret: quē celo teſte natū didiciſ
ſent. Unde ait idē Aug. Jacebat in preſe
pio puer ortu recēs: exiguus corpe: cōtē⸗
ptibilis paupertate / ſʒ magnū aliqd late
bat in paruo: qd illi hoīes p̄mitie gen⸗
tium nō terra portāte ſʒ celo narrāte di⸗
dicerūt. Hec ille. ¶ Sed quare iſti magi
regnāte Herode nō timebant aliū regē
querere? Rñdet .s. Tho. ſup Matth. qd
zelo fidei mouebanť. Unde dicit Chryſ. M
qd iam parati erāt ꝓ tali rege mori. Uel
dicere poſſumus ꝙ ſicut hūc puerū credi
derunt in regia vrbe natū: ita crediderāt

ex ſtirpe regia deſcēdiſſe ꝑ virile ſemen:
vel ꝟtute dei: ſicut multe nobiles femine
tradebanť ꝯcepiſſe ex ꝯcubitu deorum:
⁊ cōſequēter crediderūt ꝓma facie regē
A ⁊ ꝑpl̄m de tali infante gaudere. Nec vi⸗
deť incōuenies dicere ꝙ a principio nō
cognouerūt ſp̄aliter oēm modū gñatio⸗
nis tā magni regis: ſʒ crederēt eū ſp̄ali
dei ꝓuidentia ſeculō deſtinatū ad aliqd
magnū ⁊ nō ſolū ad materiale regimē vt
ceteri reges [Uidimꝰ.] Utunť ꝟbo p̄teri⸗
ti ꝑfecti / q2 deſierāt ſtellā videre ẜm oēs
ſiue eos aliqñ p̄ceſſerat ſiue nō. Sʒ qua⸗
re deꝰ eos p̄uauit tanto ſolatio? Ad hoc
cōiter adducūt doctores duas rōnes. Et
p̄ma eſt ꝓpter iſtos magos. vt .ſ. adirēt
regiā vrbē: in qua edocerenť ꝓphetico
teſtimonio de rege naſcituro ⁊ loco nati
uitatis eiꝰ: ſicut p̄iꝰ edocti fuerāt celeſti
ſigno. Alia eſt / vt natiuitas xp̄i i vrbe re
gia annūtiareť / ⁊ ꝯſequēter iudei inexcu
ſabiles eſſent. [Stellā eius] Glo. ſ. ꝓpriā
q2 hāc creauit ad oſtēſionē ſui. Nō enim
iſta ſtella fuit vna celeſtiū ſtellarum ẜm
Remig. Chryſ. ⁊ ſanctum Tho. qd ꝓbat
B Chryſo. ⁊ ſctūs Tho. iij. par. q. xxxvj. mul⸗
tis rōnibꝰ. Pria q2 ferebať ab arcto. i. ſe
ptentriōe vbi eſt arctos. i. vrſa ſtellaꝝ in
celo i meridiē / q2 ſic iacet iudea ad ꝑſidē
vñ venerūt. Sʒ ſi verum eſt hoc qd dicit
Iſido. ⁊ ſctūs Tho. quō venerūt ab oriē⸗
te? Ad hoc dico q2 ſi veniſſent directe a
ſeptētriōe: nō poſſent dici veniſſe ab oriē
te: ſecꝰ ſi ab aliquo loco venerūt: cuiꝰ me
ridianus ſit magis ad oriētē ꝗ̄ meridia
nus iudee. et ſi tali loci circulꝰ paralellꝰ
eqnoctiali vel tropico eēt borealior quā
circulꝰ iudee eidē paralellus. Dicerenť
enim a ſeptētrione ⁊ ab oriēte veniſſe: ⁊
ita fuit de facto. Scđa rō eſt / q2 appare⸗
bat nō ſolū in nocte / ſed ēt in media die.
Tertia: q2 exiſtēs in noſtro hemiſpherio
nō ſuꝑueniēte aliquo īpedimēto occul⸗
tabať aliqñ. Quarta q2 nō habebat cōti
nuū motū: ſicut neqꝫ colūna i deſerto. ſʒ
ſtātibꝰ magis ſtabat. Quinta / q2 erat ꝓ⸗
pe terrā. alr enim nō potuiſſet diſtincte
C oſtēdere locū in quo latebat xp̄s. Et ſub
iūgit .ſ. Th. ꝙ hoc ip̄m ꝙ ꝓpe terrā fere⸗
bať eſt ſignū ꝙ magi exiſtētes in oriente
nō viderunt illā exiſtentē in iudea ꝗuis
hoc ab aliquibꝰ dubiū relinquať. Unde
qd ſubdiť .ſ. [in oriēte] ẜm glo. dubiū eſt
vtrū ſic ſit intelligēdū quaſi ipſi exiſtētes
in oriēte viderint ſtellā ēt in oriēte exiſtē D
tem: vel exiſtētē in iudea. Quid autē fue⸗
rit hec ſtella dubiū eſt. Chryſ. dicit qd vſ
fuiſſe virtꝰ rōnalis. Uñ aliqui dicunt qd
fuit ille angelus q̇ paſtoribꝰ appuit. Alij
ꝟo vt Remi. dicūt ꝙ fuit ſpūſſctūs q̇ etiā
in ſpecie colūbe ſup xp̄m baptizatū ap⸗
paruit. Sʒ tñ .ſ. Tho. iij. par. q. xxxvj. art.
v. ⁊ ſup Matth. dicit ꝓbabilius eē ꝙ fue
rit vera ſtella nouiter creata ſeu condita
in aere. Et rō eſt ꝓmo: q2 hoc ꝯueniebat
xp̄o. Celeſtis eñ rex debuit ꝑ celeſte iudi
cium manifeſtari: iudeis q̇dē per celeſtes
angelos ꝑ quos legē acceperāt: vt diciť
Gal. iij. Gentilibꝰ aūt ꝑ celeſte ſydus: q2
ex creaturis maxie celeſtibꝰ in dei cogni
tionē venerāt vt diciť ad Rom. j. Scđo:
q2 hoc cōueniebat ipſis magis ſeu genti
libus: q2 eoꝝ vocatio ad fidē ꝓmiſſa eſt
Abrae in ſilitudine ſtellaꝝ innumerabi⸗
lium. Geñ. xiij. Uel pōt addi ad dicta ſcti
Tho. ꝙ ẜm Greg. iudeis tāꝗ̄ rōne vtēti⸗ E
bus rōnale animal. i. angelꝰ debuit an⸗
nuntiare xp̄m gētes vero q2 rōne vti ne⸗
ſciebāt non ꝑ voces ſed ꝑ ſigna ꝑducun
tur ad xp̄m qñ ipſe adhuc paruulus non
loquebať: qñ aūt iam loquebať ꝑ loquē⸗
tes apoſtolos ſunt cōuerſi. Dicit autem
Greg. angelū animal rōnale: vel loquēs
ẜm opinionē eoꝝ q̇ angelos habere cor⸗
pora dicunt: vel q2 apparebat in forma
aīalis rōnalis. i. hoīs vel q2 aliqd hʒ cōe
cum tali aīali .ſ. potētiā altiorē ſenſitiuis
ſiue ſit intellectus ſiue rō: eo modo quo
etiā homo aliquo modo dici pōt angelꝰ.
Et hoc metaphorice ꝓpter aliquā ſimi⸗
litudinē. Tertia aūt expoſitio eſt de men
te Gregorij. vt pʒ. j. q. lib. ar. ſ. ad ſecūdū.
Sed tñ ad predictoꝝ notitiā aduerte qd
predicte opiniōes de illa ſtella non ſunt
vſqꝫquaqꝫ diſſonātes. Licet eñ .s. Tho.
dicat ꝙ fuit vera ſtella: non tñ negaret
quin moueret ab angelo: ſʒ hoc diceret:
q2 ẜm doctrinā eiꝰ deus nō operať mo⸗
tum localē corpoꝝ immediate: ſʒ mediā F
tibus creaturis: quoꝝ nulla p̄ter angelū
potuit ſtellam illo mō mouere: niſi dicať
ꝯtra oēm philoſophicā doctrinā: ꝗppa

ex ſui natura tali motu moueretur. Qui
autē dicūt ꝙ fuit angelus intēdunt forte
dicere ꝙ illud corpus ꝙd videbat̄: erat
aer ab angelo cōdēſat9: eo mō quo ēt de
G mones cū luce apparēt. Utrū aūt. s. Th.
diceret ꝙ erat de natura celeſti formata
in aere / vel de natura aerea miraculoſe
formata meli9 ꝙ̄ poſſint angeli aerē cō-
denſare: nō habeo certū: ſʒ magis credo
ſcdm. Sed de iſta ſtella ꝗd factū eſt? Re-
ſpōdeo ꝙ Magiſter hiſto. de hec ſic di-
cit. Stella hec ꝑacto officio ſuo mox eſſe
deſijt: reuertēs in preiacentē materiā vn
de ſumpta fuerat. Quidā tñ tradūt Be.
voluiſſe ꝙ in puteū bethleemitē cecide
rit et poſt in diebus Paule ⁊ Euſtochij
quaſdā virgines deo dicatas eā miracu
loſe vidiſſe. Qd̄ qr fabuloſum exiſtimaue
runt fratres cū ꝗb9 monaſticā ducebat
vitā: eū a cōione quaſi ſeparauerūt. Hec
ille. ¶ Circa ꝑdicta ſciēdū eſt ꝙ in ꝑdi-
ctis verbis quidā occaſionē errādi ſum-
pſerūt. Et primo priſcianiſte: qui ex hoc
dixerunt ꝙ oēs hoim actus regunt̄ fato.
H Scdo Manichei: ꝗ ſicut reprobāt fatū:
ita reprobāt euāgeliū beati Matthei: qr
dicunt ꝙ in hoc loco affirmat fatum. Ad
horū ergo intellectū ſcire opʒ ꝗd ſit fatū
⁊ quō eſt ⁊ quō nō. Sciendū eſt ergo ꝙ in
reb9 humanis multa videm9 caſualiter
⁊ ꝑ accidēs accidere: ſicut ꝙd aliqs ꝗrēs
vnū hoiem: inueniat aliū de quo nō co-
gitabat. Qd̄ aūt eſt caſuale ⁊ fortuitū re-
ſpectu vnius cauſe aliqñ reſpectu alteri9
cauſe ſuperioris eſt per ſe intentum ⁊ nō
fortuitū vel caſuale: ſicut ſi aliquis dñs
mittat duos ſeruos ad eundē locum per
diuerſas vias ⁊ vn9 eoꝝ neſciat de alio.
Qd̄ enim ſibi inuicē occurrant in tali lo-
co: eſt per accidens ⁊ caſuale reſpectu in-
tentionis: non quidē dñi: ſed ſeruoꝝ. Se
cūdū hoc ergo duplex fuit opinio de fa-
to. Dicitur enim fatū a faris vel fare fa-
tur: quaſi quoddā prelocutiuum ⁊ preor-
dinatiuum. Quidā ergo dixerunt ꝙ iſta
caſualia ⁊ ꝯtingētia nō reducunt̄ in ali-
quam ſuperiorē cauſam illa ordinantē.
I Iſti aūt abſtulerunt ⁊ negauerunt fatū ⁊
vniuerſaliter prouidētiam diuinā circa
huiuſmodi. Et ſcdm Augu. hec fuit opi-
nio. Tulij. Quidā vero reducūt ea in ali-
quam cām illa ordinantē / ſed a qua cau-
ſa iſta ordinatio fiat eſt differentia. Qui-
dam eñ dixerunt ꝙ corpora celeſtia oīa
iſta contingentia ordinant / ⁊ ſcdm iſtos K
fatū nihil aliud eſt ꝙ̄ influxus ſyderum.
Alij vero iſta cōtingētia reducūt in diui
nam ꝓuidētiā. Primo ergo modo fatuʒ
negandū eſt: qr actus humani nō regun
tur quaſi ex neceſſitate ſcdm ſyderum di
ſpoſitionē vel influxuʒ. qd̄ multipliciter
patet. Primo ſic. Impoſſibile eſt enīʒ ꝙ
virtus corporalis directe agat in incor-
poream / qr inferius in ordine nature nō
agit in ſuperius. In anima autē vt patet
per Ariſt. in lib. de anima ſunt quedam
potentie eleuate ſupra corpus / vt volun
tas ⁊ intellectus. quedā vero ſunt orga-
nis affixe / vt ſenſitiue ⁊ vegetatiue. Cor-
pora igitur celeſtia ꝗuis directe agāt ſu-
pra corpora inferiora: ⁊ immutent ea per
ſe / ⁊ potētias organicas per accidēs / eo
modo quo hoiem iracūdū ſiue pronū ad
iraʒ dicimus ex celeſtibus corporib9. tñ
directe electio eſt in volūtate. Unde nūꝙ̄ L
pōt fieri diſpoſitio in corpore humano
quin ſuperueniat electio ⁊ iudiciū liberi
arbitrij. Unde ꝗcūꝙ̄ poneret liberū arbi
trium ſub corporib9 celeſtib9: neceſſario
poneret intellectuʒ a ſenſu non differre.
Scdo qr per hoc excluditur omnis cult9
diuinus ⁊ regimen reipublice / qr omnia
eſſent de neceſſitate / ⁊ conſequēter non
oporteret cōſiliari vel aliꝗd ꝓuidere qd̄
eſt ꝯtra naturalē inclinationē hoim que
vana eē non pōt: cuʒ ſit a deo datore na-
ture / qui nihil vanū poteſt efficere. Ter-
tio qr hoc eſſet attribuere deo malitias
hoim: qd̄ eſſet ipſum infamare / qr ſyde-
ra creauit. Aug. Accuſans deū creatoreʒ
ſyderū duʒ excuſant reū perpetratorē ſce
lerū. Hec ille. De hmōi dicit Chry. ſuper
Matt. Si aliquis adulteria ⁊ homicidia
facit ꝑ ſtellā. magna eſt iniquitas ſtella
rum illaꝝ: maior aūt illi9 qui creauit ſtel-
las. Nā cuʒ ſic preſcius futuroꝝ deus: ex
quo tanta iniꝗtas erat futura ꝑ ſtellas: ſi
noluit emēdare: nō eſt bonus. ſi autē vo-
luit ⁊ nō potuit. impotēs eſt. Si etiā ſtel- M
le eſt ꝙ boni ſim9 aut mali ergo nec bo-
num noſtrū laudādū eſt: nec vituperādū
malū / qr nec in nobis eſt volūtari9 act9.

Ut ꝗd eñ mali mei penā ſuſcipiā: qui nō
volūtate ſʒ neceſſitate ꝯmiſi. Ipa deniꝙ̄
mādata dei: ne peccēt hoies: aut ortamē
ta vt faciāt bonū hāc iſipiētiā deſtruunt.
Quis eñ iubet aliquē ne faciat malum ꝙ
A nō pōt declinare: aut vt faciat bonū ad
qd̄ nō pōt ꝑuenire. Hec ille. Et nota ꝙ
iſta v̄ba Chry. multū faciūt ꝯtra quoſdaʒ
phātaſticos dicētes: ſi de9 ſit me dānādū
fore aliter eſſe non pōt. Iſto ergo mō ne-
gādū eſt fatū. Uñ Grego. dicit. Abſit a fi-
deliū mētib9 vt fatū aliꝗd eſſe dicā. Hec
ille. Si vō ſumat̄ fatū ꝑ diuina ꝓuiden-
tia: ſic aliꝗd eſt. ſʒ qr cū infidelib9 nihil
debem9 habere cōe: iō nō debemus diui
nā ꝓuidētiā hoc nomine vocare. Uñ ait
de hoc Aug. Sciētiā teneas linguā corri-
gas. Cū ergo. b. Mat. recitat dicens: vidi
mus ſtellā eius: nō affirmat fatū prio mō
qr illa ſtella nō dr̄ fuiſſe xp̄i: ꝗſi vita xp̄i
depēderet a ſtella: ſʒ ecōuerſo mot9 ſtelle
depēdebat a xp̄o. Seꝗt̄. [Et venim9 ado
rare eū] Porro ly venimus dʒ ꝓferri me
dia breui: vt dr̄ determinaſſe Biſarion.
Primo qr in greco ponit̄ ꝑteriti tēporis.
Scdo qr ipſi credebant iā ſe veniſſe ad lo
cū vbi puer eſſet. Hic ꝗrit Aug. i ſer. epi-
phanie. A quo magi didicerūt ꝙ ſtella vi
ſa ſignificaret natū eſſe regē adoratione
B dignū. Ad hoc dicit ipe ibi ꝙ angel9 eo
edocuit. Leo vero dicit ꝙ fuerūt intrin-
ſec9 inſpirati. Credo aūt vtrūꝙ̄ fuiſſe ve-
rū aliquo mō qr angel9 nō apparuit eis
ſub rōnali forma vt videt̄ velle. Grego.
ſʒ eos docuit reuelādo ꝑ viſionē ⁊ iſpirā
do: ſicut ēt fecit poſtꝙ̄ adorauerāt xp̄m.
Itē aug. lib. q. no. ⁊. ve. te. dicit ꝙ ex pro-
phetia Balaā id cognouerūt viſa ſtella
iſinuata. Uñ ꝗliter cūꝙ̄ cognouerit tenē-
dū eſt vt dicit. ſ. Tho. iij. q. xxxvj. ꝙ diuini
tus fuerunt edocti reuereri xp̄m. quē non
ꝗrebāt ſicut regē terrenum. Erubuiſſent
ēt eñ vidētes preſepe ⁊ pannos viles. Et
intellige ꝙ nō ꝗrebāt eū vt regē terrenuʒ
i. ꝯſueto more regio natū ⁊ regnaturꝝ. cuʒ
C quo ſtat ꝙ crediderint eū tēporaliter re-
gnaturꝝ ⁊ natū ſub diſtinctione ex ſemi-
ne hūano vel ope dei: ⁊ ad aliꝗd magnū
ordinatū. i. ad ſpūalē mūdi ſalutē. Uñ nō
erubuerūt pānos: qr habebāt teſtimoniū
ſtelle ꝙ eſſet ſpūalr miſſus a deo. Uñ aūt
eū ꝗſiſſēt vt regē aliꝗ mō terrenū: nō exi-
ſtimaſſet eū natū in vrbe regia: ⁊ oib9 eſſe
notā natiuitatē ei9: vt vr̄. Credo igit̄ ꝙ a
principio crediderūt eū regē terrenū ma
gnū ꝑ ceteris ⁊ mirabilr a deo miſſū ꝑter
D ceteros: ⁊ deinde ſūt paulati de myſterijs
ei9 edocti. Querebāt. n. vt regē meſſiā ex
pectatū a iudeis vt innuit̄ in ſeꝗntib9. de ꝗ
ꝯſueuerāt cōiter iudei ⁊ alij ſentire ꝙ re-
gnaret ēt tpalr. Uñ ēt herodes turbat9 ē
qd̄ nō fuiſſet ſi dixiſſent ſe regē ſpūalē ꝗſi
uiſſe aut ꝗrere. Nō aūt eſt ꝑdicandū qd̄
hec ſtella apparuit i forma crucis: vel cru
cifixi vl̄ hois: ſm. ſ. Tho. i opuſcul̄. qr nō
eſt certū. Sʒ qr vt dicit Aug. ſicut magi
deſyderāt redēptorē: ita herodes timet
ſucceſſorē. iō ſeꝗt̄. [Audiēs aūt herodes
rex turbat9 eſt.] Propter duo turbat9 eſt
herodes. Prio ſʒ Chr. ne regē iudeoꝝ ex
iudeis nato ipe tāꝙ̄ idumne9 ⁊ alien9 cū
E ſua poſteritate pelleret̄ a regno. Scdo vt
dicit glo timuit ꝓpter irā romanoꝝ. De
creuerūt. n. romani ne ꝗs rex vel de9 ſine
eoꝝ conſilio diceret̄. Hec ille. [Et oīs hie
roſolyma cum illo]. i. tota hierl̄m. Time
bat. n. ne herodes ꝓp regē iudeoꝝ natuʒ
oē gen9 iudeoꝝ i ſeꝗret̄. ſm Chry. Ul̄ tur
bati ſunt illi ꝗ fauebāt herodi. vñ ſumit̄
hic totū ꝑ parte. Uel turbati ſunt appa-
rēter tñ. ¶ Moraliter docemur iuxta do
ctrinā Chr. ſup Mat. dicētis Semꝑ grā
dis ꝑtās maiori timori ſubiecta eſt. Si-
cut. n. ramos arboꝝ i excelſo poſitaruʒ in
ſilnis cuʒ aura flauerit mouet. ſic ⁊ ſubli-
mes hoies ēt leuis nūtij fama perturbat:
hūiles aūt ſicut in ꝯualle plerūꝙ̄ i trāꝗl
litate ꝯſiſtūt. Hec ille. ¶ Quātū ad ſcdm
ſciēdū eſt ꝙ Herodes auditis magis ſta
tim cogitauit ꝑdere xp̄m: iō voluit dilige̅
ter inueſtigare locū natiuitatis ei9 ab il-
lis ꝗ ſcripturas ⁊ genealogias nouerāt iu
deoꝝ. Uñ ſubdit̄. [Et ꝯgregās oēs princi
pes ſacerdotū ⁊ ſcribas ppl̄i]. i. regis do
ctores ſm Remig. ꝗ ēt dicit qd̄ nō ſunt di
cti ſcribe ab officio ſcribēdi: ſʒ ab interꝑta F
tiōe ſcripture [ſciſcitabat̄ ab eis vbi xp̄s
naſceret̄]. Intellexit. n. hūc regē dictū eē
xp̄ʒ ex cōuerſatione cū iudeis. Sʒ ſi He-
rodes nō credebat ſcripture: ꝗre ſciſcita-
bat̄. Si credebat ꝗre ſperabat ſe poſſe ꝑ-
dere xp̄m. Ad hoc dr̄ Chry. ſuper Matt-

⁊ ſil̄r.s Tho.ꝙ credebat quidē ſed i mꝑ
fecte:q̄ꝛ diabolus vt dicit Chꝛy.incita-
bat eū:ſicut m̄lti pctōꝛes non ꝑfecte cre-
dūt toꝛmēta inferni. Sciſcitabat̄ autē et
H interrogabat iudeoꝝ ꝑncipes ⁊ ſcribas
publicē.vt teſtes hr̄et apd̄ romanos ꝙ
diligentē feciſſet inq̄ſitionē3.ſed magos
q̄s noluit hr̄e teſtes nō interrogauit de
t̄pe ſtelle palā:ſed clācu lo.[At illi] habi
ta collatiōe inter ſe [dixerūt ei. In beth-
leē iude.[Quare xp̄s voluerit in Beth-
leē naſci:vide i euāgelio natalis ad me
diā noctē.Eſt aūt ſciēdu3 vt dicit Chꝛy.
ꝙ cū ſic iudei oſtēdiſſent Herodi celare
myſteriū dei:nō ſolū illud ꝓdiderūt ſed
adducūt ꝓphcticū teſtimoniū dicentes.
[Sic eñ ſcriptū ē ꝑ ꝓphetā] ſ. Micheā
v.c.Et tu bethleē3 terra iuda:nequaꝗ̄
minima es in ꝑncipibus iuda.Ex te eñ
exiet dux q̄ regat ꝑplm̄ meū iſrl̄.Eſt au
tē notādū ꝙ iſta ꝓphetia nō allegat̄ ab
iſtis vt iacet in ꝓpheta:vbi ſic dr̄.[Et tu
bethleem effrata paruulus es in milibꝰ
M iuda.Ex te eñ mihi egredict̄ q̄ ſit dña-
toꝛ in iſrl̄]ex q̄ ꝑꝫ ꝙ aliqua mutauerunt.
Et hec ſm̄ glo.⁊.s.Tho.ſuꝑ Matt.fece
runt vel ignoꝛantia:vel vt planius regi
alienigene loquerent̄. Uñ mutauerunt
v̄ba ⁊ ſeruauerūt ſenſu3.Loco eñ effra
ta:qd̄ erat nomē antiquū q̄ diſtiguebat̄
ab alia bethleē:⁊ ignotu3 regi poſuerūt
terra iuda.¶ Eſt aūt ſciendū vt teſtatur
magr̄ hiſt.⁊ Nico.de lyra:ꝙ bethleē pri-
mo dicta eſt effrata ab vxoꝛe Caleph.ſ3
poſt magnā ſterilitate3 q̄ fuit t̄pe Noe-
mi vt ꝑꝫ Ruth.i.ſuccedēte magna fer-
tilitate dicta eſt bethleē.i.domꝰ panis.
Nec valet qd̄ ꝯ hoc obijcit Pau.burgē.
dicens/ꝙ añ Caleph.i.t̄pe Jacob voca-
batur effrata.eo ꝙ Gen.xlviij.dr̄.Sepeli-
ui eā iuxta viā effrate:q̄ alio noīe appel
lat̄:bethleem.Iſta eñ ſūt foꝛte ꝑ antici
patiōnē dicta.Quis etiā hoc dubiū ſit ⁊
ad hoc ſuſtinēdū opoꝛteret multa dice-
re.Poſſet aūt dici ꝙ Jacob dixit quidē
iuxta viā effrate ⁊ ſic effrata fuit nomen
I antiquū:⁊ ſi non impoſitū ab vxoꝛe Ca
ſeph.ꝙ vero ſubdit̄:q̄ alio nomine ap-
pellatur ⁊c.non ſunt v̄ba Jacob:ſed ca
interpoſuit ſcriptoꝛ canonis.Qđ v̄o di-
cit ꝓpheta:paruulus es ſcil3 vicus:ſm̄

ſitu3 in milibus iuda.i.inter milia viro
rū iuda ad te ꝑtinentiū.maxime q̄ꝛ ex te
exiet dux populi mei iſrael:impoꝛtat di K
gnitatem ciuitatis quā dignitatem iſti
expreſſerūt dicētes nequaꝗ̄ minima es.
ſc3 dignitate:Quis ſis parua ſitu [i ꝑnci
pibus iuda] .i.quo ad ꝑncipes iuda q̄ꝛ
inde oꝛtus eſt Dauid:⁊ etiam xp̄s q̄ fue-
runt digniſſimi pꝛincipes. Ideo ſequit̄.
tam in ꝓpheta ꝗ̄ in euangeliſta de oꝛtu
xp̄i ducis.¶ Eſt aūt ſciendū ꝙ iſta pꝛo-
phetia ad literā non pōt exponi niſi de
xp̄o:qd̄ ex duobus ꝑꝫ.Pꝛimo q̄ꝛ in trā
latione chaldaica cui nullus iudeoꝛum
auſus eſt vnꝗ̄ contradicere:habetur ex
te egreditur Meſſias. Secundo:q̄ꝛ ſta-
tim ſubiūgit ꝓpheta [⁊ egreſſus eius a
pꝛincipio a diebus eternitatis]Et dicit
Chꝛy.ꝙ ſi iſti ꝓphetia3 cōplere recitaſ-
ſent Herodes in t lle xiſſet iſtū regē non
eſſe terrenum ⁊ ꝯſr̄ nō exerſiſſet in tan
tū furoꝛē.Uñ fuerūt cauſa vt ait moꝛtis L
innocētiū.¶ Moꝛaliter iudei i lege do-
cti q̄ docuerunt magos ⁊ tñ ipſi nō cre-
diderūt ſignificāt p̄dicatoꝛes bñ loquē-
tes ⁊ male operantes ſimiles fabꝛi ar-
che Noe:q̄ pꝛeſtiterūt alijs vt ſaluarent̄
⁊ ipſi introierūt diluuiū.¶ Quantu3 ad
tertiū ſciendū eſt ꝙ Chꝛyſ.ait poſtꝗ̄ au
diuit herodes r̄nſum duplici modo cre
dibile.Pꝛimū q̄ꝛ a ſacerdotibus fuerat
dictū:deide q̄ꝛ exēplo ꝓphetico fuerat
ꝯpꝛobatum.nō ad deuotionē flectit̄ na-
ſcituri regis.ſ3 ad malitiā interfectionis
eius per dolū.Uidit eñ q̄ꝛ non poterat
magos nec blādimētis flectere nec mi-
nis terrere.nec animū coꝛrūpere vt cō
ſentirēt in interfectionem regis futuri:idō
illos decipere cogitauit. Hec ille. Ideo
ſubdit̄.[Tūc herodes clam vocatis ma-
gis]clam inq̄.i.occulte. ⁊ hoc ſm̄ Chꝛy.
q̄ꝛ nō cōfidebat de iudeis ne foꝛte quaſi
amantes regē natum pꝛoderent ꝯſilium
eius[diligēter didicit ab eis t̄ps ſtelle q̄ M
apparuit eis.] Et hoc remigium quia ti-
muit qd̄ euenit.i.ꝙ nō reuerterentur ad
eum:ideo voluit cū loco ſcire tempus re
gis nati vt eū poſſet inuenire. Apparuit
autē ſtella ſm̄ Chꝛy.vt dictū eſt:⁊ ſm̄ Au
gu.in ſer.de epipha.biēnio añ xp̄i nati-
uitatē.Sed Auguſtinus dicit ꝙ ſolā tūc

īnceperunt iter:q̄ſi in die natiuitatis xp̄i
eis reuelatū eſt cuiꝰ eſſet illa ſtella Chꝛy-
ſo.v̄o vult ꝙ multo ante venire ceperūt.
Sed alij tenent ꝙ in die natiuitatis chꝛi
ſti ꝑmo apparuit.[Et mittēs eos i beth-
leē dixit.Ite et interrogate diligenter de
puero].Magi cū regē dicūt:iſte v̄o pue-
A rum:q̄ꝛ ex abundantia.i.affectu coꝛdis
os loquit̄.[Et cū inueneritis renuntiate
mihi vt ⁊ ego veniēs adoꝛē eū.]Oīa hec
dixit vt deciperet magos:quia itēdebat
occidere xp̄m.[Qui cum audiſſent rége3
abierunt[recedentes de hieruſalē vt irēt
in bethleē.[⁊ ecce ſtellam qua3 viderant
in oꝛiente]ſed ad ingreſſum iudee fuerat
occultata[aſcedebat eos]ita ꝓpe terra3
ꝙ viā oſtendebat continue[vſꝗ̄ dum ve
niens ſtaret ſupꝛa vbi erat puer.]Stetit
eñ ſm̄ Chꝛyſo.ſuꝑ caput pueri.q.d.Hic
eſt quē queritis.[Uidētes autē ſtellā ga-
uiſi ſunt gaudio magno valde.]Remi-
gius.Nō ſatis fuit euāgeliſte dicere ga-
uiſi ſunt/ſed addidit gaudio et magno ⁊
valde.Hec ille.Gauiſi ſunt ſm̄ Chꝛyſ.q̄ꝛ
ſpes eoꝝ nō erat decepta ſed cōfirmata.
B Gauiſi ſunt gaudio ſm̄ Gl.q̄ꝛ gaudebāt
ꝓpter deum q̄ eſt verū gaudiū.⁊ gaudio
magno ſm̄ eunde3.q̄ꝛ de magno gaude-
bāt ⁊ valde ſm̄ Remigium:q̄ꝛ de re ꝑdi-
ta ⁊ inuēta magis ꝗ̄ de ſemper poſſeſſa
gaudemus.[Et intrantes domū inuene
runt pueꝝ]Leo in ſer.Epiphanie.Quā-
titate paruū:aliene opis indignum:fan-
di impotentem:⁊ in nullo ab humane in
fantie generalitate diſcretum:q̄ꝛ ſicut ſy
dera erāt teſtimonia q̄ in eo maieſtatem
inuiſibilis diuinitatis aſſererent ita ꝓ-
batiſſimum debebat eſſet ſempiternā il-
lam eſſentiam filij dei ꝑſonam hominis
ſuſcepiſſe.Hec ille.[Cum maria]ſola ſi-
ne ioſeph ſm̄ Rabanum ne qua ſiniſtra
ſuſpitionis occaſio daretur gētibus[ma
tre eius]in veſte paupere quale3 poterat
habere vxoꝛ carpentarij peregre cōſtitu
C ta:vt dicit Chꝛyſ.Unde ſi terrenū regē.i.
terreno moꝛe natū ⁊ regnatuꝝ nihil am-
plius ceteris regibus habentē queſiuiſ-
ſent fuiſſent confuſi.Sed ſtelle teſtimo-
nio cōtēti gaudebāt contēptibilem pue-
rum aſpicere:quem terribilē eis ſpiritus
oſtendebat.Unde ſubditur.[Et pꝛocidē

tes adoꝛauerunt eum]ſcilicet adoꝛatio-
ne latrie:quia ſecundum ſanctum Tho.
iij.parte.q.xxxvi.intellexerunt eum eſſe
deū quod ego intelligo tūc cum illum vi
derant:quia veriſimile eſt ꝙ paulatim
magis ac magis fuerint diuino lumine D
⁊ amoꝛe ꝑfuſi.tūc autem maxime q̄ñ ve-
raciter aderat rex ⁊ regina celoꝛum.[Et
apertis theſauris ſuis] Per theſauros
debemus intelligere pꝛetioſa q̄ ferebant
ad offerendū ⁊ nō ad expouendū ꝓ ſuis
expenſis.Et hos theſauros non aperue-
runt in via.ſed tūc cū voluerunt offerre
munera xp̄o:vt dicit.s.Tho.ſuper Mat
theum.Quis etiam ⁊ aperuerint theſau-
ros ſuos cū receſſerunt de patria q̄ꝛ tunc
inde acceperunt que reponerent ad offe
rēdū.[Obtulerūt ei munera aurū:thus
⁊ myrrham].Conſuetudo eñ fuit apud
Perſas vt.s.Tho.teſtatur vbi ſupꝛa ꝙ
ſemper cum munere adoꝛabant.¶ Eſt
aute3 ſciendū vt dicit idem.iij.parte vbi
ſupꝛa ꝙ magi diuinitus fuerunt edocti
de muneribꝰ offerendis ⁊ reuerētia exhi
benda.Et dato vt dicit Chꝛy.ꝙ ipſi non
intelligerent ſignificata ſuoꝛum mune- E
rum:ſpiritus ſanctꝰ qui eos eduxerat ad
chꝛiſtum oꝛdinabat illa munera ad ali-
quid ſignificādum.Et ſicut dicit Remi-
gius.Cum reges fuerint tres ⁊ munera
tria nō obtulerūt ſinguli ſingula:ſed ſin-
guli oīa.i.aurum:thus:⁊ myrrhā. Ratio
iſtoꝝ munerū l̄ralis ſm̄ ſc3 ꝙ ſine ſignifi
catione conſyderantur duplex cōſueuit
aſſignari.Pꝛima q̄ꝛ de talibus conſueue
rūt reges arabū facere exenia.Unde di-
cit Glo.ꝙ moꝛem ſeruant ſue gentis.Se
cūda q̄ꝛ obtulerūt aurū ꝯ paupertatem:
quā videbāt in matre ⁊ filio.thus ꝯ feto
rē loci:⁊ myrrhā ad cōfoꝛtādū ⁊ cōſolan
dum pueri mēbꝛa.Myſtica autē ſm̄.ſ.ꝙ
munera aliq̄d ſignificant aſſignatur ab
Aug.in ſermone epi.q̄ ait.Aurum ergo
ſoluit̄ q̄ꝛ regi cōgruit magno:thus immo- F
latꝰ vt deo:myrrha p̄betur tanꝗ̄ pꝛo ſalu
te oīm moꝛituro.Hec ille.[Et r̄nſo]quia
r̄nſio nō fit niſi ad interrogantē.Hic in-
nuit̄ ſm̄ q̄ dicit Glo.ꝙ clamauerunt per
affectū ad deū:⁊ interrogabant.quid di-
uina iuberet voluntas.[Accepto]non a
puero ſm̄ glo.ne ante t̄ps reuelaretur.⁊ vi-

vera humanitas habeat:ſ3 p ipm deum:
vt dicit eadē glo.q tñ vt.s.Tho.dicit ſu-
per Mat.loquit ſm morē ſcripture.q: q̄
angelus dicit dr̄ deū dixiſſe:q2 in pſona
dei loquit.Uñ Diony.pbat q̄ iſtud rñ-
ſum fuit per angelos.[In ſomnis ne re-
G diret ad herodē:p aliam viā reuerſi ſunt
in regionē ſuā].Nā deſcēderūt ad mare
ꝛ inde p nauē trāſfretātes in tharſis ab-
ierūt ppter qd vt teſtat Nico.de ly.hero
des iratus naues tharſenſiū incēdit:iu-
xta illā pphetiā.pſ.In ſpiritu.i.ira ve-
hementi conteret.ſ.herodes vel cōteres
o deus.i.conteri pmittes naues tharſis.
¶ Allegorice magi iſti cum ſint primitie
gētium ſignificāt gētes q̄ xpo erāt credi-
ture:ſacerdotes ꝛ ſcribe ppl'in iudaicu3:
q̄ p maiori parte remāſurus erat in infi-
delitate.Et q2 traduntur fuiſſe tres:ſigni
ficāt ſm gl.gētes ex trib9 mūdi partibus
Aſia Aphrica Europa ad chriſtū veniē-
tes.Herodes vō ſignificat diabolū.Leo
in ſer.epi.Herodes diaboli pſonā gerit
cui9 ſicut tūc fuit ictor:ita nūc q̄q3 eſt in-
defeſſus imitator.Cruciat eñ vocatione
gentium ꝛ quotidiana ptātis ſue deſtru
ctiōe torquet.Hec ille.q hoc loco nō di
H xit herodē eſſe diaboli imitatorē ſ3 econ
uerſo diabolū herodis.Uterq3 ergo ta3
herodes q̄3 diabolus ſm Chry.timet ſui
regni ſucceſſorem.¶ Anagogice magi a
xpo diſtātes ꝛ obſeruātes pphetiam.ſi-
gnificāt viatores ſtudioſos vbi dei.Iſtis
apparet ſtella.i.lumen fidei ꝛ gratie dei.
ducens eos ad xpm exiſtētem in bethleē
i.domo panis.ſeu in loco vberi pleno oī
ſolatio.Hoc lumē fidei formate ꝛ grē dei
pdūt hoies q̄ ad herodē.i.diabolū decli
nāt ſ3 illud recuperāt cū redeūt ad quē-
rendū xpm:ꝛ tūc tādē eū inueniūt ꝛ ado-
rant in celo.Et poſt nunq̄3 reuertunt per
viā in qua diabolū inuenerunt.i.p viam
pctī:ſ3 ſemp gradiunt p aliā.i.p via3 vo
lūtatis dei.¶ Moralr̄ inſtruimur i mul-
tis.Prio q̄ ɔfidētes i auxilio hūano nō
requirēdo ꝛ ppoñedo diuinū:pdūt diui-
I nū eo mō quo magi ſtellā declinādo ad
ciuitatē regiā.Scdo inſtruimur vt offera
mus xpo tria munera.Greg.i homil.Au
ro ſapientia deſignat.Salom.teſte q ait.
Theſaur9 deſyderabilis requieſcit in ore
ſapiētia.Thure aūt qd deo incēdit:virt9
orōnis exprimitur ſm illud.Dirigat orō
mea ſicut incenſum in ɔſpectu tuo.Per
myrrhā vō carnis mortificatio figurat.
Nato ergo regi aurū offerim9 ſi in ɔſpe
ctu ei9 ſapiētie lumine ſplendem9.Thus
offerim9:ſi p orōnē ſtudia deo recolere K
valeam9.Myrrhā offerim9:ſi carnis vi-
tia p abſtinētiā mortificamus.Hec ille.
Tertio inſtruimur iuxta doctrina3 eiuſ-
dē Greg.dicentis.Magnū nobis aliqd
magi innuūt:q in regionē ſuā p aliā viā
reuertunt.Regio q̄ppe nr̄a paradiſus
eſt.ad quā ieſu cognito redire p viā qua
venim9 phibemur.A regione etenī nr̄a
ſupbiādo:inobediēdo:viſibilia ſeqñdo.
cibū vetitū guſtando diſceſſimus:ſed ad
eam neceſſe eſt vt flendo:obediēdo:viſi-
bilia cōtēnendo:atq3 appetitum carnis
refrenando redeamus Amen.

Dñica infra octa.epiphanie.

Textus euange.Luc.cap.ij.

Cum fact9 eſſet Ieſ9 an-
norū duodecī:aſcēdēti-
bus parētib9 ei9 hiero-
ſolymā:ſcd3 cōſuetudi- L
nē diei feſti.cōſumma-
tiſq3 dieb9 cū rediret:remāſit puer
Ieſus i hierl'3:ꝛ nō cognouerūt pa
rētes ei9.Exiſtimātes aūt illū eē i
comitatu venerūt iter diei ꝛ reqre-
bāt eū iter cognatos ꝛ notos.Et ñ
inuenietes:regreſſi ſunt in hierl'm:
reqrētes eum.Et factū eſt poſt tri-
duū inuenerūt illū in tēplo ſedētē
in medio doctorū:audiēte3 illos et
interrogātē.Stupebāt autē oēs q̄
eū audiebāt:ſup prudētia et rñſis
ei9.Et videntes admirati ſunt.Et
dixit mater eius ad illū.Filij qd fe
ciſti nobis ſic.Ecce pr̄ tuus et ego M
dolentes q̄rebamus te.Et ait ad il
los.Quid eſt q̄ me q̄rebatis?Ne-
ſciebatis q2 i his q̄ patris mei ſunt
oportet me eſſe?ꝛ ipſi nō intellexe-
rūt verbum quos locutus eſt ad il-
los.Et deſcendit cum eis et venit

nazareth ꝛ erat ſubditus illis.Et
mater eius conſeruabat oīa verba
hec conferens in corde ſuo.Et Ie-
ſus proficiebat ſapientia ꝛ etate et
gratia:apud deum ꝛ homines.
A Cum fact9 eēt Ieſus ānox.
xij.ꝛc.]Luc.ij.In pñti euā-
gelio tāgunt tria puncta q̄
ſūt.Perditio.Inuētio:In-
terrogatio.¶ Quārū ad p
mū literalr̄ ſciēdū ē:q̄ ſicut
hr̄.Exo.xxv.ter i ānos oīs maſcul9 ppl'i
de iſrl' tenebat ɔparere in hierl'm in tē-
plo añ ɔſpectū dei.ſ.i die paſche:i die pē
thecoſtes:ꝛ i die ſeu feſto tabernaculox.
S3 cū his q̄ multū diſtabāt a hierl'3 erat
diſpēſatū q̄ ad duo vltima feſta:ꝛ tales
erāt galilei.Uñ Lu.ij.dr̄.Et ibant paren-
tes ei9.ſ.xpi p oēs annos in hierl'3 in die
ſolēni paſche.Et qd dr̄.Mat.xj.lex ꝛ pro
phete vſq3 ad Io.nō ſic itelligit:qſi i na-
tiuitate aut morte.Ioannis lex deſierit
hr̄e vī obligationis:vt dictū eſt i die cir-
B cūciſiōis.ſ3 q2 vſq3 tūc ſola lex vigebat ꝛ
abīde vſq3 ad paſſionē xpi currebat cum
euangelio ſic q̄ ipſa obligabat.Uide de
his ſi vis rē hr̄e ſubtilr̄.c.iij.di.ſ.qō.iij.
Dicit ergo btūs Lu.[Cū factus eſſet Ie-
ſus annox.xij.]Sicut autē dicit.b.Greg.
xp̄s ſm etatis mēſurā oñdebat ſapie ſi-
gna.Uñ eo tpe cepit oñdere ſapientiam
ſuā ſapiēter interrogādo doctores q̄ apd
nos cōſueuit hr̄i rōnis vſus.i.xij.anno.
Sciēdū eſt autē q̄ āni diſcretionis q̄uis
aſſignent cōiter eē quo ad maſculū.xiij.
ꝛ quo ad feminā.xij.tñ ingenia excellen-
tia cuiuſmodi erat igeniū xpi hoc tēpus
āticipabāt:nec reputabat miraculoſum
ſeu ſup nāle q̄ puer in anno.xij.oñderet
vſum rōnis:ſ3 erat ſignū excellentis in-
genij.S3 ɔ̄:q2 ex his vr̄ ſeq̄ q̄ añ hoc tp̄s
hō non poſſit mortaliter peccare.qd eſt
falſum.Ad hoc dr̄ ex doctrina ſcti Tho.
iiij.di.xxvij.q.ij.q̄ ſm Ari.ſ.Ethi.triplex
eſt ſtat9 hoīs ſm rationē.Primus eſt añ
C primū ſeptēniū ſcds eſt ante ſm ſepten-
niū ꝛ poſt primū.tertius eſt ante tertiū ꝛ
poſt ſcdm.In prio hō neq3 p ſe neq3 per
aliū pt itelligere:vñ ꝛ cōiter peccare nō
pōt:q̄uis aliq̄ñ etiam ante primū ſeptē-
niū aliq̄ peccēt mortaliter.eo q̄ accelera
tur in eis vſus rōnis.Uñ ꝛ puer de quo
narrat Greg.in dialogo.q̄ fuit dānatus
nō erat annorum ſeptē.Et dicit.s.Tho.
q̄ cū ſpōſalia poſſint ɔ̄hi in ſeptēnio:nō D
eſt mix ſi ante poſſit q̄s peccare mortali
ter.q2 minus iudiciū requirit ad peccan
dū mortaliter q̄ ad cōtrahēdum ſponſa
lia q2 ad primū ſufficit iudicare de pſenti:
ꝛ ad ſecundum oportet iudicare de futu
ro quod quis ſpondet.In ſcdo aūt ſtatu
homo iā poteſt intelligere:ab alio:nō tñ
p ſeipſum ſolū inueniēdo ſapientiā.Iō
tūc pueri mittunt ad ſcholas ꝛ poſſunt
peccare mortalr̄.In tertio vero hō h3 p
fectū vſum rationis:intelligēdo ab alio
ꝛ p ſeipm inquirēdo veritatē.Hec oīa ex
ſctō Tho.[Aſcendentib9 parentib9 eius
hieroſolymā ſm conſuetudinē diei feſti]
Iſta patēt ex dictis.[Conſummatiſq3 die
bus]Diebus inq̄3 ſeptem quibus ſolen-
nitas durabat q̄uis nō oēs eſſent equa-
liter ſolēnes.S3 gl.dicit qd durabat die
bus octo:ɔputans illā diē a cuius veſpis
incipiebat ſolēnitas[Cū redirēt remāſit
puer Ieſus in hierl'm]nō a caſu vel obli- E
uione:ſ3 ſtudioſe:vt a pueritia oſtēderet
zelum ſuum circa ſpūalia[ꝛ non cogno-
uerūt parētes ei9]Beda.S3 quereret ali
q̄s quō dei fili9 tāta parētū cura nutrit9:
potuerit obliuiſcēdo relinq̄?Rñdēdū ē.
q2 filijs iſrael moris fuit vt tpib9 feſtis:vl'
hieroſolymā cōfluētes vel ad ppria re-
deūtes:ſeorſum viri ꝛ ſeorſum femine in-
cederēt.infanteſq3 vel pueri cum quoli-
bet parēte indifferēter ire potuerūt.iō q̄3
Mariā vel Ioſeph viciſſim putaſſe pue
rū Ieſum:que ſecū nō cernebāt cum alte
ro parēte reuerſum.Hec ille.Uñ ſequit.
Exiſtimātes aūt illū eſſe in comitatu mu
lierū q̄ ad Ioſeph:vel virox quo ad Ma
riā[venerūt iter diei ꝛ reqrebāt eū inter
cognatos ꝛ notos]videntes q̄ ſecū non
erat.¶ Moralr̄ inſtruimur qd xp̄3 ppt
quatuor pdim9 ſepe.Prio ppter ineptā F
letitiā ꝛ mūdanā pſperitatē.Nam vgo
fugiēdo in egyptū illū nō pdidit:ſ3 eūdo
ad ſolēne feſtū.¶ Scdo ppt diſtractio-
nē ꝛ pturbationem:q2 vgo illū amiſit in
turba recedendo a hierl'm q̄ interpretat
viſio pacis.Tertio ppter vanam fiduciā

in ſapiētia:in fortitudine:in conſtantia:
in diuitijs:⁊ hmōi.q̄ꝛ beata virgo ꝑdidit
cū cōſidēs ꝙ eſſet cū Joſeph.Quarto ꝑ
G ꝓpter ignorātiā eorū que dei ſunt:q̄ꝛ dicit
ꝙ non cognouerunt parētes eiꝰ.¶ Quā-
tū ad ſcōm ſciendū eſt lr̄aliter ꝙ nemo
ſine dolore perdit quod cū amore poſſi-
det:vt dicit Greg.Iſti ergo valde dolue
runt de amiſſo Jeſu.Unde ſequitur.Et
non inuenientes regreſſi ſunt in hierl̄m
[feſtināter]requirētes eum.]Et factū eſt
poſt triduū inuenerunt illū]q̄ꝛ dicit gl.ꝙ
vna die egreſſi ſunt a hierl̄m ſcḋa vero
queſierūt eū inter cognatos ⁊ notos.ter-
tia ḋo regreſſi ſunt in hierl̄m ⁊ inuene-
rūt.qḋ nō eſt ſic intelligēdum quaſi ipſa
tertia die inuenerint:ſed quarta quia di-
cit textus qḋ poſt triduū inuenerūt illū
[in tēplo]nō in theatro vel in foro vel in
ludo ſicut ſolēt pueri inueniri:ſed in lo-
co orationi ⁊ doctrine deputato[ſedētē
in medio doctorū]vt meliꝰ oēs poſſet au
dire ⁊ interrogare.De qua materia loq̄-
rētur:⁊ quare ſic conueniſſent doctores
in tēplū ad cōferēdū non eſt certū.Pro-
H babile tn̄ eſt qḋ dicit.s.Uincentiꝰ.ſ.ꝙ lo
quebanť de tꝑe aduētus Meſſie an eſſet
cōpletū[vt tūc erat opinio cōis vel non.
⁊ forte de hoc fiebat diſputatio[audien-
tē illos]q̄ꝛ decet puerū q̄uis eruditū vt
dicit Orig.potius audire magiſtros q̄
velle docere.[⁊ interrogātē]Interroga-
bat autē vt idē Orig.ait:nō vt aliqd di-
ſceret:ſꝫ vt erudiret.Ex vno quippe do-
ctrine fonte manat ⁊ interrogare ſapien
ter ⁊ rn̄dere.Hec ille.Eſt aūt notādū ꝙ
s.Tho.iij.q.xij.arti.iij.tenet ꝙ xp̄s nihil
ab hoie didicit:q̄ꝛ ipſe eſt caput oīm ho-
minū nō ſolū in gr̄a ſed etiā in veritate ⁊
doctrina:iuxta illud Joā.xvj.in hoc na-
tus ſum ⁊ ad hoc veni in mūdū vt teſti-
moniū ꝑhibeā ỽitati.In quolibet autē
gn̄e motꝰ:ꝑmū mouens nō moueť illo
motu.Fuit aūt q̄tū ad ſciētiā acquiſitam
doctꝰ a deo q̄ ſic docet ꝑ res factas a ſe
I ſicut hō ꝑ voces.Sed cō.Nā cū xp̄s a ꝑn
cipio neſciuerit oia ſm ſcientiā experi
mētalē:ipſe ſicut ⁊ quilibet audiēdo ſer-
monē ſignificatiuū poterat dicere ꝙ ne-
ſciebat.Sol.Non accōmodauit auditū
doctrine ſermonibꝰ niſi eo tꝑe quo iam
poterat talia experimentaliter didiciſſe:
q̄ꝛ oportuna etas requiriť ad hoc vt hō
accipiat ſcientiā ſicut per inuentionē ita
⁊ ꝑ diſciplinā.Ipſe aūt nihil fecit qḋ nō K
cōgrueret etati.Hec ex illo.Uide de his
infra feria.iij.poſt dn̄icam.iiij.in quadra
geſima[Stupebant autē oēs qui eum au
diebant ſuper prudētia ⁊ reſponſis eiꝰ].
Grecus.Querit rationabiliter:audit pru
denter:reſpondetq̄ꝫ prudentius:qḋ ſtu-
porem faciebat.Hec ille.[Et videntes
admirati ſunt.Ex his elicitur ꝙ domi-
nus licet in ſua pueritia non fecerit mira
cula tn̄ mirabilis habebatur.Beda.Di
uinā linguā ſapientia ꝓdebat:ſed infir-
mitatē etas pretēdebat humanā.Hec il-
le.Sed quō potuit admirari virgo que
ſciebat eū eſſe deū?Reſpōdeo ꝙ licet ſci-
ret eū ſcire oia ꝑ fidē ⁊ ſapientiſſimū eſſe
tn̄ hoc non viderat ꝑ experientiā an̄.Jō
autē iſta fuerūt ei magna ⁊ aliquo modo
incognita ⁊ ꝯn̄r cauſa admirationis ra- L
tione magnitudinis ⁊ rōne ignorantie.
¶ Moraliter Jeſus ab anima perditus
recuperatur per quatuor contraria his
quibus perdiť.Primo eīm inuenitur per
mundani gaudij excluſionē:q̄ꝛ virgo do-
lēs queſiuit eū.Scḋo per cordis pacifica
tionē:q̄ꝛ reuerſa eſt in hieruſalē vt eū in
ueniret.Tertio per deuotam orationem
⁊ audiētiam verbi dei:q̄ꝛ inuenit eum in
templo id eſt in loco orationis et doctri
ne.Quarto per cōpletam ſatiſfactionē ⁊
ſpiritualiū cōtemplationem q̄ꝛ inuenit
eum poſt triduum in medio doctorū.Hi
eīm tres dies ſunt cōtritio cordis:ꝯfeſſio
oris:ſatiſfactio oꝑis.⁊ ſine his tribꝰ in
actu vel ꝓpoſito nō inuenitur xp̄s.No-
tādū eſt etiam:xp̄s tanq̄ꝫ media perſona
in diuinis ⁊ tanq̄ꝫ mediator dei ⁊ homi-
nū q̄tum ſemper dilexerit mediū in quo
conſiſtit virtus:quā extrema excellentia
corrumpunt:Nā cōceptus eſt in medio
dierum ⁊ noctiū.id eſt equinoctio:q̄ꝛ mē
ſe.vj.a conceptiōe Joānis q̄ fuit in equi-
noctio autumnali.Et natꝰ in medio no M
ctis Sap.xviij.dū mediū ſilētiū tenerent
oia.Et poſitꝰ ſm aliquos in diuerſorio:
qḋ eſt platea in medio domorū:vel ſi fuit
natꝰ in crypta ibi fuit reclinatꝰ in medio
duorū aialium:vt poſſet dici illud Eſa.j.
Cognouit

Cognouit bos poſſeſſorē ſuū:et aſinus
⁊c.Et in medio doctorū inuētus:⁊ cruci
fixus in medio latronū:in medio terre.
i.i quarto climate.iuxta illud Pſ.Ope-
A ratus eſt ſalutē in medio terre.ſ.noſtre
habitabilis.Et poſt reſurrectionē ſtetit
in medio diſcipulorū Jo.xx.Et poſt aſcē
ſionē apparuit Joāni in medio cande-
labrorū aureorū.Apo.j.¶ Quātū ad ter-
tiū literaliter ſciēdū eſt ꝙ btā virgo in-
terrogauit xp̄m nō aūt Joſeph:q̄ꝛ nō.eſt
auſus:cū firmiter crederet eū eſſe deū:
btā aūt virgo auſa eſt:ꝓpter excellētiſſi
mū amorē ad filiū.Excellēs ei amor do-
minū neſcit.De hoc ait Grecꝰ.Mirāda
dei genitrix maria maternis affecta vi-
ſceribus quaſi cū lamētis inquiſitionē
doloroſā oſtēdit:⁊ oia ſicut mr̄ ⁊ fiducialr
⁊ hūilr ⁊ affectuoſe exꝑmit.Hec ille.Un̄
dr̄.[Et dixit mr̄ eius ad illū] Joſeph eīm
nūq̄ꝫ legiť eū allocutꝰ ſꝫ mr̄:q̄ hoc erat
maioris fiducie.ſm Gorram:Primo q̄ꝛ
erat vera mr̄.⁊ ſcḋo q̄ꝛ erat maioris cha
ritatis q̄ foras mittit timorē.j.Jo.iiij.c.
[Fili qd].i.ꝓpter qd[feciſti nobis ſic:]
B quaſi diceret intuliſti nobis maximū do
lorē.Un̄ ſubdiť[Ecce pater tuꝰ]Appel-
lat autē Joſeph p̄rem ſm Orig.Uel q̄ꝛ
ita erat in opinione vulgi.vel q̄ꝛ educa
uit puerū [Et ego]Ecce qualiter virgo
honorat cōiugē eū ſibi ꝓponēdo[dolen
tes q̄rebamꝰ te]nō q̄ꝛ crederēt poſſe per
di puerū:quē deū credebāt:vt dicit Ori.
ſꝫ q̄ꝛ timebāt vt idē ait:ne aſcēdiſſet ce-
lū q̄ſi poſtmodū voluiſſet deſcēſurꝰ.Uel
ſm Glo.timebāt ne ſicut herodes voluit
⁊ non potuit occidere:⁊ ita alij occidiſ-
ſent.[Et ait ad illos.Quid eſt ꝙ me que
rebatis:]ſcꝫ iter cōſanguineos.q.d.Ma
gis ſum querēdus in occupatione circa
ſpūalia.Un̄ ſubditur.[Neſciebatis:q̄ꝛ i
his q̄ patris mei ſunt opꝫ me eſſe:]Et i
hoc ſm Cirillū voluit ſe aſſerere verum
dei p̄ris filiū:quē p̄us ſua matre ⁊ ſuo
putatiuo p̄re diligebat.[Et ipſi non in
C tellexerunt verbū qḋ locutꝰ eſt ad illos.]
Et hec ſm Bedā q̄ꝛ de ſua diuinitate lo
quebať.Uel ſm Orig.q̄ꝛ neſciebāt ſi per
ea que p̄ris ſui ſunt vellet intelligere tē
plū vel aliquid altiꝰ tēplo.i.aīas iuſtas
q̄ ſunt poſſeſſio dei:⁊ in quarū medio eſt
deꝰ.Uel forte pōt dici ꝙ ipſi intellexerūt
quidē ꝙ de ſuo celeſti patre loquebať:
ſed tn̄ quid per illa ỽba vellet innuere
nō intellexerūt.Et ſic non intellexerūt
hec verba quātum ad finem gratia cu-
ius ea puer Jeſus eſt locutus.Et forte D
hoc voluit dicere.Orig.Uolebat eīm in-
nuere ſm Gorrā qḋ ad ipſum pertine-
bat tēpli ⁊ ſpiritualiū gubernatio ſicut
ad patrē.et hoc rōne diuinitatis ſue.Et
forte etiā ſic intellexit Beda:q̄uis etiā
poſſit dici ꝙ Beda exiſtimauit eos nō i-
tellexiſſe ꝙ de ſua diuinitate.i.patre di-
uino loqueretur:q̄ꝛ licet crederent eū fi-
liū dei tamen non cōſueuerat adhuc de
ſua diuinitate loqui.Et hoc magis cre-
do eū ſenſiſſe.Igitur illa verba nō intel
lexerunt in ſe iuxta Bedā:q̄ꝛ non bn̄ ac-
ceperūt illud.nō me pater.vel nō intel-
lexerūt ea q̄tū ad eorum finē iuxta Ori-
genē.[Et deſcēdit cū eis]ad eorū cōſola
tionē[⁊ venit nazareth ⁊ erat ſubditꝰ il
lis:]ad noſtre ſuperbie cōfuſionē.[Ma-
ria autē cōſeruabat oia verba hec]que
intellexerat:⁊ que nōdū intellexerat.vt
ait Beda[ꝯferens in corde ſuo]vt intel- E
ligeret nō intellecta ⁊ letaretur in intel
lectis ſꝫ illud.Letatꝰ ſum in his que di
cta ſunt mihi.Nā vt ait Beda fuit diſci
pula chriſti cuiꝰ ỽba nō vt pueri:ſed vt
dei ruminabat.¶ Ad itellectū aūt eorū
q̄ ſequūtur opꝫ videre de gr̄a ⁊ ſapiētia
chriſti.Quantū ad primū ſciendū ex do-
ctrina ſancti Tho.iij.par.q.vij.⁊.viij.ꝙ
in xp̄o fuit triplex gratia ſcꝫ gratia vnio
nis:que eſt ipſū vniri humane nature
ad pſonā diuinā:⁊ gratia habitualis
i.gratum faciens:⁊ gratia capitis id eſt
ſm quem eſt eccleſie caput:ſed iſte due
ſunt eſſentialiter eadem.Prima gratia
eſt infinita ſicut ⁊ illa pſona.Scḋa vero
eſt quidē finitum quoddā ens:ſed tn̄ eſt il-
lud ens infinitū ſm rōnē gr̄e:q̄ꝛ ſcꝫ non
limitať in rōne gr̄e:ſed hꝫ oē qḋ pōt ad
gr̄am ꝑtinere.Et eīm nulla alia gr̄a ꝑa
ri hoīs pōt equari:lꝫ ſit finitū ens:q̄ꝛ nō
ſunt vniꝰ rōnis:cū vna ad aliā cōpareť F
ſicut ꝑticularis virtus ad vniuerſalē.ſi
cut et nec virtꝰ ignis creſcēdo pōt equa-
re virtutē ſolis.Iſta aūt gr̄a augeri non
potuit qḋ ſic p̄ꝫ.Nā aliqua eſt forma q̄

augeri non pōt ex parte ſua qñ.ſ.nō eſt
apta perfectius inueniri in aliquo: ſicut
calor ignis non pōt eſſe maior. Eſt eñ in
oibus formis aliq̄s terminꝰ pximus vltra
quē nō poſſunt inueniri. Aliqua vo eſt
G q̄ augeri nō pōt ex pte ſubiecti: qꝛ ſcꝫ na
tura ſubiecti non patiř maius augmētū:
ſicut calor ſummꝰ quē aeris natura patiř
augeri nō pt iſto mō. Iſta ğ gr̄a neutro
mō potuit augeri. Nō pmo mō: qꝛ termi
nus formarū ſumiř a fine ad quē ordina
tur. Ordinabať aūt iſta gr̄a ad vnionē ad
deū: q̄ vnio ibi tāta fuit q̄ nō potuit eſſe
aut inueniri maior: qꝛ fuit in perſona. Si
militer nec ſcdo: qꝛ illō ſubiectū ſemp
fuit in termino: qꝛ xp̄s ſemp fuit glorio
ſus. Hec oia ex.s.Tho. Quātū ad ſcdm
ſciendū eſt q̄ ex doctrina eiuſdē.iij.part.
q.ix.x.x.x.xi.x.xij. q̄ in chriſto fuit qua
druplex ſcientia. Prima fuit diuina ſm
quam ſcit oia que fuerunt: ſunt x erunt:
x eſſe poſſunt quacūq̄ virtute. Alia fuit
ſcientia btā: qua in q̄ntū homo glorioſus:
videt in vbo oia que fuerunt: ſunt: x erūt:
qꝛ oia iſta ad ip̄m ptinēt: cū ſit oim dñs:
x cōſequēter ad beatitudinē eiꝰ pertinet
H q̄ illa cognoſcat. Nō tñ nouit oia q̄ eſſe
poſſunt quacūq̄ virtute.ſ. creature x dei
qꝛ ſeq̄ret q̄ in quantum hō cōprehen
deret totū q̄ deꝰ pōt facere: x cōſequēter
totā potētiā dei: x cōſequenter deū. Co
gnoſcit tñ oia q̄ eſſe poſſunt virtute crea
ture quam cōprehendit. Et qꝛ in potētia
creature ſunt infinita: ſm hanc ſciētiam
ſcit infinita. Tertia eſt ſcientia indita vel
infuſa qua cognoſcit eo mō quo angeli
boni x mali x aie ſeparate p ſpecies in
fuſas a deo: x nō acceptas x ſenſu. Aſſū
pſit eñ animā perfectā: x cōſequēter in
tellectꝰ eiꝰ nō fuit pꝛiuatꝰ eo ad qō erat
in potētia. Per iſtā cognouit oia q̄ natu
raliter ſcire poſſumꝰ: x oia q̄ per potētiā
obediētie ſcimus: vt oia myſteria gratie
que reuelanř hoibꝰ: x etiā ipſas ſubſtan
tias ſeparatas: eo mō quo aia ſeparata
x etiā oia ſingularia. Qꝛ eñ illa aia erat
I perfecta fuit actuata eis eius potētiali
tas tā naturalis q̄ obedientie. Sed intel
lige hoc dictū.s.Tho. de potētia obediē
tie in ordine ad potētiā dei ordinatam:
non ad abſolutā: qꝛ deus poſſet etiā mō

ſpecies creare x earū ſimiles intellectui
xp̄i imprimere. Quarta fuit ſciētia expe
rimētalis ſeu acquiſita: p hoc q̄ intelle
ctꝰ eiꝰ agēs abſtrahebat a ſenſibilibus K
ſpecies intelligibiles. Nō eñ debuit tam
nobilis potētia eſſe otioſa. Sm iſtā ſciuit
oia ſcibilia lumine naturali intellectus
agētis.i. oia ſēſibilia: q̄uis nō oia ſit ex
pertus: qꝛ propter excellentiam ingenij
ex paucis expertis cognouit alia. Dicit er
go btūs Luc. [Et ieſus pficiebat etate]
x in hoc non eſt dubiū quo ad aſſumptā
naturā [x ſapientia x gr̄a] hoc quidā vt
Grego. nazan. x Theo. exponūt quo ad
ipſam apparētiam x manifeſtationē ſa
pientie x gr̄e x nō quo ad verū augmētū
ipſorū habituū. Que expoſitio vera eſt
quo ad primū: qꝛ xp̄s in oī etate opera
batur congruentia tempori: ſed tamen
quantū ad ſcdm eſt etiā vera de gratia
que ſm habitū non potuit augeri: non
autē de ſapientia: qꝛ ſm ſcientiā acquiſi
tā vere x realiter pfecit vt ptꝫ ex dictis.
Dicendū eſt ergo q̄ proficiebat ſcientia L
experimentali x gr̄a nō quo ad ipſum ha
bitū. ſꝫ quo ad ipſos effectus gratie: vt
dicit.s.Tho. vbi.ſ. qꝛ ſcꝫ continue exerce
bat opera virtuoſa in quibꝰ merebatur.
De hoc.ſ. xp̄i merito vide.s.Tho.iij.par.
q.xix.q.xxij.q.xxxiiij.q.xlvi.x.q.xlviij. et
iij.diſt.xviij. x de veri.q.xxvi. Ibi eñ te
net q̄ xp̄s merebatur quolibet actu: x q̄
meruit ſibi gloriā corporis ſcꝫ immorta
litatē x impaſſibilitatē x hmōi: x ea q̄
pertinent ad excellentiā eius exteriorem
ſicut eſt aſcenſio: non autē gloriā anime
nec ſcientiam nec gr̄am nec deitatē nec
virtutes. Bonā tñ exponiř q̄ pficiebat
in alijs: ſicut conſueuit dici q̄ talis magr̄
multū pficit: qꝛ.ſ. pficiunt diſcipuli eius
[corā deo x hoibꝰ.] i. in his q̄ ſunt dei et
hoim. Uel coram deo x hoibꝰ.i. apparē
ter quo ad hoies: x vere q̄ ad deū. Hoi
bus eñ nō conſtat euidēter aliquis hoīs
pfectū ꝫ eis p exteriora appareat. Sed
cōtra predicta arguiř p Ric. de ly. qꝛ duo
habitꝰ eiuſdē rōnis nō poſſunt ſimul eē M
in eodē ſubiecto vt oēs affirmāt ſed ſcie
tia indita x acquiſita ſunt eiuſdē rōnis:
ſicut x oculꝰ productus a natura x mira
culoſe datꝰ: iō xp̄s inquit nō habuit ex

perimentalē ſcientiam. Iſta difficultas
plixum exigit ſermonē. qꝛ de hoc certāt
Pau. bur. x replicator cōtra euꝫ ſꝫ q ſub
tiliter vult vigere veritatē videat.c.iij.
ſ.di.xiiij. Quātū ad rōnē tñ Nico. de ly.
A dico. Primo q̄ aliq̄ habitꝰ nō ſunt vniꝰ
rōnis: lꝫ ſint de eodē obiecto materiali
ter. Naꝫ tam naturalis q̄ aſtrologꝰ de
monſtrat eandē pcluſioneꝫ.ſ. q̄ terra eſt
ſpherica: x pſtat q̄ ille ſcie nō ſunt eiuſ
deꝫ rōnis eo q̄ ſunt p diuerſa pncipia.
Unitas eñ ſcientie ſumiř ex vnitate ob
iecti: diuerſitas vero ex diuerſitate pnci
pioꝝ: vt ptꝫ.j. poſterioꝝ. Dico ſcdo qō
ſm aliquos ita eſt in pꝛopoſito ſic q̄ ſcien
tia indita x acq̄ſita ſūt p diuerſa media.
i. p ſpēs infuſas x acq̄ſitas q̄ lꝫ ſint aliqñ
eiuſdem rōnis.i. qñ repſentāt idē eodeꝫ
mō. vt ſpēs geometricales q̄s habuit
Salomon diuinitꝰ vel ſaltē Adam x q̄s
nos habemus: vt ptꝫ.j.q.xciiij.ar.iij.ad
pmū: tñ aliqñ differunt rōne x ſpecie: vt
in xp̄o x quolibet aia ſeparata: vt pꝫ.iij
q.ix.ar.iij. Dico tertio q̄ q̄cq̄d ſit d hoc:
tñ iſte ſciētie i xp̄o.ſ. ſcia indita x acq̄ſita
B nō fuerunt de eodē formali x adeq̄to ob
iecto vt ptꝫ vbi.ſ. imo nec de eodeꝫ par
tiali eodē mō. qꝛ aliter repſentant: vna
ſcꝫ naturā cōmuneꝫ tñ: reliqua vo.i. in
fuſa etiā indiuidua. Nec eſt ſimile de ocu
lo: qꝛ a quocūq̄ pducař habet idē obie
ctū adequatū x formale: nō aūt habitꝰ. x
ex eiſdē principijs viſus fertur in rē vi
ſam nō autē illi habitꝰ. qꝛ differūt ſpēs
infuſe ab acq̄ſitis i repſentādo: cū rep
ſentant naturā vniuerſalē non pciſe: vt
acq̄ſite: ſed cū indiuiduis x accidētibus
vt dictū eſt. Si tñ inter ſpēs iſtas nō eēt
differētia niſi p eſſe acq̄ſitas a rebꝰ x do
tas a deo: vt iſte credidit nos credere. eſ
ſent eiuſdē rōnis ſicut x oculꝰ datꝰ a na
tura x a deo. ¶ Moraľr in toto iſto euā
C gelio mr̄ iſtruit mr̄es q̄uo ſe habeāt ad
filios qꝛ dñt ad eos hr̄e diſcretū amorē:
eos a pueritia aſſuefaciēdo ſpūalibꝰ x ti
morē ne cadāt in manꝰ archelai vel alte
rius inimici id eſt diaboli. x correctionē
maternā q̄ eſt cū amore x diſcretiōe iter
rogādo potiꝰ q̄ cōminādo. maxie qñ ſūt
māſueti. Scdo filiꝰ inſtruit filios vt ad
patrē celeſtē ſe habeāt reuerēter cū ppo

nēdo alijs. Ad pr̄es vo ſpūales vt ſunt
doctores: ita ſe habeāt quaſi audiētes x
interrogātes x rñdētes: nō vt arguētes:
neq̄ qō frequēter accidit: vt beneficium
nō recognoſcentes. Ad patrē vo x ma
trem carnalē ſe habeāt obediēter. Erat D
enim xp̄s ſubditus illis.

☞ In octaua Epiphanie.

☞ Textus euan. Mat. cap.iij.

VEnit Ieſus a galilea i
iordanē ad Ioānē vt
baptizareř ab eo. Ioan
nes aūt prohibebat eū
dicēs. Ego a te debeo
baptizari x tu venis ad me. Rñdēs
aūt Ieſus dixit ei. Sine mō: ſic eñ
decet nos īplere oēm iuſtitiā. Tūc
dimiſit eū. Baptizatus aūt ieſus.
cōfeſtim aſcēdit de aqua. Et ecce
aperti ſunt ei celi: x vidit ſpiritum
dei deſcendentē ſicut columbam x
venientē ſup ſe. Et ecce vox de ce E
lis dicēs. Hic eſt filius meus dile
cius in quo mihi complacui.

VEnit ieſus a galilea in iorda
nem x c.] Mat.iij. In preſen
ti euan. tangunř tria puncta
que ſunt Recuſatio: Repro
batio: Poteſtatio. Quātum
ad primū literaliter ſciendū eſt: q̄ Joan
nes ex humilitate baptizare xp̄m recuſa
bat. Porro de iſto Joannis baptiſmate
multa ſcripſimus ſuper euāgelio in ſab
bato ante quartā dominicaꝫ aduentus.
Nunc etiam ſciēdū ex doctrina.s.Tho.
iij.par.q.xxxviij. q̄ chriſtus debuit ba
ptizari. Primo ſm Amb. x Chry. x alios
ſanctos vt ſanctificaret aquas. Scdo vt
dicit Chry. q̄ ſuſceperat naturā peccatri
cem x ſimilitudinē carnis peccati: iō vo
luit explere que tali nature cōgruebant
in alijs. x ſi nō in ſe. Tertio ſm Augu. vt
faceret q̄ pcipere valebat. Sunt autem
alie cauſe preter iſtas ſm Chryſ. ſcꝫ vt te
ſtimonium acciperet a Joanne x vt eius F
predicationē cōfirmaret x vt oſtenderet te
ſtimoniū eius fuiſſe verū quo dixerat ve
niet fortior me x c. quod factum eſt in ce
li apertione. Et preter has ponit ad

huc alias Damaſcenus: vt .ſ. trinitatis
myſteriū reuelet̄ in voce ⁊ colūba ⁊ aſ-
ſumpta humanitate: ⁊ vt ſit typus et ſub
ſcriptio nobis ad baptizandū .i. vt nos
exēplo eius baptiſmū ſuſcipiam9. Non
G autē debuit baptizari baptiſmō ſpūali:
q2 talis ipſe eſt p̄mū mouēs ⁊ ſanctificās
idō nō debuit moueri ab alio. Sed bapti
zari debuit baptiſmo Joānis cū ipſe ſuo
ꝓprio baptizaret. Primo q2 ipſi nō com
petebat baptiſm9 i ſpū. Scdo ſm̄ Bed.
et magr̄m hiſt. vt approbaret baptiſmū
Joā. iii. ſm̄ Grego. nazā. vt ſanctificaret
aquas: ⁊ ꝓpter alia ſupradicta. Eſt autē
ſciendum q ſm̄ Augu. ⁊ Chryſo. xp̄s qñ
baptizatus eſt cōpleuerat .xxx. annū ⁊ in
ceperat .xxi. ſ. tredecim dies habēs de il-
lo. Et ſm̄ iſtā opinionē xp̄s vixit .xxxii.
annis ⁊ dimidio .i. tantū plus quātū flu
xit a natali ad paſcha. Sʒ ſm̄ Magr̄m
hiſt. ⁊ alios quoꝝ opinio cōiter tenetur
tūc xp̄s īceperat .xxx. annū .xiii. dies ha-
bens de illo: ⁊ ſm̄ hoc vixit .xxxiii. annis
cū dimidio: q2 vt teſtat̄ idē Magiſter hi
ſto. eadē die anno reuoluto ꝯuertit aquā
in vinū: ⁊ ſequēti paſchate .xxxi. anni in-
carcerat9 eſt Joā. ⁊ in paſchate ſequēti
H xxxii. anni decollatus eſt ⁊ in tertio pa-
ſchate .xxxiii. anni crucifix9 eſt dñs. Cōue
nienti ergo etate baptizatus eſt dñs ſm̄
s. Tho. vbi .ſ. Primo q2 baptizabat̄ qua
ſi ex tūc incepturus p̄dicare: ad quod re
quirit̄ etas pfecta q̄ eſt .xxx. annoꝝ. Nā
Joſeph dñm egypti ⁊ dauid regnū iſrl̄.
⁊ Ezechiel ꝓphetiā .xxx. anno. accepit.
Scdo q2 in tali etate poſſunt oīa peccata
cadere in hoīe: ⁊ ideo vſq tūc ſeruaue-
rat legē q̄ iā ſoluere volebat: ne dicerēt
iudei q ſoluebat legem quia eam imple
re nō poterat. Tertio vt oſtendat baptiſ
mū viros pfectos gñare. Nec tñ hi q̄b9
piculū imminet debent vſq ad illā etatē
differre baptiſmū. Et nota q Daniel ſa
piētia in pueritia eſt mōſtrata: q2 nō fuit
datus oīb9 i exēplū vt xp̄s extitit ergo
.xxx. annoꝝ. [Venit Jeſus a galilea in ior-
danē ad Joānem vt baptizaret̄ ab eo.]
Ubi ſciēdū ē q ſm̄ .s. Tho. vbi .ſ. xp̄s de-
I buit i iordane baptizari: q2 p illū filii iſrl̄
terrā promiſſionis intrauerūt: ſicut nos
regnū celoꝝ p baptiſmū intram9. Unde
⁊ helias rapiēdus in celū in curru igneo
ci9 aquas diuiſit vt hr̄ .iiii. Reg. ii. ſignī-
ficās q p aquā baptiſmi ⁊ ignē ſpūſſcti
ptʒ nobis aditus in celū. Nō aūt debuit
baptizari in mari rubro: q2 ſignificauit
K baptiſmū inquantū i eo remittunt̄ pctā
nō inquātū aperit ianuā qđ eſt principa
lis ei9 effect9: ſʒ iſto mō illum figurauit
trāſit9 iordanis. Et nota q vt dicit Au-
gu. in ſer. epipha. multa miranda facta
ſunt in hoc flumine. īrā aque eius abie-
runt retrorſum: ⁊ ſic mō pctā retrorſum
cōuerſa ſunt: ⁊ aque eius fuerūt diuiſe: ⁊
ſic mō in eo xp̄s fecit diuiſionem pctōꝝ.
[Joā. aūt ꝓhibebat eū] ſciens eū verum
deū ⁊ lauacro nō indigere: ſm̄ Nila. Sʒ
cōtra q2 ſi ſciebat eū verū deū tenebatur
cōcordare ei9 volūtati ⁊ nō ꝓhibere eū.
Ad hoc dicit̄ q Joānes neſciuit an xp̄s
requirēs baptizari: facere tentādo eius
humilitatē: an exprimēdo ſuā diffinitam
L volūtatē. Jdeo ꝓhibendo nō diſcorda-
bat a voluntate diuina: volendo ſeruare
humilitatē. Certū ſm̄ glo. ſpūs in momē
to eū docuit qđ prius neſciuit: idō hr̄ fecit
illū admittēdo [dicēs. Ego a te debeo ba
ptizari] q̄ ſuis eſſet ab originali mūdat9
rōne dicta in p̄dicto euāgelio. Uel vt di
cit magr̄ hiſto. Joā. loquit̄ in pſona hu-
mani generis. Uel ſm̄ gl. a te debeo ba-
ptizari .i. mūdari ab originali: qđ ſm̄ .s.
Tho. ſup Mat. intelligit̄ quātū ad infe-
ctionē nature nō pſone: cū iam eſſet ſan-
ctificatus [⁊ tu venis ad me] quaſi dice
ret ſm̄ Chry. ſup Mat. Eſt aliqua rō vt
tu me baptizes quaten9 iuſtus efficiar:
nō aut q ego te baptizem: q2 nec tu in-
diges: nec ego ſum dignus.
¶ Moralr̄: q̄ vult baptizari dʒ venire a
galilea .i. trāſmigratiōe vite pterite i ior-
danē .i. deſcēſum humilitatis. Qui eīm ad
baptiſmū fictus accedit nō cōſequit̄ grā
tiā dei: ⁊ ſi cōſequat̄ characterē. De hoc
vide .iii. q. lxix. ⁊ .iiii. di. iiii.
¶ Quātū ad ſcdm̄ lr̄alr̄ ſciēdū eſt: q xp̄s
nō acceptauit ſed repudiauit excuſatio-
M nē Joānis. vñ ſequit̄ [rñdēs autē Jeſus
dixit ei. Sine mō] .i. pmitte nūc .ſ. me ba
ptizari a te. Niere. Pulcre dixit mō: vt
oſtēderet xp̄m i aq̄ a Joāne. Joānē aūt a
xp̄o i ſpū baptizādū. hec ille. Et i hoc di-

cit Chry. ſup Mat. q oſtēdit̄ xp̄m poſtea
baptizaſſe Joānē etiā i aq̄. ⁊ hoc expſſe
ſcriptū legit̄ i q̄buſdā libris apocriphis
Cū eīm dr̄. ſine mō .ſ. in pñti ſubintelligi
tur. q. d. als .i. i poſterū ego ſignātē bapti
zari baptiſmo meo a me. [Sic eīm decet
nos] maiores qui exēplū ſumus alioꝝ
implere oēm iuſtitiā [.i. humilitatē ſuf
A ficiētē ⁊ pfectā ⁊ ſupabundantē ſm̄ Ra-
ba. Juſticiā eīm aliqñ ſumit̄ vt eſt ſpālis
virtus cardinalis. Aliqñ ſumit̄ p omni
virtute ⁊ ſic humilitas eſt iuſtitia cuius
ſunt tres gradus ſm̄ .s. Tho. vbi ſupra
⁊ Hugo cardi. Prim9 eſt ſubiicere ſe ma
iori: ⁊ nō p̄ferre equali qđ eſt humilita-
tis ſufficiētis. Scd̄s eſt ſubiicere ſe eq̄li
⁊ nō p̄ferre minori: qđ eſt humilitatis p
fecte. Terti9 eſt ſubiicere ſe minori: qđ
eſt ſupabūdātis. Et hec fuit i xp̄o reſpe-
ctu Joā. Uel ſic .i. cū humilitate ⁊ ſupne
decet nos iplere oēm iuſtitiā ⁊ oēm ve-
ritatē ⁊ omne p̄ceptū dei: acſi dicat̄ q hu
militas in oīb9 decet. Uel ſm̄ Chry. ſic
.i. prius faciēdo ⁊ poſtea docendo: decet
nos implere ⁊c. Uel ſic .i. dādo bonū exē
B plū. decet nos implere oēm iuſtitiā .i. in
ducere ad implendū omne preceptū: ſm̄
glo. Uel ſm̄ Bedā implere oēm iuſtitiā.
.i. inducere ad baptiſmū in quo dat̄ ple-
na iuſtitia. [Tunc dimiſit illū] .i. pmiſit
eū vt a ſe baptizaret̄. ¶ Moraliter iſtrui
mur q vere hūilis cuiuſmodi erat Joan
nes eſt etiā obediēs. Pertinaciter eīm re-
ſiſtere nō humilitatis ſed ſupbie indiciū
eſt: qđ etiā experimentū ꝓbat q2 cōiter
q̄ cōtra obedientiā dignitates fugiūt et
cōtra obedientiā ⁊ cōtra virtutem eaſdē
requirunt vel ſuā humiliationē ferunt
impatienter. ſicut filii iſrael recuſantes
arma ſumere p terra ꝓmiſſionis ad im
periū dñi eandē ſine eius licentia arma-
ti voluerūt intrare: vt ptʒ Nume. xiiii. et
Deut. i. ca. ¶ Quantū ad tertiū ſciendū
eſt literaliter q baptizato xp̄o debuerūt
aperiri celi iuxta doctrinā .s. Tho. iii. p.
q. xxxix. q2 xp̄s baptizabat̄ ad dandā effi
caciā baptiſmo noſtro: ideo debuerunt
tunc oſtendi ea q̄ ad baptiſmi noſtri effi-
C caciā ptinēt: que ſunt celeſtis virtus: et
fides eccl̄ie cū fide baptizari a q̄bus hʒ
efficaciā: ⁊ apertio celeſtis ianue: que fit
p eius efficaciā. Apertū eſt ergo celū ad
ſignificādum q celeſtis virtus ſanctifi-
cat baptiſmū: ⁊ q p fidem intuemur cele
ſtia: ⁊ q celū virtute baptiſmi intramus.
Aperti ſunt autem xp̄o oranti ad ſignifi-
D cādū q oratio eſt nobis neceſſaria poſt
baptiſmū propter fomitē remanētē ⁊ ꝓ-
pter varia tentamenta. Uel ad ſignificā-
dū q nobis aperiunt̄ virtute orationis
xp̄i. Dicit ergo [Baptizatus aūt Jeſus:
cōfeſtim aſcendit de aqua] q2 alueus flu
minis habebat eminentes ripas. Cōfe-
ſtim in qua in ſignū q baptizatus ſi mo-
riat̄ ſtatim euolat: vel fit particeps vite
celeſtis ſm̄ Chry. (Et ecce aperti ſunt ei
celi nō ſm̄ corporalē aperturā: vt dicit
beatus Hiero. ſed ſm̄ ſpūales oculos.
Et ratiōnē aſſignat Chryſ. ſup Matt. q2
ſi fuiſſent celi corporaliter aperti nō di-
xiſſet euāgeliſta: aperti ſunt ei celi: q2 qđ
corporaliter aperit̄ oībus aperit̄. Aperti
ſunt ergo vt dicit .s. Tho. vbi ſupra ſcdm̄
viſionem vt innuit Mar. q̄ dicit q vidit
celos aptos. ⁊ hoc ſm̄ viſionē corporalē
ſm̄ gl. ⁊ Be. inquantum tātus fulgor cir-
E ca ipm̄ apparuit vt celū patuiſſe videre
tur vel ſm̄ imaginariā: vel ſcdm̄ intelle-
ctualē vt dicit: inquātū ſcʒ xp̄s vidit ce-
lū qđ humano gñi fuerat clauſum tunc
eſſe reſeratum. Nec obſtat ſi dicatur q
ſm̄ hoc celum nō fuiſſet apertum xp̄o ſʒ
humano generi. Ad hoc eīm dicit Chryſ.
vbi ſupra. ⁊ .s. Tho. ſup Matth. q id qđ
merito alicui9 fit dicitur ei fieri ſicut rex
alicui p alio ſupplicāti dicit. Cōcedo ti-
bi hoc vel illud nō autē illi. Et ſic celum
apertū fuit xp̄o: q2 merito eius fuit aper
tū. Fuit autē apertū celuʒ p ſplēdorē ſiue
ſm̄ viſionē baptiſmo: i ſignū q p baptiſ-
mū ptʒ nobis auditus eius. Jn paſſione
vero p impedimenti amotionē: ⁊ per ꝓtiū
ſolutionē: ⁊ in reſurrectione: per glīe col-
lationem in qua chriſto collata eſt glo-
ria corporis conſequenter ius habendi
locū in celo ſm̄ corpus: ⁊ in aſcenſione
p effect9 oñſionē q2 tūc xp̄s quaſi nos in
F poſſeſſionē poſuit ⁊ in baptiſmo noſtro
p virtutis perfectionē. q2 .ſ. in eo dantur
nobis virtutes q̄b9 digni reddimur ad
ingreſſum. Uerūtñ vt probat .s. Tho. iii.
pte. q. xlix. art. i. in paſſione proprie aꝑtū

eſt nobis celum i qua abſoluti ſumus a
pena ⁊ culpa pcti nature qđ eſt pcťm pri-
mi parentis. Jmo etiã liberati ſunt a pec
catis ppriis q̃ p fidẽ: charitatem ⁊ ſacra
G cõicant paſſioni xpi. Hec ex illo. [Et vi-
dit ſpm̃ dei deſcendentẽ ſicut columbã]
Ubi aduertẽdũ eſt iuxta doctrinã ſcti
Tho. in. iij. part. q̃ cõuenientiſſime tunc
apparuit ſpũſſanctus. Nã ſm Chryſ. ea
q̃ tunc gerebanť erãt figura eox q̃ i nr̃o
baptiſmo erãt gerenda in quo ſpũſſctũs
inuiſibiliter deſcẽdit. in illa autẽ colũba
apparuit ſpũſſctũs. Nõ eo modo quo fi
lius dei in hoie aſſumpto: qz ſicut filius
dei dr̃ hõ: ita ſpũſſctũs diceretť colũba ra
tione vnionis pſonalis. Nec viſiõ eĩ ima-
ginaria: qz nunq̃ vllus dubitauit [vt di-
cit] quin oculis viſa ſit. Neq̃ ſicut xp̃s in
petra ſe ſignificãre. qz iſta colũba tũc re-
pente extitit poſtea repẽte ceſſauit: ſicut
flamma rubi. Apparuit ergo vt dicit ſpi-
ritusſctũs i colũba: nõ rõne vnionis ad il
lã ſz rõne ſignificatiõis. qz. ſ. illa colum-
ba ſignificabat ſpm̃ ſctm̃ vel rõne ſpũa-
lis grẽ q̃ a deo p modũ deſcẽſus deriuať
H iuxta illud. Omne datũ optimũ ⁊ omne
donũ pfectũ deſurſum eſt deſcẽdẽs a pa-
tre luminũ. Jac. j. Apparuit autẽ ſm. s.
Tho. vbi. s̃. in colũba ⁊ nõ in igne pp̃ter
multa. Primo quidem pp̃ter diſpoſitionẽ
q̃ requiritur in baptizã do: vt. ſ. q̃s nõ fi-
ctus accedat qz ſicut dr̃ Sap. j. Spũſſan
ct9 diſcipline effugiet fictum. Colũba eñi
eſt aial ſimplex: ſm illud Matt. x. eſtote
ſimplices ſicut colũbe. Scđo ad deſignã
dũ ſeptẽ dona ſpũſſcti q̃ colũba ſuis pro
prietatibus deſignat. Nã ſecus fluenta
habitat vt viſo accipitre ſe mergat. p qđ
ſignificať donũ ſapientie: p qđ ſcti ſecus
diuine ſcripture fluenta reſident: vt in-
curſus euadant diaboli. Jtẽ colũba me-
liora grana eligit: q̃ ptinet ad donũ ſciẽ-
tie qua ſcti ſciẽtia ſanas q̃bus paſcantur
eligũt. Jtem alienos pullos nutrit quod
ad donũ ꝯſiliũ ptinet quo ſcti eos q̃ fue-
rãt pulli alieni. i. imitatores diaboli do-
ctrina nutriunt ⁊ exẽplo. Jtẽ nõ lacerat
I noſtro qđ ptinet ad donũ intellect9: quo
ſcti bonas ſentẽtias lacerãdo nõ peruer
tunt hereticorũ more. Jtẽ felle caret qđ
ptinet ad donũ pietatis qđ ſcti ira irra-
tionali carẽt. Jtẽ in cauernis petre nidi-
ficat: qđ ptinet ad donũ fortitudinis: q̃
ſcti in plagis moris xpi q̃ eſt petra fir-
ma nidũ ponũt. i. ſuũ refugiũ ⁊ ſpem. Jtẽ
genuit hz p cantu: qđ ptinet ad donum
timoris quo ſancti delectanť in gemitu K
p pctis. Tertio propter effectũ ppriũ ba
ptiſmi q̃ ẽ remiſſio pctõx ⁊ recõciliatio
ad deũ. Eſt eñi aial mãſuetũ. Et iõ ſicut
Chry. dicit ſup Mat. i diluuio apparuit
hoc animal ramũ ferẽs oliue: ⁊ cõem or-
bis terrarũ tranq̃llitatẽ annuncians: ⁊
inde etiã apparuit in baptiſmo liberatio
nẽ nobis demõſtrãs. Quarto ad deſignã
dum omnem effectũ baptiſmi q̃ eſt con-
ſtitutio eccľiaſtice vnitatis. Eſt eñi aial
amicabile ⁊ gregale. Sup ap̃ľos aũt ap-
paruit in ſpẽ ignis propter duo. Primo
ad oſtendum feruorem q̃ corda eorum
erant cõmouenda ad hoc q̃ xp̃m vbiq̃
inter pſſuras p̃dicarẽt. Et ideo etiã i lin
guis igneis apparuit. Scđo qz ſicut di-
cit Chry. cũ oportebat delicus ignoſce-
re: qđ fit in baptiſmo mãſuetudo neceſ-
ſaria erat q̃ demonſtraťi colũba: ſed vbi
adepti ſumus grãm reſtat iudicij tp̃s: qđ
ſignificatur p ignẽ. Utrũ autẽ illa colũba
fuerit verũ aial vel nõ tenendũ eſt q̃ ſic:
qz ſic dicit. s. Tho. in ſumma: vt ptz. iij. L
parte vbi. s̃. ⁊ ſuper Joã vel. xx. Difficul
tates autẽ q̃ circa hoc ſunt in. s. Tho. ſi
de9 vitã dabit alibi diſſoluemus. Sequi
tur. [Et veniẽtẽ ſup ſe] Hiere. Sedit aũt
columba ſup caput ieſu: ne quis putaret
vocem patris ad Joãnem factã non ad
dominũ. Hec ille [Et ecce vox de celis di
cẽs Hic eſt filius me9 dilectus] Debuit
aũt iſta p̃ris vox audiri ſm. s. Tho. vbi
s̃. ⁊ ſm Auguſt. in ſer. de epi. eo q̃ nr̃ ba-
ptiſmus perficiť inuocata trinitate: ideo
i chriſti baptiſmate tota trinitas debuit
manifeſtari ſicut ⁊ factũ eſt. Hiero. My
ſterium trinitatis in baptiſmate demon
ſtratur Dñs baptizať: ſpũs deſcẽdit in
habitu colũbe, patris vox teſtimoniũ fi-
lio probibentis audiť. Hec ille dicit aũt
ſm Hila. doctrinã. hic fili9 dilectus: qz p- M
prius ⁊ ver9 eſt fili9 origine nõ adoptio
ne [Jn quo mihi ꝯplacui]. i. i quo ſine de
quo letor ⁊ gaudeo ſicut in naturali et
ſicut in adoptato ſm Augu. ſup Joãnẽ

Uel in quo mihi cõ. ſi referať ad huma-
nitatẽ ſm Remi. intelligiť in q̃ ſolo pcťm
nõ inuenit. Si aũt legať: in quo mihi cõ-
placui. ſm eandẽ ſubaudiendũ eſt: placi
tum meũ cõſtitui: vt p eum opus redẽ
A ptionis explerẽ. Eſt aũt ſciẽdũ ſm Aug.
de cõſen. euã. q̃ Luc. ⁊ Marcus habet
ſic [Tu es filius meus dilectus: in te cõ-
placui mihi] ⁊ ſic fit cõcordantia ſm eũ.
Nõ eñi dictũ eſt xp̃o: tu es fili9 meus vt
ipſe adiſceret qđ neſciret. ſed hoc ei pro
pter circumſtantes dictũ eſt. Et hũc ſen-
ſum expreſſit Mat. dicẽs. Hic eſt. Expo
niť aũt hoc tripľr. Primo de grã vniõis
vt dictũ eſt. q. ſ. in eo de9 placitum ſuum
de nr̃a redẽptione pfecit. Et ſcđo de grã
ſingularis perſone. q. d. Tanta eſt huius
mei dilecti filij grã q̃ in eo nunq̃ inueni
aliquid mihi diſplicẽs. i. pcťm mortale:
veniale: vel origine. Et tertio de grã ca-
pitis vt dicať complacui. i. beneplacitũ
meũ cõſtitui: ſm Glo. vt tu in quo nihil
eſt niſi bonum placeas pte ⁊ alij nõ p ſe
ſed in te tibi fide ⁊ charitate vniti pla-
B ceant. Hec illa. ¶ Allegorice ſignificať
q̃ hi q̃ ſuſcepturi erant baptiſmum xpi p
aquã baptiſmalem ſuſcepturi erant in ſe
ſpm̃ ſctm̃: ⁊ cõſequẽter oĩa ei9 dona ⁊ vir
tutes infuſas: dummodo orarent. i. men-
tem eleuarent in deũ p diſplicentiã pec-
catorum ſi forent adulti. ¶ Anagogice
vero ſignificať q̃ baptizatus ſi decedat
ſtatim aperto celo euolat ad illud ſicut
⁊ martyres: ⁊ q̃ dignam egerunt pniam.
¶ Moraliter inſtruitur baptizatus ſm
Chry. vt poſt baptiſmuz ſtatim aſcendat
ad virtutes. Et maxime orationi vacare
dz. Et tunc meretur doceri de celo per
internam inſpirationem.

Dñica. j. poſt octa. Epiphanie.
Textus euang. Jo. cap. ij.

Uptie facte ſunt in cana
galilee: ⁊ erat mr̃ ieſu ibi.
Uocatus eſt aũt Jeſus ⁊
diſcipuli ei9 ad nuptias.
Et deficiente vino: dixit mr̃ ei9 ad
C eũ. Uinũ nõ habẽt. Et dixit ei Je
ſus. Quid mihi ⁊ tibi eſt mulier?
Nõdũ venit hora mea. Dicit mr̃ ei9
miniſtris. Qđcũq̃ dixerit vobis fa
cite. Erant aũt ibi lapidee hydrie
ſex: poſite ſz purificationẽ iudeox
capiẽtes ſingule metretas binas
vel ternas. Dicit eis Jeſus Imple
te hydrias aque. Et impleuerũt eas D
vſq̃ a ſummũ. Et dixit eis Jeſus.
Haurite nũc: ⁊ ferte architriclino.
Et tulerũt. Ut autem guſtauit ar-
chitriclinus aquã vinũ factũ ⁊ nõ
ſciebat vñ eſſet: miniſtri autẽ ſcie-
bãt q̃ hauſerãt aquã: vocat ſpõſuz
architriclinus ⁊ dicit ei. Oĩs ho-
mo primũ bonũ vinũ ponit: ⁊ cum
inebriati fuerint: tũc id qđ deteri9
eſt. Tu aũt ſeruaſti vinũ bonũ vſq̃
adhuc. Hoc fecit initiũ ſignorum.
Jeſus in cana galilee: ⁊ manifeſta
uit gloriã ſuam. Et crediderunt in
eum diſcipuli eius.

Uptie facte ſunt in cana ga-
lilee. Jo. ij. Nuptie de q̃bus
in preſenti euang. ſit mentio E
ſm textũ euãgelij Joãnis di
cũtur facte tertia die. Quod
dupliciter intelligitur. Uno ſcilicet mo-
do vt dicanť ſicut dicit. s. Tho. facte ter-
tia die a teſtimonio q̃ Joannes perhi-
buerat xp̃o. Alio modo vt dicantur fa-
cte tertio die. i. eadem die tertio repetita.
Nam ſm Hiero. ⁊ Aug. ⁊ eccleſie ſentẽ
tiam ⁊ cõſuetudinẽ vt dicit. s. Tho. ter-
tiodecimo die a natiuitate ſua dñs ado-
ratus eſt a magis ⁊ eadẽ die. xx. annis re
uolutus baptizatus eſt. ⁊ eadem die re-
uoluto anno vno: hoc miraculo glori-
ficatus eſt: ⁊ eadẽ die reuoluto anno pa
nes multiplicauit: vt dicit Bed. Ex q̃ ſe-
quiť ſm. s. Tho. q̃ ad minus annus vn9
elapſus ſit a baptiſmo vſq̃ ad nuptias.
Jn q̃ q̃dẽ anno nihil legiť xp̃z feciſſe niſi
qđ dr̃ Mat. iiij. de ieiunio i deſerto: ⁊ ea
que Joã. ij. ca. refert de teſtimonio Joan
nis ⁊ cõuerſione diſcipulorũ. A nuptijs F
aũt inde cepit publice p̃dicare ⁊ miracu
la facere. Secundum tamẽ eos q̃ dicũt
inter baptiſmũ xpi ⁊ ei9 paſſionẽ fluxiſ-
ſe duos ãnos cũ dimidio hoc qđ h̃ legiť
de nuptijs eodẽ ãno ſctm̃ ẽ quo xp̃s ba-

[Quid mihi ꝛc.] q̄ſi diceret. Nihil habeo
qđ a te acceperim. Heluidius aūt dixit xp̄m
ex viri ſemine cōceptū vt ceteri fuiſſe:
ꝛ matrē eius poſt partū v̄ginē nō fuiſſe.
Heluidius aūt infelix dixit xp̄m ꜿceptū
M ꝛ natū de virgine: ſ; illa poſt de Ioſeph
habuiſſe alios filios: ꝛ cōſequēter virgi-
nitatē poſt partū ꝑdidiſſe. Et hi duo in
argumētū ſue ꝑfidie accipiūt hoc ꝙ xp̄s
dicit mulier. Dicit̄ em̄ mulier quaſi mol
liēs herū vel virū: ꝛ ſonat corruptā. Con
ſtat aūt iſta eſſe ꜿtra v̄itatē ſacre ſcriptu
re. Dicit em̄. Ro. j. Qui factus eſt ei ex ſe
mine dauid ſm carnē. Nō em̄ xp̄s dr̄ fa-
ctus ex ſemine Dauid rōne diuine na-
ture: nec etiā rōne aīe: quia illa nō eſt ex ſe-
mine: ſ; infundit̄ a deo ꝑ creationē. Eſt
em̄ aīa intellectiua ab extrinſeco vt dicit
ph̄s in li. de aīalibus ergo hoc dr̄ ratiōe
corporis ergo habuit verū corp⁹ ꜿ Ma-
N nicheū. Item ex hoc ſequit̄ ꝙ illud corp⁹
nō fuit celeſte. ſ; ex ſemie Dauid. i. ſum-
ptū de v̄gine q̄ proceſſit ex ſtirpe Dauid
ꜿtra Ualētinū. preterea ſm vtrūq; iſto-
rū virgo nō fuiſſet mr̄ xp̄i: q2 de rōne ma
tris ē miniſtrare materiā vn̄ formet̄ cor-
pus filij. Mētit̄ ergo ſ; iſtos vel decipit̄
euangeliſta dicēs ꝙ erat mr̄ Ieſu ibi. Et
ſic tollit̄ v̄itas ſcripture: ꝛ ꜿſequēter fun-
damētū fidei. Notādū etiā ꝙ mulier nō
ſemꝑ ſonat in carnis corruptionē: ſ; ali-
quādo notat ſexus diſtinctionē. Un̄ Ge-
ne. iij. dixit Adā Mulier quā dediſti mi
hi ꝛc. ꝛ cōſtat ꝙ tūc erat virgo. Erāt eni;
ambo in paradiſo vbi nūq̄ ſe carnaliter
cognouerūt. Et ſic accipit̄ hic. ꝛ Gal. iiij.
Factū ex muliere. Hec oīa ex illo. Qđ ṽo
ſequit̄. nōdū venit hora mea. Priſcilla
niſte aſſumūt ad cōfirmationē ſui erro-
ris: vt. ſ. Tho. teſtat̄. Dicūt em̄ oēs actus
hūanos regi ꝛ diſponi ſm diſpoſitionē
ſtellarū: ꝛ iō certis horis ſm eos hō cogi
tur aliq̄d facere qđ alis facere nequit: iſ-
ſen ſm ꝙ ſtelle diuerſimode diſponunt̄.
I Un̄ ſenſus eſt ſm eos. Nōdū venit hora
mea: fatalis. ſ. in qua aliquid tale facere
poſſim. Patet aūt hoc falſum eſſe in quo
libet hoīe. Impoſſibile eſt em̄ ꝙ corpus
qđcūq; directe agat in ſpūm: q2 ē agēs eſt
nobilius patiēte. ꝛ oīs ſpūs eſt oī corpo-
re melior ꝛ nobilior. Sz in aīa ſunt q̄da;
potētie oīno imateriales ꝛ in corpore. ſ.
intellectus ꝛ volūtas. Et ꜿſequenter nul
lū corp⁹ directe pōt in illas imprimere.
Actus autem aliarū potētiaꝝ imperant̄
a voluntate. Ambulo em̄ ꝛ loquor q2 volo
ꝛ ſic de alijs. Excipiunt̄ tn̄ potētie vege- K
tatiue partis: vt digeſtiua ꝛ expulſiua et
huiuſmodi: q̄rum actus nō ſubſunt volū
tatis iperio. Cū ergo voluntas ſit libera
hō liberā h; electionē i oib⁹ actib⁹ ſuis:
tā potētie itellectiue q̄ appetit⁹ ſenſitiui
ꝛ hmōi potētiarū. Uerū eſt tn̄ ꝙ corpora
celeſtia directe agūt in oīa corpora infe-
riora: ꝛ iō etiā hūana corpora hn̄t diuer
ſas ꜿplexiōes ſm diuerſas cōſtellatiōes
ſub qb⁹ ſunt gn̄ata ex cōplexione aūt cor-
poris etiā animus ad aliq̄d iclinat̄. Un̄
vnus eſt magis diſpoſitus ad irā ꝛ ali⁹
ad triſtitiā: libertas tn̄ eligēdi ſemꝑ ma-
net penes volūtatē. Un̄ videmus ꝙ ali-
q̄s magis diſpoſit⁹ ad luxuriā eligit ha-
bitū caſtitatis: ali⁹ vero min⁹ diſpoſit⁹
ad luxuriā eligit vitā luxurioſam. Iō di-
cit Ptolo. ꝙ ſapiēs dn̄abit̄ aſtris. Si er-
go nulli hoī neceſſitatē imponūt: multo
minus impoſuerūt xp̄o. Hec oīa tradit. L
ſ. Tho. in locis q̄ plurib⁹. Sciēdū eſt q̄
vt dicit Alchuinus xp̄s nō venit ad nu-
ptias vt doceret matrē cōtēnere: q2 vt di-
cit Chry. Ualde venerabat̄ matrem: cui
ſpōte erat ſubiect⁹. Un̄ ꝑdicta verba nō
dixit q̄ſi cōtēnens matrē. Habēt aūt du-
plicē expoſitionē. Prima eſt Aug. Pro q̄
ſciēdū eſt ꝙ xp̄s eſt vna ꝑſona in duab⁹
naturis: diuina. ſ. ꝛ hūana: ꝛ quedā ei cō
ueniūt ſm vnā naturā: q̄dā ſm aliā: ſicut
idem hō intelligit ſm animā: ꝛ ambulat
ſm corp⁹. Facere ergo miracula cōpete
bat xp̄o ſm diuinā naturā quā accepit
a patre: ſ; pati ꝛ mori: ſm hūanā quā ac-
cepit a mr̄e. Roganti ergo mr̄i vt faciat
miraculū: reſpōdet. [Quid mihi ꝛ tibi ē mu
lier] quaſi diceret ſm Aug. Ex eo qđ acce
pi a te qđ mihi ꝛ tibi eſt cōe nō habeo ꝙ
miracula faciā: ſ; ꝙ poſſum mori: ꝛ tunc
recognoſcā te ſicut verā matrē. [Nōdum
em̄ venit hora mea] nō q̄dē hora fata- M
lis ſm Aug. ſ; hora mee paſſiōis: vt ap-
pareat quid habeā a te. Alia eſt expoſi-
tio Chry. ſm quā ſenſus eſt talis: [Quid
mihi ꝛ tibi eſt mulier] quaſi diceret. Iſte

defect⁹ vini nō ꝑtinet ad me vel ad te: ſ;
ad eos q̄ debuerūt ꝓuidere. Si tn̄ vis vt
ex abūdāti ſuppleā defectū eoꝝ expecta
q2 [nōdū venit hora mea] oportuna. ſ. ad
faciēdū miraculū. Licet em̄ deficiat vi-
A nū: tn̄ adhuc nō eſt manifeſtus iſte de fe
ctus: quē tn̄ oportet eē manifeſtū vt etiā
manifeſtū ſit ꝛ gratius ſequēs fiat mira
culū. Beatā aūt v̄go intellexit ſuā petitio
nē nō eſſe repulſam: imo ſm aliq̄s credē
dū eſt ꝙ nūq̄ aliq̄d ab eo petijt qđ ille
nō fecerit. Qđ eſt veriſimile: q2 cū habue
rit ſapiētiā ꝛ oīa dona ſpūſſcti excellētiſ
ſime fuit diſcreta in petēdo. ¶ Sz qua-
re xp̄s genitricē ſuā nō appellauit ma-
terno nomine? Dico ꝙ beata virgo tan
to amore ferebat̄ in filiū ꝙ interdū debi
litabat̄ in corpore. Qđ fili⁹ ſciēs a v̄bis
dulcibus interdū cauebat: ideoq; eā hic
appellauit mulierē ne dulcedine verbi
materni alteraret̄: ꝛ ſimiliter i cruce po
ſitus ne crepuiſſet. [Dixit mr̄ eius mini
ſtris: quodcūq; dixerit vobis facite] quaſi
ſi diceret ſm Bedā. Licet videat̄ negare
qđ petit̄ tn̄ faciet. [Erāt aūt ibi lapidee
B hidrie ſex. Hydria ꝓprie eſt vas aqua-
ticū ſm Bedā: dicta ab hydor grece qđ
ē aqua latine. Et ideo ex hoc ſicut dicit
Chry. tollit̄ oīs ſuſpitiōis occaſio. Si. n.
illa vaſa prius cōtinuiſſent vinū, poſſet
q̄s ſuſpicari ꝙ parū vini remanſiſſet: ꝛ
illud ſaporē aliquē dediſſet aque: qđ tn̄
fuit impoſſibile in vaſis aqueis ꝛ in tā-
ta aque multitudine. Iō ponit̄ numer⁹
vaſorū ꝛ quātitas eoꝝ infra poſite ſm
purificationē iudeoꝝ. Iudei de facili cō
trahebāt quaſdā immūditias ſeu irregu-
laritates legales: vt puta ex tactu aīalī
mortui q̄ plerūq; aquaꝝ lotione mūda-
bātur. Illa aūt regio. i. paleſtina in aq̄ſa
eſt. vt dicit Chry. Et iō in cōuiuijs para
bāt aquā in hydrijs vt poſſent ſe lauā-
do ab illis immūditijs purgare. [Capiē
tes ſingule metretas binas vel ternas]
i. alie capiebāt binas ꝛ alie ternas. Uel
ſm gloſ. hoc verbū eſt exiſtimātis ꝛ ne
ſciētis ſi ſingule caperent binas vel ter
C nas. Metreta aūt eſt quedā mēſura di-
cta a metrō qđ mēſura eſt. Huiꝰ quanti
tatis diuerſimode a diuerſis tradit̄: ſ; ve
rius ē vt dicam⁹ ꝙ de mēſuraꝝ quātita
te nihil certum habemus: q2 ſm tpa ꝛ re
giōes variāt̄. Alicubi tn̄ metreta ē con⁹
nuli vini⁹. [Dicit eis] i. miniſtris. [Ieſ⁹
implete hydrias aq̄] ſcd̄m Chry. iubet mi
niſtros iplere hydrias: vt ſint miraculi
teſtes] ꝛ impleuerūt eas vſq; ad ſummū D
ꝛ ſubaudi ſtatim vinū ꜿuerſa eſt. ¶ Sz
hic ſolet q̄ri, vtrum illud vinū eēt albū
vl' nigrum. Et ꜿmuniter ꜿſueuit r̄n̄dere.
qđ erat nigrū vt miraculū appareret nō
ſolū ſm ſaporē: ſ; ēt ſm colorē: qđ euidē
ti⁹ ſm nigrum q̄ ſm album fit. Et hoc
v̄r ſentire eccl'ia q̄ cantat: aq̄ rubeſcunt
hydrie. Iſta tn̄ nō cogunt iſtā ad ꝓmū;
diceret̄ ꝙ nō oportet miraculū eē euidē
tiſſimū: ſ; ſufficit eſſe euidēs talit̄ vt nul
lus ambigat qđ potuit eſſe ſm ſapore;
ſolum: ꝛ ſm ſaporē ꝛ colorem vini albi q̄
a colore aq̄ diſtinguit̄ cōiter. Ad ſcd̄; dr̄
dupl'r. Primo ꝙ illa authoritas ē ad op
poſitum poti⁹ ꝙ ad ꝓpoſitum: q2 nō di
cit ꝙ hydrie ruberēt: ſ; qđ rubeſcerēt. i.
inciperēt tēdere ad rubedinē. qđ ꝓprie
eis ꜿuenit rōne coloris vini albi. Scd̄o
ꝙ cā metri ſic dictum ē rubeſcunt: ac ſi
dicat̄ colorē vini ſumūt: q̄ vt plurimū ē
rube⁹. Un̄ ꝛ vinum ſanguis dr̄ vue. Qui
dā vero vident̄ tenere ꝙ fuerit album.
Nā Architriclin⁹ illud nō cognouit do
nec guſtauit. Un̄ dr̄ Hugo cardinalis: ꝙ
credebat eē aquā id qđ erat factū vinū.
Sz neq; iſta rō cogit: q2 in euāgelio nō
habet̄ ꝙ ille cognouerit eſſe vinū an̄ q̄
guſtaſſet: ſ; poſt q̄ guſtū cognouit illud
eſſe vinū bonū. i. meli⁹. Hugo aūt dictū
ſuum nō ꝓbat. Et reuera circa hoc v̄r te
nendū ꝙ fuerit nigrum ꝓpter rationes
ꝑdictas que licet ſint ſolubiles: tn̄ ſunt
ꝓbabiles ꝛ rurſu; quia ſecundū doctri
nā medicoꝝ: ib⁹ cōꝑutatis vinū nigrū
ſimpliciter eſt meli⁹ albo. vn̄ vinum ni-
grum dr̄ vinū ſimpliciter q2 vinū ſim
pliciter appellat̄ ſanguis vue vt pꝫ Gen̄.
xlix. xp̄s aūt fecit vinū: n' optimum inter
oīa q̄ vnq̄ ꝓduxerit natura: q2 ſicut ars
nō pōt attingere ad ꝑfectionem nature
i operādo: ita nec natura deū pōt imita
ri ꝑfecte i operib⁹ ſuis vt dicit̄. Et q̄uis
ad hoc poſſit dici ꝙ xp̄s fecit optimā vi
num nō ſimpl'r ſed in genere ſuo ſc; ni-
gri vel albi: tn̄ veriſiſe eſt ꝙ fecerit opti-

num ſimplr̃. i. nigrũ: ſeu declinãs ad ni-
gredinẽ: ⁊ tanto magis quãto in regiõe
illa vina cõiter ſunt alba: q̃r ceteris pari
bus rariora ſunt pretioſiora: ⁊ a fortiori
ſi rariora etiã ſunt in rei veritate meliora:
G vt in propoſito. Si enim nõ declinaſſet
ad nigredinẽ eccleſia nõ vteret̃ illo v̾bo
rubeſcunt: q̃r vinũ albũ nõ rubeſcit ſed
flaueſcit. ¶ Dicit etiã q̃rit Chryſo. Quare
nõ creauit vinũ: qđ erat ſignũ maioris po
tẽtie: q̃̃ vinũ ex aqua facere? Et r̃ndet aſ
ſignãdo duas cãs. Prima eſt: q̃r lꝫ illud
ſit maius nõ tñ eſt euidẽs ⁊ credibile mul
tis: ideo humane capacitati cõdeſcẽdẽs
potius ex aqua q̃̃ ex nihilo fecit vinum.
Alia eſt vt ꝯfundat errorem Manichei
⁊ Marcionis q̃ dixerũt diabolũ eſſe oĩꝫ
viſibiliũ creatorẽ: deũ aũt bonũ non niſi
inuiſibiliũ. Si eñ hoc eſſet verũ: xp̃s nõ
vtiſſet vſus viſibilibus creaturis: quia in
hoc apparuit filius dei: vt diſſoluat opa
diaboli. Jo. iij. Sed vltra has rõnes. s.
Tho. addit tertiã myſticã: vt. ſ. xp̃s oſtẽ-
deret ſe nõ cõdere nouã doctrinã vete-
ri reprobato: ſed īpleta dũ qđ illa figura
bat ⁊ ꝓmittebat ipſe exhibuit. ¶ Mora
H liter docemur: q̃m aliq̃ñ aliq̄d a xp̃o pe-
timus qđ tũc nõ dat: ⁊ tñ poſtea dabit ꝓ
pter aliquẽ bonũ reſpectũ ſicut dure vi-
ſus eſt r̃ndere matri cuius tñ petitionem
fecit Augu. Quedã petita nõ negantur:
ſꝫ vt cõgruo dentur tempore differunt̃.
Hec ille. Itẽ inſtruimur vt q̃cũq̃ iuſſerit
deus faciamus: nihil diſceptãtes de eo
qđ iuſſerit exẽplo iſtorum miniſtrorum.
¶ Quãtũ ad tertiũ ſciẽdum eſt ꝙ cõuer-
ſa aqua in vinũ [dixit eis] ſcꝫ miniſtris
[Jeſus: Haurite nunc] q̃ſi diceret q̃r eſt
hora opportuna [⁊ ferte architriclino.]
¶ Sciẽdũ eſt aũt vt ex decurſu diuie ſcri
pture pꝫ ⁊ teſtat̃. ſ. Tho. ꝙ antiqui ſole-
bãt comedere in lectis: vñ comedẽtes in
ſcriptura dicunt̃ accumbere vel recum-
bere. Et inde ſcamna q̃bus ad menſas ſe-
demus lecti dicunt̃ ſiue thori. Et inde lo
I cus habens tres ordines menſarũ ⁊ ſcã-
norum vt refectoria religioſorũ dr̃ tricli
niũ a tris. i. tres ⁊ cline. i. lectus vel thorus.
Dicit̃ ergo architriclinus a tribus dictio-
nibus q̃ ſunt cline: ⁊ tris ⁊ archos prin-
ceps vel principalis. Inde architricli-
nus princeps triclinij. Fuit enim iſte ſm̃
Alchuinũ primus inter conuiuas: vt puta
aliquis ex ſacerdotibus iudeorũ: vt q̃dam
opinant̃. Sꝫ ſm̃ Chryſo. fuit is q̃ preerat K
cõuiuio: q̃ adhuc erat ieiunus: ideo dñs
voluit ꝙ iudex eſſet vini. [Et tulerũt]. i.
portauerũt obediẽtes. Sꝫ quare nõ mã-
dauit eis vt dicerẽt Architriclino. ꝙ ipſe
aquã mutaſſet in vinũ? Rñdet Chryſo.
ꝙ ad humilẽ nõ ꝑtinet ſua facta glorioſa
narrare. Hꝫ eñ hoc ſuꝑbie ſpeciẽ. [Ut
autẽ guſtauit]. i. ſtatim poſtq̃̃ guſtauit:
[architriclinus aquã vinũ factũ]. i. ꝯuer-
ſum in vinũ [⁊ nõ ſciebat vñ eſſet] qđ ad-
dit̃ ne credat̃ aliq̃ fictio ex ꝑte Architri
clini ꝯmẽdãs vinũ: [miniſtri aũt ſciebãt
q̃ hauſerãt aquã] vñ veraciter proprijs
oculis viderãt aquã purã in vinũ cõuer
ſam [vocat ſpõſum architriclinus]. ſ. igno
rans virtutẽ miraculi ⁊ admirãs ſuauita
tẽ vini. Uocat illũ vt ipſum arguat vel vt
veritatẽ īq̃rat [⁊ dicit ei Omnis homo]
ſm̃ cõſuetudinẽ generalẽ [primũ]. i. ī prin-
cipio ꝯuiuij q̃ñ ſenſus ſunt ex ieiunio vi
uaces ad diſcernãdũ [bonũ vinũ ponit L
⁊ cũ inebriati fuerit] i. cũ multũ potaue-
rint: tunc ſupple ponit vinum [qđ dete-
rius eſt] q̃r vini deterioritas nõ ita ꝑcipi
tur infecto palato: ⁊ q̃r vt dicit. s. Tho.
minus bibunt: ⁊ q̃r vinũ bonũ in quãtita-
te ſumptũ cũ quãtitate cibi nimis gra-
uat: vt dicit idẽ. [Tu aũt] cõtra generalẽ
cõſuetudinẽ ⁊ cõtra rõnem [ſeruaſti vi-
num bonũ]. i. melius vſq̃ adhuc. i. vſq̃
ad hãc horã qua ſumus in fine cõuiuij.
Nunq̃̃ fuit in natura vinũ iſto p̃cioſius:
q̃r nunq̃̃ agens inferius equat̃ ſuperiori.
Tria aũt ſunt agẽtia ſubordinata. ſ. deus
natura ⁊ ars: ſicut dictũ eſt. Jđ ſicut ars
nunq̃̃ põt equari nature ſed illã imitat̃
vt põt: vt pꝫ q̃r roſa artis nunq̃̃ eſt eq̃
ꝑfecta vt roſa nature: ita natura in ope-
re ſuo: nunq̃̃ põt equari deo. Et ideo ſi-
cut dicit Chry. hoc eſt generale in omni
bus miraculis xp̃i: ꝙ terminant̃ ad ali-
q̄d ꝑfectius q̃̃ poſſit natura cauſare. Nũ-
q̃̃ eñ natura poſſit dare ita clarũ ⁊ acu- M
tũ viſum: ſicut ipſe dedit ceco nato ⁊ nũq̃̃
fecit vinũ ita bonũ ſicut fuit iſtud [hoc
fecit initiũ ſignorũ ieſus in cana gal lee.]
Iſta v̾ba exponunt̃ a diuerſis diuerſi-

mode. Primo ſic. Hoc fecit initiũ ſignorũ
in publico. ſ. q̃r alia fecerat in priuato ſi-
cut creationem vel miraculoſam forma
tionẽ ſtelle: ⁊ vocationẽ magorũ. Uel ſe
A cundo q̃r hoc fuit primũ ſignũ ad manife
ſtationẽ ſue glorie. Nã ꝙ ſtellã creauit
⁊ ꝙ idola egipti corruere fecit: nõ tñ ſta
manifeſtauerãt eũ eſſe deũ q̃r nõ fuerũt
ita nota ⁊ publica vt multis ꝯſtaret hec
eſſe ab illo. Uel hoc fuit primum in cana
galilee. q̃r iã alibi fecerat alia ſicut in ba
ptiſmo ⁊ ieiunio. Et iſtũ ſenſũ p̃tendũt
v̾ba euãgelij. Nã dicit euãgeliſta: ꝙ hoc
fecit initiũ ſignorũ ieſus ī cana galilee
nõ abſolute ⁊ vniuerſalr̃. Sꝫ. iij. ꝑte. q.
xliij. dicit. ſ. Tho. ꝙ xp̃s nõ debuit ꝑ mi-
racula ſuã deitatẽ ⁊ doctrinã aſſerere añ
ꝑfectã etatem: q̃ eſt triginta annorũ. Nã
añ illud tẽpus nõ cõpetit docere ſm̃ ſan
ctos. Nec etiã manifeſtare debuit dei-
tatem q̃r fuiſſet de credita humanitas.
Uñ tꝫ ibi. s. Tho. ⁊ ſilr̃ ſup Joã. ꝙ cepit
facere miracula in nuptijs. Sꝫ q̃̃tũ ego
capio ī hac reuiſa eſt ſnia ſcti. Tho. Pri-
B mũ miraculũ qđ xp̃s fecit publicũ ⁊ ad
publicãdum deitatẽ: ⁊ ꝯfirmãdã doctri
nã ſuã fuit iſtud. ⁊ hãc ſniaꝫ tꝫ magiſter
hiſt. Uel poſſumus dicere ⁊ redit in idẽ ꝙ
lꝫ añ p̃ſens miraculũ deus fecerit multa
miracula in xp̃o: ⁊ circa xp̃m tñ primũ ꝙ
fecit deus ꝑ xp̃m fuit iſtud [Et manifeſtauit
gloriã ſuã]. i. latẽtẽ deitatẽ. ⁊ hoc q̃̃tũ in
ſe fuit ſm̃ Chry. lꝫ multi tũc illã non co
gnouerint. Uel gloriã ſuã ſꝫ ſctm̃ Tho.
i. potẽtiã ſuam qua eſt glorioſus. Et cre-
diderunt in eũ diſcipuli eius. ¶ Sꝫ Aug.
de cõſenſu euã. hic mouet q̃õnẽ. Si eñ tũc
crediderũt in eũ: q̃ñ erãt diſcipuli q̃ñ
ſunt ad nuptias vocati? Et ſoluit idẽ ꝙ
diſcipuli fuerũt vocati nõ ꝙ diſcipuli eſ-
ſent tpe inuitatiõis: ſꝫ q̃r futuri erãt. Nõ
eſt autẽ itelligẽdũ ſm̃ hãc expoſitionẽ.
Aug. q̃ tñ ē. ſ. Tho. ꝙ tũc nullo mõ eſſent
diſcipuli vela xp̃o vocati: q̃r iã multos
C vocauerat. ſ. andreã. Petrũ Nathanae-
lem Philippũ ⁊ vnũ aliũ: ſed dicẽdũ eſt
vt cõiter dr̃. ⁊ dicit Magiſter hiſt. ꝙ mul
ti eorũ fuerũt tribus vicibus vocati a xp̃o q̃rũ
vocationũ due vltima vident̃ fuiſſe poſt
has nuptias: nõ aũt prima. Primo eñ ſunt
vocati ad xp̃i notitiã. de qua vocatione
habet̃ Joã. j. vbi hr̃ ꝙ duo ex diſcipulis
Joãnis audiẽtes eũ dicẽtẽ de Jeſu. Ec-
ce agnus dei q̃ſierunt locũ vbi maneret: ⁊
manſerunt apud eũ die illo ⁊c. Scđo ad
xp̃i familiaritatẽ: q̃ñ. ſ. turbis irruẽtibus D
aſcẽdit in vnã nauẽ q̃ erat Simonis: ⁊
capta multitudine piſciũ vocauerũt ſo
cios. ſ. Jacobũ ⁊ Joannẽ: vt pꝫ Luc. v.
Tũc eñ ſecuti ſunt eũ. ſꝫ tñ ad ꝑpetuare
dierũt ſm̃ aliquos. Tertio ad xp̃i diſci-
pulatũ ſicut q̃ñ ambulãs iuxta mare ga
lilee vocauit eos de piſcatiõe dicẽs. Ue-
nite poſt me ⁊c. vt pꝫ Mat. iiij. Tunc eñ
vocauit Petrũ. ⁊ Andreã: Jacobũ: ⁊ Joã
nẽ. ⁊ ſecuti ſũt eũ ꝑſeuerãter. Quãuis di
ci poſſit ꝙ adhuc nullus eſſet vocatus: ſicut
innuit Magr̃ hiſt. Et ꝙ Joãnes ꝑmit-
tit nuptijs vocationẽ aliquorũ: intelligi
tur anticipatiue dictũ. Sꝫ primũ eſt ve-
rius. Uel ſicut exponit. s. Tho. credide-
rũt tũc in eũ ſicut in verũ deũ: qđ añ nõ
fecerãt: ſꝫ crediderãt ei tanq̃̃ viro bono
⁊ p̃dicãti ſana ac iuſta. Uel crediderũt E
viſo miraculo: magis q̃̃ añ ſine miracu-
lo crediderãt ſolo Joannis teſtimonio.
Allegorice ex Aug. Bed. ⁊ Alchui. ſciẽ
dum eſt: ꝙ ꝑ vinũ intelligit̃ ſcripturarũ
ſenſus. Bed. Apparẽte dño incarnato vi-
noſa legalis ſenſus ſuauitas paulatim
ceſſat ob carnalẽ phariſeorũ interp̃tatio
nẽ a priſtina ſua virtute deficere. Hec ille. ⁊
deficiẽte h̃ vino xp̃s fecit ex aq̃ vinũ ſm̃
Aug. q̃ñ aperuit illis ſenſum vt itellige
rẽt ſcripturas. Sic eñ ſapit ⁊ inebriat. ꝙ
neq̃ ſapiebat neq̃ inebriabat. Nihil eñ ſa
pit diuina ſcriptura niſi in ea intelligat̃
xp̃s. Sex hydrie ſm̃ eundẽ ſunt ſex eta
tes in quibus loquit̃ lex ⁊ ꝓphetia: q̃ ſex eta
tes inter iſtos terminos ꝯputant̃: q̃ ſunt
Adã: Noe: Abraã: Dauid: Trãſmigra-
tio babilonis: Joannis baptiſta finis
mũdi. Jmpleri aũt hidrias ſm̃ eũdẽ eſt
īpleri ꝓphetias. Et ſm̃ Alchuinũ: mini
ſtri ſunt doctores noui teſtamẽti Archi
triclinus aũt eſt aliq̃s principalis inter
eos. ¶ Moralr̃ iſta aq̃ ſignificat laſci- F
uiã iuuenilẽ: q̃ dꝫ nuptiarũ ipſe ꝯuerti in
vinũ bonũ ⁊ deo gratũ. i. vſũ matrimonii
licite: ⁊ fidelr̃ obſeruatũ. Dꝫ ſi quã cõuer
ti q̃̃tũ ad ſubſtãtiã vt iã nõ ſit in ope eius
q̃̃tũ ad ſaporẽ vt iã nõ ſit in voluntate: ⁊

ſtū ad colorē rtiā nō ſit in malo exem-
plo. Nō eī̄ dz contunx familiaria collo
quia habere cum perſonis ſuſpectis.

☞ Dñica .ij. poſt octa. epipha.

☞ Textus euangelij. Mat. viij.

H C Um deſcēdiſſet ieſus
de mōte ſecute ſunt eū̄
turbe multe. ⁊ ecce le-
proſus veniēs adora-
bat eū̄ dicēs: Dñe ſi vis
potes me mūdare. Et extēdēs ieſ⁹
manū tetigit eū̄ dicēs volo mūda-
re. Et ɔfeſtim mūdata eſt lepra ei⁹.
Et ait illi ieſus. Uide nemini dixe
ris: ſ₃ vade oſtēde te ſacerdoti ⁊ of
fer mun⁹ qd̄ p̄cepit moyſes in teſti
monium illis. Cum autem introiſ
ſet capharnaum acceſſit ad eū̄ Cē-
turio rogans eum ⁊ dicens. Domi
ne puer me⁹ iacet in domo paraly
ticus ⁊ male torquetur: ⁊ ait illi Je
I ſus. Ego veniam ⁊ curabo eū̄. Et
rñdens centurio ait. Dñe nō ſum
dignus vt intres ſub tectum meū̄:
ſed tm̄ dic verbo ⁊ ſanabitur puer
meus. Nam ⁊ ego hō ſum ſub ptā-
te cōſtitut⁹ habēs ſub me milites.
Et dico huic vade ⁊ vadit: ⁊ alio ve
ni ⁊ venit: ⁊ ſeruo meo: fac hoc ⁊ fa
cit. Audiēs autē ieſus mirat⁹ eſt: ⁊
ſequētib⁹ ſe dixit. Amē dico vobis
non inueni tantā fidē in iſrael. Di
co aūt vobis ꝙ multi ab oriente et
occidēte venient: ⁊ recumbent cum
abraam ⁊ iſaac ⁊ iacob: in regno ce
lorum. Filij aūt regni eijcient̄ in te
nebras exteriores ibi erit fletus et
ſtridor dentiū̄. Et dixit ieſus. Cen
turiōi. vade: ⁊ ſicut credidiſti fiat
tibi ⁊ ſanatus eſt puer in illa hora.
I C Um deſcēdiſſet Jeſ⁹ de mō
te ⁊c.] Mat. viij. In pñti euā
ge. tāgunt̄ tria puncta. Que
ſunt Emūdatio: Supplica-
tio: Exauditio. ¶ Quātū ad
p̄mū literal'r ſciēdū eſt ſm̄ Hiero. q xp̄s
in monte docuerat ⁊ ꝓmulgauerat legē
euāgelicā: iō volebat eā ɔfirmare mira-
culis: q꜄ p naturalē rōnē ꝓbari nō pōt.
Dicit̄ ergo [cū deſcēdiſſet Jeſ⁹ de mōte]
in quo diſcipulos docuerat [ſecute ſunt K
eū̄ turbe multe.] Aliqui ꝓpter deuotio-
nē ⁊ doctrine ſuauitatē. Aliq̄ ꝓpter cu-
rioſitatē: vt. ſ. audirēt noua ⁊ viderēt mi
racula. Aliq̄ ꝓpter inuidiā vt ei inſidia-
rent̄: cuiuſmodi erāt phariſei. Aliq̄ ꝓpt̄
infirmitatē vt ſanarent̄: ſicut iſte lepros⁹
de quo ſequit̄. [Et ecce leproſus veniēs]
qui. ſ. in montē aſcēdere nō valebat: ſm̄
Chry. ¶ Sciēdū vō vt dicit Chry. ꝙ x̄ṗs
poſt ſermonē i mōte factū facit miracu-
la ſanādo: vt doctrinā ɔfirmet ⁊ p̄mo ſa
nādo leproſum deorſum poſt deſcēſum:
vt ſignificet legē euāgelicā datā in mōte
ſm̄ Aug. ſupra legē Moyſi eſſe q̄ lepro-
ſum excludit. Uel p̄io ſanat iudeū lepro
ſum: ⁊ ſcd̄o ſeruū Cēturionis gētilē: ⁊ ter-
tio ſocrū petri: i ſignum ꝙ p̄mi credētes
fuerūt iudei deinde gētiles: ⁊ vltimo reli-
que credēt iudeoꝝ. In ſignū cui⁹ miſſa
incipit i dextro cornu altaris: ⁊ in euāge
lio tēdit ad ſiniſtrū: ⁊ tādē reuertitur ad L
dextrū [Adorabat eum dicēs] Adoratio
multipl'r ſumit. vt p₃. iij. ꝑ. q. xxv. Eſt eī̄
adoratio latrie q̄ aliq̄d veneramur: ſicut
p̄ncipiū oīm reꝝ ⁊ iſta ſoli deo cōuenit.
Eſt ⁊ adoratio dulie: qua adoram⁹ crea-
turas excellētes: qb⁹ cōicat̄ diuia excel-
lētia: aut rōne regiminis: aut rōne ſcita
tis. Et iſto mō ſepius legunt̄ ſcti ado-
raſſe reges: ſicut Nathā adorauit Dd̄.
Eſt ⁊ alia adoratio q̄ eſt ſpēs dulie: ⁊ hy
perdulia dr̄ qua adoram⁹ rōnales crea-
turas hñtes ſpūalē vnionē ⁊ rōnalē ad
deū̄: vt beatā v̄ginē. ij. ij. q. ciij. Iſte aūt le-
proſus ſm̄ Chry. ſup Mat. adorauit x̄p₃
latria: q꜄ cognouit eū̄ eē deū̄: vt manife-
ſtat: cū dr̄ [Dñe ſi vis potes me mūdare]
ac ſi dicat ſ₃ Orig. Dñe oīa p te facta ſūt
tu ergo ſi vis potes me mūdare. Uolūtas
eī̄ tua op⁹ ē: ⁊ opa tue volūtati obediūt.
Hec ille. Et ſm̄ Chry. cū dicit: ſi vis non
dubitat quin x̄p̄s velit eē qd̄ bonū eſt: ſ₃
dubitabat an ſibi expediat curatio. [Et M
extēdens manū tetigit eū̄ dicens] Cum
aūt poſſet ſolo v̄bo curare: voluit eū̄ tā-

gere: vt oñderet manum ſuā eſſe diuini
tatis organū. Et ſm̄ Chry. vt oñderet ſe
eſſe ſupra legē q̄ leproſu₃ tāgere ꝓhibe-
bat. Uñ ⁊ heliſeus nō tetigit Naaman.
Et l₃ ſm̄ ꝙ dicit idē Chry. x̄p̄s videret̄
A facere ɔtra v̄ba legis: tñ nō faciebat cō-
tra intētionē eius: q꜄ lex ꝓhibuit hec ne
tāgens inficeret̄. Nō erat ergo ꝓhibitū
ei q tangēdo curaret. Uñ ⁊ Helias ⁊ He
liſeus tetigerūt mortuū ad ſuſcitandu₃
vt p₃. iij. Reg. xvij. ⁊ iiij. Re. iiij. dicit au
tē. s. Tho. iij. q. ciij. ar. ij. ad quartū ꝙ ta
ctus leproſi erat in lege ꝓhibit⁹ q꜄ ex eo
incurrebat homo quandā immūditiam
irregl'aritatis: ſicut ex tactu mortui quā
incurrere nō poterat leproſi mundator
x̄p̄s. Uel ſ₃ Chry. vt indicet mūdo nihil
eſſe immūdū. Uel ſm̄ Orig. ⁊ Rabanū te
tigit ꝓpter humilitatē: vt doceret nullū
deberi ſperni. Uel ſm̄ Rabanū vt oñdat̄
ſe nō habere corpus phantaſticū. Uolo.
Mūdare] ſ₃ Hiero. l₃ mūdare. nō eſt in
finitiui ſ₃ impatiui modi: ⁊ eſt principiū
v̄ſus: ſic ꝙ ille ſūt due dictiones. Uolo: Mū
dare: ſunt v̄tualiter duo verſus: ſiue due
B ſententie. Q꜄ eī̄ illi dixerat: ſi vis dixit.
Uolo ⁊ q꜄ dixerat: potes me mūdare: di-
xit. Mūdare: [⁊ cōfeſtim mundata eſt le
pra eius.] ¶ Eſt aūt ſciendu₃: ꝙ p̄cepta
veteris legis cerimonialia vſq₃ ad x̄p̄i
paſſionē durauerūt. Ideo x̄p̄s illa ſerua
uit ⁊ ſeruari mādauit aliis. Erat autem
ſcriptū in lege Leui. xiiij. ꝙ mūdatus a
lepra nō debebat reſtitui ad cōem habi
tationē hoim niſi prius iudicaret̄ mun-
datus p ſacerdotis iudiciū: ⁊ facta obla
tione dño p ſua emundatione. Sequit̄
ergo [⁊ dixit illi Jeſus vide nemini dixe
ris] ſupple te eē mūdatū. ſ. anteq̄₃ p̄ge-
ris q̄ in lege iubent̄. ſm̄ Chry. ⁊ iudicio
ſacerdotis ɔ̄ſ iudiceris mūdat⁹ ad quē p
tinet ſic iudicare: ne ſacerdotes audien
tes eā tactu ſanatū odio x̄p̄i repellerēt il
lū. S₃ ſm̄ Chry. in homil. hoc dt̄ vt diſca
mus ꝓprias laudes nō q̄rere: ſicut alij
iuſſit v̄ diceret quāta feciſſet ei deus vt
C diſcam⁹ q̄rere gl'iā₃ dei. Uel ſ₃ Raba. vt
doceret nō eſſe vulgāda nr̄a bñficia. Ut
ſm̄ eundē: ⁊ Hiero. q꜄ ipm̄ factū ſe ſuffi-
ciēter declarabat. S₃ reſtat dubium q꜄
iſte tenebat obedire x̄p̄o: ⁊ tñ appbat̄
vt videt̄ a btō Marco. j. c. dicente: q vbi
q̄₃ diffamauit eū̄. Ad hoc dicūt quidā ꝙ
triplex eſt dñi p̄ceptū. ſ. Primū ad exe-
quēdū: vt illud Exo. xx. Honora patrē
tuū ⁊c. ⁊ Scd̄m ad ꝓbādū: vt p̄ceptum D
Abrae de occiſiōe Iſaac. geñ. xxij. ⁊ Ter
tiū ad inſtruēdū: vt iſtud: ꝓ qd̄ x̄p̄s vo
luit nos inſtruere de his q̄ ſ̄. dicta ſunt.
In p̄io eſt voluntas diuina de actu im-
pletiōe. ⁊ in ſcd̄o de p̄paratione ad im-
plēdū. Uñ Amb. lib. d̄ patriar. p̄ tractās
illud: ne extēdas ⁊c. dicit Affectū inquiſi
uit nō factū exigit: ⁊ in tertio eſt ſolū re-
ſpectu alteri⁹: qd̄ erat in illo p̄cepto: pa
ta exēplū humilitatis vt latere vellim⁹.
Et iſta ɔſonāt. ſ. Tho. ij. ij. q. ciiij. ar. iiij.
primū ſic dicēti i illi. Dñs cecis dixit vt
miraculū occultarēt. ſ. Mat. ix. nō quaſi
intēdēs eos p v̄tutē diuini p̄cepti obli-
gare: ſed ſicut dicit Greg. xx. moral. ſer-
uis ſuis exēplum dedit vt ipſi quidē vir
tutes ſuas occultare deſyderent: ⁊ tñ vt
alij eoꝝ exemplo ꝓficiāt ꝓdant̄ etiā in-
uiti. Hec ex illo. [Sed vade oſtēde te ſa-
cerdotibus] Hiero. Mittit aūt eū̄ ad ſa E
cerdotes ꝓpter humilitatē vt ſacerdoti
bus deferre videat̄. Deindē vt videntes
mundatū leproſum ſi crederēt ſaluato-
ri ſaluarent̄: ſi nō crederēt inexcuſabi-
les fierēt: ⁊ ſimil'r ne q꜄ in eo ſepiſſime
criminabant̄ legē infringere videretur.
Hec ille. [Et offer munus tuū qd̄ p̄cepit
Moyſes] ſ. Leui. xiiij. ſ. pullos turturū
⁊c. [in teſtimoniū illis] ſm̄ Chryſ. ſuper
Matth. nō eſt ſenſus ꝙ precepit in teſti
moniū illis: ſ₃ offert in teſtimoniū illis:
id eſt in accuſationē₃ ⁊ atteſtationē: q꜄
que nūc erāt fiēda fecit. Prouidebat eī̄
x̄p̄s vt idē homil. dicit ꝙ ex hoc nihil
proficerēt illi in bonū emēdationis: ⁊ tñ
non omiſit facienda. Uel ſ₃ Orige. offer
munus tuum vt oēs q viderint te illud
portare miraculo credāt. Uel ſm̄ Chry.
ſuper Matth. vt ſi vellent illū quaſi im-
mūdū repellere dicere poſſet: quare mu F
nus accipitis ſi mundus nō ſum. Qua-
re autē modo iſta lex non obſeruet̄: vi-
de ſupra in die cirūciſionis. ¶ Sed re-
ſtat dubiū circa hoc miraculum: q꜄ glo.
dicit illud factū anteq̄₃ intraret Jeſus
Capharnaū: et tñ dicit̄ Luce. v. Actum

eſt in vna ciuitatū.Glo.i.Capharnaū ꝛ ecce vir plenus lepra. Ad hoc dicit Beda ſuper Luc. ꝙ xp̄s in Capharnaū bis venit. Prio incarcerato Joāne qñ fecit
B tria miracula que narrat Lucas.ſ.iiij. c.vbi dicit ꝙ ſanauit demoniacū: ꝛ ſocrū Petri: ꝛ cōcludi fecerit multitudinē piſciū: ſicut ibi dicit ca.v. ꝛ deinde mūdauit iſtū leproſum. Et ſcđo quādo deſcendit de mōte: vt hic dicitur ꝛ habet Luce vij. Eſt igit hoc miraculū factum in Capharnaū vt dicit Lucas ꝛ anteq̄ intraret capharnaū xp̄s ſecūda vice: vt dicit illa glo. Itē gloſſa videt velle ꝙ primo ſanat9 ſit iſte leproſus deinde ſeru9 Cēturionis: ꝛ tamē glo. Mar. videt velle ꝙ iſte ſit ſanat9 quarto loco. Sed rñdet ꝙ fuit ſanatus primo loco ſm ordinē hiſtori quē Matth. ſequit: ſʒ quarto loco ſm ordinē myſticū quē ſequit Lucas ꝑmittēs curationem demoniaci: q2 maior eſt cura deo de aīa q̄ de corpe. Nā euāgeliſte multa anticipando ꝛ recapitulādo ſcribunt. Et ita facit hic alter euangeliſtarū: et vt credo Luc. ſicut patet ex ordine quē ſeruat magiſter hiſto.
H ¶ Allegorice hic ſignificatur qđ Be. exprimit dicēs. Uir iſte gen9 eſt humanū q̄ nō ſolū leproſ9 verū etiā iuxta euāgeliū Luce plenus lepra fuiſſe deſcribit. Oēs eñ peccauerunt ꝛ egent gloria dei: ita.ſ. vt extenta manu ſaluatoris: hoc eſt incarnato dei v̄bo humanāq̄ cōtingēte naturā: ab erroris priſci veritate mūdet: ꝛ q̄ diuti9 abominabiles ꝛ a caſtris ppl̄i dei deiecti. iā aliqñ tēplo reddi: ꝛ ſacerdoti quanto offerre hoſtiā viuentem illi.ſ. cui đr. Tu es ſacerdos ineternum. Hec ille. ¶ Anagogice laūt hic ſignificatur ꝙ xp̄o poſt incarnationē ꝛ ꝑdicationē ſuā deſcēdēte de monte.i. veniēte de celo ad iudiciū: ꝑfecte mundat leproſus i. pctōr in capharnaū.i. in villa ꝯſolationis. Lʒ eñ ſit gn̄s hūanū.ſ.p xp̄i paſſionē ſanatū a pctō: ſic ꝙ remediū hʒ ꝯ oia peccata: tñ ſtat inclinatio ad malū que tunc tolletur ꝛ ſimiliter paſſibilitas atq̄
I mortalitas corporū. ¶ Moraliter ſignificat: qđ Remigi. exprimit dicēs. Per leproſum: deſignat pctōr. Nā pctm̄ immūdā ꝛ variā animā facit. Qui ante xp̄m

ꝓcidit qñ de priſtinis pctis ꝯfundit. Attñ debet ꝯfiteri: ꝛ remediū penitētie poſtulare. Nā leproſus vuln9 oſtēdit: ꝛ remediū poſtulauit. Extēdit aūt dñs manū qñ auxiliū diuine miſerationis intēdit: ꝛ ſtatim cōſequit remiſſionē delictorū nec debet eccleſie recōciliari niſi iudicio ſacerdotis. Hec ille. Quātū ad ſcđm   K
tangit ſupplicatio cēturionis. Literaliter ergo ſciēdū eſt ꝙ iſte Cēturio ſicut habet Lu. vij. nō acceſſit prio perſonalr ad xp̄m ſed miſit ſeniores iudeorꝫ: q2 vt ibi đr reputabat ſe indignū accedere ad xp̄m: cū eſſet gētilis. Jeſus aūt ibat cū ſenioribus ad domū Cēturionis ꝛ cū ꝓpe domū eſſet miſit: vt idē Luc. dicit: amicos ſuos dicēs. Dñe nō ſum dignus vt intres ſub tectū meū ꝛ etiā ipſe poſtmodū amicos ſecutus eſt: ſm aliquos ꝛ que p amicos mādauerat ꝓprio ore replicauit. Et ſm iſta q̄ dicit Luc. opʒ intelligere v̄ba Matt. q̄ breuiter hiſtoriā tetigit dicit ergo [Cū introiſſet Capharnaū q̄ erat ꝑncipalis ciuitas galilee [acceſſit ad eum Cēturio] Cēturio iſte ſm Augu. ꝛ   L
Chry. erat gētilis.i. miles romanus habens ſub ſe milites centū ad cuſtodiā ciuitatis: ne rebellaret. Hic auditis miraculis xp̄i plus credidit q̄ audiuit: vt dicit Chry. iō acceſſit ad dñm. ¶ Cōtra q2 Lucas dicit ꝙ miſit. Ad hoc dicit Aug. ꝙ acceſſit p amicos: nō aūt perſonaliter. Qđ eñ p aliū facim9 p noſipſos facere dicimur: ſʒ ph̄m in.ij. Ethi. Chry. aūt dicit ꝙ miſit prio ſeniores ꝛ poſtmodū ipe ſecutus eſt. Et vtrūq̄.ſ. dictum Auguſt. ꝛ Chry. forte fuit verū [rogās eū ꝛ dicens] p os ſeniorū [Dñe puer meus].i. ſeruus ſm Chry. [iacet in domi paraliticus]. i. mēbris diſſolut9 ꝛ deſtitut9 [ꝛ male torquet] ſm Raba. oīa iſta de puero ſuo dixit: vt ſue anime mōſtraret anguſtias: et flecteret dñm Chryſ. autē in homi. dicit quoſdam aſſerere qđ iſta dicat cēturio: quaſi ſe excuſans ꝙ eū nō adduxiſſet ad dñm. ¶ Et nota ꝙ iſte cēturio ſm eundē Chry. oſtēdit bonitatē in hoc ꝙ ſolicitat p ſeruo: ꝛ fidē ſm glo. q2 credidit xp̄m abſentē poſſe ꝯferre ſalutē ꝛ ſapiētiā ſm Gl inquātū nihil rogauit ſʒ tātū expoſuit oñdēs ſe ſcire ꝙ xp̄s eſſet potēs ad faciendū: M

ad faciēdū: ſapiēs ad intelligēdū: ꝛ miſericors ad exaudiendū: ¶ Allegorice ſm aug. capharnaū.i. villa pinguedinis ꝛ cōſolatiōis.ſ. ſpūalis eſt eccl̄ia militās. Cēturio iſte ſignificat primitiuos xp̄ianos
A ſm Remi. ad quorū fidē cōparata fides iudeorū: eſt infidelitas. Hic rogat p ſeruo ſm Remigiū: q2 primi gētiles cōuerſi rogarūt p cōuerſione toti9 gētilitatis: vel p cōuerſione iudeorū ſm aliquos q̄ erāt romanorū ſerui. ¶ Moraliter p cēturionē ꝓlati ſignificant q̄ de ſalute ſubditorū debēt eſſe ſolliciti. Iſti debēt p ſalute ſubditorū accedere ad xp̄m p cōtemplationem. ꝛ ei ſupplicare per orationeʒ ꝛc. ¶ Quātū ad tertiū ſciēdū eſt lraliter qđ xp̄s audita petitiōe cēturionis ſtatuit ille exaudire. iō đr. [Et ait illi Jeſus].ſ. p ſeniores iudeorꝫ [ego veniā ꝛ curabo eū] ſm Chryſ. xp̄s ꝯſueuit vbiq̄ volūtatē ſeq̄ ſupplicātiū: hic aūt pl9 ſpōdet q̄ rogat9 fuerit: q2 ſi fuit rogat9 vt pſonalr accederet [Et rñdēs cēturio ait illi] ſi p os ſuuʒ prio ſʒ p os amicorū vt đt Lucas: q̄uis poſtmodū ꝛ ipe poſt amicos veniens: vt
B ait Chry. eadē v̄ba ꝓtulit dicēs [Dñe nō ſum dign9 vt intres ſub tectū meum] ſm Raba. iſte ꝓpter ꝯſciam vite gētilis grauari magis ſe dignatiōe putauit dñi q̄ iuuari: maxīe: q2 vt dicit Magr̄ hiſt. Iſte forte idola habebat in domo: iō verebat recipere xp̄m. [Sʒ tm̄ dic v̄bo ꝛ ſanabit puer me9] ſm Hiero. in hoc oñdit ſe xp̄i diuinitateʒ credidiſſe: ꝛ ſimili ſm Chry. ſup Matth. qui ait. Sciebat qm̄ aſtabāt illi inuiſibiliter angeli miniſtrātes: que verba ei9 vertūt in opus. Qđ ꝛ ſi angeli ceſſent: tñ infirmitates ꝑceptis ei9 iuuātib9 expellunt. Hec ille. Iō ſubdit: [Nā ꝛ ego hō ſum ſub poteſtate] imperatoris ꝛ ꝓſidis [cōſtitut9 habēs ſub me milites ꝛ dico huic vade: ꝛ vadit: ꝛ alio veni: et venit: ꝛ ſeruo meo fac hoc: ꝛ facit] ac ſi dicat ſm Chry. ſup Mat. Sicut ego ſuʒ ſub alteri9 ptāte: ꝛ tñ iubendi ptātē habeo: ita ꝛ tu q̄uis ſis ſub patris poteſtate in
C quātū hō: habes tñ poteſtatē iubēdi angelis. Uel ſm Auguſtinū de verbis dñi. Si ego ſub poteſtate conſtitutus habeo iubēdi poteſtatē: q̄tū pōt tacui oīm ſeruiunt poteſtates. Hec ille. Gloſſa. Po

tes ergo per angelorum miniſteriū ſine corporis ꝑſentia dicere infirmitati vt recedat ꝛ recedet: ꝛ ſanitati vt veniat ꝛ veniet. Hec illa. [Audiēs autem ieſus] verba ſcʒ. Cēturionis fide plena miratus eſt.]
¶ Sed cōtra: q2 admiratio ex ignorātia ꝓuenit ad hoc dicūt Aug. ꝛ Chry. ꝙ illa admiratio fuit exēplū ad oñdēdū ꝙ centurio erat mirandus. Sed.s. Tho. ſuper Mat. dicit: ꝙ duplex eſt admiratio. Una ſcʒ q̄ ꝓuenit ex ignorātia ꝛ iſta non cadit in deo. Alia q̄ ꝓuenit ex apprehenſione alicui9 magni: q̄ apprehenſio eſt ſm imaginationē vel phātaſiā: ꝛ iſta fuit in xp̄o. Nico. de ly. ponit i hoc loco ſciētiā quadruplicē in xp̄o: iuxta ea q̄ ſcripſimus.3. dñica infra octa. Epi. et dicit ꝙ ſm experimentalem potuit vere mirari ſicut ꝛ ignorare: lʒ aūt xp̄s ab eterno cognouiſſet centurionis fide ꝛ fidei cauſam: fidem tñ illā nō erat expert9: nec tunc fidei cauſam p iſtā ſcientiā ſciuit niſi arguitiue et ſyllogizando: iō miratus eſt. Et iſta expoſitio Nic. de ly. eſt valde pulcra; ꝛ ſm mentē.s. Tho.iij. part.q.xij. Sʒ ipſemet   E
Nico. poſtmodū Luc.ij. iſtā ſciētiā experimētalē negat in xp̄o. [Et ſequentib9 ſe dixit: amē].i. fideliter ꝛ vere dico vobis. [nō inueni tātam fidē i iſrael]. Sed ꝯ: q2 patriarche ꝛ ꝓphete fuerunt fideliſſimi. Ad hoc dixit Hie. ꝛ Mag. hiſt. ꝙ dñs nō loquebat quo ad ꝑteritū t̄ps: ſed quo ad illud qđ p̄ns erat. Sed iterū cōtra videt eſſe inſtātia de apoſtolis ꝛ marta ꝛ maria. Ad hoc đr ſm Magr̄m hiſt. ꝙ noie iſrael nō intelligunt illi q̄ xp̄m ſequebātur: q̄b9 loq̄bat. Loquebat aūt vt videt oibus ſuis diſcipulis: q̄uis ibi forte oēs nō eſſent: q2 illi q̄ ibi aderāt repſentabāt totū colligiū diſcipulorū. Chry. aūt dicit ꝙ fides aliqua dicit magna abſolute et cōparatiue. Fides ergo Cēturionis fuit magna ꝛ mira cōparatiue: nō abſolute: ſicut ſi ruſticus aliquid ſapiēter dicat: eſt mirū: nō autē ſi hoc dicat ph̄s. Et intēdit Chry. ꝙ fides Centurionis abſolute   F
fuit minor fide diſcipulorū: ſed conſyderando ꝙ gētilis erat fuit maior: q2 neq̄ miraculum viderat: neq̄ ſermonem audierat. Secundū Hiero. fides centurionis commendatur non ſicut fides illius

perſone:ſed ſicut fides gentiū quā ſigni-
ficat:fuit autē maior fides gētiū fide iu-
deorū. Nico. de ly. videtur dicere ꝙ per
iſrael intelligunt̄ principales ppl'i illius
G q̄ nō crediderūt:ſed ꝙ alios auerterūt a fi-
de. Sed qd dicemus de btā virgine. Di-
co ꝙ q̄libet p̄dictarū reſpōſionū adapta
tur beate virgini. Ulteriꝰ dico ꝙ xp̄s cō
parat centurionem eis qui crediderunt
poſtq̄ ipſe cepit predicare ⁊ diſcurrere
ꝑ populū illū:⁊ hoc notat̄ in illo verbo
inueni. Nō em̄ inuenit̄ niſi qd̄ queritur.
Beata autem virgo credidit anteq̄ xp̄s
naſceretur. Sequit̄ [Dico aūt vobis qd̄
multi] nō aūt oēs:vt ait Aug [ab oriente
⁊ occidēte venient].i. Ab oibus partibus
mūdi ſm̄ Aug. Hic Orig. mouet queſtio
nē:quare dicitur hic multi:cum alibi di-
catur pauci ſunt electi. Soluit autem ꝙ
per ſingulas generationes pauci ſunt
electi:ſed ſimul ſunt multi. Uide de hoc
infra dominica in ſeptuageſima. [Et re-
cumbent] non carnaliter iacendo:ſꝫ ſpi-
H ritualiter quieſcendo:ſm̄ Auguſti. [cum
Abraā ⁊ Jacob in regno celorum'].i. in
eccleſia triumphāti poſt labores perpeſ
ſos in eccleſia militāti. Filij aūt regni].i.
iudei:quia filij regni dicuntur ſm̄ Hie-
ro. quia in eis deꝰ ante regnauerat. ſm̄
Chry. autem q2 eis erat regnū preparatū
cum ad eos principaliter fuerit chriſtus
miſſus. [eijciētur in tenebras exteriores]
Interiores ſunt tenebre ignorantie vel
culpe exteriores ſunt tenebre gehenne.
Dicit̄ autē culpa tenebra ſm̄. s. Tho ſu-
per Joan. l. q2 caret lumine rationis. ſe-
cundo q2 fit in tenebris. tertio quia du-
cit ad tenebras exteriores. i. gehēne. Nā
in inferno erunt tenebre:vt patet per. s.
Tho. iiij. diſtin. xxv. ⁊ nō lux niſi quantū
ſufficit ad videndū aliqua afflictiua. Et
ſi queritur:quare ignis ille nō lucet? Di-
cunt aliqui ꝙ hoc eſt:q2 ille ignis eſt in
medio terre:ideo fumoſus eſt ⁊ obſcurꝰ.
I Uel pōt dici ꝙ hoc eſt diuinitꝰ. Unde ſꝫ
Grego. lucet ad penā ⁊ nō ad ſolatium.
Uel pōt dici melius ꝙ ignis ille natura
liter nō lucet:licet ſit ibi diuinitus q2 vt
patet. iiij. diſti. xliiij. q. iij. art. ij. q. ij. ignis
nō lucet accenſus in ꝓpria materia neq̄
in aliena terreſtri vt in ſulphurea nec in
fumo groſſo. Et intellige ꝙ non lucet in
iſtis clare:ſꝫ aliqualiter luceat. Reuera
tū ad hoc cōcurrit virtus dei inquātū il- K
lū tenet ibi:⁊ materia in qua eſt accenſus
q2 eſt in propria vel terreſtri:⁊ circunclu
ſio terrenō permittētis lucem ſolarē per
aliqd̄ ſpiraculū ingredi ad illū:⁊ conſe-
quēter reprimentis exhalationem fumi.
q̄ vt videt̄ ibi:eſt ⁊ groſſus:q2 ille ignis
videt̄ accēſus in materia ſulphurea q̄tū
ad ſuas extremitates ſaltē ſm̄ illud pſ.
Ignis ſulphur ⁊c. [Ibi erit fletus ⁊ ſtri-
dor dentium] Haymo. per metaphoram
mēbrorum penas deſcribit tormētorum.
Sciūt em̄ oculi fumo torti lachrymas ꝓ
ducere:dentes vero a nimio frigore ſtri-
dere. Oñdit̄ ergo ꝙ reprobi in inferno ⁊
calorē intolerabilē ⁊ frigꝰ ſubſtinebunt:
ſm̄ illud Job. xxiiij. Trāſierūt ab aquis
niuiū ad calorē nimium. Hec ille. Sicut
aūt pꝫ ex. s. Tho. iiij. di. l. ⁊. iiij. ꝯtra gen
tiles. clxxxix. ⁊ quolibet. vij. q. v. in fletu
eſt aliquid ſp̄uale. ſ. triſtitia:⁊ hoc erit in
oibꝰ dānatis:etiā ſpiritibus. Eſt etiā ali L
quid corporale:qd̄ eſt ſine generatione
⁊ corruptione:vt turbatio capitis ⁊ ocu-
lorū:⁊ hoc etiā erit in oibꝰ dānatis poſt
reſurrectionē. Et etiā aliquid corporale
qd̄ habet generationē ⁊ corruptionem
annexā:vt reſolutio lachrymarū hoc nō
erit ceſſante primo motu:qui eſt oīs ge-
nerationis ⁊ corruptiōis cauſa. Stridor
quoq̄ dētiū eadem rōne ibi erit:vt pꝫ in
locis allegatis:q2 nō importat alteratio
nē ſꝫ ſolū motū localē:ſicut capitis tur-
batio ⁊ oculorū [Et dixit ieſus cēturiōi.
Uade ⁊ ſicut credidiſti fiat tibi]. q. d. ſm̄
Chry. ſm̄ fidei menſurā remetiet̄ tibi [Et
ſanatus eſt puer ex illa hora] Chry. Ubi
velocitatē admirare:neq̄ em̄ ſolū cura-
re:ſed inopinate ⁊ in momento tpīs hoc
facere virtutē xp̄i oſtendebat. Hec ille.
¶ Allegorice pꝫ ex dictis. ¶ Anagogi-
ce ỽo ſignificat̄ ꝙ in capharnaū id eſt in
celo ſanabit̄ paralyſis noſtra. ſ. defectꝰ
corporalis:q2 tunc reformabitur corpus
humilitatis noſtri:ſm̄ illud Phil. iij. Sal- M
uatorē expectamꝰ ⁊c. ¶ Moraliter autē
docemur iuxta doctrinā Grego. dicētis.
Hic ſuperbia noſtra retunditur:qui in
hoibus non naturā qua ad imaginē dei

facti ſumus:ſed honores ⁊ diuitias vene
ramur. Redēptor autē noſter vt oſtēde-
ret quoniā que alta ſunt:hominibꝰ ſan-
A ctis deſpiciēda ſunt:⁊ que deſpecta ſunt
hominibꝰ:ſctis deſpiciēda nō ſunt. Ad
filium reguli ire noluit:ad ſeruum autē
cēturiōis ire paratꝰ fuit. Hec. ille. ¶ Itē
moraliter ſciēdū eſt ꝙ iſte q̄ erat ſeruꝰ ⁊
paralyticus ⁊ male torquebat̄ ſignificat
peccatorē. Nā peccator eſt ſeruꝰ diabo
li ⁊ peccatorū iuxta illud. ij. Pe. ij. A quo
q̄s ⁊c. ⁊ Jo. viij. Ois q̄ facit peccatū ⁊c.
Et etiā paralyticꝰ. nā paralyſis eſt mor
bus reddens membra mollia ⁊ diſſolu-
ta ⁊ diſſipata. Similiter petōr:eſt mollis
cedens omni tentatiōi ⁊ aduerſitatis et
diſſolutus nō habens vinculū timoris
vel amoris:⁊ diſſipatus. i. cōfractꝰ: nul-
lum bonum propoſitū valens retinere.
Similiter etiā torquet̄ in proſperis ꝑ cu
rā ſupfluā:⁊ male torquet̄ in aduerſis ꝑ
impatientiam:⁊ peſſime torquetur inter
peccata:iuxta illud Amb. Que pena gra
uior q̄ interius vulnus conſcientie

Dñica. iij. poſt octa. Epipha.
Textus euan. Mat. viij.

B A Scēdente ieſu in nauicu-
lā ſecuti ſunt eū diſcipuli
eiꝰ ⁊ ecce motus magnus
factꝰ eſt in mari:ita vt na
uicula operiretur fluctibꝰ. Ipſe ve
ro dormiebat. Et acceſſerunt et ſu-
ſcitauerūt eum dicētes Dñe ſalua
nos perimus. Et dicit eis Jeſus
Quid timidi eſtis modice fidei.
Tūc ſurgens imperauit ventis et
mari:et facta eſt tranquillitas ma
gna. Porro homines mirati ſunt di
centes. Qualis eſt hic. Quia venti
et mare obediunt ei.

C A Scēdēte ieſu i nauiculā ⁊c.
Mat. viij. in iſto euāgelio tā
gunt̄ tria pūcta q̄ ſunt. Peri-
clitatio: excitatio: liberatio.
¶ Quātū ad primum literali
ter ſciendū eſt ꝙ ſicut dicit Orig. cū mul
ta magna ⁊ admiranda oñdiſſet xp̄s in
terra trāſiit ad mare vt ibidem excellen
tia opa demōſtraret q̄ teniꝰ terre mariſq̄
dñm ſe eſſe cūctis oñderet. Hec ille. Jd
dr:[Aſcendēte ieſu in nauiculā] Chriſtꝰ
vt dicit btūs Mat. paulo āte videns tur
bas multas circa ſe propter miracula q̄
fecerat in galilea: vbi ſanauerat lepro-
ſum deſcendens de mōte. ⁊ ſeruū centu D
rionis cū introijſſet capharnaū ⁊ ſocrū
Simonis:que tenebatur magnis febri
bus:voluit deſerere galileam ⁊ tranſire
mare galilee. Aſcēdit ergo nauiculā vt
iret vltra lacū illū:propter multa ſm̄. s.
Tho. ſuper Mat. Primo vt oñderet in-
firmitatē humane nature: que aliqñ in
diget repauſatiōe. Uñ dicit̄ Mar. vj. Ue
nite ſeorſum in deſertū ⁊ requieſcite pu
ſillū. Scdo vt cōplaceret diſcipulis:iō
aliqñ aſcēdebat cū eis in montem. ali-
qñ ibat in deſertū: aliqñ in nauē. Ter-
tio vt daret nobis exēplū declinādi fa-
uores humanos. Quarto ad mitigādū
inuidiā iudeorū. [Secuti ſunt eū diſci-
puli eiꝰ.] Secundum Chry. accepit xp̄s
diſcipulos. Primo vt i fluctibꝰ aſſueſcerēt
nō timere pericula. Scdo vt dū viderent
ſe fluctuare ⁊ periclitari:non eleuarent̄ E
in ſuperbiā ex hoc ꝙ ipſos ceteris dimiſ
ſis aſſumpſerat. [Et ecce motus magnꝰ
factus eſt in mari]. i. in lacu more he-
braici ſermonis:q̄ oīs aquarū cōgrega-
tio mare nūcupat̄: ſiue dulcis ſiue ſalſa
vt ait Bed. [ita vt nauicula operiretur
fluctibus] . i. vndis: et conſequenter
ſpes ſalutis erat ablata. ¶ Eſt aūt ſciē
dū ſm̄ Ori. ⁊ ſctōs ꝙ iſta tempeſtas nō
eſt facta ex naturali cā q̄ eſt ſ. dꝰ aliqd̄
maxie de erraticis vel ventꝰ aut aliud
ꝯturbās fundū maris:vel ventꝰ gñatꝰ
alibi ⁊ flās ſupra mare. Fundū aūt ma-
ris ꝯturbat vētꝰ ibi gñatꝰ:⁊ ēt balena:
vt dicit. s. Tho. ſup Job:ſꝫ ex ỽtute ⁊ or
dinatiōe diuina fuit ⁊ hoc ꝑꝑ duas rō-
nes ꝑꝑ quas voluit diſcipulos aſcēdere
in nauim/ſꝫ Chry. ⁊ tertio ſm̄ Orig. vt
manifeſtaret̄ virtꝰ xp̄i. Uñ magna tēpe
ſtas facta eſt/vt magnum appareret mi-
raculum. ¶ Allegorice iſta nauis/ſꝫ. s. F
Tho. ſuper Mat. eſt eccleſia/ſuper quā
aſcendit chriſtus per fidem:⁊ in qua cū
chriſto ſunt diſcipuli tāquam paſtores.
Tempeſtas ỽo ſignificat futuras diſci
pulorum anguſtias:de quibus dicitur.

ij.Cor.j.Supra modum grauati ſumus
ſupra virtutē; ita vt tederet nos etiam
viuere. Et ſilr tribulationes ꝑſecutorū
⁊ hereticorū. Mare vero ē pñs ſeculū in
quo fluctuare hēbat eccl'ia agitata vē-
tis paſſionū ⁊ illiſa ſcopulis tribulatio-
G nū: expoſita rapinis piratarū.i. demo-
niorū. Pro hoc aūt ſciendū eſt allegori-
ce deū m͞ltas naues feciſſe.i.nauē inocē-
tie:in q̄ poſuit adā q̄ ⁊ naufragiū ꝑtulit
qñ adā peccauit. Deinde nauē ſynago-
ge:in q̄ poſuit hoīes terreno.i.iudeos:
q̄bus ſolū terrena expreſſe ꝓmiſit: q̄ et
naufragiū ꝑtulit qñ gubernatorē xp̄m
negauit ⁊ occidit. Deinde nauē eccl'ie: q̄
ad inſtar nauis fuit anguſta in principio:
⁊ ſilr erit in fine tp̄e antixp̄i ꝓpter
credētiū paucitatē:in medio ſo tp̄e eſt:
fuit et erit valde dilatata. Chryſ. Naui-
gat eccl'ia iſtructa fidei gubernatore fe-
lici curſu ꝑ huius ſeculi mare hñs deū
gubernatorem: angelos remiges :por-
tās choros oīm ſctōꝝ:erecta in medio
ipſa ſalutari arbore crucis:in quo euan-
gelice fidei vela ſuſpēdes flāte ſpū ſan-
cto ad portū paradiſi ⁊ ſecuritatē q̄etis
eterne deducit. Hec ille. Egredienti hāc
H nauem ꝑ mortale nullū remediū ſuꝑ eſt
niſi pnia: q̄ eſt ſcda tabula poſt naufra-
giū vt colligit de pe.di.j.ca.multiplex. ⁊
ca. ſcda tabula.⁊ ca.ſuꝑ tribus. Cōpara-
tur aūt pnia tabule: ſ ⁊ ipſa ſit nauis.
q̄ reſpectu innocentie ꝓpere nō ducit
ad portū. Moraliter iſta nauis pnia
ſignificat q̄ ad ſalutis portū ducimur.
In hac q̄ ſequēs xp̄m aſcēderit:ſ qua-
tiat tētationib9 mūdi carnis ⁊ diaboli:
tñ ꝑueniet tādē ad portū ſalutis ad quē
ſine ipſa nullus poſt pctm̄ pōt attinge-
re. Vñ eſt ſicut arca noe: extra quā nulli
patuit ſalus tp̄e diluuij. In hoc tñ ē dif-
ferentia ſm Chry.de lau. Pau.q̄ i arca
noe leo intrauit ⁊ leo exiuit: ſed ꝑ pniā
leo.i.ſuꝑb9 ingreſſus mutat in ouem.i.
manſuetū.⁊ ſic de alijs. Exiſtētē in hac
I naui exigat mot9 magnus: cauſata ꝓ-
cella tētationis primo a cauſa ſuperio-
ri.ſ.ſtella.i.a deo ꝑmittēte ad hūiliatio-
nē ⁊ ꝯſeruationē grē. ⁊ ſcdo a cauſa infe-
riori.ſ.fundo maris.i.aliquo tyrāno ꝑſe-
quēte. ⁊ ꝓpria inclinatione vel paſſione

interius innata. Et tertio a cā media.ſ.
vento .i. demone ſeuiēte. Quantū ad
ſcdm̄ lr͞alr ſciendū eſt q̄ ſicut xp̄s ſtudio
ſe mouit mare: ita ſtudioſe ſubtraxit ſo-
latiū pñtie ſue q̄dāmō. vñ dr.[Ille vo.ſ. K
xp̄s dormiebat]Chr. Si eñ eo vigilan-
te facta fuiſſet tempeſtas: vl nō timuiſ-
ſent: vel nō rogaſſent: vl neq̄ ipm poſſe
aliq̄ tale facere crederent. Hec ille. Dor-
miebat ꝗ prīo vt diſciplos ꝯſtitueret in-
ter timorē ⁊ ſpē: ſ Chry.⁊.s.Tho.⁊ ſcdo
ſm.s. Tho vt oſtenderet ſe verū hoīez. Qñ
eñ volebat ꝓbare ſe eē deū faciebat ali-
qd hūanitatis ſignū: ne decrederet hu-
manitas. Sz tātū ꝑualebat tēpeſtas q̄
coacti ſūt excitare xp̄z. Ori. Tāto āt me-
tu diſcipuli fuerunt ꝯterriti: ⁊ pene ani-
mo alienati vt irruerent ī eū ⁊ nō mode-
ſte ac leniter ſuggererēt:ſ turbulēter ſu-
ſcitarent eū. vñ ſeq̄t. [Et acceſſerūt ad
eū ⁊ ſuſcitauerūt eū: dicētes. Dñe ſalua
nos perim9] O veraces diſcipuli: ſalua-
torē vobiſcū habetis ⁊ periculū timetis.
Vita vobiſcū ē ⁊ de morte ſolliciti eſtis.
Sed reſpondeāt. Paruuli ſumus ⁊ ad-
huc infirmi iō q̄ timem9. vñ ſeq̄t. [Et dicit L
eis ieſ9. Quid timidi eſtis modice fidei]
quaſi dicat. Si potentē me ſuꝑ terrā cō-
gnouiſtis: q̄re nō credit ꝙ i mari potēs
ſum. Et ſi mors irrueret nōne eā debuiſ-
ſtis ꝯſtātiſſime ſuſtinere: Qui modicū
credit: arguet: q̄ nihil credit ꝯtēnet. Hec
Orig. Sz qūo iſti fuerūt modice fidei q̄
dixerūt: ſalua nos: Ad hoc dr ſm.s.Th.
ſuꝑ Mat.ꝙ ſi habuiſſet magnā fidē: ipi
potuiſſent imperare mari. Vel ſcdm eū-
dē ⁊ Chry. q̄ nō crediderūt ꝙ dormiens
poſſet ſaluare. Vñ ⁊ ſm eūdē Chry.ꝓp-
ter hoc xp̄s nō fecit hoc ſignū pñtib9 tur-
bis.ne accuſarent diſcipli modice fidei:ſ
ſeorſum voluit eos arguere ⁊ emēdare.
Allegorice hic ſ Hie. ſignificat ꝙ ec-
cleſia fluctuāte xp̄s q̄ſcit ⁊ dormit:pa-
tiētiā noſtrā ⁊ impiorū pniā expectās
vt dicit Ori. Excitat aūt ad ſuccurrēdū
orationis ſancte clamorib9 ſanctis pa-
ſtoribus orātibus pro grege commiſſo. M
Moraliter vo ſignificat ꝙ exiſtētib9
nobis in naui pnie: ⁊ flāte vento tenta-
tionū ſubtrahit nobis auxiliū diuinū
nō adeo vt ſubmergamur:ſ vt timea-

mus ſubmergi: ⁊ tūc debemus xp̄m exci-
tare clamoribus cordis. Aug. Excita xp̄z
in corde tuo: vigilet fides tua: tranquil-
letur ꝯſciētia tua: ⁊ liberabit nauis tua.
A Hec ille. Sciēdū eſt tñ ꝙ xp̄s ſeu deus
alicubi ſemꝑ dormit.ſ.in inferno: q̄ dan-
natos ꝑpetue obliuioni tradidit: nullo
mō eos liberando: alicubi vero ſemꝑ vi-
gilat.i.in celo q̄ roē ſctōꝝ deſideriū ſta-
tim q̄etat alicubi vo qñq̄ dormit ⁊ qñq̄
vigilat. vt in vita pñti: vbi vigilat ſeruos
ſuos a tentationibus cuſtodiendo. Ps.
Ecce non dormitabit neq̄ ⁊c. Et dormit
eos tribulatiōib9 exponēdo iō q̄ dr idez
ꝓpheta. Exurge quare obdormis dñe.
Quātū ad tertiū literaliter ſciēdū ē ꝙ
xp̄s viſa oportunitate ꝑpetrandi miracu-
lū voluit oſtēdere potentiā ſuā iō ſequitur
[Tunc ſurgēs imperauit ventis ⁊ mari]
Tempeſtas eñ ſeu inquietudo maris
cauſat vt plurimū effectiue a ventis ma-
terialiter aūt ab aquis: ideo vtriq̄ impe-
rauit. Et iſtud imperium ſeu preceptum
nō fuit factū vocaliter propter ipſa ele-
B menta inſenſibilia: ſ ꝓpter ipſos hoīes
aſtantes: vt.ſ.ꝑ hoc ꝑciperēt ꝙ eius vir-
tute ⁊ iperio q̄euit mare. [Et facta eſt trā-
q̄llitas magna].ſ.ſtatim ſm Chry. Et in
hoc apparuit miraculū: q̄ vt idem dicit
cū mare quietat naturaliter non ſtatim
efficit quietū [Porro hoīes mirati ſunt
dicētes,] Iſti hoīes ſm Ori. nō erāt diſci-
pli: ſ naute. Nā diſcipli ꝑ honorē dñi
nullibi appellant hoīes ſ diſcipuli vel
apli. Si tñ vt ait. Hier. q̄ velit cōtēdere
eos fuiſſe diſciplos. Dicēdū ē ꝙ recte di-
cti ſunt hoīes: q̄ necdū nouerāt potētiā
ſaluatoris. [Qualis ē hic] Vt dicit Gloſ.
Chry. ponit talē textū. Qualis eſt hic ho-
mo: Somnus eñ ⁊ figura monſtrabant
hominē. ſ mare ⁊ trāquillitas deum ar-
guebant Nō autē vt ait Orige. interro-
gādo dicunt qualis eſt hic. ſed aſſerētes
ꝙ talis ſit. [Q2 mare ⁊ venti obediūt ei.]
Allegorice ſignificat ꝙ nauis eccleſie
cōturbat: ſed nō ſubmergit: ⁊ ceſſant vē-
C ti ꝑſecutionū ⁊ hereſium xp̄o deijciente
tyrannos ⁊ hereticos: ⁊ ꝙ vſq̄ in finem
durabit. de hoc vide dñica.x.poſt feſtum
trinitatis. Moraliter ſignificat ꝙ tē-
tatis clamātib9 ad deum fit trāquillitas

mētis. Tob.iij. Poſt tēpeſtatē tranq̄llū
facis: ⁊ poſt fletū ⁊ lachrymas cōſolatio-
nē inducis. Eſt tñ notandū ꝙ allegorice
ſm Raba. iſta nauicula ſignificat crucē:
quā xp̄s aſcendit ⁊ facta eſt turbatio in
morte ei9 ſed per reſurrectionē excitatus D
hoc deſiderantibus diſcipulis quietauit
oīa. Vnde cātat eccleſia Claro paſchali
gaudio ſol mundo nitet radio: cum xp̄m
iam apl'i viſu cernunt corporeo.

Dñica.iiij.poſt octa.Epipha.

Textus euang. Mat.cap.xiij.

Simile factū eſt regnū ce-
lorum hoī qui ſeminauit
bonū ſemen in agro ſuo.
Cū aūt dormirent hoīes:
venit inimicus ei9 ⁊ ſuꝑſeminauit
zizania in medio tritici: ⁊ abijt. Cū
autem creuiſſet herba ⁊ fructum fe-
ciſſet tunc apparuerunt: ⁊ zizania.
Accedentes autē ſerui patriſfami-
lias dixerunt ei. Dñe nōne bonum
ſemen ſeminaſti in agro tuo. Vnde
ergo hz zizania: Et ait illis inimi-
cus hō hoc fecit. Serui autez dixe-
runt ei. Vis imus ⁊ colligimus ea. E
Et ait. Nō: ne forte colligentes ziza-
nia eradicetis ſimul cum eis et tri-
ticum. Sinite vtraq̄ creſcere vſq̄
ad meſſem: ⁊ in tēpore meſſis dicā
meſſorib9. colligite primum zizania
⁊ alligate ea in faſciculos ad cōbu-
rendum. Triticum autem congre-
gate in horreum meum.

Simile factum eſt regnum ce-
lorum homini q̄ ſeminauit bo-
nū ſemē in agro ſuo. Matth.
xiij. In pñti euāgelio tangun-
tur tria puncta: que ſunt. Se-
mina ſeminatio. Semina interrogatio.
Semina cōgregatio. Quantū ad pri-
mū ſciendū eſt: q̄ totū iſtud euāgeliū eſt
parbolicū vñ ſenſus literalis nō eſt ille F
quem voces exprimūt proprie ſed quem
improprie. Nō eñ hic per meſſores intel-
ligunt aliqui hoīes incidentes meſſem
falcibus: ſ meſſores ſignificāt iproprie

ꝛ metaphorice angelos: ꝛ hoc ad literã
iuxta notata in principio huius operis.
Sciendū eſt etiã. ex. ſ. Tho. ſuper Mat. c.
iij. ꝙ regnū celoꝝ: ſiue regnū dei in ſcri-
G ptura ſumitur quatuor modis. Quãq; eñ
regnū celoꝝ dr̃ ꝓprie ſocietas ſctõꝝ in
patria vt Mat. viij. Recūbẽt cū Abraam
Iſaac ꝛ Iacob in regno celoꝝ. Et ſcđo
ipſe xp̃s habitãs i nobis p gratiã Luce.
xvij. Regnū dei intra nos eſt. Et dicitur
regnū celoꝝ q2 p gratiã qua nos inha-
bitat: incohat i nobis viã celeſtis regni.
ꝛ in nobis quandã participationẽ illius
glorie facit illuminãdo intellectum per
fidẽ ꝛ p amorẽ inflãmando affectū. Glo-
ria eñ illa conſiſtit in cognoſcẽdo ꝛ amã
do deū. Tertio dicitur regnum dei ſcri-
ptura facta: ſicut. Matt. xxj. dicit xp̃s iu-
deis. Auferetur a vobis regnum dei. i. ſa
cra ſcriptura q̃ dicit regnū: q2 lectio eius
ducit ad regnū. Quarto eccl'ia militans
vt. Mat. xiij. Sile ẽ regnū celoꝝ ſagene
miſſe in mari. Et dr̃ regnū celorum: q2 ad
modū celeſtis eccl'ie eſt ordinata vt i ea
p ſuperiores illuminent inferiores. Item
H q2 i ea regnat rex celeſtis p vicariū ſuū.
Itẽ q2 in ea ſola eſt via veniendi ad cele-
ſte regnum. Dicitur ergo [Dixit Ieſus di
ſcipulis ſuis parabolam hanc] Parabo
la ſm Hiero. eſt rerū natura diſcordan-
tium ſub aliqua ſimilitudine facta com
paratio. Vñ volunt aliq ꝙ ſm hoc eſſet
parabolica locutio: quoties res diuerſe
genere cõparant ꝛ aſſimilant: vt cū dici
tur Ioan. iij. Sicut moyſes exaltauit ſer-
pentẽ in deſerto: ita exaltari opz filium
hois. Proprie tñ parabola videtur eſſe
hiſtoria ficta ad aliud ſignificandum trã
ſumptiue: ſiue aliqñ fuerit aliquid tale in
natura: ſiue nõ: vt cū dicit Lu. viij. Exijt
q̃ ſeminat ſeminare ſemen ſuū. Unde di
citur parabola iuxta ſententiã a para qđ
eſt iuxta: ꝛ bole ſententia. Nõ enim para
bole ſenſus eſt id qđ voces pretẽdunt p-
prie: ſed eſt id qđ iuxta eſt: quaſi ſcđarius
ꝛ trãſſumptiuum ſignificatū. ¶ Eſt autẽ
I notandum ſm. Orig. ꝙ parabola eſt ſi-
militudo ſumpta a re quã eſſe vel fuiſſe
non eſt neceſſe: ſed tñ eſt poſſibile. Eni-
gma vero ſumitur a re q̃ nec fuit nec po-
tuit eſſe ſicut cum dicitur. Iudicum capi.
ix. ꝙ ligna iuerunt vt inūgerẽt ſibi regẽ.
Exemplum autem videtur ſumptū a re
q̃ vere eſt vel fuit. Similitudo aūt eſt qđ
dam oibus iſtis cõe. Loquebat aūt dñs
in parabolis ſm. s. Tho. vbi ſupra. Pri-
mo vt ſacra in fidelibus celarentur: ꝛ cõ
ſequenter non irriderentur. Iuxta illud
Matthei. vij. Nõ mittatis margaritas K
veſtras ante porcos. Scđo vt rudes fa-
cilis addiſcerent ꝛ retinerent ſpūalia. Et
põt addi tertio q2 in paleſtina vbi predi-
cabat: ita erat conſuetum ſm. Hiero. ad
ſuccurrendum memorie. Et quarto ſm
Theo. vt. attẽtiores faceret hoies ex aui-
ditate intelligendi occulta ꝛ parabola-
rū ſignificata. Sed cõtra. Nã ſecunda rõ
ſancti Tho. videt deſtruere primã. Non
eñ eſt poſſibile ꝙ per eandẽ ſententiam
doceat rudis: ꝛ veritas celet aſtuto. Ad
hoc dicere videt Gorrã ꝙ ideo indignis
celatur veritas in parabola: q2 ea audi-
ta non curãt ſenſum inueſtigare: vel ab
alio edoceri: ſicut boni. Vñ iſti ad veri-
tatẽ ꝑueniunt interius vel exterius edo-
cti: ꝛ hoc frequenter. [Simile eſt regnum
celoꝝ]. i. filiꝰ dei ſm Remi. [hoi q̃ ſemi-
nauit bonū ſemẽ i agro ſuo] Nã ipe xp̃s L
in agro ſuo. i. mūdo: vt ipſemet exponit
ſeu eccl'ia militãti exculta eius labore et
ſanguine [ſeminauit] p p̃dicatione ſuã et
apl'oꝝ [bonū ſemen]. i. doctrinã ꝛ fidem
catholicã. deinde tãgit alius ſeminator
cū dicit [Cū aūt dormirent hoies]. i. ne-
gligẽtius agerẽt p̃lati ſm Aug. de ꝯſen.
euãg. Cū aūt tria ſint hoim gña q̃bꝰ dor
mire ꝑiculoſum ẽ. ſ. paſtoꝝ. gubernatoꝝ
nauiū: ꝛ ianitoꝝ: p̃lati ſunt dñi ꝛ gregis
paſtores nauis eccleſie gubernatores: et
vrbis eccl'ie ianitores: q̃ ab hoſtibꝰ. i. ma
lignis ſpiritibꝰ obſeſſa ẽ. Vl' cū dormirẽt
i. mortui eẽnt hoies. i. xp̃s ꝛ apl'i: q̃ ſemi-
nauerũt. [Venit inimicꝰ eiꝰ]. i. diabolꝰ q̃
venit ad ſeminãdū. Sz ꝯ: q2 diabolꝰ ſi eſt
inimicꝰ dei odit deū: ḡ odit bonū. Ad hoc M
dr̃ ꝙ deꝰ i ſe audiri nõ põt: cū ſit bonitas
nihil d̃ malo hñs. Vñ vidẽs deū clare nõ
põt illū odire. In ſuis tñ effectibus deus
odio hr̃ p accidẽs: puta in ſua iuſta puni
tiõe: ita ꝙ deꝰ odit vt puitor. Hec ẽ doctri
na. ſ. Th. ſup Mat. viij. ꝛ. iiij. di. l. ſubtilr
tñ hãc materiã habẽs a cap. j. di. j. q. iij.

[Et ſuperſeminauit zizania]. i. loliū qđ
ſile eſt tritico. Per zizania ſm Augu. de
ꝯſenſu euãg. duo poſſumꝰ intelligere. ſ.
hereticos vel hereſes: ꝛ ſcãdala vel ma-
A le viuẽtes xp̃ianos. Sed ꝯ: q2 hereſes ſe-
minate ſunt etiã viuẽtibꝰ apl'is: vt pz. j.
Io. ij. Nūc inq̃t antixp̃i multi facti ſunt.
Nõ ergo poſt dormitionẽ eoꝝ. Ad hoc
dr̃ ꝙ p maiori pte fuerunt ſeminate poſt
apl'oꝝ mortẽ [i medio tritici]. i. in medio
fideliū. Nõ eñ curat diabolꝰ ꝙ ſint he-
retici itra ifideles: q2 oino poſſidet illos
oẽs [Et abijt]. i. occultꝰ factꝰ eſt ſm Au.
Trãſſigurat eñ ſe in angelū lucis. ij. Cor.
xj. ꝛ ſub ſpẽ veritatis ac deuotiõis ſemi-
nat ꝛ fouet hereſes ꝛ pfidiã. [Cū aūt cre-
uiſſet herba ꝛ fructū feciſſet: tunc appa-
ruerũt ꝛ zizania] q2 r̃. n. aliq̃s cū fides ca
tholica vel fideles catholici p orbẽ cepiſ
ſent multiplicari: tūc hereſes q̃ latuerãt
ſimul appuerũt. Vel aliter ſm Chry. In
ꝓncipio eñ heretici obūbrãt ſeipſos: cū
autẽ acceperũt libertatẽ ꝛ ſermone aliq̃s
cum eis ꝑticipauerit: tūc venenū effun-
dunt. Hec ille. Et intẽdit Chry. vt. s. Th.
B ſup Mat. declarat: ꝙ p herbã intelligun
tur zizania ſiue heretici in principio ſuo.
Tunc eñ nõ apparẽt: q2 a principio pre-
dicant aliqua bona laicis: ꝛ poſtmodū p̃
dicãt aliq̃ mala de clericis: q̃ laici libẽter
audiunt ꝛ eos auertũt a dilectione cleri
coꝝ ꝛ p ꝯſequẽs eccl'ie ꝛ tūc aperiũt do-
ctrinã ſuã que eſt venenū Aug. aūt de cõ
ſenſu euang. per herbã accipit triticū in
principio ſuo. Homo eñ paruus eſt in
principio ꝛ nõ diſcernit: ſed cum ceperit
ſpūalis eſſe diſcernit q̃cq̃d legerit vl' au-
dierit d̃iudicando inter verū ꝛ falſum.
¶ Moraliter iſte ager eſt mūdꝰ: in quo
deꝰ ſeminauit in ꝓmis ſuppoſitis ſciam
innocẽtiã ꝛ felicẽ vitã. Diabolꝰ aūt ſup
induxit ſeminãdo ignorantiã: culpam ꝛ
miſeriaz. Sed xp̃s tanq̃ celeſtis agrico-
la de celo attulit ſeminat tria cõtraria. ſ.
ſciam: gratiã ꝛ gloriã. Ioã. j. vidimꝰ glo-
riam eius: ecce tertiū: plenū gratie: ecce
C ſecundū: ꝛ veritatis: ecce primum. Vel
ager eſt animal nr̃a: in qua xp̃s ſemina-
uit ſemen optimum in baptiſmo: q2 ſemi
nauit grãm ꝛ virtutes q̃ ꝓducũt fructus
bonoꝝ operū. Sed diabolus ſuggerẽdo
ſup ſeminat zizania. i. loliū qđ ſignificat
omne peccatum. Nam omne pctm̃ tãq̃
loliū facit aiam ſomnolentam ꝛ pigram.
Precipue vero ſignificat ſuperbiaz: aua D
ritiam: ꝛ luxuriam: quia zizania habent
vim ventoſam vt ſuperbi ad aſcenden-
dum: ꝛ acutã: vt auari ad decipiẽdum: et
venenoſam vt luxurioſi ad inficiendum.
Et iſta ſeminãtur dormiẽtibus hoibꝰ. i.
prelatis ꝛ parẽtibus ꝛ maioribꝰ ꝛ intelle
ctu ꝛ voluntate. Et apparent cum creue
rit herba. i. in etate pfecta: vbi hõ cepe-
rit eſſe ſui dñs: nõ aūt in puerili. Vel ter
tio iſte ager eſt q̃libet ſeruꝰ dei: ꝛ hz tres
ptes que tangunt figuraliter Ioſue. xv. ſ.
terrã auſtralẽ ꝛ arentẽ. i. corpus mortifi-
catū ꝛ purificatū obſcenis humoribus ꝛ
irriguū inferiꝰ. i. aiam afflictã ꝛ emitten
tem lachrymas doloris: ꝛ irriguū ſupius
i. ſpm̃ ſiue ſuperiorẽ aie partẽ emittentez
lachrymas celeſtis cõſolationis. In tali
agro pullulat bonū ſemẽ: ꝛ germinat li-
liū caſtitatis in parte arida ꝛ roſa patien
tie in pte inferius irrigua: ꝛ viola ſupne
contẽplatiõis in pte vltima. Sed diabo E
lus nitit iſta ſuffocare: ꝛ plantare vel ſe-
minare cõtraria. ¶ Quantū ad ſcđm li-
teraliter ſciẽdū eſt ꝙ ſemp boni habent
zelū dei ꝯ pctã ꝛ vitia: ꝛ hoc innuit cum
ſubdit. [Et accedẽtes ſerui pr̃is familias
dixerunt ei. Dñe: nonne bonū ſemen ſe-
minaſti in agro tuo: vnde ergo hz ziza-
nia:] Sicut dicit Aug. de ꝯſen. euan. cõ-
ueniẽtiꝰ p iſtos ſeruos itelligunt hoies
ſancti: q̃ angeli: q2 nullus facile audebit
dicere angelos neſciuiſſe q̃s ſuperſemi-
nauerit zizania. Accedunt autẽ iuſti ſm
Remi. ad patrẽ familias. i. deū nõ corpe
ſz corde ꝛ mẽtis deſyderio. Pres eñ an-
tiq̃ eccl'ie ꝓmitiue admirãtes pfidiã he-
reſum inſurgẽtiū: ad deū acceſſerũt per
orõnẽ inq̃rẽtes vñ ager haberet zizania.
i. q̃ eſſet hereſum cã. Et fuit eis diuinitꝰ
reuelatū vel inſpiratū ꝙ hoc erat diabo
licum opus deo ꝑmittente. Vñ ſequitur.
[Et ait illis. Inimicꝰ hõ hoc fecit]. i. dia F
bolꝰ ſm Hier. Aug. Chry. ꝛ alios. Dicit
aūt inimicꝰ ſm Chry. ꝓpter iacturã quã
ifert hoibꝰ. Vexatio. n. diaboli aduerſꝰ
nos ẽ. Principiū aūt vexatiõis factū eſt
nõ ab inimicitia q̃ eſt ad nos: ſz q̃ eſt ad

deū. Hec ille. Scđo etiā q2 primā inimi-
citiā inter nos ⁊ deū fecit. Dicit͛ aūt dia
bolus hō nō ratione corporis. ſed ratiōe
mentis: in qua cū ſpiritib9 ꝯuenit homo
⁊ ſecūdo q2 primas inimicitias voce hu-
mana vt credit͛ expreſſit. ⁊ tertio ab hoīe
deuicto dicitur homo ſm̄ aliquos: vt ab
aphrica ſcipio aphrican9 dict9 eſt. Ulꝗr
B to ꝑpter vnitatē mēbrorū ⁊ capitis. ſicut
em̄ hō mal9 ⁊ diaboli mēbra noīe diabo
li appellant͛. Joā. vj. Unus ex vobis dia-
bol9 eſt. Et ſimiliter mēbra xp̄i noīe xp̄i.
pš. Nolite tāgere xp̄os meos: ita ecōuer
ſo caput aſſumit ꝑſonā mēbrorū. Act. ix.
Saule ſaule quid me ꝑſequeris? Et ali-
qñ nominat͛ eorū noīe vt hic. ¶ Sequit͛
aūt ſcđa interrogatio. Pro cuius intelle-
ctu ſciēdū eſt ex doctrina. ſ. Tho. ij. qō. xj.
ꝙ heretici q̄ntū in ipſis eſt nō ſunt ab ec-
cleſia tollerādi: ſ3 merent͛ mori: q2 peius
eſt aīam ꝑimere q̄3 falſare pecuniā: qua
ſubuenit͛ vite corꝑali. S3 th̄l3 ipſi mortē
mereant͛: eccleſiā tñ decet eſſe miſericor-
dē. Et iō admonet eos ſemel ⁊ ſcđo ver-
H bis: deinde reſecat putrida mēbra corpo
ris myſtici: excōicādo eos vel relinquē-
do brachio ſeculari. Jterū ſciendū eſt ex
eodē ibidē. q. lxiiij. qđ licitū eſt ad bonū3
cōitatis occidere pctōres: qñ hoc ſine
bonoꝝ periculo fieri pōt. Qñ aūt ſine pe
riculo bonoꝝ id fieri neq2: ſecus eſt. ſicut
aūt dicit Aug. in lib. de ꝯſen. euā. cū ſerui
dei vidēt iſta ex diabolica fraude ꝑcede
re aduerſus quē ſe ꝑficere non poſſe cer
nūt ſubaudiri pōt in eis volūtas extermi
nādi huiōi hoīes malos: ſ3 an facere de-
beant vel nō facere iuſtitiā dei cōſulunt:
vñ ſubdit͛ [Serui aūt dixerūt ei] ꝑ orōnē
querētes diuinū cōſiliū. [Uidim9 ⁊ colli
gim9 ea] ſeparādo iſtos hoīes a fidelib9
per excōicationē: ⁊ tādē ſeculari ꝑtāti re-
linquēdo exterminādos ꝑ mortē corpo-
ralē [Et ait: nō] Et hoc nō d̄t ꝑpterea ꝙ
ipſi mali hoc mereant͛: ſed ꝑpter bonos
I ꝑñtes aut futuros: ideo ſubdit͛. [Ne ſoꝛ-
te colligētes zizania eradicetis ſimul et
triticū]. i. ſeruos dei q̄ ad iſtar tritici hñt
exteri9 ruborē ꝑ charitatē ad ꝑximū. ⁊ in
teri9 cādorē ꝑ puritatē q̄ habet͛ ad deū: ⁊
tan̄q̄3 panis triticeus mille cibis cōmixti
mille tribuit ſapores: q2 ſciūt gaudere cū
gaudētib9 ⁊ flere cū flētib9. Ro. xij. vñ ⁊
de ſe Paul9 dicit͛. j. Co. ix. oīb9 oīa fact9
ſum. Ubi aduertendū eſt ſm̄ Aug. lib. de
ꝯſen. euā. ⁊ alias quatuor eſſe cās ꝙ ma-
li nō debeāt ꝑpter bonos eradicari. Pri
ma q2 ꝑ malos excitant͛ boni ad p̄dican
dū ⁊ ſcribēdū ⁊ orādū: Uñ q̄ malos eradi K
caret: eradiceret ēt triticū. i. multa bona
opa: que ſi nō fuiſſent heretici: facta nō
fuiſſent. Uñ. j. Co. xj. Oportet hereſes eē
vt q̄ ꝓbati ſunt manifeſti fiant in vobis:
Scđa: q2 qui nō eſt malus. cras erit bo-
nus. Uñ ſi occiſus fuiſſet paulus nō hr̄e
mus rumēta epl̄arū ei9: neq3 ipm̄ Pau-
lū q̄ in triticū ꝯuerſus eſt. He rōnes ſunt
Aug. Et ſcđa eſt etiā Hiero. q̄ ait. Dat͛ lo
cus pnie: ⁊ mōnemur ne cito amputem9
fratrē: q2 fieri pōt vt ille qui hodie noxio
dānat9 eſt dogmate: cras reſipiſcat ⁊ in-
cipiat defendere veritatē Hec ille. Ter-
tia eſt ratio. ſ. Tho. ſuꝑ Mat. q2 aliq̄ vi-
dent͛ mali ⁊ nō ſunt quos ſi velles ſtatim
euellere: multos bonos extirpares. j. Co.
iiij. Nolite ante tp̄s iudicare. Quarta ra
tio eiuſdē: q2 aliqñ mali ſunt magne ꝑtā-
tis: ideo ſi excludant͛ multo ſecū trahūt:
⁊ cū illis malis multi boni pereūt. Uñ di
cit gl. Aug. ꝙ nec multitudo nec ꝑnceps L
deberet excōmunicari. ¶ Moraliter ſcien
dum eſt ꝙ p̄ter cauſam zizanioꝝ hic aſſi
gnatā ſunt alie q̄b9 inſtrumētaliter vti-
tur inimic9 homo. Naſcunt͛ eñi ex culto
rū negligētia. i. deſidia p̄latoꝝ vt etiā hic
dñs innuit. Et ex aeris corruptela: que ſi
gnificat maloꝝ ſocietatē. q̄ vbiq3 eſt dam
noſa: q2 in celo ſocietas luciferi fuit aliis
angelis malis occaſio ruine: vt patet. ſ.
par. q. lxiij. art. viij. ⁊ in inferno ſocietas
demonū facit horrorē: ⁊ ꝑpinquoꝝ facit
dolorē: ⁊ oīm ḡnaliter facit ſtuporē: et in
mūdo ſocietas maloꝝ3 corrūpit. Et ter-
tio naſcuntur ex terre malitia: quia ſm̄. ſ.
Tho. nō oīa pctā ex demonib9 immedia
te naſcūt͛: niſi ꝑ quāto ſubuerterūt Adā
⁊ ſtatū innocētie: ſ3 aliqñ ꝓueniūt ex ꝓ-
prijs inclinationib9 ⁊ paſſionibus. Jgit͛ M
ſ. paſtores ⁊ p̄lati qñ vident talia pullula
re in ſubditorū cordibus: zelo accēſi cor-
rectionis querunt a deo an debeāt talia
vitia corrigere? ⁊ deus inſpirat ꝙ aliqñ
non vult ꝙ corrigant͛: qñ. ſ. ex correctiōe

ſecuturū eſt maius inconueniēs. Uñ op3
obſeruare tēpus oportunū correctioni ⁊
etiā correctioni. ¶ Quantū ad tertiū lite
raliter ſciēdū eſt ꝙ ne aliq̄s crederet vi-
tia deo placere: ⁊ conſequēter remanere
A impunita ſubiungit͛ [Sinite vtraq3 cre-
ſcere]. ſ. bonos ⁊ malos [vſq3 ad meſſe3].
i. finē mūdi. vt dicit Aug. ¶ S3 hic eſt q̄-
ſtio quā Hiero. monet: q2 iſta vident͛ eſſe
cōtra illud. Auferte malū de medio vr̄i.
Ad hoc dicit ipſe ꝙ deus loquit͛ qñ res
bene nō poſſunt diſcerni: q2 tūc ad iudi-
ciū diuinū reſeruant͛. Nā loliū ⁊ triticū i
herba ſiſta ſunt non in meſſe. Nico. aūt
de ly. dicit ꝙ hoc iō d̄r q2 in caſu nō ſunt
occidēdi mali: puta ſi timeat͛ ſciſma: aut
occiſio fideliū ab eorū fautoribus q̄̄uis
ceſſantibus his ſint de medio auferēdi.
Uel hoc dicit͛ ſm̄ eundē: q2 quātumcūq3
eccl̄ia ꝑſequat͛ hereticos: tñ vſq3 ad die3
iudicij de9 vult ꝑmittere aliquos eē he-
reticos in eccl̄ia Chry. autē dicit ꝙ ſunt
auferēdi inquātū ſtadia ⁊ ſynodos ⁊ pre
dicationes eorū diſſipare oportet: ſed tñ
hic ꝓhibemur eos occidere: q2 multa ma
B la ſequunt͛. Aug. vero aliqñ ſenſit nō eſſe
hereticos occidēdos vel cōpellēdos ad
fidē: ſ3 poſt mutauit opinionē: vt ipſe in
quadā epl̄a dicit: eo ꝙ vidit plerūq3 me-
liores fuiſſe eos qui vocati fuerāt coacte
vt de paulo p3. vñ ſentit eos plectendos
niſi mai9 malū timeat͛ vt hic innuit dñs.
Et reuera iſta etiam fuit opinio. Chry. ſi
quis recte cōſideret. [Et in tp̄e meſſis]. i.
iudicij. Jſtud enim p̄ſens tp̄s eſt ſemina
tionis cum labore: ſ3 illud erit cōgrega-
tionis cū exultatiōe quo ad bonas dun-
taxat. Pš. euntes ibāt ⁊ flebāt ⁊c. [Dicā
meſſorib9]. i. angelis [colligite primū zi-
zania]. i. ſeparate malos de medio iuſto
rum. Exibūt eñi angeli ⁊ ſeparabunt ma
los de medio iuſtorū. Matth. xiij. Nota
primū: q2 anteq̄3 ſcti aſcēdāt in celu3 d a-
bitur ſn̄ia cōtra reprobos vt p3 Matt.
C xxv. Uel ideo primu3: q2 diſcernent͛ iniq̄
a bonis: vel ſm̄ ſitū vel ſm̄ manifeſtatio
ne3 iniq̄tatū: vel vtroq3 modo anteq̄3 tri
ticū. i. iuſti cōgregent͛ in horreū vite eter
ne [Et alligate ea i faſciculos] vt ſm̄ va-
rietatē criminū ſit varietas tormentorū
ſm̄ Aug. [Ad cōburēdu3] in inferno: ſm̄
Hier. Et hec eſt prīa ꝯgregatio. Scđa ve
ro notat͛ cum d̄r Triticum autē. i. fideles
iuſtos [ꝯgregate in horreum meum]. i. in
vitā eternā vbi meſſis ⁊ triticu3 iā nō ex-
ponunt͛ grādini tribulationū aut vento
vēti tētationu3 aut rapinis demoniorū.
¶ S3 notādū eſt ꝙ ad meſſores iſtos [vt D
colligit͛ ex p̄ſenti euāgelio] tria ſpectant
ſc3 primo meſſio: q̄ eſt in ſeparatiōe ma-
loru3 a terrenis ⁊ tꝑalib9 bonis: que di-
lexerunt tantum ſm̄ Aug. vt ea fecerint
mēbra ſua: ideoq3 tunc ſic dolebunt ſicut
homo in abſciſiōe mēbrorū. Et ſcđo col-
lectio que erit in ſegregatiōe malorum a
bonis. Et tertio alligatio: qui erit in aſſo
ciatione reproboꝝ ad reprobos ⁊ ad ſpi
rit9 malignos in inferno Greg. Sicut in
domo patris māſiones multe ſunt ꝑ di-
uerſitate virtutis: ſic damnatos diuerſo
ſupplicio gehēne ignis ſubijcit diſpari-
tas criminis. ¶ Moraliter l3 deus in no
bis modo cū bonis noſtris toleret mul-
ta mala: tñ non prius cōgregabimur in
horreu3 vite eterne q̄3 zizania. i. venialia
comburantur in purgatorio: et ſimiliter
mortalia de quib9 habuimus cōtritionē
ſine plena ſatiſfactione. Quomodo autē E
remittantur venialia poſt mortē vide. ſ.
Tho. iiij. di. xvj. ⁊. iiij. par. q. lxxxvij.

Dominica in ſeptuageſima.

Textus euan. Matt. cap. xx.

Simile eſt regnum celorū
homini patrifamilias q̄
exijt primo mane cōduce-
re operarios in vinea3 ſuā.
Conuentione autē facta cū opera-
rijs ex denario diurno miſit eos in
vineā ſua3. Et egreſſus circa horā
tertiā vidit alios ſtātes i foro otio
ſos ⁊ illis dixit. Jte ⁊ vos in vineā
meā: ⁊ quod iuſtu3 fuerit dabo vo-
bis. Jlli aūt abierūt. Jterū aūt ex- F
ijt circa ſextā ⁊ nonā horā ⁊ fecit ſi-
militer. Circa vndecimā vero exijt
⁊ inuenit alios ſtantes ⁊ dixit eis
quid hic ſtatis tota die otioſi? Di-
cunt ei. Quia nemo nos conduxit.
Dicit illis. Jte ⁊ vos in vineā meā

Cum ſero autem factum eſſet dicit
dñs vinee procuratori ſuo. Uoca
operarios ⁊ redde illis mercedem:
incipiens a nouiſſimis vſq̧ ad pri
G mos. Cũ veniſſent ergo q̃ circa vn
decimã horã venerãt acceperũt ſin
gulos denarios. Uenientes autẽ et
primi arbitrati ſunt ꝙ plus eſſent
accepturi: acceperũt autem ⁊ ipſi
ſingulos denarios. Et accipientes
murmurabãt aduerſus patrẽfami
lias dicẽtes. Hi nouiſſimi vna ho
ra fecerũt: ⁊ pares illos nobis feci
ſti; q̃ portauimꝰ põdꝰ diei et eſtus.
At ille reſpondens vni eorũ dixit:
Amice nõ facio tibi iniuriã: nonne
ex denario conueniſti mecũ? Tolle
quod tuũ eſt ⁊ vade. Uolo autẽ ⁊
huic nouiſſimo dare ſicut et tibi.
Aut non lʒ mihi facere quod volo?
An oculus tuus neq̃ eſt: quia ego
H bonus ſum. Sic erũt nouiſſimi pri
mi et primi nouiſſimi. Multi enim
ſunt vocati: pauci vero electi.

Simile eſt regnũ celorũ homi
ni patrifamilias: q̃ exijt primo
mane ⁊c. [Mat. xx. In preſen
ti euãg. tanguntur tria puncta: q̃
ſunt. Uocatio: remuneratio:
murmuratio. Quãtũ ad primũ literaliter
ſciẽdũ eſt ꝙ iſtud euãgeliũ eſt paraboli
cũ: ⁊ iõ ſenſus literalis nõ eſt quẽ voces
pretendũt ꝓprie ſed quẽ tranſſumptiue.
Et q꞉ eadẽ dictio trãſſumptiue multa ſi
gnificare põt: vt puta ſero mortẽ hoĩs et
tẽps gratie ideo multas expoſitiones li
terales aſſignãt ſcti huius parabole q̃s
oẽs proſequemur. Dicit̃ ergo [Simile eſt re
gnũ celoꝝ] i. ſtatꝰ xp̃ianitatis vel eccl'ie
militãtis. Quot modis aũt dicat̃ regnũ
celorum: vide. S. dñica. iiij. poſt octa. epi.
[homini prĩfamilias] Iſte eſt deus cuiꝰ
I domꝰ eſt mũdꝰ: in quo ſm Chry. tres hʒ
familias: celeſtiũ: terreſtriũ ⁊ infernorũ.
Prima eſt filioꝝ: ſcd'a militũ: tertia icar
ceratoꝝ [qui exijt] Deus nõ exit mutãdo
locũ: q꞉ vbiq̧ eſt cũ vbiq̧ operet̃ conſer
uãdo res cõditas: ſʒ exit operãdo nouos
effectus. Uñ dicit̃ veniſſe in mũdũ q̃ñ aſ
ſumpſit carnẽ ⁊ ad hoiem venire dicit̃
q̃ñ nouiter in eo operat̃ ⁊ infundit cha
ritatis amorẽ [primo mane] Sciẽdũ ꝙ hic K
per diẽ accipit tota duratio pñtis ſeculi
vt di. ſ. Tho. ſup Mat. ⁊ Orige. Diuerſe
aũt etates ſunt diuerſe hore huius diei.
Mane ergo mũdi vt Greg. dicit fuit ab
Adã vſq̧ ad Noe. Et in illa etate ſiue in
illo mane huius mũdi deus exijt primo
[cõducere operarios in vineã ſuã.] Iſta
vinea ſm Chry. eſt iuſtitia ⁊ intellige ꝙ
eſt iuſtitia legalis. Sʒ p hoc ſciẽdũ eſt ex
ij. ij. q. lviij. arti. vi. ꝙ iuſtitia legalis dicit̃
dupl'r. Uno mõ quedã virtꝰ ſpãlis qui
dem in eſſendo: ſʒ gñalis in cauſando q꞉
ſ. mouet oẽs alias virtutes ⁊ earũ actus
ordinat ad ſuũ finẽ. i. bonũ cõe. Et in prĩ
cipe principaliter quaſi ⁊ architectonice
in ſubditis aũt ſecũdario ⁊ quaſi admi
niſtratiue. Et ſcd'o quelibet virtꝰ pticula
ris ſm qd' mouet̃ a pdicta virtute. Chry.
ergo loquit̃ de iuſtitia primo mõ ⁊ etiã
ſcd'o: ſic tñ vt iuſtitia ſit q̃ſi quoddã no
men collectiuũ includẽs in ſe virtualiter
oẽs virtutes. ſicut cũ dr̃ Exo. viij. Uenit L
muſca grauiſſima. i. magna multitudo
muſcarum. Et diuerſe vites ſunt diuerſe
ṽtutes ſm eũ: que ſunt diligẽter colẽde.
Sed ſm Greg. iſta vinea eſt vniuerſalis
eccl'ia. in qua vr̃ velle Grego. ꝙ ſit vnica
vitis. i. xp̃s: ſʒ hʒ quaſi infinitos palmi
tes. q꞉ quot ſctõs protulit quaſi tot pal
mites miſit. Sʒ tñ ſaluator Io. xv. diſtin
guit tria gñ'a palmitũ. Quidã enim ſunt
viti. i. xp̃o adherẽtes p fidẽ: ſʒ nõ fructifi
cantes p operationẽ: vt fideles pctõres.
Quidã vero nec fructificãtes nec adhe
rentes ſed exciſi: vt heretici ⁊ ſciſmatici.
Quidã vero ⁊ adherẽt et fructificant: vt
ſcti exiſtẽtes in gratia dei ⁊ ſctã charita
te. De primis dicit. Oẽm palmitẽ i me. ſ.
manentẽ nõ ferẽtẽ fructũ. De ſcd'is autẽ.
Si q̃s in me nõ mãſerit ⁊c. Et vtriq̧ ad
nihil niſi ad ignẽ ſunt apti. De tertijs ve M
ro dicit. Qui manet in me ⁊ ego in eo ⁊c.
Operarij vero cõducti ſm Chryſ. ⁊ Gre.
ſunt oẽs recte operãtes. Quis ſm Greg.
ꝓprie operarij ſunt plati ⁊ doctores q̃ ſin
gulis etatibꝰ vocant̃ ad erudiẽdũ plebẽ

fideliũ. Uñ mane cõducti fuerũt. Adam
Seth. ⁊ Enoch. Lʒ aũt operarij ſint pdica
tores. tñ q̃libet fidelis eſt operariꝰ q꞉ ẽ pdi
cator dicẽdo aliq̃ bona vel ſaltẽ bñ ope
A rãdo. Nã bonꝰ ſmo ⁊ bona pdicatio eſt
bñ operari: q꞉ plꝰ mouẽt exẽpla q̃ ṽba: ſm
Greg. [Conuẽtiõe autẽ facta cũ operarijs] q̃
cõuẽtio ẽ ꝓmiſſio pmij vite eterne: q̃ q̃ñ
facta ſit ſtatim dicet̃ [ex denario diurno]
i. p denario diurno. q̃ ſcʒ p dieta dabat̃.
Remi. Denarius dr̃ q̃ antiq̃tꝰ p decẽ nũ
mis cõputabat̃: ⁊ figurã regis hʒ. Recte
ergo deſignat̃ p denariũ obſeruati deca
logi pmiũ. Hec ille. Et intẽdit Remig. ꝙ
iſtud pmiũ dr̃ denariꝰ. Primo q꞉ p decẽ
preceptoꝝ obſeruãtia dat̃. Scd'o q꞉ cõſi
ſtit in impſſiõe diuine imaginis in mẽti
bus nr̃is: q꞉ ſ. ipſa deitas in nobis erit.
ita ꝙ ipſam immediate ſine alia ſpecie vi
debimꝰ. ⁊ ꝯñr pfecta tunc in nobis erit
dei noſtri imago. Põt addi tertia ratio.
q꞉ ſcriptura q̃ ẽ circa denariũ ſignificat
pfectã notitiã quã habebimꝰ in deo. Et
q̃rta: q꞉ circularitas denotat eternitat̃
poſſeſſionẽ. [Miſit eos in vineã ſuã] vt
B laborãdo ſe premio dignos efficerẽtur.
¶ Sciẽdũ tñ ꝙ in vinea materiali aliq̃ñ
laborat̃: nec aliqd' ſolatiũ habet̃ i ea nec
in ſpe futuri premij. Aliq̃ñ vero habet̃: vt
cũ eſt frondoſa vel fructibus onuſta. In
ſpũali autẽ ſemp hr̃ ſolatiũ: q꞉ delectabi
liſſimum eſt bñ operari: cũ ṽtus ſit ſm na
rã hoĩs quo ad principalẽ eiꝰ ptẽ: ⁊ ẽt ma
gna cõſolatio ẽ credere: ⁊ vt ita dicã ſen
tire deũ ſibi ꝓpitiũ ⁊ amicũ. [⁊ egreſſus
circa horã tertiã [q̃ hora tertia ſm Gre
goriũ eſt decurſus mundi a noe vſq̧ ad
Abraã. i qua ſunt ꝯducti Noe: Sem: He
ber: Thare: ⁊ cõſimiles [vidit alios ſtan
tes in foro otioſo [forũ ſm Orige. eſt oẽ
qd' extra eccl'iam eſt. In hoc eñ mundo
vẽdẽdo ⁊ emẽdo viuũt hoĩes: ⁊ inuicẽ ſi
bi fraudẽ faciẽtes: vitã ſuã ſuſtẽtãt. Hec
C ille. ¶ Sʒ hic eſt queſtio: quõ ſancti iſto
tpe cõducti potuerũt eſſe extra eccl'iam
⁊ otioſi? Ad hoc dico ꝙ fides p naturã
haberi nõ põt: ſʒ p reuelationẽ hr̃ ⁊ infu
ſionẽ: iõ oĩs hõ in ſe cõſideratus infide
lis eſt ⁊ extra vineã. Uñ ẽt ipſe Adã q̃ cũ
fide ⁊ grã fuit cõditꝰ: vt ptʒ prĩa parte. q.
xcv. ⁊ ij. diſt. xxix. fuiſſe cõductus a ſen
tetis dicit̃: ⁊ cõſequẽter fuit extra vineam
q̃tũ erat de ſe. Sil'r dico ꝙ nullus homo
ſufficit ſine adiutorio dei ſpeciali agere
aliquod opus meritoriũ vite eterne imo
neq̧ pfecte bonũ moraliter vt ptʒ ex. ij.
ſenten. diſt. xviij. Ideo oĩs homo quan D
tum eſt de ſe otioſus eſt: quãtũcunq̧ ſit iu
ſtus: ſed per gratiã dei otioſus nõ eſt: q̃
eũ ad operãdũ adiuuat. Q꞉ ergo homo
põt dici otioſus ⁊ nõ otioſus: iõ q̃ hora
prima ſunt cõducti nõ ſunt dicti otioſi:
q꞉ nõ cõpetebat tpi conductiõis tñ vere
erãt de ſe otioſi. Nec hoc dico q̃ſi eſſent
de ſe peccatores: q꞉ vt dicit Chry. pctõr
nõ eſt otioſus: ſʒ occiſus. Otioſus aũt eſt
q̃ nec bonũ nec malũ facit. [Et illis dixit.
Ite ⁊ vos i vineã meã] Iſti ſic dicit Chry.
in hom. ſub incerto pacto ꝯducunt̃. Uñ
ſubdit̃. [Et qd' iuſtũ fuerit dabo vobis]
huius cauſam aſſignat idẽ ibidẽ dicẽs.
Sciẽs dñs q꞉ preuaricaturꝰ fuerat Adã
⁊ oẽs poſtmodũ in diluuio fuerãt perituri
certũ pactũ fecit ad eũ: neq̃ñ dicat iõ ſe
neglexiſſe iuſtitiam: q꞉ neſciebat q̃ pmia
fuerat recepturus. Iſtis aũt non fecit pa E
ctũ: q꞉ tantũ paratus eſt tribuere q̃tum
mercenarij recipe nõ ſperabãt. Hec ille.
Lʒ aũt hoc pactũ de quo. Chry. loquit̃ i
ſcripturã nõ habeat̃ expreſſe: tñ rõnabi
le eſt ꝙ deꝰ q̃ñ poſuit Adã in padiſo ad
operãdũ expoſuerit ei operis mercedẽ.
Orige. vero aſſignat cãm: q꞉ vocati ho
ra tertia tm̃ potuiſſent ſi voluiſſent exer
cere vires ꝙ equale opus feciſſent cum
prioribꝰ iõ pmiũ cõductor ſuo ſtatuit iu
dicio. Et vr̃ velle Orig. ꝙ hoc ſit factum
ad ſignificandũ ꝙ quacũq̧ etate vt ho
ra q̃s a deo vocet̃ ad vineã põt feruẽter
amãdo multũ mereri. [Iterũ autẽ exijt
circa ſextã ⁊ nonã horã ⁊ fecit ſil'r] Sex
ta hora ſm Grego. eſt ab Abraã vſq̧ ad
Moyſen. nona aũt a Moyſe vſq̧ ad ad
uẽtũ dñi. Hora ſexta fuit ꝯductꝰ Abraã:
Iſaac: ⁊ Iacob: ⁊ duodecim patriarche
nona vo Moyſes. Aarõ: Ioſue: iudices
reges: pphete ⁊ ſacerdotes. Iõ aũt con
iunxit ſextã ⁊ nonã ſm Chry. ſup Matt. F
q꞉ in eis vnus populus vocatus eſt. ſ. iu
deoꝝ. In vndecimo aũt eſt vocatꝰ alius
ſcilicet gentilis [Circa vndecimam vero
exijt] Eſt autẽ ſciendum ꝙ hora ſicut di

eti Iſido. 7. 8. Tho. ſup Ioā. eſt aſcenſus
dimidij ſigni. i. ſpaciū q̄ ſup orizōtē aſcen
dit arc9 dimidij ſigni zodiaci. Et qr duo
deci ſigna i die naturali oriūt. xxiiij. ſunt
hore eius: ſed inequales ſunt qr inequa-
B liter aſcendūt ſigna. Qr vō in qualibet
nocte 7 in q̄libet die artificiali ſiue lōga
ſiue breui aſcendunt ſex ſigna q̄ nō eque
recte vel obliqua aſcendunt. Hīc eſt q
duodecim ſunt hore diei artificialis: ſed
ille ſunt iequales. Undecima ergo hora
eſt quā nos. xxiij. dicim9 cui ſuccedit vl-
tima. i. duodecima. Sumunt igit iſte ho-
re inequales ſm aſcenſum zodaici ſupra
orizontē: qr nō ſemp vniformiter aſcen-
dit. Equales ſumunt ſm aſcēſum equno-
ctialis. Sz quare in meridie dicam9 ho-
rā eſſe nona: cū tn̄ hac rōne ſit tunc ho-
ra ſexta credo eſſe cām: qr totā diem pti-
mur in quatuor ptes equales: quar due
ſunt an̄ meridiē 7 due poſt. 7 quar q̄libz
cōtinet horas tres. Ex hoc eñ fit vt nu-
merem9 horas p triplicitates. i. accipiē-
do extrema illarū quatuor partiū: 7 dicē-
do pma: tertia: ſexta: nona: duodecima.
H Sic igit factū eſt vt pmū ſpatiū poſt me-
ridiē ptinēs tres horas dicat hora nona.
Et ſm hoc hora nona incipit i meridie
7 terminat in pūcto medio inter meri-
diē 7 occaſuz. i. hora horologij. xxi. Unci
ma ergo hora ſm Greg. eſt ab aduentu
dn̄i vſq ad finē mūdi. Huic eñ hore ſuc-
cedit vltima. i. futura vita q̄ eſt vltimum
durationis mūdi. Nō opz tn̄ i parabolis vſ-
q ad vnguē oia q̄drare. In hac vocati
ſunt gētiles. Et lz hora ſexta 7 nona aliq
gētiles fuerint vocati: tn̄ fuerūt pauci [Et
inuenit alios ſtātes]. ſ. gētiles [7 illis di-
xit. Quid hic ſtatis tota die otioſi?] Gre.
Qui eñ trāſacto tā longo mundi tēpore
pro vita ſua laborare neglexerant: quaſi
tota die otioſi ſtabāt. Hec ille. Iſti nō ſo-
lū erat otioſi ſz occiſi. 7 nō ſolū erāt extra
vineā ↄſideratī ſm ſe: ſz ēt de ſctō 7 abſo
lute extra vineā erāt p infidelitātē. [Di-
cūt ei. qr nemo nos ↄduxit] Greg. Null9
I qppe ad eos patriarcha nullus ppheta
ad eos venerat]. Et q̄d eſt dicere: nemo
nos ↄduxit niſi vite nobis viā nemo p̄di
cauit. Hec ille. Dicit illis [Ite 7 vos in vi
neā meā [ſicut ſupra dictum eſt: q ois hō

de ſe eſt otioſus: ita de ſe nihil meret de
p̄mio eterne vite. Opera eñ noſtra n n
ſunt meritoria ex cōdigno illi9 p̄mij: niſi
vt ſunt a ſpūſctō mouēte nos ſiue a gra
tia: vt ptz. iij. diſt. xviij. 7. ij. di. xxvſ. 7 pu-
ma ſcde. q. cxiiij. Iō pōt dici deū pmiſiſ-
ſe redditurū ſe eternā mercedē opib9 no K
ſtris: ſcz vt ſunt a grā: 7 nō promiſiſſe. ſ.
vt in ſe cōſiderant. Uocatis ergo ad vn-
decimā horā nullū premium pmittit: qr
tpi q̄ dicunt vocari nō ↄgruebat. Uix eñ
videbat q cenā mererent. vel hoc fit ea
rōne qua dictū eſt q vocatis hora tertia
nihil certū pmittit ſm Orige. ¶ Mora
liter p iſtā vineā itelligit ſm Berñ. aīa
ſiue cōſciētia in q̄ laborare debem9: am-
putādo palmites luxuriantes carnalis
cōcupiſētie: eiciēdo lapides ſupbie 7 ex-
tirpādo ſpinas auaritie. in hac vinea ſic
purgata naſcūtur gēme bonarum cogi-
tationū 7 flores bonar voluntatū: 7 fruct9
ſiue vue bonorū oper: 7 vinū ſpiritualiū
cūſolationū. Dicit tn̄ Ambro. ad ſimpli-
ci. Uinea reciſa fructificat: ſemiputata
frōdeſcit: neglecta luxuria. Hec ille. Ad
hanc vineā dupl'r intram9. ſ. ad vinde-
miādū: qd fit i morte: 7 ad laborādū: qd
ſit dum penitem9 de male ↄmiſſis. Per L
pn̄iam ergo ad hāc vineā diuerſis horis
cōducunt oparij. Hora eñ prima ſignifi
cat pueritiā in qua aliq vocant ad vi-
neā. tertia vō iuuentutē: in qua calor na
turalis incipit in ſe ſtare. ſexta virilitatē:
in qua homo eſt in pfecto ſtatu ac ſi ſol
eēt in medio celi. Nona ſenectutē i qua
iā declinat calor naturalis. Undecima ē
in q̄ hō eſt ppe mortis occaſum. Uocāt
autē hoies diuerſis etatib9 ſm. s. Tho.
inq̄tuz dat eis pcca ſio veniēdi ad deuz
iō q̄dā dicunt: qr nemo nos cōduxit: nec
tn̄ excuſant: qr de9 eos ↄduxiſſet ſi p eos
nō ſtetiſſet. Ad hunc ingreſſum hortat
hodie eccl'ia v'bis in ep'la q̄dē hortādo
ad certamē ↄ diabolū. 7 i euāgelio ad
laborē bonor oper. 7 ēt exēplis. Addu-
cit eñ i exēpluz tres magnos pctōres q
totā miſſam ↄpoſuerunt: Dd. ſ. q pecca-
uit p luxuriā: 7 Paulū q p ſupbiā. 7 mat
theū q p auaritiā. Lz eñ nō fuerit vſura
ri9: tn̄ fuit telonari9. i. exactor tributor. M
Hmōi autē aliena rapere conſueuerunt

ſub vmbra dominor. Hortat etiā pmiſ
ſis: qr laborātibus aliqb9 promittit de-
narius diurn9. i. q̄ pro toto die debet: vt
his q̄ in pueritia vocant. Aliqb9 qd iu-
ſtū erit: vt vocatis hora tertia: ſexta 7 no
na. Aliqb9 nihil vt vocatis in ſenectu.
A teneo q tales ex debito nihil petere poſ
ſunt. vel ad inuēdū q piculoſuz eſt vſq
in tps illud differre penitētiā. Debem9
ergo eccl'iam hortātē ſeq̄ deponēdo leti
tiā vanā: ſicut ipa deponit cātica letitie
eo q repñtet tps preuaricationis ade
7 pn̄ie nr̄e. ¶ Quātū ad ſecūdū poſt vo-
cationē ad laborē venit 7 ad remunera
tiōis tps. Un̄ dr. [Cū ſero aūt factū eēt.]
Hic ſunt due expoſitiōes ſolēnes. Pria
ē cōis fere oim ſctōr: vt Chry. Aug. beð.
Remig. 7 ſiliuz q p ſero intelligat finis
mūdi. 7 ſm iſtā ſic fit expoſitio [Cū ſero
factū eēt]. i. cū veniſſet dies iudicij: q̄ ſz
Chry. erit ſero 7 nō mane: q̄ erit in fine
huius ſeculi ſtāte iſto ſeculo an̄q incī-
piat futur. Et intellige ſtāte iſto ſeculo
i. iſto ſtatu hui9 ſeculi q̄ eſt ſtatus vite 7
labor. Ipſum aūt ſeculū ſeu vniuerſuz
B ſemp ſtat. Et hoc pp̄t duo vt dicit. Primo
qr btitudo future vite eſt merces retri-
buēda: 7 iō ante beatitudinē ſit iudiciū.
Scdo ante beatitudinē p̄mittit iudiciū
ne videāt pctōres dici illi9 btitudinem.
Sz nūq̄d in die iudicij ſcti nō erūt bti q̄
ſunt bti ēt mō: Dico q ſic: qr btitudo nō
amittit. ſz tn̄ iudiciū p̄cedet btitudinez
accidētalē q̄ hr̄ ex loco qr beati nō aſcē-
dent in celū i corpe 7 aīa niſi pacto iudi
cio. 7 p̄cedet ēt btitudinem forte q̄tū ad
multa alia: maxime in his quos dies iu-
dicij inuenerit adhuc nō felicitatos. ſed
apoſtol9 vr̄ velle. j. ad Co. xv. q ſanctor
corpa reſurgēt glioſa cū dotib9 q̄tuor.
[Dixit dn̄s pcuratori ſuo]. i. fili9 ſpūſctō
ſm Chry. Uel vt dicit glo. pr̄ filio. Et rō
hor eſt qr fili9 ↄparet p ſpiritū ſctm̄: 7 pa
ter p filiū. Uel ſm Aug. iſte pcurator eſt
aliqs āgel9 ↄſtitut9 ſup mercedes retri
C buēdas. Uel ſm Remig. ipe xp̄s eſt dn̄s
7 pcurator: qd ſic itelligēdo qr q̄tū de9
eſt dn̄s 7 prfamilias: iq̄tū hō aūt eſt p
curator miſſus ad pcurādā ſalutē hūa-
nā. 7 i die iudicij vocabit oparios vt tri
buat illis mercedē [vocat operarios]. i.

reſurgere iube mortuos [et redde illis
mercedē] tāq iudex viuor 7 mortuor.
qr talē re ↄſtitui icipiēs a nouiſſimis vſ
q ad pmos [Hoc aūt dr ſz Chry. ad oſtē
dendū q̄dā ſpeciale gaudiū qd fit in ce
lo ſup penitētia pctōris. Libenti9 eñ 7
alacrius facim9 q ex miſericordia 7 libe
ralitate q̄ qd ex iuſtitia facim9. Deus D
autē ſctis prib9 reddēs mercedē oſtēdi
tur iuſtus: gētib9 autē reddēs q̄ nouiſſi-
me venerunt oſtēdit miſericors: dicente
aplo: gētes aūt ſup mia honorare deū.
Uel vt idē dicit g dr ad oſtendendā ma
ximā miſicordiā dei. Nimia eñ miſeri
cordia ordinē nō aſpexit: vt dicit. Uel ſz
Aug. de ſpū 7 lra: iō priores ſepitūt mi
nores: qr minus dilati ſunt. Hec ille. Et
intendit q cū vſq ad xp̄i paſſionē clau
ſum fuerit celū: nō potuerūt ſcti patres
pcipe opis ſuis mercedē ſtatiz poſt mor
tem ſicut gentes q̄ xp̄o mortuo credide
rūt. Nouiſſimi g ad fidē vocati priores
remunerant: qr breuiori tpe poſt ſuum
opus ſunt p̄miati. Uel ſm ſctm̄ Th. ſu-
per. Mat iſta prioritas nō ſportat tps ſed
dignitatē vt dicant gētes p̄us remune E
rate. i. copioſi9: eo q abūdātior fuerint
grā i noua lege q̄ i veteri: 7 ↄſequenter
etiam merita potiora. ¶ Eſt aūt alia ex
poſitio hui9 partis q̄ p ſero accipit tps
grē: ſm quā ſic exponendū eſt. [Cū ſero
factū eſſet [. i. cū tps grē 7 diuulgatiōis
noue legi aduenīſſet [dicit dn̄s vinee]. i.
de9 pr̄ [pcuratori ſuo]. i. hoi xp̄o: [Uo-
ca oparios 7 redde illis mercedem]: i.
grām q̄ eſt p̄ſ p̄mij. Eſt eñ glia inchoa
ta ſicut e cōuerſo glia eſt grā ↄſummata.
incipiēs a nouiſſimis] Priores eñ voca-
ti fuerūt iudei q̄b9 pri9 data eſt lex 7 pri9
p̄dicatū eſt euāgeliū: gentes vero nouiſ
ſimi. Sed ↄ̄rio fuit i p̄mo qr pri9 data
eſt grā noue legis. i. copioſa: pplo gen-
tili q̄ credidit q̄ iudaico q̄ p pte maiori
in infidelitate pmāſit: cui tn̄ dabit in no-
uiſſimis tpibus vel magna vel exigua.
¶ Notā'r laborātes i vinea ↄſciētie ali
q̄ñ vocant ad p̄miū. i. ſero tpe mortis q̄
vocant a xp̄o pcuratore ad cenā ad re-
quiē 7 ad mercedē. Et p iſta tria ſignifi F
cat vita pfecta merces in patria q̄ erit
oia hec. Dicunt aūt prius remuneratiq̄

tardius venerunt ſm Chry. ⁊ ſctm̄ Tho. ad ſignificandū ꝙ gaudium eſt ſpeciale ſup ꝑctõꝛe penitẽtiam agẽte. Et nota ꝙ intelligunt iſta de operarijs ⁊ nõ de otioſis in vinea. Unde dicit Chryſo. ꝙ ſumus
G cõducti mercenarij: iõ nõ debem⁹ opari ſolū q̄ habem⁹ manducare. i. nõ debem⁹ q̄rere ſolū ptinẽtia ad noſtrū cõmoduʒ: ſed ptinẽtia ad gl'iam dei cõductoꝛi. Et prius debemus ad op⁹. i. gl'iam dei q̄ ad cibū reſpicere. i. ꝓpriū cõmodū. Et totã diẽ. i. vitã debem⁹ occupare circa opus. ⁊ modicū q̄d circa cibū. i. cõmodū nr̄m. Et ſicut mercenari⁹ q̄ die nõ fecerit op⁹ ſuū erubeſcit intrare domū ⁊ ſtare coꝛã dñ̄o ſuo: ita ⁊ nos debem⁹ facere: erubeſcẽdo intrare eccleſiã ⁊ ſtare ante deum. Hec Chry. ſententialiter. Quãtū ad tertiū tãgit murmuratio. ⁊ hʒ iſta pars duplicẽ expoſitionẽ vt p̄cedẽs. Proſequendo ergo primã dicam⁹. [Cū veniſſent autẽ q̄ circa vndecimã hoꝛã venerãt. i. gentiles acceperūt ſingulos denarios]. i. acceperunt mercedẽ pꝛo qua cõuenerat dominus cū operarijs prima hoꝛa conductis. Dicitur aūt ꝙ acceperunt ſingulos denarios: cū tamen vnus ſit deus qui eſt merces nr̄a: ꝓpter duo. ¶ Primo quia
H lʒ deus ſit vnus denari⁹: tñ ita ſingulis ſufficiet ac ſi eſſet eoꝝ ꝓprius: imo plus gaudẽt ſcti quãto fuerint plures poſſeſſoꝛes huius denarij: q: q̄libet eoꝝ gaudebit de bono ſuo ⁊ ſocioꝛum. Imo dicit. ſ. Tho. in. xlix. di. quarta: ꝙ ſuperioꝛ beat⁹ plus gaudebit de bono īferioꝛis q̄ ipſe inferioꝛ: q: cū rõ gaudẽdi in eis ſit deus: quãto q̄s plus gaudebit de deo plus etiã gaudebit de alijs. Scd̄o q: lʒ ſit vna beatitudo obiectiue. i. vnū obiectū beatitudinis. qđ eſt deus: nõ eſt tñ vna ſubiectiue: q: diuerſe ſunt ſingulorū viſiones: et fruitiones. Uiſio aūt eſt foꝛmaliter ⁊ eſſentialiter felicitas: q: ſm Aug. viſio dei eſt tota merces. [Uenientes autẽ ⁊ primi: arbitrati ſunt ꝙ plus eſſent accepturi.]
I Sed hic eſt q̄õ. Nullus eñ põt ſcire quãtã gl'iam habeat alius niſi ⁊ ipſe ſit beatus: qđ pʒ q: nullus põt videre q̄ntum aliq̄s videat aliquid: niſi ⁊ ip̄e videat illud. Qui aūt eſt btūs nõ põt credere ꝙ plus ſit accepturus q̄ accepit. q: iã in btīs eẽt erroꝛ: nec eoꝝ deſyderiū nãle eſſet q̄etatū. qđ eſt ꝯ btitudinis rõnem. [Quõ ergo potuit hebꝛaic⁹ ppl's videre gentiū mercedẽ: ⁊ credere ſe plus eſſe glorificãdum
Cõfirmat rõ: q: nõ eſt ſic imaginãdū q̄ſi apta ſit ianua celi in paſſione xp̄i: ⁊ prioꝛ K intrauerit gẽtilis ppl's: ⁊ deinde poſt tp̄s intrauerit hebꝛaicus. puta ſcti p̄res qui erãt in lymbo. oẽs eñ illi patres intrauerunt anteq̄ gẽtes ꝯuerterent ⁊ moꝛerentur: ſʒ eſt imaginandū eo mõ q̄ expoſuim⁹. Ad hoc dr̄ ꝙ hic op ꝫ vti ſcd̄a regula quã ſupꝛa tetigim⁹: q̄ dr̄ ꝙ diuina ſcriptura in eodẽ ꝯtextu exprimit aliquid ptinẽs ad bonos ⁊ aliq̄d ptinẽs ad malos. Cõſideratio ergo toto ppl'o hebꝛaico q̄dã eoꝝ recipiebãt denariū: puta p̄riarche et ꝓphete. q̄dã vero credebãt ſe pl⁹ accepturos: puta iudei ꝯuerſi tp̄e apoſtoloꝝ. Et ſi dicat: quõ iſti cognoſcebãt gl'iaʒ gẽtiū q̄ moꝛiebant: cū ipi nõ eſſent gl'ioſi? Dico ꝙ eã nõ poterãt videre in ſe ſed in ſuo p̄ncipio. i. in gr̄a ſpū ſancti: q̄ eq̄ dabatur gẽtib⁹ ſicut ⁊ iudeis ceteris patrib⁹. Iõ ipſi credebant ꝙ multo maioꝛ gr̄a debe- L ret ſibi dari ⁊ ꝯſr gl'ia. ⁊ credebãt ſe futuros eſſe p̄mos ī ppl'o xp̄iano: ⁊ gentes eſſe ī ꝓſelitoꝝ loco. Ul' põt dici ꝙ nõ e pʒ in parabolis oĩa ſcrutari: ſʒ q̄ pertinet ad p̄ncipalem intẽtionẽ loquẽtis. Dicam⁹ ergo. [Uenientes ergo aūt ⁊ p̄mi]. ſ. ad ingrediẽdū regnū celeſte [arbitrati ſunt] q̄dã. ſ. eoꝝ q̄ adhuc viuebãt ī carne [ꝙ pl⁹ eſſent accepturi] [q̄ gẽtiles vl' non ſunt q̄dã hoc arbitrati: ſʒ tñ tanta eſt dei largitas qđ ſi ꝑ īpoſſibile ſic fuiſſet arbitrati: nihilomin⁹ equalẽ eis mercedẽ alij accepiſſent: Uñ ſubdit. [Acceperūt aūt ⁊ ipſi ſingulos denarios[. i. eq̄lẽ retributioneʒ ſm Grego. ⁊ intellige niſi affuerit ꝑſonalis dĩa meritoꝝ. Ex eo eñ ꝙ iude⁹ vl' ꝙ grecus eſt q̄s nõ eſt diſtictio [Et accipiẽtes murmurabant aduerſus p̄remfa milias dicẽtes.] Hic eſt q̄õ quã. Grego. mouet dicẽs. Sed põt q̄ri. quõ murmurare M dicti ſunt q̄ ad regnū vocant. Celoꝝ eñ regnū null⁹ q̄ murmurat accipit ⁊ null⁹ q̄ accipit murmurare põt. Hec ille Ad hoc dr̄ rñdẽdo ꝙ murmur accipit multipliciter. Primo ꝓ q̄rela iniuſta cū īpatiẽtia. Scd̄o ꝓ ꝯfuſiõe vocū ⁊ ꝯſequẽter pꝛo

admiratione: q̄ eſt cã talis cõfuſiõis aliq̄ñ ⁊ tertio ꝓ intẽſo deſyderio: qđ ſimil'r aliq̄ñ eſt cã eiuſdẽ: ⁊ q̄rto ꝓ ſuſpẽſiõe coꝛ
A dis expectãtis eadẽ rõne. Primo mõ ſʒ oẽs nõ p̄t eſſe in accipiẽte regnū celoꝝ. non q: murmur ſit ſemꝑ moꝛtale: ſʒ q: ẽt veniale: tal' ſpeccare nõ põt. Quidã ḡo dicūt ꝙ ſcti patres murmurabãt. i. admirabant diuinã clementiã: in gloꝛificatione ſua ⁊ gẽtiū. ⁊ ſic exponit btūs Uincẽtius. Quidã vero ꝙ murmurabãt. i. valde deſiderabãt regnū qđ multo tp̄e expectauerūt in lymbo ⁊ ſic exponit magiſter Iacobus de vo. Quidã vo vt Be. ⁊ Gre. dicūt ꝙ murmurabant. i. ſuſpẽſi multo tp̄e expectabãt. Sʒ oẽs iſte expoſitiones ſunt inſufficiẽtes q̄uis vᵃ aliquo mõ dicant. Nã vn⁹ ex talib⁹ murmuratoꝛib⁹ a patrefamilias eſt notat⁹ de inuidia vt videbit. ⁊ ẽt dicebat ſe pati iniuriã vt intuitur in textu: qđ nõ eẽt verū ſm predicta. Poſſet tñ ad hoc dici q̄ in parabolis nõ opʒ omnia ſcrutari. ⁊ ſic ſtabūt dicte opiniones ſeu expoſitiões. Scd̄o mõ ſoluit Chry. dicẽs ꝙ in parabolis nõ opʒ oĩa q̄ dicunt velle inueſtigare. ſʒ facere viʒ ī eo
B ꝓpter qđ dr̄ aliq̄d. Intẽdit ergo ſaluatoꝛ dicere ꝙ tãta erit remuneratio ꝙ ſi poſſibile eſſet aliq̄s murmuraret. Pꝛo intellectu autẽ huius expoſitionis vide q̄ notant dñica. x. poſt trinita. in expoſitione allegoꝛica. Tertio mõ ſoluit Magr̄ hi. ⁊ alij dicẽtes ꝙ eſt hic locutio ꝑ ſynereſim. i. ſpõtaneã ꝯfeſſionẽ: ſeu qđ eſt idem ex p̄ſuppoſitiõe: vt ſi dicat p̄ſuppoſito ꝙ aliq̄ ſic voluiſſent murmurare ſic rñderetur. [Amice nõ facio tibi iniuriã] ⁊c. Põt aūt foꝛte dici iuxta p̄dictam ſcd̄am regulã. ꝙ alij accipiebãt denariū felicitatis ⁊ alij murmurabãt. ſ. illi met qui credebãt ſe plus accepturos. Ad lr̄am eñ in p̄mitiua eccleſia iudei conuerſi murmurauerūt de hoc ꝙ ꝯſimilẽ ſpūſancti gr̄am viderūt dari gẽtib⁹ ſicut ⁊ ſibi. Nã Act. xj. dr̄ ꝙ cū Pet. rediſſet in hierl'm baptizato Coꝛnelio gẽtili ⁊ amicis ei⁹ diſceptabãt aduerſus illū q̄ erãt ex circūciſiõe. i.
C iudei dicẽtes. Quare cõicaſti cū illis qui hñt p̄putiū. i. cū gẽtilib⁹? Et lʒ iſtđ murmur videret ꝯ Petrū: tñ erat ꝯtra dñm q̄ miſerat petrū. Lʒ aūt iſta expoſitio foꝛte

alicui videatur noua: tñ mihi apparet ꝙ prius eam tetigit Magr̄ hiſt. dicẽs. Uel põt trahi murmur ad ſtatū p̄ſentem. Interrogatio aūt cur pares feciſſet ad futurū. Hec ille. Et ſimil'r Hiero. dicẽs. Ois retrouocatio gẽtilib⁹ inuidet: ⁊ in euangelij toꝛquetur gr̄a. Hec ille. vbi nota ꝙ D retrouocatio dñr iudei retroactis tp̄ib⁹ ad cultū ⁊ vineã dei aſi gentiles vocati. Dicam⁹ ergo [⁊ accipiẽtes] aliq̄ hebꝛeorū mercedẽ [murmurabãt] nõ illimet ſʒ alij de eodem populo adhuc in carne viuẽtes [aduerſus patrẽfamilias]. i. deum [dicẽtes] in coꝛde ſuo ꝑ indignationeʒ ⁊ inuidiã. [Hi nouiſſimi]. i. gẽtiles qui fuerūt nouiſſimi vocatiõe ſed gratia ⁊ gloria primi [vna hoꝛa fecerūt]. i. par laborauerūt [⁊ pares illos nobis feciſti: q̄ poꝛtauim⁹ põdus diei ⁊ eſtus] multo. ſ. tp̄e laboꝛãdo. Sʒ ꝯ q: gẽtiles poꝛtauerūt põdus q̄diu vixerūt ſimiliter autẽ ⁊ iudei. Quare ergo illi dicūt ſe plus laboꝛaſſe? Ad hoc dr̄ p̄mo ſʒ Chry. q: antiq̄ hebꝛei q̄uis nõ ꝑ omne ſeculū vixerint: tñ videntur laboꝛaſſe a principio ſue natiuitatis vſq̄ ad tp̄s in quo acceperūt mercedem E ſemꝑ in lymbo expectãtes. Et ī hoc errauerūt: q: ſpes q̄ differt affligit animum. Prouerb. xiij. Scd̄o dr̄ ſm eūdẽ: ꝙ põd⁹ diei ⁊ eſtus dicunt onera legis moſaice: q̄ gẽtiles nõ poꝛtauerūt Et intellige mẽtẽ Chry. eſſe ꝙ hoc põd⁹ iudei poꝛtauerūt lõgioꝛi tp̄e q̄ gẽtiles laboꝛaſſent nouiter ꝯuerſi: q: iã ille ppl's ⁊ ſi nõ ſinguli de ppl'o ꝑ duo milia annoꝝ: vel circa: illam legem poꝛtauerat. Tertio dicitur ſʒ Greg. ꝙ aliqui illius populi vixerunt lõgiſſimo tp̄e. ⁊ hoc intellige accipiẽdo ꝙ vnus fuerit fideliū ppl's a principio mūdi vſq̄ ad conuerſionem gentiū: qui hebꝛaicus dr̄ q̄uis nõ ſic ſemper fuerit dictus[. At ille rñdens [ꝑ reuelationẽ apoſtolis facta [vni eoꝝ dixit] ſm Remigiū. Per hunc vnum intelligunt oẽs q̄ ex iudeis crediderūt: q̄s amicos ꝑ fidem vocat. Sicut enim aliq̄ñ Petrus loquebat F in perſona oĩm apoſtoloꝛum: ita qđ vni dicit intelligitur dictuʒ multitudini. Et hoc factuʒ eſt Act. xj. vbi Petrus reddidit rationeʒ iudeis murmurantibus de hoc ꝙ baptizauerat Coꝛnelium dicens

qð ex diuina reuelatione fecerat. ꝛ ꝙ de
ſcendentē ſpm̄ſcm̄ viderat ſup gentiles
ſicut ſup iudeos. [Amice nõ facio tibi i-
iuriã] ſi do tibi qð tuū eſt: ꝛ aliꝰ ſidē volo
G dare ex liberalitate mea [Nõne ex dena
rio cõuenisti mecū? Tolle qð tuū eſt ꝛ va
de] Remig. i. tolle mercedē tuã ꝛ vade i
gliã. [Volo aūt ꝛ huic nouiſſimo]. i. gen
tili pplo [dare ſicut tibi. Aut non lꝫ mihi.
qð volo facere] Quaſi dicat ſic. q2 ſi ex mi
ſericordia ꝛ gr̄a trado qð nõ debeo non
pecco [Aut oculus tuꝰ]. i. intētio ſm̄ Re-
mig. [nequã eſt]. i. peruerſus [q2 ego bo
nus ſuꝫ]. q. d. ſic: q2 iudei ꝛ t idē Remi. di
cit: malã habebãt intētionē. i. malam vo
luntatē: q2 de ſalute gentium dolebant.
Cõſequenter ponit id ꝓpter qð dicta eſt
tota parabola cū d2. [Sic erūt nouiſſimi]
vocatione. i. gētiles [primi] remuneratio
ne eo mõ quo expoſitū eſt ſupra. ſ. digni
tate. Vel hoc intelligit etiã ꝗtum ad pre
ſentem ſtatū eccleſie in quo iudei nõ re-
cūbunt in primo loco: ſicut olim in ſyna
goga. Vñ Remi. Judei de capite mutan
tur in caudã ꝛ nos de cauda mutamur
H in caput. Hec ille. Vel ſm̄ Chryſ. hoc d2
ad ſignificãdū ꝙ iſti ppli equales erunt:
ꝛ neuter erit altero prior rõne tpis. Qð
aūt ſequit [multi ſunt vocati pauci vero
electi] ſm̄ Chry. nõ ad ſupiores ſctõs ꝑti-
net ſed ad gētes: qm̄ ex ipſis gētibꝰ mul
tis vocatis pauci ſunt eligendi. Vel ſm̄
Nico. de Lyra intelligit de iudeis: quia
oēs fuerūt vocati ꝛ pauci crediderunt: ꝛ
pauciores eligunt ab regnū. Alia expo-
ſitio huiꝰ partis tota ex dictis ꝑꝫ. Aliq
tñ ꝯ iſtã ſecūdã arguūt ꝙ ſero nõ poſſit
dici tps gr̄e: q2 illð eſt tps laboris ꝛ non
mercedis. Sꝫ ad hoc d2 ꝙ tps gr̄e nõ eſt
tps cõſummate mercedis: ſed inchoate.
ꝛ idem eſt tps laboris qui natura tantū
ꝛ nõ duratione precedit gr̄am ſi per la-
borem ipſum vltimã preparationem ad
gratiam intelligimus que eſt contritio.
¶ Querit aūt vtrū chriſtiani eligēdi ad
gloriã ſint pauciores damnandis ad pe
I nam. Videt eñ ꝙ ſic. Primo q2 hoc videt
hic dicere ſaluator dicens: ꝙ pauci ſunt
electi. Sꝫ q2 poſſet aliqs dicere ꝙ loqui-
tur cõparatiue ad infideles q multi dã-
nant. Arguit ſcdo. q2 dicit Grego. Ad ſi-
dem plures veniunt ꝛ ad celeſte regnuꝫ
pauci perducunt. Hec ille. Tertio argui
tur: q2 qð eſt ſupra naturalē facultatem
alicuius nature: nõ conuenit oibus neqꝫ
K pluribus ſuppoſitis eius ſꝫ paucioribus
ſicut pauciores ſunt aues loquentes ꝗ̃
nõ loquētes. Sꝫ felicitas eſt ſupra natu-
ralē facultatē chriſtianorū. ergo paucio-
res ſunt ſaluandi. Sed contra q2 Mat.
xiij. d2 ꝙ angeli ſeparabūt malos de me-
dio iuſtorū: ꝛ loquit de fidelibꝰ q ꝓprie
iudicabunt ꝑ diſcuſſionem. Si aūt iuſti
eſſent pauciores malis: dicēdum fuiſſet
vt videt: ſeparabūt iuſtos de medio ma-
lorū. Reſpõdeo. Deo ſoli credo eſſe no-
ta huiꝰ qõnis veritatē: ꝓbabiliter tñ di
ci põt ꝙ maior pars chriſtianorū haben
tiū fidē rectã ꝛ viuētiū in obedientia ſctē
romane eccleſie ſaluatur. Et hoc ſuadeo
rõne ꝛ autoritate. Rõne ſic. Nã ſꝫ theo
logos maxime. s. Tho. iiij. diſt. xviij. ab-
ſolutio ſacerdotis de attrito facit ꝯtritū
i. dolorē impfectū ꝛ inſufficiētē de pecca
tis eundē nūero vel ſpecie facit eſſe per-
fectū ꝛ ſufficientē ad ſalutem ita ſcꝫ ꝙ ſi
L ſint duo attriti equaliter dolētes: ꝛ vnꝰ
moriat ſine ſacramētis: ille dãnabit. aliꝰ
ꝟo ſi recipiat ſacra ſaluabit. q2 in ſuſce-
ptiõe eorū ſaltē pnie: ꝛ baptiſmi verã ac-
cipiet cõtritionē: ꝗuis forte non ſentiat.
Videt aūt ſatis rõnabile ꝙ ſaltē media-
pars xp̄ianorū q venerūt ad vſuꝫ rõnis
tpe ſue mortis recipiant ſacra: ꝛ cū attri-
tione id eſt aliquali dolore de pctõ lꝫ in-
ſufficiēti ad ſalutē: ꝛ ꝓpoſito cauendi de
futuro. Et lꝫ ſi viuerēt forte nõ cauerēt:
tñ tūc de hoc nõ cogitãt. Juſtificant er-
go tūc iſti nec eſt rõnabile ꝙ poſt derelin
quant a dño niſi forte raro. Si ergo his
adiungamus pueros decedētes añ vſuꝫ
rõnis ꝛ poſt baptiſmum de quibꝰ nõ eſt
dubiū: ꝛ decedētes in regulari obſeruan
tia religionis de qbus eſt valde ꝓbabile
ꝙ ſaluentur. ꝛ rariſſimi pereant: maior
vtiqꝫ pars ſaluabit. Authoritate ꝟo ſic.
Nã Mat. xxij dicit ꝙ de vocatis ad nu-
M ptias. i. ad fidē ſm̄ expoſitionē oim: vnus
ſolꝰ vr̄ recluſus in carcerē ad inuuēdam
paucitatē eorū q dãnant. Et ſi arguat ꝙ
quinqꝫ virgines fuerūt ſapientes ꝛ quiqꝫ
fatue. Mat. xxv. Dico qð ſi talis nūerus
ponitur

ad exprimendã quãtitatē ſaluandorum
ꝛ dãnãdorū per virgines exeūtes obuiã
ſpõſo ꝛ portãtes lãpades intelligunt ſo
lū illi q venerūt ad vſuꝫ rõnis vt poſſent
habere lãpades ꝓpriarū operationū nõ
A aūt pueri q nõ ꝓprie exeūt obuiã ſed du-
cunt ꝑ fidē alienã. Et hoc ergo nõ habet
niſi ꝙ medietas vel circa adultoꝝ ſalua-
tur. Ad pͥmū ꝗ ꝯ dico ꝙ totꝰ mūdꝰ eſt vo
catus ad fidē ꝛ gliam: ſꝫ pauci ſunt electi
ad gr̄am: ꝛ pauciſſimi ad gloriam. Et ſic
intelligit xp̄s: ꝗuis et poſſit dici ꝙ loqt
de iudeis vt viſum eſt. Ad ſcõm dico qð
Gre. ibi d2 paucos xp̄ianos ſaluari cõpa
ratiue ad oēs xp̄ianos: nõ aūt cõparati-
ue ad dãnãdos: ꝛ hoc eſt dicere ꝙ ſi mil-
le ſint vocati q venerunt ꝛ ſunt xp̄iani ꝛ
ſexcenti ſaluent: iſti ſunt pauci ad mille
ꝯparati: ſꝫ nõ ad quadrigētos. Ad tertiū
dico ꝙ ſub illa maiori male ſubſumitur
mutãdo qd in quale ſiue naturã i gr̄am
alioqn eq poſſet ſubſumi debeatis: ꝛ con
cludit ꝙ maior pars eorūꝫ dãnat. Debet
igit ſic ſubſumi. Sed felicitas ē ſupra na
turalē facultatē: non quidē xp̄ianorū qð
ſonat gr̄am: ſꝫ hoim ſequit tūc vera con
B cluſio. Tñ dico ꝙ cõcludit ꝙ minor pars
hoim ſaluat: q2 felicitas de q loqmur ex
cedit naturã humanã in ſe ꝯſideratã nõ
aūt ꝯcludit de xp̄ianis q ꝯſequunt gr̄aꝫ
dei ꝑ maiori parte: q2 lꝫ impoſſibile ſit
hoi in puris naturalibꝰ cõſtituto mere-
ri illã gliam nõ tñ eſt impoſſibile exiſtē-
te in gr̄a. Vñ acquirere illã gliam nõ eſt
ſupra naturã exiſtētis in gr̄a inquantum
eſt in gr̄a nec eſt ſupra naturã xp̄iani in-
quantū xp̄ianus: ſed inquantum homo.
¶ Moraliter hic ſignificat qð quãtū eſt
ex parte dei nõ eſt dr̄ia qua etate qs ac-
cēdat ad vineã cõſciētie laboraturꝰ: q2 ſi
maiora fuerint nouiſſimorū merita: no-
uiſſimi in vocatione erūt primi in p̄mia
tione Chry. Compoſita eſt hec parabola
vt eos auditores faceret q in vltima ſe-
nectute cõuertunt: ne exiſtimarēt ſe mi-
nus aliqd habituros. Hec ille. Debet tñ
C qſqꝫ diligēter aduertere ne ſuū laborem
pdat: vel ne otioſum cõtēnat. q2 d2 Gre.
Duo pēſare debemꝰ. Primū eſt vt de ſe
qſqꝫ minime pſumat: q2 ꝛ ſi iã ad fidē vo-
catus eſt vtrum ad regnum eligēdus ſit
Aurea

neſcit. Secundum vero eſt vt vnuſquiſqꝫ
proximum ſuum quem iacere in vitiis
conſpicit deſpicere non audeat: quia di
uine miſericordie diuitias ignorat. Hec
ille. Amen.

D

☞ Dñica in ſexageſima.

☞ Textus euan. Luce. viij.

Cum turba plurima ꝯue
niret ꝛ de ciuitatibꝰ pro
peraſſent ad Jeſum di-
xit ꝑ ſimilitudinē. Exijt
q ſeminat ſeminare ſemen ſuū. Et
dū ſeminat aliud cecidit secꝰ viã ꝛ
cõculcatū eſt: ꝛ volucres celi come
derūt illud. Et aliud cecidit ſupra
petrã: ꝛ natū aruit: q2 nõ habebat
humorē. Et aliud cecidit inter ſpi-
nas: ꝛ ſimul exorte ſpine ſuffocaue-
rūt illud. Et aliud cecidit in terrã
bonã: ꝛ ortum fecit fructum centu-
plū. Hec dicens clamabat. Qui ha
bet aures audiēdi audiat. Inter- E
rogabãt aūt eū diſcipuli eius que
eſſet hec parabola. Quibꝰ ipſe di-
xit. Vobis datū eſt noſſe myſteriū
regni dei: ceteris autem in parabo
lis: vt videntes non videant: ꝛ au-
diētes non intelligant. Eſt autem
hec parabola. Semē eſt verbū dei.
Qui autē ſecus viam: hi ſunt qui
audiunt. deinde venit diabolus et
tollit verbum de corde eorum: ne
credentes ſalui fiant. Nam qð ſu-
pra petrã: qui cum audierint: cum
gaudio ſuſcipiūt verbū. Et hi ra-
dices nõ habēt: quia ad tēpus cre-
dūt. ꝛ in tēpore tentatiõis recedūt
quod aūt in ſpinis cecidit: hi ſunt F
q audierūt ꝛ a ſollicitudinibus et
diuitijs ꝛ voluptatibus vite eūtes
ſuffocant: ꝛ non referūt fructū: qð
aūt in terrã bonã: hi ſunt q i corde
bono ꝛ optio audiētes verbū reti-
nent: ꝛ fructū afferunt in patiētia.

CUm turba plurima cõueni
ret ⁊c.[Lu.viij.In p̃nti euã.
tãgunt̃ tria pũcta:q̃ ſunt fi
guralis locutio. Diſciplina
G lis interrogatio: et Magi
ſtralis explanatio. Quãtum ad primum
ſciẽdũ ẽ ꝙ hoc euãgeliũ eſt ꝑabolicũ:iõ
ſenſus lr̃alis ſumẽd9 eſt penes ip̃ropriũ
ſignificatũ. Quare aũt in ꝑabolis xp̃s lo
q̃ret̃ vide dñica.iiij.poſt oct.epi. Dicam9
ergo[Cũ turba plurima ↄueniret]ꝑpter
cãs dictas dñica.ij.poſt oct.epi.[⁊ de ci
uitatib9 ꝑperarẽt ad ieſum]p̃dicãte iter
dũ i deſerto vel in cãpeſtrib9:in q̃ oñdit̃
maxia reuerẽtia ⁊ deuotio quã ppl̃i ha
buerũt ad xp̃z:q̃uis poſtea ſacerdotes ⁊
phariſei:⁊ ſcribe decepint ppl̃z hieroſo
lymitanũ vt eũ peterẽt crucifigi. Nũc tñ
qñ iſta dixit p̃dicabat i mari galilee i na
ui:turba exiſtẽte in littore vt ptz ex textu
euãg.[Dixit ꝑ ſilitudinez].i.parabolice
loq̃ndo. Nã ſm̃ Hier.ꝑabola grece:lati
ne dr̃ ſilitudo. Ponit aũt ſilitudinẽ de q̃
dã ſeminãte:cũ dicit[Exijt q̃ ſeminat ſe
minare ſemẽ ſuũ.] Iſtũ ſeminatorem ma
terialis ſeminis nõ ẽ neceſſe fuiſſe i rerũ
H natura:q2 xp̃s nõ narrat hiſto.ſed fingit
ſilitudinẽ ad ſignificãdũ. Deide dicit ꝙ
ſeminis ei9 q̃tuor facte fuerũt ꝑtes. Pri
mã tãgit dicẽs.[Et dũ ſeminat aliud].ſ.
ſeiẽ[cecidit ſec9 viã:⁊ ↄculcatũ eſt ⁊ vo
lucres celi comederũt illud.] Scdam v̾o
dicẽs[⁊ aliud cecidit ſupra petrã:⁊ natũ
aruit:q2 nõ habebat humorẽ:] Tertiam
aũt dicẽs.[Et aliud cecidit inter ſpinas
⁊ ſil' exorte ſpine ſuffocauert̃ illd.] Quar
tã q̃ꝙ dicẽs.[Et aliud cecidit in terrã bo
nã:⁊ ortu fecit fructũ cẽtuplũ].i.cẽtũ pro
Uno. Sz q2 iſta dicta ſũt obſcure:iõ ſub
dit̃.[Hec dicens clamabat eleuata voce
vt magis excitaret auditores. Nec tñ eſt
ↄ illud Eſa.xlij.nõ clamabit nec audiet̃
vox ei9 foris:q2 ibi eſt ſermo de clamore
ↄtẽtionis nõ p̃dicatiõis.[Qui hz aures
audiendi audiat]. Sicut aũt dicit Greg.
aures corpis oẽs q̃ illic aderãt habebãt
Uñ ſz eũ ⁊ Bed.⁊ Hier.qñ inuenit̃ talis
modus loquendi:ſignũ eſt in v̾bis dictis
I aut ſtatim dicẽdis ſit intellect9 myſticus
i.lr̃alis q̃dã ſz parabolic9. Hinc aũt ꝑti
euãgelij nullũ ſenſũ habeo aſſignare:q2
in tertia parte ponem9 expoſitionẽ xp̃i.
Unũ tñ documẽtũ hz hic p̃dicator:vt nõ
velit oib9 oĩa ꝑponere:ſz formare dz ſer
monẽ ſm̃ ꝙ auditoribus cõgruit ſicut et
xp̃s. Quin.li.j. Uaſcula oris anguſti ſu
perfuſam humoris copiã reſpuunt:ſen K
ſim autẽ influẽtibus vel etiam ſtillanti
bus cõplentur. ¶ Quantũ ad ſcõm ſciẽ
dũ eſt lr̃aliter:ꝙ diſcipuli xp̃i tanq̃ idio
te:nõ intellexerũt ſenſum parabole lr̃alẽ
quez xp̃s intendebat:q̃uis intellexerint
ꝑpriã vocũ ſignificata:⁊ iõ ſeq̃t̃.[In
terrogabãt aũt eũ diſcipuli ei9 que eſſet
hec parabola].i.quid ſignificaret. Inter
rogabãt inquam vt ait Beda nõ ſtatiz
poſtq̃ dixerat parabolã:ſed cũ eſſet ſin
gularis.i.ſine turba:ſiue eſſet in domo:
vt dicit Nic.de ly.ſiue in naui ſz magi
hiſt.⁊.ſ.Tho. Sicut aũt dicit btũs Mar.
nõ ſolũ diſcipuli interrogauerũt de ſen
ſu parabole:ſz etiã q̃re parabolice loq̃re
tur:ſz btũs Luc.tacuit de ſcda interroga
tiõe.⁊ tñ ſm̃ Euſebiũ ponit cãm p̃ncipa
lẽ q̃re dñs loqueret̃ in parabolis dicẽs.
[Uobis].i.bñ volẽtib9 ſm̃ Grecũ ⁊ ſim
pliciter dignis[datũ eſt noſſe myſteriũ
regni dei] Apoſtoli eñi erãt quaſi funda L
tores eccl'ie poſt xp̃m. vñ Apoc.xxi.dicit̃
ꝙ murus ciuitatis habebat fundamẽta.
xij.⁊ in ipſis.xij.noĩa apoſtolorũ ⁊ anni
ſcripta. Et iõ ad ipſos pertinebat ſcire ſe
creta eccleſie:q̃ futura erãt in ꝑceſſu eius
a p̃dicatione xp̃i vſq3 ad finẽ mundi:q̃ ſe
creta vocant̃ hic myſteriũ regni dei.i.ec
cleſie militãtis. Et licet in iſta parabola
nulla videant̃ ſecreta cõtineri q̃ tũc eſſet
futura:tñ ↄtinent̃ in alijs que ſimul cum
iſta dixerat:vt ptz videnti textũ euãgeli
ſtarũ. Uel ſz aliquos myſteria regni dei
ſunt ſecreta ſcripture:q̃ dicit̃ regnũ dei:
⁊ in hui9 ſignũ ſacerdos oſculat̃ euãge
liũ a p̃tũ. Aduertẽdũ eſt aũt ꝙ in iſta p̃di
catiõe quã xp̃s fecit in naui q̃tuor dixit
parabolas. Et vt dicit beatus Mar.ſine
parabola nõ loquebat̃.qđ non ſic eſt in
telligendũ quaſi nihil diceret niſi para
bolice:ſed q2 aliq̃ dicebat clare q̃ turba
ſcire debebat.aliq̃ aũt interponebat pa M
rabolica q̃.ſ.ꝑtinebant ad ſecreta eccl'ie.
Sz tñ iſtas parabolas ſm̃.s.Tho.ſuper
Matt.nõ dixit xp̃s anq̃ feciſſet miracu

la:ſz poſt. Nã a p̃ncipio ſue doctrie xp̃s
clare docebat ⁊ aperte locutus eſt:q2 dr̃
Io.xv. Si eis locut9 nõ fuiſſez pctm̃ non
haberẽt. Similiter etiaz fecit aperte mi
racula q2 dr̃ ibidẽ. Si opa non feciſſez in
eis q̃ nemo ali9 fecit pctm̃ nõ haberent
Sz multi fuerãt per inuidiã excecati:⁊ ꝑ
A uertebant miracula eius attribuẽtes ea
beelzebub ⁊ detrahebãt doctrine. Et ta
lib9 xp̃s volebat abſcondere miſteria re
gni dei.⁊ hoc ſm̃.Theo.ne maius pctm̃
haberẽt ſi cõtẽnerẽt illa poſtq̃ agnouiſ
ſent vel ſm̃ alios ne ea cõtẽnerẽt vel for
te q2 ſm̃ iuſtitiã dei:ꝑpter magnã ſuam
malitiã iã diuinã veritatẽ nõ erãt audi
turi. O quot ſunt quib9 de9 multas ſub
trahit bonas inſpirationes:q2 alias de
ſpexerũt. Sequitur g̃[Ceteris aũt] inuidis
⁊ indignis[in parabolis.]ſupple loquor
[vt videntes].i.videre ſe putantes:ſm̃
Theo.[nõ videãt]veritatem[⁊ audiẽtes
nõ intelligunt]q̃ eo loquor. Uel aliter vt
videntes.ſ.oculo corporali miracl'a mea:
⁊ me docentẽ ⁊ conuerſantẽ inter hoies
[non videãt oculo ſpũali ipſa myſteria
regni dei ⁊ fidei veritatẽ. Hoc eñi merẽ
tur rõne inuidie exequẽtis[Et audien
tes]auribus corporis verba mea para
B bolica[nõ intelligãt]q̃ ꝑ illa ſignificant̃
myſteria. Beda. Recte eñi in parabolis
audiũt qui clauſis ſenſibus cordis non
curant cognoſcere veritatẽ. Hec ille. Et
ſm̃ hũc ſenſum ly vt.ſtat cauſaliter. Cũ
eñi in auditoribus xp̃i eſſent quidã q̃bus
nolebat doctrinã ſubtrahere.i.boni:⁊ q̃
dã quib9 nolebat eaz tradere ne irride
rent: vel q2 hoc diuina iuſtitia exigebat
loquebat̃ ipſe parabolice:vt boni veni
rẽt ad veritatem:principaliter adiuuãte
deo:⁊ ſecũdario ex ſuo deſyderio ⁊ cona
tu intelligendi parabolas:inuidia v̾o euz
nõ attigerẽt:deo deſerẽte:⁊ eis nõ curã
tib9 i veſtigiũ q̃d parabola ſignificaret.
Uñ qđ dr̃:vobis datũ eſt ⁊c.nõ ſolum de
apl'is ſz de oib9 diſcipulis intelligitur ⁊
de oib9 bonis. Uel vt exponit Betrã ly
vt ſtat conſecutiue:nõ cauſaliter q2 indi
C gni verba parabolica deridẽt:quib9 tñ
digni meli9 docent̃:ſed iſte ſenſus non
eque bene cõgruit. ¶ Moraliter in hoc
habem9 documẽtuz ꝙ q̃ diuina bñficia
nõ cognoſcũt cũ gr̃arũ actiõe:ſpũaliter
excecant̃ ⁊ priuant̃ cognitione multorũ
ſpũaliuz. Caueant ergo qui diuinas in
ſpirationes nõ mandãt executiõi. Pro
uerb.j. Uocaui ⁊ renuiſtis. extendi ma
nũ meã:⁊ non fuit q̃ aſpiceret. Deſpexi D
ſtis oẽ cõſiliũ meũ:⁊ increpatiões meas
neglexiſtis. Ego q̃z in interitu v̾o ridebo
⁊ ſubſannabo cũ vobis id qđ timebatis
aduenerit. Quãtũ ad tertiũ literal'r ſcien
dum eſt ꝙ apl'is ⁊ diſcipulis cõpetebat
ſcire ſecreta eccleſie ⁊ ſcripture.iõ ſalua
tor exponit ei parabolã. Eſt tamen ſciẽ
dũ ꝙ illã ſaluator cõpendioſe expoſuit:
relinquens multa expoſitoribus: ideo
nos debem9 dicere quod nobis dicẽdũ
reliquit. Nã ipſe eſt iſte ſeminator ad li
terã:⁊ tñ hoc ipẽ i hoc euãgelio nõ dixit
Dicamus ergo ꝙ iſte ſeminator eſt xp̃s
ſm̃ Bedan ⁊ Chry.⁊ Theo.⁊ Euſe.⁊ Ti
tum ⁊ oẽs. Iſte ſator vt dixit in p̃ncipio
parabole[exijt]ſz Bedã de ſinu patris
ad mũdũ iſtũ per incarnationẽ.vt teſti
moniũ ꝑhiberet veritati.i.vt doceret ve
ritatem predicãdo ⁊ v̾bum dei ſeminã
do. Et ſm̃ Chry.recte aduẽt9 xp̃i incar
nem ad nos dicit̃ exitus.q2 nos non era E
m9 cum deo ſed diſtantes a deo. Et nota
ꝙ ante xp̃m nullus exierat ſeminator.
Euſe. Exierũt aũt nõnulli a patria cele
ſti.⁊ ad hoies deſcenderunt:nõ tamẽ vt
ſererent:neq3 enim ſatores erant ſz ad
miniſtratores ſpirit9 i miniſteriũ miſſi
Moyſes etiã ⁊ ꝓphe poſt eũ nõ ſeuerũt
hoibus miſteria regni celorũ:ſz retrahẽ
do incipientes ab errore nequitie ⁊ ido
lorũ cultu:quaſi colebãt aĩas hoim ⁊ in
noualia redigebãt. Sol9 aũt oim ſator
verbum dei exiuit euãgelizatur9 noua
ſemina.ſ.myſteria regni celorũ. Hec ille.
Predicator aũt eſt velut cophinus ſemi
natoris. Aug. Ego q̃d ſum niſi cophin9
ſeminatoris. Ille in me ponere dignat9
eſt q̃ vobis ſpargo. Nolite attendere ad
vtilitatẽ cophini:ſed ad claritatẽ ſemi
nis ⁊ ꝑtãtẽ ſeminatoris. Hec ille.[Semi
nare ſemẽ ſuũ]:⁊ nõ alienũ. Titus. Exijt F
aũt vt ſeminaret ſemen ſuum. Nõ enim
accepit verbum quaſi mutuatũ: cũ ipſe
naturaliter ſit verbũ diuinũ. Nõ eſt igi
tur ſuũ propriũ ſemẽ Pauli vel Ioãnis:

cipientes: pficiētes: ꝛ pfecti. Incipiētes
pferunt trigeſimū: q2 ſufficit ꝙ habeant
fidē trinitatis cū iplerōe decalogi. Pro
ficientes autem ſexageſimum: q̄ vltra p̄di
cta implent ſex mie opa. ſ. neceſſarioꝛa: q̄
G ēnumerant. Mat. xxv. Uel ſub vno inclu
duntur duo. ſ. cibare ꝛ potare. perfecti.
vero centeſimum q̄ numer9 eſt perfectus
q2 duplicem ſeruāt perfectionē. ſ. veteris
legis p̄cepta ꝛ euāgelica ꝯſilia. Scd̄o quā
tū ad tres ſtatus ſaluādoꝛum. ſ. coniuga-
tos: viduas: ꝛ virgines ſm Aug. de ꝯſen.
euāg. vt. ſ. triceſimus ad cōiugatos perti
neat ſexageſimus ad viduas: centeſim9
vero ad virgines. Tertio pōt cōſyderari
quātum ad triplicē victoꝛie modū: vt di-
cit Aug. ibidem. Quidā em̄ ſic pugnant
cū amoꝛe mundi vt nō vincant. Alij vo
ſic illum ſuperāt: vt ſi denuo inſurrexerit
facile vincant. Alij vero ſic vincunt vt ſe
oino nulla ex parte ꝯmoueāt. Primi ha
bent fructū triceſimum: ſcdi ſexageſimū:
tertij centeſimum. Uide de his ſctm̄. Th.
iiij. di. xlix. q. v. ar. ij. q. iij. Eſt autē hic vna
q̄ſtio q2 videt eſſe ſtultitia p̄icere ſemen
iter ſpinas. Ad hoc ſic dicit Chꝛyſ. Incre
pandus eſſet agricola q̄ ſuper ſenſibiles
ſpinas ꝛ petrā ꝛ viam ſeminaret. Nō em̄
poſſibile eſt petram terram fieri: nec viā
nō eſſe viam: nec ſpinas non eſſe ſpinas
In rationalib9 vero ſecus eſt. Poſſibile
H eſt em̄ petrā ꝯuerti in terram pinguem ꝛ
viam non conculcari: ꝛ ſpinas diſſipari.
Hec ille. The. vero dicit. Seminans nō
pꝛoiecit ſemen ſecus viā ſed cecidit. Qui
enim ſeminat docet rectum ſermonem:
ſed ſermo diuerſimode cadit in audien-
tes vt quidam eoꝛum via dicantur. Hec
ille. Et intendit ꝙ ex parte auditoꝛuz eſt
ꝙ ſemen non cadat in terram bonam. ꝙ
poſſunt eſſe bona terra ſi volunt. Quili-
bet ergo debet ſe pꝛeparare ſi vult ꝙ ver
ba dei faciant fructum in eo. Amen.

Dn̄ica in quinquageſima.

Textus euan. Luc. cap. xviij.

I Aſſumpſit Jeſus duode-
cim diſcipulos ſuos: ꝛ ait
illis. Ecce aſcendim9 hie
roſolymā: ꝛ cōſummabū-
tur oīa q̄ ſcripta ſunt per pꝛophe-
tas de filio hois. Tradet em̄ genti
bus ꝛ illudet: ꝛ flagellabit ꝛ ꝯſpue
tur. Et poſtq̄ flagellauerint occi-
dent eum. ꝛ tertia die reſurget. Et K
ipſi nihil hoꝝ intellexerūt. Et erat
verbū iſtud abſconditum: ab eis: ꝛ
non intelligebāt que dicebant. Fa
ctū eſt aūt cū appꝛopinquaret hie
richo: cecus q̄dā ſedebat ſecus viā
mendicās: ꝛ cū audiret turbā pꝛe-
tereūtē: interrogabat q̄d hoc eſſet.
Dixerunt aūt ei ꝙ ieſus nazarenus
tranſiret. Et clamauit dicens: ieſu
fili Dauid miſerere mei. Et qui pꝛe
ibant increpabant eum vt taceret.
Ipſe vero multo magis clamabat.
Fili Dauid miſerere mei. Stās au
tem ieſus iuſſit illum adduci ad ſe.
Et cum appꝛopinquaſſet: interro-
gauit illum dicens. Quid vis tibi
faciā? At ille dixit. Dn̄e vt videam.
Et Jeſus dixit illi. Reſpice. fides
tua te ſaluum fecit: et confeſtim vi L
dit: ꝛ ſequebat illum magnificans
deum. Et omnis plebs vt vidit de
dit laudem deo.

Aſſumpſit Jeſus. xij. diſcipu-
los ſuos ſecreto ꝛc. Lu. xviij.
In pꝛeſenti euangelio tangū
tur tria puncta: q̄ ſunt Pꝛenū
ciatio: Uociferatio: Miſera-
tio. ¶ Quantum ad pꝛimū literaliter ſciē
dum eſt ꝙ xp̄s moꝛitur9 lōge ante pꝛedi-
xit diſcipulis paſſiōis ſue ignominiam:
ꝛ gl'iam reſurrectionis. Et hoc pꝛopter
multa. Pꝛio ſm Theo. Grec. ꝛ Chꝛyſ. vt
exercitati p expectationē: in die paſſiōis
eſſent firmioꝛes i fide. ſcd̄o ſm Cyrillū vt
ſcirēt q2 volūtarie patiebat. Et hoc ē qd̄
dicitur [Aſſumpſit Jeſus. xij. diſcipulos M
ſuos] Aſſumpſit inq̄ i. ad ſe ſumpſit: q2
vocauit eos ꝛ duxit ſeoꝛſum a turba ꝛ ab
alijs diſcipulis: vt ſecreto loq̄ret eis: ſm
ꝙ dicit Mat. Erat hoc ſm Chꝛ. q2 iſtd̄ nō
fuerat reuelandū infirmioꝛibus ne turba
rent. Erat aūt ibi iudas q2 nōdū cōcepe
rat malū: vt dicit. s. Tho. ſup Mat. quez

ſm Goꝛrā xp̄s voluit intereſſe vt audita
pnūtiatiōe paſſiōis vel ſic ab ea pcurā
da ſuo tpe ceſſaret [ꝛ ait illis. Ecce accen
dim9 hieroſolymā] quare ſic dr̄ hec ciui
A tas vide dn̄ica. j. aduēt9. Erat aūt i alto
ſita reſpectu toti9 terre pmiſſiōis q2 erat
in mōtanis. Jō vndiq3 ad eā accedentes
aſcēdebāt: recedētes vo deſcendebāt [et
ꝯſummabunt oīa q̄ ſcripta ſunt p pphe
tas.] Fuerūt q̄dā heretici q̄ dixerūt xp̄m
legi ꝛ pphetis docuiſſe ꝯtra. qd̄ xp̄s p̄ui-
dēs vt ait Bed. oñdit ꝙ p pphetarū p̄ſa
gia ſue paſſiōis ꝛ poſterioꝛis gl'ie ſit ce-
lebꝛata pfectio. Hec ille. Uoluit aūt xp̄s
cōſummarii hierl'm ciuitate ſacerdotali
ꝛ regali pp multa: ſm. ſ. Th. ſup Mat. ſ.
q2 ipſe tanq̄ verus ſacerdos debebat in
ſacerdotali ciuitate offerre hoſtiā deo p
ſalute generis humani. Obtulit autē ſe
ip̄m ſup altare crucis. Scd̄o q2 p ſuā paſ-
ſionē acq̄ſiuit ſibi regnū. Uñ poſt reſur-
rectionē dixit. Data eſt mihi oīs ptās in
celo ꝛ i terra. Hoc āt cōgrue factū ē i re-
gia ciuitate. Tertio pōt addi rō tacta in
euāgelio natiuitatis i nocte: ad exēplū. ſ.
B hūilitatis. Uoluit em̄ i vrbe villi cōcipi: ꝛ
in nobili cōfundi: nō q̄rēs honoꝛē ex pa-
tria: neq3 fugiēs cōfuſionē ex loci nobili
tate accreſcentē in q̄ cōfundebat [de filio
hois]. i. de ipſo xp̄o. Quare aūt ſic ſe ap-
pellat: dicūt q̄dā ꝙ iō ē q2 vni9 tm̄. i. vir-
ginis fili9 eſt ſ3 melius dr̄ ꝙ gr̄a hūilita-
te hoc fecit q2 ēt alij vt ezechiel dicti ſunt
filij hois. Que aūt ſint iſta q̄ pphete p̄di
xerūt: ptz ex. b. Mat. q2 fuerūt tria. ſ. pdi
tio: diſcipuli: quā p̄dixit Dauid dicens.
Qui edebat panes meos ſignificauit. i.
magnā fecit ſup me ſupplātationē. ſcd̄o
ꝯdēnatio ad moꝛtē a ſenioꝛib9 ꝛ ſcribis:
q̄ p̄dicta fuit Sap. ij. vbi dr̄. Moꝛte turpiſ
ſima cōdēnem9 eū. Tertio ꝙ traderetur
gētib9. i. gētilib9. puta pilato ꝛ miniſtris
eius. Et de hoc tertio etiā. b. Lu. hic facit
mētionē. vñ ſequit. [Tradet em̄ gētibus]
C Jo. xviij. Gens tua ꝛ pontifices tui tradi
derūt te mihi [ꝛ illudet:] Pꝛimo i p̄toꝛio
pꝛincipis ſacerdotū / dicēdo [Pꝛopheti-
za nobis ꝛc.] Lu. xxij. Scd̄o i p̄toꝛio Pi-
lati p̄ſidis Mat. xxvij. Genuflexo aū eū
illudebāt ei ꝛc. Tertio in p̄toꝛio herodis
Lu. xxiij. Spꝛeuit illū herodes cum exer
citu ſuo ꝛ illuſit ꝛc. Quarto in patibulo
crucis. Luc. xxiij. Illudebāt aūt ei ꝛ mili
tes accedentes, ꝛ acetū ꝛc. [ꝛ flagellabit]
pꝛio colaphis in facie. Matt. xvj. ꝛ ſcd̄o
arūdine i capite. Mat. xxvij. ꝛ tertio fla-
gellis i toto coꝛpe. Jo. xix. qñ erat cruci- D
affigēdus. imo cōiter tenet ꝙ etiā añ iā
fuerat alias flagellatus. Dicunt em̄ q̄dā
xp̄m fuiſſe pꝛio flagellatuz tota nocte in
domo Cayphe. ꝛ ſcd̄o mane a pilato ad
placandū iudeos qñ dixit. Emēdatū il-
lū dimittā. ꝛ tertio iterū ꝛ Pilato qñ po-
pulus nō cōtēt9 de xp̄i flagellatiōe ꝛ co-
ronatione ꝛ irriſione publica coꝛā eodē
pplo: petiuit eum crucifigi. q2 data ſnīa
de cruce ꝛ moꝛte iterū eſt flagellatus / eo
ꝙ ſancitū eſſet a romanis hoiem afflig
dū: crucis pꝛius flagellis eſſe cedēdum.
De ſcd̄a tn̄ flagellatione ſola expꝛeſſe le-
git. ꝛ hoc Jo. xx l3 Matt. xxv. innuat de
tertia: dicēs ꝙ Pilat9 dn̄m flagellatum
tradidit crucifigēdum: ſed foꝛte recapitu
lādo loquit [ꝛ cōſpuet] pꝛimo a Judeis i
atrio pōtificis. Matth. xxvij. ſcd̄o a gēti-
bus in atrio p̄ſidis ibidē. [Et poſtq̄ fla-
gellauerint occidēt eū.] Et i his tangunt E
tria q̄ maxime hoies appetūt ſc3 hono-
rē: ꝛ quietē ꝛ vitā: quib9 Chꝛiſt9 fuit pꝛi-
uatus: q2 fuit illuſus ꝛ flagellatus ꝛ occi
ſus. Hec aūt oīa pphete p̄dixerāt Chꝛy.
Hec Eſa. p̄dixerat dicēs. Obtuli ſcapu-
las meas ad vbera: genas meas ad ala-
pas / ꝛ faciē meam nō auerti a ſputoꝛum
dedecoꝛe. Sed ꝛ crucis patibuluz pꝛedi-
xit pꝛopheta vbi ait. Tradidit in moꝛtez
animā ſuam: ꝛ cū ſceleratis deputat9 eſt.
Hec ille. [Et tertia die reſurget] iuxta il-
lud qd̄ dauid p̄dixerat dicēs. Non dere-
linquēs animā meā in inferno. Qūo au-
tē tertia die reſurrexerit: et quare: vide fe
ria. iiij. poſt pꝛimā dn̄icam. Quadra. [Et
ipſi nihil hoꝛum intellexerunt] ꝛ hoc ſm
Cirillū: q2 neſciebāt exquiſite ſcripturas
quouſq3 poſt reſurrectionē ſuam aperuit
illis ſenſum vt intelligerent illas. Beda
aūt tres alias rōnes aſſignat dicens. Q2
em̄ diſcipuli maxime ei9 vitā diligebāt:
eius moꝛtē audire nō poterāt. Et q2 non F
ſolū hoiem innocentē: ſed ꝛ deū verum
ſciebāt: hūc nullaten9 moꝛi poſſe puta-
bāt. Et q2 per parabolas cum ſepe audi-

recõſueuerãt: quoties aliq̄d de ſua paſ-
ſione dicebat: ad aliud allegorice referē-
dū eē credebãt. Un̄ ſequit̃. [Erat aũt ver-
bū iſtud abſcõditū ab eis ⁊ nõ intellige-
B bãt q̄ dicebant.] Judei vero quia in eius
morte cõſpirauerãt: qñ de ſua paſſione
loquebat̃ dicēs in Joãne. Op₃ exaltari
filiū hois ītelligebãt. Un̄ dixerũt. Nos
audiuimꝰ ex lege q₂ xp̄s manet ieternū.
Hec ille. ¶ Moraliter ſciēdū eſt ꝙ Ju-
das chriſtū prodidit: ſalutãdo: amplexã-
do/oſculãdo: ⁊ ſecū comedendo. Multi
autē in iſta quadrageſima ſalutabũt xp̄₃
orationē dñicã dicendo: ⁊ amplectentur
brachijs timoris ⁊ amoris ꝯſtringēdo. ⁊
oſculabunt̃ veritatē in cõfeſſiõe dicēdo:
⁊ xp̄o per miam occurrēte. Pſ. Miſeri-
ricordia ⁊ veritas oſculate ſunt. ⁊ come
dēt cū illo ꝯmunicãdo: ⁊ tñ ꝓdent eū q̄-
dã ſtatim poſt paſcha ad vomitū reuer-
tēdo. Auari aũt ſymoniaci: ⁊ vſurarij tã-
ꝙ Judas tradent q₂ illū tradidit iudeis
ex auaritia. Sed inuidi ⁊ maligni: velut
iudei. Pilato ex inuidia. Puſillanimes
aũt ⁊ plꝰ ceſarē. i. hoiem ꝙ deū timentes
ſicut Pilatꝰ illū tradidit crucifigendu₃
H ex timore. Itē ſciēdū eſt moraliter ꝙ xp̄s
vēditur a ſymoniacis tãꝙ a iuda quo ēt
ſunt peiores aliqñ: q₂ ipſe pecuniã reſti-
tuit aliqñ: ſ₃ mulei iſtoꝝ nūꝙ: quoꝝ figu-
ra fuit lepra giezi nūꝙ ſatiãda. iiij. Reg.
cap. v. Illudit̃ aũt ab hypocritis de qbꝰ
dr̃. ij. P. iij. In nouiſſimis diebus veniēt
illuſores ⁊c. Flagellat̃ ṽo a tyrãnis. Pſ.
Circūdederũt me canes multi. Conſpuit̃
etiã a blaſphemis. Job. xxx. Faciē meam
conſpuere nõ verent̃. Occiditur autem
ab apoſtatis. Heb. vi. Rurſum crucifigē-
tes ſibimetipſis filiū dei. Itē ſciēdū eſt ꝙ
xp̄s q̄tuor vicibꝰ fuit illuſus. Prio in do
mo Caiphe cū velamine capitis. Scd̃o i
domo Herodis cū veſte alba. Tertio in
domo Pilati cū purpura. Quarto a iu-
deis in cruce: q̄ eius verba ꝑuertētes di-
cebãt. Uah q̄ deſtruis tēplū dei ⁊c. Pri-
mo mõ illudit ſacerdos ſeruiens ꝓ tēpo-
ralibꝰ quãdo aſſumit amictū qui ſignifi-
cat ſpē celeſtium. Scd̃o immūdus ſacer-
I dos induēs q̄ albã mūditiã ſignificat. Ter
tio maliuolꝰ induēs caſulã: q̄ ſig̃at lati-
tudinē charitatis. Quarto cõtēnēs ver-
ba dei cū aſſumit ſtolã: q̄ gladiū. i. verbū
dei ſignificat. Itē ſciēdū ꝙ q̄tuor vicibꝰ
fuit xp̄s ꝑcuſſus. Prio in capite ꝑ arun-
dine₃. Scd̃o in faciē ꝑ alapas. Tertio in K
collo ꝑ colaphos. Quarto i toto corꝑe ꝑ
flagella. Per caput xp̄i ſignificantur pre-
lati: per faciē contēplaui: q̄ ſunt pulcrior
eccleſie pars ꝑ collū p̄dicatores: ꝑ corpꝰ
actiui. Qui ergo iſtos iniuſte perturbant
xp̄m in illis mēbris ꝑcutiunt ⁊ flagellãt.
Itē ſciendū ꝙ xp̄i cõſputio q̄ fuit magna
vilipenſio: ſm̄ glo. ſignificat ꝯtumelias
iuſtis illatas in eoꝝ p̄ſntia ꝑ turpia ⁊ in
honeſta ṽba: que ſunt immūdi oris ſpu-
ta. Occiſores aũt xp̄i ſunt q̄ paupes ſpo-
liãt. Eccli. xxxiiij. Qui aufert in ſudore pa
nem: quaſi q̄ occidit ꝓximū ſuu₃. Itē qui
paupibꝰ nõ tribuũt in extremis neceſſi-
tatibꝰ. Ambr. Paſce fame morientē ſi nõ
pauiſti occidiſti. Hec ille. ¶ Quantū ad
ſecūdū literaliter ſciēdū eſt ꝙ in via xp̄s
fecit miraculu₃ qđ in preſenti euangelio
narrat̃. Primo ſm̄ Greg. ad ſolidãdam
diſcipuloꝝ fidē. Scd̃o ſm̄ Theop. ne in-
ceſſus dñi inutilis eſſet in via: hoc docu
mētū diſcipulis ſuis dãs vt in oibꝰ ſimꝰ
ꝓficui: ⁊ nihil ſit in nobis otioſum. Hec L
ille. Sequit̃ ergo. [Factū eſt aũt cū appro
pinquaret hiericho] Eſt aũt hiericho ci
uitas ꝑ Joſue euerſa prius: cū ad clango
rem tubarū ⁊ vociferationē p̄pli dei mu-
ri eius corruerunt. vt pt₃ Joſue cap. vi. et
poſt reedificata ꝑ Abiel: vt pt₃. iij. Reg.
xvi. cecus quidã ſedebat iuxta viã men-
dicãs. Hic eſt duplex q̄ŏ. Prima q₂ dicit̃
cū appropinquaret hiericho. Na₃ beatꝰ
Matt. dicit hoc miraculū factū in exitu
de hiericho. Scd̃o: q₂ hic dr̃ fuiſſe vnus
cecus: ibi ṽo ꝙ fuerũt duo. Ad has que
ſtiones dupliciter rñdet Aug. de cõſen.
euange. Ad primã eñ dicit primo ꝙ xp̄s
dictꝰ eſt a. b. Luc. hic appropinquare hie
richo: nõ ingrediēdo ſ₃ egrediēdo: lz iſte
modus loquēdi ſit inuſitatꝰ. Ad ſcd̃am
dicit ꝙ vnus eoꝝ fuit famoſior ⁊ impor-
tunior vnde ⁊. b. Mar. ponit nomē eius
⁊ patris eius dicēs. Bartimeꝰ filius Ti- M
mei. ⁊ hūc ſolū noiat Luc. S₃ in ſcd̃o mo
do idē ſoluit vtrãꝗ queſtionē: ⁊ cõſentit
magr̃. hiſt. dicēs ꝙ i īgreſſu ſanauit vnū
in egreſſu ṽo duos: inter quos vnꝰ erat

famoſior: q̄. b. Marcꝰ ſanatum dicit: de
alio tacēs. S₃ mihi magis placet prima
A expoſitio. Nã eedē interrogatiões ⁊ re-
ſponſiões ⁊ increpationes facte ſunt cir
ca eu₃ quē ſm̄ Marcū ſanauit in exitu ci
uitatis: ⁊ circa eū de quo loquit̃ Luc. Iõ
vnus ⁊ idē videt̃ fuiſſe quē. b. Lucas an-
ticipatiue loquens dixit ſanatum ⁊ poſt
narrat qđ prius erat factū ſc₃ dñm pam-
bulaſſe hiericho. [Et cū audiret turbã ꝑ-
tereūtē.] Cū xp̄o eñ egrediente de hieri-
co fuit multa turba: vt Matt. teſtat̃. prio
q₂ iam xp̄s erat famoſiſſimꝰ in doctrina
⁊ miraculis Scd̃o: q₂ aſcēdebat ad feſtū
paſche in hierl̃m: ad qđ illo tp̄e ois po-
pulus Iſrael aſcēdebat. Tertio q₂ vt di-
cit magr̃ hiſto. pauci nõ audebãt ingre-
di deſertū mediū iter hiericho ⁊ hierl̃m:
iõ multi ſociarunt ſe xp̄o. [Interrogabat
q̄d hoc eſſet] ⁊ ſm̄ Chryſ reſpõderunt ei
oculati ſm̄ ꝙ credebãt: iõ ſequit̃ [dixerũt
aũt ei ꝙ Jeſus nazarenus trãſiret. Et cla
mauit] ex magno deſiderio ſanitatis [di-
cens. Jeſu fili Dauid miſerere mei] Iſte
cecus in verbis iſtis pretendit ſe habere
B magnã fide₃ ad xp̄m: ⁊ eum credere deū.
⁊ hoc q₂ de eo forte ſepius audierat ⁊ de
miraculis eius. S₃ vñ nouerat iſte cecus
Jeſum eſſe filiu₃ Dauid. Rñdet Ciril. In
iudaiſmo nutritꝰ nõ ignorauit ꝙ de pro
genie Dauid deus ſm̄ carnē naſceret̃: et
ideo ei vt deo loquēs dicit miſerere mei.
Hec ille. Seruos eñ dei oramus vt pro
nobis orent: deū vero vt nobis miſerea-
tur. Uel dicere poſſumꝰ ꝙ apud iudeos
Meſſias expectatꝰ / q₂ expectabatur de
ſemine Dauid. ideo ꝑ excellentia₃ dice-
batur filius Dauid ⁊ ſm̄ hoc dicere. Je-
ſum filiū Dauid eſt dicere eu₃ eſſe xp̄m.
Et hoc innuit̃ Matth. xij. vbi dicitur. Et
ſtupebãt oēs turbe ⁊ dicebãt. Nunquid
hic eſt filiꝰ Dauid. Et ad hūc ſenſu₃ tur-
be dicebãt: Oſanna filio: Dauid Matt.
xxi. Quod vero dicit. Miſerere mei poſ-
ſet quidē dici ꝙ tali vtitur modo loquen
C di doctus a ſp̄ū ſctõ: ſed tñ etiã dici poſ-
ſet ꝙ rudes: eo maxime tp̄e etia₃ ſanctos
ſub tali verboꝝ forma aliqñ inuocabãt.
Unde ⁊ Job. xix. dicit̃. Miſeremini mei
miſeremini mei ſaltē vos amici mei. [Et
qui preibant] xp̄m [increpabant eum vt
taceret] xp̄s enim tūc in viã cum nõ eſſet
otioſus: aut docebat turbã que eū ſeque
batur vt eū audiret: aut certe cogitabun
dus ⁊ contēplatiuus incedebat. Et iõ q₂
cecus vtroꝗ modo videbat̃ xp̄m impe-
dire increpabãt eū turbe. [Ille ṽo multo
magis clamabant. Fili Dauid miſerere D
mei] Timebat eñ ne voces increpãtium
impedirēt vocē ſuã ne corporaliter audi
retur a xp̄o: iõ voce₃ eleuauit multo ma-
gis clamãdo. ¶ Allegorice hiericho in-
terpretat̃ luna: que eſt qđdã variabile: et
ſignificat noſtrã mortalitatē ſm̄ Grego.
Ideo xp̄s venit hiericho. qñ ſuſcepit car
nem: ⁊ tūc cecus illuminatꝰ eſt. Quis ṽo
ſit iſte cecꝰ exprimit Amb. dicēs. In hoc
ceco typus populi gentilis eſt qui ſacra-
mēto dñico recepit amiſſi luminis clari-
tatē. Nihil aũt intereſt vtrū in vno ceco
medicinã an duobꝰ recipiat: quoniã ex
chã ⁊ Japhet Noe filijs originē ducens
in duobꝰ cecis duos generis ſui ꝑrende
bat authores. Hec ille. Et nota ꝙ ex ter-
tio filio Noe ſc₃ Sem deſcēdit Abraam
vt patet Luc. iij. ⁊ ꝯſequēter p̄pl's iudai-
cus. Uel per iſtū cecū ſignificat̃ genꝰ hu- E
manū qđ in duos populos diuidit̃. ſ. gē-
tilē ⁊ iudaicū. Greg. Cecꝰ eſt genꝰ huma-
num: qđ in parēte primo a paradiſi gau-
dijs expulſu₃: claritatē ſupne lucis igno
rãs dãnatiõis ſue tenebras patit̃. hieri-
cho aũt interp̄tat̃ luna que dū mēſtruis
momētis decreſcit: defectū nr̃e mortali-
tatis deſignat. Dū igit̃ ꝯditor noſter ap-
propiquat hiericho cecꝰ ad lumē redit.
q₂ dū diuinitas defectū noſtre carnis ſu
ſcepit humanū genus lumē qđ amiſerat
recepit. Hec ille. ¶ Anagogice cecus ſe-
dēs extra hiericho eſt pp̄ls ſctõꝝ patrū
iam exutus carne mortalitatis: q̄ ſtat ce-
cus ſeu extra viã aſcendēdi in hieruſale₃
celeſtē: q₂ ſtabat in lymbo ſub terra deo-
ſum: ⁊ tñ credebat in xp̄m qui eſt via. et
mendicabat: q₂ cõtinue orabat deum ꝓ
ſua liberatione. Sed trãſeunte dño. i. dū F
dñs peregrinaret̃: in carne: multo magis
clamabat: per intētionē vel extētionē ſui
deſyderij. Et in ipſo egreſſu xp̄i ab hieri-
cho. i. in morte qua reliquit mortalitatē:
⁊ per diuinitate₃ ſtetit: recepit primo lu-
men corporale quantu₃ fuit ex parte xp̄i

q2 xp̄s carcerem illū tenebroſum cū luce
corporali intrauit: vt p3 ex. ſ. Tho. in. iij.
ſen. Scdo lumē ſpūale q2 peracta paſſio-
n: aperta eſt ianua celi: ⁊ oēs fuerunt in
paradiſo per beatificā viſionē: quis nō
fuerint ſtatim in celo p localē aſcēſionē3
G oia iſta parēt ex. ſ. Tho. in diuerſis locis.
¶ Moraliter iſte cec9 ſignificat pctōre3
priuatū lumine fidei vel gr̄e dei. De hoc
ſic ait Gre. Qui eterne lucis claritatē ne
ſcit: cec9 eſt. Si aūt iam in redēptorē cre-
didit qui dixit: ego ſum via. ⁊ vt lumē ve-
ritatis recipiat poſtulat: iuxta via3 ſedet
⁊ mendicat. Illi aūt q̄ Jeſum veniētē pre
cedūt deſignāt carnaliū deſyderio2 tur-
bas tumultuſq3 vitiorū: qui priuſq3 Jeſus
ad cor noſtrū perueniat: cogitationē no
ſtrā diſſipāt: ⁊ in ipſa nos noſtra oratiōe
perturbant. Ipſe vero magis clamabat: q2
quāto grauiori tumultu cogitationū pre
mimur: tanto orationi inſiſtere ardētius
debem9. Hec ille. ¶ Quātū ad tertiū lite
raliter ſciēdū eſt q xp̄s oſtēdit ſe hoc lo-
co ad miſeras pſonas fuiſſe piū ⁊ miſeri-
cordē: q2 auditis vocib9 ceci: intermiſſa
via ⁊ p̄dicatiōe vel ɔtemplatione: aium
H v̄tit ad ei9 cōſolationē. Dicit ergo [Stās
aūt Jeſus] Stare aliqn̄ opponit ei qd eſt
ſedere vt ppie dicat ſtare q̄ eſt rect9 ſu-
per pedes ſuos. Aliqn̄ vero opponit ei qd
eſt moueri: ⁊ vtroq3 mō ſtetit xp̄s: ne cec9
haberet cām currēdi poſt ſe. Et i hoc in-
nuit quō ſe debeāt hr̄e principes ⁊ plati
qn̄ audiūt paupes querulātes miſericor
diā vel iuſtitiā. [iuſſit illū adduci ad ſe.]
Nō. n. potuiſſet habere aditū ad xp̄m rō
ne turbe. niſi xp̄s dediſſet viā. Si aūt iſte
eſt de quo loquit Marc9 vt eſt rationa-
bile dixerūt ei comites xp̄i. Aie q̄ore eſto:
ſurge: vocat te. Qui piecto veſtimēto in
quo. ſ. mēdicabat: exiliēs venit ad eu3: vt
teſtat Marc9. in quo appuit magn9 ſa-
lutis ardor q2 venit ad xp̄m curſim cum
eēt cec9. Exilire eñ eſt extra ſalire vl' ſal-
I tare [Et cu3 appropinquaret] cec9 ſalua-
tori [interrogauit illū] ſaluator [Quid tibi
vis faciā] quaſi diceret. Vis eleemoſynā:
vel ſalutē? Ciril. Diſpēſatiue interrogat:
nō quaſi ignorās: ſ3 vt ſcirent aſtātes q
nō petebat pecuniā ſ3 diuinā efficaciā.
Vel q2 calūniatores veritatis iudei poſ-
ſent dicere vt in ceco nato nō eſt hic ſed
ſimilis eius: voluit vt cec9 prius oſtende
ret defectū nature: ⁊ tunc cognoſcat gra
tie maieſtatē. Hec ille. Vel interrogat vt
eu3 magis accēdat ⁊ ſuſpēdat ad deſyde-
riū ſanitatis: ⁊ cōſequēter grati9 habeat K
xp̄i bñficiu3 [At ille dixit. dñe vt videam]
Tūc xp̄s volens ſe deū oſtendere: curare
eu3 voluit imperatiue ⁊ ppria authorita
te. Vñ ſequit. [Et dixit illi ieſus reſpice]
Sciēdū tñ q l3 xp̄s oia poſſet: tñ ex con-
gruitate requirebat aliqua diſpoſitio in
recipientib9 ei9 bñficia. Jō ſequit [fides
tua te ſaluū fecit] diſpoſitiue. ſ. ⁊ cōgruē-
ter. Fides eñ eſt ſicut vas quo ex fonte di
uinitatis haurim9 grām ⁊ bñficia: iō quā
to fuerit maior tāto magis haurit. Ciril.
Diffundit grā quā ſuſcipit fides: ⁊ ſicut
ex aliquo fonte hi q̄dā paruis vaſis mo-
dicū aque hauriūt: hi vero maiorib9 mul-
tū fonte nō diſtinguēte menſuras. ⁊ ſicut
ſm feneſtras q̄ aperiunt magis vel mi- L
nus ſplēdor ſolis īfundit: ita ſm capaci-
tatē intētiōis haurit grā. Hec ille [Et cō
feſti vidit [. ſ. clari9 q̄3 vnq̄3 videre potuiſ
ſet p naturā. Sicut. n. ars nō pōt eq̄ri na
ture ī operando. ita neq3 natura deo. An
nūq̄3 fuit viſus ita clarus ſicut ille quem
de9 dedit ſm Chry. ⁊. ſ. Tho. [Et ſeq̄bat
illū magnificās deū [Ex q̄ p3 ſm Cirillū
q ſan9 erat in corpe ⁊ in ſpū. S3 hic mo-
uet Chry. q̄ſtionē. Quare pmiſit cecū ſeq̄
ſe/ nō aūt demoniacū liberatū ⁊ ſeq̄ volē
tem/ vt Luc. viij. Et ad hoc ipe Chry. dr.
Neutrū irrōabile puto. Demoniacū. n.
mittit p̄conē vt ex ſua cōſiſtētia bñfacto
rē p̄dicet. Erat. n. excellēs miraculū/ fu-
rioſum videre ſane mentis effectū. Cecū
vero pmittit ſeq̄ q2 hieroſolymā aſcēde-
bat/ p crucē pfectur9 altū myſteriū/ vt re
cētē h̄ites miraculi mētionē nō exiſtima
rēt eū infirmitate poti9 q̄3 mia pati. Hec
ille. [Et ois plebs vt vidit [miraculū tam
glioſum [dedit laudē deo [magnificādo
deū ⁊ xp̄m eius. ¶ Allegorice ⁊ anagogi M
ce patet ex dictis. ¶ Moraliter vero ſigni
ficat qd Greg. exprimit dicens. Cum ad-
huc turba phātaſmatū i orone patimur
Jeſum aliquatenus trāſeuntē ſentim9. Cū
vero oratiōi vehemēter inſiſtim9. de9 in
corde figit: ⁊ lux amiſſa repat. Hec ille.

Feria. iiij. in capite ieiunij.
Textus euangelij Mat. vj.

A Um ieiunatis nolite fie
ri ſicut hypocrite triſtes
Exterminant eñ facies
ſuas: vt pareāt hoib9 ie-
iunantes. Amē dico vo-
bis quia receperūt mercedē ſuam.
Tu aūt cū ieiunas vnge caput tuū
⁊ faciē tuā laua: ne videaris hoib9
ieiunans: ſ3 patri tuo q̄ eſt in abſcō
dito: ⁊ pr̄ tu9 qui videt in abſcondi
to reddet tibi. Nolite theſaurizare
vobis theſauros ī terra: vbi erugo
⁊ tinea demolitur: ⁊ vbi fures effo-
diūt ⁊ furant: theſaurizate autem
vobis theſauros ī celo vbi neq3 eru
go neq3 tinea demolit: ⁊ vbi fures
nō effodiunt nec furant. Ubi enim
L eſt theſaur9 tuus: ibi eſt ⁊ cor tuū.
Um ieiunatis. Matt. vj. Sciē
B dū eſt anteq̄3 ad euangelium
deſcēdamus q q̄uis ſolenni-
tas. xl. in ſeq̄ntī dñica inchoe
tur: tñ eccl'ia addidit quatuor
dies p̄cedētes. Cui9 ratio literalis eſt vt
q̄dragenari9 nūer9 ipleret ſm aliquos:
q2 a ſequenti dñica vſq3 ad paſcha ſunt
ſolū. xxxvj. dies ieiunabiles: ſed additis
quatuor reſultat numerus quadragena
rius: quē xp̄s ſuo ieiunio ɔſecrauit. Sunt
⁊ due rōnes myſtice quare in quarta fe-
ria inchoet. Prima q2 paſſio xp̄i ea die
fuit ptractata ⁊ cū deliberatiōe firmata
q̄uis etiā iſta poſſit eſſe l'ralis. Scda in ſi
gnū q tēpus ieiunij maxime quadrage-
ſimale: eſt tēpus pfecte claritatis illumi-
nās intellectū quo ad naturale lumen ⁊
quo ad ſupernaturale. Quarta eñ feria
fact9 eſt ſol ⁊ alia luminaria: cū aū mun-
C dū illuminaſſet q̄dā nubecula debiliter
quā fecerat de9 cū dixit Fiat lux. Tertia
q2 eſt die mercurij vulgarit dicta. Mer-
curius aūt ſm aſtrologos eſt planeta re-
gnās in virgine ⁊ qui dominat aque: ⁊ q̄
ſemper ſimul fertur cū ſole ⁊ preeſt facun
die/ vt aut ē p3 Act. xiiij. in ſignū. ſ. q ho-
mines hoc tēpore deb̄et eſſe mūdi corpo
re vt virgo: ⁊ humidi lachrymis. ⁊ per
ſeuerātes in bono qd eſt eē cū ſole ſem-
per. i. xp̄o. ⁊ predicatores debēt eſſe facū
di. Igit eccl'ia vt feruētius hoc ieiuniū D
ſuſcipiam9: reducit nos p cineres ad me
moriā mortis. ⁊ xp̄s in euangelio docet
quō ieiunem9 ne meritū perdam9. Igit
in preſenti euang. intendit principaliter
xp̄s a nobis excludere inanē gl'iām qua
pditur meritū bonorū operu3: ⁊ ſuadere
q ponamus finē in deo ne cōmittamus
mala. Et in eo tāgūtur tria pūcta q̄ ſunt
Reprehenſio. Admonitio. Exhortatio.
¶ Quātū ad primū xp̄s reprehēdit hy-
pocritas. Dicit ergo [Cū ieiunatis: noli-
te fieri ſicut hypocrite triſtes] Ubi ſm
Chry. aduertēdū eſt: q aliud eſt eſſe tri-
ſte3: aliud ſe facere ſeu oſtendere triſtē.
Qui eñ ieiunat eo ipō q ieiunat eſt tri
ſtis ſ3 nō ſe fecit triſtē ſed ſolū qn̄ aliq̄d
facit vt triſtis videatur. Et iſto mō dicit
xp̄s: nolite fieri triſtes: q2 iſto modo hy
pocrite ſe faciebant triſtes. Jō ſubditur
[Extermināt eñ facies ſuas] Extermi-
nare ſicut Hier. teſtat eſt extra termios
ponere: iō ppie ſm eū exterminant exu E
les. large tñ oē qd extra ſuos cōſuetos
terminos ponit exterminat. Qui ergo
triſtiorem ſolito ſe fingit ex figura faciei
vel de aliq̄ ſuco exterminat faciē ſuam.
Et ita hypocrite faciūt [vt pareāt]. i. vi-
deat [hoibus ieiunātes] Gre. viij. moral.
Nihil tāto labore aliqd niſi exterminatio
hūana cogitat. Hec ille Chry. ſup Mat.
Si ḡ q̄ ieiunat ⁊ triſtē ſe facit hypocrita
ē: quanto magis nequior ē q̄ nō ieiunat: ſ3
argumētis q̄buſdā in facie ſua pingit ve
nalē pallorē quaſi ieiunij ſignū. Hec ille
[Amē]. i. vere [dico vobis: receperūt mer
cedē ſuā] q2 ſc3 vt Remig. ait receperūt
id pp qd ieiunauerūt. Vl' eſt mod9 loq̄n
di q̄ ſignificat q apd deū nulla3 merce-
dē tales mereāt. ¶ In hac pte ſunt duo
documēta p mū: q2 ſ3 Aug. ex hoc appa-
ret q inanis gl'ia nō ſolū in reb9 pulcris
⁊ glioſis locū h3: ſ3 in vilib9 puta faciei
ſqualore ⁊ veſtiū ſordibus. Jmō vt dicit
in ſcdis eſt piculoſior: q2 nō pōt ita ɔuin-
ci cū ſit ſub noie ſctitatis ⁊ humilitatis.
Scdm eſt: cū in nr̄o bono opere duo ſint
ſ. meritū ⁊ gl'ia: deus vult pro ſe gloriam

tanꝗ̃ ꝑncipalis cã oĩs boni: ⁊ nobis tra-
dit meritũ. Qui ergo vult ſurripe partẽ
dei: perdit ſuã: deo ſeipſum vindicãte.
¶ Quãtũ ad ſcdm admonet ⁊ docet nos
xp̃s qualr̃ ⁊ q̃ fine debemꝰ ieiunare cũ
G dicit. [Tu aũt] q̃ non vis perdere ieiunij
meritũ cũ ieiunas: vnge caput tuũ: ⁊ fa
ciã tuã laua] Sed ꝯ primo: q: deferre ca
put inũctũ videt̃ eſſe ꝯ honeſtã cõuerſa
tionẽ cum ſit turpe. Et ꝑterea ſi ieiunã-
tes ſemꝑ vngãt caput eque manifeſta-
bit̃ eoꝝ ieiuniũ ꝑ talẽ vnctionẽ ſicut ⁊ ꝑ
hypocritarũ fictionẽ. Ad iſta duo argu
menta reſpõdet Hiero. dicẽs ꝙ loq̈tur
xp̃s iuxta ritum ꝓuincie paleſtine: vbi
diebus feſtis ſolẽt vngere capita. Hec
ille. Ex quo pꝫ ꝙ in iudea ſeu paleſtina
vbi xp̃s ꝑdicabat nõ ẽ turpe ſꝫ honeſtũ
⁊ pulcrũ inungere caput ⁊ erat triſtitie
ſignũ. Et quia erat ꝯſuetũ nõ fuiſſet ex
hoc ieiuniũ deꝑhẽſum. Chryſ. vo ſuꝑ
Mat. dicit ꝙ iſta ſunt ꝑ exaggregatio-
nẽ dicta: ⁊ ſenſus nõ eſt ꝙ iſta fiant ſed
ꝙ q̃ntũ poſſumus ieiunia noſtra celemꝰ.
H Et idẽ dicit ſentẽtialiter. Hiero. Sed ar
guo cõtra ſolutionẽ vtriuſq3: q: ex hoc
ſequit̃ ꝙ bonũ ſit ſcãdalizare ꝓximũ q̃
crederet me non ieiunare q̃ñ ieiunare de
buiſſem. Ad hec dicẽdũ eſt ꝙ xp̃s nihil
aliud intẽdit niſi vt inanẽ: gloriã fugia
mus. Ieiunia ergo q̃ ſunt de ꝑcepto nul
lus dꝫ celare rõne ꝑdicta: ne. ſ. aliquem
ſcãdalizet. Et ſi inſurgat motus inanis
glorie: ille nõ põt tollere meritũ cuꝫ ho
mo i tali caſu manifeſtet ieiuniũ ex ꝑn
cipali intentione ne ſcãdalizet proximũ
ſuũ. Sed dicat̃ ꝙ ſaltem ſe exponit peri
culo mutãdi intentionẽ dico ꝙ non eſt
certũ ꝙ peccabit mutãdo intentionẽ: eſt
tñ certũ ꝙ peccabit ſcãdalizãdo fratreꝫ
ſuũ. Si vo ſint ieiunia votiua imꝑfecti
q̃bꝰ periculũ imminet inaniter gloriã
di debẽt ea abſcondere ꝓpter periculi
inanis glorie ⁊ ſic loquit̃ xp̃s ⁊ ꝑdicti do
ctores ꝑfecti vo poſſunt ⁊ debẽt illa oſtẽ
dere vt glorificet̃ in eis deꝰ. ⁊ luceãt co
I rã hoibus vt innuit xp̃s Mat. v. [ne vi
dearis]. i. ne ſis [hoib9 ieiunãs] Videri
eñ aliqñ importat incertitudinẽ cogni
tionis: vt cũ in re dubia dicimus. videt̃
mihi. ſic. Aliqñ vo exiſtẽtiã rei ⁊ expreſ

ſionẽ veritatis: vt cũ dicit. Porphirius.
Vr̃ neq3 ſpẽs neq3 genus ſimplr̃. i. vno
modo dici. [Sed patri tuo q̃ eſt in abſcõ
dito]. i. patri celeſti q̃ eſt inuiſibilis ⁊ ha-
bitat i corde ꝑ fidẽ ſm gl. Huic autẽ pa K
tri ieiunat q̃ eiꝰ amore ieiunat: vt eadẽ
glo. dicit. Sꝫ q̃re xp̃s ita ſollicite monet
de mõ ieiunãdi: Dicit̃ ꝙ ex rõne maxi-
mi fructus q̃ exprimit̃ ꝑ hos vſus. Sa-
nãt gratificãt: ieiunia forma reuelant.
Attenuãtq3 docẽt: mortẽ penalia vitãt.
Quẽ xp̃o ſeruãt: domata carne tuentur.
De mõ ſubijcit̃: reſonẽt ieiunia multos.
¶ Ubi nota ꝙ [ſanãt]. ſ. mente ⁊ corꝑe
[gratificãt ieiunia]. ſ. deo ⁊ hoibꝰ forma
ſ. ſũt ieiunãtes ad ꝓuocãdũ alios ad bo
nũ [reuelãt]. i. ſunt cã ꝙ reuelent̃ ſecreta
dei. [Attenuãtq3]. i. ſubtiliãt intellectũ
[docẽt]. i. ꝑbẽt facultatẽ ⁊ grãꝫ docẽdi le
geꝫ dei [mortẽ]. ſ. vitãt [penalia vitãt]. i.
penas ⁊ peſtes corꝑis vitare faciũt. [quẽ
xp̃o]. i. i ſeruitio xp̃i [ſeruãt domata car-
ne: tuẽt̃]. ſ. ad patriã. [De mõ ſubijcit̃. re
ſouẽt ieiunia multos]. i. pauꝑes. Et hec
oia ex ſcriptura colligunt̃. Et iõ ſubdit̃:
[Et pr̃ tuꝰ q̃ videt in abſcõdito reddet L
tibi] mercedem eternam ⁊ alios fructꝰ.
¶ In hac ſcda parte euãgelij habemus
duo pulcra documẽta in ſenſu morali.
Primũ tãgit Chryſo. ſuꝑ Matth. dicẽs
Spũaliter facies aie cõſciẽtia intelligit̃.
Sicut eñ i ꝯſpectu hoiꝫ grarioſa eſt fa-
cies pulcra. ſic in oculis dei ſpecioſa eſt
ꝯſciẽtia mũda. Hãc faciẽ hypocrite q̃ ꝓ-
pter hoies ieiunãt exterminãt fallere vo
lentes deũ ⁊ hoies. Nã ſemꝑ vulnerata
eſt ꝯſcientia eiꝰ q̃ peccat. Si. ergo abſtu
leris nequitiã ab aĩa tua bñ lauaſti fa-
ciẽ tuaꝫ ⁊ bñ ieiunas. Hec ille. Scdꝫ vo
tãgit idẽ ibidẽ dicens. Spũaliter caput
tuũ xp̃s eſt. Sitiẽtẽ pota / eſuriẽtẽ ciba / ⁊
ſic oleo miſericordie caput tuum vnxiſti
xp̃m q̃ clamat in euãgelio. Qð vni de mi
nimis meis feciſtis mihi feciſtis. Hec il
le. Tũc accepta erunt ieiunia noſtra: q: M
dicit Greg. ꝙ illud ieiuniũ deus appro
bat qð ad eius oclos manus eleemoſy
nax leuat. Hec ille. ¶ Itẽ moraliter no-
tãdũ ꝙ i ſcriptura multiplex oleũ noiat̃
quo inũgi dꝫ caput. i. mẽs nr̃a. Primo ẽ
oleũ myrtinũ. i. nitoris ꝯſciẽtie / q̃ inũge

bant̃ virgines: vt pꝫ Heſter. ij. Scdꝫ eſt
oleũ cõpaſſiõis ⁊ mie: quo debẽt inungi
prelati. Chry. Eſuriẽtẽ ciba: ⁊ ſitiẽtẽ pota
⁊c. Tertiũ eſt oleũ ſpũalis letitie quo inũ
gunt̃ reges. i. cõtẽplatiui. Exo. xxix. Sacti-
ficabis vaſa tabernaculi oleo. Facies ẽt
A i. ꝯſcia lauãda eſt: Primo lotione ꝯtritio
nis. Hie. iiij. laua a malitia cor tuũ hieru
ſalẽ: vt ſalua fias. Scdo lotiõe ꝯfeſſionis
Eſa. j. Lauamini mũdi eſtote. Tertio lo-
tiõe tolerãtie tribulatiõis. Apoc. vij. La
uerũt ſtolas ſuas ⁊ dealbauerunt eas in
ſanguine agni. Vñ deus dicit aiabus bõ
nis illud Geñ. xviij. Afferã pauxillũ aq̃
⁊ lauamini pedes veſtri. i. affectus veſtri
a ſordibus terrenorũ. ¶ Quantũ ad ter-
tium xp̃s hortat̃ nos vt finẽ noſtrũ ponã
mus in creatorẽ ⁊ nõ in creaturã ꝑcipue
E in diuitijs dicens. [Nolite theſaurizare
vobis theſauros in terra.] Ubi ẽ aduertẽ
dũ ꝙ theſaurus dr̃ theca. i. repoſitorium
auri: ⁊ theſaurizare eſt aurum reponere
ſeu ꝯgregare qð fit ſeu fieri dꝫ vt hõ poſ
ſit hr̃e ſufficiẽtia ad neceſſitatẽ ⁊ decẽtiã
B ſui ⁊ ſuoꝝ. q̃ ꝗ cõgregat diuitias ex auari
tia ⁊ amore diuitiarũ in ſe: idebite ⁊ inin
ſte theſaurizat: q: ipedit̃ finis ꝓpter quẽ
fit theſaurizatio: cũ ex hoc reddat̃ hõ in
ſufficiẽtiſſimꝰ. Qui eñ ſic cõgregat diui-
tias nõ audet eis vti: ſꝫ iuxta illas mo-
rit̃ fame. Vñ dicit Hier. ad Pau. Antiq̃
dictũ ẽ. Auaro deeſt tã qð hꝫ q̃ qð ñ hꝫ.
Hec ille. Hoc ꝗ ẽ qð ꝓhibuit hic xp̃s: q:
illicitũ ẽ: ⁊ q: iſtabile ⁊ ꝑiculoſum eſt. Vñ
ſubdit̃ [vbi erugo ⁊ tinea demolit̃ et vbi
fures effodiũt ⁊ furant̃] Rab. Tria ponit
ſm tres diuerſitates diuitiarũ. Metalla
erugines / veſtes tinee demoliunt̃. Sunt
autẽ alia que neq3 eruginẽ neq3 tineã ti-
mẽt / ſicut lapides ꝑcioſi: ⁊ iõ ponit gñã-
le detrimẽtũ. ſ. fures q̃ oẽs diuitias rape
re pñt. Hec ille] Theſaurizate autem vo
bis theſauros in celo] nõ in celo corpo-
reo ſm Aug. q: oẽ corpꝰ ꝯtẽnẽdũ eſt: ſꝫ i
ſpũale firmamẽto qð nõ trãſibit ſicut cor
C pale. Eſt aũt ſpũale celũ ipe deꝰ in q̃ oẽm
ſpẽ collocare debemꝰ [Ubi neq3 tinea de
molit̃ nec fures effodiũt: nec furant̃.] Sꝫ
q: poſſet aliq̈s dicere ꝙ nõ ois theſaurꝰ
diſſipat̃ erugie vl̃ tinea nõ ſubiugit̃ [Ubi
eſt theſaurꝰ tuꝰ ibi ẽ ⁊ cor tuũ] Hie. i ho-

mil. Ac ſi dicat. ⁊ ſi nihil hoꝝ eueniat: nõ
ꝑuã ſuſtinebis iacturã i inferioribꝰ affixus
⁊ eoꝝ ſeruꝰ factꝰ a celeſtibꝰ cadẽs et ni-
hil excelſorum cogitare potẽs. Hec ille.
¶ In hac parte ſunt multa documẽta. D
Primũ lr̃aliter qð Chry. tãgit ſuꝑ Mat.
dicẽs. Quid ꝗ meliꝰ eſt ſuꝑ terrã repone
re vbi icertꝰ eſt ꝯſeruatiõis euẽtꝰ: aut in
celo vbi certa cuſtodia. Que aũt ſtultitia
eſt illic relinq̈re vñ exiturꝰ es: ⁊ illuc nõ
ꝑmittere quo iturꝰ es. Illic ergo ſubſtã-
tiã tuã colloca vbi patriã habes. Hec il-
le. Aliud moralr̃ qð Rab. tãgit dĩ. Erugo
ſignificat ſuꝑbiam q̃ decorẽ virtutum offuſcat.
Tinea q̃ veſtes latẽter rodit inuidia eſt
q̃ bonũ ſtudiũ lacerat: ⁊ cõpactionẽ vni-
tatis diſſipat. Fures ſunt heretici ⁊ de-
mones q̃ ſemꝑ ad hoc ſũt intẽti vt ſpũa-
les viri ſpolient̃. Hec ille. Aliud eſt do-
cumẽtũ vt vnuſq̈ſq3 ponat cor ſuũ in ce-
lo: qð ad literam xp̃s monet in dicto ſuo
dicẽs. theſaurizate ⁊c. ⁊ eccl̃ia idẽ ſigni-
ficat moraliter facto ſuo dũ cineres im-
ponit di. Memẽto: q: cinis es. ſ. ꝑncipa-
liter. Nã cũ deꝰ hoiem fecerit ex quatuor
elemẽtis multũ poſuit de luto terre: ⁊ pa
rũ de alijs elemẽtis: vt docet ipſa groſſi-
ties ⁊ grauitas corꝑis noſtri. Parũ ſcilꝫ
in hoie poſuit de igne: vt parũ haberet
de igne ꝯcupiſcẽtie ⁊ auaritie ⁊ iracũdie
⁊ tñ aliq̃ ita ſunt iflati qð vident̃ de aere
creati. Parũ etiã de aqua ⁊ parũ hr̃et de
incõſtãtia circa bona opa: tñ aliq̃ videñ
tur de aq̃ facti: q: nimia leuitate ſunt agi
tati: multũ aũt poſuit de terra vt multum
hr̃et de humilitate q̃ eſt via aſcendendi
in celũ q: hõ eſt vt aqua q̃ non aſcendit
niſi quantum deſcendit ⁊ tñ pauci vidẽ-
tur de terra facti: q: multi ſemꝑ volunt eſ
ſe ſublimes ⁊ eleuati. Dixit ẽt ⁊ in cinerẽ
reuerteris: vt diſcas non amare qð diu
tecum habere non valebis. Amen.

Ferie. v. poſt dñicã. Quinquagẽ.
Textus euange. Matt. cap. viij.

Cum introiſſet Ieſus ca
pharnauꝫ: acceſſit ad eũ
centurio: rogãs eũ ⁊ di-
cẽs. Dñe puer meꝰ iacet
in domo paralyticꝰ: ⁊ male torquet̃

Et ait illi Jeſus. Ego veniem ⁊ cu
rabo eum. ⁊ rñdens centurio ait.
Domine nõ ſum dignus vt intres
H ſub tectũ meum ſ; tm̃ dic verbo et
ſanabit puer meus. Nam ⁊ ego ſu;
hõ ſub poteſtate cõſtitutus habẽs
ſub me milites ⁊ dico huic vade: ⁊
vadit: ⁊ alio veni: ⁊ venit: ⁊ ſeruo
meo: Fac hoc: ⁊ facit. Audiẽs au-
tem Jeſus miratus eſt: ⁊ ſequenti-
bus ſe dixit: Amen dico vobis nõ
inueni tãtã fidẽ in iſrł. Dico autẽ
vobis ꝙ multi ab oriente ⁊ occidẽ-
te veniẽt ⁊ recũbent cum Abraam
Jſaac, ⁊ Jacob in regno celorum.
Filij aũt regni eijcient ĩ tenebras
exteriores: ibi erit fletus ⁊ ſtridor
dentiũ. Et dixit Jeſus centurioni.
Uade: et ſicut credidiſti fiat tibi.
Et ſanatus eſt puer in illa hora.
H Cum introiſſet Jeſus ca-
pharnaũ ⁊c. Mat. viij. Ui-
de expoſitionẽ huius euan
gelij dominica ij. poſt oct.
Epiphanie.

Feria. vj. poſt dñicam. l.
Textus euange. Mat. v.

Audiſtis q: dictũ eſt an-
tiquis. Diliges primũ
tuũ: ⁊ odio habebis ini
micũ tuũ. Ego aũt dico
vobis. Diligite inimi-
cos veſtros: benefacite his qui ode
runt vos: ⁊ orate ꝓ ꝑſequẽtib⁹ ⁊ ca
lũniantibus vos: vt ſitis filij pr̃is
veſtri q̃ ĩ celis eſt: q̃ ſolẽ ſuũ oriri fa
cit ſuper bonos et malos: et pluit
ſuper iuſtos ⁊ iniuſtos. Si eñ di-
ligitis eos qui vos diligunt: quam
mercedem habebitis. Nonne ⁊ pu-
I blicani hoc faciũt. Et ſi ſalutaueri
tis fr̃es v̄ros tm̃: quid ampli⁹ facie
tis. Nonne et ethnici hoc faciunt?
Eſtote ergo vos ꝑfecti ſicut ⁊ pa-
ter veſter celeſtis ꝑfectus eſt. Attẽ
dite ne iuſtitiã veſtrã faciatis corã
hoĩbus vt videamini ab eis: alio-
quin mercedẽ nõ habebitis apud
patrẽ veſtrũ qui in celis eſt. Cũ er-
go facis eleemoſynã noli tuba ca-
nere añ te ſicut hypocrite faciũt in
ſynagogis ⁊ in vicis: vt honorificẽ K
tur ab hominib⁹. Amẽ dico vobis
receperũt mercedem ſuã. Te autẽ
faciẽte eleemoſynã: neſciat ſiniſtra
tua quid faciat dextera tua: vt ſit
eleemoſyna tua in abſcondito: et
pater tuus qui videt in abſcõdito
reddet tibi. Et cum oratis non eri-
tis ſicut hypocrite qui amant in ſy
nagogis ⁊ in angulis platearum
ſtantes orare: vt videantur ab ho-
minibus. Amen dico vobis recepe
runt mercedem ſuam. Tu autem
cũ oraueris intra in cubiculũ tuu;
⁊ clauſo oſtio tuo ora patrem tuum
in abſcõdito. Et pater tuus qui vi
det in abſcondito reddet tibi. L

Audiſtis q: dictũ eſt antiq̃s
⁊c. Mat. v. in p̃ſenti euange-
lio tãgunt tria pũcta q̃ ſunt:
dilectio/miſeratio/depreca
tio. ¶ Quãtum ad pmũ xp̃s
tradit modũ dilectionis ꝓximi. Ubi ad-
uertẽdũ eſt ꝙ xp̃s voluit dicere diſcipu-
los: ꝙ niſi eſſent iuſtiores ſcribis ⁊ phari
ſeis/nõ ſaluarent. ¶ Dixit ergo [Audi-
ſtis] a predicatoribus ⁊ lectoribus legis
[q: dictum eſt] a deo. Leuiti. x. [antiquis]
quib⁹ data eſt lex. [Diliges ꝓximũ tuũ.]
Primo rõne p̃ceptionis. Scdo rõne ↄfor-
mitatis/ſicut ouis ouem diligit. Tertio
ratione diuine dilectionis/ſicut amaſia
amat amicos amici. Quarto rõne mutue
neceſſitatis: ſicut membrũ fouet mẽbrũ
[⁊ odio habebis inimicũ tuum.] Sed cõ
tra. Uidet ꝙ male dñs mãdauerit inimi M
cũ odiẽdũ quẽ ipſe diligit primo q: inimi
cus eſt proximus q̃diu eſt in via/vt de-
claratur dñica. xiij. poſt feſtũ trini. Pro-
ximus aũt eſt diligẽdus: ideo videt eſſe
cõtradictio ꝙ diligatur ꝓxim⁹ ⁊ odiat

inimic⁹. ¶ Scdo: q: rõ qua debemus di-
ligere ꝓximũ ex charitate ſcḋm ſctõs eſt:
q: cõicat nobiſcum in felicitate ſuper na
turali actu vel potẽtia. iſta autẽ rõ inue-
nit in inimicis n̄ris q̃diu ſunt in via: q:
A ſaluari p̄nt. Sunt ergo amandi ſicut ⁊ ꝓ
ximi peccatores. Ad primum dico ꝙ in
Leuitico dr̄: diliges amicum tuum. ⁊ xp̃s
ꝓ amico poſuit ꝓximũ. q: iudei nõ cre
debãt oẽs inimicos eſſe ꝓximos. Nõ q̃
inimicus eſt ꝓxim⁹ iſto mõ ſ; amic⁹. Ad
ſcḋ; dicit. s. Tho. iij. ſniarũ. di. xxx. ⁊ gl. ꝙ
nunq̃ inuenit in ſcriptura ꝙ de⁹ dixerit
inimicũ eẽ odiẽdũ: ſ; ſcribis viſum ẽ hoc
addẽdũ ſcḋm gl. ꝙ nõ ſic eſt intelligẽdũ: q̃ſi
hoc addiderint verbis dei ꝑ modũ text⁹
cũ expreſſe mãdet. Moyſes Deut. iiij. ꝙ
verbis ſcripture nihil addat ſ; addebãt
ꝑ modũ gl. a contrario ſenſu arguendo.
Jõ non dixit ſaluator dic ũ eſt: ſed audi-
ſtis q: dictũ eſt antiquis. cum quo ſtat ꝙ
in veritate nihil tale fuerit dictũ. Sed ſup-
poſito ꝙ ita ſit dictũ: dr̄ ſcḋm Augu. de ſer.
do. in mõte ꝙ hoc nõ fuit dictũ imperã-
B do iuſtis: ſ; ꝑmittẽdo infirmis. Uel dr̄ ſcḋ;
eundẽ ↄ̃ fauſtũ ꝙ hoc intelligit de inimi
co inq̃tũ inimic⁹ ſe peccator eſt. Sed q:
iudei hoc male intelligẽtes odiebãt na-
turã nõ pctm̃. iõ vt ait dñs mãdat diligi
inimicos. ſ. inq̃tũ ad naturã: non q̃tum
ad pctm̃. Jõ ſubdit. [Ego aũt dico vob.]
diligite inimicos veſtros [q̃tũ ad natu-
rã: nõ q̃tũ ad culpã ſcḋm Aug. q: inq̃tum
pctõres nõ cõicant in btitudine ſcḋ; ſctm̃
Tho. ſ; ei repugnãt. Diligite inquã ini-
micos primo ꝑpter ꝑfectionis conſum-
mationẽ. Nã ſicut amare ꝑpter amore;
reciprocu; eſt naturale: ⁊ ꝑpter obiecta-
mentu; mutue familiaritatis eſt vanu;:
⁊ ꝑpter pcti conſenſum eſt malignũ: ⁊ ꝓ
pter bñficiũ eſt mercenariũ: ⁊ ꝑpter car
nis delectationẽ eſt libidinoſu;: ⁊ ꝑpter
deũ ⁊ verũ bonũ amici eſt virtuoſum. ita
diligere inimicũ eſt ſumme perfectionis
Aug. Btũs q̃ amat te ⁊ amicũ in te: ⁊ ini
C micũ ꝑpter te: ceteris pib⁹: tñ ſem ꝑ me-
lior eſt dilectio amici ſicut etiã peius eſt
odiũ amici ꝙ inimici. ¶ Eſt autẽ notan-
dũ ex doctrina eiuſdem. ij. ij. q. xxv. ꝙ de
neceſſitate charitatis eſt ꝙ diligant ini-
mici: nõ inq̃tũ inimici: q: hoc eſſet dili-
gere malũ: ſ; q̃tũ ad naturã: nõ in ꝑticu
lari: vt ad eos moueamur motu dilectio
nis. q: nec iuſtum quemlibet ſic diligere
eſt neceſſe: niſi ſcḋm p̃parationẽ animi. ſ. ſi
eſſet neceſſe: ſ; ſolũ in vlı. q: ſ. a generali
dilectiõe qua diligimus vl̃iter hoĩes ipi D
nõ ſunt excludẽdi niſi eſſent in termio. ſ.
dãnati. Et eodẽ mõ vt dicit nõ tenemur
ſigna dilectiõis eis in ꝑticulari oñdere:
ſ; ſolum in generali ita ſc; ꝙ ſi q̃s faciat
bñficiũ cõitati aut ꝓ illa oret nõ excipiã
tur inimici. Signa eñ dilectionis ſunt
dilectiõi ꝓportionata: in eodẽ mõ neceſ
ſe eſt talia exhibere q̃ neceſſe eſt amare.
Si q̃s tñ a generali dilectione vel dile-
ctionis ſigno exciperet inimicum peccaret
mortalr̃. ⁊ ſic op; itelligere qḋ ſeq̃t [Bñ
facite his q̃ oderũt vos ⁊ orate ꝓ ꝑſequẽ
tibus ⁊ calũniãtib⁹ vos] vt. ſ. calũniato-
res. a gñali dilectione ⁊ orõne nõ excludã
tur. ¶ Eſt aũt rurſus ſciẽdũ ꝙ diligere ẽ
velle bonũ. Cu; ergo dr̄ ꝙ diligere inimi
cos, ĩ gñali ẽ neceſſariu; intelligit q̃tu;
ad hoc: vt eis velim⁹ bonũ glie ⁊ grẽ: nõ
aũt eſt neceſſariũ ꝙ eos velim⁹ hr̃e alia
bona niſi q̃dã gñalitate ſcḋm ꝙ eẽt expe- E
diẽs ſaluti eoꝝ. Et eodẽ mõ tenemur eis
bñfacere ⁊ ꝓ eis rogare. Sz ↄ̃ iſta argui
tur. Primo q: iſtud p̃ceptũ repugnat huã-
ne nature: ⁊ ↄ̃ñr eſt impoſſibile. Ad hoc
dicit Hiero. Sciẽdũ eſt, ꝑm nõ ĩpoſſibi
lia p̃cepiſſe: ſ; ꝑfecta: q̃ fecit in Dauid in
Saul ⁊ Abſalon. Stephan⁹ quoq; mar-
tyr ꝓ lapidãtibus deprecat⁹ eſt. ⁊ Pau-
lus anathema cupit eſſe ꝓ ꝑſecutoribus
ſuis. Hec ille. Scḋo q: ꝓphete inueniunt
ſepe maledixiſſe ſiue ĩprecatos fuiſſe ma
la cõtra inimicos: ergo nõ tenemur eos
diligere. Ad hoc dicit Aug. ꝙ talia dixe-
runt p̃dicendo nõ optando. Uel vt dicit
ſctũs. Th. ij. ij. q. lxxxiij. hoc fecerũt ex cõ F
formitate ſue volũtatis ad diuinã: quam
videbant talia mala velle ex ſua iuſtitia
vel ad correctionem peccatoꝝ: vel, vt de
ſtruat regnũ diaboli. Uel ẽt põt dici hoc
eẽ ꝑpter bonum bonorum: q̃ ꝓſperant
dũ mali opprimunt. Tertio arguit: quia
dr̄. j. Jo. v. ꝙ ꝓ peccãte ad mortẽ non eſt
orãdum. Ad hoc dicit btũs Tho. vbi. s.
ꝙ peccantes ad mortem ſunt preſciti in
quib⁹ effectum nõ habet n̄ra oratio vel

correctio. Jō ſi de aliquo conſtaret ꝙ ad
mortē peccaret: nō eſſet ꝓ illo orādū: ſed
hoc nō cōſtat ꝙdiu viuit[vt ſitis filij pa-
tris veſtri qui in celis eſt] Filij inquā non
G ꝑ naturā ſʒ ꝑ adoptionē ⁊ grām ſʒ Hie.
⁊ Augu. qui ſolē ſuū[.i. quē ipſe fecit: ſm
Aug.] facit oriri ſuper bonos ⁊ malos ⁊
pluit ſuꝑ iuſtos ⁊ iniuſtos: ſic ꝙ cōe bñfi
ciū non ſubtrahit inimicis ſuis. Ad in-
tellectū vō ſequentiū ſciēdū eſt ex doctri
na. s. Tho. ij. ij. q. xxvij. ⁊ iij. diſt. xxx. ꝙ ce
teris paribus multo melius eſt diligere
amicū ex charitate ꝙ̄ inimicū: vñ ⁊ maiꝰ
malū eſſe odiſſe amicū ꝙ̄ inimicū. Si qs
tñ amaret amicū nō ꝓpter deū: ſʒ ſolum
ex hoc ꝙ amicꝰ eſt illa dilectio nō habe-
ret mercedē ſupernaturalē. Signū autē
ꝙ ametur amicꝰ ex eo ꝙ amicꝰ ⁊ nō chari
tate eſt qñ amatur amicꝰ tñ ⁊ nō inimicꝰ.
Nā charitas facit vtrūq̄ diligere. Dicit
ergo[Si eñ diligitis eos q̄ vos diligūt]
ſcʒ rōne predicte dilectionis ⁊ nō ꝓpter
deū vel ꝓpter cōicationem in eterna feli
citate[quā mercedē habebitis?] quaſi di-
cat nullā alioquin etiā peccatores in ce-
lo haberēt mercedē. Vñ ſequit. [Nonne
H ⁊ publicani].i. ſm Raba. q̄ publica vecti
galia exigūt vel qui publica negotia ſe-
culi vel lucra ſectant[hoc faciūt]. ⁊ tñ cō-
muniter ſunt hoīes peccatores. [Et ſi ſa-
lutaueritis fratres veſtros tantum: quid
amplius facietis] ꝙ̄ ſcʒ faciūt infideles?
quaſi dicat nihil. Et intellige qñ ſalutan
tur fratres ſolū: q2 ſunt fratres. Eſt autē
ſalutatio iſta ſm glo. q̄dā ſpecies oratio-
nis. Et videt velle glo. ꝙ ſit imprecatio
ſalutis[Nōne ⁊ ethnici hoc faciūt? Ethni
ci aūt ſʒ Rabanū ſunt gētiles ſeu infide
les. Ethnos enim grece latine gēs dicit.
[Eſtote ergo vos perfecti in charitate ⁊
amore ⁊ oī ſanctitate[ſicut ⁊ pater veſter
celeſtis ꝑfectꝰ eſt] ſcʒ ꝑ imitationē: nō au
tē ꝑ equalitatē vel ꝓpriā ſimilitudinem.
Cū eñ ly ſicut īportat ſīlitudinē ſīlia dñr
ꝓpriiſſime q̄ in vna ꝑfectione vniuoce ⁊
eq̄liter cōueniūt. vt duo eq̄liter alba. pro
prie vō q̄ cōueniunt vniuoce q̄dā in aliq̄
I ꝑfectiōe ſʒ nō eq̄liter: vt duo alba: ſʒ ine
qualiter. Large vō q̄ neq̄ equaliter neq̄
vniuoce cōueniūt vt deꝰ ⁊ creatura. Ni-
hil eñ ꝙ eſt in deo ē in creatura vniuoce
ſeu ſm eandē rōnē: vel ecōtrario. Vñ ſa-
piētia diuina eſt ſubſtātia. ſapiētia autē
creature eſt accidēs in hac ꝑte eſt hoc do
cumētū ꝙ ꝑ amorē aſſimilamur deo effe
cimur eius filij: ⁊ ꝑ maiorē magis. Quili K
bet ḡ dʒ conari ad ſummū in amore quā
tū pt diligēdo nō ſolū amicos: ſʒ ēt inimi
cos orādo ꝓ eis etiā ꝑticulariter. Aug.
Hoc aūt ieſus ⁊ docuit ⁊ fecit dicēs. Pr
ignoſce illis. Sʒ ꝑfectorū ſunt iſta filiorꝝ
dei: quo quidē ſe dʒ oīs fidelis extendere
⁊ humanū animū ad hunc effectū orādo
deū ſecūq̄ luctando perducere. Hec ille.
Sciēdū eſt ēt ꝙ ſicut nālis calor aliqñ eſt
nimis paruꝰ vt in puero: aliqñ nimis de
fectiuꝰ: vt in ſene. aliqñ nimis inordina
tus: vt in febricitante. aliqñ autē eſt ma-
gnus ⁊ ꝑfectꝰ ⁊ ordinatus: vt in viro bñ
cōpletionato. Silr etiā amor dei aliqñ
eſt paruus: vt cū amat ſolum vt amicus.
Aliqñ defectiuus: vt cū imperfecte dili-
git deꝰ: aliqñ inordinatus: vt dum quis
inordinate amat ſe. Igit dñs in hac par
te inducit nos ad amorē latū ⁊ magnū:
qui ſe extēdit ēt ad inimicū ⁊ ad amorē
perfectū exēplo dei. Nā xp̄s dilexit nos
perfecte. i. plus ꝙ̄ ſuā ſcʒ domum ⁊ plus
ꝙ̄ ſuos. i. āgelos quos dimiſit ⁊ nobiſcū
parentelā cōtraxit ⁊ plus ꝙ̄ ſe: q2 ſe mor-
ti tradidit ꝓ nobis. Unde ipſe dicit Hie L
rem. xij. Reliqui domū meā: quo ad pri-
mū. dimiſit hereditatē meā. quo ad ſecū
dū. q2 angeli ſunt regnum ſuū: dedi dile
ctam animā meam in manus inimicorū
eius: quo ad tertiū. Qui igit ꝑfecte dili-
gere vult deū diligat plus ꝙ̄ ſua ⁊ ſuos
⁊ ſeipſum. ¶ Quātū ad ſcōm xp̄s nos ad
opa miſericordie hortat: ſed prio monet
ad cauēdū ab inani glīa q̄ maxie talibus
inſidiat. Chry. ſuꝑ Matt. Ubi res agitur
glorioſa ibi faciliꝰ inuenit locū gl̄iatiōis
occaſio: q̄ magis vexat ſeruos dei ꝙ̄ dia
boli. Hec ille. Dicit ergo[attēdite]. i. dili
gēter cauete. q2 ſicut dicit Chry. inuiſibi
lis eſt ſerpēs ⁊ latēter ingreditur[ne iu-
ſtitiā veſtrā]. i. opera de ſe bona. Juſtitia
eñ legalis pro omni virtute ſumit: non M
aūt iuſtitia ſpecialis[faciatis corā hoī-
bus] Sʒ cōtra q2 Mat. v. dicitur. Sic lu
ceat lux veſtra corā hoībꝰ: vt videāt ope
ra veſtra bona ⁊ glorificēt patrē veſtrum
qui in

celis eſt. Ad hoc dr dupliciter. Prio ꝙ
ibi xp̄s loquit prelatis qui ſunt in ſtatu
perfectionis. quibꝰ nō ita de facili immi
A net periculū inanis glorie. hic autem lo-
quit imperfectis de quibus ſm ſecus eſt
⁊ quibꝰ ſm Greg. in moral. hic cōſulitur
vt ſua occultēt: bona opera que ſcʒ non
ſunt de neceſſitate precepti. Scdo dicit
ſcōm Chry. ⁊ Greg. ⁊ Aug. ꝙ hic ꝓhibēt
ſolū fieri bōa opa ad laudē humanā: nō
aūt ꝓhibent fieri corā hoībꝰ ad laudem
dei. Jō ſcōm eoſdē additur[vt videami-
ni ab eis.] Qui eñ operat publice ꝓpter
deū operat ſolū corā deo quē ſolū habet
pre oculis ſm Chry. ⁊ Gre. nec talis ope-
rat vt ipſe videat: ſʒ vt opus ſuū videat
ſm Augu. [Alioquin mercedē nō habe-
bitis apud patrē veſtrū qui in celis eſt.]
Chry. ſuper Mat. Quid a deo recipies q
nihil dediſti. Nam qd ꝓpter deū fit deo
dat: ⁊ a deo recipit: qd aūt ꝓpter hoīes
fit in vētos effundit. Hec ille. [Cū ergo
facis elemoſynam] que eſt opus glorio
ſiſſimū. Nā vt ait Ambro. oīs ſumma di
ſcipline chriſtiane in pietate eſt. Hec il-
le. [noli tuba canere añ te] Per tubā aūt
B ſcōm Chry. ſuper Matt. ⁊ Auguſt. de ſer.
do. in. mon. itelligit oīs actus vel ſermo
per quē operis iactantium demonſtra-
mus ⁊ gloriā querimꝰ. Vel intelligit tu-
ba materialis q̄ iudei vtebant loco cam
pane: ⁊ cum ipſa hypocrite ad oſtētatio-
nē vocabāt pauperes ad elemoſynam.
Vñ ſubdit[ſicut hypocrite faciunt.] Si-
cut aūt dicit Iſido. nomē hypocrite tra-
ctum eſt ab his qui in ſpectaculis repre-
ſentant alienas ꝑſonas ⁊ fingunt ſe eſſe
aliquos ⁊ non ſunt. Vñ ſm Iſido. hypo-
crita grece: latine dicit ſimulator. Et dr
ſm aliq̄s ab hypos qd eſt ſub ⁊ chryſis
qd eſt aurū: q2 ſub auro apparēte ſancti-
tatis latēt iniq̄tates hypocrite. Vel dicit
ſm alios hypocrita quaſi hypocrita ab
hyper qd eſt ſuper ⁊ chryſis aurū: quaſi
ſuper deleximius deauratꝰ. Sed ſm. s.
Tho. ij. ij. q. iij. art. ij. argumēto in oppo
C ſitū hypocrita ſm Iſid. debet ſcribi ſine
h. ⁊ dr ab ipo qd ē falſum ⁊ criſis ſine h.
qd eſt iudiciū: q2 de ſe falſum iudiciū fa-
cit dū ſe oſtēdit bonū ⁊ eſt malus. Unde
ſm Aug. de ſer. do. in mon. quicunq̄ fin-
git ſe eſſe qd nō eſt hypocrita eſt. Qui tñ
ſub habitu ſanctitatis iniquus eſt: nō eſt
hypocrita ſm. s. Th. niſi illū aſſumeret
ad ſignificādum ſuā ſctitatem: q2 ille ha-
bitus nō ſignificat ſanctitatē ꝑſone ſue D
ſed ſui ſtatus. [Amen dico vobis: recepe
rūt mercedē ſuā.] Hie. nō dei mercedē ſʒ
ſuā. Laudati eñ ſunt ab hoībus quorū
cā exercuere virtutes. Hec ille. [Te autē
faciente elemoſynā: neſciat ſiniſtra tua
q̄d faciat dextra tua.] Iſte eſt modus lo-
quēdi qñ aliq̄d fit ſecrete. Chry. i homil.
Ac ſi dicat. Si poſſibile eſt teipſū igno-
rare: ⁊ ipas manus tuas latere poſſibile
eſſet: ſtudioſiꝰ eſt tibi. Hec ille[vt ſit ele
moſyna tua in abſcōdito]. i. propter deū
facta. Eſt autē notādū ꝙ elemoſyna ſi
cut dʒ eſſe occulta ne perdat meritū: ita
vt ſit grata deo dʒ hr̄e conditiones iſtis
verſibus cōtētas. Cōpatiēs: dulcis: letꝰ ⁊
da ꝓpria: q̄tum. Diſcretꝰ dandi: rectꝰ: ⁊
cito citus. Nota[Compatiens]. i. dʒ eſſe
cor dantis[dulcis]. ſ. ſit eiꝰ ſermo[letꝰ]. i.
ſit vultꝰ eiꝰ. [da ꝓpria]. i. nō aliena[q̄tū]
ſ. patit tua facultate[diſcretus dandi]. i.
ſis: vt videas cui des. iuxta illud Eccle. E
xij. Si bñfeceris vide cui[rectꝰ]. i. viſis
in itētiōe[⁊ cito citus]. ſ. vt velociter tri-
buas. Et hec oīa colligunt ex ſcriptura.
Elemoſyna autem ſit facta: vt ēt ex ſcri-
ptura colligit. hʒ effectꝰ cōtētos his ver
ſibꝰ. Mitigat ardorē carnis: peccata re
mittit. Virꝰ ſerpētis profugat ſupplicia
mortis. Tribuit oē bonū q̄druplex: lar-
gita reſeruat. Ad ſe verſa vocat multos
elemoſyna tutat. Nota[Mitigat ardo
rē carnis]. ſ. fomitē ꝯcupiſcentie[pecca-
ta remittit virus ſerpentis profugat]. ſcʒ
dando tentationum victoriā[ſupplicia
mortis]. i. eterne: ſubaudi profugat[tri-
buit oē bonum quadruplex]. ſ. fortune
corꝑis gratie: ⁊ glorie[largita reſeruat.]
i. cōſeruādo oē bonū etiā tēporale ſi ex-
pedit: q2 fenerat dño q̄ miſeretur paupe-
ris. Prouer. xix. [Ad ſe verſa vocat multos]
ſ. multiplicādo interceſſores[elemoſy-
na tutat]. i. dando fiduciā eterne ſalutis. F
Et de iſtis oībꝰ ſubdit. [Et pater tuus.]
i. deꝰ q̄ eſt pr̄ xp̄i ꝑ naturam ⁊ oīm hoīm
per creationē ⁊ iuſtorū ꝑ adoptionē ſeu
grām[q̄ videt in abſcōdito]. i. q̄ ſolus no

ūt]intentionē cordis[reddet tibi.]Sicut
aūt dr̄ Aug.multa exēpla latina habēt:
[reddet tibi palā]Chry.Impoſſibile eſt
B vt opus bonū hoīs in abſcōdito dimit-
tat de9 ſed in hoc ſeculo manifeſtat:⁊ in
alio glorificat:quia gloria dei eſt,ſicut et
diabol9 manifeſtat malū in quo malitie
ei9 vir9 oſtēdit.Proprie tñ publicat de9
oē bonū in ſeculo illo cui9 bona nō ſunt
ꝯmunia bonis ⁊ malis.Hec ille.In hac
parte hoc habem9 documētū qđ inanis
gloria ſumme cauēda eſt:q2 eſt vitiū pe-
riculoſiſſimū.Aug.de ſententijs ꝓſperi.
Quas vires nocēdi habeat humane glo
rie amor nō ſentit niſi q ei bellū indixe-
rit:q2 ⁊ ſi cuiq3 facile eſt laudē nō capere
dū denegat:difficile tñ ē ei nō delectari cū
ꝙ delectat offert.Hec ille.¶Quātū ad
tertiū xp̄s ꝓſupponēs ꝙ aſſidui ſim9 in
orōne:admonet ne orōnis noſtre effectū
perdam9 cum ipſa ſit ſumme neceſſaria.
Eſt eñ ſm Chry.quaſi quoddā ſpiritua-
le tributū qđ aīa offert deo de viſcerib9
H ſuis.Quāto g̃ glorioſior ē tāto cauti9 eſt
ſeruanda:nec ꝓpter hoīes factā vileſcat
Hec ille.Ad intelligētiā aūt eoꝝ q ſequū
tur.Sciendū eſt quod duplex eſt oratio.
Quedā.ſ.cōis ⁊ publica:q per miniſtros
dei fit ꝓ toto pplo.Et de iſta nō eſt h̃ ſer
mo cū ita dēat fieri vt pp̄lꝰ poſſit ſe con
formare orando cū miniſtris: orātibus.
Alia eſt priuata.Et hec debet fieri in ſe-
creto ꝓpter multa.Primo ſm Cypria.
de oratione dñica:q2 hoc conuenit fidei:
qua deū etiā ī locis abditis preſentē cre-
dimus.Scđo ſm alios:q2 facilius eleua
tur mēs in deū.Tertio ne ꝓpter inanem
gl'iam meritū perdam9.Et hoc eſt qđ di
cit ſaluator[Et cū oratis].ſ.priuate[non
eritis ſicut hypocrite q amāt in ſynago-
gis].i.in cōgregationib9.Nā ſynagoga
grece:ꝯgregatio dr̄ latine.vel in ſynago-
gis.i.in locis in quib9 cōueniebat pp̄ls
ad audiēdū v̄bū dei.vel alia rōne:a ſyn.
I qđ eſt con.⁊ goge popul9.[⁊ in angulis]
vt videantur nolle videri[platearum].i.
atriorū q erant circa tēplū.de quib9 ha-
bes in ſequenti dñica.Uel anguli iſti ſūt
ſm glo.vbi vie ſe interſequantes ſpatiū
quadrū faciūt[ſtantes].ſ.ſuper pedes re
cti ⁊ eleuati vt melius videri poſſint:q̄-

uis etiā dicatur eſſe mos iudeorū orare
ſtādo[orare]⁊ hoc]vt videant ab hoīb9.
Amē dico vobis receperunt mercedem K
ſuā]quā queſierūt.i.hominū laudē.Uel
eſt modus loquendi quo ſignificatur qđ
nullam mercedē ſunt habituri.Et hoc
videt melius:q2 nō ſemp tales recipiunt
laudē humanā:ſed interdū vituperiū:
Quis dici poſſit ꝙ ſuā mercedē.i.laudē
humanā ab eis intētam receperūt in fa-
cto vel in opinione vel in intentione ſub
ſpe.[Tu aūt cū oraueris:intrā in cubicu-
lū tuū].i.in locū ſecretum ſm Cypria.[⁊
clauſo oſtio]non ſolū materiali:ſed etiā
typico.i.ore.Silenter eñ orandū eſt pro-
pter tria ſm Cypria.vbi.ſ.primo q2 de9
nō voce ſed cōſciētia pulſat.Scđo q2 pe-
titionē tuam nō opꝫ aliquē ſcire:niſi te ⁊
deum.Tertio ne ſociū ꝓpedias.Quarto
ex colla.patrū:ne petitiones tue innote-
ſcant diabolo.Aliqñ tñ etiā priuate lau-
dabiliter quis prorūpit in vocem:ſm.ſ.
Tho.ij.ij.q.lxxxiij.Primo ad excitādū affe
ctū.Scđo vt ſeruiam9 deo de oī qđ habe
mus etiā de corpe.Tertio ex redūdātia
ſuperioris in inferiorē partē[ora patrem L
tuū in abſcōdito.[Lꝫ aūt de9 oia ſciat:tñ
ei loquimur.Primo vt ꝓfiteamur ꝙ ſcimus
nos ab eo habere ꝙ ab eo petim9 qđ ꝓ-
fiteri eſt deo valde charum:q2 eſt ꝓfiteri
eum eſſe oīm datorē.Scđo vt mens no-
ſtra excitet.Tertio vt excitetur deuotio
aſtātium aliqñ.Quarto vt animus circa
ſctā v̄ba occupat9 retrahat a cogitatio-
nib9 vanis.In his aūt v̄bis ſꝫ Hie.xp̄s
nihil aliud intēdit niſi vt inanē gl'iā decli
nem9:vnde ꝑ hoc nō excludit qn debea
mus orare in eccleſijs:imo bonū eſt iu-
xta illud Ps.In eccleſijs bñdicite dñm
⁊ hoc q2 ceteris parib9 cetera nes ibi facili9
exaudiunt.Primo q2 ad hoc eſt ſacrat9
⁊ deputat9 loc9.Scđo q2 ibi ſunt relique
ſctōrū.Tertio q2 eccleſie ſunt intitulate
ad honorē alicui9 ſancti q ad impetran-
dū ſuffragatur.Quarto q2 ibi eſt corpus
xp̄i ſaltē tēpore miſſe.Quinto q2 angeli M
talia loca frequētāt.Sexto q2 demones
q orōnē appetūt impedire nō ita audēt
ſacris locis intereſſe.Septimo quia ibi
ſunt imagines conferentes ad mentis
eleuationem.Uide de his ſi placet Joan

nē Nider.iij ꝑcep.c.xiij.Debet ergo qſi
bet habere ſecretū locū in deſyderio:et
vti eccleſia ꝓ neceſſitate: ita.ſ.ꝙ ſi in cu
biculo ſuo haberet oīa q habet in eccl'ia
nō vellet ſtare in eccl'ia ad orandum ma
xime ſi ſic imperfectus.Uñ Chry.ſuper
A Mat.ait.puto ꝙ nō ad locū hoc referat
dñs:ſed ad ꝓpoſitū orātis.In cōuentu
eñ fidelium orare cōmendabile eſt ſicut
dictū eſt In eccleſijs benedicite domi-
nū.hec ille.Eſt autē notādum ꝙ oratio
ſi debeat eſſe deo accepta debet habere
multas cōditiones:q colligūtur ex ſcri-
ptura:⁊ his verſib9 cōtinentur.Cōpun
ctus:pur9:mitis/rectuſq3:quietus:Orans
deuotus terminet omnis homo.Nota
[ꝯpunctus]ſcilicet ſit orās/vt oratio ſit
lachrimoſa[purus]ſcꝫ per mūditiam cō
ſciētie[mitis]ſcꝫ per cordis humilitatem
rectuſq3]ſcilicet per cordis ſimplicitatē
quietus]ſcꝫ per ſecretum[orās deuotus
terminet]ſcꝫ ducēdo ad terminū ꝑ per-
ſeuerātiam[omnis homo.[Multi autē
ſunt ei9 effectus ſi bene fiat ex ſcriptura
collecti:qui his verſibus continētur:ſcꝫ
Trāqllus: grat9:ſit noſcēs.corpe ſan9.
B Uenia vita dat:ſolans opprobria tollit..
Uitatur caſus grauis torporq3 reatus.
Cōſeruat pacē:dat formā/lenit ⁊ iram.
Auget rem mundi:feruens oratio iuſti
Nota[Trāqllus]ſcꝫ efficit in mente ora
tor[grat9].ſ.deo impetrādo ab eo grāꝫ
ſit noſcens]ſcꝫ impetrādo ſapiētiā[cor
[pore ſanus]ſcꝫ ſanitatē corporalē impe
trādo[venia].ſ.culparum[⁊ vita datur].ſ.
longior[ſolans]ſcꝫ cōſolādo]opprobria
tollit]ſcꝫ dādo dona.vt patet de Anna
Thobie iij.[Uitatur caſus]ſcꝫ in pecca
tum[torporq3]ſcꝫ excitādo ad bonū[rea
tus]ſcꝫ tollēdo ⁊ abolendo penam debi
tā culpis[cōſeruat pacē:dat formam[ſcꝫ
agendi ⁊ viuendi[lenit ⁊ iram.Auget rē
mūdi].ſ.tēporalia obtinēdo feruens ora
tio iuſti.Sed his oīb9]addi pōt ꝙ ora-
tio eſt fons oīm liquoꝝ ⁊ arbor oīm fru
ctuū ꝓductiua.q2 ipſa eſt mediū ad ob
tinendū oīa bona.Et de iſtis oīb9 ſub-
ditur.[Et pater tuus q videt in abſcon-
C dito reddet tibi.]In hac pte hoc habe-
mus documentū:ꝙ ſtante ordinatione
dei.qlibet pōt facere ꝙ deus ei aliquo

modo ſit debitor.Licet enim abſolute
deus nulli ſit debitor:tamen ex ſuppoſi
tione ſec9 eſt ſicut rex debet militi equū
eo ipſo quod militē eum fecit:Quis pro-
pter tunc res dicatur debitor ſibi potius
quam militi.Et hoc dicit ſanctus Tho.
ij.diſtin.xxvij.Et licet prima par.q.xxi. D
videatur oppoſitū dicere tamē nō dicit
Chry.in homil.Nō autem dicit:gratis
dabit:ſed reddet tibi.Debitorem eñ ſe
ipſuꝫ tibi cōſtituit.Hec ille.Eſt ⁊ aliud
documētū in hac parte ⁊ in priori.quia
xp̄s retrahit nos ab amore inordinato
dum docet nos cauere gloriam ꝓpriaꝫ.
Nā inordinate ſe diligit q ea q facit in ſe
reflectit et inde gloriam querit.Sed tñ
ſciendū eſt ꝙ ſm aliquos ſi bonū opus
incipiat ab inani gloria interimendū eſt
potius q̄ proſequēdū:q2 radix eſt vitia
ta.Si aūt accidat ei in medio non debet
interimi:q2 radix ē bona.Uñ Bern.ꝓdi
cās tentat9 elatione dixit.Nec ꝓpter te
incepi:nec ꝓpter te dimittam.Cōplacen
tia aūt que accidit operi facto nō poteſt
illud vitiare ſed eſt naturalis de pro-
prijs operibus maxime bonis.Ps.In
cuſtodiendis illis retributio ⁊c.etiam in
preſenti.Amen. E

¶Sabbato poſt dñicam
quinquageſime.

Textus euan.Mar.vj.

Cum ſero eſſet factū erat
nauis in medio mari et
Jeſus ſolus in terra.Et
videns eos laborātes in
remigando erat eñ vētus contra-
rius eis.Et circa quartam vigiliā
noctis venit ad eos ambulās ſuꝑ
mare:⁊ volebat preterire eos.At il
li vt viderunt eū ambulātem ſuꝑ
mare:putauerūt phātaſma eē.Et
exclamauerūt:Oēs eñ viderunt ⁊
cōturbati ſunt.Et ſtatim locut9 eſt
cū eis ⁊ dixit illis.Cōfidite ego ſū.
nolite timere.Et aſcēdit ad illos ī F
nauē:⁊ ceſſauit vent9.Et pl9 magis
intra ſe ſtupebant.Non eñ intel-
lexerant de panibus erat enim cor

illoꝝ obcecatū. Et cū transfretaſ-
ſent peruenerunt in terram geneza
reth: ⁊ applicuerunt. Cūq; egreſſi
eſſent de naui: continuo cognoue-
B runt eum. Et percurrentes vniuer
ſam regionem illā ceperunt in gra
batis eos qui ſe male habebāt cir-
cūferre vbi audiebāt eū eē. Et quo
cūq; introibat ī vicos vel in villas
aut ciuitates: ī plateis ponebāt in-
firmos: ⁊ depcabant eū vt vel fim-
briā veſtimēti ei⁹ tāgerēt. Et quot
quot tangebant eum ſalui fiebant.

Cum ſero eſſet factū erat na-
uis ī medio maris ⁊c. Mar.
vi. In pſenti euangelio tan-
guntur tria puncta: q ſunt.
Cōturbatio: Cōfortatio: Cō-
ſolatio. ¶ Quātū ad primū ſciendū eſt
q vt pȝ ex textu euāgeliſtarū ⁊ ex ma-
gi. hiſt. xps peracto miraculo de quinq; pa-
nib⁹ ⁊ duob⁹ piſcib⁹: aſcendit in mōtē
ſolus orare. qꝛ populi volebāt eū facere
regem: credentes q ſub tali rege nō poſ
H ſent penuriā pati. Diſcipulos aūt ſuos
iuſſit aſcēdere nauē: ⁊ ire vt expectarēt
eū in quodā loco vltra lacū illū. Et ſ̃m
Tho. pmiſit eos fere tota nocte pclita-
ri: vt aſſuſcerēt ꝯpatiētes eē ī tribulatiōib⁹
⁊ nō ſtatim a principio expectare ſubſi-
diū. Dicit ergo. [Cū ſero factū eſſet: erat
nauis ī medio mari] hebraico more ſum
pto mari p oī aquarū ꝯgregatione etiā
ſi ſit dulcis. Erat eīm in quodā lacu. [⁊ Je
ſus ſolus in terra] q poſt pdicationem
ſeceſſeret ad orandum vt ſe pdicatori for
mam pberet: q in oratione haurire dȝ a
deo qd effundat in pplo. [Et vidēs eos
laborātes in remigando]. non poterant
velum dare vēto. [Erat eīm vētus ꝯtrari⁹
eis ⁊ circa quartā vigiliā noctis venit
ad eos. Sicut autē dicit Chry. et magr.
hiſto. quatuor ſunt vigilie noctis: ⁊ vna
queq; diuidit ī tres horas q tm̄ hore nō
I ſunt eq̄les. Uide hoc. ſ. hora xi ineqlitatē
dñica i. lxx. Prima vt dicit idē magr vo
caſ ꝯticiniū. Scḋa intēpeſtū. Tertia gal
licinium. Quarta ante lucanū. In prima
vbi vigilie cuſtodiunt/ vigilāt oēs: in ſe-
cunda adoleſcētes: in tertia viri. in q̄rta
ſenes. [Ambulās ſupra mare] ex diuina
virtute: nō aūt ex hoc q hr̄et agilitatē:
aut alias dotes corꝑis glorioſi: qꝛ eas nō
habuit ante reſurrectionē: vt pȝ ex ſanc. K
Tho. iij. di. xvi. ⁊ iij. par. q. xxvij. [Et vo-
lebat preterire eos] In rei veritate vole-
bat aſcēdere nauim: ſȝ tn̄ fingebat ſe eos
velle preterire quaſi alienos/ ⁊ hoc non
ad decipiendū ſȝ ad ſignificādū q erant
parue fidei ⁊ nō pfecti diſcipuli ſuī. Illā
poſt tot ⁊ tanta miracula viſa credebant
eū eſſe phātaſma: cū debuiſſent credere
ipm ſup aquas ambulare potuiſſe. Fin-
gere aūt ad ſignificādū nō eſt pctm̄. vn̄
aūt Lu. vl. finxit ſe lōgius ire: eadē rōne.
Aug. de cōſ. euāg. Eos volebat tāq̄ alie-
nos pterire a qbus ita nō agnoſcebat vt
phātaſma putaret. Hec ille. Sequit. [At
illi vt viderunt eū ambulātē ſupra mare
putauerūt phātaſma eē]. i. aliquā illuſio
nem vl apparitionē diabolicā. Phātaſma
eīm dr̄a phanos qd eſt apparitio. Et lȝ oē L
idolū rei corpore formatū a virtute phā-
taſtica dicat phātaſma: tn̄ ſ̃m aliquos p
prie phātaſma eſt idolū vl apparitio rei in
cognite ⁊ inſolite [. Et clamauerūt] oēs ſi-
mul [Oēs eīm eū viderūt] Eſt aūt ꝯfuſus
clamor ⁊ incerta vox ſignū ⁊ effect⁹ ma-
gni timoris. i quo vtiq; erāt apl'i rōne lo
ci/ qꝛ erāt in medio maris ⁊ rōne vēti: qꝛ
erat ꝯtrari⁹ eis. ⁊ rōne abſentie naucleri: qꝛ
xps aberat. ⁊ rōne tpis/ qꝛ erat nox: ⁊ rō-
ne viſiōis inſolite qꝛ putauerūt ibi phā-
taſma eē. ¶ In hac pte habem⁹ vnū do
cumentum in ſenſu allegorico: qd nobis
dȝ eſſe cā magne cōſolationis ⁊ ſpei. Et
illud tāgit Theo. Dicēs. Labor diſcipu-
loꝝ ī remigādo. ⁊ vent⁹ ꝯtrari⁹ labores ſan
cte eccl'ie deſignat: q inter vndas ſeculi
aduerſantes ⁊ immundoꝝ flat⁹ ſpirituū
ad quietē prie celeſtis puenire conatur M
Qm̄ autē dī qꝛ nauis erat in mari: et ipſe
ſolus in terra oñdit qꝛ nūq̄ eccl'ia tan-
tis gentiliū preſſuris eſt afflicta: vt redē-
ptoris ipſi⁹ eā prorſus deſeruiſſe videret.
ſed videt dñs ſuos laborātes in mari/ qꝛ
eos ne in tribulationib⁹ deficiāt ſue in-
ſpectu pietatis corroborat: ⁊ aliquando
manifeſto adiutorio liberat. Quarta aūt

vigilia venit ad eos diluculo appropin-
quāte: qꝛ cū homo mentem ad ſupni lu-
minis pſidiū erexerit aderit dñs. ⁊ tenta
tionū pericula ſopient. Hec ille. Quarta
igit vigilia noctis ꝑrio circa finem mun-
A di nauis ſaltē q̄tū ad errores infidelium
quietabit: qꝛ denuo pdicabit euāgelium
in toto mūdo: ⁊ tot⁹ mūdus ꝯuertet ad
xpm ⁊ ſubijciet eius vicario: vt patet ex
dictis ſancti Tho. ij. ij. q. cvi. articu. iiij.
¶ Quātū ad ſcḋm ponit ꝯfortatio qua
xps diſcipulos timētes ſtatim conforta-
uit. vn̄ dr̄ [Et ſtatim locut⁹ eſt eis] vt eum
ſcȝ in voce cognoſcerēt ⁊ ceſſaret ſtatim
timor ſicut ⁊ factū eſt: vt dicit Chryſ. [Et
dixit eis. Cōfidite: ego ſum: nolite time-
re.] Nō dixit aūt quis eſſet: qꝛ hoc pote-
rāt ex voce pcipere: vt dicit magr hiſto.
vel vt ſe oſtēderet eſſe illum qui dixit: ego
ſum q ſum vt idem magr dicit [Et aſcen-
dit ad eos in nauim: ⁊ ceſſauit ventus] q
ſ̃m Theo. appoſitus erat vt maius appa
reret miraculū ambulatiōis ſup aquas
[Et plus magis intra ſe ſtupebāt] ſupple
B qꝛ feciſſent de quinq; panib⁹: vt ait Theo.
qꝛ pleni⁹ xpi potentiā cognouerūt [Nō
eīm intellexerant] xpi potentiā ſ̃m Theo.
ppter miraculū factū [de quinq; panibus.
Erat eīm cor eoꝝ obcecatū] qꝛ ſ̃m Theo.
⁊ ſi ſtupebāt virtutum magnitudine nec
dum tn̄ in eo ꝟtutem diuine maieſtatis
cognoſcere valebāt. Hec ille. ¶ Sed nō
vident vera q dixit Theo. qꝛ cōiter tene-
tur q in primo miraculo qd xps fecit in
nuptijs crediderūt in eū diſcipuli eius ſi
cut in deū: vt. ſ. habitū eſt. Ad hoc dr̄ du-
pliciter. Primo q nō eſt certū q tunc vt
in deum crediderint. Scḋo q hoc dato
pōt dici q fidē nō habebāt firmā ſed va-
cillātē: ita vt modo vnū mō aliud crede-
rēt de xpo ſ̃m q eis occurrebāt motiua:
vn̄ in paſſiōe fidē perdiderūt adeo q in
eū neq; vt in deū: neq; vt in redēptorem
iam credebāt. ¶ In hac parte habemus
documētū in ſenſu myſticū. partim: qui-
dē in anagogico: partim ꝟo in morali.
C Quo ad primū Hiero. ſic dicit. Dicit aūt
eis confidite ego ſum: qꝛ videbimus eū
ſicuti eſt. Ceſſauit etiā vent⁹ ⁊ pcella Je-
ſu ſedēte in naui: id eſt regnante in naui
q eſt vniuerſalis eccleſia. Hec ille. Hoc
autem regnum pfecte erit poſt iudiciū.
Quātum vero ad ſecundū Beda ait. In
quocunq; etiā corde p gratiā ſui amoris
adeſt nec vniuerſa vitioꝝ ⁊ aduerſita-
tū mundi ſiue ſpirituū malignoꝝ bel
la ꝯpreſſa qeſcunt. Hec ille. Et intēdit q D
qeſcunt xpo in aīa exiſtēte ī pfecta poſſeſ
ſione. qꝛ. ſ. oīa q ſunt in hoīe mouent ſ̃m
imperiū xpi vt in patria. Uel qeſcūt tēta-
tiōes ⁊ tribulatiōes: qꝛ deſinunt impedi
re ⁊ ꝯuertunt ī vētū pſperū ac ſ̃m. Uel
qeſcunt: qꝛ nō deijciunt aſpere victorie.
¶ Eſt autē ſciēdū q hec dies eſt dicata
virgini. Primo ergo paſſa eſt martyriū
mētis tota feria. vi. ⁊ ſabbato. Ideo ſicut
martyriū filij recolit feria ſexta: ita vir-
ginis ſabbato. Scḋo qꝛ ſicut in ſabbato
qeuit de⁹ creando: ita in ventre virginis
recreādo: Nā ſpūſſanct⁹ nunq̄ qeuit in
puro hoīe niſi ī Maria. qꝛ alius habuit
aliqd repugnans ſaltē veniale pctm̄. Ter
tio: qꝛ ſicut deus in ſabbato ꝯpleuit crea
tionem ita in virgine expleuit recreatio-
nem. Quarto qꝛ illa dies eſt bñdicta in-
ter oēs dies: ⁊ hec inter oēs mulieres.
Quinto: quia ſicut illa dies mediat inter E
diē gaudioſum ⁊ doloroſum: ita hec vir-
go iter deū ⁊ hoīem. Sexto: qꝛ ea die ī ea
ſola manſit fides. Igit anagogice ex intē
tione eccl'ie iſta nauis ſignificat ꝟginem
q fuit nauis onuſta mercantijs virtutū
de lōge afferens nobis panē xpm cuius
arbor fuit xps iuxta illud Eze. xxviij. Ce-
drū de libano tulerunt vt facerēt tibi ma
lū. Cedrus eīm eſt arbor ſublimis: cuius
fruct⁹ hȝ saporē dulcē: acetoſum ⁊ me-
diū ī diuerſis partibus: ⁊ ſignificat tripli
cē ſubſtātiā xpi. Uelū fuit etiam ipſe xps
de quo Eze. xxvij. Biſſus varia de egy-
pto contexta eſt tibi ī velū. Nota varia
qꝛ triplicē habuit colorē. ſ. albū in carne
rōne puritatis: rubeum in aīa rōne cha-
ritatis: aureum in deitate ratione pre-
cioſitatis Canti. v. Dilectus meus candi
dus ⁊ rubicundus: electus ex milibus.
Hec nauis xpo exiſtentem terra. i. in ſe- F
curitate felicitatis poſt aſcenſionē re-
manſit in medio maris huius ſeculi: et
in ea erant apl'i. qꝛ ſub vmbra ⁊ magiſte-
rio remāſerūt. Uel per mare intelligūtur
pctōres penitētes repleti amaritudine

pcõꝝ. Hec nauis ẽ in hoꝝ medio: q̄r ẽ eo
rũ mediatrix ↄſtituta ad deũ. Et in quan
tũ mediatrix aſſimilatrix auroꝛe. in qua
beſtie ad latibula: ⁊ hoĩes ad op⁹ vadũt
H Et lune q̄ lucet i nocte. ⁊ eſt vicina terre:
⁊ efficit ſupꝛa mare. Et ſoli q̄ eſt iter tres
ſuperioꝛes planetas: ⁊ tres iferioꝛes. Vñ
Cãti. vj. Que eſt iſta q̄ ꝓgredit̄ q̄ſi auro
ra ↄſurgens pulcra vt luna electa: vt ſol.
auroꝛe q̄dem: q̄r adueniente auroꝛa. i. vir
ginis gr̄a beſtie. i. tẽtationes: ⁊ demones
ambulãtes per mentẽ pctõꝛis dũ erat in
nocte pcti recedũt. Lune vero q̄r influit
lumẽ pctõꝛib⁹ teneboꝛſis ⁊ eſt eis vicina
per ſubitũ auxiliũ: ⁊ oſtenditur ſuã virtu
tẽ ſup afflictos ⁊ amaricatos. Soli võ:
q̄r ſupꝛa ſe hꝫ trinitatẽ: ⁊ infra ſe hꝫ vir
gines cõtinentes ⁊ ↄiugato quos recõci
liat. Igit̄ circa finem noctis. i. tpe moꝛtis
venit Jeſus ad deuotos v̄ginis ambulãs
ſupꝛa mare quaſi liber a doloꝛibus. ⁊ illi
turbant̄ in moꝛte ꝓpter phantaſmata de
monũ vera vel eſtimata: ⁊ deus eos ↄfoꝛ
tat. ⁊ ſtatim ſunt in terra genezaret. i. pa
trie celeſtis. in qua cognoſcit̄ ⁊ ſanat oẽs
infirmos. ¶ Quãtũ ad tertiũ ponit̄ ↄſo
H latio ifirmoꝝ: cũ dr̄. Et cũ trãſfretaſſẽt[
i. lacũ ſeu fretũ trãſiuiſſent] puenerunt in
terrã genezareth]. i. cuiuſdã regionis: q̄
dicebat̄ ſm̄ Joſephum genezaria: a qua
dicebat̄ ⁊ mare genazareth: ſm̄ eundem
Joſephũ. Et aqua genezareni dicunt̄: q̄
regio eſt trãs mare galilee: ex oppoſito
ipſi⁹ gelilee[Et applicuerũt. Cũqꝫ egreſ
ſi eſſent de naui: cõtinuo cognouerunt
eũ]. ſ. ipſi genezareni. ⁊ hoc ſm̄ Bed. vel
ex ſignoꝝ magnitudine: vl̄ etiã q̄ plurĩ
bus erat facie not⁹. ⁊ oñderũt iſti magnã
fidẽ ad dñm ſm̄ Bed. i hoc q̄ nõ fuerũt
ↄtenti ſalute p̄ſentiũ infirmoꝝ. ſꝫ miſerũt
ad alias p circũitũ ciuitates: vt oẽs curre
rẽt ad medicũ. Vñ ſubdit̄. [Et percurre
rẽtes]. i. ipſi genezareni: ſꝫ Bed. vniuer
ſam regionẽ illã ceperũt in grabatis. i. in
lectis infirmoꝝ] eos q̄ ſe male habebãt
I circũferre vbi ſciebãt eũ eſſe] ita q̄ vt di
cit Th. nõ inuitabãt eũ ad infirmos ſꝫ de
ferebãt ad illũ. [Et quocũqꝫ introibat in vi
cos aut villas aut in ciuitates: in plateis
ponebant infirmos: ⁊ depꝛecabant̄ eũ vt
vel fimbꝛiam veſtimenti eius tangerent
Chꝛiſtus eñ tanq̄ iude⁹ ⁊ habitu iudai
coꝛ tẽs habebat fimbꝛias in angulis pal
lij ſui iuxta p̄ceptũ qđ mandauerat dñs
Nu. xv. vt ppl̄s iſrael ſicut carne p circũ K
ciſionẽ: ita ⁊ veſtitu p hominí fimbꝛias ab
aliis ppl̄is eẽt diſtinct⁹ Et quotquot tã
gebãt eũ: ſaluti fiebãt merito ſue fidei di
ſpoſitiue ⁊ ptãrẽ xp̄i effectiue. ¶ In hac
parte eſt documẽtũ in ſenſu anagogico
q̄r genazareh interp̄tat̄ initiũ natiuita
tis ⁊ ſignificat tẽpus quo q̄s ingredit̄ re
gnũ dei ⁊ naſcit̄ vite eterne. Et tunc vi
dentes xp̄m cognoſcent eum quantum
ad oĩa que nunc de illo credunt. q̄r viſio
erit in patria de his qui credimus in via
⁊ ſanabunt̄ tũc perfecte oẽs infirmi de
uoti xp̄o. Hiero. Quod aũt dicitur quot
quot tangebant eum ſalui fiebãt imple
bitur q̄ſi fugiet doloꝛ ⁊ gemitus: Hec ille
id eſt in dies reſurrectionis.
¶ Moꝛaliter iſta nauis ſignificat pñiaꝫ
q̄r penitentiam hominem poꝛtat ad celũ
⁊ poꝛtũ paradiſi continue: ſiue doꝛmiat:
ſiue vigilet: ſiue comedat: ſiue ieiunet ſi
ne q̄eſcat: ſiue moueat̄: q̄r vere penitens
oĩa iſta in deũ oꝛdinat ⁊ ꝓpter eum facit. L
Ideo eñ vt doꝛmit vel ad laudandũ deũ
exurgat ⁊ ↄſequẽter i oĩb⁹ talib⁹ meret̄.
Qui in hac ſunt naui patiunt̄ quatuoꝛ ad
uerſa. ſ. Ventuꝫ tentationum a diabolo.
Phantaſmata illuſionũ ſeu vanitatũ a
carne. Undas pſecutionũ a mũdo. Igno
rantiã diuinoꝝ a p̄ſenti ſtatu. qđ notat̄
q̄r erat ſero. Sed ↄ̄ iſta pericula habent
multa adiutoꝛia. Pꝛimũ ẽ fiducia de deo
ↄtra diabolũ quã deus dat. q̄r dixit xp̄s
cõfidite. Scđm eſt oꝛatio clamoſa cõtra
phantaſmata maloꝝ cogitationũ: q̄r cla
mauerũt. Tertium eſt aſſidua meditatio
dñice paſſionis: qđ notatur cum dicitur
q̄ ſanabant̄ tangentes fimbꝛiã veſtimen
ti xp̄i. i. vltimũ veſtimenti ſiue coꝛpoꝛis qđ
eſt paſſio q̄. fide ⁊ deuota meditatiõe tan
gitur ⁊ tangit. Et hoc eſt cõtra amaritu
dinẽ mundi. Quarta eſt illuminatio di
uina cõtra ignoꝛantiã: q̄ꝫ venit quarta
vigilia noctis. i. infundit cognitionẽ me M
diã inter claram beatoꝛum ⁊ tenebꝛoſaꝫ
viatoꝛibus naturalem.

☞ Dñica. j. in Quadrageſima.
☞ Textus euang. Matt. iiij.

Ductus eſt ieſus in de
ſertũ a ſpiritu vt tenta
retur a diabolo. Et cũ
ieiunaſſet quadragin
ta dieb⁹ ⁊ quadragin
A ta noctibus poſtea eſuriit. Et acce
dens tentatoꝛ: dixit ei. Si fili⁹ dei
es dic vt lapides iſti panes fiant.
Qui reſpondẽs dixit. Scriptũ eſt.
Non in ſolo pane viuit homo: ſꝫ in
omni verbo qđ pꝛocedit de oꝛe dei.
Tunc aſſumpſit eum diabolus in
ſanctam ciuitatẽ: ⁊ ſtatuit eum ſu
pꝛa pinnaculuꝫ tẽpli: ⁊ dixit ei. Si
filius dei es: mitte te deoꝛſum: ſcri
ptum eſt eñ. Qꝛ angelis ſuis man
dauit de te: ⁊ in manibus tollẽt te:
ne foꝛte offendas ad lapidẽ pedeꝫ
tuũ. Ait illi Jeſus ruꝛſuꝫ. Scriptũ
eſt. Non tentabis dñm deum tuũ.
B Iterum aſſumpſit eum diabol⁹ in
montem excelſum valde: ⁊ oſtẽdit
ei omnia regna mundi: ⁊ gloꝛiã eo
rum: ⁊ dixit illi. Hec omnia tibi da
bo ſi cadens adoꝛaueris me. Tunc
dixit ei Jeſus. Vade ſathana. Scri
ptum eſt enim. Dominũ deum tuũ
adoꝛabis: ⁊ illi ſoli ſerulres. Tunc
reliquit eũ diabolus: ⁊ ecce angeli
acceſſerunt ⁊ miniſtrabant ei.
Ductus eſt ieſus in deſertũ a
ſpũ ⁊c. Matt. iiij. Eſt ſciẽdũ
ex doctrina. ſ. Tho. iij. parte.
q. xlj. q̄ cõuenientiſſimũ fuit
xp̄m tentari. Pꝛimo vt ſicut
ſua moꝛte noſtrã ſupauit: ita noſtras ten
tationes ſuperaret ſua tẽtatiõe. Scđo ne
etiam ſcti credãt ſe a tẽtatiõe immunes.
C Tertio vt diſcam⁹ in tẽtationib⁹ vince
re. Quarto vt cõfidamus de ſua mĩa cuꝫ
⁊ ipſe ſit tentat⁹. Debuit aũt vt dicit tẽta
ri in deſerto / q̄r voluntarie ſe obtulit tẽta
tioni. Ideo debuit ire ad capũ certami
nis. i. ſolitudinẽ in qua diabolus magis
audet inuadere. Nec tñ ſolũ in deſerto
tentatus: quaſi imaginarie ⁊ nõ realiter
fuerit in hierl̄m. Debuit ẽt tẽtari vt dicit
poſt ieiuniũ. Pꝛio vt nos ↄ̄ tẽtatiões di
ſcam⁹ armari ieiuniis. Scđo vt diſcam⁹
ieiuniũ diſplicere diabolo. Tertio q̄r ꝓ
pter eſuriẽ diabol⁹ ſumpſit audaciã iua
dãdi illũ: cũ eẽt de diuinitate ei⁹ dubi⁹.
Quo autẽ illũ diabol⁹ ſtatim tentauerit D
poſt baptiſmũ: ⁊ quare tũc voluit tentari
eſt multiplex rõ: vt patebit i hac pte. Quo
aũt illũ cognouit eẽ deũ: ⁊ quõ nõ: in hoc
eodẽ euãgelio dicet̄. Cõueniẽter ergo in
pꝛincipio nr̄i ieiunij ꝓponit̄ nobis euãge
liũ de ieiunio ⁊ tẽtatiõe xp̄i: i quo tãgunt̄
tria pũcta iuxta tres tentatiões xp̄i q̄ fue
rũt circa gaſtrimargiã: inanẽ gl̄iam: ⁊ ſu
perbiã. ¶ Quãtum ad pꝛimũ l̄raliter dr̄.
[Duct⁹ eſt ieſus]. ſ. ſtatim poſt baptiſmũ
ſuũ [in deſertũ] qđ. ſ. eſt iter hierl̄m / ⁊ hie
richo ſm̄ mag. hiſt. in q̄ figuralr̄ adã in
cidit in latrones ſm̄ glo. [a ſpũſctõ] ſm̄
Greg. nõ quaſi minoꝛ pꝛecepto aut ptãte
maioꝛis ſꝫ ſm̄ Chꝛy. eo mõ quo aliq̄s ra
tionabili exhoꝛtatiõe placat̄. ⁊ hoc. i. inq̄
tũ hõ [vt tentaretur a diabolo]: q̄r eñ vt
ait Chꝛyſ. diabolus cõtra xp̄m ire nõ po E
terat: ideo xp̄s ꝓceſſit ↄtra diabolũ. Da
tur eñ ei occaſio tentandi vt idẽ ait per
hoc q̄ q̄s vadit ad ſolitudineꝫ / q̄r maxi
me tũc tentando inſtat q̄ñ hoĩem ſolita
rium viderit. vnde etiã aggreſſus eſt ſo
lam. Greg. in homil̄. Sꝫ ſciẽdũ nobis eſt
q̄ trib⁹ modis tentatio agit̄. Suggeſtio
ne / delectatione / cõſenſu. Et nos cũ ten
tamur plerũqꝫ in delectationẽ aut in cõ
ſenſum labimur. q̄r de carnis pctõ ꝓpa
gati: in nobis ipſis gerimus vñ certami
na toleram⁹. Deus vero qui in vtero vir
ginis incarnat⁹ in mũdũ ſine pctõ vene
rat: nihil ↄtradictiõis in ſemetipſo tole
rabat. Tẽtari ergo p ſuggeſtionẽ potuit
ſꝫ eius mentẽ pcti delectatio nõ momoꝛ
dit: atqꝫ iõ oĩs diabolica illa tẽtatio foꝛis
nõ intus fuit. Hec ille. Et intẽdit q̄ xp̄s
fuit ↄcept⁹ ſine pctõ oꝛiginali: ⁊ ↄſequẽ
ter nõ habuit fomitẽ. i. habitualẽ ↄcupi
ſcẽtiã ſeu malã iclinationẽ ſicut nos ha
bem⁹. Vñ ei⁹ vires nõ pꝛorũpebãt i actũ
niſi ſm̄ rõnis imperiũ. [Et cũ ieiunaſſet.
xl. dieb⁹ ⁊c. ſ. q̄ nullũ cibũ i toto iſto tpe
ſumpſit. vt dr̄ Luc. iiij. imo nec eſuriit vt
innuit hic. b. Matt. q̄ dicit q̄ cũ ieiunaſ

ſet quadraginta diebꝰ et q̄draginta no-
ctibus [poſtea eſuriit]. q. d. nō añ hoc tp̄s
iſtum eſuriiſſe: ſicut ſm aliquos eſuriit
Moyſes ⁊ Helias. Nō aūt vltra trāſiuit
ſm Chry. in homil. ne incredibilis vide
G retur carnis aſſumptio: ⁊ ēt vt alij dicūt
quatenꝰ eius diuinitas diabolo celaret.
Na₃ etiā Moyſes ⁊ Helias tāto tp̄e ie-
iunarūt: q̄ tñ puri hoīes fuerūt. S₃ qua-
re moyſes: Helias: ⁊ xp̄s. xl. diebꝰ iein-
narunt. ⁊ ſilr nos tāto tp̄e ieiunamꝰ. Ad
hoc dico ꝙ nos hunc numerū obſerua-
mus in ieiunio multiplici cā. Primo q̄
xp̄s illud multiplr̄ cōſecrauit. ſ. ſua cōce-
ptiōe: q̄ quadraginta ſeptimanis fuit in
virginis vtero. ſua p̄dicatiōe. q̄. xl. men
ſibus p̄dicauit in mūdo. ſua ieiunij obſer
uatiōe: q̄. xl. diebꝰ ieiunauit in deſerto.
ſua paſſiōe: q̄. xl. horis iacuit ī ſepulcro:
⁊ ſua reſurrectiōe: q̄ poſt illā. xl. diebus
fuit cu₃ diſcipulis in mūdo. Scđo q̄ per
hūc numerū ſeruimꝰ deo de corꝑe nr̄o.
Q̄ eñ corpus noſtrū cu₃ ſtat ex quatuor
elemētis: ⁊ ꝑ voluptates eius trāſgredi-
mur decē₃ precepta legis: ideo quater de
cies carnē noſtrā affligimus. Ite₃ tertio
H q̄ per hunc numerum ſeruimus deo de
tp̄e noſtro dādo decimā. Nā a p̄ſenti die
vſq₃ ad paſcha ſunt ſex hebdomade: a q̄-
bus ſi ſubtrahant̄ ſex dies dñici in quibꝰ
minime ieiunamus remanēt. xl. dies ab-
ſtinentie: qui ſunt decima pars anni: qui
h₃. ccclxvj. dies cōpletos q̄dē ſi ſit annꝰ
biſſextilis: incōpletos ūo ſi cōis: q̄ an-
nus ſolaris h₃ dies. ccclxv. ⁊. vj. horas.
Itē Quarto q̄ ꝑ hunc ſeruimus deo de
operibꝰ nr̄is: q̄ opa nr̄a debēt eſſe circa
adimpletionē decē₃ p̄ceptorū ⁊ quatuor
euangeliorū. Iſte tres vltime rōnes ſunt
b. Greg. in homil. Itē Quinto ſm Augu.
q̄ partes aliquot. xl. ſunt. j. ij. iiij. v. viij.
x. ⁊. xx. que ſimul iūcte faciūt. l. Statꝰ aūt
beatitudinis ēt. l. diebꝰ p̄figurat̄. ſ. a pa-
ſcha vſq₃ ad p̄thec. In hoc ergo ſignifi-
cat̄ ꝙ ꝑ. xl. dies p̄nie ad felicitatē eternā
I cōſcēdimꝰ. xp̄s aūt numer₃ iſtū ſeruauit
vt daret formā ⁊ mēſurā ieiunio noſtro:
ſm Chry. ſuper Matthe. Uñ ex mag. hi-
ſto. nō ieiunamꝰ ſtatim poſt epiphaniā
vt xp̄s / ſ₃ circa. xl. dies poſt vt oſtēdat̄ ie-
iuniū nr̄m a xp̄i ieiunio deriuatū. Moy-
ſes autē ⁊ Helias iſtū numerū obſerua-
runt in figurā ieiunij xp̄i. Differebat aūt
ieiuniū illoru₃ a ieiunio xp̄i. Primo ſm
Aug. q̄ illi nō ieiunauerūt ex virtute ſua
vt xp̄s: ſed Moyſes q̄dē ſuſtentabat̄ elo
quio dei: vt pt₃ Exod. xxxiij. Helias aūt K
fortitudine ſibi p̄aſſumpti. iij. Regū. xix.
Scđo iuxta Chryſo. q̄ illi ieiunādo eſu-
riebāt: nō autē xp̄s: ſ₃ poſt ieiuniū: vt di-
citur [et. xl. noctibus.] Hoc dicitur ſm. s.
Tho. ſuper Matth. ne quis eu₃ crederet
nocte comediſſe: vt comedunt ſaraceni
tēpore ſui ieiunij [Poſtea eſuriit.] Et hoc
ſm Chry. ⁊. s. Tho. vt diabolus tentandi
audacia ſumeret: q̄ eſuriens eu₃ verū ho
minē demōſtrabat: ſicut ieiuniū. xl. dieꝝ
ſine eſurie arguebat diuinam virtutem.
¶ Ad intellectū autē ſequētiū eſt ſciēdū
ex doctrina. ſ. Tho. iij. par. q. xlvij. ꝙ ma
iores in ꝑplo iudeoꝝ cognouerunt xp̄m
eſſe xp̄m ſicut ⁊ demones: vt dicitur in li-
bro noui ⁊ veteris teſta. ſed nō cognoue
runt xp̄m eē filium dei ꝑ naturā. q̄ ſi co-
gnouiſſent nunq̄ dñm glorie crucifixiſ-
ſent. j. Cor. ij. Iſta tñ ignorantia fuit affe- L
ctata quodāmodo: q̄ ꝑuertebāt euiden-
tia ſigna. ⁊ nolebāt verbis credere ſalua
toris. Minores autē neq₃ dei filium neq₃
xp̄m eu₃ eē cognouerūt. Et ſi aliqñ dubi
tauerunt ꝙ eſſet xp̄s ꝓpter ſignoru₃ fre-
quentiā tñ a principibꝰ decepti ſunt. S₃
cōtra: q̄ coloni cognouerūt eū eſſe here
dē. i. xp̄m in lege ꝓmiſſum vt Matt. xxj.
pt₃ ergo cognouerūt eſſe filiu₃ dei: q̄ de
eode₃ dr̄. Dabo tibi gētes hereditatē tuā
⁊ ego hodie genui te. Et Chry. etiā dicit
xp̄m in cruce nō oraſſe ꝑ eis qui ſciebāt
ſe filiu₃ dei crucifigere. Ad hoc dr̄ ꝙ iſta
ꝓbāt ꝙ eum cognouerūt filiū dei ꝑ gra-
tiā excellētē inter hoīes oēs: nō aūt ꝑ na
turā. Uel cognouerūt dei filiū illum eē. i.
cognoſcendi ſufficiētia ſigna habue. ūt.
Hec ex. ſ. Tho. Et videt̄ idē dicendū de
demone ꝙ nō cognouit certe eū eſſe filiū
dei ⁊ ſi aliqñ hoc dicebat ꝑ os obſeſſorū
loq̄bat̄ ſuſpicādo ſm. b. Tho. iiij. di. xxx. M
q. ij. ar. j. ⁊. iij. parte. q. xxix. ar. j. ad tertiu₃
Sed ꝯtra. ſ. Tho. arguit Nico. de Lyr. q̄
in multis locis ſcripture expreſſe habet̄
ꝙ xp̄s eſſet deus: ideo ꝙ cognouerūt eu₃
eē xp̄m. Ad hoc dico ſolutionē patere ex
dictis. Probat eñ argumētū ꝙ cognoue
runt eū eē filiū dei ꝑ gratiā vel deū par-
ticipatiue eo mō q̄ dr̄ in p̄s. Ego dixi dij
A eſtis. Et rō huius eſt: q̄ hebrei nō ſolu₃
moderni ſ₃ ēt antiq̄ exiſtimātes impoſ-
ſibile₃ eſſe vnionē diuinitatis ad huma-
nitatē: crediderūt oēs ſcripturas aſſerē-
tes deitatē xp̄i trāſſumptiue ⁊ metapho
rice loq̄. Uñ ſm eūdē Nico. de ly. Mat.
xxj. ex iſtis ſcripturis iudei nō habebāt
notitiā euidentē de xp̄i diuinitate: ſ₃ ꝯie-
cturalē. Et in q̄ōne cōtra iudeos t₃ ꝙ ex
ſcripturis nō pōt ꝯcludi efficaciter ⁊ in-
ſolubiliter diuinitas xp̄i: ſ₃ apparēter et
rationabiliter tm̄. Eſt autē in iſta mate-
ria magna ꝯcertatio inter p̄dictū Nico.
⁊ pau. bur. ⁊ replicatorē quam vide ſi vis
Matth. xxj. Cā ergo ꝙ diabolus voluit
tētare xp̄m ſm oēs vna fuit vt eū precipi-
taret in pctm̄ ſi poſſet: ſed alia fuit vt co-
gnoſceret aliq̄d q̄d ignorabat. Et ſ₃ Ni
co. de Ly. voluit ſcire ſi eſſet xp̄s q̄ cū vi
deret cōpletas ꝓphetias varias de tp̄e
aduētus xp̄i: ⁊ videret ſctitatē xp̄i. dubita
B uit ſi ip̄e eſſet. S₃ hoc nō ſolū eſt cōtra. ſ.
Tho. ſ₃ etiā eſt cōiter cōtra oēs ſanctos:
qui dicunt ꝙ voluit ſcire ſi eſſet filiꝰ dei.
Unde Chryſo. ſuꝑ hoc paſſu dicit ꝙ ſcie
bat eum eſſe xp̄m ex teſtimonio angeloꝝ
ad paſtores. ⁊ ſtelle ad magos: ⁊ Ioānis
ad xp̄m. Eſt etiā vt videt̄ cōtra euāgeliū
q̄ Luc. iiij. dicit̄ ꝙ demones ſciebāt eum
eſſe xp̄m: q̄d l₃ ſit dictum poſt tp̄s ieiunij
xp̄i: tñ nō eſt ratio quare etiā eo tp̄e. ſ. ie-
iunij ſcire nō potuerint ſi deus poſt vo-
luit illos hoc ſcire cū tunc iā habuiſſent
omnē cām ⁊ medium ſciēdi illud. ſ. noti-
tiam ꝓphetaꝝ ⁊ experientiā miraculoꝝ
atteſtātiū xp̄i natiuitatē: cuiuſmodi fuit
illuminatio noctis: ⁊ apparitio ſtelle: et
euāgelizatio angeli ad paſtores: ⁊ hmōi.
Unde ⁊ hic nō dixit: ſi xp̄s es: ſ₃ ſi filius
dei es. Q̄diō dicit ſm magi. hiſto. q̄ au-
dierat illā vocē. Hic eſt filiꝰ meꝰ dile. tꝰ.
C Dicēdū eſt ergo ſm magi. hiſt. ⁊ Chry. ⁊
Amb. ⁊ Hier. ⁊. ſ. Tho. ⁊ alios: ꝙ voluit
ſcire ſi eſſet dei filiꝰ: q̄d vſq₃ ad xp̄i paſſio
nem nūq̄ ſciuit. Et hoc eſt q̄d dicit̄. [Et
accedēs tentator] i. diabolus: cuius offi-
ciū eſt tētare hoīes ad malū: ſm. ſ. Tho.
ij. di. xxj. q. j. ar. j. Ibi eñ dicit ꝙ ſoliꝰ dia-
boli eſt tētare ad nocēdū: nō q̄ ſemꝑ im-
mediate tentet: ſ₃ q̄ primū hoīem tenta
uit ⁊ vicit: ex qua tētatiōe parata eſt via
alijs tentationibꝰ. Uel q̄ ei ſoli ⁊ mem-
bris eius ꝯuenit impugnare virtutē cum
intentiōe occidēdi hoīem. Uel q̄ mūdo
⁊ carne tanq̄ inſtrīs vtitur in tentando. D
Hec ex illo. Uide etiā de hac prima pte.
q. cxiiij. ⁊. ij. ij. q. xcvij. Acceſſit aūt in hu-
mana effigie ſm magi. hiſt. vt colloqui
poſſet cū xp̄o. S₃ quare ēt Euā nō eſt ag
greſſus in effigie hūana? Ad hoc dico ꝙ
ſm. ſ. Tho. ij. vbi. ſ. fuit: q̄ deus voluit:
vt Eua eū magis abhorreret: ⁊ ꝯſequen
ter facilꝰ vinceret. Dicit tñ Beda ꝙ ſer
pens ille eſt de quodā ſerpētū genere q̄d
faciem virgineā h₃. Et magr̄. hiſto. dicit
ꝙ tunc ſerpens rectꝰ incedebat: ſ₃ fuit in
maledictiōe ꝓſtratꝰ. Q̄d tñ nō eſt ratio-
nabile: q̄ verba dei ad ſerpentē erant di
cta ad diabolū: ſecūdū ſanctos. S₃ qua-
re ſic diabolꝰ ſuadebat: mouēdo linguā
illis ſerpentis ab extra. Dico ꝙ hoc fuit:
q̄ intus tentare nō poterat per phanta-
ſiā aut alias vires ſenſitiuas: q̄ tūc oēs erāt
rationi ſubiecte ſtante innocētia. [Dixit
ei. Si filius dei es] ſ. naturalis: ⁊ per ꝯſe- E
quēs ei equalis in poteſtate: dic vt lapi-
des iſti panes fiant. Luc. iiij. dicit̄: dic la-
pidi huic. ⁊ idē eſt q̄ ſi plures demōſtra
uit lapides: ⁊ vnū demōſtrauit. S₃ hic ē
vna q̄d: q̄ ſm Ambr. ⁊ magi. hiſto. dia-
bolus ex ſcripturis intellexerat filiu₃ dei
venturum. Aut ergo filiū dei per gratiā:
aut per naturā. Si primū: quare vult ſci
re an ſit filiꝰ dei ꝑ gratiā; cū ſciret eū eſſe
xp̄m. Si ſcđm: cū ille ſcripture q̄ eū dicūt
eſſe filiu₃ dei loquantur de xp̄o: ⁊ ip̄e co-
gnouerit xp̄m: ſequit̄ ꝙ eu₃ ēt cognouit
eſſe filiu₃ dei ꝑ naturā. Uidet̄ ergo ꝙ ſup
poſito ꝙ cognouerit eū eſſe xp̄m: hec q̄ō
ſolui nō poſſit. Ad hoc dico ꝙ cognouit
venturū filiu₃ dei ⁊ credidit ꝙ eſſet filiꝰ
dei per gratiā: ſed nato xp̄o: ex multis du
bitauit an eſſet filiꝰ dei per naturā: ⁊ hoc
voluit ſcire: vt ſi inueniſſet eu₃ filium dei
per gratiā tantum: ſperaſſet eu₃ poſſe ſi-
cut ceteros ſuperare. Et ſi ſcripture de xp̄o F
loquētes dicārent eum eſſe filiū dei ⁊ deum:
tñ ⁊ iudei ⁊ diabolꝰ intelligebāt hoc di-
ctu₃ per excellētiā gratie. Et licet de xp̄o

aliqñ dicanť in ſcriptura noia que de ſo
ſo deo dicunť in tetragrãmatõ: tñ cis nõ
conſtabat iſta de ſolo deo dici ſicut nos
H modo credim9. Sed cõtra hoc arguiť q:
dicit magi. hiſt. ꝙ ex ſcripturis nouerat
ſe ꝑ filiuz dei venturũ perditurũ eſſe ꝑin
cipatum ergo cognouit euz eſſe talẽ quẽ
ſuperare nõ poſſet/ ꝛ ꝯſequenter eſſe filiũ
dei ꝑ naturã. Ad hoc dico ꝙ nõ credidit
ſe ab illo ſuperãdum ꝓpria ei9 virtute: ſz
diuina: ſicut ſuperať a ſctis: ꝛ ſicut idem
mag. dicit: nõ credebat ſe ꝑ illum perde-
re principatum niſi poſt iudiciũ: ꝛ ideo
interim credebat ꝙ cũ poſſet ſaltem per
aliqđ veniale ſuperare/ ꝛ ad purgatoriũ
ꝛ lymbũ perducere. Sz poſtq̃ timuit illũ
eſſe deũ in paſſiõe: ꝓcurauerat per vxorẽ
Pilati ne moreretur. Sicut ꝑ Judã oppo-
ſitum queſiuerat. Eſt etiã ſciendũ ꝙ licet
quo ad naturalia diabolus nõ fallať/ vt
dicit. ſ. Tho. j. parte. q. lviij. ꝛ. ij. diſt vij. et
magr. q. xvj. ſec9 quo ad gratuita que ex
voluntate dei pendẽt. Et in talibus põt
ſucceſſiue ad eundẽ finẽ ordinare oppo-
ſita tẽtatiue pure ad ſtabilitatẽ ſui regni:
vel ad finez ſue ſuperbie ipſam mortez ꝛ
P ipſam vitã xpi. Vñ dicit Chry. ſuꝑ Mat.
ꝙ hic diabolus fuit excecatus/ q: ex ieiu
nio quadraginta dierũ debuiſſet cõclu-
dere xpi diuinitatem poti9 q̃ ex eius eſu
rie humanitatẽ. Et vt dicit q̃uis Moy-
ſes ꝛ Helias tanto tpe ieiunauerint: tñ
ieiunãdo eſuriebãt: nõ aũt xps: ſz ſolum
poſt ieiunium. ¶ Sz iterũ arguo ꝙ dia-
bolus ante xpi paſſionẽ cognouerit xpi
diuinitatem. Nam xps ſe deũ dicebat/ ꝛ
hoc miraculis ꝓbabat: ergo neceſſario
diabol9 hoc credebat. q: ipſe ſcit deũ nõ
poſſe atteſtari falſitati: et ſcit. ſi aliqđ ſit
miraculuz ſit a deo in teſtimoniũ doctri
ne alicuius. Nã cum agnoſcat totã natu
ram: ſi quid fiat ſupra naturã hoc nouit.
Et ideo cogiť credere: nõ aũt nos quib9
non cõſtat ꝙ hoc miraculũ vel illud ſit a
I deo. Ad hoc dico ꝙ argumentũ forte cõ
cluderet ſi deum ꝑ naturã xps ſe clare ꝛ
patenter dixiſſet: qđ nõ faciebat ſaltem
qñ miracula faciebat in teſtimoniuz ſue
doctrine. Vel ſi aliqñ hoc dixit clare tũc
prohibuit id demonem percipere. ſicut ꝛ
prohibuit eum ſcrutari virginitatez ſue

matris: vt alias dictũ eſt. ¶ Item cõtra:
q: xps propria autoritate faciebat mira-
cula qđ eſt dei ꝓprium. Ad hoc dico ꝙ
diabolo nõ cõſtabat clare de hoc. Po- K
tuit enim xps etiã dato ꝙ eſſet homo pu
rus facere miracula ex ptãte. i. aliqua ſu-
pernaturali virtute exiſtẽte in eo ad tps
vel etiã ſemper ſi deo placuiſſet: per quã
effectum miraculi perduxiſſet eo modo
quo nunc ſacramẽta noue legis per vir-
tutem ſpũalem in eis exiſtentem agũt ad
gratiã. Unde Greg. dicit ꝙ ſancti viri mi
racula faciũt aliqñ orando/ aliqñ vero
ex poteſtate: ſicut. b. Benedict9 aſpectu
oculoꝝ ruſticum duris loris alligatum
abſoluit. Et ſic diabol9 credidiſſe potuit
Chriſtũ imperare ventis ex poteſtate ſua
queſtñ aliam maiorẽ preſupponeret. Vel
dicendum ꝙ potuit xps in corde orare ꝛ
ſecundũ mentẽ ſuam facere precepta de-
monibus vel infirmitatibus per dei vir
tutem: de qua tñ in ſuis verbis nõ facie-
bat mentionem/ ꝛ ſic poſſe fieri diabol9
ſciebat. Potuit etiã xps imperia ꝛ mira-
cula ſua celare diabolo. Ex dictis autez
ptz quid dicendũ ſit ad id qđ obũci poſ L
ſet: q: dicebat ꝛ ꝓbabat ſe habere autho
ritatem dimittendi peccata qđ eſt dei ꝓ
prium. Dicať enim ꝙ diabolus prohibe
batur iſta audire: vel dubitabat vtruz il-
la authoritas eſſet principalis vel ſubmi
niſtratoria. Voluit autẽ xps ſm Leo. pa
pam ex humilitate ꝛ nõ ex ptãte aduer-
ſarium vinceret/ vt hoiem plus honora
ret ꝛ diabolum plus ꝯfunderet. Ideo ſe-
quitur. [Qui rñdens] mãſuete/ ꝛ forte/ ac
ſi euz nõ cognoſceret. [Dixit ei. Scriptũ
eſt.] Deut. viij. Nõ in ſolo pane ſcz corpo
rali [viuit homo: ſed in oi verbo qđ ꝓce-
dit de ore dei] vt ptz de Moyſe q̃ verbo
dei fuit. xl. dieb9 ſpũaliter ꝛ corporaliter
ſuſtentatus. Et ſic diabolus neq3 potuit
eum ad peccatũ gule inducere: neq3 eius
cognoſcere diuinitatẽ. ¶ Sz quare xps
diabolũ repellit per ſcripturaz? Ad hoc
dico ꝙ fuit primo ſm Gregor. vt doceat M
nos magis doctria q̃ miraculis pugna
re. Et ſecũdo iuxta Ambr. vt oſtẽdat qui
bus armis impugneť diabol9. Hec ille.
Sunt aũt hec arma ieiuniuz: oro: doctri-
na. Et tertio iuxta Raba. q: proponebat

diabolũ humilitate vincere nõ potẽtia:
ꝛ nobis exẽplũ tribuere vt quoties ꝛ pra
uis hominibus aliqđ patimur: ad doctri
nã excitemur potius q̃ ad vindictam. Tẽ
perat autẽ reſpõſum iuxta glo. ne deum
A illũ eſſe cognoſceret. ¶ In hac parte ſunt
multa documẽta. Primũ tãgit Chryſ. in
hom. dicẽs. Quiſq3 poſt baptiſmũ maio
res ſuſtines tẽtatiões: non turberis: ꝛ em̃
propter hoc accepiſti nõ vt nõ vaces: ſz
vt prelieris. Ideoq3 tentatiõnẽ deus a te
nõ ꝓhibet. Primũ vt diſcas qm̃ multo
factus es fortior. Deinde vt magnitudi-
ne donorũ nõ extollaris. Tertio vt dia-
bolus experiẽtia cognoſcat ꝙ ꝑfecte ab
eo receſſiſti. Quarto vt ꝑ hoc fortior red
daris. Quinto vt crediti theſauri agnuz
accipias. Neq3 em̃ diabolus ſuꝑueniret
tibi ad tentãdũ: niſi te in maiori honore
effectũ videret. Hec ille. Et idem eſt indi
ciũ de quolibet ſancto ꝛ iuſto ꝛ redeunte
ad penitentiã ſicut de baptizato dicente
Remigio. In ſanctificatis diaboli tenta-
mẽta graſſanť. Hec ille. Secũdũ tangit
idẽ ibidẽ dicẽs. Ut aũt cognoſcas ꝙ ma-
B gnũ bonũ eſt ieiuniũ: ꝛ qualiter ſcutũ eſt
aduerſus diabolũ xps ieiunauit non eo
indigẽs ſz nos inſtruẽs. Hec ille. Tertiũ
tãgit idẽ dicẽs. Si ieiunaueris ꝛ tenteris:
nõ dicas q: perdidi fructũ ieiunij mei.
Nam ꝛ ſi nõ ꝓfuit tibi ieiuniũ tuum vt
nõ tẽteris: tñ ꝓficiet vt a tẽtatiõibus non
vincaris. Hec ille moraliter etiã ſciẽ-
dũ eſt ꝙ xps ſemel eſuriit ꝛ ad comeden
dũ nõ habuit niſi lapides: vt hic. Hi ſũt
viri duri q̃ nõ poſſunt ad penitentiã frã
gi: ꝛ frigidi qui nõ poſſunt diuino amo-
re inflãmati ꝛ aridi qui non poſſunt rore
diuine gratie aut lachrymarum infundi.
M Hi etiã nõ poſſunt incorporari Chriſto,
ſz diabolo. Alia etiã vice eſuriit ꝛ nõ ha-
buit ad comedẽdum niſi folia: vt Mac.
xxi. legiť de ficulnea. Sicut aũt xps non
comedit lapides ita nec folia. i. vba ſed
bona opa. Quotidie etiã eſurit noſtram
ſalutẽ ꝛ cõuerſionẽ. Nã dicit Chryſ. Si-
cut cõcupiſcibile eſt nobis comedere: ſic
C Chriſto ſaluare. Iſtum autẽ cibum tantũ
eſurit: ꝙ oſtiatim illũ mẽdicat. Appoca.
iij. Ego ſto ad oſtiũ ꝛ pulſo. Si quis au-
dierit vocẽ meã ꝛ aperuerit mihi ianuaz

ſ. cordis intrabo ad illũ ꝛ cenabo cũ illo
ꝛ ipſe mecũ. i. ponemus ad ſcotũ ſiue ad
ſymbolũ ita ꝙ peccator ponat contritio-
nẽ cõfeſſionẽ: ꝛ ſatiſfactionẽ: ꝛ deus re-
miſſionẽ culpe collationem gratie: ꝛ pro- D
miſſionẽ glorie. Sz multi vellent come-
dere ſolũ de alieno. ꝛ tractari bñ ꝛ expo-
nere parũ. ¶ Quantũ ad ſcđz ſciendũ eſt
ex doctrina. ſ. Th. iij. pt. q. xlj ꝙ diabol9
tentando xpm talẽ ordinẽ tenuit: vt a le
uioribus inciperet: qđ ſemper facit ſcđz
Horã in viris ſpũalibus. Vñ ſicut pri-
mos parẽtes prio tentauit de gula dicẽs.
Cur ꝓcepit vobis deus ne comederetis
ꝛc. Scđo de mali gloria dicens aperient
oculi veſtri. Et tertio de ſuperbia dicẽs.
Eritis ſicut dij. ita ꝛ circa xpm fecit Chr.
ſuꝑ Matth. Cũ ex ꝓmiſſo xpi rñſo nihil
certũ diſcere diabol9 potuiſſet vtrũ xps
de9 eſſet homo aſſumpſit eum ad aliam
tẽtationẽ: dicẽs apõſc. Iſte q̃ fame nõ vin
citur, ſi nõ eſt fili9 dei tñ ſctũs eſt. Valẽt ei
hoies ſcti fame nõ vinci: ſz poſtq̃ cõcm
carnis neceſſitatẽ vicerũt ꝑ vanã gloriã
cadũt. Jõ cepit eũ tentare in gloria vana. E
Hec ille. Jõ ſequiť [Tunc aſſumpſit eum
diabolus] Aſſumpſit inq̃ ſm aliquos. i.
portauit. Grego. quid mirum ſi ſe a dia-
bolo permiſit in mõtẽ duci qui ſe permi
ſit a mẽbris illius crucifigi. Hec ille. Qui
cõiter exponiť qđ ꝑ aſſumpſit intelligiť
portauit. qđ ꝛ Chry. reſenſit: q̃ dicit ꝙ dia
bol9 voluit ꝙ xps videreť quaſi volans:
ꝛ inde inaniter eleuaretur. Et ſimiliter
idẽ ſenſit etiã Rab. Vel ſm alios aſſum-
pſit. i. duxit ſecũ eũ ad ſe. i. ad ſocietatem
ſuã ſumendo: ſicut xps dicit aſſumpſiſſe
Petrũ ꝛ Jacobũ ꝛ Joãnem: quos tñ nõ
portauit. vt ptz Mat. xvij. [In ſanctã ciui
tatẽ] Rabanus. Sancta ciuitas hieruſalẽ
dicebať. in qua tẽplũ dei erat: ꝛ ſctã ſctõ
rum: ꝛ cultus vnius dei ſm legẽ Moyſi,
Hec ille. Nõ ergo erat ſancta rõne ciuitã
[Et ſtatuit eũ ſupra pinnaculuz templi.]
¶ Ad itellectũ huius ſciẽdũ eſt ex Joſe
pho. vj. de bello iudaico ꝛ aliis authori
bus ꝙ tẽplũ dupliciter diciť. Uno. ſ. mõ
dom9 facta in vertice mõtis moria. de q̃ F
habes in dñica prima aduentus. Alio
mõ ſumitur templũ pro atrijs. i. plateis
q̃ erãt circa iſtã domũ. Nã cum ille tãtã

eſſet ex aliqua parte ꝓpt9 triplici mu-
ro erat circūdat9 quaſi corona pape. ꝛ a
pͥmo muro ad ſcđm erat magna plani
cies: ꝛ ſilr a ſcđo ad tertiū: ꝛ a tertio ad
H templū. In pͥma platea poterant eſſe etiā
gentiles. In ſcđa vo ſolū iudei ꝛ erat di
uiſa in duas partes p viris ꝛ feminis.
In tertia vo ſoli ſacerdotes ꝛ leuite: q
in ea ſacrificabāt ꝛ pſallebāt: ꝛ conuerſi
ad pplm exiſtentez in ſcđa platea ꝑdica
bant. Quid ergo ſit pinnaculū tēpli nō
eſt clarū: quis ꝯſtet ꝙ erat loc9 eminens.
Gloſſa qdam dicit ꝙ erat ſedes doctoꝝ.
Alij vo vt Anſel. ꝛ Raba. ꝛ Nico. de ly-
ra. ꝛ multi alij dicūt ꝙ erat tectū tēpli ſi
ne quoddā deambulatoriū vel apodia-
mētū vt ita dicā: ne abulātes ꝑ tecti ex
tremitatē ꝓpt incautelā caderēt. Tecta
eni in regionibus illis erāt plana ſicut
qđdā pauimentū. Beda vo dicit ꝙ erat
quoddaz tabulatū ſiue deambulatoriū.
Et oīa iſta pñt eſſe conſona. ¶ Pro quo
ſciēdū eſt ꝙ iſtud pinnaculū qcqd fuerit
nō potuit eſſe in tēplo interioꝝ: ſi fuit ſe
des doctoꝝ vel loc9 ꝓpe vt cōiter tenet:
ꝓpter hoc illa ſedes erat locus accōmo
I datus diabolo de inani gloria tētare cu
pienti. tū qꝛ tectū ei9 erat teſte Joſepho
plenū verubus acutiſſimis ne aues ſuꝑ
illo inſiderēt: nō ibi non erat deābulato
ria. tū qꝛ dato ꝙ ibi fuiſſent: cum illa do
mus eſſet alta centū cubitis nō poterat
ibi eſſe loc9 vel ſedes doctoꝝ. Et dato ꝙ
ibi potuiſſet eſſe ſedes talis in imo in
aliquo tabulatu extra murū tēpli tñ. ad
plateā illā nō intrabāt laici vt audirēt
verbū dei. Vñ oēs dicūt ꝙ in ſcđo atrio
fiebāt ſermones ad pplm. Dicamus ḡ
ꝙ pͥma eſt ſummitas cuiuſcꝫ rei: ſed pro
prie domus aut muri. In muro ergo di
uidente ſacerdotes a laicis erat deābu
latoriū vel tabulatū: aut ſuꝑ muro: aut
ſuꝑ extremitate alicui9 portic9 ꝯtingue
muro: ꝛ ibi erat ſedes doctoꝝ q̄ nō dice
bat pinnaculū: ſꝫ erat ī pinnaculo. i. te-
K ctovl deābulatorio: hic ergo diabol9 cū
ſtatuit. i. depoſuit, ſm Chry. mētē ꝛ Gre
goꝛū: vt dr. Uel ſtatuit. i. vſcꝫ illud duxit
ibi ſiſtendo Et ſm glo. volēs diabolus
de inani gl'ia xp̄m tentare. h. cū ſtatuit
vbi multos ſe vicerat hoc vitio dece-
piſſe. ¶ Et nota ꝙ dicit Chryſ. diabolū
portaſſet illuc xp̄m vt inani gloria eleua
ret dum populus videret eū quaſi volā
tem: ſed ipē egit vt a nullo videret. [Et
dixit ei. Si fili9 dei es mitte te deorſum
Hiero. In oīb9 tētationib9 hoc agit dia
bolus vt intelligat ſi fili9 dei ſit. Hec il- K
le. Nō dixit aſcende in celū. aut vola per
aerem. ſed mitte te deorſum ſm Raba.
qꝛ illa vox illi conuenit q omnes ſatagit
ꝑcipitare. Et idem dicit Chry. [Scriptū
eſt enī] de te in pſalmo [qꝛ angelis ſuis
mādauit de te: et in manibus tollent te
ne forte offendas ad lapidē pedez tuū]
Ubi ſciendū ſm Hiero. ꝙ diabolus ma
le allegat ſcripturam. quia nō intelligit
de chriſto ſed de viro ſcō. Nō eni vt ait
Chry. filius dei portatur ab angelis ſed
ecōuerſo: Exponitur autē illud ſm gloſ
ſam: qꝛ deus mandauit angelis ſuis de
iuſto viro: vt in manibus. i. auxilijs ſuis
tollent eū. ne forte offendat pedem. i. af
fectum mentis ad lapidem. i. ad occaſio
nem peccati vel ruine. Xp̄s vero ſcriptu
ram conuenienter allegat cū ſubdit [Ait
illi Jeſus rurſum. Scriptū eſt] Deutero. L
vj. nō tentabis dominuz deum tuū. Eſt
aūt ſciendū ex ſancto. Tho. ij. ij. q. xcvij.
ꝙ tentare deū factis explicite eſt cōmit-
tere ſe diuino auxilio ſine neceſſitate vel
vtilitate intendēdo experimentū ſume-
re de deo. Interpretatiue vero hoc fit qñ
nō eſt talis intentio ſi ſit tale factum vt
dictuz eſt. Cuz ergo xp̄s aliter potuiſſet
deſcendere ꝛ nō eſſet aliqua vtilitas ꝙ
ſe ꝑcipitaret ſi hoc feciſſet tentaſſet dñm
ſaltem interpretatiue Aug. ꝯ Fauſtum.
Pertinet autem ad ſanā doctrinā quā-
do homo habet qd faciat: nō tētare deū
ſuū. Hec ille. ¶ In hac pte ſunt aliqua
documenta in ſenſu morali. Primum tā
git Hiero. dicens. Dicit autē diabolus.
mitte te. quia vox diaboli qui ſemper ho
mines cadere deorſum deſyderat: pſua-
dere pōt: ꝑcipitare non poteſt. Hec ille.
Ambr. libro de paradiſo. Accepit qdem
tentādi licentiā. ſꝫ nō copiā ſubuertēdi:
niſi ſua ſpōte labat infirm9 anim9 q ſibi M
auxiliū nō nouit accerſire. Hec ille. Scđꝫ
tāgit Ambr. ſuꝑ Lucā dicēs Sathanas
transfigurat ſe in angelum lucis: et de
ſcripturis ipſis diuinis laqueū fidelibus
parat. Utitur enim teſtimonijs ſcriptura-
rum non vt doceat: ſed vt fallat. Hec il-
le. Tertium vero tāgit Rabanus dicēs.
Notandum eſt autem ꝙ ſaluator noſter
A licet permiſiſſet ſe a diabolo ſupra pinna
culum templi portare: tamen renuit ad
imperiū eius deſcendere nobis exemplū
donans vt quiſquis imperauerit viam
veritatis artā nos aſcendere obtempe-
remus. Si quis aūt vult nos de altitudi-
ne veritatis ꝛ virtutum ad ima erroris ꝛ
vitioꝝ precipitare nō illum audiamus.
Hec ille. Eſt aūt ꝛ aliud documētum: ſcꝫ
ꝙ multum debemus de xp̄i pietate in tē-
tatione confidere. Nā ipſe lꝫ ꝓpter mul-
ta voluerit tentari tñ apl's vnā rationem
ad Hebr. iiij. aſſignat dicens. Nō habe-
mus pontificem que nō poſſit cōpati in-
firmitatibus noſtris tentatum per oīa
quaſi velit dicere. Ideo tentare voluit vt
cōpati ſciret. Nemo eni mouet ad ꝯpa-
tiendā niſi paſſionem nouerit: quod tri-
B pliciter contingit: ſcilicet auditu: vt cum
audio paſſionem illatā eſſe granē: ꝛ viſu
vt cum video patientē eiulare: ꝛ tunc ma
gis cognoſco ꝛ compatior: ꝛ per experiē
riā que generat perfectam cognitionē et
cōpaſſionē. Igit xp̄s experientia noſtra-
rū miſeriaꝝ eſt factus valde miſericors:
iuxta illud. Heb. ij. Debuit ꝑ omnia fra-
tribus aſſimilari vt miſericors fieret. Vñ
apl's tādē ad Heb. iiij. poſtꝗ dixerat pō
tificē tētatum ꝛc. ſubiunxit. Adeam9 igit
cū fiducia ad thronum gratie eius. ſ. ieſu
xp̄i dñi noſtri. ¶ Quātū ad tertiā ſic di-
cit Chry. Diabol9 ex ſcđo rñſe in incert9
trāſit ad tertiam tētationē. Quia cū xp̄s
rhetia ventris diruperat: rhetia vane glo
rie tranſierat: ponit ei rhetia auaritie.
Hec ille. Nec hoc eſt ꝯ id qđ diximꝰ: ter
tiā tētationē fuiſſe ſupbiā: qꝛ ſm nomen
lꝫ auaritia videat ſolū ad pecuniā perti-
nere: cū dicat auarus quaſi auidus eris.
C Vñ ꝛ grece auaritia dicit philargiria. i.
amor argenti tñ extenſio noīe etiā auari
tia eſt qñ ſupra modum ſublimitas am-
bitur: vt dicit btūs Grego. Et probat: qꝛ
paul9 Phil. ij. dicit de xp̄o non rapinā
arbitratus eſt eſſe ſe equalem deo. i. ſi ſe
eqlē deo arbitrat9 eſt ex hoc nihil rapuit
alienū. q. d. Si nō eſſet de9 ꝛ ſe deo equa
lē crederet rapinam cōmitteret vſurpā-
do ſibi qđ dei eſt qꝛ vero deus eſt: nihil
ſe credens vſurpauit. ¶ Dicit ergo] Ite-
rū aſſumpſit eū diabolus [vel portando D
vel qđ rōnabili9 eſt ſm. s. Tho. eū ducē-
do [in montē excelſum valde [vt. ſ. plura
poſſent inde videri ſm Chryſo. Quis aut
fuerit iſte mons nō eſt certū. Quis magr
hiſt. dicat eū fuiſſe in galilea. [Et oſtēdit
ei oīa regna mūdi] nō determinate ſm
Chryſo. ſed ſicut ſi qs extēſo digito dice-
ret: in tali pte eſt tale regnū: ꝛ in tali tale
[ꝛ gl'iam eoꝝ]. i. aurū: argentū: lapides
precioſos ꝛ tpalia bona ſm Rab. Remi
gi9 aūt dicit ꝙ iſta oſtēſio fuit ſubito ꝛ in
ictu oculi ſeu in momēto tpis vt dr Luc.
iiij. Et dicit ꝙ fuit miraculoſa. i. ſupra na
turā hoīs per aliquā preſtigioſam appa-
ritionē diabolo mouēte phantaſiam vel
ſubijciendo oculis aliquas imagines: ſi-
cut beato Benedicto oſtenſus eſt tot9 mū
dus in quodā lumine. Sed vt dicit btūs
Tho. ſuper Mat. iſta expoſitio nō eſt bo E
na qꝛ hoc potuiſſet in valle fieri ꝛ nō fuiſ
ſet neceſſe cōſcēdere montē. Vñ ſm Ra-
ba. diabolus oſtēdit loquēdo: nō autem
viſum amplificando. Nō tñ eſt inconue-
niens dicere iſtā oſtenſionem fuiſſe qui-
dem in monte. ꝛ etiam ſm viſionem na-
turalr homini poſſibilē. ꝛ ſm expoſitio-
nē factam verbotenus a diabolo: ꝛ vlte-
rius ꝑ aliqđ opus diabolicum ꝑ quod
ſupplebatur illud qđ naturaliter viſus
xp̄i nō poterat: qꝛ hoc vſ velle Lucas q
dicit iſta fuiſſe oſtēſa in momēto tempo-
ris. Quō aūt diabol9 poſſit facere iſtas
apparitiōis miraculoſas. i. mirabiles ꝛ
preſtigioſas: ſorte alibi dicemus diffuſe.
Sed nūc breuiter ſciēdū ē: ꝙ ſicut aīa hu
mana que eſt infima inter ſpūs imorta-
les aliqđ corp9. ſ. humanū mouet ad libi
tū. ſed tñ ad illud eſt limitata ꝓpter ſue
virtutis exiguitatē. ita alij ſpūs ſuperiores
creati poſſunt aliqua corpora ad nutum F
mouere localiter: nō tamē vſcꝫquacꝫ: ſed
vſcꝫ ad certū terminuz ꝓpter ſue virtu-
tis limitationē q finita eſt. Vñ null9 eoꝝ
poſſet mouere totū vnū elemētū: qꝛ eſſet
ꝑuertere ordinē nature. Quilibet tñ eoꝝ
pōt mouere oīa corpa gñabilia et corru-

ꝑtibilia ſm̃ .s. Thõ. ⁊ Augu. ⁊ vnã partẽ
elemẽti alicuius puta mõtẽ vnũ: q2 ſi infe
riores iter eos mouẽt corꝑa celeſtia: re-
ſpectu quoꝝ iſta fere nihil ſũt multo ma
gis ꝑñt mouere iſta ſaltẽ illi q̃ ſunt ſupe-
G riores motorib9 orbium ordine nature.
Igit̃ diabolus põt facere oẽs effectus q̃
fiũt p naturalia corpora: q2 illa põt mo-
uẽdo applicare ad effectũ: puta ſanitatis
vel infirmitatis. Igitur põt p̃mo facere
appitiones in phãtaſia: imp̃mẽdo ei nõ
phãtaſmata noua ſꝫ antiq̃ mouẽdo q̃ ſũt
in ſpiritibus. i. q̃buſdã corꝑib9 ſubtilib9:
ſicut fit i ſomno. Et hoc tã vehemẽter: vt
aliq̃s credat ſe etiã exteriorib9 oculis vi
dere: ſicut apparet i dormiẽtib9 q̃ quinq
ſe credũt ire ad ludum ⁊ in feneticis. Et
ſcd̃o quo ad oculos exteriores figurãdo
⁊ colorãdo aerẽ ſub diuerſis ſpeciebus
rerũ ſicut btõ Anto. apparuit ſub forma
argẽti. Et tertio eadẽ rõne faciẽdo appa
rere imagines in aliquo corꝑe terſo pu-
ta vngue vel aqua ſicut fit i p̃ſtigijs qb9
vetita exq̃runt̃. In xp̃o aũt potuit locum
hr̃e ſcd̃ꝫ ⁊ tertiũ ſꝫ nõ primũ: nec xp̃o vo
lente: q2 vires ei9 aie ſubijciebant̃ oĩno.
Ut dicit Greg. ꝙ oĩs illa tẽtatio foris nõ
H int9 fuit. [Et dixit ei. Hec oĩa tibi dabo.]
Preſupponit hic diabolus ꝙ ipſe poſſit
iſta diſtribuere ad libitũ. Unñ ⁊ ſm Luc.
iiij. dicit cui volo do illã: ſed mentit̃ xp̃o
ſm Hier. ⁊ Chry. q̃d pꝫ q2 iſta regna ali
qñ a deo data ſctis hoibus legun9. Nec
r̃ eſt negãdum q̃n pmittẽte deo diabo-
lus poſſit aliq̃b9 ſuggerere vt aliquẽ re-
gẽ faciãt: ⁊ ei ꝓbere auxiliũ in diuitijs ⁊
h̃ nõ: cũ ipſe ſciat oẽs theſauros abſcon
ditos: ⁊ de eis habeat curã vt eos reſer-
uet antixp̃o aliquos. Ex hoc ãt loco ma
nichei nõ aduertẽtes ꝙ diabol9 mẽdax
eſt: dixerũt eũ oim viſibiliũ ſicut dñz: ita
⁊ creatorẽ eſſe: q̃d falſum pꝫ i geneſi vbi
iſta a deo cõdita legunt̃. [Si cadẽs adora-
ueris me.] Gloſ. Ecce antiqua diaboli ſu
perbia. Sicut eñ in celo voluit ſe ſimilẽ
deo facere: ita nũc volebat diuinũ cultũ
I ſibi vſurpare. Hec illa. ¶ Eſt aũt ſciẽdũ
ex doctrina. s Thome allegata per Ioã
nẽ capreolũ. ij. diſt. iiij. ꝙ diaboli pecca-
tum fuit: q2 appetijt bonũ. i. ſupernatura
lem felicitatem: ſed male ſiue indebite ⁊
appetijt: q2 non cogitauit de mõ haben
di illam cum debuiſſet cogitare ꝙ ex mi
ſericordia dei illaꝫ accipere debuiſſet. iõ
diabolus nõ appetijt ſe eſſe deum: q2 ſci-
uit hoc eſſe impoſſibile. neq eſſe equalẽ
deo ſimpliciter: q2 etiã hoc ſciuit natura
liter eſſe ipoſſibile: ſed appetijt ſe eſſe eq̃ K
lẽ vel ſimilem ſecundũ q̃d. q2. ſ. ſicut de9
eſt beatus non ab alio beatificatus: ita
ipſe appetijt ſe eſſe beatum non appetẽ-
do hoc ab alio. Nec quia ꝓpria virtu-
te crediderit aut voluerit: ſed felicitatẽ
ſupernam habiturum: ſed q2 nec de ſua
nec de diuina virtute cogitauit. Perſe-
uerat autem ſemper in iſto appetitu: q2
poſt vnam electionem eſt in termino et
penitere nõ poteſt: ſicut neq homo poſt
mortẽ vt pꝫ ex ſancto Tho. vbi q. Unde
dicit Damaſ. Q̃d facit hominibus mors
hoc angelis facit caſus ſcilicet in pecca-
tum. Addit aũt multa peccata poſt iſtud
inter cetera peccatum inuidie. vt pꝫ per
s. Tho. j. parte. q. xliij. iõ vult quantũ po
teſt vſurpare honorem diuinũ. Et q̃uis
idololatria quã ſeminauit ſit extincta: tñ
q̃rit ſemper occulte q̃ eũ venerent̃. [Tunc L
dicit ei Ieſus] ita volẽs finẽ tẽtãdi ei im-
ponere ſm Chry. ſup Mat. [Uade ſatha
na] Sathanas ſm aliquos latine ſonat
aduerſariũ: iõ Petr9: q2 voluit ꝯdicere
xp̃o Mat. xj. vocat9 eſt ab eo ſathanas.
Sꝫ ſm Hiero. btõ Petro dixit: vade re
tro me ſathanas. i. ſeq̃re me vt velis q̃d
volo: ⁊ ne ſis ꝯrius mee voluntati. Dia-
bolo autem tanq̃ obſtinato nõ dixit va
de retro me: ſꝫ vade. ſ. i abyſſum ſeu ignẽ
eternũ. Remi. Uel ſꝫ alia exẽplaria. [Ua
de retro ſathana] i. reminiſcere ⁊ recor-
dare in quãta gloria cõdit9 fuiſti: ⁊ in q̃
tã miſeriã cecidiſti. Hec ille. [Scriptũ eſt
ei] Deut. vj. [Dñm deũ tuũ]. i. ſanctã tri-
nitatẽ ſm Aug. [adorabis] adoratiõe la-
trie: q̃ debita ẽ ſoli p̃ncipio oim bonoꝝ. [⁊
illi ſoli ſeruies] . i. cultũ latrie exhibebis
ſm Aug. x. de ciui. dei. Nã latria interp̃-
tatur ſeruit9. Poſſum9 aũt ⁊ hoib9 ſerui
re: ſꝫ nõ tali cultu ⁊ ſeruitute: ſꝫ poſſum9
eos dulia venerari. Ego puto ꝙ ſicut xp̃s M
celauit ſe eſſe filiũ dei: ita ⁊ diſſimulauit
ſe cognoſcere ſathanam: et ꝙ ſathanas
ãſformatus eſt in aliquã effigiẽ ſancti

viri: puta eremite vt aliq̃ dicũt. Nũc aũt
xp̃s oñdit ſe eũ cognoſcere. Unñ diabol9
ſtatim cõfuſus diſceſſit tanq̃ deꝑhẽſus.
Quãuis etiã poſſet dici: vt dicit Chry. ꝙ
ſpũſſctũs excuſſit illũ a xp̃o. Igit̃ [Tunc
A reliq̃t eũ diabol9] abiẽs triſtis ⁊ ꝯfuſus.
¶ Notandũ ṽo has tẽtatiões fuiſſe tres
q2 diabol9 hꝫ tria rhetia. ſ. p̃cipua ſuper
mũdũ: vt q̃cũq euaſerit de rhetib9 gule
icidat i rhetia ſupbie. ⁊ q̃ hec euaſerit in-
cidat i rhetia vane glie. Et ſi q̃ras. Quã-
re de9 permittat diabolũ hr̃e tot rhetia:
rñ. Horrã: ꝙ expedit nobis vt p ea tente-
mur p̃io ad hũilitatẽ ⁊ cautelã. Eccl. 34.
Qui nõ eſt tẽtat9 q̃d ſcit? Scd̃o ad ꝯpaſ-
ſionẽ addiſcẽdã. vñ Paul9 ad Hebr. iiij.
poſtq̃ dixerat ꝙ nõ hẽm9 põtificẽ q̃ nõ
poſſit cõpati infirmitatib9 nr̃is: ſubiũxit
tẽtatũ p oĩa ꝓ ſilitudine abſq peccato.
Tertio ad coronã ꝓmerẽdã Iaco. j. btũs
vir q̃ ſuffert tentatiões. Notãdũ ẽ etiã ꝙ
tũc reliq̃ſſe eũ diabol9 dr̃ nõ ſimpl'r ſꝫ ad
tp̃s vt dicit Lucas q2. ſ. tp̃e paſſionis re-
greſſus eſt ad ei9 mortẽ ꝓcurãdã. Et q2
B victores cõſueuerũt honorari. iõ ſequit̃.
[Et ecce ãgeli acceſſerũt] ſm Chry. Non
dr̃ deſcenderũt ſꝫ acceſſerũt: q2 cũ ſemꝑ
eſſent in obſequiũ xp̃i in terra: receſſerãt
ab eo vt darẽt diabolo locũ ⁊ audaciã in
uadẽdi [⁊ miniſtrabãt ei] ſicut ſerui dño
ſuo: ex quo xp̃i diuinitas manifeſtatur
Greg. i homi. Hõ eſt quẽ diabol9 tẽtat:
⁊ idẽ ip̃e de9 eſt cui ab angelis miniſtra-
tur. Hec ille. Statim aũt poſt tentationẽ
dicunt̃ angeli acceſſiſſe. Primo ſm Chry.
vt oñderet̃ dignitas xp̃i cui angeli ſem-
per in miniſteriuꝫ adeſſent. Scd̃o iuxta
eũdẽ ad oñdendã angelicã cuſtodiã fie-
ri circa hoies. Põt aũt addi tertio ad oñ
dẽdum ꝙ ei qui diabolum vicerit ſtatim
adeſt ſpũalis conſolatio maior ſolito. et
Quarto ad oſtendendũ ꝙ dum ſumus
in pugna adeſt quidẽ auxiliũ diuinum.
ſed tamẽ ad bonũ noſtrũ expectat deus
videre certamẽ vt chriſtus dixit Anto-
nio. Chry. ſup Matt. In q̃bus autem re-
C bus illi miniſtrabãt ſcire nõ poſſumus.
vtrũ ad ſanatiões infirmitatũ an ad cor-
rectionẽ aiaꝝ: an ad effugationẽ demo-
nũ: q̃ oĩa p angelos facit: vñ ei faciẽtib9
ipſe facere vr̃. tamen manifeſtum eſt ꝙ
non ꝓpter neceſſitatẽ impotẽtie ei9 mi-
niſtrabãt: ſed ꝓpter honorẽ potẽtie ip̃i9.
¶ Nõ eñ dr̃ ꝙ adiuuẽt eum: ſꝫ ꝙ mini-
ſtrẽt. Hec ille. Sꝫ q2 in diuina ſcriptura
frequẽter p miniſteriũ accipit̃ exhibitio
alimentoꝝ: ⁊ q2 xp̃s eſuriebat ⁊ erat ſo- D
lus in mõte credo ꝙ miniſtrabant ei: q2
detulerũt ei cibum ⁊ etiã miniſtrabãt ei
eo mõ q̃ dicit Chry. ¶ Aduertẽdũ eſt aũt
ꝙ ſicut dr̃ Aug. de ꝯſen. euan. Lucas nõ
narrat iſtas tẽtationes factas iſto ordi-
ne quo Mat. ſꝫ dũmodo facte ſint nihil
refert: q2 nec Lucas illũ ordinem aſſerit:
ſꝫ illo ordine ex aliqua cã narret. Sicũt
aũt dicit gl Matt. vr̃ cõſyderaſſe ordinẽ
tẽtatiõis Ade: ⁊ illo ordine expoſuiſſe tẽ-
tationem xp̃i. Sed in rei veritate ordo i ꝗ
fuiſſe quẽ tetigit Lucas. v. ſ. prima fuerit
de gula. ſecunda de ſuperbia in monte:
tertia de inani gloria in hieruſalem. s.
Tho. aũt nec ſuper Matt. nec in. iij. par
te. q. xlij. videt̃ determinare q̃s fuerit ve-
rus ordo: ſꝫ mihi vr̃ ꝙ ille ſit quẽ tenuit
Mat. q2 poſt increpationẽ ſathane nul-
la fuit tẽtatio cũ abſceſſerit a xp̃o. incre- E
patio autẽ fuit qñ ille tetigit honorẽ dei:
vt dicet̃. hoc aũt fuit in mõte ſꝫ Matt. ⁊
Lucã. ⁊ ꝯñr in mõte fuit vltima tẽtatio.
Eſt etiã notandũ ꝙ ex ſcriptura colligi-
mus quater ãgelos xp̃o ſeruiſſe ⁊ aſtitiſ-
ſe. Primo tp̃e tẽtationis vt hic. Scd̃o tp̃e
paſſiõis ſeu tribulatiõis in orto vt Luc.
xxij. Tertio poſt reſurrectionẽ vt Matt.
xxviij. ⁊ Quarto tp̃e aſcẽſionis in celum
iuxta illud: p̃uenerũt p̃ncipes ⁊c. Et hoc
in ſignũ ꝙ debeamus eoꝝ auxiliũ maxi-
me implorare tp̃e tẽtationis ne ſuccũba-
mus: ⁊ anguſtie ne ipatiẽter feramus ⁊
tp̃e quo ſurreximus a pctõ ne recidiuem9
⁊ tp̃e mortis ne piclitemur: ſꝫ itinere re-
cto ducãt nos ad dñz. Adiuuãt aũt nos
orãdo p cõpaſſionẽ: ⁊ dirigẽdo p illumi-
nationẽ ⁊ inflãmãdo affectũ p interiorẽ
locutionẽ ſeu exhortationẽ: ⁊ cõprimen-
do diabolicã ꝑtãtem ne ſeuiat q̃tum li- F
bet. ¶ In hac autẽ pte ſunt adhuc mul-
ta documẽta i ſenſu morali. Primũ tãgit
Amb. ſup illo ṽbo: hec oĩa dicẽs. Hꝫ aũt
ambitio domeſticum piculuꝫ. Ut eñ do-
minetur alijs prius ſeruit. Priuatur ob-
ſequio vt honore donetur: ⁊ dum vult eſſe

ſublimioꝛ ſit remiſſioꝛ. Hec ille. Scðm tangit Chry. ſup Mat. ſup illo vbo. Vade ſathana: ꝛc. Videdũ ãt q꞉ xp̃s paſſus fuit tẽtatiõis iniuriã dicẽte diabolo. Si
G filiꝰ dei es mitte te deoꝛſum: ꝛ nõ eſt turbatus: nec diabolũ increpauit. Nũc aũt qñ diabolꝰ dei ſibi vſurpauit honoꝛem: exaſperatꝰ eſt ꝛ eũ repulit dicẽs. Vade ſathana: vt illiꝰ exẽplo diſcamꝰ noſtras q̃dem iniurias magnanimitate ſuſtinere dei aũt iniurias neq̃ ad auditũ ſufferre: quoniã in ꝓprijs iniurijs eſſe quẽpiã patiẽtẽ laudabile eſt: iniurias aũt dei diſſimulare nimis eſt impium. Hec ille. Tertiũ tãgit idẽ ibidẽ ſup illo vbo: tunc reliquit eũ diabolꝰ ꝛc. Hoc ad nr̃aȝ ꝑficit cõſolationẽ: q꞉ nõ tãdiu hoĩes dei diabolꝰ tentat q̃diu vult ſed q̃diu xp̃s pmittit. Et ſi eum pmittat pauliſper temptare tñ repellit ꝓpter infirmã naturã. Hec ille.

☞ Feria. ij. poſt dominicam. j. in Quadrageſima.

☞ Textus euan. Mat. xxv.

H Cum venerit filiꝰ hoĩs in maieſtate ſua ꝛ oẽs ãgeli eius cum eo: tunc ſedebit ſup ſedẽ maieſtatis ſue. Et congregabunť añ eũ oẽs gẽtes ꝛ ſeparabit eos abinuicẽ: ſicut paſtoꝛ ſegregãt oues ab hedis. Et ſtatuet oues quidem a dextris ſuis: hedos autem a ſiniſtris. Tunc dicet rex his qui a dextris eius erũt: Venite bñdicti patris mei poſſidete paratũ vobis regnum a cõſtitutione mũdi. Eſuriui eñ, ꝛ dediſtis mihi mãducare. Sitiui: ꝛ dediſtis mihi bibere. Hoſpes eram: ꝛ collegiſtis me. Nudus ꝛ operuiſtis me. Infirmus: ꝛ viſitaſtis me. In carcere eram: ꝛ veniſtis ad me. Tunc
I reſpondebunt ei iuſti dicẽtes. Domine qñ te vidimus eſurientẽ: ꝛ pauimus: ſitiẽtẽ: ꝛ dedimus tibi potum. Qñ autẽ te vidimus hoſpitẽ ꝛ collegimus te. Aut nudum ꝛ cooperuimus te, Aut qñ te vidimus infirmum: aut in carcere ꝛ venimꝰ ad te. Et reſpondens rex dicet illis. Amẽ dico vobis q̃diu feciſtis
K vni de his fratribꝰ meis minimis mihi feciſtis. Tunc dicet ꝛ his qui a ſiniſtris eiꝰ erũt. Diſcedite a me maledicti in ignem eternũ qui ꝑparatus eſt diabolo ꝛ ãgelis eiꝰ. Eſuriui eñ: ꝛ nõ dediſtis mihi manducare. Sitiui: ꝛ nõ dediſtis mihi potum. Hoſpes erã ꝛ non collegiſtis me. Nudus: ꝛ non operuiſtis me. Infirmꝰ ꝛ in carcere ꝛ nõ veniſtis ad me. Tunc reſpõdebunt ei ꝛ ipſi dicẽtes. Dñe qñ te vidimus eſuriẽtẽ: aut ſitientem: aut hoſpitem: aut nudũ: aut infirmum: vel in carcere ꝛ non miniſtrauimus tibi? Tũc rñdebit illis dicens. Amen dico vobis: q̃diu non feciſtis vni de minoribꝰ his: nec mihi feciſtis. Et ibũt
L in ſupplicium eternũ: iuſti autẽ in vitam eternam.

Cum venerit filiꝰ hoĩs i maieſtate ſua ꝛc.] Mat. xxv. In pſenti euãgelio tanguntur tria puncta. q̃ ſunt Segregatio: Premiatio: ꝛ Cõdẽnatio. ¶ Quãtũ ad pmũ Chriſtꝰ õt q̃liq; ffẽda ſeparationẽ maloꝝ a bonis. Dicitur ergo [Cũ venerit]. ſ. in die iudicij gñalis futuri. Sicut eñ docet. s. Th. iiij. di. xlvij. dupliciter aliquis poteſt iudicari. Uno mõ vt hec pſona ſingularis: ꝛ ſic iudicatur ꝓprio iudicio. Alio mõ vt pars ciuitatis vel humani generis. ꝛ ſic iudicatur aliq̃s iudicio gñali qñ iudicaꝝ ciuitas vel qñ iudicabiꝝ humanũ genus: qđ fiet in extremis. Eſt eñ futurũ generale iudiciũ vt ibidẽ dicit. Sicut eñ dei opatio circa creaturas pertinet ad rex principiũ quo ꝓducunť in eſſe: ita iudicium ad terminũ quo in ſuũ finem ꝓducunť.
M ¶ Diſtinguiť autem duplex dei operatio. Una. ſ. qua res ꝓduxit vniuerſaliter in eſſe a qua ſeptima die quieuit. Aliã q̃ res productas adminiſtrat etiã non operando

rãdo. Similiter ergo dȝ duplex iudiciuȝ diſtingui: oꝛdine tñ cõtrario. Unũ eſt in moꝛte qđ rñdet operis gubernationis q̃ q̃ſq; iudicaꝝ ſm qđ ꝯpetit ſibi ꝛ gubernationi vniuerſi. Vñ pmiatio vniꝰ ſȝ hoc
A iudiciũ differť ꝓ vtilitate alioꝝ: ꝛ pene vniꝰ ſunt ad ꝑfectũ alteriꝰ. Aliud eſt ex aduerſo rñdens prime rerũ inſtitutioni: quo dabiť vltima completio modo vno quoq; accipiente q̃ ei debeť ſm ſeipſum non oꝛdine ad gubernationẽ. ꝛ erit vniuerſalis ſeparatio maloꝝ a bonis: q꞉ iã non erit opus vt boni p malos ꝑficiant. Sȝ in. iij. par. q. lix. aſſignat huiꝰ aliã rõnẽ dicẽs. Iudiciũ perfectũ. i. verũ ꝛ manifeſtũ de aliqua re dari nõ põt: niſi re finita ꝛ completa in ſe ꝛ in ſuis effectibꝰ. Ex effectibꝰ eñ actio q̃ videbaꝝ bona: oñdiť aliqñ mala fuiſſe. Uita aũt hoĩs poſtq̃ terminata eſt in ſe dependet aliquo mõ ex futuris: que ad aliqđ premiũ vel ad aliquam punitionẽ hoĩs pertinent. Pꝛio quidẽ ex fama bona vel mala. Scðo ex filijs. Tertio ex effectibus ſuoꝝ operuȝ.
B ſicut ad pmiũ beati Dñici ptinent oĩa bona q̃ ex ſuo oꝛdine proueniunt. Quarto ex coꝛpoꝛe qđ interdum honoꝛifice ſepelitur: interdũ manet inhumatũ. Quinto ex tpalibꝰ in quibꝰ infixerat coꝛ. Oĩa autẽ hec ſubijciunť extimationi diuini iudicij: qđ fiet eis conſummatis. Iudicaꝝ tñ hõ poſt moꝛtẽ ſtatim quo ad pertinẽtia ad animã: q꞉ in talibꝰ ſoꝛtiť quendaȝ ſtatũ immobilẽ. Coꝛpus autem remanet mutabilitati ſubiectũ trãſiens de foꝛma in foꝛmã vſq; ad finẽ tẽpoꝝ: ꝛ tũc recipiet premiũ. Et licet hoc iudiciũ ſȝ diuinã ſcripturã ſit futurũ: incertũ tñ eſt qñ: q꞉ nõ põt ſciri rõne: cũ a dei volũtate depẽdeat: neq; etiã inuenit deꝰ illud reuelaſſe. Et valet iſta incertitudo ſm. ſ. tho. iiij. vbi. ſ. etiam ſuppoſita incertitudine moꝛtis ꝓpter duo. Pꝛio: q꞉ neſcit hõ an te tp̃s moꝛtis eiꝰ iudicium veniãt. Scðo q꞉ homo nõ ſolũ curã gerit ſui: ſed etiam ſuoꝝ ꝛ ciuitatis ꝛ eccleſie quibꝰ habet
C ꝓuidere: ne ſint imparati. [Filius hoĩs.] Sic ſe vocat xp̃s: vel quia eſt filius vniꝰ tãtũ. i. virginis: vel ex humilitate: quod melius eſt. Dicit vero filiũ hoĩs vẽturuȝ ad iudiciũ ꝓpterea qđ in foꝛma, hũana iudicabit ſm oẽs ſctõs q꞉ ꝯpetit ei dñio nõ ſolũ rõne creationis: ſȝ ẽt rõne redẽptionis que cõuenit ei vt hõ: ſm. s. Th. vbi. ſ. [In maieſtate ſua]. i. in diuinitate ſm Remi. ꝛ intellige patenter. Patebit
D eñ eius maieſtas in ſignis deitatis: que ſunt ſocietas angeloꝝ ꝛ ſctõꝝ ꝛ effectꝰ mirabiles tũc apparẽtes. Uel in maieſtate. i. in gloꝛia ſui coꝛpoꝛis ſm Oꝛig. vt. ſ. talis appareat qualis in trãſfiguratiõe. Iudicabit eñ ſm. s. Tho. vbi. ſ. in foꝛma hũanitas gloꝛioſa: q꞉ eſt mediatoꝛ: ꝛ cõſequẽter ſicut in primo aduẽtu qñ gerebat vices noſtras recõciliãdo nos deo apparuit in noſtra infirmitate: ita quando exequeť iuſtitiã patris in ſcðo aduentu apparebit in gloꝛia q̃ ineſt ei ex communione ad patrẽ q̃ gloꝛia malis erit in ſuppliciũ. Pro his ſcito q̃ ſunt q̃nq; modi iudicãdi q̃ ex ſcripturis colligunť. Primus eſt primarie authoꝛitatis: quo iudicabit tota trinitas. Scðs eſt ſub authoꝛitatis delegate quodã mõ ꝛ ꝓlationis ſnĩe q̃ iudicabit xp̃s. Tertius eſt aſſeſſo-
E rie dignitatis quo iudicabũt apoſtoli et quicũq; paupertatẽ volũtariã ſunt ſecuti. Quartꝰ eſt approbatiõis q̃ iudicabũt oẽs electi. Quintꝰ eſt cõpatiõis facti meliõis q̃ iudicabũt minꝰ mali puta niniuite iudeos. Vñ de his oĩbꝰ. s. Tho. iiij. di. xlvij. vbi oĩa iſta ſunt pſit. [Et oẽs angeli eiꝰ cũ eo] ad honoꝛẽ iudicis ſm aliquos vel vt ſint teſtes ſm. s. Tho. vbi. ſ. Chry. in homil. oẽs angelicũ ipe aderũt: teſtãtes ꝛ ipſi q̃tũ adminiſtrauerũt miſſi a dño ad hoĩm ſalutẽ. Hec ille. Nõ aũt vt ſint iudices ſȝ eũdẽ. s. Tho. q꞉ aſſeſſores debent iudici ꝓpoꝛtionari qui erit xp̃s in quantũ hõ quo ad authoꝛitatem acquiſitã ꝛ ſecũdariã. Et lȝ ſit tota trinitas quo ad naturalẽ ꝛ principalẽ: tñ iudiciũ attribueť xp̃o q̃ omnibus apparebit. Iudicabũt tñ approbãdo ſententiã iudicis. Uel ſm Augu. libro de penitẽtia: per
F angelos intelligunť hoĩes qui cũ xp̃o iudicabunt: qui angeli. ſ. nũtij erunt q꞉ bonis eternam ſalutẽ nuntiabunt. Iudicabunt autẽ aliqui hoĩes cũ xp̃o. i. apli vt habeť Mat. xix. ꝛ qui volũtarie fuerunt paupes ſm ſctõs. ꝛ hoc ſȝ. s. Th. vbi. ſ. Pꝛio rõne cõgruitatis: q꞉ cũ relictis oĩ-

bus adhereant xp̄o: nō eſt quo a iuſtitia
flectant. Scd̄o rōne meriti: qȝ hūilitati
debet exaltatio. Paupertas aūt iter oia
facit deſpectū in pn̄ti. Tertio rōne diſpo
B ſitiōis. Nā ſancti iudicabūt inq̄ɫtū habe
būt cor edoctū oī diuina veritate: vt illā
poſſint alijs manifeſtare: ducēdo eos in
notitiā diuine ſentētie vt ptȝ. vbi. ſ. Pri-
ma aūt diſpoſitio ad pfectionē. i. ad tale
couēit cōtēptus diuitiarū: qȝ vltimo ac-
quirunt: ⁊ cōſeqnēter primo deſerunt in
motu ad perfectionē [Tūc ſedebit ſup ſe
dē maieſtatis ſue] Iſta ſedes maieſtatis
metaphorice dicit ⁊ ſm. Au. erit congre
gatio aliquorū perfectorū hoīm q̄ dicū-
tur ſedes in iudicio: aut quedā virtutes
angelice: ſiue throni ſint: ſiue dn̄ationes.
Un̄ ⁊ in Ps. dicit ſedere ſup cherubin.
Et ſiue ſint hoīes ſiue angeli dicūtur ſe-
des ſm. s. Tho. ſup Marth. qȝ per illos
de⁹ ſuū iudiciū exercet. Alij vero per ſe-
dem intelligunt authoritatē iudicādi: q̄
duplex eſt: vt dictū eſt. Uel ſedes iſta eſt
illa glorioſa nubes in qua ventur⁹ eſt: in
qua nō eſt irrōnabile xp̄m iudicaturū ſe
D dēdo vel ſaltē aſtare ſibi ſedē paratā. Se-
debit aūt xp̄s in iſta ſede ſupra montem
oliueti: cui adiacet vallis Joſaphat ſm
s. Tho. vbi. ſ. qȝ lȝ certe ſciri nequeat tn̄
ex ſcripturis pbabilr credit φ ibi vide-
bit vn̄ aſcēdit i celū. Multitudo āt hoīȝ
in circuitu erit vt poſſit xp̄ȝ videre: qȝ lō
ge videbit: qȝ erit in aere ⁊ fulgidus vt
ſol. Jō ſequit: [Et cōgregabunt ante eū
oēs gentes.] Oēs inquā etiā pueri nihil
preter originale habētes: vt videant glo-
riā iudicis. Et hec cōgregatio erit vt di-
ctū eſt in valle Joſaphat ſm ſctōs: ⁊ ſm
ſcripturaȝ Joel. iij. Et lȝ magiſter in. iiij.
di. xlviij. dicat ridiculoſuȝ eſſe φ chriſt⁹
deſcendat in vallē: tn̄ ibi ſentit φ erit in
aere ſupra mōtē oliuarū: vt etiā videtur
velle ſcriptura Zaca. xiiij. vbi dicit. Sta-
būt pedes dn̄i in die illa ſupra montem
oliuarū. Cōgregabunt inquā vt oēs iudi
F centur q̄ɫtum ad receptionē pmij vel pe-
ne: nō aūt vt oēs diſcutiant: vt dicet. Et
notāter dr̄ gētes: nō angeli qȝ nō pprie
iudicabunt. Fiet aūt iſta ɔgregatio ſcd̄m
Aug. miniſterio angelor. Pro his notā
dū eſt ex. ſ. Tho. iiij. p. ⁊. iiij. vbi. ſ. φ xp̄o

inq̄ɫtū hō cōpetit ptās iudicādi āgelos.
Tū qȝ eſt ppnior vbo: tū qȝ hūilitas paſ-
ſionis meruit vt ſibi oē genu flectat. Tū
qȝ miniſtrāt circa hoīes quor eſt caput.
Judicat aūt eos q̄ɫtū ad tria vt dicit. Pri R
mo q̄ɫtū ad diſpenſationē eor que agūt.
Scd̄o q̄ɫtū ad pmia accidētalia ⁊ accidē
tales penas quib⁹ hic demones affligū
tur: aut excludunt ab hoc mūdo in abyſ
ſuȝ: qd̄ eis valde diſplicet: vltra ſuā eſſen
tialē penā. Tertio q̄ɫtū ad eſſentiale pre-
miū ⁊ eſſentialē penā: qd̄ a principio fa-
ctū eſt p xp̄m inq̄ɫtū eſt verbū dei. Nō tn̄
vt dr̄ iudicabunt directe: qȝ nō diſcutien
tur: cū in bonis angelis nō ſint mala ad
mixta bonis: neqȝ in malis bona admi-
xta malis: neqȝ etiā pmiabunt pro meritis
pprijs: cū a principio fuerit pmiati Sed
iudicabunt indirecte ſȝ pmiationē: qȝ re
cipiēt accidētale pmiū p his q̄ pcurauē
rūt qȝ. ſ. boni amplī⁹ gaudebūt de ſalute
eorū q̄s iuuerūt: ⁊ ecōuerſo mali dolebūt
de his quos ſubuerterūt. Judicabimus
tn̄ angelos. j. Cor. iiij. ſ. cōparatione: inq̄ɫ
tū q̄dā hoīes q̄buſdā angelis erūt ſupe-
riores. Sȝ de hoīb⁹ loquēdo: oēs q̄ deātī
xp̄m ɔparebūt: nō ſolū. xij. tribus iſrael:
ſȝ ⁊ oēs gētes p. xij. trib⁹ accepte ⁊ ſigni-
ficate: vt oēs videāt exaltationē ei⁹ q̄ p
oib⁹ ſanguinē fudit. Et oēs et adulti iu- A
dicabunt q̄ɫtū ad receptionē pmior. Ali
qui vo boni diſcutient. ſ. q̄ cū bonis ⁊ me
ritorijs opib⁹ habebūt mixta notabilia
mala: vt oīb⁹ pateat iuſtitia iudicātis. Ali
q̄ vo nō. ſ. reliq. Similiter erit in malis.
Aliq̄ eī mali iudicabunt diſcutiue. ſ. q̄ fi-
dē habuerūt cui⁹ act⁹ laudabilis ē ⁊ de
ſe ordinatus ad merēdū: iō qȝ ſicut ciues
ſaltē nūero ⁊ ſi nō merito: nō ɔdēnabun
tur morte ſine diſcuſſiōe: ſȝ infideles nō
habēt mixtionē talē bonorū ⁊ malorȝ q̄
diſcuſſionē reqret. Sublato eī fidei fun
damēto: oia ſequētia opa carēt rectitudi
ne itētiōis pfecte. Et iō vt hoſtes ſine au
dientia cōdēnabunt. Oia pdicta ſunt. s.
Thom. doctrina vbi. ſ. vel alibi. De iſta
aūt diſcuſſiōe dicet infra. [Et ſeparabit M
eos abinuicē] ⁊ hoc ſm Au. inq̄ɫtū cuili-
bet erit manifeſta iuſtitia vel iniuſtitia cu
iuſlibet. Un̄ iſta pma ſepatio nō erit ſm
ſitū: ſed eo mō quo alibi a nigris dicunt

ſeparati: etiā ſi localr ſint cōmixti. Iſta
aūt ſeparatio lȝ mō ſit. tn̄ non ɔſtat no-
bis ſed tūc ɔſtabit: iō dicet fieri vel dicet
fieri habito reſpectu ad ſeparationē ſi-
tualē. q̄ ad iſtaȝ ſequit ⁊ fiet tunc. de qua
etiā dr̄ ſm alios idē met. ſ. ⁊ ſepabit eos
abinuicen. ſ. ſitualr. qd̄ ſm. s. Tho. ſuper
A Mat. duplr pōt itelligi. Uno mō qȝ bo-
ni habebūt nobiliorē ſitū: qȝ erūt i aere:
vel qȝ ad lr̄am erunt in dextera iudicis.
Ego aūt credo φ vtrūqȝ erit: vt intelliga
gam⁹ iuſtos eſſe an̄ faciē iudicis in no-
biliori loco: etiā ſi nō eſſent i aere eleua-
ti [ſicut paſtor ſegregat oues]. i. iuſtos
ſic dictos ſm Aug. ppt māſuetudinē
ſm Chry. vo ppt vtilitatē vel innocen-
tiā. Nō eī iuſt⁹ inſtar ouis eſt māſuet⁹
in tolerādo: ⁊ vtilis in fructificādo vbo
⁊ opere ita φ q̄cq̄d ei⁹ eſt: totū eſt vtile et
edificatoriū: ⁊ innocēs in offendēdo [ab
hedis]. i. iniuſtis ſic dictis ſm Aug. qȝ p
ſaxa dura ⁊ pctōr pcipitia gradiunt. ſm
Chry. qȝ infructuoſi ſunt: vel ſm Ier. qȝ
hed⁹ ſemp feruet coitu. iō etiā pro pctō
B pncipis offerebat [Et ſtatuet oues q̄dē
a dextris: hedos aūt a ſiniſtris] vel rōne
nobilioris ⁊ ignobilioris ſit⁹: vel qȝ ad
lr̄am ſic fiet: vel ppter vtrūqȝ: vt dictuȝ
eſt. Ad intellectū tn̄ hor vide in euāge-
lio de aſcēſione dn̄i. In hac parte eſt lr̄a
liter vnum documētum: qd̄ beat⁹ Pau-
lus tāgit dicēs. ij. Cor. ſ. Oēs nos mani
feſtari opȝ ante tribunal xp̄i: vt referat
vnuſqſqȝ ppria corpis prout geſſit: ſiue
bonū ſiue malū. ¶ Quātū ad ſcd̄m tan-
git pmiatio iuſtor. Ad intellectū aūt ſe
quētiū ſciēdum eſt φ. s. Tho. iiij. vbi. ſ.
dicit: nō eſſe certū vtrū iudiciū illud quo
ad accuſationē ⁊ diſceptationē ſeu diſ-
cuſſonē ⁊ ſniam fiat vocaliter vel menta
liter: ſȝ pbabili⁹ credit φ fiet mētaliter
quo ad illa oia qȝ ſi ſingulorū facta ore-
ten⁹ deberēt enarrari: nimis plixū tp̄s
requireret Sed ca. iij. di. xlvi. ad argu-
mēta cōtra quartā ɔcluſionē dicit φ du-
C plex erit ſnia ibi. ſ. Una ſingularis: qua
q̄ſqȝ ſeipſum videbit tante pene vel glīe
deſtinatū. Alia gn̄alis: q̄ duplex ē vna. ſ.
p bonis alia p malis. Et iſta nō exigit
multuȝ tp̄s: ⁊ vocalr fiet. Sed videt eſſe
diſſonātia inter illū ⁊. s. Tho. q̄ poſt pre

dicta ſubiūgit φ ea q̄ dicunt. Matt. xxv.
i. i pn̄ti euāgelio fiāt mētaliter ⁊ tn̄ ɔſtat
φ ad gn̄alē ſniam ptinēt. Soluitur autē
ſic. Prio. Nā iſta q̄ hic narrant. ſ. diſcuſ-
ſio ⁊ ſnia duplr fiet. Prio circa ſingulos
ſeorſum. et Scd̄o gn̄aliter circa multos. D
Et pmū erit mētale rōne plixitatis tpis
ſm aūt erit vocale nō ſolū quo ad ſniaȝ.
ſed etiā quo ad illud examē. Eſuriui ⁊c.
Et ſcd̄o ſic. Nā. s. Tho. vt ex ſua rōne
ptȝ. loquit de his q̄ circa ſingulos fient.
ſeu de examine. Btūs autē Matt. ponit
aliqua q̄ fient circa ſingulos. ſ. diſcuſſio-
nē ſeu examen quo ad opa mie/per que
oia alia intelliguntur. Quedā vero que
fient gn̄aliter quo ad oēs: vt illa ſnia. Ue
nite ⁊c. ⁊ illa. Ite ⁊c. Et de iſtis loquitur
Capreolus. Et lȝ iſte ſcie ponant an̄ exa
mē/tn̄ hoc eſt anticipatiue dictū vel his
illa dicentur. vel ſentētia vocaliter prece
det: ⁊ diſcuſſio ſequet mentalis. Primo
igit xp̄s diſcutiet ſingulorū cōſcientias.
deinde ſequet apud ſingulos ppria ſen-
tentia quā Matt. tacet: ⁊ tertio cuilibet
diuina virtute fiet manifeſta conſcia cu
iuſlibet eo mō quo btō Bn̄dicto eſt tot⁹
mundus oſtenſus velalio. Et quarto ſe E
quetur generalis illa ſnia ⁊ vocalis ex
duabus cathegoricis cōpoſita. ſ. Ueni-
te ⁊ ite. ⁊ diſcuſſio. ſ. Eſuriui ⁊c. que etiam
erit vocalis. iuxta primum modum ſolue
di: vel ſaltem ſententia. iuxta ſecundum
ideo dicitur. [Tunc facta diſcuſſione et
particulari ſententia] dicet rex vocaliter
loquendo vel mentaliter [his q̄ a dextris
eius erunt. Uenite benedicti patris mei]
i. a patre meo: quia imperatiue benedi-
cit efficiendo in benedicto bonum qd̄ ei
dixit. hoīes aūt benedicūt ſm. s. Tho.
Rom. xij. lec. iij. indicatiue laudādo: vel
optatiue deſiderādo nō aūt imperatiue
niſi inquātū miniſtri dei. Sunt aūt iuſti
bn̄dicti actu rōne grē in via. ⁊ bn̄dicēdi
rōne glorie. Jō ſequitur. [Poſſidete pa-
ratū vobis regnū ab origine mūdi.] Ubi
notandū φ non dicit: accipite ſed poſſi- F
dete. i. intrate i poſſeſſionē. Scd̄m. s. Th.
eīn ſup Mat. dicit poſſeſſio ī quā habet
ius. Habem⁹ aūt in hoc regno ius ex or
dinatione diuina ⁊ ex acquiſitione xp̄i.
Itē ſm eundē dr̄ poſſeſſio qȝ pacifice hr̄

eum plenario dñio. Sȝ ſm Chryſ. dicit
poſſidere qđ ſunt hereditaria bona cū ſi
mus filij dei: ⁊ nobis antiquitus ꝑpara
ta: ideo ſubdit [qđ vobis paratū ē ab ori
gine mūdi] imo qđ ab eterno. qꝛ ſȝ Hie
ro. hoc intelligit ſm ꝑdeſtinationē. Eſt
B aūt hoc regnū nobis paratū ipſa ſctō-
rū ſocietas qđ regnū dꝛ poſſidere q̄libet
btūs multipl'r. Primo rōne regnātis: de
cuius regno gaudet ac ſi ipſe et ita dicā
regnaret. Bōa eīn amicoꝝ nr̄a dicim⁹.
Scđo rōne ſocietatis cui⁹ ipe eſt mēb: ū
eo mō quo dicimus italos poſſidere re-
gna italie. Sequunt̄ aūt aliqua q̄ ſaltem
q̊ ad ſingulos mēta l'r ſient cum dꝛ. [Eſu
riui eīn ⁊ dediſtis mihi mādućare. Siti
ui ⁊ dediſtis mihi bibere. Hoſpes eram
⁊ collegiſtis me. Nud. ⁊ o. me. Infir. ⁊ vi.
me In car. ⁊ ve. ad me.] Eſt aūt aduertē
H dū q̄ opa mie corporalia ſunt ſeptē iux
ta doctrinā. s. Tho. ij. ij. q. xxxij. ⁊ ꝯtinen
tur i iſto v̄ſu. Viſito: poto: cibo: redimo:
tego: colligo: ꝯdo. Et ratio eſt: qꝛ ſeptem
ſunt corpales defect⁹ hoīs ad q̄s alij re-
ducant̄. ſ. famis: ſitis: habitaculi: nuda-
tis: ſanitatis: libertatis: ⁊ defect⁹ ſepul-
ture. Omiſit aūt dñs ſepulturā ſm ſan.
Tho. ibi: qꝛ enarrabat opera neceſſario
ra vt quo ad dānatos euidentior eoꝝ dā
natio fieret: tñ i alijs locis ſcripture ꝯmē
dant̄ ſepeliētes cadauera hoīm vt Tho
bias. [Tūc rñdebunt ei iuſti dicentes.]
Ex quo ptȝ quo iſta diſcuſſio erit menta
lis. qꝛ ſi totus mūd⁹ vocal'r xp̄o rñderet
aut omnes iuſti: eſſet ꝯfuſio vocū. Et ſic
ſcđs modus rñdendi ſupradict⁹ eſt me
lior q̄uis dici poſſit q̄ xp̄s vocaliter lo-
quet̄: ⁊ alij mentaliter rñdebūt. Dñe qñ
te vidim⁹ eſurientē: ⁊ pauim⁹: ſitientē
⁊ dedim⁹ tibi potū? Qñ aūt te vi. ho. ⁊ col
le. te. aut nu. ⁊ cooperuim⁹ te? Aut qñ te
vi. infir. aut in car. ⁊ ve. ad te?] Iſta inter
rogatio nō ꝑcedit ex ignorātia: qꝛ iuſti
certitudinaliter ſciēt q̄ opera mie facta
membris xp̄i: xp̄s ſibi reputat fieri: ⁊ ſe
ꝑ talib⁹ ſaluari. Sȝ ſm. ſ. Th. ſup Mat.
⁊ Raba. ꝑcedit ex admiratiōe magnitu
dinis grē date a xp̄o ⁊ paruitatis boni
facti ab eis: [Et rñdēs rex dicet illis
Amen]. i. vere [dico vobis q̄diu feciſtis
vni de his fratribus meis minimis mi-
hi feciſtis] fratres dñi ſm. ſ. Tho. ſuper
Mat. ſunt nō ſolū boni ꝑ grām ſed etiā
mali ꝑ naturā q̄bus etiā dādū eſt in ne
ceſſitate / ſed ceteris parib⁹ magis dan
dū eſt melioꝛib⁹ / qꝛ ⁊ veri⁹ ſunt fratres
dñi. qꝛ fratres ſunt q̄ dei faciūt volunta
tem Mat. xij. Vñ ⁊ Hie. dicit q̄ de talib⁹ R
loquit̄. q̄ ⁊ ſm Chryſ. dicunt̄ minimi / qꝛ
ſunt humiles / qꝛ paupes qꝛ abiecti. Nō
āt hic fit mētio de. vij. operib⁹ mie ſpūa
libus / qꝛ ille ꝑ maiori parte ꝑtinent ad
ꝑlatos. Sūt aūt Prima oratio. Scđa do
ctrina in ſpeculatiuis. Tertia cōſiliū in
practicis. Quarta conſolatio i triſtitijs.
Quinta correctio i delictis. Sexta remiſ
ſio in iniurijs. Septima ſupportatio in
faſtidijs. Et continent̄ in hoc v̄ſu. Cōſu-
le: caſtiga / ſolare: remitte / fert / ora: ita tñ
q̄ ſub eodē intelligat̄ ꝯſiliū ⁊ doctrina
Vide. ij. ij. qō. xxxij. Sȝ ſi fratres dñi ſunt
oēs ⁊ maxime iuſti / q̄rit̄ q̄d in v̄bis dñi
demonſtret ly his cū loquit̄ iuſtis. Et di
cendū q̄ iſta locutio oib⁹ fiet in ſinglari:
⁊ tūc ly his demōſtrat alios iuſtos ⁊ iniu
ſtos qꝛ ꝑ opibus mie exhibitis ſēt iniq̄s
facti ꝑcipient retributionē a dño ſm do
ctrinā ſctōꝝ. Sȝ ſi hoib⁹ i ſinglari loq̄t̄
q̄re dꝛ / dicet illis: Dico q̄ qꝛ ſingulis ſe-
orſum dicet̄ / iō pluralr̄ dꝛ dicet illis ⁊ ly
his nō demonſtrat aliq̄d ſeorſum ab oi-
bus iuſtis ⁊ iniuſtis ſed a ſingulis. Vel
pōt dici q̄ iſta v̄ba q̄ diſcuſſionē ſonant
nō dicet̄ oib⁹ iuſtis / ſȝ h̄ ſolū q̄ diſcutiet̄.
Et tūc ly his / d. mōſtrat reliquos ſctōs /
maxime aſſeſſores paupes / q̄ ſpeciali rō
ne dñr fratres xp̄i / qꝛ eādē vitā ſeu ꝯuer
ſationē duxerūt. ſ. paupertē ⁊ maxime mē
dicā ⁊ ſil'r miniſtrat̄ oēs alios iniuſtos.
In hac pte eſt lr̄ale documētū q̄ opa
mie ſunt in precepto / qꝛ de his fit diſcuſ
ſio i iudicio vt dāneris vel ſalueris. Re-
mi. Et notandū q̄ in hoc loco opa mie
a dño cōnumerant̄ q̄ q̄cūq̄ iplere ſtuduē
rit regnū a cōſtitutione mūdi ꝑparatū
electis percipere merebitur. Hec ille.
Quantū ad tertiū tangit̄ maioꝝ con- A
dēnatio cū dꝛ. [Tūc dicet ⁊ his q̄ a ſini-
ſtris eius erūt]. Diſcedite a me maledi-
cti in ignē eternū / q̄ para. eſt diabolo et
ange. eius.] Hec verba aūt dicet iude
his: aut dicet vocaliter poſtea q̄ ſequun-
tur q̄uis antepoſita ſint. vel ſi dicet ea
vocal'r ⁊ añ ea q̄ ſequunt̄: tunc q̄ ſequunt̄
dicet mentaliter vt vr̄. Ex his aūt ptȝ vt
dicit Aug. xxj. de ciui. dei: q̄ ignis idē de
mones ⁊ hoīes cruciabit. Quō aūt corpa
lis ignis poſſit affligere ſpm̄ aut corp⁹ ſi
A ne ei⁹ corruptiōe: vide dñica. j. poſt feſtū
trini. [Eſuriui enim ⁊ nō dediſtis mihi
mā. Si. ⁊ nō dediſtis mihi po. hoſp. erā
⁊ nō col. me. Nu. ⁊ nō coop. me. Infir. et
in car. ⁊ nō vi. me. Tūc rñdebunt ei ⁊ ipſi
dicentes. Dñe qñ te vidi. eſu. aut ſiti. aut
hoſp. aut nu. aut infir. aut in car. ⁊ non
miniſtra: tibi]? Iſta interrogatio poteſt
ꝑcedere ex admiratione magnitudinis
pene illate: ſicut ⁊ de iuſtis dictū eſt ſuo
mō: ⁊ etiā ex ignorātia q̄ iniqui nō intel-
lexerunt ſe xp̄m in ſuis pauperculis con
tēpſiſſe. [Tūc reſpōdebit illis di. Amen:
dico vobis q̄diu non feciſtis vni de mi-
noribus his nec mihi feciſtis [Et ly his
pōt hic referre aliq̄d ſeorſum ab oibus
malis de q̄bus eſt ſermo. [Et ibunt] non
ſponte ſed coacti ab angelis malis exe-
quentibus ſnīam iudicis: vt. s. Tho. iiij.
vbi. s. videt̄ velle q̄uis aliqui dicant q̄
B ſua ſponte veluti deſperati recedent a
deo [hi]. i. mali [in ſuppliciū eternū: iuſti
autē in vitā eternā]. i. ibunt ad viſionem
dei ſm Aug. qꝛ cōtēplatio ꝑmittitur no
bis actionū oim: finis. at eterna ꝑfectio
gaudiorū. Hec ille. Ibunt aūt tūc ſcti ad
vitā eternā duob⁹ modis ſm q̄ vita ſu-
mit̄ dupl'r. ſ. ꝑ eſſentia viuentis: ⁊ ꝑ ope
ratione vitali. Reſurgēt eñ ad vitam im
mortalē ⁊ eleuabunt̄ ad illā viſionē que ⁊
eſt vita ⁊ eſt eterna: nō ſolū qꝛ ſemper du
rabit: ſed qꝛ in ea nulla eſt variatio: ita q̄
ſcti in eternū nō plus videbūt in deo q̄ i
primo inſtanti quo videbūt ſm. s. Tho.
vbiq̄ ⁊ hec virtute ꝑdicte viſiōis: cū quo
tñ ſtat q̄ viderib⁹ deū ꝯtinue aliqua no-
ua reuelent̄ q̄diu durāt illuminationes.
Dr̄ aūt vita btōꝝ potius eterna q̄ dam-
natoꝝ q̄uis vtraq̄ ſemꝑ duret: qꝛ inua-
riabilioꝛē maxime q̊ ad ipm intelligere
btm̄ qđ ſemꝑ vnū numero erit ⁊ eq̄ inten
C ſum ſemꝑ. ⁊ dꝛ vita cū ſit opatio vitalis.
In hac parte eſt documētū moꝛale: qđ
Greg. tāgit. xxv. moꝛa. di. Si tantā penā
minat̄ ei q̄ ſua nō dediſſe ꝯuincit̄. qua pe
na feriēd⁹ eſt q̄ redarguit̄ abtuliſſe alie
na? Hec ille. Eſt aūt iterū aliud docu
mentū. Nā ex hoc euāgelio ptȝ q̄ iudex
primo opa examinabit cū dꝛ. eſuriui ⁊c.
Examinabit aūt q̄tū ex ſcriptura colli- D
git̄ oia cogitata ⁊ dicta ⁊ facta ⁊ ꝯmiſſa
nobis circa q̄ omiſerim⁹. Iſta aūt ꝯmiſ-
ſa ſunt quatuor. ſ. xp̄s de quo malā rōnē
reddēt otioſi ⁊ res tpales de q̄bus malā
rōnē reddēt auari ⁊ corpus de quo luxu
rioſi: ⁊ aīa de qua ſuperbi: q̄ abiecta dei
imagine ſuꝑ induxerūt diabolicā. Sȝ
ſcđo q̄ examinata ponderabit: qꝛ dicet
Amē dico vobis q̄diu ⁊c. Michael igit̄
pōderato aīaliū ſȝ repſentationē eccle-
ſie aliq̄s inueniet nullius pōderis q̄ nul-
la bona habebūt. Cuilibet tali dicet̄ illđ
Dañ. v. Appenſus es in ſtatera: ⁊ inuen-
tus eſt nō q̄dē minus vt ibi dꝛ. ſed nihil
habēs: ⁊ ꝓijciet̄ in fornacē. Quedā autē
erūt ſemiplene q̄. ſ. penitētes non cōple-
uerunt ſatiſfactionē. Iſte inuenient̄ mi-
nus habere ⁊ ibūt ad purgatoriū. Que-
dā vero erūt plene ⁊ ſatis habētes que. ſ.
q̄tū delīq̄rūt tm̄ ſatiſfecerūt. Quedā v̄o
ſuꝑ plene multū habētes. Ambo aūt iſta
gña aīarū ab illo cāpſore ponent̄ in the- E
ſauro celeſti. Tertio pōderata ſententia
bit. qꝛ dicet: diſcedite. Quarto ſententia-
tā executioni mandabit: qꝛ ibūt ⁊c. ita q̄
nō euadent ꝑ appellationē aut ſupplica
tionē: ⁊ q̄ ꝑ querelā falſi: aut per ſatiſfa-
ctionem quin dāmnentur iniqui.

Feria. iij. poſt Dñicā. j. in qua
dragesima.

Textus euāg. Matt. cap. xxj.

CUm intraſſet Jeſus hie
roſolymā: commota eſt
vniuerſa ciuitas dicēs.
Quis eſt hic. Populi aūt
dicebāt. Hic eſt Jeſus propheta a
nazareth galilee. Et intrauit Jeſus
in tēpliū dei ⁊ eijciebat oēs venden
tes ⁊ ementes in tēplo ⁊ mēſas nu-
mulariorū ⁊ chatedras vendentiū
colūbas euertit. Et dicit eis, Scri
ptum eſt. Domus mea domus ora-
tionis vocabit̄: vos aūt feciſtis illā F
ſpeluncā latronum. Et acceſſerunt

ad eum ceci ꝛ claudi in templo ꝛ ſa
nauit eos. Uidẽtes aũt principes
ſacerdotũ ꝛ ſcribe mirabilia: que fe
cit: ꝛ pueros clamantes in tẽplo et
dicẽtes oſanna filio Dauid idigna
G ti ſunt ꝛ dixerunt ei. Audis q̇d iſti
dicunt: Jeſus autẽ dixit eis vtiq̃.
Nunq̃ legiſtis q: ex ore infantiũ ꝛ
lactãtiũ ꝑfeciſti laudẽ: Et relictis
illis abijt foras extra ciuitatem in
bethaniam ibiq̃ docebat eos de re
gno dei.

Cum itraſſet ieſus hieroſoly-
mã ꝛc. Matt. xxi. In pñti euã
ge. tangunt tria pũcta q̄ ſunt
Cõmotio: Eiectio. Indigna-
tio. ¶ Quãtũ ad primũ ſcien-
dũ eſt ꝙ vt ex textu euangelij ptꝫ iſte in-
greſſus dñi in hierl'm de quo in euãge-
lio eſt ſermo. fuit qñ cũ tãta glia deſcen-
dit de monte oliueti vt hr̃ dñica. j. aduen
tus. Ideo ad intellectũ pñtis euangelij.
ij. opoꝛtet ꝑſupponere fere oĩa q̄ in illo di
cunt. Procedebat ergo xp̃s ſtipatus ca-
H teruis ꝑplorũ magnificãtiũ eũ ꝫ vocibus
ꝛ ramis letitie ꝛ cũ tãta glia intrauit ci-
uitatẽ. [Et cũ itraſſet hieroſolymã]. ſ. cũ
ſolẽnitate de q̄ ibi dictũ eſt [cõmota eſt]
i. ꝯturbata eſt ex inuidia: vel cõmota eſt]
i. admirata ſm alios: vel forte fuit vtrum
q̃ [vniuerſa ciuitas]. i. principales ciuita
tis. q: dolebãt ꝛ mirabantur de honore
exhibito xp̃o q: homo laudabat q̄ſi deꝰ.
Et tñ vt dicit Chry. etiam ipſi laudantes
nõ intelligebãt q̄ dicebãt ſꝫ ſpũſſctũs in
greſſus in eos v̄ba formabat. Uel mira-
bant de ſuſcitatione Lazari. item de do-
ctrina ꝓpter quã etiã aſcenderat xp̃s in
tẽplũ. ſꝫ de hac nõ mirarent in ingreſſus
ciuitatis [dicẽs. Quis eſt hic] quaſi dice-
rẽt Iſte nõ eſt: vel ſaltem nõ videt talis
ac tantus vt has laudes mereat. [Popu
le aũt]. i. vilis plebs ſm Hie. [dicebant.
I Hic eſt Jeſus ꝓpheta] nõ q̄cũq̃ ſm Hie
ro. ſed quẽ ſingulariter ſuſcitandũ ꝑdi-
xerat Moyſes [a Nazareth galilee] qui
ibi fuerat educatus. Pro intellectu aũt
eoꝝ q̄ hic dicunt. Notãdũ eſt ſm Aug.
ꝙ xp̃s nõ opabat cõtraria: ſed ꝓ tẽpoꝝ
cõgruitate diuerſa. Uñ prius ſe occulta-
uerat: q: nõdũ venerat hora eiꝰ: ꝛ nũc ſe
manifeſtat Itẽ prius honorẽ regiũ refu-
tauerat ꝛ nũc illũ ſuſcipit. Primo ſꝫ Ra-
ba. vt oñdat ſe ſpõte paſſurũ. Scđo iux- K
ta Chry. vt oſtenderent q̄s ſit ille rex de
quo ante propheta clamauerat. Ecce rex
ꝛc. Tertio iuxta eundem vt ampliꝰ in ſe
iudeorũ inuidia inſaniret: ſed vt mihi vr̃
Chry. capit ly vt cõſecutiue: non cauſali-
ter. ꝛ Quarto ad humilitatis exẽplũ. q:
quãto maior fuit eius honor in hierl'm
tanto etiã maior fuit ſubſequens igno-
minia paſſionis in hac parte eſt vnum
documẽtũ i ſenſu morali ꝙ Jeſum intrã-
te hierl'm. i. aiam peccatricẽ poſt pctã: to
ta ciuitas. i. ipſa quãtum ad oẽs eiꝰ potẽ
tias ꝯmouet ꝛ ingemiſcit: ꝛ aliter conuer
ſatur q̃ prius. ¶ Quantum ad ſcđm tan
gitur eiectio eorũ q̄ tẽplum ꝓphanabant
cum dr [Et intrauit Jeſus in tẽplum dei]
Chry. Hoc erat ꝓpriũ boni filij vt ad do
mũ curreret patris ꝛ illi honorẽ redde-
ret. Et tu imitator xp̃i factꝰ cũ aliquã in
greſſus fueris ciuitatẽ. primum ad eccle
ſiã curras. Hoc etiã erat boni medici: vt
ingreſſus ad infirmã ciuitatẽ ſaluandã: L
iam primũ ad originẽ paſſionis intẽde-
ret. Nã ſicut de tẽplo oẽ bonum egredit.
ita de tẽplo oẽ malũ ꝓcedit. Si eñ ſacer
dotiũ itegrũ fuerit tota eccl'ia floret. ſi aũt
corruptũ fuerit: oim fides marcida. ẽ. Si
cut eñ cũ videris arborẽ pallẽtibꝰ folijs
itelligis q: vitiũ hꝫ i radice. ſic cũ videris
ꝑpl'm idiſciplinatũ: ſine dubio cognoſce
q: ſacerdotiũ eiꝰ nõ eſt ſanum. Hec ille.
Eſt aũt notandũ ꝙ nõ intrauit Jeſus in
tertiũ atriũ: cũ nõ eſſet ſacerdos aut leui
tas. ſed ſolum in ſcđm vbi fiebãt oratio-
nes ꝛ ſermones. Oues aũt ꝛ boues ven-
debant in primo: vt credo rõnabiliter.
De his aũt atrijs habes dñica. ꝑcedẽti.
[¶ Et eijciebat oẽs vẽdẽtes ꝛ emẽtes in
tẽplo: ꝛ mẽſas nũmulariorũ ꝛ cathedras M
vẽdẽtiũ colũbas euertit.] Sup his v̄bis
ſic dicit Hiero. Sciendũ eſt ꝙ iuxta mã-
data legis venerabili in toto orbe tem-
plo dei: ꝛ de cũctis pẽna regiõibꝰ iudeo
rũ illuc populo ꝯfluente: innumerabiles
immolabãt hoſtie: maxime feſtis diebꝰ
taurorum: arietũ: hircorũ: pauperibꝰ ne

abſq̃ ſacrificio eſſent pullos colũbarũ ꝛ
turtures offerẽtibꝰ. Accidebat aũt eos q̄
de longe veniebãt victimas nõ habere.
A Excogitauerũt igit ſacerdotes q̄ñ ꝑdã
de ꝑpl'o facerẽt: ꝛ oĩa aĩalia quibꝰ opus
erat ad ſacrificia vendebãt / ꝛ vt vende-
rent nõ habẽtibꝰ ꝛ rurſus ipſi empta ſu-
ſciperẽt. Hanc ergo ſtrophã. i. fraudẽ ſe
in diuerſa vertẽtẽ crebro veniẽtiũ iopia
diſſipabat. q̄ indigebãt ſumptibꝰ. et non
ſolũ hoſtias nõ habebãt: ſꝫ nec vñ eme-
rẽt. Poſuerũt itaq̃ ꝛ nũmularios q̄ mu
tuo ſub cautiõe darẽt pecunias. Sed q:
erat lege ꝑceptũ vt nemo vſuras accipe-
ret / ꝛ ꝓdeſſe nõ poterat pecunia fenera-
ta q̄ cõmodi nihil haberet: ꝛ iterdũ ꝑde-
ret ſortẽ excogitauerũt vt ꝓ nũmis coli-
biſtas. i. vilia munuſcula ſuſciperẽt. ver-
bi gr̃a: frixi ciceris vuarũq̃ paſſarũ / ꝛ po
ma diuerſi gñis vt q̄ð in nũmis non lice
bat in his rebꝰ exigeret q̄ nũmis emunt:
Iſtiuſmodi dñs in domo pr̃is cernẽs ne
gotiationẽ ſeu latrocinium: ardore ſpũs
cõcitatus tantã hoim multitudinẽ eiecit
de tẽplo. Hec ille q̄ſi formal'r. Dicit autẽ
B hic Magr̃ hiſt. ꝙ ſcđm hoc recte faciũt
q̄ faces cereas in eccl'ia vẽdi nõ ꝑmittũt
niſi dicat ꝙ dñs eiecit de tẽplo vendẽtes
ꝓpter myſteriũ. Hec ille. Uerũtñ q: iſta
vẽditio nõ eſt mala de ſe dico ꝙ duobus
modis eſt illicita. Uno mõ qñ fit ad de-
cipiendũ ſeu immoderate lucrãdũ. Hoc
eñ eſt facere ſpelũcã latrocinij ipſam ec-
cleſiã. Alio mõ qñ fit cã mercãdi. ita ꝙ fi
nis talis venditiõis eſt vẽdẽdo modera
te lucrari. Mercari eñ i eccl'ia eſt ꝓhibi-
tũ extra de imu. eccl. domũ tuã li. vj. Sed
ſi ꝑncipalis itẽtio ſit vt ꝑpl's hẽat ad of-
ferẽdũ: licita eſt: etiã ſi ſcđario moderatũ
lucrũ intẽdat ſine q̄ tñ nihilominꝰ fieret
vẽditio: ſi ꝯſtaret de indẽnitate vẽdẽtis.
Omne eñ opus ad dei gloriaꝫ factibile
eſt licitũ in eccl'ia niſi ſit ꝓhibitũ. [Et di-
cit eis. Scriptũ ẽ]. ſ. Eſa. lvj. Domꝰ mea
domꝰ oꝛonis vocabit. Uñ Aug. i regula.
C In oratorio nemo aliquid agat niſi ad q̄
fctũ ẽ: vñ ꝛ nomẽ accepit. Hec ille. [Uos
autẽ feciſtis illã ſpeluncã latronũ] Hier.
Latro eſt ꝛ tẽplũ dei i latronũ ꝯuertit ſpe
luncã q̄ lucra de religiõe ſectat. Hec ille.
Sꝫ q̄re nõ reſtituerũt ei? Ad hoc ſi dicit
idẽ. Mihi iter oĩa ſigna q̄ dñs fecit: hoc
vr̃ eſſe mirabiliꝰ ꝙ vnus hõ ꝛ illo tꝑe cõ
temptibilis intãtũ vt poſtea crucifigeret
ſcribis ꝛ phariſeis ꝯ ſe ſeuiẽtibꝰ ꝛ vidẽ-
tibus lucra ſua deſtrui poterit ad vnꝰ fla
gelli verbera tantã eijcere multitudinẽ.
Igneũ eñ q̄dã atq̃ ſydereũ radiabat ex D
oculis eius: ꝛ diuinitatis maieſtas luce-
bat in facie. Hec ille. Ul' põt dici ꝙ adde
rat ei ꝑpl'i multitudo que fauebat ei: etiã
cũ eo q̄ð dicit Hier. [Et acceſſerũt ad eũ
adiutorio miniſtrorũ ſuorũ ceci ꝛ claudi
in tẽplo: ꝛ ſanauit eos. In hac ꝑte eſt do-
cumentuꝫ in ſenſu morali ꝙ q̄ vult in ec-
cleſia recipere ſanitatẽ: caueat ſimonia-
cos. Hier. Niſi autẽ mẽſas nũmulariorũ
ſubuertiſſet cathedras q̃ vẽdẽtiuꝫ colũ-
bas ceci ꝛ claudi lucẽ priſtinã ꝛ cõcitum
gradũ nõ meruiſſent accipere. Hec ille.
¶ Eſt ꝛ aliud. Nam cũ iſta ꝯtigerint in
die palmarũ qñ xp̃s fuit in hieruſalẽ cuꝫ
magno honore ſuſceptus: xp̃s ꝓpter re-
uerentiam ſibi exhibitã non omiſit iuſti-
tiam: ſed mox intrauit tẽplũ: illudq̃ pur-
gauit eiectis inde mercatoribus malis.
nec ꝓpter ſeuerã iuſtitiaꝫ omiſit miam:
q: languidos curauit ſignificãs iudices
ꝛ prelatos idẽ facere debere. Eſt ꝛ aliud. E
Nam cũ xp̃s intrauerit aiam mouendo
ipſam ad cõtritionẽ: mox etiã illam pur
gat ꝑ ꝯfeſſiões eijciẽdo de tẽplo cordis
colũbas. i. luxuriaꝫ eſt eñ aĩal libidino-
ſum. ꝛ nũmularios. i. auaritiaꝫ / ꝛ boues
cornibꝰ ventilãtes. i. ſupbiã: ꝛ oues. i. ac-
cidiã ꝛ inertiã vl' hypocriſim. Ul' ꝑ vẽdẽ
tes colũbas itelligunt ſimoniaci vt dictũ
ẽ. ¶ Quãtũ ad tertiũ tãgit idignatio ꝑn
cipũ ſacerdotũ ꝛ ſcribaꝝ cũ dr. [Uidẽtes
aũt principes ſacerdotũ ꝛ ſcribe]. i. legis
doctores [mirabilia q̄ fecit] ex q̄bꝰ debuiſ
ſent ad fidẽ ꝛ deuotionẽ ad xp̃ꝫ ꝓuocari
[ꝛ pueros clamãtes i tẽplo ꝛ dicẽtes oſã
na filio dauid: indignati ſunt] vt pote q̄
odiũ ꝛ rãcorẽ aduerſus xp̃m iã ꝯceperãt
[Et dixerũt] calũniãdo opa: ſm Hie. q: tñ
F eũ manꝰ nõ audebãt i ponere. Nã Luc.
ix. dr ꝙ q̄rebãt eũ apprehẽdere: ſꝫ nõ in-
ueniebant q̄d facerẽt illi. Omnis eñ po-
pulus ſuſpẽſus erat audiẽs illũ. [Audis
q̄d iſti dicũt] q̄ſi diceret. Homo purꝰ nõ
debet ſuſtinere laudari vt deus. Chryſo.

ſicut colũna ſi modicuz obliquata fuerit accepto põdere amplius vadit in latus. Sic ꝛ cor hoĩs cũ ꝑuerſum fuerit: ſi alicuius viri iuſti opera videat vel audiat: nõ cõfirmat̃: ſed magis ad inuidiã cõcitat̃. Hec ille. Hier. Sed xp̃i rñſio moderata

H fuit. Nõ em̃ dixit ꝙ ſcribe audire cupiebant: bene faciũt pueri vt mihi teſtimoniũ perhibeãt: nec rurſum errant ꝛ pueri ſunt: vñ debetis etati ignoſcere: ſ3 ꝓfert exẽpluz de.viij. Pſal. vt tacẽte dño teſtimoniũ ſcripturarũ: puerorũ dictũ cõfirmaret. Hec ille. Vñ ſequit̃ [Jeſus aũt dixit eis. Utiqȝ]. ſ. audio ꝛ intelligo qd dicant: dicẽdo me eſſe xp̃m. Nũq̃ de hoc extat ꝓphetia [Nũq̃ legiſtis] in ſcriptura diuina [Ex ore infantiũ]. i. per os infantiũ nõ ratione etatis ſm̃ Chry. ſ3 ſimplicitatis [ꝛ lactãtiũ] qui ſc3 vt idẽ dicit mirabilibus xp̃i tãq̃ lacte nutriebant̃ et delectabant̃. Vel lactãtes ſumunt̃ hic pro paruulis ſm̃ cõem loquẽdi modum quo dicit̃. Hic adhuc lac h3 in ore [perfeciſti laudez]. i. perfectã feciſti laudem xp̃i filij tui o pater eterne. Chry. ſup Matt. Tãq̃ ſi dicat. Eſto culpa eſt: q2 iſti clamãt / ſed

M nunquid mea culpa eſt / q2 ante tot milia annorum futurum ꝓpheta predixerat. Hec ille. [Et relictis illis abijt foras extra ciuitatẽ Bethaniã] que erat poſt mõtẽ oliueti ſcdo milliario ab Hieruſalem. Chry. Huic intelligẽdũ eſt ꝙ dñs tante fuit paupertatis: ꝛ ita nulli adulatus ſit: vt in vrbe maxima nullũ hoſpitẽ: nullaz inueniret manſionẽ. Hec ille. Juit igitur Bethaniã. Pͥo: q2 nõ habuit inuitantes in Hierl̃m. Scdo: iuxta etiã Chry. vt ibi corꝑaliter q̇eſceret vbi etiã ſpũaliter q̇eſcebat. ſ. apud Lazarũ ꝛ ſorores ſe diligẽtes: relicta infideli ciuitate. Tertio ꝓpter exẽplũ nr̃m Chry. Sctõrũ virorũ eſt nõ ibi q̇rere manſionẽ vbi clariores ſunt viri / ſed vbi fideliores. Nec gaudent vbi epule large ſunt / ſed vbi ſanctitas floret. Hec ille. Sed ꝯtra primã rationẽ vr̃ eſſe

I q2 xp̃s habebat ĩ hierl̃m illũ amicũ apud quẽ mãducauit paſcha. S3 ad hoc poſſet dici ꝙ l3 ille acceptauerit xp̃m ſeipm̃ inuitãte: nõ tñ ipſe inuitauit eũ cõſulens ſaluti xp̃i quẽ nolebat hoſpitari ꝯtra eos qui ꝯ in mortez eius ſciebat conſpiraſſe: vel timẽs ſaluti ſue ꝓpter inuidiã phariſeorũ: vl̃ alia rationabili cã. Si aũt xp̃s fuiſſet phariſeis adulat9: ꝛ hi ꝛ alij cum forte inuitaſſent: hi ratiõe amicitie: ꝛ alij ratione laudis cõcupite. [Jbiqȝ manſit]

K nocte apud lazarũ ꝛ ſorores eius [ꝛ docebat eos de regno dei] vt ſemper aliq̇d boni faceret: ꝯtra quoſdã predicatores qui ſolũ hora ſermonis dicunt verba dei: ꝛ ꝑ totã diem vacãt nugis. ¶ Jn hac parte eſt vnum documẽtuz in ſenſu morali: qð Chry. tãgit dicẽs. Malũ hoiem: melius locum dando q̃ rñdẽdo: põt aliq̇s vincere / q2 malitia nõ inſtruit̃ ſermonibus / ſ3 excitat̃. Et ideo dñs recedẽdo cõpeſcere ſtuduit quos rñdẽdo non cõpeſcuit. Vñ dr̃. Et relictis illis abijt foras. Hec ille.

☞ Feria.iiij. poſt dominicam primaz in Quadrageſima.

☞ Textus euãg. Matth. cap. xij.

Acceſſerunt ad ieſum ſcribe et phariſei dicentes. Magiſter: volumus a te ſignũ videre. Qui reſpõdens: ait illis. Generatio mala et

L adultera ſignũ querit: ꝛ ſignũ non dabitur ei niſi ſignũ Jone ꝓphete Sicut em̃ fuit Jonas in vẽtre ceti tribus diebus et tribus noctibus. ſic erit fili9 hoĩs in corde terre tribus diebus ꝛ trib9 noctibus. Viri Niniuite ſurgẽt in iudicio cũ generatione iſta: ꝛ cõdemnabunt eã: q2 penitẽtiã egerũt in ꝑdicatiõe Jone. Et ecce plus q̃ Jonas hic regina auſtri ſurget in iudicio cũ generatiõe iſta ꝛ cõdẽnabit eã: q2 venit a finib9 terre audire ſapiẽtiã Salomonis. Et ecce plus q̃ Salomõ hic. Cũ aũt immũdus ſpũs exierit ab hoĩe: ambulat per loca arida et inaquoſa: querẽs requiẽ ꝛ nõ inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domũ M

meam vnde exiui. Et veniẽs inuenit eã vacantẽ: ſcopis mundataz ꝛ ornatã. Tũc vadit ꝛ aſſumit ſeptẽ alios ſpiritus ſecum nequiores ſe: ꝛ intrantes habitãt ibi. Et fiũt nouiſſima hominis illius peiora prioribus. Sic erit ꝛ generationi huic

A peſſime. Adhuc eo loquẽte ad turbas ecce mater eius et fratres ſtabant foris querentes loqui ei. Dixit autez ei quidã. Ecce mater tua ꝛ fratres tui foris ſtant: querentes te. At ipſe reſpondẽs dicenti ſibi: ait. Que eſt mater mea: ꝛ qui ſunt fratres mei. Et extendens manum in diſcipulos ſuos dixit. Ecce mater mea ꝛ fratres mei. Quicũqȝ em̃ fecerit voluntatem patris mei qui in celis eſt: ipſe meus frater ꝛ ſoror ꝛ mater eſt.

Acceſſerũt ad ieſum ſcribe ꝛc.] Mat. xij. Jn preſenti euangelio tangũtur tria puncta que ſunt. Poſtulatio: Comminatio ꝛ cõſolatio. ¶ Quantũ ad

B primũ ſciẽdũ eſt ꝙ vt ex textu euãge. ꝑ3: xp̃s fecerat miranda ꝛ eiecerat demonẽ de obſeſſo: ſ3 phariſei dixerũt ꝙ in beelzebub eijciebat demonia: xp̃s aũt rationabiliter oſtẽdit ſe virtute dei eijcere demonia / deinde acriter eorum malitiã increpauit: ꝛ tũc vt hic dicit̃: quidã eorũ ſimul cũ ſcribis petiuerũt ſignũ nõ quodcunqȝ ſed circa celeſtia corpora / vt dr̃ Luc. x. q2 ſignũ de celo querebãt ab eo puta ꝙ ſol firmaretur vt tpe Joſue / vel retrocederet vt tpe Ezechie. Et in hoc tentabant dñm vt dicit idem Lucas: qð dupliciter põt intelligi. Uno modo q2 tentabant vt deciperẽt. Alio mõ vt experirentur potẽtiã xp̃i. Dupliciter em̃ detrahebãt miraculis xp̃i. Uno modo dicẽdo ꝙ ea faciebat ṽtute maioris demonis q̇ põt expellere minorẽ: ꝛ procurare aliquas ſanita-

C tes mirabiliter. Et ſic petiuerũt ſignũ in celeſtib9 corporib9 in quibus diabolus miracula nõ videt̃ poſſe facere / vt ſic appareret xp̃s virtute diaboli operari: cu3 in talibus corporibus nihil poſſet / ſ3 ſolũ circa ea ad que diaboli poteſtas ſe poteſt extẽdere. Alio modo detrahebãt dicentes ꝙ erant miracula parua: q2 communiter erãt circa hominum ſanitates: ideo volebãt experiri ſi poterat maiora. Dicitur ergo [Acceſſerũt ad Jeſum ſcribe]. i. legis doctores nõ a ſcribẽdo dicti: ſed a docẽdo ſcripturas [ꝛ phariſei]. ſ. q̇dã religioſi dicti a phares: ꝙ eſt diuiſi: eo ꝙ diuiſi eſſent per religioſam ꝯuerſationẽ q̃tũ ad exteriora a ceteris. Ad Je- D

ſum aũt vtiqȝ acceſſerũt vt deciperẽt eu3 vel vt ſumerẽt experimẽtũ de eius poteſtate [dicẽtes] adulatorie loquẽdo ſecundũ Chry. [Magiſter volum9 a te ſignũ.] i. miraculũ qð in pluribus dicitur ſignũ veritatis rei ad quaz aſſerẽdã fit / vel ſcitatis eius ꝑ quẽ fit [videre] de celo / ſcilicet quaſi priora miracula non fuiſſent q̃ viderãt / ꝛ quaſi iſta nõ poſſent calũniari. Hiero. Qui calũniaris ea q̃ vides oculis: manu tenes / vtilitate ſentis: quid facturus es de his que de celo venerint? Utiqȝ reſpondebis et magos in Egypto multa ſigna feciſſe de celo. Hec ille. Vide autẽ phariſeorũ ſcribarũqȝ ſuperbiã: ꝛ q̃ imperioſe loquuntur / dicentes volu- E

mus / ꝛ nõ / vellem9 / aut precamur. [Qui reſpondens] dure ꝛ acriter Chry. Et quidem cũ ei cõuitiabant̃: mãſuete reſpõdebat. cũ autẽ adulabant̃ / cõuitioſe demõſtrans ꝙ vtraqȝ paſſione erat ſuperior / ꝛ neqȝ cõuitijs in irã deducit̃: neqȝ adulatione mollitur. Hec ille. [ait illis. Generatio mala] Chry. Mala inq̃ quoniã ingrati ſemper facti ſunt circa benefactores / ꝛ bñ patiẽtes deteriores fiunt: qð eſt vltime malitie. Hec ille. [Et adultera]. i. idololatra / vel ex idololatris deſcẽdẽs. Jdololatria em̃ in ſcriptura dr̃ adulteriũ ſm̃ Hiero. eo ꝙ relicto viro ꝓprio. i. deo aĩa ſequatur alienũ. i. diabolũ [ſignũ querit] bonis verbis ꝛ malo fine. i. vt me decipiãt vel ꝓbent. Jdeo vt dicit Raba. indigni erãt videre ſignũ de celo: vnde datur eis de profundo inferni. Diſcipulis aũt ſm̃ eundẽ dedit ſignũ de celo prius oſtendẽdo celeſtẽ gloriã: dum trãſfiguratus eſt in monte Thabor. et deinde aſcẽdẽdo in celũ cũ magna gloria. Jdeo ſub- F

dit [. Et ſignũ nõ dabit̃ ei] nẽc de celo vt de terra vel de abyſſo [niſi ſignũ Jone ꝓphete] qð eſt de abyſſo: cũ de celo nõ merẽantur accipere. Et l3 poſtmodũ xp̃s ſe

cerit multa miracula: puta in ſuſcitatio-
ne Lazari: illuminatione ceci nati: ꝛ ob-
ſcuratiõe ſolis: tñ illa nõ ſunt data illis.
i. ad eoꝝ petitionẽ exhibita. Et dato ꝙ
eis fuerint data: nõ fuerũt data tũc. Uel
G ſm Tho. ſuper Matth. nõ eſt eis datũ ſi
gnũ quale petebant: neqꝫ ad eoꝝ vtilita-
tẽ. In hoc aũt ꝙ dat ſignũ Jone ſm Chr.
latenter minatur eis ruinã ſue ciuitatis.
ꝓpter mortẽ xpi quã erant executuri ac
ſi diceret. Ita eſtis rebelles ꝛ increduli ꝙ
oĩno oportet impleri figurã que preceſſit
in Jona; eo ꝙ iniqua morte me condẽna
bitis ſed ve vobis qꝛ reſurgam. Et ſic xps
dedit eis ſignũ ꝓnoſticum: qḋ ſemper eſt
de futuro. Dedit etiã eis ſignũ rememo
ratiuũ: qḋ eſt de preterito. Sicut eñ actio
Jone fuit ſignum future ſepulture xpi: ita
ſepultura xpi fuit ſignũ cõmemoratiuũ pre
teritã actionẽ Jone. ¶ Eſt eñ vt ad pre-
ſens pertinet triplex ſignũ. ſ. Oſtẽſiuũ de
preſenti ꝓnoſticũ de futuro. ꝛ Rememo
ratiuum: de preterito. Sacramẽta eñ no-
ue legis primo modo ſignificãt effectum
ſuum: puta baptiſmꝰ ablutionẽ a pecca-
H tis. Scḋo modo aũt ſignificant ſuum finẽ
i. gloriã / ꝛ Tertio modo ſignificant prin
cipalem ſuam cãm. i. xpi paſſionẽ / vt ptꝫ
per. ſ. Tho. in. iiij. di. i. q. i. ar. i. Ideo ſequi
tur ſicut eñ fuit Jonas in ventre ceti tri-
bus diebꝰ ꝛ tribus noctibus; ſic erit filiꝰ
hominis in corde terre tribus diebus et
tribus noctibus. ¶ Sed cõtra qꝛ ſepul-
tus eſt feria ſexta ad veſperam ꝛ reſurre-
xit die dñico de mane. Ad hoc dicũt qui-
dam vt teſtaꝛ Aug. de ꝯſen. euang. ꝙ ille
tres hore qbus ſol obſcuratꝰ eſt xpo exi-
ſtente in patibulo a. vi. hora vſqꝫ ad. ix.
cõputãtur pro vna nocte; ꝛ relique a. ix.
vſqꝫ ad occaſum pro vna die: ſed iſti non
intelligunt modũ loquẽdi ſcripturarũ vt
idem dicit: que a parte denominãt totũ.
Soluit ergo Augu. ibi. ꝛ ſilr. x. de trini. ꝛ
Hier. ꝛ. ſ. Tho. ſuper Mat. ꝙ dies natu-
ralis eſt. xxiiij. horarũ: ꝛ diem artificialẽ
ſimul cũ nocte tanqꝫ partes cõprehẽdit.
I Xps autẽ tetigit in ſepulcro de tribꝰ die-
bus naturalibꝰ: de fine. ſ. ferie. vi. ꝛ prin-
cipio dñice: ꝛ de toto ſabbato. A pte er-
go extrema ferie ſexte cõputatur tota il-
la dies ꝛ cõſequẽter nox precedens: et ſic
fuerũt tres noctes. ſ. que pceſſit feriã ſex-
tam: ꝛ que pceſſit ſabbatũ: ꝛ que dñicam.
Et ſimiliter tres dies artificiales vt ptꝫ.
¶ Sed cõtra hoc arguitur qꝛ pari ratio K
ne ab extrema parte diei dñice. i. a ma-
ne debuit ipſa tota denominari; ꝛ conſe-
quenter cõputabiꝛ nox ſequẽs: ꝛ ſic erũt
quatuor noctes. Ad hoc diciꝛ: ꝙ dies tũc
incepit cõputari a ſero: ideo nox que dñi
cam ſequebaꝛ nõ erat pars dñice. Unde
Aug. x. de trinita. vbi. ſ. Sicut inqt primi
dies ꝓpter futurũ hoĩs lapſum a luce in
noctẽ: ita iſti ꝓpter hoĩs reparationem a
tenebris in lucẽ cõputanꝛ. hec ille. Uide-
tur autẽ ſm eũ iſte ordo mutatus qñ fuit
ſaluator captus ſm alios aũt in nocte re
ſurrectiõis / ita ꝙ ſm eos illa nox dñice
computaꝛ cum die precedẽte inquãtũ fi-
nis prioris ordinis: ꝛ cũ ſequẽte inquan-
tum initium ſequẽtis. Et ſic ſm eos vna
dies naturalis fuit paraſceues cũ nocte
ſequẽte tertia aũt dñica cum nocte prece-
dente. Sed primũ eſt melius. ¶ Et nota
ſm Chry. ꝙ xps nõ dixit ſe reſurrecturum
manifeſte: qꝛ eũ deriſiſſent / ſꝫ occulte vt
crederẽt quos pſciuit credituros. Et nõ
dixit in terra ſꝫ in corde terre / vt ꝛ ſepul-
crum oſtẽdat / ꝛ nullus ſolã mortis appa
rentiã ſuſpicetur. ¶ Sed ꝛ tres dies pro L
pter idẽ poſuit. In hac pte eſt documen-
tum in ſenſu morali: ꝙ ſi volumꝰ aliquid
obtinere a xpo oportet cũ humilitate nõ
cum ſuperbia poſtulare: neqꝫ ad malũ fi-
nem ſed ad bonũ Jaco. iiij. Deus ſupbis
reſiſtit humilibꝰ aũt dat gratiã. i. rem po
ſtulatam ꝛ gratioſe exhibitã. Eſt ꝛ aliud.
¶ Nam ſcḋm ex hoc euãgelio colligiꝛ tria
ſunt genera maloꝝ. ¶ Primi ſunt curio
ſi qui nec credere nec conuerti volũt niſi
videãt ſigna qꝛ cõſiderare deberẽt ꝙ mi-
racula xpi ꝛ apoſtolorum ipſi videt ſi vo
lunt in effectu ſuo qui eſt mũdi cõuerſio
ꝛ ſedes Petri: ſubiugatio Rome: reliqe
ꝛ tẽpla ſanctorum: ſepulcrũ dñi / ꝛ hmõi ꝛ
ꝙ non debẽt modo fieri eadẽ miracula /
qꝛ fides iam eſt plantata ꝛ roborata: non
autem tpe xpi. ¶ Secundi ſunt duri qnõ M
volũt cõuerti ꝓpter efficaciã dñice mor-
tis: qḋ notaꝛ cũ datur ſignũ de xpi ſepul-
tura in corde terre iſti ſunt duriores pe-
tris: que paſſiõis tẽpore sciſſe ſunt. Nec

ſimiliter volũt ꝯuerti pp verba dei vt ni-
niuite: ſꝫ ea faſtidiũt. Nec ꝓpter odorem
fame xpi: vt regina auſtri pp famã. Salo
monis. Hic aũt odor xpi in ſcripturis aſ
A ſimulaꝛ odori cedri q̇ fugat ſerpẽtes: ꝛ eſt
odor ſue paupertatis: qui deberet fugare
ſerpẽtes terrã cõmedẽtes. i. motus auari
tie ex odore myrrhe q̇ fugat vermes: ꝛ eſt
odor ſue hũilitatis q̇ debet fugare motꝰ
ſuperbie: que corrodunt oĩa interiora ſic
merita ex odore vinee q̇ fugat bufones.
Et eſt odor ſue puritatis q̇ debet fugare
motꝰ luxurie. Bufones eñ ad literã di-
cũtur ſepe naſci de genitalibꝰ mortuoꝝ.
¶ Tertij ſunt ſepe recidiuantes: qḋ nota
tur cũ dicũt. Cũ immũdus ꝛc. Sꝫ caueãt
iſti malũ finẽ ſcilicꝫ ne fiat nouiſſima ꝛc.
¶ Quãtũ ad ſcḋm ſciẽdũ eſt: ꝙ xps cõpa
rat iudeos Niniuitis ꝛ cõminatur. eis: qꝛ
erãt in breui cõfuri niſi peniterent. Sꝫ ne
aliqs crederet ꝙ peniterẽt ſicut Niniui-
te audito Jona. ita iſti viſa chriſti reſurre
ctione. Ideo ſm Chry. ſubdiꝛ. [Uiri Ni-
niuite ſurgent in iudicio]. i. in die iudicij.
vel in iudicio. i. ad iudicium ſiue vt iudi-
B centur [cũ gñatione iſta.] Ex quo ptꝫ ſm
Remig. ꝙ nõ ſolũ boni: ſꝫ et mali reſur-
gẽt ꝛ ſimul. i. in eodẽ tẽpore reſurgent ꝯ
quoſdã hereticos q̇ dixerũt: vnã eſſe bo-
norũ ꝛ aliã malorũ reſurrectionẽ: Et ſilr
ſm eũ hic excludiꝛ iudeorũ error: qui cõ-
ſueuerũt dicere ꝙ añ diẽ iudicij celebra-
biꝛ reſurrectio ꝛ ꝙ reedificabiꝛ hieruſa-
lẽ. Et ſilr ſm. ſ. Tho. error millenariorum
i. eoꝝ qui dixerũt iuſtos ꝛ martyres per
mille annos añ iudicium ſurrecturos: qꝛ
iuſti. Niniuite ſurgẽt cũ gñatione iſta in
iuſta [Et cõdẽnabunt eã ſm Hiero. non
ſententie poteſtate: ſꝫ cõparationis exem-
plo. Nã ſequiꝛ. Qꝛ penitẽtiã egerunt in
pdicatione Jone [cũ tñ eſſent ipſi prius
infideles: ꝛ ille. i. Jonas vt dicit. Remig.
ſimplici voce ſine attentione ſignorum
loqueretur: ꝛ tãtũmodo tribꝰ diebus predi
caſſet Iſti aũt nõ penitent qui ſunt pple
dei viſis tot miraculis: ꝛ auditis tot ſer-
C monibꝰ: ꝛ preſente tãto viro: imo ꝛ deo.
[nã ecce plus qꝫ Jonas]. i. plus qꝫ homo
[hic]. i. in iſto loco ſm Hiero. qꝛ hic vt
dicit nõ eſt ꝓnomẽ ſꝫ aduerbiũ loci. Dei
de addũcit ſaluator aliud exẽplum quod
magis viget: di. [Regina auſtri [. i. regi-
na ſabba cuius regnum eſt in parte au-
ſtrali reſpectu hierlm [ſurget in iudicio
cum gñatiõe iſta ꝛ cõdẽ. eã. quia ve. a. fi.
ter. au ſap. ſal. ꝛ ecce plus qꝫ Sa. hic] Iſtḋ
plus fuit qꝫ factum Niniuitarum: vt dixit
Chryſ. qꝛ Jonas iuit ad eos: iſta autẽ ve-
nit mulier barbara ꝛ remota: non formi
dans mortẽ cupiditate ſapientie. Et ſicut D
dicit Hiero. in hac regina ꝛ niniuitis: fi
des nationum prefertur iſraeli. Et qꝛ iſti
fuerunt neqꝫ ĩõ ſubiungiꝛ pena. i. exceca-
tio ꝛ poſſeſſio a diabolo. ¶ Ad cuius eui
dẽtiã ſciẽdum eſt ꝙ circa iſtũ textũ de exi-
tu ſpiritꝰ immundi ſunt due opiniones:
vt teſtaꝛ. b. Tho. ſuper Matt. Una eſt. b.
Hiero. ꝙ hic nõ ſit cõparatio inter diuer
ſas res geſtas: ſꝫ ſolũ ꝙ xps narret quid
iudeis acciderit ꝛ quid futurũ eſſet: ꝛ hec
nõ ponẽdo exẽplũ ex re geſta: ſꝫ ex para-
bola. i. ex re q̇ fuiſſe potuit quã tñ non eſt
neceſſe fuiſſe. Alia eſt Aug. ꝛ alioꝝ mul-
toꝝ q̇ hic adducaꝛ exẽplum ex re geſta: ꝛ
ſit cõparatio diuerſaꝝ reꝝ geſtaꝝ vꝛ ge- E
rendaꝝ. Scḋo primã ergo viã exponitur
ſic. [cum ſpiritꝰ immundꝰ exierit ab hoĩe]
i. populo iudaico qui noĩe hominis hic
ſignaꝛ. Nam poteſtas diaboli fuit electa
ab eo quãdo legẽ ſuſcepit: ſm Hiero. qꝛ
lex demonũ cultũ deſtruebat. [tunc] ſm
eum [ambulat p loca arida [. i. gẽtilium cor
da que ſm Remig. arida erãt ab humo-
re gratie ꝛ ſalutaris aque. i. ſcripture. Et
iſta diabolus plenius abinde poſſedit
[q̄rens requiem.] In his eñ queſiuit re-
quiẽ: ſm Remig. qꝛ putauit ſe in gentili
populo ꝑpetuã hr̃e quietem vel ſi hoc nõ
putauit ſaltem aperiũt ꝛ ꝓcurauit [ꝛ non
inuenit] ſꝫ inde fuit repulſus ſm Hiero.
ꝛ Remig. quãdo ad pdicationem apoſto
loꝝ gẽtes abiecta demonum cultura dño
crediderunt. Et tunc dicit reuertar in do
mum meã vñ exiuit. i. in gentẽ iudaicã ſm
eoſdẽ Hiero. ꝛ Remig. qꝛ. ſ. credẽtibꝰ gẽ
tilibus infideles remãſerunt iudei: ꝛ ad
eos regreſſum parauit ſpiritus immun- F
dus: ꝛ veniens inuenit eam vocantem. i.
vacuã. fide ꝛ bonis operibus. Uel ſcḋm
Hiero. qꝛ carebat xpo hoſpite ꝛ angelo
rum pſidio dicẽtium. Surgite eamꝰ hic.
Sicut enim Joſephus teſtatur ſacerdo-

tes poſt xp̄i morte noctē in tēplo audie
rūt ſtrepitū deinde voces dicētiū: Trāſ-
eamus ab his ſedib9 quas voces Hier.
hic angelorū eſſe teſtatur. [Scopis] id eſt
B ſuperfluis τ exteriorib9 obſeruationib9
legis τ traditionib9 phariſeorū ſm̄ Hie
ro. [mundatā τ ornatā] exterī9. [Tūc va
dit et aſſumit ſeptē alios ſpūs nequiores
ſe] id eſt aſſumit vniuerſitatē vitiorū [et
ingreſſi habitāt ibi] poſſidētes gentē il
lā τ fiunt nouiſſima hoīs illi9]. i. gentis
vel ppl̄i huius [peiora priorib9] q2 ſunt
in peiori ſtatu q̄ ante legē datā. Hiero.
Multo nūc maiore demonū numero poſ
ſident: blaſphemātes ī ſynagogis ſuis
Jeſum xp̄m: q̄ in egypto poſſeſſi fuerāt
ante legis notitiā q2 aliud eſt venturū
eſſe nō credere: aliud nō ſuſcepiſſe q̄ ve-
nerit. Septenariū autē numerū adiūctū
diabolo vel ꝓpter ſabbatū intellige vel
ꝓpter numerū ſpūſſancti. Hec ille Qui
videt velle q̄ ideo dicunt aſſumi .vij. ſpi
ritus: q2 iudei ſupſtitioſe obſeruāt diem
H ſeptimū. Uel q2 ſeptē ſunt dona ſpūſſan
cti: quibus aduerſant illa extinguēdo ſi
poſſunt. Uel ſꝫ alios vt deſignet vniuer
ſitas vitiorū: q2 ſeptenarius eſt numerus
vniuerſitatis rpis. Dicunt aūt iſti ſpūs
nequiores ſm̄ Bed. rōne effect9: q2 ſcꝫ gra
uiora ſunt peccata ſequentia q̄ priora.
Et idē videt dicere Greg. ſup illud Job
xxxix. Procul odorat bellū [ſic erit]. i. ſic
eueniet ſicut dictū eſt [τ generatiōi huic
peſſime] Erit inq̄ vere τ realiter ſicut ficti
tie accidit hoī de quo ꝓpoſita eſt parabo
la. Sꝫ exponēdo ſꝫ aliā viā q̄dā vt teſta
tur Hie. iſtū locū d̄ hereticis dictū putāt:
q̄ immūdus ſpūs q̄ in eis aliq̄n habita
uerat q̄n gentiles erāt: ad cōfeſſionē ve-
re fidei eijciat: poſtea vo cū ſe ad here
ſim trāſtulerint τ ſimulatis v̄tutib9 or-
nauerint in domū ſuā: tūc aliij .vij. nequā
ſpiritib9 adiunctis: reuertat ad eos dia
bolus τ habitet in illis: fiātq̄ nouiſſima
eorū peiora ꝓorib9: Multo q̄dē peiori cō
ditione ſunt heretici q̄ gētiles: q2 in il-
I lis ſpes fidei τ in iſtis eſt pugna diſcor-
die. Hec ille. Sꝫ ꝯ hoc arguit idē Hiero
q2 ex eo qđ ſequit. Sic erat: τ generatio-
ni huic peſſime ꝯpellimur nō ad hereti
cos ſed ad iudeos referre parabolā. Ad

hoc dicitur q̄ verū cōcluderet argumen
tum ſi eſſet parabola: ſecus ſi eſt res ge
ſta in hereticis: qbus aſſimilātur iudei.
Sic eñ opꝫ hoc intelligere de vtroq̄: nō K
aūt de hereticis tm̄ vt fore q̄dā intelli-
gebāt ꝯ quos ꝓcedit argumētū: Scđm
alios aūt puta Greg. τ Rab. τ Augu. in
telligit hoc nō de hereticis tm̄/ ſed de q̄li
bet pctōre a quo exit diabol9 in iuſtifica
tione. Et ābulat p loca arida. i. iuſtorū
corda/ arida ab omni humore carnalis
ꝯcupiſcētie: ſed non inueniēs requiē: re-
dit ad illū p recidiuū: τ inuenit talē ani
mā ſm̄ Raba. vacantē p negligētiā: mū
datā per priorē iuſtificationē: et ornatā
ſimulatis v̄tutib9: τ efficit peior q̄ prius:
Et ſm̄ Aug. de ꝯſenſu euang. hoc eſt: q2
non ſolū habebit .vij. vitia capitalia vt
pri9: ſꝫ etiā per hypocriſim ſe ſimulabit
habere virtutes oppoſitas: ideoq̄ dicū-
tur .vij. ſpirit9 nequiores aſſumpti. Sed ſꝫ
Chry. intelligit hoc de eo a quo expellit
diabolus corporaliter. q2 ſi talis efficiat
ſegnior grauiorem trahit aduerſus ſe
phātaſiā. i. ſi mereat vt ſcđo diabol9 in-
uadat eū: graui9 torquet. ¶ In hac pte L
eſt documentū vt peniteat q̄libet vt ni-
niuite: τ caueat iudeorū recidiuū: q2 ꝯſue
tudinem facies in qua morieris niſi q̄d
magnū accidat Greg. Tenēt male ꝯſue-
tudines quē ſemel ceperint/ τ nō niſi cū
peccatoris vita finiunt. ¶ Quātū ad
tertiū ponit ꝯfortatio τ cōſolatio eorū q̄
xp̄o acquieſcūt/ cū dicit [Adhuc eo loquē
te ad turbas ecce mater eius τ fratres.]
Sicut dicit btūs Hier. Heluidius here
ticus hic ſui erroris fomentū ſumpſit/ vt
diceret btām v̄ginē poſt xp̄ꝫ alios filios
habuiſſe ex Joſeph. nō itelligēs q̄ ſꝫ ſcri
pturā quatuor modis aliq̄ dicuntur fra
tres. ſ. Natura/ vt iacob τ eſau Gēn. vt
oēs iudei. Cognatiōe/ vt Abraā τ Loth
de eadē familia exiſtentes/ τ Affectu/ vt
oēs xp̄iani. Fuerūt ergo iſti fratres dñi
ſm̄ ſctōs ꝯſobrini xp̄i. i. filij ſororum ma
tris dñi/ nō āt filij Joſeph ex Maria ne M
q̄ alia vxore melea vel ella noīe/ quā q̄
dā fingūt/ vt dicit Hiero. ſectantes apo
cripha. [Stabant foris q̄rentes loq̄ ei.]
ſtabāt inq̄ foris ſm̄ aliquos/ q2 nō pote
rant intrare p̄ turba. Uel ſm̄ Chryſ. iſti

volebāt humanū fauorē captare ex eo q̄
tāt9 p̄dicator τ ꝓpheta ad eos ptineret:
τ hoc notat/ q2 potuiſſent ingredi τ au-
dire cum turba τ expectare finem ſermo
nis: τ tamē extra eū vocāt corā omnib9.
A Ubi aduertēdū eſt: q̄ Chry. nō ſolum hic
ſed etiā Joā. ij. vbi in nuptijs beata vir-
go inuitauit filium vt miraculum in vino
faceret notauit eam de pctō inanis glo-
rie ſaltem veniali. dicēs q̄ per filium vo
lebat ſe reddere clariorē. Sed. s. Thom.
iij. par. q. xxvij. dicit q̄ exceſſit Chryſo. in
verbis illis quantū ad virginē dūtaxat:
quicquid fuerit de fratribus eius. Unde
ſancti cōiter tenent q̄ nunq̄ venialiter
peccauit. Quidā tamē tenēt aliud extre-
mum τ nō ſolū ſentiūt ꝯ Chry. qui eā vo
luit peccaſſe actualiter/ ſꝫ tenēt ꝯ Chryſ.
τ oēs alios doctores ſanctos q̄ eā tenent
nullo diſcrepāte fuiſſe in originali cōce-
ptā: τ priuilegiū xp̄i. ſ. q̄ ſolus ſit ſine pec
cato cōceptus ex quadā fatua deuotiōe
volūt attribuere virgini. Reſtat ergo vt
ſupueniāt aliqui dicētes q̄ fuerit de ſpū
ſancto concepta. Hoc eñ vr̄ ſequi ad il-
B lud q2 de xp̄o dicit beatus Amb. vt refert
Aug. iiij. lib. cōtra Julianū. Xp̄s non ali-
ter potuit expers eſſe delicti: niſi expers
fuerit illi9 cōceptiōis quā cōmixtio viri
τ mulieris operat. Hec ille. [Dixit autē
ei quidā] nō ex ſimplicitate loquēdo ſm̄
Hierony. ſꝫ inſidiādo: volēs experiri ſi
ſpūalē exercitium p̄dicatiōis ꝓpter af-
fectū carnalē interrūperet. [Ecce mater
tu. τ fratuui foris ſtant querētes te.] Sed
ſtatim xp̄s illū cōfutauit. [Unde ſequit.]
At ipſe rñdēs dicēti ſibi ait. Que eſt ma-
ter mea τ qui ſunt fratres mei Sicut aūt
dicit. Hila. in his v̄bis nō eſt faſtidioſe
de matre ſua ſenſiſſe exiſtimād9: de qua
tantā in cruce poſitus habuit curā: imo
ſi voluiſſet negare matrē: vt ait Chry. tūc
negaſſet q̄n iudei exprobrabāt ei de ma-
tre dicentes. Mar. cap. vj. Nōne hic eſt
fabri τ marie filius? Nihil ergo aliud vo
luit dicere ſm̄ Hier. niſi q̄ ſpūalia car-
C nalibus p̄ferebat Unde ſubditur [τ extē
dēs manū in diſcipulos ſuos dicit. Ecce
mater mea et fratres mei] quaſi diceret.
Non cognatio ſed deuotio mihi reddit
aliquē propinquum: Unde ſubdit [qui-

cunq̄ eñ fecerit voluntatē patris mei q̄
in celo eſt:] ipſe p charitatē τ amorē [me9
frater τ ſoror τ mater eſt.] ¶ Eſt aūt no-
tādū circa iſta q̄ aliq̄s efficit mater fra-
ter vel ſoror xp̄i dupl̄r. Uno modo faciē D
do dei volūtatē inquātum quilibet eorū
diligit affectu fraternali vel ſororio vel
materno. Et alio modo habēdo eandē
nature ꝯformitatē cū eo: propter qđ xp̄s
hoīes fratres ſuos vocat dicens. narrā-
bo nomē tuū fratrib9 meis in Pſalmo.
Sed q2 is qui eſt frater primo mō inter
hoīes eſt etiā ſcđo modo: τ ecōuerſo: ideo
ſimpl̄r frater dr̄. Utraq̄ autē fraternitas
ſimul iuncta debet nobis prebere fidu-
ciā in iudicio: iuxta illud Ber. ad xp̄m.
Puto quia iā me ſpernere non poteris:
os ex oſſibus meis τ caro de carne mea.
Unde in iudicio demones videbūt eū vt
iudicē punientē: angeli vt dominum poſ
ſidentē nos vt deū creantē: vt dñm τ re-
gem gubernantē/ vt redemptorē redimē
tē/ vt fratrē de noſtro ſanguine deſcen-
dētē. Prebebit etiā magnā felicitatē in
regno. Inſignū cui9 ioſeph Beniamin
fratri ſuo ex parte patris τ matris dedit
partem duplicē. Gen. xliij. Angeli enim
ſunt fratres xp̄i. i. ex parte patris celeſtis E
ſolū a quo imaginē habēt dei. Nos aūt
etiā ex parte matris. Ideo dabit nobis
refectionē intellect9 in deitate τ ſenſum
in humanitate/ ſed angelis non dabit ſe
cundū. In hac parte tāgit Chry. documē
tū dicēs. Multe mulieres btificauere ſā-
ctā virginem illam τ eius vterū: τ opta-
uerūt fieri tales matres. Quid in igitur
q̄ phibeat? Ecce latam cōſtituit vobis
viam: τ licet nō mulieribus ſolum ſed τ
viris fieri matrem dei. Hec ille.

Feria .v. poſt dominicā p̄mā .xl.

Textus euange. Joan. viij.

Dicebat Jeſus ad eos q̄
crediderūt ei iudeos. Si
vos manſeritis in ſermo F
ne meo vere diſcipli mei
eritis τ cognoſcetis veritatē: τ ve-
ritas liberabit vos. Reſponderūt
ei. Semen abrae ſumus τ nemini
ſeruiuimus vnq̄. Quomodo tu di

eis:liberi eritis. Reſpondit eis Je
ſus. Amen amen dico vobis, quia
omnis qui facit peccatum ſeruus
G eſt peccati. Seruus aūt nō manet
in domo in eternum:filius manet
in eternū. Si ergo filius vos libe-
rauerit vere liberi eritis. Scio qꝛ
filij abrae eſtis,ſed queritis me in-
terficere,quia ſermo meus non ca-
pit in vobis. Ego qđ vidi apud pa
trem meum loquor ꝛ vos que vidi
ſtis apud patrem veſtrum facitis.
Rñderunt ꝛ dixerūt ei. Pater no-
ſter Abraā eſt. Dixit ei Jeſus:ſi fi-
lij Abrae eſtis:opera abrae facite.
Nunc autem queritis me interfice
re hominem qui veritatem locut⁹
ſū vobis quam audiui a deo. Hoc
abraam non fecit. Vos facitis ope
ra patris veſtri. Dixerunt itaqꝫ ei.
Nos ex fornicatione nō ſumus na-
H ti:vnum patrem habemus deū. Di
xit ergo eis Jeſus. Si deus pater
veſter eſſet diligeretis vtiqꝫ me.
Ego eñ ex deo ꝓceſſi ꝛ veni. Neqꝫ
eñ a me ipſo veni:ſꝫ ille me miſit,
quare loquelam meā non cognoſci
tis. Qꝛ nō poteſtis audire ſermo-
nē meū. Vos ex pře diabolo eſtis:
ꝛ deſideria patris veſtri vultis fa
cere. Jlle homicida erat ab initio
ꝛ veritate non ſtetit:qꝛ nō eſt veri-
tas in eo. Cū loquit̄ mendaciū ex
proprijs loquitur qꝛ mendax eſt et
pater eius. Ego autem qꝛ veritatē
dico non creditis mihi.

I Jcebat ieſus ad eos q̇ cre
diderūt ei iudeos ꝛc. [Jo-
an. viij. Jn pñti euāg. tāgū
tur tria pūcta:q̄ ſunt. Ma
giſtralis admonitio. Curia
lis rephenſio. Filialis ob-
iurgatio. ¶ Quātū ad primū xp̄s aliq̄s
iudeos credētes in eū ꝛ ſe tanq̄ diſcipu-
pulos xp̄i quodā mō gerētes magiſtrali
ter ſeu pñaliter admonuit vt ſtarēt in
veritate ſeu in vera fide. Ubi aduertēdū
eſt ꝙ xp̄s multa docuerat in templo die
quadā ꝛ multi crediderunt ei. [Dicebat
ergo Jeſus ad eos q̇ crediderāt ei iudeos]
q̇ imꝑfecte crediderāt ſm Chry. ꝛ ꝯfirma
tione indigebāt [ſi vos māſeritis in ſer-
K mone meo].i. in fide quā ex meo ſermōe
cōcepiſtis:ita ꝙ neqꝫ fallacijs hoim:neqꝫ
ꝯtētationib⁹ demonū inde moueamini.
Primo [vere diſcipuli mei eritis.] Per-
fectū diſcipulū faciūt tria: ſm Tho. ſup
Joan. ſ. Preparatio vel bona diſpoſitio
ad ꝑcipiēdū verba magiſtri: ꝛ Aſſenſus
ad credēdū ꝛ ſtabilitas ad retinēdū ſeu
perſeuerādū in doctrina magiſtri:ita ſcꝫ
ꝙ nō faciliter omni vēto flectatur. [Et]
Secūdo [cognoſcetis veritatē].i. meipm
q̄ ſum veritas ſm glo. Uel veritatē quaꝫ
per fidē tenetis: ſm Aug. qꝛ que nūc cre
dimus in via:viſuri ſum⁹ in patria. Uel
ſm. s. Tho. cognoſcetis veritatē mee do
ctrine q̄ multis videt̄ obſcura ꝛ mee gra
tie q̄ gra ia ð veritas cōparatiue ad fi-
L guras ꝛ mee eternitatis. Juxta illđ Pš.
Jn eternū dñe permanet verbum tuū:in
generatione ꝛ generationē veritas tua q̄
multis videt̄ obſcura. [Et] Tertio veritas
liberabit vos]. Primo a terrore. ſcđo a
peccato ſm Theo. ꝛ Tertio a morte ꝛ cor
ruptibilitate ꝛ mutabilitate ſm Augu. ꝛ
hoc inquantū ad patriā. finaliter ducit.
Dicit autē. s. Tho. ꝙ liberare hic nō im
portat ereptionem a quacūqꝫ anguſtia
ꝓut ſonat in latino:ſed eſt liberum face
re. Et hoc a tribus ſcꝫ Ab errore:per ve
ritatem doctrine. ꝛ a ſeruitute peccati
ꝑ veritatē gratie ꝛ a corruptiōe per ve-
ritatē eternitatis. Hec ille. Qꝛ eternitas
dicit veritatē qꝛ quantū aliquid partici-
pat de eternitate tantum participat de
entitate ſiue exiſtentia:ꝛ conſequēter tā-
tum de veritate. Jnſinuat autem chriſt⁹
eos ſine doctrina carere notitia verita-
tis, ꝛ libertatis honore:de quibus tñ ſe
M ꝑcipue iactabant. Erant eñ ſerui pecca-
torū: ꝛ etiā in lege nō habebāt veritatē,
ſed figurā. Uerū tñ ſm Chry. conuenien
tius fuiſſet eos cōturbari, cum dixit. Co
gnoſcetis veritatē:quaſi tūc non cogno
ſcerēt q̄ cuꝫ dixit. Ueritas liberabit vos.

Quod nō fecerūt:qꝛ plus de minoribus
curabāt. i. de mūdana ſeruitute quā ſo-
lam nouerāt:q̄ de ignorādo veritatem.
Uñ irati vel indignati [Reſponderūt ei
iudei] illi. ſ. q̇ prius crediderāt ſm Chry.
A vel ſm Aug. alij de turba q̇ nondū credi
derāt. [Semē abrae ſumus]. ¶ Eſt autē
notandū ſcđm Chry. ꝙ q̇ in ſe nihil ha-
bēt ꝑclarū de parentibus gloriātur. Uñ
iſte ſunt gloriationes iudeorum: ſemen
Abrae ſum⁹ iſrealite ſum⁹ ꝛ hmōi. His
aūt ſimiles ſunt qui inaniter gloriant̄ de
nobilitate parentū:ꝛ in ſe ſunt viles. [Et
nemini ſeruiuim⁹ vnq̄.] Et in hoc oſten
dunt ſcđm. ſ. Tho. ſe eſſe hebetes ꝛ ru-
des: qꝛ dictū de ſeruitute ſpūali itelligūt
de carnali ꝛ mendaces: qꝛ ſeruierant ro-
manorū Aug. Scđm huius tꝑis liberta-
tē:quō verū dixiſtis: Joſeph non eſt ve-
nundatus. Prophete ſcti nō ſunt in cā-
ptiuitatē ducti. O ingrati q̇d eſt ꝙ deus
vobis aſſidue iꝑutat:ꝙ vos de domo ſer
uitutis liberauerit ſi nemini ſeruiuiſtis.
Uos aūt q̇ loq̇mini quō tributa ſoluebā
tis romanis:ſi nemini ſeruiuiſtis? [Hec
B ille. Quō ğ tu dicis:liberi eritis? Rñdit
eis Jeſus [oñdēs ꝙ nō de carnali ſed de
ſpūali loq̇bat̄ ſeruitute a q̄ nō ipſi ꝑ ipm
poterūt liberari. [Amē amē dico vobis]
ſm Aug. ē q̄ſi iuramētū iſte loquēdi mo-
dus. Amē eñ vt ait hebraicū ē:ꝛ iterꝑta
tur:vere vł fiat:ſꝫ neqꝫ grec⁹ neqꝫ latin⁹
iterpres eā auſus iterpretari:vt honore ei
hēret velamēto ſecreti. Nō tñ eſt iuramē
tū:qꝛ xp̄s nō ita freq̄ētaſſet talē modū
loquēdi. Geminat̄ aūt ad maiorē ai exci-
tationē: [qꝛ ois q̇ facit pctm̄].i. q̇ cōmittit
vł omittit:qꝛ omiſſio ad ꝯmiſſionē redu
cit: ſeru⁹ eſt pcti] Seru⁹ aūt ꝛ liber diffe-
rūt ſm phm: qꝛ liber mouet̄ motu ꝓprio
ſeru⁹ aūt alieno. Quō ergo hō dr ſeruus
pcti:cū poſt pctm̄ adhuc habeat liberū ar
bitriū ꝛ motū ꝓpriū. Ad hoc dicit. ſ. tho.
vbi. s. ꝙ hoc eſt ꝓpter duo. Primo qꝛ hō
peccās nō mouet̄ motu ꝓprio hois inquā
C tū hō eſt. i. rectus rōne. ſꝫ motu alieno. i.
ſenſualitatis:ꝛ quāto min⁹ de motu rō
nis ꝑticipat:tanto magis eſt ſeruus pcti.
Scđo qꝛ admiſſo pctō hō nō pōt ſe a pec
cato liberare:niſi ꝑ auxiliū gratie. iō quo
ad hoc nō eſt liberi arbitrij [ſeruus autē
ſpūalis].i. peccator non manet. i. non hꝫ
ius manēdi in domo. i. in eccl'ia vel in ſo
cietate ſctōꝝ: ſm. ſ. Tho. ꝛ alios [in eter-
num] ꝛ ſi aliq̄n ibi ſit ad tp̄s vł ſi tādē ſine
veſte nuptiali deꝑhēſus in tenebras ex-
D teriores recludit̄. [Fili⁹ autē naturalis]
i. xp̄s [manet]. i. hꝫ ius manēdi tāq̄ dñs
oim [in eternū] qꝛ ſine pctō eſt. ꝛ ꝯñ pōt
ipſe ſolus alios a pctō. liberare [ſi ergo
vos fili⁹ liberauerit:vere liberi eritis.]
Aug. de vbis dñi. Non a barbaris ſed a
diabolo:nō a corporis captiuitate ſꝫ ab
aie iniquitate. Hec ille. Jn hac parte eſt
documētū in ſenſu lrali:qđ tangit Aug.
dicēs. O miſerabilis pcti ſeruitus. Ser-
uus hois aliq̄n ſui dñi duris imperijs fa
tigat⁹ fugiendo reqeſcit ſeruus pcti quō
fugit:ſequitur eñ hunc quocūqꝫ fugerit.
Peccatū eñ qđ facis intus eſt: voluptas
trāſit: pctm̄ nō tranſit. Preterit qđ dele-
ctabat: remāſit qđ pūgat. Hec ille. Et in
tellige ꝙ pctm̄ manet quo ad reatum pe
ne trāſeunte actu q̇ eſt peccatū ꝛ manet
quo ad effectū q̇ eſt deordinatio ꝛ mala
E inclinatio viriū aie ꝛ vermis ac remor-
ſus conſcientie. Juxta illud Auguſtini.
iuſſiſti domine ꝛ ita eſt: ſit ſibiipſi ſit pe-
na inordinatus animus. ¶ Quātū ad
ſcđm ſciēdū eſt ꝙ qꝛ forte iſti potuiſſent
dicere nos ſine pctō ſum⁹: iō non ſumus
ſerui ſpūali ſeruitute. hoc xp̄s vult exclu
dere. Uñ curialr ꝛ gratioſe eos rephēdit
oñdēs ꝙ pctōres erāt: iō dr [Scio ꝙ filij
Abrae eſtis] Aug. Carnis origine: nō cor
dis fide. iō ſubdit̄ [ſꝫ q̄ritis me] innocen-
tem [interficere] iniuſte: ꝛ ideo ſerui eſtis
pcti. Sꝫ quō credebāt in eū: ſi eū volebāt
occidere? Rñdet Chry. ꝙ erāt ex ꝯuerſis
factis ꝑuerſi. Uel vt dicit Aug. xp̄s mul-
titudini loquebat̄ in q̄ erāt q̇dā credē
tes: ꝛ q̇dā nō: q̇ iſta ꝑpetrare cogitabāt.
Et cā ſubdit̄ [qꝛ ſermo me⁹ non capit in
vobis].i. nō capit̄ Aug. i. nō capit in cor
dib⁹ vr̄is: qꝛ nō recipit̄ a corde vr̄o. Sic eñ eſt
F ſermo dei fidelib⁹ tāq̄ piſci hām⁹ tūc ca-
pit q̄n capit̄. Nec fit iniuria illis q̇ capiūt
Ad ſalutē q̇ppe nō ad ꝑniciē capiūt. hec
ille. Uel nō capit ſm. ſ. Tho. i. nō cōgruit
iuxta illud Lu. xiij. Non capit ꝓphetam
perire extra hierlm. Et cā hui⁹ ſm Chry.
ſo. erat altitudo doctrine quam illi tardi

ꝗ rudes cape nō poterāt: ⁊ ex hoc tanꝗ
blaſphemū volebāt occidere illū. Sꝫ qꝛ
potuiſſēt dicere: tu iſta fluxiſti q̄ ꝑdicas:
B ſequit̄ [eſto qđ vidi apud patrem meū]. i.
deū p̄rē: q̄ filio oēm notitiā cōicauit añ
ſēta [loquor] Uñ nō ſolū ⁊ audita ſꝫ ēt vi-
ſa loquor [⁊ vos qđ vidiſtis apđ p̄rem ve
ſtrū]. i. diabolū: quē tñ nō noiat: qꝛ curia
liter loquit̄ apđ quē iudei viderūt oculo
fidei ⁊ experiētia teſte eē oēm iiuſtitiā: cū
ſemꝑ illū ppl̄m ꝓuocauerit ad ſcelꝰ in-
ſecutionē [facitis]. ſ. voluntate: facturi ēt
ope q̄ñ venerit hora mea ſm Chry. alia
lr̄a habet [Et vos q̄ vidiſtis apđ patrem
facite]. i. ſcđm legē ⁊ ꝓphetar' monita q̄
ꝑ eos deꝰ eſt locutꝰ ⁊ ꝑ eos vos audiſtis
a deo. Sꝫ p̄ia lr̄a magis cōſonat ſequen
tibꝰ cū dr̄. [Rñderūt ⁊ dixerūt ei]. Qꝛ eñ
dñs eos arguerat ꝙ facerēt mala opera
p̄ris ſui: intelligens de diabolo. Ipſi ſm
Aug. iterato gloriant̄ de patre abraā: vt
inducāt eū ad aliquid dicēdū ꝯ Abraā: ⁊
ꝯ̄ſr habeāt occaſionē faciēdi qđ cogita-
bāt. Uñ dicūt: [p̄r nr̄ Abraā eſt] q̄ſi dice
rēt. Quid vis dicere de illo. Sꝫ ipſe lau-
dauit abraā ⁊ oſtēdit illos eē degeneres
H dicēs. [Si filij Abrahe eſtis: opa abrae: fa
cite] quaſi diceret. Nō eſtis filij abrae ſi-
cut neqꝫ opa eiꝰ facitis: qꝛ illa ſm Chry.
fuerūt. Fides: obediētia: māſuetudo. Ue-
ſtra aūt ſūt. Infidelitas: impietas: ⁊ cru-
delitas. Nō tenemur aūt ſm. s. Tho. fa-
cere oīa opera Abrae ſm ſpeciēꝫ operis
qꝛ duxit plures vxores: ſꝫ ſm radicē ope
rū eius: q̄ eſt charitas ex q̄ oīa fecit: oīa
debemꝰ imitari. ¶ Sꝫ cōtra: qꝛ ſupra di
cit [ſcio qꝛ filij ⁊c. Ad hoc dr̄ p̄io ſm Au-
gu. ꝙ id qđ ſupra dñs affirmauit: de car-
nali ꝓpagine hoc negat hic de ſpūali q̄
eſt ꝑ imitationē: ſm quam iſti nō erant
Abrae filij. Dicitur ſcđo ꝙ ſm Orig. in
greco dicit̄: ꝙ ſemē Abrae eſtis. Semen
aūt vt idē dicit eſt qđ imperfectū habēs
naturā gñantis ſolū in potētia: filius aūt
I eſt qđ ꝑfectū hñs illā in actu. Erāt ergo
ſemē Abrae: qꝛ aliqualiter retinebāt ali-
quā rōnē eorū q̄ deꝰ infunderat Abrae.
Credebāt eñ ex Abraā proceſſurū ſemen
bñdictiōis. Sed nō erāt filij q̄ nō perue-
nerāt ad ꝑfectā ſimilitudinē eiꝰ. Nam
habētes ipſum bñdictionis ſemē añ ocu
los: illud nō agnoſcebāt [Nunc aūt que
ritis me interficere hoiem] qđ iō ſm. s.
K Tho. dr̄. ⁊ nō filiū dei: qꝛ ſi cognouiſſent
nūꝗ dñm glorie crucifixiſſent. Et ne di-
cat̄ ꝙ hoc meruerat ſequit̄. [Qui verita-
tē locutꝰ ſum vobis] hanc. ſ. veritatē ſm
Chry. ꝙ eſſet p̄ri equalis: ꝓpter quā vo-
luerūt occidere illū [quā audiui a deo] ꝑ
ſciētiā inditā ⁊ beatā inquātū hō ſuꝫ. ⁊ ꝑ
diuinā quā inquātū deus accepi a patre
cōicante mihi illā. Hoc eñ accipere me
taphorice eſt audire. Ex his pꝫ ꝙ dñs
ꝓ veritate docenda ſit paſſus. Duo eñ
docuit ex quibus iſti ſunt moti. ſ. ſuā dei
tatē. Unde Jo. v. dicit̄: ꝙ voluerūt eū in-
terficere: qꝛ patrē ſuū dicebat deum: ⁊ ini
quitate ſcribarū ⁊ phariſeorū quā acri-
ter reprehēdebat [hoc Abraā non fecit]:
qꝛ nunꝗ occidere queſiuit innocentem.
niſi deo iubēte vt imolaret Iſaac. [Uos
facitis opa patris veſtri]. i. diaboli quē
tacet rōne ꝑdicta. ¶ In hac pte eſt docu
L mentū literale: ꝙ ſi volumus peruenire
ad ſinū Abrae. i. vitā eternā debemꝰ eſſe
eiꝰ filij imitādo virtutes eiꝰ quas Amb.
lib. de offi. enarrat dicēs. Abraā fide pri-
mus iuſtitia precipuus: in ꝑlio ſtrenuus
in victoria nō auarus: domi hoſpitalis:
vxori ſedulꝰ. Hec ille. ¶ Eſt ⁊ aliđ moꝛa
le. ſ. ꝙ qui vult eſſe magnus corā deo: ſit
paruꝰ corā ſe ⁊ econuerſo. In cuiꝰ ſignū
iſti dixerūt ſe habere libertatē propaga
tiōis q̄ eſt ex patre libero dicētes Abraā
patrē ſuum ⁊ libertatēꝫ que cauſatur ex
animi v̄tute cū dicūt. Nemini ſeruiuimꝰ
vnꝗ q̄ſi dicāt hoc eſſe rōne ſue magna-
nimitatis ⁊ virtutis ⁊ libertatē diuine fi-
liationis: ⁊ adoptionis dicētes. Unū pa-
trē habemꝰ deū: ſed oñdit xp̄s nullā ha-
rū eos hr̄e. Nō q̄dē primā: qꝛ ab Abraā
degenerauerāt: nō imitādo opera eius.
Nā ille dei precepto voluit filiū immola
re. ⁊ iſti contra dei preceptum xp̄m occi-
dere. Ille obediuit dicenti. Egredere ⁊c.
Geñ. xij. iſti nō capiebant verbum chri-
M ſti nec ab eo capiebantur. Ille credidit
deo dicenti. Semini tuo dabo terrā hāc.
Geñ. xij. iſti xp̄m veritatē dicentē occide
re volebant. Nec ſecundā: qꝛ erant ſerui
peccati. Nec tertiā: qꝛ diligerent filiū dei
ſi deꝰ eſſet pater eoꝝ. Unde quidā ſan-
ctus pater

ctus pater requiſitꝰ quō eſſet orādū pau
peres inquit me docuerūt q̄ eleemſynam
petētes: nō robur ſed plagas ⁊ infirmita
A tes ꝓtendunt. q̄ſi diceret. Qui aliq̄d vult
obtinere a deo corā eo recognoſcat ⁊ cō-
fiteatur infirma ſua. ¶ Quātū ad tertiuꝫ
poſtꝗ vidit dñs ꝙ ſua curialis reprehen-
ſio nō prodeſſet: finaliter fortiꝰ adhibuit
medicamen. i. apertā obiurgationē. Dici
tur ergo [Nos ex fornicatione,]idolola-
tria ſeu]ex parētibꝰ idololatris ſm Aug.
[non ſumus nati] Jam eñ intelligunt ꝙ
xp̄s de carnali generatione nō loquitur
[Unum patrem habemus deuꝫ] Ubi ſm
Chry. admiranda eſt iudeorum ſtultitia.
nam ipſi dicunt deum ſuum patrē eſſe. ⁊
q̄ñ xp̄s idem vult de ſe dicere volunt euꝫ
tanꝗ blaphemum lapidare. Dicunt au
tem deum ſuum eſſe patrē ſm aliquos:
vt prouocent eū ad aliq̄d dicēdum cōtra
deum: ⁊ cōſequenter occidāt. [Dicit er-
go eis ieſus. Si deus pater veſter eſſet] ꝑ
gratiā adoptionis. diligeretis vtiqꝫ me]
L qꝛ ſignū infallibile talis filiatiōis eſt cha
ritatiua dilectio ad proximum: ⁊ multo
magis ad verum: deum: cuiuſmodi erat.
B [Ego eñ ex deo] patre [proceſſi ꝑ eternā
generationē in idētitate nature ⁊ diſtin-
ctione pſone] ⁊ veni ꝑ tēporalē incarna-
tionē ſm Aug. [Neqꝫ eñ a meipſo veni]
ꝓpria. ſ. ⁊ ſingulari authoritate: qꝛ inquā-
tū deus nō ſum ſine genitore ⁊ mittente
⁊ inquantum hō non ſum ſine mittente.
¶ Eſt autē aduertenduꝫ ex doctrina. s.
Tho. ſ. di. xiiij. ꝙ ad miſſionē tēporalē di
uine perſone duo requirunt̄. p̄mū. ſ. qđ
perſona miſſa ſit ab aliquo: iō pater vel
trinitas non mittitur. Scđm ꝙ ꝑ nouum
effectum ſit in creatura. Ad hoc autē qđ
vna perſona mittat aliam: non opꝫ ꝙ ſit
principiū eius ſed ſufficit ꝙ ſit cā illiꝰ ef-
fectus ſm quē fit miſſio. Et iō eadē perſo
na pōt ſeipam mittere: dūmō ſit ab alio.
Filiꝰ ergo dei miſit ſe ⁊ venit ſꝫ nō venit
a ſeipo. i. ꝓpria authoritate q̄ſi nullꝰ euꝫ
C miſerit ſꝫ authoritate ſua ⁊ p̄ris ⁊ ſpūſſcī
qꝛ tota trinitas opata eſt illū effectū ſm
quē venit. i. incarnationē ⁊ vltra hoc p̄r
ſpāliter eſt ei ꝓncipiū eſſendi. Sed qꝛ po
tuiſſent dicere: nos nō credimus ꝙ ſis a
deo miſſus qꝛ hoc non ꝓbas: oñdit ꝙ ex
doctria potuiſſent eū cognoſcere dicēs.
[Quare loquelā meā nō cognoſcitis?]. i.
modū ⁊ efficaciā ⁊ rōnabilitatē doctrine
mee. Nō eñ doceo niſi ꝯſona rōni ⁊ ho-
neſtati ⁊ ꝓphetis: ⁊ q̄ dico miraculis et
ꝓdigijs affirmo ſꝫ vos nō aduertitis [qꝛ D
nō poteſtis audire]. i. ſcrutari examina-
re: ⁊ ꝯferre ad dicta ꝓphetarū [ſermonē
meū] ex odio ⁊ ſuperbia ⁊ mala volunta
te. Uel ſm Aug. qꝛ non vultis corrigi: iu
xta normā mei ſermonis: iō illuꝫ audire
nō poteſtis. Cōſequēter autē acriter eos
increpat dicēs. [Uos ex p̄re diabolo eſtis]
ꝑ imitationē nō originē: ⁊ extiſtimauerūt
manichei de quoꝝ opinioe hoc ſolū nūc
dico ꝙ crediderūt deū eſſe cōditorē inui
ſibiliū: diabolū v̄o viſibilium. Nā ſequit̄
[Et deſyderia patris vr̄i vultis facere] ⁊
hoc eſt vr̄i erāt filij diaboli vt dicit Aug.
[ille homicida erat ab initio] creationis
mūdi: ex quo fuit hō q̄ poſſet occidi. Ho
micida inquā nō ferro ſꝫ v̄bo: vt ait Aug.
Et nō ſolū adā ſꝫ ⁊ totū genꝰ hūanuꝫ ad
mortē ꝑduxit: vt dr̄ Or. [⁊ in v̄itate non
ſtetit [Cum eñ ſicut dicit. s. Tho. veritas
ſit duplex. ſ. oris vt cū vera dicūt̄ ⁊ opis: E
vt cū ſiunt ꝯgruētia nature operātis: iu-
xta illud Joānis. iij. Qui facit veritatem
venit ad lucē: diabolus non ſtetit: in pri-
ma. qꝛ mētitus eſt dicēs. Eritis ſicut dij.
Geñ. iij. neqꝫ etiā in ſcđa qꝛ non ſeruauit
ordinē ſue nature a deo ꝓfixum vt. ſ. eſſet
ꝑ hūilitatē ⁊ reuerētiā ſubditus deo ⁊ ab
eo gl'iam ⁊ bñdictionē ſuā hērēt. Et nota
ſm eūdē ꝙ diabolū nō ſtetiſſe i v̄itate du
pliciter intelligit̄. Uno mō qꝛ nunꝗ fuit
in v̄itate opis autoris. Et hoc ꝑmo. qꝛ na
turalr̄ eſt malꝰ. qđ eſt manicheorū error.
Deus eñ fecit celuꝫ ⁊ terrā mare ⁊ oīa q̄
i eis ſunt vt dicit Pš. oīs āt creatura dei
bona ē. ſ. Tim. iiij. vel ſcđo. qꝛ vt alij dixe-
runt lꝫ nō natura ſꝫ voluntate ſit malus
tñ ſemꝑ fuit malꝰ: qꝛ in ꝑmo inſtāti pec-
canit. Et hoc etiā vt dicit ſanctus Tho.
alibi putat̄ hereticum: rō eſt qꝛ opatio q̄
cōſequit̄ rē in primo eius inſtanti attri-
buit̄ factori: ſicut motus ignis ſurſuꝫ ge-
F neranti ignē deus ergo eſſet cauſa pcti.
Alio mō intelligit̄: qꝛ fuit q̄dē aliq̄ñ in
ea: ſed non ꝑmanſit: qꝛ in primo inſtanti
ſui eē habuit rectitudinē ſaltē naturalem

ſed poſt morulā ſtatim declinauit ab ea
ꝑ pcīm. de hoc vide ſ. ꝑ. q. lxiij. ¶ Sunt
ēm circa hoc multe: ⁊ ſubtiles diſputatio
nes ⁊ opiniones in ſacra theologia: ſed
B planior ⁊ iudicio meo verior eſt ꝙ i pͥo
inſtāti ſui eē habuit operationē natura
lē: qꝛ ſe cognouit ⁊ amauit ⁊ deū vt prin
cipiū boni naturalis: que operatio fuit
quidē meritoria: quia fuit aſſociata gra
tia: ſed non ꝑfecte / quia non fuit libera.
In ſecundo vero peccauit ⁊ boni merue
runt. In tertio autem iſti fuerunt in glo
ria: ⁊ iſti in miſeria. Nec eſt contra hoc
qđ. s. Tho. videt̄ dicere ⁊ dicit: ꝙ ſi ma
lus angelꝰ non peccaſſet in ſcđo inſtāti
in eo accepiſſet btitudinē quā meruerat
in pͥo: ⁊ cōſequēter videt̄ velle ꝙ illud
meritū pͥmi inſtātis fuit ꝑfectū: qꝛ itēdit
ꝙ in ſcđo inſtāti ea accepiſſet in ſua di
ſpoſitione neceſſaria ⁊ infallibili. i. i me
rito ꝑfecto qđ habuiſſet tunc. Et iō ſeq
tur. [Et veritas in eo nō eſt] quaſi dice
ret. Nō đr nō ſtare / qꝛ vacillet ⁊ dubitet
nō tn̄ totaliter auertat̄ a veritate / ſed qꝛ
ſpōte ⁊ totaliter aduerſus eſt. Eſt tn̄ i eo
aliqua veritas ſicut ⁊ aliqua natura. ſed
H nō eſt in eo v̄itas oris q̄ntū ad ſuā intētio
nem qꝛ ⁊ ſi aliquādo veritatē dicit tn̄ in
tēdit tādē fallere: nec opis: qꝛ oē opꝰ eiꝰ
eſt malū. i. ad malū finē ordiatū. Uel hoc
đr ad oſtēdēdū ꝙ nō ſolū cecidit: ſꝫ etiā
nō ſurrexit vel penituit. Et qꝛ nō hꝫ in ſe
veritatē opis: ēt caret ꝑitate oris q̄ntū eſt
in ſe. Iō ſubdit̄. [Cū loquit̄ mēdaciū ex ꝓ
ꝓpͥjs loquit̄. Ubi aduertēdū ſm. s. Tho.
ꝙ ſolꝰ deꝰ eſt ipſa v̄itas ⁊ ſapiētia eſſen
tialiter / oīs aūt v̄itas ⁊ ſapiētia creature
eſt ꝑticipata ex pͥa. Iō ſolꝰ deꝰ dicit v̄ita
tē ex ꝓpͥjs: oīs aūt creatura ex ꝑticipa
tiōe diuine v̄itatis v̄itatē cognoſcit ⁊ lo
quit̄ / ex propͥjs aūt loquit̄ mēdaciū. Uñ
Oīs hō mēdax / vt dicit ꝑs. ſ. ex ſe ſeu ex
ꝓpͥjs. Lꝫ aūt hō ſemꝑ dicat mendaciū
cū loquit̄ ex ꝓpͥjs. tn̄ ecōuerſo, vt đr. s.
Tho. cū đr mēdaciū nō dicit illud ex ꝓ
pͥjs, ſꝫ aliqn̄ hoc ab alio accipit. i. ex dia
boli ſuggeſtiōe. Uñ loq̄ mēdaciū ex ꝓpͥs
attribuit̄ diabolo pͥncipalr̄ / qꝛ fuit pͥmꝰ
I mēdax. oēs aūt alij loquūt̄ mēdaciū vl̄ eiꝰ
ſuggeſtiōe vl̄ eiꝰ imitatiōe. [Qꝛ mēdax ē]
ſ. quo ad ſe [⁊ pr̄]. i. inuētor vel ſuggeſtor
[eiꝰ]. ſ. mēdacij quo ad alios. Manichei
aūt teſte. ſ. Tho. hoc male intelligētes et
credētes diabolum pr̄em eiꝰ mēdacis. i.
diaboli ponunt demonū adinuicē gn̄a
tione. Sꝫ itelligēdū eſt inquit pater eiꝰ. ſ.
mēdacij ſui. Nō ēm oīs q̄ mentit̄ eſt men K
dacij pater ſm Aug. ſed diabolus eſt eiꝰ
pr̄: qꝛ pͥmo illud inuenit. Et quia ſupra
oñderat eos filios eē diaboli: inq̄ntū erat
homicida: oñdit nūc idē: inq̄ntū erat mē
dax: cū ſubdit̄. [Ego autē q̄ veritatē dico
vobis non creditis mihi] quaſi diceret.
In hoc vox diaboli filios ꝓbatis ꝙ im
probatis veritatē. Sed ſi crediderunt ei
vt ſupra dictū eſt: quō đr nō creditis mi
hi ad hoc đr ſm Chry. qꝛ erāt pueri ſm
Aug. vo qꝛ erant alij de turba. ſcđm Ori.
vero qꝛ credebant aliqua: puta ea q̄ vide
bant̄ ſignorū factorꝫ: ſed aliqua nō crede
bāt: puta ꝓfunda q̄ loquebat̄. ¶ In hac
parte eſt documentum in ſenſu lr̄ali ꝙ ſi
cut imitatores dei dicūt̄ filij dei: ita imi
tatores diaboli dicunt̄ eiꝰ filij ⁊ ꝯñr ſicut
filij dei dicunt̄ dij: iuxta illud ego dixi dij
eſtis ⁊ filij excelſi oēs. ita filij diaboli di
L ci pñt diaboli. Aug. de ꝯſen. euā. Diabo
lus nō ſpāle eſt nomē: ſed cōe. In q̄cunq̄
ēm diaboli opa fuerint inuēta diabolus
eſt appellādus. Opis ēm nomē eſt non
nature. Hec ille. Eſt etiā aliud. ſ. audiēdi
libēter v̄bū dei: qꝛ ſicut dicit Ambro. ſuꝑ
Beati immacula. verbū dei hꝫ triplicē
virtutē. ſ. inflāmatiuā. Hiere. xxiij. Nun
q̄d non v̄ba mea ſunt quaſi ignis ⁊c. Et
illuminatiuā. ꝑs. Lucerna pedibꝰ meis
v̄bū tuū. Et mūdificatiuā. Ezech. xxxvj.
Effundā ſuꝑ vos aquā mundam ⁊c. Et
vt pꝫ in hoc euāgelio habet in nobis tri
plicē effectū. Pͥmū qꝛ facit hoīem diſci
pulū xpi. Uñ dicit. Uere diſcipuli ⁊c. Cu
ius diſcipulatus ſignū eſt q̄ntū ex euange
lijs habet̄: pͥmo ipſa auditio v̄bi dei. et
ſcđo ipa reſpitio triplicis amoris illiciti.
ſ. domeſtici quo ad parentes: carnalis q̄
ad alios: ⁊ terreni quo ad mūdana. ⁊ ap
petitio amoris diuini. Et ſm quia facit
cognoſcere v̄itatē. Et qꝛ vt đr An. v̄itas
opponit̄ falſitati: duplicitati ⁊ vanitati M
facit nos i mūdanis iſta tria cognoſcere.
Sunt ēm falſa: qꝛ ꝓmittunt delectatio
nē ⁊ dant tandem amaritudinē: ⁊ dupli

cia. i. mixta. ſ. gaudiū dolore ſapiētia obli
uione ⁊c. ⁊ vana rōne principij / qꝛ de ni
hilo ⁊ medij: qꝛ mutant̄. et termini: qꝛ ci
to deficiunt. Et tertiū qꝛ facit animum li
K berū in arguendo ⁊ in non peccando: qꝛ
veritas inquit liberabit vos.

¶ Feria vj. poſt dominicam. j. in
A Quadrageſima.

¶ Textus euan. Io. v.

ERat dies feſtꝰ iudeorū
⁊ aſcēdit Ieſus hiero
ſolymā. Eſt āt hieroſo
lymis probatica piſci
na: q̄ cognominat̄ he
braice bethſaida q̄nq̄ porticus ha
bēs. In his iacebat multitudo ma
gna lāguētiū cecorū: claudorū: ari
dorū: expectantiū aque motū. An
gelus aūt dñi ſm tp̄s deſcēdebat i
piſcinā: ⁊ mouebatur aqua. Et qui
prior deſcēdiſſet in piſcinā poſt mo
tionē aque ſanus fiebat a quacūq̄
detinebat̄ infirmitate. Erat autem
L quidā hō ibi triginta ⁊ octo annos
habēs in infirmitate ſua. Hunc cū
B vidiſſet Ieſus iacentē ⁊ cognouiſ
ſet qꝛ multum iā tempus haberet
dicit ei. Uis ſanus fieri? Reſpōdit
ei languidus. Domine hominē nō
habeo: vt cum turbata fuerit aqua
mittat me in piſcinam. Dū venio
enim ego alius ante me deſcendit.
Dicit ei Ieſus. Surge tolle graba
tum tuū ⁊ ambula. Et ſtatim ſanus
factꝰ eſt homo: ⁊ ſuſtulit grabatum
ſuum ⁊ ambulabat. Erat autē ſab
batum in illo die. Dicebāt ergo iu
dei illi qui ſanatus fuerat. Sabba
tum eſt: non licet tibi tollere graba
tum tuū: reſpondit eis. Qui me ſa
C nū fecit: ille mihi dicit: tolle graba
tum tuum ⁊ ambula. Interrogaue
rūt ergo eum. Quis eſt ille homo q̄
dixit tibi tolle grabatum tuū ⁊ am
bula. Is autem qui ſanus fuerat ef
fectꝰ neſciebat q̄s eſſet Ieſus autē
declinauit a turba cōſtituta i loco.
Poſtea inuenit eū Ieſus in tēplo:
⁊ dixit illi. Ecce ſanꝰ factꝰ es: iā no
li peccare: ne deteriꝰ tibi aliq̄d con D
tingat. Abijt ille hō ⁊ nūtiauit iu
deis qꝛ Ieſus eſſet q̄ fecit eū ſanū.

ERat dies feſtus iudeorum ⁊c.]
Ioan. v. in preſenti euangelio
fit mētio de miraculo celebri
qđ ſaluator circa languidum
quēdā exhibuit. Et circa hoc
tāgunt̄ tria puncta q̄ ſunt miraculi ꝑpa
ratio: miraculi perpetratio / et miraculi
publicatio. ¶ Quantum ad pͥmum đr.
Erat dies feſtus iudeorum. i. pentheco
ſtes ſm Chry. ⁊ Magi. hiſto. lꝫ hoc non
ſit certū [⁊ aſcēdit Ieſus hieroſolymā] ne
videret̄ legi ꝯtrariꝰ: et vt ſimplicē multi
tudinē: q̄ tūc maxie cōcurrit paſceret do
ctrina ⁊ miraculis: ⁊ ſꝫ Chryſ. [Erat autē
hieroſolymis ꝓbatica.]. i. ouilis Grece
ēm ꝓbatū ſm Alchuinū latine đr ouis.
[piſcina] ꝑ antiphraſim ſm mag. hiſt. q̄ đr E
ꝙ collecta aqua ad piſces nō hn̄s cōſue
uerit dici piſcina. Erat aūt ſm. s. Th. ꝓ
pe tēplū ex aquis pluuialibꝰ collecta. In
iſta piſcina ſm Alchuinum lauabant̄ ca
dauera deo offerēda: nō ſolū ouiū: ſꝫ etiā
oīm hoſtiarꝫ. Et hoc itellige pͥo. Nā la
uabāt̄ et ſcđo i lateribꝰ tēpli. [Que cogno
miat̄ hebraice bethſaida]. i. domꝰ ouiū:
eo ꝙ iter hoſtias notabiles oues magis
freq̄ntabant̄. Iō ēm ab ouibꝰ ꝓbatica. i.
ouilis: ⁊ bethſaida. i. domꝰ ouiū nūcupa
ta ē [q̄nq̄ porticꝰ hn̄s] optas tecto ad lo
ci ꝯmoditatē. [In his] porticibꝰ [iacebat
multitudo magna lāguētiū: cecorꝫ claudo
rū: ⁊ aridorꝫ expectātiū aq̄ motū] vt tunc
ſe i piſcinā ꝓijcerēt: ⁊ cā ſubdit̄ cū đr [An
gelꝰ aūt dñi ſm tp̄s] determinatū ⁊ non
ꝯtinue [deſcēdebat in piſcinā:] applican
do virtutē ſuā aque vel alteri corpori ibi F
exiſtēti: ⁊ vt credo inuiſibilr̄. ¶ Eſt autem
ſciēdū ꝙ angelus caret quātitate corpo
rea: cū ſit ſpūs / ⁊ ꝯñr idiuiſibilis eſt: ⁊ ex
ſe ab oī loco ſeparatꝰ ⁊ idepēdēs / ⁊ iō pt
eſſe nuſq̄. i. in nullo loco / ſicut intellectꝰ
dormientis ⁊ nō ſomniantis in nullo eſt

obiecto:ſed tñ eſt angelus in loco qñ in
eo operaꝶ. Moueꝶ aũt localr̃ ſolũ qñ ſuā
virtutē applicat alicui corpori ꝓmo. de-
inde alteri ita ꝙ ipſe mot9 ei9 localis ni
hil eſt aliud ꝙ diuerſe ei9 opatiões ſibi
B inuicē ſuccedētes:ſeu viciſſitudo opera-
tionũ ſibi inuicē ſuccedentium. Et duplr̃
moueꝶ. Uno mõ cõtinue ſicut angel9 du-
cēs thobiā. ⁊ iſte mot9 nõ eſt hic imagi-
nandus. ſicut ſi indiuiſibile[vt punctus]
fluat:nam realr̃ indiuiſibile moueri non
põt ꝑ ſe:vt ꝓbaꝶ. vj. Phyſ. Sꝫ duplr̃ fit
iſte motus. Uno mõ. qꝛ angel9 ꝑ accidēs
moueꝶ moto corpore cui eſt cõiũct9 ſicut
moueꝶ aīa nr̃a motis nobis. Alio mõ qꝛ
angel9 applicat virtutē ſuā alicui corꝑi
nõ ſm vnũ pũctũ indiuiſibile:ſꝫ ſm vnā
partē ei9 diuiſibilē:quā ſucceſſiue relin-
quit ⁊ ſucceſſiue occupat aliaꝫ equalem.
Lꝫ eñ ipſa virt9 angeli i ſe ⁊ ex pte ange
li ſit indiuiſibilis tñ recipiũꝶ ex pte obie
cti diuiſibilr̃. i. applicaꝶ diuiſibili:ſicut ⁊
aīa idiuiſibilis applicaꝶ diuiſibili corꝑi.
Et iõ ipſa virtus diuiſibilr̃. i. in diuiſibili
H ſuſcepta vel ei applicata ad illõ cõparaꝶ
ſicut aliõ corp9 dicto diuiſibili coextēſuꝫ
Uñ ſtāte tali corꝑe ipſa pt̃ moueri vl̃ an-
gel9 ſm ipm̃ vnā ptē deſerendo ⁊ aliā oc
cupādo. Alio mõ angel9 moueꝶ motu di
ſcreto ꝯpoſito ex plurib9 quoꝝ ſingulũ ē
pars mot9 ⁊ nõ ē mot9:ſꝫ taliũ ſucceſſio
eſt motus:vt cũ nũc applicat ſe huic cor-
pori:puta. a. ⁊ ſil̃ ⁊ ſemel relinquens totũ
a. applicat ſe corꝑi. b. Iſte eñ applicatio
nes ſunt partes motus ⁊ ſucceſſio eoꝝ ē
mot9:nõ aũt ipſarũ aliq̃ ē mot9. Eſt aũt
angel9 vt dictũ eſt in ſe abſolut9 ab oī lo
co:⁊ põt cui vult ſe applicare ex oīb9 cor
porib9:ſicut cogitatio mea i ſe abſoluta
ab oī obiecto:iõ ꝙ dũ dſino cogitare vnũ
poſſum oē aliud qõ voluero cogitare:et
appetit9 me9 deſinēs mouere vnũ digi-
tũ:põt oēm aliũ quē voluerit mouere. Et
iõ cũ angel9 relinq̃t. a. remanet ꝗtũ i ſe
eſt abſolut9 ab oī loco:⁊ ꝯñr põt ſe appli
I care. b. vel. c. vel. d. vt vult. Hic eſt ꝙ ab
extremo ad extremũ põt moueri nõ trāſ
eundo mediũ:⁊ in vno inſtāti põt eſſe in
celo:i alio i terra ſeu in ꝓbatica piſcina.
Hec doctrina eſt de mēte. ſ. Th. j. par. q.
iiij. Quõ autē aīa ſeparata moueaꝶ vide

in die paſche. ⁊ dñica. ſ. poſt tri. [Et mo-
uebaꝶ aqua] vel ab angelo imediate vel
ab angelo mediāte quodā ligno qõ ibi
dicebaꝶ eſſe. Sicut eñ recitat Magr̃ hi.
q̃dā tradunt ꝙ regina ſaba lignũ viderit
in domo ſalt9 libani in hierl̃m cũ viſitaſ- K
ſet Salomonē in q̃ ligno diuinit9 cogno
uit ſuſpēdēdũ fore quēdā ꝓꝓ cui9 morteꝫ
interiret regnũ iudeoꝝ:⁊ hoc ipm̃ Salo-
moni ſignificauit cũ abſceſſiſſet. Qõ ſalo
mon verit9 durabilitati regni ſui ꝯſulēs
īfodit lignũ illud iuxta tēplũ vbi magna
ꝑcipitia replebat aggerib9. Sed ꝓceſſu
tpis facta eſt ibi piſcina:⁊ appropinquā
te xp̃i tpe lignũ illud diuinit9 aſcēdit:vt
eſſet i aq̃:⁊ eo moto ab angelo:aq̃ moue
baꝶ. Inde autē iudei ex illo ligno crucem
dñi fecerũt. Sꝫ vt idē ait hoc nõ eſt cer-
tũ. In quadaꝫ eñ hiſtoria ſctē crucis dr̃
ꝙ Seth fili9 Ade ex ꝑcepto pr̃is iuit ad
paradiſum:vnde fuerat eiect9:⁊ petiuit
ab angelo cuſtode oleuꝫ mīe. Qui dedit
illa tria grana ligni veriti:que plantauit
ſuꝑ ſepulcrũ Ade. ⁊ in tres virgulas coa
luerũt:q̃ poſtmodũ coierũt in vnā arbo- L
rē q̃ ſucciſa fuit in edificiũ tēpli:ſꝫ nunq̃
potuerit opi cõgruere. Semꝑ eñ ꝗtũcũ
ꝙ varie trũcareꝶ:aut prolixior nimis aut
breuior erat ꝗ̃ neceſſe foret. vñ tandē re-
licta eſt veluti inutilis i atrio tēpli. Cepe-
rũt aũt hoīes iſtinctu diuino lignũ illud
uenereri quapropter ſacerdotes idigna-
ti ac veriti ne qua ſuperſtitio idolatrie
ſuboriret:ꝓiecerunt illud in vicinā piſci-
nā:⁊ madefactũ aqua deſcendit ad fun-
dũ. donec xp̃i tpib9 enatauit:⁊ accidit vt
ſupra. Sed neq; hoc certũ hr̃ ꝗ̃ꝗ̃ proba
bile fiat ex angeli deſcenſu ⁊ aque mira-
bili motione:necnõ a ſanatione infirmo
aliq̃d magni in illa piſcina latuiſſe. [Et
q̃ prior deſcēdiſſet in piſcinā] ꝑ ſe vel pro
iectus ab alio:[poſt motionē aq̃] etiā for-
te ſi iam ceſſaſſet aqua moueri [ſanus fie
bat a quacũq; detinebaꝶ infirmitate] cu-
rabili vel incurabili ꝑ naturā. Cauſa aũt M
quare de9 hoc mirabile ꝑ aquā opabaꝶ
aſſignaꝶ a doctorib9 ꝑcipue a Chry. Uo-
luit eñ deus homines aſſueface re ⁊ in-
ducere ad baptiſmum qui incipere de-
bebat. Unde preceſſerunt multe figure:
vt puta aqua que in lege purgabat im-

munditias corporales:nõ veras ſed opi-
natas q̃ erant irregularitates q̃dā: puta
eas q̃ erant a cadauere tacto vel lepra vel
hmõi. Deinde dedit expreſſiore:vt aquā
A iſtā q̃ lauaret corporis ſordes:⁊ expelle-
ret infirmitates eiuſdē occulta quadam
virtute:ſicut ⁊ baptiſmus virtute occul-
ta paſſionis xp̃i per aquam abluit anime
ſorde:⁊ aliqñ etiā confert corporalem ſa
nitatē. Ueruñ qꝛ figura deficit a figura-
to:iſta aqua nõ ſanabat niſi corpus ⁊ niſi
vnum corp9:baptiſm9 autem ſanat aīas
⁊ infinitas. Habebat aũt efficaciam ſa-
nandi iſta aqua ſm aliquos. Primo ab
hoſtijs ſacratis vel ſacrandis q̃ ibi laua-
banꝶ:⁊ Scdõ a predicto ligno ꝗ illa vera
ſunt. ⁊ Tertio a motu angeli mouentis.
s. Tho. autem ſuper Jo. dicit ꝙ ſanabat
virtute angeli ſꝫ non eſt intelligendum
virtute ei9 naturali:qꝛ nequiuiſſet ſana-
re infirmitates per naturaꝫ incurabiles
cũ nõ opereꝶ nihil ꝑ cauſas naturales:
puta adhibendo naturales medicinas:
ſed a virtute angeli ſupernaturali qua vt
miniſter de illa miracula operabatur ex
ptāte:ſicut faciunt aliqñ ſancti viri quõ
etiam ſacramēta ꝑ virtutem in eis inten-
tionalr̃ exiſtētem a deo operanꝶ ad iuſti
B ficationē aīarũ. ¶ Sed pro his aduertē-
dũ eſt:ꝙ iſta miracula a duob9 pñt dici
fuiſſe facta immediate. Primo. ſ. a virtu
te dei:ita ꝙ nec in aqua nec in angelo
eſſet ad hec aliqua virt9:ſed ſoluꝫ ſignũ
⁊ cõcomitātia diuine virtutis:ſicut tuba
eſt ſignũ belli qõ nõ exerceꝶ ꝑ tubā ſed ꝑ
regem ⁊ milites. Et ſcdõ a virtute exiſten
te a deo in angelo ⁊ aqua:ſicut in inſtru-
mentis intentionalr̃. Et hoc eſt veri9:et
doctrine ſanctorũ cõformius:vt ſicut in
aqua baptiſmi eſt virtus ad ſanādũ ani-
mā:ita in aqua piſcine illius eſſet virtus
ad ſanandũ corpora. In hac parte habe
mus ex ſenſu allegorico documētũ quē-
admodũ noue legis ſacramēta reuereri
debeam9 q̃ grãm ꝯferũt:⁊ ſanant conſe-
quenter infirmos. Nam ſcdm̃ Auguſti.
C hec piſcine ouilis aqua ꝓpl̃m ſignificat
iudeorum q̃ etiā vt ait Beda noīe omniꝫ
appellatur iuxta illud. Oues paſcue ei9.
Quinq; autem porticibus. i. quinq; libris
Moyſi ſm Aug. claudiꝶ in q̃bus infirmi

q̃dā iacēt:ſed nõ ſanantur. qꝛ lex pctõres
cõuincebat:ſꝫ nõ abſoluebat:quia illa ſa-
cramēta nõ ꝯferebant grãm vt habes in
die circuciſionis. Iſta aqua turbata fuit
ſm Aug. qñ fuit in xp̃i paſſione concita- D
ta:⁊ xp̃i doctrina ⁊ cõuerſatione ⁊ mira-
culis:ſed occulte xp̃s eam turbauit:qꝛ ſi
cognouiſſent nunq̃ dñm glĩe crucifixiſ
ſent. Sanabaꝶ ergo deſcendens in aquā
turbatā. i. credēs in xp̃i paſſionē virtute
cui9 ꝑ fidē ſanabaꝶ infirmi. Adueniente
aũt chriſto ſananꝶ infirmi verbo eius. i.
per ſacramēta noue legis que ex verbis
conſtant:⁊ ſignis. i. corporeis elementis.
¶ Moraliter autē iſta piſcina ſignificat
penitētiā in qua ſananꝶ infirmitates ſpi-
rituales. Eſt aũt tũc iſta piſcina virtuoſa
ad ſanandũ pctā qñ in ea inueniꝶ primo
hoſtia ſalutaris. i. mortificatio carnis.
iuxta illud Ro. xij. Exhibeatis corpora
veſtra hoſtiā ſanctā. Et ſcdõ lignum cru
cis. i. meditatio paſſionis xp̃i q̃ ſanat lā-
guidos. i. deſides in cuius ſignum terra
mota eſt in paſſione ⁊ cecos. i. peccantes
ex ignorãtia:i cui9 ſignũ guta ſanguinis
purificauit oculũ obtuſum Longini:tan E
ꝗ̃ collyriũ ⁊ claudos. i. peccantes ex infir
mitate:in cui9 ſignũ xp̃s in paſſione Pe
trũ ſic peccãtē ſanauit:⁊ aridos. i. peccan
tes ꝑ malitiā:ſicut ptꝫ in dextero latrone
etiā illũ qui. xxxviij. annos hꝫ infirmita-
te q̃ ſcꝫ habet cõſuetudinem peccādi. In
cui9 ſignũ multa corpora putrida in paſ-
ſione ſurrexerũt. Et tertio qñ inuenitur
in ea motus angeli:qꝛ. ſ. aīa ꝗtuꝫ ad oēs
ſuas potētias moueꝶ ſm angeli inſpira-
tionē:qꝛ. ſ. moueꝶ memoria ad ruminādũ
ꝓpria maleficia ⁊ diuina bñficia:intelle-
ctus ad credēdũ:volũtas ad amādũ ⁊c.
¶ Quantũ ad ſcdm̃:poſt ꝑparationē mi
raculi ei9 tangiꝶ ꝑpetratio:cũ dr̃ [erat aũt
ibi q̃dā hõ] Sicut dicit Chry. hunc q̃daꝫ
eſſe putāt paraliticũ de quo refert. Mar.
ſꝫ nõ eſt ille qꝛ iſte miniſtrũ nõ habebat
qui proijceret illũ in piſcinā. ille habebat F
multos ſui curā agētes ſꝫ ⁊ locus vtroꝝ
ꝙ vt ait diuerſos eſt [. xxxviij. annos ha-
bens in infirmitate ſua] que propter ſua
pctā acciderat:ei vt patebit:vñ diu fue-
rat punitus. Sꝫ tñ qꝛ patiēter dei flagel-
lũ tolerauit ꝯgruũ:fuit vt ſanareꝶ. ¶ Eſt

aūt ſciēdū ꝙ ly hñs pōt ꝯſtrui cū ly ibi:et
eſt ſenſus:ꝙ in illis porticibus infirmi.
xxxviij.annis iacuerit. Pōt etiā conſtrui
aut legi cū ly in infirmitate ⁊ ſenſus eſt:ꝙ
fuerat infirmus.xxxviij.annis ibi vel ali
G bi. Primꝰ ſenſus eſt dubius ꝙuis videaꝛ
eē.Chry.Scōs vō certꝰ[hunc cū vidiſſet
ieſus iacētē ⁊ cognouiſſet]nō ſolū i ꝙtuʒ
deꝰ ſʒ etiā inꝙtum hō ex ſe vel ex relatu
eiꝰ vel aſtātiū[qꝛ multū tp̄s hrēt].ſ.in īfir
mitate:vel forte in loco illo[dicit ei vis ſa
nus fieri.]Ubi eſt aduertēdū ſʒ Chr.⁊.s.
Tho.ꝙ nō ſtatim eū a principio ſanauit
ſʒ primo ſibi familiarē facit:vt ad fidē fu
turam diſponat. Nec vt idē dr̄ exigit ab
eo p̄ñtē fidē vt aliqñ fecit a q̄buſdam di
cēdo creditis ꝙ hoc poſſim ⁊c. Iſte ei nō
dū nouerat manifeſte q̄s eēt. Requiruntꝛ
aūt de fide q̄ eū cognoſcebant. Nec etiaʒ
vt idē dicit:q̄rit ſi vult ſanari:ex ignoran
tia:q̄ eēt ſupfluū:ſʒ vt oñderet alijs eius
patiētiā:ꝙ ⁊ dignior eſſet ſanari q̄ trigin
ta octo annos hñs p vnū quēq; annum
eripi ab egritudine expectās:aſſidebat ⁊
non deſiſtebat. Et ſm.s.Th.ſic interro-
gauit.vt magis excitaret aīm eiꝰ ad ſani
tatē:⁊ ꝯſequēter gratiꝰ ei foret diuinum
bñficiū[Rñdet ei lāguidꝰ trāq̄lle ⁊ quie-
te:in quo etiā eiꝰ patiētia oñdiꝛ ſm Chr.
qꝛ.ſ.nō eſt exaſperatus:xp̄o dicēte:vis ſa
H nus fieri:cū tñ talis interrogatio deriſo-
ria videri potuiſſet[dn̄e hoīem non ha-
beo]ſeruitorē.[vt cū turbata fuerit aqua:
mittat me i piſcinā]ſicꝫ alios.[Dū venio
eñ ego]ex quo pʒ ꝙ ſe mouebat:ſed tarde
vñ ſubdiꝛ aliꝰ ante me deſcendit[q̄ſi dice
ret.Si me velles iuuare ⁊ eē hic in obſe
quiū meū vſq; ad aque motionem ſemp
tibi obligarer. Nam ſm Chry.neſciebat
q̄s eſſet xp̄s:vel q̄d facturꝰ eſſet:ſʒ ſpera
bat eū fore ſibi vtilē ad ſalutem p corpo-
rale miniſterium. Sed xp̄s maiꝰ aliq̄d ei
cōtulit.i.pfectā ⁊ integrā ſanitateʒ aie et
corpis:⁊ iō ſubdiꝛ.[Dicit ei ieſus. Surge
tolle grabatuʒ tuuʒ].i.lectū i quo iacebat
I ſm Mag.hiſto.q̄ dicit ꝙ grabatū ē lectꝰ
pauperū:in quo capiti tm̄ ſupponiꝛ ali-
q̄d. Et diciꝛ a graba q̄d eſt caput.[⁊ am-
bula[vt miraculū ſit euidēs:vt ait Chry.
⁊ non videaꝛ phantaſia. Iſte autem non
deriſit vt dicit Chry.dicens nunquid es

maior angelo vt iperio tuo vt me velis
ſanare ſed credidit iubenti. Et ſtatim ſa-
nus factꝰ eſt hō. Ex quo pʒ ſm Bedā ꝙ
ſanatio xp̄i differt ab ea quā faciunt me-
dici qꝛ illa eſt in tēpore lōgo ⁊ mediātibꝰ
medicinis.hec aūt ſtatim ⁊ ſolo v̄bo. Uñ
iſta miraculoſa eſt:etiā ſi talis infirmitas
p naturā eſſet curabilis:qꝛ natura cura-
re nō pōt illo mō.ſ.ſtatim. Aliquid ei eſt K
ſupra naturā ꝙtū ad rē factā:vt ſtatio vl
retroceſſio ſolis aliquid ꝙtum ad rē fa-
ctā in hoc nō ſimplr̄:vt ꝯferre viam mor
tuo:natura eñ pōt vitā infundere ſed nō
cadaueri:aliq̄d ꝙtum ad moduʒ faciēdi
ſoluʒ:vt cōferre ſubito ſanitatē ei q̄ natu
ralr̄ erat ſanabilis proceſſu tp̄is. Prima
ſunt miracula maxima.ſcd̄a media tertia
infima:vt pʒ.j.par.q.cv.[Et ſuſtulit gra
batum ſuum ⁊ ambulabat.]in ſignum p-
fecte ſanitatis:⁊ ad dei glīam ⁊ honoreʒ.
¶ Et tñ notandū ſm Augu.ꝙ cū tot ibi
eſſent languidi nō ſanauit xp̄s niſi vnū:
qꝛ ſanabat corpora:ſm ꝙ ꝯgruebat ani-
mabus in hac parte eſt documentuʒ mo
rale:ꝙ q̄ patienter tolerant dei flagella: L
tandē merentꝛ a deo cōſolari:q̄ vō impa
tiēter ferunt a preſentibus tormentis ad
futura ducuntur. Augu.j.de ciuitate dei.
Patientia dei ad penitentiam inuitat
malos:ſicut flagellum dei ad patientiā
erudit bonos. Itaq; miſericordia dei fo-
uendos amplectitur bonos:ſicut ſeueri-
tas dei puniendos corripit malos. Pla-
cuit quippe diuine prouidentie prepara-
re in poſterum bona iuſtis:quibus non
fruentur iniuſti:⁊ mala impijs quibus
non excruciabuntur boni. Hec ille.
¶ Moralr̄ etiā ſignificaꝛ modꝰ quo deꝰ
ſpūales infirmitates curat. Primo eñ ex
hibet medicinā purgatiuā a malis hūo-
ribus.dicēs:ſurge.ſ.p cōtritionē ⁊ cōfeſ-
ſionē. Deinde ſecundo confortatiuam q̄
eſt ſpes venie:dicēs tolle grabatū tuū.ſ.
ſpem mētalē. Diciꝛ eñ grabatū a graba
q̄d eſt caput:vt dictum eſt. Et tertio me-
lioratiuā:qꝛ eſt ſatiſfactio:dicens ⁊ am-
bula ⁊ quarto preſeruatiuaʒ:q̄ eſt cautio
circa occaſiones peccādi dicēs:iam noli
peccare ne deteriꝰ ⁊c. Periculoſa eñ eſt M
recidiuatio. Primo ex parte dei:qꝛ grauiꝰ
offendiꝛ rōne ingratitudinis. Et ſecūdo

ex parte diaboli/qꝛ tanq̄ miles caſtrum
perditū ⁊ recuperatū cautius munit. Et
tertio ex pte hoīs:qꝛ poſtq̄ ſe frequēter
labi videt:iam ex quadam conſuetudine
A peccare p nihilo ducit/iuxta illud. Pro
uerb.xviij. Impius cū in pfundū pecca-
torum venerit contēnit. ¶ Quātū ad ter
tium poniꝛ miraculi publicatio:cū diciꝛ.
[Erat autē ſabbatū in illa die]in quo nō
licet opera ſeruilia ſeu corpalia facere/⁊
in quo faciliꝰ poterat multitudo ꝯfluere
ad videndū prodigiū iſtud.[Dicebāt er-
go iudei illi q̄ ſanꝰ fuerat factus]⁊ vide-
batur nō obſeruare feſtū portādo graba
tum[ſabbatū eſt/nō lʒ tibi tollere graba
tum tuū.] Iſti ſm Aug.nō calūniabantꝛ
dñō ꝙ languidū ſanaſſet in ſabbato/q̄ſi
eis potuiſſet rñdere ꝙ ſi ipi curabāt/⁊ ab
ſtrahebāt de puteo ſabbato pecora/ipſe
poſſ. ⁊ hoīes curare/ſed illū rephēdē-
bāt qui grabatū portabat/quaſi diceret.
Si ſanitas non erat differēda nunqd ⁊
opꝰ fuerat imperādū? Decipiebantꝛ aūt
iudei/qꝛ opꝰ corpale ad glīam dei factū
L cuiuſmodi erat hoc/non ſoluit ſabbatū/
vt pʒ/qꝛ ſacerdotes ſine pctō in templo
occidebāt ⁊ lauabāt ⁊ offerebāt hoſtias.
B [Rñdit ei:s. Qui me ſanū fecit/ille mihi
dixit/tolle grabatū tuū ⁊ ambula]quaſi
diceret ſm Aug. Quare nō acciperē iuſ-
ſionē a quo acceperā ſanitatē? Ille enim
vt dicit.s.Tho.p opꝰ miraculi oñdit ſe
habere authoritatē ⁊ virtutē diuinā/qua
iuſſit ſanatū deferre grabatum. Iſte ſm
Chry.cognouit iudeos nō eſſe pncipalr̄
motos ex ſabbati ſolutiōe/ſʒ ex īfirmita
tis ſanatiōe.i.ex inuidia/⁊ iō ipſaʒ ſana-
tionē publicauit/⁊ in mediū adduxit di-
cens/q̄ me ſanū fecit. Sʒ illi maligne in-
terrogauerūt:cū ſubdiꝛ.[Quis eſt ille hō
q̄ dixit tibi tolle grabatū tuū ⁊ ambula?]
Nō dicūt ſm Chry.q̄s te ſanauit/ſed q̄s
iuſſit/⁊ hoc ex eadē inuidia vt dr̄ ⁊ liuore
moti. Nolebāt eñ confiteri miraculū fa
ctū a xp̄o/ſʒ de ipo diminutiue loq̄bantꝛ
C Is aūt q̄ ſanꝰ fuerat effectꝰ neſciebat q̄s
eſſet qꝛ diu languidus iacuerat/nec xp̄m
cognoſcebat[Ieſus aūt declinauit a tur-
ba ꝯſtituta in loco.]Et hoc ſm Chry.pri-
M mo vt teſtimoniū lāguidi eēt credibiliꝰ
de ſua liberatione. Scd̄o vt non plus in-

deoruʒ furor accenderetꝛ. Tertio ſm ali-
quos vt daret exēplū aliq̄ſ fugiendi ca-
lūniatores ⁊ iactantiā de opibus glorio-
ſis[Poſtea inuenit eū ieſus in tēplo]ad
q̄d acceſſerat grās deo redditurꝰ. Ex quo
pʒ ꝙ etiā aīa eius erat ſanata. Cū eñ xp̄s D
eſſet principalr̄ medicꝰ aīarū:nūq̄ vt di-
cit.s.Th.attulit ſalutē corpi/qn̄ priꝰ tp̄e
vel natura attulerit etiā anime.[Et dixit
illi. Ecce ſanus factꝰ es:iam ampliꝰ no-
li peccare.]Ubi pʒ ſm Chry.ꝙ illa egri-
tudo ex pctīs eiꝰ puenerat:quāuis ple-
rūq; ab alijs cauſis oriatur. Dedit etiam
xp̄s vt idē dicit:ſignū ſue deitatis:qꝛ oñ-
dit ſe eius pctā ſciuiſſe.s.Tho.autē dicit
xp̄m ideo quibuſdā ſanitatis talia dixiſ-
ſe ⁊ nō alijs. Primo pp̄ter rationē quā
tangit Chry.qꝛ.ſ.alique infirmitates pro
ueniunt a pctīs priorībꝰ alique vero nō.
Scd̄o qꝛ aliq̄ erāt paratiores ad corre-
ctionē:ſm illud Prouer.ix. Noli argue
re deriſoreʒ ⁊c. Uel tertio/qꝛ in iſtis hoc
mādauit oībus alijs[ne deteriꝰ tibi con-
tingat].i.ne incurras grauioreʒ penam.
Uel qꝛ vt.dicit.s.Tho.recidiuans gra- E
uius puniꝛ ratiōe beneficij p acceptī:vel
ratiōe prioris pene:que illū nō emēdauit
Chry. Si grauē ſuſtineamus penam pro
prioribus pctīs/deinde in eadem incidi
mus:grauiora patiemur/⁊ hoc decēter.
Qui eñ neq; ſupplicio factus eſt melior/
vt inſenſibilis de reliquo ⁊ contemptor
ad maius duceꝛ tormētū. Si autē hic nō
oēs p pctīs torquentꝛ/nō cōfidamꝰ. Ni-
hil hic nos pati pro pctīs/ſignū eſt ma-
ioris illic futuri ſupplicij. Hec ille.[Abijt
ille homo ⁊ nūciauit iudeis.]Scd̄m ali-
quos iſte nuntiauit iudeis maligne tan-
q̄ xp̄i accuſator/et iſti dicunt ꝙ propter
hoc xp̄s tanq̄ premonēs dixerit ei/iā am-
plius noli peccare ⁊c.[Sed Aug.dicit ꝙ
hoc fecit vt euangelizaret dñm]⁊ ſimilr̄
Chry.q̄ hoc argumētaꝛ ex hoc ꝙ nō dixit
iudeis ꝙ ieſus eſſet q̄ iuſſerat euʒ tollere
grabatum/ſed dixit ꝙ eum ſanauerat ta
cens de grabato. Uñ ſequiꝛ:[Quia ieſus
erat qui fecit eum ſanum.]Et.s.Tho.di F
cit nō eſſe probabile ꝙ poſt tantuʒ bene-
ficiuʒ ingratꝰ extiterit:maxime qꝛ vt di-
ctuʒ eſt/fuit etiā in aīa ſanatꝰ. ¶ In iſta
parte eſt documentuʒ in ſenſu morali vt

Aug. ꝙ Jeſu cognoſcit in tēplo: ſʒ nō in
turba. Alcuinꝰ. Si gratiā redēptoris co-
gnoſcere volumꝰ: ⁊ ad eius viſionē veni
re: fugiēda eſt turba cogitationū: ⁊ affe
ctuum prauorū declināda ſunt cōuenti-
G cula. ¶ Fugiēdum eſt ad templum nos
ipſos templum dei ſtudeamus facere:
quos deus inuiſere: et in quibus manere
dignetur. Hec ille. Amen.

☞ Sabba. poſt primam do. in. xl.
☞ Tex. euang. Matth. cap. xvij.

ASſumpſit Jeſus Pe-
trū ⁊ iacobū ⁊ ioannē
fratrē eiꝰ ⁊ duxit illos
in mōtē excelſum ſeor-
ſum: ⁊ trāſfiguratꝰ eſt
ante eos. Et reſplēduit facies eius
ſicut ſol: veſtimēta aūt eiꝰ fctā ſunt
alba ſicut nix. Et ecce apparuerūt
eis moyſes ⁊ helias cum eo loquē-
tes. Rñdēs autē Petrꝰ dixit ad ie-
ſum. Dñe bonū eſt nos hic eſſe. Si
vis: faciamꝰ hic tria tabernacula.
Tibi vnū moyſi vnū: ⁊ helie vnū.
H Adhuc eo loquēte ecce nubes luci
da obumbrauit eos. Et ecce vox de
nube dicēs. Hic eſt filiꝰ meꝰ dilectꝰ
in quo mihi bñ cōplacui. Jpm au-
dite. ⁊ audiētes diſcipuli ceciderūt
in faciē ſuā: ⁊ timuerunt valde. Et
acceſſit ieſus et tetigit eos: dixitqꝫ
eis. Surgite nolite timere. Leuan
tes aūt oculos ſuos neminē vide-
runt niſi ſolū ieſum. Et deſcēdēti-
bus illis de monte p̄cepit ieſus di-
cēs. Nemini dixeritis viſionē do-
nec filiꝰ hoīs a mortuis reſurgat.

ASſumpſit Jeſus Petrum
Jacobū ⁊ Joānē ⁊c. [Mat.
xvij. Jn p̄ſenti euāgelio tā
I guntur tria pūcta q̄ ſunt Ex-
ultatio: ꝯturbatio: ⁊ ꝯfor
tatio. ¶ Quātū ad p̄mū tāgi
tur magna exultatio q̄ fuit in diſcipulis:
q̄ viderunt gloriā xp̄i in transfiguratio-
ne. Eſt aūt ſciēdū ꝙ xp̄s vt patet ex textu
euāgelij: ante ſuā transfigurationē: vt ha
betur. Mat. xvj. p̄miſerat diſcipulis di-
cens. Sunt q̄dā de hic ſtātibꝰ q̄ nō guſta K
būt mortē: donec videāt filiū hoīs venie-
tem in regno ſuo. i. apparētē eis in forma
glorioſa: qua regnauit in regno ſuo. Et
ſubiūgit beatꝰ Mat. ꝙ poſt dies ſex ap-
paruit glorioſus in trāſfiguratiōe aliqui
bus. Sed. b. Lucas cap. ix. dicit poſt fere
dies octo. Soluit aūt. b. Hiero. q̄ Mat-
thēꝰ nō cōputat diē p̄miſſiōis neqꝫ diē
transfiguratiōis: ſed medios. Lucas aūt
omnes. Factū eſt autē hoc conuenienter
poſt dies aliquos a p̄miſſiōe: ſm Chry.
vt mitigaret inuidiā eorū qui forte erant
cōturbati: q̄ ſe non putabāt eſſe de illis
quibuſdā: qui viſuri eſſent ante mortem
gloriā xp̄i: vel vt interim maiꝰ accende-
retur deſyderiū. Fuit autē hoc poſt dies
ſex ſm. ſ. Tho. ⁊ Raba. q̄ poſt ſex etates
futura eſt reſurrectio. Uel ſm Orige. q̄
non videbit gloriā reſurrectiōis: qui nō
eleuatur ſuper oīa facta ſex diebus. Di-
citur ergo. [Aſſumpſit Jeſus]. ſ. poſt dies
ſex vel octo p̄dictos. [Petrum ⁊ Jacobū L
⁊ Joannem fratrem eius.] Sed cōtra. q̄
Ambro. ſuper Lucā dicit: ꝙ fuit iacobus
qui primus inter apoſtolos ſacerdotale
ſoliū aſcēdit. ⁊ Augu. ſuper epiſt. ad Ga-
lathas dicit: ꝙ fuit Jacobꝰ ep̄s. ⁊ ꝯſequē
ter videnť velle ꝙ fuit Jacobus Alphei:
nō Jacobus zebedei: q̄ fuit frater Joan-
nis. Ad hoc dicit ꝙ in rei veritate fuit ia
cobus zebedei frater Joānis: ſeu Jaco-
bus maior ſic dictus: q̄ fuit prior vocatꝰ
q̄ꝫ alius Jacobus: ⁊ familiarior xp̄o ⁊ pri
mus inter omnes apoſtolos martyrio
coronatus. Ambro. aūt ſicut dicit Hugo
cardinalis per ſacerdotale ſoliū acci-
pit celū: in quo omnes ſunt ſacerdotes:
q̄d Jacobus maior ante omnes apoſto-
los tenuit: licet nō ante Stephanū: quia
inter apoſtolos primus occubuit morte.
Auguſtinus autem non loquitur aſſerti
ne ſed ex aliquorū opinione. Non autē M
aſſumpſit xp̄s oēs apoſtolos: ad ſignifi-
candū ſm Hiero. ⁊ Raba. ꝙ non omnes
vocati eligentur ad gloriā: eliguntur tñ
tres ſm eoſdē: ad ſignificādū ꝙ nulli ad
gloriā peruenient niſi per fidē ſancte tri-
nitatis. Aſſumpſit aūt hos tres p̄ ce͏te-

ris ſm Chryſo. q̄ erāt ceteris peritiores.
vel ſm. ſ. Tho. q̄ Petrus feruētior erat
⁊ Joannes purior: ⁊ Jacobus aduerſus
inimicos xp̄i maior erat bellator: vñ ha-
buit ſm eū. iij. par. xlv. primatū marty-
A rij inter ap̄los. Occidit eñ eū Herodes:
credēs ſe aliq̄d magnū facere atqꝫ p̄ſta
re iudeis ſi talē eorū ꝓſterneret hoſtem
[Et duxit illos in montē excelſum]. i. in
montē thabor diſtātē a Nazareth tribꝰ
milliaribus ſm magiſtrū hiſto. Et hoc
primo ad ſignificādū ꝙ q̄ deū cōtēplari
volūt: in infimis voluptatibꝰ iacere non
debēt. Scd̄o vt oſtēdat gliā diuine cla-
ritatis nō eē in huiꝰ ſeculi ꝓfundo que-
rēdā: ſm Bed. vel ſm Hie. ⁊ Raba. in ſi
gnū ꝙ reſurrectionē beatā expectantes:
debēt habitare in excelſis. Uel etiā forte
ideo: q̄ ille locꝰ erat ſecretus. [ſeorſum]
a turba: ad ſignificādum ſm Remig. ⁊. ſ.
Tho. ꝙ ſancti viri nunc a malis ſunt cor
de ſeparati ſʒ in glia erūt ſeparati oīno
i. corde ⁊ corpore ſeu loco [⁊ trāſfiguratꝰ
B eſt:] cū eēt in orōne ſm Luc. nō mutādo
figurā vel lineamēta: ſm Hiero. ſʒ mutā
do claritatē. [ante eos]. i. ipſis videntibꝰ.
¶ Ad euidētiā aūt horū ſciendū eſt ex. ſ.
Tho. iij. par. q. xlv. ꝙ conueniēs fuit xp̄m
trāſfigurari: ⁊ oſtēdere apoſtolis gloriā
corporū futurā: q̄ debuit ap̄lis oſtēdere
finē ad quē ip̄m ſequēdo p̄uenirent. Cui-
libet eñ viatori dʒ finis eſſe aliqualiter
precognitꝰ maxime quādo via eſt labo-
rioſa: ⁊ finis letus. Per figurā tñ accipit
vt dicit in xp̄i transfiguratione: non ipſa
figura ſʒ color vel lux exiſtēs in extremo
corporis: vbi ēt eſt figura. Et ſm hoc vt
ibi dicit mutauit figurā. i. claritatem: ſm
quā ſolā dr̄: trāſfiguratus inter quatuor
glioſi corꝑis dotes: q̄ hec ſola ꝑcipit in
ꝑſona. Alie eñ ꝑcipiunt in aliquo actu.
Nō tñ decuit ſm aliquos ſm p̄monſtra-
re penas futuras iniquorū ſicut iuſtorū
p̄mia: q̄ venerat principaliter ad ſaluan
dū: ⁊ nō perdēdū: ⁊ iterū q̄ iſti qui teſtes
debebāt eſſe viſionis: non erant mali ſed
boni nec indigebāt induci timore pena-
C rū q̄ ducibiles erāt amore p̄miorū. ¶ Ad
denotādū autē ꝙ xp̄s nō mutauit figurā
ſʒ claritatē: ſubiūgitur quomodo ſit trāſ
figuratus cū dr̄. [Et reſplēduit facies eius
ſicut ſol] imo plꝰ q̄ꝫ ſol: ſʒ nō potuit aliud
lucidius exprimi. Uñ Remig. Si facies
dñi reſplēduit ſicut ſol: ⁊ ſancti ſicut ſol
fulgebūt: nūq̄d erit equalis claritas dñi
⁊ ſeruorū? Nequaq̄: ſed q̄ nihil inuenit D
lucidiꝰ ſole: idcirco ad manifeſtādū exē-
plū future reſurrectiōis / ⁊ facies dñi re
ſplendere: ⁊ iuſti fulgere dicunt ſicut ſol.
Hec ille. ¶ Eſt autē notādū ſm. ſ. Tho.
vbi. s. ꝙ illa claritas fuit claritas glioſa
i. quē habebūt ſancti in glia / ⁊ hoc quā-
tum ad eſſentiā q̄ ſm Damaſce. fuit de-
riuata in corpꝰ ab anima xp̄i: que ab in-
ſtanti ꝯceptionis fuit glioſa: ſʒ nō glori-
ficauit corpus ex diuina diſpoſitione / vt
poſſet pro noſtra ſalute pati ſed tūc glo-
rificauit illud per modū trāſeuntis xp̄o
volēte. Jdeo nō fuit glioſa claritas quā-
tū ad modū habēdi illā q̄ nō fuit quali-
tas immanēs per modū habitus vt no-
minat dos. Jdeo etiā ille fulgor fuit mi-
raculoſus / ſicut ⁊ miraculoſum fuit ꝙ ſu
per mare ambulauit: nō aūt eſt miracu-
lū ꝙ corpꝰ glorioſum fulgeat / q̄ immanentem ⁊ per modū habitus hʒ fulgorē
Hec ex. ſ. Tho. Dñs tñ Petrus de ſcala E
ſenſit ꝙ illa claritas non fuit glioſa: niſi
dicať glorioſa. i. ſimilis glorioſe: ſed fuit
inquit formata in corpore xp̄i a diuinita
te: ⁊ diſcipuli per illam viſibiliter appre-
henſam intellexerūt ſenſu interiori cla-
ritatē glie quā nō videbāt. Facit aūt ali-
qua argumēta nulliꝰ momēti. [Ueſtimen
ta aūt eius] que ſm. ſ. Tho. ſignificabant
ſctōs [facta ſunt alba velut nix.] Jn quo
vr notari gradꝰ claritatis inter ſanctos
⁊ xp̄m: cū ille ſoli: iſti niui cōparētur: ⁊ il-
le ſplēdere iſti albere dicant. [Et ecce ap
paruerunt illis]. i. diſcipulis. [Moyſes
⁊ Helias] qui venerūt vt teſtimoniū red
derent xp̄o. ¶ Eſt autē aduertēdum ex. ſ.
Tho. vbi ſupra. ꝙ iſti xp̄i teſtes nō debue
runt eſſe angeli ſed hoīes: q̄ ibi manife
ſtabatur glia corporis ſm: qua angeli ca
rent. Et debuerunt ipſi eſſe quidā ex his
q̄ xp̄m ſequebanť: vt apoſtoli / ⁊ qui illū
p̄ceſſerūt vt Moyſes ⁊ Helias / q̄ ꝑ xp̄m F
adducunť ad gloriā iſti ⁊ illi. Quomodo
aūt Moyſes ⁊ Helias ibi fuerint docet
idē ibidē dicēs ꝙ gloſſa q̄dā dicit ꝙ nō
fuerūt ibi vere: neqꝫ quo ad aīam neqꝫ q̄

ad corp9:ſ3 illa gloſſa eſt ſumpta ex libro
de mirabilibus ſcripture:qui autenticus
non eſt nec eſt Augu. vt ei falſo attribuit
Hier.vero ſup Matt. dicit Heliã vnde
H erat deſcẽdiſſe. Moyſen autẽ reſurrexiſ-
ſe.i.aiam ei9 apparuiſſe in aſſumpto cor
pore.Et ſic ſm.ſ.Tho. Helias erat ibi in
corpe z aia. Moyſes autẽ in aia ſ3 nõ in
corpe ſuo qđ viuificauerat ante:ſ3 in aſ-
ſumpto eo modo apparens quo z angeli
in corporibus aſſumptis apparẽt.¶Sz
cõtra:qz Hiero.dicit nullã aiam ab infe
ris aſcẽdiſſe:donec xp̃s ad inferos deſcẽ
derit.Sz ad hoc dicit q per infernu3:ac
cipit priuationẽ diuine viſiõis:a qua nul
la aia eſt liberata niſi p mortẽ xp̃i.Bl.aũt
Luce q̃ dicit ibi vere nõ fuiſſe illas aias
ſ3 illas apparitiões fuiſſe formatas an-
gelico miniſterio in ſubiecta creatura.i.i
corpore:aut eſt abolita aut abolenda: vt
patet ex.ſ.Tho.Et multo magis illa opi-
nio que dixit illos duos apparuiſſe imagi
narie tñ:qz expreſſe Luc.ix. dicit q ap̃li
erãt vigilãtes qñ viderũt maieſtatẽ eius
M ſ.xp̃i z duos viros cũ eo.Quidã aũt dixe-
rũt q ibi nõ fuit anima Moyſi ſola ſine
ſuo corpe:qz ſic potuiſſet dici vir:z tñ Lu.
dicit ap̃los vidiſſe duos viros.Dicit er-
go aliq eoz q fuit i ſuo corpe:ſ3 illud nõ
viuificabat:qz fuiſſet in ſtatu merẽdi:ſed
tñ mouebat. Alij vero dicũt q illud viui
ficabat:z tñ nõ erat in ſtatu merendi:qz
ad illud nõ fuerat ſuſcitata:vt Lazarus:
ſ3 ad teſtificãdũ de xp̃o.Sz quicqd ſit de
opinionib9:horũ tñ motiuũ eſt nullũ:qz
illa aia appellata eſt vir eo modo quo an
gelus apparẽs i aſſumpto corpe ſepe di-
ctus eſt vir.ſ.qz in ſpeciẽ viri videbatur.
[Loquẽtes cũ eo.]Quid aũt loquerẽt ex-
primit Lucas dicẽs: q loquebant de ex-
ceſſu quẽ expleturus erat in hierl'm.i.de
exceſſiuo dolore paſſiõis ei9.Ipa em̃ xp̃i
paſſio exceſſus dr ꝓpter exceſſiuũ dolorẽ
pudorẽ z amorẽ/qz nũq̃ fuit vel erit paſ
ſio tãti doloris:tãti dedecoris:z tãti amo
I ris:ſ3 oẽs alios excellit.¶Quare aũt iſti
magis q̃ alij ꝓphete apparuerint in te-
ſtimoniu3 xp̃i:eſt multiplex ratio ſm.ſ.
Tho.z Chry.Prima quide3 huius ratio
eſt hec.Quia em̃ turbe dicebant eum eſſe
Heliã vel Hieremiã/aut vnũ ex ꝓphe-

tis:capita prophetarũ ſecũ duci:vt ſalte3
hic videatur differẽtia ſeruoꝝ ad eum.
Et licet Lucas dicat q fuerũt viſi in ma-
ieſtate:tñ intelligitur in maieſtate xp̃i:q
apparebat glioſus: non in maieſtate ſua
propria. Alia rõ eſt.Quia enim cõtinue K
iudei accuſabãt eum tanq̃ tranſgreſſorẽ
legis z blaſphemũ: pr̃is ſibi gloriã vſur-
pantẽ:vt oſtendat ab vtraq3 accuſatione
innoxius:eos q in vtroq3 falſerũt in me-
dium ducit.Etenim Moyſes legẽ dedit:
et Helias pro gloria dei emulator fuit.
Alia rõ eſt vt diſcãt hoies: qm̃ mortis et
vite poteſtatẽ h3/ſiue q iudex eſt viuoꝝ
z mortuoꝝ.Propter hoc em̃ z Moyſen
qui in morte defecerat:z Heliã q nondũ
mortẽ paſſus fuerat i mediu ducit. Sunt
z multe alie puta ſm Hier. vt oñdat ille
eẽ quẽ lex z ꝓphete annũciãt. Helias em̃
fuit inter ꝓphetas celeberrimus in mi-
raculis: z zelo z authoritate:vt patet ex
ſcriptura:ſ3 forte in aliquo horũ habuit
excelliorẽ.Et alia ſm Ambr. vt oſtendat
ois veritas eſſe ſuſpecta:q nõ legis vl' ꝓ-
phetarũ aut euangelij veritate firmatur.
Ite3 qz forte volebat diſcipulos informa L
re/vt eſſent mãſueti ſicut Moyſes:z fer-
uentes vt Helias. Cognouerũt autẽ eos
ap̃li ex interna iſpiratiõe ſm aliquos vl
forte verius/qz apparebãt in habitu vel
effigie tali quale3 de eis fama ſpargebat
puta Helias cũ zona pellicea:z Moyſes
facie cornuta.¶Sz quare nõ voluit xp̃s
habere teſtimoniũ alicuius eoz qui fue-
rũt in lege nature:puta Enoch?Ad hoc
dicit ſm aliquos: q tpe legis nature nõ
erat expreſſum an redẽptio hũana eſſet
futura p angelũ vel hoiem/ideoq3 tantũ
implicite credebat in filiũ dei venturũ/ſ3
Abrae explicatũ eſt hoc.ideo cõſequẽter
nõ debuit apparere.Enoch vl ali9.Sed
qz cõiter tenẽt doctores q Adam cogno
uit myſteriũ xp̃i cũ dixit:hoc nunc os ex
oſſibus meis. Gen.ij.ideo forte dici põt
q iſti duo ſufficiebãt fini intẽto a xp̃o iu-
xta rationes ſupra allegatas:nec oporte
bat adeſſe aliũ:alioquin pari ratione
argueret q ibi fuiſſet aliquis de ſtatu in
nocẽtie puta Adam et aliquis angelus. M
[Reſpõdẽs aũt Petrus].i.loquẽs[dixit
ad Jeſum:Dñe bonum eſt nos hic eſſe]

Hec dixit cũ diſcederẽt illi duo vt dixit
Lucas.z ad duo referuntur:Chry.em̃ di-
cit q petr9 añ fuerat hortat9 dñm ne vel
let mori:ſ3 xp̃s increpauit eũ appellans
eũ ſathanã.i.aduerſariũ:z nũc petr9 idẽ
A fecit:ſ3 caute ne denuo icrepareẽt.Uoluit
ergo q dñs lateret ibi:z q ibi eſſent illi
duo quoꝝ ſocietate xp̃m gaudere vide-
bat.ſ.Moyſes z Helias.Sz Remi.z alij
dicũt.q iõ ſic dixit qz gloria humanitatis
xp̃i in qua eſt nr̃a felicitas accidẽtalis:ſi
cut eſſentialis eſt in viſiõe diuinitatis ita
fuit delectatus q voluit ibi ꝑpetuo eſſe.
[ſi vis faciamus hic tria tabernacula:ti
bi vnũ]in quo.ſ. volebat z ipſe manere.
[Moyſi vnũ:z Helie vnu3]cum qb9 vole
bat morari ſocios.Sz vt teſtatur Lu.lo-
quebat neſciẽs qd diceret. Sz ſm Chry.
nõ eſt rep̃heſus a xp̃o:ſicut filij zebedei q
b9 dixit Neſcitis qd petatis:qz non ipro
be locut9 erat ſ3 impudẽter.Sicut em̃ ex
magnitudine ire vel timoris hõ ꝓrũpit
in verba nõ p̃meditata:ſic z Petr9 ex ni-
mia ſuauitate quã experiebat ꝓrũpit in
B ꝟba nõ rationabilia.Nõ eſt em̃ ſubſtan
tia noſtre felicitatis i terra vel xp̃i huma
nitate:ſ3 in viſione deitatis.Remi.Erra
uit qz voluit vt regnũ electoꝝ conſtitue-
ret in terra qđ dñs promiſerat dare in ce
lis.Errauit ẽt qz oblit9 ẽ ſe z ſocios ſuos
eẽ mortales:z abſq3 guſtu mortis voluit
ſubire eternã felicitatẽ.Et in eo q celeſti
cõuerſationi tabernacula facienda puta
uit in qua dom9 neceſſaria nõ erat cum
ſcriptũ ſit.Tẽplũ nõ vidi in ea.Hec ille.
¶In hac parte habemus documẽtũ in
ſenſu literali:qđ Remi.tãgit di.Uiſa dñi
maieſtate z duoꝝ ſeruoꝝ Petrus a deo
delectat9 eſt:vt cũcta tẽporalia obliuioni
tradere z ibi in perpetuũ vellet manere.
Si aũt tũc Petrus ſic accẽſus eſt:quãta
eſt ſuauitas z dulcedo videre rege3 in de
core ſuo.i.intereſſe choris angeloꝝ et
oim ſctõꝝ. Hec ille.¶Quãtũ ad ſcdꝫ
tangit diſcipuloꝝ cõturbatio.Ad cuius
intellectũ ſciendũ eſt ex doctrina.ſ.Tho.
C iij.parte vbi.ſ.q cõuenienter in trãſfigu
ratione ſicut z in baptiſmo pater teſtifi-
catus eſt naturalẽ filiationẽ xp̃i dicens
Hic eſt fili9 zc.Et ratio eſt qz adoptio fi-
lioꝝ dei cõſiſtit in cõformitate ad natu-

ralẽ filiũ cui cõformamur imperfecte per
grãm in baptiſmo:z perfecte p gl'iam q̃ i
trãſfiguratiõe mõſtrata ẽ:iõ tã hic q̃ ibi
debuit manifeſtari naturalis xp̃i filiatio
In baptiſmo aũt vt dr apparuit ſpiritus-
ſctũs i colũba:qz ibi dat innocentia:ſ3 in D
trãfiguratiõe apparuit in nube lucida.
qz cũ glia dabit claritas z refrigeriũ ab
eſtu cõcupiſcẽtie.Dicit ergo[.Adhuc eo
loquẽte].ſ.Petro.[Ecce nubes lucida.i.
ſpũſſctũs:ſm Orig.obũbrauit eos].i.oc
cupauit[z vox]pr̃na:ſm Hie.ſ3 tñ ange-
lico miniſterio formata[de nube]vt iſta
vox credat eẽ a deo:ſm Chry.qz ſemper
ſolet apparere de9 i nube:iuxta illđ. Nu
bes z caligo in circuitu eius[Dicens:hic
eſt fili9 meus]naturalis[dilect9]inq̃tum
deus qz ſumma bonitas:z inquãtu3 hõ/
non qz ſumma bonitas/ſ3 qz ſumme bo
nus.ſ.inter hoies z angelos z creaturas
[in quo mihi cõplacui].i.in quo placitu3
ſeu propoſitũ meũ cõplebitur de redem-
ptione gñis humani[ipſu3 audite]¶Cõ
tra videt q hoc debuerit dici in baptiſ- E
mo.qz tũc incepit p̃dicare.Ad hoc dicit.
ſ.Tho vbi ſupra q xp̃s venerat gratiã q
in baptiſmo cõfertur dare actu nõ autẽ
promittere verbo:e cõtrario gl'iam q̃ in
trãſfiguratiõe mõſtrabat/ venerat non
dare ſ3 ꝓmittere verbo/iõ cõgrue dictũ
eſt ipm̃ audite.ſ. ꝓmittẽtem celeſtia.[Et
audiẽtes diſcip̃li ceciderũt i facies ſuas/]
qđ ſm Remig.fuit indicium ſctitatis/qz
ſcti in faciẽ cadere dicunt/impij vo retror
ſum[z timuerũt valde.]Fuit aũt cõueniẽs
q timerent ſm.ſ.Tho vbi.ſ.ad oſtẽdẽdũ
q illa gloria excedit humanum ſenſum.
Sz q̃re timuerũt?Ad hoc ſic dicit Hier.
triplicẽ ob cãm pauore terrentur:vel qz
ſe erraſſe cognouerãt/vel qz nubes lucĩ
da operuerat eos/aut qz dei pr̃is vocẽ loq̃n
tis audiuerãt. Hũana em̃ fragilitas con
ſpectũ maioris glie ferre non ſuſtinet ac
toto aio z corpore cõtremiſcẽs ad terrã ca
dit.Hec ille.Euãgeliſta tñ vr̃ hoc patne
voci attribuere/i.hoc q dicit z audiẽtes
ceciderũt.Sz q̃re in baptiſmo audita ta F
li voce nullus timuit ſicut modo Chryſo.
Qz z ſolitudo z altitudo z ſilentium erat
multum/z trãſfiguratio ſtupore plena/z G
lumẽ purũ/z nubes ex cẽlo/ex qb9 oibus

ſtupoꝛ in eis cõgregabat. Hec ille. Sꝫ ſi
erant grauati ſomno vt dicit Lucas: quõ
ita timebant? Ad hoc dicunt aliq̃ ꝙ ille
ſom nus veniebat a magnitudine viſio-
nis: quaſi velint dicere ꝙ ſi ſomnus im-
G ꝓprie ꝑ alienatione ſumptus. Sꝫ foꝛ-
te melius dr̃: ꝙ qñ xp̃s fuit in monte non
ſubito eſt trãſfiguratus: ſꝫ poſuit ſe in oꝛa
tione: ⁊ interim illi obdoꝛmierũt: et ipſe
trãſfigurat⁹ eſt ⁊ deinde illi euigilarũt ⁊
viderũt viſionẽ. Iſtũ autẽ ſenſum clare
innuit. Luce. ix. ¶ In hac parte eſt docu
mentũ literale: vt quilibet diligentes au
diat verba xp̃i: ⁊ eis aſſentiat: qꝛ hoc no-
bis ꝯſulit ille q̃ nec fallit nec fallere põt.
Ambꝛo. Crede qꝛ v̾itas eſt: acquieſce qꝛ
medicus eſt. Hec ille. ¶ Quantũ ad ter-
tiũ tãgit coꝝ cõfoꝛtatio cum dicit [⁊ ac
ceſſit Ieſus ⁊ tetigit eos] familiariter ad
ꝯſolãdũ ⁊ ꝯfoꝛtandũ [dixitq̃ eis] confoꝛ-
tando verbo ſicut prius fecerat manu
[ſurgite, nolite timere. Leuantes autẽ ca
pita ſua neminẽ viderũt niſi ſolum ieſuꝫ]
et hoc rationabiliter ſm̃ Hier. qꝛ ſi ap-
huc alij duo affuiſſent: teſtimoniũ hñs
videret incertũ an eſſet de xp̃o intelligẽ-
dũ vel de alio [⁊ deſcẽdẽtib⁹ illis de mõ
H te ꝑcepit eis ieſus dicẽs. Nemini dixeri
tis viſionẽ: donec filius hoĩs] i. ipſe xp̃s
ſic ſe vocans eo ꝙ vnius tm̃ hoĩs. i. virgi
nis ſit filius: vel melius cauſa humilita-
tis] a moꝛtuis reſurgat.] Et hoc ſm̃ Hie
ro. ne res ꝑ magnitudine videret incre-
dibilis: ⁊ cũ dñs pateret maius ſcãdalũ
fieret. Uel ſm̃ Remig. ne ppl̃i impediret
eius paſſionẽ. ¶ Eſt autẽ ſciendũ ꝙ hoc
euangeliũ legit in die dicata beate v̾gi-
ni: qꝛ in ſenſu allegoꝛico vel ſm̃ quandã
ſilitudinẽ tota ſecunda pars cõpetit ei.
¶ Pro quo ſciẽdũ ꝙ vt ptꝫ ex li. metheo
roꝝ: nubes ex terra ⁊ aq̃ generant inq̃-
tũ v̾tute ſolis a terra humectata vapo-
res eleuantur: q̃ rurſus in pluuias vel ali
q̃d tale reſoluuntur. Uñ ſignificãt viros
I ſctõs: q̃ de terra ſũt: ⁊ ſup terram ꝑ affe-
ctũ ⁊ cõtemplationẽ eleuantur: ⁊ deinde
ſpargũt pluuiã doctrine ac miraculoꝝ.
Quedã igit nubes ſunt albe ſignificãtes
virgines. ⁊ q̃dã rubee ſolis radijs illumi
nate ⁊ iflãmate: ſignificãtes martyꝛes q̃
ſanguinẽ ex charitatis ardoꝛe fuderunt
q̃dã vero tenebꝛoſe maximã pluuiã affe
rentes: ⁊ apoſtolos ac reliquos ꝑdicato
res ſignificãtes: q̃dã v̾o ſũt lucide ſigni
ficãtes aut deũ aut hoĩes ꝑticipãtes dei
tatem. He aũt vt reppeꝛi fuerũt tres. ſcꝫ K
i illa q̃ caſtra dei ꝑcedebat i deſerto: q̃ i dei
tenebꝛoſa ⁊ in nocte lucida videbatur: ſi
gnificãs deitatẽ q̃ in die. i. eo mõ q̃ maxi
me eſt viſibilis. i. quãtũ in ſe eſt hoĩbus
tenebꝛoſa eſt: ſed in nocte. i. in creaturis
viſa nobis eſt clara. Scd̃a vero fuit illa
de q̃ ſꝫ ſctõs dr̃ Geñ. i. ⁊ facta ẽ lux. i. nu
bes lucida: ⁊ ſignificat humanitateꝫ xp̃i.
qꝛ ſm̃ ſanctuꝫ Tho. illa poſt fuit aſſum-
pta ad foꝛmã ſolis: ſicut illa humanitas
fuit aſſũpta ad ꝑticipandum eſſe dei in
ꝑſona xp̃i. Tertia v̾o eſt de q̃ habet: et ſi
gnificat beatã virginẽ: q̃ in participatio
ne deitatis fuit ſuper oẽs creaturas ele
uata: nõ ſolũ ꝑ gratiã: ſed ꝑ verã mater-
nitatẽ habẽdo i vtero verũ deũ. Hec nu
bes obũbꝛauit apl̃os ſplẽdoꝛib⁹ ſuaruꝫ
virtutũ ⁊ ſanctitatis; ⁊ de ea venit talis
voꝛ. Hic eſt filꝰ me⁹. ſ. rõne humane na L
ture. Fuit enĩ vera mr̃ xp̃i: vt alias dictuꝫ
eſt: dilectus. Nã xp̃m dilexit dulciter: ſic
ꝙ ſicut aurũ liq̃ſcit ad ardoꝛẽ ignis: ita et
aĩa eius liquefacta ẽ ad diuini amoꝛis ar
doꝛẽ. Et tã dulcis fuit ille amoꝛ ꝙ exta-
ſim fecit in filio qui in cruce ſua vulnera
oblitus de matre cogitabat: ⁊ in matre q̃
ſtabat in medio carnificũ inter arma et
cruoꝛẽ mulier necleos expauebat. Dile-
xit etiã eũ foꝛtiter ſic ꝙ ei facili⁹ fuit moꝛ
ri q̃ꝫ nõ amare. Nã tẽpoꝛe paſſiõis qui-
dã fuerũt foꝛtes in amoꝛe: ſed debiles in
aſſociatione ad moꝛtẽ: ⁊ ſimiliter in fide:
vt apl̃i fere oẽs. Quidã quo ad duo pꝛi-
ma ſꝫ nõ quo ad fidem: vt ſancte mulie-
res. Beata aũt virgo fuit foꝛtis in oĩb⁹.
Dilexit etiã eũ ſapiẽter; q̃d patet. Pꝛimo
qꝛ non pepercit teneritudini eius quin
eũ duceret ad ea que dei ſunt: idem ad tẽ
plum in diebus feſtis. Secundo qꝛ ei nũ
q̃ꝫ voluit deliberare / ⁊ ſerio ſuadere: q̃n
aſcenderet pꝛo omnibus patibulum cru M
cis. Tertio quia eidem nunq̃ ſuaſit vt de
cruce deſcẽderet: Quis ibi ſciret eũ gra-
uiſſime pati / in quo mihi ⁊c. qꝛ in tota
ſua vita nihil ſibi placuit niſi chꝛiſt⁹ vel
pꝛopter xp̃m Ipſum audite. Hec eſt voꝛ

virginis ad apoſtolos: quibus ſuadebat
xp̃i veritatẽ: vt patet in epiſtola quã ſcri-
pſit Ignatio. Diſcipuli autẽ coꝛruerũt in
terraꝫ pꝛe reuerentia tante ſanctitatis: ⁊
nihil viderunt in virgine niſi ſolũ Ieſuꝫ
A qꝛ ſcꝫ tantum fuit in eũ trãſfoꝛmata per
amoꝛem: ꝙ quecunq̃ eius verba: ⁊ facta:
⁊ veſtimenta amoꝛem chꝛiſti redolebãt.
¶ In hac parte eſt documentũ in ſenſu
moꝛali. Iſti enĩ diſcipuli ſignificãt eos q̃
viſa ꝑ fidem magnitudine gloꝛie. ⁊ audi-
ta voce pꝛeceptoꝛ dei: ⁊ cõſiderata cẽſu-
ra ⁊ auſteritate ſocioꝝ xp̃i. i. ſctõꝝ: ca-
dũt ꝑ puſillanimitatẽ ⁊ deſperationẽ. ſed
xp̃s eos confoꝛtat tactu ſpiritusſancti et
verbo ſuo dicẽs. Iugum meũ ſuaue eſt: ⁊
onus meum leue ⁊c. Mat. xi.

Dominica ſecunda in xl.
Textus euange. Mat. xv.

Egreſſus Ieſus receſſit i
partes tiri ⁊ ſidonis. Et
ecce mulier chananea a
finib⁹ illis egreſſa clama
uit dicẽs. Miſerere mei domine fi-
B lij dauid: filia mea male a demonio
vexatur. Qui non reſpondit ei ver
bum. Et accedẽtes diſcipuli eius
rogabant eum dicentes. Dimitte
eam quia clamat poſt nos. Ipſe au
tem reſpondens: ait: Non ſum miſ-
ſus: niſi ad oues q̃ perierunt dom⁹
iſrael. At illa venit ⁊ adoꝛauit euꝫ
dicẽs. Dñe adiuua me. Qui reſpõ-
dens ait. Non eſt bonuꝫ ſumere pa
nẽ filioꝝ et mittere canib⁹. At illa
dicit: Etiam dñe. Nã ⁊ catelli edũt
de micis que cadunt de mẽſa dño-
rum ſuoꝝum. Tũc rñdẽs ieſus ait
illi. O mulier magna eſt fides tua.
Fiat tibi ſicut vis. Et ſanata eſt fi-
lia eius ex illa hoꝛa.

Egreſſus Ieſus receſſit i par-
tes tiri ⁊ ſidonis ⁊c.] Mat.
xv. In pñti euãgelio tãgũt
C tria pũcta. q̃ ſunt. Supplica
tio: Cõtinuatio: Impetratio
¶ Quantũ ad pꝛimuꝫ ponit ſupplicatio
facta xp̃o a muliere chananea: cuꝫ dicit.
[Egreſſus ieſus] de terris iudaici popu-
li. Nã ſicut ex textu euangeliſtarũ patet:
xp̃s fuerat repꝛehẽſus a phariſeis ꝙ diſci-
puli ſui aliq̃ñ manducabãt nõ lotis ma- D
nibus: q̃b⁹ ipſe rñdit ꝙ hoc nõ erat pctm̃
nec reddebat hoĩeꝫ coĩq̃natũ coꝛã deo:
Quis nõ negauerit eſſe quãdã i ciuilita-
tẽ. quã tñ in xp̃o notare nõ potuerũt: Il-
li aũt ſcandalizati fuerũt: ⁊ xp̃s eos acri-
ter repꝛehẽdit dicens ꝙ erãt hypocrite fa-
ciẽtes granẽ caſum de minimis: nõ autẽ
de magnis. Et tã dẽ vt ex deuotiõe genti
liũ oñderet quãta eſſet iniquitas iudeo-
rũ: egreſſus eſt ab eis ⁊ [receſſit in partes
tiri ⁊ ſidonis] q̃ ſm̃ Re. erãt ciuitates gẽ-
tiliũ: qꝛ tir⁹ fuit metropolis chananeoꝝ
⁊ ſidon erat termin⁹ vt idẽ dr̃. De his ci
uitatibus vide dñica. xij. poſt feſtum tri-
nitatis. ¶ Sꝫ ꝯ arguit Chꝛy. qꝛ hoc vide
tur eſſe ꝯtra illud ꝑceptũ Mat. x. in viaꝫ
gentiũ ne abieritis. vbi pꝛohibuit apl̃is
ne gẽtib⁹ ꝑdicarẽt Et ſoluit idẽ Chꝛyſo.
dupl̃r. Pꝛimo. ſ. qꝛ ipſe nõ erat ſubiect⁹ E
illi ꝑcepto. Et ex hac ſolutiõe ꝑtia Chꝛy.
haberi põt ꝙ xp̃s nõ fecit q̃cunq̃ ꝑcepit.
Qd̾ autẽ dr̃ Actuũ. j. cepit facere et docẽ-
re intelligit ꝙ cepit facere oĩa q̃ docebat
ſi erãt ꝯgruẽtia ꝑſone ⁊ ſtatui ſuo. Scd̃o
ſoluit qꝛ nõ iuit ad ꝑdicãdũ. Uñ ⁊ Mar.
vij. dicit ꝙ ingreſſus domũ neminẽ vo
luit ſcire: nõ voluntate bñplaciti q̃ ſemꝑ
impletur ſed ſigni qꝛ inhibuit diſcipulis
ne eũ manifeſtaret. Et tñ vt idẽ dicit non
potuit latere. ſ. poteſtate cõgruẽtie ſecus
poteſtate abſoluta. Ad quid vero iuerit
docet Remigius dicens ꝙ iuit ad ſanan
dum tirios ⁊ ſidoneos: vel filiam huius
mulieris: vt per eius fidem cõdemnaret
phariſeoꝝum ⁊ ſcribarum nequitiaꝫ. De
hoc tñ plura habent dñica vbi ſupꝛa ita
ꝙ aliter ſolui põt. [et ecce mulier chana-
nea] Chananei terrã pꝛomiſſionis incõ-
luerunt añ iudeos: ſed ab eis partim fuẽ
rũt occiſi: ꝑtim fugati: partim in ſeruitu-
tem redacti: ⁊ partim in terra pꝛomiſſio-
nis relicti i aliquib⁹ locis q̃ euertere aut F
non potuerunt aut neglexerũt. Samari-
tani autẽ eãdẽ terrã incoluerunt poſt iu-
deos. i. poſt captiuitatem decem tribuuꝫ
miſſi a nabuchodonoſoꝛ rege babylonis

Hec aūt mulier fuit chananea ⁊ non ſa-
maritea. Et ſm btm̄ Mar. fuit ſyrophe
niſſa genere. i. de ſyria phenicis. Eſt em̄
G ſyria nomen gn̄ale ꝓuincie phenix autē
nomē cuiuſdā ſpālis cōtrate. iō dr̄ ſyro-
pheniſſa de tali contrata vel parte ſyrie
oriūda. Quidā tn̄ vt recitat magr̄ hiſto.
legunt tyropheniſſa: vt in hoc exprimat
pr̄ia ⁊ regio. q2 ſic erat d̄ pheniſſa regiōe
ꝙ etiā erat de Tyro ciuitate ſicut ⁊ dido.
[A finibus illis egreſſa.] Chriſtū em̄ ſeq-
baṫ in via vt impetraret ſanitatem filie.
Marc9 tn̄ dicit ꝙ ad chriſtū acceſſit exi-
ſtētē in domo: qđ verū eſt ꝑmo ſm Aug.
q2 tn̄ eā ibi nō exaudiuit: ſequebaṫ eū3 in
via. Chry. Chananei q̄ expulſi fuerant vt
nō peruerterēt iudeos: hi iudeis appa-
ruerūt prudētiores: vt exirent a terminis
ſuis ⁊ accederēt ad xp̄m. Cū aūt hec mu-
lier acceſſiſſet: nihil alid̄ q̄ miſericordiā
poſtulauit. hec ille. Uñ ſequiṫ [clamauit]
tanq̄ vehemēter anxiata [dicēs] ei [miſe-
rere mei dn̄e fili Dauid] ⁊ in hoc ſm gl.
oñdiṫ magnitudo fidei eius. q2 xp̄m ꝯfeſ
H ſa eſt deū ꝯ. Miſerere mei dn̄e. Non em̄
dicimus miſerere mei ad ſanctos: ſ3 ora
ꝓ me bte Paule: aut Petre ad deū autē
miſerere mei ſm ſan. Tho. Uñ ēt vt dicit
iiij. di. xv. q. iiij. ar. vj. q. ij. ad p̄mū. nō di
cimus. xp̄e ora ꝓ nobis: ſed in quātū hō
oret. ſed xp̄e miſerere noſtri: q2 xp̄s ſup-
ponit ſuppoſitū eternū cuius nō eſt ora-
re: ⁊ etiā ad euitandum errorē3 Arrij: vt
dicit ibi ⁊ iterū in diſt. xlv. qō. iij. ar. ij. ad
tertiū. Quāuis etia3 dici poſſit ꝙ eo tp̄e
tali modo loquendi etiā ad hoīes puros
miſeri vtebanṫ. Et hoīem cu3 ſubdit: filij
Dauid. i. xp̄i. Nā vt eliciṫ. Matth. xij. Iu
dei xp̄m quem ex Dauid ſemine expecta
bāt: appellabāt antonomaſice filiū Da-
uid. Et vt magis eū ad miſericordia3 fle
ctat: ſubdit [filia mea male a dmonio ve
xaṫ. In hac parte eſt morale documē-
tū q̄d Aug. tangit dicens. Uide pruden-
tiā femine. Nō iuit ad homines ſeductō
res: nō q̄ſiuit inanes ligaturas. ſ3 oēs re
I linquens diaboli cultꝰ: venit ad domi3.
Hec ille. Eſt ⁊ aliud q2 iſta mulier petēs
miſericordiā: nō dixit miſerere mei deus
ſ3 filij Dauid. Lz em̄ de9 ſemp fuerit mi-
ſericors tn̄ q̄tum ad effectū et ſi nō in ſe

fuit magis poſtq̄ fuit filius Dauid ſum-
pta humanitate: q2 oleo ſpūſſancti fuit
ſic inūct9 vt effect9 ſit mollis. ⁊ māſuet9.
Eſa. lxj. Spūs dn̄i ſup me: eo ꝙ vnxerit K
me. Illa vnctio mollificauit quatuor oli
duriſſima ⁊ inflexibilia ſc3 celū q̄ nullū ho-
minē volebat ſuſcipe ⁊ angelū q̄ nullam
aīam volebat i celū portare ⁊ deū q̄ hūa-
nū gen9 ſibi nolebat recōciliare: ⁊ mor-
tē q̄ bonos ⁊ malos ad inferos deduce-
bat. Et q̄ hoīb9 erat odioſa nūc eſt ſctis
amicabilis ꝑ māſuetudine ⁊ nulli eorum
dn̄aṫ. Itaq3 cōfidam9 valde in xp̄o ſcdm
illđ. Heb. iiij. Adeam9 cū fiducia ad thro
nū gratie ei9. i. gratioſum. Quantū ad
ſcdm tangiṫ perſeuerātia mulieris in pe
tēdo xp̄o eā nō exaudiēte ſtatim. Uñ ſub
diṫ. [Qui nō r̄ndit ei v̄bū] non ex ſupbia
vel indignatiōe: ſ3 vt nobis oñderet pa-
tiētiā ⁊ pſeuerātiā mulieris ſm glo. Hie
ro. aūt ait. Nō aūt de ſupbia phariſaica
nec ſcribarū ſupcilio. ſ. hec pficiebanṫ ſ3
ne ipſe ſnie ſue ꝯtri9 videreṫ: ꝑ quā iuſſe-
rat in viā gētiū ne abieritis. Nolebat em̄
calūniatoribus occaſionē dare pfectāq3
ſalutem gētiū paſſionis ⁊ reſurrectionis
tpi reſeruabat. Hec ille. Et tertio non r̄n
dit ei v̄bū: vt deſyderiū mulieris accēde-
ret. Et q̄rto q2 volebat diſcipulos pro ea
exorare ad ſignificādū ꝙ pctōr aliqñ in-
diget ſctōꝝ oronib9 ad veniā ꝓmerēdā.
Et q̄nto vt eius oronis inſtātiā cōmēda
ret: ⁊ nos ad idē eius prouocaret exēplo.
[Et accedētes diſcipli] Hie. Uel q2 igno
rabāt myſteria dn̄i: vel q2 fuerant miſeri
cordia moti vel q2 voluerūt ei9 importu
nitate carere rogabāt eū dicētes [dimit-
te eā] ſm Chry. voluerunt dicere vt exau
diret eā: ſed per cōtrariū ſunt locuti. Uel
poſſumus dicere ꝙ locuti ſunt ꝓprie. vt
eā dimitteret. ſ. cōſolatā ac ſi diceret. Ex-
pedias eā dādo qđ petit [q2 clamat poſt
nos] q. d. Nō recedet niſi exaudiaṫ [Ipe
aute3 r̄ndēs ait.] In domo nihil dixerat
ꝓpter calūniatores iudeos: ne ei iprope-
raſſent ꝙ gentiles curabat vel docebat.
[Nō ſum miſſus]. ſ. ad curandū ⁊ predi-
candū pſonaliter ſm Remi. Uel nō ſum
miſſus ꝑmo ⁊ principaliter ſ3 Hiero. ſ3
ſec9 ex rōnabili ⁊ pticulari cauſa [niſi ad
ones q̄ pierāt domus iſrl. Iudei oli3 fue

runt oues de q̄bus Eſa. xxxiij. Oēs nos
q̄ſi oues errauim9: ſ3 mō iunt effecti ca-
nes de quib9 Pſal. Circūdederūt me ca-
nes multi. Aliqñ tn̄ xp̄s gētib9 pdicauit:
vt ſamaritanis. Jo. iiij. ad ſignificandum
A ꝙ etiā in gētibus eccl̄ia fundareṫ: ſed ad
eas xp̄s non acceſſit pſonaliter: niſi per
tranſitum vel ex alia ſpeciali cauſa. Ad
eas aūt acceſſit ꝑ aploſ ſuos poſt paſſio
nē ⁊ reſurrectionē ſuā. [At illa venit] qñ
ſ. videbaṫ anguſtiata recedere ſm Chry.
[⁊ adorauit eum dicēs.] Dn̄e adiuua me
Chry. Iſta chananitidis pſeuerāter: pri-
mo filium Dauid: deinde dn̄m vocat: et
ad extremū deū adorauit. Hec ille. Sed
quāto plus illa petebat tāto plus xp̄s ne
gabat vt accēdereṫ eius deſyderiū ⁊ pſe-
uerantē patiētiā manifeſtaret. Uñ ſequi-
tur. [Qui r̄ndēs ait. Nō eſt bonū] regula
riter: ⁊ vniuerſaliter [ſumere panē]. i. do-
ctrinā ⁊ miracula [filiorū]. i. debitū filijs
ſeu iudeis ſm glo. generatis ⁊ educatis
ſub cultu vnius dei cuius filij dicebanṫ [⁊
mittere canibus]. i. gētilibus cuiuſmodi
B erat iſta: q̄ ſm Hilariu3 canes dicti ſunt
q2 eſui ſanguinis dediti erāt velut canes
Chry. Uide etiā mulieris prudētiam qua
liter neq3 ꝯdicere auſa eſt: neq3 triſta-
liter eſt in alioꝝ laudib9: neq3 moleſtata ē in
ꝓprio ꝯuitio. Hec ille. Uñ ſequiṫ. [At il-
la dixit. Utiq3 dn̄e]. i. bonū eſt aliqñ. ſ. in
caſu dare panē filiorū canib9 ꝓpter petē
tis deuotionē: vel in ſignu3 fundationis
eccleſie in gētib9 future. Et in hoc ſe ca-
nē vult appellari: nō contradicēs xp̄o.
[Nā ⁊ catelli edūt de micis q̄ cadunt de
mēſa dn̄orū ſuorū] Uñ ſe minus q̄ cane3
i. catellū ſeu puū canē dicit. ſm Chry. iu-
deos aūt pl9 q̄ filios. i. dn̄os. Ac ſi dicat
ſcdm eundē. Si canis ſum non ſum alie-
na. Canem me dicis ergo nutri me vt ca
nē: Nō poſſum relinq̄re mēſam dn̄i mei.
Hec ille. Uñ ſm Hier. ſi q̄s ꝯſideret ver
ba ⁊ geſta huius mulieris videbiṫ fuiſſe
magne fidei in credēdo ⁊ patiētie in to-
C lerādo repulſa3 ⁊ humilitatis vbi micis
ſeu reliquijs ſe contentam dicit. Eſt autē
mica parua ſeu minima reliquia vel fra
gmen panis. Sed quare ita rigidus ſte-
tit fons pietatis chriſtus huc9q3? Ad
hoc dicitur primo ſcdm Chry. ꝙ hoc fe-

cit ad noſtrā vtilitatē: quia ſciebat mu
lierem ita eſſe dicturam vt dixit: ⁊ ſecun-
do iuxta Hiero. ne daret iudeis cauſam
calumniandi. vt dictū eſt. In hac par
te eſt documentū morale: vt ſi quid vis
obtinere a dn̄o nō ſtatim deſiſtas in pri D
ma vice ſi nō exaudiaris. Unde Grego.
xxvj. moral. Nemo q2 tardius audit ere
dat ꝙ a ſuperna cura negligatur. Sepe
em̄ nr̄a deſyderia q2 celeriter fiunt: non
exaudiunṫ qđ impleri cōcite petimus ex
ipa melius tarditate proſperaṫ. Hec ille.
Quātum ad tertium tangiṫ impetra-
tio quā fides: humilitas: patientia ⁊ pſe-
uerantia meruit. Uñ dicitur. [Tunc] viſa
omni eius virtute [reſpondens Ieſus]
fons pietatis ⁊ clemētie: q̄ omnes cupie-
bat a ſe diſcedere conſolatos. [Ait illi. O
mulier magna eſt fides tua. fiat tibi ſi-
cut vis] ac ſi dicat ſm Chry. Fides tua ma
iora his audire poteſt. veru3 interim fiat
tibi ſicut vis. Hec ille. [Et ſanata eſt fi-
lia eius ex illa hora: quia chriſtus tanq̄
deus vbiq3 eſt ⁊ vbiq3 operaṫ. In hac
parte eſt morale documentum ꝙ mulier
id eſt perſona cuius filia. i. anima vexaṫ
a diabolo per peccatum mortale: nō de-
bet confidere tantum in auxilio apoſto
lorum id eſt ſeruoru3 dei: ſed ipſamet de
bet adire chriſtum ⁊ miſericordiam pete
re Chryſ. Intendant qualiter apoſtolis
non impetrātibus impetrat illa. tam ma
gnū quid eſt inſtantia orationis. Et eni3
pro noſtris noxis à nobis vulṫ magis ro
gari q̄ ab alijs pro nobis. Allegorice
aūt iſta mulier ſignificat eccl̄iam ſanctā
vel humanā dignitatem: que ex ipſa ſua
humilitate ſupplicat xp̄o ne per idolola
triā ⁊ varia peccata vexeṫ a diabolo ſua
filia. i. gentilitas: quā tandem xp̄s cura-
uit quātū ad ſufficiētiā ꝑ ſuā paſſionem.
Anagogice v̄o ſignificat eccleſiā triū
phantē que ſupplicat pro filia. i. pro mili
tante vt eā deus educat de hoc ſeculo in
quo tam multipliciter ꝑ culpas ⁊ penas
a diabolo vexaṫ. Moraliter v̄o ſigni-
ficat quālibet pſonā ſupplicātem ꝓ aīa
vel etiam ipſe eccleſiam cuius ſingule
aīe ſunt filie generate per baptiſmu3 que
lamētabiliter plorat pctā ⁊ tranſgreſſio
nes aīarū. Aīa aūt peccatrix aliqñ vexaṫ

male:dū in pſperis eſt intēperans:ꝛ in
aduerſis impatiēs. Aliqñ autez peius in
pctis.ſ.ſuperbie:auaritie:ꝛ luxurie:q2 ſi
G cut colligitur ex dictis Salomonis tria
ſunt que nō ſinunt hoīem q̇eſcere in do
mo ſua.ſ.fumus id eſt ſuperbia:ꝛ ſtillici
diū.i.auaritia q̄ ſtillat āxietates varias
in cor:ꝛ mala vxor.i.ꝯcupiſcentia carna
lis. Aliqñ peſſime qñ.ſ.iā cōſueuit pecca
re:q2 ſm Aug. conſuetudo eſt fortiſſima
catena:neceſſitas ad malum.

Feria ſecunda.
Textus euan. Jo. viij. c.

EGo vado ꝛ q̄retis me:
ꝛ i pctō veſtro moriemi
ni. q̊ ego vado vos non
ptis venire. Dicebant
ergo iudei. Nunq̄d iter
ficiet ſemetipm̄. Q2 dicit q̊ ego va
do vos nō poteſtis venire. Et di e
bat eis. Vos de deorſum eſtis:ego
H de ſupernis ſuz. Vos de mūdo hoc
eſtis. ego nō ſū de h̊ mūdo. Dixit er
go vobis q2 moriemini i pctis vr̄is.
Si eñ nō credideritis q2 ego ſum
moriemini in pctō vr̄o. Dicebāt er
go ei: Tu q̇s es: Dixit eis ieſus Pri
cipiū: q̄ ꝛ loquor vobis Multa ha
beo de vobis loq̄ ꝛ iudicare. Et q̄
miſit me verax eſt. Et ego q̄ audiui
ab eo hec loquor i mūdo. Et nō co
gnouerūt:q2 patrē eis dicebat deū
Dixit ergo eis ieſus. Cū exaltaue
ritis filiū hoīs:tūc cognoſcetis q2
ego ſū:ꝛ a meip̄o facio nihil:ſ3 ſicut
docuit me pr̄ hec loquor. Et qui me
miſit mecū eſt:ꝛ nō reliq̄t me ſolū:
q2 ego q̄ placita ſunt ei facio ſemp.

I EGo vado ꝛ q̄retis me.] Jo.
viij. In p̄nti euāgelio tāgū
tur tria pūcta q̄ ſunt Cōmi
natio:iterrogatio ꝛ p̄nūtia
tio. Quātū ad primū xp̄s cō
minat9 eſt iudeis ſi nō cre
derēt:ē magnā penā.i.mortē i pctō mor
tali:ꝛ ꝯñr gehēnā. Dr̄ g̊ [Dixit Jeſus tur
bis iudeoꝝ] i publica p̄dicatiōe [ego va
do] ad celū p' mortē ſm Be. Vado inq̄
i.nō ipellor aut trahor:ſ3 ſpōte vado.i.
morior. Vado inq̄ de p̄nti.i.i primo eſt K
vt vadā [ꝛ q̄retis me.] Cōtra q2 ſi q̄ſiuiſ
ſent quō dr̄ qd̄ morient i pctō vt ſequit̄
Ad hoc dr̄ ſm Chry. ꝛ Aug. q̄ nō erāt eū
q̄ſituri deſiderio ſ3 odio:q2 eū poſt mortē
pſecuti ſunt i mēbris ſicut ante mortē in
pſona:occidēdo aplos:ꝛ de ciuitate in
ciuitatē perſequēdo [ꝛ in pctō veſtro] in
ſingulari ſm Bedā:vt oſtendat̄ q̄ illud
ſcelus erat oīb9 cōe.ſ.infidelitas [morie
mini.] Cōtra q2 multi eoꝝ crediderūt in
eū vt poſt dr̄. Ad hoc dr̄ Chry. q̄ iſte ſer
mo ad illos dirigebatur q̊s nouerat xp̄s
nō eſſe credituros. Vel pōt dici q̄ loquit̄
cōminatorie ꝛ ꝯditionalr̄.ſ.ſi nō penite
rēt. Vel alr̄ ſm Chry. [q̄retis me].ſ.tēpo
re deſtructionis hierl̄m oppreſſi [ꝛ non
inuenietis] q2 nō ferā vobis auxiliū. Erāt
eñ tpe illi9 deſtructionis q̇dā memores
chriſti q2 facta eſt circa.xlij. annū a paſ
ſiōe ei9 ꝛ poterāt cogitare q̄ pp ſangui L
nē xp̄i deſolabat̄ ciuitas infidelis. [Et in
pctō veſtro] i. in infidelitate vel ſcelere
mortis mee [moriemini] morte.ſ.aie ꝛ cor
poris ꝛ morte gehēne. Dicit̄ aūt q̇s i ali
quo pctō mori vel q2 in eo ſine penitētia
finit vitā vel q2 in punitionē ei9 morit̄ vt
mori in pctō ſit mori propter pctm̄. Et
vterq̄ ſenſus cōgruit i p̄poſito. ¶ Et no
ta q̄ xp̄s mortu9 eſt p pctō.ſ.delēdo:ſcti
aūt moriūt̄ i pctō illud i ſe mortificādo:
ſcelerati vō in pctō ei ſubijciēdo:ſicut ve
ſtit9 morit̄ in veſtimēto:vel in pctō.i.pp
pctm̄. Eſt ēt notādū ſm. s. Th. q̄ ſi itelli
gat̄ hoc d̄ morte corpali:i pctis ſuis mo
rit̄ q̇ vſq̄ ad mortē i illis pſeuerat. Si vō
itelligat̄ de morte pcti de q̄ in pſ. Mors
pctōꝝ peſſima:hāc mortē p̄cedit q̇dā in
firmitas ſicut ꝛ mortē corpalē. Nā q̄diu
pctm̄ eſt remediabile.eſt q̄ſi q̇dā infirmi
tas:ſ3 qñ ē irremediabile ſimplr̄:vt poſt
hāc vitā:vl' q̄ ad ipm̄:vt pctm̄ i ſpm̄ ſctm̄
tūc cauſat mortē.ſ. Jo. v. eſt peccās pctm̄
ad mortē:nō p illo dico vt roget q̇s. Et M
ſm hoc p̄nūtiat dñs iudeis infirmitatē
pctōꝝ eē ad mortē. Hec ille. Eſt vō no
tādū p his q̄ vt elicitur.ij.ij.q lxxxiij.ar.
vij. ad tertiū:imo vt ibi expreſſe dicitur

orationes noſtre nō hñt efficaciā i p̄ſcitis
vt ſaluent̄.ſ.ſed ſolū in p̄deſtinatis. ꝛ iō
dicit̄. j. Jo ā. v. Qui ſcit fratrē ſuū peccare
pctm̄ nō ad mortem petat ꝛ dabit̄ ei vi
A ta peccāti peccatū non ad mortē ꝛc. Sed
q2 reprobatos a predeſtinatis hic diſtin
guere non poſſumus ſm Augu. de cor. ꝛ
gra. q̄diu viuūt orōnis ſuffragiū nullis
ſubtrahēdū eſt. Hec ille. Dupliciter er
go ſcitur aliq̇s peccare pctm̄ ad mortem
ſ. q2 ſcit̄ dānatus: vel q2 ſcit̄ p̄ſcitus ex re
uelatione dei ꝛ neutro mō pro eo oran
dum eſt. Qd̄ ergo videt̄. s. Tho. hic dice
re non eſſe orandū p peccāte in ſpm̄ ſctm̄
i.per finalē impniam:intelligēdum eſt ſi
ſciatur q̄ in tali impnia ſit moritur9 nō
aliter ſicut.j. Reg. xvj. dixit dñs ſamueli.
Vſq̄quo tu luges ſaulē:cū ergo abiece
rim eū. Lugebat autē eū:q2 neſciebat an
deus illū cōminatorie vel diffinitiue re
puliſſet. Sed cōtra q2 videt̄ dñs eis p̄di
cere ſuā damnationē:ꝛ cōſequēter cogit
eos deſperare. Ad hoc dicit̄ dupliciter.
Primo q̄ hoc nō fuit predictū ſm Chryſ.
B abſolute ſed cōminatiue vel cōditionali
ter:ſi nō reliquiſſent propoſitum in quo
erāt. Et ſic intelligit̄ illud Jone. iij. Ad
huc. xl. dies ꝛ niniue ſubuertetur. Et ſi
militer etiā cuicūq̄ reuelaret̄ q̄ eſſet dā
nādus intelligeret ſm. s. Tho. conditio
naliter ſi moreret̄ impenitens. Scd̄o ſm
s. Tho. q̄ dñs gñaliter loquebat̄ oībus
nō aūt alicui ſingulariter:iō oēs habe
bant quidem timere:ſed nullus debebat
deſperare [quo ego vado] ibat eñ ad glo
riā [vos nō poteſtis venire] nō poterant
ſm Chry. vel quia non videbant / vel q2
non poterant tales quales erāt. Vel ſm
s. Tho. ꝛ idem eſt:q2 nolebāt:ꝛ q2 impe
diebant a celeſti gloria:ratione cōtrarie
tatis propter ſua peccata ſicut ꝛ petrus
ꝛ quilibet iuſtus viator ratione imperfe
ctionis:q2.ſ. erat peregrin9 in carne:qñ
ei dictū eſt Jo. xiij. Nō potes me mō ſe
qui. Auditis aūt his carnalr̄ iuxta ſuaz
C cōſuetudinē ſm Aug. cogitauerunt. [Di
cebāt ergo iudei. Nunquid interficiet ſe
metipſum:q2 dicit quo ego vado vos nō
poteſtis venire. [Hoc aūt duplr̄ exponi
tur vno mō ſm Aug. vt ſine rōne loque
rent̄. Vñ ait. Stulta v̄ba ꝛ oīno inſipien
tia q̇d eñ nō poterāt illi venire quo ipſe
perexiſſet ſi iterficeret ſemetip̄m:nūq̇d ipi
nō erāt morituri. Ergo ego quo vado di
xit:nō q̊ itur ad mortē:ſ3 q̄ ipe ibat poſt
mortē. Hec ille. Alio mō ſm Ori. vt aliq̄ D
ſint rōne locuti. Q2 eñ ſcripture ꝛ preci
pue Eſa. liij. dicūt q̄ xp̄s traderet animā
ſuā in mortē audierāt q̄ ſua voluntate ꝛ
p̄pria ptāte xp̄i aīa relinq̄ret corpus. Et
q2 ſuſpicabantur q̄ xp̄s iſte eſſet:hoc vo
luerūt illis verbis ſignificare ſed i vdē de
cus xp̄i nō dixerūt nunq̇d qñ ipe volue
rit ei9 aīa exibit:qd̄ vtiq̄ ipſi facere non
poterāt [ſ3 nunq̇d interficiet ſemetip̄m]
Et dicebat eis:vos de deorſum eſtis].i.
terrenā habetis originez:ꝛ ſola terrena
ſapitis. vñ verba mea ſp̄ualr̄ intelligen
da ſemp carnalr̄ itelligitis. [Ego de ſup
nis ſum].i.a patre quo nihil ſuperius:ſ3
Aug. iō ſurſum vado habēs celeſtē a pa
tre originem:ꝛ hoc ſm deitatē:a ſp̄ūſctō
aūt imo a tota trinitate ſm humanitatē: E
ꝛ nō ſolū ea rōne qua oīs creatura a deo
eſt:ſ3 etiā ſp̄uali rōne:q2 illd̄ hūanū cor
pus formatū nō fuit vt cetera ſ3 ſine viri
ſemine de ſp̄ūſctō:iō dicit de ſupernis in
plurali:q2 pr̄ ꝛ filius ꝛ ſp̄ūſſctūs ſunt plu
res ſupni adiectiue l3 vnus ſupnus ſub
ſtātiue. Si tñ dicatur eſſe de ſolo patre
dr̄ de ſupn's ſumpto plurali pro ſingula
ri. Vel ſumēdo totum pro parte:q2 deus
pater eſt quidē ſupernus ſpiritus:ſ3 cuz
eo etiā angeli dicunt̄ ſuperni. Alia tamē
litera habet de ſuperius ſum. Exponit
autē quomodo eſſent de deorſum:dicēs
[Vos de mundo hoc eſtis] q2 poſt mūdū
creati fuerant ſm Bedam. Oē enim qd̄
non fuit factū in principio:eſt factuz per
ea q̄ tunc facta ſunt vel ſm totuz vel ſm
partē. Vl' q2 habebāt mūdanas affectio
nes ſm Chry. [Ego nō ſum de hoc mun
do] q2 p ip̄m fact9 eſt mund9 ſm Be. Vl'
q2 nō hēbat mūdanos affectus ſ3 Chry.
¶ Hic aūt duplex ē cauēd9 error exiſtis
v̄bis inſurgēs. Prim9 eſt apollinarij:q̄
dixit q̄ corp9 dñi d̄ celis fuit allatū. ꝛ idē
ſenſit Valētin9: Scd̄s eſt manicheorum
q̇ dicūt duas eſſe creationes:vnaz bon i
dei q̇ inuiſibilia creauit. Alterā diaboli:q̄
creauit viſibilia. Vñ dixerūt xp̄m nō ha
buiſſe verā carnē:ne videret̄ aliq̇d h̄re a

diabolo creatore viſibiliũ:ſʒ phãtaſticã:
nec ↄ̃e cõediſſe aut bibiſſe:ſʒ apparẽter
tñ.¶Cõtra pͥmũ errorẽ arguit᷑:qꝛ eodeʒ
mõ apl̃i habuiſſent celeſtia corꝑa:vt di-
G cit Theo.qꝛ de eis dꝛ Jo.xv.Uos ñ eſtis
de hoc mundo.¶Cõtra ſcdm̃ arguit᷑ ex
j.Ca.Gen̄.vbi narrant᷑ viſibilia cẽ a deo
creata.Ad motiuũ aũt eoꝝ dicit.ſ Tho.
⁊ eſt mẽs Theo.ꝙ in ſcripturis cẽ de hoc
mũdo aliq̃s dꝛ dupl'r.Una mõ qꝛ hʒ mũ
danã originẽ.Alio mõ qꝛ hʒ mundanaʒ
affectioneʒ.Primo mõ vere fuit de hoc
mũdo xp̃s inquantũ hõ ⁊ q̃tum ad origi
nẽ paſſiuã ſiue maternã:qꝛ originem de
virgine traxit.Nõ aũt ſcdo mõ neq; xp̃s
neq; aliq̃s ſctũs.Nihilem̄ ſancti amant
in mundo ſicut vltimũ finẽ:imo dñr non
eſſe in mũdo iſto mõ:qꝛ nr̃a ↄuerſatio in
celis ẽ.Phili.iij.Neq; ĩ carne:qꝛ q̇ in car
ne ſunt:deo placere nõ pñt.Ro.viij.Uel
al'r dꝛ:qꝛ xp̃s ſm̃ duplicẽ ſuam naturã.ſ.
diuinã ⁊ humanã duplicẽ habuit origi-
nẽ.ſ.a pr̃e celeſti ⁊ a matre:ſed qꝛ mater
ſola non potuit generare.ſed neceſſaria
H fuit virt⁹ ſpũſſancti:ideo ſm̃ vtrãq; ori-
ginẽ xp̃s fuit de ſupernis ſaltẽ quãtũ ad
principiuʒ effectiuũ qꝛ qđ actiue facit in
alijs hoībus ſperma maſculinuʒ:hoc fe-
cit in xp̃o ſpũſſctũs.[Dixi ergo vobis:qꝛ
moriemini in pctĩs vr̃is]in plurali:qꝛ in-
fidelitati vel morti xp̃i addiderũt multas
alias iniq̃tates.Et ne illi q̇ erãt poſt mo
dum credituri deſperarent addidit.ſm̃
Chry.[Si eñ nõ credideritis qꝛ ego ſuʒ]
ſcʒ ꝑ eſſentiã:q̇ ẽ ipʒ eſſe pͥmũ qđ eſt de⁹.
Creature eñ nõ ſunt ꝑ ſuã eſſentiã:ſed ꝑ
eſſe ſupadditum eſſentie ⁊ participatũ.
Per hoc etiã ꝙ dicit ſum:⁊ non fui:oſtẽ
dit ſuã eternitatẽ:quã Aug.oſtẽdit exem
plo ignis:q̇ non põt eſſe ſine ſplẽdore:et
ſ̃gulti naſcẽtis ſup ripã aq̃ qđ non poſ-
ſet eẽ ſine imagine:⁊ ſil'r nec de⁹ pr̃ ſine
ſuo v̄bo:alioq̇n nihil intelligeret.[Mo
riemini in pctõ vr̃o]ꝑ excellẽtiã dicto.i.
I infidelitate vr̃a:vel in ſcelere mee mor-
tis:quam ex infidelitate cogitatis.¶In
hac parte eſt morale documẽtũ ꝙ multi
tarde querunt xp̃m:⁊ iõ inueniunt:quia
iuſto dei iudicio ꝑmittit ꝙ ꝑfecte nõ que
rant.Unde Grego.Qui nõ vult cum po-
tuerit:iuſtum eſt vt infligat᷑ ei non poſſe
cum voluerit.Hec ille.Et intẽdit ꝙ cuʒ
nõ poſſum⁹ ſine dei auxilio ꝑfecte quere
re deũ:aliq̃ñ deus non vult illud auxiliũ
K dare:⁊ dicitur infligere nõ poſſe:qꝛ.ſ.nõ
dat poſſe.Si tñ quis perfecte vellet:iam
poſſet:qꝛ velle benefacere non ſoluʒ eſt
poſſe ſed etiaʒ eſt facere bene.Aliqui tñ
volẽtes bñ facere non poſſunt:qꝛ nõ per
fecte volunt nec poſſunt perfecte velle:
ſuppoſita ſua indiſpoſitiõe ⁊ diuina de-
ſertione.Eſt ⁊ aliud qꝛ incedẽtes ꝑ viam
cõtrariã vie xp̃i:vt iſti iudei:quo ipſe va
dit ire non poſſunt:niſi via mutent.Juit
autẽ xp̃s ꝑ viã humilitatis ⁊ pauperta-
tis ⁊ puritatis ⁊ obedientie ⁊ patientie
⁊ omnium virtutũ.¶Quantũ ad ſcdm̃
ponit᷑ interrogatio iudeorũ volentium
ſcire vt dicit Aug.in quem credere debe
rẽt ne in ſuo pctõ morerent᷑:cuʒ dꝛ[Dice-
bãt ergo ei tu qui es]quaſi dicerẽt ſcdm̃
Aug.Dicis indeterminate:qꝛ tu es:quis
L ergo es tu.i.ſm̃ Chry.cuius authoritatis
aut ſapiẽtie es:vt credamus tibi ſicut ſua
des[Dixit eis Jeſus.Principium].ſ.ſuʒ
id eſt deus[qui ⁊ loquor vobis]qꝛ ſum fa
ctus ver⁹ hõ.Eſt aũt notandũ ꝙ cuʒ de
rõne principij inq̃tũ principiuʒ:ſiue ſub
rõne principij primi ſit ꝙ nõ ſit ab alio:⁊
alia ſint ab ipſo ſolus pr̃ celeſtis iſto mõ
dꝛ in natura diuina primũ principium.i.
principiũ nõ de principio.Uñ ⁊ ſm̃ Dio
ny.ij.de di.no.eſt fons deitatis. Filius
aũt dicit᷑ principiũ nõ qꝛ non ſit ab alio:
cũ ſit a patre:ſʒ qꝛ alius eſt ab illo.ſ.ſpũſ
ſctũs:cuius pater ⁊ fili⁹ ſunt vnũ princi-
piũ.vñ ẽ ꝑncipiũ de ꝑncipio.Spũſſctũs
aũt nullo mõ eſt ꝑncipiũ in natura diui-
na:qꝛ nulla ꝑſona eſt ab eo:⁊ ipſe eſt ab
alio:ſʒ tñ eſt ꝑncipiũ ꝑmũ reſpectu crea-
turarũ.ſicut ⁊ tota trinitas.Appropriat᷑
tñ nomẽ ꝑncipij effectiue pr̃i q̇ nõ eſt ab
alio:ſʒ exẽplariter filio.j.par.q.xlvj.eo ꝙ
ſit ſapientia pr̃is:per quã agit ſicut arti-
M fex ꝑ artẽ vel ꝑ cõceptionẽ ſuã.⁊ hoc ad
excludendũ errorẽ eoꝝ q̇ dixerũt euʒ eſſe
purã creaturã.Si eñ hoc eſſet:nõ poſſet
eſſe ꝑncipiũ creaturarũ.[Multa habeo
vobis]ſine ly de vt quidã text⁹ habẽt[lo-
qui]ad eruditionẽ veſtrã:q̇ ſi credere no-
lueritis:multa habeo[⁊ iudicare.]Sʒ ↄ̃
qꝛ fili⁹ nõ iudicat quẽq̃.Ad hoc dꝛ Au.

ꝙ aliud ẽ iudicare aliud hr̃e iudicare.i.
habere ꝑtãtẽ iudicãdi.Primũ nõ ↄuenie
bãt tũc xp̃o:ſed bñ ſcdm̃[Uel multa ha-
beo de vobis]vt alij text⁹ habẽt[loq̇ ⁊ iu
A dicare]in futuro iudicio:vt dicit Augu.
Dicit aũt.s.Tho.ꝙ loqui vobis:eſt loq̇
ad veſtrã vtilitatem nõ aũt loq̇ de vobis
ſʒ eſt loq̇ ad iuſtitiã dei.Sed q̇re tũc nõ
iudicabat.Rñdet ipſe dicens[Sʒ qui me
miſit verax eſt]imo v̄itas.⁊ ↄ̃ſequẽter ſʒ
Chryſ.expectat diẽ quam ſtatuit:⁊ prius
vult redimere mundũ ſicut promiſit ſm̃
Theo.Etſi vos infideles eſtis tñ pr̃ me
verax eſt.q̇ diẽ ſtabiliuit ĩ qua vobis re-
tributio fiet.Hec ille.[Et ego que audiui
ab eo].i.accepi ꝑ eternam gñationem in
q̃tũ deus:aut per beatificam viſionem.
inquãtum nõ cõprehenſor:aut per ſcien
tie infuſionẽ inq̃tũ hõ viator.Que ĩquã
ſic accepi loquẽda[hec loquor in mũdo]
q̇.ſ.nõ ad ↄdẽnationẽ:ſʒ ad ſaluationem
L ꝑtinẽt.¶Hic habem⁹ morale documẽ-
tũ vt admiremur patiẽtiã dei:qꝛ cũ mul-
ta habeat iudicare de nobis:patiẽter ex
B pectat.An ignoras ꝙ benignitas dei ad
penitẽtiã te adducit Ro.ij.Et timeam⁹
iudiciũ futurũ.Nã vt dixit Ualeri⁹ ma-
xi.lento quidẽ gradu ad ſui vindictã di-
uina procedit ira:ſed tarditatẽ ſupplicij
grauitate cõpẽſat.¶Quantũ ad tertiuʒ
tangit᷑ quedẽ prenuntiatio qua xp̃s pre-
nuntiauit eis.ſ.ꝙ poſt mortẽ ſuã cogno-
ſcerent aliqua q̇ tũc nõ cognoſcebãt.Di
citur ergo[Et non cognouerunt].ſ.iudei
[ꝙ patrem].ſ.ſuuʒ[eis].ſ.iudeis[dicebat
deuʒ]ſcʒ eſſe vt cũ dicebat qui me miſit.
Sed tñ ſm̃ Aug.ꝑpter quoſdã quos ibi
xp̃s videbat poſtea credituros ſubditur
[Dicit ergo eis ieſus.Cũ exaltaueritis]ĩ
cruce eleuãdo[filiũ hoīs]⁊ nõ hominuʒ
i.xp̃m:q̇ ex vna hoīe ſola.i.virgine cõce-
pt⁹ eſt.Uel filiũ hoīs ſe ex humilitate di-
cit[tunc].ſ.me patientẽ:cũ ſol obſcurabi-
tur:⁊ petere ſcindent᷑:⁊ reuertemini ꝑcu-
C tientes pectora vr̃a:vel tũc.i.poſt reſurre
ctionem ſm̃ Chry.[cognoſcetis]aliq̇ vel
oẽs ſm̃.s.Tho.ꝑ miracula viſa:⁊ penaʒ
a deo per romanos inflictã[qꝛ ego ſum]
primũ ⁊ ſimplex eſſe ⁊ ver⁹ fili⁹ dei.Pre
dicãtib⁹ eñ aplĩs aliq̇ ſunt ↄuerſi:⁊ iſta
cognouerũt ꝑ fidẽ.Et qꝛ dixerat ego ſuʒ:
ne q̇s ꝑ hoc crederet ꝙ non eſſet ab alio
ſubiũgit.[Et a meipſo facio nihil]quaſi
di.ſʒ Aug.a meipo nõ ſuʒ.Nã vnũq̇dq;
eo mõ q̇ eſt:eo mõ opat᷑.Fili⁹ autẽ nõ eſt
a ſe:ſʒ a pr̃e:iõ a ſe nõ operat᷑.vñ Joã.v.
D Nõ põt fili⁹ a ſe facere quicq̃[Sʒ ſicut
docuit me pater]cõicando mihi ſapiẽtiã
nõ expellẽdo ignorãtiã.Fili⁹ eñ dei nũq̃
fuit ignorans:cum ſit ſapiẽtia genita ab
eterno ſed tñ pater dꝛ euʒ docuiſſe:qꝛ ab
eterno cõicauit ei eſſentiaʒ ſeu deitatẽ:q̇
eſt idẽ qđ ſapiẽtia dei:qꝛ ibi oĩa ſunt vnũ
ſimpliciſſimũ.Sic aũt docuiſſe eſt doctũ
genuiſſe.Uel ſicut docuit me.i.doctrinã
tradidit in mea conceptione tã inditã q̃
beatificã.[Et qui me miſit]per incarna-
tionẽ.ſ.deus pater ⁊ ſpũſſctũs[mecũ eſt]
ꝑ eſſentie ⁊ nature et voluntatis idẽtita-
tem.Uñ nõ ſum ei cõtrarius vt putatis.
Et in hoc oñdit xp̃s quantũ erat ſecur⁹.
Nos nec in vita nec ĩ morte nec poſt mor
teʒ ſumus ſecuri:ſed xp̃s fuit in oībus ſe-
cur⁹:qꝛ pr̃ fuit cũ eo in vita:mirãda ꝑ eũ
faciẽdo:⁊ in morte demones ꝑ eũ debel-
E lãdo:⁊ poſt mortẽ:ipm̃ reſuſcitando.[Et
nõ relinq̇t me ſolũ]et inquãtũ hõ ſuʒ:qꝛ
ſemꝑ virt⁹ ⁊ gratia ei⁹ mihi aſſiſtit:⁊ hoc
[qꝛ que placita ſunt ei facio ſemꝑ]ac per
hoc nunq̃ me ei⁹ gr̃a derelinq̇t xp̃s eñ
nihil vnq̃ faciendum omiſit nihil negli-
gẽter egit pſ̃.Exultauit vt gygas ⁊ Ni-
hil ẽt aliq̃ñ ↄ̃ deũ cõmiſit vel ly qꝛ ſm̃.s.
Tho.nõ ponit᷑ ꝑ cã meritoria:ſʒ ꝑ ſigno
q.d.Hoc ipʒ ꝙ ſemꝑ ſine intermiſſiõe fa
cio deo placita eſt ſignũ ꝙ me nõ dereli-
quit.¶In hac ꝑte eſt morale documẽtũ
ꝙ deus amicos ſuos nunq̃ deſerit:niſi
deſerat᷑ ab eis.Uñ ipſe deus de viro iu-
ſto loquit᷑ in pſ̃.Quoniã in me ſperauit
liberabo eũ:protegã eum quoniã cogno
uit nomẽ meum.Clamabit ad me et ego
exaudiã euʒ:cũ ipſo ſum in tribulatione
eripiã eum ⁊ glorificabo eũ.Eſt et aliud
Xp̃s eñ voluit crucẽ in ea exaltand⁹ ſcã-
F dere.Prio tanq̃ magiſtralẽ cathedrã in
qua docuit nos electionẽ magne pietatꝭ
ad parẽtes:dũ matrẽ ↄmẽdauit diſcipu-
lo.⁊ magne charitatis ad inimicos:duʒ
orauit ꝑ ſuis occiſorib⁹.⁊ magne cõpaſ-
ſiõis ad ipm̃ patiẽtem:dũ poſt diſceſſuʒ
ꝓpinquoꝝ diſcipulorũ tãdẽ dixit ſe etiaʒ

a patre derelictum vt videbat̃:ꝛ nihil ei
reſtabat niſi ſola mater:cuius dolor ꝛ ge
mitus forte erat ei grauior vulnerib⁹ ꝓ
G prijs.Et electionem magne deuotionis
ad deum dicens.Pater in manus ꝛc.in
quo ſignificabat hoīez in morte omiſſis
omnibus debere ſolū de ſua aīa curare.
Et ſcd̃o aſcendit crucē tanq̄ ſpeculam.i.
turrim cuſtodie:ī qua clamat nobis via⸗
torib⁹ vt caueam⁹ ab hoſtib⁹.Et ibi cla
mauit clamore valido.ſ.oris ꝛ lachryma
rum:vt patet Heb.v.Et clamore ſangui
nis meli⁹ clamantis q̄ Abel Eiuſdē.xij.
quia.ſ.clamat miam vt ille vindictā.Et
clamore etiā cordis qd̃ aperto latere pa⸗
tefecit.Et tertio tanq̄ ſpectaculū.vt nos
tanq̄ aues euolantes ad ſe reuocet oſtē⸗
ſa carne cruenta.Et quarto tanq̄ paxil⸗
lū in q̄ antiq̄ more oīa ꝑdita bona inuen
ta eſſe monſtrauit.ſ.gratiā dei ꝛ faculta⸗
tem reintrādi ad regnū celeſte.Olī eñ
cōſueuerant inuenta ſuſpendi in paxillo
vt ea viderent qui ea perdidiſſent.

Feria.iij.poſt dñicā.ij.in Qua⸗
H dragesima.

Textus euang.Matt.cap.xxiij.

Locut⁹ ē Jeſus ad tur
bas et ad diſcipulos
ſuos dicēs.Super ca
thedrā moyſi ſederūt
ſcribe ꝛ phariſei:oīa er
go q̄cūq̄ dixerint vobis ſeruate et
facite.Scd̃m vero oꝑa eorū nolite
facere.Dicūt eñ ꝛ nō faciūt.Alli⸗
gāt aūt onera grauia:ꝛ importabi⸗
lia ꝛ imponūt in humeros hoīm:di
gito aūt ſuo nolūt ea mouere.Oia
eñ oꝑa ſua faciūt vt videantur ab
hoīb⁹.Dilatāt eñ philateria ſua:ꝛ
magnificāt fimbrias.Amāt autem
primos recubit⁹ in cenis:ꝛ primas
cathedras in ſynagogis ꝛ ſalutio⸗
nes in foro:ꝛ vocari ab hoīb⁹ rabi.
Uos aūt nolite vocari rabi.Unus
eſt eñ magiſter veſter.Oēs autē
vos fratres eſtis ꝛ patrē nolite vo
care vobis ſup terrā.Un⁹ eſt enim
pater veſter q̄ in celis eſt.Nec voce
mini magiſtri q: magiſter veſter
vnus eſt xp̄s.Qui maior eſt veſtrū
erit miniſter veſter.Qui autē ſe ex
altauerit humiliabitur:et q̄ ſe hu⸗ K
miliauerit exaltabitur.

Locut⁹ eſt ieſus ad turbas
et ad diſcipulos ſuos.ꝛc.]
Mat.xxiij.In p̄ñti euā.xp̄s
vult p̄latis dare tres regu⸗
las.Pria eſt q̄ ſubditos v̄⸗
bis ꝛ exēplis īſtruāt.Scd̃a
q̄ ſibiipſis fortia ꝛ ſubditis leuiora ipo⸗
nāt.Tertia q̄ de ꝑtāte ſibi nō colata nō
gl̃ient̃ vel ſuꝑbiāt.Cōtra p̄mā faciūt p̄la
ti v̄boſi:ꝛ ↄ̄ ſcd̃aꝫ ſuꝑſtitioſi:ꝛ ↄ̄ tertiam
ambitioſi.Igit̃ i eodē p̄ñti euāgelio tan⸗
gunt̃ tria pūcta q̄ ſunt admonitio:repre⸗
hēſio:ꝛ exhortatio.¶Quantū ad primū
tangit̃ admonitio q: xp̄s admonet diſci
pulos ꝛ oēs fideles:vt qñ p̄dicator bene
dicit ꝛ male facit:doctrine ꝛ nō operib⁹
attēdam⁹.¶Pro quo ſciēdū ē q̄ qñ ſal⸗
uator iſta dixit.Scribe et phariſei ma⸗
gnas pſecutiones ofiderāt ↄ̄ eū detrahē L
tes doctrine ꝛ miraculis et vite eius.Et
ſicut dicit Chryſ.peccabant ex malitia et
erāt icorrigibiles.xp̄s ḡ dicebat publice
eoꝝ iniq̄tates:q: auertebāt pplm̄ a fide.
Dicitur ergo[Locutus eſt Jeſus ad tur⸗
bas et ad diſcipulos ſuos dicēs.Super
cathedram moyſi]Iſta cathedra dupli⸗
citer accipitur Moyſes eniꝫ fuit doctor
ppl̃i et iudex:et ſic duplicē habuit cathe
drā.ſ.docendi ꝛ iudicandi.Sedere ergo
ſuper cathedraꝫ Moyſi ſcd̃am eſt ſucce
dere ei in authoritate iudicandi pplm̄:ſi
cut ſucceſſert̃ q̄dā ſcribe ꝛ phariſei.nā a
tp̄e moyſi fuerūt ↄſtituti a deo ſeptuagin
ta ſenes etate ꝛ ſcīa ꝓuecti:q̄ cū Moyſe
haberēt curā ppl̃i:ꝛ dicebant̃ iudices or
dinarij:q: ad ipſos fiebat recurſus in du
bijs cauſis:ꝛ ſine eis magne cauſe nō tra
ctabant̃.Et iſtud apud iudeos fuit obſer
uatum q̄diu fuerunt in ſua poteſtate:vt M
ptꝫ in libro chanhedrim hieroſolymita
no in.c.de iudicijs pecuniarū.ꝛ in li.abo
dozara.c.j.Sedere vero ſuper cathedrā
Moyſi primā:eſt habere officiū docēdi
legē ꝛ doctrinam Moyſi.Et ſic loquitur

ſaluator hic/q: ſup iſtā[ſederunt ſcribe].
i.legis moſayce doctores dicti nō a ſcri⸗
bendo ſed a docēdo ſcripta[ꝛ phariſei]
i.religioſi q̄dā q̄ etiā habebāt officiū do⸗
cendi ꝛ exhortādi pplm̄.]Oia ergo q̄cū⸗
A q̄ dixerint vobis[conſona legi Moyſi
[ſeruare ꝛ facite]oꝑe exequēdo/q: vt di⸗
cit Chry.nō docēt ſua/ſed q̄ de⁹ ꝑ Moy⸗
ſen mandauit.Sed hic monet Aug.qd̃
nē q: iſti docebant eſſe ſeruanda legalia:
puta q̄ circūcidamur:ꝛ ſacrificem⁹ tau⸗
ros ꝛ hircos ꝛ hmōi:q̄ obſeruare in no⸗
ua lege eſt pctm̄.Ad hoc dicit idē Aug.
ꝛ.s Tho.q̄ doctrina iſtorū debebat ob⸗
ſeruari quo ad legalia vſq̄ ad xp̄i paſſio
nem tantum/q: vſq̄ tunc obligabantur
oēs iudei ſeruare legalia/ſed precepta
moralia ſemper erant obſeruanda:quia
nō erant vmbra futuroꝝ vt legalia ceri⸗
monialia.Sed de ꝑtinētibus ad mores
hic loquit̃ xp̄s.ſm Auge.ſimpliciter:de
alijs v̄o ad tp̄s iuxta intētionē legiſlato⸗
ris.Itē ↄtra/q: iſti dicebant q̄dā quibus
filij retrahebant̃ a debito honore parētū
vt ptꝫ Mat.xv.Item docebāt doctrinas
B hoīm:vt dr̄ ibidem.i.doctrinas talmudi
cas.in q̄bus multa ↄtinent̃ diſſonat mo⸗
ribus bonis.Ad hoc dico q̄ ſaluator lo⸗
quit̃ de his q̄ docebāt ex ꝑſona Moyſi.
q̄.ſ.erant a Moyſe dicta vel conſona di⸗
ctis eius ſicut ſi ego dicā q̄ predicatores
noue legis ſunt audiēdi:intelligendū eſt
in q̄ntū p̄dicāt cōſona noue legi:ꝛ non
alr̃[ſcd̃m v̄o oꝑa eoꝝ nolite facere]quia
opera eorum mala ſunt ꝛ doctrinam bo⸗
nā Chryſ.ſicut aurum de terra eligitur et
terra relinquit̃:ſic auditores doctrinam
accipiant ꝛ mores relinquant.Frequēter
eñ de hoīe malo bona doctrina ꝓcedit.
Hec ille.Sed q̄re xp̄s ita patenter corā
omni ppl̃o viros religioſos.Phariſeos
diffamabat.Ad hoc dr̄ ſm.s.Tho.iij.q.
xlij.q̄ hoc ideo fecit.q: erant impedimē⸗
tuꝫ ſalutis ppl̃o:verbis impugnādo ei⁹
C doctrinā:ꝛ factis vitā populi corrumpē
do.Et ideo detegenda erat eorum ſimu⸗
latio ꝛ malitia q̄ in damnum ppl̃i verte⸗
batur.Sed cōtra.Seniorē nē increpaue
ris:vt dicit Apl̃s.j.Tim.iiij.Ad hoc di⸗
citur a.s.Tho.vbi.ſ.q̄ veruꝫ eſt de ſene
etate ac honeſtate.Iuxta illud Nuñ.xj.
Quos tu ſcis q̄ ſenes ſint:ſed ſi autorita
tem ſenectutis vertant in inſtrumentum
malitie publice peccando ſunt publice
ꝛ acriter reprehendendi iuxta illud Da⸗
niel.xiij.Inueterate dierū malorūꝫ.Hec
ex illo.Peccata autē iſtoꝝ erant publica
puta detractio ad doctrinā xp̄i/licet nō
eſſet publicum oībus q̄ male dicerent. D
Ideo xp̄s habuit declarare q̄ ei iniuſte
detrahebant qd̃ facere nō potuit niſi eos
infamādo.Infamabat ergo eos ad fineꝫ
bonū ꝛ licitū[Dicunt eñ]bona[ꝛ non fa
ciunt]bona ſꝫ mala.¶In hac parte eſt
documentum qd̃ tangit.Chryſ.dicens.
Sicut ſacerdotes meli⁹ iudicāt:propter
bonos malos docere:q̄ propter malos
bonos negligere:ſic ꝛ ſubditi ꝓpter bo⸗
nos ſacerdotes etiā malos honorent ne
ꝓpter malos boni etiā contemnantur.
Melius eſt eñ malis iniuſta preſtare/q̄
bonis iuſta ſubtrahere.Hec ille.
¶Quātū ad ſcd̃m ponit̃ reprehenſio vi
te phariſeorū ꝛ ſcribarū q̄ ꝓpterea q̄ bo
ni videbantur multos auertebant a fide
cū dicit̃.[Alligāt eñ onera grauia impor
tabilia].i.mandata legis moſayce ſcd̃m
Chry.ſup Matth.q̄ lex a btō Petro Act. E
xv.dicit̃ iugū qd̃ p̄res noſtri portare nō
potuerunt.Iſta autem mandata acriter
ꝛ ſcrupuloſe docebāt:qd̃ eſt onera alliga
re.Sed cōtra/q: ſecundum Hiero.deus
nihil mandauit impoſſibile ꝛ conſequē⸗
ter neq̄ importabile.Ad hoc dico q̄ mā
data legis dicta ſunt importabilia per
exaggerationem/q: difficulter erāt por⸗
tabilia maxime eo modo quo iſti doce⸗
bant.Uel ſm.ſ.Tho iſta onera ſunt ſuꝑ⸗
flue ordinationes ꝛ ſtatuta que iſti ſuper
addebāt legi.fingētes q̄ fuit Moyſi da⸗
ta quedam lex que ab eo non eſt redacta
in ſcriptis.ſed poſtmodū fuit ꝑ talmudi
ſtas ſcripture mandata.Alligatur auteꝫ
ſpiritualiter bonus cum ſit ſtatutū.Pri⸗
ma ergo onera alligabāt iſti q: alligata
declarabant ſcrupuloſe:ſed ſecūda vero
alligabant ſimpliciter ipſi vel patres eo F
rū.[Et imponunt in humeros hominū]
Metahaphorice loquēdo:ſtatutū aſſerūt
hoīes ad hmōi ſtatuta eſſe obligatos.
[Digito aūt ſuo nolunt ea mouere].i.nō
volunt minimā ꝑtē oneris ſentire ꝛ mul

to minus volũt ſupponere eis humeros
totũ portãdo. Er ꝑ hec vult innuere ſal-
uator ꝙ nõ ſunt ſcti ſed hypocrite: ꝛ hoc
ne credat̃ eis qñ detrahũt ſibi, ꝛ euãgeli-
ce doctrine. Sꝫ nunq̇d diſcipuli ꝛ turbe
B debebãt portare iſta iportabilia onera.
Dico ꝙ ſic ſi erãt onera legis recte tradi
ta: qꝛ nõ peccabãt illi in hoc ꝙ iponebãt
hũeris hoim: niſi aliđ addidiſſent: ſꝫ pec
cabãt in hoc ꝙ ipſi eadẽ nõ portabãt. Se
cus aũt de oneribꝰ talmudicis ꝛ phari-
ſeicis: qꝛ erãt fictiões. Et qꝛ nõ ſolum iſti
ceſſabant a portãdis oneribus. i. a bonis
opibꝰ exercẽdis. ſꝫ etiã mala faciebant
ꝛ erãt nõ ſolũ nõ boni: imo etiã mali: iõ
ſubdit̃. [Oia ꝟo opa ſua faciũt vt videãt̃
ab hoibꝰ.] Et ꝯñr ſunt cupidi inanis glo
rie: imo valde cupidi. qđ notat̃ ſm Chry.
qꝛ nõ tm̃ q̇dã. ſꝫ oia opa ſua faciũt ꝑꝑ ho
minũ applauſum ꝛ fauorẽ [Dilatant em̃
phylateria ſua vt melius videantur ipſa
phylateria breuia. ſ. vel chartule in qbꝰ
ſcripta erãt decẽ ꝓcepta legis a philaxe
qđ eſt ſeruare: ꝛ thorath lex q̃ſi q̇dã me-
moralia ſeruãde legis nã ſm Hier. dñs
cũ dediſſet mãdata legis ꝑ Moyſen: ad
extremũ intulit Deut. vi. Ligabis ea in
manu tua: ꝛ erunt ſemper añ oculos per
hoc volẽs ſignificare ꝙ corde q̇ſꝗ medi-
taret̃ in eis ꝛ ope ꝯpleret. Sꝫ hoc vt di-
H cit pharisei male interpretantes: ꝛ ſcribe
bãt decẽ ꝓcepta legis i chartulis l̃ris ma
gnis vt q̇dã alij dicũt: ꝛ ligabant in frõte
in modũ corone: vt ſemꝑ añ oculos mo-
uerent̃: ꝛ ſil̃r ligabãt in brachijs. Et ma-
gnificãt]. i. ꝓ ceteris magnas faciunt [fim
brias] vt ſanctiores ceteris videãtur. Iu-
dei eñ vt nõ ſolũ charẽt ꝑ circũciſionẽ:
ſꝫ etiã veſtibꝰ ab alijs diſtinguerent̃: ꝓce-
pto dñi fimbrias i q̃tuor angulis palliorꝝ
portabãt: in qbꝰ pharisei. Hie. teſte liga
bãt ſpinas acutiſſimas: vt dũ ambulan-
do vel ſtando pungerent̃: ꝓceptorũ dei
memorarent̃. Et reuera ĩ his oibꝰ vt idẽ
ſit fauorẽ ppl̃i: ꝛ lucra mulierculorum ſe
I ctabãt̃. Reprehẽdit aũt hic Chry. eos qui
ꝟba euãgelij ſuſpẽſa ponũt ad collũ: pro
pterea ꝙ virtꝰ euãgelij nõ eſt i figuris li-
terarũ: ſꝫ in intellectu: ac ꝑ hoc meliꝰ in
corde q̃ in collo reponit̃. Ad qđ dr̃ ꝙ nõ
credit̃ hoc eſſe pctm̃ cũ ſine ſuperſtitione

fiat ſm. s. Tho qꝛ de btã Cecilia legit̃ ꝙ
ſemꝑ euãgeliũ gerebat in pectore. Sctũs
etiã Barnabas ꝑ euangeliũ beati Mat.
ſanabat infirmos: ꝛ meretrix ſuꝑ nico-
laũ ſenẽ habentem euãgelium vidit mira
bilia: vt ptꝫ in legẽda. ſ. Andree. Ad rõnẽ
Chry. dico ꝙ verũ dr̃ ꝙ melius recõdunt̃
in corde verba ſctã q̃ in collo. ſꝫ nõ pñt
ſemꝑ in corde teneri. Ideo meliꝰ eſt ha- K
bere in collo ꝛ in corde: q̃ in corde tantũ
vel in collo tm̃ q̃ neq; in corde neq; i col
lo. Nec eſt incõueniẽs ꝙ in ſignis ꝛ figu
ris gratia ſignificatorũ ſit aliqua ſpũalis
virtus intentionaliter ꝛ diuinitꝰ infuſa.
Sicut eñ ſm ſctõs deꝰ eã dedit verbis
ſacramẽtalibꝰ: qđ ꝓhibet credere ꝙ etiã
dederit eã figuris maxime cũ etiã dede-
rit eã fimbrie veſtimẽti xp̃i: ꝛ qđ eſt fortiꝰ
vmbre petri. i. aeri in quo erat vmbra pe-
tri. Nõ eñ eſt veroſimile ꝙ oẽs infirmi q̇
ad vmbrã petri ſanabant̃: orõnibus pe-
tri ſanarent̃: ſed fiebant illa miracula ex
poteſtate. i. ꝑ ꝟtutẽ a deo collatã Petro:
ꝛ a petro ꝑ ſubiectum vmbre eiꝰ vſq; ad
infirmãtium corꝑa deriuatã. Quod vero
phariſei opa ſua agant ꝓpter inanẽ glo L
riã probat iterum dñs a ſigno cum dicit
[Amant aũt primos accubitꝰ in cenis].
i. primas ſedes ad menſam. Quia eñ an-
tiqui comedebãt in lectis comedẽtes di-
cunt̃ recũbere vel accũbere: ꝛ ſedes mẽ-
ſe dñr accũbitꝰ: [ꝛ primas cathedras in
ſynagogis ꝛ ſalutatiões [cum inclinatio
ne capitis ꝛ flectiõe venenũ ſm Chry. [in
foro] vbi ſunt multi potiꝰ ꝙ in priuato: ſꝫ
vbiq; hoc appetãt ꝛ vbiq; ſit culpa ſcdm
Raba. [ꝛ] vocari ab hoibꝰ rabbi]. i. ma-
giſter ſiue doctor. In oibꝰ tñ his ſecũdũ
Chry. non vituperat̃ factũ: ſed ambitio.
Nõ eñ eſt malũ recũbere in primo loco:
ſꝫ ipꝫ ꝓmatũ ambire ꝛ ſic de alijs. In hac
parte habẽt documentũ ꝯfeſſores impo-
nentes exceſſiuas penitentias. Dicit eñ
Chry. loquẽs de alligantibꝰ onera gra-
uia. Tales inquit ſunt q̇ graue põdus ve
nientibus ad pniam imponunt: ꝛ ſic dũ
pñs pena fugit̃ contẽnit̃ pnia futura. Si
eñ falcẽ ſuꝑ hũeros adoleſcẽtis quẽ nõ
põt baiulare poſueris: neceſſe hꝫ vt aut M
falcẽ reijciat aut ſuſcipiẽs dũ pl⁹ ferre nõ
põt ſcãdalizatꝰ ampliꝰ peccet. Deinde ſi

erramus modicã pniam iponẽtes: nõne
meliꝰ ꝓpter miam reddere rõnẽ q̃ pro-
pter crudelitatẽ. Ubi pr̃familias largus
eſt diſpẽſator nõ dꝫ eẽ tenax. Si deꝰ beni
A gnꝰ: vt q̇d ſacerdos eiꝰ auſterꝰ: Uis ap-
parere ſctũs: circa vitã tuã eſto auſterꝰ:
circa aliorꝝ benignus. Audiant te hoies
parua mãdantẽ ꝛ grauia facientẽ. Talis
aũt eſt ſacerdos qui ſibi indulget: ꝛ alios
exigit: quẽadmodũ malus deſcriptor tri
buti in ciuitatibꝰ: qui ſe releuat ꝛ onerat
impotentes. Hec ille. ¶ Quantũ ad ter-
tium hortat̃ nos xp̃s ad humilitatẽ: cum
dr̃: [Uos autem nolite vocari rabbi.] Ubi
aduertendũ eſt ſm Chry. ꝙ multa repre-
henderat in phariſeis minima: de quibꝰ
diſcipuli nõ indigebãt turbari: ideo illa
xp̃s preterimiſit/ſed qđ erat oim maloꝝ
cauſa. ſ. thronũ appetere magiſtralẽ hoc
adducit in mediũ. Sꝫ ꝯ: qꝛ apl̃s. ij. Thi.
i. appellauit ſe magiſtrum: dicẽs. In quo
poſitus ſum ego predicator ꝛ apl̃s ꝛ ma-
B giſter. Ad hoc dicit. s. Tho. in libro ꝯtra
impu. rel. ꝙ dñs hic prohibuit ſolũ am-
bitionẽ circa magiſteriũ: nõ aũt ꝓhibuit
offm̃ magiſtri: qđ eſt docere vel etiã no-
men magiſtri: qđ cõfert ad vtendũ ſcien
tia iam habita in docẽdo. [Alter idẽ ſol-
uit ſuꝑ Mat. ꝛ Chry. ibidẽ ꝛ Hie. qꝛ ma-
giſter ꝓprie ꝛ ſimpliciter eſt q̇ a ſe hꝫ do
ctrinã: nõ aũt ẽ ille q̇ eã hꝫ ab alio ꝛ alijs
diſpergit/qꝛ eſt diſcipulꝰ eius q̇ ſibi tra-
didit illã. Solus aũt deus hꝫ a ſe doctri-
nã. Itẽ magiſter eſt ꝓprie q̇ docet: hõ au
tem nõ docet ꝓprie hoiem alioq̇ oẽs ha
bentes doctores addiſcerẽt: ſed deus do
cet interius ꝑ intellectũ: ꝛ hõ coadiuuat
exteriꝰ ꝓponẽdo aliqua eo mõ quo me-
dicꝰ adiuuat naturã. Eſt ergo hõ vt di-
cit. s. Th. in. q. de veritate. q. xj. magiſter
miniſterialiter eñ tanq̃ inſtrm̃ vel adiu-
tor magiſtri principal̃r ꝛ eſſentialiter di-
cti de quo ſubdit̃. [Unus eñ eſt magiſter
veſter] ꝓprie ꝛ principal̃r ꝛ ſimpliciter ꝛ
eſſentialiter [oẽs aũt vos fratres eſtis:]
qꝛ filij dei per adoptionẽ vel creationem
[Et patrẽ nolite vocare vobis ſuper ter-
C ram] Sꝫ cõtra hoc eſt ꝯſuetudo antiqua
monaſteriorũ in quibꝰ ſeniores patres
appellant̃. Ad hoc dr̃ ſm mẽtẽ Hier. ꝛ. ſ.
Tho. ꝙ ſuꝑ terrã nõ d. hemꝰ cognoſce-

re patrẽ principalẽ niſi deũ q̇ eſt oim pa-
trũ pater: ꝛ aiam nobis dedit: abuſiue tñ
ꝛ ſecũdario poſſumꝰ aliquos appellare
patres ratiõe etatis: vel etiã corporalis
generatiõis. Nã vt ait. Hier. ſicut vnus D
filius dei ꝑ naturã non ꝓiudicat ceteris
quin poſſint dici filij dei per adoptionẽ:
ita ꝛ vnus pr̃ ꝛ magiſter: nõ ꝓiudicat alij
quin abuſiue vocẽtur ꝛ p̃res ꝛ magiſtri:
ſꝫ vnus ſit principalis de quo dr̃.] Unus
eſt eñ pater veſter q̇ in celis eſt. Nec vo-
cemini magiſtri.] Cõtra qꝛ iam hoc ſupe
rius dixit. Ad hoc dicũt q̇dã ꝙ replicat
idẽ ꝓpter piculũ magnũ ambitiõis ꝛ ele
uatiõis circa magiſteriũ. Alij aũt dicũt ꝛ
meliꝰ ꝙ ſupra dictũ eſt de magr̃o docẽte
verbo: hic aũt de docẽte exẽplo ſctitatis.
Xp̃s aũt eſt q̇ datus eſt oibꝰ in exẽplũ vi
uendi: vt dicit. ſ. Tho. iij. p. q. xl. nõ autẽ
alij ſancti: niſi quatenus fuerunt imita-
tores xp̃i. vnde ſubditur. [Quia magiſter
veſter vnus eſt xp̃s] Non dicit deus qꝛ
deum quẽ nõ videmꝰ: imitari nõ poſſu-
mus. Aug. Hõ imitãdꝰ nõ erat q̇ vide-
bat̃ deus imitãdus erat q̇ nõ videbatur.
Ut ergo deꝰ exhiberet hoi eũ q̇ ab hoie
videret̃ ꝛ quẽ hõ ſequeret̃: deus factꝰ eſt
hõ. Hec ille. Et qꝛ hactenus dñs indu- E
xit ad fugã elatiõis: nũc inducit ad am-
plexũ humilitatis dicẽs [q̇ maior eſt ve-
ſtrũ: erit veſter miniſter.] qđ. ſ. Tho. du-
pl̃r exponit ꝓrio ſic. Erit veſter miniſter
i. ſꝫ dꝫ exhibere miniſtrũ. Uł ſcđo erit ve
ſter miniſter in ſua exiſtimatione. Aug.
Qui preeſt non ſe exiſtimet ptãte domi-
nante ſed charitate ſeruiente felicẽ. Hec
ille. Uel aliter ſm alios. Qui maior eſt. i.
vult eſſe in veritate erit veſter miniſter ſe
in vilibus excercẽdo: ſm decentiam ſue
ꝑſone ꝛ officij. [q̇ aũt ſe exaltauerit hu-
miliabit̃: ꝛ q̇ ſe humiliauerit: exaltabitur]
Remig. Qđ ſic itelligit̃. Ois q̇ ſe de ſuis
meritis extollit: apud deũ humiliabit̃: et
qui ſe de beneficijs humiliat: apud deũ
exaltabit̃. Hec ille. Uł aliter. Qui ſe exal F
tat. ambiẽdo primatũ: humiliabitur ab
hoibꝰ/vel a deo/vel ab vtriſq;. ꝛ q̇ ſe hũi
liat appetẽs ſubeſſe/ꝛ fugiẽs elationẽ ex
altabit̃ ab hoibꝰ vel a deo vł ab vtriſq;.
¶ Moraliter ſciẽdũ eſt cuidẽs ſignũ eſ-
ſe ꝙ aliq̇s ſit celeſtis pr̃is filꝰ vł terreni

primo reſpicere celū vel terrā/⁊ ſcđo eſſe
albuz per puritatē vel nigrū ꝑ operatio-
nez. Filij em̄ aſſimilanť patri. Vn̄ ⁊ ſcđm
G glo. ſuper illud. Pullis coruorū ⁊c. Filij
coruo quādiu ſunt albi erectis ad celuz ro-
ſtris paſcunť a deo/ſed vbi ſunt nigri per
plumas: paſcunť a parentibus. Et tertio
honorare parētes. Vn̄ ⁊ filij ciconie pa-
rentes paſcūt/ſed filij vipere eius latera
dirūpūt. Qr dicta eſt vipera: qr vi pariat:
⁊ partu ipſo ruptis lateribus moriatur.

Feria. iiij. poſt dn̄i. ij. Quadra.
Textus euange. Mat. cap. xx.

Ascēdēs ieſus hieroſo-
lymā aſſumpſit duode
cim diſcipulos ſuos ſe-
creto et ait illis. Ecce
aſcēdimꝰ hieroſolymā:
⁊ filiꝰ hoīs tradeť principibꝰ ſacer-
dotū ⁊ ſcribis: ⁊ ꝯdēnabūt eū mor-
te. Et tradēt eū gentibꝰ ad illuden
dū ⁊ flagellādū ⁊ crucifigēdū: ⁊ ter
tia die reſurget: tunc acceſſit ad eū
mater filiorū zebedei cū filijs ſuis:
adorās ⁊ petēs aliq̄d ab eo. Qui di
H xit ei. Quid vis? Ait illi. Dic vt ſe-
deāt hi duo filij mei vnꝰ ad dextrā
⁊ vnꝰ ad ſiniſtrā tuā in regno tuo.
Reſpōdēs aūt Jeſus dixit. Neſci-
tis q̄d petatis: Poteſtis bibere ca-
licē quē ego bibiturus ſum? Dicūt
ei. Poſſumꝰ. Ait illis. Calicem qui
dem meum bibetis: ſedere autē ad
dextrā meam et ad ſiniſtrā non eſt
meū dare vobis: ſed quibꝰ paratū
eſt a patre meo. Et audiētes decez
indignati ſunt de duobus fratribꝰ.
Jeſus aūt vocauit eos ad ſe: ⁊ ait.
Scitis qr principes gētium dn̄anť
eorū ⁊ qui maiores ſunt ꝑtātem ex-
ercēt in eos. Nō ita erit inter vos:
Sz q̄cunq̄ voluerit inter vos ma-
I ior fieri ſit veſter miniſter. Et q̄ vo
luerit īter vos primꝰ eē: erit veſter
ſeruus. Sicut filius hoīs nō venit
miniſtrari ſz miniſtrare ⁊ dare ani
mam ſuā redēptionem ꝓ multis.

Ascēdēs hieroſolymā ⁊c.
Mat. xx. In p̄ſenti euange- K
lio tāgunť tria puncta: que
ſunt: Prenūciatio: poſtula-
tio/⁊ indignatio. Quārū
ad primū tāgiť p̄nūciatio paſſiōis xp̄i: cū
dr. [Aſcēdēs Jeſus hieroſolymā]. i. hieru
ſalē que erat in mōtibꝰ ⁊ eminebat in to
ta terra ꝓmiſſiōis [aſſumpſit duodecim
diſcipulos ſuos] Ex quo ptz ꝙ inter eos
erat Judas. Forſitā enim adhuc erat di-
gnus: vt dicit Orig. audire cū alijs. Et. ſ.
Tho. dicit ꝙ nōdū ꝯceperat malū q̄d vē
intelligēdū de ꝓditiōe: vtrū aūt iam eēt
latro: credo ꝙ ſic: ſz erat occultꝰ [ſecreto]
Primo ſm Chry. qr paſſio xp̄i eſt pretio-
ſiſſimus theſaurꝰ cū vt ait nihil ſit ꝓpter
q̄d magis debeamus deo gratias agere
ideo in vaſis electis erat recōdēdus. Et
intendit ꝙ propter reuerentiā paſſionis
xp̄s primo eā debuit publicare digniori-
bus perſonis. i. apoſtolis familiarioribꝰ
xp̄o. Secundo ſm eum/qr ceteri erāt im L
perfecti ⁊ cōturbati ⁊ aduerſi ab eo fuiſ-
ſent ſi eius mortē audiuiſſent: ⁊ mulieres
etiā tumultū feciſſent. Et tertio ſm eun-
dem Chry. qr ſciebat matrē filiorum zebe
dei aliquid petiturā/⁊ ideo declinauit a
via: vt ei daret locum ad petēdū: ⁊ inde
diſcipulos inſtrueret. Et quarto vt eliciť
a Cypriano in exēplū tuum: ꝙ ſi vis aſcē-
dere ad crucē religionis: nō manifeſtes
multis cōſiliū tuū. Et quinto ad cōdēnā
dam hypocriſim: que ad crucē p̄nie non
vadit ſecreto ſz parēter [Et ait illis] pre-
dicēdo paſſionē ſuā ⁊ reſurrectionē: ſm
Cyrillū: vt ſcirēt eum voluntarie pati: ⁊ ꝓ-
pter alia q̄ dicenť. [Ecce aſcēdimus hie
roſolymā: ⁊ filiꝰ hoīs]. i. ipſemet ſic ſe ap
pellās vel qr vnius tm̄ ſit filius. i. virgi-
nis: vel humilitatis cā: cū ſe poſſet dice
re filiū dei [tradetur] a iuda [principibus
ſacerdotū:] Foꝛte iſti principes ſunt qui
ſucceſſerūt illis viginti quatuor quos or-
dinauit Dauid: de q̄bꝰ habes dn̄ica. iiij. M
aduētus [⁊ ſcribis]. i. legis doctoribus [⁊
cōdēnabūt eū morte] qui dixerūt ⁊ iudi-
cauerūt eū reum mortis/ſz nō potuerūt

exercere iudiciū/qr poteſtas ſanguinis
eis fuerat a romanis ablata: vn̄ dixerūt.
Nobis non lz interficere quēq̄. [Et tra-
dent] ipſi principes ⁊ ſcribe [eū] a ſe prius
ad mortē ſententiarū/⁊ duriſſime vt cre-
A ditur flagellatū: [gētibꝰ]. i. pilato genti-
li ⁊ poteſtati romanorū: ſm Raba. [ad il
ludendū ⁊ flagellandū ⁊ crucifigēdum]
Et i his v̄bis ſm. ſ. Tho. oſdiť xp̄s fuiſ-
ſe priuatus tribꝰ: que maxime appetunt
hoīes/honore/q̄ete/ſenſuz/⁊ vita. [Et
die tertia reſurget] [cōputando eā in qua
paſſus eſt. Hoc aūt ſm Chry. dr vt cum
triſtia viderēt reſurrectionē expectarēt.
Predixit aūt xp̄s diſcipulis paſſionem.
Primo ſm Greg. Hier. ⁊ Chry. vt fortio
res eſſent in die paraſceues: qr iacula p̄-
uiſa minus ledunt. Vel ſcđo ſm Hiero.
vt ex reuelatiōe mortis de reſurrectione
non dubitent. Vel tertio ſm Chryſ. vt ex
hoc cognoſcāt preſciētiā xp̄i ⁊ ex preſciē
tia deitatē: ⁊ ex deitate voluntariā ⁊ non
coactaz paſſionē. In hac parte eſt docu-
B mentū Rabani dicētis. Jdeo aūt dn̄s in
mūdo noluit ꝓſperari: ſz grauia pati: vt
oſtēderet nobis q̄ per delectationē ceci-
dimus: cū qua amaritudine redire de-
beamus. Hec ille. Vn̄ Aug. de ciuita. dei
ait. Paſſione oſtēdit q̄d ſuſtinere ꝓ veri
tate reſurrectione quid ſperare in verita
te debeamꝰ. Hec ille. Vide etiā de his ſu
pra in dn̄ica in Quinquageſima. Quā
rū ad ſcđm tāgiť poſtulatio filiorū zebe-
dei. i. Joānis euāgeliſte ⁊ Jacobi maio-
ris: q̄ fuerūt filij marie ſororis marie ma
tris dn̄i: ex zebedeo patre. Sicut em̄ dr
Magiſt. hiſt. filij zebedei audita morte ⁊
reſurrectiōe xp̄i crediderunt eū ilico re-
gnaturū in ꝑplo iudaico: ⁊ ſuggeſſerunt
mr̄i: vt peteret grām vnā a xp̄o: illā non
exprimēdo: q̄ obtēta exprimeret illā de q̄
dr infra. Et ſicut dr Hier. ⁊ ēt mr̄ eorū ſilr
credidit xp̄m ilico regnaturū: ⁊ ꝯſenſit
filijs. Et ideo dr. [Tunc] audita. ſ. morte ⁊
reſurrectiōe xp̄i dicta mulier [acceſſit ad
C eū] ſuggeſtione Joānis ⁊ Jacobi: vt dicit
Magr hiſt. ⁊ Hie. Sz q̄re nō acceſſerūt
ipſi filij zebedei? Rn̄det Chryſo. Re inq̄t
ceterorū diſcipulorū corda cōterent volē-
tes ſibi ꝓuidere de regno dixerūt ergo.
Submittamus matrē vt ſuo noīe depre-
cetur pro nobis. Si em̄ res fuerit repre-
henſibilis: facile merebiť veniam: qr mu
lier: ſi aūt nō fuerit facilius ī petrabit mr̄
ꝓ filijs rogās qr prius deus facilꝰ exau- D
diet maternū affectū. [Mater filiorū ze-
bedei] Nota q̄ b. Anna mater virginis
marie: tres habuit viros: ⁊ ex ſingulis ſin
gulas habuit filias: quarū quālibet ap-
pellauit Mariā: ⁊ q̄libet habuit viruz: ⁊
genuit filios: aut ex viro aut ſine viro. De
hoc ſunt v̄ſus tales. Anna ſolet dici tres
concepiſſe Marias. Quas genuere viri
ioachim: cleophas: ſalomeq̄. Has duxe
re viri ioſeph: alpheꝰ: zebedeꝰ. Prima pa-
rit xp̄m. Jacobū ſecunda minorem: ⁊ Jo-
ſeph iuſtū peperit cū ſimone iudā. Ter-
tia maiorē iacobū volucrēq̄ Joānē. Sed
contra iſta que cōiter vera tenenť videť
eſſe dictū Chryſ. qui dicit ſuper Matt. ꝙ
iſta mulier dicta eſt ſalome: ⁊ idē dicit. ſ.
Tho. q̄ addit ꝙ ſalome eſt nomē mulie-
ris. Ad hec pōt dici ꝙ intēdit Chry. ⁊. s.
Tho. ꝙ ea ꝑſona que i euāgelijs exꝑmiť
ꝑ ly ſalome eſt mulier ⁊ nō maſculus: ſed
tn̄ q̄ties in euāgelio dr ſalome ſubaudiť
maria vt dicať maria iacobi ⁊ ſalome. i.
maria iacobi ⁊ maria ſalome: ſic dicta a E
p̄re ſalome appellato: cū ipſa maria dice
ret [cū filijs ſuis]. i. reuerentiā faciens vt
obtineret q̄d optabat [⁊ petēs] Beatus
Marcus dicit ꝙ petiuerunt filij: ſz ſicut
dicit. s. Th. filij petiuerūt mediāte matre
[aliq̄d ab eo: nō exprimēdo q̄d vellet: ſz
dicēdo volo vt des mihi vnū. In hoc vi
deť manifeſtū ꝙ iſta mulier multuz poſ-
ſet apud xp̄m: qr duo ex. xij. poſuerunt eā
exoratricē ꝓ ſe: ⁊ tn̄ illi erant xp̄i ſecreta-
rij. Et ſicut dicit Chry. iſta ſeq̄bať xp̄z cō-
tinue: ſiue maritus viueret ſiue nō ꝙ cer-
tum nō habeť. Dicit aūt. s. Tho. ꝙ talis
petitio in qua nō exprimiť petitū non eſt
admittēda: ⁊ q̄ eā admittit ſtulte admit-
tit. Vn̄ herodes ſtulte ꝓmiſit puelle: ⁊ tā-
q̄ ſtultus nō reuocauit. Salomō autē ꝓ
miſit q̄dē matri ſtulte: ſz tanq̄ ſapiens re
uocauit poſtq̄ ipſa petiuerat ꝓ Adonia F
qui latenter inſidiabať regi Salomoni.
Chriſtꝰ aūt ſapiētior Salomone nō vo-
luit ꝓmittere niſi exprimereť res petita.
Vn̄ ſeq̄ť q̄ dixit ei. Quid vis?] ſm Chryſ.
nō interrogabat ex ignorantia: ſz vt ex re

ſponſione oſtendat irrationabilē eſſe pe
titionē. [At illa. Dic vt ſedeāt hi duo fi
lij mei vnus ad dexterā tuam: ⁊ vnus ad
G ſiniſtram in regno tuo.] ¶ Pro quo ad
uertēdū eſt ꝙ iudei ſcripturas de xp̄o ſe
quētes corporal'r intelligebāt: ideo cū cor
poraliter regnaturū putabāt in hierl'm.
Apl'i quoqꝫ tā ꝗ̄ rudes idē credebāt: exi
ſtimantes ꝙ rebellare faceret xp̄s ppl'm
⁊ auferret dn̄iū a romanis reſtituens il
lud Iſrael. Unde ⁊ Act. i. xp̄o aſcēſuro in
terrogabant. Dn̄e ſi in tp̄e hoc reſtitues
regnū iſrael. Unde ſm̄ Hie. ⁊ Orig. peti
uerunt iſti aliqd carnale. vt. ſ. eſſent col
laterales xp̄o: ⁊ nullum haberēt maiorē.
Uolebāt eñ Petruꝫ deijcere de primatu
idē ſentit Chry. qui ait. Uidebant ſeipſos
honoratos pre alijs. ⁊ audierunt ꝙ ſuper
xij. thronos ſedebūt. Uñ primatū ipſius
cathedre petebāt accipere. Et quideꝫ ꝙ
plus alijs honoris apud xp̄m habebant
nouerāt: timebāt ideo Petrū ſibi preferri.
Unde manifeſtū eſt: ꝙ nihil ſpūale pete
bāt: neqꝫ intelligētiā ſuperioris regni ha
bebant. Hec ille. Uel aliter pōt dici ſm̄
H Chry. ꝙ petebant aliqd ſpūale: puta pri
matū in celeſti regno. [Reſpōdēs aūt Ie
ſus] nō q̄dē matri q̄ ſupplicauerat: ſed fi
lijs. Tū qꝛ filij fuerūt ꝓmi motores. Tum
ad innuēdū ꝙ nō eſt honor hoi conten
dere cū muliere. Tū qꝛ erat vetula: ⁊ cō
ſequēter piū erat eā cōſolari: impiū vero
cōturbare. Tū qꝛ erat amita / ⁊ cōſeqnen
ter erat ei deferēdū. Tū qꝛ erat mr̄: ⁊ con
ſequēter erat ei cōpariēduꝫ ſi ꝓ filijs ſup
plicabat. Rn̄dens igit̄ ad diſcipulos: ex
quoꝝ ſuggeſtiōe ſm̄ Hiero. nouerat ma
tris ſupplicationē ꝓceſſiſſe dixit. [Neſci
tis qd petatis.] Et hoc ideo / qꝛ nihil ſpi
rituale petebāt ſm̄ Chry. vel qꝛ ſi petebāt
ſpūale vt idem dicit: ſi nouiſſent quid pe
tebant non auſi fuiſſent tātum qd petere
qd ſup excedit ſuperiores virtutes. Nul
li enim creature cōpetit ſedere a dextris:
vt dicit. ſ. Tho. Uñ ⁊ regina dicit̄ in pſal
I mo nō ſediſſe a dextris / ſed aſtitiſſe. Uel
hoc id ſm̄ eūdē qꝛ a ſiniſtra ad dexterā
erāt vocati: vnde ad ſiniſtrā nō debebāt
velle redire. Et intēdit Chry. ꝙ eſſe in ſi
niſtra eſt malaruꝫ. Uel hoc id ſm̄ Hila.
qꝛ de glīa apl'oꝝ nō erat ambigendū cū

indicaturi eſſent cuꝫ xp̄o: vt iam poterat
ex dictis eius eſſe manifeſtū. Uel hoc id
ſm̄ magiſtrū hiſto. qꝛ regnare petebant
q̄ nō meruerāt: ⁊ ꝑlationē volebāt in ce
K lo vbi nō eſt: [Poteſtis bibere calicē quē
ego bibiturꝰ ſum?] Beatꝰ Mar. dīt do
minuꝫ addidiſſe [aut baptiſmo quo ego
baptizor]. i. baptizabor in ꝓximo [bapti
zari] Per baptiſmum autē dn̄s ſignifica
uit mortem ad ſimilitudinē lane ſm̄ ma
gi. hiſto. que duꝫ baptizata mergitur: ex
trahitur poſt cū alicuiꝰ nobilioris colo
ris ſplēdore. Sic ⁊ nos per mortē mergi
mur in terrā ſꝫ clariores ⁊ nobiliores re
ſurgemꝰ. Per calicē vero ſignificauit ſm̄
eundeꝫ paſſionē circa mortē tñ. Eſt autē
calix vt dicit Macrobius genus poculi
qd cilices inuenerūt: ⁊ dictus eſt quaſi ci
lix: mutata i in a. Significat vero amari
tudinē tribulatiōis: qꝛ vt dicit idē magr̄
eſt ſcyphus quo calidā potionē. i. medi
cinā ſumimus. Uñ ⁊ ſm̄ aliquos dictus
L eſt calix: qꝛ caleat calore amare potiōis.
Uel ſm̄ Caſſi. ſuper ps̄. ſignificat paſſio
nē: qꝛ eſt genus poculi quo potus diſtri
buit̄ bibētibus mēſuratus: ſicut tribula
tiones a deo nobis mittunt̄ ſm̄ menſu
ram poſſibilitatis noſtre ad ſufferēdum
ſm̄ tñ alios puta Hier. Chry. Hilarium
⁊ multos alios idē ſignificatum eſt noie
calicis qd ⁊ noie baptiſmi martyrium. ſ.
ſeu paſſio ad mortē vſqꝫ protracta ⁊ ter
minata. Cum autē dn̄s ſciret ꝙ iſti pote
rāt ſuā paſſionē imitari interrogat tñ ſi
id poſſunt ſm̄ Chryſo. vel vt ſignificet ne
minē poſſe cū xp̄o regnare niſi paſſionē
xp̄i fuerit imitatus: ſaltem cōtra peccati
certamen: vel vt tacite increparet eos: ac
ſi diceret. Uos de honore et coronis loq
mini: ego vero de agonibus ⁊ ſudoribus
cogito. Non enim hoc ꝓmiorū eſt tp̄s [di
cunt ei poſſumus] reſpōdēdo. ſ. ⁊ de paſ
ſione ⁊ de morte: ſeu de calice: ⁊ baptiſ
mo. Sic aūt reſpōdent ſm̄ Hila. qꝛ iam
martyrij ꝯſtātiā habebāt. Uel ſm̄ Chryſ.
hoc dicunt nō tā ex fiducia ſue fortitudi
M nis: ꝗ̄ ex ignorantia. In expertis enim le
uis videt̄ eſſe tētatio paſſionis ⁊ mortis.
Hec ille. Uel ſm̄ eundē hoc dicūt ex de
ſyderio eius qd petierant qꝛ niſi ſperaſ
ſent audiri non ſic dixiſſent. Uel ſcd̄m. s.

Tho. ex intēſo amore ad xp̄m ſicut ⁊ Pe
trus dixit paratus ſum tecū ⁊ in carcerē
A ⁊ in mortē ire. Sequitur [Calicē quidem
meū bibetis.] Et in hoc ſm̄ Hila. collau
dauit fidē eoruꝫ ſm̄ magi. aūt hiſto. dn̄s
reſpondet de calice ⁊ tacet de baptiſmo
qꝛ Ioānes multa quidē ꝓpter dn̄m paſ
ſus eſt ſꝫ nō mortē violentā. Sꝫ ſm̄ alios
qui per calicē mortē accipiunt etiam ipſe
Ioānes calicē bibit: ſicut predixerat do
minꝰ. Et hoc ſm̄ Hierony. ſm̄ aīm ⁊ vo
luntatē que nō defuerunt martyrio: vt te
ſtatur feruētis olei doliū: de quo narrat̄
in eccleſiaſtica hiſto. ⁊ flagella q̄ pertulit
vt legitur in actibus apoſtolorum. Mar
tyriū tñ defuit eiꝰ animo: qꝛ in pace vitā
finiuit. Uel. ſcdꝫ alios actu ⁊ nō ſolo aio
bibit calicē mortis: ſꝫ nō cōplete ⁊ perfe
cte: ſed ſolū ſcd̄m paſſiones ad mortē di
ſpoſitiuas vel ſcd̄m exiliū quod ſuſtinuit
in pathmos inſula. Eſt eñ exiliū mors ci
uilis. inſti. quibꝰ mo. ius pa. po. ſol. rele
gati ſi mortuo. De reliquo fratre dubiuꝫ
nō eſt: qꝛ vt habetur Act. xij. ab Herode
Agrippa gladio occiſus eſt xp̄s auteꝫ vt
B dīt Hiero. neqꝫ negauit qd poſtulabāt, ne
eos triſtes efficeret: neqꝫ ēt ſpopōdit ne
decē alios irritaret ſed ait: [Sedere autē
ad dextraꝫ meā vel ad ſiniſtram non eſt
meū]. i. non ꝑtinet ad me [dare vobis] ſu
bandi ſm̄ magi. hiſt. ⁊ Remi. talibꝰ qua
les eſtis: qꝛ ambitioſi eſtis. Uel ſꝫ. ſ. Tho.
⁊ magiſt. hiſto. nō eſt meum dare vobis
pro vobis ſeu ratione perſonarum vel ꝓ
pinquitatis: qꝛ dignitas in regno celorū
cōſequit̄ ſolum copiā meritoꝝ. Igit̄ xp̄s
eis diſcrete reſpondit: qꝛ non dixit dabo
ne alij indignarētur: nec non dabo: ne
iſti confunderentur: ſed dixit virtualiter
nō dabo qꝛ iſtis mihi propinqui: ſꝫ dabo
ſi fueritis digni Uñ ⁊ ſubditur. [Sed qui
bus paratū eſt a patre meo] ex predeſtina
tione ſm̄ quā nō perſone propinquitas
C ſꝫ charitas penſat̄. Et in hac ſm̄ Hiero.
etiā ipſos ad hoc qd poſtulabat nō exclu
dit qꝛ ſi meritis ⁊ operibus tales fuerint
vt digni ſint regno celorum accipiunt il
lud. ¶ Sed hic eſt duplex queſtio. Pri
ma quā facit Arrius hereticus. Si eñ nō
eſt xp̄i inquit dare iſtis regnum ſed qui
bus pater parauit ſequitur ꝙ filius nō ſit

patris equalis. Ad hoc autem dicitur pri
mo q̄dē ꝙ filiꝰ nō eſt equalis patri ſꝫ na
turā qua iſtis erat propinquus ⁊ ſm̄ quā
iſti credebāt obtinere poſtulata ſecꝰ aūt
ſm̄ diuinitatē. Et ꝓterea xp̄s nō negat ſe D
daturū regnum celoꝝ: imo affirmat ſe da
turū illud. non q̄dē iſtis / ſꝫ his q̄bꝰ pr̄ pre
parauit illud. ¶ Et ſi inſtet̄ qꝛ ex hoc ha
bet̄ ꝙ pr̄ ꝓparat regnū aliquibꝰ ⁊ nō filiꝰ.
Dico ꝙ verū eſt ſm̄ humanitatē nō aūt
ſm̄ diuinitatē q̄ vnū eſt cū pr̄e. vt ip̄emet
dicit Ioan. x. Sic eñ ipſe preparat illud
cum patre predeſtinando. ¶ Alia qō eſt:
qꝛ xp̄s innuit ꝙ aliq̄bus hoc ſit ꝯceſſurꝰ
vt ad dexterā eius ſedeant qd nullius vi
det̄ creature eſſe ſm̄ ꝑdicta. Ad hoc dīt ſꝫ
Chry. ꝙ nō intēdebat dn̄s dicere: ꝙ hoc
aliquibꝰ ſit dandū ſcd̄m ꝙ verba ſonāt: q̄
importare videt̄ equalitatem in deitate
ſꝫ ſcd̄m ꝙ illi duo credebant que per hoc
nihil aliud intelligebāt niſi eminentiam
ſup oēs alios in regno dei. Si etiā ſedere
ad ſiniſtram non eſt accipiendum hic vt
ſonat in malum; ſed importat conſiſtere
ꝑſone regis: qꝛ ſic iſti intelligebāt. ¶ In E
hac parte eſt documētū moraliter vt ca
ueamus ne dicat̄ nobis neſcitis qd peta
tis. Si eñ petentibus regnum celi dictuꝫ
eſt ſic multo magis hoc poterit dici petē
tibus tēporalia niſi ſane petant. Chry. Iō
dicit neſcitis quid petatis: qꝛ non ſolum
debemꝰ cogitare qualē gloriā conſequa
mur: ſꝫ quomodo euadamꝰ ruinā pecca
ti: qꝛ ⁊ in ſeculari bello q̄ ſemper predaꝫ
victorie cogitat: difficile vincit. Ideo pe
tendū erat da nobis auxilium gratie tue
vt oē malum vincamꝰ. Hec ille. ¶ Quā
tū ad tertiū tāgit̄ apl'oꝝ alioꝝ idignatio
cum ſubdit̄. [Et audientes decem / ſniaꝫ
dn̄i ꝑdictos duos increpātis: ſm̄ Chryſ.
[indicati ſunt] ꝙ alij ſe eis vellent antefer
re. Et ſm̄. ſ. Tho ex quadam elatione: ſi
cut ⁊ illi ex elatione petiuerunt. Erāt eñ
oēs adhuc carnales ſm̄ Chry. ⁊ iſta car
naliter geſſerunt [de duobus fratribus].
Sed quare ſunt indignati cum illi nō pe
tiuerint ſed mater. Ad hoc dicunt Chryſ. F
⁊ Hiero. ꝙ ex dn̄i reſpōſiōe qui ad filios
nō ad matrē reſpōdit: intellexerunt ma
trē ſubmiſſam fuiſſe a filijs. Sed quare
nō ſunt idignati ſtatim cū dixit: neſcitis

quid petatis. Ad hoc dicit Chry. Donec
xp̄i ſnia incerta erat non triſtabant alij
diſcipuli: ſed tūc triſtati ſunt qn̄ illos in
crepauit. Hec ille. Intendit aūt Chryſ. ꝙ
nō ſunt ante indignati .i. nō an̄ oſtende-
runt indignationē ſuā ꝓpter reuerētiā
H xp̄i. Vn̄ dicit idē in homil. Qn̄ autez eos
a dn̄o ꝑhonoratos viderūt in trāſfigura
tione: ⁊ ſi ſm mentez dolebant in mediū
afferre nō audebāt venerātes doctorē.
Hec ille. [Jeſus aūt] aduertēs eoꝝ indi-
gnationē et volēs eos blande conſolari
[vocauit eos ad ſe] tanq̄ magiſter dulcis
ac pius q̄ nullū triſte videre voluiſſet.
Chryſo. Qꝛ em̄ turbati erant: vocatione
eos cōſolatur de ꝓpinquo eis loquēdo.
Et em̄ duo a ſocietate .x. ſeipſos ſeparā-
tes: ꝓpius ſtabant ſeorſum domino lo-
quētes. Hec ille. [Et ait]. ¶ Ad euidētiā
aūt ſequētiū ſciēdū eſt ꝙ gētiles erāt hor
rori iudeis. iuxta illō. Sit tibi ſicut eth-
nicus ⁊ publican⁹: ideo xp̄s induxit exē-
plū de gētilibus ad maiorē horrorem: vt
oſtēdat ꝙ hoc exēplū nō eſt imitādum.
Sciendū eſt etiā ſm ſan. Tho. ꝙ domi-
nari dupliciter ſumit. Uno modo vt eſt
I idem ꝙ preeſſe ad bonū ſubditoꝝ. Et ſic
dominiū verum eſt: ad hoc ſunt princi
pes. Alio modo vt correlatiue dicitur ad
ſeruum eſſe: vt dicat dn̄s q̄ ſeruiliter ſub-
dit ſibi aliquē ad bonū ſuū ꝓpriū. Hoc
autē eſt degenerare a vero pncipatu in
tyrānidē. Sm ergo btōꝝ Tho. ⁊ Chryſo.
mentē q̄ ſequunt ſic exponēda ſunt [Sci
tis qꝛ principes] q.ſ. ex officio pſunt [gē-
tiū] .i. gētiū [dominant eoꝝ] non vero
dn̄io ad bonū eoꝝ: ſed tyrannizando ad
bonū ſuū: et hoc ⁊ ſi nō ſemꝑ tn̄ freq̄nter
[⁊ q̄ maiores ſunt] .i. nobiles et potētes.
qui ſunt maiores non dignitate pncipa
tus vel officij ſꝫ potētiā diuitiarū ⁊ ami-
coꝝ [poteſtatē exercent in eos] nō adiu-
uādo ſed opprimēdo pleruq̄ꝫ. Si tn̄ exer
cerēt ptātē in beneficiū minoꝝ: diceren
tur benefici [nō ita erit inter vos] in ec-
K cleſia mea: vt maiores non debēt eſſe qn̄
dn̄aturi [ſed quicūq̄ꝫ voluerit inter vos
maior fieri] .i. habere p̄ſidiū ſp̄ūſancti
quo ſit tanq̄ potēs ⁊ ſi nō primus [ſit ve
ſter miniſter] exhibēdo alijs q̄ accepit a
deo: ⁊ ſua ptāte vtendo in bonū ⁊ nō in
malū alioꝝ [⁊ q̄cūq̄ꝫ voluerit inter vos]
.i. i eccl'ia [primꝰ eſſe] .i. habere pmatū vel
platurā: eo mō quo in gentib⁹ ſunt prici
pes [erit veſter ſeruus] quod dupl'r pōt in-
telligi: Prio ſic. Erit veſter ſeru⁹ .i. ꝑ ſer-
K uitutē et humilitatē alijs exhibitā diſpo
net vt alijs ſit pꝛ merito ⁊ platione / nō
aūt armoꝝ aut diuitiaꝝ potētia vel ſan
guinis nobilitate / vt in mūdano pncipa
tu. Chry. Primat⁹ gratē fugiēte ſe deſy-
derat / deſyderantē ſe horret. Conuerſa
tio ergo melior deſyderāda eſt / nō n melior gradus. Hec ille. ¶ Secūdo melius
ſic. Erit veſter ſeru⁹ .i. ſciat ꝙ habere pri
matū in eccl'ia nō eſt habere dn̄iū ſꝫ ſer
uitutem. Seruī em̄ eſt / ꝙ ſe totū ad ſerui-
tiū dn̄i impendat. Sic etiā prelati eccle-
ſie totū ⁊ qd̄ habent ⁊ qd̄ poſſunt ⁊ quod
ſunt ſubditis debent. Chryſoſto. Uolens
ergo domin⁹ ⁊ duoꝝ filioꝝ zebedei ⁊
alioꝝ indignationē extinguere / intro
ducit differentiā inter principes mūdia
les ⁊ eccleſiaſticos: oſtēdens quia prima
tus in xp̄o nec ab aliquo appetēdus eſt
non habēte: nec alteri inuidend⁹ eſt ha-
L benti: quia principes mundi ideo ſunt vt
dominent minoribus ſuis: ⁊ eos ſeruituti
ſubijciant ⁊ expolient ⁊ vſq̄ꝫ ad mortem
eis vtant ad ſuā vtilitatē ⁊ gl'iam. Prin-
cipes aūt eccleſie ſunt vt ſeruiāt mino-
ribus ſuis: ⁊ miniſtrent eis q̄cunq̄ꝫ acce-
perūt a xp̄o / vt ſuas vtilitates negligāt
⁊ illoꝝ pcurēt: ⁊ mori non recuſent pro
ſalute inferioꝝ. Primatū ergo eccl'ie cō-
cupiſcere neq̄ꝫ iuſtū eſt neq̄ꝫ vtile. Quis
em̄ ſapiēs vult vltro ſe ſubijcere ſeruitu
ti ⁊ piculo tali. vel dare rōnem ꝓ omni ec
cleſia niſi forte q̄ nō timet dei iudicium:
abutens pmatu ſuo eccl'iaſtico ſeculari-
ter ita vt cōuertat illud in ſecularē. Hec
ille. Cōſequēter dn̄s ꝓponit ſe in exēpluꝫ
humilitatis dicēs [Sicut fili⁹ hoīs non
venit miniſtrari] .i. vt ſibi miniſtret. Et
ſi aliqn̄ ei miniſtratū eſt ab angelis vel
hoīb⁹ nō tn̄ ꝓpter hoc venit ſm Aug.
M ⁊ .s. Tho. [ſed] venit [miniſtrare] verbū
dei ⁊ gratiā eius ⁊ gl'iaꝫ [⁊ dare] .i. expo
nere [animā ſuā] .i. vitā corpalē [redem
ptionē ꝓ multis] efficaciter ⁊ ꝓ oīb⁹ ſuf
ficiēter. Lꝫ em̄ xp̄i paſſio ſufficiens ptiū
fuerit ad redimēdū oēs hoīes q̄ fuerūt:

ſunt: ⁊ erūt: ⁊ eſſe poſſunt: tn̄ nō hꝫ effica
ciā: niſi in his q̄ coniungunt xp̄o. Chry. in
homil. Quantūcūq̄ꝫ ergo tu humiliatus
fueris nō poteris tn̄ deſcēdere quantū
dn̄s tuus. Hec ille. ¶ In hac parte Ori-
A ge. tāgit documentū vnum moraliter di
cens. Eccleſiaꝝ ergo pncipes imitari de
bent xp̄m acceſſibilē: ⁊ mulieribus loq̄n
tē ⁊ pueris man⁹ imponētē: ⁊ diſcipulis
pedes lauantē: vt ⁊ ipſi ſimiliter faciant
fratribus. Nos aūt tales ſum⁹ vt etiam
pncipū excedere ſuperbiā videamur vel
nō intelligētes: vel cōtēnētes mandatū
xp̄i: ⁊ q̄rim⁹ ſicut reges acies pcedentes:
⁊ terribiles nos: ac acceſſu difficiles: ma
xime paupibus exhibemus nullā affabi
litatē habētes vel habere ad nos pmittē
tes. hec ille. ¶ Eſt etiā ſciendū moraliter
ꝙ de⁹ in hac vita hꝫ tres calices vt col-
ligit ex ſcripturis. Prim⁹ eſt plenus bal
ſamo .i. innocētia et gratia: in quo bibit
xp̄s ⁊ omnes ſcti. Et vt colligit Jo. iij. i
illis vbis q̄ biberit ⁊c. ſignum ꝙ aliq̄s bi
berit de iſto calice: eſt primo mūdane ſi-
tis extinctio. Et ſecūdo eſt mēte in celeſti
B bus habitatio. ⁊ tertio eſt mentis exulta-
tio. Sicut em̄ ſupra nubes ſemꝑ eſt ſere-
nū: ita ⁊ ſemꝑ eſt gaudiū in mēte leuata.
Secūdus aūt eſt plen⁹ abſinthio penitē
tie: in quo bibit magdalena ⁊ oēs penitē
tes q̄ ꝑdiderūt gratiā potatā in primo et
eā inuenerūt ꝑ potū ſcd̄i. Tertius eſt ple-
nus ſanguine: ⁊ eſt calix dn̄ice paſſiōis:
de quo hic dicitur: in quo bibit xp̄s ⁊ oēs
martyres. Hic ſanguis dealbat ſicut alij
maculant: quia hꝫ naturā lactis. Sicut
em̄ lac eſt ſanguis bis coctus. ſ. in venis
⁊ in māmillis cuius decoctionis virtute
verſus eſt in albedinem ſic ſanguis xp̄i
eſt albus vt lac: quia fuit bis coct⁹: igne
amoris et igne dure paſſionis ac doloro
ſe imaginatiōis. Nā xp̄s mox vt fuit cō-
ceptus: in quātum hō ſuam paſſionē to-
tā vidit: Vn̄ ſemꝑ eā in memoria ſic reti-
nuit: ꝙ nec vnā diē vel noctem ſine dolo
re tranſiuit. Pſalm. Defecit in dolore vita
C mea: ⁊ anni mei in gemitibus. Hꝫ etiam
poſt hāc vitā tres alios. Primus eſt ple
nus mero .i. celū in q̄ eſt gl'ia ſanctoꝝ: in
quo bibūt ſcti in patria: nos vō aliquas
guttulas ꝑgaſtam⁹. Scd̄s ē plenus vino
mixto vt purgatoriū in quo bibūt aliq̄
aīe: et ibi imiſcet gr̄e pene ⁊ ſpes timoris
delatiōis glorie: ⁊ cōſolatio cum dolore.
Terti⁹ eſt plen⁹ fece .i. infern⁹ in q̄ bibūt
aliq̄ cū mortali decedētes in quo ſunt vt
D erunt ſm aliquos feces omniū elemēto-
rū ⁊ mixtoꝝ purgato mūdo i die iudicij.

Feria .v. poſt dn̄icam .ij. xl.

Textus euang. Luce .xvj. c.

Homo quidā erat diues
⁊ induebatur purpura et
byſſo: et epulabatur quo-
tidie ⁊c.

Homo quidem erat diues ⁊c. Luce.
xvj. Vide dn̄ica prima poſt feſtum
trinitatis.

Feria .vj. poſt dn̄icam .ij. xl.

Textus euang. Mat. xxj. c.

Homo erat pr̄familias q̄
plātauit vineā: ⁊ ſepem
circūdedit ei: ⁊ fodit in
ea torcular: ⁊ edificauit
turrim: ⁊ locauit eā agri-
E colis: ⁊ ꝑegre pfect⁹ eſt. Cū aūt tē-
pus fructuū appropinquaſſet miſit
ſeruos ſuos ad agricolas vt acci-
perēt fruct⁹ ei⁹. Et agricole apphē
ſis ſeruis ei⁹: aliū ceciderūt: alium
occiderūt: aliū vero lapidauerūt.
Iterū miſit alios ſeruos plures pio
rib⁹ ⁊ fecerunt illis ſilr. Nouiſſime
aūt miſit ad eos filiū ſuū dicēs. Ue-
rebunt filiū meū. Agricole aūt vi-
dētes filiū dixerūt intra ſe: Hic eſt
heres: venite occidam⁹ eū: ⁊ habe-
bim⁹ hereditatē ei⁹. Et apphēſum
eū eiecerūt extra vineam: ⁊ occide-
F rūt. Cū ergo venerit dn̄s vinee q̄d
faciet agricolis illis. Aiūt illi. Ma
los male pdet: ⁊ vineā ſuā locabit
alijs agricolis q̄ reddāt ei fructū
tpib⁹ ſuis. Dicit illis Ieſus. Nunq̄
legiſtis i ſcripturis: lapidē quē re-
probauerūt edificātes hic fact⁹ eſt
in caput anguli. a domino factū eſt

iſtud ⁊ eſt mirabile in oculis nr̄is.
Jdō dico vobis qꝛ auferet̃ a vobis
regnū dei:et dabit̃ gēti faciēti fru=
G ctus eius. Et qui ceciderit ſup la=
pidē iſtū cōfringet̃:ſup quē vero
ceciderit cōteret eum. Et cū audiſ
ſent pꝛīcipes ſacerdotū ⁊ phariſei:
parabolas eius:cognouerūt ꝙ de
ipſis diceret. Et querētes eū tene=
re timuerunt turbas quoniā ſicut
pꝛophetam eum habebant.

Omo erat pr̄familias qui
plantauit vineā ⁊c.] Mat.
xxj. in pn̄ti euā. tāgūt tria
puncta que ſunt: Locatio:
Exactio: et Exterminatio.
¶ Quātū ad pmū tāgit̃ lo
catio vinee quā pr̄familias locauit ma=
lis agricolis. Et qꝛ euāgeliū eſt parabo=
licū opꝫ ſenſuꝫ literalē ſumere iuxta tria
aſſumptiua ſignificata dictionū. Xp̄s er=
go volēs declarare ꝙ pncipes ⁊ maio=
res iudeoꝝ erāt occiſuri xp̄ꝫ: nō ex igno=
rātia quaſi eū nō cognoſcerēt: ſꝫ ex mali=
tia peccātes: ⁊ ꝙ ꝓ tali ac tāto ſcelere me
H rito erāt pituri: dixit ꝑabolice: [Hō erat
pr̄familias]. i. deus ſm Chꝛyſ. Qui hō dr̄
noīe non natura ſimilitudine nō ꝟitate.
Et intellige de deo pr̄e. Pater ꝟo fami=
lias dictꝰ eſt: qꝛ vt ait lactātiꝰ: deꝰ hoīes
pꝛo liberis hꝫ: quos ꝓduxit nō gn̄atiōe
ſꝫ creatiōe. [Qui plātauit vineā]. i. ppl'm
iudaicū ſm Hie. quē plātauit in terra ꝓ
miſſiōis trāſlatū de egypto iuxta illud.
Ps. vineā de egypto trāſtuliſti. De hac
vinea dr̄. Eſa. v. Uinea dn̄i ſabbaoth do
mus iſrl' eſt. [⁊ ſepē circūdedit ei] ad cu=
ſtodiā vinee. Eſt autē ſepes huius vinee
ſm Hier. vel murꝰ vꝛbis vel angeloꝝ
ꝑſidiuꝫ. Et loquit̃ Hier. de vꝛbe regia. i.
hieruſalē: q̄ ſepta muro pōt dici tota vi=
nea ſepta: qꝛ ipſa erat caput ⁊ pars pnci
palis. ſm Chꝛy. vero eſt cuſtodia ſancto=
rū patrū: q̄ ꝓ muro fuerūt illi populo ſꝫ
I Oꝛig. aūt eſt dei cuſtodia: ſed hec cōſue=
uit eſſe ꝑ angelos ſeu mediantibꝰ ange=
lis: maxie ſm Hugo. card. q̄ dicit ꝙ deꝰ
habuit imediataꝫ cuſtodiā ppl'i vſqꝫ ad
ꝯflationem vituli: ⁊ abinde eam cōmiſit

michaeli. ¶ Nota tn̄ ꝙ aliud eſt cuſto=
dia: aliud regimē populi. Deus eniꝫ ſm
ſan. Tho. in. j ij. regnauit ſup populum
imediate: vſqꝫ ad petitionē regis tpe Sa
K muelis: [⁊ fodit i ea torcular]. i. altare ho
locauſtoꝝ ſm ſctm̄ Tho. ⁊ Hier. et for=
te mouet̃ hac rōne. Qꝛ ſicut per torcular
exprimit̃ ſanguis vuarū. i. vinū ita ꝑ al=
tare exꝑmebat̃ ſanguis hoſtiaꝝ nō effe=
ctiue ſed finalr̃: qꝛ ꝓpter hoc iugulaban=
tur effuſo ſanguine vt i altari offerre po
tuiſſent. ſm Hila. vero eſt ꝓphetarū do
ctrina in qua magis exprimit̃. i. declarat̃
virtus ꝟboꝝ Moyſi in lege ſm Chꝛyſo.
aūt eſt ꝟbū dei: qd̄ hoīem cruciat ꝯtradi
cēte carnis natura. Uerbū aūt dei copio
ſum fuit in ppl'o: tam vocale q̄ ſcriptum.
[Et edificauit turrim]. i. tēplū ſm Chꝛyſ.
qd̄ in ſcripturis appellat̃ turris. Juxta il
lud Malachie. iiij. Et tu turris nebulo=
ſa filie ſyon. Uel cognitio noīs dei ſm. ſ.
Tho. Uel ſm Hila. in turre eminētia le=
gis exprimit̃ eo ꝙ in celū ꝓueheret: et ex L
ea poſſet quis aduētum xp̄i ſpeculari. [et
locauit eā]. i. ſub certa mercede cōſtituit
[agricolis]. i. Moyſi ⁊ Aarō ſm ſanctuꝫ
Tho. ⁊ ſucceſſoꝛibꝰ eoꝝ q̄rū erat regere
ppl'm ⁊ vineā gubernare. Chꝛyſ. Tūc vi=
neā locauit qn̄ ꝑ legē ꝯſtituti ſunt ſacer=
dotes ⁊ leuite: ⁊ ꝓcurationē regēdi ppl'ꝫ
ſuſceperūt. Hec ille. Intēdūt ergo iſti di
cere ꝙ dn̄s curā populi ꝯmiſit ſacerdoti
bus hac lege: vt ipſi ſacerdotes ex vinea
id eſt populo haberent decimas ⁊ pꝛimi
tias et alias oblationes tp̄ales deus ꝟo
haberet in gloꝛiā ſuā opera bona q̄ pꝛo=
duceret vinea mediante ſacerdotuꝫ cul=
tura: que ꝯſiſtebat in exhoꝛtādo populū
verbo ⁊ edificando exēplo ⁊ adiuuando
oꝛōnis ⁊ ſacrificioꝝ ſuffragio [⁊ ꝑegre ꝓ
fectꝰ eſt] nō mutādo locū cum vbiqꝫ ſit ſi
cut ⁊ vbiqꝫ operat̃. ſed ſm Hiero. ⁊ ſctm̄
Tho. relinquēdo vinitoꝛibus liberuꝫ ar
bitriū operandi vel otiandi. Uel ſecūdū M
Chꝛyſ. in homil. peregre pꝛofectus eſt id
eſt lōganimitatē habuit. nō ſemꝑ indu=
cens penam pꝛo peccatis eoꝝ. Uel ſꝫ
Oꝛige. quia dn̄s qui in deſerto vbi legē
dedit et locauit vineam cum eis erat in
columna nubis per diem et in columna
ignis per noctem nequaq̄ poſtea ſimi=

liter aperuit illis ¶ In hac parte eſt do
cumētū allegoꝛice pꝛo ſacerdotibus no=
ue legis: qd̄ Chꝛy. tangit dic. Sicut colo=
nus q̄uis de ſuo munere obtulerit dn̄o
A nō ſic eū placat q̄uo ſi de vinea eius redi
tus ei obtulerit: ſic ⁊ ſacerdos non tātū
ꝓpter ſuā iuſtitiā placet deo q̄uo ſi popu
lum dei in ſanctitate docuerit qm̄ ipſius
iuſtitia vna eſt ppl'i autē multiplex. Hec
ille. Et nō intendit Chꝛyſoſt. ꝙ plus pla=
ceat deo ſacerdos malꝰ faciēs ppl'm eſſe
bonum: q̄ bonus habens populum ma
lum: ſed ꝙ deꝰ plus letat̃ in bono ppl'i q̄
in bono ſacerdotis: qꝛ cōioꝛa ſunt melio
ra. Intēdit etiā Chꝛy. ꝙ allegoꝛice iſta in
telligunt̃ dicta de chꝛiſtianitate: ſicut li=
teraliter de ſynagoga. Huius vinee pal=
mites ſunt hoīes quoꝝ aliqui herent
viti. i. xp̄o ꝑ fidē ſed non fructificant per
charitatē: vt mali xp̄iani. Alij ꝟo nec he
rēt nec fructificāt vt heretici ⁊ oēs infide
les. Quidā vero herent ⁊ fructificant: vt
ſancti. Sepes eſt angelica cuſtodia. Toꝛ
cular eſt crux in qua xp̄s eſt calcatus ve=
ra vua nata de vite q̄ eſt virgo. Que vua
fuit alba i natiuitate ꝑ puritatē: rubea in
cruce ꝑ cruoꝛē / ⁊ nigra i ſepulcro ꝑ moꝛ
B tis liuoꝛē. Turris eſt ipſa fides qua reſi=
ſtit̃ hoſtibꝰ: ⁊ qua futura ꝓuidemus an=
teq̄ fiāt. ¶ Moꝛalr̃ aūt iſta vinea eſt aīa:
vitis potentie: palmites ſunt virtutes et
opa / ſepes liberū arbitriū: toꝛcular timoꝛ.
turris ſpes agricola hō / ſerui reqrētes
fructū ſunt plati ⁊ angeli. Iſta vinea ſm
Chꝛy. pꝛoducit gēmas bonaꝝ cogitatio=
nū: ⁊ floꝛes bonaꝝ volitionū: ⁊ fructꝰ bo
naꝝ opationū. Eſt aūt plātata in coꝛꝑe.
Pꝛio vt nō deeſſet vniuerſo ſubſtātia q̄
ſimul eſſet coꝛꝑalis: ⁊ ſpūalis. Scd̄o vt ꝑ
coꝛpus acquirat ſciam ⁊ ꝟtutes: q̄bꝰ na
turalr̃ eſt ꝑuata: ſic ꝙ hmōi nō hꝫ niſi in
quibuſdā pꝛīcipijs. ⁊ Tertio vt gloꝛificet̃
in cōtēplatiōe deitatis ꝑ intellectū: ⁊ hu
manitatis ꝑ ſenſum. ¶ Quantū ad ſcdm
tangit̃ exactio fructuū a colonis. Ubi ad
C uertendū eſt ꝙ deꝰ a colonis huiꝰ vinee
vt erāt coloni: nihil aliud exigebat q̄ vt
populum erudirent ⁊ tenerēt in timoꝛe ⁊
amoꝛe dei: inquātū ꝟo erāt quadā ꝑſone
exigebat ab eis nō ſctitatem populi / ſed
pꝛopꝛiam. Ubi ergo tales coloni ꝯuerte=

bant a deo nō ſolū nō reddebāt fructus
de vinea: ſed illum negabāt quod peius
eſt: peſſimū: autē cedere fructuū exacto=
res. dicit̃ ergo [Cū aūt tempus fructuum
appꝛopinquaſſet] Iſtud tp̄s ſꝫ ſan. Tho. D
eſt tp̄s ſeqn̄s legē datā ⁊ plantationem
vinee in terra ꝓmiſſionis. [miſit ſeruos
ſuos]. i. ꝓph'as ſm. ſ. Tho. ⁊ Chꝛyſ. ⁊ Hie
la. [ad agricolas]. i. ad ſacerdotes ⁊ recto=
res populi [vt acciperet fructus eius]. s.
Uini. ¶ Eſt aūt ſciēdū ꝙ fructꝰ iſti expe=
ctati a dn̄o de vinea: vt dictum eſt nihil
ſunt aliud q̄ timoꝛ ⁊ amoꝛ ppl'i ad deuꝫ
iſti āt potiſſimū dpēdebāt a ſacerdotibꝰ
Un̄ Chꝛ. ſacerdotiū aſſimilat ſtomacho
q̄ lāguēte infirmant̃ oīa mēbꝛa: ⁊ radicī
q̄ viciata palleſcūt folia. ¶ Ad hoc ergo
q̄ iſta vinea fructificaret ſꝫ beneplacitū
dei reqrebat̃. Pꝛimo ꝙ ſacerdotes eſſēt
in ſe boni ⁊ iuſti. Scd̄o ꝙ docerēt popu=
lū in via veritatis arguendo quo ad ma
la: ⁊ exhoꝛtādo quo ad bona verbo ⁊ exē
plo. Tertio ꝙ oꝛarent ⁊ ſacrificarent pꝛo E
illo. Qn̄ ḡ ꝓph'e arguebant ſacerdotes
in aliquo hoꝝ triū negligētes / exigebāt
ab eis fructū vinee inde depēdētē. Hoc
autē fecerunt multi ex pꝛimis ꝓphetis /
ſꝫ fuerunt male tractati. Un̄ ſequit̃ [agri
cole aūt]. i. rectoꝛes populi [appꝛehenſis
ſeruis eius aliū occiderunt / aliū ꝟo lapi
dauerūt.] Na ſm Hier. Hieremias fuit
ceſus. Eſaias occiſus: imo vt tradūt he=
bꝛei fuit tāq̄ lignū ferratꝰ ad ꝓceptuꝫ re=
giū Manaſſe. ⁊ zacharias lapidatꝰ iter
tēplū ⁊ altare ad pꝛeceptū. ſ. regis Joas
vt pꝫ. ij. Paral. xxiiij. [Iterū miſit alios
ſeruos plures pꝛioꝛibꝰ] qꝛ ſm Hila. poſt ꝓ
dicationē pꝛimoꝝ ꝓphetaꝝ dn̄s magnuꝫ
pꝛophetarū numeruꝫ miſit. Non vt pꝫ
ex libꝛis Regū: erāt in ppl'o dei ꝓpheta
rū collegia ſicut mō ſunt i ſctā eccl'ia mo
naſteria religioſoꝝ. Et ſic deꝰ non abſtra
lit ab eis ſuā miam ꝓpter occiſionē pꝛi=
moꝝ ꝓphetaꝝ: ſꝫ auxit ſm Chꝛy. ⁊ aucta
dei mia augebat̃ iudeoꝝ malitia. Unde
vt idē dr̄: ꝯ dei clemētiā malignitas hu=
mana certabat. Hec ille. Jdō ſequit̃ [⁊ fe= F
cerūt illis ſimilit̃.] Quidā tn̄ vt Rab. vo
lūt ꝑ pꝛimos ſeruos poſſe itelligi moyſen
⁊ Aaron qui ceſi fuerunt lingue flagello
per ſecundos vero pꝛophetas. Sed iſta

expoſitio nõ multũ cõgruit textui[nouiſ-
ſime aũt miſit ad eos filiũ ſuũ dicẽs.]Chr.
in homil. Quare aũt non ↄfeſtim miſit.
Ut ex his inqt q̃ ad alios fecerãt ſeipſos
G accuſarẽt:⁊ furorem dimittẽtes verecun
darẽtur propter filiũ venientẽ. Hec ille.
Uñ ſequit.[Forte verebũt filiũ meũ]Di
cit aũt forte ſm Chry. non qꝛ ignoret pr̃
familias q̃d futurũ ſit:cũ ipſe ſit de9:ſʒ vt
oſtẽdat arbitrij libertatẽ. Poterãt enim
agricole vereri filiũ ⁊ nõ vereri. Dicit ãt
verebunt ſm eũdẽ:vt oñdat ꝙ ad p̃ſen-
tiã xp̃i ſibi ꝓmiſſi debuiſſent cõfundi et
erubeſcere:qꝛ pctm̃ eoꝝ magnũ erat ⁊ oĩ
excuſatiõe priuatũ. Quidã aũt eorũ ſcd̃m
Orig. veriti ſunt filiũ vt q̃n eũ credide-
rũt:ſʒ tñ maior pars verita eſt. de q̃b9 ſe
quit[Agricole aũt vidẽtes filiũ dixerunt:
hic eſt heres]cui.ſ. nõ ſolũ vinea ſynago
ge iudeorũ:ſʒ etiã gentes ſunt ꝓmiſſe in
hereditatẽ:tãq̃ oĩm regi ⁊ dño. Ex his
ptʒ ſm Hie. ⁊ Chry. ꝙ iudeorũ p̃ncipes
nõ ꝑ ignorãtiã:ſed ꝑ malitiã:⁊ inuidiaʒ
peccauerũt:qꝛ cognouerũt illũ quẽ cruci
fixerũt eſſe filiũ dei. Nõ eſt aũt intelligẽ-
dum q̃ Hie. ⁊ Chry. dicunt ꝙ iſti cogno-
H uerint xp̃m eſſe filiũ dei ꝑ naturã:⁊ verũ
deũ vt ptʒ ꝑ. s. Tho. iij. par. q. xlvij. ſi eñ
cognouiſſent nũq̃ deũ glĩe crucifixiſſet
vt dr̃. j. Cor. ij. ſed dicunt ꝙ cognouerunt
illũ filium dei ꝑ excellentiã grẽ. Dicit tñ
s. Tho. ſuꝑ Mat. ꝙ cognouerũt eũ dei fi
liũ.ſ. ꝑ naturã ex cõiecturis:ſed nõ certe.
Uide de hoc dñica. j. in Quadrageſima.
De verbis tñ patriſſa cõcludit Chry. qd̃
ſit fili9 dei ꝑ naturã ⁊ nõ per grãm ſolũ.
alioquin ⁊ ꝓphe poſſent dici filij dei. Sʒ
tñ vt dicit Chry. poſtq̃ intrauit in tẽpluʒ
⁊ eiecit vẽdẽtes ⁊ emẽtes ſic cogitauert.
Iã ceſſabit ↄſuetudo hoſtiaꝝ q̃ ad luctũ
nr̃m ꝑtinẽt:⁊ incipiet ppl's offerre ſacri-
ficiũ iuſtitie qd̃ ad gliaʒ ꝑtinet dei. vñ iã
nõ erit ppl's iſte noſtra poſſeſſio. Uñ tũc
cogitauerũt illũ occidere dicẽtes.[Ueni
te occidam9 eũ:⁊ noſtra fiet hereditas]
id eſt nos fructum ex populo percipie-
mus:ſm mentẽ Chry. vel ſm Raba. no-
I ſtra fiet hereditas.i. ſtabit fides nr̃a q̃ ẽ
ſm legẽ:⁊ non illa que eſt ſm euãm. Et in
tẽdit Raba. id qd̃ dicit. s. Tho.ſ. qꝛ timue
runt perdere dominiũ populi:qd̃ habe-
bant ex lege. Unde ⁊ propter hoc cõſpi-
cauerunt in mortẽ chriſti:ne venirẽt ro-
mani ⁊ auferrent eis locũ ipſoꝝ.[Et ap-
prehenſum eum]in ortu[eiecerunt extra
vineã].i. extra hieruſ'm ſm Hilariuʒ. Uel K
ſm Orige. hoc dicitur quia habuerunt
eum quaſi alienum a vinea ⁊ a colonis.
¶ Sed nota qd̃ Mat. dicit eiecerũt ⁊ oc
ciderunt:in ſignum ꝙ primo eiecerunt
extra cor ſuũ:deinde crucifixerũt. Mar.
vero dicit:occiderunt ⁊ eiecerunt in ſi-
gnum.ſ. qd̃ poſt mortẽ eiecerunt euʒ duʒ
apoſtolos ad gẽtes ire cõpulerunt.[⁊ oc
ciderunt]in ligno crucis ſuſpendentes.
¶ In hac parte documentuʒ allegorice
eſt pro ſacerdotibus auaris ⁊ malis. de
quo dicit Chry. Hec cogitatio:⁊ noſtra
erit hereditas:cõmunis eſt oĩm ſacerdo-
tum carnalium:qui nõ ſunt ſolliciti quõ
popul9 viuat ſine pctõ ſed aſpiciunt q̃d
in eccleſia offerat:⁊ hoc exiſtimãt ſacer-
dotij ſui lucrum. Hec ille. ¶ Quãtum ad
tertium tangit exterminatio que fienda
erat de ingrato ⁊ contumaci populo:cũ
dicit.[Cuʒ ergo venerit dñs vinee]ad fa
ciendum cõputum ⁊ vindictam de illa
agricolis quod tunc fuit qñ Titus obſe-
dit hieruſalẽ. Uel ſm Origi. qñ chriſtus
a mortuis reſurrexit:[quid faciet agrico-
lis illis?]Orig. Interrogat quid:in dñs: L
nõ ꝙ ignoret quid reſponſuri ſint:ſed vt
propria r̃nſione dãnant. Hec ille[aiunt
illi:Malos]colonos[male].i. acerbi[per
det]gladio fame ⁊ captiuitate[⁊ vineam
ſuã].i. populũ ſuum vel eos qui ex iudeis
crediderunt[locabit alijs agricolis].i.
aplis ſm. s. Tho. ⁊ Orige. qui curã ſuſce
perũt regẽdi populũ dñi:non ſolũ eum q̃
ex iudeis:ſʒ ẽt euʒ q̃ ex gẽtib9 credidit qꝛ
factũ ẽ vnũ ouile ⁊ vn9 paſtor.[Qui red-
dãt ei fructum tẽporibus ſuis].i. q̃ cõſer-
uẽt pplm dei in timore ⁊ amore ad deuʒ:
culturã do vineã nõ ꝑ expoſito. Apoſtoli
eñ vniuerſum mundũ ſubiecerũt timori
⁊ amori Jeſu chriſti:ſubuerſa ⁊ deſtructa
penitus nephandorum demonum cultu
ra. Sicut autem dicit Chry. iſti verum re- M
ſponderunt:quia veritas ipſis violẽtiaʒ
fecit. Hec ille. Et vt dicit Orig. verum di
xerunt contra ſe:ſed nõ ex ſe ſicut ⁊ neq̃
Caiphas. ¶ Sed hic eſt queſtio quã mo
net. Augu.

net Aug. de cõſen. euang. qꝛ Marcus di-
cit illa verba: malos male perdet:dixiſſe
dñm: Mattheus vero dicit illa dixiſſe iu
A deos. Ad hoc dicit Augu. vbi ſupra du-
pliciter. Primo ꝙ verba iſta in Marco
taliter ſunt poſita ꝙ poſſunt intelligi di-
cta a dño ⁊ a iudeis: qꝛ poſt xp̃i interro-
gationem qua dixit:q̃d faciet dñs vinee:
ſtatim ſequitur:perdet malos colonos.
Et lʒ ibi non dicat ꝙ illi hoc dixerint tñ
põt ſubintelligi. Scd̃o ꝙ iſta verba pri-
mo protulerunt iudei ⁊ ſcd̃o ipſe xp̃s ea
reaſſumpſit:⁊ ſic attribuunt potius dño:
qꝛ verum dixerunt:⁊ veritas etiam dixit
eadem reſumendo. Et iſto ſecundo mo-
do ſoluit etiam Chryſo. ⁊. s. Tho.ſ. ꝙ illa
v̈ba bis fuerunt ꝓlata. Sed eſt alia que-
ſtio quã etiã mouet Augu. q̃ vt dicit ma-
gis viget. nã btũs Lucas dicit ꝙ p̃dicta
v̈ba dixit dñs:iudei v̈o dixerũt.[Abſit]
i. nõ occident cultores:vl' ipſi nõ occidẽt
xp̃m vt ↄñr etiã talia non patiantur. Er-
go nullo modo iudei illa verba dixerũt
ſed ↄtrium. Ad hoc dicit Auguſti. vbi. s̃. ⁊
Chry. ⁊. s. tho. ꝙ ibi multi erant:⁊ quidã
dixerunt malos male perdet.ſ. amici xp̃i
B ſm Augu. vel qui non intelligebant pa
rabolã ſm Chryſo. quidam vero dixerũt
abſit.ſ. illi q̃ ↄtra ſe intellexerũt:dictã eſ-
ſe ꝑabolã ſm Aug. ⁊ Chry. Uel ſm Chry.
⁊ Mag. hiſt. illi met ore dixerũt abſit: cor
de vero dixerunt malos male perdet:qꝛ
beatus Mattheus retulit eos dixiſſe qd̃
mẽte dicebãt. Uel ſm. s. Tho. primo dixe
runt malos male perdet:poſt videntes
hoc eſſe cõtra ſe dictum dixerunt: abſit.
Qualitercunq̃ tamen fuit:dominus ap-
probauit ſententiã dicentiũ malos male
perdet:⁊ per ſcripturã ꝓbat ꝙ ipſi erãt
reprobaturi xp̃m ⁊ ↄñr perituri. Ad hu-
ius ergo euidẽtiã ſciendum eſt ꝙ quidã
dicunt ꝙ ad literam lapis fuit in tẽplo
ſalomonis multoties reprobatus:ſʒ poſt
in fine edificij in angulo omnibus ſtupẽ
tibus mirabiliter eſt coaptatus. Hoc vi
det ſentire Magiſter hiſto. quãuis hoc
C non affirmet ſed recitet. Quidã vero di-
cũt hoc nõ eſſe verũ. Uñ hebrei aq̃d iu-
deos autẽtici exponẽtes paſſuʒ illũ nũq̃
tale aliquid retulerunt:ſed illum lapidẽ
metaphorice ſumũt. Et hoc videt rõna-
bilius qꝛ ſm iſtã viam dictũ pſ̃. qd̃ alle
gabat fuit ꝑabolicũ ↄñr literaliter expo
nitur de xp̃o ⁊ xp̃s allegabat ad literam:
ſm ꝙ cõſueuit facere. Secũdũ aliã v̈o di
ctũ illud eſt hiſtoricũ:⁊ xp̃s allegaret in D
ſenſu ſpũali ⁊ cõſequẽter nõ argueret vel
probaret efficaciter:q̃uis etiam iſta ra-
tio nõ cogat. dicitur ergo.[Nunq̃ legi-
ſtis i ſcripturis]id ſupple qd̃ dicã. Quaſi
di. vtiq̃ legiſtis in pſalmo.[Lapidem].i.
xp̃m ſm Chry. ⁊ Raba.[quem reprobaue
runt edificãtes].i. p̃dicti agricole ⁊ docto
res iudeorum ſm Hiero. ⁊ Raba. Dicti
ſunt autẽ edificãtes qꝛ ad ipſos pertine-
bat cõſtruere tẽplũ ſpũale.i. ſynagogam
quã docendo legẽ ampliabãt ⁊ repara-
bant. Et ſm Chry. qꝛ ſicut edificator do-
lat nodoſos lapides/ita doctor corrigit
vitia circa homines.[Hic factus eſt in
caput anguli.].i. vt ſit caput anguli. Hi-
la. Eſt eñ caput anguli factus/qꝛ eſt in-
ter legẽ atq̃ gentes lateris vtriuſq̃ con-
iunctio. Hec ille. Utrũq̃ eñ populũ iu-
daicũ ⁊ gentilẽ in ſua fide cõiunxit vt di-
cit Raba.[a dño factum eſt iſtud]q̃ miſit
filiũ ſuũ ad redemptionẽ ⁊ conuerſionẽ E
mundi. ⁊ eſt mirabile[caput eccleſie:ſm
Chry. in oculis noſtris].i. ante oculos no
ſtros q̃ cũ poſſumus videre per fidem vt
idẽ dicit. Uel lʒ iſtud non demonſtrat ꝑ-
ſonã capitis:ſed factionẽ eius.i. ꝑlationẽ
qua factus eſt caput vt ſit ſenſus. Ad nõ
factũ eſt iſtud non quidẽ iſtud caput: ſed
iſtud ꝙ hic lapis ſit caput qd̃ fuit mirabi
le in oculis iudeorũ q̃ ita gẽtes paruifa-
ciebãt/vt nõ modo cũ eis nõ manduca-
rẽt ſed etiã iudicabãt eos indignos qui-
bus dei verbũ p̃dicaret vt ptʒ ꝑ Aplʒ.ſ.
The. ij. dicentẽ. Prohibentes nos genti-
bus loqui.ſ. verbũ ſalutis. Et tanta erat
iſta deſpectio/vt etiam poſtq̃ aliqui eo-
rum ad fidẽ fuerãt cõuerſi deſceptarent
aduerſus petrũ q̃ corneliũ virũ gentilem
baptizauerat/ꝙ cum eo mãducaſſet vt
ptʒ Act. xi.[Ideo dico vobis]q̃ xp̃m re-
probatis qꝛ auferet a vobis regnũ dei.i.
regimen populi ſui qd̃ eſt regnũ ei9. Re F
gnũ eñ dei eccl'ia militãs in qua regnat
de9 q̃ ablatũ ẽ ab eis[⁊ dabit gẽti facienti
fruct9 ei9].i. aplis ⁊ ſucceſſorib9 ei9. Uel
ſm. s. Tho. ⁊ Orig. ꝑ regnũ dei intelligit

ſacra ſcriptura:q̃ ablata eſt ab eis quan
tū ad verū ⁊ ſanum intellectū ei9:⁊ data
eſt fidelib9 xp̄i:qui ex ea pducūt fructuz
fidei ⁊ opex bonox.[Et q̃ ceciderit ſuper
G lapidē iſtū confringet ſup quē vo ceci
derit:cōteret eū]qđ pl9 eſt q̃ ɔfringi:ſm
Chryſ.q̄ eſt cōfringi minutatim.Et ſm
Hie.⁊ Aug.⁊.s.Tho.cadit ſuper lapidē
quicūq̃ peccat.Talis em̄ nō cōfringit a
xp̄o:ſed ipe ſeipm frāgit:ſicut vas cadēs
ſuper lapidē ex ſuo mō cadēdi ſe frāgit.
Cadit vero lapis ſup aliquē q̄n illum pu
nit.Iſti ergo caſuri erāt ſup lapidez per
pctm̄:⁊ lapis ſup eos p ſuppliciū:⁊ malos
male perdendo.Uel ſm Chry.⁊.s.Tho.
cadit ſup lapidē:q credēs in lapidē pec
cat.Iſte nō totaliter cōfringit:q̄ ſtat ve
ra fides:⁊ reſeruat p patiētiā ad ſalutez:
vt dicit Chry.ille aūt ſuper quē cadit la
pis:eſt ille q xp̄m negat.Iſte ex toto cō
minuit:nec in ſe aliq̄d hʒ vñ repari poſ
ſit:ſtāte priuatione luminis fidei:ex qua
eſt prim9 mot9 in iuſtificatiōe impij.Sz
quare[xp̄o dr̄.lapis.Rñdet Chry.Q̄ eſt
fundamētū forteq̄ð nec aliquis ſeductio
H nū nec tēpeſtatib9 pſecutionū monet.Et
ſcđo ppter ſimilitudinū ad ɔminuēdum
⁊ cōquaſſandū[⁊ cū audiuiſſent princi
pes ſacerdotū ⁊ phariſei parabolas ei9
cognouerūt q de ipis diceret]⁊ tñ nō pe
rmiſerunt.Uñ ſeq̄t.[Et q̄rētes eū tenere]
vt occiderēt timuerūt turbas:q̄m ſicut p
phetā eū hēbāt ipe turbe et ɔñr tumul
tus fuiſſet.In hoc aūt eſt morale docu
mētū qđ Chry.tāgit dicēs.Hec eſt diffe
rētia bonox hoim ⁊ malox.Bon9 ei cō
phēſus i pctō gemit q̄ peccauit,mal9 āt
fremit:n̄ q̄ peccauit:ſʒ q̄ ɔphēſ9 ē i pctō
⁊ nō ſolū pniaʒ nō agit:ſʒ magis aduer
ſus corripiētē iraſcit.Uñ ⁊ iſti depꝛehēſi
magis ad malitiā ſūt excitati.Hec ille.

Sabbato poſt dñicā.ij.Quadra.
Textus euan.Luce.xv.

Homo q̄dā habuit duos
filios:⁊ dixit adoleſcen
tior ex illis patri.Pater
I da mihi portionē ſubſtā
tie q̄ me contingit.Et diuiſit illis
ſubſtātiā.Et nō poſt multos dies
cōgregatis oīb9 adoleſcentior fili9
pegre pfect9 eſt i regiōe lōginquā:
⁊ ibi diſſipauit ſubſtātiā ſuā viuē
do luxurioſe.Et poſtq̄ oīa cōſum K
maſſet fctā eſt fames valida in re
giōe illa:⁊ ipe cepit egere.Et abijt
⁊ adheſit vni ciuiū regionis illi9:⁊
miſit illū i villā ſuā vt paſceret por
cos:⁊ cupiebat implere vētrē ſuū
de ſiliquis quas porci māducabāt
⁊ nemo illi dabat:i ſe aūt reuerſus
dixit.Quanti mercenarij in domo
pr̄is mei abūdāt panibus:ego aūt
hic fame pereo.Surgā ⁊ ibo ad pa
trē meū ⁊ dicā illi.Pr̄ peccaui in ce
lū ⁊ corā te:iā nō ſum dign9 vocari
fili9 tu9:fac me ſicut vnū de merce
narijs tuis:⁊ ſurgēs venit ad pa
trē ſuū.Cū aūt adhuc lōge eſſet vi
dit illū pr̄ ſu9 ⁊ mīa motus eſt:⁊ ac
currēs cecidit ſup collū ei9 ⁊ oſcu
lat9 eſt eū.Dixitq̃ ei fili9.Pr̄ pecca
ui in celū ⁊ corā te:iā nō ſum dign9
vocari fili9 tu9.Dixit aūt pr̄ ad ſer
uos ſuos.Cito pferte ſtolā primā
⁊ induite illū:⁊ date annulū in ma L
nu ei9 ⁊ calciamēta i pedes:⁊ addu
cite vitulū ſaginatū ⁊ occidite ⁊ mā
ducem9 ⁊ epulemur:q̄ hic fili9 me9
mortu9 erat ⁊ reuixit:pierat ⁊ inuē
tus ē.Et ceperūt epulari.Erat āt
fili9 ei9 ſenior in agro.Et cū veniret
⁊ appropinq̄ret domui audiuit ſym
phoniā ⁊ chorū.Et vocauit vnum
de ſeruis ſuis ⁊ interrogauit q̄ hec
eſſent.Iſq̃ dixit illi.Frater tu9 ve
nit ⁊ occidit pater tu9 vitulū ſagi
natū q̄ ſaluū illū recepit.Indigna
tus eſt aūt ⁊ nolebat introire.Pa
ter ergo illi9 egreſſus cepit rogare M
illū.At ille rñdens dixit patri ſuo.
Ecce tot annis ſeruio tibi ⁊ nunq̄
mādatum tuū preteriui:⁊ nunq̄ de

diſti mihi hedū vt cū amicis meis
epularer.Sed poſtq̄ fili9 tu9 hic q
deuorauit ſubſtātiā ſuā cū meretri
cib9 venit:occidiſti illi vitulū ſagi
N natū.At ipe dixit illi.Fili:tu ſemp
mecū es ⁊ oīa mea tua ſunt.Epula
ri autē ⁊ gaudere oportebat:q̄ fra
ter tu9 hic mortu9 fuerat ⁊ reuixit:
perierat ⁊ inuentus eſt.

Homo quidā habuit duos fi
lios ⁊c.]Lu.xv.In pn̄ti euā.
tāgunt tria pūcta:que ſunt
prodiga diſſipatio:beni
gna miſeratio:⁊ ſtolida ſeu
inuidioſa indignatio.¶Quātū ad pmū
tāgit diſſipatio pdiga iuuenis laſciuiē
tis.Eſt aūt euāgeliū hoc totū paraboli
cū ſm Mag.hiſt.⁊ alios:iō literalis ſen
ſus ſumendus eſt iuxta metaphorica di
ctionū ſignificata.Agit ergo in toto iſto
euāgelio ſm aliquos de duob9 pp̄lis:gē
tili.ſ.⁊ iudaico ad lr̄am:ſʒ hoc nō placet
Cyrillo q̄ nō potuiſſet vere dicere filius
O ſenior.i.pp̄ls iudaic9:nūq̄ mādatū tuuz
preteriui.Eſt ergo ſm eū lr̄alis ſenſus pa
rabole:vt p duos filios itelligāt iuſtos
⁊ pctōr:⁊ hoc vr̄ eſſe vex:q̄ iſtā parabo
lā dixit dñs ɔ̄ phariſeos murmurātes q
ſuſciperet pctōres:⁊ cū eis māducaret.cō
tra q̄s ēt dixerat immediate añ parabo
lā de cētū ouib9 ⁊ decē drachmis:de qui
bus ɔſtat q ad hoc pᵒpoſitū dicunt.Pōt
tñ dici q etiā ille ſenſus eſt lr̄alis vt vñr
q̄dā velle.Et ad argumentū Cyrilli dico
q ſm Chry.i parabolis nō opʒ oīa ſcru
tari tanq̄ vba:ſʒ ſufficit attēdere ad id qđ
intēdit parabole fictor.Sʒ tñ exponam9
prīo mō ſicut ⁊.s.Tho.in catena aurea:
⁊ dicam9[Hō q̄dā].i.de9 dict9 hō q̄ cū
eo ɔuenit hō i hr̄e itellectū vl̄ rōne aſſū
pte hūanitatꝭ[habuit duos filios]vn9 ē
numer9 iuſtox ab initio iuſtitiā ſequētiū
ſʒ Cyrillū:ali9 ē numer9 pctōx p pniam
q̄nq̃ redeūtiū[⁊ dixit adoleſcentior ex il
P lis].i.pctōr:q ē iunior.ſʒ Cyri.⁊ Baſi.nō
defectu etatis.ſʒ ſenſus ⁊ intellect9[pr̄i]
i.deo.[Da mihi portionē].i.ptē[ſubſtan
tie]tue[q̄ me contingit].i.q̄ ad me ptinet
hereditario iure.Sicut aūt dr̄ Titus do.
homo petit id q̄d ɔtingit ⁊ cōpetit ei:q̄ñ
petit vt nō ex neceſſitate ſeruiat:ſʒ ſic in
ſua poteſtate:cum ſit rōnalis ⁊ liber.Se
cundū Aug.aūt iſta pars ſunt illa q̄ dan
tur nobis a deo immediate ⁊ nō ab agē Q
te naturali.anima ſcʒ et potētie eius.In
tellectus em̄.i.aīa intellectiua eſt ab ex
trinſeco:vt dr̄ in lib.de aīa lib9.i.nō edu
cit de potentia materie ab agēte natura
li:ſed a deo immediate dat p creationez
vñ ait.Aīa ptāte ſua delectata id qđ eſt
illi viuere:itelligere:meminiſſe:ingenio
alacri excellere petit que diuina ſunt mu
nera.Hec aūt in ſua ptāte accepit per li
bex arbitriū.Hec ille.Sʒ eſt hic qō:q̄ñ
hō poſſit iſta petere q̄ ei dant a deo:cum
ab inſtāti ɔceptiōis ſue q̄ p̄mū verū ē
dicere q eſt hō:hēat aīam ⁊ oēs ei9 potē
tias:Ad hoc dico dupl̄r.Prīo q pabo
la ē ſilitudo q̄dā vl̄ cōparatio ſiliū.Oīa
aūt ſilia ſunt diſſimilia et differētia.Nā
ſilitudo eſt rex differentiū eadē q̄litas.i.
forma.Nō ergo in pabolis opʒ quo ad
oīa accipe ſilitudinē ⁊ ɔuenietiā.Dico ḡ
q fili9 hoīs pōt a pr̄e ſuo petere q̄ ei de
bent tpalia bona ⁊ pōtetiā ea accipere: R
fili9 aūt dei p creationē pōt q̄dē natura
lia bona a pr̄e ſuo deo accipe in ſua cōce
ptione:ſʒ nō pōt ea petere rōne iā dicta.
Eſt ḡ vtrobiq̃ ſilitudo q̄ ad accipe:ſʒ nō
quo ad poſtulare.Scđo dico q oē qđ ad
aliq̄d eſt ordinatū:ſeu eſt in potentia vt
hēat illud appetit illud:ſicut materia ap
petit formā ad quā eſt i potētia:vt pʒ.ij.
Phy.Oīa em̄ appetūt ſuū bonū:bonuz
aūt potētie eſt actus ad quē ordinat.Oē
aūt appetēs aliq̄d petit illud interptati
ue ab eo cui ſu9 appetit9 ſeu ſuū deſyde
riū ē patēs:ſi talis pōt iplere talē affectū
ſicut dicim9 ifantē vagiētē petere māmil
las.Hō ḡ gñat9 añq̄ hēat rōnis vſum ⁊
arbitrij libertatē:eſt i potētia ad iſta.Er
go ⁊ illa appetit nō q̄dē appetitu rōna
li vel aīali ſʒ naturali.Ergo interptatiue
petit a deo cui appetit9 ille eſt patēs ⁊ q̄
illum pōt implere.Hoc eſt petere partez S
ſuā.i.aīam ⁊ potētias.Nō q tunc petat
hō vt illa fiant ⁊ ſibi dent:ſed vt iā facta
ſibi dent:⁊ ſint ſua.i.poſſit eis libere vti
ſicut ⁊ fili9 hoīs nō petit a pr̄e vt ps ſue
ſube fiat ſed vt iā facta ſibi det vt ſit ſua

l.in ſui ptãte.Poſſum⁹ tñ etiã dicere q̄
ipſe hõ anteq̃ ſuſcipiat rõnalẽ aiam iaʒ
eſt in potẽtia ad illã p ſuũ corpus:ꝛ ↄñr
illã appetit:ꝛ ↄñr ei. interpretatiue pe-
tit.[Et diuiſit illis ſubſtantia]q2 ſm Chr.
B ſubſtãtia rõnalis equaliter oĩbus naſcẽ-
tibus daẽ et ſcĩa boni ꝛ mali.Et nõ poſt
multos dies]a ſuſceptiõe libertatis[adu
leſcentior filius peregre].i.pagrãdo vel
pagrãdũ regiones[pfectus eſt]a patre
Chry.Profectus eſt:non localr̃ a deo re
cedens:q̄ vbiq; eſt:ſed affectu.Fugit enĩ
deũ pctõr vt a lõginquo ſter.hec ille.In
quo ſm eundẽ oñdiẽ libertas arbitrij:q2
pr̃ iſtũ exire vel ſtare neq; phibuit neq;
coegit[in regionẽ longinquã].i.vſq; ad
obliuionẽ dei ſʒ Aug.vl vſq; adeo vt ex
ſe iret ſm Amb.Nã infra dr̃ q̄ reuerſus
in ſe fuerit Amb.Quid eñ longinqus q̄
a ſe recedere:nec regionib⁹ ſed moribus
ſeparari.Et enim q̄ ſe a xp̃o ſeparat exul
eſt patrie ꝛ ciuis mũdi.Hec ille.Hec ãt
ſm Aug.factũ eſt nõ poſt multos dies a
cõſtitutiõe gñis humani vt accideret.ſ.
dei obliuio.Vel poſſet dici q̄ poſt mul-
H tos dies a ſuſceptione vſus liberi arbi-
trij:q2 plerũq; ꝛ ſi nõ ſemp in ipſa pueri-
tia vel adoleſcentia incipiunt vitia:vſus
autẽ arbitrij in principio pueritie.i.ſe-
ptẽnio vel etiã aliqñ añ a deo nobis cõ-
fertur ſm.s.Th.in.iiij.¶ Notãdũ etiam
q̄ triplex eſt regio.Prima longinqua re
ſpectu padiſi:vt ſtatus hui⁹ mũdi etiã ſi
q̄s ſit ſctũs.Pſ.Aduena ego ſum apud
te ꝛ pegrin⁹.Scd̃a lõginqor vt ſtat⁹ pcti
Pſ.Lõge a pctõrib⁹ ſalus.Hec ẽ regio
vmbre mortis de q̄ Eſa.ix.Tertia lõgin-
quiſſima:vt ſtatus infernalis.Eſt eñ ita
longinqua q̄ nullus ſufficit inde reuerti
niſi miraculoſe:vt traian⁹.[ꝛ ibi diſſipa-
uit ſubſtãtiã ſuã].i.naturales aie ſue vi-
res quas malis habitib⁹ pctõr diſſipat
ꝛ aſſuefacit ad malũ appetẽdũ q̄ ad ap-
petitiuas ꝛ reddit hebetes q̄ ad pcipiẽ-
dũ ipſas cognoſcitiuas.Vñ ꝛ cecitas mẽ
tis filia ẽ luxurie.Titus.Diſſipauit ſub-
I ſtãtiã ſuã.i.intellectũ rectũ:caſtimoniã:
documẽta:veritatis notitiã:genitoris me
moriã:creatoris ſenſum.Hec ille.[viuen
do luxurioſe].i.pdige ꝛ turpiter.Nã ſm
gl.luxuria conſumit oĩa bona nature.Et

ſi dicaẽ q̄ ſm Diony.nihil exiſtẽtiũ cor-
rũpiẽ p malũ.dico iuxta Bonã.ꝛ.ſ.Th.
ſniam q̄ bonũ nature ſumiẽ tripl̃r.ſ.pri-
mo intrãſitiue pro bono qd̄ eſt natura.ꝛ K
trãſitiue p bono qd̄ ineſt nature:vt ſunt
habit⁹ vel accidẽtia.ꝛ tertio medio mõ
quodã mõ p habilitate nature ad bonũ
accidẽtale ſeu aptitudine ſubiecti ad bo
nũ accidẽtale.Luxuria primũ nullo mõ
tollit niſi forte p accidens.ſcd̃m vero tollit
totaliter pceſſu tpis:ꝛ inducit ↄ̃riũ ha-
bitũ.ſ.vitiũ:tertiũ vero diminuit:ſequi nõ
totalr̃ aufert.Hic tñ ſumiẽ luxuria p lu-
xuria ſimul ꝛ alijs vitijs adiũctis:ſicut ſo
let cõiter accidere q̄ luxurioſi ẽt in alijs
vitijs occupanẽ Aug.de cõ.euã.luxurio
ſam vel pdigã vitã vocat amãtẽ funde-
re ac ſpatiari exteriorib⁹ pompis mane
re ſcẽtẽ:cũ ea q̄ſq; ſequiẽ q̄ ad alia pcedunt
ꝛ relinq̄t eũ q̄ ſibi ẽ interior.Hec ille.[Et
poſtq̄ ↄſummaſſet oĩa facta ẽ fames va
lida in regione illa].i.indigẽtia verbi vita
tis:ſm Titũ.Nõ eñ ſumiẽ hic fames p-
prie p appetitu:ſʒ large etiã p indigen- L
tia.Vel ſʒ Amb.facta eſt i regiõe illa fa
mes:nõ epularũ:ſed bonorũ operũ atq;
virtutũ:q̄ ſunt miſerabiliora ieiunia.Et
eñ q̄ recidit a verbo dei eſurit:q2 nõ in ſo-
lo pane viuit hõ:ſʒ in oĩ verbo dei.Qui re-
cedit a theſauro eget.Vñ ſequiẽ.[Et ipſe
cepit egere]Merito eñ egere cepit q̄ the
ſauros ſapiẽtie ꝛ ſciẽtie dei diuitiarũq;
celeſtium dereliquit.Egere ergo ideo ce
pit:q2 nihil pdige ſatis ẽ voluptati.Hec
ille[ꝛ abijt:ꝛ adheſit vni ciuiũ regiõis il-
lius]Iſte ciuis ſm Amb.eſt pnceps hu-
ius mũdi.i.lucifer ſʒ Aug.eſt aliq̄s prin-
ceps demonũ cõmorantiũ in aere q̄ ad
militiã diaboli pertinet.Demones enĩ
ſunt in regione pcti ꝛ longe diſtãt a deo
ꝛ ſunt ciues in ea q2 ab initio mũdi illã
incolũt regionẽ ꝛ ſunt q̄ſi dñi hoim ini-
quorũ:imo diabolus oim malorũ eſt ca-
put:ſm Greg.[ꝛ miſit illũ in villã ſuam.
Per hãc villam intelligiẽ aliqd̄ ſpeciale
peccatũ inter ſeptem peccata capitalia. M
Nã lucifer ſeptẽ hʒ principes iuxta nu-
merũ pdictorum vitiorum:qui ſinguli de
ſingulis tentant ꝛ in eis occupant homi
nes.Videtur autem iſta villa fuiſſe lu-
xuria:et iſte ciuis vel princeps fuiſſe

Aſmodeus:quia iſte luxurioſe viuebat.
Miſitaũt illũ in villã ſuam tanq̄ dñs qñ
irretiat cũ pctõ vel conſuetudine mala
tãq̃ vinculo ſeruitutis[vt paſceret por-
cos[.i.immũdos ſpũs qui erant ſub iſto
principe ſm Aug.Iſtam ſicut lucifer hʒ
duces:ita duces habẽt milites ſuos.Vñ
A ꝛ Beda ait.Porcos paſcere:eſt ea q̄b⁹
immũdi ſpũs gaudent operari.Hec il-
le.Theo.Hos ergo paſcit qui alios pcel-
lit in vitio:vt ſunt leones archipredo
nes:archipublicani q̄ alijs ſũt doctores
operationes obſcene.Hec ille:[ꝛ cupie-
bat implere ventrẽ ſuũ de ſiliquis]Si-
liqua quatuor ſignificat.Primo follicu-
los ꝛ purgamẽta leguminũ.Scd̃o quod
dã gen⁹ leguminis.quo i Aphrica ſues
reficiunẽ de quo ait Amb.Siliqua gen⁹
eſt leguminis:intus inanis foris mol-
lis:quo corp⁹ nõ reficiẽ ſed impleẽ hec
ille.Tertio eſt quedã arbor habens fru
ctũ dulcẽ qui eſt porcorũ cibus:Quarto
ſiliqua diciẽ arbor:ſilique fructus.Scd̃o
ergo vel quarto mõ ſumiẽ hic:ꝛ ſigni-
ficat aliq̄d quo demones delectẽẽ ꝛ ſtul
ti ſiue ſint poetarũ carmina:vt Hiero.
ait ſiue corporis voluptates[quas porci
mãducabãt].i.q̄b⁹ demones delectant:
B nõ pter eas cũ nõ habeãt earũ ſenſuʒ:
ſʒ q2 p eas hoies lucranẽ.Chry.Iunior
filius ſpũalibus deſtitut⁹ opibus quaſi
prudentia et intellectu porcos paſcere
dicitur:hoc eſt ſordidas ꝛ immundas i
aia ſua cogitatiões nutrire:ꝛ edit eſcas
irrationabiles praue cõuerſationis dul
ces quidẽ egenti bonorũ:q2 ſuaue puer-
ſis videtur eſſe opus carnis voluptatis
que virtutes anime penitus eneruat et
perimit.Huĩoi cibos q̄ſi porcinos ꝛ ma
le duces.i.carnaliũ delectationũ illece-
bras ſiliquarũ noie ſcriptura deſignat.
Hec ille[ꝛ nemo illi dabat].ſ.volupta-
tes ad ſaturitatẽ:ſm Theo.Studẽt eñ
vt ait demones ne vnq̄ ſaturitas malo
rũ pueniat.Vel ſm glo.hoc diciẽ:q2 dia
bolus poſtq̄ viderit aliquẽ eſſe ſuũ:iam
nõ pcurat ei abundantiã[in ſe autẽ re-
uerſus dixit]attritus.ſ.ſeruitute ꝛ labo-
C ribus ꝛ porcino cibo ſtomachatus ſm
Gre.nazan:ꝛ Aug.de cõſ.euã.In ſe ſũt
reuerſus eſt cũ ab eis q̄ forinſecus fru-

ſtra illiciũt ꝛ ſeducũt in conſciẽtie ſue in
teriora ſuã intẽtionem reduxit.Hec ille.
¶ Ad intellectum vero ſequẽtiũ ſciẽdũ D
eſt q̄ ſm Baſilium aliqui faciunt bonũ
timore pene:aliqui gratia mercedis:ꝛ in
telligit de tẽporali:aliqui pter amorẽ le
gis:ꝛ ipſo bono opere delectati.Primi
ſunt ſerui:ſcd̃i mercenarij.tertij vero vt
ait filij.Nã ſm Amb.Fili⁹ qui hʒ ſancti
ſpũs pignus i corde ſecularis mercedis
lucra non querit ſed ius ſeruat heredis.
Hec ille.Notat aũt Amb.duo gña mer-
cenariorum.Nã vt ait:q̄dam ſunt boni
q̄ conducunẽ ad vineã.Iſti nõ ſiliquis ſʒ
panibus abundẽt:hec ille.Et in hoc in
nuit q̄ quidam ſunt mali:qui.ſ.ſeruiunt
deo p tẽporalibus:in quib⁹ finẽ operis
ſui boni cõſtituunt:ꝛ cõſequenter ſiliq̄s
paſcunẽ q̄tũ ad ſuã finalẽ intentionem
lʒ abundent ꝛ ipſi panibus quantum ad
ſubſtãtiã operũ bonarũ ꝛ bonorũ cogita
tionum.Faciũt eñ ꝛ cogitant ea que ſũt
bona de genere ſuo:ſed illa ex intentiõe
puertunt.Sic ergo exponendus videẽ
tex.[Quãti mercenarij].i.hoies ſeruien- E
tes deo pro tpali mercede[in domo pr̃is
mei].i.in exercitio operũ bonorũ quantũ
ad ipſam ſubſtantiã operũ vel ex genere
ſuo:ſicut eñ luxuriã eſt villa Aſmodei:
ita ſancta cõuerſatio eſt palatium dei in
quo multe ſunt manſiones ſm genera ꝛ i-
uerſa virtutũ:[abundant panib⁹].i.ope-
ribus bonis ex genere:q̄ ſunt cibus ani-
me rationalis:qua hõ eſt hõ:ꝛ ↄſequẽter
ſunt cib⁹ hoĩs inq̄tũ eſt hõ:tanq̄ panes
ſicut ſiliq̄ cib⁹ porcorũ ſunt.[ego]aũt qui
ſum filius:[hic fame pereo]factus peior
mercenario:q2 ille ſaltẽ hʒ ſubſtãtiã bo
norum operũ ꝛ ſi recta intentiõe careat
ego aũt neutrũ habeo:q2 careo veritatis
cognitione q̄tum ad rationalem vel ap-
prehẽſiuã virtutẽ:ꝛ charitatis dilectione
ꝛ maieſtatis veneratione q̄tũ ad appeti
tiuam.i.voluntatẽ.Sed hic eſt queſtio q2
iſte videtur ſe preferre mercenario tanq̄
alijs:ꝛ tñ mercenarius eque eſt fili⁹ ſicut
ipſe:q2 vterq; eſt dei fili⁹ p creationẽ:neu
ter vero p gratiã eũ vtriuſq; finis ſit crea-
tura.Ad hoc dico dupl̃r.primo q̄ in iſta
parabola nõ opʒ accipere ſiĩtudinẽ:q̄tũ F
ad hoc q̄ ſit aliqua creatura rõnalis ſeu

aliqua pſona:q̄ ſeruiat deo in domo dei
⁊ ſit vilis: ꝛ hoie filio p creationē: ⁊ pegre
pfecto p pctm̄. ſicut in domo hois eſt da
re mercenariū minorem filio cōtumaci.
Non em̄ eſt inuenire talē pſonā quia ſub
hoie pctōꝛe immediate ſunt bruta. ⁊ irra
G tionabilia iumēta. Sꝫ accipit̄ ſimilitudo
in hoc q ſicut ille filius hois cum poſſet
abundare panib9/comedebat ſiliquas
ita fil9 dei p creationē cū poſſit abunda
re bonis operibus/cōuerſat̄ in malis et
turpib9. Dico ſcdo q lꝫ tā bō filius dei p
creationē q̄ bō mercenarius dei pp̄ter
puerſam intentionem ſint equales in na
tura imo etiā pcellat mercenari9 qui ad
ſubſtantiā operū: tñ filius ſm ſuā naturā
⁊ maxime ſm q pōt habere gratiam pa
tris mediāte ei9 auxilio/dignioꝛ eſt mer
cenario inq̄tū eſt mercenarius: qꝛ vt ſic
eſt pctōꝛ. Dicit ergo. [Quāti mercenarij
in domo patris mei abundant panib9]
i. habent deſideria ſua vel faciunt bona
malo fine: qꝛ ſeruiūt deo p tpalib9: q̄ de9
ei largit̄ ego: aūt q̄ habeo naturā liberā
⁊ poſſum me ad deū patrē mecū ei9 auxi
lio conuertere ⁊ habere deſyderia mea
hic ⁊ in futuro ſeculo: ſum adeo demēs
q hic fame pereo nūq potēs meū ſatiare
H deſyderiū. Deinde. ſm Aug. incipit de cō
feſſiōe peccatoꝝ ſuoꝝ cogitare quā poſt
modū facturꝰ eſt cū dr̄. [Surgā] a pctō: in
quo iaceo. [⁊ ibo ad patrē meū] a quo lō
ge diſto [⁊ dicā ei]. i. eius vicario. [Pater
peccaui] recedendo a te: ⁊ diſſipādo bo
na que mihi dediſti [in celū ⁊ corā te] qd
ſm Aug. intelligitur vt ſit idē peccare in
celū. i. ꝯtra ſummitatē pr̄is ⁊ peccare co
rā te. Uel vt idē dicit in celū. i. corā ſctis
aiabus: corā te v̄o. i. in ipo penetrali con
ſcientie. [Iā nō ſum dignus vocari filius
tuus] qꝛ q̄tū i me eſt mereoꝛ pdidiſſe gra
tiā tuam cū te offendi/⁊ mereoꝛ perdere
ipſam naturā quā a te accepi. cu3 ea ma
le ⁊ in cōtēptū tuū vſus ſim. Non ſum di
gnus inquā vocari filius tu9. Primo qꝛ
recedēdo te cōtriſtaui/cōtra illd̄ puer. x.
I filiꝰ ſapiēs letificat patrē. Scdo qꝛ prodi
ge viuēdo: extra diſciplinā fui: ꝯtra illud
heb. xij. ſi eſtis extra diſciplinā iā nō filij.
Tertio qꝛ peccādo ſeruū diaboli me feci.
ꝯtra illud Ro. Qui ſpū dei agunt̄ hi filij

dei ſunt. Quarto quia paſcendo porcos
degeneraui ꝯtra illd̄ Ro. ix. Nō q̄ filij dei
hi filij carnis. Quinto qꝛ te ꝯtēnēdo igra
tus apparuit iuxta illd̄ Eſa. j. Filios enu
triui ⁊ exaltaui/ipi aūt ſpreuerūt me. [Fac K
me] ex tua pietate: quia ego nihil ſum vel
mereoꝛ [ſicut vnum de mercenarijs tuis]
Nō aūt dr̄ iſta quaſi nollet eſſe in gradu
filij habēdo gratia dei ſi hoc de9 vellet/
ſꝫ i hoc oñdit q ex ſe pctōꝛ hoc nō meret̄.
Et qꝛ etiā ſine deo adiuuāte nō pōt face
re opa de gñe bonoꝝ/q̄bus eſt aliqua re
tributio annexa/puta ipa tpalia q̄ deus
largit̄ iterdū pp̄ter talia ⁊ etiā ipſa ani
mi ꝯſolatio/q̄ ex talib9 puenie/io rogat
vt eū pr̄ ponat in ſtatu mercenarij. i. ad
iuuet ad exercēdū opa bona. ¶ In hac
aūt pte ſunt multa documēta ſꝫ tñ vnum
lr̄alr̄ tāgit Greg. nazā. dicēs. Nunc autē
filiū pdigū ſpūſſctūs nobis deſcripſit vt
inſtruamur qualr̄ debeam9 cordis deplo
rare peccamina. Hec ille. ¶ Quantū ad
ſcdm̄ tangit̄ benigna miſeratio. cū dicit̄
[Et ſurgēs] p ꝯtritionē [venit ad patrem
ſuū]. i. ad vicariū pr̄is ſui. ſ. ſacerdotē/vt
ꝯſiteret̄. [Cū aūt adhuc longe eſſet] qꝛ. ſ. L
trib9 partibus pnie/q̄ ſunt ꝯtritio cordis
cōfeſſio oris: ⁊ ſatiſfactio operis: non ha
bebat niſi vnā. ſ. ꝯtritionē/⁊ ſic p deſertū
pnie nō fecerat iter niſi vna die cū ha
beret facere p tres. iuxta illd̄ Exo. v. Ea
mus viā triū dierū i ſolicitudinē/vidit il
lū pater ſuus [oculo: mie. Chry. Sēſit aūt
pr̄ pniam nec expectauit recipere confeſ
ſionis v̄ba/ſed preuenit petitionē miſeri
coꝛditer agens [⁊ mia motus eſt.] Confeſ
ſionis em̄ meditatio placuit ei patrem vt
obuiā ei iret ⁊ oſcula collo cōferret. Hec
ille. Sequit̄ [⁊ occurrens cecidit ſup col
lū ei9/⁊ oſculat9 eſt eum] ſuſcipiendo ad
grām ſuā. Eſt aūt ſciēdū ad intelligētiā
doctoꝝ q ſicut dicit. ſ. Tho. iiij. di. xvij. q.
ij. cōtritionē verā/⁊ pfectam remittitur
pctm̄/ita q cōtritus iā nō eſt i pctō moꝛ
tali. Dicit̄ tñ cōfeſſio q̄ ſequit̄ cōtritionē
remittere pctm̄ duplr̄. Uno mō vt eſt in
pposito ⁊ volūtate. Nā q̄cūq eſt cōtrit9 M
hꝫ ppoſitū confitēdi/qd̄ ſi non haberet/
nō iuſtificaret̄/neq eſſet vere ꝯtrit9. Ipa
ergo ꝯfeſſio in ppoſito habita iuſtificat.
Alio mō qꝛ pficit attritionē ſi nō preſtet̄

īpedimentū clauib9. ¶ Pro hoc nota q
cōtrit9 eſt q̄ pfecte dolet ita q tantū ſibi
diſplicet pctm̄: q̄tū dꝫ placere deo. i. ſup
oia: attrit9 v̄o q̄ dolet q̄dē ſed nō perfe
cte dolet: qꝛ. ſ. nō ſup oia odit pctm̄ q̄uis
A doleat de preterito ⁊ velit cauere de futu
ro. Iſte ſic attritus cū ſubijcit ſe clauib9
eccleſie. de attrito ſit vere cōtritus: ita q
ille ſuus doloꝛ ſi ipſe nō impediat ponen
do obicē ſpūſctō pficit̄ ⁊ attritio efficit̄
vera cōtritio lꝫ nō ſentiat̄ forte iſta mu
tatio. Ante cōfeſſionē ergo deus mouet̄
mia ſup cōtrito: qꝛ ei pctā remittit: ⁊ am
plexat̄ eū in filium. Silr̄ etiā ſup attrito
mouet̄ mia inquātū vult quantū in ſe eſt
iuſtificare eū p claues: ⁊ oſculat̄ aliquo
mō eū: nō q̄dē remittēdo pctm̄: qꝛ adhuc
eſt in eo: ſed adiuuādo eū vt cōterat̄ ⁊ cō
fiteat̄: ⁊ pponendo eū iuſtificare ſi ſe cla
uibus eccl̄ie ſine impedimēto ſubiecerit:
⁊ ſic videnṫ intelligēda v̄ba Ambꝛ. dicē
tis. Occurrit igit̄ tibi qꝛ audit te intra mē
tis ſecreta tractantē. Et cū adhuc longe
B ſis occurrit: ne q̄s ipediat. Cōplectit̄ qꝫ
in occurſu: ⁊ q̄ſi quoddam amoꝛis patrij
affectu ſupꝛa collum cadit vt iacentē eri
gat ⁊ oneratū pctis atq in terrena deſle
xum reflectat ad celū. Hec ille [Dixitq
ei filius. Pater peccaui in celū ⁊ corā te.
⁊ iam nō ſum dignus vocari fili9 tuus.]
Ecce ergo cōfeſſionē pctōꝝ. Sed quare
nō repetijt fac me ſicut vnū de mercena
rijs tuis. Qꝛ vt dicit Aug. poſt oſculū pa
tris iam generoſiſſime dedignabat̄ eſſe
mercenari9 [Dixit āt pr̄ ad ſeruos ſuos]
Chry. Pr̄ aūt ad filiū ſermonē nō dirigit
ſed miniſtris loquit̄/qꝛ qui penitet orat:
ſed rñſum v̄bo nō accipit: mia v̄o effica
citer in effectu intuet̄. Hec ille. Sunt au
tē iſti miniſtri ⁊ ſerui ſm Theo. vel ange
li vel ſacerdotes: q̄ baptiſmate ⁊ doctri
na aiam veſtiunt ipſo xp̄o [Cito pꝛoferte
ſtolam]. i. veſtē [pꝛimā]. i. pulcrā ⁊ electā
inter oēs. Eſt autē iſta ſtola pꝛima ſcdm̄
Theo. xp̄s: ſm Augu. de cōſe. euā. digni
C tas quā pdidit adā. ſm Amb. v̄o ē ſapiē
tia diuinoꝝ. Sed q̄uō pōt dignitas ade
dari penitenti: vt dicit Aug. Ad hoc di
co q datur ei imperfecte. i. quo ad grām
gratū faciētē quam iuſtitia originalis in
cludebat/ſed in reſurrectione dabit̄ ali

quid maius. [Et date annulū in manu
eius]. i. fidē i operib9 ſm Bedā ⁊ Chry.
Fide em̄ fit aie deſponſatio. Uel pignus
ſpūſſcti ſm Aug. pp grē participationē
q̄ digno ſignat̄. Hec ille. Et itēdit Aug. D
q digit9 ſit grā: ſed annul9 ſit ſpūſſctūs
quē p grām habem9. [Et calciamēta i pe
des]. i. exēpla ſctōꝝ pcedētiū: q̄bus ſine
offenſa gradiat̄. Calciamēta em̄ ex moꝛ
tuis fiunt aialib9 [Et adducite vitulū ſa
ginatū [. i. ipinguatū/et ſignificat ſacrm̄
euchariſtie: in quo xp̄s cōtinet̄/q̄ eſt vi
tulus ſaginat9 pp̄ter pinguedinē gratie
Uel ſm Chry. ſignificat ipm̄ xp̄m/q̄ fuit
immolatus ⁊ occiſus nō a patre: ſed ab
alijs nō eo iubente: ſed pmittente. Hunc
ergo o vos angeli p inſpirationē: et vos
ſacerdotes p exhoꝛtatiuā admonitionē
adducite ad memoꝛiā penitentis [⁊ oc
cidite]. i. occiſum pdicate p pctis eius [⁊
manducemus et epulemur]. i. gaudea
mus ſimile: ego q̄dē de recuperatiōe filij
ille vero de amicitia pr̄is et grā mea [qꝛ
hic fili9 me9] p creationē [moꝛtuus erat]
p pctm̄ [⁊ reuixit] p grām [perierat] rece
dendo a deo [⁊ inuentus eſt] redeūdo ad
illū [Et ceperunt oēs]. ſ. deus ⁊ angeli et E
pctōꝛ conuerſus [epulari]. i. letari. Et in
hoc eſt documentū q deus vult q̄tū in
ſe eſt oēs ſaluari: nō tñ vult cogere volū
tates: ſed q̄ñ aliquis reuertit̄ ad eū: letan
ter ſuſcipitur. Un̄ ipe dicit Eze. xviij. No
lo moꝛtem pctōꝛis: ſed magis vt cōuer
tatur ⁊ viuat. ¶ Quantū ad tertiū tāgit̄
ſtulta indignatio quoꝝdā: vt pote pha
riſeoꝝ: cōtra quos iſta dicunt̄: q̄ indi
gnabant̄ cōtra xp̄m ſuſcipiētē alacriter
⁊ pie homines pctōꝛes: cū dr̄ [Erat autē
filius eius ſenioꝛ]. i. iuſtus [in agro]. i. in
exercitio plantandi arboꝛes ſpūales ſm
Titum. i. virtutes. Uel ſm Theo. erat in
agro. i. in mūdo: colēs terram ſui coꝛpo
ris: vt pꝛoducat fructū boni operis ⁊ ſe
minās in lachꝛymis: vt i gaudio metat.
[Et cū veniret ⁊ appꝛopinquaret domui. F
i. eccl̄ie [audiuit ſymphoniā ⁊ choꝝ]. i. ſo
lēnitatē quā eccl̄ia ⁊ ſcti angeli in cōſpe
ctu dei faciūt p cōuerſiōe pctōꝝ [Et vo
cauit vnū de ſeruis ⁊ interrogauit q̄ hec
eſſent] Per iſtū aliquē poſſum9 itellige
re angelū: qꝛ ſeruiūt nobis pp̄ter deum

ꝛ deferunt nobis reuelatiões. Cõſulim9
aũt eos qñ cõſulimus ſcripturã quã de9
ꝑ illos nobis tradidit. [Iſq; dixit illi fra
B ter tuus venit: ꝛ occidit pater tuus vitu-
luz ſaginatũ: q2 ſaluũ illũ recepit] Tradit
eñ nobis ſcriptura ꝙ deus gaudet ꝛ an-
geli eius ſuper ſalute peccatoꝝ. [Indi-
gnatus eſt autẽ ꝛ nolebat intrare] Ad ſi-
mul gaudẽdũ. Sȝ cõtra: q2 videretur ꝙ
iuſti dolerẽt de pnia iiuſtoꝝ. Ad hoc tri-
pliciter dici põt. Primo eñ dicit Chryſ.
ſic. Queritur aũt ſi afficitur iuſtus paſſio
ne liuoris dolẽs in pſperis alioꝝ. Dicẽ
dũ eſt autẽ ꝙ nullus ſanctoꝝ dolet in ta
libus imo bona alioꝝ ſua exiſtimat. Nõ
aũt oportet oia quecũq; parabola conti-
net ad literã pertractare: ſed ſenſum eli-
cientis cui9 cã cõponit nihil aliud per-
ſcrutari. Hec ergo parabola ad hoc eſt
cõpoſita ꝙ peccatores non diffidant re-
uerti ſciẽtes ꝙ magna cõſequent. Uñ in-
troducit alios turbatos in eoꝝ bonis:
nõ vt indicet eos liuore tabeſcẽtes ſȝ tã-
to decore honoratos reuertentes: vt etiã
inuidioſi poſſint aliis fieri. Hec ille. Se
cũdo dicit Theo. ꝙ dñs in preſenti para
H bola cõtra phariſeos loquit: quos noĩe
filii iuſti vult intelligi nominans ex hy-
potheſi ſiue ex ſuppoſitiõe quaſi di. Eſto
ꝙ vos ſitis iuſti qd tñ non eſt verum: et
nunq; exceſſeritis in mãdatis dñi: nun-
quid ꝓpter hoc nõ debetis gaudere de
cõuerſione maloꝝ. Tertio põt dici ꝙ ꝑ
filiũ ſeniorẽ intelligunt iuſti vere vel ap-
parenter ſeu in ſua exiſtimatione tñ. Si-
cut aũt dicit Greg. vera iuſtitia cõpaſſio
nez habet falſa dedignationẽ. Phariſei
aũt quibus dñs loquit in hac parabola
apparẽter erant iuſti. vere autẽ iniquiſſi
mi: vñ magni fuerũt hypocrite. [Pater
ergo illius egreſſus cepit rogare eũ] vt ꝛ
ipe ſimul cõgauderet. Hoc aũt facit de9
ꝛ per ſcripturã: ꝛ ꝑ internã inſpirationẽ
nos admonẽs. [At ille rñdẽs dixit patri
I ſuo. Ecce tot annis ſeruio tibi: ꝛ nũq; mã
datũ tuũ ꝓterini.] Mẽtit aũt iſte fili9 iu-
ſtus apparens vel ex hypotheſi iſta ṽba
accipiẽda ſunt ſm mẽtẽ Theo. i. ſuppoſi
to ꝙ ita eſſet vt dicit rñdẽdũ eẽt vt rñde-
bit pr. Uel nõ ſunt ꝑſcrutãda ſm mentẽ
Chryſ. [Et nũq; dediſti mihi hedũ: vt cum
amicis meis epularer. Sed poſtq; filius
tuus hic qui deuorauit ſubſtatiã ſuã cum
meretricib9 venit occidiſti illi vitulũ ſa- K
ginatuȝ]. i. aliqd gaudiũ oñdis in cõuer-
ſione iſtius: qd nunq; voluiſti oñdere in
mea inocẽtia. De hoc vide dñica. iii. poſt
feſtũ trini. [At ipſe dixit illi. Fili: tu ſem-
per mecuȝ es: ꝛ oia mea tua ſunt] Iſte tñ
textus eodẽ mõ tripliciter exponit. Prio
vt accipiat ſm mẽtẽ Chry. id qd xp̃s intẽ
dit. ſ. ꝙ iuſtus nõ hȝ cãm vt doleat de ſa
lute iniuſti: q2 ex hoc nihil ſibi deperit
de ſua pte: imo accreſcit ſibi cõſolatio:
ſi gaudeat ſuper fratre ꝛ patre ſuo. Scdo
ſm mentẽ Theo. vt ex ſuppoſitiõe ſit ſer-
mo iſte q̃ſi dicat. Si ita ẽ vt dicis: tu ſem
per mecũ es: ꝛ oia mea tua ſunt. Tertio
vt ſit ſenſus. Tu ſemꝑ mecũ es apparẽter
ꝛ ſm exiſtimationẽ tuã: ꝛ eodem mõ oia
mea debes credere eſſe tua ſicut credis
te iuſtũ. Quare ergo triſtaris cum ſit ſibi
gaudẽdũ? [Epulari aũt gaudere opȝ: q2
frater tuus hic mortuus erat: ꝛ reuixit:
perierat ꝛ inuent9 eſt] In hac aũt pte eſt
lĩalr documẽtũ: de quo ait Augu. Quid L
vero ſibi vult illud ꝛ oia mea tua ſunt: q̃ſi
nõ ſint ꝛ fratris. Sed ſic a perfectis ꝛ im-
mortalibus filiis habentur oia vt ſint: et
oim ſingula ꝛ oia ſinguloꝝ. Ut enim cu-
piditas nihil ſine anguſtia ita nihil cum
anguſtia charitas tenet. Sȝ quõ oia: cuȝ
enim beatitudinẽ illã obtinuerimus nr̃a
erũt ad videndũ ſuperiora ad cõuiuendũ
equalia ad dominãdũ inferiora. Cõgau
deat igit ſecuriſſim9 maior frater. Hec
ille. ¶ Allegorice aũt ſm quoſdam ꝛ ſm
alios [ꝛ forte verius] ad literã exponitur
hec parabola de duobus populis. ſ. iu-
daico ꝛ gentili: iudaicus aũt eſt filius ſe-
nior. Dicit autẽ ſenior multiplici cauſa.
Primo ꝑ cult9 antiquitatẽ: q2 aliis ad
idola declinantib9 tenuit cultũ antiquo
rũ patrũ. Scdo ꝑ prerogatiuã ſapiẽtie
Eccli. ix. In ſenſu ſenioꝝ verbũ Deut.
iiii. En populus ſapiẽs. Tertio moꝝ ho- M
neſtate de qua Sapi. iiii. Senectus vene
rabilis non diuturna ꝛc. ¶ Quarto he-
reditaria portione: q2 accepit partẽ egre
giã. i. terrã ꝓmiſſionis egregiã inter oẽs
terras: vt ptȝ Deuter. iii. Uñ ꝛ dict9 eſt
primogenitus dei Exod. iiii. Popul9 eñ

hebraic9 vr̃ dici multitudo iuſtoꝝ a ꝓn-
cipio mundi vſq; ad xp̃m. Uñ ꝛ Greg. dr
in quadã homil. ꝛ hebraicus ppl's hora
ꝓma. i. a ꝓncipio mũdi cõduct9 ſit ad vi
neã. Iunior ãt eſt gẽtilis: q ꝯſtitut9 eſt ꝑ
declinationẽ a cultu dei ꝑ idololatriam
A qd tpe Abrae factũ ẽ. Hic fili9 perijt et
cõſumpſit ſubſtãtiã ſuã eo mõ q de pec-
catore expoſitum eſt: ſuꝑ addita idolola-
tria. Scdm hãc ꝯ ſniaȝ q̃dã euãgelii ṽba
exponem9: q expoſitiõe indigẽt. Paſſus
gẽtilis ppl's ẽ famẽ. i. penuriã ſcriptura
rũ diuinarũ: q2 nullã habuit. [In ſe eſt re
uerſus]. ſ. ꝑdicãtib9 apl'is [quãti merce-
narii]. i. iudei que deo ꝓ terreno regno ꝛ
diuitiis ſeruiebãt [panib9] ſanctarũ ſcri-
pturarũ [ſtolã primã.] Eadem eñ grã da
bat gẽtilib9 cõuerſis ſicut ꝛ iudei. [Erat
filius ſenior in agro] occupatus in terre
nis [appropinquaret domui]. i. eccleſie ꝑ
conuerſionẽ [ſymphoniã ꝛ choꝝ]. i. gau-
diũ qd erat de cõuerſione gẽtiliũ: ꝛ grãm
B qua de9 illos iudeis pares effecerat [In
terrogauit vnũ de ſeruis]. i. apl'is et ille
ꝓ omnib9 rñdit. [nolebat introire] ad fi
dẽ: quo ad iudeos infideles: vel ad con-
gaudẽdũ quo ad aliquos iã cõuerſos: q
diſceptabãt aduerſus Petrũ ꝙ ad gen-
tiles declinaſſet: vt patet Act. xi. ꝛ vide-
bant ſaltẽ ſm ſenſualitatẽ dolere ꝙ gen
tes eis equarent [Pater vero egreſſus ro
gabat eum [ꝑ apl'os] ſeruio tibi [ſub lege
Moyſi / ꝛ nũq; mãdatũ tuũ ꝓterini [. Sȝ
ꝯtra q2 popul9 fuit dure ceruicis. Exod.
xxxii. Ad hoc dr prio ꝙ nõ eſt neceſſe oia
ſcrutari. Scdo ꝙ mẽtit iſte filius ſenior.
Tertio ꝙ nũq; ꝓteriuit mandatũ de cul-
tu vni9 dei q ad aliquos: nã ſemꝑ ĩ hoc
ppl'o fuerũt aliq ꝛ mlti deũ colentes [Et
nũq; dediſti mihi hedũ]. i. nũq; tm̃ benefi
ciũ ꝯtuliſti mihi ſub lege: q̃tũ mõ iſto fi
lio tuo ꝓdigo ꝛ diſſipatori [ſemꝑ mecũ
es] q2 aliq eoꝝ ſemꝑ adheſerũt deo. Ce-
tera oia exponant vt ſ. ¶ Eſt aũt ſciẽdũ
ꝙ hoc euãgeliũ recitat in die q eſt ṽgini
C Marie cõſecrata. Primo: q2 ipſa eſt mr̃
mr̃e: ꝛ aduocata peccatoꝝ: qui diſſipata
ſua ſubſtãtia volũt ad deũ reuerti. Scdo
q2 et ad ſuũ filiũ optime cõgruunt verba
illa prĩs ad filiũ iuſtũ. Fili tu ſemper me
cũ es: ꝛ oia mea tua ſunt. Et in eis tangit
primo vera mr̃nitas: ibi: Fili. nã btã vir-
go reſpectu xp̃i fuit vera mr̃: quia dedit
materiã carnis ꝛ cõuenientẽ locũ in vte-
ro ꝛ cõueniens nutrimẽtũ: q tria faciunt
verã matrẽ: ꝛ ad hoc ſufficiũt ſm mentẽ
Ariſt. in lib. de aĩalib9. Fuit ẽt ſollicita ꝛ D
ſtudioſa mr̃. adeo ꝙ ſcdm Bernard. oia
opera mie filio exhibuit: q2 illũ induit car
nis indumẽto: ꝛ collegit in vẽtris hoſpi-
tio: ꝛ pauit ac potauit lacte virgineo: et
infirmam etate puerili fouit ꝛ in carcere
crucis alligatũ viſitauit atq; eius inter-
fuit ſepulture. Fuit etiã pia mr̃ tota pie-
tate plena: q2 nouẽ mẽſib9 plenus in ven-
tre ei9 pietas habitauit. Tãgit ẽt cohã-
bitatio: ibi tu ſemꝑ mecũ es. Nã fuit cuȝ
ea in vtero eã ſanctificãdo: ꝛ in vita eam
ab oi actuali ꝛ veniali cõſeruando: et in
morte in corꝑe ꝛ aĩa glorificãdo. Tangit
ẽt bonoꝝ cõicatio ibi: oia mea tua ſunt E
ꝛ ſilr e conuerſo. Nã cum filius habuerit
tria. ſ. carnẽ: animã / ꝛ deitatem / illa caro
fuit virginis ꝑ generationẽ: ꝛ aĩa ꝑ amo
rẽ / ꝛ deitas per fruitionẽ. Et ſilr oĩa que
fuerũt in matre / fuerũt filii. i. a filio. ſ. hu
militas que tanta fuit vt deũ ad ſe trahe
ret / ꝛ virginitas que etiã in aliis malos
motus extinguebat / q2 vt dicit ſan. Tho.
licet eſſet corpore pulcra / tñ a nullo po-
tuit vnq; concupiſci / ꝛ fecũditas que tan
ta fuit ꝙ totũ mũdũ ſatiauit ſuauiſſimo
illo fructu qui eſt dñs Jeſus Chriſtus.

Dñica. iii. in Quadrageſima.

Textus euangelii. Luc. xi. cap.

Erat Jeſus eiiciẽs de-
moniũ: ꝛ illud erat mu
tum. Et cũ eieciſſet de-
moniũ locut9 eſt mut9:
ꝛ admirate ſunt turbe.
Quidã aũt ex eis dixerũt. In beel
zebub ꝓncipe demonioꝝ eiicit de-
monia. Et alii tentãtes ſignũ de ce
lo querebant ab eo. Ipſe aũt vt vi-
dit cogitationes eoꝝ dixit eis. Oẽ F
regnũ in ſeipm diuiſum deſolabit:
ꝛ dom9 ſupra domũ cadet. Si autẽ
ꝛ ſathanas ĩ ſeipm diuiſus eſt: quo
modo ſtabit regnũ ipſius? Qr dici-
tis in beelzebub eiicere me demo-

nia. Si autẽ ego in beelzebub eij-
cio demonia: filij veſtri in quo eij-
ciũt? Ideo ipſi iudices veſtri erũt.
Porro ſi in digito dei eijcio demo-
G nia profecto peruenit in vos regnũ
dei. Cum fortis armatus cuſtodit
atriũ ſuũ in pace ſunt ea que poſſi
det. Si autem fortior illo ſuperue-
niens vicerit eũ: vniuerſa arma eiꝰ
auferet in quibus cõfidebat: et ſpo
lia eiꝰ diſtribuet. Qui nõ eſt mecũ:
aduerſum me eſt. Et q̃ non colligit
mecũ diſpergit. Cũ immũdꝰ ſpũs
exierit ab hoie ambulat ꝑ loca in-
aquoſa querẽs requiem ⁊ nõ inue
niẽs dicit. Reuertar in domũ meã
vnde exiui. Et cũ venerit inuenit
ſcopis mũdatã ⁊ ornatã: ⁊ tũc va-
dit ⁊ aſſumit ſeptẽ alios ſpũs ſecũ
nequiores ſe: ⁊ ingreſſi habitãt ibi: ⁊
fiũt nouiſſima hois illiꝰ peiora ꝑo-
ribus. Factũ eſt aũt cũ hec diceret:
H extollẽs vocẽ quedã mulier de tur
ba dixit illi. Beatꝰ vẽter qui te por
tauit ⁊ vbera q̃ ſuxiſti. At ille dicit.
Quinimo beati qui audiunt ver-
bum dei ⁊ cuſtodiunt illud.

Erat Ieſus eijciens demo-
niũ ⁊c.] Luc. xi. In preſen-
ti euãgelio tãgunt̃ tria pũ-
cta: que ſunt. Malignatio.
Confutatio: ⁊ Cõminatio.
¶ Quãtũ ad ⁊ pmũ aduer
tẽdũ eſt: ꝙ miraculis xp̃i phariſei dupl̄r
detrahebãt. Uno mõ a ſcribẽdo ea ꝓtãti
diabolice. Dicebãt enim xp̃m hr̃e demo
niũ principẽ demoniorũ ſibi familiarẽ: et
virtute eiꝰ expellere demones inferiores.
Põt eñi ſupior demõ inferiorẽ expellere
⁊ alligare: vt ptʒ quol. ij. q. vij. ⁊ quol. iij.
q. x. Forte id dicebãt de curationibꝰ in-
firmatũ. ſ. ꝙ eas efficeret ꝑ demonẽ illũ:
ſed hoc nõ hr̃ expſſe. Alio modo detra-
I hebãt: qꝛ dicebãt ea eſſe parua: qꝛ erant
cõiter circa curatiões infirmorũ. Uñ pe
tebãt ꝙ faceret ſignũ in corporibꝰ cele-
ſtibus. Utraqꝫ aũt calũniatio tãgitur in
pſenti euãgelio. Dicit̃ ergo. [Erat ieſus
eijciẽs demoniũ]. i. eijciebat demonẽ de
humano corpore ⁊ illud erat mutũ.] Nõ K
dr̃ aũt demoniũ mutũ: ſm Titũ: q̃ſi ipſe
habeat in ſe hãc paſſionẽ ſed qꝛ eam in-
ferat homini obſeſſo. Erat ergo iſte hõ
mutꝰ: ⁊ ſil̄r erat cecꝰ: vt habet̃. Mat. xij.
Quidã ẽt dicit ꝙ fuit ſurdꝰ: ⁊ hoc expreſ
ſe dicit Theo. et Chry. ⁊ idẽ innuit etiaʒ
magr̃ hiſt. q̃ dicit ꝙ i greco meliꝰ ſonat
ſurdus q̃ mutꝰ. Quidã aũt huiꝰ rõis ratio-
nẽ aſſignãt: qꝛ in euangelio dr̃ fuiſſe mu-
tus: oĩs aũt naturaliter mutꝰ naturaliter
eſt ſurdus. Sed iſta rõ nõ valet ꝑꝑ duo.
Primo q̃dẽ qꝛ nõ habet̃ autẽtice ꝙ fue-
rit iſte natural̄r mutus. ſcdo qꝛ vt dicit.
ſ. Tho. ſup li. de ſen. ⁊ ſen. natural̄r ſurdꝰ
eſt etiã natural̄r mutus: qꝛ homines nõ
addiſcũt loqui niſi audiẽdo loq̃ntes: nõ
tñ vt ait ibidẽ eſt neceſſe qd̓ natural̄r mu
tus ſit ẽt ſurdꝰ. Sicut. n. aliq̃s audiẽs pt
eſſe balbutiẽs: ita ⁊ elinguis. Jõ dicendũ
ꝙ vere fuit ſurdꝰ ſicut dicunt ſupradicti:
qꝛ vt dicit Theo. mutꝰ dr̃. ⁊ q̃ nõ loquit̃:
⁊ qui nõ audit: ſʒ magis ꝓprie q̃ nec au- L
dit nec loquit̃. Sed quare diabolꝰ ingre
ſus hoiem impedit hos ſenſus. Ad hoc
dr̃ Chry. ꝙ impedit auditũ: ne conuertat̃
⁊ linguã ne cõfiteat̃. [Et cum eieciſſet de
moniũ: locutꝰ eſt mutꝰ.] Beda etiã dicit
ꝙ recepit viſum ⁊ hoc rõnabil̄r: qꝛ nõ ẽ
veroſimile ꝙ xp̃s cũ imperfecte ſanaue-
rit: ⁊ ꝯſequẽter habemꝰ etiã dicere ꝙ re-
cepit auditũ: nõ ibi fuerũt quatuor mira-
cula: qꝛ fuit eiectꝰ demõ reſtituta loq̃la:
⁊ viſus ⁊ auditꝰ. Beda tñ dicit ꝙ fuerũt
tria: qꝛ de auditu nõ facit mentionẽ. [Et
admirate ſunt turbe] attollẽtes xp̃m lau
dibus: qꝛ ſcʒ nulla inuidie paſſiõe aduer
ſus xp̃m tenebant̃. [Quidã autẽ ex eis]
Iſti vt dicit̃ Matt. xij. fuerunt phariſei q̃
hic dicunt̃ fuiſſe ex eis. i. de turba: nõ qꝛ
ſimul cũ turba credãtur laudaſſe factũ:
ſed qꝛ cũ turba erãt permixti: ⁊ alijs lau-
dantibꝰ ipſi dicebãt [in beelzebub prin-
cipe demoniorũ eijcit demonia] ac ſi di- M
cãt. Iſte Ieſus nõ eijcit demones virtu-
te dei quaſi ſcrũs homo ſʒ in beelzebub.
i. virtute beelzebub principis demonuʒ:
cui alij demões obediũt imperãti. ¶ Eſt
aũt notãdũ ex Magiſtro hiſt. ⁊ alijs au
thoribus ꝙ primum nomẽ idoli fuit be-
lus. Fuit eñi belus pater nini regis baby
lonis cui. Ninꝰ idolũ ⁊ diuinos honores
inſtituit. A belo autẽ primo idolo varie
gentes. ſm idiomata ſua appellauerunt
A idola ſua. Babylonij quippe dixerunt
bel. Moabite beel. Paleſtini baal: ⁊ q̃nqꝫ
aliquid ſuper addebat: vt beel phegor. i.
deus tẽtiginis qui eſt priapus. quandoqꝫ
baalim qui eſt deus. Sidoniorũ. Beelze
bub autẽ nullius idoli nomẽ erat ſed iu-
dei vicinũ ſibi idolum acharonitarũ dice
bant beelzebub irriſione qꝛ ſonat idẽ qd̓
deus muſcarũ ſequentiũ ſcʒ ſanguinẽ im-
molatarũ beſtiarũ quas forte illi nõ: aut
nõ bñ lauabãt: ſicut ſacerdotes dñi i hie
ruſalẽ qui erant mundiores lauabant ho
ſtias bis. ſ. in ꝓbatica piſcina ⁊ in lateri
bus tẽpli. ¶ Sciendũ eſt ẽt ꝙ ly demõ: ex
vſu ſonat in maluʒ: ſʒ ex inſtitutiõe ſigni-
ficat tã bonũ q̃ malũ angelũ. Naʒ grece
demon latine dicit̃ ſciẽs. Uñ grecꝰ dicit
eudemon. i. bonus vel felix demõ ⁊ caco
demon. i. malus vel infelix demon. Ideʒ
B eſt autẽ iudiciũ vt videtur de hoc nomi-
ne diabolus. Eſt eñi idẽ qd̓ accuſator vl̄
criminator: ⁊ dicit̃ a diaboli verbo gre-
co. i. accuſo. Unde cũ dicũt ſancti: ꝙ non
eſt nomẽ nature ſʒ culpe: qꝛ ſcʒ dicit na-
turã vt. peccato deformis eſt: forte debet
intelligi ex vſu nõ ex inſtitutione: quia iu
ſti ⁊ ſancti raro accuſant. [Et alij tentan
tes ſignũ de celo]. i. in corporibus celeſti
bus [querebant ab eo] quaſi ea que vide-
rãt fuiſſent exigua. Et iſti ẽt fuerũt pha-
riſei ſimul cũ ſcribis vt patet Matth. xij.
Iſti aũt tẽtabant xp̃m. i. volebãt ſumere
experimẽtũ de eius poteſtate ſi poſſet ce-
leſtia corpora immutare. De hoc ait Cy-
ril. Alij vero paribus ſtimulati liuoris
aculeis petebãt ab eo celeſte videre por
tẽtũ: quaſi diceret. Quãuis ãb homie de
moniũ eiectis: nõ tñ hoc eſt diuine ope-
rationis argumẽtũ. Nõdũ eñi vidimus
aliquid prioribꝰ miraculis ſimile. Moy
ſes eñi traduxit populũ per medium ma
ris. Ioſue vero ſucceſſor eius ſolẽ retar-
C dauit in Gabaon. Tu vero nihil horum
oſtẽdiſti. Querere eñi ꝓdigia de celo in-
nuit ꝙ huiuſmodi cogitationibus tunc
tẽporis efficiebantur erga xp̃m. Hec ille.
¶ In hac ꝑte ẽ morale documẽtũ ꝙ dia
bolꝰ intrans in corpꝰ cordis q̃ ꝑ vltũ hoiem
ſignificat̃ facit tanq̃ latro ingrediẽs do-
mũ ad ſpoliãdũ: qꝛ extinguit lumẽ ne vi-
deat̃: ⁊ ſilẽter ingredit̃ ne q̃s audiat: ⁊ ob D
ſtruit ora ne quis auxilium vicinorum in
nocet: ⁊ ita diabolus extinguit lumen fi-
dei: ⁊ claudit auditum cordis ne audiat
verbum dei: ⁊ claudit os ne quis confi-
teatur ⁊ ingreditur intus: ⁊ ſpoliat oẽs
bonas cogitationes: ⁊ exteriores ⁊ tollit
omnia bona opera Oſee. vij. Fur ingreſ-
ſus eſt ſpolians latrunculus foris.
¶ Quantum ad ſecundũ tangitur quo-
modo Chryſtus eos cõfutauerit. Eſt au-
tem aduertendum ꝙ cum ſuſpitio pha-
riſeorum eſſet irrationabilis non aude-
bant eam propalare ſecundum Chryſ. eo
ꝙ turbã cauebant: ſed eam in corde ſuo
vertebant. Et hoc notatur cum dicitur.
[Ipſe autem vt vidit cogitationes eorũ]
non autẽ dicitur vt audiuit verba [dicit
eis] arguendo ꝯtra eos. Probat eñi xp̃s
ꝙ non erat verũ qd̓ cogitabant per qua- E
tuor rationes. Sʒ quare cõtra eos non
arguebat ex ſcripturis? Ad hoc dicit Be
da ꝙ ideo eſt: qꝛ nõ attẽdebant eis ſʒ fal-
ſo exponebant. Prima ergo ratio eſt talis.
[Omne regnum in ſeipm]. i. contra ſeipſʒ
[diuiſum] per bella inteſtina ⁊ ciuilia [de
ſolabitur: ⁊ domus ſupra domum cadet.]
Hoc eñi docet experientia: eſt etiã ratio
qꝛ pax in regno eſt ſicut ſanitas in homi
ne q̃ facit ꝙ omnes humores ſtent in gra
du ſuo: ⁊ pax ꝙ hoies ſtent in ordine ſuo.
Ergo ſicut abeũte ſanitate deſtruitur hõ:
ita abeũte pace deſolatur regnum ⁊ ciui-
tas ⁊ domus. Beda. Firmat eñi regna et
domos: ſubditorũ ꝯcordia. Hec ille. Sʒ
ſi ſathanas eijcit aliũ ſathanã vt iſti dice
bãt: erat diſcordia i regno diaboli: ex quo
ſequebat̃ ꝙ regnum eius ſtare nõ poſſet.
Et hoc eſt qd̓ dicit. [Si autem] ſi pro quia
ſecundum iſtos [⁊ ſathanas in ſeipſum]. F
i. contra ſeipſum [diuiſus eſt] dum vnꝰ de
mon alium violẽter ⁊ ꝯtra eius volunta
te eijcit ⁊ experiẽtia docet [quomodo ſta
bit regnum ipſiꝰ? Quia dicitis in beelze
bub eijcere me demõia]. q. d. Nullo mõ
poſſet ſtare: ſi eñi eſſet verũ quod dicitis. Et

tunc ſubiungēdum eſt ſm Hier. ꝙ cū ſiet
regnū diaboli ⁊ ſtabit vſq3 ad diē iudicij
ſup peccatores: ſequit̃ ꝙ non ſit contra ſe di-
uiſus: nec vnus diabolus eijciat aliū: ſed
chriſtus eijcit omnes virtute ꝓpria.
G ¶ Eſt tñ ſciendum ꝙ regnū diaboli cōſi
ſtit principalr̃ in poſſeſſiōe humanarū
voluntatū: ⁊ nō humanoꝝ corpoꝝ: ideo
nūq̃ vnꝰ diabolus q̄rit expellere alium
ab anima ſeu voluntate hoīs: qꝛ poneret
diuiſionem in regno ſuo qḋ nunq̃ facit.
Pōt tñ cū pace regni ſui alium expellere
de corpe ad illudēdū hoīes vt credāt cū
ſanitatē dare languētibꝰ. Chriſtus autē
expellebat ab anima ⁊ a corpore ſimul:
ideo illa expulſio nō poterat eſſe a diabo
lo niſi cū ciſſura regni ſui atq3 diſcordia.
Et ꝙ expelleret ab aīa teſtabat̃ conuerſa
tio liberatoꝝ: ⁊ etiā ipſa conuerſatio ⁊
predicatio xp̄i q̄ erant ſecūdū virtutem.
¶ Sc̄da autē ratio tangit̃ ibi. [Si aūt ego
⁊c.] ¶ Pro qua aduertēdū eſt ꝙ tria ge-
nera hoīm tunc inueniebantur: q̄ demo
nes effugabāt. Primo ipſi xp̄i diſcipuli:
qui xp̄m inuocabāt: ⁊ virtute nominis eiꝰ
preualebat in demones. ¶ Sc̄do quidā
H exorciſte: de quibus habetur. Act. xix. in-
inter quos Magr̃ hiſto. dicit fuiſſe etiā
magnos. Vñ dr̄ vbi. s. ꝙ libros ↄbuſſerūt.
Iſti vt facilius eijcerent demones adiu-
rabāt eos in noīe ieſu quē Paulus p̄di-
cabat: ⁊ diabolus ſemel adiuratus dixit:
Ieſum noui: ⁊ Paulū ſcio: vos autē qui
eſtis. Et aggreſſus eſt eos demoniacus ⁊
ſpoliauit ⁊ vulnerauit. Et lz tunc ita fece-
rit: tñ vt dicit Magr̃ hiſt. multos demo-
nes eijciebant: inuocato nomine xp̄i. Iſti
etiā viuēte xp̄o ſic faciebāt. Unde dr̄ Luc.
ix. ꝙ apl̄i viderūt quēdā in noīe xp̄m eij-
cientē demonia. q̄ tñ nō adherebat xp̄o.
¶ Tertio exorciſte exercētes exorciſmos
Salomonis: ⁊ ꝑ illos demones fugātes
maxime ſi radix cuiuſdā herbe ponebat̃
in naribꝰ obſeſſi. Unde ⁊ Ioſephꝰ dicit:
tempore quo Veſpaſianus iudeam vaſta
bat ſe vidiſſe quēdā exorciſtam captū: et
ad Veſpaſianū adductū q̄ Iannulū ſub
I cuiꝰ gēma radix erat: poſuit in naribus
cuiuſdam obſeſſi: ⁊ adiurauit demonē ⁊
egreſſus eſt. Ut aūt ꝓbaret eiectum de-
monē: poſuit peluim plenā aqua in me

dio ⁊ adiurauit demonē vt ſubuerteret
peluim. qḋ ⁊ fecit. Et lz aliq̄ñ iſti exorci-
ſte eſſent illi nec qui inuocabāt chriſti no
mē: vt facilius eijcerent: ſicut Magiſter.
hiſt. dicit tñ nō eſt abſonū quin ⁊ alij vt
K pote magi vel curioſi hoc facerēt. Eſt er-
go ſc̄da ratio talis. Multi eijciunt demo
nes in noīe meo: vt de ſe manifeſtū eſt in
meis apl̄is ⁊ in veſtris exorciſtis ⁊ ma-
gis: ergo multo magis ego poſſum iſtos
mea virtute expellere. Cyril. Quādo alij
in noīe meo ſathanā cōterunt: quō nō hz
multā amentiam dicere me a beelzebub
h̄re virtutem. Hec ille. Vel ſm. ſ. Tho. ſic
format̃ ratio iſta. Multi eijciūt demōes
in noīe meo: ⁊ tñ illis nō detrahitis dicē
do ꝙ virtute demonis hoc faciāt ergo t e
ꝙ de me debetis hoc dicere vel ſuſpica-
ri. Ait ergo. [ſi autē ego in beelzebub eij-
cio demonia] vt dicitis [filij vr̄i]. i. apl̄i ſz
Chryſ. ⁊ Hiero. quos dicit eorum filios
quia de iudei ſm carnē ſunt exorti: non
autem eos dicit apl̄os ſm Chryſoſt. ⁊. s.
Tho. volēs eoꝝ mulcere ſororē. vel filij
L veſtri. i. exorciſte ⁊ vobis nati ſm eoſdem:
vel filij veſtri. i. oēs iudei eijciētes demo
nes: etiam ſi nō erant exorciſte [in quo]. i.
virtute cuiꝰ [eijciunt] quaſi diceret ſz Cy
rillū. Cōſtat ꝙ virtute mea eijciunt. Vel
q̄ſi diceret: ſm. ſ. Tho. Cōſtat ꝙ nō dicūt̃
eos eijcere virtute diaboli: ſicut dicitis de
me ꝓpter inuidiā ⁊ liuorē [ideo ipſi iudices
v̄ri erūt.] Apl̄i quidē erūt eorum iudices
in iudicio autoritate ⁊ p̄tāte ſm. ſ. Tho.
qꝛ cū xp̄o iudicabūt ſz eorū exorciſte vl̄
magi erūt eoꝝ iudices: nō poteſtate ſed
comparatione: ſm Bed. dū3 illi expulſio
nē demonum aſcribunt deo ⁊ virtuti no
minis xp̄i pharifei aūt aſcribūt beelzebub.
Facta aūt ratione ſua xp̄s ⁊ ꝓbata ↄclu-
ſiōe iā duabꝰ rōnibus infert corollariū
vnū dicēs. [Si aūt] ſi ꝓ qꝛ [in digito dei]. i. in
ſpū ſc̄tō ſm Aug. de conſen. euā. q̄ ꝓbat
ꝙ ꝑ digitum intelligit̃ ſpūſſc̄tus. qꝛ vbi
Luc. dicit ſi in digito dei: Mat. ſi in ſpū
ſanctoq̄ ideo dicit̃ digitus ſz eundē ibidē:
M qꝛ partit̃ dona ſua hoībus ⁊ angelis: par-
titio aūt magis in digitis q̄ in alijs nr̄is
mēbris apparet. Vel ſm Cyril. ideo eſt qꝛ
filius dictus eſt brachium ⁊ manus: eo ꝙ
ꝑ filiū opat̃ pater. Vñ eodē mō cū filius

ꝑ ſpūmſc̄tū operet̃ dicit̃ digitus originē
ducens a filio: ſicut digitus a manu. Di-
cit aūt xp̄s ſe virtute ſpūſſancti expellere
demones ſm Athana. ꝓpter ſuā huma-
nitatē: q̄ ex ſe demones expellere nō poſ-
A ſet. Dicit̃ ergo. [Si i digito dei]. i. i virtu-
te ſpiritusſancti [eijcio demones] imperā
do ꝓpria autoritate: vt pz ⁊ ꝓbaui [pro-
fecto peruenit in vos regnū dei]. i. xp̄s ſm
Cyril. ⁊. ſ. Tho. q̄ erat rex ⁊ predicator re-
gni dei in q̄ debebat eſſe deitas ꝑ quā il-
le homo expellere demones imperatiue
⁊ nō deprecatiue. Vel per regnū dei ſz. ſ.
Tho. intelligit̃ dñium dei ſuper cordibꝰ
hoīz ſuppeditato diabolo. ¶ Et nota ꝙ
ſm. ſ. Tho. iſta expulſio fiebat a tota tri-
nitate: ſed tñ attribuit̃ ſpūſc̄tō qꝛ ei etiam
attribuit̃ bonitas ad quā vr̃ pertinere ex-
pulſio inimici obſidētis aīam. ¶ Tertia
aūt ratio tāgit̃ ibi [cū fortis armatꝰ.] Ad
cuius intellectū ſciēdum eſt ꝙ diabolus
ante xp̄i aduentū dn̄s huius mūdi dice-
bat̃ Io. xiiij. Venit princeps mūdi huiꝰ
⁊c. Et hoc ideo qꝛ tyrannidē exercebat i oēs
hoīes ⁊ oēs ad infernum captiuos duce
B bat: ⁊ etiā tentādo facilius ſupabat q̄ tē
pore gratie. Chriſtus autē venit in hunc
mūdū pugnare cū eo per gladiū ſcīē pre
dicationis expellēdo eū de auditiū cor-
dibus: ⁊ ēt de corpibus virtute ſue diuini
tatis. Expellendo autē xp̄s diabolum de
corde expellebat nō ſolū inferiores: ſz ēt
ſupiores demones omnes et beelzebub
⁊ alios: qꝛ iuſtificabat hoīes ꝑ gratiā cū
qua in corde hoīs: nullus poteſt demon
habitare. Qḋ aūt oēm diabolū expelle-
ret ab aīa teſtabant̃ opera eoꝝ quos ſa-
nabat: qꝛ q̄ſtū tunc cūq3 fuiſſent flagitioſi vi-
debāt̃ poſtmodū bñ opantes. Eſt ergo
ratio talis. Ego ſū fortior beelzebub: qꝛ
expello eū ⁊ oēs demones a cordibꝰ ho-
minū ergo opa mea nō ſunt ꝑ virtutem
beelzebub ſz per fortiorē. i. diuinā. Hāc
ergo rōnē tangit dicens [Cū] ſupple hō:
C [fortis]. i. diabolus ſignificatus ꝑ hoīez
fortē ſm oēs ſc̄tōs: rōne ↄuenientie in in-
tellectu: ⁊ rōne ſue magne potētie [arma
tus] telis oīm pctōꝝ ſm Theo. ⁊ qbꝰ tē-
tat vel armatus aſtutia et dolo et nequi-
tia ſm Bedam [cuſtodit atrium ſuum]
i. hūc mūdum ſm Bed. quem cuſtodit

non vt canis gregē ſed vt lupus predā
ad deuorandū. ſ. [in pace ſunt ea q̄ poſſi-
det]. i. ſine ↄtradictione dominat̃ hoībꝰ.
Cyril. Erat autem ante ſaluatoris aduen
tum violētia multa rapiens alienos gre
D ges. ſ. dei ⁊ quaſi ad ꝓpriū ducens ouile.
hec ille. [Si aūt fortior illo ſuperueniens
vicerit eū] ꝓpria virtute ſicut ego facio
[vniuerſa arma eius auferet in quibꝰ cō
fidebat] illuminando corda ſcientia dei
ſm Cyril. vel prohibēdo pctā ꝑ ſuam ex-
hortationē ⁊ grām: vel reprimendo potē
tiā eius ne tantū poſſit ↄtra genꝰ huma-
nū vt prius ſm mentē. Theop. [⁊ ſpolia
eius diſtribuet.] Spolia q̄ diabolo chri-
ſtus rapuit ſunt ſancti q̄ erant in carcere
lymbi: de q̄bus dicit̃ in pſalmo: Aſcēdēs
xp̄s in altū captiuam duxit captiuitatē.
Hos ergo ſublatos de faucibus diaboli
diſtribuit diuerſis ordinibus angeloꝝ
vt eos haberēt ciues. Vel ſunt ipſi iuſti
q̄ fuerūt peccatores quos eccl'ie diſtribuit
in paſtores. ⁊ doctores. Vñ ibidē ſubdit̃:
Dedit dona hoībꝰ. Bed. Victor xp̄s ſpo
E lia diſtribuit: qḋ eſt inſigne triūphātis:
qꝛ captiuā ducēs captiuitatem dedit do-
na hoībus: quoſdā q̄dā apoſtolos: alios
aūt euāgeliſtas hos ꝓphetas: illos pa-
ſtores ordināſ ⁊ doctores. hec ille. Quar
ta rō tāgit̃ ibi [q̄ nō eſt mecū ⁊c. ⁊ eſt con
firmatio p̄cedētiū rationū. Poſſet enī ali
q̄s diceret: ꝙ ideo xp̄s ſuperauit fortem: et
ſpoliauit armis: qꝛ ille ſic voluit cū eſſet
eius amicus. Sed cōtra arguit ſic xp̄s.
Quicūq3 ſunt ↄtrariarū voluntatū ⁊ ↄtrariarū
actionū non ſunt ↄcordes ⁊ amici. Sed
ego ⁊ beelzebub habemꝰ ↄtrarias volunta
tes ⁊ actiones: qꝛ ego diligo bonā vitā ⁊
charitatē ⁊ ad illā colligo hoīes quātū
poſſum: ille vo appetit malā vitā ⁊ odiū
⁊ diſpergit hoīes ab vnitate dilectionis
quātū pōt. Hanc ergo tāgit dicēs. [Qui
nō eſt mecū] per ↄcordiā voluntatis: ſm
F Chry. ↄ me eſt: ſive eſt contrarius ⁊ ini-
micus meus: ⁊ q̄ nō colligit mecū hoīes
ad fidē verā ⁊ dilectionem: iuxta ſuū mo
dū ⁊ poſſe [diſpergit] ꝑ falſas opiniones
⁊ odia. Cetera q̄ ſequunt̃. ſ. cū immundꝰ
ſpūs ⁊c. ſunt ſupra expoſita. Sed contra
iſta vr̃ eē qḋ dr̄ Mat. ix. Qui nō eſt ↄ vos
eſt ꝓ vobis. Nam ibi loquit̃ ſaluator de

quedā eijciēte demones in noīe xp̄i.qui
tñ nō adherebat apoſtolis:⁊ credit̃ fuiſ
ſe malus:q2 ap̄li ꝓhibuerunt eū expelle-
re demones in noīe xp̄i:vt ibi dr̄.Iſte er-
go nō erat cū xp̄o q2 erat mal9:ergo erat
G ꝯtra xp̄m per ea q̄ hic dicunt̃.Ergo non
erat ꝓ xp̄o ꝯtra ea q̄ dicunt̃ Mar.ix.Ad
hoc dico ꝙ qñ dicit ille nō erat cum xp̄o
cum eſſet malus:negat̃ hoc.Dico enī ꝙ
erat cum xp̄o quantū ad ſubſtantiā ope-
ris:q2 bona opabat̃:⁊ ſic nō erat ꝯ xp̄m
ſed ꝓ xp̄o.Nō aūt erat cū xp̄o quātū ad
intētionem:⁊ ſic erat ꝯ xp̄m.Et qñ dixit
xp̄s ꝙ erat pro ſe:intelligit̃ quantum ad
ſubſtātiā operis.¶ In hac p̄te eſt docu-
mentū morale:ꝙ nō eſt mirādū ſi inter-
dū iuſtis bene operantib9 detrahat:per
uertēdo intētionē aut modū faciendi qñ
xp̄m opus puerti non pōt.Sic enī accidit
capiti nr̄o xp̄o vt dr̄ in preſenti euāgelio:
q2 bona operabat̃:⁊ dicebant q̄dam hec
eſſe virtute diabolica.Contra tales dicit
Aug.de occultis alieni cordis temere iu-
dicare pctm̄ ē.Etenī cui9 opa nō vident̃
niſi bona iniquum eſt ex ſola ſuſpitione
H repreheńdere.Hec ille.Eſt ⁊ aliud.ſ.ꝙ de-
bemus eſſe vigiles ⁊ obſeruatores nr̄i:q2
ex illo verbo principe demoniorū ⁊c.⁊ ex
illo cū fortis armatus ⁊c.colligitur ꝙ eſt
vn9 demō ꝑnceps aliorū:q̄ ordinat alios
ad pugnā ꝯ nos.Et ſm̄ ꝙ ex varijs locis
ſcripture colligit̃:ipſe q̄ dē vocat̃ lucifer:
⁊ preeſt ſuperbie.vt p3 Eſa.iiij.⁊ ſub ſe
h3 alios principes.ſ.aſmodeū:q̄ ꝑeſt lu-
xurie:vt p3 Iob.iij.⁊ māmona q̄ auari-
tie:vt p3 Mat.vj.⁊ beelzebub.i.vir mu-
ſcarū qui ꝑeſt muſcis malarū cogitatio-
nū:odū ⁊ rancorū.Cū igit̃ i ſcripturis dia
bolus dicat̃ ſerpens:iſti quatuor princi-
pes expellunt̃ eo mō quo ſerpēs:Qui ex-
pellit̃ p̄io ꝑ odorē vinee q̄ ſignificat hu-
militatis odorē:fugantē luciferū.Scdo
ꝑ ſputū ieiunātis:qd̄ ſm̄ Ambr.in hexa.
eſt venenum ſerpētis ⁊ ſignificat carnis
mortificationē:q̄ fugat̃ aſmode9.Et ter-
tio ꝑ hois denudationē:q2 vt dicit hiſt.
I ſcho.ſerpēs veſtitū hoīem inuadit:nu-
dū fugit.⁊ ſignificat paup̄tatē ⁊ ꝯtēptum
tēporaliū quo fugat̃ mānona.Et quar-
to ꝑ carmina incātatoris qui eū3 mouet
vt vult.Uñ cum ſentit ſe incātari claudit
aurē vnā terra ⁊ aliā3 cauda.Iuxta illud
Pſalm̄.Sicut aſpidis ſurde ⁊c.ſignificat
iſta icātatio abſolutionē ſacerdotis qua
expellit̃ beelzebub.Et q2 diabol9 ſcit ſe
ꝑ ꝯfeſſionē ⁊ abſolutionē expelli:ideo ipā3
ꝯfeſſionē nitit̃ impedire ad ſimilitudinē K
lupi q̄ nō capit ouē.i.hoīe3 ꝑ pedē:q2 eū
dimittit eccleſiā adire:neq3 ꝑ aurē:q2 eū
ꝟba dei ꝑmittit audire:neq3 ꝑ manu3 q2
dimittit eū elemoſynas facere:ſ3 ꝑ gut-
tur ne poſſit ꝯfeſſionē emittere.H3 autē
ſm̄ ſctōs diabolus alios ꝑncipes preter
iſtos varijs iniq̄tatib9 ꝑfectos:ſ3 de eis
nō ita clare exprimitur in libris ſanctis.
¶ Quātū ad tertiū tangit̃ cōminatio fa-
cta incredulis iudeorū ⁊ p3 iſta ꝑs ex his
q̄ dicta ſūt feria.iiij.poſt.j.dñicā.xl.vſq3
ibi[factū eſt aūt ⁊c.]Scribis enī ⁊ phari-
ſeis dñm tētātib9 et blaſphemātib9 q̄dā
mulier ad eorū confuſionē publice ⁊ alte
laudauit xp̄m:adeo vt m̄rem eius beatā
ex filij ſctitate diceret ⁊ ꝑdicaret.Eſt aūt
ſciēdū ꝙ ſm̄ ſctōs doctores iſta dr̄ fuiſſe
btā Marcella pediſſeq̄ Marthe ſororis
marie magda.⁊ Lazari.Ex q̄ ſeq̄t̃ ꝙ irra-
tionabile nō ē magdalenā int̃fuiſſe huic L
ꝑdicationi:⁊ in ea ſm̄ aliq̄s fuiſſe ꝯuer-
ſam.Uñ ⁊ magi.hiſt dicit ſm̄ q̄ſdā dñm
fuiſſe tūc inuitatū a Symone phariſeo i
nazareth:⁊ magdalenā ad eum lachry-
mis ſuffuſam veniſſe.Sed iſta certa non
ſunt q̄ de magdalena dicunt̃:ſed rōnabi
lius eſt ꝙ in hierl'm fuerit ꝯuerſa:l3 huic
ſermoni potuerit intereſſe:q2 iā ei9 ꝯuer
ſionem Luc.recitauerat.Dicit̃ ergo:[Fa
ctū eſt:cū hec diceret]cū gr̄a ꝑplī in con-
fuſionē phariſeorū[extollēs vocē]in altū
vt clare ab oīb9 poſſet audiri[q̄dam mu
lier]ſexu q̄dē femina ſ3 aīo virilis[de tur
ba]q̄ exultabat in glīa xp̄i iudeos ꝯfutā-
tis dixit illi.[Btūs vēter q̄ te portauit ⁊
vbera q̄ ſuxiſti.]Sicut aūt dicit Beda ſi
cut xp̄s tūc ꝯfutauit iudeos xp̄3 dei filiū
negātes:ita hec cōfutat nūc hereticos q̄
dixerūt eū carnē nō ſumpſiſſe de m̄re.Si
enī inq̄t eſt ei9 lacte nutrit9.q̄re negatur M
ei9 ſemie ꝯcept9:cū ex eodē fonte ſ3 phy
ſicos vtrumq3 humorē manare ꝓbet̃.Hec
ille.Per ſemē tñ Beda ſāguinē ſue ma-
teriā generatiōi neceſſariā accipit.Uir-
go enī nō ex ſemine ſed ex ſanguine con

cepit puriſſimo:vt p3.iij.ꝑ.q.xxxi.ar.v.
[At ille dixit.Quinimo:Beati q̄ audiūt
verbū dei ⁊ cuſtodiūt illd̄.]Et in hoc ſm̄
Chry.nō repudiat matrē:ſ3 oñdit non ei
A ꝓfuiſſe ſi fuiſſet mater ſine iuſtitia ⁊ ſcti
tate.¶ In hac p̄te eſt documentū l'rale:
qd̄ tāgit Chry.d.Si Marie non ꝓderat
ſine dotibus anime chriſtū.Ab ea ortum
traxiſſe:multo magis ſiue patrē ſiue ma-
trē ſiue fratrem ſiue filiū virtuoſum ha-
beamus:nos aūt abſiſtam9 ab ei9 virtu
te nequaq̄ hoc ꝓdeſſe valebit.hec ille.

Feria.ij.poſt dñicā.iij.quadra.
Textus euan.Luc.c.iiij.

QUanta audiuim9 fctā
in capharnaum:fac ⁊
hic in patria tua.Ait
autē:Amē dico vobis
q2 nemo ꝓpheta acce-
ptus ē i p̄ria ſua.In veritate dico
vobis:multe vidue erāt i dieb9 he-
lie in iſrl'.qñ clauſu3 eſt celū annis
B trib9 ⁊ mēſibus ſex:cū facta eſſet fa
mes magna in oī terra:⁊ ad nulla3
illarū miſſus eſt helias niſi in ſare
ptā ſydonie ad mulierē viduā.Et
multi leproſi erāt in iſrl' ſub heliſeo
propheta:⁊ nemo eorū mūdat9 eſt
niſi naamā ſyr9.Et repleti ſūt oēs
in ſynagoga ira hec audiētes.Et
ſurrexerūt ⁊ eiecerūt illum extra ci
uitatē:⁊ duxerūt illū vſq3 ad ſupci
liū montis:ſup quē ciuitatis illorū
erat edificata:vt p̄cipitarent eum:
Ipē āt trāſiēs ꝑ mediū illorū ibat.

QUanta audiuim9 facta in ca-
pharnaū ⁊c.]Lu.iiij.in p̄ſen-
ti euang.tanguntur tria pun-
cta que ſunt.Inuitatio.Excu-
ſatio.Indignatio.Quantum
ad primum tangitur inuitatio quā fece-
C rūt xp̄o ſui ꝯpatriote ad ꝓdigia faciēda
pro hoc ergo aduertēdu3 eſt:ꝙ iſtā inui-
tationē nō fecerūt pharifei ore:ſ3 corde.
Nā ſaluator cū igreſſus fuiſſet ſynago-
gā ſabbo i nazareth dederūt ei librū ad
legēdū:in q̄ legit ꝓphetiā Eſa.xlj.Spūs
dñi ſuper me ⁊c.Et cū legiſſet eā:poſtea
ſedit:dixitq3 illā in ſe cōpletā ⁊ oculi om
niū erāt verſi ad eū.⁊ valde gratioſe ꝑ-
dicauit ita ꝙ vt dicit Lucas[oēs dabāt
teſtimoniū:⁊ mirabāt̃ i verbis gr̄e q̄ ꝓce
debāt de ore eius.]Dicunt̃ aūt xp̄i ꝟba D
eſſe ꝟba gr̄e.Primo originaliter:q2 erāt a
gr̄a Eſa.c.lxj.Spūs dñi ſup me ꝓpt̃ ea
ꝙ vnxit me euāgelizare paupib9 miſit
me:⁊ hoc ſm̄ trāſlationē.lxx.inṫptū.Scdo
materialiter:q2 erāt de gr̄a.Uñ dr̄ ibidē.
Predicare captiuis idulgētiā ⁊c.Tertio
formaliter q2 erant gratioſa Io.vij.Nū
q̄ ſic locutus eſt hō ſ9 p̄s.Diffuſa eſt gr̄a
in labijs tu.Quarto finalr̄:q2 erāt ꝓpter
gr̄am habēdā Ioā.xiiij.Iā vos mundi
eſtis ꝓpt̃ ſmonē quē locut9 ſum vobis.
Quito cāliter q2 erāt gr̄e collatiue.Ioā.
j.Uerba q̄ ego loquor ſpūs ⁊ vita ſunt
multi āt ſunt q̄ habēt q̄dā gr̄am ꝟborū
q2 ſunt eloquētes:ſ3 nō verba gr̄e.i.gr̄a ⁊
ad gr̄a3 ordiata.Cōtra q̄s.Eph.iiij.Oīs
ſermo mal9 de ore v̄ſtro nō ꝓcedat.ſ3 ſi
q̄s bon9 eſt ad edificationē fidei:vt det
gr̄am audiēdi.[Et dicebāt:Nōne hic eſt E
fili9 Ioſeph]Et ait illis.Utiq3 diceris mi
bi hāc ſilitudinē:medice cura teipſum.
¶ Eſt aūt notādū ꝙ xp̄s aſſimilat ſe me
dico corporali ſanāti corpa ꝑ naturales
medicinas:q2 ipſe fuit vere medic9 cor-
poris ⁊ aīe habēs multas medicias.Nā
medicatiua ſunt p̄io eius ꝟba.Eſa.lxj.
Ad annūtiādū māſuetis miſit me vt me
deret ꝯtritis corde:q̄ ad aīa3.ſ.Et Mat.
viij.Dic tm̄ ꝟbo ⁊ ſanabit̃ puer meus:q̄
ad aīa3.ſ.⁊ corp9 ſimul q2 neutrū ſine al
tero ſanabat maxime corp9 ſine aīa:q2
principalr̄ erat medic9 aīar̄.Et ſcdo ei9
veſtimēta.Matt.ix.Si tetigero fimbriā
veſtimēti ei9:ſalua ero.Erat; enī in eius
hūanitate ꝟtus deriuata a deitate et in
veſtib9 ac verbis:⁊ forte i oībus corpo-
rib9 medijs inter ip̄m ⁊ īfirmū quēlibet
ab eo curādū.Et tertio ei9 amor tā acti F
ue q̄ paſſiue.Eccli.v.Amicus fidelis
medicamentum vite et immortalitatis.
Et quarto eius dolor.Eſa.liij.diſciplina
pacis nr̄e ſup eū cui9 liuore ſanati ſum9
Et quīto ei9 caro.Matth.viij.Tetigit
eū dicēs.Uolo.Mundare.Et ſexto eius
aſpectus.Luc.xxij.Reſpexit Petrum ⁊c

fleuit amare. Quedā tñ dolorū ſanabant
meritorie vt ſuus dolor. quedā effectiue:
vt ſua caro ⁊ veſtis. ⁊ quedā vtroq3 mō:
vt corpaſſionis: vt diffuſe in die reſurre
G ctionis in digreſſiōis ptractabit. [Quan
ta audiuimus facta in capharnaum: fac
⁊ hic in pria tua. Ex quib9 ptꝫ ꝙ non in
uitauerunt eū ſui cōpatriote: ſed inuita
re volebāt: ipſe vero aſſumpſit verba q̄
illi dicere volebant: ⁊ ea protulit ore ſuo.
¶ Etiā ſciendum eſt: ꝙ vt quidā dicunt
cōciues ei9 non voluerunt iſta dicere il
la die qñ pphetiā legit: tunc eñ libenter
audiuerūt illum: ſed alia die. Nā ſalua
tor frequēter ibat vt euangeliſte dicunt
capharnaum: ⁊ redibat in nazareth: ſed
in capharnaū faciebat mirāda ⁊ non in
nazareth: propter qđ quadā die ceperūt
deſpicere eum ⁊ dicere. Nōne hic eſt fi
lius Joſeph ⁊c. Quidā tñ alij dicunt qđ
eadē die factū eſt: ⁊ qđ dicit. Oēs teſtio
niū illi dabāt. i. laudabāt eū intelligendū
eſt: ꝙ oēs. i. maior pars. Quod vero ſe
quit ⁊ dicebāt: nōne ⁊c. intelligendū eſt
H ꝙ quidā iudei ſic dicebāt. Qualitercūq3
aut fuerit: dicit tñ eccleſia phariſeos id
dixiſſe qđ dicere cogitabant. Dicit ergo
[dixerunt]. i. dicere voluerunt: ſꝫ xp̄s eos
preoccupauit: dicēdo id qđ illi dicere vo
lebant [phariſei] inuidi [ad ieſum. Quan
ta] miracula [audiuimus facta per te in
capharnaū] que erat ciuitas principalis
galilee [fac ⁊ hic in patria tua] vbi eſt nu
tritus. Et hoc eſt idem qđ dicere medice
cura teipſum. i. ſi faceres vera miracula
vt dicit libenti9 ea deberes facere inter
tuos q̄ inter extraneos: ſicut ⁊ medicus
magis de ſe ⁊ de ſuis q̄ de alijs curat. Et
ſic ſm aliquos detrahebāt eius miracu
lis: ſm alios tñ hoc dicebant volentes vt
honoraret patriā ſuā: ⁊ vt ipſi quoq3 poſ
ſent videre q̄ audiuerāt p famam. ¶ In
hac parte eſt morale documentū ꝙ de9
dat gratias ſuas varie: ſm varias ani
morum preparationes. Eſt eñ tanq̄ ſol
qui tantū illuminat quantū aperis fene
ſtrā. Et ſi dicas: Nā poſſum me diſpone
re niſi ille dederit. Dico ꝙ verum eſt ſed
ipſe ſemp eſt paratus te adiuuare ⁊ nul
li deficit: ſꝫ nolum9 ꝯſentire ei9 motioni
Apo. iij. Ego ſto ad oſtiū. ſ. cordis: ⁊ pul
ſo. Et lꝫ ipſe poſſet ſi vellet tuā volunta
tē mutare: tñ vult ꝙ libere ei aſſentias:
q2 hoc req̄rit natura tue voluntatis: ſicut
vult ignē calefacere: q2 hoc req̄rit ſua na K
tura. Ideo ait Augu. Qui fecit te ſine te
nō ſaluabit te ſine te. Hec ille. Et intelli
git ꝙ non ſaluabit te ſine te cōſentiēte: q̄
q̄uis ſaluet te ſine te ſaluāte. ¶ Quantū
ad ſcđm tangit excuſatio quā fecit ſalua
tor: ⁊ intēdit dicere ꝙ non iō nō facit mi
racula: q2 non poſſit: aut q2 ꝯtēnat p̄riā
ſꝫ q2 ipſi erant indiſpoſiti. Dr̄ ergo. [Ait
aūt amē]. i. vere [dico vobis: q2 nemo p
pheta accept9 eſt in patria ſua.] Cyrillus
q. d. Uultis multa pdigia inter vos a me
fieri penes quos ſum nutrit9: ſꝫ nō latet
me q̄dā cōis q̄ cūctis accidit paſſio. Cō
tēnunt eñ quodāmō ſemp ēt optia q̄q3
qñ nō raro ꝯtingūt alicui ſꝫ ſuppetūt ad
velle ⁊ ſic etiā ꝯtingit in hoib9. Familia
ris eñ q̄ ſemp p̄ſto eſt debita reuerentia
priuat a notis. Hec ille. Probat aūt ſal
uator ſniam ſuā duplici exēplo ſcripture
cum ſubditur. [In veritate dico vobis] L
Iſte modus loquēdi eſt iuramētū: ſi intē
tio loquētis ſit ipſam primā veritatem in
uocare vt ſit ſenſus. In veritate. i. in deo
vel p deū ſeu ſm deū dico vobis. Pōt ēt
nō eſſe iuramentū ſi nō prima veritas q̄
de9 eſt: ſed ipſa veritas in cōi accipit: vt
ſit ſenſus: vere dico vobis. Et vtroq3 mō
hic pōt accipi: ſꝫ tñ credo ꝙ ſaluator nō
iurauerit: q2 nō erat neceſſe: cū ei q̄ dice
bat cōſtaret ex ſcripturis [Multe vidue
erāt in iſrael]. i. in populo in quo helias
erat nutri9 ⁊ natus [in dieb9 helie]. i. in
quibus helias hic cum hoib9 ꝯuerſaba
tur. Chry. Helias terreſtris angel9 cele
ſtis hō q̄ nec tectū nec mēſaꝫ nec amictū
hēbat vt multi clauē celorꝫ gerit i lingua.
Hec ille. Uñ ſequit. [Qñ clauſum eſt ce
lū] ad orationē helie. iij. reg. xvij. [⁊ fctā
eſt fames in oi terra]. Baſi. Ut eñ aſpe
xit helias ex ſaturitate: nō modicū gene
rari opprobriū: per famē illis ieiunium
attulit quo culpā eorū q̄ immenſum creſce
bat cohibuit. Corui autē facti ſunt inſo M
ſibi miniſtri: q̄ cōſueuerūt alioꝝ pabula
vſurpare. Hec ille. [Et ad nullā earum]
viduarū q̄ erant de populo ſuo [miſſus
eſt helias] qñ fuit cōpulſus extra deſer
tum: ⁊ hoc

tū: ⁊ hoc q̄ſtū ex ſcriptura habetur: ſꝫ quā
loquit ſaluator. Sicut eñ habet vbi ſu
pra cū helias lateret in quodā torrēte a
facie regis iſrael: ibi paſcebatur a coruis
⁊ bibebat aquā torrētis: ſed eo exiccato
A dñs miſit eū ad quādā viduā gentilē de
notiorē viduis iſraeliticis. Ideo ſubdit
[Niſi] p ſed [in ſareptā ſydonioꝝ]. i. ad
quādā ciuitatē vel terrā gentiliū [ad mu
lierē viduā] Hoc etiam vt dicit Chry. fa
ctū fuit nō ſolū pter vidue huius fidē ⁊
deuotionē: ſꝫ ēt diuina miſericordia: vt
ſcꝫ helias dū lōga ſpacia terrarꝫ trāſiret
videret mūdi calamitatē: ⁊ pluuiā a do
mino poſtularet. [Et multi leproſi erāt i
iſrael ſub heliſeo ppheta]. i. i dieb9 heli
ſei [⁊ nemo eorꝫ mundat9 eſt] ab heliſeo:
[niſi naamā ſyr9] q̄ ſcꝫ: non erat de pplo
eliſei. Et i oib9 his vult ſaluator inferre
ꝙ ipſe nō faciebat ipſis miracula: q2 nō
habebāt ad eū debitā reuerētiā et deuo
tionē ⁊ fidē imo ei inuidebāt. Uñ dicitur
Marci. vj. Et nō poterat ibi virtutē vllā
facere. Nō poterat inquā ſꝫ cōgruētiaꝫ:
B q̄uis potuiſſet abſolute. ¶ In hac parte
eſt morale documētū: q̄ſtū malū ſit inui
dia. Am. Hoc aūt exēplo declarat ꝙ fru
ſtra opē miſericordie celeſtis expectes: ſi
aliene fructib9 virtutis inuideas: Aſper
nator eñ de9 inuidorꝫ eſt: ⁊ ab his q̄ diui
na bñficia perſequunt in alijs: miracu
la ſue poteſtatis auertit. Dñice quippe
carnis act9 diuinitatis exēplū eſt. ⁊ inui
ſibilia eius nobis p ea q̄ ſunt viſibilia de
monſtrant. Uidete igit q̄d mali inuidia
afferat. Indigna pter inuidiaꝫ patria
iudicat: in q̄ ciuis operat q̄ digna fuit in
qua dei fili9 naſceret. Hec ille. Et nota
ꝙ cū duplex ſit natiuitas. ſ. in vtero: q̄ eſt
cōceptio: ⁊ ex vtero. Amb. loquit de pri
ma. Eſt ⁊ ſcđm documentū. Nā ex hiſto
ria helie q̄ habet. iij. Reg. xvij. vbi ptꝫ ꝙ
dū erat in deſerto de9 veſpere ⁊ mane p
coruos mittebat ei panē ⁊ carnes ⁊ bibe
bat aquā torrētis iſtruimur ꝙ fugientes
C mūdanos ſtrepit9 et vocātes ſolitudini
diuine cōtēplationis paſcūt a deo pane
deitatis: ⁊ carnib9 hūanitatꝫ. ſꝫ tñ bibūt
aquā torrētis: q2 ſue ꝯſolatiōes ſunt ad
mixte mi ſeria dolorib9: ⁊ paſcunt mane ⁊
veſpere nō in meridie in quo eſt pfectus
calor: q2 eorꝫ cōſolatiōes ſunt impfecte.
Et aliqñ ad tātā miſeriā deueniūt ꝙ in
digēt bucella panis: q2 eis ꝯſolatiōes di
uine ſubtrahunt aliqñ: vt nō ſupbiāt: ⁊
vt eas diligenti9 inq̄rāt: et cautius cuſto
diāt. Eſt ⁊ tertiū q2 ex hiſtoria vidue in D
ſtruimur eleemoſynas facere: q2 p par
uis magna recipiunt ēt tēporaliter ſi ex
pedit: q2 ex quo vidua cepit helia paſce
re nō defecit nec diminuta eſt hydria fa
rine nec olei lechitus. Eſt ⁊ quartū: q2 ex
hiſtoria naamā iſtruimur: ꝙ ſi lauemur
ſepties in xp̄i ſanguine ab oi lepra mun
dabimur. Lauamur aūt ſepties: ſi deuo
te meditemur q̄uo ſepties ſanguinē fu
dit: prio in circūciſione cōtra luxuriā: ſe
cūdo in ſudore cōtra gulā: tertio in coro
natione ꝯtra ſuperbiā: quarto in lācea
tiōe: ꝯtra irā: q. ſ. eſt acceſſio ſāguinis cir
ca corꝫ: q̄nto in flagellatiōe ꝯtra inuidiā:
inuidi eñ ſunt ſicut canes mordētes. Si
igit timet leo qñ flagellat canis: multo
magis debēt iſti canes timere qñ vidēt
leonē. i. xp̄m flagellatū. Sexto in manuū
perforatiōe ꝯ auaritiā: ⁊ ſeptio in pedū
crucifixiōe ꝯ accidiā. ¶ Quātū ad tertiū E
tāgit idignatio ciuiū de nazareth: cū dr̄:
[Et repleti ſunt oēs i ſynagoga ira. hec
audiētes.] Et hoc ſm Bte. ver. q2 prauaꝫ
intētionē eorꝫ redarguerat q2 de inuidia
eos notauerat q̄ inter pares regnare ſo
let: vel q2 in eo qđ dixerat illā p phetiā
ſe ꝯpletā arbitrati ſunt ꝙ ſeipm p phe
tis ꝯpararet: vl ſm alios q2 xp̄s deuotio
nē gētiliū puta naamā ⁊ vidue ſarepte
ne p̄ferebat deuotiōi iudeorꝫ: q̄ tñ ipſos
gētiles abhominabant vt canes. Pro
uer. xv. Nō amat peſtilēs eū qui ſe corri
pit. Fuerūt etiā irati ſm Horram pter
myſteriū/ qđ in dictis exēplis innuebat
ꝙ. ſ. bñficiū predicatiōis eēt trāſferēduꝫ
ad gētes. Uñ Act. xxij. hac de cauſa vole
bant iudei occidere paulū: q2 dixit dictū
fuiſſe ſibi: ad natiōes longe mittaꝫ te. Et F
ſurrexerūt ⁊ eiecerunt illū extra ciuitatē
tanq̄ dignū morte. Amb. Cū dñs p po
pulos bñficia diffunderet: illi iniurias
irrogabāt. Hec ille. [Et duxerūt illū vſq3
ad ſupciliū mōtis: ſup quo ciuitas illoꝝ
erat edificata: vt p̄cipitarent eū.] In hec
maxie appet q̄ beſtialis ⁊ ferinus ſit ti-

populꝰ:q꞉ certum eſt ꝙ tota regio domi
nū magnificabat:⁊ ipſi hoc nouerunt:et
audierunt eum libēter ſaltē maioꝛ pars
eoꝝ:⁊ nullā dixit eis cōtumeliā:nec re-
G pꝛehēdit eos de aliquo vitio aperte:nec
aliquā habuerunt ire cauſam:niſi ꝙ eos
notauit ſibi eſſe minꝰ deuotos ꝙ̄ alij fo-
rēt ex irreuerētia ⁊ inuidia que regnare
ſolet in paribus ⁊ intantū exarſerunt furo
rē:vt a furoꝛe populi vellent pꝛecipitare
quē nouerāt piecōuerſatū cū eis. Beda.
Peioꝛes ſūt iudei diſcipuli diabolo ma-
giſtro. Ille v̄bo ait. mitte te deoꝛſum: iſti
facto mittere conant᷑. Hec ille. [Jeſus au
tē trāſiens] virtute ſue diuinitatis [per me
diū illoꝛum] viſibiliter: vt videt᷑ aliq̄bus:
nā dicit Beda ꝙ q̄ſiuit latere poſtq̄ꝫ cla
pſus eſt de manibꝰ eoꝛum. Dicit autē. s.
Tho. ſup Joā. viij. c. ꝙ cū vellent xp̄m iu-
dei lapidare: abſcōdit ſe. i. ſe inuiſibilem
reddidit: ⁊ exiuit de tēplo. ⁊ ſubiūgit. Si
mile fecit Lu. iiij. qn̄ voluerūt eum p̄cipi-
tare. Qui tn̄ tenet ꝙ viſibiliter trāſiuit ꝑ
iſtos: dicat ad. s. Tho. ꝙ intendit hoc fa-
ctū fuiſſe ſimili illi q̄ſtum ad recedere ab
H inimicis: nō q̄ſtuꝫ ad modū recedēdi. Cū
aūt vt Bed. ait ⁊ teſtat᷑ Mag. hiſto. dn̄s
de manibus eoꝝ elapſus deſcēderet de
monte ⁊ ſub rupe vellet latere in eo loco
q̄ nūc dr̄ ſaltus dn̄i ſubito ad tactū dn̄ice
veſtis ſaxū illō ſubterfugit: ⁊ inſtar cere
ſolutū quēdā ſinū ſeu receptaculum effi-
cit: in quo dn̄icū coꝛpꝰ reciperet᷑. In q̄ lo
co oīa lineamēta ⁊ ruge veſtis ⁊ ruge cal
ciamentoꝝ eius [vt dicit idē Mag. hiſt.
apparēt adhuc: ⁊ ſic etiā mō teſtant: qui
viderūt vt dicit Ni. de ly. ¶ In hac pte
eſt documentū ꝙ nō debemus vindictaꝫ
facere de his q̄ nobis mala aut appetūt
aut inferre conant᷑ exēplo xp̄i: q̄ declina-
uit inimicos cū illos potuiſſet occidere
Amb. Malebat iudeos adhuc ſanare q̄ꝫ
ꝑdere: vt inefficaci furioſis exitu deſine-
rēt velle q̄ꝺ iplere nō poſſent. Hec ille.

Feria. iij. poſt dn̄icā. iij. quadra.
Textus euan. Math. xviij. ca.

I [S]I peccauerit in te frater
tuus: vade ⁊ coꝛripe eum
inter te ⁊ ipſum ſolum. Si
te audierit lucratus eris
fratrem tuum. Si autem te non au
dierit: adhibe tecum adhuc vnum
vel duos vt in oꝛe duoꝛum vel triū
teſtium ſtet omne verbuꝫ. Quod ſi K
nō audierit eos dic eccleſie. Si aūt
eccleſiam non audierit: ſit tibi ſicut
ethnicus ⁊ publicanus. Amē dico
vobis quecunq꞉ alligaueritis ſup
terrā: erūt ligata ⁊ in celis. Et que
cūq꞉ ſolueritis ſuper terrā erunt ſo
luta ⁊ in celo. Iterum dico vobis:
q꞉ ſi duo ex vobꝫ ꝯſenſerint ſup ter
rā de oī re quācūq꞉ petierit fiet il-
lis a p̄re meo q̄ in celis eſt. Ubi eñ
ſunt duo vel tres ꝯgregati in noīe
meo ibi ſum ī medio eoꝝ. Tūc acce
dens petrus ad eū dixit: Domine
quoties peccabit in me frater meꝰ:
⁊ dimittam ei, Uſq꞉ ſepties. Dicit
illi Jeſus: nō dico tibi vſq꞉ ſepties
ſed vſq꞉ ſeptuagieſſepties.

[S]I peccauerit in te fr̄ tuus ⁊c.]
Matt. xviij. In p̄ſenti euang.
tangunt᷑ tria puncta: que ſunt:
fraternalis admonitio: cele-
ſtialis iuriſditio: ⁊ paternalis L
miſeratio. ¶ Quantū ad pꝛimū tangitur
admonitio ſeu coꝛrectio fraterna q̄ſtum
ad ſuum oꝛdinē ſm̄ quem fiēda eſt. Pꝛo
quo notādum eſt ꝙ qn̄ xp̄s dixerat iſta
verba: pꝛeceſſerat ſermo eius de oue per
dita ⁊ in fine cōcluſerat dicēs. Sic nō eſt
volūtas añ patrē veſtrū q̄ in celis eſt vt
pereat vnꝰ de puſillis iſtis. Et ſtatim ſub
iūgit. [Si aūt peccauerit ⁊c.] quaſi volēs
nos exhoꝛtari: imo ⁊ nobis ⁊ pꝛecipere
vt patebit: ꝙ de ſalute fratris ſimus ſem-
per ſolliciti. Iſta aūt v̄ba fuerūt dicta oī-
bus ap̄lis audiētibꝰ: vt innuit textus. nec
ibi erāt turbe vt videt᷑: ideo eccleſia pꝛo
introductiōe euāgelij: dicit. Reſpiciens
Jeſus in diſcipulos ſuos: Iſta enim non
ſunt verba euāgelij ſꝫ vt dictū eſt ſic dicit
eccleſia vt introducat euangelium. Et v̄e M
re ita fuit: q꞉ xp̄s ad apoſtolos loquebat᷑
[dixit ſimoni petro] iſta ēt nō ſunt verba
euangelij: nec ab eo habet᷑ ꝙ loqueretur
ſoli Petro ſed eccl̄ia ſic dicit ꝓpter duo.

Pꝛimo: q꞉ dicit xp̄s [vade ⁊ coꝛripe] ſin-
gulariter loquēs ſingulis ap̄loꝝ. Uñ q꞉
inter eos petrꝰ pꝛimus erat: ⁊ pꝛelatus pꝛi
mus ad quē ſpectat zelus de pꝛoximi ſa-
lute: ideo eccl̄ia dicit eū ſimoni petro lo-
A cutū. Scd̄o: q꞉ i fine euāgelij dr̄ ꝙ petrus
ſingulariter interrogauerit xp̄m in ꝑſo-
na oīm ex quo ſatis eſt rōnabile ꝙ etiaꝫ
et ante in ꝑſona oīm loqueret᷑. Sequun-
tur deinde verba xp̄i. Pꝛo quibus ſcien-
dū eſt ex doctrina. s. Tho. ij. ij. q. xxxiij. et
iiij. diſt. xix. ⁊. q. de verita. q. iij. ꝙ duplex
eſt coꝛrectio. Una que eſt ad peccātis pu
nitionē ꝓpter ꝯſeruationē iuſtitie: ⁊ iſta
nō ſemꝑ oꝛdinat᷑ ad coꝛrectionem delin
q̄ntis: cū aliq̄n ſibi infligat᷑ pena moꝛtis
ſꝫ ad cōſeruationē iuſtitie ⁊ terroꝛe alio-
rū: ⁊ ꝑtinet ſolū ad ſuperioꝛes ⁊ eſt actꝰ
iuſtitie ⁊ non charitatis elicitiue: ⁊ ſi in
terdū imperatiue. Alia eſt q̄ oꝛdinat᷑ ad
bonū ⁊ emēdationē peccantis: ⁊ eſt actꝰ
charitatis ⁊ ꝑtinēt ad oēs. Et de iſta p̄n-
cipaliter eſt ſermo xp̄i in p̄nti euāgelio.
Dicit᷑ ergo. [Si peccauerit]. ſ. in p̄teritū.
Dicit eñ. s. Tho. ſup Mat. ꝙ in pctīs q̄
B imminēt in futurū nō eſt neceſſe ſeruare
oꝛdinē quem habemus in p̄ſitienā. Sed
ꝫ q꞉. ij. ij. dicit ꝙ qn̄ pctm̄ hꝫ inferre i fu-
turū aliq̄ꝺ dānū ꝓximo coꝛꝑale: vt ꝓdi-
tio: vel ſpūale: vt cū q̄s vult aliuꝫ trahere
ad pctm̄: hꝫ ſtatim denuntiare p̄lato: niſi
firmiter ſperet᷑ coꝛrectio. Et. q. de v̄itate
q. iij. dicit niſi ꝑiculū ſit in moꝛa. Ergo ēt
in futuris opꝫ ꝙ ſeruet᷑ iſte oꝛdo ſecrete
monitionis: qn̄ ceſſat periculū moꝛe: vel
qn̄ eſt firma ſpes coꝛrectiōis. Ad hoc di
co ꝙ in iſta materia de coꝛrectiōe frater-
na. s. Tho. hꝫ vnā regulā: ſm̄ quā mēſu-
rat oīa q̄ dicit: ⁊ tradit eam de verita. vbi
ſ. arg. ij. ⁊ eſt hec. Pꝛoximus noſter hꝫ
duo q̄ cōſeruare tenemur quantū poſſu-
mus: conſcientiā: ſcꝫ ⁊ famā: ſꝫ pꝛincipa-
liter tenemur ad cōſciētiā quotieſcunq꞉
ergo poſſumꝰ vtrūq꞉ cōſeruare: debemꝰ
hoc facere. Si v̄o opꝫ alterū periclitari.
cōtēnenda eſt fama pꝛo ſalute ꝯſcientie.
C Dico ꝫ ꝙ pctm̄ futurū dupl'r poſſumus
publicare. Uno mōita vt nulla ſequatur
infamia de p̄terito: vt puta: ſi ego ſcio ali
q̄ꝺ ꝑiculū imminere fratri meo q̄ iuſtꝰ ⁊
inocēs eſt q̄ꝺ ſoꝛte: ipe nō credit ꝑiculū:
ego ſine pctō ſtatim dicere poſſum pꝛela
to pctm̄ q̄ꝺ futuꝝ video ⁊ oē aliꝺ. Sic eñ
ſaluat᷑ ꝯſciētia: ⁊ nullū dānū iferꝛt᷑ fame.
Non eñ infamia eſt aliquē eſſe in peri-
culo cū ſꝫ nō ſit pctm̄. Alio mō ita ꝙ pu- D
blicādo futurum: ego infero infamiā de
p̄terito. Pꝛimo mō loq᷑t ſup Mat. ſcd̄o
modo in alijs locis. [In te]. i. tibi ſoli in-
iuriā aut dānū faciēdo: ⁊ te ſolo ſciente.
Iſta eñ duo requirūtur ad hoc vt ſit in
te: ⁊ deficiēte altero eoꝝ non eſt in te. Si-
cut eñ dicit. s. Tho. in locis p̄allegatis:
qn̄ pctm̄ eſt publicū nō eſt ſolū in te: et ſi
alijs eſt illaturū nocumētū: nō eſt ſolum
in te: iō publicū pōt ſtatim denuntiari ſi
ne ſecreta monitione: ⁊ ſil'r occultum no
cēs: niſi ſperet᷑ coꝛrectio ratiōe pꝛedicta.
¶ Et nota ꝙ in pctō publico ledit᷑ ꝯſcien-
tia peccātis: ⁊ q̄ſtū in ſe eſt: ledit etiā con
ſciētiā aſtantiū q̄ inde p̄nt occaſionē rui-
ne ſumere: ideo tūc eſt fiēda denuntiatio
vt ſuccurrat᷑ vtriq꞉ ꝯſcientie. Si q̄s tn̄ ſpe-
raret emēdare peccātē ⁊ ſatiſfacere ſcan-
dalo: eque bn̄ ꝑ oīa vt p̄latꝰ: deberet vt
credo etiā cōſeruare famā peccātis apꝺ
p̄latū ⁊ alios q̄ neſciūt: ꝓpter regulā pꝛe E
dictā. Si tn̄ pꝛelatꝰ exigeret ⁊ de hoc ve-
ritatē tenet᷑ eā ꝯfiteri q꞉ aliter derogaret
iuri eius: cum ſit iudex publicoꝛum. [fra-
ter tuꝰ]. i. omnis queꝫ tenemur diligere:
etiam ſi ſit p̄latus: ſm̄ ſctm̄ Tho. vbi. ſ.
Tn̄ cum reuerētia eſt coꝛrigēdus: vt ideꝫ
dicit: quia iſta coꝛrectio eſt charitatis ef
fectus. [vade coꝛripe euꝫ.] Loquitur do-
minꝰ imperatiue: q꞉ hoc eſt pꝛeceptū: Eſt
enim fraterna coꝛrectio ſub pꝛecepto: vt
docet ſanctꝰ Tho. ij. ij. vbi ſupꝛa quia ſi-
cut tenemur diligere pꝛoximū: ita et que-
rere bonū eius ſm̄ ꝙ cōgruit. ¶ Scien-
dum tamē ꝙ vt idē ⁊ Aug. dicit: quando
debemꝰ aliq̄ꝺ determinate ꝑſone puta
decē aureos. Petro tenemur illaꝫ q̄rere:
qn̄ vero debemus quideꝫ ſed nō Petro
vel Joanni: vt puta ſi eleemoſynam pau F
peri debeo: non tenemur q̄rere ſed q̄ no-
bis occurrerit ille eſt cui debemꝰ. Licet
ergo teneamur coꝛrigere delinq̄ntes nō
tenemur tn̄ illos inq̄rere. Omittere q̄ꝫ
illā qn̄ coꝛrigendus occurrit. nō ſemper
eſt moꝛtale. Nā vt dicit ſanctꝰ Tho. vbi
ſupꝛa tāgit᷑ omittit᷑ vno mō vt alio tem-

poꝛe opoꝛtuni9 fiat. Scđo ex quadã ne-
gligentia et tepiditate vel alio reſpectu
quẽ tñ non pferimus charitati:qꝛ.ſ.licet
G iſta retardent a fraterna correctione:tñ
nõ totaliter retrahũt:qꝛ ſi firmiter ſpera
remus emendationẽ:efficeremus corre-
ctionẽ. Tertio omittit̃ ꝑpter timoꝛẽ:mũ-
danũ:aut cupiditatẽ q̃ pꝛeferuntur chari
tati ita ꝙ ſi ſperaret̃ emẽdatio:nihilomi-
nus pꝛopter iſta omitteret̃ correctio. Pꝛi
mo modo eſt bonũ.ſcđo veniale.tertio
moꝛtale. Tẽpus ergo in quo obligamur
ſub pena pcĩ moꝛtalis corrigere ſm.s.
Tho.eſt cũ occurrit corripiendus cũ cõ-
moditate corripiendi ⁊ ſpe emẽdatiõis
⁊ deeſt ſuperioꝛ q̃ corrigat:vel ſi adeſt ne
gligens eſt.[inter te ⁊ ipm ſolũ].i.ſecrete.
⁊ de hoc eſt preceptũ ſicut ⁊ de corrigen-
do ſm.s.Tho. Vñ quotieſcũqꝫ publicas
pctm̃ qđ eſt in te ſine iſta monitiõe ſecre
ta:facies contra pceptũ xp̃i. Sed contra.
Nã ſm hoc q̃ ex loquacitate reuelaret
occultũ pctm̃:peccaret moꝛtaliter:ꝯ do-
ctrinã.ſ.Tho.ij.ij.q.lxxiij. Ad hoc dico ꝙ
H reuelãs pctm̃ occultũ dupl'r põt moꝛta-
liter peccare. Uno mõ ex peruerſa inten
tione:puta ad infamãdum vel qualiter-
cunqꝫ iniuſte nocendo ꝓximo:⁊ ſic moꝛ-
taliter peccat etiã q̃ dicit aliqđ p̃lato pꝛe
miſſa oĩ ſecreta monitione. Alio mõ nõ
ex intẽtione:ſed ex ipſo facto:qꝛ.ſ.infert
notabile dãnũ ꝓximo iniuſte:lꝫ leui vel
bono fine moneatur:⁊ ſic moꝛtal'r pec-
cat q̃ reuelat aliqđ notabile p̃lato vt p̃la
tus eſt.ſ.q̃ hꝫ vlterius ꝓcedere ad iudi-
ciũ cõtra ſubditũ. Et ſic dicit.s.Tho.oꝛ-
dinẽ correctiõis eſſe in precepto. Peccat
etiã moꝛtaliter iſto mõ ſm.s.Tho.ij.ij.
q.lxxiij.q̃cũqꝫ p̃lato vt eſt priuata pſona
vel cuicunqꝫ alij dicit aliqđ qđ notabile
dãnũ infert honeſtati ⁊ fame pꝛoximi:vt
puta ſi diceret eũ eſſe lenonẽ vel ſodomi
tã ⁊ hmõi etiam ſi nõ malo fine:vel ſi in
caute faciat:ſicut ⁊ q̃ incaute occideret vi
rum. Debuit.n.⁊ potuit aduertere. Qui
vo diceret p̃lato vt eſt ꝑuata pſona aliqđ
I moꝛtale occultũ:nõ multũ dehoneſtãs
ex loquacitate vel leuiter:nõ peccat moꝛ
taliter. Si ergo p̃lat9 pꝛecipiat alicui vt
reuelet crimẽ fratris qđ in te eſt ꝯ pꝛedi-
ctũ oꝛdinẽ pctm̃ eſſet ei obedire:ſaltẽ ex
tra iudiciũ:qđ dico.qꝛ.ſ.Tho.iiij.di.xix.
q.ij.ar.ij.q.j.ad quintũ videt̃ dicere ꝙ i
iudicio vbi accuſatoꝛ hoc exigeret:pꝛela
tus poſſet pꝛecipere:⁊ teneret̃ appellare K
vel obedire:ſi pcipiens ſeruet oꝛdinẽ iu-
ris. Sed hoc dictũ.ſ.Tho.ego intelligo
qñ nõ ſolũ pꝛelatus pcipit ſm oꝛdinẽ iu-
ris ex parte ſui:ſꝫ etiã ex parte accuſan-
tis pcedentis iuridice. Si eñ calũniãt̃
imponẽdo crimina falſa:nõ pcedit iuri-
dice:vt pꝫ.ij.q.j.q.lxviij. Falſa inquã etiã
ſꝫ opinionẽ ſuã:lꝫ vere ita ſit. Vñ ſi cũ no
occultũ ſit pctm̃ meũ vl' ꝓximi ita ꝙ nec
adeſt teſtis nec infamia:ego nõ teneoꝛ di-
cere:vel ex etiã ꝯuict9 p teſtes:lꝫ verũ a ca-
ſu dicẽtes. Vñ ⁊ ipſe docet i.v.q̃dl.q.xiij.
ar.ij.ꝙ mulier accuſata de adulterio pe-
nit9 occulto:i iudicio vex dicere nõ dꝫ.
Sꝫ qđ ſi pſona q̃ peccauit ſit occulta:⁊ ſa
ctũ publicũ. Videt̃ eñ ꝙ tũc ſubditus te-
neret̃ obedire p̃lato pcipiẽti ſup dicẽda
vitate. Pꝛimo qꝛ pctm̃ eſt publicũ. Scđo
qꝛ opꝫ ſatiſfacere ꝯſcie eoꝝ q̃ ſcãdalizãt̃
qđ ſemper ſubdit9 facere nõ põt. Tertio L
qꝛ eo caſu p̃latus põt pcipere.ergo ſub-
ditus tenet̃ obedire. Ad hoc dico ꝙ legi
tur.ſ.Tho.qñqꝫ in quodã gñali capitulo
cũ eſſet baccalarius ſenſiſſe ꝙ tenet̃ ſub-
ditus obedire:ſꝫ oẽs magr̃i fuerũt ꝯ eũ.
Scđm vo ea q̃.s.Tho.ſcripſit dicẽdũ eſt
vt vr̃ ꝙ nõ tenetur ſm regulã ſupꝛa aſſi-
gnatam. Nã ſalua fama pctõꝛis eo caſu
põt ſatiſfieri cõſciẽtie ei9 p admonitionẽ
ſecretã:⁊ ẽt ꝯſciẽtie eoꝝ q̃ ſcandalizant̃ p
modũ q̃ dicet̃. Nõ ergo tunc eſt ꝓximus
infamãdus. Ad pꝛimũ ꝯ hoc dico ꝙ ſtul
titia eſt dicere ꝙ pctm̃ ſit publicũ.et vel
le habere ei9 notitiã p pceptũ. Dicitur
eñ pctm̃ publicũ.vt pꝫ p Pe.de pal.iiij.
di.xix.q.iiij.qñ eſt publicũ q̃s fecerit pec
catũ:nõ autẽ ſi eſt public9 effect9 pctõꝛis
vel pcĩ. Pctm̃ eñ nõ eſt id qđ i tali caſu
videt̃:puta cadauer:ſed eſt actio occidẽ-
tis hoiem q̃ nõ videtur. ¶ Ad ſcđm dico
ꝙ eo caſu pꝛelat9 dꝫ pcipere ſup dicẽda
veritate ⁊ ꝓcedere ad inquiſitionẽ pctõ- M
ris:ſed ſuũ pceptũ intelligendũ eſt ſaluo
charitatis oꝛdine:ex tali autẽ inquiſitio-
ne debent edificari ſcãdalizati cũ res ſit
iã punita quantũ eſt in volũtate iudicis
⁊ ſi vlterius ſcandalizantur:eſt ſcandalũ

phariſeoꝝ ⁊ nõ puſilloꝝ. ¶ Ad tertium
dico ꝙ eo caſu aliq̃s ideterminate.i.hic
vel ille:eſt infamis ex ipa euidẽtia facti.
A Et ideo p̃latus indeterminate põt pci-
pere/nõ aũt ſpãliter nec ſic ſpãl'r aliq̃s
de hoc infamis aut ſemi cõuictus. Tene-
tur aũt ſubditus obedire qñcũqꝫ p̃latus
ſpecial'r ei pcipere põt ſm aliquos:lꝫ ẽt
hoc ſit falſum vt alij negãt vniuerſaliter.
Tenet̃ etiã qñ põt indeterminate pcipe-
re ſi ſubdit9 ſit infamis de hoc lꝫ nõ apđ
p̃latũ:vl' ſemi cõuicti9:qꝛ.ſ.vnus eſt teſtis.
Si ãt ceſſent oĩa iſta:puta qꝛ eſt omnino
occult9:puta qꝛ aliq̃s ſol9 ſcit pctm̃ ſuũ
vel alterius:⁊ nullatenus pctõꝛ eſt infa-
mis ⁊ ea infamia q̃ requirit̃ ad poſſe pce
dere ꝯtra aliquẽ nõ tenet̃. Et tñ p̃lat9 li-
cite pcipit:ſꝫ pceptũ itelligit̃ quãtũ ſe põt
extendere ei9 authoꝛitas. Sicut etiã lici-
te pcipit qñ accuſatoꝛ pꝛocedit malitio-
ſe cõtra aliquẽ falſa crimina imponẽdo
aut imponẽdo vera q̃ neſcit eſſe vera:ni-
B ſi foꝛte p leues cõiecturas:⁊ tñ nõ ẽ ei obe
diendũ niſi adſit vnus teſtis vel infamia
vt dictum eſt. [Si te audierit lucratus es
fratrẽ tuũ.] Ex quo pꝫ ſm Chꝛy.ꝙ diſcoꝛ
dia eſt malũ nõ ſolũ offendẽtis ſꝫ offẽſi
⁊ ꝙ amicitia ẽ cõe bonũ. Nõ eñ dicit ꝙ
ille lucratus ſit ſe:ſed fratrẽ tuũ. [Si autẽ
C te non audierit adhibe tecum vnum vel
duos.] ¶ Eſt aũt aduertendum ꝙ ſm.s.
Tho.teſtes in fraterna correctiõe debẽt
induci añ publicã denũtiationẽ:⁊ poſt
ſecretã monitionem tandiu factã q̃diu
ſperat̃ emendatio ꝓbabiliter:vt ab extre
mo ad extremũ p mediũ eat̃. Inducunt̃
aũt teſtes ſm Hie.ad oſtendendũ ꝙ malũ
ſit id de quo frater arguit̃/⁊ cõſequenter
facilius corrigat̃. Vel ſm Augu.ad con-
uincendũ de actu ſi iteret̃. Vel ſm Chꝛy.
vt ſint teſtes ꝙ corrigens fecerit debitũ
ſuum. Si tñ crederet̃ ꝙ ex teſtium indu-
ctiõe peccatoꝛ pficeret in pei9 nõ eſſent
inducẽdi/ſm.s.Tho. Sꝫ ꝯtra iſta vr̃ eſſe
C dictũ Aug.i regl'a dicẽtis. Si admonit9.
ſ.ſecrete neglexerit corrigi.pri9 pꝛepoſito
dꝫ oſtẽdi ne ⁊c. Ad hoc dicit.ſ.Tho.ꝙ dꝫ
oſtendi pꝛepoſito ſiue pꝛelato:vt eſt q̃dã
ſingularis pſona:de qua pſumit̃ ꝙ meli9
poterit pdeſſe q̃ͣ alius teſtis. Vñ ſubiun-
git. Ne.ſ.ſi foꝛte poſſit ſecretius correcti9
non innoteſcere ceteris. Nõ autẽ intẽdit
ꝙ debeat dici ei p publicã denuntiatio-
nẽ vt iudex eſt. [Ut in oꝛe duoꝝ vl' triũ te- D
ſtiũ ſtet oẽ verbum].ſ.ad conuincẽdũ qđ
malũ ſit id qđ facit/vel ꝙ aliqđ malũ fe-
cit:vel ꝙ tu debitũ feciſti. [Qđ ſi non au
dierit eos:dic eccl'ie].i.his q̃ eccl'ie pꝛeſi
dent:ſm Chꝛyſo. Vel ſm glo.eccl'ie.i.vni
uerſitati fideliũ:vt magis erubeſcat. [Si
aũt eccleſiam non audierit:ſit tibi ſicut
ethnicus].i.gẽtilis vel infidelis. [⁊ pu-
blicanus].i.publica vectigalia exigens
qđ gñs hominũ ſolet eſſe vitioſum. Hie
ro. Publicani vocant̃ qui ſeculi ſectant̃
lucra ⁊ exigunt vectigalia p negotiatio-
nes ⁊ fraudes ac furta pat̃e periuria.
Vñ ſenſus eſt ſm glo.q̃ ex cõdicetur ⁊ cũ
tet̃ ab oĩb9. Vel ſm. Aug.iã nõ cõputet̃
in numero fratrũ/⁊ idẽ eſt. ¶ In hac pte
eſt documẽtum l'rale ꝙ Augu.tangit di-
cẽs lib.de vbis dñ. Admonet nos deus E
nr̃ nõ negligere inuicẽ pctã nr̃a nõ q̃rẽ
do qđ repꝛehẽdas/ſꝫ vidẽdo ꝙ corrigas.
Debem9 eñ amãdo corripe nõ nocẽdi
auiditate/ſꝫ ſtudio corrigẽdi. Si negle-
xeris peioꝛ eo fact9 es. Ille iniuriã fecit.
⁊ iniuriã faciẽdo graui ſeipſum vulnere
pcuſſit:tu vuln9 fratis contẽnis. Peioꝛ
es tacendo q̃ͣ ille conuitiando. Hec ille.
¶ Quãtũ ad ſcđm tangit̃ iuriſditio da-
ta apl'is ⁊ ſucceſſoꝛibus eius:⁊ hoc ne q̃s
leue putet ſe eſſe excõicatũ. Hiero. Quia
dixit ſi eccleſiã nõ audierit/ſit tibi ſicut
ethicus ⁊ publicanus:⁊ poterat contem
ptoꝛis fratris hec eſſe reſpõſio vel tacita
cogitatio:ſi me deſpicis ⁊ ego te deſpi-
cio:ſi me ꝯtẽnis ⁊ mea ſnĩa ꝯdẽnaberis.
ptãtẽ tribuit apl'is vt ſciãt q̃ a talib9 con
dẽnant̃:humanã ſnĩam diuina ſnĩa coꝛ-
robozari. Hec ille. Vñ dꝛ. [Amẽ].i.vere
vel fideliter [dico vobis q̃cũqꝫ ligaueri-
tis ſup terrã].ſ.ꝯdẽnãdo [erunt ligata et
in celis] qꝛ ſic ligati vt exponit Chꝛy.eter F
no alligant̃ ſupplicio [⁊ q̃cũqꝫ ſolueritis
ſup terrã:erũt ſoluta ⁊ in celo.] Eſt autẽ
notãdũ ſicut dicit.s.Tho.i.iiij.di.xviij.
ꝙ ſacerdos eſt miniſter ⁊ inſtrumentum
dei:ideo ligat ⁊ ſoluit ſicut ⁊ de9. De9 au
tẽ circa penã operat̃:⁊ eã remittendo et
eã infligẽdo.circa culpã vero ſolũ eã re-
mittẽdo. Ideo ſacerdos vtute dei et in-

ſtrumentaliter vel miniſterialiter abſol-
uit a pena quã remittit: ⁊ ligat ad eam
quã imponit. Silr ⁊ abſoluit a culpa: ſed
nõ ligat niſi oſtendendo ligatũ. Et iõ nõ
põt ſacerdos ꝑ libero arbitrio ligare et
B ſoluere: ſꝫ ſolũ inq̃ſtũ operatur ꝯformiter
deo: q2 ſine principali mouente nihil põt
inſtrumentũ. Sciendũ eſt etiã ꝙ hic da-
ta eſt oĩbus apl'is: ſimul ptãs ligandi et
ſoluendi: ſed Matth. xvi. data eſt ſoli pe
tro vt dictum eſt. Et tibi dabo claues re
gni celorum: ad oſtendẽdũ ſm s. Tho. ꝙ
in eccl'ia autoritas oĩm ab vno depẽdet.
Nõ ſolũ aũt xp̃s dicit eẽ ratã excõicatio
nẽ eccleſie: ſꝫ ⁊ oẽm petitionẽ conſentien
tiũ in vnitate eccl'ie ſm glo. Ideo dicitur
[Iterũ dico vobis: q2 ſi duo ex vobis con
ſenſerint]. i. ſimul ſenſerint ꝑ vnionẽ vo-
luntatum [ſibi inuicem] remittendo iniu
rias: ⁊ recipiendo penitentem: ⁊ abijcien
do ſuperbum ſm Glo. [de oĩ re quãcũq; pe
tierint] ꝑ ſe: ⁊ pſeueranter ⁊ pie ad ſalutẽ
vt dicit s. Tho. in. iiij. diſt. xv. q. iiij. ij. ij. q.
xiij. iij. contra gẽ. ca. xcvi. [fiet illis a patre
meo q̃ in celis eſt] Uel ſm Hiero. in his
verbis vult oſtendere premiũ a fructum
concordie: ad quã ſupra fuerat hortatus.
[Ubi eñ ſunt duo vel tres congregati in
noĩe meo]. i. ſe amando ꝑꝑ me ſm Chry.
[ibi ſum in medio eorum] iõ nõ eſt mirum ſi
H exaudiã eos. Et in hoc eſt documẽtũ de ã
mila. Ipſa eñ q̃ pax atq; charitas ẽ ſedẽ
atq; habitationẽ in bonis atq; paſcificis
volũtatibus collocauit. Hec ille. ¶ Quã
tũ ad tertiũ tangit paternalis miſeratio
xp̃i. q̃ vult ꝙ nobis dimittant pctã multo
ties q2 eñ dixerat dñs: vt ait. Hier. remit
tẽdas eſſe iniurias: ⁊ p̃miũ etiã cõcordie
demonſtrauerat. Tunc accedens ad eũ
petrus [prouocatos ad interrogandum]
dixit: dñe quoties peccabit in me frater
meus ⁊ dimittã ei? [Et cũ interrogatio-
ne] vt ait Hierony. pfert ſniam dicens.
[Uſq; ſepties [putãs ſe aliq̃d magnum di
cere vt ait Chry [Dixit ei Jeſus. Non di
co tibi vſq; ſepties ſed vſq; ſeptuagieſſe-
pties [. i. toties quoties ſm Augu. Chryſ.
⁊ Hie. q2 ponit numerus determinatus
ꝑ indeterminato. Sed quare magis po-
nitur hic numerus determinatus q̃ alius?
Ad hoc dico ſm Augu. de vbis dñi qui
vult ꝙ ſeptuagieſſepties ſit idem ꝙ ſe-
ptuaginta ſeptẽ vicib9 ꝙ hoc eſt quia iſte
numerus ſignificat omnia peccata. Nã
ꝑ decẽ ſignificat lex / q̃ decẽ ꝯtinet p̃cepta
ꝑ vndecim vero pctm̃ qð eſt traſgreſſio le-
gis ꝑ ſeptẽ vero totum / quia ſeptẽ diebus
oẽ tp̃s voluitur. Septies aũt vndecim. i.
oĩa pctã ſunt ſeptuagieſſepties. ſm Hie-
ro. vero qui vult ꝙ ſeptuagieſſepties ſit idẽ K
qð quadringentis nonaginta vicibus /
q2. ſ. ducit vnũ aduerbiũ in aliud hoc iõ
eſt vt ſignificetur ꝙ toties in die remittẽ-
dum eſt pctm̃ fratri quoties peccare non
põt in hac parte eſt documẽtũ l'rale / de
quo ait Aug. lib. de vbis dñi. Si ſeptua
gieſocties peccauerit ignoſce / ⁊ ſi cẽties
⁊ omnino quoties peccauerit ignoſce. ſi
eñ xp̃s milia pctõꝝ inuenit: ⁊ in oĩa do
nauit: noli ſubducere miam. ait eñ apl's
donantes vobiſmetipſis ſi q̃s aduerſus
aliquẽ hꝫ querelam ſicut deus in chriſto
donauit vobis. Hec ille.

Feria. iiij. poſt dñicã. iij. Quadra.
Textus euangelij. Matt. cap. xv.

ACceſſerunt ad Jeſum ab L
Hieroſolymis ſcribe et
pharisei dicentes quare
diſcipuli tui tranſgrediũ
tur traditiones ſeniorũ. Nõ eñ la-
uant manus ſuas cum panẽ mãdu
cant. Ipſe aũt rñdẽs ait illis. Qua
re ⁊ vos trãſgredimini mandatum
dei ꝑpter traditionem veſtrã, nam
deus dixit. Honora patrẽ tuũ ⁊ ma
trẽ ⁊ q̃ maledixerit patri vel matri
morte moriatur: vos autem dicitis.
Quicunq; dixerit patri vel matri
munus quodcunq; eſt ex mẽ tibi ꝓ
derit et non honorificabit patrem
ſuũ aut matrẽ ſuã. Et irritũ feciſtis
mandatũ dei ꝑpter traditionẽ ve-
ſtram hypocrite: bene prophetauit
de vobis Eſa. dicens. Ppl's hic la-
bijs me honorat: cor aũt eorũ longe
eſt a me. Sine cauſa autem colunt M
me: docentes doctrinas ⁊ manda-
ta hoim. Et cõuocatis ad ſe turbis

dixit eis. Audite ⁊ intelligite. Non
qð intrat in os coinquinat hoiem:
ſed qð procedit ex corde hoc coin-
quinat hoiem. Tunc accedẽtes di-
A ſcipuli eius dixerunt ei. Scis quia
pharisei audito hoc verbo ſcãdali-
zati ſunt. At ille rñdẽs ait. Omnis
plantatio quã nõ plantauit pater
meus celeſtis eradicabit. Sinite
illos. Ceci ſunt ⁊ duces cecorũ. Ce-
cus aũt ſi ceco ducatũ pſtet. ambo
in foueã cadunt? Reſpondẽs autẽ
petrus dixit ei. Ediſſere nobis pa-
rabolã iſtam. At ille dixit. Adhuc
⁊ vos ſine intellectu eſtis. Non in-
telligitis: q2 omne qð in os intrat.
in vẽtrẽ vadit: ⁊ in ſeceſſum emitti
tur. Que autẽ procedunt de ore de
corde exeunt ⁊ ea coinquinant ho-
minem. De corde enim exeunt cogi
tationes male: homicidia: adulte-
ria: fornicationes: furta: falſa teſti-
B monia: blaſphemie. Hec ſunt que
coinquinant hominem. Non lotis
autem manibus manducare non
coinquinat hominem.

ACceſſerũt ad ieſum ab hie-
roſolymis ⁊c. Matth. xv.
Marci. vij. In p̃ſenti euã-
gelio tãgunt tria puncta q̃
ſunt phariſeoꝝ ꝯfutatio:
ꝑpl'oꝝ ꝯfirmatio: ⁊ diſcipuloꝝ informa-
tio. ¶ Quãtũ ad p̃mũ ſciẽdũ eſt ꝙ a tpe
moyſi de voluntate dei cõſtituti ſunt ſe-
ptuaginta ſenes etate ⁊ morib9 maturi ⁊
ſcientia p̃diti ſuꝑ quos erat moyſes: ⁊ ſic
erãt ſeptuaginta vn9. Et ex illo tpe ſtatu
tũ eſt ꝙ tot eſſent ad regimẽ ppl'i ordina-
ti: q̃ ⁊ dicebant iudices ordinarij: ⁊ ꝑ im
poſitionẽ manuũ inſtituebant: ⁊ reſide-
bãt in hierl'm: ⁊ ad eos fiebat recurſus i
q̃õnib9 difficilib9: ⁊ eorũ determinatio
habebat ꝓ lege firma quã trãſgredi nõ
C licebat: vt hr̃ Deut. xxviij. Iſti ẽt ſtatue-
bãt aliq̃ tãq; neceſſaria ⁊ q̃dã ſub moni-
tiõe tãq; decẽtia ⁊ hõeſta. De talib9 aũt
erat ſtatutũ ꝙ hic tangit: ꝙ. ſ. accedẽtes
ad menſam prius lauarent man9. Uerũ-
tñ ſcribe ⁊ pharisei hoc mandatũ trahe-
bant ad falſitatẽ: ꝙ. ſ. ꝑ talẽ lotionẽ acq-
reretur aliqua mũditia ſpũal'. Et moue- D
bantur ad hoc: q2 in lege ꝑ corpales ab-
lutiões aliq̃ immũditie dicebant abo-
leri. Et q2 diſcipuli xp̃i illa que nõ erant
neceſſaria ſed magis ſm iſtoꝝ intellectũ
ſupſtitioſa nõ obſeruabãt: xp̃m in ſuis di
ſcipulis arguebãt tanq̃ cõtẽptorẽ doctri
ne ſeniorum. vt ſic redderẽt eum populo
odioſum. Oĩa hec teſtat Nic. de ly. For-
te tñ ꝙ illi ſeniores q̃ fecerũt hoc ſtatutũ
nõ fuerũt illi iudices ordinarij; q̃ vident
fuiſſe magne autoritatis: ſꝫ fuerũt talmu
diſte: vt videt velle Pau. burgẽſ. h' hie9
q̃ finxerũt multa vana ⁊ inutilia ⁊ irratio
nabilia / q2 vt ait Beð. ſcripturas nõ ſa-
ne intelligebãt. Uerbi cã: Cũ dicit Eſa. j.
Lauamini mundi eſtote hoc accipiebãt
de lotiõe corpali. Et inde vt ait venit iſta
ſupſtitionũ diuerſitas. Iſta ẽt lotio ma-
nuum forte nõ fuit lotio que cõiter eſt in
vſu hoĩm: ſed quedã lotio ſm ſpãlem ri-
tũ vt innuit Mar. vij. Ubi dr̃: Pharisei E
⁊ oẽs iudei niſi crebro lauẽt manus non
mãducãt tenẽtes traditiones ſeniorum: ⁊
a foro. ſ. veniẽtes niſi baptizent. i. lauent
nõ comedũt. Exiſtimabãt eñ ſe fieri im-
mundos ex cõuerſatiõe cũ alijs. Phari
ſei ergo ⁊ ſcribe tenẽtes hoc ſtatutũ tan-
q̃ legẽ voluerũt ꝯfundere xp̃m ſuꝑ eo: ⁊
ad hoc ab hieroſolymis in terra geneza-
reth venerũt. Et lꝫ Marc9 videat innue-
re ꝙ ſimpl'r venerũt: tñ nõ eſt ſic ſꝫ mali-
tioſe venerunt: ⁊ ſm doctores precipue
Chryſ. ⁊ Remi. eorũ malitia aggrauat ex
multis: cũ dr̃ [Tũc] ſiue vt ait eccl'ia [i illo
tpe] q̃ñ. ſ. xp̃s mirãda multa fecerat q̃bus
ꝯuerti debuiſſent ſꝫ Chry. [acceſſerũt ad
Ieſum] malo aĩo: vt pugnarẽt cũ eo ſꝫ Ra
ba. ⁊ ad rep̃hẽdẽdũ eũ: ſm Rem. [ab hie
roſolymis q̃ erat: metropolis et ciuitas
ſcrã. ⁊ ꝯñr ſm Remig. debebãt iſti alijs
eſſe meliores ⁊ ſm Chryſ. erant peiores:
q2 maiorẽ ſuperbiã poſſidentes [ſcribe]
id eſt legis doctores: ſm Remi. [⁊ phari F
ſei]. i. ſeniores ppl'i: ſm eundẽ vel ſm ve-
ritatem ⁊ ſenes ⁊ viri religioſi ac magne
autoritatis in ppl'o. Seniores autẽ ppl'i
pñt dici gñal'r ſenes: ⁊ ſpãl'r iudices or-

dinarū[Dicētes. Quare diſcipli tui trāſ
grediunt traditiones].i.ordinatiōes[ſe-
niorū].i.ſacerdotū:ſm Chry.q multa no
ua inducebāt vt eſſent terribiliores:dum
G ꝛ ipſi viderent legiſlatores ſicut ꝛ Moy
ſes.Uel ſeniorū.i.iudicū ordinariorū:q
forte oēs aut maior pars erant ſacerdo-
tes.[Nō eñ lauāt manus ſuas cū panē
manducāt]O magnā querelā ꝛ dignam
vt primates regalis ciuitatis fatigentur.
Et hoc ſm Chry. ꝛ Beð.intelligit de lo-
tione manuū q̄ eſt in vſu cōi:quā omitte-
bāt apli ſm Chry. ꝑpter duo. Primo q̄
attēdētes neceſſarijs de ſuꝑfluis parum
curabāt:iō lauabāt manus vel nō laua-
bāt:ſm q̄ ꝯtingebat illis. Scðo:q̄ vt dr
Marc.vi.tm̄ erāt occupati circa predica
tionē ꝛ reſpōſiones dandas q̄ nō habe-
bāt ſpatiū mãducādi. Scðm Remi. autē
poſſunt p̄dicta intelligi nō de lotiōe cōi
manuū:ſed de ſuperſtitioſa quā adinue-
nerant ſeniores ꝛ hoc intellige qualiter-
cunq̄ ſumãtur ſeniores q̄ lotio iſta aut
erat ſuperſtitioſa in ſe: aut ſm intellectū et
vſum phariſeorū xp̄s aūt nō dixit lotio-
nē manuū eſſe malā: neq̄ excuſauit apo
H ſtolos quaſi bñ facerēt:ſ3 ſm Chry.ſtatī
reaccuſauit phariſeos: oſtēdēs q̄m cū qui
magna peccat ꝑ paruis peccatis aliorū
ſollicitū eſſe nō oportet.Uñ ſequit.[Ipſe
aūt reſpōdēs ait illis. Quare ꝛ vos trāſ-
gredimini mādatū dei].ſ. de honore pa-
rētū. Nec attēdit xp̄s ad excuſandū apo-
ſtolos.ſm Chry. ſ3 ad obiurgandū pha-
riſeos:vt oſtēdat eos friuola dixiſſe: ꝛ q̄
ꝑpter hoīes hoc facerēt[ꝑpter traditio
nē veſtrā]q.d.ſm Hie.Cū vos ꝑ tradi-
tionē hoīm p̄cepta dei negligatis:q̄re di
ſcipulos meos arguendos creditis:q̄ ſe-
niorū iuſſa ꝑuipēdāt:vt dei p̄cepta cuſto
diāt. Hec ille. Declarat aūt q̄ño trāſgre-
derentur p̄ceptū dei dicēs[Nā deus di-
xit].i.p̄cepit:[honora patrē tuū ꝛ matrē:]
nō ſolum quo ad reuerētiā ſm.ſ.Tho.ſ3
quo ad vite neceſſaria: ſm Hier. Honor in
ſcripturis tñ nō tm̄ in ſalutationib9 ꝛ of-
ficijs deferēdis: q̄tū i elecmoſynis ꝛ ob-
I latione ſeruat. Hec ille.[Et q̄ male dixe
rit pr̄i vel mr̄i: morte moriat]in quo ſm
Chry.multo magis oſtēdit morte dignos
q̄ eos nō verbo ſ3 opere dehonorabant
parētes:ꝛ alios hoc ipm̄ docebāt. At in-
tellectū aūt ſequētiū q̄ valde ſunt obſcu-
ra nūc in nr̄o idiomate: credo autē in he
braico fuiſſe clara tūc q̄ñ talis loquendi
modus erat in vſu:ſciēdū eſt p̄io q̄ vbi
in latino habet mun9: in hebreo habet
corbā:qð ſignificat nō tm̄ munus ſ3 mu-
nus votiuū:ſm Ma.hiſt.i. rē quā quis K
deo vouit vel ꝯſecrauit.Diceret ergo mu
nus quodcūq̄ eſt ex me tibi ꝓderit:eſt di
cere:id qð ego cōſecraui vel voui deo ꝓ
derit tibi: ꝛ hoc dicebāt filij pr̄i ꝛ mr̄i ex
doctrina phariſaica ad eū finē q̄ dicet.
¶ Eſt ſciēdū ſcðo q̄ phariſei auari fue
ſtudētes cupiditati:ſicut teſtatur Hier. ꝛ
Ma.hi.dicebāt q̄ fili9 q̄libet poterat vo
uere deo ea q̄ erāt ſuo pr̄i vel mr̄i neceſ-
ſaria:q̄ deus eſt principalis ꝛ ver9 pater
ꝛ q̄ poſtq̄ ſic fuiſſent aliqua deuota deo
parētes nō poterāt eis vti in ſuis neceſſi
tatibus:vñ vt ſacrilegū crimē euitarent:
egeſtate cōficiebātur. ¶ Eſt etiā ſciēdū
tertio q̄ filij qui ſic vouebāt deo ſignifica
bant parētibus ſe voluiſſe ꝛ tūc erant ſm
phariſeorū doctrinā abſoluti ab obliga-
tiōe qua tenebant parētū neceſſitatibus
ſubuenire. Significabāt aūt hoc multis L
modis:ſ3 vn9 erat dicēdo[mun9 quod-
cunq̄ eſt ex me tibi proderit] ſiue hoc q̄
ego voui deo tibi ꝓderit. Dicebant ergo
phariſei q̄ ſic licite poterāt filij dicere et
tunc erāt abſoluti:vt dictū eſt. Hoc ergo
obſcure ſignificāt verba ſequētia:que ſm
ſ.Tho.poſſunt habere duplicē ꝯſtructio
nē.ſ. ꝑfectā/ꝛ defectiuā/in qua op3 ſup-
plere. Perfecta eſt talis.[Uos aūt]o hy-
pocrite phariſei[dicitis]dicendo falſita
tē[quicūq̄].i.quilibet fili9[dixerit].i.ſine
pctō cum bona conſciētia poterit dicere
[pr̄i vel mr̄i hoc dictū.ſ.munus.i.votiuū
ſeu deo deuotum[quodcūq̄ eſt ex me].i.
per me ſupple deo cōſecratum tibi ꝓde-
rit. Alia eſt defectiua talis. Uos autē dici
tis quicūq̄ dixerit pr̄i vel matri mun9 et
ſupple ſatiſfecit p̄cepto dei: ꝛ eſt abſolu-
tus:vt ſupra. ¶ Eſt autē ſciēdū q̄ q̄ñ filij
dicebāt pr̄i:id qð ego voui deo ꝓderat ti
bi illud filiorū dictū poterat tres ſenſus
hr̄e. Prim9 eſt ſm gl.legēdo interroga- M
tiue ſeu admiratiue:q̄ſi diceret filius. Id
qð ego cōſecraui deo tibi ꝓderit.i.tu au-

debis cōuertere in neceſſitates tuas. Et
cōſequenter patres credebāt ſe ſacrilegū
reos ex doctrina phariſaica:ſi talis i ſuos
vſus cōuertiſſent. Secūdus eſt ſm Hie.
ēt legēdo interrogatiue: q̄ſi diceret fili9.
A Mun9 qð deo offerre debeo in tuos ne
vſus cōſumā.q.d. nō terti9 eſt ſm Aug.
de cōſe.euang.legendo plane.q.d.filius.
[Mun9 qðcūq̄ eſt ex me].i.qð tuo pr̄ ꝑ
me offerre cōſueuiſti deo[tibi ꝓderit].i.
iam habeto illud ꝓ te ꝛ nō vltra offeras
ꝓ me/ q̄ iam ſum in tali etate/vt ego ꝓ
me offerre poſſim. Cū aūt fili9 ſic dixiſ-
ſet ſm phariſeorū doctrinā:erat abſolu-
tus vt.ſ.[Et nō honorificabit] filius ꝑ
vr̄as ſuaſiōes[patrē ſuū]ꝓuidēdo ei de
neceſſarijs in egeſtate[ꝛ irritū feciſti mā
datū dei]de honore parētū[ꝑ traditio-
nem veſtrā].i.a vobis factā ꝛ ad veſtrā
auaritiā ordinatā. Deinde ſaluator oñdit
ꝑ ſcripturā q̄ malitia iſtorū ꝯ eum/ꝛ eorū
falſa doctrina erat ꝓphetata dicēs[Hy
pocrite].i.ſimulatores:q̄ ſub ſpecie cult9
diuini coaceruatis diuitias[bene].i.ve-
B re[De vobis ꝓphetauit Eſaias] ex ꝑſo-
na mea loquens ſcðm Rab. vel ex perſo
na dei ſcðm Remi.[ꝑpls hic].ſ.iudeorū:
ſm Remig. q̄ itelligēdū eſt potiſſime q̄
ad phariſeos[labijs].i.v̄bis[me]xp̄m:ho
norat q̄ſi voluīt decipe ſ3 Raba.dicētes.
Magr̄ ſcimus q̄ verax es. Uel[me] deū
ſcðm Remig. q̄ vnius dei cultū ſe habe
re gloriant[cor autē eorū lōge eſt a me:]
q̄ ſm Remi.viſis miraculiſq̄ diuinita-
tē xp̄i aſſerebāt:nec diuinitatē agnoſce
re neq̄ xp̄m ſuſcipere voluerunt. Uel ſm
mentem Raba. cor eorū lōge eſt a me q̄
xp̄m morti tradere libētiſſime voluiſſent
[Sine cauſa aūt colunt me].i.ſine fructu
ꝛ merito:ſm Raba. Et q̄re. Q̄ ſunt[do-
cētes doctrinas ꝛ mādata hoīm].i.ſenio
rum:p̄termiſſis ꝛ irritatis mādatis dei.
¶ In hac pte eſt morale documētū con-
tra quoſdā laicos/q̄ ſunt hoīes peſſimi
pleni oī vitio ꝛ tñ quedā minima obſer-
uāt q̄ nō ſunt neceſſaria:vt nō comedere
C carnes in quarta feria. vel oua vel lacti-
cinia in die veneris/ꝛ ſi quis religioſus
cauēs mortale peccatum de hm̄oi nō cu
rauerit:ſcādalizant tāq̄ phariſei q̄ xp̄m
volebāt occidere/ꝛ reputabāt aplos ir-
religioſos/q̄ man9 non lauabāt. Uñ ait
Greg.i.q.i. Multi ſeculariū hoīm cū pl9
ſacerdotū vitā q̄ ſuā diſcutiūt: magnum
contēptus diuinorū ſacramētorū crimē
incurrūt. Magna eñ trabe vulneratos D
oculos habētes eā q̄ negligētes:feſtucā
tenuē in aliorū oculis inſpiciunt quā dū
incaute euellere feſtināt in erroris foueā
dilabunt. Hec ille. ¶ Quātū ad ſcðm tā-
gitur populorū vel turbarū cōfirmatio.
Ut eñ xp̄o crederēt/ q̄ tñ phariſei erant
magne fame:ingerebāt eorū mētibus ali-
quā turbationē. Dicit ergo.[Et ꝯuoca-
tis ad ſe turbis] q̄ forte paſſim ſecū de
hoc muſitabāt: heſitātes an bñ vel male
facerēt diſcipuli xp̄i.[Dixit eis. Audite]
corporis aure.[ꝛ intelligite]mente. Dicit
aūt hoc vt firmius imprimat dicta ſua.
[Nō qð intrat in os]corpis[coinquinat
hoīem].b. Mar.c.vij.dr cōicat. Et ſicut
dicit Hie. ꝓprie ſcriptura ſic cōſueuit lo
qui. Iudei eñ cōes cibos vocāt q̄b9 oēs
vtuntur exceptis ipſis vt eſt caro ſuilla ꝛ
lepus ꝛ oſtreū ꝛ iſti9modi aīalia q̄ vn-
gulā nō ſcindūt: nec ruminant nec ſunt
ſquamoſa in piſcibus. Idcō tñ eſt ſenſus E
q̄ ſm iudeos cibi cōes coinq̄nabāt mā-
ducātē.[S3 qð ꝓcedit ex ore] cordis ſm
mag.hiſt.nā ꝛ vomit9 ꝓcedit de ore cor
poris. Uñ ꝛ quidā libri habēt qð proce-
dit de corde[hoc coinq̄nat hoīem.] ¶ S3
ꝯ arguit p̄io Augu.ꝯ Fauſtum. Si cibus
nullus inquinat hoīem q̄re de9 ꝓhibuit
in lege veteri multos cibos: puta carnē
ſuillā ꝛ hm̄oi. Scðo arguit. Si inquit qð
intrat in os non inquinat hoīem quare
nō veſcimur idolotitis.i.his que idolis
fuerint immolati. Ad hec dr ſm Augu. ꝛ
Hier. q̄ xp̄s loquit de cibis in ſe ꝛ in ſua
natura cōſideratis. Sic eñ oīs creatura
dei bona.i.Tim.iiij. Ad p̄mū ergo dicit
Aug. ꝛ ſ.Tho. q̄ aliqua erāt in veteri le-
ge aīalia immūda: nō in ſe ſ3 rōne ſui ſi
gnificati vt porc9 q̄ luxuriā ſignificabat
ſicut agnus innocentiā. Aduenīēte autē
veritate in lege noua debebāt ceſſare il- F
le obſeruatiōes ſignorū. Iō dixit xp̄s q̄
nō coinquināt. ¶ Sed ꝯtra ē q̄ñ xp̄s ſic
dixit adhuc durabāt ille obſeruationes:q̄
vſq̄ ad xp̄i paſſionē durauerunt ſm ſan-
ctos. Ad hec dico q̄ licet durarēt tñ cū

hoc ſtat ꝙ nullus cibꝰ de ſe coinq̃net ho
minẽ: ſz coinq̃nat ſolũ rõne ſignificati: vl'
ex eo ꝙ ꝯ obedientiã dei manducat̃. Ad
G ſcd̃m dicit magr̃. hiſt. ⁊ Hier. ⁊ Remi. ꝙ
nõ eſt ꝓhibitũ veſci idolo imolatis ſcd̃m
ſe: ſz ſolũ rõne ſcãdali: q̃n hõ ex hoc da
ret ꝓximo īfirmo ſcãdalũ vl' rõne ꝯſcie er
ronee q̃ hoc crederet pctm̃. Ex iſtis autẽ
v̾bis xp̃i valde fuerũt phariſei ſcãdaliza
ti/ ⁊ ꝯſr̃ ẽt forte apl̃i aliqual'r vt turba ſu
pra vacillabãt/ ſz xp̃s eos ꝯſolidauit ī fi
de ⁊ forte cũ apl̃is ſil'r ⁊ turbã. Dicit̃ ergo
[Tunc accedẽtes diſcipuli eiꝰ dixerũt ei.
Scis q2 phariſei audito hoc v̾bo] ſcʒ q̃
dñs oẽs eorũ obſeruatiões ſubuertebat
ſꝫ Hie. vl' ſm mag. hiſt. q̃ dicebat ꝙ cibꝰ
nõ coinq̃nat hoīem: qḋ videbat̃ ꝯ legẽ
dixiſſe [ſcãdalizati ſunt.] Sz tñ nihil ſunt
auſi ꝯdicere. ſm Chry. q2 vehemẽter illos
ꝯuicerat nõ redarguẽdo ſolũ/ ſz ⁊ dolum
eoꝝ ꝑpalãdo. Hec ille. ¶ Eſt aũt ſciẽdũ
ſm Hie. ꝙ ſcãdalũ ſignificat offendicu
lũ: ruinã vl' īpactionẽ pedũ/ ⁊ ſcãdaliza
re eſt dare occaſionẽ ruine. Scãdalizari
v̾o eſt accipe occaſionẽ ruine. Et innuit
H Hie. ꝙ ſcãdalum dr̃ ipã īpactio ⁊ res ad
quã īpingit̃: puta ſcãnũ aut lapis. Et ita
eſt ſm. ſ. Tho. ij. ij. q. xliij. ¶ Eſt ergo du
plex ſcãdalũ ſm. ſ. Tho. ſup Matth. x. ij.
ij. vbi. ꝯ. ſ. actiuũ ⁊ paſſiuũ. Actiuũ eſt di
ctũ aut factũ minꝰ rectũ p̃bẽs occaſionẽ
ruine. Nõ dicit̃ cogitatũ/ q2 ꝯp3 ꝙ ꝯſter.
Nec dr̃ malũ/ ſz minꝰ rectũ/ q2 ſufficit ſi
hꝫ ſpẽm vel apparẽtiã mali. Paſſiuũ v̾o
eſt ruina ex tali dctõ vl' fctõ. Aliq̃n ergo
vt dicit eſt actiuũ ſine paſſiuo: aliq̃n ecõ
uerſo paſſiuũ ſine actiuo/ vt in ꝓpoſito/
q2 xp̃s docebat veritatẽ/ ⁊ illi ex inuidia
⁊ malitia ſumebãt occaſionẽ ruine: ⁊ cõ
citabãt feditionẽ ī ꝑplo quãtũ in ſe erat.
[At ille reſpõdẽs ait. Ois plãtatio] .i. fal
ſa doctrina ⁊ ſupſtitioſa obſeruatio: ſm
Hilar. ⁊ Remi. [quã nõ plãtauit pr̃ meꝰ
celeſtis eradicabit̃:] Hec ſꝫ manicheos
de lege dicta ſunt/ vt dicit Chryſ. ſed nõ
aduertũt qũo ſupiꝰ dñs ꝓ lege pugnaue
I rit dicẽs. Quare vos trãſgredimini mã
datũ dei ſcʒ in lege ꝓpter traditionẽ ve
ſtrã. [Sinite illos]. Quaſi diceret. Si ſcã
dalizantur nõ cureris. Plura de iſta ma
teria habent̃. ij. ij. vbi. ꝯ. ⁊ iiij. diſ. xxxviij.

Tñ quãtũ ad p̃ſens ꝑtinet. Sciẽdum eſt
ſm. ſ. Tho. ꝙ cũ ſcãdalo actiuo nihil eſt
faciẽdũ ꝓpter ſcãdalũ autẽ paſſiuũ alio
rum nõ ſunt omittenda ſp̃ualia: ⁊ ea que
ſunt de neceſſitate ſalutis puta eleemo K
ſyne tẽpore neceſſitatis/ q2 quilibet tene
tur plus ſe q̃ͣ aliũ diligere. Si vero non
fuit de neceſſitate ſalutis vt puta aliqua
oratio vl' exhortatio ad bonũ diſtinguẽ
dus eſt/ q2 aut ex hoc aliqui ſcãdalizant̃
ex infirmitate vl' ignorãtia/ ⁊ tũc iſta ſunt
differẽda vel occultanda donec reddita
ratione auferat̃ ab eis ſcandalum. Qḋ ſi
reddita rõne ꝑſeuerãt in ſcãdalo: iam ex
malitia ſcãdalizãtur. Cuꝫ aũt q̃s ex ma
litia ſcãdalizat̃ nõ eſt curandũ. i. nõ ſunt
ſp̃ualia bona dimittẽda ꝑꝑ hoc. Si autẽ
ſcãdalizabant̃ phariſei de doctrina dñi.
ſ. ex malitia vt eaꝫ impedirẽt. Tẽporalia
aũt q̃ de neceſſitate ſalutis ſunt cõſeruã
da/ vt depoſita ⁊ cõmiſſa p̃latis ⁊ recto
ribus nõ ſunt ꝑꝑ ſcãdalũ relinquẽda ra
tione ſupradicta. Alia vero ſunt dimittẽ
da ꝑꝑ ſcãdalũ puſillorũ. i. q̃ ex infirmita
te ſcandalizãtur: nõ aũt ꝓpter ſcãdalum
phariſeorũ: q̃ ex malitia ſcãdalizãtur/ q2 L
hoc non expedit bono cõi neq̃ ipſis ra
ptoribus. Hec ex ſan. Tho. Ubi. ꝯ. [Ceci
ſunt] carentes. ſ. vero intellectu legis ſm
Rabanũ [⁊ duces cecorũ] alios in errorẽ
mittẽtes ⁊ ad p̃cipitiũ ducẽtes [Cecꝰ aũt
ſi ceco ducatũ p̃ſtet: ambo ī foueã cadũt]
Et hic eſt documẽtũ contra querẽtes ſa
cerdotes ignorãtes: ne cogant eos reſti
tuere: que ꝑ occultas frandes acquiſiue
runt. Aug. Qui vult confiteri vt inueniat
gratiã: querat ſacerdotẽ ſcientẽ ſoluere ⁊
ligare. ¶ Quãtũ ad tertiũ ſciẽdũ eſt: ꝙ q2
xp̃s multoties parabolice loquebat̃ apl̃i
exiſt: mauerũt euꝫ parabolice locutũ q̃n
dixit: qḋ ītrat in os nõ coinq̃nat hoīem:
vnde Petrus ꝓ ſe ⁊ pro cibꝰ q̃ſiuit intel
lectũ parabole. Dicit̃ ergo [Rñdẽs autẽ
Petrꝰ] .i. interrogãs dixit. [Ediſſere no
bis parabolã iſtã.] Sed q2 in ꝑſona oim
loquebat̃: cũ oibus eſt rep̃hẽſus a xp̃o di
cẽte. [Adhuc ⁊ vos] ſicut. ſ. phariſei [eſtis
ſine intellectu] Increpat aũt cũ dñs inq̃t M
Hiero. eo ꝙ parabolice dictũ putet qḋ ꝑ
ſpicue eſt locutꝰ. Ex quo aiaduertimus
vitioſum eſſe auditorẽ: qui aut obſcura

manifeſte: aut manifeſte dicta obſcure ve
lit intelligere. Hec ille. Uel increpatur ſꝫ
Chry. q2 nõ erat ex incertitudine quod q̃
ſierat: ſz q2 ⁊ ipſe ⁊ alij apoſtoli cum pha
riſeis erãt ſcãdalizati: ⁊ a principio qua
A ſi ꝓ phariſeis interrogare volebãt/ ſed
retracti fuerunt: q2 dixit ois plantatio ⁊c.
Petrꝰ tñ q2 vbiq̃ feruẽs eſt non ita ſilet
vt ceteri. [Nõ intelligitis q2 oẽ qḋ in os
intrat in ventrẽ vadit: ⁊ in ſeceſſum emit
titur.] Hic aũt vt dicit Hiero. obijciunt
quidã dñm ignarũ fuiſſe naturalis phie:
q2 nõ totũ alimentũ in ſeceſſum emitit̃.
Quidã aũt vt magr̃. hiſt. ad hoc dicũt: ꝙ
nihil de alimẽto cõuertit̃ in veritatẽ hu
mane nature ſz id qḋ ad Adã tractuꝫ eſt
auget̃ ⁊ id ſolũ reſurgit. Sicut autẽ auri
fices argento in igne apponũt plũbũ ne
cõſumet̃ argẽtum vel aurũ ita dicunt aſ
ſumi cibos vt calor natura ī cõſumat
eos: ⁊ relinquat id qḋ ab Adã tractũ eſt.
Sz hoc ſtare non põt/ q2 hoiem creſcere
nihil eſſet aliud q̃ͣ hominẽ rare fieri. Et
p̃terea homo aiam vegetatiuã habet cõ
munẽ cũ brutis ⁊ plãtis. in quibꝰ augmẽ
tũ fit ex alimẽto. Uide de hoc prima par
B te. q. cxix. ⁊. ij. di. xxx. ⁊. iiij. di. xliiij. ⁊ quod
libe. vij. q. iij. Ideo ad hãc obiectionẽ di
citur. Primo ꝙ oẽ qḋ ex cibis aduenit eij
cit̃ per ſeceſſum proceſſum tꝑis/ ita tñ vt
per ſeceſſum ſm Hiero. intelligamꝰ oẽꝫ
modũ expellẽdi ſuperflua. Non eñ ma
net caro hois ſm materiã ſꝫ ſm ſpecieꝫ:
ſicut ignis in quo ſucceſſiue ſubijciuntur
ligna: manet idẽ numero ſm ſpeciem vl'
formã: non ſm materiã: q2 continue vna
pars abijcitur/ ⁊ alia generat̃: ⁊ ita eſt in
hoie. Unñ multos ſumit cibos qui quan
doq̃ ex toto elabũtur ab eo. Et ſi obijcia
tur ꝙ in morte aliq̃d reperitur in hoie ex
cibis gñatũ nondũ reſolutũ. Dicendum
eſt ſm iſtã expoſitionẽ ꝙ ideo eſt q2 ho
mo ſinit̃. Si eñ ꝑpetuo duraret: nulla eſ
ſet in eo pars materialis generata q̃ nõ
C corrũperetur aliquãdo. Scd̃o dr̃ ꝙ acci
pit̃ ibi totũ ꝓ parte vt ſit ſenſus ꝙ de oĩ
cibo/ aliq̃d vadat in ſeceſſum q̃ͣtũcũq̃ ſit
purus ⁊ nobilis vñ non dicit totũ ſz oẽ.
Licet eñ ois humana caro q̃ nunc eſt in
hac eccleſia ſit intra veſtes/ q2 ſcʒ nullꝰ ẽ
nudus nõ tñ eſt tota: q2 manus ſunt ex

tra. Unñ ly oẽ diſtribuit ſuppoſita: ⁊ ly to
tũ partes: Et hoc eſt arguere ſic. Si cibꝰ
inquinaret hominem: hoc eſſet maxime
q̃ͣtũ ad feces ⁊ ſuperfluitates que ſunt in D
illo. Sz ille nõ coinquinãt hoiem: q2 na
tura ſeparat illas ⁊ expellit per ſeceſſum:
ergo multo minus alie partes ciborum
inquinant. Tertio poſſet forte dici ꝙ ſal
uator nõ loquitur de oi qḋ intrat in os:
ſꝫ de omni immũdo. Tale eñ expellit̃ a
natura. Et ſimiliter: ſi dicit q̃d qḋ exit
de ore coinq̃nabat hoiem: hoc intelligit̃
ſi ſit immũdũ. Bona eñ verba nõ coinq̃
nãt. [Que autẽ ꝓcedũt de ore: de corde.]
i. de mẽte [exeũt: ⁊ ea coinquinãt aiam] ſi
ſunt mala: q2 nõ expelluntur a corde ſicut
ſupflui cibi expelluntur a natura per ſe
ceſſum vt inde cor remaneat purũ: ſed re
manẽt in eo quãtũ ad ſuã radicẽ q̃ eſt ma
la voluntas. [De corde eñ exeũt cogita
tiões male] ex q̃bꝰ ꝓueniunt mala verba
⁊ mala facta. Unde ſubditur [homicidia:
adulteria: fornicationes: furta/ falſa teſti
monia/ blaſphemie. Hec ſunt q̃ coinqui
nãt hoieꝫ] corã deo. [Nõ lotis aũt mani
bus mãducare nõ coinq̃nat hoiem] corã
deo ſiue ſp̃ualiter. ¶ In hac parte eſt do E
cumẽtũ ꝙ diabolꝰ nõ eſt q̃ immittat in nos
malas cogitatiões. i. malos cõſenſus q̃ͣ
uis poſſit inflãmare ꝯcupiſcẽtiã ⁊ poſſit
malas rep̃hẽſiões ⁊ apparitiones īmitte
re/ ⁊ hoc habes. ſ. ij. q. lxxx. de malo. q. iij.
arti. iij. Hie. Arguẽdi ſunt ex hac ſnia q̃
cogitatiões a diabolo immitti putant/ ⁊
nõ ex propria innaſci volũtate. Diabolꝰ
adiutor eſſe ⁊ incẽtor malaꝝ cogitationũ
põt/ author eſſe nõ põt. Si ãt ſemꝑ in iſi
dijs poſitꝰ leuẽ cogitationũ nr̃arũ ſcin
tillã ſuis fomẽtis inflãmauerit/ nõ debemꝰ
opinari eũ quoq̃ occulta cordis rimari
ſꝫ ex corꝑis habitu ⁊ geſtibꝰ eſtimare q̃d
v̾ſemꝰ intriſecꝰ. Uerbi grã. Si pulcrã mu
lierẽ nos crebro viderit inſpicere/ intel
ligit cor ab oculis vulneratum. Hec ille.

☞ Feria. v. poſt dñicã. iij. in q̃drage.
☞ Tertius euange. Luc. c. iiij. F

S Urgẽs Ieſus de ſynago
ga introiuit in domũ Si
monis. Socrus autẽ Si
monis tenebatur magnis

febrib⁹. Et rogauerūt illū ꝓ ea. Et
ſtans ſup illā imperauit febri: ⁊ di
miſit illā. ⁊ ꝯtinuo ſurgēs miniſtra
bat illis. Cū ſol aūt occidiſſet oēs
q̄ hēbāt īfirmos varijs lāguorib⁹
G ducebāt illos ad eū. At ille ſingu
lis man⁹ īponēs curabat eos. Exi
bāt aūt demonia a multis clamātia
⁊ dicētia: q: tu es fili⁹ dei. Et incre
pās nō ſinebat ea loq̄: q: ſciebāt ip
ſum eē xp̄m. Facta aūt die egreſſus
ibat in deſertū locū ⁊ turbe req̄re
bāt eū. Et venerūt vſq; ad ipſū: ⁊ de
tinebant eum ne diſcederet ab eis.
Quibus ille ait. Q: ⁊ alijs ciuitati
bus opꝫ me euāgelizare regnū dei:
q: ideo miſſus ſum. Et erat predi
cans in ſynagogis galilee.

SUrgens Jeſus de ſynagoga
⁊c. [Lu. iiij. In p̄nti euā. tan
gunt tria pūcta q̄ ſunt Sp̄a
lis liberatio. Uniuerſalis cu
ratio ⁊ ſpūalis cōtemplatio
¶ Quātū ad p̄mū tāgit ſpāl libatio quā
fecit xp̄s circa ſocrū Simonis ī caphar
naū cū dr̄: [Surgēs ieſus de ſynagoga] in
q̄ mirāda fecerat. ſ. demoniacū liberādo
H [introiuit ī domū ſimōis ſꝫ Chry. [vt re
ciperet corpalē refectionē.] Lꝫ aūt petr⁹ eſ
ſet d̄ bethſaida: tn̄ vt dr̄ in mag. hiſt. potuit
hr̄e domū ī capharnaū rōne vxoris ſue.
[Socr⁹ aūt ſimonis tenebat magnis fe
bribus et rogauerūt illū ꝓ ea Et ſtās ſu
per illā īperauit febri ⁊ dimiſit illā]. ſ. ſta
tim. Uñ ſeq̄t [ꝯtinuo ſurgens miniſtra
bat illis] ⁊ ī hoc appuit miraculū. Lꝫ em̄
illa īfirmitas fuiſſet forte curabilis a nā: ſi
tn̄ erat iſto mō curabilis ſꝫ Chry. ⁊ Hie.
vt ſubito ⁊ fortis ſurgeret. Jō miraculuꝫ
fuit hoc q̄ ad faciēdi modū nō q̄ ad rē fa
ctā. Uñ dicit gl. ꝙ ſanitas q̄ dn̄i cedit ſpe
ſ
I rio tota ſil̄r redit: ⁊ ſi obijciat q: Matth.
viij. dr̄ ꝙ cec⁹ ī cui⁹ oculis xp̄s expuit p̄
mo vidit hoīes q̄ſi arbores ambulātes ⁊
poſtea iterū īpoſitis manib⁹ cepit clare
videre: rn̄dent q̄dā ꝙ dc̄m hui⁹ gl. eſt ve
rū ſolū aliq̄ſi ſi nō vl̄r. Et intēdūt vt mi
hi vr̄ ꝙ tn̄c eſt vera gl. q̄n nō appereret mi
raclꝫ niſi ſanitas ſubito rediret vt in ꝓ
poſito de iſta febre ſec⁹ in ceci illumina
tione. q: ſiue ſtati ſiue nō ſtati fiat eit mi
raculoſa euidēter cū nā hoc non poſſit
nec ſubito nec magno tp̄e pficere. ¶ Eſt K
āt ī hac pte documētū ī ſēſu morali. Iſta
em̄ mulier febricitās moralr̄ eſt aīa pec
catrix q̄ nō pōt moueri ad bn̄ opandū: ⁊
hꝫ palatū īfectū ad guſtādū diuīa. i. di
uina q̄ ei videnť amara. Hec dꝫ dnꝫ xp̄s
impat febri. i. vocata pctō ſtati ſurgere ⁊
miniſtrare xp̄o: alio q̄ īfirmitas faciet ꝑ
fectū ⁊ de pctō cadet ī pctm̄. Pmo q: pec
catū ē pōderoſum. Scd̄o q: pctōr excecā
t⁹ eſt vt alt Sanſon pditis capill. i. gr̄a ⁊
xtutib⁹ ī q̄bus erat ſua fortitudo: et ꝯſtr
ligat⁹ huc illucq; detrahit illudēd⁹. Et
tertio q: pctā ſunt ꝯnexa. q: auaritia tra
hit ad rapinā. gula ad luxuriā: ⁊ ſic de
alijs. Eſt ēt in hoc ꝙ dn̄r aliq̄ rogaſſe pro
iſta vt documētū morale: vt pctōres ad
hibeāt iuſtos ꝓ ſe rogātes: q: ipſi de cō
gruo merenť alicui pctōri veniā: iterduꝫ
⁊ ipetrāt. Hier. ſup Matt. Mō ſaluator L
rogat⁹ mō vltro curat egrotos: oſtēdēs
ſe ꝯ pctōꝝ q̄ꝫ paſſiones ſup p̄cibus ſepe
annuere fideliuꝫ. ⁊ ea q̄ ipſi minime in ſe
intelligūt vel itelligēda dare vel non in
tellecta dimittere. Hec ille. Et vr̄ innue
re ꝙ iſta mulier exceſſum mētis ac frene
ſim ab īfirmitate pateret. ¶ Quātū ad
ſcd̄m tāgit vniuerſalis curatio infirmo
rū: cū dr̄. [Cū ſol aūt occidiſſet oēs q̄ ha
bebāt infirmos varijs lāguoribus: duce
bāt eos ad eū] Sꝫ quare expectauerunt
ſolis occaſū? Ad hoc dicit Ori. ꝙ hoc io
fuit: q: verecūdabanť in die: vel q: time
bāt phariſeos: vel q: de die īteti erāt cir
ca alia. vel q: putabāt ꝙ cū eēt ſabbatū
ſanare infirmos eēt illicitū niſi trāſacta
die. ⁊ hāc vltimā rōnē aſſignat ēt Theo.
addēs ꝙ ī hoc appet turbaꝝ deuotio ꝙ
ab incōmoditate tp̄is non repellebanť.
Jmo dicit btūs Mar. ꝙ tota ciuitas erat
ꝯgregata ad oſtiū [At ille ſingulis man⁹
īponēs curabat oēs] Btūs Mar. dicit ꝙ
curauit multos: nō q̄ſi velit dicere ꝙ ali M
q̄s non curauit: ſꝫ q: curauit oēs in ciuita
te: vt dicit lucas: cū tn̄ eēnt multi. vt di
cit Marc. Hic. notat. Beda inſaniā iu
deoꝝ: q: ⁊ ſi nolebāt xp̄m hr̄e vt deū: de

buiſſenť tn̄ eū ſuſtinere vt medicū ſanan
tē oēm infirmitatē. Apparet ēt negligen
tia nr̄a q: illi erant magis ſoliti ducere
ad ieſum ſuos infirmos ī corpe: ꝙ nos ī
firmos noſtros in mēte: imo aliq̄ a xp̄o
prauis cōſilijs retrahūt. vt pote ſuadēdo
ne q̄s intret religionē: ⁊ hmōi: ꝯ illud ꝓ
A uer. iij. Noli ꝓhibere bn̄facere illū q̄ pōt.
Apparet etiā virt⁹ manuū xp̄i q̄ ex ſuo ta
ctu oēm morbū curarēt. ¶ Pro quo no
ta ꝙ man⁹ xp̄i appet virtuoſiſſima. Pmo
in morboꝝ curatione vt dictū eſt. Scd̄o
q: ex ſua ꝑuiſiōe oſtupeſcere ꝓpheta fe
cit. zachari. xiij. Que ſunt plage iſte ī me
dio manuū tuarū? Et tertio q: ille man⁹
ex ſuppoſitiōe mortuos ſuſcitabāt. Mat.
ix. Filia mea mō defuncta eſt ſꝫ veni ipo
ne manum ⁊c. Et quarto q: ꝑ eas petrū
apprehenſum eripuit xp̄s de naufragio.
Mat. xiiij. Et q̄nto q: tactu manuū auri
culā abſciſſam reſtituit ſeruo pontificis.
Luc. xxij. Et ſexto q: ex ſuaꝝ manuū crea
tiōe diabolū pſtrauit Job. xxvj. Ob
ſtetricāte manu eius educt⁹ eſt coluber
tortuoſus. ſ. de cordibus fideliū. Et ſepti
mo q: ex palpatiōe vel inſpectione Tho
mā icredulū credere fecerit. Jo. xx. Nec
mirū q: erāt organū deitatis [Exibāt aūt
B demonia a multis.] ad imperium chriſti
qui ex ſua pſona impabat eis. Uñ et bea
tus Marc⁹ dicit ꝙ mirabanť dicētes q:
in ptāte ſpiritib⁹ immūdis impat: ⁊ obe
diunt ei. [clamātia ⁊ dicētia: q: tu es filius
dei] Hec tn̄ iſta ꝯfeſſio fidei a diabolo vl̄
cōſilijs erat deo grata: q: nec propter dei
amorē facta. ſꝫ aliquo malo fine putati
mōe maioris pene: vel vt xp̄m per inanē
gloriā eleuaret ſi poſſet. Sicut autē dicit
Beda: diabol⁹ vidēs xp̄m ieiunio fatiga
tū verū hoīem intellexit: ſꝫ q: tētatio nō
p̄ualuit: vtꝝ dei fili⁹ eēt dubitabat. Nūc
autē ꝑ ſignorū potentiā vel intellexit vel
potī⁹ ſuſpicat⁹ ē eē filiū dei. Nō g̃ iō iu
deis eū crucifigere pſuaſit: q: xp̄m ſiue dei
filiū nō eē putauit: ſꝫ q: ſe morte illi⁹ nō
C p̄uidit eſſe dānādū. De hoc em̄ myſterio
dicit apl̄s: ꝙ nemo principum huius ſe
culi cognouit. Si em̄ cognouiſſent nūq̄
dn̄m glīe crucifixiſſent. Hec ille. Qui nō
audet aſſerere diabolum cognouiſſe xp̄i
deitatē: ſed magis declinat ad hoc vt ſuſ
ſpicando diabolus loqueret. Igit ſm̄. ſ.
Thō. Veritas eſt ꝙ diabolus iſta dicebat ꝑ
ꝯiecturas vl̄ tētatiue. Uerūtn̄ nō cogno
uit certe ꝙ eſſet dei fili⁹ ꝑ naturam vſq;
ad xp̄i paſſionē. Sciuit aūt eū eſſe xp̄m:
vt dicit hic btūs Luc. dicit āt Nic. de lyr. D
ſup iſto paſſu Mar. j. ꝙ diabolus nunq̄
cognouit eū eſſe filiū dei vſq; ad mortē: ſ
⁊ tn̄ idē tenet ꝙ a principio phariſei hoc
cognouerūt ꝯ. ſ. Tho. eſt mirabile ꝙ iſti
fideli⁹ a principio cognouerūt illū ꝙ ma
giſter eoꝝ ⁊ pater diabolus in tota vita
ei⁹. Uide de hoc dominica. ſ. in quadra
ſima. Et lꝫ Beda videatur dicere ꝙ in
paſſione cognouit eū eſſe deū. tn̄ hoc nō
dicit: ſed verba eius ſignificare videť ꝙ
erat pplex⁹. Et de facto in paſſiōe vidēs
ordinē ei⁹ ⁊ patientiā xp̄i ⁊ ſctōs patres
exultātes in lymbo: voluit eā īpedire: vt
mag. hiſt. teſtatur: q: ſcꝫ magis declina
bat ad hanc partē ꝙ de⁹ eſſet vel q: erat
perplexus ⁊ partē ſecuriorē eligere vole
bat. Statim vero egreſſa aīa illa ſancta
de corpe virgineo atq; deifico: cognouit
ea diabol⁹. [Et icrepās nō ſinebat ea lo
qui: q: ſciebāt eū eſſe xp̄m] Chry. Nō em̄ E
decebat xp̄i myſteriū lingua feda publi
cari. Hec ille. Uel ſm̄ Theo. q: nolebat
accēdere inuidiā iudeoꝝ ex hoc ꝙ ab oī
bus laudaret. Uñ ⁊ ſm̄ Bedā etiam ipſi
apl̄i p̄cipiunť reticere de illo q̄ſi eū vide
rūt in trāſfiguratione glorioſum ne diui
na maieſtate publicata paſſio differreť.
¶ Sed ꝯ rōnē Chryſ. arguiť q: Mar. ix.
noluit ꝙ ꝓhiberet eiectio demonū ei q̄
nō erat ei⁹ diſcipul⁹. Uñ philip. j. Siue
per occaſionē ſiue ꝑ veritatē annuntieť
xp̄s: in hoc gaudio ⁊ gaudebo. Ad hoc
dicit Bonā: ꝙ iſta pcedunt de eo q̄ erat
in via ſꝫ nō in doctrina. ¶ Sꝫ ꝯ: q: etiaꝫ
iſta demonia nō errabāt in doctrina: ſꝫ
dicebāt veritatē. Ad hoc dicit ipſe ꝙ iō
iſti ꝓhibuit. Pmo ne veritati falſitatē imi
ſceret. ⁊ Scd̄o ne ꝟbis eoꝝ daret autho
ritatē ſi ea loq̄ pmitteret. Et tertio vt in F
ſtrueret nō appetere ab alio laudari. Uñ
poſt iſta miracula facta receſſit de loco ī
quo ea fecerat hec ex illo q̄ vr̄ velle dice
re ꝙ nō eſt ſil̄e de hoīe: cuius nō eſt pro
priū velle ſemp inducere ad falſitatē et
cū verū dicit: ⁊ de diabolo q̄ ſic ſemp īt

dit.ideo cõpeſcit vn⁹ ne loquat̃:etiã ſi in
doctrina nõ erret:τ nõ reliqu⁹.Et ſic pʒ
ꝙ ꝓpt̃ q̃nq; rõnes demõia iſta cõpeſcuit
G xp̃s.¶ Eſt aũt i hac p̃re ſenſu morali do-
cumentũ:ꝙ varia ſunt pctõꝝ gn̄a diuer-
ſam exigẽtia medicinã.ſicut ſunt diuerſi
corpales lãguores.Eſt eñ q̃dã febris q̃-
tidiana ſignificãs gulã:q̃ q̃tidie hominẽ
inuadit.Que vero dr̃ effimera ab effime-
ro piſce:q̃ eodẽ die naſcit̃ τ morit̃:τ ſigni
ficat ſubito ire motũ:q̃ dʒ finiri ante ſo-
lis occaſum.Quedã etiam eſt erratica.q̃
accidit horis incertis:et ſignificat inui-
diaʒ que recedit q̃ñ aliq̃s vituperat̃:ſed
quoties audit laudationes:toties inno-
uant̃ acceſſiones.Quedaʒ etiã dicit̃ ter-
tiana:qua laborãt ↄtriti τ cõfeſſi:ſʒ ſatiſ-
facere nõ volẽtes.Quedã etiam dicitur
cõtinua:qua laborãt auari τ maxime vſu
rarij q̃ ſpoliant pauperẽ continue nocte
τ die etiam in diebus feſtis:quia ſemper
currit intereſſe.Quedã etiam eſt quarta
na ſignificans ſupbiã:q̃ quatuor ſpecies
hʒ vel ſignificat peccatũ ex cõſuetudine:
H vt p̃ma dies ſit ſuggeſtio.ſcd̃a cõſenſus.
tertia op⁹.quarta conſuetudo.Iſta diffi-
culter curat̃.Quedã etiã eſt ethica q̃ fun
dat̃ τ radicat̃ in membris τ naturalẽ hu
miditatẽ conſumit τ ſignificat triſtitiam
illaʒ de qua dicit̃.ij.Corin.vij.Seculi tri-
ſtitia mortẽ opat̃.¶ Aliud etiã eſt mora
le documentum:vt nunq̃ credamus dia
bolo etiã ſi vera loquatur.q̃ ſemp ad de-
cipiẽdũ loquitur.Et ad hoc ſignificãdũ
xp̃s eum tacere iubebat.¶ Quãtũ ad ter
tium tangit̃ ſpũalis cõtẽplatio cuʒ dicit̃
[facta aũt die egreſſus]extra frequẽtiam
ppl̃i[ibat in deſertum locũ]adorandũ:ſi
cut dicit beatus Marcus:τ etiã vt dicit
Chryſ.q: oportebat poſt miracula facta
eũ aliq̃ñ abſentari quia maiora putant̃:
vt ait miracula poſt abſentiã operantis.
Et turbe requirebant eum]Ecce in q̃ta
erat veneratione:quia multitudo exibat
ad eum in deſertũ etiã neſciẽdo vbi eſſet
ſed requirẽdo.[Et venerũt vſq; ad ip̃m]
I Contra:quia dicit Mar.ꝙ apoſtoli ſunt
q̃ venerunt vſq; ad illũ:τ dixerunt:q: oñs
q̃rũt te.Ad hoc dicit Grecus:ꝙ poſt apo
ſtolos etiam ppl̃i peruenerunt ad illum.
apoſtolorum ſequẽdo veſtigia[τ detine-
bant eum]q̃tum in ſe erat[ne diſcederet
ab eis]τ hoc q: attrahebantur dulcedi-
ne aſpectus τ verborum eius τ miraculo
rum gloria.Iſti autẽ vt ait Chry.neq; ſcri
be neq; phariſei erãt:quia illi in miracu-
lis eius ſcãdalizabantur.[Quib⁹ ille ait. K
quia τ alijs ciuitatibus oportet me euan
gelizare]id eſt predicare[regnum dei].i.
euangelium ſiue annunciationem regni
dei[q: ideo miſſus ſum]Beat⁹ Marc⁹
dicit q: ad hoc veni:ſed vtrũq; verũ eſt.
Nõ enim repugnat aliquẽ mitti ab alio
τ ip̃m venire conſentiẽdo miſſioni.Imo
dico ꝙ filius dei ſeipſum miſit vt dictum
eſt feria quinta poſt p̃mam dominicaʒ
quadrãgeſime[τ erat predicans]aſſidue
τ freq̃nẽter[in ſynagogis galilee.]¶ In
hac parte habet predicator morale do-
cumẽtum vt poſt ſermones ſuos ad de-
ſertũ cõtẽplationis ſecedat vt hauriat a
deo qd̃ ſpargat ppl̃o.ps.Dñs dabit ver-
bũ euãgelizantib⁹.Multi aũt nunq̃ bo-
na loquunt̃ niſi in ambone:tota die va-
cãtes nugis aut leuitatib⁹:τ ↄtr̃ nõ hau
riũt cõtẽplãdo q̃ docẽt:ſed legendo:τ cõ
ſequẽter docẽt inſipide:q: illa verba nõ L
veniunt a corde ſed a codice.

feria.vj.poſt dñicam.iij.xl.

Textus euan.Io.c.iiij.

Venit Ieſus i ciuitateʒ
ſamarie q̃ dr̃ Sichar:
iuxta prediũ quod de-
dit Iacob Ioſeph filio
ſuo.Erat aũt ibi fons
Iacob.Ieſus ergo fatigat⁹ ex itine
re ſedebat ſic ſup fonteʒ.Hora au-
tem erat quaſi ſexta:venit mulier
de ſamaria haurire aquam.Dicit
ei Ieſus:Da mihi bibere.Diſcipu
li autem eius abierant in ciuitateʒ
vt cibos emerent.Dicit ergo ei mu
lier illa ſamaritana.Quomodo tu
iudeus cum ſis:bibere a me poſcis M
q̃ ſum mulier ſamaritana:nõ enim
contuntur iudei ſamaritanis?Re-
ſpondit Ieſus τ dicit ei.Si ſcires
donuʒ dei τ quis eſt q̃ dicit tibi da

mihi bibere tu forſitan petiſſes ab
eo:τ dediſſet tibi aquã viuã.Dicit
ei mulier:Domine neq; in quo hau
A rias habes τ puteus altus eſt:Vn
de ergo habes aquam viuã?Nun-
q̃d tu maior es p̃re noſtro Iacob
q̃ dedit nobis puteũ hunc:τ ipſe ex
eo bibit τ filij ei⁹ τ pecora ei⁹:rñdit
Ieſus τ dixit ei:oĩs q̃ biberit ex aq̃
hac ſitiet iterum.Qui autẽ biberit
ex aqua quã ego dabo ei:non ſitiet
in eternũ ſʒ aqua quã ego dabo ei
fiet in eo fons aq̃ ſalientis in vitam
eternã.Dicit ad eum mulier.Dñe
da mihi hanc aquam vt nõ ſitiam:
neq; veniem huc haurire.Dicit ei
Ieſus vade voca virũ tuũ:τ veni
huc.Rñdit mulier τ dixit.Non ha
beo virũ.Dixit ei Ieſus.Bñ dixi-
ſti:q: nõ habeo virũ.Quinq; eñ vi
ros habuiſti:τ hũc quẽ habes non
B eſt tu⁹ vir.Hoc vere dixiſti.Dixit
ei mulier.Dñe video q: ꝓpheta es
tu.Patres nr̃i in mõte hoc adora-
uerũt:τ vos dicit̃ q: hieroſolymis
eſt loc⁹ vbi adorare opʒ.Dicit ei Ie
ſus mulier crede mihi:q: venit ho-
ra q̃ñ neq; in mõte hoc:neq; in hie-
roſolymis adorabitis patrẽ.Vos
adoratis qd̃ neſcitis:nos adoram⁹
ꝙ ſcim⁹ q: ſal⁹ ex iudeis eſt.ſʒ venit
hora τ nunc eſt q̃ñ veri adoratores
adorabunt p̃rem in ſpũ τ veritate.
Nã τ p̃r tales q̃rit q̃ adorent eum.
Spũs eſt de⁹ τ eos q̃ adorãt eũ in
ſpũ τ veritate opʒ adorare.Dicit ei
mulier.Scio q: meſſias venit q̃ dr̃
xp̃s.Cũ ergo venerit ille nob̃ annũ
tiabit oĩa.Dicit ei Ieſus ego ſuʒ q̃
C loquor tecũ.Et cõtinuo venerũt di
ſcipuli eius:τ mirabantur:q: cum
muliere loquebat̃.Nemo tñ dixit
q̃d q̃ris aut q̃d loq̃ris cũ ea.Reli-
quit ergo hydriã ſuã mulier τ abijt
in ciuitatẽ et dicit illis hoĩb⁹.Ve-
nite τ videte hoĩeʒ q̃ dixit mihi oĩa
q̃cũq; feci.Nunq̃d ip̃e ẽ xp̃s.Exie-
rũt de ciuitate τ veniebãt ad eũ.In D
terea rogabãt eũ diſcipuli dicẽtes.
Rabbi mãduca.Ille aũt dixit eis:
Ego cibũ habeo manducare:quẽ
vos neſcitis.Dicebãt ergo diſcipu
li ad inuicẽ.Nunq̃ aliq̃s attulit ei
manducare.Dicit ei Ieſus Meus
cibus eſt vt faciaʒ volũtatẽ eius q̃
miſit me:vt perficiã opus ei⁹.Nõ-
ne vos dicitis ꝙ adhuc q̃tuor men
ſes ſunt τ meſſis venit:Ecce dico
vobis:Leuate oculos veſtros τ vi
dete regiones:q: albe ſunt iam ad E
meſſem.Et qui metit mercedem ac
cipit τ congregat fructum in vitam
eternam:vt τ q̃ ſeminat ſimul gau-
deat τ qui metit.In hoc eñ eſt ver
bum verũ:q: alius eſt qui ſeminat:
τ alius eſt qui metit.Ego miſi vos
metere:quod vos non laboraſtis:
Alij laborauerũt τ vos in labores
eorũ introiſtis.Ex ciuitate autẽ il-
la multi crediderũt in eum ſamari
tanorum propter verbum mulieris
teſtimonium perhibentis:q: dixit
mihi oĩa q̃cũq; feci.Cum veniſſent
ergo ad illum ſamaritani:rogaue-
runt eũ vt ibi maneret:τ manſit ibi
duos dies.Et multo plures credi
derũt ꝓpter ſermonẽ ei⁹.Et mulie
ri dicebant q: iã nõ ꝓpter tuã loq-
lã credim⁹.Ipſi eñ audiuim⁹ τ ſci
mus:q: hic eſt vere ſaluator mũdi.
Venit Ieſus in ciuitatem ſa
marie τc.]Ioan.iiij.In pre-
ſenti euangelio tanguntur
tria puncta que ſunt chriſti F
cognitio.Dubij prepoſitio:
τ populi illuminatio.¶ Quantũ ad pri-
mum tangitur quod mulier ſamaritana

xp̄m agnouit eſſe ꝓphetā cum dr̄ [Uenit
Jeſus] non ex principali intētione: ſed qꝛ
volens a iudea declinare propter phari-
ſeorum inuidiā: ⁊ ire in galileam: oporte
G bat eū vt dicit .b. Jo. trāſire ꝑ mediam ſa-
mariā .i. per mediā regionem ciuitatis q̄
olim ſamaria: nunc autē ſebaſte dicebat̄.
Uñ ⁊ .s. Tho. dicit: euāgeliſtā p̄us dixiſſe
oportebat eum trāſire ꝑ mediam ſama-
riā: vt oſtēderet ꝙ nō ex ꝓpoſito ſ; ex ne-
ceſſitate illuc iuit: ⁊ ꝯtr̄ nō videret̄ ꝯ̄u9
ſibi ip̄ſi dicēti Mat. x. In viā gentium ne
abieritis: [in ciuitatē ſamarie] .i. regiōis
ſic dicte a ſamaria ciuitate: [que dicit̄ ſi-
char] corrupto vocabulo: vt dicit Ma-
giſ. hiſto. ꝙ ſm linguā ſamaritanoꝝ. Nā
ſm linguam hebraicā dicebat̄ ſichē. ⁊ eſt
ſm Chry. ⁊ .s. Tho. loc9 in quo Simeon
⁊ leui fecerunt vindictā pro Dina ſorore
ſua vi oppreſſa: vt dr̄ Gen. xxxiiij. Hanc
ciuitatē ſm Theo. deſertā factā ab iiſdē
filiis Jacob dedit ipſe Jacob Joſeph ex-
tra fratres ſuos. Et hoc eſt quod ſubdit̄.
[Juxta prediū qd̄ dedit Jacob Joſeph
filio ſuo.] ¶ Nota vt dicit .s. Tho. ꝙ iſta
H ciuitas non fuit illud p̄diū: ſed fuit iuxta
illud p̄diū .i. agrū: ſm .s. Tho: vel villam
ſm Chryſ. Et reuera ſunt idem ager ſeu
villa id eſt ager habitat9 ⁊ prediū ali-
quod: qꝛ tunc villa ſeu ager ſumit rōnē
prediū quādo pre aliis bonis dat̄ ſiue vt
vulgo dr̄ an̄ partē. Pro hoc nota ꝙ Ja-
cob veniēs de meſopotamia emit agrū
ab emō principe ciuitatis ſichē vt habet̄
Gen. xxxiiij. ſ; ꝓpter raptū Dine filie ſue
fuerunt habitatores ciuitatis occiſi a fi-
liis Jacob: ⁊ ſic ciuitas ceſſit in poſſeſſio
nē ei9. Utrūq; ergo agrū .ſ. ⁊ ciuitatē de-
dit Joſeph filio ſuo an̄ ſeu p̄ter vel vltra
partē ſuā. De p̄dio habet̄ hic de ciuitate
vo Ge. xlviij. [Erat autē ibi fons Jacob]
i. pute9 ſ; Aug. Oīs enī puteus fons eſt:
nō ecōtrario: niſi ſit in ꝓfundo terre. Si
cut aūt teſtat̄ magiſter hiſto. Quidā di-
cunt hunc locū eſſe in quē ſemel in anno
I radius ſolis directe deſcēdit in puteum.
S; hoc eſt īpoſſibile: qꝛ extra tropicū eſt
i. in quarto climate in quo eſt hieruſalē.
¶ Sed q̄re euāgeliſta facit mentionē de
iſtis? Ad hoc dr̄ Theo. ꝙ eſt p̄rio vt nō
mireris qñ infra mulier dicet Pr̄ noſter

Jacob dedit nobis hunc fontē. Scd̄o vt
intelligas iudeos ꝑ infidelitatē p̄didiſſe
qd̄ patriarche ꝑ fidē acquiſierunt. ⁊ Ter
tio ſm .s. Tho. vt det̄ occaſio diſputādi
de fonte ſpūali qui eſt ſpūſſctūs: de quo
xp̄s diſſerere volebat [Jeſus ergo fatiga K
tus ex itinere [Sed quare fatigatus: Ut
ſine iumento ⁊ velociter inceſſeret ſcd̄m
Chry. Sed q̄re velociter: Ut fugeret pha
riſeoꝝ inuidiā ⁊ ſamaritanoꝝ in ꝓcura-
ret ſalutē [ſedebat ſic ſupra fontē] laſſus
ꝓpter laborē: ⁊ ſitiens ꝓpter calorem ⁊
vtrūq; volēs releuare ſedēdo iuxta fon-
tē. In hoc aūt ſm .s. Tho. dat nobis exē
plū non fugiēdi laborē ꝓ ſalute alioꝝ:
qꝛ fatigatus ⁊ exēplū paupertatis: qꝛ ſede-
bat ſic .i. ſuper nudā terrā. Hec ille. [Ho
ra aūt erat q̄ſi .vi.] [i. erat q̄ſi media dies.
Nā dies artificialis h; .xii. horas: ſ; ine
quales qꝛ hora ſm Iſido. eſt aſcenſus di
midii ſigni zodiaci. Aſcēdunt aūt in die
ſiue lōga ſiue breui ſex ſigna ⁊ ſex in no-
cte ſm Ptol. ⁊ oēs aſtrologos: nō autē
oia ſigna eque velociter aut tarde aſcen
dūt: ideo variat̄ quātitas horaꝝ. Sedit er-
go xp̄s ꝓpter laborē: ⁊ ꝓpter calorē ⁊ vt
expectaret diſcipulos q̄ iuerāt in ciuita- L
tem: ⁊ mulierē quā ſciebat venturam: ad
quā volebat effundere ſapientiam ſuā.
[Uenit mulier de ſamaria] .i. ſamarita-
na ſiue de ſichar que eſt ciuitas ſamarie
non autē de ſamaria .i. ciuitate ſic dicta
[haurire aquā. Dicit eis Jeſus] ſitibūd9
ex itinere ⁊ calore: ſ; magis ex charitatis
ardore: q̄rēs occaſiōes ſalutis eius. [Da
mihi bibere. [S; qꝛ poſſet aliqs dicere.
quare non magis impabat diſcipulis vt
haurirēt. Rn̄det euāgeliſta ꝙ ſol9 erat
dicens. Diſcipuli enī ei9 abierāt in ciui-
tatē vt cibos emerēt: ⁊ ſuper fontē tanq̄
pauperes cōſederent ꝓpter humilitatem
vel vt declinarēt hoſpitia gentiliū. Sc;
q̄re dn̄s ſol9 remāſit: Ad hoc dr̄ Chry. et
s. Tho. ꝙ hoc fecit ad exēplum humilita
tis diſcipulis ſuis. Sed ꝯ qꝛ cum fuerint
vilis cōditiōis: nō erat neceſſe eos aſſue
ſcere humilitati. Sed dicit .s. Thom. qd̄
hmōi piſcatores repēte facti ſunt reuerē M
tiores oib9 regibus: facundiores ph̄is: ⁊
dn̄i orbis terraꝝ: ⁊ tales ſic repēte ꝓmo
ti ꝯſueuerūt ſuperbire: vtpote tātu hono-
ris expertes

ris expertes. Sed q̄uo emebāt cibos gēti-
liū cū eſſent cibi immūdi ſm legē. Ad hoc
dico. Primo ſecū habebāt dn̄m q̄ poterat
diſpēſare. Uel ſcd̄o dico ꝙ licitū erat via
A toribus aliquos cibos emere .ſ. mūdos.
Uñ noluit diſcipulos mendicare: qꝛ mē-
dicantis eſt oēm accipere cibū mundū
⁊ immūdū qd̄ ſi feciſſent ſcādalizaſſent
ſamaritas tanq̄ legis tranſgreſſores.
Exiterū ne viderent̄ verbū p̄dicationis
ſub cōmodo tp̄ali ponere. Uel forte: qꝛ
nō inueniſſent gratis. Uñ ⁊ Luc. ix. dr̄ ꝙ
diſcipuli intrauerūt ciuitates ſamarita-
noꝝ vt pararēt illi: ⁊ nō receperūt eum.
¶ S; quare tūc xp̄s habuit pecuniā: cū
dixerit Matth. x. neq; pecuniā in zonis?
Ad hoc Chry. ⁊ Hier. dicūt ꝙ pecunias
habuit propter neceſſitates pauperum.
Et ſm Aug. in hoc voluit dare exēplum
eccl̄ie ſeruādi neceſſaria ne ꝓpter ino-
piā fideles iuſtitiā deſerāt. Qd̄ aūt dicit̄
Mat. x. dico ſm ea q̄ diximꝰ dn̄ica .iiij.
aduent9: ꝙ in illis vbis xp̄s nihil prece-
pit ſm Aug. ſed licentiā dedit accipien-
di ſumpt9 ab auditorib9. Dato tn̄ ꝙ fue
B rit ibi preceptū vt dicit Hiero. Dico qd̄
illud intelligebat̄ quo ad ſingulos apo-
ſtoloꝝ: vt ſc; non haberēt pecunias: cū
quo ſtat ꝙ haberēt in cōmuni: ſicut in re
ligionibus patet: ⁊ hoc q̄diu predica-
bant in populo dei qui conſueuerat do-
ctorib9 ꝓuidere. Uñ tēpore paſſiōis qñ
miſſurus erat eos paulo poſt ad gentes
iſta reuocauit dicēs .q̄ habet ſacculum .i.
burſam tollat ſiſr ⁊ peram. Luc. xxij. ca.
[Dicit ergo ei illa mulier ſamaritana.]
¶ Ubi notādū eſt ex ſacra ſcriptura ⁊ va
riis chronicis ⁊ doctorib9 ꝙ iudeoꝝ po-
pulus .i. decē trib9 iſrl' ꝓpt ſuas iniquita
tes ab aſſirioꝝ rege captiuat9: in baby-
loniā aductus ſit. Sed ne terra redige-
retur in ſolitudinē ſublatis inde cultori-
bus: miſſi ſunt gētiles ab eodē rege in ſa
mariā: vt icolerēt regionē: a qua ⁊ ſama-
C ritani vel ſamarite dicti ſunt. Tunc vero
dn̄s de9 vt oſtēderet populū ſuū nō pro-
pter ſuā impotētiā: ſed ꝓpter ei9 nequi-
tiā fuiſſe captiuatū: imiſit leones q̄ iſtos
ſamaritas idololatras paſſim vaſtabāt.
Habito vo ꝯſilio ꝯcluſū eſt hoc iō illis
accidiſſe: qꝛ nō ſeruābāt legitima dei ter

re .i. dei oīpotētis q̄ terrā illā dederat po
pulo ſuo. Quāobrē miſit rex aliquos ex
dei ſacerdotib9: vt ppl'; iſtū docerēt deū
celi colere: ⁊ ipſi quidē legē .i. quinq; libros
Moyſi receperūt: ⁊ dn̄m ſimul idolaq; D
colebāt: ſaltē a principio. Poſt ſpatiū ve
ro tp̄is etiā reliquus iudeoꝝ ppl's .i. due
tribus ſunt captiuate ⁊ in babyloniā du-
cte vbi per .lxx. annos fuere in dura ſer-
uitute: duoꝝ criminū penas exoluētes.
Poſt qd̄ ip̄ſi ipſis reuerſis a babylone in
hieruſalē: ſemꝑ infeſti fuerunt ſamarite:
⁊ tāta inter eos fuit diſcordia ⁊ inimici-
tia vt nunq̄ bene conuenirēt. Judei etiā
ſamaritanos exoſos habebāt propterea
ꝙ tanq̄ gentiles immūdos cum ceteris
reputabāt ⁊ tanq̄ excōicatos. Tū qꝛ co-
lebant idola. Tum qꝛ adorabant deum
extra tēplū hieroſolymitanū .i. in mōte
ſamarie q̄ dicebat̄ garizim. Tū qꝛ priua
uerāt eos hereditate Jacob p̄ris ſui .i.
in p̄dio p̄dicto. Uñ nec vaſculis eorum
vtebāt̄. Quāobrē iſta mulier ex loquela E
⁊ habitu cognoſcēs xp̄m eſſe iudeū di-
xit ei. [Quo tu cū iudeus ſis bibere a me
poſcis que ſum mulier ſamaritana.] Qd̄
vero ſequit̄. [Nō enī ꝯueniūt iudei ſama
ritanis] poteſt eſſe verbum mulieris et
euāgeliſte: ⁊ ſenſus eſt: ꝙ iudei nō vtunt̄
vaſis ſamaritanoꝝ. Hic mouet Chryſo.
q̄ōnem. Quo ſc; xp̄s ab iſta petiuit bibe
re lege non cōcedēte? Ad quā dr̄: ꝙ in ta
li neceſſitate cuilibet licuiſſet neceſſaria
a gentib9 accipere: ⁊ ꝙ ipſe erat dn̄s le-
gis vt dicit .s. Thom. Uñ aliqñ legalia
obſeruabat: oſtendens ea fuiſſe bona. ali
quando non obſeruabat: oſtendens qꝛ
in breui deficerent. Poſſumus forte etiā
dicere ꝙ nunq̄ hoc fuit i diuina lege ex-
preſſe ꝓhibitū q̄uis interdicta fuerit iu
deis amicitia ⁊ fedus cū talibus [Rn̄dit
Jeſus ⁊ dixit ei. Si ſcires donum dei] .i.
quāta grā ⁊ quātū bonum ſit hoc ꝙ ego
volo bibere aquā tuā. Uel ſi ſcires donū
dei .i. grām ſpūſſcti qui eſt primū donū
in quo alia dona donant̄. Uñ ſm Aug.
donū dei eſt ſpūſſctūs. Uel ſm eundē eſt F
gratia facta mundo illo tēpore qñ deus
ſic dilexit mundū vt filiū ſuū vnigenitū
daret. Si ſcires inq̄t donū dei. [⁊ qs ē q̄
dicit tibi da mihi bibere] qꝛ eſt creator

aquarū:⁊ dn̄s vniuerſorū:ſꝫ gerat formā
mendici[forſan petiſſes ab eo]qui in grā
⁊ miſericordia eſt copioſus[⁊ dediſſet ti
bi]Ex quo notat Aug.neminē accipere
G diuinū donū ex non querentibus illud.
Ipſum enī ſaluatoreꝫ iubet pater petere:
vt det illi:iuxta illud.Poſtula a me ⁊ da-
bo tibi gentes hereditatē tuam.Et ſalua
tor dicit:Petite ⁊ dabit̄ vobis.Hec ille.
Dicit autē forſan ſm̄.s.Tho.ad innuen-
dū arbitrij libertateꝫ:qua cognoſcentes
dei donū poſſunt id petere ⁊ nō petere.
Sed eſt dubitatio in v̄bis Aug.Paulus
enī in ſua conuerſione accepit donū dei
qđ nō petebat:ſed impugnabat⁊ ſimili-
ter multi pctōres.Sꝫ dicēdū eſt ꝙ nunꝗ̄
deus homini ſuam gratiā infundit ſcđm
modū cōſuetū iuſtificandi niſi illā deſy-
deret habere qđ eſt petere donū dei cum
apud deū ipſum deſyderiū ſit oratio ⁊ pe
titio quedā.Sꝫ tn̄ iſtud deſyderium ha-
bēdi donū dei qđ ex noſtra libertate ſtā-
te dei generali influentia procedit aliqn̄
deus ſtatim mentibus infundit vel ad il-
lud mouet:vt in Paulo aliqn̄ paulatim
H nos ad illud ꝓuocat.Aug.ergo loquitur
ſm̄ cōſuetū modū iuſtificādi:nō ſm̄ mi-
raculoſum qui fuit in Paulo:q̄uis etiaꝫ
Paulus nō fuerit iuſtificatus nolēs ſed
volēs:qꝛ qui fecit te ſine te.ſ.faciente ⁊ cō
ſentiēte nō ſaluabit te ſine te cōſentiēte:
ſꝫ ſaluet te ſine te ſaluante.Et ideꝫ videt̄
de iuſtificatione adulti:ꝙ verū eſt de ha-
bituali vel actuali conſenſu.de paulo tn̄
s.Tho.in.ij.diſt.xviij.art.iiij.ad tertium
tenet ꝙ ipſe ad gratiā ſe preparauit ſum
pta occaſione ex luce corporali:que illuꝫ
deiecit ac terruit.Et tn̄ hoc nō obſtāte il
la cōuerſio fuit miraculoſa vt patet.ſ.ij.
q.ciiij.art.x.Et hoc q̄tū ad duo:vt ibi in
nuit:ſcꝫ quantū ad ipſam exteriorē occa-
ſionē:⁊ quantū ad ſubitaꝫ perfectionem
magnā gratie:ad quā Paulus ſtatim ex
ſtatu peccati mortalis ꝑuenit qđ eſt con-
tra ꝯſuetū modū iuſtificandi.[Aquā vi-
I uā].i.gratiā ſpūſſancti que abluit a pec-
catis:refrigerat a carnalibꝰ deſyderijs.
⁊ fecundat in productione bonaruꝫ her-
barum.i.bonarū cogitationū ⁊ locutio-
nū ⁊ actionū.Dicit̄ auteꝫ aqua viua ſm̄
Aug.ſuper.Ioā.que continuatur ⁊ con-
iungit̄ ſuo principio:vn̄ manat.Mortua
vero oīs aqua collecta etiam ſi de fonte
manaſſet:dūmodo ſit meatꝰ interruptꝰ.
Gratia autem ſpiritusſancti cōiūgit deo
tanꝗ̄ oīm bonorū fonti:cum nunꝗ̄ ſit in K
anima niſi deo eā ſpecialiter inhabitan
te:ideo aqua viua eſt:ſed fides ⁊ alia do
na ſine gratia nō cōiungūt deo:vn̄ mor-
tua dicunt̄.[Dicit ei mulier]que nonduꝫ
intelligebat ſm̄ Aug.ꝙ de aqua ſpūali ⁊
non de corporali loquebat̄.[Dn̄e neq̄ in
quo haurias habes ⁊ puteꝰ altꝰ eſt]hec
mulier ex locutione chriſti paulatim ad
altiora eleuat̄.Nā prio recognouit eum
tanꝗ̄ iudeū.Nunc aūt exhibēs ei reuerē
tiam dn̄m eum vocat:⁊ ſe ad eius doctri
nā humiliat:nec audet ei cōtradicere:ſꝫ
oſ̄dit ꝙ ei de puteo illo aquā dare non
pōt.⁊ querit quō eam dare poſſit dicēs.
[Unde ergo habes aquam viuam]ſcilꝫ
iſta meliorē:quaſi diceret.Libenter hāc
haberem ſꝫ nō video quō poſſis tribue-
re.Augu.Pulſat vt aperiat magiſter qđ
clauſum eſt.Hec ille[Nunquid tu ma-
ior es patre noſtro Iacob]q̄ fuit iſta aq̄
contentus.⁊[qui dedit nobis puteū iſtū]
Quaſi di.Meliorem aquam Iacob vtiq̄ L
dediſſet ſi eā habuiſſet.Et ne quis dicat
qđ Iacob retinuit meliorē pro ſe.Iō ſm̄
Chry.ſubiungit.[Et ipſe ex eo bibit:⁊ fi-
lij eius ⁊ pecora eius.]In quo ſm̄ Theo.
⁊ pretioſitas ⁊ abundātia notatur aqua
rū.Sed quare iſta cum eſſet gentilis Ia-
cob dixit patrē ſuum?Ad hoc dicitur ſm̄
Chryſo.Primo ꝙ ſamarite ſe in nobili-
tatē iudaicam impellebant.i.faciebant
ſe de domo iudeorum ⁊ Abraaꝫ dicebāt
patrem ſuū:qꝛ fuit caldeus.⁊ ipſi etiam
de chaldea fuerunt adducti in iudeam ꝑ
regē aſſyriorum.Sed ⁊ Iacob etiam pa-
trem vocabant quaſi Abraaꝫ nepotem.
Scđo ſm̄.s.Tho.⁊ Bed.qꝛ deū iudeoꝝ
colebāt:⁊ legē Moyſi q̄tū ad ritus ⁊ ſa-
crificia ſeruabāt:ſꝫ ſimul cum hoc idola
colerēt ⁊ adorarēt.Scđo ſm̄.s.Tho.qꝛ
cōtinue bn̄ficia Iacob experiebantur qꝛ
bibebant aquam ⁊ inhabitabāt terram
que fuerat Iacob.[Reſpondit Ieſus ⁊ di M
xit ei]volens iam eam ad ſpiritualem
aquam eleuare[oīs qui biberit ex aqua
hac]corporali[ſitiet iterum]ſcilicet niſi

mors cito interuenerit:quia iſta non ha
bet effectum ꝑpetuū.[Qui autem biberit
ex aqua quam ego dabo ei].i.guſtauerit
gratiā ſpūſſancti.[non ſitiet ineternum]
Quaſi diceret ſm̄ Chryſo.Si mirabilis
fuit Iacob qui hanc aquā dedit:ſi dabo
tibi multo ac potiorē q̄d dices:Nō au-
A tem ab accuſatione:ſed ex ſupeminentia
cōparationē facit.Hec ille.Et intēdit ꝙ
Chriſtus nō vilificauit aquā Iacob:ſed
oſtendit ſuā eſſe meliorē.Quod eſt cōtra
illos qui cōparationes facere neſciūt ni-
ſi detrahēdo.Sed cōtra iſta videt̄ illud
Eccle.xxiiij.Qui bibūt me adhuc ſitient.
Ad hoc dico ꝙ ſitis ſpiritualis triplici-
ter accipit̄.Uno modo ꝓut ſitire ſit ideꝫ
qđ cum auiditate ⁊ ſine faſtidio bibe-
re:⁊ ſic beati deum ſitiunt videre.Scđo
ꝓ appetitu melius ⁊ ꝑfectius habēdi id
quod imperfecte habet̄:⁊ ſic q̄ bibūt deū
per gratiā:adhuc ſitiūt illū per gloriam.
Qui autem ſunt in gloria nō ſitiunt iſto
modo:qꝛ cōtenti ſunt nō ſolū de re habi
ta:ſed etiā de modo habendi:quaſi tota
liter cōformes diuine voluntati.Et iſtis
duobus modis loquitur Eccleſiaſticus.
Tertio modo dicitur ſitis appetitus alte
rius rei ab ea que iaꝫ eſt habita.Et ſic q̄
B biberit ex aqua gratie:ſtante illa non ſi-
tiet:quia nō deſyderabit rem finaliter ſi-
ue tanꝗ̄ vltimum finem aliā ab ea quaꝫ
per gratiā bibit.i.aliam a deo:qꝛ talium
appetitus q̄eſcunt in deo tanꝗ̄ in ſuo fi-
ne:qđ eſt quieſcere quiete deſyderij ⁊ nō
quiete motus in deſyderatū.[Sed aqua]
id eſt ſpūſſctūs ſm̄.s.Tho.[quā ego da-
bo ei]ꝑ gratiā gratū facientem[fiet in eo
fons]Sicut enī ex fonte cōtinuo emanāt
aque ita ex mente habente ſpm̄ſctm̄ con-
tinue profluunt bone cogitatiōes.Et ſi-
cut habēs fontem in ſtomachō ſitire nō
poſſet:ita ſm̄ Chry.q̄ hanc habet aquaꝫ
in corde non pōt aliud ſitire[aque ſalien
tis].i.ſalire facientis[in vitam eternaꝫ.]
Primo ꝑ deſyderiū.Aqua enim tātū po
C teſt aſcendere quantum deſcendit.Unde
qꝛ grā ſpiritusſancti de celo deſcēdit:fa-
cit in celū conſcendere.Secundo per me
ritoria opera quibus eternam vitā mere
mur:vt ſunt facta in gratia ſpiritusſan-
cti.Tertio per guſtum et quandam pre-
mij participationē.Eſt enī tanꝗ̄ pignus
⁊ arra ⁊ conſequenter pars eterne felici-
tatis nihil enī aliud eſt gloria ꝙ̄ gratia
conſummata:⁊ gratia eſt gloria inchoa-
ta.Et hec dico ſumendo gloriam vt per-
tinet ad eſſentiā aīe glorioſe:qꝛ ſic ē grā. D
Ut v̄o ꝑtinet gloria ad potentias aīe glo
rioſas:quaſi habitus eſt eſſentialiter lu-
men glorie exiſtens in intellectu:⁊ quaſi
actus:eſt ipſa btā viſio ꝑ illū habitum et
ſpēm increatam elicita:quia viſio eſt to-
ta merces ſm̄ Aug.ſ.eſſentialiter:ſꝫ cōſe
quatur gaudiū magnū.Ut v̄o glīa perti
net ad corpus glorioſum:eſt claritas et
alie dotes eiꝰ.[Dicit ad eū mulier]nec-
dū.ſ.plene illuminata:ſꝫ carnaliter itel-
ligēs ſm̄ Aug.ea que dicebant̄.Uerūtn̄
ſm̄ Chryſ.iā preponebat xp̄ꝫ ipſi Iacob.
qꝛ hanc aquam ſuperiorē ſenſibili crede
bat:attn̄ quid eſſet ignorabat.[Dn̄e da
mihi hāc aquā vt non ſitiā neq̄ veniam
huc haurire]Utrūq̄ enī erat ei oneroſuꝫ
ſ.ſitire ⁊ deferre aquam.[Dixit ei Ieſus:
Uade voca virū tuum].i.illū quo vt viro
vteris:q̄ eſt tuus per vſum nō per matri-
moniū[⁊ veni huc.]Qđ ſm̄ Chryſo.dixit
xp̄s vt etiā vir particeps eſſet huius do- E
ni:ſm̄ alios v̄o:qꝛ iſta mulier non plene
capiebat verba xp̄i:voluit eā eleuare per
hoc ꝙ ſecreta ⁊ occulta ſcire ſe poſſe de-
monſtraturus erat.Iſta enī adulterū te-
nebat qui maritus putabat̄:⁊ hoc xp̄s ſe
ſcire volebat oſ̄dere.Illa vero ſm̄ Chry.
auida habēdi illud donū:⁊ volēs occul-
tare adulteriū quaſi ad bolem loquit̄ di
cēs[Nō habeo virū]in quo ſꝫ Chryſ.mē
titur.Cōtra:qꝛ ſtatim ſequit̄.[Dicit ei Ie
ſus.Bn̄ dixiſti:qꝛ nō habeo virū.Quinq̄
enī viros habuiſti]legitimos cōiuges[⁊
nūc queꝫ habes non eſt tuus vir]In qui
bus verbis xp̄s oſtendit ſe ſcire ſecreta:⁊
mulierem vera dixiſſe:contra Chry.Ad
hoc dici poteſt ꝙ mulier nō habebat vi
rum vere ſicut dicit xp̄s:ſed tn̄ habebat
illum ſm̄ hoim opinioneꝫ:qđ ipſa nega F
re voluit credens ꝙ xp̄m lateret taꝫ hoc
q̄ illud.Chry.Mulier auteꝫ a xp̄o repre-
henſa nō cōtriſtata eſt neq̄ dimittēs fu
git:ſed admirat̄ magis et immorat̄.Un̄
ſubditur[Dicit ei mulier.Dn̄e video qꝛ
propheta es tu]quaſi diceret.In hoc ꝙ

mihi occulta dicis oſtenderis propheta
eſſe. Hec ille. ¶ In hac parte eſt documen
tū morale. qd Chryſ. tangit dicēs: Xps in
ſamariam accedēs: facilem ꝛ delitioſam
G vitam abijciens: doloroſam vero ſequēs
non ſubiugalibus vtitur: ſed ita difficulter
incedit vt ex itinere fatigetur: erudiens
nos ita a ſuperfluis alienos eſſe: vt multa
neceſſaria abſcindamus a nobis. Hec ille.
¶ Quantū ad ſcdm punctū euāgelij tan
gitur dubij propoſitio: qr mulier agnito
ꝙ xps eſſet propheta: ſtatim propoſuit ei
dubiū ſpūale de ſalute anime. Sciēdum
eſt autē ſicut teſtatur Aug. ꝙ contentio
fuit inter iudeos ꝛ ſamaritas de loco ado
ratiōis. Sicut enī iudei in hierlm habe
bant tēplum Salomonis: ita et iſti habe
bant tēplū ſimilr in monte garizim. Cau
ſa vero huius templi in mōte garizim ſm
aliquos fuit: quia iudei reuerſi a captiui
te babylonica noluerūt ſamaritanos ſo
cios habere in reedificatione templi. vt
habet. i. Eſdre. iiij. ideo illi fecerunt ſibi
locum adorationis aliū in dicto mōte.
Sed ſm Joſephū cauſa fuit: quia quidā
iudeus noīe Manaſſes duxit vxorem fi
liā principis ſamaritanorū. Et qr apud
H iudeos ſummū ſacerdotium erat valde
honorificū rogauit ſocerū edificare tem
plū in mōte garizim vbi ſacerdotio fun
geret: vt habetur. xi. Antiqui iudei ergo
vt dicit Aug. in tēplo a Salomone facto
adorandū deū eſſe dicebant Samarita
ni ecōtra adorādū dicebant in mōte vbi
adorauerāt patriarche: de quibus ꝯſtabat
ꝙ deo placuerūt. Hec ergo mulier agni
to ꝙ xps ppheta eſſet ſtatim hāc ei ppo
ſuit queſtionē. Unde ſequit. [Patres nri]
i. Abraam ſm Chry. ꝛ alij patriarche [in
monte hoc] qui dicebat dns videbit ſm
Chry. in quo. ſ. Abraā obtulit Iſaac. Uel
ſm magiſtrū hiſt. loquit de monte gari
zim in quo adorauerūt filij Jacob: vt ha
betur Deut. xi. Sciendū autē ꝙ mons in
quo Abraā obtulit Iſaac: ſm magiſtrū
hiſt. fuit mons moria: in quo poſt fabri
I catū eſt templū ſm hebreos: vnde nō po
tuit fuiſſe in ſamaria cum eſſet intra mu
ros hierlm Chry. aūt nō loquitur aſſerti
ue ſed dicit ꝙ aiunt hoc. ſ. ipſi ſamarita
ni. Ideo iſte mons fuit garizim. [adora

uerunt] ꝛ conſequenter videt ꝙ locus ſit
adorationis. [Uos aūt] ſcz iudei [dicitis
qr] hieroſolymis eſt locus vbi oportz adora
re.] Quaſi diceret. Diſſolue mihi hāc q
ſtionē. Erat autē iſta veritas: qr ſi p ado K
rationē intelligamus oēs actus latrie etiā
ſacrificiū ſicut videbant iſti intelligere
ſic iudei erāt p veritate: qr poſt edificatio
nē tēpli ſolū in hierlm erat licitū ſacrifi
care pplo dei ꝛ eadem rōne vt vr oibus
aduenis q incolebāt terrā dei: ꝛ ſubiece
rāt ſe legi Moyſi vt ſamarite: Nā Deu
tero. xij. expreſſe hoc lex mandauit. Da
to tñ ꝙ potuiſſent forte licite ſacrificare
in garizim ſamaritani: conuenientior tñ
locus erat electus a deo. i. tēplum in hie
ruſalē. Si vero p adorare intelligantur
actus latrie circa ſacrificium: vbiqꝫ lice
bat adorare. Unñ iudei habentes vnicū
tēplū habebāt multas ſynagogas. Sed
xps nō diſſoluit qōnē vt alterū locū pre
ferret: ſed oñdit qd eſſet futurū ꝛ etiā iu
deos pfert ſamaritis. Unñ ſequitur. [Di
cit ei ieſus Mulier crede mihi]. Fidē exe L
git ſm Fulgentium: qr quedam ſpiritua
lia erat ei dicturus [qr venit]. i. in proxi
mo eſt vt veniat [hora]. i. tempus euāge
lice doctrine ſcz Raba. [qn neqꝫ in mōte
hoc neqꝫ i hieroſolymis] plus ꝙ in alijs
locis [adorabitis patrē.] Quaſi diceret:
Huculqꝫ fuit qſtio de loco adorationis.
ſed mō in ianuis eſt tps: vt vbiqꝫ adoret.
deus cōgrue: ꝛ in toto mundo ſacrificet.
Uel hoc dicit: qr in breui gentiliū cultus
erat deſtruendus ꝛ tēplū in hierlm com
burēdū: vt ex vtroqꝫ pepulo fieret vnus
ſcz gentiū ꝛ iudeorū. Dns tñ neutrum lo
cum ptulit verūtñ reuerentiores iudeos
iudicauit ſm Chry. non a loco: ſed a fide:
ꝛ mente: cum dicit. [Uos] ſcz ſamaritani
[adoratis qd neſcitis] qr vt dicit Chryſo.
duplicem circa deū habebant errorē: qr
deū corporeū credebant: ꝛ conſequēter
in vno loco tantum adorandum. Et ite
rū deos plures credebant: vnde etiā for M
te tunc idola ſil cū deo colebant. [Nos
aūt]. ſ. iudei quibus xps ſm Chry. ſe con
numerat: quaſi vnus ex adorantibus cum
ſit adoratus propter mulieris opinionē
[adoramus quod ſcimus] quia tales erro
res non habemus. imo apud iudeos eſt

vera dei cognitio [qr ſalus] totius mun
di [ex iudeis eſt.] Tripliciter autem eſt ſa
A lus ex iudeis. Primo quantū ad doctri
nā veritatis: qr acceperunt legem: p quā
idololatria ꝛ ois error circa deū cōdēnā
tur. Scdo quantū ad dona ſpūalia qr p
phetia ꝛ alia dona ſpiritusſcti primo da
ta ſunt eis. i. aplis ꝛ fidelibus primis qui
oēs vel quaſi oēs fuerunt iudei: ꝛ ex eis
deriuata ad gentes. Tertio quantum ad
ipſum autorem ſalutis qui ex eis ſm car
nē proceſſit. Uerūtñ qr etiā ille modus
adorandi iudeorum ꝛ ſacrificandi habe
bat ceſſare ſubditur. [Sed venit hora]. i.
veniet tēpus gratie: ꝛ ne eſtimes ꝙ in lō
gum pphetam vt alij pphete ſm Chryſ.
Ideo addo ꝙ [ꝛ nunc eſt]. i. in primo ſcz
Chry. vel in preſenti: ſm Aug. qr iam ali
qui ſpiritualiter adorabant pfecte credē
tes: vt apli ꝛ Simeon ꝛ Anna. Sed me
lior eſt expoſitio Chryſo [vt ptz cum ſub
ditur. [Quando veri adoratores]. i. Chri
ſtiani qui veri dicunt: adoratores reſpe
ctu ſamaritanorū quorum adoratio erat
ex parte diabolica. ꝛ reſpectu iudeorum
B ſm Chryſ. quorū adoratio erat vmbrati
ca ꝛ figuralis. cum deū quibuſdā carnali
bus ſacrificijs colerēt. Uel veri adorato
res ſecūdum eundē Chry. ſunt qui pro ve
ris. i. eternis bonis adorant vt chriſtiani
maxime [adorabunt] in futurū: per ado
rationem etiā intelligendo ſacrificiū [in
ſpū ꝛ veritate]. i. ſpiritualiter ꝛ veraciter:
ꝛ nō carnaliter: neqꝫ vmbratice vt iudei.
[Nā ꝛ pr]. i. deus [tales querit: qui ado
rarent eum] ſcilicet ſpūaliter ꝛ vere. Nā
ſicut dicit Chryſo. s. Tho. imo et Rabbi
moyſes iudeus. Carnalia ſacrificia vete
ris legis deus nō inſtituit quaſi ſibi eſſent
grata: ſed ne ille populus qui ad talia
pronus erat offerret eā idolis iuxta con
ſuetudinē totius mundi: iuſſit dominus ea
offerri ſibi aſſignat aūt dns rōnē quare
deus ſpūalē diligat cultū dicens [Spiri
C tus eſt deus]. i. ſpūalis ſubſtantia: omnis
aūt ſpūalis ſubſtātia nō eſt in loco: vel nō
dependet a loco ſm Boe. ꝛ cōem ſapiē
tū cōceptionē: ꝛ ſilr eſt immaterialis ſm
ſaniorē opinionē: ꝛ ſimiliter immixta et
ſeparata a phātaſmatibus ꝛ ꝯcupiſcētus.
Qr ergo deus eſt ſpūs nō circūſcriptibi

lis loco nō debet in vno tm̄ loco adora
ri. Et qr immaterialis: nō debet carnali
ter coli. Et qr immixtus: debet cum purita
te coli cōtēplationis ꝛ affectiōis: ſicut co
lunt xpiani. iō ſubditur. [Et eos q adorāt D
eū in ſpū]. i. ſpūalr. ac p hoc excludūtur
tria predicta [ꝛ veritate oportet adorare]
id eſt veraciter: nō vmbratice. hac p hoc
excludunt ſpālr carnalia iudeorū ſacrifi
cia: q vmbra erāt futurorum. Sed cōtra:
qr vident ſm iſta malefacere xpiani: cō
ſtituētes eccleſias adorandū etiā voca
liter ꝛ cātibus. Ad hoc dico ꝙ aliq ſūt ora
tiōis bone ꝯditiones eſſentiales: vt recta
intētio: ꝛ iuſta petitio: qdā accidentales:
vt tps ꝛ locus ꝛ voces. Dns ergo non vo
luit dicere locū eſſe abijciēdum quaſi ſu
perfluū: ſz nō eſſe qrēdū quaſi neceſſariū:
qr veri adoratores vbiqꝫ habēt deum pre
ſentē: ꝛ pñt vbiqꝫ orare. aptior tñ locus
eſt eccſia. Et rōnē huius vide ſupra feria
vi. poſt caput ieiunij. Et adde illis ratio
nibus ꝙ hō ab alijs ibi orātibus puoca
ꝛ orōnibus vniuerſalis eccſie ſociatur. Im
poſſibile eſt aūt multorū orōnes nō exau E
diri ſcz Hier. Poſſumus tñ ꝛ alr dicere qr
etiā dato ꝙ ſolū in eccſia ſit orādum: vel
ſolū in altari celebrādū: tñ ex hoc non eſt
determinatus locus orōnis vel ſacrificij qr
vbiqꝫ pōt eccleſia ꝯſtrui ꝛ fundari altare
ꝗtū eſt ex vigore legis ſi loci natura re
quirat vel patiat. Sed qr iſta mulier ad
plenum xpi verba cape nequibat: vel etiam
qr forte ſibi non placuerunt: qr voluiſſet
eū dixiſſe ꝙ in illo monte eſſet adorādū:
ideo dicit ſe ꝛ alios tpe meſſie magis de
hoc iſtruēdos cū ſubdit. [Dicit ei mulier.
Scio qr meſſias] hebraice. i. xps grece
ſm Augu. ꝛ latine vnctus [venit]. i. in pro
ximo eſt vt veniat: vel iā venit ſed adhuc
nō eſt manifeſtatus. Sed vnde ſciuit cū
prophetas ſamaritani non recipiant ꝙ
veniret chriſtus? Ad hoc dicit Chry. qr ex
lege ſcire potuerūt qr iacob Gen. xlix. De
derat ſignum aduentus eius ablationē
principatus a Juda. Et ſi idem Chryſo. ꝛ
Aug. dicāt hoc eos ex pphetis ſciuiſſe: F
p prophetas accipiunt Abraam Iſaac ꝛ
Jacob. Poſſumus etiam dicere ꝙ licet
a principio ſamaritani tm̄ quinqꝫ libros
moyſi recepiſſent ꝛ idola colerēt: tñ pro

ceſſu tpis ſuſceperunt prophetas ⁊ forte
colebant dñm tñ oēs aut multi. Uñ ſicut
teſtat̃ Joſephus aſſerebant ſe iudeos qñ
iudei pſperabant: ⁊ ſicut etiam habetur
Eſdre. j. lib. ca. iiij. qñ ppl̃s dei reuerſus
G eſt de captiuitate babylonica: voluerunt
habere patrē in edificio templi dñi. Et qꝛ
iſta mulier in v̾bis xp̃i intellexerat ꝙ ceſ-
ſare debebant ſacrificia carnalia: ⁊ ꝯñr
ꝙ alibi ꝙ̃ in hierl̃m colerentur deus: dixit
[Cum ergo venerit ille nobis annuntia-
bit oĩa]. ſ. neceſſaria ad ſalutē. Uñ etiam
ſamaritani ſperabant ſaluari per xp̃m.
[Dixit ei Jeſus] tunc poſtꝙ̃ eam in me-
moriã reduxerat xp̃i. nõ aũt a principio
qꝛ viſus fuiſſet ex vanitate loq̃ ſm Chry.
[Ego ſum]. ſ. meſſias [q̃ loquor tecũ.] Et
ne forte mulier ideo nõ crederet eũ xp̃m
eſſe quē ſolũ videbat: ſequit̃. [Et cõtinuo
venerũt diſcipuli eius ⁊ mirabant̃ quia
cũ muliere loquebat̃. Non mirabantur
ſm Augu. ⁊ Chry. pp̃ter ſuſpitionem ſed
pp̃ter clemētiã ⁊ humilitatē eius. Uide-
bat̃ eñ eis miruz ꝙ tantus doctor quem
etiã magnates vſqꜫ in deſertũ ſequebãt̃
vt audirēt: loqueret̃ cũ vna paupe mulie
re ⁊ gētili. Nõ eñ videbãt vtilitatē q̃ inde
erat ſecutura. [Nemo tñ ipſoꝝ]. ſ. diſcipu
loꝝ [dixit] ad mulierē [Quid queris] aut
ad xp̃m [q̃d loqueris cũ ea] Licet eñ vt
H ait Chry. Xp̃m plene non cognoſcerent:
tñ habebãt eũ p magno viro: nec aude-
bãt facta eius ſcrutari. ¶ Cõtra qꝛ mul-
toties legunt̃ eũ cõfidēter interrogaſſe:
Rñdet Chry. ꝙ verũ eſt de pertinentibus
ad eos: nõ aũt de alijs cuiuſmodi erant
iſta. ¶ In hac parte eſt morale documē
tũ ꝙ multi ſunt q̃ nõ curãt de aqua ſpiri
tuali grẽ ⁊ glorie: nec curant ꝯſcientiam
ſuã purã coram deo ſeruare: qꝛ neſciunt
donum dei. Qui eñ eſt amicus dei hꝫ in
iſto mundo partē paradiſi: ⁊ in futuro to
tum. Nam cum gloria eterne vite ſuma-
tur pro gratia conſummata q̃ eſt in eſſen
tia aĩe: ⁊ p habit9 exiſtētibus in potētijs
I cuiuſmodi ſunt lumē glorie in intellectu
⁊ charitas patrie in voluntate q̃ a gratia
fluunt: ⁊ p operationibus q̃ ab illis ha-
bitibus eliciuntur: que ſunt viſio dei atqꜫ
fruitio: ſerui dei habēt hic oĩa p̃dicta in-
choatiue. i. gratiam inchoatã in anima

⁊ fidē in intellectu q̃ eſt luminis illi9 ſcin
tilla ⁊ charitatē ac ſpem in voluntate: et
cognitionem ac ſuauiſſimã diuini amo-
ris cõſolationem. Ideo pſ. Guſtate ⁊ vi
dete qm̃ ſuauis eſt dñs. i. ſeruitium dñi.
Et ſaluator Matt xj. Uenite ad me oēs
q̃ laboratis ⁊ onerati eſtis. pctis. ſ. ⁊ ad-
uerſitatibus ſeculi. Tollite iugum meum
ſuper vos. i. obſeruantiam mee legis/ et K
diſcite a me qꝛ mitis ſum ⁊ humilis cor-
de. Et ſequit̃ ⁊ inuenietis requiē anima-
bus veſtris. Et ne credas ꝙ loquat̃ de re
quie futura ſubdit̃. Jugũ eñ meũ ſuaue
eſt ⁊ onus meum leue. ſ. ad portandum.
¶ Quantũ ad tertiũ tangit̃ illuminatio
populi huius ciuitatis Sichar: que tunc
ſm ioſephũ erat ſamaritanorũ metropo
lis cũ dr̃ [Reliquit ergo hydriaꝫ ſuam]. i.
aquarũ vaſculũ: ſm Augu. Grece. eñ hy-
dor: latine aqua dicit̃. Inde hydria quaſi
aquaria [mulier] inebriata ſuauitate ver
borũ xp̃i: vt expeditior ad ciuitatē curre-
ret. [Et abijt in ciuitatem: et dicit illis ho
minibus. Uenite ⁊ videte] nõ dicit credi-
te: quia ſciebat ſi potarēt de fonte vnde
ipſa potauerat ꝙ ipſi quoqꜫ inebriarētur L
[hominem] nõ dicit autem pphetam vel
meſſiã ſꝫ Chry. ⁊ Alchuinũ: vt paulatim
illos edoceret ſicut paulatim fuerat edo
cta per xp̃m [qui dixit mihi oĩa quecunqꜫ
feci]. i. adulteria mea cuꝫ falſo viro: et ſic
non erubeſcit pp̃ter gloriã xp̃i ſua pctã
publice fateri. Chry. Non verecundata
eſt hec dicere. Anima eñ cũ ignita fue-
rit igne diuino: ad nihil eorum q̃ ſunt in
terra de reliquo inſpicit neqꜫ ad gloriam
neqꜫ ad verecundiã; ſed ad vnam ſolam
q̃ detinet eã flammã. Hec ille. Uel oĩa q̃-
cunqꜫ fecit. i. totam ſeriem vite mee cum
quinqꜫ viris. Et ſic dedit eis euidens ſi-
gnũ ꝙ ipſe eſſet meſſias. nec tñ ſe fatetur
adulteram. Et cõſequēter etiã vt eos ma
gis ad credendũ puocet requirit de hoc
eoꝝ ſnĩam dicēs [Nunquid ipſe eſt xp̃s.]
Si eñ apte dixiſſet illũ xp̃m eſſe forte vi-
ri fuiſſent indignati p mulierē doceri ⁊
exire noluiſſent. [Et exierunt de ciuitate
⁊ veniebãt ad eum.] Diſcipuli autē circa
magiſtrũ ſucc enſi amore ſm Chry. viden M
tes eum itinere ⁊ calore fatigatũ: ⁊ etiam
ſm Ori. timētes ne e ciuitate ſupueniē-

tes ciues eius refectionē impedirent vo-
luerunt euꝫ prãdere. Jõ ſequit̃ [Interim]
ſcꝫ dum mulier p̃dicaret in ciuitate ma-
gnalia xp̃i [rogabãt euꝫ] cũ magna reue-
rētia [diſcipuli ei9: dicētes. Rabbi]. i. ma
A giſter [mãduca] Ille autē ſciēs ſm Theo.
ꝙ illa mulier totã ciuitatē ad ſe retrahe-
ret [dixit eis. Ego cibũ habeo manduca-
re]. i. ſamaritanos per amorē ⁊ fidē mihi
incorporare [quē vos neſcitis] ſm Theo.
vel qꝛ neſcitis ꝙ ſalutē hoĩm cibũ appel
lo. vel qꝛ neſcitis ꝙ ſamaritani ſunt cre-
dituri. Uel ſm alios: qꝛ neſcitis quantuꝫ
ſit deſyderiũ meũ de ſalute ppl̃orũ. Illud
aũt deſyderium põt patere hic aliqual̃r.
Nã labore itineris ⁊ eſtu ſoli debilitat9
hora etiã comedendi tranſacta: nõ curat
de corpali cibo: ſed deſyderat ſamarita-
norũ ſalutē Chryſ. Sicut cõcupiſcibile eſt
nobis comedere: ſic et Xp̃o ſaluare. Hec
ille. [Dicebãt ergo diſcipuli adinuicem]
nõ interrogãtes magr̃m pp̃ter reueren
tiã: ſm Chryſ. [Nunq̃d aliquis attulit ei
mãducare] Aug. Quid mirũ ſi mulier ſa-
maritana nõ intelligebat aquã. Ecce di-
B ſcipuli nõdũ intelligũt eſcã. Hec ille. Ex
hoc aũt ſicut dicit Chry. ptꝫ ꝙ xp̃s obla-
tos ſibi cibos ab alijs accipe ſolebat vt
illi mererentur: ⁊ vt daret paupertatis exē
plum: quo nõ eſſet nobis graue ab alijs
enutriri. Hoc inq̃t pprũ ⁊ neceſſariũ eſt
doctoribus alienos habere pcuratores
ciborũ vt ipſi de nullo curãtes: verbi mi-
niſtratione curēt ſollicite. Hec ille. [Di-
xit eis ieſus] apperte eos docēs ⁊ nõ per
circuituꝫ: vt mulierē ſm Aug. [Meus ci
bus eſt vt faciã volũtatē eius q̃ miſit me]
q̃ volũtas eſt [vt pficiã opus eius] qð mi-
hi impoſuit. ſ. illuminationē infideliuꝫ ⁊
ꝯuerſionē pctõruꝫ. Qð ſm Chryſ. expreſ-
ſius declarat ſubdens exēpluꝫ de meſſe
materiali dicens. [Nonne vos dicitis ꝙ
adhuc q̃tuor mēſes ſunt]. i. futuri extant:
erat enim tũc qñ xp̃s iſta dicebat hyems
ſm magr̃m hiſt. ⁊ de mēſe decēbri vel ia-
nuario vt vr̃: qꝛ in paſcha offerebant no-
uas fruges [⁊ meſſis] corporalis. i. tp̃s cõ
C gruuꝫ ad metendũ [venit. Ecce dico vo-
bis.] Adaptat ſimilitudinē ad ppoſituꝫ.
[Leuate oculos v̾os]. i. mentis ꝯſydera
tionē ⁊ cogitationē ſm Orig. ⁊ Chryſ. Et

ſcðm eundē Chryſ. vltra oculos mētales
iubet leuare et corpales vt videant mul-
titudinē ſamaritanorũ: ad ſe venientem.
[Et videte regiões]. i. multitudines aĩa
rũ ⁊ turbaꝝ ſm Chr. [qꝛ albe ſunt ad meſ D
ſem]. i. diſpoſite ⁊ parate ad credēduꝫ: vt
p fidē ꝯgregent̃ i domũ eccl̃ie: ⁊ tribula-
tionib9 triturate purgent̃ grana: ⁊ tãdē
celeſti horreo collocent̃. Chry. Sicut eñ
ſpice cũ dealbate fuerint ad meſſem ſunt
parate: ita et hi ad ſalutem ſunt parati.
Hec ille. ¶ Sed quare chriſtus hic non
loquit̃ apte ſꝫ p ſil̃itudinē. Ad hoc dicit
Chryſ. ꝙ hoc facit p̄mo vt meli9 itelligat̃
qꝛ ipſa ſil̃itudo eſt quaſi ſcriptura in qua
legere poſſum9 qð dr̃. Scðo qꝛ ⁊ narra-
tio eſt dulcior ⁊ melius retinet̃ ex ꝯſonã-
tia ſil̃itudinũ cõgruarũ. Deinde inuitat
apl̃os ad metendũ ſpũaliter dicens. [Et
qui metit]. i. cõuertit aĩas p̃dicãdo [mer
cedē accipit] in pñti tp̃e. ſ. gratiã ⁊ cõſo-
lationē cõſcientie [⁊ ꝯgregat] ſibi ipſi [fru
ctum]. i. gaudiũ de fruitiõe dei [in vitam
eternã] terminãduꝫ ⁊ pficiendũ. Uel [cõ- E
gregat] ad eccl̃iam [fructũ]. i. animas cõ
uerſas [in vitaꝫ eternã] reponēdas [vt et
qui ſeminat]. i. patriarche ⁊ pphete ſm
Chry. qꝛ ſeminauerunt diu ante fidē quã
apl̃i collegerũt [ſimul gaudeat ⁊ qui me-
tit]. i. apl̃i cõgregãtes ad eccleſiã infide-
les ⁊ eoꝝ ſequaces. Eſt eñ hoc gaudium
vtrorũqꜫ cõe. Et in materiali quidē meſ-
ſe q̃ ſeminat triſtat̃ ſi alius metit: ſed non
in ſpũali. Tpalia eñ bona ex participa-
tione minuunt̃: nõ aũt ſpũalia ſꝫ augent̃
ſaltem accidētal̃r: qꝛ vnuſquiſqꜫ gaudet
de bono pximi. i. ideo q̃to plures ſunt
beati: tanto q̃libet eoꝝ magis gaudet ex-
tenſiue: qꝛ de plurib9 gaudet: ⁊ forte etiã
intēſiue accidētaliter. Uide de hoc. iij. ij.
q. iiij. ar. v. ad quintum. ⁊ iiij. di. xlix. q. j.
ar. iiij. q. x. [In hoc eñ]. i. pp hoc [eſt v̾bũ]
veſtre predicatiõis [verum]. i. magis ap
parens verũ ⁊ credibile [qꝛ alius eſt qui
ſeminat]. i. chorus pphetarum: qui alij
fuerunt ab apl̃is nõ fide: cum eadem fue
rit vtrorumqꜫ ſed conuerſatiõe: cum ſub
legalibus cerimonijs conuerſarentur:
[alius qui metit]. i. chorus apoſtolorum.
¶ Quanto enim plures atteſtant̃ idem F
illud apparet veri9. Prophete aũt ſemi-

nando ꝑdixerūt que apl'i mercedo cōple-
ta eſſe dicebāt. Uel aliter. Erat eñ puer-
biū apud iudeos vt dicerēt: ali⁹ ſeminat:
alius metit: qſi ex labore vni⁹ ali⁹ repor
H tabat fructuꝫ. Dicit̃ ergo. [In hoc eñ]. i.
in meſſe ſpūali [eſt verbū verum]. i. veri-
ficat̃ vſitatū prouerbiuꝫ qđ ſequit̃ ſcꝫ qꝛ
alius eſt ꝗ ſeminat: alius qui metit.] Et
hec expoſitio magis ꝯſonat ſequētibus.
¶ Ad quoꝝ intellectū ſciēdū eſt ꝙ meſ-
ſis iſta ſpūalis tripliciter ſumi pōt. Uno
modo ꝓ populo iudeoꝝ. Alio modo ꝓ
populo gentiliū ſamaritanoꝝ. Et tertio
modo pro aliꝭ populis gētilib⁹. De pri-
ma ꝛ ſecūda non eſt dubiū ꝙ patriarche
ꝛ prophete eā ſeminauerūt ſaltē ſcripto
exhortādo: ꝛ ad ſuſcipiēdū xp̄m per fidē
diſponēdo. Sicut eñ hoc ſpirituale me-
tere eſt conuertere ad fidē xp̄i. Ita ſpiri-
tuale ſeminare iſtud eſt ad hanc fidē po-
pulos preparaſſe. Tertiaꝫ vero meſſem
ſeminauerunt prophete: inquantū dicta
eoꝝ ad cōuerſionē gentiliū conferebāt.
Facili⁹ eñ credebāt vidētes ea que ſunt
H fidei fuiſſe ante predicta. Ad primā meſ-
ſem cōgregandā miſſi fuerunt apoſtoli
ante xp̄i paſſionē: vt habet̃ Matth. x. ſed
non ad ſecundā ꝛ tertiā: qꝛ dixit eis tūc:
vt ibidē habetur. In viā gētiū ne abieri-
tis: ꝛ in ciuitates ſamaritanoꝝ ne intra
ueritis ſed miſit illos ad ſecundā ꝛ tertiā
poſt reſurrectionē ſuam quādo dixit eis.
Act. i. Eritis mihi teſtes in hieruſalē ꝛ i
omni iudea ꝛ ſamaria ꝛ vſq₃ ad vltimuꝫ
terre. ꝛ Marc. vlti. Euntes in mūdū vni-
uerſum predicate euangeliuꝫ omni crea
ture. i. omni homini indifferēter. Sequit̃
ergo. [Ego miſi] de p̄terito quo ad meſ-
ſem iudaicā: nō autē quo ad reliquas: ni
ſi ſm̄ predeſtinationē: ꝛ intentionē ſuam
[metere]. i. ad fidem cōuertere [que non
ſeminaſtis]. i. animalia rationalia ꝗ ad
fidē nō diſpoſuiſtis. [Alij]. i. patriarche ꝛ
prophete [laborauerunt] vt mundus ad
xp̄m diſponeretur [et vos in labores eo-
rum]. i. in fructus laboꝝ [introiſtis] quia
iam preparatos ad cōuerſionē per pro-
I phetarū labores habetis cōuertere. Ui-
detur autē hic innuere dn̄s ꝙ grauiores
fuerint prophetarū ꝗ̄ apoſtoloꝝ labo-
res ꝛ forte verū eſt quod ad populum iu-
daicum. Tum qꝛ diutius circa illū occu-
pabantur. Tum qꝛ ſine fructu laborabāt
qđ eſt graue. Tum qꝛ nō habebant gra-
tiam ꝛ charitatē abūdāter ꝗ faciūt labo-
res dulces. Tum qꝛ fructum queꝫ ſpera- K
bant expectabāt in longinquuꝫ. i. tēpore
meſſie percipere. Nec tñ ſequitur ꝙ ma-
iora eſſent eoꝝ merita quē apoſtoloꝝ:
quia meritum nō menſurat̃ eſſentialiter
ſcđm laborē: ſed ſecundū charitatē: quā
apoſtoli habuerunt maiorē: vt patet per
s. Tho. ſ. ij. qđ. cvj. de veri. qđ. xij. Roma.
viij. vel. v. Redit autē euāgeliſta ad nar-
randū de muliere dicēs [Ex ciuitate autē
illa multi crediderūt in euꝫ ſamaritano-
rum.] Ex quo patet ꝙ regio erat parata
ad meſſem [propter verbuꝫ mulieris] cui
dn̄s efficaciā loquēdi dedit teſtimoniuꝫ
[perhibentis: qꝛ dixit mihi oia quecunq₃
feci] Exiſtimabat eñ ſcđm Chryſo ꝙ ne-
quaq₃ mulier gratāter audiuiſſet eum ꝗ
adulteram illam dixerat: niſi aliqđ ma-
gnuꝫ fuiſſet in illo quo potuiſſet ſecreta
cognoſcere. Uel forte exiſtimabant xp̄m L
magiſtrū ex hoc ꝙ abſentis mulieris vi-
taꝫ cognouiſſet. In hoc autē ſamaritani
iudeis preferunt̃ in credēdo ꝓpter duo.
Primo qꝛ ad eos nō erat xp̄s perſonal'r
miſſus ſicut ad iudeos. Scđo qꝛ non vi-
derāt tot eius miracula vt iudei. [Cuꝫ ve
niſſent ergo ad illuꝫ ſamaritani: rogaue
runt illū vt ibi maneret] reputātes ſe fe-
lices ſi eius preſentia potirētur: nec mi-
rum: qꝛ eius cōuerſatio erat honeſta; do
ctrina fructuoſa: ſocietas iucūda: ꝛ nulli
propter queſtum oneroſa. [Et manſit ibi
duos dies] vt eis ex pte ſatiſfaceret ꝛ nō
plus: ne iudei murmurarēt ꝛ dicerēt euꝫ
eſſe factū ciuem ſichar: ꝛ ſamaritanuꝫ [ꝛ
multo plures crediderūt propter ſermo-
nem eius] ꝗ̄ propter ſermonē mulieris.
Sermo enim xp̄i erat efficacior ꝛ gratio-
ſior ꝛ ſapiētior [ꝛ mulieri dicebāt qꝛ iam
nō ꝓpter loquelā tuā credim⁹] qꝛ habe-
mus efficacius lumē [Ipſi eñ audiuim⁹ M
ꝛ ſcimus]. i. certi ſum⁹. Ambr. Fidei ſim-
plicitas argumentis omnibus antecellit
[qꝛ hic eſt ſaluator] ſpūalis et vniuerſa-
lis [mūdi] ꝛ non ſolū iudeoꝝ. ¶ In hac
parte eſt documētū morale ꝯtra quoſdā
ꝗ dicūt ſe nō ideo bñ viuere qꝛ miracula

nulla viderūt. Mentiunt̃ eñ. Ecce iudei
viſis tot miraculis dn̄m ꝑdiderunt: imo
repulerūt vt ita dicā. Samaritani vero
cū tāta facilitate crediderūt: ꝛ hoc qꝛ ſine
A inuidia ꝛ ſuperbia erāt. Uñ Luc. xvj. Si
moyſen ꝛ ꝓphetas nō audiūt neq₃ ſi ꝗs
ex mortuis reſurrexit credāt. Igitur non
ideo male viuunt qꝛ ſigna nō viderūt: ſꝫ
qꝛ volūt. Eſt ꝛ aliud in toto hoc euāgelio
notādū. Nā xp̄s fecit mētionē de dupli-
ci aqua ꝛ vnā docet cōtēnere: reliquam
appetere. Prima eſt que ſitim excitat: de
qua đr. Qui biberit ex aqua hac ſitiet ite
ruꝫ: ꝛ ſignificat amorē mūdi. i. amorē di-
uitiarū: deliciarū: ꝛ honoꝝ. Iſta aqua eſt
turbida: iuxta illud Hiere. ij. Quid tibi
in via Egypti vt bibas aquā turbidā: et
ꝯſequēter nō eſt apta ad ſpeculāduꝫ: ſiue
cognoſcēdū defect⁹ ſuos qꝛ turbida: nec
ad bibēdum: qꝛ amara: ſi turbida nec ad
lauādū: qꝛ immūda. Scđa vō eſt que ſi-
tum extinguit illa. ſ. quā ipſe dat. i. ſpiri-
B tus ſctūs ꝗ eſt dulcis ad bibēdū: clara ad
ſpeculādū ſeipſum: ꝛ mūda ad lauandū
qꝛ ſpūſſctūs i corde facit lixiuiū ex aqua
lachrymarū ꝛ cineribus peccatoꝝ ꝛ ſic
illud emūdat. ¶ Eſt etiā ꝛ hic notādū ꝙ
allegorice loq̄ndo: hora ſexta. i. etas ſecu
li ſexta: xp̄s venit ad putei profunditatē.
i. ad terras. Et eo ſuper illo quieſcente. i.
dormiēte in cruce: venit ad euꝫ mulier ſa
maritana. i. gētilitas: cui ipſe offert aquā
viuā. i. ſacramentū baptiſmi ꝛ alia ſacra-
mēta que de latere dormiētis in aq̄ ꝛ ſan
guine emanarūt ꝛ illa in ip̄m credēs a ſe
hydriā. i. terrenoꝝ cupiditatē repellēs:
xp̄m cupit ꝑdicare: ſꝫ iubet̃ vocare viruꝫ.
i. adducere rationem qua in oibus ſuis
operib⁹ dirigat̃. In figurā etiā hm̄oi: de
latere dormientis Ade Eua formata eſt.

☞ Sabbato poſt dn̄icā. iiij. quadrage.

☞ Textus euange. Joan. cap viij.

Perrexit Jeſus in mon
tem oliueti: ꝛ diluculo
iterū venit in templū.
Et oīs populus venit
ad euꝫ. Et ſedēs doce-
C bat eos. Adducūt aūt ſcribe ꝛ pha
riſei mulierē in adulterio deprehē-
ſam: ꝛ ſtatuerūt eā in medio: ꝛ dixe
rūt. Magr̃: hec mulier mō depꝛhē-
ſa eſt i adulterio. In lege aūt moy-
ſes mādauit nobis hm̄oi lapidare.
tu ergo ꝗd dicis. hec aūt dicebāt tē
tātes eū vt poſſent accuſare eū. Je- D
ſus aūt inclinās ſe deorſum digito
ſcribebat in terra. Cū aūt ꝑſeuera
rēt interrogātes eū: erexit ſe ꝛ dixit
eis. Qui ſine pctō eſt veſtrū prim⁹
in illā lapidē mittat ꝛ iterū ſe incli
nās: ſcribebat in terra. Audiētes
aūt vn⁹ poſt vnū exibāt: incipiētes
a ſeniorib⁹. Et remāſit Jeſus ſol⁹ ꝛ
mulier in medio ſtās. Erigēs aūt
ſe Jeſus dixit ei. Mulier: vbi ſunt
qui te accuſabāt: Nemo te cōdēna
uit? Que dixit: Nemo dn̄e. Dixit
autem Jeſus. Nec ego te condēna
bo. Uade ꝛ amplius noli peccare.

Perrexit Jeſus in mōtem oli
ueti ꝛc.] Joan. viij. In preſen
ti euāgelio tāgunt̃ tria pun-
cta ꝗ ſunt: Inſidiatio: Cōfu- E
tatio: ꝛ Miſeratio. ¶ Quan
tum ad primū tāgit̃ inſidia-
tio phariſeoꝝ aduerſus xp̄m. ¶ Eſt
aūt ſciēdū ꝙ ſaluator noſter poſt ſuū ad-
uentum in Hieruſalē vltimum: qñ. ſ. ad
paſſionē venit in die palmaꝝ hoc obſer-
uauit vt in die quidē predicaret in tēplo
nocte vero exiret in bethaniā. Die ergo
dominico poſt doctrinā ſero exijt extra
ciuitatē Hieruſalē ꝛ iuit in bethaniā: ſimili
ter fecit die lune ꝛ die martis. Die auteꝫ
mercurij fuit in bethania: vt iudei habe
rent locum cōſiliandi de morte ſua: ſicut
volebant facere ꝛ fecerunt. In vna auteꝫ
harū dierū cōtigit hiſtoria de qua in pre
ſenti agitur euangelio: et traditur fuiſſe
die lune. Et licet. b. Joannes narret eam
ante vltimū aduētū ꝑdictum: tñ hoc di-
cit quidā dici tanticipatiue. Unde magi.
hiſt. ponit ſm̄ ordinē hiſtorie hanc ꝗ hic F
narratur factā poſt vltimum aduentum
ꝑdictuꝫ. Sciēduꝫ eſt tñ ꝙ de hac hiſtoria
adultere mulieris Chryſo. nullā penitus
facit mentionē: ꝛ cauſam aſſignat tradu-
ctor eius: quia ipſa in antiquis volumi-

pibus grecis non habetur: nec in grecie eccleſijs recitaṫ. Unde greci eā dicūt apocripha: ⁊ ita Joāni additā: ſicut Danieli fabula draconis ⁊ Suſanne hiſtoria. Sꝫ
G qꝛ ſancti latini eam tā̄ de Joānis textu exponunt ⁊ in eccleſijs latinorū recitatur: dicēdū eſt grecis ꝙ potuit ipſe Joannes eā operi ſuo iam cōpleto inſeruiſſe: ⁊ propterea in quibuſdā antiquis voluminibus non habeṫ. Quis eñ eſſet tante temeritatis vt ea fingere voluiſſet. Et ſi quis eam voluiſſet fingere que cā potuit fuiſſe. Diciṫ ergo [Perrexit ieſus in montez oliueti]. i. in bethania ſm Alanū: q̄ vt ex euāgeliſtis pꝫ eſt in monte oliueti ſita in latere orientali diſtans a hierl'm quindecim ſtadijs: in q̄ hoſpitabaṫ in domo marthe ⁊ marie ſororꝝ lazari. Sed quare nō remāſit i hierl'm vbi p̄dicauerat ⁊ in craſtinū predicaturus erat. Ad hoc dicit Chry. ꝙ null9 inuitauit eum: ⁊ forte cauſa fuit qꝛ nulli magnatum adulabaṫ vel qꝛ lꝫ ibi haberet amicos: vt pꝫ de eo q̄ fecit ei cenā in quinta feria ſequenti: tñ ipſi timebāt magnates. Uñ ⁊ ipſe Nicodem9
H q̄ erat vnus de p̄ncipibus ⁊ credebāt in eū nō eſt auſus ſe ei iungere: ſꝫ venit occulte de nocte ad eū [⁊ diluculo]. i. dici luculo ſiue parua luce añ. ſ. ſolis ortū [iterū venit in tēplum]. ſ. ad p̄dicanduꝫ: in quo eius ſollicitudo in docēdo pꝫ. Sꝫ ex hoc vꝛ ꝙ malū ſit poſt prandiuꝫ p̄dicare. Ad hoc dꝛ ſm quoſdaꝫ ꝙ predicatio ad duo ordinaṫ. ſ. ad retrahendū hoīes a malo: ⁊ ad puocandū ad bonū. Rōne p̄mi tūc magis cōgruit qñ hoīes ſunt proniores ad vana. i. poſt prandiū. Ratiōe vero ſecundi qñ ſunt magis ſobrij. [Et oīs populus venit] qui erat in tēplo ad orāduꝫ: ſm aliquos. Uel ſm alios oīs ppl's ciuitatis. i. maior pars: ⁊ hoc eſt rationabile: qꝛ euāgeliſte innuūt ꝙ illis dieb9 p̄dicatiōes mirabiles faciebat. Uñ Lu. xxi. dꝛ. Et oīs ppl's manicabat. i. mane veniebat ad eū in tēplo. Et Joā. xij. dixerūt inimici eius. Ecce tot9 mūdus poſt eū abijt
I [ad eū] vt audiret ſermonē ei9. Nam die alia p̄cedēti fecerat ſermonē ita mirabilē ꝙ milites q̄ venerāt cōp̄hēdere eum ſtupefacti in verbis eius nihil ei dixerūt ſꝫ reuerſi ad eos q̄ miſerāt illos: dixerūt. Nūq̄ ſic locut9 ē hō. Uñ ppl's memor libētius denuo veniebat. Uꝛ cā fuit: qꝛ in pplo erat diſſentio quibuſdā dicētibus: qꝛ bonus eſt: quibuſdā negātib9: ideo ꝙ vt ex verbis ei9 dep̄hēderēt qualis eēt
K veniebāt ad eū. [Et ſedēs] i cathedra vel loco doctorū: vel ſedēs. i. aſſidu9 exiſtēs [docebat eos] ⁊ nō teneбaṫ: qꝛ nō dū pati dignabaṫ [Adducūt āt ei ſcribe] famoſi in ſapientia qꝛ legis doctores [⁊ phariſei] famoſi in vita: qꝛ pl9 q̄ ceteri religioſi erant apparēter: ⁊ vtriq̄ maximo zelo inuidie ꝯ xp̄m cōcitati [mulierē in adulterio dep̄hēſam.] Iſti peſſimi viri videbāt ſm Aug. ꝙ dñs māſuetudinē habebat: ⁊ laudabat ⁊ predicabat miam et ob hoc pplo amabilis reddebatur. Ideo p̄poſuerūt ei caſum in q̄ videbaṫ eis ꝙ neceſſario aut ꝯ māſuetudinē aut ꝯ legē diceret: ⁊ cōſequēter odioſus populo redderēṫ: q̄ ⁊ manſuetudinē ⁊ legē amabat: credebāt tñ vt ait ꝙ p̄ māſuetudine rñderet vt populi ſibi fauorē cōciliaret: vñ ſeq̄ṫ [Et ſtatuerūt eā in medio]. i. i publico: nō vt ſeruarent formā iudicij: qꝛ xp̄s ſm exiſtimationē eorū nō erat iudex ſed qꝛ putabāt q̄ōnem inſolubilē ⁊ xp̄m publice cōfundere cogitabāt.
L ¶ Sꝫ q̄re nō adduxerūt ſimul ⁊ adulterū cū quo erat cōp̄hēſa. Ad hoc dꝛ ꝙ huius potuit eē multiplex ratio. Primo qꝛ forte volebāt ponere in corde ppl'i ꝙ eſſet aliquis diſcipulorū eius vel ſcdo forte erat diues: ⁊ pecunia corrupit eos: vl' tertio forte aufugit. [Et dicūt ei: mag'r hec mulier modo] cū ſint dies ſacri [dep̄hēſa eſt] ita ꝙ res eſt certa [in adulterio] quod lex valde abhorret. Unde ſeq̄ṫ. [In lege aūt Moyſes]. i. dñs per Moyſen [mādauit nobis hmōi] pctōres fidem matrimonij violantes [lapidare] Leui. xx. Per lapidationē tñ pōt intelligi oē genus mortis ⁊ p̄ morte lapidatio. Uñ aliq̄ñ lex dicit hmōi occidēdos: aliq̄ñ lapidādos. Sꝫ quare i lege noua adulteri nō lapidātur. Ad hoc dꝛ ꝙ lex vet9 data eſt hoīb9 quaſi imp̄fectis ⁊ paruulis ⁊ promiſſiōe temporaliū inducebat ad ſui obſeruātiā: iuxta illud
M Eſa. i. Si volueritis ⁊ audieritis me: bona terre comedetis ⁊ p̄ cōminationē temporaliū malorum reducebat a peccatis.

Lex vero euangelica data eſt hoīb9 q̄ſi p̄fectis: ⁊ p̄mittit ſpūalia ⁊ ſpirituales ſiue eternas penas p̄ncipaliter ꝯminaṫ: ideo in ea adulteri eterne pene reſeruan
A tur ⁊ nō occiduṫ temporali morte. Sed quare magis lapidaṫ mulier adultera q̄ vir adulter. Ad hoc dꝛ ſꝫ Aug. i Enchiri. ꝙ mulier hꝫ plura ſe a malo retrahētia. ſ. cuſtodiā viri: cōfuſionē mundi terrorē legū ⁊ dei timorē: vir aūt habet vltimum tm̄. Uel p̄t dici ꝙ hoc ſit qꝛ magis eſt contra certitudinē prolis ſi fornicet̄ mulier q̄ ſi vir ⁊ cōſequenter ſequitur mai9 malū ipſi proli q̄ neſcit: parētē ſuū a quo habeat nutrimētū ⁊ doctrinā. Uñ nūq̄ vna vxor habuit duos maritos ſicut econtrario [Tu ergo q̄d dicis] vtrū ſit lapidanda vel non [hoc aūt dicebāt tētātes eū] vtrū ſ. pp habēdā opinionē de manſuetudine cōſuleret ꝯtra legē vt appetebāt ⁊ credebāt [vt poſſent accuſare eū.] Pilato p̄ſidi q̄ſi tranſgreſſorē legis diuine vl' vt poſſent accuſare eū pplo cui9 timore eū cape nō
B audebāt. ¶ Moraliter eſt in hac p̄te documentū pro peccatorib9 q̄ iniuſta agūt cōfidētes: qꝛ ſe occulte opari putāt. De9 eñ permittit eos aliquādo publicari vt rōne ꝯfuſiōis reſipiſcāt. Et lꝫ hoc hoī ſit bonū tñ melius eēt vt cōſeruares famaꝫ tuā ⁊ ſponte delicta corrigeres. Grego. ij. mora. Qui ſepe volēs cadit in culpā: quādoq̄ nolēs capitur ad penam. Hec ille. ¶ Quātū ad ſcdm tāgitur cōfutatio iſtorū hypocritarum: qꝛ xp̄s ita rñdit ꝙ iniuſtitiam ſeruauit ⁊ miam: ⁊ illi qui volebāt eū cōfundere penitus ſunt confuſi. Dicitur ergo [Jeſus autē inclinās ſe deorſum.] Non eñ ſtatim oñdit. Primo vt oñdere maturitatē ſeruandā in iudicijs. Sene. Optimū iudicē exiſtimo q̄ cito intelligit tarde iudicat. Scdo vt daret eis ſpatiū reſipiſcēdi a malitia. Tertio vt oñderet ſe neq̄ ad hāc q̄ōnem libēter reſpōdere neq̄ querere cōfuſionē eorum [digito ſcribebat in terra] in terra ſcribebat
C ſm Aug. vt oñderet ꝙ oēs praui ſcribentur in terra iuxta illud Hiere. xvij. Recedētes a te in terra ſcribentur ſicut iuſtorꝫ noīa ſcribi dr̄ i celo. Et ſcdo ſm. ſ. Tho. vt oñderet ſe traditurū legē in dulciorē ⁊ molliorē ſiue mitiorē antiqua: que fuit in duro lapide ſcripta qꝛ irritā faciēs quis illā abſq̄ miſeratiōe occidebaṫ: vt patet
D Heb. x. Scribebat aūt digito ſꝫ eundē: vt oñdat ſe eſſe illū cui9 digito lex dꝛ ſcripta ⁊ ꝙ ꝯſr̄ fruſtra tentāt accuſare eum de lege cū ſit legiſlator. Quid v̄o ſcriberet incertū eſt. Sꝫ tñ diuerſi diuerſa dicunt p̄babiliter. Nā ſꝫ Amb. in quadā ep'la ad ſtudioſum ſcribebat. Terra abſorbe hos viros abdicatos. i. digne cōdēnādos: et ſumiṫ Hie. xxij. Sed ſecūdū eū i ep'la ad Ireneū: ſcribebat. Terra terram accuſat. i. peccator peccatorē. Scdm Aug. v̄o ſcribebat qd̄ poſtea protulit. Sꝫ ſm glo. ſcribebat iſtorū crimina ⁊ faciebat aliquam literā vel figurā i qua vnuſquiſq̄ ſua tātū peccata ⁊ ſuā dignā cōdēnationem videbat: vt ſic cōſequēter miam peterēt ⁊ ſcirent alijs miſereri. Sꝫ quare non potius
E apte dicebat. Ad hoc dꝛ nolebat occulta publicare. Uel poſſum9 dicere ꝙ ſecuta fuiſſent in aſtātib9 infinita mala ſpūalia puta appetit9 p̄petrādi ſilia ⁊ odia ⁊ inimicitie ⁊ homicidia. Forte eñ ibi erāt multi viri quorꝫ vxores ab eis erant violate. Quid aūt horū veri9 ſit incertū eſt. Uerū tñ ſm. ſ. Th. dictū Aug. eſt p̄babili9 p̄rio Amb. ſꝫ vtroq̄ illius gloſſe dictū vꝛ mihi p̄babili9. Nā ſi ſcripſit: terra abſorbe q̄re nō ſunt abſorpti aut etiā quare illud ſcripſit. Terra eñ etiā cogitatiōi obediſſet xp̄i. Si dicaṫ ꝙ ſcripſit pp eos vt viderāt ſe digni abſorberi. Dico ꝙ hoc redit in opinionē illius gloſſe que dicit ꝙ faciebat aliquā figurā in qua ſcelera viderē: qꝛ iſta figura potuit eſſe ſcriptura vel alia. Et ſil'r nō ſcripſit terra terrā accuſat niſi in iſta ſcriptura aliq̄d mirabil'r apparuiſſet qꝛ facilius poterat iſta v̄ba dicere eis: ſil'r neq̄ id qd̄ poſt ea p̄tulit: qꝛ ſup̄flue aut protuliſſet aut ſcripſiſſet. Xp̄o aūt ſcribēte ⁊ non rñdente illi valde inſtabāt vt rñderet: credentes eū eſſe per
F plexū ⁊ neſcire q̄d rñderit. [Cum aūt p̄ſeuerarē cōtinue [interrogātes eū] q̄d vellet rñdere ſe erexit ſe] forte indicādo digito ea q̄ ſcripſerat: ⁊ tacite monendo vt legerent [⁊ dixit eis. Qui ſine pctō eſt vr̄m hm9 i illā lapidē mittat.] O glioſa rñſio. Amb. Ille iudicet de alterius errore qui non habet in ſe qd̄ condemnet. Hec ille.

Aug. Si diceret nō lapidetur adultera: iniuſtꝰ ꝯuinceret. ſi diceret: lapidet: māſuetus nō videret. Dicat ergo ꝙ dꝫ dicere māſuetꝰ ⁊ iuſtꝰ. Qui ſine pctō ⁊c. Hec vox iuſtitie eſt: puniat peccatrix ſed nō
H a pctōribꝰ impleat lex: ſed nō a preuaricatoribꝰ legis. Hec ille. ¶ Sed nunqd pctōꝛ pōt aliū pctōꝛē corrigere? Ad hoc dicendū eſt ex doctrina ſcti Tho. ii. ii. q. liii. ⁊ iiii. di. xix. cū diſtinctiōe. Aut eñ loqmur de correctione fraterna: aut de iudiciaria q̄ ad ſuperiores ptinet. Nā de pma dicēdū eſt ꝙ ſi pctōꝛ cū hūilitate et gemitu corrigit quaſi hortādo vt ſimul ambo corrigāt ſua delicta nō peccat ꝙ͠uis ſe cōdēnet. i. ꝯdēnabilē oñdat in ſua ꝯſcia vel fr̄is. ſecꝰ ſi ex ſupbia: cōtēnēdo ſua pctā vellet aliena reph̄ēdere. Eſt eñ triplici rōne pctōꝛ idignꝰ corrigere. Primo rōne p̄cedētis pcti: maxie ſi ſit maiꝰ pctō fratris. Hoc autē itelligo qñ pctōꝛ de ſuo pctō nō dolet. ⁊ itelligo etiā ſi nō ſit maiꝰ ſed eq̄le. Scđo rōne ſcādali. puta ſi ſuū pctm̄ ſit publicū. Nō eñ p̄ſumi
M tur odiſſe pctm̄ qđ intellige: niſi etiā publice oñderet ſe de ſuo dolere. Tertio rōne ſupbie vt dictū eſt. Hec ex. ii. ii. Si vo loq̄mur de ſcđa ſicut vr̄ ipſe loq̄ i. iiii. Dicēdū eſt ꝙ exiſtēs in veniali pctō pōt corrigere. q2 nō reddit hoīem indignū executione officij: nec ita eſt cauſa ſcandali vt mortale. vt cū ſine eo nullus vitā ducat. Si vo ſit i mortali etiā occulto: ſecus q2 reddit hoiēm ihabilem ad executionē officij cuiuſlibet. Poſſet tñ corrigere nō vt miniſter eccl'ie exeq̄ns ſcꝫ officiū ſed vt priuata pſona niſi rōne ſcandali. Loquit aūt. s. Tho. de exiſtēti in mortali actualiter: q2. ſ. nō eſt ꝯtritus: ⁊ loquit de miniſtris ⁊ eccl'ie ſeu p̄latis q̄tum ad ſpiritualia. De iudice vo laico dicēdū videt ꝙ ſi exiſtēs actualr̄ in mortali corripit aliquē motu ꝓprio peccat: q2 nō mouetur zelo dei ꝯ pctm̄: q2 illud in ſe corriperet: maxime ſi ſuū ſit equale vel maius ſed videt moueri ex ſuperbia. Si vo iudicat lege exigēte ⁊ ex mēte legis nō pec
I cat: vt aliqui dicant: nec condēnabilē ſe oñdit in eo ꝙ fert ſentētiā ſꝫ in eo ꝙ facit id per qđ ſniam ſimilē meret. Et hec determinatio videt conformis doctrine ſan. Tho. iii. q. lxiiii. ⁊ iiii. di. v. ⁊ di. xix. et di. xxiiii. ⁊ q̄đli. vii. q. iiii. vbi tenet ꝙ exhibēs ſe miniſtrū eccl'ie in aliq̄ ſpūali et exiſtēs in mortali peccat mortalr̄: q2 non ſe ꝯformat dn̄o cuiꝰ ē miniſter. Iſta autē rō non tꝫ in miniſtro laici. vñ ipſe ſuper Io. expſſe ſic determinat vt hic determinatū eſt [Et iterū ſe inclinans ſcribebat in terra]. Iterato ſe xp̄s inclinauit ſꝫ gl. parcēs eoꝝ verecūdie. ne. ſ. tm̄ erubeſcerēt de aſpectu eius ſm̄ Alchuinū vo vt libere poſſent exire. ſm̄ Aug. vo vt oñderet ꝙ erāt idigni videre vultū eius ⁊ ab eo videri. vel hoc fuit vt oñderet primā ſniam eē immutabilē q2 deꝰ nō mutat. Sꝫ q̄d ſcribebat ſcđa vice. Ad hoc dico ꝙ ſcribebat idē qđ prius vt vr̄. Et credo ꝙ ſicut ſcribebat aliq̄d in quo diuinitus videbāt ſua pctā: ita ſcribebat ordinate: ita ꝙ vnꝰ poſt vnū illa cognoſcebant. idō ſequit [Audiētes aūt] id quod dixerat et ſupple videntes id qđ ſcripſerat: erubeſcētes de turpitudine ſuoꝝ pctōꝝ [vnus poſt vnū exibāt] ſicut vnꝰ poſt vnū ſcriptura forte legebāt incipientes a ſenioribꝰ vt q̄ p̄mi fuerāt i culpa / primi eſſent
L in pena. ⁊ quoꝝ forte pctā erāt grauiora Aug. Sic igit illi voce iuſtitie tāq̄ trabali telo pcuſſi ſeſe inſpiciētes ⁊ reos innuētes / vnꝰ poſt vnū oēs receſſerūt. Hec ille. ¶ In hac pte ē morale documentū / quāta erit in die iudicij pctōꝝ erubeſcētia cū nō ſolū ipſi ſꝫ totꝰ mūdus videbit eoꝝ peccata / ſi iſti tm̄ erubuerūt videntes ea ipſi ſolū ſimul cū xp̄o. Iuſti autē tunc nō erubeſcēt ſꝫ erit eis glia / q2 penituerūt / ſicut necnon erubeſcit Madalena ꝙ ſua pctā publice p̄dicant. Hie. Dicat vnuſquiſq3 qđ velit / ego iterim ꝑ ſenſus mei puitate iudicaui meliꝰ eſſe cōfundi corā ꝓtoribꝰ ſup terrā q̄ coram angelis ſctis in celo / vel vbicūq3 dn̄s iudiciū ſuū voluerit demōſtrare. Hec ille. Quātum ad tertiū tangit miſeratio quā peccatrici xp̄s exibuit: cū dr̄ [Et remanſit Ieſus ſolꝰ]. i. ſine ſcribis ⁊ phariſeis / nō aūt ſine diſcipulis ⁊ plebe q2 dictio excluſiua
M vt dr̄. s. Tho. hic nō excludit niſi reſpectu extraneoꝝ. i. inimicoꝝ. Opꝫ ēt dicere ꝙ ibi remāſerit aliq̄ iudei / imo aliq̄ phariſei / q2 ſeq̄t imediate poſt iſtā hiſtoriā ꝙ xp̄s allocutus eſt iudeos. ⁊ ꝙ aliq̄ phariſei ꝯ dixerūt ei: vt ptꝫ infra ſabbato añ dn̄icā de paſſiōe Aug. Relicti ſunt duo: miſera et mīa. Hec ille. [et mulier in medio ſtās] diſcipuloꝝ ⁊ plebis. vel in me-
A dio. i. in ambiguo ſm̄ ſan. Tho. ignorās q̄d ſibi futurū eſſet. vñ ſm̄ Aug. timuit ſe ab illo puniri q̄ ſine pctō erat [Erigens aūt ſe Ieſus]. ſ. a ſcribendo poſtq̄ oēs aduerſarij receſſerant [dixit ei] temperādo rigorē iuſtitie ꝑ mīam [Mulier vbi ſunt q̄ te accuſabāt] Nō q̄rit quaſi ignorans ſꝫ vt conſolet. Ad hoc mulier ſtupefacta nō r̄ñdit timore mortis. idō ſtatim dn̄s vt eā reſpirare faciat ⁊ ſecure r̄ñdere ſubiūgit. Nemo te ꝯdēnauit. Que dixit. [Nemo dn̄e] Dixit ei ieſus [Nec ego te cōdēnabo]. Sꝫ ne videret fauere pctis adiūxit ſꝫ Au. [Uade ⁊ iā ampliꝰ noli peccare] Sctūs aūt Tho. dicit xp̄m iſtā abſoluiſſe a culpa nulla ipoſita pena / q2 cū abſoluēdo exterius iuſtificaret interiꝰ / potuit eā tāta cōtritiōe immutare: vt ab oi
B pena efficeret immunis. Nullus tñ exēplo xp̄i ſine cōfeſſione ⁊ pene iniunctiōe quemq3 dꝫ abſoluere. q2 xp̄s tātā i ſacramētis habuit excellētiam ptātis: vt ſine ſacro effectū ſacri ꝯferre potuerit qđ nullus purꝰ hō pōt efficere. Cum aūt in iſta muliere duo eēnt. ſ. natura ⁊ culpa: vtrūq3 potuit xp̄s ꝯdēnare. naturā q̄dē iubēdo eā lapidari. ⁊ culpā eā nō abſoluēdo ⁊ vtrūq3 abſoluere: puta ſi licentiam peccādi tribuiſſet ſpōdēs ſe eā de cetero nō ꝯdēnaturū. Sꝫ deus odio habens culpā ⁊ amās naturam: dānauit alterum tm̄ dicēs. ampliꝰ noli peccare vt ſic appareat q̄ rectus eſt deus ꝑ veritatē. ⁊ q̄ dulcis ꝑ manſuetudinem. Hec ille virtualiter. ¶ Eſt aūt ſciendū ꝙ in die vgini dedicata ꝯuenienter legit hoc euāgeliū. Primo q2 oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcūt. idō magis cōmendabilis apparet innocētia virginis. Scđo q2 ex hoc ꝯmēdatur mīa xp̄i ꝙ exiſtēs virgo ⁊ filius virgi
C ni ⁊ virginū ſpōſus adulterā nō horruit penitētē. Iō in die virginis hec hiſtoria recitat vt hoc cogitemꝰ. Tertio q2 ad ꝓpoſitū virginis: ſunt illa verba Ieſus inclinās ſe ⁊c. ⁊ hoc in ſenſu quaſi allegorico. Nā virgo in ſcriptura appellatur terra ꝓpter ſuā ſtabilitatē ⁊ fecunditatem iuxta illud. Rorate celi deſuper ⁊c. Inclinatio vero xp̄i eſt eius incarnatio: q̄ cum forma dei eſſet ſemetipſuꝫ exinaniuit. Ieſus igit ſe inclinās. i. humilitatē aſſume-
re diſponēs. digito. i. virtute ſpūſſcti ſcri- D
bebat i terra. i. in btā virgine. Sꝫ q̄d ſcripſit. R̄ñdeo Aliq̄ qbꝰ illa pulcherrima charta decoraret. Nā deus pr̄ in ea ſcripſit ⁊ impſſit ſuā potētiā: faciēs eā potētē nos adiuuare in vita iuſtis cōſeruādo grām: ⁊ iniuſtis obtinēdo mīam: ⁊ i morte nos defendēdo a diabolo: et poſt mortē nos ſuſcipiēdo in celi palatio. Ideo dr̄ Maria mr̄ grē mater mīe: tu nos ⁊c. Filius vero ſcripſit in ea ſuā ſapiētiā ad ꝓ nobis ſcire aduocare: ideoq3 ſignificata fuit ꝑ illā mulierē q̄ apđ regē Dauid aduocauit ſapiēter ꝓ filio abſalō exulante ii. Re. xiiii. Spūſſctūs ſuā bonitatem faciēs eam clemētē ad miſerandū. Uñ ipſa de ſe dic. Eccli. xxiiii. Quaſi oliua ſpecioſa i cāpis. Ex q̄ ptꝫ ꝙ ſua mīa eſt excellēs ſicut oleū eminet oi liquori. Et cōgruēs:
q2 ſpecioſa i tpe oportuno. i. tribulatiōis E
Eccl. xxxv. Specioſa mīa in tpe tribulatiōis. Et patēs oibus iuſtis ⁊ iniuſtis: q2 in cāpis. ¶ Eſt aūt in hac pte morale documētū ꝙ qui in p̄ñti habet punire dꝫ attēdere ſoluꝫ vel saltē principaliter ne de cetero cōmittant ſcelera. Pene eñ p̄ſentis vite ſunt medecine p̄ſeruatiue. Idō ſꝫ Platonis ſentētiā: nullus ſapiens punit q2 peccatum eſt: ſed ne peccetur. Amen.

Dominica. iiii. in quadrage.

Textus euang. Ioan. c. vi.

Abiit Ieſus trās mare galilee quod eſt tyberiadis et ſequebatur eum multitudo magna ⁊c.

Abiit Ieſus trans mare galilee ⁊c. Io. vi. Uide dominica vltima poſt feſtum trinitatis.

Feria. ii. poſt dn̄icam. iiii. in. xl. F

Textus euāge. Ioan. c. ii.

Prope erat paſcha iudeorum ⁊ aſcendit Ieſus hieroſolymā ⁊ inuenit in tēplo vendentes oues ⁊ bo

ues ⁊ colūbas ⁊ nūmularios ſedē-
tes. Et cū feciſſet quaſi flagellū de
funiculis oēs eiecit ď tēplo. Oues
ꝗꝫ ⁊ boues ⁊ nūmulariorū effudit
es: ⁊ mēſas ſubuertit. Et his q̄ co-
G lūbas vēdebāt dixit. Auferte iſta
hinc: ⁊ nolite facere domuꝫ patris
mei domū negotiatiōis. Recorda-
ti vero ſunt diſcipuli eius quia ſcri
ptum eſt zelus domus tue comedit
me. Reſponderunt ergo iudei et di
xerunt ei. Quod ſignum oſtendis
nobis: quia hec facis? Reſpondit
Jeſus. Soluite templum hoc et in
tribus dieb⁹ excitabo illud. Dixe-
rūt ergo iudei. Quadraginta ⁊ ſex
annis edificatum eſt templuꝫ hoc:
et tu in tribus diebus excitabis il-
lud? Ille autem dicebat de templo
corporis ſui. Cum ergo reſurrexiſ-
ſet ex mortuis: recordati ſunt diſci-
puli eius quia hoc dicebat. Et cre-
H diderunt ſcripture ⁊ ſermoni queꝫ
dixit Jeſus. Cū aūt eſſet hieroſoly
mis in die feſto: multi crediderunt
in nomine eius videntes ſigna que
faciebat. Ipſe autem Jeſus nō cre
debat ſemetipm eis: eo ꝙ ipſe noſ-
ſet oēs: ⁊ q̄ꝛ opus ei non erat vt q̄s
teſtimoniū ꝑhiberet de hoīe. Ipſe
enim ſciebat q̄d eſſet in homine.

PRope erat paſcha iudeoꝝ
⁊c. Jo. ij. In p̄ńti euāgelio
tāgunt̄ tria pūcta: que ſunt
Expulſio: Interrogatio: et
Cōuerſio. ¶ Quātū ad pri-
mū ſciēdū ē ꝙ mlta ad hoc
euāgeliū ꝑtinētia habent̄ ſupra dn̄ica. i.
quadrageſime. ⁊ feria. iij. ſequēti. In pri-
I mo igit̄ pūcto tāgit̄ q̄uō xp̄s eiecit de tē-
plo vēdētes ⁊ emētes. Pro q̄ ſciēdū eſt: ꝙ
iſta eiectio de q̄ euāgeliū loquitur facta
fuit inter ↄuerſionē aq̄ in vinū ⁊ paſcha:
q̄ꝛ. l. fuit poſt p̄dictū miraculū ⁊ ante pa-
ſcha. In euāgelio aūt Jo. fit mētio i trib⁹
locis de paſcha. ſ. hic. ⁊ vj. c. vbi recitat̄
miraculuꝫ de panib⁹. ⁊ c. xiij. vbi ď ante
diē feſtū paſche. Scd̄m hoc ergo a mira
culo ↄuerſiōis aq̄ vſqꝫ ad mortē xp̄s duo
K bus annis p̄dicauit: ⁊ tantū plus q̄ꝫtū ab
illo vſqꝫ ad paſcha fluxit. Nam p̄ns eie-
ctio fuit facta prope paſcha vt hic ď. Et
ſeq̄nti anno eodē tp̄e fecit miraculū de
panibus. ⁊ Jo. fuit decollatus vn̄. Joan-
nes fuit decollatus ꝓpe paſcha. q̄ꝛ vt ď
Mat. xiiij. ſtatim poſt decollationē Joā
nis xp̄s receſſit in deſertū: ⁊ ibi fecit mira
culū circa panes. q̄ď fuit factum ꝓpe pa-
ſcha vt p̄ꝫ Jo. vj. Feſtū tn̄ decollationis
ei⁹ a die celebrat̄ q̄ caput ei⁹ inuentū eſt.
Et ſeq̄nti anno eodē tp̄e fuit dn̄s crucifi
xus. Scd̄m eos ḡq̄ dicūt xp̄m feciſſe mi-
raculū ↄuerſiōis aq̄ ⁊ ea q̄ hic narrāt̄ eo
dē anno quo fuit baptizat⁹ xp̄s tm̄ duo-
bus annis cū dimidio p̄dicauit. q̄ ab ei⁹
baptiſmo vſqꝫ ad ei⁹ mortē fluxerūt. Sꝫ
cōiter tenet̄ ꝙ p̄dictum miraculū cōuer-
ſiōis nō ſit factū ī anno baptiſmi ſꝫ poſt
baptiſmū reuoluto anno eadē die: ⁊ hoc
L ſm̄ mag. hi. ⁊ ſ. Th. ⁊ꝫ eccl̄ia. Nā vt aūt
ſm̄ ſniam eius ea die q̄ magi xp̄ꝫ adora-
uerant eadē die reuolutis. xxx. annis xp̄s
ē baptizat⁹ ⁊ eadē die reuoluto āno xp̄s
aquā mutauit in vinū ⁊ ſeq̄nti anno ꝓpe
paſcha decollat⁹ eſt Joā. ⁊ ſeq̄nti xp̄s cru
cifix⁹. Sic ergo iter xp̄i baptiſmū ⁊ ↄuer-
ſionē aq̄ fluxit vnū paſcha de q̄ null⁹ euā
geliſta facit mentionē. Et ſic ſm̄ ꝙ eccl̄ia
t̄ꝫ xp̄s trib⁹ annis ac dimidio p̄dicauit.
Oia ſupra dicta q̄ſi de v̄bo ad v̄bū ſunt
ſcti Tho. in ſua poſtilla ſup Jo. Et ſniāl̄r
idē ď magi. hi. excepto ꝙ vbi ď. ſ. Tho.
reuolut̄. xxx. ānis. ipſe ď reuolut̄. xxx. vl̄
xxxj. ānis. Dicit̄ ḡ [Prope erat paſcha.]
Eſt aūt paſcha nomē hebraicū ſm̄ Aug.
⁊ iterp̄tat̄ trāſitus: tūc em̄ angel⁹ dn̄i trā-
ſiuit p egyptū ꝑcutiēs egyptios ⁊ ſaluās
hebreos. Et ideꝫ ſignificat phaſe. Scd̄m
Am. v̄o ē grecū. ⁊ ſignificat paſſionē [iudeorū]
q̄ď nō ď q̄ſi alienatiōes paſcha celebra-
M rēt: ſꝫ iudeoꝝ ď ꝫ. ſ. Tho. Ul̄ q̄ꝛ nō erat
dn̄i ſꝫ hoīm q̄ꝛ nō ſcd̄m ⁊ ad dei gl̄iam: ſꝫ
ad hoīm voluptatē illď celebrabāt. vl̄ ve
ď ad dr̄iaꝫ nr̄i paſche in q̄ nō figuralis.
ſꝫ ver⁹ agn⁹ ē imolat⁹ [Et aſcēdit Jeſus
hieroſolymā] vt legē īpleret quā ipſe tu-

lerat. Jubebat. em̄ ꝙ ter in anno. ſ. in pa-
ſcha: ⁊ i pēthecoſte. ⁊ in ſcenophegia oē
maſculinū de gn̄e iudeorum appareret
corā dn̄o in hierl̄m. Cū remotionib⁹ tn̄ di
A ſpēſabat̄ ſm̄ aliq̄s: quo ad pēthecoſteꝫ ⁊
ſcenophegiā. ¶ Eſt aūt ſciendū ſm̄ Al-
chuinū ꝙ bis legit̄ in euāgelijs xp̄s poſt
baptiſmū hieroſolymā aſcēdiſſe. ſ. ſemel
añ icarnationē Joānis: ⁊ ſemel añ paſſio
nem: ⁊ vtraqꝫ vice purgauit templū eij-
ciēdo vēdētes ⁊ emētes de illo. Ūn̄ ſeq̄t
[Et inuenit in tēplo]. i. i atrio tēpli. Nam
tēplū hēbat triplex atriū. i. ſpatiuꝫ circa
ſe: ⁊ eorū vnū diuiſum in duo. vnū imme
diate circa tēplū q̄ď erat ſacerdotū: aliď
viroꝝ mūdorū: aliud mundarū mulierū:
aliď imūdoꝝ ⁊ gētiliū. De hoc eiecit dn̄s
vēdētes. patēt āt iſta ex dictis ſupra fer.
iiij. poſt. j. dn̄icā. xl. exceptis q̄ ſequūt̄ [q̄ſi
flagellū de funiculis] Querūt hic aliq̄. ſ.
Nic. de ly. quď xp̄s i tēplo funiculos inue-
nerit? Et ſoluūt dicētes ꝙ ꝓbabile eſt eū
vſum fuiſſe funiculo ꝓ zona: ſꝫ multo ꝓ-
babilius ē ꝙ ibi erāt funes q̄bus iumē. a
B ibi vēdēda ligabant̄. Nā ap̄li legunt̄ zo-
nas habuiſſe Mat. x. ⁊ ex multo ꝓbabi-
li⁹ de xp̄o q̄ dat⁹ fuit i exēplū oim: ꝓpter
q̄ď ⁊ ſicut ceteri ē ↄuerſat⁹ ⁊ idut⁹ vt p̄ꝫ
ex his q̄ docet. ſ. Tho. iij. p̄te. q. xl. [Aufer
te iſta hinc] Leni⁹ āt corripuit vēditores
colūbarū q̄ꝛ nō ita dehoneſtabāt tēpluꝫ.
¶ Notādū v̄o ꝙ xp̄s nunq̄ꝫ fuit ita ſeue-
rus i puniēdo ſicut h̄. q̄ꝛ erat illud factuꝫ
in iuriā dei p̄ris. quā nullo mō ferebat:
ſꝫ ſufferret ſuā [Recordati v̄o ſunt diſci-
puli ei⁹]. ſ. poſt ei⁹ paſſionē. vel tunc ſm̄
Chry. q̄n iſta viderūt [q̄ꝛ ſcriptū eſt] i pſ̄.
lxviij. [Zel⁹] vt in bonū ſumit̄. q̄ ſm̄ Al-
chuinū ē feruor aīe: quo mēs relicto hūa-
no timore ꝓ defenſiōe v̄itatis: accendit̄
Hec ille. [dom⁹ tue]. i. quē habui ꝓ ho-
nore dom⁹ tue ſiue tēpli tui: o p̄r [come-
dit me]. i. vehemēter accendit. vel come-
dit me. i. cōſumit p mortē. zelus em̄ xp̄i ꝓ
deo prouocauit magnates iudeorum vt
C illum occiderent. ¶ In hac parte eſt mo-
rale documētū. q̄ď Aug. tangit di. Come
dit zelo dom⁹ dei q̄ omnia q̄ vidit ibi ꝑ
uerſa cupit emēdare: ⁊ ſi emendare non
poteſt tolerat ⁊ gemit. Si ergo in domo
tua neq̄d ꝑuerſum fiat ſatagit: in domo
dei vbi ſalus ꝓpoſita eſt debes pati q̄ꝫtū
in te eſt ſi quid peruerſi videris. Amicus
eſt: admoneatur leniter: vxor eſt: ſeueriſ-
ſime frenet̄: ancilla eſt etiam verberibus
ↄpeſcat̄. Fac q̄cq̄d potes ꝓ ꝑſona q̄ꝫtum
portas. Hec ille. ¶ Quātū ad ſcd̄ꝫ tāgit̄ D
interrogatio quā iudei xp̄o fecerūt: cum
ď. [Rn̄derūt g iudei] facto. ſ. ei⁹ nō v̄bis
q̄ꝛ magis grauabant̄ eius facto q̄ꝫ dicto.
[q̄ď ſignū]. i. q̄ď miraculū [oſtēdis nobis
q̄ꝛ hoc facis]. i. q̄ꝛ habeas p̄tātem iſta fa-
ciēdi ſeu autoritatem? In correctiōe em̄
ſm̄. ſ. Tho. duo req̄runt̄. ſ. zelus ⁊ autori
tas. Et q̄ꝛ in facto xp̄i de primo nō appe-
bat dubiū: de ſcd̄o q̄ſiuerūt ac ſi diceret.
Quo miraculo ꝓbas ꝙ habeas autorita
tē immutādi q̄ ordinauerunt ſacerdotes
q̄ſi p̄ncipalis dn̄s templi vel q̄ſi ꝓpheta
miſſus a deo. Et q̄ꝛ vt dicit. ſ. Tho. i ſidio
ſe ſignū querebant quaſi deſperantes de E
exhibitione ſigni: vt calūnia inferret̄ nō
vt ſcirent: iō dat eis ſignū occultū q̄ non
illuminent̄ magis ſꝫ magis excecant̄. Ūn̄
ſequit̄ [Rn̄dit ieſus ⁊ dixit eis. Soluite
tēplū hoc: ⁊ i trib⁹ diebus excitabo illď]
Aug. in gl. ſic v̄r ↄtinuare. Ego nō do vo
bis ſignū mee p̄tātis: ſed expono vobis
q̄d ſignificet hoc q̄ď ego feci. Et tūc itell-
git [Quod ſignū oſ̄dis nobis q̄ꝛ hec fa-
cis]. i. vis ſignificari vl̄ itelligi in hoc fa-
cto. [Et ille. Soluite ⁊c.]. i. ſicut templuꝫ
hoc corpale vos inq̄natis ⁊ ego emūdo:
ſic corp⁹ meū vos diſſoluetis ⁊ ego reſu-
ſcitabo [vl̄ ſoluite ⁊c.] i. hoc argumentuꝫ
⁊ ſignū do vobis mee autoritatis [Solui
te]. i. vos ſoluetis: me p̄mittēte: ⁊ non ſol-
uente: neqꝫ ſoluētenā. Non em̄ dixit ſol-
uam vel ſoluet̄: ſꝫ ſoluite [templū hoc]. i.
corp⁹ meū [⁊ ego] i mea virtute ſm̄ Titum
[in trib⁹ diebus]. i. poſt triduū] excitabo
illud] a ſōno mortis ad vitā. Hoc autem
fuit infallibile ſignū deitat̄. Appellauit
aūt xp̄s corp⁹ ſuū tēplū: quia in eo habi-
tauit plenitudo diuinitatis: nō ſoluꝫ per
gratiam vt in aliis: ſed corpaliter vt dici
tur ad Coloſ. ij. ſcilicet p vnionē in perſo
na: q̄ ⁊ aīa ⁊ corp⁹ deitati fuerunt vnita. F
Ex hoc autē credidit Appollinaris ꝙ ſi-
cut tēplū eſt res inanimata: ita xp̄s cor-
pus ſine aīa aſſumpſerit: ⁊ ꝙ in eo diui-
nitas loco anime fuerit. Sꝫ ſi hoc eēt ve-

rum xp̄s non fuiſſet hō plus ꝙ̄ cadauer
ſit hō. Scḋo ēt nō habuiſſet huanā car-
nem: nec cōſequēter aliquid ꝑtinens ad
naturā humanā. Eſt aūt decept⁹ in hoc
G ꝙ xp̄s corpus tēplū dicit metaphorice: et
cōſequēter nō opꝫ ſimilitudinē q̄ntū ad
oīa intelligere: qḋ autē xp̄s aīam habue-
rit ptꝫ: qꝛ dicit. Poteſtatē habeo ponēdi
aīam meā. Jo. x. qḋ de diuinitate nō pōt
intelligi: qꝛ eā deponere non pōt. [Dixe-
rūt ergo iudei] hoc ſignū nō intelligētes
ꝛ ꝓpterea reprobare volētes [Quadra-
ginta ꝛ ſex annis edificatū eſt tēplū hoc
ꝛ tu i tribus dieb⁹ excitabis illud?] quaſi
dicerēt. Impoſſibile vis facere. Nō autē
intelliguntꝰ iſta ſm Chry. de templo Sa-
lomonis qḋ ſeptē annis cōpletum eſt vt
habetur. iij. Reg. vij. ꝛ nabuchodonoſor
fuit deſtructū: ſed intelliguntꝰ vt dicit de
eo qḋ poſt captiuitatē babylonicam filij
iſrael edificauerūt: qḋ multis annis edi-
ficauerūt qꝛ a finitimis impediebantꝰ: vt
ptꝫ in li. Eſḋ. Idē cū Chry. tenet. Alchui-
nus ꝛ oēs fere expoſitores. Sed hic ma-
H gna queſtio de qua nullus expoſitor fa-
cit mentionē. Si eñ iſta nō pñt intelligi
de templo Salomonis: qꝛ deſtructū erat
eadem rōne: nec de ſcḋo tēplo edificato
poſt captiuitatē ſub zorobabel poſſunt
intelligi qꝛ vt dicit Joſephus. xv. antiq.
c. vlt. Herodes deſtruxit illud: ꝛ edifica-
uit aliud qḋ octo annis cōſummauit. Ad
hoc dico primo ꝙ iſta verba eſſe vera nō
eſt neceſſe: qꝛ non ſunt verba xp̄i vel euā-
geliſte: ſed iudeorum. Dico ſecūdo ꝙ ha-
bent veritatem de tēplo Salomonis: nō
quo ad edificationē tm̄ q̄ ſeptē annis cō-
ſummata eſt ſm ꝙ loquuntꝰ predicti do-
ctores: ſꝫ q̄ntū ad materie ꝑparationem ꝛ
actualem edificationē ſimul. Naꝫ dauid
preparauerat materiā: ꝛ Salomon fabri-
cauit vt ptꝫ. iij. Reg. vij. Sicut autē dicit
Orig. A tp̄e q̄ Nathā propheta cōſuluit
Dauid vt tēplū fabricaret ꝛ Dauid cepit
ſumptus ꝑparare vſq; ad tēpus q̄ Salo-
mō illud tēplū cōſummauit fluxerūt. xlv.
I anni. Nec tñ qꝛ illud erat deſtructum: iō
de eo iſta non pñt intelligi: qꝛ ly hoc pōt
improprie demonſtrare: demonſtrando
aliq̄d in eadē ſpecie cū eo qḋ tūc videbatꝰ
ſicut ꝛ cum dr̄. Hec herba creſcit vbiq;.

Dico tertio ꝙ ēt intelligi pñt de ſcḋo tē-
plo: vt dictū eſt eadē rōne. ꝛ tāto ampli⁹
quāto i tēplo q̄ demōſtrabāt. erat mate- K
ria multa prioris. Nō aūt intelliguntur
de tertio qḋ edificauit Herodes. Primo
qꝛ ip̄e minori tp̄e edificauit. Scḋo qꝛ ꝓpro-
pria illa non fuit totaliter noua fabrica:
qꝛ nō preparauit totam materiam. Ha-
buit enim lapides ꝛ ligna tēpli qḋ depo-
ſuit q̄uis ſuperaddiderit multa. Poſſet
tñ dici ꝙ ip̄e octo annis ſubſtantiā fabri-
ce cōpleuit: ſꝫ tñ poſt per multos annos
aliquid modicū fuit ſemꝑ fabricatum ad
decētiā ꝑtinēs. Quāuis aūt iudei predi-
cta referrēt ad tēplū materiale. tñ Augu.
li. lxxx. q. dicit eſſe vera de templo corꝑis
xp̄i Formatio eñ ꝛ cōceptio vt ait huma-
ni corꝑis. xlv. dieb⁹ perficitꝰ. Primis eñ
ſex dieb⁹ hꝫ ſiſitudinē lactis: nouē alijs
conuertitꝰ in ſanguinē. xij. alijs ſolidatꝰ in
carnē. xviij. alijs ꝑficitꝰ organizatio q̄tuꝫ
ad oīa lineamēta. Iſta autē addatꝰ vnum L
ꝓpter ſacr̄m vnitatis faciunt. xlvi. Unde
verſus. Tres bis lacte dies: tres ſunt in
ſanguine terni. Biſſeni carnem treſſeni
mēbra figurāt. Deinde autem eſt puer in
vtero matris cōiter vſq; ad cōplementū
noni mēſis ꝛ initiū decimi dicente Uer-
gil. in Buc. Matri lōga decē tulerūt fa-
ſtidia mēſes. Uñ illa verba. ſ. Mach. vij.
matris ad filiuꝫ. ſ. Te nouē menſibus in
vtero portaui: videntur corrupta qꝛ libri
correctiores habēt decē ꝛ nō nouē: ſumē-
do. ſ. totum per partē. Iſta tñ ſane ſunt in-
telligēda. Nā ſimul in xp̄o fuerūt forma-
tio corporis: creatio aīe: ꝛ vnio anime ad
carnē: vt vnio verbi ad carnem ꝛ animā.
Quāuis aūt in ipſo inſtanti vnionis cor-
pus xp̄i fuerit perfectū q̄ntū ad integrita-
tē omniū mēbrorū: ad quantitatē tñ hūa-
no corpori debitā peruenit in ꝑdicto nu-
mero dierū. Eſt eñ ſciēdū ꝙ in ip̄a cōce-
ptione eſt maioris q̄titatis q̄ futurus eſt
maior. Cū igitꝰ xp̄s fuerit mediocris ſta-
ture in ipſa conceptione debuiſſet ēt eſſe
mediocris q̄titatis. Sed iſtaꝫ q̄titatem M
tūc nō habuit: ſꝫ eā quā tūc habent illi q̄
futuri ſunt pueri: ꝛ deinde. xlvi. diebus per-
uenit ad illā mediocrē quam habuiſſet:
tūc ſi fuiſſet naturalr̄ ↄcept⁹. Uide ḋ hoc
s. Tho. iij. par. q. xxxiij. Ille autē dicebat
de templo

de templo corporis ſui]. i. de corpore ſuo
qḋ eſt tēplū ꝓpter deitatꝫ vnionē ſeu in-
habitationē: ꝛ ꝓpter recōciliationē / qꝛ ſi-
cut in tēplo ita ꝛ in xp̄o hoīes recōciliā-
tur deo ꝛ ꝓpter fabricationē. xlvi. dieb⁹
A ꝑfectā. ꝛ ꝓpter ſacrorū adminiſtrationē:
ꝛ ꝓpter excellētē ſctificationē. [Cū ergo re-
ſurrexiſſet a mortuis recordati ſunt di-
ſcipuli ei⁹]. i. itellexerūt qꝛ ſꝫ Alchuinū
tūc aperuit illis ſenſum vt intelligerent
ſcripturas Luc. vl. ꝛ clari⁹ etiā ex reſur-
rectiōe cognouerūt eū eſſe deum qui in
illo corꝑe habitabat velut in tēplo [quia
hoc dicebat de corꝑe ſuo] ꝙ viderūt ter-
tia die excitatū. [Et crediderūt] ꝑ euiden-
tiā facti magis ſolidati i fide [ſcripture]
ꝓphetarū que multipliciter hoc predicit
[ꝛ ſermoni quē dixit Jeſus] ſcꝫ ſoluite ꝛc.
In hac pte eſt documētū morale: qꝛ xp̄s
in hac ſua iuſtitia q̄ eiecit de tēplo oues
ꝛ boues dedit documētū ꝑlatis. Nā ſer-
uauit ſeueritatē eijciēs ea q̄ tēplum fede-
bāt vt oues ꝛ boues: ꝛ lenitatē in hoc ꝙ
nō ſic eiecit colūbas que ſic nō fedabāt
ſed vēdētibus leniter dixit. Auferte iſta
hinc. Et diſcretionem: qꝛ nō eſt vſus gla-
B dio aut baculo: ſed flagello: innuens qḋ
prelatus in corrigendo dꝫ eſſe ſeuer⁹ ma-
lis: manſuetus bonis: ꝛ diſcretus oībus.
Uñ in archa q̄ prelatū ſignificabat erat
virga ꝛ manna ꝛ tabule in quib⁹ ſapien-
tia dei erat inſcripta: vt ptꝫ ad Heb. ix.
Et eadem rōne in baſib⁹ templi que ſi-
gnificabant ꝑlatos erāt ſculpti leones ꝛ
boues ꝛ cherubin. iij. Reg. vij. ¶ Anago-
gice aūt iſtud tēplū ſignificat celum ſiue
celeſte tēplum qḋ eſt xp̄s: vt ptꝫ Apoca.
xxi. de quo eijciuntꝰ boues cornib⁹ venti-
lantes. i. ſuperbi: ꝛ nūmularij. i. auari: et
colūbe q̄ ſunt aues libidinoſe. i. luxurioſi
ꝛ oues. i. hypocrite q̄ ſunt in veſtimētis
ouiū. Eijciūtur inquā vt excōicati iuxta
illud Apoc. xxi. Foris canes ꝛc. Uñ cum
eis nō participabant ſcti in loquela: nec
officio: nec ſalutatione. i. ſalutis exopta-
C tione. ¶ Allegorice vero ſignificat eccle-
ſiam de qua eijciuntꝰ eadē gñā pctōrū: ſed
alio mō. Eſt aūt in hoc ſenſu allegorico
documentū morale qḋ tāgit Alchui. di-
cēs. Quotidie de⁹ ſp̄ualiter eccleſiā ſuā
intrat: ꝛ qualiter vnuſq̄ſq; ibi conuerſetꝰ

attēdit caueam⁹ ergo ne in eccleſia dei
fabulis vel riſib⁹ vel odijs: vel cupidita-
tibus vacemus: ne improuiſus veniens
nos flagellet: ū de eccl'ia ſua eijciat. Hec
illc. ¶ Quātū ad tertiū tāgitur cōuerſio D
multorū: cū dr̄. [Cū aūt eſſet hieroſolymis
in paſcha in die feſto [. i. ſolēnitate que in
ſeptē dieb⁹ durabat] multi crediderunt
in noīe eius.] Credētes. ſ. ꝙ eſſet xp̄s] vi-
dētes ſigna. [Sicut eñ doctrina huma-
na fit nota ꝑ reſolutionē ad ꝓncipia ꝑma
ita doctria fidei ꝑ reſolutionē ad ſigna
q̄ fiūt in teſtimoniū ei⁹. Cū eñ miracula
ſol⁹ de⁹ faciat: opꝫ dicere vel ꝙ talis do-
ctrina ſit vera: vel ꝙ de⁹ eſſet teſtis fal-
ſitatis: qḋ abſurdū eſt. Sed ſi miraculum
ita cōuincit quare vidēdū idē miraculū
alius credit: alius vero non credit. Ad
hoc dico ꝙ iō eſt: qꝛ aliqui nō credūt mi-
raculum illud eſſe vere a deo in teſtimo-
niū talis doctrine. Unde demones qui-
bus cōſtat miracula eſſe vere miracula
i. diuina virtute facta: eo ꝙ totā virtutē
naturalē ſue creatā ↄprehēdunt: ſi mira-
culū aliqḋ fieri viderint credere compel- E
luntꝰ [q̄ faciebat] Cōtra: qꝛ nulla tunc legi-
tur feciſſe ſigna. Ad hoc dicit Orige. qḋ
non oīa facta ſaluatoris ſunt ſcripta vt
ptꝫ Jo. xx. Non eñ intēdebāt euāgeliſte
ſcribere oīa geſta xp̄i: qꝛ non ſufficiebāt:
ſed ex multis voluerunt aliqua ſcribere
quib⁹ ꝓbaretꝰ vera diuinitas ꝛ humani-
tas. Uel dicēdū eſt ſm eundē ꝙ mirabi-
le ſignū viſum eſt eis ipſa eiectio vendē-
tiū: vt dictū eſt vbi ſupra [Ipſe autē Je-
ſus non credebat ſemetipſum eis]. i. non
cōfidebat in eis ſm Chry. Sꝫ ſi credebāt
in eū quare ipſe nō credebat eis. Ad hoc
dicit Chry. ꝙ iſti erāt rudiores. Nam ꝓ-
pter ſigna crediderāt qḋ pertinet ad ru-
des: rōnabiles autē ꝑ doctrinā ꝛ ꝓphe-
tias trahebantꝰ. Qꝛ ergo erāt rudes ꝛ im-
perfecte credebāt: nō credebāt ſe eis ex- F
hibēdo familiarē: a ſecreta fidei reuelā-
do ſicut aplis faciebat. Unde vt euāgeli-
ſta inſinuet eos imꝑfecte crediſſe non
dixit: crediderūt in eū: qꝛ. ſ. necdū crede-
bāt ei⁹ deitatē / ſꝫ dixit: crediderūt in no-
mine ei⁹. i. crediderūt id qḋ de eo diceba-
tur noīetenus. i. eū eſſe iuſtū ꝛ bonū. Uel
ſm alios hoc eſt: qꝛ illi erāt imꝑfecte cre-

dētes ⁊cū hoc eis quidē ficte ſciinmiſce-
bāt. Uel ſm Aug. Iſta ſunt ꝓpter myſte-
rium facta. Nā vt dicit: iſti gerunt form̄ ā
cathecuminoꝝ in eccleſia eoꝝ. ſ. qui
G credunt ſ; adhuc non ſunt baptizati: ſed
inſtruunt̄ vt baptizent̄. Et ſi iſti enim cre
dūt in noīe xp̄i ieſu: tamen nō credit ſe
eis: qꝛ eccl̄ia xp̄i talib⁹ nō exhibet corp⁹
chriſti: qḋ ſicut null⁹ niſi ſacerdos poteſt
cōficere: ita null⁹ niſi baptizatus pōt ſu-
ſcipere. Nō ergo talibus exhibebat ſe fa
miliarē [eo ꝙ ipſe noſſet oēs] quo ad inte
riora. imo ſm Aug. plus nouerat de eis
q̄ ipſemet: quia ⁊ ipſe Petrus non nouit
fragilitatem ſuā qñ ꝓ xp̄o mori volebat:
quā tñ ſciuerat xp̄s: ⁊ qꝛ opus ei nō erat]
id eſt nō erat neceſſe [vt q̄s teſtimonium
perhiberet de hoīe] dicēdo chriſto qua-
lis eſſet aliq̄s hō [Ipſe eñ ſciebat q̄d eēt
in homine] Imo quid futuꝝ eſſet: ⁊ quid
accidere potuiſſet. ¶ In hac pte eſt mo-
rale documētum: de quo ait Bed. Qua
propter mouemur vt nunq̄ꝫ de noſtra cō
ſcientia ſecuri ſimus: ſed ſemper ſolliciti
H formidemus: qꝛ qḋ non latet eternū arbi
trium latere non valet. Hec ille.

Feria. iiij. poſt domi. iiij. in quadra.
Textus euan. Io. c. vij.

Iam die feſto mediāte
aſcēdit ieſus ī tēplū et
docebat. Et mirabant̄
iudei dicētes. Quō hic
literas ſcit cū nō didi-
cerit? Rñdit eis ieſus ⁊ dixit. Mea
doctrina nō ē mea ſ; ei⁹ q̄ miſit me.
Si q̄s voluerit volūtatē meā face-
re cognoſcet de doctrina mea vtrū
ex deo ſit an ego a meipſo loq̄r. Qui
a ſemetipſo loq̄t̄: glīā ꝓpriā q̄rit q̄
aūt q̄rit glīā ei⁹ q̄ miſit illū: hic ve-
rax eſt: ⁊ iniuſtitia ī illo nō ē. Nōne
moyſes dedit vob̄ legē: ⁊ nemo ex
I vobis facit legē q̄d me q̄ritis īterfi
cere? Rñdit turba ⁊ dixit: Demo-
niū habes: q̄s te q̄rit īterficere? Rñ
dit ieſus ⁊ dixit eis. Unū op⁹ feci ⁊
oēs miramini. Propterea moyſes
dedit vobis circūciſionē non qꝛ ex
moyſe ſed ex patribus. Et in ſabba
to circūciditis hominē. Si circun- K
ciſionem accipit hō in ſabbato vt
nō ſoluatur lex moyſi: mihi īdigna
mini qꝛ totū hoīem ſanū feci in ſab
bato? Nolite iudicare ſm faciem:
ſ; iuſtū iudiciū iudicate. Dicebāt
ergo q̄dā ex hieroſolymis: Nonne
hic eſt quē querūt interficere. Ecce
palā loquitur ⁊ nihil ei dicūt. Nun
quid vere cognouerunt principes
qꝛ eſt hic xp̄s. S; hunc ſcimus vn-
de ſit xp̄s: vero cum venerit nemo
ſcit vñ ſit. Clamabat ergo Ieſus
docens in tēplo ⁊ dicens: Et me ſci
tis: ⁊ vnde ſim ſcitis ⁊ a meipſo nō
veni: ſ; eſt verus qui miſit me: quē
vos neſcitis. Ego ſcio eum quia ab L
ipſo ſum: ⁊ ipſe me miſit. Querebāt
ergo eū apprehendere: ⁊ nemo mi-
ſit in illū manus quia nondum ve-
nerat hora eius. De turba aūt mul
ti crediderunt in eum.

Iam die feſto mediāte ⁊c.]
Io. vij. In preſenti euange.
tāgunt̄ tria puncta q̄ ſunt.
Admiratio. Reprehenſio: ⁊
Dubitatio. ¶ Quātum ad
primū tāgit̄ admiratio qua
xp̄o docēte iudei tenebant̄. Circa quam
ſciendū eſt qḋ ea q̄ in p̄ſenti euāgelio nar
rant̄ contingerunt in feſto ſcenophegie:
vt dicit btūs Ioā. Erat autem ſcenophe
gia feſtū tabernaculoꝝ: quo ſeptē dieb⁹
comedebant in vmbraculis frondiū ī in
memoriā beneficioꝝ que a deo recepe-
rant: ambulando per deſertum. Dicitur
autē a ſcenos qꝛ eſt vmbraculum: ⁊ pha-
gin qḋ eſt comedere. Ad hoc feſtum fue-
rat chriſtus cum ſuis fratrib⁹ inuitatus:
vt habet̄ infra feria. iii. poſt dominicam M
de paſſione: ſed noluit ire ad feſti princi-
pium licꝫ aſcendit circa medium eius. i.
quarto die. Dicitur ergo [Iaꝫ die feſto.]
Sumitur autē hec dies feſtus ſm Chry.
⁊ Aug. pro toto tēpoꝛe ſolēnitatis quod

vij. dies continebat [mediante] id eſt exi-
ſtēte in medio: qꝛ. ſ. vt ait Augu. tot dies
preterierant de feſto: quot futuri erant
[aſcēdit Ieſus in tēplum ⁊ docebat] pu-
A blice ⁊ patēter: non obſtante ꝙ vellēt eū
iudei occidere. ¶ S; quare nō incepit a
ꝑncipio feſti docere. Ad hoc dicit Chry.
iō ſic eū feciſſe: vt attētiores haberet au-
ditores. Nā in ꝑncipio feſti fuit q̄ſitus: ⁊
q̄dā dicebāt ꝙ bon⁹ erat: q̄dā vō ꝙ nō. ſ;
ſeducit turbas. Repēte aūt eū pn̄tē vidē-
tes: vtriq̄ magis ei intēdebāt dicēti. Illi
vt aliq̄d lucrarent̄ ⁊ iſti vt illū cōphēde-
rēt. Theo. aūt dicit ꝙ in ꝑncipio feſti ma
gis erāt intēti his q̄ erāt feſti: nō ita attēti
nō fuiſſent. Quid vō doceret icertū eſt: ſ;
tñ talia ⁊ taliter docebat: vt q̄ dixerūt: ſe-
ducit turbas: ſm Chry. mirarent̄. Nā ſe-
quit̄ [Et mirabant̄ iudei] Aug. Et vñ ad-
miratio? Qꝛ multi nouerāt vñ nat⁹: quē-
admodū fuerat educat⁹. Nūq̄ꝫ eū vide-
rūt literas diſcētē audiebāt tñ de lege diſ
B putātē: legis teſtimonia ꝓferētē q̄ nemo
ꝓferre poſſet niſi legiſſet nemo legeret
niſi literas didiciſſet. Et iō mirabāt̄ dicē
tes. [Quō hic lr̄as ſcit cum nō didicerit]
Hec ille. Eſt aūt ſciēdū ſm. s. Tho. iij. p.
q. xij. ꝙ xp̄s l; habuerit ſciam experimē-
talē ⁊ acq̄ſitā ſm quā ꝓfecit: tñ nihil ab
hoīe didicit qꝛ fuit a deo cōſtitut⁹ caput
in grā ⁊ doctrina ꝯferēda hoīb⁹: qꝛ iō ve
nit vt doceret veritatē. Nullū aūt ꝑmuꝫ
mouēs mouet̄ ea ſpecie mot⁹ qua moue-
tur ab aliquo eoꝝ q̄ mouet. Fuit aūt xp̄s
ſm iſtā ſciam edoct⁹ a deo: q̄ per creatu-
ras ſenſibiles docet ſicut alij magr̄i per
verba. S; ꝯ: qꝛ ſm iſtā ſciam non oīa ab
initio ſciuit ergo ſi ab alio audiuiſſet ſer
monē de re quā neſciebat illā didiciſſet.
Ad hoc dicit. s. Tho. vbi. ſ. qḋ cū in illa
ſcia ſicut in etate ꝓficeret nō accōmoda
bat auditū ſcie niſi vt congruebat etati:
⁊ tunc iaꝫ didicerat q̄cūq̄ audiebat. Iſta
tñ q̄ dicit. s. Tho. intelligo q̄ntū ad artes
C ⁊ ſcias ⁊ oīa q̄ docent̄ ſuppoſita vocū im
poſitiōe. Ipſam aūt īpoſitionē vocū ⁊ le
ctionē lr̄aꝝ: aut nō didicit ꝑ experiētiaꝫ
aut didicit audiēdo alios loq̄ntes ⁊ legē
tes vt vr̄: nō audiēdo docētes. S; ꝯ hoc
qꝛ dicit Aug. q iudei nunq̄ꝫ eū viderunt
literas diſcentē. Ad hoc dico quod ſic di
cit Aug. qꝛ non viderūt eū literam ſcho-
las ⁊ magr̄os frequētantē: cū quo ſtat ꝙ
aut ꝑ experiētiā iſtam nō didicit aut di-
dicit audiēdo loquētes ⁊ legentes: puta
matrē vel aliū. Ipſa enim experimētalis
ſcientia chriſti fuit naturalis. Naturali- D
ter autē nullus ſcire pōt p̄dicta niſi p̄di-
cto modo. Nullus tñ nec mr̄ nec ali⁹ ex
intētiōe docuit eū iſta: qꝛ cū aderat etas
cōueniēs vt diſceret a mr̄e v̄ba formare
iam ꝓpter eminētiam ſue imaginatiōis
⁊ ingenij cui⁹ vſum ſemꝑ habuit iſta di-
dicerat: loquēte mr̄e ad aliū finē q̄ ad fi-
liū docēdū. S; eo caſu mr̄ nō ſe habebat
vt magiſtra: ſ; vt res ſcibilis: ſicut et leo
viſus ab eo vel audit⁹. Ab angelis q̄ꝫ vt
habet̄ vbi ſupra nihil didicit xp̄s. [Rñ-
dit eis Ieſus ⁊ dixit. Mea doctrina non
eſt mea: ſ; ei⁹ q̄ miſit me]. q. d. Non mire
mini: qꝛ iſta doctrina ē mihi data a deo.
Cōtra hoc arguit Augu. qꝛ iſta ſnīa im-
plicat ꝯdictionē. ſ. mea non mea. Soluit̄
aūt. Primo ſm eundē ſic. Que eſt inquit
doctrina p̄ris niſi v̄bum p̄ris? Ipſe ergo
xp̄s eſt doctrina patris: ſi verbuꝫ patris E
eſt. Sed qꝛ verbū nō pōt eſſe nullius ſed
eſt alicuius: ⁊ ſuā doctrinā dixit ſeipm: ⁊
nō ſuā: qꝛ patris eſt verbū. Quid eniꝫ eſt
tam tuū q̄ꝫ tu: ⁊ quid tam non tuū q̄ tu: ſi
alicuius eſt qḋ es. Hec ille. Iſta aūt ſolu
tio videtur obſcura: ſ; eſt pulcherrima:
⁊ ſub alijs verbis ſic ponit̄ a. s. Tho. Ali
quid dicit̄ eſſe tuū dupl̄r. Uno mō ꝑ idē-
titatē: ⁊ ſicut tu es tuus. Alio mō per cau-
ſalitatē vel originē: ⁊ ſic tu nō es tuus: qꝛ
nō cauſaſti teipm: ſed filius quē genuiſti
eſt tu⁹ q̄ tñ nō eſt tuus ꝑ idētitatē. Chri-
ſtus ergo q̄ eſt doctrina. cū ſit v̄bū dicit:
Doctrina q̄ eſt mea per idētitatē. i. ipſum
v̄bū: nō eſt mea ꝑ originē: qꝛ a meipſo nō
ſum: ſ; a p̄re. Mea ergo ⁊ nō mea diuer-
ſimode/ nō ſunt oppoſita. Unde Augu.
poſt p̄dicta cōcluſit di. Breuit̄ ergo hoc
mihi dixiſſe videt̄. Ego nō ſum a meipſo
Hec ille. Chry. vō ſic ſoluit/ qꝛ doctrinaꝫ
dixit ſuā/ qꝛ eaꝫ docebat/ ⁊ non ſuā/ qm̄ F
patris erat doctrina q̄ eaꝫ tradiderat fi-
lio. Sed cōtra quia oīa que ſunt patris/
ſunt etiā filij. Ad hoc dicit ipſe ꝙ cum di
cit fili⁹/ nō eſt mea/ idē eſt ac ſi dicat/ non
habeo aliquid diuiſum a patre. Et iu-

uendit Chryſo. ꝙ xp̄s ſic vult dicere. Do-
ctrina mea. i. quā ego p̄dico: non eſt mea
propria ſed eſt eadē cū ſciētia patris mei
G ꝛ patri mihi q̄ ꝙ cōis. Abſoluta eīm in di-
uinis ſunt cōia. Jſta aūt nō ꝯdicūt. Jter
aūt Aug. in. j. de trin. ſic ſoluit. vt ſit ſen-
ſus. Doctrina q̄ eſt mea inquantum ſum
deus: nō eſt mea inquantū ſum hō. Sed
cōtra oēs iſtas ſolutiones arguit̃. Nam
doctrina acq̄ſita in xp̄o erat ſua ꝑ cauſa-
litatē: ꝯ primā ſolutionē: ꝛ ꝑ ꝓprietatem
contra ſcd̃am ꝛ ſm̄ humanitatē ꝯ tertiā.
Ad hoc dico tria. Primo ꝙ xp̄s cōiter do-
cebat ea q̄ fidei ſunt q̄ ꝑ ſciētiā experimē-
talē nō cognoſcunt̃: ꝛ ꝓ ſic eſt tunc q̄ſi
mirabant̃ illū aliq̄ de ſpūalib⁹ docuiſſe.
Dico ſcd̃o ꝙ ꝑ ſciam experimentalē non
potuit ꝑ ſeip̄m preciſe addiſcere lr̃as le-
gere: q: ꝑ iſtā ſciam non pōt ſciri ea q̄ ab
alicui⁹ voluntate depēdēt: cuiuſmodi eſt
ſignificatio lr̃arū: niſi alio docēte vel lo-
quēte vt. ḋ. dictū ē: ſi ergo iſta ab hoīe do-
cēte vel loquēte nō didicit. etiam iſta ex-
periendo nō cognouit: ſꝫ ꝑ infuſionē. Si
aūt ea didicit ab hoīe loquēte nō aūt do-
H cēte vt vex eſt: habuit q̄dē iſtā ſciam a ꝓ
ꝓrio ꝛ i ꝓprio ingenio humano: ſꝫ tn̄ fuit
a deo vt a p̄ma cā ꝛ fuit dei vt efficientis:
ꝛ ſi nō dei vt ꝑ eā formaliter ſciētis. Ali-
q̄d eīm eſt alicui⁹ vt ſubiecti: ſicut albedo
ſocratis eſt ei⁹. Et aliq̄d vt cauſe et prin-
cipij actiui: ſicut fili⁹ ſocratis dr̃ eſſe fili⁹
eius. Jd ergo de quo iudei mirabant̃ nō
ꝑtinebat ad experimētalē ſciam vl̃ ſi ꝑti-
nebat: ipſa ſcia non erat ꝓpria xp̄i niſi vt
ſubiecti. nō aūt vt p̄ncipij primi. Tertio
dico: ꝙ oēs p̄dicte ſolutiōes loquunt̃ de
doctrina xp̄i diuina: q̄ docebat quecūq̄
docebat: q: oīa q̄ nouerat ſcia expimēta-
li: nouerat etiā ſcia diuina: nō ecōuerſo.
Si qua ergo ei⁹ doctrina erat expimēta-
lis ꝛ diuina: erat ſua ꝛ non ſua trib⁹ mo-
dis p̄dictis inquātū erat diuina: non in-
quantū erat experimētalis. Probat autē
xp̄s ſuā doctrinā eſſe a deo: ꝛ nō eſſe ſuā
I ꝓpriā: q̄ſi ipſam finxerit: ex hec ꝙ depo-
nētes paſſiones ꝯ xp̄m: clare vidēbāt lu-
mine fidei illā doctrinā eſſe a deo. Vn̄ di-
cit. [Si q̄s voluerit volūtatē ei⁹]. ſ. q̄ miſit
me [facere] deponēdo vt dixit Chry. oēm
inuidiam ꝛ omne odium cōtra me: ꝛ cre-
dendo in me q̄d eſt volūtas dei ſꝫ Aug.
[cognoſcet de doctrina] mea. ſ. [vtruꝫ ex
deo ſit] tanq̄ꝫ conformis diuine volunta-
ti. imo tāq̄ꝫ mihi cōicata a patre quo ad
diuinitatē ꝛ tanq̄ꝫ indita quo ad huma-
nitatē. [an ego a meipſo]. i. ex proprio ca- K
pite loquar. Et hoc dicit quia lꝫ vere in
aliquo a patre diſcordare non poſſit po-
terat ſm̄ opinionē illorum. Q̄d autem ex
ſuo capite nō loquat̃ ꝓbat a ſigno dicēs
[Qui a ſemetipſo loquit̃]. i. q̄ vult ꝓpriā
inſtruere doctrinā: relicta illa quā deus
reuelauit: gloriā ꝓpriā q̄rit. [Qui autem
q̄rit gloriā eius q̄ miſit illū]. i. dei [hic ve-
rax eſt] q: nō fingit vanaꝫ doctrinā [ꝛ in-
iuſtitiā in illo nō eſt.] Preſupponit autē
xp̄s in his verbis ꝙ ei eſſet ꝑ ſigna no-
tū ꝙ ipſe ꝓpriā gloriā nō q̄rebat: ſed tan-
tūmodo dei: ꝛ cōſequēter ꝙ nō fingebat
mēdacia. ¶ Jn hac parte eſt literale do-
cumētū de quo Aug. ait. Si quis aūt pa-
rū intellexerit audiat cōſiliū q̄d dn̄s dat
di. Si q̄s voluerit ꝛc. Quid eſt? Si q̄s vo-
luerit voluntatē eius facere: hoc eſt cre-
dere in euꝫ. Jpſe eīm ſupra dixit. Hoc eſt
opus dei vt credatis in eū quē ip̄e miſit. L
Quis aūt neſciat hoc eē facere volūtatē
dei operari opus eius? Cognoſcere autē
hoc eſt intelligere. Ergo noli querere in-
telligere vt credas: ſed crede vt intelli-
gas: q: niſi credideritis nō intelligetis.
Hec ille. Et videt̃ velle ꝙ qui aliq̄d cre-
dit intelliget illud in patria videndo illud
in ſe: in via ṽo intelliget illud quantum
poſtq̄ꝫ ſemel crediderit illud: apparebit
ei credibilius q̄ꝫ prius. ¶ Quantum ad
ſcd̃m tangit̃ quedā rep̄hēſio quā xp̄s fe-
cit iudeis: ꝛ in ea vult ſe excuſare. de vno
de quo criminabantur eum. Sicut enim
dicit Chryſo. duo xp̄o obijciebant iudei.
Primo ꝙ ſolueret ſabbatum: ꝛ cōſequē-
ter legem. Scd̃o ꝙ ſe equalē faceret deo.
Hic ergo excuſat ſe de primo: oſtendēs
ꝙ ipſi potius ſoluunt legē dicēs. [Non-
ne moyſes dedit vobis legem] ꝛ non gē-
tilibus: ita ꝙ vos eſtis q̄ tenemini illam M
adimplere [ꝛ nemo ex vobis facit] id eſt
implet [legeꝫ] quia eſtis homicide. Jdeo
ſubdit̃. [Quid]. i. quare [me queritis in-
terficere]? quaſi diceret ſm̄ Chryſo. Et ſi
ego diſſolui legē hoīeꝫ ſanās: trāſgreſſio

fuit in ſalutē. Vos autē trāſgredimini in
malū. ¶ Et nota qualis fuit iudeoꝝ ſtul-
titia. Exiſtimabāt eīm licitū hoīem i ſab-
bato lapidare: non aūt ſanare: q̄d ꝑꝫ: q:
q̄n lutū fecit xp̄s ex ſputo: ꝛ iniūxit oculos
A ceci erat ſabbatum: ꝛ tn̄ eadem fere ho-
ra voluerūt eū lapidare. vt ꝑꝫ Joan. ix. ꝛ
certū eſt ꝙ eſt magis ſeruile opus hoīem
lapidare q̄ꝫ illuminare oculos. Et ſi dicāt
ꝙ bono fine faciebāt: dicēdū eſt: ꝙ multo
meli⁹ pōt bono fine hoīs ſalus q̄ꝫ hoīs
mors ꝓcurari. [Rn̄dit turba] turbata [et
dixit demoniū habes] id tanq̄ꝫ amēs loq̄-
ris. [Quis te q̄rit interficere?] q̄ſi diceret
Nullus putabāt eīm forte: ꝙ laterent ſui
cogitatus. Xp̄s aūt nō reddidit maledi-
ctū ꝓ maledicto neq̄ ēt ꝯuicit eos q̄ eum
q̄rerēt iterficere ſꝫ trāquille rn̄dit: ꝛ q̄rit
diſſoluere id q̄d ei de ſabbati ſolutione
obijciebāt. Dr̃ ergo [Rn̄dit Jeſus ꝛ dixit
Vnū opus]. i. vnā ſanationē feci in ſab-
bato q̄n. ſ. ſanauit lāguidum in ꝓbatica
piſcina vel forte alias ſanādo aliū [ꝛ oēs
Miramini]. i. turbamini ꝛ tumultuatis
ſm̄ Chry. Arguit aūt ꝙ licebat ei curare
in ſabbato ꝛ intēdit tale argumētum. Si
B ſanare hoīem in ſabbato eſſet cōtra legē
etiā ꝛ circūcidere hoīem eſſet cōtra legē
imo multo forti⁹: q: eſt opus magis ſer-
uile. Nā ſanatio fiebat ſolo verbo inter-
dum. Nō aūt eſt cōtra legē ſcd̃m: eo ꝙ ad
gloriā dei fiat ergo neq̄ primum. Et ſi di-
cas ꝙ ſcd̃ꝫ. ſ. circūciſio erat ad gl̃iam dei
vel ſalutē circumciſi ſpūaliter. idē dicā de
ſanatiōe. Et hoc eſt q̄d dicit. [Propterea
Moyſes dedit vobis]. i. precepit in lege
[circūciſionem nō q: ex Moyſe eſt]. i. nō
q: ipſe eā accepit a deo primo ꝛ imedia-
te [ſꝫ] ſupple q: eſt [ex patribus] ad Moy-
ſen deriuatum q: data fuit abrae Gene.
xvij. [Et in ſabbato circunciditis hoīeꝫ]
ſcꝫ ꝛ ſi ſabbatū fuerit dies octauus nati
infantis vt dicit Augu. Lex eīm ſicut ſab-
batū cuſtodiri: ita ꝛ octaua die puerum
circūcidi mandabat. [Si ergo circūciſio-
C nem] que nō iuſtificat animam ſicut neq̄
gratiam confert ex opere operato: vt di-
ctum eſt in die circunciſiōis: ſed ſoluꝫ eſt
ſignaculū ſalutis ſm̄ Augu. [accepit hō
in ſabbato [. ſ. ſine ſolutione legis: vno [vt
nō ſoluatur lex moyſi: mihi indignami-
ni q̄ totū hoīem ſanū feci in ſabbato] to-
tū inq̄ꝫ. i. quātū ad corpus ꝛ animā: ſcd̃m
ſctm̄ Tho. Aug. Sunt aūt prohibita ſer-
uilia opera in ſabbato. Nunquid ſeruile
opus eſt hoīem ſanare ſabbato? Māduca- D
tis q̄dem etiā bibitis ſabbato q: perti-
net ad ſalutē: ꝑ q̄d oſtēditis opera ſalutis
nullo mō eē omittēda ſabbato. Hec ille.
Licet autem ſm̄ Chry. xp̄s nō dicat apte
ſanādo ſe aliq̄d maius feciſſe circūciſiōe
qua erat particularis ſanitas tn̄ narrat
factū. deīde hortat̃ vt recte idicēt dicēs.
[Nolite iudicare ſm̄ faciē ſed iuſtū iudi-
ciū iudicate] quaſi diceret ſm̄ Chry. Non
q: apud vos moyſes eſt maioris glorie
q̄ꝫ ſum ego ex ꝑſonarū dignitate feratis
ſn̄iam: ſed ex rerū natura q̄d eſt iuſte iu-
dicare. Nullus aūt incuſauit moyſen ꝙ
iuſſit ſabbatū ſolui ꝓpter mādatū circū-
ciſiōis. q̄d nō ex lege lꝫ aliūde erat. ¶ Jn
hac ꝑte eſt morale documētū de xp̄i pa-
tiētia i iniurijs. de quo Bed. ait Xp̄s no-
bis patiētie reliq̄t exēplū: vt quoties no-
bis ab aliq̄bus falſa obijciuntur ꝯuitia:
patienter toleremus ꝛ vera q̄ poſſumus
nō obijciamus ſed ſalutaria monita ꝑdi-
cemus. Hec ille. Sūt aūt ſm̄ Senec. qua-
tuor remedia ꝯtra illatas iiurias. Primū E
eſt eſſe magnanimū ꝛ ꝯſīr ſe recepiſſe in-
iuriaꝫ non reputare Senec. Quid faciet
ſapiēs colaphis ꝑcuſſus? Quod fecit in-
quit Cato. q̄ ꝑcuſſus in ore negauit ſe in-
iuriā recepiſſe. Scd̃m eſt diſſimulare ſe
nō audire vel videre. Sene. Nō expedit
oīa audire aut videre. Nō vis eſſe iracū-
dus: nō ſis curioſus. Tertiū ē in ludū ꝛ ſo-
latiū iniurias ꝯuertere. Sene. Circunſcri-
bēda eſt iniuria vt in ludū iocūq̄ vertat̃.
Sic ſm̄ eū Diogenes ꝯſputus a Lentu-
lo. Affirmabo [inquit] o Lētule falli eos
q̄ negāt te os habere. Quartū eſt obliuio.
Sene Jniuriarū remedium obliuio eſt.
¶ Allegorice tn̄ iſte hō totus ſanatus in
ſabbato. i. in requie mortis xp̄i: eſt huma-
nū genus vel principiuꝫ eius Adā i quo
fuerūt quatuor infirmitates [Vna. ſ. cau-
ſata ex nimia comeſtione. ſ. pomi vetiti. F
quā xp̄s curauit ieiunio. xl. dierum. Et
alia cauſata ex nimio frigore ſeu carē-
tia charitatis quā ſanauit ſudore ex im-
menſo caloris amore ꝓcedente. Et que-

dā cauſata ex abundantia ꝛ corruptione
ſanguinis.i.copia terrenorum quam ſa-
nauit per minutionem qua totuz ſangui
nē ſuū effudit. Et q̄dā q̄ cauſat ex humorꝫ
G i.vitiorū corruptione quā ſanauit ꝑ ama
re potionis.i.fellis ꝛ aceti ſumptionem.
¶ Anagogice vo ſignificat idem. Sana
bit aūt totū hoīem ꝑfecte in reſurrectiōe
corporum glorioſa. ¶ Quantum ad ter-
tiū tāgit dubitatio q̄ fuit in ppl'o.an xp̄s
eſſet xp̄s:cū dr.[Dicebant ergo quidā ex
hieroſolymis]. ſ.oriundi vel qui hierl'm
inhabitabāt ꝛ meli9 nouerāt ꝯſilia prin-
cipū:ſm Chr. hi magis erāt xp̄i ſignis
potiti:ꝛ tñ erāt miſerabiliores alij:qꝛ vi-
dētes ſigna deitatis eius oia peruertebāt
iudicio corruptorū principū.[Nōne hic
eſt quē q̄runt iudei].i.p̄ncipes iudeorum
interficere? Ecce palā loquit ꝛ nihil ei di
cūt] Aug. nouerāt eñ q̄ſeuitia q̄rebatur.
mirabant quā potētia non tenebat. Igit
non plene intelligētes xp̄i potētiā puta-
uerūt eſſe principū ſniam ꝙ ei pepcerūt.
Hec ille. Vñ ſubdūt.[Nūqd vere cogno
uerūt p̄ncipes:qꝛ hic ē xp̄s?] Quaſi dice
rēt. forte penitēt:qꝛ cognoſcunt iſtū eſſe
xp̄m. Sz eis occurrebāt argumentum ad
ꝯtrariū:vñ dicūt.[Sz hūc ſcimus vñ ſit]
qꝛ de nazareth galilee[xp̄s aūt cū venerit
nemo ſcit].i.ſciet[vt ſit] Querit aūt Aug.
H Vñ iſti habebāt hāc credulitatē de xp̄o/
cū ſcriptura ꝓnūtiet ꝙ nazare9 vocabit.
ꝛ ꝙ in bethleē iude naſci deberet. Et di-
cit ꝙ ſcriptura de xp̄o predixit vnde eſſet
q̄tū ad humanitatē:ſed q̄tum ad diuini
tatē dictū eſt ꝑ Eſa. Generationē ei9 quis
enarrabit? Et hinc ꝓceſſit hec opinio.
Chryſtus autē ſm Aug. declarauit ꝙ ꝛ ſci
rēt vñ eſſet ꝛ neſcirēt vñ eſſet:cum ſubdi-
tur.[Clamabāt ergo Jeſus docēs i tēplo
vt oēs eū poſſēt audire q̄ de hac re muſſi-
tabāt ꝛ vt eos faciat ſecūdari ſm Chry.
[dicēs. Et me ſcitis].i.ſm hūanitatem[ꝛ]
eodē modo[vnde ſim ſcitis] qꝛ ſm ꝙ di-
cit Augu. in hac re ſolus latebat virginis
I partus quo excepto totū nouerunt in Je
ſu qđ ad hoīem ptinet.ſ.patriā ꝛ paren-
tes ꝛ effigiē quā gerebat. ſed q̄tum ad
diuinitatem ſubiungitur ſm eundē Au-
guſti.[ꝛ a me ipſo non veni] quia ſcilicet
a ſeipſo non eſt ſm ſanctum Tho.[ſed eſt
verus qui miſit me] quaſi dicat. Non ſu
de numero eorū qui ſine cauſa venerunt
non miſſi.ſ.a deo ſm Chryſo. Iſte autem
mittens eſt deus pater qui miſit xp̄m ra-
tione noui effectus in creatura et ra-
tiōe originis diuine ſimul. Spiritus aūt
ſanctus ratione p̄mi tantū. Imo ꝛ ipſe
ꝛ ſeipſum miſit. Vide.s.Th.ſ.di.xv. Quia
autem verus eſt pater:vere miſit filium K
ſecundum Chry.i. in vera carne ꝛ non phā
taſtica:ſm ꝙ dixerunt heretici[quē vos
neſcitis] ꝛ cōſequēter vt dicit Hil.v]. de
trini neſcitis vnde.i.a quo ſum. Neſcie-
bant autē iſti deum neq3 comprehenſiue
neq3 beatifice. Primo eñ mō ſolus deus
nouit deū. Secūdo autem modo ſoli bea-
ti. Sciebant autē de deo q̄ eſt vel ſaltem
ſcire poterant:ſed de deo patre vt ſic ni-
hil penitus ſciebant:q̄uis ꝑ fidem ſcire
potuiſſet ꝙ in diuinis erat pater:filius et
ſpiritusſanctus:quia de hoc ſcripture lo-
quebant:vt dicet forte in die trinitatis
vel alias[Ego ſcio eum]ideo ſi vultis eū
ſcire a me querite. Patrem enim nemo
nouit niſi filius[ꝛ ſi dixero qꝛ neſcio eum:
ero ſimilis vobis mendax] Quāuis antē L
ſit impoſſibile chriſtum eſſe mendacem ſi
tamen diceret mendacium eſſet mendax
Nihil enim prohibet veram eſſe condi-
tionalem cuius omnes partes ſunt falſe
ꝛ impoſſibiles. Vñ de9 poteſt peccare ſi
vult:q̄uis velle non poſſit. Si enim vel-
let peccare:peccaret:ꝛ conſequenter poſ
ſet peccare. Sed ſcio eum] comprehenſi-
ue beatifice. Primuz ptz per.s.Tho.ſ.q.
xiiij. Scdm vo.iij.parte.q.xxxiij. Fuit eñ
ab inſtanti ſue conceptionis ſemper cō-
prehenſor ſimul ꝛ viator vſq3 ad mortem
[quiā ab ipſo ſum].i.procedo per gene-
rationem diuinam ab eo in identitatem
deitatis:ſm Hil. ꝛ conſequenter eandez
habeo ſcientiam cum eo.[ꝛ ipſe me mi-
ſit] in hunc mundum ſcdm carnē vt dicit
Aug. Sed quare dicit:ab ipſo ſum in p̄-
ſenti:ꝛ ille me miſit in p̄terito? Ad hoc
dico ꝙ filiū eſſe a patre nihil aliud eſt q̄
filiū generari a patre:que gñatio in eter
nitate fit ꝛ nō in tp̄e. Eternitatis autē eſt
infinita duratio:ideo lz indiuiſibilis ſit: M
tñ coexiſtit omni tempori. Non eſt ergo
intelligendū ꝙ aliq̄ñ filiuz generauit pr̄.

nūc autē nō generet; qꝛ ſemꝑ generauit
ꝛ ſemꝑ generat: ꝛ ſemꝑ generabit: ſicut
ſemꝑ dicit verbū ſuum. Si eñ aliq̄ñ non
generaret:non diceret tunc verbū ꝛ con
ſequēter nō haberet ꝯceptū: ꝛ ꝯſequēter
A nihil intelligeret. Filiū vero mittit a pa-
tre dicit dno.ſ.filio origīari a patre. ꝛ no-
uo modo eſſe in creatura q̄uorū ſcdm eſt
in tēpore. Ideo ita aliquādo fuit chriſtus
incarnatus in preterito ꝙ non incarna-
tur in preſenti:ſed incarnatus eſt.[Que-
rebant ergo euz apprehēdere] Sed qua-
re. Videbātur enim bene de eo dubitare
an eſſet xp̄s. Ad hoc dicit Chryſoſto. ꝙ
fuerunt irritati in eo ꝙ dixerat; quē vos
neſcitis tāq3 ſuperbi. Vel forte quia eos
dixerat mendaces. Vel poſſumus dice-
re ꝙ alij fuerūt qui erant ad eum diſpo-
ſiti. ꝛ alij qui contra eum.[Et nemo miſit
in illum manus] qꝛ ipſe noluit[qꝛ nondū
venerat hora eius] in qua:ſcz vellet pati.
ſm Aug. nō in qua fato vigente cogeret
pati.[De turba autez multi crediderunt
in eum] qꝛ non ita odio ꝛ inuidia p̄pe-
B diebatur vt principes. ¶ In hac pte eſt
documētū ꝙ multi ſunt quibus vitia pla
cent: ꝛ correctio vl' obiurgatio diſplicet.
ſicut iſti fuerūt irritati qꝛ xp̄s eos nota-
uit de mendacio. Bern. Eſſe peccatores
volumus:ꝛ nolum9 exiſtimari. Hec ille.

Feria.iiij.poſt dñicā.iiij. i Quadra.
Textus euange. Jo.cap.ix.

Preteriēs Jeſus vidit
hominē cecū a natiui-
tate. Et iterrogauerūt
eū diſcipuli ſui Rabbi:
quis peccauit: hic aut
parētes ei9 vt cecus naſceret? Rñ-
dit Jeſus. Neq3 hic peccauit: neq3
parētes eius ſz vt manifeſtent opa
dei in illo. Me opz operari opa ei9
qui miſit me donec dies eſt. Venit
nox qñ nemo poterit opari. Quan
diu in mūdo ſum: lux ſum mundi.
C Hec cū dixiſſet:expuit in terrā: ꝛ fe
cit lutū ex ſputo: ꝛ liniuit lutū ſuꝑ
oculos ei9: ꝛ dixit ei. Vade laua in
natatoria ſiloe:qđ iterp̄tat miſſus.
Abijt ergo ꝛ lauit ꝛ venit videns:
Itaq3 vicini qui viderāt illū pri9
qꝛ mēdicus erat:dicebāt. nōne hic
eſt q̄ ſedebat ꝛ mēdicabat. Alij di- D
cebāt: qꝛ hic eſt. alij autē nequaq3:
ſed ſimilis eſt ei9. Ille vero dicebat
qꝛ ego ſum. Dicebant ergo ei: Quō
ergo aperti ſunt tibi oculi? Rñdit:
Ille hō q̄ dr Jeſ9 lutū fecit ꝛ vnxit
ocl'os meos:ꝛ dixit mihi. Vade ad
natatoria ſiloe:ꝛ laua ꝛ abij ꝛ laui:
ꝛ video. Et dixerūt ei: Vbi eſt ille?
Ait? Neſcio. Adducūt eū ad phari
ſeos q̄ cec9 fuerat. Erat aūt ſabba-
tū:qñ lutū fecit Jeſus:ꝛ apuit ocu
los ei9. Iterū ergo iterrogabāt eū
phariſei quō vidiſſet: Ille aūt dicit
eis. Lutū poſuit mihi ſuꝑ oculos ꝛ
laui. ꝛ video. Dicebāt ergo q̄dā ex
phariſeis Nō ē hic hō a deo q̄ ſab-
batū nō cuſtodit. Alij aūt dicebāt.
Quō pōt hō pctōr hec ſigna face-
re? Et ſciſma erat iter eos. Dicūt er E
go ceco iterū. Tu q̄d dicis de eo q̄
apuit oculos tuos: ille aūt dixit qꝛ
ꝓpheta eſt. Nō crediderūt ergo iu-
dei de illo:qꝛ cec9 fuiſſet et vidiſſet
donec vocauerūt parētes ei9 q̄ vi-
derat:ꝛ interrogauerunt eos dicē-
tes: Hic eſt fili9 vr̄ quē vos dicitis
qꝛ cec9 nat9 ē. Quō ergo nūc videt?
Rñderunt eis parētes eius ꝛ dixe-
runt. Scim9 qꝛ hic eſt filius nr̄ ꝛ qꝛ
cecus nat9 eſt. quō aūt nunc videat
neſcimus:aut quis ei9 aperuit ocu
los nos neſcimus. Ipm interroga
te etatem hz ipſe de ſe loquat. Hec
dixerunt parentes eius qꝛ timebāt
iudeos. Jam enim cōſpirauerāt iu F
dei vt ſi q̄s eum confiteret eſſe xp̄m
extra ſynagogaz fieret. Propterea
parentes eius dixerunt qꝛ etatē hz
ip̄m interrogate. Vocauerūt ḡ rur
ſum hoiem q̄ cec9 fuerat ꝛ dixerunt

ei. Da gloriã deo. Nos ſcim⁹ q̄ꝛ hic
hõ peccatoꝛ eſt. Dicit ergo eis ille.
Si pctõꝛ eſt neſcio: vnũ ſcio: q̄ꝛ cec⁹
cũ eſſez mõ video. dixerũt ergo illi.
G Quid fecit tibi: qñ apuit tibi ocu
los. Rñdit eis. Dixi vobis iã ꝛ au-
diſtis. Quid iterum vultis audire.
Nũqd ꝛ vos vultis diſcipl'i ei⁹ fie-
ri: Maledixerũt ei ꝛ dixerunt. Tu
diſcipul⁹ ei⁹ ſis. Nos aũt moyſi di-
ſcipuli ſum⁹. Nos ſcimus q̄ꝛ moyſi
locut⁹ eſt deus: hũc aũt neſcim⁹ vñ
ſit. Rñdit ille hõ ꝛ dixit eis. In hoc
enĩ mirabile eſt: q̄ꝛ vos neſcitis vñ
ſit: et apuit oculos meos. Scimus
aũt q̄ꝛ pctõꝛes de⁹ nõ audit. ſꝫ ſi q̇s
dei cultoꝛ ẽ ꝛ volũtatẽ ei⁹ facit: hũc
exaudit. A ſcl'o nõ eſt auditũ quod
apuerit ocl'os q̇s ceci nati. Niſi eẽt
hic a deo non poterat facere q̇cq̃.
Rñderũt ꝛ dixerũt ei. In pctis na-
H tus es tot⁹ ꝛ tu doces nos. Et eiece
rũt eũ foras. Audiuit ieſus q̄ꝛ eiece
rũt eũ foras: ꝛ cũ iueniſſet eũ ieſus
dixit ei. Tu credꝫ i filiũ dei. Rñdit
ille ꝛ dixit Quis eſt dñe: vt credã i
eũ. Et dixit ei ieſus. Et vidiſti eũ: ꝛ
q̇ loquit̃ tecũ ipẽ ẽ. At ille ait Cre-
do dñe. Et procidens adoꝛauit eũ.

PReteriens ieſus vidit hominẽ
cecum ꝛc.] Joã. ix. In preſenti
euange. tãgit̃ hiſtoꝛia ceci na-
ti ꝛ illuminati. Et diuiditur in
tria puncta que ſunt Oculoꝝ
miraculoſa reſtitutio: Phariſeoꝝ rigoꝛo
ſa cõcertatio: ꝛ malignoꝛuꝫ opprobꝛioſa
maledictio. ¶ Quãtũ ad pmũ ſciẽdũ eſt
ꝙ pñs hiſtoꝛia a btõ Joãne narrat̃ poſt
abſolutionẽ adultere que credit̃ facta in
diebus paſſionis poſt dñicã palmaꝝ: ſed
q̄ꝛ illud fuit anticipatiue dictuꝫ: quo tpe
I hec hiſtoꝛia cõtigerit ignoꝛat̃. Sciẽduꝫ
rurſus eſt ꝙ die quadã xp̃s fuit i lõga di-
ſputatiõe cuꝫ iudeis in tẽplo: vt dꝫ beat⁹
Jo. c. viij. quã diſputationẽ iudei ſvolue-
runt lapidib⁹ cõcludere: ſꝫ xp̃s abſcõdit
ſe ꝛ exiuit de templo ꝛ in ipſo egreſſu cõ
tigit pñs hiſtoꝛia q̃ in hoc euangelio re-
citat̃. Et hoc ſm Chryſ. ꝛ glo. duplici cã.
Judei enĩ volentes lapidare xp̃m ꝛ cru-
deles erãt ꝛ increduli. Receſſit ergo ab K
eis vt mitigaret eoꝝ furoꝛẽ: ꝛ recedẽdo
fecit inauditum miraculum vt expelleret
eoꝛum incredulitatẽ. Dicit̃ ergo [Et pte-
riens ieſus] in ipſo ſuo egreſſu de tẽplo
ſm Chryſ. [vidit hoiem] oculo coꝛpoꝛis:
ꝛ oculo mĩe ꝛ pietatis: vel ſm Chryſ. vi-
dit. i. diligenter inſpexit: quaſi aliqd cir-
ca ipm facturus: vt diſcipulos ad inſpi-
ciendum induceret: ꝛ interrogânduꝫ de
cauſa infirmitatis eius [cecum a natiuita
te]. Iſte vt dicit̃ in legenda beate Marie
Magda. dictus eſt cedonius: ꝛ fuit tunc
cũ ea in naui qñ Maſſiliã venit. Tũc au-
tem qñ xp̃s eum ſanauit ſedebat ꝑ elee-
moſyna ad ianuam tẽpli. Diſcipuli vero
xp̃i videntes ꝙ xp̃s ita eũ aſpexiſſet: ſm
Chryſo. ꝛ q̄ꝛ paralytico dixerat: iam noli
peccare: crediderunt ex aliquo crimine
iſta ceco cõtigiſſe: ideo ſequit̃. [Et inter-
rogauerunt eum diſcipuli eius] cõpatiẽ-
tes lõge cecitati ſm Chryſ. [Rabbi] ideſt L
magiſter [quis peccauit: hic aut parẽtes
eius: vt cecus naſceretur] Quaſi diceret.
Omnino ex aliquo peccato hoc puenit.
Et iſte fuit erroꝛ amicoꝝ Job. q̇ credide
runt homini oĩa incõmoda ꝓpter aliqd
peccatum actuale euenire. Vñ dixit Eli-
phã. iiij. cap. Quis vnq̃ innocens periit.
Erat autẽ aplis ambiguitas circa hoc:
q̄ꝛ videbat̃ eis ꝙ ante natiuitatẽ pecca-
re nõ debuerit: niſi foꝛte ſm erroꝛẽ quem
Oꝛige. tenuit dicẽs aias preextitiſſe coꝛ-
poꝛib⁹: ꝛ ſm diuerſitatẽ meritoꝛũ diuer
ſis coꝛpibus alligari. Queꝫ tñ erroꝛẽ ſm
Theo. apl'i non habuerunt ſed mouebã-
tur ex verbis dictis paralytico: vt dictũ
eſt. Ipſum autẽ erroꝛẽ deſtruit Apl's di-
cens de Jacob. ꝛ Eſau. cum nondũ nati
eſſent nec aliquid boni egiſſent. Videba
tur etiã eis ꝙ peccato parentũ iſte puni-
ri nõ debuerit: q̄ꝛ filius non poꝛtabit ini-
quitatẽ pr̃is Ezechi. xxviij. Eſt aũt ſcien
dũ ex doctrina. s. Tho. ſ. ij. q. lxxxj. a. ij. ij. M
q. cviij. a. ij. diſt. xxxiij. ꝛ ſuper Joãnem ꝙ
duplex eſt pena. Vna. ſ. ſpũalis q̃ homo.
punit̃ quãtũ ad animã: q̃ nunq̃ infligit̃.

niſi ꝓpter ꝓpꝛiũ pctm̃. Sicut enĩ anima
filij nõ eſt ex aĩa patris: ſed a deo ꝑ crea-
tionem. Ita nec propter patrem punit̃ fi-
lius iſta pena de qua ꝛ loquit̃ Ezechiel.
vbi. s. Vñ ibi dicit̃ aĩa q̃ peccauerit ipſa
A moꝛiet̃. Alia ẽ pena coꝛpalis qua ẽt fili⁹
punit̃ ꝑ patre: q̄ꝛ ſm coꝛpus eſt aliquid
patris. Vñ ꝛ cuꝫ ſodomitis ſunt eoꝝ par
uuli occiſi. Geñ. xix. ꝛ ſimiliter cum Da-
than ꝛ Abiron nume. xvj. ꝛ ſm leges hu
manas iuſte exheredãtur filij cõmitten-
tium crimen leſe maieſtatis: lꝫ nõ puniã
tur in perſona. De oĩbus autẽ predictis
diffuſe agit̃ vbi. s. [Rñdit Jeſus. Neq̃
hic peccauit: neq̃ parẽtes eius] vt ſcꝫ ce-
cus naſceret̃. Vbi ſm Aug. aduertenduꝫ
eſt ꝙ xp̃s nõ negauit ſimpl'r iſtũ habuiſ-
ſe peccatũ ante natiuitatẽ: cum fuerit in
oꝛiginali ꝯceptus: ſꝫ negauit ipſum ꝛ pa
rentes eius habuiſſe peccatuꝫ qd fuerit
cauſa cecitatis. Qd intelligẽdum eſt nõ
quin oꝛiginale fuerit huius cã ſine qua
non: ſed q̄ꝛ nõ eſt ei a deo illata hec infir-
mitas ad puniendũ illud peccatũ [ſꝫ vt
manifeſtẽtur opera] id eſt miracula [dei
B in illo [. i. vt ide glificet̃ de⁹.] Et ſicut dicit
Chryſ. quidã dicũt ꝙ lꝫ vt nõ ſtat cauſa-
liter ſed conſecutiue: ſicut dicit̃ Rom. v.
Lex ſubintrauit vt abundaret delictũ ſꝫ
hũc nõ bñ dꝛ q̄ꝛ diſcipulis querẽtib⁹ cau
ſam cecitatis: xp̃s ſm hoc nullã cãm aſſi
gnaſſet. ideo dicẽdum eſt ꝙ ſm ꝓuidenti-
aꝫ diuinã pncipalis cã cecitatis fuit vt
xp̃s iſtũ illuminãdo ſanaret: nec tñ de⁹ i
iuſte egit cũ iſto ſi ꝓ ſui glia hãc ei cala-
mitatem inflixit: q̄ꝛ vt dicit Chryſ. nulla
fuiſſet iniuſtitia etiã ſi illum nõ creaſſet.
Fuit ergo ei bñficiuꝫ ꝙ natũ q̇uis cecum
eſſe voluit: q̄ꝛ etiam cecitas coꝛpalis fuit
cã ei viſiõis ſpũalis. Eſt aũt notãduꝫ qd
culpã de⁹ nunq̃ facit. ſꝫ tñ pmittit: qd ẽt
non faceret ſm Aug. niſi inde poſſet eli-
cere bonũ: ꝛ niſi intentiõe alicuius boni
ſm. s. Tho. ſicut pmiſit ſeuire tyrannos
vt clarerẽt martyꝛes. Penã aũt de⁹ per-
mittit ꝛ facit: ſꝫ ſemꝑ ꝓpter aliqd bonuꝫ
Quinq̃ aũt cauſis de⁹ hoiem flagella ſm
C ſan. Tho. de q̇b⁹ habes. iiij. di. xv. a. ij. di.
xxxvj. Vide dñica. xix. poſt trini. Iſte aũt
de⁹ cui⁹ glia i ceco iſto debuit manifeſta
ri ſm Chry. ẽ ipe xp̃s. vñ ſubdit̃ [Me opꝫ
opari opa ei⁹ q̇ miſit me]. i. miracula ſm
Chry. q̇ diuia virtute fiebãt ab eo: vt glo-
riã ſuã. i. deitatẽ ꝛ eq̄litatẽ ad patrẽ mõ-
ſtraret [dõec dies ẽ]. i. ſm Chry. dõec hoi D
bus credere lꝫ: ꝛ aſpicere ſeu cõuerti ad
ſolẽ iuſtitie: ex quo eſt dies ſpũalis: ſicut
ex materiali ſole material' ẽ diẽs. [Veniet
nox qñ nemo poterit opari]. i. tp̃s future
vite poſt moꝛtẽ ſm Chry. Eſt aũt duplex
nox ſpũalis. vna que eſt ꝑ ſubtractioneꝫ
actualẽ gratie. ꝛ ꝯñr ꝑ veri ſolis amiſſio
nem. Alia ꝑ ſubtractionẽ grẽ ꝛ poſſibili-
tatis ꝯuertẽdi ſe ad grãm. In pꝛĩa eſt oĩs
exiſtẽs i moꝛtali nec talis põt opari me-
ritoꝛie reſpectu eterne vite. Valent tñ ta-
lia bõa fctã in moꝛtali ad multa. Pꝛimo
q̄ꝛ diſponunt ad pniam. de pe. di. v. Fal-
ſas. Scdo ad tolerabili⁹ iudiciũ futuꝝ. d
pe. di. iiij. Si q̇s. Qd nõ ẽ ſic intelligẽduꝫ
quaſi penã debitã minuã: ſꝫ q̄ꝛ impediũt
ne q̇s eã mereat̃: q̄ꝛ. ſ. nõ omittit. Hec pa
tent ꝑ. s. Tho. iiij. diſt. xv. ar. ij. Tertio ad
tpalẽ ꝓſperitatẽ. de pe. di. iij. Cauẽduꝫ. ꝛ
ij. q. ij. Si q̄libet. Quarto ad aſſuefaciẽ- E
duꝫ bonis moꝛib⁹: ſicut olim baptiſmus
Joãnis. d ꝯſe. di. iiij. Nõ regnabat̃. Qui-
to q̄ꝛ diabol⁹ nõ hꝫ ſuꝑ eo tantã ptãtẽ: vt
pꝫ de iudeo ſignato cruce i diabolo Gre.
Sexto q̄ꝛ ſi ibis ad vitam eternã ſemper
gaudebis te talia feciſſe. De his tñ foꝛte
al's dicet̃ diffuſi⁹. In alia aũt ſunt dãna-
ti. q̄ꝛ nec mereri pñt in illo ſtatu neq̃ ſe
ad grãm ꝑpare ſꝫ ſũt i malo obſtinati cũ
ſint in termino [Quãdiu i mũdo ſum lux
ſum mũdi] q̄ſi diceret. Ego ſuꝫ ſol faciẽs
diẽ q̄diu ſũ i mũdo. Eſt aũt ſm Aug. no-
biſcũ vſq̃ ad ꝯſummationẽ ſcl'i: vt ipẽ dꝫ
Mat. vl. ſcꝫ ꝑ poſſibilitatẽ habẽdi grãm
ꝛ vſq̃ tũc durat ſm eũdẽ iſta dies exiſtẽ-
tib⁹ i via ſeu i iſto mũdo [Hec cũ dixiſſet
expuit in terrã] vt faceret lutũ q̇ ſanaret:
ꝛ hoc ſm Chry. vt ſe oñderet illũ q̇ hoieꝫ
de limo fecit. [Et lutuꝫ fecit ex ſputo] nõ
ex aq̃ alia ſm Chry. ne crederet̃ illumina
tiua vĩt⁹ i illa aq̃ fuiſſe quã in terra eẽ nõ
ꝯſtat [ꝛ liniuit ſuꝑ oculos ei⁹] q̇ ſunt nobi
liſſima ꝑs hũani coꝛpis q̇b⁹ ẽt aĩa i ſciaꝫ F
ꝓficit̃: potiſſime iter oẽs ſenſus i inẽtiõe
ſciẽtiaꝝ: ſicut ꝑ audituꝫ in addiſcẽdo ab
alio. Jõ in hoc ꝛ aĩe ꝛ coꝛpis voluit ſe de
clarare creatoꝛem. Chryſo. vt velle ꝙ iſte

carceret organo viſus qđ ei ꝑ linitionem
datũ eſt.[Et dixit ei vade ꝛ laua in nata-
G toria ſyloe:ꝙ interpretat̃ miſſus.] Sicut
dicit mag.hiſt.ſyloa eſt fons ad radices
montis:ſion q̃ nõ iugib⁹ aquis ſʒ certis
horis ebullit cui⁹ aqua cuʒ excipet̃ quaſi
ſtagnũ nõ longe a fonte cõſtitutuʒ erat:
qua collectionẽ modo piſcinã:modo na
tatoria vocat ſcriptura.hec ille. Et nota
ſm aliquos:ꝙ idẽ ſunt natatoria ſyloe:ꝛ
pbatica piſcina qđ ex dictis vbis magri
hiſt.haberi videt̃. Erat aũt iuxta tẽpluʒ
Sicut autẽʒ teſtat̃.s.Tho.ſuper Eſa.tri-
plex piſcina fuit i hierl'm ſcʒ pbatica p
ſacrificijs:ꝛ munda p cõitate:ꝛ immũda
extra ad lauãdũ. Sʒ quare dñs iſtuʒ nõ
curauit ſtatiʒ? Ad hoc dicit Chry. ꝙ fecit
prio vt oſtẽderet ceci patiẽtiã ꝛ fidẽ q̃ nõ
cogitauit ꝙ lutũ ſolet excecare ꝛ ꝙ mul-
toties lauerat in ſyloe:ꝛ nihil ei profece-
rat. Scđo vt fieret miraculũ clari⁹ ꝛ ma-
nifeſtius. Multi eñ illũ viderant oculis
liniris eũtẽ ꝛ redeũtẽ ſtatiʒ clariſſimo vi
ſu ↄſpiciẽdo. ¶ Sʒ hic eſt q̃ſtio iuxta mẽ
tẽ Chry.q: ſi nõ debuit ex aliqua aqua fa
cere ſputũ:ne crederet̃ aqua cõtuliſſe vi-
H ſum:quare mittit̃ ad natatoria ſyloe. Ad
hoc dr̃ ſm quidẽ dr̃: ꝙ timẽdũ nõ erat de
aq̃ ſyloe ꝙ ſibi hanc gl'iam vſurparet: q:
multi ibi lauabãt oculos ꝛ nõ potiebant̃
tali bñficio ſec⁹ de aliq̃ aq̃ q̃ nõ ita fuiſ-
ſet in vſu. Nec obſtat ꝙ ois infirmitas i
ſyloa ſeu natatorijs eius curabat̃.q: hoc
erat ſolũ certo tpe:ꝛ vn⁹ tñ ſanabat̃ ſin-
gulis angeli motionib⁹[qđ iterp̃tat̃ miſ-
ſus] qđ addit euãgeliſta vt inſinuet myſte
riũ xp̃i. Per hoc eñ ſignificabat̃ ꝙ ſyloa.
i.xp̃s miſſus a deo i mũdũ:cecũ humanũ
gen⁹ illuminauit[Abijt ergo ꝛ lauit ꝛ ve
nit vidẽs] vt gr̃as ageret xp̃o. ¶ In hac
pte eſt documẽtũ morale i ſenſu lr̃ali. de
quo Apoſtolus Ga.vi.ait. Dũ tps habe
mus operemur bonũ ad oẽs. Et Ecc.ix.
Quodcũq̃ põt facere man⁹ tua iſtãter opa-
re Chry.cũ viuis fac ſi qđ factur⁹ ẽ: vltra
eñ neq̃ fides eſt neq̃ labores neq̃ pnia.
I Hec ille. ¶ Quãtũ ad ſcđm tãgit̃ rigoro
ſa cõcertatio quã fecerũt phariſei cũ di-
cit. Itaq̃ vicini ꝛ qui viderãt euʒ prius:
q: mendicus erat dicebãt.[Nõne hic eſt
q̃ ſedebat ad ianuã tẽpli ꝛ mendicabat]?

Unde ſm Chryſ.xp̃s ſicut diſcipulos nõ
inſignes elegit ſed viles: ita bñficia ſua
maxime ꝛ precipue pauperib⁹ exhibuit.
Uenerat enim p ſalute oim. Uñ q: diui- K
tes aliã habebãt viã.ſ.abũdãtiã diuitia-
rũ:pauperũ miſerias p miracula ſubleua
bat.[Alij dicebãt q: hic eſt] aſyderantes
diligẽter notã prius effigiẽ.[Alij aũt ne-
quaq̃:ſʒ ſilis ei⁹ eſt] q: ſm Aug.apti ocu
li vultum mutauerãt[Ille aũt dicebat:q:
ego ſum] nõ verit⁹ iudeoꝝ furorẽ.[Dice-
bãt ergo ei. Quõ apti ſunt tibi oculi] ſm
aliquos iſti ex malo aio interrogãt vt q:
factũ rep̃hẽdere nõ poterãt: reprehẽdãt
modũ.[Rñdit] neſciẽs modũ ſʒ factũ[il-
le homo] Ex quo ptʒ qđ nõ credebat p-
fecte:q: nõ credebat eius diuinitatẽ[qui
dr̃ ieſus] quẽ ex voce cognouit ſm Chryſ.
qñ ante factũ cum diſcipulis cõferebat.
Forte eñ[ſʒ Chryſ.nõ dicat] multoties cũ
audiuerat predicantẽ in tẽplo[lutum fe-
cit] nõ dicit ex ſputo:q: hoc nõ cognoue
rat viſu ſicut lutum perceperat tactu ſm
Chryſ.[ꝛ vnxit oculos meos].i.oculoꝝ L
loca ſi carebat organis vel oculoꝝ orga-
na ſi habebat] ꝛ dixit mihi. Uade ad na-
tatoria ſyloe ꝛ laua. Et abijt ꝛ laui ꝛ vi-
deo] Aug. Cecus ille confitebat̃ ꝛ cor im-
pioꝝ ſtringebat̃ q: nõ habebant in cor-
de qđ iam ille habebat in facie. Hec ille.
[Et dixerunt ei. Ubi eſt ille?] Non expri
mũt nomẽ ei⁹ ſm Chryſ.q: ſicut ad vidẽ-
dum ita ꝛ ad nominãdũ erat eis grauis.
Unde iſta dicũt ſm eandẽ occaſionẽ:me
ditantes aduerſus illũ[ait. Neſcio] Red
ditur per hoc inſuſpicabile teſtimoniuʒ
ceci q: non phibet teſtimoniũ xp̃o quaſi
adulator. Xp̃s etiã multitudinẽ ſanctoꝝ
ſecum nõ ducebat vt gloriã inanẽ doce-
ret declinare. Interdũ tñ aliquos ex ſpã
li cã ſequi ſe pmittebat. Q: vero xp̃m in-
uenire nequiuerũt ſm Chryſ.[adducunt
eum ad phariſeos qui cecus fuerat].i.ad
quoſdã religioſos famoſiſſimos ꝛ ſupbiſ
ſimos vt ſacri⁹ eũ iterrogarẽt. Uñ ſub- M
dit. Erat aũt ſabbatũ qñ lutũ fecit. Ieſus
ꝛ apuit oculos ei⁹[qđ ſubdit euãgeliſta
ſm Chryſ. vt demõſtraret eoꝝ malã vo-
luntatẽ ꝛ cãm ppter quã eũ q̃rebãt vt ſcʒ
occaſionẽ ↄ eũ inuenirẽt: ꝛ detraherent
miraculo p eſtimatã vel apparentẽ legis

trãſfigurationẽ. Uel forte adduxerũt euʒ
ad eos vt territ⁹ ab eis q̃ multa poterãt
A nõ auderet fateri tale miraculum fuiſſe a
xp̃o ppetratũ.[Iterũ aũt] poſt iterroga-
tionẽ vicinoꝝ[interrogabãt eũ phariſei
quõ vidiſſet vt calũniã inferrent mõ. Nã
ꝙ ſabbatũ eſſet iam ceteri erãt[Ille aũt]
nõ timẽs excõicari extra ſynagogã[dixit
eis. Lutũ poſuit mihi ſup oclos:ꝛ laui:et
video] Breui⁹ iſta rñdet ꝙ plebi. Primo
q: iã audiuerãt. Scđo q: nõ interroga-
bant vt ſcirent veritatem. Tertio ne fa-
cilius caperetur in verbo[Dicebant er-
go quidam ex phariſeis] non omnes ſed
quidã:quia aliqui iam intus iniũgeban-
tur ſm Chryſ.[Non eſt hic hõ a deo qui
ſabbatum non cuſtodit] Nõ dicunt qui
ſabbato cura:ſed qui ſabbatũ nõ cuſto-
dit:q: ex malitia quantum poſſunt parui
faciunt opa xp̃i. ſm Chry. ꝛ erãt iſti ſtulti
zelatores legis ſaltẽ apparenter. Opera
enim ſeruilia ad dei magnificentiam or
dinata cuiuſmodi fuit iſta linitio oculoꝝ
nõ ſoluebãt ſabbatũ ſed ſanctificabãtur.
Uñ[Alij dicebant] q̃ rõnabiliores erant
B ſʒ tñ imperfecte diſpoſiti ſcđm Chry. Uel
q: amabãt principatũ vel q: nondũ vide
bant qđ iſte eſſet deus qui poſſet ſoluere
ſabbatuʒ ſi voluiſſet ꝛ conſequenter non
audiebant clare dicere mentem ſuaʒ:ſed
dicebant.[Quomodo poteſt homo pec-
cator hec ſigna facere] Timebant enim
excõicari a phariſeis alijs. Sʒ ↄtra q: mi
racula etiã mali faciunt:vt ptʒ Mat.vij.
Ad hoc dico ꝙ miracula deus tripliciter
facit.ſ.primo in teſtimoniũ veritatis ſicut
moyſes fecit ſigna corã filijs iſrael in egy
pto ad probandum ꝙ deus illuʒ miſiſſet
Exo.iiij. Secũdo in teſtimoniũ ſanctita-
tis:ſicut cadauer proiectum in ſepulcrũ
Heliſei vt eius oſſa tetigit reuixit. vt ptʒ
iiij.reg.xiij. Tertio ad conſolationem fi-
deliũ ſicut de⁹ populo ſuo aperuit mare
C in quo ſubmerſit pharaonẽ cũ ppl'o ei⁹.
Exo.xiiij. Nunq̃ aũt deus inuenitur mi
racula facere p malos ad conſolationeʒ
bonoꝝ neq̃ in teſtimoniũ ſctitatis:q: te-
ſtificari nõ põt falſum:ſʒ ſolũ in teſtimo-
niũ veritatis male fecerunt miracula vt
fides pbaret̃. Xp̃s aũt q: p̃dicabat ſe deũ:
ſiue faceret miracula ad ↄſolationẽ bo-

noꝝ ſiue in teſtimoniũ ſanctitatis ſiue veri-
tatis ſeq̃batur oino ꝙ eẽt bon⁹:q: ſeque-
bat̃ ſi faciebat in teſtimoniũ veritatis:ꝙ
eſſet de⁹ ꝛ ↄñr ſanct⁹: vl' põt dici qđ hoc
dictum non opʒ eſſe verum:q: nõ eſt xp̃i D
neq̃ euangeliſte ſed phariſeoꝝ.[Et ſciſ-
ma erat inter eos] ſcʒ phariſeos ſm Chr.
ſicut prius fuerat in populo q̃buſdã di-
centibus illũ eſſe bonũ:quibuſdam vero
negãtib⁹[Dicunt ergo ceco iterꝝ] illi.ſ.q̃
erãt ↄ xp̃o. ſcđm Chry. Gloſſa vo dicit ꝙ
fuerũt aduerſarij xp̃i q̃ q̃rebãt aduerſus
iſtũ calumniã vt eũ extra ſynagogã pel-
lerẽt. Sʒ primũ vr̃ pbabilius vt patebit
[Tu qđ dicis de eo q̃ aperuit tibi oclos]
Nõ dicunt ſm Theo. qđ dicis de eo q̃
ſoluit ſabbatũ ſicut faciebant alij:ſed cõ
memorant miraculũ quaſi ↄcitantes euʒ
ad dicendũ pro xp̃o.[Ille aũt dixit:q: p-
pheta ẽ] nõ q̃cũq̃ ſʒ antonomaſice.i.ille
de quo ſcripſit moyſes:ꝛ qui expectat̃ vt
mundũ ſaluet. Et ſic iſte cecus in fide pfi
cit:quia quẽ pri⁹ hoiem dixerat nũc ap-
pellat prophetã. Chryſ. Q: vo iudei cecũ
attonitũ facere nõ valebãt:ſed videbant E
eũ cũ oi ppalatione qñ factorẽ ſuũ p̃dicã
tẽ:p parẽtes putabãt annihilare xp̃i mira
culũ. Hec ille. Uñ ſeq̃tur[Nõ crediderũt
ergo iudei de illo q: cec⁹ fuiſſet ꝛ vidiſſet
donec vocauerunt parẽtes ei⁹ q̃ viderat]
p⁹ cecitatẽ:ꝙ fuit dei ordinãte:vt magis
publicaret̃ ꝛ certificaret̃ miraculum ſm
Chryſo. Et interrogauerũt eos dicẽtes]
cũ magno furore ſm Chry.[Hic eſt fili⁹
veſter quẽ vos dicitis].i.fingitis in fauo
rem xp̃i[q: cec⁹ nat⁹ eſt. Quõ ergo nunc
videt? Quaſi diceret ſm Chry. Aut falſuʒ
eſt ꝙ nunc videat:aut ꝙ prius fuerit cec⁹
[Rñderunt parẽtes ei⁹ ꝛ dixerunt. Sci-
mus q: hic eſt filius noſter:ꝛ q: cec⁹ nat⁹
eſt. Quõ autẽ nunc videat neſcimus aut
q̃s ei⁹ apuerit oculos neſcimus[Et ſic ſe
cũdũ Chryſ. interrogati de trib⁹:ad duo
prima tñ reſpondent:ꝛ tertium ſe dicũt
ignorare diſpenſante deo:vt is q̃ fuerat
curat⁹ ꝛ certiſſime illud nouerat iterꝝ de F
hoc interrogaret̃:vt idem ait. Uñ dicũt.
[Ipſũ interrogate:etatẽ habet ad teſtimo
niũ ferendũ. Ipſe de ſe loquat̃ ex quo lo
qui poteſt ꝛ ſcit. Hec dixerunt parentes
eius ſemiplene confitentes veritatem] q:

timebāt iudeos. Iā eñ cōſpirauerāt iu
[dei].i.ſimul ſpirauerāt vel ꝓpoſuerant
vt ſi quis eū ↄfiteret eſſe xp̄m extra ſy-
nagogam fieret].i.eſſe excōicatus a ſo-
cietate iudeoꝝ ꝛ priuatus omni honoꝛa
ꝛ officiū:qđ valde opprobrio ſum fuit iu
deis.Per hoc aūt volebant extinguere
G nomen xp̄i Augu.Iā nō erat malū fieri
extra ſynagogā.Illi expellebant:chriſt9
ſuſcipiebat. Hec ille. Ambr.Synagoga
pfidie locus impietatis domus:amētie
receptaculū.Hec ille.[Propterea parē
tes ei9]imbecilliores ceco ſm Theo.qui
intrepide veritatez fatebatur[dixerunt
etatem habet:eum interrogate]timētes
de ſynagoga expelli ſicut etiam dicit Io.
xij.qđ multi ex pꝛincipibus crediderūt
in eum:ſed ꝓpter phariſeos nō ↄfitebā
tur illū vt de ſynagoga non eijcerentur.
[Uocauerūt ergo rurſus hoiem q̄ cecus
fuerāt[nihil valentes ex parētib9 extoꝛ
quere.Nō autē vt ait Chryſo.dicunt ei
aperte:negat xp̄m:ſed ſub pretextu reli-
gionis ad hoc eū volūt inducere.Unde
dicitur[ꝛ dixerunt Da gl'iā m deo].i.ſm
Chry.curationē tuam diuine aſcribe vir
tuti:quaſi xp̄s ad hoc nihil ſit operatus
Uel da gl'am deo.i.confitere veritatem
H Dicit eñ Glo. Ioā vij.ꝙ dare gloꝛiam
deo eſt v̄itatē de aliquo deo quaſi p̄ñte
dicere.Uñ videt̃ fuiſſe modus exigendi
iuramētū:vel quaſi iuramētū. Uolebāt
ergo ꝙ ↄfiteret̃ veritatē.i.id qđ ipſi vole
bāt ꝛ illud diceret eſſe veritatem:puta ꝙ
male dixiſſet dicēdo eū eſſe ꝓphetā.vel
ꝙ fuiſſet magice curatus:vel hmōi[Sic
aūt loquunt̃ ſicut q̄ dicit poteſtati.Dñe
faciatis ius ſed detis mihi victoꝛiā.Et
vt mag' ad hoc alliciāt dicūt[Nos]q̄ ſu
mus bone cōſcientie:vtputa religioſi:et
qui ſcimus legē[ſcimus]certe et exploꝛa
tiſſime.[qꝛ hic homo]q̄.ſ.ſabbatum ſol-
uere videbat̃ ſm Chꝛ.[Pctōꝛ eſt]Chry.
Quare nō arguiſtis eū dicētē.q̄s me ar-
guet de pctō. Hec ille.[Dixit ergo ille]
q̄ſi attediat9 ꝛ fatigatus verbis eoꝛum
[Si pctōꝛ eſt neſcio.]Sꝫ ↄ:qꝛ dixerat:ꝙ
ꝓpheta eſt:nunquid eſt factus timidus.
Abſit ſm Chry.Sequentia eñ non indi-
cāt eum timuiſſe/ſꝫ vt idem dicit/voluit
ipſo facto declarare ꝙ erat iuſtus ꝛ ſan-
ctus:non aūt ſuo teſtimonio.Uñ ſubdit]
[Unū ſcio:qꝛ cecus cuꝫ eſſem:mō video]
quaſi diceret.Iſtud eſt ſignuꝫ ꝙ non eſt
pctōꝛ ſicut dicitis.Ul'ideo ſic dixit vt im
poneret finem q̄ſtionib9 eoꝝ q̄b9 erat te
dio plenus.Si eñ aperte dixiſſet ꝙ iu-
ſtus eſſet xp̄s:viſus fuiſſet eis velle con-
tradicere ꝛ nouū bellū verboꝝ fuiſſet K
exoꝛtuꝫ.Uel ſic dixit eos irridēdo/qꝛ eñ
dicebāt ſe ſcire ꝙ xp̄s homo pctōꝛ eſſet:
ipſe negat hoc ſe ſcire.ꝛ latenter ꝛ irriſo
rie dicit ſe ſcire oppoſitū:cū dicit ſe ſcire
ꝙ poſt cecitatē per euꝫ receperat viſum.
Qꝛ ergo miraculum infringere nō pote
rant/rurſus ↄuertunt̃ ad modū curatio-
nis[Dixerunt ergo illi. Quō aperuit ti-
bi oculos]Nunq̄d aliquo p̄ſtigio:inuo-
cando beelzebub aut alium demonem.
Sed vt ait Chry.q̄diu res egebat inq̄ſi
tione cecus remiſſe loquebat̃/qꝛ vero iā
vicerat audacter de reliquo eis loquitur
Uñ ſequit̃[Rñdit eis. Dixi vobis iam ꝛ
audiſtis/q̄d iterū vultis audire].q.d.ſm
Chry.Ultra non reſpōdeo vobis inani-
ter interrogātibus ꝛ nō volētib9 adijce
re ſꝫ calūniari q̄ dicunt̃. Hec ille.[Nun-
quid ꝛ vos]Nam vt ait Aug. Iam ipſe L
implicite ſe diſcipulū xp̄i aſſerit[vultis
diſcipuli ei9 fieri]Aug. Hec loquebat̃ iā
ſtomachatus aduerſus duritiā iudeoꝝ/
ꝛ ex ceco videns nō ferēs cecos. Hec il-
le.¶In hac parte literale eſt documen-
tū:ꝙ hō pro ſe habens veritatē eſt ↄſtās
ꝛ animoſus Chry.Ita foꝛte quid eſt ve-
ritas ita imbecille mēdaciū.Nam veritas
q̄dem:ꝛ ſi deſpectos aſſumpſerit:claros
eos fac't ꝛ oſtēdit.Mendaciū autem et ſi
cum foꝛtib9 fuerit imbecilles eos mon-
ſtrat. Hec ille.¶Quātū aūt ad tertiū tā
gitur opprobrioſa maledictio ſm mentē
maledicentiū reuera autē fuit glorioſa.
Dicit̃ ergo[Maledixerūt ergo ei].i.ma
ledictionē legis imprecati ſunt ſup eum
tanq̄ ſup blaſphemū.Uel maledixerūt
i.imprecāti ſunt ei malū ſm ſuā opinio
nē.Et q̄d ſit illud malum ſtatim ſubiun
gitur.[Et dixerūt.Tu diſcipl's eius ſis] M
O grāde malū.Utinā mūdus totus ſub
tua ſit diſciplina ieſu xp̄e ſaluatoꝛ.Au-
gu.Maledictū eſt ſi coꝛ diſcutias:non ſi
v̄ba ꝑpendas.Tale maledictū ſup nos

ꝛ ſup filios noſtros. Hec ille.[Nos autē
moyſi diſcipuli ſumus]Uoluerūt ꝑ hoc
oſtēdere xp̄m ↄtrium moyſi quaſi nō poſ
ſit q̄s eſſe vtriuſq; diſcipulus.Qđ ↄdicit
dñs Ioā.v.Si crederetis moyſi credere
A tis ꝛ mihi.Ex q̄ ptꝫ ſm Chryſ.ꝙ nec xp̄i
nec moyſi erant diſcipuli.[Nos ſcimus
ꝙ moyſi locutus eſt deus]in hoc veruꝫ
dicētes:vt ptꝫ Exo.xxx.ꝛ num.xij.[hunc
aūt neſcimus vñ ſit]Chry.Ea q̄ ꝑ viſum
cognoſcitis:auditu:minoꝛa exiſtimatis.
Illa eñ q̄ noſſe vos diſcitis a ꝓgenitoꝛi
bus audiſtis.Sꝫ nonne fidedignoꝛ eſt q̄
certificauit ꝙ a deo venit per miracula:
q̄ nō ſolum audiſtis ſꝫ vidiſtis. Hec ille.
Sꝫ ↄ:qꝛ Io.vij.dixerūt.hunc ſcim9 vnde
ſit.Ad hoc pōt dici pmo ꝙ mētiunt̃.Se-
cūdo ꝙ dicūt ſe neſcire vñ ſit.i.vnde ha-
beat autoꝛitatem vel ſi ſit a deo miſſus.
Tertio ꝙ deſpectiue loquūtur ſm ꝙ tūc
erat loquēdi modus[Rñdit ille hō ꝛ di
xit:eis]cū quadā indignatiōe ꝛ impatiē
tia ſup eoꝝ ſoliditate.[In hoc eñ mira-
bile eſt ꝙ vos neſcitis vnde ſit:ꝛ aperuit
B oculos meos]Chry.Ubiq; ſignū inducit
qꝛ hoc depꝛauare nō poterāt ſꝫ ab eo cō
uincebant̃. Hec ille.Et qꝛ aliq̄ eoꝝ dixe
rant.Quō pōt hō pctōꝛ hec ſigna facere
ſm Chry.de cetero aſſumit ſniam eoꝝ ꝛ
dicit.[Scimus aūt qꝛ deus pctōꝛes non
exaudit]quaſi diceret ſm Chry.Opinio
hec ꝛ mea ꝛ veſtra cōis eſt.Sed cōtra qꝛ
ſm qđ dicit Augu.publicanus pctōꝛ ro-
gauit veniā ꝛ obtinuit iuſtificationem a
deo.Ad hoc dicit Aug.ꝙ adhuc nō erat
plene illuminatus qꝛ de9 pctōꝛes exau-
diuit vt de publicano ptꝫ.Foꝛte autē poſ-
ſet aliq̄s ad ꝓbationē Aug.dicere ꝙ pu-
blicanus erat cōtrit9:ꝛ petebat nō remiſ
ſionem culpe ſed pene:rōne cuius dice-
bat ſe pctōꝛem.i.obligatū ad penam pro
pctis p̄teritis.¶Sed contra:qꝛ dicit ſal
uatoꝛ ꝙ deſcēdit iuſtificatus.ſ.ex humili
tate ꝛ ōrone:iuſtificatio autē non oppo-
nit̃ pene ſed culpe:qꝛ ꝛ iuſti aliq̄ñ puniri
C dicūtur a ſanctis.Ad ideꝫ dicit Theo.ꝙ
intēdit dicere ꝙ de9 peccatoꝛibus face-
re miracula nō cōcedit.Cū v̄o veniā im-
ploꝛāt de ↄmiſſis iam non peccatoꝛes ſꝫ
penitētes ſunt:vt ſcꝫ deus exaudiat peni
tētes:ſꝫ non in peccatis ꝑſiſtētes:vt dicit
ſ.Tho.Sꝫ ↄ Theo.arguit̃ qꝛ etiam mali
legūtur feciſſe miracula:vt ptꝫ Mat.ix.
de eo qui eijciebat demones ꝛ nō ſeque-
batur xp̄m.Act.xix.iuxta notata ꝑ mag.
hi.aliq̄d magi inuocato xp̄o demones ex D
pellebāt.Ad hoc dico vt ptꝫ ex dictis ꝙ
deus pctōꝛibus facere miracula nō con
cedit ꝓpꝛia eoꝝ autoꝛitate:vt xp̄s facie-
bat:ſꝫ vel ad ↄſolationē bonoꝝ:vel in te
ſtimonium ſanctitatis ſue ſicut xp̄s facie
bat ſm Tho.Cū eñ de9 nō poſſit eſſe te-
ſtis falſitatis:cū ſit miraculū in teſtimo-
niū ꝑſone neceſſe eſt ꝙ ſit bona ſicut cuꝫ
ſit i teſtimoniū doctrine neceſſe eſt ꝙ ſit
v̄a. Hec ille.Nec etiā hoc eis ↄcedit ad
petitionē ipſoꝛum quaſi eos exaudiēdo.
Miracula eñ q̄ fiunt ꝑ malos fiūt ad cō
firmandā v̄itatē ꝓpter ipſam veritatē p̄-
dicatā:nō ꝓpter oꝛationē peccatoꝝ.Ad
idē dꝛ ſꝫ:ſ.Tho.ꝙ dupl'r exaudit̃ pctōꝛ.
Pꝛio vt dr.ij.ij.q.iiij.qñ oꝛat ex bono de-
ſyderio nature.Lꝫ eñ ipſe nō meretur
exaudiri:tñ exaudit̃ interdū:qꝛ impetra
tio vel exauditio nō fit ex iuſtitia depcā-
tis ſed ex mia dei.Si tñ vt ibi dicit oꝛa-
ret ex deſyderio peccati.ſ.petēdo aliq̄d E
conferēs ad pctm̄:nunq̄ exaudit̃:niſi ad
vindictā ꝛ punitionē vt amplius labat̃.
Scđo exauditur vt dicit.iiij.di.xv.ꝛ.iij.
ꝑ.qđ.lxxxij.ꝓpter deuotionē eoꝝ ꝓ q̄b9
fit:vel ex quoꝛuꝫ ꝑſona fit.vt cum malus
oꝛat in ꝑſona eccl'ie.Iſte autē q̄ cec9 fue-
rat oīno adhuc nō bene videbat ſm gl.
Lꝫ aūt pctōꝛes impetrēt iterdū:nūq̄ tñ
oꝛādo merent̃.Iuſti autē merent̃ ſemper
ꝛ iterdū ipetrāt[Sꝫ ſi q̄s dei cultoꝛ eſt et
volūtatē ei9 facit:hūc exaudit]ſemꝑ ob-
ſeruato ꝙ pie ꝛ ad ſalutē ꝛ ꝑſeueranter ꝛ
pro ſe petat.vt habes.iiij.di.xv.q.iiij.ar.
vij.q.iij.Si aūt hec oia nō obſeruantur:
exaudit quidē deus aliq̄ñ ſꝫ nō ſemꝑ.[A
ſeculo].i.ab initio mūdi[nō eſt auditum
ꝙ apperuerit q̄s oculos ceci nati]q̄ſi di-
ceret.Sicut res noua eſt ꝛ mirabilis:ſic F
noua ꝛ mirabili virtute ē facta[Niſi eēt
hic hō a deo nō poterat facere q̄cq̄]tale
ad ↄſolationē ſeruoꝝ dei vel in teſtimo-
niū ꝑſone ꝛ ꝓpꝛie bonitatis.Et qꝛ erant
obſtinati nō receperūt ꝑſuaſionē:vñ ad
peioꝛa ſunt ꝓuocati ꝛ ad opprobꝛia con
uertūtur.Iō ſequit̃[Rñderūt ꝛ dixerūt

ei. In pctis natus es totus] In hoc antẽ
exprobrãt ei cecitatẽ: qđ de ſe eſt peccatũ
morale. ſ. dicere opprobriũ. Nã ſm Au-
gu. iõ dicũt tot⁹: q2 oculis clauſis natus
G eſt ſm Chryſ. vo dicũt tot⁹: ac ſi dicant: a
pma etate habuiſti inſignia pcti. i. cecita
tẽ [Et tu doces nos: quaſi dicerẽt. Sup-
bus ⁊ temerari⁹ es q̃ talis talia pſumis
Beda. Solet maioꝝ ↄſuetudo a minori
bus aliquid diſcere dedignari. Hec ille.
[Et eiecerũt eũ foras] extra ſynagogã: et
excõicauerũt: q2 nõ dixerat quod voluiſ-
ſent. Quis interrogat⁹ ab eis ſit pfeſſus
ṽitatẽ. [Audiuit ieſus] alijs referẽtib⁹ q̃-
uis oĩa ſciret [q2 eiecerũt eũ foras: ⁊ cum
inueniſſet eũ] Ex q̃ ſm Chryſo. ptꝫ ꝙ xp̃s
iuit eũ q̃rere. Nã q̃ſituꝫ inuenio: reperio
ꝙ foris parat vltro. [dixit ei. Tu credis in
filium dei]. ſ. qui tibi aperuit oculos. Nõ
aũt interrogat ſm Chry. quaſi ignorans:
ſꝫ vt ſe ei notũ faciat [Rñdit ille] parat⁹
iã diu ad credendum in eũ [⁊ dixit. q̃s eſt
dñe vt credã in eũ] Sicut eñi dixit Chryſ.
adhuc pſonaliter non cognoſcebat xp̃ꝫ
quia poſtq̃ fuit illuminatus ita fuit a in-
deis detentus ꝙ xp̃m videre non potuit
[Et dixit ei Jeſus. Et vidiſti eũ] ſecundũ
H Theo. reducẽs ei ad memoriam ꝙ ab il-
lo acceperat vidẽdi ptãtẽ [⁊ qui loquitur
tecũ ipſe eſt] Aug. Modo lauat xp̃s faciẽ
cordis eius. Deniq3 facie cordis lota: et
mundana conſcia agnoſcit illũ nõ filiũ
hoĩs tm̃ qđ añ crediderat ſꝫ iam filiũ dei
ſm carnẽ ſuſceperat. Vñ ſequit. [At ille
ait: Credo dñe]. Parũ eſt aũt: credo. Vis
videre qualẽ credat [Et pcidẽs adorauit
eũ.] Hec ille. ¶ In hac pte eſt morale do
cumẽtũ de quo Chry. ait. Qui ppter ṽita
tem ⁊ xp̃i cõfeſſionẽ iniuria opprimun-
tur: hi maxime honorãt: qđ i ceco factũ
eſt. Eiecerũt eñi eũ de tẽplo iudei ⁊ inue-
nit eũ dñs tẽpli: ⁊ eũ ſuſcepit ſicut Ago-
notheta athletã multũ laborantẽ ⁊ coro
nauit. Hec ille. ¶ Allegorice hic cec⁹ na
tus ſignificat humanũ gen⁹ in ſuo pnci
pio. i. patrẽ cecatũ: ſed ſanatũ p ſaliuaꝫ ⁊
I lutũ. i. deitatem ⁊ humanitatẽ q̃ñ adinui
cẽ coniuncta ſunt: poſita tali mixtiõe in
oculis. i. in cordib⁹ ſeu intellectiuus fide
liũ ⁊ facta lotione in piſcina ſyloe. i. miſ-
ſi Jeſu xp̃i q̃ piſcina eſt fons ſacri baptiſ
matis. ¶ Anagogice vero ſignificat idẽ
vt illuminatũ eſt: nõ iã ad fidẽ ⁊ grãm vt
prius: ſꝫ ad viſionẽ ⁊ glĩam ṽtute eiuſdẽ
mixtionis ſꝫ locũ in piſcina mortis p ex-
poliationem carnis: vel in piſcina deita K
tis miſſi p abiectionẽ luti exiſtẽtis in ocu
lis. i. credulitatis incarnationis. Cũ eñi
q̃s deũ viderit ſtatiꝫ elabit fides viſioq3
ſuccedit. ¶ Moraliter ṽo ſignificat pctõ
rem q̃ cecatur a tribus. Primo a ſtercore
hirũdinũ vt Thobias eiuſdẽ ſecundo. i.
a puluere terrenarũ cupiditatẽ. Scdꝫ ex
igne carnalis ↄcupiſcẽtie eo mõ q̃ viſus
cecat ad aſpectũ pellis candẽtis. Tertio
ex timore ſuperbie dicẽte. Grego. Tumor
mẽtis obſtaculũ eſt veritatis. iſta eſt ceci
tas nobiſcuꝫ nata vñ in paradiſo celeſti
ſtati ſupbiuit Lucifer: ⁊ in terreſtri Adã
⁊ in hoc mũdo Cain. Pria cecitas dꝫ cu-
rari p collyriũ dulciſſimũ. i. Jeſum ↄſyde
ratum in regno eo mõ quo guſtu mellis
ſunt oculi Jonathe illuminati. j. Regum.
xiiij. q2 ſm Aug. oẽs diuitie deberẽt ↄtẽ-
ni vt ſaltẽ vna hora diei facies poſſet vi- L
deri. Scđa ṽo p collyriũ amariſſimũ: eo
mõ q̃ Thobias p fel piſcis ẽ illuminat⁹
Tho. xj. ⁊ ſignificat xp̃m in cruce tãq̃ pi-
ſcẽ aſſatũ. Tertia ṽo p collyriuꝫ mixtũ ex
ſaliua dulci ⁊ terra amara. i. xp̃m cõſyde
ratũ i iudicio vbi dulcis bonis ⁊ malis
erit amar⁹. Signũ aũt reſtitute lucis eſt
ire p viã rectã. i. ṽtutũ: ⁊ videre in ſe ma-
culas etiaꝫ paruiſſimas peccatorum. Et
ſic cognoſcit ſeu diſcernit ea q̃ ſibi obij-
ciuntur vtrum ſint bona vel mala.

Feria. v. poſt dñicã. iiij. in. xl.
Textus euang. Luc. c. vij.

IBat Jeſus in ciuitatem q̃
vocat Naim ⁊ ibãt cũ illo
diſcipuli eius: ⁊ turba co-
pioſa. Cũ aũt appropinq̃-
ret porte ciuitatis ecce defunct⁹ ef-
ferebat filius vnic⁹ matris ſue ⁊c.
IBat Jeſus in ciuitateꝫ que vocat M
Naiꝫ ⁊c. Vide dominica. xvj. poſt
feſtum trinitatis.

Feria. vj. poſt dominicam quar-
tam in Quadrageſima.
Textus euang. Joan. c. xj.

ERat q̃dã lãguẽs lazar⁹
a bethania d̃ caſtello ma
rie ⁊ marthe ſororuꝫ ei⁹.
A Maria aũt erat q̃ vnxit
dñm vnguẽto ⁊ exterſit
pedes ei⁹ capillis ſuis cui⁹ fr̃ lazar⁹
infirmabat. Miſerũt ergo ſorores
eius ad eũ dicẽtes: dñe ecce quem
amas ĩfirmat. Audiẽs ãt ieſ⁹ dixit
eis. Infirmitas hic nõ ẽ ad mortẽ:
ſꝫ p glĩa dei: vt glĩficet filius dei: p
eã. Diligebat ãt Jeſus Marthã ⁊
ſororẽ eius Mariã ⁊ Lazarũ. Ut g̃
audiuit q2 infirmabat: tũc q̃dẽ mã
ſit in eodẽ loco duob⁹ dieb⁹ deide
poſt hec dicit diſcipulis ſuis. Eam⁹
in iudeã iterũ. Dicunt ei diſcipuli.
Rabbi: nũc q̃rebãt te iudei lapida
re. Et iterũ vadis illuc. Rñdit ieſ⁹.
Nõne duodecim hore ſunt diei. Si
q̃s ãbulauerit in die nõ offendit q2
B lucem huius mũdi videt: ſi autem
ambulauerit in nocte offendit quia
lux nõ eſt i eo. Hec ait ⁊ poſt hec di
cit ei. Lazar⁹ amic⁹ nr̃ dormit: ſꝫ vã
do vt a ſõno excitẽ eũ. Dixerũt g̃ di
ſcipuli ei⁹ dñe ſi dormit ſalu⁹ erit.
Dixerat aũt ieſus de morte ei⁹. Illi
aũt putauerũt q2 de dormitiõe ſom
ni diceret: tunc ergo dixit ei Jeſus
manifeſte. Lazar⁹ mortu⁹ eſt ⁊ gau
deo ppter vos vt credatis qm̃ nõ
eram ibi. Sed eam⁹ ad eũ. Dixit er
go Thomas q̃ dr̃ didym⁹ ad codi-
ſcipulos. Eam⁹ ⁊ nos ⁊ moriamur
cũ illo. Uenit itaq3 Jeſus ⁊ inuenit
eũ q̃tuor dies iã i monumẽto hñtẽ.
Erat aũt bethania iuxta hieroſoly
mã q̃ſi ſtadijs q̃ndecim: multi autẽ
C ex iudeis venerãt ad marthã ⁊ ma
riã: vt ↄſolarent eas de fratre ſuo.
Martha ergo vt audiuit q2 Jeſus
venit occurrit illi. Maria autẽ do-
mi ſedebat. Dicit g̃ martha ad ie-
ſuꝫ: Dñe ſi fuiſſes hic fr̃ me⁹ nõ fuiſ
ſet mortu⁹. Sꝫ ⁊ nũc ſcio q2 q̃cumq3
popoſceris a deo dabit tibi deus.
dicit illi Jeſus: Reſurget fr̃ tu⁹. Di D
cit ei martha: Scio q2 reſurget i re-
ſurrectionẽ in nouiſſimo die. Dicit
ei ieſus. Ego ſum reſurrectio ⁊ vi-
ta: q̃ credit in me ẽt ſi mortu⁹ fuerit
viuet: ⁊ oĩs q̃ viuit: ⁊ credit in me:
non moriet: in eternũ: Credis hoc:
Ait illi. Utiq3 dñe. Ego credidi: q2
tu ẽ xp̃s fili⁹ dei viui q̃ i hũc mũdũ
veniſti. Et cũ hec dixiſſet abijt ⁊ vo
cauit mariã ſororẽ ſuã ſilẽtio dicẽs
magr̃ adeſt ⁊ vocat te. Illa vt audi
uit ſurrexit cito ⁊ venit ad eũ. Nõ- E
dũ eñi venerat ieſ⁹ i caſtellũ ſꝫ erat
adhuc in illo loco vbi occurrerat ei
martha. Judei igit q̃ erãt cũ ea in
domo ⁊ cõſolabant eã cũ vidiſſent
mariã ꝙ cito ſurrexit ⁊ exijt ſecuti
ſunt eã dicẽtes: q2 vadit ad monu-
mẽtũ vt ploret ibi. Maria g̃ cũ ve-
niſſet vbi erat ieſus vidẽs eũ ceci-
dit ad pedes eius ⁊ dixit ei. Dñe ſi
fuiſſes hic fr̃ me⁹ nõ eẽt mortu⁹ Je-
ſus g̃ vt vidit eã plorãtẽ: ⁊ iudeos
q̃ venerãt cũ ea plorãtes infremuit
ſpũ ⁊ turbauit ſeipſ ⁊ dixit. Ubi po
ſuiſtis eũ: Dicũt ei dñe: veni ⁊ vide.
Et lachrymat⁹ eſt Jeſus. Dixerũt
g̃ iudei. Ecce q̃mõ amabat eũ. Qui
dã aũt ex ipſis dixerũt. Nunq̃d nõ
poterat hic q̃ aperuit oculos ceci nã
ti facere ⁊ vt hic nõ moreret. Jeſus
ergo rurſum fremens in ſemetipſo
venit ad monumẽtũ: Erat aũt ſpe-
lunca ⁊ lapis ſuperpoſitus erat ei.
Ait Jeſus: Tollite lapidem. Dicit
ei martha ſoror eius q̃ mortuus fue F
rat dñe iã fetet: q̃triduan⁹ eñi ẽ. Di
cit ei Jeſus. Nonne dixi tibi: qm̃ ſi

crediderís videbis gloꝛiā dei. Tu
lerūt ergo lapidē. Jeſus aūt eleua
tis ſurſum oculis dixit. Pr̄ gratias
G ago tibi qm̄ audiſtis me. Ego autē
ſciebā qꝛ ſemꝑ me audis: ſed ꝑpter
ppl̄m q̄ circūſtat dixi: vt credant qꝛ
tu me miſiſti. Hec cū dixiſſet: voce
magna clamauit Lazare veni fo
ras: ꝛ ſtatim ꝑdijt q̄ fuerat moꝛtu⁹
ligat⁹ pedes ꝛ manus inſtitis: ꝛ fa
cies illi⁹ ſudario erat ligata: Dicit
eis Jeſus. Soluite eū ꝛ ſinite abi
re. Multi ergo ex iudeis q̄ venerāt
ad mariā ꝛ marthā ꝛ viderāt q̄ fe
cit: crediderunt in eum.

Erat qdā languēs ꝛc. Jo. xj.
In p̄ñti euā. tāgunť tria pū
cta q̄ ſunt. Inuitatio: Pꝛofe
ctio: ꝛ Suſcitatio. ¶ Quātū
ad p̄mū tāgiť iuitatio q̄ ſoꝛo
H res Lazari infirmātis ad eū viſitandū ꝛ
ſanādū xp̄z inuitarūt. Eſt āt notādū ꝙ hi
ſtoꝛia de qua in euangelio agiť facta fuit
ꝑ dies qndecīz añ xp̄i paſſionē. i. tali die
qualis eſt hodierna. Nā ſm̄ Mag. hiſt.
eadē die hoc factū crediť qua in eccleſia
recitať. Eſt etiā ſciendū ꝙ iſte Lazar⁹ ꝛ
ſoꝛoꝛes eius fuerunt nobiliſſimi ꝛ vt tra
dūt hiſtoꝛie de ſtirpe regia deſcenderūt.
Fuerūt etiā diuites qꝛ habebant duo ca
ſtella. ſ. Bethaniā q̄ eſt ſcd̄o miliario a
Hierl̄z ꝛ Magdalū qd̄ eſt ſcd̄o miliario
a nazareth ꝛ magnā ꝑtē ciuitatis Hieru
ſalē. Fuerūt etiā oēs xp̄o valde dilecti: vt
patebit. Ipſe enim erat pauper: ꝛ iſti de
ſuis diuitijs ꝑuidebant ei. Cum ergo vt
tradit beatus Joānes xp̄s in feſto dedi
catiōis tēpli eſſet in hierl̄m in templo in
poꝛticu Salomonis iudei circumſteterūt
eum rogantes vt diceret eis veritatem ſi
erat chꝛiſtus. Quibus ille: reſpondit tali
ter vt viderēt ꝙ ſe dicebat deum: ꝛ ſtatim
voluerunt eū lapidare: ſed ille fugit trā s
Joꝛdanem dimiſſa iudea: ꝛ cum eſſet ex
I tra iudeā Lazarus in iudea infirmaba
tur. Diciť ergo [Erat qdā languēs] Lan
guoꝛ ꝑpꝛie eſt infirmitas grauis: ꝛ vt di
cūt qdā incurabilis ꝑ naturā. [Lazarus a
bethania]. ſ. oꝛiundus. Addiť autē [de ca
ſtello marie ꝛ marthe ſoꝛoꝛū ei⁹] ſm̄ ali
quos vt itelligam⁹ ꝙ nō fuit a bethania
q̄ eſt circa ioꝛdanē ſz de ea q̄ eſt ꝑpe hie
ruſalē. Et qꝛ iſte eius ſoꝛoꝛes erāt notio K
res i euāgelio ꝛ familioꝛes xp̄o: ꝑ eas no
tificať frē ear̄ min⁹ not⁹ ēt dato ꝙ caſtrū
eēt cōe. Uel pōt dici ꝙ addiť de caſtello
ad denotādū ꝙ erat nobilis q̄ſi dicať ꝙ
nō erat natus in villa illa: ſz in caſtello. i.
in arce. In qbuſdā eñ locis nobiles di
cunť de caſtro ad dñiam ſubditoꝝ ſicut ꝛ
de terra ad dñiam foꝛēſiū: ꝛ hoc q̄ñ ſunt
dñi hñtes. ſ. homagiū. ſicut marchiones
cene dicūtur de cena ꝛ de caſtro. Addiť
aūt ſoꝛoꝝ eius: rōne ꝑdicta. Et qꝛ plures
fuerūt marie ne erremꝰ in noīe: vt dr̄ Al
chui. iſta deſcribiť ex notiſſima actione.
[Maria aūt erat q̄ vnxit dñm vnguento:
ꝛ extersit pedes ei⁹ capillis ſuis cui⁹ fra
ter Lazar⁹ ifirmabať] Ad hoꝝ autē eui
dētiā ſciēdum ē ꝙ Chry. ꝛ Hie. ꝛ Ori. dñt
ꝙ hec maria ſoꝛoꝛ lazari non eſt illa que
Lu. vij. appellať peccatrix: qꝛ iſta vt dñt
fuit nobilis ꝛ honeſta dña. Et illa quidē
peccatrix vnxit xp̄m bis. ſ. i domo phari
ſei: vt hr̄ Lu. vij. ꝛ in domo Simonis le
pꝛoſi vt hr̄ Mat. xxvj. Hec aūt ſoꝛoꝛ laza
ri vnxit eū in domo ſua: vt habeť Jo. xij. L
lz ipē dicat hoc idē. c. xj. Maria aūt erat
ēt qꝛ vt dicunt anticipatiue loquiť. Et ſic
ſm̄ iſtos due fuerunt q̄ vnxerunt dñm: ꝛ
vna eaꝝ vnxit eū bis. Sz Ori. dr̄ ꝙ ſicut
ter xp̄s vnctus fuit in vita: ita tres fuerūt
mulieres vnguentes: ſcz peccatrix in do
mo phariſei. ꝛ ſoꝛoꝛ Lazari in domo ſua
añ ſex dies paſche vt dr̄ Joānes. ꝛ alia in
domo Simonis lepꝛoſi ꝛ per biduūz tm̄
añ paſcha vt dr̄ Matt. xxvj. Iſte aūt due
vltie fuerūt vt dicit q̄ vnxerūt illum poſt
moꝛtē. Aug. aūt de cōſen. euan. ꝛ Gre. te
nēt ꝙ nō fuit niſi vna de q̄ oēs euangeli
ſte narrāt: ꝛ illa vnxit eū tm̄ bis. ſ. q̄ñ cō
uerſa eſt: ꝛ peccatrix dicta a phariſeo.
Lu. vij. ꝛ alia vice inſtāte paſſiōe i domo
ſimonis lepꝛoſi: de q̄ referūt Mar. Mat.
ꝛ Jo. Nec fuit vnct⁹ tertia vice in domo M
Lazari: ꝛ ſoꝛoꝛū: qꝛ lz hoc Joānes videa
tur dicere: tamē nō dicit. Uñ illa vnctio
fuit eadē cū ea q̄ fuit in domo Simonis
lepꝛoſi: qd̄ patet ex hoc: qꝛ de vtraq̄ ſub
ditur ꝙ

diť ꝙ diſcipuli murmurauerunt de per
ditione vnguēti. Sumit ñ autē Aug. argu
mentū: qꝛ anteq̄ Maria dñm inſtante
paſſiōe ꝑungeret euāgeliſta dr̄. Maria
A autē erat que vnxit dñm vnguēto. Iſta
ergo eſt veritas ꝛ vna fuit: q̄ vnxit in vi
ta xp̄m: ꝛ tm̄ bis vnxit: ꝛ iſta fuit pecca
trix ꝛ ſoꝛoꝛ Lazari vt eccleſia cantat dic.
Maria ſoꝛoꝛ lazari q̄ tot cōmiſit crimi
na. Motiua aūt alioꝛū ad oppoſitū non
ſunt efficaciā habentia. Nā ad id qd̄ ob
ijciť de diſſonantia tp̄is: dicit Aug. ꝙ re
uera ante ſex dies paſche facta eſt vnctio
vt dicit Jo. Matthe⁹ autē ꝛ Marc. per
recapitulationē loquunť: ita ꝙ nō inten
dunt dicere ꝙ ꝑ biduū ſolū ante paſcha
ſit facta vnctio ſed añ biduū xp̄s ꝑdixit
ſuā ꝑditionē ſui annectunt vnctionē ex
qua ſumpſit exoꝛdiū. Qd̄ vero obijciť de
domo Simonis lepꝛoſi q̄ erat auuncul⁹
Lazari: Dicendū ꝙ foꝛte erat vna dom⁹
ei⁹ ꝛ Lazari: ꝛ ſoꝛoꝝ ei⁹ tanq̄ cōis ꝛ ipē
Simon erat paterfamilias: vt dicit ſan.
Tho. vel erat vna cūtiguitate: ꝛ ab vna
B in aliā erat trāſitus immediate. Qd̄ ve
ro de vnctione capitis ꝛ pedū ſolet obij
ci: qꝛ. ſ. vna pedes: ꝛ alia caput inunxit: di
xit Aug. ꝛ eadem mulier vtrunq̄ vnxit.
Nec obſtat qd̄ dicit Mar. qd̄ fracto ala
baſtro effudit ſuper caput ei⁹ qꝛ nō fuit
ita fractū qn aliqd ꝑ pedib⁹ potuerit re
manſiſſe. Uel foꝛte vt dicit. s. Tho. pꝛius
vnxerat pedes. Poſſet tñ breui⁹ dici ad
oīa ꝙ fuit eadē ꝑſona: ſz nō eadē vnctio
Aug. de verb. dñi. Inuaſerat lazarū ꝑni
cies inimica lāguoꝛis miſerādi hoīs coꝛ
pus quotidie edax febꝛis icēdiū aſſume
bat. Aderāt autē due ſoꝛoꝛes lāguenti: et
caſūz dolētes iuuenis egrotātis lectulo
iugiter iherebāt. Hec ille vñ ſubdiť [Mi
ſerūt g̃] ꝛ nō iuerūt ꝑſonalr̄ ſicut regul⁹
ꝛ Cēturio ſm̄ Chryſo. qꝛ ex familiaritate
ad xp̄m multā habebāt in eo cōfidentiā.
Scd̄o ſm̄ eundē qꝛ erāt in luctu ꝛ infir
C mi ſeruitio. Uel ſm̄ The. qꝛ nō decet mu
lieres extra domū faciliter vagari: vl̄ qꝛ
timebant qd̄ eueniſſet. ſ. moꝛtē fratris ſi
ne ſua p̄ñtia aduenire [Soꝛoꝛes ei⁹]. i. La
zari volētes ſe a doloꝛe: ꝛ fratrē a lāguo
re liberare [ad eū]. i. ieſum exiſtētē vltra
ioꝛdanē. de quo ꝛ ſi hoc euāgelio nō ſit
facta mētio: fctā tñ erat añ dicētes [Dñe
ecce quē amas infirmať] quaſi dicerent
ſm̄ Aug. ſuper Joā. Sufficit vt noueris.
Hoc eñ amas ꝛ deſertis. Amāti tm̄mō
fuerat nūtiandū. Hec ille. Uñ nihil peti D
uerūt ꝯfidētes i amoꝛe xp̄i. Per hoc aūt.
ſicut dicit Chryſo. volunt xp̄m ad miam
flectere. [Audiēs aūt ieſus dixit eis. ſ. ſo
roꝛib⁹ lazari per internūtios [Infirmi
tas hec nō eſt ad moꝛtē] vt. ſ. detineať a
moꝛte [ſz ꝑ glia dei. i. xp̄i ſm̄ Theo.] Oꝛ
dinabať aūt hec moꝛs ad reſurrectionē
ꝑ xp̄z fiēdā ex qua xp̄s fuit glificat⁹: ideo
ſubdiť [vt glificeť fili⁹ dei ꝑ eā] reſuſcitā
do moꝛtuū. Ut i aduertēdum ſm̄ Chry. ꝙ
cū ly vt aliqñ cauſaliter / aliqñ cōſecuti
ue teneať: hic ſtat ſcd̄o mō. nā illa infir
mitas euenit aliūde: ſed eā xp̄s eſt vſus
in gloꝛiam dei. Hec aūt verba Chry. ſūt
vt dicit. s. Tho. ꝟa in oꝛdine ad cauſas
naturales q̄ illā infirmitatē in gloꝛiā dei
per reſurrectionē nō oꝛdinabant: nō au
tē in oꝛdine ad ꝓuidentiā diuinā: q̄ illaꝫ E
infirmitatē ad gliam xp̄i oꝛdinauit. Di
cit eñ. s. Tho. ꝙ deus oīa mala pene oꝛ
dinat in aliquos fines bonos. Admiran
da eſt autem ſm̄ Chry. iſtarum mulierū
fides qꝛ cum fratrē ex verbis chꝛiſti itel
lexerunt non moꝛiturū: cum poſtea vide
runt illū moꝛi non ſunt ſcandalizate: nec
crediderunt illum fuiſſe mentitum: ſed
vel parabolice locutum: vel ſperabant
illum ab eo reſuſcitandum. [Diligebat
autem [ſpūali ꝛ ſpeciali affectu [Jeſus
martham ꝛ ſoꝛoꝛē ei⁹ Mariam ꝛ Laza
rū. [O beate ſoꝛoꝛes atq̄ felices q̄ gau
dium mundi xp̄m etiā in exilio familiari
ter poſſederunt. Hec autē ſm̄ Chryſ. in
terponuntur: ne miremur ſi amici dei ali
quādo tribulanť. Aug. Ille languēs: ille
triſtis: oēs dilecti. Habebant ego ſpem
quoniam diligebātur ab eo qui eſt dolē
tium conſolatio languentium ſanatoꝛ.
Hec ille ¶ In hac ꝑte eſt documētū qd̄
etiā iuſti viri flagellanť. Uñ Greg. ix. mo
ral. Ab electis ſuis deus iniqtatū macu F
las ſtudet tp̄ali afflictione detergere: q̄s
in eis i ꝑpetuū nō vult videre. Hec ille.
¶ Moꝛalr̄ aūt hic ſignificať ꝙ ſūt tres
vie veniēdi ad celū xp̄o dilecte. ſ. via cō
tēplatiua ſignificata ꝑ Mariā: ꝛ acti

na ſignificata per Marthã:⁊ via pn̄ſe ſi
quis per pctm̄ mortale perdiderit aliquã
illarum ſignificata per Lazaruȝ. ¶ Quã
tum ad ſcđm tangit profectio chriſti ad
G Iudeam:eo ꝙ exaudierit ſupplicãtes ſcꝫ
dicit.[Ut aūt audiuit q꜡ infirmabat:tunc
quidē mãſit in eodē loco].ſ.trãs Iorda-
nem[duobus diebꝯ]vt ſcꝫ enim inueni-
ret quatriduanū in monumento. Quidã
autem dicūt.vt.s.Theo.ꝙ Lazarus ea
die mortuꝯ eſt qua venerunt ad chriſtuȝ
nuncij ⁊ poſt xp̄s quieuit duobꝯ diebꝯ:et
quarto die inuenit eū i monumēto. Nõ
aūt xp̄s ad eū iuit ſtatim ſm̄ Aug.vt euȝ
inueniret mortuū ⁊ reſuſcitaret. Nam vt
dicit.s.Tho.nõ haberet locū mors vbi
eſſet vita preſens. ¶ Scđm Chryſo.vero
ne miraculuȝ aliquã calūniã pateret. Si
eñ ſtatim mortuꝯ fuiſſet reſuſcitatus di-
xiſſent forte phariſei illū vere mortuum
nõ fuiſſe:ſed aliquo accidente factū in-
ſenſibilem[Deinde poſt hec dicit diſci-
pulis ſuis. Eamus in iudeam iterum]vñ
ſ.diſceſſerat:vt ait Aug.pene lapidatus.
H Dicit aūt Chry.nunꝗ̃ xp̄m dixiſſe diſci-
pulis quo vellet ire niſi mõ:q꜡ pluries
fuerãt i iudea cum xp̄o quaſi lapidati iõ
formidabãt:⁊ xp̄s nõ voluit propter hoc
eos improuiſos illud ducere ne nimis ti
merent[Dicunt ei diſcipuli] p eo ⁊ p ſe-
ipſis formidãtes:vt ait Chr. Rabbi nūc
querebãt te iudei lapidare:⁊ iterum va-
dis illuc. Sic auteȝ loquuntur quaſi ſoli
magr̄o timerēt ſꝫ reuera timebant etiam
ſibi ſm̄ Chry.[Rñdit ieſus. Nõne duo-
decim hore]inequales[ſunt diei]artificia
lis. De hoc dictuȝ eſt dñica in.lxx. Sicut
eñ dicit.ſ.Tho. hore inequales ſumunt
ſm̄ aſcenſum zodiaci:ita ꝙ hora eſt aſcē-
ſus ſigni dimidij. Sūt autē oi tp̄e.xij.diei
artificialis:⁊.xij.noctis:q꜡ ſemper aſcen-
dūt ſex ſigna i die:⁊ ſex i nocte. Hore ãt
eq̄les q̄ ſꝫ eqnoctialis aſcēſuȝ mēſurant
nõ ſunt ſemp.xij.diei.⁊.xij.noctis:ſed ſo-
lū in eqnoctio. Cauſa ṽo ꝙ ille ineq̄les:
iſte vero eq̄les ſint:eſt q꜡ partes zodiaci
ſupra orizōtē difformit eqnoctialis auteȝ
I ptes vniformiter aſcēdūt. Hec ille ṽtua-
liter. Exponit autē hoc tripliciter. Prio
q꜡ dñs q̄dã ꝙ erat tunc ſicut ⁊ mõ pũer-
biū ꝙ volēs dicere hoies eſſe mutabiles
dicebat. Nõne.xij.hore ſūt diei. Senſus
eſt ergo. Lꝫ nuperrime vellēt me lapida
re iudei:tñ ſunt mutabiles ideo ſequimi
ni me ſecure. Huic autē expoſitiõi etiam
Chry.cõſentit. Scđo exponit Chryſo.ſic. K
Nõne.xij.ſunt hore diei i q̄bꝯ ſcꝫ ſecure
hoies icedūt. Forte ei apl̄i ſuadebant ire
noctu. Tertio exponit Au. Nõne.xij.ſut
hore diei.i.xij.apl̄i xp̄i. Se eñ appellat
diē cū ſit lux. Nã dies ſumit p motu celi
q꜡ eſt elatio ſolis ⁊ p tp̄e mēſurãte illum
q꜡ eſt pars anni.⁊ p preſentia lucis quia
qñ ſol eſt ſup terrã dies eſt apl̄os aūt di-
xit horas. Eſt ergo ſenſus ſꝫ Aug. Dies
ꝯtinet horas:ſꝫ nõ ecõuerſo:ſic ⁊ vos de
betis me ſeq̄ nõ ecõtra.[Si q̄s ambula-
uerit i die nõ offendit:q꜡ lucē huiꝯ mūdi
videt:ſi q̄s aūt ambulauerit in nocte of-
fendit q꜡ lux nõ eſt in eo.]Scđm primaȝ
expoſitionē eſt ſenſus qđ iudei poterant
eſſe alr̄ diſpoſiti p maiori parte ⁊ econ-
uerſo nullū erat periculū ambulare in iu
deam per diē:ſed ſolū p noctem:vel non
quieuerant oiȝ furores vel alia cã. Scđȝ
ſecūdã vero eſt idem ſenſus ⁊ vlteriꝯ eſt
ſenſus ꝙ q̄ ambulat i die.i.in ſerenitate ⁊
luce cõſciētie ſiue q̄ ambulat ſimplr̄ am-
bulat cõſidēter. Chry. Qui ſibi nihil con-
ſcius eſt neq̄tie:nihil patit ṽſutie. Itaqꝫ L
nõ opꝫ formidare. Nihil eñ dignū mor
te geſſimꝯ. Hec ille. Scđm Chry.vero q̄
ſcđo mõ exponit eſt etiã p̄dictus ſenſus.
Et vlteriꝯ aliꝯ talis. Si vidēs lucē huius
mūdi ⁊ ſecurꝯ:multo magis q̄ mecū ē ni
ſi amouerit ſe a me. Et idē ſenſus eſt ſm̄
tertiã expoſitionē. Theo.tñ ēt quartã ex
poſitionē tãgit vt p diē metaphorice xp̄s
ſignauerit p̄ſentiã ſui i terra vſqꝫ ad paſ-
ſionē:in quo tp̄e apl̄i habuerunt timere.
Unde in paſſione dixit. Si ergo me queri
tis.ſinite hos abire. Per noctē ṽo tp̄s ſe
quēs paſſionē. Et ſm̄ hãc eſt idē ſenſus
q̄ ⁊ tertie ad quã reducit:vł illa ad iſtam.
[Hec ait:⁊ poſt hec dixit Lazarꝯ amicꝯ
nr̄ dormit.]Et in hoc ſm̄ Chry.alio mõ
ꝯfortat diſcipl̄os:ex hoc.ſ.ꝙ nõ habebãt
aſcēdere in hierl̄m ſꝫ in bethaniã. Mor M
tē aūt dixit ſomnū ⁊ dormitionē. Primo
propter futuram reſurrectionem.⁊ Se-
cundo propter facilitatem reſuſcitandi
ſm̄ Augu.⁊ Tertio propter melioratio-

neȝ poſt reſurrectionē. Mortui eñ boni
reſurgūt meliꝯ ſe habētes[Sed vado vt
a ſomno excitē eū]nõ aūt vt diſputē cum
iudeis.[Dixerūt ergo diſcipuli eiꝯ]volē-
tes eum retrahere ab inſtituto ſuo:ſcđm
A Chry.vel q꜡ ſolet ſomnus in egrotantibꝯ
ſignū eſſe ſalutis ſm̄ Aug.vel forte reue-
ra ꝓpt̄ vtrūqꝫ[Dñe ſi dormis ſaluꝯ erit]
quaſi dicerent. Sine tua p̄ſñtia liberabit.
Dixerat autē Ieſus de morte eiꝯ:illi ṽo
putauerūt ꝙ de dormitione ſomni dice-
ret. Sed quõ erãt ita rudes vt crederent
xp̄m tm̄ iter velle perficere vt a corporali
ſomno lãguidū excitaret? Ad hoc dicit
Chry.ꝙ exiſtimauerūt eū parabolice lo-
cuturū. Sꝫ hec rñſio patit difficultatem:
q꜡ dicit textus qđ putauerūt ꝙ de dormi
tione ſomni diceret. Iõ alij dicūt ꝙ erãt
in tãto timore ꝙ nõ bene capiebant q̄ di
cebant. Alij ṽo:⁊ quaſi redit in idem.di-
cūt ꝙ ꝯſyderauerūt id qđ dictum eſt dor
mit:ſed nõ illud vado vt a ſomno excitē
eū[Tunc ergo dixit eis Ieſus manifeſte.
Lazarꝯ mortuus eſt.]Sed quare non eſt
apte locutus i p̄ncipio. Ad hoc đr ꝙ nõ
B fecit hoc ne videret iactanter ⁊ ſupbe lo
qui de ſua potētia reſuſcitandi:ſꝫ poſtꝗ̃
diſcipuli erãt tardi ad intelligendū:ma-
nifeſtat eis mortem ⁊ reſurrectionē.[Et
gaudeo ꝓpt̄ vos]đ hoc ꝙ vobis poſſuȝ
abſentia patefacere ſꝫ Aug.vel ſꝫ alios
gaudeo:q꜡ nõ erã ibi:⁊ ſic ſecuta ē mors
⁊ ego eū reſuſcitabo vt firmius credatis
[ꝓpter vos]inquã.i.ꝓpter veſtrū p̄fectū
in fide[vt credatis]in me firmiꝯ ⁊ robu-
ſtiꝯ ꝗ̃ prius ſm̄ Aug.[q꜡ nõ erãt ibi]⁊ tñ
mortē vidi qđ eſt argumētum mee deita
tis. Uel ſm̄ aliquos ly q꜡ reddit cauſam
gaudij vt dictū eſt.[Sed eamus ad eū vt
ſuſcitē eū]⁊ ꝯſr̄ habeatis aliud deitatis
argumētū.[Dicit ergo Thomas]Tho-
mas eſt hebraicū:⁊ interpretat geminus
ſed grece interp̄tat didymus:ꝙ latine ſo
nat dubius. Sed quare euangeliſta poſt
nomen eiꝯ ſubiunxit[qui đr didymus].i.
geminus vel dubius qđ ideȝ videt:q꜡ ſcꝫ
C dubiꝯ ad vtrãqꝫ partē cõtradictiõis ha-
bet argumentū. Ad hoc dici põt. Primo
q꜡ grece dicebatur didymus ⁊ ꝓpriū eiꝯ
nomen hebraicum nouerat vulgatuȝ:vt
ſciretur de quo euangeliſta loqueretur.
ideo q̄ expreſſit nomē quo in greco nūcu
pabat:dicens qui dicit apud grecos paſ
ſim didymus. Secundo dicit ſm̄ mentē
Chryſ.ꝙ hoc fit:q꜡ ceteris erat infirmior
in fide:⁊ magis timebat. Nam ꝙ ſequit D
[Eamus ⁊ nos ⁊ moriamur cuȝ illo[ſm̄
Chry.ex timore dictuȝ eſt ab eo. Et vide-
tur velle Chryſ.ꝙ ironice loquitur quaſi
diceret. Nunquid ſi magiſter vult mori
debemꝯ eū ſequi? Sed ſm̄ Augu.eſt iſta
vox magne cõſtantie ⁊ hortãtis alios:⁊
nõ retrahētis. Idem cū Aug.ſentit Be-
da:⁊ gl.que dicit. Ecce verus amantium
affectus:vel cū eo viuere:vel cum eo mo
ri. Hec ille.[Uenit itaqꝫ Ieſus ⁊ inuenit
eū quatuor dies iã in monumēto haben
tem]cõplectos vel incõpletos[Erat aūt
bethania iuxta hieroſolymam].i.iuxta
hieruſalē:quaſi ſtadijs quindecim.i.fe-
re duobus miliaribꝯ. Nã octo ſtadia cõ
plent miliare vnū. De hoc vide dñicã.j.
aduentus. Hoc aūt dicit euangeliſta ſm̄
Chryſoſt.vt intelligat ꝙ congruum erat
multos ex hieroſolymis cõueniſſe illuc
cum eſſent nobiles. Uñ ſubditur[Mul-
ti autem ex iudeis venerant a hieruſaleȝ E
ad Mariam ⁊ Marthã:vt conſolarent
[eas de fratre ſuo]Contra:q꜡ erant ini-
mici xp̄i:⁊ ſtatuerant vt extra ſynagogã
fieret qui eum confitebatur xp̄m.]Quõ
ergo cõſolabantur iſtas de quibꝯ notuȝ
erat eas eſſe chriſto dilectas? Ad hoc di
cit Chry.ꝙ fuit:vel ꝓpter magnã earum
calamitatē cui cõpaſſi ſunt:vel q꜡ eas vt
nobiles reuerebantur vel quia iſti iudei
non erant mali.multi enim ex ipſis cre-
debant. Martha aūt vt audiuit:per nūu-
tios p̄cedentes:q꜡ Ieſus venit.i.q꜡ eſſet
in veniēdo occurrit illi:añꝗ̃ ingredere
tur caſtellū. Erat enim magis circa exte
riora domꝯ occupata:ideo citiꝯ ꝗ̃ Ma-
ria percepit rumores de aduētu xp̄i ſm̄
s.Tho. Nõ autem aſſumpſit ſecū ſororē
ſm̄ Chryſ.q꜡ voluit xp̄o ſecrete nuntiare F
factum. Unde poſtꝗ̃ verbis xp̄i cõcepit
ſpem de reſurrectiõe fratris vocauit eã.
Uel ſm̄ Theo.hoc fecit:q꜡ ſi eam vocaſ-
ſet iudei eam fuiſſent concomitati:⁊ co-
gnouiſſent aduentū chriſti:qđ Martha
nolebat. Maria aūt domui ſedebat. Di-
cit autem Martha ad ieſum.lachrymis

ꝓfuſa:ꝙuis nõ eiularet more ſtultarum.
[Dñe ſi fuiſſes hic: frater meꝰ nõ fuiſſet
mortuꝰ] Sicut aũt dicit Chryſ. Iſta non-
dum credebat vt debebat. Nam vt dicit
Theo. diffidebat ꝙ chriſtus exiſtẽs trãs
Jordanam potuiſſet mortẽ fratris impe
G dire diſtãtis. Etiã ſm Chry. nõ dũ crede
bat ꝙ xp̃s ꝓpria virtute poſſet. Vñ ſub-
dit. [Sz ꝛ nũc ſcio: q2 q̃cunqꝫ popoſceris
a deo dabit tibi deus] ſic ſcilꝫ loquẽs de
xp̃o ſicut de aliquo hoie ſancto. Nõ aũt
eſt cauſa ſm Augu. fratris petere reſur-
rectionẽ quia ignorabat an ei foret vtile:
vñ chriſto cauſam cõmiſit. Et ideo. Di-
cit ei Jeſus [Reſurget frater tuus.] Non
autẽ dixit ſm Chryſo. petam vt reſurgat.
Neqꝫ etiã dixit mea virtute reſuſcitabo:
q2 fuiſſet hoc graue mulieri: ſz mediũ te-
nuit. Verũtñ ſm Augu. q2 non dixit: re-
ſurget modo: ꝛ ambigua fuit ſentẽtia. ſe-
quit. Dicit ei Martha: [Scio] .i. ſecura
ſum ſm Augu. q. edocta erat per chriſtũ
vel prophetas ſm Chry. q2 reſurget in re
ſurrectiõe generali omniũ in nouiſſimo
die: ſed ſupple neſcio dulcis magr ꝛ dñe
an de tali reſurrectione loquaris. Sed
H xp̃s ſumpta occaſione paulatim inſtruit
eam de ſua deitate. Vñ ſequit. [Dicit ei
Jeſus. Ego ſum reſurrectio ꝛ vita] .ſ. effe
ctiue: q2 .ſ. ſine alterius adiutorio poſſuꝫ
iuxta placitũ meũ viuificare ſm Chryſo.
ꝛ Alchui. quaſi diceret. Tu quidẽ ſcis re
ſurrectionẽ: ſz neſcis me eſſe reſurrectio-
nis cãm. Que vero ſequunt ſic exponun
tur ſm Aug. [Qui credit in me] perfecte
ꝛ fide formata [etiã ſi mortuus fuerit] in
carne [viuet] in aĩa donec reſurgat caro
nunq̃ poſtea moritura. [Et ois q̃ viuit]
in carne [ꝛ credit in me] etiã ſi moriat ad
tp̃s ꝓpter mortẽ carnis [nõ morietur in
eternũ] .ſ. ꝓpter vitã grẽ ꝛ immortalitatẽ
reſurrectionis ſm mentẽ eiuſdẽ Aug. et
ſniaꝫ Alchui. [Credis hoc?] Verba ſunt
xp̃i interrogãtis: nõ ex ignorãtia: ſed vt
mulier confiteat qd credebat ſm Augu.
[Ait illi] .ſ. Martha. [Vtiqꝫ dñe] .ſ. credo
I p̃dicta oĩa. ¶ Et nota ꝙ ſm Chry. nõ in
tellexit verba xp̃i. Et ſi eniꝫ intellexit ali-
q̃d magnũ: nõ tñ intellexit q̃d eſſet: ideo
interrogata de vno: reſpõdet de alio di.
[Ego credidi q2 tu es xp̃s filius dei viui

qui in hunc mũdũ veniſti] ſm Aug. vero
optie intellexit. ꝛ aſſignãs cãm quare ve
ra credebat eſſe verba xp̃i dixit: ego cre-
didi ꝛc. [Et cum hec dixiſſet] exhilarata K
ſermone xp̃i: ꝛ ſoluto luctu ſm Chr. [abijt
ꝛ vocauit mariam ſororẽ ſuam ſilẽtio] .i.
ſilẽter. aug. Suppreſſam vocẽ ſilẽtiũ nun
cupauit. Nã quo ſiluit cũ ſubdit [dicens:
magr adeſt] Ideo autẽ ſm Chry. ſilenter
vocauit ne iudei ꝓpter odiũ ad xp̃ꝫ rece
derẽt: ꝛ ꝯñr miraculi teſtes nõ eſſent [Et
vocat te] Hoc aũt addidit Martha: q̃m
uis ſufficeret dixiſſe magr adeſt: vt marie
triſtitiã ſubleuaret: q̃ nõ ſolum adeſſe di
lecti magr̃i p̃ñtiã: ſz etiam ſe ab illo quaſi
amico dulciſſimo euocari p̃cepiſſet. Euã
geliſta tñ nõ dixit ꝙ xp̃s vocauerit eam
ſm Augu. ſz cã breuitatis in verbis mar
the voluit illud intelligi. Vel ſm Theo.
ipſam xp̃i p̃ñtiã Martha vocationẽ ap-
pellauit: quaſi diceret. Inexcuſabile ẽ vt
eo p̃ñte nõ exeas obuiã Chryſ. Omnibꝰ
aũt aſſidẽtibꝰ illa lugẽs et plãgẽs nõ ex-
pectauit ad ſe venire magr̃m neqꝫ digni
tatẽ ſeruauit neqꝫ a luctu detẽta eſt. ſz ſur- L
gẽs confeſtim obuiauit. Hec ille. Vñ ſe-
quitur [Illa autẽ vt audiuit ſurrexit cito
ꝛ venit ad eũ.] Ex q̃ patꝫ ſm Aug. ꝙ ſi no-
tus ei dñi fuiſſet aduẽtus Martha eam
nõ p̃ueniſſet [Nondũ enĩ venerat Jeſus
in caſtellũ: ſed erat adhuc i illo loco vbi
occurrerat ei martha.] Dñs enĩ vt dicit
Chry. more ſuo ibat ne ad faciẽdum mi-
raculũ ſe igerere videret. ꝛ hoc vult euã
geliſta inſinuare. Vel hoc dicit ad oſten-
dẽdũ feruorẽ marie: quã nihil potuit re-
tinere: vt dictuꝫ eſt. Judei igit q̃ erant in
domo cũ ea: ꝛ conſolabant eam: cũ vidiſ
ſent mariã: q2 cito ſurrexit ꝛ exijt credi-
derunt eã nouo dolore .ſ. ex fratris morte
occupatam ꝛ ideo ex reuerẽtia nobilita-
tis eius ꝛ ex cõpaſſione [ſecuti ſunt eam
dicẽtes] q2 vadit ad monumẽtum: qd ſic
ſm Iſidorũ dr q2 moneat mẽtẽ .ſ. vt ſimꝰ
memores mortis ꝛ fundere p̃ces pro de-
functo ꝛ imitari virtutes eius [vt ploret M
ibi] Iſta autẽ ſm Augu. interponit euan
geliſta vt intelligamus q̃ fuerit occaſio
ꝙ multitudo iudeorum interfuerit mira
culo [Maria ergo cum veniſſet vbi erat
Jeſus videns eũ cecidit ad pedes eius]

Chryſ. feruentior hec ſorore erat. Non
enĩ turbã verecũdata eſt: nec ſuſpitioneꝫ
timuit quã de xp̃o iudei habebãt cũ ali-
qui inimicorũ ibi intereſſent: ſed oĩa cõtẽ
A pſit humana p̃ſente magiſtro ꝛ ſole ſeda
bat ei q̃ ad magr̃m honor. Hec ille. Ta
men ſm Theo. etiã iſta imperfecte cre-
didit. Ideo ſequit [dicẽs. Dñe ſi fuiſſes
hic. frater meus non fuiſſet mortuꝰ.] Ex
hoc aũt ꝙ vtraqꝫ ſoror ſimilia dixit elicit
ꝙ hunc ſermonem ſup morientem fre-
quentabant xp̃i preſentiam exoptantes.
Non aũt dixit Maria oĩa que dixerat
Martha ſm Bedam. eo ꝙ lachrymis ꝛ
gemitu fuerat p̃pedita. ¶ Eſt aũt in hac
parte documentũ in ſenſu anagogico ꝙ
amici xp̃i in hac vita tribulantur ſed cõ
fugiendo ad auxiliũ xp̃i. ꝛ eo interius per
illuſtrationem ꝛ amoris excitationẽ ad-
uenienter: ꝛ ſpe future reſurrectionis cõ
ſolantur conſolandi: multo fortiꝰ in ipſa
reſurrectione Lazari .i. corporis in terra
B iacentis. Vñ ait Greg. Si conſyderamꝰ
que nobis promittuntur in celis: vileſcũt
aĩo oĩa q̃ hñtur in terris Hec ille. ¶ Quã
tũ ad tertiũ tangitur miraculi perpetra-
tio ſeu reſuſcitatio Lazari cũ dicitur [Je-
ſus ergo vt vidit eam plorantem] quam
diligebat [ꝛ iudeos qui venerant cum
ea plorantes] nihil dixit tale quale dixe-
rat Marthe. q2 ſm Chryſ. non erat tp̃s.
Si enĩ aliqua ſublimia dixiſſet receſſiſſet
iudei ꝛ miraculũ nõ vidiſſent [infremuit]
Fremitus eſt effectus ꝛ ſignum ire. ꝛ vi-
detur eſſe vox confuſa quã iratus tacite
ſecum loquens emittit. Eſt autẽ ſciẽdũ ꝙ
paſſiones anime in xp̃o fuerunt: ſed nun
q̃ p̃ueniebant rõnis iudiciũ ſed ſequebã
tur, quod eſt laudabile niſi rõ male im-
peraret. Nã ſicut dicitur. iiij. eth. ira a for
titudine imperata actũ fortitudinis ad-
iuuat. Et ſic itelligit illud. Eſa. xlij. Non
erit triſtis neqꝫ turbulentus .ſ. ſcdꝫ ꝙ iſte
paſſiones preueniũt iudicium rationis.
Infremuit ergo ieſus ſed [ſpũ] .i. volũtate
C ꝛ rõne. Spũs. enĩ dicitur mens. Hic fre
mitus fuit contra diabolum q̃ mortem
induxit: quẽ cito erat debellaturus. ꝛ tur-
bauit .i. commouit ſm affectum ſenſitiuũ
[ſemetipſum] ex iudicio rõnis ſm Aug.
vt veram oſtenderet humanitatem ſm

Theo. vel ſcdo vt doceret modũ ſeruan-
dũ in aduerſis dũ triſtat ꝛ tñ ſe cohibet.
Dicit enĩ hic. s. Tho. ꝙ ſtoici dixerũt nũ
q̃ ſapientẽ triſtari. ſz eſt inq̃t inhumanũ D
nõ eſſe triſtẽ in morte alicuiꝰ. Quidã vo
in triſtitijs excedũt. Dñs aũt triſtari vo-
luit ꝯtra primos ꝛ modũ ſeruauit ꝯtra ſe
cũdos ſm illud The. iiij. Nõ ꝯtriſtemini
ſicut ceteri qui ſpem nõ habẽt .i. incõſola
bilr ſm glo. vel tertio ſm eundẽ vt doce
ret nos corporalr triſtari ꝓ mortuis. Vl
quarto ſm alios vt cohiberet lachrymas
donec cõpleret interrogationẽ de qua ſe
quit. [Et dixit: Vbi poſuiſtis eũ? Nõ iter
rogat ex ignorãtia. ſz ſꝫ Aug. vult aſtãtiũ
fidẽ approbare .i. cõfirmare. dũ .ſ. lazarꝰ
aſſerit mortuꝰ ꝛ ſepultꝰ. Vel melius ap-
probare fidẽ quã de reſurrectiõe habue-
rũt tumulatores cadaueris vel ſm Chry.
ne videat ſe ad miraculũ ingerere ſed ro
get ab aſtãtibꝰ. [Dicũt ei] .ſ. iudei ꝛ aſtan E
tes [Dñe veni ꝛ vide.] Inuitãt autez eum
ſm Chry. vt ploret non vt reſuſcitet [Et
lachrymatus eſt ieſus] ex pietate ꝛ cõpaſ
ſione ſm. Aug. q2 erat fons pietatis ſm
s. Tho. ꝛ Petrus chryſologꝰ. O vis. o po
tentia lachrymarũ q̃ celi ꝛ terre dñm ad
lachrymandi hũilitate depoſuerũt. Hec
ille. Sed quare fleuit quem ſtatim vole-
bat viuificare? Ad hoc dicitur ꝙ fleuit ſꝫ
glo. vt oſtẽderet q̃ꝫtũ hõ debeat ꝓ ſe fle-
re: q̃ mortẽ meruit. Scdo fleuit ſm Hie-
ro. q2 eũ ad erũnas ſeculi reuocabat. Ter
tio põt dici ꝙ flebat pctm̃ vñ hõ ꝯtraxe-
rat mortẽ. Quarto quoqꝫ fleuit motꝰ ex
pietate ſororꝫ nec patrẽ nec matrẽ nec fra
trẽ habẽtium: ꝛ dilecte marie lachrymis.
[Dixerunt ergo iudei] credẽtes eum ſm
Bedã more humano ſup charo lugere
[Ecce quõ amabat eum] ꝓ quo .ſ. luget: ꝛ
cuiꝰ vult videre ſepulcrum. Per hoc etiã
ſm Tho. myſtice dat itelligi ꝙ deꝰ etiam
hoiem exiſtẽtem in pctis amat: ſm illud F
Hiere. xxxj. In charitate ꝑpetua dilexi
te: iõ attraxi te miſerãs. Aliter enĩ nõ di-
xiſſet. Nõ veni vocare iuſtos ꝛc. [Quidã
aũt ex ipſis dixerunt] volẽtes .ſ. oñdere ꝙ
nõ vere eũ amabat. Vel vt alij dicunt vo-
lẽtes oñdere ꝙ ſi potuiſſet tenuiſſet ipm
viuũ: ꝛ ꝯñr ꝓ hoc volẽtes ãnihilare mira
culũ de ceco nato. Erãt enĩ ſm Chryſ. iſti

de numero inimicoꝝ xp̄i.[Non poterat
hic q̄ aperuit oculos ceci nati facere vt ⁊
hic non moreref?] Aug. Potuit q̄dē ſed
noluit q2 plus eſt mortuum reſuſcitare q̄
B ne moreref faceret. Hec ille. Dn̄s aūt ad
iſta nō r̄ndit ſm Chry. q2 cōtinuo vole-
bat reſpondere ꝑ opus mirabilius q̄ ſit
vite conſeruatio [Jeſus ergo rurſus fre-
mēs i ſemetipſo] indignat9 ꝯtra iudeoꝝ
maliciā. Uirtuoſum enī eſt ꝯtra malos in
dignati obſtinatos ex rōnis iudicio: ſicut
⁊ bonis applaudere. Uel. ſm. ſ. Tho. in
fremuit ex mia ⁊ cōpaſſione ad iudeos.
Sed hoc redit in idem: q2 ſancti aduer-
ſus iniquos nec miam ſine indignatiōe:
nec indignationem ſine mia habent: vt
vnum pcīm ⁊ aliud naturā reſpiciat [ve-
nit ad monumētū] oſtēſurus veritatē di
uine nature ſicut in fremitu ⁊ lachrymis
oſtenderat veritatē humane. [Erat autē
ipſum monumētum ſpelūca]. i. foſſa ma
gna effecta in rupe ad ſepeliēdum oēs de
parentela [⁊ lapis ſuprapoſitus erat ei]
ne inde fetor exhalaret. [Ait Jeſus Tol-
lite lapidē] Xp̄s enī vt ait Chry. voluit ad
monumentum venire: ⁊ voluit ꝙ ipſi iu-
dei auferrent lapidē ⁊ viderent cadauer:
ne miraculo aliquā poſſent inferre calū-
niā: q̄d forte feciſſent ſi abſens ſuſcitaſſet
aut lapide non ſublato [Dicit ei martha
H ſoror eius qui fuerat mortu9. Dn̄e iam fe
tet: quatriduanus enī eſt] ſm Bedā iſta
ſunt verba admirantis. ſ3 Theo. vo. ⁊. s.
Tho. ſunt v̄ba deſperantis fratris reſur
rectionē. Licet enī inq̄t. ſ. Tho. xp̄s alios
ſuſcitaſſet tn̄ hunc ſuſcitari credebat im
poſſibile propter diuturnitatem.
¶ S3 ꝯtra q2 nō v̄r rōnabile: cū ſit ꝓfeſſa
dei filiū eſſe xp̄m ꝙ ſit oblita fidei ſue tā3
cito: ⁊ ꝯſr ꝙ miraref vel deſperaret ſuſci
tationem fratris. Jō forte dici poſſet ꝙ
credebat xp̄m velle videre cadauer: ⁊ ti-
muit ne ex fetore grauaretur: ſed non cre
debat ꝙ xp̄s vellet eū ſuſcitare: credens
tn̄ ꝙ potuiſſet ſi voluiſſet, ⁊ ſic aliquo mō
I deſperabat: q2 nō ſperabat. Et iſta videf
eſſe mens Chry. q̄ dicit ꝙ erat oblita eoꝝ
que ſibi dixerat xp̄s. Sed ꝯtra q2 non eſt
veriſimile ꝙ tale ꝓmiſſum quale eſt ſu-
ſcitatio fratris fuerit tam cito oblita. Ad
hoc d2 ꝙ xp̄s ſibi expreſſe hoc non ꝓmi-
ſerat. ſ. ꝙ frater reſurgeret tunc ſed occul
te ⁊ erat oblita verboꝝ eius. ⁊ ſic ſentit
Chry. S3. ſ. Tho. vt dictū eſt dicit ꝙ illā3
ſuſcitationē credidit impoſſibilem xp̄o.
Nec obſtat ꝙ eum ſit ꝓfeſſa filiū3 dei: q2
credidit eū dei filiū ꝑ excellētiā grē: ⁊ nō
ꝑ naturā. Et huic ꝯſonat q̄d ſubdif [Di-
xit ei ieſus. Nōne dixit tibi q2 ſi credide-
ris videbis gloriā dei]: q̄ſi dicat. Quare K
nō credis vt videre merearis. Sed non
dixit gloriam meā: ne iudei egre ferrent
cū tn̄ ſupra dixerit: vt glorificef fili9 dei
vel ꝑ gl̄iam dei intelligif operatio glo-
rioſa. S3 cōtra: q2 xp̄s non legif dixiſſe.
Ad hoc d2 dupliciter. Primo q2 xp̄s iſta
ſupra dixerat: ſ3 euāgeliſta illa nō ſupra
poſuit. q2 ea hic habebat replicare. Uel
ſcd̄o d2 ꝙ iſta xp̄s non dixit explicite ſed
implicite [Tulerunt ergo lapidē] ad p̄ce-
ptū xp̄i. Jeſus aūt eleuatis ſurſum ocu-
lis vt daret nobis formā orandi eleuata
ad deum mēte [dixit: Pater gratias ago
tibi q̄m audiſti me] Ex hoc arguunt ar-
riani ꝙ ſit fili9 p̄re minor: q2 orando im-
petrauit vt poſſet mortuū ſuſcitare. Qui-
bus dicimus ꝙ l3 inquantū hō orare et L
impetrare potuerit: tn̄ inquātū deus po-
terat concedere q̄d poſtulabat: ⁊ propria
authoritate poterat oia facere ſine impe
tratione. Quod ex duobus p3. Primo ex
mō quo ſepe fecit miracula. ſ. imperādo
nulla oratiōe p̄miſſa. vnde Joā. v. Sur
ge tolle grabatū tuum ⁊ ambula. Et Lu.
vij. Adoleſcens tibi dico ſurge. Scd̄o idē
patet: quia apoſtoli ſine oratione inuoca
to noie xp̄i miracula faciebant vt. Act.
iij. in noie ieſu xp̄i nazareni ſurge ⁊ am-
bula. Ergo etiā multo minus ipſe chriſt9
oratione indigebat. Orauit ergo non ꝓ-
pter ſe: ſed propter aſtantes. Quod patet
cū ſubdif [Ego aūt ſciebam q2 ſemꝑ me
audis] ſm ⁊ inquantū homo oro. et in-
quantū ſum deus ſm Chry. q2 vt dicit. s.
Tho. is audif cuius voluntas impletur.
Fili9 ergo etiā inquātū de9 dicit ſemper
ſe audiri a patre. Quaſi dicat ſcd̄m Chry.
Oratione non egeo: quia vna eſt mea et
tua voluntas. Jdeo adhuc ſubditur. [S3
propter populum qui circunſtat dixi.] M
Orauit ergo vt oſtenderet ſe ⁊ eo nō eſſe
contrarium: ſm. s. Tho. Augu. ⁊ Chryſo.

ideo ſequitur. [vt credant q2 tu me miſi-
ſti] Eſt aūt ſciendum ꝙ in miraculis ma-
gnis xp̄s non cōſueuit orare vt dicit ſan.
Tho. iij. q. xliij. vt. ſ. deum ſe ꝓbaret ora-
uit tn̄ tunc ex ſpeciali cauſa: quia aliqui
A aſtantiū non credebant eum nec deum:
nec dei amicū. Ut ergo ſe ꝓbaret amicū
dei orauit: vt autē ſe probaret deum laza
ro imperauit. Unī ſicut dicit Chryſo. iſta
fuit ſapientia xp̄i in verbis humilitatem
oſtendere: ⁊ in operibus poteſtatem: Se
quitur enim [Hec cum dixiſſet voce ma-
gna clamauit] vt oēs qui aderāt poſſent
audire: ⁊ intelligere ꝙ ſolo imperio ſuſci
taret [Lazare] Nomen dicit ſm Aug. ne
omnes cogātur exire [Ueni foras] extra
infernum quo ad animam. ⁊ extra ſepul-
crum: quo ad animā ⁊ corpus: per infer-
num: tn̄ intelligendo omnē locū anima-
rum ſubterraneū. [Et ſtatim prodijt qui
fuerat mortuus] q2 ſermo xp̄i erat ꝑtāte
plenus. Quid vero mirū ſi verbū verbo
viuificabat q̄d de nihilo cuncta crearat?
[ligatus man9 ⁊ pedes inſtitis]. i. lineis
faſcijs. Unī ibi duplex fuit miraculū3 ſm
Chryſo. ſ. q2 mortuus vixit: ⁊ q2 ligatus
B prodijt [Dicit eis Jeſus: Soluite eum]
vt. ſ. appropinquando ⁊ atractando vi-
deant q2 Lazarus eſt et non phantaſma
ſm Chryſo. [⁊ ſinite abire.] Jn quo ſcd̄m
Chryſ. apparet humilitas xp̄i. Si enim
ſuperbus fuiſſet: ſecum illud ad oſtenta-
tionē3 duxiſſet. [Multi ergo ex iudeis q̄
venerant ad mariā ⁊ marthā. ⁊ viderant
que fecerat crediderūt in eū3.] ¶ Jn hac
parte eſt morale documētum. de quo ait
Aug. ſuꝑ Joā. Intelligim9 tres mortuos
quos in corporib9 dn̄s ſuſcitauit aliq̄d ſi
gnificare de reſurrectionib9 aiarū. Hec
ille. Et greg. iiij. mora. Puellā enī in do-
mo: puerum extra portāf: in ſepulcro aūt
Lazarū ſuſcitauit. Adhuc quippe homo
mortu9 iacet q̄ iacet in pctō. Jā quaſi ex-
tra portam ducif. cuius iniq̄tas vſq3 ad
inuerecūdiā publice ꝑpetrationis opera-
tur. Sepulture v̄o agere p̄mif q̄ in ꝑpe
tratiōe neq̄tie et vſu ꝯſuetudinis p̄m̄ ſſus
C grauaf. Sed hos plerūq3 diuina grā re-
ſpectus ſui lumine illuſtrat. Hec ille. Et
intēdit Grego. illum iacere ꝑcſe in pctō
qui adhuc illud opere non compleuit.

☞ Sabbato poſt dominicam. iiij.
in Quadrageſi.
☞ Textus euang. Joan. cap. viij.
Dicebat ieſus turbis iu- D
deorū: Ego ſum lux mū
di: q̄ ſequitur me nō am
bulat in tenebris: ſ3 ha-
bebit lux vite. Dixerunt
ergo phariſei. Tu de teipō teſtimo
niū ꝑhibes: teſtimoniū tuū3 nō eſt
verū. R̄ndit Jeſus ⁊ dixit eis. Et
ſi ego teſtimoniū ꝑhibeo de meipō:
verū eſt teſtimoniū meū: q2 ſcio vn̄
venio: aut quo vado. Uos aūt ne-
ſcitis vn̄ venio aut quo vado. Uos
ſm carnē iudicatis: ego nō iudico
quēq3. Et ſi iudico ego iudicium
meū3 verū eſt: q2 ſol9 nō ſum ſ3 ego
⁊ qui miſit me pr̄. Et in lege veſtra
ſcriptū eſt: q2 duorū hoīm teſtimo-
nium verū eſt: Ego ſum q̄ teſtimo- E
niū ꝑhibeo de meipō: ⁊ teſtimoniū
ꝑhibet de me q̄ miſit me pr̄. Dice-
bāt ergo ei. Ubi eſt pr̄ tuus. R̄ndit
Jeſus. Neq3 me ſcitis neq3 patrem
meum. Si me ſciretis: forſitan ⁊ pa
trem meū ſciretis. Hec verba locu
tus eſt ieſus in gazophylacio do-
cens in templo ⁊ nemo apprehēdit
eum: q2 nondū venerat hora eius.
Dicebat ieſus turbis iudeorū.
Ego ſum lux mundi ⁊c.] Joā.
viij. Jn preſenti euā. agitur de
quadam xp̄i diſputatione ad
iudeos habita: de quā tāgunf
tria pūcta. ſ. Cōtradictio: Cōfutatio: Jn-
terrogatio. ¶ Quantum ad primū tāgif
q̄uo cōtradixerūt xp̄o iudei. Eſt aūt ſciē-
dū ꝙ illa q̄ hic narranf cōtigerūt ſtatim
poſt abſolutionē adultere mulieris Di-
citur ergo [Dicebat ieſus turbis iudeo-
rū] Jſta v̄ba non habentur formaliter in
textu euāgelij: q̄uis ſit ibi iſta ſnia. Mu- F
tauit aūt eccl̄ia v̄ba vt meli9 introduce-
ref euāgeliū p̄ſens. Uerus autem textus
poſtq̄ dixerat ieſus. Noli peccare hic ē
[Iterū ɋ locut9 eſt eis]. ſ. iudeis q̄ reman-

ſerant: abeũtib⁹ phariſeis ↄfuſis ex ſcri-
ptura quã viderãt [Jeſus dicens.] Quia
enim poterãt aſtantes mirari ꝙ ei pecca
ta ſine ſatiſfactione dimiſiſſet: et dicere.
H vnde iſte talẽ habet ptãtẽ: ideo dñs vo-
luit ſuã excellentiã declarare: ⁊ ſuaꝫ dei-
tatẽ: ⁊ ſm Alchuinũ oſtẽdẽs ſe eſſe deũ.
i. lucẽ expellentẽ oẽs tenebras. Sunt aũt
ſm. s. Tho. triplices tenebre. ſ. ignoran-
tie. Pſ. Neſcierũt nec intellexerũt: in te-
nebris ambulãt. Et culpe. Ephe. v. Era-
tis aliqñ tenebre. Et pene Matt. xv. In-
utilẽ ſeruum ꝓijcite in tenebras exterio-
res. [Ego ſum lux mũdi] inqt: qꝛ per xp̃m
fugant peccatoꝝ ⁊ erroꝝ ⁊ tormẽtoꝝ te
nebre: ⁊ fere. i. demones recludunt in ca-
uernã abyſſi expulſi de hoc mũdo: ⁊ oib⁹
oſtendit via veritatis ⁊ iuſtitie ex paſſis
vbiꝙ terraꝝ radijs doctrine. Non autẽ
dixit lux galilee vel paleſtine ſm Chryſ.
ſed mundi. Eſt aũt ſciẽdum ꝙ ſicut dicit
Aug. Manichei delirãtes ſicut deũ cre-
diderunt eſſe quandã lucẽ corporeã infi-
nitã: ita xp̃m crediderũt eẽ ſolẽ iſtũ quem
M oculis carnis aſpicim⁹. Sꝫ iſti nõ intelli
gunt ꝙ xp̃s ſit ſpũalis ⁊ nõ corpalis lux.
[Qui ſequit me] credẽdo ⁊ imitẽdo [non
ambulat in tenebris] erroꝝ vel pctõꝝ
vel penarũ infernaliũ. Nã xp̃s cũ ſit pri-
ma veritas nõ põt mentiri ⁊ cũ ſit prima
volũtas nõ põt peccare. vt pꝫ p. ſ. Tho. ſ.
par. q. xxv. ⁊. j. di. xlij. ⁊ cum ſit ipẽ qui eſt
caput in glia mẽbra eius nõ poſſunt eſſe
in miſeria. Uel aliter ſm. s. Tho. Qui ſe-
quit me nõ ambulat in tenebris ignoran
tie qꝛ ſum veritas. Nec culpe: qꝛ ſum via:
nec damnatiõis eterne: qꝛ ſum vita [ſed
habebit lumẽ] fidei ⁊ grẽ. Quoꝝ primã
dirigit intellectũ: ſcdo ꝯo ꝑ charitatẽ di
rigit affectũ. i. voluntatẽ. vtrunꝙ vero di
cit lumen [vite]. i. qd eſt a vita infuſum. i.
a deo: ⁊ ad vitam eternã perducens. Uel
ideo vite: qꝛ principaliter eſt operatiõis
vitalis que dr vita. i. intellectionis ſm. ſ.
Tho. [Dixerunt ergo pharisei]. i quidaꝫ
religioſi magne opinionis apud iudeos
I Sꝫ quare magis iſti ꝙ alij volũt ↄtradi
cere? Qꝛ xp̃s dicẽs ſe lucem: dixit ſe deuꝫ
vel aliqd magnũ vt putabãt vltra alios
hoies: ipſi aũt erãt q volebãt videri ma-
gni ⁊ ſancti: ideoꝙ tãꝙ inuidi cõtradi-

cunt. Sꝫ quõ ibi fuerũt pharisei? Naꝫ de
eis dictũ eſt ante imediate ꝙ adduxerũt
adulterã cum ſcribis: ⁊ qd vn⁹ poſt vnũ
exierũt: ⁊ ꝙ ieſus remãſit ſol⁹ ⁊ mulier
in medio ſtãs. Dico ꝙ quidam mulierẽ K
adduxerũt ⁊ quidã ante ibi erant audiẽ-
tes xp̃m: ⁊ iſti etiã remãſerũt: illis abeun
tibus: ⁊ iſti ſunt q nũc xp̃o cõtradicũt di-
centes [Tu de teipſo teſtimoniũ ꝑhibes]
Põt autem hoc legi interrogatiue: ⁊ ſo-
nat idignationẽ: ⁊ remiſſiue: ⁊ ſonat irri
ſionem: quaſi dicãt. Malos habes vici-
nos q te laudib⁹ efferre nõ curãt [Teſti-
moniũ tuum nõ eſt verũ.] Quia eñ natu-
ra humana ꝓna eſt ad laudes: ꝓpriũ te-
ſtimoniũ ſuſpectũ eſt: ideo dicit nõ eẽ ve
rũ. i. firmũ ⁊ ſtabile vel autẽticum. ¶ Eſt
aũt in hac pte literale documẽtũ: ꝙ qui-
libet dꝫ conari ſequi chriſtum: quia ſine
errore ↄducit ad requiẽ. j. Pet. ij. Chriſt⁹
paſſus eſt ꝓ nobis vobis relinquẽs exẽ-
plum vt ſequamini veſtigia ei⁹. ¶ Quã-
tum ad ſcdm tangit cõfutatio phariſeo-
rum: cũ dicit. [Rñdit Jeſus ⁊ dixit eis:
Et ſi ego teſtimoniũ ꝑhibeo de meipſo:
verum eſt teſtimoniũ meũ. [Quaſi dicat. L
Multi alij a me teſtimoniũ perhibẽt de
me: vt Joãnes ⁊ oẽs ꝓphete. Dato tñ ꝙ
ita ſit ꝙ ego ſol⁹ mihi perhibeã teſtimo-
nium: adhuc verũ dico [qꝛ ſcio vñ venio]
qꝛ deus ſum a p̃re miſſus ꝑ originẽ ⁊ in-
carnationẽ: ⁊ ↄſequẽter teſtimoniũ meuꝫ
idoneũ eſt ꝙ deuꝫ nemo niſi deus poteſt
ſufficienter commendare [⁊ quo vado] qꝛ
homo ſum tendens ad mortẽ vt ꝑ crucẽ
acquiram mihi oẽm ptãtem in celo ⁊ in
terra ſup hoies ⁊ angelos ⁊ oẽm creatu-
ram: ideo ſum dignus fide. Uel ſm Chry
ſoſt. ſenſus eſt. Ex eo ſum: ⁊ deus ⁊ dei fi-
lius. Redit aũt in idẽ cum prioꝛib⁹ [Uos
autẽ neſcitis vñ venio aut quo vado] qꝛ
ſcꝫ hoiem videbãt: ⁊ deũ nõ credebãt: vt
dicit Augu. ideo neſciebãt a quo ꝓceſſe-
rat eternaliter: vel miſſus fuerat tpali-
ter. [Uos ſm carnẽ iudicatis] id eſt iniu
ſte ſm Chryſ. ſicut ⁊ ſm carnẽ viuere eſt
iniuſte viuere. Uel ſm apparentem ⁊ vi-
ſam humanitatẽ: ſm Theo. ⁊ Aug dicẽ-
tem. Qꝛ eñ deuꝫ nõ intelligitis ⁊ hoiem M
videtis: ideo vobis arrogãs video qꝛ de
me teſtimoniũ perhibeo. Ois eñ hõ qñ

de ſe vult ꝑhibere teſtimoniũ laudabile
ſuperbus ⁊ arrogãs videt. Hoies eñ in-
firmi ſum⁹: verũ dicere ⁊ mẽtiri poſſum⁹
lux mẽtiri non põt. Hec ille. [Ego nõ iu
dico quẽꝙ] qd ſm Aug. dupl'r intelligit
A Uno modo ſubaudiẽdo nũc: vel modo:
qꝛ non venit in primo aduẽtu iudicare:
ſed liberare. Alio modo ſubaudiẽdo ſm
carnẽ: qꝛ non iudicabit ſm carnem: ſicut
ab hominibus iudicabatur. Et vr̃ velle.
Augu. ꝙ xp̃s quia nõ iudicabat ſm car-
nem. i. ſm extrinſecus apparẽtia: iudica-
bat ſm veritatem [Et ſi iudico ego]. i. po
ſito ꝙ iudicarem ſm Augu. vel qñ iudi-
cabo: ſm alios [iudiciũ meũ veruꝫ eſt] id
eſt eſſet vel erit [qꝛ non ſum ſolus.] Si in
deo eſſet tñ vna perſona eſſet ſolus da-
to ꝙ milia angeloꝝ aſſiſterẽt ei: qꝛ ſolitu-
do nõ tollitur per cõſortium differentis
nature. Unde ⁊ hõ ſol⁹ dicit in orto etiã
ſi ſibi ſint mille herbe. Quia ergo in diui-
nis eſt pluralitas perſonaruꝫ in eſſentie
idẽtitate: iõ nulla diuina pſona dicit ſo-
la: vt pꝫ p. ſ. Tho. j. di. xxi. ⁊. j. q. xxi. [Sed
ego: ⁊ qui miſit me pater:] imo ⁊ ſpiritus
B ſanctus. Et deinde arguit ad ꝓpoſitum
ſuũ dicẽs. [Et in lege veſtra]. i. vobis da-
ta ⁊ male ſeruata. [ſcriptuꝫ eſt] Deut. xix.
[qꝛ duoꝝ hoim] ⁊ multo forti⁹ duaꝝ pſo-
narũ diuinarũ [teſtimoniũ veruꝫ eſt]. i. ꝓ
vero in iudicio habendũ eſt: vt vr̃ velle.
s. Tho. ⁊ Aug. quis falſuꝫ eẽ poſſit [Ego
ſum q teſtimoniuꝫ perhibeo de meipſo]
Ecce vnuꝫ teſtẽ [⁊ teſtimoniuꝫ perhibet
de me qui miſit me pater.] Ecce aliũ. Sꝫ
contra arguit Chryſo. qꝛ nõ eſt quis ido-
neus teſtis in propria cã: nec ꝓprie tunc
duo teſtant ſed vnus. Nõ ergo xp̃s effi-
caciter arguit. Ad hoc ergo rñdet idem
Chryſ. ꝙ xp̃s ꝑ iſta nihil aliud facere vo-
luit ꝙ ſeipm̃ aſſerere p̃ri equaleꝫ in ꝑhi-
bendo teſtimoniuꝫ ꝑ miracula. Sed iſta
nõ vident cõſonare litere: in qua ſalua-
tor vr̃ velle arguere modo dicto. Ideo
alij dicunt ꝙ xp̃s inquantum perſona di
uina reddebat teſtimoniũ ſibi inquãtum
hõ erat: ⁊ ſic due pſone ibi teſtificabant.
C Sꝫ hoc nihil eſt: qꝛ nõ ↄſtabat iudeis in
diuinis eſſe duas perſonas: ſꝫ hoc nega-
bant ideo argumẽtum erat inefficax. Et
ꝓterea illud cui teſtimoniuꝫ ꝑhibebat ꝑ

ly me: qd ꝓ perſona tenet cũ ſit ꝓnomẽ.
⁊ non pro natura. Ergo eadẽ erat pſona
teſtificans ⁊ cui teſtimoniũ reddebat er-
go idẽ ꝙ prius. Jõ dicendũ eſt ſicut dicit
Alchui. ꝙ xp̃s intẽdit arguere a minori D
affirmatiue ſic. Si duob⁹ hoib⁹ credit q
mẽtiri pñt: qua rõne refelli debet meũ ⁊
patris mei teſtimoniuꝫ qd irrefragabile
eſt. Dato eñ [licet hoc nõ dicat Alchui-
nus] ꝙ filius taceret plus valet teſtimo-
niũ dei p̃ris ꝑ ſe ſolũ dũ ꝑ miracula xp̃o
fert teſtimoniũ ꝙ mille hoim. Uel poſſu
mus dicere ꝙ teſtimoniũ ei⁹ q in ꝓpria
cã teſtat eſt ſuſpectum: qꝛ deus nõ aſſerit
talẽ vera teſtificari. Ubi ꝯo deus redde-
ret teſtimoniũ de ꝟitate teſtis: tũc in nul
lo teſtimoniũ ei⁹ eſt ſuſpectuꝫ: ⁊ ſic eſt in
ꝓpoſito. Sꝫ quare xp̃s nõ ſumpſit argu
mentũ a Joãne. Statim eñ eos ↄuiciſſet
Ad hoc dico ꝙ fecit ſic. Pꝛio: qꝛ volebat
de ſua deitate diſputare. Secũdo qꝛ po-
tuiſſet eis teſtimoniũ Joãnis quẽ hoieꝫ
credebat eſſe ſuſpectuꝫ niſi allegaſſet ꝙ
deus ei teſtimoniũ ꝑhibebat. ¶ In hac
parte eſt documẽtuꝫ morale. ⁊ nũc multi E
ſunt pharisei. i. pctores a deo diuiſi: q̃s
dñs nõ iudicat ꝑ iuſtitiã: vt ſaluet ꝑ mi-
ſericordiã: ſed cõtinue efficiunt peiores
Eccl's. viij. Quia non cito profertur con-
tra malos ſententia abſꝙ vllo timore fi-
lij hominum perpetrãt mala. ¶ Quãtuꝫ
ad tertiũ ſequit interrogatio quaꝫ iudei
fecerũt xp̃o cũ dr [Dicebãt ergo ei] carna
liter. ſ. xp̃i patrẽ accipiẽtes vt dicit Aug.
[Ubi eſt p̃r tu⁹?] Hoc aũt ſm Aug. dicũt
quaſi vellẽt dicere. Nõ videm⁹ patrem
tuum de te teſtificari vt dicis. Ubi eñ eſt?
Sed ſm Theo. hoc dicũt improperãtes
ei ꝙ patrẽ tanꝙ ſpuri⁹ nõ cognoſcat: vel
tanꝙ ignobilis ignobileꝫ haberet: ſed ⁊ t
ait qꝛ id nõ ſciẽdi: ſed tentãdi animo di-
xerunt. Ad premiſſam qõnem xp̃s nõ rñ
det. Uñ ſequit [Rñdit ieſus. Neꝙ me ſci
tis] ſm originẽ diuinam: lꝫ ſm humani-
tatem veruꝫ ſit illud Jo. vij. ⁊ me ſcitis: et
vñ ſim ſcitis [neꝙ patrẽ meuꝫ]. q. d. ſcdm
Augu. Queritis ſcire patrẽ meum quaſi F
me cognoſcatis: qꝛ effigiem vultus vide-
tis: ſed me neſcitis: ⁊ cõſequẽter patrem
meuꝫ vobis oſtẽdere nolo. Dũs eñ eſt
vt me noueritis: ⁊ tunc patrẽ meum ſcie-

tis:q[ſi me ſciretis]qui. ſ. per oīa ſum ſi-
milis patri:imo qui ſum vnum cum pa-
tre[forſitan ⁊ patrē meum ſciretis]Cauſa
enim vt ait Chry. neſciēdi patrē erit igno-
B rātia filij. Sʒ dicit forſitā ſm Augu. non
dubitatiōī cā: ſed eo modo q̄ indignatꝰ
certa dubitādo ꝓfert: ſicut ſi dñs iratus
ſeruo dicat Contēnis me ꝯſydera: forſitā
dñs tuus ſum. Sic etiam dñs dubitādo
increpat infideles. ¶ Eſt aūt ſciendū qđ
lʒ iudei crederent vnū deum: nec tñ iuſti
⁊ maiores vt Symeon cōiter myſterium
trinitatis ignorabant: q nondū erat ple
ne reuelatuʒ. Quidā igitur vt dicit Ori-
genes ex his occaſione ſumētes erroris
dixerunt patrem xp̄i non eſſe deum ve-
teris teſtamenti quē iudei cognouerunt
ſm illud. pš. Notꝰ in iudea deus. Sed
dicēdū eſt p̄io iudeos deum patrem xp̄i
ignoraſſe q ad modū ignorantiū ſe ha-
buerunt inquantū mandata eius nō ſer-
uarūt. Scđo q ei ſpūaliter per amorem
non adheſerūt ſicut cognoſcēs adheret
bono cognito. Tertio q licet cognoſce-
rent euʒ per fidē non tñ habebant de eo
H plenam ſciam: ſm illud. Jo. j. Deū nemo
vidit vnq̄ vnigenitus ⁊c. Quarto q in
veteri teſtamēto innotuit pr̄ ſub ratione
dei oīpotētis: nō tñ ſub rōne pr̄is hñtis
filiū ꝯſubſtantialē. Hec q̄tuor rōnes ſunt
s. Tho. in apoſtilla: ſʒ quartā itellige de
iudeis minoribꝰ vel malis: q myſteriuʒ
trinitatis ſuper maioribus fuit cognituʒ
niſi eſſent mali neſciētes q̄ ſcire teneban
tur. vt pʒ. ij. ij. q. ij. ar. viij. [Hec v̄ba locu-
tus eſt ieſus in gazophilacio]. i. in loco
vbi erat gazophilacium. i. arca. ſm ma-
giſt. hiſt. in q̄ offerebant ⁊ ſeruabant mu
nera ꝓ tēpli repatiōe a gaze ꝑſice: latine
diuitie ⁊ phylace qđ ē ſeruare. Habebat
aūt vt idē dr̄ foramē deſup. ꝑ qđ dū clan-
ſa erat pecunia inferebat. Corbōa v̄o vel
corba erat arca i q̄ munera reponebant
votiua ſicut in muſach regia vł dicꝰ ſo-
leniū. Quelibet tñ harū gn̄ali noīe gazo
I phylaciū dicebat. Hoc aūt itroducit euā
geliſta vt ſciamus ꝙ xp̄s publice loq̄bat
[docēs in tēplo]. i. in atrio templi vbi cō
ſueuerūt iſti docere: ⁊ ob hoc magis in-
dignabāt. [Et nemo apph̄ēdit eū] q̄ nuis
haberēt apph̄ēdēdi volūtatē [q nōdū

venerat hora eius]. i. in q̄ pati vellet ſm
Aug. nō aūt eiꝰ. i. in q̄ fato vrgēte pati co-
geret. ¶ Et in hac pte eſt lr̄ale documen
tum quātū teneamur xp̄o. q ſponte ſe ꝑ
nobis obtulit Hier. ad Oceanū Chriſtꝰ K
pro ſalute noſtra dorſum verberibꝰ ſpu-
taminibus faciē maxillas palmis nō cō-
funditur preparare: ⁊ nos pro eo etiā le-
uem ꝯfundimur audire ꝯuitiū. Hec ille.
¶ Eſt aūt notandū ꝙ hoc euangeliū le-
gitur in die virgini cōſecrata: q in ſenſu
quaſi allegorico ei conueniūt illa verba
ego ſum lux mūdi ⁊c. Et ꝑ hoc etiā appa
ret differentia maior inter ip̄m ⁊ ceteras
mulieres que nō ſunt caſte: vt ea de qua
ſabbato p̄cedēti dictū eſt. Quō aūt ſit lux
mundi oſtēdit Salomon Cant. vj. dicēs
Que eſt iſta q̄ ꝓgredit q̄ſi aurora cōſur-
gens pulchra vt luna: electa vt ſol: terri-
bilis ⁊c. Naʒ pctōribus eſt aurora fugās
pctōꝝ tenebras: ⁊ adducēs grē ſplendo-
rem. Vñ dicit mater miſericordie. Tri-
bulatis aūt eſt q̄ſi luna: que dñat ſup ma
re. i. amaritatis: ⁊ lucem nocte. i. tribula-
tione: ⁊ eſt pulchra. i. plene lucens. ſ. tota
nocte in principio tribulatiōis dādo cō- L
ſtantiā: in medio pſeuerātiā: ⁊ in fine co-
ronā. Et tāto meliꝰ cōpatit quāto ⁊ ipſa
eſt paſſa. Sicut eñ ſm Aug. luna obſcu-
ratur triplr̄. ſ. q eſt vacua: aut nube tecta
aut eclypſata. Sic btā v̄go triplicem ha-
buit tribulationē ſingularē. ſ. q̄ſi fugiens
in egyptū fuit vacua oī cōſolatiōe ⁊ q̄ſi ꝑ
dito filio fuit nube doloꝝ occupata ⁊ q̄ſi
xp̄o pēdēte fuit ſāguinolēta. Vñ ēt reſpe
ctu hoꝝ dr̄ mater mie. Juſtis aūt eſt velut
ſol emittēs radios grārū ⁊ cōſolationū
vñ ⁊ mr̄ grē dr̄. Lucet aūt ꝑ exēplū ſuarū
virtutū: ⁊ bñficiū ſuaꝝ grārū: de quibus
Eccli. xxiiij. Ego mater pulchre dilectio
nis ⁊ timoris et agnitionis ⁊ ſancte ſpei.
Tēratio aūt eſt ſicut acies armata. Naʒ
eius noīatio eſt baculꝰ in dorſo diaboli.
Num. xxiiij. Cōſurget virga de iſrael ⁊c.
Eius aūt ſalutatio eſt tonitruus rotans
diabolum. pš. Vox tonitrui tui in rota.
Eius laudatio eſt pugio truncās caput
Holofernis: Judith. xvj. Et ideo ad eaʒ M
dicimus. Tu nos ab hoſte protege.

Dominica de paſſione.
Tex. euang. Joan. cap. viij.

Icebat Jeſus turbis iu-
deorum ⁊ principibus ſa
cerdotū. Quis ex vobis
arguet me de peccato. Si
veritatem dico quare vos non cre-
A ditis mihi? Qui eſt ex deo: verba
dei audit. Propterea vos non audi
tis: quia ex deo non eſtis. Reſpōde
runt ergo iudei: ⁊ dixerunt ei. Non
ne bene dicimus nos quia ſamari-
tanus es tu ⁊ demoniū habes. Re
ſpondit ieſus. Ego demoniū nō ha
beo: ſʒ honorifico patrē meū ⁊ vos
inhonoraſtis me: ego aūt nō quero
gloriā meam eſt q̄ querat ⁊ iudicet.
Amen amē dico vobis ſi q̄s ſermo-
nem meū ſeruauerit mortē nō vide
bit in eternū. Dixerunt ergo iudei.
Nunc cognouimus q demoniū ha
bes. Abraā mortuus eſt ⁊ ꝓphete:
et tu dicis: ſi quis ſermonē meū ſer
uauerit mortē non guſtabit in eter
num. Nunquid maior eſt patre no-
B ſtro Abraā qui mortuꝰ eſt ⁊ prophe
te mortui ſunt. Quē teipſum facis.
Rñdit Jeſus. Si ego glorifico me-
ipſum gl̄ia mea nihil eſt. Eſt pater
meꝰ q̄ gl̄ificat me. queʒ vos dicitis
q deꝰ nr̄ eſt: ⁊ non cognouiſtis eū.
Ego. aūt noui eum. Et ſi dixero q
nō ſcio eum: ero ſimilis vobis men
dax. Sed ſcio eū: ⁊ ſermonē eius ſer
uo. Abraā pr̄ vr̄ exultauit vt vide-
ret diē meū: vidit ⁊ gauiſus eſt. Di
xerūt ergo iudei ad euʒ. Quinqua-
ginta annos nōdū habes ⁊ Abraā
vidiſti? Dixit eis ieſus. Amen amē
dico vobis: anteq̄ʒ abraā fieret ego
ſum. Tulerunt ergo lapides iudei
C vt iacerent in eum. Jeſus autem ab
ſcindit ſe ⁊ exiuit de templo.

Icebat Jeſus turbis iudeoꝝ ⁊ p̄n
cipibꝰ ſacerdotū. [Quis ex vobis
⁊c] Jo. viij. In p̄ñti euan. narrat
q̄dā ſaluatoris ꝯ iudeos diſputatio: q̄ in
tria pūcta diuidit q̄ ſunt. Increpatio: Ex
probatio: ⁊ Cōmēdatio. ¶ Quātū ad pri
mū xp̄s acriter icrepauit iudeos ſup eo D
ꝙ eiꝰ doctrināō credebāt cū dicit. [Quis
ex vobis] o ꝓncipes plebei [arguet me de
pctō]. i. conuincet vel vere dicere poterit
tale q̄d male egiſti. Orig. Habet aūt hoc
verbum xp̄i magnam fiduciam: cum nul
lus hominum fiducialiter hoc dicere po
tuerit niſi ſolꝰ deus noſter: q̄ pctm̄ non
fecit. Hec ille. Hec aūt iō xp̄s dixit ne iu-
dei poſſint tergiuerſando dicere. Jō tibi
nō credimꝰ: q aliter doces: atq̄ aliter vi
uis. Greg. Penſate manſuetudinem dei.
Nō dedignat ex rōne oſtendere ſe pctō-
rē nō eſſe qui ex virtute diuinitatis pote-
rat pctōres iuſtificare. Hec ille. Et inten
dit Greg. ꝙ chriſtus tātum erat humilis
ꝙ ſi quid ei voluiſſent opponere non re-
nuiſſet ſubire iudiciū. ⁊ rōnabilr̄ ſe pur-
gare. [Si veritatē]. i. verā doctrinam di-
co vobis: [quare nō creditis mihi.] Qua
ſi diceret. Ex quo ego iuſtus appareo: et
doctrina mea ſancta eſt ⁊ rōnabilis ve-
ra: non eſt ex pte mea cā ꝙ non ſuſcipia-
tis eā: ſed cā eſt q [q̄ ex deo eſt] id eſt qui
ex parte dei tanq̄ʒ amicꝰ eiꝰ per fidem: ⁊ E
gratuitum amorē q̄ eſt charitas [v̄ba dei
audi] delectabilr̄ ⁊ obediēter. Primo q
ꝓpriū eſt amicoꝝ mutuis colloquijs de
lectari ſm Phm in lib. Ethi. Scđo q vt
dicit. s. Tho. Oē animal diligit ſibi ſile.
Eccl. xiij. Sʒ oīs q̄ eſt ex deo in q̄ntū hmōi
hʒ ſimilitudinē eoꝝ qui ſunt dei ⁊ eis in-
heret: ⁊ cōſequēter verba dei audit: p̄ci-
pue ab his qui ex deo ſunt. [Propterea
vos nō auditis q ex deo non eſtis] quo
ad vitia: ⁊ ſi quo ad naturaʒ: vt ait Aug.
¶ In hac pte aūt eſt literale documētuʒ,
de quo Greg. ait. Interroget ſe vnuſq̄ſq̄
ſi v̄ba dei ore cordis ꝑcipit ⁊ intelligit v̄
ſit. Nā ſunt nōnulli q̄ p̄cepta dei nec ore
corpis ꝑcipe dignant. Et ſunt nōnulli q̄
hic q̄dē corpis aure ꝑcipiunt: ſʒ nullo ea
mētis deſyderio ꝯplectunt. Et ſūt nōnul
li q̄ libēter v̄ba dī ſuſcipiūt ita ēt vt in fle F
tibꝰ ꝯpungnāt: ſʒ poſt lacrimaꝝ tp̄s ad ini
q̄tatē redeūt. Hi ꝑfecto v̄ba dei non au-
diūt q hic exercere i ope ꝯtēnūt. Hec ille
Qui ſm. s. Th. tāgit tres differētias ma-

le diſpoſitorū. ¶ Moralr aūt hic ſignifi
caf: φ inimicis dei veritas ē odioſa. Ue
ritas em̄ eſt ſicut lux q̄ eſt odioſa oculis
lippis.i.ſuꝑbis q̄ ſe bn̄ non vidēt ſeu co
gnoſcūt. Et ſicut odor q̄ hoīes recreat: ⁊
G ſerpētē fugat.i.luxurioſū: q̄ ↄſueuit ſta
re in fetore. Et ſicut ſapor panis q̄ pena
eſt in ſano palato.i.auaro. Predictis em̄
eſt odioſa v̄itas/de humilitate: puritate
⁊ pauptate. ¶ Quātū ad ſcdm tāgit op
probriū ⁊ ↄtumelia quā iudei intulerūt
xp̄o. Chryſ. Cū aliquid altū dn̄s diceret
hoc apd iudeos q̄ valde īſenſibiles erāt
inſania videbaf vt ex eoꝝ rñſione colli
git. Nā ſequit. Rn̄derūt ergo iudei ⁊ di
xerūt. [Nōne bene dicim9 nos q: ſama
ritan9 es tu: ⁊ demoniū habes.] Sama
ritani fuerūt gentiles q̄ decē tribus ca
ptiuatis miſſi ſunt a Nabuchodonoſor
colere terrā eoꝝ: ⁊ ſimul cū deo etiā ido
la aliquo tpe coluerūt. Iſti q̄uis libros
moyſi recepiſſent: tn̄ nō receperāt ꝓphe
tas: nec recti erāt in fide iudeoꝝ: ⁊ apud
eos fuerūt ſemꝑ viles reputati ⁊ odioſi.
Quāuis aūt certū ſit φ iudei ꝑ iſta v̄ba
H xp̄o īferre voluerint cōtumeliā: tn̄ cauſa
quare eū ſamaritanū dixerūt diuerſimo
de aſſignaf. Nā ſm Orig. hoc eſt q: aliſ
docet xp̄s q̄ ipſi ſentirēt ſicut ⁊ ſamari
tani futurā vitā ⁊ aīe rōnalis immorta
litatē negātes. Uel eſt ſm eundē: q: cre
dūt eū ſentire cū ſamaritanis in p̄dictis
erroribus lz ad cōplacētiā iudeoꝝ futu
rā vitā ⁊ aīe rōnalis immortalitatē p̄di
caret. Uel ſm Tho. eſt: quia aliqn̄ ſerua
bat legem aliqn̄ ſoluebat vt eis videbaf
ſicut ⁊ ſamaritani ꝑfecte iudaizabāt. vel
forte hoc eſt q: eos acriter increpabat: ⁊
hierlm ac tēpli ruinā minabaf: iō φ ſa
maritanū.i.iudeoꝝ ⁊ ppli dei inimicū
appellabāt. Demoniū v̄o illū habere di
cebant ſm Orig. vel q: ſermones ei9 ca
pacitatē eoꝝ trāſcēdebāt. Uel ſm eūdez:
q: ex eo φ ſoluebat legē credebāt eū deo
cōtrarium: ⁊ miracula facere diabolica
virtute. Uel ſm Theo. q: eius cogitatio
I nes eoꝝ dicebat. Et tn̄ aduertēdū φ ſi
cut dicit Chry. nō legif ſupi9 φ eū ſama
ritanū dixerint: cū tn̄ hic dicāt ſe hoc di
xiſſe. Ex quo colligif φ nō oīa xp̄i ī pro
pria ſcripta ſunt. Uel ideo dicūt nonne
bn̄ dicim9 nos ⁊c. q: de hoc inter ſe tunc
muſſitabāt. Gre. in homil. Ecce iniuriaz
ſuſcipiēs de9: nō ↄtumelioſa v̄ba rn̄det.
Seqtur em̄. [Rn̄dit Jeſus ⁊ dixit ego de
moniū nō habeo.] Ex q̄ re q̄d nobis in
nuif niſi vt eo tpe quo a ꝓximis ex falſi
tate ↄtumelias accipim9 eoꝝ: etiā verba
mala taceamus: ne miniſteriū iuſte cor
rectionis v̄taf in arma furoris. Hec ille.
Cū v̄o duo falſa fuerint ei obiecta tamē
vnū negauit.ſ. ſe habere demoniuz non
aūt ſe eſſe ſamaritanum. Et hoc p̄mo: q:
manifeſtū erat illū eē iudeū. Scdo vt oſ
deret φ ſamaritanos nō deſpiciebat ſi
cut iudei. Tertio ſm Aug. ne videref ne
gare ſe de oībus habere cuſtodiā ⁊ ꝓui
dentiā. Samaritan9 em̄ interpretaf cu
ſtos. Quarto ſz Chry. vt doceret nos ta
cendū eſſe qn̄ obijcif nobis aliq̄d qd fa
me nō derogat: puta paupertas: ⁊ φ poſ
ſumus negare impoſitas nobis culpas
q̄ famā noſtrā obnubilāt. [Sz honorifi
co patrē meū] qd.ſ. nō facerē ſi dn̄z habe
K rē. Honorificauit aūt patrē ſm Theo. in
eo φ nō tolerauit φ homicide ⁊ mēda
ces ſe filios dei appellaret/ſed eos dixit
diaboli eſſe filios ⁊ nō dei: q: deus tales
filios nō habet. Uel in eo φ in oīb9 ſuis
operibus gl'iam eius q̄ſiuit. Greg. in ho
mil. Sed q: q̄ſq̄s dei zelo vtif/a prauis
hoīb9 dehoneſtaf. In ſemetipo dn̄s pa
tiētie p̄buit exēpluꝫ. q̄ ait [⁊ vos ihonora
ſtis me.] Hec ille. Aug. Quaſi dicat. Ego
facio qd d̄beo: vos nō facitis qd debetis
Hec ille. ¶ Sz q: poſſet aliq̄s dicere: q̄re
nō ſumebat de eis vltionē: ſubdif [Ego
nō q̄ro gloriā meaz].i. meā exaltationē
nūc. Nā xp̄s ante paſſionem abiectionē
q̄ſiuit. Amatores glorie tpalis iniurias
ferre non poſſunt Hiero. Qui nō querit
gloriam non ſentit cōtumeliam. Hec il
le. ¶ Eſt aūt notandū φ xp̄s: inquātum
deus in oībus ſuā gloriā querebat ſicut
⁊ ſuā bonitatē. ꝓpter quam cōmunican
dā oīa opatur. Nō aūt inquantum hō q̄
rebat gloriā ſuā quā hoīes q̄rere cōſue
uerūt: in veſtibus.ſ. in honoribus et hu M
iuſmodi. ¶ Eſt etiā notandū φ ſol9 de9
pōt q̄rere gl'iam ſuā: et in ſeipſo ſine vi
tio gloriari: q: ex ſe et in ſe hz oīa bona:
imo eſt ſummū bonū. Creatura aūt ex ſe

non habet niſi defectū: ⁊ omne bonū no
ſtrū ſicut dicit Aug. aut deus: aut ex deo
eſt. Et ideo tota gloria creature dz eſſe ī
deo: ⁊ nō in ſe: niſi relatiue ad deū: ſm il
lud.j. Cor.x. Qui gloriā ⁊c. Uz autē ego
gloriā meā nō q̄ro: tn̄ [eſt q̄ q̄rat.] ſcz de9
[⁊ iudicet] inhonorātes me. ¶ Sed ↄtra
A q: vt dr̄ Jo.v. Pater nō iudicat quenq̄.
Rn̄det.s. Tho. φ nō iudicat ſeorſuz a fi
lio ſz ambo ſimul. Uel nō iudicat cōdē
nando: q: ſolus filius in iudicio appare
bit in forma viſibili [Uel hic ſumif iudi
ciū ꝓ diſcretione: ſz illud pš. Judica me
de9 ⁊ diſcerne ⁊c. q. d. Eſt pater q̄ gloriā
meā a veſtra diſcernat: q: veſtra eſt ſecu
laris ⁊ mea ſm deū. Hec ille virtualiter.
¶ In hac pte eſt documētū morale. Ju
dei em̄ tria opa optima diabolo aſcribe
bant.ſ. parce viuere q: ſicut habef Luc.
vij. ex hoc dicebāt demoniū habere Joā
nē: demonia eijcere: vt Mat. xij. In beel
zebub eijcit demōia. Recte docere vt h̄.
Sic q̄dā ꝑuerſi laici mō d̄trahūt religio
ſi circa obſeruationes: circa cōfeſſiones
⁊ circa p̄dicationes. Eſt ⁊ aliud documē
tū: q: xp̄s in p̄dictis ⁊ ſequētib9 oſ̄dit no
bis q̄nq̄ remedia ↄtra iniurias alienas
q̄ ip̄e erga iudeos ſeruauit. Primuz fuit
B patiētia: q: impatiētiā nō oſtendit ſigno
v̄bo: vel facto. Scdm fuit ſilentiū: q: cuz
dixiſſent: ſamaritan9 es tu: nō rn̄dit: nō
ſum: ne daret eis materiā litigādi: q: di
xiſſent: imo es/q: iuiſti ſamariā/⁊ cū eis
māducas ⁊ bibis ⁊ moraris. Tertiū fuit
rn̄ſio pacifica ⁊ mollis vt cuz pacifice di
xit/ego demoniū nō hēo. Quartū fuit ſe
abſentare/ſicut abſentē ab igne vas ne
ſuꝑfluat. Quintū fuit eis reddere bona
pro malis/q: acceptis iniurijs rn̄debat
ſancta documēta. Ro. xij. Si eſurierit ini
micus tuus ⁊c. ¶ Quantū ad tertiū tan
git ↄmēdatio quā xp̄s de ſua doctrina fe
cit cū ſubdif. Amen amē.i. vere/⁊ gemi
naf cā maioris certitudinis [dico vobis
C ſi q̄s ſermonem meū ſeruauerit] in corde
ꝑ fidē/in ore ꝑ ↄfeſſionē ⁊ in opere ꝑ ſan
ctā ↄuerſationē [mortē].ſ. peccati morta
lis [nō videbit].i. nō incurret [in eternū]
niſi deficiat obſeruātia ſermonis mei vl'
mortē damnationis [non videbit].i. non
experietur ſm Aug. quia viſus rōne ſue
perfectiōis ſolet ꝓ omni ſenſu poni.j.q.
lxvij.iij. ꝫ.c.v.iij. di.xxiiij. Alij textus ha
bēt [non guſtabit] ⁊ eſt fere eadem ſnīa.
Dānati em̄ experiunf ⁊ guſtāt illam: q:
ſemꝑ actu illā ſentiūt ⁊ nunq̄ degluttif.i.
finif [in eternū].i. q̄ eſt eterna. Dicit autē D
hic.s. Tho. φ vita eterna eſt beata viſio
dei ſm illud Joā. xvij. Hec eſt vita ⁊c. cu
ius viſionis v̄bū xp̄i eſt ſeminariū quod
dā ⁊ p̄ncipiū in nobis ſz illud Mat. xiij.
Semē eſt verbū. Sicut ergo q̄ plante ſe
mēne corrumpaf obſeruat ad fruct9 per
fectionem peruenit. ita q̄ ſeruat verbum
dei ꝑuenit ad vitā eternā: ſm illud Leui
ti. xviij. Que faciens homo vivet in eis.
[Dixerunt ergo ei iudei intelligentes φ
de morte corporis loqueretur ſm Orig.
[Nunc] ex his tuis verbis [cognouim9]
Certe ſicut an̄ credebam9 [q: demonium
habes] ſtolida ⁊ inſana loq̄ris. Quis em̄
viuit ⁊ non videbit mortē. Gloſſa. Sicut
accepta cōtumelia bonus melior fit: ita
mali d̄ bn̄ficio peiores. Hec ille. [Abraā
mortuus eſt ⁊ ꝓphete: ⁊ tu dicis: ſi q̄s ſer
monē meū ſeruauerit mortem nō guſta
bit] Dicit aūt hic.s. Tho. φ cum dn̄s di E
xiſſet: nō videbit: iſti retulerūt non guſta
bit: q̄ idē ſunt q̄tū ad illoꝝ intētionē ſed
nō quātū ad verū intellectū. Nā mortez
videre eſt ꝑfecte eā experiri. ſed eā guſta
re eſt aliquā ei9 ꝑticipationē hr̄e. Sunt
aūt aliq̄ eā nō vidētes mortaliter peccā
do: ſz tn̄ eā guſtātes ꝑ aliquā leuē terre
noꝝ affectionē [in eternū] quaſi dicerent
Iſti ſeruauerūt ſermonē dei: quo nullus
eſt maior ⁊ tn̄ mortui ſunt. Nunquid ma
ior eſt deo cuius ſermonē ſeruantes mo
riunf: imo nō es maior oī hoīe. [Nunq̄d
tu maior es patre nr̄o Abraā q̄ mortuus
eſt] q̄ſi diceret. Non ꝓ certo. Et ↄſr ſi es
minor Abraam mortalis es: ⁊ nō potes
immortalitatē largiri [Et prophete mor
tui ſunt.] Sicut aūt dicit Chry. ex verbis
dn̄i poterant ſic arguere. Nunq̄d maior
es deo vl' ſeruātes ſermonē tuū ſunt ma F
iores Abraā ⁊ ꝓphetis: ſed noluerūt ↄo
lentes inferrē φ nec etiam maior erat q̄
Abraam [Quem teipſum facis].i. fingis.
Quaſi dicāt. Uidef φ p̄feras tē omni ho
mini ⁊ inaniter velis gloriari. [Reſpon
dit Jeſus. Si ego glorifico meipſum glo

ria mea nihil eſt] Hoc autem exponitur
primo de xp̄o inquātum deus vt ſit ſen-
ſus. Oīa a parte meo habeo a meipſo au-
tē nihil. Vñ ſi volo glorificare me ꝑ glo-
B riam meā quā a me habeā: ipſa nihil eſt
q2 ſicut deitatē ita ⁊ gloriā deitatis acce
pi a parte. Scḋo de eodē inquantum ho
mo ſic. Si glorifico meipſum: ita ꝙ iſtam
gloriā non referā ad gloriā ⁊ honorē dei
ſ3 ad me finaliter ⁊ vltimate [gloria mea
nihil eſt] corā deo: q2 vana ē ⁊ falſa. Nul
la eñ creatura d3 in ſe gloriari: ſ3 in deo
ſicut nihil boni h3 a ſe ſ3 tñ a deo. Ter-
tio de eodē inquātum homo ſit [Si ego]
ſingulariter ⁊ ſol⁹ [glorifico meipſum]. i.
glorioſum dico [gloria mea nihil eſt] ſm
exiſtimationē vrā3: q2 me purū hoīe3 pu
tatis. Sic eñ ſm Chryſ. etiā añ dixerat: ſi
teſtimonium ꝑhibeo de meipſo. teſtimo
niū meū non eſt ver. ſ. ſm veſtrā o iudei
exiſtimationē. [Eſt pater meus q̄ glorifi-
cat me] ideo nō ſol⁹ me glorifico. Glorifi
cauit autē pr̄ filiū ſm Alchuinu3 ꝑ ſuam
vocē in baptiſmo: ⁊ in trāſfiguratiōe qñ
dixit. Hec eſt filius me⁹ ⁊c. ⁊ tp̄e paſſio-
nis cū venit ad eū Joā. xij. ⁊ poſt paſſio-
h nē ſuſcitādo eū ⁊ collocando in dextera
ſua. Poſſumus autē addere ꝙ glorifica-
uit eū. i. glorioſum ꝓduxit inquantu3 eſt
deus cōmunicādo ei ſapiētiā ⁊ oīpotē
tiā ſuā qua tot mirabilia fecit ⁊ inquātū
eſt hō in cōceptione cōferēdo tantā gra
tiā: ſapientiā: ⁊ gloriam. Arguūt aūt Ar-
riani ꝙ pater ſit maior filio: q2 glorificat
filiū q̄b⁹ dicim⁹ ꝙ ſi ſua rō bona eſt etiā
fili⁹ eſſet maior pr̄e: q2 clarificauit pr̄em
ſup terrā Joan. xvij. Idē eñ eſt ſm Aug.
glorificare ⁊ clarificare. Vñ gloria impor
tat quādam claritatem: ⁊ d2 quaſi claria
⁊ eſt ſm Ambroſiū clara notitia cu3 lau-
de. Dicim⁹ ergo ꝙ glorificās aliū eſt eo
maior: ſi nō ꝯferat ei eandē gloriā quam
h3. Vbi aūt glorificans totā ſuā gloriam
cōīcāt glorificato ⁊ nō aliā vt eſt in ꝓpo
ſito ibi nō eſt maioritas: ſ3 eq̄litas. Quā-
tum tñ ad humanitatē pater filio gliam
aliā dedit a ſua: ⁊ ſic maior eſt [que3 vos
J dicitis quia de⁹ nr̄ eſt: ⁊ nō cognouiſtis
eū] Sꝫ ꝯtra: q2 ex lege hēbāt ei⁹ notitia3.
Nā d2 Deut. vj. Audi iſrl̄ dn̄s deus tu⁹
deus vn⁹ eſt. Ad hoc d2 tripliciter. Primo
ſm Theo. ꝙ nō cognoſcebāt deū ſub ra-
tione patris q2 myſteriū trinitatis igno-
rabant. Et l3 a maioribus ſemper fuerit
myſteriū trinitatis creditū explicite i le-
ge moyſi tñ hoc verū eſt qñ erāt iuſti nō
ignorātes q̄ ſcire tenebant. Scḋo ſm eū- R
dē: q2 nō cognoſcebāt eū factis: ſed nega
bāt q2 erāt homicide ⁊ contēptores dei.
Tertio ſcḋm Alchuinum d2 ꝙ nō cogno
ſcebāt eū eo mō quo cognoſcend⁹ erat:
ſ3 quodāmō eū carnalr̄. i. tanq̄ carnale3
dñ3: ⁊ cui ꝓ tp̄alib⁹ deſeruirēt. [Ego aūt
noui eū] oīb⁹ modis ꝑdictis. Ego inquā
ſingulariter ⁊ null⁹ alius intellect⁹ crea
tus illū cōprehēdit vt p3 ꝑ. s. Tho. ſ. q̄ō.
xiiij. [⁊ ſi dixero q2 neſcio eu3 ero ſimilis
vobis mēdax] Quaſi dicat. Iſta dico nō
ad iactantiā: ſ3 vt ꝟitatē loquar. S3 ſcio
eū naturaliter cu3 mea ſcia ſit ab illo mi
hi naturaliter per generatione3 cōicata
in ea ꝑfectione in qua illā ipſe h3 et hoc
inquātū deus inq̄tū ꝟo hō ſcio eu3 noti
tia btifica ſ3 nō ꝯphēſiōe: q2 aīa mea fini
te ē capacitatis. ⁊ de⁹ eſt īfinitū obiectū.
Vide. s. Tho. iij. ꝑ. q̄ō. ix. ⁊. x. ⁊. xi. ⁊. xij. [⁊
ſermonē ei⁹ ſeruo] ita ꝙ facto nō nego il L
lū: nec ſum i doctrina mea mēdax. q̄ō ꝟo
dixerāt. nūq̄d tu maiores ⁊c. ideo ſubdit
ſm Chryſ. [Abraā pr̄ veſter exultauit]. i.
cum leta fiducia optauit [vt videret die3
meū] iō minor me ē a q̄ ſuā ꝑfectionē ex-
pectat [⁊ vidit ⁊ gauiſus eſt] propter bñfi
cium. ſ. q̄ō a me vt a maiore h3: ſicut dicit
Chry. Iſte autē dies multipliciter a mul-
tis ſumitur ⁊ aſſignat̄. Quidā dicūt primo
ꝙ eſt dies eternitatis q̄ ſm Augu. neſcit
occaſum quē vidit Abraā ꝑ fidē. S3 hoc
nō vr̄ bñ dictum: q2 qñ exultauit: hoc eſt
optauit vt videret iā iſtū diē iſto mō vi-
debat cū iā haberet fidē de xp̄o: cui⁹ diē
optabat. Pōt autē dici ꝙ hunc diē vidit
qñ deū vidit corꝑali viſione cū ipſa eter-
nitas ⁊ ꝯſr̄ dies eternitatis ſit ipſe deus.
Vñ dicit Greg. in homil. Tūc Abraā diē
dñi vidit cu3 in figura ſumme trinitatis
tres angelos hoſpitio ſuſcepit. Hec ille. M
Sic vt autē vult Aug. li. de trini. [tunc vi
dit tres perſonas diuinas in quas duce-
bant angeli ibidē apparētes in perſona
earū.] Scḋo dicit Augu. ꝙ eſt dies incar
nationis: qua3 futura fide cognouit deo

dicēte. Ex te naſcet̄ in quo omnes gētes
bñdicentur. Hunc diē credo Abraa3 vi-
diſſe dū eſſet in lymbo: vel dei reuelatio
ne. vel Joannis teſtimonio. Tertio dicit
A Chry. q̄ō eſt dies paſſionis quē [vt idē di
cit] Abraā nō viderat adhuc in ſe: ſed in
ſua figura: qñ voluit imolare Iſaac: ⁊ de
quo die gauiſus eſt cū a ſanguine paſſio
nis agni ſal⁹ mūdi pēdeat. Poſſum⁹ ēt
dicere ꝙ dies xp̄i eſt ipſa viſio q̄ vr̄ xp̄s
ſicut d2 Luc. xvij. Venient dies qñ deſyde-
retis vnū diē filij hoīs. i. videre eu3 ⁊ hr̄e
vna die. Vidit ergo tale3 diē Abraā ſi vi
dit xp̄m. q̄ō potuit eē multis modis. Si-
cut eñ moyſes illum vidit in tranſfigura
tione potuit alias ⁊ ipſe Abraam illū vi-
diſſe ⁊ añ incarnationē ⁊ poſt. [Dixerūt
ergo iudei ad eū [cōſyderātes ſm Greg.
in eo etatē corꝑis ⁊ nō eternitatem deita
tis [Quinquaginta ānos nōdū habes: et
Abraā vidiſti?] q̄ſi diceret Inſanis. Sed
q̄re nō dicūt abraā vidit te: ſicut videba-
tur exigere ſmo xp̄i. Dr̄ ꝙ hoc faciūt vt
oſtendant abraā xp̄o maiorē S3 cū dñs
B eſſet. xxxiij. annorū vel circa: q̄re nō dixe
rūt q̄draginta annos ſicut q̄nquaginta.
cū intēderēt dñm oñdere modici eſſe tē-
poris reſpectu dierū abrae. Ad hoc d2 ſm
Theo. Primo ꝙ ſi dixerunt q2 ſic occurrit
eis. Scḋo ſm alios vt ide3 recitat ꝓpter
reuerentiā anni iubilei q̄ eſt q̄nquageſi-
mus. Tertio ſm Chryſo. d2 ꝙ dñs Jeſus
ꝓpter delicatā nature cōplectionē: pro-
pter laborū multitudinē: ꝓpter illi⁹ ter-
re caliditatē ꝓpter multā paupratē con-
ſumpt⁹ ⁊ attenuat⁹ videbat̄ maioris eta
tis q̄ eſſet. [Dixit illis. Jeſus. Amē amē
dico vobis: anteq̄ abraā fieret ego ſum]
ſm Greg. nō dicit fui: q2 eternitas nō h3
preteritū neq̄ futurū: ſ3 indiuiſibilis eſt
⁊ tota ſimul duratio: ⁊ coexiſtit oīb⁹ tp̄i-
bus vt p3 ꝑ ſctm̄ Tho. ſ. q. x. S3 q̄re nō
dixit erā: q̄ō ſignificat ꝑteritū ⁊ ꝑſens ſi-
mul. Ex q̄ eī. eternitas coexiſtit omnib⁹
tp̄ibus quanto aliq̄ō verbum dicit plura
C tēpora videt̄ magis cōuenire eterno. ad
hoc dico ꝙ totū q̄ō dicit ly ante cū ly ſu3
q2 ly ante ꝑteritum ⁊ ly ſum p̄ñs indicat.
Sed cōtra quia fruſtra fit ꝑ plura quod
pt̄ fieri ꝑ pauciora. ¶ Ad hoc dico ꝙ ve-
rum eſt ſi eque benefiat: quod nō eſt hic
q2 dicendo ante ego ſum oſtendit ſicut
dicit ſe eſſe illū q̄ dixit ego ſu3 q̄ ſum: q̄ō
non eque bene feciſſet dicendo: ego erā.
Per hoc autem ꝙ dicit ſum cōuincitur
arrius qui filium negauit coeternu3 pa- D
tri tanq̄ purā creaturam que initiu3 eſ-
ſendi habuerit/ ⁊ Ebion ac Cherintus q̄
dicunt eum ex virgine habuiſſe princi-
piū eſſendi: Et Neſtorius qui dicit aliā
eſſe perſonā filij dei ⁊ filij virginis. Na3
filius ꝟginis eſt qui iſta dicit/ ⁊ huic nō
competit ante Abraā eſſe inquantū na-
tus de virgine: ſed inquātum deus eſt.
Tulerunt ergo lapides iudei vt iacerēt
in eu3 tanq̄ in hoīem blaphemum q̄ ſe
deo equaret. Jeſus aūt nolens exercerē
potentiā ſ3 patientiam demōſtrare: ſm
aug. ⁊ nolēs tali tp̄e vel morte occūbere:
ſm. s. Tho. ⁊ volēs fidelib⁹ exēplū ꝑbe- E
re ꝑſecutores declinādi q̄nq̄ ſm eūdem
[abſcondit ſe]. i. inuiſibilem ſm. s. Tho.
diuinitus ſe eis reddidit. [⁊ exiuit de tē-
plo] ⁊ in ipſo exitu illuminauit cecum a
natiuitate: vt al's dictum eſt. ¶ In hac
aūt parte eſt morale documētum: de quo
Grego. ait. Imitatione dei glorioſus eſt
iniuriam patiendo fugere q̄ reſpondē-
do ſuperare. Hec ille. Eſt ⁊ aliud. Nam
hodie ſunt multi quatuor modis xp̄3 oc-
cidere tentantes: ſicut olim iudei. Nā q̄
nouiter conuerſos ad xp̄m ſcandalizāt.
xp̄m paruulū in eorum cordibus cū He-
rode querunt occidere. Sed heretici ne-
gantes eius deitatē ipſum. volunt ꝑcipi
tare cū nazarenis: ⁊ ei frangere caput: q2
caput chriſti deus. j. Corint. ij. Qui vero
malis cogitationibus occupantur eum
lapidare querūt cum iudeis: hoc Bed.
Quot malas cogitationes quaſi aſſumit
q̄ſi tot lapides in xp̄3 mittit. Quū ꝟo ad
vomitū redeunt: quantū in ſe eſt illū cru
cifigūt. Heb. vj. Rurſus crucifigētes ⁊c.

Feria. ij. poſt dñicā de paſſione.

Textus euan. Jo. c. v.

Miſerūt ꝑncipes ⁊ pha F
riſei miniſtros vt apꝑ
hēderēt Jeſu3. Dixit ḡ
eis Jeſus: adhuc mo-
dicū tp̄s vobiſcū ſu3 ⁊
vado ad eu3 qui me miſit quereris

me ⁊ non inuenietis: ⁊ vbi ſum ego
vos nō poteſtis venire. Dixerūt er
go iudei ad ſemetipſos. Quo hic
G iturus eſt q̄ nō inueniem9 eū. Nun
quid in diſperſionē gentiū itur9 eſt
⁊ docturus gētes. Quis eſt hic ſer-
mo quē dixit queretis me ⁊ nō inue
nietis: ⁊ vbi ſum ego vos nō pote-
ſtis venire In nouiſſimo autē die-
magno feſtiuitatis ſtabat Jeſus et
clamabat dicēs. Si q̄s ſitit veniat
ad me ⁊ bibat. Qui credit ī me ſicut
dicit ſcriptura: flumina de ventre
eius fluent aque viue. Hoc autē di
xit de ſpiritu quē accepturi erant
credentes in eum.

M Iſerūt principes ⁊ phari-
ſei miniſtros ⁊c.] Jo. vij.
In p̄ſenti euā. tāgunt tria
pūcta q̄ ſūt. Miſſio. Stu-
pefactio: ⁊ exhortatio.
Quātū ad p̄mū tāgit q̄uo
H miſerūt p̄ncipes vt ꝯprehēderēt dn̄s. Eſt
aūt ſciendū ſm Magi. hiſt. ꝙ ea q̄ in pre-
ſenti euāgelio narrant cōtigerunt inter
dn̄icam palmaꝝ ⁊ diē paſſionis xp̄i vt
p3 ex ordine narrationis eius. ¶ Con-
tra: q̄ iſta fuerūt facta in feſto ſcenophe-
gie. i. tabernaculoꝝ vt videt dicere Joā-
nes. Ad hoc dicit ꝙ nō oīa que narrant
in. c. vij. a btō Jo. cōtigerunt ſ3 aliquos
in die ſcenophegie de quo in principio
eius fit mētio. Nā videt etiā innuere q̄d
in ſero illi9 feſti perrexit in mōtē oliueti
⁊ diluculo iterū venerit in tēplum craſti
na die: ⁊ tunc abſoluerit adulteram: de
qua dicūt aliq̄ ꝙ in dieb9 paſſionis fuit
abſoluta. Vn̄ btūs Joā. ſm eos dicit ali-
qua anticipatiue. S3 q̄c q̄d de hoc: certū
eſt ꝙ aliq̄n [Miſerunt principes]. i. iudi-
ces ordinarij de quib9 habes feria. iiij.
poſt. iij. dn̄icam Quadra. Vel principes
I ſacerdotu3 id eſt viginti quatuor ſummi
ſacerdotes. Unde infra iſti met vocantur
pontifices: vbi dicitur. Venerūt ergo mi
niſtri ad pontifices ⁊ phariſeos. Vel p̄n
cipes. i. magnates ſeu optimates ciuita-
tis. Vel principes. i. omnes p̄dicti ſimul.
Igitur miſerunt dicti principes [⁊ phari
ſei]. i. quidam religioſi valde boni appa-
renter: ⁊ valde mali latenter [miniſtros]
q̄ ſecundū Chry. ipſi propter periculum
accedere non audebant [vt apprehende K
rent Jeſum] Cauſam vero miſſionis aſſi-
gnat btūs Joannes paulo ante: q̄ ſ. de
turba multi crediderāt in eū ⁊ dicebant.
Xp̄s cum venerit nunq̄d plura ſigna fa-
ciet q̄ꝫ hic facit. Audierūt ergo phariſei
turbā murmurantem de illo hec ⁊ miſe-
runt ipſi ⁊ principes miniſtros p̄dictos.
Q̄ vero nō poterāt apprehendere nolē-
tem miſſi ſunt audire dicentē. Hec ille.
Sequitur en̄: [Dixit ergo Jeſus. Adhuc
modicū tp̄s vobiſcū ſum [Chry. ac ſi dice
ret q̄d feſtinatis me interficere: paruum
expectare tp̄s. Hec ille. Au. Q̄d ergo mō
vultis facere facturi eſtis ſed non modo.
Impleri en̄ debeo diſpenſationē mea3:
⁊ ſic peruenire ad paſſionē. Hec ille. Eſt
aūt notandū ꝙ cū iudei voluerūt appre-
hēdere xp̄m in perſona ſua vt hic oſ̄dit
magnā potentia3. Et q̄n in ſermone ſuo
vt Mat. xxij. oſ̄dit magnā ſapiētiam di.
Reddite q̄ ſunt ceſaris ⁊c. Et q̄n in ope
ſuo Mar. iij. oſ̄dit magnā eoꝝ cecitate3 L
di. [L3 ſabbato bn̄facere an nō.] Et ſa-
nauit ſtatim infirmum. Et q̄n in iudicio
ſuo: vt Jo. viij. p̄ſentata adultera oſtēdit
ſimul miſericordiā ⁊ iuſtitiā dicens. Qui
primus ⁊c. Et deinde: nec te condēnabo.
vade ⁊ ampli9 noli peccare. Oſ̄dit autē
hic magnā potentiā: q̄ ſolo ſuo ſermone
ita efficaciter tetigit armatos ſe capere
volentes vt oino immutaret vn̄ regreſſi ī
admirantes dixerunt. Nunq̄ꝫ ſic locutus
eſt homo. Voluit autē xp̄s iuxta. s. Tho.
exiguo ⁊ breui tp̄e p̄dicare. Primo ad oſtē
ſionē ſue virtutis q̄ breui tp̄e totum mun
dū innouauit. Scd̄o vt auditores ſui di-
ſcipulos faceret: quaſi breui tp̄e ſecū cor-
poraliter illū eſſent habituri. Tertio ad
eorūdē ſpūalē p̄fectū. Q̄ en̄ xp̄i humani
tas eſt via tēdēdi in deū ne diſcipuloꝝ
corda ad xp̄m carnaliter affecta: in eo vt
in hoīe quieſcerēt ſ3 tēderēt in deū ſicut
in terminu3: iō hūanitatē cito ſubtraxit. M
Sed q̄ non coacte ſed ſpontanee morie-
bat: ſequit. [Et vado ad eum q̄ miſit me]
mediāte morte quā mihi inferetis per hec
autem

aūt v̄ba ſicut dicit Chry. in amicos ſuos
auidiores facit ad audiendum tanq̄ꝫ exi-
guo tp̄e eſſent audituri quem auide au-
diebāt: ⁊ inimicos etiā vt idem dicit ter-
ruit: q̄ vt dicit Theo. videbat eis minā
A ri ꝙ deo ad quē ibat de eis q̄relā faceret
⁊ vltra hoc ſm Chry. p̄dixit eis ꝙ eo ad-
huc indigerēt di. [Queretis me ⁊ nō in-
uenietis.] Chry. S3 vbi q̄ſierunt eū iu-
dei. Dicit Luc. q̄n plāgebāt mulieres ſu
per eū. Probabile aūt eſt ⁊ multos alios.
hoc poſitos eſſe ⁊ p̄cipue cū ciuitas cape
ret eos meminiſſe xp̄i ⁊ miraculoꝝ ei9 ⁊
p̄ſītiam ei9 q̄rere. Hec ille. a paſſiōe en̄
xp̄i vſq̄ ad deſtructionē illi9 p̄p̄li p Ve-
ſpaſianū ⁊ Titū nō fuerunt niſi. xlij. anni
vn̄ ſuperant multi hn̄tes de xp̄o memo-
riā ⁊ cogitātes p̄pter mortē Jeſu deſola
tā ciuitatē hierl̄m ⁊ ſic q̄ſierūt ei9 p̄ſītiā
corporalē. i. deſiderauerunt: vel ſaltē ei9
adiutorium ⁊ nō inuenerūt Aug. autē di
cit ꝙ queſierunt eū poſt reſurrectionem
cōpūcti: vn̄ dicebāt. Quid faciem9. Vide
rūt en̄ xp̄m ſuo ſcelere moriētē ⁊ credide
rūt in xp̄m ſuis ſcelerib9 ignoſcētē: quo-
uſq̄ biberūt ſanguinem quē fuderunt de
B ſua ſalute deſperauerūt. Hec ille. Et tūc
op3 dicere ꝙ inuenerūt q̄d ē eū per grām
ſed nō p corporalē p̄ſītiā quā q̄rebant. i.
deſiderabāt: ſicut dicit Magr̄ hiſt. [Et
vbi ego ſum vos non poteſtis venire.]
Sed q̄re nō dixit q̄ vado nō poteſtis ve
nire q̄d videbat ꝯuenienti9 dici ad hoc
dicit Aug. ꝙ xp̄s ſic ad nos venit miſſus
p incarnationē ⁊ hūanitatē ꝙ tn̄ patre3
nō reliquit ſm deitatē. Sic r̄ēt ſic ibat ad
patrē etiā ſm hūanitatē ꝙ apud eū erat
per deitatē. Ibi ergo erat quo ibat: l3 di-
uerſimode: iō dixit vbi ſum. Vel ſ3 Chr.
ſic dicit: q̄ ipſe ibat vltimate p mortē ad
vitā etiā corporalē glorioſiorem. Jā ergo
habebat illud ad q̄d p mortē ibat: l3 nō
ita perfecte. Dicit aūt ſm Aug. non pote
ſtis. nō aūt nō poteritis: vt intelligat ꝙ
tales quales erant in p̄ſenti: ad deum ire
C neq̄bāt: cū eſſent iniuſti. Vel ſm mētem
Chry. q̄ l3 poſſent mori nō tn̄ reſurgere
Vn̄ ait. Si Chriſt9 in morte maneret: poſ
ſent ad illū ire. Illud en̄ oēs ibim9. Hec
ille. ¶ In hac p̄te eſt morale documētu3
vt qui tp̄s h3 nō p̄dat illud expectando
aliud q̄ interdū querit dn̄s ⁊ nō inueni
nit: q̄ ſ. ipſe nō querit p̄fecte: vt maxime
accidit ſero penitentib9 deo p̄mittente.
Multi en̄ querūt xp̄m ſ3 nō inueniunt
q̄ nō debito mō ⁊ tp̄e querūt. aliqui en̄
querūt eū vbi nō eſt: de quibus pōt intel D
ligi illud Job. xxviij. Nō inuenit inter-
ra ſuauiter viuentiū: quo ad delitioſos:
abyſſus dicit nō eſt in me: quo ad aua-
ros: ⁊ male loquit: nō eſt mecū quo ad tu
midos ⁊ ſupbos. aliq̄ aūt inueniūt. de q̄-
bus Luc. v. Inuenietis infantē q̄ ad hūi-
les pānis inuolutū: q̄ ad paupes poſitū
in p̄ſepio q̄ ad dure corpus ſuū macerā-
tes. Et in iſtis q̄rere debem9 illū dū poſ-
ſum9 iuxta illud Eſa. lv. Querite dn̄3 dū
inueniri pōt. ¶ Quātū ad ſcd̄m tāgitur
admiratio ſeu ſtupefactio iudeorum. in
his en̄ verbis xp̄i ⁊ in ſequentib9 tantū
fuerunt oēs ſtupefacti ꝙ miniſtri ſine eo
reuerſi ſunt. Et vt dicit. b. Joā querētib9
pōtificibus ⁊ phariſeis cur eū nō duxiſ-
ſent. dixerunt. Nunq̄ꝫ ſic locutus eſt hō
ſicut hic loquit. Dicit ergo. [Dixerūt er
go iudei ad ſemetipſos] ſermonem. ſ. dei
admirātes ⁊ nō intelligētes: ⁊ tn̄ credē- E
tes illum eſſe verū. Chryſ. Jā en̄ irā ſub-
miſerāt ⁊ his q̄ dicta erāt credebāt. Ne-
quaq̄ꝫ en̄ niſi crediſſent queſiſſent ad
ſeipſos: q̄s eſt hic ſermo. Hec ille. [Quo
hic itur9 eſt q̄ nō inueniemus eū?] Et in
ira ſe arguebāt ꝙ vellet iudeā deſerere ⁊
ire p̄dicatū gētilib9: vn̄ ſubdit. [Nunq̄d
in diſperſionē gentiū]. i. ad gētiles diſp̄-
ſos p orbē] itur9 eſt ⁊ doctur9 gētes. Si-
cut aūt dicit Chryſ. iudei in vnū collecti
regnū opprobrioſe gētiles diſperſos di-
cebāt: ſ3 opprobriū poſtmodū ipſi ſubſti
nuerūt eis vbiq̄ diſp̄ſis ⁊ oib9 filijs dei
ex gētib9 collectis ad eccleſie ⁊ fidei vni
tatē. [Quis eſt]. i. q̄d ſignificat [hic ſermo
quē dixit: queretis me ⁊ nō inuenietis ⁊
vbi ſum ego: vos nō poteſtis venire] q̄ſi
dicerēt. Hoc nullo mō poſſum9 itellige F
re. L3 en̄ illa verba q̄retis me ⁊ nō inue-
nietis: illū ſenſū p̄tēderēt vt gētiles xp̄s
adiret: tn̄ hūc intellectū excludebāt q̄ ſe-
quunt ⁊ vbi ego ſum ⁊c. ¶ In hac p̄te do
cumentū l̄rale ꝙ deo valde ſum9 obliga
ti: q̄ nos ex p̄dicto opprobrio liberauit
vocādo ab idololatria. Q̄d Dauid p̄ui-

dens in ſpiritu ait. Laudate.i.laudabitis
dn̄m oēs gētes:laudate eū oēs ppl'i. Qm̄
cōfirmata eſt ſup nos mia ⁊c. Prophete
eīn ſepiſſime de futuris loquunt̄ ꝑ modū
G pꝰtis ꝓp certitudinē ꝓphetie. ¶ Quātū
ad tertiū tāgit̄ inuitatio quā xp̄s fecit ad
ſequēdū:ſe cū dr̄ [In nouiſſimo autē die
magno feſtiuitatis]. Ubi aduertēdū eſt
ꝙ q̄ dn̄t iſta cōtigiſſe in dieb⁹ paſſiōis q̄
dctā ſūt:hn̄t dicere. ꝙ hic nō loquit̄ euā
geliſta de ſolēnitate ſcenophegie:ſed de
alia:ꝙ̄ fingere nō eſt facile. Et iō melius
eſt vt dicat̄ ꝙ p̄dicta nō fuerūt anticipa-
tiue dicta quicq̄d ſit de hiſtoria adultere
mulieris. Loquit̄ ergo Joānes de feſtiui
tate ſcenophegie.i.tabernaculoꝝ:q̄.vij.
dieb⁹ agebat̄ ſꝫ p̄ma ⁊ vltima erant cele
berrime:⁊ i die octaua erat feſtū cet⁹ vl'
collecte qđ erat ſolēniſſimū. [In nouiſſi
mo ergo die.i.ſeptio vl' octauo [magno]
i.celebri [ſtabat Jeſus].i.ſup pedes vt ab
oib⁹ videret̄. Dicit aūt.s.Tho. ꝙ xp̄s di-
ſciplos ſuos docuit ſedēs. Mat.v. ſꝫ tur-
bas docuit ſtās:vt hic. Et iō inq̄t inole-
uit ꝯſuetudo vt turbis ſtādo p̄dicet̄:⁊ cle
H ro ſedēdo. q: p̄dicatio ad turbas ē ꝑ mo-
dū exhortatiōis ad eas ꝯuertēdas:ſꝫ ad
clerū ē vt ad iā exn̄tes i domo dn̄i ꝑ mo-
dū ꝯmemoratiōis. [Et clamabat] q: mul
ta aſtabat turba ſm Chry. Theo. Clama-
bat ſil'r vt audibilis fieret atq; vt ꝯfidētiaꝫ
largiret̄:⁊ q: neminē formidabat. Hec il
le. ¶ Sꝫ q̄reiſta ñ clamauit an̄ finē ſolen
nitatis. R̄ndet Chry. q: i fine erat diſpō-
tes ad v̄bū dei ſuſcipiendū. medios eīn
dies magis ad voluptatē ꝯſumebāt:⁊ de
ꝯceptu v̄bū ꝑ vanitates ſeq̄ntiū dieꝝ de
cordib⁹ aboleret̄ vt dr̄.ſ.tho. [Di. Si q̄s ſi
tit] ſpūal'r ſꝫ Chr.i.ſi q̄s deſyderat ſalutē
⁊ doctrinam ſalubrē [veniat ad me ⁊ bi-
bat] q: vtrūq; exhibeo credētib⁹ i me ⁊ ñ
ſolū ad ſufficiētiā:ſꝫ ēt ad redūdātiā ad
alios: Un̄ ſequit̄ [Qui credit i me ſicut dr̄
ſcriptura].i.eo mō q̄ ſcriptura docet vt i
me credat̄.ſ.tāq; in xp̄ꝫ ⁊ naturalē filium
I dei. Eſt aūt hic pūctuādū ſm Chryſ. q: ſi
volum⁹ pūctuare ibi. q̄ credit in me erit
falſum. Nuſq; eīn inuenies i ſcriptura id
qđ ſequit̄ [flumina de vētre ei⁹ fluent] ad
alios.ſ.ꝑ redundātiā: q: credēs in xp̄m ⁊
lumine fidei illuminat primū q̄ ad intel
lectū docēdo ⁊ ardore charitatꝫ iſlāmat̄
q̄ ad effectū exhortādo [aq̄ viue].i.ſapien
tie diuine ⁊ diuini amoris. Utrūq; eīn
hoꝝ dr̄ aq̄: q: mitigat ardorē vanitatum
⁊ dr̄ viua: q: cōiungit ſuo p̄ncipio.i.deo: K
ſꝫ diuerſimode. Dr̄ eīn aq̄ viua que cōti-
nuat̄ cū ſuo fonte ⁊ p̄ncipio a quo fluit.
Greg. Cū a mēte fideliū ſctē p̄dicationes
defluūt:quaſi de vētre credentiū aq̄ viue
flumina decurrūt. Hec ille. Scđm Hier.
aūt ꝓlo. ſup Gen̄. poſſum⁹ pūctuare al'r:
⁊ dicere ꝙ iſtud ſumptū eſt de ꝓuerbijs
v.c. vbi dr̄. Deriuent̄ fontes tui foras. Ex
ponit aūt euāgeliſta ſm Aug. ad quē po-
tū inuitauerit xp̄s cū ſubdit̄. [Hoc autē
dicit de ſpū].ſ.ſctō [quem recepturi erāt
credētes i eū] in tanta.ſ.copia vt inde de
riuare ad alios poſſit:nō ꝑ modū riuuli
vel vnius tm̄ fluminis:ſed multorum. Lꝫ
eīn añ fuerit ſpūſſctūs dat⁹ multis nō tñ
eo mō quo dat⁹ eſt ap'lis poſt xp̄i aſcen-
ſionē:vt Aug dicit. Nā tūc ⁊ copioſior ⁊
viſibil'r datus eſt. Uide de hoc.s.Tho.i.
di.xv.⁊.xvi. Dicit autē idem hic ſic. Qui
aquā corporalē bibit nec fluuiū hꝫ in ſe
nec fontē vñ flumia ꝓcedūt: q: particu-
lā aq̄ guſtat. Sꝫ q̄ bibit credēdo in xp̄m L
hauriet fontē aque:⁊ in vētre.i.ꝯſcia ei⁹
fit fons ſm illud Joā iiij. Qui biberit ex
aqua quā ego dabo ⁊c. Hic aūt fons eſt
ſpūſſctūs. de quo in p̄s. Apud te eſt fons
vite. Si q̄s ergo ſic biberit vt ſibi ſoli ſuf-
ficiat:de ventre ei⁹ flumina.i.dona ſpūſ-
ſcti nō fluūt:ſꝫ fluūt de vētre eius. q̄ feſti-
nāt recepta dona cōicare ꝓximis. Un̄.i.
Pe.c.iiij. Unuſq̄ſq; ſicut accepit grām in
alterutrū ⁊c. Dicunt̄ āt hec dona flumia.
Prio ꝓpter abūdātiā ſpūſſcti ꝓmiſſam
fidelib⁹. p̄s. Flumē dei repletū eſt aq̄s: et
ſcđo ꝓpter eorum impetū. Eſa.xxvi. Qui
egredient̄ impetu a Jacob. ⁊ Tertio ꝓpt
diuiſionē.i.Cori.xij. Alij grā linguaꝝ ⁊c.
Hec ille. ¶ In hac pte eſt documētū mo
rale ꝙ q̄ bibūt aquā ſpūſſcti: cōtinue ali-
q̄d boni opant̄:⁊ otioſitas eſt ſiccitatis
indiciū. Chry. Uiuentē aquam xp̄s dicit
agentē ſemꝑ. Spūs eīn grā cum in mētē
intrauerit:⁊ firmata fuerit:⁊ omni fonte M
magis manat ⁊ nec deficit:nec euacuat̄
neq; ſtat. Uide q̄s vtiq; hoc ad ſapiētiaꝫ.
Stephani:ad Petri linguam:ad Pauli
fluxū inſpiciēs. Nihil eīn eos detinebat
ſꝫ ſicut flumina multo impetu delata: oīa
ſecū trahētes abibāt. Hec ille. Eſt etiam
aliud vt.ſ. q̄ſq; audiat vocē xp̄i inuitātis
ad potū grē ſue:vt colligit̄ ex ſcripturis:
ille pot⁹ ⁊ guſt⁹ eſt tāte virtutis ꝙ extin-
guit oēm ſitim mūdanā. Nā extinxit in
A magdalena ſitiꝫ luxurie: i Mattheo aua
ritie: in Paulo ſuperbie et iracundie: in
Joāne ⁊ Jacobo amorē terrenū ⁊ dome
ſticū ⁊ ꝓpriū: q: reliquerūt rhetia ⁊ prēꝫ
⁊ ſe ꝑſos: ſequēdo.ſ.xp̄m ⁊ nō ſuas volū
tates. Eſt etiam tāte ſuauitatis ꝙ oīa tor
mēta vertit in dulcedinē. Nam propter
hoc lapides fuerunt dulces ſtephano:
crux Andree: ignis Laurētio: apoſtolis
verbera ⁊ contumelie. Act.iiij. Ibant ⁊c.
Eſt etiā tante dulcedinis ꝙ aīm a terre-
nis ad celeſtia trahit. In cui⁹ ſignū Pe-
trus in monte tabor guſtata vna gutta:
ſtatim quaſi ebrius neſciens q̄d diceret
voluit in eternū eſſe in illo mōte dicens.
Domine bonum eſt ⁊c.

Feria.iij. poſt dn̄i. de paſſione.

Textus euan. Jo.c.vij.

Ambulabat Jeſus i ga
lileā: nō eīn volebat in
B iudeā ambulare: quia
q̄rebāt eū iudei interfi
cere. Erat aūt i primo
dies feſt⁹ iudeoꝝ ſcenophegia. Di
xerūt aūt ad eū fratres ei⁹. Tranſi
hinc ⁊ vade in iudeā:vt ⁊ diſcipuli
tui videant opa tua q̄ facis. Nemo
q̄ppe in occulto aliq̄d facit ⁊ q̄rit
ipſe in palam eſſe. Si hec facis ma
nifeſta teipſum mūdo. Neq; eīn fra
tres ei⁹ credebant in eū. Dicit ergo
eis Jeſus. Tp̄s meū nōdum adue
nit: tp̄s aūt veſtrū ſemꝑ ē paratū.
Non pōt mundus odiſſe vos. Me
aūt odit: q: ego teſtimonium perhi
C beo de illo: q: opera ei⁹ mala ſunt.
Uos aſcēdite ad diē feſtū hūc: ego
aūt nō aſcendā ad diē feſtū iſtū: q:
tp̄s meū nōdū impletū eſt. Hec cū
dixiſſet ipſe māſit in galilea. Ut āt
aſcenderūt fratres eius: tunc ⁊ ip̄e
aſcēdit ad diē feſtuꝫ nō manifeſte:
ſꝫ quaſi in occulto. Judei ergo q̄re
bāt euꝫ in die feſto:⁊ dicebāt. Ubi
eſt ille? Et murmur multus erat de D
eo in turba. Quidā eīn dicebāt: q:
bon⁹ eſt: alij aūt dicebāt nō ſꝫ ſedu
cit turbas. Nemo tñ palaꝫ loq̄bat̄
de illo propter metum iudeorum.

Ambulabat Jeſus i galileā
⁊c.] Jo.vij. In p̄ſenti euange-
lio tāgunt̄ tria pūcta q̄ ſunt
Inuitatio Excuſatio ⁊ Oc
cultatio. ¶ Quātū ad p̄mū
tangitur q̄uo fratres chriſti illum inui-
tauerunt ad feſtum. Dicitur ergo. [Am-
bulabat Jeſus in galileaꝫ].i.per galileā
quam predicando peragrabat. [Nō eīn
volebat in iudeam ambulare.] Eſt autē
iudea vt dicit Beda regio paleſtine ſi-
cut ⁊ galilea: dicta a tribu iuda: q: ſuis etiā
terram includeret beniamin. Galilea ve
ro ſm eundē dicta eſt: q: lacteum.i.can-
didum populum gignat. Gala eniꝫ gre- E
ce: latine lac dr̄. Un̄ ⁊ galatia dicit̄ circu-
lus lacte⁹ in celo q̄ vulgo dr̄ via ſcti Ja-
cobi [q: querebāt eā iudei interficere] q:
ſoluebat ſabbatū:⁊ patrē ſuum dicebat
deum: vt ptꝫ Jo.v. Sed quare fugit per-
ſecutores ſuos cū ſecur⁹ potuiſſet eſſe in-
ter eos ſi voluiſſet? Ad hoc dr̄ ꝙ id fecit.
Primo ſm Aug. [ne ſanctis q̄ tēpore ꝑſe
cutionū ſe abſconſuri erāt ꝓ culpa obij-
ceret̄ latibulū. Scđo ſm Chryſo. vt ſe ho
minē oſtēderet latitādo ⁊ deum ſecure ſe
pn̄tādo. Si autē continue inter ꝑſecuto-
res maneret illeſus ſic fuiſſet diuinitas
credita quod hūanitas decredita fuiſſet
Et iō fugiēs vt hō: affirmat ſuā humani-
tatē. Et iō Chryſ. hꝫ aliā lr̄am.ſ. [Nō eīn
habebat ptātē ſi vellet in iudeam ambu-
lare] qđ: ſm modū humanū dr̄ ſicut ſi di- F
cat ꝙ aliq̄s nō pōt aliq̄ ire ſi vellet ꝓpt
inſidias. Tertio ſm Theo. q: nondū tp̄s
paſſiōis erat:⁊ vanū putabat ꝑmanēdo
inter inimicos eos magis inflammare.
[Erat aūt in primo dies feſt⁹ iudeoꝝ ſce
nophegia].i.feſtum tabernaculoꝝ. Eſt
aūt ſcenophegia grecū ſm.s.Tho. a ſce-

nos qđ eſt vmbraculum: ⁊ phagin qđ eſt
comedere: q2 ſeptē diebus comedebāt in
vmbraculis in memoria bn̄ficiorꝫ q̄ dn̄s
iſraeli ꝯtulit in deſerto [Dixerūt autē ad
B eū fr̄es ei9. [Iſti nō fuerūt filij marie vel
Joſeph ex alia vxore: vt habes feria.iiij.
poſt.iij.dn̄icam aduentus: necꝫ etiā fue
rūt cognati ſui ꝯſanguinei xp̄i ad eplatū
vocati q2 apoſtoli credebāt in eū. iſti ꝟo
nō. vt hic dꝛ Chry. tamē dicit inter iſtos
fuiſſe Jacobū ⁊ Judā: ſed.s.Tho. ⁊ alij
ſancti exponunt de remotis cognatis q̄
diſcipuli non erāt chriſti. Erant ergo de
ei9 cognatiōe ⁊ tn̄ nō erāt diſcipuli. Cō
ſueuit aūt ſcriptura cognatos fratres ap
pellare [tranſi hinc ⁊ vade in iudeā].i.
hierl'm metropolim iudee. Hortanī aūt
eū ad hoc. Primo ſm bedā ex inani gloria:
q2 volebant eū: ⁊ ſeipſos ꝑ eū in vrbe re
gia magnificari. Scđo ſm Chry. ex icre
dulitate: ⁊ vtraꝗ cā innuit in textu cum
ſubdit [Ut ⁊ diſcipuli tui] nō ipſi duode
cim: ſed alij quorū multi erant in iudea
ſm Bedā [videant opera tua].i. miracu
la q̄ facis vt ſi fuerint vera approbent: et
inde gloriā ꝯſequaris [Nemo q̄ppe in
occulto aliq̄d facit: ⁊ q̄rit ipſe in palā].i.
H in publico [eſſe]. Et in hoc ſm Chry. no
tant ipm̄ xp̄m inanē gloriā ex miraculis
q̄rere ⁊ tn̄ timidū eſſe: ⁊ etiam ſm Augu.
notāt: ſe eādē appetere [ſi hec facis] vere
[manifeſta teipm̄ mundo].i. fac ea corā
p̄ncipib9 ⁊ p̄ncipalibus ppl'i in hierl'm
vbi poſſint diſcuti: ⁊ non facias in angu
lis. Et in hoc notaī eorum incredulitas
Un̄ ſubdiī: [necꝫ enim fratres eius crede
bant in eū] Augu. Jeſum eñ conſangui
neū potuerūt habere: credere aūt in eum
ipſa propinquitate faſtidierūt. Hec ille.
¶ In hac parte eſt l'rale documentū ꝙ
euangeliſte plena ⁊ ſincera veritate xp̄i
facta narrauerūt Chry. Dignū eſt autem
mirari euangeliſtarū morē ꝟitatis amicū
qualr̄ nō verecundantur dicere ea q̄ ma
giſtro videnī ferre iniuriā: ſed hec ma
xime ſtuduerunt enūtiare. Nō paruam
habet detractationē ꝙ fratres ei nō cre
debant. Et videtur quidem initium ver
borꝫ quaſi amicorꝫ eſſe: multe aūt amari
tudinis erant q̄ dicebāt: q2 ⁊ de formidi
ne ⁊ de amore glorie eum notāt. hec ille.

¶ Allegorice autē q2 galilea interpretaī
traſmigratio ſiue volubilis: ſignificat p̄
ſentē vitā in qua xp̄s multo tp̄e cū diſci
pulis ambulauit: nolēs in iudeā.i. in ter
ram confitentiū ſiue laudes exoluentiū dn̄o K
ambulare.i. ad patriam deinde ꝟo aſcē
dit in iudeā interueniēte morte ⁊ in ba
culo crucis tranſiuit iordanē. Et deinde
apparuit diſcipulis in galilea.i. in hoc
mūdo: ſed p̄cedēs eos.i. immortalis exi
ſtēs cū omni poteſtate in celo ⁊ in terra.
¶ Quātū ad ſcđ3 tāgitur excuſatio quā
fecit xp̄s cū dꝛ. [Dicit ergo ieſus] Chryſ.
Chriſt9 māſuete eis r̄ndit: docēs nos nō
indigne ferre ſi aliq̄d etiā viles nobis ꝯſi
lieī. Hec ille. [Tp̄s meū nōdū aduenit]
i. tp̄s mee exaltationis ⁊ glīe ſm Bedā
⁊ Aug. [tp̄s aūt veſtrū] q̄ gloriā mūdanā
q̄ritis [ſemꝑ eſt paratū] q2 iudei magis
vocabāt ꝯuiuijs ⁊ vane letitie circa p̄n
cipiū q̄ circa finē ſm Theo. vel alr̄ ſm
Chry. Q2 eñ iſti forte volebant eū trade
re iudeis dixit tp̄s meum.i. tp̄s crucis et
mortis nōdū aduenit: tp̄s autē vr̄m ſem L
per eſt paratū vt poſſitis aſcēdere: quia iu
dei nō occidēt vos. Uel alr̄ dici pōt. Tē
pus meū.i. tp̄s ꝓ me opportunū vt aſcē
dam ad feſtū: nondū aduenit: q2 in p̄nci
pio feſti iudei obſeruabāt ſi aſcenderet:
nō aūt poſtq̄ viderūt eū non aſcēdiſſe.
Et ideo melius potuit occult9 incedere.
Utriꝗ aūt vltimarū expoſitionū cōſonāt
ſequētia. Nā ſequitur [Nō pōt mūdus]
i. hoīes mundani puta iudei [odiſſe vos]
q2 eſtis eiuſdē volūtatis cū eo: ideo pote
ſtis aſcēdere q̄n vultis. Dicit āt.s.Tho.
ꝙ vnus mundanus in particulari odiſſe
pōt aliū mūdanū inquantū impedit eū
in his que vellet habere. Sed null9 in
quātū mūdan9 oditur a mūdo [Me aūt
odit] q2 nō ſabbatū ſoluo vt dicit Chryſ.
ſed [q2 ego teſtimonium ꝑhibeo] publice
[de illo: q2 opa ei9 mala ſunt] Un̄ ⁊ ſcđm
Theo. h̄ ſe purgat de formidine. Q̄n eñ
formidoloſus auderet rectores totius iu
daice gentis: tā patēter ⁊ tā acriter: ⁊ cū M
tanta autoritate reprehendere. Purgat
ēt ſe de glīe vane cupiditate cū illos ſine
ſe mittit ſe ad feſtū dī. [Uos aſcendite ad
diē feſtū hunc] quaſi diceret. Si me glīa
inanis vexaret: vos mecū pro meo hono

re retinerē. Sed ego hac paſſiōe nō mo
ueor. vos aūt q2 hac laboratis aſcendite
A ad diē feſtū hūc: in quo extendere vultis
carnalia gaudia. [Ego aūt nō aſcendam
ad diē feſtū hunc] Contra: q2 poſtea aſcē
dit. Ad hoc dicit Chryſ. ꝙ dixit ſe nolle
aſcēdere.ſ. cū eis. Uel non aſcendā mori
turus ſm Chry. Uel non aſcendā eo mo
do quo vultis.i. gloriā mundanā queſi
tur9 ſm aug. Uel dicit ꝙ dixit ſe non itu
rū ad diē primū feſti qđ ſeptē diebus du
rauit: ⁊ ad illū etiā nō aſcendit: ſ3 poſtea
circa medium feſti q̄n incepit tp̄s habi
le eſſe doctrine ſm ſanc. Tho. Unde ſeq̄
tur [q2 tp̄s meū].i. mihi cōgruū propter
doctrinā. Uel tp̄s mortis ſm Chryſ. vel
tp̄s glorie mee ſm Augu. nōdū aduenit.
¶ In hac parte eſt documētū l'rale ꝙ ma
li hoīes odio habēt corrigētes ſe. Un̄ dꝛ.
Prouer.ix. Qui arguit impiū ſibi macu
lā gn̄at. q2.ſ. detrahit corrigēti. Eſt ⁊ aliđ
q2 cum xp̄s habuerit tria tp̄a oīa tribuit
deo. Nam tp̄s p̄teritum natiuitatis fuit
ad gloriā dei ⁊ pacē mundi.i. hoīm bo
ne volūtatis q̄ erant in mundo. Preſens
B aūt.i. ſue vite fuit totū ad noſtrā vtilita
tē ſ3 futurū.i. tp̄s mortis fuit ad nr̄am ſa
lutē impēſum. Multi aūt ſunt q̄ dederūt
diabolo p̄teritū ⁊ dant p̄ſīs ꝑ vanitates
⁊ deo ſpondent futurum. Sed ſicut dicit
Augu. Qui ꝓmiſit veniā penitenti: non
ſpopondit diem craſtinam differenti.
¶ Quantum ad tertiū tangiī occultatio
xp̄i in ſuo aſcenſu ad diem feſtum. cum
dixit [Hec cū dixiſſet ipſe manſit in gali
lea] donec fratres eius aſcenderent [vt
aūt aſcenderunt fratres eius tunc ⁊ ipſe
aſcēdit ad diē feſtū] Aug. aſcendit autem
non gloriari tēporaliter [ſed aliq̄d doce
re ſalubriter.i. de feſto eterno admonere.
Hec ille. Nō manifeſte ſ3 quaſi in occul
to. Et hoc. Primo ſm Theo. vt vitaret
irā ferentiū iudeorꝫ. Scđo ſm Chryſ. vt
C eius humanitatis certior fieret: ⁊ vt eru
diret nos qui perſecutores tenere aut ter
rere non poſſumus: quid in perſecutioni
bus facere debeamus. Un̄ nō dꝛ aſcēdiſ
ſe in occulto: ſed quaſi vt oſtendatur hoc
diſpēſatiue propter nos eſſe factū. Ter
tio ſm Alchui. vt humanū fauorem decli
naret: dum ſolus ſine ſtipantibus turbis

aſcendit. Quarto ſm Augu. vt dum latet
in feſto tabernaculorū: ſe oſtendat latere
in vmbraculis.i. figuris veteris legis: Ju
dei ergo querebant eū in die feſto quidā D
vt audirēt illū: quidā ꝟo vt occiderent et
dicebant. Ubi eſt ille: ſm autem ꝙ dicit
Chryſ. ex multo odio q̄dā nolunt eū no
minare: ſed dicunt: vbi eſt ille. Alij vero
nō noīabat eū q2 erat famoſus: nō autē
ex odio moti. Et murmur multus in ge
nere maſculino: vt poſuit Hiero. teſte.ſ.
Tho. q2 ſic habebat antiqua grāmatica
vel vt oſtēdat diuinā ſcripturā non ſub
eſſe regulis Priſciani: vt idem dicit ſm
modernos tn̄ neutri generis eſt: erat de
illo in ppl'o propter cōtrarietatē opinio
nū. Quidā eñ dicebāt q2 bonus eſt. Alij
aūt nō: ſed ſeducit turbas. Sumiī autem
hic murmur pro muſitatione. vt ait idem
de aliquo eſſe murmur: qđ de eo multa
priuate dici a multis. Uide aūt de murmu
re quedā dn̄ica.iij. poſt feſtū trinita. Ne
mo tn̄ palā loquebaī de illo: in laudem E
eius ſm Aug. [Propter metū iudeorū]
id eſt eorꝫ q̄ erant de tribu iuda: qui prin
cipabanī in ppl'o. ſ3 Chry. Qui vero dice
bant ꝙ ſeducebat turbas clare reſona
bant ſm Auguſt. Eriſti vt dicit.s.Tho.
erāt in principes. Hoc eñ inquit datur
intelligi in hoc ꝙ dicūt ſeducere illū tur
bas. Eſt autē in hac parte morale docu
mentū de quo ait Augu. Quicunꝗ emi
cuerit in aliqua gratia alij dicunt bonus
eſt. alij nō: ſed ſeducit turbas: Qđ autem
dictū eſt de deo valet ad conſolationē de
quocunꝗ hoc dictum fuerit xp̄iano. Et
quidē ſi ſeducere decipere eſt: nec xp̄s ſe
ductor: nec q̄ſq̄ ſeductor dꝫ eſſe xp̄ianus.
Si autē ſeducere eſt aliunde aliquē ad
aliud ꝑſuadēdo ducere querēdū eſt vnde
et quo. Si a bono ad malū: malus ſedu
ctor eſt. Si a malo ad bonum: bonus. Et
vt ſic oēs ſeductores ⁊ vocemur ⁊ ſimus:
Hec ille. Eſt ⁊ aliud. Nā colligitur ꝙ eſt
quoddā feſtū nō celebrādū.ſ. mūdanorꝫ F
q̄ tp̄s exponunt in pctīs qđ facere nō de
bemus: Primo q2 tota hec vita eſt vigi
lia reſpectu futuri feſti. Un̄ hic facientes
feſtū faciūt vigiliā i futuro. Scđo. q2 iſta
vita eſt tp̄s exilij ⁊ tp̄s laboris. Gal.vi.
Dū tp̄s habemus ⁊c. Et eſt ſcđm feſtū ce

lebrandū occulte:quo.ſ.eſt gaudendū de
ſtatu aīe hn̄tis grām dei corpoꝛe:ſꝫ non
eſt faciedū publice:ſꝫ cū maxima cautela
ꝓter periculū cadēdi ⁊ incertitudinē ꝓde
G ſtinationis ⁊ admixtionem multiplicis
doloꝛis. Eſt ⁊ tertiū celebrādū.ſ.quo cō-
gaudemus aīabus iam ſecuris qḋ ſemel
in anno rōnabilr̄ celebꝛat̄. Pꝛimo vt ex
hoc ſctōs imitemur. Et ſcḋo vt ſcimꝰ par
ticipes meritoꝝ ⁊ p̄cum eoꝝ:ſed tn̄ etiā
iſtud nō oꝫ celebꝛari pōpatice:ſꝫ in coꝛ-
dis deuotione. Illud vero qḋ erit in pa-
tria poſt reſurrectionē erit iuge ⁊ conti-
nuum:⁊ cum maximo amoꝛe ⁊ tripudio.

Feria.iiij.poſt dn̄icā.de paſſione.

Textus euange.Joan.cap.x.

Facta ſunt encenia in hie
roſolymis ⁊ hyems erat.
Et ābulabat Jeſꝰ i tēplo
i porticu ſalomonis. Cir
cūdederūt ergo eū iudei:⁊ dicebāt
ei:quouſq₃ aīam nr̄am tollis. Si tu
es xp̄s:dic nobis palam. Rn̄dit eis
H Jeſus:loquoꝛ vobis ⁊ nō creditis:
Opera que ego facio in noīe pr̄is
mei:hec teſtimoniū ꝑhibēt de me.
Sed vos nō creditis:qꝛ nō eſtis ex
ouibꝰ meis. Oues mee vocem meā
audiunt.et ego cognoſco eas:et ſe-
quunt̄ me. Et ego vitā eternam do
eis:⁊ nō ꝑibūt i eternū:⁊ nō rapiet
eas quiſq₃ de manu mea. Pr̄ meus
qḋ dedit mihi maius oībꝰ eſt:⁊ ne-
mo pōt rapere de manu pr̄is mei.
Ego ⁊ pater vnum ſumus. Suſtu-
lerunt lapides iudei:vt lapidarent
eū. Rn̄dit eis Jeſus. Multa bona
opa oſtēdi vobis ex patre meo pro-
pter qḋ eoꝛum opus me lapidatis?
Rn̄derunt ei iudei. De bono opere
non lapidamus te:ſed de blaſphe-
I mia:⁊ qꝛ tu hō cū ſis facis teip̄m deū.
Rn̄dit eis Jeſus. Nōne ſcriptū eſt
in lege vr̄a qꝛ ego dixi dij eſtis? Si
illos dixit deos ad quos ſermo dei
factus eſt:⁊ nō pōt ſolui ſcriptura:
quem pater ſanctificauit ⁊ miſit in
mūdū:vos dicitis qꝛ blaſphemas
qꝛ dixit filiꝰ dei ſum:ſi nō facio ope
ra pr̄is mei:nolite credere mihi. Si
autem facio:⁊ ſi mihi nō vultis cre-
dere operibus credite:vt cognoſca
tis ⁊ credatis qꝛ in me eſt pater:et
ego in patre. K

Facta ſunt encenia in hiero-
ſolymis ⁊c.] Jo.x. In preſenti
euāgelio tangunt̄ tria puncta
que ſunt. Interrogatio: Re-
ſponſio. Malignatio.
¶ Quātū ad pꝛimū tangit̄ interrogatio
quā xp̄o iudei malitioſe fecerūt. Eſt aūt
ſciēdū q̄ encenia idē eſt qḋ innouatiōes
⁊ initiationes:ab en qḋ eſt in:⁊ cenos vel
cenō nouū ſm̄ Aug. eſt aūt innouatio vl̄
initiatio qn̄ res noui ſuo vſui applicat̄.
Vn̄ indues nouā veſtē nouiter dr̄ ence-
niare veſtē. Iſta ergo encenia de quibus
eſt ſermo erat feſtū dedicationis templi
qꝛ tēplū qn̄ dedicat̄ ſuo vſui applicat̄. Dr̄
ergo [facta ſunt] circa mēſem decēbꝛis
[encenia].i.feſtum dedicationis templi.
qḋ tn̄ dr̄ plr̄ encenia.qꝛ pluribus diebus
illa ſolēnitas agebat̄ [in hieroſolymis].
i.in hierl̄m:⁊ hyems erat] Additur aūt
hoc dexpe huius ſolēnitatis. Pꝛimo ſm̄
Greg. vt in eſſe malitie frigus iudeoꝛum
coꝛdibꝰ indicaret̄. Scḋo ſꝫ Theo, ad oſtē
dendū q̄ xp̄s eſſet paſſioni ꝓpinquꝰ qꝛ
vt ait in vere ſequēti paſſus eſt. Tertio
ſm̄ Alchui.⁊ Bed. vt intelligat̄ iſta eſſe
dedicatio tēpli quam iudas machabeus
fecit triplex em̄ fuit in hierl̄m tēpli dedi-
catio:vt iſti dicunt:⁊ mag.hiſ.⁊.ſ.Tho.⁊
oēs. Pꝛima facta eſt ſub ſalomone.x.de-
cēbꝛis.de qua hr̄.iij.Re.viij.⁊ vſq₃ ad ſub
uerſionē tēpli ſingulis annis eadē die fe-
ſta duo celebꝛabant̄:dedicationis.ſ.ex-
piatiōis.de qua hr̄.Leui.xxiij. Scḋo ve-
ro ſub zoꝛobabel:iudeis a captiuitate
babylonie reuerſis:⁊ reedificato tēplo
de qua hr̄.j.Eſḋ.vj. Et hec facta eſt in ve
re.xvj.die martij. Tertia aūt ſub iuda ma
chabeo a ſimone ſeu malachie filio. An- L
thiochꝰ em̄ epiphanes polluit tēplū foꝛ
dibus idoloꝝ.⁊ vtēſilia eius prophana-
uit:ſꝫ iudas mundauit templū:⁊ vtenſi-

lia reſtituit in locis ſuis. Et hec fuit q̄ dē
tēpli dedicatio facta.xxv.die menſis de-
cēbꝛis de q̄ hr̄.j.Mach.iiij. Eſt tn̄ ſciēdū
q̄ ſm̄ Chꝛy. iſta dedicatio non eſt tertia
ſꝫ ſcḋa. Et tūc opꝫ dicere q̄ erat hyems
A eo mō q̄ mediū pōt dici extremuꝫ. Erat
em̄ tp̄s mediū inter hyemē ⁊ ver.circa.ſ.
finē vnius et pꝛincipiū alterius:ideoq₃
poterat dici tp̄s veris ⁊ tēpus hyemis.
Quāuis etiā dici poſſit q̄ hyēs dr̄ omne
tp̄s frigidū ⁊ humidū etiā ſi ſit in vere vl̄
autūno. [Et ābulalabat Jeſus i tēplo].i.
in atrio tēpli ſm̄ Alchui.⁊ mag.hiſt.⁊ i
telligē in atrio ſcḋo i q̄ iudaicꝰ ppl̄s mū
dus oꝛabat:nō aūt i pꝛio q̄ etiā gētilibꝰ
patebat. De q̄bus atrijs habes dn̄ica.ſ.
in quadra.[in porticu Salomonis].i.in
qua cōpleto tēplo erexit colūnā ereā ſu-
pra quā dn̄m in die dedicationis eiꝰ fle-
xit genibus adoꝛauit ſm̄ Alchui.⁊ mag.
hiſt. cū tn̄ iudei ſoleant oꝛare ſtātes ⁊ i q̄
etiā poſt ſemꝑ ꝯſueuerat oꝛare. Et lꝫ il-
lud tēplū totū fuerit deſtructū vt hr̄ i fi-
ne.iiij.Reg.⁊ in fine Hiere. tn̄ aliud ſil̄e
fuit reparatū. ideoq₃ ⁊ atriū et porticus
B idē nomē retinuit. [Circundederūt ergo
eū iudei] q̄ſi cōpꝛimentes eū ⁊ terrere vo-
lētes [⁊ dixerūt ei] volētes nō addiſcere
ſꝫ cape ⁊ decipe ſm̄ Aug. [quouſq₃ aīaꝫ no-
ſtrā tollis].i.ſuſpenſos detines:⁊ i ambi
guo ſꝫ Alchui. nō declarādo nobis:apte
q̄s ſis. Et hoc ſm̄.ſ.Tho. adulatoꝛie dn̄t
oſtēdētes ſe deſyderare q̄ ab eo audiāt
veritateꝫ. Mētiunt̄ tn̄ ſm̄ Chꝛyſ.qꝛ ipſe
ſemꝑ palā loq̄bat̄:⁊ in locis ⁊ in tp̄ibus
ſolēnibꝰ.chꝛy. Et aduerte ꝑuerſitatē il-
loꝝ. Nā cū ꝑ ſermonē erudit dicūt ei:qḋ
ſignū facis:cū aūt ꝑ opa demōſtrat.dn̄t
ei ſi tu es xp̄s dic nobis palam q̄ſi ſemꝑ
ad ꝯuiū ſtātes. Hec ille. Scḋo autē q̄ dr̄
Aug. xp̄ꝫ purū hoīeꝫ credebāt:diuinita
tē eiꝰ in ꝓphetis itelligere nō valētes/⁊
ideo vt dicit Alchui.⁊ etiā Aug. ſi ſe xp̄ꝫ
ꝓfeſſus fuiſſet ſtatim q̄ſi ꝯ ceſarē ſibi iu
deoꝝ regnū vſurpare vellet:p̄ſidi eum
occidendū p̄ſentaſſent. ¶ In hac parte
eſt moꝛale documētū de quo Theo, ait.
C Satagas tu quoq₃ dū hyems imminet.
i.vita p̄ſens turbinibꝰ iniq̄tatis cōcuſſa
ſpūales encenias tui templi celebꝛare/
ſemꝑ renouādo teipſum et aſcenſiones
in coꝛde tuo diſponens. Tunc Jeſus erit
pꝛeſto tibi,in porticu ſalomonis:pacificū
ſtatum tibi tribuens ſub regimine pro-
pꝛio. In regno autē futuro nemo renoua
tiōis ſolēnia perficere poterit. Hec ille. D
¶ Quantuꝫ ad ſcḋm tangit̄ xp̄i rn̄ſio de
qua dicit Alchui. dn̄s autē ita tēperauit
rn̄ſionē vt ⁊ calūniatoꝝ oꝛa cōcluderet:⁊
qꝛ xp̄s eſt fidelibus panderet:⁊ de hoīe
querentibꝰ diuinitatis myſteria narrat.
hec ille. Vn̄ ſequit̄. [Rn̄dit eis Jeſus.] Lo
quoꝛ vobis ⁊ nō creditis.q.d. Quare pe-
titis vt dicaꝫ vobis ſi ſum xp̄s? Non em̄
crederitis mihi ſi dicerē vobis ꝟitatē ſi-
cut neq₃ creditis mihi i alijs que doceo.
Si em̄ non creditis mihi teſtantibꝰ ope-
ribꝰ.vt dicit Chꝛy. q̄uo ſolo verbis crede
tis? Nā opa.i.miracula [q̄ ego facio i no
mine patris mei].i.ad gloꝛiā patris mei
ſm̄.s.Tho.vel in noīe.i.ꝟtute pr̄is mei
i.dei vel dei pr̄is.naꝫ xp̄s vt hō opabat̄
in ꝟtute dei vt deus ꝓ ꝓ in ꝟtute dei pr̄is
i.quā deus pater ei cōicauit illa teſtimo-
niū perhibēt de me:q̄tū ad veritatē do-
ctrine ⁊ ſctitatē vite. Lꝫ em̄ mali poſſint E
miracula facere in teſtimoniuꝫ veritatis
tn̄ ſi falſa p̄dicarent nunq̄ poſſent mira-
cula facere:qꝛ.ſ.deus a quo pꝛincipaliter
ſunt miracula non pōt reddere teſtimo-
niū falſum. Xp̄s aūt faciebat miracula er
go p̄dicabat ꝟitatē. Et qꝛ ſine pctō ⁊ deū
ſe dicebat:ſequit̄ q̄ ita eſſet etiam ſi non
feciſſet miracula iperādo ſꝫ oꝛādo [Sꝫ]
nō obſtātibꝰ tot ⁊ talibꝰ miraculis vos
nō creditis:qꝛ nō eſtis ex ouibꝰ meis.i.qꝛ
nō eſtis de nūero p̄deſtinatoꝝ ſm̄ Aug.
Sꝫ ꝯ pꝛio. Nā ſi ꝓpterea credimꝰ qꝛ ſu-
mus p̄deſtinati.i.a deo eternalr̄ dilecti ⁊
electi ad credēdū ⁊ ad felicitatē:nullꝰ cre
dere pōt niſi deꝰ hoc dederit:⁊ ꝯn̄r infi-
delitas:nō erit pctm̄. Ad hoc.ſ.Tho.ſic
dicit. Infidelitas eſt pctm̄ qꝛ in infideli-
bus eſt cā quare nō datur eis credere.i.
pctm̄ oꝛiginale vel actuale. Exēpluꝫ. Vi-
dere non poſſum niſi me ſol illuminaue-
rit ſi tn̄ oculos clauderem non viderem
non ex parte ſolis ſed ex parte mea qui
cām huic pꝛebeo:oculos claudēs. Et qꝛ F
hec cā in oībus eſt quicunq₃ deſeruntur
iuſto dei iudicio deſerunt̄:⁊ quicūq₃ eli-
guntur dei miſeratiōe eligunt̄. Hec ille.

Quomodo tñ infidelitas ſit peccatũ con
trarie:⁊ non pure negatiue vt in his qui
G de xp̃o nihil audierũt. vide. ij.ij.q.x.ar.j.
vbi ꝫ ꝙ infideles negatiue nõ dampnan-
tur ꝓpter infidelitatẽ: ſꝫ ꝓpter alia pctã
que ſine fide nõ remittunt. Secũdo q꞉ vi
deretur eos inducere ad deſperationeꝫ.
Ad hoc dicit dupliciter. Prĩo ꝙ cũ xp̃s
videret eos nõ eſſe predeſtinatos:⁊ in p̄-
ſenti malos: ꝓpter vtrũq꞉ dixit p̄dicta: ſꝫ
alterum tm̃ voluit ab eis intelligi. ſcꝫ qđ
erant mali non autẽ ꝙ erant p̄ſciti: a no-
bis autem voluit intelligi vtrunq꞉. Alio
modo dꝛ ſcđm. s. Tho. ꝙ dñs loquebat
multitudini in qua erant aliq̄ cõuertẽdi:
aliq̄ in ſua pfidia relinquẽdi. Et his ergo
verbis oẽs timere debuerunt: null9 ꝟo
deſperare. Et etiã dato ꝙ ſingulari pſo-
ne fuiſſet locutus dicens tu es preſcitus:
adhuc non debuiſſet deſperare q꞉ talia
verba ꝯditionate debuiſſent intelligi. ſ.
ſi nõ peniteret. Hec aũt patẽt ex. s. Tho.
ſ. di. xlviij. Prime aũt expoſitioni vr̃ con-
grue qđ ſequit: [Oues mee vocẽ meã au
diunt]. i. preceptis meis ex aĩo ſiue letan-
ter obediũt: ſm Alchui. aug. Nõ recuſat
H labor ſi aderit amor: q꞉ q̄ amat nõ labo-
rat. Oĩs labor nõ amãtibus grauis eſt.
Hec ille. Ex hoc aũt pꝫ ꝙ oues de q̄b9
xp̃s iudeos volebat intelligere non ſunt
ſolũ p̄deſtinati: q꞉ tales aliqñ ſunt i mor
tali peccato: neq꞉ audiunt vocem dñi: vt
Paulus q̄ñ eccleſiam dei inſequebat: ni-
ſi dicat audiunt ſm p̄deſtinationẽ. i. au-
dient [⁊ ego cognoſco eas] nõ ſolũ noti-
tia ſimpliciter quaſi ẽt lupos cognoſco: ſꝫ
notitia approbationis ⁊ electiõis ad vi-
tã eternã [⁊ ſequunt me.] Alchui. Oues
xp̃i xp̃m ſequunt hic mãſuetudinis et in
nocentie viã incedẽdo: ⁊ poſt ad gaudia
vite eterne intrando. vñ ſequit [Et ego
vitaꝫ eternã do eis] Eſt aũt notãdũ qđ ſi
cut dicit. s. Tho. j. parte. q. xviij. ⁊ eſt ſnĩa
ſumpta ab Ariſto. in lib. de aĩa vita du-
pliciter ſumit. Uno modo ꝓ ipã eſſentia
vel natura ſeu ſubſtãtia rei viuentis ſicut
I humanitas dꝛ vita. Alio modo ꝓ opatio
ne rei viuẽtis: ſicut ſentire ⁊ intelligere.
Primo ergo mõ tã beati q̄ dãnati ſiue
hoĩes ſiue angeli habituri ſunt eternam
vitã: q꞉ vtriq꞉ erũt incorruptibiles. Secũ

do ꝟo mõ dãnati hoĩes nõ habebũt for
te vitã eternã q꞉ nullã forte hẽbũt opera
tionẽ ꝑpetuã. Angeli etiã habebũt eter-
nã vitã aliquo mõ: q꞉ habẽt aliquã opa- K
tionem perpetuã: ſemꝑ eñ ſe intelligunt
ſm theologos. Sed tñ ꝓprie illa opatio
nõ dꝛ vita eterna q꞉ vita ſonat in bonuꝫ:
cognitio aũt eorũ eſt eis ad malũ ⁊ penã
[⁊ non peribunt ineternũ] ⁊ ſubaudiẽdum
eſt ſm Aug. vos aũt peribitis ineternũ qui
nõ eſtis ex ouib9 que me ſequunt. ¶ Sꝫ
ꝯ q꞉ iudas periit. Ad hoc dicit Tho. qđ
dñs loquit de pſeuerãtibus ⁊ volẽtibus
paſtoreꝫ ſeq. Nihil eñ põt eas auertere
a paſtore niſi eis volẽtib9. aug. ꝟo vr̃ vel
le ꝙ dñs loquat de predeſtinatis. vñ ait.
De illis ouib9 de q̄bus dꝛ: nouit dñs qui
ſunt eius: nec lupus rapit: nec fur tollit:
nec latro interficit. ſecur9 eſt de numero
earũ q̄ ꝓ eis nouit q̄d dedit. Hec ille. Sꝫ
cõtra Augu. arguit q꞉ predeſtinati aliqñ
mortalr̃ peccant: vt petrus negãdo xp̃m.
ergo ⁊ rapiunt: ꝯ illud qđ ſubdit [et non
rapiet eas q̄ſq꞉ de manu mea] Ad hoc di L
co ꝙ nõ rapiunt niſi ad tp̃s. Uel dico ꝙ
neq꞉ vi neq꞉ aſtutia rapi pñt niſi ipſis vo
lentibus ⁊ xp̃o ꝑmittẽte: ſicut neq꞉ etiam
nõ p̄deſtinati. Lꝫ aũt nõ perire ineternũ
ſit p̄deſtinatis ꝓpriũ: tñ nõ rapi eſt oib9
cõe: q꞉ xp̃s vult oẽs ſaluari ſi velint qui
oĩps eſt. Qđ ꝓbat ꝯñr di. [Pater qđ de-
dit mihi mai9 oib9 ẽ]. i. forti9 diabolo ⁊
oi creatura. Dedit eñ ſm Augu. pr̃ filio
deitatẽ: ⁊ ꝯñr ſuã potẽtiam ⁊ ſuã ſciam: ⁊
nõ oẽm ſuã pfectionẽ vñ eſt pr̃i equalis.
Eſt i quã mai9 oib9. vt dꝛ. s. Tho. Prĩo
natura. Jo. v. Sicut pr̃ hꝫ vitã i ſemetipo
⁊c. ſcđo ptãte. Jo. vj. Ptãtẽ dedit ei iudi-
ciũ facere ⁊c. Tertio reuerẽtia ⁊ honore.
Phil. ij. Dedit illi nomen ⁊c. Maius eſt
ergo oib9 qđ dedit mihi pr̃: vt. ſ. ſim ꝟbũ
eius vnigenitus eius ſplẽdor lucis eius.
Hec ille. Ex hoc autẽ vult xp̃s ꝓbare ꝙ
nemo põt oues ſuas rapere. Probat aũt
idẽ adhuc alia rõne ſic. [Et nemo põt ra
pere de manu pr̃is mei.] Man9 aũt dei M
ſm Aug. Trib9 modis ſumit. Uno mõ ꝓ
dei ptãte: ſicut põt poni exẽplũ de eo qđ
dꝛ de egypto ſuũ pplm̃ i manu valida edu
xiſſe. Alio mõ ꝓ dei ꝟbo: quo deus opat
ſicut artifex ꝑ artem ſuã. Solent enim vt

ait hoĩes dicere man9 ſuas ẽt alios ho-
mines ꝑ q̄s faciũt qđ volũt. Tertio ip̃m
dei op9 ſicut dꝛ [vt ait] q̄s cognoſcere ma
num ſuã: cũ ſcripturã ſuã cognoſcit. Hic
aũt vt dꝛ prĩo mõ ſumit. Et ex hoc vult fi
A lius inferre ꝙ ẽt de manu ſua null9 rape
põt: cũ ſit eadẽ vtriuſq꞉ manu vel potẽtia.
Uñ ſubdit [Ego ⁊ pr̃ vnum ſumus]. ſ. in
virtute ⁊ potẽtia: q꞉ de hoc eſt ſermo ſm
Chry. ¶ Eſt autẽ ſciendum ꝙ Arrius di-
xit filiũ eſſe patre minorem: ⁊ ab eo in eſ-
ſentia diuerſum ⁊ in perſona. Sabellius
ꝟo tenuit aliud extremũ dicens: qđ neq꞉
in natura vel eſſentia neq꞉ in perſona di
ſtinguunt. Ueritas eſt in medio: q꞉ ſunt
vnũ in eſſentia: ⁊ diſtinguunt in pſonis.
Uñ vtrũq꞉ errorẽ xp̃s in his ꝟbis deſtru
xit. Nã ſicut dicit. s. Tho. j. di. ix. ⁊ iij. diſ.
vj. neutrũ genus ad naturã: maſculinuꝫ
ꝟo ad pſonã ptinet. Cũ ergo dicit ſalua-
tor: vnum in gñe neutro ſignificat vnita-
tem nature: cũ ꝟo dicit: ſum9 in maſculi-
no ⁊ in plurali ſignificat vnitatẽ pſonaꝝ
Aug. Uerũq꞉ audi: ⁊ vnuꝫ ⁊ ſum9: ⁊ a ca-
B ribdi ⁊ a ſcylla liberaberis. Qđ dixit: vnũ
liberat te ab Arrio. Qđ dixit ſumus: libe
rat te a Sabellio. Si vnũ: nõ ergo diuer
ſum. ſi ſumus ergo pr̃ ⁊ fili9. Hec ille. Si-
cut aũt dicit Hila. viij. de trinita. ad hoc
dicũt ſectatores Arrij. qđ pr̃ ⁊ filius ſunt
vnũ volũtate: q꞉ ſcꝫ idẽ volũt: nõ autẽ na
tura deitatis q̄ſi vterq꞉ ſit de9. Uñ deus ⁊
creatura etiã aliquo modo vnũ dicũtur.
¶ Sed cõtra hoc arguit: q꞉ xp̃s non ꝓ-
baſſet ſm hoc ꝙ nemo de manu ſua põt
oues rapere amplius q̄ꝫ poſſit q̄s rapere de
manu moyſi vel vlterius. Et preterea. s.
Tho. ad idẽ arguit ſic Quecũq꞉ ſunt vnũ
ſimplr̃. i. ſine additiõe ſunt vnũ ſm ſub-
ſtantiã: q꞉ eum vnum dicat ſicut ⁊ ens: ſi-
cut nihil dicit ens ſimpliciter niſi ſꝫ ſub
ſtantiã vel naturã: ita neq꞉ dꝛ ſimpliciter
vnũ. Sed hic pater ⁊ filius dicunt vnum
ſimpliciter: igit ſunt vnũ ſm ſubſtantiã.
Unde nũq̄ꝫ inuenit ꝙ deus ⁊ creatura. ſ.
pura dicũtur vnũ niſi cũ additiõe ſm il-
C lud. j. Corin. vj. Qui adheret deo vnus ſpi
rit9 eſt. Et ideo iudei meli9 xp̃i doctrinã
intelligẽtes in hac parte q̄ꝫ miſeri arria-
ni: intellexerunt ꝙ ſe deum fatebatur: q꞉
hoc ipã xp̃i ꝟba ſonabãt. Hoc eñ iudeo

rum lapides teſtant. q̄ iõ voluerũt eum
lapidare. q꞉ intellexerũt i his ꝟbis ꝙ ſe
deũ aſtruebat. ¶ In hac pte eſt documẽ
tum literale: ꝙ non opꝫ diabolũ timere:
quia talem habemus adiutorem ꝙ capi D
nõ poſſumus niſi volẽtes. Greg. debilis
eſt hoſtis q̄ non põt vincere niſi volẽtẽ.
Hec ille. ¶ Eſt ⁊ aliud. Nam vt ex ꝟbis
xp̃i pꝫ alique ſunt oues non ſue ſed dia-
boli q̄ ſcꝫ ſunt lupi ſub veſte ouina. Con
gnoſcit autem ſm Chry. lupus ſic conte-
ctus. Primo ſi mordet dẽtibus id eſt de-
trahit. Scđo ſi nõ clamat verſus terraꝫ:
ſed vlulat verſus celum vt hipocrite ſe
extollẽtes / ⁊ viros celeſtes ꝑ infamiam
deprimẽtes. Tertio ſi non paſcũt herbis
celeſtium cõſolationum: ſꝫ carnib9 volu
ptatũ. Sunt aũt ⁊ quedã oues xp̃i: q̄ co-
gnoſcunt. Primo ex opib9 bõis. Juxta
illud. Opera q̄ ego ⁊c. Scđo ſi vocem pa
ſtoris audiũt: que eſt quadruplex: vt col-
ligit ex ſcripturis: ſcꝫ Exterior exhorta-
tio. Interior inſpiratio. Beneficiorum
elargitio: ⁊ Corporalis flagellatio. Ter-
tio ſi cognoſcunt a xp̃o paſtore ꝙ facit ꝑ
imaginem ſuam quã eis impreſſit et per E
arma virtutum quibus eas ornauit: ⁊
ꝑ doctrinam charitatis qua eas inſtru-
xit. Si aũt iſtis careãt non cognoſcũtur
ab eo. Et q̄rto ſi paſtorẽ ſequunt ꝑ viam
virtutũ. Hec quatuor ſigna ouiũ xp̃i po-
nunt in hoc euangelio vt pater intuẽti.
¶ Quantũ ad tertiũ tangitur iudeorum
malignatio. Pro qua aduertendum eſt
ꝙ Leui. xxiiij. mandat vt blaſphemus
lapidetur. Eſt autẽ blaſphemia ſi qđ eſt
dei creature attribuat vel ecõuerſo. Qꝛ
ergo intellexerunt ꝙ xp̃s ſe deum dice-
bat: tanq̄ꝫ blaſphemũ voluerunt eũ occi-
dere: ideo dicitur. [Suſtulerunt ergo la-
pides iudei vt lapidarent eum.] Sed
que malignitas erat iſta / ſi credebant ſe
obedire deo? Dico ꝙ erat maxima mali
gnitas: q꞉ iſta ſua ignorantia ꝙ. ſ. neſci-
rent xp̃m eſſe deũ: erat quodam mõ affe- F
ctata: vt dicit. s. Tho. iij. q. xlvij. ⁊ ex inui
dia ⁊ odio procedebat. Miracula enim
ſua eũ clamabant deũ: ſed iſti viri flagi-
tioſi paſſionẽ ſectantes: eis nolebant at
tendere. [Reſpondit eis ieſus] nõ timẽs lapi
des: ſed volẽs eorũ furorẽ rationabiliter

mitigare. Per hec tñ q̄ ſequũtur vt dicit
Chryſ. nõ vult verba ſua quaſi maledicta
excuſare aut reuocare: ſꝫ affirmare ⁊ oſtē
dere ꝙ male de eo ſentiebãt. [Multa bo
G na opa oſtēdi vobis] ſm Alchui. ſanãdo
īfirmos: ⁊ docēdo idoctos [ex patre meo]
Põt autē ly ex dicere habitudinē cauſe
finalis: ⁊ eſt ſenſus ſm Alchui. ꝙ in oïbꝰ
ſuis opibꝰ gloriã dei q̄ſiuit ⁊ ꝓpter ipām
opa bona fecit ſicut ſi dicamꝰ ex diuina
bonitate ꝓcedere oïa bona. i. ꝓp dei bo
nitatē ſicut ꝓpter cām finalē. Uel habi
tudinē cãe ſeu pncipij efficiētis: ⁊ eſt ſen
ſus: ꝙ a patre accepit virtutē ſuã qua mira
cula facit ⁊ docet. [Propter qd eoꝝ opꝰ
me lapidatis?] q̄ſi diceret. Opa mea me
rentur ꝙ a vobis debeã amari: nõ lapi
dari: ⁊ ſi aliq̄d feci repꝛhēſiõe dignū dica
tis q̄d eſt illud opꝰ ꝓpt qd me vultis la
pidare [Rñderūt ei iudei] Credo niſi xp̄s
eos inuiſibiliter cohibuiſſet: ꝙ nõ verbis ſed
lapidibꝰ ei rñdiſſent ꝓpter nimiã inuidie
⁊ furoꝛis rabiē maxime qꝛ exiſtimabãt ſe
iuſtam cãm habere mortis eiꝰ quam tñ
appetebãt [de bono opere nõ lapidamus
H te] ſm eñ qd dicit Alchui. xp̄i bñficia ne
gare nõ poterãt: vñ ea q̄uis inuiti ꝯfiten
tur [ſꝫ de blaſphemia ⁊] p. i. [qꝛ tu hõ cū
ſis: facis teipm deū]. ſ. dicēdo vnū ſumꝰ.
Aug. Ecce iudei intellexerūt qd Arriani
nõ intelligūt. Hec ille. Dicūt aūt ſm. s.
Tho. ꝯdictoꝛia. ſ. bona illū opa facere et
vſurpare ſibi diuinos honoꝛes. Nõ eñ
poſſet miracula facere ſi deū blaſphema
ret falſa pdicando: qꝛ deus nõ approbat
falſitatē. [Rñdit ei Jeſus. Nõne ſcriptū
eſt in lege veſtra]. i. in pſ. Sicut eñ di
cit Chry. ⁊. s. Tho. ſcriptura veteris teſti
aliqñ in legē: ⁊ ꝓphetas ⁊ pſalmos diui
dit. Iuxta illud Luc. vltio. Opꝫ impleri
que ſcripta ſunt in lege ⁊ ꝓphetis ⁊ pſal
mis de me. Sꝫ aliqñ diuidit in legē ⁊ ꝓ
phetas ita ꝙ pſalmi ſub ꝓphetis inclu
duntur ſm illud. Mat. xxij. In his duobꝰ
mãdatis vniuerſa lex pendet ⁊ ꝓphete.
Aliqñ oēs ille ptes ſeu tota ſcriptura ve
teris teſti noīe legis ſignificatur: vt hic.
I [Ego dixi dij eſtis]. Dr̃ autē deꝰ tripliciter. ſ.
ꝑ naturā: ⁊ ſic caret plurali. Deus enim
eſt vnꝰ: vt habetur Deut. vij. Per nūcupa
tionē ⁊ ſic idola dicuntur dij. Et ꝑ pticipa
tionē ⁊ ſic dicuntur dij q̄ a deo habent ſan
ctitatē vel autoꝛitatē vel aliud diuinum
donū. Et ſic dr̃ Exo. xxij. Dijs non detra
hes. Et ſic ēt in pſalmo de iudicibus ⁊ ꝓ
phetis dr̃. Ego dixi dij eſtis. Ex his arguit K
xp̄s. ſcdm Chryſ. Poteſt aūt rõ xp̄i dupliciter
formari. Uno mõ vt velit ſe tãq̄ natura
liter deū ꝓferre dijs participatiue dictis
ſic illud a quo aliq̄ pticipatiue talia dicū
tur: eſt per eſſentiã tale. i. ipſa ſua eſſentia
eſt talis vel ex ipſa ſua eſſentia ⁊ hꝫ ꝙ ſit
tale ⁊ nõ ab aliquo extrinſeco. Sic enim
videmꝰ ꝙ oïa lucida ſunt lucida ꝓpter
ſolē: ⁊ oïa calida caloꝛe igneo ſunt calida
ꝓpter ignem. Sed ꝓphete dicti ſunt ta
les. i. dij participatiõe diuini verbi. Er
go diuinum verbū eſſentialiter deus et
conſequēter ſi ſe deū facit non blaſphe
mat: ⁊ tunc ſic legitur. [Si illos dicit] ſcri
ptura. ſcꝫ ſeu lex [deos ad quos ſermo]
ſeu verbū [dei factus eſt]. i. reuelatus [⁊ nõ
põt ſolui ſcriptura]. i. non põt falſitatis
argui vel blaſphemie [quē pr̄ ſanctifica
uit]. i. ſcm̃ genuit eternaliter: ſm Augu.
Uel ſcm̃ fecit ſm humanitatē: ſꝫ Theo. L
⁊ hoc ex nõ ſctõ negatiue: ⁊ nõ ꝯrie vel pri
uatiue. Chriſtus eñ nunq̄ fuit pctõꝛ: ne
ꝙ etiã aliqñ fuit potēs hr̃e gratiā dei ⁊
nõ habēs in quãtū hõ: qꝛ p2io inſtãti ſue
ꝯceptiõis fuit ſctūs ⁊ btūs. Uide de hoc
s. Tho. iij. par. q. xxxiiij. [⁊ miſit in mun
dū] tãq̄ ſaluatoꝛē ſm Theo. [vos dicitis
qꝛ blaſphemas] tu. ſ. quem pr̄ ſctificauit:
[qꝛ dixi filiꝰ dei ſum] q̄ſi diceret. Iſta eſt
magna ſtoliditas. Sꝫ qꝛ potuiſſent dice
re: q̄ño ꝓbas te eſſe dei filiū: iõ ꝓbat hoc
ꝯſequēter ꝑ ea q̄ ſubduntur ⁊ poſtea expo
nentur. Alio mõ põt formari rõ taliter:
vt in ea xp̄s nõ ſe aſſerat deū ꝑ naturã: ſꝫ
per participationē ſed tñ excellēter inter
oēs ꝓphetas facta vo rõne ꝓbat ſe deū
ꝑ naturã. Formatur ergo ſic. Si abſq̄ pec
cato blaſphemie ꝓphete potuerunt dici
dij ſm ſcripturã: multo magis ille quem
pater. i. deus ſanctificauit ſpiritualiter ⁊
excellēter tãq̄. ſ. xp̄m quē ſaluatoꝛē miſit
in mundum: põt ſic dici. Cõſtabat aūt iu M
deis ⁊ ipſi credebãt ꝙ dñs ieſus erat xp̄s
ſꝫ purum hoïem crederēt vt multipliciter
ex euãgelijs patere põt. Sed cõtra qꝛ
ſm hoc videbitur ꝙ xp̄s poſſit dici dei fi

lius ꝑ adoptionē ſi ſe dicit deū partici
patiue qd repugnat. s. Tho. iij. parte q.
xxiij. Ad hoc autē dico ꝙ xp̄s dicere po
tuit ſe deū participatiue: ſm opinionem
A iudeoꝝ qui eū xp̄m eſſe credebãt. Uel di
co ꝙ cū formatur ratio ſcdo mõ: non ſic eſt
intelligēdū quaſi xp̄s voluerit ſe dicere
deum participatiue. Sed ſe habere id vñ
aliqui dicti ſunt dij participatiue. i. gra
tia dei. Nõ ſtat quod haberet illud tale
⁊ tñ ab eo non deberet denominari talis
ſꝫ ab excellētioꝛi forma. i. deitate. Quam
qꝛ iudei in eo negabãt: nõ tñ ꝓpter hoc
habebant ſufficientē cãm currēdi ad la
pides. qꝛ poterant credere ꝙ ſe deum di
ceret participatiue per gratiã dei: qd nõ
eſt lapidatione dignū: q̄uis ſe taliter deum
nõ diceret: ſed intendebat dicere qd vel
ſic poterat dici deꝰ ſi nõ excellētioꝛi mõ
vt illi credebãt. Sed vñ habuerunt Iu
dei ꝙ xp̄s filiꝰ dei eſſet. Rñdet. s. Tho. ꝙ
dñs hoc dicit virtualiter: lꝫ non expreſſe
B qꝛ dicit. ego ⁊ pater vnū ſumꝰ. ⁊ quod de
dit mihi pater ⁊c. Accipere enim naturã
ab aliquo ⁊ eſſe vnum in natura cū eo: ra
tionem filiationis habet. Hec ille. ¶ Sꝫ
cõtra. qꝛ ſm hoc ſpūſſanctus eſſet filius
Dico qd loquitur de acceptione per gene
rationē. quomodo ſolum iudei credebãt
alicuius naturam alteri communicari: cū
nihil ſcirēt ꝑ modū amoꝛis in identitate
nature procedere: qd eſt ſpiritusſancti.
¶ Sed iterū contra: qꝛ ſm hoc ignis ge
nitus eſſet filius. Dico ꝙ. s. Tho. loquitur
de acceptione nature a viuēte: cuiuſmo
di eſt deus pater. Igitur non pꝛimo ſed
ſcdo modo videtur formãda rõ ſꝫ Chry.
dicentē. Interim quidem vt ſuſciperetur
ſermo: humilis locutꝰ eſt. Poſtea autem
ad maius eos reduxit oſtendēs ꝙ in nul
lo minoꝛ eſt patre: cū ſubdit. [Si non fa
cio opera pr̄is mei nolite credere.] Hec
ille. Opera aūt patris xp̄i appellat ea q̄
nullus facere põt niſi pr̄ vel aliquis pa
tri equalis. [Si aūt facio] ꝓpꝛia auto
C ritate alia q̄ ſunt ſolius dei [ſi mihi]. i. ꝓ
pter me ſeu propter verba mea [non vul
tis credere] me eſſe deū [opibus credite]
que apte meã diuinitatē loquuntur: qꝛ nul
lū eſt euidētius indiciū de rei natura q̄
ꝓpꝛia eiꝰ opatio: ſm. s. Tho. [vt cogno
ſcatis] [⁊] p. i. [credatis qꝛ pater in me eſt
⁊ ego in patre] Hila. Hoc eſt dei filiꝰ ſuꝫ
hoc eſt. ego ⁊ pater vnum ſumus. ¶ Eſt
autē ſciendū ꝙ filius eſt in patre ratione D
ſue eſſentie. qꝛ. ſ. eſſentia que eſt filius eſt
in patre cū ſit eadem ſimiliter ratione re
lationis: qꝛ vnum relatiue oppoſitoꝛum
eſt in alio ſm intellectū. Et ſiliter ſm origi
nē: quia illa origo eſt manēs ī dicēte. Ecõ
uerſo pater eſt in filio ratiõe eſſentie et
relatiõis eadē ratione: ⁊ rõne etiã origi
nis. qꝛ in verbo qd dicitur eſt oē qd verbo
dr̃. Eadē aūt eſt rõ de ſpirituſſancto. Uide
de his. s. Tho. j. par. q. xlij. Et cõcoꝛdat
s. Tho. cum Hilario. ⁊ Aug. ⁊ Amb. qui
tenent patrem eſſe in filio ⁊ ecõuerſo. eo
quod vnuſquiſq̄ hoꝝ eſt ſua eſſentia. et
eadem eſt vtriuſq̄ ⁊ in vtroq̄. Eſt ergo
pater in filio ꝑ eſſentie identitatē: ⁊ per
equalitatē ex conſequenti. homo vero in
deo per gratie ſimilitudinē ⁊ cõſequen E
ter alr̃ ⁊ alr̃. Et de hoc eſt documētū mo
rale: de quo ait Aug. Nõ eñ ſic filius di
cit in me eſt pater ⁊ ego in illo: quõ pñt
dicere hoïes. Si eñ bene cogitamꝰ ⁊ be
ne viuamus: in deo ſumꝰ: ⁊ deꝰ in nobis
eſt quaſi participantes eiꝰ gratiã ⁊ illu
minati ab ipſo. Unigenitꝰ aūt filiꝰ in pr̄e
eſt: ⁊ pater in illo tanq̄ equalis. Hec ille.

☞ Feria. v. poſt dñicã de paſſione.
☞ Textus euan. Luc. vij. ca.

ROgabat Jeſum quidam
phariſeus vt mãducaret
cum illo. et ingreſſus do
mum phariſei diſcubuit.
Et ecce mulier que erat in ciuitate
peccatrix vt cognouit quod accu
buiſſet in domo phariſei: attulit
alabaſtrum vnguenti. et ſtans re
tro ſecus pedes eius lachrymis ce
pit rigare pedes eius: ⁊ capillis ca F
pitis ſui tergebat: ⁊ oſculabatur pe
des eius ⁊ vnguento vngebat. Ui
dens autem phariſeus qui vocaue
rat eū: ait intra ſe dicēs. Hic ſi eſſet
propheta ſciret vtiq̄ q̄ ⁊ q̄lis eſt mu
lier q̄ tãgit eum qꝛ peccatrix eſt. Et
rñdens Jeſus dixit ad illū. Simõ

habeo tibi aliquid dicere. At ille
ait. Magiſter dic. duo debitores
erant cuidam feneratori. Unus de
bebat denarios quingentos: ⁊ ali⁹
quinquaginta. Nō habentibus il-
lis vnde redderent donauit vtriſ-
G q3. Quis ergo eū plus diligit. Rñ
dēs ſimon dixit. Exiſtimo quia is
cui plus donauit. At ille dixit ei.
Recte iudicaſti. Et conuerſus ad
mulierē dixit Simoni: Uides hāc
mulierem. Intrauit ī domum tuā
aquam pedibus meis non dediſti:
hec autem lachrymis rigauit pe-
des meos ⁊ capillis capitis ſui ter
ſit. Oſculum mihi non dediſti: hec
autem ex quo intrauit non ceſſauit
oſculari pedes meos. Oleo caput
meum non vnxiſti. hec autem vn-
guento vnxit pedes meos. ꝓpter
quod dico tibi remittuntur ei pctā
multa quoniā dilexit multū. Cui
H aūt minus dimittitur: minus dili-
git. Dixit autē ad illā. Remittun-
tur tibi pctā tua. Et ceperunt q̄ſi-
mul accumbebant dicere intra ſe.
Quis eſt hic q̄ etiam pctā dimittit.
Dixit aūt ad mulierem. Fides tua
te ſaluam fecit. Uade in pace.

Rogabat Jeſum quidā phari-
ſeus ⁊c.] Lu. vij. Circa conuer
ſionē Magdalene q̄ in p̄ſenti
euāgelio recitat᷑ tangunt᷑ tria
pūcta: q̄ ſunt. Cōpūctio: Ex-
cuſatio: ⁊ Abſolutio. ¶ Quātū ad primū
ſciēdū eſt ꝙ ſicut dicit magr̄ hiſt. ea que
hic narrant᷑ ſm aliq̄s cōtigerāt in naza
reth: ſm alios vero in bethania: ſed tñ vt
idē dicit ⁊ locus ⁊ tp̄s horū ignorat᷑. Ue
runtñ exiſtimo ꝙ qꝛ dr̄ infra. Et ecce mu-
I lier que erat in ciuitate peccatrix: cū nul
la ciuitas exprimatur hoc de hierl̄m ci-
uitate regali debere intelligi. Si tñ iſta
cōtigerūt in Bethania. pñt dici cōtigiſ
ſe in hierl̄m qꝛ cū bethania min⁹ q̄ per
duo miliaria diſtaret a hierl̄z erat quaſi
ſuburbiū ei⁹. Qꝛ ergo xp̄s cōſueuerat p̄-
dicare in hierl̄m: ⁊ hoſpitari in Betha-
nia: credo magdalenā ꝯuerſam ī hierl̄m
ad ſermonē xp̄i. ſed poſtmodū in betha
nia ī domo auunculi ſui Simonis pha-
riſei ⁊ olim leproſi attuliſſe corſuū: ⁊ ala
baſtrū vnguēti: niſi forte ſimon tāq̄ po- K
tens dñs palatiū dicat᷑ habuiſſe in hie-
ruſalē. Dr̄ ergo [rogabat Jeſū q̄dā pha-
riſe⁹] .i. religioſus dict⁹ a phares qđ eſt
diuiſio. eo ꝙ habitu ⁊ ꝯuerſatione tales
ab alijs diſtinguebant᷑ [vt manducaret
cū illo] Utrū aūt bono vel malo fine iſte
inuitauerit xp̄m nō eſt certū. Xp̄s autē
mādūcauit cū phariſeis vt eorū ſupbiā
reprimeret: vt ptꝫ hic. ⁊ cū publicanis vt
eos ad pniāz ꝓuocaret Mat. ix. ⁊ Luc.
v. ⁊ cū amicis familiarib⁹. ſ. maria mar-
tha ⁊ lazaro vt eorū amorē nutriret ⁊ au-
geret. Jo. xij. ⁊ cū ſuis cognatis paupib⁹
vt corū inopiā ſuppleret aquā mutando
in vinū vt. Jo. ij. Sꝫ cum magis ſit iuſto
rū appetēda ſocietas q̄ iniquorū: quare
dñs zacheū ſpōte adijt nō aūt phariſeū
apparēter iuſtū niſi inuitat⁹? ad hoc di-
cit Gorram chriſtū hoc feciſſe: Primo
vt oñdat ꝙ non egēt q̄ ſani ſunt medico. L
⁊ Scđo ꝙ dñs pl⁹ diligit humilē pctōrē
ſcꝫ olim q̄ iuſtū ſupbū: Uel poſſet dici
ꝙ hoc fuit qꝛ zache⁹ nō audebat rogare
vt iſte phariſe⁹ [Et igreſſus domū pha-
riſei] Erat eñ xp̄s paup. ideo inuitationē
acceptauit [diſcubuit] quia eñ antiqui in
lectis comedebāt ſeu iacētes: vt dicit Al
chui. ideo ſedentes ad mēſam dr̄ accū
bere vel recūberee vel diſcūbere [Et ecce
mulier q̄ erat ī ciuitate] hec mlr̄ fuit ma
ria magdalena ſoror Lazari ⁊ marthe vt
hēs. ſ. fe. vi. poſt. iiij. dñicā. xl. Sꝫ hec nō
nominat᷑: qꝛ ſm hoiem opinionē adhuc
erat peccatrix: vt dicit Gorrā. Ex hac rō-
ne ſꝫ eādē opinionē ſubiūgit᷑ [peccatrix]
ſm hoim. ſ. opinionē: ſꝫ iā corā deo iuſti-
ficata merito ꝯtritionis. ¶ Eſt aūt ſcien
dū ꝙ aug. ſup illud. j. Cor. xv. inueniūt᷑
mlti falſi teſtes: ſic dicit. Perhorrendū
eſt ne aliq̄d falſi de deo dicat᷑ licet ad ei⁹ M
laudem ptinere videat᷑: qꝛ non minori ſꝫ
maiori fortaſſis ſcelere ī deo laudat᷑ fal-
ſitas q̄ vituperet᷑ veritas. Hec ille. et idē
dico de ſctis. Quidā ergo ex quadā ſtul

ta pietate dicūt magdalenā nō corpore
ſꝫ mēte tantum fuiſſe peccatricē: ex quo
magna incōueniētia ſequuntur. Primo
A qꝛ puertit᷑ ſanus euangelij ⁊ ſctōꝝ intel-
lectus. Nā Luc. viij. dr̄ Maria que voca
tur magdalene. d̄ qua. vij. demonia exie-
rant. i. vitia vniuerſa quibus plena fue-
rat vt dicit glo. Idem dr̄ in textu ⁊ in glo.
Mar. vlti. ⁊ gl. Hiero. dicit eā fuiſſe me
retricē. Et in euan. hođ. dr̄ peccatrix: qđ
ſcriptura dicere nō ꝯſueuit niſi de publi
cis pctōribus Scđm quia tollitur pctōri
bus magna ſpes venie: cum iſta ſit data
in exemplum pnīe: ſicut Maria virgo in
exēplum innocentie. Sed quare fuit ita
peccatrix? Nā ſicut dicit beatus Uincē-
tius. xij. annis fuit in voluptatibus. Ad
hoc dico ꝙ tria habuit q̄ conſueuerunt mu
lieribus eſſe cauſa ruine. Primo ⁊ prin-
cipaliter habuit libertatē poſt parentū
mortē. Scđo habuit diuitias ⁊ delitias.
B Tertio dr̄ habuiſſe pulchritudinē. Mar
tha aūt lꝫ etiam iſta habuerit: ſemper tñ
fuit virgo ſm btm̄ Uincen. qꝛ fuit infir-
ma. Nā ſm Ambro. fuit illa que. xij. an-
nis fluxum ſanguinis paſſa eſt q̄uis for
te quidem fuerit Martha. ſꝫ nō iſta. Et
etiā qꝛ ſuum caſtrū fuit tanq̄ hoſpitale
pauperū. Deus eñ ⁊ naturalē pietatem
⁊ merita ac ſupplicatiōes pauperū ſuorū
libēter aſpicit. Fuit etiā religioſa. i. phari
ſea ſcđm aliq̄s [vt cognouit ꝙ Jeſus ac-
cubuiſſet in domo phariſei] compuncta:
⁊ vt credit᷑ ad p̄dicationē xp̄i [attulit ala
baſtrū vnguēti] .i. vnguētū cōtentum in
vno vaſe de alabaſtro. Eſt autem ſicut di
cit Beđ. alabaſtrū gen⁹ marmoris varij
coloris: qđ optime ſeruat vnguēta. Con-
ſueuerunt autē viri regionis illi⁹ varijs
vnguētis vti ꝓ corporū recreatione ⁊ ſo
latio. Iſta ergo mulier corde compuncta
poſt ſermonē ſtatim venit ad xp̄m refo-
uendū vnguentis quo ad corp⁹ ⁊ ꝯſolan
C dū lachrymis quo ad aīam q̄ pctōꝝ ſitie
bat ſalutē. Greg. in homil. Quia eñ hec
mulier turpitudinis ſue maculas aſpexit:
lauanda ad fontē mie occurrit. Nō iuſſa
venit cōuiuantes non erubuit. Nā qꝛ ſe-
metipſam grauiter erubeſcebat int⁹: ni-
hil eſſe credidit qđ verecūdaret᷑ foris. Di-
ſcite q̄ dolore ardet: q̄ flere et iter epulas
non erubeſcit. Hec ille. Greg. nazā. In ſe
indignitatē ſuā oñdēs ſtabat poſt tergū
deiectis luminib⁹ effuſa coma pedes ā ple
ctēs: lachrymiſq̄ eos pfundēs: rebus tri
ſtem animū oſtēdebat veniā implorans. D
Hec ille. Unde ſequitur [⁊ ſtans retro ſe
cus pedes eius: lachrymis.] Hec beata
peccatrix fuit valde lachrymoſa. Nam
habuit lachrymas cōpaſſionis in morte
fratris: q̄ xp̄m induxerūt ad fletū ⁊ ſuſci-
tationem Lazari. Et lachrymas doloris
in morte xp̄i: cū fuerit inter mulieres q̄
illū flēdo ſeq̄bant᷑ ad crucē: de q̄b⁹ Luc.
xxiij. q̄ induxerūt xp̄m ad cōpaſſionē vt
diceret filie hieruſalē nolite flere ⁊c. Ha
buit ⁊ lachrymas amoris poſt xp̄i mortē:
vt ptꝫ Jo. xx. q̄ meruerunt angelicam vi-
ſionē: ⁊ xp̄i p̄mam apparitionē. Habuit
⁊ lachrymas cōpūctionis de q̄b⁹ dr̄ hic:
q̄ meruerūt abſolutionē a tot ſceleribus.
Seq̄t᷑ [cepit rigare pedes ei⁹] fatigatos
ex itinere: ⁊ deturpatos ex puluere. vtrū
vero xp̄s diſcalciat⁹ incederet: dic ꝙ nō
vt habes dominica. iiij. aduētus. Et ſi di E
catur ꝙ iſta mulier pedes xp̄i nudos at-
tractauit. Dico ꝙ eos potuit ipſa nudaſ
ſe ſiue habuerit perfecta calciamēta ſiue
ſandalia q̄ ſunt calciamenta pauperū in
illa regiōe vt dicit. s. Tho. ſup Matt. [⁊
capillis capitis ſui tergebat] Inter oēs
eius capillos iſti ſoli qui xp̄m tetigerunt
manēt incorrupti [⁊ vnguento vngebat]
ſꝫ cōtra. Nā cū eſſet ſctā ⁊ deuota: xp̄s di
cit ei noli me tāgere. Joā. xx. Quare ergo
nūc ſe tangi pmittit ab ea? Ad hoc dicit
Gorram ꝙ tūc xp̄s voluit oſtēdere ſe eſſe
altioris ſtatus q̄ credebat ⁊ maiori reue-
rētia dignam dū eſſet glorificat⁹. Et no-
ta ſm Bedā. ꝙ ſemel vnxit maria pedes
chriſti in domo phariſei: ⁊ ſemel caput ī
domo ꝓpria. Jo. xij. imo vt ibi ptꝫ etiam
tūc vnxit pedes ei⁹. Iſta mulier ſemper
xp̄i pedib⁹ fuit affecta. nec mirū qꝛ iſti⁹
pedib⁹ oīa ſubiecta ſunt ſꝫ illud pſ. Oīa
ſubieciſti ſub pedib⁹ ei⁹. Scđo qꝛ ipſi ma F
re quaſi terrā calcauerūt. vt ptꝫ Matth.
xiiij. Tertio qꝛ ad tactū eoꝝ fuit abſolu-
ta a pena ⁊ culpa ⁊ ſctificata: vt hic ptꝫ.
Quarto qꝛ ꝓ nr̄a eruditione ſunt diſcur
rēdo: fatigati ſm illud Joan. iiij. Jeſus fa-
tigatus ex itinere ſedebat ſic ſupra fontē.

Quinto: qꝛ pro noſtra redẽptione fuerũt
vulnerati: ſm illud pſ. Foderũt ma. me.
⁊ pe. meos ⁊c. Grego. Oculis eñ terrena
cõcupierat: ſ3 hoc iã ꝑ pniam pterẽs fle
bat. Capillos ad ꝯpoſitionẽ vultus exhi
buerat: ſ3 iam capillis lachrymas terge-
G bat. Vñ ſequit [⁊ capillis capitis ſui ter-
gebat] ore ſuperba dixerat ſed pedes dñi
oſculãs hoc in redẽptoris ſui veſtigia fi-
gebat. Vñ ſeqt [⁊ oſculabat pedes ei9]
Vnguẽtũ ſibi pro odore ſue carnis adhi
buit. Qđ ergo ſibi turpiter exhibuerat:
hoc iã deo laudabiliter offerebat. Vñ ſe
quit. [Et vnguẽto vngebat.] Quot ergo
in ſe habuit oblectamẽta: tot de ſe inue-
nit holocauſta. Cõuertit ad virtutũ nu-
merũ: numerũ criminũ vt totũ ſeruiret
deo in pnia: qcqđ ex ſe deũ cõtẽpſerat in
culpa. Hec ille. Chry. Et hec quidẽ q dicta
ſunt agebant exteri9 q vo reuoluebat ei9
intẽtio multo feruẽtiora hi erãt: q ſolus
de9 inſpiciebat. Hec ille. ¶ In hac pte
eſt morale documẽtũ ꝓ pctõribus: vt de
venia non deſperẽt dũmõ imitari velint
magdalenã: ſicuti culpa: ita ⁊ i pnia. De
hoc Ber. ſup Cañ. ſermo. iij. Fleuit ama
H re: ⁊ de intimis viſceribus lõga ſuſpiria
trahẽs ſalutarib9 intra ſe cõcuſſa ſingul
tib9 fellos humores euomuit. Hui9 igit
htẽ penitẽtis exẽplo ꝓſternere ⁊ tuo mi-
ſera: vt deſinas eſſe miſera. Proſternere
⁊ tu i terra: amplectere pedes placa oſcu
lis: riga lachrymis: quibus tñ nõ illum la-
ues: ſ3 te: ⁊ fias vna de grege tonſarũ q
aſcendunt de lauacro. Hec ille. ¶ Quã-
tũ ad ſm tangitur excuſatio quã xps ꝓ
ſe. ⁊ Magdalena facit phariſeo de vtro-
q3 male ſentiẽti: cũ dr [Videns autẽ phari-
ſeus q vocauerat eũ] q. ſ. ꝑmitteret ſuos
pedes attrectari a meretrice [ait intra ſe
dicens: Hic ſi eſſet propheta] vt dr [ſciret
vtiq3 q ⁊ qualis eſt mulier q tangit eũ: qꝛ
peccatrix eſt.] Ex hoc aũt pz falſum eſſe
qđ dr magdalenã ſola mente peccaſſe: qꝛ
iſte hoc neſciuiſſet. Iſte aũt phariſeus di
I ſpiciebat magdalenã tanq3 peccatricẽ:
⁊ dñm tanq3 nõ eſſet ꝓpheta. ⁊ circa vtrũ-
q3 decipiebat. Circa magdalenã quidẽ:
qꝛ neſciebat eã eſſe iuſtificatã: ⁊ eis fuiſſe
multa pctã dimiſſa: qđ tñ cogitare de-
buiſſet ſingultib9 eius ⁊ lachrymis. Cir-
ca xpm vo: qꝛ xps non ſolum ſciebat eã
fuiſſe peccatricẽ ſ3 etiam eſſe penitẽtem
⁊ dato q illam nõ agnouiſſet: adhuc po
tuit fuiſſe ꝓpheta: qꝛ prophete nõ ſciunt K
oia. Vñ ⁊ Heliſeus ignorabat ꝓpter qđ
ſunamitis mulier teneret pedes ei9. iiij.
Reg. iiij. ⁊ dixit. Aia eius in amaritudi-
ne eſt: ⁊ dñs celauit a me. Chriſtus ergo
ſimul vtrũq3 excuſat cũ ſubdit [⁊ rñdens]
cogitationi ſm glo. qꝛ intra ſe phariſeus
loqbat [Ieſus dixit ad illũ: Symõ habeo
tibi aliqđ dicere. At ille] ſm glo. fact9 at-
tentus ex vbo dñi [ait: magr dic] Subiũ-
xit aũt dñs pabolã vt ꝯuenienti9 ꝯ pha-
riſeũ ex ei9 rñſione ꝯcludat di. [Duo de-
bitores erãt cuidã feneratori. Eſt autẽ
ſciendũ ſm Chryſ. q in pabolicis nõ opz
oia ſcrutari ⁊ cuiuſlibet vbi ſumere ſen-
ſum: ſ3 ſufficit attẽdere qđ xps intendat.
Per hanc ergo parabolã nõ intẽdit ni-
ſi q ſicut hõ aliqñ relaxat mai9 ⁊ minus
debitũ pecuniarũ. Si tñ hec pabola per
oia dz exponi dicam9. q duo debitores
ſunt duo pctõres. fenerator autẽ dupli ci- L
ter accipit. Uno mõ pro vſurario. Alio
mõ ꝓ viro miſericordie q gratis mutuat
Nã etiã fen9 nõ ſolũ ſignificat vſurã: ſ3
aliqñ ſtat ꝓ mutuo: iuxta illud Deut. xv.
Feneraberis gẽtib9 multis ⁊ ipſe a nul-
lo accipies fen9. Iſte ĝ fenerator eſt de9
vtroq3 mõ: qꝛ mutuauit nobis oia bona
naturalia: ⁊ gratuita ⁊ acquiſita: ⁊ fortui
ta: q ſi nõ reddim9 ei recognoſcẽdo nos
ab ipſo iſta poſſidere ⁊ regratiãdo ei: ſu-
mus pene debitores: Exigit etiã a nobis
rõnẽ nõ ſolũ de recognitiõe doni mutua
ti: ſ3 etiã de vſu ei9. Vñ ſi donis ei9 nõ vti
mur ad gliã ei9: qđ eſt vſuz eorũ ſoluere:
ꝯhim9 debitũ pene. Et tñ nihilomin9 dr
fenerator ẽẽ ſcđo mõ qꝛ ad vtilitatẽ ſuaz
nihil exigit ꝓ tali vſu ſ3 ſoluz ad vtilitatẽ
noſtrã: vel ꝓ bono iuſtitie. [Vn9 debebat
denarios qngẽtos: ali9]. ſ. q min9 pecca-
uerat [qnquaginta] Tit9. q. d. Nec tu Si- M
mõ abſq3 debito es. qđ igit ſi i paucioribus
tenerꝭ. Nõ ſupbias: qꝛ tu q3 venia eges
Hec ille [nõ hñtib9 illis vñ redderẽt] gl.
Null9 eñ pt ꝑ ſeipz a debito pcti libera-
ri: niſi diuina gra veniã ꝯſeqt. Hec ille.
Hoc aũt ẽ pp duo vt pz p. s. Th. iiij. di. xv.
Prio qꝛ opa nra ſine charitate nõ ſũt ſa-

tiſfactoria ſicut neq3 accepta deo. Chari-
tatẽ aũt a nobis hre nõ poſſum9 ſine diui-
no auxilio. ⁊ dato q eã heam9: adhuc ſ3
aliq̃s nõ poſſum9 ſatiſfacere deo ꝑ eqli-
tatẽ ſimplr ſue qntitatis ſ3 ſolũ ꝑ equali-
tatẽ ꝓportiõis ex acceptatiõe diuine mi-
A ſericordie [donauit vtriſq3] Dr de9 nobi
donare debitũ pene ꝓ pctis multiplr. Pri
mo qñ ad pmũ cõtritionis gemitũ penã
eternã ifernalẽ ꝯmutat in tpalẽ purgato
rij. Scđo qñ penã purgatoriã commutat
in mundanã: quã. ſ. hic poſſumus exple-
re. Tertio qñ aliqđ ſatiſfactoriũ opus fa
cimus ⁊ de9 illud ex ſua miſericordia ac-
ceptat. l3 illđ nõ ſufficiſſet ad eqlitatẽ iu
ſtã faciẽdã. Quarto qñ rogam9 eũ vt no
bis illđ dimittat. Tũc eñ ſemp aut totuz
aut ptẽ remittit: vl ꝑ viã ipetratiõis vl ꝑ
viã meriti. Utroq3 eñ mõ ꝯ reatũ oratio
opat ſ3 pm9 ẽ ei ꝑ pus ſcđs vo ẽ cõis ei ⁊
oib9 opib9 bonis factis in gra ſaltẽ rõne
pene adiuncte. [q̃s ĝ eũ pl9 diligit]. i. q̃s
hz pl9 cãz diligẽdi. [Rñdẽs aũt ſimõ] ap-
tũ credẽs qđ dicebat ei. ⁊ neſciẽs qđ ꝯ ſe
dictur9 eẽt [dt. Exiſtimo qꝛ is cui pl9 do-
nauit. [Gre. i ho. Ubi re notãdũ ẽ qꝛ duz
ſua ſula phariſe9 ꝯuincit qſi frenetic9 fu
B nẽ portat ex q ligct. hic ille. [At ille dt. re-
cte iudicaſti]. S3 ꝯ. Nã Au. vr dicere vt
ei iponit Gorrã. q multo ardẽti9 dilige-
re debes eũ q flagitioſis ad ſe ꝯuerſis q-
cũq3 dimiſit ñ in ea te caderẽ non pmiſit.
Et rñdet idem q pctõr plus tenet ex di-
miſſo: ⁊ innocẽs pl9 ex omiſſo: ⁊ ceteris
parib9 maior rõ dilectiõis eſt in omiſſo
q3 in dimiſſo: ſicut melior ẽ ſtat9 inocẽtis
q3 peccãtis: ceteris pib9. Qđ ergo dr cui
minus dimittit min9 diligit: itelligit ce-
teris paribus: aliođ vero minus oibus
holbus diligeret deus. ¶ Ad intellectũ
vo ſequẽtiũ ſciẽdũ eſt: qꝛ i pctõ duo ſunt
ſcz culpa ⁊ reat9 ſiue obligatio pene: ⁊ q
ad vtrunq3 deus remittit pctm: ſed non
ſemp ſil. Nam quo ad culpam ſtatim re
mittit in primo cõtritionis gemitu. poſt
C quẽ ſtat aliqñ obligatio ad penã multo
tpe donec ſatiſfactio compleat. Dilectio
ergo q pctõr deũ diligit eſt cã remiſſiõis
pcti quo ad penã vt de ſe planũ eſt. Utrũ
vero ſit etiã cauſa quo ad remiſſionẽ cul
pe diſtinguẽdũ eſt. Si eñ dilectio tpe ſe-
quit remiſſionẽ culpe nõ eſt cã ei9: ſ3 ecõ
trario: dũ hõ cogitãs ſibi eſſe mlta pctã
dimiſſa accendit in dei amorẽ. Si vo ſit
ſimul cũ ea: puta in inſtãti iuſtificatiõis D
⁊ remiſſiõis culpe. ſic duplex eſt ibi dile-
ctio. ſ. habitualis: q eſt principiũ diligen
di ſiue ſit charitas ſiue aliđ: ⁊ Actualis
q eſt act9 a volũtate elicitus: quo volun-
tas deteſtat pctm ⁊ deũ amat. Sic ergo
remiſſio pcti eſt cã materialis habitua-
lis dilectionis: ſ3 ecõtrario dilectio iſta
eſt cã remiſſionis formalis ⁊ aliquo mõ
efficiẽs ⁊ finalis. Actualis aũt dilectio ẽ
cã materialis habitualis dilectiõis ⁊ ecõ
trario illa eſt hui9 cã formalis ⁊ effecti-
ua: ⁊ finalis. Diſpoſitio eñ ſe tz ex parte
cauſe materialis reſpectu forme ad quã
diſponit. Eſt aũt remiſſio culpe diſpoſitio
ad grãm ⁊ charitatẽ. In eodẽ ergo inſtã
ti iuſtificatiõis ſũt iſta ordiata ſm ordinẽ
nature. ſ. mot9 liberi ar. i pctm qđ deteſtat.
⁊ mot9 lib. ar. i deũ: q l3 ſit actus fidei: tñ
hz annexã actualẽ volũtatis dilectionẽ.
⁊ tertio ẽ ibi remiſſio culpe qrto infuſio
gre. Primũ eſt cã materialis ſcđi ſm ter
tiũ tertiũ qrti. qrtũ vero eſt cã formalis ⁊
effeciens ⁊ finalis tertij. ⁊ tertiũ ſcđi ⁊ ſe- E
cũdũ pmi. Qꝛ eñ efficiens ⁊ finalis cũ for
ma coincidũt in idẽ nũero vel ſpẽ: qđ pce
dit formalr pcedit ẽt effectiue inqntũ eſt
ſilitudo forme agẽtis. ⁊ finalr iqntũ prin-
cipalr itẽdit. Uide de his oib9. s. Tho.
iiij. diſt. xvij. Chriſt9 ergo ex pdicta pabo
la vult duo inferre. Primũ q maria mul
tũ dilexit xpz dilectiõe ꝯſequẽte tpe remiſ
ſionẽ culpe qꝛ ſe multa debita debuiſſe
cognoſcebat: ſm q ei multa pctã ipſe q
ad penã dimiſerat ꝓpter pdictã ei9 di-
lectionẽ. Primũ aũt hoc xps declarat ꝑ
ſigna dilectionis: cũ di [⁊ ꝯuerſus ad mu
lierẽ] vt eã cõſolaret ſuo dulci aſpectu q
tãdiu plorabat [dixit ſimoni] vt cognoſce
ret q3 parua dilectionis ſigna ipſa dño
exhibuiſſet [videns hanc mulierẽ]. q. d. Ui-
des quidẽ quo ad cop9: ſed nõ quo ad ani-
mã Tu eñ exiſtimas eã magnaz pecca- F
tricẽ. ⁊ ego tibi dico q quãto fuit maior
in pctõ: tãto nũc eſt maiori amore: qꝛ vi-
det ſaltẽ ꝑ ſpẽ ſibi dimiſſa eſſe mlta q de-
bebat. Et vt noueris q valde deligat ⁊
pl9 te q pauciora cõmiſiſti: ſaltẽ ſm iudi-

gintiquatuoꝛ erāt maioꝛis authoꝛitatis ꝙ̄ alij ſimplices ſacerdotes: inter quos tñ erat ſemꝑ vnus ꝓncipalis[⁊ phariſei] qui apud populū erant maioꝛis ſanctita-
G tis ꝙ̄ alij religioſi[concilium].i.oēs pꝛincipales ppl'i vel ciuitatis hierl'm[aduerſus Jeſum]vt.ſ.eum interficerent: qꝛ miraculū factū i lazaro multū diuulgabat' Chꝛy. Uñ opoꝛteret ſtupere et admirari audito miraculo cogitant interficere eū qui moꝛtuū ſuſcitauit. Hec ille. ¶Sciendū eſt aūt ꝙ phariſei de tribu ſymeon ꝓ maioꝛi parte fuerunt: qꝛ ex illa tribu initiū habuit illa ſecta vt dicit.s.Tho. ſacerdotes vero de tribu leui: vt dꝛ. Hier. ſup Eſa.iō in cis ſm.s.Tho. impleta eſt illa pꝛophetia. Gen̄.penul. Simeō ⁊ leui fratres vaſa iniquitatis bellātia: in conciliū eoꝛū nō veniat aīa mea. ¶Sciēdū tñ eſt qꝺ ſꝫ aliq̄s ꝓdicta ꝓphetia loquit' de leui ſolum quo ad Aarō ⁊ ſucceſſoꝛes eiꝰ: q̄ ſacerdotes fuerūt. Leuite enim qui nō fuerūt ſacerdotes: fuerunt immunes a pctō vituli cōflatilis quē fecerat Aarō.
H Exo.xxxij.⁊ Deu.xxxv. Et ſm Hebꝛeos fuerunt immunes ab oī idololatria: vt tradit rabbi moyſes in ſuo Deut.⁊ etiā ſilr a crimine moꝛtis xp̄i vt habet in gl. Deu.vbi.ſ.[Et dicebāt. Quid facimus] i.q̄d pigritamur[qꝛ hic hō multa ſigna facit] Ex quo apparet ſm Ori. iudeoꝝ ſtultitia: qꝛ ⁊ credūt xp̄m multa miracula facere: ⁊ tñ credebant ſe aduerſus eū poſſe ꝑficere.[Si dimittimus eū ſic].ſ.viuentē: ⁊ ꝓdicantē[oēs].i.fere totus ppl's [credēt in eū] ⁊ tracti miraculis ⁊ doctrina. Et cōſequenter vt dicit.s.Tho. timebant ꝑdere poteſtatē ſpūalē: quaſi credētes in xp̄m iſtis obēdire recuſarent. [Et veniēt romani] q̄ tūc erāt dñi iudeoꝝ[et tollēt locū nr̄m].i.ciuitatē ⁊ tēplū[⁊ gentē.i.ppl'm quē occident vel captiuabunt. Jn his aūt v̄bū ſm Magi.hi. voluerunt ſic dicere. Venerabilis eſt ⁊ ſctūs in gētibus locus iſte: qꝛ alexāder ⁊ pompeius ⁊
I alij venerati ſunt ip̄m: ⁊ reges perſarum ⁊ egypti. Jlle aūt hō docet ſacra noſtra eſſe vana ⁊ abolēda. Uñ romani ſciētes opes tēpli tollēt eas audientes impune tollēdas. Sꝫ iſta aliq̄bꝰ nō videnť bñ dicta: qꝛ ſi ꝓpť opes tēpli iſta fuiſſent ꝺcā

nō fieret mētio de gēte ſꝫ de loco vel loci oꝛnatu ſm Chꝛy. Uō dicere voluerunt ꝙ romani ex xp̄i ſequela cōciperēt ꝙ iudei xp̄m regē nouū facere ⁊ rebellare cogita- K
rēt ⁊ ꝯñr contra eos arma mouerēt. Sic aūt ſm eūdē dicebāt: vt ppl'm cōtra xp̄m pꝛouocarēt. Et ſub pallio tyrānidis abſcondebāt paſſiones ſuas: qm̄ moꝛtē xp̄i eos impellebāt potiꝰ ꝙ̄ timoꝛ de ꝑdictis. Scd̄m Aug. vō timuerunt ne ſi oēs in xp̄m crederent: nemo remaneret qui aduerſus romanos ciuitatē dei tēpluꝗꝫ defenderet: qm̄ cōtra ip̄m tēplū ⁊ paternas ſuas leges xp̄i doctrinā ſentiebant. ſed.s.Tho. ꝓfert dictū Chꝛyſ. quia iudei adhuc ſeruiebāt romanis: nec rebellare cogitauerāt. Sed notādū eſt hic iudeoꝛū iniquitas. Nā pꝛius dicebant chꝛiſto: vt ptꝫ Joā.vj. Qꝺ ſignū oſtendis nobis vt credamꝰ tibi: nunc vero dicūt eum multa ſigna facere: ⁊ tñ non ſolū in eum credere nolunt: ſꝫ volunt occidere: honoꝛū L
ac diuitiarum cupiditate ſuperati. Sunt aūt etiā nō multi ſimiles iudeis. ¶Jdeo in hac ꝑte eſt documētū moꝛale: de quo ait Aug. Tempoꝛalia ꝑdere timuerūt: et vitā eternā nō cogitauerunt ⁊ ſic vtrūꝗꝫ amiſerūt. Nā romani poſt dñi paſſionē ⁊ gloꝛificationē tulerunt eis ⁊ locū ⁊ gētem. Hec ille. ¶Quantū ad ſcd̄m tāgit' determinatio quā fecerunt. Circa quam ſciēdū eſt ꝙ in iſto cōcilio fuiſſe credunt' multi amici xp̄i: inter q̄s fuit Joſeph ab arimathia nobilis decurio: de quo dicit btūs Luc.xxiij. ꝙ nō cōſenſit cōſilijs iudeoꝛū. Jſte ſicut dicit btūs Uincē. creditur fuiſſe locutꝰ in fauoꝛē xp̄i: ita ꝙ multi vacillabant ꝓpter verba eius. Uñ caiphas ſtomachatꝰ cū vehemētia aduerſus xp̄m locutus eſt incipiens a repꝛehēſione eoꝛū qui vel heſitabāt vel diſſentiebāt. Uñ dicit'[Unꝰ aūt ex ipſis caiphas noīe cū eſſet pōtifex anni illiꝰ] Sed q̄uo erat pōtifex illiꝰ anni cū videret eſſe cōſuetudo illiꝰ ppl'i ꝙ ꝑ tota ſuā vitā dura-
ret ſummꝰ ſacerdos. Nā ⁊ deꝰ ꝑceperat M
ꝙ i moꝛte eiꝰ redire poſſent fugitiui. Ad hoc dꝛ aug. ꝙ creſcēte ſacerdotum ambitiōe ⁊ cōtētiōe ſtatutū ē vt plures eēnt: et ꝑ annos ſingulos ſinguli miniſtrarēt: et foꝛte ēt vt ait: vnū annū plures adminiſtra-

bāt. Joſephꝰ vero dicit ꝙ a tꝑe herodis aſcalonite fuerat ſummū ſacerdotiū venale. Unde ad maius lucrū pluries vendebat'. Et idē Joſephus de iſto caipha
A teſtatur ſicut recitat Alchui. ꝙ ſibi pecunia vnius anni ſacerdotium redemerat. Sꝫ vtrūꝗꝫ dictū ioſephi.ſ.⁊ Augu. potuit fuiſſe verū[dixit] Scd̄m aliquos iſte fuit pꝛimꝰ in loquēdo: qꝛ erat etiā pꝛimꝰ dignitate: ſed ſm alios fuit vltimꝰ quia videtur ꝙ eius ſentētie acquieuerint ⁊ ſteterint oēs tanꝗ̄ cōcluſioni. Jtē qꝛ repꝛehēdit aliquoꝛū dictum vt patebit: ⁊ ꝯñr poſt eos eſt locutꝰ. Ego aūt credo vtrunꝗ verum/ qꝛ pꝛimo dixit ſententiā ſuā ꝙ xp̄s deberet occidi: ſed qꝛ poſtmodū aliqui muſſitabant: ideo ipſe iterū verecunde ⁊ cum credulitate clamauit/ vt dicit Chꝛy. Que aūt clamādo dixit dupl'r exponunt' Pꝛimo ſm.s.Tho. ſic[Uos] o ciues[neſcitis quicꝗ̄].i.neſcitis legem in hoc caſu: q̄ Deut.xxx. mandat ꝓphetam ⁊ ſom-
B niatoꝛē auertētē ppl'm a cultu dei interficiēdum[nec cogitatis qꝛ expedit vobis vt vnꝰ moꝛiat' hō].i.iſte Jeſus q̄ a cultu dei ppl'm auertit[ꝓ populo ne tota gēs pereat].i.ne totus ppl's ſeducatur. Scd̄o vō ſm alios ſic[Uos] q̄ timetis iſtū occidere[neſcitis quicꝗ̄] de his q̄ expediunt regimini ciuitatis[nec cogitatis/ qꝛ expedit vobis vt vnus moꝛiat' hō ꝓ ppl'o] etiā ſi ſit innocens[⁊ nō tota gēs pereat] iudeoꝝ. Bonū eñ cōe ꝑpōnēdū eſt piuato. Et ſic ꝓpter iſtā rōnē ⁊ autoꝛitatē caiphe ſummi pontificis pꝛeualuit iſta ſentētia in cōcilio ⁊ cōcluſum eſt vt occideret'. Sed tñ iſta ſua rō ptꝫ ꝙ tñ ſit ſtolida/ nam in nullo caſu licitū eſt ꝓ ſalute patrie occidere iuſtum qꝛ hoc nō eſt ꝓcurare bonum cōe/ ſꝫ ꝑdere. Uñ ⁊ iuſto dei iudicio id qꝺ timebāt/ eis ꝑ Titū ⁊ Veſpaſianū euenit. ¶Eſt aūt ſciēdū vt dꝛ s.Tho. ꝙ Caiphas interpꝛetat'. Pꝛīo inueſtigans/ et ſcd̄o ſagax/ et tertio oꝛe vo-
C mēs. Pꝛimum ꝯuenit ⁊ atteſtat' ſua pꝛeſumptio/ cū dixit/ adiuro te ꝑ deū viuū vt dicas nobis ſi tu es xp̄s. Scd̄ꝫ vō eiꝰ aſtutie qua uiſus eſt moꝛtē xp̄i pꝛocurare Tertiū aūt eiꝰ ſtultitie. ꝓuer.x. Sicut canis q̄ reuertit' ad vo.⁊c. Hec ille. ¶Ad intellectū vō ſeq̄ndū ſciēdū eſt: ꝙ ſicut di-

cit.s.Tho.iiij.diſ.ix. in l'ra in ꝑdictis verbis Caiphe fuerunt quatuoꝛ: Pꝛīo inſpiratio immiſſa/ ꝑ quā vtilitas paſſionis xp̄i coꝛdi eiꝰ inſpirata fuit a ſpūſctō. Se- D
cundo intellectꝰ quē ipſe ex illa inſpiratione cōcepit. Tertio intētio exp̄imendi intellectū ſuum/ ⁊ ad effectum ꝑducēdi. Quarto verba ipſa ꝓlata. Pꝛimū fuit q̄dā ꝑticipatio ꝓphetie. Scd̄m fuit falſus intellectꝰ a ſeipſo Tertiū fuit iniqua intētio. Quartum fuit v̄ba locutio: ꝙ̄uis nō ſm intellectū eiꝰ. Et nō pꝛimū ſi ſit a ſpūſctō/ nō tñ ſm neꝗꝫ tertium/ ſed quartū aliq̄l'r fuit a ſpūſctō regulāte verba illiꝰ: vt conſonarent inſpirationi a deo facte. Hec ille. Jntendit autē.s.Thom. ꝙ Caiphas motꝰ a ſuꝑioꝛe v̄tute ꝯcepit ꝙ bonū erat xp̄m moꝛi ꝓ bono iudaice gētis ſꝫ huius rei cām ignoꝛabat ⁊ a ſeipſo cōcepit ꝙ hoc eēt bonū ꝓ ſalute tꝑali/ ⁊ errauit. Sic eñ aliq̄ñ nobis accidit ꝙ mouemur a deo vel ab āgelo malo vt videat' nobis ꝙ aliq̄d ſit agēdū ⁊ neſcimꝰ quare ⁊ tūc cōſueuimꝰ dicere. Coꝛ. dꝛ mihi ſic. E
Sꝫ arguit' ꝯ dictū.s.Tho. Nā ſnīa caiphe falſa fuit quia nō expediebat eis vt xp̄s moꝛeret' ergo nō fuit motus ad eā a ſpū v̄itatis. Rñdēdo.ſ.Tho. hic ſic dicit. Qñ hō loq̄t' ex ꝓpꝛia rōne/ loq̄t' a ſemetipſo/ qꝛ ꝑ rōnē eſt illud qꝺ eſt. Nō aūt qñ loquitur ſuperioꝛi ⁊ exterioꝛi inſtinctu.ſ. diuino ſpū vel etiam maligno/ ſicut arrepticij loquūtur q̄ ⁊ dñr ꝓphetare aliq̄ñ/ vt ptꝫ Hier.xxix. Arripit' aūt q̄s ſolū qñ vſus rōnis amittitur nec manet liber/ vt qñ v̄tutes ſenſitiue ſupabūdāt ex ſuꝑioꝛi impꝛeſſiōe ⁊ rō ligat'. Et qꝛ diabolꝰ ſic in phātaſiā pōt imp̄mere vt rō liget'/ ſꝫ nō cogat' ad cōſenſum adeo tunc hō a maligno ſpū dꝛ arreptꝰ. Caiphas autē ſi motus a ſpū maligno fuiſſet euāgeliſta nō addidiſſet q̄ addidit/ vt patebit. ¶Ad argumētū dꝛ dupl'r. Pꝛīo ꝙ moꝛs xp̄i de ſe fuit oībus expediēs/ ⁊ Caiphas verū F
dixit. Scd̄o vt dicat' expedit vobis.i. populo. Uñ vbi Caiphas dixit vobis euangeliſta dixit ꝓ gēte. Hec ille. Sed intellige ꝙ xp̄m moꝛi oībus erat cōueniēs nō aūt xp̄m occidere. Dicit ergo euā.[Hoc aūt a ſemetipo nō dixit] hoc.ſ. ꝙ expedit vt vnꝰ moꝛiat' ꝓ ppl'o/ ne tota gēs pereat.

Q̄ḋ ꝟo in mēte ſua addidit: ne tota gens
pereat: τ palr̄ ꝑ man9 romanoꝝ: dixit a ſe
ipſo apud ſeipꝫ τ ſi nō forte apḋ alios[ſꝫ
cū eēt pōtifex ānı illi9 ꝓphetauit]ac ſi di
caṫ. Rōne officij τ ꝯſecratiōis ſpūſſctūs
B eo inſtrālr̄ vſus eſt: q̄uis eſſet mal9. Lꝫ
autē ꝓphetauerit: nō tñ fuit ꝓpheta ſm
aliquos ſed ideo ꝓphetauit: qꝛ ꝓphetiā
ꝓtulit: ſicut τ q̄ recitat ſcripturā quā nō
intelligit. Ad ꝓphetiaꝫ eñ ſicut dicit. s.
Tho. in multis locis: req̇riṫ ꝙ propheta
intelligat q̄ videt τ dicit. Nā intelligētia
op9 eſt in viſiōe. Dañ. x. Uñ pharao vi-
dēs ſpicas τ vaccas. Geñ. xli. nō fuit ꝓ-
pheta: qꝛ nō intellexit ſignificatū. Sic ēt
iſte ſm Aug. nō fuit ꝓpheta qꝛ ſua ꝟba
nō intellexit ſm ſenſum ad quē ea ordi-
nabat ſpūſſctūs. ſctūs Tho. aūt hic dicit
ſic. Qñq̄ȝ alicui ꝯcediṫ act9 rei alicui9: et
tñ rei ꝯditio nō ꝯcediṫ: ſicut nō eſt iuſt9 q̄
cūq̄ȝ facit aliq̄ḋ iuſtū. Ad ꝓphetādū autē
ꝯcurrūt duo act9. ſ. videre: vñ ꝓpħa oliꝫ
dicebaṫ videns: τ annūtiare. Uñ. i. Coꝝ.
xiiij. dr̄ Propheta oib9 loquiṫ ad edifica
tionem: cōtingit aūt ꝙ aliq̄s vtrūq̄ȝ hēat
τ nō ſit ꝓpħa. Pharao eñ habuit ꝓphe
H ticam viſionē: et ſilr̄ Nabuchodonoſor
Dañ. ij. τ Cayphas habuit nō q̄dē viſio-
nē ſed denūtiationē rei ꝓphetice: inq̄ītū
denūtiauit vtilitatē mortis xp̄i. τ modūꝫ
q̄ ꝓpli ſal9 ꝯpleret: qꝛ ſpūſſctūs q̄ñq̄ȝ mo
uet ad totū qḋ ꝑtinet ad ꝓphetiā: q̄ñq̄ȝ
ad aliq̄d tm̄. Nō dr̄ aūt Cayphas ꝓpħa
plus q̄ȝ aſina Balaā. i. inq̄ītū habuit ꝓ-
pheticū actū in denūtiatione: qꝛ nec rō-
nē nec imaginationē eius ſpūſſctūs illu-
minauit: ſꝫ vtrūq̄ȝ manſit ad malū intētū
τ ſola lingua a ſpūſctō mota eſt. Hec ille
ꝟtualr̄. Nō tñ eſt incōueniēs ſi dicaṫ ma
lus ꝓphetare: qꝛ ꝓpħia eſt donū qḋ ſtat
ſine grā gratū faciēte ſm. ſ. Tho. τ alios
theol. [ꝙ Jeſus moritur9 erat ꝓ gēte]. ſ.
iudaica [τ nō tm̄ ꝓ gēte] ꝑdicta ſubintel-
ligē moritur9 erat [ſꝫ vt filios dei]. i. gēti-
les [q̄ erāt diſpſi] ꝑ varias mūdi ꝑtes τ ꝑ
I varios rit9 τ errores [ꝯgregaret i vnū] ca
tholicū pplꝫ q̄ vn9 eſt rōne vnitatis dei:
τ capitis τ legis τ ſacroꝝ τ vicarij xp̄i ca
pitis nr̄i. Erāt aūt tūc gētiles dei filij: ſꝫ
Aug. ſꝫ diuinā ꝑdeſtinationē: nō aūt ſꝫ
ꝑñtē iuſtitiā niſi pauci: vt centurio: τ ſi q̄
erāt ſilēs [ab illo ergo die cogitauerunt]
i. firmiter deliberauerūt [vt occiderēt cū]
q̄ citi9 poſſent lꝫ eū añ hoc cogitaſſent.
¶ In hac ꝑte eſt morale documētū: de q̄
ait Chryſ. Uide quāta ſpūſſcti virt9 eſt. A
K mēte eñ mala valuit ꝟba ꝓferre ꝓphe-
tie. Uide ēt quāta ē pōtificalis ꝟtus ꝑtā-
tis. Pōtifex eñ effect9: τ ſi īdign9 exñs:
ꝓphetauit neſciēs q̄d diceret. Ore eñ ſo
lū vſa eſt grā: cōtaminatū aūt coꝛ nō teti-
git. Hec ille. ¶ Quātū ad tertiū tāgiṫ xp̄i
occultatio: cū dr̄ [Jeſus aūt ſciēs] oīa ꝯci-
lia eoꝝ ex ſe τ ꝑ amicos ſcire potēs [iam
nō i palā ambulabat apud iudeos.] Sꝫ
quare ſe occultauit q̄ ſecur9 poterat iter
eis cōuerſari. Ad hoc dr̄ ꝑmo ideo ſic fe
ciſſe. Primo ſm Chryſ. vt ſe verū hoiem
ꝓbaret. Scḋo ſm Augu. vt cum veniret
in hi. rl̄m perciperēt ꝙ ſua ſpōte venie-
bat. Tertio ſm Glo. vt doceret ꝑſecutio-
nibus q̄ñq̄ȝ τ furori eſſe cedendū [ſꝫ abijt
in regione iuxta deſertū] qḋ verū ſit illud
qḋ eſt inter hierl̄m et hiericho vel aliud
nō eſt mihi certum. [in ciuitate que diciṫ
effrē] q̄. ſ. parua erat τ parum populata.
L In hac degens recepit epiſtolam a rege
Abagaro q̄ regnabat in ediſſa vrbe me-
ſopotamie: hec ꝟba Abagar9 eucharie
fili9 Jeſu ſaluatori bono: qui apparuit in
locis hieroſolymoꝝ: ſalutē. Auditū mi
hi eſt de te τ de ſanitatib9 q̄s facis ꝙ ſine
medicamētis aut herbis fiant iſta per te
ꝙ verbo cecos facis videre: claudos am
bulare: leproſos mundari: τ mortuos re-
uiuiſcere. Quibus oibus auditis de teſta
tui in aīo meo vnū eſſe e duob9: aut ꝙ tu
es de9 τ deſcēderis de celo vt hec facias:
aut ꝙ filius dei ſis q̄ hec facis. Propter-
ea ego ſcribēs rogauerim te vt digneris
fatigari vſq̄ȝ ad me τ egritudinē meam
qua diu laboro curare. Nam τ illud cō-
peri: ꝙ iudei murmurant aduerſum te τ
volūt inſidiari tibi veni igiṫ ad me: qꝛ eſt
mihi parua ciuitas ſꝫ honeſta: q̄ vtriſq̄ȝ
ſufficiet. Dñs vero in hec verba rñdit ei
M Btūs es qꝛ credidiſti in me cū ip̄e nō vi
deris me. Scriptū eſt eñ de me: qꝛ hi qui
me non vident credent. Et hi qui vidēt
non credent. De eo autē quod ſcripſiſti
ad me vt veniā ad te: oporret me hic oīa
complere propter que miſſus ſum τ poſt

ea recepi me ab eo quo miſſus ſum. Cum
ergo aſſumpt9 fuero aliquē ḋ diſcipulis
meis mittam ad te: vt curet τ viuificet te.
Hec oīa leguṅt in eccleſiaſtica hiſtoria.
A Miſſus fuit aūt ad iſtum regē. Judas q̄
τ taddeus [τ ibi morabaṫ cū diſcipulis
ſuis] donec veniret tēpus ſue paſſionis.
Fuit enīꝫ ibi a dñica de paſſione vſq̄ȝ ad
ſabbatū ante dñicam palmarum: in quo
ſabbato exiens de illo deſerto venit in
bethaniā vt diciṫ Joā. xij. τ in craſtinum
iuit in hieruſalem cum ſolennitate de
qua dictū eſt dñica. ſ. de aduentu. ¶ In
hac parte eſt morale documentum ꝙ ve
ri amici in tribulatione non deſerunt.
Chry. Diſcipuli chriſti q̄ñ oēs letabanṫ τ
feſtum celebrabant: tunc occultātur τ in
periculis ſunt: ſed tñ ꝑmanebāt cum eo:
ſcḋm illud. Uos eſtis q̄ permanſiſtis me-
cū in tentationibus meis. Hec ille.

☞ Sabbato poſt dñicā de paſſione.
☞ Textus euang. Joā. xvij. cap.

Ubleuatis Jeſus oculis ī
celum dixit: Pater venit
B hora clarifica filium tuūꝫ
vt fili9 tuus clarificet te.
Sicut dediſti ei poteſtatē oīs car-
nis: vt omne quod dediſti ei det eis
vitā eternā. Hec eſt aūt vita eterna
vt cognoſcant te ſolum verū deum
τ quem miſiſti Jeſum xp̄m. Ego te
clarificaui ſuper terram: opus con-
ſummaui quod dediſti mihi vt fa-
ciam Et nūc clarifica me tu pater
apud temetipſum claritate quā ha
bui priuſq̄ȝ mundus eſſet apud te:
Manifeſtaui nomē tuū hoibus q̄s
dediſti mihi de mūdo. Cui erant et
mihi eos dediſti: τ ſermonē tuū ſer
uauerunt. Nūc cognouerunt qꝛ oīa
q̄ dediſti mihi abs te ſunt: qꝛ verba
q̄ dediſti mihi dedi eis. Et ip̄i acce
C perūt τ cognouerūt vere qꝛ a te exi-
uı: τ crediderūt quia tu me miſiſti.
Ego pro eis rogo: nō ꝓ mundo ro-
go: ſed ꝓ his quos dediſti mihi: qꝛ
tui ſunt. Et mea oīa tua ſunt: τ tua
mea ſunt. τ clarificatus ſum in eis.
Et iam nō ſum in mūdo: τ hi in mū
do ſunt: τ ego ad te venio.

Ubleuatis Jeſus oculis in ce-
lum τc.] Joā. xvij. In preſenti D
euāgelio in quo agiṫ de qua-
dā allocutiōe xp̄i ad patrem
tāguṅt tria puncta que ſunt.
Optati tp̄is appropinquatio. Iniuncti
opis ꝯſummatio. τ Cōmiſſi gregis ꝯſer-
uatio. ¶ Quantū ad primū tangiṫ tēpus
paſſionis τ reſurrectionis xp̄i. Eſt autēꝫ
ſciendū ꝙ iſta q̄ in hoc euāgelio tangun
tur xp̄s dixit in die cene poſt cenā anteq̄ȝ
egrederēṫ trans torrentem cedron. Dici
tur ergo [Subleuatis oculis in celum Je
ſus] Interior mentis diſpoſitio maxime
in oculis apparet. Illos ergo xp̄s oratu-
rus in celūꝫ leuauit ſm Chry. vt doceret E
nos qḋ orando mentem debemus attol-
lere ad deum: oratio eñ illa ſm. s. Tho.
fuit magis ad noſtrā inſtructionē q̄ȝ xp̄i
neceſſitatē q̄ lꝫ inquātū hō oraret: tñ in-
quantū deus exaudiebat. [dixit. Pater
venit hora]. ſ. paſſionis τ mortis ſm Hi-
lariū τ Augu. q̄ venit non fato vigente ſꝫ
deo ordinante ſm Auguſt. abſit inquit
vt ſydera mori coherent ſyderū condito
rem [clarifica filium tuūꝫ] quo ad huma
nitatē: qꝛ q̄ītum ad diuinitatē erat eque
clarus vt pater. Clarifica inquā. ſ. in paſ-
ſione mea: oſtēdendo miracula. Hilarius
Jam ꝯſpuendus: flagellandus: crucifigē
dus erat clarifica pater filium. Sol de
curſu operis deficit τ interitū ſuūꝫ cū eo
reliqua mundi elementa ſenſerunt. Ad
onus dei in cruce pēdētis terra contre-
muit: eū q̄ moriturus erat intra ſe conte-
ſtata nō capere. Proclamat cēturio: Ue-
re filius dei erat iſte: ꝑdicationi ꝯſentit
effectus. Hec ille. Sed quare xp̄s petit
iſta fieri in ſua paſſione: Dico ꝙ hoc fa-
cit primo ad icreduloꝝ ꝯuerſionē. Scḋo
ad ſue mr̄is τ amicorū cōſolationē. Ter- F
tio forte iſta etiam vt homo petit ad ſola
tiū ſuum in tantis opprobrijs eo mō quo
etiā dicebat ſi poſſibile ē vt trāſeat a me
calix iſte. Tripl̄r aūt ꝑ paſſionem xp̄s eſt
clarificat9. Primo ꝑ miraculū i obſcura
tione ſolis ſciſſione veli templi: aptiōe

monumentorū:⁊ ſciſſione petrarū adeo vt cēturio clamauerit vere fili9 dei erat iſte. Scḋo inq̄ſtū p ipſam venit ad corporis gl'iam in reſurrectione. Aug. lib. ꝯfeſ. Si paſſione clarificatus dr̄: q̄to magis reſurrectiōe. Hec ille. Tertio qꝛ per hoc venit in totius mundi notitiā gētib9 ad eū cōuerſis. ſm illud Phil. iiij. Propter qḋ

G ⁊ de9 exaltauit. Sed ꝯtra. Si fili9 clarificationē expectat a patre videbiṫ eo minor. Ad hoc dicit Hil. ix. de tri. ꝙ nō pl9 incōuenit filiū eē minorē patrē: ꝙ̄ p̄rem eſſe maiorē filio. qḋ ſm humanā naturā verū eſt. [vt fili9 tuus clarificet te] apud oēm carnē ſiue oēm hoiez. ¶ Querit aūt Aug. quō potuerit pr̄ clarificari cū ſempiterna ei9 claritas nec diminuta fuerit in humana natura: nec augeri potuerit in diuina. Et reſpondet ꝙ claritas patris nō eſt aucta in ſe ſꝫ in hoib9: qb9 p filiuꝫ pater innotuit: cū p euangeliū xp̄i vbiꝗ̄ fides eſt diffuſa trinitatis. Clarifica inq̄ eū [ſicut dediſti ei ptātē ois carnis] ſiue ſup oēm carnē. i. hoiem a pte totū appel-

H lādo: ſm Aug. Sicut em̄ dicit. s. Tho. oē agens qḋ agiṫ ab alio itēdit effectū reducere ad manifeſtationē cauſe: qꝛ in executiōe principꝫ qḋ eſt de principio manifeſtat ipſum principiū. Sꝫ fili9 dei q̄cq̇d hꝫ a patre hꝫ. ⁊ ideo p ea q̄ facit patrem manifeſtat. Unde dicit: vt filius clarificet te ſicut dediſti ei ptātē ois carnis. Hec ille. Eſt aūt aliqualiter ſil'e de inſtr̄o artificis: puta calamo ſcriptoris. qḋ ſuo ope artificē a quo hꝫ ꝙ agat manifeſtat: ⁊ tn̄ manifeſtat q̄ſtū accipit ab eo de motu ⁊ virtute cauſandi. Dediſſe aūt pr̄ filio hāc ptātē: ſm Aug. ſane intelligēdū eſt. Intelligiṫ aūt dupl'r. Uno mō qꝛ ipē xp̄s inq̄ſtū hō accepit a pr̄e ꝙ v̄tute diuinitatis poſſet mortuos viuificare tāq̄ inſtr̄m deitatis. Et hoc pculdubio verū eſt. Sicut em̄ docet. s. Tho. iij. p. q. xiij. aīa xp̄i vt deitatis inſtr̄m pōt oē miraculū ordinatū ad incarnatiōis finē: q̄ finis ē inſtaurare oia

I q̄ ſunt in celo ⁊ q̄ in terra: tn̄ annihilare nō pōt: qꝛ hoc eſt ꝓpriū dei ſicut ⁊ creare qḋ creature nō eſt cōicabile a deo vt pꝫ p. s. Th. ij. di. j. Alio mō intelligiṫ: qꝛ xp̄s inq̄ſtū de9 a patre accepit ptātē: nec tn̄ eſt eo minor: qꝛ totam p̄ris ptātem accepit.

Dicit aūt ſm Chry. ois carnis vt oſtdaṫ ꝙ predicatio xp̄i non ad iudeos ſolū: ſed ad oēm carnē extenderet. Et q̄ſtum fuit ex pte xp̄i vt dicit: oēs crediderūt. Ex culpa tn̄ ſua aliqui nō crediderūt [vt omne] ſcꝫ ens. vel ſuppoſitū rōnale [qḋ dediſti K ei] in hereditatē tanq̄. ſ. ad filiū cōuertendū: ſic em̄ oēs gētes date ſunt filio [det eis vitā eternā]. i. ſicut dediſti mihi ptātem ſup oēm carnē ita clarifica me vt oibus quos dediſti mihi docēdos ⁊ ꝯuertēdos dē eternā vitā. Sumiṫ aūt vita ſm phos duob9 modis. ſ. Primo p eſſentia rei viuētis. Et ſcḋo p operatione eiuſdē. Homine aūt viuere primo mō eſt eſſe hoiez ſiue habere aīam vnitam corpori humano: ſꝫ ſcḋo mō eſt vegetari ſentire vel intelligere. Utroꝗ̄ aūt modo in patria erit vita eterna: qꝛ ⁊ aīa inſeparabiliter erit vnita corpori: ⁊ ipſa intellectio ſeu viſio dei ⁊ fruitio ꝑpetua erit vel aliter. Sicut dediſti ei ptātem ois carnis. i. feciſti eum oim hoim caput vt omne qḋ dediſti ei. ſ. filio det eis. ſ. hoibus vitā eternā: id eſt ſit obiectū in eterna vita: deitas quidē eſſentialiter ⁊ humanitas accidētaliter. Utrū L ꝗ̄ enim datum eſt filio a patre. Deitas q̄dē immediate humanitas vero mediante deitate qua eā aſſumpſit: ⁊ vtrūꝗ̄ erit nobis vitā eternam obiectiue: qꝛ deitas erit obiectū intellect9 beati humanitas aūt ⁊ intellectus ⁊ ſenſuum. ¶ Ad intellectum vero ſequentium ſciendum eſt ꝙ eternā vitaꝫ ſeu felicitatem humanā opꝫ ꝯuenire hoi inquantū hō eſt ſiue vt a beſtijs diſtinguiṫ. alioqui nō eſſet propria hois ſed ei ⁊ brutis cōis. Scḋm mentem ergo cōuenit homini. Et ideo q̄dā exiſtimantes volūtatē eſſe intellectu nobiliorē: dicunt eam conſiſtere in operatiōe voluntatis q̄ eſt fruitio. Quidā v̄o dicunt ꝙ conſiſtit in operatione intellectus: qꝛ nobiliorem illū volūtate credunt. Oēs em̄ fideles: imo ⁊ peripatetici recte ſentientes in hoc conueniunt ꝙ eſt nobiliſſima opatio nobiliſſime potētie reſpectu nobiliſſimi obiecti. Opinio ergo. s. Th. eſt A ꝙ in operatione intellect9 conſiſtat qua deū nobiliſſimo mō. i. p eſſentiam cognoſcit. Hec aūt via rōnibus inſolubilib9 cōcludiṫ ab eo eſſe vera. ſ. ij. q. iij. ꝯ gētiles. c.

xxvj. Hāc ergo ſequimur. Tripliciter ergo q̄ſtum attinet ꝓpoſito noſtro mō pōt humana beatitudo ſumi. Uno mō. ſ. obiectiue: ⁊ eſt de9 q̄tum ad eſſentialē beatitudinē: ⁊ humanitas xp̄i q̄tuꝫ ad acci-

A dentalē. Alio mō ſubiectiue vel eſſentialiter: ⁊ eſt intellectualis viſio dei. Un̄ ſm Aug. cōtēplatio pmittiṫ nobis actionū oim finis. Et rurſus idē dicit ꝙ viſio eſt tota merces. Tertio p eo per qḋ ad hāc viſionē veniṫ ⁊ ſic fides ieſu xp̄i dr̄ felicitas. Uerba ergo xp̄i q̇b9 dicit [hec eſt aūt vita eterna vt cognoſcāt te ſolum veruꝫ deuꝫ: ⁊ quē miſiſti Jeſum xp̄m] triplicem pn̄t habere ſenſum. Si em̄ ſumaṫ beatitudo primo modo ſenſus eſt ꝙ humana felicitas obiectiue ſit de9 cognit9: ⁊ xp̄s eius. Si ſcḋo modo ſenſus eſt: ꝙ ſit ipſa cognitio dei ⁊ xp̄i: q̄ ſubiectiue in nobis eſt. Tertio autē mō ꝙ ſit cognitio. i. fides qua credimus in deū ⁊ in xp̄m ei9 q̄ pōt vocari beatitudo diſpoſitiue: qꝛ eſt via ad illā ⁊ participatiue: qꝛ eſt quedā participatio illius clare cognitionis quā expe-

B ctam9 in patria. Quilibet aūt hoꝝ trium ſenſuuꝫ diuidiṫ in duos ſenſus. Naꝫ illa dictio ⁊: pōt copulare inter deū patreꝫ ⁊ xp̄m miſſum inq̄ſtū eſt hō: ⁊ nō inq̄ſtum eſt deus: et tunc oēs ſenſus intelligendi ſunt de btitudine: vt includit eſſentialē ⁊ accidentalē ſimul. Pōt ēt copulare inter deū patrē ⁊ xp̄m: inq̄ſtū pſona diuina: et tūc duos primos ſenſus opꝫ de eſſentiali beatitudine intelligere. tertius vero eſt falſus niſi accipiaṫ xp̄s vt miſſus ita ꝙ fides de incarnatione includaṫ. Nō enim ſufficit credere myſterium trinitatis: ſed opꝫ etiā credere myſteria xp̄i: p que ducimur in ſalutem vt docet. s. Tho. ij. ij. q. ij. Sꝫ ſumēdo xp̄m p pſona diuina remanet in p̄dictis verbis magna queſtio ꝓpter illam dictionē excluſiuam ſoluꝫ. Si enim ſol9 pater eſt verus deus: filius nō erit deus: neꝗ̄ ſpūſſanct9 erit deus vt ex hoc loco deducunt Arriani. teſte Hila. iiij. li. de trini. Dicūt enim filiū eſſe a patre eſſentialiter diuerſum ⁊ nobiliſſimaꝫ

C eius creaturā. Sꝫ ꝯ eos arguit idē in. v. de tri. ſic. Quicq̇d hꝫ naturā ⁊ virtutē auri: vere eſt aurū. Sed filius vere hꝫ naturam ⁊ virtutez dei: qḋ pꝫ qꝛ hꝫ operationem dei: qꝛ quecūꝗ̄ operatur pater operatur ⁊ filius: vt pꝫ Jo. v. Propria autez operatiōe cognoſciṫ virtus ⁊ natura rei. D Hec aūt rō Hila. valde ꝯ arriū ſuſcipiētez euāgeliū: ⁊ etiā ꝯ iudeos valuiſſet q̄n̄ conſtabat eis ꝙ ꝓpria authoritate ſuſcitaret mortuos hoc em̄ erat habere operationē dei. Ad q̄ōnē ergo tripliciter dr̄. Primo ſm Hila. ix. de trini. ⁊ Augu. ſup Joā. ꝙ ly ſoluꝫ determinat ly verū deum nō aūt ly te: ⁊ eſt ſenſus: vt cognoſcant te eſſe deum: q̄ ſolus es verus deus. Unde tūc nō excludiṫ filius vel ſpūſſanctus: ſꝫ excludiṫ ois creatura ⁊ oē idoluꝫ. Un̄ ſtatim ſubdiṫ: ⁊ quē miſiſti Jeſum xp̄m. ſ. cognoſcant ſolū verū deū eſſe ⁊ idē intelligendū eſt de ſpūſctō: qui eſt charitas cōſubſtātialis amboꝝ. Un̄ dicit hic. ſ. Tho. ꝙ ſit mētio ſolū de pr̄e ⁊ filio: qꝛ vbicūꝗ̄ iſti ponunṫ p̄cipue in ptinentib9 ad maieſtatē diuinitatis intelligiṫ ſpūſſctūs q̄ eſt amborū nexus: ordo ergo verboꝝ eſt vt dicit Augu. vt te ⁊ quem miſiſti ieſum xp̄m cognoſcāt ſolū verū deum. Scḋo dr̄

E ſm Aug. vj. de trin. ꝙ hoc dictū eſt ad excludendū errorē eoꝝ: q̄ dixerunt ꝙ nulla diuina pſona ſola ſit deus: ⁊ ꝙ tota trinitas eſt de9: ⁊ nihil aliud. Cōtra qḋ dicit xp̄s ꝙ pr̄ ſol9 ē ver9 de9. Intēdit aūt aug. ꝙ ly ſolum pōt determinare ly te: ⁊ ſtare cathegorematice: ita ⁊ ſolitudinez ponat circa patrē et eſt ſenſus. Pater ſolitarie ſumpt9 nō intellecta alia pſona diuina: vere ē de9. Sꝫ ꝯ qꝛ iſtū ſenſum negat. s. Tho. j. diſ. xiij. Ad hoc dico ꝙ. s. Tho. loquiṫ de ſolitudine reali: q̄ in deo nō eſt. Aug. v̄o de ſolitudine ſm rōnē que pōt eſſe in intellectu nr̄o predicāte aliq̄d de vna pſona: ⁊ nō de alia. Tertio dr̄ ſm. s. Tho. primo vbi. s. ꝙ ly ſol9 pōt determinare ly te et teneri: ſyncathegorematice ⁊ excludere neutraliter ⁊ participatione p̄dicati vt ſit ſenſus. Nihil aliud a patre eſt deus: qḋ verū eſt: qꝛ ſola creatura eſt aliud a pr̄e: non aūt maſculine: vt ſit ſenſus. Null9 alius a patre eſt deus: qꝛ fili9 eſt ali9 a pr̄e: ſꝫ non aliud ⁊ eſt de9. Pōt F etiā vt ibi dicit excludere maſculine ꝑ participatione ſubiecti: vt ſit ſenſus. Ut cognoſcāt te q̄ ſol9 eſt pater eſſe verū deuꝫ. ¶ Sciendū eſt autem ꝙ oēs diuine per-

ſone cōueniūt in vna eſſentia: ideo qñ di
ctio excluſiua additur vni earū reſpectu
alicuius eſſentialr̄ nō excludit̄ alia. Nō
G eñ cū dr̄: patrē nemo nouit niſi filius: ex
cluditur pater a notitia ſui: q̄r notitia eſt
terminus eſſentialis et oibus cōmunis.
¶ In hac parte eſt documētū morale: de
quo ait Chryſ. Quod enim dixerat dñs. In
mūdo preſſurā habebitis: poſt admoni
tionē ſubleuatis oculis in celū ad orōnē
cōuertit̄: erudiēs nos in tribulationibꝰ
oia dimittentes ad deū refugere. Hec il
le. Vñ. s. Tho. dicit ꝙ xp̄s pro diſcipulis
oraturus conuenienter interponit tribula
tiones in paſſione ſibi imminentes: q̄r in
tribulationibꝰ maxie deꝰ exaudit ſm il
lud pſ. Ad dñm cum tribularer clamaui
⁊ exaudiuit me. ¶ Quātū ad ſcdm tāgit̄
impoſiti opis ꝯſummatio q̄ erat rō qua
re debebat exaudiri. Lz eñ q̄ a deo vult
exaudiri: debeat potiꝰ peccata ꝯfiteri q̄
merita: iuxta exēplū phariſei ⁊ publica
ni. Lu. xviij. tñ ad ſe excitādū in maiorez
feruorē interdū expedit etiā merita corā
deo recitare: ſicut Ezechias Eſa. xxxviij.
dixit obſecro dñe memēto ⁊c. Igit̄ dicit̄
H [Ego te clarificaui] docēdo ignorātes de
te ſm Hila. [ſup terrā] q̄r in celo deꝰ no
tus erat: vt idē dicit. Cōtra q̄r ſupra dixit
vt filiꝰ tuus clarificet te. Ad hoc dico ꝙ
filius clarificauerat patrē perſonaliter ⁊
clarificaturus erat apoſtolos per orbez
mittēdo. Vel ſm Aug. loquit̄ ꝑ modum
p̄teriti. [Opus ꝯſummaui] qđ dediſti mi
hi vt facerē ꝓ redēptione ⁊ illuminatio
ne mūdi. Sz ꝯtra: q̄r adhuc reſtabat paſ
ſio. Ad hoc dr̄ ꝙ ſaluator dicit ſe paſſio
nem ꝯſummaſſe. Prio ſm Aug. q̄r ſe eaz
cōſummaturꝰ certiſſime nouerat. Scđo
ſm Chryſo. q̄r ex parte ſua oia fecerat et
nitēdit Chry. ꝙ xp̄o iā nō habebat facere
ſz pati. Tertio ſm eūdē ꝙ maior ps ope
ris erat facta dr̄ totuz factū. Quarto ſm
eūdē q̄r iam aderat paſſio et incipiebat:
principiū aūt dr̄ dimidiū totiꝰ. iiij. Pol.
I [Et nūc clarifica me tu pater] ſm huma
nitatē: illā glorificādo apud temetipm̄].
i. in patria ſiue in gloria Chriſtꝰ eñ erat
adhuc aliquo mō viator. Vel dr̄ apud te
metipſum: q̄r corpois ſui gloria quā po
ſtulabat: huic mūdo non eſt patens [cla
ritate quā habui prius q̄ mundus fieret
apud te]. i. per virtutez diuinitatis ſcdm
Hila. a qua humanitas glorificata eſt: ⁊
quā filiꝰ eternaliter habuit apud patrez
Vl ſm Aug. ꝑ claritatē creatā: quā filius K
ab eterno ſm humanā naturam habuit
apud patrem per diuinā predeſtinatio
nē. Optat ergo ſibi dari gl'iam corpis in
reſurrectione ſibi ex predeſtinatione de
bitam. Quidā autē in his verbis intelle
xerunt qđ humanitas a verbo ſuſcepta
quaſi ꝯuertatur in verbuz ⁊ cōmutet̄ in
deū. Sed ꝯtra hos arguit. s. Tho. q̄r ipſa
hūanitas ſm hoc annihilaret̄. Nō oē ꝙ
in aliqđ ꝯuertit̄: vl' ipz annihilat̄. vl' illđ
qđ ꝯuertit̄ augeẗ: verbū aūt diuinū auge
ri nō pōt. Hec ille. Sed cōtra q̄r ſm eum
in. iij. par. ⁊ in. iiij. panis cōuertit̄ in cor
pus xp̄i et tñ neq̄ illud corpus augeẗ: ne
q̄ panis ſm eū annihilat̄. Dico ꝙ hic lo
quit̄ de annihilatione large: vt dicat̄ an
nihilari oē cuius nihil manet: q̄uis ma
neat id in qđ ꝯuertit̄. Proprie aūt anni
hilat̄ cuiꝰ nihil manet: ⁊ qđ i nihil ꝯuer
titur: ⁊ ſic loquit̄ in. iij. parte. ⁊. iiij. nō aūt
hic q̄r ſufficiebat ei ſumere annihilatio
nē large. Quidā tñ dicunt poſtillam ſup L
Jo. nō eſſe eius totā. vt exptz in fine eius
quia fuit collecta per fratrez Raynaldū
diſcipuluz. ſ. Tho. ſub eodē ſctō Tho. le
gente. Manifeſtat aūt ꝯſequēter ꝙ opus
cōſummauerit dicēs. [Manifeſtaui no
mē tuum] p̄dicādo ⁊ cōuerſando [hoibꝰ
quos dediſti mihi]. i. aplis: quibꝰ ſpecia
lius ſecreta dei reuelauit q̄ aliis [de mū
do]. i. de mundana cōuerſatione ex qua
ſunt vocati. Volens aūt ꝓ ipſis chriſtus
orare adducit multas rōnes ꝙ deberet
pro eis orare. Pria eſt: q̄r erat eorum ma
giſter cuius erat ꝓ diſcipulis zelare. Di
cit ergo [Tui erant] ſm diuinitatē: vt di
cit Aug. ⁊ itellige quo ad p̄deſtinationē
[⁊ mihi eos dediſti] ſm humanitatez: vt
idem dicit: non autē ſm diuinitatē: q̄r ni
hil habuit pater qđ non habuerit filius
ſemper lz a patre. Sunt dati xp̄o homini
per cōuerſionē ad fidē eius ⁊ vocationē
ad aplatum: cū priꝰ fuiſſent dei ꝑ p̄deſti
nationē ⁊ nō xp̄i vt hō eſt. Scđam rōnez M
tāgit cū ſubdit̄ [Et ſermonē tuū ſeruaue
runt]. i. meipm̄ ſm Bedā: q̄ ſum verbuz

tuū: qđ memorie cōmēdarūt. Vel ſermo
nē tuū. i. p̄cepta tua ſm eūdē Bedā que
ſeruauerūt credendo in me. Vñ ſubditur
[Nūc cognouerūt] Ut dicit Beda. q̄dā
dicūt ꝙ iſte ſit textus: nunc cognoui: ſed
A hoc nō hz rationē Quō eñ inquit pote
rat ignorare filiꝰ que ſunt patris. [Quia
oia q̄ dediſti mihi] tā natura q̄ doctrina
ſm Bedā [abs te ſunt] ſcz procedentia.
Accepit eñ oia filius a patre inquātum
hō ⁊ inq̄ntū deus. [Q̄r verba que dedi
ſti mihi dedi eis] docēdo eos [⁊ ipſi acce
perunt]. i. intellexerūt atq̄ tenuerūt: ſm
Aug. Tunc eñ vt ait verbū accipit̄ cum
mente percipit̄ [Et cognouerūt vere] per
fidē [q̄r a te exiui] ꝑ incarnationē [⁊ cre
diderūt] ſubaudi vere ſm Augu. i. firmi
ter quaſi iam nō ad ꝓpria redituri. Loq̄
tur eñ de eis ſm id qđ futuri erant ſm
eundē [q̄r tu me miſiſti] qđ idē eſt ſm au
gu. qđ a te exiui. Sed cōtra: nā ſm Hila.
exire ꝑtinet ad eternam ḡnationē: mitti
vero ad incarnationē: ergo nō ſunt idē.
Soluit aūt. s. Tho. q̄r ſi loq̄mur de xp̄o
quantū ad diuinitatez q̄tū ad filium dei
aliud eſt exire aliud mitti: ſz ſm humani
B tatē quātuz ad filiū hoīs idē ſunt vt dicit
Augu. Hec ille. ¶ In hac pte eſt morale
documētū: ꝙ q̄ ꝓpter deū ſe humiliant ⁊
explent opa que deus eis iniūxit. ꝑducū
tur ad clarificationē. i. gl'ificationez que
apud deuz eſt. De hoc ait Apl's Ro. viij.
Nō ſunt cōdigne paſſiōes huiꝰ tpis ad
futurā gl'iaz q̄ reuelabit̄ i nobis. ¶ Quā
tū ad tertiū poſitis rōnibus orādi ponit̄
ipſa diſcipulorū cōfirmatio quā xp̄s eis
petiuit cū dr̄ [Ego ꝓ eis rogo] Nō expri
mit̄ autē q̄d ꝓ eis petat. Et q̄r vt dicit. s.
Tho. iij. pte. q. xxj. ois orō xp̄i q̄ rōe de
liberata fuit exaudita eſt. Dicēdum vr̄ ꝙ
petiuit ea q̄ aplis dedit deꝰ puta ꝙ poſt
paſſionē ñ remanerēt i fidelitate ⁊ hmōi
[Nō ꝓ mūdo]. i. hoibus carnalr̄ vinctī
bus ſm Aug. q̄ nō ſunt in ea ſorte grē vt
ab illo eligant̄ ex mūdo. Vl' aūt Aug. vel
le vt ꝑ mūdū intelligant̄ p̄ſciti q̄ eligēdi
nō erāt pro talibꝰ eñ nō eſt orandum ei
C cui cōſtās tales eſſe p̄ſcitos [Sed ꝓ his
quos dediſti mihi q̄r tui ſunt] ſm eternā
p̄deſtinatiōnē. Vel alr̄. Rogo ꝓ eis vt. ſ.
in ſua voluntate ꝓſperent̄ q̄ bona eſt: nō
pro mūdo: q̄r eorum volūtas eſt mala: et
mihi aduerſa. Ne dō q̄s exiſtimet xp̄m
nouuz habere pncipiū: ⁊ nouiter iſtos
a deo accepiſſe inquantū deus erat: ſub D
iungit: [Et mea oia tua ſunt: et tua mea
ſunt] qđ ſm aug. dr̄ q̄r ⁊ ipſe filiꝰ deus eſt
prī equalis. Vel ſm alios id dr̄: q̄r ꝓpter
vnionē i pſona ſit idiomatū cōicatio: ita
ꝙ ea q̄ ſunt diuinitatis attribuūtur hoi:
⁊ q̄ hoīs deo. Dicimꝰ ei ꝙ hō creauit ſtel
las ⁊ ꝙ deꝰ eſt crucifixus. Vide de hoc.
s. Tho. iij. par. q. xv. [Et clarificatus ſum
in eis]. ſ. aplis inq̄tū. ſ. credebāt in xp̄m
ſm Chryſ. eiꝰ gloriā ptim cognoſcentes.
[Et iam nō ſum in mūdo]. i. i p̄ximo ſum
vt a mūdo recedā. Vñ ſubdit̄ [⁊ hi in mū
do ſunt: ⁊ ego ad te venio] qđ eſt quodaz
mō nō eſſe in mūdo a quo recedo: quaſi
diceret. Cum eſſem cū eis ego ſeruabam
eos in noie tuo: nūc aūt tibi eos recōmē
do. Et in hoc eſt morale documētū: quā
tum curā xp̄s de ſalute fideliū habebat: ⁊
cōſequēter quātā nos habere debeamꝰ.
Vñ amorē ſuū materno cōparat ⁊ p̄fert. E
Eſa. lxix. Nunq̄d pōt obliuiſci mulier in
fantē ſuū: vt non miſereat̄ filio vteri ſui.
Et ſi oblita fuerit: ego nunq̄ obliuiſcar
tui. Eſt aūt ſciendū ꝙ hoc euāgeliū legi
tur in die virginis: q̄r ei illa verba xp̄i cō
ueniūt: oia mea tua ſunt: vt ſi vox dei ad
virginem. Deus eñ ⁊ cōmiſit oia officia
ſua. Nam pater fecit eam theſaurariam
ſuā: cōmittēdo ei theſaurum ſue potētie.
Nam aliq̄s eſt potēs in curia alicuiꝰ vel
rōne parētē vel rōne grē quam hz apud
dñz vl' rōne obſequij exhibiti dño. Btā
aūt v̄go eſt mater regis: ſicut Berſabee
Salomonis. cui ipē dixit: pete mr̄ mi. iij.
Reg. ij. ⁊ inuenit grām apud deū ⁊ ſeptē
opa mie exhibuit regi. vt ſupra dictū eſt
Jō eſt potētiſſima. Filiꝰ quoq̄ fecit eā ca
merariā ſuā: q̄r vēter eiꝰ purgatꝰ ſancto
ſpiritu ⁊ pictus donis celeſtibus fuit ca
mera filij dei quē habēdo in vtero habe
bat ignē inextinguibilē: lucē inacceſſibi
lē: ⁊ dulcedinē ineffabilē. Et ſpūſſctūs fe F
cit eā eleemoſynariā ſuā. Prē eñ ⁊ filius
dāt nobis ſua dona ꝑ amorē: ⁊ cōſequen
ter ꝑ ſpm̄ ſctm̄ q̄ eſt amor ⁊ primū donuz:
ſed ipſe ſpūſſctūs dat nobis ſua dona ꝑ
v̄ginē. Vñ ipa in corpore mixto cōparat̄

collo: per qđ caput influit alijs mēbris:
Unde ſm Bern. nulla gratia de celo de
ſcendit ad terram niſi tranſeat per ma-
nus Marie. Quod intelligitur inquan-
B tum ea que facit xp̄s dicitur facere virgo
que dedit chriſto eſſe hominem ſiue hu-
manitatem: per quam xp̄s eſt mortuus: ꝛ
nos deo reconciliauit: ꝛ nobis meruit.

☞ Dñica in ramis palmarum.

Scitis quia poſt biduū
paſcha fiet ꝛ filius ho-
minis tradetur vt cru-
cifigatur: tunc congre-
gati ſunt principes ſa-
cerdotum ꝛ ſeniores populi ꝛc.

Scitis qꝛ poſt ꝛc.] In hac do
minica legit̄ paſſio ſꝫ illaꝫ
ꝛ oēs alias que legūtur in
ferialib⁹ dieb⁹ vide ifra i
fer. vi. Legit̄ ēt illud euāg.
cum appropinquaret: ſed
vide illud ſupra dominica .i. in aduentu.

☞ Feria .ij. poſt dominicā palmarum.

☞ Textus euangelij. Jo. cap. xij.

Ante ſex dies paſche venit
ieſus bethaniā: vbi fuerat
H lazar⁹ mortu⁹ quē ſuſcita
uit Jeſus. Fecerūt aūt ei
cenā ibi ꝛ martha miniſtrabat. La
zar⁹ vero vn⁹ erat ex diſcūbētib⁹ cū
eo. Maria ergo accepit libram vn-
guenti nardi piſtici p̄cioſi ꝛ vnxit
pedes Jeſu ꝛ extersit capillis ſuis
pedes eius ꝛ domus impleta eſt ex
odore vnguēti. Dicit ergo vnus ex
diſcipulis ſuis Judas ſcariothis
q̄ erat eū traditur⁹. Quare hoc vn
guentū nō venijt trecētis denarijs
ꝛ datū eſt egenis? Dixit aūt hoc nō
qꝛ de egenis pertinebat ad eū ſꝫ qꝛ
fur erat: ꝛ loculos habēs ea q̄ mit-
tebantur portabat. Dixit ergo Je-
ſus. Sine illam vt in die ſepulture
mee ſeruet illud. Paupes eñ ſemp
I habebitis vobiſcum: me autem nō
ſemper habebitis vobiſcū. Cogno
uit ergo turba multa ex iudeis qꝛ
illic eſſet: ꝛ venerūt nō propter Je-
ſum tm̄: ſꝫ vt lazarū viderēt: quem
ſuſcitauit a mortuis. Cogitauerūt K
aūt principes ſacerdotuꝫ vt lazarū
interficerēt: qꝛ multi ꝑpter illū abi
bāt ex iudeis ꝛ credebāt in Jeſuꝫ.
In craſtinū aūt turba multa q̄ ꝯue
nerat ad diē feſtū cū audiſſet qꝛ ve
nit Jeſus hieroſolymā ꝛ acceperūt
ramos palmaꝝ: ꝛ ꝓceſſerūt obuiā
ei ꝛ clamabāt: Oſanna bñdictus q̄
venit ī noīe dñi rex iſrael. Et inue-
nit Jeſus aſellū ꝛ ſedit ſup eū ſicut
ſcriptū eſt. Noli timere filia Syon
Ecce rex tuus venit ſedēs ſup pul-
lū aſine. Hoc nō cognouerūt diſci-
puli eius primū: ſed qñ glorificat⁹
eſt Jeſus: tūc recordati ſunt qꝛ hec
erāt ſcripta de eo: ꝛ hec fecerūt ei.
Teſtimoniū ergo ꝑhibebat turba L
q̄ erat cum eo qñ lazarū vocauit de
monumento: ꝛ ſuſcitauit eū a mor-
tuis. Propterea ꝛ obuiam venit ei
turba qꝛ audierūt eū feciſſe hoc ſi-
gnū. Pharisei ergo dixerunt ad ſe-
metipſos. videtis qꝛ nihil profici-
mus. Ecce mūd⁹ tot⁹ poſt eū abijt.
Erāt aūt gētiles qdā ex his q̄ aſcē
derant vt adorarēt in die feſto. Hi
ergo acceſſerūt ad philippū q̄ erat
a bethſaida galilee: ꝛ rogabant eū
dicētes. Dñe volum⁹ Jeſum vide-
re. Uenit Philippus et dicit An-
dree. Andreas rurſum ꝛ Philipp⁹
dixerunt ieſu. Jeſus aūt rñdit eis
dicēs. Uenit hora: vt clarificet̄ fili⁹
hoīs. Amen amen dico vobis: niſi
granū frumēti cadēs in terra mor-
tuū fuerit ip̄m ſolū manet. Si autē
mortuū fuerit: multū fructū affert. M
Qui amat aīam ſuā: ꝑdet eam. Et
q̄ odit aīam ſuā in hoc mūdo: in vi
tā eternā cuſtodit eaꝫ. Si q̄s mihi
miniſtrat: me ſeq̄t̄. Et vbi ſum ego

illic ꝛ miniſter meus erit. Si quis
A mihi miniſtrauerit: honorificabit
eum pater meus. Nūc aīa mea tur-
bata eſt ꝛ quid dicā. Pater ſalui-
fica me ex hac hora. Sed propterea
veni in horam hanc. Pater clarifi-
ca nomē tuū. Uenit ergo vox de ce-
lo dicēs. Et clarificaui ꝛ iterū clari
ficabo. Turba ergo q̄ ſtabat ꝛ au-
dierat dicebat tonitruum factum
eſſe. Alij dicebant. Angeli ei locut⁹
eſt. Rñdit Jeſus ꝛ dixit. Non pro-
pter me hec vox venit ſed propter
vos. Nunc iudicium eſt mundi.
Nunc principes huius mūdi eijcie
tur foras. Et ego ſi exaltatus fue-
ro a terra omnia traham ad meip̄m.
Hoc autē dicebat ſignificās qua
morte eſſet moritur⁹. Rñdit ei tur-
ba. Nos audiuimus ex lege qꝛ xp̄s
manet in eternū. Et q̄ñ tu dicis:
opꝫ exaltari filiuꝫ hominis. Quis
B eſt iſte fili⁹ hominis? Dixit ergo eis
Jeſus adhuc modicū lumen in vo-
bis eſt. Ambulate dū lucē habetis:
vt non tenebre vos comprehendāt.
Et qui ambulat in tenebris neſcit
quo vadit. Dū lucē habetis credite
in lucē vt filij lucis ſitis. Hec locut⁹
eſt Jeſ⁹ ꝛ abijt ꝛ abſcōdit ſe ab eis.

Ante ſex dies paſche ꝛc. Joā.
xij. In preſenti euan. in quo
narrat̄ q̄ñ xp̄s ſabbato ante
dominicā palmarū exiens de
deſerto in quo latuerat venit
bethaniam: ꝛ ſequenti die in hierl'm: ꝛ
ibi ꝑdicauit: tāgunt̄ tria pūcta: que ſunt
Murmuratio aſſociatio: ꝛ Predicatio.
C ¶ Quantū ad primū in quo tangit̄ mur
muratio iude pro effuſione vnguēti: opꝫ
ſolum aliqua declarare verba: [Ante ſex
dies paſche].i. ſexto die an̄ paſcha .i. ſab
bato an̄ dñicā palmaꝝ. Dicit aūt theo. ꝙ
tunc incipiebant cōtinuare ꝛ ſolenniza-
re: quia in craſtinum .i. in die palmarum
erit .x. dies menſis in qua agnus imolan
dus ſegregabatur a grege [venit Be-
thaniam vbi erat lazarus mortuus quē
ſuſcitauit Jeſus. Fecerūt autem ei cenam
in domo ſimōis leproſi: vt dr̄ Matt. xxvj.
Nec obſtat qꝛ martha miniſtrabat vt la
zarus recūbebat. qꝛ vtrunq̄ potuit in do D
mo auunculi vicina fuiſſe [ꝛ martha mi-
niſtrabat Lazarus vero vnus erat ex di-
ſcumbentibus cum eo. Maria ergo acce
pit libram vnguenti] Ecce magnificen-
tiam marie [nardi piſtici precioſi] Dicit̄
aūt piſtici ſm aug. a loco vñ erat vnguen
tū. Uel piſtici .i. fidelis ſm Alchuinū. Pi
ſtis eñ grece latine dicitur fides. Non
eñ erat adulteratum alijs ſpeciebus ſeu
ſophiſticatū [ꝛ vnxit pedes Jeſu ꝛ exter-
ſit capillis ſuis pedes eius: ꝛ domus im-
pleta eſt ex odore vnguenti. Dicit ergo
vnus ex diſcipulis ſuis iudas ſcario-
this] ſic dict⁹ eſt a ſcharioth vico. Inde
enim dr̄. hic ꝛ hec ſchariothis ꝛ hoc ſcha
riothe [qui erat eum traditurus. Quare
hoc vnguētū non venijt trecentis dena-
rijs ꝛ datū eſt egenis.] Sed cōtra qꝛ alij
dicūt diſcipulos ꝛ nō ſolū iudā murmu- E
raſſe. Ad hoc dicit aug. de cōſen. euā. qđ
alij ponunt pluralē numerum pro ſingu
lari: vel vt dicit Jo. de ſolo iuda meminit
quia latro erat/ alij vero propter paupe-
rū curaꝫ murmur ꝯceperūt/ aut ꝛ verba
exp̄ſſerunt [Dixit aūt hoc non qꝛ de ege-
nis ꝑtineret ad eū].ſ. q̄tū ad effectū/ ꝑti-
nebat aūt q̄tū ad offm̄/ qꝛ erat diſpenſa-
tor [ſꝫ qꝛ fur erat ꝛ loculos hñs].i. cuſtos
exiſtēs loculoꝝ ſiue burſe dñi ac cōdiſci-
puloꝝ. Et ſꝫ au. dñs admiſit ꝛ tolerauit
furē vt diſcam⁹ malos tolerare. Et ei lo-
culos dñs ꝯmiſit ſm Chr. ne aliquā hr̄et
occaſionē ꝛ diceret/ pecuniaꝝ deſyderio
dñm ꝑdidi. Uel ſm Theo. qꝛ minimus
erat. Minor eñ eſt pecunie diſpēſatio q̄
doctrine. Habuit aūt loculos dñs ſꝫ Au.
vt ſciret eccl'ia qñ loculos hr̄e poſſet ꝛ ſm
s. Tho. in ſignū ꝙ hoc nō derogat ſum-
me ꝑfectiōi/ ꝛ ſm eundē in ſignū ꝙ illud
Matt. vj. Nolite ſoliciti eē/ nō ſignificat
ꝙ nihil i craſtinū reſeruet̄ [ea q̄ mittebāt F
xp̄o] paupi ꝛ collegio ſuo [portabat] ꝛ cō-
ſeq̄nter cupiebat hr̄e ſēp burſā plenā/ vt
meli⁹ inde ſubtraheret [Dixit g̱ Jeſ⁹] vo
lēs rōnabiliter excuſare mariā. Dicit eñ

Chry.⁊.s.Tho.ꝙ multa bona ſunt de q̄
bus ſi ↄ̄ſiliū peterēt añ̄ꝙ̄ fierēt ea nō cō
ſulerēmꝰ:q2 poſſent fieri meliora:ſed tñ
ſi iā ceperint fieri nō ſunt ꝓhibēda dum
G mō ſint bona.Et ſic dicunt ꝙ dñs añ̄ꝙ̄
Maria effudiſſet vnguētū:forte illud da
ri pauperibꝰ maluiſſet:ſ3 tñ poſtꝙ̄ iam
res agebatur dixit.[Sinite illā.]Ex hoc pz
ꝙ plures erāt murmurātes.[Ut i diē ſe
pulture mee ſeruet illud]non idē nūero
ſ3 ſpecie vel gñe:ſm.s.Tho.Btūs autē
Matth.dicit.Preuenit vngere corpus
meū in ſepulturā.i.morte ſepulture.Ex
ponit aūt iſte paſſus tā varie vt melius
iudicē ꝓpriā tantū expoſitionē ponere.
Sciendū eſt ergo ꝙ dubiū eſt an Maria
p̄ſciuerit mortē xp̄i.Quidā eīn iō dicunt
ꝙ nō:q2 ex ſcriptura nō habet.Et ſic ſen
ſit.s.Th.dicēs hoc illā feciſſe ex quoda3
inſtinctu nature ſicut frequēter aliq̄ ad
aliq̄d faciendū mouent cuiꝰ rationē nō
intelligūt.vt Caiphas Jo.xj.Uerum nō
incōuenit ꝙ ſciuerit ea3/q2 fuit familia
riſſima xp̄o:⁊ verbū eiꝰ audiebat libētiſ
H ſime.Si ergo xp̄s duodecim diſcipliſ p̄
dixit paſſionē:quā ⁊ mater filiorū zebe
dei itellexit nō eſt irrōnabile ꝙ ēt huic
cui p̄io voluit poſt reſurrectionē appa
rere eā p̄dixerit.Tū q2 ēt potuit q2 a btā
ꝟgine que ibi ꝓculdubio aderat ſicut ⁊
poſt aderat cruci i die paſſionis:de his
edoceri.Dato tñ ꝙ illam non ſciuerit tñ
cū eſſet nobiliſſima non potuit eā latere
ↄ̄ſiliū iudeoru3 de morte xp̄i.Timuit āt
ne xp̄o occiſo illū inūgere non ꝑmittere
tur:nec tñ erat ſine ſpe vngēdi cadauer.
Et iō ⁊ preuenit inūgere corpus ⁊ tñ ſer
uauit ēt aliq̄d de vnguēto ad vngendu3
ſi poſſet in ſepulcro.Unum ergo fecit q2
vnxit.⁊ de hoc dicit Matth.ꝓuenit vnge
re corpus ⁊c.aliud facere cogitabat.⁊ de
hoc dixit Joānes.Ut in diē ⁊c.Diſcipliſ
aūt reꝑhēdebāt eā de eo qꝺ fecerat:⁊ re
ſiduū vnguēti forte vendi volebāt:⁊ xp̄s
eos de vtroqꝫ cōpeſcuit.De p̄io quidē
I vt dicit Matt.de ſcd̄o vt dicit.Jo.[Pau
peres eīn ſemꝑ habebitis vobiſcum.me
aūt ſemꝑ nō habebitis].ſ.ſcd̄m3 ad p̄ſen
tiā corporalē.Quātū eīn ad diuinitatē:
et q̄tū ad p̄ſentia3 eius in ſacr̄o euchari
ſtie:⁊ q̄tū ad p̄ſentiā ꝑ gratiā ⁊ amore3

in cordibus ſcā3 amātiū:⁊ q̄tū ad ſpecialē
ꝓuidētiā quā h3 de bonis dicit Matth.
vlti.ecce ego vobiſcū ſum ⁊c.[Cognouit
ergo turba multa ex iudeis q2 illic eſſet:⁊
venerūt nō ꝓpter Jeſum tm̄ ſ3 vt lazaꝝ K
viderēt quem ſuſcitauerat a mortuis]De
ſyderabant ei videre ſuſcitatorē q̄triduā
ni mortui et ip̄3 ſuſcitatū de futura vita
aliq̄d itelligere ab eo q̄ ide redierat.i.la
zaro.q2 hmōi deſyderiū i natū eſt hoi:vt
dicit.s.Tho.Cogitauerūt autē p̄ncipes
ſacerdotu3 vt et lazarū interficerent.q̄m
multi ꝓpter illū abibāt ex iudeis [a hie
ruſalē in bethaniam]vel a ſynagoga ad
fidem[⁊ credebāt in Jeſum]Oſtultitiam
Sed quare nō ita actū eſt circa alios re
ſuſcitatos ⁊ ſanatos a dño.Rñdit Chry.
⁊.s.Tho.ꝙ ꝓpter quatuor.Pmo q2 hoc
miraculū fuit patens corā multis ⁊ ma
gnū.Scd̄o q2 lazarꝰ erat ꝑſona iſignis.
Tertio q2 tūc erat feſtū in quo totꝰ ppl̄s
erat ꝓpe bethaniā.Quarto q2 non pote
rant calūniari hoc factū fuiſſe ↄ̄tra legē L
q̄ſi i ſabbato ꝑpetratū:ſicut fecerāt de ce
co nato.Iſtis eīn ↄ̄currētibus totꝰ q̄de3
mundus ↄ̄uerti debuiſſet.ſ3 corda q̄ fue
rāt vitioru3 inuidieqꝫ vl̄ maxime armis
occupata ↄ̄tra deū armant ad pugnam.
¶Quātū ad ſcd̄3 tangit q̄uō xp̄s ſolēni
ter fuit aſſociatus in hierl̄m in die pal
marū ibi[In craſtinū aūt turba multa q̄
venerat ad diē feſtū cū audiſſet q2 Jeſus
venit hieroſolymā:acceperūt ramos pal
marū:⁊ ꝓceſſerūt obuiā ei:⁊ clamabant:
Oſanna bñdictꝰ q̄ venit in noie dñi rex
iſrl̄.Et inuenit Jeſus aſellū et ſedit ſuꝑ
eum:ſicut ſcriptum eſt.Noli timere filia
ſyon/ecce rex tuꝰ venit ſedēs ſuꝑ pullū
aſine.Hoc nō cognouerūt diſcipuli eiꝰ
p̄mū],i.añ paſſionē ſ3.s.Tho.[ſed q̄ñ
glorificatꝰ eſt Jeſus[.i.q̄ñ glorioſus re
ſurrexit ſm Augu.[tunc recordati ſunt
i.intellexerunt noniter.ſicut q̄ recordat]
intelligit de nouo actualiter qꝺ p̄iꝰ no M
uerat habitualit/[q2 hec erāt ſcripta de
eo/⁊ hec fecerūt ei]q̄ ſc3 erant ſcripta[te
ſtimoniū ergo ꝑhibebat turba q̄ erat cu3
eo q̄ñ lazaru3 vocauit de monumento.⁊
ſuſcitauit eu3 a mortuis.Ubi pz tot in
terfuiſſe ſuſcitationi lazari q̄t poterāt di
ci turba.qꝺ ſonat multitudinē magnam.

[Propterea ⁊ obuiam venit ei turba qui
audierant eū feciſſe hoc ſignū.Phariſei
ergo dixerūt ad ſemetip̄os.Uidetis q2 ni
hil ꝓficimus[Ecce mūdꝰ totus poſt eu3
abijt].i.q̄ſi totꝰ ppl̄s.Eſt eīn hyperbole.
A ¶Quantū ad tertium tangit p̄dicatio
quā illā die fecit hierl̄m:ibi.Erant autē
gētiles quidā ex his q̄ aſcēderāt vt ado
rarent in die feſto.Lz eīn eſſent gentiles:
tñ idola non colebāt ſ3 veru deū.[Hi er
go acceſſerunt ad Philippū]quē.ſ.mitē
videbāt[qui erat a Bethſaida galilee:⁊
rogabāt eū dicētes.Dñe volumꝰ Jeſum
videre.]Sicut aūt dicit.ſ.Th.xp̄s iudeis
tm̄ p̄dicauit ꝑſonalr:quod intelligit re
gulariter ⁊ p̄ncipaliter:gētibus autem ꝑ
apoſtolos:ſecundum illud Eſa.vltimo
Mittam ex eis qui ſaluati fuerint ad gē
tes ⁊ annūtiabūt gloriam meā gētibus.
Hoc aūt iam p̄figurabatur inquātū gēti
les xp̄o deuoti nō adierūt illū immedia
te:ſ3 vnum diſcipulorū eius.S3 ſicut gē
tes cōuerſe ꝑ apl̄os viderūt xp̄m in gloria:
ita iſti vt credo tūc Chriſtum viderunt ⁊
allocuti ſunt.[Uenit Philippus ⁊ dixit
B Andree]Quia eīn Andreas erat eo p̄or
cū eſſet primus xp̄i diſcipulus:⁊ etiam q2
ꝑ ip̄m Philippus fuerat ↄ̄uerſus:vt ha
bet ex p̄mo ca.Jo.iō eiꝰ ↄ̄ſilio dirigi vo
luit:maxime ſm Chry.q2 audierāt in viā
gētium ne abieritis.[Andreas rurſum ⁊
Philippꝰ dixerūt Jeſu.Jeſus aūt rñdit
eis dicēs:Uenit hora vt clarificetur filiꝰ
hois]ex conuerſiōe gētiliū.vt dicit aug.
quā annūtiat occaſiōe hor̄ q̄ eu3 videre
volebant.S3 tñ vt idē ait:q2 gloriā exal
tatiōis debuit precedere humilitas paſ
ſionis:iō dixit ſe granū mortificādū infi
delitate iudeor̄:⁊ multiplicandum gēti
liū fidelitate di.[Amen amē dico vobis
niſi granū frumēti cadēs in terram mor
tuū fuerit ip̄m ſolu3 manet.Si autē mor
tuū fuerit multū fructū affert.]Sicut eīn
granū ſeminatū nō fructificat:niſi p̄ius
in terra marceſcat:⁊ vehementer alteret
⁊ corrumpat:nō q̄dē ꝑdēdo virtutē ſemi
C nariuā:ſed vt dicit.ſ.Tho.ſpeciē mutan
do.ſ.ꝑ ſuā ↄ̄uerſionē i herbā:ſic nec xp̄s
qui grano cōparatur reddidit fructū cō
uerſiōis gētiū niſi a iudeis occiſus.De
inde xp̄s hortatur ad imitatione3 paſſio

nis ſue dicēs.[Qui amat aiam ſuam per
det eā].Scd̄m aūt mētē Aug.hoc dupli
citer exponit:ſiue ꝑ aiam accipimꝰ hois
formā ſiue hois vitā.Pmo ſic.[Qui amat
aiam ſuam]vere volendo ei bona ſpūa D
lia[ꝑdet eā]moriēdo ꝓ xp̄o ſi fuerit opor
tunum.In morte eīn quodā mō ꝑdit aia
quo ad mūdū iſtū.[Et q̄ odit aiam ſuam
in hoc mūdo]eā.ſ.mortificādo vel morti
exhibēdo ꝓ xp̄o[in vitā eternā].i.ad vitā
eternā[cuſtodit eā].Aug.Si cupis vita3
tenere cū xp̄o noli mortē timere p̄o xp̄o.
Hec ille.Alio mō ſic.[Qui amat anima3
ſuā]non vere ſ3 apparēter:volēdo ei ſen
ſibilia bona[perdet eam]in futuro:q2.ſ.
eterna vita priuabit.[Qui aūt odit aiam
ſuā in hoc mūdo]odit inquā apparēter
p̄uādo eā ſenſibilibꝰ bonis[in vitā eter
nam cuſtodit ea3]⁊ ad hūc ſenſum dicit
idē.Noli amare aia3 i hac vita ne ꝑdas
eā i eterna vita.Hec ille.Eſt aūt ſcd̄a ex
poſitio:vt ait melior:q2 cū dr̄ prius ꝑdet
eā:ſubaudiēdū eſt:in futuro.Sed ꝓ his
ſciēdum eſt vt dicit.s.Tho.ꝙ amare ali
q̄d eſt velle ei bonum:⁊ amare aiam ſim
pliciter eſt ei velle bonū ſimpl̄r.i.bonum E
quo aia ſit bona.i.ſummū bonum qꝺ eſt
deꝰ:vel bonū ſpūale.Amare autē eā ſm
q̄d:eſt velle ei bona ſm q̄d:vt bona ter
rena ſm illud Pſ.Qui diligit iniquitatē
odit aiam ſuā.Hec ille.[Si q̄s mihi mi
niſtrat].i.qui q̄rit q̄ mea ⁊ nō q̄ ſua ſunt:
vt dicit.s.Tho.[me ſequat].ſ.ſubeundo
mortē vt afferat fructum multu3:ſi opor
tuerit[⁊ vbi ſum ego:illic ⁊ miniſter meꝰ
erit].ſ.in glia ī q̄ tūc erat xp̄s quo ad aia3
⁊ ſi nō quo ad corpꝰ:iō nō dixit vbi ero:
ſ3 vbi ſum.Et ideo ſubdit[ſi q̄s mihi mi
niſtrauerit honorificabit eū pr̄ meꝰ]Au
gu.Miniſtrat autē Jeſu:q̄ nō ſua q̄rit:ſ3
q̄ Jeſu xp̄i.Hec ille.Uidet ergo ꝓprie di
ci miniſter xp̄i:qui relictis ſuis/ſalutiva
cat aiarū/ſ3 etiā miniſter eiꝰ dicat p̄latꝰ
inquātū miniſtrat ſacra.ſm illud.j.Cori. F
iiij.Sic vos eſtimet ⁊c.⁊ quilibet fidelis
ſeruās mandata xp̄i/ſm illud.j.Cor.vj.
In oibus exhibeamus ⁊c.Eſt autē ſcien
dū ꝙ xp̄s ab inſtāti ſue cōceptionis fuit
glorioſus in aia nō autē in corpe neqꝫ in
corporeis ſenſibꝰ vt poſſet myſteriū redē
ptiōis operari:vt dicit.s.Tho.iij.q.xxxiiij.

.q.lxvi. Relinquebat aūt xp̄s in paſſiōe viribus ſenſitiuis agere quod ſuū erat: dolēdo: fugiēdo: abhorrendo: doloroſa vt idē dicit.q.lxvi.vbi.s. Qr ergo xp̄s
G fuerat hortatus ad ſe ꝑ morte ſequēdū: aliquis potuiſſet dicere tu ſecure potes mortē ſubire[qr nihil mali times]voluit oppoſitū oſſdere: cū ſubdit:[Nūc anima mea turbata ē]horrore mortis. Que turbatio nō erat ꝯ rōnē ſʒ ſcʒ rōnē excitata: ad oſtēſionē vere hūanitatis: ad iſtruēdū ne recuſem9 mortē et cū turbamur. Turbat aūtē ꝓprie qđ cōmouet excedēs modū ſue tranquillitatis: ſicut mare ꝯmotū turbatū dicim9. ſcʒ.s.Tho. turbat igitur ſenſitiua pars aīe: qñ aliqb9 motib9 mouetur: vt ſpe vel timore: vel hmōi paſſiōib9. Sʒ hec turbatio qñq ſiſtit ſub rōne: qñq limites eius excedit cum.ſ.ipa rō ꝑturbat qđ in nullo ſapiēte fit. Vñ ſcʒ ſtoicos ſapiēs nō turbat.ſ.q̄tū ad rōnē maxīe xp̄s q eſt ſapiētia dei. In eo ergo non fuit turbatio ſupra vel ꝯ: ſʒ ſcʒ rōnē: qr in eo nulla fuit paſſio niſi quā ipſe cōcitauit: qr in eo vires inferiores ita rationi ſubdebant: ꝙ nihil agere vel pati poterāt: niſi qđ rō ordinabat. Vñ dr Joā.xi.
H ꝙ turbauit ſemetipm. Hec oīa.i.[qđ dicā?]quaſi diceret ſcʒ affectū ſenſualitatis dicā[pater ſaluifica me ex hac hora] ſʒ tñ ſcʒ rōnē dico[ſʒ ꝓpter hoc]vt morīar[veni]ſpōte]in hāc horā. Pr̄ clarifica nomē tuū]ꝑ mortē meā faciēdo tuam volūtatē: nō meū appetitū ſenſitiuum. Sʒ ꝯ. Nā vt dicit aplſ ad Hebr.v. Chriſtus exanditus eſt pro ſua reuerētia.ſ.in oibus. Ergo ſi petiuit ſaluari. liberari a paſſiōe nō fuiſſet paſſus: qđ eſt falſuʒ. Ad hoc dicit.s.Tho.ꝙ iſtā petitionē rō nō ꝓpoſuit ꝓprio motu ſʒ q̄ſi aduocata ex ꝑſona naturalis effect9 recuſantis mori. Eſt aūt exandit9 in his q̄ rō ex ſua ꝑte petebat: vt exaudiēda. Et iō Chryſ. legit interrogatiue. Quid dicā? Nunqd hoc Pr̄ ſaluifica me ex hac hora? q.d. nō
I ſʒ ꝓpterea veni in hāc horā.q.d. Nō eſt iuſtū vt liberet a paſſiōe q̄ veni pati. Petionē autē ſuā ꝓponi rō[pr̄ clarifica nomē tuū].i. filiū tuū ſcʒ.s.Tho. qr cum nomē dicat notitia q̄ſi notamē eſt quo manifeſtat res: filio manifeſtat pr̄. Vel nomē tuū ſcʒ eundē.i. potētiā gloriā tuā. Et in hoc petit filiū pati ꝑ cui9 paſſionē nomē dei erat clarificandum.[Venit ergo vox]formata ꝑ angelū immediate ſcʒ Greg.[dicēs. Et clarificaui]ſcʒ Aug. añ mūdū: in natiuitate ex virgine: in baptiſmo: in miraculis[iterū clarificabo]in reſurrectione aſcēſione: mundi
K conuerſione. Iſta aūt vox ſcʒ Chryſ. fuit bñ ſignificatiua expſſiua: ſʒ adeo velox ꝙ rudes deſidioſi eā nō ꝑceperūt. iō varie de ea ſentiebāt. Fuit aūt a tota trinitate per angelū formata: ſed tñ vox pr̄is dr qr ad eā repreſentandam formata eſt. Et venit ꝓpter turbā: qr dicebant phariſei ꝙ a deo iſte hō non eſt. Dicit ergo[Turba ergo q̄ ſtabat audierat: dicebat tonitruū factū eſſe]Alij dicebāt: angel9 ei locut9 eſt.[Rñdit Jeſus dixit. Nō ꝓpter me vox hec venit: ſed propter vos]vt credatis qr a deo ſum. Ego cū iſta voce inſtrui nō indigeo: qr nihil mihi attulit qđ neſcirē. Oñdit autē ſcʒ Chryſ. ꝯñr modus iſtius glorie: cū dr.[Nūc iudiciū eſt mundi][Eſt aūt ſcʒ Aug. dei duplex iudiciū: cōdēnationis.ſ. ꝑmiationis: vt generale in fine mundi: ſpeciale in morte cuiuſq. Aliud eſt iudiciū diſcretionis fidelium ab infidelibus: de iſto vt ait hic
M eſt ſermo.[Nūc].i. ſtatim poſt hoc[princeps huius mūdi].i. hoim mūdanorum ſcʒ Aug. nō aūt hui9 mūdi.i. celi vel terre.i. diabolus[eijcietur foras]a cordib9 infideliū peccatorū qb9 dominat: dum ad me cōuertent. Vel aliter nunc iudiciū eſt mundi.i.ꝓ mundo: nō ꝯ mundū: vt ſcʒ liberet a diabolica poteſtate: null9 ei ſubdat in culpa vel pena niſi volens: qr diabolus ꝑ paſſionē eiectus eſt.i. ꝑdidit ſolitā poteſtatē. Sʒ arguit ꝯtra predicta. Nam ſi diabolus eiectus eſt foras iā nō tentaret ſicut prius: quod eſt falſum. Reſpōdit.s.Tho.ꝙ diabolus qñ homo eſt in peccato: regnat in eo tētat illum
L ab interiori. Ubi vero hō deſinit eſſe de mundo: ſolū ab exteriori regnat tentat. Sic ergo eiect9 eſt foras: qr effectus peccati in hoie nō eſt ab interiori: ſed ab exteriori. Hec ille. Qui obſcure vr̄ loq ſed vt colligit.iij.q.xlix.art.ij. ad ſcđm intendit ſic dicere. Diabol9 ſuꝑato hoie ꝑ peccatū: habebat poteſtatē īpediēdi hoiem a ſua ſalute quātū ad tertium. Primo inquantū poterat ex iuſtitia dei hoiem in peccato tenere ſiue in ſtatu pcti: nō quia homo nō poſſet penitere: ſed qr nō poterat ſe educere de ſtatu pcti. Et ſcđo īquā
A tū poterat hoiem nō liberatū a ſtatu peccati deducere ad alia peccata: q̄ omnia ex̄ñs in tali ſtatu cauere nō pōt diu: et ſi ſingula. Vñ quodā mō ab iteriori ꝑcipitabat hoiem in mortale pctm̄. nō qr mouerei voluntatē: ſʒ qr ad talē ſtatum ſuadēdo deducerat i quo q̄s nō pōt nō peccare. tertio inquātū poterat detinere in limbo et iuſtos. Per paſſionem ergo xp̄i eiect9 eſt quo ad duo prima etiā anteq̄ ipſa fuiſſet expleta qr virtute ei9 hō ſurgebat a ſtatu pcti ꝯñr cauebat a pctis cōſequētib9 alia peccata. Quo ad tertiū vero eſt eiect9 qñ ipſa fuit cōſummata. Scđo arguit nam ſi princeps hui9 mūdi eijcit foras nūc nō ergo añ paſſionē xp̄i: ꝯñr tūc iuſti nō fuerūt liberati a pctō? Rñdet.s.Tho.ꝙ añ paſſionē fuit eiect9 a ſingularib9 ꝑſonis ſʒ nō a toto mūdo ſicut poſt: qr qđ tunc factum eſt in paucis: poſt factū eſt in multis. Vel vt dr: añ
B paſſionē fuerunt iuſti liberati a peccato ſed nō totaliter. qr nō introducebant in regnū ſicut poſt ſublato flāmeo gladio: qđ dictū eſt. hodie mecū eris i paradiſo. [Et ego ſi exaltatus fuero].i. cum fuero exaltatus ſcʒ Aug. non enim dubitat ſe exaltandū: vt ait in cruce per paſſionem [omnia trahā ad meipm]omnia inquā ſcʒ Augu. vel ſpiritū aiam corp9 vel ſcʒ eūdē omnia: oēs hoies ꝑdeſtinatos vel ſcʒ eundē: omnia genera hoim. Credo autē tūc fuiſſe prouerbiū ꝙ q̄ ſuſpendebat: exaltari a terra dicebat ideo turba intellexit q̄ xp̄s de ſua morte loqueretur: Vel ſcʒ Chry. hoc intellexerūt qđ facere cogitabāt: nō ex infuſa ſapiētia: ſʒ ſtimulante cōſcia. Hoc aūt dicebat: ſignificans qua morte eſſet moritur9. Rñdit ei
C turba. Nos audiuimus ex lege.i. ex ſcriptura: qr xp̄s manet ineternū in multis ēm locis ſcripture fit mentio de xp̄i eternitate vt Dañ.vi. Et poteſtas eius ptās eterna[quō tu dicis. oportet exaltari filiū hominis?] Nō dixerat nanc ſtatim xp̄s: oportet exaltari filiū hominis vt dicit Augu. ſed quia ſupra ſe filium hominis dixerat cū dixit. venit hora vt clarifi
D cetur filius hominis: ideo illud retinentes ſic dicūt[Et quis iſte filius hominis] quaſi dicerent. ſi tu eſt ille non es chriſt9 qui in eternū manet: ſi eſt alius dic quis ſit ille. Xp̄s autem commendauit eos de hoc quod nouerant chriſtum eternū dicens[Adhuc modicum lumen in vobis eſt]per hoc.ſ. vt dicit Augu. qr intelligitis chriſtū eſſe eternum. Sed iſta cognitio eſt imperfecta: quia non percipitis ꝙ mors eius ſtat cum eternitate ei9 poſt reſurrectionem.[Ideo ambulate]id eſt ꝓficite in cognitiōe[dū lucem habetis].i. dum ego ſum preſens et docēs: vel ſcđm Chry. dum durat preſens vita [vt non tenebre]ignorātie culpe vl' tenebre dānationis[vos cōprehendant. Et qui ambulat in tenebris: neſcit quo vadat. Dū lucem hētis: creditis in lucem vt filij lucis ſitis].i. filij dei per gratiā. qui de9 eſt lux. [Hec locutus eſt Jeſus/ abijt abſcondit ſe ab eis]oſtendens ꝙ in tenebris infidelitatis remanerent.

☞ In cena domini.

☞ Tex. euang. Joan. c. xiij.

Ante diē feſtum paſche ſciens Jeſus qr venit ei9 hora vt tranſeat ex hoc mūdo ad patrē cū dilexiſſet ſuos q̄ erāt i mūdo: i fine dilexit eos. Et cena facta cū diabol9 iā miſiſſet i cor vt traderet eū iudas ſimōis ſcariothis: ſciēs qr oīa dedit ei pr̄ i man9: qr a deo exiuit ad deū vadit: ſurgit a cena ponit veſtimēta ſua. Et cū accepiſſet lintheū ꝑcixit ſe. Deide miſit aquā i peluim. cepit lauare pedes diſcipulorū: extergere lintheo q̄ erat ꝑcinct9. Venit ḡ ad ſimonē petrū. Et dixit ei petrus. Dñe: tu mihi lauas pedes. Rñdit ieſ9 dixit ei. Qđ ego facio tu neſcis mō, ſcies aūt poſtea. Dicit ei petr9. Nō lauabis mihi pedes i etnū. Rñdit

ei Jeſus: Si non lauero te non ha
bebis ptem mecum. Dicit ei ſimon
petrus: Dñe non tm̃ pedes meos:
G ſed ⁊ man⁹ et caput. Dixit ei ieſus.
Qui lot⁹ eſt non indiget niſi vt pe
des: lauet. ſed eſt mundus tot⁹. Et
vos mundi eſtis: ſed nõ oẽs. Scie
bat em̃ quis nã eſſet q̃ traderet eũ
propterea dixit: nõ eſtis mũdi oẽs.
Poſtq̃ ergo lauit pedes eorũ: acce
pit veſtimenta ſua: ⁊ cũ recubuiſ=
ſet: iterũ dixit eis. Scitis q̃d fece=
rim vobis vos vocatis me magi=
ſter ⁊ dñe ⁊ bñ dicitis. Sũ ⁊ enim.
Si ergo ego laui pedes veſtros do
minus et magiſter: ⁊ vos debetis
alter alteri⁹ lauare pedes. Exẽplũ
enim dedi vobis: vt quẽadmodũ
ego feci vobis: ita ⁊ vos faciatis.

H Ante diẽ feſtũ paſche ⁊c.] Jo.
xiij. In pñti euã. tangunt tria
pũcta que ſunt. Preparatio.
Ablutio: ⁊ Admonitio. Quã=
tũ ad primũ tangit quõ xp̃s pparauit ſe
ad abluendũ diſcipulorũ pedes. Dicit
ergo [Ante diẽ feſtũ paſche]. i. xiiij. lũa: ſiue
fe. v. in q̃ incipiebat ſolẽnitas paſchalis
ad veſperũ: q2 a veſpera ad veſperã cele
brabant feſta vt pz. Exo. xiij. Sicut er=
go fctm̃ i vigilia natalis dñi põt dici fa=
ctũ in natali dñi: ita vt dr. s. Thom. alij
euãgeliſte dixerũt cenã factã primo die
azymorũ q2 factũ fuit die p̃cedẽti ad ve=
ſperã: q2 iã ptinebat ad diẽ azymorũ. Jo.
aũt dr añ diẽ paſche. i. añ fe. vj. q̃ erat p
precipua dies celeberrima. Eſt aũt paſcha
nomẽ irregulr declinatum: q2 eſt neutri
gñis: ⁊ tñ eſt prie declinationis: itẽ q2 eſt
prie declinatiõis ⁊ tñ facit tis q2 decli=
nat paſcha paſcha. vl paſcha paſche ſʒ
antiquos codices itẽ paſcha paſchatis.
Et ſm Amb. grecũ nomẽ eſt ⁊ paſſionẽ
ſignificat: hebraice võ dr phaſe. i. trãſit⁹: q2 trã
I ſiuit dñs p egyptũ pcutiens egyptios: et
ſaluãs vl cõſeruãs hebreos. Aug. võ dr:
q̧ paſcha hebraicũ eſt ⁊ ſonat trãſitũ: q2
xp̃i vt ait grece paſchi paſſio dr: iõ paſcha
paſſio putata eſt. Vr aũt velle Aug. q̧ pa
ſcha deſcẽdat a phaſe ſm aliq̃x exiſtima
tionẽ p corruptionem vocabuli vt dicat
paſcha q̃ſi phaſea ſeu phaſe addita c et
ſublata h lr̃a: q̃ mlti latinorũ ẽt mõ ſub= K
trahũt de phaſe: q̃s tñ ↄdẽnãt oĩa antiq̃
exẽplaria. Et idẽ vr̃ ſentire Hie. dicẽs: q̧
paſcha hebraice dr phaſe. s. Tho. aũt ſic
dicit: hoc feſtũ q̃dã putãt vocari paſcha
a paſſiõe dñi: q̃ tũc celebrat ⁊ cõcordant
cũ greco: q2 paſcha grece: idẽ eſt q̃d pati:
ſed tñ pria origo vocabuli habet ex he=
breo q2 paſcha dicit q̃ſi phaſe. i. trãſit⁹.
vt dr. Exo. xij. Interpretat aũt hoc euãge
liſta pp̃ter duplicẽ trãſitũ. ſ. angeli per=
cutientis pmo genita egypti, ⁊ filiorũ iſrl
trãſeuntiũ mare rubrũ. Et iõ hoc feſtum
vocãs paſcha: vt paſcha noſtrũ habeat
vtriuſq2 lingue ſignificationẽ hebraice
ſ. ⁊ grece: q2 in ipa paſſione dñi tranſitus
fuit ipſius ex hoc mũdo ad prẽm: et oĩm
noſtrũ ſequentiũ xp̃m. Hec ille. Paſcha
tñ cũ ſumat p agno paſchali: ⁊ p pani=
bus azymis: ⁊ p ſeptẽ dieb⁹ azymorũ: et
die prima q̃ erat celebrius: hic ſumit vltio
mõ ſm. s. Tho. Dies ergo añ diẽ paſche
fuit feria. v. ⁊ non feria. iiij. vt volũt greci
⁊ ↄñr xp̃s nõ cõſecrauit in fermẽtato: vt
dicũt [ſciẽs q2 venit hora eius vt trãſeat L
ex hoc mundo ad prẽm] ⁊ ↄñr faciat pa=
ſcha. i. trãſitũ [cũ dilexiſſet ſuos] familia=
res p̃cipue. Dicit em̃. s. Tho. q̧ aliq̃ ſunt
ſui p creationẽ Jo. j. Sui eũ non recepe=
rũt aliqui p redẽptionẽ. i. dati ei p' fidem
Jo. xvij. Tui erãt ⁊ mihi eos dediſti. Alt=
qui ſpãli deuotiõe. j. Paral. xij. Tui ſum⁹
o dauid. Primos diligit conſeruãdo eis
bona nature: ⁊ ſcdos ↄſeruãdo eis bona
grẽ. alios vero ſpũalr cõſolãdo. Hec il=
le [q̃ erãt in mũdo] ad differẽtiã mortuorũ
q̃ etiã erãt ſui inquãtũ ſperauerũt libera
ri p eũ: q̃ nõ tm̃ indigẽt dilectiõe eius vt
exiſtentes in mũdo ſm. s. Tho. [i finẽ]. i.
circa finem vite ſue dilexit eos maiora. ſ.
dilectiõis ſigna oñdẽs q̧ pri⁹ ſm Chry.
vt prepararet eos ad triſtia ſupuentura.
Uel ſm Aug. in finẽ. i. in ſe vel in eternã M
vitã: q̃ eſt finis. i. cã finalis quaſi diceret.
Ad hoc dilexit vt ſaluaret. Uel ſm eun=
dem: in finẽ id eſt vſq2 ad hoc vt pro eis
mortem ſuſtineret q̃ eſt finis. i. terminus
[Et cena

[Et cena] in q̃ edebãt agnũ paſchalẽ [fa=
cta[. i. preparata ſm Aug. nõ aũt cõſum
pta ⁊ trãſacta. Adhuc em̃ vt ait cenabat
qñ pedes diſcipulorũ lauit. Permanẽtia
em̃ vt puta hõ. Dicunt facta etiã ſi ſint
A pſentia: nõ aũt ſucceſſiua: vt motus. que
fieri eſt tranſire: ⁊ facta eſſe trãſiuiſſe [cũ
diabol⁹ iã miſiſſet in cor. [Eſt aũt notã=
dũ q̧ oĩa inferiora corpora obediũt ſpiri
tibus angelicis: etiã malis ad nutum: ſi=
cut humanũ corpus aie vt docet. s. Tho.
j. q. cv. ij. di. vij. ij. contra Gen. c. ciij. Que
ergo fieri poſſunt motu locali horũ cor=
porũ ſubſunt eorũ ptãti. Nullã tñ potes
diabol⁹ iprimere formã ſine motu loca=
li. Si ergo p cor intelligam⁹ intellectũ:
nõ põt diabolus in illud imprimere ali=
quã formã immediate: ſʒ tñ põt mouere
ſpũs corporeos in quib⁹ ſunt phãtaſma
ta ⁊ ſic reducere imaginationẽ in actum
imaginãdi: ⁊ cõſequenter imprimi p illã
intellectui poſſibili ſpeciẽ intelligibilẽ:
vel ad actũ reducit iam impreſſam: qua
actu cõſideret rẽ imaginatã. Nec obſtat
q̧ ad iſtã impreſſionẽ nõ ſufficit phãta=
B ſia: ſʒ requirit intellect⁹ agẽs: q2 iſte in=
tellect⁹ neceſſario agit pſente phantaſ=
mate. Ideo niſi voluntas auertat imagi=
natiuã: neceſſario itellect⁹ poſſibilis cõ
ſiderabit de re imagiata. Nec tñ ex hoc
ſequit q̧ diabolus ſciat pticulariter q̃d
cogitẽ: ſʒ ſciat de q̃ cogitẽ: q2 eadẽ ſpecie
itelligibili: põt itellect⁹ poſſibilis vti ad
diuerſos cõcept⁹ formãdos: ſm q̃d pla=
cet volũtati. vt dicit. s. Tho. i multis locis.
Sicut aũt actũ volũtatis ſcire nõ põt ita
neq2 hũc vel illũ vſum ſpeciei: ſʒ nouerit
vſum ſpeciei in cõmuni. Stãte em̃ phan
taſmate mulieris ſcit q̧ de illa cogito: ſʒ
nõ ſcit q̃d: vtrũ. ſ. abhorrẽdo pctm̃: ⁊ im=
pfectionẽ muliebrẽ: vel cõplacẽdo i cor=
poralib⁹ illecebris. Si aũt p cor intelliga
tur volũtas duplr põt aliq̃d mitti in cor.
Uno mõ mouẽdo ipſam volũtatẽ ab in=
tra vt illud velit: ⁊ ſic ſolũ a ſe ⁊ a deo mo
C uet: vt docet. s. Tho. j. q. cv. ij. q. vj. Mat.
iij. ar. iiij. ↄ Gen. iij. c. lxxxviij. Alio modo
ſuggerẽdo volũtati: q̃d fit dũ aliq̃d oſtẽ=
dit ei vt bonũ: ⁊ ſic immittit hõ in cor p
ſenſus corporeos ſuadẽdo. Diabol⁹ aũt
p ſenſus corporeos ⁊ vlteri⁹ mouendo
imaginatiuã ⁊ intellectũ mõ p̃dicto. Q2
tñ volũtas põt aduertere imaginatiuã
ab imaginãdo: itellectũ a ↄſiderãdo ali=
q̃d: ⁊ q2 ſtãte ↄſideratione de aliquo põt
mouere intellectũ ad bñ vel male de illo
cogitãdũ: iõ volũtas libera eſt: nec cogit
tali ſuggeſtiõe [vt traderet eũ iudas ſimo
nis. j. fili⁹ [ſcariothis] Deſcribit autem D
hoc tp̃s vt magis appareat inde neq̃tia
ſm Chry. q̃lr tot charitatis ⁊ hũilitatis
ſigna tã nefanda cogitabat. Et etiã ad
oſtẽdẽdã xp̃i ad inimicos charitatẽ ſʒ. ſ.
Tho. [ſciẽs q2 oĩa]. i. pditorẽ ⁊ iſecutores
ſʒ Aug. ⁊ Greg. Uel oĩa. i. opa ⁊ potẽtiã
pr̃is ſm Orig. Uel oĩa. i. ſalutẽ oĩm ſm
Chry. ⁊ Theo. [dedit ei pr̃ i man⁹] q2 in=
quãtũ hõ ⁊ inq̃tũ de⁹ accepit a prẽ q̃cq̃d
habuit: ſʒ inquantũ hõ accepit a prẽ ⁊
a ſe ⁊ a ſpũ ſctõ: inquãtũ aũt de⁹ a prẽ ſo=
lũ [⁊ q2 a deo exijt] p eternam gñationẽ: ⁊
mirabilẽ corpis ſui formationẽ ⁊ mirabi
liorẽ: imo ſumme mirabilẽ carnis aſſum
ptionẽ [ad deũ vadit] p imẽſam dilectio=
nẽ: qua gloriã corpis meruit: ⁊ p doloro=
ſam paſſionẽ qua redemit oẽ ſuppoſitũ E
hũani gñis: ⁊ p glioſaʒ reſurrectionẽ in
qua viuet in eternum. [ſurgit a cena] vt. ſ.
lauaret diſcipulorũ pedes. Sed quare p=
mittit: ſciẽs q2 oĩa ⁊c. Dico q̧ hoc factũ
eſt pmo vt cõmẽdabilis: appareret act⁹
hũilitatis ſtatim exercẽdus. Scdo ne q̃s
crederet q̧ ei⁹ glorie aliq̃d deperiret ex
actu vili. Ecce ergo p̃parationẽ lotiõis.
¶ In hac parte eſt morale documẽtũ vt
q̃libet habeat cuſtodiã ſue mẽtis: q2 dia=
bol⁹: põt immittere multa mala: vt dictũ
eſt Prouer. iiij. Oĩ cuſtodia ſua cor tuũ
i. mentẽ q̃m ex ipſo vita procedit: imo et
mors. ¶ Quãtũ ad ſcdm tãgit ipſa ablu
tio. cũ dr. [Et ponit]. i. deponit [veſtimẽ=
ta ſua] ſupiora. i. palliũ vt expeditior eẽt.
[Et cũ accepiſſet lintheũ p̃cinxit ſe] vt in
de lotos pedes detergeret. [Deide miſit
aquã i peluim] manib⁹ pprijs] ⁊ cepit la F
uare pedes diſcipulorũ: ⁊ extergere lin=
theo quo erat p̃cinct⁹] Chry. vide qualr
humilitatẽ dñs oſtẽdit nõ ſolũ i lauãdo
pedes ſʒ ẽt alr. Nõ em̃ anteq̃ recũberet
ſʒ poſtq̃ receſſerũt oẽs nũc ſurrexit. Dei=
de nõ ſolũ lauit/ ſed veſtimẽta depõit
lintheũ p̃cingit ⁊ peluim implet: et nõ

ei Jeſus: Si non lauero te non ha
bebis ꝑtem mecum. Dicit ei ſimon
petrus: Dñe non tm̄ pedes meos:
G ſed ⁊ man⁹ et caput. Dixit ei ieſus.
Qui lot⁹ eſt non indiget niſi vt pe
des lauet. ſed eſt mundus tot⁹. Et
vos mundi eſtis: ſed nõ oēs. Scie
bat em̄ quis nā eſſet q̄ traderet eū
propterea dixit: nõ eſtis mūdi oēs.
Poſtq̄ ergo lauit pedes eorū: acce
pit veſtimenta ſua: ⁊ cum recubuiſ-
ſet: iterū dixit eis. Scitis q̄d fece-
rim vobis vos vocatis me magi-
ſter ⁊ dñe ⁊ bñ dicitis. Sū ⁊ enim.
Si ergo ego laui pedes veſtros do
minus et magiſter: ⁊ vos debetis
alter alteri⁹ lauare pedes. Exēplū
enim dedi vobis: vt queādmodū
ego feci vobis: ita ⁊ vos faciatis.

H ANte diē feſtū paſche ⁊c.] Jo.
xiij. In p̄n̄ti euā. tangunt̄ tria
pūcta que ſunt. Preparatio.
Ablutio: ⁊ Admonitio. Quā-
tū ad p̄mū tangit̄ q̄ño xp̄s p̄parauit ſe
ad abluendū diſcipulorū pedes. Dicit̄
ergo [Ante diē feſtū paſche]. i. xiiij. lūa: ſiue
fe. v. in q̄ incipiebat ſolēnitas paſchalis
ad veſperū: q2 a veſpera ad veſperā cele
brabant̄ feſta vt p3. Exo. xiij. Sicut er-
go fctm̄ i vigilia natalis dñi pōt dici fa-
ctū in natali dñi: ita vt dr̄. s. Thom. alij
euāgeliſte dixerūt cenā factā p̄mo die
azymorū q2 factū fuit die p̄cedēti ad ve-
ſperā: q2 iā ptinebat ad diē azymor̄. Jo.
aūt dr̄ añ diē paſche. i. añ fe. vj. q̄ erat p̄
p̄iep̄ia dies celeberrima. Eſt āt paſcha
nomē irregulr̄ declinatum: q2 eſt neutri
gñis: ⁊ tñ eſt p̄ie declinationis: itē q2 eſt
p̄ie declinatiōis ⁊ tñ facit i tis q2 decli-
nat̄ paſcha paſcha. vl̄ paſcha paſche ſ3
antiquos codices itē paſcha paſchatis.
Et ſm Amb. grecū nomē eſt ⁊ paſſionē
ſiḡt: hebraice vō dr̄ phaſe. i. trāſit⁹: q2 trā
I ſiuit dñs p egyptū percutiens egyptios: et
ſaluās vl̄ cōſeruās hebreos. Aug. vō dr̄:
q̄ paſcha hebraicū eſt ⁊ ſonat trāſitū: q2
xp̄ñ vt ait grece paſchi paſſio dr̄ iō paſcha
paſſio putata eſt. Ur̄ aūt velle Aug. q̄ pa
ſcha deſcēdat a phaſe ſm aliq̄r̄ exiſtima
tionē ꝑ corruptionem vocabuli vt dicat̄
paſcha q̄ſi phaſea ſeu phaſe addita c et
ſublata h lr̄a: q̄3 mlt̄i latinorū ēt mō ſub- K
trahūt de phaſe: q̄s tñ ↄdēnāt oia antiq̄
exēplaria. Et idē vr̄ ſentire Hie. dicēs: q̄
paſcha hebraice dr̄ phaſe. s. Tho. aūt ſic
dicit: hoc feſtū q̄dā putāt vocari paſcha
a paſſiōe dñi: q̄ tūc celebrat̄ ⁊ cōcordant
cū greco: q2 paſcha grece: idē eſt q̄d pati:
ſed tñ p̄ia origo vocabuli habet̄ ex he-
breo q2 paſcha dicit̄ q̄ſi phaſe. i. trāſit⁹.
vt dr̄. Exo. xij. Interp̄etat̄ aūt hoc euāge
liſta ꝑpter duplicē trāſitū. ſ. angeli per-
cutientis p̄mogenita egypti, ⁊ filiorū iſrl̄
trāſeuntiū mare rubrū. Et iō hoc feſtum
vocās paſcha: vt paſcha noſtrū habeat
vtriuſq3 lingue ſignificationē3 hebraice
ſ. ⁊ grece: q2 in ip̄a paſſione dñi tranſitus
fuit ipſius ex hoc mūdo ad p̄rem: et oīm
noſtrū ſequentiū xp̄m. Hec ille. Paſcha
tñ cū ſumat̄ ꝑ agno paſchali: ⁊ ꝑ pani-
bus azymis: ⁊ ꝑ ſeptē dieb⁹ azymorū et
die p̄ima q̄ erat celebrius: hic ſumit̄ vltio
mō ſm. s. Tho. Dies ergo añ diē paſche
fuit feria. v. ⁊ non feria. iiij. vt volūt greci
⁊ ↄſr̄ xp̄s nõ cōſecrauit in fermētato: vt
dicūt [ſciēs q2 venit hora eius vt trāſeat L
ex hoc mundo ad p̄rem] ⁊ ↄſr̄ faciat pa-
ſcha. i. trāſitū [cū dilexiſſet ſuos] familia-
res p̄cipue. Dicit em̄. s. Tho. q̄ aliq̄ ſunt
ſui p creationē Jo. j. Sui eū non recepe-
rūt aliqui p redēptionē. i. dati ei p̄ fidem
Jo. xvij. Tui erāt ⁊ mihi eos dediſti. Alt-
qui ſp̄ali deuotiōe. j. Paral. xij. Tui ſum⁹
o dauid. Primos diligit conſeruādo eis
bona nature: ⁊ ſcdos ↄſeruādo eis bona
grē. alios vero ſp̄ualr̄ cōſolādo. Hec il-
le [q̄ erāt in mūdo] ad differētiā mortuor̄
q̄ etiā erāt ſui inquātū ſperauerūt libera
ri p eū: q̄ nõ tm̄ indigēt dilectiōe eius vt
exiſtentes in mūdo ſm. s. Tho. [i finē]. i.
circa finem vite ſue dilexit eos maiora. ſ.
dilectiōis ſigna oñdēs q̄ p̄u⁹ ſm Chry.
vt prepararet eos ad triſtia ſupuentura.
Uel ſm Aug. in finē. i. in ſe vel in eternā M
vitā: q̄ eſt finis. i. cā finalis quaſi diceret.
Ad hoc dilexit vt ſaluaret. Uel ſm eun-
dem: in finē id eſt vſq3 ad hoc vt pro eis
mortem ſuſtineret q̄ eſt finis. i. terminus
[Et cena

[Et cena] in q̄ edebāt agnū paſchalē [fa-
cta [. i. preparata ſm Aug. nõ aūt cōſum
pta ⁊ trāſacta. Adhuc em̄ vt ait cenabat̄
q̄ñ pedes diſcipulor̄ lauit. Permanētia
em̄ vt puta hō. Dicunt̄ facta etiā ſi ſint
A p̄ſentia: nõ aūt ſucceſſiua: vt motus. que
fieri eſt tranſire: ⁊ facta eſſe trāſiuiſſe [cū
diabol⁹ iā miſiſſet in cor. [Eſt aūt notā-
dū q̄ oia inferiora corpora obediūt ſpiri
tibus angelicis: etiā malis ad nutum: ſi-
cut humanū corpus aie vt docet. s. Tho.
j. q. cv. ij. di. vij. iij. contra Gen. c. ciij. Que
ergo fieri poſſunt motu locali horū cor-
porū ſubſunt eor̄ ptāti. Nullā tñ potes
diabol⁹ ip̄imere formā ſine motu loca-
li. Si ergo p cor intelligam⁹ intellectū:
nõ pōt diabolus in illud imp̄imere ali-
quā formā immediate: ſ3 tñ pōt mouere
ſp̄us corporeos in quib⁹ ſunt phātaſma
ta. ⁊ ſic reducere imaginationē in actum
imaginādi: ⁊ cōſequenter imp̄imi p illā
intellectui poſſibili ſpeciē intelligibilē:
vel ad actū reducit iam impreſſam: qua
actu cōſideret rē imaginatā. Nec obſtat
q̄ ad iſtā impreſſionē nõ ſufficit phāta-
B ſia: ſ3 requirit̄ intellect⁹ agēs: q2 iſte in-
tellect⁹ neceſſario agit p̄ſente phantaſ-
mate. Ideo niſi voluntas auertat imagi-
natiuā: neceſſario itellect⁹ poſſibilis cō
ſiderabit de re imagiata. Nec tñ ex hoc
ſequit̄ q̄ diabolus ſciat p̄ticulariter q̄d
cogitē: l3 ſciat de q̄ cogitē: q2 eadē ſpecie
itelligibili: pōt itellect⁹ poſſibilis vti ad
diuerſos cōcept⁹ formādos: ſm q̄d pla-
cet volūtati. vt dicit. s. Tho. i multi locis.
Sicut aūt actū volūtatis ſcire nõ pōt ita
neq3 hūc vel illū vſum ſpeciei: l3 nouerit
vſum ſpeciei in cōmuni. Stāte em̄ phan
taſmate mulieris ſcit q̄ de illa cogito: ſ3
nõ ſcit q̄d: vtrū. ſ. abhorrēdo pctm̄: ⁊ im-
p̄fectionē muliebrē: vel cōplacēdo i cor-
poralib⁹ illecebris. Si aūt p cor intelliga
tur volūtas duplr̄ pōt aliq̄d mitti in cor.
Uno mō mouēdo ipſam volūtatē ab in-
C tra vt illud velit: ⁊ ſic ſolū a ſe ⁊ a deo mo
uet̄: vt docet. s. Tho. j. q. cv. ij. q. vj. Mat.
iij. ar. iiij. 3 Gen. iij. c. lxxviij. Alio modo
ſuggerēdo volūtati: q̄d fit dū aliq̄d oſtē-
dit̄ ei vt bonū: ⁊ ſic immittit hō in corp
ſenſus corporeos ſuadēdo. Diabol⁹ aūt
ꝑ ſenſus corporeos ⁊ vlteri⁹ mouendo
imaginatiuā ⁊ intellectū mō p̄dicto. Q2
tñ volūtas pōt aduertere imaginatiuā
ab imaginādo: itellectū a ↄſiderādo ali-
q̄d: ⁊ q2 ſtāte ↄſideratione de aliquo pōt
mouere intellectū ad bñ vel male de illo
cogitādū: iō volūtas libera eſt: nec cogit̄
tali ſuggeſtiōe [vt traderet eū iudas ſimo
nis.] ſ. fili⁹ [ſcariothis] Deſcribit̄ autem D
hoc xp̄s vt magis appareat inde neq̄tia
ſm Chry. q̄liter tot charitatis ⁊ hūilitat̄
ſigna tā nefanda cogitabat. Et etiā ad
oſtēdēdā xp̄i ad inimicos charitatē ſ3. ſ.
Tho. [ſciēs q2 oia]. i. p̄ditorē ⁊ iſecutores
ſ3 Aug. ⁊ Greg. Uel oia. i. opa ⁊ potētiā
p̄ris ſm Orig. Uel oia. i. ſalutē oim ſm
Chry. ⁊ Theo. [dedit ei p̄r i man⁹] q2 in-
quātū hō ⁊ inq̄tū de⁹ accepit a p̄re q̄cq̄d
habuit: l3 inquantū hō accepit a p̄re ⁊
a ſe ⁊ a ſp̄ūſctō: inquātū aūt de⁹ a p̄re ſo-
lū [⁊ q2 a deo exijt] p eternam gñationē: ⁊
mirabilē corpis ſui formationē ⁊ mirabi
liorē: imo ſumme mirabilē carnis aſſum
ptionē [ad deū vadit] p imēſam dilectio-
nē: qua gloriā corpis meruit: ⁊ p doloro-
ſam paſſionē qua redemit oē ſuppoſitū
hūani gñis: ⁊ p glioſa3 reſurrectionē in E
qua viuet in eternum. [ſurgit a cena] vt. ſ.
lauaret diſcipulorū pedes. Sed quare p̄-
mittit̄: ſciēs q2 oia ⁊c. Dico q̄ hoc factū
eſt p̄mo vt cōmēdabilis: appareret act⁹
hūilitatis ſtatim exercēdus. Scdo ne q̄s
crederet q̄ ei⁹ glorie aliq̄d deperiret ex
actu vili. Ecce ergo p̄parationē lotiōis.
¶ In hac parte eſt morale documētū vt
q̄libet habeat cuſtodiā ſue mētis: q2 dia-
bol⁹: pōt immittere multa mala: vt dictū
eſt Prouer. iiij. Oi cuſtodia ſua cor tuū3
i. mentē q̄m ex ipſo vita procedit: imo et
mors. ¶ Quātū ad ſcdm tāgit̄ ipſa ablu
tio. cū dr̄. [Et ponit]. i. deponit [veſtimē-
ta ſua] ſupiora. i. palliū vt expeditior eēt.
[Et cū accepiſſet lintheū p̄cinxit ſe] vt in
de lotos pedes detergeret. [Deide miſit
aquā i peluim] manib⁹ ꝑp̄ijs] ⁊ cepit la F
uare pedes diſcipulor̄: ⁊ extergere lin-
theo quo erat p̄cinct⁹] Chry. vide qualr̄
humilitatē dñs oſtēdit nõ ſolū i lauādo
pedes ſ3 ēt alr̄. Nõ em̄ antequā recūberet
l3 poſtq̄ receſſerūt oēs nūc ſurrexit. Vi-
de nõ ſolū lauit/ ſed veſtimēta deponit
lintheū p̄cingit ⁊ peluim implet: et non

alij̃ implere iuſſit:ſed oía opat̃:oſ̃des ꝙ
cum oĩ ſtudio opꝫ talia facere. Hec ille.
[Uenit ergo ad ſimonẽ petrum:⁊ dicit ei
petrꝰ. Dñe tu mihi lauas pedes.] ¶ Eſt
G aũt hic qõ:qꝛ vr̃ ꝙ iã alij fuerit loti añ pe
trũ:qꝛ ꝓmiſſum eſt:cepit lauare ⁊c. quare
ergo alij nõ ꝯtradixerũt ꝑ̃ po:? Ad hec di
co ꝙ circa hoc eſt triplex opinio. Orige.
eñ dicit ꝙ ſicut medicꝰ plurimoꝝ infir
mãtiũ curei intẽtus incipit curã a magis
indigẽtibus:ita xp̃s cepit lauare pedes
ſordidos a ſordidis magis:ita ꝙ vltimo
venit ad petrũ q̃.ſ.rõne magni feruoris
pedes ſpũales habuit mũdiores. Et hoc
videt̃ ſonare v̾ba euãgelij dicẽtis cepit
lauare pedes diſcipuloꝝ.⁊ deinde ſeq̃t̃.
venit ergo ⁊c. Chry. aũt dicit ꝙ lauare ce
pit a ꝑmis. ſed ꝓditor tãꝗ̃ ſtultꝰ ⁊ ſupbꝰ
ad pedũ lotionẽ ꝑuenit petruꝫ q̃ magr̃m
reuerebat̃. Aliq̃s eñ ꝑuenit petrũ:qꝛ ce
pit inq̃t lauare pedes diſcipuloꝝ ⁊ nullꝰ
hoc ꝑ̃ſumpſiſſet niſi iudas Aug. v̾o dicit ꝙ
priꝰ venit ad petrũ. ita ꝙ euãgeliſta mo
H re ſuo ꝓponit totũ factũ di. Cepit lauare
pedes diſcipuloꝝ:⁊ poſtmodũ ponit mo
dũ dicẽs. Uenit ergo ⁊c. ¶ Ad qõnẽ igit̃
dicũt Theo. ⁊ Chry. ꝙ ſolꝰ iudas ſtultus
añ petrũ lauit:qđ colligit̃.qꝛ aliq̃s añ pe
truꝫ fuit lotꝰ vt innuit textus. ⁊ nullꝰ niſi
ſtultꝰ ꝓditor hoc ꝑ̃ſumpſiſſet. Orige. aũt
dicit ꝙ oẽs alij cogitauerũt ꝙ tãtus do
ctor ſine cã id nõ faceret:⁊ timore quodã
verebant̃. Petrus aũt ſemꝑ feruidus ad
inſinuãda q̃ ſibi meliora videbant̃:⁊ ni
hil aliud cogitãs niſi reuerẽtiã ad magi
ſtrũ:⁊ ex amore magno fiduciã aſſumẽs
cõtradixit. Aug. v̾o dicit ꝙ petrus tanꝗ̃
primꝰ lotus eſt prior. Cũ ergo pedes la
uare cepit venit ad eũ a quo cepit. vcꝫ pe
trũ q̃ expauit ſicut ⁊ q̃libet alioꝝ expauiſ
ſet [Rñdit ieſus ⁊ dixit ei. Qđ ego facio].
i. ꝓpter qđ hoc facio [tu neſcis mõ:ſcies
aũt poſtea] Faciebat eñ illud non ꝓpter
ablutionẽ pedũ:ſꝫ in exẽplũ humilitatis:
qđ ſciuit petrꝰ poſtea xp̃o docẽte:⁊ in my
ſteriũ interne ablutiõis q̃ ſolũ fit ꝑ xp̃ꝫ in
ſtituentẽ ſacramẽta noue legis. qđ etiam
I poſtea Petrꝰ ſciuit repletꝰ ſpũ ſctõ Aug.
Nec tñ ille dñici facti altitudinẽ exteriꝰ
permittit fieri qđ cur fieret ignorabat ſꝫ
vſq̃ ad ſuos pedes humilẽ xp̃m videre:
nõ põt ſubſiſtere. Hec ille. Nã ſequitur.
Dicit ei Petrus nõ lauabis mihi pedes
in eternuꝫ] hoc eſt:nunꝗ̃ hoc patiar ſcḋm
Aug. Hoc quippe inquit in eternũ nõ fit K
qđ nunꝗ̃ fit. Ex hoc aũt ſcḋm Origineꝫ ptꝫ
qđ aliq̃s ſcḋm purũ ꝓpoſitũ ꝓpter ignorã
tiã põt velle qđ nõ expedit:⁊ nolle qđ ex
pedit. [Rñdit ei Jeſus. Si nõ lauero te]
id eſt pedes tuos:totũ ſumẽdo ꝓ ꝑte [nõ
habebis partẽ mecũ] id eſt ĩ celo. Et hoc
planuꝫ eſt de lotione ſignata. i. interiori:
qꝛ in paradiſum nihil inquinatum ingre
dit̃. Et etiã de lotione ſignificãte ⁊ exerci
tata. i. de iſta corꝑali:qꝛ lꝫ ſcḋm ſe non eſſet
neceſſaria ad ſalutẽ tñ ex ꝑ̃cepto xp̃i qđ
virtualiter in eiꝰ v̾bis ꝯtinebat̃ erat ne
ceſſaria. Dicit eñ. s. Tho. qđ ſicut quedã
ſunt ꝓhibita qꝛ mala:quedam vero ma
la qꝛ ꝓhibita:ita quedã ſunt ꝑ̃cepta quia
neceſſaria:⁊ quedã neceſſaria:qꝛ ꝑ̃cepta
vt iſta ablutio. Et vt dicit Chry. Chriſtus
nõ dixit cuius gratia id faceret:ſed im
poſuit minas:qꝛ aliter non ſuiſſet. Pe
trus ſuaſus [Rñdit ei petrus.] Qui inter
omnia maxime timebat a chriſto ſepara
ri ſcḋm Chry. [Dñe non tñ pe. m. ſꝫ ⁊ ma
nus ⁊ caput.] Dicit auteꝫ Tho. ꝙ ſicut in
hoie ſunt tria. ſ. ſupremũ medium:⁊ infi
mum:id eſt caput:manus:⁊ pedes:ita in L
hoie interiori ſimiliter ſunt tria:id eſt ra
tio ſuperior qua aĩa inheret deo:⁊ infe
rior que vacat operibus vite actiue:⁊ ſen
ſualitas. Sciebat aũt dñs diſcipulos eſſe
mundos quo ad caput qꝛ erant deo con
iuncti ꝑ fidẽ ⁊ charitatẽ:⁊ quãtũ ad ma
nus:qꝛ eoruꝫ opera erant ſancta ſed non
quo ad pedes. i. aliquos effectus terreno
rum. Et iõ ſubdit̃. [Dixit ei ieſus. Qui lo
tus eſt] ſcꝫ per baptiſmũ ſcḋm Augu. [non
indiget] ſi non ſuperueniat mortale [niſi
vt pedes lauet]. i. humanos affectus ſcḋm
Aug. ſine quibus poſt baptiſmũ preſens
vita non ducit̃. ideo alia membra nõ eſt
neceſſe lauare. [Et vos mundi eſtis] ſcꝫ
per baptiſmũ. Sicut eñ Dicit Augu. ⁊ s.
Tho. ex hoc loco intelligimꝰ illos fuiſſe
baptizatos baptiſmo Joãnis ſꝫ aliquos M
vel baptiſmo xp̃i qđ rõnabilius eſt vt di
cũt. Sꝫ ꝯtra qꝛ xp̃s nõ baptizabat:ſed di
ſcipuli eius Jo. iij. ad hoc dicit. s. Tho. ꝙ
non baptizabat turbas:baptizauit tamẽ

diſcipulos tãꝗ̃ familiares. Hec ille. Põt
etiã dici ꝙ ſe inuicẽ baptizarũt:ſꝫ ꝑmũ ẽ
veriꝰ. Uñ dt̃ Aug. Nec xp̃s tenuit inquit
baptizãdi myſteriũ vt baptizatos habe
ret ſeruos ꝑ quos alios baptizaret q̃ nõ
A defuit humilitatis miniſterio qñ eis pe
des lauit [ſꝫ nõ oẽs] qꝛ munditie baptiſ
mali iudas ſuꝑaddidit mortale pctĩm:a
quo ſolo dr̃ hõ immũdus ſicut a veniale
dr̃ immũdos hr̃e pedes. [Sciebat eñ q̃ſ
nã eſſet q̃ traderet eũ ꝓpterea dixit:non
eſtis mũdi oẽs.] ¶ In hac parte eſt mora
le documẽtum vt frequẽter pedes ablua
mus ꝑ cõfeſſionẽ etiã ſi ſine mortali viua
mus:qꝛ nõ ꝑ̃t cũ pedũ mũditia terra cal
cari. i. pñs vita duci. Orige. Impoſſibile
puto nõ cõtaminari extrema aie ⁊ infima
eiꝰ q̃ꝗ̃ quo ad hoies ꝑfectꝰ q̃s eẽ putet̃.
Plurimi aũt etiã poſt baptiſmũ replent̃
puluere ſceleꝝ vſq̃ ad v̾ticẽ. Qui v̾o legi
tie diſcipuli xp̃i ſunt erga ſolos pedes i
digẽt lotiõe. Hec ille. ¶ Quãtũ ad tertiũ
tãgit̃ admonitio quã xp̃s de facto ſuo fe
cit cũ dr̃. [Poſtꝗ̃ ꝯ lauit pedes eoꝝ acce
pit veſtimẽta ſua] vt docẽtiꝰ doceret. Aliꝰ
B eñ hitus decet miniſtrãtẽ q̃ dꝫ eſſe expe
ditꝰ ⁊ aliꝰ docẽtẽ q̃ dꝫ eſſe grauis [Et cũ
recubuiſſet iteꝝ dicit eis] volẽs petro ex
ponere qđ neſciebat ſꝫ Aug. [Scitis qđ
fecerim vobis?] Orig. Qđ vel iterrogati
ne ꝑferat̃ vt oñdat facti magnitudinẽ vl
ſpatiue vt eoꝝ erigat intellectũ. Hec ille.
[Uos vocatis me] hoc noie qđ ẽ [magr̃ ⁊
dñe:⁊ bñ]. i. v̾e [dicitis. Sũ etenĩ] qꝛ ipẽ il
luminat oẽꝫ hoieꝫ. Jo. i. ⁊ ꝯ̃firẽ ꝑ̃ncipalr̃
magr̃ ⁊ oĩa nõ ſolũ ſũt ſua:ſꝫ ſunt ab illo
ſcã. Nec tñ i hoc xp̃s ẽ arrogãs ſꝫ Aug.
qꝛ q̃ ſuꝑ oĩa ẽ nõ ꝑ̃t ſupbire ⁊ vt idẽ dicit:
nullꝰ deũ noſſet ſi nõ ſe indicet ipẽ q̃ no
uit. Jõ nõ ꝑꝑ ſe ſꝫ ꝑꝑ eos ſeipꝫ laudat. Et
ſtẽdit ꝙ ſeipꝫ ꝯmẽdare ẽ ꝯmẽdabile:qñ
nõ adeſt piculũ ſupbiẽdi:⁊ hoc ipm̃ vtile
ẽ alijs ſicut ⁊ apl̃s ſe ꝯmẽdauit. ij. Cor. xi.
⁊ idẽ dicit. s. Th. [Si ergo ego laui pedes
veſtros dñs ⁊ magr̃:⁊ vos] a fortiori:vt
C dt̃ Chryſ. [debetis] debito neceſſitatis in
neceſſitate:al̃s aũt debito honeſtatis tñ
mõ [alter alterius lauare pedes]. i. pieta
tis officia inuicem exhibere. Multi eẽ vt
ait Augu. hũc habẽt morẽ vt etiã ipſos
pedes fratrũ in hoſpitũ manibꝰ lauant
ope ipſo viſibili. Spũalr̃ tñ pedes inuicẽ
lauamꝰ qñ inuicẽ crĩa ꝯfitemur ⁊ ꝓ inuicẽ
oramꝰ:vt idẽ dt̃. ¶ Eſt aũt in hac parte
documentũ l̃rale humilitatis ⁊ pietatis D
ad ꝓximos:de quo dñs ait. [Exẽplũ eñ
dedi vobis] nõ vt illud ſolũ memorie cõ
mẽdetis aut ꝑ̃dicetis. [ſed vt quẽadmo
dũ ego feci:ita et vos faciatis.]

In die paraſceues.

Paſſio dñi nr̃i ieſu xp̃i ſꝫ Mat. c. 26

SCitis qꝛ poſt biduum pa
ſcha fiet:⁊ filius hoĩs tra
det̃ vt crucifigat̃. Tũc cõ
gregati ſunt principes ſa
cerdotum ⁊ ſeniores ppl̃i in atriuꝫ
principis ſacerdotuꝫ q̃ dicebat̃ cai
phas:⁊ ꝯciliũ fecerũt vt Jeſũ dolo
tenerẽt ⁊ occiderẽt. Dicebãt autẽ:
Nõ in die feſto:ne forte tumultꝰ fie
ret ĩ ꝑplo. Cũ aũt eſſet Jeſus in be
thania in domo ſimonis leproſi:ac
ceſſit ad eũ mulier habens alaba
ſtruꝫ vnguenti ꝑ̃cioſi:⁊ effudit ſuꝑ E
caput ipſiꝰ recũbẽtis. Uidẽtes aũt
diſcipuli indignati ſunt dicentes:
Ut q̃d ꝑditio hec? Potuit ei vnguẽ
tũ iſtđ venũdari multo ⁊ dari pau
peribꝰ. Sciens aũt Jeſus ait illis.
Quid moleſti eſtis huic mulieri?
Opꝰ eñ bonũ opata eſt in me:naꝫ
ſemꝑ pauperes habebitis vobiſcũ:
me aũt nõ ſemꝑ habebitis:mittẽs
eñ hec vnguẽtũ hoc in corpꝰ meũ:
ad ſepeliẽdum me fecit:amen dico
vobis vbicũq̃ ꝑ̃dicatuꝫ fuerit hoc
euãgeliũ in toto mundo dicet̃ ⁊ qđ
hec fecit in memoriã eiꝰ. Tũc abijt
vnꝰ de duodeci q̃ dr̃ iudas ſcarioth
ad principes ſacerdotũ:⁊ ait illis. F
Quid vultis mihi dare ⁊ ego vo
bis eum tradã? At illi cõſtituerũt
ei triginta argenteos. Et exinde q̃
rebat oportunitatem vt eum trade
ret. prima autem die azimorum ac
ceſſerunt diſcipuli ad Jeſum dicẽ

tes.vbi vis parem⁹ tibi comedere
paſcha:at Jeſus dixit.Jre ī ciuita
tem ad quēdā:ꝛ dicite ei:magiſter
dicit:tp̄s meum ꝓpe eſt:apud te fa
cio paſcha cū diſcipl'is meis:ꝛ fece
G rūt diſcipuli ſicut ꝯſtituit illis Je=
ſus:ꝛ parauerūt paſcha.Ueſpe au
tē facto diſcūbebat cū duodeci di=
ſcipulis ſuis:ꝛ edentib⁹ illis dixit.
Amē dico vobis q: vn⁹ veſtrū me
traditur⁹ eſt.Et cōtriſtati valde ce
perūt ſinguli dicere.Nūqd ego ſuz
dn̄e:At ip̄e rn̄dēs ait.Qui intigit
mecū manū ī parapſide:hic me tra
det.Fili⁹ qdē hois vadit ſicut ſcri=
ptū eſt de illo.Ue aūt hoī illi ꝑ quē
fili⁹ hois tradet.Bonum erat ei ſi
nat⁹ nō fuiſſet hō ille.Rn̄dens aūt
iudas q̄ tradidit eū dixit.Nūquid
ego ſum rabbi:Ait illi.Tu dixiſti.
Cenātib⁹ āt eis:accepit Jeſus pa=
nē ꝛ bn̄dixit ac fregit:deditqꝫ diſci
H pulis ſuis ꝛ ait.Accipite ꝛ comedi
te hoc eſt corpus meū.Et acciplēs
calicē gratias egit:ꝛ dedit illis di=
cēs.Bibite ex hoc oēs.Hic eſt eīm
ſanguis me⁹ noui teſtamēti:q̄ pro
multis effundet ī remiſſionē pctō=
rū.Dico aūt vobis.Nō bibā āmō
de hoc genimine vitis vſqꝫ in diez
illū cū illud bibā vobiſcū nouuz in
regno patris mei.Et hymno dicto
exierunt in mōtez oliueti.Tūc dixit
illis Jeſus.Oēs vos ſcādalū pa=
tiemini ī me in iſta nocte.Scriptū
eſt eīm ꝑcutiā paſtorē ꝛ diſpergent
oues gregis:poſtqꝫ āt reſurrexero
p̄cedā vos in galileā.Rn̄dens aūt
Petr⁹ ait illi.Et ſi oēs ſcādalizati
I fuerint ī te:ego nūqꝫ ſcādalizabor.
Ait illi Jeſus.Amē dico tibi:q: in
hac nocte añqꝫ gallus cātet ter me
negabis.Ait illi petr⁹:etiā ſi opor=
tuerit me mori tecū:nō te negabo.
Simr ꝛ oēs diſcipuli dixerunt.Tūc
venit Jeſ⁹ cū illis ī villā q̄ dr̄ geth ſe
mani:ꝛ dixit diſcipulis ſuis.Sede K
te hic donec vadā illuc ꝛ orē.Et aſ
ſumpto petro ꝛ duob⁹ filijs zebedei
cepit ꝯtriſtari ꝛ meſt⁹ eſſe.Tūc ait
illis.Triſtis ē anima mea vſqꝫ ad
mortē.Suſtinete hic ꝛ vigilate me
cū.Et ꝓgreſſus puſillū ꝓcedit ī fa
ciez ſuā orās ꝛ dicens:mi pr̄ ſi poſſi
bile ē trāſeat a me calix iſte.Uerū=
tñ non ſicut ego volo ſꝫ ſicut tu.Et
venit ad diſcipulos ſuos ꝛ inuenit
eos dormiētes.ꝛ dixit petro.Simō
nō potuiſtis vna hora vigilare me
cū:vigilate ꝛ orate vt nō intretis ī=
tētationē.Sp̄us qdē ꝓmpt⁹ eſt:ca
ro āt īfirma.Jterū ſcdo abijt:ꝛ ora=
uit dicens.Pr̄ mi ſi nō pōt h̄ calix
trāſire niſi bibā illum fiat volūtas
tua.Et venit iterū ꝛ iuenit eos dor= L
miētes.Erāt eīm ocli eoꝝ grauati.
ꝛ relictiſ illis iterū abijt ꝛ orauit ter=
tio eūdē ſermonē dicēs.Tūc venit
ad diſciplos ſuos.Et dr̄ illis.Dor
mite iā ꝛ reqeſcite.Ecce appropin=
quabit hora:ꝛ fili⁹ hois tradetur ī
man⁹ pctōꝝ.Surgite eamus:ecce
appropinquabit q̄ me tradet.Ad=
huc illo loquente:ecce iudas vnus
de duodecim:venit ꝛ cuz eo turba
multa cum gladijs ꝛ fuſtib⁹ miſſi a
p̄ncipib⁹ ſacerdotū ꝛ ſeniorib⁹ po=
puli.Qui aūt tradidit eū dedit eis
ſignū dicēs.Quēcūqꝫ oſculat⁹ fue
ro ip̄e ē:tenete eū.ꝛ ꝯfeſti accedēs
ad Jeſum dixit:Aue rabbi:ꝛ oſcu=
lat⁹ eſt euz:dixitqꝫ illi Jeſ⁹.Amice M
ad qd veniſti:Tunc acceſſerunt ꝛ
man⁹ iniecerūt ī Jeſuz:ꝛ tenuerūt
eū.Et ecce vn⁹ ex his q̄ erāt cū ie=
ſu:extendēs manuz exemit gladiū
ſuū:ꝛ ꝑcutiēs:ſeruū p̄ncipis ſacer
dotū:āputauit auriculā ei⁹.Tunc

ait illi Jeſus.Cōuerte gladiū tuū ī
locū ſuū.Oēs ei q̄ acceperit gladiū
glado ꝑibūt.An putas q: n̄ poſſuz
A rogare patrē meū.ꝛ exhibebit mihi
mō pl⁹ qꝫ duodeci legiōes angelo=
rū:quō ḡ īplebunt ſcripture:Q: ſic
opꝫ fieri.Jn illa hora dixit Jeſus
turbis.Tāqꝫ ad latronē exiſtis cū
gladijs ꝛ fuſtib⁹ cōp̄hēdere me:q̄ti
die apd̄ vos ſedebā ī tēplo docēs
ꝛ nō me tenuiſtis.Hoc aūt totū fa=
ctū ē vt adīplerent ſcripture ꝓphe
tarū.Tūc diſcipli oēs relicto eo fu
gert.At illi tenētes Jeſū duxert ad
caiphā principe ſacerdotū vbi ſcri
be ꝛ ſeniores ꝯuenerāt.Petr⁹ autē
ſeqbat eū a lōge vſqꝫ in atriuz prin
cipis ſacerdotū:ꝛ īgreſſ⁹ ītro ſede=
bat cū miſtris vt videret finē.Prici
B pes āt ſacerdotū ꝛ oē ꝯciliū q̄rebāt
falſuz teſtimoniū ꝯ̄ Jeſuz vt eū mor
ti traderēt:ꝛ nō iuenerunt cū multi
falſi teſtes acceſſiſſēt:Nouiſſime āt
venerūt duo falſi teſtes ꝛ dixerunt.
Hic dixit.Poſſuz deſtruere tēplum
dei:ꝛ poſt triduum reedificare illō
Et ſurgēs p̄nceps ſacerdotuz ait il
li.Nihil rn̄des ad ea q̄ iſti aduerſuz
te teſtificāt:Jeſ⁹ autē tacebat.Et
p̄nceps ſacerdotuz ait illi.Adiuro
te ꝑ deuz viuuz vt dicas nobis ſi tu
es xp̄s fili⁹ dei.Dicit illi ieſ⁹.Tu di
xiſti.Uerūtñ dico vobis:āmō vide
bitis filium hoīs ꝛ ſedētē a dextris
ꝟtutiſ dei ꝛ veniētē ī nubib⁹ celi:tūc
p̄nceps ſacerdotuz ſcidit veſtimēta
ſua dicens.Blaſphemauit:qd ad=
huc egem⁹ teſtib⁹:Ecce nunc audi
ſtis blaſphemiā:qd vobis vr̄.At il
C li rn̄dētes dixert.Reus eſt mortis.
Tūc expuerūt ī faciē ei⁹ ꝛ colaphiſ
eum ceciderunt.Alij palmas ī faciē
ei⁹ dedert:dicētes ꝓphetiza nobis
xp̄e:qs ē q̄ te ꝑcuſſit:petr⁹ ꝟo ſede
bat foris ī atrio.Et acceſſit ad eum
vna ancilla dicēs.Et tu cum Jeſu
galileo eras.at ille negauit corā oī=
b⁹ dicēs.Neſcio qd dicis.Exeunte D
āt illo ianuā:vidit euz alia āncilla:ꝛ
ait his q̄ erāt ibi.Et h̄ erat cuz ieſu
nazareno:ꝛ iterū negauit cū iuramē
to:q: nō noui hoīez,ꝛ poſt puſilluz
acceſſert q̄ aſtabāt:ꝛ dixert petro.
Uere ꝛ tu ex illis es nā ꝛ loq̄la tua
manifeſtū te facit.Tunc cepit dete
ſtari ꝛ iurare q: nō nouiſſet hoīez ꝛ
ꝯtinuo gall⁹ cātauit.Et recordat⁹
ē petr⁹ ꝟbi Jeſu q̄ dexerat priuſqꝫ
gall⁹ cātet:ter me negabiſ ꝛ egreſſ⁹
foras fleuit amare.Mane autē fa=
cto ꝯciliū iniert oēs p̄ncipes ſacer=
dotū ꝛ ſeniores ppl'i aduerſ⁹ Jeſuz
vt eū morti traderēt:ꝛ victū addu= E
xert eū ꝛ tradidert pōtio pilato p̄ſi
di.tunc vidēs iudas q̄ eū tradidit
q̄ dānat⁹ eſſet.pn̄ia duct⁹ retulit tri
gita argēteos p̄ncipib⁹ ſacerdotū ꝛ
ſeniorib⁹ dicēs.peccaui tradēs ſā=
guinē iuſtū.At illi dixeruut.qd ad
nos tu videris:ꝛ ꝓiectis argenteis
in tēplo receſſit:ꝛ abiens laqo ſe ſu
ſpēdit.Pricipes aūt ſacerdotuz ac=
ceptis argenteis dixert.Nō lꝫ mit=
tere eos ī corbonā q: p̄tiuz ſanguis
ē:ꝯcilio āt īito emert ex illis agruz
figuli in ſepulturā ꝑegrinoꝝ ꝓpter
hoc vocatus eſt ager ille alchelde=
mac.hoc ē ager ſanguinis vſqꝫ ī ho
diernū diē tunc īpleruꝫ ē qd̄ dictuz
eſt ꝑ hieremiā ꝓpherā dicētē:ꝛ ac=
ceperunt triginta argēteos p̄tium
appreciati quem appreciauert filijs F
iſrael:ꝛ dederunt eos ī agrum figu
li:ſicut ꝯſtituit mihi dn̄s.Jeſus au
tē ſtetit añ p̄ſidē:ꝛ iterrogauit euz
p̄ſes dicēs.tu es rex iudeoꝝ.Dicit
ei ieſus.tu dicis:ꝛ cū accuſaretur
a principibus ſacerdotum ꝛ ſenio=

rib⁹ nihil rñdit. Tunc dt illi pilat⁹:
nõ audis quãta aduerſuз te dicunt
teſtimonia: ꝛ nõ rñdit ad vllũ vbũ
G ita vt miraret̃ pſes vehementer: p
diẽ aũt ſolẽnẽ ꝯſueuerat pſes dimit
tere pplo vnũ vinctũ quẽ voluiſſent.
Hẽbat aũt tunc vnũ vinctũ iſignẽ q̃
dicebat̃ barabbas. ꝯgregatis ḡ illis
pilat⁹ dixit quẽ vultis dimittã vobis
barabbã an Jeſũ q̃ dr xp̃s. Sciebat
ei ꝙ p iuidiã tradidiſſent euз: ſedẽ
te aũt illo p tribunali: miſit ad euз
vxor ei⁹ dicẽs. nihil tibi ꝛ iuſto illi:
multa ei paſſa ſuз hodie p viſuз pp
euз. Pncipes ãt ſacerdotuз ꝛ ſenio-
res pſuaſert pplis vt peterẽt barab
bã: Jeſum vo pderent: rñs ãt pſes
ait illis. Quẽ vultis vobis de duob⁹
dimitti: at illi dixert: barabbã. dt ill̃
pilat⁹. Quid igit̃ faciã de ieſu q̃ dr
xp̃s: dñt oẽs. crucifigat̃: ait illis pre
H ſes qd eñi mali fecit? At illi magis
clamabãt dicentes. crucifigat̃. vi-
dens autẽ pilat⁹ q2 nihil pficeret ſз
magis tumult⁹ fieret accepta aq̃ la
uit man⁹ corãз pplo: dicens Inno-
cẽs ego ſuз a ſãguie iuſti hui⁹: vos
videritis. Et rñs vniuerſ⁹ pple di-
xit. Sãguis ei⁹ ſup nos ꝛ ſup filios
nros: tunc dimiſit illis barabbã: ie
ſum aũt flagellatum tradidit eis vt
crucifigeret̃. Tũc milites pſidis ſu
ſcipiẽtes Jeſũ i ptorio ꝯgregauert
ad eũ vniuerſã cohortẽ. Exuẽtes eũ
chlamideз coccineã circũdedert ei.
Et plectentes coronã de ſpinis po
I ſuerũt ſup caput ei⁹: ꝛ arũdineз in
dextera ei⁹. Et genu flexo añ eũ illu
debãt ei dicentes. Aue rex iudeoꝝ.
Et expuentes i eũ accepert arũdi-
neз: ꝛ pcutiebãt i caput ei⁹. Et poſt
q̃ illuſert ei exuert eũ chlamyde: ꝛ i
duert eũ veſtimẽtis ei⁹ ꝛ duxert
eũ vt crucifigerent. exeuntes autẽз
inuenerũt hoieз cyreneũ noĩe ſimo
nẽ: hũc angariauert vt tolleret cru
cẽ ei⁹ ꝛ venert i locũ q̃ dr golgotha:
qd eſt caluarie locus. Et dederunt
ei bibere vinum cum felle mixtuз ꝛ
cum guſtaſſet noluit bibere. Poſtq̃
autem crucifixerũt eum diuiſert ve
ſtimenta ei⁹ ſortem mittẽtes: ꝛ ſedẽ K
tes ſeruabãt eum. ꝛ impoſuerũt ſup
caput ei⁹ cãm ipſi⁹ ſcriptam. Hic ẽ
Jeſ⁹ rex iudeoꝝ. Tũc crucifixi ſunt
cũ eo duo latrones vn⁹ a dextris: ꝛ
vn⁹ a ſiniſtris. Pretereũtes aũt blaſ
phemabant eum: mouẽtes capita
ſua ꝛ dicentes. Uah q̃ deſtruis tem
plũ dei: ꝛ i triduo illud reedificas.
Salua temetipm. Si fili⁹ dei: es de
ſcẽde de cruce. Silr ꝛ pncipes ſacer
dotũ illudẽtes cum ſcribis ꝛ ſenio-
rib⁹ dicebãt. Alios ſaluos fecit: ſe-
ipm nõ põt ſaluũ facere. Si rex iſrl̃
ẽ deſcẽdat nũc de cruce et credim⁹
ei. Cõfidit in deo: liberet eum nũc ſi
vult. Dixit eñi q2 fili⁹ dei ſuз. Jdipз
aũt ꝛ latrones q̃ crucifixi erãt cum
eo iproꝑabãt ei. A ſexta aũt hora te
nebre fctẽ ſunt ſup vniuerſã terrã:
vſq̃ ad horã nonam. ꝛ circa horam
nonam clamauit ieſus voce magna
dicens. Heli heli lamazabathani.
Hoc eſt de⁹ me⁹: de⁹ me⁹ vt qd dere
liqſti me. Quidaз ãt illic ſtantes et
audientes: dicebant: Heliam vocat
iſte: ꝛ cõtinuo currens vn⁹ ex eis ac
ceptaз ſpõgiam ipleuit aceto: ꝛ im
poſuit arundini ꝛ dabat ei bibere.
Ceteri vo dicebant. Sine videam⁹
an veniat helias liberans eũ. Jeſ⁹
aũt iterꝝ clamans voce magna emi
ſit ſpm̃. Et ecce velũ tẽpli ſciſſuз eſt
in duas ptes a ſũmo vſq̃ deorſum, M
ꝛ terra mota eſt. ꝛ petre ſciſſe ſũt: ꝛ
monumenta apta ſunt: ꝛ multa cor
pora ſctõꝝ q̃ dormierũt ſurrexerũt.

Et exeũtes de monumẽtis poſt re-
ſurrectionẽ ei⁹ venerũt i ſanctã ci-
uitatẽ: ꝛ appuerũt multis. Centurio
ãt ꝛ q̃ cũ eo erãt cuſtodiẽtes Jeſũ:
A viſo terremotu ꝛ his que fiebãt: ti-
muerũt valde dicẽtes: Uere filius
dei erat iſte. Erãt aũt ibi mulieres
multe a lõge: q̃ ſecute erãt Jeſuз a
galilea: miniſtrãtes ei. Inter quas
erat maria magdalene: ꝛ maria ia-
cobi ꝛ ioſeph mr̃: ꝛ mr̃ filioꝝ зebe-
dei. Cũ aũt ſero fctm̃ eẽt venit qdã
hõ diues ab arimathia noĩe ioſeph
q̃ ꝛ ipe diſcipul⁹ erat Jeſu. Hic ac-
ceſſit ad pilatũ: ꝛ petijt corpus Je
ſu. Tũc pilatus iuſſit reddi corp⁹.
Et accepto corpe ioſeph inuoluit
illud in ſyndone mũda ꝛ poſuit il-
lud in monumento ſuo nouo qd ex
ciderat in petra: ꝛ aduoluit ſaxum
magnũ ad oſtiũ monumẽti: ꝛ abijt
Erãt aũt ibi maria magdalene ꝛ al
tera maria ſedẽtes cõtra ſepulcrũ.
Citis q2 poſt biduũ paſcha
fiet ꝛc.] Matth. xxvj. Circa
paſſioneз dñi nr̃i Jeſu xp̃i
ab euãgeliſtis tãgũt̃ tria pũ
cta. ſ. Quõ xp̃s fuit pditus
Quõ capt⁹. Et quõ ſniat⁹. ¶ Quantũ ad
pmũ ſciẽdũ eſt ꝙ pncipiũ hui⁹ pditiõis
fuit vnguẽtũ effuſuз. Sicut eñi narrat. b.
Jo. euãgeliſta: xp̃s Lazaꝝ q̃tridnanũ re-
reſuſcitauit ꝛ hoc ſз ma. hi. fuit fctm̃ fer.
vj. añ dñicã de paſſiõe q2 tali die credit̃
factũ q̃li die legit̃. Iſtd miraculũ fuit ma
gnũ ꝛ patẽs ita ꝙ negari nõ potuit: cũ fue
rit pñia multitudo iudeoꝝ notabilis. Unñ to
tus mũd⁹ poſt xp̃з abijt vt dr Jo. xij. i. to
ta gẽs iudaica. Et ẽ hyꝑbole. q2. ſ. maior
ps illi⁹ ppli admirabat̃ xp̃m. Jõ iudeoꝝ
pncipes ſtati i dñica ſequẽti q̃ dr d paſſio
ne: vł ſз aliqsi ſabbato pcedẽti ꝯgregati
ſunt ad ꝯciliãdum de morte xp̃i dicẽtes.
C Quid facim⁹: q2 hĩc hõ multa ſigna facit ꝛc.
vt dictũ ẽ fer. vj. pcedẽti. Xp̃s ḡ abijt i re-
gionẽ iuxta deſtũ ꝛc. vt ibi habes Sз ſcd̃
dẽ Joã. narrat. añ ſex dies paſche. i. ſab
bato añ dñicã oliuaꝝ xp̃s exijt d deſto ꝛ
venit i bethaniã vt habes fer. ij. poſt dñic̃
oliuaꝝ. Et i craſtinũ. i. die oliuaꝝ itrauit
hierl̃m cũ magna gl̃ia ꝛ ſero redijt i be-
thaniã. Et idẽ fecit die lune ꝛ die martis i D
die aũt mercurij nõ fuit i hierl̃m. Jn die ḡ
martis ſeu fer. iij. dixit diſcipl̃is ſuis [Scitis
q2 poſt biduũ]. i. die iouis ſeu fer. v. [pa-
ſcha fiet] ſз Amb. paſcha ẽ nomẽ grecũ ꝛ
ſigt̃ paſſionẽ ſз Aug. vo ꝛ Hie. ẽ hebrai
cũ ꝛ ſigt̃ trãſitũ eo. ſ. vt dt Hie. ꝙ ãgel⁹ p-
cutiẽs egyptios vidẽs domos filioꝝ iſrl̃
ſignatas ſanguie agni trãſibat eas nõ le-
dẽs. vł q2 vt dicit. Ipe dñs pbens auxiliũ
pplo ſuo dſup ãbulauit. Uł forte: q2 ppls
dei trãſiuit mare rubꝝ: ꝛ a ſuitute i liber
tatẽ de hoc dictũ ẽ. s. fe. v. Eſt ãt ſicut ibi
dcm̃ ẽ paſcha nomẽ equocũ i diuerſis lin
guis diuerſa ſigñs. imo i eadẽ ligua he-
braica ẽ equocũ vł analogũ. Nã ſic dicit
ma. hi. ꝛ. ſ. T. iij. q. xlvj. ꝛ colligit̃ ex diuer
ſis locis ſcꝑture paſcha ſigt̃ q̃tuor. ſ. agnũ
paſchalẽ: ꝛ pães azymos ꝛ pmã diẽ azy-
moꝝ ꝛ oẽs dies azymoꝝ ſeq̃ntes. Hic ãt E
ſumitur paſcha p agno vt dicat̃ [paſcha
fiet]. i. imolabit̃ agn⁹ q̃ vt dt the. i die pal
maꝝ. i. decia die mẽſis ſegregabat̃ a gre-
ge ꝛ. xiiij. i. die iouis ad veſpã imolabat̃
Et ſi q̃rat̃: vñ ortũ hз iſta feſtiuitas. Dic̃
gorrã: ꝙ eã de⁹ iſtituit pp tria. Prio pp
mũdi illo tpe creationẽ: ꝛ eiuſdẽ annuã
renouationẽ. Et ſcdo pp ppli iſraelitici
d egyptiaca ſuitute libatiõnẽ. Et tcio pp
filij futurã tpe illo icarnatiõem. Et q̃rto
pp mũdi libationẽ: q2 ſm Bl. Au. ij. xxv.
martũ ꝯcept⁹ ẽ dñs ꝛ eadẽ die crucifix⁹.
¶ Sз hĩc ẽ qõ: q̃re dt Scitis q2 p⁹ biduũ pa
ſcha fiet: deide ſubdit̃ poſt pauca de cõ-
uiuio fctõ in bethania: de q̃ dt Jo. ꝙ fuit
ante ſex dies paſche. Aug. aũt de ꝯſenſu
euã. ſoluit. q2 Jo. de illo ꝯuiuio locut⁹ eſt
ſm ordinẽ hi. Mat. aũt ꝛ Mr. recapitulã
do tm̃. ſ. vt oñdãt occaſionẽ pditiõis [et
fili⁹ hoĩs]. i. ipſe xp̃s: q̃ ſic ſe appellat cã
humilitatis: cuз ſe poſſet dicere filiũ dei
[tradet̃] Xp̃s ſicut dt Ori. fuit tradit⁹ pri-
mo a deo pr̃e paſſiõi pp nrãз. Sicut eñi F
dt. ſ. Tho. iij. q. xlvij. de⁹ xp̃з tradidit paſ
ſiõi inq̃tũ eũ pordinauit pati: ꝛ inq̃tũ ei
dedit charitatẽ q̃ voluit pati: ꝛ inq̃tũ ei
auxiliũ i paſſiõe nõ attulit liberãdo eum

a morte. Scdo a Judas iudeis ꝑꝑ auari-
tiā. Tertio a iudeis gentib9: pilato. ſ. et
ei9 miſtris ꝑꝑ inuidiā. Quarto a diabo-
lo morti: ꝑꝑ timorē ne ꝑdicādo totū ge-
B nus hūanū de manib9 ei9 liberaret: nō
aduertēte ꝙ hoc magis ꝑ mortē ꝗ̄ ꝑ do-
ctrinā faceret: poſſum9 ēt addere ꝙ ipſe
ſeipm tradidit ex charitate ⁊ ꝙ pilatus
eū tradidit miſtris vt crucifigeret timēs
ꝑdere offm ſuū [Ut crucifigat.] Lyr. reſpe-
ctu oim ꝑdictoꝝ vſ ipoꝛtare finē ꝑꝑ quē
tradebat: niſi reſpectu iudei: q nō trade-
bat eū vt moreret ille: ſꝫ vt ipſe lucraret:
ꝗ̄uis cōſecutiue traderet eū vt moreret.
[Tūc]. ſ. añ paſcha ſm Remigiū. i. feria.
iiij. ſm Mag. hi. [ꝯgregati ſunt] illi. ſ. de
q̄bus dr. ⁊ hoc qꝛ dicit mag. hi. audierāt
xp̄m dicētē. Nō me videbitis am̄mō ⁊c.
Uñ timuerūt ne vellet aufugere. Jn hac
die aūt vt dctm̄ ē voluit xp̄s eē i hierl̄m:
vt haberēt ꝯſiliādi tp̄s [Principes ſacer-
dotū]. i. xxiiij. ſum̄mi ſacerdotes: de q̄b9
frequēter dctm̄ eſt [⁊ ſenioꝛes ppl̄i]. i. iu-
dices oꝛdīarij: de q̄b9 dictū eſt feria. iiij.
poſt tertiā dñicā q̄drage.] in atriū prīnci
H pis ſacerdotū] q aľr erat princeps ꝙ̄ ꝑdi
cit/ qꝛ erat ſimpľr ſum̄mus ſacerdos ſuꝑ
oēs [q dicebat caiphas] q̄ vt dicit Joſe-
ph9: emerat ſum̄mū ſacerdotiū: [⁊ ꝯciliū
fecerūt] nō vt occiderēt xp̄m: qꝛ iā in alio
ꝯcilio erat ꝯcluſum: ſꝫ de mō occidēdi eū
ſine euaſiōe. Uñ dicit [⁊ ieſum dolo] ⁊ in
hoc innuit innocētia xp̄i [tenerēt]. i. cape
rēt [⁊ occiderēt] nō doloſe: ſꝫ patēter: di-
cebāt aūt: Nō in die feſto]. ſ. teneret eū
debem9 [ne forte tumult9 fieret in ppl̄o]
ꝑpter diuerſas ppl̄i voluntates. vt dicit
Orig. Quidā em̄ eū valde amabāt: ⁊ q̄dā
valde odiebāt. Uel forte nō timebāt ſedi
tionē populariū inter ſe ſꝫ toti9 ppl̄i ꝯtra
ꝑncipes: qꝛ maioꝛ ꝑs ppl̄i fauebat xp̄o: lꝫ
poſtmodū fuerit ſuaſi ad oppoſitū. Leo
papa in ſermone paſchali. Prouidētib9
igit ꝑncipib9 ne in ſctō die tumult9 oꝛi-
ret: nō feſtiuitati ſꝫ facinoꝛi ſtudebat. Se
ditiōes em̄ fieri turbaꝝ ī ꝑcipua ſolēnita
te metuebāt: nō vt ppl̄s nō peccaret ſꝫ ne
I xp̄s euaderet. Hec ille. Sicut aūtē dicit
Chry. mutati ſunt ab iſto ꝯcilio. Nā ꝑuent
to eo q eū traderet illis in ip̄a ſolēnitate
xp̄m ⁊ tenuerūt ⁊ occiderūt. Solennitas

paſchalis īcipiebat feria quīta ad veſpe
rā: ⁊ ſeptē dieb9 durabat. Sicut aūt dicit
mag. hi. traditorē ſic inuenerūt/ qꝛ iudas
audiēs eos ꝯgregatos: iuit ad eos actua
liter exiſtētes in cōcilio. Et qꝛ audiuerat K
xp̄m moriturū: exiſtimauit ꝙ nō reſurge
ret: iō interim voluit aliq̄d ꝑ eius morte
lucrari/ ⁊ eū vēdidit illis. [Cū aūt eēt ie-
ſus in bethania] Jſta q̄ hic narrat fuerūt
facta ſabbato añ dñicā oliuaꝝ/ vt pꝫ Jo.
xij. Sed tñ btūs Mat. recapitulat ea: qꝛ
vult dicere occaſionē ꝑditiōis xp̄i q̄ fuit
vnguentū vt dictū eſt. Frequentabat aūt
dñs bethaniā/ vt dr Rab. iſtāte paſſiōe.
Prīo vt reſurrectio Lazari arti9 oim me
moꝛie traderet. Scdo vt marie deuotio
approbaret. Tertio vt iudeoꝝ obſtīatio
iexcuſabilioꝛ redderet [Jn domo ſimōis
leproſi] q fuit amicul9 lazari ⁊ ſoroꝝ ei9.
Et vt dr Hiero. ⁊ mag. hiſt. iā nō erat le-
proſus niſi noīe. Fuerat em̄ curat9 a dño.
Quō aūt i illa domo fctā fuerit xp̄o cena
in ſabbato ꝑdicto habes. ſ. feria. ij. poſt
diē palmaꝝ. [Acceſſit ad eū mulier] q̄ fuit
maria ſoroꝛ lazari: vt pꝫ Jo. xij. ⁊ habes L
ēt. ſ. feria. vj. añ dñicā de paſſiōe [habēs
alabaſtrum]. i. vas de alabaſtro. Eſt aūt
alabaſtrū ſm Rab. gen9 marmoꝛis cādi
di varij coloꝛis: qđ optīe ꝯſeruat vnguēta
[vnguēti]. i. vnguēto plenū [ꝑtioſi] Dicit
btūs Joānes ꝙ erat nardi piſtici. i. fidē-
lis nō adulterati. ſ. ex mixtiōe alteri9 na-
ture. Piſtis em̄ grece: latine dr fides. Uel
piſtici ſm Be. i. mixti ex ſpicis ⁊ foliis:
qđ ꝑtioſitatē arguit. Uel ſm alios ⁊ ſm
Aug. dr ſpicis a loco. Marc9 v̄o dr nar-
di ſpicati/ qꝛ. ſ. pigmētarij ſpicas ⁊ folia
hui9 herbe plus cōmēdāt ꝗ̄ alias ꝑtes.
Et addidit ꝑtioſi qꝛ vt dicit magi. hiſto.
fuit iſta nardus indica ſeu de india. Fuit
ergo pretioſum/ qꝛ fuit de nardo. ⁊ qꝛ de
india: ⁊ qꝛ de ſpicis ei9 vel de ſpicis ⁊ fo-
lijs. [Et effudit:] Ecce magnificētiā moꝛ-
ris [ſuꝑ caput ipſi9 recūbētis] Unxit etiā
pedes vt alias dictū eſt: ⁊ habet Joā. xij.
Quare aūt iſta mulier hoc fecerit/ ⁊ quō
ītelligant v̄ba q̄ hic dixit xp̄s: vide. ſ. fe-
ria. ij. poſt palmas. Sꝫ q̄re nō tardauit M
vſqꝫ poſt cenā? Ad hoc dr Augu. de v̄bis
dñi ꝙ cū in illa cena eſſet Lazarus qui
fuerat moꝛtē expert9: vt de ipſa vel eius

doloꝛe ab aſtātib9 īterrogaret: xp̄s ſciēs
ſe moriturū in breui tā violēta morte al-
terat9 eſt in mēſa. Qđ maria ꝑpēdēs ad
cōfoꝛtādū eū accelerauit vnctionē. [Ui-
dētes aūt diſcipl̄i: idignati ſunt dicētes]
A Sꝫ quare indignabant alij a iuda q nō
erāt latrones cū viderēt xp̄m patiēter fer
re? Ad hoc dr Augu. ꝙ euāgeliſta poſuit
plurale ꝑ ſingulari ꝑ ſynecdochē: qꝛ vr̄
ſol9 iudas fuiſſe locut9 ꝯ̄ hoc. vt pꝫ Joā.
xij. Uel ſicut dicit Raban9 alij indignati
ſunt iuda ſuggerēte nō ꝑpter lucrū vt iu
das/ ſꝫ ꝑpter paupes in v̄itate [Ut q̄d ꝑ-
ditio hec? Potuit em̄ vnguētū iſtud ve-
nūdari multo ⁊ dari paupib9. Sciēs aūt
ieſus diſcipuloꝝ q̄relas [Ait illis. Quid
moleſti eſtis huic mulieri? op9 em̄ bonū
oꝑata eſt in me] qꝛ xp̄s erat paupꝛ laſſus
⁊ delicat9: ⁊ triſtis ex memoria future moꝛ
tis. Et iō illa eleemoſyna fuit bñ ⁊ opoꝛ-
tune facta qꝛ alia debēt exhiberi nobili
pauperi: ⁊ alia ruſtico ⁊ tāto magis ꝗ̄to
xp̄s erat ī vite extremis. Uñ ſubdit [Nā
ſemꝑ habebitis paupes vobiſcū: me aūt
nō ſemꝑ habebitis [. ſ. pñtē coꝛpaľr: ſec9
B in ſcto altaris ⁊ ꝑ gratiā: iuxta illud. Ec-
ce vobiſcū ſum vſqꝫ ad ꝯſummationē ſe-
culi. Mat. vlt. [Mittēs em̄ hec vnguētū
hoc in coꝛpus meū ad ſepeliēduꝫ me fe-
cit]. i. ꝑuenit vngere coꝛpus meū moꝛe ſe
peliendoꝛū qđ facere nō poterit q̄ñ ſepe-
liat rōne feſti ⁊ acceleratiōis reſurrectio
nis mee. Qđ q̄dē fecit vel ſcienter vel in-
ſtinctu dei. [Amē dico vobis. vbicūqꝫ ꝑ-
dicatuꝫ fuerit euāgeliū hoc]. i. fides mea
[in toto mūdo dicet ⁊ ꝙ hec fecit]. i. nar-
rabitur iſta vnctio [in memoriaꝫ eius]. i.
ad laudē ⁊ gloꝛiaꝫ ipſius marie. Et hoc
dixit ne ipſa dei diſcipuloꝝ reprehēſiōe
erubeſceret vel doleret [Tūc abijt vnus
de duodeciꝫ] hoc qđ dr tūc ſꝫ Aug. nō ē
referēdū ad id qđ ꝑ recapitulationē in-
terpoſuit euāgeliſta de iſta vnctiōe. Nō
em̄ ſtatim poſt illaꝫ iudas abijt/ ſꝫ refert
ad id qđ. ſ. dictū eſt cōgregati ſunt ꝑnci-
pes. Tunc em̄ ad eos abijt iudas [q dice-
batur iudas ſcarioth] ad differētiā. ſ. al-
C terius iude fratris iacobi minoris. Erat
aūt ſcarioth villa vñ iſte ꝑditoꝛ oꝛtus eſt
ſm Rem. [Ad ꝑncipes ſacerdotū] quos
audiuerat eſſe in cōcilio ſupradicto. [Et

ait illis. Quid vultis mihi dare: ⁊ ego vo-
bis eū tradā]? ſ. ſine ſtrepitu [At illi] mu-
tantes cōciliū ſm Chry. [cōſtituerūt]. i. ꝑ
miſerunt [ei triginta argenteos] Glo. hic
dicit ꝙ eodē pretio venditus eſt Joſeph. D
qđ ſm aliquos verū eſt iuxta. lxx. interꝑ-
tes: tñ ſꝫ hebraicā v̄itatē Joſeph eſt ven
ditus. xx. argēteis: vt patet Gene. xxxvij.
Hoc tñ nō obſtāte fuit figura venditio-
nis xp̄i: quia in ſimilibus nō opꝫ eſſe oīa
ſimilia Argenteus autē valet. x. nūmos
vſuales: ⁊ cōſequēter. xxx. argēti valebāt
trecentos: ⁊ ſic in morte xp̄i recuperauit
iudas valoꝛē vnguenti. [Et exinde]. i. ab
illo tunc [querebat opoꝛtunitatem]. i. tē-
poꝛis ⁊ loci [vt illum traderet] ſine ſtrepi
tu ⁊ turbis [Prima aūt die azimoꝛum]. i.
in die iouis q̄ erat. xiiij. mēſis ſm Hie. in
qua ad veſperā immolabat paſcha ſeu
agn9: ⁊ tunc tenebant iudei veſci panī-
bus azimis vſqꝫ ad. xxi. diē eiuſdē menſis
vt habet Exo. xij. ¶ Sꝫ cōtra. qꝛ Joānes
dicit hoc faciunt añ diē feſtū paſche. Ad
hoc ꝙ Joannes ꝑ paſcha capit feriā. v. q̄
erat ſolēnis inter dies azimoꝛū. eo ꝙ in
ei9 veſpera īmolabat agn9: ſm. s. Tho.
E iij. part. Alij aūt euāgeliſte primā diē azi-
moꝛū dicūt illam in qua agnus īmolaba
tur vt pꝫ per. s. Tho. ſuper Joā. xiij. ⁊. iij.
q. lxvj. art. ix. ad primū circa fi. ¶ Sꝫ ad-
uerte vt ab eodē elicit ſuꝑ Jo. vbi. s. ꝙ pri
ma dies azimoꝝ: dicebat feria. vj. q̄ erat
paſcha. ⁊ feria. v. q̄ erat vigilia ei9. ſꝫ fe-
ria ſexta: prio ⁊ ꝑ ſe dicebat pria dies azi-
moꝛuꝫ: feria aūt q̄nta ſolū grā pris. i. ſine
veſpere q̄ ad ſequētē diē ꝑtinebat. Hanc
diſtinctionē greci nō ꝯſyderātes dixerūt
ꝙ chriſt9 vna die anticipauit comedere
agnū: quē comedit. xiij. luna: ⁊ ꝯſequēter
qꝛ adhuc iudei nō veſcebant azimis cō-
ſecrauit vt dicūt in fermētato. Uide autē
de his oib9. iij. par. q. xlvj. ar. ix. [Acceſſe
runt diſcipuli ad Jeſum dicētes. Ubi vis
parem9 tibi comedere paſcha]. i. ad co-
medēdū agnū paſchalē. [Et Jeſus dixit.
Jte in ciuitatē]. ſ. hierl̄m [ad quendā] cu-
ius xp̄s nō expſſit nomen: ſed tñ vt dicit
btūs Mar. dedit diſcipulis ſignum quo
illū cognoſcerēt dicēs qđ dum introirēt F
ciuitatem occurreret eis homo baiulās
amphoꝛā aque ad domū illā ī qua vole-

bat agnum comedere. Scđm tñ qđ dicit
Augu. ly ad quendā: non ſunt verba xp̄i
ſed euangeliſte: xp̄s aũt dixerat qđ irent
ad patrēfamilias domus ad quaʒ ferret
G aqua[ꝛ dicite ei magiſter dicit: Tp̄s meū
prope eſt]ſcʒ moriēdi[apud te facio].i. fa
cere volo[paſcha cū diſcipulis meis].q.
d. Para locū ꝛ neceſſaria. Iſte creditur
fuiſſe diſcipulus xp̄i: ſed occultus.[ꝛ fece
runt diſcipuli ſicut conſtituit illis Jeſus
ꝛ parauerũt paſcha. Veſpere aũt facto]
qua hora debebat agnus mãducari[di
ſcũbebat cū. xij. diſcipulis ſuis.]Ex quo
pʒ ꝙ proditorē ꝙ̃tum in ſe erat reuoca-
bat a ſcelere: qꝛ nō repellebat a cõmunio ꝛ
in hoc ipſo ꝙ etiā oſtendit ſe eius prodi-
tionem nō ignorare: dum dicit[ꝛ edenti-
bus illis dixit. Amē dico vobis: qꝛ vnus
veſtrū me traditurus eſt. Et contriſtati
valde ceperunt ſinguli dicere. Nunquid
ego ſum dñe? Apoſtoli: quidē de preſen-
ti ſciebāt ſe nō habere cõſcientiaʒ de tali
crimine: ſʒ timebāt ne in futurū laberen
tur in illud ꝛ de hoc interrogabāt. Qui-
dam tñ dicunt eos tantū verbis xp̄i cre-
didiſſe ꝙ timebāt ne illū traderēt de pre
ſenti directe vel indirecte: lʒ hoc in ſua
H conſciētia nō viderēt[At ipſe] volēs ma-
gis in particulari exprimere proditoreʒ
nec tñ volēs euʒ determinare[r̄ndēs ait.
Qui intingit mecū manuʒ in parapſide]
Beat9 Marc. dicit in catino. Sicut aũt
dicit Raba. parapſis eſt vas eſcarū qua
dratū a paribus apſibus. i. equis lateri-
bus dictū. Catinū vo eſt vas fictile aptū
ad cõtinendū liquorē. Et ſicut dicit. s.
Tho. forte idē vas fictile ꝛ equaliū laterū
erat ꝛ in eo erat ſuccus lactucarū agre-
ſtium ſꝫm mag. hiſt. in quē ſuccū intinge-
bant bucellas. Scđm tñ p̄dictuʒ magr̄m
nō dicit parapſis qꝛ quadrangulū vas
eſſet ſed qꝛ pariū erat laterū ita qꝛ videt
velle ꝙ latera plura ꝙ̃ quatuor haberet:
lʒ omnia eſſent equalia. Et hoc vr̄ verū
qꝛ de illa ſcutella que modo mõſtrat Ja-
nue ꝛ credit eſſe iſtud vas conſtat ꝙ non
eſt quadrilatera. imo qui eā viderunt di-
cunt ꝙ videt figure rotūde quaſi plures
I habeat angulos ꝙ̃ quatuor. Qđ aũt ſit il
lud vas ſignū eſt: qꝛ eſt lapis p̄cioſiſſim9
mire magnitudinis vt in natura reperi-
ri nequeat eiuſdē nature. Vñ credit xp̄s
vas fictile aut alteri9 materie in hũc la-
pidem cõmutaſſe in lapidē. ſ. ſmaragdū:
vt dr̄[Hic me tradet.] Et ſic ſꝫm ma. hiſt.
illud dictū Unus veſtrum ꝛc. qđ poterat K
intelligi de duodecim ꝛ de aliis ꝑ hec v̄o-
ba reſtringit ad duodecim ſoli cum xp̄o
intingebāt. Et tunc vt dicit Joānes ipſe
Joannes innuēte Petro q̄ſiuit a dño: q̄s
eſſet Qui dixit eſſe illū cui daret panē in
tinctū. Sʒ hoc alij diſcipuli nō aduerte-
rūt: qꝛ ſilēter dictū eſt ſꝫm mag. hiſt. Ipſe
vero Joānes aut obdormiuit aut reuela
re aliis non eſt auſus. Et ſi queraf quare
Petrus per ſeipſū nō interrogauit. Dici
tur ideo eſſe qꝛ prius fuerat i lotiōe pedū
increpatus timuit ꝙ iterū increpari. Sed
qꝛ neq; ex hoc iudas a ſcelere reuocatur:
ideo ſubdit penā[Filius quidē hoīs va-
dit ſicut ſcriptū eſt de illo. Ve aũt homi-
ni illi ꝑ quē filius hoīs tradet. Bonū ei
erat ſi natus nō fuiſſet homo ille] ¶ Sʒ
ꝯtra: qꝛ dicit Aug. lib. de libero arbitrio.
Conſydera quātum bonū eſt eſſe: qđ bea
ti ꝛ miſeri volunt. Maius eſt eñ eſſe ꝛ mi
ſer eſſe: ꝙ̃ oīno nō eſſe. Hec ille. Ad hoc
L etiā eſt ratio talis. Malum enim eſt ne-
gatio boni debiti in eſſe ſicut cecitas: iđ
quanto plura bona per aliquam nega-
tionē remouētur tāto ipſa eſt maius ma
lum. Vñ pei9 eſt mors ꝙ̃ cecitas. Ipſum
aũt non eſſe remouet omne bonū. Ergo
eſt in ſummū malū. Nā ſi q̄d eſſet peius
illud remoueret plura aut maiora bona:
qđ eſt impoſſibile. Ad hoc dr̄ ꝙ duplex
eſt natiuitas ſcʒ ex vtero cū homo ꝓdit
in lucē ex ventre materno. Alia eſt in vte
ro cūm anima rationalis infundit cor-
pori. Et de prima quidē non eſt dubium
ꝙ melius eſt non fuiſſe natū ꝙ̃ eſſe dam-
natum. Qui eñ moritur ante primā nati-
uitatem ꝛ poſt ſcđam: morit cū ſolo origi
nali pctō: ꝛ conſequēter nullā penā ſen-
ſus experit: ſʒ tantūmodo penā dāni. Sʒ
loquēdo de ſcđa: adhuc nō eſt dubiū qđ
melius eſt ſic nō eſſe natū. i. eſſe oīno ni-
hil ꝙ̃ eſſe dānatū: ſi in dānatione intelli-
M gimus ꝛ cõſyderamus eternaʒ penam ꝛ
eternā culpā. Potius eñ q̄libet deberet
eligere nihil eſſe ꝙ̃ cõmittere vnum pec
catū mortale: imo etiā veniale. qꝛ q̄libet

dʒ pl9 deū ꝙ̃ ſe ꝛ ſe l deo ꝙ̃ ſe diligere cū
illū ſit bonum ſuum maius. Si vero in
dānatione cõſyderet ſola pena: ſic eſt du
bium Hiero. eñ tenet ꝙ melius eſt omni
A no nō eſſe: ꝙ̃ male eſſe. Idē videt tenere.
s. Tho. in. iij. di. l. q. ij. vbi videtur velle ꝙ
dānati recta rōne appetūt non eſſe. Sed
tñ diſ. xlvj. q. ij. ar. ij. q. j. dicit ꝙ de9 punit
citra ꝯdignū originale non annihilādo
naturā: allegans illud Thre. iij. Miſeri-
cordie dñi qꝛ nō ſum9 cõſumpti: ꝛ idē vi-
det de actuali mortali a fortiori. Quibuſ-
dā videt ꝙ eſſe damnatū ſit aliqđ bonuʒ
omnino aũt non eſſe ſit nullum. ꝛ conſe-
quenter ſimpliciter illud eſt meli9: vt dr̄
aug. vbi ſupra vbi dicit ꝙ ſi diabolo dare
tur optio potius deberet eligere ſemper
miſerū eſſe ꝙ̃ oīno nō eſſe. Vñ. ad Hier.
pōt dici ꝙ loquit de dānatione vt inclu-
dit principalē miſeriam. i. culpam Ad. s.
Tho. in. iij. di. l. dici poſſet ꝙ lʒ ibi ꝙrat.
verum damnati recta rōne poſſint appe
tere nō eſſe tñ in r̄nſione dicit quidem: ꝙ
hoc poſſunt ratiōe deliberata: ſed nihil
B dicit de recta niſi intelligat de recta ꝑ ac
cidēs q̄ eſt ſꝫm q̄d in quātū per nō eſſe pri
uantur aliqua pena nature vel loquatur
de miſeria gratia pene ꝛ culpe ſimul. Qđ
aũt per ſe eſt tale: ſimpliciter eſt tale: ꝛ cõ-
ſequēter ipſum non eſſe ſimpl'r eſt peius
Unde ꝯcludit Leontius in ſuo quodl. ꝙ
dānati appetunt non eſſe rōne delibera-
ta: ſʒ tñ errāte ꝛ nō recta. qđ ver forte eſt
nō cõſyderata culpa. Qrtñ que dicūtur.
ꝓ hoc aliquo mō nō ꝯcludūt. Ad dictuʒ
aug. dicit. s. Tho: ꝙ intelligit de ipo nō
eſſe ꝑ ſe: ſic eñ nullo mō hʒ rationē bo-
ni aut appetibilis. ipm aũt eſſe miſerum
hʒ aliquā rationē appetibilis ſcʒ ipſum
eſſe. Sed tñ vt dicit ipm nō eſſe per acci-
dens. i. in quantū eſt priuatiuum mali. i.
pene ſic eſt quoddā bonum ꝛ appetibile.
Vñ ꝛ dānati ſic appetūt illud. Scđm ali-
quos tñ aug. loquit de miſeria eoꝝ q̄ ſolū
ꝓ originali puniunt: ſed hunc ſenſum ea
C que de diabolo dicit euerterunt. ¶ Ad
rationē dici poteſt ꝙ concludit ꝙ ipſum
nō eſſe per ſe ꝛ ſꝫm ſe eſt peſſimū ꝛ nullo
modo appetibile: ſed ſecus per accidens
ſicut econuerſo ipm eſſe per accidens. i.
ratione mali annexa eſt malum ꝛ odibi-
le. Illa igit v̄ba bonū erat ꝛc. multipl'r ex
ponūt. Primo ſꝫm Rabanū ꝛ Hie. qꝛ me-
li9 eſt oīno nō eſſe ꝙ̃ miſerū eſſe ꝛ bonū D
ei fuiſſe nō eſſe natū ex vtero vel in vtero
Scđo iuxta alios exponit de natiuitate ex
vtero. Si eñ fuiſſet ei bonū. i. min9 malū:
qꝛ ſolū ꝓ originali puniret. Et ſimiliter
de natiuitate i vtero: qꝛ meli9 ei fuiſſet oī
no nō eſſe ꝙ eſſe miſerū ꝑfecte. i. quo ad
panam ꝛ culpā. lʒ nunꝙ̃ eſſet miſerū quo
ad penā tm̄. Tertio exponit de natiuitate
ſpūali bona ꝑ vocationē ad apoſtolatū. qꝛ
meli9. i. min9 malū fuiſſet ei nō eē vocatū
quia ille non cõmiſiſſet illud ſcelus: vel
mitius fuiſſet. Et quarto de ſpūali mala
qua. ſ. natus eſt diabolo.[Rñdit autem
ꝛ iudas qui tradidit eum dicēs] ne. ſ. ſuo
ſilētio ſeipſum ꝑderet[Nunq̄d ego ſum E
rabbi?[Chry. Quāuis dñs poterat dixiſ-
ſe argentū es paratus accipere ꝛ adhuc
audes interrogare? nihil eoꝝ dixit miti
ſimus Jeſus nobis regulas et terminos
prefigens. Sequitur enim[Et ait illi Tu
dixiſti. Hec ille. Et ſꝫm Raba. ipſi iude
ſignificauit ſe hoc ſcire. ſʒ nō aliis q̄ nō
aduerterūt q̄d dictū eēt. Poſtq̄ v̄o dñs
typicū paſcha mãducauit voluit iſtitue-
re ſacrm̄ euchariſtie. Itē vt dicit. s. Tho.
iij. q. lxxx. ꝛ. iiij. di. xj. xp̄s ſumpſit corpus
ſuū ꝛ ſanguinē ſꝫm Hier. ꝛ glo. Ruth. iij.
nō ſolum ſacr̄aliter ſed etiā ſpūaliter: qꝛ
lʒ nō fuerit in eo augmētata gr̄a: tñ ha-
buit ſpūalem dulcedineʒ in inſtitutione
huius ſacri. Vñ dixit. Deſyderio deſyde
raui hoc paſcha mãducare vobiſcuʒ an-
teꝙ̃ patiar. Et ſi'r illud dedit Jude ſꝫm
Diony. in eccleſiaſtica hierachia. ꝛ Au-
gu. ſup Joā. lʒ Hila. ſup Mat. dicat ap-
poſitū. Ipſe eñ nobis fuit exēplum iuſti-
tie: ideo nō debuit peccatorē occultuʒ re
pellere. Sub bucella tñ Judas ſimpliceʒ
panē poſtꝙ̃ cõicauerat accepit: ſꝫm Au- F
gu. ꝛ poſt bucellā augmentatum eſt pec-
catum ei9: vel qꝛ exaſperat9 eſt videns ſe
deprehēſum: vel qꝛ p̄ſumpſerat manum
cū magiſtro ad ſcutellā porrigere: vt bo
nā ꝯſcientiā mentiret. Hec ex illo. Dici-
tur ergo[cenātib9 autē eis accepit Jeſus
panē]ex quo apparet ſꝫm Aug. ad ianua
riū ꝙ nō cõicauerūt ieiuni. Et hoc vt di-
cit ſaluator fecit vt illud ſacrm̄ maxime

eorum imprimeret memorie qđ non ita
fuiſſet factū ſi a principio iſta feciſſet. Ul
timorū enim magis ꝯſueuimus reminiſci.
Placuit tamē ſpūiſctō vt dixit ꝙ nos ieiu-
ni cōiceremus. Scdm Bonā autē poſt eſuꝫ
agni xp̄s dedit ſuū corp9 diſcipulis. Pri
mo vt oſtēderet finiri legalia ſacrificia ꝛ
B inſtitui nouū. Scdo vt veritas immediate
ſuccederet figure et vmbre. Tertio vt
oſtēderet huncibū eſſe anime nō corpo
ris: ꝑ hoc ꝙ corpore iam ſaturato datus
eſt. [Et bn̄dixit] q̄ bn̄dictio ſm ꝙ innuit
s. Tho. non fuit ꝯſecratio vt patebit [ac
fregit: deditꝙ diſcipulis ſuis: ꝛ ait. Acci
pite ꝛ comedite. Hoc eſt corpus meum]
Cōtra qꝛ ſm hoc videt ꝙ prius dederit
panē ad manducandū q̄ cōſecraſſet vel
ꝙ nō ꝯſecraſſet his vbis quoꝝ neutruꝫ
ꝯuenit. Ad hoc dicit .s. Tho. in .iiij. diſt.
viij ſic. Quidā vt etiā Inno. Guis reci-
tando opinionē alioꝝ: dicūt ꝙ xp̄s ꝑ po
teſtatē excellētie ſine forma cōſecrauit:
deinde ꝓtulit formā qua nos ꝯſecrare-
mus. Sed ꝯ qꝛ dicit euāgeliſta ꝙ bn̄di-
xit ꝙ vtiꝙ aliqb9 vbis factū eſt. Alij di-
cunt ꝙ cōſecrauit ſub aliqb9 vbis/ſed
H ignotis nobis: nō ſub his hoc eſt corp9
meū. Sed contra quia ſacerdos cōſecrā
do iſta verba ꝓfert: vt tunc a xp̄o ꝓlata.
ergo ſicut neꝙ tūc ita neꝙ nūc efficiunt
ꝯuerſionē. Alij dicūt ꝙ ꝯfecit ſub p̄dictis
vbis occulte: ꝛ poſtmodū ea ꝓtulit ſcđo
publice. Sed cōtra: qꝛ ſacerdos ꝯſecrās
ꝓfert ea in ꝑſona xp̄i vt publice dicta.
Jō alij melius dicūt: ꝙ ꝑ dicta verba cō
ſecrauit: ꝛ ſemel tantuꝫ ea ꝓtulit. ſ. tanq̄
corpus ſuū exhiberet diſciplis: ſꝫ tm̄ euā
geliſte non ſemꝑ narrāt res eo ordine q̄
geſte ſunt. Hec ex illo [Et accipiēs calicē
gratias egit ꝛ dedit illis dicēs. Bibite
ex hoc oēs: Hic eſt enim ſanguis meus.]
¶ Sciendū eſt ꝙ iſta nō eſt ꝑcioſa forma
ſanguinis. Euāgeliſte enim nō intēdebāt
tradere ſacramētoꝝ formā q̄ ſm Dio-
ny. ꝛ s. Tho. in primitiua eccl'ia debue-
rūt eſſe occulte [noui teſtamēti] ſubaudi
I cōfirmatoꝝ. Dicit aūt hoc teſtm̄. i. ordina
tio ꝛ pactuꝫ ſeu lex dei nouū: qꝛ nouiter
ordinatū: ꝛ qꝛ a nouo rege factū: ꝛ qꝛ no
ua hꝫ ſacra: ꝛ qꝛ hoīeꝫ inouat: ꝛ qꝛ ꝯtinet
nouū mādatū dilectionis: vel antiquum
nouo mō: ꝛ noua p̄mia exponit ꝛ ſpōdet:
vel antiq̄ nouo mō. [q̄ pro multis effun-
det in remiſſionē pctōꝝ] nō dicit ꝓ pau
cis neꝙ ꝓ oīb9 ſꝫ ꝓ multiſ: qꝛ nō venerat
vt dt Remi. vnā gentē tm̄ ſaluare: ſꝫ mul
tos de oīb9 gentib9. Et q̄dem q̄tū ad ſuf
ficientiam/ꝛ quantū eſt ex parte xp̄i ille K
ſanguis ꝓ omnibus fuſus eſt. ſꝫ quo ad
efficaciā ſolum ꝓ multis] Dico autē vo
bis nō bibā amodo [.i. poſt hanc cenam
[de hoc genimine vitis]. i. de vino qđ gi
gnit a vite. Dicit enim genimen a gigno: ſi-
cut germen a germino [vſꝙ in diē illuꝫ]
i. poſt reſurrectionē [cū illo bibā vobiſcū
nouum]. i. in nouo mō ſm Chryſ. [in re-
gno patris mei] poſt reſurrectionē. Tūc
enim vt dicit Chry. ait/xp̄s bibit vinum no
uo mō: qꝛ non indigebat cibis vt añ: nec
cibū vel potū ſibi incorporabat. Tūc āt
xp̄s bibit in regno dei/qꝛ iā apertū erat
celū/ꝛ ipſe erat in aīa ꝛ in corpore glorio
ſus. Uel in regno intelligit. i. in eccleſia
militāti q̄ formata eſt in xp̄i paſſione q̄
tum ad iſtuꝫ ſtatū quē nō habet licet ea-
dē fuerit a principio mūdi cū ꝑ paſſioneꝫ
acq̄ſiuerit ſibi regnū [Et hymno dicto:]
ſcꝫ ꝑ grāꝝ actione [exierūt in montē oli- L
ueti.] Brūs Marcus dicit ꝙ venerunt
ad predium ꝙ dicit gethſemani. Beat9
autē Joānes dicit: ꝙ egreſſus Jeſus ibat
trans torrentē cedron. Et oīa ſunt vera
qꝛ in radice montis oliueti erat illud p̄-
dium: ad quod ex ciuitate non patebat
acceſſus niſi tranſito torrente predicto:
Sic ergo ptꝫ primum. ſ. q̄ūo xp̄s fuit ꝓdi
tus a iuda. ¶ Quātū ad ſcdm. ſ. q̄ūo xp̄s
fuit captus. Sciendum eſt ꝙ iudas poſt
bucellam ſumptam de manu xp̄i vt dicit
b. Joā. exiuit foras ad accipiēdum mili-
tes vt caperet xp̄m quē credebat iterū il
luc q̄ frequēt ibat. ſ. i mōtē oliuaꝝ [tūc dt
illis Jeſu. Oēs vos ſcādalū]. i. ruinā [pa-
tiemini i me]. i. occaſiōe mei [i iſta nocte]
qꝛ ego capiar et vos fugiet]. [Scriptū eſt
enim] zacha. xiij. [Percutiā paſtorē]. i. xp̄ꝫ
[ꝛ diſpgēt oues gregis]. i. diſcipli. Eſt tm̄
ſciēdū vt dt Mag. hiſt. ꝙ i zacharia nō M
ſunt iſta vba/ſꝫ iſta ſnia. Nā ibi ponitur
orō ꝓphete ad dn̄ꝫ dicētis. Percute pa
ſtorē ꝛ diſpergent oues gregis. Hic aūt
ponit vt ait reſpōſio dn̄i exaudientis ora-

tionē ꝓphete ꝛ dicentis. Percutiam ꝛc.
[Poſtq̄ aūt reſurrexero precedam vos
in galileā] cū iſta dicat ad cōſolandū de-
ſtitutos ſpecialiter de galilea facit men-
tionē vt intelligerent ꝙ eum viderent in
loco in quo non timerent iudeos vt ait
Chry. [Reſpondēs aūt Petrus] tanq̄ fer
A nēs ꝛ qui ſe fortem putabat [ait illi. Et ſi
oēs ſcandalizati fuerint in te: ego nunq̄
ſcandalizabor]. i. nō te deſerā. Et in hoc
non mentiebat: qꝛ credebat ſe dicere ve-
rū: ſꝫ tm̄ p̄ſumptuoſe loquebat: nō cōſide
rās ſuā fragilitatē. Un̄ ꝓpter hoc grauı9
permiſſus eſt cadere q̄ alij: ꝛ iterū ꝓpter
hoc qꝛ futurus erat paſtor eccleſie: vt ſuo
caſu alijs ꝯpati ſciret [Ait illi Jeſ9. Amē]
i. vere [dico tibi qꝛ in hac nocte anteq̄ gal-
lus cātet: ter me negabis]. Solet aūt hic
q̄ri quare xp̄s ꝑmiſerit cadere Petrū. Et
rn̄det ꝙ hoc permiſit: p̄mo vt oſtēderet
ꝙ poſt habitā grām pōt q̄s peccare mor
talr. Scđo vt hō plus xp̄o q̄ ſibi credat.
Tertio vt nemo de ſe p̄ſumat. Quarto vt
diſcant p̄lati ſubditis eſſe cōpatienduꝫ.
¶ Eſt aūt ſciendū ꝙ Matt. Luc. ꝛ Joā.
quo ad hoc eodē mō dicūt. ſ. ꝙ Petrus
erat negaturus ter añ primū cantū gal-
li. Sed beatus Marcus dicit ꝙ erat ne-
B gaturus ter ante ſcdm galli cantum: ita
ꝙ ſcđa ꝛ tertia negatio debebat eſſe poſt
primam vocem galli: ꝛ ante ſcđam. ꝛ ſic
videtur diſſonātia eſſe hic ꝛ ibi. Soluit
aūt Augu. de ꝯſen. euange. ꝛ mag. hiſto.
Nam ipſa trina negatio Petri: eſt vnū
quoddā totū ex tribus partib9 integra-
tum: qđ eſt negatio Petri. Que petri ne-
gatio ante primum galli cantum eſt in-
choata ꝛ ante ſcdm finita: ita ꝙ due eius
partes: id eſt due negationes partiales
fuerunt inter primā ꝛ ſcđam vocem gal-
li: ꝛ vna ante primā. Matthe9 ergo Lu.
ꝛ Joā. ꝯſyderantes trine negationis p̄n-
cipiū qđ primā vocē galli preceſſit: dixe-
rūt. Nō cātabit gallus donec ter neges
me. i. donec incipiat trina negatio. Mar
C cus vo qꝛ ꝯſyderauit eiuſdem finē dixit.
anteq̄ gall9 bis vocē dederit: ter me ne-
gabis. Per iſta aūt q̄ dicit Aug. declarat
optime q̄ūo res geſta ſit. ¶ Sꝫ remanet
qđ de verbis xp̄i. Utruꝫ. ſ. dixerit: anteq̄
gallus cantet vel añq̄ gallus bis vocem
dederit. Et dicendum eſt ꝙ ſucceſſiue di
xit vtrūꝙ. Naꝫ vt dicit Marcus. Petr9
audita ſua negatione amplius loqueba-
tur: ꝙ ſi etiā ſecū oporteret illū mori: non
negaret xp̄m: ꝛ tunc xp̄s iterū replicauit
de negatione ſub alijs vbis. Poſſumus D
tm̄ totā iſtā difficultatē aliť ſoluere: diſtin-
guētes inter cātū galli ꝛ vocē galli. Nā
cant9 multas voces includit. Cū enim di
cimus gallū multis vicib9 cātare in die:
putabis. ſ. ſemel in media die: ꝛ ſemel in
aurora: vel hmōi: nō eſt ſenſus ꝙ tm̄ vnā
vocē in aurora emittat. Dixit ergo xp̄s:
anteq̄ gallus cantet. i. compleat cantum
emittendo oēs ſuas voces: ter me nega-
bis. Sed qꝛ petrus hoc audito amplius
loquebat: ideo xp̄s volēs aliq̄d plus di-
cere: ſubiūxit ꝙ ter erat negaturus ante
ſcđam vocem galli cū tamē in vno galli
cantu plures voces q̄ due contineri ſo-
leant. Beatus ergo Mar. retulit hoc ſe-
cundum aliū vo primum. [Ait illi Petr9.
Etiam ſi oportuerit me mori tecum: non
te negabo. [Quid ad hoc chriſt9 dixerit.
Matt. non exprimit: ſed credo ꝙ replica
uerit illud quod dixit Marcus ſcꝫ añq̄
gallus bis ꝛc. [Silr] ſicut petrus [et om- E
nes diſcipuli dixerunt] credentes ſe dice
re verum: qꝛ parati erant mori [Tunc ve
nit Jeſus cum illis in villaꝫ q̄ dt Bethſe-
mani] q̄ erat quoddā p̄diū in radice mō-
tis oliueti: ꝛ [dixit diſcipulis ſuis] qui. ſ.
eum indiuiſibiliter ſequebantur. [Sede-
te]. i. expectate [hic: donec vadam illuc ꝛ
orē] in ſecreto. Innuebat autem in hoc ꝙ
in tribulationibus oratio debet eſſe refu
gium noſtrū. [Et aſſumpto petro et duo
bus filijs zebedei]. Iſti tres fuerunt xp̄o
familiariores ceteris ꝛ magis ad ſecreta
admittebantur. Petrus quidē ꝓpter fi-
dei feruorē: Joānes ꝓpter puritatem. Ja
cob9 vo qꝛ inter ap'los primus erat mar
tyrio coronandus [cepit triſtari ꝛ meſtus
eſſe] ad oſtenſionē vē humanitatis. Tri- F
ſtabat autē xp̄s quo ad voluntatē vt na-
tura. i. nō deliberataꝫ ſm rōnē ſine abſo
lute ſumptam. Licet enim ex iudicio rōnis
deliberate vellet mortē: imo ꝛ de ea gau-
deret: tm̄ abſolute ſumēdo morteꝫ in ſe ei
diſplicebat: qꝛ placebat vita. Triſtabat
ergo ſm voluntatē ꝓpter p̄ditores neq̄-

tiam ꝓpter apſtolorum fugam: propter ma
tris ſue triſtitiā: ⁊ ꝓpter Hierl'm ruinã
⁊ ꝓpt ſuã mortē q̄ oīa apphēdebat. Scḋ
appetitū aūt ſenſitiuū triſtabaꝛ valde ex
redūdātia ꝑdicti doloris. [Tūc ait illis:
B Triſtis eſt aīa mea vſq; ad mortē] ⁊ hoc
dupl'r. Uno mō extēſiue: q. ſ. vſq; ad mor
tē erat illa triſtitia duratura: vt dicatur.
Triſtis eſt. i. triſtis erit. Alio mō intēſiue:
vt ſit modꝰ loquēdi quo dolorē maximū
exprimere cōſueuimꝰ. Erat aūt tūc xp̄s ī
maxia animi anxietate: q apprehēdebat
futuꝝ malū maximū ⁊ videbat īpoſſibili
tatē euadēdi illud ꝓpter diuinā ꝑordina
tionē. [Suſtinete hic]. i. expectate. [⁊ vigi
late] in oratiōe [mecū] tanq̄ amici quorū
eſt aſſiſtere ⁊ cōpati amicis tpe anxieta-
tuꝫ. [Et ꝓgreſſus puſillū.] Oratio em̄ eſt
eleuatio mētis in deū ꝙ melius fit dū q̄s
eſt ab alijs ſeq̄ſtratꝰ q̄ cū q̄s eſt in ſocie-
tate. voluit aūt orare ī ſecreto. Primo vt
oñderet ſue oronis diſtātiā ad nr̄am: q
orat ⁊ oraꝛ vn̄ ſeparauit ſe. Scḋo vt oñde
ret ꝙ nō ſolū ꝓ apl'is ſ ꝓ oībꝰ eſt ſua ora
tio. Tertio ne videreꝛ facere ꝯtra doctri
nam ſuam Matt. vj. Clauſo oſtio ora ⁊c.
Quarto vt doceret nos ad orādū ſecretū
M inq̄rere. qḋ nō dico quaſi eccl'ia ſit fugiē-
da imo eſt amplectēda: ſ q ⁊ in ipſa ec-
cleſia dꝫ q̄s ſecretū appetere [procidit in
faciē ſuam] humiliādo ſe [orās ⁊ dicēs.]
Ad intellectū tn̄ ſequētis orationis ſcien
dum eſt ex doctrina. s. Tho. iij. di. xvij. ꝙ
xp̄o inquātū homo erat: orare ꝯpetebat.
Primo vt oſtēderet ſe hominē ſm̄ ꝙ eſt
patre minor. Scḋo vt orare doceret. Ter
tio vt oñderet ſe a deo eſſe. Nec tn̄ eleua
bat mētē ad aliq̄d cōtēplādū nouiter q
eadē ſemꝑ nouit: ſ ad implorādū ſuꝑio-
rē. Cōpetebat etiā ei ꝓ ſe orare: nō ꝓ aliq̄
defectu ſuo in bonis ſpūalibus: q nullū
talē habuit: ſ ī corꝑalibꝰ: q fuit in corꝑe
paſſibilis. Et lꝫ nihil ī ſe haberet qḋ nō
vellet ineſſe: tn̄ aliq̄d habebat qḋ poſt
mortē volebat abeſſe. ſ. poſſibilitatē. Un̄
dicēdo reſuſcita me vt dicit Pſal. orabat
I ꝓ ſe. Oratio aūt qua in p̄nti paſſu oraſſe
dr̄: nō fuit ſenſualitatis vt orātis: ſ vt eiꝰ
pro quo oratio orabat. Cū em̄ tā ſenſuali-
tas q̄ volūtas vt natura abhorreret mor
tē: ipſa rō ſeu volūtas vt rō. i. vt ꝯn̄s deli
berationē rōnis cōcludētis mortē illā eſ
ſe bonā ꝓ ſalute mūdi effecta eſt aduoca
ta ſenſualitatis ⁊ volūtatis naturalis. Et
ꝓ vtriſq; orauit: nō ꝙ vellet fieri id qḋ pe
tebat: ſ q volebat oñdere affectū ſenſua
litatis ⁊ naturalē iclinationē volūtatis: K
⁊ ꝙ in oī anguſtia ad eū ē recurrēdū: ⁊ tn̄
ois volūtas eiꝰ volūtati eſt ſubijcienda.
Un̄ ſi q̄raꝛ. vtrū ois oro xp̄i fuerit exaudi
ta. Rn̄deꝛ ꝙ ſic loquēdo de illa quaꝫ xp̄s
ita facit: vt eā abſolute voluerit exaudi-
ri. ⁊ ea ſola exaudita eſt. Talis autem nō
fuit niſi ḋ eo ꝙ ipē abſolute ⁊ deliberata
rōne volebat [Mi pr̄ ſi poſſibile eſt tranſ
eat a me calix iſte]. i. paſſio quā dicit cali-
cem. i. medicinā amarā ⁊ ſanatiuā. Con-
ſueuit em̄ medicina dari in calice. Et q
iſta ſunt dicta ex parte ſenſualitatis ⁊ na
turalis inclinationis. iō ſtatim ſm̄ iudi-
ciū rōnis ⁊ voluntatē deliberatā ſubiun-
git [verūtn̄ nō ſicut ego volo] volūtate. ſ.
naturali aut ſenſuali: ſed ſicut tu [ſupple
vis fiat.] Et venit ad diſcipulos ſuos [q
tanq̄ hō cōſolabaꝛ ex locutione cū ami-
cis [⁊ inuenit eos dormientes] duplici ex
cā ſm̄ Chry. Prio. ſ. q nox erat. Scḋo q L
ex triſtitia erant grauati. [Et dicit petro]
q̄ feruentiorem ceteris ſe mōſtrabat [ſic]
Hic pūctuandū eſt ⁊ legendū interroga-
tiue. q. d. Reprehēſibilis es. [non potuiſti
vna hora vigilare mecū?] q. d. Hoc mul-
to minꝰ eſt q̄ mori pro me [vigilate ⁊ ora
te vt nō intre. in tē.]. i. ne a tētatione ſuꝑ-
uētura ſuperemini. ſm̄ Hier. Nō em̄ idē
eſt tētari ⁊ intrare ītētationē. [ſpūs q̄dē]
veſter [promptꝰ eſt ad deliberādū [caro
aūt]. i. affectus ⁊ ois potētia corꝑalis [in
firma] ad exequēdū ⁊ ſuſtinēdū tētationē
futurā Aliud eſt em̄ dicere ꝙ volebant ꝓ
xp̄o mori aliud facere. Hie. Hoc aūt eſt
aduerſus temerarios: qui qḋ crediderūt
putant ſe poſſe cōſeq. Itaq; quārū de ar-
dore mētis cōfidimus tātū de fragilitate
carnis timeamus. Hec ille. [Iterū ſcḋo
abijt ⁊ orauit] vt oſtēderet. ꝙ oro dꝫ eē cō
tinua. ⁊ vt veriꝰ probaret veritatē huma M
nitatis [dicēs] Pr̄ mi ſi non pōt hic calix
trāſire niſi bibā illū: fiat voluntas tua. Et
venit iterꝝ ⁊ inuenit eos dormiētes. [Erāt
em̄ oculi eorum grauati]. ſ. rōne triſtitie
maxime: ⁊ etiā ex cibi digeſtiōe. ⁊ ex hoc

rā dormiēdi. Et xp̄s iſta ſecūda vice ni-
hil dormiētibꝰ dixit: forte ꝯpaſſus eoruꝫ
fragilitati. Et ſicut dicit magiſter hiſto-
riarū: angelus de quo Lucas dicit ꝙ ap-
paruit ei cōfortans eū apparuit ei dum
ſcḋo oraret. [Et relictis illis: iterum abijt
A ⁊ orauit tertio eūdē ſermonē dicens [Et
hoc prio ſm̄ Rabba. vt doceret nos ora
re ꝯ p̄terita ⁊ p̄ntia ⁊ futura mala. Scḋo
vt doceret orones ad patrē ⁊ filiū ⁊ ſpm̄
ſctm̄ dirigēdas ſm̄ aliq̄s. Tertio vt oñde
ret ꝙ nulla oratio nr̄a ſine pſeuerātia dꝫ
eſſe: ſed dꝫ habere ꝑncipiū: mediū ⁊ finē.
[Tūc venit ad diſcipulos ſuos ⁊ dixit il-
lis. Dormite iā ⁊ req̄eſcite.] Sicut em̄ dr̄
mag. hiſto. ⁊ innuiꝛ Mar. xiiij. xp̄s voluit
diſcipulos aliquātulum dormire: ⁊ poſt
paululū dixit: vt dicit ibi Mar. ſufficit. ⁊
tūc excitauit eos. di. [Ecce approꝑinqua
bit hora: ⁊ filius hois tradeꝛ in manus
pctōꝝ] Chry. aūt dicit ꝙ tūc cū dixit dor
mite ⁊c. erat maxie vigilādū: ſ xp̄s dicit
dormite: vt dicit. Primo oñderet ꝙ neq;
viſum poſſent ſufferre futuroruꝫ maloꝝ.
Secūdo ꝙ nō indiget eoruꝫ auxilio. Ter
tio ꝙ oīno oportebat eū tradi. [Surgite
B eamus: obuiā proditori. [ecce approꝑin-
quabit q̄ me tradet. Adhuc eo loquente
ecce iudas vnꝰ de duodecī venit: ⁊ cū eo
turba multa]. Habuit em̄ ſecū cohortem
militū: quā dedit ei p̄ſes ad requiſitionē
ꝑncipū: ⁊ multos miniſtros q̄s dederāt
ꝑncipes ſacerdotum vt hr̄ ā b. ḋ. Jo [cuꝫ
gladijs]. i. enſibꝰ. Cōſueuit em̄ in ſcriptu-
ra vocari gladiꝰ q̄ pugnaꝛ [⁊ fuſtibꝰ]. i. li
gnis. vt dr̄ Mar. ſeu baculis. Milites q̄
dē habuerūt arma. ſerui autē ſeu famuli
ſacerdotū ⁊ ſenioꝝ habuerūt fuſtes [miſ
ſi a ꝑncipibꝰ ſacerdotū ⁊ ſeniorībꝰ ppl'i.
Qui aūt tradidit eū dedit eis ſignū di.
Quēcūq; oſculatꝰ fuero ipē ē: tenete eū]
Hoc aūt facit ne loco xp̄i caperēt Ja. mi
norē q̄ dn̄o ſimilꝰ erat. Un̄ ⁊ pp hoc et
ꝓpt alia fr̄ dn̄i dicebaꝛ. [Et ꝯfeſtiꝫ acce
dēs ad ieſuꝫ dr̄. Aue rabbi]. Modꝰ erat
C ſalutādi ſicut ⁊ nūc dicimus: bonū veſp.
[Et oſculatus eſt eum] q forte diſcipuli
xp̄i ſic eū ſalutare cōſueuerūt. In hoc tn̄
apparet maxima chriſti manſuetudo q̄
proditoris oſculum non repulit. [Di-
xitq; illi Jeſus. Amice] Amicū vocat ꝓ-
ditorem: q' ipē diligebat naturā ⁊ eū ad
amicitiā recipē paratus erat ſi penituiſ-
ſet. Et q etiā xp̄s pretendebat ſe illi eſſe
amicū. Uel forte ſaluator ironice loquiꝛ: D
[ad q̄d veniſti?] quaſi dicat ſm̄ aug. Nō
noui q̄ reueneris. Oſcularis ⁊ inſidiaris
amicum te fingit cū ꝓditor ſis. Un̄ ⁊ ſm̄
Lu. dicit dn̄s. Juda oſculo filiū hois tra-
dis. [Tunc acceſſerunt ⁊ manꝰ iniecerūt
in ieſum]. ſ. illi q̄ erāt cū iuda: Priꝰ tn̄ q̄
eū caperēt fuerūt ꝓſtrati ab eo vt dr̄. Jo.
ipo dicēte Quē q̄ritis ⁊c. Ego ſuꝫ. Et ſil'r
dixit vt diſcipl'os ſinerēt abire [⁊ tenue-
rūt eū: ⁊ ecce vnꝰ ex his q̄ erāt cū ieſu]. ſ.
petrꝰ [extēdēs manū exemit gladiū ſuū.]
De iſto gladio dn̄t cōiter expoſitores. ꝙ
fuit gladiꝰ mēſalis magnꝰ. In cena em̄
fuerūt duo tales q̄bꝰ agnꝰ fuerat deci-
ſus. Sꝫ mihi vr̄ ꝙ fuerit enſis. Nā ſicut
narrat Lucas xp̄s in cena dixit. Qui non
hꝫ vēdat tunicā ſuā ⁊ emat gladiū. Apl'i
āt tūc ſicut dr̄. Theo. ⁊ Chry. aſſumpſerūt
aīm defendēdi magrm̄: iō dixerūt. Ecce
duo gladij hic: ⁊ hos gladios in auxiliū tu-
lerūt ſm̄ chry. ad pugnādū. Un̄ ⁊ qn̄ mili-
tes voluerūt xp̄m capere: apl'i voluerūt
eū defēdere. Un̄ vt dr̄ Lu. dixerūt. Dn̄e ſi E
ꝑcutimꝰ in gladio. i. nūq̄d debemꝰ iſtos
aggredi cū gladijs. Ex q̄bꝰ rōnabil'r ap
paret ꝙ erāt gladij apti ad pugnam: non
ergo mēſales: q meliꝰ fuiſſet hr̄e fuſtes:
de q̄bꝰ ī villa ⁊ ī orto eſt veriſil'e potuiſſe
īueniri copiā. ¶ Sꝫ q̄re Petrꝰ arripuit
gladiū: cū deꝰ dixiſſet nō eē reſiſtēdū ma
lo: Mat. v. rn̄det s. Tho. ſuꝑ Jo. ꝙ dn̄s
ꝓhibuerat defēſionē ſui nō āt dn̄i. vel ꝙ
apl'i adhuc erāt imꝑfecti. Hec ille. ¶ Sꝫ
q̄re xp̄s ꝑmiſit diſcipl'os ſuos arma por
tare: Dico qḋ hoc potuit feciſſe: vt Pe-
trus ꝑcuteret ſeruū quē ille ſanaret ac ꝑ
hoc euidēter appareret ꝙ nō defendi ſꝫ
mori volebat. Sꝫ vnde enſes habere po
tuerunt? Dico ꝙ in domo vbi cenauerāt
[⁊ percutiens ſeruum principis ſacerdo-
tū amputauit auriculā eiꝰ] Petrus eniꝫ
voluit ſcindere caput eiꝰ vt dicit. s. Th. F
ſuꝑ Jo. ſed ille declinauit. Et lꝫ ante pe-
tiuiſſet licentiam a chriſto pugnandi: ta-
men petrus nō expectauit chriſti rn̄ſuꝫ.
[Tunc ait illis ieſus. Conuerte gladium
tuū in locum ſuum: oēs em̄ q̄ acceperint

gladiū:gladio ꝑibūt].i.ꝓpter gladiū qđ
acceperint ſm magr̄m hiſt.Intelligēdū
tñ eſt ſm eūdē ⁊ ſm Aug.ille ſolus acci-
pere đr gladiū q̄ accipit illū ſua authori-
G tate:ſecus q̄ vtit̄ gladio iubēte ſeu ꝑmit-
tente lege vel iubente deo.Uel poſſumꝰ
dicere ꝙ ſaluator intēdit dicere ſic.Ego
nolo armis defendi.Et ſi q̄s ex vobis vo
luerit nūc cū iſtis gladio pugnare:ꝑibit
gladio iſtorū militū[An putas quia nō
poſſū rogare patrē meū:⁊ exhibebit mi
hi mō plꝰ q̄̃.xij.legiōes angelorū]Legio
continet ſex milia ſexcētos ſexaginta ſex.
Si āt vnꝰ angelꝰ i vna nocte potuit occi
dere in exercitu ſennacherib.clxxxv.mi-
lia viros.vt ptʒ.iiij.Regū.xix.q̄d potuiſ-
ſent duodecim legiōes?Nec tñ xp̄s iſta
dicit quaſi indigeret angelorū ſuffragio
ſʒ ad oñdēdū ꝙ euadere potuiſſet ſi vo-
luiſſet.Sanauit aūt cū ſm Lu.i.ad con-
uerſionē aſtantiū:ſcđo ad cōfirmationē
diſcipulorū dubitantiū:tertio ad inſtru-
ctionē noſtrā:vt diſcamꝰ bñfacere inimi
cis:⁊ quarto ad oſtendendā voluntariā
paſſionē.Nec tñ ꝓpter hoc ceſſauerunt
H impij ſm Chry.qꝛ cum eſſet nox fortē nō
viderūt:vel ꝓpter odiū:vel potius:quia
tanq̄̃ milites ⁊ ſerui potius obedire vo-
luerūt hominibus q̄̃ deo.[Quō ergo im-
plebuntur ſcripture?quia ſi oportet fieri.
In illa hora dixit Ieſus turbis.Tanq̄̃
ad latronē exiſtis cū gladijs ⁊ fuſtibꝰ cō
prehēdere me.[Quotidie apđ vos ſede-
bā docēs in tēplo]ſine armis ⁊ militibꝰ
[⁊ non me tenuiſtis.Hoc aūt totū factū
eſt vt implerent̄ ſcripture ꝓphetarū.Tūc
diſcipuli oēs relicto eo fugerūt.At illi te
nētes Ieſum duxerūt ad caiphā princi-
pē ſacerdotū vbi ſcribe ⁊ ſeniores cōue-
nerāt.]Sicut aūt dicit btūs Io.iſti duxe-
rūt Ieſum primo ad domū Anne.ſed tñ
hoc bea.Mattheus tacet:qꝛ annas non
erat ſummus ſacerdos illo anno:ſʒ erat
ſocer ſummi ſacerdotis.i.caiphe.iōq; ꝓ-
I pter quandā reuerentiā cū trāſire habe-
rēt prope domum eius preſentauerūt ei
xp̄m.Et etiā ſm.s.Tho.ſup Io.hoc fece
runt de mādato caiphe:qui hoc iuſſit vt
ſe excuſabiliorē redderet cōdēnādo con
dēnatū.¶Eſt aūt ſciendū ad intellectū
ſeq.ꝙ ſʒ Mat.Mar.⁊ Lu.trina negatio

petri videt̄ facta in domo ſummi ſacer-
dotis.i.caiphe:qꝛ de anna q̄dā nō faciūt
mētionē.ſm Io.vō fctā eſt in domo An-
ne.Et q̄dā Hie.ſup Mat.⁊ Beda ſup.
Lu.vr̄ velle ꝙ petrꝰ in domo caiphe ne- K
gauerit.Aug.vō de ꝯſen.euā.vult qđ ne
gatio tota fctā ſit i domo Anne.⁊ ꝙ euā-
geliſte videnť dicere ꝙ ſit facta in domo
caiphe loquunť ꝑ recapitulationē.Qui-
dā alij dicūt ꝙ vna negatio fuit i domo
Anne.alie due in domo caiphe.Ioānes
aūt đt eas fctās in domo Anne:qꝛ ipſa ꝓ
pter rōnes q̄ dicenť replicabať domꝰ cai
phe.Mihi videť ꝙ ſnia Aug.ſit vera:ſʒ
tñ eſt dubiū vnū ſm iſtā ſniam.Nam qñ
euāgeliſte recapitulāt iſtđ:nullā faciunt
mētionē de domo Anne:ſʒ tm̄ de domo
ſummi ſacerdotis:qđ videť inconueniēs:
maxime apud Matt.q̄ iā añ dixerat xp̄ʒ
eſſe ductū ad Annā.¶Ad hoc dico ꝙ
vt ptʒ ex Ioāne tā Annas q̄̃ caiphas di
cebať pōtifex:⁊ ſicut dicit Aug.⁊.s.Tho.
qñ xp̄s ductꝰ eſt ad Annā:dictus eſt du
ci ad caiphā:qꝛ erat caiphe volūtas.Et
hoc innuit Io.qui dicit ideo eum fuiſſe
ductū ad Annā:qꝛ erat ſocer caiphe.Et
pōt addi ꝙ dū ducebať ad Annā:duce- L
bať vltimate ad caiphā:qꝛ illa erat via
ſua:nō inconuenit aūt idē ſimul ire vł mo
ueri ad mediū ⁊ vltimū:qꝛ ergo vterq;
erat pōtifex ⁊ ſummꝰ ſacerdos:ſʒ diuer-
ſimode:⁊ erāt vniꝰ voluntatis:ita ꝙ vnꝰ
deferebat alteri:⁊ domus vniꝰ in via ad
domū alteriꝰ:iō Mar.⁊ Luc.q̄ fctā fue-
rūt in domo vtriuſq;:dicunt fctā in domo
ſacerdotis:nō expreſſo vtrū eſſet annas
vel caiphas.Similiter Mat.ipſaʒ domū
anne vr̄ dicere atriū caiphe:⁊ qñ ductus
eſt ad annā dixit ductū ad caiphā rōne
dicta.⁊ q̄ ſunt facta in vtraq; domo vr̄ di
cere fctā i domo caiphe.Dicit ergo.[Pe
trus aūt]⁊ cū eo aliꝰ vt dicit Ioānes qui
credit̄ fuiſſe ille[ſeq̄bať]ꝓpter amorē[a
longe]ꝓpter timorē[vſq; in atrium prin
cipis ſacerdotū]primo vſq; in atrium an
ne:vt dicit Ioānes.Deinde vſq; in atriū
caiphe:vt credit̄.Quō aūt Petrꝰ potue-
rit intrare in domum anne declarat ipſe M
Ioānes di.ꝙ alius diſcipulus ſequebať
cum petro:⁊ ille erat notus pōtifici:⁊ im
petrauit ab ancilla oſtiaria ingreſſum

petro.In hac aūt ē prima domo.ſ.anne
xp̄s eſt interrrogatꝰ de doctrina ⁊ diſci-
pulis ſuis.Ad qđ cū rñderet ſuſcepit ala
pā vt dicit Ioan.ab vno ſeruo:⁊ petrus
ter negauit.Deinde xp̄s fuit miſſus liga
A tus ad domū caiphe:in qua oēs alias cō
tumelias ⁊ ſniam mortis accepit:ideo di
cit.[Et ingreſſus introcedebat]Ad ignē
[cū miniſtris:vt videret finē.Princeps
aūt ſacerdotū].i.caiphas ⁊ nō annas[et
omne cōciliū].i.multitudo principū ſa-
cerdotū ⁊ ſeniorū ⁊ ſcribarū[querebant
falſum teſtimoniū ꝯ ieſum]qꝛ veros te-
ſtes ſe poſſe inuenire deſperabāt.[vt eū
morti traderēt ⁊ nō inuenerunt cū multi
falſi teſtes acceſſiſſent.]Nō eñ querebāt
falſos teſtes ſimpl̄r:qꝛ multi tales acceſ-
ſerūt ſʒ falſos apparēter veros ⁊ iuſtifi-
cabiles quos nō erat facile iuenire.No-
uiſſime aūt venerūt duo falſi teſtes ⁊ di-
xerūt.Hic dixit.Poſſum deſtruere tem
plū dei ⁊ poſt triduū reedificare illud.]
Sed quō iſti teſtes fuerūt falſi:qꝛ dixerūt
B id qđ ipſe dñs dixerat Io.ij.ſoluite tem-
plū hoc ⁊ in tribꝰ diebus excitabo illud.
Ad hoc dicit Hier.ꝙ falſi teſtes fuerūt:
qꝛ nō eo ſenſu acceperūt v̄ba quo dicta
fuerūt ſcʒ de tēplo corporis xp̄i:vñ ⁊ que
dā mutauerunt vt poſſent inferre calum
niā.Nā ꝓ ſoluite poſuerūt:poſſum de-
ſtruere:⁊ ꝓ excitabo poſuerūt:reedifica
bo.Uñ ⁊ Mar.dicit ꝙ nō erat cōueniēs
teſtimoniū illorū.[Et ſurgens]de tribu-
nali ex impatiētia[princeps ſacerdotum]
vidēs qđ ex nihilo poterat eū cōdēnare
[ait illi.Nihil reſpondes ad ea que iſti
aduerſum te teſtificanť?]Ieſus aūt tace-
bat]qꝛ ea q̄ opponebātur nō erāt reſpō-
ſione digna.Et vt impleret illud Eſa.liij.
Quaſi agnꝰ corā tōdente ſe obmuteſcet
[Et princeps ſacerdotū ait illi.Adiuro te
ꝑ deū vi.vt di.no.ſi tu es xp̄s fi.dei.¶Eſt
ſciēdū ſicut đt.s.T.ij.ij.q.xc.ꝙ adiurare
C eſt ordinare aliq̄d ad aliq̄d ꝑ diuina.Eſt
aūt duplex modꝰ adiurādi.ſ.coactiuus
⁊ deprecatiuꝰ.Adiurare aūt ſubditos ꝑ
deū cogēdo ⁊ deprecādo eſt licitū:ſʒ ſu-
periores deꝑcādo ſolū ⁊ nō cogēdo.De-
mones tamē licet adiurare cōpellendo
ne nobis noceāt:nō aūt deprecādo.Et
eodē mō.ſ.cōpellēdo lʒ adiurare creatu-

ras irrōnales ne ꝑ eas diabolus nobis
noceat:⁊ ſimiliter deꝑcando:vt per eas
deꝰ nobis auxiliet̄.Adiurare autem eas D
ſm ſeipſas non vt mote ſunt a deo vel
diabolo eſt vanū ⁊ illicitū.Iſte aūt ſum
mus pōtifex adiurauit xp̄m coactiue et
peccauit.Hec oīa ex.s.Tho.Sʒ ꝯtra:qꝛ
lʒ xp̄s nō eſſet ſubditꝰ ſummo ſacerdoti:
tñ hoc nō cōſtabat ei:ideo licite videtur
potuiſſe cogere xp̄m.Ad hoc dico ſʒ do I
ctrinā.s.Tho.ꝙ ſummis ſacerdotibꝰ cō
ſtabat ieſum eſſe xp̄m:⁊ etiā ſi nō cōſta-
bat eis ꝙ eſſet filius dei:eorū ignorātia
erat affectata ⁊ craſſa:qꝛ ſigna ⁊ doctrīa
⁊ interior motio eius euidenter hoc oſtē
debāt.[Dicit illi ſi ieſus]ne.ſ.videretur cō
tēnere nomē dñi:ꝑ qđ fuerat adiuratus.
[Tu dixiſti]ſupple veritatē.Iſte eñ erat
modus loquendi affirmatiuus.Unde et
btūs Mar.dixit ꝙ dñs reſpōdit dicēs.
Ego ſum[Uerūtñ dico vobis āmodo].i.
poſt hoc[videbitis filiū hoīs]qui mō a
vobis nō magni pēdit̄[ſedētē a dextris
virtutis dei:⁊ venientē in nubibus celi] E
qđ fiet in die iudicij.¶Sed quare dicit̄
ammodo?Ur̄ enim ſignificare ꝙ ſtatim
poſt paſſionē hoc viſuri eſſent.Ad hoc
dico ſm Orig.ꝙ totū tp̄s a paſſione xp̄i
vſq; ad diē iudicij quaſi ꝑ momēto ſumi
tur reſpectu eternitatis.¶Sciendū eſt
autē ꝙ vt elicit̄ ex Luc.ſimul cū Mat.in
dei in iſto cōcilio cū xp̄s nihil rñderet te
ſtibꝰ priꝰ interrogauerūt illū ſi eſſet xp̄s
vt dicit Luc.Et ad hoc vt idē dicit:ipſe
rñdit.Si dixero vobis nō creditis mihi
ſi aūt interrogauero:nō rñdebitis mihi
timētes.ſ.cōuinci:neq; dimittetis.ſ.me
abire.⁊ poſtea ſubiūxit id qđ dictū eſt.ſ.
[Uerūtñ]⁊c.Et tunc in illis verbis qꝛ di
xit ſe ſeſſurū a dextris dei intellexerunt
ꝙ ſe filiū dei faceret:iō ſcđo vt dicit Luc.
interrogauerūt eū oēs ſimul dicētes.Tu
ergo es filiꝰ dei:ſine hoc dixerūt nō in-
terrogādo:ſʒ cōcludēdo ex dictis eiꝰ.Et
tunc princeps ſacerdotū adiurauit eū di F
cēs.Adiuro te ⁊c.vt dictum eſt.Et xp̄s
rñdit ſm Matt.Tu dixiſti.Uel ſm Lu-
cā.Uos dicitis.Omnes eñ cōcluſerant
ꝙ erat filius dei.Sed Matt.ſolū noiat
Pontificem:qꝛ erat principalis:⁊ qꝛ poſt
cōem oim cōcluſionē ipſe ſolꝰ adiurauit.

Ex his ergo ptz φ btūs Mathe9 nō re
citat pmā iterrogationē ſʒ ſcđam ⁊ tñ
recitat ꝟba q̄ xp̄s dixerat ad pmā ſcʒ: Ue
rū tñ ⁊c. [Tūc pnceps ſacerdotū ſcidit ve
G ſtimēta ſua] ad ſignificādum φ xp̄s blaſ
phemaſſet deū: attribuēdo hoi. i. ſibi id
eſt dei. ſ. eſſe deū. Cōſueuerāt eñ iudei in
ſignū doloris ſcindere veſtes ſicut nunc
aliq̄ ꝓijciūt biretū ad terrā [dicēs. Blaſ
phemauit: q̄d adhuc egem9 teſtib9? Ec
ce nunc audiſtis blaſphemiā. Quid vo
bis vr̄. At illi rñdētes dixerūt: Reus eſt
mortis. Tūc expuerūt in faciē ei9: ⁊ cola
phis eū ceciderunt.] Eſt aūt colaphus ꝓ
prie ꝑcuſſio colli: ſicut alapa genax: vñ ⁊
colaphizare eſt collū ꝑcutere q̄đ tūc op
probrioſuʒ erat apud iudeos: ſicut ⁊ mō
apud mauros: vt fert. [Alij autē palmas
in faciē ei9 dederūt dicētes. Propheti ʒa
nobis xp̄e q̄s ē q̄ te ꝑcuſſit.] Hoc deriſo
ne dicebāt q̄ſi dixerēt. Si es ꝓpha vt di
cebaꝭ: diuina nobis q̄s ꝑcuſſit te. Habe
bat eñ faciē velatā vt đr Lu. [Petr9 ꝟo
ſedebat foris [nō extra domū: ſʒ extra lo
cū in q̄ illudebaꝭ xp̄s. Stabat eñ [i atrio].
i. domo. Et eñ atriū domus ſpatioſa: cui
H ſolebāt addi extrinſec9 aliq̄ porticus. Ur̄
aūt φ eſſet petr9 i clauſtro ſeu ſpatio q̄đ
ſolet eſſe ſine tecto i domib9 magnis q̄ꝛ
ignis erat i medio oīm accēſus ſm Luc.
Et erat in atrio deorſum ſm Marc. Uel
erat i atrio. i. in aliq̄ loco ignis. Nā ſcđʒ
aliquos đr atriū. ſ. a caligne. Sciendū tñ
eſt φ iſte negatiōes petri de q̄bus dicet
fuerūt ferē in domo anne. ⁊ ea q̄ imediate
añ dicta ſunt in domo caiphe. Uñ Mat.
nō tʒ ordinē hiſtorie ſʒ recapitulat ſcđm
Lu. [Et acceſſit ad eū vna ancilla dicēs.
Et tu cū ieſu galileo eras] Iſta fuit ancil
la oſtiaria: vt đr Joā. ad cui9 vocē petr9
primā negationē fecit: nō in ip̄o ingreſſu
dom9: ſʒ poſt ingreſſuʒ cū ſtaret ad ignē
vt đr Mar. ſeu ad lumē: vt dicis Lu. ⁊ idē
eſt. Uñ ſubdiꝭ [At ille negauit corā omni
b9 dicēs: neſcio q̄d dicis [Nō eñ forte
illū ad ianuā cognouit: cū eſſet nox: ſed
I cum eum fuiſſet intuita ad lumen vt di
cit Lu. Sʒ quare non ſic interrogauit de
Joāne. forte hoc fuit q̄ꝛ Joānes erat fa
miliaris in domo: iō deferebat ei: nec tñ
deferebat ſocio: q̄ꝛ forte neſciebat φ ille
eſſet ꝑ quo rogauerat Joānes. Uel for
te nō ꝯſtabat ei φ Joānes eſſet xp̄i diſci
pul9. Dep̄hēdit aūt hoc de petro: forte q̄ꝛ K
triſtis ſtabat aut flebat. Quātū ad iſtā pri
mā negationē ꝯueniūt oēs euāgeliſte: q̄̄
tū ad alias duas differūt: q̄ꝛ vn9 đt eas fa
ctas ad vocē vni9 ꝑſone: ali9 ad vocē al
teri9 ſʒ tñ reuera oēs dicūt verū: q̄ꝛ mul
te ꝑſone ꝯcurrebāt ⁊ vn9 exprimit vnaʒ
alius aliā. Poſt iſtā aūt pmā negationē:
vt đt bea. Marc. Petr9 exijt. i. exibat fo
ras añ atriū ⁊ gallus cātauit vt dicit idē.
Marc. ſʒ crediꝭ φ petrus non audiuerit:
q̄ꝛ erat ſuſpēſus aīo. Nā timebat. Et duʒ
exiret: alia ancilla Et incuſauit: eū ⁊ rediit
ad ignē vt ſe purgaret: iō ſequiꝭ [Exeūte
aūt illo ianuā]. i. dū exiret: nō autē poſtq̄̄
exierat: Timuit eñ petr9: iō exire voluit.
Exeūte aūt illo. i. cū ſe ad exeūdē ꝑpara
ret. đt Aug. erat tñ adhuc ꝓpe ignē: vt di
cit Joan. [vidit eū alia ancilla: ⁊ ait his q̄
erāt ibi. Et hic erat cū ieſu nazareno. Et L
iterū negauit cū iuramēto: quia nō noui
hoīem] Mat. ⁊ Mar. vidētur dicere: q̄đ
ad vocē hui9 ancille negauerit ſecundo:
ſed Jo. dicit φ ad vocē aſtantiuʒ. Luc. q̄đ
ad vocē cuiuſdā: ſed reuera fuit ad voceʒ
aſtantiū: qui tñ fuerāt excitati ad vocem
ancille: iō oēs verū dicūt [⁊ poſt puſillū]
i. poſt ſpatiū hore vni9: vt dicit Luc. iam
eñ petr9 ſtabat ſecur9 [acceſſerūt q̄ aſta
bāt: ⁊ dixerūt petro. Uere ⁊ tu ex illis es:
nam ⁊ loquela tua manifeſtum te facit.]
Mat. videꝭ dicere φ iſta tertia negatio
fuerit facta ad vocē aſtantiū ⁊ ſimiliter
Mar. Lu. vero ad vocē cuiuſdam. Jo. au
tē φ ad vocē cognati ei9 cui9 abſciſa fue
rat auricula qui dicebat ſe euʒ vidiſſe in
orto cū ieſu. Et oīa iſta vera ſunt: ⁊ ſimul
ꝯcurrerūt: vt de ſe pōt eſſe manifeſtum.
[Tūc cepit deteſtari ⁊ iurare quia nō no
uiſſet hoīem]. i. cepit iurare iuramento
execratorio: q̄đ eſt grauiſſimū: vt pote di
cēdo nūq̄ bñfaciat mihi de9 ſi ita eſt. Se
cūda aūt negatio fuit cū iuramēto aſſer
M torio ſimpliciter: puta dicendo: ꝑ deū ita
eſt. In hoc aūt iuramēto induciꝭ deus ſo
luʒ vt teſtis: ſed in execratorio induciꝭ vt
teſtis ⁊ iudex. Uel forte vtroq̄ iuramen
to in tertia negatione vſus eſt vt innuit
textus dicēs: φ cepit nō ſolū deteſtari. i.

execrari: ſʒ etiā iurare. [Et continuo gal
lus cantauit] ſcđa. ſ. vice: vt dicit Mar. et
iſtā ſcđaʒ vocē petr9 crediꝭ audiuiſſe vñ
ſubdiꝭ [recordat9 eſt Petrus verbi Jeſu
q̄đ dixerāt: pri9 q̄̄ gall9 cātet: ter me ne
gabis.] Dicit hic btūs Lucas q̄đ xp̄s pe
trū reſpexit: ⁊ tūc petr9 cōpūct9 eſt. Iſtuʒ
A tñ reſpectū Augu. dicit fuiſſe ſpūalē: q̄ꝛ. ſ.
ei9 miſert9 eſt. Nā corpalr vr̄ fuiſſe ipoſ
ſibile φ eū aſpexerit: q̄ꝛ petr9 erat foris et
deorſum: vt ex dictis ptʒ. [Et egreſſus fo
ras] extra domū. Iuit eñ vt đt magr̄ hi.
ad cauernā q̄ mō đr gallicāt9: ⁊ in ea [Fle
uit amare] ⁊ ex tūc ꝯſueuit ſemꝑ ad pmaʒ
gallorū cātū ſurgere ad orationē vſq̄ ad
horā matutinā: vt hꝭ in itinerario Clemē
tis ꝓ iſta negatiōe. Nō tñ vr̄ φ ad ſpelū
cam illā iuerit ſubito: vel ſi iuit: in ea pa
rū ſtetit q̄ꝛ Marcus videꝭ velle φ fuerit
in domo Anne. ¶ Quantū aūt ad tertiū
i. q̄ñ xp̄s fuit ſententiat9 đr [Mane autē
facto] Nā tota nocte illuſerant ei poſtq̄̄
ſe dei filiū dixerat. [Cōcilium inierūt oēs
principes ſacerdotuʒ ⁊ ſeniores ppl̄i ad
uerſus Jeſum vt eū morti traderēt.] Hoc
B cōcilium hic a beato Mat. poniꭍ ꝑ reca
pitulationē. Fuit eñ factuʒ anteq̄̄ Jeſus
ſe fatereꭍ filiū dei: vt innuit Mag. hiſto.
Et hoc eſt rōnabile. Ex quo eñ iā eū ad
mortē cōdēnauerāt tanq̄̄ reū mortis: ad
q̄d feciſſent ꝯciliū vt eū morti traderent.
Fecerūt ergo hoc ꝯciliū q̄ñ voluerunt in
uenire teſtes ad cōuincēdū euʒ. Quāuis
etiā rōnabile ſit vt cōcilium fecerint q̄ño
p̄ſidi reum mortis ꝓbarēt. [Et vinctum
adduxerunt: ⁊ tradiderūt pōtio pilato.]
Hiero. Habebant enim hunc morē vt ſi
queʒ adiudicaſſent morti ligatum iudici
traderent. Hec ille [preſidi]. i. poteſtati.
De noie autem Pilati diximus ſabbato
poſt. iij. dñicam Aduētus. [Tunc videns
iudas qui tradidit eum φ dānatus eſſet:
penitentia ductus retulit triginta argen
teos principib9 ſacerdotum: ⁊ ſeniorib9:
dicēs. Peccaui tradās ſanguinē iuſtuʒ.]
C Sicut aūt dicit Aug. nō eſt certa dies in
qua iudas argēteos retulerit. Uñ q̄dā di
cunt: φ hoc fecit audita reſurrectiōe quā
futurā nō credebat. Quidā φ viſis ꝓdi
gijs in hora mortis xp̄i. Quidā autem φ
q̄̄ primū vidit Jeſum datuʒ in man9 p̄ſi
dis. Tūc eñ erat iā morte dānatus quo
ad iudeos: ⁊ credidit φ etiā a pilato dā
naretur ad cōplacētiā principum. Iſtud
autē magis videꭍ conſonum euangelio.
Qualitercūq̄ tñ fuerit ip̄a ei9 pnia inuti
lis fuit q̄ꝛ caruit ſpe venie. vt ptʒ in textu
[At illi dixerūt. Quid ad nos] ſcʒ ptinet D
[Tu videris]. i. videbis ſi bñ vel male fe
ciſti [⁊ ꝓiectis argēteis in tēplo abiēs la
queo ſe ſuſpēdit] ⁊ crepuit vt đt beat9 Pe
tr9 Act. ij. Sicut eñ dicit Magi. hiſt. cre
diꭍ rupto laqueo cecidiſſe ⁊ ſic crepuiſſe.
[Principes aūt ſacerdotū acceptis argen
teis dixerūt. Nō lʒ eos mittere]. i. remitte
re ſm Magi. hiſto. [in corbonā vñ. ſ. eos
tulerāt vt idē dicit. Eſt aūt corbona vas i
quo vota ⁊ oblatiōes populi reponebāꭍ
q̄ꝛ corbā hebraice idē eſt q̄đ mun9 votiuū
latine vt dicit magiſter hiſt. [Q̄ꝛ p̄ciū ſan
guinis eſt.] Iſti ſtulti reputabāt mortem
xp̄i iuſtiſſimā: ⁊ tñ p̄ciū eius reputabāt
prophanum: vnde conuerterunt illud in
vſum pro mortuis. [Concilio auteʒ inito
emerunt ex illis agrum figuli] i. cuiuſdā
viri qui ſic dicebatur: eo φ figulus eſſet
ſm Mag. hiſto. Uel ly figuli: vt idē dicit E
eſt ꝓpriū nomen: vel ſm alios ager figu
li dicebatur: q̄ꝛ ibi q̄lbet figulus inueni
re poterat terrā aptā vſui ſuo [in ſepultu
rā peregrinorū. Propter quod vocat9 eſt
ager ille Acheldemach. hoc eſt ager ſan
guinis: vſq̄ in hodiernuʒ diē. Tunc iple
tū eſt q̄đ dictum eſt ꝑ Hieremiam ꝓphe
tam dicentē.] ¶ Contra: q̄ꝛ in lib. Hier.
iſta nō inueniuꭍ. Ad hoc diciꭍ Primo
ſm Hiero. φ ly Hieremiam: non eſt de
textu: nec in antiquis libris inueniꭍ. Et
tunc quod dicitur prophetam: debemus
intelligere Zachariam: quia Zacharie. x.
habetur iſta ſententia: q̄uis nō iſta ver
ba. Apoſtoli enim plerunq̄ allegauerūt
ſententiā cōtemptis verbis. Scđo dato φ
ly Hieremiam: ſit de textu diciꭍ φ lʒ iſta
autoritas nō reperiaꭍ in lib. Hiere. queʒ
F habemus: tamen reperiꭍ in alio qui non
eſt de canone biblie. Uñ Hie. refert ſe in
quodaʒ libello qui Hieremie aſcribebaꭍ
iſta legiſſe de verbo ad ꝟbum. Tertio đr
φ ſm Hiero. in lib. de optio gñe inter
ꝓtādi: iſta autoritas ſentētialiter ſumpta
eſt partim Zach. xj. partim Hie. xxxij. ſʒ

iniuſte coegerūt ad pſonale on9 vt.ſ.pſo
naliſ ſeruiret in portādo crucē xp̄i. Et ēm
angaria onus perſonale tm̄ per angaria
vo onus pſonale ⁊ reale. vt cū qs aliqd
ſuis expenſis facit [vt tolleret crucē ei9] ſʒ
qꝛ dr̄ Jo. ꝙ xp̄s portauit crucē ſuā opʒ di-
cere ꝙ xp̄s eā p aliquā vie partē portauit:
ſʒ qꝛ feſſus erat ipoſuerūt eā alij. Uel opʒ
dicere ꝙ ſi nō adiuuerit xp̄m: ita ꝙ ambo
portabāt. ⁊ hoc innuit Lu. dicēs. Et impo
G ſuerūt ei crucē portare poſt Jeſum. [Et ve
nerūt in locū q̄ dr̄ golgotha: qd̄ eſt calua
rie loc9.] Scd̄ʒ mag. hiſt. ille loc9 dicebat
caluarie vl' caluariaꝝ loc9: qꝛ ibi decolla
bant rei: ⁊ erāt ibi multa oſſa capitū hu-
manoꝝ. Calcaria ēm ꝓprie eſt os capitis
humani. Sctūs aūt Amb. ſup ep̄lam ad
Ro. dicit ibi ſepultū eſſe Adam ⁊ ab eius
caluaria ſic appellatū eſſe locū. Sed vt di
cit idē mag. hiſt. iſta credunt a falſarijs
fuiſſe inſerta dictis Amb. Lʒ ēm Adam
habitauerit in hierl'm: vt dicit Hier. Ad
marcellam in ep̄la q̄ incipit menſuram
charitas. in qua etiā dicit ꝙ fuit ſepultus
in loco caluarie: ⁊ ex alioꝝ opinione lo
H quens vt credo: tn̄ idē ſup Mat. dicit ꝙ
adam fuit ſepult9 in ebrō: vt patet Joſue.
xiiij. Un̄ ebrō antiq9 dicebat cariathar
be. i. ciuitas q̄tuor. qꝛ quatuor magni pa-
triarche ſunt ibi ſepulti cū vxoribus ſuis
ſcʒ. Adā ⁊ eua. Abraā ⁊ ſara. Jſaac et re-
becca: Jacob ⁊ lya. Et lʒ ebron nō ſit hie-
ruſalē: eſt tn̄ ei vicina. Un̄ in eadem terra
paſſus eſt dn̄s ⁊ habitauit ac ſepult9 eſt
adam. Et paradiſus etiā terreſtris videt
ſub eadē regione eſſe verſus orientē: qꝛ il
la regio eſt temperatiſſima: vt dr̄ ab al-
berto de natura locoꝝ: q̄ dicit ꝙ optima
habitatio eſt ſub paralello trāſeunte per
Rodū inſulā. Dicit aūt. ſ. Tho. iij. q. xlvj.
ar. x. ad. iij. ꝙ cōuenienti9 eſt xp̄m eſſe cru
cifixū in loco dānatoꝝ q̄ iuxta ſepulcrū
I ade: in ſignū ꝙ nō ſolū p originali pctō
ſʒ etiā p actualib9 moriebat. Eſt aūt no-
tandū ꝙ nō eſſet ɔtra fidē neqꝫ ɔtra ſcri-
pturā expreſſe tenere ꝙ adam ſepultus
fuerit in hierl'm: lʒ ſit falſum. Sʒ ɔtra pri
mo qꝛ ebrō dicebat antiq9 cariatharbe
i. ciuitas q̄tuor. ſ. p̄triarchaꝝ. Dico ꝙ ſm a
liquos dicebat cariatharbe. i. ciuitas ar
be p̄ris. ſ. Enoch: vl' ciuitas quatuor gigā

tū ibi ſepultoꝝ. ſ. Achimā ſir: Et ſai: Thal
mai: ⁊ p̄ris eoꝝ. Sʒ ɔtra iter ſcd̄o: qꝛ Jo-
ſue. xiiij. dr̄ ꝙ ibi. ſ. in ebrō Adā maxim9 ſe
pult9 eſt. Dico ꝙ Adā ſʒ aliqs eſt nomē
appellatiuū: lʒ appropriet primo hoi: vn̄
idē ē dicere: Adā maxim9 ꝙ hō maxim9 K
Et ſic ſcd̄ʒ aliquos ibi adā ſtat p hoie p-
mo: ſʒ aliquos p quodā gigāte: ſm alios
p abraā. Et ɔfirmat: qꝛ dr̄ adā maximus
ad differentiā minoris: quē nō eſt facile
fingere qs fuerit: niſi ſumat adā p hoie.
Cōfirmat ēt: qꝛ Amb. ēt i. xix. ep̄la ad orū
cianū tʒ adā ſepultū fuiſſe in mōte calua
rie. [Et dederūt ei bibere vinū cū felle mix
tū] Jo. dr̄ ꝙ erat acetū. Mar. vero ꝙ erat
vinū myrrhatū. Dicit autē Aug. de ɔſen.
euā. ꝙ Mat. poſuit fel p amaritudie. Ui-
nū ēm myrrhatū eſt amariſſimū. Qd̄ aūt
dicit Joan. ꝙ fuit acetum: dr̄ dupl'r. Uno
mō qꝛ illud vinū erat acetoſum. Ad cui9
euidentiā ſciēdū eſt ꝙ in quodā libro he
breoꝝ q̄ intitulat Judiciū ordinariorum
ſcribit: ꝙ qꝛ Salomō dixerat Prouerb.
xxxj. Date ſicerā. i. potū inebriatiuū me
rentib9: ⁊ vinū his q̄ amaro ſunt aio vt L
bibāt ⁊ obliuiſcant egeſtatis ſue: ⁊ dolo
ris ſui nō recordent ampli9. Jdeo ſenio
res iudeoꝝ occaſione dicti Salomonis
ſtatuerunt vt morte dānatis daret vinū
aromaticū vt poſſent facilius mortē to-
lerare. Jn hierl'm aūt erāt mulieres de-
uote: q̄ ex pietate ⁊ deuotione hoc vinū
dabāt. Judei ergo cupiditate ⁊ crudeli-
tate ducti: tale vinum pro ſe acceperunt
iuxta illd̄ Amos. ij. Uinū dānatoꝝ bibe
bāt. Loco aūt ei9 poſuerunt vinū aceto-
ſum cū felle. i. myrrha pmixtū. Poſſum9
etiā dicere ſcd̄o: ꝙ illud vas de quo dicit
Joā. ꝙ erat aceto plenū nō cōtinebat vi
nū aut potionē q̄ dabat dānatis ad exhi
larādum: ſed erat ibi p fetore cadauerū
vel alia cā puta qꝛ forte vt dicit Mag. hi
ſto. milites tulerāt ſecū vile vinum ad bi
bēdū: qd̄ ex ſolis calore verſum fuerat in
acetū. Un̄ Mat. q̄ dicit illd̄ vinū nō fuiſ
ſe felle mixtū: poſtmodū in ſequentibus
facit ēt mētionē de aceto. Un̄ illud ſcd̄m M
videt verū. Primū de iſto aceto Joan. di
cit ꝙ illud accepit: qd̄ de vino myrrhato
vel felleo negat. Primū vinū ꝙ dānatis
dabat a principio paſſionis dabat vt vr̄:

iſtud autē acetū fuit xp̄o in fine paſſiōis
oblatū. Un̄ eo accepto dixit: ɔſummatū
eſt ſm Jo. [Et cū guſtaſſet noluit bibere]
A Marc9 dicit ꝙ nō accepit. ſ. ad bibēdū:
accepit tn̄ ad guſtādū [poſtq̄ autē cruci-
fixerūt eū] i medio duoꝝ latronū: ⁊ dicen
te: p̄r ignoſce illis [Diuiſerunt veſtimēta
ei9]. ſ. i q̄tuor ptes ſm q̄tuor milites q̄ eū
crucifixerūt: vt dr̄. Jo. [mittētes ſortē] ſup
tunica incōſutili: vt dr̄ Jo. qꝛ eā diuidere
noluerūt [vt ipleret qd̄ dictū eſt p ꝓphe-
taꝫ]. ſ. Dauid. Quis ſm Hier. hoc nō ſit
de textu Mat. ſʒ Jo. [dicētē. Diuiſerūt ſi-
bi veſtimēta mea] alia. ſ. a tunica icōſuti-
li [⁊ ſup veſtē meā]. i. tunicā pdictā [miſe-
rūt ſortē] nolētes eā p diuiſionē deſtrue-
re [⁊ ſedētes ſeruabāt eū] ne an̄ mortē de
cruce raperet. [Et impoſuerūt ſup caput ei9
cām ipſi9]. i. cām mortis ſue [ſcriptā] Con
ſueuerāt ēm ſic iudei facere morte dāna-
tis. Hec aūt fuit cā. [Hic ē Jeſ9] nazare-
nus vt addit Jo.] rex iudeoꝝ]. i. q̄ iō dam
nat9 eſt qꝛ ɔ̄ ceſaris volūtatē voluit ſibi
vſurpare regnū iudeoꝝ. Scripſit aūt hec
Pilat9 ſm aliqs deriſorie: qꝛ nō crede-
B bat ita eē. Ul' ad iformādū aſpiciētes de
malitia iudeoꝝ q̄ ſuū regē crucifixerunt.
Un̄ ad eoꝝ iſtātiā noluit titulū mutare.
Fuit aūt iſte titul9 ſcript9 hebraice: grece:
⁊ latie ſm Lucā ⁊ Jo. vt oēs legere poſ-
ſent. Fuit autē ɔtrouerſia iter pilatū ⁊ iu-
deos p eo ꝙ illi nolebāt ꝙ ſcriberet rex
iudeoꝝ. ſʒ qꝛ ſe dixit regē iudeoꝝ: ſʒ Pila
tus nō acqeuit eis: vt dr̄ Joā. Sicut antē
dr̄ Mag. hiſt. i cruce dn̄i q̄tuor ligna di-
cunt fuiſſe. ſ. trūc9: lignū trāſuerſuꝫ: ⁊ ta-
bula cū clauilla infixa ſup caput Jeſu: ⁊ li
gnū defoſſuꝫ in terra cui infixa erat crux.
Et forte vt dr̄: oia illa ligna erāt diuerſa:
qꝛ lignū crucis inuenit eē palme ⁊ cypꝛeſ-
ſi: ⁊ vt qdā tradūt oliue ⁊ cedri. Dū autē
crucifigeret dn̄s: ſicut dicit Lu. orabat p
crucifixorib9] tūc crucifixi ſunt cū eo duo
latrones: vn9 a dextris ⁊ vn9 a ſiniſtris]
vt videret ⁊ ipe tāq̄ latro vl' vitioſus iu-
ſte dānat9. [Pretereūtes aūt blaſphema
bāt eū]. ſ. vulgares [mouētes capita ſua ⁊
C dicētes vah] iteriectio eſt ſubſannātis vl'
irridētis [q̄ deſtruis tēplū dei ⁊ in triduo
reedificas. Salua temetipſum ſi fili9 dei
es: deſcēde de cruce.] Silr̄ ⁊ pncipes ſa-

cerdotū illudētes cū ſcribis ⁊ ſeniorib9
dicebāt. Alios ſaluos fecit ſeipm nō pōt
ſaluū facere. Si rex iſrl' eſt: deſcēdat nūc D
de cruce ⁊ credim9 ei. Cōfidit i deo libe-
ret eū nunc ſi vult. Dixit ēm qꝛ filius dei
ſum. Jdipm aūt ⁊ latrōes q̄ crucifixi erāt
cū eo iproperabāt ei] Cōtra: qꝛ Luc. dr̄ ꝙ
vnus aliū increpabat. Ad hoc dr̄ dupl'r.
Pro ſʒ Aug. ꝙ Mat. dr̄ latrones id fe-
ciſſe: qꝛ vn9 eoꝝ fecit eo mō quo ſocietas
dr̄ facere qd̄ aliqs de ſocietate facit. Se-
cūdo ſʒ Hie. ꝙ a pncipio ambo id facie
bāt ſʒ poſtmodū alter mirabilib9 que fie
bāt: penituit ⁊ ɔfeſſus ē regnū xp̄i: ⁊ ſtati
ei dn̄s padiſuꝫ pmiſit [A ſexta aūt hora]
hac ēm hora ſm Mat. ⁊ Lu. ⁊ Jo. vr̄ dn̄s
crucifixus: ſed Mar. dicit ꝙ hora tertia.
¶ Pro hoꝝ aūt itellectu ſciēdū ē ꝙ dies
artificialis duodecim ʒ horas ineqles: et
hora ſexta cōplet i meridie: ſʒ tn̄ he hore
ita cōputant: vt due vl' tres ſil' p vna po
nant: ſicut dicim9 /pria /tertia /ſexta /no-
na. Scd̄o ergo Aug. hora tertia fuit cru- E
cifix9 linguis iudeoꝝ: qꝛ. ſ. ſupplicauerunt
vt moreret. ex q̄ ſupplicatione ſecuta eſt
mors tādē multis adiunctis. Hora vero
ſexta manib9 militū: ſʒ ſm rei veritatē fuit
tp̄s mediū inter tertiā ⁊ ſextā horā: iō ab
vtroqꝫ extremo pōt denoiari. Un̄ Jo. dr̄
ꝙ erat hora q̄ſi ſexta. ſ. qꝛ iā trāſierat ter-
tia ⁊ currebat mediū inter tertiā ⁊ ſextā.
Et reuera credo dn̄ʒ crucifixū paulo an̄
vj. ⁊ i. vj. icepiſſe tenebras vt dr̄ Mat. cū
ſubiūgit [tenebre facte ſup vniuerſā ter-
rā]. ſ. iudee ſm aliqs [vſqꝫ ad horā nonā]
Hier. dr̄ has tenebras fuiſſe: qꝛ ſol retra-
xit lumē ſuū ſʒ loquit improprie vt dicat
ſol lumē retraxiſſe / qꝛ hoib9 nō lucebat
ipedit9. Ori. aūt dr̄ hui9 cām fuiſſe den-
ſiſſimas nubes. ſʒ Dio. ad Policar. dicit
hui9 cām fuiſſe lunā: quā ipe vidit vt di-
cit eclypſantē ſolē. Potuit autē vtraqꝫ cā
fuiſſe in iudea: vt. ſ. ſil' eſſent nubes ⁊ ecli
pſis. Fuerūt autē circa iſtā eclypſim mul-
ta miracula q̄ elicit. s. Tho. ex vbis Dio
ny. iij. q. xliiij. Primū qꝛ facta eſt in op- F
poſitione luminariū cū nunq̄ naturalr̄
fiat niſi in coniunctiōe. Scd̄m qꝛ de ſero
luna fuit viſa i loco ſuo in oriēte oppoſi-
ta ſoli diametralr̄: ita ꝙ miraclo remota
ē ad occidētē vt ſolē eclipſaret ⁊ poſt mi-

raculoſe reſtitutū eſt ei deꝑditū: ac ſi non
retroceſſiſſet. Tertiū q꞉ incepit obſcura-
re ſolē a pte oriētali: cum naturaliter fiat
G ecōtrario. Quartū q꞉ illa ps ſolis q̄ vltio
fuit obſcurata prio cepit lucere cū natu-
ralr ecōtrario fiat. Quītū addit Chry. q꞉
tribus horis durauit. ſ. a. vj. vſq₃. ix. Et ſi
q̄raſ q̄re de hoc aſtrologi nō fecerūt mē
tionē. Dicit ꝙ tunc nō aduerterūt: q꞉ nō
ꝯſyderabāt de eclypſi ſed ex alia cā talē
paſſionē crediderūt accidiſſe. Sꝫ Dioñ.
Exiſtens in egypto vbi raro ſunt nubes
vidit illā. Quāuis etiā quidē hiſtoricꝰ de
hoc vr̄ facere mentionē. Hec oia ex illo.
Poſt p̄dicta aūt vt colligiſ ex Jo. ⁊ alijs
euāgeliſtꝫ: xp̄s Joāni cōmēdauit ꝟginē.
Deinde dixit. Sitio: vt vr̄ [⁊ circa horam
ix. clamauit Jeſus voce magna di. Hely
hely: lamazabathani. Hoc eſt. Deꝰ meꝰ
deꝰ meꝰ vt q̄d dereliquiſti me] Sicut aūt
dr̄. Hi. nō derelīq̄t deꝰ xp̄ꝫ q̄ſi diuinitas
fuerit ab hūanitate ſeꝑata: ſꝫ q꞉ eum nō
defēdit ab aduerſarijs videbaſ q̄dā mō
eū dereliq̄ſſe. Et tn̄ notandū ꝙ ſicut ora-
H uit: Trāſeat a me calix iſte ad exprimen
dū ſenſualitatis motū: ita eodē mō hic ex
p̄ſſit hanc vocē. ſ. ad oñdēdū ſuū magnū
dolorē in ſenſu: ⁊ ꝯn̄r veraꝫ humanitatē.
[Quidā autē illic ſtātes ⁊ audiētes dice-
bāt. Heliā vocat iſte] iſti fuerūt romani:
vt dicit mag. hiſt. ⁊ Hier. q̄ nō intelligē-
tes hebraicū cuꝫ dn̄s dixit. hely: credide
runt ꝙ vocaret heliā. [Et ꝯtinuo currēs
vnꝰ ex eis acceptā ſpōgiā ipleuit aceto: ⁊
īpoſuit arundini ⁊ dabat ei bibere.] Sed
q̄re hoc fecit. Dico ꝙ hoc fuit: q꞉ vt dicit
Joānes: xp̄s dixerat. Sitio. Sꝫ ſi iſte erat
vnꝰ ex romanis q̄uō intellexit hoc? Ad
hoc dico ꝙ ibi aū crucē erat mr̄ xp̄i ⁊ mr̄-
ti: q꞉ vt dr̄ Jo. imediate aū p̄dictū verbuꝫ
xp̄s mr̄eꝫ Joāni cōmēdauerat. Jdō iſti ex
poſuerūt ei. [Ceteri ꝟo dicebāt. Sine vi-
deamꝰ an veniat helias liberās eū] Jſti
deriſorie loq̄banſ. Uel forte iā icipiebāt
interiꝰ tangi ⁊ inſpectione tenebraꝝ. ⁊ ex
magno clamore quē exiſtēs in extremis
I emittebat q̄ erat inſolitꝰ [Jeſus autē ite-
ruꝫ clamās voce magna emiſit ſpm̄] ⁊ in
hoc clamore vr̄ dixiſſe ſꝫm lucā: Jn manꝰ
tuas dn̄e ⁊c. ſꝫ Jo. Cōſummatū eſt ⁊ vtrū
ꝙ ſine dubio dixit ſꝫ priꝰ vt credo ꝯſum

matū eſt. Deide vltiate cū traditurꝰ eſſet
ſpm̄ cōmēdauit illū pr̄i di. Jn manꝰ tuas
⁊c. Ex his ptꝫ dn̄s in cruce ſepties eſt lo
cutꝰ. Primo ad patrē pro crucifixoribꝰ
orās. Scd̄o ad latronē ꝓmittēdo padi- K
ſum. Tertio iterū ad patrē clamās ſe de-
relictum. Quarto ad matrē ⁊ diſcipulū.
Quīto dicēs. Sitio. Sexto dicēs. Cōſum
matum eſt. Septio dicēs. Jn manꝰ tuas
⁊c. [⁊ ecce velum tēpli] qd̄ erat duplex: vt
pꝫ Exo. xxvj. vnuꝫ. ſ. qd̄ pēdebat aū faciē
tēpli. Aliud qd̄ pēdebat aū ſctā ſctōꝝ: ſi-
ue itelligaſ de hoc ſiue de illo [ſciſſuꝫ eſt
ī duas ptes a ſummo vſq₃ deorſuꝫ] ⁊ ſciſ-
ſio eiꝰ ſignificauit ꝙ ꝑ myſteriuꝫ xp̄i cō-
plete ⁊ ꝯſummāte erāt figure: ⁊ ꝯn̄r q̄ i ve
teri teſtō latebāt ſub velo figuraꝝ erant
publicāda. [Et terra mota eſt: ⁊ petre ſciſ
ſe ſunt: ⁊ monumēta apta ſunt: ⁊ mlt̄a cor
pora ſctōꝝ q̄ dormierāt ſurrexerunt] Et
ſi q̄dā ſurrexerūt tūc qn̄ monumēta ſunt
apta. i. aū reſurrectionē xp̄i: iteꝝ mortui
ſunt q꞉ xp̄s eſt priogenitꝰ mortuoꝝ. Ui-
de de hoc ī die paſche [⁊ exeūtes de mo-
numētis] hic fiat punctꝰ ſi ſurrexerūt aū L
xp̄m ⁊ ꝯn̄r iteꝝ ſunt mortui qd̄ rōnabiliꝰ
vr̄ [poſt reſurrectionē eiꝰ venerūt i ſctām
ciuitatē]. i. hierl̄m [⁊ appꝰuerūt multis. Cē
turio autē ⁊ q̄ cuꝫ eo erāt cuſtodiētes Je-
ſum: viſo terremotu ⁊ his q̄ fiebāt: timue
runt valde dicentes. Uere filius dei erat
iſte. ¶ Sꝫ nota ꝙ centurio maxie motus
eſt ex clamore xp̄i ī morte. q꞉ impoſſibile
eſt hoiem ita fortē vt clamare poſſit. ⁊ ſta
tim expirare ꝑ vulnꝰ priꝰ illatuꝫ. Et hoc
inuit Mar. di. Uidēs ꝙ ſic clamās expi-
raſſet dixit: vere ⁊c. Uide de hoc. ſ. Tho.
ſi vis: i p̄ncipio p̄mi q̄dlibeti [Erāt anteꝫ
ibi mulieres multe a lōge.] Contra: q꞉ dr̄
Jo. ꝙ ſtabāt iuxta crucē. Ad hoc dr̄ dupli
citer. Prio ꝙ ſtabāt a lōge reſpectu mili
tum: ſꝫ tn̄ ita ꝓpe erāt vt audirēt loquē-
tē: vt dr̄ Jo. Scd̄o ꝙ a p̄ncipio qn̄ fuit tu-
multꝰ ſtabāt a lōge: ⁊ poſtea ſtabāt ꝓpe
[q̄ ſecute erāt Jeſum a galilea miniſtran
tes ei. Jnter q̄s erat maria magd. ⁊ ma-
ria iacobi: ⁊ ioſeph mater: ⁊ mater filioꝝ
zebedei. Cuꝫ ſero aūt factū eēt venit q̄dā M
hō diues ab arimathia]. i. de arimathia
ciuitate q̄ olim dicebaſ ramata [noīe Jo-
ſeph q̄ ⁊ ip̄e diſcipulꝰ erat ieſu. Hic cum

eſſet nobilis ⁊ decurio] vt dicit Mar. i.
hn̄s ſub ſe. x. milites: vel decurio. i. decu-
ria ſiue curialis: [acceſſit ad pilatū] auda
cter. vt dr̄ Mar. q꞉ morte xp̄i erat factus
A animoſior [⁊ petijt corpꝰ ieſu. Tūc pilatꝰ
iuſſit reddi corpꝰ.] Tū q꞉ ioſeph erat no
bilis. Tū q꞉ ſciebat xp̄m iniuſte crucifixū
[⁊ accepto corpe ioſeph inuoluit illud in
ſyndone munda]. i. in pāno lineo. Uñ et
ſtatutum eſt ꝙ ſolū in tali pāno cōſecra
tio fiat euchariſtie: ⁊ nō in ſerico vl̄ alio:
eo qd̄ in tali fuit xp̄i corpꝰ inuolutū in ſe
pulcro [⁊ poſuit illud ī monumēto ſuo] ⁊
cōſequēter magnifico [nouo] ꝓpter reue
rentiam dn̄i: ⁊ ne dicerent iudei ſi fuiſſet
ibi priꝰ aliq̄s ſepultꝰ: ꝙ ille ſurrexiſſet et
nō xp̄s [qd̄ exciderat in petra.] Erat autē
vt dr̄ Beda factuꝫ tāq₃ quedā parua ca-
merula: ⁊ intꝰ erat locꝰ ad reponēdū cor
pus [⁊ aduoluit ſaxuꝫ magnū ad oſtium
monumenti ⁊ abijt. Erant aūt ibi maria
magdalene ⁊ altera maria ſedētes cōtra
ſepulcrum] de iſtis diceſ in ſabbato ſctō.
[Altera aūt die que eſt poſt paraſceueꝫ]
Eſt autē paraſceue. feria. vj. q̄ dicebaſ pa
raſceue. i. p̄paratio: q꞉ ſcꝫ in ea p̄parabā-
B tur cibaria ꝓ ſabbato. Cōuenerūt princi
pes ſacerdotū ⁊ phariſei ad pilatū dicē-
tes. Dn̄e recordati ſumꝰ q꞉ ſeductor ille
dixit adhuc viuēs: ꝙ poſt tres dies reſur
gam Jube ergo cuſtodiri ſepulcrū vſq₃ ī
diē tertium: ne forte veniāt diſcipuli eiꝰ:
⁊ furenſ eum ⁊ dicā plebi: ſurrexit a mor
tuis. Et erit nouiſſimꝰ error peior p̄ore.
ait illis Pilatꝰ. Habetis cuſtodiā]. i. ha
beatis ſiue accipiatis milites meos q̄ cu-
ſtodiāt ⁊ [cuſtodite ſicut ſcitis:] q꞉ nō eri-
tis deo cautiores [Jlli aūt abeūtes munie
runt ſepulcruꝫ] militibꝰ armatis [ſignā-
tes lapidē]. i. ſigillantes vt viderēt ſi ali-
quo modo moueref [cum cuſtodibꝰ] nō
quidā ſignatis: ſed ad ſignuꝫ deputatis?
Hec aūt quo ad hiſtoriā ⁊ literalē ſenſuꝫ
dicā ſunt breuit: q꞉ ſi me diffūdere voluiſ
ſem de hoc ſolo oportuiſſet librū ꝯficere.
☞ Paſſio dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i ſꝫm Mar.
C Rat autē paſcha ⁊ azy-
ma poſt biduū: ⁊ q̄rebāt
ſummi ſacerdotes ⁊ ſcri
be q̄uō ieſum dolo tene-

rent ⁊ occiderēt. Dicebāt autē. Nō
in die feſto ne forte tumultus ⁊c.
Rat autē paſcha ⁊ azyma
poſt biduū] ⁊c. [Adoleſcēs
aūt quidā ⁊c.] Jſte ſꝫm ali- D
quos fuit iacobꝰ frater do
mini. ſꝫm alios ioānes euā
geliſta: ſꝫm alios aūt adu-
leſcēs de domo ī q̄ comederāt agnū [Ab-
ba pr̄] Abba idē eſt qd̄ pater: ⁊ ſcd̄m ali-
quos eſt hebraicū: ſcd̄m alios chaldaicū
[Anathematizare] id eſt iurare ꝑ execra
tionē [decurio]. i. vnꝰ de curialibꝰ. Decu
riōes eñ dicunſ q̄ ſunt de curia. vl̄ decu
rio dr̄ q̄ ſub ſe. x. milites hꝫ: ſicut cēturio
qui hꝫ centuꝫ [⁊ audacter ⁊c.] Prius eñ
erat diſcipulꝰ xp̄i: ſed occultꝰ. Uerū exē-
plo mortis xp̄i factus eſt animoſior. Cete
ra patent de dictis in paſſiōe ſꝫm Mar.
☞ Paſſio dn̄i noſtri ieſu chriſti ſe
dum Lucam.
Ppropinquabat dies
feſtꝰ azymoꝝ q̄ dr̄ paſ-
cha: ⁊ q̄rebāt p̄ncipes
ſacerdotū ⁊ ſcribe: q̄uō
Jeſum interficerēt ⁊c. E
[Ppropiquabat dies feſtꝰ
azimoꝝ qui dr̄ paſcha] ⁊c.
[Jntrauit ſathanas in iu-
dā]. ſ. ꝑ effectū ſuggerēdo
q꞉ iduxit eū ad malū [meā
cōmemorationē.] Nā eu-
chariſtie ꝯſecratio ē q̄dā paſſiōis xp̄i cō
memoratio. vt pꝫ. j. Co. xj. [ꝯtētio]. i. inq̄ſi
tio ſuꝑba [maior]. i. aptior ad regimē [bn̄
fici] a bn̄faciēdo [vocanſ] a ſubditꝭ adu-
lātibꝰ ſꝫm Cyril. [Nō ita erit iter vos]. i.
nō ambietis p̄matū: nec ex hoc vos ma-
iores reputabitis ꝙ alijs p̄latieritis [ex-
petiuit]. i. aggreſſus eſt ſuis tētatiōibus.
[Ego rogaui ꝓ te petre: vt n̄ deficiat fid.
tu.] ſ. finalr̄. Lꝫ eñ negauerit tn̄ penituit.
Uel ꝑ petrū itelligiſ nō ꝑſona ſꝫ offm̄: vt
petrꝰ ſit idē ſꝫm aliquos qd̄ pōtifex roma
nus cuiꝰ fides nūq₃ deficit. Sꝫ iſta expō F
patiſ infinitas q̄ōnes [ꝯfirma]. i. ꝯfirma-
bis memor ꝓprie fragilitatꝭ [q̄ hꝫ ſaccu-
lū] Uide de his dn̄ica. iiij. aduētꝰ [ꝙ ſcri-
ptuꝫ eſt] ſcꝫ Eſa. liij. [opꝫ impleri de me.
Et cum iniq̄s deputatꝰ eſt. Ecce duo gla

dĩ hic] Obliti pere de gladijs loquunt: qꝛ magr̃m defenſare volebãt. [Scitis ⁊c.] Unus enĩ enſis euaginatus quẽ iuſſit repoi ſufficiẽter oſtẽdit ꝙ xp̃s voluntarie patiebat. Alius nõ euaginatus oñdit qđ
G apl'i ñ ſunt pmiſſi facere, ꝙ licuiſſet: ⁊ ꝯñr ꝙ melior eſt patiẽtia ꝙ̃ defenſio ẽt licita [cõfortãs eũ] eo mõ quo cõfortat hõ ad pñtiã amicor. nõ aũt q̃ſi doceret eũ aliquid qđ neſciret [in agonia] dr autẽ agonia ab agone. nõ qꝛ ſenſualitas pugnaret cũ rõne: ſꝫ qꝛ pugnabat cũ morte quã horrebat. Sicut enĩ docet. s. Tho. in. iij. ſen. d. iij. par. ſenſualitas in xp̃o mouebatur ſicut rõ volebat. Ul' dr angonia per n: ab angogis. qđ eſt ꝓmere ⁊ ꝯtriſtare: ſed pmũ eſt veri9 [ſicut gutte ſanguis ⁊c.] ſm aliquos ex magna agonia exiuit aliquid de ſanguine poſt ſudores ſm alios fuit hoc ſupnaturale ad ſignificãdũ: vt dicit Augu. de corpe ſuo manatura martyria. ¶ Notãdũ ꝟo eſt ꝙ ſanguinẽ fudit xp̃s. Primo i circũciſiõe vt diſcas reſecare carnalia. Scđo in orõne vt ores feruenter. Tertio i flagellatiõe. Jo. xx. vt ſuſtineas aduerſa. Quarto i crucifixiõe añ mortẽ.
H Mat. xxvij. i remediũ pctõꝝ nr̃oꝝ. Quito in lanceatiõe. Jo. xix. i ſignũ ſacr̃oꝝ. Sexto i ipoſitiõe corone. Jo. xix. vt ſcias coronã regni nõ te poſſe delitijs cõprehendere [ptriſtitia] Triſtitia eſt de malo pñti qđ repelli nõ põt. Ergo ẽ cũ aggrauatiõe animi depſſi ſub pondere mali. ⁊ ꝯñr cũ ipedimẽto mot9 ſpũ ad organa ſenſuũ: q̃bus ſpiritib9 exercent opa vite. Jõ in triſtitia ceſſant iſta opa. Sicut ẽt fit in ſomno cauſato ex euaporatiõe ciboꝝ ad cerebrũ. Humores enĩ ingroſſati a cerebro rõne frigiditatis deſcẽdunt ad organa ſenſuũ: ⁊ obſtruũt meatus ſpũum ⁊ ſeqͥt ſomn9. [Sinite vſq; huc]. i. p mittendi ſunt vſq; ad hoc vt me cõprehendãt: vt dicit Aug. [Principes ſacerdotũ]. Ex quo pꝫ ꝙ lꝫ maior pars pncipũ expectarẽt in ciuitate tñ ibi fuerunt aliq̃ eoꝝ vt diligẽtius res agerẽt. [velauerunt]. i. poſuerũt velũ pre oculis [ſignũ aliqđ]. i.
I miraculũ [Et ipſe nihil r̃ndebat.] Tum qꝛ ille erat indignus videre miracula: qꝛ curioſitate mouebat. Tum qꝛ liberaſſet xp̃m ſi feciſſet miracula: aut fuiſſet locut9 q̃ ei placuiſſent [indutũ veſte alba] Sic enĩ tũc illudebat fatuus [Nã antea inimici erãt adinuicẽ] Cã aũt erat: qꝛ vt dicit Cyrill9. q̃dã Judas galile9 de quo hr̃
K Act. v. ſuaſit multis ne ceſari tributa preſtarẽt: ⁊ quadã die eo ſacrificãte cum ſocijs [lꝫ nõ habeat ibi] pilat9 eos occidit. Sꝫ magi. hi. dicit ꝙ q̃dã magus dicẽs ſe dei filiũ multos galileos ſeduxit. Et dũ ſacrificarẽt in mõte garizim vñ dixerat ſe aſcẽſurũ in celũ: pilat9 eos occidit. Et fuit indignat9 herodes qđ ſubditis ſuis pilat9 inferret mortẽ [veniẽt dies]. i. deſtructiõis hierl'm [Beate ſteriles] Nam quedã mater tũc filiũ ſuũ comedit. vt teſtatur ioſeph9 [Cadite]. i. vtinã caderent ſup nos mõtes ⁊ occiderẽt: ne tãtis malis efficeremur. [Qꝛ ſi in viridi ligno]. i. in xp̃o apto ad fructificãdũ [hec faciũt] iudei: q. d. me occidũt in arido. i. in pp'lo iudaico arido ⁊ inciſione digno [q̃d fiet] id eſt q̃ vindicta erit ſup eũ. quaſi di. magna [nequã]. i. iniqui ⁊ mali. [qꝛ neſciunt
L q̃d faciũt]. ſ. ſimplices ⁊ illiterati decepti a maiorib9. q̃ bñ ſciebãt ſe occidere xp̃m quẽ cognouerũt heredẽ [in paradiſo]. i. in viſiõe dei. Statim enĩ mortuo xp̃o oẽs ſufficiẽter purgati viderũt deum. Unde ſi latroni ſunt in cruce peccata dimiſſa quo ad culpã ⁊ penã. vt innuunt verba xp̃i: ſtatim poſt mortem fuit btũs lꝫ non fuerit in paradiſo. i. in loco paradiſi ſeu in celo [⁊ ſabbatũ illuceſcebat]. i. incipiebat. qꝛ. ſ. ſolennitas ſabbati incipiebat in veſperis precedentis diei.

☞ Paſſio dñi noſtri ſm Joanniem.

Egreſſus ieſus] ⁊c. [Sciebat aũt ⁊ iudas q̃ tradebat eũ locũ.] Sꝫ q̃uo hoc pſciuit cũ añ cenã cõpletã exiuerit. R̃ndet. s. Tho. ⁊ Chry. ꝙ xp̃s in magnis feſtiuitatib9 ꝯſueuerat diſcip'los ducere ſeorſum: ⁊ de feſto docere aliqua ſublimia q̃ fas nõ erat alios audire. Jõ iudas exiſtimauit qđ tũc illud faceret in mõte: ⁊ i orto. Hec ille. Quib9 addere poſſum9 qꝛ ſm
M Au. cõſueuerat xp̃s poſt cenã illuc ire: et qđ hẽbat exploratores iudas poſt xp̃m ſicut hẽbat armatos [Cũ accepiſſet cohortem ⁊c.] Dixit ſanc. Tho. ꝙ iudas tenuit

oẽs modũ ne effugeret. Nã ⁊ contra turbas arma ⁊ cõtra tenebraꝝ latebras lumina habuit: ⁊ cõtra potẽtes habuit co-
A hortẽ. ne. ſ. q̃s impediret operãtẽ p ptãtẽ publicã: ⁊ ꝯtra zelãtes p lege habuit miniſtros phariſeoꝝ ⁊ põtificũ. ne. ſ. q̃s egre ferret ꝙ eũ caperet p romanos. [Ego ſũ.] In hoc ſꝫ. s. Tho. oñdit ꝙ ẽt a iuda non cognoſcebat ẽt ad vocẽ. qꝛ ẽt ſcđa vice idẽ repetiuit. ſ. ego ſũ [ceciderũt i terrã] ꝓſtrati ꝟbo xp̃i. Ex q̃ euidẽter patuit ꝙ fugere nolebat. Sꝫ quare nõ fuerũt ꝯuerſi viſo tali miraculo? Ad hoc dico ꝙ erãt dure ceruicis. Nõne multa alia fecerat maiora qꝛ fecit i ſuo tãſitu: ⁊ tñ nõ ſunt ꝯuerſi? [vt impleret ſermo quẽ dixit]. ſ. ip̃e dñs añ paſſionẽ [Nõ pdidit ex eis quẽq̃]. i. nõ pmiſi mori corpe vl' ſpũ finalr̃] Hoc enĩ dixerat ẽt de ſalute corpali diſcipuloꝝ. Inde tñ ip̃e excepit iudã q̃ ſpũalr̃ ⁊ corpalr̃ periit. [Et ali9 diſcipul9]. i. Joãnes erat [notus põtifici] qꝛ. ſ. portabat ibi piſces. vt dicit. s. Tho. miſſ9 a patre. [Ego palã locutus ſum. [¶ Sed cõtra qꝛ multa ꝓpoſuit diſcipulis ſeorſum in parabolis vt patet Matt. xvj. R̃ndet. s. Tho. i. qđ dicta duodecim apl'is nõ reputabant dici in occul-
B to. Scđo ꝙ nõ ꝓponebat ea diſcipulis in tentione occultãdi. Tertio qđ dñs hic loquit de doctrina quã pp'lo tradidit quã illi nõ ꝓpoſuit in conuenticulis [Interroga eos q̃ audierũt:] q̃ i hac re tibi ſunt credibiliores [ſi male locut9 ſum ⁊c.] Sꝫ cõtra qꝛ videt xp̃s facere ꝯtra doctrinã ſuã. Matt. v. vbi dicit. Si quis te pcuſſerit in vnã maxilla pbe ei ⁊ aliã Ad hoc dicit Aug. ꝙ illud pceptũ ⁊ ſilia nõ intelligunt data abſolute: ſed ſolum ſm ppationem ai vbi expediret ad honorem dei ⁊ vtilitatẽ eccleſie vbi ꝟo expedit r̃ndere r̃ndẽdũ eſt. vt hic fecit xp̃s [A caiphi. in ꝑtoriũ aliq̃ textus habent ad caipham. ſed ſunt incorrecti vt pꝫ in greco teſte. s. Tho. Dato tñ hoc dicit. s. Tho.
C poſſe dici ꝙ Anna ꝑuenerat eos q̃ ducebãt xp̃m ad pilatũ vt eũ informaret. Uel q̃ ꝑtorium ꝑſidi erat in domo anne: i q̃ſi tãq̃ i ſpacioſas ꝑſes hoſpitabat. Sꝫ vt dicit in greco habet a Caipha in ꝑtorium. Sed cõtra: qꝛ adhuc euangeliſta nõ dixerat xp̃m fuiſſe ductũ ad caiphã ⁊ ꝯſequẽter nõ debuit dici a caipha. Dico ꝙ hoc dixerat iplicite cũ dixerat ꝙ duxerũt eũ ad Annam pmũ. Erat enĩ ſocer caiphe. In hoc enĩ ꝙ dicit pmũ. ſubintelligit qđ ſcđo duct9 ſit ad caiphã. Itẽ cõtra. qꝛ dicit Jo. ꝙ ipſi. ſ. ſacerdotes nõ introierũt pretoriũ ergo caiphas nõ ꝑceſſit: quaſi pilatum informaturus. Dico ꝙ verum eſt: ſed tñ ſi illud dicatur dici põt qđ erat ꝓpe ꝑtorium: ⁊ ibi preſidem informabat [manducarent paſcha]. i. panes azimos qđ ſm. s. Tho. licite ſolũ mũdi edebant [nobis nõ licet interficere quẽq̃] qꝛ. ſ. ſm s. Tho. romani eis abſtulerant ptãtem ſanguinis. Uel hoc dicunt ratione ſolennitatis. ſed primum eſt melius: qꝛ vtiq; poterant eum conſeruare vt poſt paſcha pduceretur ad mortẽ. ¶ Sed q̃uo occiderũt Stephanũ Act. vij. R̃ndet. Chryſ. ꝙ romani cõceſſerant vt iudei legitimis ſuis vterent. Erat autẽ mors lapidationis inflicta p legẽ ⁊ conſequenter eis conceſſa. non autẽ mors crucis que erat execrabilior: ⁊ quã tanq̃ turpiſſimã intendebant [nũquid ergo iudeus ſum. q. d. ex me iſta non concepit [Regnũ meũ non eſt in hoc mundo]. i. tpale quaſi di. Sum q̃dem rex ſꝫ nõ talis q̃lis ceſar. [Ois q̃ eſt ex veritate]. i. q̃ ex ꝑte eſt ꝟitatis: qꝛ. ſ. eam diligit ⁊ ſeqt. [Quid eſt ꝟitas. Ad hoc nõ r̃ndit xp̃s qꝛ pilat9 coact9 eſt exire ad clamores iudeoꝝ [Ecce homo]. q. d. Et ſi in aliquo male egit ſatis: ⁊ vltra punit9 eſt. [Jeſus aũt r̃nſum nõ dedit ei [Primo quia erat idololatra ⁊ ꝯſequẽter ſecũdum aliquos indiſpoſitus ad audiendã gñationẽ verbi. Scđo ne impediret ſua paſſio [Niſi tibi datum eſſet deſuper]. i. niſi de9 permitteret: nã de iure nihil põt cõtra me cum ſim innocens. [Propterea qui tradidit me tibi]. i. populus iſte [maius paccatum hꝫ [. ſ. q̃ tu q̃ ſolo reſpectu humano duceris [licoſtratos [vel melius p t. [lithoſtratos]. i. lapidum ſeratura a lithos lapis ⁊ ſtratos pauimentum: ⁊ eſt nomen grecũ. F
[Erat autem tunica incõſutilis [Hoc dupliciter exponit. Primo ſm Chry. mentẽ ſic. Erat inconſutilis. i. paucas hñs ſuturas In paleſtina enĩ: vt ait: paupes accipiebãt duos panos: ⁊ eos ꝯſerendo faciebant veſtẽ [deſup cõtexta] alio pãno ad

maiorē fortitudinē. Tales eñ erāt pau
perū veſtes. Et hic notaꝛ vilitas veſtiū
xp̄i. Alio mō ſm mag. hiſt. ſic. Erat incō
ſutilis. i. ſine ſutura. Erat eñ reticulato
G opefacta: deſup ꝯtexta p totū. i. in ſupe
riori pte ſup humeros hñs pānū, ex trāſ
uerſo admodū corrigie in pelliceis. De
hac tunica ferꝛ q̄ eā puero Jeſu fecerit
mr̄/ꝛ q̄ cum creſcēte creuerit. Hoc autē
non eſt incredibile quo ad hoc q̄ mr̄ ſic
fecerit ſi ꝯſideremꝰ q̄ntū dilexerit talē fi
lium neq̄ q̄ ad hoc q̄ ſic creuit: ſi tales
q̄d legimꝰ factū circa filios iſrl' i deſerto
vt patet. Deu. viij. [Maria cleophe ꝛc.]
Ex hoc loco ptꝫ q̄ cū legiꝛ: cleophe iter
mulieres q̄ iducūꝛ circa xp̄i morte ꝛ re
ſurrectionē: ſemp ſubaudiēdū eſt. lꝫ ma
ria [i ſuā]. ſ. curā ꝛ diligētiā vel i ſuā ma
trē. Aliq̄ āt legūt i ſua neutralr ſꝫ male:
q̄ Joānes nihil habuit vbi v̄ginē exci
peret [hyſopo circū] Quidā vt d̄r Theo.
p hyſopū itelligūt arūdinē i q̄ ſm alios
euāgeliſtas obtuleꝛt xp̄o ſpōgia: q̄ hꝫ fo
H lia ſilia arūdini. Magi. aūt hi. d̄r q̄ ſpō
gia fuit i arūdine p hyſopū circūligata
Forte āt q̄ arūdini erat vinctꝰ baculꝰ ex
hac herba. vt altiꝰ ſpōgia eleuareꝛ. Crux
eñ dñi fuit eminēs: q̄ vt d̄r in a. hiſt opi
nio ē q̄ cōſurgeret i altū pedibꝰ q̄ndeci.
erat eñ magnꝰ dies ille ſabbati] q̄. ſ. et
erat ſabbatū: ꝛ era ſolēnitas paſchalis.
[Exiuit ſāguis ꝛ aq̄] Dixit aūt mag. hiſt.
q̄ iſte miles cū caſu de ſāguine oclos re
tigiſſet q̄ iā fere caligauerāt clare vidit
[Et q̄ vidit]. i. ego ipe: q̄ iter fui [vt ſcriptu
ra ipleretꝛ]. ſ. Exod. xij. q̄ loq̄ꝛ de agno pa
ſchali q̄ fuit expſſa figura xp̄i dicēs q̄ eiꝰ
oſſa frāgi nō deberēt [ꝛ iterū alia] Zach.
xij. [Uidebūt]. ſ. iudei i die iudicij cicatri
ces xp̄i [i quē trāſfixerūt] lāceā mediāte
milite. Lr̄a tñ hiero. hꝫ. Aſpicient ad me
quē cōfixerūt: ſed eſt eadē ſnia: q̄ pphe
ta loq̄ꝛ i pſona xp̄i: iō loq̄ꝛ i pria pſona ſꝫ
euāgeliſta refert hoc ad xp̄ꝫ loquēs iter
tia pſona. Uñ idē diuerſis v̄bis expſſerūt
De hora āt cene dñi: ꝛ paſſiōis eiꝰ. Pau.
I bur. facit lōgū ſermonē i ſuis additiōi
bꝰ ad iſtico. de lyra. Aliꝛ tñ ſoluūt docto
res q̄ ipe. Uide de hoc. s. Th. iij. q. lxvj.
arti. ix. vbi videtur omnia enucleare.

Sabbato ſancto paſche.

VEſpere autē ſabbati q̄
luceſcit i p̄ma ſabbati
venit Maria megda
lena ꝛ altera maria vi
dere ſepulcrū. Et ecce K
terremotꝰ factꝰ ē magnꝰ. Angelꝰ āt
dñi deſcēdit de celo: ꝛ accedēs re
uoluit lapidē ꝛ ſedebat ſup eū. Er
at āt aſpectꝰ eiꝰ ſicut fulgur ꝛ veſti
mēta eiꝰ ſicut nix. p̄ timore āt eiꝰ ex
territi ſunt cuſtodes ꝛ facti ſunt ve
lut mortui. Rñdēs aūt āgelꝰ: dixit
mulieribꝰ. Nolite timere vos. Scio
enim q̄ Jeſum q̄ crucifixꝰ eſt q̄ritis
Nō ē hic: ſurrexit eñ ſicut d̄r.Ueni
te ꝛ videte locū vbi poſitꝰ erat do
minꝰ. Et cito eūtes dicite diſcipu
liꝰ eius: q̄ ſurrexit. Et ecce prece
det vos in galileā ibi eū videbitis
ecce predixi vobis.

VEſpere autem ſabbati que
luceſcit in p̄ma ſabbati ꝛc L
Matt. xxviij. In p̄nti euā
gelio incipit narrari xp̄i
reſurrectio que tamen in
ſequēti nocte facta fuit et
hoc forte q̄ ſicut dixit. b. Tho. ſup Jo. in
nocte reſurrect. fideles ſolēnizāt. ꝛ i. iiij.
di. xiij. dicit q̄ in p̄mitiua eccl'ia i illa no
cte miſſa cātabaꝛ: ꝛ ex hoc arguit: q̄ in
miſſa hodierna i orōne d̄r. Dñs q̄ hāc ſa
criſſimā noctē ꝛc. Ex his aūt v̄bis. s. th.
ptꝫ q̄ nūc d̄r miſſa i die: q̄ tūc dicebaꝛ in
nocte. iō p̄ns euangeliū inſtitutū eſt pri
mo recitari i nocte illa: ꝛ nūc recitaꝛ i die
habito: tñ reſpectu ad noctē in q̄ iſtitutū
eſt legi. Tāgūꝛ ergo in ea tria pūcta q̄
ſunt. Uiſitatio: Apparitio: ꝛ annūtiatio.
¶ Quātū ad p̄mū tangūꝛ q̄uo mulieres
ſctē voluerūt viſitare xp̄i ſepulturā. Sciē
dū eſt aūt q̄ p̄ncipiū euāgelij huius eſt
aliqualr obſcurū ꝛ tā varie ſunt ſup eo
expoſitiones q̄ ſi oēs adducerenꝛ oino
cōfundereꝛ ingeniū. Sciendū eſt ergo M
primo: q̄ heſperus ſtella eſt q̄ ſero appa
ret poſt ſolis occaſum: ꝛ mane etiā ante
ſolis ortū: ſed diuerſis tēporibus. eſt eñ
idē q̄d venus q̄ rōne magnitudinis ſui

epicicli nūc eſt ſole orientalior nūc occidē
talior: ꝛ ꝯñr nūc apparet poſt ſolis occa
ſum: nunc añ ortū q̄uis ipſa eius ſphera
ſimiliter vt ſphera ſolis moueatur motu
pprio: vt alibi dictū eſt: ꝛ linea medij mo
tus eius ſit eadē in linea medij motus ſo
lis. Quidam tamē dicunt ipſam apparē
tiā eſſe in eodē anni tp̄e non rōne epici
A cli: ſed rōne altitudinis veneris q̄ eſt ſu
pra ſolē. Altiora eñ ſiue remotiora citius
aſcēdere videmꝰ ꝛ tardius occūbere. Sꝫ
iſta falluntur: q̄ venus eſt ſub ſole imme
diate: vt alibi ſcripſimus. Sed et ſi eſſet
altior: ideo non ſequeretur ſi eſſet ſimul
cū ſole in eadē linea: q̄ ppter paruitatē
terre reſpectu celi videmꝰ ſemp medieta
tē celi ac ſi eſſemꝰ in cētro terre vbi ſi eſſe
mus ꝯſtat q̄ ſimul vtrūq̄ videremꝰ in ca
ſu illo: q̄ linea egrediēs ab oculo noſtro
trāſiret p vtrūq̄. Ab heſpero aūt mutata
h in v conſonantē d̄r vepa veſpere: ꝛ ve
ſperus veſperi id eſt tēpꝰ q̄d eſt inter diē
ꝛ noctē: vel ſm aliquos inter noctē ꝛ diē
in quo ſcꝫ illa ſtella ſolē ſequitur aut p̄ce
B dit. i. mane ꝛ ſero. Uñ lꝫ omne extremum
noctis ꝛ quodlibet extremū diei ſm ali
quos dicaꝛ veſpera: proprie tamē dicitur
prima pars noctis: ꝛ vltima diei: quia he
ſperus vt p̄cedit ſolē in mane pprie non
dicitur heſperus: ſed lucifer: q̄. ſ. lucē ſo
larem antecedens illā quodāmodo mor
talibus afferat. Dicitꝛ etiā hoc veſpe: vel
hoc veſpis. ꝛ ſignificat horā qua ſol inci
pit declinare ad occaſum ſub orizonte: et
vſq̄ ad crepuſculū durat. i. vſq̄ ad mane
ſequēs: ita q̄ nox ipa d̄r veſper. Sciēdum
eſt ſcd̄o q̄ ſabbatū d̄r ſcd̄m aliquos a ſab
be hebraice: vel a ſabba ſyriace q̄d latine
eſt ſeptē: ꝛ interpretaꝛ reqes. Eſt eñ dies
ſeptima in qua etiā deꝰ a creādis nouis
rebus d̄r quieuiſſe. Significat aūt tertiā
ſ. ſeptimanā ꝛ diē vltimā eius: ꝛ quālibet
C eius diem addito aliquo termino nume
rali vt ſi prima ſabbati dicaꝛ dies dñica.
ꝛ ſecunda ſabbati dies lune. ꝛ ſic de alijs.
¶ Sciendum eſt etiam q̄ feria d̄r ſm ali
quos a ferior: rias. q̄d eſt ceſſare ab operi
bus ſeruilibus: vel ſm alios a feriendis
victimis. Et vtroq̄ modo proprie ſignifi
cat diem feſtum: lꝫ ad oēm diem extenda
tur: ſm alios autē dicitꝛ a fando: quia. ſ. in
ſingulis ferijs deus creando aliquid fa
batur: vel quia in die habemus tempus
fandi. Et ſic omnis dies eſt feria.
¶ Sciēdū eſt quarto q̄ ſꝫ hebreos dies
ſeptimane ſic nolantur Sabbatum: pri
ma ſabbati. i. pria dies a ſabbato vl' poſt D
ſabbatum ſecunda: tertia quarta: quin
ta: ꝛ ſexta: ſabbati. Scd̄m chriſtianos ve
ro ſic. Dies dominica. i. in qua xp̄s dñs
reſurrexit: ſiue prima feria: ſecunda: ter
tia: quarta: quinta: ſexta: et ſeptima fer.
Scd̄m gentiles aūt idola colentes ſeptē
dies denominanꝛ. a. vij. planetis ꝛ ſingu
li ab illo qui in prima eius hora dñatur.
Dicitur ergo dies ſolis: dies lune: dies
martis: dies mercurij: dies iouis: dies
veneris: dies ſaturni. ¶ Hec tñ credēdū
eſt q̄ ſm iſtū ordinē ſint poſiti celi iſtorū
planetarum: q̄ iſte eſt eorū ordo in celo
incipiendo ab inferioribus et aſcenden
do. Terra que eſt in medio mūdi: aqua:
aer: ignis: luna: mercurius: venus: ſol:
mars: iupiter: ſaturnus: octaua: ſphera
ſeu ſtallarum fixarum primū mobile ſeu
primus motus vel celum criſtallinū: ꝛ ce
lum empyreū. Quidam tamē inter octa E
uam ſpharam: et celum empyreum po
nunt duos/ſed licet forte non ſit neceſſe
vt alias dictum eſt/tñ probabile/et pro
babilius. Et hoc tꝫ ſanctus Thom. in. ij.
ſent. ꝛ communiter aſtrologi. Hec autē
patent in ſubiecta figura.

F ¶ Sciendum eſt etiā quinto q̄ iſte mu
lieres lꝫ Joannes tñ de maria magdale
na facit mentionem/fuerant ſm Matt.

due.ſ.maria magdalena ⁊ altera maria
i.mater Jacobi minoris ſm̄.s.Tho.que
erat ſoror matris xp̄i.ſm Mar.vero fue
runt due predicte:⁊ cum eis tertia.ſ.Sa
lome.Eſt aūt ſalome nomē viri.Aliquan
do etiā vt hic eſt nomē mulieris.ſed ſub
G intelligit maria.Unde ꝙ marcus dicit:⁊
ſalome.mag.hi.dicit:⁊ maria ſalome.Ut
ſm Chryſo.mater filiorum zebedei q̄ fuit
filia ſolome vocata eſt maria ⁊ ſalome q̄
ſi binomia.Et hoc vr̄ in idē redire.qr di
cebat ſalome a patre ſubintellecto tñ ꝓ
prio noīe filie.De hoc vide feria quarta
poſt primā dñicā quadrageſime.Dicit
aūt magiſter predictus ꝙ quidem dicunt
eas fuiſſe duas tm̄.⁊ ly ſolome eſt expoſi
tio alteriꝰ marie tacite.Sed vt dicit con
tra hoc eſt vſus eccleſie:que tres repſen
tat.⁊ etiam btūs Lucas qui dicit.Erant
autem maria magdalena et ioāna:⁊ ma
ria iacobi:⁊ cetere que cū eis erant.Uñ
erant plus q̄ quatuor:ſed fuerunt tres
marie.ſ.maria magdalene:⁊ maria iaco
H bi:⁊ maria ſalome.Joanna autē:vt idē
magiſter dicit tradit fuiſſe vxor Cure ꝓ
curatoris herodis.Sicut autē dicit bea
tus Lucas quedā iſtarum mulierum:vt
ait Mar.i.maria magdalena: et maria
Joſeph ſeu iacobi minoris:quando ſepe
liebat xp̄s cōſyderabant vbi ſepeliretur
vt poſſent illum more iudaico aromati
bus condire.Et vt dicit beatus Lu.feria
ſexta aromata ⁊ vnguēta parauerunt qđ
intelligendum eſt ipſa ſexta feria factum
quouſq; eis licuit operari.Nam ſubiun
git ꝙ ſabbato ſiluerunt ſm mādatum.i.
nihil operate ſunt ꝓpter feſtū pacto ve
ro ſabbato in ſero qñ iā in feſtum ceſſaue
rat:parauerūt ſe vt ad ſepulcrum accede
rent.¶ His viſis veniamꝰ ad textū.Di
citur ergo.Ueſpere ſabbati]Reuera iſte
mulieres ad monumētū venerūt in dilu
culo diei dñice.Qđ ergo dr̄.Ueſpere ſab
bati exponit.i.nocte ſiue qr veſper dicit
I nox.ſiue qr veſpera dr̄ prima pars noctis:
a pte denoiando totum igitur.Ueſpere
ſabbati].i.ſeptimane.Et qr in ſeptima
na ſunt multe veſpere:⁊ eadem veſpera
hʒ duas partes.ſ.ſero et mane:vt hec ab
alijs diſtinguatur ſubiūgitur[que].ſ.ve
ſpera luceſcit in prima ſabbati.i.in prima

die ſeptimane ſcilicet i die dominico de
mane.Luceſcit inquā gratia ſue partis
extreme ſeu vltime:vt ꝑ hoc quod dici
tur prima ſabbati.excludantur veſpere K
aliorū dierum a dñica per hoc vero ꝙ di
cit.luceſcit:excludatur ſero ipſius domi
nice.Luceſcere enim eſt incipere lucere:
quod non conuenit ei hore que a luce tē
dit ad tenebras.ſed ei que ecōtrario.Un
de mane luceſcit ſero autem tenebreſcit.
¶ Sciēdum eſt autem ꝙ ſumitur hic ſm
aliquos veſpere aduerbialiter:⁊ ſequēs
relatio fit ad nomen in aduerbio intelle
ctum.Uel ponitur genitiuus huiꝰ nomi
nis veſpera pro ablatiuo vel ponit abla
tiuus huius nominis veſper.[Uenit ma
ria magdalena].i.ſoror lazari dicta ma
gdalena vel magdalene a magdalo ca
ſtro ſuo:vel quia ibi orta eſt.vel quia ibi
dominabatur Amagdalo enim dicitur
magdalenꝰ a.um.⁊ hec magdalene.nes.
[⁊ altera maria]ſcilʒ iacobi minoris ſeu
cleophe[Uidere ſepulcrum]Fuit autē ſe
pulcrum domini vt fertur tale.Sumpto L
enim vno latere per intellectū ſic ſtatua
tur vt latera longiora reſpiciāt meridiē
⁊ ſeptentrionem.breuiora autem orientē
etiā occidentē:⁊ diuidatur in tres par
tes:quarum maxima ſit ad orientem:mi
nor in medio:et minima ad occidentem
ſm iſtam figuram.

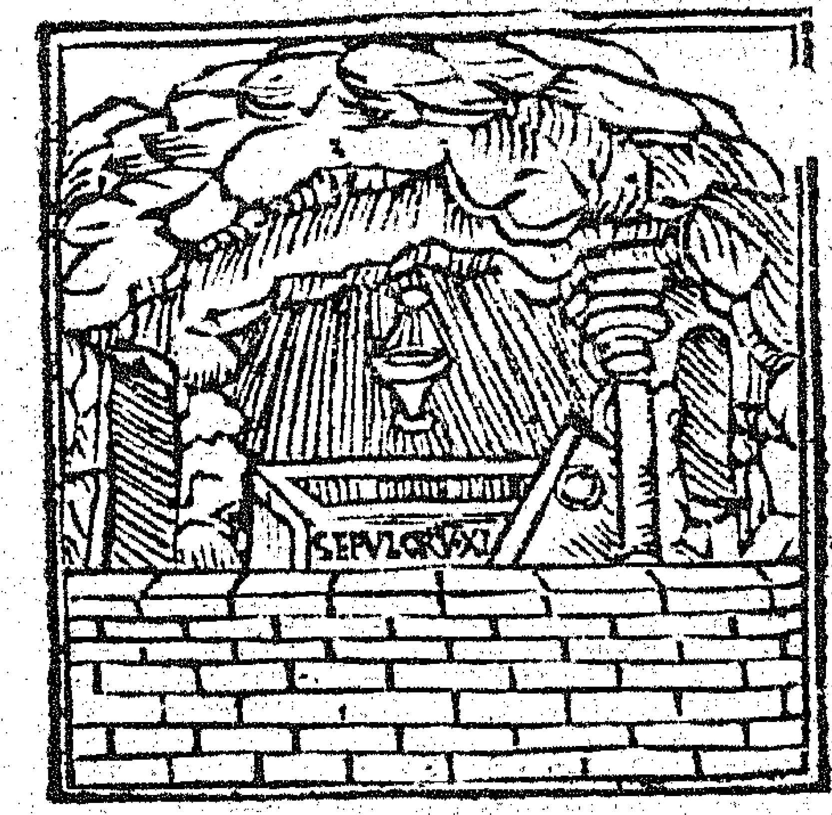

M

¶ Sic tria ſpatia fuerūt in monumēto

dñi:quorū maximi erat ſine tecto ſʒ clau
debatur muro cubiti ac ſemis vel circa
⁊ lapideo ſedili:alia vero duo erant came
rule excauate in petra ad quas erat in
troitus ꝑ portulas exciſas a pte orientis
A ⁊ añ portulā primā fuit in ſpatio magno
colūna cubiti vnius ac ſemis circiter:ſu
pra quā reclinabat lapis claudēs portu
lam:in ſpatio autē minimo ad dextris ſi
ue ad aquilonē fuit menſa exciſa eleuata
duobꝰ cubitis circiter a pauimēto:⁊ ſup
ea poſitū fuit corpꝰ ſaluatoris.Bed.di
cit:ꝙ elauabat tribꝰ pſalmis.Porta aūt
qua intrabat ad ſpatium minimū eſt in
angulo meridionali:ſed a q̄ intrabat ad
ſpatiū mediū nō eſt in angulo ſed in me
dio parietis ſiue muri ſpatia diuidentis
Nō eſt aūt intelligēdū ꝙ venerūt ſolū vi
dere ſepulcrū:ſed vt vngerēt ieſum vt dr̄
Mar.Et hoc ſm Theo.vt corpꝰ eiꝰ odo
rifex maneret:⁊ nō ſcaturiret humidita
tē quā aromata deſiccant ⁊ abſorbēt vñ
corpꝰ incorruptū cōſeruāt.Uñ venerūt
ḡ videre q̄uo illđ corpꝰ a nicodemo erat
ꝯditū q̄ iuxta Jo.illud cōdierat myrrha
⁊ aloe.Et vt ſuppleret ſi q̄d deficiebat vl
B ēt ſupadderēt.¶ Eſt autē hic triplex q̄ō.
Prima qr hic dr̄ ꝙ veſpe venerūt ad mo
numētū.⁊ Jo.xx.dr̄ ꝙ mane.⁊ Luc.xxiiij.
ꝙ diluculo.Ad hoc ſic dicit Hier.ꝙ di
uerſa tpa iſtarū mulierū in euāgeliſtis de
ſcribunt nō mēdacij ſignū ēē ꝛc̄ impꝓbō
ciūt ſed ſedule viſitationis officia dū cre
bro abeūt:⁊ recedūt:⁊ nō patiunt a ſepul
cro dñi diu abeſſe vel lōgiꝰ.Hec ille.Et
intēdit ſm.s.Tho.ꝙ venerūt veſpe ⁊ ma
ne.Sʒ ꝯ:ſi eī q̄ in hoc euāgelio narrant
veſpe nō mane cōtigerūt:q̄uo potuit an
gelus dicere:ſurrexit dñs?Ad hoc dico
ꝙ ꝑ veſpe.Hie.nō intēdit ſero ſʒ noctē.
Uenerunt eī nocte cum adhuc tenebre
eſſent:⁊ ēt mane orto iā ſole.Et ſic ꝑ ve
ſpere intelligit noctē vel ſero:qđ ſequit:⁊
viderūt reuolutū lapidē intelligit in ma
ne qñ denuo venerūt.Nō eſt eī extra ra
C tionē ꝙ etiā ſabbato trāſeunte venerunt
de ſero ad ſepulcrū viſitandū.Sed q̄uo
pōt Hier.dicere q̄ luceſcit:cum ſero tene
breſcat?Ad hoc dr̄.ſ.Tho.ꝙ ſm iudeos
dies incipit a veſpa:qr obſeruabāt dies
ſm lunā:q̄ ſero incipit lucere.Beda aūt

ſoluit:qr in veſpere ſabbati dñr veniſſe:
qr ſe parauerant ad veniendū ⁊ in mane
de facto venerūt.Aug.aūt de ꝯſen.euan.
ſoluit/qr venerunt veſpe ſabbati.i.nocte
demoniando totā noctē a prima eiꝰ par
te.Pōt ēt ſolui ſm aliq̄s ꝙ ꝑ veſpe intel
ligit mane iuxta vnū modū exponendi
textū.Scđa dubitatio eſt:quare nō eedē E
mulieres ab oibꝰ euāgeliſtis ad ſepulcrū
iuiſſe dicunt?Ad hoc dico ꝙ Jo.de ſola
magdalena mentionem facit:qr ceteris
erat feruentior.Matth.vo addidit ma
riā iacobi/qr illa ſit cū magdalena ſede
bat vt dicit ꝯ ſepulcrū in paraſceue:vt vi
derēt.ſ.vbi eū ponerēt:ſicut ēt.h.Marcꝰ
teſtat.Marcꝰ autē addit ſalome duabꝰ
ꝑdictis:qr erat ſoror marie iacobi ⁊ amī
ca xp̄i:⁊ cū dño aſcēderat de galilea Luc.
vo addidit ioānā ⁊ mltas alias:qr retulit
factū noīando ꝑncipales.Tertia dubita
tio ē:q̄re btā vgo nō iuit cū eis?Ad hoc
dr̄ cōiter ꝙ iſte alie:nō ꝑmiſerūt eā quia
erat ſeminina ex dolore paſſiōis filij.Uel
forte ipa melius ſibi iudicabat cōtēplari F
in cubiculo myſteria xp̄i:q̄ ad ſepulcrū
pergere:ſicut ⁊ q̄dā alie q̄ ex q̄dā pietate
mouebant.Uel tertio qr ipa ſciebat iam
xp̄m ſurrexiſſe qr ei primo apparuit vt
dicet.Uel quarto qr non potuiſſent ſine
doloris gladio ſepulcrum videre.¶ In
hac ꝑte eſt documētū morale.¶ Maria
eī q̄ aīam penitentē ſignificat circa ſe
pulcrū dñi ab euangeliſtis dr̄ veniſſe ad
vidēdū vt hic.⁊ ad vnguendū.vt Mar.
xvi.⁊ ad plorādū.vt Joā.xx.Sic igit aīa
dʒ circa xp̄i paſſionē ⁊ ſepulturā videre
ꝑ meditationē:vngere ꝑ deuotionē:⁊ fle
re ꝑ cōpaſſionē.¶ Quantū ad ſcđm tan
git viſio angelica quā habuerunt cū dr̄.
[Et ecce terremotus factꝰ ē magnꝰ]Ter
remotus aliq̄n fit a natura.⁊ ſic cauſatur
a vento impellente aliū ventum intra vi
ſcera terre.⁊ cogentem locū exire vnde
nō poteſt eſſe ſimul in tota terra.ſed per
cc.miliaria ad plus.Euaporat autem ta D
lis ventus ſole ſubtilante.Ante talē ter
remotum quieſcunt venti:⁊ poſt illum
flant:quia exeunt de terra.Unde ⁊ ani
malia q̄ portant caput iuxta terrā tūc in
ficiunt qr cōtinue exit vapor de terra ve
nenoſus Sicut autem dicit Sene.⁊ talis

terremotus diuiſit ſiciliā a calabria ⁊ et
hiſpaniā ab aphrica. Oīa p̄dicta teſtaẜ.
s. Tho. ſup p̄s. xvij. Aliq̄ñ aūt fit a volū-
tate ⁊ ſic fit a deo. ꝓ p̄tetia ƺ fieri natura
G liter ab angelo bono ⁊ malo: q2 inferio-
ra corpora obediūt eis ad nutuƺ quo ad
motū localē. vt dicit. s. Tho. in multis lo
cis. non tñ poſſent totā terrā mouere: vt
idē dicit in q. de ma. q. xvj. In terremotu
autem non moueẜ tota terra: nec mutaẜ
de loco ad locū: ſed mutaẜ in ſe: vt dicit
ſupra p̄s. vbi. s. ideo videẜ tremere. Pre-
ſens aūt terremot9 vt vr̄ ab angelo fact9
eſt. Vñ euāgeliſta q̄ſi ei9 cām aſſignans
ait. [Angel9 āt dñi deſcēdit de celo] Quō
aūt moueaẜ angelus vide feria. vj. poſt. ſ.
dñi. quadra. Sƺ q̄re iſte terremot9 eſt fa
ct9? Ad hoc dr̄ ꝙ eſt fact9 p̄mo ſm Chry.
q2 cū iſta nocte fierent: p̄babile eſt ꝙ aliq̄
iſtaꝝ mulierū obdormiſſent: iō Angelus
voluit eas excitare: ⁊ itellige ꝙ probabile
eſt aliq̄s obdormiſſe. i. eſſe ſomnolentas.
Sc̄do vt ſicut ſepultura humanitatē xp̄i.
ita terre motus diuinitatem p̄baret. Ter
H tio ſm Seuerinū ad ſignificādū q̄lis erit
ille terremot9 qñ chriſtus ad iudiciū de-
ſcendet ad iudicandū: ſi talis fuit iſte qñ
deſcēdit angelus xp̄o reſurgēte ad iuſtifi
cādū. Quarto cū his ēt dici poſſet ꝙ vo-
luit angelus terrere cuſtodes ne ꝯ ſctās
mulieres aliquid molirenẜ ⁊ a ſepulcro
p̄hiberāt [⁊ accedens reuoluit lapideƺ]
Sed quare. Nā dñs iam ſurrexerat ſm
Bedā. Sicut eñ dicit Magiſt. hiſt. dñs
ſurrexerat in terremotu. vñ ⁊ angel9 di-
xit mulierib9 eū ſurrexiſſe. Ad hoc diciẜ
ꝙ angelus reuoluit lapidē. Pͥo ſm p̄di
ctū magiſtrū hiſto. ⁊ Bedā vt mulierib9
indicaret iam dñm ſurrexiſſe. Sc̄do ſm
Remigium vt ſignificaret ꝙ ſacramenta
xp̄i in lege abſcōdita reuelarenẜ. Signi-
ficaẜ eñ p̄ lapidē lex in lapide ſcripta [⁊
ſedebat ſup eū] Sƺ quare ſedebat cū non
eſſet feſſus. Ad hoc dicūt doctores ꝙ ſe-
debat p̄pter myſterium. Sedebat enim
Pͥo ſm Seuerinū vt oñderet ſe docto-
rem ⁊ magiſtrū reſurrectionis xp̄i. Sc̄do
I ſm Bedam vt oſtēderet xp̄m ſuperato
diabolo regnum obtinuiſſe. Sicut enim
dicit. s. Tho. ſedere eſt docentium ⁊ do-
minātiū ⁊ quieſcētiū. ¶ Eſt aūt hic vna

q̄ſtio q2 Mat. dicit vnū angelū ſup lapi-
dē reuolutū ſediſſe. Mar. aūt dicit ꝙ mu
lieres introeūtes in monumentum vide
rūt iuuenē ſedētē in dextris. Ad iſtaƺ q̄ō-
nē dicit Aug. de ꝯſenſu euāgeliſtaruƺ q̄ꝺ K
aut iſte mulieres duos viderunt ange-
los: a quib9 ſucceſſiue audierunt eadem
verba. Sƺ Mar. tacet de eo qui ſup lapi
dē ſedebat. Aut reuera idem angel9 fuit
q̇ ſup lapidē ⁊ q̇ in dextris ſediſſe diciẜ ⁊
ille erat intra monumentum. i. intra ſpa
tiū clauſum: in quo erat petra in qua exci
ſus erat loc9 ſepulcri. Dextra auteƺ pars
ſm Bedā eſt auſtralis ſiue meridiana.
Corpus. eñ vt ait ſupinū iacens. i. ꝯuerſo
vultu ad ſydera caput habebat ad occa
ſum ꝯñr dexterā ad meridiē. ¶ Sƺ inſur
git alia q̄ō: q2 dt̄ btūs Lu. ꝙ poſtq̄ƺ intra
uerūt monumētū duo viri ſteterūt iuxta
illas in veſte fulgēti: ⁊ cōſequenti angeli
fuerūt duo int9. Ad iſtā q̄ōnē dupl'r poſ-
ſumus dicere ſm Aug. Pͥo ꝙ ibi appa
ruerūt tres angeli: vn9 ſedēs ſuper lapi-
dē: ⁊ duo intra monumentū. Alio mō vt
ibi apparuerint duo tñ intra monumen
tū: ⁊ vn9 eoꝝ ſedebat ſup lapidē i p̄te de
xtra ſepulcri. Et lƺ aug. nō dicat tñ h̄ ſo-
lus aliq̄ñ noiaẜ: q2 ip̄e mulierib9 locut9 ē
ex p̄ſona ſua ⁊ ſocij. ¶ Eſt aūt ⁊ alia q̄ō: L
q2 Luc. dt̄ eos ſtetiſſe ⁊ non ſediſſe. Sol-
uit aūt Chry. q2 p̄mo ſedebāt: ſƺ aſſurre
xerūt mulieribus: ⁊ ſteterunt iuxta illas.
Erat aūt aſpect9 ei9 ſicut fulgur.] Eſt ful
gur a fulgēdo dictū. ſicut ⁊ fulgor: q̄ꝺ eſt
ſplēdor. Eſt aūt fulgur ſp̄ēs fulminis. ⁊ ē
p̄prie ſplendor inflāmans. Nā fulminis
ſunt tres ſp̄ēs. ſ. fulgur afflans ⁊ tāgēs: ſƺ
nō cōburēs. ⁊ fulgur q̄ꝺ vrit: ⁊ fulmen ꝙ
ſcindit. Interdū tñ dr̄ fulgur iaculū exīs
i caligine. Apparuit ergo angel9 in aſpe
ctu. i. in facie ſicut fulgur vel ignis: q2 ſi-
cut dt̄. s. Tho. fulgur de celo ē ⁊ claritatē
⁊ timorē incutit: ⁊ ſic angel9 eſt nature ce
leſtis: ⁊ hƺ claritatē cognitionis: ⁊ appa-
rēs terrorē igeri q̄ꝫ tñ poſtmodū expel-
lit ſi bon9 eſt. Apparuit ꝟo i veſte cādida
ſm Hie. vt ſignificaret gl'iaƺ xp̄i reſurgē M
tis ⁊ ſm alios vt mulieres ferrēt ei9 aſpe
ctū. Vel ſm Greg. in vultu ſeueritatē dei
ꝯ p̄ctōres in candore veſtium benignita-
tem eiuſdeƺ ad iuſtos voluit exprimere.
[Pre timore

[Pre timore āt ei9 exterriti ſūt cuſtodes
⁊ facti ſūt velut mortui.] Raba. Timoris
anxietate ſūt exterriti q̇ amoris fiduciā
nō habebāt: ⁊ facti velut mortui q̇ reſur-
A rectiōis ꝟitatē credere noluerūt. Hec il
le. ¶ In hac p̄te eſt morale documentū
ꝙ q̇ vult ad reſurrectionē p̄uenire gl'io-
ſam debuit indui albis Lact. Nihil aliō
ab hoīe req̄rit ſctā ⁊ ſingularis illa ma-
ieſtas p̄ter ſolā cordis innocentiā quā ſi
q̇s obtulerit deo ſatis pie ſatiſq̇ꝫ religio-
ſe litarit. Hec ille. ¶ Quantū ad tertium
tāgiẜ annūtiatio quā fecit angel9 / cū dr̄.
[Rñdēs aūt angelus] . i. loquēs. Lƺ eñ
r̄ñſio p̄prie ſit ad interrogantē. tñ voca-
bulū extēſum eſt ad oēm locutionē [dixit
mulierib9] nihil dicēs ad impios cuſto
des. [Nolite timere vos] Hiero. q. d. Illi
timeāt in q̇b9 p̄manet incredulitas. cete
rū vos q2 Jeſum q̄ritis crucifixū audite:
q2 ſurrexit: ⁊ promiſſa p̄fecerit. Hec ille.
Vñ ſequiẜ. [Scio eñ ꝙ ieſum q̇ crucifix9
eſt q̄ritis. Nō eſt hic. ſ. p̄ p̄ñtiā carnis ſm
Rab. Q̄uis vbiq̇ꝫ ſit per diuinitatē [Sur
B rexit eñ ſicut dixit] Chry. q̄ſi diceret. Et
ſi mihi nō creditis: illi9 memētote ꝟbor.
Cōſeq̄nter aliā adducit p̄bationē dic.
[Venite ⁊ videte locum vbi poſitus erat
dñs] q̄ſi diceret. Loc9 vacu9 eſt: iō ſcito-
te q2 ſurrexit. [Et cito eūtes dicite diſci-
pulis ei9] Btūs mar. dicit ꝙ addidit [⁊
petro. Hiero. Dicit aūt ſp̄ālr petro q2 ſe
indignū iudicabat diſcipulatu: dū ter ne
gauit magr̄m. Sƺ p̄ctā p̄terita nō nocēt
qñ nō placent. Hec ille. [q2 ſurrexit] Eſt
aūt ſciēdū ex doctrina. s. Tho. iij. p̄. q. lv.
ꝙ ſuppoſito ꝙ xp̄i reſurrectio manifeſta
ri debuerit nō debuit oibus manifeſta-
ri ſeu reuelari. Sicut eñ dt̄. b. Diony. li.
de eccle. hierar. diuīe reuelatiōes p̄ ſup̄io
res ad inferiores deriuanẜ. Et intellige
ſup̄iores amore: nō aūt ordine niſi ceteꝛ
parib9: ⁊ publice. Mittunẜ aūt mulieres
q̇b9 p̄io reuelata eſt teſtificari illā. non
C ad pp̄l'ƺ / q2 eis nō lƺ publice loq̇: ſƺ ad do
meſticos: vt ſicut mulier p̄mū nūtiū de-
tulit mortis ad virū: deferret ēt vite xp̄i
reſurgētis i gl'ia: ac p̄ hoc pateret nō ex
ſexu: ſƺ ex meritis in gl'ia futurā eſſe diffe
rētiā. Nō aūt fuit ꝯueniēs vt illū aliq̇ vi-
derint reſurgētē: q2 illa reſurrectio trāſcē

dit cōem hoīm notitiā q̄ntū ad terminū
a quo ⁊ ad q̄ꝫ: q2 a ſtatu mortis ad imor
talitatē fuit: iō debuit p̄mo p̄ angelos
notificari. Reſuſcitatio aūt lazari cogno
ſcibilis fuit a nobis quo ad terminū ad D
q̄ꝫ: q2 fuit ad vitā mortalē: ⁊ aſcēſio xp̄i
quo ad terminū a q̇: iō vtrūq̇ꝫ hoꝝ fuit vi
dētib9 diſcipulis. [Et p̄cedet vos i gali-
leā.] Sƺ q̄re dr̄ī galileā: cū p̄io nō in gali
lea: ſed in hierl'm ſit viſus. Ad hoc dt̄. s.
Th. ꝙ hoc fit p̄io ad oñdēdū ꝙ ille erat
qui ꝯſueuit cū eis ꝯuerſari i galilea ſc̄do
vt liberarenẜ a timore: q2 in galilea ſecu
rius ꝯuerſabanẜ q̄ꝫ i iudea. Tertio p̄ōt di
ci ꝙ i hierl'm viſus eſt ab aliq̇b9 diſcipu-
lis: ſƺ nō ab oībus ſil': ſƺ i galilea vt diceẜ
[ꝯ ibi eū videbitis] oēs ſil'. [Ecce p̄di-
xi vobis] q̄ſi diceret. Explete ⁊ vos nūtiū
vr̄m ſicut ego feci. ¶ In hac p̄te eſt mo-
rale documentū ꝙ xp̄m gl'ioſum videre
deſiderātes dñt i galileā p̄ficiſci: q̇ interp̄-
taẜ trāſmigratio. O p̄ƺ eñ a vitijs ad vir
tutes trāſire: ⁊ a preſenti vita ad futurā.

¶ In die ſancto paſche.

¶ Textus euang. Mar. xvj. ca.

M Aria magdalene et ma- E
ria iacobi ⁊ ſalome emerẜ
aromata vt venietes vn
gerēt Jeſū. Et valde ma
ne vna ſabbatoꝝ veniūt ad monu
mētū orto iā ſole. ⁊ dicebāt adinui
cē. Quis reuoluet nobis lapidē ab
oſtio monumēti. Et reſpiciētes vi
derunt reolutū lapidē. Erat q̇ppe
magn9 valde ⁊ itroeūtes i monu-
mētū viderūt iuuenē ſedētem i de
xtris coop̄tū ſtolla cādida: ⁊ obſtu
puerūt. Qui dt̄ illƺ. Nolite expaue
ſcere: Jeſuƺ q̄ritis nazarenū cruci
fixū: Surrexit nō eſt hic: Ecce loc9
vbi poſuerūt eū. Sƺ ite dicite diſci
puẜ ei9 ⁊ petro q2 p̄cedet vos i gali
leā ibi eū videbitis ſicut dixit vob.

M Aria magdalene ⁊ maria F
iacobi ⁊c. Marc. xvj. Totū
dñs euangeliū ex dictis in
p̄cedētī p̄tƺ excepto eo q̄ꝺ
dr̄: valde mane orto iā ſole.

Nō eñ vr̄ ꝙ eſſet ort⁹ ſol. Pꝛio qꝛ Mat.
dicit ꝙ erat valde mane. Scḋo qꝛ Lu. dr̄
ꝙ valde diluculo .i. in auroꝛa. Diluculuꝫ
eñ dr̄ q̄ſi die luculum .i. die ꝑua lux. Jo.
G autē dicit. cū adhuc tenebꝛe eſſent. Sol-
uit autē Aug. de ꝯſen. euā. ꝙ venerunt in
auroꝛa: q̄ aliquid de luce ⁊ aliq̄d de tene-
bꝛis retinet. Et tūc vt ait oꝛtus iā erat ſol
in ſuis radijs: ⁊ nō in ſua ſubſtantia. Uel
ſm̄ alios mane a domo ſua receſſerunt:
ſꝫ oꝛto ſole venerūt .i. ꝑuenerūt ad monu-
mētū. Omiſſo autē euāgelio: circa xp̄i re-
ſurrectionē de qua in eo agit̄: vidēda ſūt
tria .ſ. reſurrectionē p̄cedētia: committā-
tia: ⁊ ſequētia. ¶ Quātū ad p̄mū dico ꝙ
xp̄s poſt moꝛtē ⁊ añ reſurrectionē: deſcē-
dit ad iferos. ¶ Eſt aūt ſciēdū circa hoc
ꝙ ſm̄ qḋ ꝓbat tā natural̄ ph̄s q̄ aſtrolo-
gus: tot⁹ mūdus eſt ſpheric⁹: ⁊ integrat̄
ex .xiiij. ſpheris: vel .xv. ſm̄ aliq̄s: vt i p̄ce-
dēti euāgelio tactū eſt. Et in medio oīm
eſt terra: q̄ nō ꝑfecte circūdat̄ ab aq̄ ma-
ris vt pꝫ qꝛ vbi nos ſum⁹ nō eſt coopta.
Quidā autē dicūt ꝙ i oīb⁹ alijs ſuis par-
tibus eſt opta. Sed dn̄s albertus ſup lib.
H metheo. tenet. ꝙ ſicut eſt hic diſcoopta:
ita ⁊ a pte oppoſita: ⁊ mare duo facit lit-
toꝛa vnū hic: ⁊ aliud ibi: ⁊ ip̄m remanet
ſicut zona tranſiēs ꝑ polos mundi. ⁊ per
oꝛientem ⁊ occidentē. Sicut autē dicit .s.
Tho. iiij. di. xliiij. q. iij. nō eſt certū vbi ſit
infern⁹: vt dicit Aug. ⁊ magr̄ recitat: vn-
de ⁊ Gre. in li. iiij. dial̄. non audet vbi ſit
diffinire. Quidā ergo vt ibidē Grego. di-
cit illū eſſe aſſerunt i quadā parte terre.
quidā v̄o dicunt ꝙ eſt ſub oꝛbe triſti .i. in
parte oppoſita nobis. qḋ Iſido. vr̄ ſenti-
re cū dicit. Sol ⁊ luna in oꝛdine q̄ creati
ſunt ſtabūt ne impij in toꝛmētis poſiti
eoꝝ luce fruant̄. Hec aūt ratio nulla eſſet
ſi dānati eſſent ſub terra infra terram.
Pythagoꝛas vero locuꝫ penarū dixit in
ſphera ignis eſſe: alij dicunt ꝙ ſub terra
eſt in medio vel circa mediū ipſius terre.
qḋ Greg. ꝓbabilius inter omnia predi-
I cta ꝓbat. Tum qḋ dr̄ infernus eo ꝙ ſub
tus iaceat. Tum qꝛ apo. ij. ad ſignifican-
dam triplicem rōnaliū creaturarū man-
ſionē dr̄ neq; in celo / neq; in terra / neq;
ſub terra. Jdē oſtēdit Aug. xij. ſuper Gen.
multipl̄r. Sunt autē plures inferni: ſicut

docet .s. Tho. vbi .ſ. Sunt eñ quatuoꝛ .ſ.
infernus dānatoꝝ in quo ſunt tria .ſ.
tenebꝛe priuatiōis grē ⁊ ꝑuatiōis gloꝛie:
⁊ pena ſenſus. Infernus pueroꝝ: in quo
ſunt duo p̄ia .ſ. ꝑuatio grē ⁊ glīe. nō autē K
pena ſenſus. Infern⁹ purgādoꝝ: in q̄ eſt
ſcḋm ⁊ tertiū: nō autē p̄muꝫ .i. ꝑuatio grē.
Et infern⁹ patrū: in q̄ eſt ſcḋm tm̄ .ſ. pri-
uatio glīe. Quidā autē iſta iferna q̄tuoꝛ.
loca diſtincta i medio terre eē exiſtimāt
ſicut ſunt diſtincte camerule i medio po-
mi. Quidā v̄o exiſtimant ꝙ vna ⁊ eadem
ſit dom⁹ in q̄ p̄dicta penarū varietas in-
uenit̄: ⁊ hoc vt dr̄ ꝓbabili⁹ eſt. Chriſt⁹ er-
go vt pꝫ ex dictis .s. Tho. iij. parti. q. lij.
ad infernū deſcēdere fuit ꝯueniēs. Pꝛio
vt ſicut noſtrā moꝛteꝫ ſua moꝛte fugauit
ita fugaret ſuo deſcēſu noſtrū deſcēſum.
Secūdo vt dicto diabolo inde captiuos
educeret. Tertio vt ſuā ꝑtateꝫ in inferno
monſtraret viſitando ⁊ illuminando: ſi-
cut fecerat in mūdo viuendo ⁊ moꝛiēdo.
Lꝫ aūt vt idē dr̄ .iij. di. xij. in paſſione ſol-
uerit p̄ciū ⁊ amouerit impedimētū viſio-
nis diuine: vn̄ ⁊ ſancti ſtatim viderunt:
deū: tn̄ ꝯueniēs fuit ip̄m deſcēdere: vt aſ-
ſumeret oēs defect⁹ nr̄os: ⁊ ꝯn̄r ip̄m de- L
ſcēſum: nō eñ ſonat in malum deſcēdere
ad infernū ſpoliādū. Nō autē deſcendit
ad infernū dānatoꝝ ꝑ eſſentiā: ſꝫ ſolum
ad limbū patrū qꝛ ſolū illos viſitauit lo-
co: quos viſitabat grā. Et itellige dictum
s. Tho. de grā ꝯſummata .i. gloꝛia q̄ pa-
tres tm̄ viſitauit. In vno tn̄ inferno exi-
ſtēs ꝑ eſſentiā per effectuꝫ erat in oībus.
Un̄ damnatos increpauit de crudelitate
⁊ malitia: ⁊ purgandis dedit ſpem glo-
rie: ſtatim peracta purgatiōe iuſtis autē
dedit lumē gloꝛie. Quid autē pueris de-
derit a .s. Tho. nō habet̄: niſi ꝙ aliq̄ di-
cit ꝙ oīb⁹ infernalib⁹ ſuā deitatē patefe-
cit. Cōtraxit autem ibi aliquā moꝛam ſic
vt ſimul aīa de inferno ⁊ coꝛp⁹ exiret de
de ſepulcro. Et hoc p̄io vt in hoc fratri-
bus aſſimularet̄. Scḋo vt in reſurrectio-
ne nouā vitā inchoaret q̄tū ad animarū
liberationē ⁊ coꝛpoꝝ reſurrectionē in
ſua reſurrectiōe inchoatam. Iſtos tn̄ ſu- M
bito liberauit illuminādo ꝑ gloꝛiā: ⁊ cō-
fringēdo vectes .i. reatus a quibus impe-
diebant̄: nō aūt educēdo de inferno. Un̄

latro fuit cū eo in paradiſo .i. viſiōe diui-
na: nō aūt in paradiſo terreſtri: neq; i ce-
lo vt importat locū in quo de⁹ videt̄ ex
cōgruo. Liberauit aūt inde ſanctos pa-
tres: qꝛ eis dedit aditū ad gloꝛiā ſoluen-
do a reatu pene pcti Ade: qui erat moꝛs
coꝛpoꝛis ⁊ ꝑuatio glīe. Nā peccāti moꝛ-
A tē deus fuerat cōminat⁹: ⁊ eū de paradi-
ſo eiecerat. A reatu aūt actualiū ⁊ perſo-
naliū pctōꝝ: ꝑ fidē xp̄i fuerant liberati.
Non autē inde liberauit dānatos: qꝛ eis
paſſio ſua nō fuit applicabilis per chari-
tatē: ſine qua nō eſt remiſſio pctōꝝ. Jlle
aūt deſcenſus nō erat liberatoꝛi⁹: niſi vir-
tute ſue paſſiōis. Nec etiā pueros cū oꝛi-
ginali deſcēdētes: qꝛ carebāt gratia ⁊ fi-
de pꝛopꝛia: ⁊ fidei ſacramento adhibito
ꝑ fidē alienā: iō nō erāt ab oꝛiginali pctō
mūdati. Nec̄ ēt liberauit aīas a purga-
toꝛio: niſi ſi quas inuenit tales q̄les ſunt
ille que non liberantur: que .ſ. eſſent ple-
ne purgate. Sua eniꝫ paſſio non habuit
tunc maioꝛē virtutem q̄ȝ modo. Sed cō-
tra: qꝛ tales liberauit a reatu oꝛiginalis
peccati: ergo ab omni alio. Debuit enim
perfecte illos liberare: ſicut ⁊ in hac vita
ꝑfecte ſanabat. Ad hoc di. s. Tho. qḋ nō
eſt ſile: qꝛ ea a q̄bus in hac vita liberauit
B erāt perſonalia ꝑtinentia .ſ. ad liberatos
tm̄. Purgatoꝛij aūt aīas nō liberauit ab
aliq̄ reatu ꝑſonali: ſꝫ a reatu nature ⁊ cōi
oīb⁹ qualis erat reatus oꝛiginalis pcti.
Iſta tamē ſunt intelligenda: vt dicit bea.
Uin. ſꝫ rigoꝛē iuſtitie: ſec⁹ aūt ſm̄ miſam
⁊ ſpecialeꝫ grām. Et hoc idem innuit .s.
Tho. iij. di. xxij. q. ij. ar. ij. q. vlti. Oīa p̄di-
cta ſunt .s. Tho. in .iij. par. vel in .iij. ſentē-
tiarū. ¶ Si q̄s aūt q̄rat: q̄uo aīa ſeparata
localiter moueat̄. Dico ꝙ mouet̄ eo mō q̄
angelus: applicādo ſuā virtutē loco tan-
gēdo locū: vel eo ꝙ a loco tāgat̄. Utrūq;
eñ ſufficit ad talē motū localem: ſiue na-
tural̄r hoc fiat ſiue diuinit⁹: qḋ magis ve-
rū vr̄ q̄buſdā. Non aūt mouet̄ mouendo
aliqḋ coꝛpus: qꝛ aīa ſepata nō p̄ōt niſi di-
C uina virtute coꝛpoꝛa mouere localiter:
vt dr̄ .ſ. Tho. i. par. q. xvij. ¶ Sꝫ ꝑ his ſciē-
duꝫ eſt: ꝙ ſi mot⁹ localis aīe ſeparate fit
ꝑ ꝯtactū coꝛpis q̄ aīa mouendo tāgit coꝛ-
pus nō p̄ōt moueri niſi diuinit⁹: ſi v̄o fit
ꝑ ꝯtactū quo tāgat̄ a coꝛpoꝛe illā detinē-

te vel circūſcribēte: hoc p̄ōt q̄dā fieri na-
turaliter virtute angeli ſꝫ nō virtute aīe
vel coꝛpoꝛis: qꝛ coꝛpus nō p̄ōt naturali-
ter agere in aīam vel ecōtrario: ſꝫ angel⁹
ſm̄ aliquos ſaltem diuinit⁹ cū poſſit an-
gelū alligare: etiā poterit aīam alligare D
coꝛpoꝛi. Ex quo vlteri⁹ vr̄ ꝙ coꝛpus age-
re poſſit in aīam vt inſtrumētū angelicū
illā circūſcribendo ⁊ detinēdo. De motu
aūt predicto angeli habes ſupꝛa feria .vi.
poſt .i. dn̄icaꝫ quadrage. Et de motu aīe
xp̄i dicit Capꝛeol⁹ .iij. di. xxij. p̄ōt ergo di-
ci: ꝙ aīa xp̄i in toto aliquo tp̄e eſt in coꝛ-
poꝛe: ſꝫ in eo nō q̄eſcat ſꝫ ad exitū diſpo-
nat̄: puta triginta trib⁹ annis ⁊ in vltimo
inſtāti illi⁹ tp̄is extra coꝛpus eſt. Et in il-
lo inſtāti p̄ōt eſſe in inferno: vel in celo:
vel i alio loco: vbi deo placuerit. Cuꝫ eñ
abſoluit̄ a coꝛpoꝛe quātū in ſe eſt rema-
net nuſq̄: qꝛ a nullo loco depēdet: iō ap-
plicabilis eſt ad oēm locū indifferenter:
qꝛ ab oīb⁹ eque diſtat cuꝫ a nullo diſtet.
¶ Eſt autē notandū ꝙ ſi qḋ toto aliq̄ tp̄e
q̄eſcat alicubi: neceſſario etiā eſt ibi i vl-
timo inſtanti illi⁹ tp̄is: vt ꝓbat .s. Tho. j.
q. liij. ar. iij. ſꝫ ſi ibi nō quieſcebat ſꝫ diſpo- E
nebat̄ ad eſſe alibi: ſec⁹ eſt qꝛ in vltio ei⁹
inſtāti p̄ōt eſſe alibi ſiue ſub alia diſpoſi-
tiōe: ſicut toto aliquo tp̄e lignū ē ſub foꝛ-
ma ligni a q̄ mouet̄ ꝑ ignē calefaciētē et
i vltio ei⁹ inſtāti ignit̄. Sciēdū ē ēt ꝙ nō
dico aīam a coꝛpoꝛe ad infernū moueri i
inſtāti ſꝫ mouet̄ i toto tp̄e q̄ diſponebat̄
ad moꝛtem ⁊ in vltimo eius inſtāti ſicut
ignis generat̄ i toto tp̄e quo lignū diſpo-
nebat̄ ad cōbuſtionē ⁊ i vltio ei⁹ inſtāti.
Uel mouet̄ i tp̄e diſcreto ꝯpoſito ex iſtā-
tib⁹: quoꝝ qḋlibet p̄ōt coexiſtere multo
tp̄i phyſico. Un̄ in vno inſtāti fuit in coꝛ-
poꝛe: qḋ coextitit .xxxiij. annis: i alio autē
fuit i limbo. Et iſtḋ ſm̄ ſimul icepit. cū vl-
tio iſtāti p̄dictoꝝ annoꝝ. Nullū aūt iſto- F
rū duoꝝ inſtantiū eſt tp̄s ſꝫ vtraq; ſimul
ſunt vnū tp̄s. Et ſic etiā applicatio aīe ad
ſuū coꝛp⁹: vel ad ignē iferni nō ē mot⁹: ſꝫ
ꝑs mot⁹. Utraq; autē ſimul vel ſucceſſiō
vtrūſq; eſt mot⁹ in talib⁹ eñ pars mot⁹
nō ē mot⁹: ⁊ pars tp̄is nō eſt tp̄s. Nec tn̄
dico ꝙ aīa i iſtāti ſepatiōis neceſſario ſit
i iferno vel purgatoꝛio vel celo: ſꝫ dico ꝙ
p̄ōt eē ꝯſimilis et poſſet eē alibi ⁊ in magno

ſpe ad dicta loca mouerit:ſi iuſtitia diui
na req̄rat. Sciendū eſt etiā: ꝙ aīa xp̄i ad
infernū cū luce corporali deſcendit vt hr̄
i euāgelio Nicodemi. et affirmat. s. Th.
G iij. di. xxv. vbi dicit ꝙ fuit cōueniēs vt ſi
cut interiores tenebras expulit oſtēſione
ſue deitatis: ita ⁊ exteriores expelleret ꝓ
pter p̄ſentiā ſue humanitatis. ¶ Quan
tū ad ſcōm tria ſunt cōſiderāda. ſ. reſur
rectionis neceſſitas: reſurrectiōis oppor
tunitas: ⁊ reſurrectiōis qualitas. Quātū
ad primū ſciendū eſt ex doctrina. ſ. Tho.
iij. p. q. liij. ꝙ cōueniēs fuit xp̄m reſurge
re. Primo ꝓp iuſtitiā dei: ad quā ꝑtinet ex
altare ſe ꝓp deū humiliātes. Scdo ad cō
firmationē fidei nr̄e: vt xp̄m deum creda
mus. Tertio vt nos mēbra ſperemus re
ſurgere ex quo caput ſurrexit. Quarto vt
diſcamꝰ i nouitate vite ambulare. Quin
to vt ſicut ꝑ ſuā humiliationē nos libera
uit a malis ſic ꝓmoueret ad bonū ꝑ ſuā
glorificationē. Debuit aūt reſurgere ter
tia die: q2 debuit reſurgere cito ne decre
deret̄ eius diuinitas: ⁊ tn̄ debuit cōtrahe
re morā i morte: vt vera mors appareret
⁊ v̄a humanitas. Hec aūt mora fuit triū
dierū: q2 nō cōtingit eū q̄ vr̄ mortuꝰ ⁊ eſt
H viuꝰ infra hoc tp̄s nō oſtēdere ſigna vite.
Itē ad cōmēdationē ternarij numeri: q̄ ē
numerꝰ oīs rei: vt ꝑz lib. de celo ⁊ mun
do. Itē vt nos a duplici morte liberaret
ſ. aīe ⁊ corꝑis: q2 ſunt tenebroſe ꝓpter cul
pā. Una ſua q̄ ē lux ꝓpter iuſtitiā. vn̄ fuit
in morte vna die itegra ⁊ duabꝰ noctibꝰ
⁊ ꝓpter multa alia. Quō aūt tribꝰ diebꝰ
⁊ tribꝰ noctibꝰ fuit i corde terre vide ſe.
iiij. poſt. ſ. dn̄icā. xl. ¶ Et nota ꝙ xp̄s pri
mus inter oēs hoīes ꝑfecte reſurrexit: q2
ip̄e primꝰ reſurrexit a morte ⁊ neceſſitate
⁊ poſſibilitate moriēdi oēs aūtē q̄ an̄ xp̄i
aduētū vel p̄ſente xp̄o reſurrexerunt de
nuo ſunt mortui. De his aūt q̄ i eiꝰ paſſio
ne ſurrexerūt: dubiū ē ſz̄ Hier. i ſermone
aſſumptiōis v̄ginis. Et ſi nō ſunt denuo
mortui poſt xp̄i reſurrectionē ſurrexerūt:
I vt idē dicit ſup Mat. aug. aūt ad eno. te
net aſſertiue ꝙ denuo ſunt mortui cuius
rōnes ſunt efficaciores. Cā āt ꝓncipalis
reſurrectiōis xp̄i fuit diuina v̄tus inſtru
mētalis v̄o fuit aīa ⁊ caro eiꝰ: inquātum
erāt diuinitati vnita. corꝑꝰ em̄ aīaz ⁊ aīa

corpus reaſſumpſit. Hec oīa ſunt. s. Th.
vbi. s. ¶ Quātū ad ſcōm de opportunita
te ſiue de hora reſurrectionis ſunt varie
opiniōes. Hier. em̄ in lib. xij. q. ſic dicit.
Veſpere ſab. ait Matt. Mar. xo ⁊ valde
mane vna ſabbatorꝝ veniūt ad monumē
tū. Huiꝰ q̄ōnis duplex ē ſolutio. Aut em̄
nō recipimꝰ hoc Marci oībꝰ grecis li
bris pene hoc capitulū in fine habētibꝰ.
Aut vterq̄ verꝝ dixit. Mat. qn̄ dn̄s ſurre
xit id eſt veſꝑe ſabbati. Mar. qn̄ vidit eū
maria magdalena idest mane. Hec ille.
¶ Et nota ꝙ ꝑ veſpere Hier. accipit ſe
ro. i. nocte. Idē cū Hier. vr̄ ſentire. Amb.
q̄ ſup Luc. ait. Nō veſperaſcente die: ſed
noctis veſpere dn̄s ſurrexit. Denique gre
cus ſermo ꝑ veſꝑe hz ſero. Sic ergo dn̄s
nō veſpertino tp̄e diei: ſz ſero. i. ꝓfunda
nocte ſurrexit. Hec ille. Motiua āt Am
bro. ſunt. q2 ſic mulieres potuerūt adire
monumētū quieſcētibꝰ cuſtodibus: ⁊ q2
ꝓncipes ſacerdotū dixerūt. ꝙ diſcipli no
cte tulerūt illū: ⁊ q2 q̄dā mlieres xp̄z ſur
rexiſſe ſciuerūt q̄. ſ. nocte vigilarūt: q̄dam
nō: vt illa Maria de qua Joan. narrat. q̄
ſm Amb. nō eſt eadē cū ea de qua loquit̄
Mat. ⁊ de qua ifra. Itē q2 Sanſon in ty
pū reſurrectionis media nocte tulit por
tas gaza. Itē q2 vt dixit mag. hi. ap̄li tra M
diderūt eā nocte nō dimitti ꝑp̄l'm ab ec
cleſia vſq̄ ad ꝓfundā noctē Aug. autem
in. iiij. de tri. tenet ꝙ ſurrexit in diluculo.
⁊ idē tenet. ſ. Tho. Et huic atteſtat̄ vt di
cit magr̄ hiſt. ⁊ aſſentire vr̄ eccl'ia: q̄ ma
tutinas laudes ꝓ dn̄i reſurrectione cele
brat. Credo tn̄ ꝙ oīm iſtorū fuit vna ſnīa
ꝙ dn̄s ſurrexerit i diluculo: ita ꝙ i ip̄o in
ſtāti eruptionis aurore xp̄s verꝰ lucifer
erupit de ſepulcro: ſicut ⁊ eadē hora ve
niet ad iudiciū ſz. s. Th. i. iiij. Et ſic xp̄s
q̄draginta horis fuit mortuꝰ. ſ. q̄tuor ve
ſpertini paraſcenes: ⁊ triginta ſex dnorū
noctiū ⁊ vniꝰ diei. ſicut etiā quadragita
diebꝰ fuit in terris poſt reſurrectionem.
Tūc aūt pōt dici ⁊ profunda nox q̄ vſq̄ L
ad illū pūctū durat: ⁊ dies q̄ in illo pūcto
incipit: medium em̄ pōt ab extremis de
noīari vtriuſq̄ vt ꝑz. v. phiſico. Moti
ua aūt vtriuſq̄ partis nihil aliud q̄ꝫ hoc
ꝓbāt. Tūc em̄ potuerūt cuſtodes q̄ſcere
⁊ tūc venientes nocte venerūt. Quāuis di

ei poſſit ꝙ ꝓncipes ſacerdotū mētiebāt̄:
⁊ ſiue eadem fuerit materia ſiue alia: ni
A hil intereſt: q2 rē oīno ſciuit poſt factum: ⁊
nō an̄ neq̄ tūc. Nullꝰ ꝫ nocte ſciuit xp̄m
ſurrexiſſe: q̄uis oēs ſciuerit eū ſurrexiſſe
nocte. i. diluculo. Ad factū aūt Sanſonis
dr̄ primo ꝙ nō opꝫ figurā ⁊ figuratuz in
oībꝰ ꝯuenire cū ſint ſilia ⁊ nō idē. Oīa. n.
ſilia ſunt diſſilia i aliq̄. Dr̄ ſcdo ꝙ media
nox nō ſolū dr̄ inſtās medie noctis: ſz to
tū tp̄s ei ex vtraq̄ ꝑte cōiunctū qd̄ eſt iter
vltimū ⁊ primū inſtās luminis diei p̄teri
te ⁊ ſequētis. ⁊ i hoc tp̄e. i. i. termino huiꝰ
tp̄is xp̄s ſurrexit. Ad alia etiā ꝑz facil'r.
¶ Quātū aūtē ad tertiū de q̄litate reſur
rectionis ſeu reſurgētis ſciēdū eſt ex do
ctrina. s. Tho. iij. p. q. liij. ꝙ xp̄s ſurrexit
cū corꝑe vero: q2 de rōne reſurrectiōis eſt
vt idē numero reſurgat qd̄ ꝑ mortē ceci
derat. Et tn̄ corpus gl'ioſum eſt ſpūale. i.
ſpūi ſubiectū: i ꝑtāte bti eſt videri vel nō
videri. Et ſub hac vel illa effigie poterat
xp̄s videri a vidētibꝰ. Et v̄tute dei potuit
ſimul cū alio corꝑe eē: ⁊ cū exiuit clauſo
ſepulcro: ⁊ cum intrauit ad diſcipulos
B clauſis ianuis. Et reſurrexit cuz corpore
gl'ioſo. Primo q2 illa reſurrectio fuit exē
plar nr̄e q̄ erit gl'ioſa. Scdo quia humili
tas paſſionis hoc meruit. Tertio q2 ſi an̄
reſurrectionē nō fuit gl'ioſum: hoc eſt fa
ctū diſpēſatiue ad ꝑagēdū myſteriū redē
ptiōis vt pati poſſet. Peracto ergo illo
aīa ⁊ ſuā gl'iam cōicauit. Sed tn̄ in ꝑtāte
bti eſt vtrū ſua claritas videatur vel nō.
Sz ꝯtra q2 illud corpꝰ erat palpabile: er
go ⁊ corruptibile. Ad hoc dr̄ ꝙ corpꝰ dr̄
palpabile non q2 tactui reſiſtat: vt celum
q2 nihil ꝓhibet ꝑ naturā eſſe incorrupti
bile ſed q2 ⁊ reſiſtit ⁊ afficit̄ tangibilibꝰ
qualitatibus: vt corpus xp̄i. Et tale eſt q̄
dē ꝑ naturā corruptibile: ſz incorruptibi
le ꝑ gloriā. Et cū corpore integro. i. habē
te oīa q̄ ſunt de veritate ⁊ integritate hu
C mani corꝑis. Nō em̄ ꝑfecte ſurrexiſſet ſi
aliquid ꝑ mortē cecidiſſet qd̄ non ſurre
xiſſet. De carne enim ablata ab eo in cir
cūciſione dicit Jaco. de vo. ꝙ dr̄ angelus
eā attuliſſe karolo magno q̄ eam primo
Aquiſgrani: deinde Caroſij collocauit.
nūc aūt dr̄ eſſe rome in eccl'ia q̄ dr̄ ſancta
ſctōrum. vnde ibi extant tales verſus. Cir

cunciſa caro xp̄i ſandalia clara. Ac vmbi
lici viget hic p̄cilio chara. Vn̄ ⁊ ea die ibi
fit ſtatio. Sz ſubiūgit ꝙ q2 caro eſt de veri
tate humane nature credimꝰ ꝙ xp̄o re
ſurgēte ad locū ſuū rediſt gl'ificata. Hec D
ille. Et id qd̄ ipſe credit eſt verū aliquo
mō: vt patebit in q̄ſtionibus. De ſangui
ne etiam xp̄i vtrum aliquid eſſe poſſit in
terris: infra in q̄ſtionibꝰ patebit. Et ſurre
xit cū cicatricibꝰ. Prio in ſignū victorie.
Scdo ad ꝯfirmādū diſcipulorꝝ fidē. Ter
tio vt patri ſupplicās oſtēdat quale genꝰ
mortis ſuſtinuit. Quarto vt ſciamꝰ q̄ꝫ mi
ſericorditer ſumꝰ adiuti. Quīto vt in iu
dicio videāt iniuſti q̄ꝫ iuſte dānent̄. Et in
apturis vulnerū ſpālis ſplendor appare
bit. Et lz ibi ſit diſcontinuitas corꝑis tn̄
hoc ꝑ gloriā ibi apparentē recōpenſat̄.
Hec oīa. s. Tho. exceptis his q̄ de circū
ciſione dicta ſunt. Sz in verbis eiꝰ latēt
ꝓfunda q̄ vereor. Nā ꝙ dixit xp̄m oſtēde
re patri cicatrices: nō ſic intelligitur q̄ſi
pr̄ ignoret q̄d filiꝰ ꝑtulerit: ſed q2 ipſe filiꝰ
in q̄ꝫtum hō ad cicatrices aſpiciēs exci
tat̄ ad feruorē ſupplicādi pro nobis ſicut
⁊ nos corā deo recitamꝰ nr̄as neceſſita
tes nō vt illū doceamus: ſed vt nos exci
temꝰ. Sz ꝯtra. q2 beati nō creſcūt neq̄ de
creſcūt in bona voluntate vel affectiōe.
Solutio. verū eſt in affectione ſiue frui
tione btifica q̄ ſemꝑ eadē ⁊ eque intenſa E
eſt: ſicut ⁊ beatifica viſio: q2 toto conatu ⁊
toto poſſe beati ferunt̄ in illā charitatē
⁊ bonitatē diuinā. ſed tn̄ habēt aliquas
volitiōes nō beatificas ſicut ⁊ aliquas in
tellectiones: q̄ abeunt ⁊ adueniunt ⁊ intē
duntur ⁊ remittunt̄: non propter augmē
tuz luminis glorie vel charitatis aut gra
tie: ſed maiorem vel minorem conatum
potentiarum ad agendū. Quō etiam ſint
in corpore xp̄i vulnerum aperture vtrū. ſ.
ſic vt fuerūt in ſepulcro: vel q2 loca vulne
ruz ſunt depreſſiora reliqua cute: non eſt
facile dicere: licet poſſit vtrunq̄ teneri.
¶ Quātū ad tertiū principale vidēda ſūt F
ea q̄ reſurrectionē ſunt cōſequuta: q̄ ſunt
manifeſtatio eiꝰ ⁊ approbatio. Et quidē
quantū ad primū ſciēdū eſt: ꝙ lz diſcipu
li nō debuerant xp̄m videre reſurgētē vt
dictū eſt: tn̄ debuit eis apparere. Appa
ruit autem vt ex diuerſis locis euangelij

colligit ſepties diuerſis pſonis ſpecialr
et ſemel oib9 ſimul. Primo enim appa-
ruit Marie magdalene remanēti extra ſe
pulcrū alijs recedētib9 vt hr Jo.xx. ⁊ mar.
xvi. Scdo eidē marie magdalene cū alijs
mlierib9 a ſepulcro reuertētib9: qꝛ poſtq̄
viderāt xp̄m ſecuta eſt alias: ⁊ īuenit eas
in itinere. Et cū diceret eis ſe vidiſſe dn̄z
B tūc xp̄s eis apparuit dicēs. Auete. vt hr
Mat. xxviij. Tertio petro: ſz q̄ hr Lu. vl.
Ubi aūt appuerit ei: expſſe nō hr ſz tn̄ qꝛ
vt hr Lu. vlt. poſtq̄ cucurrerat ad monu
mentū abijt ſecū mirans: probabile eſt q̄
ei exiſtenti in tali admiratione apparue-
rit. Non aūt eſt pbabile qd dicunt q̄daz
q̄ apparuerit in cauerna in qua poſt ne-
gationē fleuit: qꝛ iā de illa erat egreſſus:
⁊ ad monumētū cucurrerat anteq̄ vide
rit dn̄m. Quarto apparuit duobus eunti
bus in emaus: vt dicit Luc. vlti. Quinto
decē aplis abſente Thoma vt hr Jo. xij.
Iſte aūt quinq̄ apparitiones facte ſunt
oēs in die paſche: vt patet intuētib9 euā
gelia hoc repreſentat ſacerdos in miſſa
H quinq̄ vicib9 ſe vertendo ad pplm ſz in
tertia vertit ſe cū ſilētio. qꝛ apparitio fa-
cta petro naſcit qn̄ vel vbi fuerit. Sexto
apparuit in octaua reſurrectionis vnde
cim aplis exiſtente vbi Thoma. Joā. xx.
Septimo petro ⁊ ſocijs ad mare tiberia
dis. Jo. vlti. Octauo in galilea. ſ. in mōte
thabor vt pꝫ. Mat. vlt. Ubi eñ incōple
te ⁊ paucis gloriam reſurrectionis ſue in
trāſfiguratiōe oſtenderat ibidē illam oñ
dit oibus diſcipulis. Et de iſta credit lo-
qui Pau. di. j. Cor. xv. Deinde viſus eſt
plus q̄ quingentis fratribus ſimul. Sed
qſtio tūc potuit apparuiſſe quingētis fra
trib9 cū xp̄iani eſſent fere centuz viginti
tpe aſcenſionis. vt dicit Luc. in actibus
apoſtolorum. Solutio erāt fere centū vigin
I ti in hierlm: ſed qn̄ iſti fuerunt in galilea
ibi erāt multo plures. Iterū aūt his ap-
paruit in die aſcenſionis: ſemel in hieru-
ſalē diſcipulis cōueſcēs ⁊ ſemel in mōte
oliueti in hora aſcēſionis: vt hr Act. j. et
Heb. vl. ⁊ Mar. vl. primo tamē ⁊ añ oēs
apparuit beate virgini: vt dicit Amb. in
lib. de virginib9 Maria inquit ergo vidit
xp̄m reſurgentē ⁊ prima vidit. Q2ia tñ
iſta apparitio fuit ſecreta nec virgo eam

publicauit: iō tacēt euangeliſte. Nec eſt
ſimile de ea q̄ facta eſt petro. qꝛ ipſe erat
electus teſtis xp̄i ⁊ baiulus doctrine ei9
nō aūt virgo mater. ¶ Eſt tñ ſciēdū circa
pdicta q̄ ſm amb. ſup Luc. nō eſt eadem
magdalena de qua dicit Matt. ⁊ de qua K
Jo. Conat aūt hoc pbare: qꝛ de iſta de q̄
Matth. narrat: dr q̄ tenuit pedes xp̄i et
alij dictū eſt: noli me tangere. Hec vidit
angelū cū primo venit illa neminē vidit
Iſta diſcipulis dn̄m ſurrexiſſe nuntiat:
illa raptum eſſe. Hec gaudet: illa plorat.
Sz tñ cōiter tenet q̄ ſit eadē. ad motiua
aūt amb. dr q̄ eadez maria ſicut dr. mag.
hiſt. poſt vidit xp̄m in forma ortulani: dū
iret hoc alijs nūtiare facta eſt digna. vt
cū alijs tangeret dn̄m. Et lz btūs Joan.
non dicat vt viderit angelū: qn̄ primo ve
nit ad monumentū: tñ etiā nō negat eam
angelū vidiſſe. ſed dicit q̄ vidit lapidem
reuolutū: cū quo ſtat q̄ etiā angelū ſuper
ſedētē vidit: lz taceat euāgeliſta. Et eadē
plorabat anteq̄ dn̄m vidiſſet: poſtea vo
gauiſa eſt. Maxima vo difficultate ſolui
tur illud q̄ vna nuntiat xp̄m ſurrexiſſe: L
alia fuiſſe raptū. Sed forte dici poſſet q̄
ipſa magdalena prio nuntiauit illū ſubla
tū: ſed deinde veniēs ad monumētū ſcdo
cū Joane: ⁊ petro: ⁊ ibi remanens xp̄o vi
ſo in forma ortulani eū nuntiauit ſurrexiſ
ſe. Sz ɔtra qꝛ cū pmo venit ad monumē-
tum. audiuit ab angelo q̄ reſurrexit. Ad
hoc pōt dici: qd ipſa q̄ primū vidit ſubla
tū lapidē relictis alijs mulierib9 nō vltra
pceſſit: ſz ſtati iuit aplis nūtiare. vñ Jo.
dr q̄ cucurrit: iō angelū loquētē non au-
diuit: vl ei9 vba nō accepit vt vba ange
li. Poſtq̄ vo illa nūciauerat ſuperuenerūt
alie referētes vba angeli. Uñ qꝛ angeluz
nō cognouit angelū eſſe poſtq̄ ſcda vice
cū ioanne ⁊ petro venit ad monumētū et
ibi flebat ad angelos q̄rētes q̄d ploraret
ſicut ad hoies loquebat: qꝛ etiā alijs refe
rētibus angelica vba ipſa tñ nō credidit
vba eſſe angelica: ſz dn̄m de monumēto
credidit ſublatū. Uñ res ita acta eſt. Ipſa
eñ venit cū alijs dn̄ab9 ad monumētuz M
qd pt qꝛ cū nūciabat aplis dn̄m ſubla-
tum loquebat in plurali dicens ⁊ neſci-
mus vbi poſuerunt eū. Sed tñ ipſa prioꝝ
alijs retroceſſit qꝛ vbi monumentū vidit

apertū ⁊ angelū in forma hois ſup lapidē
ſedentē: ſtatim cucurrit aplis nuntiare:
nec cognouit angelū eſſe: lz forte verbouz
A ei9 principiuz audiuerit. Poſt eā vo ve-
nerunt alie dicētes ſe angeloꝝ vidiſſe vi-
ſionē: qꝛ. ſ. viderunt eo mō quo in ſabba-
to ſcdō dictū eſt. Et ſic Petr9 ⁊ Jo. currē-
tes ⁊ mulieres poſt ipſos feſtinātes: ite-
rum venerūt ⁊ viderūt ſepulcrū vacuū ⁊
linthcamina. Et deinde ceteris abeunti
bus Maria remanſit ſola: et vidit duos
angelos ⁊ xp̄m: et ſtatim inſecuta alias
dn̄as in via deprehēdit ea: ⁊ tūc xp̄s ſcdo
apparuit eis. Et lz Matt. videat dicere
iſtam apparitionē factam qn̄ mulieres a
monumēto pma vice regrediebant viſo
angelo: tñ vtit tali modo loquēdi. Uel qꝛ
iſta apparitio facta eſt in regreſſu: ⁊ ſi nō
in primo. Uel qꝛ prim9 regreſſus nō fuit
cōplect9: ſed obuiauerūt illis petr9 ⁊ Jo.
cum qb9 regreſſi ſunt ad ſepulcrū ⁊ inde
cū regrederent nuntiare alijs aplis q̄ vi-
derāt: dn̄m viderūt in via. Si autē dicat
vt dicit Ambro. q̄ fuit alia Maria nulla
eſt difficultas: ſed primum tenet verius.
B ¶ Quantū ad tertiū ſciēdū eſt vt dicit. s.
Tho. iij. par. q. lv. q̄ xp̄s reſurrectionem
ſuā debuit p argumēta declarare. nō q̄-
dem vt argumētū eſt rō rei dubie faciēs
fidē: nā talis rō ſi fuiſſet ex notis diſcipu
lis nō excederet rōnē humanā: ac p hoc
nō ſufficiēter pbarent reſurrectionē que
humanā rōnē excedit. Opz eñ pncipia
ex eodez gñe aſſumi: vt dr. j. Poſterioꝝ.
Si aūt fuiſſet ex ignotis: nihil notificaſ-
ſet. Iſta, ergo argumēta fuerunt [vt dicit]
ſenſualia ſigna que et Ariſt. vocat argu-
menta. Per q̄ reſurrectio aſtruenda erat
vt dicit. Prio qꝛ nō erāt diſcipuli diſpo-
ſiti ad facile illā credere. Scdo vt effica-
cius eēt illoꝝ teſtimoniū. Nec tñ ppter
hoc debuit cū eis poſt reſurrectionē cō-
tinue ɔuerſari vt idē dicit; qꝛ credere po-
tuiſſent eū adhuc ſecū eē ⁊ ad priorē vitā
illū ſurrexiſſe ſed ad reſurrectiōis gl'iam
aſtruēdā ſufficiebat frequēter apparere:
marie a pncipio qn̄ in eis hēbat reſurre-
C ctiōis fidē fundare. Eſt aūt incertū vbi il
lis. xl. dieb9 fuerit: vt dr. s. Tho. Et idē dr
mag. hiſt. de patrib9 quos eduxit de lim
bo. Dicit tñ. s. Tho. iij. di. xxij. q̄ illis. xl.

dieb9 fuit in paradiſo terreſtri cū aiabus
ſanctoꝝ patrum. Argumēta aūt illa oia
ſufficiēter oſtēdebāt veritatē reſurrectio-
nis. Oſtēdit eñ vt idē dicit. s. Tho. ſ. ve- D
rum corp9. i. nō phātaſticū vel rarū ha-
buiſſe: qꝛ palpabile ⁊ humanū: qꝛ hoc vi
debāt: ⁊ idē numero p cicatrices ⁊ vulne
ra: ⁊ aiam p opa vite nutritiue: qꝛ vere co
medit: ⁊ vite ſenſibilis: qꝛ oſtēdebat ſe au
dire: videre ⁊ intellectualis: differēdo de
ſcripturis: ⁊ diuinitatē i miraculo piſciū
⁊ aſcēſiōe: ⁊ ſe eſſe glorioſum: intrādo ia-
nuis clauſis ⁊ euaneſcēdo. Non autē eis
apparuit in ſua claritate: qꝛ illā ferre ne-
quiuiſſent: ⁊ forte eū aliū credidiſſent q̄-
nis hoc fecerit in tranſfiguratione ante
paſſiōis humilitatē: ne illā deſpicerent.
Contra: qꝛ ſi ſpūs aſſumpſiſſet corpus po
tuiſſet eos in iſtis decipe. Ad hoc dicit.
s. Tho. in. iij. q̄ nō eſt verū: qꝛ ars nō pōt
equari nature: ideo opera vite nō poteſt
ſpirit9 in corpore ita bene exercere ſicut
aia ideoq̄ ex longa cōuerſatione illū co-
gnouiſſent. Hec oia ex ſancto Tho.

Feria. ij. infra octauas paſche.
Textus euang. Luc. cap. xxiiij.

Duo ex diſcipulis ieſu E
ibāt ipſa die in caſtellū
qd erat ī ſpatio ſtadio
rū ſexagita ab hierlm
noīe Emaus. Et ipſi
loquebant ad inuicē de his oib9 q̄
acciderāt. Et factū eſt dū fabularē
tur ⁊ ſecū quererēt ⁊ ipſe Jeſus ap
propinquās ibat cum illis. Oculi
aūt illoꝝ tenebant ne eū agnoſce-
rēt. Et ait ad illos. q̄ ſunt hi ſermo
nes quos cōfertis ad inuicē: ambu
lantes ⁊ eſtis triſtes. Et rn̄dēs vn9
cui nomē cleophas dixit ei. Tu ſo-
lus peregrin9 es in hieruſalē et nō
cognouiſti que facta ſunt ī illa his
dieb9. Quibus ille dixit Que. Et
dixerūt de Jeſu nazareno qui fuit F
vir ppheta potens in ope ⁊ ſermo
ne coram deo ⁊ omni pplo. Et quō
tradiderūt eum ſummi ſacerdotes

⁊ pͥncipes noſtri in dãnationẽ moꝛ
tis ⁊ crucifixerũt euȝ. Nos aũt ſpe-
rabamus qꝛ ip̃e eſſet redempturus
iſrael. Et nunc ſup hec oĩa tertia
H dies eſt hodie qꝺ hec fctã ſunt. Sȝ
⁊ mulieres q̃dã ex nr̃is terruerunt
nos q̃ añ lucẽ fuerũt ad monumen
tum: ⁊ nõ inuẽto coꝛpe eiꝰ: venerũt
dicẽtes ſe etiã viſiões angeloꝝ vi-
diſſe q̃ dicũt eũ viuere. Et abierũt
q̃dã ex nr̃is ad monumẽtũ ⁊ ita in-
uenerunt ſicut mulieres dixerunt:
ip̃m vero nõ inuenerũt. Et ipſe di-
xit ad eos. O ſtulti et tardi coꝛde
ad credẽdũ in oĩbꝰ que locuti ſunt
ꝓphete. Nonne hec opȝ xp̃m pati ⁊
ita intrare in gloꝛiã ſuã. Et icipiẽs
a moyſe ⁊ oĩbꝰ ꝓphetis interpꝛeta
bat illis in oĩbꝰ ſcripturis q̃ de ip̃o
erãt. Et appꝛopinquauerũt caſtel-
lo q̃ ibãt ⁊ ip̃e finxit ſe lõgiꝰ ire. Et
coegerũt illũ dicẽtes. Mane nobi-
ſcum dñe qm̃ adueſperaſcit ⁊ incli
I nata eſt iã dies. Et intrauit cũ illis:
Et factũ eſt dum recũberet cũ illis
accepit panẽ ⁊ bñdixit ac fregit et
poꝛrigebat illis. ⁊ aperti ſunt oculi
eoꝝ ⁊ cognouerunt eũ. Et ip̃e eua-
nuit ex oculis eoꝝ. ⁊ dixerũt ad inui
cẽ. Nõne coꝛ nr̃m ardẽs erat in no-
bis dum loqueret in via ⁊ aperiret
nobis ſcripturas: ⁊ ſurgẽtes eadẽ
hoꝛa regreſſi ſunt in hierl̃m ⁊ inue
nerunt cõgregatos vndecim ⁊ eos
q̃ cuȝ ip̃is erãt dicentes ꝙ ſurrexit
dñs vere ⁊ appꝛuit ſimoni: ⁊ ipſi nar
rabãt que geſta erant in via: ⁊ q̃ñ
cognouerũt euȝ in fractiõe panis.

K D[uo] ex diſcipulis Ieſu ⁊c.]
Lu. xxiiij. In pꝛeſenti euã. in
quo vna xp̃i apparitio poſt
reſurrectionẽ ſuaȝ narratur:
tangunt tria puncta quibus
ſe vere ſurrexiſſe ꝓbauit: que ſunt Ambu
latio Locutio ⁊ Mãducatio. ¶ Quãtuȝ
ad pꝛimũ ſciẽdum eſt ꝙ oꝛdinata ꝓgreſ-
ſio eſt ſignum vite in coꝛpe humano. Vñ
Jo. xi. dñs dans ſignũ vite. Lazari dixit K
ſoluite ⁊ ſinite abire. ⁊ petrꝰ dum cũ Si-
mone mago pugnaret: ⁊ viſus eẽt ꝓpter
Simonis incãtatiões caput agitare de-
functus q̃dã ait. Si viuit ſurgat ⁊ ambu-
let: alioq̃ ſciatis phantaſma eſſe. Nõ eſt:
qꝛ tria ſunt agẽtia ſuboꝛdinata. ſ. deꝰ na-
tura ⁊ ars. Vñ ſicut natura deo eq̃ri non
põt: ita neq̃ ars nature. Jdꝙ nulliꝰ ſpũs
põt quocũq̃ igenio ita bñ coꝛpꝰ huma-
num mouere ſicut aĩa: q̃ naturalr̃ eſt eiꝰ
foꝛma. Et iõ ambulatio oꝛdiata eſt reſur
rectiõis ſignũ: ⁊ ꝑ illã xp̃s ſe ſurrexiſſe ꝓ-
bauit. Dicit ergo. [Duo ex diſcipulis Je
ſu] nõ ex duodecim: ſȝ ex. lxx. De vno aũt
hoꝝ nõ eſt dubiũ qꝺ ipſe eẽt Cleophas:
Aliuȝ aũt vt dicit Theo. ⁊ mag. hiſt. aliq̃
vt Greg. in ꝓlo. ſup moꝛ. tradũt eẽ Lucã
q̃ moꝛe ſcriptoꝝ q̃ ſcripturas. ſ. hiſtoꝛia-
les ediderunt nomen ſuũ tacet. Sed tñ. ſ.
Amb. dicit ꝙ vocabat Amaon. [Ibant L
ipſa die] reſurrectiõis. ſ. xp̃i [in caſtelluȝ]
qꝺ vt dicit Aug. ſm Marcuȝ appellatur
villa. [qꝺ erat in ſpatio ſtadioꝝ. lx. ab hie
ruſalem.] Scꝺm autẽ qꝺ dicit Mag. hi-
ſtoꝛiaꝝ: Greci ſcriptoꝛes tradũt herculẽ
gigãtẽ vno anhelitu. cxxv. paſſus cucur
riſſe ⁊ deinde ſteriſſe: ⁊ a ſtando ſpatium
huiõi vocatum ſtadium. Cum autẽ octo
ſtadia faciãt miliare: in ſumma. lx. faciũt
ſeptem milia paſſuũ ⁊ quingentos: id eſt
ſeptẽ milliaria ⁊ quatuoꝛ ſtadia. i. leucas
tres ⁊ tres ptes quarte. Hec il[l]e. Et ideȝ
innuit Bed. [noĩe Emaus] Sicut aũt di
xit Bed. Emaus ip̃a eſt nichopolis ciui
tas in ſignis paleſtine: q̃ [p]oſt vaſtationẽ
iudee ſub marco aurelio inſtaurata. mu
tauit nomẽ. ſȝ ſi erat ciuitas vt dicit Be
da q̃ñ potuit appellari villa: vt dicit
Aug. Ad hoc dicꝙ abſolute nõ fuit villa:
ſed cõparatiue ad hieruſalẽ: rõne nobi-
litatis hierl̃m ⁊ vicinitatis emaus ad il-
lã. [Et ipſi loq̃bant ad inuicẽ] nõ q̃ſi credẽ M
tes ſm Tho. ſȝ q̃ſi ſtupẽtes [de his oĩbꝰ
q̃ acciderant]. i. de xp̃i vita ⁊ moꝛte. Be-
da. Loquentes aũt de ſe dñs appꝛopin-
quãs comitat: ⁊ vt fidẽ reſurrectiõis mẽ-
tibus eoꝝ incẽdat: ⁊ vt qꝺ ſe facturũ ꝓmi

ſerat impleat. ſ. vbi duo ſunt vel tres con
gregati in noĩe meo ipſe ſum in medio
eoꝝ. Hec ille. [Et factum eſt dum fabula
rent] Fabula ꝓpꝛie eſt res que nec vera
nec veriſimilis eſt. ⁊ a fando dr̃: eo ꝙ in
A ſolo fato conſiſtat. Fabulari autẽ pꝛopꝛie
eſt fabulas vel falſa recitare: ſed exten-
ſo vocabulo oẽs ſimul fantes ⁊ colloquẽ
tes fabulari dicunt: ⁊ ita ſumit hic. Nõ
enim fabulas. ſed xp̃i facta recitabant [⁊
ſecum]. i. ad inuicẽ [quererent.] Nullus
enim eoꝝ tenebat locum magiſtri vel di-
ſcipuli: ſed vterq̃ viciſſim interrogabat
⁊ rñdebat [Et ipſe ieſus appꝛopinquans
ibat cũ illis [quaſi peregrinꝰ. Theo. Ob
tento iam ſpirituali coꝛpoꝛe nõ obſtabat
loci diſtantia: quin adeſſet quibus vole-
bat: nec vlterius naturalibꝰ legibus coꝛ
pus ſuum regebat: ſed ſpiritualibus ⁊ ſu-
pꝛa naturã. Hec ille. Q̃ñ aũt poſſit glo-
rioſum coꝛpus ꝑ maximũ ſpatiũ ad libi-
tuȝ quaſi imperceptibiliter moueri: vide
s. Tho. iiij. di. xliiij. [Oculi autẽ eoꝝ tene
bantur ne eum agnoſcerẽt. ¶ Eſt autem
B ſciendũ: ꝙ ſm. s. Tho. in. iij. ſen. diſt. xxi.
xp̃s iſtis oſtẽdit ſuam naturalẽ foꝛmam.
¶ Sed contra qꝛ ipſe in. iij. parte. imo ⁊
beatꝰ Marcus dicit: ꝙ apparuit in alia
effigie. Ad hoc dico ꝙ effigies fuit alie-
na quo ad habitũ: qꝛ videbat peregrinꝰ
non autẽ quo ad lineamẽta ⁊ coloꝛẽ vul-
tus: vt ipſemet innuit. Sed quare nõ co-
gnouerunt eum. Ad hoc dicit ſm eundẽ
ꝙ hoc potuit eſſe qꝛ eũ moꝛtuũ credebãt.
Non eñ quis facile cognoſceret illũ quẽ
moꝛtuũ crederet ſi in alieno habitu vide-
ret. Scꝺo potuit eſſe vt idẽ dicit ꝑ acriſiã
vel ſm alios ꝑ auriſiã: vel meliꝰ aoꝛaſiã
de qua habet in glo. Geñ. xix. Eſt ei acri
ſia vt dicit mag. hiſt. cecitas que facit nõ
videre nõ oĩa: ſȝ q̃ nõ eſt opꝰ: ſm quã. vt
ait foꝛte aliq̃ñ accidit ꝙ q̃rimꝰ id qꝺ ma
nu tenemꝰ. Hac autẽ ꝑcuſſi ſunt a deo ſo
domite. Geñ. xix. ⁊ volẽtes cõpꝛhẽdere he
liſeuȝ. iiij. Reg. vi. Aliq̃ñ etiã eſt a diabo-
C lo vel a magis. Et ſic accidit iſtis. Vñ no
tandũ eſt verbum ꝙ oculi eoꝝ teneban-
tur: ⁊ hoc vel a deo efficiẽte: vl̃ a diabolo
deo ꝑmittẽte: vt dr̃ Aug. de cõſenſu euan
geli. Sed ꝓ his notãdũ eſt ꝙ p̃dicta ceci
tas apud diuerſos diuerſimode noiat:
ſiue ſcriptoꝝ iſcitia: ſiue alia qualibet cã.
Solum aũt in duo modi ſcribẽdi vident
initi veritati. ſ. dicẽdo cũ Aug. aoꝛaſia: qꝛ
cecitas grece aoꝛaſia dr̃: vel dicendo cuȝ D
s. Tho. acriſia: ab a qꝺ ẽ ſine ⁊ criſis iudi
cium. Sed Aug. ſic ſcribit cõſulens ver-
boꝛum lepoꝛi. s. Tho. autẽ ſeruauit pꝛo-
pꝛietatẽ vocabuli: qꝛ iſta paſſio nõ eſt ce-
citas ꝑ defectuȝ vi[s]iue potẽtie: que grece
dicit aoꝛaſia: ſed ꝑ ligationẽ ſenſus vel
impedimẽtum iudicij. Vel tertio põt di-
ci ꝙ in ipſo trãſitu ad immoꝛtalitatẽ ali-
quo modo fuit alteratũ coꝛpus xp̃i: vt di-
cit mag. hiſt. ſicut ⁊ puero accidit cuȝ ſit
vir. Q̃ñ autẽ poſſit videri coꝛpus gloꝛio
ſum ab oculo nõ gloꝛioſo dicunt aliq̃ ꝙ
põt illud videre quo ad ſuum coloꝛẽ: ſed
non quo ad lucẽ gloꝛioſam: ſed oppoſitũ
tȝ. s. Tho. in. iiij. diſ. xliiij. qꝛ illa claritas
non differt a naturali niſi quo ad cãm.
Vñ cum beatꝰ ſe oſtẽdat plus vel minus
luciduȝ: vt ſibi placet põt ab oĩ oculo vi-
deri ſi vult. Sed quare xp̃s nõ voluit ab
eis agnoſci? Dicit ꝙ ſm Theo. fuit pꝛo-
pter multa. Pꝛio vt totã ſuã dubiã inten E
tionẽ reuelent: ⁊ vulnus detegentes reci-
piãt medicinã. Hec ille. Scꝺo vt cogno-
ſcerẽt ꝙ q̃uis coꝛpus ip̃m qꝺ paſſum fue
rat ſurrexerit nõ tñ erat amplius tale vt
eſſet oĩbus viſibile: ſȝ tñ his a quibꝰ vel-
let videri. Hec idẽ. Tertio vt nõ dubitẽt
quare de cetero nõ cõuerſatus intra ple
bem qꝛ ſcȝ poſt reſurrectionẽ cõuerſatio
eius erat digna hoĩbus: ſed diuina ma-
gis. Hec ille. Quarto ſm. s. Tho. ⁊ Greg.
fuit qꝛ diuina nobis manifeſtãtur ſm ꝙ
ſumus diſpoſiti Greg. Conuenicẽter etiã
eis ſpẽm quã nõ agnoſcerẽt oſtẽdit: hoc
agens foꝛis in oculis coꝛpoꝛis: qꝺ apud
ipſe intus agebat in oculis coꝛdis. Ipſi
nãq̃ apud ſemetip̃os ⁊ amabãt ⁊ dubita
bant. De ſe ergo loquẽtibꝰ p̃ſentiã exhi-
buit. ſȝ de ſe dubitãtibus cognitiõis ſue
ſpẽm abſcõdit. Hec ille. ¶ In hac pte eſt
documẽtuȝ moꝛale ꝙ ſemꝑ bona nobis
loquẽda ſunt vt nobiſcũ ſit xp̃s. ¶ Mo- F
ralr̃ aũt hierl̃m q̃ dr̃ viſio pacis: ſignificat
patriã in q̃ videbit rex in decoꝛe q̃ eſt pax
nr̃a: Emaus v° qꝺ interpꝛetat mater fe-
ſtinans ſignificat eccleſiã militantẽ que
fideles generat p̃dicando: baltizat bapti

zādo ⁊ nutrix exhortādo: ⁊ ꝯſolatur ꝑmit-
tēdo. j. Cor. iij. Tanq̄ꝫ paruulis in xp̄o lac
vobis dedi: nō eſcam. Feſtinat aūt in pa-
G triā ingredi. Iſti ergo ꝑdita fide formata
ieſu cum iam eſſent in hierl'm per ſpem
qua erāt quaſi ſecuri: reuertunꝫ ab ea ad
em aus: ſed vbi illū recognoſcunt cogni
tione ſpirante amore: reuertuntur in hie
ruſalem vbi etiā vident xp̄m. ¶ Quantū
ad ſcd'm ſciendū eſt ꝙ reſurrectiōis vere
ſignū eſt loqui bene. Et huius eſt eadem
ratio ſicut ⁊ in ambulatiōe. Unde ⁊ dia-
bolus incuſatus ꝙ per arreptitiū incon-
grue loqueretur: dixit ꝙ iſte ruſtic9 ita groſ
ſam haberet linguā ꝙ ſuo modo nō po-
terat illā mouere. Et de adoleſcēte ſuſci-
tato Luc. vij. dr̄ ꝙ cepit loq̄ in ſignū. ſ. ve-
re reſurrectionis. Dicitur ergo [⁊ ait ad il-
los. Qui ſunt hi ſermones quos ꝯfertis
ad inuicē ambulātes eſtis triſtes?] Greg.
Conferebāt q̄dē inter ſe quaſi nō ampli9
expectātes xp̄m videre: ſꝫ doloroſi quaſi
ꝑempto ſaluatore. Hec ille. ¶ Interro-
gat autē nō ex ignorātia: ſꝫ vt r̄nſiōe eoꝝ
H incredulitas cōueniētius arguatur. [Et r̄n
dēs vn9 cui nomē cleophas: dixit ei] cre-
dēs qd' eēt ꝑegrin9 q̄ ad paſcha veniſſet
in hierl'm [tu ſol9 peregrin9 es in hierl'm
⁊ nō cognouiſti que facta ſunt in illa his
dieb9.] Ubi aduertendū ꝙ ly ſol9 nō ex-
cludit alios ꝑegrinos ab iſto cum multi
fuerint in paſcha ex q̄ſi innūerabiles: ſꝫ
excludit iſtū a cognitiōe mortis xp̄i cum
alijs ꝑegrinis: vt ſit ordo. Tu es ꝑegrin9
⁊ ſol9. i. inter ꝑegrinos nō cognouiſti in
hierl'm que facta ſunt in ea. q. d. Miruꝫ
eſt ꝙ ſolus neſcias qd' oēs ſciūt [q̄bus il-
le dixit. Que? Et dixerūt ei. de Ieſu naza
reno q̄ fuit vir ꝓpheta] Beda. Prophe-
tam fatenꝫ filiū dei tacēt vel nondū ꝑfe-
cte credētes vel ſolliciti ne inciderent in
man9 iudeoꝝ ꝑſequentium qr neſciebāt
q̄s eſſet qd' verū credebāt celantes. Hec
ille [Potēs in opere] miraculoꝝ [⁊ ſermo
ne] predicationis [corā deo]. i. in veritate
[⁊ omni ꝑplo]. i. etiam apparēter [⁊ q̄uo
tradiderūt eū ſummi ſacerdotes]. i. prin-
cipes ſacerdotū: qui erāt. xxiiij. [⁊ princi-
I pes ꝑpl'i]. i. nobiles. Uel ſummi ſacerdo-
tes ipſi ſunt principes. ⁊ ly ⁊ ſtat ꝓ ideſt.
Iſti eīn tradiderūt Ieſum [in dānationē

mortis: ⁊ crucifixerūt eum] qr ꝑſuaſerunt
populo vt a pilato peterent barabbā. et
ieſus crucifigeretur. Greg. Subdit autē
deſperatiōis vox cum ſubdit. [Nos aūt K
ſperabam9 ꝙ ipſe eſſet redēptur9 iſrael]
Sperabamus inquit nō ſperamus: ac ſi
mors dn̄i ſimilis eſſet mortibus alioꝝ.
Hec ille. Theo. Expectabāt eīn xp̄m ſal-
uaturum ⁊ redēpturū ꝑpl'm iſrael ab in-
gruentib9 malis ⁊ a ſeruitute romanoꝝ.
Ip̄m quoq̄ꝫ credebāt terrenum regē fieri
qui putabant nec promulgatā in ſe mor-
tis ſententiā cauere potuiſſe. Hec ille. Be
da. Merito ergo triſtes incedebant: qr ⁊
ſeipſos quodā mō arguebāt: ꝙ in illo re
demptionē ſperauerunt quē iam mortuū
viderant: nec reſurrecturum credebant:
⁊ maxime dolebāt eū ſine culpa occiſum
quem nouerāt innocētē. Hec ille. Theo.
videtur tn̄ hi viri nō omnino increduli
eſſe per hoc qd' ſubdit. [Et nunc ſup hec
oia tertia dies eſt hodie ꝙ hec fctā ſunt]
in quo videnꝫ habere memoriā eius qd'
eis dn̄s dixerat ſe die tertia reſurrecturū. L
Hec ille. Unde ⁊ relatā a mulieribus re-
ſurrectionis famam cōmemorant: cum
ſubditur: ſꝫ ⁊ mulieres quedā ex noſtris
terruerunt nos narrātes factū tam inſo
litum. Uel terruerūt nō de reſurrectione
quam nuntiabāt: ſed de ablatiōe corpo-
ris quā apoſtoli timebāt. Uel ꝑ terrorē
ſm̄ Grego. intelligit ſtupor. Apoſtoli eīn
nō exiſtimabāt firmū qd' referebāt ille. ⁊
tn̄ ſtupebāt [q̄ ante lucē fuerūt ad monu-
mentū: ⁊ nō inuenerūt corpus ei9 dicētes
ſe etiā viſionē angeloꝝ]. i. angelos viſibi-
les in aſſumptiōis corporib9 apparētes
[vidiſſe: q̄ dicūt eū viuere] ſcꝫ tn̄ ap'li ple
ne nō credebāt: timētes ne tanq̄ꝫ mulie-
res fuiſſent deluſe [⁊ abierūt q̄dā ex no-
ſtris [. i. Petrus ⁊ Ioānes ⁊ forte alij] ad
monumētū: ⁊ ita inuenerunt] ſepulcrum
vacuū [ſicut mulieres dixerūt ip̄m vō nō
inuenerūt] Alicubi circa ſepulcrū ⁊ ſic pꝫ
ꝙ iſti nō erāt ex toto increduli vel diſpe-
rati: ſed erant fluctuātes. ⁊ plus forte ad
incredulitatē ⁊ deſpatiōe q̄ꝫ ad oppoſi- M
tā partē declinabāt. Iō ipſe incipit eos
redarguere cum ſubdit [Et ipſe dixit ad
eos: o ſtulti] ꝑp mētis cecitatē. Nec hoc
dixit q̄ſi inferēs ꝯtumeliā: ſꝫ oſtēdēs ma-

gnā eoꝝ ignorātiā. Nec ad iniuriādū ſed
ad corrigendū: ⁊ ad eoꝝ vtilitatē. [⁊ tardi
corde]. i. duri voluntate. [ad credendū in
oibus q̄ locuti ſunt ꝓphete] de xp̄o. quaſi
A diceret. Iſta q̄ credere nō vultis oia ſunt
ꝑ̄dicta a prophetis. Et qr de9 mētiri nō
pōt: neceſſarium fuit ex ſuppoſito qd' ita
fieret ſꝫ non abſolute. Un̄ ſubditur: [Nō
ne hec [q̄ dixiſtis] oportuit pati xp̄m [ſcꝫ
ſi deus ſic ꝑ̄dixit: ⁊ ad redēptionem gn̄is
humani [⁊ ita] ꝑ humilitatē paſſionis [in
trare in gloriā ſuā]. i. in locū in quo videt
gloria ſua. ſ. celeſte. vel in gl'iam ſuam id
eſt, ibi in ſuo corpe debitā. Surrexit enim
gl'ioſus in corpe: cū añ ſolū eſſet gl'ioſus
in aia. Iſido. Sed ſi oportebat chriſtū pa
ti: tn̄ q̄ eū crucifixerūt rei ſunt. Non enim
ſatagebāt ꝑficere quod de9 diſponebat.
Un̄ ⁊ eoꝝ executio fuit impia. dei vero
diſpenſatio prudētiſſima qui nequitiam
eoꝝ in beneficia generis humani cōuer-
tit quaſi vtēs vipereis carnibus ad anti-
doti ſalutiferi confectionē. Hec ille. Ex
B his pꝫ quātū fatui ſunt q̄ per tribulatio-
nes nolunt intrare in gloriā alienā: ſicut
ſi q̄s nollet intrare ciuitatē ꝑ regiā por-
tā. Oportuit aūt xp̄m pati ꝓpter multa.
Primo ꝓpter patris preordinationem.
Mat. xxvi. Calicē quē dedit mihi pr̄ non
vis vt bibā illū? Scd'o ꝓpter ſcripturaꝝ
īpletionē. Un̄ ibi dicit. Quō ergo imple-
bunꝫ ſcripture. Tertio ꝑp ſuā exaltationē
vt hic dr̄. Quarto propter nr̄am informa
tionem ſcilicet vt diſcam9 illud Act. xiiij.
Per multas tribulationes opꝫ nos in-
troire in regnū dei. Quinto ꝓpter nr̄am
redēptionē. j. Pe. j. Nō corruptibilib9 au
ro ⁊ argēto redempti eſtis. Sexto ꝓpter
nr̄am recōciliationē. Roma. v. Cū inimi-
ci eſſem9 recōciliati ſum9 deo ꝑ mortē fi
lij eius. Septimo ꝓpter inferni ſpoliatio
nē. zacha. ix. Tu vō in ſanguine teſtamē-
C ti eduxiſti vinctos tuos de lacu. Octauo
ꝑp celi apertionē ⁊ repletionē. ps. Aſcen
dēs in altū captiuā duxit captiuitatem.
Ut autē oſtenderet ꝙ ita ſcriptū erat ſe-
quitur [Et incipiens a moyſe [. i. a quinq̄ꝫ
libris moyſi [⁊ oib9 ꝓphetis interp̄tabat]
i. declarabat illis [in oib9 ſcripturis [. i. in
oib9 libris ſcripture q̄ de ipſo erāt [non
oia: qr tā breue ſpatiū nō ſufficeret. ſed ea

q̄ erant ad ſuū ꝓpoſitū pro diſcipuloꝝ
inſtructione oportuna. ¶ In hac parte
eſt morale documētum de quo ait Bed.
Si autē moyſes ⁊ ꝓphete de xp̄o locuti D
ſunt. ⁊ eū ꝑ paſſionē intraturuꝫ ꝑ̄dixerūt
quō glorianꝫ ſe eſſe xp̄ianum q̄ neq̄ꝫ quali
ter ſcripture ad xp̄m ꝑtineāt inueſtigat:
neq̄ꝫ ad gloriā quā cum xp̄o habere cu-
pit per paſſionem attingere deſyderat?
Hec ille. ¶ Quantū ad tertiū ſciendū eſt
ꝙ manducatio eſt ſignum reſurrectiōis.
Un̄ ⁊ Luc. viij. puelle ſuſcitate iuſſit dn̄s
vt darent manducare in ſignum reſurre
ctiōis. Dicit ergo [Et appropinquaue-
rūt caſtello quo ibāt.] ⁊ ſupple rogabant
vt cū eis maneret [⁊ ipſe oſtendens ſe il-
lis nolle eſſe finxit] nō verbis mentiendo: ſꝫ
corp9 ꝯponēdo [ſe longius ire] ad oſten-
denduꝫ ſm̄. Greg. ⁊ Augu. ꝙ a cordib9
eoꝝ diſtabat nec ſic fingere. ſ. ad ſignifi- E
candū eſt pctm̄: ⁊ iſti dicūt ſꝫ ad decipien-
dum. Sicut eīn vt dicit Aug. licitū eſt fin
gere vbis: vt cū dr̄ ꝑabola ita ⁊ factis q̄n
fit ad aliquā vitatē exprimēdā Gre. ſꝫ q̄n
eſſe extranei a charitate nō poterāt hi cū
q̄b9 charitas gradiebatur: eū ad hoſpitiuꝫ
quaſi ꝑegrinū vocāt. Un̄ ſeq̄t. [Et coege
rūt illū] Ex q̄ exēplo colligit qd' ꝑegrini nō
ſolū ad hoſpitiū inuitādi ſunt: ſꝫ etiā trahē
di. Hec ille. [Dicētes: Mane]. i. volum9
ꝙ maneas [nobiſcū qm̄ adueſpaſcit: ⁊ in
clinata eſt iā dies]. ſ. ad occaſum. Et per
diem intelligit cā diei. ſ. ſol. [Et intrauit
cū illis.] Grego. Menſam ponunt: cibos
offerūt: ⁊ deū quē in ſcripture ſacre expo-
ſitiōe nō cognouerāt: in panis fractione
cognoſcūt. Hec ille. Et vr̄ velle Grego. ꝙ
aliq̄n maius lumen nobis confert elee-
moſyna: q̄ꝫ lectio ſcripturarū [⁊ factuꝫ eſt
duꝫ recūberet cū illis.] Qr eīn antiqui in
lectis comedebant: edentes ad menſam
dicūtur accūbere vel recūbere. [Accepit
panē ⁊] ſicut ante paſſionē ꝯſueuerat [bn̄ F
dixit.] Bn̄dicēd9 eſt autē cibus propter
tria. Prīo ne in eo ſit diabol9 ⁊ eū diglu-
tiam9: ſicut de q̄dā monali narrat. Gre.
in dia. ꝙ eū diglutiuerit cū lactuca quā
ſine bn̄dictione auide momordit. Scd'o
ne ibi ſit venenū aut aliō corpalr nocēs ſi
cut erāt i potu q̄ btō bn̄dicto oblat9 ē: ⁊
idē dicit in eodē. Tertio vt virt9 cibi di-

nina inocatiõe fortificata magis nobis
ɔferat vt expedit. Sũpto vero cibo ſunt
deo grẽ referẽde: ſicut ⁊ xp̃s poſt cenam
dixit hymnũ: vt dr̃ Matt. xxvj. vt iterato
G nos reddam⁹ diuino bñficio dignos [ac
fregit] ſic ſine gladio ſicut alij incidunt
gladio vt vr̃ atteſtari. s. Tho. in. iij. q̃ di-
cit hoc [⁊ porrigebat illis. ⁊ aperti ſunt
oculi eorũ] mẽtales ſm Chry. qr corpora
les nõ habebãt clauſos. Sed qr iſta co-
gnitio fuit ſenſibilis: meli⁹ eſt vt de ocu
lis corporis accipiam⁹ hoc ſicut Augu.
videt accipere de cõ ſenſu euang. q̃ dicit
ꝙ lꝫ ocłos clauſos nõ haberẽt: tñ inerat
aliq̃d nõ ſignãs eos cognoſcere qd vide
bãt. Poſſum⁹ ergo eorũ ocłos fuĩcaptos
fuiſſe dicere: vł qr remota eſt acriſia: vel
qr p fractionez panis reducti ſunt in cõ-
gnitionez i cogniti [⁊ cognouerũt eũ] eſſe
magr̃m ſuũ [⁊ ipſe euanuit ex oculis eo-
rũ] [Hoc eñ facere potuit cũ haberet glo
rioſum corpus. Et debuit ꝓpter multa
ſm Theo. Primo qr nõ erat in tali ſtatu
vt diutius cũ eo ɔmorari deberẽt. Scd̃o
H vt eorũ affectuz augeret ex ſubtractione
ſui. Vñ ſeq̃tur [Et dixerũt ad inuicẽ. Nõ-
ne cor noſtrũ ardẽs erat in nobis de Je
ſu dũ loquerek in via et apperiret nobis
ſcripturas] Jſte autẽ ardor dupłr cauſa
tur. Vno modo ab ipſis verbis vt dicit
Orig. ⁊ Theo. q̃bus iſti illuminabãt vt
crederẽt magr̃m ſuũ eſſe verũ redẽptorẽ
⁊ ɔſtr inſurgebat amor. Cognitio eñ ꝓ
prij boni eſt amoris cauſa. Alio mõ pote
rat cauſari a dño intrinſecus inflãman-
te [Et ſurgẽtes eadẽ hora] ſine cena: ɔtẽ-
nẽtes noctis tenebras ⁊ odia iudeorum
[regreſſi ſunt in hierłm] vt nũciarẽt iſta
incluſis ꝓpter metuz iudeorũ diſcipulis
Et inuenerũt congregatos vndecim [qr
erat adhuc ibi thomas] [⁊ eos q̃ cũ ipſis
erãt: dicẽtes: qr ſurrexit dñs vere ⁊ appa
ruit ſimoni] cui fidẽ plus q̃ mulieribus
adhibebãt. Sicut aũt dicit Bed. ex mõ
loquẽdi euangeliſtarũ ⁊ Pauli apłi. dñs
intelligit Petro p̃mo inter oẽs viros ap
I paruiſſe. Sicut enim dicit Chry. primo ap-
parebat digniori: ⁊ cũ ille viſa referebat
ali⁹ min⁹ dignus diſponebat ad viſio-
nẽ: ⁊ ſic ei appebat poſtmoduz: ⁊ ſic de
alijs [Et ipſi narrabãt q̃ geſta erãt i via ⁊
quõ cognouerũt eũ in fractione panis.]
¶ In hac pte eſt morale documẽtũ libẽ
ter audiẽdi vbuz dei. De q̃ ait Greg. Ex
audito ſermõe inardeſcit anim⁹: cordis
frig⁹ recedit ſit mẽs in ſperno deſyde- K
rio anxia: audire libet p̃cepta celeſtia. et
quot mãdatis iſtruitur quaſi tot facib⁹.
inflammatur. Hec ille.

☞ Feria. iij. infra octa. paſche.
☞ Textus euãg. Luc. c. xxiiij.

Stetit Jeſus in medio di-
ſcipulorũ ſuorum. et dixit
eis, Pax vobis: ego ſum
nolite timere. Cõturbati
vero ⁊ cõterriti exiſtimabãt ſe ſpi-
ritũ videre. Et dixit eis, Quid tur
bati eſtis: ⁊ cogitationes aſcẽdunt
in corda vr̃a. Videte man⁹ meas ⁊
pedes meos; qr ego ipſe ſum Palpa
te ⁊ videte qr ſpũs carnez ⁊ oſſa nõ
habet ſicut me videtis hr̃e. Et cuz
hoc dixiſſet, Oñdit eis man⁹ et pe L
des: Adhuc autez illis non credẽ
tibus ⁊ mirantibus pregaudio di-
xit. Habetis hic aliquid quod man
ducetur, At illi obtulerunt ei par-
tem piſcis aſſi et fauum mellis. Et
cum mãducaſſet corã eis: ſumens
relliquias dedit eis. Et dixit ad
eos. Hec ſunt verba que locutus
ſum ad vos cum adhuc eſſem vo-
biſcum qm̃ neceſſe eſt impleri om-
nia que ſcripta ſunt i lege moyſi ⁊
prophetis et pſalmis de me. Tunc
aperuit illis ſenſum vt intelligerẽt
ſcripturas. Et dixit eis. Quoniam
ſic ſcriptũ eſt: ⁊ ſic oportebat chri-
ſtum pati et reſurgere a mortuis
die tertia: ⁊ predicari i nomine ei⁹
penitentiam ⁊ remiſſionem pecca-
torum in omnes gentes.

Stetit Jeſus in medio diſcipu
lorũ ⁊c.] Luc. xxiiij. Jn preſen M
ti euangelio tanguntur tria pũ-
cta: que ſunt Apparitio: Con-
turbatio: Jlluminatio. ¶ Quã

tum ad primum ſciendum eſt ꝙ ea que
in preſenti euãgelio narrantur contige-
runt ſtatim poſt illa q̃ dicta ſunt in prece-
dẽti euãgelio. Sicut eñ habek a btõ Lu-
ca dũ illi duo q̃ iuerãt in emaus q̃ eis ɔti
A gerãt enarrarẽt: et q̃lꝫ diſcipuli dicerent
ſimiliter ꝙ Petr⁹ viderat dñz: ſtatim Je
ſus affuit. Et hoc eſt qd hic dr̃ [Stetit Je-
ſus in medio diſcipulorũ ſuorũ]. i. ſubito
apparuit: ſine apparẽti ambulatione vel
motu. Sꝫ eſt hic duplex qõ. Quõ eñ po-
tuit ibi apparere ſubito: qr vt dr̃ Joan. xx.
fores erãt clauſe. Ad hoc dicũt ſcti ꝙ di-
uina vtute põt ſimul eſſe duo corpora et
qualiter fiat vide in ſequenti euangelio.
¶ Alia qõ eſt: qr ſm Lucaz iſti diſcipuli
erãt vndeciz. Dicit eñ ꝙ illi qui regreſſi
ſunt de emau⁹ inuenerũt ɔgregatos vnde-
cim. ſꝫ Jo. vo nõ erãt niſi decẽ. Nã dicit
ꝙ Tho. nõ erat cũ eis ⁊ clarũ eſt ꝙ iudas
crepuerat ſuſpenſus. Ad hoc autẽ ſoluit
Augu. de ɔſen. euã. dupłr. Primo qr Tho.
exiuit foras añq̃ xp̃s apperet q̃ tñ Tho.
B interfuit relationi cleophe ⁊ ſocij eius q̃
iuerant in emaus: ſꝫ eis nõ credidit: imo
nec alijs decẽ credidit dicẽtib⁹ vidimus
dñm. Scd̃o: qr cũ dicit Lu. q̃ inuenerũt cõ
gregatos vndeciz: nõ loquik de apłis: ſꝫ
gñaliter de diſcipulis q̃ ibi vndeciz erãt
ſine Tho. Sed iſtũ mõdũ ſoluendi ipſe-
met reprobat ibidẽ p hoc ꝙ dicit Luc. et
eos q̃ cũ ipſis erãt: qr ptꝫ ꝙ plus q̃ vnde-
cim erãt. Poſſumus aũt tertio ſoluere ꝙ
noie vndecim intelligik ipm collegiũ. xj.
apłorũ. etiam ſi ibi vnus aut duo defuiſ-
ſent: dũmõ ibi eẽt maior ps eorũ. ¶ Alia
qõ eſt qr vt teſtak Mat. ⁊ Mar. dñs dixe
rat ſe videndũ a diſciplis in galilea: ⁊ hic
dr̃ ꝙ in hierłm eis apparuit cõgregatis.
Ad hoc ſoluit Amb. dupliciter Primo di-
cẽs ꝙ dñs quidem dixerat ſe forte in gali
lea videndum: ſꝫ diſcipuli territi ſe cõclu-
ſerunt ꝓpter metũ iudeorũ: ideo eis xp̃s
ad eos cõfortãdos apparuit: ⁊ poſt in ga
C lileã eos duxit. Et dicit Grecus: hoc non
eſt tranſgreſſio ꝓmiſſi. ſed feſtina ex be-
nignitate impletio. Scd̃o dicens: qr dñs
paucis apparuit in hierłm: ſꝫ multis in
galilea in mõte [Et dixit eis] volens timi
dos ɔfortare. [Pax vobis] ſupple adſit.
¶ Eſt autem ſciendum ꝙ ſicut dicit ſan.
Tho. ſup Joã. ⁊. iij. q. xlix. et. iij. diſt. xxvij.
pax eſt tranquilitas ordinis. Tũc eñ ali-
qua dicunk pacẽ habere: qñ eorum ordo
inturbat⁹ manet in hoie autẽ eſt triplex
ordo: vt ibi. ſ. ſuper Joã. dicit. ſ. ad deum:
ad ſe ⁊ ad ꝓximũ. Et ſic triplex eſt hois D
pax. Vna qua pacificak deo totaliter ei⁹
ordinationi ſubiectus. Alia que pacifica
tur ſibiipſi per cõſonantiam viriũ. i. intel
lectus ⁊ voluntatis ⁊ appetitus ſenſitiui.
Aliqua pacificak ꝓximo p hoc qd nõ hꝫ
ɔtrã voluntatẽ. Null⁹ tñ dr̃ ſimpłr hr̃e pa
cẽ niſi oẽs tres habeat qr vt idez dicit. ij.
ij. q. xxix. pax ſupra ɔcordiã ꝙ dicit vnio-
nẽ appetit⁹ cũ ꝓximo: addit vnionẽ ha-
bẽtis pacẽ ad ſeipm q̃ aũt hꝫ pacẽ ad ſe-
ipſum: hꝫ ẽt illã cũ deo: cuz viuat ſm rõ-
nẽ. Vñ Aug. lib. de vbis dñi. diffiniẽs pa
cẽ ſctorũ dicit. Pax eſt ſerenitas mẽtis vt
ſcꝫ rõ ſit libera ⁊ nulla affectione religa
ta: tranſquilitas animi. vt. ſ. affectus ſen-
ſitiuus ſit a moleſtia paſſionũ liber. ſim-
plicitas cordis: vt. ſ. volũtas in deũ obie-
ctũ ſuũ totaliter ferak: amoris vinculum
vt. ſ. diligak ꝓximus: ɔſortiũ charitatis: E
vt diligak de⁹. Xp̃s ergo oibus diſciplis
ſuis pacẽ optat. ⁊ imprecak: qr q̃libet p̃di
ctarũ erat eis neceſſaria. Nã facti erant
inimici dei p infidelitatẽ aut negationez
⁊ habebãt in intellectu dubietatẽ: in vo-
lũtate frigiditatẽ: ⁊ in ſenſu timiditatem:
⁊ iterũ eos iudei inſequebank. Diſcipuli
autẽ qr prius timebant iudeos: viſo dño
etiã timebant adeſſe ſpm̃ quẽ ſub forma
dñi viderẽt. ideo iſtum ſm timorẽ voluit
remouere di. [ego ſum]. ſ. magr̃ veſter in
veritate: ⁊ nõ res phãtaſtica: iõ [nolite ti
mere] Quod dupliciter intelligitur. Vno
mõ quaſi velit dñs a diſcipulis exclude-
re metũ quẽ anteq̃ loquerek incurrerãt.
Aliõ mõ quaſi velit eos p̃ſeruare a me-
tu: qui rõnabiliter debebãt accidere eis.
¶ Jn hac aũt parte eſt morale documẽ-
tum ꝙ pacẽ diligamus quã dñs moriẽs
ɔmẽdauit ⁊ reſurgẽs imprecatus eſt. De F
hoc Grec⁹. Pudeat nos pacis munus
deſerere. Quã nobis xp̃s hinc diſcedẽs
reliquit. Pax eſt res ⁊ nomẽ dulce cõmẽ
datũ ab omnibus obſeruatum a paucis.
Que autem eſt cauſa. forſitan ambitio
dñi: aut liuor: aut odium: aut cõtemptus

aut aliq̄d huiuſmodi ex his q̄ dei igna-
ros videm⁹ incurrere. Dei quippe preci-
pue pax eſt que confederat omnia cuius
nihil eſt adeo proprium ſicut vnitas na-
ture ⁊ pacificus ſtatus. Transſumit̄ vō
ab angelis ⁊ diuinis poteſtatib⁹ que ad
G deum ⁊ ad inuicē pacifice ſe habent. Dif-
funditur vero per totā creaturā: cui⁹ eſt
decor trāquillitas. In nobis autem ma-
net ſm animā quidē per inueſtigationē
virtutū ⁊ cōicationē: ſm corp⁹ vō in mē-
broꝝ ⁊ elementoꝝ cōmenſuratiōe: quo-
rum alterū pulcritudo: alterum ſanitas
appellatur. Hec ille. ❡ Quantū ad ſcđm
tangit̄ diſcipuloꝝ conturbatio: cū dicit̄.
[Conturbati vō: ⁊ cōterriti] Sicut eñ di-
cit Theo. per verbum pacis non eſt ſeda
tus turba diſcipuloꝝ qui nō credebant
veram carnē potuiſſe de ſepulcro reſur-
gere. Et ideo non fuerunt a primo metu
liberati: vel ſaltem non fuerunt a futuro
preſeruati. Cauſa vero timoris ſubditur.
[Exiſtimabant ſe ſpm̄ videre]. ſ. quē xp̄s
i paſſione emiſit. ſm Tho. Uel per ſpm̄
poſſumus intelligere nō ſpm̄ xp̄i: ſed ge-
neraliter omnem immaterialem ſubſtā-
H tiam: ꝑcipue angelum bonum vel malū.
❡ Sciēdum eſt aūt ꝙ ſicut dicit. s. Tho.
ſup Job. natura inferior ſemꝑ timet ad
p̄ntiam ſuperioris: qđ intelligēdū eſt ſi ſu
perior apꝑhendat̄. Act⁹ eñ appetit⁹ cu-
iuſmodi eſt timor nō elicit̄ niſi preuia co
gnitione. Tripl'r autē apꝑhendit̄ natura
ſuperior. Uno mō i gñali dū fit imagina
tio alicuius potentis nocere: ⁊ neſcit q̄d
ſit. vt cū q̄s in nocte vel ſolus timet nihil
vidēdo vel ſpūaliter cogitando ſ; ſolum
cōcuſſus ſilentio tenebroſo a ſolitudine.
Alio mō in ſpāli dum apꝑhendit̄: diabo
lus aut alius ſpūs adeſſe l; non videat̄.
Tertio mō q̄ñ apꝑhēdit̄ i ſpūali ſub ali-
quo corpali ſigno repētino ⁊ inſolito: vt
cū q̄s ſub aliqua vmbra ſpm̄ videt: ⁊ tunc
maxime cauſat̄ timor. Aīa autē rōnalis
dū ſeparat̄ a corpe: trāſit quodam modo
in ſtatū angelicū: vñ ⁊ eodē mō intelligit
I vt angelus: ideo eſt ſuperior aliquo mō
cōiuncta ⁊ ab ea timet̄. Uñ quia cadauer
facit nobis ſeparate aīe apprehenſionē
timemus in locis cadauerum. Similiter
quia loca ſancta inhabitant angeli time

mus in eis. S; hic eſt qđ: q̄ño potuit pe-
trus conturbari q̄ ſciebat dñ; ſurrexiſſe.
Ad hoc dupl'r ſoluit Ambro. Uno mō vt K
dicant̄ diſcipuli cōturbari. i. maior pars
eoꝝ. Alio mō vt dicat̄ ꝯturbatus petr⁹
de hoc ꝙ clauſis ianuis xp̄s itrauit. [Et
dixit eis] volēs. ſ. dei filiū ſe probare ſm
Theo. eo ꝙ mentis agnoſcere poſſet ar-
cana. [Quid turbati eſtis] ꝓpter timorē.
Hoc aūt dixit nō icrepādo eos de timo-
re: q: cum iſte timor eſſet naturalis: non
erat pctm̄: licet nō oſtendendo ꝙ nō ha-
bebant rectū iudiciū de eo q̄ apparebat.
Uñ ſubdit̄ [⁊ cogitationes falſe ⁊ perni-
cioſe ſ; Bed.] [aſcēdunt in corda vr̄a]. i.
in mentes q̄ dirigūt alias vires: ſicut cor
diligit alia membra. ❡ S; quare iſti q̄ſi
increduli ſm Lu. dicunt̄ rep̄henſi. cū di-
cat. b. Joā. ꝙ viſo dño gauiſi ſunt. ❡ Ad
hoc dicit Amb. ꝙ a ꝑncipio nō credide-
rūt vt dixit Lu. ſ; crediderūt in ꝓceſſu. et
gauiſi ſunt vt dicit Jo. S; pōt dici ꝙ ſtāt
ſimul iſta: ꝙ non crederent firmiter et tñ
gauderēt uno valde gauderent. Uñ ⁊ lu- L
cas infra dicit. Adhuc aūt illis nō credē
tibus ⁊ mirant: b⁹ p̄ gau. ⁊c. Deinde xp̄s
vult eis facere fidē; ꝙ vere reſurrexit in
vera carne: ⁊ non in apparētia tm̄. Et hoc
fecit p̄mo offerēdo viſui accidētia corpis
ſui: puta cicatrices. Secūdo ſe exhibēdo
palpabilē. Tertio exercēdo opa vite: pu-
ta comedēdo. Opus eñ vite dr̄ oē opus
anime q̄ eſt principiū vite in materialib⁹
viuētib⁹. Primū arguebat idētitatē ſup-
poſiti ꝓbando. ſ. ꝙ ille q̄ videbat̄ erat il-
le idē numero q̄ patiebat̄. Sicut eñ dicit
s. Tho. in. iij. idētitas ſuppoſiti cognoſci
tur ex collectiōe accidētiū eius q̄ in alio
nō reperit̄. Quā collectionē ſiue vniuerſi
tatē accidentiū optime viſus ꝑcipit: qui
annuntiat ⁊ percipit plura ꝙ faciant alij
ſenſus vt pz. j. Metaph. hoc tñ vt ibidē
dicit facit viſus ſuppoſita carnis verita-
te q̄ nō ꝑ viſionē corporalē: ſed ꝑ alia ar-
gumēta monſtrabat̄. Per ſcđm autem. i. M
palpationē monſtrabat̄ veritas carnis.
Nam vt idē dicit ibidē per hoc exclude-
bat̄ falſa cognitio. q̄ eſt vmbratica viſio
aut ſm immutationem viſus ab imagi-
natione. Aliq̄ñ eñ ex vehementi imagi-
natiōe res imaginata vt dicit videbitur

eſſe p̄ñs etiā ſi hō vigilet: ⁊ corpora obie
cta viſui videbunt̄ hoīm ⁊ animaliū effi-
gies. Excludit̄ ēt ꝑ hoc vt dicit viſio ſpi-
rituū in corpe ſenſibili apparētiū. Corpo
ra enim q̄ aſſumunt conſueuerunt eſſe ex
A aere cōdenſato: in quo nō ſentiunt̄ oſſa
S; ꝯtra p̄miſſa arguit̄ multipl'r. Primo
q: dñs incōgrue videt̄ ꝓbādo inceſſiſſe.
De prioribus eñ prior dz eſſe ſpeculatio
vt dr̄. j. Phy. Pri⁹ aūt eſt hoc qđ dicebat̄
eſſe verā carnē ꝙ eſſe carnem crucifixi:
cum ſit ꝯmuni⁹. Ergo etiā prius hoc de
buit probari. Ad hoc dico ꝙ nō incōue-
nit ꝙ ꝓbādo aliq̄d prius ſm ordinē co-
gnoſcēdi p̄ſupponat̄ tanq̄ꝫ verum ⁊ poſt
ea ꝓbādū qđ tñ nō eſſet vex: ꝓbatio nō
valeret vt pz ex. vij. Phy. vbi Ariſto. in
prim. lib. ꝓbat ꝯcluſionē ſuā. ⁊ poſt in pro
ceſſu probat q̄ ſuppoſuerat ex q̄b⁹ cōclu-
ſionis vitas dependet. Sic ēt fecit xp̄s: et
hoc rōnabil'r vt nō ſtatim l; paulati; ru
des diſcipulos ad reſurrectionis addu-
ceret vitatē. Scđo q: iſta ꝓbatio non vi-
det̄ fuiſſe efficax: q: ſi ſpirit⁹ aſſumpſiſſet
corpus ſolidū eos decepiſſet. Ad hoc di
B cit. s. Tho. vbi ſupra: ꝙ in corpore ſic aſ-
ſumpto non potuiſſent opa vite ita per-
fecte apparere: ſicut in corpore vere viuē
te: q: opus artis. i. qđ fit per intellectū vo
luntatem nō pōt adequare opus nature
cuiuſmodi eſt comeſtio ⁊ viſio ⁊ locutio.
Jdeo ⁊ ſi nō ſtatim: tñ vt aut per longam
conuerſationē fuiſſet fictio deprehenſa.
Tertio q: viſus perfectiſſimus eſt inter
oēs ſenſus: ex primo Metapho. ergo in-
cōuenientēr poſt ꝓbationem ſumptam ex
viſu: introducit̄ ꝓbatio ex tactu. Ad hoc
dico dupl'r. Primo ꝙ ꝓbatio ꝑ viſum ⁊ fa-
ctū ſimul efficacior eſt ꝙ̄ ꝑ viſum tantu;:
ideo vna eſt ſupaddita alteri: ⁊ dictū eſt
palpate ⁊ videte. Scđo dico ꝙ l; ꝓpria
obiecta viſus ꝑfectius ꝙ̄ tactus ꝑcipiat.
tñ viſus facili⁹ decipit̄ circa aliqua obie
cta ꝑ accidēs: eo ꝙ per medium extrinſe-
cum immutet̄. Ut verbi gratia. ſi ſit aer
C ingroſſatus ⁊ figuratus ⁊ coloratus ſm
humanum colorē vere ⁊ realiter: talē co-
lorē ꝑfectius percipit viſus ꝙ̄ tactus hu-
miditatē. ſ; tñ tangēdo ꝑfect⁹ deprehēdi
tur ꝙ cedit ⁊ nō hz oſſa ꝙ̄ ꝑ viſum. Quis
etiā in tactu q̄ ad hoc poſſit eē deceptio

vt dictū eſt ⁊ vt de ſe pz in demōe in ca ba
bo: q̄ in coitu ita feminā deludit vt videa
tur eē vir ſicut ⁊ ſuccubus virum ita ⁊ vi
ro videatur eſſe mulier de hoc. ſ. Th. j. q.
plix. ar. iij. ⁊. ij. di. viij. đ. po. q. vi. ⁊ Job. xl.
Et ideo dñs addidit tertiā ꝓbationem ꝑ
opus vite. i. comeſtionē que non fuit ne-
ceſſitatis vt dicit. s. Th. in. iij. ſed poteſta D
tis inſtrū per illā oſtendebat ſe vere na-
turam humanā ⁊ potentiā comedendi ⁊
habere naturalē. ad quod oſtendendū
nō comedunt angeli. Fuit tñ vera ⁊ non
ficta comeſtio: vt dicit idem. iij. quolibe.
q. iij. Uera inquā veritate ſigni: q: ſigni-
ficat in xp̄o naturam humanā eſſe ⁊ ve-
ritate naturalis ſpeciei: q: fuit actio a p̄n
cipijs ſpeciei naturalis comeſtionis. Si-
cut eñ vox eſt vera vox: etiam ſi non au-
diatur quod eſt vocis effectus: ita et co-
meſtio vera eſt etiam ſi non ſequat̄ con-
uerſio cibi in comedentē quod eſt come-
ſtionis effectus. Non autē fuit vera veri
tate incorporationis ſibi quia chriſtus
erat extra generationis ſtatum. Jdeo vt
ait ibi. ſ. in tertio cibum illum conuerte-
bat xp̄s in ſpiritualem. i. aeream materiā E
ſiue in vaporem ſicut aqua a ſole. Ex his
autē patet textus q̄ ſubditur. Uidete ma-
nus meas ⁊ pedes meos. in quib⁹ vt ait
Bed. clauoꝝ veſtigia clarebant q: ego
ipſe ſum: idē numero qui prius fui ſuſpē-
ſus in cruce. Ut autem oſtendat veritatē
carnis ſubdit̄ [Palpate] per tactū: ⁊ vide
te ꝑ oculos. Uel ponit̄ videre pro ſentire
cognoſceret [q: ſpūs] apparens in aereo
vel alio inaīato corpore [carnem ⁊ oſſa
nō hz ſicut me videtis habere]. i. videre
ſeu rationabiliter cognoſcere poteſtis.
Uiſus eñ rōne ſue ꝑfectionis ꝑ oī ſenſu
accipi conſueuit. Sicut cū dicimus: vide
ꝙ̄ ſuauiter redolet hec roſa [hr̄e [Eſt aūt
ſciendū ꝙ ſicut dicit. s. Tho. iij. di. lxiiij.
ad eſſe palpabile duo requirunt̄. ſ. habe
re q̄litates tāg biles q̄ ſunt calidū; frigi
dū: ⁊ hmōi ⁊ nō cedere tāgēti ið terra eſt
tāgibilis ſ; nō palpabilis. ignis vō tāgi- F
bilis ſ; nō palpabilis. Celū aūt neq; tāgi
bile neq; palpabile. Oē ḡ corp⁹ palpabi
le: vt idē dr̄ i. iij. di. xx[. eſt ꝑ naturā corru-
ptibile: l; ꝑ gliā poſſit i corruptibile eſſe
vt corp⁹ xp̄i. Ex q̄ pz vt dr̄ Gre. in. iij. mo-

ra ꝙ xp̄i corpꝰ qđ palpabile fuit nõ erat
ſubtile ad inſtar vẽti aut aeris ſicut dixit
Euticius. Dicit͛ tñ corpus glo͛ſum ſubti
le: q͛ ꝑfecte ſubijcit͛ aie. De hoc vide.iiij.
G diſt.xliiij. [Et cũ hoc dixiſſet oſtdit].i. ad
palpandũ exhibuit ſicut priꝰ exhibuerat
ad videndũ cum dixit videte ⁊c. [manꝰ ⁊
pedes] imo ⁊ latus ſ͛m Jo. Videt͛ autem
ꝙ diſcipuli eũ tetigerant: q͛ Beda ſic di-
cit ad inſinuãdũ: ergo reſurrectionis ſue
veritatẽ: nõ ſolũ tãgi a diſcipulis: ſʒ etiã
cõueſci cũ illis dignat͛: ne arbitrarent͛ nõ
ſolide ſʒ imaginabilr̄ ſibi apparere. Hec
ille. Sʒ verum eſt ꝙ ipſe quidẽ dignatus
eſt tangi: ſʒ tñ forte ipſi non auſi ſunt tã-
gere. Aduertẽdum eſt autẽ ꝙ gaudiũ [cũ
pertineat ad potẽtiam appetitiuã cuius
obiectũ eſt bonũ app̄hẽſum] eſſe nõ põt
niſi id qđ apprehẽdit͛ apprehẽdat͛ vt bo
nũ diſcipuli ergo qui cum ſp̄m ſe videre
credebãt turbati ſunt nõ potuerunt gau
dere niſi depoſita tali fide dñm eſſe cre-
derẽt illum q̃ videbat͛. Sʒ tñ tm̄ bonũ exi
ſtimabãt preſentiã magiſtri: ⁊ tm̄ de illa
H gaudebãt ꝙ habẽtes ſecuritatis cauſam
nõ erãt ſecuri. iõ dicit͛. [Adhuc autẽ illis
nõ credentibus].i. ſine omni heſitatione
[⁊ mirantibus ex tãto ⁊ tã inſolito bono
[pre gaudio].i. propter magnũ gaudiuʒ
qđ erat eis cauſa timẽdi ne forte ille dñs
non eſſet [dixit ipſis].ſ. dñs qui eos vole
bat ꝑ efficaciſſimum ſignũ confortare.i.
ꝑ opꝰ vitale [Habetis hic aliq̇d qđ mãdu
cet͛] Sicut enĩ dicit Mag. hiſto. illi quos
magi ſuſcitãt poſitis quibuſdam herbis
ſub aſcellis neqꝫ comedere neqꝫ bibere
poſſunt: qđ tñ eſt intelligẽdum ꝙ.ſ. face-
re nequeunt v͛tute demõis: ita bñ vt fiũt
virtute aĩe: aliter iſta eſſent falſa cum ad
nutum inferiora corpora obediãt diabo-
lo q̃ ad motũ localẽ duntaxat. [At illi ob
tulerũt ei partẽ piſcis aſſi ⁊ fauũ mellis]
Forte enĩ adhuc ſuabãt ↄſuetudinẽ victꝰ
xp̄i: de quo nõ legit͛ ꝙ carnes manduca-
uerit niſi ex mãdato legis ꝑpter myſte-
I rium in eſu agni paſchalis: ⁊ iõ i tãta ſolẽ-
nitate carẽtes carnibus offerunt piſceʒ.
¶ In hac parte eſt documẽtum in ſenſu
allegorico ꝙ poſt xp̄i reſurrectioneʒ t͛pe
gratie cibus aĩe.i. bone opaꝝ bona con-
uerſatio dulciſſima eſt: q̃ t͛pe legis ante

ram amaritudinẽ habebat: ⁊ hoc ꝑpter
duo. Primo: q͛ in operando tũc nõ erat tãta
copia gratie q̃ aiam cõſolat͛. Scđo quia
poſt laborẽ nõ ſtatim ibant ad requiem K
eterne cõſolatiõis ſʒ ad limbũ. Vñ Gre-
cus. Et iuſſu quidẽ legis paſcha cũ ama
ricãtibꝰ edebatur q͛ adhuc amaritudo
manebat. Poſt reſurrectionẽ vero cibꝰ
fauo mellis dulcorat͛. Hec ille. ¶ Quan
tũ ad tertiũ tãgit͛ illuminatio qua chriſtꝰ
diſcipulos ſuos edocuit per ſcripturas
vt in oibꝰ certi eſſent: cũ dr̄. [Et cũ mãdu
caſſet corã eis] ad docendã verã huma-
nã naturã. nõ ad oſtẽdẽdũ ꝙ in reſurre-
ctione neceſſariꝰ ſit vſus ciboꝝ] ſumẽs
reliquias dedit eis: ⁊ dixit ad illos. [Hec]
q̃.ſ. in me videtis ex plera [ſunt verba].i.
ſignificata verboꝝ. Vel hec verba q̃ di-
cam ſunt verba [que locutꝰ ſum ad vos
cũ adhuc eſſeʒ vobiſcũ].i. cũ adhuc eſſeʒ
in carne mortali: in qua eſtis vos: vt ait
Beda [Quĩ neceſſe eſt] nõ abſolute ſʒ ex L
ſuppoſitione ꝙ deꝰ ita ſtatuerit vel pro-
uiderit. Abſolute neceſſariũ dico id cuiꝰ
oppoſitum deꝰ facere nõ põt: eo ꝙ con-
tradictionem includat vt duo ⁊ tria eſſe
quinqꝫ. Ex ſuppoſitione vero neceſſariũ
eſt cuiꝰ oppoſitũ facere inquit ſuppoſito
quodã quo nõ ſuppoſito poſſet vt ſocra
tẽ ſaluari ſi eſt p̄deſtinatꝰ. Suppoſito enĩ
ꝙ ſocrates ſit p̄deſtinatꝰ: deus euʒ dãna
re nõ põt: q͛ ſequeretur ꝙ deꝰ euʒ vellet
peruenire ad vitã eternã: ⁊ non perueni-
re ad illum: ſʒ ad miſeriã eternam. Abſo
lute tamẽ deus poteſt ſocratem dãnare
q͛ nihil vult neceſſario niſi ſeipſuʒ [Im-
pleri oia que ſcripta ſunt de eo reuelãte in
lege moyſi: ⁊ p̄phetis ⁊ pſalmis de me.]
Quõ autẽ in has tres p̄tes diuidat͛ ſcri-
ptura vetꝰ: vide ſupra feria quarta poſt
dñicam de paſſione. Tunc aperuit illis
ſenſum vt intelligerent ſcripturas. Hoc
aũt põt intelligi tripl͛r fuiſſe factũ. Uno
mõ q͛ eis habitualẽ notitiã tradidit ſcri
pturarũ q̃ ad xp̄m pertinebant: ac ſi illas
memoriter didiciſſent: alio mõ q͛ ita illu M
minauit eoꝝ ſenſum.i. intellectum vt ſcri
pturas priꝰ auditas vel in poſterũ audiẽ
das funditꝰ penetrarẽt: ⁊ forte aliq̃ tunc
allegauit. Vel tertio fuit vtroqꝫ mõ. Eſt
aũt ſciẽdũ ꝙ xp̄s ſex multum clauſa ape-
ruit. Primo

ruit. Primo v͛ginis vterũ ſaluo ſignaculo
virginitatis. Eſa.xlv. Aperiatur terra et
germinet ſaluatorem. Scđo latꝰ ꝓpriũ.ſ.
permiſſiue. Joã.xix. Tertio infernũ. Eſa.
xlv. Aperiã corã eo ianuas. Quarto ce-
lũ. Act.vij. Ecce video celos ap͛tos: ⁊ ie-
A ſum ſtantẽ. Quinto intellectũ legis ⁊ p̄-
phetarũ. Apoc.v. Dignꝰ eſt dñe deꝰ ape
rire librũ. Sexto cor humanũ ad creden
dũ ⁊ intelligendum vt hic. [Et dixit eis
q̃m ſic ſcriptũ eſt:] vt.ſ. conſummatũ eſt.
[⁊ ſic opportebat] ex ſuppoſitiõe [xp̄m pa
ti] ſicut.ſ. paſſus eſt: [⁊ reſurgere a mor-
tuis die tertia: ⁊ p̄dicari in noie eiꝰ].i. ꝑ
nomẽ ſeu ſignificatũ nois eius [peniten-
tiã].i. virtutẽ: ⁊ ſacr̄m pnie [⁊ remiſſionẽ
pctõꝝ] quã vtraqꝫ preſentia virtute xp̄i
operat͛ [in oẽs gẽtes].i. ꝑ vniuerſum mũ
dũ. Fuerunt aũt hec oia ex ſuppoſitione
⁊ nõ abſolute neceſſaria. Quõ aũt ſemel
ſit euãgeliũ p̄dicatũ: ⁊ iterũ p̄dicabit͛: vi
de do.x. poſt feſtũ tri. ¶ In hac parte eſt
documẽtũ vt ſp̄ualiũ diuinoꝝ intelligẽ-
tiã queramꝰ a deo: ita tñ ꝙ id qđ nr̄m eſt
nõ negligamꝰ: q͛ eſſet tentare deũ. Deꝰ
enĩ ⁊ ſciam infundit ⁊ illuminat intelle-
ctũ vel ꝑ ſe vel ꝑ angelũ ſuũ. Jaco.i. Qui
B indiget ſapientiã poſtulet a deo.

☞ Feria. iiij. infra octa. Paſche.
☞ Textus euange. Joan. cap. xx.

M Aniſeſtauit ſe iterũ ie
ſus diſcipulis ſuis ad
mare tyberiadis. ma-
nifeſtauit aũt ſic. Erãt
ſimul Simõ petrus ⁊
thomas q̇ dr̄ dydimꝰ ⁊ nathanael q̇
erat a chana galilee ⁊ filij zebedei
⁊ alij ex diſcipulis eiꝰ duo. Dicit eis
ſimõ petrꝰ. Vado piſcari. Dicũt ei.
Venimꝰ ⁊ nos tecũ. Et exierunt ⁊
aſcẽderũt ĩ nauim: ⁊ illa nocte nihil
p̄ẽdiderũt. Mane aũt iã facto ſte
tit ieſus ĩ littore: nõ tñ cognouerũt
C diſcipuli q͛ ieſus eſt. Dicit ergo eis
ieſus. Pueri nũq̇d pulmẽtariũ ha
betis? Rñderũt ei: nõ. Dixit eis. Mit
tite ĩ dexterã nauigij rhete ⁊ inue-
nietis. Miſerũt ergo ⁊ iã nõ valebãt
illud trahere p̄ multitudine piſciũ.
Dicit ergo diſcipulꝰ ille quẽ diligebat
ieſus petro. Dñs eſt. Simon ergo D
petrꝰ cũ audiſſet q͛ dñs eſt: tunica
ſuccinxit ſe: erat enĩ nudus: ⁊ miſit
ſe in mare. Alij autẽ diſcipuli naui
gio venerũt: nõ enĩ longe erãt a ter
ra ſed quaſi cubitis ducẽtis: trahẽ
tes rhete piſciũ. Vt ergo deſcende-
rũt ĩ terra viderũt prunas poſitas
⁊ piſcẽ ſuppoſitũ ⁊ panẽ. Dicit eis
ieſus. Afferte de piſcibꝰ quos pren
didiſtis nũc. Aſcẽdit ſimõ petrꝰ ⁊
traxit rhete in terrã plenũ magnis
piſcibꝰ cẽtũ quinquagintatribus:
Et cũ tãti eſſent nõ eſt ſciſſum rhe
te. Dicit eis ieſus. Venite prãdete.
Et nemo audebat diſcũbẽtiũ inter
rogare eũ: tu q̇s es: ſciẽtes q͛ dñs ẽ.
Et venit ieſus ⁊ accepit panẽ ⁊ da
bat eis ⁊ piſcẽ ſil͛r. Hoc iam tertio
manifeſtatus eſt Jeſus diſcipulis
ſuis cum reſurrexiſſet a mortuis.

M Aniſeſtauit ſe iterũ ieſus ⁊c.] E
Jo.xx. In hoc p̄nti euã. tãgũ-
tur tria pũcta q̃ ſunt. Allocu-
tio / recognitio / ⁊ cõſolatio:
q͛ tñ fere oia patẽt ex dictis
ſolũ aliqua pauca exponenda ſunt. [Va-
do piſcari] Sʒ hic mouet qõnem Greg.
q͛ vr̄ Petrus poſt miſſam manũ ad ara
trũ ꝓ diſcipulatũ dñi retro aſpexiſſe ꝑ re
ditũ ad offm̄ piſcatiõis. Sed ad hoc idẽ
Greg. ꝙ ad officiũ occupatiuũ mẽtis et a
ſp̄ualibus retrahẽs: poſt cõuerſionẽ nõ
eſt redeũdũ: ſicut eſt vectigal ad qđ mat-
theũ rediſſe nõ legimꝰ. Secꝰ aũt de eo
qđ ſine pctõ ⁊ mentis implicatione exer
ceri põt. vt piſcatio. Sed cõtra: q͛ cũ ad
hoc nõ redierit petrus xp̄o viuente vide
tur qđ oino aliquã mutationẽ circa mẽ-
tẽ paſſus ſit. Ad hoc aũt dicit Augu. ⁊.s. F
Tho. ꝙ rediſſet ad illud ante xp̄i reſurre
ctionẽ ⁊ vulnerũ inſpectionem videre ex
deſperatione feciſſe. Sed nũc poſt xp̄m
ſibi de ſepulcro reditũ viuum poſt inſpe
cta vulnerũ loca: poſt acceptũ eiꝰ in ſuſ-

ſtatione ſpũſctm̃ facti ſunt apoſtoli ſicut
antea piſciũ piſcatores.Et hoc in ſignũ
ꝙ predicator ſui apoſtolatus integritate
ſeruata:poteſt neceſſarium victum arte
G iuſta querere:ſi aliunde non habeat exē-
plo Pauli qui ne alios grauaret artem
quã non nouerat didicit ſm.s.Tho.ſup
Jo.Sz dr̃:qr victũ ſemp aliũde hz dicente
dño.Hec oĩa.ſ.tẽporalia adijcientur vo-
bis.Ad hoc vero dicit qḋ ſeruo dei oĩa
adijciuntur eo cooperãte:in cuius ſignũ
petrus quidẽ hic dicitur laxaſſe rhete:ſz
dñs fuit qui illud piſcibus adimpleuit.
[Dicũt ei Uenimus ⁊ nos tecũ]in ſignũ
ſ.ꝙ oẽs p̃lati[⁊ p̃dicatores ſummo ponti
fici coopari debẽt.]Et exierunt ⁊ aſcẽde
runt in nauim:⁊ illa nocte nihil p̃hendi-
derũt]in ſignũ ꝙ ſine luce diuine inſpira
tionis rhete predicatiũ eſt inane.[Nun-
quid pulmẽtariũ habetis].i.cibum aliũ a
pane:puta piſces.Unde.s.Tho.dicit ꝙ
credebãt illũ eſſe piſciũ mercatorem.Se
cundũ aliquos aũt dicit a puls pultis:et
ꝓprie eſt cib9 liquidus.Alloquitur autẽ
H eos vt paulatim ad ſui notitiã ꝑducat.
¶Quantũ ad ſcḋm tãgit quõ xp̃m diſci
puli agnouerũt:cũ dicit.[Dicit ergo di-
ſcipul9 ille quẽ diligebat ieſus.Dñs eſt]
Jo.ſm Bed.cognouit dñz ex ↄſueta vo
ce vel ex miraculo.Et ſm Chryſo.qr erat
perſpicatior.ſ.intellectu ⁊ ſenſibus ꝙ̃ pe-
trus citius illũ recognouit[Succinxit ſe]
i.veſtiuit ꝓpter reuerẽtiã magiſtri[erat
eñ nudus]ratione caloris ⁊ expeditiõis
oꝑis.[Et miſit ſe in mare]vt citius veni-
ret ad xp̃m ſm.s.Tho.Dicit autez Be-
da.ꝙ petr9 ad dñm aut natãdo aut pedi
tãdo venit.Alij aũt dicũt ꝙ memor quõ
añ iuſſu dñi ſup aq̃s ambulauit:tunc idẽ
fecit ſpiritu ferueñs.Nõ eñ cũ tñ diſtaret
⁊ eſſet in tali fundo tam diſtante a terra:
in quo nauis onuſta poſſet incidere eſt
rõnabile ꝙ peditauerit:⁊ multominus ꝙ
natauerit:quia non citius ſed tardius ve
niſſet ꝙ̃ nauigio.Sz etiã eſt veriſimile ꝙ
I ſi ſic fuiſſet tantũ ꝓdigium ꝙ vno verbo
potuiſſet exprimi euangeliſta non tacuiſ
ſet:ideo q̇ vult ſentire cum Bed.dicat ꝙ
potuit peditare:quia multoties lõge lit-
tore aqua nõ eſt profunda:nec ibi nata-
uit nauis onuſta quia adhuc rhete erat

in aqua vt innuit hic.Potuit etiaz nata
re:⁊ tñ citius venire ꝙ̃ nauigiũ:qḋ trahẽ
do rheti ⁊ piſcib9 inſiſtebat.[Alij autem
diſcipuli nauigio venerũt:nõ eñ longe K
erãt a terra ſed quaſi cubitis ducẽtis tra-
hẽtes rhete piſciũ]Scḋm Bedã.hic cã
reddit quare petrus natauit aut pedita-
uit:ſm alios vero q̃re alij nõ venerũt ſu-
per aquas ſz nauigio.¶Eſt autẽ hic mo
rale documẽtũ:vt q̇ vult agnoſcere xp̃m
⁊ ad illũ ꝑuenire:audiat vocẽ eius q̃ lo-
quitur:interi9 inſpirãdo receſſum a ma-
lo:⁊ ꝓgreſſum ad bonũ:⁊ inſpiciat mira
cula ei9 q̃ ſunt in nr̃m bñficiũ:⁊ non im-
mergat tot9 in aquas delitiarũ ⁊ vanita
tum.¶Quantũ ad tertiũ tangit quõ xp̃s
cõſolatus eſt diſcipulos in aĩa ꝑ ſuã gra-
tã p̃ñtiã ⁊ in corpore ꝑ corꝑalẽ refectio-
nẽ.[Accepit inq̇t panẽ]quẽ.ſ.ipſe cum pi
ſce ⁊ prunis parauerat:vt dicit.s.Tho.
Hoc aũt qḋ dicit in tertio ⁊c.ſm aliq̃s.i.
ſm Aug.li.ij.nõ refert ad apparitiones L
factas:quiã fuerunt quatuor:ſz refert ad
dies quib9 facte ſunt q̇ ſunt dies paſche:
⁊ ei9 octaua ⁊ dies hec.Scḋm alios v̓o
refertur ad apparitiões factas diſcipu-
lis que fuerunt tres quibus addit quar-
ta qua apparuit magdalene.

Feria.v.infra octa.Paſche.

Tex.euang.Joan.xx.c.

Maria ſtabat ad monu-
mẽtũ foris plorãs.Dũ
ḡ fleret iclinauit ſe ⁊ ꝓ
ſpexit ĩ monumẽtũ:⁊ vi
dit duos ãgelos ĩ albꝭ
ſedẽtes:vnũ ad caput ⁊ vnũ ad pe
des:vbi poſitũ fuerat corp9 ieſu.Di
cũt ei illi.Mulier q̇d ploras.Dicit
eis.Quia tulerũt dñz meũ:⁊ neſcio
vbi poſuerũt eũ.Hec cum dixiſſet:
conuerſa eſt retrorſum ⁊ vidit ie-
ſum ſtantem:⁊ non ſciebat qr ieſus
eſt.Dicit ei ieſus:Mulier quid plo
ras?Quẽ q̃ris?Jlle exiſtimans qr M
ortulan9 eſſet dicit ei:Dñe ſi tu ſu-
ſtuliſti euz dicito mihi vbi poſuiſti
eum:⁊ ego eum tollam.Dicit ei Je
ſus.Maria.Conuerſa illa dicit:ei

Rabboni Quod dicitur magiſter
Dicit ei Jeſ9:Noli me tãgere.Nõ-
dum eñ aſcendi ad patrem meuz:
Uade autẽ ad fratres meos et dic
eis.Aſcẽdo ad patrem meum ⁊ pa
A trem veſtrum:deum meum.⁊ deuz
veſtruz.Uenit Maria magdalene
annuntians diſcipulis:qr vidi do-
minum ⁊ hec dixit mihi.

Maria ſtabat ad monumẽ-
tũ ⁊c.]Jo.xx.Cũ fere totuz
hoc euãgeliũ ex dictis eſt
patẽs ſolũ aliqua v̓ba ex-
ponẽda ſunt[Maria ſta-
bat ad monumẽtũ foris].
ſ.extra illũ ſacri ſepulchri locũ:ſz tñ erat
intra illud ſpatiũ in quo cũ alijs mulieri-
bus fuerat ingreſſa circa qḋ erat clauſu-
ra q̄dã:imo vt vr̃ ingreſſa erat primam
cellulam:ſtans ante portam ſecunde:et
ſic quodam modo erat intus ⁊ foris[plo
rans.]Cũ enim vt dicit.s.Tho.ſint duo
B genera lachrymarũ.ſ.Compũctionis ꝓ
peccatis:⁊ deuotionis ꝑ celeſtibus cõſe
quẽdis:ſicut Maria abũdauit primo ge
nere in ſua conuerſione ita ⁊ ſcḋo in dñi-
ca paſſione abũdauit.[Dum ergo fleret
inclinauit ſe]vt ꝑ portulã humilez intus
monumentũ aſpiceret.[Tulerunt domi-
nũ meũ].i.corpus dñi mei denominãs a
toto partẽ.Sic eñ ſm.s.Tho.etiã filiuz
dei ſepultũ dicim9:cũ ſola ei9 caro ſepul
ta fuerit:qr diuinitas carnẽ nõ deſeruit.
Exiſtimabat autem angelos hoĩes eſſe:
vt dicit.s.Tho.[Et neſcio vbi poſuerunt
eum.Hec cum dixiſſet cõuerſa eſt retror
ſum.]Et hoc ſm.s.Tho.angeli exhibue
runt reuerentiam chriſto apparenti poſt
tergũ Marie ⁊ aſpexerunt quaſi ibi ali-
quid viderent ⁊ tunc illa conuerſa eſt.vt
videret q̇d illi viderent.¶Et ꝓpter hoc
etiã nõ expectauit angelorũ rñſum[exi-
ſtimãs qr ortulan9 eſſet]qr ſciebat cuſto-
C des aufugiſſe:⁊ ↄſtr arguebat nullũ ibi
eſſe debere niſi ortulanus ſm.s.Thom̃.
Uel forte in effigie ortulani dñs appare-
bat.[Dicit ei.Dñe]Dñm eũ vocat vt ca-
peret beneuolentia[ſi tu ſuſtuliſti eũ dici
to mihi vbi poſuiſti eum vt ego eũ tollã.]

Ex magno amore credidit ꝙ oẽs cogita
rent de dño ſuo vt ipa:ideo illi nõ noiat
q̇s ſit dñs ſuus quẽ q̃rebat:Hec.s.Tho.
Uel forte iõ fuit:qr ſciuit ortulanuz inter
fuiſſe ſepulture:aut credidit[Dicit ei Je-
ſus.Maria cõuerſa illa]Cõtra:qr iã ad
illã loq̄bat:ergo erat ad illũ cõuerſa.Ad D
hoc dicit Aug.ꝙ cõuerſa eſt ſm mentẽ:
cognoſcẽdo quem nõ cognoſcebat.Uel
vt dicit.s.Tho.qr eũ ortulanũ credebat
ſollicita de eo quod gerebat in corde nõ
reſpiciebat eũ cõtinue:ſed potius reſpi-
ciebat hincinde:ſi aliqḋ ſignũ videret ſe-
pulcri:ſed vocata ꝓprio noĩe ſtatim illũ
recognouit.Dicit ei Rabboni:qḋ dr̃ ma
giſter:⁊ ſtatim proſtrata voluit oſculari
pedes eius:ſz xp̃s tunc extendit manum
dextrã:vt patebit ⁊ tetigit eam in fronte
inter capillos:⁊ ſupcilium ſiniſtrũ:[⁊ di-
xit ei Jeſus.Noli me tangere:nondũ eñ
aſcẽdi ad patrẽ meum.]¶Sz dubitatur
quare añ reſurrectionem ⁊ poſt ꝑmiſit ſe
tangi a diſcipulis ⁊ etiã a mulierib9 q̄ te-
nuerunt pedes eius inter quas erat iſta-
met:nõ autẽ mõ ab iſta ſibi dilectiſſima.
Ad hoc dr̃ tripl'r.Primo ſz Aug.ꝙ nõ vo- E
luit ſe oſculari in ſignũ ꝙ eccleſia gẽtiuz
quã ſignificabat hec mulier non coniun
geret xp̃o ꝑ fidẽ niſi poſt eius aſcẽſionẽ.
Scḋo ſm eundẽ:qr iſta magdalena nõ-
dũ credebat xp̃z aſcẽdiſſe ad patrẽ.i.eſſe
ei equalẽ qr de eo vt dicit.s.Thom̃.ſicut
de ſcrõ viro ſed non vt de deo ſentiebat.
Tertio ſm Chry.vt induceret eam ad ſui
reuerẽtiã maiorẽ ꝙ̃ añ paſſionẽ.Crede-
bat eñ eũ ad priorẽ vitã ſurrexiſſe quã ha-
buit añ paſſionẽ.Jõ dr̃ xp̃s.Nõdũ aſcen
di ad patrem:vt ↄiũgat mihi eccl'ia ꝑ fi-
dẽ:q̇ ad p̄miũ.Uel nõdũ aſcẽdi:ſupple in
corde tuo:quo ad ſcḋz.Uel nõdũ aſcẽdi:
iõ appareo ſine q̄litate glioſa ⁊ talis q̄lis
añ paſſionẽ ꝙuis ſim glorioſior:quo ad
tertium.[Uade autem ad fratres meos.]
Ecce regis noſtri mãſuetudinem:q̇ diſci F
pulos a ſe creatos fratres ſuos appella-
uit[⁊ dic eis.Aſcẽdo ad.p.m.⁊ p̄rem ve-
ſtrũ]meũ q̇dẽ naturalez:veſtrũ aũt ado-
ptiuũ[deũ meũ ⁊ deũ vr̃m]quam ego in-
ꝙ̃rum hõ adoro ⁊ ei ſupplico[Uenit ma
ria magdalene annuntiãs diſcipulis:qr
vidi dñz,⁊ hec dixit mihi]Eſt aũt notãdũ

ſm.s.Tho.ꝙ iſta btā magdalena bis vi-
dit angelos ad ſepulcrum. Primo vnū
ſedētē ſup lapidē cū alijs mulieribus ſi-
cut dicit Mar.⁊ Matt. Et ſcdo duos in
regreſſu qñ petro ⁊ Joanne abeuntibus
G remāſit plorās: vt dicit Jo. Silr bis vidit
xp̄m. Primo in forma ortulani. Et ſecun
do in via qñ currebat nunciare diſcipu-
lis cum alijs mulieribus: qñ ſm Mar. et
Matt. tenuerunt pedes eius. Occaſione
vo dictoꝝ in hoc euāgelio de hac mira-
bili ſancta q̄dā volo narrare q̄ nec in eiꝰ
legēda: nec in chronicis vulgatis haben
tur. Cū anno dñi. M.cccc.xcvij. deuotio-
nis gratia antrum vbi penituit: ⁊ ſacras
eiꝰ reliquias apud ſctm̄ maximianū viſi
taſſe: oñſuz ē mihi pluries ſacrū ⁊ vene
rabile caput eiꝰ grāde valde. ⁊ totuz vn-
diq; ad os vſq; denudatū: excepta ea pte
frontis quā ſaluatorē oim diximus teti-
giſſe. Ibi em̄ pellis ad inſtar quaſi ethio
piſſe ſeu cadaueris iādiu occiſi clare ap-
paret et in pelle due foſſe duarum extre-
mitatuz digitoꝝ: quarū altera multo eſt
reliquā euidentior atq; pfundior. Et ſub
pelle caro ad albedinē declinās. Oſtēſi
H ſunt ⁊ in vitrea ampulla eius capilli nō
oēs ſed q̄ pedes xp̄i terſere necnon ⁊ am-
pulla vitrea plena terra habēte colorem
mediū inter rubeū ac nigrum. quā in pa
raſceue. b. magdalena ſub cruce collegit
que vt oēs mihi ſine heſitatione affirma
bāt: ſingulis annis in die paraſceues ple
cta paſſiōe euidenter ⁊ clare ebullit: acſi
ibi videaꝛ ſanguis ebulire. De qua quid
ſentiendum ſit als. Uidi ⁊ brachiuz eius
magnū ⁊ cerei coloris. Oſſa vero eius in
capſa argētea recluſa videre non potui.
Alabaſtrū q̄q; vnguēti nardi ſpicati piſti
ci p̄cioſi monſtratum eſt mihi marſilie in
ecclia ſancti victoris. Cū vero diligētius
de oībus p̄dictis veritatē ſcrutari voluiſ
ſem chronicā huiꝰ ſententie repperi. Ka
rolus rex Sicilie ſcdꝰ: ⁊ comes ꝓuincie
circa annū dñi milleſimū ducenteſimuz
I ſeptuageſimū nonū bello nauali cum re-
ge arragonū congreſſus: victus ⁊ capti-
uatus eſt. ⁊ apud barchinonā moriturꝰ
viro carceri mancipatus. Cūq; omni hu
mana ſpe deſtitutus indubitatam mor-
tē expectaret in breui a magro Guilelmō
de tōnais ordinis p̄dicatoꝝ ꝯfeſſore ſuo
monitus eſt vt magdalenam que in ter-
ris ſibi ſubiectis p̄dicauerat penituerat
⁊ obierat in auxiliū aduocaret. Cui ſta-
tim firma ſpe de meritis eius concepta:
K ieiunio ⁊ confeſſione et lachrymis eis ſe
commēdauit. Ecce aūt in ipſa vigilia fe-
ſtiuitatis btē magdalene nocte aſtitit ei
matrōa pulcherrima: Karolū voce ſono
ra ⁊ proprio noīe vocans: p̄ces eius exau
ditas cōmemorās ⁊ vt ſe velocius ſeque
reꝛ indicans. Cūq; p captiua familia ſua
ille p̄careꝛ: ſequere inqt me: et ſequentur
tui oēs. Sic aūt factū eſt. Poſt paululū
vo cū aliquātiſꝑ pceſſiſſent illa firmato
gradu ⁊ ſe inuocata magdalenā eſſe cō-
memorās: ſcis ait vbi ſis nūc. At ille. In-
tra muros adhuc ſumus barchinone: ſi
nō fallor. Falleris inqt ſed iam es infra
terminos tui principatus ⁊ prope Nar-
bonā ad vnā leucā. Sunt aūt inter Nar-
bonā ⁊ Barchinonā tres magne diete.
i. triginta leuce ſuperq;. Tunc ille pfuſus
lachrymis. Quid inquit o dña gratū re-
pendere pro tanto beneficio poſſum? Di
cā inqt. Cū inſtante bello quodā corpus L
meū de meo ſepulcro ſublatū: ⁊ loco eiꝰ
alid ſuppoſitū fuiſſet: vt fallereꝛ inimici
ſi meū corpꝰ aſportare voluiſſet ita fctm̄
eſt. Uñ adhuc apud talē locū iacēt reliq̄
mee alijs loco earū ſublatis. Illuc pge et
has talibꝰ ſignis inuenies. Nā in tali lo
co vitis ē: quā ſequēs de ore meo pdijſſe
videbis: ⁊ ibi eſt caput meū totū nudum
excepta ea carne quam ſaluator mūdi in
orto tetigit cuz eiꝰ volui tenere veſtigia.
Capilli oēs interierunt exceptis his qui
Jeſu xp̄i pedes tetigere. Juxta caput eſt
ampulla plena terra madefacta ſangui-
ne xp̄i: quā ſub cruce collegi. ⁊ ſemꝑ quo
ad vixi in memoriā dñi mei ſeruaui. Cuz
hec iueneris honore digno eleuabis. Et
locum mee mortis ⁊ mee penitētie fratri
bus meis. i. predicatoribus trades. Ego
enim peccatrix ⁊ apoſtola fui: conuentui
loci in quo deceſſi redditus pro cētū fra M
tribus aſſignabis: vt ſemꝑ ibi vigeat ſtu
dium generale. Et his dictis diſparuit.
Ille vo facto iam die narbonā cernens:
in eo loco in quo magdalena diſparuit:
crucē figi iuſſit que vſq; in preſens crux
de leuca dicit. Et ſctm̄ maximinū adiens
oīa p ordinē reperit ⁊ iuſſa pfecit. Nam
cū in illis duobꝰ locis monachi habita-
rēt: eis ꝯtributionem fecit: ⁊ loca illa fra
A tribus predicatoribꝰ tradidit aſſignans
redditus ſup gabellis ciuitatis nicenſis
⁊ alijs: iuxta p̄cepta magdalene. Tēplum
vo reliquijs eius regiū incepit: ſʒ nō ple-
ne pfecit. Profectus vo ad regnum: mo-
naſteria duodeci vel plura ordinis eiuſ-
dem predicatoꝝ fabricauit atq; dotauit.
in quibus de magdalena vſq; hodie me-
moria quotidie agiꝛ: ac tandem moriens
cor ſuum ordini eidē legauit qđ vſq; ho-
die in ꝯuentu ſancti dñici de neapoli in-
eburnea pyxide reſeruatur. illudq; anno
milleſimo quadringenteſimo nonageſi
mo quinto proprijs luminibus inſpexi.
Igitur mirabilis deus in ſanctis ſuis.
¶ Alibi tñ vt mihi digni fide retulerūt le
gitur (nō forte in eadē chronica quā qꝛ
ſemel ⁊ curſim plegi forte ad plenū reti-
nere memoriter nequiui: p̄cipue quia de
his ſcribendis nō cogitabā) magdalenā
B dicto regi ea nocte ter apparuiſſet: ⁊ pri
mo. Dixiſſe. Si te hinc liberauero facies
qđ iubebo. Quo ſpondente diſparuit. At
ille ſemetipſum reprehendens: ait Heu
nec q̄d velit inquiſiui. Qua ſcdo apparē-
te ⁊ repetente: eadē: q̄d inquit ipſe iubes
o dña? At illa. Locū iquit mee mortis et
mee penitentie meis fratribus tradas.
Quo id ſe facturū ſpondente: diſparuit.
At ille ſemetipſum reprehēdens. Heu in
quit nec qui ſint iſti eius fratres inquiſi-
ui. Sed btā magdalena tertio ei modo
ſupradicto apparuit. ⁊ narbonā vſq; in
ſuo feſto populo in honorē magdalene
ſolēnizante deportauit. Nā in ea ciuita-
te ⁊ in tota regione ſumme venerationi
habeꝛ. Ex his aūt pſpicuū credo: quātū
predicatorum ordinem Magdalena di-
ligat ⁊ magnipendat: qꝛ. ſ. predicatores
ſuos fratres appellauit: ⁊ eis theſaurum
ſuum. i. ſua loca ſuaſq; reliquias commē
C dare curauit: quin ⁊ magiſtro generali
eiuſdem ordinis tunc apparuiſſe dicitur
dum karolum e carceribꝰ exemit dicēs.
Uos legi theſauri mei cuſtodes atq; cul-
tores. Propter quod etiam ipſe Karolꝰ
tantum ordinem dilexit vt ſue. ſ. libera-
trici ſe cōformē effecerit. Sed qꝛ de ma-
gdalena ſermo nobis exorſus eſt: vt tan-
to amori iuxta poſſe ⁊ vices ⁊ grās refe-
rā: nō nulla alia que legi recitabo. Nam D
anno xp̄i milleſimo tricenteſimo ſeptua-
geſimo ſctām baumā ſeu italice balmam
id eſt antrum in quo magdalena peni-
tuit: quidā mercator tuſcus deuotionis
grā viſitauit. Hic inde ſic diuino ſuccen-
ſus amore regreſſus eſt: vt ebrius amo-
ris ſpiritu verba eius relegenti videan-
tur extitiſſe. Hic egreſſus in patriam ſue
vie itinerariū vulgari metro ꝯfecit: pul-
cherrime veridiceq; deſcribēs ⁊ loca et
reliq̄as oēs q̄ in ſctō maximino in Mar-
ſilia ⁊ Arelate ⁊ Auiniōi ⁊ reliquijs locis
viciniorib9 cōtineꝛ: iuxta ea q̄ oculis
noſtris inſpeximus. Se quoq; preſente
fratrē heliam ordinis predicatorum: qui E
magdalene lōgo tēpore. i. annis. lxxxvj.
in ſctā baumā ſeruierat multa que ſibi in
ferā reuelaſſe ⁊ poſt paululum vitā fini-
uiſſe teſtatur. Huius opuſculū ad me p
venerabiles patres ordinis noſtri fratrē
petrū veronēſem prioremq; brixienſem:
⁊ fratrem Joānem fabrianenſem diuini
vbi preconē: a fratre bono frē florētino:
a quo illud ſe habuiſſe aſſeuerāt deuenit.
Igiꝛ viſitatis reliquijs et ſpelunca dum
conſolatus mercator diſceſſum medita-
retur fratres penes quos grām forte in-
uenerat: cū beati pr̄is helie: ſermone am-
plius ꝯſolari voluerūt. Cūq; manibꝰ fra
trū btūs pr̄ helias delatꝰ fuiſſet: nā totꝰ
ꝯtractꝰ nil fere preter linguā habuit vi-
tā p̄ticipās: viſos pegrinos dulciter ſa-
lutauit. ac fratri ſe deferenti ait. Ad locū
meum me deferas: qꝛ ſecreta dei volo re
ſerare que tacui. Locū vo ſuum dixit euz
in quo ad orōnez: in ſpelūca ſuper petra
in qua nocte magdalena q̄euit: ſtare ꝯſue
uerat. Pro hoc vero ſciēdū eſt mōtē eſſe
in ꝓuincia ab oriente niciā: ab occidēte F
vo marciliā ⁊ a meridie mare / ⁊ a ſepten
trione habentē Auinionē / Hic ad altitu
dinē triū miliū paſſuum aſſurgit. Et de-
inde iubam ſeu criſtā gerit lapideam / ab
occidente in orientē decē milibꝰ paſſuuz
⁊ eo amplius extēſam / q̄ ab occidente ſic
p̄ciſe cerniꝛ / vt murū vaſtiſſimū dixeris.
Nā ad inſtar fere duarū p̄celſaꝝ turriū

eleuat̃. In rupis huius radice ſpelunca
eſt eleuata quantū magnꝰ imo maximꝰ
iactus eſt lapidis: ore ꝓſpiciēs occiden-
tē: ⁊ clibani formam p̄ſe ferēs. Ante os
G ſpelūce in breue ſpatiolum: intus vero ad
leuā intrātis ⁊ ad ſpelūce mediū lapis a
ſolo ſurgēs in cumulū eleuat̃: ⁊ paulatī
ac ſenſim v̄ſus interiora ſpelūce euane-
ſcit inter: quē ⁊ extrema ſpelūce fons pul
cherrimꝰ patet frigidiſſimꝰ tactu ⁊ guſtu
dulciſſimꝰ: nunꝙ̄ deficiēs ⁊ nūꝙ̄ parēter
ad extra ꝓſiliēs. Sup eo lapide magda-
lena ⁊ cōtēplatione ⁊ quieti nocte vaca-
bat vt cōis fama: ⁊ imago ibi q̄ſi magda
lene aptis oculis q̄eſcētis btō maximino
autore repoſita teſtat̃: vn̄ cum tota ſpelū-
ca iterdū guttulis ac gn̄ati humoris hu-
mectet̃ lapis ille ſolus (vt d̄r) oī tp̄e imu-
nis ab iniuria ſtillicidij conſeruat̃. Hunc
igit̃ dū p̄r helias fuiſſet delatꝰ ſequētibꝰ
ꝑegrinis: ⁊ ad lachrymas ſcitatis eiꝰ aſ-
pectu ꝯcitatis ait. Fratres dies venit et
hora mihi diu expectate mortis. Igit̃ q̄
ad btē magdalene gl̄iam ⁊ veſtre ſalutis
augmētū enarro: percipite. Cum btē ma-
H gdalene ſeruiturus deſertū iſtud: et rupē
horridā petiuiſſem. exacto hic menſe ſoli
tudinē faſtidiēs penitui: ⁊ diſceſſum taci
tus cogitaui. Quadam igit̃ nocte cogita-
tibꝰ agonizās ſubito inſtar crucis mōtē
hunc lapideū in partes quatuor diuiſum
inſpexi atq̄ mihi quatuor mundi partes
oriens occidiens merides ⁊ ſeptētrio pa-
tuere ⁊ celum ſurſum abyſſuſq̄ deorſum.
Igit̃ timore ꝑterritꝰ in terrā excors ceci-
di. Cūq̄ v̄bis quibuſdam dulcibus eleua
tus ſpm̄ collegiſſem: toto corde magda-
lenā i auxiliū aduocaui. Hec ſtati affuit
tā ſereno: ⁊ radiāti vultu: vt in eā intende
re nō poſſem op̄ta capillis ⁊ nuda bra-
chia ac pedes floribꝰ redimita dicēs. In
cōſtās ac rudis te ꝑ ꝑ aptus eſt mōs ⁊ te
I ꝑ ꝑ ego aſſum: ⁊ ꝑ me nō velis tua aīa in
eternā vitā dirigēt̃. Tu hic a meo ſerui-
tio diſcedere cogitaſti ſed audi q̄ dicā: et
deinū age q̄libet. Ut noſtri inq̄t e hierl'm
marſiliā multi deo volēte ⁊ naui ſubue-
hēte deuenimꝰ. At vbi marſilia ⁊ ꝑ non
parua regiōis Jeſu xp̄i fidē ſuſcepit: tm̄
circa nos hūanus fauor ⁊ inq̄tudo cre-
uerūt: vt hoim̄ ꝯſortia fugere cogitarim?

Rapta v̄o diuinitꝰ ſub huiꝰ antri ſui ore
depoſita. Cūq̄ hic ide ꝑ locū mihi a deo
paratū lumina direxiſſem draconē quē
mea ſoror martha occidit: repēte lucem
iter ⁊ tenebras aſpexi: cuiꝰ horrorē ſuffi-
ciēter exprimeret nemo erat bubalo ma-
ior. Uidit ⁊ oīs gn̄is vip̄as. De hoc mō-
ſtro de quo ſic loq̄t̃ magdalena Uincē. di
cit i ſpe. hiſto. q̄ draco mōſtruoſus extite
rit: anterior em̄ pars feralis erat: poſte-
rior piſcea ⁊ viperea cauda fuit magno K
boue maior ⁊ ꝓlixo equo ꝓlixior: caput
leoninū habuit: iubas eq̄nas: pedes ſe-
nos ⁊ vngues vrſinos. Fortitudine et fe
rocitate. xij. credit̃ ſupaſſe leōes. Fuit ex
leuiathā ſerpēte marītio ⁊ bonacho aīa
li gn̄atꝰ i pōte galatie aſie i q̄ ſūt. eiuſmōi
mōſtra. Per mare āt venit ad rodanum
fluuiū: ꝑ quē ad ea loca ꝯſcēdit i q̄bꝰ fuit
occiſꝰ. Hec ille. Nō ē v̄o mirū ſi i ſpe
lūca v̄ſabat̃ magdelene: q̄ in medio eſt
deſerti vaſtiſſimi: q̄uis tm̄ diabolica for-
taſſis inuidia id actū ſit. Subito iq̄t igit̃
magdalena me apparēte i ſpelūca: ⁊ dra-
co ⁊ vip̄ea multitudo excitāt̃ me i oculis
ac ſibilis ſuū furorē p̄ ſe ferētes. Nā vip̄e
q̄dē inixe caudis pectoribus aſſurgebāt
ſꝫ draco oībꝰ imanior ita me ꝯterruit: vt
timerē eiꝰ aſpectū: imo nec ferre poſſē: q̄
mortē nō timebāt: heu me tunc inq̄o ieſu
mi niſi mihi ſtati affueris aut deuorabor L
aut pauore ſpm̄ efflabo. Erit tunc ſubito
draco caput q̄ſi me nō curaret. ſꝫ denuo
ſtati exteſo ac dilatato vaſtiſſimo guttu-
re ⁊ ꝯcuſſis alis me deuorādū inuaſit. Cū-
q̄ iā degluttiēdū in ſua ora traxiſſet: q̄ lin
gua n̄ poterā ſic ſū ꝓfūdo ⁊ ſecuro corde
locuta: dulcis amor ieſu triſtē ne ac ſolā in
deſerto poſt inumera tua dōa me draco-
nis eſcā effeciſti: tūc ſubito angelꝰ de ore
dracōis eductā me allocutꝰ ē dicēs. Btā
q̄ fidē tenes. Ac draconē calce percutiēs:
egredere iq̄t h̄ draco ⁊ oēs vip̄e tecū. Ac
repēte ſe dedit draco ⁊ reliq̄ turba ꝑcipi-
tē ⁊ volās ac peditās d̄ſertū adiuit: i q̄ il-
lū mea ſoror martha ſupauit. Igit̃ āgelꝰ
michael ſpm̄ efflauit odoriferū: qui in flā
mā ꝯuerſus totā baumā lābēs inmundas
ac fetidas viparū feces aſſumpſit. ⁊ locū
oēm mūdū ac redolētē effecit. Deīde v̄o M
i me ꝯuerſus. Deꝰ inq̄t quē tm̄ o magda

lena ꝯcupiſcis ⁊ ſemꝑ habes: te vult hūc
locū lachrymis irrigare ꝓfuſis: vt futu
ris ſeculis exēplū pnīe ꝑpetuo fias. Re
manſi eo diſparēte ꝑterrita: ⁊ loco luſtra
to hoibꝰ inuiū aſcēſum deſcēſumq̄ rupe
A vetante cognoui. Tūc amoris dulcedine
ad lachrymas reſoluta me ad terrā pro-
ſtraui: adorās ac dicēs. Gratias tibi xp̄e
ago q̄ me oī mea affectione repleſti. Sꝫ
oro fontē in rupe hac exhibeas dep̄cāti.
Crepuit ſtatī ſub meis oc'lis imane hoc
ſaxū: ⁊ q̄s cernis Helia aq̄ e duro ſilice
ſcaturiere. Cūq̄ ante ipm̄ limpidiſſimū
fontē genuflexo xp̄o gr̄as agerē: ecce plꝰ
q̄ mille ſpūs vidi in ſpelūce dextera ſte-
tiſſe v̄ba ſuauiſſimi amoris hebraica lin
gua decantātes. Cū igit̃ poſtremo ſubin-
tuliſſent: nō expedire ait tā aſſiduā oro-
nū frequētiā eleuatis oculis plenū aerē
foras ſpelūcā ex ſilibꝰ iſpexit. Igit̃ cū eos
demōes ſuſpicata Jeſū nimiū territa ac
clamaſſem: repēte cū ſuis militijs ange-
lus michael affuit dicēs. Aſſum magda
lena ne timeas. Deniq̄ malignis ſpiriti-
bus ꝯgreſſus: eos oēs in fugā cōpulit re
B clamātes. Nō eris tn̄ iō btā tu: q̄ oroni-
bus vacas i antro. Crucē igit̃ i ore ſpelū-
ce angelus erexit: dicēs. Caue ne extime-
ſcas in poſterū: q̄ cuſtos tui altiſſimus.
Igit̃ añ crucē eo diſparēte tunc iacui: ſed
oroni timore nimio exſiccatis viſceribꝰ
iſtare attēta nō ꝑualēs: collectas duas ra
dices in ipo ore ſpelūce ⁊ lotas comedēs
aquā de fonte bibi: poſt quā hūanū ali-
quid nō guſtaui crucē deinde rurſus cō-
plexa ea die ac nocte ſequēti orans orto
ſolo viſum ad crucem ipſam leuaui colo
ris vt videbat̃ criſtallini ⁊ radijs fulgen-
tibus coruſcā. Cūq̄ in me vehemētiſſimi
amoris flāmā peremiſſem: ecce tā leta ⁊
iubilans angelorū turba affuit: vt eternā
vitā in hoc antro crediſſes. Repente
igit̃ ab his ad infernalia loca delata: pe-
narū genera ⁊ punitorū turmas inſpexi.
Cūq̄ ad loca purgatorij ꝯuētū eſſet: tā-
ta dulcedine me ſpūs deuoti circunſtete
runt: vt mihi viderer eſſe in patria: ⁊ cū
C magna teneritudine dixerūt. Ora ꝓ no-
bis magdalena nr̄a. Quibꝰ ego vtinā in
quio veſtra volūtas ꝑ me impleat̃. Ani-
maduerto quantū vobis auxiliū ſit opor

tunum. Deinde vero ad crucē iterum re-
poſite mihi angelus ait. Quāto tp̄e tuus
ac noſter amor Jeſus i terris te propter
euixit: tanto tu quoq̄ hac ſpelūce morā- D
beris. Steti igitur eo diſparēte ad crucē
orans ⁊ xp̄m ſalutē meam cōtemplabar:
Omni igit̃ euoluto die angelorū affuere
militie: ⁊ me tam ſublimē in aera ſuſtule-
runt: vt celeſtes audiuerim reſonare me-
lodias: quod abinde citra ſepties ſemꝑ
intra diem ⁊ noctē effecerunt. Frigus ac
gelu igne ſuccenſa iam nō curabā. Cūq̄
mee veſtes paulatim vetuſtate decide-
rent: paulatim quoq̄ diuina pietate mei
creuere capilli: ac demū cum ſemicinctia
e rupe deieciſſem ſeſe adeo diffuderūt vt
a me lapidibus ſuccidēdi greſſum ꝑpe
dirent. In ipa v̄o cruce myſteria xp̄i cun
cta videbātur. Ibi Anne ac Joachim hi
ſtorias. ibi Mariā Jeſum meū mihi pa-
rientē: ibi crucifixi tetrū liuorē: ibi pium
cruorē: ibi dura vulnera: ibi crucem ac
mortē eius dabat̃ intueri: ⁊ eundē regre-
dientē ab inferis: ⁊ celi ſydera penetran
tē. Cū his cibata ferculis nocte dieq̄ fle- E
rem cū lauādi vultꝰ grā fontē petiuiſſē
obuium mihi humana forma Jeſum me
his verbis alloquentē vidi te ꝓpter ma-
ria loca iſta cōſtitui. Circunſteterāt cele-
ſtes militie regē ſuū florū ſerta geſtantes.
⁊ oliuarum palmarūq̄ ramos tenētes in
manibꝰ. Et ecce reſplēduit ſubito aſſum
pta hūanitas: ⁊ ſeipm̄ ad inſtar ſui cū eēt
in monte thabor ſaluator transfigurauit
adeo vt me oculos inflectere tāta maie-
ſtas impulerit. Me quidē ad vultū dile-
ctū oculos atollere dulcis amor inflāma
bat: ſꝫ minime valui. Cūq̄ mecū multa
ꝯtuliſſet illapſus eſt celo: ⁊ quo ad vixi cē
ties ac decies me i ſpelūca ſua pietate vi
ſitauit. Itaq̄ Helia tibi ꝯſulo teq̄ rogo:
vt i hac rupe xp̄i laudes excolas q̄ te ad
vite portū tādē adducā. Sterilē locū ſo-
la ac nuda ego adiui: tu v̄o frat̃ ē habes
ſolatia ⁊ victui veſtituiq̄ abūdant̃ opor-
tuna. Igit̃ de ꝑſeuerātia cogita. His di- F
ctis ab oculis meis inq̄t Helias magda
lena euanuit: ⁊ ego in hāc vſq̄ horā oībꝰ
hoibꝰ p̄dicta celaui. His dict̃ꝫ poſt horu
lā btūs ille pater expirauit: ſtatimq̄ ipſe
cā panule in ea rupe ſuſpēſe nullo homi-

num mouēte iubilarū. Omnia hec ex dicto libello fideliter aſſumpſit. Mirabit
autē fortaſſis vir aīalis diuinā pietatem
peccatricē aīam tam ꝑclaris donis extu-
B liſſe. Sꝫ ſi viderit q̄ eiuſmodi eſt ꝑdicātē
xp̄m ⁊ forte laſciuiētē ſermone. Mariā
ſubito diuini ſermonis iaculo ꝑcuſſam:
ſui pectoris arcana lachrymis ⁊ ſingulti
bus reſerare. Si viderit repēte agitatam
dolorib⁹ ⁊ amore liquefactā: torques ar-
millas/dextralia/margaritaſq̄ depone
re: ⁊ effuſis comis lugubres aſſumere ve
ſtes. Si inq̄ua viderit hāc Jeſu xp̄i tenuiſ
ſe veſtigia/⁊ hec lachrymaꝝ flumine lo-
ta excitare capillis/et cordialib⁹ oſculis
ac miſerādis vocib⁹ miſericordiam ſuis
ſcelerib⁹ implorare. Si a maculis abſolu
tam: in pace xp̄i pietate remiſſam. Si pre
dicantē vbiq̄ xp̄m ⁊ Mariā comitantē:
haurientē q̄dē xp̄i doctrinā: ſed ſubſtātiā
effundētē. Si hūc viderit pauperē ac iti-
nere fatigatū ſaluatorē mūdi excipe do-
mo: fouere vnguētis dapibus recreare ⁊
diſcipuloꝝ eius turbā ſuis facultatibus
ſubſtetantē. Si ꝓpinq̄s imo ⁊ diſcipulis
fugiētib⁹ carnifices inter intrepidā cru-
ci aſtitiſſe cruētā ſanguine lachrymis in-
H fuſam: aereā eiulatib⁹ adimplētē. Si cō-
templari ſepulcrū ⁊ vnguēta parare. Si
mulierem fragilē ſexu noctis tenebras ⁊
arma cuſtodū nō extimuiſſe [O vis amo
ris in mēſam] q̄n dilectū extinctū q̄ſierit
in ſepulcro. Si poſtremo hāc viderit va-
cuo ſepulcro colligatā: ⁊ nulla iā ꝑter la-
chrymas hr̄e ſolatia: videbit pariter di-
uinā pietatē: hāc ab extremo in extremū
nō niſi ꝑ oportūa media deduxiſſe. Que
eīn cr̄ia poſſent tot gemitib⁹: tot lachry-
mis: tāto ardore nō eſſe abolita. Si aīas
ſceleſtiſſimas baptiſmalis vnda ſanguis
xp̄i operāte v̄tute pulcerrimas. ⁊ ī oculis
dei optimi marie ſplendētes reſtituit: q̄d
in Maria ſanguis xp̄i e cruce ſtilās effe-
cit. Mirari igit̄ magis opꝫ ignauiā ho-
minū atq̄ ſecordiā: q̄ in Maria xp̄i pieta
te ꝑfecta ſubito o͞ms attroces: o͞ms ſce-
leſtes ⁊ flagitioſi nō atterunt: vt vbi ſup-
abūdauit delictū: ſuperabūdet ⁊ gr̄a. Un̄
I ⁊ frāciſc⁹ petrarcha viſa Marie ſpelū-
ca ⁊ lapides cubili huius br̄e peccatricis
conſyderās plenitudinē cōpunctus ait.

Dulcis amica dei: lachrymis inflectere
nostris.
Atq̄ humiles attende ꝑces: nr̄eq̄ ſaluti.
Conſule namq̄ potes nec enim tibi tan- K
gere fruſtra.
Permiſſum gemituq̄ pedes perfunde-
re ſacros.
Et nitidis ſiccare comis: ferre oſcula plā
tis.
Inq̄ caput dn̄i ꝑtioſos ſpargere odores
Nec tibi congreſſus primos a morte re-
ſurgens.
Et voces audire ſuas: ⁊ membra videre.
Immortale deū: lumēq̄ habitura ꝑ euū.
Ne quicq̄ dedit etherei rex xp̄s olympi.
Videret illa cruci herentem nec dira pa
uentem.
Judaice tormēta manus turbeq̄ furētis
Jurgia: ⁊ inſult⁹ equātes v̄bera liguas.
Sed meſtam intrepidamq̄ ſimul: digi-
tiſq̄ cruentos.
Tractantē clauos: replētē vulnera fletu.
Pectora tōdētē violētis cādida pugnis.
Vellentēꝫ flauos manibus ſine more ca-
pillos.
Viderat hec inq̄ dū pectora fida ſuorū L
Diffugerent pellente metu: memor er-
go reuiſit.
Te primam ante alios: tibi ſe prius obtu
lit vni.
Te q̄q̄ digreſſ⁹ terrꝫ: te ad aſtra reuerſ⁹.
Bis tria luſtra: tibi nūq̄ mortalꝫ egētē.
Rupe ſub hac aluit: tā lōgo in tp̄e ſolis
Diuinis cōtentam epulis ⁊ rore ſalubri.
Hec domus antra tibi ſtillantibus hu-
mida ſaxis.
Horrifico tenebroſa ſitu tecta aurea re-
gum.
Delitiaſq̄ omnes: ac ditia vicerat arua
Hic incluſa libēs longis veſtita capillis
Veſte carēs alia ter dēos paſſa decēbres
Diceris: hic non fracta gelu nec vita pa
uore.
Nāq̄ famē: frigus durū q̄q̄ ſaxa cubile.
Dulcia fecit amor: ſpeſq̄ alto pectore M
fixa.
Hic hoim̄ nō viſa oculis ſtipata caterū.
Angelicis: ſeptēq̄ die ſubiecta ꝑ horas.
Celeſtes audire choros alterna canētes
Carmina corꝑeo de carcere digna fuiſti.
Hec ille.

Feria ſexta infra octa. paſche.
Textus euang. Mat. cap. vlti.

V Ndecim diſcipli adie
rūt in galileā in mōtē
vbi ꝯſtituerat illis ie-
A ſus. Et vidētes eū ado
rauerūt: q̄dā aūt dubi
tauerūt. Et accedēs Jeſ⁹ locut⁹ eſt
eis dicēs. Data eſt mihi oīs ptās ī
celo ⁊ in terra. Eūtes ergo docete
oēs gentes baptizātes eos in noīe
patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti. docētes eos
ſeruare oīa q̄cunq̄ mādaui vobis.
Et ecce ego vobiſcū ſum oīb⁹ die-
bus vſq̄ ad cōſummationē ſeculi.

V Ndecim diſcipli abierūt ⁊c.]
Mat. vlti. Qr̄ fere totum hoc
euā. pꝫ ex dictis: pauca de eo
exponēda ſunt. [Dr̄ ergo. Un
decim diſcipuli abierūt in gali-
leam in mōtē vbi ꝯſtituerat illis ieſus] in
montē. ſ. thabor: ſm mag. hi. Cōſtituerat
aūt hoc ꝑ angelū dicētē: qr̄ precedet vos
in galilea: ibi eū videbitis ⁊c. [Quidam
aūt dubitauerūt] ꝑmittēte dn̄o ad bonuꝫ
B noſtrū vt ſim⁹ certiores. [Data eſt mihi
oīs ptās]. ſ. in tp̄alib⁹ ⁊ in ſpūalib⁹ [in ce
lo] ſup angelos [⁊ ī terra] ſup hoīes ⁊ oīa
alia. ¶ Eſt aūt ſciēdū q̄ xp̄s neq̄ inq̄tuꝫ
deus neq̄ inq̄tū hō aliq̄d habuit q̄d nō
dederit ei pr̄: ſꝫ inq̄tū homo aliq̄d noui
ter accepit: qr̄ nō fuit ſemꝑ hō. Sed nun
quid accepit ptātē vt eēt oīm iudex poſt
paſſionē vel ante. Ad hoc dicit. s. Tho.
ſup Matt. q̄ hāc poteſtatē dicit̄ tūc ⁊ nō
ante accepiſſe dupliciter. Primo qr̄ tunc
⁊ nō ante innotuit vniuerſo mūdo xp̄o.
ſ. reſurgēte ⁊ aſcēdēte ⁊ apoſtolis ꝑdican
tibus. Et ſc̄do qr̄ tūc accepit poſſeſſionē
⁊ executionē talis ptātis. Multa aūt pul
cra ad hoc propoſitū dicit. iij. q. xlix. art.
vlt. [Euntes] ergo ꝑ mundū ad ꝑdicādū
[docete oēs gētes] nō obſtante q̄ a ꝑnci-
pio ꝑdicatiōis dixerim vobis: ī viā gen-
tiū non abieritis [baptizātes eos in noīe
C pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti] regulr̄. Aliq̄n eīn
ex ſpūali ꝯſilio ſpūſſancti baptizauerūt
in noīe xp̄i: q̄ꝛ. ſ. voluerunt hoīem cruci
affixum amabilē reddere. [Docētes eos
ſeruare oīa queq̄ūq̄ mandaui vobis. Et
ecce ego vobiſcū ſum vſq̄ ad cōſumma-
tionem ſeculi] Hoc aūt ſm Chryſ. nō eſt
dictum tantū apoſtolis: qr̄ vſq̄ in finem
ſeculi nō erant duraturi: ſed oībus fide-
libus ſequentibus. Eſt aūt ſm Raba. no D
biſcuꝫ per gratiā ſemper quo ad aliquos
de eccleſia. Pōt etiaꝫ dici q̄ eſt nobiſcū
per ſpiritualem prouidentiā ⁊ regimen:
⁊ per ſacramentum euchariſtie.

Sabbato infra octa. paſche.
Textus euang. Joan. cap. xx.

V Na ſabbati maria ma
gdalene venit mane cū
adhuc tenebre eſſent
ad monumētū: ⁊ vidit
lapideꝫ ſublatū a mo-
numento. Cucurrit ergo ⁊ venit ad
ſimoneꝫ petrū ⁊ alium diſcipulum
quē diligebat ieſus: ⁊ dicit eis. Tu
lerunt dn̄m de monumēto: ⁊ neſcio
vbi poſuerūt euꝫ. Exijt ergo Petr⁹ E
⁊ ille alius diſcipul⁹: ⁊ venerūt ad
monumētuꝫ. Currebāt aūt duo ſi-
mul ⁊ ille ali⁹ diſcipul⁹ ꝑcurrit ci-
tius petro: ⁊ venit prim⁹ ad monu-
mentū. Et cū ſe iclinaſſet: vidit lin-
theamina poſita: non tn̄ introiuit.
Venit ergo ſimon petr⁹ ſequēs eū:
⁊ introiuit in monumentū: ⁊ vidit
lintheamina poſita: ⁊ ſudariuꝫ q̄d
fuerat ſup caput ei⁹ nō cū linthea-
minibus poſitū: ſꝫ ſeparatim inuo
lutū in vnū locū. Tunc ergo intro-
iuit ⁊ ille diſcipul⁹ q̄ venerat prim⁹
ad monumentū ⁊ vidit ⁊ credidit
Nondum enim ſciebāt ſcripturaꝫ:
qr̄ oportet eū a mortuis reſurgere.

V Na ſabbati maria magda
lena ⁊c.] Joā. xx. [Una ſab-
bati]. i. die dn̄ica. Sꝫ vt di-
cit. ſ. Tho. cū dixerit Mat. F
prima ſabbati: Joānes di-
xit: vna ſabbati: vtens illo mō loquēdi q̄
He. ſ. dr̄ factū ē mane ⁊ veſpe dies vn⁹ ⁊
hoc ī ſignū q̄ hac die in q̄ reſurrectio in-

choauit fctã eſt q̃ſi q̃dã noua creatura ⁊
renouatio mũdi. Itẽ vt dicit: q2 i hac die
inchoabaẗ dies eternitatis q̃ eſt vna [ma
ria magdalene [cũ q̃ erãt ⁊ alie: ſʒ iſta vt
ferũctior noiaẗ [venit mane cũ adhuc te-
G nebre eſſent ad monumẽtũ.] Sed ꝯ q2 di-
cit marc9 orto iã ſole. Ad hoc dr̃. s. Th.
ꝙ erat ortus in ſuo ſigno: q2 erat aurora.
Or eñ aurora inter lucẽ ac tenebras me-
diat: hʒ aliq̃d luminis ⁊ tenebrarꝝ. Jõ tũc
erãt tenebre: ⁊ tñ ſol erat ortus in ſuo ſi-
gno. i. in exili luce aurore. [Et vidit lapi-
dẽ ſublatũ a monumẽto.] Nihil dr̃ de an
gelo ſedẽte ſup illo q2 vl' ipm nõ vidit: ſʒ
ſtatim viſo oſtio patẽti retroceſſit. Uel ꝙ
veri9 eſt: vidit q̃dẽ ſʒ nõ audiuit v̾ba ei9
vel ſaltẽ nõ accepit vt angelica verba: q2
poſtea nõ q̃ſiuiſſet viuẽtẽ cũ mortuis. De
his dictũ eſt. s. [cucurrit ergo ⁊ venit ad
ſimonem petrũ ⁊ ad aliũ diſcipulũ quẽ
amabat Jeſus: ⁊ dicit eis. Tulerunt dñm
de monumẽto.] Nõ dicit eũ ſurrexiſſe q2
nõ crediderat: vel veri9 ex feſtina retro-
ceſſiõe nõ audiuerat plene angelica v̾ba
angeli ſedẽtis ſup lapidẽ quẽ audierunt
reliq̃ cũ ea exiſtẽtes: ⁊ nõ ſtatim retroce-
H dẽtes [⁊ neſcim9]. s. nos mulieres. Uñ pʒ
ꝙ nõ erat ſola [vbi poſuerunt eũ. Exũt ꝰ
Petr9 ⁊ ille ali9 diſcipulus ⁊ venerũt ad
monumẽtũ] cũ maria magdalena ⁊ alijs
q̃ poſt eã ſtati retroceſſerũt. Lʒ forte pe-
trus ⁊ Joãnes obuiã eas habuerit. [Cur-
rebãt aũt duo ſimul ⁊ ille ali9 diſcipul9 p̃
currit citi9 Petro. ⁊ venit p̃m9 ad monu
mentũ. Et cũ ſe inclinaſſet] ad vidẽdũ p
hũilimã portulã [vidit lintheamina poſi
ta]. i. depoſita de dorſo ⁊ corpe xp̃i. [non
tñ introiuit] i camerulã corpis xp̃i cõtẽti
uã: lʒ interoierit ſpatiũ clauſum ſine tecto
⁊ p̃mã camerulã. [Uenit ergo ſimõ Pe-
trus ſequẽs eũ ⁊ itroiuit i monumẽtũ. Et
vidit lintheamia poſita: ⁊ ſudariũ qđ fue
rat ſup caput ei9: nõ cũ lintheaminib9 po
ſitũ ſʒ ſepatim inuolutũ in vnũ locũ. Tũc
ergo itroiuit ⁊ ille diſcipul9 q̃ venerat p̃-
mus ad monumẽtum ⁊ vidit ⁊ credidit.
Nõdũ eñ ſciebãt ſcripturã q2 oporteret
I eũ a mortuꝭ reſurgere. [Abierũt ꝰ iterꝝ di
ſcipuli ad ſemetipſos]. i. ad ſuas hitatio-
nes. Maria magdalena ibi remanẽte vt
ſ. dcm̃ ẽ. Cetera lr̃alr patet. ¶ Sʒ tñ notã
dũ eſt ꝙ diligẽter euãgeliſta exp̃mit cur-
ſum petri ⁊ Joãnis ꝑꝑ myſteriũ vt dicit
s. Tho. Nã petr9 antiquior gentilẽ popu
lum ſignificat: ex quo deſcẽdit iudaicus
ſignificat9 p Joãnẽ iuxta illud Geñ. xix. K
Egredere de terra tua ⁊c. Iſti ſimul cur-
rebãt ſub diuerſis legib9. s. nature ⁊ moy
ſi decurſu hui9 mũdi: vel currebãt deſy-
derio felicitatis ⁊ cognitiõis. Sʒ iudai-
cus prior currebat: q2 pri9 vidit veritatẽ:
⁊ puer venit ad monumẽtum p deſyde-
riũ myſteriorꝝ xp̃i. Et cũ ſe iclinaſſet ſub
iugo legis vid: t lintheamina figurarum
poſita: nõ tñ introiuit q2 in mortuũ cre-
dere noluit Petr9 v̾o enim ſequiẗ ſenior.
q2 eccl'ia gentiuʒ inſerẽda erat eccl'ie iu-
deorꝝ: ⁊ intrauit credẽdo: ⁊ vidit linthea
mina q̃ ⁊ Joãnes: q2 figuras nõ repudia
uit ſʒ vlteri9 vidit ſudariũ qđ fuerat ſup
caput ei9. i. credidit deitatẽ xp̃i. q2 caput
xp̃i de9. s. Co. xi. q̃ diuinitas eſt inuoluta.
i. occulta ⁊ ſepata ab oi creatura p excel-
lentiam ſuã ⁊ in vno loco: q2 nõ habitat L
vbi eſt ſciſma mẽtiũ vel ſciſſura. Deinde
introiuit Joãnes: q̃ literalr ꝓpter reuerẽ
tiã reſeruauerat primũ ingreſſum petro
ſeniori. Et hoc eſt ſignũ ꝙ in fine mundi
etiã iudaicus ppl's cõuerteẗ ſm Chryſ. tñ
ita diligẽter iſta deſcribunẗ vt noſcerint
iudei ꝙ corpus nõ fuit ſublatũ furtim: q2
vtiq̃ raptores nõ cõtraxiſſent morã in
ſpoliando illud ſed feſtinaſſent. Amen.

Dominica in octa. paſche.

Textus euange. Joan. cap. xx.

Cum eſſet ſero die illa
vna ſabbatorũ: ⁊ fores
eſſent clauſe vbi erant
diſcipuli cõgregati ꝓ-
pter metũ iudeorꝝ: ve-
nit ieſus ⁊ ſtetit i medio: ⁊ dixit eis.
Pax vobis: Et cũ hoc dixiſſet oſtẽ-
dit eis man9 ⁊ lat9. Gauiſi ſunt er-
go diſcipl'i viſo dño: Dicit ergo eis M
iterꝝ. Pax vob'. Sicut miſit me pr̃
ego mitto vos. H̃ cũ dixiſſet iſuffla-
uit ⁊ dixit eis. Accipite ſpm̃ ſanctũ
quorꝝ remiſeritis pctã remittũtur
eis: ⁊ quorꝝ retinueritꝭ retẽta ſunt.

Cum eſſet ſero die illa ⁊c.] Jo.
xx. In p̃nti euã. tãgunẗ tria.
A pũcta: q̃ ſunt. Apparitio. Du
bitatio: ⁊ liberatio. ¶ Quan
tum ad primũ tãgiẗ appari-
tio: q̃ xp̃s diſcipulis ſero apparuit poſtq̃
Cleophas ⁊ ſoci9 ex emau9 fuerãt regreſ-
ſi. Et q2 hec appitio de q̃ hic Jo. loq̃ẗ ẽ ea
dẽ cũ ea de q̃ preterita hebdomada feria
tertia egit Lu. iõ tota pria ps pʒ ex dictis
exceptis paucis. Primũ eſt ꝙ xp̃s ianuis
clauſis ingreſſus ẽ. ¶ Circa hoc ꝯſciẽdũ ẽ
ex doctrina. s. th. i. qđlibʒ. q. x. ⁊ iiij. ſniarꝝ
di. xliiij. q. iter q̃tuor dotes glioſi corpis
vna ẽ ſubtilitas. a q̃ q̃dã dicũt corp9 glio
ſũ hoc h̃re vt ſimul eẽ poſſit cũ alio corpe
ſʒ hoc vt dr̃ nõ ẽ itelligibile: q2 talis dos
auferret a glioſo corpe id qđ ꝓhibeẗ eſſe
cũ alio. i. dimẽſiões hoc eñ ꝓhibẽs nõ ẽ
q̃litas. q2 nõ ẽ dare aliquã q̃ remota duo
corpa ſimul eẽ poſſint. Neq̃ a materia vl'
forma: q2 glioſum corp9 nõ eſſet integrũ.
Ẽ ergo dimẽſio cui prio ⁊ p ſe ꝯpetit diſti
ctio ſituale: ⁊ ei9 diuiſio potẽtiale facit di
ſtictas ptes vni9 corpis: ſicut ⁊ actualis
B facit diſtincta corpa actu. Hʒ ãt glioſuʒ
corp9 diuina v̾tute q̃ poſſit ſil' eẽ cũ alio.
vt. s. duo corpa diſticta ſm eẽ ſint in vno
ſitu. De9 eñ q̃cũq̃ agit p cãs medias p̃t
⁊ ſine eis facere ſicut efficere hoiem ſine
maſculo ⁊ femina ſicut aũt ꝯſeruat acci-
dẽs p ſubiectũ: ita ꝯſeruat ⁊ diſtinctionẽ
i eẽ p materiã diſtictã ſm ſitũ. iõ ſicut p̃t
ſine ſubiecto ꝯſeruare accidẽs ita p̃t ſine
diſtictiõe ſit9 ꝯſeruare diſtictionẽ i eſſe.
Sʒ ꝯtra iſtã doctrinã. s. tho. ar. q2 de9 lʒ
poſſit supplere vicẽ alteri9 cãe efficiẽtis
nõ tñ cãe formalꝭ nõ ei poſſʒ albũ facere
ſine albedie. Sit9 ẽt v̾ ẽẽ diſtictiõis cã for
malis ⁊ nõ effectiua. ad hoc aũt dr̃ qđ du
plex ẽ rerꝝ diſtinctio. Una ſitual' ſiue ma-
thematica. ⁊ iſta eſt formalis p ſitũ ⁊ ſine
eo eẽ nõ p̃t. Alia ẽ realis vel phyſica ſeu
C pſpectiua vñ ſupficies duorꝝ celorꝝ ime-
diatorꝝ q̃ mathematice ſũt vna q2 in vno
ſitu phyſice ſunt due: q2 ſũt i diuerſis ſub
iectꝭ. ⁊ iſto mõ diſtictio ipi9 eẽ ẽ effectiue
a ſitu. ñ ſicut a cã ſʒ ſicut a cõcã. p̃ncipia
ei eſſentialia ſub ſitu efficiũt eẽ. q̃uis iſta
efficiẽtia nõ ſit ꝓpria ſed ſit poti9 ſeq̃la.
ꝓpe aũt ipm eẽ effecit qđ pricipia eſſẽtia
lia ſub ſitu efficit. i. generans ſcdm eſt q̃
dr̃ [Dicit ergo eis iterꝝ. Pax vobis [Bed.
Iteratio ꝯfirmatio eſt: ſiue: iõ repetit. q2
gemina eſt v̾t9 charitatis: vl' q2 ipſe eſt q̃
fecit vtraq̃ vnũ. Hec ille. vl' dixit prio: vt D
ſciant: ſe deo pacificatos p ſua vulnera
vñ oñdit eis manus ⁊ lat9 ſcđo replica-
uit ne timerẽt pſecutiones q̃b9 ad gl'iam
venirent: vt ipſe. vñ ſubdiẗ. [Sicut miſit
me pater ⁊ ego mit. v.] Hrc. i. ea charita-
te vos diligo cũ inter ſcãdala pſecutorũ
mitto, qua me charitate pr̃ diligit quem
venire ad tolerãdas paſſiões fecit. Hec
ille vel ſicut miſit me pr̃ ad p̃dicandũ et
abſoluendũ ⁊ ego mitto vos vt doceatis
⁊ abſoluatis a pctis miſterialr. ſicut ego
⁊ iq̃tũ hõ iſtraliter ⁊ inq̃tũ de9 autori-
tatiue. Uñ ſubdiẗ [Hec cũ dixiſſet inſuf.]
vt oſtenderet ſpm̃ ſctm̃ a ſe ꝓcedere ſm
aug. iij. de trini. Dicit aũt ma. hiſt. ꝙ tri-
bus vicib9 xp̃s ſpm̃ ſctm̃ dedit. Prio ante
mortẽ ad miracula faciẽda ſeptuaginta
diſcipulis. Scđo inter mortẽ ⁊ aſcẽſionẽ
ad remiſſionẽ pctõꝝ vt hic. Tertio ad ro
bur vt in die pẽthecoſtes. Dicit aũt Chr.
ꝙ q̃dã dicũt p iſtã inſufflationẽ diſcipl'os
fuiſſe p̃paratos ad ſuſcipiendũ ſpm̃ ſctm̃:
q2 ſi angelũ videns Daniel exceſſum mẽ
tis paſſus eſt: q̃d paſſi eſſent ſuſcipientes
illã ineffabilẽ grãm niſi primit9 fuiſſent
inſtructi. Et ſubdit. qđ nõ eſt pctm̃ dicere
eos tũc ſuſcepiſſe quãdã ſpũalis gr̃e ptã E
tẽ: ad remittẽda pctã. Sicut eñ dicit. s.
Th. iiij. p. q. lxiij. ſol9 de9 opaẗ ad effectũ
interiorẽ ſacramẽtorꝝ principalr: xp̃s aũt
inquãtũ hõ vt inſtrm̃ cõiunctũ ⁊ princi-
pale: alij v̾o miniſtri vt iſtrumẽta ſecũda
ria. Jõ ſubdiẗ. [Quorꝝ ⁊c.] ¶ In hac pte
eſt morale documentũ. de quo Greg. ait
in homil'. Libet intueri ꝙ illi diſcipl'i ad
tãta onera humilitatis vocati: ad quãtũ
culmẽ gl'ie ſunt pducti. Ecce non ſolũ de
ſemetipſis ſecuri ſiũt ſʒ ⁊ pricipatũ ſupni
iudicij ſortiunẗ: vt vice dei q̃buſdã pctã
retineãt q̃buſdã relaxẽt. Hũc nũc i eccl'ia
F xp̃i locũ tenẽtes ſoluẽdi atq̃ ligãdi auto-
ritatẽ ſuſcipiũt: q̃ gradũ regiminis ſor-
tiunẗ. Grãdis honor: ſʒ graue põd9 iſti9
eſt honoris. vnrũ q̃ppe eſt vt q̃ neſcit te-
nere moderamina vite ſue: iudex ſtat alie
ne. Hec ille. Chry. Sacerdos eñ ⁊ ſi pro-

pũiã bñ diſpẽſauerit vitã: glioꝝ ꝟo non
cũ diligẽtia curã habuerit cũ ꝑnicioſis i
gehẽnã vadit. Hec ille. ¶ Quãtũ ad ſe-
cũdũ tãgit dubitatio Tho. cũ dr. [Tho-
mas aũt vn9 ex duodecim q dr didym9]
i. gemin9: vel dubi9 vt dictũ eſt fer. vj. añ
dñicã de paſſiõe [nõ erat cũ eis qñ venit
Jeſ9] qr diceſſerat auditis his q dicebat
G Cleophas ⁊ ſoci9. Et hoc ſm Greg. deus
ꝑmiſit ꝑpter nos vt firmi9 credam9. Uñ
ait. Egit miro mõ ſupna clemẽtia vt di-
ſcipul9 dubitãs dũ in magrõ ſuo vulne-
ra palparet carnis: in nobis vulnera ſa-
naret infidelitatis. Pl9 eñ nobis Tho-
me infidelitas ad fidẽ ꝙ fides credẽtiũ
diſcipłoꝝ ꝓfuit: qr dũ ille ad fidẽ palpã
do reducit: nr̃a mẽs oĩ dubitatione poſt
poſita in fide ſolidat. Hec ille. Ex qbus
ptz Gre. ſenſ9 ꝙ Thomas nõ ſolũ vidit
ſed etiã tetigit loca vulnerum xp̃i. Dicit
autẽ Chry. ꝙ ſicut qualrcũq; credere le-
uitatis eſt ita multũ inueſtigare groſſiſ-
ſime mẽtis ẽ: ⁊ talr fecit Thomas. Nam
ſequit [Dixerũt ergo ei alij diſcipuli. Ui-
dimus dñm. Ille aũt] nõ tãtũ illis decre
dens quã rẽ putãs impoſſibilẽ ſm Chry.
H [dixit eis. Niſi videro in manib9 ei9 fixu
ras clauoꝝ] ex quo vr̃ q alij apli dixiſ-
ſent ei xp̃m reſurrexiſſe cũ fixuris: nõ ſo
lũ cũ cicatricib9; [⁊ mittã digitũ meũ in
locũ clauoꝝ: ⁊ mittã man9 meas in lat9
eius non credã] Chry. Alijs iſte groſſior
exiſtẽs: eã q eſt ꝑ ſenſuũ groſſiſſimũ. ſ. ta
ctũ qrebat fidẽ et neq; oculis credebat.
Hec ille Uidet aũt in his ꝟbis Chry. in
cõuenienter illũ imputare, qr duoꝝ ſen-
ſuum notitia certior eſt. Uñ ⁊ ſupra xp̃s
ad magis certificãdũ diſciplos poſt vi-
ſum iuſſit eos palpare. Ad hoc dici põt
ꝙ per tactũ certius cognoſcit an aliqd
cedat vel nõ. Jõ ad probãdum an in xp̃i
corpore oſſa eſſent ⁊ caro: iuſſit dñs pal-
pare diſcipulos. Sed Thomas ꝑ tactũ
noluit hoc cognoſcere: ſm vulnerũ figu
raꝝ. Certi9 aũt ꝑ oculũ ꝙ ꝑ tactũ cogno-
I ſcit figura. Et lz ſit maior certitudo ſal-
tem extẽſiue illã duplici ſenſu cognoſce-
re: tñ ſignũ mẽtis obtuſe eſt non credere
figurã que percipit oculis. ¶ Eſt aũt in
hac parte morale documentũ: vt qlibet
quãtũ cunq; debilis multum confidat in
deo. Nã de iſto Tho. ſic dicit Chry. Jm
firmior erat alijs iſte ⁊ infidelior ante xp̃i
paſſionẽ: poſtea oib9 fortior fact9 eſt ⁊ ir
repꝛehẽſibilis q ſolus orbem terrarũ ꝑ-
currit et in medijs plebib9 voluebat vo
lentibus eũ interficere. Hec ille. De hoc
etiã apoſtolo tẽporibus noſtris narrat K
mirãda ab Jndis ad nos venientib9 vt
pote ꝙ in feſto eius mare prebeat ſiccũ
acceſſum ad eius eccliaꝫ: ⁊ ꝙ ſua manu
corpus eius ſacrã porrigat cõionem: et
ꝙ diebus paſſionis de quodã foramine
crucis quaꝫ tenet manu exeat: vitis. q in
die paſche fructum maturum habeat: ⁊
multa ſimilia. ¶ Quantũ ad tertiũ tãgit
liberatio q xp̃s illũ ab infidelitate libera-
uit: cũ dr. [Et poſt dies octo iterũ erãt di
ſcipuli eius intus] Tantũ autẽ tardauit
dñs ei apparere ſm Chry. vt interim ab
alijs Tho. admonitus accẽderet [⁊ tho-
mas cũ eis] ꝑpter quẽ ſolum veniebat
xp̃s. Chry. Cõſidera dñi clemẽtiã: qlibet
⁊ ꝑ vna aia oſtendit ſeipm vulnera ha-
bẽtem: ⁊ accedit vt ſaluet vnũ. Hec ille. L
[Uenit Jeſus ianuis clauſis.] ¶ Notã-
dũ eſt aũt ꝙ venire videt importare pro
greſſionẽ ſeu motum organicũ. Duplex
aũt eſt localis mot9. Unus organicus q
pars poſt partum mouet vt eſt motus: q
aia in pñti ſtatu mouet corpora. Nã pri-
mo mouet cor: ⁊ ꝑ illud alia mẽbra. Ali9
eſt organicus: quo. ſ. totum corpus mo-
uet ſimul mouet: vt cũ cadit lapis. Uterq;
aũt motus ineſſe põt glorioſo corpori. vt
vidẽtur velle Durãd9: Scotus: Petrus
de palude ⁊ . s. Tho. de hoc vide capreo
lum in. iiij. diſt. vlt. [Et ſtetit in medio et
dixit eis. Pax vobis.] Et vt dicit Chryſ.
volens ꝙ cũ Th. ad ꝯdiſcipulos loqbat
ipſe dñs aderat: non expectauit vt ab eo
interrogaret: ſz eiſdẽ ꝟbis ei improperat.
Uñ ſequit [Deinde dicit Thome infert
digitũ tuũ huc ⁊ vide man9 meas: ⁊ affer
manũ tuã ⁊ mitte in lat9 meũ] notandũ M
ꝙ Tho. dixerat ſe velle videre figuram
clauorũ ⁊ mittere digitũ in loca clauorũ
⁊ mittere manũ in latus. Ad iſta aũt tria
inuitat eũ xp̃s: lz non eodẽ ordine: vnde
ly huc: non videt demonſtrare latus ſed
loca clauorũ. ⁊ nota ꝙ xp̃s in ſuo corpo-
re non ſolum habuit vulnerũ cicatrices

id eſt ſigna: ſz etiã habuit aliquas apru-
ras: alr̃s: Thomas per tactũ nihil fuiſſet
certificatus. Et hoc innuit. s. Tho. vt ptz
ſi bñ inſpiciant dicta eius. iij. pt. qõ. liij.
ar. iiij. Et etiã hic innuit cũ dicitur in la-
A tus meũ. Talis tñ apertura ⁊ ꝯtinuitatis
ſolutio forte non fuit penetrans penit9:
ſed per aliqualem humilitatem carnis
in locis vulnerum: ⁊ ita credo ſed per ſpi
ritualẽ gloriã in predictis locis apparen
tem recõpẽſat ſm. s. Tho. ibidem. Et qr
ibi dicit poſt reſurrectionẽ nõ fuit illud
corpus immutatũ: nõ etiã nunc talia vul-
nera ſunt in eo: ⁊ cauſe horũ habent ſu-
pra in die paſche. Sicut aũt dicit Augu.
xxij. de ciui. dei. etiam in martyrũ corpo-
ribus erunt vulneruꝫ cicatrices: ſed ſine
omni diminutione mẽbrorum. [Et noli
eſſe incredulus ſed fidelis.] Utrum vero
Thomas xp̃m tetigerit aũt non: ex euan
gelio nõ habet. Sed tñ ſm. s. Thom. iij.
parte vbi. s. ⁊. iij. di. xxj. ⁊ ſanctum Leo-
nẽ papã: ⁊ Theo. ⁊ Augu. tetigit: ſed non
propter ſe: quia ad viſum credidit ſm. s.
Tho. iij. vbi. s. ſz ꝑpter nos vt teſtis eſſet
B reſurrectioni. Et contra hoc videtur di-
cere Aug. ꝙ credebat quia tangebat tñ
intendit ꝙ credebat deitatẽ qr tangebat
hominem cũ quo ſtat ꝙ ſolo viſu credi-
derit hois reſurrectionem. Rñdit Tho.
⁊ dicit ei. dñs me9 ⁊ deus me9. ſ. es tu. Jn
quibus ꝟbis ſm Theo. duas naturas et
vnã ꝑſonam expreſſit [Dixit ei Jeſus: qr
vidiſti me Tho. credidiſti] Sciẽdum eſt
aũt ſm Augu. ⁊. s. Tho. j. q. lxvij. ꝙ viſus
ratione ſue perfectiõis ꝑ omni ſenſu ca-
pi cõſueuit. Sicut dicimus. Audi et vidẽ
ꝙ bene ſonet cithara et ſic de alijs ſenſi-
bus. Si ergo ad ſolum aſpectum credi-
dit: ly vidiſti ſumitur ꝓprie. Si ꝟo ad ta-
ctũ: ſumit large ꝑ tetigiſti. ¶ Sed cõtra.
Si vidit quõ credidit: cũ fides ſit non
apparentiũ: Ad hoc dicit Greg. ꝙ hoiẽ
q dẽ vidit ſz tñ deũ confeſſus eſt [Beati q
non viderunt ⁊ crediderũt] Greg. in ho.
Jn qua ſententia nos ſpiritualiter ſigni-
C ficati ſumus q eum quem carne non vi-
dimus: mente retinem9: ſi tñ fideꝫ noſtrã
operibus ſeqmur. Ille etenim ꝟe credit
q exercet opando qd credit. Hec ille. Si
cut aũt dicit Augu. ꝟbo pteriti temporis
circa rem futurã vſus eſt ꝑpter rei incer-
titudinẽ. Sed cõtra: qr dicit. Lu. x. Bea-
ti oculi q vidẽt que vos videtis. Ad hoc
dicit. s. Tho. hic ꝙ cũ duplex ſit beatitu-
do. ſ. rei q cõſiſtit in dono dei. i. in aliquã
li premio ⁊ ſpei q conſiſtit in merito quã D
tum ad primã beati ſunt q vident xp̃m et
quantũ ad ſcdm beati q credũt nõ viden
tes. Hec ex illo q intẽdit ꝙ viſio huma-
nitatis etiam paſſibilis eſſet pars noſtri
premij accidẽtalis: ⁊ ꝙ ceteris paribus
eſt magis meritorium credere ſine viſu
ꝙ cum viſu. ¶ Sed cõtra hec obijcit Ni
co. de lyra: qr apoſtoli quibus xp̃s dixit:
Beati oculi ⁊c. nõ erãt beati in re: ſz fal-
litur qr erant beati in re participatione
aliquali ſui premij accidentalis licet nõ
eſſent perfecte beati. Poſſum9 etiam alr
exponere: vtrũq; referendo ad meritũ.
Nã beati. i. beatiores qui nõ viderunt ce
teris paribus: qr magis merent ſed bea-
ti. i. beatiores qui vident: non quidem ce
teris paribus: ſed qr cõiter habuerũt fi-
dem firmiorẽ Chry. Qr ꝟo ioannes pau-
ciora alijs euangeliſtis dixerat ſubiun-
git [multa qdem ⁊ alia ſigna fecit Jeſus] E
ſcz poſt reſurrectionẽ ſm Chry. ideo ſub-
ditur [in conſpectu diſcipulorũ ſuorum]
cum quibus. ſ. ſolis poſt reſurrectionem
cõuerſatus eſt [que non ſunt ſcripta in li
bro hoc] Ut vero ſciamus ꝙ non diſcipu
lorũ tantũ gratia miracula faciebat: totã
naturam humanam alloquẽs ſm Chry.
dicit [Hec autem ſcripta ſunt vt credatis
qr Jeſus eſt filius dei] Qr eñ vna ꝑſona
ſubſiſtit in diuina ⁊ i humana natura de
eodem vere dr ꝙ filius eſt dei ⁊ virginis.
Lz eñ Jeſus dicat naturã humanã ſicut
deus diuinã ⁊ xp̃s vtrãq; qr tñ dicit eam
in concreto: ſupponit pro ſuppoſito diui
no in quo talis natura ſubbſtit. Et idõ vo
care Jeſum in teſtẽ eſt iurare ꝑ deũ [Et
vt credẽtes] fide formata charitate [vitã
eternam] q ſola ſimplr eſt vita [habeatis F
in noie ei9]. i. ꝑ ipm q eſt vita. Et hoc eſt
documentũ qd in hac pte habet. Uidet
aũt btũs euangeliſta aliqñ hoc ſuo libro
finẽ impoſuiſſe: deinde ꝟo ſupaddidiſſe aliã
manifeſtationẽ xp̃i factã ad mare tybe-
riadis. Et idem forte accidit de hiſtoria
adultere mulieris de q ſupra dcm̃ ẽ. Amẽ.

Dñica.j.poſt octa.paſche.
Textus euãg.Jo.cap.x.

B Ego ſuz paſtor bonꝰ.Bonus paſtor animã ſuam dat ꝓ ouibꝰ ſuis.Mercenariꝰ aũt ⁊ q̃ nõ eſt paſtor cuiꝰ nõ ſunt oues ꝓprie:videt lupũ venientẽ ⁊ dimittit oues ⁊ fugit.Et lupus rapit ⁊ diſpergit oues .Mercenariꝰ aũt fugit q: Mercẽnariꝰ eſt: ⁊ non ptinet ad eũ de ouibꝰ.Ego ſum paſtor bonꝰ: ⁊ cognoſco oues meas:⁊ cognoſcũt me mee.Sicut nouit me pr̃ et ego agnoſco patrẽ ⁊ animã meã pono pro ouibus meis.Et alȷ̃s oues habeo que nõ ſunt ex hoc ouili:⁊ illas opꝫ me adducere ⁊ vocẽ meam audient.⁊ fiet vnũ ouile ⁊ vnꝰ paſtor.

Ego ſum paſtor bonꝰ ⁊c.]Jo.x. In pñti euã.tãgiť ꝯparatio q̃ ẽ inter verũ paſtorẽ ⁊ mercẽnariũ ⁊ interſerũť q̃dã de lupo ⁊ ouibꝰ itelligiť aũt ꝑ pa-
H ſtorẽ ꝓlatꝰ:ꝑ mercẽnariũ ꝓlatꝰ:ꝑ ouẽ ſubditꝰ:ꝑ lupũ diabolꝰ ⁊ q̃libet eiꝰ miniſter itẽdẽs malũ ouiũ vt ſunt heretici.¶ Dr̃ ꝗ.[Ego ſum paſtor bonꝰ.]Sicut autẽ dicit Chry. dñs añ iſta q̃dã magna ꝓmiſerat i futuꝝ vt puta felicẽ vitã.Jõ ne aliq̃s decrederet hic agiť de ſua paſſiõe:vt ſic diſcamꝰ arguere.Si iſte ꝓ nobis moriť: ⁊ mortẽ ſuã ꝑnũtiat:q̃re nõ põt aut non volet futurã vitã ꝑnũtiare ⁊ dare.Sꝫ ꝯ: q: bonꝰ paſtor intrat ꝑ oſtiũ:vt dr̃ Jo.ipe ṽo nõ põt itrare ꝑ oſtiũ cũ ſit oſtiũ:vt idẽ dicit.Ad hoc dicit Aug.Sicut ꝑ ſe nouit patrẽ:nos aũt ꝑ illũ.ſic intrat i ouile ꝑ ſeipm ⁊ nos ꝑ ipm.Nos q: xp̃m ꝑdicamꝰ ꝑ oſtiũ intramꝰ:xp̃s aũt ſeipſum ꝑdicat. Lumẽ eñi ⁊ alia demonſtrat et ſeipſum. Hec ille.Et intẽdit ꝙ nõ inconuenit ſpi-
I ritualiter ꝙ vnus ſit paſtor principalis ⁊ oſtium.Nec tñ oſtium cõuenit omnibꝰ paſtoribus bonis ſed tantuꝫ principali. ¶ Item contra:q: ſaluator ſe laudat:q̃d ⁊ nõ videť bñfactũ in ſe:⁊ etiã nobis eſt exemplũ malũ:vt.ſ.noſipſos laudemus ⁊ magnificemus.Ad hoc dr̃ ꝙ nullus purus homo debet velle laudari a ſe vel ab alio.q: ſi cogitet vitã ſuã ꝑteritã hꝫ dolẽdi ⁊ erubeſcẽdi cãm:ſi futurã timẽdi.Nõ ſic aũt xp̃s:iõ vult a nobis laudari ꝓpter nos.Vñ Aug.ſuper ps.Laudari ſe vult deꝰ vt tu ꝓficias:nõ vt ille ſublimeť.Nõ K
hoc a te amat ꝙ illũ augeat:ſꝫ quid de te ad illũ ꝑducat.Hec ille.⁊ ſilr ſeipm laudat ꝓpter nos.Vñ Gre.in moral.Deꝰ q̃ nos ꝓhibet ne ꝓprio ore laudemur per ſcripturã ſacrã laudes ſuas loquiť:nõ q: ipſe indiget q̃ ꝓficere laudibꝰ neſcit:ſed dũ ſuã nobis magnitudinẽ narrat:nr̃aꝫ ad ſe imperitiã ſubleuat.⁊ bona ſua laudãdo nos edocet:q̃ oĩno hõ non cognoſceret ſi de ſe tacere voluiſſet:Laudes igitur ſuas indicat vt valeamꝰ eũ audiẽtes cognoſcere:cognoſcẽtes amare:amãtes ſeq̃:ſequẽtes adipiſci adipiſcẽtes ṽo eiꝰ viſiõe ꝑfrui.Hec ille[bonꝰ paſtor]aiaꝝ: nõ pecoꝝ[aiam ſuã].i.vitã corporalẽ ſcḋm Aug.q̃ eſt ab aia[dat].i.morti exponit[ꝓ ouibꝰ ſuis.i.ꝓ ſpũali ſalute aiarũ ſibi cõmiſſarũ.Semꝑ eñi ꝓ cõſeruatiõe ⁊ recuperatione digniorꝭ exhibẽdũ eſt viliꝰ ⁊ nunq̃ ecõuerſo.Eſt aũt melior vita vniꝰ M
hoĩs q̃ vita mille pecudũ imo oĩꝫ beſtiarum:⁊ melior ſpũalis ſalus vnius aĩe q̃ corporalis vita paſtoris.Jdeo teneť ꝓlatus etiã ſub pena pc̃ti mortalis ꝓ ſpũali ſubditorũ vita periculũ mortis ⁊ morteꝫ ipſam ſi expedit ſuſtinere.[Mercẽnariꝰ aũt].i.ꝓ mercede inſeruiẽs gregi.Nõ eſt aũt proprie ſcḋm Aug.merces vita eterna: cũ illa ſit hereditas ſꝫ res tꝑalȷ̃.Merces eñi nõ debeť filio:ſꝫ oꝑario ꝯducto.Gre. in homi.Sunt nõnulli q̃ dũ plus terrenã ſubſtãtiã q̃ oues diligũt:merito nomen paſtoris perdũt.Nõ eñi paſtor:ſꝫ mercẽnariꝰ vocať q̃ nõ ꝓ amore interno oues dominicas ſed ad tꝑales mercedes paſcit.Hec ille.[Et q̃ nõ eſt paſtor]cuiꝰ.ſ.affectus nõ eſt ad oues q: nõ eſt dñs ouiũ L
ſed eſt oꝑarius cuius non ſunt oues proprie:Sꝫ ex hoc vr̃ ꝙ oẽs boni ꝓlati ꝑter xp̃m ſint mercennariĳ.q: oues nõ ſunt eorũ ꝓprie ſꝫ xp̃i:q̃ dixit petro Jo.xxi.Paſce oues meas.Ad hoc dico dupl'r.Primo.ꝙ ſiłia nõ opꝫ eſſe in oĩbus ſiłia.Jn corꝑalibꝰ ergo paſtor.i.dñs ouiũ ⁊ mercennarius diſtinguunť ꝑ poſſidere ⁊ nõ poſſidere oues.Jn ſpũalibꝰ ṽo ꝑ amare oues ⁊ amare mercedẽ q̃ habeť pro ouibus.Scḋo q: oẽs boni paſtores ſũt vniꝰ voluntatis cũ primo.Et q: illum plus q̃
A ſeipſos diligũt:oĩa ꝓpter ipſum diligũt ⁊ ſuũ ꝓpriũ bonũ iudicãt quicquid illius eſt in quo ſeipſos plus quã in ſeipſis diligunt[videt lupũ venientẽ].i.diabolum ⁊ miniſtros.eiꝰ ſcḋm Aug.de verbis dñi.Et vt idẽ dicit ſuꝑ Jo.iſte lupus videtur venire ⁊ oues iugulare:cum videť adulteriũ ⁊ hmõi crimina ſuadere Scḋm Grego.ṽo in homił.eſt quilibet iniuſtus oppreſſor.Vñ ait.Lupꝰ ſuꝑ oues venit cum quilibet iniuſtus ⁊ raptor:fideles quoſq̃ ⁊ humiles opprimit.Hec ille.[⁊ dimittit oues ⁊ fugit]ſcḋm Aug.fugit dũ nõ audet pc̃tã mulctare ⁊ vellere:excõicando ⁊ puniendo:ita ꝙ ſicut ipſe amor vel cupiditas ⁊ ſpũalis progreſſio:ita timor vt ait eſt fuga.Sꝫ ⁊ ſcḋm Greg.idẽ videť eſſe iſta fuga.vñ ait.fugit autẽ.q: dum ſibi ab iniuſto periculũ metuit reſiſtere eius iniuſtitie nõ ꝑſumit.fugit autẽ non mutando locũ:ſed ſubtrahendo ſolatiuꝫ.Hec ille.
B ¶ Jn hoc autẽ eſt documẽtũ ꝙ tꝑe neceſſitatis ꝓbanť aĩorũ q̃litates.Gre.in homil.Lupꝰ veniẽs iudicat quo q̃s aĩo ſuꝑ gregis cuſtodiam ſtabat.Hec ille.[⁊ lupus[.i.diabolꝰ vel tyrannꝰ[rapit ⁊ diſꝑgit oues]Diabolꝰ q̃dẽ rapit ad ſe aĩas ꝑ pc̃tm̃:⁊ eas diſꝑgit ꝑ odia ⁊ inimicitias q̃s iter illas ſeminat.Tyrannus ṽo rapit tꝑalia:⁊ diſꝑgit oues q̃s ꝓprĳs bonis et proprĳs locis expulſas vagari cogit. [Mercẽnarius autẽ fugit]⁊ cã ſubdiť[q: mercẽnariꝰ eſt]nõ diligẽs oue ſꝫ mercedẽ Gre.Ac ſi dicat.Stare in ꝑiculo ouiũ nõ põt q̃ in eo ꝙ ouibꝰ ꝑeſt nõ oues diligit ſꝫ lucrũ terrenũ q̃rit.Et iõ opponere ſe ꝯtra ꝑiculũ trepidat ne hoc q̃d diligit amittat.Hec il.Sꝫ ꝯ arguiť.Nã apl̃i ṽi paſtores fuerũt ⁊ tñ fugiebãt dicẽte dño.
C Cũ vos ꝑſequenť in iſta ciuitate fugite i aliã.Mat.x.Ad hoc r̃ndet Au.ad honoratũ dicẽs.ꝙ aliq̃n etiã corꝑaliter fugere licitũ eſt.nõ ſolũ ex ꝑdicta dñi ſnĩa:ſed etiã exẽplis ſctõꝝ patrũ.Nã btũs Athanaſius ⁊ multi alĳ ſcti fugerãt tyrannos Vñ ex ipſis ṽbis dñi hũiꝰ q̃õnis veritas colligiť.Nõ eñi ṽtuperať ſimpl'r paſtor q: fugit:ſꝫ q: fugit:⁊ dimittit oues in ꝑiculo.Si ergo ſine ouiũ ꝑiculo fugere poſſet nõ eſſet fuga vituperãda.Si ergo ſolũ paſtorẽ ipetat lupꝰ fugere põt.q: nullũ ꝑiculũ imminet ouibꝰ q̃bus ꝑ aliũ ꝓuideť.⁊ ipſe ſe reſeruat ad ouiũ vtilitatem q̃bus adeſt aio.Vñ iſto mõ fugit Paulꝰ D
Act.ix.Si ṽo totꝰ grex ipetať.⁊ ſunt ibi plures paſtores ſeu ꝓlati ſufficientes ad ouiũ exhortationẽ ⁊ regimẽ ꝓñt aliq̃ corꝝ fugere.Si ṽo ſit vnus tantũ ei nõ lꝫ fuga q: oues exponereť ꝑiculo.Notãdũ ẽ aũt ꝙ iſq̃ ꝑeſt male:aut caret recta fide.⁊ ſic eſt lupꝰ.oĩs eñi hereticꝰ ẽ miniſter diaboli aut caret iuriſditiõe.⁊ ſic eſt latro.Aut bona intẽtiõe.⁊ ſic eſt mercẽnariꝰ.qui intrat ꝑ oſtium:⁊ veritatẽ docet quam nõ facit:⁊ conſeruat oues:ideo tolerandus eſt ⁊ ſicut paſtor amplectendus:⁊ fur abĳciendus.[Ego ſum paſtor bonus]Hoc autẽ ſcḋm Chry.dicit quaſi concludens ex premiſſis.Naꝫ duos malos paſtores nominauerat.ſ.furẽ qui nõ intrat ꝑ oſtium: ⁊ venit vt fureť ⁊ macteť ⁊ ꝑdat.Et mer- E
cẽnariũ de quo dicit in pñti euãgelio ꝙ imminẽte periculo fugit.A primo aũt ſe diſtinxit dicẽdo ſe veniſſe nõ ad mactãdũ ſꝫ vt oues vitã habeãt.A ſcḋo ṽo dicẽdo ꝙ aiam ſuã ponit ꝓ ouibꝰ ſuis.Jõ neceſſario ſeq̃ť ꝙ ſit bonꝰ ⁊ verꝰ paſtor. Et q: bonus paſtor oues diligit:⁊ ex frequẽti viſitatione eas cognoſcit.⁊ ꝯñr ab eis agnoſcitur.ideo ſubditur.[Et cognoſco oues meas:⁊ cognoſcunt me mee]ꝓpter ſollicitã viſitationeꝫ ſcḋm Theo.Vel ſcḋm Gre.in homi.cognoſco.i.diligo.Vñ ait ac ſi aꝑte dicat.Diligo oues meas:et ipe me diligẽtes obſequunť.Qui eñi veritatẽ nõ diligit:hanc ad hunc minime cognouit.Hec ille.Et loquiť de cognitiõe affectiua qua ſpirať amor ⁊ ſcḋm quã diciť mitti filiꝰ:aut venire ad mẽtes noſtras. De hoc aũt habes a ſctõ Tho.j.di.xv.⁊ xvj.Qđ ṽo dicit.⁊ cognoſcũt me mee in- F
telligitur de apl̃is ⁊ alĳs qui iam eum ſequebanť.Vel loquiť de futuro ꝑ moduꝫ ꝑteriti:ꝓpter rei certitudinẽ.Vel iõ ſic dicit:q: i ꝓximo erat vt cognoſcereť ab eis ¶ Notãdũ ãt eſt ꝙ oues xp̃i eo modo illum ſequunť quo oues ſunt.Si eñi ſunt

oues actu:actu ſequuntur. Si ꝑdeſtina-
tione:ꝑdeſtinatiõe ſequunť:nõ actu ali-
qñ. Ita etiã econuerſo alique ſequuntur
actu ⁊ nõ ꝑdeſtinatione ꝙ ad aliqđ futu
G rũ tp̃s:vt ꝑſcite. Sicut nouit].i. amat ſm
ſm Greg. [me pater:⁊ agnoſco patrem]
cuius ſignũ eſt qđ ſubdiť[⁊ aĩam meã]ex
eiꝰ amore [pono ꝓ ouibꝰ meis] Greg. in
homil. Ac ſi aperte dicat. Ea charitate
qua ꝓ ouibꝰ morior quãtũ patrẽ diligaꝫ
oñdo. Hec ille. Vñ ⁊ ſm Chry. Paulꝰ vo
lẽs ſe verum eſſe paſtorẽ ꝯ pſeudo apl̃os
demonſtrare exẽplũ induxit a periculis
⁊ morbus: q: vt ait Theo. ſeductores ꝓ
ouibus aĩam nõ exponũt. Et nota ꝙ cuꝫ
ly ſicut: aliqñ equalitatẽ: aliqñ ſimilitudi
nem importet: hic ſtat primo mõ loquen
do de xp̃o quo ad diuinitatẽ ⁊ ſcđo mõ
quo ad humanitatẽ. Hic aũt ſic dubitat
⁊ dicit doctor angelicus. Cũ in xp̃o ſint
tres ſubſtantie.ſ. verbi: aie: ⁊ corporis: q̃-
riť: quis hic loquiť cũ dr̃: aĩaꝫ meã pono.
Nõ eñ loquiť verbũ: q: nũꝗ̃ fuit ab aĩa
ſeparatum. Nec aĩa: q: nihil ſeparatur a
H ſeipſo. Nec corpus vel xp̃s ꝯptum ad cor
pus q: corpus nõ hꝫ ptãtẽ iterum ſumen
di eã. Dicendum eſt ergo ꝙ in morte aĩa
illa fuit ſeparata a carne: cũ xp̃s ſit vere
mortuꝰ: diuinitas autẽ nec ab aĩa nec a
carne vnꝗ̃ fuit ſeparata. Et ideo corpus
virtute diuinitatis aĩam poſuit ⁊ iterũ re
aſſumpſit. Hec ille virtualiter. Sꝫ q: hec
poſtilla nõ eſt tota ſancti Tho. ſꝫ eſt tota
vel ꝑtim collecta ꝑ diſcipulũ eius: poſſu
mus dicere ꝙ verbũ ſiue ſuppoſitũ eter-
nũ eſt qđ loquiť cuius.ſ. eſt agere ⁊ pati.
Et verbũ aĩam poſuit.i. depoſuit: nõ a ſe
ſed a corpore ſeparãdo: permiſſiue ſaltẽ.
Et hoc loq̃ndo de aĩa rõnali q̃ eſt ꝑs ho
minis. Si eñ loq̃mur de aĩa.i. vita q̃ eſt
eſſentia viuẽtis.i. hũanitas. ſic eã depo-
ſuit.i. ſupauit a ſe adhuc ſenſum: q: in tri
duo nõ fuit vnita ṽbo: q: nec fuit in rerũ
natura in triduo mortis xp̃i: ſꝫ erat corru
pta ꝑ mortẽ. Et iſtemet ẽ ſenſus. s. Tho.
ſ. ꝙ corpꝰ ṽtute diuinitatis.i. diuinitas q̃
erat in corpe hic loquiť Gre. i homil. Q:
I ṽo nõ ſolũ iudeã ſꝫ ⁊ gẽtilitatem redime
re venerat ſubiũgit [Et alias oues hẽo]
i. gẽtiles ꝑdeſtiatos [q̃ nõ ſũt ex hoc oui-
li.] Sicut eñ dicit Aug. de ṽbis dñi priꝰ
dñs loq̃bať de ouili qđ eſt carnale genꝰ
iſrl̃ ⁊ iõ dicit: ex hoc ouili: [⁊ illas opꝫ] ex
ſuppoſitione nõ abſolute [me adducere]
ꝑ apl̃os meos ſm Au. ad cognitionẽ ve-
ritatis ⁊ celeſtẽ cõuerſationẽ. Et ſicut dr̃ K
Chry. in hoc notat tã iudeos ꝗ̃ gentiles
tũc fuiſſe diſperſos [⁊ vocẽ meã audient]
i. vocẽ apl̃orũ in quibus ego loquor quos
illi audiẽt: eis aſſentiẽdo ꝑ fidẽ ⁊ obediẽ-
do ꝑ ꝯuerſationẽ [Et fiet vnum ouile].i.
vna eccl̃ia ex gẽtili ⁊ iudaico ppl̃o ꝓpter
vnum baptiſmi ſignaculum ſm The. [⁊
vnus paſtor].i. xp̃s imo vnus vicariꝰ pa
ſtoris.i. papa. ¶ Ex his aũt oibꝰ ptꝫ ꝙ i
p̃nti euã. fit mẽtio de q̃tuor. Primo de ṽo
⁊ bono paſtore. De q̃ ponunť tria ſigna
ſ. ꝓ ouibꝰ pati oues cognoſcere ⁊ oues
ad ouile reducere. Huiꝰ officiũ eſt oues
paſcere ṽbo ⁊ exẽplo: ac tꝑali ſubſidio.
Scđo fit mẽtio de mercenario. de q̃ ẽt ſ
gerere ẽt tria ſigna ponunť. ſ. de ouibꝰ cu
rã nõ gerere lupo veniẽte fugere. lanã et
tꝑalia q̃rere. Huius ſtudiũ eſt mulgere ⁊
tõdere. Vñ ⁊ xp̃s prio paſtori nũꝗ̃ dixit
tonde: ſꝫ paſche. Semel aũt dixit ei: occi
de. Act. x. ſꝫ nõ loq̃bať de ouibꝰ: ſꝫ de vo
latilibꝰ ⁊ reptilibꝰ ⁊ quadrupedibus im
mundis ꝑ q̃ ſignificantur ſupbi ⁊ auari
⁊ luxurioſi. Tertio fit mẽtio de lupo cuiꝰ
ponuntur tria ſigna. ſ. inuadere rapere ⁊ L
diſpergere oues. Eius aũt officiuꝫ eſt il-
las occidere. Primo decipiẽdo. De eo eñ
legiť ꝙ humanas voces ⁊ canũ latratus
emitat vt paſtores ⁊ oues decipiat: ⁊ in
hoc eſt figura diaboli. Scđo ꝑ impatien
tiã frãgendo. Legiť eñ de eo ꝙ cõtra vẽ-
tum vadit: ne canes eiꝰ odorẽ percipiãt.
Et idẽ facit diabolꝰ dum hoiem in ad-
uerſitatibꝰ tãꝗ̃ in vẽtis exiſtẽtẽ: tẽtandũ
⁊ tribulãdũ inuadit. Tertio ꝑ ſpẽ vanaꝫ
alliciẽdo. Nã legiť de lupo ꝙ libenter lu-
dit. Vñ ⁊ ſi puerũ rapere poſſit cuꝫ eo lu-
dit: ⁊ ſꝫ tandẽ deuorat. Quarto de ouibus
de quibꝰ tria ſigna ponunť. ſ. paſtorẽ co-
gnoſcere. ſ. cognitiõe practica q̃ ẽ ex opa
tionẽ eiꝰ vocẽ audire ⁊ eũ ſeq̃ q̃ oia redu
cunť aliquo mõ in vnum. Harũ officiuꝫ M
eſt ſimplicitatẽ habere in aſpectum affe-
ctu ⁊ in actu lupũ fugere: vtilitatẽ afferre
ſobrie ⁊ manſuete viuere.

Dñica. ij. poſt octa. Paſche.

Textꝰ euã.

Dñica. ij. poſt octa. paſche.

Textus euang. Joan. ca. xvi.

M Odicũ ⁊ iã nõ videbi
tis me: ⁊ iterũ modicũ
⁊ videbitiſ me q: vado
ad patrẽ. Dixerũt ergo
ex diſcipulis eiꝰ ad inui
A cẽ. Quid hoc eſt qđ dicit nobis mo
dicũ ⁊ nõ videbitis me: ⁊ iterũ mo
dicũ ⁊ videbitis me; ⁊ q: vado ad
patrẽ. Dicebãt ergo. Quid eſt hoc
qđ dicit modicũ neſcimꝰ q̃d loqui-
tur. Cognouit aũt Jeſus q: vole-
bãt eũ interrogare; ⁊ dixit eis. De
hoc q̃ritis inter vos: q: dixi modi-
cum ⁊ nõ videbitis me. ⁊ iterũ mo
dicũ ⁊ videbitis me. Amẽ amẽ di-
co vobis quia plorabitis ⁊ flebitis
vos: mũdus aũt gaudebit: vos aũt
cõtriſtabimi: ſꝫ triſtitia vr̃a verteť
in gaudiũ. Mulier cũ parit triſti-
tiã hꝫ: q: venit hora eiꝰ. Cũ autem
peperit puerũ: iã nõ meminit preſ-
ſure ꝓpter gaudiũ q: natus eſt hõ
in mũdũ. Et vos igitur nũc quidẽ
B triſtitiã habetis. Iterũ aũt videbo
vos: ⁊ gaudebit cor veſtrũ. Et gau
dium veſtrũ nemo tollet a vobis.

M Odicũ ⁊ iã nõ videbitis me
Jo. xvi. In p̃nti euãg. tangun
tur tria pũcta q̃ ſunt. Dubita
tio / diſſolutio / ⁊ conſolatio.
¶ Quãtũ ad primũ tãgiť q̃dã dubitatio
quã diſcipuli xp̃i in eiꝰ ṽbo habuerunt.
¶ Pro qua ſciẽdũ eſt ꝙ ea q̃bꝰ hic ẽ ſer-
mo eo ſero ꝯtigerũt in quo captꝰ ẽ dñs.
Q: ergo diſcipulos de ſua abſentia ⁊ re-
ceſſu triſtes aliquãtulũ releuaret ꝓmit-
tẽdo eis aduẽtũ ſpũſſcti iterũ icipit de tri
ſtibꝰ loq̃. Chry. Hoc aũt facit vt aſſueſa
ciat eos ꝑ triſtiũ auditionẽ bñ ferre ſuã
ſepationẽ. Eã eñ q̃ dolet aĩam ⁊ a triſtia
multa detineť nihil ita ꝯuenit quietare
C vt qui triſtitiã pariũt ṽba reuoluta cõti-
nue. Hec ille. Diciť ergo [Modicũ ⁊ iã
nõ videbitis me ⁊ iterũ modicũ ⁊ videbi
tis me. ſm Aug. aũt ꝑ primũ modicũ itelli
giť tp̃s ab illa hora i qua loquebať vſq̃
ad paſſionẽ ꝑ quã eorũ aſpectibꝰ ſubtra-
ctus eſt. Per ſcđm ṽo modicũ intelligiť
tp̃s ab hora mortis vſq̃ ad horã reſur- D
rectiõis: que oculis eorũ reddituſ eſt. ſm
Chry. aũt ⁊ alchui. ꝑ primum modicum in
telligiť tp̃s ab hora paſſiõis vſqꝫ ad ho
rã reſurrectionis in quo illũ nõ viderũt.
Per ſcđm ṽo: tp̃s ab hora reſurrectiõis
vſqꝫ ad horã aſcẽſiõis in q̃ eis apparuit
loquens de regno dei ⁊ poſtea illũ nõ vi
derunt niſi ex gr̃a ſpũali: ideo ſubditur [q:
vado ad prẽꝫ ſm humanitatẽ].ſ. quã aſ-
ſumpſi aſcẽſurꝰ i celũ. Vel q: vado ꝑ mor
tẽ ſm mẽtẽ Augu. vt videť. Hec aũt ṽba
ſm Aug. obſcura erãt diſcipulis anteꝗ̃
id qđ dicit eſſet impletũ. Vñ ſequiť [Di-
xerunt ergo ex diſcipulis eiꝰ ad inuicem]
q: xp̃m ex reuerẽtia interrogare nõ ſatis
cito audebãt. [Quid eſt hoc qđ dr̃ nobis.
Modicũ ⁊ nõ videbitis me: ⁊ iterũ modi
cum: ⁊ videbitis me: ⁊ q: vado ad prẽꝫ.
Dicebãt ergo. Quid eſt hoc qđ dicit mo
dicũ] de hoc eñ forte pluſꝗ̃ de alijs ṽbis
dubitabãt iõ ⁊ plꝰ repetebãt [Neſcimꝰ
q̃d loq̃tur] iſta eſt bonarũ mẽtium diſpoſi
tio q̃ cũ autores autẽticos precipue diui- E
nas ſcripturas nõ intelligũt: id ſue igno
rãtie: ⁊ nõ illorũ falſitati aſcribunt. Cau-
ſa autẽ dubitandi ſm Chry. duplex erat.
Prima ipſa triſtitia qua erãt oppreſſi: q̃
mẽtes diſcipulorũ ab his q̃ dicebãť amo-
uebat. Scđa ipſe ꝯtextꝰ verborũ xp̃i: q̃ vi-
debať oppoſitũ iplicare. ſ. videbitis ⁊ va
do vel ſm alios q: dicebat videbitis et
nõ videbitis. Eſt ⁊ tertia cã: q: ignora-
bãt an parabolice vt cõſueuerat loq̃reť.
¶ In hac ꝑte eſt documẽtum morale ꝙ
q̃ vult afflictũ vehemẽter circa aliq̃d ꝯſo
lari nõ dꝫ ei ſtatim ⁊ q̃ſi ex abrupto dele
tis loq̃ q: afflictũ delectãt triſtia tanꝗ̃ ei
cõformia dũ eſt in tali ſtatu: vt dr̃ Chry.
Vñ ⁊ dicit. s. Tho. ſup Jo. ꝙ qui vult ali
quẽ cõſolari dꝫ oſtẽdere ſe ei cõpati: ⁊ ta
lis cõpaſſio vt ait alleuiat vel q: afflictꝰ F
exiſtimat q̃ſi alium ſecũ onꝰ aduerſitatis
ferre: vel q: ei iucũdũ ẽ experiri amicitiã
cõpatientis. Ro. xij. flere cum flentibꝰ.
¶ Quãtum ad ſcđꝫ tãgiť quo xp̃s diſſol
uit eorũ dubitationẽ: cum dr̃. [Cognouit
autẽ Jeſus q: volebãt eũ iterrogare [Jõ

BIB. UNIVERSITARIA GRANADA

tãq̃ benign⁹ ⁊ clemẽs ſtatim ſiue interro
gatiõe loquit̃: ⁊ vt ſe eoꝝ ſecreta ſcire de
mõſtraret. Vñ ſequitur[Vñ dixit eis. De
hoc q̃ritis iter vos: q2 dixi vobis modi-
G cũ ⁊ nõ videbitis me: et iterum modicũ ⁊
videbitis me.] Pñtãt hec legi interroga
tiue: vt xp̃s nõ ex ignorãtia interrogaue-
rit: ſ3 vt introduceret v̾ba q̃ dictur⁹ erat
Põt etiã legi plane ſine interrogatione:
quaſi xp̃s voluerit dicere ſe id ſcire qd il-
li loq̃bant̃. [Amẽ amen]. i. vere: ⁊ gemina
tur ad maiorẽ certitudinem[dico vobis]
Sed nunq̃d ſic loq̃ eſt iurare? Dicendu3
eſt ꝙ nõ: q2 non inuocat̃ deus teſtis: imo
quicunq̃ loquit̃ implicite etia3 v̾itẽ iſto
mõ loq̃ndi: vt q2 dialecti pbant: oĩs pro-
poſitio mundi ſignificat ſe eſſe verã: ſiue
ſit affirmatiua ſiue negatiua. Jõ ide3 eſt
dicere ſol eclipſat̃ ⁊ ſolẽ eclipſari eſt ve-
ru3: dum vero d2. Jn veritate dico vobis
erit iuramentũ vel nõ erit: ex intẽtiõe lo-
quẽtis: q̃ ſi intẽdat deũ q̃ ſolus ſimplr̃ eſt
v̾itas teſtẽ inuocare: erit iuramentum: vt
ſit idẽ dicere in veritate qd per veritate3
H ſeu p deũ. Si v̾o ſit idem dicere in verita
te qd dicere ſ̃m veritatem: ſumẽdo illã in
cõi ⁊ non p pzima: nõ erit iuramẽtũ cu3
ſit idẽ: ꝙ dicere vere dico. Vñ ⁊ ſaluatoꝛ
aliq̃n ſic locut⁹ legit̃ in Luc. iiij. q̃ tñ con
ſulit: vt ſermo nr̃ ſit eſt eſt: nõ non: vt p3
Mat. v. nec tñn ſubſtãtia plus eſt dicere
Amẽ amen dico vobis. ſed plus eſt ſolũ
ſ̃m explicationẽ[q2 plorabit3 ⁊ flebitis]
de morte ⁊ paſſiõe mea: [vos qui me dili
gitis.] Et in hoc exponit eis illud primũ
modicũ: ac ſi dicat. Jllud modicũ poſt qd
nõ videbitis me: eſt tp̃s durans vſq̃ ad
pũctũ i q̃ de morte mea plorabitis. [Mũ
dus aũt]. i. hoĩes mundani ſ̃m Aug. ſiue
xp̃i inimici[gaudebit] flentib⁹ apoſtolis
iudei leti xp̃m flagellis cedebant ⁊ affi-
gebãt cruci: ⁊ affixo iproperabãt ⁊ illude
bãt. ¶ Eſt aũt in hac parte morale docu
mẽtum de q̃ ait Alchui. S3 ⁊ cunctis fide
libus cõuenit hic ſermo dñi per lachry-
mas pãſſuraſq̃ pſentes q̃ ad gaudia eter-
L na contendunt. Flentib⁹ aũt iſtis mund⁹
gaudet q2 in pñtibus delectant̃: alterius
vite nulla gaudia ſpectantes. Hec ille.
¶ Quantũ ad tertium ponitur diſcipulo
rum cõſolatio verbo ⁊ exẽplo. Verbo qui

dẽ cum dicitur[Vos autem contriſtabi-
mini: ſed triſtitia veſtra vertetur in gau-
dium]. q. d. Sicut vobis flẽtibus illi gau-
debunt ita ecõuerſo: q2 vos in mea reſur
K rectione ⁊ in futura glia letabimini. Jlli
vero in mea reſurrectione dolebunt ⁊ in
penis infernalibus cruciabunt. Exẽplo
autem q̃uo: ſ̃m Chry. oſtẽditur ꝙ breuis
⁊ finita triſtitia ad infinitam letitia3 ter-
minat̃ dum ſubdit̃. [Mulier dum parit
triſtitiã h3: q2 venit hora eius] ſc3 ad do-
lẽdum[Cum autẽ peperit puerũ] qd gra-
tius eſſe ſolet ꝙ femellã parere ſ̃m Aug.
Et hoc ppter duo ſ̃m. s. Tho. ſup Job.
j. q2 perfectius eſt ⁊ deſyderabilius. Eſt
autẽ maſculin⁹ ſexus pfectioꝛ femineo.
ſcdo q2 in reb⁹ gerẽdis magis ꝙ filie cõ
ſueuerũt eſſe in adiutorium[Jã nõ memi
nit preſſure ppter gaudiũ q2 nat⁹ eſt hõ
in mũdũ] Aug. Jſta aũt ſimilitudo ad in
telligendũ nõ videt̃ eſſe difficilis: q̃m cõ
paratio eius in pꝛõptu eſt eodem ipſo ex
ponẽte cur dicta ſit. Hec ille. Nã ſequit̃
[Et vos igitur nũc quidẽ triſtitia3 habe
tis iterũ autẽ videbo vos] in die mee re-
ſurrectiõis ſ̃m Chryſ. vel ſ̃m Aug. in die
veſtre mortis. Et hic exponit̃ ſcdm modi
cum diuerſimode ſ̃m diuerſos modos
intelligẽdi illud[Et gaudebit coꝛ veſtrũ: L
⁊ gaudiũ veſtru3 nemo tollet a vobis] q2
illud gaudiũ ſ̃m Aug. erit xp̃s: qd obie-
ctiue ⁊ non ſubiectiue intelligendum eſt.
Jſtud autẽ gaudiu3 poſt ſuã reſurrectio
nẽ fuit immortale: ⁊ cõſequenter per moꝛ
tẽ iã non poterat auferri ⁊ multo minus
vbi nõ ſolũ ipe: ſ3 ⁊ diſcipuli ſunt immoꝛ
tales vt in glia. Gaudium v̾o nr̃m ſubie-
ctiue eſt delectatio de viſiõe xp̃i ⁊ noſtra
felicitas ſubiectiue eſt ipa contemplatio
quã circa xp̃m deu3 ⁊ hoĩem habituri ſu
mus. Dicit̃ aũt iſta cõtẽplatio fruct⁹ ad
quã p labores volumus peruenire Aug.
Ad fructu3 cõtẽplationis cuncta officia
referuntur actionis. Ad hoc eñ refertur
q̃cq̃d bene agit̃. Jbi eſt finis qui ſufficit
nobis. Eternus igit̃ erit. Neq̃ eni3 finis
nobis ſufficit niſi cuius nullus eſt finis. M
De hoc itaq̃ qd ſufficit nobis rectiſſime
audimus: gaudium veſtru3 nemo tollet
a vobis. Hec ille.

Dñica. iij. poſt octa. Paſche.

Textus euan. Jo. c. xvj.

VAdo ad eũ q̃ miſit me ⁊
nemo ex vobis interro-
gat me quo vadis. S3
q2 hec locut⁹ ſum vobis
triſtitia impleuit coꝛ ve
ſtrũ. Sed ego veritatẽ dico vobis:
A expedit vobis vt ego vadã. Si eñ
nõ abiero paraclet⁹ non veniet ad
vos. Si aũt abiero mittã eũ ad vos.
Et cũ venerit ille arguet mũdũ de
pctõ ⁊ de iuſtitia: et de iudicio. De
pctõ q̃dẽ q2 nõ crediderunt in me.
De iuſtitia vero: q2 ad patrẽ vado
⁊ dicam nõ videbitis me. De iudi-
cio autem: q2 princeps huius mun-
di iã iudicatus eſt. Adhuc multa
habeo vobis dicere: ſ3 nõ poteſtis
poꝛtare mõ. Cum autem venerit il
le ſpirit⁹ veritatis docebit vos oẽ3
veritatẽ. Nõ eñ loquetur a ſemet-
B ipõ ſed quecunq̃ audiet loquetur:
⁊ que ventura ſunt annũtiabit vo-
bis. Jlle me clarificabit: q2 de meo
accipiet: ⁊ annuntiabit vobis.

VAdo ad eũ q̃ miſit me ⁊c.]
Jo. xvj. Jn pñti euã. tangũ-
tur tria pũcta: q̃ ſunt. Pro-
fectio. Redargutio ⁊ Sup-
pletio. ¶ Quãtũ ad primũ
tãgit̃: profectio q̃ xp̃s ad ce
los ſe pficiſci velle dicit: Ubi aduertẽdũ eſt
ꝙ ea q̃ hic recitant̃ xp̃s dicit ea nocte q̃
capt⁹ ẽ ⁊ paulo añ dixerat diſcipulis: abſ
q̃ ſynagogis faciẽt vos: ⁊ ex hoc ⁊ ex ei⁹
receſſu ita erãt deiecti ꝙ nihil eũ interro
gabãt ampli⁹. Jõ ſ̃m Chry. dñs diſcipu-
los de tãta triſtitia vult eos increpare: ⁊
de aduẽtu ſpũſſcti cõſolari d2. [Vado] p
C moꝛtẽ[ad eũ q̃ miſit me]. i. ad deũ. Videt̃
eñ loqui de ſe inq̃tũ hõ[⁊ nemo ex vo-
bis interrogat me q̃ vadis] ⁊ cã nõ inter
rogandi ſubdit̃[ſed q2 hec locut⁹ ſum vo
bis triſtitia] nimia ⁊ ſuperabũdans[im-
pleuit coꝛ vr̃m.] Vel ſ̃m Auguſt. q2 ſupra
dixerat ſe velle ire: et illi interrogauerãt
quo: ⁊ ipſe dixerat ſe iturum quo ipſi tũc

ire non poterant: nunc ita ſe pmittit itu-
rum vt null⁹ interroget quo vadat: q2. ſ.
ita patẽter p aſcenſionẽ volebat cõſcẽde
re vt opus nõ eſſet quo iret interrogare.
Et cum Aug. ſentit Be. Dicit̃ ergo[Va- D
do]. i. poſt paucos dies ibo[et nemo ex
vobis iterrogat]. i. iterrogabit[q̃ vadis.
Sed q2 hec locutus ſum vobis triſtitia
impleuit coꝛ vr̃m] Augu. Cõtriſtabatur
human⁹ affectus. q2 carnalis deſolabat̃
aſpectus. Hec ille. [Sed ego veritatẽ di-
co vobis expedit vobis vt ego vadam]
Chry. q. d. Si milies contriſtemini opoꝛ-
tet vos audire q2 meum recedere vobis
cõfert. Hec ille. Aug. Expedit vobis: vt
hec forma ſerui auferat̃ a vobis nolo vt
ſemper me carnalr̃ diligatis ⁊ iſto lacte
cõtẽti: ſemp infantes eſſe cupiatis. Hec
ille. [Si eñ nõ abiero paracletus]. i. con-
ſolatoꝛ[non veniet ad vos] quia. ſ. nõ eri
tis idonei recipere illu3. Aug. Si tenera
alimenta quibus vos alui non ſubtraxe-
ro ſolidum cibum non eſurietis. Sic car
naliter eſurietis: capaces ſpiritus nõ eri
tis. Hec ille. [Si autem abiero mittã eu3
ad vos]. i. ſ̃m Chryſ. facia3 vos idoneos
ad eius ſuſceptionem. Aug. hoc eſt. Nõ E
poteſtis capere ſpẽm niſi ſ3 carnẽ noſſe
deſiſtatis xp̃3. Hec ille. Nõ ergo xp̃s exi-
ſtẽs in terra iõ non mittebat ſpm̃ſctm̃ q2
nõ poſſet ſ̃m Augu. in. j. de tri. ſed q2 illi
diſpoſiti nõ erãt. Quõ autem vna diuina
pſona poſſit mittere aliã vide. j. di. xv. et
xvj. ¶ Eſt autẽ in hac pte morale docu-
mẽtũ ꝙ ſi volum⁹ diuina dona a deo re-
cipe nos ipſos ſtudeam⁹ illo dãte ppara
re. Nã ſicut dicit Aug. q̃ fecit te ſine te: nõ
ſaluabit te ſine te. Hec ille. Et intellige ſi
ne te cõſentiẽte ſ3 ſaluet te ſine te ſaluan-
te. ¶ Quãtũ ad ſcdm̃ tangit̃ redargutio
quã ſpũſſctũs. factur⁹ erat. cũ d2: Et cum
venerit ille. L3 eñ fili⁹ eũ mittat tñ ipſe
d2 venire. Tũ q2 ſponte vult mitti. Tñ q2
ẽt ipſe ſeip3 mittit q̃ ad cãre nouũ effectũ F
i creatura nõ aũt q̃ ad eẽ a ſe. q2 nihil ẽ ſibi
ipſi pncipiũ eſſendi. De hoc vide vbi. ſ.
[arguet mũdũ] p vos ipos vt d2 Aug. i ſ̃tũ
ſ. diffundet amoꝛẽ i vr̃is coꝛdib⁹: ⁊ fuga-
uit timoꝛẽ loq̃ndi veritatẽ. Nõ aũt vt idẽ
d2 hoc ſic itelligẽdũ. q̃ſi xp̃s nõ argueri G
mũdũ: ſ3 gẽtẽ ⁊ iudaicã: ⁊ ſpũſſctũ aſto iũ

mundũ p aplos:q: in vocibus aplox re-
ſonabat xp̃s. Oẽs ğ q̃s arguit ſpũſſctũs
arguit etiã xp̃s[de pctõ]infidelitatis[et
iuſtitia]ipſi9 xp̃i quã mũdus nõ accepta
uit[z de iudicio]ipſi9 mũdi principis.i.
H diaboli. Uñ exponẽdo ſubiũgit.[De pec
cato q̃dẽ q: nõ crediderũt]hoies mũda-
ni[in me]ſperãdo.ſ.z diligendo:ſine his
eñi pprienul9 credit in xp̃m ſm aug. de
v̾bis dñi. als demones crederẽt in xp̃m.
aug. Hoc eñi pctm̃ quaſi ſolum p̄ ceteris
poſuit:q: hoc manẽte cetera detinent. et
hoc diſcedẽte cetera dimittunt. De iuſti-
tia v̾o:q: ad patrẽ vado glioſus in aia et
corpe pp humilitatẽ z obediẽtiã z chari
tatem:z alias virtutes[z iã nõ videbitis
me]mortalẽ:ſz ſempiternũ ſm aug. Iſta
v̾o iuſtitia de qua mund9 arguit ſm Au
gu. ſup Io. eſt iuſtitia fideliũ credẽtiũ in
eũ quẽ nõ vidẽt. Ex hoc eñi arguunt di-
cere ꝯſueti. Q̃uo credem9 i eũ quẽ nõ vi-
dem9:ſm Chry. v̾o z Augu. de v̾bis dñi
eſt iuſtitia ipſi9 xp̃i:q: ex hoc iuſt9 appuit
ꝙ ad deũ ꝯſcẽdit glioſus.[de iudicio aũt
q: pnceps hui9 mũdi].i. diabol9 ſm Au
gu. de verbis dñi. q̃ eſt iniquorũ pnceps
I [iã iudicatus eſt]id eſt ſecundum Augu.
de verbis domini. eſt foras miſſus extra
hoim corda qd quaſi exponẽs.ſ. Tho. di
cit ꝙ p grãm z fidem xp̃i expulſus eſt dia
bolus a fideliũ cordibus vt iam nõ tẽtet
interi9 ſicut añ. ſz ſolũ exteri9 p excitatio
nẽ. Hec ille. Qd qualr̃ intelligendũ ſit vi
de ſupra feria.iiij. poſt palmas. Et d̾ hoc
mũdus arguit vt nullus poſſit de eo cõ-
queri ſi in xp̃m non credat:q: eũ z viri z
femine et ſenes z pueri vincere pñt. Uel
ſm eundẽ ſup Ioã. iudicat9 eſt ignibus
eternis z de hoc arguitur mũdus. ne cũ
illo dãnet quẽ imitat. ¶ Eſt autẽ in hac
parte documẽtũ de quo Aug. ait ſup Io.
Credant itaq3 hoies in xp̃m ne arguãtur
de pctõ ĩfidelitatis ſue q̃ pctã oia detinẽ-
tur. Tranſeãt in numerum fideliũ ne ar-
I guant de iuſtitia illorum quos iuſtifica-
tos nõ imitantur. Caueant futurum in-
dicium ne cum mundi principe iudicen-
tur quem iudicatum imitantur. Hec ille.
¶ Q̃uãtũ ad tertiũ tãgit ſupplẽtio quaz
ſpũſſctũs adueniens debebat facere pro
xp̃o:cũ3 d̾.[Adhuc multa habeo vobis

dicere ſed nõ poteſtis portare modo]id
eſt nõ eſtis capaces. Querere autez que
ſint iſta multa q̃ portare nõ poterãt ſm
Aug. ſtultũ eſt. q: multominus nos poſ-
ſum9 illa portare. hoc tñ qd hic d̾:. vt idẽ
ait diuerſi heretici aſſumunt ad ſui erro
ris velamẽtũ:dũ his q̃ ſibi adherẽt in oc K
culto q̃dã dicunt turpiſſima q̃ nõ audẽt
publicare:q̃ſi hec ipſa ſint:q̃ tũc diſcipu-
li portare nõ poterãt:z ea docuerit ſpũſ-
ſctũs. Nõ eſt ergo intelligẽdũ q̃ſi aliqua
ſecreta fidei taceant fidelibus paruulis:
q̃ ſint dicẽda maiorib9 ſeorſum:q: oibus
xp̃i fidelib9 oia que ſunt fidei pponunt.
iuxta illud Matt.x. Quod in aure audi-
ſtis in cubiculis:p̃dicabit in tectis. Sed
alr̃ rudibus atq3 alr̃ peritis ſunt propo-
nenda:ſicut myſteriũ incarnationis non
eſt pponendũ rudibus quo ad ſublimi-
tates eius:q: cum intelligere nõ poſſent
ſcandalizarent. Oia ergo q̃ erãt fidei eis
dñs pponſuit ſed nõ illo mõ quo poſt eis
reuelauit maxime i pñia. Iſta ergo ſunt q̃
portare nõ poterant.ſ. plena notitia diui
norũ:puta equalitas diuinarũ pſonax et
hmõi. Uñ z apl̃s audiuit arcana v̾ba q̃
nõ lz hoi loqui.ſ. Cor.xi. que nõ erant de L
alia veritate fidei:ſed de eadẽ altiori mõ.
Itẽ ſpũalis intellectus ſcripturarũ quez
tũc nõ habebant:ſed habuerũt q̃ñ appe
ruit illis ſenſum vt intelligerent ſcriptu-
ras. Lu.vl. Itẽ paſſiõis z pericula q̃ paſ-
ſuri erant. q̃ tunc tanq̃ imbecilles porta-
re.i. equo aĩo audire nõ poterant.[Cum
autẽ venerit ille ſpũs veritatis].i. docẽs
veritatẽ ad differẽtiam diaboli[docebit
vos oẽm veritatẽ]neceſſariã ad ſalutez:
p vobis z p aliĩs edocendis. Sed q: vt
dicit Didymus:aliq̃s poſſet exiſtimare.
hũc ſpm̃ filio eſſe maiorem:eo quod ſup-
pleat doctrinã filiĩ:ideo ſubdit[Nõ eñi
loquet a ſemetipſo].i. ſm Augu. z Didy-
mũ nõ tradet doctrinã quam a ſe habet
ſed quã ab eo a quo habet eſſentiaz que M
in eo idem eſt cum ſcientia[ſed quecũq3
audiat].ſ. a patre z filio a quo eſt[loque-
tur.] Accipit autem hic audire p accipe
re:q: ſpiritusſanct9 oia que h3 accepit a
patre z filio. Nec tñ patre vel filio credẽ-
dus eſt minor:q: totũ qd h3 pater et fili9
cõicant ei. Non autem debet ſm Augu.

ſuper Ioan. quenq̃ mouere qd dictũ eſt:
audiet in futurum:q: illa audientia eter-
na eſt:ideo vt ait:circa eã poſſum9 oim
tẽporũ verbis vti:audit ergo z audiuit z
audiet.[Et q̃ ventura ſunt annuntiabit
A vobis]nõ oia ſed oportuna:vt puta ma-
la que paſſuri erant ſm Bedã. z ſtatum
totius eccleſie:vt Ioã. in Apoca.v. z pe-
tro ſuũ martyriũ.ij. Pe.ſ. z Paulo futu-
ras ſibi tribulationes in Hieroſolymis.
Act.xx.[Ille me clarificabit].i. glorifica-
bit. z hoc dupliciter ſm Augu. fecit vno
modo inquantum aplos docuit xp̃i my-
ſteria vt equalẽ deo crederent quem ho-
minem ſicut hoies cogitabãt alio modo
inquantum repleuit aplos:q̃ depoſito ti-
more xp̃m p̃dicauerunt.[q: de meo acci-
piet z annũtiabit vobis]. Spiritusſanct9
eñi ſicut dicit Didymus z Augu. licet ſit
idem in eſſentia cũ filio z pr̃e:tñ alius eſt
in perſona. ideo ab eis accipit eſſentiaz
z ſcientiam. z nõ ſm patrẽ:ſz totũ alioqui
eis non eſſet equalis. Uñ ſicut dicit ſan.
Tho. ſuper Io. hic ly de. nõ dicit partici-
pationẽ ſed ſubſtãtialitatẽ. ¶ Eſt autem
B hic morale documentum vt non preſu-
mant ſubtilitates fidei ſcrutari qui talia
portare non poſſunt iuxta illud. Altiora
te ne queſieris. Eccl̃iaſti.iij.

Dñica.iiij. poſt octa. paſche.

Textus euang. Ioã. cap.xvj.

AMen amen dico vobis.
Si q̃d petieritis patrez in
nomine meo dabit vobis
Uſq3 mõ nõ petiſtis q̃cq̃.
I noĩe meo petite z accipietĩ vt gau
diũ vr̃m ſit plenũ. Hec in pverbĩjs
locut9 ſum vobis. Uenit hora cũ iã
nõ i pverbĩjs loquar vobis:ſz palã
de patre meo annũtiabo vobis. In
illo die in noĩe meo petetis. Et non
C dico vobis:q: ego rogabo pr̃em de
vobis. Ipſe eñi pr̃ amat vos:quia
vos me amaſtis z crediſtis, quia a
deo exiui. Exiui a pr̃e z veni in mũ
dum. Iterũ relinquo mũdũ:z vado
ad pr̃em. Dicũt ei diſcipuli ei9:ecce
nũc palã loqueris, z pverbiũ nullũ

dicis: Nũc ſcimus q: ſcis oia:z nõ
opus eſt tibi:vt quis te interroget.
In hoc credim9:quia a deo exiſti.

AMen amẽ dico vobis ſi q̃d
petieritis zc.]Io.xvj. Circa.
preſens euangeliũ ſciendũ3 D
eſt ꝙ ſicut ex eo colligitur di
ſcipuli xp̃i quedã ſcire deſy-
derabant de q̃b9 xp̃s eos edocuit abſq3
hoc ꝙ illũ interrogarent. Hoc eñi ptz ex
eo ꝙ in fine euãgelij poſtq̃ eos de mul-
tis docuerat:dixerũt. Nũc ſcimus q: ſcis
oia:z nõ eſt op9 tibi vt q̃s te interroget.
Unde ſatis probabiliter dici põt ꝙ deſy-
derabant ſcire tria pũcta. Primũ vtrum
deus eos faciliter exaudiret. Secundum
vtrum eos deus amaret. Tertiuz:vtrum
xp̃s ad pr̃em haberet redire ſicut exierat
ab eo. De his autem oibus xp̃s eos edo-
cuit. ¶ Quantũ ad primũ ſciendum eſt ꝙ
ea q̃ dicuntur in p̃ſenti euangelio dicta
ſunt ea nocte qua traditus eſt dominus
z fere ſtatim poſtea que dicta ſunt in euã
gelio qd preceſſit immediate ante prece-
dẽs:ideo a fine illius inchoanda nunc eſt E
expoſitio. Poſtq̃ ergo dixerat:iterum
etiam videbo vos zc. ſubiunxit.[In illo
die.ſ. q̃ñ iterũ videbo vos[me non inter
gabitis quicq̃]Sicut autez dicit Chryſo.
verbũ grecũ hoc loco poſitũ ſonare põt
rogabitis z interrogabitis:z cõſequẽter
hoc qd hic dicit:dupliciter intelligi põt.
Uno modo vt loquamur[ſm Chryſo. de
die reſurrectionis xp̃i. Sic eñi ſm men-
tem eius dicendũ eſt ꝙ apl̃i in xp̃i reſur-
rectione habuerũt ſenſum apertũ3 ad in
telligendas ſcripturas. vt dicit Luc.vlti.
ideo nihil xp̃m eo tpe interrogabant ir-
rationabiliter ſicut prius:cum dicebant
Dñe quo vadis. Q̃uãuis etiã tũc aliqua
interrogarẽt. Nã z Petrus de Ioãne q̃-
ſiuit. Dñe hic aũt q̃d. Ioã.vlti. z Act.i. q̃-
dã interrogabãt. Dñe ſi in tpe hoc reſti- F
tues regnũ iſrael. Et vt idem dicit in ea-
dem die reſurrectionis:non rogabitis
id eſt non indigebitis]mediatore[ad im-
petrandũ ſed ſufficiet nomẽ meũ3:qd in-
uocando oia accipietis.[Alio]modo ſm
Aug. loquendo de die mortis ſeu viſio-
nis q̃ ad gloriã eternã erant ducendi:q̃.

tiam cordis q̄꞉ his qui viderant eū̃ reſurrexiſſe nō crediderent. Et dixit eis. Euntes in mūdum vniuerſum predicate euāgeliū̃ omni creature. Qui crediderit ꝛ baptizatus fuerit ſaluus erit. Qui vero nō crediderit꞉ condēnabitur. Signa aūt eos qui crediderint hec ſequētur. In nomine meo demonia eijcient linguis loquentur nouis꞉ ſerpētes tollēt. Et ſi mortiferū q̄d biberint꞉ nō eis nocebit. Sup egros manus imponēt꞉ ꝛ bn̄ habebūt. Et dn̄s q̄dē ieſus poſtq̄ locut9 eſt eis aſſumptus eſt in celum, ꝛ ſedet a dextris dei. Illi aūt pfecti pdicauerūt vbiq̄ dn̄o cooperāte꞉ ꝛ ſermonē cōfirmante ſequentibus ſignis.

G — Recumbentib9 vndecim diſcipulis apparuit illis ieſus ꝛc.] Mar. xvi. In pn̄ti euāge. tangunt tria pūcta que ſunt Redargutio꞉ Impoſitio꞉ ꝛ aſſumptio. ¶ Quātū ad pmū tāgit increpatio q̄ xp̄s de tarditate credēdi diſcipl'os icrepauit. Sunt autē circa appitionē de q̄ in pn̄ti euāgelio agit duo pnotanda꞉ ꝛ pma eſt de loco in q̄ facta eſt. vr̄ em̄ q̄ facta ſit in mōte in q̄ xp̄s in galilea diſcipulis apparuit q̄ fuit mons thabor. Nā. h. Mat. vr̄ dicere q̄ ſtatim poſt apparitionē in dicto monte iuſſerit eos ire ad pdicādū p totū mūdū꞉ ſicut ꝛ fecit hic poſt iſtā apparitionē, ex quo ſequi vr̄ q̄ eadē ſit hec ꝛ illa apparitio. Cōfirmat. q̄꞉ mag. hiſt. in eodē mōte vr̄ dicere factā exprobationē in꞉ de qua hic dr̄. Ergo idē. Confirmat iterū꞉ q̄꞉ aut fuit in monte aut in hierl'm in die aſcēſiōis. Non pmū꞉ q̄꞉ iā diſcipuli non erāt increduli pbata reſurrectiōe p multa argumēta. ergo idem qd̄ pu9. Ad hoc aūt dico q̄ fuit i hierl'z꞉ qd̄ pz ex ma. hiſt. i pn. hiſt. de aplo꞉ꝝ actib9. ꝛ ex Aug. de ↄſen euā. q̄ dicit q̄ fuit i die paſche in

I — ſero qn̄ Cleophas ꝛ ſocius regreſſi ex emau9 viſa referebāt. vel in die aſcēſiōis. ꝛ vtroq̄ mō fuit i hierl'm. Ad pmū ꝫ hoc dico q̄ euāgeliſte interdū aliq̄ media intermittūt ꝛ dicūt extrema. Et ſic. h. mar. intermittit iſtaꝫ apparitionē꞉ ꝛ tn̄ refert verba que tūc xp̄s dixit ꝛ ppterea vr̄ ea in monte dixiſſe꞉ cum nō ita ſit. Uel forte

K — melius dr̄ q̄ reuera iſtaꝫ miſſionē xp̄s fecit in mōte. Sꝫ hāc Marc9 hic p recapitulationē narrat. Unde ꝛ mag. hi. ſemel tm̄ eā eſſe factā ꝛ hoc i mōte vr̄ aſſerere. lꝫ icrepationē factā bis cōmemoret. Ad ſcd̄m dico q̄ cū nō ſit veriſil'e tantū viruꝫ in breui ſpatio ſenſiſſe ↄ̄ria exiſtimauit mag. hiſt. xp̄m bis diſcipulos de cordis increpaſſe duritia꞉ ſemel in die aſcenſionis꞉ vt dicit Mar. ꝛ ſemel in mōte꞉ qn̄ vt dicit Mat. q̄dā dubitauerunt. Satis em̄ pbabile eſt q̄ ſicut pu9 thomaꝫ ita ꝛ tūc alios icredulos ſit hortat9 ad fidē. Un̄ ꝛ pdict9 magr̄ ꝛ tūc ꝛ nūc xp̄m dicit diſcipulos increpaſſe. Ad tertiū dr̄ poſt ſcd̄m q̄ eſt de tpe. Uidet em̄ q̄ fctā fuerit ante diē aſcēſiōis. Prio q̄꞉ ſm Mat. vr̄ facta in monte in galilea vt dictū eſt. Scd̄o q̄꞉ iā in die aſcēſiōis diſcipuli nō erāt incre

L — duli꞉ cū tot argumentis reſurrectio fuiſſet approbata꞉ ꝛ ↄ̄ſr neq̄ de incredulitate increpandi. Ad hoc dico q̄ fuit in die aſcēſiōis꞉ vt pꝫ ex mag. hiſt. vbi. ꝫ. qui ſic dicit. Ipſa vō die aſcēſiōis bis apparuit ſemel vndecim aplis comedētibus in cenaculo. Oēs q̄dē tā apoſtoli q̄ alij꞉ diſcipuli꞉ necnō ꝛ mulieres habitabant in illa pte hierl'm q̄ dr̄ mello. ſ. in monte ſyon vbi conſtituerat ſibi dauid palatiū꞉ et ibi cenaculū erat illud grāde ſtratuꝫ in quo pcepit ſibi dn̄s dari paſcha. Et in cenaculo illo tūc habitabāt vndecim diſcipuli. ceteri autē diſcipuli ꝛ mulieres habitabāt circūquaq̄ per diuerſa hoſpitia. Et dū comederēt vndecim i cenaculo apparuit eis dn̄s ꝛ exprobrauit incredulitatē eoꝝ ꝛ duritiā cordis. Hec ille. Qui intēdit q̄ eadē die ſcd̄o appuit in monte oliueti aſcēſurus. Cōcordat aūt cuꝫ magro textus Marci dicētis. Nouiſſime recūbētib9 ꝛc. Et lꝫ vt Aug. dicit꞉ poſſit dici nouiſſime nō ſimpliciter ſꝫ in die paſche꞉ q̄꞉

M — ſ. hec apparitio fuit vlt'a illius diei꞉ tn̄ ꝫ hoc eſt q̄꞉ tunc ibi nō fuit Thomas꞉ ꝛ tn̄ diſcipuli recūbēt̄ꝰ hic dicunt vndecim. Et lꝫ ad hoc dicat Augu. q̄ aut thomas reuerſus affuit. aut ipa ſocietas aploꝝ

hoc nūero appellabat etiā ſi aliq̄ defuiſſent꞉ tn̄ nō eſt veriſil'e eadē die ibi affuiſſe thomā꞉ q̄꞉ xp̄s feciſſet qd̄ fecit octaua

A — die. Nec eſt ſilil'e q̄ marcus locutur9 de aſcēſiōe nouiſſimā apparitionem dixerit eā que fuit in die paſche꞉ omiſſa ea q̄ fuit in die aſcēſiōis. Ad primū cōtra dictū eſt Ad ſcd̄m vō dr̄ q̄ icrepauit incredulitatē. nō aploꝝ ſed aliquoꝝ exiſtētiū cum eis. Sꝫ ↄ̄tra hoc vr̄ eſſe text9꞉ dicēs q̄ recūbētibus vndecim appuit eis ꝛ exprobrauit i credulitatē eoꝝ. Et iō dico q̄ icrepauit incredulitatē apoſtoloꝝ꞉ nō pn̄tē ſed preteritā꞉ ꝛ hoc ↄueniēter in ſignū q̄ gentes ad quas mittendi erāt ↄgrue forēt increpāde ſe aplis reſurrectionē xp̄i expertis credere noluiſſet. P ergo. [Recūbētib9 vndecim diſcipl'is. ſ. i die aſcēſiōis ꝛ in pdicto cenaculo (apparuit illis Jeſus]. Et vt dicit. Lu. Act. j. cū eis veſci voluit꞉ vt. ſ. per effectū comeſtiōis vitas pateſceret carnis꞉ vt dr̄ Gre. vel vt ↄtriſtatis de ſuo abſceſſu꞉ ↄueſcēdo ferret ſolatium [ꝛ exprobrauit icredulitatē eoꝝ꞉ ꝛ duritiā cordis] Exprobare eſt obijcere pteritā culpam. vel i proprijū obijcere Credo tn̄ q̄ xp̄s receſſurus ab aplis tal'r eis exprobrauit vt ad amorē poti9 q̄ ad cōfuſionem eos educeret. [Q̄꞉ his qui viderant eū ſurrexiſ

B — ſe]. i. poſtq̄ reſurrexerat꞉ vt magdalene ꝛ Petro ꝛ cleophe ꝛ ſocio q̄b9 nō crediderūt in die paſche꞉ vt idem Marcus dixerat꞉ ꝛ tn̄ viderāt eum reſurrexiſſe꞉ lꝫ nō reſurgentē [non crediderant] qd̄ facere debuiſſent cum hoc ille pdixiſſet. ¶ In hac parte eſt documētū꞉ q̄ repheſibiles ſunt q̄ credere nolūt niſi viſa. cū velit nolint ſine fide viuere nō poſſint. Que em̄ temeritas eſt nō velle credere his q̄ vitā in teſtimoniū eoꝝ q̄ dicebāt expoſuerūt. Hiero. Si apli credunt iocādo paſſi꞉ creduntur ꝛ iocādo locuti. Hec ille. ¶ Quantū ad ſcd̄m tangit quō chriſt9 aplos miſit ad pdicandū꞉ cū dicit. [Euntes in mun

C — dū vniuerſum] Quaſi dicat. Pri9 miſit vt iudeis tm̄ annunciaretis verbū dei dicens in viā gētiū ne abieritis. ſed nunc oibus debetis annunciare regnū dei꞉ iō [pdicate euangeliū oi creature.] Quidā rudes p euangeliū ſolū intelligūt dicta quatuor euāgeliſtarū q̄ dicunt eſſe predicanda꞉ ex quo ſeq̄t q̄ malū ſit pdicare epl'am. Opꝫ ergo p euāgeliū intelligere oēm doctrinā fidei꞉ quā annūtiare pplo miſſi ſunt.

D — Nā ꝛ Paul9 dicit ſe euāgelizare. qui docebāt pertinētia ad fidem ꝛ amorē꞉ ꝛ ad hoc allegabat interdū ēt poetica꞉ vt pꝫ Act. xvij. vbi allegat dictum Arati poete dicētis. Genus dei ſumus. Nota vero [oi creature]. i. homini ſm Greg. ꝛ mag. hiſ. qui ois creature noie ſignificat꞉ eo q̄ cuꝫ ois creatura hꝫ aliq̄d cōmune꞉ ꝛ eſſe cū lapidib9 ꝛ alijs inanimalis. viuere cum plātis꞉ ſentire cū brutis꞉ intelligere cum angelis. Un̄ ꝛ ſm mag. hiſt. dr̄. microſcomus. i. minor mundus q̄꞉ ſ. in ſe quodam modo hꝫ oēs grad9 vniuerſi. Uel ſm cūdē magiſtrum꞉ oi creature. i. hoi propter quē aliquo mō eſt ois creatura. Uel om

E — ni creature. i. credēti ꝛ non credēti꞉ ſcd̄m Theo. qui loquit de credēte in deū nō in xp̄m. Sel ſm eūdē Greg. omni creature id eſt li natiōe hoim. Ante em̄ eis prohibitū fuerat gētilib9 pdicare꞉ ſed nunc hoc ipm eius mādat. vt ꝛ iudeis ꝛ gētilib9 predicent. Et iſta eſt oim aptla expoſitio꞉ vt ſcꝫ hō ſimpliciter dicatur creatura꞉ eo q̄ nobiliſſima ſit creaturarū viſibiliū꞉ q̄ ſole a deo expſſe create legunt꞉ ois vō creatura idē ſit q̄ ois hō. ¶ Sꝫ ↄ̄tra꞉ q̄꞉ ſi oi creatura. i. oi hoi hēbāt pdicare꞉ pdicaſſet ēt credētib9. Solutio꞉ negat pria cōſequētia q̄꞉ iſta vba dicunt populo fidei꞉ cui iniungit꞉ vt alijs euāgelizet. Alij aūt a fidelibus ſunt infideles꞉ vn̄ intelligendū eſt omni homini alio a ſocietate veſtra꞉ in qua ſunt viri ꝛ femine. [Qui crediderit] fide propria vel aliena ſm Bedam. quod ppter paruulos dicit. quibus aliena fides ſuffragat ſicut ꝛ olim ſub lege ꝛ ante legem꞉ vt diximus in die circunciſiōis [ꝛ baptizat9 fuerit. ſalu9 erit] fidē ꝛ baptiſmū malis opib9 nō impediat꞉ ſm Tho.

F — Iſta em̄ dicunt q̄꞉ fides ꝛ baptiſm9 q̄tuꝫ in ſe eſt꞉ ſunt ſufficiēs cā ſalutis꞉ q̄ tn̄ impediri pt. Un̄ ſi q̄s poſt baptiſmū nō .cte ſuſceptū moriat nullo ſup addito bono vel malo neceſſario ſaluat꞉ vt pꝫ in pueris. Si tn̄ ſup addat mortale crimē impedit cauſa ſalutis [Qui vero non crediderit ↄdēnabit. Nō autē dicit. iudicabit꞉ q̄꞉ tales non diſcutiētur꞉ ſed quoad hoc

iam indicati ſunt. Nec tñ ſubdit: nec ba
ptizatꝰ fuerit: qꝛ vt dicit magiſter hiſt. ⁊
s. Tho. iij. par. et. iiij. ſenten. ſine actuali
baptiſmo pōt eſſe ſalus ſi adſit baptiſ-
G mi volūtas: ⁊ deſit baptizandi facultas.
Vñ quod dr Joan. iij. Niſi quis renatus
fuerit ex aqua ⁊ ſpuſancto ⁊c. ſm eoſdez
intelligitur habita facultate baptiſmi.
¶ Sed contra textuz arguit: qꝛ pueri ba
ptizati nō credūt: ⁊ tñ non ɔdēnant. Ad
hec dupliciter ſoluit Mag. hiſt. Pꝛimo
vt legat: qui vo nō crediderit ſubaudiē
do fide ꝓpꝛia vel aliena. Scdo vt dicat
ꝙ xp̄s de illis loquit qbꝰ euāgeliū erat
p̄dicādum. i. de adultis: in qbꝰ ꝓpꝛia fi-
des exigit ad ſalutē. Ex p̄dictis autē pa
tet ꝙ verū eſt aplos xp̄i fuiſſe baptiza-
tos etiaz baptiſmo xp̄i: vt aſſerit Aug. et
Beda. Et de Paulo qdā. qñ ⁊ vbi bapti
zatus fuerit: ſcriptū eſt vt ptz Act. ix. ſed
nō de alijs. Beata etiā virgo fuit eadez
rōne baptizata: ſm Alb. ſup Miſſus eſt
H Signa autē eos qui crediderint: hec ſe-
quētur. ¶ Sciendū eſt autē ꝙ quidā vi-
dētes ꝙ ſequentia ſigna nō fiāt ad lite-
ram ab oibus baptizatis et credētibus
exponunt illa ſpūaliter quaſi oino xp̄s
de omni credente loquat: ſed iſte ſenſus
eſt rudis. Qꝛ eñ deꝰ miracula non facit
ſine cauſa: tunc fiebāt iſta ſigna qñ erāt
neceſſaria ideſt in fundatione ⁊ ɔfirma
tione catholice fidei. Ea ergo fundata ⁊
firmata iſta ſupfluunt ſaltē in tanta fre
quentia in quanta facta ſunt a p̄ncipio
Greg. in homil. Nunquid qꝛ iſta non fa
cimus minime credimus? Sed hec ne-
ceſſaria in exoꝛdio eccl'ie fuerunt. Et eñ
fides creſceret credētium. miraculis fue
rat nutriēda. qꝛ ⁊ nos cum arbuſta plan
tamus. tandiu aquam infundimus quo
uſqꝫ in terra iam cōualuiſſe videamus.
I At ſi ſemel radicē fixerint. a rigādo ceſ-
ſamus. Hec ille. [In nomine meo]. i. in
virtute nominis mei [demonia eijcient]
de obceſſoꝝ coꝛpoꝛibꝰ. vt patet de Pau
lo Act. xvi. [linguis loquentur nouis] vt
patet de omnibus diſcipulis in Actibꝰ
apoſtoloꝝ [ſerpentes tollent] de locis
vbi hominibus erunt infeſti. vt de Mar
tha patet apud therasconē. [Et ſi moꝛ-
tiferum quid biberint] vt patet de Joan

ne aplo [nō eos nocebit. Sup egros ma
nus īponēt ⁊ bene habebūt] id eſt ſana-
būtur: Nam per ſolā ſui coꝛpoꝛis vmbrā
debiles ſanabat. Petrus. vt ptz Act. v. c.
¶ Eſt autē in hac parte moꝛale documē
tum. ne viuā fidē occidamꝰ. ⁊ cū ea moꝛ- K
tua moꝛiamur: Grego. Qui crediderit ⁊
baptizatus fuerit. ſaluus erit verū dicit
ſi fidem opibus teneat. Vera ⁊ eñ fides
eſt que hoc qđ verbis dicit. opibꝰ nō cō
tradicit. Hec ille. ¶ Quantū ad tertiū tā
git xp̄i aſſumptio cū dr. [Et dñs quidam
Jeſus poſtq̄ locutꝰ eſt eis.] Si teneamꝰ
iſtā apparitionē fuiſſe ſimpliciter nouiſ
ſimā ⁊ tūc fuiſſe dicta q̄ in hoc euāgelio
cōtinētur. ſic ſm Augu. intelligendū eſt
poſtq̄ locutus eſt eis q̄ imediate relata
ſunt. Si vero teneamus oppoſitū. itelli
gendū eſt vt idē dicit de oibus q̄ chꝛiſtꝰ
cū eis inter reſurrectionē ⁊ aſſumptionē
locutus eſt. [Aſſumptꝰ eſt] nō aliena ſed
ꝓpꝛia virtute. Tum rōne deitatis. Tuz
rōne glificatiōis aie ⁊ coꝛpis. Glioſe eñ L
aie obedit glioſum coꝛpus ad nutū. quo
ad motū localē rōne agilitatis. Et iō nu
bes ſuſcipiēt illū ⁊ angeli de quibꝰ habe
tur Act. i. nō affuerūt xp̄o aſcēdēti i ad-
iutoꝛiū ſed in ſignū ꝙ coꝛpalis ⁊ ſpūalis
natura ei ſubiecta ſit [in celum.] Reuera
aſcēdit ſup oēs celos in plurali: vt dicit
Ephe. iiij. Sed tñ oēs celi a luna ⁊ ſu-
pra aliqñ vnū celuz ſingulariter appellā
tur rōne idētitatis. nō incōtinuitate: ſed
incoꝛruptibilitate. Cum eñ aſtra non ſic
moueant in celo vt aues in aere. qꝛ celū
ſcinderet ⁊ ɔñr coꝛrumperet. ſꝫ ſicut cla
uus infixus rote mouet in rota. neceſſa
rium eſt ꝙ ſeptē planete ſeptem habeāt
celos adinuicē diſcōtinuos. Si eñ oēs ſe
ptē planete vel aliq̄ eoꝝ eſſent in vna
rota ſemp eque diſtarēt adinuicē: qđ ocu-
lis cernimꝰ falſuz. Nā aliqñ luna eſt in M
cōiunctione. aliqñ in oppoſitione ad ſo
lē ⁊ idē patet de alijs. Supra hos ſeptez
neceſſe eſt eſſe octauū. qđ tot ſyderibꝰ oꝛ
natū cernimꝰ. qꝛ nullꝰ ſeptē planetarum
obſeruat ſemp eundē ſitū reſpectu huius
celi ex quo neceſſario ſequit ꝙ nullꝰ eoꝝ
ſit in eo fixus. Supra octauū rurſus eſt
neceſſe eſſe nonum: qꝛ cū octauū habeat
plures motus nō poteſt eſſe pꝛimū mo

bile viciniſſimū ſcꝫ ſubſtātijs immobili-
bus: ſꝫ tale. ſ. pꝛimum mobile opoꝛtet ha
bere vnicum motū vt a ſubſtantijs nullo
modo mobilibꝰ. i. angelis ad ſubſtātias
multipliciter mobiles. i. coꝛruptibiles fiat
tranſitus per media oꝛdinate. Jmo ſm
A aliquos ſupra nonum opꝫ eſſe decimum
qꝛ dicūt ꝙ cum in octauo videamus tres
motus/ ſcꝫ diurnum ab oriente in occidē
tem: ⁊ naturalez ſiue longitudinis in zo-
diaco ab occidēte in oꝛientem: ⁊ motum
acceſſus ⁊ receſſus ſiue trepidationis ſu
per capita arietis ⁊ libꝛe none ſphere ne
ceſſe eſt vt dicūt ꝙ nonum habeat duos
motus ⁊ decimū vnicū. Et licet foꝛte nō
ſit neceſſe ſupra octauum ponere duos
motus qꝛ vnū pōt duos motus pꝛopꝛios
habere ab vno vel duobus motoꝛibus:
tñ eſt ꝓbabile ⁊ videtur eſſe opinio ſan-
cti Tho. iij. ſ. Et ſupra hos nonū vel de-
cez eſt empyreum qđ nulla rōne phyſica
poteſt inueſtigari: ſed autoꝛitate aliquo-
rū ſanctoꝝ tenetur: vt pote Strabi: Be-
de ⁊ Baſilij. ſicut dicit. s. Th. ſ. p. q. lxvi.
Et hoc rōnabiliter: vt ſicut oēs celi moti
deſeruiunt generationi rex: ita ſit vnum
quieſcēs quod immobilibus ſpiritibꝰ et
B incoꝛruptibilibus creaturis in cōtēplan
do ⁊ cōgruentia non ex neceſſitate deſer
uiat. Ad hoc ergo celū xp̄s aſſumptꝰ eſt
i. ad vltimum ſiue ſit empyreū ſiue aliud.
¶ Eſt autem ſciēdū ex doctrina. s. Tho.
iij. parte. q. lvij. ⁊ alibi ꝙ conueniens fuit
xp̄m aſcendere ab iſto loco q̄ eſt genera-
tionis ⁊ coꝛruptiōis: ⁊ ɔñr ip̄ꝛopoꝛtiona
tus tali locato. Et talis aſcenſio pertinet
ad bene eſſe gloꝛie eius. Unde vt ibi dicit
de hoc xp̄s gauiſus eſt ⁊ non nouiter ſed
nouo modo. ſ. de re ipleta. Et hoc ipꝫ no
bis eſt vtilius q̄ illū nobis eſſe p̄ñtem vt
augeat fides que eſt de nō viſis: ⁊ ſpes ꝑ-
ueniēdi ad celū: ⁊ amoꝛ vel charitas cir-
ca celeſtia. Et ſi ly ſꝫ impoꝛtet cōditionē
aſcēdētis: non aſcēdit ſm deitatem: vt di
C cit. Tū qꝛ ip̄a eſt altiſſima. tū qꝛ immobi-
lis. tum qꝛ nō eſt in loco. ſed ſm humani
tatē: vt ptz. Sed ſi dicat ly ſm aſcēſionis
cauſam aſcēdit ſm deitatē. vt ptz: Aſcen-
dit aūt ꝓpꝛia virtute vt idē dicit: nō que
eſſet cauſata ex pꝛincipijs humane natu
re ſed virtute deitatis ⁊ virtute gloꝛie vt

dictum eſt. Nec tamen in inſtanti aſcen-
dit: qꝛ vt idem dicit licet infinita ſit virtꝰ
deitatis ad mouēdum tñ humanuz coꝛ-
pus non poteſt infinite illū effectum ſu-
ſcipere cū ſpatio cōmenſuret. Jmo vt di-
cit idez. in. iij. di. xxij. ille motus fuit tem- D
poꝛe perceptibili: licet eſſe potuerit in tē-
poꝛe impceptibili. Utrum aūt fuerit na-
turalis: dicit ibi ꝙ ſic: qꝛ non habuit coꝛ-
pus eius inclinationē ad oppoſitum mo
tū cū virtute gloꝛie totaliter anime ſubij-
ceret. Et iſto modo celū naturaliter mo-
uet quod tñ in ſe nō habet ſui motꝰ acti-
uū pꝛincipiuz. Si tñ in coꝛpoꝛe animato
ſit inclinatio ad oppoſitū: motus eiꝰ nō
eſt ei naturalis inquantū coꝛpus eſt: ſed
inquātū animatū eſt. Et intelligo in coꝛ-
poꝛe xp̄i nō fuiſſe inclinationē ad oppo-
ſitum actualē ſed habitualem: tantū ⁊ re
motam: ita ꝙ ſi fuiſſet ſublata ab eo glo-
ria cecidiſſet. Aſcendit autē ſuper oēs ce-
los: nō qꝛ ſit extra celos q̄uis ibi eſſe poſ
ſit: vt idez dicit quodlibet. vi. q. ij. Sed qꝛ
eſt in extrema parte extremi celi: ita ꝙ
nulla pars eius notabilis eſt ſupra ca-
put eius. Aſcēdit etiā ſuper oēs ſpūs: qꝛ E
omnibus dignioꝛ eſt. ¶ Sed contra: qꝛ
quilibet ſpūs quolibet coꝛpe eſt dignioꝛ
ergo nullus eſt locus ſupra oēs ſpiritus
aut ille eſt vacuus. Ad hoc dicitur ſm
eundem ꝙ licet ſpiritꝰ ſit nobilioꝛ loco:
non tñ inferioꝛ ſpūs eſt in ſupꝛemo loco
ſicut neqꝫ quilibet debet ſpūs eſt ſupra
quemlibet locū: ⁊ hoc eſt vt ſuperioꝛa lo
ca ſuperioꝛibꝰ ſpūs habeant: ⁊ ſupꝛemꝰ
xp̄o. Negat ergo conſequentia. Eſt autē
vt dicit iſta aſcēſio xp̄i cauſa noſtre ſalu-
tis ex parte noſtra: inq̄tū in ipſum ꝑ vtu
tes theologicas mouemur vt dictū eſt: ⁊
ex pte ſua. Pꝛimo qꝛ parauit nobis viā.
Scdo qꝛ aſcēdit ad interpellādū pꝛo no-
bis. Tertio qꝛ inde mittit hoibus cele-
ſtia dona. Utrū autē aliqñ poſtmodum
de celo deſcenderit? Dicēdum eſt ꝙ ſic. F
Vñ illū paulus coꝛpoꝛaliter vidit Act.
ix. Et ne hoc credatur ſm aliquā appa-
rentiam ⁊ non realiter factū. Ex hoc ip̄e
i. Coꝛ. xv. ꝓbat illum vere ſurrexiſſe di.
Nouiſſime omniū tanq̄ aboꝛtiuo viſus
eſt etiam mihi. Hec oia ex ſancto Tho.
De modo autem quo chꝛiſtus aſcendit

hic tacetur. Sʒ dicit Act. j. ⁊ Luc. vlti. ex
q̇bus locis habetur ꝙ eduxit eos de hie
rusalē ad mōtē oliueti: ⁊ inde vidētibus
omnibus xp̄ianis habitātibus in hierl̄ʒ
ſaitē viris ⁊ feminis: eleuatus eſt ⁊ aſcen
H diͭ [Et ſedet a dextris dei.] ¶ Ad horum
autē notitiā ſciēdū eſt ex doctrina ſancti
Tho. iij. p. q. lviij. ꝙ ſedens dr̄ quieſcens:
habitās: ⁊ regnans ⁊ iudicās. Sed ly ad
importat cōueniētiā cū diſtinctiōe. De-
xtera autē tribus modis ſumit. Uno mō
ſm damaſcenuʒ pro gloria deitatis. alio
mō ſm Aug. p btitudine dei p̄ris. q̄ duo
lʒ. s. Tho. nō dicat ſunt realr̄ idē. Tertio
mō ſm Aug. eſt regia ⁊ iudiciaria pote-
ſtas. Chriſtus ergo conuenit ſedere a de-
xtris dei qꝛ in eius gloria vel beatitudi-
ne quieſcit ⁊ eſt iudex patri conregnans.
Nec tñ ſequitur ꝙ deus ſit in ſiniſtra xp̄i
qꝛ nō loquimur ſm modum corporaliū.
Uñ vt dicit Aug. ibi hoīs ē dextra: qꝛ nul
la ibi eſt miſeria. Sedere autēʒ a dextris
dei cōuenit xp̄o inquantū eſt deus ita tñ
ꝙ ly ad nō dicat gradum dignitatis ſed
pſonalem diſtinctionēʒ originis. Simul
eñ filius hʒ cum patre gloriā deitatis et
btitudinē ⁊ oēm poteſtatem immutabili
M ter. Et lʒ dextera appropriate dicat̄ de fi-
lio ſicut ⁊ deus: ⁊ tribus predictis modis
ſit quid tribus cōe. tñ ſedere ad dexteraʒ
nō ɔuenit patri cū non ſit ab alio. ſed cō-
uenit filio ⁊ ſpūiſctō. lʒ filio appropriet̄
ſicut ⁊ eq̄litas. Conuenit ēt iſta ſeſſio xp̄o
inquātū hō. Nam cum ly ad dicat diſtin
ctionē ⁊ ɔueniētiā. eſt eñ p̄poſitio tranſi
tiua et importans acceſſum: ſi diſtinctio
ſit in pſonis ⁊c. cōuenientiā in natura: ſic
cōuenit ei inq̄tū deus: ⁊ ſm rōnē eq̄lita-
tis ſedere ad dexterā dei trib⁹ dictis mo
dis ſumptam: ly inq̄tum dicēte conditio
nē nature. Si autē ecōuerſo diſtinctio ſit
in natura: cōuenientia in pſona: ita ꝙ ly
ad dicat acceſſum ſm gratiā vnionis: et
ly inquātū dicēte ſuppoſitum. ſic eodem
mō cōuenit ei ſm rōnem equalitatis cū
I ſit filius dei. Si autē iſte acceſſus ſit ſm
grām habitualē ly inq̄tū replicantē na-
turam. ſic cōuenit ei nō ſm rōnē equali-
tatis: ſed eminētie ſup omnē creaturam.
Unde pprium eſt filio: ita ꝙ nulli creatu-
re conuenit ſedere ad dexterā patris ſm
equalitateʒ vel preeminentiam. Dicunt̄
tñ oēs bti eſſe in dextra: ſʒ non ſedere: qꝛ
nō habēt beatitudinē cū quadā domina
tiua poteſtate: ⁊ quaſi ppriā ⁊ naturaleʒ.
Btā autē virgo: vt idem dicit in. iij. diſt.
xxij. dicitur aſſiſtere vel aſtare a dextris: K
non autem ſedere: qꝛ gloria filij ad eā de-
riuatur: ſed nō plenarie. Nos vero in ce-
leſtibus ſedemus quaſi ſtabiliti in gloria
ſed nō in dextra. Hec omnia ex. s. Tho.
[Illi autem profecti] poſt receptionē ſpi-
rituſſancti quem eius precepto in hieru-
ſaleʒ expectauerunt [predicauerunt vbi-
q̄ʒ.] ¶ Sed contra: qꝛ vt dicit. Aug. adhe
ſi. ſunt gentes in quibus modo predica-
tio cepit: ⁊ in quibus nondum cepit im-
pleri Et ſoluit ipſe Aug. ibidem. qꝛ ſicut
illud vobiſcū ſum vſq̄ʒ ad conſum. ſeculi:
nō de ſolis diſcipulis ſʒ de tota eccleſia
intelligit̄: ita ⁊ hoc. Poſſet aūt ⁊ aliter di
ci: q̄uis redeat in idem. Dicit enim ſan.
Tho. j. ij. q. cvj. ⁊ Ro. x. ꝙ predicatio euā-
gelij xp̄i dupliciter intelligitur. Uno mo
do q̄tum ad diuulgationē noīs xp̄i et ſic
ſm Chry. etiam tp̄e apoſtolox completa
eſt: ⁊ poſt eius completionem deſtructa L
eſt hierl̄m. Alio modo q̄tū ad plenū effe
ctū ⁊ eccleſie fundationē. Et ſic ſm Aug.
vbi. s. nō eſt cōpleta: ſʒ cū fuerit cōpleta.
veniet mūdi deſolatio [domino cooperā
te] ſicut principalis motor inſtrumentis
cooperat̄ [⁊ ſermonē] euāgelium [confir-
māte] per miracula: cū ad hoc ratio non
ſufficiat [ſequentibus ſignis] de quibus
dictum eſt in hoc euangelio.

¶ Dominica poſt aſcenſionem.
¶ Textus euang. Jo. ca. xv.

Cum venerit paracletus
quē ego mittaʒ vobis a
patre ſpiritū veritatis
q̄ a patre pcedit: ille te-
ſtimonium phibebit de
me. Et vos teſtimoniū phibebitis
qꝛ ab initio mecū eſtis. Hec locut⁹
ſuʒ vobis vt nō ſcādalizemini. Abſ- M
q̄ʒ ſynagogis facient vos. Sʒ venit
hora vt oīs q̄ iterficit vos arbitret̄
obſequium ſe pſtare deo. Et hec fa
ciēt vob̄; qꝛ nō nouerūt patrē neq̄ʒ

me. Sʒ hec locutus ſum vobis. Ut
cum venerit hora: eorum reminiſca
mini quia ego dixi vobis.

Cum venerit paracletus
A ⁊c.] Jo. xv. In p̄nti euan.
xp̄s intēdit diſcipl̄os tri-
ſtes de ſuo diſceſſu aduer
ſus futuras tribulatiōes
aiare. Et i eo tāgunt̄ tria
p̄ncta. P̄rio ei p̄nūtiat eis ⁊ p̄mittit aſſu
turū ɔſolatorē. Scd̄o etiā aſſuturas eē tri
bulatiōes. Tertio reddit tribulationuʒ
cāṁ. ¶ Quantū ad p̄mū ſciēdū eſt ꝙ xp̄s
añ apoſtolis dixerat iudeos inexcuſabi-
les eſſe eo ꝙ ipſe pſonalr̄ venerat: ⁊ erat
eis locut⁹ ⁊ opa inſolita fecerat: ⁊ tñ nō
erāt ɔuerſi. Chry. poſſent aūt diſcipuli di
cere. Si v̄ba a te audierūt q̄ null⁹ dixit. ſi
opa viderūt q̄ null⁹ alius fecit: ⁊ tñ pſue
rūt ſʒ oderūt ⁊ p̄rem tuū ⁊ te cū eo: cuius
grā nos mittis q̄lr̄ digni fide erim⁹. Nec
igit̄ hoc cogitātes turbent̄: cōſolationeʒ
eis inducit. Hec ille. Dicit ḡ. [Cum vene
rit paclet⁹] .i. ɔſolator. Eſt eñ amor dei
⁊ ad hoīem venit p grām ⁊ dei amor ēiō
B facit deſpicere terrena ⁊ amare celeſtia: ⁊
ɔñr non ſentit̄ tribulatio p terrenis: ſed
gaudiuʒ de celeſtibus: vñ ſeq̄t̄ magna
cōſolatio [quē ego mittam vobis a p̄re.]
Ad intellectū aūt iſtox ſciendū eſt ex do-
ctrina. s. Tho. j. par. q. xliij. ꝙ diuinis per
ſonis cōuenit miſſio: qꝛ de rōne miſſiōis
nō ſunt niſi duo. ſ. habitudo ad mittentē
q̄ in diuinis eſt p originē ⁊ habitudo ad
terminum miſſionis: in quo oportet miſ
ſum eſſe nouiter vel nouo mō. Aliq̄ autē
diuine perſone vt filius ⁊ ſpūſſctūs ſunt
ab alio: ⁊ nouiter p̄nt eſſe in creatura p
nouum effectum: iō mitti p̄nt. Non autē
pater qꝛ non eſt ab alio. dat tñ ſe pater
creature: nō ſm ꝙ dare importet autori-
tatē dantis ſup datum. ſʒ ſm ꝙ importat
liberā cōicationē ad fruēdū. Utrūq̄ʒ aūt
C tā miſſio q̄ʒ datio eſt p grām gratū faciē
tē: qꝛ nullus alius effectus pōt horū eſſe
ratio. Sicut autē filius viſibilr̄ in carne
miſſus eſt ita cōuenit ei inuiſibiliter mit
ti: qꝛ cōuenit ei eſſe ab alio ⁊ nouo mō eē
in creatura p gratiā. Per gratiā enim to
ta trinitas inhabitat nos. Et iſta miſſio
filij attēdit̄ ſm dona q̄ ad intellectū ptī-
nent q̄ filio attribuunt̄ ſm propriam ra-
tionē: puta ſapiētie aut ſcie lʒ attribuant̄
ſpūſctō inq̄tum ſunt dona: qꝛ ip̄e eſt pri-
mum donuʒ. Non tñ p oia talia mittit̄
filius: ſed ſolum p illa q̄ ita pficiūt intelle
ctū: vt hō prorumpat in amorē qꝛ filius
eſt verbum ſpirās amorem. Ideo nunq̄ F
eſt miſſio filij ſine miſſiōe ſpirituſſancti ⁊
ecōuerſo. Et nota ꝙ miſſio filij ⁊ ſpūſſan
cti quo ad gratiā gratum facientē nō di
ſtinguunt̄ ſed q̄tuʒ ad origines ⁊ q̄tum
ad effectus gratie. Lʒ autē ſolū duo mit-
tant̄: tñ oēs mittūt. Uñ pater mittit filiuʒ
quo ad duo q̄ ſunt de ratione miſſionis
⁊ ſimiliter filius ⁊ pater ſpiritumſanctū.
Sed ſpūſſctūs mittit filium ⁊ fili⁹ ſeip̄m
⁊ ſpūſſctūs ſeip̄m ſolum quo ad ſecundū
tm̄. i. effectum gratie nō quo ad originē.
Iō dr̄ ſpirituſſanct⁹ venire ⁊ tñ dicit fili⁹
eum ſe miſſuruʒ. Hec oīa habent̄ a ſctō
Tho. vbi. s. ⁊. j. di. xv. ⁊ xvj. [ſpiritum ve-
ritatis] .i. ſpm̄ filij qui eſt veritas. Uel ſpi
ritum docentē oēm veritateʒ [qui a patre E
pcedit] Ex hoc aūt ꝙ hic dr̄ ſpm̄ ſanctum
procedere a patre ⁊ non a filio arguunt
greci ꝙ a filio non pcedat. Sed hoc eſt
cōdemnatuʒ per eccleſiā. vt patet ex ſym
bolo: in quo dr̄. Qui ex patre filioq̄ʒ pce-
dit. Et hui⁹ rō eſt qꝛ ſpirituſſanctus rea
liter diſtinguit̄ a filio ſm fidem catholi-
cā ⁊ non p materiā: ergo p formā oppoſi
tā forme. Forme eñ nō oppoſite vt albū
⁊ dulce: nō diſtinguunt ſuppoſita. Non
aūt pt ibi eē oppoſitio niſi relatiua neq̄ʒ
realis relatio niſi originis: q̄ vnus eſt ab
alio. Per hoc ḡ diſtinguunt̄: qꝛ vn⁹ eox
eſt ab alio. Cōtra iſtos ēt grecos ſūt eoꝝ
doctores: vt Athana. i ſymbolo. ⁊ Didy-
m⁹ in lib. de ſpūſctō. Chry. Si aūt rō gre
corum valeret: eodē mō ſequit̄ ꝙ p̄r non
mittat ſpūſctm̄: qꝛ hic dicit filius quem
ego mittā. ⁊ nō dicit quē ego ⁊ pater mit
temus [ille teſtimoniū phibebit de me]
Et hoc dupliciter. Uno mō docēdo vos D
⁊ dādo loquēdi fiduciā ⁊ efficaciā. Alio
mō inſpirādo ⁊ emolliēdo audientiū cor
da. [Et vos teſtimoniū phibebitis] tā q̄
ei⁹ iſtra [qꝛ ab itio] Ex q̄ cepit p̄dicare ⁊
docere [mecū eſtis] ⁊ ɔñr eſtis idonei te-
ſtes qꝛ de viſu teſtimoniū poteritis reddere

¶ Eſt aũt in hac parte morale documen
tũ ꝙ q̇ vult viuere cõſolatus hic ⁊ in fu-
turo querat in ſe ſpm̃ ſcm̃ poſſidere: vñ
ait Dydimus. ſpm̃ ſcm̃ venientẽ dominꝰ
G conſolatorem dicit ab operatione ei: no-
mẽ imponẽs: q2 nõ ſolũ quos ſe dignos
reperit ab oĩ turbatione reddit alienos
verum incredibile quoddã gaudiũ eis
tribuit. Sempiterna quippe letitia in eo-
rum corde verſatur quorum ſpiritus ha
bitator eſt. Hec ille. ¶ Quantũ ad ſcõm
tãgit xp̃s affuturas diſcipulis iniquorũ
perſecutiones cũ dicit [Hec locutus ſũ
vobis] de odio mei: ꝙ eſt exẽplũ. ⁊ de ad-
uẽtu ſpũſſancti: qḋ eſt firmamẽtũ anteꝗ̃
eueniãt vobis perſecutiones [vt] confor-
tati ꝑ expectationẽ ſpũſſancti [nõ ſcanda
lizemini]. i. nõ ruatis negando me: vel ꝑ
dẽdo fidẽ meã. Scãdalũ eñ grece: latine
dicit̃ impactio vel ruina. Unde ſcandalũ
eſt ⁊ ipſe caſus ⁊ res ad quã quis impin-
gens cadit. Sed cõtra: ſi xp̃s iſta dicebat
vt non ſcãdalizarentur: ⁊ tñ oẽs fuerunt
illa nocte ſcãdalizati: videt̃ ꝙ xp̃i volun
tas impleta nõ fuerit. Ad hoc dico ꝙ nõ
H magis hoc incõuenit ꝗ̃ ꝙ iudei non fue
rint xp̃o ꝑdicãte cõuerſi ad quos conuer
tẽdos ꝑdicabat. Iſta eñ xp̃i voluntas nõ
erat beneplaciti ſed ſigni: q̄ nõ ſemꝑ im-
plet̃. De hoc vide. s. Tho. j. di: xlvij. ⁊. j.
q. xix. ⁊. iij. cõtra. c. xcj. [Abſq3 ſynagogis
facient vos]. i. excõicabũt extra ſynago-
gas ſm̃ Chryſo. Sed qḋ malũ erat aplĩs
excõicari a iudeis. Ad hoc dicit Augu. ꝙ
in hoc ipſo ſignificatur quoddam triſte
apoſtolis. ſ. ꝙ iudei non ſuſciperent xp̃m
aut fidẽ xp̃i: ꝗ̃uis etiã dici poſſit ꝙ graue
erat apoſtolis de ſynagõga expelli quan
do adhuc nõ erãt eccleſie. Et ſupple non
ſolum vos excõicabunt [ſ3 venit hora]. i.
in primo eſt [vt oĩs q̇ interficit vos arbi
tret̃ obſequiũ]. i. rẽ gratã [ſe pſtare]. i. ex
hibere [deo] Ex q̇ p3 ꝙ de iudeis loquit̃
vt dicit Aug. q2 nõ dicit dominꝰ: ſ3 deo.
Sz ꝯ q2 iudeoꝝ ꝑncipes ex inuidia ⁊ nõ
I ex ignorãtia tradiderũt dñm: quẽ noue-
rant eſſe heredẽ dei ⁊ xp̃m eius: vt ex di-
ctis p3. Non ergo credebãt ſe bñ facere
aplĩos eius inſequẽdo. Ad hoc pt dupli-
citer dici. Uno mõ ꝙ apl̃i habebant fere
totum iudaicũ pp̃lm ſibi inimicũ ⁊ mor-
talẽ hoſtẽ. Et populares q̇dã ex ignoran-
tia inſeq̄bant̃ apoſtolos: credẽtes ꝙ oẽs
q̇ ad xp̃3 ꝯuerterent̃ relinquerẽt deũ iſrl̃.
pauciſſimi autẽ iſtã ꝑſecutionẽ ſciebãt
eſſe iniuſtã. Unde ⁊ paulus doctꝰ in lege
ignorãter ſeuiebat in xp̃ianos vt ipſe de K
ſe teſtat̃. j. Timo. j. Eſt ergo modꝰ loquẽ-
di: vt dicatur oẽs cum pauci deſint. ſicut
⁊ ꝑncipes dicebãt ꝙ totꝰ mũdꝰ poſt illũ
abiit. Jo. xij. ⁊ aplĩus ad Phi. ij. Oẽs in-
quit q̄ ſua ſunt q̄runt: nõ q̄ Jeſu xp̃i. Alio
mõ vt dicat̃ dñs loq̄ nõ de principibus
mandãtibus aplĩos flagellari vel occidi
ſ3 de miniſtris hoc exequentibꝰ. Et redit
in idẽ. ¶ Eſt aũt in hac parte morale do
cumẽtũ ꝙ ꝑlati facientes ſñias excõica-
tionis iniuſtas ex furore: q2 odio mouen
tur: vel ex cauſa ſunt iudeis ſimiles: q̇ ex
odio excõicabãt credẽtes in xp̃3. ¶ Quã
tũ ad tertiũ aſſignat̃ cã tribulationum
futurarũ aplĩs: ⁊ in hoc ipſo habẽt aliq̄-
lẽ cõſolatiõis cãm. Dr̃ ergo. [Et hec fa-
ciẽt vobis: q2 nõ nouerũt patrẽ neq3 me.]
Chry. Quaſi dicat. Sufficit vobis in con-
ſolationẽ ꝑpt̃ me ⁊ patrẽ hec pati. Hec
ille. Sz q̄uõ dr̃ ꝙ non nouerũt patrẽ: cũ
notus eſſet in iudea deꝰ. Ad hoc dico ꝙ L
nouerãt illũ in generali inq̄tũ deꝰ erat:
ſ3 nõ inq̄tũ erat pr̃ habẽs filium natura
lẽ qui eis ꝑdicabat. Si eñ cognouiſſent
nunꝗ̃ dñm glorie crucifixiſſent. j. Cor. ij.
[Sz hec locutꝰ ſum vobis: vt cũ venerit
hora eoꝝ reminiſcamini q2 ego dixi vo-
bis] ⁊ ꝯñr in ea fide ꝑſiſtatis. ¶ Eſt autẽ
in hac parte morale documẽtũ vt q̇ pro
pter deũ patit̃ aut fatigat̃: ſi vult cõſolari
cogitet illũ ꝑ q̄ patit̃: vñ Gre. ait in. ij. mo
ra. Cũ in hac vita ea q̄ nolumus patimur
neceſſe eſt vt ad eũ q̄ iniuſtũ velle nõ pt
ſtudia nr̃e volũtatis inclinemꝰ. Magna
quippe eſt conſolatio in eo q̇ḋ diſpicet:
qḋ illo ordinãte erga nos agitur cui non
niſi iuſtum placet. Hec ille.

In vigilia Penthecoſtes.

Tex. euang. Jo. c. xiiij.

Si diligitis me mandata
mea ſeruate. Et ego roga
bo patrem ⁊ alium para- M
cletum dabit vobis: vt ma
neat vobiſcũ in eternũ: ſpm̃ veritatis
quem

quẽ mũdꝰ nõ põt accipere: q2 nõ vi
det eũ: nec ſcit eũ. Uos aũt cogno-
ſcetis eum: q2 apud vos manebit ⁊
in vobis erit. Non relinquã vos or
A phanos: veniã ad vos. Adhuc mo
dicũ ⁊ mũdus iã me nõ videt. Uos
autem videbitis me: q2 ego viuo ⁊
vos viuetis. In illo die vos cogno
ſcetis q2 ego in pr̃e meo ⁊ vos ĩ me
⁊ ego in vobis. Qui habet manda
ta mea ⁊ ſeruat ea: ille eſt qui dili-
git me. Qui autẽ diligit me: dilige
tur a patre meo: ⁊ ego diligã eũ: ⁊
manifeſtabo ei meipſum.

Si diligitis me mãdata mea
ſeruate ⁊c.] Joã. xiiij. Pñs
euãgeliũ ex ſep3: paucis ex
ceptis q̄ exponent̃: Dicit̃
ergo. [Si diligitis me mã
data mea ſeruate]. i. ſerua
bitis. Hoc eñ eſt effectꝰ ⁊ ſignũ dilectio
B nis: amici voluntatẽ cõplere. [Et ego ro
gabo patrẽ ⁊ aliũ ꝑacletũ dabit vobis]
i. aliũ cõſolatorẽ ⁊ aliũ aduocatũ. Nã pa
racletꝰ interꝑtat̃ ꝯſolator ⁊ aduocatꝰ: ⁊
xp̃s fuit ꝯſolator aplĩoꝝ ⁊ etiã aduocatꝰ:
inquãtũ hõ orãs ꝓ eis: ⁊ inquãtũ deꝰ nõ
orãdo: ſ3 faciẽdo vt orarẽt ipſi. Silr̃ ⁊ ſã-
ctꝰ ſpũs fuit eoꝝ ꝯſolator: q2 cũ ſit amor
accẽdit eos amore dei: ⁊ ꝯñr ſentiebant
maximã dulcedinẽ de celeſtibus ex quo
ſeq̄bat̃ qḋ minꝰ ſentirẽt aduerſa mũdi.
Fuit et aduocatꝰ: nõ orãdo: ſ3 ꝓuocãdo
aplĩos ad orãdũ [Ut maneat vobiſcũ in
eternũ.] Et ĩ hoc ſm̃ Chry. innuit̃ ꝙ ſpũſ
ſctũs nõ erat moriturꝰ ſicut xp̃s q̇ eos ꝑ
mortẽ deſeruit corꝑaliter. Manet autẽ
ſpũſſctũs ĩ eternũ nobiſcũ niſi eũ ꝑ pctm̃
repellamꝰ. Spm̃ vitatis quẽ mũdus]. i.
hoĩes mũdani [nõ põt accipere] niſi con
uertat̃. Greg. v. moral. Spũſſctũs omnẽ
C quẽ repleuerit ad deſiderandũ inuiſibi-
lia accẽdit. Et qm̃ mũdana corda ſolũ vi
ſibilia diligũt: hũc mũdus nõ accipit: q2
ad diligẽda inuiſibilia nõ aſſurgit. Se-
culares etenĩ mẽtes quãto ſe foras ⁊ deſi
deria dilatãt: tãto ad receptionem illius
ſinũ cordis anguſtãt. Hec ille. [Q2 nõ vi
det eũ] pure ⁊ indubitate fidei oculꝰ [nec
ſcit eũ] ꝑ experiẽtiã ſuauitatis eiꝰ. [Uos
autẽ cognoſcetis eũ]. ſ. ꝑ expimẽtũ ꝯſola
tiõis eiꝰ q̄uõ mũdani eũ cognoſcere ne-
queunt [q2 apud vos manebit ⁊ in vobis D
erit [⁊ ꝯñr ad pñtiã ſuã inficit vobis fidẽ
⁊ amorẽ: vt videatis ⁊ ſciatis eũ. [Nõ re-
linquã vos orphanos: veniã ad vos. Ad
huc modicũ ⁊ mũdus me iã nõ videt]. i.
nõ videbit. Et loquit̃ ſm̃ Theo. de tꝑe
reſurrectionis in quo ſoli aplĩ illũ vide-
rũt. Uel ſm̃ Chry. loquit̃ de tꝑe future fe
licitatis. Utroq3 aũt tꝑe. ſ. reſurrectionis
⁊ felicitatis aplĩ habuerũt vitã. ſ. letã et
cõſolatã. Et iõ ſubdit̃. [Uos aũt videbi-
tis me q2 ego viuo]. i. ſum vita ꝑ eſſentiã
⁊ ꝯñr do vobis vitã participatã quã mõ
viuitis ꝑ grãm: qua etiã [⁊ vos viuetis]
in futura reſurrectione mea ꝑ fidẽ repa-
tam: ⁊ in futura reſurrectione vr̃a ꝑ grã3
cõſummatã [in illo die]. ſ. reſurrectiõis vl̃
glie [vos cognoſcetis] ꝑ aptionẽ ſenſus
ad intelligẽtiã ſcripturarum que ad diẽ
reſurrectiõis: vel ꝑ viſionẽ deitatis quo
ad aliã diem [quia ego in patre meo: et
vos in me: ⁊ ego ĩ vobis] ſupple ſum vel
ero: ſ3 alio ⁊ alio modo. [Qui habet mã- E
data mea ⁊ ſeruat ea: ille eſt q̇ diligit me.
Qui aũt diligit me diliget̃ a patre meo.
⁊ ego diligã eum ⁊ manifeſtabo ei me-
ipſum:] Ergo manifeſtatio. i. viſio finis
eſt ⁊ premium amoris.

In die penthecoſtes.

Textus euang. Jo. ca. xiiij.

Si q̇s diligit me ſermo
nẽ meũ ſeruabit: ⁊ pr̃
meꝰ diliget eũ: ⁊ ad eũ
ventemꝰ et mãſionem
apud eũ faciemꝰ. Qui
nõ diligit me ſermones meos non
ſeruat ⁊ ſermonẽ quẽ audiſtis nõ
eſt meꝰ: ſed eius qui miſit me pr̃is.
Hec locutus ſum vobis apud vos
manẽs. Paracletus aũt ſpũſſctũs
quẽ mittet pr̃ in noĩe meo ille vos
docebit oĩa: ⁊ ſuggeret vobis oĩa F
quecunq3 dixero vobis. Pacem re-
linquo vobis pacẽ meã do vobis.
Non q̄uõ mundus dat ego do vo-
bis. Nõ turbet̃ cor veſtrũ: neq3 for-

midet. Audiſtis q2 ego dixi vobis.
Vado τ venio ad vos. Si diligere-
tis me: gauderetis vtiqꝫ quia vado
G ad patrē: q2 pater maior me eſt. Et
nūc dixi vobis priuſq̄ʒ fiat. Ut cū
factū fuerit credatis. Iā nō multa
loquar vobiſcū. Uenit em̄ pricepſ
mūdi huiꝰ τ in me nō habet quicq̄ʒ
Sed vt cognoſcat mundus q2 dili-
go patrē τ ſicut mādatū dedit mi-
hi pater ſic facio.

SI quis diligit me ſermonē
meū ſeruabit τc. Jo. xiiij. Cir
ca ea q̄ i p̄ñti euā. dñr. Sciē
dū eſt ꝙ in nocte q̄ xp̄s ē ca
ptꝰ multa apoſtolis dixit τ
inter alia ꝙ poſt modicū mūdꝰ eū nō vi-
deret. Quis viſuri eēnt illū diſcipuli ſui.
Et loquebaṫ xp̄s de viſiōe fidei τ notitia
diuinoꝝ. Judas autē non ille ſcariothis:
ſʒ aliꝰ ꝯſanguineꝰ xp̄i ammiratꝰ eſt tāq̄ʒ
hūilis ꝙ aplī toti mūdo ꝓferrenṫ: τ ideo
H interrogauit di. [Dñe q̄d factū eſt]. i. q̄ ē
cā [q2 manifeſtaturꝰ es nobis teip̄ʒ τ nō
mūdo] huic aūt petitioni xp̄s reſpōdit ꝑ
ṽba ꝑſentis euangelij in quo tria pūcta
tanguntur: que ſunt Diſcretio: Manifeſta-
tio. τ Exhortatio. ¶ Quārū ad p̄mū xp̄s
tāgit illud v̄ñ diſcernit mūdus a diſcipu
lis xp̄i: q̄d eſt cā p̄dicte manifeſtationis.
Eſt em̄ hec cā vt Aug dicit: ip̄a dilectio:
Dicit ergo [Si quis diligit me ſermonē
meū ſeruabit]. i. ea q̄ ego volo τ doceo fa
ciēda: faciet. Propriū eſt enim amicoꝝ
eadem velle τ nolle. Et ſi duo ſint amici
quoꝝ alter nō poſſit male velle neqꝫ ma
le iudicare vt deus: iuſtū eſt vt alter ami-
cus ſe eiꝰ volūtati i oibꝰ ſubijciat: ita q̄d
nihil velit niſi iplicite ſubintelligēdo q̄d
illud deo placeat: τ oīa faciat q̄ deus iu-
bet. [Et pater meꝰ diliget eū] Si deꝰ pa-
ter hō eēt: vtiqꝫ diligētes filiū diligeret:
q2 nullus pōt dei filiū ſine patre diligere
rō em̄ dilectiōis filij ē ip̄a eiꝰ bonitas ſi-
ne eſſentia: q̄ eadem numero eſt patris: τ
I cōſequēter etiā pater diligiṫ. Nihil autē
vt ait Amb. eſt tā inſertū nature q̄ʒ diligē
tem ſe diligere: Uerūtn̄ q2 deus pater eſt
deꝰ: nō iō nos pr̄ amat q2 nos filiū ama-

mus: ſʒ econuerſo: iō amamꝰ q2 ille amat
ita ꝙ amor dei ad nos eſt cā noſtri amo-
ris ad illū vel ad filiū dei. Nō em̄ amare
mus niſi deꝰ vellet nobis ineſſe hoc bo-
nū quod eſt amare deū. Uelle autē nobis K
bonū eſt nō amare. Igiṫ dicit xp̄s [Si q̄s
diligit me diligeṫ a pr̄e meo] non q2 ante
cedēs iſtiꝰ ꝯditionalis ſit cā cōſequentis
ſʒ q2 an̄cedens τ ꝯn̄s ſunt inſeparabilia
in veritate] τ ad eū veniemꝰ] Pater qui-
dē venit ſeip̄m donando non aūt miſſus
ab aliquo: q2 nō eſt ab aliquo. filiꝰ autem
daṫ τ mittiṫ. Dicunṫ autē diuine ꝑſone
venire ad nos: q̄ñ faciūt i nobis nouiter
effectum grē gratū facientis: ꝑ quā ipſas
ꝑſonas habemꝰ. Uñ Aug. Ueniūt ſubue-
niēdo: venimꝰ obediēdo. Ueniūt illumi-
nādo venimꝰ intuendo. Ueniūt ipellēdo
venimꝰ cupiēdo. Hec il. Sʒ q̄re hīc nihil
dr̄ de aduētu ſpūſſcti ſed ſolū pr̄is τ filij:
Ad hoc dr̄ Aug. ꝙ cū i deo ſit vnitas eſſē
tie cū pluralitate ꝑſonarū: aliq̄ñ xp̄s de
tribus ꝑſonis mentionē facit ad inſinuā
dā ꝑſonaꝝ diſtinctionē: aliq̄ñ de duabꝰ
ſine tertia: ad inſinuandā eſſentie vnita-
tē: τ nō ad expellēdā tertiā ꝑſonā ſcilicet
ſpm̄ſctm̄: de quo dixerat ſupra vt maneat
vobiſcum in eternum. Uel poteſt dici q̄d
poſito patre τ filio intelligitur ſpiritus- L
ſanctꝰ: q2 eſt amor vtriuſqꝫ: τ q2 eſt eiuſ-
dē ſubſtātie cū eis. [Et māſionē apd̄ eū
faciemꝰ]. i. morā cōtrahemꝰ Gre. i hom.
In quorūdā etenī cordibꝰ venit τ māſio-
nē nō facit q2 ꝑ cōpunctionē quidem re-
ſpectū dei ꝑcipiūt: ſʒ tentationis tp̄e hoc
ip̄m q̄d cōpuncti fuerāt obliuiſcunṫ. ſicqꝫ
ad ꝑpetrāda pctā redeūt: ac ſi hec mini-
me planxiſſent. Qui ergo deū vere dili-
git: τ ad eū dñs venit: τ manſionem facit
τ ſic eum diuinitatis amor penetrat vt
ab hoc amore tentationis tempore nō re
cedat. Ille autem vere amat cuius men-
tē delectatio praua ex cōſenſu non ſupe-
rat. Hec ille. Idē quoqꝫ ibidē. Tāto aūt
quiſqꝫ a ſuperno amore diſiungiṫ quan-
to inferius delectaṫ. Uñ ſubdiṫ [q̄ nō dili
git me: ſermones meos nō ſeruat.] τ cō- M
ſequēter ad eū diuie ꝑſone nō veniūt per
effectꝰ gratie ſue. Chry. Uel alr̄ intelligē-
dum eſt hoc totum. Extimauit em̄ Ju-
das ſicut mortuos videmus in ſomno:

ita τ ſe eū eſſe viſuros. Uñ querit. Quid
eſt ꝙ debes te nobis manifeſtare nō mū
do. Ue nobis q̄m morieris: τ vt mortuus
nobis debes aſſiſtere. Ne igiṫ hoc ſuſpi-
ceṫ: dicit [ad eū veniemꝰ]. q. d. ſicut pr̄ ma
A nifeſtat ſeipſum ita τ ego [τ manſionem
apud eū faciemus] q̄d ſomnioꝝ non eſt.
Hec ille. Ne aūt aliq̄s credat ꝙ xp̄s ſuū
ſermonē haberet a ſe ſubdit [Et ſermonē
quē audiſtis nō eſt meꝰ]. i. nō ineſt mihi
a me. Et eſt ſimilis modus loquēdi vt cū
dicit Uergil. Urbē quā ſtatuo veſtra eſt
[ſʒ eiꝰ qui miſit me patris] id eſt illum a
patre meo naſcendo accepi. Ex quo etiā
ſequiṫ ꝙ q̄ talē ſermonē nō ſeruat patrē
nō diligit. ¶ Eſt aūt ſciēdū ꝙ ꝑ ſermonē
xp̄i q̄tuor poſſumꝰ intelligere. Primo ip̄ſa
ṽba q̄ ex ore eiꝰ reſonabāt. Scd̄o ip̄ſam
imaginationē verboꝝ. Tertio ipſos mē-
tales cōceptus intellectꝰ poſſibilis eiꝰ: q̄
dñr ṽba mētis ſeu cordis. Scd̄m em̄ hec
tria in quolibet hoīe eſt triplex ṽbum: vt
docet. s. Th. ſ. q. xxxiiij. τ Quarto ip̄ʒ ver
bū diuinū q̄d filiꝰ dei ē: ſʒ ip̄a eiꝰ ſubſtā-
tiā diuinā. Tria p̄ma ꝯueniūt xp̄o inq̄tū
B hō: τ inſunt ei a ſe immediate τ a deo p̄nci-
paliṫ: q2 ſi deꝰ eſt cā oīs create cāe: eſt etiā
cā oīs creati effectus. Scd̄m aūt nō eſt a
xp̄o: ſed eſt xp̄s τ eſt a pr̄e. ¶ In hac par-
te eſt lr̄ale documētū de quo Gre. in ho.
ait. Sed ecce ſi vnuſq̄ſqꝫ veſtrum req̄raṫ
an diligat deū: tota fiducia τ ſecura men
te reſpōdet: diligo. In ipſo aūt lectionis
exordio audiſtis q̄d veritas dixit. Si q̄s
diligit me ſermonē meū ſeruabit. Proba
tio ergo dilectionis eſt exhibitio operis.
Hinc in epl̄a ſua idē Joan. ait. Qui dicit
q2 diligo deū τ mādata eiꝰ non cuſtodit:
mēdax eſt. Uere em̄ diligimꝰ ſi mandata
eiꝰ ſeruamus. Nunq̄ʒ eſt amor dei otio-
ſus: operaṫ em̄ magna ſi eſt: ſi aūt opera-
ri renuit: amor non eſt. Et infra. De dile-
ctionis ꝯditoris lingua mēs: τ vita req̄-
rat. Hec ille. ¶ Moralr̄ aūt ſciēdū eſt ꝙ
ſerui dei in hac vita tria potiſſime deſy-
derant q̄ xp̄s in hac p̄ma parte euāgelij
C ꝓmittit. Primū quidē eſt dei amor. quē
ꝓmittit cum ſpondet ſpm̄ſanctū ſe miſſu
rum: qui ſm̄ Grego. amor eſt. ſ. patris in
filium τ econuerſo. Sed tamē vt ſuſcipia-
mus a xp̄o mittēdū neceſſaria eſt primo

cordis purificatio. Greg. Certe ſi domū
veſtrā q̄ſqꝫ diues aūt ꝑpotēs amicus in-
traret oi feſtinātia domꝰ tota mūdareṫ:
ne q̄d forte eſſet q̄ oculos amici intrātis
offenderet. Tergat igiṫ ſordes praui ope
ris q̄ deo ꝑparat domū mentis. Hec ille. D
Et hoc q̄ʒtū colligiṫ ex ſcriptura quo ad
tria pctā ꝑcipue. Primo duplicitatis. Sa.
ſ. Spūſſctūs diſcipline effugiet fictū. Se-
cundo carnalitatis. ideo ſubdiṫ. τ auferet
ſe a cogitationibꝰ q̄ ſunt ſine intellectu.
Tertio elationis. ideo ſubdiṫ: τ corripieṫ
i. expelleṫ a ſuꝑueniēte iniq̄tate. i. inequa
litate. Nullꝰ aūt eſt inequalis magis ſu-
perbo q̄ nō vult parem. Scd̄o neceſſaria
eſt ꝓfunda humiliatio: q2 libēter ſpūs ſi-
cut τ hō vadit ad hoſpitiū in quo hono-
rādus eſt. Eccle. iij. Magna potētia dei
ſolius: τ ab humilibus honoraṫ. Ps. Qui
emittis fontes in cōuallibus. Ge. ſ. Spūs
dñi ferebaṫ ſuꝑ aquas. i. ſuꝑ corde dulci
τ manſueto. Et cōtra ſpūs malignus re-
quieſcet ſuꝑ terrā. i. terrenos: datam ſibi
ad mādücādū τ incorporandū Gen. iij.
terrā comedes. Et ſuꝑ aerē. i. ſuꝑbos: dā
tum ſibi ad habitandū Ephe. ij. Princi E
pē aeris huius. Et ſuꝑ ignē gehenne. da
tū ſibi ad cōbuſtionē. Math. xxv. Diſce
dite τc. Et ſuper ignē cōcupiſcentie. datū
ſibi ad ſuccēdēdum. Oſee. vij. Oēs adul-
terātes quaſi clibanꝰ ſuccēſus a coquen
te. Tertio neceſſara eſt tranq̄llitas men-
tis. Eſa. lxvi. ſm̄ aliā tranſlationē. Suꝑ
quē req̄eſcet ſpūs meꝰ niſi ſuꝑ humilē et
q̄etū? Scd̄ʒ deſyderatū ē amoris ꝯſerua-
tio: quā ſpopōdit ibi: τ manſionē τc. Cō-
ſernaṫ aūt ignis ſpūſſcti ſicut τ materiale
ꝑ tria. ſ. Suꝑ poſitionē cineris. i. memo-
riā mortis: τ ꝑ lignoꝝ appoſitionē. i. bo-
noꝝ operū ꝯtinuationē. τ ꝑ ſufflationē.
Sʒ tres ſunt ſufflatores. i. ip̄e hō feruētis
deſideria ꝯcipiēdo. Eccl. xxviij. Si ſuffla F
ueris quaſi ignis exardebit. Et xp̄s hūc
ignē ſpirās: ip̄m magis inflāmando. Jo.
xx. Inſufflauit τ dixit. Accipite ſpm̄ſctm̄.
Et diabolꝰ q̄ exſufflando extinguit. Eſa.
lviij. Ecce ego creaui fabrū ſufflantem in
igne prunas. Sed extinguēdo illū: accen
dit concupiſcentiā. Tertiū deſyderatum
eſt per aliquē modū ſcire ſe eſſe in amo-
re dei: τ huiꝰ chriſtus dat ſignum ibi. Si

qs diligit me ſermonē ⁊c. Sunt aūt ſuper
hoc ſignū tria alia. ſ. abundantia lachry-
marū: remiſſio iniuriarum: ⁊ deſyderiū
ſupnoꝝ. In cuiꝰ ſignū ſpūſſctūs i triplici
ſigno viſibili apparuit. ſ. ſup xp̄m transfi-
guratū in ſpē nubis habētis guttas hu-
G moris: ⁊ ſup ipm baptizatū in ſpecie co-
lūbe felle carentis: ⁊ ſup collegiū aplicū
in ſpecie ignis qui ſemper tēdit ſurſum.
¶ Quātum ad ſcōm xp̄s tetigit modum
quo eis debebat manifeſtari quo ad fidē
perfectam ⁊ plenam notitiā diuinoꝝ: cū
ſubdit [Hec locutꝰ ſum vobis apud vos
manens]. ſ. ſm pñtiā corporalē quaſi di
ceret. Mō non poteſtis ꝑpter indiſpoſi
tionē veſtrā illā plenā notitiam capere:
vñ expedit vobis vt vadam a vobis cor-
poraliter: vt cum patre ⁊ ſpūſ. tō veniam
ſpūaliter. Aug. Alia eſt illa māſio quam
ꝓmiſit futurā: alia vero hec quā pñtem
eſſe teſtatur. Illa ſpūalis eſt atq; intrinſe
cus mētibꝰ reddit. hec corꝑalis forinſecꝰ
oclis atq; auribꝰ exhibet. Hec ille. [Pa-
racletꝰ aūt ſpūſſctūs] Nota ꝙ paracletꝰ
idē ē qd aduocatꝰ vel ꝯſolator: ⁊ hic pro
cōſolatore ponit qr xp̄s triſtibus loque-
H bat. [quem mittet pater in noie meo ille
vos docebit omnia] neceſſaria ad ſalutē
pro vobis ⁊ ꝑ docēdis a vobis [⁊ ſugge-
ret vobis oīa quecūq; dixero vobis.] Eſt
autē hic multiplex dubitatio. Et prima
eſt. Quenā pſona diuina ſit iſta ⁊ e qua
eſt hic ſermo: nā quelibet pōt dici ſpūſ
ſanctꝰ. Ad hoc dr ꝙ ſm Didymū ⁊ oēs
ſanctos: iſta pſona neq; eſt pater neq; fi-
lius. Et hoc ptz qr a pře mittit et in noie
filij mittit. Eſt tñ aduertendū ex doctri-
na. s. Tho. i. pte. q. xxxi. ꝙ ſpūſſanctus ſu
mi pōt in vi duarū dictionū. ⁊ iſto modo
pcedit argumentū factū ꝙ qlibet diuina
pſona dr ſpūſſctūs qr qlibet eoꝝ ē ſpūs ⁊
non corpus. ⁊ ſanctꝰ: ⁊ nō malus. Sumi
tur etiā in vi vnius dictionis: ſicut ⁊ hoc
ipm qd dico Joānes petrꝰ. ⁊ ſic ex accō-
modatione vſus diuine ſcripture eſt no-
men tertie pſone ꝑ modū amoris pcedē
I tis. Proceſſio eñ amoris ⁊ relatiōes ad
eam ptinētes: ⁊ pſona ſic pcedēs ꝑpter
ignorantiā noſtrā ſolū ex accōmodatio-
ne hñt propria nomina. Rationabiliter
autem ſic nominat iſta perſona vt dicit

Primo qr pater ⁊ filius cōiter ſunt ſpūs
⁊ ſunt ſancti. Vñ dicit Augu. xv. de trini.
Qui cōis eſt ambobus id ipſe ꝓprie vo-
catur qd ambo cōiter. Scdo qr ſpiritus K
qd impulſionē ⁊ motū dicit amori cōpe-
ti cōpellenti in amatū. Hec oia. ſ. Tho.
¶ Scda dubitatio eſt cur dicat paracle
tus. i. aduocatus vel cōſolator cū primū
etiā filiꝰ cōueniat. de quo. i. Jo. ij. dr Ad-
uocatum habemus apud patrem. Scdo
vero conueniat patri de quo. ij. Cor. i. dr
Pater miſericordiarū ⁊ deꝰ totius cōſo-
lationis. Ad hoc dico ꝙ ois effectus dei
in creatura ſiue ad extra cōis eſt omnibꝰ
diuinis pſonis iuxta regulam theologi-
cam: q eſt: ꝙ indiuiſa ſunt opera trinita-
tis. ſ. ad extra. Aliqs tñ effectꝰ alicui pſo
ne appropriat. Sicut. n. přī appropriatur
potētia: filio ſapia: ſpūiſctō bonitas. Ita
⁊ appropriat eis opatiōes i qbꝰ iſta pcipue
apparet: iuxta doctrinā. s. Tho. i. iij. di. iiij.
¶ Ad argumentū ergo dico ꝙ eſſe ꝯſola
torē qd oibꝰ cōe eſt dr de ſpūſctō. Primo
qr qd ꝯuenit oibꝰ ꝯuenit et ſinglis: ⁊ ſpe- L
cialiter de illo dicit q tūc viſibiliter mit-
tendus erat. Scdo qr bonitas ꝯſolantis
⁊ benignitas in cōſolando: magis ꝙ eiꝰ
ſapientia aut potentia manifeſtari vide
tur: ideo eſſe conſolatorē appropriatur
ei cui bonitas. Eſſe autem aduocatū orā
do competit ſolum chriſto vt homo eſt:
ſz orare faciēdo competit ſpirituſancto.
Idcirco eñ vt dicit Greg. ſpirituſſanctꝰ
aduocatus dicit qr pro errore delinquen
tiū apud iuſtitiam přis interuenit. dum
eos quos repleuerit exorātes facit. Hec
ille. Cōpetit etiā aūt cū ſit opꝰ ad extra.
¶ Ad argumentū aūt cōtra hoc dico. ꝙ
xp̄s ſpiritūſanctū dicit paracletū nō pn-
cipaliter rōne aduocationis: ſed ratiōe
cōſolationis: qr merentibus loquebatur
Chry. Cōtinue aūt eū paracletum vocat
ꝑpter cōtinentes eos tribulatiōes. Hec
ille. Dico ſcdo ꝙ cū homo potiſſimū ex
amore potius ꝙ ex potentia vel ſapien- M
tia prouocetur ad orationem forte ꝙ ora
re per nos appropriat ſpiritui ſancto de
quo dicit apls Ro. viij. ꝙ poſtulat. i. nos
poſtulare facit ꝑ nobis gemitibꝰ inenar
rabilibus. ¶ Tertia dubitatio eſt. Utrū
cū dicit ſpirituſſanctus mitti a patre in

noie filij ſpirituſſanctꝰ debeat dici ⁊ no-
minari filius ad hoc dico primo ꝙ ſic idō
dicit: qr ſpirituſſanctus debeat fidelibꝰ
viſibiliter aliqñ ad inuocationem noīs
xp̄i. Licet eñ ꝓpria forma baptiſmi ſit in
A nomine totius trinitatis: tñ ex ſpeciali cā
⁊ ꝯſilio ſpirituſſancti apl̄i aliquo tpe ba-
ptizauerunt in noie xp̄i ad reddēdū no-
men xp̄i amabile: vt ptz Act. xix. ⁊ per. s.
Tho. i. ij. pte. q. lxvi. Dico ſcdo melius: et
ſm mētem Didymi: lib. de ſpirituſancto
ꝙ ſicut filiꝰ dicit ſe veniſſe in nomine pa
tris ſui. Joā. vij. nō qr eſſet pater: ſed erat
filius patris eiuſdem eſſentie ⁊ non pſo-
ne ⁊ ſubiecit fideles ſuos patri. Ita ⁊ ſpi-
rituſſanctus venit in noie filij. non quia
ſit filius: ſed quia eſt ſpūs filij: ſcdm aplm
Gal. iiij. eiuſdem eſſentie ⁊ non pſone: ⁊
ſubiecit fideles ſuos přī. Ita ⁊ ſpūſſctūs
venit in noie filij: nō qr ſit filius ſz qr eſt
ſpūs filij. ſm aplm Gal. iiij. eiuſdē eſſen-
tie ⁊ nō pſone ab eo pcedens ⁊ ei fideles
cōfigurans in xp̄m ꝑ illum adoptamur
in filios dei. Juxta illud. Gal. iiij. in quo
B clamamꝰ abba pater. ¶ Quarta dubita-
tio eſt. Cur dicat ille vos docebit oia cū
docere videat appropriatū ei cui appro-
priat. ſapientia. i. filio de quo dr. Joā. i. il-
luminat oēm hoiem venientē in hūc mū-
dū. Ad hoc aūt videtur dicere Aug. ꝙ cū
docere tribus pſonis ꝯueniat: hoc attri-
buit xp̄s ſpūiſctō nō qr ei appropriet ſed
vt in notitiam ſpūſſancti venirent diſci-
puli. Ait eñ. Nunqd aūt diſcit filius ⁊ do
cet ſpūſſctūs: vt dicente filio vba capia-
mus docente aūt ſpū eadē verba intelli-
gamus. Ois eñ dicit ⁊ docet trinitas: ſz
niſi etiam ſigillatim cōmendaretur eam
nullo mō humana caperet opꝰ poſſet in
firmitas. Hec ille. Vel poſſumus dicere
ꝙ filio appropriat docere immediate il-
luminādo. ſz ſpūiſctō docere mediante:
inflāmando ⁊ diſponendo ad ſuſceptio-
C nē illuminationis filij. Nā aīalis homo
nō percipit q dei ſunt. i. Cor. ij. Ideo ſpūs
cuiꝰ ē nos bonos ⁊ ſpūales facere: docet
nos efficiēdū doctrine capaces. ¶ Quin
ta dubitatio eſt. Quō dicat ſpūſſanctus
aplis ſuggerere cū vt dicit Gre. ſuggere-
re ſoleat eſſe minoris. Ad hoc dico: ꝙ cū
ſuggerere ſit ſubminiſtrare: et etiā laten-

ter ſuadere ſpūſſctūs ſicut. Gre dicit ſug-
gerere: dr nō ꝙ nobis ſcientiā ab imo af-
ferat. ſz ab occulto. Hec ille. Et dicit ab
imo. i. qſi inferior ſicut ſeruꝰ de aliqbꝰ do- D
cet dñm. Vel ſz Aug. ſuggerere eſt ad me
moriā reducere. Sicut eñ dicit Theop.
ſpūſſctūs docuit q̄cūq; xp̄s nō dixerat tā
ꝙ ipoꝛtabilia: ⁊ ꝯmemorauit q̄cūq; dixe-
rat: ſz obſcuritatis cā vel intellectꝰ tardi-
ditate cōmēdare memorie nequiuerunt.
¶ In hac parte eſt morale documētum
vt q appetit notitiā diuinoꝝ: ſtudeat di-
uino amore ⁊ morum bonitate pollere.
Greg. in homil. Niſi aūt idē ſpūs cordi-
adſit audiētis: otioſus eſt ſermo docto-
ris. Nemo ergo docenti hoi tribuat qd
ex ore docētis intelligit. qr niſi intus ſit q
doceat doctoris lingua exteriꝰ in vacuū
laborat. Hec ille. ¶ Iterū moraliter ſciē-
dū eſt: ꝙ ſpiritus aduocatus dicitur. Eſt
eñ aduocatus bonus q ſcit ſapienter cō-
ſulere: luculenter ſuadere: ⁊ potenter vin
cere: ideoq; tria reqrit. ſapientiā: eloquē
tiam: ⁊ conſtantiā. Et ſapia ſine eloquen
tia eſt inutilis ⁊ eloquentia ſine ſapientia E
eſt garrula ex vtraq; ſine conſtantia eſt
fraudulofa. Idō dñs apoſtolis dedit ſpm
ſanctū in linguis ⁊ igne. In linguis qui-
dē: qr dedit eis facundiam. In igne ve-
ro: qui lucet ⁊ ardet: qr dedit eis lucidam
ſapiam ⁊ feruentē cōſtantiam. Sz multi
ſunt habentes linguā inflāmatā quidē
non iſto igne: ſed infernali. Jaco. iij. Lin
gua inflāmata gehēna. ¶ Nota ꝙ deus
ſm triplicem prouinciā fecit triplex lin-
guagium vt ita dicā ſiue idioma. Et idio
ma celeſtis regionis eſt deum laudare.
Pſal. In ſecula ſeculorum laudabunt te.
Regionis vero terreſtris eſt de terrenis
tractare. Jo. iij. Qui de terra eſt de terra
loquit. Infernalis vero eſt deum blaſ-
phemare. Eſa. viij. Iraſcit. ſ. dānatus. et
maledicit regi ſuo cognoſcit āt qs ad lo F
quelam cuiꝰ ſit regionis. Nam loquela
tua manifeſtū te facit. Matth. xxvi.
¶ Quantū ad tertiū tangitur exhorta-
tio xp̄i ad diſcipulos de pſeuerātia. Ad
cuius intellectū ſciendū eſt ꝙ ſm qd di-
cit ab Aug. ſup Joā. ⁊ de verbis dñi ⁊. s.
Tho. in diuerſis locis: triplex eſt pax. ſ.
mundanoꝝ: ⁊ ſanctoꝝ: ⁊ beatoꝝ. Et ſe-

eunda includit primã nõ ecõuerſo. ⁊ ter-
tia ſcďam nõ ecõuerſo. Pax mundanoꝝ
non eſt vera niſi quatenus aliqd partici
pat de pace ſctõꝝ: qꝛ extrinſecus tantum
modo eſt. Nam eſt apparens vnio ani-
moꝝ. Pax autem ſanctorum ſicut dictũ
eſt ſupra feria. v. poſt paſcha: tria requi-
rit. Nam cũ ſit trãquillitas ordinis ſm
Augu. ⁊ homo habeat triplicẽ ordinẽ. ſ.
ad ſeipſum: ⁊ ad proximũ: ⁊ ad deum: ad
B eam requiritur. Primo tranquillitas in
ſeipſo qͣntum ad tria q̃ in homine debent
ordinari. ſ. quo ad intellectum ne errore
aut affectione inordinata perturbeť quo
ad voluntatem: vt ſm intellectũ dirigať:
quo ad ſenſum ⁊ ſm voluntatẽ et rationẽ
reguleť ⁊ nõ perturbetur inordinatis paſ-
ſionibus. Scďo trãquillitas ad proximũ p
vinculum amoris. Tertio tranquillitas
ad deũ p charitatis conſortiuꝫ. Vñ Aug.
de verbis domi. diffiniens pacem ſancto
rum ait. Pax eſt tranquillitas mentis. ſci
licet quo ad rationẽ: ſerenitas animi quo
ad ſenſum: ſimplicitas cordis quo ad vo
luntatem amoris vinculũ quo ad proxi-
H mũ cõſortiũ charitatis quo ad deũ. Pax
vero btõrum includit oĩa q̃ ſunt de rõne
btitudinis vt pote impoſſibilitate amit-
tẽdi tranqllitatẽ pdictoꝝ ordinũ. Sic er-
go pñtẽ literã exponere debem⁹ ſm mẽ-
tẽ Au. [Pacẽ] ſctõꝝ relinquo vobis vt. ſ.
eã totis virib⁹ ampleti velitis. Aug. de
v̄bis dñi. Nõ poterit ad hereditatẽ dñi
puenire qui teſtamentum pacis noluerit
obſeruare nec poteſt cõcordiam habere
cũ chriſto qui diſcors voluerit eſſe cum
chriſtiano. Hec ille. [Pacẽ meam]. i. pa
cem quam habeo ⁊ vos nõ habetis neq̄
hic habere poteſtis: cũ ſit beatoꝝ [do]. i.
dabo [vobis] in futura felicitate per effe-
ctum: nunc aũt do per ſponſionẽ ⁊ infal
libilem ſpem: [Non quõ mũdus dat ego
I do vobis: In tribus enim pax xp̄i quã
nobis daturus eſt ⁊ nõ ⁊ quam dat in p̄-
ſentia pace mundi diſtinguiť. ſ. in perfe-
ctione: in veritate: ⁊ in fine. Pax eñ mũ-
di eſt imperfecta: qꝛ tantuꝫ exterius quie
tat. Vñ Eſa. xlviij. Non eſt pax impijs di
cit dñs. ſ. pfecta. Eſt etiam ficta quia lo-
quuntur mundani pacem proximo ſuo
mala autem in cordib⁹ eoꝝ. vt dicit Ps.

Et ordinať iſta pax ad quietem fruendũ
tpalibus bonis. Sed vtraq̄ pax xp̄i eſt
pfecta ⁊ vera: ⁊ ad eterna bona ordina-
ta. Sꝫ qꝛ dixerat dñs. pacẽ relinquo vo-
bis qđ eſt recedẽtis ſm Chry. ne ex amo-
K re turbẽtur vel timore formidẽt: ſubditur
[nõ turbeť cor veſtrum neq̄ formidet] eo
q ſoli quaſi agni inter lupos remanea-
tis. [Nam audiſtis qꝛ dixi vobis vado et
venio ad vos [. i. nõ ita recedo q̃n veniã
vos ſepe inuiſcere ⁊ viſitare. Sed qꝛ hoc
totaľr nõ ꝯſolabať eos: ⁊ ſubdiť. [Si di-
ligeritis me] amore amicitie vere ⁊ rõna
bilr [gauderetis vtiq̄ de meo diſceſſu.
non vt ſic ſed vt eſt mihi bonũ [qꝛ vado
ad patrẽ] ſm humanitatem. ⁊ ſic gaude-
bo nouo modo de mea aſcẽſione ⁊ ſeſſio
ne ad dexterã patris. Vado aũt ad illum
[qꝛ pater maior me eſt] non quo ad meã
deitatem: que eadem eſt cuꝫ paterna: ſed
quo ad humanitatem. Põt tamẽ ſm Ma
la. Pater dici maior non poteſtate ſed
autoritate principali vel donãtis: ſed fi-
lius nõ eſt minor ſed equalis. Ego autẽ
L addo q ſane intelligẽdo eo mõ quo pa-
ter eſt maior fili⁹ eſt minor. ſ. origine. Nã
ſicut eſſe minorẽ: eſt eſſe a quo ali⁹ ita mi-
nor eſt q̃ eſt ab alio. Et hoc expreſſe ſen-
tit. s. Tho. in ſuo ſimili de po. q. x. ar. j. vbi
concedit filium eſſe principiatuꝫ. Iſta tñ
non ſunt coram rudibus aſtruenda quia
forte male ſonarent. [Et nũc dixi vobis
priuſq̃ fiat] de mea morte ⁊ reſurrectio-
ne ⁊ aſcenſione [vt cum factum fuerit] et
cõpletum totum hoc [credatis] non ea
ipſa que videbitis ſm Aug. ſed etiã chri-
ſtum filium dei qui hec potuit facere et
prenuntiare. ¶ Sed hic eſt queſtio vna
qꝛ ex dicto Aug. videť ſequi q paſſio vel
reſurrectio aut aſcenſio chriſti quo ad
apľos qui iſta viderũt: nõ ſint articuli fi-
dei. Sed dicendum eſt q licet viderent
hominem mori tamen q ille homo eſſet
deus hoc non videbant ideo fide crede-
bant deum mortuum: ⁊ ſic de alijs. Sub
dit autem chriſtus aliam cauſaꝫ quia de
M bebant apoſtoli de eius morte conſolari
qꝛ non patiebatur pter aliquod ſuum
delictum: ſed innocenter cũ dicit [Iã nõ
multa loq̃uar vobiſcum] quaſi dicat ſm
Bedã. Tempus viget vt capiar ad mor

tem. [Venit eñ princeps mundi huius]
id eſt hoim mũdanoꝝ. Eſt aũt ſm Aug.
iſte princeps diabol⁹: qui malis hoibus
dñať: nõ rõne creatiõis: ſed ſeductiõis.
A Venit aũt inquit ad cor Jude vt me pro-
dat: ⁊ ad cor iudeoꝝ vt me crucifigant [⁊
in me non hꝫ quicq̄] qꝛ. ſ. vt dicit Bern.
Pctm̃ xp̄s neq̄ ꝯxit neq̄ cõmiſit. Sꝫ qua
re moriebať ſi nõ habebat pctm̃ cum pe
na pcti ſit mors. Ad hoc reſpõdet ip̄e di.
[Sed] ſupple morior [vt cognoſcat mun-
dus] ly vt ſtãte ꝯſecutiue ⁊ nõ cauſaliter.
Nõ eñ hoc fine moriebať vt id ſcim⁹ ſꝫ
eo moriẽte p pctõ alioꝝ cõſequẽter hoc
ſciuim⁹ [qꝛ diligo patrẽ] cui ip̄e ad mor
tem obedio [⁊ ſicut mandatũ dedit mihi
pater] vt p ſalute pctõrum moriar [ſic fa-
cio] In quo nobis reliqđ obediẽtie docu
mentum. ad qđ ſemp debem⁹ inſpicere.
Juxta illud Hebre. xij. Aſpiciam⁹ in au-
ctorẽ fidei: ⁊ cõſummatorẽ Jeſum q̃ pro-
poſito ſibi gaudio ſubſtinuit crucẽ: cõfu
ſione cõtempta. ¶ Moraliter aũt ſciẽdũ
eſt q xp̄s poſtq̃ dixerat ſpm̃ ſctm̃ mitten
duꝫ diſcipulis ſtatim ſubdit. Pacẽ relin-
quo vobis ad ſignificandũ q in hoc mũ
do nõ eſt vera pax. niſi hoibus bone vo-
B luntatis qui. ſ. habẽt ſpm̃ ſctm̃. Sed iſtaꝫ
pacẽ ⁊ cõſolationẽ non poſſunt recipere
habẽtes mundanã. Jo. xiiij. Spm̃ verita
tis: quẽ mũdus nõ põt accipere. i. amato
res mundi. Ratio: qꝛ vt diciť. j. Jo. ij. Oẽ
qđ in mundo eſt: cõcupiſcẽtia carnis eſt:
aut cõcupiſcẽtia oculoꝝ: aut ſupbia vite.
Iſta autẽ tria pctã. ſ. luxuria: auaritia: et
ſupbia: impediũt ꝯſolationẽ ſpũſſcti. ſi-
cut Chry. ſup Matt. oſtẽdit p tria exẽpla.
Primũ eſt qꝛ leo nõ moueť ad aſpectum
herbaꝝ ſeu prati virẽtis: ⁊ ſimiliter habẽ
tes cor a ſale per laſciniã nõ appetũt her
bas virẽtes. i. ſpũales amenitates: ſꝫ vo-
luptatis. j. Cor. ij. Animalis hõ nõ per-
cipit ea que ſunt ſpũs dei. Scďm eſt: qꝛ la
pis cadẽte pluuia balneať quidẽ a foris:
ſed intus aridus manet: ⁊ ſilr hñtes cor
durũ p ſuperbiã: ſpũſctõ intrinſecus nõ
C irrigant. Bern. Quedã ſupbia inuenta
eſt in me ⁊ dñs declinauit in ira a ſeruo
ſuo: ⁊ ad lachrymas nõ cõpungor. Hec
ille. Tertiũ: qꝛ ſi vaſi pleno aceto: infun-
datur gutta mellis: pdiť mel ⁊ acetũ nõ

dulcorať: ⁊ ſilr hñtes cor acerbũ p auari
tiam que multas facit acerbitates in ac
quirẽdo ⁊ cõſeruãdo nõ ſentiũt dulcedi-
nem mellis. i. cõſolationẽ ſpiritus ſancti
Augu. ſup illud Pſal. Diligite dñm oẽs D
ſancti eius Diſcite nõ diligere munduꝫ.
vt diſcatis diligere deũ. Auertere vt cõ-
uertaris. Funde vt implearis. Hec ille.

Feria. ij. infra octa. Penthec.
Textus euange. Joan. cap. iij.

Sic deus dilexit mundum
vt filiũ ſuũ vnigenitũ da-
ret: vt oĩs qui credit in eũ
nõ pereat: ſꝫ habeat vitã
eternã. Nõ eñ miſit de⁹ filiũ ſuũ in
mũdũ vt iudicet mũdũ: ſꝫ vt ſaluet
mũdus p ip̄m. Qui credit in eũ nõ
iudicať. Qui aũt nõ credit iam iu-
dicat⁹ eſt: qꝛ nõ credit in noĩe vni-
geniti filij dei. Hoc eſt autem iudi-
cium qꝛ lux venit in mundũ: ⁊ dile-
xerũt homines magis tenebras q̃
lucẽ. Erãt enim eoruꝫ mala opera. E
Omnis eñ q̃ male agit odit luceꝫ
⁊ nõ venit ad lucẽ: vt nõ arguãtur
opera eius. Qui facit veritatẽ ve-
nit ad lucẽ: vt manifeſtentur ope-
ra eius quia ideo ſunt facta.

Sic deus dilexit munduꝫ vt fi-
lium ſuũ vnigenitũ daret ⁊c.
Jo. iij. In preſenti euang. tan-
guntur tria pũcta que ſunt: Con
ditoris benignitas. Hominis
malignitas: et Malignitatis cãlitas.
¶ Quãtum ad primũ tangiť magna dei
benignitas q̃ filiũ ſuũ dedit morti. p mũ
do. i. hoie. Hanc autẽ benignitatem xp̄s
poſtq̃ ſe dixerat exaltãdũ. i. in cruce mo
riturũ ne quis miraret de morte eius in-
troducit dicens. [Sic deus dilexit mun-
dum]. i. hoim ſm Chryſ. qui diciť minor F
mundus [vt filium] naturalem: non ado
ptiuum [ſuum] nõ alienũ [vnigenitum] in
quo ex conſequenti totus erat amor pa-
tris non diuiſus in plures filios [daret]
libere ſine p̄cedẽti merito cõdigno vt pꝫ
p. j. Tho. iij. q. xiij. diſ. j. ⁊ ſine ſperemu-

neratiõis. Deus eñ nõ agit ad acq̃rẽdũ
ſibi ſ3 ad cõicandũ alijs. Secus de hoie
q̃ ſemp̱ p̃ncipal̃r vel ſecũdario in ſuo ope
B intẽdit aliq̃d bonum acq̃rere. Jõ vt dicit
Auiceñ. ſolius dei actio eſt mere libera-
lis[daret] ingr̃ũ p̃tinꝫ in exẽplum: ꝛ in p̃-
miuꝫ. Notat aũt hic. s. Tho. ꝙ amor dei
q̃ eſt cã oĩm bonoꝝ noſtroꝝ eſt magnus
ex quatuor. Primo ex ꝑſona amantis: q̃
eſt deus infinit⁹ ꝛ immẽſus. Scõo ex ↄdi
tiõe amati. i. hoĩs: q̃ eſt mundan⁹ corꝑe ꝛ
affectu exiſtẽs in pcc̃is. Tertio ex magni
tudine doni: q2 filium ſuũ vnigenitũ de-
dit. Quarto ex magnitudine fructus: q2
vt habeamus vitã eternã. ¶ S3 eſt hic
duplex q̃ő. Pria quõ fili⁹ dei dari potue-
rit i mortẽ cũ ſit de⁹. Ad hoc dicit Theo.
ꝙ cũ in xp̃o ſit vna ꝑſona ſubſiſtẽs in di-
uina ꝛ humana natura eadẽ fuit ꝑſona
hoĩs ꝛ dei. Et iõ q̃ ſunt diuinitatis attri-
buunt̃ homini: ꝛ q̃ hũanitatis deo rõne
idẽtitatis ſuppoſiti. Vñ vere dicimus ꝙ
filius hoĩs deſcẽdit de celo: ꝛ q̃d fili⁹ dei
mortu⁹ eſt. Dedit autẽ eum pr̃ ad mortẽ
H ſm̃. s. Tho. inquãtũ dedit ei volũtatem
patiẽdi. Et hoc dupliciter inq̃t. Prio: q2
inquãtũ de⁹ habuit ab eterno volũtatẽ
patiẽdi a patre. Et ſcõo: q2 inquãtum hõ
inſpirata eſt a deo aĩe xp̃i volũtas moriẽ
di p̱ nobis. Alia q̃ő eſt. Utrum deus pl⁹
hoiem q̃3 xp̃m dilexerit: quẽ pro hoibus
tradidit ad mortẽ? Ad hoc dicit. s. Tho.
j. par. q. xx. ꝙ deus plus xp̃m q̃3 totũ vni-
uerſum diligit: q2 vult ei mai⁹ bonũ. ſ. eẽ
verũ deum. Neq3 eius excellẽtie aliquid
deperit ex hoc ꝙ in mortem traditus eſt.
imo ex hoc effectus eſt victor glorioſus
Et vr̃ intẽdere. s. Tho. q̃d ſi ita de⁹ xp̃m
pro hoibus tradidiſſet ſicut nobis tradit
bruta q2. ſ. nulli ũ eis bonũ p̱uenit ex hoc
ꝙ eis vtimur: xp̃s fuiſſet minoris p̃tij q̃3
genus humanũ. [Ut omnis qui credit in
ipſum] non dicit: vt oĩs qui credit ei vel
eum: ſ3 in eum ſiue in ip̃m ad q̃d nõ ſuffi-
cit fides: ſ3 op3 adeſſe motum in deuꝫ: vt
I p3. ij. ij. q. ij. [Nõ pereat]. i. fruſtret̃ ſuo fi-
ne ad quẽ eſt fact⁹ a deo: ſed habeat vitã
eternã que eſt finis eius. [Non eñ miſit
de⁹ filiũ ſuũ in mundũ] quãtũ ad aduẽ-
tum in carnẽ [vt iudicet mundũ.] Sed ↄ.
Nam in iudiciũ ego veni. Jo. ix. Ad hoc
dicit. s. Tho. ꝙ cuꝫ duplex ſit iudiciuꝫ. ſ.
diſcretionis: ꝛ cõdẽnationis. Filius dei
in primo aduẽtu venit in iudiciuꝫ diſcre K
tionis: q2 tunc ſunt hoies diſcreti quibuſ
dam obcecatis: ꝛ quibuſdã gratie lumi-
ne illuminatis: nõ autẽ in iudicium cõdẽ
natiõis. [Sed vt ſaluet̃ mundus p̱ ip̃m]
quãtũ in ſe eſt Aug. Quare ſaluator dict⁹
eſt mũdi niſi vt ſaluet mundũ. Ergo quã
tum in medico eſt: ſanare venit egrotũ.
Ipſe ſe interimit qui p̃cepta medici ſer-
uare contẽnit. Hec ille. ¶ Quantum ad
ſcõm dr̃. [Qui credit in euꝫ] ꝛ nõ ſolum ei
vel eum [non iudicat̃]. i. non condẽnabi
tur ſm̃ Alchui. Et hoc intellige iudicio
condẽnatiõis ſecus iudicio diſcuſſiõis.
Diſcutient̃ eñ fideles mediocriter boni
ꝛ mediocriter mali. Quidam tñ heretici
ex hoc ꝛ ex illo. Marc. vlti. Qui credide-
rit ꝛ baptizat⁹ fuerit ſaluus erit dixerũt
nullum fidelẽ eternaliter damnãduꝫ. S3
ſm̃ hoc etiã demones ſaluarent̃: q2 cre-
dunt ꝛ contremiſcunt. Jaco. ij. Eſt ergo
hic ſermo de fide viua. Intelligunt̃ ergo L
predicta de credẽte in deũ. i. cum fide for
mata. Aſſumunt autẽ ſm̃. s. Tho. ꝛ aliud
fundamẽtũ. ſ. v̓ba Apl̃i. j. Cor. iij. Funda
mentũ aliud nemo põt ponere. Et ibidẽ.
Si cui⁹ opus arſerit: ip̃e quidẽ ſalu⁹ erit
ſic tñ quaſi p̱ ignẽ. Dicũt ergo ꝙ ſaluant̃
fidei fundamento l3 purgent̃ ignẽ. Sed
ſoluit̃ per idem: q2 fides informis nõ eſt
fundamentũ ſalutis. [Qui aũt nõ credit
iam iudicatus eſt] vel ſm̃ meritum p̃ſen-
tis iniuſtitie: vel ſm̃ diuinã preſciẽtiam:
Aug. nondũ apparuit iudiciuꝫ: ſ3 iam fa
ctum eſt iudicium. Nouit eñ dñs q̃ ſunt
eius nouit q̃ pertineant ad coronã: ꝛ qui
permaneãt ad flammã. Hec ille. Uel ſm̃
Chryſ. dicit̃ iudicatus talis: q2 hoc ip̃m
q̃d eſt eſſe extra lumen fidei magnũ ſup-
pliciũ eſt. Uel vt idẽ dicit: eſt iudicat⁹: q2
habet vnde iuſte iudicetur: ſicut Adã ea
die qua de cibo vetito manducauit mor
tuus eſt. Et hoc eſt eſſe iudicatũ ſm̃ p̃ſen
tem iniuſtitiã. Uel ſm̃ Gre. ꝛ Chryſ. dicit̃ M
iudicatus: q2 habet manifeſtam cauſam
damnationis: ideoq3 in iudicio nõ diſcu
tietur cum patenter exciderit a ſalute ad
quam nõ niſi p̱ xp̃m venit̃. Jõ ſubdit̃ [q2
nõ credit in noĩe vnigeniti filij dei.] Al-

chui. In hoc eñ ſolo noĩe eſt ſalus. Hec
ille. ¶ Sed ↄ: q2 paruuli cum baptiſmo
decedẽtes neq3 crediderunt neq3 iudica-
A ti ſunt. Ad hoc dicit Augu. li. de baptiſ.
par. ꝙ tales p̱ ſacri virtutẽ ꝛ ꝛñſionẽ offe
rentium cõputant̃ in numero credẽtiuꝫ.
Secus vt ait de paruulis nõ baptizatis:
q2 in numero ſunt nõ credentiũ. Deinde
ſm̃ Alchuinũ reddit̃ cã quare iuſtum ſit
tale iudiciũ: cuꝫ dr̃. [Hoc eſt aũt iudiciũ]
i. iſta eſt cã iudicij. vel ex hoc apparet ꝙ
iuſte infideles ꝛ impij iudicãtur. Uel hoc
eſt iudicium. i. cauſa maioris cõdemna-
tionis ingratitudo ſc3 hoĩm ad deuꝫ [q2
lux]. i. ip̃e xp̃s ſm̃ Bedam [venit in mũ-
dum]. i. ad hoies ita ꝙ eã querere nõ ha
buerunt: vt dicit Chryſo. [Et dilexerunt
hoies magis tenebras]. i. peccata ſcõm
Bedã: que iõ tenebre dicunt̃. vel q2 oĩs
malus: ignorãs eſt intelligibili particu-
lari: vel q2 male operãtes querunt in te-
nebris. i. in occulto operari ꝛ latere cõi-
ter: vel q2 ad eternales tenebras ducunt
[q̃3 lucem]. i. xp̃m. Ex quo p3 ꝙ inexcuſa-
B biles ſunt. Nam ſicut dicit Chryſ. Qui in
abſentia lucis: q2. ſ. nõ h3 notitiã xp̃i: in
tenebris reſidet aliquo modo excuſabi-
lis eſt: qui vero in p̃ſentia lucis heret te-
nebris: nullo modo. Beda. Moraliter
etiã illi magis tenebras q̃3 lucẽ diligunt:
qui ſuos p̃dicatores benedicentes odijs
ꝛ detractionibus inſequuntur. Hec ille.
¶ Quãtum ad tertiũ tangit̃ huius tante
ingratitudinis cauſa ſm̃ Bedam. cum
dr̃. [Erãt eñ eoꝝ]. ſ. hoĩm aliquoꝝ [mala
opa.] Habuiſſet tñ mala opera non fuit
ſufficiens cã fugiẽdi a xp̃o. Nam quidã
habẽtes mala opera xp̃o ocurrerunt pu
ta publicani ꝛ peccatores. Sed fuit hec
occaſio ꝛ ſufficiẽs cauſa fuit habuiſſe in-
tentionem perſeuerandi in eis. Chryſo.
Nullus vtiq3 eligit in errore viuens ad
fidem venire niſi prius inſcribat ſibiipſi
vitam rectam. Hec ille. Sed non vide-
tur ꝙ omnes infideles habeãt mala ope
ra: q2 Cato ꝛ plures philoſophi operati
ſunt virtutẽ. Ad hoc dicit Chryſ. vt alle-
C gat. s. Tho. ꝙ aliqui operant̃ bene ex na
turali diſpoſitiõe. ſ. qui non impugnant̃
concupiſcentia. Alij autẽ ex virtute. ſc3
qui impugnant̃. ꝛ hoc eſt ꝓpriũ fideliuꝫ
Uel põt dici ſm̃. s. Tho. ꝙ l3 infideles fa
cerent bona: nõ tñ virtutis amore: ſ3 per
inanẽ gloriaꝫ. Et nõ operabant̃ oĩa ope-
ra bona q2 deo cultũ debitum nõ redde-
bãt. Uel põt dici q̃d dñs dicit fuiſſe ope- D
ra mala iudeoꝝ maxime principaliũ: nõ
autẽ gentilium. q2 adhuc eis nõ erat lux
annũtiata. niſi priuatẽ in caſu. Jõ ſubdi
tur. [Oĩs qui male agit] id eſt q̃ eſt in in-
tentione peccãdi ſm̃ Alchuinũ. Nã qui
tam caret tali intentiõe: nõ agit malũ ſ3
egit [odit lucẽ] id eſt veritatẽ nõ per ſe: ſ3
per accidẽs. Aug. x. ↄfeſſio. Q2 enim falli
nolunt tales ꝛ fallere volunt amant ve-
ritatem cum ſeipſam iudicat. ꝛ oderunt
eã cũ eos ip̃a iudicat. Amãt ergo verita-
tem lucentẽ: oderunt eam redarguentẽ.
Hec ille. Unde ſequit̃. [Et non venit ad
lucem]. i. ad veritatem: ſeu ad hoc vt pa-
teat veritas quo ad opera eius [vt nõ ar-
guantur opera eius. Qui autẽ facit veri-
tate]. i. opera recta: que dicuntur opera
veritatis: q2 ſunt conformia regule diui-
ne ſapiẽtie et iudicio rationis vere iudi-
cantis. Ueritas eñ eſt cõformitas rei ad
intellectũ. Uel dicunt̃ opera veritatis: q2 E
ſunt ab homine vero id eſt q̃ talẽ ſe exhi
bet in opibus qualis eſt in v̓bis ꝛ ſignis.
Quilibet autem in verbis ꝛ ſignis cõiter
vult appere bonus: cui apparentie in bo
nis cõcordat operuꝫ exiſtentia: in malis
vero diſcordat. [Uenit ad lucẽ]. S3 nun-
quid ante xp̃m aliq̃s ſic fecit? Uidet̃ eñ
ꝙ non q2 ante xp̃m oẽs peccauerũt. vt di
citur Roma. iij. Ad hoc aũt dicit s. Tho.
ꝙ ſm̃ Aug. is cui diſplicet malum q̃d fe-
cit relinquens tenebras peccatoruꝫ facit
in ſe veritatẽ ꝛ venit ad lucẽ [vt manife-
ſtantur opa eius]. ¶ S3 ↄtra: q2 null⁹ d3
ſua bona publicare: vñ ꝛ phariſei de hoc
a dño reprehẽdunt̃. Ad hoc aũt dicit. s.
Tho. ꝙ licitũ eſt velle opera ſua manife-
ſtari. corã deo vt approbent̃: ꝛ in ſua cõ-
ſcientia vt gaudeat q̃s ſm̃ illud. ij. Cor. j.
Gloria nr̃a hec eſt teſtimoniũ ↄſcientie
nr̃e: ꝛ corã hoibus ad honorẽ dei ꝛ fidei
vtilitatẽ ſm̃ illud Mat. v. Sic luceat ꝛc.
nõ autẽ ad honorẽ ꝓpriũ. Hec ex illo. F
Et intellige ꝙ l3 manifeſtationem apud
hoies q̃rere pfectis. Unde. s. Tho. dicit ꝙ
ſancti hoc appetunt. Uide de hoc feria

ſexta poſt dñicā q̄nquageſime. Uel dr[vt
manifeſtent opa ei9].i.nō veret publica
ri quantū eſt ex natura ſuoꝝ operum. Ho-
nis forte velit ꝓpter humilitatē ⁊ nō ꝓ
G pter verecundiā latere[qꝛ in deo].i.ſcdm
deum[ſunt facta]⁊ cōſequēter nō ſunt re
prehenſibilia ſʒ laudabilia qꝛ deus ma-
lum velle non pōt. ¶ In hac parte eſt do
cumentum literale ꝙ peccatuʒ eſt cauſa
vel ſaltem occaſio morandi in peccato.
Greg. Peccatū qđ ſtatim ꝑ penitētiā nō
diluit mox ſub pondere ad aliud trahit.

☞ Feria.iij.infra octa. Pentheco.

☞ Textus euange. Joan.cap.x.

QUi nō intrat ꝑ oſtiū in
ouile ouiū ſed aſcēdit
aliūde: ille fur eſt ⁊ la-
tro. Qui autē intrat ꝑ
oſtiū: paſtor eſt ouiuʒ.
Huic oſtiari9 apit: ⁊ oues vocē ei9
audiūt. Et ꝓprias oues vocat no-
minatim: ⁊ educit eas. Et cum pro
prias oues emiſerit añ eas vadit: ⁊
oues illū ſequunt: qꝛ ſciūt vocē ei9.
Alienū aūt nō ſequunt: ſʒ fugiunt
H ab eo qꝛ nō nouerūt vocē alienoꝝ.
prouerbiū dixit eis ieſus. Illi autē
nō cognouerūt quid loqueretur eis.
Dixit ergo eis iterum ieſus. Amen
amen dico vobis: qꝛ ego ſum oſtiuʒ
ouiū. Oēs quotquot venerunt: fu-
res ſunt ⁊ latrones. ſʒ nō audierūt
eos oues. Ego ſum oſtium. Per me
ſi quis introierit ſaluabit: ⁊ ingre-
dietur et egredietur: et paſcua inue-
niet. Fur nō venit niſi vt furetur et
mactet ⁊ perdat. Ego veni vt vitā
habeāt ⁊ vt abundātius habeant.

QUi nō intrat ꝑ oſtiū in oui-
le ⁊c. Jo.x. Pñs euangeliū
tria cōtinet puncta. In p2io
tangit quodā ꝓuerbiū. In
I ſcdo exponit illud. In ter-
tio cōparatio fit iter furē ⁊ bonū paſtorē.
¶ Quātū ad primū ſciēdū eſt ſm Chrꝫſ.
ꝙ ante pñtia v̄ba xp̄s arguerat phari-
ſeos de cecitate: qꝛ in eū nō credebāt. Sʒ
qꝛ potuiſſent dicere: ideo te nō ſequimur
qꝛ nō tenemur cum nō ſis paſtor ſʒ erro-
neus. iō vult ſe oñdere paſtorē verū. Pre
mittit tñ aliq̄ de furc. qꝛ oppoſita iuxta ſe
poſita magis elucēſcūt. Sʒ ſm Aug. iſta K
dicunt cōtra phariſeos ⁊ ſiles q̄ quandā
iuſtitiā operū hñtes: ⁊ fidē xp̄i non habē
tes credūt ſe recte viuere. qđ nō eſt verū.
Uñ ait. Nec bñ viuere dicēdi ſunt q̄ finē
bñ viuēdi: aut cecitate neſciūt: aut infla-
tione cōtēnūt. Hec ille. Dr ergo.[Amen
amē].i. vere[dico vobis]geminat aūt ly
amen cā maioris expſſiōis. [Qui non in
trat ꝑ oſtiū in ouile ouiū.] Scdm Aug. et
Chrꝫ.⁊.s. Th.⁊ oēs: iſtud ouile eſt eccl̄ia
i. ꝯgregatio fideliū: ſiue eccl̄ia ſiue ſyna-
goga dicat. oues aūt ſūt fideles. ¶ Sciē-
dū eſt aūt ꝙ ad ouile intrat ouis vt ꝯſer-
uet. ⁊ paſtor principalis. i. dñs Jeſus ac
ſubſtitut9.i. vicari9 ei9 vt cōſeruet oues.
⁊ fur vt furet. ſed duo primi per oſtiuʒ in
trant. De oībus aūt his ingreſſibus loq̄
tur dñs. Sed ꝓ intellectu dicendoꝝ ſciē
duʒ eſt ꝙ cum duplex ſit ſpūalis paſtor. ſ. L
ꝑncipalis. i. xp̄s. ⁊ ſubſtitutus. i. p̄latus ⁊
ipſe xp̄s ſit oſtiū reſpectu paſtoris ſubſti-
tuti: reſpectu ipſius xp̄i opʒ aliud oſtium
intelligere. i. ſcripturā ipſam ⁊ dei volun
tatē expſſam in ſcriptura. qua deſtinauit
xp̄m in paſtorē gentib9. Uñ ouibus ⁊ pa-
ſtorib9 ſubſtitutis oſtiū eſt xp̄s ⁊ ſcriptu-
ra loquēs de xp̄o. ſʒ ipſi xp̄o oſtiū eſt ſcri
ptura ⁊ de9. Iſtud igit oſtiū ſm Chrꝫ. eſt
ſacra ſcriptura: q̄ facit fidelib9 qđ oſtium
facit ouib9. Uñ ait Hec. ſ. ſcripture dei co
gnitionē aperiūt: he oues cuſtodiūt ⁊ lu
pos ſupuenire nō ꝑmittunt: hereticis in-
troitum ꝑcludētes. Hec ille. Aug. autē ꝑ
oſtiū intelligit xp̄m: ſʒ reuera idē eſt ſen-
ſus Aug. ⁊ Chrꝫ. Nā in xp̄o ſunt implete
ſcripture: iō q̄ ꝑ ſcripturas intrat: intrat
etiā ꝑ xp̄m. i. fidē ⁊ conuerſationē xp̄i per
quā q̄s efficit de nūero ouiū xp̄i. Cuʒ eñ
ipſe xp̄s ſe dicat oſtiū nō eſt rōnabile qđ
Chrꝫ. aliud ꝑ oſtiū voluerit itelligere: ni-
ſi dicat ꝙ loquit de oſtio vt ꝯuenit ꝑnci-
pali paſtori tñ. Siue ergo ſit ſcriptura M
ſiue fides vel vita xp̄i: iō dr oſtium qꝛ ad
ouile ducit ⁊ iterū ex ouili ad paſcua eter
ne viriditatis. [Sʒ aſcendit aliūde] Hoc
eſt ſm Chrꝫ. aliā ſibi ⁊ nō legitimā viam

facit. Tales aūt ſunt multi: vñ non ſpeci-
ficat viam per quam ſine oſtio intrat: qꝛ
malū multis modis fit. Et q̄dē q̄ igredit
A vt paſtor principalis: aſcendit aliūde qñ
nō eſt ꝑ voluntatem dei ⁊ ſacras ſcriptu
ras ordinat9 caput ⁊ redēptor gētium: vt
antixp̄s ⁊ multi alij. Sed loquēdo de quo
cūqȝ alio intrāte. Prio aliūde aſcēdit ſiue
velit intrare vt ouis ſiue nō: vt ouis ſʒ vt
paſtor: qui nō credit intellectu recte ſm
ſcripturas. Scdo q̄ nō imitat affectu vitā
xp̄i. aug. Intrat ꝑ oſtiū q̄ intrat ꝑ xp̄m: q̄
imitat paſſionē xp̄i: q̄ cognoſcit hūilita-
tē xp̄i. Hec ille. Ubi nota ꝙ ter ponit ly
q̄: ſed ꝑmū nō ponit ī nūerū cū reliq̄s: ita
ꝙ ſm q̄: vʒ ly. i. ⁊ ꝯñr tāgit duo ꝑ q̄ intra-
mus ꝑ xp̄ʒ. ſ. cognoſcere ⁊ imitari quoꝝ
ꝑmū eſt itellect9 ſcdm affect9. Tales. aūt
ſunt multi. Prio q̄ volunt intrare cū ſcri-
pturaꝝ ignorātia: maxie ſi volūt intrare
vt paſtores: qꝛ cec9 q̄rit ducere cecū. Se-
cūdo qꝛ nolūt xp̄m imitari ꝑ viā hūilita-
tis: ſʒ volūt igredi vt oñent velut ſupbi.
B vñ aug. Qui ad ouile vult itrare ꝑ oſtiuʒ:
nō ſolū xp̄m ꝑdicet: ſʒ xp̄i gl̄iam q̄rat: nō
ſuā. Hūilis aūt ianua xp̄s eſt: q̄ intrat ꝑ
hāc ianuā opʒ humilē eſſe vt ſano capite
poſſit itrare. Qui āt ſe nō hūiliat ſʒ extol
lit: ꝑ murū vult aſcēdere: iō exaltat vt ca-
dat. Hec ille. Hie. Letamur ad aſcēſum.
timeamus ⁊ lapſum. Non eſt tāti gaudij
excelſa tenuiſſe: quāti meroris eſt de ex-
celſo cecidiſſe. Hec ille. Tertio q̄ ꝯtēpta
xp̄i paupertate ꝑ pecunias ⁊ ꝓpter pecu
nias vult intrare vt ſimoniac9. Quarto
q̄ ꝯtēpta v̄itate q̄ xp̄s eſt ꝑ fictiōes ingre-
dit: vt hypocrita. Quinto q̄ ꝯtempta xp̄i
māſuetudine ꝑ violētiā vult ingredi vt in
truſus. [Ille fur ē ⁊ latro] Hoc āt proprie
nō intelligit de eo q̄ intrat vt ſit ouis tm̄
nullā ſup ouib9 habitur9 ꝑtātem. Talis
eñ ſi male igredit: nulli niſi ſibi nocet. Sʒ
q̄ intrat q̄ſi aliq̄d ſupra oues ꝑtātis habi
tur9: vt paſtor ꝑncipalis vł ſubrogat9: et
ſi intrat ꝑ oſtiū ē fur. Cū eñ ad ouiū vtilita
tē ⁊ gl̄iā dñi deberet intrare: intrat ad
ſuū cōmodū ⁊ ſuā gl̄iam ꝯſequēdā. Iō ex
re aliena ſine volūtate dñi lucrū expetit
qđ ē furari. Uſ aūt Aug. ⁊ ſilr. s. Tho. ſic
iter iſta diſtinguere vt furis ſit rapere la-
tronis occidere. Uñ ⁊ latro ꝓprie dr q̄ la-
tens in ſyluis viatores aggredit. Fur ve-
ro q̄ noctis tpe ꝑdat. ¶ Sʒ eſt hic vna. q.
Si eñ ꝑ oſtiū xp̄m intelligim9. q̄uo ipſe
ſeipʒ dicit paſtorē. Ad hoc dr ꝙ in ſpūa- D
lib9 nō eſt incōueniēs ꝙ idē ſit oſtium ⁊
paſtor ſm opatiōes diuerſas. Uñ Chrꝫ.
Qui eñ adducit nos pr̄i oſtiū ſeducit: cꝛ
ꝯo ꝓcurat paſtorē. Hec ille. [Qui autem
intrat ꝑ oſtiū] mō expoſito ſicut intrauit
xp̄s per deū: ⁊ ſcripturā: ⁊ oēs apoſtoli ꝑ
xp̄m: ⁊ ſilr per ſcripturam mō ſuo [paſtor
ē ouiū]. ſ. ſi nō ē tm̄ ouis [huic oſtiari9].i.
Moyſes ſm chrꝫ. cui eloquia dei primo
ſunt credita. Uel ſm. Theo. ſpūſſanctus
per quē reſerant ſcripture q̄ nobis indi-
cant xp̄m [aperit].i. ipm xp̄m introducit
ī ouile ꝑ ipſas ſcripturas quo ad Moy-
ſen: vel etiā per illuminationem quo ad
ſpm̄ſanctū: qui interius ⁊ per ſcripturas E
verā notitiā tradit. Male eñ diſpoſitus
in credēdo dū ad ſuum ſenſum ſcripturā
trahit repugnantē in ea multas falſita-
tes intelligit. neqȝ Moyſe: neqȝ ſpūſſan-
cto docēte ſcripturas. Sic ſupra de gre-
cis dictū eſt: ꝙ cum dr q̄ a patre procedit:
intelligunt quoddā falſum: ꝙ. ſ. ſpūſſan-
ctus nō ꝓcedat a filio. Nec tñ intelligo
ꝙ moyſes bñ diſpoſitū doceat interi9 il-
luminādo vt ſpūſſanctus: ſed extra tanq̄
ꝑceptor loquēdo in q̄tū ei9 ſcripta exte-
rius ꝓponunt. Uel ſm aug. ꝑ oſtiarium
intelligit ipſe xp̄s: q̄ cū et ſit oſtiū ipſe vt
ait: ſe apit cū ſe expōit. Et nota qđ cū etiā
ipſe xp̄s ſit paſtor: intra ꝑ oſtium ſcriptu-
rarum ⁊ tamē nullus aperit oſtiarius in
quantuʒ de9 eſt: ſed intrat ianuis clauſis
nullo ſcʒ ei differente ſcripturas. In quā
tum aūt hō edoctus eſt a deo multipli-
ci ſcientia vt dictum eſt multoties ſupra.
¶ Sed ad notitiā hoꝝ nota ꝙ ſicut pa-
ſtor ⁊ oſtiū ita ⁊ aperire multiplr dicit et
ſumit. Nā ingrediēti vt paſtor principa-
lis prio ſcripturā apit teſtificādo ꝑ ver- F
ba ꝓphetaꝝ. de9 ꝑ miracula v̄a: ⁊ intro-
ducendo ipm ad ſceptrū ⁊ ꝑtātem ſuper
oues obtinendā. iuxta illud. Mat. vl. Da
ta eſt mihi. ſ. a deo oīs ꝑtās. Scdo aperit
ei ſcriptura ⁊ deus nō vt ipſe intret: ſed vt
alij intrēt ad ipm: vt aperire huic ſit apire
ad hunc. Et ſic dicit. s. Tho. ꝙ Moyſes
apit xp̄o: qꝛ dr Joā. v. Si crederetis moy-

ſi:crederitis for.et mihi .De me eñ ille
ſcripſit. Ingredienti xo vt paſtor ſubro
gatus:velvt ouis:aperit deus ſine ſpũſ
ſanctus et ſcriptura et xp̃s mõ expoſito
G [Et oues vocẽ ei9 audiũt].Iſta aũt rc.q̃
ſequũtur:lz conueniant cuilibet bono r
ſubrogato paſtori inquãtũ eſt idem cuz
xp̃o:cuius vicẽ gerit:tñ ꝓpriiſſime cõue
niũt xp̃o.Et iõ illa de eo exponem9 pri
mo.Oues ergo.i.fideles xp̃i vocẽ ei9 au
diunt qꝛ ſicut oues ex imaginatione con
ſueta paſtoris vocẽ recognoſcũt:ita fide
les ex diuina inſpiratiõe et lumine fidei
nouerunt vocẽ xp̃i.i.veritatem doctrine
ſue. Recte eñ iudicãt de his q̃ ſunt fidei
per modum inclinati ouis niſi in affectu
ſuo permittãt affectiones malas dñari.
[Et ꝓprias oues vocat noiatim].i.pro
priis noibus tanq̃ ſibi cognitas. Nouit
eñ dñs vt ait Aug.nomina p̃deſtinato
rum. Quãuis etiã poſſumus dicere ꝙ lo
quitur de ouibus ſm preſentez iuſtitiam
[Et educit eas.] Primo ſm Chry de oui
H li fideliũ mittẽs ad īfideles: ſicut agnos
inter lupos.Scdo ſm eundem de medio
infideliũ vocans ad lumen fidei. Tertio
ſm Aug.de peccato educens ad gratiã.
Unde ait.Et quis ali9 oues emittit niſi
qui earum peccata dimittit:vt euz ſequi
duris:liberare vinculis poſſint. Hec ille.
[Et cũ ꝓprias oues emiſerit ſcꝫ tribus
p̃dictis:modis[añ eas vadit]p̃bẽdo exẽ
pla bene operãdi. Nec obſtat ꝙ plerũqꝫ
paſtor oues ſequaꝛ. Primo qꝛ locutio eſt
parabolica:r ꝯñr nõ oportet ſimilitudi
nem quo ad ſingula ꝯſiderare. Scdo qꝛ
vt ferunꝛ in patria illa paſtores oues cõ
muniter p̃cedunt ſibilantes ore r inſtru
mento ad hoc ipſum fabricato:r maxi
me qñ oues paſtorem diligũt.[Et oues
illũ ſequunꝛ] qꝛ ſciũt vocẽ eius alienum
autem non ſequunꝛ:ſed fugiunt ab eo.
qꝛ nõ nouerunt vocem alienorũz.Et in
tellige ꝙ alienum non ſequunꝛ cũ ꝑſeue
rãtia:ſecus ad tẽpus ex errore ꝓbabili.
Aliqui autẽ ſm Chry.dicũtur hic Theo
das r Judas. De his autẽ habeꝛ Act.v.
I Magiſter etiã hiſtoriar:de his introdu
cit Gamalielẽ ſic dicentez. Theodas ma
gus vt tradit Joſephus dicebat ſe eſſe
ꝓphetã a deo miſſum r ſcire.ſepulcrum
Moyſi:r theſauros quos iudei ī capti
uitatẽ eũtes in ſynai mõte abſcõderunt.
Ad cuius ꝑſuaſionẽ multi venditis om
nibus ſuis et ſublatis ex vrbe facultati
bus ad ripas iordanis venerũt r ꝓmiſit K
ſe facturũ poſt triduum vt diuidereꝛ ior
danis r tranſirẽt ſicco pede:ſicut trãſie
rant filij iſrael.Et dũ expectauerũt in il
lo triduo:ſup veniens ꝓcurator preſidia
ſyrie cum multitudine equitũ multos ex
eis occidit:r caput ipſius Theode hiero
ſolymã reportauit. Poſt hũc extitit Ju
das galile9 in dieb9 ꝓfeſſionis.i.deſcri
tionis generaliſq̃ vt tradit Joſephus
ſuadebat iudeis vt negarẽt tributa ro
manis.poſtea periit ipſe et quot quot ei
ꝯſenſerunt. Hec ille. Alieni etiã dicunꝛ
hic ſm eundem pſeudo apoſtoli tunc fu
turi:imo r ipſe antichriſtus ſm Theo
phi.qui de eo dicit:ꝙ paululũ decipiẽs
non obtinebit ſequaces poſt ei9 mortẽ.
¶ Eſt aũt hic vna queſtio:qꝛ videtur ꝙ
vocẽ xp̃i audiuerit aliqs q̃ nõ erat ouis:
ſed lupus vt Judas:r rurſus aliq̃ ouis L
non audiuit eã:vt aliquis ex his q̃ eum
occiderunt.Et ſi dicatur ꝙ qñ nõ audie
bant oues nõ erant.Contra hoc arguit
Aug. Nam alique oues dicunꝛ a domi
no per Ezechielẽ errantes.Soluit autẽ
ipſe Aug.r.s.Tho.ꝙ dñs loquiꝛ de oui
bus ſm predeſtinationẽ et nõ ſm p̃ſen
tem iuſtitiam. r dicũt ꝙ vna eſt vox xp̃i
quã omnes r ſoli p̃deſtinati audiũt.ſcꝫ
q̃ pſeuerauerit vſqꝫ in finẽ hic ſalu9 erit
Poſſunt aũt p̃dicta ſcdo exponi de q̃li
bet alio paſtore etiaz ad literã.qꝛ qñ eſt
vnũ exẽplar alterius.vt Salomõ xp̃i:et
xp̃s aliorum paſtorũ ſub vno textu poſ
ſunt eẽ multi ſenſus literales.Sicut autẽ
dicit.s.Thomas hic xp̃s tãgit ſigna bo
ni paſtoris. Primũ eſt.qꝛ ei aperit oſtia
rius iuxta preexpoſita.Scdꝫ.quia oues
vocem eius audiunt.Signum eñ boni
prelati eſt ꝙ diligatur ab omibus.id eſt
bonis/quamuis forte odio habeatur ab
hircis et capris.Tertium quia ꝓprias M
oues vocat nominatim.ī quo ſcdm ſan
ctũ Tho.notaꝛ ꝙ reſpectu ouiũ habet
cognitionẽ r familiaritatẽ qꝛ illos ex no
mine vocam9 quos familiariter cogno
ſcim9. r eas educit de ouili diaboli:id eſt

mundana conuerſatione et vadit ante
eas per exemplum bone conuerſatiõis.
¶ Quãtum ad ſecundum ponitur expo
ſitio eiuſdẽ:cum dicitꝛ.[Hoc prouerbiuz
dixit eis ieſus]id eſt parabolã vel ſermo
nem obſcurum. Licet enim communiter
A dicatur prouerbium id quod communi
ter eſt in ore omnium tanq̃ ſentẽtia vera
quaſi probatum verbũ: Tñ ſm ſanctum
Thomã prouerbium eſt quãdo aliquid
ꝓ verbo.i.loco verbi ponitur.ſicut ſi ſen
tẽtia vna exprimatur per verba parabo
lica aut ſimilitudinaria. Sicut ſi volens
dicere ꝙ malitioſi machinantur malum
dicat.vulpes ſynodum faciũt.¶ Ubi no
ta ꝙ q̃tum ad ethimologiã prouerbium
dicitur quaſi probatũ verbũ.Sed q̃tum
ad deriuationẽ vel compoſitionez diciꝛ
ex pro r verbum.Et primo mõ eſt dictuz
approbatum ꝓprie.communiter xo pa
rabola.Sed ſcdo modo eſt econuerſo:qꝛ
proprie eſt parabola ſeu dictum parabo
licum..cõmuniter vero eſt omne dictum
approbatum communi hominum ſentẽ
tia.[Illi aũt nõ cognouerũt quid loque
retur eis] Augu. Paſcit eñ dñs manife
ſtis:exercet obſcuris. Hec ille. Ideo vero
B p̃cipue dominus parabolice interdũ lo
quebaꝛ vt occultaret pretioſas ſentẽtias
indignis r exerceret ſtudioſos. Dicit au
tem.s.Thomas ꝙ ignorãtia que proue
niebat ex verbis chriſti eſt vtilis bonis:
quia ſe exercent ad intelligendum r nõ
valentes intelligere.ſed tamen credẽtes
veras eſſe admirantur altitudinẽ ſapiẽ
tie diuine r conſequenter etiam laudãt.
Impijs autem eſt damnoſa:quia nõ in
telligentes blaſphemant. Ideo vt ait Au
gu.inde plus laudat r blaſphemat im
pius.[Dicit ergo eis iterum]ſcilꝫ volẽs
aliqua exponere ex quib9 poſſint intelli
gere reliq̃.[Amẽ amẽ dico vobis:qꝛ ego
ſum oſtiũ ouiũ]nõ ſolũ paſtor.qꝛ vterqꝫ
ꝑ xp̃m ingrediunꝛ r egrediunꝛ[omnes
C quotquot venerũt].ſ.ꝑ iſtud oſtiũ nõ in
trãtes[fures ſunt r latrones].i.aiaꝝ ſedu
ctores:r ꝓpriis cõmodi ſectatores. Nec
tñ ſm Chry.r Aug.in his xbis intelligũ
tur patriarche r prophete.qꝛ ſm Chryſ.
loquitur de ſeditioſis.ſm Auguſti.vero
de his qui venerunt preter eum.ꝓphete
autẽ venerunt cuz eo:qꝛ cum veritate.s.
Tho.aũt dicit ꝙ manichei ꝓpter iſta di
xerunt patres vet.teſta.qui xp̃m preceſſe
runt r malos r dãnatos fuiſſe.Sed hoc D
inquit apparet falſum ex trib9. Primo q̃
dem:qꝛ parabola loquiꝛ de intrãtibus r
veniẽtib9 non ꝑ oſtium.i.chriſtum. Oẽs
autẽ patriarche r ꝓph ete intrauerunt ꝑ
xp̃m qui eos vt precones mittebat:qꝛ li
cet ex tpe carnem ſumpſerit tñ ab eterno
erat verbum dei ꝑ qd illi mittebanꝛ. Se
cundo qꝛ dicit:venerunt:ſcꝫ ꝓpria auto
ritate ſe igerẽtes:r nõ quaſi a deo miſſi.
predicti autẽ fuerunt miſſi a deo. Tertio
qꝛ oues nõ audiuerũt fures:audiuerunt
aũt ꝓphetas:lz mali eos nõ audiuerint.
¶ Notandũ xo ſm eundẽ ꝙ fures ſunt
q̃ vſurpant non ſuũ.id eſt autoritatẽ do
cẽdi. Latrones xo qui ꝑ doctrinas pra
uas occidũt[ſz nõ audiuerunt eos oues]
i.illi ſm Augu.de quibus dꝛ. Nouit do
minus qui ſunt eius id eſt predeſtinati.
¶ Quãtũ ad tertium poniꝛ comparatio
inter paſtores r furem cũ diciꝛ[Ego ſuz
oſtium]quo ad eccleſiam et quo ad glo E
riam intratur[per me ſi quis introierit]
ad eccleſiam[ſaluabiꝛ]dũmodo nõ egre
diatur ꝑ apoſtaſiam vel culpam.[Et in
grediꝛ r egredietur:r paſcua inueniet.]
Iſta aũt verba multipliciter exponunꝛ.
Primo ſic ſm Augu.r Theo. Ingrediꝛ
interius rectificãdo cõſciẽtiã r egrediꝛ
exterius ordinando vitã. Secũdo ſic ſm
Chryſo. Ingrediꝛ.ſ. corpore ad fideles
docẽdos:r inde egrediꝛ ad fideles cõ
uertẽdos. Qui eñ per oſtium intrat ha
bet libertatẽ intrandi r exeũdi melius q̃
qui aſcendit aliunde. Tertio:ſic ſecũdum
Gre.ſup Eze.r etiã Aug. Ingredietur ad
eccleſiã militãtẽ:r egrediꝛ ad triũphan
tẽ. In oibus autẽ p̃dictis ſenſibus fidelis
itrãdo r exeũdo iuenit paſcua aut future
felicitatis aut alicui9 participatiõis ei9. F
Quarto ſic in li.de ſpũ et aia. Ingrediꝛ
ad cõtẽplationẽ diuinitatis:r egrediꝛ
ad conſyderationẽ glioſe hũanitatis in
chryſto:r vtrobiqꝫ paſcua.id eſt ſuauita
tem inueniet.[Fur non venit niſi vt fure
tur modo p̃expoſito r mactet per malaz
doctrinam r exempla flagitioſa[r per
dat]in eternam dãnationem.[Ego veni

vt vitam habeant]. hoc ſm Aug. ingre-
diendo per fidem ex qua iuſtus viuit[et
abūdātius habeāt]egrediēdo ad p̄riam
ſm eundem in qua nunq̄ moriantur.

Feria.iiij.infra octa.pente.

G Textus euange.Jo.c.vj.

NEmo poteſt venire ad
me:niſi pater qui mi-
ſit me traxerit eum:et
ego reſuſcitabo euʒ in
nouiſſimo die.Eſt ſcri
ptū in pphetis.Erunt oēs docibi-
les dei.Ois q̄ audiuit a patre meo
⁊ didicit:venit ad me.Nō q2 patrē
vidit quiſq̄ niſi is qui eſt a deo hic
vidit patrem.Amen amen dico vo
bis:q̄ credit in me habet vitā eter-
nam.Ego ſum panis vite.Patres
veſtri manducauerūt māna in de-
ſerto ⁊ mortui ſunt.Hic ē panis de
celo deſcēdens:vt ſi q̄s ex ipſo mā-
ducauerit non moriatur.Ego ſum
panis viuus q̄ de celo deſcēdi.Si
H quis manducauerit ex hoc pane vi
uet in eternū.Et panis quē ego da
bo caro mea eſt pro mundi vita.

NEmo pōt venire ad me niſi
p̄r q̄ miſit me traxerit eum ⁊
ego reſuſcitabo cū in nouiſ-
ſimo die ⁊c.]Joan.vj.Circa
preſens euangeliū eſt multi
plex dubitatio.Prima:quia cum ad xp̄ʒ
vadamus credendo credimus aūt ſpon
te:nō videtur verū q̄ ad ip̄m trahamur
quia trahi eſt violentari.Ad hanc autē
viſo ſ.Tho.ſuper Joan.⁊.ij.di.xxv.⁊.ſ.q.
xxiij.ſic reſpondeo.Pater etern9 ad ſuū
filiuʒ homines trahit multipliciter ſine
violentia ſicut ⁊ homo hominem multi-
pliciter trahit.Nam hō trahit hominē.
Primo rōne ſuadēdo.Et deus pater ſilr
I ad ſuum filiū hoiem trahit:demōſtran-
do xp̄m eſſe filiū ſuū p ſcripturam vel in-
ſpirationē:vel p miraculoꝝ operationē.
Scd̄o alliciendo ⁊ prouocādo cōcupiſcen
tiā:eo mō q̄ ramus virēs trahit ouē ⁊ eo
mō q̄ dt Ver.in buc.trahit ſua quēq̄ vo-
luptas.Et ſic deus in genere cauſe fina-
lis trahit oſtendēdo quanta felicitas ſit
in futuro:⁊ in p̄nti aie toto corde ſequen-
tis xp̄ʒ paſtorē ſuū.Oſtēdit aūt hoc p ſcri-
pturā ⁊ p̄dicatores ⁊ maxime p internā
inſpirationeʒ faciens guſtare ſcintillas K
tam dulcis amoris.Tertio hō trahit ho
minē effectiue violētādo:ſic etiā de9 tra-
hit nos effectiue inq̄tū efficit i nobis vo
lūtatē q̄ ſeq volum9 xp̄m.iuxta illō Phi.
ij.de9 opat in nobis velle ⁊ pficere:ſʒ de9
ēt ſic trahēdo nō violētat hoiem vt hō q2
nō aliter ſic trahit niſi q2 facit nos velle.
Si aūt volum9 iā nō cogimur.Si aūt ēt
hō ſic traheret hoīeʒ nō violētaret.Scd̄a
qō eſt ſi p̄r trahit ad filiuʒ:quō pōt filius
trahere ad p̄reʒ iuxta illud Jo.xiiij.Ego
ſum via.⁊ Joā.xvij.Pr̄ manifeſtaui ⁊c.
Ad hāc dt.ſ.Tho.ſup Jo.Prio ſic xp̄s in
q̄tū hō trahit ad p̄rem eo mō q̄ via ad
terminū:⁊ ecōuerſo p̄r ad xp̄m:eo mō q̄
dās virtutē accedēdi ad xp̄m.Uel dr̄ ſcd̄o
ſic xp̄s inq̄tū vbū de trahit ad p̄rem ma
niſeſtādo illū p p̄dicationē exercitatā in
aſſumpta hūanitate.⁊ p̄r trahit ad xp̄m
p mirāda opa expleta infinita deitate:ſi- L
cut em̄ filio ſapia ⁊ doctrina:ita p̄ri potē-
tia appropriat q̄ maxie in miraculis ap-
paret.Tertia qō eſt:q2 ſi nō poſſum9 xp̄ʒ
adire niſi tracti:nō eſt nr̄a culpa ſi nō ac
cedimus ad illū p conuerſionē.Ad hāc
aūt dicit.s.Tho.ſup Jo.q̄ deus eſt para
tus oēs trahere trahi volentes:ac p hoc
nullus ſi nō trahit excuſat.Quidā auteʒ
ſunt q̄ nō volunt trahi:⁊ tn̄ deus facit vt
velint trahi cōuertēdo eoꝝ volūtatē.Sʒ
hoc bn̄ficiū nō exhibet oib9 ſʒ q̄b9 vult.
Nec de hoc aliij q̄b9 hoc nō dat habent
cām querere.Sufficere eis enim:dʒ q̄ in
p̄tāte eoꝝ eſt q̄ trahant:q2 dſt velle tra-
hi:qō ſi facerēt de9 eos traheret.Quare
aūt hūc aduerſuʒ cōuertat faciēdo vt tra-
hi velit ⁊ nō illū:noli vt dicit Aug.velle
q̄rere ſi nō vis errare.Jn generali tn̄ ali-
quos ſic mouet ⁊ aliquos nō vt ſuā miſe
ricordiā manifeſtet in eis q̄ trahunt:⁊ in M
aliijs iuſtitiā.Jn ſpāli vero de hoc vel illo
nō eſt rō niſi q2 vult:ſicut non eſt rō q̄re
domificatoꝝ velit aliq̄s lapides granio-
res eſſe in fundamēto:nō aūt q̄re hūc vel
illū.Hec ex illo ſiaaliter.Unde etiam pri-

ma pte.vbi.ſ.C Sʒ ꝫ predicta.Naʒ ſi in
mea p̄tāte eſt vt trahar.q̄re dt Au.ſemel
accipe ⁊ intellige nōdum traheris ora vt
traharis.Nō eñ debem9 orare deū pro-
his q̄ facere ipſi poſſum9.Ad hoc dico.
A Primo q̄ ideo poſſumus trahi:q2 poſſu
mus ſtante natura tradita a deo ⁊ gene-
nerali eius influxu velle trahi:qō aliq̄n
volum9 impfecte ⁊ cōditionate:eo mō q̄
piger vellet eſſe extra lectū de:q̄ tn̄ ſurge
re nō curat.Talib9 orādū eſt vt trahant
ſ.vt de9 det eis volūtatē pfectā ad volen
dū trahi.Scd̄o dico ⁊ forte eſt idē q̄ pro-
pter malas inclinatiōes ⁊ obiecta ſenſi-
bilia q̄ nos alliciūt habem9 difficultateʒ
ad faciēdū id qō facere poſſum9:q̄ facto
trahimur.Un̄ plerūq̄ amādo illicita ex-
perimur qō vix poſſumus appetere vt
deus a nobis talē effectū ſecluderet.Igit
orādū eſt vt de9 det nobis vt prōpte ⁊ p
fecte ⁊ facili9 velimus ⁊ faciam9 totū qō
poſſumus vt trahamur imo ſi trahimur
vt feruētius trahamur.Quarta queſtio
eſt cur dicat filius.Ego reſuſcitabo eum
cum reſuſcitare mortuos ſit op9 cōe toti
trinitati.Et r̄ndet q̄ ſm ſ.Tho.iij.q.lvj.
B ar.j.reſurrectio xp̄i eſt nr̄e reſurrectiōis
cā quaſi ſicut diuinitatis iſtrumētū.Nā
primū in quolibet genere eſt cā oim que
ſunt poſt.ij.Meta.ſʒ primū in genere re-
ſurrectiōis ē reſurrectio xp̄i:q2 ip̄e p̄m9
pfecte reſurrexit.i.ad vitā imortaleʒ.Eſt
aūt iſta reſurrectio cā nr̄e efficiēs:inq̄tū
hūanitas xp̄i ſm quā reſurrexit eſt deita
tis inſtrm̄.⁊ ꝯſr ſicut alia q̄ xp̄s in huma
nitate egit vel ptulit ſunt nobis virtute
deitatis ſalutaria:ita ⁊ reſurrectio eſt cā
reſurrectiōis cōtactu virtuali.Eſt etiam
cā exēplaris q2 tā q̄ pfectiſſimā imitant.
alie reſurrectiōes.Hec ille ſbaliter.Q2
vo pater trahit ad filiū ſʒ Aug.per opa
q̄ facit:p q̄ non debemus intelligere ſola
miracula ſed oēm inſpirationē:iō ſalua-
tor aliqua verba ſubdit de quibus eſt q̄n
ta qō.ſ.[Eſt ſcriptum in prophetis:erūt
C oēs docibiles dei].i.docti de deo.Hoc
eñ nullibi in pphetis repit.Sʒ dicendū
eſt illud eſſe in pphetis ſcriptū virtuali
ter.⁊ ſm aliq̄s elicit Joel.ij.vbi dn̄s fi-
lijs iſrl̄ ſpōdet ſe daturū eis doctoreʒ.ſʒ
Augu.vo ⁊ Bedam ſic dr̄:q2 ex diuerſis
dictis pphetaruʒ iſta colligunt p̄cipue.
Eſa.liiij.vbi dr̄.Ponaʒ vniuerſos filios
tuos doctos a dn̄o.⁊ Hie.iij.vbi dr̄.Da-
bo vobis paſtores iuxta cor meū qui pa-
ſcēt vos in ſciētia ⁊ doctrina.Intelligit
aūt ſic ſm.s.Tho.ſup Jo.Nam ſi ly oēs
diſtribuat eos q̄ ſunt in regno:ſunt docti F
a dn̄o p viſionē eſſentie ei9:ſed ſi intelli-
gat de his q̄ ſunt in eccl̄ia ſic ſunt docti
a deo p fidē infuſam.Et ſm Au.hoc ip̄ʒ
qō docent ab hoie eſt:q2 docentur a deo
interi9 q̄ eſt principalis magiſter.Si vo
intelligat de oib9 qui ſunt in mundo ſic
oēs ſūt docti.i.inſpirati a deo ſm Ciril-
lum q2 quantū eſt ex parte dei oēs docē-
tur.lʒ ex parte ſua aliqui non doceātur.
Uel ſm eundem ex Chry.intelligit oēs.i.
multi vel plurimi.Uel oēs ſm Aug.non
ſimpl̄r ſed q̄ docti erunt vt ſit diſtributio
accōmoda eo mō quo de magr̄o l̄rarum
dr̄.Jſte docuit oēs ciues huius ciuitatis.
Oēs inq̄ eos q̄ didicerūt i ciuitate ſequit
[Ois q̄ audit].i.inſpirat a patre[⁊ didi-
cit].i.credit ⁊ conſentit inſpirationi[ve- E
nit ad me]credēdo i me ⁊ amādo.Aliter
aūt venire nō pōt.ſ.niſi adiuuet a patre
ſicut nec graue pōt aſcendere:q2 excedit
ſuā facultatē]Non q2 patrē vidit quiſq̄
eo mō quo eſt nude ⁊ apte:q̄uis aliq̄ vi-
derint eū per ſimilitudines corporum vt
abraā Gen.xviij.Uel melius patrē nemo
vidit pfecte.i.cōphenſiue:lʒ aliq̄ eū vide
rint apte p miraculū vt de moyſe ⁊ pau
lo tradūt Aug.⁊.ſ.Th.[niſi is q̄ a deo].i.
xp̄s q̄ inq̄tū deus eſt gn̄atus a deo p̄re:
⁊ inq̄tū hō eſt format9 virtute dei in vtero
virginis.[Amen amen dico vobis:q̄ cre
dit in me]fide.ſ.charitate formata[hʒ vi
tā eternā]in ſua radice ⁊ cā.Gr̄a eniʒ eſt
q̄dam inchoatio glie ⁊ diſpoſitio ad illā
[Ego ſum panis vite].i.dās vitā gratie ⁊
glie.Hoc autē multipl̄r intelligit.Prio
vt panis ſumat metaphorice p eo q̄ vi-
uit,aia ſicut obiecto cognito ⁊ amato:ſʒ
illud Joā.iiij.Meus cibus eſt ⁊c.Scd̄o D
vt panis dicat id in qō panis eſt conuer
ſus aut cōuertēdus.Primo igit mō xp̄s
eſt panis aie inq̄tum deus ⁊ inq̄tū ho-
mo:ſed ſcd̄o mō ſolū inq̄tū hō:p quāto
in corpus eius cōuertit panis[patres ve
ſtri māducauerūt māna in deſerto ⁊ mor-

tui ſunt] corpaliter: ⁊ multi etiā ſpūaliter [Hic eſt panis de celo deſcēdēs [vt ſi q̄s ex ipſo māducauerit: non moriaſ] morte gehēne vel culpe niſi a ſe panē repellat.
G [Ego ſum panis viu⁹ q̄ de celo deſcendi ſi q̄s māducauerit ex hoc pane viuet in eternū] ꝯtū .ſ. eſt ex parte panis niſi quis ſeipſum per peccatū poſtea occidat.

☞ Feria .v. infra octa. Pentec.
☞ Textus euan. Luce .c. ix.

Conuocatis Jeſus duodecim apl'is dedit illis virtutē ⁊ ptātē ſup oīa demonia: ⁊ vt lāguores curarēt. Et miſit illos p̄dicare regnū dei ⁊ ſanare īfirmos. Et ait ad illos. Nihil tuleritis in via: neq̄ virgā neq̄ perā: neq̄ panē: neq̄ pecuniā: neq̄ duas tunicas habeatis. Et ī quācūq̄ domū intraueritis ibi manete: ⁊ inde ne exeatis. Et quicunq̄ nō receperint vos: exeuntes de ciuitate illa etiā
H puluerē pedū veſtrorū excutite in teſtimoniū ſupra illos egreſſi autē circuibant per caſtellla euangelizantes ⁊ curantes vbiq̄.

Conuocatis Jeſus duodecim apl'is ⁊c.] Lu. ix. Circa p̄ſens euāgeliū duo ſūt cōſyderāda. Primū q̄uo ſit intelligēda ptās collecta diſcipul' ſup oīa demōia ſeu ad faciēda miracula. Scdo q̄uo itelligēda ſūt illa v̄ba. Nihil tuleritis ī via. ¶ Quantū ad p̄imū ſciendū eſt ex doctrina .s. Tho. p̄o. q. vi. ar. iiij. q̄ dupl'r ſcī faciūt miracula. Prio .ſ. īpetrādo. ⁊. Scdo coagēdo: qd' Gre. appellat facere miracula ex ptāte. Hoc aūt nō eſt ſic intelligēdū q̄ſi in ſcīs ſit aliqua virt⁹ realis habitualis qua facerent miracula q2 ſic facerent
I ea q̄ñcūq̄ vellent qd' falſum apparet in btō bñdicto quē ſoror btā Scolaſtica inuitum detinuit impetrata pluuia a deo. Habēt autē virtutē intentionalē ⁊ tranſeuntē: ita q̄ in eis eſt ſolū ad p̄ſītiā agentis .i. q̄ñ de⁹ actualiter p̄ eos operaſ. Talis eſt virt⁹ q̄ ineſt baculo a brachio illū mouēte apl'i igiſ ſic habuerunt ptātē ſup demonia ⁊ ſup lāguores ad expellendū vtrūq̄. Habuerūt inſup ptātē .i. licētiā adiurandi demones ſm .s. Tho. ij. ij. q. xc.
K Adiurādi inquā nō dep̄cando: ſed impetrādo: nō vt p̄ſint ſed vt non obſint. Ex ſpūali tn̄ ꝯſilio ſpūſſancti aliq̄ ſancti vſi ſunt ſeruitio demonū: vt iacob⁹ in ligando philetū. Licite ergo eis imperam⁹ ne nobis noceāt nō autem vt nos doceant. Hec ille virtualiter. ¶ Quātū ad ſcdm vide dñica .iiij. aduēt⁹. Dicit ergo [Conuocatis Jeſus duodecim apl'is dedit illis virtutē ⁊ poteſtatem ſuper oīa demonia: ⁊ vt lāguores curarēt. Et miſit illos p̄dicare regnū dei] .i. aduētus regis īſtitutoris regni dei .i. xp̄ianitatis [⁊ ſanare infirmos. Et ait ad illos. Nihil tuleritis ī via neq̄ virgā neq̄ perā neq̄ panē neq̄ pecu. neq̄ duas tunicas habeatis: ⁊ in quācūq̄ do. itraueritis ibi manere ⁊ inde ne exeatis] curioſe ⁊ leuiter curſitando per domos ſm Amb. vel ne exeatis ſm Ciri. p̄pter vitē neceſſaria p̄curāda q2 prouidebūt vobis v̄ri receptores. Vel exe. ſm eandē ne hoſpitē ꝯtriſteris: cetera patet. L

☞ Feria .vi. infra octa. Pentec.
☞ Textus euan. Luce .c. v.

Factum eſt vna dierum ⁊ Jeſus ſedebat docens ⁊c.

Factū eſt vna dierū ⁊c. [Luc. v. Vide dñica .ix. poſt feſtum trinitatis.

☞ Sab. infra octa. Pentec.
☞ Textus euan. Lu. c. iiij.

Surgens Jeſus de ſynagoga introiuit in domū ſimonis. Socr⁹ aūt ſimonis tenebaſ magnis febrib⁹ ⁊c.

Surgēs Jeſus de ſynagoga ⁊c. Vide fer. v. poſt. iij. dñi quadrageſime.

☞ In feſto ſancte trinitatis.
☞ Textus euā. Jo. c. iij.

Erat hō ex phariſeis nicodem⁹ noie p̄ncep's iudeorū hic venit ad ieſū nocte: ⁊ dicit ei. Rabbi: M
ſcimus quia a deo veniſti magiſter. Nemo enī poteſt hec ſigna fa-

cere

cere que tu facis niſi fuerit de⁹ cū eo? Rñdit Jeſus ⁊ dixit ei. Amen amē dico tibi: niſi q̄s nat⁹ fuerit denuo: nō pōt videre regnū dei. Dixit ad eū Nicodem⁹. Q̄uo pōt hō naſci cū ſit ſenex. Nūq̄d pōt ī vētrē
A m̄ris ſue iterato introire ⁊ renaſci. Rñdit Jeſus. Amen amen dico tibi: niſi q̄s renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſctō nō pōt introire in regnum dei. Qd' natū eſt ex carne caro eſt, ⁊ qd' natum ex ſpū ipſū eſt: Nō mireris quia dixi tibi: op; vos naſci denuo. Spiritus vbi vult ſpirat et vocem eius audis: ſed neſcis vnde veniat aut quo vadat. Sic eſt oīs qui nat⁹ eſt ex ſpū. Reſpondit Nicodemus ⁊ dixit ei. Q̄uo poſſunt hec fieri. Reſpondit Jeſus ⁊ dixit ei. Tu es magr̄ in iſrael ⁊ hec ignoras. Amen amen dico tibi: q2 quod ſcimus loquimur: ⁊ qd' vidim⁹ teſtamur ⁊ teſtimonium noſtrum nō accipitis. Si terrena dixi vobis et
B nō creditis: q̄uo ſi dixero vobis celeſtia credetis? Et nemo aſcendit in celū niſi qui deſcendit de celo: filius hominis qui in celo. Et ſicut moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto: ita exaltari oportet filium hominis vt omnis qui credit ī ipſum nō pereat ſed habeat vitā eternā.

Erat hō ex phariſeis Nicodem⁹ noie ⁊c.] Jo. iij. In p̄ſnti euang. narraſ inſtructio qua xp̄s inſtruxit Nicodem⁹. Eſt aūt aduertendū q̄ ea q̄ hic dicuntur ſm Mag. hiſt. videnſ cōtigiſſe poſt vltimū dñi aduentū in hieruſalē ex quo vlteri⁹ vr̄ q̄d' a beato Joāne p̄ anticipationem
C narrenſ. Sciēdū etiā eſt qd' iſte Nicodemus eſt q̄ Jo. vij. loquiſ in fauorē xp̄i di. Lex noſtra nō iudicat quēq̄ ⁊c. Jſ ē xp̄m ſepeliuit eiuſdem xix. Ideo euangeliſta ita ſerioſe eum deſcribit vt ſciatur quare hoc fecit: vel q̄uo facere potuit: fuit enim magn⁹ ⁊ honorat⁹ inter iudeos ideo potuit aliis ꝯdicere ⁊ fuit illuminat⁹ a xp̄o: D
ideo debuit p̄ ipſo zelare. Vel hoc ideo euāgeliſta facit vt oſtēdat cām debilitatis fidei eius q2 .ſ. erat p̄nceps. Sicut enī dr̄. Joā. xij. multi ex principibus crediderūt in xp̄m: ſ; eū cōfiteri nō audebant ne de ſynagoga repellerētur. S; q2 in hoc euāgelio tota ſctā trinitas exprimiſ: et p̄pterea in eius feſto legiſ anteq̄ deſcēdamus ad ei⁹ expoſitionē aliqua volo p̄libare de ipſa ſctiſſima ⁊ indiuidua trinitate vt q̄ fide credūt ēt aliquali rōne vel explanatiōe recreanſ. ¶ Sciēdū eſt igiſ q̄ ad iſtā beatā trinitatē oſtēdendā nec exēplū: nec rō nec autoritas aliqua veteris teſtamēti eſt omino euidēs ⁊ cōuincēs ſed teneſ ſola fide p̄ ſcripturā noui teſti expreſſe: ⁊ p̄ ſcripturā veteris quaſi expſſe .ſ. ſic q̄ nō p̄nt ſcripture rōnabiliter intelligi niſi credita trinitate. Ad hāc autē aliqualiter manifeſtandā pro cōſolatione fideliū vtemur: Ratione / Autoritate ⁊ Exēplo. ¶ Quantū ad primū ſciēdū eſt q̄ nos q̄ ex corp̄e ⁊ ſpiritu in mortali cōſtamus: ſumus ad imaginē dei ſm ſpm: E
non ſm corpus. in ſpū autem rationali ſecluſo corpore nō poſſunt eſſe niſi due potētie .ſ. intellect⁹ ⁊ volūtas q̄ in qualibet creatura .i. in hoīe ⁊ angelo diſtinguūtur realiter ſicut in igne ſplēdor ⁊ calor. Et ſi dicaſ q̄ p̄ter has duas ſpūs habet potentiā motiuā. Dico q̄ ſm ſanctos et p̄hos iſta potētia motiua eſt volūtas vn̄ ⁊ angeli dicunſ mouere celos p̄ imperiū voluntatis: ſicut ⁊ aīa mouet corpus humanū. Quelibet aūt iſtarū duarū potentiarū p̄ducit aliq̄d diſtinctū a p̄ducente ⁊ cum p̄ducto: ſicut intellectus p̄ducit verbū .i. cōceptionē per quā res intelligit voluntas p̄ducit ſeu ſpirat amorē q̄ duo diſtinguunſ a potentiis quib⁹ p̄ducunſ: ⁊ abinuicē. Et vnū iſtorū dependet F
ab alio .ſ. amor a verbo q2 nihil poſſum⁹ amare niſi cognitū: ita q̄ amor depēdet a duobus .ſ. a voluntate ⁊ a verbo. Igiſ ſi deus glorioſus eſſet deus ſicut eſt et cū hoc per impoſſibile intelligeret ⁊ amaret ſicut nos iam in cognitiōe ſancte tri-

nitatis per naturalē rationem euidentiſ
ſime cōſcenderemus. Sed ſicut deus in-
finite diſtat a creatura: ita ſuum intellige
re ⁊ amare infinite diſtat a nr̃o. Et iō in
G dictā cognitionē nō poſſumus ↄſcēdere
euidēter: ſed ſolū ꝓbabiliter ſic arguen-
do. Deꝰ eſt ens primū ⁊ nobiliſſimū: er-
go nō eſt corporeꝰ q2 corporea non ſunt
nobiliſſima: ſ3 eſt ſpūs imortalis ⁊ mul-
to imo infinite preclariora ařa. Si autē eſt
ſpūs immortalis: intelligit ⁊ amat: ergo
intelligēdo ꝓducit verbū ⁊ amādo ſpi-
rat amorē. Quod verbū ⁊ quē amorē op3 di-
ſtingui abinuicē: quia vnum eſt ab alio. ſ.
amor a verbo: cū appetitꝰ depēdeat a co
gnitione inuiſa eīn diligere poſſumus ſ3
incognita nequaq̄ ſm Aug. Op3 ēt eſſe
aliq̄d tertiū p̄ter iſta duo: q2 iſta ſunt ab
alio. ſ. verbū a dicēte ⁊ amor ab amante: ⁊
ſic iā in deo habemꝰ tres res diſtinctas
realiter quarū. ſ. vna ꝓducit aliam. Et ſi
q̄s dicat ꝙ ſunt quatuor q2 dicens ſiue
intelligēs ⁊ amās ſunt duo dico q̄d hoc
impoſſibile ē q2 ꝓbāt phi ꝙ ſit impoſſibi
le intellectū ⁊ volūtatem in deo eſſe duo
H diſtincta vt in nobis. Iſta autē op3 eſſe
tria ſubſiſtētia ſuppoſita q2 verbum de aut
amor nō pōt eſſe accidēs vt in nobis: q2
phi ꝓbant in deo nō poſſe eſſe accidens
ↄſr op3 ꝙ ſubſiſtāt. Op3 etiā ꝙ tā verbum
q̄3 amor ſit deꝰ: q2 verbū eſt in dicente et
amor in amāte ſm phos ⁊ experientiā: et
ↄſr verbū dei ⁊ amor dei ſunt in deo in quo
vt ꝓbāt phi nihil pōt eſſe q̄d nō ſit deꝰ.
Sunt ergo tres ſubſiſtētes in deitate. Et
op3 ꝙ vnus eorū. ſ. verbū dicat̃ filiꝰ: ⁊ ſua
ꝓductio dicat̃ gñatio: q2 ad rōnē filij ſuf
ficit ꝙ aliq̄d ꝓcedat: ſicut viuēs a viuen-
te cōiuncto ſm ſimilitudinē in eadē natu
ra ſm ſpeciē ꝙ totū conuenit verbo dei.
Et cōſequenter ſi verbū eſt filius etiā ille
q̄ verbū ꝓducit eſt pater. Tertius autem
i. amor appellat̃ ſpūſſctūs q2 noie ſpiritꝰ
importatur impulſio quedam in aliquid
⁊ hoc idē ſonat amor qui eſt primus mo
I tus appetitus impellens nos ad omnia
Ex iſtis ſic arguitur. Si deus intelligit ⁊
amat intelligēdo ꝓducit verbū ꝙ eſt filius
⁊ amādo ſpirat amorē qui eſt ſpūſſanctꝰ
⁊ conſequenter in deo eſt pater filius et
ſpūſſctūs. Sed deus intelligit ⁊ amat vt
naturaliter ꝓbant philoſophi ⁊ ſancti
igit̃ in deo eſt pr̃: filius: ⁊ ſpūſſctūs. Nec
plura hic dico cum infinita dici poſſent
q2 hāc rōnē pro rudioribus formaui ſed
vide [ſi vis] de his oībus. ſ. Tho. i. par. et
in. iij. cōtra Gen. in principio. ¶ Quātū K
ad ſcd̃m primo induco argumētum Ma
gi. ſentētiarū di. ij. primi li. qui probat plu
ralitatē perſonarum in diuinis per illud
q̄d ſcribitur in principio Gen. In princi-
pio creauit ⁊c. vbi hebraica veritas ſic
habet. In principio creauit eloim celū ⁊
terrā: Eloim eſt plurale huiꝰ nois ei vel
eloi: q̄d ſignificat deum in ſingulari. Et
hoc ſatis patet ſciētibus ꝓprietates idio
matis hebraici. Per hoc autem ꝙ nomē
plurale diuinū coniungitur: cum verbo
ſingularis numeri cum dicitur: creauit
eloim: ac ſi diceretur creauit dij: oſtendit
ſcriptura ꝙ in deo eſt aliqua pluralitas
cum vnitate eſſentie: q2 talis modus lo-
quendi ſepe in veteri teſtamento inue-
nit̃ de deo ⁊ de nullo alio. Ex quo p3 ꝙ
aliqua pluralitas in vnitate diuine eſſen
tie eſtque in nulla alia inuenitur natura.
Et hec ē pluralitas pſonarū i vna eſſen-
tia: q̄ in p̄dicto modo loquendi deſignat̃ L
per verbū ſingularis numeri coniunctū
noi pluralis numeri. Sed ad hoc reſpō-
dent hebrei dicētes ꝙ hoc nomen eloim
indifferēter accipitur in plurali ⁊ in ſin-
gulari ⁊ quādo dicitur de deo vero ſem-
per accipit̃ pro ſingulari: ⁊ ſic eſt in pro-
poſito quādo dicit̃. In principio creauit
eloim celū ⁊c. ¶ Sed ↄtra iſtā ſolutionē
arguo ex textu ſcripture ꝙ hoc nomen
eloim ⁊ alia noia diuina dicūtur frequē-
ter de deo vero in plurali: q̄d p3 manife
ſte q2 cōiungit̃ cū adiectiuis pluralibus
⁊ verbis numeri pluralis. Exemplum de
adiectiuis Joſue vl. Nō poteritis ſerui-
re dño: q2 dñs ſctūs ipſe. Ubi veritas he
braica. Nō poteritis ſuire dño q2 eloim
ſcti ipſi. Itē Hier. xxiij. Peruertiſtis verba
dei viuētis: dñi exercituū dei veſtri. Ubi
veritas hebraica. Peruertiſtis verba eloi vi
uentiū: dñi exercituū dei vr̃i. Et nota q̄d
ibi ponit̃ nomē dñi tetragrāmatō. cū dr̃ M
i autoritate allegata dñi exercituū. Ubi
eīn habemꝰ dñi i hebraico ponit̃ nomē
dñi tetragrāmaton: q̄d ſignit diuinā natu-

rā ſcd̃m ſuas ꝓprietates intriſecas abſq̄
reſpectu ad extra. Et ſic p3 ꝙ in intrinſe
cis diuinitatis eſt aliqua pluralitas per
pluralitatē immediate p̄cedētē ſignata: cū
dr̄ in autoritate p̄uertiſtis eloim hagim
i. deorū viuentiū. Et cōiūgit̃ iſta plurali-
A tas noi dñi tetragrāmatō cū imediate ſe
quitur dñi exercituū dei vr̃i in ſingulari.
Et ſic p hoc p3 ꝙ in vnitate diuine eſſen
tie eſt aliq̄ pluralitas cū ſumma ſimplici
tate que non eſt in alijs: q2 ſemp vbi ſcri
ptura ponit aliq̄d pluralitatē pſonarū
ſignificās ibi deīde ponit aliq̄d q̄d oñdit
eſſentie vnitatē: vt p autoritatē p̄dictam
p3 ⁊ inde ſubſequēter patebit. Itē Eſa.
xliij. Dñabit̃ tui q̄ te fecit dñs exercituū
nomen eiꝰ. Ueritas hebraica. Dñatores
tui factores tui dñs exercituū nomē eiꝰ.
in hac autoritate verbi ponit̃ dñs exerci
tuū nomē eiꝰ: ponit̃ nomē dñi tetragrā-
matō. Et iō ex hac autoritate pōt argui
ſicut ex p̄cedenti. Silr hoc verbū eloim fre
quēter iungit̃ cū verbo pl̃alis nūeri. Uerbi
grā. ij. Re. xvij. dr̄. Que ē aūt gēs vt pplˢ
tuꝰ iſrl̃i terra pp quā iuit deꝰ ⁊c. vt redi-
meret eā ſibi in pplm. Hebraica veritas
Quis eſt vt pplˢ tuꝰ iſrl̃ gēs vna in terra
B pp quā iuerunt eloim ad redimendū ſibi
pplm. Itē Eccl̃. ij. Quis eſt hō inquam vt
poſſit ſeq̄ regē factorē ſuū. Hebraica veri
tas. Quis eſt hō vt intret poſt regē q̄ iā3
fecerunt eū. P3 igit̃ ex p̄dictis ꝙ p̄dicta
rñſio eſt falſa: q2 nomen eloim dictū de
deo vero accipit̃ frequēter in ſcriptura in
plurali: vt p3 ex autoritatibus p̄dictis q̄
nō poſſunt intelligi ad l̃ram niſi de deo
vero. Propter q̄d alij ſoluerunt alr̃ alibi
ſ. gl. ſup illud Eccl̃. q̄d dictū eſt Quis eſt
hō ⁊c. vbi inq̄t gl. hebraica. Si q̄rat̃ q̄ fe-
cerūt eū. ſ. hoīem pōt dici ꝙ deꝰ ſcīus: et
domꝰ cōcilij ſui. Et cōſimiliter rñdet in
gl. ſup Pſ. xlix. deus deorū dñs locutus
eſt. In hebreo enī3 ſunt tria noīa diuina
ſ. El. eloim ⁊ nomen dñi tetragrāmatō.
C loco cuius habemꝰ hoc nomē dñs. Que
rit igitur ibi gloſſator quare autor illius
pſalmi aſaph ter noiauit deū in p̄ncipio
huius pſalmi. Rñdet aūt vt oñderet q̄d
deꝰ in tribꝰ ꝓprietatibꝰ creauit ſe. Si cō
ſyderentur iſte due rñſiones ſunt veriſſi-
me. Prima eīn q̄ dicit ꝙ deꝰ ⁊ domus cō
cilij ſui fecerūt hoīem: ⁊ pp hoc dr̄ in plu
rali. Eccle. ij. Quis eſt homo ⁊c. vera eſt q2
deus accipit̃ hic ꝓ patre domꝰ ↄcilij ſui
ꝓprie dr̄ filiꝰ: q̄ eſt verbum mētis pater-
ne: ⁊ ſpūſſctūs amor ipſiꝰ ꝓcedēs. Simi-
liter ſcd̃a rñſio q̄ dicit ꝙ aſaph ter nomi D
nauit deū: q2 deus in tribꝰ ꝓprietatibus
creauit mundū: eſt veriſſima q2 tres ſunt
ꝓprietates in diuinis. ſ. paternitas: filia-
tio: ⁊ ſpiratio: q̄ ſunt ꝓprietates cōſtituē-
tes pſonas: ⁊ creatus eſt mūdꝰ in tribus
ꝓprietatibꝰ iſtis q̄n īdiuiſa ſunt opa tri
nitatis. ¶ Utrū aūt ꝓprietates habeant
cāſalitatē inq̄tū hmōi vel grā attributorū:
nō ē p̄ntis ſpeculatiōis. P3 ēt ex iſtis q̄d
nō eſt ↄ intētionē hebraicorū doctorū an-
tiquorū ꝙ aliq̄ pluralitas ponat̃ in deo
ſeu in diuinis cū tn̄ ſeruet̃ vnitas deita-
tis: quā vnitatē catholici veriſſime cōfi-
tent̃. Hāc igit̃ vltimā rñſionē: q̄ vt viſū
eſt cōtinet veritatē: poſteriores iudei de-
prauāt: dicētes ꝙ diuina ſapientia: boni
tas ⁊ potētia ſunt ille tres ꝓprietates in
quibꝰ deꝰ creauit mūdum ⁊ oīa fecit: Et
ideo dr̄ in princ. Gen. In p̄ncipio creauit
eloim. in plurali ad denotādū iſtas tres
ꝓprietates ſiue attributa in deo in quibꝰ E
cūcta operat̃. Et eodē mō exponūt auto-
ritates p̄dictas. Sed iſta rñſio nō eſt rō-
nabilis. Primo q2 ſicut deus opat̃ p poten
tiā: ſapientiā: ⁊ amorē: ita artifex creatus
opat̃ p artē ſuā ſicut p rl̃am directiuā: et
p potētiā transmutādi materiā: ⁊ p lucri
amorē ſicut pp finē. Si igit̃ ꝓpter ſapien
tiā potētiā ⁊ bonitatē diuinā nomen dñi
ponit̃ i plurali q̄n opat̃: eadē rōne ⁊ ma-
iori op3 ſcripturā ſic loq̄ de artifice creato
opatione ipſiꝰ ex p̄medo: q̄d nō inuenit̃: ⁊
tn̄ talis modꝰ loquēdi i ſcriptura de deo
frequēter habet̃. Et cōfirmat̃ rō: q2 ſapiē
tia: potētia ⁊ amor plus differūt in artifi-
ce creato q̄3 in deo: q2 differunt re abſolu
ta: quod nō pōt eſſe in deo ergo modꝰ lo
quēdi in plurali magis cōpetit in expreſ-
ſiōe opis creati artificis q̄3 ipſiꝰ dei. Itē F
arguit̃ ſic. Intentio moyſi erat inducere
pplm ad cultū vniꝰ dei: ⁊ ip3 ab idolola
tria reuocare: ad quā ille populus erat
paratus. vt p3 ex toto decurſu veteris te
ſtamenti. Cum igitur per dictū modū lo
quēdi i plurali poſſit haberi aliqua occa-

ſio cogitādi abſolutā pluralitatē in diui-
nis nō eſt diſſimile ꝙ moyſes cognoſcēs
ꝓnitatē ppl'i ad idolatriā vſus fuiſſet
tali vocabulo aut mō loquēdi: ⁊ in ſcri
G ptis reliquiſſet: niſi per hoc ſubtiliter ſa-
pientibus indicare voluiſſet ꝙ cū vnitate
ſimplicis eſſentie in deo ſtat pluralitas
ꝑſonarū. Aliter eñ ſuus modus loquen-
di eſſet cōtrari⁹ ſue intētioni. ¶ Eſt aūt
ſciendū ꝙ in hebraico myſteria abſcon-
dita: ⁊ ſolū ſapientib⁹ nota: ex mō ſcribē-
di inconſueto frequēter deſignant̄. Sed
alij aliter ſoluunt dicētes ꝙ illi q̄ argūūt
pluralitatē in diuinis ꝑſonarū ꝑ hoc no-
mē eloim qd pluralitatem ſignificat: ⁊ tñ
dr̄ de deo: innitunt̄ ſuꝑ baculo arūdineo
cōfracto: qr talis mod⁹ loquēdi alibi in-
uenit̄ de vno ſolo: ſicut ptꝫ. j. Reg. xxviij.
vbi ſcriptura loq̄t̄ de ſuſcitatiōe ſamue-
lis: cuꝫ dixit illa mulier phitoniſſa. Uidi
eloim aſcēdētes de terra. ⁊ ſequit̄ vbum
H ſaulis: qualis eſt forma ei⁹. Itē non ſolū
ſic loq̄t̄ ſcriptura de hoc noīe eloim: ſed
etiā de aliq̄b⁹ alijs vbi gr̄a Ezec. xlvj. dr̄
ſic. In die aūt kalēdar̄ vitulū de armēto
immaculatū. In hebraico aūt non ponit̄
tamin qd ſignificat immaculatū: ſꝫ tami
mim qd eſt plurale hui⁹ noīs tami vl' ta
mau ⁊ ꝯiungit̄ cū vitulo in ſingulari: ⁊ ꝑ
hoc nō importat̄ aliqua pluralitas. Itēꝫ
aliq̄ñ vba pluralis numeri cōiūgunt̄ cū
noīb⁹ ⁊ ꝓnoīb⁹ ſingularis numeri. Uer-
bi gr̄a Cañ. j. Trahe me poſt te currem⁹
⁊c. Et ſic nō valet argumētū: quo conclu
debat̄ pluralitas ꝑſonarū ex hoc ꝙ noīa
diuina coniungunt̄ cuꝫ verbis pluralis
numeri vt vꝫ. Et ſic ꝑ iſta predicta loca
ſcripture arguit̄ ꝯ̄ ꝓdicta. Sꝫ ꝑ iſta nul-
lo mō infrigunt̄ ea q̄ dicta ſunt: qr ſm ex
poſitores hebraicos Samuel non ſurre-
xit ſolus: ſed Moyſes cū eo. Dicūt eñ ꝙ
Samuel ſurrexit tūc nō virtute magica:
ſed vtute ſeu ꝑmiſſione diuina qd dictuꝫ
cōuenit cū illa opinōe quā tetigit Aug.
in ep'la ad Simplicianū: ⁊ habet̄ in glo.
I j. Reg. xxviij. Sup locū illū dicūt iudei ꝙ
ſamuel timuit ad diuinū iudiciū euocari
ideo rogauit moyſen venire ſecū: vt eſſet
ſibi teſtis ꝙ integre ſeruaſſet legeꝫ ab eo
cōſcriptā. Mulier igit̄ phitoniſſa q̄ ſolū
Samuelē vocauerat vidēs aliū ipſum
aſſociātē admirās dixit ī plurali. Deos
video ⁊c. i. homines diuinos ⁊ indicauit
modum ſue viſionis ſauli: ſꝫ breuius ex-
primat̄. j. Reg. xxviij. Saul aūt nō q̄ſiuit
niſi de figura ipſius q̄ primo apparuerat
⁊ nō de aſſociāte ipꝫ. Et ꝓpter hoc que-
ſiuit in ſingulari dicēs. Qualis ⁊c. qr cuꝫ
ſolo ſamuele volebāt loqui. Et ſic ptꝫ ex K
dictis doctorū hebraicorū qui hunc paſ-
ſum exponunt ꝙ nō infringit̄ noſtrū ar-
gumentū ꝓdictū: ſed ratio firmat̄ magis
qr eloim de duobus dr̄. Si autē dicat̄ ſm
aliā opinionē quā etiā tangit aug. ꝙ non
fuit vere ſamuel q̄ apparuit. tūc Reſpō-
deo ꝙ duo alij apparuerunt: vcꝫ demon
cooperans illi mulieri malefice: ⁊ quedā
forma repreſentans ſamuelē. Et propter
hoc dixit ī plurali: deos video. Saul aūt
nō niſi de vno q̄ſiuit. Samuele quē voca
ri fecerat. Ad ſcōm dicendū eſt: ꝙ themi
mim qd ſignificat immaculatos ī plura-
li: nō coniungit̄ cū vitulo in ſingulari vt
arguit̄ ⁊ male: ſed genitiuo pluralis nu-
meri. Nō eñ habēt variationē caſuum
hebrei ſicut nos: ſed tñ variant̄ noīa ſm
ſingularē numerum ⁊ pluralē. Et eſt ſen
ſus. In die aūt kalendarum vitulū de ar
mento. immaculatorū. i. de numero illo- M
rū immaculatorū q̄ ad hoc ſeruabant̄: fa
ciet ſacrificiū ⁊c. Ad cuius euidētiam eſt
notandū ꝙ ex ſtatuto legis in principio
cuiuſlibet mēſis debebat offerri vitulus
vnus immaculat⁹: ⁊ ideo ordinauerūt ſa
cerdotes ꝙ in vno loco ꝓpe tēpluꝫ tales
vituli ſaluarentur ſaltem. xij. ad minus: ⁊
de illis ſolū ad hoc reſeruatis ſemꝑ acci-
piebat̄ ille q̄ in ꝑncipio mēſis ſeu kalēda
rū qd idē eſt offerebat̄. De tali autē obla
tione loquit̄ Ezechiel ī loco ꝓdicto: ideo
ad hoc denotādū poſuit themimi in plu
rali: ad innuendum ꝙ vnus de illis debe
bat offerri. Et ſic patet ꝙ predicta nō in-
fringūt ea que dicta ſunt de hoc nomine
Eloim. Propter qd antiqui doctores ali L
ter nitebant̄ ſoluere dictum argumētum
vt patuit ex ꝓdictis. Ad tertiū eſt dicēdū
ꝙ liber Cañ. a doctoribus hebraicis ex-
ponitur de deo ⁊ ſynagoga: ſiue de deo ⁊
eccl'ia ſicut etiā a catholicis. Igit̄ ſꝫ eos
illa verba. Trahe ⁊c. ſunt verba ſynago-
ge q̄ dr̄ ſpōſa dei. Ideo talis ſpōſa nō eſt

vna ſingularis ꝑſona: ſꝫ collectio fideliū
Ideo ad hoc denotandum ſubdit̄ ī plu
rali. curremus ⁊c. Et idō hoc ponit̄ ad de
A notādū pluralitatē ꝑſonar̄. Et idō ex hoc
nō īfringit̄ argumētū de hoc noīe Eloī
⁊ alijs noīb⁹ diuinis: etiā de noīe dñi te
tragrāmaton: q̄ cōiungunt̄ cū vbis plr̄is
numeri ad denotandū ibi aliquā plura-
litatē ꝑmodū ꝓdictū: ſed magis ꝑ hoc di
ctū argumentū ꝯfirmat̄. Itē nō ſolū ar-
guit̄ pluralitas ꝑſonarū ex hoc nomine
eloim: vt ipſi ſupponunt: dicentes ꝙ in-
nitunur baculo arundineo cōfracto: ſed
eādē pluralitatē clari⁹ exprimūt ꝓphe-
te ī multis locis. Uerbi gr̄a. in pſal. xliiij.
q̄ nō pōt exponi ad literā niſi de xp̄o dr̄.
Sedes tua de⁹ in ſcl'm ſcl'i ⁊c. vſq3 deus
tuus. In hac authoritate exprimit̄ xp̄s
tanq̄ de⁹ vnctus: qr in humana natura
aſſumpta vnct⁹ eſt plenitudine gr̄e. Ex-
primit̄ etiā de⁹ vngens ipm tanq̄ ꝑſo-
na diſtincta ab ipſo vncto: qr ſcriptura
ſacra loquit̄ de ipſo vngēte tāq̄ de alia
ꝑſona. Notandū etiā ꝙ ex parte dei vn-
gentis duplicat̄ hoc nomē de⁹ cū dr̄. Un
xit te de⁹ de⁹ tu⁹ ad denotandū ꝑſonam
pr̄is ⁊ ſpūſſcti. Et ſic ptꝫ ex hac autorita
B te pluralitas ꝑſonar̄ et diuinitas ipſius
xp̄i. Propter qd ad idē ꝓpoſitū oſtden-
dū ducit iſta. Ap'ls ad Heb. j. Itē ī pſ.
cix. dr̄. Dixit dñs dño meo ⁊c. Et ꝙ ſint
verba pr̄is ad filiū ptꝫ ꝑ tranſlationem
chaldaicā q̄ dicit ſic. Dixit dñs vbo ſuo
ſede a dex. ⁊c. Ptꝫ etiā ꝑ id qd ſeq̄t̄ in eo
dē pſal. Ex vtero añ luciferū genui te: qr
nō pōt itelligi ꝯpetere niſi filio dei. Per
hoc eñ qd dr̄: de⁹ verbū ex vtero genitū
ideſt de ſubſtantia oñdit̄ vnitas diuine
eſſentie: qr deitas purificari nō pōt. Per
hoc aūt ꝙ dr̄ genitus oñdit̄ diſtinctio ꝑ-
ſonaruꝫ: qr nulla res ſeipſam gignit. Si
militer ꝑ hoc qd dr̄: ſede a dextris meis.
Una eñ ꝑſona nō dr̄ ſedere ad dexteraꝫ
ſuiipſius. Et ſic ex hac autoritate ptꝫ plu-
ralitas ꝑſonar̄ ⁊ maxime qr hic pſalm⁹
C nō pōt exponi ad literā niſi de xp̄o ſicut
declarat Nicola⁹ de lyra in ep'la ad He
bre. j. ca. Propter quod ſaluator allegat
eam in hoc ſenſu. Matt. xxij. ⁊ Ap'ls vbi
ſ. Itē pluralitas ꝑſonar̄ non ſolū expri-
mitur in ſcripturis veteris teſti ſed etiaꝫ
determinata pluralitas vcꝫ beata trini-
tas. Unde Eſa. xlviij. Nō a principio in
abſcondito locutus: ſum ex tempore, an-
teq̄ fierent vbi eram: ⁊ nunc dñs miſit
me ⁊ ſpiritus eius. Iſta ſunt verba dei lo D
quentis: vt ptꝫ ex textu immediate prece
dente: ſil'r ex hoc qd immediate ſubditur
Hec dixit dñs deus: redemptor tu⁹ ſctūs
iſrael. In hac aūt autoritate ꝓmiſſa Eſa.
expreſſe loquit̄ de datione legis. que fuit
data in manifeſto: qr de die audiente to-
to populo vocem dei loquentis. vt patet
Exo. xix. ⁊. xx. Et hoc eſt qd dr̄. nō a prin-
cipio in abſcōdito locutus ſum. q̄ñ. ſ. lex
primo fuit data. Et immediate ſubditur
Et nunc miſit me deus ⁊ ſpūs eius. vbi
deus dicit ſe miſſum a deo ⁊ ſpiritu eius.
Nunc autem eſt ita ꝙ inter mittentem ⁊
miſſum ſemꝑ eſt diſtinctio ꝑſonalis. Igi
tur eſt diſtinctio ꝑſonarū in diuinis. ſcꝫ
trinitas dei mittentis. dei miſſi: ⁊ ſpirit⁹
eius. Deū aūt miſſum dicimus deum in-
carnatum. ſ. filiū. Deū aūt mittentē ⁊ ſpi-
ritū eius: dicimus patrē ⁊ ſpiritūſctm̄. Et
ſic ptꝫ trinitas ꝑſonarū. Ad euadendum
autem iſtud inconueniens rabbi. Salo-
mō adinuenit vnū mēdaciū ſuꝑ locū iſtū
dicēs: ꝙ oēs ꝓphete fuerūt cū Moyſe in
mōte ſynai: ⁊ ibi acceperunt prophetias
ſuas ſicut moyſes legē: ſed poſtea illas de
nūtiauerūt ppl'o tꝑe a deo determinato.
Ideo dicit ꝙ vba predicta ſunt vba. Eſa. E
ab illo loco ex tꝑe anteq̄ fierēt ⁊c. i. a tem
pore dationis legis de qua ibi fit ſermo
ibi fui in monte ſynai. ⁊ qd ſequit̄ ⁊ nunc
me ⁊c. refert̄ ad tꝑs quo Eſaias miſſus
eſt ad denuntiandū ppl'o illa q̄ prius ac-
ceperat in monte ſynai a dño. Sed iſtud
dictum ptꝫ eſſe falſum multipliciter. Nā
immediate ꝓmittit̄ verbū dñi loquentis
de datione legis. cū dr̄. Non a principio
in abſcondito locutus ſum: ⁊ immediate
ſequitur ex tꝑe anteq̄ ⁊c. Et ſic ex mō lo-
quēdi ptꝫ ꝙ eſt verbū eiuſdem. Et ſic ptꝫ
ꝙ illud ſm verbū non eſt Eſa. ſed ipſius
dei ſicut ⁊ primum. Qd aūt primū ſit ver- F
bū dei de datione legis ptꝫ ꝑ literā ꝓce-
dentem: qr ibi premittit̄. Ego ſum prim⁹
⁊ ego nouiſſimus qd nō pōt dici de Eſa.
Itē Glo. hebraica q̄ apud illos autentica
reputatur ſuꝑ illū locuꝫ. Exo. xxviij. Ego

ſum dñs deus tuus dicit ſic. Si dicis in
ſecreto fuit ſermo. ſ. legis nõne iã dictuꝫ
eſt. Eſa. xlviij. nõ a principio in abſcon-
dito ꝛc. Et ſic ꝑꝫ ꝑ iſtã glo. apud eos au
tẽticã ꝙ iſtud verbũ Eſaie. dr̃ in perſona
B loquẽtis dei. Et hec de datiõe legis. Itẽ
ſup illud Exo. xix. Venerũt in ſolitudine
ſynai: dicit glo. autẽtica hebraica. Data
eſt lex in publico: vt oĩs q̃ voluerit eã re
cipere recipiat. Et ſequitur. Et ecce deus
ſanctus ꝛ bñdictꝰ dicit. Eſa. xlviij. Nõ a
principio in occulto ꝛc. vſqꝫ añq̃ fierent
ibi erã. Et idẽ hr̃ ſup illud Exo. xx. Ego.
dñs deus tuus. Et ſic ꝑꝫ nõ ſolũ ex tex-
tu ꝓcedẽti ꝛ ſequenti: ſꝫ etiã ex gl. hebrai
cis apud iudeos autẽticis: ꝙ autoritas
ꝓallegata. Eſa. a principio ꝛc. non eſt in-
telligenda de ipſo. Eſaia loquẽte in ꝑſo-
na ꝓpria: ſed potiꝰ in ꝑſona dei q̃ primo
dedit legẽ in mõte ſynai. ꝛ poſtea miſſus
eſt in mũdũ a deo patre ꝛ ſpũ eius ad re-
dẽptionẽ gñis humani: ſcḋm q̃ manife-
ſte exprimit in ꝓdicta autoritate. Et iõ in
fine eiꝰ ponit: hec dicit redẽptor tuus ꝛc.
Itẽ ꝙ dicit Eſaiam fuiſſe in monte ſynai:
D eſt valde abſurdũ: qꝛ Eſaias nõdum erat
natꝰ imo fuit natꝰ poſt fere ꝑ. dclxxvj.
annos qꝛ ab egreſſu de egypto vſqꝫ ad
iiij. annũ regni Salomonis in quo fun-
datũ eſt tẽplũ fluxerũt anni. cccc. lxxx. vt
hr̃. iij. Re. vj. ꝛ ex tũc vſqꝫ ad primũ annũ
Ozie regis Iuda ſub quo cepit Eſa. pro-
phetare fluxerunt. cevj. anni vt põt ha-
beri de facili cõputando tẽpora regnum
inter mediorũ: reſpiciẽdo tertiũ ꝛ quar
tũ libros Regum. Si aũt dicit ꝙ Eſaias
poſtq̃ accepit ꝓphetiã in monte ſynai
mortuus ſit ꝛ poſtea tpe. Ozie ſuſcitatꝰ:
illud videt fictum: qꝛ ſacra ſcriptura hoc
nullo modo innuit: ſed magis cõtrariuꝫ
ꝛ maxime qꝛ oporteret ſm̃ eum idem di-
ci de oĩbus ꝓphetis: vt ꝑꝫ vt ex ꝓdictis.
Si autẽ qꝛ ꝙ aĩam Eſaie fuit creata ante
corpus ꝛ ſic fuit in monte ſynai in aĩa: nõ
in corpore: ꝛ poſtea illa anima fuit cõiun
cta corpori tpe Ozie ꝑ viam nature ge-
nerato: ꝛ organizato: hoc dictuꝫ eſt ꝯtra
ſcripturã. Geñ. ix. ij. ca. Formauit inquit
deus hoiẽꝫ de limo terre ꝛ iſpirauit ꝛc. Ex
quo ꝑꝫ ꝙ organizatio hũani corꝑis ꝓce-
dit origine infuſionẽ aĩe. Itẽꝫ zacha. xij.
dicit hec dicit dñs extẽdẽs celos et fun-
dans terram ꝛ fingẽs ſpm̃ hoĩs in eo. Ex
quo ꝑꝫ ꝙ aĩa hoĩs creatur in ipſo corꝑe
organizato. Vñ ꝛ Glo. hebraica ſup locũ
iſtũ ſic dicit Creator creat aĩam cũ perfe-
ctione figure humani corporis. Item ar-
guit ꝯ vtrãqꝫ reſpõſionem ſic: qꝛ ſi Eſais
fuit in monte ſynai tempore legis date: ꝛ
hoc ſiue in aĩa tãtũ: ſiue in aĩa et corpore
ſimul: ꝛ ibi accepit ꝓphetiã quã poſtea
denũtiauit: ꝛ ſic alij prophete ſequitur ꝙ K
ſcriptura veteris teſtamenti in magna
parte ſit falſa. qꝛ ſepiſſime ꝓphetas acce
piſſe ſpm̃ ꝓphetãdi de nouo teſtat: ſicut
ꝑꝫ de heliſeo. iiij. Reg. ij. ꝛ de Ezechiele
Ezechiel. j. ꝛ de multis alijs. Silr̃ dicit
ꝙ reuelationes ſunt facte ipſis ꝓphetis
de his q̃ ignorabãt vt ꝑꝫ de heliſeo. iiij.
Reg. iiij. vbi dicit de illa muliere ſunami-
te. Aĩa eius in amaritudine eſt dñs cela-
uit a me. Silr̃ de Daniele idẽ ꝑꝫ de quo
ſcribit Danie. j. ꝙ deus dedit illi intelli-
gẽtiã viſionũ. ꝛ. ij. c. qualr̃ reuelatuꝫ eſt ei
ſomniũ Nabuchodonoſor et eiꝰ interp-
tatio. ꝛ ix. ca. itroducit angelus Gabriel
reuelãs ei dictũ myſteriũ hebdomadarũ
ꝛ in pluribꝰ alijs locis eiuſdẽ libri ſimile
inducit. Similiter etiã in alijs libris vete
ris teſtamenti vt ꝑꝫ intuenti: q̃ omitto
ꝓpter ꝓlixitatẽ vitãdã. Hec aũt oĩa ꝛ ſi-
milia eſſent ſilr̃ falſa ſi ꝓphete accepiſ- L
ſent ꝓphetias in monte ſynai: qꝛ extunc
fuiſſent de oĩbus illuminati: ſiue fuiſſent
ibi in anima tantuꝫ ſiue in aĩa. ꝛ corpore
Et ſic ꝑꝫ ꝙ ratio rabbi Salomonis nõ
ſolũ eſt ꝯtra totã ſcripturã q̃ dr̃ ꝙ aĩa non
ꝓcedit corpꝰ: ſꝫ etiã ꝯtra totã ſcholã phi-
loſophorꝫ vt ex ꝓdictis ꝑꝫ. Et ſic ex ꝓdi
cta autoritate. Eſa. trinitas ꝑſonarũ ꝑꝫ
in diuinis. Ad idẽ facit illud Eccl'ia. iiij.
Funiculus triplex Gloſſa. hebraice Sen-
ſus vcꝫ trini. dei ꝛ vnius nõ de facili di-
ſcutit. Sꝫ hãc glo. antiquã moderni iu-
dei ꝑuerterũt retorquẽtes hãc trinitateꝫ
ad tria diuina attributa: q̃ ſunt ſapientia
potẽtia ꝛ bonitas: ſꝫ hoc eſt ſupra impro-
batũ. Idẽ ꝑꝫ in pſal. xxxij. Verbo dñi ce
li firmati ſunt ꝛc. Ptꝫ igit principaliter
qualiter pluralitas ꝑſonaꝝ poſſit ꝓba
ri ꝑ ſcripturã a iudeis receptã ſilr̃ et tri- M
nitas determinata. ¶ Quãtũ aũt ad ter-

tium ſciẽdum eſt ꝙ nulla creatura illi bti
trinitati ſimilari vꝫ ꝑfecte: ſicut nec vm-
bra aſſimilat corpori: nec veſtigium nec
A imago picta ei cuiꝰ eſt imago. Sꝫ tñ aliq̃
lis ſĩĩtudo inuenit in creaturis ſuperiori-
bus: ſicut ſm̃ Aug. i ſole tria cõſyderant
ſcꝫ qḋ eſt qḋ lucet: qḋ calet. i. ſubſtantia:
radiꝰ: ꝛ calor: Radiꝰ igit naſcit de ſole:
qꝛ filiꝰ de pr̃e generat: ꝛ calor ꝓcedit ab
vtroqꝫ: qꝛ ſpũſſctũs ſpirat a duobꝰ. i. pr̃e
ꝛ filio. Ipſe aũt ſol nõ eſt ſequela ꝓcedẽs
ab alio: qꝛ pr̃ nõ eſt ab alio. Et tñ oĩa tria
ſunt vnꝰ ſol: qꝛ tres ꝑſone ſunt vnꝰ deꝰ.
Scḋo in creaturis inferioribus ſicut ele-
mẽto aque. Sicut eñ fons riuũ: ſic pr̃ fi-
lium generat: ꝛ ſicut fons riuus faciunt
ſtagnũ: ita pr̃ ꝛ filiꝰ generant ſpm̃ ſanctũ.
Fons autẽ ſicut ꝛ pr̃ a nullo ꝓcedit: ꝛ tñ
locorũ triũ eſt vna aqua ꝛc. Tertio inue-
nit in medijs. ſicut in hoĩe de quo Aug.
in li. de trinit. dicit Mens ꝛ notitia eius
ꝛ amor tria quedã ſunt mens nouit ſe ꝛ
amat ſe. Et ipſa mẽs eſt quaſi pr̃ notitia
ꝓles ꝛ ſpũſſctũs amor: q̃ de mente ꝛ noti
B tia ꝓcedit: dũ mens cognoſcẽs ſe diligit
ſe. Nec eñ poſſet ſe amare niſi cognoſce-
ret. Sꝫ ꝓ his aduerte ex. s. Th. j. q. xciij.
ar. vij. ꝙ imago trinitatis prior ꝓncipalr̃
attẽdit in mẽte ſm̃ actꝰ ꝓut. ſ. ex notitia
quã habemꝰ cogitãdo interiꝰ verbũ for
mamus: ꝛ ex hoc prorũpimus in amoreꝫ
qꝛ diuine ꝑſone diſtinguunt ſm̃ ꝓceſſio-
nẽ verbi a dicẽte ꝛ amoris connectentis
vtrũqꝫ. Verbũ aũt in aĩa nr̃a ſine actua-
li cogitatione eſſe nõ põt. Scḋario aũt ꝛ
q̃ſi ex ꝯſequẽti põt attẽdi ſm̃ potẽtias. ſ.
memoriã: ꝛ intelligentiã: ꝛ voluntateꝫ: ꝛ
ſm̃ habitꝰ ꝓut. ſ. in ꝓdictis actibꝰ virtua
liter ꝯtinent. Sꝫ tñ aduertẽdũ eſt ꝙ exẽ-
pla nulla ſufficiũt: nec ingeniũ creati q̃ſ-
nis ꝑſpicacitas ad hoc myſteriũ ꝑſcrutã
dũ ꝛ cõprehẽdẽdũ. In cuiꝰ ſignũ de aug.
legit ꝙ cum libros de trinitate ederet: et
ad littus maris cogitabũdus deambula
ret: puerũ inuenerit ꝗ cochleari exina
ri ad foſſulã aquã deportantẽ. Cũqꝫ Au-
gu. ꝑſcrutaret q̃dnã facere vellet rñdiſſe
C ſe velle mare exhaurire: ꝛ in illa foſſula
refundere Aug. in riſum ꝯcitatꝰ: q̃uo in-
quit fili hoc facere potes cũ mare ſit ma
gnũ ꝛ foſſa ꝑua: ꝛ cochlear modicũ. At
ille. Facilius inq̃t hoc mihi eſt: q̃ꝫ tibi ex-
plere qḋ cogitas. ſ. mare trinitatis in foſ
ſa tui libri ꝑ cochlear tui ingenij cõclude-
re ſtatimqꝫ diſparuit. At Aug. deo grãs
agẽs q̃ꝫ veruꝫ ille dixiſſet recognouit. Sꝫ D
qꝛ ingenia nõ ſufficiũt: deꝰ hoc myſteriũ
ꝑ infinita miracula aſtruxit q̃ adhuc vi-
dent in ſuis effectibꝰ puta i romani im-
perij ſubiugatione: iudeorꝫ diſperſione:
gentiliũ ꝯuerſiõe: ꝛ martyruꝫ occiſiõe: et
in multis hmõi: vt de fide dubitare non
poſſit: nec aut inſanus aut vitioſus. His
viſis iã exponemꝰ euãgeliũ in q̃ tãgunt
tria puncta q̃ ſunt diſputatio: ſolutio cõ-
firmatio. ¶ Quãtuꝫ ad ꝑmum tãgit q̃dã
diſputatio inter magr̃m ꝛ diſcipulum. i.
xp̃m ꝛ Nicodemuꝫ. Dicit ergo. [Erat er
go hõ ex phariſeis] q̃ erãt q̃daꝫ religioſi
q̃ reſurrectionẽ ꝛ ſpũales ſubſtãtias ꝯfi-
tebant: ꝛ qꝛ de hmõi xp̃s loquebat ad eiꝰ
doctrinã iſte aliqualiter fuit diſpoſitus.
[Nicodemꝰ noĩe ꝑnceps]. i. vnus ex pri
cipibꝰ [iudeorꝫ.] Dicebant autẽ iudeo-
rum ꝑncipes vꝫ nobiliores ſeu capita po
puli vel certe ipſi iudices ꝑpl'i. Licet aũt
vt dicit. s. Tho. xp̃s a principio ad fidem E
ſuã vocare noluerit multos potẽtes ꝛ ſa
piẽtes. vt innuit Paulꝰ. j. Cor. j. ꝛ hoc ne
fides humane potẽtie aut ſapiẽtie aſcri-
beret. Tñ voluit aliq̃s vocare vt iſtuꝫ ne-
ꝯtẽptui haberet tãq̃ꝫ fides ruſticorꝫ [hic]
ꝯuerſus ad ꝓdicationẽ xp̃i [venit ad Ie-
ſum] ſm̃ Aug. plenius inſtruẽdus de fi-
dei ſecretis cuiꝰ apta oſtẽſione ſignorꝫ iaꝫ
rudimẽta ꝑceperat [nocte] ꝛ hoc ſm̃ Au
gu. iudeorꝫ timore: ne pelleret ex ſynago
ga. Sicut tñ dicit. ſ. Tho. circa aliquos i
ſcriptura ꝯſueuit q̃litas tp̃is deſcribi: ad
inſinuãdã ꝯditionẽ eorꝫ. Venit ꝫ nocte:
qꝛ venit ſcia obſcurꝰ: charitate frigidꝰ:
ꝛ inimicoruꝫ timore plenꝰ: qꝛ fuit de illis
ꝑncipibꝰ de q̃bus dr̃ Io. xij. ꝙ xp̃m ꝯfite-
ri nõ audebãt. [Et dixit ei. Rabbi] qḋ la-
tine ſonat magr̃ [ſcimus qꝛ a deo veniſti
magr̃]. i. ſcimꝰ ꝙ tuũ magiſteriũ a deo eſt
Beatꝰ cuiꝰ magiſteriuꝫ a xp̃o: ꝛ nõ a bur
ſa vel ambitiõe eſt. Appellat aũt eũ ma
giſtruꝫ: vt dicit Haymo. qꝛ deuꝫ illuꝫ nõ F
credebat [Nemo eñ põt hec ſigna face-
re q̃ tu facis: niſi fuerit deꝰ cum eo]. i. niſi
fuerit amicus dei. Nõ tñ dicit ſm̃ Chry.

niſi fuerit deus:⁊ hoc iam dicta ratione.
¶ Sciẽdũ eſt aũt ꝙ l3 miracula nõ ſemꝑ
atteſtent̄ ſctitati faciẽtis tñ qñ aliquis ſe
dicit ſctm̃ vt xp̄s qui dicebat ſe dei filium
neceſſario miracula atteſtant̄ ſanctitati
G eiꝰ:qꝛ vt dicit.s.Tho.ij.Theſ.ij. Predi-
catoꝛ p̄dicãs falſum nõ põt facere mira-
culum : qꝛ deꝰ nõ põt eẽ teſtis falſitatis.
In p̄dictis aũt v̄bis ſ̄m mag.hiſt. Nico
demus petit a xp̄o de fide plenius edoce
ri. Jõ ſequit̄ [Rñdit ieſus ⁊ dixit ei. Amẽ
amen].i.vere. Sed nullꝰ latinus aut gre-
cus interp̄s pp̄ reuerẽtiã voluit transfer
re vt dicit.s.Tho. Et vt idem dicit: ſolus
Joãnes id geminat inter euãgeliſtas: qꝛ
ſolus tractat principalr ꝑtinẽtia ad v̄bi
diuinitatẽ: que cu3 occultioꝛa ſint maioꝛi
aſſertiõe indigebãt. [Dico tibi niſi quis
renatus fuerit denuo].ſ. per baptiſmum
[nõ põt videre regnũ dei]. i. ſcire ſecreta
ecclie ⁊ diuinitatis xp̄i marie vel nõ po-
teſt ſaluari:⁊ hoc itellige in noua lege cu
ius eſt baptiſmus ſacr̃m ⁊ extra neceſſi-
tatis caſum. Ubi em̃ haberi nõ poſſit ba
ptiſmus ſufficit volũtas habẽdi. Sed v̄r
ꝙ rñſio xp̄i nõ ſit ad ꝓpoſitũ. Nicodemi
H Dicit aũt.s.Tho.ꝙ Nicodemꝰ ꝯfitebat̄
xp̄m magiſtrũ miracula facere tanq̃3 ho
minẽ purũ: qd̓ xp̄s voluit remouere du-
cendo ip̄m ad cognitionẽ altioꝛẽ mãſue
te.q.d. Nõ eſt mirũ ſi me purum hoiem
credis: qꝛ illa ſecreta diuinitatis nemo
ſcire põt niſi ſpũalẽ cognitionẽ adipiſca
tur. Eſt autẽ ſciẽdũ ſ̄m.s.Tho.ꝙ cum ſit
duplex viſio ſicut et duplex natiuitas. ſ.
coꝛpoꝛalis ⁊ ſpũalis: ſicut viſionẽ coꝛpo-
ralem non h3 niſi natus ita nec ſpũalem
niſi renatus. Regeneratio aũt ſpũalis in
lege veteri fuit: ſ3 figuralis: qꝛ vt p3 Ro.
xiij. patres baptizati ſunt ſub moyſe in
nube ⁊ in mari. In noua autẽ eſt manife-
ſta: ſed imperfecta: qꝛ renouamur interiꝰ
per gratiã : ſed nõ exterius per incoꝛru-
ptionẽ: vt p3.j.Coꝛ.v. Ab.xviij. qui foꝛis
⁊c. In p̄ria vero erit ꝑfecta: qꝛ renouabi-
mur etiã exteriꝰ. In lege igit̄ veteri vide
bant hoies regnum dei.i.myſteria eius:
I ſ3 imp̄fecte ⁊ a lõge. In noua aũt imper-
fecte.i.per ſpeculum.vt p3.j.Coꝛ.xiij. In
patria aũt videbimꝰ ꝑfecte.ſ.Jo.iij. Cum
aũt apparuerit ⁊c. Eſt aũt notandu3 ſ̄m
s.Tho. ꝙ in greco nõ habet̄ denuo.ſed
anothe.i.deſuper.qd̓ Hiero. trãſtulit de-
nuo.vt.ſ.imponeret additionẽ. Chryſ.autẽ
dicit ꝓprium eſſe filij dei naſci deſuper
quantũ ad tp̄s: qꝛ ab eterno:⁊ quãtu3 ad K
principiũ gñatiõis: qꝛ a patre celeſti. S3
qꝛ noſtra regeneratio eſt ad ſilitudinem
generationis eius. Ideo etiã eſt deſuper
quantũ ad tp̄s per eternã p̄deſtinationẽ.
⁊ quantũ ad principiũ: qꝛ gr̃a qua rena-
ſcimur eſt donũ dei. Hec ex illo virtualr.
Sed iſte nicodemus quãuis magr̃ eſſet
i.doctoꝛ in lege: tñ vt dicit Aug. ſolã no-
uerat carnalẽ natiuitatẽ. Ideo de ea ar-
guit duplr.ſ.ex etate: ⁊ ex q̃ntitate. Uñ ſe-
quit̄. [Dicit ad eu3 Nicodemꝰ. Quõ põt
homo naſci cũ ſit ſenex?]vt ego ſum qui
tñ volo ſaluari. Erat em̃ ſenex ſ̄m Bedã
⁊ de ſe ꝓtulit exemplũ [Nunquid põt in
vẽtrẽ matris ſue iterato introire:⁊ rena-
ſci ?] quaſi diceret. Iſta ſunt ipoſſibilia.
Nõ tñ vt dicit Chry. iſta dicit quaſi exci-
derit a fide: ſed vt xp̄m ad amplioꝛe3 do-
ctrinam prouocet. ¶ Eſt autẽ moraliter L
ſciendũ ꝙ triplex eſt hois natiuitas. Pri
ma eſt naturalis que eſt hoi ad humili-
tatẽ. Unde ⁊ puer mox naſcens tria facit
que ſunt nobis ad exemplu3 humilitatis
Primu3 eſt: qꝛ naſcit̄ flendo Aug. de ci-
ui.dei. Puer qui naſcit̄ a ploꝛatu incipit:
naſcẽs ꝓphetat quid maloꝝ paſſurꝰ ſit.
Solus qñ natꝰ eſt riſiſſe fert̄ zoꝛoaſtes:
⁊ tñ ille riſus mõſtruoſus parũ ſibi pro-
fuit. Fuit em̃ inuentoꝛ artiũ magicarum.
⁊ cum eſſet rex batrianoꝝ a Nino rege
aſſyrioꝝ bello interfectus eſt. Sc̄dm qꝛ
beſtiaꝝ moꝛe curuus: ⁊ quaſi in quatuoꝛ
pedibus naſcit̄. ad innuẽdũ ꝙ cu3 beſtijs
habemꝰ parte3 vite noſtre cõem ſc3 coꝛ-
poꝛalem: ⁊ ꝙ iumẽtis ſumus ꝓpter pctm̃
cõparati. Tertium qꝛ mox natus ponit
manũ ad os: quaſi nobis ad memoꝛiã re
ducens q̇d patiamur ꝓ delicto ꝑ guſtu3
ꝑpetrato. Sc̄da natiuitas eſt ſpũalis ad
ſalutẽ in baptiſmo vbi ſpũſſanctus t3 lo-
cum patris aqua ſctificata locũ matris:
ſed verbũ ſacr̃ale eſt tãq̃ ſemẽ diuinũ. de
quo Aug. Accedit verbũ ad elementũ et M
fit ſacr̃m. Ter autẽ mergit̄ puer in aqua.
licet non ſit neceſſariũ: ⁊ ad hoc repꝛeſen
tandum vel triduanã xp̄i ſepulturam vel

totã trinitatẽ ibi operantẽ. Uñ ⁊ tota tri-
nitas ſe manifeſtauit in baptiſmo xp̄i ad
hoc innuendu3.ſ.pater in voce: filius in
A carne: ſpũſſctũs in colũba. Tertia eſt ce-
leſtis ad beatitudine3 qua ſancti viri de
vtero matris.i.eccleſie nudi tantũ egreſ-
ſi naſcũtur in mũdo alio.i.in celo ideoq̃3
moꝛs ſanctoꝝ vocatur natale. Sicut em̃
puer ex vtero matris naſcit̄ cu3 peruene
rit ad debitũ cõplementũ qꝛ requirit am
plioꝛem locu3 ad manẽdũ vberioꝛẽ cibũ
ad veſcẽdum liberioꝛẽ aerem ad reſpirã
dum: ⁊ maioꝛem lucẽ ad vidẽdũ. Similr
ſancti appetunt naſci in celo : qꝛ eſt locꝰ
capatioꝛ. cum reſpectu eius tota terra ſit
punctus ſ̄m aſtrologos. Cuius ſignũ eſt
ꝙ exiſtentes in ſuperficie terre ita vtunt̄
aſtrolabio ac ſi eſſent in centro: nullam
ſenſualẽ differentiã inuenientes. Et ibi ẽt
habebunt ſacietatem maioꝛẽ. Ps. Satia
boꝛ ⁊c. Et aerem liberioꝛe3 ad reſpiran-
dũ qꝛ modo vix poſſunt reſpirare ꝓpter
acerbitate3 pugne in qua ſunt ⁊ laboꝛãt
Eſa.xxxv. Fugiet doloꝛ ⁊ gemitꝰ. Et ma-
ioꝛem lucẽ ad videndũ. qꝛ.ẽ. ſe habebũt
B infinitã luce3 dei. Apo.xxxi. Claritas dei
illuminabit illã.ſ.ciuitatẽ ſupnam. Et in-
fra ſe locu3 luminoſum. Tobie.xiij. Luce
ſplẽdida fulgebit. Et intra ſe animum il-
luſtratum. Eſa.lj. Implebit ſp̄lẽdoꝛibus
animã tuã3. Et extra ſe coꝛpus gloꝛifica-
tum. Matt.xiij. Tunc iuſti fulgebũt ſicut
ſol. ¶ Quantũ ad ſc̄dm tangit̄ ſolutio di
ſputatiõis que inter xp̄m ⁊ Nicodemu3
verſabat̄: cum dicit xp̄s volẽs expꝛeſſius
declarare ſpiritualis natiuitatis modu3
[Amẽ amẽ dico vobis niſi q̇s renatꝰ fue
rit].i.denuo natus [ex aqua] ablnẽte coꝛ-
pus ⁊ ꝯſequẽter ſignificãte ablutionẽ aie
[⁊ ſpũſctõ] intrinſecꝰ aiam purificãte [nõ
põt introire in regnũ dei] hoc aũt intelli
gunt de regno ecclie triũphantis. qꝛ ba-
ptiſmꝰ eſt neceſſariꝰ ad ſalutẽ ⁊ de regno
eccleſie militãtis: qꝛ baptiſmus eſt ianua
ad ſacr̃a percipiẽda que nullus niſi ba-
ptizatus licite percipit: et imprimit cha-
racterẽ quo fideles ab infidelibus ſecer-
C nuntur vt p3 ex.s. Tho. ⁊ alijs theolo-
gis. S3 quare homo naſcit̄ ꝑ baptiſmũ
qꝛ ſine baptiſmo actu vel ꝓpoſito habi
to homo nihil eſt in eſſe ſpũali et dei foꝛ-
mi: ſed ꝑ illũ tale eſſe acq̇rit ſicut ꝑ gñia-
tionem coꝛpoꝛalẽ acq̇rit eſſe humanu3.
Uñ eo mõ quo aĩa cõparat̄ ad materia3 D
⁊ potẽtias. eodẽ cõparat̄ gr̃a quã baptiſ-
mus ꝯfert ad aĩam ⁊ v̄tutes: qꝛ aie dat eẽ
ſpũale: ⁊ ab ea fluunt v̄tutes ſicut aĩa dat
coꝛpori coꝛpale eẽ: ⁊ ab ea fluunt poten-
tie ſue. Sed hic.s.Tho. mouet duplicem
q̃õnẽ. Pria qꝛ antiqui patres ſ̄m hoc nõ
eſſent ſalui: ſicut nec baptizati. Et ſoluit
qꝛ fuerũt renati ⁊ baptizati in figura. Ul̓
põt dici ꝙ xp̄s loquit̄ vt doctoꝛ ⁊ inſtitu
toꝛ noue legis in qua baptiſmꝰ eſt neceſ
ſariꝰ ſicut circũciſio neceſſaria fuit in an
tiq̃. Sc̄da qꝛ cũ triplex ſit baptiſmꝰ.ſ. flu
minis flaminis ⁊ ſanguinis: multos ba-
ptizatos ſolũ duobꝰ vltimis modis vel
altero eoꝝ dicimꝰ intraſſe regnũ dei. Et
ſoluit. qꝛ tales habuerũt baptiſmũ flumi
nis. i. aq̃ in voto ⁊ ſi nõ in actu alr̓s nihil
valeret baptiſmꝰ ſanguinis nec eſſe poſ
ſet baptiſmus flaminis . i . ſpũſſcti. Sed
qꝛ vt ait Haymo predicta myſteria nico
demus capꝑe nõ valebat: iõ ex carnali na
tiuitate dñs dat exẽpla di. [Qd̓ natu3 eſt E
ex carne].i.hoie carnalr gñante [caro ẽ.]
i.acq̇rit ſolu3 eẽ carnale [⁊ qd̓ natũ eſt ex
ſpũ ſpũs eſt].i. conſtituit̄ in vita ſpũali ⁊
acq̇rit ſpũale eẽ [Nõ [illegible] reris qꝛ dixi tibi
op3 vos naſci denuo] q̃ſi dicat argumen
ta tua procedũt de carnali generatiõe et
ſermo meꝰ eſt de ſpũali. Qd̓ vero ſequit̄
ſ̄m Chryſ. exponit̄ de ſpũ.i.vẽto: de quo
ſaluatoꝛ ponit exẽplu3: ⁊ ſ̄m eius mentẽ
ſic exponitur [Spũs].i.ventus [vbi vult]
i.in loco ad quem inclinat̄ ad ſpirãdum
ſumitur em̃ hic volũtas pro inclinatione
[ſpirat].i.flat [⁊ vocẽ]. i . ſonũ [eiꝰ audis]
aure coꝛpoꝛis [⁊ non ſcis vnde veniat].i.
in qua pte mundi determinate incipiat
[aut quo vadat].i. vbi terminet̄. [Sic eſt
ois q̇ natꝰ eſt ex ſpũ] qꝛ.ſ.eiꝰ principiũ qd̓
eſt ſpũſſctũs ⁊ eiꝰ finis q̇ eſt eterna felici
tas a nobis ignoꝛat̄. L3 aũt in hãc expo-
ſitionẽ Chryſ. fere oẽs greci cõueniãt: vt
F dicit.s.Tho.tñ ꝯtra arguit Aug. volens
ꝙ non de materiali ſpũ.i.vento exponat̄
dicẽs ꝙ talẽ ſcimꝰ vñ veniat aut q̃o va-
dat. Nam ſcimus auſtrum a meridie ad
ſeptentrionẽ ſpirare: aquilonẽ vero ecõ-
uerſo. Ad hoc autẽ dici poteſt vt dicit.s.

Tho. ꝙ lʒ in gñali ſciat̃ vnde aut a quo
ventus ſpiret: tñ in ſpeciali neſcit̃ motus
eius principiũ aut finis. Scḋm Aug. aũt
G exponit̃ de ſpiritu ſctõ ſic [Spũs] ſanct⁹
[vbi vult ſpirat] q: ſcʒ vt ait Beda. in po
teſtate hʒ cuius cor gratia ſue viſitatiõis
illuſtret. Hec ille [Et vocem eius audis].
Ex hoc autem obijcit Chry. cõtra expo-
ſitionem Augu. q: dñs loquebat̃ Nico-
demo imperfecto: cui vocẽ ſpiritusſcti au
dire non cõpetebat. Sed ſm .s. Tho di-
citur ꝙ ſolũ ſancti ⁊ perfecti audiũt vo-
cem ſpũſſcti: qua loquit̃ in corde ſed alia
eſt vox eius q: loquit̃ in ſcripturis vel p
predicatores vel etiã per habentem ſpm̃
ſanctum. Vox em̃ in ei⁹ qui ſpiritu ſancto
plenus eſt vox eſt ſpiritusſcti ſm Aug. ⁊
Bedã quã percipimus [Et neſcis vñ ve
niat aut quo vadat]. i. vt dicit Alchuin⁹
non potes videre quõ ſic loquentẽ intra
uerit aut inde redierit cuʒ ſit inuiſibilis.
Vel ſm Haymo. hoc dicit̃ q: neſcis: quõ
fideles introducat ad fidem aut ſpẽ. Vel
ſm .s. Tho. neſcis vnde veniat q: a patre
H ⁊ filio qui habitant lucẽ inacceſſibilem.
aut quo vadat: q: ducit ad incognitũ fi-
nem ⁊ eternã ſalutẽ. Vel ſm eundem: ne-
ſcis vñ veniat. i. quõ hoiem introeat. aut
quo vadat. i. ad [illegible]ʒ perfectionẽ ducat.
[Sic eſt oĩs q̇ natus eſt ex ſpũ] q: .ſ. naſcit̃
inuiſibiliter ſm Haymo. ſicut ⁊ ſpũs eſt
inuiſibilis. Vel iõ hoc dr̃ ſm Aug. q: ſi tu
naſcaris ex ſpũ: ille qui adhuc natus nõ
eſt neſcit vñ aut quo vadas. Vel ſm .s.
Tho. ſic eſt. Oĩs q̇ nat⁹ eſt ex ſpũ. ſ. ſicut
ſpiritusſctũs q: in viro ſpirituali ſunt p-
prietates ſpũſſcti ſicut in carbone accẽſo
pprietates ignis. Sunt aũt i eo tres ſpũſ
ſancti pprietates. Nã primo hʒ liberta-
tẽ. ij. Corint. iij. Ubi ſpũs dñi ibi libertas.
q: non ducitur a ſpũ dei niſi ad ſctã. et q:
liberat a ſeruitute legis. Scḋo q: de eo
iudiciuʒ ſumitur per vocẽ eius: ad quam
cognoſcitur ſpũalitas eius. Mat. xij. Ex
abũdãtia cordis ⁊c. Tertia q: hʒ originẽ
I occultã ⁊ finẽʒ ſilr̃. Et hoc relinquãtum
nullus põt eũ diiudicare: ⁊ ipſe oĩa diju-
dicat. j. Cor. ij. Vel q: neſcit̃ vnde veniat
ſpũalis natiuitatis ei⁹ pncipiũ gr̃a. ſ. ba
ptiſmalis aut q̇ vadat. i. q̇ dign⁹ efficiat̃.
Hec ex illo Alualr. [Rñdit Nicodem⁹]

nõ voto repħẽdẽtis vt ait Haymo. ſʒ af-
fectu diſcẽtis. Nõ ei itelligebat q̇ dicebãt
⁊ tñ credebat illa vera fore. [¶ Quõ pñt
hec fieri?] Sicut aũt dr̃ Chry. xp̃s aſpi⁹ ei K
iam loquit̃. nõ q̄ſi accuſans hui⁹ viri ne-
q̄tiã ſʒ inſipiẽtiã ⁊ ruditatẽ ſolũ. Sequit̃
[Rñdit ieſus ⁊ dixit ei. Tu es magr̃ in iſ-
rael ⁊ hec ignoras.] Quaſi dicat repħẽſi
bilis eſt ignorãtia tua. ⁊ hoc ſm Chry. q:
multe pphetie de hac ſpũali natiuitate
preceſſerẽt iuxta illud p̃s. Renouabit̃ vt
aq̇le iu. tua ⁊ multe figure in lege: cui⁹ pe-
ritiã ipſe pfitebat̃. Aug. Quid putamus
dñm huic magiſtro iudeoꝝ q̄ſi inſultare
voluiſſe. Volebat q̇deʒ ipm naſci de ſpũ.
Nemo aũt ex ſpũ naſcit̃ niſi humilis fue
rit. q: ipſa hũilitas facit nos naſci de ſpi-
ritu. Ille autẽ magiſterio inflatus alicu-
ius momẽti eſſe videbat̃. q: doctor erat
iudeoꝝ. Deponit ergo dñs eius ſupbiã
vt poſſit naſci de ſpũ. Hec ille. Et inten-
dit ꝙ dñs repꝛehẽdit eũ nõ vt cõfundat:
ſed vt per humilitatẽ capacẽ ſpũalis do- L
ctrine efficiat. Ex his autẽ ptʒ ꝙ in p̄ſen-
ti euãgelio fit mẽtio de tribus pſonis di-
uinis ⁊ earũ appropriatis. ¶ Sciẽduʒ
eſt eñi ſm doctrinã .s. Tho. j. q. xxxix. ar.
vlt. quod lʒ potentia: ſapientia: bonitas
conueniant omnibus ⁊ ſingulis ſuppoſi
tis trinitatis tñ potentia que hʒ rationẽ
principij appropriat̃ patri. Primo q: eſt
principium non ſolũ creaturarũ: ſed etiã
filij ⁊ ſpũſſancti. Et ſcḋo ne credat̃ impo
tens ſicut pater terren⁹ rõne ſenectutis.
Et ſapiẽtia filio. Primo q: eſt verbuʒ in-
tellectus paterni. Et ſcḋo ne credat̃ in-
ſcius ſicut fili⁹ human⁹ rõne iuuẽtutis.
Et bonitas que ſcʒ obiectuʒ amoris ap-
propriatur ſpiritu ſctõ. Prio q: eſt amor ⁊
Scḋo ne credatur impetuoſus et violen
tus: ſicut ſpũs human⁹ exprimit̃ ergo pr̃
cũ ſua potẽtia: cum dr̃: Nemo põt hec ſi-
gna facere que tu facis niſi fuerit de⁹ cũ
eo. Et pſona filij cuʒ ſua ſapiẽtia. cum dr̃.
Rabbi ſcimus q: a deo veniſti magiſter
et pſona ſpiritusſancti cum ſua bonitate
cum dicit̃. Spiritus vbi vult ſpirat. Nõ M
eñi noſtris meritis: ſed ſua bonitate no-
ſtris mentibus illabit̃. ¶ Moraliter au-
tem ſciẽdum eſt quod pater omnipotẽs
per tria vinci poſſe videt̃. Primũ eſt ſua

pietas viſceroſa. Hiere. xxxij. Cõturbata
ſunt viſcera mea ſuper eũ: miſerans mi-
ſerebor ei⁹. Aug. Tardius vr̃ deo pecca
tori veniã tradere q̄ illi accipere. Scḋm
eſt ſua charitas affectuoſa q̇ illũ de celo
A ad terrã depoſuit. aug. o. charitas q̄ ma-
gnas vires habes: deũ de celo ad terraʒ
depoſuiſti. Hec ille. Imo ⁊ crucem aſcen
dere coegit. Lu. xij. Baptiſmo habeo ba
ptizari. ⁊ quõ coartor. ſ. a charitate [vſqʒ
dũ ꝑficiat̃. Tertiũ eſt oratio lachrymo-
ſa Ber. o humilis lachryma vincis inuin
cibilem: ⁊ ligas oĩpot. ⁊c. Silr̃ etiã filius
dei ſapiẽtiſſim⁹ ſcienter pmittit ſe a no-
bis decipi. Prio in vẽditiõe q: regnũ ce-
loꝝ dat vili p̃tio: vt aplis p naui ⁊ rheti-
bus: ⁊ vidue p duob⁹ minutis: q̇buſdã p
calice aque frigide. Matth. x. q̇buſdã p
ſola bona volũtate. aug. Regnũ celoꝝ tm̃
vʒ quãtũ habes. Nihil vili⁹ cũ vẽdit̃: ni
hil charius cum poſſidetur. Scḋo in em
ptione: q: corpus noſtrũ emit pretio ſui
ſanguinis. j. Cor. vj. ⁊ aiam noſtrã poſi-
tione aie ſue. j. Jo. iij. ille p nobis animã
ſuã poſuit: ⁊ per penitẽtiã noſtraʒ regno
B celoꝝ. Matth. iiij. Penitẽtiam agite ⁊c.
Tertio in cõmutatiõe: q: cõmutat auruʒ
ſue gratie ⁊ glorie in lutuʒ noſtre opera-
tionis. ¶ Quãtũ aũt ad tertiũ tangit̃ con
firmatio ſolutionis. Dñs eñi [ſicut dicit
Chry.] imbecilitati ꝯdeſcẽdẽs. Nicode-
mi ſermonẽ ſuũ ex alto facit credibilem.
ſ. ex certiſſima ſua notitia. Et vt patet ſi-
mul ipm repħẽdit de tarditate credendi
cum alijs iudeis: dicẽs [Amen amẽ dico
tibi: q: ꝙ ſcim⁹ nos] ſcʒ pr̃ fili⁹ ⁊ ſpũſſan
ctus ſm Haymo. vel ſcimus ego ⁊ ſpiri-
tus cuius vocẽ audis. Vel ſcimus. ego et
renati ex ſpũ: puta apoſtolis: ſm Alchui.
[loquimur: ⁊ qḋ vidim⁹]. i. certiſſime no-
uimus: ſm Chry. [hoc teſtamur] verbo ⁊
miraculis [⁊ vos] carnales ⁊ ſuperbi [te-
ſtimonium noſtrũ non accipitis] creden
C do his que docemus. ¶ Eſt aũt hic mul
tiplex queſtio. Prima quõ apoſtoli certiſ
ſima cognitione nouerãt ea que ſunt fi-
dei. Ad hoc dico qḋ duplex eſt certitudo
Quedã eſt certitudo viſiõis qua quis iõ
cert⁹ eſt q: videt. i. totaliter ꝯphẽdit p
intellectũ ita eſſe: ſicut cert⁹ eſt: q̇libet ꝙ
totũ eſt maius pte. Alia eſt certitudo ad

heſionis qua quis eſt cert⁹ de aliquo nõ
q: videt ita eſſe: ſʒ q: videt ⁊ ſcit illud eſſe
credibile: ⁊ adheret teſtimonio alterius
aſſerentis illud eſſe verũ. Et ſic in ſcien-
tia ſub alternata ſunt certa principia: ⁊ in
fide articiculi ipſius fidei quibus fidelis
aſſentit firmiſſime. Scḋa eſt quõ ea que D
ſunt fidei vident̃: cum fides ſit de non vi-
ſis ad hoc dico ꝙ hic ponit̃ viſus pro no
titia certa ſcḋo mõ: non primo: q̄uis dici
poſſit ꝙ articulos fidei de⁹ ⁊ xp̃s vident
in ſeipſis: apoſtoli autẽ ⁊ alij fideles via-
tores nõ vidẽt eos in ſeipſis: ſʒ in genera
li tãtũ ſm .s. Tho. ij. ij. q. j. inquantum vi-
dent eos eſſe credibiles. Tertia quare di
citur: ⁊ teſtimonium noſtrũ non accipi-
tis: cũ de Nicodemo conſtet ꝙ erat fide-
lis. Ad hoc dicit Theo. ꝙ dñs non loq̇-
tur de Nicodemo Sed toto genere iu-
deorum: de quo pauci cõparatiue credi-
derũt. Vel põt dici ꝙ iſte. Nicodemus a
principio tardus fuerat ad capiendum:
credendum: ⁊ nunc ad capienduʒ tãtũ: ⁊
ſic non reprehendit̃ de infidelitate: ſed
de ignorantia et ruditate: vt ſit talis ſen- E
ſus. Vos duri eſtis ⁊ tardi ad credendũ.
q: eſtis rudes ad capiendum ⁊ tñ niſi ca-
piatis aut non creditis: aut tarde ⁊ im-
perfecte creditis. Unde ſubdit̃. [Si terre
na dixi vobis] puta ſniam de ſpũ ⁊ vento
ſm Chry. Vent⁹ eñi cũ ſit gñabilis ⁊ cor-
ruptibilis: nũeratur: vt dicit .s. Tho. in-
ter res terrenas. Vel ſm eundẽ ſentẽtiaʒ
de ſpũali generatione que licʒ ſit celeſtis
⁊ ſpũalis rõne principij ſanctificatis et
rõne doni dati: quia ibi datur ſpũſſanct⁹
tamẽ eſt terrena rõne ſubiecti: q: hõ ter-
renus eſt qui ibi naſcitur. Vel ſm Augu.
terrena appellat corp⁹ ſuum de quo di-
xerat. Soluite templum hoc ⁊c. [Et non
creditis] niſi tarde ⁊ imperfecte: eo ꝙ iſta
rõne ruditatis nõ capiatis in gñali eſſe
incredibilia [quõ ſi dixero vobis celeſtia
credetis] que ſunt ad capienduʒ altiora. F
Accipiunt̃ aũt hic celeſtia aliqua ꝯ poſi-
ta ſupradictis terrenis: puta ꝯ ſniam de
ſpũ ſenſibili. i. vento alta ⁊ magna q̇ dici
poſſunt de ſpiratiõe ſpũſſcti: ꝯtra võ gña
tioneʒ terrenã ea q̇ de eterna filij gñatio-
ne dicunt̃: ⁊ cõtra poteſtateʒ reſuſcitan-
di corpus mortuum: ea que de poteſta

te dei dici poſſunt in ſubita omniuz an-
nihilatione ꝛ reparatione: ꝛ in ↄuerſiõe
ſubſtãtie panis in corpus xp̃i: ꝛ in vnio
ne pſonali hũanitatis ad diuinitatẽ: et
hm̃oi. Deinde ſaluator ſm Aug. lib. de
baptiſmo paruulorũ: reprehenſa ſupbia
B ꝛ tarditate Nicodemi: directe vult ſatiſ-
facere q̃ſtioni eius qua q̃ſiuit. Quõ pñt
hec fieri ꝛ hoc facit aſſignãdo cauſas q̃-
bus ſpũalis regeneratio hʒ efficaciam
q̃ ſunt due vt dicit. s. Tho. ſ. myſterium:
incarnationis et myſteriũ paſſionis xp̃i.
Nõ em̃ Nicodemi ſic dʒ itelligi, vt dicit
s. Tho. Quõ poſſunt hec fieri. ſ. vt aliq̃d
de occulto celorũ veniat: aut in occultuʒ
celorũ conſcendat: qꝛ dicis occultuʒ eſſe
pĩncipiũ ꝛ finẽ ſpiritualis generatiõis.
Occulta em̃ ſunt nobis q̃ ſunt in celis.
Unde dñs anteq̃̃ ſatiſfaceret queſtioni.
hũc eius intellectũ aperuit dicẽs quõ ſi
dixero celeſtia credetis? Et ſtatim inci-
pit oſ͞dere cuius ſit ꝑpriuʒ in celũ aſcẽ-
dere. Ad intellectuʒ autẽ ſequẽtiuʒ ſciẽ
H dũ eſt ꝙ filiũ hoĩs deſcendiſſe de celo ſic
intellexit Ualentinus: quaſi corpus ſuũ
de celo portauerit. Et ſimiliter dicit illũ
eſſe in celo. i. in corpore de natura celeſti
ſed hoc eſt expreſſe cõtra apoſtolũ dicen
tẽ eũ factũ ex ſemine Dauid ſm carneʒ.
ad Roma j. Orige. vo dixit hoc eſſe qꝛ
anima eius deſcendit de celo. Fuit enim
vt ait aĩa eius ſimul ab initio creata cuʒ
aliis: ꝛ prius vnita verbo: deinde de celo
deſcendẽs cernem aſſum pſit. Et hoc di-
cit qꝛ credit omnes aĩas ꝛ ſpũales ſub-
ſtãtias equales eſſe creatas. ꝛ ſm diuer
ſitatẽ meritorũ ſuorũ diuerſis corporib9
fuiſſe alligatas. ¶ Sed ↄ͂ hoc eſt qꝛ apłs
Ro. ix. dicit de Jacob ꝛ Eſau. exiſtentib9
i vtero; quod adhuc nihil boni aut mali
egerant. quõ ḡ ille aĩe aĩ peccauerant q̃̃
corpibus vnirent. Simul ergo creat ani
ma et infunditur corpori cui nõ p̃exiſtit.
I Dicẽdũ eſt ergo ꝙ cũ in xp̃o ſit tm̃ vna p
ſona ſubſiſtẽs in duabus naturis de ea
dicuntur ptinẽtia ad diuerſas naturas.
ita ꝙ idẽ crucifixus eſt ꝛ creauit mũduʒ
ꝛ filius hominis ꝛ dei vnus eſt. Quia er
go deus deſcendit de celo: dr̃ etiã ſm. s.
Tho. filius hoĩs deſcẽdiſſe de celo ꝛ hoc
ſm naturã diuinã nõ mutãdo locum qꝛ
vbiq̃ eſt ſed iper nouũ effectũ nouo mõ
eſſendi in hoc mũdo ſcʒ ꝑ aſſumptioneʒ
humanitatis. Uel vt dicit Hilari9: deſcẽ
dit de celo q̃ ad corpus nõ rõne materie
ſʒ rõne cauſe efficiẽtis: qꝛ nõ virili ſemi-
K ne: ſʒ celeſti ṽtute formatus eſt. ¶ Scien
dũ eſt etiaʒ ꝙ iſta ꝑpoſitio: nullus p̃ter
xp̃m aſcẽdit in celũ: eſt vera in multipli
ci ſenſu. Primo vt intelligat ꝙ añ paſſio
nem xp̃i nemo potuit aſcendere in celuʒ
vel ibi eſſe p̃ter ipſum: qꝛ humano gene-
ri celũ clauſum erat. Scd̃o vt intelligat
virtute ꝑpria. Tertio ſm. s. Tho. vt per
xp̃m nõ accipiamus ſolũ caput: ſʒ caput
ꝛ mẽbra q̃ cũ capite aſcẽdunt. Sunt aũt
mẽbra xp̃i eõs electi. Dr̃ ḡ. [Nemo aſcẽ-
dit in celũ niſi q̃ deſcẽdit de celo] mõ p̃di
cto [fili9 hoĩs]. i. ipſe xp̃s qui ſic ſe vocat
cauſa humilitatis ſʒ Aug. [q̃ eſt in celo]
rõne deitatis. Sed quõ ex his rñdet Ni
codemo? Dico ꝙ optime rñdet. Nã ſal-
uator dixerat generationẽ ſm ſp̃m habe
L re occultũ principiũ ꝛ finẽ. Et qꝛ q̃ſierat
Nicodem9: quõ hoc fieri poſſit: rñdet ꝙ
celeſti virtute hõ regenerat ad celeſteʒ
vitã/ ꝛ vtrũq̃ eorũ celeſtis virtus q̃̃ ce
leſtis vita occultũ eſt. Deinde etiã ſub-
iungit de paſſione ſua cui9 occulta ṽtu-
te operat baptiſmus ꝛ generat hõ ſpũa
liter dicẽs [Et ſicut moyſes exaltauit ſer
pentẽ]eneum [in deſerto] eleuãs illũ in
altũ ſuper palum. Sicut em̃ habet Nu-
meri. xxi. populo iſrael ꝑcuſſo frequẽter
a ſerpentib9: mãdato dei moyſes ſerpen
tem eneũ fecit quẽ eleuatũ aſpiciẽtes ſa
nabant. Et fuit figura crucifixi q̃ appa-
ruit ſerpens immolatus in cruce. ꝛ non
erat ſicut ille ſ͞pẽs videbat: ꝛ veneno ca-
rebat. Uñ vt ibi dr̃. fuit poſitus in ſignũ.
[Sic exaltari]. i. in cruce [opʒ filiũ hoĩs]
Scd̃m Chry. iõ nõ dicit pẽdere opʒ filiũ
M hoĩs. ſʒ exaltari: qꝛ honeſti9 hoc videbat
audiẽti cõdeſcendẽs. Scd̃o vt oſtẽderet
hoc congruere ſue figure. in qua nomi-
ne exaltatiõis ſeu eleuatiõis vtitur ſcri
ptura. Tertio vt oñdat ſe volũtarie ad
paſſionẽ veniſſe vñ multa naſcit ſal9 no
bis: ꝛ exaltato xp̃o [vt omnis q̃ credit in
ipſum]ꝑ motũ. ſ. ſpei ꝛ charitatis tẽden
do in ip̃m [nõ pereat eterna morte/ ſed
habeat vitã]nõ corporalem tm̃ ſed [eter-

nã]. Aſſimilat aũt ſe xp̃s ſerpẽti. immo aſſi
milauit euʒ deus per moyſen. Primo qꝛ
lʒ nõ fuerit ſerpẽs ꝑ venenũ peccati: tm̃
videbat ſerpẽs qꝛ venit in ſilitudinẽ car
nis pc̃ti vt dr̃ Ro. viij. Scd̃o quia ſicut de
ſerpẽte venenũ ꝛ tyriaca contra venenũ
A fit. ita facto veneno de ſerpente diabolo
deus voluit fieri ſerpẽs vt fieret tyriaca
cõtra venenũ diaboli. In cuius ſignum
Exo. vij. ſerpẽs moyſi deuorauit ſerpen-
tes magorũ Tertio qꝛ ſerpẽs cũ magna
cuſtodia obſeruat oua. Que cũ non indi
geãt foueri: tñ eſt ſemꝑ circa ea ne leden
tur ab aliquo. Et ſilr xp̃s ſemꝑ cuſtodit
ſuos Matt. vlt. [Ecce ego vobiſcum ſuʒ
vſq̃ ad cõſummationem ſeculi. Quarto
ſerpens per artũ foramen expoliat vete
rem pellẽ vt induat nouã. Similiter xp̃s
per foramẽ mortis venit ad ſtolã immor
talitatis. Luc. vlti. Oportebat xp̃m pati
ꝛc. Quinto ſerpens obturat aures ne au
diat vocẽ incantantis. Et ſilr xp̃s ne au-
diret vocem demonis tentãtis: vel quo-
tidie nos apud deũ accuſantis. Apo. xij.
B Proiectus eſt accuſator. Dicit autẽ ene9
Primo: qꝛ tonſionib9 paſſionũ expoliri
potuit ſed nõ confringi. Scd̃o qꝛ es non
eſt vnius nature metalline: ſed plurium:
ſicut xp̃s q̃ diuinaʒ habet ꝛ humanam.
Tertio ꝑpter ſonoritateʒ predicationis.
Eſt aũt notandũ ꝙ cũ dr̃. ꝛ teſtimonium
noſtrũ non accipitis in hoc ingratitudo
humana notat. Oia em̃ q̃ mẽtiri nõ poſ-
ſunt perhibuerunt teſtimoniũ de hac ve
ritate ꝙ deus eſt trinus ꝛ vn9. ſ. ipſe de9:
vt patuit ſupra. Et ip̃e xp̃s Mat. vlt. Ba
ptizantes eos in noĩe patris ꝛ filij ꝛ ſpũſ
ſcti. Et angeli dicẽtes. Sanct9: ſctũs: ſan
ctus. Et prophete illuminati a deo. Et tñ
hoc teſtimoniũ multi maxie iudei nõ ac-
cipiũt. Et tñ iſta fides deuote recepta va
let pximo ad demonũ expulſionẽ. Nã cũ
notario fidei apud Cõſtãtinopolim du-
cto a mago ad locum reſidẽtie demonũ:
vnus eorum ſedens in throno dixiſſet ſi
C velletſeru9 eſſe ſaus. Et rñdiſſet ſe ſeruũ
trinitatis: ꝛ ſe ſignaſſet: oẽs demones au
fugerunt. Et ſcd̃o ad tribulationũ ꝑpul-
ſionẽ. Nã ſicut dr̃ Dam. li. iiij. Cum apud
Cõſtantinopolim tp̃e grauis peſtilentie
rapt9 in celum audiuiſſet ab angelis de-
cantari. Sãcte deus: ſctẽ fortis: ſctẽ ꝛ mi-
ſericors ſaluator miſerere nobĩ. ꝛ rediẽs
corã pp̃lo decãtaſſet: ceſſauit oĩs morta-
litas. Tertio ad maloꝝ ↄfuſionẽ ꝛ cõuer
ſionẽ. Nã cũ q̃dã legatus vir ſanct9 p̃ce-
D piſſet ep̃m ſimoniacũ decãtare glia pr̃i.
ꝛc. rogans deũ ſi erat ſimoniacus ꝙ ſp̃m
ſctm̃ cui fecerat iniuriã non poſſet nomi
nare. ita fcm̃ ẽt. Et ſic ille de phẽſus pctm̃
ſuum humiliter recognouit ꝛ penituit.

In die corporis chriſti.

Textus euang. Jo. c. vj.

Caro mea vere eſt cib9 ꝛ
ſanguis me9 vere ẽ pot9
Qui mãducat meã car
nẽ ꝛ bibit meuʒ ſangui-
nẽ: i me manet ꝛ ego in
eo. Sicut miſit me viuẽs pr̃: ꝛ ego
viuo ꝑpter patrẽ. Et q̃ manducat
me: ꝛ ipſe viuet ꝑpter me. Hic ẽ pa
nis q̃ de celo deſcẽdit. Nõ ſicut mã
ducauerũt patres veſtri manna: et
E mortui ſunt. Qui manducat hunc
panẽ viuet in eternum.

Caro mea vere eſt cibus ꝛc.]
Jo. vj. Quia ſacr̃m euchari-
ſtie nõ põt hũana ligua ex-
plicari: neq̃ hũano ingenio
cõprehẽdi iõ pauca de ipſo
tractabim9: remittẽs ꝑ aliis ad. s. Tho.
iij. q. lxxvij. ꝛ. iiij. di. viij. ¶ Quãtũ ad pre-
ſens ꝑtinet hoc ſolũ volo declarare quõ
corpus xp̃i manẽs in celo eſt in terra ſub
parua q̃titate: et in multis locis ſimul.
¶ Sciẽdũ eſt ergo. Prio ꝙ itellect9 intel
ligit ꝙ corpus qd̃ mutat de colore in co-
lorẽ. puta de albo i nigrũ: aliud eſt ab al-
bo colore ꝛ nigro eo ꝙ ip̃m corp9 manet:
ꝛ colores mutant ſeu trãſeunt. Et eodeʒ
mõ intelligere opʒ ꝙ ſubſtãtia eſt aliud
F a quãtitate qꝛ eadem ſubſtãtia mutatur
de parua i magnã quãtitatẽ: ꝛ ecõuerſo.
ſicut pcʒ in lactis ebullitione ꝛ ↄmixtio-
ne farine. Hoc eſt ergo fundamentũ ma
gnũ in iſta materia intelligere ꝙ ſubſtan
tia nõ eſt ſua quantitas ſed aliud ab ea.
Et qꝛ ſicut res habet ab albedine ꝙ ſit al
ba: ita habet a quãtitate ꝙ ſit quãta: ꝛ di-

uiſibilis ⁊ magna ⁊ parua. ideo ſicut ſine
albedine res nō eſt alba: ita ſine quanti=
tate ſubſtantia nō eſt magna neq̧ parua
ſ; eſt īdiuiſibilis. vt dicit Ariſt. iii. phy.
Subſtantia ergo corporis xp̄i conſyde=
rata ſine ſua quantitate eſt indiuiſibilis.
L ❡ Sciēdū eſt ſcđo ꝙ inter agēs creatum
⁊ increatū iſta eſt differētia ꝙ agēs crea=
tū nunq̄ facit naturam: ſ; ſemꝑ illā in oī
ſua actiōe p̄ſupponit: ⁊ eā trāſmutat de
forma ī formā. Uñ eſt cā ſolū forme ⁊ cō=
ſequēter ↄpoſiti: nō aūt materie ſicut vi=
demus ꝙ ignis nō facit ligna ſ; illa con
uertit in ignem: ita ꝙ materia q̄ pri9 erat
ſub forma lignorū eadem tranſmutat̄: vt
poſtea ſit ſub forma ignis ⁊ nō ē ab igne
facta: ſ; p̄ſuppoſita. agēs vero increatū
eſt cā nō ſolum forme: ſ; etiā materie. Ex
hac differētia ſequit̄ alia. q2 agens crea=
tū nō pōt totū in totū ↄuertere. ſed cōuer
tit ſolū ſ̄m partē: ſicut ignis nō cōuertit
totū lignū q̄tum ad materiam ⁊ formā;
in ignē ſed ↄuertit ſolum formā ad hunc
ſenſum ꝙ abiecta forma ligni inducit for
mam ignis. Sed agēs increatum totum
tranſmutare poteſt in totū. Ad verba er=
M go cōſecrationis in hoc ſacramēto: de9
ſubſtātiā panis totā quo ad materiam ⁊
formā cōuertit in corpus xp̄i: ⁊ tñ quanti
tas panis nō conuertitur in quātitatem
xp̄i: ſed manet ſubſiſtens virtute dei ſine
oī ſubſtātia. Corp9 ergo xp̄i eſt ſub quāti
tate panis nō q2 ſit motum de celo: ſ; q2
ſubſtātia panis q̄ erat ſub tali quantita=
te eſt effecta corpus xp̄i. Et q2 poteſt deus
paruum ⁊ magnum panē ſic conuertere:
poteſt etiā eſſe corpus xp̄i ſub magis aut
parua panis vel hoſtie quantitate. Et ſi=
militer q2 ſimul deus pōt duos aut mil=
le panes cōuertere: poteſt ſimul ſub mul=
tis quantitatibus eſſe iſto modo. ſ. ſ̄m ꝙ
aliquid dicit̄ eſſe ſub illa quantitate ſub
qua erat aliquid qđ eſt cōuerſum in ip̄m
Uñ iſto modo deus poſſet ſubſtantiā ce=
I li ponere ſub quantitate grani milij. ſ. ſi
ſubſtantiā milij cōuerteret in ſubſtātiam
celi. Dicam9 ergo [Caro mea vere eſt ci=
bus]. i. vere ſumit̄ ſub ſpecie cibi. i. panis
q̄ vere in carnē meā eſt conuerſus [⁊ ſan=
guis meus vere eſt potus]. i. vere ſumitur
ſub ſpecie potus. i. vini: quod vere in ſan

guinem meū eſt ꝑ cōſecrationē mutatū.
Notāter dr̄ vere. Primo ſ̄m Chry. vt in=
telligātur iſta nō eſſe dicta ꝑabolice vel
ſimilitudinarie. ſed realiter ⁊ vere ita eſ= K
ſe. Secūdo ſ̄m eundem: vt intelligat̄ ca=
ro iſta eſſe cib9 aīe nō corpis. Tertio ſ̄m
Aug. quia cū cib9 ſumat̄ ad ſuſtentandū
vitā exclusa fame ⁊ ſiti. nullus cibus vel
pot9 hoc v̄e facit preter iſtū q̄ hoīes im=
mortales efficit. Nō fit aūt mētio de oſſi
bus ⁊ neruis q̄uis ſint in iſto ſacramen=
to: q2 nō conſueuerunt ita venire in cibū
hoīs [Qui manducat meā carnē ⁊ bibit
meū ſanguinem] Ex hoc videtur ꝙ ſub
vtraq̧ ſpecie ſit cōicandū. Unde et alibi
dr̄. Niſi manducaueritis carnē filij hoīs
⁊ biberitis eius ſanguinē: nō habebitis
vitā in vobis. Ad hoc dicit. s. Tho. iij. q.
lxxx. ꝙ licitū eſt cōicare ſub ſpecie panis
tm̄ quantū eſt ex parte cōicandis: in quo
dz eſſe cautela nequid ſanguinis effun=
dat̄: quod facile poſſet accidere in tanta
multitudine chriſtiani populi: in q̄ mul=
ti ſunt indiſcreti. Licitū ī quātū eſt ꝓpter L
periculū effuſiōis. Et ſcđo q2 ꝑfectio hu=
ius ſacr̄i nō cōſiſtit in vſu ſed in cōſecra=
tione. Et tertio q2 ſacerdos ex ꝑſona oīū
vtrūq̧ offert. Quantum autē eſt ex parte
ſacramēti ſecus eſt q2 perficitur in vtro=
q̧ ideo ad illum ad quem ſpectat ꝑficere
ſacramētū ſpectat etiā vtrūq̧ ſumere id
eſt ad ſacerdotem. Hec ex illo. Ad id v̄o
qđ dr̄. Niſi manducaueritis carnē ⁊c. di=
cit idem ſuper Jo. ſic. Si hec ſn̄ia de ſpiri
tuali manducatione intelligat̄ dubium
nō habet. quicūq̧ eñ participat de eccle
ſiaſtica vnitate ſiue q̄cūq̧ eſt ī charitate
ſuſcipit ſp̄ualiter ſacramētum ſub vtraq̧
ſpecie. Qui v̄o ſp̄ualiter nō manducat ⁊
bibit ſine charitate ⁊ ↄn̄r ſine vita ſpiri=
tuali eſt. Si aūt intelligat̄ de mādicatio
ne ſacr̄ali qua ſcz ip̄e ſpecies ſuſcipiunt̄
eſt dubium. q2 videbitur eſſe de neceſſita
te ſalutis ſuſcipere corpus xp̄i ſicut et ba=
ptizari: qđ greci cōcedunt: euchariſtiam M
pueris baptizatis exhibentes: habentes
ꝓ ſe dictū Dionyſij dicentis: ꝙ ꝑceptio
cuiuſlibet ſacramenti debet cōſummari
in cōione euchariſtie. Sed dionyſius lo
quit̄ de adultis q̄ poſſunt habere actua=
lē deuotionē que ad euchariſtiā requiri=

tur. Dicēdū eſt ergo ꝙ baptiſmus eſt ne=
ceſſarius q̄ ad adultos ſ̄m votū: quo ad
alios aūt ſ̄m actū. Euchariſtia v̄o nulli
eſt de neceſſitate ſalutis quo ad actum.
Nā rem huius ſacr̄i adulti hn̄t ꝑ ꝓpriū voto
A ꝓprio pueri v̄o voto eccl'ie qđ eis cōicat̄
in baptiſmo. ❡ Sz ↄ: q2 ſ̄m hoc videbit̄
ꝙ etiam ſumptio ſanguinis ſcđm votum
erit de neceſſitate ſalutis: qđ eſt ↄ cōſue=
tudinē aliquarum eccl'iarū. in q̄bus ſo=
lus ſacerdos ſub vtraq̧ ſpecie communi
cat. Ad hoc dicit ꝙ antiquitus oēs cōica=
bant ſub vtraq̧ ſpecie: qđ adhuc in qui=
buſdā eccl'ijs ſeruat̄: vt etiam miniſtri al=
taris cōicent ſub vtraq̧ ſpecie ſed in ali=
quibus alijs ſeruat̄ vt ſolus ſacerdos cō
municet ſanguini propter periculū effu=
ſionis. Nec tñ eſt contra ſententiā domi
ni: q2 cōicans corpori cōicat etiā ſangui=
ni: quia ſub ſpecie panis eſt corpus ex vi
ſacramenti ⁊ ſanguis ex concomitantia.
Hec ex illo vbi. ſ. quibuſdam additis ex
dictis eius aliunde. Eſt autem notandū
ꝙ nulli inuenire poſſum ꝙ eccleſia ordi=
nauerit ſub vnica ſpecie eſſe cōicandum
ſed cōſuetudo eſt que paſſim ſic obtinuit.
B Dicūt aūt aliqui ꝙ cum aliqua res eſt de
ſe laudabilis. lz cōſuetudo poſſit deobli=
gare ab illa: nō tñ obligat ad oppoſitū.
ſicut ↄſuetudo excuſat me ſi nō communi
co omni die vel omni die feſto vt conſue
uerūt xp̄iani: nō tñ obligat me ad oppo=
ſitū quin poſſim omni die cōicare. Cum
ergo cōicare ſub vtraq̧ ſpecie ſit lauda=
bile: conſuetudo nō videtur ad oppoſitū
obligare. Et ideo ſi laicus ex deuotione
cōicet ſub vtraq̧ ſpecie ceſſante periculo
effuſionis ⁊ oī falſo iudicio quo ad fidē:
dicūt ꝙ non peccat mortaliter: imo forte
laudabiliter agit. Si eñ in eccl'ia fuiſſent
oēs cōicandi diſcreti ⁊ tanta fuiſſet ſacer
dotū copia vt pauci ſimul cōicare potuiſ
ſent ad libitum: nunq̄ fuiſſet introducta
iſta cōſuetudo quā cernim9. Mihi autē
C videt̄ ꝙ iſta res habeat ſpeciē mali ⁊ for=
te ꝙ mortaliter peccat communicans ſic
actiue ⁊ paſſiue: q2 etiā ſi ſit aliquid de ſe
laudabile: tñ cōſuetudo eccleſie obligare
poteſt ad oppoſitum: q̄ñ illud oppoſitū
nō eſt pctm̄. Et ꝓbatio huius eſt: q2 ſcđm
. s. Tho. in. iiij. eccl'ia aliq̄ñ ad extinguen=

dam quandā hereſim obligauit ad cele
brādū aliquāto tp̄e in fermētato: q̄ obli=
gatio videt̄ fuiſſe ꝑ cōſuetudinē. Et eodē
modo poteſt ex rōnabili cauſa ordinare
per ſtatutū vel ꝑ cōſuetudinē ꝙ ſub alte=
ra tm̄ ſpecie cōicet̄. Dicere aūt ꝙ cōſuetu
do nō poſſit ad hoc ligare ē dicere ꝙ nec
ſtatutū illigare poſſit: q2 ſicq ꝑ ſtatutū ⁊ cō= F
ſuetudinē p̄nceps pt̄ ↄdere legē [In me
manet: ⁊ ego in illo.] Per hec aūt v̄ba ex
ponit dñs ſ̄m Aug. qđ ſit ei9 corpus mā
ducare. Māducatem. ſ. ſp̄ualiter qui ma
net in xp̄o ꝑ fidē charitate formatā. Qui
v̄o nō ſic manet in xp̄o nō māducat. Nō
tñ iſta intelligunt̄ ſz eūdē de his q̄ ſacr̄a
lit̄ tm̄ mādūcāt. i. q̄ ſuſcipiunt q̄dē ſacr̄m:
ſ; tñ nō ſunt in charitate. Uel ſ̄m Chry.
in his v̄bis vult dñs declarare qđ ante
dixerat: ꝙ mādūcātes hunc panē habe=
rēt vitā eternā. Nā q̄ manet in xp̄o viuē=
te viuit. Ideo ſubdit̄. [Sicut miſit me vi=
uens pater ⁊ ego viuo propter patrem]
inq̄tum deus. quia ab eo habeo deitatē
⁊ vitam: ⁊ ſimiliter inq̄tum homo. quia E
viuo in perſona diuini verbi quam pa=
ter producit. [Et qui manducat me] ſa=
cramentaliter ⁊ ſpiritualiter: vel ſaltem
ſp̄ualiter tm̄ [⁊ ipſe viuet ꝓpter me] quia
ſcz talis efficit̄ membrum xp̄i: ⁊ viuit fon
te totius vite. [Hic eſt panis] ſcilicet ca=
ro mea [qui de celo deſcendit quia] ſcili=
cet non ſemine virili: ſed celeſti virtute
propagata eſt: vt dicit Hila. [Non] ſup=
ple manducatur hic panis [ſicut mandu
cauerunt patres veſtri manna: ⁊ mortui
ſunt] morte tp̄ali ⁊ eterna ſ̄m Augu. [qđ
nō de cibus ſ; de q̄buſdā intelligo. Nā
⁊ moyſes in deſerto mortu9 ē morte tp̄a
li: ſ; nō eterna. [Qui māducauerit hunc
panē] modo p̄dicto: q̄ eſt veritas: ⁊ non
vmbra vt manna [viuet in eternum] vita
gratie ⁊ glorie q̄uis moriat̄ vita nature.
Et intellige de māducāte perſeuerāter:
ita ꝙ interruptio nō interueniat: que in
terruptio eſt ꝑ mortale peccatum. ❡ Eſt D
autē ſciendum ꝙ hoc ſacramentum fuit
inſtitutū. Primo ī recordationē dñice paſ=
ſionis: vt pt3 Luc. xxij. Et ſecundo in ſi=
gnū precipue dilectionis. Nam magnus
amor eſt dare ſua: maior dare ſuo: ſ; ma=
xim9 dare ſe. Dādo aūt ſe magn9 amor.

eſt dare in ſe fratrē ⁊ ſociū: vt xp̄s per in
carnationē ⁊ maior cū hoc, dare ſe in ma
giſtrū p p̄dicationē: ⁊ adhuc maiori exē
plū p cōuerſationē: ⁊ adhuc maior in p̄
G tium p paſſionē: ⁊ maximus dare ſe in ci
buz p ſacrā cōionē. Nā in alijs donū eſt
aliquo mō diuiſum ab eo cui daṫ: ſed ex
cibo ⁊ cibato fit vnū indiuiſum. Uñ amā
tes tunc ſumme conſueuerūt exprimere
amorē ſuū: cū dicūt: darē ei de carnibus
meis ad mādicādum: ⁊ de ſanguine ad
bibendū. ¶ Tertio inſtitutū eſt in i obur
confirmationis: quia ſicut panis corp9:
ita eucharistia animā cōfortat. Quarto
in nutrimentum vite ſpiritualis: iuxta il
lud. Joan. vi. Niſi manducaueritis car
nē filij hominis ⁊c. Quinto in viaticum
peregrinatiōis: vt patet in figura panis
quo refect9 ē Helias. iij. Reg. xix. Sexto
in pign9 ⁊ arrā eterni hereditatis: iuxta
illud Mat. vlti. Ecce ego vobiſcum ſum
vſq₃ ad conſummationem ſeculi. Septi
mo in ſatiſfactionez pro peccatis Si aūt
dz digne ſumi: oportet q̄ comedatur eo
mō quo agnus paſchalis q̄ figura eius
fuit. Ut igitur comedēdo declineṫ a ma
H lo: ⁊ fiat bonū: debet primo comedi acir
cūciſis per veteris conuerſationis aboli
tionē. j. Cor. v. Epulemur non in fermen
to veteri. Fermentū eñ eſt maſſa corru
pta: ⁊ Scd̄o cū lactucis agreſtib9 p ama
rā contritionē. Job. iij. Anteq̄ȝ comedam
ſuſpiro. Et tertio cū panib9 azymis per
conſcientie ſinceritatē. j. ad Cor. v. ſed in
azymis ſinceritatis ⁊ v̄itatis. Et quarto
renibus accinctis p ſtrictā caſtitatem. j.
Regū. xxi. Si mūdi ſunt pueri maxime a
mulierib9 ⁊c. Et quinto pedib9 calciatis
per immunitatē a terrenis affectibus in
cuius ſignū etiā xp̄s prius lauit diſcipu
lorū pedes q̄ cōicarēt. Et ſexto cum ba
culis in manibus per ſuipſius ſollicitā
cuſtodiā Eſa. xxx. comedētes ⁊ bibentes
ſurgite p̄ncipes accipite clypeū ⁊c. Et ſe
ptimo in domo vna p omnodā cōcordiā.
Et octauo ſimul cū vicinis p fraternam
I charitatē ⁊ amorē. Et nono dz eſſe aſſus
igni: p deuotiōis p̄cedentē feruorē. Et de
cimo feſtinātē p auiditatē ⁊ dulcedinē
comitātez. Et vndecimo totaliter p fidei
integritatē vorādo caput ⁊ pedes. i. cre
dēdo deitatē ⁊ humanitatē xp̄i. Et duo
decimo ſine oſſium communitione per
ſacramenti venerationem. Sex autē vlti
me conditiones videntur maxime perti K
nere ad acceſſum ad bonum.

☞ Dominica. j. poſt trinitatem.
☞ Textus euan. Lu. c. xvi.

Homo q̄dā erat diues ⁊
īduebaṫ purpura ⁊ byſ
ſo: ⁊ epulabaṫ quotidie
ſplēdide: Et erat q̄daz
mēdicus noīe lazar9: q̄
iacebat ad ianuā eius vlcerib9 ple
nus: cupiēs ſaturari de micis q̄ ca
debāt de mēſa diuitis: ⁊ nemo illi
dabat. Sȝ ⁊ canes veniebāt ⁊ linge
bāt vlcera ei9. Factū eſt aūt vt mo
rereṫ mēdicus: ⁊ portareṫ ab ange
lis in ſinū abrae. Mortu9 eſt aūt ⁊ L
diues: ⁊ ſepultus eſt ī inferno. Ele
uās aūt oculos ſuos cū eſſet in tor
mentis vidit abraā a lōge: ⁊ lazarū
in ſinu ei9. Et ip̄e clamās dixit. P̄r
abraā miſerere mei ⁊ mitte lazarū
vt intigat extremū digiti ſui ī aquā
vt refrigeret linguā meā q2 crucior
in hac flāma. Et dixit illi Abraā:
Fili recordare q2 recepiſti bona ī vi
ta tua Et lazarus ſimiliter mala.
Nūc hic cōſolaṫ: tu vero cruciaris.
Et in his omnibus īter nos ⁊ vos
chaos magnū firmatū ē: vt hi q̄ vo
lūt hic trāſire ad vos nō poſſint: ne
q̄ȝ inde huc trāſmeare. Et ait. Ro
go ergo te p̄r vt mittas eū in domū
p̄ris mei: habeo eñ q̄nq̄ȝ f̄res vt te
ſteṫ illis: ne ⁊ ipſi veniāt ī hūc locū
tormētorū. Et ait illi abraā. Habēt
Moyſen ⁊ p̄phetas: audiāt illos.
At ille dixit. Nō p̄r abraā: ſed ſi q̄s M
ex mortuis ierit ad eos: penitentiā
agēt. Ait aūt illi. Si moyſen ⁊ pro
phetas nō audiunt: neq̄ȝ ſi quis ex
mortuis reſurrexit credent.

Homo q̄dā erat diues ⁊c.]
Luc. xvi. In p̄nti euan. fit
ꝯparatio īter diuitē pur
puratū ac epulonē: ⁊ La
zaꝝ pauperē: vlceratū ac
famelicū. Cōparanṫ aūt
A quantū ad tria. ſ. Actū: Reatū: ⁊ Statum.
¶ Quātū ad p̄mū literalr̄ ſciēdū eſt: q̄ vt
ex textu p̄tȝ euāgelij xp̄s p̄dicauerat cōtē
ptū diuitiarū: ⁊ amplexū eleemoſynarū:
ſȝ pharisei: auari deridebāt eū. Jō cōtra
eos induciṫ p̄ſs nō q̄dē p̄abola: ſȝ hiſto
ria. Nō eñ q̄ hic dicunṫ ſunt p̄abolice di
cta: ſȝ fuerunt vere geſta: vt dt̄ mag. hiſt. ⁊
Amb. ⁊ Chry. qd̄ ex hoc p̄tȝ: q2 pauperis
nomē exprimiṫ. Dr̄ ergo [Hō quidā] nō
aūt exprimiṫ nomē ei9: ſicut. j. nomē pau
peris: ſm̄ Greg. in homil. q2 de9 hūiles
nouit atq̄ȝ ꝯprobat: ſup̄bos ignorat: non
q2 eos nō ſciat: ſȝ q2 vitā eoꝝ nō appro
bat. Fuit tñ iſte de gn̄e iudeoꝝ ſm̄ mag.
hiſt. q2 inde dicunṫ fratres ei9 habere le
gē moyſi ⁊ libros p̄phetaruȝ: ⁊ Abraam
eū filiū vocat [erat diues] Eſt aūt ſciēdū
B q̄ lȝ quis poſſit diues eſſe ſine pctō. Tñ
quadruplr̄ circa diuitias eſt pctm̄: ſcilȝ
Auare retinēdo. Indebite expēdēdo. Ar
denter amādo. Iniuſte acquirēdo. Et ſic
quatuor diuites in euāgelio rep̄rehēſibi
les inducunṫ: qui circa eaſdē deliquerūt.
De primo habeṫ Lu. xij. q̄ dicebat. Ani
ma mea habes multa bona repoſita in
annos plurimos ⁊c. De ſecūdo Lu. iiij.
de quo dr̄: q̄ diſſipauit ſubſtantiam ſuaȝ
viuendo luxurioſe. De tertio Luc. xviij.
cui dixit dn̄s. Omnia q̄ habes vende et
da pauperib9. Et ſequiṫ His auditis cō
triſtat9 eſt: q2 erat diues valde. De quar
to habeṫ Luc. xvi: ⁊ fuit villicus iniqui
tatis q̄ de bonis dn̄i ſui fuit ditat9. Iſte
aūt diues nō ponitur in numero cū illis:
quia tribus primis modis fuiſſe videtur
rep̄rehēſibilis. [Qui induebatur purpu
ra.] Hoc aūt exprimiṫ ſm̄ Gorram non
ſolū p̄pter p̄tioſitatē veſtis: ſȝ etiam pro
pter myſteriū. Purpura eñ tincta ſan
guine ſignificaṫ eccleſiaſtica bn̄ficia ſan
C guine chriſti cōparata vel ea que ſudore
⁊ cruore pauperum ſunt acquiſita q̄ ra
paces exponunt in veſtibus Hiere. ca. ij.
In alijs ei9 inuentus eſt ſanguis ſcȝ ani
marū pauperū ⁊ innocentiū. Sequitur.
[Et byſſo] In purpura aūt p̄tioſitas et
in byſſo mollicies veſtiū ſignaṫ. Beda.
Purpura color regij habit9 eſt: ⁊ cōchis
marinis ferro circūciſis emiſſa. Byſſus D
vero genus eſt lini candidi ⁊ molliſſimi.
Hec ille. ¶ Eſt aūt notādū q̄ in veſtib9
quinq̄ȝ ſunt rep̄hēſibilia ſm̄ Gorrā. Pri
mo ſumptuoſitas: q2 indignū eſt vile ca
dauer ſup̄flue ornari. Eo eñ multi pau
peres xp̄i poſſent ſuſtentari. Scd̄o multi
plicitas. Hiero. Aliena rapere conuinci
tur: qui retinere ſup̄flua cōprobaṫ. Ter
tio curioſitas vel ſtudiū aut ſollicitudo
ornandi ſe ſuperflue. Aug. in regu. Nec
affectetis veſtibus placere: ſed moribus.
Quarto indecētia: vt ſi ſacerdos induaṫ
vt miles Sopho. j. Uiſitabo ſuper oēs q̄
induti ſunt veſte p̄egrina. Quinto oſtẽta
tio. ſ. ad inanem gloriā: q̄ ſemper eſt illici
ta. Pōt addi. vi. inboneſtas. Quidā eñ
viri ſic veſtiunṫ inboneſte: vt mulierib9
ingerant phātaſias: ⁊ econuerſo. Et hoc
ſm̄ aliquos eſt mortale: qd̄ nō eſt dubiū
qñ ea intētione fiat: ſȝ factū ipſum vtruȝ
ſit mortale non dico: ſȝ tñ patreſfamilias E
in hoc deberēt vigilare. Excuſaṫ aūt ali
q̄s in p̄tioſa veſte ſm̄ eūdē. Primo p̄pter
cōſuetudinē: ⁊ ſcd̄o p̄pter p̄ſone digni
tatē: ⁊ tertio p̄pter neceſſitatē: q2. ſ. aliaȝ
nō habet: ⁊ quarto ad celādā ſanctitatē
vt p̄tȝ in Sebaſtiano. [Et epulabatur]. i.
ꝯuiuijs vacabat: Nō eñ omne comedere
eſt epulari. ⁊ hoc non ad ſatiendum pau
peres vel bonoꝝ amicitias cōparandas
qd̄ vr̄ licitū: iuxta illud. Eccl. xxxi. Splen
didū panib9 ⁊c. ſȝ ad guloſitatē. ¶ Pro
q̄ notādū eſt q̄ ꝯuiuia fiunt p̄pter multa.
Prio ex naturali dilectiōe: vt fecerunt fi
lij iob. vt patet Job. j. Scd̄o ex benigna
pietate: vt Tobias. To. ij. Tertio ex ho
nore: vt Leui. xp̄o. Lu. v. Quarto ex libe
ralitate: ⁊ honeſta amicitia: vt duo diſci
puli eūtes in Emaus. Lu. vi. Quinto ex
approbata ꝯſuetudine. vt in nuptijs Jo.
ij. Sexto ex oſtētatiōe: vt Aſſuer9. Heſter. F
j. Septimo ex guloſitate. vt hic epulo: et
Nabal. j. Reg. xxv. Octauo ex ambitiōe:
vt Adonias iſtāte electiōe regis. iij. Re.
j. Nono ex malignitate: vt Abſalon. ij.
reg. xiij. Et q̄nq̄ȝ primis modis approbāṫ

vel ſaltem nō reprobātur: ſecus de alijs
[quotidie] ⁊ nō ſemel in anno [ſplēdide]
quo ad multitudinē ⁊ ꝑcioſitatē eſcaruꝫ.
Habuit ergo hic ſuꝑfluitatē in cēſu: i ve-
ſtitu: ⁊ in victu: ſed Lazarus oīno ⁊ ecō-
G uerſo ſe habuit de quo ſubditur. [Et erat
quidā mēdicus] Ecce quāta paupertas
ex ꝙ ſequitur ꝙ neqꝫ diuitias neqꝫ veſtes
habebat ſuperfluas ⁊ ꝑcioſas [qui iace-
bat] quia ſtare nō poterat [ad ianuam.]
Chry. Jō iacebat ad ianuā ne diues dice
ret: non vidi: nemo mihi nuntiauit. Uide
bat illum exiens ⁊ intrans. Hec ille. [vl-
cerib⁹ plen⁹]. i. plagis putridis ⁊ ab in-
trinſeco natis. Sicut eñ vulnus eſt pla-
ga vi illata: ita vlcus plaga nata. Ex quo
ptꝫ ꝙ lini mollicie iſte multū indiguiſſet
ſꝫ loco delicate ⁊ ꝑcioſe veſtis habuit tur
pia ⁊ afflictiua vulnera [cupiens ſatura
ri de micis]. i. reliquijs minimis panis ꝙ
cadebant de menſa diuitis.] Amb. Inſo
lētia aūt ⁊ tumor diuitiū in diuitijs cōpe
tētib⁹ ſubinferē. Subdit eñ [⁊ nemo illi
dabat]. Ita eñ ſunt cōditiōis hūane im
H memores vt tāqꝫ ſupra naturā ſint de mi
ſerijs pauperū incētina ſuaꝝ capiant vo
luptatū rideāt inopē: inſultēt egēti: ⁊ quo
rū miſereri deceat: his auferāt. Hec ille.
Ex his autē apparet ꝙ huius pctm̄ fuit
quadruplex. ſ. Auaritia diuitiarum. Ina
nis glīa veſtiū. Ingluuies ciboꝝ: ⁊ pau-
perū: miſericordia vel crudelitas. Appa
ret aūt magna diuitis hui⁹ credulitas qꝛ
vr̄ fuiſſe crudulior quodāmō canib⁹ de
ꝗb⁹ ſubdiē. [Sꝫ ⁊ canes veniebāt ⁊ lige-
bāt vlcera ei⁹. [Greg. in homil. Uidebat
paup ꝓcedētē diuitē ab obſequētib⁹ cir-
cūfulciri: ſe aūt in infirmitate ⁊ in inopia
a nullo viſitari. Nā qꝛ nemo ei ad viſitā
dū aderat teſtanē canes ꝗ licērer ei⁹ vul
nera ligebāt. Hec ille. Itē idē ibidēꝫ. Ex
vna ergo re oṗs deus duo indicia exhi-
buit dū Lazarū paupere añ ianuā diui-
tis iacere ꝑmiſit vt ⁊ diues ipſi⁹ dānatio
nis ſibi augeret vltionē ⁊ tētat⁹ paup cre
ſceret ad remūerationē qꝛ ꝯſpiciebat ille
I quotidie cui miſereret: videbat iſte de ꝗ
ꝓbaret. Hec ille. ¶ Moraliter circa iſtā
ptē ſciēdū eſt: ꝙ hō triplicē cām hꝫ non
gloriādi i veſtib⁹ ꝑcioſis. Pria eſt reſpi-
ciēdo cām veſtiēdi: qꝛ illa fuit peccatum

qꝛ eñ prim⁹ parēs ꝑ pctm̄ fuerat vulne-
rat⁹ ⁊ excecat⁹ ⁊ dephēſus in furto: de⁹
ei appoſuit ligaturā: ⁊ velamen et caute-
riū. Talis igiē eſt gloria ei de veſtib⁹ ꝑ-
cioſis ſicut ſi vulnerat⁹ gloriet de pulcra K
ligatura: ſec⁹ de pulcro velamine et fur
de pulcro cauterio Ber. Qui glīaē de ve
ſte ſimilis eſt furti ꝗ de cauterio gloriaē.
Scđa eſt reſpiciendo ad ꝑſonā ſuā qꝛ ꝗ
in his gloriaē ſimilis eſt ei ꝗ alteri totū
pomū dat: ſibi corticē retinēs. Dant eñ
diabolo grana ⁊ ſubſtātia. i. aīam et cor-
pus: ſibi retinētes veſtes. Sed aliqñ ex-
coriato pomo ꝓijcitē cortex ⁊ pomū cōe-
ditē: ⁊ grana ſpargunē: qꝛ dū moriē ſuper
bus denudaē veſtibus: ⁊ caro deuoraē a
vermib⁹: ⁊ aīa ꝑ diuerſas penas diſper-
gitē. Tertia eſt reſpiciēdo ad finē ſuū: qꝛ ꝗ
induitur veſtimēto purpureo: certe idue
tur ſacco viliſſimo: ⁊ ꝗ ornaē gēmis cir-
cūdabiē vmib⁹. ¶ Quātū ad ſcđm fit cō
paratio vtriuſqꝫ ꝗtū ad reatū ſeu penaꝫ:
ita ꝙ diuitis pena ꝯparaē ad lazari ꝗetē
De hoc autēꝫ dicit ſic Chry. Audiuimus L
ꝗd vtriqꝫ in terra paſſi ſunt videam⁹ ꝗd
vterqꝫ patiaē apud inferos. Qđ tēporale
fuit preterijt: qđ ſequiē eternum ē. Uterqꝫ
mortu⁹ eſt: illū āgeli iſtū pene ſuſcipiunt
Hec ille. vñ dr̄. [Factum eſt aūt vt more-
reē mēdic⁹ ⁊ portareē] nō ipſe qꝛ iam nō
erat. hō ei in morte deſinit eē hō vt ptꝫ ꝑ
s. Th. iij. par. q. l. Sꝫ aīa ꝗ aliqñ dr̄ hō: qꝛ
eſt ei⁹ ꝑncipalis pars. Lꝫ aūt aīam non
ſit neceſſe portari ſm aliꝗs: qꝛ pōt ſicut ⁊
angelus localr̄ moueri tñ aīam portari
ab angelo eſt poſſibile imo ēt neceſſe: ni
ſi de⁹ miraculoſe opereē. ⁊ hoc intelligo
duob⁹ modis. Pōt eñ angel⁹ ſuā virtu-
tē applicare corpori: vt ptꝫ de eo ꝗ Aba-
cuch a iudea i babylonē vexit ⁊ etiā ſpi-
ritui. Nā ſm doctrinā ſctōꝝ diabol⁹ ſu
perior pōt inferiori inferre violētiā ali-
qñ corpori: aut de corpore expellendo et
aīas dānatoꝝ demones rapiunt ad tor-
mēta. Primo ergo mō poſſibilis eſt iſta
portatio: vt aīa abſoluta ab hūano cor- M
pore ſponte alteri corꝑi applicet aut vi
alliget. deinde illud corpus ab angelo
moueaē. Scđo vt angel⁹ ſuā virtutē ipſi
nudeaīe applicet ⁊ eam ad locū quē vis
vt libet ipellat, vel alliget. Hoc autē erit

mouere aīam ſicut ⁊ mouet corp⁹. ſ. ꝑ ap-
plicationē virtutis. Sed in hoc erit diffe
rētia: qꝛ corpus cui applicaē angel⁹ cum
ſubijciaē loco nō pōt illud angel⁹ de ex-
tremo ad extremuꝫ mouere ſine tranſitu
medij. ſecus aūt de aīa ſeparata: qꝛ ⁊ an-
gel⁹ ⁊ ipſa a loco nō depēdet ⁊ de ſe pōt
A ab oī loco abſolui: ⁊ eſſe nuſqꝫ. Uñ qꝛ pōt
eā angelus corpori alligare qñ abſoluiē
a corꝑe humano: pōt illā imediate appli
care igni infernali vel lapidi hic exiſtēti.
Uide etiā de his in die paſche [ab ange-
lis.] Sꝫ ꝗre ab angelis cū vn⁹ ſufficeret?
Ad hoc dr̄ Chry. iō ſic feciſſe angelos vt
quoꝝ letitie facerent [in ſinū Abrae.] eſt
aūt ſciēdū ꝙ ſꝫ doctrinā ſctōꝝ quatuor
olim fuerunt aīaꝝ ſub terra receptacula:
de ꝗb⁹ aliꝗ dicūt ꝙ diſtincta ſunt ſicut ꝗ
tuor aule: ſꝫ vt dr̄. s. Th. in. iiij. rōnabili⁹
ē ꝙ vna ſit dom⁹ in ꝗ tñ ſm diuerſas ei⁹
ꝑtes ſunt diuerſa aīarū loca que dicūtur
Infern⁹ dānatoꝝ: limbus pueroꝝ: pur
gatoriū: ⁊ limb⁹ patrū. Eſt aūt limb⁹ ꝓ-
prie faſciola ꝗdā ſeu vita qua veſtis extre
mitas ornaē circulariter ſed extēſo voca
B bulo gñaliter oīs orbis ⁊ ora vel extremi
tas rei dr̄ limb⁹. Et ſic cū ſūt ꝗtuor ꝑtes in-
ferni. due. ſ. hñtiū grāꝫ dei. i. purgatoꝝ ⁊
purgādoꝝ: ⁊ due ꝑuatoꝝ grā. ſ. pueroꝝ
⁊ dānatoꝝ: ſuꝑior illaꝝ duarū dr̄ limb⁹ ⁊
ſilr̄ iſtaꝝ. Sin⁹ aūt iportat ꝗetis locū. eo
mō ꝗ port⁹ maris dr̄ ſin⁹. Sinus ꝗ abrae
ſꝫ. ſ. Th. iiij. di. xl. ē reꝗes poſt mortē ſctō
rū ꝗ idcirco dr̄ abrae. qꝛ ad ipꝫ ñ niſi ꝑ fi-
dē veniē ⁊ ꝓmū credēdi principium fuit
abraā ꝗ ſe ab idololatrȷ ſeꝑauit. Añ mor
tē āt xp̄i iſte ſin⁹ erat lib⁹ patrū in ꝗ erat
ꝗes a pena ſenſus ſꝫ nō quies a pena dā-
ni: neqꝫ ꝗes deſyderij. Et vt dr̄ mag. hiſ.
erat ſuꝑior ꝑs inferni in ꝗ erat aliqualis
lux. nūc aūt vt dr̄. s. Tho. iā dict⁹ ſin⁹ nō
dr̄ limb⁹ vel infern⁹ qꝛ ſcti ꝗeſcūt i viſiōe
dei. Jō paradiſus nūc eſt ſin⁹ abrae. [Mor
C tu⁹ eſt āt ⁊ diues] Chr. Null⁹ aūt ē ꝗ ſepe
liēdo diuiti miniſtraſſe dicaē vt lazaro.
Eo nāqꝫ ꝙ i lato itinere delectat⁹ mltos
habuit obſeꝗntes adulatores vt ꝑuenit.
ad finē ꝑuat⁹ eſt oīb⁹. Simplr̄ eñ ſequiē
[⁊ ſepult⁹ eſt i inferno.] Sꝫ etiā ⁊ aīa ei⁹
dū viueret ſepeliebaē obruta corꝑe quaſi
ſepulcro. Hec ille. Scđm Aug. aūt ſepul

tura inferni eſt penaꝝ ꝓfunditas in quā
diues. i. principalis eius pars. i. aīa ſepul
ta eſt. nō a ſibi miniſtrātib⁹ ſed ad ſe tor
quētib⁹. Qđ aūt vel vbi ſit iſern⁹ dictū eſt
in die paſche. De hoc ait Baſili⁹. Eſt I-
fern⁹ locus quidaꝫ cōis in intimo terre
obūbrat⁹ vndiqꝫ ⁊ opert⁹ cui⁹ eſt quod- D
dā orificiū in ꝓfundū tēdēs ꝑ qđ ptꝫ de-
ſcenſus aīabus ad mala dānatis. Hec il
le. Chryſo. Uel ſicut regis carceres extra
manēt: ⁊ ſic extra mundum foris alicubi
eſt iſern⁹. Uñ ⁊ exteriores tenebre dicte
ſunt. Hec ille. Uideē aūt Chryſ. ꝑ mundū
intelligere terrā vel celū qꝛ nō eſt veroſi
mile ꝙ extra celum voluerit aliꝗd pone-
re. Et ſic opinio Chryſ. poteſt eſſe opinio
Iſid. de qua habes vbi ſupra. Habēt aūt
hic paupes exēplū patientie. de quo ait.
Chryſ. Sinus Abrae paradiſus eſt. Ideo
aūt angeli miniſtrantes tulerunt paupe
rē: ⁊ locauerūt eū in ſinū abrae. lꝫ deſpe-
ctus iaceret quia nō deſperauit: nec blaſ
phemauit dm̄. Hic diues in neꝗtia viuēs
gaudet: ⁊ tribulationem nō patitur: ego
vero nec obtinere valeo neceſſariā eſcā. E
Hec ille. ¶ Moraliter autē ſciēdū eſt qđ
ex preſenti euangelio colligitur in gñali
punitio infernalis: quam quilibet diues
auarus ⁊ delitioſus ⁊ crudelis pauperi-
bus vt iſte fuit patieē ſaltē ante iudicium
⁊ eſt multiplex. Prima eſt ab inferiori: qꝛ
ſepeliē in inferno. i. in loco viliſſimo: cuꝫ
tñ ſm Ariſt. li. de celo ⁊ mundo: loc⁹ om
niū ſpūum immortaliū ab oībus credaē
eſſe celum. Scđa eſt a ſuperiori: qꝛ videt
bonos in gloria vſqꝫ ad diem iudicij ſm
Greg. ſicut iſte vidit lazarū Grego. ſuper
illud: inter vos ⁊ nos ⁊c. Uidere poſſu-
mus: trāſire nō poſſum⁹: ⁊ nos videmus
qđ fugim⁹: vos videtis qđ perdidiſtis: ⁊
noſtra gaudia accumulāt veſtra tormen
ta. ⁊ veſtra tormenta accumulant noſtra
gaudia. Tertia eſt ab exteriori. i. ꝗtuꝫ ad
deſperationem remedioꝝ: qꝛ cum duo F
petiuiſſet. ſ. miſſioneꝫ lazari: ⁊ refrigera-
tionem lingue: in ſignum qđ diuites ibi
nullum habent ſolatium dicitur iſti. Re
cordare quia recepiſti ⁊c. Quarta iteruꝫ
eſt ab exteriori quantū ad dānationem
amicoꝝ: qꝛ. ſ. diuites cruciantur ꝑ ami-
cis qui eoꝝ culpa damnantur: vel rōne

mali exempli qđ eis prebuerūt:vel rōne
iniquarum facultatū quas ei reliquerūt
vel alia quauis huiuſmodi cauſa.
¶ Quãtū ad tertiū cōparanť iſti quo ad
ſtatū quez vterqȝ habuit immobilē poſt
mortez vnus in bono:alius in malo.Eſt
G aūt ſciēdum ſicut dicit Chry.ꝙ ſicut deli-
tie diuitis epulonis incendebāt ⁊ irrita-
bāt lazarum pauperē ita glia lazari diui
tē dānatū.Ideo dr.[Eleuans aūt]qȝ erat
in imo[oclos ſuos]quos ſolos liberos a
tormētis hȝ ſm Chryſ.vt letitiā alterius
poſſit ad maius tormentū inſpicere[cuȝ
eſſet in tormētis]plurib⁹ ⁊ nō in vno[vi-
dit abraā a lōge].Sicut eñ docet.ſ.Th.
iiij.di.l.damnati vſqȝ ad diē iudicij btōs
⁊ gloriā videbunt beatorū.Uñ nō eſt mi-
rū ſi iſte vidit abraā in inferno:⁊ lazaruȝ
in ſinu eius.Et oibus aūt iſtis colligim⁹
quatuor q̄ etiā continenť in doctrina.s.
Tho.i diuerſis locis.Primo ꝙ poſt hāc
vitā boni cognoſcūt bonos.ſicut Abraā
lazarū:⁊ ecōuerſo.Scđo ꝙ etiā mali ma
los.Uñ diues ſciēs ꝙ ſuos in inferno co
gnoſceret ſi deſcēderent illuc ſtudet eos
reuocare ne amplius crucieť.Et tertio ꝙ
boni malos ⁊ econuerſo:vt abraā ⁊ laza
rus diuitē ⁊ ille illos.Et quarto ꝙ etiam
H boni cognoſcēt illos q̊s nūqȝ in vita iſta
viderunt:vt abraā diuitē ac lazaruȝ.[Et
ipſe clamans.]Magne eñ pene magnā
vocē reddebant ſm Greg.[dixit.Pater
abraā.]Erubeſcebat forte iſte lazarū im-
plorare cui fuerat adeo crudelis.Uocat
autē abraā patrē rōne cōis originis[mi-
ſerere mei]Greg.Fruſtra agis penitētiaȝ
in loco vbi non eſt locus penitētie.Tor-
menta te cogūt:nō mētis affectus.Hec
ille.[Et mit.e lazarum]Greg.Erras mi-
ſer.Abraā mittere non pōt ſed ſuſcipere
pōt vt intingat extremū digiti ſui in aq̄]
Greg.Lazaruȝ videre nō dignabaris.⁊
nūc digituȝ ei⁹ deſyderas.Hoc qđ petis
tu ei debebas facere cuȝ adhuc viueret:
aquā deſyderas q̄ delibutos cibos ante
faſtidiebas:inſtruimur autē q̄ntū ſit vtile
I in diuitijs nō confidere.ecce diues indi-
get paupere q̄ q̄ſqȝ eſuriebat.Hec ille.
[vt refrigeret linguā meaȝ qȝ crucior in
hac flāma]Eſt aūt aduertēdū ꝙ diues ⁊
lazar⁹ i inferno erāt q̄ ad aīas tm̄:in qua

qñ eſt a corpore ſeparata nullum eſt mē-
brū corporale:imo nulla potētia vegeta-
tiua aut ſenſitiua niſi radicaliter:ſed ſo-
lū in ea eſt intellect⁹ ⁊ voluntas.Digit⁹
ergo et lingua hic metaphorice ſumunť K
p digitū quidē ſignificādo virtutē auxi-
liatiuā:p linguā vō virtutē q̄ p pctō lin-
gue puniť.i.voluntatē.Specialiter autez
de lingua fit mentio:qȝ plus p illā q̄ȝ per
alia membra peccauerat.ſ.guſtādo deli-
tias ⁊ loquēdo inepte vt cōſueuerūt con
uiue.ſicut dicit Gre.et loquēdo ſupba.vt
dicit Chr.Eſt aūt hic qō.Quō poſſit aīa
pati ab igne corporeo.Ad hoc rñdet.ſ.
Th.in.iiij.di.xl.ꝙ multi multos aſſignās L
modos.Quidā eñ dicūt ꝙ ab igne patiť
eo ipſo ꝙ ignem videt.Sed ꝯ:qȝ videre:
vt ſic eſt pficit ⁊ nō affligit:niſi apprehē-
dať nociuū.Alij dicūt ꝙ aīa illū ignē ap-
prehēdit vt nociuū:q̄uis nocere neq̄at
⁊ inde dolet.Sed ꝯ:qȝ ſequiť ꝙ aīa vere
patereť:ſed nō vere ab igne ſed tm̄ rōne
falſe imaginationis.Itē nō eſt veriſimi-
le ꝙ aīa ⁊ demones ratione vigētes eſti-
marent ignē ſibi poſſe nocere niſi eo gra
uarenť.Alij dicunt ꝙ ignis realiter aīam
affligit:vt inſtrumentum diuine iuſtitie.
¶ Sed contra:qȝ iſte modus dicēdi nō
ſufficit.Semper eñ inſtrumentū hȝ pro-
priā actionē:quā producēdo efficit ope-
rationē que ei ex pncipali agēte debeť:
vt aqua in baptiſmo purgat aīam lauā-
do corpus:que eſt ei⁹ propria actio:ideo
opȝ igni aliquā naturalez actionē dare.
Dicenduȝ eſt ergo ꝙ corpus ſpūi nō eſt
graue:niſi quaten⁹ ei ſpūs vnitur vt for-
ma vel motor vel locatum:itaqȝ ignis ex
ſua virtute ſpiritum diffinit:ſȝ ex virtute
dei vt eius inſtrumentū diffinitū a ſe na-
turalr ſibi ſupnaturaliter alligat:vt non
poſſit operari vbi ⁊ qualr vult:⁊ ſic ſpi-
ritus hoc ꝯcipiens triſtať.Unde oportet
omnes predictos modos in vnum colli-
gere.Proximū ergo afflictiuum eſt ſpiri M
tuale.i.ignis vt cōceptus.Remotū vero
corporale.i.ignis.Hec ex.s.Tho.Quō-
modo vero corpus ab igne patiať nō eſt
difficile videre:ſed bene eſt difficile quō
perpetuo poſſit in igne durare.Ad qđ di
cit ſanct⁹ Tho.vbi.ſ.ꝙ huius perpetue
durationis erit principalis cā diuina iu-

ſtitia:ſed huic deſeruient diſpoſitiones
agentiū ⁊ patientiū.Pro quo ſciēdū eſt
ex doctrina eiuſdē ibidem:ꝙ corpora ha
bētia ſenſibiles qualitates illas agēdo in
alia imprimūt dupliciter.Uno mō realr ⁊
A materialiter:ſicut ignis ligna calefacit.
Alio modo intētionalr ⁊ ſpūaliter ſicut
murus albus cauſat in aere ⁊ in ſpecu-
lo ſimilitudinē ſue albedinis intētiona-
liter ⁊ quaſi ſpūaliter:non aūt realiter et
materialiter.i.ſm talē modū eſſendi qua
lē habet in muro:alioquin aer eſſet alb⁹.
Forma ergo aliqñ eſt ſpūaliter in mouen
te:vt figure literarum in calamo:⁊ mate
rialiter in paſſo vt eedē in charta.Aliqñ
ecōuerſo vt patet de albedine muri.Ha-
rum aūt impreſſionū prima eſt mot⁹ al-
terationis:ideo ceſſabit ceſſante motu ce
li.Nō aūt ſecūda:ideo durabit.Uñ poſt
iudiciū ſi eſſet ſpeculuȝ in aere:reciperet
quidē ſimilitudinē ⁊ imaginem ſolis:ſed
nō caleſieret.Sciendum eſt etiaȝ ex.ij.de
aīa ꝙ ſenſus non ſentit ſuſcipiēde formā
materialr:ſed ſine materia.i.intentiona
liter tantum.Si ergo modo manus mea
applicata igni ſuſciperet ſpecieȝ caloris
intentionaliter ⁊ nō materialr ſentiret cō
triſtās:⁊ tñ nō alteratur:cū alteratio fit
ſm ſuſceptionē materialem forme.Et ita
B erit poſt quietē celi.Omnia iſta ſunt de
mēte.s.Tho.vbi.ſ.[Et dicit illi Abraaȝ
Recordare fili qȝ recepiſti bona in vita
tua].i.illa que vera bona putabas.vt di-
cit Chry.[Et lazarus ſimiliter mala[non
ſm iudiciū Lazari ſed diuitis:vt idem
Chry.dicit.Hoc autem dicitur ſm Aug.
qȝ ſuam felicitatem duxit in hoc ſeculo.
Uel diciť recepiſſe bona pro paruis ſuis
bonis ⁊ Lazaruȝ mala pro paruis ſuis
malis.[Nunc vero hic ꝯſolatur]propter
magna ſua bona.[Tu vō cruciaris]iuſte
propter magna tua mala.Unde ſicut di-
cit Greg.timere debēt qui ſciunt ſe bona
feciſſe:⁊ vident ſe etiam bona recipere:
ne hic pro ſuis laboribus munerentur.
C Et cum videmus pauperes qui bona fa-
ciunt ⁊ mala recipiunt.non debemus de
ſperare qȝ fortaſſis ſupfluitas prauita-
tis coinquinat:caminus paupṫatis pur-
gat.[Et in his oibus]q̄ me excuſant vnū
eſt inter cetera:quia[inter nos]iuſtos[et

vos]iniquos[chaos]vel cahris:vt vete-
res codices hñt teſte mag.hiſto.[magnū
firmatū eſt.]Chaos ppꝛie eſt cōfuſio ſiue
hyle vel materia in qua omnia confuſa
ab aliquib⁹ ponebanť:ſed hic ſumiť pro
diſtātia meritorū firmata cū impoſſibili- D
tate trāſeundi a ſtatu ad ſtatum.Eſt aūt
ſciendū ꝙ p diſtantiā que eſt inter iſtos
ſiue per chaos:multa ſm multos intelli-
gunť.Primo differentia meritoꝝ:q̄ poſt
mortē mutari non poſſunt vt dictum eſt.
Amb.inter diuitē ⁊ pauperē chaos ma-
gnū firmatū eſt:qȝ poſt mortez nequeunt
merita immutari.Scđo differentia vo-
luntatum:qȝ boni habent voluntatez in
bono confirmatā:⁊ mali obſtinatam in
malo ita ꝙ neutri a ſuo fine poſſunt auer
ti nec ad inuiceȝ participare.ij.Cor.vj.q̄
participatio iuſti ad iniquitatez.Tertio
differentia volitionū:qȝ boni habēt ppe
tuū actualem dei amorem:mali vero per E
petuū odiū.qȝ boni tanq̄ȝ fideles amici
deo in vita ſemper habitualr adheſerūt
licet interdū venialiter peccarent:⁊ mali
ſemp ab eo habitualr tanq̄ȝ infideles re
ceſſerunt:lȝ facerent aliqua de genere bo
noꝝ.ij Corin.vj.Que pars eſt fideli ad in
fidelē.quarto diſtantia ꝯſequentiarū qȝ
boni habēt cōſciētiā redolentem.Cañ.j.
Lectulus noſter.i.conſcientia in qua aīa
pauſat floridus.Mali vero conſcientiā
remordentē.ſm illud Eſa.vlti.Uermis
eoꝝ nō moritur.Uñ illorū cōſcientia eſt
ſctā:hoꝝ vō canina.i.latrans.Eccle.xiij.
Que cōicatio homini ſancto ad canē.Iō
ſequiť[vt hi q̄ volunt].i.ſi qui ſeu aliqui
volunt ſm Augu.[hinc].i.ab hoc ſtatu-
[⁊ trāſire ad vos].i.ad veſtrū ſtatum vel
ad veſtrum adiutorium[nō poſſint]licet
poſſint ad loca veſtra trāſire niſi deo alr
videretur[neqȝ inde].i.a vřo ſtatu[huc]
i.ad ſtatū iſtū[trāmeare]Uel ſm mentez
Greg.exponiť ſic.[Ut hi q̄ volūt]volun-
tate naturali ⁊ cōditionata.ſ.ſi eſſet poſ-
ſibile[trāſire ad vos]ad liberandū ſuos F
[non poſſit ſtante conformitate volunta
tis eorū ad diuinā:cui immobiliter adhe
rent[neqȝ inde ⁊c.exponať vt.ſ.Dam-
nati eñ vellent ſi poſſent mutare ſtatum:
ſed nō beati:ſed ſolū vellent ire in adiu-
toriū deſperās aūt diues de ſuo refrige-

rio obtinendo ⁊ multo magis de ſua libe
ratione conuertit ad rogandū ꝓ ſuis. Unde
ſequit. [Et ait. Rogo ergo te pater vt mit
tas eū in domum patris mei: habeo enim
quinꝙ fratres.] Ex quo patꝫ ꝙ ſm Greg. ꝙ
mortui recordant viuentiū. ad penam tamen
ſui ſi ſunt dānati [vt teſtet illis] q̄ patiunt
G mali poſt mortē [ne ⁊ ipſi veniant in hūc
lo. tormēto.] Sciendū eſt aūt ꝙ damnati
vellēt oēs dānari etiam ꝓpinquiſſimos
ſm doctrinā. s. Th. iiij. di. ⁊. viij. quolibet
vij. q: hn̄t ꝑfectiſſimū odium ⁊ inuidiaꝫ.
Ideo ſicut beati rōne ꝑfectiſſime chari
tatis gaudēt de oī bono: ita illi triſtant.
Si q̄ tamen deberēt ſaluari vellēt ꝙ eſſent ſui
q: in hoc torquent inuidia ꝙ dū alij ſal
uant dānant ſui. Et hac rōne iſte curam
de fratribus habebat. Eſt aūt ſciendū ꝙ
iſtius petitio fuit. Primo iniqua Nā la
zarū quē ſic miſerū viderat: iterum vole
bat miſerū reddere: dū ad vitā iſtā illum
reddi poſtulabat. Petrꝰ raueñ. Sic vult
vexare pauperē: ſicut diuites in hoc ſecu
lo vexare pauperes cōſueuerunt. Secūdo
H fuit fatua. Nā plus mortuis q̄ ſcripturis
credendum putauit: qd̄ fatuū eſt aſſere
re. Primo: q: Lazarus ⁊ multi cum xp̄o
ſurrexerūt. qbꝰ iudei credere recuſarunt.
Scd̄o: q: cum magis deo q̄ alicui viuo
aut mortuo credēdū ſit: ſi etiā angelꝰ de
celo cōtra ſcripturā loquerent: nedum ali
quis ex mortuis reſuſcitatꝰ: ⁊ magis ſcriptu
re ſtādum eſſet vt dicet. Tertio: q: ſi eſſet
conſuetudo credendi mortuis: diabolus
aliquos phantaſtice ſuſcitaret: qui falſi
tates diſſeminare poſſent. Tertio: fuit ꝑ
tim ꝓuida. Timuit enim ſuum cruciatum
augeri ex dānatione ſuorū: ſm aliquos.
[Et ait illi. Habēt moyſen ⁊ prophetas]. i.
horū ſcripturas ſm Chry. [audiāt illos]
ſi volunt q: ſunt fidedigni. [At ille dixit.
Non pater abraā ſed ſi quis ex mortuis ierit
⁊c.] Iſte falſum dixit: q: lazarꝰ ſurrexit ⁊
xp̄s ⁊ multa corpora ſanctorū: ⁊ apparue
I rūt multis: ⁊ tamen lazarum cogitauerūt de
nuo morti tradere: iō verū ſubiungit cū
dr̄. [Ait aūt. Si moyſen ⁊ pphās nō. Aut
neꝙ ⁊c.] Dicit aūt hic Chryſ. ꝙ ſcripture
magis ſunt fidedigne q̄ mortuus reſur
gens aut celo deſcendens: q: earū deꝰ eſt
autor. Et vlteriꝰ dīt ꝙ nō eſſet vtile homi
nibꝰ frequēter mortuos apparere. q: etiā
hoc ipſm cōtēneret ⁊ diabolꝰ faciliter deci
peret. Si tamen eſſet vtile deꝰ hoc nō omitte
ret vt ait. Eſt aūt ſciendū ſm Augu. li. de
cu. ꝓ mor. ꝙ mortuis eſt cura de viuis:
vt hic patꝫ attamen neſciunt quid faciāt viui: ſi
cut ecōuerſo ē de nobis reſpectu mortuo
rū. Sꝫ tamen vt ibi ait tribꝰ modis ſciūt quid
agūt viui. Primo docētibꝰ his qui hic mo K
riēdo diſcedūt. Scd̄o docētibꝰ angelis.
Tertio docēte ſpū dei. Ego addo quartū
modū. Nā ex cōiectura: ſi ex liberatione
ſua ſentiat quis ꝑ ſe factū ſuffragiū pōt rō
cinari defunctꝰ quis nā fecerit: ⁊ ꝑ hn̄t oēs cō
iecturari quō nā viuāt hi quos nouerūt.
Eſt ēt ſciēdū ꝙ aīe ſeparate cognoſcūt ſin
gularia aliq̄ hic exiſtētia: vt hic pꝫ: q̄uis
neſciāt quid agāt: vt dꝫ Aug. Nō tamen hmōi
cognoſcūt ꝑ ſpēs abſtractas q: tales non
ducūt in ſingularia: niſi reflexiue mediā
te phātaſmate / qd̄ in aīa ſeparata nō ē / ſꝫ
cognoſcūt ꝑ īfuſas / vt pꝫ p. s. Th. iiij. di
v. ⁊. j. pt. q. lxxxix. Sꝫ q: ille ſpēs / ſunt aīe
ꝓportionate nō notificāt aīe oīa ſingu
laria ſꝫ ſolū illa ad q̄ aliquo mō aīa ordi
nat ⁊ determinat ꝑ p̄cedētē cognitionēꝫ
vel affectionē vel ordinationē naturaleꝫ
aut diuinā / vt dicit. ſ. Tho. j. parte. vbi. ſ. L
¶ Allegorice ſm Aug. de cō. euā. iſte di
ues ſignificat ſupbos iudeorum: purpura
regnū. Epule doctrinā legis. Lazarꝰ gē
tilē pplm / canes vero pdicatores ex pplo
iudaico ad gētes miſſos ſm Gre. Quinꝙ
fratres ſm aug. vbi. ſ. eſt pplꝰ iudaicus
ſub quinꝙ libris Moyſi viuēs / vel ſcd̄m
Chry. ſunt quinꝙ ſenſus quibus inſeruierāt.
¶ Anagogice vero hic diues ſignificat cor
pus hoīs iniq qd̄ in hac vita hꝫ ſuū ſplē
dorē q: priꝰ de eo q̄ de aīa cogitat in ve
ſtibus ⁊ in cibis ꝑ quos intelligunt etiaꝫ
voluptates venereeq̄ ſequunt. Pauper vero
corpꝰ hoīs iuſti / qd̄ in hac vita ſqualet
pnīa ⁊ diſciplinis vlcerat / lꝫ canes illud
linguant. i. ſcripture reſurrectionēꝫ polli
ceant. Sed poſt mortē glorificatur: cor M
pore iniuſti ſepulto in inferno.
¶ Moralr aūt iſte diues ſignificat oēs
diuites potentes in tribꝰ de quibꝰ in prin
cipio dictū eſt. Lazarꝰ vero ſignificat oēs
paupes eleemoſynā poſtulātes: ⁊ cū pa
tientia dei diſciplinā tolerantes. Illi enim
primo quidē habent oēm conſolationē:
ſed tandē priuati illis oībus habēt infer
nalem ſepulturā: iſti vero omni humano
A ſolatio deſtituti: nullā conſolationēꝫ ha
bent preter linctionē canū. i. conſolatio
nem predicatorꝝ / ſꝫ deinde beata requie
perfruuntur. Sed per predicatores eos
conſolātes intellige. Primo ꝑ predicato
res publicos. Scd̄o etiaꝫ priuatos. i. oēs
eos qui ad patiētiam hortantur. Tertio
etiam angelos qui talibus inuiſibiliter
interius inſpirando loquuntur.

Dominica. ij. poſt trinitatem.

Textus euange. Luc. cap. xiiij.

Homo quidā fecit cenā
magnā ⁊ vocauit mul
tos. Et miſit ſeruū ſuū
hora cene dicere inuita
tis vt venirēt: q: para
ta ſunt oīa. Et ceperunt ſimul oēs
excuſare. Primꝰ dixit illi. Uillā emi
⁊ neceſſe habeo exire ⁊ videre illā.
Rogo te habe me excuſatū. Et al
ter dixit Iuga boum emi quinꝙ ⁊ eo
ꝓbare illa. Rogo te habe me excu
B ſatuꝫ Et aliꝰ dixit. Uxorē duxi: ⁊ iō
nō poſſum venire. Et reuerſus ſer
uus: nūtiauit hec dn̄o ſuo. Tūc ira
tus prfamilias dixit ſeruo ſuo: Exi
cito in plateas ⁊ vicos ciuitatis: ⁊
pauperes ac debiles: cecos ⁊ clau
dos itroduc huc. Et ait ſeruꝰ. Dn̄e
factū eſt vt imperaſti ⁊ adhuc locꝰ
eſt. Et ait dn̄s ſeruo. Exi in vias ⁊
ſepes ⁊ compelle intrare: vt implea
tur domus mea. Dico autem vobis
ꝙ nemo virorum illorum qui voca
ti ſunt guſtabit cenam meam.

Homo quidā fecit cenaꝫ ma
gnā ⁊c.] Luc. xiiij. In preſen
ti euāgelio in quo agitur de
cōuiuio eterne felicitatis tā
guntur tria pūcta. que ſunt
Inuitatio: Recuſatio: Subingreſſio.
C ¶ Quantū ad primā lr̄aliter ſciendū eſt
ꝙ ſaluator aūt ea q̄ hic narrant docuerat
ꝙ ad nr̄a conuiuia debemꝰ vocare pau
peres q̄ nobis rependere nequeunt vt re
tribuat nobis ī reſurrectiōe iuſtorꝝ. Tūc
quidē de aſtantibꝰ intelligēs idē eſſe reſur
rectionē iuſtorū ⁊ regnū dei: dicit. Btūs D
q̄ manducabit panē in regno dei. Et iſte
ſm Cyril. ꝑ panē accepit materialē panē
tanꝙ rudis: credens vitā beatorꝝ eſſe vi
tam aīalem cibis vtentē: ſicut tenent ſar
raceni ⁊ moderni iudei. Quidā antiq iu
dei ſenſerūt ꝙ in illa vita neꝙ cibis neꝙ
venereis vterent hoīes / vt pꝫ in cāthe
redica. vl. ſm Aug. aūt iſte ſuſpirauit pa
neꝫ quē aūt ſe habebat. i. xp̄m q̄ eſt panis
regni dei. Beda. Sed q: nōnulli hūc pa
nem ſidetenꝰ q̄ſi odorādo ꝑcipiūt: dulce
din vero eiꝰ attingere veraciter guſtādo
faſtidiunt: ſubiecta ꝑabola taliū torporē
celeſtibꝰ epulis dignū nō eē redarguit.
Hec ille dr̄ ergo. [Hō quidā] Quia aūt euā
geliū parabolicū eſt lr̄alē ſenſum opꝫ ex
trāſſumptiua verborꝝ ſignificatione ꝑci
pere. Iſte ergo hō ſm Chry. deꝰ eſt q̄ ſm
Grego. ſe hominē appellat. quia vult ſuaꝫ
miam ſignificare. Leoneꝫ vero ⁊ hmōi quando
ſignificare vult ſe velle exercere punitio E
nē. Uel ſm alios iſte hō eſt xp̄s addit au
tem quidā diſcretiue q: xp̄s ab alijs hoībꝰ
fuit diſcretꝰ. Primo ꝓpter immunitatē ab
oī pctō mortali: veniali originali. Eccl.
vij. Uirū vnū de mille reppi. ſ. ſine origina
li: de mulieribꝰ aūt nullā. Scd̄o ꝑ redū
dātiā grē. Io. j. De plenitudine eius nos
oēs accepimꝰ. Tertio ꝓpter vnioneꝫ ad
deitatē. Io. j. Uerbū caro factū eſt. Quar
to ꝑ ſingulare eiꝰ excellētiā ſuꝑ hoīes
⁊ angelos. Phil. ij. Dedit illi nomē ꝙ eſt
ſuꝑ ⁊c. Quinto ꝑ vniuerſalitatē ꝓtātis
Mat. vl. Data eſt mihi oīs po. ī celo ⁊ in
terra [fecit cenaꝫ magnā]. i. parauit eter
nam ⁊ vltimā refectionē. Sicut aūt dicit
b. Greg. Solet queri an iſta cena ſit illud
prādiū de q̄ agit Mat. xxij. ⁊ de eo habes
infra dn̄ica. xx. Uidet enim nō q: prandiū
nō eſt cena. Scd̄o q: de illo prandio vnꝰ
carēs veſte nuptiali expulſus ē. De hac
vero cena nullus. Et quidē Greg. ⁊ Augu.
credunt ꝙ nō: ſed ꝙ ibi ꝑ prādiū intelli
gitur cōuiuiū fidei qd̄ in eccl̄ia militāti
agit. Hic vero per cenaꝫ eterna felicitas. F
Alij vero vt videt eſſe Chriſo. ſentiunt ꝙ
ſic / ⁊ ad primū motiuū dicunt ſicut eti

ipſe Grego. dicit q̄ ſalua fide magis vult
alieno intellectui cedere q̄ ꝯtētioīb9 de-
ſeruire: ꝙ apud antiquos tantū ſemel in
die comedebať ⁊ hora nona: ⁊ illa come
G ſtio ⁊ cena ⁊ prādium vocabať. Ad ſcdm
dicūt ꝙ id qđ Luc. tacuit Mat. dixit. Sꝫ
reuera ſnīa Augu. ⁊ Greg. eſt vera/ vt ex
ordine narrationis euāgelice pꝫ. Nam
que dicit Mat. poſt vltimū aduentū dñi
in hierlm cōtigerūt in dieb9. ſ. paſſiōis.
Que vo dicit Lucas multo ante ꝓdictuꝫ
aduētū[⁊ vocauit multos]. i. oēs iudeos
principalr: quos ꝑ ꝓphetas dñs inuita-
uit. Et inter illos ſacerdotes ⁊ principes
ppli potiſſimuꝫ quibus cōmiſerat deus
ppli curā. Inuitauit etiā ad hanc cenā ⁊
gentiles ſꝫ nō principalr. Vñ iudei dicū
tur filij regni dei: vt pꝫ Mat. viij. [Et mi-
ſit ſeruū ſuuꝫ hora cene] hora cene dicit
dupľr. Uno mō hora in q̄ cenādū eſt. Il-
la eſt in qua patuit celū ⁊ ingreſſus ad re
gnū: ⁊ icepit in xp̄i morte. Alio mō hora i
qua ad cenā veniēdū eſt: ⁊ iſta a' iquātu
luꝫ ꝓceſſit vtpote qñ xp̄s cepit ꝓdicare.
H Pniaꝫ agite appropi. em̄ re. celoꝝ. mat.
iiij. Seru9 aūt iſte miſſus ad vocādū in-
uitatos: ſm Cyr. intelligit xp̄s: ſm Greg.
vo i homil. itelligit ꝓdicatoꝝ ordo. i. col
legiū vel chorus apłoꝝ. Dicit aūt ſeruū
in ſingulari: q2 ex quo idē annuntiabāt:
⁊ ex pte vni9 loq̄bant oēs tāq̄ vn9 nolan
tur ponēdo ſingľare ꝑ plurari [dicere i-
uitatis] pri9 ꝑ ꝓphas: vt venirēt]. ſ. inui-
tati. i. iudeoꝝ principes ⁊ plebei/ ⁊ orbis
vniuerſus. ſꝫ ꝓncipalr ipſi iudeoꝝ primi
[q2 iā pata ſunt oīa]. i. i ꝓrio: ⁊ ſtati pata
erūt ſi iſte ſeru9 ſit xp̄s ꝓdicās i carne: vľ
reuera qñ occiſo xp̄o ⁊ apto celo apłi ꝓ-
dicabāt: oīa pata erāt. ¶ Eſt aūt hic mo
rale documētū cū quāta reuerētia audiē
dus ſit ꝓdicator. Eſt em̄ miſſus dei inui-
tās nos ſicut apłi inuitauerūt iudeos ad
cenā ei9. De hoc greg. ſic ait Sepe eueni
re ſolet vt pſona potēs deſpectū habeat
famulū. Cūq̄ ꝑ eū dñs aliq̄d mandat: nō
deſpicit pſona loq̄ntis ſui: q2 ſuať in cor
de reuerētia mittētis dñi. Neo ergo me
I ꝓp me hoc i loco deſpiciat: q2 ⁊ is neq̄q̄
ad iuitādū dignus appeo: ſꝫ tñ magne
ſunt delitie q̄s ꝓmitto. Hec ille. ¶ Mo-
ralr aūt ſciendū eſt ꝙ deus cenā magnā

parauit i q̄ nobis apponunť fruct9 ꝓtio
ſiſſimi ſignificati ꝑ illos q̄s exploratores
tulerūt in terra ꝓmiſſiōis. Nu. xiij. Qui
fuerūt fic9: vue ⁊ malogranata. Per ficū K
intelligit dulcedo cauſata a cōtēplatiōe
deitatis q̄ oēs alias excedit: ſicut dulcedo
fic9 oēm dulcedinē fructuū. Per vuā vo
dulcedo cauſata ex viſiōe hūanitatis: q̄
fuit de vinea vginali. Ecc. xxiiij. Ego q̄ſi
vitis ⁊c. Et fuit igne charitatis excocta.
Cāti. j. Botrus cypri dilect9 me9 mihi i
vineis engaddi. q. ſ. ad lrām dñr exuri ſo
larib9 radijs. Et i torculari crucis fuit cō
culcata. Per malogranata: dulcedo cau
ſata ex ſocietate ſctōꝝ. Malū em̄ hꝫ can-
dorē ruborē ⁊ ordinē granorū. Sic ſancti
erūt corpe candidi: lucidi charitate: ⁊ or
dinati iocūda ſocietate. Ad hāc de9 nos
vocat ꝑ legis documēta ꝑ bñficia: per in
ſpiratiōes: ꝑ flagella: ſed pauci veniunt.
Iō ꝯquerit Prouer. j. Uocaui ⁊ renuiſtis
⁊c. ¶ Sꝫ nota ꝙ ex ſacra ſcriptura colli-
git ꝙ q̄druplex ē cena. Pria eſt corpalis
in qua hñt pticipare paupes ſaltē i reli- L
quijs. Luc. xiiij. Cū facis prandiū aut ce-
nā voca paupes. Scda ē ſpūalis quā de9
in hac vita facit cū aīa reuertēte a pecca
to. De qua Apo. vj. Ego ſto ad oſtium ⁊
pulſo ſi q̄s aperuerit mihi itroibo ad il-
lum: ⁊ cenabo cū illo: ⁊ ipſe mecū. i. pone-
mus ad ſymbolū ſiue ad ſcotū pro rata.
In hac peccator penitēs ponit tria. ſ. cō
tritionē: cōfeſſionē: ⁊ ſatiſfactionem. Et
deus ſiľr tria. ſ. grām contra cōtritionē ⁊
miam relaxatiua pene totalr vel ſm par
tem ꝯ cōfeſſionē: q̄ rōne verecūdie eſt pe
noſa/ ⁊ gloriā contra ſatiſfactionē ꝑ bo-
na opa que vitam eternā merenť. Tertia
eſt infernalis. De qua Apoc. xix. Uenite
ꝯgregamini ad cenā magnā dei vt man
ducetis carnes regū. In iſta dabitur du
plex panis. ſ. indigeſtibilis. i. mors eter-
na. De q̄ Prouer. xxvj. Suauis eſt homi-
ni panis mēdacij/ ⁊ poſt implebit os ei9
calculo. i. paruo lapide a calcando q̄ eſt
aliq̄d indigeſtibile. Ali9 eſt panis ama-
riſſim9. Job. xx. Panis eoꝝ vertet in fel
aſpidū intrinſec9. Et iſte eſt ỽmis ꝯſcie. M
Ibi erit et duplex vinū. ſ. rubeū. i. odium
cōtra ſanguinem inimicorū quos ibi ſe-
cum in ſocietate videbūt/ ⁊ albū. i. dolor

de damnatiōe inimicoꝝ ex ſua culpa vel
alr. Deut. xxxij. Fel draconū vinum eo-
rum. Ecce vinū rubeū ⁊ venenū aſpiduꝫ
A inſanabile. Ecce vinū albuꝫ. Quarta eſt
celeſtis: de quo Apoca. xix. Beati q̄ ad ce-
nam nuptiarū agni ſunt vocati. In hac
erūt duo panes. ſ. deitatis ⁊ hūanitatis.
⁊ vinū optimū. ſ. rubeū. i. gaudiū ex ſocie
tate martyrū. ⁊ albū. i. gaudiū ex ſocieta-
te alioꝝ electorum ꝓcipue angeloruꝫ. Et
iſta eſt de qua in pñti agitur euangelio.
¶ Quantū ad ſcdm tāgit excuſatio quā
fecerunt inuitati cuꝫ dr. Et ceperunt oēs
ſimul excuſare. Iſta excuſatio non eſt fa-
cta ỽbis ſed factis. Dū em̄ docēte ꝓdica-
tore inſpirabanť/ vel qualitercū q̄ moue
bantur ad obediēdū fidei vocabanť ſed
dum nō conſentiebāt inſpiratiōi ꝓpter
dulcedinē pctōrum que ſeq̄ volebat excu
ſabant. Licet autē oēs hmōi excuſent tñ
deus hic ad literā vr loqui de ꝓncipaliſ-
ſime inuitatis. i. iudeoꝝ ꝓncipib9 quoꝝ
[prim9 dixit. Uillā emi: ⁊ neceſſe habeo
exire ⁊ videre il.] Iſte ſm Aug. de verbis
dñi eſt ſupb9 honores ⁊ pōpas ſequēs.
B ait em̄. In villa empta dñatio notať: er-
go ſupbia colligit vitiū primū. Hec ille.
Sꝫ ſm Greg. ⁊ Ambr. eſt ille q̄ exteriori-
bus occupatiōib9 iugiter ⁊ itēte terrenā
ſubſtātiā lex quirit. [Rogo te habe me ex
cuſatū] Greg. in homi. dū dicit rogo ⁊ ve
nire cōtēnit hūilitas ſonat in voce: ſup-
bia in actione. Hec ille. Iſto ergo mō ex
cuſabant iudei habētes bona ỽba legis
in ore: ⁊ peſſima vitia in operatiōe/ ⁊ ma
xime hypocrite phariſei. [Et alter dixit]
Hic ponit alter improprie. vt ſit ideꝫ qđ
ali9. Proprie em̄ refert vbi ſunt duo tm̄.
hic vo fuerūt tres [iuga bouū emi q̄nq̄]
Iſta q̄nq̄ iuga bouū ſm Aug. de verbis
dñi dicunť q̄nq̄ exteriores ſenſus q̄ vt di
cit iuga dicunť: q2 oēs ſunt geminati vt
pꝫ in duob9 oculis: duabus auribus: et
duab9 narib9. Guſtus quoq̄ geminatio
nem quandā hꝫ: q2 nō niſi lingua ⁊ pala-
C to tangendo guſtamus. Siľr autē volu-
ptas carnis q̄ ad tactū ptinet occulte ge
minať. Eſt em̄ ⁊ forinſec9 ⁊ intrinſecus.
vel ſm alios geminať tact9 in duab9 ma
nibus in q̄b9 maxime viget. Sunt aūt iu
ga bouū ſ. terrena ỽſantes ⁊ requirētes.

Iſte ergo ſcđs excuſator ſm Aug. eſt cu-
rioſus ⁊ cupid9 terrenoꝝ: q2 hic nō volu
ptas ſꝫ curioſitas notata eſt. Nō em̄ di-
xit. eo paſcere ſed eo ꝓbare illa. Hec oīa D
ſnīalr ſm Greg. vo iſte curioſus tm̄ pro-
ficit ꝙ efficit explorator aliorū foris ſua
interiora derelinquēs. [Alius dixit vxo-
rem duxi ⁊c.] Iſte ſm oēs eſt is qui car-
nis illecebras ſequit. Augu. vbi. ſ. Qui
vxorē duxit carnē amplexanť: carnis vo
luptatib9 iocundatur: a cena excuſat: ob
ſeruet ne fame interna moriať. Hec ille.
Uel ad literā intelligit hoc [Uxorē duxi:
⁊ ideo nō poſſum venire.] Sed cōtra: q2
coniugium bonū: ergo nō impedit a re-
gno adipiſcendo. Ad hoc dicit Greg. qđ
per iuſtū cōiugiū ſignificata eſt res iniu-
ſta. i. luxuria eo ꝙ nōnulli ꝑ hoc non fe-
cunditateꝫ ſed deſyderiū expetunt volu-
ptatis. Et intēdit ꝙ coniugiū nō ꝓhibet
igreſſum ad regnū: ſꝫ id qđ ꝑ illud ſigni-
ficať. i. illicita voluptas. Si aūt ad lrām
accipit ꝯiugiū ⁊ vxor exponēdus erit: nō
pñt venire. i. difficulter inueniēdo. Baſi E
lius. Intellect9 humanus vergēs ad mū
danas illecebras: debilis eſt ad agēdum
diuia. Hec ille. j. Cor. vij. Qui cū vxore eſt
ſollicit9 eſt que ſunt mundi. Ex his autē
pꝫ vt dicit Aug. vbi. ſ. ꝙ iſti excuſatores
ſunt de q̄bus Ioānes retrogrado ordie
dr. Oē ꝙ in mūdo eſt ꝯcupiſcētia carnis
eſt: aut ꝯcupiſcētia oculoꝝ. i. ſenſuū apte
totuꝫ appellādo: aut ſupbia vite. Ad iſta
em̄ impedimēta reducunť oīa q̄ ipediūt
a cena dei. Scdm alios tñ tria ꝓdicta ſic
exponunť. vt emptor ville ſint gentiles q̄
terrenis iherēt amore iuxta illud Mat.
vj. Hec oīa gētes inq̄rūt. ¶ Qui vero iu-
ga emit ſunt iudei euāgelium reſpuētes
ꝓpter quītuplex iugū pētatheuci de quo
Act. xv. Iugū qđ neq̄ pres nři neq̄ nos
portare potuim9. Terti9 vero ſunt here-
tici habētes ſenſum lubricū ⁊ femineum
cū ſuauitate verboꝝ duꝫ ꝑ dulces ſermo
nes ſeducūt corda innocētiū. ¶ Eſt autē
in hac pte documētū ꝙ hi q̄ nō guſtaue
runt diuina ea faſtidiūt. Greg. ibo. Hoc F
guſtare inter delitias corpis ⁊ cordis ſo-
let ꝙ corpales delitie cū nō habenť gra
ue in ſe deſyderiū accendūt: cuꝫ vero ha
bite educunť: comedētē ptin9 in faſtidiū

per ſatietatē vertūt. Ad ꝫ ſpūales delitie
cū nō habent in faſtidio ſunt: cū vero ha
B bent in deſyderio. Hec ille. Eſt ēt ꝛ alia
dr̄ia: q꞉ delitie corꝑales in acq̄ſitiōe ꝛ ꝑ
paratiōe habēt laborē ſine delectatione
niſi quatenus ex ſpe futuri homo letat.
Sed ſpūales ſemꝑ hn̄t annexā delecta-
tionem magnā etiā in preparatiōe. Hn̄t
em̄ ſpūales delitie tres gradus ſubordi-
natos ꝑ quoꝝ vnū alius ꝑparat ꝛ acq̄ri-
tur / ꝛ tūc in oīb9 ſunt ſuaues. Primꝰ eſt
habēs exiſtētiam extra gratiam ꝛ exer-
cēs opus virtutis ſue de genere bonoꝝ.
Hoc em̄ ē magne delectatiōis ſicut q̄ſq
experitur qn̄ dat eleemoſynam: vel dicit
pſalmos: aut facit aliq̄d hmōi. Et eſt di-
ſpoſitio ad gradū ſcdm: qui eſt hominis
operantis bona in gratia dei ꝛ charita-
tive. Hoc aūt eſt delectatiōis maioris: ꝛ
diſpoſitio ad tertiū gradū: qui eſt hoīs
operātis bona in gratia ꝛ charitate con
ſummata patrie. Hoc aūt eſt delectatio-
nis ſumme ꝛ vltimus hoīs finis: iuxta il-
lud Eccl. xii. Deū time ꝛ mandata illius
M obſerua: hoc eſt enim oīs hō. Nota hoc
idē ad hoc vel propter hoc. q꞉. ſ. deus fe-
cit oēm hoīem vt ei ſeruiat in opib9 vir-
tutum in via: primo ꝛ vltimo in patria ꝑ
actus qui finē vltimū deceant. ¶ Quan-
tum ad tertiū tangitur q̄uo quibuſdam
excuſantib9 alij ſub ingreſſi ſunt: cum dr.
[Et reuerſus ſeruus nuntiauit hec dn̄o
ſuo.] Et ſi quidē per ſeruum collegiū apo
ſtoloꝝ accipimus. ſic reuerſus per orōnē
ad deum nūtiat domino ſuo qđ factū eſt
non ad docēdū: ſed ad conſulēdum eum
quieſcit oīa ſm mentē Aug. vbi. ſ. Si ve
ro intelligat xp̄s: ſic cū ei cōſtaret de pa-
tris voluntate nō nuntiauit ad ſciēdum
ſed ſoluꝫ dicit nuntiaſſe / q꞉ deus cogno-
uit enim expleuiſſe legationē cōmiſſam.
Non em̄ oportet in parabolis oīmodā
ſimilitudinē querere: vt dicit Chryſ. [Tunc
iratꝰ pater familias] In deo ꝓprie nō ca
dit ira: vt eſt paſſio: ſic em̄ ad appetitum
ſenſitiuū pertinet ꝛ eū cum ebulitiōe ſan
guinis ꝛ trāſmutatione corporali / ſed eſt
Z in eo vt dicit. ſ. Tho. iij. diſt. xv. ꝛ. ij. ij. qō.
clxij. ꝛ primo cōtra. c. lxxx. ſm ꝙ eſt actus
voluntatis. i. voluntas puniendi aliq̄nē.
Uel ſm Baſiliū per iram intelligit ipſe
effectꝰ qui in nobis ab ira ſolet ꝓcedere
ſ. punitio. Eſt aūt iratus deus ſm Chryſ.
principibus populi ꝛ maioribus: q̄ voca
ti venire renuerūt / ꝛ venerūt pauꝑes il- K
lius ppl̄i multi. vt ex actibus apoſtolicis
pꝫ. Ideo ſequit. [Dixit autē ſeruo ſuo]. i.
xp̄o vel apoſtolis / vel apoſtolorum colle
gio [Exi] ꝑ doctrinā predicationis [cito]
i. feruēter [in plateas ꝛ vicos ciuitatis] id
eſt ſynagoge. Adhuc em̄ non dicit deus
ſeruo vt vocet gētiles. Sicut em̄ ꝓncipa-
liſſime inuitati ſunt prīo loco ꝛ vocati iu
deoꝝ primi: ita ꝛ ppl̄us iudaicus eſt vo-
catus ſcđo loco: gētilis vero tertio: ſm il
lud Act. xiij. Uobis. ſ. iudeis oportebat
primū loqui verbū dei: q̄m repelletis il-
lud / ꝛ indignos vos iudicatis eterne vi-
te: ecce cōuertimur ad gentes vt. ſ. eas ꝑ
predicationē inuitemus ad cenā dei. Et
nota ꝙ iſta ſunt verba Pauli ꝛ bernabe
dicta in Antiochia iudeis dolētibus qđ
gentiles cōuenirent ad ſermones eorū
ita ꝙ ly vobis dr ad iudeorum plebeios: L
non aūt primos q꞉ iſti erant in hieruſalē
regali ciuitate [ꝛ pauꝑes ꝛ debiles cecos
ꝛ claudos introduc huc]. i. voca populū
plebeiū iudeoꝝ: ex q̄ maiores ꝛ ſacerdo-
tes venire recuſant. Ambr. Inuitat autē
pauꝑes ꝛ cecos / vt oſtendat ꝙ nullū de-
bilitas corꝑis excludit a regno: rariuſq
delinquat cui deſit illecebras peccandi.
vel ꝙ infirmitas pctōꝝ ꝑ miam dn̄i re-
mittat. Hec ille. Uel hoc fit in ſignū qđ
multi gratia infirmitatū ſaluant. Greg.
Infirmi quoq ꝛ in hoc mundo deſpecti
plerūq tāto celeriꝰ vocē dei audiūt quā-
to in hoc mūdo nō habēt vn̄ delectētur
Hec ille. Sꝫ hoc intellige qn̄ infirmitas
coniungit pauꝑtati: q꞉ qn̄ cōiungit diui
tijs plerūq eſt cā dānatiōis. Nam con-
ſueuerunt ſeculares diuites cum plures
habuerint filios vt oēs ſint honoratio-
res quoſdā eccl̄iaſticos facere. ſ. ſtultio-
res / ꝛ infirmiores / ꝛ turpiores: q̄bus bn̄-
ficia non ſolū procurāt indignis vt puta
vitioſis ꝛ illiteratis / ꝛ ambiētibꝰ prima-
tum / ſed etiā emūt. Et tot ſimonijs ꝛ cen
ſuris / ꝛ luxurijs irretiunt / vt eos infeli-
ciores in iudeis putes. [Et ait ſer. ꝰ] Poſtq̄ M
ſ. hi q̄ ex iſrl̄ ꝯuertēdi erāt ꝯuerſi ſunt: vt
poſtq̄ in iudea euāgelium predicatū eſt.

[Dn̄e factum eſt vt imperaſti ꝛc.] Greg. i.
intrauit iā frequentia iudeorū / ſꝫ adhuc
locus vocat in regno vbi ſuſcipi debeat
K numeroſitas gētiū. Hec ille. [Et ait dn̄s
ſeruo exi in vias ꝛ ſepes [. i. ingredere in
ciuitatē ſynagoge vl̄ iudaice plebis Gre.
cuꝫ conuiuas ſuos colligi ex vijs ꝛ ſepi-
bus ꝑcipit: agreſtē ppl̄m. i. gētilem que-
A rit. Hec ille. ꝛ cōpellere intrare] Notan-
dū aūt ꝙ nullus coactꝰ ſaluatur: q꞉ oēs
ſaluant ſponte. Sed tn̄ aliqui cōpelli di-
cunt dupl̄r. Uno mō: q꞉ imediate ipſa eo
rum voluntas a deo mutat: vt velint qđ
nolebant vt de paulo declarat. s. Tho. j.
ij. q. cxiij. cuiꝰ volūtas miroculoſe muta-
ta eſt. Alio mō q꞉ homo tot aduerſitati-
bus premit vt eligat deo ſeruire quaſi co
actus eo ꝙ ſua deſyderia implere nō poſ
ſit. Greg. Qui ergo huius mūdi aduerſi-
tatibus fracti: ad dei amorē redeūt com-
pellunt intrare. Hec ille [vt impleat do-
mus mea]. i. celū qđ tūc dicet plenum qn̄
ſm iudiciū dei cōpletus erit electorū nu-
B merus qui ei ſol notus eſt. ¶ Sciendum
aūt eſt qđ deus nulli deeſt faciēti qđ in ſe
eſt: ꝛ ꝑfecte volēti conuerti. Q꞉ tn̄ libere
homo conſentit diuine vocatiōi: ſꝫ ſemꝑ
poſſimus cōſentire deo vocāti: propter
nr̄am tn̄ imbecillitatē aliqn̄ conſentimꝰ
aliqn̄ nō. Sed tn̄ deus aliquos ad cōſen-
tiendū mouet: iterius inclināndo vel exte-
rius occaſiōes bn̄ volendi dando quos
adiuuat ad faciēdum qđ facere poterant
ſed nolebāt quodā ſpāli auxilio qđ alijs
ex iuſta cā denegat qui non conſentiunt
motioni: ꝛ tn̄ cōſentirent ſi ſic adiuuare
tur. Et ad iſtū ſenſum intelligo vba Gre-
go. dicētis. Sed valde tremenda ſnīa eſt
q̄ ſubditur: [Dico aūt vobis ꝙ nemo vi-
rorū iſtorū q̄ vocati ſunt guſta. cenā meā]
Nemo em̄ cōtēnat nedū vocatꝰ excuſet
cū voluerit intrare non valeat. Hec ille.
Quilibet tn̄ aliq̄d pōt facere: qđ ſi facit.
deus illum iuſtificat ſemꝑ ꝛ infallibiliter.
¶ Moraliter aūt ſciendū eſt ꝙ vt ex pre-
C ſenti euangelio colligit: triplex eſt diffe-
rentia vocatorū ad cenam. Prima eſt eo-
rum qui vocantur ꝛ non veniunt: ſed ex-
cuſantur: vt ſunt auari: ſuperbi ꝛ luxurio
ſi. Scđa eorum qui vocant ꝛ veniunt vt
pauperes ꝛ reliqui comites: ꝑ quos etiā
ſm gloſ. ſpūaliter poſſunt intelligi pecca
tores: vt ſicut peccatores ſunt qui excu-
ſant: ſic etiā ſint ꝛ iſti. ſed pctōres ſuperbi
reſpuuntur: humiles autē eliguntur. Et
hoꝝ quidā peccant per negligentiam. i.
pauperes. i. parū parātes. Quidā per fra-
gilitatē. ſ. debiles: vt Petrus qui mortis D
timore xp̄m negauit. Quidā per ignoran
tiā. ſ. ceci. vt Paulus: ſcdm illud. j. timo. ſ.
Ignorās fecit incredulitate. Quidā per
certā malitiam. ſ. claudi ꝛ tenentes vnū
pedē in celo: ꝛ alium in terra. qui. ſ. vellēt
ſaluari: ꝛ tn̄ ꝑſeuerant in delictis. Tertia
eſt eorū q̄ ꝯpellunt intrare q̄. ſ. ꝯſuetudi-
ne in pctis idurnerūt. Hi morant in vijs
q꞉ ſunt peruij demonibꝰ. Job. xx. Uadēt
ꝛ veniēt ſuꝑ eū horribiles. Et in ſepibus
ꝛ ſpinis: q꞉ colligūt peccatorum ſpinas: q̄
bus cōburunt / ꝛ in quibꝰ ſerpentes in-
fernales ꝯmorant. Iſti vix ꝯuertunt niſi
compellant aduerſus Sene. Infirmitati
me grās ago: q̄ coegit me non poſſe que
non debeo velle. Augu. Felix neceſſitas
que ad meliora compellit. Amen.

Dominica. iij. poſt trinitatem.
Textus euange. Luc. cap. xv.

Erant appropinquātes
ad Jeſum publicani et
pctōres vt audirēt illū. E
Et murmurabāt ſcribe
ꝛ pharisei dicētes q꞉ hic
pctōres recipit ꝛ manducat cū illis
Et ait ad illos parabolā iſtā dicēs.
Quis ex vobis homo qui hꝫ cētū
oues ꝛ ſi ꝑdiderit vnā ex illis: nōne
dimittit nonaginta nouē ī deſerto:
ꝛ vadit ad illā q̄ ꝑierat donec inue
niat illā: Et cū inuenerit eā īponit
in humeros ſuos gaudens. Et ve-
niēs domum ꝯuocat amicos ꝛ vici-
nos dicēs illis Cōgratulamini mi
hi q꞉ inueni ouē meā q̄ perierat. Di F
co vobis qđ ita gaudiū erit in celo
ſuꝑ vno pctōre penitētiā agente q̄ꝫ
ſuꝑ nonagintanouem iuſtis: q̄ non
indigēt penitētia. Aut q̄ mulier ha
bens drachmas decem: ꝛ ſi ꝑdide-

rit drachmā vnā nōne accendit lu
cernā ⁊ euertit domum ⁊ querit di
ligenter donec inueniat? Et cum i
uenerit cōuocat amicas et vicinas
dicēs. Cōgratulamini mihi q̄ iue
ni drachmā quam ꝑdiderā Ita di
co vobis: gaudiū erit corā angelis
dei ſup vno peccatore pn̄iā agēte.

G
Erant appropinquātes ad ie
ſum publicani et pctōres ⁊c.]
Luc. xv. in toto iſto euāgelio
xp̄s aduerſus phariſeos de
pctōꝝ receptione murmurā
tes intēdit vnā ꝯcluſionē: ꝙ pctōres tan
ꝗ aliqd ꝓpriū ⁊ ꝑditū ſunt ſollicite ꝑqui
rēdi: ⁊ reducēdi ad pn̄iam: ⁊ alacriter ſu
ſcipiēdi. Sȝ tñ fit mētio de tribus gn̄ibꝰ
hoīm: ſ. infirmoꝝ ſanabiliū: infirmoꝝ in
ſanabiliū: ⁊ ꝑfecte ſanoꝝ. Dicit̄ ergo q̄
ad primū [Erāt appropiquātes ad Jeſuȝ
publicani] Glo. i. q̄ publica exigūt vecti
galia vel cōducūt: ⁊ q̄ lucra ſeculi ꝑ nego
tia ſectant̄. Hec ille. Et cōiter iſti erant
hoīes mali ⁊ infames [⁊ pctōres] publi
H cani ſeu male fame. In hoc aūt qđ dicit̄
erāt appropinquātes notat̄ ꝙ prius lon
ge erāt: q̄ aliud eſt appꝛinquāte. Aliud
eſſe ꝓpinquū: cū primum ſonat motū q̄
ſemꝑ eſt a diſtāti: nō aūt ſcđm. Et lȝ cor
poraliter appropiquarēt xp̄o inq̄ntū erat
hō ꝑ acceſſum corꝑis tñ inq̄ntū erat deꝰ
ei appropinquabāt ꝑ ſimilitudinē a quo
diſtabāt per diſſimilitudinem. Deus eñi
vbiq̄ eſt per totū mundū: ſicut anima ꝑ
totū corpus vñ nihil dr̄ ei ꝓpinquius vel
ab eo remotius niſi rōne ſimilitudinis
aut diſſimilitudinis: ſicut dr̄ angeli ei
eſſe viciniores ꝗ̄ celi rōne incorporeita
tis: ⁊ celi ꝗ̄ elemēta: ⁊ elementa rōne in
corruptibilitatis. Aug. Deo q̄ vbiq̄ eſt
neq̄ ꝑ loca ꝓpinquamꝰ: neq̄ ab illo ꝑ lo
ca remouemur. Appropinquare illi eſt
ſilēȝ illi fieri: recedere ab illo diſſilē fie
ri. Et ſubdit. Nōne cū vides duas res ꝓ
pe ſibi ſilēs dicis appropinquat. Hec il
le. Qñ aūt diſſimiles ꝗ̄uis vna manu te
neant̄ dicis lōge hec eſt ab illa. Si vis ꝓ
I pinquare ſilis eſto. Si nō vis eſſe ſilis lō
ginquabilis. Hec ille [vt audirēt illū] tra
cti dulcedine ſermonū ⁊ ꝯuerſatiōis eiꝰ.

Erāt aūt iſti diſpoſiti pctā relinq̄re. Vñ
xp̄s eos admittebat ad colloquiū ⁊ fami
liaritatē ſuā. Theo. hoc exeq̄bat̄ dn̄s cu
ius cā carnē ſuſceperat admittēs pctō
res ſicut medicꝰ egrotātes. Hec ille. Dr̄
aūt pctōr ſumme deſiderare ꝟbū dei / q̄
ꝑmo pctōr eſt fetidꝰ ꝑ maculā pcti ⁊ ſcđo
tenebroſus ꝑ ignorātiā male electionis.
Quilibet eñi pctōr ſc̄m ſniam Ari. ⁊ ſocra
tis eſt ignorās: q̄ eligit vt bonū qđ non K
eſt bonū ſimpl'r ſȝ malū. Et tertio eſt fri
gidꝰ. Verba aūt dei ſc̄ȝ Amb. ſup Beati im
maculati habēt mundare ſc̄m illud Joā.
xiij. Jā vos mundi eſtis ⁊c. ⁊ illuminare
ſc̄m illud ps. Lucerna pedibꝰ meis ꝟbuȝ
tuū. Et accēdere ſc̄m illud ps. Ignitū elo
quiū tuū ⁊c. ¶ Moraliter aūt ſciendum
eſt ꝙ nō ſolū pctōres a xp̄o ꝑ diſſimilitu
dinē diſtāt. Lȝ eñi iuſti in via ſint ei ꝓpin
qui ſilitudine vite diſtāt tñ ſtatu miſerie
q̄ ille hȝ corpus imortale ⁊ dotatū alijs
dotibus nō aūt iſti pctōres vero diſtant
vtroq̄ mō. Sed poſt reſurrectionē boni
erūt vtroq̄ mō ſilēs. mali ꝟo neutro: q̄ L
hēbūt q̄dē corpus immortale ſȝ tñ miſe
rum ⁊ paſſibile. Debemꝰ aūt q̄rere ꝓpin
quare ei: q̄ in eo oīa bona ſunt Amb. li.
de ꝟgi. Oīs aīa accedat ad xp̄m q̄ xp̄s
eſt nobis. Si vulnere carere deſideras
medicus eſt ſi febribus eſtuas fons eſt: ſi
grauaris iniquitate: iuſtitia eſt: ſi auxilio
indiges ꝟtus eſt. Si mortē times vita eſt:
ſi celū deſideras: via eſt: ſi tenebras fugis
lux eſt: ſi cibū q̄ris: alimētū eſt. Hec ille.
¶ Quātū ad ſcđm tāgunt̄ infirmi inſa
nabiles: cū dr̄ [Et murmurabāt] i. iniu
ſte ꝯquerebant̄. Eſt aūt ſciēdū ꝙ de mur
mure fere nihil dicūt ſancti. Videt̄ autē
dicendū ſic. Nā murmurare ſc̄m multos
dictū eſt per ſilitudinē ad mutire: quod
eſt ꝓpriū mutoꝝ: vel loq̄ non audientiū.
Jdeo murmur ꝑmo dictū eſt q̄libet locu
tio ſubmiſſa vel clāculo, aut certe ⁊ ſub
miſſa ⁊ clāculo facta. Et inde metapho M
rice riuꝰ etiā aq̄ dr̄ murmurare. Sȝ q̄ ta
lis locutio frequēter fit iniuſte: dictū eſt
ſcđo murmur q̄rela iniuſta. Et intellige
clāculo ⁊ angulariter facta: quia non eſt
murmur ſi q̄s etiā iniuſte q̄rat̄ corā pre
ſide. ¶ Eſt aūt q̄rela iniuſta dupl'r. ſ. rō
ne obiecti: q̄ ſ. q̄s q̄rulat̄ de re iuſta ſi

cut iuſti faciebant q̄relā de miā ſaluato
ris ad miſeros: ⁊ rōne modi: q̄ ſ. lȝ q̄s q̄
rat̄ de re iniuſta: tñ non debito mō. i. nō
vbi qñ ⁊ q̄uo opȝ. Et iſto mō murmur ē
in cōi vſu loquētium: ſicut religioſus dr̄
murmurator qñ aliq̄d iniuſtū q̄dē patit̄:
ſed tñ nō exponit̄ ꝑlato narrationē ſuā:
ſȝ alijs quoꝝ nō eſt ei ꝓuidere. Et ſic tri
A bus modis ſumit̄. Et primo q̄dē mō pōt
eſſe ſine pctō. Vñ Jo. v. dr̄ Murmur mul
tus erat in turba de eo. Et ſequit̄. Quidā
eñi dicebāt: q̄ bonꝰ eſt: alij aūt nō: ſed ſe
ducit turbas. Sȝ ſcđo ⁊ tertio mō ſemꝑ
eſt pctm̄: lȝ nō ſemꝑ mortale: nec ſemper
veniale: ſȝ ſc̄ȝ ꝯditionē ꝑſonaꝝ. Ꝯ q̄s mur
murat̄ ⁊ negotioꝝ ⁊ aīoꝝ [phariſei] q̄dā
ſc̄ȝ religioſi apparēt ⁊ non vere iuſti: di
cti a phares qđ ē diuiſio: q̄ a reliq̄s erāt
veſtitu aliq̄l'r ⁊ cōuerſatiōe diuiſi [⁊ ſcri
be] i. legis doctores dicti nō aſcribēdo:
ſed a ſciēdo vel docēdo ſcripta [dicētes:
q̄ hic] i. mūdi ſaluator quem ex cōtēptu
iſti maligni noīare nō volūt [pctōres re
cipit] non ad hoſpitiū: q̄ illud non habe
bat: ſȝ ad familiaritatē: in quo notant cū
de mala vita [⁊ māducat cū eis] in domi
bus eoꝝ: ſicut dr̄ đ leui. Mar. ij. ⁊ Luc. v.
B ¶ Eſt aūt ſciēdū ꝙ xp̄s ex magna diſpen
ſatione cū ꝑdictis māducabat. Inter iu
deos eñi erāt q̄dā ſuperſtitioſi diligētes
vite auſteritatē. Quidā aſſueti terrenis
diligentes vite cōitatē. Quidā curioſi di
ligētes miraculoꝝ nouitatē. Chriſtꝰ igi
tur fecit ſicut venatores: aīal aliqđ ꝯ vijs
vijs inſequētes vt in alterā incidat. Nā
miſit Joānē cū vita auſtera: vt ſic conuer
teret ſuperſtitioſos. venit ipſe in cōi vita
manducās ⁊ bibēs cum pctōribus. vt ſic
ꝯuerteret aſſuetos terrenis. venit cū mi
raculis: vt cōuerteret curioſos. Sȝ ꝯ oīa
ꝑdicta ſtetit fortis iudeoꝝ malitia. Naȝ
dicit̄ Mat. xj. Venit Joānes non mādu
cās neq̄ bibēs: ⁊ dicūt: demoniū habet.
Venit filiꝰ hoīs māducās ⁊ bibens: ⁊ di
cunt. Ecce hō vorax: potator vini: publi
C canoꝝ ⁊ pctōꝝ amicus. Miracula etiaȝ
eius dicebant fieri in virtute beelzebub:
vt frequēter dictuȝ eſt. ¶ Nota tñ ꝙ xp̄s
nō duxit vitā cōem ſolum ꝓpter hoc: ſed
vt cum oēs poſſent imitari: q̄ datus eſt
a deo in exemplū non ſolū religioſis: ſed

omnibus chriſtianis. Et ſentētia hec eſt
ſancti Tho. in. iij. parte. Exiſtimabāt au
tē iſti xp̄m ⁊ alios iuſtos inq̄nari ex con
uerſatione familiari pctōꝝ: ſicut ⁊ Si
mō phariſeꝰ ex ꝯtractu magdalene. Pe
trus rauēn. Erras phariſee. Lutū tangit D
ſol ſȝ nō imutat̄ medicꝰ tāgit vulnera: ſȝ
ipm̄ putredo nō corrūpit reus tangit iu
ſtū iudicē ſȝ ipm̄ maculare nō pōt. Hec
ille. Vbi xp̄m dicit ſolē: medicū ⁊ iudicē.
Greg. autē in homil. ex his elicit ꝙ vere
iuſti ſunt miſericordes apparenter iuſti
crudeles. vñ ait: Ex qua re apte colligit̄
q̄ vera iuſtitia cōpaſſionem habet: falſa
dedignationē. Quāuis ⁊ iuſti ſoleāt recte
pctōribus indignari: ſed aliud eſt quod
agit̄ typo ſuꝑbie: aliud qđ zelo diſcipli
ne q̄ iuſti ⁊ ſi foris increpationes ꝑ diſci
plinā exaggerāt: intꝰ tñ dulcedinē ꝑ cha
ritatē ſeruant. Preponūt ſibi in aīo ipſos
plerūq̄ quos corrigunt. Qđ agētes ꝑ di
ſciplinā ſubditos: ⁊ ꝑ humilitatem cuſto
diunt ſemetipſos. At ꝯ hi qui de falſa iu
ſtitia ſuꝑbire ſolent: ceteros quoſq̄ de
ſpiciūt nulla infirmantibꝰ miſericordia E
cōdeſcendunt ⁊ quo ſe pctōres eſſe non
credunt: eo deterius peccatores fiūt. De
quoꝝ numero: phariſei erāt. qui dijudi
cantes dn̄m ꝙ pctōres ſuſciperet arenti
corde ipm̄ fontē miſericordie reprehēde
bant. Hec ille. Sed ꝯ iſtos xp̄s arguit ex
duplici ſilitudine ouis. ſ. ⁊ drachme per
dite vt dicetur. ¶ Moral'r autē ſciēdum
eſt ꝙ iſti infirmi inſanabiles errabant.
Primo: q̄ iſtos reputabāt pctōres: cum
eſſent penitētes. ⁊ Scđo q̄ ſe iuſtos puta
bāt cū eſſent ſuꝑbi. Ex q̄bꝰ proueniebat
ꝙ nō cōpatiebant̄. Debemꝰ ergo. Primo
vitare ne quemq̄ cōdēnemꝰ ⁊ iudicemꝰ
ſue ſalutis immemoreȝ. Imo ſemper de
bemus hoīem q̄ peccauit exiſtimare eſſe
penitētē: niſi euidēter ꝯſtet in oppoſituȝ.
Debemus ſcđo cauere pctā ſpūalia: q̄
ſunt grauiora ⁊ ꝑiculoſiora quantuȝ ad
hoc ꝙ minꝰ cognoſcunt̄. Debemꝰ tertio
cōpati infirmis. Cū autē in ꝓximo peni F
tētie ſit conſyderare tria. ſ. naturaȝ ⁊ cul
pā ꝑteritā ⁊ gratiā quā eſt adeptꝰ. Primo
debemꝰ cōpaſſionē. ⁊ Scđo diſtrictā cor
rectionē. Greg. Oportet vt diſtricte diſ
cutiamus: quia diſtrictionem debemus

vitijs:cōpaſſionē nature.Tertio ꝯo de-
bemus congratulationē iuxta illud Lu-
ce.xv.Epulari et gaudere oportebat ⁊c.
¶ Quātū aūt ad tertiū dñs arguēs con-
tra iſtos tangit eos q̄ oino ſunt ſanī.i.iu-
ſtos nō indigētes penitētia.Un̄ ſequit.
G [Et ait ad illos parabolaꝫ iſtā.]Ex quo
ptꝫ ꝙ literalē ſenſum opꝫ ex metaphori-
co ſignificato accipere:cuꝫ euangeliū ſit
ꝑabolicū[dicēs.Quis ex vobis hō].Eſt
autē ſciendū ꝙ q̄tū ad ꝓpria ſignificata
terminorū iſta parabola ad eos q̄bus lo
quebat̄ ptinebat:ſꝫ tñ q̄tū ad tranſſum-
ptiuā lr̄alem ſenſum faciunt ptinet ad
deū.Un̄ ait Gre.ſiltudinē dedit quam ⁊
in ſe hō recognoſceret:et tñ ad autorem
hoim ptineret.Iſte ergo hō eſt deus[q̄
hꝫ cētū oues].i.vniuerſitatē angeloruꝫ ⁊
hoim:ſm Greg.⁊ Cyrillū.Cētenarius eñ
ꝑfect9 eſt numer9 ex decē decadibus cō-
ſtitut9.Dr̄ eñ ꝑfect9 numer9 q̄ eſt qua-
dratus.cui9 radix eſt decē.iiij.di.xliij.nā
decē decies ſunt cētū.[Et ſi]ꝓ q̄[ꝑdide-
rit vnā ex illis.]Gre.Una ouis tūc perijt
qn̄ homo paſcua vite dereliq̄t.Hec ille.
Nō ne dimittit nonagintanouē.i.ange-
H lox numex[in deſerto].i.i celo ſm Greg.
qd̄ hō peccādo deſeruit.dr̄ enim deſertū
quaſi derelictū[⁊ vadit]ad terras per in-
carnationis myſteriū[ad illaꝫ q̄ perierat
donec inueniat illā?]Gre.vt ꝑfecta ſum-
ma ouiū integraret̄ in celo:hō ꝑdit9 q̄-
rebat̄ in terra.Hec ille.Nec tñ ſm Cyril
lū fuit crudelis ad alias derelictas ī de-
ſerto:q̄ dimiſit eas in tuto ſub dextera
dei.Gre.Miſe.Cū autē paſtor inueniſſet
ouē nō puniuit:nō duxit ad gregē vrgen
do ſꝫ ſupponēs humero ⁊ portās clemē-
ter:annumerauit gregi.Hec ille.Iō ſub
dit.[⁊ cū inuenerit eā īponit ī humeros]
ſ.Bed.Humer9 xp̄i crucis brachia ſūt.
Ille peccata mea depoſuit:in illo nobili
patibulo redemit.Hec il.Gre.Ouē ergo
hūeris ſuis īpoſuit:q̄ hūanā naturā ſu-
ſcipiens pctā nr̄a ipſe portauit.Hec ille.
I [gaudens]in ſuis dolorib9 ꝓ nr̄a ſalute.
Fruebat̄ eñ in cruce iuxta doctrinaꝫ.s.
Tho.iij.p.q.xlvi.[Et veniēs domū]in ce
lū per aſcenſionē[cōuocat amicos ⁊ vici
nos].i.angelorū choros ſm Greg.q̄ ſunt
amici obſeq̄ndo volūtati ⁊ vicini cōrcā-
do eius luci ⁊ claritati.Sunt autem ſm
Theo.oues ſeu beſtiales reſpectu dei.ſꝫ
vt rationales ſunt vicini.Sunt ergo dei
amici.Primo q̄ eius ſecreta vidēt iuxta
illud Io.xv.Uos aūt dixi amicos q̄ om-
nia que audiui a patre meo nota feci vo K
bis.Scdo q̄ ſuam voluntateꝫ diuine in
oibus cōformant:Tulli9.Uera amicitia
eſt idē velle ⁊ idē nolle in reb9 honeſtis.
Tertio q̄ eius volūtatē ſemꝑ adimplēt.
Ioā.xv.vos amici mei eſtis ſi feceritis q̄
precipio vobis.Sunt aūt dei vicini rōne
ꝓpinquitatis in natura:q̄ minus ab eo
diſtant ꝙ cetere creature q̄uis et ipſi in
infinitū diſtent.[Dicēs illis.Cōgratula-
mini mihi:q̄ inueni ouē meaꝫ q̄ ꝑierat.]
In his apparet amor dei ad hoiem q̄ ad
tria.Prio in creādo q̄ ipē hoieꝫ fecit in-
nocentē:q̄ ouē.ſed ipſe errauit vt ouis q̄
perijt:⁊ de oue factus eſt lup9 ita ſeruus
vt paſtoreꝫ occiderit:⁊ oues iugulauerit.
Mat.x.Ecce ego mitto vos ſicut oues i-
ter lupos.Scdo in recreādo:q̄ ꝑditum
cū magno labore recuperauit:qd̄ notat̄
in inuētione.Et cū illa inuētio ſit redem
ptio per ſanguinem paſtoris:tñ ipē dicit L
eā inuētionē:q̄ſi ꝓ nihilo reputās id qd̄
dedit.Can̄.vlti.Si dederit hō omnē ſub-
ſtantiā domus ſue ꝓ dilectione quaſi ni
hil deſpiciet eā.⁊ Tertio in glorificando
qd̄ notat̄ in reportatione ⁊ cōgratulatio
ne.Sꝫ q̄re nō dicit ꝯgratulamini oui cui
magis videbat̄ eſſe de iſta inuētiōe gau-
dēdū?Gre.in homil.Hoc iō dicit:q̄ ei9
eſt gaudiū vita noſtra:⁊ cū nos ad celuꝫ
reducimur ſolēnitatē letitie illius imple
mus.Hec ille.[Dico vobis ꝙ ita]Iſte te
xtus vr̄ eſſe corrupt9.Nā.s.Tho.3.p.q.
xx.ꝓ ly ita ponit mai9.Si tñ ver9 textus
hꝫ ly illa:ponit̄ ꝓ ly magis vel mai9.Et
s.Tho.allegat ſn̄iam ⁊ non verba[gau-
diū erit in celo]deo ⁊ angelis.Gaudiū d̄
noſtra cōuerſione eſt angelis.Prio q̄ vi
dent ſue cuſtodie tā glorioſum fructum.
Scdo q̄ vidēt ex pctōribus ſuā ruinā re
M ſarciri ⁊ reſtaurari.Tertio q̄ vidēt ſe in
laudādo deū tale habere cōſortiū.Quar
to q̄ ꝯplet̄ eox deſyderium quo deſyde-
rāt noſtrā ſalutē:cū ſint maxime charita
tiui ⁊ amoroſi.Gaudet et tota trinitas.
Et ptꝫ q̄dem q̄ ſicut pr̄ terrenus gaudet

de filio ſuo qn̄ cōcipit̄ ⁊ orit̄ ⁊ ablactat̄:
⁊ factus grādis ad menſam recipit̄.Ita
pater celeſtis gaudet ſuꝑ ſpirituali filio.
cōcepto ꝑ cōtritionē ſeu cōceptioneꝫ bo
ni ꝓpoſiti:⁊ noto in cōfeſſiōe:⁊ ablacta-
A to in perfecta cōuerſatione:⁊ recepto ad
menſam in glorificatione.Et filius ſilr̄.
Primo:q̄ videt effectū ſue paſſionis.qd̄
notat̄ in parabola de oue impoſita hu-
meris.⁊ Scdo:q̄ videt in peccatore re-
formationē imaginis dei:⁊ ꝯſr̄ aſſimila
tionē ad ipſum filium qui eſt imago pa-
tris.qd̄ notat̄ in parabola de drachma ī
q̄ imago regis refulget.⁊ Tertio quia vi
det reuerſionē fratris ſui ꝑditi:qd̄ notat̄
in parabola de filio ꝓdigo.Et ſimiliter
ſpūſſanctus.Primo q̄ recuperat tēpluꝫ
ſuum:qd̄ debet inhabitare.Secūdo quia
recuperat membrum ſuum:qd̄ debet vi-
uificare.Tertio q̄ recuperat vas ſuum.
quod debet implere.Unū eſt tñ gaudiū
patris filij:ſpiritusſancti ſub oibus iſtis
rōnibus ꝓpter vnam trium immenſam
charitatem:ſed tamen iſte rōnes gaudē-
di habent aliqualem aſſimilationem ad
ꝓpria ꝑſonarū[ſuꝑ vno peccatore peni-
B tentiā agente:q̄ ſuꝑ nonagintanouem
iuſtis q̄ nō indigēt penitētia].i.plus q̄
ſupra aliquo eorum q̄ ſunt de tali nume-
ro.Hoc autem videtur falſum:q̄ de ma
iori bono mai9 eſt gaudiū.Eſt aūt mai9
bonū ſemꝑ ꝯtinuare bonā vitā:q̄ aliqn̄
interrumpere ꝑ pctm̄ ⁊ poſtea penitere.
Ad hoc dr̄ dupl̄r.Prio eñ dr̄ ꝙ de9 ſuꝑ
penitēte pl9 gaudet ꝙ ſuꝑ īnocēte.ſi ſim
pl̄r:ſꝫ q̄ ad aliquā rōnē gaudij:q̄ eſt ī pe-
nitēte ⁊ nō in īnocēte:vtpote rōne pn̄ie.
Sꝫ ſcdo.s.Tho.vbi.ſ.dicit ꝓ ceteris pa
ribus magis ſemꝑ amat̄ innocēs q̄ pe-
nitēs.ſꝫ tñ aliqn̄ eſt ecōuerſo qn̄.ſ.peni-
tēs reſurgit melior ⁊ feruētior innocēte.
Et hec eſt ſn̄ia etiā Gre.q̄ ponit exēpluꝫ
de milite poſt fugā melius pugnante:q̄
is q̄ nunq̄ fugit.⁊ de terra q̄ poſt ſpinas
vberior eſt nō ſpinoſa.Deinde ſubiun-
C git.Sed inter hec ſciēdū eſt q̄ ſunt ple-
riq̄ iuſti in quorū vita tm̄ eſt gaudiū vt
eis q̄libet pctōx pn̄ia ꝑponi nullatenus
poſſit.Hic ergo colligēdū eſt quātū deo
gaudiū faciat qn̄ humiliter plāgit iuſt9.
ſi facit in celo gaudiū quādo hoc quod
male geſſit ꝑ pn̄iaꝫ dānat iniuſtus.Hec
ille.Tales igit̄ indigēt pn̄ia ornāte ⁊ cō-
ſeruāte:nō aūt purgāte.Eſt enim triplex
pn̄ia.ſ.purgans:vt pn̄ia Magdalene.et
ornās:ſicut Ioānis baptiſte.Ben̄.Con-
feſſio peccatox purgat ⁊ iuſtū ornat.Et
cōſeruās ſm illud.j.Cor.ix.Caſtigo cor-
pus meuꝫ ⁊ in ſeruitutē redigo:ne forte
cū alijs ꝑdicauero reprob9 efficiar.Et in
tellige ꙗ nō indigent purgante inq̄tum
iuſti.ſecus inq̄tuꝫ aliquo modo ſaltē ve- D
nialr̄ delinquētes.ſed hec non eſt ꝓprie
pn̄ia cū nō requirāt venialia ſacr̄m pe-
nitētie:nec etiā contritionē actualeꝫ ſed
virtualeꝫ.Alia eſt ſimilitudo de perdita
drachma de quo eſt ſciēdū ꙗ medic9 cō-
ſtitutus inter infirmos ſanabiles ⁊ inſa-
nabiles oſ̄dit penitētes eē recipiendos
tribus parabolis.ſ.de oue:de drachma:
⁊ de filio ꝓdigo:q̄ poſt illas duas ſequit̄
Sicut eñ tria inducūt hoiem ꝑcipue ad
miſerandū.ſ.ſimplicitas ꝓpinq̄tas ⁊ va
nitas.Ita etiā hec tria inducunt:vt ita E
dicā deū ad miſerādum penitētib9.Pri-
mum eſt noſtra ſimplicitas reſpectu ho
ſtis taꝫ aſtuti.i.diaboli.⁊ ad hoc ptinet
parabola de oue.Scdm ꝓpinq̄tas quaꝫ
nobiſcū ꝯxit Hebr.ij.Nuſq̄ angelos ap
prehēdit:ſed ſemē abrae apprehendit.Et
ad hoc ptinet parabola de drachma:in
qua eſt imago regis ⁊ ſuꝑſcriptio nois
ei9:ſicut hō eſt ad imaginē dei:⁊ a Chri-
ſto dicit̄ chriſtian9.Tertiū nr̄a vanitas
⁊ pauꝑtas ſeu infirmitas.Et ad hoc pti-
net parabola filij ꝓdigi dicētis.Quanti
mercēnarij in domo pr̄is mei abundant
panibus ⁊c.[Aut q̄ mulier].i.aut ſi qua
ſeu aliq̄ vl̄ q̄uis mulier:[hn̄s drachmas
decem]ſupple eſt.Sicut autē dicit magi.
hiſto.drachma drachmatis eſt gen9 car
minis.iuxta illud.Dulcia cātica drach-
matis.Sed drachma drachma eſt q̄rta
pars ſtateris.Et vt ſubſequenter idē ait
eſt nūmus habēs imaginē regis ⁊ ſigni-
ficat hoiem ad imaginē dei factū.Sicut
aūt ſupra paſtor deū ſignificauit ita iſta F
mulier ſignificat dei ſapiētiā:ſm Gre.in
homil.q̄ vt idē dicit decē hꝫ drachmas.
ſ.nouē ordines angelorū ⁊ hominē.Dici
tur aūt diuina ſapientia mulier.Primo
ꝓpter ſpecioſitatē delectabilē:Sapi.vij.

Cādoꝛ eſt lucis eterne ⁊ ſplēdoꝛ ſine ma-
cula bonitatis illiꝰ. Scd̄o ꝑpter fecūdi-
tatē. Eiuſdē. vij. Uenerūt mihi oīa bona
pariter cū illa. Tertio ꝑpter compaſſio-
G nē. Hiere. xxxj. In charitate perpetua di
lexi te: iō attraxi te miſerās. Quarto pro
pter dulcedinē verboꝛum. Pſ. Q̄ dulcia
faucibꝰ meis eloq̄a tua ſup mel oꝛi meo.
Quinto ꝑpter iterp̄tationē nōis. Dicit
eīn mulier quaſi molliēs herū ⁊ ſapiētia
dei emollit nobis herū. i. deū patrē: ſi-
cut heſter aſuerū. Heſter. ij. hō vo in ſta
tu inocētie fuit drachma. Pmo ꝑpter ro
tūditatē. i. immoꝛtalitatē. ⁊ Scd̄o ꝑpter
mūditiam ⁊ claritatē: qꝛ erat velut auruz
purū nō mixtū cupꝛo. ⁊ Tertio ꝑpter p̄-
tioſitatē ſicut ⁊ pecunia ē p̄tioſa cui obe-
diunt oīa. ⁊ Quarto ꝑpter regalē imagi-
nē. ⁊ Quinto ꝑpter ſuperſcriptiōe. i. oīm
naturaliū cognitionem. [Et ſi p̄diderit
drachmā vnā] ſicut ei accidit qn̄ hō pec-
cauit: vt dicit idē Greg. [Nōne accendit
lucernā] Gre. Accendit mulier lucernaz:
qn̄ dei ſapiētia appuit in hūanitate. Lu-
cerna quippe lumē in teſta eſt. Lumē vo
H in teſta eſt diuinitas in carne. Hec ille.
[Et euertit domū]. i. ꝯcutit nr̄az ꝯſciētiā
ſm Greg. [⁊ querit dili gēter donec inue-
niat]. Greg. Qꝛ. ſ. cū perturbat cōſciētia
hoīs reparat in homine ſimilitudo cōdi
toꝛis. Hec ille. Uel domū euertit qn̄ mū-
dū p̄dicando cōmouit. [Et cū inuenerit
ꝯuocat amicos ⁊ vicinos] id eſt celeſtes
virtutes ſm Greg. in homil. ⁊ Greg. na-
zan. que ſm Grego. in ſe amice ſunt: quia
obſequentes eius voluntati ⁊ vicine qꝛ
incoꝛpoꝛee [dicens. Cōgratulamini mi-
hi quia inueni drachmā quam perdide
ram]. Ita dico vobis gaudiuz erit ange-
lis dei ⁊c. Greg. in homi. Penitētiā age-
re eſt ꝑpetrata mala plāgere: ⁊ plangen-
da nō perpetrare. Nā qui ſic alia deplo-
rat vt iterum alia committat adhuc pe-
nitentiam agere vt ignoꝛat aut diſſimu-
lat. Hec ille. ¶ Moꝛaliter omis animal
I eſt innocens: non moꝛdens dentibus vt
canis ⁊ lupus detrahendo: nec impetēs
coꝛnibus vt aries ⁊ taurus violenter op-
p̄mēdo: nec calcitrās pedibꝰ vt equus
⁊ mulus blaſphemando ſeu maledicen-
do: nec dilaceras vnguibꝰ vt leo ⁊ vrſus

furiendo. Quē igit chꝛiſti ſciat ſe nō eſſe
qui ab oībus p̄dictis immunis non eſt.
¶ Itē moꝛalr mulier pōt dici p̄latꝰ pro-
pter ſollicitudinē ⁊ partū ⁊ difficultatem
in pariendo fetū tam in ſe q̄ in ſubditis. K
Hec ſi vnū drachmā. i. animā dei imagi
ne inſignitā perdit: accēdat lucernā p̄di-
cationis oꝛādo: meditādo: ſancte viuen-
do: ⁊ euertat domū cōſciētie peccatoꝛis:
⁊ querat diligenter donec eam inueniat
eductā de tenebꝛis ⁊ pulueribus pc̄toꝝ.

☞ Dn̄ica. iiij. poſt Trinitatem.

☞ Textus euange. Luc. c. vj.

Eſtote miſericoꝛdes ſi-
cut ⁊ pr̄ vr̄ miſericoꝛs ē.
Nolite iudicare: ⁊ nō iu
dicabimini: nolite cōdē
nare: ⁊ nō ꝯdēnabimini. Dimittite:
⁊ dimittebimini. Date ⁊ dabit vo-
bis. Mēſurā bonā ⁊ cōfertā ⁊ coa-
gitatā ⁊ ſupereffluētē: dabunt in ſi-
nū veſtrū. Eadē q̄ppe mēſura qua
mēſi fueritis remetiet vobis. Dice
bat aūt illis ⁊ ſilitudinē. Nūq̄d p̄t L
cecꝰ cecū ducere: nōne ambo in fo-
ueā cadūt? Nō ē diſcipulꝰ ſup ma-
giſtrū. Perfectꝰ aūt oīs erit ſi ſcit ſi
cut magiſter eiꝰ. Quid aūt vides fe
ſtucā in oculo fratris tui: trabē aūt
q̄ in oculo tuo ē nō ꝯſyderas? Aut
quō potes dicere fratri tuo. Frater
ſine eijciam feſtucam de oculo tuo:
ipſe in oculo trabē nō vides? Hy-
pocrita eijce p̄imum trabē de ocu-
lo tuo: ⁊ tūc per ſpecies vt educas
feſtucam de oculo fratris tui.

Eſtote miſericoꝛdes ⁊c.]
Lu. vj. i p̄nti euāgelio xp̄s
admonet oēs fideles ⁊ ſpā
liter p̄elatos: ⁊ ꝯtinet tria
puncta: que ſunt. Commu-
nis exhoꝛtatio. Exhoꝛta-
tiōis ratio: ⁊ Spālis admonitio. ¶ Quā
tū ad p̄imū exhoꝛtatur chꝛiſtus omnes M
ad dulcem miſericoꝛdiam: qꝛ miſericoꝛ-
die opera ſunt de p̄cepto vt dictū eſt fe-
ria ſecunda poſt p̄imā dn̄icā quadrage
ſime.

ſime. Dicit ergo [Eſtote miſericoꝛdes.]
Eſt autē mia vt dicit. s. Tho. ſ. p̄te. q. xxj.
⁊. ij. ij. q. xxx. coꝛdialis cōpaſſio ſeu triſti-
tia de aliena miſeria q̄ſi poſſumꝰ ſubue-
nire: cōpellimus ſeu p̄ouocamur. Bed.
A Magnū p̄conium pietatis. Reddit eīn hec
virtꝰ nos cōfoꝛmes deo: ⁊ quaſi q̄dam ſi
gna ſublimis nature noſtri imp̄mit aia
bus. Hec ille. Unde ſubdit [ſicut pr̄ ve-
ſter celeſtis miſericoꝛs eſt.] Ubi notādū
eſt ſm. s. Tho. ſ. par. vbi. ſ. q̄ in deo non
pōt eſſe ipſa eſſentia mie vt eſt. ſ. paſſio
appetitꝰ ſenſitiui: cum nō poſſit triſtari
vel pati ⁊ ꝯn̄r nec cōpati: ſ3 eſt in eo mia
metaphoꝛice: ſicut ⁊ ita inq̄tum habet
effectū miſericoꝛdie: q̄ eſt ſubuenire mi-
ſero. Hūc eīn ipſe maxie efficit. Itē eſt in
eo mia vt ſonat actū volūtatis quo volu
mus ſubuenire miſero: licet nō vt ſonat
actū ſenſualitatis: vt dictum eſt. Et hec
plꝰ in deo q̄ in hoīe eſt: nec pōt hō i hoc
ei eq̄ri. Uñ ly. ſicut: nō eq̄litatē: ſ3 ſilitudi
dinē ⁊ imitationē quādā ipoꝛtat. Subiū
git aūt modos q̄bꝰ p̄imo miſeremur
ſc3 nō iudicādo ſeu nō cōdēnando: ⁊ di-
mittēdo: ⁊ exhibēdo. oīs eīn mia exhibi-
B ta p̄imo eſt quoddā bonū quo ſubleua
tur miſeria eiꝰ. Duplr̄ aūt exhibetur bo-
nū p̄imo. Pꝛimo. ſ. poſitiue dādo aliq̄d
puta eleemoſynā coꝛpoꝛalē vel ſpūalem
⁊ q̄tū ad hoc dꝛ: date ⁊ dabit vobis. Se-
cundo negatiue: qꝛ. ſ. ceſſat ab inferendo
malū. Carere eīn malo ē q̄ddā bonū. ſm
Phm in li. ethi. ⁊ ſilr̄ nō inferre malū eſt
bn̄facere qꝛ eſt facere q̄ q̄s careat malo.
Et hoc eſt duplr̄. Pꝛio q̄tū ad opꝰ: ſicut
cū quis non detinet vinctū cū poſſit: aut
nō vlciſcit iniuriā: ⁊ q̄tum ad hoc dicit:
dimittite ⁊ dimittet vobis. Et ſcd̄o q̄tū
ad cognitionē ipſam: ſicut cum q̄s ceſſat
male ſuſpicari de fratre cui ſuſpicando
poterat inferre dānum gloꝛiā ⁊ famam
eiꝰ apud ſeip̄m denigrando. Et q̄tuz ad
hoc dꝛ. Nolite iudicare ⁊ nō ⁊c. Dn̄s er-
go aſſignat tres ſpēs miſericoꝛdie exhi-
C bite p̄oximo ad quas omnis miſericoꝛ-
dia reducit: ſm. s. Tho. ſ. part. vbi ſup̄a
Dicit ergo. [Nolite iudicare] temere de
occultis: vel de his q̄ bono ⁊ malo ani-
mo fieri poſſunt. Ubi aduertēdū eſt du-
plex eſſe iudiciū. Quoddā large dictum:

qd̄ eſt oīs vera determinatio: eo mō quo
dicere cōſueuimus q̄ cecꝰ de coloꝛe non
iudicat: ⁊ hoc licitū eſt: ⁊ de hoc non intē
dimus. Aliud vero qd̄ eſt iudiciū ꝑp̄ie
⁊ eſt iuſtitie actus: quo ſc3 de aliquo iu-
dicamus: an bene vel male actum ſit. Et
hoc duplex eſt. Unuz ſcilicet quod eſt de
ſeipſo quod vocatur iudicium diſcuſſio
nis: qd̄ licitū eſt ⁊ laudabile: de quo etiā
nō curamꝰ. Aliud qd̄ eſt de alio ⁊ eſt du-
plex. ſ. licitū ⁊ illicitū. Licituz eſt duplex
ſ. vtile. i. iudicium ſuſpitioſum ſine aſſen- D
ſu rōnis ad obuiādū ⁊ tolerabile: vt iudi
cium determinatiōis de apertis malis.
Illicitū aūt triplex eſt. ſ. vſurpatū: quod
ſ. fit ab eo q̄ nō habet autoꝛitatē: ⁊ peruer
ſum qd̄ fit ꝯtra iuſtitiā: ⁊ temerarium: qd̄
ex leuibꝰ ꝑcedit ſigns interp̄etādo in-
tētionē ſiue iudicādo de futuro ſtatu ho-
minis: ſiue ſentētiādo de occultis. Et hoc
h3 tres gradꝰ. Pꝛimꝰ eſt cū q̄s ex leuibꝰ
ſignis dubitat de alicuiꝰ bonitate. Scd̄s
cū firmiter iudicat ⁊ ſentit de alicuiꝰ ma
litia. Tertiꝰ eſt qn̄ vlteriꝰ ꝑcedit ad ꝯdē
nandū ad penā. Eſt ergo pc̄tm̄ moꝛtale E
iudicare multis modis. Pꝛio ſi iudex ex
leuibus ſignis cōdemnet aliquem de pe
na notabili. Scd̄o ſi quis ex leuibus ſi-
gnis firmit credat aliquem peccare moꝛ
taliter: vt accidit qn̄ res occulta vel in ſe
indifferēs: quia fit iniuria p̄imo de quo
teneoꝛ bn̄ ſentire ſecꝰ ſi iudicarem de ve-
niali: quia iniuria nō eſt notabilis. Ter-
tio qn̄ iudiciū eſt iniuſtū de re notabili.
Quarto quādo eſt vſurpatū. Licitum eſt
aūt iudiciū. Pꝛimo qn̄ iudex h3 autoꝛita
tē ⁊ iudicat recte ſm approbata per eui-
dētiā teſtiū: aut ex ſuſpitiōe violenta. Si
aūt ſit tm̄ ꝓbabilis l3 iudicere purgatio-
nē canonicā. Scd̄o licitū eſt ēt nō iudiſi
iudicare. i. credere in manifeſtis. Tertio
qn̄ habent ꝓbabilia ſigna: hoc eīn nō eſt
moꝛtale. ſ. ex ꝓbabilibus ſignis credere
firmiter q̄ aliquis aliqd̄ moꝛtale cōmiſe
rit. ſm Archi. ij. par. ti. iij. c. viij. L3 dicat
hoc eſſe cauendū. Eſt aūt ꝓbabile qd̄ vi
det oībus aut pluribus ⁊ maxime ſapien F
tibus. Et his aut oībꝰ aut pluribus aut
p̄cipuis. vt p3 ex. ſ. Topic. Uide de his
s. Tho. ij. ij. q. lx. Hic aūt loquit doīnꝰ
de iudicio temerario ſm Amb. Nō iudi

caꝛe nāq; iſto mō eſt miſereri. Sicut em̄
carere malo qđ ineſſe potuit eſt quoddā
G bonū:vt ptz.ij.Phyſ.ita nō inferre ma-
lū cū quis poſſit eſt facere bonuʒ aliquo
mō vt dictum eſt. Hoꝛtaꝛ ergo dominus
ne ſic iudicemus maxime cum ſeueritate
aliena diſcutiēdo. Chry. Nec facile repe-
ries quemq̄ neq; patremfamilias:neq;
clauſtralē expertē erroꝛis huiꝰ. Sunt aūt
hec diabolice tētationis inſidie. Nā qui
ſeuere diſcutit aliena:nūq̄ ꝓpꝛioꝝ rea-
tuū merebiꝛ veniā. Uñ ſequiꝛ[⁊ non iudi
cabimini] Sicut em̄ pius ⁊ miſericoꝛs ꝑ-
mit peccatoꝝ timoꝛē. ſic ſeuerus:⁊ dirus
addicit criminibus ꝓpꝛijs. Hec ille. Gre-
go.nazen. Nō ego cū acrimonia ꝓcipite
tis in conſeruos ſententiā. Hec ille.[no-
lite cōdēnare vt nō cōdēnabimini.] Hic
repetitur idem ſm̄ pꝛedictum Greg. Uñ
hic eſt ſermo de cōdēnatiōe mētali teme
raria:nō aūt de iudiciali:quia male face
ret iudex nō condēnando quē debe cō-
dēnare. Repetitur autē bis ne quis cre-
date ſſe leue pctm̄ temerarium iudicium
H qđ hoiem tāgit in honoꝛē. Nō eſt autem
eſtimādū ꝙ qui ꝓximuʒ non iudicat vel
ꝯdēnat:ipſe nō ſit cōdēnādus ſi male fa-
ciat:ſed iō ſic dr:qꝛ q̄ iudicat temerarie:
cū ipm ſuū iudiciū ſit pctm̄ ꝓ eo iudica-
biꝛ ⁊ ꝯdēnabiꝛ:qđ nō eēt ſi nō iudicaſſet
Uel hoc iō dr:qꝛ nō iudicare eſt miſere-
ri. miſericoꝛs aūt miſericoꝛdiā cōſequeꝛ.
plus vel minꝰ ſm̄ ſue miſericoꝛdie quāti
tatē.[Dimittite] iniurias vt non infera-
tis ꝓ eis mala q̄ poteſtis[⁊ dimitteꝛ vo-
bis] pctm̄ veſtrū. Uel vt alia litera habet
[⁊ dimittemini. ſ. a pctō qđ vos tenet in
ſeruitute:ad cuius remiſſionē valet miſe-
ricoꝛdia pꝛimo exhibita ⁊ a diabolo:q̄
vos per pctm̄ ſtrauit ⁊ addixit ſeruituti:⁊
a deo:q̄ vos alligauit pene eterne infer-
nali:ſi nō eſtis cōtriti vel tꝑali purgato-
rij aut huiꝰ mūdi ſi eſtis q̄dē cōtriti:ſed
nō exhibuiſtis ſatiſfactionē plenā[Da-
I te] ſcʒ elēoſynas ⁊ bñficia fratribꝰ veſtris
[⁊ dabiꝛ vobis] ſcʒ in pñti gr̄a ⁊ ꝯſolatio
a deo:⁊ in futuro vita btā. Bed. Hic di-
mittere nos iniurias dñs ⁊ dare bñficia
iubet:vt ⁊ nobis peccata dimittanꝛ:⁊ vi-
ta deꝛ eterna. Hec ille. ¶ Moꝛaliter nō
dixit xp̄s. Eſtote potētes ſicut pater ve-
ſter potēs eſt:vel ſapiētes:vt diuites:ſed
miſericoꝛdes:qꝛ appetitus potētie habet
deiectionem:iuxta illud Pſ. Deiecisti
K eos dum eleuarenꝛ:vt ptz etiam in Luci
fero.q̄ aliquo mō appetijt potentiā.i.ſu-
perioꝛitatē ⁊ ꝑncipatū:⁊ appetitꝰ ſapien
tie inflationē:qꝛ ſciētia inflat. j. Coꝛ.viij.
Et diuitie obliuionē:qꝛ ſuccedētibꝰ pꝛo-
ſperis oblitꝰ eſt interpꝛetis ſui. Gen.xl.
Sʒ miſericoꝛdia ſpōdet celeſtis regni poſ
ſeſſionē. Unde xp̄s in die iudicij vt patet
Mat.xxv.non dicet venite potentes:ſed
ve q̄ potētes eſtis ⁊c. Eſa.v.nec venite ſa
piētes:ſed qui ſapiētes eſtis in oculis ve
ſtris:vt ibidē diciꝛ.nec venite diuites:ſed
ve vobis diuitibꝰ q̄ habetis hic ꝯſolatio
nē veſtrā. Dicet aūt venite benedicti pa-
tris mei.i.miſericoꝛdes. Eſuriui em̄ ⁊ de-
diſtis ⁊c. Uñ deꝰ vt nos induceret ad hāc
pietatē impꝛeſſit eā oībus creaturis nobis
manifeſtis.ſ.ſenſibilibus. Uñ iob.xij. In
L terroga iumēta.i.ꝯſydera:⁊ docebunt te
ſ.pietatē.volatilia celi ⁊ indicabunt tibi.
Loquere terre ⁊ rñdebit tibi:⁊ narrabūt
piſces maris. Nota ꝑmo iumēta.hoc em̄
ptz elephātibꝰ.qꝛ ſi vnus ceciderit:alij
currūt ad ſubueniendū:⁊ in equabus:qꝛ
ſi vna moꝛiꝛ alie filium ſuſcipiunt ad nu
triēdū ⁊ in leonibꝰ:qꝛ parcunt pueris et
infirmis aīalibꝰ:niſi magna fame vrgeā
tur. Nota ſcđo in volatilibꝰ celi vt patet
in ciconijs q̄ ſm̄ Amb. in hexame. paren
tes ſuos ſenes collocāt i nido ac nutriūt
Et in aq̄la q̄ ſola ꝑdā nō cōedit:ſʒ partē
ſequētibꝰ ſeonibꝰ dimittit:⁊ in cobar q̄
auis ſic dr arabice:q̄ filiū aquile ab ea re-
iectū[eijcit em̄ vnū e nido qđ tres habuit
ꝓpter laboꝛē paſcēdi nutriendū ſuſcipit
Nota tertio terrā. Amb. Noli eſſe dete-
rioꝛ inſenſibili elemēto qđ fructus quos
affert nō ſuis vſibꝰ vēdicat ſʒ tuis mini-
ſtrat obſequijs. Tu ꝟo ſolꝰ fructꝰ illius
ſuadis ⁊ tibi ꝯcludis. Et idē eſt de alijs
coꝛpoꝛibꝰ ſimplicibꝰ maxime celo. No-
ta vltio piſces vt ptz in delphinis:q̄ ho-
mines moꝛtuos deferūt ad littus ⁊ in cō
M chis q̄ cū ſemꝑ ſint clauſe:quidaʒ piſcis
eis defert alimentū qđ eis ad ſuā pꝛeſen-
tiā apertis infert ⁊ recedit. ¶ Quantum
ad ſcđm tangiꝛ rō quare debemus pꝛoxi
mo miſereri:ꝑcipue q̄tum ad dare bene

ſcia:⁊ nō irrogare actualiter mala.quia
ſ.miſericoꝛdia apud deuʒ magnam obti
net remunerationē. Pꝛo quo ſciendū eſt
ꝙ ſupꝛa dñs eſt hoꝛtatꝰ ad remittēdum
iniurias inimicis:⁊ dandū eleemoſynas
pauperibꝰ. Iſti ergo dicunꝛ nobis retri-
buere inq̄ntū ſunt cā ꝙ nobis fiat retribu
A tio orādo ꝓ nobis:vel qꝛ eoꝝ meritis no
bis retribuiꝛ:qꝛ ſunt cauſa ſine qua nō.
ſicut ligna ſunt cauſa ꝙ ignis cōburat.
Retribuunꝛ aūt nobis multiplicia bona
pꝛo talibus operibꝰ. Diciꝛ ergo[Menſu
rā bonā] quo ad bona foꝛtune[⁊ coagita
tam].i.concuſſam vt plus capiāt:quo ad
bona nature:puta ſanitatē ⁊ hmōi:⁊ cō-
fertā].i.nō raſilē ſed cumulatam quo ad
bona grē[et ſupeffluentem].i.magnifice
cumulatā quo ad bona glīe[dabūt] pau-
peres ⁊ inimici[in ſinū vr̄m] tanq̄ retri-
buentes pꝛo eo qđ exhibuiſtis eis. Uel ꝑ
hec oīa ſignificatur qđ ꝓ dictis operibꝰ
dñs retribuet nobis in beatitudine ali-
quid dignius q̄ fuerint ipſa noſtra ope-
ra ex ſe:ſicut mēſura cōferta aliquid plus
eſt q̄ bona.i.legitima tātum. Beda. Si-
B cut ſi farinam ſine paucitate menſurare
velles ⁊ conferres ⁊ cogitares:⁊ ſupereꝛ
funderes abūde:ſic dñs mēſurā magnā
⁊ ſupeffluentē dabit in ſinum vr̄m. Hec
ille. Et per ſinum intellige intellectuʒ in
quo ſuſciperetur ſubiectiue felicitas:cuʒ
ſit viſo ⁊ voluntateʒ in qua ſuſcipieꝛ ipſa
cōſolatio immēſa conſequēs viſionem ⁊
ipſam eſſentiam anime in qua ſuſcipieꝛ
eſſentia gratie conſummate.que gratia
cauſabit in mente lumē gloꝛie qđ facit vi
dere:⁊ in voluntate charitatem que fa-
cit amare:delectari:⁊ frui.[Eadē quip-
pe menſura qua mēſi fueritis] in bñ ope-
rādo vel peccādo vt ait Beda[remetie-
tur vobis] pꝛemium aut pena. Theo. In-
terrogabit aūt aliquis foꝛtaſſis ſubtiliꝰ.
Si em̄ ſupereffluenter reddiꝛ quō eadeʒ
eſt menſura. Ad quod dicimus ꝙ nō di-
C xit:in tanta mēſura remetieꝛ vobis:ſʒ in
eadem. Qui em̄ bñ fecerit bene fiet ei.qđ
eſt remētiri eadem mēſura. Sed ſupereꝛ-
fluentem menſuram dicit qꝛ millies be-
ne fiet ei. Sic eſt ⁊ in iudicādo. Qui enim
iudicat:⁊ deinde iudicaꝛ accipit eandeʒ
menſurā. Scđm ꝟo ꝙ ad plus dijudicaꝛ
qꝛ ſibi ſimilē iudicauit:ſʒ hoc ſupeffluēs
eſt menſura. Hec ille. Pōt dici etiā ꝙ eſt
eadē mēſura nō ſcđm quātitatē ſed ſcđʒ
ꝓpoꝛtionē:qꝛ maioꝛi merito maius red-
D detur pꝛemium:⁊ minoꝛi minus:⁊ ſic de
pctō ⁊ pena. Et ſm̄ ꝙ quiſq; ſe habuit in
operādo ſe habebit etiam pꝛopoꝛtiona-
biliter in recipiēdo:⁊ hec videꝛ eſſe intē-
tio Theo. Sed nota ꝙ eſſentiale ꝑmium
ꝓpoꝛtionabiꝛ meritis.i.opibꝰ bonis nō
ſm̄ ſe inq̄ntū opera ſunt:qꝛ nō merenꝛ il-
lud ꝑmium:ſed ſm̄ eoꝝ radicē q̄ ſunt me
rita.i.charitatem et gratiam. Sed pena
pꝛopoꝛtionabitur de meritis ſm̄ ſe:quia
licet opus noſtrum ſm̄ ſe nō mereaꝛ pꝛe
miū illud:tñ mereꝛ penā. Et hoc loquen
do de pena ſenſus. Pena em̄ dāni cuʒ ſit
pꝛiuatio viſionis dei cōmenſuraꝛ viſiōi
que debebatur:⁊ cōſequēter gratie qua
q̄s meruerat viſionē. ¶ Moꝛaliter ſcien
dum eſt quod ad opera pietatis triplice
pꝛemio inducimꝰ:ſed chꝛiſtus tāgit ma-
ximum quaſi arguēs a foꝛtioꝛi. Pꝛemiū
eſt tꝑale quo ad multiplicationeʒ tꝑaliū
Pꝛouer.iij. Honoꝛa deuʒ de tua ſubſtā-
tia ⁊c. Cū frēs cuiuſdā monaſterij cuidā
E ſcrō patri vt legiꝛ in vitis patrū querelā
facerēt ꝙ monaſteriū olim abūdās eſſet
tenue:dixit. In hoc monaſterio cōſueue-
rūt eſſe duo frēs ſocij.ſ.date:⁊ dabitur et
vos expuliſtis fratrē date.⁊ frater dabiꝛ
idignatꝰ abſceſſit. Scđʒ ē ſpūale qđ ꝯſi-
ſtit in pctōꝝ remiſſiōe. Eccl.iij. Eleemo-
ſyna paupis nō erit i obliuiōe ⁊ ſicut i ſe-
reno glacies ſolueꝛ pctā tua. Scđo i grē
collatione.ij. Coꝛin.ix. Qui ſeminat in be
nedictionibus de bñdictionibus et me-
tet. ſcilicet gratiā in pꝛeſenti ⁊ gloꝛiam in
futuro. Tertio in gratie cōſeruatiōe. Ec-
cleſi.xxix. Eleemoſyna gratiaʒ hominis
quaſi pupillam conſeruabit. Tertium eſt
celeſtiale quod hic tangitur:cū dr Men
ſuram bonā ⁊c. Quidam em̄ dāt paupe-
F ribꝰ partē ſupfluoꝝ. Quidā vero oīa ſu-
ꝑflua.de quibꝰ Lu.xiij. Qui hʒ duas tu-
nicas ⁊c. Quidam dant parteʒ maioꝛem
vt Martinus:q̄ dedit mediā neceſſariū
chlamydem. Quidā ꝟo oīa neceſſaria.ſ.
ad decentiā de quibus Matth.xix. Ecce
nos relinq̄mꝰ oīa ⁊c. Pꝛimi habēt mēſu
rā bonā niſi duri fuerint i neceſſitate ex-

trema vel vigente. Scdi confertã. Tertiũ
coagitatã. Quarti ſupeffluentem: qꝛ ſm
ꝙ mẽſurã in dãdo deus mẽſurat in retri
buẽdo. ¶ Quantũ ad tertiũ ſciendũ eſt
ꝙ deus vult magis reddere cauſaꝫ qua-
re debem⁹ miam exhibere ꝓximo ꝙ̃tũ
G ad primã mĩc ſpẽm. Sed qꝛ p̃lati ꝛ ſupio
res p̃cipue habẽt frequẽter maiores oc-
caſiones iudicandi ꝙ̃ alij: ſiue qꝛ plura
vidẽt ꝛ ſciunt: ſiue qꝛ videt naturalis in-
clinatio rectoris ſuſpicari de malis ad
obuiandum. Ideo ponit ſpecialis moni
tio prelatoꝝ ꝛ oim̃ q̃ habent alios dirige
re ꝛ iudicare. cũ dr. [Dicebat aũt illis]. ſ.
aplis qui vt dicit Cyril. futuri erãt mũdi
doctores [ꝛ ſimilitudinẽ] quo melius in-
telligerẽt quõ de alijs iudicarent: vt eos
induceret ſpãlius p̃ alijs ad remittẽdas
iniurias: ꝛ eleemoſynas dãdas: que duo
potiſſime ad ſupiores ptinent. [Nũquid
põt cec⁹ cecũ ducere]. q. d. Hoc ſine ſuo
piculo facere nõ põt. Si em̃ vt dt Chryſ.
periculoſum eſt ceco cecũ habere ducẽ
multo periculoſius eſt cecũ velle eſſe du
cem ceci. [Nõne ambo in foueã cadũt.]
q. d. ſic: niſi forte raro ꝛ in paucioribus.
H Iſta autẽ ſimilitudo adaptat ad p̃miſſa
quadruplr. Primo ſm Cyril. adaptatur
p̃latis q̃ ad v̾tutes pficiẽtes intellectum:
puta ſapiẽtiã ꝛ prudẽtiã. Nõ em̃ ſufficit
eis eleemoſynam dare ꝛ iniurias remit-
tere: ſꝫ opꝫ eos duces eſſe ꝛ alios ad hoc
inducere. Nõ ergo debẽt eſſe ceci. qꝛ non
poſſent alios docere q̃ neſciũt. Uñ ſubdi
tur. [Nõ eſt diſcipulus ſup magiſtrũ]. i.
doctior magro. Eſt autẽ ſciendum ꝙ oĩs
hõ eſt diſcipulus dei docẽtis interi⁹ in-
fundẽdo lumẽ nature intellectus ꝛ ꝯfor-
tãdo illud: ꝛ docẽtis exteri⁹ p ſenſibiles
creaturas. Diſcipul⁹ ergo alicui⁹ hoĩs ſi
plus capiat ꝙ ſu⁹ magr̃. hoc non ꝯpetit
ei in ꝙ̃tũ diſcipulus eius eſt. ſed in quan-
tũ diſcipulus dei eſt. ꝛ tũc efficit actu vel
potentia magiſter ſui magri. Ultia ergo
pfectio ad quã p̃t venire diſcipul⁹ hoĩs
I vt ſic: eſt vt ſciat q̃ ſcit ſuus magr̃. qꝛ iſta
ſola põt ab eo pcipere. ꝛ ꝙ̃primũ ſic pci-
pit deſinit eſſe diſcipul⁹. ꝛ fit cũ magr̃ re
ſpectu alioꝝ. Ideo ſubdit. [Perfect⁹ au-
tẽ oĩs erit diſcipulus]. ſ. vt ſic [ſi ſit ſicut
magr̃ eius]. i. ſi nouit ea ꝛ eo mõ q̃ ꝛ quõ

nouit ſuus magr̃. Secũdo adaptat ſm.
Theo. quo ad oẽs vt nõ iudicẽt precipue
cũ ſunt in ſimili vitio: ꝛ ſpecialr quo ad
p̃latos quoꝝ ſpecialr eſt iudicare. Ait er
go. Si tu aliũ iudicas ꝛ ipſe in eiſdẽ pec-
cas: nõne aſſimilaris ceco cecũ ducenti. K
Quõ em̃ ille a te ducet ad bonũ: cũ ꝛ tu
pecces. Nõ eſt diſcipulus ſupra magrm.
Si tu peccas q̃ te magiſtrum ꝛ doctorẽ
putas: vbi erit q̃ a te diſciplinat ꝛ ducit:
Hec ille. Tertio adaptat ſꝫ eũdẽ quo ad
dare eleemoſynã ꝛ iniuriam dimittẽdã
vt. ſ. aliquo inferẽte iniurias nõ pdamus
oculũ p ipatiẽtiã. vel aliq̃ petẽte eleemo-
ſynã: nõ pdam⁹ p auaritiã alioq̃ nõ pe-
terim⁹ vitia eoꝝ curare cũ nr̃a mẽs ſit vi
tiata. Et ſubdit. Nõ eſt diſcipulus ꝛc. q̃ſi
diceret. Si xp̃s magiſter noluit vlciſci: ſꝫ
pati: quare vlciſci vis tu q̃ diſcipulus es.
Et ſi ipſe voluit largiri: tua pfectio erit:
ſi ꝛ tu talis fueris vt ille fuit. Quarto ſm
Aug. adaptat ad menſurã de qua ſermo
p̃ceſſerat. Ait em̃ vel nõ ſubiũxit. non põt
cecus cecũ ducere: vt nõ ſperarent a leui
tis accepturos mẽſurã illaꝫ de qua dixit.
Dabit in ſignũ vr̃m: qꝛ. ſ. decimas dabãt L
eis q̃s cecos dixit: qꝛ euãgeliũ nõ tenerẽt
vtiliã remunerationeꝫ p diſcipulos dñi
poti⁹ plebs inciperet iaꝫ ſperare. Quos
imitatores ſuos volẽs oñdere: addidit.
Nõ eſt diſcipulus ſupra magiſtruꝫ. Hec
ille. Inducit autẽ rurſus dñs aliã ſimili-
tudinẽ ꝯ iudicãtes temere: ſiue ſint p̃la-
ti: ſiue alij qñ ipſi grauiorib⁹ ſunt crimi-
nib⁹ irretiti: cũ dicit. [Quid aũt]. i. quare
[vides]. i. videre conaris [feſtucã]. i. leue
pctm̃ cõparatione ad maius. Sciendum
v̾o ꝙ venialia cõparant feſtuce. Primo
ſm gl. qꝛ oculũ mentis pturbãt: ſꝫ nõ op
primũt vt mortale. Scdo ppter ſui leui-
tatẽ. vñ venialia dicũt modica. Eccl. xix.
Qui ſpernit modica paulatim decidet.
Tertio pp ſui multitudinẽ vñ ꝛ dicuntur
arena. Auguſt. Uitaſti grandia: vide ne
obruaris arena. Mortalia v̾o ppter op
poſitas rõnes dicunt trabes [ĩ oculo]. i. M
in volũtate [fratris tui] quẽ temere indi-
cas [trabẽ autem]. i. maius peccatũ [q̃ in
oculo tuo eſt nõ conſyderas.] Hec enim
magna eſt ſtultitia. Si enim tibi diſpli-
cet peccatuꝫ: debet tibi magis diſplicere

maius ꝙ̃ min⁹: ꝛ tuum magis ꝙ̃ alienũ.
[Aut quõ potes] ſine cõfuſione ꝛ rubore
[dicere fratri tuo. Frater ſine eĩjciam feſtu
cam de oculo tuo: ꝛ ipſo in oculo ſuo tra
bem non vides [. i. nõ videre fingis] Ta-
A les ſm Theo. ſunt hypocrite qui cõiter
rep̃hendũt aliena pctã vt iuſti videãtur.
Uñ ſequit [Hypocrita eiice primũ trabẽ
de oculo tuo ꝛ tũc ꝓſpicies] ſine confuſio
ne ꝓprie ꝯſcie [vt educas feſtucã de ocu-
lo fratris tui [Baſili⁹. Uidet reuera inco
gnitio ſuiipſi⁹ grauiſſimũ oim̃: Neqꝫ em̃
ſolũ ocul⁹ exteriora videns ſup ſe viſu nõ
vtitur: ſꝫ ꝛ ipſe noſter intellectus cuꝫ alie
nũ velociter ꝯſpectat pctm̃ lent⁹ eſt erga
ꝓprioꝝ perceptionẽ defectuum. Hec ille.
¶ Moralr in hac parte chriſtus oñdit:
Primo quales debeãt eſſe prelati: qꝛ de-
bẽt oculos habere: p quo nota ꝙ in celo
oẽs ſunt vidẽtes: ꝛ nullius indiget inſtru
ctore. Hiere xxx. Nõ docebit vltra vir
ꝓximũ ſuũ in inferno aũt oẽs ſunt ceci. Iõ
ꝙ ceciderũt in foueã. i. penarũ abyſſum.
Eſa. xxiiij. Formido fouea ꝛ laque⁹ ſup te
q̃ habitatores terre. ſ. infernalis. In p̃ñti
aũt q̃dã ſunt ceci. ſ. ſubditi ꝛ illiterati ꝛ q̃
dã vidẽtes. i. p̃lati q̃ dñt duos oculos ſplẽ
dẽtes habere. i. vitam ꝛ doctrinam. Sed
ſi ipſi ſint ceci: ambo in foueam cadũt. Et
pei⁹ eſt ceco duci a ceco ꝙ̃ carere ducto-
rẽ: qꝛ ſi caret eo tẽtat viã baculo ſcꝫ natu-
B re inſtinctu. Gre. Cũ paſtor p abrupta gra
dit: neceſſe eſt: vt ad p̃cipitiũ grex ſequat.
Nota. ij. Reg. v. quõ Iebuſei poſuerunt
cecos ꝛ claudos ſup murũ hierlm in de-
riſum David dicẽtes. Niſi abſtuleris ce
cos ꝛ claudos: non ingredieris huc Id ẽ
niſi auferant prelati ignorãtes ꝛ vitioſi
q̃ ſunt conſtituti in culmine: non põt xp̃s
dñari in eccl̃ia. Et ſcdo quales debeant
eſſe ſubditi: qꝛ debẽt eſſe p̃latis reuerten
tes ꝛ obediẽtes: qd̃ notat cũ dicit: nõ eſt
diſcipul⁹ ſup magrm. Et hoc etiã ſi p̃la-
ti ſunt mali qd̃ Chry. ſup Matt. oñdit di-
cẽs. Hoĩes ab initio creati ſunt ꝓpter ſe:
poſtea aũt ſacerdotes ordinati ꝓpter te
C ergo natura ipſoꝝ eſt ordinatio aũt eoꝝ
nr̃a. Si bñ vixerint eoꝝ eſt lucrũ: ſi bene
docuerint nr̃m. Accipite ergo qd̃ vr̃ꝫ eſt.
freq̃nter de hoĩe malo procedit doctrina
bona. Ecce em̃ vilis terra pretioſum au-

rũ p̃ducit nũq̃d ꝓpter terrã vilẽ p̃tioſum
aurũ ꝯtẽnit. Sed auruꝫ intelligit ꝛ terra
relinquit. Nã ꝛ apib⁹ herbe neceſſarie
nõ ſunt. ſed flores herbaꝝ. flores autem
colligunt ꝛ herbas relinquunt. D

Dñica. v. poſt Trinitatem.

Textus euang. Luc. cap. v.

Cum turbe irruerẽt ĩ Ie-
ſum: vt audirẽt v̾bũ dei:
ꝛ ipſe ſtabat ſec⁹ ſtagnũ
genezaret. Et vidit duas
naues ſtãtes ſec⁹ ſtagnũ
piſcatores aũt deſcenderãt ꝛ laua-
bãt rhetia. Aſcẽdẽs aũt in vnã na
ui q̃ erat Simonis rogauit eum a
terra reducere puſillũ: Et ſedẽs do
cebat de nauicula turbas. Ut ceſſa
uit aũt loq̃: dixit ad ſimonẽ. Duc in
altũ ꝛ laxate rhetia veſtra in captu
rã. Et rñdẽs ſimon: dixit illi. Pre-
ceptor per totam noctẽ laborantes
nihil cepim⁹ in verbo aũt tuo laxa-
bo rhete. Et cum hoc feciſſent ꝯclu-
ſerũt piſciũ multitudinẽ copioſam
Rũpebat aũt rhete eoꝝ ꝛ annue-
runt socijs qui erãt in alia naui vt E
venirent ꝛ adiuuarẽt eos. Et vene
rũt ꝛ ĩpleuerũt ambas nauiculas.
ita vt pene mergerent. qd̃ cũ vide-
ret ſimõ petrus procidit ad genua
ieſu dicẽs. Exi a me qꝛ homo pecca
tor ſum dñe. Stupor em̃ circũdede
rat eũ ꝛ oẽs q̃ cũ illo erãt ĩ captura
piſciũ quã ceperãt. Similiter autẽ
iacobuꝫ ꝛ ioannem filios zebedei q̃
erãt ſocij ſimonis. Et ait ad ſimonẽ
Ieſus. noli timere: ex hoc iaꝫ hoĩes
eris capiens ꝛ ſubdictus ad terrã
nauib⁹: relictis oĩb⁹ ſecuti ſunt euꝫ.

Cum turbe irruerẽt ꝛc.] Luce.
v. In p̃ñti euã. tanguntur tria
puncta que ſunt. Predicatio.
Piſcatio. ꝛ Uocatio. ¶ Quã-
tũ ad primum literaliter ſcien F
dum eſt: ꝙ ſicut dicit mag. hiſt. xp̃s trino

Exi a me: q2 hō pctōr ſum dn̄e] Recorda
batur em̄ vt dicit Cyril. ꝑteritoꝝ delicto-
rum ⁊ timebat eē cū tāta ſanctitate[Stu
G por em̄ circūdederat eum ⁊ oēs q̄ cū illo
erāt in captura piſciū quos ceperāt. Si-
militer aūt ⁊ Joanē ⁊ Jacobū filios zebe
dei qui erāt ſocij Simonis.[Scđm aūt ꝙ
dicit Aug. de conſen. euang. ibi fuit An-
dreas: qđ probat ex narratione Matt. ⁊
mar. Ex quo pꝫ ꝙ Aug. tꝫ ꝙ ſcđa ⁊ tertia
vocatio fuerunt eadē ⁊ hoc etiā expſſe q̄-
buſdam interpoſitis vr̄ ſentire[⁊ ait ad
Simonē Jeſus. Noli timere. Ex hoc]. ſ.
tpe. i. ab hic retro.[eris hoīes capiēs] v̄-
bo ſancte ꝑdicatiōis: qđ aſſimilat hamo
piſcationis. q̄ non capit piſcē niſi captat
a piſce. Et idē eſt de v̄bo dei] Et ſubdu-
ctis ad terrā nauibꝰ relictis oībꝰ ſecuti
ſunt eum]. ſ. Petrꝰ ⁊ Andreas: ⁊ duo filij
zebedei. vt dicit Aug. Sed ꝯ: q2 in mar. ⁊
Mat. dicit dixiſſe dn̄m nō ſolū petro vt
hic: ſꝫ oībꝰ ꝙ futuri eſſent piſcatores ho
minū. Et r̄ndet aug. ꝙ bis ſilia dn̄s dixit
ſemel petro cū timeret de ide alijs. Quā-
uis vt dicit poſſit intelligi: ꝙ poſt iſtā vo
H cationē ſit facta illa de qua dicit Mat. ⁊
Mar. nūc vero tm̄ aſſociauerāt eū pau-
lulū. ad ꝓpria tn̄ reuerſuri. Nota v̄o tri-
plicē hoīū fuiſſe vocationē a xp̄o Pria
fuit ad ſimplicē notitiā de q̄ Jo. j. Scđa
v̄o ad familiaritatē: de qua hic. ⁊ Tertia
ad apoſtolatū de qua Mat. iiij. ⁊ Lu. vj.
¶ Allegorice ſꝫ Aug. p Petrū ſignificā
tur carnales ⁊ vitioſi: q̄ ſanctos xp̄i mini
ſtros verent ⁊ ſuis moribꝰ a ſe diſcedere
ſuadēt ne p bonos ⁊ ſctōs regant: q̄uis
eos honorēt v̄bis: qđ ſignificat ad ienua
cadere. Beda. Cōfortat aūt dn̄s timorē
carnaliū: neq̄s vel de ſue conſcientie cul-
pa tremēs vel de eoꝝ innocētia ſtupēs:
ſctitatis iter formidet aggredi di. Noli
te timere. Hec ille. Significauit autē xp̄s
nō recedēs ab eis vt dicit Aug. de conſ.
I euan. nō eſſe in ſanctis viris competētē
hāc voluntatē: vt pctis turbaꝝ cōmotiū:
quo quaſi ſecuriꝰ tranq̄lliuſq̃ viuāt: mu-
nus eccl̄iaſticū deſerūt. Hec ille. Qđ v̄o
dn̄m oībꝰ dimiſſis ſecuti ſūt ſig̃t ſm eūdē
eoſq̄ ab hoc ſclo ad dn̄m migratu-
ras. moralr ſic dt Amb. Dic ⁊ tu exi a me
dn̄e: q2 pctōr ſum. vt r̄ndeat tibi deꝰ. No
li timere. Indulgēti dn̄o pctm̄ fatere. Ui-
des ꝙ bonꝰ dn̄s q̄ tm̄ tribuit hoībꝰ vt vi
dicādi habeāt ptātem. Hec ille. Deinde
facta cōfeſſione debemꝰ dn̄m ſeq̄ni toto K
corde omnibus[aīo ſaltem] derelictis.

☞ Dominica. vj. poſt Trinitatem.
☞ Textus euange. Mat. cap. v.

Niſi abundauerit iuſti
tia veſtra plꝰ quā ſcri-
barū ⁊ phariſeoꝝ non
itrabitis i regnū celo-
rū. Audiſtis q2 dictū
eſt antiq̄s. Nō occides Qui aūt oc
ciderit reꝰ erit iudicio. Ego aūt di
co vobis: omnis q̄ iraſcit fratri ſuo
reꝰ erit iudicio. Qui aūt dixerit fra
tri ſuo racha: reus erit ꝯcilio. Qui
aūt dixerit fatue: reus erit gehēne
ignis. Si ergo offers munꝰ tuū ad
altare: ⁊ ibi recordatꝰ fueris: quia L
frater tuꝰ hꝫ aliq̄d aduerſum te: re
linque ibi munꝰ tuum ante altare:
⁊ vade priꝰ recōciliari a fratri tuo.
⁊ tunc veniēs offeres munus tuū.

Niſi abundauerit iuſtitia ve-
ſtra ⁊c.] Mat. v. In preſenti
euāg. tāgunt tria pūcta. que
ſunt Cōparatio: probatio: ⁊
monitio. ¶ Quātū ad p̄mū
cōparat xp̄s iuſtitiā eoꝝ qui ſaluādi ſunt
ad iuſtitiā ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ: dicēs di-
ſcipulis ſuis.[Niſi abūdauerit inſti. vr̄a]
i. niſi fuerit magna ⁊ copioſa[plꝰ q̄ ſcri-
barū]. i. legis moſaice doctorū[⁊ phari-
ſeoꝝ]. i. quorūdā religioſoꝝ qui apud iu-
deos iuſtiſſimi videbant. Erat aūt iuſti-
tia horū primo in p̄ſumēdo de ſe ⁊ cōdē
nādo aliū. vt pꝫ de illo qui dicebat Lu.
xviij. Jeiuno bis i ſabbato ⁊c. Scđo erat
in oſtētatiōe operis. ⁊ nō in rectitudine
intentiōis. Tertio in munditia exteriori:
nō interiori. Quarto in afflictiōe corpis
per ieiunia ſed nō in obſeruatiōe chari-
tatis. Et quinto erat in minimis: vt puta
in ſoluēdo decimā de mente ⁊ nō in ma
gnis: puta abſtinēdo a morte xp̄i: quem M
nouerāt heredem vinee fore. Hec oīa ex
ſcriptura colligunt. Si igitur o diſcipuli

mei[inq̄t xp̄s] talē iuſtitiā habueritis ⁊
non maiorē[nō intrabitis in reg. celoꝝ]
Hic autē ſumit regnū celoꝝ pro eccleſia
A triūphante ⁊ nō pro militāte in qua ſunt
multi phariſei ⁊ eis forte peiores. ¶ Eſt
aūt ad intellectū predicatorū ſciendū ꝙ
magna ignorantia regnauit in pplo iu-
daico. Credebāt em̄ pctā animi ⁊ volun-
tatis non eſſe pctā: niſi vbi lex talia ſpā-
liter ꝓhiberet: vt facit de cōcupiſcentia
auaritie. Sola aūt exteriora opa in alijs
credebāt diuina lege ꝓhiberi. Uñ dicit
Aug. ꝯ fauſtū. ꝙ nō itelligebāt homici-
diū niſi p emptionē corpis humani. Sꝫ
ꝯ q2. s. Tho. j. ij. q. cviij. ar. iij. ad primum
dicit ꝙ ꝯcupiſcentiā adulterinā ſcribe et
phariſei nō credebāt pctm̄: ⁊ tn̄ iſta ſpā-
liter ꝓhibent i lege: cū dr̄. Nō ꝯcupiſces
vxorē ⁊c. Sol. ſicut ꝓbat Nico. de lyra.
Exo. xx. iudei dn̄t vnū p̄ceptū eē quo ꝓ-
hibet vxoris aliene ⁊ aliaꝝ rerū ꝯcupi-
ſcētia. ita. ſ. ꝙ ſm eos nō ꝓhibet ibi con-
cupiſcētia vxoris pp venerē ſed pp aua-
ritiā. Unde cōcupiſcētia adulterina quā
ſm. s. Tho. nō credebāt pctm̄: eſt q̄ ꝓhi-
bet: nō ſpāliter ſed ſimul cū ope p illud
B p̄ceptū. Nō mechaberis. Quidā autē di
cunt ꝙ nullā cogitationē iudei credebāt
eſſe pctm̄: ⁊ ad hoc ꝓbādum inducūt: q2
ioſephꝰ. xij. antiquitatū reprehēdit Po-
libium hiſtoriographū: dicētē: ꝙ Antio-
chus epiphanes miſere eſt defunctꝰ: q2
tentauit tēplū quoddā expoliare diane.
Nam inquit ioſephꝰ qui nullatenꝰ egit
pctm̄ ſed tātū cogitauit nullo reatu facti
tenet. Hec ille. Nō vr̄ aūt v̄iſimile ꝙ tā-
tus vir q̄tus erat ioſephus ſacerdos. ſ.
⁊ doctiſſimꝰ: ignoraret illud preceptū le
gis in q̄ educatꝰ erat. nō ꝯcu. rē px. t. Jō
non voluit dicere q̄n talis princeps vere
eſſet apud deū reus pene. ſꝫ ꝙ nō eſt ve-
riſil'e eū talē qualē deꝰ intulit ei meruiſ-
ſe ex ſolo motu volūtatis: q2 nō legit deꝰ
talia cōſueniſſe iudicia facere. Relinquit
ergo vt dictū eſt ꝙ ſola exteriora opera
intelligerēt ꝓhibita vbi concupiſcentia
vel volūtas nō ꝓhibebat vt innuit Aug.
C Et hoc ēt pꝫ ex alio. nā ſicut dt. s. Tho.
in. j ij. cū in lege veteri eēnt p̄cepta iudi-
cialia: cerimōialia ⁊ moralia. i. x. p̄cepta
decalogi: pria xp̄s reliq̄t in arbitrio p̄nci
pum: ſcđa exhibēdo v̄itatē cū eſſent vm-
bratica aboleuit. tertia v̄o cōfirmauit di.
Si q̄s ſoluerit vnū ex mādatis illis mini
mis: minimꝰ vocabit i regno celoꝝ. i. ſm D
Chry. nō intrabit in illud. Quō ergo dꝫ
nr̄a iuſtitia ſupabūdare ſi nō ſunt noua
precepta addita: niſi q2 moralia declara
uit vt eſſent nobis p̄cepta: ēt quo ad in-
teriores motꝰ qđ iudei nō credebāt: niſi
vbi lex ſpāliter hoc prohibuiſſet. Et hoc
plane xp̄s in ſcđa pte huiꝰ euāgelij innuit
vt patebit. Nec vꝫ dicere ꝙ ſunt ſupaddi
ta conſilia/ q2 illa nō ſunt neceſſaria ad
igreſſum regni celoꝝ cū tn̄ xp̄s hic dicat
niſi abūdauerit ⁊c. ¶ Sꝫ ꝯ p̄miſſam do-
ctrinam vident eſſe verba Chry. ⁊ pſona
xp̄i dicētis. Niſi q̄s. ſ. legis mādata etiā
hic mea p̄cepta q̄ apud illos minima exi
ſtimant impleuerit: nō intrabit in regnū
celoꝝ. Hec ille. Ergo xp̄s ſup p̄cepta de
calogi alia addidit. Ad hoc dico ꝙ addi
dit alia ſm opinionē ſcribaꝝ q̄ credebāt
in aliq̄bꝰ eoꝝ ſola exteriora ꝓhiberi nō
aūt addidit ſm v̄itatē. Uñ dicit idē. Sup
impletiōes. i. cōplete pfecte impletiōes E
mandatoꝝ moyſi ſunt mandata xp̄i. Uel
pōt dici ꝙ dupl'r aliq̄d moyſes prohibe-
bat. Uno mō ſicut ptinēs ad foꝝ iudicia
le ⁊ cōtentioſum. Alio mō ſm cōſcientiā
⁊ quo ad forū dei. Et primo quidam mō
ſola exteriora ꝓhibita. Scđo vero tā ex-
teriora q̄ interiora. Uñ dicit idem. Illa
mādata de pena liberant que legis trāſ-
greſſoribus debebant: ſꝫ nō introducūt
ad regnū. Quāuis dici poſſit ꝙ iō ſic di-
cit q2 in illis decē charitas non manda-
tur neq̄ precipitur. ¶ Moraliter ſcien-
dum eſt ꝙ vita veri xp̄iani dꝫ eſſe oīno
diuerſa a vita ⁊ conuerſatione ſcribarū
ac phariſeorū. Licet aūt debeat ei aduer
ſari in oībus in quibus illa vita non fuit
bona. tn̄ precipue quātū ad tria. Primū
eſt q2 vt colligitur ex textu euangeliſtaꝝ
vita illorum fuit ſimulata quo ad deum
q2 falſo oſtendebat ſe habere bonas ora
tiones. vt pꝫ Mat. vj. ⁊ hoc quo ad pri-
mū: q2 falſo oſtēdebat ſe facere eleemo-
ſynas ꝓpter deū: vt pꝫ ibidē ⁊ quo ad ſe
ipſos: q2 ſimulabant ſe magna ſeruare F
ieiunia: vt etiā ibi elicit. Ut aūt ibidē pꝫ
orōnes xp̄ianorum debēt eſſe cū cordis

attentione eleemoſyne cū recta intētiōe
⁊ ieiunia cū cordis ⁊ vultꝰ exhilaratiōe.
Scōm q̄ illoꝝ vita ſeu iuſtitia fuit mer-
G cēnaria: q̄ legis mandata ꝓꝑ tꝑalia con
ſequēda obſeruabāt. Tria em̄ ſeruātibus
ea tūc ꝓmittebanť vt colligiť ex ſcriptu-
ra. ſ. Corꝑaliū diuitiarū copia ⁊ lōgitudo
vite naturalis: ⁊ pax. Sʒ iuſtitia xp̄iano-
rū expectat diuitias glie ⁊ vitam immor
talē ⁊ pacem conſcientie in p̄ñti ⁊ in futu
ro. Multi tn̄ ſunt hodie phariſei i. ꝑplo
xp̄iano. Tertium q̄ eorum iuſtitia ⁊ vita
erat nimis ſeuera. Matt. v. Audiſtis q̄
dictū eſt antiq̄s. Oculū ꝓ oculo: ſed iuſti
tia euāgelica dꝫ eſſe pia. ¶ Nota ꝙ tunc
deꝰ habuit duos officiales ſeueros ſcʒ ve
ritatē in diſcutiēdo culpā: ⁊ iuſtitiam in
puniēdo: ſʒ deꝰ eiſdē dedit duos conſilia
tores. ſ. veritati miam: q̄ conſuluit ei dili-
gēter inſpiceret an q̄s ignorātia vel infir-
mitate hūana: aut diabolica ſuggeſtiōe
peccauerit ⁊ iuſtitie pacē que ei cōſuluit
ne intēdat confuſioni ſed tm̄ reconcilia-
H tioni cū deo ⁊ pacificatiōi cum ꝓximo: ⁊
trāquillitati in ſeipſo iuxta illō Hiere. xx.
Ego cogito cogitatiōes pacis ⁊ pñ. Mi
ſericordia ⁊ veritas obuiauerunt ſibi per
concordiā. ſcʒ idē ſentiēdo. iuſtitia ⁊ pax
oſculate ſunt. ſ. ꝑ amorem idem volēdo.
¶ Quātū ad ſcōm xp̄s ꝓbat qꝺ dixerat
de declarādo p̄ceptū homicidij di. [Au-
diſtis q̄ dictū eſt]. i. p̄ceptū [antiq̄s] pa-
tribꝰ [nō occides] Nō aūt hic ꝓhibetur
occiſio plātaꝝ aut brutoꝝ ſʒ ꝙ dicūt ma
nichei. q̄ vt dicit Aug. xij. de ci. dei. Iu-
ſtiſſima ordinatione ſicut plāte vſibꝰ bru
toꝝ: ita plāta ⁊ bruta vſibꝰ nr̄is ſubdunť
ſʒ occiſio ꝓhibeť hoīs: ſiue ſui ſiue alte-
riꝰ. Nec tn̄ ꝯ hoc facit vt idē dicit: q̄ auto
ritate dei hoc facit ſine deo hoc ꝑſonalr
mādāte alicui vt Abraā iuſte voluit occi
dere Iſaac. ſiue deo mandāte ꝑ legē Sā
ſon vō occidēdo ſeipſʒ cū inimicis: vt idē
dicit nō excuſať rōnabilr niſi q̄ hoc ſpi
ritus ſctūs iuſſerat. Sʒ nūq̄d iuſte poteſt
deꝰ mādare id qꝺ ego iuſte facere neq̄o:
puta inocētē iugulare. Ad hoc dico ꝙ id
I qꝺ alicui ē malū. nō eſt alteri malū: ſicut
arborē meā ego licite ſuccido: nō āt pxi-
mus meꝰ: q̄ tn̄ autoritate mea iuſte eā ſuc
cideret. Et ſic eſt in ꝓpoſito. Nā deꝰ ē ꝓn

cepꝰ vniuerſi q̄ oēs hoīes iuſte ꝑt ad mor
tē iudicare: vt dicit. s. Tho. j. ij. q. xciij. ij.
ij. q. lxiiij. ⁊. j. di. xlvij. ⁊. j. q. j. ar. vj. [q̄ aūt
occiderit: reꝰ erit iudicio] Iudiciū aūt du
plr ſumiť. Uno mō ꝑ ſnīa data ſʒ ꝓbata K
⁊ allegata. Alio mō ꝑ ꝓceſſu quo dicta
ſnīa inueſtigať q̄ conſiſtit in accuſatione
ꝓbatiōe: defenſiōe: ⁊ hmōi. Et ſic ſumiť
hic q̄ nō oīs occidēs plectebať ꝑ legis
ſnīam: ſʒ q̄dā abſoluebanť [Ego aūt dico
vobis] tāq̄ dñs ⁊ iubēs. Iſto em̄ loquen
di mō quo nullꝰ aliꝰ hō vſus eſt oñdit ſe:
vt dicit Chry. in homi. eſſe legiſlatorē [q̄
oīs q̄ iraſciť fratri ſuo reꝰ erit iudicio]. i.
diſcutiōe inueſtigatiua ſnīe dāde in foro
dei. Queriť aūt: vtrū oīs ira ſit pctm̄. Uꝫ
em̄ ꝙ ſic: q̄ dicit bea. Hier. ꝙ q̄dā textus
hñt: q̄ iraſciť ſine cā: ſʒ in vero textꝰ hoc
nō hʒ: vñ vt dicit ira penitꝰ tolliť. Si em̄
iubemur orare: vt dicit ꝓ inimicis: et te-
nemur non iraſci: q̄ ira viri iuſtitiā dei
nō operať. Cōſilr q̄ ſic etiā ſentiūt ſtoi-
ci. Nā ſic dicit Aug. x. de ciui. dei. Due q̄
dē ſunt ſnīe de aī paſſionibꝰ. Stoicis em̄
nō placet hmōi paſſiones cadere in ſa- L
pientē. Peripatetici vō has paſſiōes in
ſapiētē cadere dicūt/ ſʒ moderatas ratio
niq̄ ſubditas. Hec ille. Ad hoc āt dic. s.
Tho. ij. ij. q. clviij. ꝙ in paſſiōibꝰ eſt pctm̄
duplr. Uno mō q̄ paſſio eſt mala de ſe ⁊
ſic pctm̄ eſt inuidia/ ſʒ nō ira: q̄ cū ſit ap
petitꝰ vindicte pōt aliq̄n eſſe licita. ſ. ſi ap
petať ita vt puniať is q̄ meruit: ⁊ quātuꝫ
meruit: ⁊ ab eo q̄ punire de iure pōt: ⁊ ad
honeſtū ⁊ bonū finē: puta emendationeꝫ
delinquētis aut alioꝝ. Alio mō q̄ paſſio
eſt immoderata. Et ſic oīs paſſio pōt eſſe
male: q̄ rōnē ꝑturbat. Qñ ergo vindicta
debite appetiť: ⁊ motꝰ ire rōne regulať:
quā nō p̄cedit ſed ſequiť ⁊ ſub ea frenať
eſt ira ꝑ zelū q̄ bona eſt. alr̄ eſt ira ꝑ viciū
q̄ eſt mala/ vt puta: q̄ iniuſtum appetiť:
aut paſſio rōnē precedit aut taliter ſequi
tur ꝙ ſm̄ eā ⁊ non ſm̄ rōneꝫ iudicať. Uñ
dicit Chry. Qui ſine cā iraſciť reus erit.
q̄ vō cū cā/ reus nō erit. Nā ſi ira nō fue-
rit nec doctrina ꝓficit: nec iudicia ſtant:
nec crimina cōpeſcunť. Et infra. Patiē- M
tia irrōnabilis vitia ſeminat: negligen-
tiā nutrit: ⁊ nō ſolū malos ſʒ etiā bonos
inuitat ad malū. Hec ille. Ad motiuum

Hier. dicit p̄mo Chry. ꝙ iracūdia q̄ eſt cū
cā non eſt ira ſʒ iudiciū: q̄ iracūdia ꝓ-
p̄ie intelligiť cōmotio paſſiōis ⁊ inten-
dit ꝙ iraſci eſt appetere vindictā ex paſ-
ſione ⁊ non ex iudicio rōnis. Scđo dicit
Aug. lib. retra. ꝙ q̄ iuſte iraſciť nō fratri
ſʒ pctō iraſciť. Uñ dicit idē. xiiij. de ciui.
dei. Iraſci fratri vt corrigať nullus ſane
mētis reprehendit. Hmōi em̄ motus de
A amore boni ⁊ ſancta charitate venientes
vitia dicēda nō ſunt cū rectā rōnē ſequā
tur. Hec ille. Ad id vō qꝺ de ſtoicis diciť
rñdet. s. Tho. j. ij. q. xxiiij. ꝙ ſtoici nō oēm
motū dicebāt paſſionē: ſʒ imoderatū vñ
eadē eſt ſnīa alr ſtoicoꝝ ⁊ peripateticoꝝ
opinio vt ibi dicit [q̄ āt dixerit fratri ſuo
racha] ſubaudi ſine cā. Sicut autem dicit
augu. q̄dā dicūt ꝙ racha dr̄ pānoſus eo
ꝙ grece rachos pānꝰ dr̄: ſʒ ꝓbabiliꝰ eſt vt
ait: ꝙ nihil ſignificet: ſʒ ē hebraica interie-
ctio ſignificās idignati animi motū. vt di
cit ſe a q̄dā hebreo audiuiſſe. Uel ſecūdū
Chry. eſt vbū contēptꝰ: ſicut nos famulo
dicimꝰ: tu ⁊ nō vos. Nā q̄ ſyroꝝ vtuntur
lingua pro ly tu vtunť ly racha vt dicit.
Uel ſm̄. ſ. Hier. eſt hebraica dictio. et ſi-
B gnificat inanē aut vacuū: qꝺ nos poſſu-
mus ſine cerebro vulgata iniuria dicere
Iſta aūt eſt vitas. Q̄ tn̄ iſta vacuitas de
qua Hie. dicit ſumiť pro vacuitate cere-
bri ⁊ rex familiariū: iō aliq̄n racha ſtat ꝓ
fatuo ſi eſt exꝓſſa iīuria aliq̄n ꝓ inope: vt
Iudicū. xj. vbi dr̄: ꝙ ad Iepte congrega-
ti ſunt inopes in hebreo habeť rachi: qꝺ
eſt plē huiꝰ noīs racha [reꝰ erit ꝯcilio]. i.
collatiōe iudicū qua de gñe pene decer-
niť [q̄ aūt dixerit fatue] ſubandi frī ſuo ⁊
ſine cā ſʒ aug. [reꝰ erit gehēne ignis] Eſt
āt ſciēdū ꝙ hēnō ē nomē ꝓpriū. geos vō
terra. Inde dicta ē vallis gehēnō q̄ſi ter-
ra hēnō q̄dā vallis iuxta hierlm oli ido-
lis ⁊ demonū cultui ꝯſecrata in q̄ filios
ſuos demonibꝰ imolabant. ⁊ plena erat
cadaueribꝰ mortuoꝝ. Et ab hac ſicut di-
xit. Rab. q̄dē dictā putāt gehēnā i qua ſūt
mortui ſempiterni. Eſt āt ſciēdū: ꝙ p̄di-
C cta tā varie exponunť vt auditoribꝰ ipa
expoſitionū varietas itelligētiā quodaꝫ
mō neget. Omiſſis ergo oibꝰ ſm̄ aug. di
cēdū eſt ſic. Nā ipe tres gradꝰ ire pōit ſe
includētes. Unꝰ eſt cū ira adhuc manet

in corde nec voce ꝓpalať. Scđo cum ira
exprimiť in voce: ſine tn̄ contumelia: vt
dicēdo racha qꝺ eſt ſm̄ eū interiectio in
dignātis. Et ſi ſm̄ alios iportet vacuita-
tem tn̄ pōt dici cū iniuria ⁊ ſine: vt pꝫ ex
dictis: ⁊ maxime q̄ licet ex inſtitutiōe ſic
ſignificaret: tn̄ ex vſu ſumebať forte vt in
teriectio. ⁊ ſic cōcordať Augu. cū Hiere. D
Tertiꝰ cum exprimiť etiā ipſa vitupera-
tio. Per iudiciū aūt ⁊ cōciliū: ⁊ gehēnam
intelliguntur tres penarū gradus. quorum
ſcđs maior eſt p̄io. ⁊ tertius ſcđo. Nā in
iudicio adhuc eſt defenſiōi locꝰ: nec cer-
tū ē q̄ ſnīa ſit danda. ſ. cōdēnatiōis vl ab
ſolutionis. In ꝯſilio aūt iā p̄ſupponitur
ꝙ dānandus ſit reus: ſed inquiriť inter
iudices ⁊ e gñe pene inferende. In gehē-
na aūt iā certa eſt dānatio ⁊ pena dāna-
ti. Et ex his que aug. dicit pꝫ ꝙ iuſtitia
xp̄i phariſeoꝝ iuſtitiā ſupat: q̄ de interio
ri motu nullū credebant puniendū: qꝺ
falſum eſt ſm̄ xp̄i legē: q̄ q̄ iudicio dignꝰ
eſt ſi reus inueniať puniendꝰ eſt. De his
ſic dicit Chryſ. in homil. Multis hoc gra
ue vr̄: ſi ꝑ ſolo vbo tantā patimur penā.
Propter qꝺ quedā dicunt hic hyperbo-
lice dictū eſſe: ſed timeo ne vbis noſmet-
ipſos decipiētes hic illic ope vltimū pa-
tiamur ſuppliciū. Non ergo eſtimeť hoc
oneroſum. Plures em̄ penaꝝ ⁊ peccatoꝝ E
a verbis hñt p̄ncipiū. Et em̄ parua verba
multoties homicidiū pepetrūt: ⁊ ciuitates
integras euerterūt. Nō paruū exiſtimes
frēm tuū vocare ſtultū: auferens ei prudē
tiā ⁊ intellectū quo hoīes ſumꝰ ⁊ ab irra-
tionabilibus diſtamus. Hec ille. Sʒ ꝯtra
q̄ xp̄s diſcipulos ſuos ſtultos vocauit.
vt pꝫ Lu. vl. O ſtulti ⁊c. Ad hoc dico ꝙ
ſm̄. s. Tho. pctōres ex intētiōe ſuā graui-
tatē ſortiunť. Dicere igiť cōtumeliam vel
opprobriū bono fine: puta ad correctio-
nē non eſt malū. q̄ñ fit cū alijs debitis cir
cūſtantijs. Sed q̄ñ nō fit aliquo bono fi-
ne: ſed ſolū ad inferendū ꝓximo cōfuſio F
nē vel dānuꝫ aliqꝺ notabile eſt mortale.
Et ſic intelliguntur q̄ dicunť hic. Uñ Iſido.
de ſum. bo. dicit. ꝙ rō loquendi quadrip
tita eſt. Nā aliq̄s loquiť bonū bñ. vt q̄ re-
cta humilr annūtiat aliq̄s malū male: vt
q̄ flagitiū aliqꝺ conať ſuadere: aliq̄s bo-
nū male: q̄. ſ. aliqꝺ bonū p̄dicat arrogā-

ꝛ aliq̄s malū bñ:vt q̄ aliqđ vitiū narran
do deteſtat̄. Et ſic xp̄s malū.i.verbū op
probrioſum dixit bñ.i.ad correctionē:et
ſic etiā ſm.s.Tho.ꝛ alios lʒ habentib9
puidētiā familie dicere opprobria dum
modo fiat principal̄r bono fine ꝛ cū ma
gno moderamine:lʒ aliq̄lis ſurrepat ira
G Sed tñ frequēter delinquūt:q̄ cū oppro
brijs corriguntur vt experientia docet:q2
ira q̄ deberet rōne duci frequēter ducit
ratione. ¶ Quantū ad tertiū tangit̄ ad
monitio quā xp̄s ex dictis corollarie in
f.rt.cū dicit:[Si ergo offers]ſi em̄ vt Au
gu.ait iraſci fratri nō eſt fas:aut dicere
racha:aut fatue:multo min9 aio tenere
aliq̄ vt in odiū idignatio cōuertat̄. Hec
ille. Ideo ſubdit̄.[Si ergo offers munus
tuū].i.ſacrificiū vel oē qđ deo offert̄:ſiue
decima ſiue orō vt dicit Augu.[ad alta
re]vt imoles deo p te vel p aliū puta ſa
cerdotē. Per qđ altare et ipſa fides intel
H git̄ q̄ deo aliq̄ offerim9[ꝛ ibi recordatus
fueris:q2 frater tuus hʒ aliq̄d aduer.te]
Scđm aūt Aug. Hie.ꝛ Cyril.ille q̄ eſt le
ſus hʒ aliq̄d aduerſus aliū:iđ ire ad aliū
nō tenet̄:ſed ecōuerſo vt h̄ dr̄:ſʒ tñ habet
dimittere ꝛ pcere offenſam. Si tñ leſus
pus rogauerit Chry.magnā habebit mer
cedē.[Relinq̄ ibi mun9 tuū añ altare:et
vade pri9 recōciliari fratri tuo.]Uade in
q̄ greſſu corporis ſi ꝯmode potes ſi autē
nō potes:q2 forte eſt vltra mare vade ſʒ
Aug.ſaltē greſſu mentis:itur9 greſſu cor
poris tpe oportuno[Et tūc ve.of.mun9
tuū]ꝛ deo acceptū erit Chry.ſup Matt.
Ecce deus a diſcordātib9 nō vult acci
pere ſacrificiū. Hic ḡ ppēdite q̄tū ſit ma
lū diſcordie,ppter qđ ꝛ illud abijcit̄ p qđ
culpa relaxat̄. Uide autē inſam dei quo
hoīm vtilitates aſpexit ampli9 q̄ ſuos
honores,pl9 em̄ diligit ꝯcordiā fideliū
q̄ munera. Quādiu ei fideles hoīes ali
quā diſſentionē habuerint mun9 eorum
nō ſuſcipit̄ orō non exaudit̄. Nemo em̄
inter duos inimicos pōt eē fidelis amic9
ambor̄. Iō ꝛ de9 nō vult eſſe amic9 fide
I liū:q̄diu inter ſe fuerint inimici ꝛ nos er
go fidē dñi nō ſeruam9 ſi inimicos ei9 di
ligim9 ꝛ amicos odim9. Qualis aūt pceſ
ſit offenſa tal̄ dʒ ſeq̄ recōciliatio. Si cogi
tatu offendiſti:cogitatu recōciliare:ſi v̄
bis offendiſti v̄bis recōciliare. Si opib9
offendiſti:opib9 recōciliare. Oē ei pctm̄
quo cōmittit̄:eo mō ꝛ pnia de eo agat̄,
Hec ille. ¶ Moral̄r ſciēdū eſt q̄ ſm ſcri
pturas ꝛ ſctōs quadruplex eſt mun9 qđ
deo offerre nos decet ꝛ opʒ.ꝛ nullū eo
rū ſine pximi charitate gratū ē deo, Pri
mū eſt mun9 a manu qđ in eleemoſyna
rū largitiōe cōſiſtit̄. Scđʒ eſt ab obſeq̄o.
quo.ſ.totū corp9 nr̄m in dei ſeruitio mā
K cipam9. Tertiū eſt mun9 ab ore:qđ ē mu
nus oratiōis deo valde odoriferū. Quar
tū eſt a corde qđ eſt mun9 amoris:ſine q̄
nullū aliud mun9 acceptū eſt. In primo
aūt munere altare eſt cor nr̄m ſup q̄ elee
moſynā immolam9 qñ fit cuʒ hilaritate;
cū cōpaſſiōe:cū recta intētione;ꝛ fratres
ſunt angeli quos offendim9 nō aſſentiē
do inſpirationib9 eor̄:ꝛ recōciliam9:cū
eiſdem aſſentimus:ꝛ tunc eleemoſynas
noſtras deferūt ante deū. Dicuntur aūt
fratres noſtri q2 eundē habent patreʒ:ꝛ
ad eandem imaginē ſunt facti:ꝛ ad ean
dē hereditatē vocati. In ſcđo aūt altari
L eſt fides qua hāc vitā ppter aliā pdere
nō timem9. Frater vero noſter eſt ſpūs
noſter quē offendim9 cum ei ſenſualita
tem pponimus;ꝛ reconciliamus[qñ poſt
ponimus. In tertio v̄o altare eſt xp̄s ſup
q̄ offerim9 orōnes dicentes,p xp̄m ꝛc.q2
fuit altare terreū rōne carnis mortal̄ et
ereū rōne aīe inicte:ꝛ aureū rōne deitat̄
ptioſe. De his em̄ trib9 altarib9 legim9 i
ſcripturis.vt Exo.xx.iiij.Re.xvi.ꝛ Apoc,
viij. Fr̄ nr̄ ē ipemet quē offendim9 pctō
ꝛ ꝯfeſſione vera recōciliam9. In q̄rto au
tē altari ē altitudo trinitatis:de q̄ Exo.
xxvi. Nō aſcēdes ad altare meū p grad9
In trinitate em̄ nō ſunt grad9:ſʒ oia eq̄
lia:frater aūt nr̄ eſt q̄libet xp̄ian9 que re
cōciliare debem9 al̄s et ipſa ſi q̄ eſſet dei
dilectio nō eſſet ſufficiēs ad ſalutē:q2 nō
eſt vera. Io.iiij. Si q̄s dixerit q̄m diligo
deū ꝛ fratrem ſuum odit mendax eſt.

Dominica.vij.poſt trinitatem. M

Textus euang. Mar.viij.

Cum turba multa eſſet cū
Ieſu nec hērēt qđ mādu
carent:conuocatis diſci
pulis ait illis. Miſereor

ſup turbā:q2 ecce iam triduo ſuſti
nēt me:nec habēt quod māducēt.
Et ſi dimiſero eos ieiunos i domū
ſuā:deficiēt in via. Quidam em̄ ex
eis de lōge venerūt. Et rñderūt ei
diſcipuli ſui. Uñ iſtos poterit quis
A hic ſaturare panibus i ſolitudine?
Et interrogauit eos. Quot panes
habetis? Qui dixerunt. Septē. Et
pcepit turbe diſcūbere ſup terram
et accipiens ſeptem panes gratias
agēs:fregit ꝛ dabat diſcipulis ſuis
vt apponerēt ꝛ appoſuerūt turbe:
ꝛ habebāt diſcipulos paucos:ꝛ ip
ſos bñdixit:ꝛ iuſſit apponi.ꝛ man
ducauerūt ꝛ ſaturati ſunt.ꝛ ſuſtule
rūt qđ ſupauerat de fragmētis ſe
ptē ſportas.erāt aūt q̄ māducaue
rāt q̄ſi q̄tuor milia:ꝛ dimiſit eos.

B Cum turba multa eſſet cuʒ
ieſu ꝛc.]Mar.viij. In pñti
euā.tāgunt̄ tria pūcta que
ſunt. Neceſſitatis intima
tio. Impoſſibilitatis expo
ſitio:ꝛ diuinitatis opatio.
¶ Quātū ad pmū xp̄s exponit turbe ne
ceſſitatē. ¶ Pro quo ſciēdū q̄ bis xp̄s cir
ca panes miracula fecit ſemel ſcʒ ppe pa
ſcha qñ ex.v.panib9 ſatiauit q̄ſi q̄nq3 mi
lia hoīm:vt habes dñica vlt.poſt fe.tri
ni. Scđo poſt Pētec.ſm mag.hiſt.et de
hoc in pñti euāge.agit̄. Dicit̄ ḡ.[Cū tur.
multa eſſet cū ieſu]ſcʒ i deſerto[nec ha
berēt qđ māducarēt.]Sicut em̄ dr̄ Chryſ.
detulerāt q̄dā aliq̄ cibaria ſecū:ſʒ pmo et
ſcđo die cōſumpſerūt illa.ſteterūt autē ꝛ
tertia die cū xp̄o attracti dulcedine vul
tus ꝛ morū ꝛ doctrine ei9 ꝛ miraculoꝝ
C glia. Sicut em̄ dr̄.btūs Mar.tūc ſanauit
multos cecos:mutos ꝛ claudos[cōuoca
tis diſcipulis ſuis]vt oſtēdat q̄ maiores
debēt minorib9 ſua cōicare ꝯſilia:in q̄ ap
paruit humilitas xp̄i[ait illis. Miſereor
ſup turbā]Miſericordia pprie ē triſtitia
cordialis de aliena miſeria:cui cū poſſu
mus ſubuenire ꝯpellimur. Eſt ergo ppe
ſenſitiua paſſio:ꝛ fuit v̄e ꝛ pprie in xp̄o
inq̄tū hō inq̄tū vero de9 erat:fuit in eo
effectus mie:q̄ eſt ſubuentio:ꝛ etiam affe
ctus vt ad volūtatē ptinet:vt.ſ.eſt propo
ſitū liberādi a malo nō autē vt ptinet ad
ſenſum q2 ſenſus nō eſt vbi nō eſt corp9.
[Quiā triduo ſubſtinent me].i.expectāt:
(nec habēt qđ māducent]. Sicut tñ dicit
Theo. Xp̄s circa alimēta nō faciebat faci D
liter miracula:ne ppter cibū illū ſeque
rent̄.ſicut illi quib9 ipē dicit Io.vj. Que
ritis me nō q2 vidiſtis ſigna ſʒ q2 mādu
caſtis ex panib9 ꝛ ſaturati eſtis. Erāt em̄
panes quos xp̄s faciebat ſuauiſſimi pl9
q̄ alij. Sʒ tūc incūbebat neceſſitas faciē
di miraculū:nam ſubdit̄.[Et ſi dimiſero
eos]a me[in domū ſuā].i.ad domū ſuaꝫ
ire[deficient]laſſitudine ꝛ fame in via q̄
plixa erat.[Quidā em̄ ex eis de lōge ve
nerunt.]Ecce prouidētia diuina:quo ſe
diligentiū curam ꝛ ſollicitudinem gerit.
¶ Moral̄r aūt ſciendū eſt primo q̄ qua
tuor ſunt hoīm genera que maxime ieiu
niuꝫ corpale refugiūt ſcʒ de magna egri
tudine cōualeſcētes:itinerantes:pueri:ꝛ
ſenes. Qui aūt nouiter ad pniam cōuer E
tunt̄ ſicut conualeſcentes de infirmitate
peccati ꝛ aggreſſi ſunt viam paradiſi:et
ſunt pueri nouiter in gratia renati:ꝛ in
terdū ſenes in peccatis inueterati. Igit̄
indigēt frequētiſſima diuini verbi refe
ctione. Sciēdū eſt ſcđo moraliter q̄ olim
fuerūt quatuor ſine pnia dura:ſed xp̄s ea
ſua pietate mollificauit. Uide de hoc.S.
dñica.ij.quadrageſime. ¶ Moral̄r etiā
ſciēdū eſt tertio q̄ q̄ vult celeſti pane ve
ſci:dʒ cum xp̄o eſſe in deſerto ꝛ ſolitudi
ne pnie trib9 dieb9 q̄ ſunt tres pnie par
tes ſcʒ cōtritio:cōfeſſio:ꝛ ſatiſfactio. Uel
ad literam dʒ eſſe q̄tū pōt:ꝛ q̄tum lʒ ſo
litarius:q2 dicit̄ Oſee.ij. Ducaʒ eam ſcʒ
aīam deuotā in ſolitudinem ꝛ loquar ad
cor illius. ¶ Quantū ad ſcđʒ tangit̄ quō
apli expoſuerūt xp̄o impoſſibilitatem ſa
tiſfaciēdi neceſſitatib9 turbaꝝ cū dr̄.[Et F
rñderūt ei diſci.ſui]q̄ vt dr̄ Theo.adhuc
nō intelligebant nec virtuti eius propter
priora miracula credebāt.[Uñ iſtos po
terit q̄s hic ſaturare panib9 in ſolitudi
ne. Et intellige q̄ nō credebāt virtutem
xp̄i plene ꝛ pfecte tm̄ q̄tū ipſe merebat̄:
nec tm̄ q̄tū ipſi poſtea fecerūt vel non ita

ſirmiter Theo. Ipſe autem dñs non eos
vituperat: ex hoc inſtruēs nos q̄ nō de-
bemus ignorātibus ꝛ nō intelligētibus
grauiter iraſci: ſed eoꝝ ignorantie cōpa
ti. Hec ille. [Et interrogauit eos] non ex
i ignorātia vt dicit ſctūs Remigius. ſꝫ vt
ex eorū reſponſione miraculum clarius
appareret. Quot panes habetis? Qui di
xerūt: ſeptē. Et p̄cepit turbe diſcumbere
ſup terrā. ꝛ non ſup fenum. Sicut enī di-
cit magi. hiſt. ex feruore ſolis in terra illa
iā poſt pentecoſtem nō erat fenum ſicut
prius qn̄ ꝓpe paſcha xp̄s aliq̄d ſimile le-
git feciſſe. Sic ergo p꜒ꝫ q̄ñ naturaliter
erat īpoſſibile q̄ apl̄i turbe ſatiſfacerent
de alimētis: ideo oportebat adeſſe tertiū
i. opationē deitatis. ¶ Pro hoc aūt ſciē-
dū eſt q̄ ſc̄m Dio. ad ꝓuidentiā diuinam
ſpectat non deſtruere reruꝫ naturas ſed
ſaluare. Super q̄b⁹ v̄bis ꝛ multis alijs
ego cogito q̄ ſicut hō non dꝫ ſine neceſſi
tate inuocare deuꝫ vt miraculoſe faciant
qđ aliter fieri pōt. ita etiā nec de⁹ hoc fa
cit: ita q̄ facit miracula ad ſubueniēdum
k neceſſitatib⁹ hoīꝫ niſi vbi deficiūt cauſe
ſcd̄e ſicut nec ſapiēs dn̄s exequit̄ officia
ſeruorū niſi vbi illa non ſuppetunt. Et ſi
dicat̄ q̄ interdū facit aliquid miraculoſe
ad fidem aſtruendā: quod aliter fieri po-
terat: ſicut quando ſanauit ſocrum ſimo
nis. Dico primo q̄ loquor de miraculis
factis ad hoīm tēporalem ſubuentionē:
ꝛ ſecundo q̄ ſcd̄e cauſe non poterant fa-
cere id quod tunc miraculoſe factū eſt ꝛ
fieri oportebat ſicut eſt ipſa ſanatio mu-
lieris infirme: approbatio doctrine xp̄i:
conſolatio diſcipulorum ꝛc. ¶ Morale
aūt documentū eſt hic q̄ xp̄s docuit cuꝫ
prius requiſiuit de numero panum: anq̄
aliquid diuinitus efficere voluerit ſcꝫ vt
nullus ita in diuina ꝓuidentia ꝛ virtute
cōfidat: quin prius omni mō et via faciat
qđ facere poteſt vt habeat oportuna. Sꝫ
l cōtra: q̄ꝛ beata Agatha medicinā carna
lē ſuo corpi exhibere recuſabat. Ad hoc
dicit bea. Tho. ij. ij. qō. xcvij. art. j. ad ter-
tiū q̄ btā agatha expta erat diuinaꝫ bn̄i-
uolentiā erga ſe: vt vel non pateret̄ infir-
mitates p̄ q̄b⁹ corpali medicina indige-
ret: vel ſtatī ſentiret diuine ſanatiōis ef-
fectū. Hec ille. Et eēt ſile de oī alio in ſili

caſu. Nec tn̄ eſt pctm̄ ſi quis in his q̄ fa-
cere pōt oret deū vt ſibi aſſiſtat ꝛ ſe adiu-
uet: q̄ꝛ in his etiā q̄ poſſum⁹ īpediri mul-
tipliciter poſſumus ꝛ deficere. ¶ Quan-
tum ad tertiū tāgit̄ opatio deitatis: cum
k subdit̄. [Et accipiens ſepteꝫ panes grās
agens] in ſignū vt dicit Remigi. q̄ de oī-
bus bn̄ficijs gratias deo referre d̄bem⁹
[fregit ꝛ dabat diſciplis ſuis vt appone-
rēt: ꝛ appoſuerūt turbe] Ipſi apoſtoli im
mediate in ſignū q̄ diuina ad īferiores
p̄ ſuperiores deriuant̄: iuxta doctrinam
s. Tho. ꝛ Dioñ. [Et habebāt piſciculos
paucos]. Erant ergo piſciculi. i. parui pi-
ſces quo ad q̄ātitatē ꝯtinuā: ꝛ pauci nu
mero quo ad diſcretā. Et ipos bn̄dicēs]
Ipſa aūt ꝯiūctio: ꝛ notat etiā panes fuiſ-
ſe bn̄dictos. ¶ Eſt aūt cibus bn̄dicēdus
ꝓpter tria. Primo ne cū eo diabolū glu-
tiamus ſicut enꝫ deglutiuit monialis in
lactuca. vt grego. narrat in li. dial. Scd̄o
ꝯ venenū ꝛ alia corpaliter nociua. vt idē
narrat d̄ btō Bn̄dicto ibidē q̄ ſigno cru
cis ꝯfregit vas in quo ei pot⁹ cū veneno
l erat oblat⁹. Tertio vt ex diuina v̄tute ci-
bus nobis fiat ápli⁹ ſalubris. [Juſſit ap-
poni]. Sequit̄ aūt diuina opatio cū ſub-
dit̄. [Et manducauerūt: ꝛ ſaturati ſunt.]
Q̄ñ aūt fuerint iſti panes a xp̄o miracu
loſe augmentati: vide infra dn̄ica vlti. q̄ꝛ
eodē mō ꝛ iſti ꝛ illi fuerunt multiplicati.
[Et ſuſtulerūt qđ ſupererat de fragmen-
tis ſeptē ſportas] ad maiorē euidētiā: fa-
cti ꝓpter quā etiā euidētiā ſubdit̄. [Erāt
aūt q̄ mādūcauerāt q̄ſi quatuor milia: et
dimiſit eos] ſaturatos ī domū ſuā. ¶ Sꝫ
ꝯ q̄ꝛ btūs Matt. dicit eos fuiſſe quatuor
milia extra mulieres ꝛ paruulos. Q̄ñ er-
go dicunt̄ fuiſſe q̄ſi quatuor milia: cuꝫ ly
quaſi videat̄ diminutionem importare?
Ad hoc dico q̄ ly quaſi aliq̄ñ diminutio
nem: ſꝫ non ſemp̄. Nā aliq̄ñ dicit ſimili-
tudinem. vt. ij. ad Cor. vj. Quaſi triſtes
ſemp̄ aūt gaudētes. Aliq̄ñ veritatem. vt
Jo. j. Quaſi vnigeniti a patre et ſic ſumi-
m tur hic. Quamuis dici poſſit q̄ non erāt
complete quatuor milia ꝛ tamen dicunt̄
fuiſſe quatuor milia: quia deerat paruꝫ.
¶ Allegorice aūt ſciendū eſt ſc̄m Bedaꝫ
q̄ per quinq̄ panes hordeaceos de qui-
bus habēs infra dn̄ica vlt. ſignificata eſt

litera veteris teſt. ſpūalis grā plena: ſed
in preſenti refectione grā ꝛ veritas noui
teſtamēti. Triduo vero dn̄m expectantes
ſc̄m Theo. ſunt q̄ trina immerſione bapti
zantur: quos vt Gre. dicit in li. mor. dn̄s
A vult v̄bi dei pabulo refici ne deficiāt in
p̄ñtis vite laborib⁹. de longe venientes
ſc̄m Bedā ſunt q̄ ex gentib⁹ idololatris
crediderūt: de prope v̄o qui ex iudeis fi-
delib⁹. Et in priori q̄nq̄ panū refectiōe
q̄ ſtatū ſub lege ſignificabat ſup̄ feno ſe-
debāt cōuiue. vt dicit Bed. q̄ꝛ carnis de
ſyderia cōprimere lex iubebat. Hic vero
ſup̄ terrā: q̄ꝛ in nouo teſtō ipſas q̄ꝫ terre-
nas facultates cōtēnere conſuluit dn̄s.
Septē panes ſc̄m Hier. ſepteꝫ ſunt dona
ſpūſſancti. ꝛ horū fragmēta ſunt myſtici
intellect⁹ huius ſeptenarij ſc̄m eundē: vel
ſunt diuerſe p̄ticipationes eorū a diuer-
ſis hoībus poſt ſtatū primitiue eccl̄ie: in
quo illa dona pleniſſime: ꝛ vt ita dixerīꝫ
ad ſatietatem ſunt habita in viſibili ſpiri
tusſancti miſſione. Frangere panes ſc̄m
Bed. eſt aperire ſacramēta. Grās agere
B eſt de ſalute humani generis congaude-
re: p̄ diſcipulos diſtribuere eſt ad nos p̄
illos celeſtē ſcientiā deriuare. Diſcipuli
ſc̄m Hier. ſunt libri noui teſtamenti: q̄m
partē piſcis aſſi dn̄s reſurgens poſtulat.
Septem ſporte ab apoſtolis collecte ſe-
ptē ſunt eccl̄ie ſc̄m Hier. Et p̄ ſepteꝫ intē
dit Hie. vniuerſitatē eccl̄iarū. Quatuor
milia ſc̄m Theo. ſunt quatuor v̄tutib⁹ p̄
fecti vn̄ ꝛ velut fortiores plura comede-
runt pauciora reliquerūt: q̄ꝛ hic ſeptem
ſporte: ibi duodecim cophini ſupſunt et
hoc q̄ꝛ q̄nq̄ milia erāt. i. q̄nq̄ ſenſib⁹ ſer
uientes. Oīa p̄dicta in cōuiuio ſunt no-
ui teſtamenti. ¶ Moraliter ſciēdū eſt ſꝫ
Bedam q̄ id qđ turba comedere. i. ope
rari nequit: apl̄i. i. pfectiores colligunt ſi
ne operant̄. Saturat̄ tn̄ turba quia ſi ſer-
uet mādata ad vitam perueniet etiam ſi
C cōcilia non obſeruet. Item moraliter ſic
dicit Amb. ſuper Luc. Cum dn̄s panes
frangat ꝛ det diſcipulis. ſi tu manus non
extendas tuas vt accipias tibi eſcas de
ficies in via: nec poteris in eum culpam
referre qui miſeretur ꝛ dederit. Hec ille.

Dn̄ica. viij. poſt Trinitatem.

Textus euange. Mat. ca. vij.

Attēdite a falſis p̄phetis
q̄ veniūt ad vos in veſti
mentis ouiū: intrinſecus
aūt ſunt lupi rapaces. A
fructibus eorum cognoſcetis eos. D
Nūq̄d colligūt de ſpinis vuas: aut
de tribulis ficus. Sic oīs arbor bo
na bonos fruct⁹ facit mala aūt ar-
bor fructus malos facit. Nō pōt ar
bor bona fruct⁹ malos facere: neq̄
arbor mala fructus bonos facere.
Oīs arbor q̄ non facit fructū bonū
excidet̄: ꝛ in ignem mittet̄. Igit̄ ex
fructib⁹ eorū cognoſcetis eos. Nō
oīs qui dicit mihi dn̄e dn̄e intrabit
in regnū celorū: ſꝫ q̄ facit volūtateꝫ
patris mei qui in celis eſt ip̄e intra
bit in regnum celorum.

Attēdite a falſis p̄phetis ꝛc.]
Mat. vij. In p̄ñti euā. in q̄ de
falſis p̄phetis agit̄ tāgunt̄ tria
E pūcta q̄ ſunt. Premonitio: no
tificatio: ꝛ ꝯminatio. ¶ Quan
tū ad primum p̄nuntiat xp̄s diſcipulis
ſuis: ꝛ p̄ illos toti eccl̄ie affuturos falſos
p̄phetas mouēs ab eis eē cauēdū. Cau-
ſas aūt hui⁹ admonitiōis multipl̄r red-
dit̄. Primo ſc̄m Chry. ſic. Nā dixerat dn̄s
eccl̄iaſticas oratiōes ꝛ ieiunia nō eē co-
rā hoīb⁹ faciēda: ſicut hypocrite faciūt.
vt ergo oſtenderet talia in eccl̄ia poſſe fieri
p̄ hypocriſim: admonet cauēdos falſos
p̄phetas. i. hypocritas. Sciēdū q̄ ſub le-
ge cōiter ſerui dei ꝛ q̄ ſcti erāt erāt etiā p̄
phete ex decurſu ſcripture p꜒ꝫ. Erāt autē
multi p̄phete falſi: q̄ viſiōes ſuas nō a deo
ſꝫ a diabolo ſuſcipiebāt: ꝛ p̄pl̄m aduerte
bant a via dei: ꝛ tn̄ ſanctitatem ſimula-
bant. ideoq̄ ſimulatores ſanctitatis hy-
pocritas p̄phetas xp̄s dicit ſꝫ falſos: nō
q̄ꝛ viſiones a diabolo ſemp̄ videant ſed
q̄ꝛ ſanctitatē que p̄phetarū quodammo
F do videbat̄ p̄pria ficte pretendūt ꝛ intē-
dūt fallere plebē. Scd̄o ſc̄m Aug. ſic. Nā
dixerat dn̄s paucos īgredi p̄ arctā viaꝫ.
Q̄ꝛ ergo heretici cōiter pauci ſunt reſpe-
ctu fideliū: ne credāt ꝛ dicant ſe illos eſſe
q̄ arctā viā gradiunt̄: admonet ab hmōi

cauere ⁊ eos cognoſcere. Hos aūt rōne
ēt dicta falſos appellat ꝓphas. Semper
em̄ heretici ſunt hypocrite. Tertio iterū
ſm Chry. ſic Nā dixerat arctā eſſe viam
vite: ⁊ paucos per eā intrare. Lȝ autē ita
G ſit: tn̄ multi ſunt q̄ iſtā vitā ꝑuertunt: vt
falſi doctores: q̄ falſi ꝓphete appellant.
Sed ꝯ qꝛ Mat. xj. dicit ꝙ lex ⁊ prophete
vſqȝ ad Joānē ergo poſt xp̄m nō erāt fu-
turi ꝓphete. Ad hoc dr̄ pꝛio vt ſupra di-
ctū eſt. Scd̄o etiā dicit Chry. in homil. ꝙ
ꝓpha q̄s dicit: ⁊ qꝛ pronūtiat de chriſto
⁊ qꝛ interpretatur ⁊ elucidat ꝓnūtiata:
vt doctores xp̄m ſecuturi. Neqȝ ei vt ait
pōt q̄s interp̄tari ꝓpheticos ſenſus niſi
per ſpm̄ ꝓphetie. Poſſumꝰ aūt oēs has
cāsin vnum colligere ⁊ dicere: qđ qꝛ via
arcta eſt cauendū eſt a falſis ꝓphetis. i.
a ſeductoribꝰ quicūqȝ ſint illi. Sunt autē
ſm Tho. ſup Mat. falſi p̄lati q̄ decipiūt
ex intētione vel affectu malo ⁊ hypocri-
te intendentes ruinā aliquorū ⁊ heretici
falſa docētes. Hec ille. Et nota ꝙ hypo
critarum venenū eſt valde nociuum: qꝛ
ſub colore boni oīa mala quodā modo
H perſuadēt. Eccleſia q̄dē bellū tyrānorū
vicit ꝑ patiētiā hereticorū aūt ꝑ ſapien-
tiā; ſȝ hypocritarū bellū vincere non pōt
qꝛ occultū ⁊ domeſticū ē. Dicit ergo [At
tēdite] Nō aūt dicit videte: qꝛ tales non
erāt futuri manifeſti, ſȝ occulti ſub ouina
pelle. Nam vt ait Chryſo. in homil. Ubi
res certa eſt aſpicitur. i. ſimpl'r videt. vbi
aūt incerta eſt attēdit. i. caute cōſyderat.
Itē dicit attēdite: qꝛ firma tutela eſt ſcire:
quē fugias. Nō aūt ſic dicit attēdite q̄ſi
inuito dn̄o diabolꝰ hereſes itroducat ſȝ
eo ꝑmittēte. Qꝛ em̄ non ſine iudicio vult
ſeruos ſuos hr̄e: iō ꝑmiſit tētationē qꝛ ve
ro nō vult eos ꝑ ignorātiā ꝑire iō p̄mo-
net. Hec ille [a falſis ꝓphetis]. i. ab oībꝰ
q̄ volunt aīas a v̄itate ꝑuertere ⁊ p̄cipue
hereticis. Et ne dicerēt heretici ꝙ de iu-
deorū vel gētiliū doctoribꝰ loquitur dn̄s
iō ſm Chry. in homil. ſubditur [Qui ve-
I niūt ad vos in veſtimētis ouiū] ouile q̄p-
pe veſtimentū: vt ait. eſt ſpēs xp̄ianitatis
⁊ ſimulate religionis. Nulla autem res
ſic exterminat bonū ſicut ſimulatio. Nā
malū ſub ſpecie celatū nō cognoſcit: non
cauet. Hec ille. Ne aūt rurſus dicāt he-

retici: qꝛ de veris doctoribꝰ ſȝ ꝑ p̄ctōribus
loquit dn̄s: iō ſm eūdē ſubdit [Intrinſe-
cus aūt ſunt lupi rapaces. Catholici em̄
doctores vt ait ⁊ ſi ꝓpter pctā ſua ſerui
carnis dicant: nō tn̄ dicunt lupi: qꝛ chri- K
ſtianos ꝑdere nō querūt. ¶ Moraliter
iſta veſtis ouina ſub qua lupi. i. heretici
abſcōdunt eſt triplex: ſicut ex moribꝰ lu-
pinis colligit. Pꝛima eſt ſimulata locu-
tio: qꝛ lupus vt dicit in lib. de aīalibꝰ ali
q̄n fingit vocē caninā: vt credat canis.
Et ſic aliq̄n heretici fingūt verorū canū
i. p̄dicatorū v̄ba: dicētes aliq̄ v̄a: vt ſic per
trahāt ad falſa Ro. xvj. Per dulces ſer-
mones ⁊ bn̄dictiōes ſeducūt corda inno
cētiū. Scd̄a eſt ſimulata ꝯuerſatio in mo
ribus: quia vt in eodē lib. dr̄. lupus aliq̄n
voces hūanas effingit vt hō credat. Et
ſic heretici fingūt ꝯuerſationē hūanā. i.
humilē ac modeſtā. Tertia eſt ſimulata
operatio: qꝛ lupus ſub virentibꝰ folijs ſe
abſcondit vt paſcentes oues deglutiat.
Et ſic heretici ſub folijs bonorū operū ſe
abſcōdūt. q̄ tn̄ faciūt intentiōe ꝑuerſa: vt
hoīes electos decipiāt. ij. Tim̄. iij. Habē-
tes quidem ſpeciē pietatis: virtutē autē
abnegātes. Qui aūt nō vult lupꝰ diabo-
li: ſȝ xp̄i ouis exiſtere dȝ v̄ba bona ⁊ mo-
res hūanos ⁊ oꝑa recta abſqȝ oī ſimula-
tiōe exercere. ¶ Quantū ad ſcd̄m xp̄s ta-
les nobis per ſigna notificat: qđ neceſſe
erat ſi eos debuimꝰ agnoſcere: qꝛ occul-
ti ſunt. Latēt em̄ vt lupi ſub ouina ſpecie
⁊ veſte. Dicit ergo dn̄s [A fructibꝰ eorū
cognoſcetis eos]. Sȝ ꝯ: qꝛ dictū ē ꝙ dn̄s
de hereticis potiſſime loquit. Apud he-
reticos aūt aliq̄n inueniunt bonorū ope-
rū fructꝰ apud iſtos aūt de q̄bꝰ dn̄s loq̄-
tur nunq̄ ad hoc dr̄ ſm Aug. de v̄. do. ꝙ
iſti fructꝰ a q̄bꝰ tales cognoſcēdi ſūt nō
ſūt bona oꝑa q̄ iſti exteriꝰ p̄tēdūt. Talia
enim cū bono aīo fiunt ſunt veſtimenta
ouiū: oues tegētes ſeu protegētes cū ve-
ro fiūt malo aīo: ſunt ouiū q̄dē veſtes vt
ait: ſed lupos tegūt. Iſti ergo fructꝰ q̄bꝰ
agnoſcimur [vt ait] ſunt illi de quibꝰ ait
ap̄ls Gal. v. Manifeſta ſunt oꝑa carnis
q̄ ſunt fornicatio immūditia ⁊c. Et intē-
dit Aug. dicere id qđ. s. Tho. dicit exp̄ſ-
ſe. ſ. ꝙ ſicut apparentia opera bona ſunt
veſtes ouium ita occulta oꝑa mala ſunt
fructus

fructꝰ q̄bꝰ iſti cognoſcunt. Sȝ ſi ſunt oc-
culta: q̄uo pn̄t deꝑhēdi? Ad hoc dicit. s.
Th. ꝙ nullꝰ hypocrita diu latere pōt: ſi
prudēter ⁊ diligēter oīa eiꝰ oꝑa ꝯſyderē-
tur. Cognoſcunt āt maxie eorū mala oꝑa.
A Pꝛimo ſm. s. Tho. in repentinis: qꝛ tūc
ſm habitū operant ⁊ nō cauēt. Scd̄o ſm
Greg. imo q̄n emergit tribulatio: aut ten
tatio. Tertio ſm aug. de ſmo. do. q̄n con
ſequi nequeūt ſuū ꝓpoſitū. Qꝛ ergo diffi-
culter cognoſcunt dn̄s dixit: Attēdite. i.
diligēter cōſyderate. Tūc em̄ etiam apud
hereticos iſta cognoſcemꝰ. Sȝ ꝯ arguit
qꝛ poſſibile eſt eſſe hereticū q̄ ex ignorā-
tia fallat. ⁊ oīa oꝑa bona habebat etiam
occulta. Ad hoc dico: ꝙ ſm. s. tho. ij. ij. q.
xvij. hereſis ſp̄ naſcit ex ſupbia vel alia
ꝯcupiſcētia. Iō ſi q̄s habebat bōa oꝑa ⁊
bonā volūtatē: ⁊ ſolū ex ignorātia erret:
iſte nūq̄ efficiet formal'r hereticus. ſ. ob-
ſtinatꝰ: qꝛ ſuaderi pōt ei. ⁊ ꝯñr non eſt lu
pus ſȝ ouis errās. Si tn̄ poſſibile eſt hoc
aliq̄n eſſe raro eſt ⁊ in paucioribus. Dn̄s
autē loquit de eo qđ in pluribꝰ accidit
B Itē ꝯ. qꝛ ſm Bed. hoc ꝙ h̄ dr̄. A fructibꝰ
eorū ⁊c. de manifeſtis oꝑibꝰ intelligit: de
quibꝰ licitū eſt iudicare. ergo mō nō ſūt
dicēda oꝑa occulta. Ad hoc dico ꝙ Be-
da manifeſta dicit nō ea q̄ ſunt publica:
ſȝ q̄ ſunt certa: ēt ſi vnꝰ ſolus ſciat nos āt
talia dicimꝰ occulta: nō qꝛ nulli ſint cer-
ta ſȝ qꝛ non ſunt publica. Ne v̄o aliq̄s di
cat ꝙ īpoſſibile ē cognoſcere tales: iō ſȝ
Chry. rurſus rōnē ab hūano exēplo po-
nit. di. [Nūq̄d colligūt] hoīes coloni [de
ſpi. vuas aut de tri. fi?]. q. d. Sicut ſpine
⁊ tribuli q̄ ēt ſunt genꝰ ſpinarū: nō pn̄t ꝓ
ducere fructꝰ bonos. cuiuſmodi ſūt vue
⁊ ficꝰ: ſic ēt nec iſti ſeductores pn̄t produ
cere bona oꝑa: niſi forte in ꝯſpectu hoīȝ
apparēter tm̄ ⁊ non vere: neqȝ bono fine
ſȝ malo. iō ſubdit. [Si oīs ar. bona]. i. bo-
na volūtas [fructꝰ bonos]. i. bōa oꝑa [fa-
C cit] inq̄tū eſt bona ſeu in ſenſu cōpoſito
[mala aūt] inq̄tū mala [fructꝰ malos fa-
cit]. i. mala oꝑa. ¶ Sciendū eſt aūt ꝙ du-
plex eſt arbor fructifera. ſ. in gn̄e nature
vt aīa ex q̄ pullulant potentie: ⁊ gn̄al'r oē
ſubiectū ex q̄ ꝓueniūt accidētia: ⁊ mate-
riales arbores ex q̄bꝰ ꝓdeūt fructus. Et
iſto mō oīs arbor eſt bōa ⁊ oīs fructꝰ bo

nus. Alio mō ē arbor in gn̄e moris: ⁊ ſic
volūtas eſt arbor. Et ſic arbor eſt quidē
bona in ſua natura tā in hoīe ꝙ in ange
lo: ſed ex ſua libertate pōt ſeipſam facere
malā ſtatuendo ſibi malū obiectum aut
malū finem: quo facto oēs fructus. i. oēs D
operationes q̄s ꝑ ſeip̄m elicit vel impe-
rat alijs potētijs inquantū eſt mala. i. in
ordine ad malū obiectū vel finē ſūt mali.
¶ Sciēdū ē v̄o ꝙ aliq̄d dr̄ īpoſſibile ab-
ſolute: vt hoīem ēē equū ⁊ ex ſuppoſitiōe
vt rem albā effici nigrā ſuppoſito ꝙ ſtet
alba. Et ſic opȝ itelligere q̄ ſequunt [Nō
p̄t arbor bona] manēs bona ⁊ inq̄tū bo-
na [fructꝰ malos facere] ſecꝰ ſi mutetur a
bonitate. Itē ſecꝰ inquantū eſt nō bona
ſed mala. Nihil em̄ ꝓhibet volūtatē per
ſeuerantē in bonitate habituali quo ad
aliqđ obiectū v'l finē ēē malā actu vel ha
bitu quo ad alia ⁊ ecōuerſo. Uñ q̄ de for
nicatiōe nō penitet: ſȝ denuo intēdit for-
nicari: p̄t dare eleemoſynā: qđ eſt bonū
ex gn̄e: ſed non dat inquātū fornicator: ⁊
ecōuerſo vir miſericors ⁊ quo ad hoc bo
E nus pōt loq̄ otioſa. Uñ eodē mō intelli-
git qđ ſequit [neqȝ arbor mala fructꝰ bo-
nos facere] Deinde falſis prophetis cō
minat dicēs. [Oīs arbor]. i. oīs volūtas
ſeu hō q̄ hȝ voluntatē [que nō fa. fru. bo.
exci. ⁊ i ignē mittet ⁊ ardet] Ubi ſm chry.
due notant pene. ſ. excidi a regno: ⁊ īclu
dit i gehēna ignis. Uñ ait. Qui cōburit
⁊ a regno excidit oīno: q̄ pena difficilior
eſt. Multi aūt ſolā gehēnā exhorrēt ego
aūt caſum illiꝰ glie multo amariorē pe-
nā gehēna eſſe dico. Quis em̄ paruū vel
magnū malū nō ſuſciperet pr̄: vt videat et
potiat dilectiſſimo filio hoc itaqȝ in glo-
ria illa putemus. Nō em̄ aliq̄s filius ſua
uis eſt pr̄i vt illorū btōrū reqēs: ⁊ diſſolui
⁊ eſſe cū xp̄o. Intolerabilis pena eſt ⁊ ge
hēna. Sed ſi q̄s decē milia ponat gehen
nas: nihil tale dicet q̄le eſt a btā illa glo
ria excidere ⁊ odio haberi a xp̄o. Hec il
le. Cōcludit aūt final'r dn̄s ex dicta ſilitu
dine id qđ in iſta parte intēdit di. [Igit a
F fructu eorū cognoſceris eos]. ¶ Moral'r
heretici ⁊ hypocrite q̄ ex veſte ouina co-
gnoſci nō pn̄t cognoſcunt ex fructibus
q̄ ſunt p̄cipue tres: vt colligit ex ſcriptu-
ra. Pꝛimꝰ eſt doctrina peſtifera. Cū em̄

ꝗs docet diſſonā ſcripturā ⁊ ſctis nō eſt
habēdus ꝓ bono ſȝ eſt hoc ſignū lupi la
tētis ſub pelle ouina. Mat.xij. Bon⁹ hō
de bono theſauro cordis ſui ꝓfert bōa.
G Scōs eſt vita elata. Nec dico elata patē
ter: qꝛ iā nō laterent ſub veſte ouina: ſed
elata latēter. Ueri eñ ſerui dei in opibus
q̄ gloriā afferūt q̄rūt latere: hypocrite āt
fingunt ſe velle latere: ſȝ latēter q̄rūt oēȝ
viā apparēdi. Mat.vj. Exterminant eñ
⁊c. Terti⁹ eſt impia ꝓles. Hec eñ eſt gña
lis regula phie qꝛ oē agens agit ſilē. Q̄ñ
g̃ hi q̄ ab aliq̄b⁹ educant̃ ſunt viri mali
gni: inuidi: obliq̄uētes ⁊c. et pr̄es eoꝝ ſunt
ſilēs. Sap.iiij. Ex iniq̄s oēs filij q̄ naſcun
tur teſtes ſunt neq̄tie aduerſus parentes
ſuos. ¶ Quātū ad tertiū xp̄s cōminant̃
nō ſolū falſis ꝓphetis ſȝ oib⁹ xp̄ianis ſi
mul q̄ fctā ꝯſentanea opib⁹ ñ hn̄t dicēs.
[Nō ois q̄ dt mihi dñe dñe].i. q̄ mihi ver
bis honorē exhibet: vera ⁊ nō falſa docē
do [itrabit i regnū celoꝝ] niſi verbis facta
ꝯcordēt. Sȝ ꝯ iſtā expoſitionē arguit au
gu. de ſer. do. Nā nemo pt dicere dñs Je
ſus niſi in ſpūſctō. Ergo ois dicēs xp̄o
H dñe dñe hȝ ſpm̄ſctm̄: ergo itrabit i regnū
celoꝝ. Ad hoc tripl̃r rñdet. Pͥo ſm̄ Au
gu. ibidē ꝙ Paul⁹ accipit dicere proprie
ſ. ꝙ eſt enūtiare voce ſm̄ ꝙ intellectu cō
cipitur ⁊ amat̃ ſeu deſyderat̃ voluntate.
Dñs aūt hic accipit dicere gñalr̃ pro ſola
vocis expſſiōe: ſm̄ ꝙ dicēs nec vult nec
itelligit plene qđ dt. Scđo ſm̄ Hie. ꝙ cū
moris ſit ſcripturaꝝ dicta pro factis acci
pere iuxta illđ. Factis aūt negāt: apl̃s de
factis loquit̃: ⁊ redit iſta expoſitio in idē
cū pori. Tertio ſm̄ Amb. dr̄ ꝙ a quocūq̄
dicat̃ ỽitas eſt a ſpūſctō. Et intendit qđ
poſſibile eſt vt aliq̄s loquat̃ ỽitatē mot⁹
a ſpūſctō q̄ tñ caret gr̃a ſpūſcti. Nō ergo
valet iſta argumētatio. Dicit dñs Jeſus
i. ꝓdicat de xp̄o ꝙ ip̄e ſit dñs ergo hȝ ſpi
ritūſctm̄ p̄ grām ad meritorie operādū:
⁊ ſi habeat ad vere loquēdū. [Sȝ q̄ facit
volūtateȝ p̄ris mei] Nō dicit aūt volūta
I tē meā niſi latēter: vtpote qꝛ eādē eſt pa
tris ⁊ filij: ſȝ dt p̄ris mei ſm̄ Chry. qꝛ hoc
ꝯgruebat auditorib⁹: vt pri⁹ ſic crederēt
cū eſſent ibecilles [q̄ i celis eſt] ꝑ manife
ſtationē ſpālē ſue glorie. Nā illa corpora
tanq̄ nobiliſſima arguūt maxime potē

tiā ⁊ ſapiētiā artificis: ibi quoq̄ ſunt ſpi
rit⁹ nobiliſſimi ⁊ ibi ſe ad fruendū oib⁹
btis exhibet ⁊ ibi vt dicit. s. Tho. j. p. q.
lxvij. ar. iij. gloria ſpiritū a ꝑncipio mun
di incepit angelis: ⁊ gloria corporū futu K
ra incepit in ipſo celo empyreo: qđ luci
dum eſt. Tota enim corporalis creatura
elucidāda eſt ſuo mō: exceptis infernali
bus partib⁹. Per eſſentiā autē potētiā ⁊
p̄ſentiā deus vbiq̄ eſt: vt habes. j. q. viij.
qꝛ celū ⁊ terrā ego ipleo: dicit dñs Hie
re. xxiij. [Ipſe intrabit in regnum celoꝝ].
Hila. Celeſtis eñ regni iter obedientia
voluntatis dei: non nūcupatio repertu
ra eſt. ¶ Moraliter q̄libet conari dȝ eſſe
arbor fructuoſa: qꝛ bonorum opeꝝ fructi
bus q̄s apđ xp̄m adeo magnificat̃: vt cū
ſecū facias corregnare. Sȝ ſciēdū eſt qđ
vt ex p̄ſenti euāge. colligit̃ triplex eſt ar
bor. Prima eſt ſterilis q̄ nō fructificat: de
qua dicit̃. Ois arbor q̄ nō facit fructū ⁊c.
Sunt aūt tres cauſe arboris nō fructifi
cādi. Pͥa. ſ. nimia frondoſitas foliorū.
i. ỽboꝝ qꝛ. ſ. humor q̄ debebat in fructus
cōuerti: trāſit ad folia. Iſti ſunt ficulnea
maledicta a dño Mat. xxi. Et ſcđa nimia L
proceritas qꝛ humor ad plura dilatatur
Iſti ſunt magni ⁊ prelati: q̄ dant vanita
tib⁹ q̄ debent̃ paupib⁹ Tertia nimia ve
tuſtas. Dicit aūt Ariſt. ꝙ ſi ꝑforetur ami
gdal⁹ vet⁹ humor in medulla depurat̃.
⁊ efficit̃ arbor fertilior. Sic inueterat⁹ in
pctis dȝ in ſuo corde tria foramina face
re: cōtritiōis ꝯfeſſiōis: ⁊ ſatiſfactiōis ⁊c.
Scđa arbor eſt que facit fruct⁹: ſȝ inſipi
dos ⁊ malos. De q̄ dicit̃: mala arbor ⁊c.
Sunt aūt neceſſaria multa vt hi fructus
fiāt boni. ſ. labor trāſplātatio: tp̄s planta
tionis: ⁊ ſurculus. Nā ſm̄ Ariſt. arbores
ſylueſtres aliq̄ñ fiunt horrenſes labore. i.
cultura. ⁊ ſm̄ eundē arbor alicubi infru
ctuoſa: fructificat alibi ⁊ ſm̄ eundē plu
res plante plantantur in vere iuuētutis:
pauce in autūno ꝑfecte etatis: pauciores
in hyeme ſenectutis pauciſſime in eſtate
male conſuetudinis: q̄ feruorem ad vitia
facit. Surculus aūt eſt verbum dei. Ter
tia arbor eſt bona. de qua ſm̄ Chryſ. na M
ſcuntur gēme bonarū cogitationū ⁊ flo
res bonaꝝ deliberationum: ⁊ fruct⁹ bo
norū operū. ¶ Qꝛ vero totū p̄ſens euan

geliū principaliter ad hoc tendit vt here
ticorū fugiam⁹ errores: ideo i p̄ñti paſſu
recitare volo hereticos et hereſes ſm̄ ꝙ
ex varijs locis doctrine. ſ. Tho. colligun
tur. Hereſis igit̃ vna. Sabelliȷ eſt quod
in diuinis pr̄ eſt filius vt natus de virgi
ne: ⁊ ſpūſſanctus vt ſanctificat creaturā.
⁊ habet̃. iiij. cōtra Gen. c. v. ⁊. vj. Hereſis
A arrijs ꝙ filius dei eſt minor patre ſȝ dei
tatē ⁊ eſt creatura. ibidē. Alia hereſis ar
rij ꝙ ſoluȝ pater eſt inuiſibilis oī creatu
re: ⁊ filius viſus eſt a ꝓphetis. Joan. xij.
lec. vj. Hereſis pͥma. Origenis ꝙ ver
bū dei nō eſt deus eſſentialiter ſed par
ticipatiue tm̄. Jo. j. lec. v. ꝙ ſpūſſanct⁹ eſt
creatura facta per verbū dei. Joan. j. lec.
vij. Qđ anima xp̄i cū alijs ſpūalib⁹ crea
turis fuit creata ante corpora et a verbo
aſſumpta ⁊ in fine vnita eſt corpori. iiij. ꝯ
Gen. c. xxxiij. Quod anime create fuerūt
oēs ante corpora: ⁊ diuerſis corporibus
vnite ſm̄ diuerſitatem pctōꝝ q̄ commi
ſerūt añq̄ corporib⁹ vnirent̃. j. p. q. xxiij.
Qđ ſctōꝝ beatitudo ⁊ dānatorum tā ho
minū q̄ demonū dānatio aliq̄ñ poſſibi
liter terminabit̃. j. p. q. lxiiij. Hereſis ei⁹
⁊ arrij. ꝙ diuine ꝑſone differunt in eſſen
B tia. j. q. xxxij. Hereſis pͥma manichei. ꝙ
ꝑncipia rerū duo ſunt. Unū bonorū ⁊ ſpi
rituū tm̄. ſ. deus. Alterū qđ eſt principiuȝ
malorū ⁊ corporaliū. ſ. diabol⁹. ij. di. j. q.
j. Qđ deus noui teſtamenti eſt pater xp̄i.
nō aūt deus veteris: ſȝ eſt diabol⁹. Jo. ij.
lec. ij. Qđ diabolus natura ⁊ nō volūtate
eſt mal⁹ Jo. viij. lec. v. Qđ diabol⁹ eſt ge
nerat⁹ ⁊ hȝ patrem. Jo. vij lec. vj. Quod
q̄dā aīe ſunt ex bona creatione: quedam
ex mala: ibidem. Qđ quedaȝ anime ſunt
de ſubſtantia dei. Jo. xj. Qđ liberum ar
bitrium ad peccatuȝ cogit̃: ⁊ illud vitare
non pōt: de veri. q. xxiiij. ar. xij. Qđ nō lȝ
comedere carnes nec oua: qꝛ natura dei
commiſcetur eis. j. Timo. iiij. Qđ in toto
veteri teſtamento nulla eſt prophetia de
xp̄o. ⁊ quicquid introducit̃ in nouo de ve
teri eſt ex corruptiōe ſup̄ Mat. [Qđ de⁹
eſt corpus ⁊ lux infinita: ⁊ xp̄s eſt iſte ſol
viſibilis. Jo. viij. Qđ non eſt curandum
de fide: ſȝ de operib⁹ nec credēdū eſt ſu
pra rōnem. Heb. xij. Qđ oēs patres vete
ris teſtamēti tam patriarche q̄ ꝓphete

fuerūt mali ⁊ dānati. Jo. x. lec. ij. Qđ cha
ritas vel gratia ſemel habita amitti nō
pōt q̄libet. ſij. q. v. Qđ omne matrimo
niū eſt dānādū. j. Timo. iiij. Hereſis ma
nichei ⁊ montani ⁊ priſcille. Qđ promiſ D
ſio ſpūſſancti nō fuit completa in apl̃is
ſed in eis: ideo negāt act⁹ apoſtoloꝝ in
quib⁹ in apl̃is narratur cōpleta. ij. ij. q.
cvj. Hereſis pelagij ꝙ oia dei p̄cepta ſi
ne gratia obſeruari poſſunt. j. Corin. xij.
Qđ principiū bn̄ operandi eſt ex nobis:
ſed cōſummatio ex deo. j. q. xxiij. Qđ hō
pōt mereri ſine gr̃a. ij. di. xxviij. Qđ pue
ri xp̄ianorū nō cōtrahūt originale pctm̄
ſed baptizantur propter regnuȝ dei. Jo.
iij. lec. j. Qđ pueri non baptizati erunt in
domo dei: ſȝ nō in regno. Jo. xiiij. Here
ſis Joviniani ꝙ hō neceſſario bn̄ opera
tur: nec pōt pctā cōmittere. ij. diſt. xxviij.
Quod oēs beati ſunt equales: in premio
opu. xix. Qđ matrimoniū equat̃ virgini
tati. ij. ij. q. lij. Hereſis Neſtorij qđ in xp̄o
eſt tm̄ vna natura dei ⁊ hois. j. Corin. v.
Qđ btā maria nō eſt mater dei Gal. iiij. E
Hereſ. valētini ꝙ verbum dedit cauſaȝ
creatori ꝙ mundum crearet. Jo. j. lec. vj.
Qđ principia rerū ſunt ſex. ſ. profundum
i. pater: ſilentium intellect⁹: veritas: ver
bū ⁊ vita: ex quibus ſunt. xxx. ſecula. Jo.
j. lec. x. in pͥn. Hereſis Euticetis quod i
xp̄o eſt tātū vna natura compoſita ex di
uina ⁊ humana. Jo. lec. xvij. Qđ corpora
reſurgētium ⁊ xp̄i nō erūt palpabilia ſed
vt vent⁹. iiij. ꝯ Gen. c. lxxxiiij. Hereſis he
bionis ꝙ xp̄s cōceptus eſt ex ſemine viri
iiij. di. xxx. Hereſis hebidōis fotini cheri
ci: ⁊ pauli ſamoſaceni: ꝙ xp̄s non fuit añ
mr̄em: ſed pur⁹ hō meruit deitatē. iij. pt.
q. xvj. Hereſis gabaonitaꝝ. ꝙ xp̄s eſt cō
poſit⁹ ex natura diuina ⁊ humana: iō eſt
ſemꝑ immortalis q̄lib. iiij. q. v. Hereſis
p̄ſcianiſtaꝝ ꝙ oia fctā hoiȝ et xp̄i certis
horis ſubiecta ſūt Jo. ij. Hereſis theodo
ri moſueſteni: ꝙ i veteri teſtamēto nihil
expſſe dr̄ de xp̄o. In ꝓlogo ſup̄ pſal. He F
reſis eunomij: ꝙ fili⁹ dei eſt oīno diſſilis
pr̄i. Jo. lec. viij. Hereſis nazaranorū ⁊ fi
des xp̄i ſine opib⁹ legis Moyſi ñ ſufficit
ad ſaluteȝ opu. iij. Hereſis heluidij: Qđ
mr̄ xp̄i nō māſit virgo poſt partū. iiij. di.
xxx. Hereſis vigilantij impugnantis vo

lunitariā paupertatē.iij.cōtra Gēti.cap.
xxxi. Heresis Desyderij lombardi de ſe
cta catharroꝝ dānatis ſtatum egētiū cū
xp̄o facultatibꝰ relictis.opu.xix. Here-
ſis vuilelmi de ſctō amore.ꝙ paupertas
G habitualis eſt licita:nō aūt actualis.ibi-
dem. Heresis pauperū de Lugdun:ꝙ
q̄libet iuſtꝰ eſt ſacerdos:⁊ q̄libet ſacer-
dos iuſtꝰ. Heb.vij. Heresis grecoꝝ ꝙ ſcti
nō vadūt ad paradiſum vſq; ad diē iu-
dicij.iiij.ꝯ gētiles.ca.xci. Heresis mōta-
ni ꝙ ꝓphete nō habēt lumē ad iudican
dū:ſed ſunt arreptícij.de ꝟi.q.xij. Here-
ſis icepit apud iudeos:⁊ venit int̄ chri-
ſtianos ꝙ ſerui dei non debēt eſſe ſerui
hoīm. Titum.ij. Heresis nouatianoꝝ ꝙ
peccās poſt baptiſmū nō pōt reſurgere
ad gratiā ꝑ pniaꝫ.iij.pre.q.lxxiiij. Here-
ſis catafrigarū.ꝙ mulier pōt habere or-
dines ſacros.j.Tim.iij. Heresis abbatis
Joachim ꝙ in diuinis eſſentia generat
eſſentiā:ſicut deꝰ generat deū.j.q.xxxix.
Heresis macedonij ꝙ ſpūſſctūs eſt mini
ſter patris ⁊ filij. Roma.vij. Heresis Si
H monis magi ꝙ gratia ſpūſſcti eſt vena-
lis.ij.ij.q.c. Q̄ mūdus eſt factꝰ a quadā
ſupna ꝟtute:nō a deo.ibidē. Heresis pe
tri albaialarei.ꝙ deꝰ non pōt facere niſi
q̄ facit ꝓpter ordinem iuſtitie ⁊ ſapientie
eius.vel q2 agit ex neceſſitate nature.de
po.q.j.art.v. Heresis Articlinitarū ꝙ in
ſacramento eucharíſtie materia offeren
da eſt panis ⁊ caſeꝰ.iij.q.xliiij. Heresis
catafrigarū ⁊ pecianoꝝ ꝙ in eodem offe
rēdus eſt panis ex pueri ſanguine cōfe-
ctus.ibidē. Heresis aquarioꝝ ꝙ in eodē
aqua offerēda eſt ſine vino. Ibidē. Deū
nō eſſe autorē omniū bonoꝝ eſt hereti
cum. Mart.q.viij. Deū nō videri ꝑ eſſen
tiā a beatis eſt hereticum.iij.di.xxiij. In
deo eſſe cōpoſitionē vel accidēs:vel ali-
q̄d preter deū eſſe eternū eſt hereticum
de po.q.viij.ꝙ aliq̄d ſit nō creator nec
I creatura eſt hereticum.de po.q.viij. Dia
bolū nō eſſe factū ꝑ ꝟbū dei eſt hereticū
Jo.lec.vj. Oia redire eadē numero poſt
multa tpa ē hereticū.iiij.ꝯ gen.c.lxxxij.
Dimēſiōes ſacrales eſſe equales dimen-
ſionibus corpis xp̄i eſt hereticū.opu.xj.
fuiſſe aliq̄d in adam nō infectum origi-
nali pctō ex quo formatū ſit xp̄i corpus
eſt hereticū.Jo.iij. Beatā Mariā nō eē
matrē dei eſt hereticum.iij.q.xxxv. Mel
chiſedech fuiſſe filiū dei ē hereticū. He.
vij. Gratiā dari ex meritis.eſt hereticū.
Ma.q.viij.ꝙ actꝰ meritoriꝰ nō excedat
facultatē nature:ē hereticū. Uirtu.q.ij. K
ꝙ angeli aliq̄d creēt eſt hereticū.ij.diſt.
xviij. Alias deſcēdere a cōparibꝰ ſtellis:
eſt hereticū opu.xxviij. Non oēs eē obli-
gatos obedire pape ē hereticū opu.xix.
Epm nō differre a ſimplici ſacerdote:eſt
hereticū.ij.ij.q.clxxxiij. Aliq̄d i ſacra ſcri
ptura eſſe falſum ē hereticū.Jo.xiij. Q̄
hō nō reſurgat idē numero eſt hereticū.
Jo.xiij. Q̄ hō nō reſurgat idē numero
eſt hereticū.iiij.diſ.xliiij. Q̄ hō moueat
de neceſſitate ad aliq̄d eligēdū:ē hereti-
cū. Mat.q.vj.ꝙ meliꝰ eſt i ſeculo mane-
re ⁊ operibus pietatis vacare q̄ intrare
religionē:eſt hereticū ⁊ diabolicū.q̄dli.
iij.q.v. Uotū vel iuramētū de aliq̄ bono
poſſe ſine pctō dimitti:ē hereticū.q̄dlib.
iij.q.v. Omne iuramētū eſſe pctm̄:eſt he
reticū.ij.diſ.xxix. Nō eſſe pctm̄ illud q̄ ē
cōtra p̄ceptū dei:ē hereticū.quodli.iij.q. L
v. Negare ꝓuidentiā dei circa iſta infe-
riora eſt hereticū.j.q.viij. Fornicationem
ſimplicē nō eſſe pctm̄:ē hereticū.q̄dli.iij.
q.v. Omnē actum matrimonij ſemꝑ eſſe
pctm̄:ē hereticū.iiij.di.xxxj. Aliquē de-
ſcēdere ex Adā ꝑ cōmixtionē viri ⁊ mu-
lieris:⁊ nō cōtrahere originale peccatū
eſt erroneum.xij.q.viij.ar.iij.

☞ Dn̄ica.ix.poſt trinitatem.

☞ Textus euang. Luc.ca.xvj.

Homo q̄dam erat diues
q̄ habebat villicum:⁊ hic
diffamatꝰ eſt apud illum
q̄ſi diſſipaſſet bona illiꝰ.
Et vocauit illū:⁊ ait illi. Quid hoc
audio de te. Reddere rōnē villica-
tionis tue. Jā eñ non poteris villi
care. Ait aūt villicꝰ intra ſe. Quid
faciā:q2 dn̄s meꝰ aufert a me villi-
catiōeꝫ. Fodere nō valeo:mēdicare M
erubeſco. Scio q̄d faciā:vt cū amo
tus fuero a villicatiōe recipiāt me i
domos ſuas. Cōuocatis itaq; ſin-
gulis debitoribꝰ dn̄i ſui dicebat

G

primo. Quātū debes dn̄o meo: At
ille dixit. Cētū cados olei. Dixitq;
illi:accipe cautionem tuam ⁊ ſede
cito ⁊ ſcribe quīquaginta. Deinde
alio dixit. Tu vero q̄ntū debes: Qui
ait Cētū choros tritici. Ait illi. Ac
cipe lr̄as tuas ⁊ ſcribe octaginta.
A Et laudauit dn̄s villicū iniquita-
tis q2 prudenter feciſſet:q2 filij huiꝰ
ſeculi prudentiores filij lucis in ge
neratiōe ſua ſunt. Et ego dico vo-
bis. Facite vobis amicos de mām̄o
na iniquitatis vt cum defeceritis
recipiāt vos i eterna tabernacula.

Homo q̄dā erat diues:q̄ ha-
bebat villicū ⁊c.] Luc.xvj. In
p̄nti euāgelio ꝯtinēt tria pū-
ctā:q̄ ſūt: Dura exactio. Aſtu
tā cautio:⁊ Amplectāda cō-
cluſio. ¶ Quātū ad primū tāgit exactio:
qua dn̄s fecit a villico ſup rōne reddēda.
Et q2 euāgeliū ꝑabolicū ē:lr̄alē ſenſū opꝫ
ex methaphorica ſignatiōe ſuſcipe. Dr̄ ḡ
B [Dixit Jeſus diſcipulis ſuis ꝑabolā hāc.]
Quidā āt ſit ꝑabolā:⁊ q̄re dn̄s ꝑabolice
loq̄batur:habes dn̄ica vlt.poſt epi. [Homo q̄-
dā erat diues] Iſte ſm Chry.eſt deꝰ q̄ eſt
diues i theſauris corꝑalibus.ij.Cor.iiij.
Pro nobis egenꝰ factꝰ ē cū eēt diues. Et
ſpūalibꝰ. Eph.ij. deꝰ āt q̄ diues ē in mia.
Et celeſtibꝰ. Ps. Glia ⁊ diuitie in domo
eiꝰ. Uel ſm alios ē xp̄s. Sꝫ ſiue deꝰ ſit ſiue
xp̄s:ſolꝰ ē diuitiaꝝ dn̄s. Nos eī nō dn̄i ſꝫ
diſpēſatores eaꝝ ſumꝰ:vñ ſubdit. [Qui hē
bat villicū.i.hoīeꝫ cui diuitias deꝰ dedit:
ſꝫ Theo. Et hic xp̄i villicꝰ ſꝫ Borrā ē tri
plex.ſ.p̄latꝰ in ſpūalibꝰ:⁊ princeps i tēpa
libꝰ ⁊ q̄libet xp̄ianꝰ in vtriſq;. Eſt autem
ſm Bed.⁊ Hiero.villicꝰ ꝓprie ville gu
bernator. Iconomꝰ āt pecunie ⁊ frugū ⁊
oīm q̄ hꝫ dn̄s diſpēſator ē. Ex quo ptꝫ ꝙ
villicꝰ ē quē nos caſtaldū dicimꝰ q̄ſi vil
le cuſtodē:iconomꝰ aūt ē factor vulgari-
C ter dictꝰ. Sumit aūt hic villicꝰ ꝓ icono-
mo:vt dicit magr̄ hiſt. [Et hic diffamatꝰ
eſt apud illū].ſ.dn̄m ſuum [q̄ſi diſſipaſſet
bona illiꝰ] expēdēdo i vanitatibꝰ Theo.
Dū nō exercemꝰ diſpēſationē opū ad li-
bitum dn̄i:ſed ad ꝓprias illecebras:cum
ipſis abutimur:criminoſi villici ſumus.
Hec ille. Diffamat aūt homo apud deū:
nō q̄ſi angeli vl hoīes annūtiēt deo occul
ta crimina q̄ lateāt eū:ſꝫ q2 hō eſt cā ſine
q̄ non ꝙ deꝰ iſta nouerit dū facit eſſe q̄
deꝰ ſcit eſſe factū: Si eñ nō hō peccaret:
deꝰ nūq̄ ſciret eū peccare. Et q2 hō pecca D
re ⁊ nō peccare:pōt ēt facere ꝙ deꝰ ſciat
vl neſciat ſuas iniq̄tates:⁊ hoc loquēdo
abſolute. Suppoſito tñ ꝙ deꝰ ſciuerit ali
quē peccaturū:iā iſte nō pōt facere ꝙ deꝰ
hoc neſciat. Sꝫ tñ nō eſt neceſſe ꝙ deꝰ ſci
uerit in p̄teritū:q2 nihil apud deū trāſit:
vñ ſemꝑ ē liber i ſciēdo vel nō ſciēdo. Ui
de de his capreolū.j.di.xl.⁊ īfra i q̄ōnibꝰ
Et nota ꝙ iſta diffamatio vel accuſatio
fit multiplici teſtimonio. primo remorſu
ꝯſcie. Ro.ij. Teſtimoniū reddē.⁊c. Scd̄o
euidentia operū. Geñ.viij. Clamor ſodo.
⁊ go.⁊c. Tertio clamore vicinorum. Pro
uer.xj. Qui abſcōdit frumēta maledicet
in ꝑplis. Quarto q̄rela pauperū pene oc
ciſorū fame. Geñ.iiij. Uox ſanguinis fra-
tris ⁊c. [Et vocauit illū ⁊ ait illi. Quid hoc
audio de te.] Uocat aūt dn̄s villicum ſm
Chry.q̄ñ cū timore mortis ꝯcutit ⁊ rep̄hē
dit eū ꝓpria cōſcia de rebꝰ male cōſum-
ptis:vñ ait. Quotidie talia ꝑ effectꝰ nobis
exclamat dn̄s oſtēdēs ſmetē in meridie ſo E
ſpitate:poſtq̄ veſperaſcit exanimē:⁊ aliū
inter prādia expirātē:⁊ diuerſi diuerſimo
de ab hac villicatiōe diſcedimꝰ. Hec il-
le. [Redde rōnem villicationis tue].i.red
des in tpe mortis. Tūc eñ ex toto amo-
uet hō ab adminiſtratione tpaliū. Quili
bet eñ villicꝰ reddet rōnē de ingreſſu ad
id q̄ habebat diſpēſare:⁊ de progreſſu
⁊ de egreſſu. Et q̄dē ſi ſit p̄latus.dr̄ illud
Mat.xxij. Quō huc intraſti. Quis te in-
troduxit:virtꝰ aut dolus:deꝰ aut diabo-
lus:grā vel nūmus caro vel ſpūs:redde
ergo rōnē ſi ꝑ fraudulētiā:aut violentiā:
aut pecuniā aut carnalē lineam intraſti- F
ad locū ſinceritatis ⁊ libertatis ⁊ gratitu
dinis ⁊ ſpūalitatis. Et de progreſſu.q̄uo
vixit quo ad ſe ⁊ alios. Hier.xiij. Ubi eſt
grex q̄ datus eſt tibi. Et de greſſu.quō.ſ.
in tota vita ſe p̄parauit ad mortē Deut.
xxx. Utinam ſaperent ⁊ intelligerent ac
nouiſſima ꝓuiderent. [Jam eñ nō pote-

ris villicare].i.bona tp̄alia diſpenſare.
Nā poſt mortē ſi aīa eſt ſeparata nō vti-
tur tp̄alib9:ſilr neq̄ ſi reaſſumpſerit cor-
pus:q̄ ille ſtat9.ſ.reſurrectiōis nō eſt aīa
lis.vt tp̄alib9 egeat ad victū aut veſtitū.
Sciēdū eſt aūt q̄ villicare ſm antiquos
dictum eſt:modo autem villicor dicitur.
G ¶ Moraliter iſte villicus quēlibet hoīez
ſignificat cui de9 curā ville.i.proprij cor-
poris cōmiſit τ viriū aīe:vt hec exercens
dn̄o fructus bonoꝝ operū reddat. Hoc
aūt in p̄nti tm̄mō vita facere pōt nō ī fu-
tura Chry.poſt tranſmigrationē hinc fa-
ctā nō eſt tp̄s op̄andi.Uita p̄ſens hʒ exer
citiū mādatorū futura vō ſolatiū.Si ni-
hil op̄at9 es hic:fruſtra in futurā curas.
Sed nec mendicādo p̄ficies.Hui9 iudi-
ciū ſunt virgines fatue:q̄ impudenter a
prudētib9 mēdicauerūt:ſed reuerſe ſunt
vacue.Quilibet em̄ ſuā cōuerſationēz vt
tunicā induit.Nō eſt aūt exuere nec cā-
bire cū alio. Hec ille. ¶ Quātū ad ſcdm
tangit̄ q̄uō villic9 fuit cautus:cū dr̄.[Ait
aūt villic9].i.hō diues τ malus[intra ſe]
timore mortis dante cōſyderare de futu
ris.[Quid faciā:q̄ dn̄s meus aufert].i.
vult auferre vel auferet cito[a me villica
tionē].i. vſum diuitiarum mearum.q.d.
Quid erit de me cū vita iſta fuerit termi
nata:τ deū p̄ male diſpēſatis facultatib9
H inimicū habebo?[Fodere nō valeo[.i.pro
prijs nature mee virib9 nō poſſum mihi
de ſalute poſt mortem p̄uidere[mēdica-
re]a religioſis τ ſeruis dei gratis peten-
do ſp̄ualia ſuffragia[erubeſco]. Erubeſ-
ſcet em̄ diues niſi ſit ſtultus velle a reli-
gioſis obtinere ſue aīe ꝯſolationē quib9
ſubſidia tp̄alia p̄ vita corp̄ali eorū ſuſtē-
tanda nō exhibet.Statim autē q̄ diues
ita ꝯſyderat non deeſt celeſtis inſpiratio
vt bonum conſilium ſumat:vn̄ ſequitur.
[Scio]deo.ſ.intrinſecus inſpirante τ ad
iuuante[q̄d faciā]dum eſt tp̄s vilicandi.
Cogitat em̄ p̄ diuitias q̄b9 male vtendo
acq̄rebat dānationē dādo ex eis eleemo
ſynas pauperib9 eternā acq̄rere ſalutez
vt paupes eū recipiāt.i.ſint ei cā q̄ reci-
I piat̄ in vita eterna:vn̄ ait[vt cū amotus
fuero a villicatione[in die ratiocinij.i.
mortis[recipiant me]ipſi paupes:meis
op̄ijs recreati[in domos ſuas].i.in ce-
leſtes māſiones:q̄ pauperū ſunt q̄ in hac
vita mala ſuſcipiunt:vt Lazar9 de quo
Luc.xvi.habet̄.In has aūt domos pau-
peres diuitē miſericordē ſuſcipiunt du-
pliciter.Primo ſm Chry.inquātū coraz K
iudice p̄bēt teſtimoniū de diuitis boni-
tate:nō vocibus:ſed oſtenſione bonorū.
Alio modo:q̄ meritis τ orationibus eo-
rū deus aliq̄n de ꝯgruo diuiti cōtritionē
τ gratiā largit̄. ¶ Ad intellectū vō ſequē-
tiū ſciendū eſt:q̄ ſimilia non op3 ī oibus
eſſe ſimilia.Un̄ q̄ parabola eſt ſimilitu-
do nō oportet:vt dicit Augu.in parabo-
lis oīa ſignificatiue ſumere et ſcrutari.
Que ergo ſequuntur de cōuocatione de-
bitorum dupliciter exponi poſſunt.Uno
mō vt dicatur q̄ non eſt ſimilitudo inter
villicū iſtū τ diuitē quo ad oīa:ſʒ ſolū quo
ad hoc q̄ ſicut ille p̄ diuitias acquiſiuit
ſicut māſiones in aliena domo ita τ iſte.
Alio modo vt ſimilitudinem quo ad oīa
fere excogitem9 τ dicam9:q̄ vt dr̄ Chryſ.
nihil eſt nr̄m:ſʒ oīa ſunt ditiōis diuine.
Hec ille.Ex hoc aūt ſeq̄t̄:q̄ illi quos de-
bitores nr̄os dicim9 ſunt principalr̄ de-
bitores dei.Sūt aūt debitores nr̄i inquā-
tum nos ſumus iconomi dei diues ergo
mēs mortē τ volēs ſibi prouidere:ſtatuit
pauperib9 facere miam dādo eleemoſy- L
nas:vel quod idē eſt relaxando debita.
Jō dr̄[cōuocatis itaq̄ ſingulis debitori-
bus dn̄i ſui].i.q̄ debebant ſibi tanq̄ ico-
nomo dei dicebat p̄mo.[Quātū debes
dn̄o meo].i.mihi q̄ ſum diſpenſator dn̄i
mei.[At ille dixit Centum cados olei.]
Hoc exēpli gratia poſitū eſt.Sicut autē
dr̄ Beda cados grece latine amphora
dicitur cōtinens vrnas tres.i.tria quar-
taria.Un̄ vt alij dicunt eſt idē q̄d barri-
le.[dixitq̄ illi.Accipe cautionem tuā [.i.
librum ratiocinij in quo cauetur a dece-
ptione[τ ſede cito τ ſcribe quinquagin-
ta.[Dicit autem cito:ſignificans q̄ p̄ro-
pte eleemoſyna ſit exhibenda. [Deinde
alio dicit:Tu vō quantū debes.Qui ait:
Centum choros tritici.[Licet autez cho- M
rus multa ſignificet/vt puta multitudi-
nem pſallentiū.τ quēdā ventū.tn̄ hic ſu-
mitur p̄ menſura decē modioꝝ.[Ait illi
Accipe litteras tuas τ ſcribe octagita.Et
laudauit dn̄s villicū iniq̄tatis]nō de ſua

iniq̄tate:qua p̄ri9 male diuitias cōmiſ-
ſas expēdebat/ſed de ſua prudentia τ ſa-
gacitate[q̄ prudēter feciſſet] pro ſe τ nō
A pro dn̄o.Sumitur autē ſm Originē pru-
dentia hic p̄ aſtutia τ calliditate:ad ma
lum inclinationē habēte. ¶ Sciendū eſt
aūt q̄ hic eſt diſſimilitudo inter materia
lem τ ſp̄ualem villicū.q̄ materialis fuit
iniqu9 dupliciter.ſ. diſſipādo bona dn̄i
ſui/τ debitorib9 ſine eius autoritate re-
laxando.Sp̄ualis aūt eſt iniquus p̄mo
modo tātū:ſed ſcdo modo eſt iniquus:ſʒ
miſericors. Licet em̄ ea que ſunt diuitis
ſint dei:tn̄ poteſt ea libere pauperib9 re-
laxare/q̄ dn̄s hoc gratū hʒ.Sicut autez
dicit Aug. de cōſen.euan. τ magr̄ hiſto-
riarum intēdit dn̄s inferre.q̄ ſi iniquus
villicus callide ſibi proſpiciens:laudari
potuit a decepto dn̄o:quāto magis q̄ ſi-
ne iniq̄tate τ dāno dn̄i ſui has diuitias
pauperibus largiendo ſibi amicos facit
poterit laudari. ¶ Ideo aūt prudēter fe-
cit villicus. [q̄ filij hui9 ſeculi]. i. q̄ hui9
ſeculi opera ſectant̄ ſm Bedam:vel[q̄d
B idē eſt]q̄ querūt que ſibi cōmoda ſunt[in
terra ſm Theo.Dn̄r aūt mali : filij hui9
ſeculi.Primo q̄ huic ſeculo ſe cōformāt
ꝯ̄ illud Ro.xij.Nolite ꝯfor.τc. Scdo:q̄
in ſecularibus ſe occupāt.ij.Tim.ij. Ne-
mo militans τc. Tertio q̄ in hoc ſeculo
hereditatē deſyderēt.Titū.ij.Abne.oēm
impie.τ ſecularia τc. Quarto q̄ ſeculum
diligūt:cū dicat̄ Jac.iiij.Qui em̄ voluerit
eſſe amicus τc. Boni aūt dicunt̄ filij lu-
cis. Primo q̄ faciūt op̄a lucis ad Eph.
ij.Fructus lucis in omni bonitate. Scdo
q̄ habēt cōuerſationē lucis. Roma.xiij.
Abijciamus opera tenebrarū. Tertio q̄
ſunt amatores lucis. q̄ q̄ male agit odit
lucē.Joā.xiij.Ergo a contrario ſenſu τc.
Quarto quia ſunt heredes lucis.Tobie.
xiij. Lucida ſplendebis τc.[Prudentio-
res filij lucis].i.his qui ſp̄uales opes per
tractant ſm Theo. [in generatione ſua
ſunt]id eſt in genere ſuo ſcdm. Origenē.
C Non em̄ ſunt prudētiores ſimpliciter ſʒ
in malo ſunt prudētiores q̄ iſti in bono
Theo.Inuenimur autē in humanis qui
dem adminiſtrationib9 prudēter p̄p̄ria
diſponentes:ac ſummopere ſatagentes
vt ſi deſierimus ab adminiſtratione:ha-
beamus vite refugiū. Cum vero diſpen-
ſare debemus diuina nō premeditemur
q̄ nobis poſtmodū ſunt futura. Hec ille.
¶ Moraliter exemplo illi9 villici:quili- D
bet dʒ meditari ſe rediturū rōnem dn̄o
ſuo atq̄ ſemetipſum diligēter diſcutere
τ ſecū meditari quid facturus ſit. Et qui
dem ſi poteſt facere.i.multa bona opera
exercere:ſeruiendo deo:de rebus corpo
re τ aīa hoc faciat exemplo formice:que
grana p̄io cōgregat in eſtate ſiue meſſe:
τ ſcdo ea perforat ne germinēt ſub terra
Unde nō dicit̄ ſolū formica quaſi ferēs:
ſed etiam quaſi forans micas.Tertio ea
decorticat eadē cauſa/vel vt ſapiant ma
gis. Et quarto ſi fuerint humectata ex-
ponit ſoli ne putreſcant. Eſtas vel meſ-
ſis eſt tēpus preſens hac ratione q̄ poſ-
ſumus laborare non hac rōne q̄ colligi-
mus.quia ſic eſtas eſt vita beata.Perfo-
ratio eſt auditio verbi dei q̄d eſt gladius
q̄ ſine eo opera bona putreſcēdo germi
nant/τ perdūt meritū ſuum hoīes dum
labunt̄ in putredinē peccati. Decortica-
tio eſt expurgatio pctōrū.Siccare vero E
ad ſolē eſt iugiter intueri vitam Jeſu xp̄i
cuius intuitus ſiccat humiditatē effect9
terrenoꝝ.Si vero nō pōt fodere τ erube
ſcit mēdicare:iā vacet eleemoſynis quā-
tum pōt dāno bona dn̄i ſui.i. ſibi a dn̄o
ſuo cōmiſſa.Nam ſic faciendo prouidet
ſibi in vita/q̄ eleemoſyna eſt ignis ex-
purgans facinora. Eccl̄.iij. Sicut in ſere
no glacies:ſoluentur peccata tua.Et in
morte/q̄ aīam aſſociat. Ambr. Nō ſunt
hoīs bona q̄ ſecū ferre non pōt:ſola mīa
comes eſt defunctoꝝ. Et poſt mortez/q̄
liberat ab inferno.Tob.iiij.Eleemoſyna
non patitur animam ire in tenebras.
¶ Quantū ad tertiū ponit̄ cōcluſio quā
oēs debent amplecti ſaltē voluntate ſi q̄
actu nō poſſunt vt pauperes.De hac di-
cit Greg.in li.moral̄. Ut ergo in ſua ma-
nu hoīes poſt mortē quicq̄ inueniāt eis
ante mortē ſuaz dr̄.diuitias ſuas in quo-
rum manib9 ponant:cū ſubdit̄.[Et ego
dico vobis:facite vobis amicos de mā- F
mona iniq̄tatis] Hec ille. eſt aūt māmō
demon quidā de diuitijs tentans.Inde
dr̄ māmona hebraice.q̄d latine ſm aug.
ſonat diuitie. Dicunt̄ autē diuitie mam-

mona iniq̃tatis:multipl'r.Un̄ modo ſm
mag.hiſt.qꝛ de iniquitate colligi ſolent.
Unde vt ait vulgata ſnīa dicitur omnis
G diues aut iniquus aut heres iniqui.Alio
modo ſm eundē vt diuitie iniquitatis di
cantur quas tenemus cōtra eq̃tatē quā
ꝓximo debemꝰ;ille.ſ.que nobis ſumpta
neceſſitate ſuperfluūt.Tertio ſm Augu.
de cōſ.euā.dicunt diuitie iniq̃tatis qꝛ ſo-
lis iniq̃s ſunt diuitie. Juſti enim ⁊ſi iſta
poſſideāt:tn̄ diuitias nō habēt niſi celeſ-
ſtes. Quarto pñt ſic dici/qꝛ ſunt interdū
iniq̃tatis occaſio.Un̄ dicit Ambꝛ. Sicut
diuitie impedimēta ſunt reꝓbis:ita ꝓ-
bis ſunt adiumenta virtutis . Hec ille.
Quinto qꝛ interdū illicito actu vel affe-
ctu acq̃runt/vt puta ꝑ meretriciū : Quis
ipſe tunc licite percipiant. Qualitercūqꝫ
aūt dicant dūmodo nō dicant inique qꝛ
iniuſto titulo tenētur tanq̃ alienē res de
quibus certū eſt cuiꝰ ſint: de eis pōt ⁊ dꝫ
eleemoſyna fieri.Quidā tn̄ vt teſtat.Au-
gu.⁊ magi.hiſt.iſta male intelligētes ra-
H piunt vni vt largiant alteri: nō intelligē
tes ꝙ qui offert ſacrificium de ſubſtantia
pauperis: acſi victimet filium in ꝯſpectu
patris.[Ut cū defeceritis]per mortē re-
cipiant vos in eterna tabernacula]Hoc
aūt dupl'r intelligit.Uno mō vt noſtri re
ceptores ſint ipſi paupes: quos amicos
per eleemoſynas facimus.Et ſic videtur
intelligere Aug.⁊ Chꝛy.recipiunt autem
iſti nos in eterna tabernacula dupliciter
vt dictum eſt. ſ. teſtimoniū reddēdo pro
diuite miſericorde. ⁊ etiam ſuis meritis
⁊ precibus iuuando ſi beati ſunt et iuſti.
Alio mō ſm Amb. intelligit vt recipiāt
nos non ipſi pauperes ſꝫ angeli ⁊ ſancti
patrie q̃ efficiunt nobis amici dū paupe
rum miſeremur. ¶ Sꝫ quō ſcti ſuſcipiūt
aīas.Dico ꝙ ſuſcipiunt pꝛimo coaſſiſten
do deo ſuſcipiēti tanq̃ amici:⁊ gaudēdo
de ſuſceptiōe.Scdō qꝛ in ipſa hoꝛa moꝛ-
tis adſunt angeli vt de Lazaro ſupꝛa pa-
tuit.⁊ aīas ad celū deferunt vel ſaltē aſſo
ciant vt letitiā oſtendant/⁊ vt a demoni
I bus defenſent. Tertio qꝛ allegāt merita
quibꝰ anime ſunt digne ſuſcipi ⁊ pꝛo eis
ferunt teſtimonium.¶ Sed querit.Que
⁊ vbi ſunt iſta tabernacula.Non eñ poſ
ſunt eſſe in celo/qꝛ eſſet foꝛaminibus ple

num : qꝺ eſt irrōnabile. Ad hoc dico qꝺ
ſm doctrinā ſanctoꝝ/⁊ ꝑcipue.s.Tho.
in multis locis:celū eſt incoꝛruptibile:et
cōſequenter nō frangibile:ideo beatum
coꝛpus nō diuidet ipm celū/ſed ſine diui K
ſione penetrabit:ita ꝙ duo coꝛpoꝛa erūt
ſimul.vt idē dicit in multis locis. Nulla
igit erit actualis ſuperficies celi infra cō
canam ⁊ cōuexā eius / ſꝫ in potentia tm̄.
Tarbernaculū ergo cuiuſlibet ſancti ꝓ-
pꝛiū eſt ipſa ſupficies potētialis in celo
quā imaginamur equalē ſupficiei coꝛpis
eiꝰ.Pꝛo hoc vide Capꝛeolū.ij.di. ij. Ta-
bernaculū autē cōe eſt ipſa ſupficies celi
ꝯnexa.Erūt aūt iſta tabernacula vicinio
ra aut remotioꝛa a loco ſeu tabernaculo
in quo eſt xp̄s ſm differētiā meritoꝛum:
vt dicit Jo.nider.vnde in celo poſt reſur
rectionē erit etiā coꝛpoꝛalis oꝛdo. ¶ Sꝫ
dubitat vbi erit ſedes regia xp̄i vt circū-
quaqꝫ ſanctoꝝ coꝛpoꝛa poſſint aſſiſtere.
Dico pꝛobabiliter ꝙ erit in ea parte celi
que eſt ſupꝛa hieruſalē ſiue montē oliue-
ti.vbi eſt paſſus ⁊ vnde aſcendit ⁊ vbi iu-
dicabit. Hec ergo tabernacula ꝑ eleemo L
ſynas xp̄s vult nos aſſequi.Cyꝛil.Sic er-
go docebat xp̄s affluentes diuitijs ſum-
mopere diligere amicitiam pauperum ⁊
theſaurizare in celis. Hec ille. ¶ Moꝛa-
liter ſaluatoꝛ in hoc euāgelio docet nos
amicitiā facere. Dicit ergo pꝛio ꝙ amici
tiam faciamꝰ.Sed aliq̃n eſt amicitia bo
noꝛum cū bonis:que ſola eſt vꝛa amicitia
ſm Tulliū.Sꝫ tn̄ opꝫ obſeruare hec que
obſeruāt q̃ volūt argētū ꝑ alchimiā in-
coꝛpare cū auro impedimēti verā vnio-
nem.ſ. ventū.i.ſuperbiā ⁊ puluere.i.cu-
piditatem:⁊ humiditates.i.obſcena.Ali
q̃n eſt bonoꝛum cum malis ⁊ ecōuerſo/
que eſt piculoſa bonis lꝫ aliq̃n malis ſit
fructuoſa/qꝛ coꝛrumpunt in vita: inqui-
nantur in cōſciētia ⁊ offuſcant in fama.
Sic vinū.ſm Chꝛy.ſuper Mat. coꝛrum-
pitur ab aceto:non ecōuerſo.⁊ lutū fari-
nā coinq̃nat non ecōtrario. ⁊ aurū pale
ſcit argēto:non ecōuerſo. Tertia eſt ma-
loꝛum cū malis.que raro cedit in bonū.
Secūdo docet quō eam faciamus/qꝛ de M
mām̄ona iniq̃tatis.i. dādo magis q̄ ac-
cipiendo ſi poſſibile eſt.Nā amicitia tā-
to eſt perfectioꝛ quanto diuino amoꝛi ſi-

milioꝛ q̃ nō eſt grā accipiēdi ſed dandi.
Deꝰ eñ opat ꝑꝑ ſuā bonitatē cōicandā:
nō aūt acq̃rēdā:cū eā hēat neqꝫ ꝑficiēdā:
A cū ſit īfinite ꝑfecta. vn̄ ſm Auicēnā ſoliꝰ
pꝛimi ꝑncipij actio eſt mere liberatis. qꝛ
oīs creatura operādo intēdit ſuā ꝑfectio
nem acq̃rere vel augere/lꝫ non ſemꝑ in-
tendat cōmodū coꝛpale. Tertio oſtēdit
ꝓpter q̃d ſit faciēda cū pauperibꝰ. qꝛ vt
cū defeceritis recipiāt vos in eterna ta-
bernacula que.ſ.nos edificamꝰ eleemo-
ſynis.Ubi nota ꝙ aliqui ſibi edificāt do-
mū in inferno/vt valde mali.Quidā in
celo/vt valde boni:edificātes auro amo
ris dei: ⁊ argēto amoꝛis ꝓximi ⁊ lapidi-
bus ꝑtioſis bonoꝝ operū.Quidā vero in
celo ſimul ⁊ in purgatoꝛio/vt mediocri-
ter boni.Edificant aūt in purgatoꝛio de
ligno feno/⁊ ſtipula vt pꝫ.j.Coꝝ.iij.Per
que quidam gradus peccatoꝝ deſignan
tur igne purgatoꝛij purgandoꝛum.

☞ Dñica.x.poſt Trinitatem.
☞ Textus euange. Luc.xix.

L Cum appꝛopiquaret dñs
hierl'm vidēs ciuitatem
B fleuit ſuꝑ illā dicēs. Qꝛ
ſi cognouiſſes ⁊ tu.Et q̃-
dem in hac die tua que ad pacē ti-
bi:nūc autē abſcōdita ſunt ab ocu-
lis tuis. Qꝛ venient dies in te ⁊ cir-
cundabūt te inimici tui vallo: ⁊ cir
cundabunt te ⁊ coanguſtabunt te
vndiqꝫ:⁊ ad terrā ꝓſternent te ⁊ fi-
lios tuos q̃ in te ſunt. Et nō relin-
quent in te lapidē: ſuper lapidem:
eo ꝙ nō cognoueris tēps viſitatio-
nis tue.Et ingreſſus in tēplū cepit
eijcere vendētes in illo ⁊ ementes
dicēs illis.Scriptū eſt:qꝛ domus
mea domus oꝛationis eſt: vos aūt
feciſtis illam ſpeluncā latronū. Et
erat docens quotidie in templo.

C [Cum appꝛopinquaſſet Jeſus
hierl'm ⁊c.] Luc. xix.Sicut
dr̄ in lib.mitrali.ꝑſens euā.
in menſe auguſti recitāt/qꝛ in
mēſe tali ciuitas hieruſalē

pꝛius a Nabuchodonoſoꝛ rege babylo-
nis : poſtea a romanis euerſa eſt. Jn eo
aūt tāgunt tria pūcta que ſunt Coꝛdialis
cōpaſſio:Pꝛophetalis ꝑmonitio/⁊ moꝛ D
talis occaſio. ¶ Pꝛimū igit eſt quō xp̄s
huic ciuitati cōpaſſus eſt. ¶ Et quo ad
lr̄alē q̃dē ſenſum ſciēdū eſt ꝙ iſte aduētꝰ
dñi ad hierl'm eſt ille in quo cum ramis
oliuaꝝ ⁊ ppl'i clamoꝛibus intrauit vt pꝫ
ex euāgelio Mat.xxi.⁊ Luc.xix. ¶ Ad in-
tellectū quoqꝫ ꝑſentis euāgelij ꝓſuppo-
nunt oīa que ſcripſimꝰ in pꝛia dñica de
aduētu dñi.Cum ergo dñs deſcēdens de
mōte oliueti cū tāta gloꝛia:ciuitati pꝛo-
pinquaſſet ⁊ vidiſſet eā:ex cōpaſſiōe fle-
uit. Nota ꝙ xp̄s legitur fleuiſſe pluries.
Pꝛio in natiuitate ſua. iuxta illud Sap.
vij.Pꝛimā vocē ſilēm oibꝰ emiſi ploꝛās.
Scdō in lazari ſuſcitatiōe. Jo. xi. Et la-
chꝛymatꝰ eſt Jeſus.Tertio in hac ſolēni
ꝓceſſiōe.Quarto in ſua paſſiōe.Heb.v.
Cū clamoꝛe valido ⁊ lachꝛymis ⁊c. Hec
ſunt quatuoꝛ flumina que de paradiſo E
ꝓdierunt.Geñ.ij.ad totiꝰ mūdi ablutio-
nē ⁊ refrigerationē fecūdationē ⁊ pota-
tionē.Sed vr̄ ꝙ hic incōgrue fleuerit/qꝛ
ſm Pſ̄. Letabit iuſtus cū viderit vindi
ctam. Ad hoc dicit Boꝛrā ꝙ cū pctōꝛes
affligunt: lꝫ ſit ꝯgaudēdū equitati punie
tis tn̄ ēt eſt flēdū cōpatiēdo nature patiē
tis.Uel vt idē dr̄:lꝫ flere ꝓ piclitantibꝰ ſꝫ
ꝓ dānatis iam periclitatis cōgaudēdū
iuſtitie ⁊ eq̃tati diuine ꝯtra eoꝝ ꝑtinacē
malitiā. ¶ Nota ēt ꝙ ciuitas tota vide-
ri poterat ex ipſo mōte oliueti quo ad edi
ficia/ſꝫ xp̄s ei appꝛopinquās aliter eam
vidit puta qꝛ vidit hoīes ciuitatis in ſpe-
ctaculis letos: quos breui tp̄e nouerat
ſua mala deploꝛaturos. Greg.in homil.
Fleuit pius redēptoꝛ:ruinā ꝑfide ciuita-
tis quā ipſa ciuitas ſibi nō cognoſcebat
eē venturā. Hec ille.Cyꝛillꝰ.Miſerebat il
loꝝ xp̄s q̃ oēs hoīes vult ſaluari qꝺ no-
bis nō patuiſſet niſi ꝑ aliq̃d humanū fie
ret euidēs.Effuſe tm̄ lachꝛyme ſūt ſigna
triſtitie. Hec ille. Sequit[dicens. Si co- F
gnouiſſes ⁊ tu.ſ. fleres mecū o hierl'm:
que mō qꝛ futura mala nō noſti: letaris.
¶ Sciēdū aūt ꝙ noſtra ſunt q̃bꝰ ad libi
tum vti poſſumꝰ. Dies ergo dr̄ noſtra et
nō dei in qua cōplemētū habemus pꝛo-

prie volũtatis in voluptatib9 ⁊ vitijs hie
ruſalē ergo in tali ſua die hēbat ea q̃ ꝑti-
nebant ad pacē eius tꝑalem: diuitias. ſ. ⁊
delitias ⁊ mũdanos honores. Unde ſub
G dicꝰ. [Et qdē in hac die] nõ dicit: i hoc an
no: vt oſtendat tꝑis breuitatē [tua] in q̃. ſ.
tuã cõples volũtatē o hieruſalē: habes
[que ad pacē tibi] [.i. ad tuã ꝑtinent pacē.
Uel alr. O hierl'm] ⁊ qdē in hac die tua]
letaris [que] dies [ad pacē tibi] eſt. Cã v̄o
p̄ntis letitie erat ignorantia futuri mali.
q. ſ. nõ cõſyderabat offenſam dei p̄teritã
⁊ preſentem ⁊ futurã quo ad mortē xp̄i ⁊
cõſequēter ēt nõ cogitabat ſui deſolatio
nē ꝙ peſte/ fame/ ferro/ ⁊ flãmis euerten
da eſſet. Ideo ſubdicꝰ [Nunc aũt abſcon-
dita ſunt ab oculis tuis]. ſ. futura mala.
Gre. Si a cordis ei9 oculis mala que imi
nent abſcõdita nõ fuiſſent leta in p̄ſenti
bus pſperis nõ fuiſſet. Hec ille. ¶ Quã
tum v̄o ad ſenſum allegoricũ ſciẽdũ eſt
ꝙ hierl'm ſignificat eccleſiã militãtem:
que ꝑ orbē diſperſa eſt: quã xp̄ianitatem
dicim9. Huic eccl'ie xp̄s appropiquat tri
pliciter. Uno mõ ꝑ carnis aſſumptionē
H qꝛ frater nr̄ effectus eſt. Berñ. Puto ꝙ
me iã deſpicere nõ poteris os ex oſſibus
meis ⁊ caro ex carne mea. Alio mõ per
miam. Uñ dr̄ zacha. i. Conuertimini ad
me dixit dñs exercituũ. ſ. ꝑ pniam ⁊ ego
conuertar ad vos. ſ. clemēter per miſeri-
cordiã ⁊ veniã. Alio mõ ꝑ fidē. Fides eñ
eſt ianua ꝑ quã intrat xp̄s ad aiam. Uñ
motus fidei in iuſtificatiõe impij eſt pri-
mum ſm̃. s. Tho. in. iiij. ſentẽtiarũ. Et ſi-
ne fide i poſſibile ē placere deo: ad Heb.
xi. Xp̄s ergo ſedens ſuper aſinam noſtre
humanitatis/ ⁊ veniens ex monte oliua
rum id eſt mie qua diu nos tolerauit: ⁊
exercens ꝑ miniſtros ſuos officiũ ſancte
predicationis quo de credendis ⁊ agen-
dis docemur: appropinquat eccleſie mi-
litanti. Et vidēs eam virtutibus vacuã
quo ad multos ⁊ plenã vitijs. i. luxuria/
ſuperbia/ auaritia/ ſimonia/ iniuſtitia/ ⁊
huiuſmodi. Uidēs quoqꝫ qꝛ in exilio leta
tur vane ⁊ inaniter: ignorans que mala
I ſunt ei ventura: quo ad ſingulos in vita
⁊ in morte/ ⁊ quo ad oēs ꝑ bella: ⁊ famē
⁊ peſtē ⁊ perſecutionē antixp̄i flet ſuper
illam non quia vere doleat qꝛ neqꝫ deus

neqꝫ hõ btũs põt dolere: ſꝫ qꝛ ad modũ
flētis ſe hꝫ. Iſto eñ mõ poſſum9 ēt dice-
re illud Hiere. xxxiij. Angeli pacis ama
re flebũt. Uellēt ei de9 ⁊ bti nr̄am ſalutē K
volũtate añcedēte et ſi nõ cõſequente: vt
pꝫ ex. s. Tho. i. pte. q. xix. arti. vi. Plorat
etiã xp̄s vere ſuꝑ eccleſia ſua nõ per ſe-
ipm: ſed ꝑ ſeruos ſuos quos replet ama
ritudine ſuꝑ iniq̃tatib9 q̃ fiunt in clero ⁊
in populo: queꝫ ſibi ſuo cruore cõꝑauit.
O quãtũ mõ eccleſia deflēda eſt ſed poſt
tenebras ſpero lucē. Uere annũ nũc agi-
mus. Mcccccc. qñ hoc op9 vltio caſtiga
tũ ē vere annũ agim9 iubilei i quo talr
in xp̄ianos agũt xp̄iani: vt inimicus fidei
teucer q̃ iã in viſcera italie parat irrũpe-
re: ꝑ remedio expectecꝰ imo ⁊ expectatur
Sed oipotentia ⁊ infinita miſericordia
dei nr̄i ⁊ ſaluatoris ieſu xp̄i ex malis ſũ-
mis: vt credo eliciet maxima bona. Cre-
do eñ i vnũ deũ: patrē: filiũ: ⁊ ſp̄m ſctm̃.
Credo filiũ dei de virgine natum crucifi
xum/ mortuũ/ ⁊ ſepultũ: reſurrexiſſe ⁊ ſe-
dere ad dexterã dei: ac ſponſam quã ſibi L
ſuo ſanguine cõparauit dulciter amare.
¶ Quãtũ v̄o ad ſenſum anagogicũ ſciē
dũ eſt ꝙ qñ aliq̃d eſt figura alteri9 nõ eſt
neceſſe imo aliqñ eſt impoſſibile: ꝙ ea q̃
dicunꝰ de figura verificenꝰ de figurato.
ſed q̃ de figura dicunꝰ inquantũ eſt figu-
ra illa dicunꝰ etiã de figurato. Exēplum
hui9 eſt ſi Hercules hēat marmoreã: ſta-
tuã: ſi dicas hec ſtatua vel imago hꝫ na-
ſum aq̃linũ vel faciē venuſtã: eadē et de
hercule dici poterũt. Secus v̄o ſi dicas:
hec ſtatua eſt marmorea. nõ ei hercules
erit marmore9. Eodē modo cũ hierl'm ſit
figura ſuperne patrie: q̃ dicunꝰ de hieru
ſalē materiali inquãtũ differt a celeſti vt
puta ꝙ eſt ſcelerata ciuitas. aut ꝙ eſt a
deo puniēda iſta nõ p̄nt intelligi de cele
ſti. ¶ Sciẽdũ etiã eſt. ꝙ q̃cũqꝫ ſunt i ali-
quo ſimilia: neceſſario etiã ſunt diſſimi
lia in alio. Si eñ in nullo eſſent diſſimi-
lia: iã nõ diſtinguerētur in aliquo ⁊ con-
ſequēter nõ eſſent plura ⁊ ꝯſequēter etiã
nõ eſſent ſimilia. Uñ ⁊ boni dialectici cõ M
cludũt: ꝙ q̃ ſunt ſilia inquãtũ ſunt ſimi-
lia ſunt diſſimilia. ſtante ly inquãtum re
plicatiue ⁊ nõ ſpecificatiue. Ex his ſeq̃-
tur ꝙ iſte paſſus euãgelij nõ põt exponi

anagogice quantum ad omnia. vt puta
quãtum ad hoc quod dicitur ꝙ abſcon-
dita ſunt mala ab oculis ei9 ſꝫ ſolũ quan
tum ad aliqua puta ꝙ xp̄s appropinqua
bat ei ⁊ hmõi. Dicam9 ergo ꝙ ſuperna
hierl'm qñ diabol9 peccauit fuit deſtitu-
ta ſuis ciuib9 nõ q̃ iã illã intrauerant: qꝛ
diabol9 nũqꝫ fuit btũs vt ptꝫ. i. q. lxi. art.
A iiij. ſꝫ q̃ illã mox fuerãt ingreſſuri: qꝛ ãge-
lus ꝑ vnicũ op9 meritoriũ merecꝰ felicita-
tē: quã ⁊ ſtatim accipit niſi p̄ſtituat impe
dimentũ vt ptꝫ. i. q. lxij. ar. v. Hinc eſt ꝙ
ſaluator noſter in ꝑabola de hn̄te cētum
oues quarũ nonagintanouē reliq̃t in de
ſerto: ip̄m celũ appellauit deſertũ. i. dere
lictũ ſm̃ btm̃ Grego. Saluator ergo no-
ſter ex ſua miſericordia: vt pote deſcēdēs
ex mõte oliuax: aſcēdens aſine nr̄e mor
talitatis ꝑ incarnationem: ⁊ iter per mũ-
dũ faciēs benefaciēdo ⁊ ſanãdo oēs op-
preſſos a diabolo: vt dixit btũs Petrus
Actuũ. x. Appropinquauit hierl'm celeſti
qꝛ in oib9 ſuis opibus deliberatis mere-
B bacꝰ vt ptꝫ. iij. in di. xxiij. veri. q. xxvi. Cele-
ſti aũt patrie ꝑ merita propinquam9. Et
lꝫ ſemper xp̄s fleuerit ruinã ſuperne ciui
tatis. i. deſyderauerit e9 reſtaurationē:
hoc tñ maxime fuit qñ ei erat ꝑpinquus
vt puta tꝑe ſue bñdicte paſſionis qñ di-
xit ſitio. De hoc fletu. i. deſyderio. reſtau-
rande celeſtis hierl'm qd̃ xp̄s habuit. dt̄
ſic. Aug. in li. ſupputationũ. Quam beni
gnus amator hoim̃ filius tuus de9 noſter
cuius pijs viſceribus nõ latis viſum eſt
vt ſe inclinaret fact9 hõ de vera virgine
nat9: niſi etiã ſubiret crucis ſuſpendium
effuſo ſanguine ꝑpter nos ⁊ ꝑpter nr̄ã
ſalutē. venit pi9 de9 ꝑ pietate: q̃rere ſal-
uũ facere qd̃ ꝑierat q̃ſiuit ouē perditam:
queſiuit ⁊ inuenit in hũeris ſuis ad cau-
las gregis portãs pi9 de9 ⁊ vere pi9 pa-
ſtor. Hec ille. ⁊ multa alia. ¶ Quãtũ v̄o
ad ſenſum moralē ſciendũ eſt ꝙ Ieſus in
terp̄tacꝰ ſaluator ⁊ ſignificat eum qui ſe et
alios cupit ſaluari. In hoc ergo ꝙ Ieſus
C fleuit in tãta glĩa poſit9: docecꝰ q̃libet qui
vult ad celeſtē hierl'm ꝓficiſci: vt letitiã
ſuã mũdanã ⁊ tꝑalem tēperet cogitãdo
aliq̃d triſte. puta ſi q̃s hꝫ letitiã: de vxore
dꝫ cogitare ꝙ poterit eſſe impudica. Iõ
dr̄. Ecc. xi In die bñ nox ne immemor ſis

malox. Similiter etiã q̃libet talis debet
flere. ſuꝑ hierl'm: i. aiam deſtitutam gr̃a
dei: q̃ effuſa in letitiã ⁊ vanitates non co
gitat vētura ſib. mala. Et nota vt dictum
eſt ꝙ xp̄s fleuiſſe Legicꝰ quinq̃es: lꝫ i ſcri-
ptura non niſi quater tãtũ ſcꝫ. Primo in
infantili neceſſitate. ⁊ Scd̃o ex ꝯpaſſio- D
ne vt hic: ⁊ tertio ex amore: vt ſuꝑ Laza-
ro mortuo. Io. xi. Et quarto ex pietate vi
ſceroſa ſuꝑ pctõ iude ꝓditoris vt teſtacꝰ
Aug. in quodã ſermone ⁊ euãgeliſta in-
nuit q̃ dt̄ ꝙ turbat9 dixit. Unus veſtrum
me tradet: qd̃ tñ ex ſcriptura non habecꝰ.
⁊ Quinto exiſtēs i cruce. Heb. v. Et hoc
fuit ad ſignificandũ ꝙ quinqꝫ debemus
plangere. i. miſeriã huius vite: ⁊ ꝓximi
calamitatē ⁊ eos q̃ ſunt in pctis mortui/
⁊ p̄latos ⁊ clericos cadētes velut Iudas
⁊ etiã pctã noſtra in cruce penitētie po-
ſiti. Et hec de primo puncto euãgelij de
quo diffuſi9 dictũ eſt. qꝛ ab hoc euãgelio
noſtram auream roſam edere cepimus:
¶ Scd̃m punctũ qd̃ tãgicꝰ in euangelio/
eſt qñ xp̄s predixit huius perfide ciuita
tis ruinam cum. dr̄ [qꝛ veniēt dies ⁊c.] Et
quãtũ ad ſenſum quidē literalē ſciendũ
eſt/ ꝙ circa. xlij annũ a paſſione dñi. Ne
ro impator veſpaſianũ miſit vt iudeã re
bellē ſubiugaret imꝑio. Qui iuſſa ꝯplēs/ E
poſtqꝫ oēm iudee regionē armis occupa
uit excepta hierl'm/ creat9 eſt imperator/
⁊ Titus eius fili9 bellum pro patre ſuſce
pit. Et obſidens hierl'm/ tres aggeres. i.
fortalitia ex lignis ⁊ terra ⁊ oi materia q̃
mõ vocantur baſtioni fecit/ ⁊ vallum ſu-
ꝑ eos. i. reparũ ex vallis. i. palis. Deſtru-
ctis ãt aggerib9 ꝑ iudeos edificauit mu
rum in circuitu muri ciuitatis cũ trede-
cim caſtellis ſeu fortalicijs. Hec eñ oia
aſſerit Ioſephus lib. v. de bello iudaico.
¶ Et hoc eſt qd̃ dicit ſaluator. [qꝛ veniēt
dies in te]. i. contra te [⁊ circundabunt te
inimici tui vallo]. i. romani. Dicicꝰ autem
hic vallum ſm̃ aliquos foſſa/ lꝫ ſum poſ
ſit etiam pro reparo facto ex vallis. i. pa- F
lis/ vl' gn̄aliter pro quacũqꝫ clauſura [et
circundabunt te] vallo vt dictum eſt ⁊ co
anguſtabant] ſagittis armis [te vndi-
qꝫ] vt ex nulla parte poſſis tibi accipe-
re alimenta [et ad terram proſternent
te] ſubuerſis muris et combuſto tem

plo ⁊ palatijs:[⁊ filios tuos q̇ in te ſunt]
id ē ciues tuos q̇ fuerūt occiſi vel capti.
¶ Eſt aūt ſciendū φ peracto bello iudei
q̇ latuerāt in cauernis:ſicut hiſtorie do
cēt reuerſi ſunt ad habitādum hierl'm.
Propter qꝺ romani indignati:miſerūt
Heliū adrianū:q̇ ciuitatē funditus vſqꝫ
G ad fundamenta a diſſipauit et edificauit
ibi ꝓpe ad aqlonē ciuitaculam:quā ap
pellauit heliam:⁊ multo tp̄e ſic dicta eſt.
Et locū patibuli ſeu iuſtitie q̇ erāt extra
ciuitatē incluſit intra muros. Jo. ſubiū
gitur.[Et nō relinquēt in te lapidē ſup
lapidē.] Subiūgit aūt cām euerſionis ei⁹
dicēs[eo φ nō cognoueris tp̄s viſitatio
nis tue].i. incarnationis:qua cā xp̄s pſo
naliter viſitauit. Hoc em̄ myſteriū hec
ciuitas nō cognouit.i. ſe nō cognoſcere
oſtdit:q: xp̄ꝫ nō ſuſcipit ſꝫ occidit. Sꝫ tn̄
reuera cognouerūt maiores eū eſſe here
dē ⁊ xp̄m in lege ꝓmiſſum:vt ptꝫ p ſctm̄
H Tho.iii.q.xlvij. ¶ Eſt aūt ſciendum ſm̄
Joſephum.vij. de bello iudaico.c.xxv.φ
toto tp̄e obſidionis ceſa fuiſſe dicūt de
ceſcētena milia iudeoꝝ ⁊ captiuata no
naginta ⁊ ſeptē milia vel circa. ita φ vt
dicit Hug. floriace. nō defuerūt q̇ trigin
ta mācipia vno numiſmate mercarent.
Et ne iſta alicui videantur incredibilia:
hoc ibi Joſephus ꝓbat:q: circa feſtū pa
ſche facta eſt obſidio ⁊ intra ciuitatē cō
cluſus eſt fere oīs populus iudeoꝝ. Nec
dꝫ alicui iſte numer⁹ videri īpoſſibilis:
q: ſicut idē dicit circa dies azymorū ob
ſeſſa eſt. ciuitas qn̄ maxima multitudo
ex lōginquo ad ſctm̄ paſcha aduenerat.
Vn̄ ⁊ idē dicit φ alīs ſup ceſtigī feſto pa
ſche imolate ſunt hoſtie ducēte ꝗnqua
ginta ſex milia:⁊ tn̄ ad quālibet hoſtiam
comedēdā ſaltē decē hoīes mūdi cōcur
rebāt. Jn ciuitate aūt obſidiōis tp̄e fue
rūt ſeditiones maxime:⁊ tanta fames vt
mr̄ filiū ſuū comederit:vt teſtat̄ qui.ſ.
¶ Quantū ad ſenſū aūt allegoricū ſciē
I dū eſt:φ xp̄s eſt rex cuius regnū non eſt
de hoc mūdo.i. nō eſt tp̄ale:ſed ſpūale:⁊
hꝫ duas ꝓuincias.ſ. eccleſiam militātē
⁊ triūphantē:⁊ vtraqꝫ dicit̄ regnū celoꝝ.
Jn vna regnat xp̄s pſonalr̄. in alia p vi
cariū ſuū. Utrūqꝫ aūt regnū eternum eſt
q: etiā ipſi eccleſie militāti nūqꝫ in hoc
mūdo ſuccedet aliud regnū:q: nauicula
hti Petri periclitat̄:ſꝫ nō ſummergitur.
Jſta ſentētia ptꝫ Dan̄.ij. vbi ad literā lo
quens de regnis huius mūdi ait. Jn die
bus aūt regnoꝝ illoꝝ ſuſcitabit deus ce K
li regnū:qꝺ in eternū nō diſſipabit̄:⁊ re
gnum eius pp̄lo alteri non tradet̄. Cō
minuet aūt ⁊ ꝯſumet vniuerſa regna hic
⁊ ipſum ſtabit in eternū. Et infra.c.vij.
loquēs de monarchijs quatuor mundi:
ſubiūgit de regno xp̄i dicēs. poteſtas ei⁹
poteſtas eterna q̄ nō auferet̄:⁊ regnū qꝺ
nō corrūpet̄. Et infra in eodē ca. loquēs
de fine monarchie romanoꝝ ⁊ principio
eccleſie ait. Regnū aūt ⁊ poteſtas ⁊ ma
gnitudo regni q̄ eſt ſubter omne celum
det̄ pp̄lo ſanctoꝝ altiſſimi:cuius regnū
ſempiternū:⁊ oēs reges ſeruiēt ei ⁊ obe
dient. Vn̄. ſ. Tho.ī.ij.q.vj.ar.vlt. ad vlti
mū:⁊ ſup epiſtolā ad Ro.c.x. lectiōe.iij.
tenet cū Aug. in epiſtola ad Euſebiū φ
adhuc ꝑdicabit̄ euangelium in toto mū
do cū pleno effectu:ita.ſ. φ eccleſia fun
dabit̄ in toto orbe:quo facto veniet mū
di cōſummatio. Lꝫ aūt ita ſit:tn̄ eccleſia
paſſa eſt multas tribulationes et patiet̄ L
in poſteꝝ quo ad aliquas ſui ptes:pro
pter cleri populiqꝫ flagitia. Et iſto modo
xp̄s allegorice ꝓnuntiat ruinā eccleſie
eo φ ipſa nō cognoſcit tempus ſue ſpūa
lis viſitatiōis qua a xp̄o viſitatur p reli
gioſos diuerſoꝝ ordinum magne ſctita
tis ⁊ doctrine ⁊ eloquētie. Quibus dum
ciuitates aures nō prebēt interdū fun
ditus deſtruuntur Aug. Omne bonum
genus ꝓcepta vite accepit:q̄ ſi ab oībus
ſeruarent̄:reſpublica lōga et magna pa
ce potiretur. Sꝫ qm̄ noluim⁹ audire ꝓdi
catores:ſentimus barbaros vaſtatores.
Hec ille. Senſum anagogicū in hac pte
nō video. Et ideo quātū ad moralem.
Sciendum eſt:φ hierl'm ciuitas iniqua
aīam ſignificat peccatricem. ad quā xp̄s
loquitur dicens. Jnfelix aīa:veniēt dies
in te.i. dies mortis:et circundabūt te ini
mici tui.i. demones:vallo deſperatiōis:
obijciendo tibi vndiqꝫ peccata. Et ad
terram proſternent te quia caro in ſepul M
cro:⁊ tu in inferno ſepelieris. Et filios
tuos qui in te ſunt.id eſt opera tua vel
imitatores tuos:vt tecum ſint] in pe

na. Et non relinquent in te lapidē ſuper
lapidem:id eſt cogitationes omnes diſ
cutient et obijcient tibi:eo φ non cogno
ueris id eſt cognoſcere nolueris tempus
viſitationis tue quando te deus inſpira
bat ad bonum. Et hec de ſecundo.
¶ Tertium punctum quod tangitur in
A euangelio eſt:q: xp̄s oſtendit:vnde origi
nē traxit exitialis malitia populi a ſacer
dotibus ſcꝫ colentibus deum in templo.
⁊ hac ibi. Et ingreſſus in templum ⁊c.
¶ Quātū ergo ad ſenſum l'ralē vide pri
mo q̄ de iſto templo ſcripſim⁹ feria ſcꝺa
quarte dn̄ice quadrageſime. Deinde ſci
to φ Chryſ. ſic dicit in homil. Q: narra
uerat mala ventura:prin⁹ tēplū ingreſ
ſus eſt vt de illo vēdētes ⁊ emētes eijce
ret:oſtēdēs q: ruina pp̄li maxime ex cul
pa ſacerdotū fuit. Hec ille. Sacerdotiū
em̄ vt idē dicit:eſt ſicut ſtomach⁹ in cor
pore:quo lāguente non pōt eſſe ſanitas.
¶ Notādū etiā eſt:vt ex euāgelio elicit̄:
φ xp̄s bis eiecit vendētes de tēplo:ſemel
poſt cōuerſionē aque in vinū in feſto pa
ſche:vt ſol⁹ Jo. teſtat̄.ij.ca. ⁊ alia vice in
L die palmaꝝ. de q̄ loquit̄ Lu. ⁊ Mar.xj. ⁊
Mat.xxj. Alia aūt pertinentia ad ſenſū
literalem huius partis dicimus vbi.ſ.
¶ Quantū aūt ad ſenſum allegoricū ſciē
B dū eſt φ p tēplū ſignificat̄ eccl'ia in q̄ vē
dētes ſunt ſimoniaci:q̇ vēdūt grām ſpūſ
ſcti ſeu ordinata ad gratiā.i. res ſacras.
Vn̄ iſti vēditores dicunt̄ vēdidiſſe colū
bas vt teſtat̄ mat.xxj. Per colūbā autē
ſignificat̄ ſpūſſctūs q̇ ſup xp̄m apparuit
in colūba. Hos xp̄s eijcit aliqn̄ per mor
tē:aliqn̄ priuando eos beneficijs de fa
cto vel ſaltem de iure:⁊ priuando gratia
ſua:et infligendo multas penas de iure
⁊ aliquando de facto.
¶ Quātū ad ſenſum anagogicū hec ps
non videtur habere ſenſum multum cō
gruū eo φ de celeſti patria nullus poſſit
expelli. Jdeo moraliter ſciendū eſt φ tē
C plū eccl'iam ſignificat:q̄ ad quatuor ē fa
cta vt in preſenti euāgelio colligit̄. Prio
vt ſit habitatio dei:ideo dicit̄.[Domus
M mea].i. mihi ad habitandū electa. Scꝺo
vt in ea xp̄m oremus:ideo ſubditur[do
mus orationis eſt.] Tertio vt in ea xp̄s
laudetur:vn̄ Matth.xxj. dicitur φ pueri
laudabāt chriſtum in templo:clamātes
Oſanna filio dauid. Quarto eſt facta ad
docendū. vn̄ ſubdit̄.[Erat quotidie do
cens in tēplo]. Null⁹ ergo debet eccl'iā
ingredi in qua de⁹ habitat:q: inſitamı
cus dei p dolorē ꝺ peccatis ſuis neqꝫ dꝫ
ibi eſſe niſi oret:vel laudet deum:vel au D
diat verbum dei qꝺ eſt laudare deum:et
ſue exhortationi conſulere.

☞ Dn̄ica.xj.poſt Trinitatem.

☞ Textus euan. Luc.c.xviij.

D Ixit Jeſus ad quoſdam
q̇ in ſe confidebant tanqꝫ
iuſti:et aſpernabantur ce
teros parabolā iſtā. Duo
hoīes aſcēderūt in tēplū vt orarēt
vn⁹ phariſeus ⁊ alter publicanus.
Phariſe⁹ ſtās hic apud ſe orabat.
De⁹ gratias ago tibi q: nō ſum ſi
cut ceteri hominū raptores:iniuſti:
adulteri:velut etiā hic publican⁹.
Jeiuno bis ī ſabbato:decimas do
oīm q̄ poſſideo. Et publican⁹ a lō
ge ſtās nolebat nec oculos ad celū
leuare:ſed ꝑcutiebat pect⁹ ſuū di E
cēs. Deus ꝓpitius eſto mihi pecca
tori. Amē dico vobis deſcēdit hic
iuſtificat⁹ in domū ſuā ab illo. Q:
oīs q̄ ſe exaltat humiliabitur:⁊ qui
ſe humiliat exaltabit̄.

D Ixit Jeſus ad quoſdā qui in
ſe confidebant ⁊c.] Luc.xviij.
Theo. Q: ſuperbia pluſqꝫ alie
paſſiones vexat hoīm mētes:
iō dn̄s crebri⁹ de hac monet.
Hec ille. Pn̄s ergo euāgeliū totū eſt cō
tra ſupbos. Et in eo tāgūtur tria puncta:
q̄ ſunt. Exaltatio:hūiliatio:iuſtificatio.
¶ Quantū ad primū literaliter ſciendū
eſt φ ſicut teſtat̄ Joſephus ⁊ Mag. hiſt.
apud iudeos tres fuerūt religioſorum ſe
cte a communi cōuerſatione reliquorū F
vita ⁊ opinione diſtantes. Phariſei qui
dē.i. diuiſi dicti ſunt:q: a reliquis erant
diuiſi in habitu:q: habebant decem pre
cepta legis ſcripta in chartis:qs in fron
te ⁊ manibus portabāt oſtēdentes ſe dei

legē in corde ⁊ ore velle habere. q̄ char-
te dicebāt̄ phylateria: a phylaxe q̄ ē ſer-
uare: ⁊ thorath qđ legē ſonat. Habebāt
etiā in angulis palliorū fimbrias maio-
res alijs qbꝰ alligabāt ſpinas: vt dū am-
bulādo pungerent̄ in calcaneis diuine le-
G gis recordarent̄. Iſti fuerūt ſupbi: auari
⁊ hypocrite: ⁊ tāte autoritatis in ꝑplo vt
tradit Joſephus. vt facile poſſent ſuade-
re q̄ voluiſſent. Hi lȝ ponāt libertatē ar-
bitrij: tñ dicūt fatū .i. influxū ſyderū mul-
tū hoiem iuuare vel ipedire. Judiciū eſſe
futurū dicūt ⁊ aias hoim ſolas immorta-
les. ſolas aūt aias bonoꝝ in morte tranſ-
ire ad alia corpa viuificanda vſq; ad re-
ſurrectionē. maloꝝ aūt aias eternis car-
ceribꝰ detrudi affirmāt. Saducei vo ne-
gāt fatū oia ↄſiſtere dicētes in hoīs arbi-
trio. Aiaꝝ poſt mortē gñaliter negāt vel
ſupplicia vel honores. Aias etiā cū cor-
poribꝰ mori putātes reſurrectionē futu-
rā negāt. Hi ſeueri nimis erāt: nec inter
ſe ſociales ob quā ſeueritatē ſaduceos .i.
iuſtos ſe noiabāt. Eſſei vo fere ī oibꝰ du-
cebāt vitā monaſticā: nuptias faſtidian-
tes adeo vt rari nuberēt: non q̄ cōnubia
ꝑimāda cēſerēt: ſȝ cauēdā intēperātiā fe-
minaꝝ: nullā earū fidē ſeruare putantes.
H Hi viuebant in cōi: ⁊ cū ſilētio māduca-
bāt. Juramētum habebāt ꝓ ꝑiurio. Se-
cteſue nullum adhibebant niſi ſub anni
ꝓbatione receptū vo duobꝰ annis expe-
riri volebāt. Dephēſum in pctis a ſe de-
pellebāt: ⁊ more pecudū herbas comedē-
tes vſq; ad morē ꝑ penitēt. Cū decē ſil' ſe-
derēt. nullꝰ loqbat̄ niſi nouē ↄſentirent.
Adeo obſeruabāt ſabbatū q̄ ea die aluū
nō purgabāt. [Cū egerebāt ſupflua: obte-
gebātur vndiq; veſte: ne ſplēdorē diuini-
tatis offenderēt: egeſta vo ſepeliebāt in
foſſa priꝰ ad hoc parata. Mortē ꝓ iuſti-
tia iudicabāt imortalitatē meliorē. Oēs
aias a principio dicūt creatas ſed ꝓ tpi-
bus incorpari bonas exutas corpibꝰ vl-
tra mare ī locis amenis letari dicūt: ma-
lis loca ꝓcelloſa ⁊ hyberna deputantes
I in penā. Hec oia hñr a ſupradictis. Uo-
lens ergo xp̄s dare exēplū vel ſilitudinē de
aliq̄ ſupbo induxit phariſeū in medium.
Theo. Parabolā ꝓponit: oñdēs q̄ iuſti-
tia q̄uis approximet deo: ſi tñ aſſumat ſu-

perbiā ad infimū deijcit hoiē. Hec ille.
Dicit ergo euāgeliſta. [Dixit āt ad q̊ſdā
q̄ i ſe ↄfidebāt tanq̄ iuſti.] Scđ; theo. iſti
ſunt ſupbi q̄ ſibi ⁊ nō deo aſcribūt bona
q̄ faciūt. Notāter autē dicit: ad q̊ſdā .i. ad
K ſupbos: q̄ multi ſunt alij tanq̄ iuſti ⁊ nō
vere iuſti. Qr quadruplex eſt iniuſtitia.
nō iuſta. Pria eſt pſumpta. Ro. x. Igno-
rant dei iuſtitiā ⁊ ſuā ⁊c. Scđa falſa: de q̄
Gre. Uera iuſtitia cōpaſſionē hȝ ⁊c. Ter-
tia ſimulata: de qua Aug. Simulata eq̄-
tas nō eſt eq̄tas ſȝ duplex iniq̄tas. Quar-
ta ſupſtitioſa de qua Eccl's. vij. Noli eſſe
nimis iuſtus. [Et aſpnabant̄ ceteros] .i.
L cōtēnebant [parabolā iſtam dicens]. Ex
hoc patet q̄ nō fuit vera hiſtoria: ⁊ cōſe-
quenter ſenſus literalis nō eſt quem vo-
ces ꝓprie ſignificāt ſed quē methapho-
rice: q̄ ꝑ phariſeum intelligit̄ ſuperbꝰ: ꝑ
publicanū humilis: ⁊ hoc literal'r. [Duo
hoies aſcendebāt in tēplum]. Ad literā
tēplū erat in monte ⁊ per gradus aſcēde-
bat̄ in illud: vt pȝ ex Joſepho in multis
locis [vt orarēt] ſed vnus orauit: aliꝰ merī-
ta iactauit. [Unus phariſeus] qui ſcilicet
tanq̄ religioſus erat iuſtꝰ in oculis ſuis
[alter publicanus.] Quidā publicanos
credūt dici publicos vſurarios ⁊ ob hoc
beatum Mattheum tanq̄ publicanum
vſurarium fuiſſe aſſerunt. ſed hi fallun-
tur: quia publicani dicti ſunt qui publi-
ca vectigalia exigebant: quos nos datia-
rios dicimus. Iſta eñ eſt ſnīa ſcti Tho.
iiij. di. xvi. ⁊ Nico. de ly. ⁊ Hug. cardina-
lis ⁊ glo. Mat. v. ⁊ Remigij. Cōiter autē
tales viri ſunt hoies diabolici. Sequit̄
[Phariſeꝰ aūt ſtās]. ſ. ſup pedes ſuos cū
ſe debuiſſet coram deo humiliando pro-
ſternere. Theo. Per hoc q̄ dicit: ſtās: ela-
tum eius animū notat. Ipſo eñ habitu
ſupbiſſimꝰ videbat̄. Hec ille [apđ ſe ora-
bat.] Baſiliꝰ Dicit aūt apđ ſe orabat q̄ſi
nō apud deū: q̄ ad ſeipm redibat ꝑ pec-
M catū ſupbie. vñ ſequit̄. [Gratias tibi ago
⁊c.] Hec ille. ¶ Eſt autē ſciēdum q̄ iuſti-
tia hȝ duas ptes qbus integrat̄ ⁊ ꝑficit̄:
q̄ ſunt declinare a malo ⁊ facere bonū.
Utrunq; autē ſibi iſte ſuperbus aſcribit.
Et primo dicit ſe mala declinaſſe: dicēs.
Gratias tibi ⁊c. Aug. de vbis dñi. Nō re-
prehēdit̄ q̄ deo gratias agebat: ſȝ q̄ ni-

hil ſibi adijci cupiebat. Ergo iam plenꝰ
es. iam abundas: nō eſt q̄ dicas dimitte
nobis debita noſtra. Hec ille. ¶ Et nota
q̄ iſte nō fuit bonus ſacerdos: q̄ primo
ſe accuſaſſet per confiteor: deinde oraſſet
A deinde vltimo retuliſſet gratias vt ſacer-
dos dicēdo. Ite miſſa eſt: deo gratias. Se-
quitur [q̄ nō ſum ſicut ceteri hoim] Au-
gu. vbi. ſ. Diceret ſaltē ſicut multi homi-
nes. Quid eſt ceteri homines: niſi oēs ꝑ-
ter ipm? Ego inq̄t iuſtus ſum ceteri pec-
catores. Hec ille [Raptores: iniuſti: adul-
teri.] Ecce q̄ alijs a ſe tria vitia imponit
[Sȝ q̄ iuxta ſe publicanū vidit: fuit ei ſm
Aug. de vbis dñi. maioris tumoris occa-
ſio. vñ ſubdit̄ [Uelut et hic publicanus]
Chry. Nō ſatiauerat eiꝰ ↄtēptū tota hūa-
na natura: ſȝ ⁊ publicanū aggreſſus eſt.
Hec ille. Gre. xxiij. moral'. Quatuor ſunt
ſpecies quibꝰ omnis arrogantiū tumor
demonſtrat̄ cū bonū aut ſemetipſis ha-
bere ſe eſtimāt: aut ſi ſibi datū deſup cre-
dūt ꝓ ſuis hoc accepiſſe meritis putāt:
aut certe cū iactēt ſe habere quod nō ha-
bent: aut deſpectis ceteris ſingul'r vide-
B ri appetūt habere qđ hñt. Uñ ⁊ phariſeꝰ
hic bonoꝝ operꝫ ſibi merita tribuit. Hec
ille. ¶ Cū aūt ſupbia dicat̄ tripliciter. ſ.
inclinatio ad ſupbiēdū: que eſt radix vel
initiū ois pcti: ⁊ elatio ↄtra ꝑceptū: ⁊ ap-
petitꝰ excellentie inordinatꝰ. Loquendo
de ea vt eſt pctm̄. ſ. ſcđo ⁊ tertio mō dicē-
dū eſt ſm doctrinā ſcti Tho. ij. ij. q. clxij.
⁊ mag. q. viij. ar. ij. q̄ ſupbia eſt inordina-
tus appetitꝰ ꝓprie excellentie. Et vt pȝ
ij. di. v. q. j. ar. iij. ⁊. j. ij. q. xliiij. arti. ij. et in
alijs locis ꝑallegatis: ſupbia q̄ eſt pctm̄
⁊ eſt inordinatus appetitꝰ excellētie: du-
pliciter dr̄ ⁊ eſt pctm̄. Nam ſi iſte inordi-
natus appetitus ſit circa excellentiā cui
exhibet̄ honor puta veſtes ⁊ diuitias et
hmōi: ſic ſuperbia eſt ſpeciale pctm̄. Si
vero ſit circa excellentiam in vna quaq;
re: puta delectatione fornicationis: ⁊ ſic
de alijs. ſic eſt quoddā gñale repertum
in omni peccato / q̄ eſt actualis eleuatio
C ↄtra preceptum ſupioris. Hoc enim eſt
inordinate appetere excellentiam / velle
habere aliq̄d cōtra legē ſuperiorum: cui
dȝ ſubeſſe. Iſte enim appetitus excellen-
tie generaliter ſi ſit ordinatus non eſt

peccatū. ſed eſt naturalis. Eſt autē inor-
dinatus q̄ñ excedit̄ regula ⁊ mēſura: ſm
quā deus vult nos appetere excellentiā
vt ſi paup ⁊ villis appetat vti auratis ve-
ſtibus vel habere diuitias per rapinam: D
vel habere venereā delectationem extra
matrimonium aut ſi generaliter aliquid
vellet q̄s lege prohibēte. Peccatū ergo
quod eſt ſuperbia generalis eſt ↄtemptꝰ
diuine legis vel diuini ꝑcepti qđ excedi-
mus. ¶ Eſt aūt diligēter cōſyderādū q̄
dupl'r q̄s contēnit diuinam legem. Uno
modo ſm effectum vt q̄ñ q̄s fornicat̄ ex
fragilitate: dolēs tñ aliquo mō q̄ deū of-
fendat ⁊ q̄ agat contra diuinā legē: ita
q̄ libētiſſime ſi poſſet vellet complere de-
ſyderiū ſuū ſine offenſa dei. iſte cōtēptus
eſt. q̄ dē pctm̄ ſupbie materialiter ſed nō
eſt ex ſupbia nec ꝑ ſupbiā ſȝ ex infirmita-
te. Iſto mō ſupbia inuenit̄ ī oi pctō: ⁊ eſt
quoddā generale: vt dictū eſt: q̄ ī oi pctō
q̄s proſequit̄ excellentiā aliquam vltra E
diuinā legē puta excellentiā voluptatis
aut diuitiarū aut honorū vel hmōi. ſed
iſto modo nō eſt maximū pctm̄. alio mō
q̄s ↄtēnit diuinā legē ⁊ regulam ſm affe-
ctū: q̄ ſ. nō peccat ex infirmitate vel igno-
rātia vel hmōi, ſȝ ipſam legē dei deſpicit
⁊ in deſpectū dei operat̄. ⁊ hoc ꝓprie eſt
ſupbire formaliter et ex ſupbia peccare
vñ dicit Boetius q̄ cetera vitia fugiūt a
deo ſȝ ſupbia ei ſe opponit. Uñ etiā Jac.
iiij. dr̄ deus ſupbis reſiſtit. Reſiſtētia aūt
nō eſt niſi ad cōtraria pugnātē. Iſto mō
eſt maximū peccatū. q̄ aggrauat oē pec-
catum cū nullū ſit ita magnū de ſe q̄ nō
fiat grauius ſi ex contemptu fiat. Quo-
modo autē intelligēde ſint ſpecies quas
aſſignat Grego. ⁊ ad quē ſuperbiam per-
tineant: vide ſanctū Thom. vbi. ſ. Quia
ergo phariſeus ſe dixit declinare a ma-
lo: conſequenter ſe dicit ꝓſequi bonum:
ſm Theo. Nā ſequit̄ [Jeiunio bis in ſab-
bato]. in ſeptimana. ſ. feria ſecunda ⁊ q̄n-
ta: ſm Theo. His enim diebus vt dicit
ieiunabant phariſei Sabbatum enī tri-
pliciter ſumitur: Primo q̄ ſeptima die ſe- F
ptimane vt Exo. xx. Memēto vt diē ſab-
bati ſctifices. Scđo ꝓ tota ſeptimana vt
hic. Tertio ꝓ qualibet die ſeptimane vt
mar. xvi. Ualđ mā̄e vna ſabbatoꝝ. Uide

q̄ de hoc dicunt̄ in ſabbato ſctō.[⁊ deci-
mas do oīꝫ q̄ poſſideo.] Phariſei ei deci
G mabāt mentha ⁊ cyminū Mat.xxiij.ad q̄
p̄ aliquos nō tenebant̄. Ex his aūt ptꝫ
ꝙ iſte ſe ꝑfecte iuſtum aſſeruit: qꝛ ſcꝫ nō
erat malꝰ ꝑ pctm̄: ſꝫ bonꝰ ꝑ opera bona.
¶ Allegorice iſte phariſeus fuit religio-
ſus ⁊ ſupbꝰ ⁊ in ſe ꝯfidēs. Significat aūt
ppl'm iudaicuꝫ religioſum rōne accepte
legis a deo: ⁊ ꝯſr ſupbū Greg. Gentilem
quēq; ad cognitionē legis admittere ſu-
perbꝰ ille ppl's deſpiciebat. Hec ille fuit
et in ſe ꝯfidēs ꝓpter ſctitatē ſuoꝝ patrū.
Vñ Mat.iij. Ne velitis dicere pr̄em ha-
bemꝰ Abraam ⁊c. Iſte ppl's deſpiciebat
gentilē cū aſcēdiſſet in tēplū.i.eccleſiā pri-
mitiuā qꝛ vt teſtat̄ Hiere. in prologo ſup
ep'lam ad Ro. allegabāt multa ſua meri
ta poſtea cōcludebāt. Ergo ne equū eſt
vt hodie idola deſerentes qbꝰ ab initio
deſeruiſtis nobis ꝯparamini ⁊ nō potiꝰ
in ꝓſelytoꝝ locū ex legis autoritate ⁊ cō
ſuetudine deputemini. Hec ibi. ¶ Ana-
gogice iſte phariſeꝰ.i.diuiſus ſignat̄ here-
H ticos. Hereſis em̄ idē eſt qd diuiſio ⁊ oēs
diuiſos a vera fide ſunt vt ſaraceni ⁊ iu-
dei. Iſti credūt ſe ſaluari: ⁊ fidē ſuā eſſe
bonā: eo ꝙ ipſi viuāt morigerate. Iactāt
em̄ merita dicētes ſe eē miſericordes: ſol
licitos in mādatis dei: ⁊ deſpiciūt xp̄ia-
nos dicētes ꝙ ſunt oī vitio pleni. Et non
intelligūt miſeri ꝙ diabolꝰ eos ꝑmittit
multa bona facere vt teneat in vno ma-
lo infidelitatis ꝓpter qd et dānant̄. Vñ
añ aduentū xp̄i qd ppl's iudeoꝝ ſaluaba
tur ꝑ verā fidē: erāt peiores q̄ mō pctō
infidelitatis excepto ⁊ his q̄ cōſequunt̄:
ſcꝫ odio ⁊ inuidia in xp̄m ⁊ xp̄ianos: hoc
iō: qꝛ diabolꝰ tūc eis inuidebat. Mō aūt
ſinit eos facere bona: qꝛ hꝫ eos ligatos
ī vno malo: ad qd fere ordinant oīa ope
ra bona: ⁊ cōſequēter nō ſolū peccant in
malis: ſꝫ etiā in bonis malo fine factis.
¶ Moraliter īſtruimur primo ꝙ ad tē-
I plū.i.eccl'iam q̄libet dꝫ aſcēdere vt oret
nō vt ꝯtēplet̄ domicillas. Aug. nemo in
oratorio aliqd agat niſi ad qd factū eſt.
Hec ille. Scdo ꝙ ſi rephēſibilis eſt ille q̄
ſupbe grās agit deo: multo magis eſt re-
phēſibilis ille q̄ impie oppugnat gratiaꝫ
Aug. de vbis dñi. Quis eſt igit̄ q̄ impie-
oppugnet gratiā ſi rephendit̄ q̄ ſupbe
agit grās? Audiāt q̄ dñt: deꝰ me hominē
fecit ego me iuſtū facio. O peior ⁊ dete-
ſtabilior phariſeo q̄ ſupbe iuſtum ſe dice K
bat ſed tñ inde deo grās agebat. Hec il-
le. Tertio ꝙ nullū q̄tūcūq; villem deſpi-
cere debemus aut irridere. Eccl'.vij. Ne
irrideas hoiem in amaritudine aie. Eſt
em̄ q̄ hūiliat ⁊ exaltat: circūſpector deus.
Quarto mouemur vt caueamus ne ha-
beamꝰ bonū p̄ncipiū: vt iſte phariſeꝰ in
nr̄is operibꝰ: ⁊ poſt malū progreſſum ⁊
peſſimū exitū Aug. de vbis dñi. In vbis
eiꝰ nihil inuenies ꝙ deū rogauerit. Aſcē
dit q̄ dē orare noluit deū rogare: ſꝫ ſe lau
dare t̄ rogāti inſultare. Hec ille. ¶ Quā-
tū ad ſcdm ſciēdū eſt ꝙ vt dicit Theo. pu
blicanꝰ cū phariſeo i hoc ꝯueniebat qd
ſtetit: ſꝫ in multis differebat: q̄ ſunt humi
litatis ſignū. Primū qꝛ a lōge ſtabat. Se
cūdū qꝛ tāq; indignꝰ nō audebat oculos
ad celuꝫ leuare. Tertiū: qꝛ ꝑcutiebat pe- L
ctus ſuū. Quartū: qꝛ cōfitebat̄ ſe pctōreꝫ.
Quintū: qꝛ rogabat deū vt ſui miſereret̄.
Iō dr̄ [Stans aūt a lōge publicanus nō
audebat nec oculos ad celū leuare. ſed ꝑ
cutiebat pectꝰ ſuū di. Deꝰ ꝓpi. eſto mihi
pec.] Imo vt dt Chry. audiuit phariſeuꝫ
q̄ eū deſpiciebat dicentē: velut hic publi-
canꝰ ⁊ tñ tāta fuit eius hūilitas ꝙ ex hoc
vt ait idem nō indignatꝰ eſt: ſꝫ cōpūctus
Augu. de vbis dñi: Quid igit̄ miraris ſi
deꝰ ignoſcit q̄ ipē ignoſcit de lōginquo
ſtabat: deo tñ ꝓpinq̄bat ⁊ eū dñs de ꝓpe
attēdebat. Excelſus eſt em̄ dñs ⁊ humi-
lia reſpicit. Nec oculos ad celū leuabat
vt reſpiceret. Tremebant cōſciētia: ſpes
ſubleuabat. Percutiebat pectꝰ ſuum: pe
nas de ſeipſo exigebat: ꝓpterea dñs cō-
fitenti parcebat. Hec ille. ¶ Allegorice
hic publicanꝰ gentilē ppl'm ſignificat in
iniq̄tatibꝰ ⁊ erroribꝰ inuolutū. Sꝫ poſtq̄
ad tēplū.i.eccl'iam ꝑ fidē oraturus venit:
pctā ſua ꝯfitet̄ deo.i.vicario dei ſacerdo
ti: ⁊ memor ſuarū iniquitatum miſericor
diā dñi deprecat̄. ¶ Anagogice vero fi- M
delem ppl'm ſignificat qui multa pctā fa
cit: nouit tñ vñ iuſtificetur qꝛ ſacr'm pnie
hꝫ eccl'ia: vñ pctā oīa abolentur vt fideli
bus pctōribus pateat ſalus per pniam.
que ſibimet iuſtis infidelibus denegat̄.
¶ Moraliter.

¶ Moraliter ſciēdū eſt ꝙ ꝯſcia hoīs eſt
quoddā ſpeculum ſpūale in quo hō ſuā
pulcritudinē ⁊ feditatem pōt inſpicere.
hoc Aliqñ aūt ſpeculū deprauat̄ ꝑ tumo
rē ſupbie: ⁊ tūc eſt ſpeculū mēdax: qꝛ nō in
A dicat hoi veritatē ⁊ tales ſignificantur
ꝑ iſtū phariſeū: q̄ ſibi videbatur iuſtus ⁊
erat iniquus. Et ſignificant̄ etiā ꝑ Na-
mā.iiij. Reg.v. q̄ interpretatur decorꝰ ſibi
cū tñ eſſet leproſus. Aliqñ vo tale ſpecu-
lū nullo mō ē deprauatū ſꝫ hoi vere oſtē
dit ſuā feditatē. Tales ſignificant̄ ꝑ pu-
blicanū. Vterq; tñ hoꝝ datꝰ eſt nobis in
ſpeculū ſcꝫ phariſeus vt videamꝰ quan-
tū elatio ſit fugiēda: ⁊ publicanus vt vi-
deamꝰ quātū ſit humilitas ⁊ penitentia
amplectāda. ¶ Quātū vero ad tertium
dicit Aug. de vbis dñi. Audiſtis ſuper-
bū accuſatorē: audiſtis humilē reū: audi
te nūc dicētē iudicē [Amē dico vobis de
ſcē. hic iuſti.i do. ſu. ab illo] Hec ille. No
ta iuſtificatꝰ.ſ. a pctīs. In pctō duo ſūt.ſ.
culpa ſiue offenſa: ⁊ reatꝰ ſeu obligatio
ad penā: vt ptꝫ.ij.di.xlij.⁊.xij.q.vij. Con-
tritio ergo ſemꝑ delet pctm̄ quo ad pri-
mū totaliter qꝛ remiſſio pcti eſt effectus
B ꝯtritionis: vt ptꝫ.iiij.di.xvij.q.ij. nō autē
ſemꝑ totaliter quo ad ſcdm hoc ēt ptꝫ in
humanis: qꝛ offenſus ab aliquo aliqñ fa
cit pacē ⁊ reſtituit amicitiā ⁊ tamē vult
poſt ꝙ ſoluat expēſas. Sic ⁊ deus ſtatim
ꝙ hō ꝑ verā ꝯtritionē ingemiſcit: iuſtifi-
cat eū ita ꝙ iā nō eſt in mortali q̄uis nō
ſit cōfeſſus: ſꝫ habeat ſolū ꝓpoſitū cōfi-
tēdi tpe ſuo: ⁊ tñ poſt vult ꝙ faciet peni-
tētiā. Iſte deſcendit iuſtificatꝰ ſaltē quo
ad primū [Ab illo].i.plꝰ q̄ ille vt cōiter
exponit̄.i.plꝰ q̄ phariſeꝰ. Vel poſſumus
dicere [ab illo].i.a deo a quo viuificari
poſtulabat. Subiūgit̄ aūt cā: [qꝛ oīs qui
ſe exaltat humiliabit̄: ⁊ qui ſe humiliat
exaltabit̄] Chryſo. Sicut hūilitas per ſui
eminētiā pcti pōdus ſuperat ⁊ ſaliēs at-
tingit deū ſic ſupbia ob ſui molē de faci-
li iuſtitiā opprimit. Si ḡ pl'a fctā ſtrenue
C geras puta aūt te poſſe p̄ſumere tota ca-
ruiſti oratione: ſi vo mille feras ī ꝯſcia fa
ces reatuū: ⁊ hoc ſolū de te credas ꝙ es ī
fimus oīm multū obtinebis añ deū fidu-
ciā. Hec ille. ¶ Nota ḡ qd q̄ ſe exaltat ꝑ
ſupbiā hūiliabit̄ ꝑ penā. Et qui ſe humi
liat per peccatoꝝ cognitionē ⁊ peniten-
tiā: exaltabit̄ in p̄ſenti per grām ⁊ in fu-
turo ꝑ gl'iam. Mouet aūt hic Theo. du-
biū quare.ſ. iſte phariſeus ſe parum lau-
dauit ⁊ fuit reprobat̄. Iob vo multuꝫ ſe-
laudauit nec tñ deus eū reprobauit. Et
rñdet ipſemet iob illud non fecit ex ſup-
bia ſꝫ ad laudē dei vt hoies ꝓuocarent̄
ad vtutes ⁊ ad hoc fuit coactꝰ ab amicis
q̄ ei imponebāt multa crimina. Et addit
Greg. qꝛ ēt hoc facit ad ſeipm̄ cōfortādū
qꝛ timuit ne ꝓpter magnos dolores q̄s
vndiq; patiebat̄ ⁊ afflictiones animi la- D
beret̄ ī deſperationē. ¶ Allegorice hic ſi
gnificat̄ ꝙ gētilis ppl's ē ꝑ fidē iuſtifica-
tus hebraicꝰ vo reprobatꝰ nō tñ ex toto
ānihilatꝰ: ſꝫ ſolū diſꝑſus: ⁊ hoc ꝑꝑ tria:
ꝑꝑ ēt eccl'ia eos nō ꝑſeq̄t̄. Prio qꝛ oēs in
fine mūdi ꝯuertent̄ vt alr̄ dictū eſt. Scdo
vt ſint nobis memoriale paſſiōis chriſti.
Quoties em̄ eos videmꝰ toties de morte
xp̄i recordamur. Iō ipē xp̄s i pſ. dt dñs
oñdit mihi ſup inimicos meos.ſ. iudeos
Et q̄d oñdit ſubiūgit. Ne occidas eos.i.
nō occides neq̄ñ.i. ne aliqñ obliuiſcant̄ E
ſ. paſſionis mee ppl'i mei.i. ppl'i fideles.
Deinde alloq̄t̄ prēm di. Diſꝑge eos i vtu
te tua.ſ.ꝑ mūdū: ⁊ depone eos de regno.
Quot ſunt q̄ hodie nō crederēt xp̄m paſ-
ſum niſi viderēt iudeos q̄ aſſerūt ſe illū
in ſuis patribꝰ occidiſſe. Tertio qꝛ ſunt li
brarij nr̄i. Vñ Aug. ſup pſ. Ne forte pa
gani nobis dicant. vos xp̄iani l'ras iſtas
ꝯpoſuiſtis: ꝓferimꝰ codices a iudeis ini
micis vt ꝯfundamꝰ alios inimicos. Co-
dicē portat iudeꝰ vt inde credat xp̄ianus.
Librarij nr̄i facti ſunt q̄uo ſerui poſt do-
minos codices ferre ſolent. Hec ille.
¶ Anagogice pr̄ ex dictis ⁊ ſilr̄ moral'r
Nā q̄ vult a deo iuſtificari ⁊ obtinere q̄
poſtulat in ſua oratiōe: nō imitet̄ phari-
ſeū q̄ opa bona cōſiderabat: ſed publica
nū ſuas miſerias cōmemorentē. Vñ ⁊ ſa-
cerdos immolaturꝰ ſacrificiū añ oīa ſua
pctā cōfitet̄. Vñ ⁊ in vitaſpa. legitur: ꝙ in
terrogās q̄ſpiā vnū ex ſenioribꝰ q̄uo de
beret orare tale rñſum accepit. Paupe-
res hoc me docuere: q̄ nō veſtes pulcras M
nō vires magnas oſtentant: ſed pauper
tatem ac vulnera.

¶ Dñica.xij. poſt Trinitatem.

Textus euange: Mar. vij. c.

Exiens Jeſus de finibus
tyri venit ꝑ ſidonem ad
mare galilee īter medios
G fines decapoleos ⁊ ad-
ducūt ei ſurdū ⁊ mutū ⁊ dep̄cabant
tur eū: vt imponat illi manū. Et ap
prehendens eum de turba ſeorſum
miſit digitos ſuos ī auriculas eiꝰ:
⁊ expuens tetigit linguā eiꝰ ⁊ ſuſci
piens in celū: ingemuit ⁊ ait. Ephe
ta qđ eſt aperire ⁊ ſtatī aperte ſunt
aures eius ⁊ ſolutum eſt vinculum
lingue eiꝰ: ⁊ loquebat̃ recte: ⁊ p̄ce-
pit illis ne cui dicerent. Quāto aūt
eis precipiebat tanto magis plus
predicabāt: ⁊ eo ampliꝰ admirabā
tur: dicētes: Bn̄ oīa fecit ⁊ ſurdos
fecit audire: ⁊ mutos loqui.

Xiēs Jeſus de finibꝰ tyri ve
nit ꝑ ſidonē ⁊c. Mar. vij. In
iſto euā. tāgunt̃ tria pūcta q
ſunt deprecatio: Exauditio
H Glorificatio. ❡ Quantū ad
p̄mū ſciēdū ē ꝙ filij iſrl̃
intrantes terrā ꝓmiſſionis deū ſ armoꝝ
virtute deo diſponēte nō potuerūt totā
illā regionē armis occupare ſ; multe re-
manſerūt ciuitates ꝑ gētiles habitare in
ter quas fuerūt tyrus ⁊ ſidō q̄ prope mō
tē; libani ſunt. Tyrus quidē fuit ciuitas
fortiſſima in maritima tanq̄ inſula: q̄uis
parum a terra diſtaret. Hec fuit ditiſſi-
ma: qꝛ fuit optimꝰ portus nauiū deferen
tiū merces. Rex tyri tp̄e ſalomonis fuit
cōfederatꝰ pp̄lo dei iſrael ſ; q̄n pp̄ls iſrl̃
fuit per nabuchodo. captiuatus iſta ciui
tas debuit compati ei rōne antique ami
citie ⁊ nō fecit: ſ; gauiſa eſt ⁊ inſultauit ei
vnde cōtra eam venit nabucho. ⁊ voluit
replere lapidibus ⁊ lignis illud ſpatium
maris quod erat inter illam ⁊ terram: ⁊
non potuit. Unde cepit eā nauali p̄relio
I ⁊ deſtruxit. S; poſt ſeptuaginta annos
reedificatam Alexander magnus eam fe
cit ↄtinguā terre: repleto ſpatio p̄dicto:
⁊ eā ſine naufragio cepit ⁊ deſtruxit poſtq̄
egyptū ſubiugauerat. Nā autem id tēta-
uit ⁊ p̄ficere non potuit. Deinde denuo
edificata eſt. Sidō aūt fuit etiam ciuitas:
q̄ dicta eſt a p̄mo filio chanaan: qui dictꝰ K
eſt ſidō: ⁊ ab eo ſidones: ⁊ ſidonia ꝓuin-
cia: ⁊ ſidō ciuitas Jeſus ergo in finibus
tyri predicauerat: recedēdo a phariſeis:
q̄ calūnias ei inferebant: vt p; Mat. xv.
Sed vt dī Theo. ibi morā non traxit: ne
iudei tāq̄ legis trāſgreſſorē calūniarent̃
eū: eo ꝙ gentibus ſe immiſceret. Jō dicit
Mar. [Exiēs Jeſus de finibꝰ tyri]. ſ. cito
poſtq̄ intrauerat. ❡ Sed cōtra: quia ipſe
Mat. x. p̄ceperat diſcipulis dī. In viam
gētiū ne abieritis ⁊ in ciuitates ſamarita
noꝝ ne intraueritis. R̄ndeo vt elicit̃ ex
doctrina. s. Tho. ſup Matt. gētes erāt in
duplici differētia q̄dā erant extra terra;
ꝓmiſſionis: ⁊ dicebant̃ abſolute gētes:
q̄dā vō in terra ꝓmiſſionis: ⁊ dicebant̃
ſamaritani: ſaltem p maiori parte. Sicut
ē dicit̃ ibi: ↄueniēs fuit priꝰ p̄ditari euā-
L geliū iudeis: deinde gētibꝰ: qꝛ op; prius
ſeruare iuſtitiam q̄ exhibere miam. Qđ
aūt xp̄s p̄dicaret iudeis hoc iuſtitia quo
dāmō exigebat inq̄ntū hoc erat ꝓmiſ
ſum eis a deo ſecus de gētibꝰ. Jō dicitur
Ro. xv. Dico xp̄m Jeſu; miniſtrū fuiſſe
circūciſiōis. i. iudeoꝝ: q̄ ſoli circūcidebā
tur ꝓpter iuſtitiā dei: ad ↄfirmandas ꝓ
miſſiones patrū: gētes aūt ſup miſericor-
dia honorare deū. Uoluit ergo xp̄s q vſq̄
ad ſuā paſſionē tm̄ in iudea fieret p̄dica-
tio euangelij: ſ; qꝛ vt dī. s. Tho. vbi. ſ. ꝑ
iudeā ire nō poterāt diſcipli: niſi ꝑ vias
incederēt ſamaritanoꝝ: qꝛ ille vie erant
cōmunes: iō nō dixit: in viā ſamaritano-
rū ne abieritis: ſ; ꝓhibuit ingredi ciuita
tes eoꝝ: quo ad alias aūt gētes extra ter
rā ꝓmiſſiōis exiſtētes ꝓhibuit vtrūq̄. Di-
cēdū eſt ergo ꝙ Jeſus nō exijt de tyro: ſed
de finibꝰ tyri: qꝛ forte nō p̄dicauerat in ci
uitate: ſ; in finibꝰ eiꝰ ꝑ loca vbi erāt aliq̄
iudei inter gētiles habitātes. Et iſto mō
ē ſoluit Hugo cardi. Sed reſtat dubiū:
qꝛ Jo. iiij. habet̃ ꝙ ipſe intrauit ſichar: q̄
M erat ſamaritanoꝝ ciuitas ſ; ꝙ ſignificat
Magiſter hiſto. Sed ad hoc dicendum
eſt ꝙ. s. Tho. ⁊ Hugo. intēdūt ꝙ xp̄s pro
hibuit intrare diſcipulos ad tempus ci-
uitates ſamaritanorum ex principali in
tentione ſecus ex ſecūdaria: vtpote quan

do exiēs ad alia loca habebāt pertrāſire
ꝑ loca eoꝝ ⁊ ſic xp̄s ingreſſus eſt aliq̄n ci
uitates eorū: ⁊ iſta eſt expreſſa ſententia
s. Tho. ſup Jo. Sequit̃ [venit ꝑ ſidonē;]
forte intrādo ciuitatē ⁊ annuntiando eis
regnū dei: q̄uis eſſet ciuitas gentiliū qꝛ
erat in via vt iret [ad mare galilee]. Se-
A cundū Bed. iſtud mare erat lacꝰ aq̄ dul
cis: ſed dī mare hebraico more: quo oīs
aquarū cōgregatio mare nuncupat̃: ſiue
ſit dulcis ſiue ſalſa. Et hoc mare h; tria
noīa ſm eūdē Bed. dicit̃ em̄ mare gali-
lee a galilea ꝓuincia q̄ illi eſt cōiuncta: ⁊
mare tyberiadis a quadam ciuitate que
olim cenereth dicebat̃: ſ; ab Herode te-
trarcha inſtaurata tyberias ī honorē ty-
berij ceſaris appellata eſt. Dicit̃ etiā ter-
tio mare geneſareth greco vocabulo a
ꝓprietate ſua. Geneſar em̄ dī q̄ſi gn̄ans
aurā ſiue ventū qꝛ illa aqua nō eſt q̄eta:
ſicut aqua ſtagnorū ſeu paludoſa: ſ; ven-
tis agitat̃ q̄ de ipſo lacu naſcunt̃. Dicit
tm̄ Joſephus ꝙ ſic dictꝰ eſt a regione ge-
neraſa ſ; hoc non eſt ↄ Bedā qꝛ talis re
gio ſic dicta eſt ꝓpterea ꝙ ſibi auram ge
neret mediāte lacu illo. Un̄ p̄ma rō huiꝰ
vocabuli tā in regione ꝙ in lacu eſt gn̄a-
tio aure: a qua p̄mo noīata eſt regio q̄ſi
totū. ⁊ deinde lacꝰ quaſi pars regiōis in
B qua gn̄at̃ aura. Generat̃ autē iſte ventus
ſm. s. Tho. ex reſolutionibꝰ aque. Et ſi-
cut dicit idē ſup p̄s. vētus nō aſcēdit vt
appetit qꝛ reflectit̃ a frigore medij. ſ. in-
terſtitij aeris nec tm̄ deſcēdit: quia ab eo
totaliter nō vincit̃: ideo fert̃ medio mō.
Erat aūt hoc mare in lōgitudine diſten-
ſum ſtadijs. cxl. in latitudine vō quadra
ginta: ⁊ ꝑ illud tranſit iordanis fluuius.
[Inter medios fines decapoleos.] Deca
polis dī a deca qđ eſt dece;. ⁊ polis ciui-
tas. Inde dicit̃ decapolis regio habēs ī
ſe decē ciuitates ſm Bedā vel ſm alios
ciuitas habēs ſub ſe decem ciuitates. Et
C facit in gtō decapolis vel decapoleos vl
tima acuta ſm grecū idioma. Iſta ergo
decapolis ſm Magiſtrū hiſt. eſt trans
iordanē ad orietem cōtra galileā: que eſt
ad occidētē; eiuſdē maris. Scđm vō Ni
co. de Lyra eſt iſta regio ex vtraq̄ pte la-
cū includēs. [Cū ergo dicit̃ dn̄s veniſſe
ꝑ medios fines decapoleos: ſm Nic. de
ly. intrauit p̄dictos fines: nō aūt ſm ma-
gi. hiſto. ſed tm̄ venit ad littus maris ex
oppoſito p̄dicte regionis. Et cū eo ſentit
Beda: qui ait dn̄m veniſſe ad locū q̄ me
dios fines decapoleos ex alia pte maris
poſitos reſpiciebat. [Et adducūt ei ſur-
D dū ⁊ mutū] qui ſm Theo. nō patiebatur
iſta a natiuitate: ſed a demonio [⁊ depre-
cabantur eum]. ſ. homines regionis [vt
imponat illi manum] firmiter credentes
ꝙ inde reportaret ſanitatem. Ecce ergo
petitio qua petunt ſimul tria miracula
fieri: ſc; reſtituere loquelam et auditum:
⁊ effugari demonē oppreſſorem infirmi.
❡ Allegorice ſciēdum eſt ꝙ nunc xp̄s in
gentibus credentibꝰ ei predicat per ſer-
uos ſuos. ſed circa finē mūdi reuertet̃ ad
iudeos ad ↄuertēdos: ⁊ tūc angeli ⁊ ſan-
cti q̄ ſunt in patria ⁊ q̄ erunt tunc in via
rogabunt pro pp̄lo iudeoꝝ: ſurdo ad au
diēdā veritatē ꝓpter ſuā obſtinationē: et
muto ad laudādū xp̄m: ſ; nō ad blaſphe
mādū: ⁊ poſſeſſo a diabolo ꝓpter infidē
litatē. Rogabāt inquā vt imponat ei ma
nū ſue miſe ⁊ ſanet. Pōt ēt alia allegoria
aſſignari. Nā iſte infirmꝰ eſt genꝰ huma
nū ſm Hie. ⁊ Greg. qđ in Adā peccauit
E ⁊ a diabolo arreptum eſt ſed xp̄o venien
te ad mare huiꝰ ſeculi ad prouincia; ga
lilee q̄ interp̄etat̃ rota ⁊ ſignificat volu-
bilitatē nr̄e mortalitatis. Chriſtum exo-
rant angeli ⁊ ſcti vt ſanare digneī infir-
mū. ❡ Anagogice ſciēdū eſt ꝙ ī hac vita
oēs etiā ſcti ſunt q̄ſi ſurdi qꝛ pauca. i. ſen-
ſibilia ſolū cognoſcimꝰ quātū ad q̄d ē: vt
p; per. s. Th. i. q. lxxxviij. ⁊ iſta etiā pro
maiori parte ignoramꝰ. Credimus autē
aliq̄s puta deo q̄dā q̄ non videmꝰ nec do
ceri poſſumꝰ. i. ea q̄ ſunt fidei. Sunt ergo
oēs ſurdi: qꝛ non pn̄t ſciētifice doceri de
oibꝰ: imo q̄ſi de nullis poſſumꝰ habere
ſcientiā. Sunt etiā muti qꝛ ea pars tem-
poris qua laudāt deū vt plurimū eſt mi-
nima ꝓpter alias occupationes ⁊ etiam
a demone vexant̃ ꝑ varia tētamēta. Sed
F xp̄o veniente ad ꝓuinciā galilee. i. rote
vel tranſmigratiōis: ſic em̄ interpretatur
qđ fit in tranſitu mortis: dep̄tecantur ſcti
patrie ⁊ iuſti vie: vt xp̄s imponēdo manū
morienti doceat eū ſciam btōꝝ: ⁊ p̄ducat
ad laudes āgeloꝝ: ⁊ liberet̃ ab iſidijs dis

¶ Textus euange: Mar. vij. c.
Exiens Jeſus de finibus
tyri venit ꝑ ſidonem ad
mare galilee īter medios
G fines decapoleos ⁊ ad-
ducūt ei ſurdū ⁊ mutū ⁊ depcaban
tur eū: vt imponat illi manū. Et ap
prehendens eum de turba ſeorſum
miſit digitos ſuos ī auriculas eiꝰ:
⁊ expuens tetigit linguā eiꝰ ⁊ ſuſci
piens in celū: ingemuit ⁊ ait. Ephe
ta qđ eſt aperire ⁊ ſtatī aperte ſunt
aures eius ⁊ ſolutum eſt vinculum
lingue eiꝰ: ⁊ loquebat̄ recte: ⁊ p̄ce-
pit illis ne cui dicerent. Quāto aūt
eis precipiebat tanto magis plus
predicabāt: ⁊ eo ampliꝰ admirabā
tur: dicētes: Bñ oīa fecit ⁊ ſurdos
fecit audire: ⁊ mutos loqui.

Exiens Jeſus de finibꝰ tyri ve
nit ꝑ ſidonē ⁊c. Mat. vij. In
iſto euā. tāgunt̄ tria pūcta q̄
ſunt deprecatio: Exauditio
H Glorificatio. ¶ Quantū ad
pmū ſciēdū ē ſfalr ꝙ filij iſrl̄
intrantes terrā ꝓmiſſionis dei ī armoꝝ
virtute deo diſponēte nō potuerūt totā
illā regionē armis occupare ſ; multe re-
manſerūt ciuitates ꝑ gētiles habitare in
ter quas fuerūt tyrus ⁊ ſidō q̄ ꝓpe mō
tē; libani ſunt. Tyrus quidē fuit ciuitas
fortiſſima in mari ſita tanq̄ inſula: q̄uis
parum a terra diſtaret. Hec fuit ditiſſi-
ma: q2 fuit optimꝰ portus nauiū deferen
tiū merces. Rex tyri tꝑe ſalomonis fuit
cōfederatꝰ ꝓplo dei iſrael ſ; q̄ñ ppl's iſrl̄
fuit per nabuchodo. captiuatus iſta ciui
tas debuit compati ei rōne antique ami
citie ⁊ nō fecit: ſ; gauiſa eſt ⁊ inſultauit ei
vnde cōtra eam venit nabucho. ⁊ voluit
replere lapidibus ⁊ lignis illud ſpatium
maris quod erat inter illam ⁊ terram: ⁊
non potuit. Unde cepit eā nauali prelio
⁊ deſtruxit. Sz poſt ſeptuaginta annos
I reedificatam Alexander magnus eam fe
cit ꝯtinguā terre: repleto ſpatio predicto:
⁊ eā ſine nauigio cepit ⁊ deſtruxit poſtq̄
egyptū ſubiugauerat. Nā autem id tēta-
uit ⁊ pficere non potuit. Deinde denuo
edificata eſt. Sidō aūt fuit etiam ciuitas:
q dicta eſt a pmo filio chanaan: qui dictꝰ
eſt ſidō: ⁊ ab eo ſidones: ⁊ ſidonia ꝓuin- N
cia: ⁊ ſidō ciuitas Jeſus ergo in finibus
tyri predicauerat: recedēdo a phariſeis:
q̄ calūnias ei inferebant: vt pt3 Mat. xv.
Sed vt dt Theo. ibi morā non traxit: ne
iudei tāq̄ legis trāſgreſſorē calūniarent̄
eū: eo ꝙ gentibus ſe immiſceret. Jō dicit
Mar. [Exiēs Jeſus de finibꝰ tyri]. ſ. cito
poſtq̄ intrauerat. ¶ Sed cōtra: quia ipſe
Mat. x. ꝑcepit diſcipulis dī. In viam
gētiū ne abieritis ⁊ ī ciuitates ſamarita
noꝝ ne intraueritis. Rñdeo vt elicit̄ ex
doctrina. s. Tho. ſup Matt. gētes erāt in
duplici differētia q̄dā erant extra terrā
ꝓmiſſionis: ⁊ dicebant̄ abſolute gētes:
q̄dā vō in terra ꝓmiſſionis: ⁊ dicebant̄
ſamaritani: ſaltem ꝑ maiori parte. Sicut
ēt dicit̄ ibi: ꝯueniēs fuit priꝰ p̄dicari euā-
gelium iudeis: deinde gētibꝰ: q2 op3 prius L
ſeruare iuſtitiam ꝙ exhibere miam. Qđ
aūt xp̄s p̄dicaret iudeis hoc iuſtitia quo
dāmō exigebat inquantū hoc erat ꝓmiſ
ſum eis a deo ſecus de gētibꝰ. Jō dicitur
Ro. xv. Dico xp̄m Jeſu3 miniſtrū fuiſſe
circūciſiōis. i. iudeoꝝ: q ſoli circūcidebā
tur ꝓpter iuſtitiā dei: ad ꝯfirmandas ꝓ
miſſiones patrū: gētes aūt ſup miſericor-
diā honorare deū. Uoluit ergo xp̄s q vſq̄
ad ſuā paſſionē tm̄ in iudea fieret p̄dica-
tio euangelij: ſ; q2 vt dt. s. Tho. vbi. ſ. ꝑ
iudeā ire nō poterāt diſcipli: niſi ꝑ vias
incederēt ſamaritanoꝝ: q2 ille vie erant
cōmunes: iō nō dixit: in viā ſamaritano-
rū ne abieritis: ſ; ꝓhibuit ingredi ciuita
tes eoꝝ: quo ad alias aūt gētes extra ter
rā ꝓmiſſiōis exītes ꝓhibuit vtrūq̄. Di-
cēdū eſt ergo ꝙ Jeſus nō exijt de tyro: ſed
de finibꝰ tyri: q2 forte nō p̄dicauerat in ci
uitate: ſ; in finibꝰ eiꝰ ꝑ loca vbi erāt aliq̄
iudei inter gētiles habitātes. Et iſto mō
ēt ſoluit Hugo cardi. Sed reſtat dubiū:
q2 Jo. iiij. habet̄ ꝙ ipſe intrauit ſichar: q̄
erat ſamaritanoꝝ ciuitas ſ3 ꝙ ſignificat M
Magiſter hiſto. Sed ad hoc dicendum
eſt ꝙ. s. Tho. ⁊ Hugo. intēdūt ꝙ xp̄s pro
hibuit intrare diſcipulos ad tempus ci-
uitates ſamaritanorum ex principali in
tentione ſecus ex ſecūdaria: vtpote quan

do exītes ad alia loca habebāt pertrāſire
ꝑ loca eoꝝ ⁊ ſic xp̄s ingreſſus eſt aliq̄ñ ci
uitates eorū3: ⁊ iſta eſt expreſſa ſententia
s. Tho. ſup Jo. Sequit̄ [venit ꝑ ſidonē3]
forte intrādo ciuitatē ⁊ annuntiando eis
regnū dei: q̄uis eſſet ciuitas gentiliū q2
erat in via vt iret [ad mare galilee]. Se-
A cundū Bed. iſtud mare erat lacꝰ aq̄ dul
cis: ſed dī mare hebraico more: quo oīs
aquarū cōgregatio mare nuncupat̄: ſiue
ſit dulcis ſiue ſalſa. Et hoc mare h3 tria
noīa ſm eūdē Bed. dicit̄ em̄ mare gali-
lee a galilea ꝓuincia q̄ illi eſt cōiuncta: ⁊
mare tyberiadis a quadam ciuitate que
olim cenereth dicebat̄: ſ; ab Herode te-
trarcha inſtaurata tyberias ī honorē ty-
berij ceſaris appellata eſt. Dicit̄ etiā ter-
tio mare geneſareth greco vocabulo a
ꝓprietate ſua. Geneſar em̄ dī q̄ſi gn̄ans
aurā ſibi ventū q2 illa aqua nō eſt q̄eta:
ſicut aqua ſtagnoꝝ ſeu paludoſa: ſ; ven-
tis agitat̄ q̄ de ipſo lacu naſcunt̄. Dicit
tm̄ Joſephus ꝙ ſic dictꝰ eſt a regione ge-
neraſa ſ; hoc non eſt ꝯ Bedā q2 talis re
gio ſic dicta eſt ꝓpterea ꝙ ſibi auram ge
neret mediāte lacu illo. Un̄ pma rō huiꝰ
vocabuli tā in regione ꝙ in lacu eſt gn̄a-
tio aure: a qua pmo noīata eſt regio q̄ſi
totū. ⁊ deinde lacꝰ quaſi pars regiōis in
B qua gn̄at̄ aura. Generat̄ autē iſte ventus
ſm. s. Tho. ex reſolutionibꝰ aque. Et ſi-
cut dixit idē ſup ꝑs. vētus nō aſcēdit vt
appetit q2 reflectit̄ a frigore medij. ſ. in-
terſtitij aeris nec tm̄ deſcēdit: quia ab eo
totaliter nō vincit̄: ideo fert̄ medio mō.
Erat aūt hoc mare in lōgitudine diſten-
ſum ſtadijs. cxl. in latitudine vō quadra
ginta: ⁊ ꝑ illud tranſit iordanis fluuius.
[Inter medios fines decapoleos.] Deca
polis dī a deca qđ eſt decē3. ⁊ polis ciui-
tas. Inde dicit̄ decapolis regio habēs ī
ſe decē ciuitates ſm Bedā vel ſm alios
ciuitas habēs ſub ſe decem ciuitates. Et
facit in gtō decapolis vel decapoleos vl
C tima acuta ſm grecū idioma. Iſta ergo
decapolis ſm Magiſtru3 hiſt. eſt trans
iordanē ad oriētem cōtra galileā: que eſt
ad occidēte3 eiuſdē maris. Scđm vō Ni
co. de Lyra eſt iſta regio ex vtraq̄ pte la-
cū includēs. [Cū3 ergo dicit̄ dn̄s veniſſe
ꝑ medios fines decapoleos: ſm Nic. de
ly. intrauit p̄dictos fines: nō aūt ſm ma-
gi. hiſto. ſed tm̄ venit ad littus maris ex
oppoſito p̄dicte regionis. Et cū eo ſentit
Beda: qui ait dn̄m veniſſe ad locū q̄ me
dios fines decapoleos ex alia pte maris
poſitos reſpiciebat. [Et adducunt ei ſur- D
dū ⁊ mutū] qui ſm Theo. nō patiebatur
iſta a natiuitate: ſed a demonio [⁊ depre-
cabantur eum]. ſ. homines regionis [vt
imponat illi manum] firmiter credentes
ꝙ inde reportaret ſanitatem. Ecce ergo
petitio qua petunt ſimul tria miracula
fieri: ſc3 reſtituere loquelam et auditum:
⁊ effugari demonē oppreſſorem infirmi.
¶ Allegorice ſciēdum eſt ꝙ nunc xp̄s in
gentibus credentibꝰ ei predicat per ſer-
uos ſuos ſed circa finē mūdi reuertet̄ ad
iudeos ad ꝯuertēdos: ⁊ tūc angeli ⁊ ſan-
cti q̄ ſunt in patria ⁊ q̄ erūt tunc in via
rogabunt pro ꝓplo iudeoꝝ: ſurdo ad au
diēdā veritatē ꝓpter ſuā obſtinationē: et
muto ad laudādū xp̄m: ſ; nō ad blaſphe
mādū: ⁊ poſſeſſo a diabolo ꝓpter infidē
litatē. Rogabāt inquā vt imponat ei ma
nū ſue mīe ⁊ ſanet̄. Pōt ēt alia allegoria
aſſignari. Nā iſte infirmꝰ eſt genꝰ huma
nū ſm Hie. ⁊ Greg. qđ in Adā peccauit E
⁊ a diabolo arreptum eſt ſed xp̄o venien
te ad mare huiꝰ ſeculi ad prouincia3 ga
lilee q̄ interpretat̄ rota ⁊ ſignificat volu-
bilitatē nr̄e mortalitatis. Chriſtum exo-
rant angeli ⁊ ſcti vt ſanare dignet̄ infir-
mū. ¶ Anagogice ſciēdū eſt ꝙ ī hac vita
oēs etiā ſcti ſunt q̄ſi ſurdi q2 pauca. i. ſen-
ſibilia ſolū cognoſcimꝰ quātū ad q̄d ē: vt
pt3 per. s. Th. i. q. lxxxviij. ⁊ iſta etiā pro
maiori parte ignoramꝰ. Credimus autē
aliūs puta deo q̄dā q̄ non videmꝰ nec do
ceri poſſumꝰ. i. ea q̄ ſunt fidei. Sunt ergo
oēs ſurdi: q2 non pn̄t ſciētifice doceri de
oibꝰ: imo q̄ſi de nullis poſſumꝰ habere
ſcientiā. Sunt etiā muti q2 ea pars tem-
poris qua laudāt deū vt plurimū eſt mi-
nima ꝓpter alias occupationes ⁊ etiam
a demone vexant̄ ꝑ varia tētamēta. Sed F
xp̄o veniente ad prouinciā galilee. i. rote
vel tranſmigratiōis: ſic em̄ interpretatur
qđ fit in tranſitu mortis: deprecantur ſcti
patrie ⁊ iuſti vie: vt xp̄s imponēdo manū
morienti doceat eū ſciam bt̄oꝝ: ⁊ pducat
ad laudes āgeloꝝ: ⁊ liberet̄ ab iſidijs dis

¶ Textus euange: Mar. vij. c.

E Xiens Jeſus de finibus
tyri venit p ſidonem ad
mare galilee iter medios
B fines decapoleos ꝛ ad-
ducūt ei ſurdū ꝛ mutū ꝛ depcaban
tur eū: vt imponat illi manū. Et ap
prehendens eum de turba ſeorſum
miſit digitos ſuos i auriculas ei⁹:
ꝛ expuens tetigit linguā ei⁹ ꝛ ſuſci
piens in celū: ingemuit ꝛ ait. Ephe
ta qd̄ eſt aperire ꝛ ſtatī aperte ſunt
aures eius ꝛ ſolutum eſt vinculum
lingue ei⁹: ꝛ loquebat̄ recte: ꝛ pce-
pit illis ne cui dicerent. Quāto aūt
eis precipiebat tanto magis plus
predicabāt: ꝛ eo ampli⁹ admirabā
tur: dicētes: Bn̄ oia fecit ꝛ ſurdos
fecit audire: ꝛ mutos loqui.

E Xiēs Jeſus de finib⁹ tyri ve
nit p ſidonē ꝛc. Mar. vij. In
iſto euā. tāgunt̄ tria pūcta q
ſunt deprecatio: Exauditio
M Glorificatio. ¶ Quantu ad
pmū ſciēdū ē q filij iſrl̄
intrantes terrā pmiſſionis dei i armoꝝ
virtute deo diſponēte nō potuerūt totā
illā regionē armis occupare ſꝫ multe re-
manſerūt ciuitates p gētiles habitare in
ter quas fuerūt tyrus ꝛ ſidō q prope mō
tē libani ſunt. Tyrus quidē fuit ciuitas
fortiſſima in maritima tanq̄ inſula: q̄uis
parum a terra diſtaret. Hec fuit ditiſſi-
ma: qꝛ fuit optim⁹ portus nauiū deferen
tiū merces. Rex tyri tpe ſalomonis fuit
cōfederat⁹ pplo dei iſrael ſꝫ qn̄ pplus iſrl̄
fuit per nabuchodo. captiuatus iſta ciui
tas debuit compati ei rōne antique ami
citie ꝛ nō fecit: ſꝫ gauiſa eſt ꝛ inſultauit ei
vnde cōtra eam venit nabucho. ꝛ voluit
replere lapidibus ꝛ lignis illud ſpatium
maris quod erat inter illam ꝛ terram: ꝛ
non potuit. Unde cepit eā nauali prelio
I ꝛ deſtruxit. Sꝫ poſt ſeptuaginta annos
reedificatam Alexander magnus eam fe
cit ꝯtiguā terre: repleto ſpatio predicto:
ꝛ eā ſine nauigio cepit ꝛ deſtruxit poſtq̄
egyptū ſubiugauerat. Nā autem id tēta-
uit ꝛ pficere non potuit. Deinde denuo
edificata eſt. Sidō aūt fuit etiam ciuitas:
q dicta eſt a puo filio chanaan: qui dict⁹
eſt ſidō: ꝛ ab eo ſidones: ꝛ ſidonia puin- N
cia: ꝛ ſidū ciuitas Jeſus ergo in finibus
tyri predicauerat: recedēdo a phariſeis:
q calūnias ei inferebant: vt ptꝫ Mat. xv.
Sed vt dr̄ Theo. ibi morā non traxit: ne
iudei tanq̄ legis trāſgreſſorē calūniarent̄
eū: eo q gentibus ſe immiſceret. Jdō dicit
Mar. Exiēs Jeſus de finib⁹ tyri. ſ. cito
poſtq̄ intrauerat. ¶ Sed cōtra: quia ipē
Mat. x. pceperat diſcipulis di. In viam
gētiū ne abieritis ꝛ in ciuitates ſamarita
noꝝ ne intraueritis. Rn̄deo vt elicit̄ ex
doctrina. s. Tho. ſup Matt. gētes erāt in
duplici differētia qdā erant extra terraꝫ
pmiſſionis: ꝛ dicebant̄ abſolute gētes:
qdā vo in terra pmiſſionis: ꝛ dicebant̄
ſamaritani: ſaltem p maiori parte. Sicut
ēt dicit̄ ibi: ꝯueniēs fuit pri⁹ pdicari euā-
geliū iudeis: deinde gētib⁹: qꝛ opꝫ prius I
ſeruare iuſtitiam q exhibere miam. Qd
aūt xp̄s pdicaret iudeis hoc iuſtitia quo
dāmō exigebat inquantū hoc erat pmiſ
ſum eis a deo ſecus de gētib⁹. Jdō dicitur
Ro. xv. Dico xp̄m Jeſuꝫ miniſtrū fuiſſe
circūciſiōis. i. iudeoꝝ: q ſoli circūcidebā
tur pp̄ter iuſtitiā dei: ad ꝯfirmandas p
miſſiones patrū: gētes aūt ſup miſericor-
dia honorare deū. Uoluit ergo xp̄s q vſq
ad ſuā paſſionē tn̄ in iudea fieret pdica-
tio euangelij: ſꝫ qꝛ vt dr̄. s. Tho. vbi. s. p
iudeā ire nō poterāt diſcipli niſi p vias
incederēt ſamaritanoꝝ: qꝛ ille vie erant
cōmunes: iō nō dixit: in viā ſamaritano-
rū ne abieritis: ſꝫ phibuit ingredi ciuita
tes eoꝝ: quo ad alias aūt gētes extra ter
rā pmiſſiōis exiſtes phibuit vtrūq. Di-
cēdū eſt ergo q Jeſus nō exijt de tyro: ſed
de finib⁹ tyri: qꝛ forte nō pdicauerat in ci
uitate: ſꝫ in finib⁹ ei⁹ p loca vbi erāt aliq
iudei inter gētiles habitātes. Et iſto mō
ēt ſoluit Hugo cardi. Sed reſtat dubiū:
qꝛ Jo. iiij. habet̄ q ipſe intrauit ſichar: q
erat ſamaritanoꝝ ciuitas ſꝫ q ſignificat M
Magiſter hiſto. Sed ad hoc dicendum
eſt q. s. Tho. ꝛ Hugo. intēdūt q xp̄s pro
hibuit intrare diſcipulos ad tempus ci-
uitates ſamaritanorum ex principali in
tentione ſecus ex ſecūdaria: vtpote quan

do euntes ad alia loca habebāt pertrāſire
p loca eoꝝ ꝛ ſic xp̄s ingreſſus eſt aliq̄n ci
N uitates eorūꝫ: ꝛ iſta eſt expreſſa ſententia
s. Tho. ſup Jo. Sequit̄ [venit p ſidoneꝫ]
forte intrādo ciuitatē ꝛ annuntiando eis
regnū dei: q̄uis eſſet ciuitas gentiliū qꝛ
erat in via vt iret [ad mare galilee]. Se-
A cundū Bed. iſtud mare erat lac⁹ aq dul
cis: ſed dr̄ mare hebraico more: quo oīs
aquarū cōgregatio mare nuncupat̄: ſiue
ſit dulcis ſiue ſalſa. Et hoc mare hꝫ tria
noīa ſm eūdē Bed. dicit̄ eīn mare gali-
lee a galilea puincia q illi eſt cōiuncta: ꝛ
mare tyberiadis a quadam ciuitate que
olim cenereth dicebat̄: ſꝫ ab Herode te-
trarcha inſtaurata tyberias i honorē ty-
berij ceſaris appellata eſt. Dicit̄ etiā ter-
tio mare geneſareth greco vocabulo a
pprietate ſua. Geneſar eīn dr̄ q̄ſi gn̄ans
aurā ſiue ventū qꝛ illa aqua nō eſt quieta:
ſicut aqua ſtagnorū ſeu paludoſa: ſꝫ ven-
I tis agitat̄ q de ipſo lacu naſcunt̄. Dicit
tn̄ Joſephus q ſic dict⁹ eſt a regione ge-
neraſa ſꝫ hoc non eſt ꝯ Bedā qꝛ talis re
gio ſic dicta eſt pp̄terea q ſibi auram ge
neret mediāte lacu illo. Un̄ pma rō hui⁹
vocabuli tā in regione q in lacu eſt gn̄a-
tio aure: a quā pmo noīata eſt regio q̄ſi
totū. ꝛ deinde lac⁹ quaſi pars regiōis in
B qua gn̄at̄ aura. Generat̄ autē iſte ventus
ſm. s. Tho. ex reſolutionib⁹ aque. Et ſi-
cut dixit idē ſup Pſ. vētus nō aſcēdit vt
appetit qꝛ reflectit̄ a frigore medij. ſ. in-
terſtitij aeris nec tn̄ deſcēdit: quia ab eo
totaliter nō vincit̄: ideo fert̄ medio mō.
Erat aūt hoc mare in lōgitudine diſten-
ſum ſtadijs. cxl. in latitudine vo quadra
ginta: ꝛ p illud tranſit iordanis fluuius.
[Inter medios fines decapoleos.] Deca
polis dr̄ a deca qd̄ eſt decē. ꝛ polis ciui-
tas. Inde dicit̄ decapolis regio habēs i
ſe decē ciuitates ſm Bedā vel ſm alios
ciuitas habēs ſub ſe decem ciuitates. Et
C facit in gtō decapolis vel decapoleos vl
tima acuta ſm grecū idioma. Iſta ergo
decapolis ſm Magiſtruꝫ hiſt. eſt trans
iordanē ad orietem cōtra galileā: que eſt
ad occidētē eiuſdē maris. Scdm̄ vo Ni
co. de Lyra eſt iſta regio ex vtraq pte la-
cū includēs. [Cū ergo dicit̄ dn̄s veniſſe
p medios fines decapoleos: ſm Nic. de
ly. intrauit pdictos fines: nō aūt ſm ma-
gi. hiſto. ſed tn̄ venit ad littus maris ex
oppoſito pdicte regionis. Et cū eo ſentit
Beda: qui ait dn̄m veniſſe ad locū q me
dios fines decapoleos ex alia pte maris
poſitos reſpiciebat. [Et adducunt ei ſur- D
dū ꝛ mutū] qui ſm Theo. nō patiebatur
iſta a natiuitate: ſed a demonio [ꝛ depre-
cabantur eum]. ſ. homines regionis [vt
imponat illi manum] firmiter credentes
q inde reportaret ſanitatem. Ecce ergo
petitio qua petunt ſimul tria miracula
fieri: ſcꝫ reſtituere loquelam et auditum:
ꝛ effugari demonē oppreſſorem infirmi.
¶ Allegorice ſciēdum eſt q nunc xp̄s in
gentibus credentib⁹ ei predicat per ſer-
uos ſuos: ſed circa finē mūdi reuertet̄ ad
iudeos ad ꝯuertēdos: ꝛ tūc angeli ꝛ ſan-
cti q ſunt in patria ꝛ q erunt tunc in via
rogabunt pro pplō iudeoꝝ: ſurdo ad au
diēdā veritatē pp̄ter ſuā obſtinationē: et
muto ad laudādū xp̄m: ſꝫ nō ad blaſphe
mādū: ꝛ poſſeſſo a diabolo pp̄ter infidē
litatē. Rogabāt inquā vt imponat ei ma
nū ſue mie ꝛ ſanet̄. Pōt ēt alia allegoria
aſſignari. Nā iſte infirm⁹ eſt gen⁹ huma
nū ſm Hie. ꝛ Greg. qd̄ in Adā peccauit E
ꝛ a diabolo arreptum eſt ſed xp̄o venien
te ad mare hui⁹ ſeculi ad prouinciaꝫ ga
lilee q interpretat̄ rota ꝛ ſignificat volu-
bilitatē nr̄e mortalitatis. Chriſtum exo-
rant angeli ꝛ ſcti vt ſanare dignet̄ infir-
mū. ¶ Anagogice ſciēdū eſt q i hac vita
oēs etiā ſcti ſunt q̄ſi ſurdi qꝛ pauca. i. ſen-
ſibilia ſolū cognoſcim⁹ quātū ad q̄d ē: vt
ptꝫ per. s. Th. i. q. lxxxviij. ꝛ iſta etiā pro
maiori parte ignoram⁹. Credimus autē
alijs puta deo q̄dā q non videm⁹ nec do
ceri poſſum⁹. i. ea q ſunt fidei. Sunt ergo
oēs ſurdi: qꝛ non pn̄t ſciētifice doceri de
oib⁹: imo q̄ſi de nullis poſſum⁹ habere
ſcientiā. Sunt etiā muti qꝛ ea pars tem-
poris qua laudāt deū vt plurimū eſt mi-
nima pp̄ter alias occupationes ꝛ etiam
a demone vexant̄ p varia tētamēta. Sed F
xp̄o veniente ad prouinciā galilee. i. rote
vel tranſmigratiōis: ſic eīn interpretatur
qd̄ fit in tranſitu mortis: deprecantur ſcti
patrie ꝛ iuſti vie: vt xp̄s imponēdo manū
morienti doceat eū ſciam btōꝝ: ꝛ pducat
ad laudes āgeloꝝ: ꝛ liberet̄ ab inſidijs dia

boli. Qđ vtiq; xp̄s facit ſi moritur9 effica
citer deſyderat curam actu vel habitu.
¶ Moraliter iſte infirmus ſignificat quēli
bet pctōꝛē. Talis eñ eſt ſurdus: quia non
audit inſpirātē / nec ꝑcipiētē / nec exhoꝛ
tātē / nec cōminātē. Tria aūt ſunt q̄ audi
B tū coꝛpalē impediūt. ſ. inflatura ſi naſca
tur in aure: ⁊ terra ſi igrediatꝛ illuc: ⁊ pu
tredo ſi ibi gn̄etur. Et iſta tria ſignificāt
ſuperbiā q̄ turget: ⁊ auaritiā q̄ terrā. i. au
rū inſequitꝛ: ⁊ luxuria putreſcentē coꝛam
deo ⁊ hoib9. ¶ Legitꝛ q aſpis q̄ñ incan
tatur tres habet aſtutias. Una: q2 ſtat fir
mus in cauerna: etiā ſi ſit putrida. Secū
da: q2 obturat vnā aurem cū terra. Ter
tia: q2 aliā claudit cum cauda. Incātatoꝛ
volēs aſpidē. i. pctōꝛē trahere ad deū: eſt
ꝑdicatoꝛ. Sed primā aſtutiā h3 luxurio
ſus: qui cū audit ꝑdicatoꝛē: cogitat q̄tum
dulcis ſit ei putrida cauerna luxurie. Se
cūdā aūt auarus: q̄ de auro cogitat. Ter
tiā ſupbus ⁊ ois ali9 pctōꝛ q2 credit ſe lō
gā habiturū vitā: ⁊ cū ſpe longe caude. i.
vite: claudit aurē. Eſt etiā mutus: q2 nec
deū laudat: nec ſua pctā confitetꝛ. Iſte de
bet offerri xp̄o a p̄latis: q̄b9 nō ſufficit ve
H nire ad xp̄m: ſed tenētur adducere alios:
⁊ debent pro eo rogare xp̄m ⁊ depꝛecari.
¶ Quātū ad ſcdm literaliter ſciendū eſt
q xp̄s exaudiuit iſtos. [Ideo app̄hēdēs
eū de turba: ſeoꝛſum]. Scdm Chryſo. xp̄s
facturus miraculū: ſeoꝛſum a turba voluit
ſecedere: vt doceret inanē gloriā eſſe fu
giendā. Sed contra hoc arguitꝛ ſic. Chri
ſtus eñ faciebat miracula ad cōfirmādā
ſuā doctrinā ⁊ ꝓbādā ſuā diuinitatē. Er
go illa miracula debebat facere corā eis
q̄b9 ꝑdicabat ſuā doctrinā ⁊ quos vole
bat credere ſuam deitatē. Nō ergo debe
bat illa facere ſeoꝛſum q2 impediebatꝛ fi
nis ei9. Ad hoc dicitꝛ q argumentū ꝓbat
q illa miracula debebant eſſe multitudi
ni manifeſta. Eſt aūt poſſibile q aliquis
curetꝛ in occulto: ⁊ tñ poſt ſciatꝛ ab oib9:
puta q̄ñ oēs ſciebant talē eſſe mutū ⁊ ſur
I dum. Seoꝛſum ergo xp̄s curauit vt doce
ret inanē gloriam declinare: ⁊ tñ eo volē
te miraculū fuit publicatū ad ꝯfirmatio
nē ſue doctrine. Sequitꝛ. [Miſit digitos
ſuos in auriculas eius] Qui ſolo verbo
curare poſſet: ⁊ hoc ſcdm Chry. vt oſtende
ret ſuā humanitatē oꝛganū ⁊ inſtrumen
tū eſſe diuinitatis cui erat vnita: et conſe
quēter oſtenderet humanā naturā per
ipſum eſſe a ſuis paſſionibus liberandā
q̄ iam in ipſo tante erat dignitatis vt per
eā ſanarentꝛ infirmi. [Et expuens tetigit K
linguā eius]. Theo. Ut. ſ. oſtēderet q oia
mēbꝛa ſacri coꝛpoꝛis eius diuina exiſtūt
⁊ ſancta ſicut ⁊ ſputū qđ vincula lingue
diſſoluit. Et eñ omne ſputū quidem eſt
ſupfluitas: ſed in dño oia diuina fuerūt.
Hec ille. Ad intelligēdum autem verba
Theo. eſt ſciendū q virtus ſpūalis ⁊ ſup
naturaliter operās nō ſolum pōt eſſe in
anima et membꝛis animatis: ſ3 etiam in
rebus inanimatis: vt pt3 de aqua baptiſ
mali: que tantā in ſe h3 virtutē q expel
lens pctā inducit gratiā. Eſt ergo ſnia.
Theo. q xp̄s voluit oſtēdere talē virtutē
in ſuo ſputo eſſe: vt conſequenter argue
retꝛ q multo maioꝛ erat in ſuis membꝛis.
Nō autē dicere voluit q ſputū eſſet diui
nū: i. diuinitati vnitū: cū nō ſit de verita
te humane nature. ſ3 q eſſet diuinum id
eſt habens in ſe quandā diuinā ⁊ ſuper
naturalē virtutem. Uel foꝛte pōt dici q L
dñs expuit ꝓpter myſteriū qđ in allego
ria dicemus. Sequitur. [Et ſuſpiciēs in
celū] ſcdm Bedā vt doceret de celo omnē
infirmoꝛū medelā eſſe q̄rendā [ingemuit
Beda. Non q2 ipſis opus eſſet aliq̄d pe
tere a patre ſed vt nobis gemendi daret
exēplū: cū vel ꝓ noſtris vel ꝓ noſtroꝛum
erratib9 p̄ximoꝛū ſupne pietatis p̄ſidia
inuocam9. Hec ille. ¶ Eſt aūt ſciēdū ſcdm
q dicit. s. Tho. iij. par. q. xlvij. q xp̄s ali
q̄ñ i miraculis faciēdis oꝛabat. vt ſe oſtē
deret a deo miſſum: ad quē recurrebat.
Sed hoc vt dicit faciebat in minoꝛibus:
non autem in maioꝛib9. puta q̄ñ remitte
bat peccata aut ſuſcitabat moꝛtuos: ſed
tunc ſuo imperio ⁊ p̄tāte faciebat mira
cula: vt oſtēderet equalem deo patri. Et
ſi obijciatur q q̄ñ voluit ſuſcitare. Laza
rum oꝛauit: vt pt3 Jo. xj. dicit idē: q hoc
fecit ꝓpter exēplū circūſtātiū. Uñ ibi dr: M
vt credant q2 tu me miſiſti. Hec ex ſanc.
Tho. q̄ intēdit q ſi iudei aſtantes credi
diſſent xp̄m a deo miſſum nō oſtendiſſet
ſe ab illo miſſum oꝛādo: ſ3 ſe eſſe ei equa
lē imperando. Quia vō illi necdū crede

bāt eū a deo miſſum: ideo ad hoc oſten
dendū oꝛauit. Conueniens eñ erat oꝛdo
vt prius crederent eū eſſe bonū ⁊ iuſtū q̄3
q eſſet equalis deo. Sequitꝛ ⁊ ait impera
tiue. [Ephetha quod eſt adaperire] ⁊ hoc
quo ad aures ſcdm Bedā: Lingua eñ nō
erat aperiēda: ſed ſoluēda [Et ſtatī apte
A ſunt aures ei9: ⁊ ſolutū eſt vinculū lingue
e9 ⁊ loq̄batꝛ recte] Et ſic ſcdm Bed. ingem i
ſcendo ⁊ ſuſcipiēdo in celū docuit ſe eſſe
hoiem: ſed imperādo deū. ¶ Allegoꝛice
ſciēdū eſt q digitus xp̄i ſignificat dona
ſpūſſcti: ſcdm Hie. ⁊ Gre. Nā vbi Lu. xj. dr.
Si i digito dei eijcio demōia Mat. xij. dr
Si in ſpū dei eijcio demones. Saliua vō
xp̄i ſcdm eūdē ſignificat ſapiētiā: eo q ſicut
ſaliua a capite ad os ⁊ ad vētrē fluit: ita
ſapientia ois a deo eſt q̄ eſt caput oim. ⁊
inde deſcēdit ad ventrem nr̄e mētis. Sa
natꝛ ergo ppl's iudeoꝝ a xp̄o: vl' gen9 hūa
nū: q̄ñ ꝑ ſapiētiā ꝑficitꝛ intellectus vt re
cte credat: ⁊ per ardoꝛē ſpiritusſancti vo
luntas inflammatur vt feruenter amet.
¶ Anagogice aūt ſciendū eſt q ex dictis
pt3 ſenſus anagogic9 huius ptis Sicut
eñ in via ꝑficitꝛ itellectus noſter ꝑ ſapiē
tiā fidei: ⁊ volūtas per amoꝛē vie q̄ eſt te
B nuis ⁊ modicus: ita in patria perficitur
intellectus ꝑ ſapientiā viſionis: ⁊ volun
tas per amoꝛē ꝯſummate gr̄e quo aīa to
ta manet ebꝛia: vt poſtmodū i eternū lau
det deū. Pſ. Bti q̄ habitāt in domo tua
dñe in ſecula ſeculoꝛū laudabunt te.
¶ Moraliter pctōꝛ ſurdus ſanatꝛ ꝑ im
miſſionē digiti i auriculā, i. ꝑ hoc q amoꝛ
ſpūſſancti tāgit coꝛ. Statim eñ frāgitur
inflatura ſupbie: vt pt3 in Paulo elato:
q̄ ꝓſtat9 de lupo in agnū eſt cōuerſus: et
abijcitꝛ terra auaritie: vt pt3 i Mattheo q̄
terrenis lucris inhiabat: ⁊ ſtatim ad hu
ius digiti tactū reliquit oia: ⁊ ſilr emun
dat fetoꝛem luxurie: vt pt3 in Magdale
na. Mutus vero ſanatꝛ ꝑ ſalinā. i. ſapiētiā.
C Eſt aūt ſaliua mediū vel diſpoſitiua me
dij: ꝑ qđ guſtus ſentit. Uñ ſi fuerit ſaliua
coꝛrupta guſtus male iudicat. vt patet de
febꝛicitante qui pꝛopter amaram ſaliuā
quā habet in lingua indicat dulcia ama
ra. Eſt aūt triplex ſaliua. ſ. amara inſipi
da ⁊ dulcis: que facit cibū apparere ama
rum inſipidum ⁊ dulcem. Et ſignificat
triplicē ſapiētiā. Prima eñ eſt diabolica.
qua q̄s ſapiens eſt in peccando. Secūda
eſt humana vel mundana: vt ſapientia in
acq̄rendis diuitijs vel cuꝫ q̄s eſt magn9
phs. Tertia eſt diuina. Prima facit q dul D
cia opa pietatis ⁊ virtuoſa videntꝛ ama
ra: Secunda facit q videantur inſipida.
Tertia vō iudicat de rebus vt ſunt ita q
ſpūalia iudicat dulcia ⁊ carnalia amara
iſta aperit os muti: vt laudet deum ⁊ cō
fiteatꝛ ſua peccata. ¶ Quantū ad tertiū
dicit euangeliſta [qđ p̄cepit illis ne cui].
i. alicui [dicerēt] ⁊ hoc vt doceret inanem
gl'iā fugiēdā eſſe ſcdm Chry. ⁊ Hier. vt. ſ. di
ctū eſt. ⁊ ne ante tp̄s accenderet iudeos
ad homicidiū in ſe ꝑ inuidiā ꝑpetrādū:
ſcdm eūdē Chry. S3 cōtra iſta arguitꝛ vt. ſ.
q2 xp̄s ꝑ hoc p̄ceptū ipediebat finē ſuū. ſ.
manifeſtationē ſue diuinitatis ⁊ ꝯfirma
tionē ſue doctrine: qđ non debuit facere
p̄ſertim q2 ei quem a demonio liberaue
rat p̄cepit dicēs Mat. v. Uade in domū
tuam ad tuos ⁊ narra quanta tibi fecerit
deus. Ad hoc dr ſcdm. s. Tho. iij. parte. q.
xliiij. ⁊ ſcdm Chry. q duplex gl'ia in noſtro E
ope ꝯſyderatꝛ. ſ. noſtra ⁊ diuina Cum. er
go p̄cedit ne cui dicatꝛ docet ꝓpꝛiā gl'iam
fugere. cū vō p̄cipit vt res geſta ꝑdicetꝛ.
docet gl'iam q̄rere dei. Non aūt ſunt iſta
cōtraria. ſ: nolle aliq̄d dici ad gl'iam pꝛo
pꝛiā ⁊ velle illud dici ad gloꝛiam dei Et
videntur velle iſti doctoꝛes q xp̄s pꝛohi
buit laudari opus ſuum: vt oſtenderet ſe
nō q̄rere gl'iā de illo: ⁊ tñ ſciebat q ſine
pctō illi publicarēt. ⁊ ſic ſua deitas ⁊ do
ctrina appꝛobaretꝛ. Foꝛte autem q poſſu
mus aliter dicere. Sciendū eñ eſt q mi
racula triplr fiūt. Aliq̄. n. fiūt ad ꝯfirma
dā doctrinā fidei. Iſto mō mali pñt face
re miracula ⁊ de facto quādo fides pꝛio
fundabatꝛ multi peſſimi fecerūt miracu
la. Unde dicitꝛ Mat. vij. Multi dicēt mi
hi in illa die: ſc3 iudicij. Dñe nōne in no
mine tuo ꝓphe auimus ⁊ demonia eie
cimus ⁊ vtutes multas fecimus: Et tūc
confiteboꝛ illis: q2 nunq̄ noui vos. Pꝛe
dicantes vō falſum nō poſſent iſto mō
miracula facere q2 de9 non pōt reddere F
teſtimoniū falſitati. Aliqua vero fiunt ad
ꝓbandā ſanctitatē alicuius. Et iſto mō
poſt fundatam fidē ſcti faciunt miracula

cōiter. Uñ qñ ſctūs eſt approband9 ſeu canonizand9 fit inquiſitio de miraculis. Alio mō fiunt ad conſolationē fideliū: q poſtulātes aliqd ſiue a deo immediate ſiue mediante aliquo ſctō aliqñ merētur exaudiri poſſumus ergo dicere q chriſt9 multoties i illa pātria pdicauerāt ⁊ miracula fecerat vt ptz ex hiſto. euāgelica. nō

G credebant in eum omnes: vel ſaltem habebant credendi cauſam. Unde hoc miraculum non fuit ad confirmādū doctrinam eius vel deitatem aſſerendam. ſz ad exaudiendum deprecantes. Ideo in tali miraculo voluit oſtēdere ſe gloriā dei et non ſuā qrere: ⁊ in illo: ⁊ in alijs. Sequitur. [Quāto aūt pcipiebat eis tanto amplius pdicabāt]. Sz ſi xps ſciebat q ita facturi erāt: quare pcipiebat ne facerēt. Ad hoc rñdet Au. de ↄſen. euā. dicēs q hoc fecit vt excitaret pigros. Si eñ iſti qbus pdicatio phibebat pdicabant qd facere debuerāt illi qbus iniūgebat vt pdicarent. Uel poſſumus forte dicere q xps ſic pcipiebat vt oſtēderet q quātū in ſe erat laudes pprias nō qrebat. Sz ↄtra predicta arguo ſic. Aut xps volebat q iſti obedirēt aut nō. Si pmū iſti peccauerūt: quos tñ euāgeliū vr ↄmēdare. Si ſcdm: leqtur

H q in xpo fuerit duplicitas: q precipiebat qd nolebat obſeruari. Ad hoc dico q ſicut ptz p magrm ſnia. j. di. xlv. Duplex ē in deo volūtas: ⁊ ſimilr in xpo. Uolūtas. ſ. bñplaciti q aliqd vult eē vł nō eē. Et volūtas ſigni q nihil vult eſſe vel nō eſſe: ſz ſe hz ſicut aliquis volēs aliqd eſſe vel nō eſſe. Nos eñ ſi volumus aliqd eſſe: pcipimus vt fiat. iō qñ de9 aliquid pcipit lz aliqñ illud eſſe nō velit tñ ſe hz vt hō volēs Et iſtud pceptū qd de9 facit dr voluntas ſigni. q: ſcz pceptū eſt ſignum voluntatis in nobis Quis nō in deo. Si eñ de9 vellet fieri oia q pcipit nullus poſſet agere ↄtra pcepta dei: ſicut null9 pōt ei9 voluntati reſiſtere. Uoluntas ergo beneplaciti

I ſemp implet: nō voluntas ſigni. Ad hoc argumentū ergo dico q xps non voluit illos tacere voluntate bñplaciti: q2 oino tacuiſſent: nec etiā voluntate ſigni quaſi eos obligaret ad pctm: q2 dt. s. Tho. ſup Mat. q tales nō peccauerūt. Nec tñ in chriſto fuit duplicitas: q2 in ſuo precepto nō oſtēdebat: niſi q ipſe ↄtrarium in ſe erat appetebat latere: nō aūt oſtēdebat ſe cos velle obligare. Uñ ipſi vidētes q ex humilitate pcipiebat: acceperūt illud pceptū quaſi depcationē: ⁊ nolētes eum exaudire ne ipſi ingrati viderent: ſicut ille videbat humilis: magnificabāt eū: ⁊ publicauerunt factū. Uñ ſecuta eſt magna

K lans xpo i turba. Uñ ſubdit. [⁊ eo ampli9 admirabāt]. ſ. tā iſti q turbe. q de humilitate xpi ⁊ miraculis ei9 ſtupebāt dicentes. [Bñ oia fecit: ⁊ ſurdos fecit audire ⁊ mutos loq]. ¶ Moralr docemur q q qrunt gl'am humiliant: ⁊ q humiliant ſe exaltant ab alijs vł a deo. Hier. Ciuitas in monte poſita vndiq3 circunſpecta abſcondi non pōt: ⁊ humilitas ſemp pcedit gloriam. Hec ille. Item inſtruimur iuxta doctrinā. Theo. dicētis. Docemur autez ex hoc ſicut bñficia elargiuntur minime applauſus ⁊ laudes appetere. Cum vero accipimus bñficia bñfactores pdicare ⁊ laudare: quis noluerint. Hec ille.

Dñica. xiii. poſt. Trinitatem

Textus. euang. Luce. x. cap.

L Beati oculi qui vidēt que videtis. Dico eñ vobis q multi pphete ⁊ reges voluerūt videre que vos videtis ⁊ nō viderūt ⁊ audire que auditis ⁊ nō audierūt. Et ecce qdā legiſperitus ſurrexit tentās illum ⁊ dicēs. Magr: quid faciendo vitā eternā poſſidebo? Ad ille dixit ad eū. In lege qd ſcriptū eſt. Quō legis: Ille rñdēs dixit: Diliges dñz deuz tuuz ex toto corde tuo: ⁊ ex tota aīa tua: ⁊ ex oībus virib9 tuis: ⁊ ex oī mēte tua: ⁊ primū tuū ſicut te ipm dixit illi. Recte rñdiſti: hoc fac

M ⁊ viues. Ille aūt volēs iuſtificare ſe ipm dixit ad Jeſum. Et qs eſt me9 prim9? Suſpiciēs aūt Jeſ9: dixit: Hō qdā deſcēdebat ab hierlz i hiericho ⁊ incidit i latrones. Qui etiā deſpoliauerūt eū: ⁊ plagis ipoſitis abierunt ſemiuiuo relicto. Accidit

aūt vt ſacerdos qdā deſcēderet eadē via ⁊ viſo illo pteriuit. Silr ⁊ leuita cū eſſet ſec9 locū ⁊ videret eū:

A pertrāſijt. Samaritanus aūt qdā iter faciēs venit ſec9 eū: ⁊ vidēs eū mīa mot9 eſt. Et approprīās alligauit vulnera ei9: infundēs oleū ⁊ vinū: ⁊ imponēs illū in iumentū ſuū, duxit in ſtabulū: ⁊ corā ei9 egit. Et altera die ptulit duos denarios: ⁊ dedit ſtabulario ⁊ ait. Curā illius habe. ⁊ qdcūq3 ſuperogaueris ego cum rediero reddā tibi. qs hoium trium videt tibi primus fuiſſe illi qui icidit in latrones. At ille dixit: Ille qui fecit mīam in illuz. Et ait illi Jeſus: Uade ⁊ tu fac ſimiliter.

Beati oculi q vidēt que vos videtis ⁊c.] Luc. x. Sicut dt bea. Amb. li. de officijs multiplex olim fuit de felicitate opinio. Quidā eñ illā poſuerūt in corporis volu

B ptate/vt epicurus. Qui quis diligenter excoluerit virtutes. vt teſtat. s. Tho. ſup lib. Eth. tñ hoc iō fecit vt quietior frueretur corporis voluptate. Quidā vero illā poſuerūt in animi virtute ⁊ quadā exteriori honeſtate/vt peripatetici. Quidam vero in cognitiōe dei ⁊ viſione/vt xpiani. cū qbus tñ etiā peripatetici potiſſime Ariſtoteles ↄuenīūt q2 principaliter dicunt illā ↄſiſtere in nobiliſſima opatiōe: nobiliſſime potētie reſpectu nobiliſſimi obiecti/vt ptz in lib. Ethi. quis ſcdario ↄſiſtat in alijs virtuoſis opib9. Iſta aūt nobiliſſima opatio eſt intellectio dei/q2 intellect9 eſt nobiliſſima potētia/⁊ de9 nobiliſſimum obiectū. Hāc ergo opinionē ſaluator ↄfirmat in pñti euāg. in quo tanguntur tria pūcta. q ſunt Inſtructio: Tentatio: Iuſtificatio. ¶ Quātū ad pmū literaliter ſciendū eſt: q xps nos inſtruit vbi ſit vera felicitas ⁊ beatitudo: dicens ad diſcipulos ſuos. [Beati oculi q vident q

C vos videtis.] Sed ↄ/q2 bti q nō viderūt ⁊ crediderūt. Jo. xx. Solutionē vide dñica in octa. paſche. Ubi ſciendū eſt q apl'i duo videbāt. ſ. diuinitatē xpi ſm mentē ⁊ humanitatē eiuſdez ſm corpales oculos. In his aūt duob9 ↄſiſtit felicitas ⁊ pmiuz nrm. In pmo qd eſt felicitas eſſentialis: in ſcdō vō accidētalis. Et lz huma-

D nitas xpi videat oculo corporali: tñ pōt videri oculo nō glificato: vt viderūt apl'i ⁊ glificato/vt videbūt ſcti i pātria. Silr diuinitas pōt videri per apertā viſionē pātrie ⁊ per fidē vie. Qui ergo videt diuinitatē xpi p viſionē pātrie. ⁊ ei9 humanitatē p oculū glioſum eſt pfectiſſime btūs. Qui aūt videt diuinitatē p fidē purā ⁊ viuā: btūs eſt i ſpe ⁊ ſi nō in actu. Uñ. ps. Bti immaculati in via. Et ſi talis videat et xpi humanitatem/vt faciebāt apl'i: talis erit adhuc beatior. Uiderūt eñ apl'i xpi glorioſam pñtiā ſibi in aſſumpta humanitate/vt ptz. j. Jo. j. Scdō ſcitatē vite in ei9 cōuerſatione, iuxta illud. Baruch. iij. Poſt ea in terris viſus eſt ⁊ cū holbus conuerſatus eſt. Tertio ei9 ptātē in miraculoz operatiōe. Lu. v. Repleti ſunt timore magno dicētes q2 vidim9 mirabilia hodie.

E Quarto ei9 gl'iam in trāſfiguratione/vt pz Lu. ix. Quinto ei9 pietatē in pauperū miſeratiōe. Mat. viij. Miſereor ſup turbā. Sexto ei9 māſuetudinē in opprobriorū ſupportatiōe. Jo. ix. Uos ihonoraſtis me. Et ſequit. Ego nō quero gloriā meā. Septimo ei9 feruorē in pdicatione Jo. viij. Iterū diluculo venit in tēplū. Uñ vt ptz ex euangeliſtaz decurſu per multos annos ↄtinue ⁊ inceſſanter docuit: ⁊ diſcurrebat pedes. Octauo ei9 patientiā in vulneribus ⁊ paſſiōe. Uñ dr. Mat. xxvij. Jeſus aūt nihil loquebat ita vt miraret preſes ⁊c. Oia aūt hec fide ⁊ certitudine videbāt. Et ſic xps btōs dicit aplos. Illi aūt fuerūt bti pharifei/q2 nō viderūt diuinitatē p verā fidē/ſz bti poti9 a xpo dicti ſumus nos q fide videm9 que apl'i fide ⁊ corpeo ſenſu viderūt. Cyrill9. Multi iudeoz viderunt xpm diuina operantem corporali intuitu: nec tñ omnib9 beatificatio conuenit. Non eñ crediderunt neq3 viderunt gloriā eius oculis mentis. Beatifica i ergo ſunt oculi noſtri q fide videmus verbū p nobis hoiem factum.

F Hec ille. Et lz beatiores fuerint apl'i q pphe ⁊ reges/tñ etiā illi fuerūt beati/q2 per fidē viderūt. ⁊ deſyderauerūt videre

oculo corporali xp̄m ſed nō viderūt: Uñ
ſubdit[Dico eñ vobis ꝙ multi ꝓphe et
reges voluerūt videre q̄ vos videtis]ſcʒ
H me incarnatuʒ[ꝛ nō viderūt/ꝛ audire q̄
vos auditis]ſcilʒ ſecreta celeſtia ex ore
meo[ꝛ nō audierūt.]Et notāter euāgeli-
ſta dicit multi ꝛ non oēs ſm Origenē/qꝛ
viderunt xp̄m aliq̄ eoꝝ:lʒ pauci. Unde ꝛ
Abraā dicit ꝙ vidit diē xp̄i ꝛ gauiſus eſt.
vt dꝛ Jo.viij. Uel ſm Chry. cuʒ dicit mul-
ti debem⁹ intelligere oēs/qꝛ licet aliqui
eorum viderint xp̄m:nō tñ viderunt que
viderūt apl'i.ſ.cōuerſantē deū inter ho-
mines ꝛ loquentē eis ſicut frater loquit
ad fratres. ¶ Moral'r inſtruimur ꝙ ſem
per debem⁹ xp̄m ꝛ ei⁹ doctrinā atq3 opa
contēplari/qꝛ beati ſunt taliū oculi. Uñ
dicit apl's ad Heb. xij. Aſpicientes in au-
torem fidei ꝛ cōſummatorē Jeſum:q̄ pro
poſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem con-
fuſione contempta. ¶ Quantū ad ſcd'm
literaliter ſciēdū eſt ꝙ ſaluator dixerat ꝙ
nomina diſcipuloꝝ erant ſcripta in ce-
lis:ideo ſm Bedā quidā legiſperit⁹.i.
M doctor in lege Moyſi in hoc ſumpſit oc-
caſionē tentādi xp̄m.i.ſumēdi experimē-
tum de eo quantū ſciret ꝛ quātum neſci-
ret. Unde ſequit[Et ecce q̄dā legiſperit⁹
ſurrexit tētās eū ꝛ dicēs]Jſte ſcd'm Cyril.
erat de numero aliquoꝝ loquaciū:q̄ cir-
cuībāt regiōes detrahētes xp̄o ꝛ dicen
tes ꝙ inutilia loq̄ret. Uoluit ergo eū pro-
uocare/vt dicit idē Cyril.q̄ten⁹ aliq̄d di-
ceret cōtra moyſen dī.[Magiſter q̄d fa-
ciendo vitā eternā poſſidebo:]in quia.ſ.
ſunt ſcripta noīa iuſtorum. Sequit.[At
ille dixit ad eū. Jn lege q̄d ſcriptū ē: quō
legis.]Ad intellectū aūt rñſionis quā le-
giſperit⁹ rñdet ſciēdū eſt iuxta doctrinā
s.Tho.ij.ij.q.xliiij.ꝙ Deut.vi.p̄cipitur vt
de⁹ diligat ex toto corde:ex tota aīa/ꝛ ex
tota fortitudine. Sed Mar.xij. ꝛ Luc.x.
ponunt eadem tria.ſ.cor/aīa/ꝛ vires:ſeu
virtus q̄d idem eſt q̄d fortitudo ꝛ addit
I mens. Sed Mat.xxij. ponunt duo.ſ.cor
ꝛ anima. ꝛ dimittit:ex tota fortitudine. ꝛ
additur ex tota mente. Oportet ergo vt
declaremus quatuor.ſ.cor:aīam:fortitu-
dinē/ꝛ mētē.qꝛ ſi aliq̄d hoꝝ alicubi omit
tit:hoc eſt qꝛ in aliis intelligit. ¶ Eſt er-
go ſciēdū ꝙ p cor hic ſignificat volūtas.

Nā ſicut cor eſt principiū oīm corpaliuʒ
motuū:ita voluntas eſt principiū omniū
ſpūaliū:maxie quantū ad intētionē finis
q̄ eſt obiectū charitatis. Tria āt ſunt p̄n-
cipia ſpūalia actuū:q̄ p̄ncipia ad operan K
dum ex volūtate mouent.ſ.intellectus:q̄
hic dꝛ mens/ꝛ appetitus ſenſitiuus qui
hic dꝛ/aīa/ꝛ vis executiua que hic dꝛ for-
titudo ſiue virt⁹ vel vires. Precipit ergo
nobis ꝙ itētio nr̄a ferat in deū:ꝙ eſt deū
toto corde diligere/ꝛ ꝙ intellect⁹ ſubda
tur deo:credēdo ea que de⁹ iubet crede-
re/ꝛ ꝙ appetitus ſenſitiuus reguletur ſm
deū/ꝛ ꝙ actus exterior obediat deo. Di-
cit ergo.[At ille rñdēs dixit]ſupple in le
ge ſic lego.[Diliges dñʒ deū tuū ex toto
corde tuo]ita ꝙ tu⁹ finis ſit de⁹[ꝛ ex tota
aīa tua]ita ꝙ tuus affectus ſenſitiuus re-
gulet ſm rōneʒ[ꝛ ex oīb⁹ virib⁹ tuis]ita
quod actus tui exteriores ſint ſm legem
dei[ꝛ ex omni mēte tua]ita quod intelle-
ctus tuus ſubdat deo. Sed cōtra/qꝛ hoc
membrū non inuenit in tota lege veteri.
Ad hoc dicit Borrā ꝙ iō dꝛ ibi ſcriptuʒ/
qꝛ deducit ex ſcriptis[ꝛ ꝓximū tuū ſicut L
teipm.]Eſt aūt ſciēdū ꝙ ly ſicut aliq̄n im
portat equalitateʒ/ꝛ ſic amare ꝓximum
ſicut ſeipſum:eſt amare illū tantū quan-
tum quis ſeipſum amat. Jſto aūt modo
nullus tenet amare ꝓximum vt ſeipſum:
qꝛ ordo charitatis req̄rit vt quis ſe plus
q̄ ꝓximū amet/vt ptʒ.ij.ij.q.xxvi. Aliq̄n
vo ly ſicut importat ſimilitudinē:ꝛ ſic ille
amat ꝓximuʒ vt ſeipm qui illū amat ad
eundē finē vltimū ſecū/qꝛ.ſ.vult ei felici-
tatē eternā/ꝛ illa per que ad illā venit.ſ.
virtutes ꝛ gratiā dei ꝛ alia in quātū ſunt
ꝓ bono aīe eius. Et iſto modo tenemur
amare ꝓximū ſicut noſipſos.i. eo modo
quo noſipſos amam⁹/ſʒ nō tm̄ quantuʒ
nos amam⁹. Sed nunq̄d pōt homo iſta
in hac vita implere. Rñdet.s. Tho.ij.ij.
q.xliiij.ꝙ poſſum⁹ iplere impfecte nihil.
ſ.agendo q̄d repugnet pfecte vnioni aīe
ad deū:que eſt finis dei i hoc p̄cepto:nō
aūt poſſum⁹ implere pfecte ptingēdo.ſ.
ad p̄dictū finē/ſʒ hoc erit in pr̄ia. Dupl'r
eñ pōt aliq̄d p̄ceptū impleri:puta ſi dux
p̄cipiat vt pugnet. Uno mō pfecte pue-
niendo ſcʒ ad finē p̄cipientis:puta victo
riā. Alio mō impfecte/qꝛ.ſ.lʒ nō pueniat

quis ad finē.puta victoriaʒ:tñ nihil facit
repugnās victorie/vtputa ſi pugnet ſm
ꝙ pugnare debuit.i. ſm diſciplinā mili-
A tarē. Sicut ergo nō peccat miles q̄ recte
pugnat ꝛ tñ nō vincit: ita ꝛ q̄ nihil facit
ꝯ deū ſiue q̄ nullū mortale cōmittit/et tñ
nō toto corde vnit deo eo mō quo vnie-
mur in pr̄ia nō peccat quaſi hoc p̄ceptū
nō obſeruet. Qꝛ vo oīa p̄cepta diuina or
dinant ad dilectionē dei ꝛ ꝓximi. iuxta
illud Mat.xxij. Jn his duobus mādatis
vniuerſa lex pēdet ꝛ ꝓphete.iō ſubiūgit
[Dixit ꝙ illi. Recte rñdiſti: hoc fac ꝛ vi-
ues]vita eterna ꝛ immortali. ¶ Moral'r
docemur ꝙ nō eſt ſemper reſpondēdum
dure interrogātibus ex mala voluntate.
Naʒ ſaluator tentāti ſe benigne rñdit: ꝛ
dicta eius cōmēdauit. ¶ Quātuʒ ad ter-
tium literal'r ſciēdū eſt ꝙ tpe illo fuit ma-
gna q̄ſtio inter phariſeos ꝛ ſcribas: q̄d
eſſet maximū mandatū legis. Quidā eñ
dicebant ꝙ ſacrificare deo erat maximū
op⁹ q̄d ptinet ad latriā. Quidā vo p̄fer-
rebāt opa pietatis. Jſte ergo ſcriba ſiue
doctor interrogauit xp̄m de duob⁹.ſ.q̄d
faciēdo vitā eternā poſſideret/vt dꝛ hic
Lu. ꝛ q̄d eēt maximū mādatū in lege: vt
B dꝛ Mat.xxij. ꝛ Mar.xij. Et hoc dico ſup
poſito ꝙ fuerit idem ſcriba de quo iſte ꝛ
illi loquūt:q̄d tñ nō hēo certū: ꝙuis hec
teneāt cōiter expoſitores. Jſte ergo ſcri-
ba ſm Cyril. audita xp̄i rñſione eū cōmē-
dantis in ſupbiā elat⁹ eſt. ſʒ ſm Nic. de
Ly. ꝛ aliquos alios nō ē elat⁹ in ſupbiā:
ſed cōpūctus eſt in vbis xp̄i:ꝙuis in p̄n-
cipio interrogauit malo fine. Uñ xp̄s di-
xit ei. Nō longe es a regno dei/vt patet
Marc.xij. Scd'm ergo has duas opinio
nes dupl'r exponit q̄d ſequit.ſ.[Jlle autē
volēs iuſtificare ſeipm.] Nam qui dicūt
euʒ ſupbiſſe: dicūt ꝙ voluit ſe iuſtificare
i.oñdere iuſtuʒ quaſi nullū haberet ꝓxi-
mū.i.ſibi in iuſtitia cōparādū. vel ꝙ vo-
luit ſe iuſtificare in q̄tū credidit ſe ha-
biturū tale rñſum a xp̄o p ꝙ oſtēderet ſe
iuſtū. Alij vo dicūt ꝙ voluit iuſtificare ſe
ipſum vere opere adimplēdo mādatum
C de dilectione ꝓximi. Uerūtñ etiam dato
ꝙ ſit idē ſcriba: vr̄ tenendū cum ſctis q̄d
nō ſit cōpūctus ſed elatus potius. Nec
hoc pbat p illd: nō lōge es a regno dei.

¶ Pro quo ſciēdū eſt: ꝙ ille iterrogauit
q̄d eſſet maximū mandatū in lege. ꝛ xp̄s
rñdit ꝙ erat mādatū dilectiōis ꝛ nō ſa-
crificij. Et qꝛ ille doctor tenebat hāc opi D
nionē cōmēdauit opinionē xp̄i:dī. Jn ve
ritate magiſter recte rñdiſti vt pʒ Mar.
xij. Et ecōtra xp̄s vidēs ꝙ ſapiēter ille re
ſpōdiſſet dixit. Nō longe es a regno dei:
q̄d iō dixit:nō qꝛ eſſet cōpunctus/ſed qꝛ
rectā opinionē ſequebat in p̄dicta q̄ōne.
Et iō dicit gl.ꝙ lōgi⁹ diſtāt ignorātes q̄
ſciētes. Et Chryſ. dicit:q̄d lʒ nō eſſet lōge:
tñ diſtabat a regno dei. Sequit.[Dixit
ad ieſum. Et q̄s eſt meus ꝓxim⁹:]q̄ſi di-
ceret in aīo ſuo ſm Cyril. ꝛ Theo. Pareʒ
nō habeo in iuſtitia/vt poſſit mihi eſſe
ꝓximus. Uel ſm alios vt ſtatim ſubiun-
gat hunc ſe ſemp dilexiſſe ſi xp̄s rñdiſſet
vt cogitabat. ¶ Notādū vo ꝙ ꝓxim⁹ dꝛ
pmo carnali ꝓpinq̄tate Ps. Amici mei ꝛ
ꝓximi mei aduerſum ꝛc. Scd'o religiōe/
vt oēs xp̄iani. Eccle.xv. Exaltauit illum
apud ꝓximos ſuos. Tertio pietate/vt ſo
li boni/vt ptʒ hic. Quarto nature cōfor- E
mitate/vt oēs hoīes/vt hic xp̄s ꝯclude-
re vult:exceptis dānatis.[Suſcipiēs aūt
ieſus dixit.]Forte ſuſpexit dñs ad celum
ſuſpirādo:q̄id q̄d volebat dicere ſigni-
ficabat calamitatē humani generis. Nā
ſequit.[Hō quidā]Scd'm aliquos iſtud
nō fuit res geſta: ſʒ pabola ſed ſm alios
fuit res geſta/qꝛ iter hierl'm ꝛ hiericho
erat ſylua magna ſeu deſertū in quo la-
trones cedes ꝛ p̄das exercebāt. Sed ſiue
ſic fit ſiue ſic:ſciendū ſm Borrā ꝙ ſtatim
ſaluator poterat rñdere ꝛ dicere. oīs ho
mo eſt ꝓximus tuus: ſʒ voluit inducere
exēplū:vt ex rñſione ſcribe cōuinceret eū
de falſa ſua opiniōe. Judei eñ nullū exi-
ſtimabāt ꝓximū niſi iudeos. Chriſt⁹ au-
tem voluit pbare ꝙ oīs homo eſt ꝓxim⁹
oī hoī:arguēs a maiori vt patebit. Dicit
ergo ꝙ ille homo[deſcēdebat a hieruſa-
lē in hiericho.] Hierl'm eñ eſt i mōtib⁹
ꝛ hiericho in cāpeſtribus[ꝛ incidit in la
trones:qui etiā deſpoliauerūt euʒ:ꝛ pla-
gis impoſitis abierunt ſemiuiuo relicto]
vel qꝛ ille voluerat ſe defendere: vel qꝛ F
ab eo latrones cognoſcebantur: ꝛ conſe
quenter timentes ne proderet eos: vo-
luerunt illuʒ occidere. His eñ de cauſis

rere nr̃i. Quos vt vidit dixit Ite
oſtendite vos ſacerdotibus. Et fa
ctū eſt dū irent mūdati ſunt. Un9
autem ex illis vt vidit q2 mundat9
eſt regreſſus eſt cum magna voce
B magnificās deum. Et cecidit in fa
ciem ante pedes eius grãs agens.
Et hic erat ſamaritanus. Rñdens
autem Jeſus dixit. Nonne decem
mundati ſunt. Et nouem vbi ſunt.
Non eſt inuentus qui rediret ꝛ da
ret gloriam deo niſi hic alienigena
ꝛ ait illi. Surge ꝛ vade quia fides
tua te ſaluum fecit.

Cum iret Jeſus i hierl'm trã ſibat ꝑ mediã ſamariã ꝛ gal
leã.] Lu. xvij. In pn̄ti euã. tã
gunt tria pūcta: q̃ ſūt. Poſtu
latio: ſanatio: reprehenſio.
¶ Quãtū ad pmū lr̃alr ſciēdū ē ꝙ ſama
ria aliqñ ſignificat regiã ciuitatē: aliqñ
ꝓuinciã. Nã cū ppl's dei. xij. tribub9 cõ
tineref ſub Roboã filio ſalomonis ſtul
H to diuiſum ē regnū ei9: ꝛ remãſerūt ſibi
due trib9. ſ. iuda ꝛ beniamin. reliq̃ aūt. x.
fecerūt ſibi regē hieroboã: vt ptz. iij. Reg.
xij. ꝛ ſedes regni. x. tribuū fuit ſamaria ci
uitas. Sed captiuitatis. x. tribub9 ꝑ na
buchodo. regem baby. miſit idē rex gē
tes q̃ colerēt terrã illã ꝛ dicti ſunt ſamari
tani ab illa ciuitate vel ꝓuincia. Et iſti
colebãt ſimul deū ꝛ idola. ſaltē aliq̃ tpe.
Nã cū pri9 colerēt idola de9 imiſit be
ſtias infeſtãtes eos: iõ ſunt coacti colere
deū. Et ſemꝑ fuerūt iudeoꝝ inimici: ꝛ re
cipiebãt ꝗnqꝫ libros moyſi: ſꝫ nõ ꝓphe
tas. Dicit ergo. [Dū iret Jeſus in hier'lz]
I ſ. vltia vice qñ ibat ad mortē [trãſibat ꝑ
mediã ſamariã] ſumēdo ſamariã ꝑ ꝓuin
cia [ꝛ galileã [Quo aūt tranſiuit Jeſus ꝑ
vias ꝛ ciuitates gētiū. vide. s. dñica. xij.
[ꝛ cū ingrederet quoddã caſtellū] vt ibi
effunderet cibū aiarū. i. doctrinã ſuam
[occurrerūt ei decem viri leproſi] in ipſo
ſcilicet ingreſſu caſtelli q2 ſm Titum ex
tra ciuitates tãqꝫ immūdi morabantur.
Occurerunt inqꝫ q2 audierãt famã mi
raculoꝝ eius [q̃ ſteterūt a lõge] ꝓpter re
uerentiã xp̄i. ꝛ etiã q2 ſanis appropinq̃
re verebant ꝓpter immūditia ſuã eru
beſcētes. ſm Theo. [ꝛ leuauerunt vocē]
lamētationis ꝛ deprecatiõis ex magno
deſyderio ſanitatis [dicētes Jeſu prece
ptor] Scdm Theo. in hoc oñdūt ſe Jeſuz K
deū eſſe credere. Uñ ſubdit [miſerere no
ſtri]. q. d. Potes nos ſolo verbo curare.
¶ Allegorice ſꝫ Aug. de q̃ſ. euã. ꝛ Bedã
iſti leproſi ſunt heretici: q̃ in exteriorib9
i. in v̄bis oñdūt variū colorē: dū dicūt q̃
dã v̄a ꝛ q̃dã falſa. Lepra eñ eſt vitiū co
loris in ſupficie ꝓtendēs varietate. hita
liter ſunt ab eccl'ia vitandi. vt ipa exclu
ſione coacti Jeſum ꝓceptorē magnis vo
cibus clamēt: ꝛ bene preceptorez Jeſum
appellant: q2 in eius verbis errauerant.
¶ Moralr lepra ſignificat gñaliter om
ne pctm̄ mortale: q2 eſt morb9 incurabi L
lis: abominabilis: ꝛ vl'is. Si pctm̄ mor
tale non põt curari niſi v̄tute diuina. Ut
ptz. iij. diſ. xix. ar. j. ꝛ facit abominabilez
apd̃ deū ꝛ corrūpit vl'r oia dõa ꝯña graz
dei q2 ipm̄ tollit grãz. Spūaliter tñ ſigni
ficat luxuriã: auaritiã: ꝛ ſuperbiã: q2 eſt
morbus fetid9: ſitibūdus: ꝛ cõtagioſus.
Modus aūt quo iſti tales curandi ſunt
eſt. Primo per humilē ſui cognitionem:
q2 ſteterunt a longe velut publican9. Et
ſcdo ꝑ intenſum deſyderiū ꝛ clamoſam
orationem: q2 leuauerunt vocem. Et ter
tio per puram confeſſionē: q2 miſſi ſunt
ad ſacerdotes: vt videbitur.
¶ Quãtū ad ſcdm lr̃aliter ſciēdū eſt. ꝙ
lex moſayca mãdauit Leui. xiiij. vt mun
dati a lepra oñderēt ſe ſacerdotib9 pro
pter duo. Prio: q2 ſacerdotis erat iudi
care vtrum eſſent vere mandati vel nõ. M
Scdo vt offerrēt ꝓ ſua mūdatiõe ſacrifi
ciū in lege ſtatutū. Legalia aūt habuerūt
curſuz vſqꝫ ad xp̄i paſſionē in qua dixit.
ꝯſummatū eſt. Uñ xp̄s ea ſuauit. vt ptz
in circūciſiõe purificatione ꝛ imolatiõe
agni. Iõ quos a lepra ſanabat. ad ſacer
dotes mittebat. Sequit ḡ [q̃s vt vidit di
xit. Ite. oñdite vos ſacerdotib9] vt. ſ. illi
q̃rū intereſt expiant v̄ram emundationē
ſm. Theo. ꝛ vt opatis legale ſacrificium
purgationis ſm Cyril. ꝛ vt publicet mi
raculū ſm Borrã. Uñ dixit ſacerdotib9
nõ ſacerdoti ꝛ vt oñdat ſpūalis curatio

nis ordo vt. ſ. poſt cõtritionē ſequat ꝯfeſ
ſio. Dicit autē quedã glo. ꝙ vitia alia ab
infidelitate dñs ꝑ ſeipm̄ ſanat in mēte: ſꝫ
ꝑ hoc nõ itēdit excludere ſecretã ꝯfeſſio
nē ſꝫ publicã recõciliationē ſm Borraz.
Notat aūt ēt idē h' ꝙ ſicut alienū: ita ꝛ ꝓ
A priū delictū ei ſoli debem9 pãdere q̃ poſ
ſit ꝛ velit ꝓdeſſe. Et vt dicit Theo. dñs in
hoc ſuo ꝓcepto oñdebat eos eſſe curan
dos al's ad q̃d eos miſiſſet vt indicarent
de emūdatione. Uñ ſequit. [Et factū eſt
dū irēt mūdati ſunt] diuina v̄tute: ꝯcurrē
te fide eoꝝ ꝛ obediētia ad xp̄m. Cū autez
decē eſſent vnus eoꝝ erat ſamaritan9. et
ſm Theo. reliq̃ iudei. Sꝫ ſamaritan9 ſta
tim vt ſe mūdū vidit: regreſſus eſt ad re
gratiãdū xp̄o. Iõ ſequit. [Unus aūt ex il
lis vt vidit q2 mūdat9 eſt regreſſus eſt cū
magna voce magnificãs deū]. Tit9. De
ditautē ei appropinquãdi fiduciã ſuſce
pta purgatio. Uñ ſubdit. [Et cecidit i fa
ciē ſuã añ pedes ei9 grãs agēs] fidē ſuaz
ſimul cū beniuolētia pãdēs. Hec ille [Et
hic erat ſamaritan9]. Theo. Hic ptz ꝯuēce
B re ꝙ nihil ipedit quēqꝫ placere deo: etiaz
ſi de genere ꝓbano ꝓceſſerit dūmõ bo
nū gerat ꝓpoſitū. Null9 etiã nat9 ex ſan
ctis ſuperbiat nouē eñ qui iſraelite erãt
ingrati fuerūt. hec ille. ¶ Allegorice ſciē
dū eſt ꝙ pctõꝛi nõ ſufficit cõtritio ſeu do
lor de pctõ vbi põt hr̃e copiã cõfeſſoris:
q2 tenet cõfiteri vt ptz ꝑ oēs theologos.
Jubet ergo dñs eos q̃ miam petūt a deo
ire ad ſacerdotes: vt. ſ. confiteant iniq̃ta
tes ſuas: ſed dū vadūt mūdant: q2 cõfeſ
ſio iuſtificat in propoſito: hita anteqꝫ ha
beatur in actu: dūmodo dolor ſufficiens
ſit: vt patet per. ſan. Tho. in. iiij. diſt. xvij.
¶ Moraliter inſtruimur quãtū debeat
regratiari deo q̃ liberat: a lepra pcti. pſ.
Dirupiſti vincula mea: tibi ſacrificabo
hoſtiã laudis. Sed multi reperiūtur in
C grati ideoqꝫ recidiuare permittuntur.
¶ Quantū ad tertiū lr̃aliter ſciendū eſt
ſm Nico. de Ly. ꝙ iſti nouez leproſi qui
erãt iudei nõ ſunt regreſſi ad grãs agen
dū xp̄o q2 decepti fuerūt a ſacerdotib9 q̃
doctrine xp̄i: ꝛ miraculis detrahebant: ꝛ
ſm eoꝝ informatiõnē attribuerūt emun
dationē ſuã obſeruationi legis ꝛ nõ v̄tu
ti xp̄i. lꝫ a ꝓncipio fideliter ꝛ deuote peti
uiſſent ab eo ſanari. hos ergo repꝑhēdit
xp̄s tanqꝫ igratos cū dr̃. [Et rñdēs ieſus
dixit. Nõne decē mūdati ſunt]. Non in
terrogat vt diſcat q̃d neſcit ſꝫ vt oñdat ſe
ſcire ꝙ ſcit [ꝛ nouē vbi ſunt. Nõ eſt inuē
tus] ex illis decē [q̃ rediret ꝛ daret gloriã
deo: niſi hic alienigena]. i. aliūde qꝫ in põ D
pulo dei genit9. Legit aūt dñs in ſamari
tanis tria laudaſſe. pmo fidei facilitatez.
Jo. iiij. Videte regiões q2 iã albe ſunt ad
meſſez. Scdo miſericordie pietatē vt ptz
Lu. x. de eo q̃ alligauit vulnera ſauciati.
Tertio bñficij recognitionē: vt h. Quili
bet igit conet eſſe bon9 ſamaritan9. i. cu
ſtos aie ſue ꝑ h' tria. ¶ Sꝫ h' eſt vna dubi
tatio. Tenet eñ. ſ. Thom. iij. q. xliiij. ꝙ xp̄s
nunqꝫ aliquē ſanauit i corpe quē nõ pri9
ſanaret in aia: faciebat eñ miracula v̄tu
te diuina. dei autē ꝑfecta ſunt opa: vt dr̃.
Deut. xxxij. ca. ꝛ ꝯñr talia opa ꝑtingunt
ad finē operãtis. finis aūt xp̄i curantis
corpa: q2 erat ſal9 aiarū ꝓncipali9 vene
rat aias curare qꝫ corpa: ſed ꝯ iſta v̄r eſſe E
inſtãtia de iſtis nouē leproſis ꝛ ēt de illo
ſeruo cui xp̄s abſciſſam auriculã reſtituit
de q̃ nõ hr̃ ꝙ fuerit iuſtificat9. Ad primū
horū dr̃ duplr. pmo ꝙ iſti leproſi fuerūt
ꝓus iuſti in aia qꝫ mūdati vel tpe vel na
tura. ſꝫ tñ poſt emūdationē peccauerunt
mortalr: q2 ꝑdiderūt fidē ſuã ſi a ſacerdo
tibus ſꝫ quoſdã. Scdo dr̃ ꝙ forte iſti nõ
peccauerūt ꝑ ifidelitatē: ſꝫ ꝑ ingratitudi
nē tm̄: q̃ tñ forte nõ fuit pctm̄ mortale. vt
ptz ex his q̃ de igratitudine dicit. s. Th.
ij. ij. q. cvij. Juſtificatio aūt quã xp̄s facie
bat: nõ cõſtituebat hõies ipeccabiles ve
nialiter. imo nec mortalr: vt ptz in petro
negãte: de q̃ dubiū nõ eſt ꝙ mortalr ipec
cauit. vel ſi hec igratitudo fuit pctm̄ mor
tale tñ prius fuerūt iuſti. vt dictuz eſt. Ut
autē rõnabili9 ꝙ mortalr peccauerūt: ſic
vel ſic q2 nõ eſt probabile xp̄m ꝓ veniali
F ſic eos repꝑhēdiſſe. Ad ſcdz de ſeruo dicẽ
põt ſilr duplr. Primo ꝙ fuit iuſtificat9 ꝛ
lꝫ hoc euãgelio nõ habeat: nõ tñ habet
oppoſitum. Scdo ꝙ dictū. s. Tho. intelli
git de his q̃s xp̄s curabat q̃ſi exhibendo
bñficiū. hūc aūt curauit q̃ſi ſatiſfaciēs de
bito apparēter. Nã actus petri videbat
iniuſtitiã ꝯtinere apud illos q̃ xp̄m non
nouiſſent: ꝛ ꝯñr petrus tenebat apparē

ter tali ſatiſfacere:etiam ꝑ membro ab-
ſciſo ſi potuiſſet.ſed qꝛ nō poterat:ſatiſfe
cit ꝑ eo xp̄s.[Et ait illi.Surge ⁊ vade qꝛ
fides tua te ſaluum fecit]diſpoſitiue ⁊ ex
cōgruo.dei aūt ꝟtus effectiue.℞ Allego
rice ſcḋm.Titū hic ſignificat̄ ꝙ gētiles ſu-
ſceptis bn̄ficijs a xp̄o ad eū deuote cōfu-
G gerūt.iudeis in ſua duritia ꝑmanētib⁹.
℞ Moralr̄ in hoc ꝙ iſte q̄ fuit cōmēdat⁹
a xp̄o tanꝙ̄ ſalu⁹ clamauit an̄ ſuā mūda-
tionem ⁊ poſt innuit̄ ꝙ pctōr dꝫ clamare
ad deū ꝑ oratiōnē ante ſuā cōuerſionē:
vt conuertat̄ ⁊ poſt conuerſionē vt con
ſeruet̄.Nam quatuor ſunt ꝓpter que cla
matḃō.Clamat em̄ a facie ignis:a violē-
tia furis:ab impetu aquarum:a terrore
hoſtiū.In nobis aūt poſt cōuerſionē ad-
huc eſt ignis ꝯcupiſcētie:⁊ ſunt in nobis
fures.i.oculi ⁊ aq̄ tribulationū:⁊ ꝯtinuū
bellū aduerſus inimicos.℞ Eſt etiā mo-
raliter ſciendū ꝙ lepra quinqꝫ modis le-
git̄ fuiſſe mūdata ꝓmo ꝑ occultationē:vt
pꝫ in manu moyſi.Exo.iiij.Et ſcḋo ora-
tione:vt patet de lepra marie Nume.vij.
Et tertio ablutione vt lepra naamā.iiij.
H Regū.v.Et quarto tactu man⁹ diuine vt
pꝫ Mat.viij.Et q̄nto impletiōe obediē-
tie:vt hic.Hec antē ſignificant quinqꝫ re
q̄ſita ad mūdationē ſpiritualis lepre ſal-
tē de bene eſſe.Primū ſuꝑſſius abſcon-
ſio a pctīs.⁊ ſecūdū interceſſio ſanctorū.
⁊ tertiū lachrymoſa cōtritio ⁊ confeſſio.
⁊ quartum infuſio gratie diuine.⁊ quin-
tum eſt humilis ſatiſfactio.

Dn̄ica.xv.poſt Trinitatem.

Textus euan.Mat.c.vi.

Nemo pōt duob⁹ dn̄is ſer
uire.Aut em̄ vnum odio
habebit ⁊ alterū diliget:
aut vnū ſuſtinebit ⁊ alte
rū ꝯtēnet.Nō poteſtis deo ſeruire
⁊ mām̄one.Jō dico vobis ne ſolli-
citi ſitis aīe vr̄e q̄d māducetis:ne-
I qꝫ corpi veſtro q̄d īduamini.Nōne
aīa pl⁹ eſt q̄ꝫ eſca:⁊ corp⁹ plus q̄ꝫ ve
ſtimētum:Reſpicite volatilia celi
q̄m̄ nō ſerūt neqꝫ metūt neqꝫ cōgre
gāt ī horrea:⁊ pr̄ veſter celeſtis pa-
ſcit illa.Nōne vos magiſ pl̄is eſtis
illis?Quis āt vr̄m cogitās pt adij-
cere ad ſtaturā ſuā cubitū vnū.Et
de veſtimēto q̄d ſolliciti eſtis.Cō-
ſyderate lilia agri q̄ō creſcunt nō K
laborant neqꝫ nent.Dico autem vo
bis ꝙ nec ſalomon in omni gloria
ſua coopert⁹ eſt ſicut vnuꝫ ex iſtis.
Si āt fenū agri q̄ḋ hodie eſt ⁊ cras
in clibanū mittit̄.de⁹ ſic veſtit q̄ꝫto
magis vos minime fidei.Nolite er
go ſolliciti eſſe dicētes:q̄d māduca
bim⁹ aut q̄d bibem⁹ aut q̄ꝓ operiemur.
Hec em̄ oīa gentes inquirūt.Scit
em̄ pr̄ veſter qꝛ his oīb⁹ indigetis.
Querite ergo ꝑmū regnū dei ⁊ iu
ſtitiā ei⁹:⁊ hec oīa adijcient̄ vobis.

Nemo pōt duob⁹ dn̄is ſeruire
⁊c].Mat.c.vi.In p̄nti euāge.
xp̄s docet iſtā ꝯcluſionem ſcꝫ
Null⁹ dꝫ hr̄e ſollicitudinem
ſuꝑfluā vel anxiam circa tpa- L
lia:puta cibū:potum:veſtitū:⁊ hmōi.Et
tāgit tria pūcta q̄ ſunt.Rōcinatio.Exem
plificatio:⁊ correctio.℞ Quātū ad ꝓmū
lr̄aliter ſciēdū eſt:ꝙ duplici rōne xp̄s cō
cluſionē ſuā ꝓbat.Et ꝓma ē talis.Qn̄ cū
fuerint duo dn̄i ꝯrij:contraria iubentes.
eligēdū eſt ſeruire meliori:cū nō ſit poſſi
bile ſeruire vtriqꝫ.Si deus ⁊ mām̄ona.i.
demon q̄ diuitijs ꝑeſt:ſeu ipſe diuitie q̄n̄
dominant̄ affectui:ſunt dn̄i ꝯrij:qꝛ de⁹ iu
bet iuſtitiā ali⁹ rapinā.Jō eligēdū ē ſer-
uire meliori.i.deo ꝑ deuotionē:⁊ nō mā-
mone ꝑ ſuꝑfluā ſollicitudinē.Hāc ergo
rōnē tāgit xp̄s dicēs.[Nemo pōt duob⁹
dn̄is ſeruire]q̄n̄.ſ.ſunt cōtrarij aut diſpa
rati et nō ſibi ūnicē poſiti:vt in ꝓpoſito:
qꝛ auaritia q̄ eſt ſeruit⁹ idolorū non pōt
ſtare cū diuino obſeq̄o:nec volūtas dia-
boli ē ꝯformis volūtati dei.Ad itellectū
aūt ſequētiū ſciēdū ē ꝙ de⁹ ſcḋm ſe a nullo
pōt odio hr̄i vt pꝫ ꝑ.ſ.Th.iiij.diſ.l.⁊.ſ.q. M
lx.⁊ per Capreo.ſ.diſ.l.q.ij.⁊ rō vna eſt:qꝛ
de⁹ eſt eſſentialis ⁊ ꝑma bonitas.Nul
lus aūt pōt odire purā ⁊ ꝑmā bonitatē:
qua q̄libet vult bonū neceſſario:⁊ ꝯn̄r q̄li
bet amat ipaꝫ bonitatē q̄ bonū amatū ē

bonum.⁊ ꝯn̄r amat ꝑmā bonitatē quia
oīs bonitas eſt bona.i.deum.Alia rō eſt:
qꝛ de⁹ eſt eſſentialis bonitas:ergo nullo
mō hꝫ rōnē mali.ergo nullo mō eſt odi-
A bilis.In ſuis aūt effectib⁹ de⁹ odiri pōt
inq̄ꝫtū illi apprehendunt̄ vt mali:vt puta
pena quā infligit.Odit̄ ergo ipa pena ⁊
ꝯn̄r de⁹ illator ei⁹ odit̄ ꝑ accidēs inq̄ꝫtū
punitor:⁊ nō ſcḋm ſe vl̄ ꝑ ſe.Econuerſo aūt
diabolus in ſe ꝯſyderatus.i.ſine ſuo effe
ctu:lꝫ nō ſine ſua mala volūtate eſt odi-
bilis:qꝛ eſt inimicus noſter ad quē natu
ralr̄ vt inimic⁹ eſt odiū habemus:vn̄ nō
eſt ꝓximus noſter:nec tenemur:imo nec
debemus illū ex charitate diligere:vt pꝫ
ꝑ.s.Tho.in.ij.ij.In ſuo tn̄ effectu aliq̄n̄
diligit̄ vt cū hoī ꝓcurat diuitias aut cor-
poris voluptates.Dicit ergo ſaluator.
[Aut em̄ vnū odio habebit].ſ.diabolū:q̄
in ſe nō eſt amabilis ſuſtinet̄ aūt ſicut di
cit Aug.eo mō quo aliq̄s odiēs dn̄ꝫ ⁊ di-
ligēs ancillā ei⁹ ſuſtinet durā ſeruitutem
ꝓpter amorē ancille.Sic etiā vani hoīes
B amore voluptatū ſuſtinēt durā ſeruiturē
diaboli quē nō amāt.[Et alterū cōtēnet]
i.deū:Et nō dicit̄ odio habebit:qꝛ deus
nō eſt odibilis.Cōtennunt autē eum ho-
mines vani q̄ſi de ei⁹ māſuetudine ⁊ bo
nitate ſecuri vt dicit btūs Augu.Exꝓmit
aūt ſpālitēr ſaluator q̄ ſint iſti dn̄i dicens
[Nō poteſtis deo ſeruire ⁊ mammone.
Māmona ſyriace latine dr̄ diuitie.Per
māmona ergo ſcḋm Hie.intelligunt̄ diui
tie:q̄b⁹ ſimul cū xp̄o ſeruire nō pōt.Sed
ſcḋm glo.ꝑ mām̄ōna itelligit̄ q̄dā demon:
ſic dict⁹ qꝛ ꝑeſt diuitijs:non qꝛ poſſit eas
dare niſi vt de⁹ ꝑmittit:ſꝫ qꝛ ꝑ eas hoīes
fallit:vt eadē gl.dicit̄.Sꝫ re vera ſcḋm Au-
gu.q̄ fuit diuitijs vt dicit Hier.ſeruit ēt
demoni:vt dr̄ gl.Sūt aūt hic duo ſciēda.
C Primū eſt ꝙ vt colligit̄ ex varijs ſcriptu
re locis ⁊ dictis ſctōꝝ lucifer hꝫ ſeptē du
ces:q̄ tētant de ſeptē vitijs capitalibus.
Leuiathā q̄dē de ſuꝑbia:mām̄ona de
auaritia:aſmode⁹ de luxuria.belberit de
ira:belphegor de gula:⁊ beelzebub de in
uidia:⁊ de accidia aſtaroth.Scḋꝫ ē ꝙ nō
dixit xp̄s:non poteſtis deo ſeruire ⁊ hr̄e
diuitias:qꝛ aliḋ ē hr̄e diuitias ⁊ aliḋ eſt
ſeruire diuitijs.Hie.Qui diuitiaꝝ ſeruus
eſt diuitias cuſtodit vt ſeru⁹:q̄ aūt ſerui-
tutis excutit iugū diſtribuit eas vt dn̄s.
Hec ille.Quidā em̄ amant diuitias ſu-
ꝑa deū vt auari ⁊ ſcḋm illarū:q̄dā amant
eas:ſꝫ infra ſeu min⁹ q̄ꝫ deū.vt viri imꝑ-
fecti.q̄dā eas nō amāt:ſed tenent ꝓpter D
deū:vt ſeruiāt de eis pauperib⁹ ⁊ fami-
lie:vt viri ꝑfecti.Deinde ſaluator cōclu-
ſionē ſuam ꝓbat ſcḋa rōne q̄ talis eſt ſcḋꝫ
Hie.Chryſ.⁊.s.Tho.ſuꝑ Mat.Quicūqꝫ
dat maiora:dabit ētiā minora:ſed deus
dedit aīaꝫ ⁊ corp⁹ q̄ ſunt maiora cibo:po
tu ⁊ veſtimento.igit̄ iſta minora dabit ſi-
ne ſuꝑflua ſollicitudine.Hanc ſaluator
tāgit dicēs.[Jō dico vobis ne ſolliciti ſi-
tis aīe vr̄e q̄d māducetis]ſcḋm Hie.in ali
quib⁹ textib⁹ addit̄ neqꝫ q̄d bibatis.Sꝫ
poſito ꝙ nō ſit de textu:ſaluator in cibo
cōcluſit et potū:quē cib⁹ neceſſario requi
rit.[Neqꝫ corpi vr̄o q̄d induamini.]Ad
uertēdū eſt anteꝫ ꝙ ſcḋm Chry.hic ꝑ aīam
accipit̄ ipſa aīa rōnalis cui māducam⁹:
nō quaſi ipſa egeat cibo:ſed qꝛ ſine cibo
deficit corp⁹ ⁊ ꝯn̄r illa in corꝑe ſtare nō
pōt.Sed ſcḋm Aug.ꝑ aīam hic accipit̄ vi-
ta corꝑalis ⁊ aīalis:ſicut ⁊ ibi:qui amat E
aīam ſuā ꝑdet illā.Hec aūt aīa ꝑ cibū cō
ſeruat̄ in corꝑe.Aduertendum eſt ſcḋo ꝙ
quidā heretici euchite appellati Aug.te
ſte li.de here.⁊ li.de opibus monachoꝝ
ex his verbis dn̄i dicūt ꝙ viro apl̄ico vt
puta religioſo nō lꝫ operari manib⁹ ⁊ lu
crari panē ſuū.Quoꝝ error ex hoc ipo de
ſtruit̄:qꝛ ſcriptura teſte i multis locis btūs
paul⁹ opabat̄ manib⁹ ſuis lucrādo ſibi
victū:ne grauaret paupes xp̄ianos ⁊ vt
daret exēplū pſeudo apl̄is:q̄ indebite vo
lebāt a ſuis auditorib⁹ ſtipēdia ſurripe-
re.Lꝫ ergo iſta ꝓcurare:imo quilibet q̄
nō hꝫ tenet̄ ꝓcurare ſibi victū.Quilibet
em̄ tenet̄ ſe amare:qꝛ ꝓximū quilibet te-
net̄ amare ſicut ſeipm̄.ergo q̄liber tenet̄
ꝯſeruare vitā ſuā ſicut ⁊ vitā proximi:et
magis.⁊ ꝯn̄r q̄libꝫ tenet̄ ſibi ꝓuidere de
his ſine q̄b⁹ viuere nō pōt.Vn̄ q̄ ex nota
bili negligētia permitteret ſe mori fame:
eēt dānat⁹.Qḋ vō dicit[ne ſolliciti ſitis]
ſic dꝫ itelligi.Ne ſolliciti ſitis.ſ.ſuꝑflue ⁊
inordinate ⁊ anxie.Sicut enim habetur F
ex doctrina ſancti Thom̄.ſuꝑ Mat.⁊ ad
Phil.iiij.⁊.ij.ij.q̄ō.lv.⁊.j.q̄ō.cviij.⁊.iiij.
di.xv.⁊.iij.contra gen.ca.cxxxv.⁊ in va-

rijs alijs locis: ſollicitudo duplr' ſumit̃: Uno mō ꝑ diligētia q̄rēdi qđ deeſt. Alio mō ſumit̃ ꝓ anxietate aīe cū defectu ſpei: ⁊ iſta ꝓhibet̃: nec vnq̄ poteſt eſſe laudabilis. Pria aūt pōt eſſe laudabilis ſʒ eſt vi-
G tioſa multis modis: vt elicit̃ ex locis p̄allegatis. Primo ſi ponat̃ finis in req̄ſita: ⁊ nō in deo: tūc em̄ eſt pctm̄ mortale. Secūdo ſi querant̃ ſup̄flua neceſſitati ⁊ decētie ſtatus. Tertio ſi q̄rant̃ neceſſaria cū ſup̄fluo ſtudio nimis imergēdo mētē in talib⁹. Quarto ſi q̄rant̃ neceſſaria cū debito ſtudio: ſʒ tn̄ cū diffidētia diuini auxilij: ita. ſ. ꝙ hō non ſperet ꝙ ſi ipſe faciat ꝙ pōt de⁹ debeat ſupplere. Hier. Precipit̃ nobis ne ſollicitiſim⁹ q̄d comedam⁹. Et q2 in ſudore vultus p̄param⁹ nobis panem labor exercēdus eſt: ſollicitudo tollenda. Hec ille. Chry. ſup Mat. Nō em̄ ſollicitudinib⁹ ſpūalib⁹ ſed laborib⁹ corporalib⁹ acquirēdus eſt panis: q̄ laborātib⁹ ꝓ p̄mio diligētie dn̄o p̄ſtāte abūdat ⁊ negligētib⁹ ꝓ pena deo faciēte ſubducit̃. Hec ille. Sequit̃ [Nōne aīa plus eſt
H q̄ eſca]. i. maioris p̄tij [⁊ corp⁹ pl⁹ q̄ veſtimentū]. q. d. ſm̄ Hier. De⁹ q̄ dedit maiora: dabit etiā minora. Sicut etiaʒ dicit Chryſ. Si de⁹ fecit hoīeʒ vt ſit: cū eſſe nō poſſit ſine alimēto vtiq̄ exhibebit ei alimentū. Qđ intelligendū eſt ſi hō faciat qđ in ſe eſt q2 de⁹ nō fecit hoīem vt ſit et viuat ꝯ ſuā volūtatē: ſʒ vt ſit ſi velit eſſe. ¶ Quātū ad ſcđm ſciēdū eſt ꝙ xp̄s ꝯcluſionē ſuā ꝓbat exēplarit̃: ⁊ adducit duo exēpla. Primū de cibo ⁊ potu. cum dicit [Reſpicite volatilia celi]. i. conſyderate aues q̄ volāt in celo. i. in aere. [Nō ſerūt neq̄ metūt neq̄ ꝯgregāt in horrea ⁊ p̄r vr̄ celeſtis paſcit illa] Sicut āt teſtat̃ Au. quidā dicūt ꝙ exemplo celeſtiū auiū laborādū nō eſt: ſicut ille nō ſeminant neq̄ metūt: ſed vt idē ait: tales nolūt cōſyderare qđ ſequit̃ neq̄ ꝯgregant in horrea. Tales em̄ volunt hr̄e man⁹ otioſas ⁊ repoſitoria plena. Intēdit ergo ſaluator vt idē inuit: ꝙ ſicut de⁹ paſcit aues q̄rētes
I cibū ſm̄ ſollicitudinē ſue nature debitā: ita paſcet hoīes faciētes qđ i ſe eſt q2 hō dignior eſt oīb⁹ aīalib⁹. Iō ſubdit̃ [Nonne vos pluris eſtis illis]. i. carius valetis ſm̄ Aug. de ſer. dn̄i. ſeu maioris eſtis p̄tij

⁊ ꝯn̄r multo magis de⁹ vos ꝯſernabit ſi faciatis qđ i vobis eſt. Sicut aūt dr̄ Hie. q̄dā nimis alta ſapiētes ꝑ volucres accipiunt angelos: nō intelligētes ꝙ tūc falſe diceret̃: nōne vos pl'is eſtis illis. Poſ- K
ſum⁹ tn̄ ſm̄ Hila. ꝑ aues demones itelligere: q̄s ſine ſollicitudine de⁹ ꝯſeruat: ⁊ ſūt minoris p̄tij q̄ ſint hoīes ſerui xp̄i: ⁊ hoc ineſſe grē ſʒ nō ineſſe nature. Confirmat aūt dn̄s qđ dixerat ꝑ quoddā expertū: vt dicit gloſ. cū ſubdit̃. [Quis aūt veſtrū cogitāt]. i. cogitādo [pōt adijcere ad ſtaturā ſuā cubitū vnū]. q. d. nl'l⁹ de⁹ ꝑ ſingl'os dies nutrimēta tui corpis facit Si ḡ i ſeipſo quotidie dei ꝓuidētia operat̃: quō in neceſſarijs tuis ceſſabit: Si aūt vos cogitādo modicā partē corpori vr̄o addere nō poteſtis quomō cogitādo ſaluādi eſtis i toto. Hec ille. ¶ Opʒ ḡ excludere a nobis anxiā cogitationem ⁊ ſup̄fluā. Scđm exēplū eſt de veſtitu: qui nō eſt ita neceſſari⁹ ſicut vict⁹ cū dr̄. [Et de veſtimēto q̄d]. i. q̄re ſollicititi eſtis. ſ. cū ſup̄fluitate ⁊ anxietate q̄ſi diceret. Nulla L
eſt cā ꝙ ita ſollicitemini: Quis per hoc nō excludat̃ ſollicitudo debita vt di. Chry. [Cōſiderate lilia agri.] Chry. Nō autem vtit̃ exēplo volucrū vt induceret pauonē vl' cygnū a q̄b⁹ erat ſilia exēpla accipere: ſʒ vtit̃ exēplo liliorū. Unit eni x dnobus mōſtrare ſupabūdātiā a magnificentia pulcritudinis ⁊ villitate p̄ticipantiū tali decore. Hec ille. Itē Chry. ſup Mat. oſ̄dit q̄ ſit liliorū pulcritudo dr̄. Lilia em̄ ſtatuto tp̄e format̃ i frōdib⁹: veſtiūt̃ cādore iplent̃ odorib⁹: qđ terra non dederat: de⁹ inuiſibili ope largit̃. Hec ille. Si q̄s aūt dicat ꝙ iſte liliorū ornat⁹ nō ē ex diuina ꝓuidētia: ſed a caſu ſeu a fortuna. Cōtra hoc arguit̃: q2 ea q̄ a caſu ſunt raro eueniūt: vt ptʒ ꝑ Ari. ij. phyſ. Lilia āt ſemꝑ eodē mō veſtiunt̃ ⁊ oīa lilia ſil'r Chry. ſup Mat. In oīb⁹ āt eadē plenitudo ſeruat̃ vt nō ab euētu fctā putent̃: ſed dei ꝓuidēua intelligant̃ eſſe diſpoſita. Hec ille. Sequit̃ [n̄ laborāt] vt viri [neq̄ M
nēt]. i. filāt vt femine. Et vt magis in eis cōmēdet̃ diuina ꝓuidentia: ſubdit̃ ꝯparatio de ſalamōe: qui fuit glioſiſſimus. Nam fuit potētiſſim⁹: q2 viuēte Dauid patre ſuo factus eſt rex tot⁹ ppl'i dei. i. duodecim

duodeciʒ tribuū. Oēs aūt reges alij poſt eū habuerunt tn̄ duas tribus. Et vltra hoc regnū vt dr̄. iij. Reg. iiij. erat hn̄s ſecū in ditione oīa regna a flumine terre philiſtijm: vſq̄ ad terrā egypti. Habuit
A etiā tantā familiā ꝙ vt ibidem dicit ſcriptura ꝑ ſingulos dies ſua curia volebat xxx. choros ſil'e. Chorus vt dr̄ dn̄s archieps eſt mille librarū ⁊. lx. choros farine ⁊. x. boues pingues. ⁊. xx. paſcuales. i. vitulos vt credo ⁊ centuʒ arietes excepta venatione caprarum ⁊ ceruorum ⁊ bubalorū ⁊ auiū. Iſta nō ſunt vana: q2 ſcriptura ſic teſtat̃. Un̄ vt dicit q̄. ſ. ſatis eſt rōnabile. ꝙ. xxx. milia ꝑſonarum haberet in atrio ſuo. Habebat em̄. xl. milia equorū curruliū: quos nr̄i leues appellant ⁊. xij. milia equeſtriū. Fuit ēt ditiſſimus: q2 vt cōputat q̄. ſ. ex his q̄ dicit ſcriptura vbi ſ. ſu⁹ introit⁹ annualis cert⁹ erat. xlvij. milia nōgente q̄nquaginta due libre auri. Libra āt auri valet circa. xc. ducatos. De his oīb⁹ vide ſi vis archiepm̄. ij. pte ti. v. Fuit etiaʒ ſapientiſſimus: q2 habuit ſapiētiam infuſam a deo: vt dr̄ ſcriptura.
B Queſiuit etiā ꝯplacere mulieribus in oībus. q2 ꝓpter amorē earū cum iā eſſet ſenex: viſus eſt ſapiētiā ꝑdidiſſe ⁊ adorare idola: ⁊ ꝯn̄r veroſil'e eſt ꝙ ſe q̄tū potuit ornauerit ⁊ tn̄ nunq̄ equauit lilia: iō dr̄ [Dico aūt vobis ꝙ neq̄ ſalomō in omni glia ſua coopertus eſt ſicut vnū ex iſtis] Hier. Reuera ꝙ ſericū q̄ regū purpura: q̄ pictura textricū pōt florib⁹ cooparari. Hec ille. Chry. Quid ita rubet vt roſa: q̄d ita candet vt lilium. Viole vero purpura nulla ſuperari murice: oculorū magis q̄ ſermonis iudiciū eſt. Quantū em̄ veritatis ad mēdacium tm̄ veſtimētorū ⁊ florū differētie. Hec il. Et notāter dr̄ in oī glia ſua: q2 vt dr̄ Chry. nō ſolū interdū Salomō ſup̄atus eſt a florum decore ſed ſemꝑ ita ꝙ nec vna quidē die equat⁹ eſt eis in pulcritudine. ¶ Eſt aūt notandū ꝙ tria ſunt agētia ſubordinata quorū vnum eſt nobili⁹ altero: de⁹. ſ. natura ⁊ ars. Unde
C ars nunq̄ ita ꝑfecte opat̃ vt natura: neq̄ natura vt de⁹. Iō nūq̄ fuit ita bonū vinū vt illud quod fecit xp̄s deus ſm̄ ſanctos neq̄ ita pulcri flores vel colores: vt illi q̄s facit natura: niſi eos faceret deus. Un̄

ſalomō nō equauit lilia in decore. Et vltra hoc veſtes Salomonis nō fuerūt ſine moleſtia facte vt veſtes liliorū. Chryſ. ſup Mat. Salomō ⁊ ſi nō laborabat vn̄ veſtiret̃ tn̄ videbat. Ubi autē eſt viſio il- D
lic ⁊ miniſtrātiū offenſa ⁊ iubētis ira frequēter inuenit̃. Hec ille. [Si autē fenum agri. i. lilia q̄ appellat fenum ſm̄ Chry. vt oſtendat eorū vtilitatē reſpectu hoīm [qđ hodie eſt [pulcrū. ſ. ⁊ decorum [⁊ cras]. i. q̄ſi immediate poſt ſuā pulcritudinem. Uel cras ſm̄ Hiero. ſumit̃ ꝓ futuro ſm̄ cōſuetudinē ſcripturarū [in clibanū mittitur]. i. in fornacē ignis: q2 alicubi teſte. s. Tho. ſup Mat. ꝓ lignis habent̃ ſtipule. Uel vt dicit gloſ. alij textus loco clibani habēt aceruū qui eſt ſilis clibano cuʒ eleuet̃ ad modū mōticuli: ſicut ⁊ cliban⁹ q̄ a clino dr̄ [de⁹ ſic veſtit [ſine eius ſuperflua cura q̄to magis vos modice fidei. Videt̃ aūt hic ſumi fides ꝓ quadā ꝯfidē-
tia. Quis poſſit ſumi pro vera fide: quia E
ex magna fide: magna confidentia naſcitur. ¶ Ex his patet ꝙ opinio illorū qui dicunt deum non habere prouidentiam de omnibus in ſingulari eſt heretica: q2 eſt cōtra diuinam ſcripturā vt hic patet de auib⁹ ⁊ lilijs. Etiam iſta opinio ſtolida: q2 eſt expreſſe cōtra philoſophicam rationē: qđ ſic ptʒ. Suppono eniʒ primo id qđ dicit Ariſto. lib. ſ. Phy. ⁊ experientia docet: ꝙ oē agēs aliquid aut mouens agit ⁊ mouet illud ad aliquē finē. Et probatur oē agēs aut agit per voluntatē: vt hō: angelus: ⁊ de⁹: aut ꝑ naturā vt bruta ⁊ alia vtrumq̄ aūt horū agit ꝓpter finē. Uel ſicut ſe mouēs in finē vt hō: vt ſicut motū ⁊ directū ab alio: vt ſagitta. Scđo ꝙ oē qđ fit ⁊ mouetur fit ⁊ mouet̃ ad aliquē finē. Hoc em̄ ſequit̃ ex primo. Tertio qđ cā principalis eſt cauſa effect⁹ cauſe ſecūdarie: vt puta ſi ſocrates tenēs baculū manu ꝑ illū voluat lapidē: nō ſolū baculus: ſʒ ⁊ ſocrates dicitur mouere lapidem imo magis q̄ baculus: quia cauſa primaria plus influit q̄ ſecunda iuxta re- F
gulam philoſophie traditaʒ in libro de cauſis. Et ratio eſt quia ſecunda cauſa habet totam virtutem ſuam a prima. Unde conſueuit dici ⁊ verum eſt quod quicquid eſt cauſa cauſe eſt cauſa cau-

[illegible] UNIVERSITARIA

ſati per ſe. Quarto quod eſt vna prima cauſa effectiua que a nulla alia mouetur vt probaꝫ .ij. Meta. Iſta autē cauſa effectiua immobilis eſt: ꝙ vna: vt ꝓbat Ariſtoteles .vij. Metaphi. ⁊ .viij. Phy. ⁊ hoc
G ipſum iſti ꝓcedūt. Ex hoc autem ſequitur ꝙ oīs alia cauſa mouetur ab iſta quia ſi vna eſſet que non moueretur ab iſta: iaʒ eſſent due cauſe immobiles ꝯtra ſuppoſitū. Quinto ꝙ deꝰ quecūq; facit per intellectū: ⁊ voluntatē facit in creaturis: quia eſt ſpūs: ⁊ aliā non habet potentiā. Sexto ꝙ ꝓuidentia ſit ratio ſeu conceptus mentis factus de rebus ordinandis in finem. Executio autē prouidentie eſt res ordinare in finē ſm̄ predictū conceptū vt pʒ ex .s. Tho. j. par. q. xxij. Tunc arguo ſic. Deus facit oēs cauſas per quartum preſuppoſitū: ergo facit oēs effectus per tertium preſuppoſitū: ergo facit oīa que fiunt a quocūq; propter aliquem finem ꝑ primū ⁊ ſecundū preſuppoſitū: ergo conceptum habet ordinis oīm in fines eorū per quintū preſuppoſitū. Si eīm ꝑ intellectū facit opʒ vt cōcipiat: ſicut ⁊ quilibet
H artifex: iō deus nouit oīa q̄ fuerūt: q̄ ſunt: ⁊ q̄ erunt: ⁊ q̄ eſſe poſſunt: ⁊ eius ſcientia eſt infinitoꝝ. Patet ergo ꝙ deus hʒ prouidentiā de oībus q̄ fiūt: imo ipe exequiꝫ prouidentiā ſuā: q2 ipſe mouet in oī mouente ⁊ ſine eo tota natura nō poſſet mouere capillū: ſicut neq; baculus lapidem ſine manu: nec manus ſine brachio: nec brachiū ſine hoīe. Mouere aūt aliq̄d ad ſuū finē ꝑ intellectū: eſt habere ⁊ exequi ꝓuidentiā circa talē rē motā. ❡ Quantū ad tertiū xp̄s hortaꝫ nos ad firmiter tenēdū concluſionē ſuā: dicens [Nolite ergo ſolliciti eſſe] .i. ſuꝑflue ⁊ anxie vt dicit gl. [dicētes q̄d mādūcabimꝰ aut q̄d bibemꝰ aut quo operiemur] Sic enim querere ꝑtinet ad eos qui diuinā ꝓuidentiā negāt circa ſingulares hoīm actus: vt dicit .s. Tho. ſuꝑ Matt. iō ſubdiꝫ. [Hec eīm oīa gētes inquirūt.] Quia .ſ. in rebus humanis credūt eē fortunā ⁊ nō ꝓuidētiā vt di
I cit Chry. ſuꝑ Mat. Et ſubdit. Qui aūt credit ſe iudicio dei gubernari eſcam ſuā in manu dei cōmittat cogit ⁊ autē de bono ⁊ de malo de quo niſi ſollicitus fuerit neq; malū fugiet: neq; bonū apprehendet.

Hec ille. Et nota ꝙ per victū ⁊ veſtitum oīa neceſſaria intelligunꝫ ꝓ quibus ſperare debemꝰ in dn̄o: faciendo qd̄ in nobis eſt ideo ſubdiꝫ. [Sic eīm pater veſter
q2 his oībus indigetis.] Et ſm̄ Chry. nō K
dixit ſcit deꝰ: ſʒ ſcit pater: vt nos magis ad amorē ⁊ ſpē ducat: qualis eīm eſt pater q̄ ſuſtinet neceſſaria filio nō dare? Si aūt eſſent ſuperflua non ita oporteret fidere. Hec ille. [Querite ergo primū] .i. ex principali intentione ſm̄ Aug. [regnū dei] .i. vitam eternam q̄ eſt finis noſter debitus [⁊ iuſtitiā eius] .i. viā per quā venitur ad illud regnum ſm̄ Chry. [⁊ hec oīa] .ſ. temporalia ſm̄ Aug. [adijcienꝫ vobis] ſm̄ ꝙ erit vobis expediens ſm̄ Aug. ſuppoſita tamen debita ſollicitudine: que ſm̄ Aug. notaꝫ in hoc ꝙ diciꝫ primū. Significatur eīm ꝙ ſecundario tēporalia ſunt querenda: aliter deū tentaremus. Pʒ ergo cōcluſio intenta ꝙ ſollicitudinē ſuperfluā ⁊ anxiam vitiare debemus. Ex qua ſequiꝫ corolarie: ꝙ ſi q̄s ambulet in veritate co
rā deo ⁊ faciat quod pōt: aut nō deficiet L
in neceſſarijs: aut veritas mētita eſt. Eſt ⁊ aliud ex dictis notanduʒ qd̄ hoīem in oībus aduerſis ſufficit cōſolari .ſ. ꝙ deꝰ habet omnē etiā in ſpeciali ꝓuidentiā. Hoc eīm eſt dicere ꝙ nulla res tibi accidit q̄ātuncunq; minima niſi deo ſciente ⁊ volente vel ſalteʒ permittente ad aliquē bonum finem.

Dn̄ica .xvj. poſt Trinitatem.
Textus euan. Luc. c. vij.

IBat Jeſus in ciuitatē q̄ vocaꝫ naim: ⁊ ibāt cū illo diſcipuli eiꝰ ⁊ turba copioſa. Cū aūt appropinq̄ret porte ciuitatis. ecce defunctꝰ efferebaꝫ filiꝰ vnicꝰ mr̄is ſue. Et hec vidua erat: ⁊ turba ciuitatis m̄lta cū illa. Quā cū vidiſſet Jeſus mīa motꝰ ſuꝑ eā:
dixit illi. Noli flere: ⁊ acceſſit ⁊ teti M
git loculū. Hi aūt qui portabāt ſteterunt: et ait adoleſcens tibi dico ſurge ⁊ reſedit q̄ erat mortuus ⁊ cepit loqui. Et dedit illū mr̄i ſue. Accepit autem oēs timor: ⁊ magnificabāt deum dicētes. Q2 ꝓpheta magnus ſurrexit in nobis: ⁊ q2 deꝰ viſitauit plebem ſuam.

IBat Jeſus in ciuitatē q̄ vo
A caꝫ naim ⁊c.] Lu. vij. Circa ſuſcitationē adoleſcentis de q̄ in p̄ſenti euāgelio fit mētio: tria pūcta tāgunꝫ que ſunt Magna deſolatio: magna miſeratio: et magna cōſolatio. ❡ Quātū ad primū lr̄aliter tāgiꝫ magna vidue deſolatio cū dr̄. [Ibat Jeſus in ciuitatem q̄ vocaꝫ naim.] Eſt aūt naim ſʒ Bed. q̄dā parua ciuitas galilee: ſcd̄o miliario diſtās a mōte thabor. [Et ibāt cū eo diſcipuli eius ⁊ turba copioſa] ex diuina ordinatiōe ſm̄ Bed. vt eēnt tāti miraculi teſtes. Ibāt ēt turba cū Jeſu q̄tū erat ex ſe ꝓpter varias cās dictas ſepiſſime ſed p̄cipue ꝓpter deuotionē ad doctrinā ⁊ miracula eiꝰ. [Cū autē appropinq̄ret porte ciuitatis: ecce defunctꝰ efferebaꝫ] ad ſepulturā q̄ antiquꝰ
B erat extra ciuitates: ne ex corruptione et putrefactiōe cadauerū inficereꝫ habitatio [filiꝰ vnicꝰ] .i. ſolꝰ [matris ſue ⁊ hec vidua erat]. Greg. niſe. Erumne molē breuibꝰ verbis explicuit. Maꝫ vidua erat q̄ non ſperabat vlteriꝰ filios ꝓcreare. Nō habebat in quē aſpectū vice defuncti dirigeret. Hūc ſolū lactauerat: ſolꝰ aderat alacritatis cā in domo. Nihil matri dulce ac pretioſuʒ niſi hic ſolꝰ extiterat. Miſeranda paſſio: et ad fletum ⁊ ad lachrymas potēs ꝓuocare. Hec ille. ❡ In hac parte eſt documētū vt pietatis opa libēter ſectemur. Turba eīm huius ciuitatis: q2 defunctuʒ efferebat: meruit videre mirabilia xp̄i. ❡ Eſt etiā documentū q2 iſte mortuꝰ erat adoleſcēs: ideo caueāt adoleſcentes: q2 ſunt alijs ad morteʒ ꝓpiores:
C ⁊ frequentiꝰ moriunꝫ: niſi conentur habere conditiones virtuales: refrenātes eoꝝ cōditiones naturales. Conentur igiꝫ cōtra etatē laſciuiorē habere diſciplinatā cōuerſationē: maxime ꝑ obedientiā ad ſeniores. Et ſcd̄o ꝯ ſuā pulcritudinē habere elongationē a perſonis male appetētibus: maxime adoleſcētule. Et tertio q2 faciliter aſſueſcūt debēt conari vt ſua conſuetudo fiat circa bona iuxta illud Threñ. iiij. bonū erit viro cuʒ portauerit iugū dn̄i ab adoleſcētia ſua. Et q2 rorq2 parū ſunt experti: debēt eſſe tardi ⁊ rari in loquēdo. Et q̄nto q2 ſunt agiliores ⁊ magis in motu: debēt eſſe ēt ſerui
tiales vt motꝰ ſuos exerceant in ſeruitio ſenioꝝ maxime in religionibꝰ vbi p̄res D
occupantur circa maiora: puta ſtudia et predicatiōes ⁊ orationes ⁊ hmōi: in quibus iuniores non p̄nt eſſe ita fructuoſi. Vñ in ſignū huiꝰ ad imperiū dn̄i iſte ēt a mortuis reſurrexit: ⁊ multo magis ad p̄ceptū ſenioris dʒ adoleſcēs a dormitione ſtatim ⁊ alacriter euigilare. ❡ Quantū ad ſcd̄m dr̄. [Quaʒ cū vidiſſet dn̄s mīa motꝰ ſuꝑ illā]. Xp̄s eīm ſicut vere naturā humanā aſſumpſit: ita aſſumpſit oēs naturales effectꝰ q̄ naturā ꝯſequunꝫ. Ideo fuit etiā in q̄tū hō naturaliꝛ valde pius ⁊ cōpatiens: q2 natꝰ eſt de matre mie: et de p̄re miaruʒ: ⁊ totiꝰ conſolatiōis vt dr̄ .ij. Cor. j. [Dixit illi. Noli flere] quaſi diceret ſm̄ Bedā. Deſiſte quaſi mortuū fle
re quem mox reſurgere videbis. Hec il E
le. [Et acceſſit ⁊ tetigit loculū] .i. feretrū. Ut aūt ſuā humanitatē oſtēderet organū eſſe diuinitatis ſm̄ Cyril. loculum tetigit cum poſſet ſolo verbo ſanare. Sicut eīm vt idem ait: ferrū adiunctuʒ igni perficiꝫ opus ignis: ſic caro cōiuncta verbo effecta eſt viuificatiua et mortis expulſiua. [Hi autē qui portabāt ſteterūt] forte ſperātes quod futurum erat. ❡ In hac parte eſt documentū ꝙ in funeribus noſtris debemus ex futura reſurrectiōe ſolatiū capere. Titꝰ. Jubemus aūt ceſſare a lachrymis qui cōſolaꝫ meſtos monet nos preſentibꝰ defunctis cōſolationē recipere reſurrectionē ſperantes. Hec ille. ❡ Quātū ad tertiū dicit Titꝰ. Nō eſt ſaluator ſicut helie fleti filiū ſarepitane: nec q̄lis heliſeꝰ q̄ ꝓpriū corpꝰ ſuꝑ corpꝰ po
ſuit defuncti: nec q̄lis petrus q̄ ꝓ tabita F
orauit: ſʒ ipe ē q̄ nō entia vocat tāq̄ entia ⁊ vocat q̄ mortuos ⁊ viuos alloq̄ pōt. Hec ille. Vñ ſequiꝫ. [Et ait Adoleſcēs] Sicut dr̄ .s. Tho. iiij. di. xl. ſex ſunt hoīs etates ſʒ ſex notabiles varietates i ſtatu eiꝰ. Pria eſt infantia vſq; ad ſeptimū ānū. Scd̄a pueritia vſq; ad decimū q̄rtū. Tertia adoleſcē

tia vſq ad vigeſimũoctauũ.Quarta iu-
uent9 vſq ad q̃nquageſimũ.Quinta ſe-
nect9 vſq ad ſeptuageſimũ.Sexta vſq
ad finẽ.Iſte ergo ingrediebaẽ florez eta-
tis.Et ſicut dicit Grego.niſe.incipiebat
G emittere barbã.[tibi dico]propria auto-
ritate:non orando vt helias[ſurge]a ſta
tu mortis ad ſtatum vite.Titus.Incun-
ctãter aũt erect9 eſt cui ſunt mandata di-
recta.Diuina eñ ptãs eſt irrefragabilis
nulla mora:nulla orationũ inſtãtia.hec
ibi.Uñ ſequiẽ.[Et reſedit q̃ erat mortu9 ꝛ
incepit loq̃]in ſignũ v̉e reſurrectiõis ẽz
Titũ.Uñ ꝛ de ſimone mago legiẽ ꝙ mor
tuũ ſuſcitauerit apparenter:ſed loq̃ non
potuit.Qũo autẽ locutio ꝛ ãbulatio ꝛ co-
meſtio ꝛ hmõi poſſint eẽ ſigna efficacia
v̉e reſurrectiõis:vide fe.iij.poſt paſcha.
[Et dedit illũ mr̃i ſue]ꝛ cum filio dedit ei
cõſolatiõnẽ ifinitã q̃dã mõ.[Accepit aũt
oẽs]aſtãtes[timor]admirationis.Uñ et
hoc factũ vt dr̃ eũãgeliſta.fuit diuulgatũ
tan q̃ mirabile ꝑ totã iudeã:ꝛ in circuitu
regiõis[ꝛ magnificabãt deũ]in xp̃o filio
ei9[dicẽtes qꝛ ꝓpheta magnus]antonoma
ſice.i.ille de q̃ ꝑdixerat Moyſes Deut.
xviij.Propheta ſuſcitabo eis.qd̃ de xp̃o
H meſſia itelligiẽ[ſurrexit i nobis].Dñr ãt
ſpũales viri ſurgere q̃ñ eleuãẽ ad aliquã
excellẽtẽ ſctitatẽ v̉l alid̉ donũ dei.Sic eñ
eleuanẽ a cõi ſtatu hoim ad altiorez.[Et
qꝛ de9 viſitauit plebẽ ſuã]mittãdo ei ſal-
uatorẽ expectatũ diu.¶Eſt autẽ notãdũ
ꝙ ſicut dicit Maxim9 idoneũ ẽ dicere ꝙ
ſeptẽ reſurrectiões añ dñicã narrãẽ.q̃rũ
ꝑma eſt filij ſareptane.Scd̃a filij ſunami-
tis.Tertia q̃ facta ẽ i reliquijs helifei.q̃r-
ta q̃ facta ẽ in naim.q̃nta filie archiſyna
gogi.Sexta lazari.ſeptima in xp̃i paſſiõe
multa nãq corꝑa ſurrexerũt.Octaua eſt
xp̃i.q̃ ex ꝑs mortis remãſit vlterius in ſi-
gnũ ꝙ cõis reſurrectio q̃ futura ẽ nõ tol-
leẽ morte:ſz idiſſolubilis ꝑmanebit.hec
ille.Utrũ aũt q̃ i xp̃i paſſiõe ſuſcitati ſunt
ſint iterũ mortui ſicut dicit hic Maxim9
eſt dubiũz apud aliq̃s.Nã ſicut dicit.s.
I Tho.iij.p.q.liij.Hier.hoc ſub dubio re-
liq̃t Aug.aũt ad eno.dicit.ꝙ ſunt denuo
mortui cui9 rõnes ſunt efficaciores q̃ rõ-
nes.Hie.Jõ tz.s.Th.ꝙ xp̃s fuit ꝑmus q̃
ſurrexit:nõ moritur9.Et etiã ipſe Hiero.

dicit:ꝙ ſi illi ſurrexerũt immortales:ſur-
rexerũt poſt xp̃m.In hac parte exemplũ
hñt vidue deſolate ſperandi in xp̃m:ꝛ re
currẽdi ad ipſum:ꝛ cõſolabiẽ eas:qꝛ nõ
minus eſt miſericors mõ:q̃ tunc eſſet q̃ñ
flentẽ viduã cõſolat9 ẽ.Uñ.j.ad Tim.v. K
Que vere vidua eſt et deſolata:ſperet in
dño ꝛ inſtet orationibus ꝛ obſecrationi-
bus nocte ꝛ die.¶Moral'r ẽz oẽs ſctõs
iſte defunct9 ſignificat pctõrẽ.Eſt enim
pctõr ad inſtar mortui:primo frigidus:q̃
frigiditas prouenit ex vẽto aq̃lonari ſug
geſtionis diabolice ꝛ ex frigido veneno
pcti:ꝛ extinctione ignis diuini amoris.
Scd̃o eſt ponderoſus adeo ꝙ de9 ipſum
ſubſtinere non põt ſed mergiẽ de pctõ in
pctm̃.Greg.Pctm̃ qd̃ ꝑ pniam nõ diluiẽ
mox ſuo põdere ad aliud trahit.hec il-
le.Et tãdẽ mergiẽ in abyſſum.Tertio eſt
fetid9.Uñ ꝛ ꝑ porcos ſignificãẽ pctõres
in quos diaboli petierunt mitti.Monu
mentũ aũt pctõris eſt mala conſuetudo:
a qua q̃s cũ magna difficultate reuocat
in cuius ſignũ dñs reſuſcitat9 lazarũ fle-
uit ꝛ orauit.Portitores aũt ad malã con
ſuetudinẽ deferentes ſunt quatuor q̃ fa- L
ciunt in pctõ ꝑſeuerare.ſ.fiducia diu vi-
uẽdi.cõſyderatio aliene culpe:fiducia in
mia dei ꝛ blãda adulatio.Uel ſunt qua-
tuor gña paſſionũz aie q̃ nos a mala im-
pellũt.Primũ eſt exiſtentiũz in iraſcibili
reſpectu boni:vt amor:deſyderium:dele
ctatio vel gaudiũ.Scd̃m exiſtẽtiũ ibidẽ
reſpectu mali:vt odiũ.fuga dolor vel tri-
ſtitia.Tertiũ eſt exiſtentiũ in iraſcibili re-
ſpectu boni:vt ſpes:ꝛ deſpatio.Quartũ
v̉o exiſtentiũ ibidem reſpectu mali vt ti-
mor:audacia et ira.De his vide.j.ij.qõ.
xxiiij.Porta aũt extra quã ferebatur ẽm
Bedã eſt q̃cũq corporeus ſenſus:ꝑ quẽ
exerceẽ pctm̃.Uidua autẽ ſui ſpõſi pñtia
deſtituta eſt ſctã mr̃ eccl'ia:q̃ ſup pctõrib9
plãgit.Ad cui9 lachrymas ſepe chriſtus
ſuſcitat mortuos:verã tribuẽs eis pniaz
quã ſine diuino auxilio facere nequiuiſ- M
ſent.Cõfert aũt ad hoc turba q̃ erat cum
vidua.i.ſcti q̃ ſunt i via ꝛ q̃ erat cũ xp̃o.i.
ſcti pr̃ie:q̃ ꝓ nobis orãt.¶Eſt aũt notã-
dũ ꝙ tres tm̃ xp̃s mortuos legiẽ ſuſcitaſ-
ſe.q̃uis ẽm Aug.multo plures fuerint:ꝛ
hoc ꝓ magno myſterio ẽz ſctõs:nã filia

archiſynagogi fuit ſuſcitata adhuc exi-
ſtẽs intra domũ:iſte aũt adoleſcẽs extra
domũ ſed non de ſepulcro:lazar9 aũt de
ſepulcro.Per hos aũt ſignificantur tres
pctõres.Primus eſt pctõr in cogitatiõe
tm̃ q̃ſi in domo q̃.ſ.ꝯſenſit q̃dã in pctm̃:ſz
A nõ execut9 eſt illud.Scd̃s eſt i opere tm̃
ꝛ nõ hñs ꝯſuetudinẽ malã ꝑ ſepulchrum
ſignificaẽ.Tertius eſt q̃ iã intrauit hoc
fetidũ ſepulcrũ:ꝛ magno difficultatis
lapide claudiẽ.Nullus aũt iſtoꝝ fuit ſu-
ſcitat9 ſine fletu:ſz maior fuit i ſuſcitatiõe
tertij.Nã i primo mortuo vt dr̃.Mar.v
fuit fletus.ſ.parẽtũ ꝛ ſil'r hec flebant.Sz.
circa lazaꝝ fleuit martha:fleuit maria:fle
uerũt iudei fleuit xp̃s.qꝛ tales pctõres cũ
maiori difficultate curantur.

¶ Dñica.xvij.poſt trinitatem.

¶ Textus euang.Luc.ca.xiiij.

Um intraret Jeſus in do
mũ cuiuſdã pricipis pha-
riſeorũ ſabbato mãduca-
B re panẽ ꝛ ipſi obſeruabãt
eũ:ecce hõ q̃dã hydropic9 erat añ
illũ.Et rñdẽs Jeſus dixit ad legiſ-
peritos ꝛ phariſeos dicẽs.Si licet
ſabbato curare?At illi tacuerunt:
ipſe v̉o apphẽſum ſanauit eũ ac di-
miſit.Et rñdẽs ad illos dixit.Cui9
vr̃m bos aut aſin9 i puteũ cadet:et
nõ cõtinuo extrahet illũ die ſabba
ti.Et nõ poterãt ad hoc rñdere illi.
Dicebat aũt ꝛ ad inuitos ꝑabolã:
intẽdẽs q̃ñ primos accubit9 elige
rẽt:dicẽs ad illos cũ iuitat9 fueris
ad nuptias nõ diſcũbas in p̃io lo
co:ne forte honoratior te ſit ab illo
inuitat9:ꝛ veniẽs is q̃ te ꝛ illũ vo-
cauit dicat tibi.Da huic locũ.ꝛ tũc
incipias cũ rubore nouiſſimũ locũ
tenere.Sz cũ vocat9 fueris vade re
C cumbe in nouiſſimo loco:vt cum ve
nerit q̃ te inuitauit dicat tibi.Ami
ce aſcẽde ſuperi9.Tũc erit tibi glo-
ria corã ſimul diſcumbẽtib9.Qꝛ oĩs
q̃ ſe exaltat humiliabiẽ.ꝛ qui ſe hu-
miliat exaltabitur.

Um intraret Jeſus in domũ
cuiuſdã ꝑncip.ꝛc.]Luc.xiiij.
In p̃nti euan.tãguntur tria
pũcta q̃ ſunt.Malignatio:cõ
firmatio:et admonitio. D
¶Quãtũ ad primũ tãgiẽ magna phari-
ſeoꝝ malitia aduerſus xp̃m.¶Eſt ãt ad-
uertẽdũ ꝙ phariſei fuerũt apud iudeos
religioſi magne opiniõs:ꝛ q̃ extriſec9.ꝑ-
tendebãt magnã ſanctitatẽ:ſed erant hy
pocrite ꝛ auari ꝛ ſupbi ꝛ oĩ vitio pleni.
Dicit ergo[Cũ intraret Jeſus]inuitat9[do
mũ cuiuſdã ꝑncipis].i.viri nobilis[pha-
riſeoꝝ].i.qui erat de ſecta phariſeoꝝ[ſab
bato.i.in die feſto:i quo nõ licebat opari
[manducare panẽ].i.refici.Nam panis
ꝛ aq̃ noĩe in ſcriptura intelliguntur oĩa q̃
veniunt in cibũ ꝛ potũ hoĩs.Uñ.iiij.Re.
vj.dr̃.Pone panẽ ꝛ aquã corã eis ꝛ ſeq̃ẽ.
Et appoſita eſt ciboꝝ magna ꝑparatio.
[Et ipſi].ſ.phariſei obſeruabãt eũ.Ex quo
vr̃ ꝙ malitioſe eũ iuitaſſent.Sz q̃re iuit?
Rñdet Cyril.Quãuis inq̃t dñs malitiaz
phariſeorũ cognoſceret:tñ ad eoꝝ vadit
cõuiuia:vt ꝓdeſſet p̃ñtib9 ꝑ v̉ba ꝛ mira-
cula.hec iſte.Sz q̃d obſeruabãt?Dicit
Cyrill9 ꝙ obſeruabant ſi aliquid faceret E
eorum que erant prohibita in ſabbato:ꝛ
precipue ſi curaret ſeu faceret miracula
circa ĩfirmos:vt dicit magr̃ hiſtoria.Uel
ſi aliq̃d diceret aut faceret in quo poſſẽt
eũ notare tã q̃ veri inuidi ꝛ eius inimici.
Ecce ergo eoꝝ malitiã:qꝛ eũ paſcebant
cibo:ꝛ volebãt eũ infamia mordere.Sz
chriſt9 volẽs eos in totũ confutare:fecit
vnum miraculũ.Nã ſequiẽ.[Et ecce q̃dã
hydropic9]Eſt aũt hydropiſis morbus
Bed.ꝛ mag.hiſt.teſtib9 humor ſuccuta-
neus de vitio veſice natus cũ anhelitu
fetido ꝛ inflatione turgente.Uñ hic mor
bus ab aquoſo humore dr̃.Grece eñ hy-
dor:latine aqua dr̃.[erat ante illum]forte
inſidioſe adductus a phariſeis vel forte
ex ſe venerat ad medicum vt ſanaretur. F
Et iſtam petebat eo ipſo ꝙ ante medicũ
ſe ponebat.Non aũt audebat petere ver
bo propter phariſeos ſecundũ Cyrillum
Uidens autẽ enim xp̃s miſericordia mo-
tus eſt Unde ſequiẽ[Et reſpondens Je-

ſus]Contra q: nullus loquebat cum eo
Ad hoc dicit Bed. q loquebant cum eo
cogitationes iſtorū obſeruantium eum
quas ipſe nouerat. Quis dici poſſit q hic
B ponit reſponſio pro locutione. [dixit ad
legiſperitos]. i. legiſdoctores ſeu ſcribas
[& phariſeos. Si lic & ſabbato curare?]
i. ſanare infirmos. Et in hoc ſm Theo.
tanq̄ amētes eos deridet: q: illa dies eſt
a dño bñdicta & ↄſr in qua debēt bona
opa fieri. Dies aūt q bona opa non ad-
mittit eſt maledicta. Vñ etiā mag. hiſ. di-
cit q mirū eſt de ipſis: q: cū in traditio-
nib9 ſuis habeāt circa ſeptuaginta gña
operū q ſabbato nō lz: inter illa nō hñt
curā infirmorū: maximeq fiebat ſolo ver-
bo vt plerūq xp̄s faciebat. [At illi tacue-
rūt] Beda. Merito interrogati tacēt q
cōtra ſe dictū quicqd dixerint vidēt. Nā
ſi licet ſabbato curare: quare ſaluatorē ez
an curet obſeruāt? Si non lz quare ipſi
ſabbato pecora curāt. Hec ille. Jeſ9 er-
go neglexit eorum inſidias: & nō interro-
gauit etia īfirmū ſm Cyri. q: videbat eū
affectuoſe deſyderare & ſperare ſalutem
quā phariſeorū metu oretenus petere nō
audebat. ideo ſequit. [Ipſe vo appreh̄en
ſum ſanauit eū & dimiſit] The. In quo nō
hoc pſperit dñs ne ſcandalizaret pha-
riſeos: ſz vt bñfaciat egēti remediū. De-
D cet em̄ nos cum magna reſultat vtilitas
nō curare ſi ſtulti ſcādalizant. Hec ille.
¶ Moraliter iſte hydropicus ſignificat
multa pctōrū gña. Nā hydropicus ſm
Bedā hz tres miſerias. ſ. inflationē que
ſignificat ſupbia: & inextinguibilē ſitim
q ſignificat auaritiā: & exhalationē feto-
ris q ſignificat luxuriā. Hos xp̄s appre-
hendit qñ de faucibus diaboli p ↄtritio-
nē eripit. Et ſanat qñ facta ↄfeſſione ab-
ſoluit, maxime ſi pcedēs dolor nō fuerat
pfectus. Tūc em̄ pficitur p claues Petri
apl'i. Et dimittit cōpleta ſatiſfactiōe: vt
liberi ad celū poſſint euolare. ¶ Quantū
ad ſcōm ponit phariſeorū ↄfutatio cū dr
[Et rñdēs ad illos dixit. Cui9 vſm aſin9
aut bos ī puteū cadet & nō extrahet illū
I ↄtinuo]. i. ſtatī [die ſabbati]. q. d. magna
ē ſtultitia dicere q lz aiali ſuccurrere ex
auaritia vt facitis vos & q hoi nobiliſſi-
me creature non lz ſuccurrere ex charita-
te. [Et non poterant ad hec rñdere illi.]
¶ Moralr iſti phariſei magis de aſino
q̄ de hoie curātes: ſignificat eos q nō hñt
curā de aīa ſua q̄ in pctōrū ſordib9 volu-
tari patiunt: & tñ multū curāt de corpo-
re q tanq̄ aſinus pigrū eſt ad bonū. Vo-
lunt em̄ tales oīa ad corp9 ſpectātia ha-
bere pulcerrima et de aīe pulcritudine
nō curāt. Sed ↄfundenti ſunt iſti a xp̄o
in die iudicij: taliter vt reſpondere non
poſſint. ¶ Quātū ad terciū ponit monī-
tio q dāſpectās ad humilitatē ↄtra pha-
riſeorū ſupbiā. Nō ſolū em̄ erāt auari ſed
& ambitioſi: q: multū curabant de primo
loco in locis vbi plures ↄueniebāt. Dici-
tur ergo. [dicebat aūt & ad inuitatos] ad
ipſorū phariſeorū principe [parabolam.]
Eſt autē hic aduertēdū q pabola vt ha-
bes dñica vltima poſt octa. epi. proprie
eſt qñ aliqd ad ſignificādū fingit. de quo
ſiue fuerit ſiue nō: nō curam9. Et tunc vt
ibi dictū eſt: ſenſus lr̄alis nō eſt quē pro-
prie voces exprimūt / ſed quē metaphori-
ce. Large tñ aliqñ parabola dr qcūq cō- K
paratio rerū gñe diſſimiliū etiā ſi vtrūq
ſit vera res: vt ſi dicaz. Sicut moyſes ex-
altauit ſerpentem in deſerto, ita exaltari
opz filiuz hoīs. Et tunc illa parabola hz
duplicē ſenſum: vnuz qui proprie p voces
exprimit aliuz q metaphorice. Et ita ē in
pposito. Dixit ergo xp̄s parabolā. i. ali-
qd ſimile alteri: intēdēs ſignificare duo:
vnuz pprie: aliud trāſſumptiue. Proprie
quidē locut9 eſt de materialib9 cōuiuijs
aut nuptijs [intendēs] . i. intelligēs ſcōm
aliquos: vel intēdēs ſupple docere [quō
primos accubit9]. i. ſedes ad comedēdū.
Quia em̄ antiqui comedebant in lectis
aſſidentes mēſe dicunt accumbere: & ipe
ſedes accubit9 [eligerent dicēs ad illos.
Cū inuitat9 fueris ad nuptias: nō diſcū- M
bas ī prio loco] Cyril. Proſilire em̄ pro-
pte ad honores q nobis nō cōueniūt iu-
dicat nos temerarios & facta noſtra vi-
tuperio replet. Hec ille. Vñ ſequit. [Ne
forte honoratior te ſit ab illo inuitatus
& veniēs is q te & illū vocauit dicat tibi
Da huic locū: & tūc incipias cū rubore
nouiſſimū locū tenere.] ¶ Eſt aūt notā-
dū q nō debemus eſſe preſumptuoſi in
poſſidēdis incōgruis honorib9. Primo

qdē q: malū ē & diſplicēs deo. Scdo autē
q: dato q deū non timeamus adhuc eſt
malū ſm id qd q̄rimus: q: vt dicit Chry.
A ſatagens vt abūdet honorib9 non hono
rat. Hec ille. & ſi aliqñ honoret loco tñ
apud mētes hoīm aliqñ cōtēnit: vel ſal-
tē ſe exponit pīculo cōfuſionis. Iſtis er-
go q deū nō timebāt: ſaluator ſcōam ad-
duxit cām fugiēdi talia. [Sed cū vocat9
fueris ad nuptias: vade & recūbe ī nouiſ-
ſimo loco.] Primo quidē pter deū & hu-
militatē deinde ſi deū nō times: ſed vis
oīno honorari: etiā ſic eſſet tibi faciendū
maxime inter pſonas ciuiles [vt cū vene-
rit q te inuitauit dicat tibi. Amice aſcen-
de ſupi9: & tūc erit tibi glīa corā ſil' diſcū-
bentibus.] In his aūt verbis nō hortat ſal-
uator vt vltimū locū teneam9 finalr pro-
pter hoīm gloriā: inde ſequētē: ſed ex pre-
ſuppoſitione loquit: ac ſi dicat. Si glīaz
queris: ſtult9 es facere id pter qd cō-
fundaris. Vel loquit de glīa q pueniт ex
actu bono & bñfactorū quā tñ poſtmodū ī
deū referre debemus. Sic em̄ q̄rere glo-
riaz vt glorificet de9 in bonis nr̄is nō eſt
malū ſz bonū: lz ſit infirmis & icipiētibus
pīculoſuz [q: oīs q ſe exaltat] pſumptuo-
B ſe vltra debitū: nō ſolū ī loco ſz ī aliis [hūi-
liabit] nō ſolū a deo ī futurū ſz iterdū ēt
ab hoīb9 in pñti q egre ferūt tales teme-
rarios. Et ecōuerſo [q ſe hūiliat exaltabi-
tur] ab eiſdē. ¶ Eſt em̄ ſciendū q qñ ali-
qd eſt ī cōi cōſuetudine hoīm vniuerſalr
dicim9 ſic fieri vel eſſe. Quis aliqñ ita nō
ſit. Vt ſi dicā q ei anno fructificāt vites
vel q oīs hō primo bonū vinū ponit. Et
ſilr eſt cū dr. Oīs q ſe exaltat hūiliabit:
vel extrinſec9 vel ſaltē apud mētes hoīz
deſpicietiū tales. Ali9 autē lr̄alis ſenſus
eſt hic trāſſumptiue. Pro q ſciēdū eſt q
p nuptias itelligit eccl'ia militās: ad q̄s
nuptias q̄s p baptiſmū igredit. Per pri-
mū locū āt itelligit oīs dignitas ad quā
null9 ſe dz īgerere: ſz dz quiſq ſe meliores
ſibi pponere q̄tū ī ſe eſt dūmō ceſſet ob-
ſtinatio: q: ait. Baſi. q mai9 eſt ex repu-
gnantia ſub pbie iudiciū: q̄ ex prio accu-
bitu: qñ eū cū impio obtinem9. Hec ille.
C Si āt ita nō egerit inuitator pncipalis. ſ.
de9 a q ē oīs ptās & dignitas: deijciet talē
a ſua dignitate ſaltē ſpūalr p ſuiaz dam-
natiōis: aliqñ ēt talē deijcit tpali depoſi-
tiōe. Si āt aliqs hūilr refugiēs pmotio-
nes: ſicut pſes antiq faciebāt: tādē ex obe-
diētia ſuſceperit dignitatē: & ex charita-
te fraterna bene vſus fuerit ea: tandē ce- D
leſtem gloriā obtinebit. Ideo dicitur. Et
erit tibi gloria &c. cuius ratio ſubdit. Q:
oīs qui ſe exaltat pſumptuoſe ſe dignita-
tibus eccl'iaſticis ingerendo humiliabit
mō pdicto: & q ſe humiliat vere & non fi-
cte exaltabit hic p grām & in futuro per
gloriā. ¶ Eſt aūt notādū q in religiōib9
multi cū magna poti9 obſtinatiōe q̄ hu-
militate recuſant plationis dignitatem:
q̄s ñ ē dubiuz male agere: q: ſūt tardi ad
obediētiā: q ſe extēdit ad indignitates &
dignitates. Et ſi obijciat q ſcti ita fece-
runt: dico q vex ē qñ nō a ſuis ſupiorib9
pmouebant. ſed pplis aduerſus maio-
res aūt null9 ſctūs ē obſtinat9 ī his in q-
bus cert9 ē q bñ facit obediēdo vel ſaltē
eſt dubi9. Et ſi qs recte ſcrutet talis ob-
ſtinatio venit ex amore ſui quē pponunt
amori diuino. Nam ſi diligis me: paſce
oues meas. Eſt em̄ opus marie. charita- E
tis q q ſibi vacare vellet ſuā ↄſolationez
negligat pter vtilitatē aīarum. Iuſtifi-
cāda eſt ergo in platiōe intētio: & deinde
hūiliter dz q̄s ſuſcipere iniūctionē & pa-
tiēter: imo alacriter ferre abſolutionem.
Sz iniūctionē pterue recuſare: & de ab-
ſolutione murmurare imo in ſuo corde
dolere: hypocritarū eſt ac ſuperborum.

Feria. iiij. quatuor temporum.
Textus euang. Mar. cap. ix.

R Eſpōdēs vn9 de turba di-
xit ad Jeſum Magiſter:
attuli filiū meū ad te ha-
bētē ſpiritū mutum. Qui
vbicūq eū apphēderit. allidit eū &
ſpumat & ſtridet dentib9 & areſcit.
Et dixi diſcipl'is tuis vt eijcerēt il-
lū: & ñ potuerūt. Qui rñdēs eis di-
xit: O gñatio incredula q̄diu ero
apud vos: q̄diu vos patiar: affer-
te illū ad me. Et attulerūt eum. Et
cū vidiſſet illū: ſtatim ſpūs ↄturba-
uit eum: & eliſus in terrā volutabat

pumans. Et interrogauit patrem
eius: Quātū tpis eſt: ex quo hoc ei
accidit. At ille ait. Ab infantia. Et
frequēter eum in ignē ⁊ in aquam
G miſit vt eū perderet. Sed ſiq̄d po-
tes adiuua nos: miſert⁹ nři: ieſu āt
ait illi. Si potes credere oīa poſſi-
bilia ſunt credēti. ⁊ cōtinuo exclā-
mās pater pueri: cū lachrymis aie
bat credo dñe adiuua incredulita
tez meā. Et cū videret Jeſus ↄcur
rētē turbā cōminat⁹ eſt ſpūi mūdo
dicēs illi. Surde ⁊ mute ſpūs ego
tibi p̄cipio: exi ab eo: ⁊ ampli⁹ ne in
troeas in eū. Et clamās ⁊ multum
diſcerpēs eum: exijt ab eo. ⁊ factus
eſt ſicut mortuus: ita vt multi dice
rēt: q2 mortu⁹ eſt. Jeſus aūt tenēs
manū ei⁹ eleuauit eum: ⁊ ſurrexit:
Et cū introiſſet in domū: diſcipuli
ei⁹ ſecreto interrogabant eū quare
nos nō potuimus eijcere eum? ⁊ di
xit illis. Hoc gen⁹ in nullo pōt exi-
H re: niſi in oratione ⁊ ieiunio.

Magiſter attuli filiū meū ⁊c.
Mar. ix.] In hoc euā. tāgū
tur tria pūcta: q̄ ſūt Prepa
tio. Perpetratio: ⁊ Conſul
tatio. ¶ Quātū ad p̄mū tā
git p̄paratio ad faciēdū miraculū. Pro
quo ſciēdū eſt q̄ anī hoc euāgelio ſic dr
Mar. [Jeſus veniēs]. ſ. de mōte thabor
i quo fuerat trāſfigurat⁹ [ad diſcipulos
ſuos] n̄ oēs. ſ; ad eos q̄s nō aſſumpſerat
ſecum in mōte [vidit turbā magnā circa
eos] q2 ibi aderat demoniac⁹ quē diſci-
puli curare volebāt. Nec poterāt [⁊ ſcri-
bas]. i. doctores legis [cōquerētes]. i. di-
ſputātes cū illis. Et i his notat p̄ſſura di
ſcipulos pp erubeſcētiā q2 curare nō po
I terāt q̄ eis tāto erat grau i⁹ q̄to erat ibi
turba copioſior: ⁊ q2 emuli ſcribe ſtimu-
labāt. [Et ↄfeſtim oīs pplꝰs vidēs Jeſum
ſtupefact⁹ eſt / ⁊ expauerūt] ⁊ hoc ſm ali-
quos vt recitat Theo. q2 ex transfigura-
tione effectus erat ſplēdidior [Et occur-
rentes ſalutabāt eū] q̄ tn̄ ſcribe nō fece-
runt q̄ pti⁹ deridebāt diſcipulos nō va-
lentes curare [⁊ interrogauit eos] nō ex
ignorātia / ſ; vt haberet rn̄ſum ⁊ ↄfeſſio-
nē ꝓpue neceſſitatis a pr̄e pueri curādi
[q̄d cōqueritis inter vos? Et rn̄dēs vn⁹ K
de turba dixit Magiſter attuli filiū meū
ad te] ſ; ſupple te nō inueni [habēte ſpm̄
mutū]. i. cauſantē iſtā paſſionē in corpe
obſeſſi. Matthe⁹ aūt dicit q̄ erat lunati
cus / q2. ſ. demodo tpe noui lunij magis
vexabat eū. Primo: q2 cerebrū diſpoſiti⁹
eſt ad malas imp̄ſſiōes. ⁊ Scđo vt lunā
infamaret quaſi malā: ⁊ p lunam factorē
lune: ſm Aug. ⁊ Rabba. [Qui vbicunq;
eū apphēderit allidit ⁊ ſpumat ⁊ ſtridet
dentib⁹ ⁊ areſcit] diabolo ad oīa hec im
pellēte. Jmo vt dicit Mar. ſepe cadebat
in ignē / ⁊ crebro in aquā. Ex his aūt ptz
acerbitas morbi ſ; difficultas curatiōis
ei⁹ exprimit cū ſubdit. [Et dixi diſcipulis
tuis vt eijcerēt illū ⁊ nō potuerūt] Jbi em̄
vt dicit Chryſ. nō erāt tres colūne q̄ fue-
rant in mōte cū dn̄o. ſ. Petr⁹ / Jacob⁹ / ⁊
Joānes. Huius autē impoſſibilitatis cā L
fuit. Prio difficultas morbi / q2 hoc gen⁹
nō eijcit ⁊c. Scđo imbecillitas aplōrum
ſm Chry. S; ꝯ. q2 Lu. ix. dederat eis xp̄s
ptātē ſup oīa demonia. Ad hoc dr ſm ali
quos: q̄ illa ptās fuit quo ad illos q̄ erāt
digni curari: cuiuſmodi nō erat hic. S;
q̄re xp̄s curauit idignū? Q2 lachryme pa
tris hoc meruerūt. Tertio fuit idignitas
curati / ⁊ i fidelitas petētis ſm Hier. Vñ
dicit Chryſ. q̄ q2 pr̄ aſcribebat cām hui⁹
aplīs qui curare nō poterāt xp̄s aſcribit
eā illi et dicēs. [O gn̄atio incredula] q̄-
tū ad fidē [⁊ puerſa] vt dicit Mat. q̄tū ad
mores / ⁊ i hoc totū gen⁹ iudeoꝝ rephē-
dit.] Quamdiu apud vos ero? Chryſ. Jn
quo oſidit ⁊ mortē ſe deſyderare / ⁊ graue
ei ↄuerſari cū illis. Hec ille. Hāc aūt gra
uedinem ↄuerſatiōis ſubdit dicēs [Quā-
diu vos patiar?] Et in hoc habem⁹ exē-
plū patiēter ſuſtinēdi ſocios i ſua ↄuerſa
tiōe oneroſos / q2 vt ait. Bern. xp̄s iſtos
nō verbis ↄdictores. in factis obſeruato
res / ⁊ in ſupplicijs ſuſtinuit illuſores.
¶ Quātū vo ad ſcđm id eſt ꝑpetrationē
miraculi dr [Afferte illū ad me. Et attule- M
runt] vñ innuit q̄ demon puitauerat eū
greſſu [Et cū vidiſſet illū: ſtatim ſpūs cō-

turbauit illū.] Sed vr̄ q̄ poti⁹ debuiſſet
tremere ad p̄ſītiā xp̄i. Quare ergo hoc fe
cit? Ad hoc dici pōt q̄ hoc fecit. Prio: q2
A xp̄s ſic voluit ad euidētiā miraculi. ⁊ Se
cundo: q2 vidit ſe expellēdū / ⁊ ↄfir voluit
ei nocere dū poterat. Tertio: q2 forte xp̄s
aſpiciēdo aliq̄ ſpūali v̄tute demonē affli-
xit q̄ ad p̄ſītiā ꝯuij excāduit i furorē: ſicut
fortificat frig⁹ ad p̄ſītiā caloris per anti-
pariſtaſim. i. ꝯ reſiſtētiā ſicut in eſtate hu
mor in nube ita fortiter cōgelatur vt fiat
grādo / ⁊ loca ſubterranea qñ aer eſt cali
dus ſunt frigida / ⁊ qñ frigid⁹: calida. q2
ſ. ↄtrariū fortificat in viſcerib⁹ terre. [Et
eliſus in terrā volutabat ſpumans.] O
pietatē. S; q̄re fons clemētie nō ſtatim
curabat eū? Ad hoc dici pōt q̄ hoc fecit.
Prio vt curaret meli⁹ aſtātes p miracu-
lū euidētius. Et ſcđo vt magis accēderet
deſyderiū pr̄is: pp q̄ ēt ſubdit: [Et inter
rogauit pr̄ē ei⁹: q̄tū tpis eſt ex quo hoc
ei accidit. At ille ait] Ab īfantia. Et freq̄n
ter eū in ignē ⁊ in aquā miſit: vt eū pde-
ret [S; ⁊ ſi q̄d potes adiuua nos: miſert⁹
nři.] Ecce imp̄fectionē fidei ei⁹ q2 ↄditio
B naliter loq̄ eſt dubitātis. [Jeſus aūt] vo-
lens eius deſyderiū ⁊ fidē adhuc augere
[ait illi. Si potes credere: oīa poſſibilia
ſunt credēti]. q. d. ſm Chry. Ego q̄dē poſ
ſum ſilia ⁊ maiora: dūmodo in te ſit talis
diſpoſitio vt hoc merearis: imo ⁊ ꝯ meri
ta illi⁹ hoc abſolute potuiſſet: ſ; nō expe
diebat. Et cōtinuo exclamās cū lachry
mis pr̄ pueri: aiebat [Credo dñe]. ſ. debili
ter: ideoq; [adiuua incredulitatē meā]. ſ.
debilē fidē cōforta: ſm Chry. ⁊ Bed. [Et
cū videret ieſus ↄcurrētē turbā] ne vide-
retur inani glīa expectare multitudinē
pplī [cōminat⁹ eſt ſpūi īmūdo] Mat. di-
cit q̄ increpauit eū. ⁊ glo. Bede dicit eū
i. puerū. q2 vt dicūt aliq̄ l; ab īfantia pec
cato parētū vexaret: tn̄ fact⁹ adultus ad-
didit pctā peccatis. Chryſ. tn̄ dicit q̄ nō
increpauit puerū / ſed demonē: q̄ aliqui
exponūt p̄ncipalr̄ ⁊ bn̄ / q2 ſm textū mat.
dicētis / ⁊ increpauit eū Jeſus / ⁊ exijt ab
C eo demoniū: ē neceſſe dicere q̄ icrepaue
rit puerū [dicēs illi: Surde ⁊ mute ſpūs]
Ex q̄ ptz quot mala patiebat [ego tibi p̄-
cipio] ꝓpria. ſ. autoritate [exi ab eo / ⁊ am
pli⁹ ne itroeas in eū. Et clamās] ſ; cla-
more ↄfuſo nō muti: cū adhuc eēt mu-
tus [⁊ multū diſcerpēs eū] ⁊ ēt peiora fa-
cturus ſi potuiſſet [exijt] ab eo [⁊ fact⁹ eſt
ſicut mortuus] ex vehementia doloris il D
lati a demone diſcerpēte [ita vt multi di-
cerēt q2 mortu⁹ ē] ¶ Ex quo ptz q̄ acri⁹
eū ↄturbauit q̄ pri⁹. ¶ Et i hoc eſt docu
mentū q̄ tāgit Rab. di. Dū de corde ex-
pellit demō: acriores tentatiōes excitat.
Q̄ aūt dr Jo. xvj. Jn mūdo p̄ſſurā habe-
bitis. intelligit exteri⁹. in me aūt pacem
ſ; interi⁹. vñ ſubdit [q̄ ieſus tenuit ma-
nū ei⁹ ⁊ ſurrexit] q2. ſ. militē ſuū xp̄s ſem-
per in ſtatu rectitudinis mentalis ſiſtit ⁊
cōſeruat. ¶ Quātū ad tertiū dr. [Et cum
introiſſet in domū: diſcipuli ei⁹] qui ſm
Chry. timebāt ne gratiā quam acceperāt
pdidiſſent [ſecreto interrogabāt eū.] Se
creto inq̄: ne xp̄s corā turba eos de aliq̄
imp̄fectiōe rephēderet. [Quare nos nō
potuim⁹ eijcere illū] ſ; nō obſtāte incre
dulitate patris ſicut ⁊ tu. [Et dixit illis.
Hoc gen⁹]. ſ. lunaticoꝝ [i nullo]. i. a nul-
lo [pōt exire]. ſ. violēter ipulſus: vl̄ i nul- E
lo p̄terire. i. cogi ad exitū [niſi i orone]. i.
p orone [⁊ ieiunio.] ¶ Pro q̄ ſciēdū eſt:
q̄ demones oēs non ſunt eq̄lis potētie.
Vñ q̄dā difficilis expellunt: nō ex pte v̄-
tutis dei q̄ cū ſit īfinita facillime oīa pōt:
ſ; ex pte hoīs i q̄ maior depoſitio reqrit
ad hoc vt ↄgrue p illū de⁹ opet ad expul
ſionē hui⁹ demonis: q̄ ad expulſionē il-
lius: vñ hoc gen⁹ lunaticoꝝ nō expellit
niſi expellēs hēat corpus ſubiectū ſpūi p
ieiuniū: ⁊ ſpūm eleuatū in deū p orone.
Hui⁹ tn̄ cā Mat. xvij. dr fuiſſe icredulitas
aplōꝝ. Et reuera vtraq; cā fuit q2 p̄ſen-
te ſpōſo nō ieiunabāt / ⁊ nōdum recepto
ſpūſancto erant imp̄fecti. Principalr̄ tn̄
cā dr fuiſſe infidelitas ⁊ indiſpoſitio pa-
tris ⁊ filij. ¶ Jn hac aūt pte eſt documē-
tum: q̄ qui demonē de ſuo corde vult ex-
pellere oret ⁊ ieiunet: ⁊ ſit firmi⁹ in fide.

☞ Feria ſexta quatuor temporum.
☞ Textus euang. Luc. cap. vij.

Rogabat Jeſum q̄dā phari- F
ſe⁹ vt mādicaret cū illo ⁊c.

Rogabat Jeſum quidam phari-
ſeus ⁊c.] Luce. vij. Vide. feri. vij.
poſt dominicam de paſſione.

Sabbato Luc.cap.xiij.

Arborem fici habebat quidā
plantatam in vinea ſua:ꝛ ve
G nit querens ꝛc.

Arborem fici habebat qui-
dā ꝛc.] Luc.xiij. Totū hoc
euāgelium ex his paucis
que dicunt eſt patēs. Hec
enim parabola dicta fuit
a xpo ad ſignificādum de-
ſtructionē populi iudaici/vt pꝫ Luc.vbi
ſ. Per ficuꝫ igit̄ ſignificat̄ ſynagoga ſeu
pp̄ls iudeoꝝ plenus/verboꝝ ſolus ꝛ va
cuus fructibus operū bonoꝝ. Uinea/eſt
terra iudee ꝛ pmiſſiōis in qua iſte pp̄ls
habitabat. Cultor eſt angelus curam ha
b̄s illius pp̄li:q̄ fodit circa illā q̄ñ inſpi
rat ad perſcutādū ſecreta cōſciētie: ꝛ mit
tit ſtercora q̄ñ ad mētem eius reducit pu
tredines ſuoꝝ vitioꝝ vt inde educat
diſplicentiam eoꝝ ꝛ fructus bonoꝝ
operum. Hec arbor tandem per roma-
nos ſucciſa eſt.

Dñica.xviij.poſt trinitatem.
H Textus euā. Mat.cap.xxij.

Phariſei audientes ꝙ
Jeſus ſilentiuꝫ impo
ſuiſſet ſaduceis:cōue-
nerūt in vnū. Et inter
rogauit eū vn⁹ ex eis
legis doctor tētās eū: magiſter q̄d
eſt mādatū magnū in lege. Ait illi
Jeſus. Diliges dñm deum tuum
ex toto corde tuo et ex tota anima
tua:ꝛ in tota mēte tua. Hoc eſt ma
ximum ꝛ primum mandatū. Scdꝫ
autem ſimile eſt huic. Diliges pro-
ximum tuum ſicut teipſuꝫ. In his
duobus mandatis vniuerſa lex pē
det ꝛ pphete. Congregatis autem
phariſeis:interrogauit eos Jeſus
I dicēs. Quid vobis videtur de xpo
cuius fili⁹ eſt: Dicūt ei: Dauid. Ait
illi: Quō ergo Dauid in ſpū vocat
eū dñm dicēs, dixit dñs dño meo
ſede a dextris meis:donec ponam
inimicos tuos ſcabellū pedū tuo-
rū. Si ergo Dauid vocat euꝫ dñm
quomodo filius eius eſt. Et nemo
poterat reſpondere ei verbū: neqꝫ
auſus fuit quiſqꝫ ex illa hora eum K
amplius interrogare.

Audiētes phariſei ꝙ Jeſus
ſilētiū ꝛc. Mat.xxij. In p̄
ſenti euā. tāguntur tria puncta
q̄ ſunt. Interrogatio.
Reſponſio ꝛ Confutatio.
¶ Quātū ad pmū litteralr
tāgit̄ vna maligna ꝛ īſidioſa iterrogatio
quā phariſei xpo fecerūt. Qui aūt fuerūt
phariſei:ꝛ qui saducei habes dñica.xj.
poſt feſtū tri. Quātū vero ſpectat ad pñs
euā. ſciēdū eſt ꝙ ſaducei fuerūt religioſi
heretici i lege iudeoꝝ. q̄ vt Joſeph⁹ re-
fert credebāt aīaꝫ cū corpe mori ꝛ nunqꝫ
futurā eē corpoꝝ reſurrectionē. Iſtis xps
ſic īpoſuit ſilētiū. Nā vt dicit Mat.xxij.
phariſei tētauerūt q̄dā die xpꝫ vt eū ca-
perēt i ſermone dicētes: Licet cēſuꝫ dari
Ceſari an nō. Quibus ille ita rñdit:ꝙ re
māſerūt muti. Et i eodē die vt ibidē dr̄: L
ſaducei q̄ erāt inimici phariſeoꝝ ꝯuene-
rūt ꝛ ipi vt xpꝫ ꝯfunderēt. Et q̄ xps p̄di-
cabat reſurrectionē mortuoꝝ quā ipi nō
credebāt: crediderūt ſe facturos argu-
mētū iſolubile. ¶ Pro quo aduertēdū ē
q̄d i lege moſayca q̄ñ aliqs accepta vxo-
re ſine liberis moriebat̄ frater ei⁹ relictā
debebat accipere ꝛ noīe frīs mortui filios
gnāret. Argumētati ſunt ergo ſicut dicit
Mat.ibi. Magr̄ moyſes dixit: ſi q̄s mor
tu⁹ fuerit nō habēs filiū: ꝙ ducat frr̄ eius
vxorem illi⁹ vt ſuſcitet ſemen fratri ſuo.
Erāt aūt apud nos ſeptē fratres. Et pri-
mus vxore ducta defunct⁹ eſt: ꝛ nō hñs
ſemen: reliq̄t vxorē ſuaꝫ fratri ſuo. ſimilr̄
ſcds ꝛ terti⁹ vſqꝫ ad ſeptimū. Nouiſſime
aūt oīm etiā mulier defuncta eſt. In re-
ſurrectione ergo cuius erit de ſeptē vxor.
Oēs eñ habuerūt eā. Iſti ergo volebant
ex hoc cōcludere ꝙ mortui nō reſurgēt:
q̄ videbat̄ eis ſeq̄ ꝙ iſta vxor tūc ſeptem
hrēt viros aut nullū: cū eadē ſit de omni- M
bus ratio: et vtrūqꝫ reputabant incon-
uenies. Chriſt⁹ aūt voluit dicere: ꝙ liga-
men matrimonij durat ſolum vſqꝫ ad mor
tē: ꝛ ꝙ in illo ſtatu vbi nullus moriet̄ nō

oportebit ꝙ aliquis naſcat̄: idō ibi nō erit
matrimonium [Ait ergo eis. Erratis ne-
ſciētes ſcripturas neqꝫ virtutē dei. In re-
ſurrectiōe eñ neqꝫ nubent neqꝫ nubent̄:
ſꝫ erūt ſicut angeli dei i celo] ꝛ ſic xps ſol
uit argumentū eoꝝ. Et deinde pbauit eis
ex ſcriptura: ꝙ mortui reſurgunt: talr̄ ꝙ
A neſciuerunt q̄d dicerēt. Uñ eis ſilētiū im-
poſuit: de quo phariſei doluerūt q̄ lꝫ eſ-
ſent inimici saduceos: tñ ꝯcordes erūt i p-
ſeq̄ndo. idō dr̄. [Audiētes phariſei]. i. q̄dā
religioſi iudeoꝝ [ꝙ Jeſ⁹ ſilētiū īpoſuiſſet
ſaduceis]. i. q̄buſdā alijs religioſis eiuſ-
dē gētis iudeoꝝ [ꝯuenerunt cū ipis ſadu
ceis] [i vnū] vt ſimul xpm īpugnarēt. Hier.
Phariſei ꝛ saducei q̄ iter ſe ꝯtrarij ſūt ad
tētādū Jeſū pari mēte ꝯſentiūt. Hec ille.
Chry. Cōuenerūt aūt i vnū vt multitudie
vincerēt. quē rōne ſupare nō poterāt. A
vitate nudos ſe eſſe pfeſſi ſunt qui mul-
titudine ſe armauerūt. Dicebāt eñ apud
ſe. Un⁹ loquat̄ p oīb⁹: ꝛ oēs loquamur
p vnū: vt ſi q̄dem vicerit: oēs videamur
viciſſe. ſi aūt victus fuerit vt ſol⁹ videat̄
cōfuſus. Hec ille. Idō ſequit̄ [ꝛ interroga
gauit eū vnus ex eis legis doctor tētans
eū.] Cōtra. q̄ Mar.xij. dicit̄: ꝙ xps huic
B doctori dixit: nō lōge es a regno dei: nō
ergo tētabat dñꝫ. Ad hoc dr̄ duplr̄ de mē
te Aug. lib. de cōſen. euā. Primo ꝙ iſte do-
ctor in principio mala intētiōe venit ad
interrogādū: ſꝫ poſtea audita xpi rñſiōe
bona ꝛ cōformi ſue opinioni penituit ꝛ ap-
probauit dictū xpi di. Magr̄ i vitate bñ
dixiſti: vt hr̄ ibi Mar.xij. ꝛ tūc xps ſubiū
xit. Nō longe es a regno dei. Simile ha
betur Jo.vij. vbi dr̄: ꝙ pncipes ꝛ phari-
ſei miſerunt miniſtros vt cōprehēderent
Jeſum. Qui audiētes ei⁹ p̄dicationē pe-
nituerunt. ꝛ ſic ad principes ſūt regreſſi.
A q̄b⁹ dū ꝑcōtarent̄ quare eū non addu
xiſſent: dixerūt. Nūqꝫ ſic locutus eſt hō.
Alio mō vt ipa tētatio nō accipiat̄ in ma
C lū: ſꝫ i bonū: vt eſſet nō decipe volētis ſꝫ
volētis expiri ignotū. i. ſi talis erat xps
q̄lis p̄dicabat̄: ꝛ hoc nō fuiſſet maluꝫ ſꝫ
s. Tho. Poteſt eam dici: ꝙ nō erat lon-
ge a regno dei: q̄ circa p̄ſentē q̄ſtionem
cū itētiōe mala hēbat bonā opinionem
[Magr̄. q̄d eſt mādatū magnū iter oīa]
i. maximū [in lege.] ¶ Eſt aūt ſciendū: ꝙ
vt teſtat̄ Hugo cardinalis ꝛ mag. hiſto.
tunc tpis erat queſtio quid preemineret
aut opera dilectiōis aut opera legis ſeu
ſacrificioꝝ q̄ mandātur in lege. Et iſte
doctor tenebat ꝙ precellerent opa dile- D
ctionis ꝛ de hoc mouit q̄ſtionē. Et ſi q̄dē
malitioſe tētauit vt pbabilius creditur
cū fuerit in ſocietate inimicoꝝ xpi. cogi-
tauit ꝙ xps ſtatim rñderet de mandato
primo prime tabule. ſ. nō adorabis deos
alienos: ꝛ tunc ſtatim habuiſſet argumē
tum contra eū de precepto charitatis q̄d
maius eſt ſicut ꝛ charitas maior eſt fide
ꝛ latria. Sic ergo pꝫ prima pars euange
lij. In qua hoc eſt documentū: ꝙ paſſio-
nes faciunt hominē cecū ꝛ inuerecūdū.
Uñ Hier. Quia ſupra phariſei in rñſiōe
denarij fuerāt ꝯfutati ꝛ aduerſe partis
viderāt fixionē ſubrutā debuerunt exem-
plo moueri ne vltra molirent̄ inſidias:
ſed maleuolentia ꝛ liuor nutrix impudē-
tiam. Hec ille. ¶ Quantū ad tertiū tāgit̄
xpi rñſio cum dicit̄. [Ait illi Jeſus Dili-
ges dñm deū tuū ex toto corde tuo ꝛ ex
tota aīa tua ꝛ in tota mēte tua.] Quō au-
tē iſta ſint intelligenda vide. s. dñica.xiij. E
poſt. fe. tri. [hoc eſt maximū ꝛ primū mā-
datū q̄ etiā charitas eſt potiſſima virt⁹
ꝛ deus eſt ei⁹ potiſſimū obiectū: ſicut pro
ximus ſecūdariū. Hoc aūt mandatū po-
nit̄ Deut.vj. ¶ Eſt aūt ſciēdū ꝙ de⁹ hoc
mādatū d̄ dilectiōe pncipalr̄ dedit primo
pp facilitatē amandi ꝛ Scdo pp ei⁹ ſua
uitatē: q̄ oīa facit dulcia. ꝛ Tertio pp ei⁹
gnoſitatē: q̄ amor ita deo plꝫ ꝙ oīa alia
facit placere. Nec hoc mādatū dr̄ pmum
gnātiōe vt fides: ſꝫ pfectiōe. Debem⁹ āt
conari diligere deū ꝛ ieſū xpm multiplici
rōne. Primo q̄ nos pp nr̄aꝫ vtilitatē crea
uit. Et tñ dr̄ feciſſe oīa pp ſuā bonitatē. ſ.
cōicādā ꝛ nō acq̄rēdā ꝛ pp gl'iaꝫ ſuā quā
ſ. vult de creatura ad vtilitatē creature.
ꝛ nō ſui. Scdo q̄ de nr̄o pte eſt effect⁹ nr̄
frater. Tertio q̄ pro nobis ſanguinē ꝛ vi
tā expoſuit. Quarto q̄ dedit nobis ange
los tutores ꝛ cuſtodes. Quinto q̄ nos re
belles clemēter ad pniam expectat. Se-
xto q̄ facilr̄ culpā ꝛ penā nobis peniten F
tibus remittit eternā ꝯmutādo in tpalez
ꝛ tpalē purgatoriā: i tpalē i hoc mūdo ex
plebilē. Septio q̄ ceſſātib⁹ oīb⁹ p̄dictiſ

ſumma bonitas:ita ꝙ ſicut nihil diligit
niſi inq̄tū bonū ita nō diligit aliquid
niſi inquātū participat de diligibilitate
G dei.[Scdm autē ſile eſt huic. Diliges ꝓ
ximum tuū].i.oēm creaturā cui potes ex
hibere: aut a qua potes ſuſcipere miſeri
cordiam ſm Augu.de doctri.xp̄iana vt
puta xp̄m inquātum hō:⁊ oēs angelos
⁊ oēs beatos:⁊ exiſtentes in purgatorio
⁊ in hoc mūdo:nō aūt in inferno.[Sicut
ſeip̄m].i.ad illū finē ad quē te deligis.ſ.
britudinis ſm.s.Tho.nō aūt ſicut.ſ.tm̄
q̄tū teip̄m. Dicit aūt ſm Chry.hoc mā
datū ſimile p̄mo:qꝛ cū homo ſit imago
dei:in hoie amato amat deus.[In his
duob⁹ māda is:tota lex pēdet ⁊ ꝓphe
te].i.ſm Raba.⁊ Auguſt.de ꝯſen.euang.
H oia dicta legis:⁊ ꝓphetarū ad hunc finē
ordinant:vt diligat de⁹:⁊ primus. Vn̄ ⁊
precepta decalogi ita diuidunt:vt ea q̄
ſunt p̄me tabule ad dilectionē dei perti
neant:q̄ vero ſcđe ad dilectionē ꝓximi.
¶ Eſt aūt ſciēdū ſm Augu.de ꝯſen.euā.
ꝙ lꝫ iſta precepta ſint duo.propter duos
charitatis obiecta:q̄ ſunt de⁹ ⁊ ꝓximus
tn̄ aliq̄n vnū ponit ꝓ vtroq̄ tā q̄ inclu
dēs aliud:vt cū duoīs lex vno ſermone
implet. Diliges ꝓximum tuū ⁊ diligēti
bus deū oia coopant in bonū Et rō eſt:
qꝛ ex vna eadēq̄ charitate deum ꝓpter
ſeip̄m diligim⁹:nos aūt ⁊ ꝓximū ꝓpter
deū. Et ſic patet ſcdm. In quo hoc hr̄ do
cumētum qđ Chry.tāgit dicēs. Diliges
inquit:nō timebis:qꝛ diligere magis eſt
q̄ timere. Timere em̄ ſeruorꝝ eſt diligere
filiorꝝ. Timor ſub neceſſitate eſt dilectio
in libertate. Qui in timore ſeruit deo pe
nā q̄dā euadit mercedem vero iuſtitie
nō hꝫ:qꝛ inuit⁹ fecit bonū ꝓpter timorē
Nō vult ergo de⁹:vt timeat ſeruilr ab
I hoibus quaſi dn̄s:ſꝫ vt diligat quaſi pa
ter:qꝛ adoptionis ſp̄m donauit homini
bus. Hec ille. ¶ Quantū ad tertiū tāgit
ꝯfutatio phariſeorꝝ.cū dr̄[Congregatis
aūt phariſeis[Sed q̄re dicit ꝯgregatis:
qꝛ ſupra dictū ē ꝙ ꝯuenerāt in vnū. Ad
hoc pōt dici ꝙ cōuenerāt in vnū in ſecre
to vbi inter ſe ſunt cōſiliati:ſed ad xp̄m
ſunt paulatī ꝯgregati donec ille doctor
interrogabat nō aūt venerūt oēs ſimul
ne patefacerent inſidias ſuas. Cōgrega
tis ergo eis vt dictū eſt[iterrogauit eos
Jeſus]dicēs[Quid vobis videt de xp̄o:
cui⁹ fili⁹ eſt? Hec q̄ſtio fuit difficillima:
qꝛ dr̄ Eſa.xiv. Generationē ei⁹ q̄s enar
rabit. Fuit etiā congrua:qꝛ eſtimabant.
ꝙ eſſet pur⁹ hō ⁊ non deus/qꝛ ſic nō ten K
tarēt eū.[Dicūt ei. Dauid.]Et ſic inſuffi
ciēter rn̄derūt:qꝛ cū in xp̄o duplex ſit ge
neratio.ſ.ſm diuinitatē/⁊ ſm humani
tatē ipſi rn̄derunt de ſcđa tm̄. Jō xp̄s ar
guit ꝯtra eos ex autoritate pſalmi dicēs
[Quō ergo Dauid in ſp̄ū].ſ.ſctō ſꝫ Hie.
vt tollat ois erroris ſuſcipio[vocat eū.
dn̄m dicens. Dixit dn̄s dn̄o meo ſede a
dextris meis:donec po.ini.tu.ſca.pedū
tuorum]. Si ergo Dauid vocat eū dn̄m.
quō filius eius eſt? Argumentum dn̄i in
his verbis eſt tale. Ois dn̄s eſt maior ſer
uo:ſꝫ xp̄s eſt dn̄s dauid:ergo eſt maior
dauid. Null⁹ aūt filius eſt maior p̄re er
go vel xp̄s nō eſt fili⁹ dauid:vel hꝫ vnā
naturā q̄ eſt filius ei⁹:⁊ aliā q̄ eſt eo ma
ior:q̄ eſt diuina. In hac autē autoritate
allegata patet. Primo p̄eminētia xp̄i ad
ſctōs/qꝛ dr̄ dn̄s dauid:⁊ ꝯſr aliorū ſctō
rum. Scđo equalitas eiuſdē ad patrem. L
Nā dixit dn̄s pater dn̄o meo xp̄o:ſede a
dextris meis.i.in equalitate ad me. Be
da. A dextris dei ſedere eſt in honore eq̄
li paterne dignitatis manere. Hoc autē
dicere ſm.s.Tho.p̄ris ad filiū.nihil eſt
aliud:ꝙ pa trē filium in equalitatē dicē
do ꝓducere. Tertio tāgit q̄d agat de ini
micis xp̄i.i.de infidelib⁹ vel rebellis:qꝛ
ponent ſcabellū pedū xp̄i.i.totaliter ei
ſubijcient. Et nota ꝙ ly donec nō impor
tat determinatū tp̄s ſm.s.Th.ſꝫ īfinitū
¶ Eſt aūt notādū ſm Hier.ꝙ iudei xp̄i
deitatē negātes multa ꝯfingūt vt hanc
euedāt autoritatē. Dicūt em̄ ꝙ itelligit
de abraā:⁊ ꝙ helizer diſpēſator ei⁹ fecit
hūc pſalmū:agens deo grās ꝓ victoria
quā habuit abraā de q̄nq̄ regib⁹ vt ha
bet Gen.xiiij. Et ſic exponūt. Dixit dn̄s
i.deus dn̄o meo.i.abrae ſede ad dextris
meis;qꝛ.ſ.ꝯfortauit eū dicēs. Noli time
re abraā. Sed ꝯ arguit Hie.qꝛ de abraā M
dicere nō pn̄t q̄ ſequunt.ſ.ꝙ añ luciferū
ſit genit⁹:nec ꝙ fuerit ſacerdos ī eternū
ſm ordinē melchiſedech,cū ꝓ eo melchi
ſedech obtulerit ſacrificiū. Itē pt argui

ex titulo pſalmi q̄ in hebreo talis eſt pſal.
Dauid.[Et nemo poterat ei rn̄dere ver
bū neq̄ auſus fuit q̄ſq̄ ex illo die eū am
plius interrogare]qꝛ xp̄s ſuperauit eos
reſpondēdo ⁊ opponēdo. In hac pte eſt
documētū qđ Raba.tāgit di. Et hoc in
telligimus venena inuidie ſuperari poſſe:
ſꝫ difficile q̄ſcere. Hec ille. Et intēdit ꝙ
A illi ſiluerūt ꝯ ſuā volūtatē:qꝛ non habe
bāt q̄d dicerēt ſꝫ Chryſ. Nō aūt ſiluerūt
amore veritatis quā ſapiētia diuina do
cuerat:qꝛ inuidie venena prohibebant.

Dn̄ica.xix.poſt Trinitatem.

Textus euang. Mat.c.ix.

AScendēs Jeſus in naui
culā trāſfretauit ⁊ venit
in ciuitatem ſuā. Et ecce
offerebāt ei paralyticū
iacentē in lecto. Et vidēs Jeſus fi
dē illorū dixit paralytico. Confide
fili:remittunt tibi peccata tua. Et
ecce q̄dā de ſcribis dixerūt itra ſe.
Hic blaſphemat. Et cum vidiſſet.
Jeſus cogitationes eorum dixit vt
B quid cogitatis mala in cordib⁹ ve
ſtris. Quid eſt facili⁹ dicere dimit
tunt tibi peccata tua an dicere ſur
ge ⁊ ambula. Vt autē ſciatis q̄m fi
lius hois hꝫ ptātē in terra dimittē
di peccata. Tunc ait paralytico.
Surge tolle lectū tuum et vade in
domum tuā. Et ſurrexit ⁊ abijt in
domum ſuam. Vidētes autem tur
be timuerūt ⁊ glorificauerunt deū
qui dedit ptātem talem hominib⁹.

AScēdēs Jeſus ī naiculā ⁊c.]
Mat.ix.ī p̄n̄ti euāg.tāgūt tria
pūcta q̄ ſunt Remiſſio: Detra
ctio: Cōfirmatio. ¶ Quātū ad
p̄mū līralr tāgit remiſſio pctō
rū/quā xp̄s palytico fecit.ꝓ q̄ ſciēdū ē/vt
C ex textu ptꝫ euāgelij ꝙ xp̄s q̄n recedēs d
galilea/aſcēdit naiculā ⁊ fctā ē in mari
tēpeſtas magna/tūc trāſiuit mare.i.lacū
galilee/⁊ venit in regionē geraſenorꝝ. Et
ibi ciecit demones de illis duob⁹ hoib⁹
habitātibus in monumentis ⁊ miſit eos
in porcos:q̄ ſe p̄cipitauerūt in mare ⁊ ſuf
focati ſunt. Et tūc incole regionis repu
tātes ſe indignos tāta ſanctitate rogaue
runt xp̄m vt diſcederet ab eis. Et aſcen
dens nauē reuerſus eſt ī galileā. Et hoc
eſt ꝙ in p̄n̄ti euangelio recitat. Dicitur D
ergo.[Aſcēdēs Jeſus ī naiculā]vt rece
deret a geraſenis:⁊ veniret in galileam
[trāſfretauit].i.trāſ fretū ſiue trans ma
re venit[⁊ venit in ciuitatē ſuam]. Joan
nes eps̄. Creator mundi orbis terre dn̄s
poſtea ꝙ ſe propter nos nr̄a anguſtiauit
ī carne:cepit habere humanā patriā ce
pit ciuitatis iudaice eſſe ciuis:parentes
habere cepit oīm ipſe parēs:vt attrahe
ret charitas:vinceret amor:q̄s met⁹ diſ
ꝑſerat. Hec ille. Sꝫ ꝯ qꝛ iſtud miraculū
quod xp̄s fecit:eſt factū in capharnaū vt
hr̄ Mar.ij. Capharnaū aūt nō erat ciui
tas xp̄i ſꝫ nazareth. Ad hoc dr̄ ꝙ iſta ſua
ciuitas ad quā venit ſꝫ doctores aliq̄s.ſ.
Aug.⁊.ſ.Tho.pōt eſſe capharnaū:⁊ pōt
eſſe nazareth. Et ſi q̄dē teneam⁹ ꝙ ſit ca
pharnaū:ſic dr̄ Chry.⁊.s.Tho.ꝙ ſicut be
thleē fuit xp̄i ciuitas rōne natiuitatis:ſic E
⁊ nazareth ratione nutritiōis:⁊ caphar
naū rōne ꝯtinue habitatiōis ⁊ opatiōis
miraculorꝝ. Vn̄ ⁊ ciues nazareth dicebāt
ei. Lu.iiij. Q̄ta audiuim⁹ facta in caphar
naū fac ⁊ hic ī patria tua. vel pōt dici ſi
cut dr̄ Aug.de cō.euan.⁊ Mag.hiſt.⁊.s.
Tho.ꝙ capharnaū erat p̄ncipalis ciui
tas galilee. Nazareth v̄o erat q̄ſi q̄dda
oppidū vel caſtrū aut villa reſpectu ei⁹.
Jo.q̄ erāt de nazareth:poterāt dici ēē de
capharnaū eo mō q̄ exiſtēs de aliq̄ villa
vicina pariſius:dr̄ de pariſius. Si v̄o te
neam⁹ ꝙ hec ciuitas ſit nazareth.vt Hie
ro.videt ſentire dicendū eſt ſicut dicit.s.
Tho.⁊ Aug.de cō.euā.ꝙ xp̄s p̄mo venit
in nazareth:deinde capharnaū vbi hoc
miraculū fecit. Euāgeliſta autē dicit eū
veniſſe in ciuitatē ſuā:⁊ ſtatim ſubiungit
de miraculo qđ nō in ciuitate ſua:ſed in
alia.i.in capharnaū fecit. Solēt em̄ euā
geliſte tacito aliq̄ medio q̄dam extrema F
ponere:q̄ſi vnū ſine medio cōſequat ad
aliud.[Et ecce offerebāt ei paralyticum]
i.diſſolutū mēbris mod⁹ aūt offerēdi tā
git Mar.ij. Portabat eū a q̄tuor. Et nō
valentes ꝑuenire ad p̄ſētiā xp̄i ꝓpter turba

ꝑdicabat em̄ in quadā domo aſcēderunt
tectū ⁊ inde ſubmiſerūt eū cum lecto ſuo
ſeu grabato: vt ibi dr̄ iō ſequit̄[iacentē in
lecto].i.in grabato: qḋ eſt lect⁹ pauperū:
in quo capiti tm̄ aliqd imponit̄ dictuꝫ a
graba ꝙ eſt caput: ſm mag.hi. ¶ Et no-
G ta ſm Chry. ꝙ iſte paralytic⁹ non eſt ille
de quo narrat Joā. q2 ille iacebat in na-
tatorijs ⁊ carebat famulis. Iſte autē erat
in capharnaū: ⁊ habebat ſui curā geren
tes. Vn̄ aūt velle Chry. in his v̾bis ꝙ pro-
batica piſcina eſſet de qua dictū eſt: vade
ad natatoria ſiloe. [Videns aūt Jeſus fidē
illoꝝ].ſ.offerētiū: ſm hiero. ⁊ Jo. eṗm: ⁊
nō lāguidi. Nō em̄ vt dr̄ Chry. dn̄s ſemp
exigebat fidē a lāguidis vtpote qſi fuiſ-
ſent inſani: aut alr̄ propter egritudinē in
exceſſu mētis. Vel ſm alios meli⁹ dr̄ illo
rū.i.offerētiū ⁊ paralytici: q2 ē̄t vt Chryſ.
ſubiunxit. Nō dimiſiſſet ſe ſubmitti niſi
credidiſſet[dicit paralytico. Cōfide fili re-
mittunt̄ tibi pctā tua.] Ex quo p̄tꝫ ꝙ pa-
ralytic⁹ credebat. Licꝫ enim vt dicit Chry.
corꝑalis ſanitas ſine fide infirmi aliqñ
cōferat̄: ſec⁹ de ſpūali: q̄ eſt ꝑ remiſſionē
pctōꝝ ⁊ hoc in adultis. Sed cū iſte ſani
H tatem corꝑis petat: vt q̄ dn̄s illi remittit
pctā? Ad hoc dr̄. s. Thom. ꝙ remouebat
egritudinis cām vt poſt induceret ſani-
tatē. vn̄ Hie. O mira hūilitas: deſpectū ⁊
debilē: totis mēbroꝝ ꝯpaginib⁹ diſſolu-
tū: filiū vocat quē ſacerdotes non digna
bant̄ attingere: aut certe iō filiū q2 dimit
tunt̄ ei pctā ſua vbi dat̄ nobis intelligen-
tia: ꝓpter pctā plerumq3 euenire corꝑoꝝ
debilitates ⁊ idcirco forſitā pri⁹ dimittū
tur pctā vt cauſis debilitatis ablatis ſa-
nitas reſtituat̄. Hec ille. Et tāgit Hie. in
his v̾bis documētū qḋ in hac parte euā-
geliū h̄r. Pro his tn̄ sciēdū eſt ꝙ corꝑalis
infirmitas a deo multis de cauſis infligi
tur. Pꝛio ꝓpt̄ peccati punitionē ſine pec
cati purgatione ⁊ ſic talis infirmitas eſt
q̄dā ꝑambulū gehēnalis tormenti. iſto
mō fuit punit⁹ Herodes Act. xij. q̄ ꝓpt̄
I elationē fuit corroſus ſtatim a vermib⁹
⁊ expirauit. ⁊ Pharao q̄ iter flagella eſt
peior effect⁹. Scḋo ꝓpter peccati ꝯmiſſi
purgationē. ſicut Nabuchodonoſor fuit
ꝑcuſſus amētia ad tp̄s. Dan. iiij. ⁊ ſꝫ ali-
quos maria magdalena fuit oppꝛeſſa a
diabolo. Tertio ad gloriā dei manifeſtā-
dā. vt p̄tꝫ in ceco nato Jo. ix. Quarto ad
cōſeruationē hūilitatis: vt p̄tꝫ de paulo.
ij. Cor. xij. Ne magnitudo[inq̄t] reuelatio-
nū extollat me: dat⁹ eſt mihi ſtimul⁹ car
nis mee ⁊c. Quinto ꝓpter ꝓbationem ⁊ K
oſtenſionē patiētie: ſicut p̄tꝫ de Job. ij. c.
einſdē vn̄ verſus Job ꝓbat inclinat para
lum: ſeſe manifeſtat. In ceco: purgat ma
riā: punit herodeꝫ. ¶ Moraliter iſta na-
uis ꝑ quā xp̄s.i.q̄ aiam ſuā ⁊ alioꝝ q̄rit
ſaluare vadit ad patriam ſuam: eſt pn̄ia:
quā qui aſcēderit ꝑueniet capharnaū.i.
ad villā ꝯſolationis celeſtis. Vel ſignifi-
cat religionē ꝑꝑ tria vota q̄ ibi obſeruāt̄
cū habeāt naute parcū victum: ⁊ naucle-
ro oēs obediant: ⁊ ſine vxorib⁹ flat naui-
gatio. Quatuor aūt venti hāc nauem ex-
agitāt.ſ. inanis gl̄ia: que ab oriente flat.
Procedit em̄ cōiter vl̄ ex carnis origine
vel lumine ſcie. Et carnalis cōcupiſcētia
q̄ flat ab occidēte.i. a carne tēdēte q̄tidie
ad occaſum. Et auaritia: q̄ flat a meridie
ꝓpter eſtum terrenoꝝ. Et accidia q̄ flat
a ſeptētrione ꝓpter ſuā frigiditatē. Im-
minēte autē tētationis tēpeſtate debem⁹ L
ꝓ ūcere on⁹ pctōꝝ: ⁊ deponere velū ela-
tionis: ⁊ figere an coram ſpei et inuocare
ſctōs: vt faciūt naute. Mare aūt ſignifi-
cat mūdū ꝑꝑ inq̄etudinē ⁊ ꝓpter iſatiabi
litatem: abſorbet em̄ oīa flumina: ⁊ ꝓpter
amaritudinē q̄ ergo ꝑ pn̄iam aut religio
nem nauigat ad p̄riam tendit: vbi infir-
mitates curantur vt videbitur ſtatim.
¶ Quātū ad ſcḋm tangitur detractio fa
cta xp̄o a ſcribis.i. doctorib⁹ legis: cū dr̄
[Et ecce q̄dā de ſcribis dixerūt itra ſe].ſ.
cogitādo.[Hic blaſphemat]. Blaſphe-
mare ꝓpꝛie eſt attribuere deo qḋ ei non
ꝯuenit vl̄ ab eo remouere qḋ ei nō ꝯuēit.
Qui aūt attribuit creature qḋ eſt ꝓpꝛiuꝫ
dei remouet a deo qḋ ei cōuenit. Eſt aūt
ꝓpꝛiū dei remittere pctā iuxta illud Eſa.
xliij. Ego ſuꝫ q̄ deleo iniq̄tates tuas. Iſti
ergo ſm Hie. q2 Jeſuꝫ purū hoiem puta
bāt: cuꝫ remittere pctā ſe dicebat: credi- M
derūt blaſphemare. Vn̄ ſicut dicit btūs.
Mar. dicebāt. Quis pōt remittere pctā
niſi ſol⁹ deus? Xp̄s aūt vt dicit hiero. vo-
luit ſe oſtēdere eſſe deū ꝑmo ꝑ hoc qḋ cor
diū eoꝝ ſecreta penetrabat qḋ ſoli⁹ dei

eſt. iō ſequit̄[Et cū vidiſſet Jeſus cogita
tiones eoꝝ dixit. Ut q̄d cogitatis mala
de me: in cordib⁹ v̄ris] credēdo.ſ. me eſſe
blaſphemū ⁊ malum. Deinde ſcḋo oñdit
ſe deuꝫ in ſanatione paralytici ⁊ hoc du
A plici rōne. Pꝛio inquantum illū ſanauit
ꝓpꝛia v̾tute. Scḋo inquantū illū ſanauit
in teſtimoniū ꝙ ipſe q̄ deū ſe dicebat ve-
rū dicere. Illḋ em̄ miraculū ſi potuit eē
niſi a deo cū ꝑ naturā infirmitas illa eēt
incurabilis. Si ergo eſt factū ad appro-
bandū xp̄i doctrinā qua ſe deū dicebat
opꝫ ꝙ illa doctrina ſit vera: aut ꝙ deus
q̄ miraculū i teſtimoniū ei⁹ fecit: aſſerue
rit mēdaciū eſſe verū: qḋ eſt impoſſibile
cū ſit veritas pꝛima ⁊ eſſentialis. Dr̄ er-
go. [Quid eſt facili⁹ dicere remittunt̄ ti-
bi pctā an dicere ſurge ⁊ ambula].i. quid
eſt mai⁹: remittere pctā: aut ſanare inſa-
nabilē. q.d. ſm Hie. Utrūq3 eſt eq̄lis vir
tutis: q2 vtrūq3 requirit diuinā ⁊ infinitā
potentiā: ſꝫ in hoc differūt iſta: q2 ſi ſanat̄
corꝑaliter lāguidus: vos poteſtis aduer-
tere: nō autē ſi ei remiſero pctā. ⁊ iō volo
ꝙ cognoſcatis vnū ꝑ aliud. Vn̄ ſubditur
[Ut aūt ſciatis ꝙ filius hoīs].i. ego ipſe: q̄
B ſic ſe appellabat. vel q2 vn⁹ tm̄ hoīs erat
filius.i. v̾ginis vl̄ cā hūilitatis: cū ſe poſ-
ſet filiū dei appellare[hꝫ ptātem in terra
remittēdi pctā] autoritatiue inquātū de⁹
⁊ ꝑ ptātē excellētie inquantū hō dn̄s hu
manitatē vnitā diuinitati. iij. par. q. lxiij.
[tūc ait paralytico.] Eſt aūt ſciendū ſm gl.
⁊ s. Tho. ꝙ illa verba. Ut ſciatis ⁊c. p̄nt
eſſe xp̄i vel euāgeliſte. q̄ſi euangeliſta di.
Ipſi ſcribe dubitabāt eum poſſe pctā di-
mittere: ſed vt ſciatis vos q̄ de xp̄o eſtis
audituri: vl̄ lecturi: q2 fili⁹ hoīs hꝫ ptātē
dimittēdi pctā: ait paralytico ⁊c. Si aūt
xp̄s dicat̄ ꝓnūtiaſſe hec verba: ſic ſunt
itelligēda. Vos dubitatis me poſſe pctā
dimittere ſꝫ vt ſciatis q2 fili⁹ hoīs habet
poteſtatē dimittēdi pctā: ſupple ego ſa-
nabo iſtū. Vn̄ eſt orō imꝑfecta. Qḋ autē
C ſequitur: tunc ait paralytico: ſine dubio
ſunt v̾ba euāgeliſte narrantis actuꝫ xp̄i:
poſtq̄ꝫ orationē imꝑfectā dixerat: ⁊ ſunt
interpoſitio ꝑ parētheſim reſpectu v̾bo-
rū xp̄i: q̄ ſtati poſtq̄ꝫ dixerat vt ſciatis ⁊c.
cōuerſus ad paralyticū ait[Surge tolle
lectū tuuꝫ ⁊ vade in domū tuā.] Hec aūt
oīa mādauit ſm Chry. vt miraculum vi-
deret̄ verū ⁊ nō phātaſticū ſeu apparēs
tm̄ [Et ſurrexit ⁊ abijt in domuꝫ ſuā] v̾tu-
te ⁊ imꝑio xp̄i. Sicut autē ꝑ l̄ram h̄ntē ſi
gillū declarat̄ ſcribētis volūtas: ſic ꝑ mi
raculuꝫ oñdit̄ text⁹ diuinitatis: q̄ ſola mi-
racula fiunt. q̄ tūc apparet eſſe in faciēte
miraculū: qñ nec oꝛat deum: nec iperat
ex ꝑte: dei ſed pꝛopꝛia autoritate. Itaq3 ſe
deuꝫ eē clari⁹ hoc fctō mōſtrauit. [Vidē
tes aūt turbe timuerunt] timore admira
tionis ⁊ reuerētie alr̄ ſcribe aūt ꝯtēp̄ſerunt D
⁊ glificauerūt deū [q̄ dedit ptātē talē ho-
minib⁹].ſ. remittēdi pctā: q̄ cōuenit ſoli
deo autoritate. ⁊ xp̄o hoī excellēter: mini
ſtris autē ei⁹ ſacerdotibus miniſtraliter
vt pꝫ. iij. par. q. lxiiij. Et ſic patet ſecunda
⁊ tertia pars euangelij ſimul.
¶ Allegoꝛice ſciēdū eſt ſm doctrinam ⁊
mētē Hila. ⁊ Jo. eṗi: ꝙ i hoc ꝙ xp̄s repu-
diat⁹ i iudea: venit in galileā: q̄ tranſmi-
gratio interꝑtat̄ vel rota ſignificat̄ ꝙ po
pulo iudaico nō credēte: ⁊ gētilis trāſmi
graret ꝑ fidē ab idol̄ ad deū. ⁊ ꝙ i ciuita- E
te ſua.i. eccl̄ia militāti remittit pctā ⁊ ſa-
nat infirmos ſpūalr̄: blaſphemātibus iu-
deis: ⁊ gētiliū turbꝫ eū mirātib⁹. ¶ Ana-
gogice v̾o ſignificat̄ ꝙ xp̄s trāſito mari
hui⁹ ſeculi ꝑ naui.i. lignū crucis venit in
capharnauꝫ.i. villā ꝯſolatiōis celeſtis ⁊
ibi ſanat infirmos ab oī penit⁹ miſeria li-
berādo eos ſibi ꝑ ſctōs āgelos tanq̄ꝫ in-
ſti p̄ſtant̄: ⁊ ibi laudat̄ a btīs: ⁊ a dampna
tis blaſphematur: quoꝝ figurā ⁊ typum
ſcribe pꝛeſciti pꝛe ſe ferebant.
¶ Moralr̄ ſciēdū eſt ꝙ paralyſis cauſat̄
aliqñ ex frigiditate ꝯtrigēte: aliqñ ex hu
more oppilante: aliqñ ex vl̄nere neruos
incidēte. His em̄ ipedit̄ trāſit⁹ ſpūuꝫ ad
ſenſuū inſtrā. Iſte ergo paralytic⁹ ē̄ aua-
rus rōne frigiditatis: q2 nihil hꝫ de igne
charitatis ad pꝛimū: ⁊ luxurioſus rōne
humiditatis in cibo ⁊ potu ⁊ alijs ſuper
bus vero rōne inciſionis ⁊ ſeparationis
a deo. Ad iſtā autē infirmitatē ſequit̄ pri-
mo tremor.ſ. faciēdi pn̄iam. Et ſcḋo im-
mobilitas.ſ. ꝑ bonorum operū viaꝫ. Pa-
ralyticus em̄ aut non mouet̄ aut retroce- M
dit: aut vnum paſſum facit ad dextraꝫ ⁊
aliuꝫ ad ſiniſtrā. Et tertio inſenſibilitas
Paralyticus em̄ ſpūaliter nō ſentit dia-

bolicas tētationes q̄ꝛ eis ſtatim conſen‑
tit. Nec ſentit diuinitas ſuauitates nec
ſuas imperfectiones. Hinc xp̄s iubet vt
G ſurgat. Raba. Surgere eſt aiam a carna‑
libus deſyderijs abſtrahere. Lectū tolle
re eſt carnē a terrenis deſyderijs ad vo‑
lūtatem ſpūs tollere. Domum ire eſt ad
parad:ſum redire: vel ad internā ſui cu‑
ſtodiam ne iterum peccet. Hec ille.

Dñica. xx. poſt Trinitatem.

Textus euange. Mat. c. xxij.

Simile factū eſt regnū celoꝝ hoī regi q̄ fecit nuptias filio ſuo: ⁊ miſit ſeruos ſuos vocare īuitatos ad nuptias et nolebant venire. Iterū miſit alios ſeruos dicēs. Dicite inuitatis. Ecce prādiū meū paraui: tauri mei ⁊ altilia occiſa: ⁊ oīa parata venite ad nuptias. Illi āt neglexerūt. Et abierūt alius in villā ſuā ali⁹ vero
H ad negotiationē ſuā. Reliq̄ vero te nuerūt ſeruos ei⁹ ⁊ cōtumelijs affectos occiderūt. Rex autē cū audiſſet iratus eſt. Et miſſis exercitib⁹ ſuis ꝑdidit homicidas illos ⁊ ciuitatē illoꝝ ſuccēdit. Tūc ait ſeruis ſuis Nuptie quidem parate ſunt: ſꝫ qui inuitati erāt nō fuerunt digni. Ite ergo ad exit⁹ viarū ⁊ quoſcūq̄ īueneritis vocate ad nuptias ⁊ egreſſi ſerui eius in vias congregauerunt oēs quos inuenerūt bonos ⁊ malos ⁊ implete ſunt nuptie diſcūbētium. Intrauit autē rex vt videret diſcumbentes: ⁊ vidit ibi hominē non veſtitū veſte nuptiali: ⁊ ait illi: amice quomodo huc ītraſti nō hñs veſtē nuptialem: at ille obmutuit
I tūc dixit rex miniſtris: ligatis manib⁹ ⁊ pedibus eius mittite eū in tenebras exteriores. Ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentiū. Multi enim ſunt vocati pauci vero electi.

Simile eſt regnū celoꝝ hoī reg. ⁊c.] Matt. xxij. In p̄nti euā. tāgunt tria pūcta q̄ ſūt inuitatio: vīdicatio: ⁊ ꝯdēnatio. Quātū ad p̄mū tāgit
K inuitatio quā fecit rex ad cōuiuiu nuptiaꝝ filij ſui. Sꝫ q̄ꝛ euāgeliū eſt ꝑabolicū: opꝫ lr̄alē ſenſuꝫ ſumere iuxta ſignificatū metaphoricū dictionū. Eſt aūt sciēdū ꝙ an̄ p̄ns euāge. vt pꝫ ex textu mat. xp̄s dixerat multas ꝑabolas p̄ncipibus ſacerdotū ⁊ maiorib⁹ ppl̄i: poſt ſuū vltimū aduētū in hierl̄m inrāte paſſiōe. In q̄b⁹ ꝑabolis illi itellexerūt ꝙ ad eos loquebat̄ ⁊ ꝙ eis imponebat ꝙ occiſuri eſſent xp̄m. iō irati ſunt valde ⁊ voluerūt occidere illum niſi ipſe habuiſſet fauorē ppl̄i: q̄ pēdebat ab ore ei⁹ ⁊ tāq̄ ꝓphetā illum habebat. Xp̄s ergo magis volens eis notificare pctī eoꝝ ⁊ penā quā paterent nō ſolū in futuro ſeculo: ſed in p̄nti dixit p̄ntē ꝑabolā nuptiarū. Sed q̄ꝛ beatus Luc. xiiij. c. narrat ꝑabolā huic ſil̄em ſolet eſſe dubitatio: vtrū eadē vel alia ſit ſed breuiter ſm̄ Aug. ⁊ Greg. nō eſt eadē
L ſicut pꝫ ex ordine narrādi: ſꝫ Lu. loquit̄ de nuptijs eccleſie triūphātis: vn̄ nullus ibi dr̄ expulſus. Mat. vero militantis: vt pꝫ: q̄ꝛ ibi fuit q̄dam malus. Dr̄ ergo [Simile eſt regnū celoꝝ]. i. ſtatus eccl̄ie militātis ſeu xp̄ianitatis. Quot modis autē dicat̄ regnū celorum] vide dñica. vi. poſt epiphaniā [hoī regi]. i. deo p̄ri q̄ regnat in celo ꝑ glīā. in hoc mundo ꝑ gratiā: in inferno ꝑ iuſtitiā. Scdm̄ orig. aūt regnū celoꝝ ſil̄e eſt hoī regi q̄ntū ad regnantē in illo: q̄ntū aūt ad corregnantē eſt ſil̄e filio regis: ſꝫ q̄ntum ad eos ſup quibus regnat eſt ſil̄e inuitatis ad nuptias. Hec em̄ tria inueniuntur in regno celoꝝ. Regnās corregnās ⁊ ſerui regis [q̄ fecit nuptias filio ſuo] Iſte nuptie ſm̄ Gre. facte ſunt q̄ñ deus humanā naturā tanq̄ ſpōſam filio ſuo in vtero ꝟginis tāq̄ in thalamo cōiunxit. Sꝫ ꝯtra: q̄ꝛ cōiunctio nuptialis ſeu matrimonialis eſt inter duas ꝑſonas ergo ſequit̄ ꝙ alia ſit ꝑſona diui
M na ⁊ alia hūana in xp̄o: qđ nō eſt ſm̄ ſanā doctrinā. Ad hoc dr̄ btūs Gre. ꝙ xp̄s ex duab⁹ naturis ⁊ in duab⁹ naturis exiſtit: ſed nō ex duab⁹ ꝑſonis cōpoſitū dicimus: quaſi velit dicere: ꝙ iſtud matrimonium non fuit inter duas perſonas ſꝫ inter vnā ꝑſonā ⁊ vnā naturā. Subiūgit tn̄ ꝙ ſecurius poſſum⁹ dicere ꝙ hoc matrimoniū eſt inter xp̄m ⁊ ſancta eccle
A ſiā celebratū in eodē ꝟginis vtero tanq̄ in thalamo: de quo xp̄s tanq̄ ſpōſus proceſſit [⁊ miſit ſeruos ſuos vocare inuitatos ad nuptias.] Iſti inuitati ſm̄ Hie. ⁊ Chry. fuerūt iudei qui fuerūt inuitati ab Abraā ſm̄ Chry. cui ꝓmiſſio de xp̄o fctā eſt. Serui autem miſſi advocandū prius inuitatos ſm̄ Hie. fuerūt ꝓphe q̄ clari⁹ ꝓnūtiauerūt de xp̄o q̄ in lege obſcurius cōtinebant̄: ⁊ hortabant̄ ppl̄m ad expectationē xp̄i ⁊ ad credēdū in ip̄m ꝑ fidē ⁊ opa bona. Quidā tn̄ textus hñt: ſeruū ſuū: vt dr̄ Hie. ⁊ tūc ad moyſen vt dicit referendū eſt [⁊ noluerūt venire] q̄ꝛ verbis ꝓphaꝝ noluerūt obedire. vt pꝫ ex libris ſctis. [Iteꝝ miſit alios ſeruos dicēs] Iſti ſm̄ Chry. ſūt apl̄i. Idē dr̄ Hie. ſuppoſito ꝙ text⁹ ſupra habeat: ſeruos ⁊ nō ſer‑
B uū. Et cū apl̄is debem⁹ ēt Ioānē intelligere: q̄ ſe tꝫ cū lege noua vt dr̄. s. Tho. iij. ꝑ. q. xxxviij. ſꝫ fuerit medi⁹ inter nouē ⁊ veterē ſm̄ Ori. tn̄ ꝑ ſeruos prio miſſos poſſūt itelligi primi ꝓphe: ꝑ eos ꝟo qui ſūt miſſi ſcdo loco: alia ꝯgregatio ꝓphetarū poſterior. Uel ſm̄ Hila. primi ſerui ſūt apl̄i q̄ vocauerūt īuitatos a ꝓphetis Scdi ꝟo ſūt apl̄os ſucceſſores [dicite inuitatis]. i. obſtinatis [ecce prandiū meū paraui] Iſtud prādiū ſūt ea q̄b⁹ xp̄s ſpōſus aias reficit: doctrina. ſ. euāgelica: ſm̄ Hie. ⁊ Orig. ⁊ eccleſiaſtica ſacramēta ſꝫ alios potiſſime euchariſtie ſacramentū in quo nobis exhibet̄ corp⁹ xp̄i ī cibū: et ſanguis ī potū [tauri mei ⁊ altilia occiſa ſunt] Altilia ꝓprie ſignificant aues ſaginatas ſiue ipinguatas. ſm̄ Grego. ⁊. s. Tho. Dicta em̄ ſunt altilia q̄ſi altilia vel q̄ſi alita. Scdm̄ Ori. ergo cū ꝑ prādiū in
C telligat̄ doctrina ſcripturaꝝ. Tauri ſunt rōnes vl̄ autoritates fortes. i. firme ⁊ valide ad ſacrā doctrinam ꝑtinētes: ſꝫ ſuaues ⁊ delectabiles affectui ſunt ſaginata ſiue altilia. Iſta aūt dicunt̄ occiſa q̄ñ ita ſunt in p̄dicatoꝝ cordib⁹: vt ꝓ̄pte poſſint ⁊ velint ea ppl̄is tanq̄ ſpūales delicias apponere. Uel aliter ſm̄ Greg. Per tauros inq̄t p̄res veteris teſtamēti figurant̄: q̄ ex ꝑmiſſione legis inimicos ſuos virtutis corpore cornu feriebāt. Per altilia vero p̄res noui teſtamēti q̄ dū grām pinguedinis. i. interne dulcedinis percipiūt a terrenis deſyderijs ad ſublimia cō‑
D tēplatiōis ſue pena ſubleuant̄. Dicit ergo. Tauri mei ⁊ altilia occiſa ſunt: ac ſi dicat̄. Patrū p̄cedentiū mores aſpicite ⁊ remedia vite vr̄e cogitate. Hec ille. Eſt aūt notādū ꝙ in pria īuitatiōe nō fit mētio de tauris ⁊ altilib⁹ ſicut in ſcda: q̄ꝛ vt dr̄ Gre. Oīpotēs deus cū ꝟba ei⁹ audire nolum⁹: adiūgit exēpla. Hec ille. Uel ꝑ tauros ſm̄ Tho. intelligunt̄ ſacerdotes: q̄ꝛ taur⁹ eſt aial imolaticiū: ꝑ altilia ꝟo ꝓphete q̄ fuerūt ſaginati ſapiā dei ⁊ conſolationib⁹ ſpūſſcti. [Et oīa parata ſunt] Chry. q̄ꝛ. ſ. q̄cq̄d q̄rit̄ ad ſalutē iam adimpletū eſt in ſcripturis. Qui ignorans eſt inuenit ibi qđ diſcat: qui cōtumax qđ ti‑
E meat: q̄ nō laborat: ꝓmiſſa quib⁹ excitetur ad op⁹. Uel oīa parata ſunt. i. introitus regni apert⁹ eſt ꝑ fidē mee incarnationis: qui ante fuerat clauſus. Uel oīa parata ſunt q̄ pertinēt ad myſterium dñice paſſionis ⁊ noſtre reſurrectiōis. Uenite ad nuptias nō pedib⁹: ſed fide ⁊ moribus. Hec ille. [Illi aūt neglexerūt] q̄ꝛ iudei ꝑ maiori parte remanſerūt obſtinati: xp̄o ⁊ eius apl̄is p̄dicantibus. [⁊ abierunt ali⁹ in vineā ſuā] ſe occupādo in terrenis ⁊ corporalib⁹ laborib⁹ [ali⁹ ꝟo ad negotiationē ſuā] ſe occupādo in lucris terrenis. Greg. Qui intētus labori terreno: vel mūdi actionibus deditus myſteriū incarnationis dñice penſare ⁊ ſm̄ illud viuere diſſimulat: quaſi ad villam et negotiū ꝑgens venire ad regis nuptias recuſat. Hec ille. Uel ſm̄ Chryſ. populares iudeorum ſunt qui abierunt in villā: ſed ſacerdotes ⁊ miniſtri tēpli quos auaritia ſeparauit a fide abierunt ad negotiationē ſuam. Et de oībus iſtis nō dicit̄ ꝙ ſint malignāti ſꝫ ꝙ venire renuerant: ſed qui odio vel inuidia occiderūt xp̄m aut apl̄os malignati ſunt de ſua tn̄ mor‑
F te dñs tacet: q̄ꝛ in priori parabola dixerat. De malignis ergo dr̄ Greg. Et pleriq̄ ꝙ qđ eſt grauius nōnulli vocati grāꝫ nō ſolū reſpuūt ſꝫ etiā perſequunt̄. Hec ille.

Vñ ſubdit[Reliqui vo tenuerūt ſeruos
eiꝰ].i.Joannē Stephanū ꝛ apoſtolos[ꝛ
contumelijs]imo etiā flagellis:vt patet
Act.iiij.[affectos]prius:poſtmodū etiā
G tādem[occiderunt]aut oēs aut quoſdā:
puta Joannē ꝛ Stephanū ꝛ Jacobū ma-
iorē ꝛ minorē.¶In hac parte habemus
hic exēplū de patiētia ꝛ mīa cōditoris q
multotiēs aīas ad nuptias.i.ad fidem et
bonos mores reuocat Greg.Ecce peccā
do autori terga in faciē dedimus:ꝛ tñ vt
reuertamur admonemur.Et quos feri-
re aduerſantes potuit:vt reuertamur mu
nerare promittit.Tanta ergo mīa condi
toris emoliat duritiā noſtri reatus.Hec
ille.¶Quātū ad ſcdm tangit vindicatio
facta p regē.cū dr.[Rex autē cū audiſſet
iratꝰ eſt.]Ira ꝓprie ꝛ formaliter eſt ap-
petitꝰ ſenſualis vindicte.Dicit tamen.s.
Tho.ij.cōtra Gen.c.lxxix.ꝙ noīa paſſio
nū aīe dupl'r ſumunt.Uno mō ꝓ actibꝰ
appetitꝰ ſenſitiui.Alio mō pro actibus
voluntatis.Si igit ſumat ira ꝓ appetitu
ſenſitiuo vindicte:ſic nō pōt eſſe in deo:
ſicut neqꝫ ſenſus.Secus ſi ſumat ꝓ volū
H tate ſeu volitione vindicte:ſic enī ira eſt
in deo:vt idē dicit.iij.di.xv.qꝛ deus vult
aliquorū vindictā.Attribuit etiā deo ira
quantū ad ipm effectū:qꝛ punit.[Et miſ-
ſis exercitibus ſuis:perdidit homicidas
illos:ꝛ ciuitatē eoꝝ ſuccēdit]Hier.Per
hos exercitus romanos intelligimꝰ ſub
ducibꝰ veſpaſiano ꝛ tito:q occiſis iudee
ꝓplis ꝑuaricatricē incenderunt ciuitatē.
Hec ille.Et ſm Chry.illi exercitꝰ fuerūt
dei:qꝛ dñi eſt terra ꝛ plenitudo eius:ꝛ qꝛ
ad deſtruēdū hierl'm eos dñs excitauit:
Uel ſm Greg.iſti exercitus ſunt angelo-
rū agmina per q in hoībus exercet iudi-
cia ſua.Qui etiā exercitꝰ perdūt homici
das:dū fidei ꝑſecutores interimunt.In-
cendit autē talium ciuitas:dū corpus in
quo habitarent flāma gehēne cōſumit.
Quō aūt fuerint iudei occiſi ꝑ dictos ꝑn
cipes ꝛ hieruſalē ꝯbuſta dictū eſt als.s.
I dñica.x.[Tūc ait rex ſeruis ſuis].i.apl'is
aut angelis q ꝑerūt vocationi gētiū ſm
Orig.[Nuptie qdē].i.nuptiarū prandiū
[paratę ſunt:ſed q inuitati erant].i.iudei
[nō fuerūt digni:]qꝛ dei iuſtitiā ignoran
tes ꝛ ſuā ſtatuere volentes:indignos ſe
iudicauerūt eterne vite Act.xiij.Qꝛ vero
iudaicus ꝓpl's repulit euangelicā doctri
nā apl'i ex mādato dñi fuerunt gētibꝰ ꝑ-
dicare.Vñ Act.vbi.s.dixit Paulus iu-
deis induratis.Uobis quidē oportebat K
primū loqui verbū dei:ſed qm̄ repelletis
illud:ꝛ indignos vos iudicatis eterne vi
te:ecce conuertimur ad gentes:ſic enī ꝑ-
cepit nobis deꝰ.Et hoc ē qd ſubdit[Ite
ergo ad exitꝰ viarū].i.ad ꝓpl'm gentilē.
Hier.Gētiliū nāqꝫ ꝓpl'i nō erant in vijs:
ſed in exitibꝰ viarū.i.in ſuis erroribꝰ ſm
Remi.Uel ſm Chry.vite ſunt oēs profeſ-
ſiones:puta phīe:muſice ꝛ hmōi.Ire er-
go ad exitꝰ viarū:eſt ire ad oēs hoīm va
rietates.Uel aliter ſm Greg.Nā vie ſunt
actiōes exitus viarū ſunt defectꝰ in actio
nibꝰ.In exitibus ergo ſunt viarū qui in
ſuis actiōibus aduerſa patiunt.Et tales
plerumqꝫ facilius cōuertant ad deū.[ꝛ
quoſcūqꝫ inueneritis[in ꝓpl'o gentili ſm
Hiero.vel quacūqꝫ arte ſeu profeſſione
ſm Chry.vel in quacunqꝫ aduerſitate ſꝫ
Greg.[vocate ad nuptias].i.ad fidem Je
ſu xp̄i[Et egreſſi ſerui eiꝰ].i.apl'i hieruſa L
lem egreſſi in vias].i.per vias.Licet enī
ſerui iuerint ad exitꝰ viaꝝ:tñ iuerunt per
vias.i.ꝑ veram fidē ꝛ bonos mores[con
gregauerūt oēs]gentiles[quos inuene-
rūt]volētes venire ad fidē[bonos ꝛ ma-
los.[¶Sꝫ cōtra qꝛ oēs gētiles erāt ma-
li:qꝛ idololatre:quō ergo ex eis:cōgrega
uerūt aliquos bonos.Ad hoc videt ſol-
uere Hie.qd boī dicunt qdā eoꝝ ex hoc
ꝙ erāt inclinati ad bonū.Greg.vero di-
cit ꝙ hoc dr habito reſpectu ad id quod
fuerunt gentiles poſt vocationē:qꝛ dato
ꝙ añ oēs fuerint mali:tñ poſt aliqui bōi
ꝛ aliqui mali fuerunt.Poſſumꝰ aūt dice
re ꝙ etiā in ipſis gētilibꝰ erāt quidā bo-
ni deū colentes:q vocati ſunt ad fidē:vt
pꝫ.Act.viij.de eunucho cādacis regine
quē baptizauit philippꝰ.[Et implete ſūt
nuptie diſcūbentiū]qꝛ eccleſia ſctā vbiqꝫ
terrarū diffuſa eſt:ꝛ multo plures vene-
rūt ex gentibus ꝙ̄ iudeis.¶In hac par
te eſt documētū ꝙ lꝫ deꝰ ſit pius ꝛ miſe- M
ricors expectādo ad pn̄iam nō tñ eſt in-
iuſtus:vt iniquitates derelinquat impu-
nitas:ſꝫ acrius contēptores ſui extermi-
nat per eternā penā gehēne:aliqñ etiam

per tēporalē.Vñ Greg.ix.moraliū.Quā-
diu ſuperna longanimitas tolerat:extre
ma iudicij ſeueritas necat.Hec ille.
¶Quātū ad tertiū tāgit cōdēnatio eius
q veſtitꝰ ſordidis in cōuiuio nuptiarum
reperit:cū dr.[Intrauit tūc rex[non mu-
tādo locū ſm Chryſ.cū vbiqꝫ ſit:ſed exer-
A cēdo iudiciū.Intrat ergo ſꝫ eūdē i die iu
dicij.Cū autē ſit duplex iudiciū.gñale.ſ.
in fine mūdi futurum:ꝛ ſpāle in morte cu
iuſqꝫ poſſumus dicere ꝙ dupl'r rex intrat
[vt videret diſcumbentes]xp̄ianos poſi-
tos ad mēſam euangelice doctrine et ſa-
cramētorū noue legis.Iſta autē viſio eſt
examinatio ꝛ diſcuſſio meritorū.[Et vi
dit ibi].i.in xp̄ianitate ſeu in eccleſia mi-
litanti[hoīem nō veſtitū veſte nuptiali]
i.charitate ſm Grego.Hanc enī dñs ha
buit:vt ad ſociande ſibi eccleſie nuptias
veniret.Hec ille.Augu.Intrat ergo ad
nuptias ſine veſte nuptiali:qui in eccl'ia
fidē habet:ſed charitatem non hꝫ.Uel q
querit ibi gloriā nō ſpōſi:ſed ſuā.Hec il-
le Aug.tñ cōtra Fau.vr dicere ꝙ iſta ve-
ſtis ſit gr̄a ſpūſſcti ſed reddit in idē:qꝛ ſi-
cut ſplendor cōſequit neceſſario ſolē ita
B amor charitatis gratiā ſpūſſcti.Simil'r
Hier.dicit ꝙ iſta veſtis ſunt opera bona:
ſꝫ redit in idē:qꝛ bona opa ſunt q ex gr̄a
ꝛ charitate procedunt.In veſte ergo nu-
ptiali eſt qui eſt in gr̄a dei ꝛ amat chari-
tatiue deū ꝛ ꝓximū ꝛ ſancte viuit ꝛ opat:
ſi eſt adultꝰ.Dr aūt iſte fuiſſe vnꝰ in ſin-
gulare ſm Orige.qꝛ oēs mali ſunt vniꝰ
gñis:qꝛ ſunt mali ꝛ ſerui diaboli.Uel di-
cēdū ꝙ hoc fit vt deno.et paucitas eorū
q dānant ex vocatis q venerūt ꝑ verā fi-
dē.De hoc vide dñica in.lxx.[Et ait illi.
Amice]Amicū dicit ſm Hier.rōne fidei
qua vocatꝰ venit.Uel ſm.s.Tho.qꝛ ipſe
rex eū amauit:ſicut ꝛ dñs iudā ſe traden
tē amicū appellauit.Uel vt idem dr ami-
cū appellat:imperando vt ſe amet[quō
huc intraſti:nō hñs veſtē nuptialē.q.d.
C Ingratꝰ es qui honorātē nō honoras et
temerarius qui nuptias meas temerare
ꝛ maculare ꝑſumpſiſti.Sꝫ cōtra.Si rex
noluit ibi eſſe malos:quare vocauit ma-
los?Ad hoc dicit.s.Tho.ꝙ vocauit ma-
los vt eſſent boni.Ideo iſte male fecit i-
trādo malꝰ.ſ.ſed fictꝰ ꝛ indiſpoſitꝰ acce-
dit ad baptiſmū q eſt ianua qua itrat ad
fidē:ſꝫ peius fecit ꝑſeuerādo impenitens
aut ſi ſemel habita innocētie veſtē cādi-
dā depoſuit ꝛ aſſumpſit ſordidā.i.vitio
ſā[At ille obmutuit]Hic.in tpe enī illo
nō erit locꝰ impudētie nec negādi facul-
tas:cum oēs angeli ꝛ mundus teſtes ſint D
pctōꝝ.Hec ille.[Tūc rex dicit miniſtris]
i.angelis q diuinā iuſtitiā exequentur in
iudicio gñali ꝛ ꝑuato[ligatis manibus]
i.oībus potētijs ꝓductiuis bonorū ope-
rū q bona opa ceſſabūt poſt mortē ꝙ̄tū
ad mereri premium maxime in malis in
qbus nullo mō erūt vel eſſe poterunt:in
bonis enī erūt qdē bone opatiōes:ſed nō
erūt ꝓprie merita:ſed pars p̄mij[et pedi-
bus].i.in oībꝰ potētijs electiuis bonorū
effectuū:q ſunt pedes qbꝰ ad deum acce
dimꝰ:vt pura volūtas ꝛ iraſcibilis ꝛ cō-
cupiſcibilis.Ipſe aūt bone affectiones et
volitiōes ſunt tanꝗ̄ paſſus:qbꝰ felicita-
tē adire poſſumꝰ in vita.Sꝫ poſt mortē
in malis ceſſabit ptās bñ volēdi:qꝛ erūt
in termino:ꝛ ſemꝑ ꝑſeuerabūt i deſyde-
rio ꝛ mala voluntate cū q mouent:vt pꝫ
iiij.di.iiij.ꝛ di.l.[proijciet eū in tenebras E
exteriores.]Scdꝫ Greg.tenebre iteriores
ſunt tenebre cordis quas omnis pecca-
tor etiam in vita patit.Exteriores vero
ſunt tenebre damnatiōis.quelibet Gre-
gor.non explicet.ſunt duplices:ſcilicet
corporales ꝛ ſpūales q ſunt ꝑuatio viſio-
nis diuine.Uel ſꝫ Chry.vtreqꝫ tenebre.ſ.
interiores ꝛ exteriores ſunt gehēnales:ſꝫ
differūt ſm plꝰ ꝛ minꝰ.Nā vt dicit ipſe:
ꝑ hoc deſignatur differētia tormentorū
in pctōribꝰ.Sunt enī prime tenebre exte-
riores:interiores autē minores et nouiſſi
mi loci.Hec ille.Eſt aūt notādum ꝙ cor
porales tenebre in inferno non ſunt ita
denſe:quin dānati oculis corpalibꝰ poſ-
ſint aliq videre ſꝫ videbūt qdam lꝫ male
ꝛ obſcure ꝛ q terrorē ꝛ dolorē magis ꝙ̄
cōſolatione ingerāt vt pꝫ ꝑ.s.Tho.iiij.
di.l.ꝛ.iiij.ꝯ Gen.c.lxxxix.[Ibi erit fletꝰ ꝛ
ſtridor dētiū.]¶Eſt autē notādū ꝙ mo- F
tus celi ſm doctrinā fidei:quandoqꝫ ceſ
ſabit:ꝛ cōſequēter ceſſabit oīs actio que
dependet a celeſti motu.Eſt autē duplex
actio in inferioribꝰ corporibꝰ.Una q eſt
ꝓpria corporis inq̄ntum corpꝰ eſt:q egre

trāſmutando materiā ꝑ ꝓprium motū.
Propriū em̄ eſt corpis vt motū moueat
trāſmutādo materiā de calido ad frigi-
dū ⁊ hmōi. Alia quoq; q̄ cōuenit ei inq̄tū
tū pticipat aliq̄d de natura ſubſtātiarū
ſeparatarū: qua nō trāſmutat materiā: ſʒ
ſilitudinē ſuā multiplicat in medio ſm
B ſilitudinē ſpūalis intētionis q̄ reperit in
ſenſu vel itellectu. Iſto mō ſol illuminat
aerem ⁊ color emittit ſpeciē ⁊ ſilitudinē
ſuā ad ſpeculū. Utraq; aūt harū actionū
repit in elemētis virtute celi. Un̄ ſi vtraq;
p̄dictarū actionū ceſſaret in celo ceſſaret
etiā vtraq; i elemētis. q̄r ṽo ceſſabit tm̄ ce
li mot⁹: ceſſabit ēt mot⁹ oīs elemētorū ſʒ
nō alia actio. Un̄ poſt iudiciū ſi eſſet ſpe-
culū in aere oppoſitū terre: adhuc in eo
terra videret. Si aūt ſit aliq̄s mot⁹ infe-
riorū corporū: q̄ hēat cām q̄ a celo nō de-
pēdeat talis mot⁹ ſtāte celo poterit eſſe
ſi talis forma i ſuo corpe inueniat. Cū er
go rōnalis aīa a celo nō depēdeat: ſed ſit
imediate a deo vt ēt vult phs i lib. de aia
lib⁹ vbi dicit q̄ ſol⁹ intellect⁹. i. aīa intel
lectiua eſt ab extrinſeco. i. nō educitur de
H potētia materie ab agēte naturali: ſeqt̄
q̄ motus cauſati ab illa poſt reſurrectio
nē eſſe poterūt. Iō erit mot⁹ cordi ⁊ mo-
tus localis membrorū. Hec oīa ſunt ſcti
Tho. ſnialr de po. q. v. Cū ṽo ipſemet ve-
lit q̄ ſtante motu celi ceſſabit oīs corru-
ptio: vt ptʒ. iiij. ꝯ gentiles. ca. vi. ⁊ in mul-
tis alijs locis opʒ ſm ei⁹ mentē dicere q̄
fletus erit quidem poſſibilis in dānatis
q̄tum ad motū localē: puta ꝯſtrictionem
cerebri: ⁊ cōtractionē vel conturbationē
faciei nō aūt q̄tū ad reſolutionē lachry-
marū q̄r illa non eſt ſine corruptione. Et
ſic ipſe expreſſe tenet. iiij. di. l. ⁊ iiij. cōtra
gētiles. ca. lxxxix. ⁊ quodlibet. viij. ¶ Eſt
autē ad euidētiā p̄dictorū ſciendū q̄ aīa
cauſat motū cordis in mente: ſed motū
corruptionis ꝓprijs corpis ꝓueniētē ab
intrinſeco cauſat ꝑ qualitates ꝯrias ele-
I mentorū: q̄ ipſam aiam cōſequunt ⁊ cor-
pus ſimul. Ideo ſtante motu celi erit mo
tus cordis poſſibilis: nō autē ille ali⁹: q̄r
aīa ſine celo agente poteſt agere: cū non
ſit a celo: non autem tales qualitates: q̄r
aliquo modo depēdent a celo: ſicut ⁊ cor
pus noſtrū. Uel poteſt melius dici q̄ in
tali ſtatu corpus erit totalr aīe ſubiectū
iō nō poterit ſuſcipere aliquā formā rea-
lē ⁊ abſolutā ꝯriā diſpoſitōib⁹ corporis
ad ſubeſſe aīe. Poterit aūt ſuſcipere intē
tionalē: vt ſentiēdo: ⁊ relatiuā vt i motu
localī: i q̄ neq; ꝑdit: neq; acq̄rit aliq̄ abſo K
luta forma ⁊ firma q̄d dico: q̄r mouēs lo
caliter iprimit mobili ipſi ipetū in motu
ſaltē violēto: q̄ impet⁹ nō eſt forma relati
ua: ſʒ tn̄ eſt q̄ſi intentionalis ⁊ inſtabilis.
Sʒ q̄re in dānatis erūt iſta duo fletus et
ſtridor? Rn̄. s. Tho. q̄ ibi erit flet⁹ ex tri-
ſtitia: ⁊ ſtridor ex ira ⁊ ipatientia. Uel ibi
erit flet⁹ rōne caloris: ⁊ ſtridor rōne fri-
goris. Tranſibūt eīm ab aq̄s niuiū ad ca-
lorē nimiū. Iob. xxiiij. Et intellige q̄ ibi
erit ſtridor quo ad motū localem detinēt
nō aūt quo ad ſonū q̄r ſon⁹ cū fit ꝑ aeris
fractionē cauſat⁹ nō eſt ſine alteratione.
Poterit tn̄ ibi eē miraculoſe. [Multi āt
ſunt vocati] ad nuptias p̄ſtes i via [pau-
ci ṽo electi] ad futuras i p̄ria q̄r mlti vo-
cati nō veniūt: ⁊ eorū q̄ veniūt aliq̄ inue-
niunt i morte ſine veſte nuptiali. Utrum
aūt eorū q̄ vocāt ⁊ veniūt mlti eligāt ad L
gl̄iam vel pauci vide dn̄ica i Septuage.

☞ Dn̄ica. xxi. poſt Trinitatem.
☞ Textus euang. Io. ca. iiij.

Erat q̄dā regul⁹ cui⁹ fili⁹
infirmabat capharnaū.
Hic cū audiſſet q̄r Jeſus
adueniret a iudea i gali-
leā: abijt ad eum ⁊ roga-
bat eū vt deſcēderet ⁊ ſanaret filiū
ei⁹. Incipiebat em̄ mori. Dixit er-
go Jeſus ad eū. Niſi ſigna ⁊ prodi
gia videritis nō creditis. Dixit ad
eū regul⁹. Dn̄e deſcēde pri⁹ q̄ mo-
riat fili⁹ me⁹. Dixit ei Jeſus. Uade
fili⁹ tu⁹ viuit. Credidit hō ſermoni
quē dixit ei Jeſus ⁊ ibat. Jam aūt
eo deſcēdēte ſerui occurrerūt ei: et
nuntiauerunt dicētes: q̄r filius ei⁹ M
viueret. Interrogabat ergo horā
ab eis in qua melius habuerat. Et
dixerunt ei. Quia heri hora ſeptīa
reliquit eum febris. Cognouit er-

go p̄r q̄r illa hora erat in qua dixit
illi Jeſus filius tuus viuit. Et cre-
didit ipſe ⁊ domus eius tota.

Erat quidā regulus ⁊c.] Io.
iiij. In preſenti euāgelio tā-
gunt tria pūcta q̄ ſunt: Dep̄
A catio. Increpatio: ⁊ ꝯuerſio.
¶ Quātū ad primū tāgit li
teraliter deprecatio quā dn̄s regulus fe-
cit. Ad cuius intellectū opʒ p̄cognoſcere
q̄ ſaluator noſter dum primo predicaret
in nazareth ciuitate ſua compatriote ei⁹
inuidie zelo ⁊ ira cōcitati cōtra eū volue
rūt p̄cipitare vt habet. Luc. iiij. Qui aſcē-
dit in iudeā ⁊ ibi ipſe predicabat. diſcipu
li vero eius baptizabāt ⁊ plures diſcipu-
los faciebat q̄ Ioā. Quod audiētes pha
riſei ex inuidia eū ꝑſequi ceperunt ſicut
⁊ ſm aliquos Ioannē. Nā ipſi ꝓcurane-
rūt vt dicunt Ioannis carcerem ex inui-
dia vt ptʒ: q̄r dr̄ Matth. xvij. de Ioanne
helias iam venit. ⁊ fecerūt in eū q̄cunq;
voluerūt. Un̄ xp̄s recedens a iudea venit
in galileā. dans locum inuidie iudaice.
Dicit ergo [Erat quidē regul⁹] Nō erat
iſte quidam paruus rex vt nomē ſonat: q̄r
ſicut ex chronicis ptʒ romani volētes in-
fringere ſuperbiam iudeorum priuaue-
runt eos noīe ⁊ dignitate regia: diuiſo re
B gno in q̄tuor tetrarchias. Scd̄ʒ aliquos
ergo vt Chry. recitat fuit officialis impe-
ratoris: hn̄s aliquam dignitatem: a qua
ſic dicebatur. Et vt dicunt fuit idē q̄d cē-
turio: de quo dicit Matth. Sed vt idem
dicit non fuit ille. primo q̄r ille Jeſum vo
lentē eius domū ingredi ꝓhibuit: iſte aūt
rogat vt ad domū ſuā deſcendat. Scd̄o
q̄r ille obuiauit xp̄o deſcendenti de mōte
in capharnaū: iſte ṽo in chana galilee.
Tertio q̄r illius ſeruus ⁊ huius filius in-
firmabat. Addit aūt. ſ. Tho. quartū: q̄r ſer
uus cēturionis erat paraliticus fili⁹ aūt
reguli febricitabat q̄r dr̄ infra. Heri hora
ſeptima reliquit eum febris. Iſte tn̄ ratio
nes poſſunt ſolui dicendo q̄ fuit ille di-
ctus centurio a centenario militū quos
C ſub ſe habebat ⁊ dictus regulus. i. parn⁹
rex a regendo ciuitatē capharnaum: ſed
alia vice pro ſeruo: alia pro filio rogauit
quia ergo iſte fuerit: certum non eſt: ſed
tamen certum eſt q̄ rex non fuit: ſecūdū
Chryſ. aūt fuit aliquis de gn̄e regali. de-
ſcēdens. ſ. ab herode. vel habebat aliquē
principatum: ſiue centurio ſiue alius fue
rit ⁊ tunc dicere poſſumus q̄ fuit vere
rex: eo modo quo antiquit⁹ ſacra ſcriptu
ra loquebatur: Reges em̄ videntur ap-
pellati fuiſſe olim oēs dn̄i habentes ali- D
quod homagium: ⁊ talis forte fuit iſte vt
poteſt ei romani aliquā ciuitatem tradi
diſſent. s. Tho. aūt dicit q̄ tribus modis
ſumit regulus. Primo ꝓ eo qui p̄eſt par
uo regno. Et ſcd̄o aliquis de ſtirpe regia.
Et tertio aliq̄s officialis regis. Et primo
modo nō ſumit hic ſm illud. Io. xix. Nō
habemus regem niſi ceſarē: nec ſcd̄o et
tertio. Fuit igitur quidā de familia hero-
dis tetrarche: ſiue officialis: ſiue nuntius
imperatoris. Hec ille. Utrū aūt gentilis
fuerit vel iudeus cū ſint varie ſnīe nulla
eſt certa [cui⁹ filius infirmabatur caphar
naū]. i. in ciuitate q̄ erat metropolis in ꝓ
uincia galilee. Iſte ſcd̄m Theo. fuit p̄ns
qn̄ xp̄s aquā mutauit in vinū: ideo cōce-
pit fidem de eo: q̄ ſi affuiſſet potuiſſet ſuū E
filiū liberare: ideo ſequit. [Hic cū audiſ-
ſet q̄ ieſus adueniret a iudea in galileā]
fugiens phariſeorū ſtimulos [abijt ad eū
⁊ rogabat vt deſcēderet] a chana in ca-
pharnaū [⁊ ſanaret filium eius]: q̄r. ſ. ſecū
dum Aug. nō credebat q̄ abſens chriſt⁹
poſſet conferre ſanitatem.
¶ Allegorice ſm Aug. iſte duplex aduē
tus dn̄i in galileā vn⁹ ad letificandū ꝯui
uas ex vini ſuauitate: aliud ſanādū regu-
li filiū pene mortuum. ſignificat primum
aduentū chriſti i mūdū ad redimendū et
ſcd̄m in fine mūdi ad ꝯuertēdū filiū regu
li. i. ppl̄ʒ iudaicū filiū abraā q̄ ꝯtinue erat
vt ſanet ppl̄s ille. Sicut ⁊ de hieremia le
git. ij. Macha. vi. q̄ orabat pro ppl̄o dei.
¶ Anagogice aūt ſm eūdē p̄nt figurari
duo aduēt⁹ ṽbi xp̄i i aiam. Prim⁹ q̄dem
ex facto vino p̄bens aīe gaudiū ſpūalis
ꝯuiuij. Scd̄s ṽo oīs languoris ac mortis
reliq̄as amputās. Hec ille. Et intēdit q̄
ad aiam xp̄s aduenit per gratiam conſo
lando ⁊ per gloriam beatificando.
¶ Moraliter ſignificatur q̄ dicit Theo. F
Regulus inquit eſt oīs hō non ſolum q̄r
regi vniuerſorū propinquus exiſtit ſcd̄m

animam:ſed q꞉ ⁊ ipſe ſuper oia principa tum ſumpſit:cuius filius.i.mens febrici tat voluptatibus prauis ⁊ deſyderijs. Ac cedit aūt ad Jeſum ⁊ depcat vt deſcēdat: i.vt cum deſcēſu mie veiat ⁊ parcat pctis prius ꝙ̄ a voluptatum infirmitate morti ficet. Sʒ dñs dixit vade.i.pfectū ꝯtinuū circa bonū oñdas ⁊ tūc filius eius viuet. Si aūt ambulare ceſſaueris mortificabit

G tibi intellectus circa boni operationem. Hec ille. ¶ Quantū ad ſcdm ponitur in crepatio infidelitatis in iſto regulo a xp̄o cū dr̄.[Dixit ergo Jeſus]ad eū[niſi ſigna] i.miracula cōia[⁊ prodigia].i.miracula maiora ſm.s.Tho. Prodigiū enī impor tat quoddā mōſtruoſum plenum admi ratiōe. Et vt colligit ex.ij.ij.q.clxxviij.ar. j.ad tertiū ⁊ ſup Joā.⁊.ij. Theſ.ij. miracu lū dr̄ q꞉ ſit ſupra naturā ſignuʒ:q꞉ diuinā ꝟtutē demōſtrat:pdigiū vero vel q꞉ cer tiſſime indicat vt dicatur quaſi porro di ctū vel q꞉ aliqd futurū portēdit:vt dicat pdigiū quaſi pcul oñdēs effectum futu rū. Hec ille. Scito ꝙ porro aliqñ eſt ideʒ

H qđ certe aliqñ idē qđ pcul ſicut ipſe dicit in primo ꝙ prouidentia dr̄ quaſi porro.i. a lōge videntia. Et ſumēdo primo mō ⁊ pdigiū inq̄tū certe indicat pñs. Et ſcđo mō inq̄tū pſignat futurū quo mō etiā ali qđ miraculū excellēs vel res mōſtruoſa dr̄ portētū a portēdo.q꞉.ſ.aliqđ in poſte rū ſignificet[videritis]occulta fide[non creditis] Et in his ꝟbis ſm Aug. xp̄s ar guit iſtū modice fidei fuiſſe aut nullius ſʒ quaſi vellet tētare qđ xp̄s poſſet de ſui filij ſanitate. Alij tñ vt Gre.g.dicūt ꝙ cre didit xp̄m poſſe ſuū filium ſanare. ſed in fide dubitauit ſm Greg.ex hoc ꝙ nō cre didit ꝙ poſſe ſalutem abſēti tribuere vel ſm Chry.q꞉ credidit ꝙ eidē poſt mortem nō poſſet cōferre ſanitatē ⁊ vitaʒ. Mihi videt ꝙ textꝰ innuit ꝙ dubitauit j. vtro ꝙ dū dixit:deſcende priꝰ ꝙ̄ moriat. Jmo dicit.s.Tho.ꝙ iſte nō ſolū habuit defe ctū fidei q꞉ nō credidit xp̄m virtutē ha bere diuinā efficacē etiā reſpectu diſtan tiū.ſʒ etiā q꞉ ſm Chry.dubitabat an filiū ſuū xp̄s ſanare potuiſſet:cuius ſignū eſt. q꞉ nō adiuit xp̄m extra terram ſuam exi

I ſtentē:ſʒ eiꝰ expectauit aduentū:⁊ deinde q̄ſi deſperatꝰ adiuit eū nihil volēs omit tere qđ circa hoc facere poſſet ſicut de ſperantes de ſalute filiorū etiā medicos imperitos nō negligūt. Si enī p certo cre didiſſet xp̄m id potuiſſe ad eū extra ter rā ſuā pcexiſſet. Hec ille. Dicamus ergo ꝙ de diuinitate xp̄i q̄ poſſet opari circa abſētē et nō cogitabat ⁊ de ꝟtute ſuſcitan

K di mortuū deſperabat ⁊ de ꝟtute ſanādi infirmū fluctuabat.nec credebat p certo idō ꝙ dr̄ crediddiſſe ⁊ non credidiſſe. Et ſic oēs doctores ꝯcordāt. Ex his aūt verbis arguit mag.hiſt.ꝙ iudeꝰ iſte regulꝰ fue rit.q꞉ iudei ſigna petūt ſʒ apl̄ʒ.j.ad Cor. j.⁊ greci ſapiam:ſʒ tñ iſta rō non cogit. Nō enī fuit itētio apl̄i dicere ꝙ greci cre dāt ea q̄ ſunt fidei pp ſapiētiā ⁊ nō ppter ſigna:imo eſt totū oppoſitū q꞉ Diony. nō credidit ppter ſapiaʒ Pauli:ſʒ ppter illuminationē ceci:vt pʒ in eiꝰ hiſtoria: ſʒ intēdebat ꝙ greci tanq̄ ſapientes de lectabant doctrina.⁊ viris doctis cū quo ſtat ꝙ ſigna peterēt aliqñ ad cōfirmatio nē fidei.[dicit ad eū regulꝰ]nō attendēs ad increpationē ſʒ iterato replicās ſuam petitionē:[Dñe deſcende priꝰ ꝙ̄ moriat filiꝰ meꝰ] Jſte vt qbuſdā viſum eſt q̄uis nō haberet pfectā fidem.tñ deuotionem

L habebat ad xp̄m.vñ ⁊ q̄ primuʒ audiuit de eo relicto infirmo acceſſit ad eum exi ſtentē in alia terra. Jdō xp̄s ſimul ⁊ ſemel voluit nō ſolū eū exaudire in eo qđ pete bat:ſʒ etiā eiꝰ infidelitatē fugare. Unde [dixit ei Jeſus Uade] Nō dixit veniaʒ ſʒ [filiꝰ tuꝰ viuit].i.viuet ſeu viuit pfecte.ſ. potiꝰ ſanitate. Sʒ hic eſt q̄ſtio quā mouet Greg.ſ.quare ſaluator non rogatus vo luit pſonalr̄ accedere ad ſeruum cēturio nis.ad filiū aūt reguli rogatus accedere noluit. Videt enī[lʒ Gre.hoc nō dicat] ꝙ̄ dignior eſſet regulus[de quo tenet cōiter ꝙ aliquē principatū haberet] ꝙ̄ cēturio: q꞉ nihil habebat niſi cētū milites nō ſuos ſed ſub ſe:⁊ etiā dignior eſt filiꝰ ꝙ̄ ſeruus ceteris paribus. Ad hoc dicit Chry.⁊.s. Tho.ꝙ centurio firmā ⁊ ſanaʒ habebat fidem:quam firmare non erat neceſſe:idō xp̄s tñ voluit eius deuotionē patefacere.

M Jſte vero nō ſane credebat et ideo voluit eum edificare,in fide vt crederet ꝙ etiaʒ abſēs poterat ſanare. Unde ire noluit. Et poteſt addi ꝙ dū xp̄s oſtendit ſe abſentē

poſſe ſanare ſimul etiā oſtēdit ſe poſſe vi tam poſt mortē cōferre/ q꞉ ſe deū oſtēdit

A cuius ſolius eſt operari ſue volūtatis im perio:ad prope ⁊ ad pcul. Gre.aūt ſic di cit. Hinc ſupbia noſtra retūdit q̄ in hoi bus nō naturā qua ad imaginē dei facti ſunt/ſʒ honores ⁊ diuitias veneramur. Redēptor aūt noſter vt oñderet q̄m que alta ſunt hoibꝰ:ſctis deſpiciēda ſunt/⁊ q̄ deſpecta ſunt hoibꝰ:deſpiciēda nō ſunt ſctis ad filiū reguli ire noluit ad ſeruum aūt cēturionis ire paratus fuit. Hec ille. ¶ Moralr̄ q̄libet hō eſt regulꝰ/q꞉ ſuorū actuū eſt dñs/ſʒ iſte cuiꝰ filius infirma bat capharnaū.i.in agro pinguedinis ⁊ conſolationis villa:ſicut illi qui languēt aio ppter corporeas cōmoditates ⁊ con ſolationes. Jſti q꞉ vellent non eſſe vitam pter iſtā ſic etiā credūt:aut dubitant vel ſaltē non firmiter credunt/⁊ dicunt ꝙ ſi viderent ſigna ⁊ miracula crederēt. Sed erat magna ſtultitia illius quia miracula xp̄i erāt rōnabilr̄ ⁊ patentia cū ab hoibꝰ narrarent.ſicut ⁊ ſtulti ſunt iſti/q꞉ apl̄orū

B miracula adhuc rōnabilr̄ nobis patēt. Uidemus enim mūdū ab idololatria ad deum cōuerſum credēdo alta/⁊ ſperādo ardua. Aut ergo iſta cōuerſio eſt p mira cula facta aut ſine miraculis. Si primum ergo fuerunt iſta miracula. ſi ſcdm ergo ipſa ꝯuerſio fuit maximū miraculū:cum hoies idiote ſine miraculis cōuerterint mundū. Et ſi dicas ꝙ iſto modo et poſſet mahumet iſta quiſq̄ arguere:dico ꝙ nō eſt verū. Nā dicit.s.Tho.j.ꝯ cap.vj.vbi pdictū argumētum facit inſpectis apl̄o ruʒ miraculis:nō vi armorū:nō volupta tum pmiſſiōe cū ppꝛie vite picolo inter pſecutorū tyrannidē innumera turba etiā doctiſſimorū hoim ad xp̄ianā fidē cōuo lauit. Jn q̄ pdicant excedētia rōnē cohi bent voluptates/⁊ mundus ꝯtēni docet. Mahumet aūt via ꝯ̄ria ad ꝯuerſionē ſue gentis inceſſit. Promiſit enī voluptates ⁊ pmiſſis inſtituēs pcepta ꝯformia volu ptati habenas relaxauit/⁊ nihil docuit niſi qđ facilr̄ quilibet capiat:imo fabulo

C ſa multa doctrine ſue inſeruit ſigna non adhibuit niſi que et pñt eſſe militū latro nū:e:dicēs ſe miſſum in ꝟtute armorū ⁊ ꝙ oīs alia fidei pbatio eſt inanis. Sapiē tes vero nulli a pncipio ei crediderūt:ſʒ hoies vel potius beſtie rōnales colētes eremū qbus alios in ſuā fidē coegit. Sa crā ſcripturā ⁊ oracula diuina ſuis legē da phibuit:ne falſitatis autor deph̄ēde

D ret. Hec oīa.ex.s.Tho.ibidē. ¶ Quantū aūt ad tertiuʒ tangit ꝯuerſio huiꝰ reguli ab impfecta fide ad pfectā:cū dr̄.[Credi dit hō ſermoni quē dixit ei ieſus[Credi dit inq̄tum plus ꝙ̄ prius:vt ex dictis pʒ. Credidit enī abſentē ſanatū/ſed tñ ſcdm Chryſ.non credidit integre neq̄ ſane/vt patebit.[Et ibat]letus ex concepta ſpe in ꝟbo xp̄i/ſed tñ fluctuabat in aio.[Jā aūt eo deſcēdēte]q꞉ capharnaū eſt ciuitas in valle ſita[ſerui occurrerūt ei] Jn hoc aūt ꝙ ſeruos habuit.eius dignitas declarat ſm Orig.[Et nuntiauerūt ei dicētes/q꞉ filiꝰ eius viueret]ad ꝯſolādū eū/⁊ ne cō tigiſſet euʒ ſupflue defatigare magr̄m.i. xp̄m.[Jnterrogabat ergo horā ab eis in qua meliꝰ habuerat] Ex quo ſm Chry.pʒ ꝙ nō plene credebat q꞉ volebat ſcire an hoc pcepto xp̄i vel alia cā cōtigiſſet.[Et dixerūt/q꞉ heri hora ſeptima reliq̄t eū fe bris]ſtatim ⁊ pfecte[Cognouit ergo pr̄ ꝙ

E illa hora erat in q̄ xp̄s dixit ei. Filiꝰ tuus viuit.⁊ credidit ipſe ⁊ domꝰ eiꝰ tota.] Be da. Uñ dat intelligi ⁊ in fide gradꝰ eē:ſi cut j alijs ꝟtutibꝰ qbꝰ eſt initiū:incremē tū atq̄ pfectio. Huiꝰ ergo fides initium habuit cū filij ſalutē petijt:incremētū cū credidit ſermoni dñi:deinde pfectionē obtinuit nuntiantibus ſeruis. Hec ille. ¶ Moraliter ſerui reguli ſūt actꝰ hois qui ad partē ſenſitiuam qui ſubduntur rationis imperio. Hi annūtiāt filiū.i. animum reguli viuere q̄ñ occurrūt dño ſuo.i.rōni p debitā ſubiectionē. Mora liter etiā iſta febris q̄ laborat filius regu li.i.aius hois eſt petm̄ mortale:qđ agitat hoies p variationē de calore mundane cupiditatis ad frigus timoris de aduer ſitatibꝰ. Sunt aūt multe eiꝰ ſpēs. Prima eſt febris quotidiana/⁊ ſignificat gule petm̄ qđ quotidie iſequit. Uel ſignificat pctā venialia. Scđa eſt ephimera dicta ab ephimero piſce/q꞉ eadeʒ die naſcit ⁊ morit:⁊ ſignificat ſubitā iream quā āñ ſo

F lis occaſum finiri dʒ. Tertia eſt erratica q̄ nō accidit certis horis:⁊ ſignificat inui

diã ꝗ cũ qs laudaᷓ accidit cũ vitupaᷓ re
cedit/⁊ quotiens vlꝗ̃ſicũ renouanᷓ lau
B datiões renouanᷓ acceſſiões. Quarta eſt
tertiana: quã patiũtur ꝗ poſt duas pñie
partes. ſ. cõtritionẽ ⁊ ꝯfeſſionẽ nõ volũt
tertiã. i. ſatiſfactionẽ explere. Quinta eſt
continua ꝗ tollit quietẽ ⁊ cibũ ⁊ ſomnũ: ⁊
ꝯñr cito occidit. Iſta ſignificat auaritiã.
Auarus eñ nocte ⁊ die peccat: maxime
vſurariꝰ ⁊ vñ peior. Juda ꝗ vẽdidit xp̃m:
qꝛ iſpe vẽdit xp̃m ⁊ oẽs ſctõs/eoꝝ feſta in
vſuris cõputãdo. Auarꝰ ẽt nec ꝗeſcit nec
dormit: nec audet manducare. Sexta eſt
quartana/⁊ ſignificat ſupbiã ꝗ̃ ꝗ̃tuor ſpe
cies hꝫ. Septia eſt ethica ꝗ eſt radicata i
mẽbris. Iſta ẽ mortalis oino/⁊ ſignificat
odiũ: qđ ẽ cũ triſtitia ꝗdã de aliẽo bono.
Prouerb. xvij. Spũs triſtis exiccat oſſa.

Dñica. xxij. poſt trinitatem.
Textus euang. Mat. cap. xviij.

H Simile eſt regnũ celoꝝ
hoĩ regi ꝗ voluit ratio
nem ponere cũ ſeruis
ſuis. Et cũ cepiſſet ra
tionẽ ponere: oblatus
eſt ei vnꝰ ꝗ debebat decẽ milia talẽ
ta. Cũ aũt nõ haberet vñ redderet
iuſſit eum dñs venũdari ⁊ vxorẽ
eiꝰ ⁊ filios ⁊ oĩa que habebat: ⁊ red
di. Procidẽs aũt ſeruꝰ ille: rogabat
eum dicẽs. Patiẽtiã habe in me ⁊
oĩa reddã tibi. Miſertus aũt dñs
ſerui illiꝰ: dimiſit eũ: ⁊ debitũ dimi
ſit ei. Egreſſus aũt ſeruꝰ ille: inue
nit vnũ de cõſeruis ſuis qui debe
bat ei cẽtũ denarios. Et tenẽs ſuf
focabat eum dicẽs. Redde qđ de
bes. Et pcidẽs cõſeruus eius ro
gabat eũ dicẽs. Patientiã habe in
me: ⁊ oĩa reddam tibi. Ille aũt no
luit: ſꝫ abijt ⁊ miſit eum in carcerẽ
donec redderet debitum. Uidẽtes
aũt conſerui eius que fiebãt: cõtri
I ſtati ſunt valde. Et venerũt ⁊ nar
rauerunt dño ſuo oĩa que facta fue
runt. Tunc vocauit illũ dñs ſuus:
⁊ ait illi. Serue nequã: omne debi
tũ dimiſi tibi: qm̃ rogaſti me. Nõ
ne ergo oportuit ⁊ te miſereri cõſer
ui tui: ſicut ⁊ ego tui miſertus ſum. K
Et iratꝰ dñs eiꝰ tradidit eũ tortori
bus: quo adusqꝫ redderet vniuer
ſum debitũ. Sic ⁊ pr̃ meus celeſtis
faciet vobis ſi nõ remiſeritis vnuſ
quiſqꝫ fratri ſuo de cordibꝰ veſtris.

Simile eſt regnũ celoꝝ hoĩ regi
ꝗ voluit rõnẽ ponere cũ ſeruis
ſuis]. Matt. xviij. In pñti euã
ge. tãgunᷓ tria pũcta. ꝗ ſunt mi
ſeratio: malignatio/⁊ caſtigatio. ¶ Quã
tũ ad pimũ lr̃alr̃ tãgiᷓ miſeratio magna
dñi aduerſus debitorẽ ſeruũ: ꝗ inducias
petebat relaxationẽ integram obtinuit.
Eſt aũt aduertẽdũ ꝙ dñs hortatꝰ fuerat
diſcipulos ſuos vt ſibi inuicẽ offenſas re
mitterent/vt eoꝝ orationes eſſent exau
dibiles: dicẽs. [Si duo ex vobis conſen
ſerint]. i. idẽ ſenſerint per vnanimitatem L
⁊ cõcordiã ſuper terrã de omni re quãcũ
qꝫ petierint fiet illis a pr̃e meo. Tunc aũt
btũs Petrꝰ queſiuit dicẽs. Dñe quoties
peccabit in me frater meus ⁊ dimittã ei:
vſqꝫ ſepties? Et rñdit dñs. Nõ dico tibi
vſqꝫ ſepties. ſꝫ vſqꝫ ſeptuagieſſepties. i. to
ties quoties peccabit: ſm̃ ſanctos qꝛ po
nitur ibi numerꝰ determinatꝰ ꝓ indeter
minato. Illi tñ duo numeri. ſ. ſeptuagies
⁊ ſepties dupl̃r ꝯiungunᷓ. Uno modo ꝑ
aggregationẽ/vt vult Aug. i. lxxvij. vici
bus. Alio mõ ꝑ multiplicationẽ. vt vult
Hier. multiplicãdo. ſ. vnũ aduerbiũ per
aliud. i. ꝗdringẽtis ⁊ nonagita vicibꝰ ſeu
toties in die ꝗ̃ties vix poſſet peccare. Sꝫ
ne dñs videreᷓ aliqđ graue nobis iniun
xiſſe in tam frequẽti remiſſiõe ſm̃ Chry.
adiecit pabolã in qua cõparaᷓ patiẽtia
dei ad humanã. Uel iõ adiecit ſm̃ Hier.
vt iuxta cõſuetudinẽ ſyroꝝ maxime pa
leſtinorum loquẽs facilius memorie cõ
mẽdareᷓ qđ dixerat. Diciᷓ ergo [Simile
eſt regnum celorum]. i. ſtatus eccleſie mi
litantis ſeu xp̃ianitatis quãtum ad eum M
qui in ea regnat [hoĩ regi ſm̃ Remig. cũ
per hoĩem regẽ in regno celoꝝ aliqñ ſu
matur pater. vt ibi. Sile eſt regnũ celorũ

hoĩ regi ꝗ fecit nuptias filio ſuo. Aliqñ
filiꝰ hic vterqꝫ põt intelligi/qꝛ ſunt vnus
deus ꝗ cuncta que creauit regit ⁊ guber
A nat [ꝗ voluit rationem ponere cũ ſeruis
ſuis] Scdm. ſ. Tho. ⁊ Orig. iſti ſerui ſunt
prelati. ſm̃ Remig. aũt poſſunt eſſe oẽs
hoĩes. Exigit aũt deus iſtã rõnem ſm̃. s.
Tho. qñ immittit aliquã tribulationẽ ꝓ
pctĩs cõmiſſis ſꝫ finis huiꝰ rõcinij qđ in
tribulatiõe incipit in iudicio cõſumma
bitur. Et vr̃ velle. s. Tho. ꝙ tribulatio ſit
quaſi nuntius vocãs ad rõciniũ faciẽdũ
coꝛã deo. i. corã eius vicario qui duplex
eſt. ſ. cõfeſſor ⁊ ꝓprius animus apud quẽ
homo ſe accuſat. [Et cũ cepiſſet rõnẽ po
nere]. i. examinare conſciam ſm̃. s. Tho.
[oblatus eſt ei vnus ꝗ debebat decẽ mi
lia talẽta]. i. diabolꝰ ſm̃ quoſdã: vt refert
Hier. ſꝫ interp̃tatio eſt incõpetẽs/qꝛ dia
bolo nõ dimittunᷓ pctã. Uñ ille ſeruꝰ dꝫ
decẽ milia talẽta/ꝗ eſt hõ peccãs in deũ
ſm̃ Chryſ. vel cõmittens maiora crĩa ſm̃
Hier. vel trãſgrediẽs decẽ legis p̃cepta
ſm̃ Aug. Uñ ait de verbis dñi. Cũ lex in
decẽ p̃ceptis cõmẽdaᷓ: ille debebat decẽ
B milia talentoꝝ: per qđ oĩa pctã ſignificã
tur: que. ſ. ꝯ legẽ fuerint. Hec ille. [Cũ aũt
nõ haberet vnde redderet] Remig. Ho
mo ſua volũtate ⁊ ſpõte peccãs ſuo cona
tu nullo modo ſurgere vꝫ. Et non hꝫ vñ
reddat: qꝛ nihil in ſe inuenit ꝓ qđ ſe a pec
catis abſoluat. Hec ille [Juſſit eum dñs
venũdari ⁊ vxorẽ eius] Sed quo iure po
tuit iſte rex vxorẽ vendere ꝓ debito ma
riti? Saluator eñ vt vr̃ non ita loqueretᷓ
niſi conſueuiſſent vendi vxores. Et forte
dici poſſet ꝙ antiquitus viri quaſi eme
bant vxores/vt p3 de Jacob qui ꝓ Ra
chel ſeruiuit annis ſeptẽ in gelu ⁊ eſtu/⁊
ꝯſequẽter eas vẽdebãt marie qñ nõ erãt
p̃ncipales ſed ꝗ̃ſi famule empticie. Nũc
aũt ꝓpter feminarũ abundãtiã ⁊ eaꝝ fa
ſtidia ⁊ iportunitates habẽdi põpas: iam
viri vxores nõ emunt ꝗnimo nec hr̃e vo
lunt niſi ſint onuſte auro ⁊ maritis ditio
res [⁊ filios ⁊ oĩa ꝗ habebat/⁊ reddi] hic
C ſunt due ſanctoꝝ expoſitiones. Pria eſt
Remi. ⁊ Aug. ⁊ s. Tho. ꝙ vxor pctõris eſt
carnis voluptas vel concupiſcẽtia. Filij
vero inde gñati ſunt mala opa. Oĩa aũt
alia que habebat ſunt dei dona ꝗbꝰ non
eſt bñ vſus. Pretiũ aũt quo iſta vẽdunᷓ
eſt ipa pena dãnati. Juſſit ergo dñs iſtũ
venundari ſm̃ mẽtẽ iſtoꝝ ſctõꝝ cũ iuſſit
vt tradereᷓ diabolo: penas pro his oĩbꝰ D
ſoluturus. ¶ Et nota ꝙ recte iſti ſcti pe
nam vocãt p̃tiũ/qꝛ ꝑ eã fit equalitas eiꝰ
qđ deo ꝑ pctm̃ ſubtractũ eſt. Qꝛ eñ pctõr
ſubtraxit deo quãtũ in ſe fuit honorẽ: dũ
ꝑ penã auferᷓ ei qđ ſuũ erat: puta quies
ſenſuũ ⁊ potentiarũ: fit equalitas iuſtitie
vt p3 ꝑ. s. Tho. in. iiij. Alia eſt expoſitio
Hie. talis iuſſit. i. ꝑmiſit iuſto iudicio eũ
venũdari. i. ſubdi diabolice ptãti: ipſum
⁊ vxorẽ eius. i. malã ꝯcupiſcẽtiã. ⁊ filios. i.
opera mala/⁊ oĩa que habebat etiã tꝑa
lia. Poſſumus aũt addere tertiã funda
tã in dictis Chry. ⁊ s. Tho. ꝙ in paraboli
cis nõ opꝫ oĩa ſcrutari. Nã oĩa ſilia ſunt
neceſſario diſſimilia. Debemꝰ ergo p̃n
cipalr̃ attẽdere ad id qđ loquẽs intẽdit.
Intendit autẽ xp̃s ꝙ ſicut rex tꝑalis vult
debitũ ſuũ/⁊ ſi ſubditus nõ hꝫ vñ ſoluat
iubet vt vẽdanᷓ bona eiꝰ. Ita deus cum
ei debemꝰ penã ꝓ aliqbꝰ delictis vult ꝙ
exoluamꝰ eam in pñti vel in futuro: nec E
in hoc eſt crudelis ſꝫ] iuſtus. [Procidẽs
aũt ſeruꝰ ille] cũ videret ſe in pꝛiculo dam
natiõis [ad pedes eiꝰ: rogabat eũ dicẽs.
Patiẽtiam habe in me: ⁊ oĩa reddã tibi]
Remi. His verbis humiliatio ſctificatio
pctõris oñdiᷓ/dũ dr̃: pcidẽs. In hoc ꝟo
ꝙ dicit: patiẽtiã habe in me vox exp̃miᷓ
pctõris poſcẽtis tp̃s viuẽdi ſpatiũ corri
gendi. Eſt aũt larga dei benignitas ⁊ cle
mentia erga pctõres conuerſos: qm̃ ipſe
ſemꝑ eſt paratus ꝑ baptiſmũ aut pñiam
pctã dimittere. Hec ille. Unde ſequiᷓ [mi
ſertus aũt dñs ſerui illiꝰ dimiſit eũ/⁊ de
bitum dimiſit ei]. i. relaxauit pene reatũ
Chry. Uñ aũt diuini amoris ſupabũdan
tiam. Petit ſeruus ſolius tꝑis dilationẽ
ipſe aũt maius eo qđ petijt dedit dimiſ
ſionem ⁊ cõceſſionẽ totiꝰ mutui. Hec il
le. ¶ Moraliter eſt hic documentũ: ꝙ ex
quo rõnẽ habemꝰ reddere teneamꝰ bñ
computũ nr̃m ⁊ videamus qualr̃ tracte F
mus ea de quibꝰ habemꝰ reddere ratio
nem. Quatuor eñ bona deꝰ nobis cõmi
ſit: de quibus cõueniẽdi ſumus animã. ſ.
vt eam honoremꝰ ſicut imaginẽ dei: cor
pus vt mundũ ſeruemꝰ/⁊ tꝑalia vt pau

ꝑibus diſpēſamus: ꝛ ip̄s vt bene expo-
namus. De primo male reddēt rationē
ſupbi qui bona aīe ꝑ ſupbiā perdiderūt.
E De ſcdo luxurioſi: de tertio auari: ꝛ de q̄r-
to ocioſi. exiget̄ ēt rō de bonis omiſſis/ ꝛ
de malis cōmiſſis. ¶ Quātū ad ſcdm̄ tā-
git̄ malignatio ꝛ crudelitas quā ꝯſeruus
exercuit in ꝯſeruū cū dr̄. [Et egreſſus ſer
uus ille] a facie dn̄i ſui: ꝑlapſum ꝛ reci-
diuū in pctō [inuenit] ſtatim poſt egreſ-
ſum ſm̄ Chry. ꝙ grauiꝰ fuit q̄ſ ſi poſt ali-
quot dies id egiſſet [vnū de ꝯſeruis ſuis
q̄ debebat ei cētū denarios] Iſte debitor
centū denarioꝝ ſm̄ Chry. eſt ille qui ꝯtra
hoiem peccat: ſicut aliꝰ decē miliū talēto
rū/ ꝛ q̄ ꝯ deū deliquit. Grauiora eñ ſunt
pctā cōmiſſa in deū ꝛ rōne perſone vt ait
ꝛ rōne ſuſcepti beneficij. Vñ ait fecit eñ
nos eē ꝛ oīa ꝑꝑ nos ꝑpatus eſt. Aīam rō
nalē nobis inſpirauit: filiū ſuū miſit: ce-
lū nobis aperuit: ꝛ nos filios ſuos fecit.
Nunquid ergo vnaquaq̄ die moreremur
ꝓ illo retribueremꝰ ei aliqd dignū: Ne-
quaq̄. Sed hoc rurſum ad noſtrā vtilita
tē ꝑtinet Nos aūt eꝯuio in legibꝰ eiꝰ of-
H fendimus. Hec ille. Scdm̄ Remigiū ve-
ro ꝛ Hier. iſti debitores diſtinguūt̄ ſm̄
maiora ꝛ minora pctā. Vñ ait Hiero. Si
quis veſtrū cōmiſerit adulteriū: homici-
dium maiora crīa: decem miliū talēto
rum rogāti debitū dimittit̄: ſi ꝛ ipſe di-
mittat minora peccātibus. Hec ille. [Et
tenēs ſuffocabat eū] Remi. i. acriter inſi-
ſtebat vt vindictā ab eo exigeret. Hec il-
le. Et vt dicit Origin. ideo ſuffocabat/ q̄r
egreſſus erat a dn̄o. ſ. ꝑ pctm̄. Si eñ non
exiſſet nō ſuffocaſſet. [Et pcidēs]. i. añ vl̄
ꝑ oculis cadēs: ꝑ pn̄iam [ſeruꝰ ille roga-
bat eū dicēs. Patientiā habe in me ꝛ oīa
reddā tibi]. i. dimitte mihi offenſam ꝛ ſa
tiſfaciā pro dāno vel iniuria. ¶ Sciēdū
eſt eñ ꝙ in pctō cōtra ꝓximū ſunt duo
offenſa. ſ. ꝛ dānū illatū in rebꝰ vel hono-
re vel pſona. Primū quilibet tenetur di-
mittere expellēdo de corde ſuo odium ꝛ
irā tendētem in vindictā iniuſtā non aūt
I ſcdm̄. Vñ reſtitutus hō ad amicitiā nihi
lominꝰ ad emēdā tenet̄. ſicut etiā ꝛ deus
pctōrem poſt iuſtificationē ad purgato-
riū mittit vt ſoluat emēdā ſi añ nō ſolue-
rat/ q̄r quantū in ſe fuit dānū intulit ho-

nori diuino. [Ille aūt noluit] offenſā re-
mittere [ſed abijt]: magis exaſperatꝰ ſm̄
Remi. vt vindictā exigeret [ꝛ miſit eū in
carcerē donec redderet debitū]. i. vindi-
ctam de illo ſumpſit: ſm̄ Remig. Vel qd̄ K
in idē redit: ſm̄. s. Tho. miſit in carcerē
i. in tribulationē/ ꝛ in anguſtiā deduxit
aīam eiꝰ. Ex his aūt oībus appet ꝙ val-
de neq̄/ ꝛ malus fuerit iſto in facto ſuo.
Primo ex eo ꝙ ſtatim tale qd egerit poſt
ſuſceptā miām. Scdo q̄r circa conſeruū.
i. eiuſdē dn̄i ſeruū. Tertio q̄r pro centum
denarijs. Quarto q̄r acriter inſtetit ſuffo
rando. Quinto q̄r ille ꝓcidit ꝛ rogauit.
Sexto q̄r totum debitū exegit ꝑ carceris
tormētū. ¶ Moralr̄ ex iſto iniquo ſeruo
quilibet dz exemplū ad ſui informatio-
nem ſuſcipere quō debeamꝰ iugiter red
dere dn̄o que debemꝰ. Si eñ rōne pctō-
rū iſte tm̄ debuit deo multo maiora nos
debemus ꝓpter pctā cōmiſſa ꝛ reſuſce-
pta ab eo bn̄ficia: ita ꝙ ſm̄ ph̄m deo nō
poſſumus ꝯdigne retribuere. Ps̄. Quid L
retribuam dn̄o ꝓ oībꝰ que retribuit mi-
hi. Bern. O ſi cognouiſſes quā multa
ꝛ quam multis debeas: videres ꝙ nihil
eſt qd̄ facis. Primo debes xp̄o totā vitā
tuā q̄r ipſe pro tua poſuit ſuā. Scdo exi-
gunt ꝑterita pctā futurā vitā tuam vt fa-
cias fructꝰ dignos pn̄ie ꝛ recogites oēs
annos tuos in amaritudine anime tue.
Quid ſi tertiū debitorē oſtendā qui ven-
dicet ſibi eā: Puto ꝙ deſyderans gloriā
quam oculus nō vidit. Nonne ad hanc
emēdā te totū, ꝛ q̄cūq̄ poteris dare opor-
tebit. ꝛ cū oīa cōpleueris dicēs. Nō ſunt
condigne paſſiones huius tp̄is ad futu-
rā gloriā que reuelabit̄ in nobis. Quar-
to debitori debes qd̄ es: a quo totum ha
bes: qui te fecit/ ꝛ bn̄fecit/ ꝛ tibi cūcta mi
niſtrat. Hec ille. ¶ Quātū ad tertiū tan-
gitur ſerui neq̄ caſtigatio. cū dr̄. Viden-
tes aūt cōſerui eius ꝛc. i. ſancti viri ſiue
eccl̄ia ſm̄ Augu. iſti eñ ſicut gaudent de
bono ita de malo triſtant̄. vel ſm̄ Rem.
ſunt angeli qui de talibꝰ triſtātur qd̄ in- M
telligēdum eſt ſane. Cum eñ angeli do-
lentes de pctis ſint boni ꝛ nō mali. ſunt
etiā bti ꝛ ꝯn̄r nec dolēt nec dolere p̄nt/ ſꝫ
tñ dicuntur triſtari/ q̄r vindictam appe-
tunt zelo iuſtitie diuine vel quia effectū

faciunt triſtati. Vñ ſequit̄. Et venerūt:]
non corꝑe ſed aīo: ſiue fuerint hoīes ſiue
angeli [ꝛ narrauerut hec dn̄o ſuo [inquā
tum ſui cordis affectiōes corā deo ꝓdu-
cūt: petētes: vt iuſtitia fiat [Tūc vocauit
eū dn̄s ſuus.] Remi. Vocauit quidē per
ſniam mortis: ꝛ ab hoc ſeculo migrare
iuſſit. Hec ille. Ex ꝑio exprobrat ei mali
A tiam cū ſequitur [Et ait illi. Serue neq̄]
i. q̄ non es iuſtus ſeu equus. Scdo bn̄fi-
ciū illatū dicens. [Oē debitū dimiſi tibi
qm̄ tu rogaſti me] nō relaxatione: ſed di-
latione. [Nōne ergo oportuit ꝛ te miſe-
reri cōſerui tui: ſicut ꝛ ego tui miſertus
ſum] ꝛ nihil legit̄ rn̄diſſe: q̄r ſm̄ Chry. in
iudicio ꝛ poſt hāc vitā oē argumētū ex
cuſatiōis ceſſabit. [Et iratꝰ dn̄s]. i. appe
tens vindictā ſeu volēs. Ira eñ ꝓprie
eſt ſenſitiuus appetitus vindicte. ſꝫ lar-
gius ēt ipa voluntas vindicte dr̄ ira. et
iſta in deo eſt. Quāuis ēt ſm̄ Remigium
dicat̄ deꝰ iratꝰ q̄r facit effectū irati. i. pu-
nit. [Tradidit eum tortoribꝰ.] Remigius
Tortores aūt dicunt̄ demones: q̄ ſemꝑ
parati ſunt vt perditas aīas ſuſcipiant:
ꝛ in pena eterne dānationis torqueant.
Hec ille [quo ad vſq̄ redderet vniuerſū
debitū. [Sed nūquid reddito debito eua
B det tortorū manꝰ: Ad hoc dr̄ ꝙ non ſm̄
Chry. q̄r nunq̄ reddet totū. Nā illa cul-
pa ꝓ qua q̄s i inferno punit̄ ſemꝑ dura-
bit. ꝛ ꝯn̄r ſemꝑ durabit pena: vt pꝫ per
s. Tho. iiij. diſ. i. ij. q. j. tertio ꝙ ſm̄ Remi.
dicendū eſt ꝙ non exibit aliq̄n: q̄r quouſ
q̄ hic accipit̄ ꝓ eterno vn̄ ſemꝑ ſoluet ꝛ
nunq̄ perſoluet. Et redit hoc in idē. Sꝫ
nunqd pctā q̄ prius huic fuerant dimiſ-
ſa redierunt: Videt̄ ꝙ ſic: q̄r dicit Augu.
de verbis dn̄i. Dicit deus dimitte et di-
mittet̄ vobis. Si ergo prior dimiſi: dimit
tite vel poſtea. Nā ſi non dimiſeritis re-
uocabo: ꝛ quicqd tibi dimiſerāt replica-
bo tibi. Hec ille. Itē hic dr̄ ꝙ iſte ſeruus
coactus eſt reddere vniuerſum debitū.
C ſ. priꝰ dimiſſū. Ad hoc dr̄ ex doctrina. ſ.
Tho. iij. pte. q. lxxxviij. ꝛ iiij. diſt. xxij. qd̄
pctā dimiſſa redire ꝑ ſeq̄ns pctm̄ ē neceſ
ſe dicere: q̄r multe ſanctorū autoritates
hoc ſonāt. Duo aūt ſunt i pctō. ſ. ꝯuerſio
ad bonū creatū: puta turpem delectatio
nē: ꝛ auerſio a deo. Ex hac aūt parte ieſt

peccanti priuatio gr̄e vel macula ꝛ rea-
tus pene. Clarū eſt aūt ꝙ ſequens pctm̄
nō reiterat primū quātū eſt ex pte cōuer
ſionis q̄r interdū primū ꝛ ſeq̄ns ſunt cō-
traria puta ꝓdigalitas ꝛ auaritia: et ſic
ſimul hō tēderet ad acquirēdū habitum
auaritie ꝛ habitū ꝯuū. i. prodigalitatis.
Clarū ēt eſt ꝙ ſeq̄ns reiterat ꝓmū dimiſ-
ſum ex pte auerſiōis: q̄tū ad hoc ꝙ ē de-
nuo īducere priuationē gr̄e ꝛ reatū pene M
q̄r iſta duo inueniunt̄ in oī mortali ꝛ ſic
intelligit̄ illud q̄ offendit in vno factus
eſt oīm reꝰ: q̄r ſcꝫ iſta duo ſunt effectus
cōes oīm pctōꝝ mortaliū. Sꝫ hic eſt du
biū: vtrū reatꝰ pene ꝛ priuatio gr̄e reite
rent̄ ꝛ redeant ꝓpter eandē cām ꝓpter
quā priꝰ inerant. i. ꝓpter pctm̄ dimiſſū.
Et q̄dā dicūt ꝙ ſic: ſꝫ dictū eoꝝ ſtare nō
pōt q̄r ſm̄ hoc opus hoīs puta ſequens
pctm̄ irritū faceret opꝰ dei: puta priores
remiſſionē qd̄ eſt īpoſſibile. Alij dicunt
deꝰ nō remittit pctā ei quem ſcit poſtea
peccaturum abſolute: ſꝫ tm̄ ſub ꝯditiōe
ſcꝫ ꝙ nō peccet decetero: ſꝫ ꝛ hoc falſum
eſt. Si eñ talibꝰ fit remiſſio ſub ꝯditione
pēdente ī futurū nō fit abſolute: ergo ne
q̄ cā remiſſiōis. i. gr̄a eſt obſolute cā: et N
ꝯn̄r gr̄a nō cauſat remiſſionē ſufficiēter:
qd̄ ē hereticū. Redeūt ergo dimiſſa quo
ad duo ꝓdicta ſm̄ qd tm̄: iquātū. ſ. pctm̄
ſeq̄ns ꝯtinet vtualr̄ aliq̄ mō reatū prius
dimiſſū. Grauiꝰ eī ē pctm̄ ſeq̄ns: q̄ ſi nul
lum fuiſſet añ dimiſſū rōne ingratitudis.
Multa ad iſtam materiā ꝑtinentia ha-
bes vbi. ꝫ. Sꝫ ex his pꝫ quō intelligēdꝰ
ſit iſte paſſus. Iſte eñ ſeruꝰ i inferno nō
punit̄ ſimplr̄ pro pctis dimiſſis q̄ ad cul
pā ꝛ pene reatū: ſꝫ ſolū ſm̄ quid inquan
tū illa grauiꝰ reddiderunt ſeq̄ns pctm̄.
Sꝫ qd ſi alicui recidiuāti: erāt ꝓra pctā
dimiſſa q̄dē q̄ ad culpā: nō aūt q̄ ad totā
penā. q̄r ſcꝫ adhuc tenebat̄ ad penā ꝫ. vt
x. inteſiue ꝛ exteſiue vt. xx. q̄ vocet̄. a. Nū
qd iſte recidiuās ꝛ ſtatim moriēs ſoluet
x. i inferno vſq̄ ad. xx. ſolū. i. tpaliter: vel O
ſoluet x. eternaliter. vel. a. ſibi oīno re-
mittit̄. Solutio. s. Tho. in. iiij. di. xxj. q. j.
ar. ij. q. iij. in corpore. q. ſic dicit. In dam-
natis non pōt aliqua culpa dimitti: nec
aliquis reatus tolli cum careant chari-
tate per quā ꝛ culpa purgatur ꝛ reatus

tollit̃. Et iō culpa venialis in eis ſemꝑ
manebit vel reatus eiꝰ. Si etiā ante pec-
catū mortale veniale dimiſſuʒ fuiſſet q̃-
tū ad culpā manēte reatu. et ꝓpter hoc
eternaliter damnati de venialibus pu-
nient̃. Hec ille. Ex quibꝰ ptʒ ꝙ ſm men
B tē eius partē pene q̄ erat in menſa vt. x. ⁊
tñ erat tēporalis: recidiuans eternaliter
in inferno ſoluet. Diſtinctiōe aūt. x. ij. ij.
q. j. ar. ad quintū; quidā dicūt eū ſcribere
opinionem ſed iſti bene videāt ꝙ ibi. s.
Tho. ponit duas rñſiones quaꝝ prima
eſt ſua cōformis ꝑdictis. ſcḋa vō eſt alio
rū q̄ tenēt ꝙ recidiuās ſoluet. a. i iferno
ꝑpaliter tñ quā doctor ſanctus lʒ non te
neat eā tñ non reprobat: qꝛ ſuſtentabilis
eſt ⁊ ipſe eā ibi ſuſtētat. Nec te moueat
ꝙ ibi ponit diſſimilitudinē inter. a. ⁊ pe
nam venialis: qꝛ loquitur de veniali nō
remiſſo quo ad culpā. Et primuʒ loquit̃
ex opinione eoꝝ quos ibi allegat. [Sic ⁊
pater meꝰ celeſtis faciet vobis niſi remi
ſeritis vnuſquiſqꝫ fratri ſuo de cordibꝰ
veſtris]. i. non ſolum apparenter: ſed et
cordialiter. Hierony. Ideo dominus ad
didit: de cordibus veſtris. vt omnē ſimu-
H lationem ficte pacis auferret. Hec ille.
¶ Moraliter q̄libet noſtrū debet exēplo
huius ſerui facilis eſſe ad veniā largiē-
dū qꝛ ⁊ ob hoc ſaluator parabolam dixit
Orige. Vult docere nos dñs faciles eſſe
ad indulgendum eis q̄ nō nocuerūt no-
bis maxime ſi ſatiſfacientes deprecent̃
veniam ſibi dari. Hec ille.

Dñica. xxiij. poſt trinita.

Textus euan. Mat. cap. xxij.

Abeūtes phariſei cōſi-
liū inierūt vt caperēt
Jeſum in ſermone. Et
mittunt ei diſcipulos
ſuos cuʒ herodianis:
dicētes. Magr̄ ſcimꝰ qꝛ verax es: ⁊
viā dei in veritate doces: ⁊ nō eſt
tibi cura de aliquo. Nō eñ reſpicis
I perſonam hoīum. Dic ergo nobis.
Quid tibi videt̃. Lʒ cēſum dari ce-
ſari an nō? Cognita aūt Jeſus ne-
quitia eoꝝ: ait. Quid me tentatis
hypocrite? Oſtēdite mihi nūmiſ-
ma cenſus. At illi obtulerūt ei de-
nariū. Et ait illis Jeſus. Cuiꝰ eſt
imago hec ⁊ ſuperſcriptio? Dicūt
ei. Ceſaris. Tūc ait illis. Reddite
ergo que ſunt ceſaris ceſari: et que
ſunt dei deo.

Abeūtes phariſei conſiliū in-
ierunt ⁊c.] Mat. xxij. In pre-
ſenti euangelio tangunt̃ tria
pūcta q̄ ſunt Inuidioſa cōſul-
tatio. Inſidioſa interrogatio
⁊ Glorioſa confutatio. ¶ Quātum ad pri-
mū lr̃alr̃ ſciēdū ē ꝙ tāgit̃ inſidioſa ꝯſul-
tatio phariſeoꝝ aduerſꝰ xp̄ʒ: cū dr̄ [Abeū
tes] a ꝑdicatione xp̄i in qua audierunt
parabolā de nuptijs ⁊ ꝯcluſionē ⁊ multi
ſunt vocati. ſ. iudei ⁊ gētiles pauci vō ele
cti: qꝛ iudei fuerūt increduli. ⁊ forte iſta
egre tulerūt] phariſei]. i. q̄dā religioſi: di
cti a phares qḋ ē diuiſio: qꝛa reliquo po I
pulo ⁊ habitu ⁊ cōuerſatiōe erāt diſtin-
cti. Iſti fuerunt magni xp̄i emulatores:
qꝛ eos ꝯdēnabat ſua ſctā ꝯuerſatione et
aperta ꝑdicatiōe. Et etiā qꝛ vt dicit Jo-
ſephus erāt in magna ppl'i eſtimatione:
cū ꝑmū aliq̄s: i ppl'o apparebat hñs opi
nionē ſctitatis q̄ nō eſſet de ſua ſecta: ſta
tim mordebant̃ inuidia. Vñ ꝑſecuti ſunt
Joannē ꝑmū vt dictuʒ eſt ſupra: deinde
xp̄m. [Cōciliū inierunt]. ſ. cū herodianis
ſm Chry. qḋ hinc patet qꝛ poſt ſimul cū
illis miſerūt diſcipulos ſuos [vt caperēt
Jeſum in ſermone] Tū qꝛ in facto eū ca
pere vel repħēdere nō poterāt. Tū qꝛ fa
ciliꝰ eſt in vbo q̄ı ope cape. Ex hoc ptʒ
ſicut dicit Chry. ꝙ affectata malitia ali-
q̄ñ q̄dē ꝯfundit̃: ſʒ non emēdat̃ qḋ dupli
ci exēplo ꝓbat. ſ. aq̄ currētis: cui ſi obtu-
rat̃ vnus aditus: ſtatim aliū reperit. Sic
⁊ iſtoꝝ malitia in vno cōfuſa viā aliam
mollit̃. ⁊ exēplo ignis q̄ creſcit ex additio M
ne lignoꝝ. Et ſic aiꝰ malus q̄to plꝰ
audierit veritatē: tanto plꝰ etiā inflāma
tur ad malitiaʒ. [Et mittūt ei diſcipulos
ſuos cū herodianis dicentes.] Iſti hero
diani ſʒ mag. hi. fuerūt milites herodis
tetrarche. i. filij herodı aſcalonite q̄ erat
tūc pñs in hierl'm ſm. s. Tho. cū iſta qō
fuerit fctā xp̄o feria. iiij. añ paſſionē ſuā
⁊ de herode legitur ꝙ venerat ad ſolen-

nitatē paſchalē. Vel ſm eundem fuerūt
milites. Herodis aſcalonite iā defuncti.
Scōm hierony. vero Herodes aſcaloni
ta ſub quo deſcriptio orbis facta eſt: fuit
a ceſare cōſtitutꝰ rex ⁊ exactor tributi in
Judea. Fuerunt ergo ſm eū iſti herodia-
ni. vel milites. Herodis deputati ad exa
A ctionē tributi: vel illi quos phariſei illu-
dendo herodianos appellabāt: eo ꝙ cē-
ſum redderent ceſari quē herodes exige
re ꝯſueuit. Mittūt autem iſti diſcipulos
ſuos ſm Chry. tanq̄ minus cognitos vt
nō deprehēderent̃. ⁊ Scḋo vt deprehēſi
minus erubeſcerēt. Subdit aūt Chryſo.
dicens. Diſcipuli autē illi magiſtris ſuis
erāt etate minores malitia autem pares.
Nam ⁊ pulli ſerpentū ſtatura breuiores
ſunt: veneno autē equales. Et catuli lu-
poꝝ ⁊ ſi venationē tenere nō poſſint iaʒ
tñ ſanguine gaudent et morſibus indūt:
Hec ille. Mittūt aūt eos cū herodianis
ſm gl. vt ignotiores adhuc facilius deci
perent: ⁊ deceptū ꝑ illos milites caperēt
quod per ſe facere nō audebāt: timētes
turbam. ¶ Moraliter in hac parte q̄uili
bet dʒ ſibi ſumere exēplū tacēdi: qꝛ pha-
riſei. i. diaboli ⁊ diabolici viri diuiſi a deo
q̄runt capere ieſuʒ. i. iuſtū virū in ſermo-
ne. Si eñ conati ſunt capere chriſtū: mul
B to magis te. Cauēdū eſt aūt multiloquiū.
Primo: qꝛ eſt occaſio peccādi. Prouer.
x. In multiloq̄o nō deerit pctm̄. Scḋo: qꝛ
eſt ſignū ſtultitie. Eccl'. x. Stultus verba
multiplicat. Tertio qꝛ eſt cauſa diſplicen
tie. Eccle. xx. Eſt odibilis qui procax eſt
ad loquēdū. Quarto: qꝛ eſt contra ordi-
nationē nature: ſm Senocratē q̄ multa
loquenti ait: Os vnū ⁊ duas aures a na
tura recepimꝰ. q. d. multa audire ⁊ pau-
ca loqui deberes.
¶ Quantū ad ſcḋm tangit̃ inſidioſa in-
terrogatio. Pro qua aduertenduʒ eſt: ꝙ
teſte Hiero. cuʒ iudea facta fuit romano
imperatori tributaria: magna eſt in popu-
C lo exorta ſeditio: dicētibꝰ quibuſdā ꝙ iu-
ſte deberet̃ romanis tributū: qui pro cōi
ſalute et quiete populi militarent. Pha-
riſeis vō q̄ ſibi iuſtitiā applaudebāt ecō
trario dicentibus: non debere populuʒ
dei qui decimas ⁊ primitias et cetera in
lege domini cōſtituta ſolueret humanis
legibus ſubiacere. Ideo iſti phariſei co-
gitauerūt hāc ꝓponere queſtionē dño:
vt ſi q̄dē diceret ꝙ licet dari tributū ceſa-
ri: infamarēt eū apud ppl'm q̄ſi non eſſet
zelator ꝓ lege et populi dei libertate. Si
vō diceret ꝙ nō lʒ: inſtatiʒ ꝑ milites quos
forte etiā pecunia ⁊ ꝓmiſſis cōduxerāt: D
⁊ q̄bus hoc diſplicebat: raperēt illum. Et
hoc ſcḋm magis volebāt. Et ideo vſi ar-
te rhetorica attribuebāt ei quod obtinē-
re volebāt. ſ. cōſtātiā dicēdi veritatem ſi-
ne aliquo timore cuiuſuis ꝑſone / vt per
hoc ad loquēdū ꝯ ceſarem moueret̃. Di-
cūt ergo [Magiſter] Incipiūt a laudibꝰ
vt beneuolētiā captēt. Chry. Hec eſt aūt
hypocritaꝝ prima ſimulatio: qꝛ laudant
quos ꝑdere volunt. Et ideo in laudē ꝓ-
rumpūt: dicētes. [Magiſter] Magiſtrū
eū vocant: vt quaſi honoratꝰ ⁊ laudatus
myſterium ſui cordis ſimpl'r eis aperiat
tanq̄ volens eos hr̄e diſcipulos. Hec il.
[Scimus qꝛ verax es] in vita [⁊ viam dei
in veritate doces] quo ad doctrinā [⁊ nō
eſt tibi cura de aliquo. Nō enim accipis
perſonā hoīm] quo ad iuſtitiā tuendaʒ.
Et in hoc ſm Chry. occulte inſinuabant
ceſarē ⁊ herodē. Sic ergo cōmēdauerūt E
eū fallaciter de veritate vite ⁊ doctrine /
⁊ iuſtitie / ⁊ hoc vt cōtra ceſarē loqueret̃.
Hiero. Blāda q̄ppe ⁊ fraudulēta inter-
rogatio illud ꝓuocat reſpōdentē vt ma-
gis deū timeat q̄ ceſarem. Hec ille. [Dic
ergo nobis] quaſi diceret. Parati ſumus
ſtare dicto tuo quod tamen falſum erat.
[Quid tibi videtur. Licet cēſum dari ce-
ſari: an nō?] Et hoc dicebāt ſm Hier. vt
ſi negatiue reſponderet: ſtatim herodia-
ni eū tanq̄ ſeditionis reum cōtra roma-
num principem tenerent. Sciebant eniʒ
vt Chryſ. ait: hoc de cauſa alios occiſos.
Si vero reſpondiſſet affirmatiue crede-
bant eum gratiam populi amiſſuruʒ. Si
vero taceret: arguiſſent eum timidum eſ
ſe in profeſſione veritatis.
¶ Moral'r in hac parte q̄libet hʒ docu- F
mentum vitādi adulatores ⁊ eis aſpere
rñdendi ſicut ⁊ xp̄s fecit. Sicut eñ dicit
Aug. ſup pſ. Duo ſunt gñа ꝑſecutoꝝ.
ſcʒ Vituperātiū ⁊ Adulātiū. ⁊ plus perſe
quit̃ lingua adulatoris q̄ manꝰ īterfecto-
ris. Sunt eñ iſti ſicut ſyrene q̄ dormire ⁊

quieſcere.i.ꝑſeuerare faciunt in pctis.et
ſicut apes habētes in ore mel:⁊ aculeū in
cauda:q̄ in abſentia vituperant.Et ſicut
ſcorpio q̄ facie blāditur ⁊ cauda occidit.
¶ Quātū ad tertiū tangit glioſa cōfuta-
G tio:cū dr̄.[Cognita aūt Jeſu nequitia eoꝝ
ait]non rn̄dendo ſm eoꝝ blādos ſermo
nes ſed ſm aſperā quā nouerat eoꝝ cō-
ſcientiā ſm Chry.[Quid me tentatis hy-
pocrite:]id eſt ſimulatores ⁊ deceptores
ſm Chryſo.Dicit ergo eis:hypocrite/vt
cōſyderantes eum humanoꝝ cordiū co
gnitorē:qđ facere cogitabāt:ꝑficere non
auderēt.Unde ergo ꝙ phariſei blandie-
bant̄ vt pderderēt:ſed Jeſus confundebat
vt ſaluaret:q̄ vtilior eſt homini deus ira
tus q̄ꝫ hō ꝓpiti⁹.Hec ille.[Oſtēdite mi-
hi numiſma cenſus].i.qđ ꝓ cēſu dat̄.Eſt
eñ ſciendū ꝙ ſingulis annis ſingula ca-
pita domoꝝ ſm aliquos pro tributo da
bāt nūmū argēteū valentē decē nūmos
vſuales:ideoꝙ denari⁹ dicebat̄.Dicitur
aūt nūmiſma idē ꝙ nūmus vel ſcriptura
H ſeu impſſio facta in nūmo:quā ꝑmo nu-
ma pōpilius apud romanos introduxit:
a quo ⁊ num⁹ vel numiſma dicunt̄.[At
illi obtulerūt ei denariū]q̄ erat idem qđ
numiſma:vel hēbat impſſam numiſma.
In eo eñ vt ait Hiero.erat ceſaris ima-
go.Et videt̄ etiam hic dicere tex.ꝙ circa
imaginē haberet nomē ceſari inſcriptū.
Un̄ ⁊ ſm aliquos dictū eſt q̄ſi nomiſma:
q̄ noia ꝑncipū erant inſcripta in eo.[Et
ait illis.Cui⁹ ē imago hec ⁊ ſupſcriptio?]
i.nomē circa vel ſupra imaginē ſcriptuꝫ.
Nec interrogat ex ignorātia:cū tāte eēt
etatis ſm Hiero,vt nomē ſcire poſſet im
peratoris.ſed ex diſpēſatione:vt.ſ.ex ſua
rn̄ſione eos cōuincat.[Dicūt ei.Ceſaris]
non Augu.ſm Hiero.ſed Tiberii priui-
gni ei⁹:ſub quo paſſus ē dn̄s.Oēs tn̄ ro
mani impatores vt idē dicit a pzio.Caio
Ceſare:q̄ imperiū arripuerat ceſares ap
pellant̄.[Tunc ait illis.Reddite ḡ q̄ ſunt
ceſaris ceſari:⁊ que ſunt dei deo].q.d.ſꝫ
b.Tho.Uos eſtis dei:⁊ ceſaris:⁊ aliq̄ ha
bētes a deo:vt diuitias naturales:⁊ aliq̄
I a ceſare.ſ.artificiales.vt numos.Reddi-
te ergo deo q̄ ſunt dei.ſ.decimas ⁊ primi-
tias:⁊ q̄ ſunt ceſaris ceſari.ſ.tributū.Uel
aliť vos eſtis ſub deo immediate ſpūaliť:

ſꝫ ſub ceſare tpaliť.Reddite ḡ deo ſpūale
ſeruitiū:⁊ ceſari corꝑale ⁊ tꝑale.Judei eñ
iurauerāt ei fidelitatē ⁊ tributū.Et ſic xp̄s
ſaluauit iura dei ⁊ ceſaris.Eſt āt hic ꝯſy-
derādū q̄ꝫtū xp̄s d iuſtitia curauit:q̄ mł-
K ta habuit motiua ad dicēdū ꝯ ceſarē:pu
ta q̄ erat infidelis ⁊ alienigena.⁊ ꝑ tale tri
butū paupes grauabant̄.⁊ multi ob hoc
retrahi poterāt a ſolutiōib⁹ decimaꝝ et
oblatiōe dei.Habuit ēt motiuū ad dicen
dū ꝯ deū ipaꝫ ceſaris ⁊ tyrānoꝝ potētiā.
Sꝫ tn̄ xp̄s iu.a vtriuſꝙ ſaluauit:nec ꝯ iu
ſtitiā voluit aliqđ dicere ꝑꝑ amorē pua-
tū aut fauorē ſuperū:aut ꝑtextu diuini
cult⁹ aut propter timorē alicui⁹ tyrāni.
¶ Moraľr ſm Aug.Ceſar ē corp⁹.De⁹
vō eſt aīa.⁊ vtriꝙ qđ ſuū ē opꝫ tribuere.
Quidā vō attēdūt ceſari:nihil de hoc cu
rātes q̄dā ecōuerſo:lꝫ raro.⁊ vtriꝙ ma-
le faciūt.Augu.Sicut obnoxiū eſt corpo
ri corporeā eſcā nō poſſe ꝑcipere ita pi-
culoſuꝫ eſt aīe ſpūales delitias faſtidire.

Dn̄ica.xxiiij.poſt Trinitatem.

Textus euang.Mat.c.ix.

LOquēte Jeſu ad turbas:
L ecce princeps vn⁹ acceſſit:
⁊ adorabat eum:dicens.
Dn̄e:filia mea modo de-
functa eſt:ſed veni impone manuꝫ
tuā ſup eam:⁊ viuet.Et ſurgēs Je
ſus ſequebatur eū:⁊ diſcipuli ei⁹.
Et ecce mulier q̄ ſanguinis fluxuꝫ
patiebat̄ duodeciꝫ ānis acceſſit re
tro:⁊ tetigit fimbriā veſtimēti ei⁹
dicebat eñ intra ſe.Si tetigero tm̄
veſtimētū ei⁹ ſalua ero.At Jeſus
cōuerſus:⁊ vidēs eā dixit.Cōfide
filia:fides tua te ſaluaꝫ fecit.Et ſal
ua facta eſt mulier ex illa hora.Et
cū veniſſet Jeſus in domū pꝛīcipis
⁊ vidiſſet tibicines ⁊ turbā tumul-
tuātem dicebat:Recedite.Nō eſt M
eñ mortua puella ſed dormit.Et
deridebāt eū.Et cum eiecta eſſet
turba intrauit ⁊ tenuit manū ei⁹.
Et ſurrexit puella.Et exijt fama
hec in vniuerſam terram illam.

LOquente Jeſu ad turbas.
Ecce princeps vnus ⁊c.]
Mat.ix.In p̄nti euā.tāgū
tur tria p̄ncta q̄ ſunt:Dep̄-
catio:Sanatio:⁊ ſuſcita-
A tio.¶ Quātū ad pꝛimū tāgit̄ depcatio:quā
fecit pꝛīceps ſynagoge xp̄o ꝓ filia ſua cū
dr̄.[Loquēte Jeſu ad turbas[Reuera vt
pꝫ ex textu:xp̄s loq̄bat̄ directe ad diſci-
pulos Joānis in domo Mat.euāgeliſte:
in qua erat fctm̄ cōuiuiū.⁊ excuſabat di-
ſcipulos ſi nō ieiunabāt exn̄te cū eis ſpō
ſo.i.xp̄o.Eccl'ia aūt dicit ꝙ loquebat̄ ad
turbas:q̄ reuera multi ibi erāt ꝑter eos.
qđ patet quia dū receſſit de iſta domo ꝑ
viam ꝯprimebat̄ a turba:vt dicit Mar-
cus:⁊ ſic etiā turbe audiebant verba xp̄i.
Cōuenientius aūt dicit eccl'ia ad turbas
q̄ꝫ ad diſcipulos Joānis ne in ipo ſtatim
exordio euāgelij anim⁹ auerteret̄ ab hi-
ſtoria q̄ in eo narrat̄:⁊ ſuſpenderetur ad
cogitādū quid ⁊ quare diſcipulis Joan-
nis loqueret̄.[Ecce ꝑnceps vnus]cuius
Mar.exprimit nomē q̄ dicebat̄ Jarius
⁊ etiā principatum q̄ erat archiſynago-
B gus.i.princeps ſynagoge Judei nāꝙ cū
in tota regiōe ſolū in hieruſalē haberēt
templuꝫ in quo licite poſſent ſacrificare
in alijs ciuitatib⁹ ⁊ villis habebāt ſyna-
gogas:ad q̄s cōueniebant oraturi deum
⁊ audituri verbuꝫ dei:⁊ vt tractarent de
re publica.Et ille q̄ ꝑerat ſynagoge:cui⁹
ſcꝫ autoritate ꝑꝑl's cōgregaba t:dicebat̄
princeps ſynagoge.⁊ forte multi erāt ta-
les i vna ſynagoga.qđ dicit.Mar.ꝙ iſte
fuit de archiſynagogis.[Acceſſit ⁊ ado-
rabat eum]adoratione dulie.i.reuereba
tur.⁊ vt Mar.dicit ꝙ procidit ad pedes
eius[dicēs.Dn̄e filia mea]vnica vt dicit
Lu.[mō defuncta ē]Cōtra:q̄ ſm mar.v.
dr̄ ꝙ dixit eā fuiſſe in extremis.Lu.viij.
ꝙ moriebat̄.Ad hoc ſoluit Aug.de ꝯſen.
euā.ꝙ Jari⁹ dixit id qđ dicūt Lu.⁊ mar-
cus:ſcꝫ ꝙ erat in extremis q̄n eā reliqt:
ſed tn̄ cogitabat id qđ dixit Mat.ſ.ꝙ eſ-
ſet mortua.iō Mat.ad cogitationē ⁊ vo-
C lūtatē alij ad vba reſpexerūt.¶ Sꝫ ꝯ:q̄
in via occurrerūt ei ſerui dicētes.ꝙ iā eſ-
ſet mortua:⁊ ꝙ nō oportebat vexare ma-
gr̄m.ḡ vr̄ ꝙ ipſe nō habuerit i cogitatio
ne ꝙ eſſet mortua:ꝙ dn̄s eum veniret

reſuſcitare.Ad hoc dicit ipſe Aug.ꝙ nō
legit̄ ꝙ ipſe cōſenſerit ſuis ſic nūtiātibus
vt ſtaret ꝓpter hoc ne conduceret xp̄m.
Itē contra:quia audita morte puelle xp̄s
dixit ei.Noli timere:ſed tantummō cre-
de.Ergo videtur ꝙ tunc fuerit diffiſus ⁊ D
ꝯn̄r ante non intendebat cōducere chri-
ſtum ad ſuſcitandum.Ad hoc dico ſuſti
nendo expoſitionem Augu.ꝙ tunc non
fuit diffuſus:ſed fluctuabat ex certitudi-
ne mortis quam tūc ſciuit ſicut añ credi-
dit.Chriſtus aūt dixit:crede nō vt fidem
conciperet de reſurrectione puelle:ſꝫ vt
concepta iam diu ſolidaretur ꝙ perfice-
ret.Alij dicunt ꝙ beatus Mat.breuitati
ſtudēs:retulit verbo principis ſolum ab
eo loco quo audita morte puelle aſſecu-
ratus xp̄o ꝯcepit fidē de ſuſcitatione ei⁹:
⁊ dixiſſe creditur.Ueni ergo ⁊ ipone ma
nū ⁊c.Alij vt mag.hiſt.dicunt ꝙ dixit eā
mortuā.i.morti ꝓximā.Qđ eñ parū di-
ſtat accipit,ac ſi nihil diſtet.Alij vt Chry.
dicūt ꝙ per exaggerationē locut⁹ eſt:ag-
grauando miſeriā ſuā:vt mortuā dixerit
q̄ erat vicina morti.Forte autē poſſet di- E
ci ꝙ ſic dixit.Dn̄e filia mea ē in extremis
quantum ego ſcio:ſed reuera credo q̄ ſit
mortua:q̄ vidi ꝙ diu viuere non poſſet.
Et iſto mō oīa ſunt ꝯſona.[Sꝫ veni]per
ſonaliter[pone manū tuā ſup eā]corꝑali
ter[⁊ viuet]corꝑaliter ⁊ ſpūaliter.In hoc
tn̄ ꝙ aduētū dn̄i ⁊ tactum manus expo-
ſtulat.ſm Chry.ſuā patefecit groſſitiem
tanq̄ꝫ alter Naaman:qui tactum man⁹
expectabat heliſei.[Et ſurgens Jeſus ſta
tim.]In quo ſm Remigi.apparet mirā-
da atꝙ inaudita eius humilitas ⁊ man-
ſuetudo[ſequebatur eum]ad domū eius
[⁊ diſcipuli eius]imo turba multa ſcd̄m
alios euangeliſtas.Senſus autem ſpiri-
tualis huius infra patebit.
¶ Quātū ad ſcd̄m ponit̄ ſanatio mulie-
ris emorroiſſe facta a xp̄o exiſtēte in via
cū dr̄.[Et ecce mulier.]Iſta mulier ſcd̄m
Amb.in libro de ſapiētiſſimo Salomōe F
fuit btā Martha.Nā ibi enarrans bn̄fi-
cia xp̄i ad gen⁹ hūanum.ait.Largū ſan-
guinis fluxū ſiccauit in martha demōes
expulit de Maria corpus redidit ſpūs
calore ꝯſtrinxit in Lazaro.Hec ille.]que
ſanguinis fluxū patiebatur]nō omnib⁹

mulierībꝰ certis tꝑībꝰ cōem:ſed inſolitū
[duodecim annis] adeo ꝙ Marcꝰ dicit
ꝙ in medicos erogauerat oīa ſua.i.oēm
ſubſtātiā ſuā:vt etiā dicit Luc. Qđ intelli
gendū eſt de rebus mobilibꝰ ſi fuit mar-
G tha:vel accipit totū ꝑ magna vel maio-
ri pte ⁊ tñ nihil ꝓfecerat:ſed in peius ſe
habebat ſm Mar.[acceſſit retro.] Non
eñi audebat xp̄o patefacere neceſſitatem
ſuā:ſm Chry.q2 verecūdabat ꝓpter paſ-
ſionē immūdā ſe exiſtimās ſed retro ac-
ceſſit[⁊ tetigit fimbriā veſtimenti eius]q2
ſm Remi.ex hūilitate indignā ſe exiſti-
mabat tāgere pedes dñi aut plenitudi-
nē veſtimēti. ¶ Eſt aūt sciēdum ꝙ pp̄ls
ex quo xp̄s erat ſm carnez naſciturus:in
ter oēs pp̄los debuit ſpāli ſanctitate pol
lere ⁊ ab oībus diſtingui. Ex circūciſiōe
quidē diſtinguebat in carne:lege vero in
modo viuēdi:ſed fimbrijs in veſtitu. De
his hr̄. Nume.xv.ꝙ p̄cepit dñs filijs iſrl̄
vt fimbrias ꝑ quatuor angulos haberēt
palliorū:cum victis hyacinthinis.i.cele-
ſtis:coloris:ꝓtendentes ꝙ celeſtem debe
rēt pre alijs habere conuerſationē:iuxta
illud Phil.iij. Noſtra conuerſatio in ce
H lis eſt vnde ibidē Nume.xv.ſubditur. Ut
recordent mādatorꝫ dei ⁊ ſint ſancti dño
deo ſuo. Talē ergo veſtē xp̄s tāq̄ iudeus
portauit[Dicebat eñi intra ſe] ex magni-
tudine fidei[ſi tetigero fimbriā veſtimen
ti eius:ſalua ero] ꝓpter ſanctitatē veſtiti.
i.xp̄i. Hic dicūt alij euangeliſte ꝙ confe-
ſtim vt tetigit xp̄i veſtimentū ſiccatus eſt
fons ſanguinis eius ⁊ ip̄a ſenſit ſe ſanatā.
Et tūc dixit xp̄s. quis me tetigit? Negan
tibus aūt oībus ſe eū tetigiſſe dixit Pe-
trus ⁊ alij diſcipuli. Preceptor turbe te
cōprimunt ⁊ affligunt:⁊ dicis q̄s me teti-
git iſta tñ non interrogabat xp̄s ex igno
rantia:ſ3 vt publicaret miraculū ⁊ fides
mulieris:ad laudē dei. Unde ſubiunxit.
Tetigit me aliq̄s. Nā ⁊ ego noui virtutē
ſeu miraculū de me do exiſſe. Uidēs autē
mulier q2 non latuit:ſicut ex verecundia
appetiuerat:tremēs venit ⁊ procidit an
te pedes eiꝰ:⁊ ob quā cām tetigerit eum
I indicauit corā omni pp̄lo ⁊ quomō con
feſtim ſanata ſit. Iſta oīa habent ex Lu-
ca ⁊ marco. Et hoc eſt qđ ſubiūgit Mat.
[At Ieſus conuerſus] ad inquirendū q̄s

eū tetigiſſet[vidēs eā] venientē ⁊ prociden
tē añ ſe[dixit Cōfide filia]. S3 q̄re iubet
cōfidere q̄ iā erat ſanata? Ad hoc dr̄ Ra
banus ꝙ in hoc hortat eā dñs ad robur K
⁊ ꝑſeuerentiā fidei Chry.vo in homil.dr̄
qđ hoc iō dixit xp̄s q2 erat formidoloſa
hec mulier.[Et ſalua fctā eſt mulier ex il-
la hora] qua xp̄3 tetigerat:vt dicit Mar
cus ⁊ Lucas. Nō aūt q̄ xp̄s dixit cōfide.
Eſt autē ſciendū ſm Euſebiū in hiſtoria
Eccl'iaſtica ꝙ mulier emorroiſſa poſtq̄
fuit a ſanguinis profluuio liberata in ce
ſarea Philippi vñ fuerat oriunda ſtatuā
fecit in curia ſua:xp̄i in cū fimbrijs prout
eā viderat repſentātē. fecit ⁊ imaginem
ſui ſtātē añ imaginē xp̄i genibus flexis ⁊
manibus cācellatis:⁊ ibidē dicit qđ ſub
ſtatua xp̄i herba creſcebat:q̄ a principio
q̄dē nullius penitꝰ erat valoris. Poſtq̄
vo fimbriā veſtimēti xp̄i tetigiſſet:omnē
ſanabat languorē. Sicut autē teſtat Hie.
in hiſtoria tripertita. Iulianus apoſtata L
egre ferens gloriā xp̄i amota ꝑdicta xp̄i
imagine ibi ſuū ſimulacrum ſtatuit:ſed
poſtmodum ictu fulminis cōtractuz eſt.
Sed ſi iſta mulier fuit Martha quō ha-
buit curiā in ceſarea Philippi? ad hoc
pōt dici ꝙ vt hiſtorie tradūt erat valde
nobilis ⁊ de ſanguine regio. Iō potuit
nō ſolū Bethaniā:ſ3 ⁊ alia loca habere:
⁊ ibi fuiſſe nata:maxie q2 ſicut pr̄ Theo-
philꝰ ſyrꝰ ſcribit a Petro calo cluníenſi
habuiſſe ducatū ſyrie qđ hoc mō verum
credo q2 fuit ſyrie gubernator. ¶ Senſus
ſpūales huius partis vide in fine euāge-
lij. ¶ Quantuz ad tertium tangitur reſu
ſcitatio ꝑdicte puelle. Pro qua aduerten
dum eſt ꝙ vt dicit Chry. xp̄s voluit morā
contrahere in via interueniente curatio
ne emorroiſſe ſed multis ſermonibus vt
interim puella perfecte moreret:⁊ conſe
quēter omnibꝰ pateſieret glorioſa reſur
rectio. Et ſicut alij euāgeliſte tradūt xp̄o
exiſtente in via nuntiata eſt mors puelle
⁊ xp̄s ſtatim confortauit principem di-
cēs. Noli timere:ſed tātum crede ⁊ ſalua
erit. Et cū veniſſet ad domū nō permiſit M
ſe ſequi vel intrare niſi Petrū ⁊ Iacobū
⁊ Ioannē oſtendens ꝙ in operibꝰ mira-
culoſis non eſt oſtentatio q̄rēda. Et l3
vellet miraculū ſciri tamē volebat etiam

vt populꝰ ſciret ꝙ ipſe quantū in ſe erat
de hoc nō curabat:niſi propter honorez
dei ⁊ ſalutē animarū. Ideo querebat late
re ⁊ tamen volebat publicari vtrumq3
ad edificationez noſtrā. Dicit ergo.[Et
A cū veniſſet in domū principis] ingreſſus
ſc3 cuz tribꝰ predictis ⁊ principe[⁊ vidiſ
ſet tibicines] Diuerſe eñi melodie diuer-
ſas excitāt paſſiones. Quedā audaciam
vt bellice:quedam deuotionem:vt eccle-
ſiaſtice:quedā letitiā vt vane:⁊ quedam
fletū:⁊ de his dicit Amb. More veteri ti
bicines ad excitādos in mortuis fereba-
tur adhiberi. Hec ille. Tales erant iſti
[Et turbā tumultuantē].i.flentem ⁊ eiu-
lantē multuz vt dr̄ Marcus[Et dicebat
Recedite] de camera ⁊ nō de domo[Nō
eſt eñi mortua puella] deo vt dicit glo.et
ſi mortua eēt hoībꝰ[ſ3 dormit]ei q̄ eque
faciliter a morte ſicut hō a ſomno exci-
tat:⁊ amplꝰ[Et deridebāt eū] Chriſtus
ſm Chry.nō increpauit deriſionem vt ⁊
ipſa deriſio ⁊ tibie ⁊ oīa alia demonſtra-
rent verā puelle mortē : quia multoties
poſtq̄ erāt facta miracula:hoīes nō cre-
debā.[Et cū electa eſſet turba] que talia
B myſteria videre nō merebat ſm Hie.eo
ꝙ reſuſcitaturum irridebat[intrauit] ca-
merā[⁊ tenuit manū eiꝰ] ſua fctā manu
q̄ erat inſtrumētū deitatis:⁊ in qua erat
diuina virtꝰ infirmitatum ſanatiua[Et
ſurrexit puella] veluti ex ſomno:cum ea
dē aīa quā priꝰ habuerat vt dicit Chry-
ſo.[Exijt fama hec in vniuerſam terram
illā] ꝓpter magnitudinē ⁊ nouitatez rei
vt dicit glo. ¶ Allegorice in hoc euange
lio ſūt:ſacra mirāda de idololatria pp̄li
gentil':⁊ poſt de eiꝰ ꝯuerſiōe ⁊ īfidelitate
ſynagoge ⁊ tādē de ꝯuerſiōe ſynagoge ī
fine mūdi. Raba. Archiſynagogus ſig̃t
Moyſē:⁊ dr̄ Iarꝰ q̄ſi illūinās vel illumi
natꝰ:q2 accepit verba vite dare nobis:
⁊ ꝑ hoc cūctos illūinat ip̄e illuminatus a
ſpūſctō. Filia archiſynagogi eſt ipſa ſy-
nagoga:q̄ velut duodecio etatis anno:
qđ tp̄s pubertatis eſt:poſtq̄ ſpūalem ſo-
C bolē deo gñare debebat:error languore
cōſternata ē. Ad hāc ergo ꝑncipis filiaz
dū properat dei vbū vt ſaluos faceret fi-
lios iſrael ſctā eccl'ia ex gētibꝰ ꝯgregata
q̄ interiorꝫ lapſu criminū deperiebat:pa-

ratā alijs fide ꝑcepit ſanitatē. ¶ Notan-
dū cū archiſynagogi filia ſit duodēnis
⁊ mlier hec ab ānis duodeci ſanguie flu-
xerit eo tꝑe ꝙ hec nata eſt illa cepit in-
firmari. Una eñi ſeculi etate ⁊ ſynagoga
ex patriarchis cepit naſci:⁊ gētiū extera-
rum nationū idololatrie ſanie ſedari. nā
fluxꝰ ſanguinis bifariā pōt ītelligi:hoc
ē ſuꝑ idololatrie pollitiōe:⁊ ſuꝑ his que
carnis ⁊ ſanguinis delectatiōe gerūt. Et
ſic q̄dīu ſynagoga viguit laborauit eccle
ſia:ſed illa derelicta ſalus gētibus facta
eſt. Accedit antē ⁊ tāgit dñm eccl'ia cū ei D
ꝑ fidē appropinq̄t. Hec ille. Glo. Credi-
dit dixit:tetigit:q2 his tribꝰ. fide vbo et
oꝑe oīs ſalꝰ acq̄rit. Hec ille. Raba. Acce
dit aūt retro ſiue iuxta hoc ꝙ ip̄e ait. Si
q̄s mihi miniſtrat me ſequat:ſiue q2 ꝑſītē
dñm ī carne nō vidēs ꝑ actis iā ſacris in
carnatiōis illiꝰ ad agnitiōis illiꝰ grām
ꝑueīt. Uñ ⁊ fimbriā veſtimēti tāgit:q2 cū
xp̄m in carne gētiū pp̄ls nō vidiſſet vba
īcarnatiōis recepit. Ueſtimētū eñi xp̄i dr̄
myſteriū incarnatiōis eiꝰ:q̄ diuinitas in E
duta ē fimbria veſtimēti vba de incarna-
tione eiꝰ depēdētia. Nō aūt veſtē ſ3 fim-
briā tāgit:q2 nō vidit ī carne dñz ſ3 ſuſce-
pit ꝑ ap'los īcarnatiōis vbū. Btūs q̄ vl'
extremā partē vbi fide tāgit. Nō antē in
vrbe ſed in itinere ꝑgēte dño ſanat. Uñ
ap'li dñt:q2 idignos vos iudicatis eter-
ne vite ecce cōuertimur ad gētes. Gētili
tas āt ex hora dñici aduētꝰ cepit hr̄e ſa-
lutē. Hec ille. Hilarꝰ. Myſtici autē dñs
domū ꝑncip̄ſ.i.ſynagogā īgredit cui ī cā
ticis legis hymnꝰ luctū ꝑſonabat. Hec
ille. Hie. Uſq3 eñi hodie iacet ī domo ꝑn
cipis mortua:⁊ q̄ vīr magr̄i ⁊ tibicines
ſūt carnē lugubre canētes. Turba q̄3 iu-
deorꝫ nō eſt turba credētiū ſ3 tumultuan
tiū. Sed cū itrauerit plenitudo gētiū tūc
oīs iſrl' ſaluꝰ fiet. Hec ille. Hilarꝰ. Ut āt
rarꝰ ex lege credētiū numerꝰ poſſit intel
ligi:turba expulſa eſt quam vtriq3 ſalua-
ri dñs optaſſet. S3 irridēdo dicta geſta-
q3 eiꝰ:reſurrectiōis nō fuit digna conſor
tio. Hec ille. Hie. Tenuit aūt manū eiꝰ.⁊ M
ſurrexit puella:q2 niſi prius mūdate fue-
rit manꝰ iudeorꝫ q̄ ſanguine plene ſūt ſy
nagoga eorꝫ mortua nō ꝯſurget. Hec ille
Hilarꝰ. Exeūteāt fama ī vniuerſam ter

ſaīllā electionis ſaiꝰ:donū xp̄i atq; ōpa
p̄dicāt. Hec ille. ¶ Moraľr ait Raba.
Puella in domo mortua eſt aīa mortua
in cogitatiōe:dicit aūt ꝙ puella dormit
q̄ q̄ peccāt in pn̄ti.adhuc ꝑ pn̄iam reſu-
G ſcitari poſſunt. Tibicines ſunt adulato-
res q̄ fouēt mortuā. Hec ille Gre.xv. Mo-
ra. Foras autē turba eijcit vt puella ſu-
ſcitet:qꝛ niſi prius a ſecretioribus cordis
expellat ſecularium multitudo curarū:aīa
q̄ intrinſecus iacet mortua non reſurgit.
Hec ille. Raba. In domo autē puella co-
raȝ paucis arbitris ſurgit iuuenis extra
portā:ꝛ Lazarꝰ coraȝ multis:qꝛ publica
noxa publico eget remedio:leuis leuio
ri et ſecreta poteſt deleri pnīa. Hec ille.

Dn̄ica.xxv.poſt Trin.

Textus euā. Jo.c.vj.

Cum ſubleuaſſet oculos
Jeſus ꝛ vidiſſet qꝛ multi-
tudo maxīa venit ad eū
dīt ad philippū. Vn̄ eme
mꝰ panes vt mādu cēt hi.
Hoc aūt dicebat tētās. Ipſe em̄ ſcie
H bat q̄d eſſet facturꝰ. Rn̄dit ei Phi-
lippus Ducētoꝝ denarioꝝ panes
nō ſufficiūt eis vt vnuſquiſq; modi
cū q̄d accipiat. Dicit ei vnus ex di-
ſcipulis eius Andreas fr̄ ſimonis
Petri. Eſt puer vnus hic qui habet
q̄nq; panes hordeaceos ꝛ duos pi
ſces:ſed hec quid ſunt inter tātos.
Dixit ergo Jeſus. Facite homines
diſcūbere. Erat aūt fenū multū in
loco. Diſcubuerunt ergo viri nume
ro quaſi q̄nq; milia. Accepit ergo
Jeſus panes:ꝛ cum gratias egiſſet
diſtribuit diſcūbētibus. Similiter
ꝛ ex piſcibꝰ quātū volebāt. Ut autē
impleti ſunt dixit diſcipꝉis ſuis. Col
ligite q̄ ſuperauerūt fragmenta ne
pereāt. Collegerūt ergo ꝛ impleue
a rūt duodeci cophinos fragmētoꝝ
ex q̄nq; panibꝰ hordeaceis q̄ ſuper-
fuerūt his q̄ manducauerāt. Illi er
go hoīes cum vidiſſent q̄d fecerat ſi
gnū dicebāt. Qꝛ hic eſt vere ꝓphe-
ta qui venturus eſt in mundum.

Abijt Jeſus trās mare gali-
lee ꝛc.] Jo.vj. circa miracu- K
lū de panibꝰ i pn̄ti euā.tan
gunt tria pūcta q̄ ſunt Mi-
raculi ꝓparatio:ſcl ꝑpetra
tio:ꝛ xp̄i glificatio. ¶ Quātū ad ꝑmū li-
teraliter ſciendū eſt ꝙ bis circa panes
xp̄s miraculū fecit. Semel.ſ.poſt pēthe-
coſtē:vt dicit Mag.hi.qn̄ ex ſeptē pani-
bus ſatiauit q̄tuor milia hoīȝ extra par-
uulos ꝛ mulieres vt habet. Mat.xv. Et
ſemel ꝓpe paſcha vt habet i pn̄ti euan.
Dr̄ ergo [Abijt Jeſus] recedens a iudea
qꝛ iudei pſequebant cū eo ꝙ ſabbato lan
guidū curaſſet in pbatica piſcina:vt di-
cit Joan.ꝛ ipſe eorum furori cedebat ſm̄
Chry. [trans mare galilee.] i. vltra quan
dā lacū de quo ꝛ de cuiꝰ noībꝰ habes.ſ.
dn̄ica.xij. Et ſm̄ Theo. tranſit xp̄s de lo
co ad locū:vt auidiores ꝛ ſollicitiores re L
dat hoīes vniuſcuiuſq; ciuitatis vn̄ ſeq-
tur [Et ſequebat eū multitudo magna]
que nō erat ruſticoꝝ:ſȝ ciuiū. Mat.xiiij.
Turbe ſecute ſunt eum pedeſtres:de ci-
uitatibꝰ. Et hoc ꝓpter venuſtā xp̄i facieȝ
ꝛ dulcem doctrinā:ꝛ glīoſa miracula:ſi-
cut dicit Chry. Quis etiam aliqui ſeque-
rentur ex inuidia ꝛ appetitu detrahēdi.
Maior tn̄ pars ꝓpter doctrinā ꝛ miracu
la ſequebatur illum [qꝛ videbant ſigna]
i.miracula [q̄ faciebat ſuper his q̄ infir-
mabantur.] Sanabat em̄ eos corpore et
aīa:ita ꝙ ſicut dicit Alchu.ꝛ.s.Tho.nul
lū ſanauit in corpore q̄n ſanauerit i aīa:
ad quā ſanādā ꝑncipaľr venerat [Sub-
ijt ergo in mōtē Jeſus] Primo ſm̄ Chryſ.
qꝛ erat ibi miraculū facturus. Scd̄o ſm̄
eūdē:vt erudiret nos tumultus declina-
re. Tertio forte aſcendit:qꝛ erat locus do
ctrine ꝛ cōtēplatiōi congruus:iō ſubdit
[Et ibi ſedebat cū diſcipulis ſuis.ſ.quos
docebat ſm̄ Chry. [Erat aūt ꝓximū pa-
ſcha] In iſto paſchate xp̄s non fuit i hie-
ruſalē ſm̄ Chry.ꝛ Theo.ꝛ.s.Tho.lȝ de
hoc eſſet legis p̄ceptū ꝛ cā eſt ſm̄ eoſdē: M
qꝛ paulatim ſoluebat legem oſ̄dere vo-
lens ꝙ illa legalia feſta ꝛ ſacrificia ceſſa-
re habebāt adueniēte veritate:ꝛ ꝙ ipſe

legi nō ſubijciebat. Sumebat autē occa-
ſionē huius vt dicunt a iudaica nequitia
qui illū volebāt occidere. Qui em̄ habe-
bant capitales inimicitias nō tenebant
aſcēdere. Dicit aūt hic Bed. ꝙ ex hoc ꝙ
factum dicitur accidiſſe ꝓpe paſcha ſm̄
Jo.ꝛ Mat. dicit ꝙ xp̄s audita nece Joā-
A nis receſſit in deſertuȝ ꝛ ibi hoc miracu-
lū fecit colligitur ꝙ Joānes ꝓpe vnum
paſcha fuit occiſus.ꝛ xp̄o prope aliud ſe
quēs:ita ꝙ inter vtriuſq; mortē ſpatium
fluxit vnius anni [dies feſtus iudeoꝝ].
Addit aūt iudeoꝝ nō qꝛ alienatiōes ce-
lebrarēt paſcha ſed ꝓpter cauſas dictas
ſupra feria.ij.poſt.iiij.dominicam.xl. Et
adde ꝙ forte hoc dixit.qꝛ q̄n Joānes ſcri
pſit euangeliū:iam diu erat ꝙ in eccleſia
nō obſeruabant iudeoꝝ feſta:iō hoc ad
didit vt ſciret etiam in lege veteri fuiſſe
paſcha celebratū etiam ab his qui pētha
theucū nō viderūt:ſed ab idololatria cō
uertebantur ad deū. ¶ In hac parte do
cumētum eſt morale/vt rumores fugere
debeamus ꝛ tumultus mūdanos quibꝰ
inquietat aīus:ꝛ aſcēdere montē cōtem-
plationis ponendo finē noſtrū in deo qꝛ
tūc nō ſentiemus mūdi preſſura. Gre.in
li.mora. Ille huius mūdi veraciter mala
ſentit qui eius bona inhianter appetit.
B Nam cuius mens in alium ſuſpenditur
ſub ipſa eſt quicq̄d cōtra ipſam mouet.
Hec ille. ¶ Quātū ad ſcd̄ȝ lr̄aliter tāgit
miraculi ꝑpetratio cū dr̄. [Cū ſubleuaſ
ſet ergo oclos Jeſus] Beda. Oculos em̄
nō erigebat huc atq; illuc:ſed pudice ſe-
debat attētus cuȝ diſcipulis ſuis. Hec il-
le. [ꝛ vidiſſet quia multitudo maxima ve
nit ad eū] cū tāta deuotione vt obliuiſce-
rentur ſecū deferre cibaria: dixit ad phi
lippum]. Eſt autē ſciendū ꝙ ſicut dicitur
Matt.xiiij.ꝛ Marc.vj. xp̄s videns mul-
titudinē nō ſtatim allocutus eſt. Philip
pū ſed ſicut dicit Mat. curauit lāguidos
eoꝝ:ꝛ ſicut dicit Mar. docuit eos multa
ꝛ protraxit ſermonem vſq; ad veſperaȝ.
C Et tunc dixerūt ei diſcipuli vt dr̄ Marc.
deſertus eſt locus hic ꝛ iā in hora ꝑterijt
dimitte illos/vt eūtes in ꝓximas villas
ꝛ vicos emāt ſibi cibos q̄s māducent. Et
rn̄dens ait illis. Date illis vos māduca-
re:ꝛ dixerunt ei:eūtes emamꝰ ducētis de
narijs panes ꝛ dabimꝰ eis māducare. et
tūc ipſe dixit ad philippū. [Vn̄ ememus
panes vt manducent hi]:i.ex quo pretio
ememꝰ:cū forte tātā ſummā nō haberēt:
vl̄ ex quo loco ememꝰ:cū forte tot panes
nō potuiſſent ibi reperiri. Nō interrogat D
aūt ex ignorātia ſȝ Chryſ.ſȝ vt euidētius
fiat miraculū ex rn̄ſiōe Philippi. Quem
potius interrogauit q̄ aliū:qꝛ vt dr̄ Chr.
ſciebat q̄ diſcipuloꝝ eiꝰ amplioꝛi indige
bat doctrina. [Hoc āt dicebat tētās eū.]
Tētare aliq̄n ē ad malū ꝓuocare/ſic deꝰ
neminē tētat:ſȝ eſt offm̄ diaboli. Aliq̄n ē
experimētū ſumere de re incognita/ꝛ ſic
deꝰ dr̄ tētare/nō q̄ſi ipſe expiat incogni-
tū ſȝ qꝛ facit alios experiri.ſicut Gen̄.xxij.
tētauit Abrā:vt eiꝰ obediētia alijs mani-
feſtaret. Et ſic tētauit Philippū.ſ.vt ipſe
ſuā tarditatē in credēdo agnoſcat:ſȝ Al
chu. Uel vt hoc ip̄ȝ alijs oſ̄dat ſm̄ The.
Uel vt alijs fieret manifeſtꝰ defectus pe-
cuniarū ꝛ panū/non aūt vt ipſe addiſce-
ret q̄d neſciebat. [Ipſe em̄ ſciebat q̄d eēt
facturꝰ] Sȝ q̄re nō interrogauit Judā q̄
habebat loculos. Ad hoc dr̄ ꝙ philippꝰ
erat de illa patria oriundus ꝛ forte etiaȝ
magis ſollicitabat q̄ alij apl̄i vt turbā di E
mitteret ad emēdos cibos. [Dicit ei Phi
lip. ducētoꝝ denarioꝝ panes nō ſufficiūt
eis/vt vnuſq̄ſq; modicū q̄d accipiat].q.
d. Neq; pecunia neq; res venales ſuppe
tit nobis. Alchu.i q̄ tarditatē ſuā oſ̄dit.
Nā ſi ꝑfecte d̄ creatore itelligeret:de eiꝰ
potētie largitate nō diffideret. Hec ille.
¶ Sed contra qꝛ beatus Marcus dicit
predicta verba fuiſſe reſponſa a diſcipu-
lis. Ad hoc dicit Aug. de cō.euā. dupľr/
qꝛ.ſ.philippus ore ceteroꝝ locutus eſt.
Uel ponit ſingulare pro plurali:vel ecō-
uerſo. Dicit ei vnus ex diſcipulis eius.
Andreas frater ſimonis Petri. Eſt puer
vnus hic] qui ſm̄ Magiſtrū hiſto. credi-
tur vnus ex diſcipulis fuiſſe [qui habet
q̄nq; panes hordeaceos et duos piſces.]
Hic videtur melius diſpoſitus q̄ philip F
pus. Qꝛ enim audiuerat quod heliſeꝰ ex
viginti panibus hordeaceis ſatiauit cen
tum homines:vt ait Chryſo. aliquid co-
gitauit de multiplicatione hoīȝ:ſȝ tn̄ vt
idē ait impfecte credidit:qꝛ cogitauit ꝙ
de paucioribꝰ pauciora:de pluribus plu

ra xp̄s multiplicando faceret.iđ ſubdit.
[ſed quid ſunt inter tantos:].q.d.Si iſti
multiplicent̃ vt multiplicauit Heliſeꝰ:tñ
l.viri ſunt comeſturi.Sed ꝯ:qꝛ ſm Mar
G cum iſta v̄ba nõ fuerũt Andree:ſed diſci
pulorũ.Ad hoc dicit Aug.de con.euã.ꝙ
Marcꝰ poſuit plurale ꝓ ſingulari.[Di
cit ei Jeſus.Facite hoĩes diſcumbere].i.
ordinate ſedere ad manducandũ Alcui
nus.Ad lr̃am hoĩes diſcũbere dicimꝰ ia
cēdo comedere more antiquoꝝ.Hec ille.
Et vt intelligat̃ ille locꝰ aptus fuiſſe ſeſ
ſioni:đr.[Erat autē fenũ multũ in loco]
Theo.i.herba viridis.Erat eniꝫ paſcha
qđ ĩ pmo mēſe veris pficiebat̃.Hec ille.
[Diſcubuerunt ergo viri.]Theo.ſoli viri
numerant̃ ab euãgeliſta qꝛ legalē cõſue
tudinē ſequebat̃.q̄ a vigintiannis et ſu
pra ppl'm numerare docet[nũero quaſi
quinq; milia]expectãtes deuote q̄d actu
rus eſſet xp̄s.Et ſicut dicit Marcꝰ diſcu
buerũt ꝑ cõtubernia:qꝛ vt dicit mag.hi.
diuerſaꝝ villarũ hoĩes diuerſis locis ſe
debãt.[Accepit ḡ Jeſus panes:⁊ cũ gr̃as
H egiſſet diſtribuit diſcũbētibꝰ:ſilr̃ ⁊ ex pi
ſcibꝰ q̃tum volebant.ſ.ex piſcibꝰ ⁊ pani
bus.ex quo pꝫ ꝙ fuerũt mltiplicati.Sꝫ
quõ fuerũt multiplicati.Ad hoc dicit.s.
Tho.ſ.ꝑ.q.xcij.ꝙ eodē mõ fuerũt multi
plicati quo ⁊ corpus.Eue formatũ ex co
ſta viri.Quidã ḡ dicunt ꝙ ibi nulla fuit
materia addita:ſed tm̃ preexiſtēs maiorē
accepit quantitatē.Sed ꝯ:qꝛ hoc fuiſſet
ꝑ rarefactionē.qđ nõ eſt cõueniēs:qꝛ ra
refactio in talibꝰ multiplicationibus nõ
appareret.Itē qꝛ lꝫ.s.Tho.non dicat il
li fuiſſent q̃dem impleti:ſed non ſatiati.
Impleti quidē rõne magne quantitatis
ſꝫ nõ ſatiati rõne modicitatis ſubſtãtie:
qꝛ vere ibi nõ fuiſſet niſi ſubſtãtia quinq;
panũ.Ut ergo dicit vbi.ſ.hoc factũ ē al
tero duorũ modoꝝ:qꝛ deꝰ vel addebat
p̄exiſtēti materie aliã quã nouiter crea
bat:vel priꝰ creatã quã nouit̃ in panē cõ
uertebat.Et ſcđm eſt ꝓbabiliꝰ:⁊ videtur
I mēs eſſe Augu.dicētis.Uñ enĩ multipli
cabat de paucis granis ſegetes:inde in
manibus ſuis multiplicauit quinq; panes
Hec ille.Cõſtat autē ꝙ ſegetes multipli
cãt̃ ex ꝯuerſiõe humoris terre.Et idēꝫ đr
de Eua:dicit̃ tñ deꝰ ex quinq; panibus ſa

tiaſſe turbas:qꝛ illa materia quinq; pani
bus addebat̃.⁊ eodem mõ Euã de coſta
formaſſe.Hec ex.ſ.Tho.Credo aũt illos
panes fuiſſe multiplicatos nõ ſolũ ĩ ma
nibꝰ xp̄i vt dicit Aug.ſꝫ ĩ manibꝰ aploꝝ
⁊ in ore ⁊ in ſtomacho comedētiũ donec
fuerũt ſatiati nõ enĩ ē veroſile ꝙ xp̄s vel K
aplĩ tãtã panis q̃ãtitatē attrectauerint.
Et materia q̄ in panē conuertebat̃ credo
aerē fuiſſe q̄ panē circũſtabat.¶Eſt aũt
notãdum ſm Chry.ꝙ xp̄s ſuſcitans mor
tuos ⁊ faciens maiora miracula.nõ orat
vt ſe deũ oñdat ⁊ orõne nõ idigere.Hic
aũt orat.Primo vt oñdat cibum ſumere
volētes debere gr̃as ĝere deo.Scđo vt
oñdat ſe eē a deo ⁊ nõ cõtrariũ deo.Uñ
vt idē dicit qñ multi aſtabãt quibꝰ opor
tebat ſuadere ꝙ eſſet amicꝰ dei orabat ꝓ
pter ſcđam rõnē dictã ſecꝰ qñ miracula
faciebat in occulto.Hinc eſt:lꝫ Chry.nõ
dicat ꝙ etiã in maioribꝰ aliqñ orauit:vt
in ſuſcitatiõe Lazari.¶In hac parte eſt
morale documētũ:de quo Theo.ait.Ad
diſcimꝰ aũt ex miraculo ꝑpetrato nõ fie
ri puſillanimes ĩ coartationibꝰ paupta
tis.Hec ille.¶Quãtũ ad tertiũ oſtēditur
glorificatio xp̄i q̄ gloriã ex ipſo facto:et L
ex teſtimonio turbarũ reportauit:cuꝫ đr.
[Ut aũt ĩpleti ſunt].i.ſatiati.Ex quo pꝫ
ꝙ miraculũ fuit verũ ⁊ nõ apparens[di
xit diſcipulis ſuis.Colligite q̄ ſupauerũt
fragmenta.]Non dicit panes:qꝛ nullus
ibi manſit integer.Uoluit aũt colligi fra
gmēta.Primo ꝓpter rõnē quã ipſe tangit:
dicēs[ne pereant]ſꝫ ſupple pauperibus
miniſtrent̃.Scđo vt miraculum per reli
quias publicaret̃ etiã apud illos q̄ nõ in
terfuerunt.Tertio ꝓpter figuraꝫ de qua
dicet̃.[Collegerunt ergo et impleuerunt
duodeci cophinos fragmentoꝝ ex quinq;
panibus hordeaceis.q̄ ſupfuerũt his q̄
mãducauerant]nõ a caſu ſꝫ ex diuina or
dinatione vt tot eſſent q̄t aplĩ.ſm Chry.
vt.ſ.ꝑ hoc ſignificaret̃.ſm Augu.ꝙ ea q̄
turbe comedere.i.capere nõ valebant in
mētibus pfectorũ reconderent̃.Uel vt ſi
gnificaret̃ ꝙ ſinguli aploꝝ deferrēt ver M
ba xp̄i ⁊ reliquias doctrine ſue ad eos q̄
ipſum in carne docentem non viderunt.
Sed quõ ibi habuerunt cophinos:dicit̃
ꝙ erant in aliqua villa vicina:vel delat̃

fuerunt vt multitudini vēderent̃.Uel ibi
non fuerunt cophini:ſꝫ ex reliquijs tãtuꝫ
ſublatum eſt quantum duodecim cophi
ni capiunt.Eſt aũt cophinus ſm magi
ſtrũ quid ex iuncis ⁊ palmarũ folijs con
textũ:⁊ credo ꝙ ſit idē qđ ſporta.]Illi er
go hoĩes]qꝛ ſm Bed.carnales erant et
A carnaliter intelligebant cũ vidiſſent qđ
fecerat ſignũ deũ eſſe illum neſciētes[di
cebant:qꝛ hic eſt vere propheta]Nec tñ
falluntur:qꝛ vt dicit Alchuinus:ipſe ſe
ꝓphetam vocauit.dicens.Nõ capit pro
phetã perire extra hierl'z.Mar.xiij.Fuit
tñ ⁊ cũ hoc dñs ꝓphetaꝝ ſm Aug qꝛ nul
lus eſt ꝓpheta ſine verbo dei:qđ eſt xp̄s
Chry.ex hoc aũt ꝙ dicunt[q̄ venturꝰ eſt
in mũdũ]manifeſtũ eſt q̄ꝙ ꝓphetã quēdã
expectabant principalem.Et ideo qđ di
cit.Hic eſt vere ꝓpheta in greco cũ adie
ctione articuli ponit̃.ad oſtēdendũ.ſ.eũ
eſſe diſcretum ab alijs ꝓphetis.Hec ille
¶In hac parte aũt eſt documentum ꝙ
dei opera miremur.de quo Aug.ait Cõ
ſyderandũ eſt ꝙ qꝛ deꝰ non eſt talis ſub
ſtantia q̄ videri oculis poſſit ⁊ mirabilia
eius;quibus totũ mundum regit vniuer
ſamq; creaturam adminiſtrat aſſiduita
te viluerũt ſeruãt ſibi quedã que faceret
B oportuno tempore p̄ter viſitatuꝫ curſum
ordinēq; nature:vt non maiora ſed inſoli
ta videndo ſtuperent q̄bus quotidiana
viluerunt.Maius enĩ miraculum eſt gu
bernatio totiꝰ mũdi q̄ꝙ ſaturatio quinq; mi
lium hoĩm de quinq; panibꝰ:⁊ tñ hoc ne
mo mirat̃.illud mirant̃ hoĩes nõ qꝛ ma
ius ſed quia rarum eſt.Hec ille.
¶Allegorice ſꝫ Alchuinũ xp̄s mare ga
lilee.i.p̄ſens ſeculũ adũt naſcēdo tranſ
iuit moriendo ⁊ reſurgendo:⁊ ſm Bed.
aſcendit in montē.i.in celũ ꝑ aſcenſionē
⁊ ſequunt̃ eũ ſm Alchuinũ turbe conuer
ſoꝝ ad fidē.Iſti v̄o panes quinq; fuerũt
quinq; libri moyſi ſm Augu.qui fuerunt
hordeacei.i.groſſe corticis:ſm eundem
C qꝛ in tali lege ſpũalia ſub corporalibus
ſacramentis tegebant̃:vel ſm Bed.quia
hordeũ eſt iumentorũ ⁊ ceruorum pabu
lum.iudei aũt cerui fuerunt ⁊ iumenta
qꝛ carnales.Duo piſces.ſm Alchuinum
fuerunt doctrina ꝓphetarum ⁊ pſalmi
ſte.Puer vero q̄ iſta portabat nec man

ducabat ſm Augu.eſt iudeoꝝ populus
ſenſus puerilis.Iſta ſm Augu.lxxxiij.q.
fregit xp̄s aplĩs diſſerendo:⁊ illi turbe:⁊
ſic totũ mundũ ſatiaret.Uñ ⁊ ſm Alchui
num qꝛ nõ fecit nouos panes ſignificat
ꝙ non reprobauit veterem ſcripturam: D
ſed aperiendo patefecit.
¶Moraliter.Quinq; panes ſunt quos
nobis xp̄s exhibet q̃ãtũ in ſe eſt.⁊ quos
vult nos mãducare vt inde maximã cõ
ſolationē reportemus.Primus eſt peni
tētialis qui đr panis lachrymarũ ⁊ dolo
ris:⁊ cõficit̃ ex pctis cõtritis ⁊ comminu
tis.Scđs eſt ſacramētalis.i.eucharistia
q̄ đr panis viuus.Iſte factus eſt in arca
vteri virginalis ex tribus farinis.ſcꝫ dei
tate aĩa ⁊ corpore.⁊ in cruce fuit quinq;
vulneribus inciſus.⁊ manducat̃ ſpiritua
liter tñ ab oĩbus iuſtis ꝑ meditationem
⁊ ſacramentaliter tñ a pctõribus cõican
tibus ⁊ vtroq; modo ⁊ iuſtis communi
cãtibus.Tertius eſt materialis:quem de
bemus comedere in ſocietate alioꝝ me
diante eleemoſyna.Quartus eſt doctri
nalis q̄ eſt cibus anime:ſm illud Matt.
iiij.Non in ſolo pane.ſ.materiali viuit E
homo:ſed ⁊c.⁊ eſt diuina ſcriptura ĩ qua
aĩa ꝑ lectionē ⁊ meditationem refici đꝫ.
Quintus eſt celeſtialis q̄ manducat̃ in
regno dei vt pꝫ Luc.xiiij.⁊.xxij.đr.Ego
diſpono vobis ſicut diſpoſuit mihi pa
ter meus regnũ vt edatis ⁊ bibatis ſuꝑ
mēſam meã ĩ regno meo.Iſte panis ē vi
ſio deitatis:vel deus viſus ad quē toto
corde debemus anhelare:⁊ ꝑ panem la
chrymarum:⁊ panem ſacramentalem ⁊
materialem:⁊ doctrinaleꝫ ad illũ perge
re p̄ſtante xp̄o Jeſu dño nr̃o.q̄ cũ p̄re et
ſpũſancto deꝰ regnat in eternũ.Amen.

¶Explicit Tractatus ſecundus.

¶Incipit Tract.iij.Auree Roſe.

Quia repleta eſt terra ſcĩa
domini ſicut aq̄ maris
operiētis:vt olim ꝓdi
xerat Eſa.c.xj.⁊ iã fide
liũ multitudo ex diuini
verbi frequenti vſu ad
aliquã ſubtiliora contē F
plãda põt aſſurgere:nunc ſuꝑ euãgelijs
tpalibꝰ feſtiuis volo q̄dã ſubtiliora mo

nere q̄dā ꝟo etiā diſcutere: ſuꝑ ferialibus aūt plerūq3 mouere tm̄mō. Ea ē eīn librox copia vt poſſim9 ad alia loc, remittere lectorē. Et harū q̄onū q̄dā erunt
B ꝑ maiori pte theorice: itellectū ſcti euangelij cōcernētes. Quedā ꝟo morales et penitus impertinētes iuxta ea q̄ in voluminis exordio ſpopondi.

Igitur dn̄ica. j. in aduen. dn̄i.

Queſtio. j.

Querit̄ vtrū ſi aſina humane nature pcti demerito a diabolo nō fuiſſet allegata dei fili9 ꝑ incarnationē veniſſet eā iſidere vel nō. Ad hoc dico ꝙ Sco. i. iij. in ia x di. vij. lȝ dicat ſe loq̄ ſine ꝑiudicio tn̄ tȝ ꝙ ſi hō nō peccaſſet nihilomin9 fili9 dei veniſſet ꝑ carnis aſſumptionē: nō vt redēptor ſed vt glificator. Sȝ. s. Tho. i. iij. di. j. tȝ probabilr̄ ꝙ non veniſſet. lȝ dicat ꝙ alia opinio quā ſequit̄ Scot9 pōt ēt ꝓ-
H babilr̄ ſuſtineri. In tertia pte aūt. q. j. ar. iij. dicit ꝙ magis aſſentiendum eſt opinioni dicenti ꝙ nō veniſſet: ⁊ ei9 cōcluſio eſt tenenda. Et probat rōne vtrobiq3 ſic. Nā ea q̄ ex ſola dei voluntate dependent nobis innoteſcere nō pn̄t: niſi ꝑ reuelationē factā ſctis. Sȝ i ſacra ſcriptura ⁊ dictis ſanctorū hec ſola incarnationis cā aſſignat̄ redēptio. ſ. hois a ſeruitute pcti: ita ꝙ ceſſante pctō ipa ceſſaſſet. Intēdit aūt. ſ. Tho. arguere ſic. Quicūq3 in his q̄ ſunt fidei aſſerit: qð ignorat p̄ſum ptuoſe aſſerit: ſȝ q̄ aſſerūt xp̄m hoīe non peccāte fuiſſe venturū aſſerūt qð ignorāt. Nā cū aliquid ſciat̄ vel rōne vel reuelatione: iſti hoc nō ſciūt rōne q2 ſic nō pn̄t cognoſci q̄ ſolū ex diuina volūtate depēdent quā ignoram9: nec reuelatione q2 ſcti q̄bus facta ē reuelatio eorum q̄ ſunt fidei nō dicūt hoc: ſȝ oppoſitū innuunt. Cōfirmat̄ aūt rō. s. Thom̄. q2 ſi ceſſante pctō fili9 dei fuiſſet hūanat9 nulla pōt rō reddi niſi ꝓpter tuendo q̄re non fuit
I angelicat9 naturā angelicā aſſumēdo ⁊ glificando. Probat etiā vtrobiq3 autoritate. Nā Leo in ſermone de natiuitate dicit. Si hō ad imaginē ⁊ ſimilitudinē dei fact9 in ſuo honore māſiſſet creator mūdi creatura nō fieret aut ſempitern9 tēporalitatē ſubiret. aut equalis deo patri dei filius formaȝ ſerui aſſumeret. Et Augu. in oratione ad beatā virginē. Ut qd inq̄t neſcium pcti ꝓ pctōribus pareres: ſi deeſſet q̄ peccaſſet. Aut qd mater fieres ſaluatoris ſi nulla eſſet indegentia ſalutis. Itē idē ſuꝑ illud Mat. j. Ipſe eīn ſaluū faciet ⁊c. Si hō non peccaſſet: K
ꝟgo nō peperiſſet. Et de ꝟbis dn̄i exponēs illud Lu. xix. Uenit filius hois q̄rere ⁊c. Si hō inq̄t nō peccaſſet fili9 hois nō veniſſet. Et gl. j. Tim̄. j. ſuꝑ illð. Xp̄s venit in hūc mundū pctōres ſaluos ⁊c. dicit. Nulla cauſa fuit veniēdi xp̄o dn̄o niſi peccatores ſaluos facere. Tolle morbos: tolle vulnera: ⁊ nulla erit medicine cā. Sed ꝯ determinatū ſermonem ⁊ cōcluſionem omiſſis argumentis ⁊ que. s. Tho. facit ⁊ ſoluit arguo ꝑ rōnes in q̄bus fundauit ſe Scotus. Primo ſic. Nā ois ordinate volēs prius vult qð eſt fini ꝓpinquius: puta prius gloriam q̄3 gratiā: ⁊ prius gloriā magis glorioſi q̄3 minus glorioſi. Sed de9 ordinate vult. Ergo prius natura eligit ad gloriā nō ſolū xp̄m ſed oēs quos voluit gloriā cōſequi q̄3 aliq̄d p̄uiderit circa pctōrem de pena vel culpa. Supple aūt tn̄ q̄3 remoto po- L
ſteriori puta p̄uiſione culpe: ſtat pri9: puta electio anime chriſti ad gloriam. Solu. in nullo actu diuino immanente cuiuſmodi eſt velle et preſcire eſt ordo nature ſiue prioritas vel poſterioritas ſi in ſe conſideretur: quia in eo nō eſt diſtinctio quem requirit ordo prioritatis: nec ait tēdit in obiectum quaſi vnū obiectum ſit prius ſcitū aut volitū q̄3 aliud: q2 ſicut in vno actu: ita in vno inſtanti oia ſimul ſcit. ⁊ vult q̄cunq3 ſcit aut vult ſed eſt tm̄ in eo ex parte obiectorū. i. q̄ ſtū ſcit ⁊ vult vnū obiectū eē pri9 alio. q2 ſcit omne verū ⁊ vult omne bonū. Eſt autez verū ⁊ bonū vnā rem eſſe priorē alia. Et ſic intelligit̄ de9 ordinate velle: nō q2 in ſua volitione in ſe vel vt tēdit in obiecta M
ſit ordo: ſȝ q2 eſt ordo in rebus ab eo volitis. Ad argumētum dico ꝙ duplex eſt volans ordinate. Unus. ſ. in cui9 volitione eſt ordo vt hō ⁊ angelus q̄ hn̄t diuerſas volitiōes ſucceſſiuas inuicē ordinatas. Ali9 in cui9 volitiōe nō eſt ordo: ſȝ

in volitis vt de9. De p̄mo negat̄ minore ⁊ cōcedit̄ maior. de ſcðo aūtē econuerſo. ¶ Sed ꝯ ſolutionē replico. Licet eīn argumētū aſſumat duo falſa ſm̄ mentē arguētis. ſ. ꝙ in diuinis actib9 ſit ordo na-
A ture in ſe vel vt tendit i obiecta: ⁊ ꝙ idem act9 pri9 natura tendat in hoc obiectū q̄3 in illud. tn̄ ſaltē eſt ibi ordo rōnis ex pte rōcināt: ⁊ ſi nō rōcinabilis. Et ꝯn̄r pri9 ſm̄ rōnē de9 voluit gliam aie xp̄i q̄3 humanā redēptionē. Et ꝯn̄r i illo priori voluit incarnationez ꝑ ſe ⁊ ſm̄ ſe nō ꝑ alið. Et ꝯn̄r ceſſantib9 alijs fuiſſet celebrata. Sol. Deus vult maius bonū prius rōne q̄3 min9: qn̄ inter ea eſt ordo ꝑ ſe ſicut eſt inter bonū nature: grē ⁊ glie. nō aūt hoc eſt neceſſe qn̄ inter ea eſt ꝑ accidēs: ſicut eſt inter grās aut glorias nullum eſſentialē ordinē habētes vn̄ nō opȝ ꝯcedere deū prius natura vel rōne voluiſſe gloriā aie xp̄i q̄3 humanā redēptionem: imo potuit eſſe ꝙ pri9 rōne voluerit ſm̄ q̄3 ꝓmū. Scðo nullus eſt p̄ciſe p̄deſtinat9 eo ꝙ alius p̄uiſ9 ſit caſur9 alio q̄ oporteret aliquē gaudere de caſu alteri9 ergo multo magis hoc verū eſt de aia xp̄i. Sed ad
B de tu: ꝙ ſi non veniſſet niſi hō peccaſſet: illa aia fuiſſet p̄deſtinata ad illā gloriaȝ p̄ciſe: q2 alius p̄uiſus fuit caſurus. Sol. Dupliciter intelligit̄ aliq̄s p̄deſtinari: q2 alius p̄uidet̄ caſurus. Primo q̄ſi p̄uiſio caſus ſit cā p̄deſtinationis ſctis: ⁊ hoc eſt falſum. Scðo q2 nunq̄3 caſur9 p̄deſtinat̄ ad ſubueniendū caſuro: et ſic cōceditur. Nec tn̄ opȝ illum gaudere ⁊ de alterius caſu; ſȝ de bono qð originat̄ ex caſu ſicut ex cauſa ſine qua nō ſicut non oporteret deū: gaudere de culpa ſine qua nō haberet gloriā quā nō hȝ in parcēdo ⁊ puniēdo: nec oporteret martyres gaudere de tyrannorū neq̄tia: ſȝ de ſua patientia. Sȝ replicat̄: q2 nō videt̄ de9 aiam xp̄i ad tātā gliam p̄ordinaſſe ſolū ꝓpter talem redemptionē. Tum q2 talis glia eſt maius bonū q̄3 illa redēptio ſine gloria redimēdorū. Tū q2 nō eſt veroſimile ſummum
C bonū in entibus eſſe ſolū ꝓpter minus bonū occaſionatū ſicut nec deū prius p̄deſtinaſſe. Adā ꝙ xp̄m qð tn̄ ſeq̄ret̄. Solu. Ad primū dicit̄ ꝙ illaȝ aiam ad illam gloriā fuiſſe p̄deſtinatā ſolū ꝓ redēptione aliarū dupl'r intelligit̄. Primo quaſi talis redēptio ſit principalis finis eius. Scðo quaſi ſit finis eiuſdē: ſine quo non D
fuiſſet gloria aie xp̄i talis ac tāta qualis ⁊ q̄ta nunc eſt. Primo modo negatur ⁊ ſcðo mō cōcedit̄. Uel dr̄ ꝙ talis redēptio non fuit finis glorie xp̄i ſed eius incarnationis cuius duplex eſt finis. ſ. p̄xim9 i. p̄dicta redēptio / ⁊ remot9. i. perfectio vniuerſi vel glia dei vel ipſe deus / q̄ cīa ſunt finis totalis ⁊ ſingula finis partialis. Ad ſcðm aūt dr̄ ꝙ nō incōuenit maius bonū occaſionari ꝓpter minus bonū tanq̄3 ꝓpter finē ꝓximū aut partialē: imo ex pctis elicit de9 bona q̄ ſine eis nō fuiſſent. Tertio ſi p̄deſtinatio aie xp̄i ſic eīn ꝓ redēptione aliarū de9 prius vidiſſet. Adam caſurū q̄3 xp̄m p̄deſtinaſſet qð incōuenit. Et q2 illā nō fuit neceſſe vniri corpori paſſibili / oēs autoritates q̄ vident̄ ſonare ꝙ non veniſſet ſunt gloſſande / q2 nō veniſſet vt redēptor / nec vt paſſibilis. Sol. Cōcedo cōſequēs illatum de prioritate rōnis ex parte rōcinantis. In- E
telligimus eīn primo deū volentē ſuā bonitatē manifeſtare in ꝓductione ꝑfecti vniuerſi. Scðo ꝙ in eo voluit eſſe creaturas rationales ⁊ intellectuales beatas. Tertio ꝙ vidit caſum aliquarū p̄deſtinatarum. Quarto ꝙ decreuit eas reparare per incarnationē filij. Quinto ꝙ voluit aiam xp̄i inter oēs p̄ſtare grā ⁊ gloria et aliarū glias ordinare ad gliam xp̄i. Sed prioritate perfectionis ⁊ cauſalitatis ex parte effectus tēpalis eſt ecōuerſo. Eſt tn̄ ſciendū ꝙ. s. Tho. in. ij. di. j. q. ij. ar. iij. dicit ꝙ aliq̄d puta a dr̄ finis. b. dupl'r. Primo q2. b. ordinatur ad acquiſitionē ⁊ cōſeruationem. a vel q2 ex. b. prouenit vtilitas ipſi. a. Et ſcðo q2. b. tendit in. a. ſicut in illud cuius ſimilem ⁊ participationez deſyderat primo modo ruſticus eſt finis regis / ⁊ ſanitas eſt finis medicine / ⁊ predeſtinatio noſtra predeſtinationis xp̄i / F
ſed ſcðo mō eſt ecōuerſo / q2 nr̄a ſalus redūdat in gliam xp̄i qð aūt ordinat̄ ad finē primo mō eſt duplex. ſ. quoddā non participās diuina bonitate niſi in ordine ad illud cui eſt vtile / vt partes in ordine ad totū / ⁊ q̄ eā participat et ſine illo ordine. ſicut āgeli ſine ordīe ad hoīez. Prie

mū nō eſt niſi ſit ille finis ſꝫ ſec⁹ de ſcdo.
Hec ibi. Modus aūt gloſſandi autorita
tes quē ſcot⁹ tradit: lꝫ .s.Tho.i.iij. dicat
G ꝙ ꝓbabilr̄ poſſet ſuſtineri. tñ eum ꝑſum
ꝓtuoſuꝫ credidit: imo vr̄ ꝙ repugnet di-
ctis ſctōꝝ lꝫ nō ſcripture. Stante em̄ ta-
li gloſſa duplex fuit cā xp̄o dño veniēdi
ſ. pctōres ſaluos facere: ⁊ humanam na-
turā gl̄ificare. Sed hoc eſt ꝯtra gloſſam
ſupra inductā q̄ dicit ꝙ nulla cā venien-
di fuit niſi vna .ſ. pctōres ſaluos facere.
Preterea ſup illud Leui. vlti. Ois eſti-
matio ſiclo ſanctuarij ponderabit̄: dicit
glo. Ois diffinitio ſctis fiat ponderibus
de ſctā ſcriptura venientib⁹. Sed ſic eſt
ꝙ dicta glo. non venit de ſacra ſcriptu-
ra id eſt in ea nō habet fundamentū. er-
go ꝑ eā nihil bñ diffinit̄ vel determinat̄.
De his oib⁹ vide ſi vis. Cap. i. iij. diſt. ſ.
¶ Queri ēt pōt vtrū conueniens fuerit
chriſtū incarnari. De quo vide .s.Tho.
vbi .ſ. Et vtrum cōuenientius fuerit in-
carnari filium ꝗ͠ patrem vel ſpiritū ſan-
ctuꝫ. de quo vide Tho. iij. parte. q. iij. ar-
H ticu. viij. ⁊. iij. di. ſ. q. ij. ar. ij. ⁊. iij.

Dominica ſecunda in aduentu.

Queſtio ſecunda.

Q[u]eritur vtrum deus poſſit
aſtra .i. ſoleꝫ lunam ⁊ ſtellas
ſuo ſplendore ꝓuare. Ad qd̄
rñdeo per tres cōcluſiones.
Pria. Sol nulla ſua luce ve-
re priuari poteſt. Naꝫ impoſſibile eſt ꝙ
ſtante cā remoueatur effectus qꝛ cauſa
eſt ad quam de neceſſitate ſequit̄ aliud
vt ptꝫ .v. Meta. Sed ſtante ſole ſtat cā
ois ſue lucis: qꝛ non hꝫ luceꝫ alienā: ſiue
ab alio participatā: nec ꝓpriam que ſit
accidēs .i. cōe: ſed hꝫ ſolum ꝓpriam que
eſt accidens per ſe ⁊ naturalis ꝓprietas
eius. Omne aūt tale accidens cōſequit̄
principia ſpēi cui ieſt: vt riſibilitas prin-
cipia hoīs: ⁊ dꝛ cauſari a ſuo ſubiecto: nō
per actionē ſed per naturalē ſequelam.
i. ſic ꝙ producēs ſubiectū ꝓducit per il-
lud ꝓprias ſubiecti paſſiones. ¶ Scda.
Luna priuari pōt vere aliqua luce. vt
I ptꝫ ad ſenſum: qꝛ priuat̄ ea quam habet
a ſole vt pꝫ in eclipſi. Non autē omni: qꝛ
ſm̄ .s.Tho. ſuper libro de celo ⁊ mundo
cum luce participata a ſole hꝫ propriaꝫ:
lꝫ debilē ⁊ ſolum in ſuperficie. Et hec cō-
ſequit̄ principia lune ſicut in ſole dictuꝫ
ē. ¶ Tertia. Stelle priuari poſſunt vere
aliqua luce: qꝛ ea quā habent a ſole qui K
ſm̄ .s.Tho. illuminat oēs ſtellas: nō aūt
oī: qꝛ ſi luna q̄ inter oīa corpora ſtellarū
eſt infima adeo vt ſit opoca hꝫ aliqualē
lucem ꝓpriā a fortiori vident̄ eā habere
ſtelle: vt innuit .s.Tho. veri. q. xij. ar. j. in
corpore: dicens lumen eſſe in ſtellis: vt
qualitas ⁊ forma permanēs: in aere ve-
ro vt paſſio. ¶ Sed cōtra premiſſa: qꝛ q̄-
dā dicunt ſolem in paſſione chriſti vere
priuatū lumine. Solu. Hoc eſt falſum et
ꝯtra Dionyſiū i epiſtola ad Policarpū:
q̄ dicit ſe vidiſſe tūc lunā ſubitraſſe ſolē.
Ne hoc mirum ſi ipſe hoc vidit: nō au-
tē illi qui erant in hierl'm qꝛ ipſe fuit in
egypto vbi raro ſunt nubes: tūc aūt fue-
runt nubes in iudea ad maiorē horrorē
mortis chriſti. Scdo. Nā Scotus ⁊ mul
ti alij vident̄ habere pro maxima: ꝙ qñ-
cunqꝫ aliqua ſe habēt vt pri⁹ ⁊ poſterius
realiter diſtincta: deus poteſt ſeparare
prius a poſteriori: quia ab eo non depē- L
det: ſed huiuſmodi ſunt ſol ⁊ ſuus ſplen-
dor et luna et ſtelle. Solu. Illa maxima
eſt falſiſſima. Fallit em̄ primo vbi vnum
eorū eſt reliquo ratio eſſendi. Unde non
poſſet deus facere materiam ſine forma
qua eſt prior ⁊ a qua realr̄ diſtinguitur.
Et ſcdo vbi vnum eſt effectus et natura-
lis ſequela alterius: ſicut paſſio ſubiecti:
qꝛ tunc eſt impoſſibile agere ad cōſerua-
tionē ſubiecti: ⁊ nō ei⁹ qd̄ neceſſario eſt
a ſubiecto. Et lꝫ pri⁹ non depēdeat a po-
ſteriori: tñ neceſſario illud cauſat ⁊ ſifert
⁊ ipm̄ poſteri⁹ a priori ſic depēdet vt ali-
qñ nō ſinat ipm̄ ſine ſe eſſe. ¶ Sed ꝯtra
hoc quia nō magis depēdet paſſio a ſub
iecto: puta calor ab igne, q̄ actio a paſ-
ſione vel qualitate puta calefactio a ca-
lore. Sꝫ deus pōt paſſionē ſiue qualita-
tem ſubiecti ſeparare ab actione: vt ptꝫ
in tribus pueris. Ergo ⁊ ſubiectū a paſ-
ſione. Sol. Proprietates q̄ ſunt cū motu
poteſt deus a ſubiecto ſeparare: qꝛ non
ſunt ꝓprietates niſi ſuppoſito motu pri- M
mi mobilis a quo depēdent. ⁊ magis a
deo: de quoꝝ nūero eſt calefacere reſpe-
ctu ignis: non aūt pōt ſepare q̄ ſequunt̄
ſubiectuꝫ per ſimplicē emanationme: vt
lucere. Hec Petrus. Sed qꝛ etiā ſtante
motu celi ignis aliquā'do eſt abſolut⁹ ab
A actiōe que eſt calefactio. iō medius dici
poteſt ꝙ non eſt ſimile: quia paſſio eſt in
ſubiecto: nō aūt actio in paſſiōe: ſꝫ trāſit
in paſſum: ⁊ per eius indiſpoſitionē pōt
impediri. Uñ ſi actio ſit immanēs ⁊ na-
turalis: vt ea qua angel⁹ ſe intelligit eſt
inſeꝑabilis. Nō ergo ignis eſt, circa tres
pueros abſolut⁹ a calefactiōe quaſi ali-
q̇d circa ipm̄ factū ſit: ſed qꝛ aliq̄ forma
impreſſa eſt pueris per modū habit⁹ vel
act⁹ q̄ ꝓhibebat eos cōburi: ſicut ⁊ ipri-
met̄ corporib⁹ gl̄ioſis. Tertio. Nā luna ⁊
ſtelle nō habēt lucē niſi ab alio: qꝛ ſol eſt
fons toti⁹ luminis, ⁊ dict⁹ eſt ſic: qꝛ ſolus
luceat. Et ego pñt omni luce ꝓuari. Sol.
Sol lucet ſol⁹ luce ꝓpria ⁊ pura non mi-
xta cū alia luce: ⁊ eſt fons totius luminis
inq̄ſtū ad oīa luminaria diffundit aliqd̄
lumē p'modū paſſionis ſiue accidētis nō
cōſequētis ꝓncipia ſpeciei: nō aūt quaſi
omne lumē luminariū ſi hoc mō ab illo.
¶ Sed cōtra hoc: qꝛ lumen qd̄ ſtelle ha
bent a ſole ſemꝑ habent: ergo nōt habēt
B illud ꝑ modū paſſionū. Sol. Negat̄ con
ſequētia: qꝛ ꝙ ſemꝑ illud habeāt eſt non:
qꝛ habeāt vt aliquid ꝑmanēs ⁊ ꝯſequēs
earū naturam / ſed qꝛ ſemꝑ aſpiciūt ſolē
⁊ idem eſſet de aere ſi ſol firmaret̄ in vna
ꝑte hemiſpherij. Et forte ꝙ hac ratiōe .s.
Tho. dicit in eis eſſe lumē vt formā per-
manentē q̄uis poſſet dici ꝙ loquit̄ de lu-
ce ꝓpria ſtellaꝝ. Quarto qꝛ non vr̄ a quo
tūc poſſint luminaria obſcurari ſi non pri-
uant̄ lumine. Solu. Imo poterūt obſcu-
rari ꝑ nubes q̄ ēt tūc erūt quicquid erūt
cū xp̄s ſit vēturus in nube: ⁊ ꝑ condenſa
tionē maximā aeris: q̄ aliqñ etiam tanta
eſt vt aer videat̄ corpus humanuꝫ: vt cū
apparet angel⁹ vel demō corꝑali viſiōe:
⁊ ꝑ maioris luminis pñtiā .i. corporis xp̄i
⁊ ſanctoruꝫ quorum corpora lucebunt vt
ſol. ⁊ conſequenter chriſtus plus q̄ ſol.
¶ Queri ēt pōt vtrū aduētū ſꝫ xp̄i ꝓcede-
re debeāt aliqua ſigna / de quo vide .iiij.
C ſenten. di. xlviij. q. j. ar. iiij. Et vtrū xp̄s in
dicabit i forma gl̄ioſa: de q̄ vid̄ ibi ar. ij.

Dñica .iij. in aduentu.

Queſtio .iij.

Q[u]eritur vtrum opera .i. mira-
cula chriſti oſtenderent eū ſic
euidenter eſſe filium dei vt di
ſcipuli Joannis hoc credere
tenerentur? Ad hoc autem dico quod D
ſic. Miracula chriſti fuerunt in triplici
differentia. Quedam enim fecit xp̄s ad
cōſolationē fideliū vel infideliū ꝯuerſio-
nem orando ⁊ deprecādo: ſicut ſuſcitauit
Lazarū ꝑmiſſa oratiōe. Quedā vero fe-
cit ad eandē finem imperādo autoritate
ꝓpria ſicut ſuſcitauit filiū vidue dicens.
Adoleſcens tibi dico ſurge. Quedā vero
etiā fecit in teſtimoniū eoꝝ que dicebat
ſicut ſanabat paralyticū: premittens. Ut
āt ſciatis qꝛ fili⁹ hoīs hꝫ i terra ptātē ⁊c.
Pria igit̄ miracula nullo mō arguebāt
ipm̄ eſſe deū: nec de hoc faciebāt ſuppo
ſitionē i mēte: qꝛ in nullo differebāt a mi-
raculis alioꝝ ſanctorū q̄ non arguebant
eos eē deos. Scda vero faciebāt de hoc
ꝓbabilē fidē: qꝛ illi q̄ erāt cum eo in naui
viſo ꝙ mari ⁊ vētis imperaſſet dixerūt.
Qualis eſt hic qꝛ venti ⁊ mare obediunt
ei: q̄ſi diceret: hic non eſt ꝓciſe hō vt alij. E
Tertia vo conuincebāt demōes credere
qꝛ cū ſciāt totā v̄tuteꝫ nature create. ſcie-
bāt talia fieri non q̄cūqꝫ v̄tute creata: ſed
immediate a deo de quo cōſtat ei⁹ ꝙ nō
pōt reddere teſtimonium falſitati: ⁊ ꝯſr̄
cōcludebāt vt [ita dicā] illam doctrinaꝫ
eſſe verā in cuius teſtimoniū illa fiebant
Hoīes aūt valde ꝓuocabāt ad fidem: qꝛ
qd̄ demōes ſciūt .ſ. iſta miracula fuiſſe a
deo hoīes ꝓbabilr̄ credebāt freq̄uēter ſꝫ
nō cōuincebāt: qꝛ nō cōſtabat euidenter
eis hec eſſe a deo: qꝛ nō nouerūt oēs na-
turales cās occultas. Uñ q̄daꝫ attribue-
bant ea diabolice: virtuti qd̄ diabol⁹ fa-
cere nō poterat: qꝛ in hac re certus erat.
Ratione tñ multitudinis: pria: ſcda: ⁊ ter
tia miracula faciebāt ꝓbabilē coniectu-
rā ꝙ eſſet xp̄s de quo erat fama ꝙ multa
facturus eſſet miracula / quia ipſe fuit tā-
q̄ fons miraculorū / cū v̄t⁹ de illo exiret
⁊ ſanaret oēs. Silr̄ etiā pria ſcda ⁊ tertia
ꝓbabāt ꝙ erat xp̄s ⁊ ſilr̄ ꝓbabāt deitatē
aliquo mō .ſ. mediate: .i. ſuppoſito ꝙ ipſe F
diceret ⁊ ꝑdicaret ſe eſſe xp̄m ⁊ deū qꝛ cū
deus mendacio non faueat predicās fal
ſam doctrinam miracula facere nō pōt.

Diſcipuli igit Joãnis qui cum magiſtro ſuo opa xpi vt credit audiuerũt nec nõ ⁊ viderãt credere nitebant maxime qꝛ pdi-
H ctũ fuerat p eſaiã xpm facturũ talia mira cula. Eſaie. xxxv. Et ſic habes qſtiones multas ⁊ vnũ rñſiuũ corolariũ. ¶ Sz ꝯ p dicta ꝑ pꝛio. Nã qcqd ꝓbabat ieſum eſſe xpm ꝓbabat eẽ filiũ dei: qꝛ ſcrpture ſacre xpo attribuũt deitatem: vt patebit. Sed pꝛia miracula ſũt hmõi: qꝛ erat qdã iple tio ꝓphetiarũ q̃ talia fiẽda per xpm pꝛe dixerãt: vt ptz in expoſitiõe euan. Solu. Nõ ducebãt i deitatẽ xpi immediate in quãtũ talia miracula vt dictũ eſt: ſed me diate inquantum ducebant in xpm: ⁊ in quantum ꝓphetata de xpo vel facta ab eo qui ſe xpm aſſerebat. Sed replicat: qꝛ etiã talia fecit imperando cũ dixerit. La zare veni foꝛas. Sol. Ex quo pꝛeceſſerat oꝛatio ad deum illud imperiũ intelligebat eſſe diuine virtutis ⁊ nõ ꝓpꝛie auto-
I ritatis. Secũdo. Nam qd puris hoibus cõuenit non facit fidẽ de alicui9 deitate. Sed hmõi erant miracula ſcda qꝛ ſcti vi ri ex ptãte aliqñ fecerãt miracla ſm gre. Uñ btũs Bñdictus ſolo aſpectu oculoꝝ ſoluit ruſticũ alligatũ. Sol. Deus p ſctõs ſic eſt opatus miracula aliqñ eis nõ oꝛã tib9 [ſicut p ſacra iuſtificat aĩam]. ſ. p vir tutẽ exiſtentẽ intẽtionalr a deo in vtriſq ⁊ deriuatã ab eis p itermedia coꝛpa vſq ad materiam in quã terminabat opatio. Sic eñ verba cõſecrationis conuertunt panẽ ⁊ vinũ in coꝛp9 ⁊ ſanguinem xpi: et ſic Petrus voce Ananiã pſtrauit ⁊ Sa phirã Act. v. Sz tñ null9 ſctũs ita temere locutus eſt vt in ꝓpꝛia pſona ipſum effe ctũ miraculi impauerit ſicut xps. Nõ eñ Petrus imperauit moꝛtem illi ſed eo lo quẽte ceciderant. Tertio. Nõ qd intelle ctũ conuincit facit ſciam vel intellectum qꝛ inter habitus intellectus ſpeculatiui iſti ſoli conuincunt: cũ in oĩbus aliis ma
K neat locus trepidatiõi: vt ptz in cõiectu ra ⁊ opinione. Sed tertia miracula non faciebant ſciam de xpi deitate alioq ea dẽ cõcluſio fidei fuiſſet ſcita ⁊ credita: cũ de ea ſit articul9 fidei. Sol. Quicqd ꝯuin cit intellectũ facit de ꝯcluſione ſciẽtiã in ſpeciali. i. faciẽdo q videant rõnes ſubie cti ⁊ pdicati ⁊ eoꝝ oꝛdo adinuicez vel in gñali. i. faciẽdo q ſciat quidem cõclu ſio eſſe vera: ſed tñ ipſa in ſe non ſit viſa. Pꝛimo modo facit ſcientiã diffinitio ter minoꝝ. Sz ſcdo mõ miracula. Uñ iſtã cõ
L cluſionẽ coꝛpus xpi eſt in hoſtia: in ſpãli diabol9 non videt: qꝛ nõ videt aliquam colligationẽ inter illud ſubiectũ ⁊ pdi catũ reſultantẽ ex rationib9 eoꝝ: qꝛ nec eã habẽt cũ illud pdicatũ nõ conueniat illi ſubiecto ex ſua rõne ſed ex dei volun tate q diabolũ latet. Uidet tñ q nõ poteſt eſſe falſa: qꝛ videt ⁊ ſcit clare aliqua mi racula facta eſſe a deo in teſtimonium il lius cõcluſionis. Uide aũt de iſta qõne ⁊ aliis pertinentibus ad miracula chꝛiſti ſanctum Tho. in. iii. q. xliii. ⁊ q. xliiii.

¶ Queri etiã põt an Joãnes fuerit mar tyr. Ad qd dicẽdũ eſt ex deciſiõe gñali. s. Tho. de mẽſ monio. ii. ii. q. cxxiiii. Et vtrũ adulatio ſit peccatum moꝛtale. Ad qd re ſpondendũ eſt ex. ii. ii. q. cxv. ar. ii.

☞ Feria. iiii. poſt. iii. dñicam aduentus.

☞ Queſtio. iiii.

A Queritur vtruz angelus poſſit ſua naturali virtute exhibere ſe viſibilem hoĩ. Ad hoc aũt dico q aliqd vr multiplr. ſ. p ſe vt hic coloꝛ in cõcreto: ſiue hoc coloꝛatũ inquantũ coloꝛatũ: ſiue in quantum eſt ineſſe ⁊ genere qlitatis: ⁊ per accidẽs vt ſubſtantia. Et hoc duplr. ſ. vt ſubſtantia ſubiecta coloꝛi p ꝓpꝛiã q̃titatem: vt lapis ⁊ coꝛp9 aĩalis vel plãte. ⁊ nõ ſubiecta p ꝓpꝛiã q̃titatẽ: ſed p q̃titatem alicuius ad ſe ptinẽtis. Et hoc duplr. ſ. p q̃titatẽ ſui ꝓpꝛii perfectibilis ⁊ mobilis ſimul ſicut vr vita ⁊ aĩa aĩalis per coloꝛẽ aĩalis cui ſubiicit aĩalis coꝛp9 perfectum ab aĩa: ⁊ p q̃titatẽ ſui ꝓpꝛii mobilis licet nõ ſui pfectibilis: ſicut videm9 hominez veſtitũ p coloꝛez veſtiũ qs mouet lz non pficiat aĩando. Angel9 igit non põt ſe ex hibere viſibilẽ pꝛio mõ: qꝛ non eſt coloꝛ aut lux coꝛpalis. Nec ſcdo mõ: qꝛ nõ eſt coꝛp9. Nec tertio mõ: qꝛ nõ eſt aĩa aut vi ta coꝛpis. Sz põt ſe exhibere viſibilẽ qr
M to mõ: qꝛ põt foꝛmare coꝛpus ⁊ illud mo uere ⁊ p illud repñtare ſuas ꝓpꝛietates: puta intellectũ foꝛmãdo illud coꝛpus in foꝛma hoĩs ⁊ agilitatẽ: foꝛmando alas ⁊ puritatẽ foꝛmãdo pulchꝛũ. Nã ſm Dio ny. angeli in coꝛpib9 aſſũptis: tales ſe ex hibẽt i exterioꝛib9: qles ſunt int9. Et hoc ſic ptz. Quicqd eñ fieri põt motu locali inferioꝝ coꝛpoꝝ hoc totũ angel9 natura li vtute põt: qꝛ pꝛima coꝛpa mouere põt localr ad motũ ſuũ ſicut aĩa mouet coꝛ
A pus ꝓpꝛiũ: vt ptz p Auguſt. ⁊ p rõnẽ: qꝛ ſi aĩa q eſt ſpũs iferioꝛ mouet ad nutũ ali qd determinatũ coꝛp9. ſ. humanũ: ſpũs ſupioꝛ. i. angel9 ad nutũ poterit mouere coꝛp9 illuminati9 ⁊ vniuerſalius: puta oẽ coꝛp9 coꝛruptibile maxie aerẽ q eſt valde mobilis. Ptz ẽt experimẽto: qꝛ ſm phos p volũtatẽ mouẽt celos ⁊ ꝯñr a foꝛtioꝛi iſta inferioꝛa. Sz ſupꝛadicta appitio põt fieri motu locali coꝛpoꝝ iferioꝝ: maxie aeris qꝛ p talẽ motũ cõdẽſat ⁊ figurat: ⁊ p na turalia ſemina decoloꝛat: vt videat hõ. Ex his aũt patẽt mlta. Pꝛio cõcluſio pn cipalr intẽta. Scdo ptz vñ hoc habeant efficaciã incãtatiões ſanatiue infirmita tũ qꝛ. ſ. diabol9 p ſciẽtiã ſuã ſcit medicina lia coꝛpoꝝ ⁊ p motũ localez ea applicat: ⁊ hoc viſibilr ſic vt talia coꝛpa nõ videã tur talia coꝛpa ſed alia puta pani inno ſuti aut aliqd tale. Hoc aũt diabol9 face re põt tripłr. Pꝛio inuoluendo circa ta lia coꝛpa aerẽ cõdẽſatũ. Scdo cãdo in oculis aſtãtiũ acriſiã vł aoꝛiſiã: q eſt qſi
B qdã cecitas phibẽs videre quedã ſed nõ oĩa. Et tertio applicãdo illa coꝛpoꝛa qñ nulle9 intuet. Tertio ptz vñ eſt q aliqd vi dẽt in aq vel in igne aut lapide terſo ima gines aliqs qꝛ ẽ vel ex eo q diabol9 aliq coꝛpa foꝛmat ex aere ⁊ obiicit tali aq vel coꝛpi terſo ſicut nos obiicim9 faciẽ ſpecu lo: vel ex hoc q talia coꝛpa foꝛmat ⁊ obii cit ſenſi9 nr̃is: vel ex hoc q i imagiatiõe foꝛmat tales ſpẽs ac imagines cũ tanta impꝛeſſiõe vt videant eẽ res vere mõ il lo q ſtatim dicetur. Signũ aũt q ille ima gines ſint in ſenſib9 nr̃is: ⁊ nõ in re: ẽ qñ nõ vident ab oĩb9. Quarto vñ eſt q qdã
C fatue credũt ſe ludere cũ herodiana: cũ tñ iaceãt in lecto: qꝛ. ſ. diabol9 mouet ſpũs coꝛpales i qb9 ſuit phãtaſmata: ⁊ dedu cit eo p motũ localẽ ad obiiciẽdũ phãta ſie eo mõ q fit in freneticis. Nec tñ nego qñ aliqñ realr hmõi deferant ad ludũ qꝛ diabol9 poꝛtare poſſet turrim: nedũ vetulã. ¶ Sed ꝯ pdicta arguit pꝛio. Nã obiectũ intellect9 nũq põt pcipi a ſenſu puta viſu: qꝛ ſi viſus non põt pcipe obie ctũ alteri9 ſenſus ſibi vicini puta ſonũ: multo min9 põt pcipe obiectũ potentie magis diſtãtis puta intellect9: ſz angel9 obiectũ itellect9 qꝛ eſt imaterialis: ergo
D nõ põt videri. ſolutio. Ratio ꝓbat quod nõ põt videri oclo coꝛpali pꝛio vel ſcdo vel tertio mõ, qꝛ q ſic videt ſũt materia lia: nõ aũt ꝓbat qn videat qrto mõ. Se cũdo. Nã ſi dicimur videre angelũ, qꝛ vi dem9 coꝛp9 ab illo motu pari rõne dice remur videre vapoꝛẽ, qꝛ videm9 tremo tũ cauſatũ ab illo. Sol. nõ ẽ ſilẽ qꝛ ad ap pere motoꝛẽ i ſuo mobili nõ ſufficit mo uere aliqd. Si eñ videam9 aliqd coꝛp9 motũ a diabolo: vt qñ exqruntur furta a maleficiis ⁊ mouet ſetatiũ aut cribꝛũ, nõ pp hoc dicimur videre diabolũ aut dici mus diabolũ appere. Sed reqrit q tale mobile repñſentet ꝓpꝛietates motoꝛis ſic veſtis pꝛopꝛietates ſeu figura veſtitit, qd nõ facit terremot9 reſpectu vapoꝛis. Uñ
E in coꝛpe foꝛmato ab ãgelo aliqñ dr appe re ãgel9 ⁊ aliqñ de9. qꝛ. ſ. illd coꝛp9 aliqñ in deũ aliqñ in ãgelũ ducit repñſentando ei9 cõditiões. Uñ aug. dicit q qñ de9 ap paruit pphis factũ eſt miſterio ãgelico. ſz qꝛ coꝛp9 illud ducebat in cognitionez dei, iõ dr de9 apparuiſſe. Tertio ſi vr mo toꝛ in mobili ſe repñtãre, deitas poſſet vi deri in oĩ creatura, qꝛ qlibet creatura ẽ a deo mota ⁊ deũ repñtat: cũ ſit ei ſimilis. Sol. Dico duo. Pꝛimũ ẽ q nõ dr ſemper motoꝛ videri aut appere eo mõ q ange lus i mobili ſe repñtãte, qꝛ nõ dicimur vi dere pꝛez Socratis lz cũ eñ videam9 filiũ ei9 ab eo actualr motuz. Sz tũc qñ ad iſe repñtãduz eſt foꝛmatũ vt imago: ⁊ nõ vt vera res talis qlis vr: ſicut cũ aer foꝛma tur ad inſtar hũani coꝛpoꝛis. Nõ lz qli
F bet creatura moueat a deo ⁊ illũ repñtet ⁊ ad illũ repñtandũ ſit facta: nõ tñ eſt ſic ad hoc facta quin ſit vere illa res quã ſe eſſe pẽdit: ſicut lapis eſt vere lapis. ſcdz eſt q ſm aug. in vlt. de ciui. de Ocli btõꝝ. poterũt videre incoꝛpalia ẽt deitatẽ, ſm s. Tho. i. q. xii. ar. iii. ad. ſcdm. ſ. eo modo quo vitã viuentis videmus viuẽdo opa vite. Tũc eñ intellectus erit perſpicax ⁊

diuina glīa marie refulgebit in corpibꝰ iōqꝫ ſtatiꝫ intellectꝰ appͥhendet deitateꝫ
D viſis corpibus: ſicut modo ſtatim appre hendit vitam viuentis; viſo motu eiꝰ.
¶ Queri etiā pt circa hoc euāgeliū vtrū deꝰ poſſit facere oē vbū.i.oē a nobis intelligibile ſiue nō īplicās ꝯtradictioneꝫ. Vide.j.q.xxv.ar.iij.po.q.j.art.iij.

☞ Feria.vj.poſt.iij.dominicam in Aduentu.

☞ Queſtio.v.

Uerit vtrū credere deo reuelanti quicq̄ neceſſario ſit meritoriū? Ad hoc aūt dico ꝙ ſꝫ doctrinam.s.Tho.vbiqꝫ pcipue.xij.q.xviij.et.ij.diſt.xl.et ma.q.ij. Aliqs actus humanus ſm ſuaꝫ ſpēm vel genꝰ ꝯſyderatꝰ eſt indifferens
H ad bonū ꝛ malū morale: lꝫ habeat naturalē bonitateꝫ inquātum eſt. Nā ſic actꝰ humani obiectuꝫ includit aliquid rōni ꝯueniēs actus eſt bonꝰ vt miſereri pauperis ꝛ malus ſi includat aliqͩ ei repugnās: vt furari: ꝛ neuter ſi non includit ꝯueniens nec repugnāt: vt leuare feſtucā de terra; qꝛ oīs actus hꝫ ſpēm ab obiecto: ꝛ actus hūanus ab obiecto relato ad principiū actuū humanoꝝ qꝺ eſt rō. Sed ſi loqͫmur de actu ſm idiuiduuꝫ ſic quēlibet actū particularē hūanū.i.deliberatū neceſſe eſt eſſe bonuꝫ vel malum moraliter nō ſolū ſm theologū: ſed etiā ſm phm moralē. qꝛ ſi actꝰ fiat qn̄ opꝫ et vbi opꝫ: ꝛ ſicut opꝫ: ꝛ ſic de alijs circūſtātijs eſt bonꝰ ꝛ ſi qͩ hoꝝ deficit eſt malꝰ. Eſt aūt neceſſariū ꝙ fiat cū oībus iſtis: aut nō fiat: ꝛ ꝯñr ꝙ ſit bonꝰ vel malꝰ. Et ſi qs habeat grām nō pōt eſſe actus humanus in eo ꝯſyderatꝰ ſm indiuiduū q̄ non ſit pctm̄: vel meritū. Nā quicqͩ ab
I eo q̄ hꝫ charitatē ordinat in finē alicuiꝰ ꝟtutis: ordinat in finē charitatis: ꝛ ꝯñr eſt meritoriū: qꝛ ſicut volūtas oēs potentias: ita charitas oēs ꝟtutes mouet ad finē ſuū. Sꝫ oīs actꝰ bonꝰ ordinat i fine alicuiꝰ ꝟtutū: ꝛ ꝯñr eſt meritorius: ꝛ ſi ſit malꝰ eſt demeritoriꝰ. Hñs igitur charitatē meret comedendo ꝛ ludendo ad recreationē ſeruato mō tēperantie ꝛ eutrapolie. Hec ex.s.Tho.vbi.ſ. Igit credere ſuppoſita grā eſt meritoriū: cuꝫ ſit actus virtutis. ꝛ iō bñ dr̄ btā virgo q̄ credidit dño. ¶ Sed ꝯ. Primo qꝛ ſequit ꝙ qs ſimul in vno inſtāti merebit ꝛ peccabit mortaliter: poſito ꝙ Socrati reuelet a deo ſua dānatio. Credēdo em̄ merebit vt dictum
K eſt: ꝛ peccabit: qꝛ deſperabit. Sol. Scdm s.Tho. deꝰ nulli reuelat ſuā dānationē. ſꝫ nec reuelare pōt de potētia ordinata. qꝺ ſi faciat itelligendū eſt ꝙ loquat ꝯminatorie: nō ex ſnīa. Hec ille. Et ſi ponat ꝙ loqͭur ex ſnīa dico ꝙ ſi talis acceptet dei iuſtitiā ſꝫ quā credit ſe dānādū mereret nō aūt peccat deſperādo: qꝛ nō tenemur ſperare niſi quouſqꝫ ſumꝰ dubij de ſalute. Si aūt nō acceptet eā: iam peccabit ꝛ nō merebit. Et ſi ponatur caſus ꝙ
L deꝰ reuelet ex ſnīa ꝛ cū hoc ſtet pceptuꝫ de ſpe. Dico ꝙ caſus eſt ipoſſibilis: qꝛ ſequit ꝙ deꝰ vellet iſtū ſimul credere ꝯdictoria.ſ. ſe dānandū ꝛ ſaluādū cū nō poſſit ſperare ſalutē niſi credat ſe ſaluāduꝫ: Scdo qꝛ poſſet aliqs mereri credēdo falſum: ſicut Ezechias credēdo ſe moriturum ꝛ niniuite ſe credēdo ſubuertēdos. Sꝫ hoc eſt ꝯ Anſel. Cur deꝰ hō.c.xvj. Si vera inqͭ nō fuiſſet fides mortis xp̄i nihil pfuiſſet. Sol. Non pōt ſeqͥ ꝙ qs mereatur credendo falſum: qꝛ deꝰ non pōt reuelare falſum: nec illud ꝟbum fuit falſum, morieris. Ezechi. quia ſenſus erat mors tua eſt futura qꝺ fuit veꝝ. Nā aliquid eſt futurum eo ipſo ꝙ ſua cā eſt diſpoſita vt eueniat: ꝛ ita erat de pͥa morte: qꝛ habebat cās naturales vt morbuꝫ
M mortalē. Et ſilr ſubuerſio niniue erat in ſua cā.i. in demeritis niniuitaruꝫ Et iō dr̄.ij. de generatiōe: ꝙ futurꝰ quis incedere nō incedet: qꝛ.ſ. ſua incedēdi cā impediet: aut remouebit. Si cum cā ſit duplex.ſ. pͥa.i. dei volūtas ac pſcia. ꝛ ſcda i. celū ꝛ alie cauſe create. aliqn̄ aliqͩ ē futuꝝ ſm pmā: nō ſcdaꝫ, vt iudiciū gnāle. Aliqn̄ ſm ſcdam nō pmam vt mortē ezechie: ꝛ ſubuerſionē niniue: qꝛ aūt eſt futurū ſm pmam: ſemp euenit: nō aūt qꝺ ſꝫ ſcdaꝫ qꝺ pͥa impediri nō pōt ſicut ſcda. Poſito tñ ꝙ qs credat falſum vt cū vetula credit pdicatori errāti vt deo: tūc credit falſuꝫ ſub rōne veri: ꝛ eſt meritoriū. Nec eſt contra Anſel. quia illa ſunt verba diſcipuli: ꝗnis dici ēt poſſit ꝙ illa fi

des non profuiſſet.i. obiectum illiꝰ fidei: qꝛ nihil fuiſſet ſi fuiſſet falſum, pfuiſſet tamen ipſe actus: quia fuiſſet actus virtutis nobiliſſime.i. fidei.
¶ Queri ēt pōt: An Joānes exultauerit morꝰ ab alio: vel p accelerationem vſus
A rationis. Uide.iij.q.xxvij.ar.vj.

☞ Sabbato ante quartam domini cam in Aduentu.

☞ Queſtio.vj.

Uerit vtrum is ſuper queꝫ fit verbū dei per aliqueꝫ inſpirationē: poſſit eſſe certꝰ ꝙ a deo ſit talis reuelatio: Ad hoc autem dico ſic. Ille cui ſit aliqua reuelatio occultoꝝ p viſionem corpaleꝫ vel imaginariā vel intellectualeꝫ: pōt de eiꝰ autore an ſit ſpūs bonꝰ vel malus habere ꝯiecturā pbabilem.ſ. ſi terminet in letitia mentali. Hoc em̄ ſignū tradūt fere oēs ſcti. ſꝫ primo btūs Anto. q̄tuꝫ ego legerim. et deinde.s.Thom.iij.q.xxx.ar.iij. ad tertiuꝫ. Sed hoc ſignū eſt pbabile tm̄ vt dicit ſctā Katherina i dialogo edo
B cta p xp̄m de hac re: ꝛ eſt fallax: qꝛ etiam quo ad hoc diabolus fingit ſe angelū lucis. Rō ꝙ hoc ſit ſignū naturale: qꝛ naturaliter apparitio angelica eſt nobis horrida: ꝛ eā verentur ſicut alia aīalia verentur cōiter hoiem qꝛ natura iferior ad pn̄tiā ſupioris timet. Sꝫ angelꝰ malꝰ tanq̄ ſuperbus hoīeꝫ in iſto timore relinqͭt: vt ipē appeat magnus vꝑ pore q̄ timeat ab hoīe. Bonus autē tanq̄ charitate plenꝰ hoiem cōfortat: vel latenter interiꝰ inſpirādo: vel exteriꝰ loquēdo aut ſe exhibendo familiarē. Incipit ꝟo bonꝰ a timore: ꝛ qꝛ reū nā hoc exigit: ꝛ qꝛ vult hoīeꝫ eleuare et attētiorē reddere: ad qꝺ talis perturbatio vꝫ. Malꝰ autē incipit ab aliqua letitia nō repugnāte pdicto timori. ſicut ea quā facit p verba ſalutādo: ꝛ per candorem veſtiū aut lucē vel hmōi: vt mētē p inanē glīam eleuet: aut alia cā. Rō aūt ꝙ hoc ſignū ſit pbabile eſt: qꝛ talem leti-
C tiā mentalē diabolus abſolute pcurare pōt p phātaſmata leta q̄ poſſet imprimere.i. deducere ad phātaſiam per motum ſpūum: ꝛ etiā poſſet eā pcurare ſuppoſito ſuo fine puerſo: qꝛ ipſam ad illum pōt
D ordinare: vt.ſ. mediante tali letitia ducat hoīem in errorē. Pōt etiā talis de eodeꝫ hre ꝯiecturā neceſſariā et demōſtratiuā (vt ita dixeriꝫ).i. timorē virtutis: vt dicit btā Katherina vbi.ſ. ꝛ iudiciū vel lumē intellectꝰ vt colligit ex.ſ.Tho. Rō hoꝝ ē: qꝛ ſi qͩ eſt ꝙ diabolus abſolute poſſit: illud ex ſuppoſitiōe nō pōt ſi repugnet fi- D
ni ſuo: qꝛ nullꝰ pt velle ea q̄ ſcit repugnare ſuo volito pncipali: cuiuſmodi ē ſuus finis. Igit cū diabolus intēdat auertere hoīeꝫ a deo: diabolꝰ nihil pōt facere per qꝺ hō ſemp pmoueat in deū. igit hoīeꝫ pⁿuocare non pōt ad diſplicētiā de pctis inquātū ſunt offenſa dei nec ad amorem ꝟtutis. Et iō bñ dicit.ſ. Katherina ex doctrina xp̄i Jeſu: ꝙ qn̄ mēs poſt viſionem ſentit ſe amore ꝟtutis ampliori ſuccēſam hoc eſt īfallibile ſignū ꝙ aīa a ſuo ſpōſo viſitata ſit. Nō pt ēt diabolꝰ reuelare aliqua hoī ꝯfortādo lumē eiꝰ ex ſuppoſitione ſui finis: lꝫ hoc poſſit abſolute: qꝛ intēdit hoīes fallere ꝛ inducere in errorē: cui repugnat confortare lumē intellectꝰ. Un̄ E
diabolus manifeſtat aliq̄ hoī mouēdo ꝛ ordinādo phātaſmata: ꝛ vt dr̄.ſ.tho.i.ij. di.vij.q.j.ar.ij. etiam illuminādo lumine fortiori ipſa phātaſmata. vt.ſ. ide hō melius ſciat dubitare: ꝛ inducat in aliq̄ q̄ diiudicare neſciat: nō aūt manifeſtat cōfortādo lumē itellectꝰ vt ipſe dicit in.j.pt.q.iiij.ar.j. Et ipſe ēt: ꝯcludit.ij.ij.q.clxxj.ar.iij. ꝙ pphe lꝫ certi nō ſint de his q̄ inſtinctu quodā.i. p cordis iſpirationē cognoſcūt vtrū ſint a deo vl a pprio ſuo ſpū: tm̄ de his q̄ pphetice cognoſcūt.i. p manifeſtā reuelationē: ſunt certiſſimi. qꝺ hīc dr̄ patere: qꝛ inde Abraā mouebat ad filiū occidēdū qꝺ nō feciſſet niſi fuiſſet certiſſimꝰ. Et hoc ideo: qꝛ vt ibi dr̄ maior ē certitudo q̄ ē p lumē diuinū q̄ q̄ eſt p lumē naturale. Sꝫ hñs ſciētiā: pro certo ſcit ſe hre ꝫ hñs pphetiā p lumē diuinū mlto magis ē certꝰ ſe hre vn̄ ꝛ Aug. dr̄. vj. ꝯfeſ. F
ꝙ mr̄ ſua dicebat diſcernere ſe neſcio q̄ ſapore: quē ꝟbis exprimere nō poterat qͩ intereſſet inter deū reuelātē ꝛ aīam ſuaꝫ ſomniantē. ¶ Sed ꝯ pdicta. Naꝫ ſi talis eſſet certꝰ de aliq̄ reuelato ꝙ illud eſſet a deo ſciret ēt q̄cūqꝫ cogitaret ꝛ nō deo reuelāte eē a ſua cogitatiōe ſic ſi cognoſco certe oēꝫ ciuē Bonon. cognoſco ēt certe

ol̃z nõ Bononiẽſez nõ ẽẽ bononiẽſem.
Sz hoc ẽ falſum: q2 Gre. ſup Ezech. dr̃ ꝙ
ꝓphete ſcti dũ aliq̃n ↄſulunt: ex magno
vſu ꝓphetãdi quidã ex ſpũ ſuo proferũt:
⁊ ſe hoc ex ꝓphetie ſpũ dicere ſuſpican-
tur. Et hui⁹ exẽplũ eſt de Nathã: q cõſu-
lente Dauid an fabricare deberet tẽpluz
G dño dixit ꝙ ſic. q2 dñs cuz eo erat: vt ptz
j. paral. c. xvij. Sed tñ poſt admonitus a
deo reuocauit. Sol. ſ. Tho. vbi. ſ. dicit: ꝙ
verbũ Gre. nõ intelligit de his q cogno-
ſcunt prophetice: ſed que per inſtinctuz
qui eſt quid imperfectũ in gñe ꝓphetie.
¶ Queri põt. Utrũ baptiſm⁹ Joãnis ſic
eſſet baptiſmus penitentie ꝙ gratiã con
ferret. Uide. iij. q. xxxviij. arti. iij.

Dominica. iiij. in Aduẽtu.

Queſtio. vij.

QUerit vtrũ chriſt⁹ debuerit
talẽ hr̃e cõuerſationẽ extra
deſertũ ⁊ ſine aſꝑo victu et
veſtitu vt Joannes videret
ſancti: ⁊ xp̃s eſſe. Ad hoc
aũt dico ſub vna ↄcluſione ⁊ vno rñſiuo
corolario ſic. Xp̃s debuit cõuerſari inter
H hoĩes ſm illud Baruch. iij. Poſt hec i
terris viſus eſt: ⁊ cũ hominibus ↄuerſa-
tus eſt. Et taliter ↄuerſari vt mediocrem
vitã in cibo ⁊ potu et dormitione ⁊ veſti
tu duceret ſm illud p̃ntis euãgelij. Me-
dius veſtrũ ſtetit ⁊c. Nã q̃cunq₃ opat̃ vt
cõgruit ſuo fini: opat̃ vt dz: q2 vna queq₃
opatio ⁊ res ↄgrue dz ſuo fini cuz a fine
trahat̃ rõ eorũ q ſunt ad finẽ ſicut ſecare
trahit rõ q̃re ſerra ferrea ſit ⁊ dẽtata: ſed
xp̃s cõuerſando cũ hoĩb⁹ ⁊ talr̃ vt dictuz
eſt ↄuerſando opabat̃ vt ſuo fini cõgrue
bat. Hoc aũt ptz. Primo q2 venit [vt ipſe
met dr̃ Lu. iiij.] euãgelizare regnũ dei. et
teſtificari v̾itati diuinoꝝ: vt dixit ipſe Pi
lato. ſ3 hoc facere nõ potuiſſet ſi ſemper
fuiſſet i deſerto: niſi forte raro ⁊ q̃ ad pau
cos. Scd̃o: q2 venit talr̃ q̃rere ouẽ perdi-
I tã: vt etiã p̃latis ⁊ p̃dicatoribus vicẽ eius
gerẽtib⁹ daret ſeipm formã ſm quã q̃re-
re deberẽt. Sz hoc ↄueniẽter nõ feciſſet:
niſi q̃rendo nos ſupra fontẽ ſediſſet laſ-
ſus ex itinere: ex calore: ex fame: ex ſiti: ex
anxietate nr̃e ſalutis. vñ ſm Chryſo. lz in
eodez loco manẽdo poſſet xp̃s hoĩes ad
ſe trahere vt eius p̃dicationez audirent:
nõ tñ hoc fecit: p̃bens nobis exemplũ vt
ꝑambularemus ⁊ req̃reremus ꝑeuntes
ſicut paſtor ouẽ ꝑditam. Tertio: q2 venit
nõ ſolũ retrahere nos a pctõ: ſ3 p̃ncipa-
liter vt induceret nos ad amorẽ ⁊ amici-
tiã ⁊ familiaritatẽ cũ deo. Sz hoc conue K
nientiſſime factũ ẽ eo familiariter ↄuer-
ſante ⁊ diſcũbente cũ pctõribus q2 vt di-
cit Aug. nulla maior ad amorẽ inuitatio
ꝙ ꝑuenire amãtem. Et vt dicit Ambr. ni-
hil eſt nature taz inſertũ q̃ diligẽtẽ ſe di-
ligere. Quarto: ⁊ hec eſt rõ. s. Tho. iij. q.
xlix. ar. ij. Nã venit vt eẽt durũ ⁊ p̃ceptor
oĩz xp̃ianoꝝ quẽ deberẽt audire ⁊ ſeq̃: ſ3
illud Eſa. Ecce teſtẽ ꝑplis dedi eum: du-
cẽ ⁊ p̃ceptorẽ gẽtib⁹. Sz non põt eſſe oĩz
dux: niſi eũ oẽs poſſent imitari. Igit̃ quã
tũ ad exteriorẽ cõuerſationẽ debuit ma-
ioris auſteritatis apparere q̃ Joannes.
⁊ ↄñr Joãnes debuit eẽ magis i opinio
ne ꝙ eſſet xp̃s: ⁊ maxie accidẽtib⁹ alijs q̃
dicent̃. Sz ↄ̃ p̃miſſa. Nã q̃cunq₃ eſt deus:
decet eũ vita ſolitaria: q2 ſ3 ph̃m. j. Pol.
q ↄuerſat̃ ſolitarie autẽ eſt beſtia. ſ. ex ſe-
uitia aut deus: ſi ex amore ↄtẽplãde veri L
tatis id facit. Unde dr̃ Dañ. ij. Exceptis
dijs quoꝝ nõ eſt cũ hominib⁹ ↄuerſatio
Sol. Qui nõ eſt de⁹ pur⁹: ſed eſt etiã hõ
hñs ſuã deitatẽ publicare: dz conuerſari
vt dictũ ẽ. Scd̃o. Nã q̃cũq₃ hz ducere vi-
tã ↄtẽplatiuã: hz ↄuerſari ſolitarie q2 ad
hoc maxie ↄfert: ſolitudo: ſ3 illud. Oſee.
ij. Ducã eã i ſolitudinẽ ⁊ loq̃r ad cor ei⁹.
Sz xp̃s debuit ducere vitã cõtẽplatiuaz:
q2 iſta ẽ ꝑfectiſſima. ſ3 illõ: Maria opti-
mã partẽ elegit Sol. Uita cõtẽplatiua ẽ
ꝑfectiſſima: nõ ſimplr̃ ſ3 inter vitas: [vt
ita dicã] ſimplices ⁊ puras: ſ3 ꝑfectiſſima
ſimplr̃ eſt mixta ex cõtẽplatiua et practi-
ca: qua q̃s cõtẽplata tradit alijs ꝑ p̃dica
tionẽ ducẽs ẽt illos in vitã cõtẽplatiuaz.
Iſte eñ preſupponit cõtẽplationis abũ-
dãtiã: q2 tũc ꝑfectuz eſt vnũ qd̃q₃ q̃n põt
facere ſibi ſilẽ. Tertio. Nã q̃cunq₃ hz ini-
tiũ dare ↄſilijs ⁊ religionũ formã iſtitue-
re: nõ debet cõmunẽ vitã ducere: ſed pau- M
perẽ. Sz xp̃s fuit hmõi. Sol. Sicut dicit
s. Tho. in. iij. parte. q. xl. vbi de omnib⁹
iſtis diffuſe loquitur. Mediocrem vitaz
in victu ⁊ veſtitu ducere poteſt habens
et non habens diuitias. Ideo iſta ſimul
ſtans xp̃m dediſſe religionem formam:
⁊ non habuiſſe auſteritatem Joannis.
¶ Queri etiã poteſt. Utrum conueniens
fuerit Joãnem baptizare. Uide. iij. q. xxx.
viij. ar. j. Et vtrum xp̃s fuerit ſm legem
conuerſatus. Uide. iij. q. xl. ar. iiij.

In vigilia natiuitatis dñi nostri
Jeſu chriſti.

Queſtio. viij.

QUerit̃ vtrum beata v̾go ſic
inuenta ſit habens in vte-
ro de ſpũſancto ꝙ filꝰ eius
debeat dici de ſpũſctõ con-
ceptus? Ad hoc dico ꝙ ly
de: ſicut dicit. s. Tho. j. q.
xxxix. ar. v. ⁊ q. xlj. iij. Primum: dicit ha-
bitudinẽ conſubſtantialitatis ⁊ cauſali-
tatis materialis. ſicut dicimus cultellum
eſſe de ferro. ⁊ efficiẽtis: ſicut dicimus fi-
lium eſſe de pr̃e. Igitur ſi ly de dicat p̃n-
cipium cõſubſtãtiale materiale: xp̃s eſt
ↄceptus de puriſſimis. b. Marie ſangui-
nib⁹: q2 iſta eſt cã materialis in ↄceptio-
ne cuiuſlibet de muliere naſcẽtis: vt ptz
B iij. q. xxxj. ar. v. ⁊ per ph̃m in li. de aĩali-
bus. Si v̾o dicat principiũ conſubſtan-
tiale effectiuã: põt dici cõcept⁹ de ſpũſan-
cto ſi cõſubſtantialitas referat̃ ad vnũ ⁊
cauſalitas ad aliud. non autẽ ſi referatur
ad idem. Nã cũ in xp̃o cõcepto ſint duo
ſc3 diuino ſuppoſitũ ⁊ corpus ſpũſſctũs
reſpectu ſuppoſiti hz cõſubſtãtialitatez:
cum ſint eiuſdẽ numero nature: ⁊ reſpe-
ctu corporis effectiuã cauſalitatẽ: ſed re-
ſpectu ſuppoſiti xp̃i non hz rationẽ cau-
ſalitatis: nec reſpectu corꝑis hz conſub-
ſtãtialitatẽ. Unde illud corpus nõ dr̃ de
ſpũſctõ: ſed ex ſpũſctõ. ¶ Sed ↄ̃. Primo
Nã principiũ actiuũ de quo aliq̃d conci
pit̃: in generatione ſe habet vt ſemẽ. Sz
ſpũſſanctus in cõceptione xp̃i non ſic ha
buit vt ſemẽ. Naz dicit Hiero. in expoſi.
ca. ſi. Nõ ſicut q̃dã ſceleratiſſimi opinã-
tur: ſpũſctũ dicim⁹ fuiſſe ꝓ ſemine: ſed
C potẽtia ⁊ v̾tute creationis dicim⁹ fuiſſe
opatũ. i. formatũ corpus xp̃i. Ergo non
debet dici ↄceptus de ſpũſctõ. Sol. Hic
videt̃ eſſe diuerſitas inter Hier. ⁊ quoſ-
dã alios dicentes: ſpũſanctũ ibi fuiſſe
ꝓ ſemine: ſicut dr̃ Chry. ſup Matt. ⁊ Da-
maſce. in. iij. lib. Sed dr̃ facili ſoluit̃: quia
illi duo loquunt̃ ſm ꝙ in ſemine intelli-
git̃ v̾tus actiua: q2 ſic cõpant ſemini ſpũ
ſctũ vel etiã filiũ q eſt virt⁹ altiſſimi. Sz
Hiero. hoc negat ſm ꝙ in ſemine itelli-
git̃ ſub̃a corpalis: q̃ in cõceptione trãſ-
mutat̃ ſi ſit miniſtrata a mr̃e. Scd̃o. Ni- D
hil eñ vnũ format̃ de duob⁹ niſi aliquo
mõ cõmixtis. Si ergo corp⁹ xp̃i qd̃ dr̃ for
matũ de v̾gine dicat̃ etiã ↄceptũ de ſpũ-
ſctõ: videt̃ facta cõmixtio ſpũſſcti ⁊ Ma
rie quam mr̃ miniſtrauit: qd̃ ptz falſum:
Sol. Sicut dicit Aug. i enchir. nõ eodẽ
modo dr̃ xp̃s cõcept⁹ aut natus de ſpũ-
ſctõ: ⁊ de Maria v̾gine: q2 d. Maria v̾gi
ne materialr̃: ⁊ de ſpũſctõ effectiue eſt cõ
cept⁹. Et ideo nõ habuit hic locũ cõmi-
xtio. Omnia aũt acten⁹ dicta in hac que
ſtione ſunt ſnialr̃ ſcti Tho. in locis alle-
gatis. vel i. iij. p. q. xxxij. ar. ij. Tertio. Nã
ſi dr̃ cõceptus de ſpũſctõ rõne efficientie
⁊ conſubſtantialitatis: dr̃ etiã conceptus E
de pr̃e ⁊ de ſeipo: q2 ſm Aug. in. j. de tri.
indiuiſa ſunt opa trinitatis. ſ. ad extra.
Sol. Lz tota trinitas iſtã conceptionem
opata ſit: tñ attribuit̃ ſpũſctõ triplici ra
tione vt pz. iij. q. xxxij. ar. j. vide ibi ſi vis.
Quarto. Non eſt cõceptus de charitate
vel de dono ergo nec de ſpũſancto. Sol.
Negat̃ cõſequẽtia: q2 licet ſpirituſſanct⁹
ſit charitas ⁊ donũ: tñ iſta nõ ſignifican-
tur vt perſona ſubſiſtẽns: cuius eſt agere
⁊ eſſe cauſam efficientẽ conſubſtantialẽ.
¶ Queri ẽt põt circa h̃ euã. vtrũ ſpũſſctũs
poſſit dici pr̃ xp̃i. vide. iij. q. xxxij. arti. iij.

In nocte natiuitatis chriſti.

Queſtio. ix.

QUerit̃ vtrũ btã v̾go ſm tẽ
poralẽ natiuitatem chriſti
poſſet dici mater xp̃i? Ad
hoc autem ſic reſpondeo.
Beata v̾go dici põt ma-
ter chriſti. Tũ q2 euãgeliũ
dicit q2 peperit filiũ ſuũ primogenitum ⁊
nõ alium q̃ iſtum. Tum q2 quecũq₃ requi
runt̃ ⁊ ſufficiũt ad rõnẽ vere matris btã
virgo habuit ⁊ q̃cũq₃ habẽt alie mr̃es: q
ſunt miniſtrare materiã vñ cõcipiat̃ filij
corpus: ⁊ q ad hoc cõſequunt̃. Põt etiã F
mr̃ dei. Tum q2 dicit Damaſce. in lib. iij.
Etheoceſtros. i. dei genitricẽ v̾e ⁊ p̃ncipa
liter v̾ginẽ p̃dicam⁹. Tũ q2 hoc aſſerit̃

caplis Cyrilli, in epheſina ſynodo cōpro-
batis: ſic ꝙ hoc negans anathema ſit tñ
etiā q ex hoc dr mulier aliqua alicuius
mr̄ ꝙ eū cōcepit: ꝛ genuit. Sed btā virgo
deū cōcepit ꝛ genuit: qḋ. ſ. Tho. iij. pte. q.
G xxxv. ar. iiij. ſic ꝓbat. Oē nomen ſignifi-
cās in ꝯcreto aliquā naturā: pōt ſuppo-
nere ꝑ q̄libet hypoſtaſi illi⁹ nature. Cū
igit̄ vnio incarnatiōis ſit facta in hypo-
ſtaſi: ly deū ſupponere pōt pro hypoſtaſi
hñte humanā ꝛ diuinā naturā. Et iō q̄c-
q̄d ꝯuenit diuine nature ꝛ humane: illi
ꝑſone pōt attribui: ſiue ſm ꝙ ꝑ ea ſup-
ponit nomē ſignificās diuinā naturā ſi-
ue ſm ꝙ ꝑ eo ſupponit noīe ſignificās
naturā hūanā. Cōcipiāt ꝛ naſci ꝑſōe at-
tribuit̄ et hypoſtaſi ſm illā naturā in q̄
cōcipit̄ ꝛ naſcit̄. Cū igit̄ i ipo ꝑncipio cō-
ceptiōis fuerit natura hūana aſſūpta a
ꝑſona diuia: ꝯñs eſt ꝙ vere poſſit dici deū
eſſe ꝯceptū ꝛ natū de v̄gine. Hec ille for-
malr̄. ¶ Sz ꝯ̄ ꝑdicta ꝓmo. Nā Damaſc.
dicit l. iij. li. Chriſtothocō. i. xp̄i mr̄ez v̄gi-
nē nō dicim⁹. Sol. Nō negat eā Dama.
eſſe matrē xp̄i: ſed dicit ꝙ nō dicim⁹ chri-
H ſtothocō: q hoc nomē inuētū erat a Ne-
ſtorio ad abolendū theotocon. i. dei ma-
trē. Cū hereticis eñ nec noīa debemus
hr̄e cōia: vt dr̄ Hiero. ſup Oſee. ij. Scḋo
Miniſtrare materiā non ſufficit ad eſſe
mr̄ez ſine actiōe: alioq̄ lignū eēt mr̄ lecti.
Sz btā Maria v̄go ſolū miniſtrauit ma-
teriā ergo nō eſt mr̄ xp̄i. So. btā v̄go mi-
niſtrauit materiā aptā vt inde ꝑduceret̄
viuēs eiuſdē ſpeciei ſecū: ꝛ locū ꝯuenien-
tē in vtero ꝛ nutrimētum ꝯueniēs fetui.
Tertio. Nā qḋ pōt eē erroris occaſio nō
ē aſſerēdū. Sz hmōi ē ſi dicat̄ mr̄ dei: q
intelligit̄ mr̄ pr̄is ꝛ ſpūſſcti. So. Quidaz
olim hoc ꝯcedebāt: dicē(t)es ꝙ dz dici mr̄
filij: ſed nō dei. Sz ly de⁹ lz ſit cōe tribus
perſonis ꝛ ꝑ qualz ſupponere poſſit: q
ſigt̄ i ꝯcreto naturā diuinā: tñ pōt locu-
tionē reddere veram ꝑ vna ꝑſona: ſm ꝙ
dr de⁹ generat ſicut etiā dr hō currit: ſo-
lo Petro currēte. vñ ſimplr̄ ꝯcedit̄ ꝙ eſt
I mr̄ dei: ſicut ꝙ Jeſus eſt de⁹. Nec obſt. ꝙ
ſit ꝑdicatū: ꝛ ꝑdicata teneāt̄ formalr̄. q
ſigt̄ naturā ſubſiſtentē: ꝛ ꝯñr teneri pōt
ꝑ ſuppoſito tā apte ſubiecti q̄ apte ꝑdi-
cati: vt dicit. s. Tho. i. iij. di. iiij. q. ij. ar. ij.

ad ſcḋm: Quarto. Nulla eñ mulier eſt
mater alicui⁹ niſi ſm naturā quem ab ea
accepit. Sz fili⁹ nō accepit a v̄gine natu-
rā diuinā ſz hūanā ergo ꝛc. Solu. Quia
vna ꝑſona ſubſiſtit in vtraq; natura: cōi- K
cat ſibi nature idiomata ſua. i. proprieta-
tes vt dicit Dama. vnde ſicut iudei dñr
crucifixiſſe dñm glie: lz nō ſm deitatem.
ita ꝛ virgo eūdē peperit. Et ſicut dicim⁹
hominem creaſſe celos: ita dicimus deū
natum de virgine: ꝛ conſequenter virgi-
nem matrem dei.
¶ Queri ēt pōt circa hoc euā. Utrū xp̄s
debuerit naſci in bethleē: ꝛ vtrū ſine do-
lore mr̄is. Uide. iij. q. xxxv. arti. vj. ꝛ. vij.

In aurora. Queſtio. x.

Queritur vtrū collatio de qua
dr virgo erat ꝯferēs in corde
ſuo eēt dubitatiua? Ad qḋ di-
co ꝙ ex ipo v̄bo euāgeliſte di-
cētis: cōferēs: ꝛ nō dicētis: in-
quirēs: ſumit̄ hui⁹ queſtiōis ſolatio. Nā
aliud eſt cōparare aliḋ inquirere: q inq̄-
rere rōnē ad aliquā ꝯcluſionē eſt dubitā- L
tis vtrū ſit vel nō: ſz cōparare vnū alteri:
nō eſt dubitare ſz actualiter cōtēplari q̄
habitu ſciunt̄: ſicut ſi q̄s ꝑ viſionē in ſom-
nis aliq̄d vidiſſet: puta ꝙ ſacerdos ꝑdi-
caret: ꝛ deinde illū videret expleri: com-
pararet effectū ipm ſue viſioni de neutro
dubitādo. Hoc autē pōt fieri cū delecta-
tione maxima: tuz q naturale eſt aīe ne-
conferre: ꝛ ꝓpterea tñ delectamur in pi-
cturis ꝛ rep̄ſentatiōibus: q cōferim⁹ iſta
ad ea quoꝝ ſunt ſigna: ꝯferre aūt eſt dele-
ctabile cui eſt naturale: tū q eſt naturale
deſyderiū qḋ ſcit̄ vno mō puta reuelatio-
ne vt ꝑ ſcripturā: ſcire ꝑ aliū: tū ēt q iter-
dū accreſcit̄ gaudio ꝙ ipe res de quib⁹ ē
meditatio ſūt valde delectabiles. Et iſta
oīa concurrebāt in v̄gine: ꝛ maxime ter-
tiū: q illa erāt ei valde grata: tū q erant
maxime ad honorē dei q̄ ꝑ ſeruo filium
dederat quā ipſe ſumme amabat: tuz q
erāt ad maximā vtilitatē ꝓximi. i. ſalutez
vniuerſi: tū q alia ꝑ eū explebant̄ tanq̄ ꝑ M
electū a deo. eſt aūt ſciendū ꝙ ſm O. i. ꝛ
ſctōs ipa clariſſime nouerat interpreta-
tionē oīm figuraꝝ ꝛ ꝓpheciaꝝ: q habuit
donū ſapie ꝛ ꝓphetie ꝛ oīm gratiarū ex-
cellentiſſime: Et q oīa q̄ circa xp̄m gere-
bantur

bant̄ erāt figurata ꝛ ꝓfetata: i omnibus
maxime letab it. Uñ dicit Beda ꝙ ꝯfere-
bat: q q̄ acta erāt videbant̄ ꝯformia his
q̄ agenda legerat. Legerat enim Eſa. xj.
A Exiet virga de radice ieſſe: et nazareus
de radice ei⁹ aſcendet. Et ex oppoſito vi-
debat ſe ex ſtirpe dauid ortam: in Naza-
reth de ſpirituſctō ꝯcepiſſe. Legerat Mi-
chee. v. Et tu bethleem ephrata nequaq̄
parua es in milibus iuda. Ex te eñ egre-
diet̄ ꝛc. Ex oppoſito videbat ſe i bethleē
peperiſſe. Legerat Eſa. vij. Ecce v̄go cō-
cipiet ꝛ pariet filium ꝛc. Et Abac. iij. ſm
lxx. interpretes: Dñe in medio duū aīa-
liū innoteſceris. Et ſe virginē nouerat: ꝛ
filiū i p̄ſepio iter bruta ꝯſpiciebat. Lege-
rat multa alia q̄ dietim cōpleri videbat.
¶ Queri ēt pt circa hoc euāgeliū. Utrū
natiuitas xp̄i debuerit manifeſtari paſto-
ribus ab angelis vel ab ipſo xp̄o? Uide
iiij. q. xxxv. ar. iiij. ꝛ. v. ꝛ vtrū prio debue-
rit manifeſtari paſtorib⁹. Uide. ibi ar. vj.

In miſſa maiori. Queſtio. xj.

Queritur circa hoc euangelium
B de quo circa expoſitionem mul-
ta ſubtilia dicēda forent quomo-
do hec propoſitio ſit vera de qua
non eſt dubiū ꝙ ſit vera ſcz
verbuz caro factū eſt? Ad qḋ ſic dico. Si
verbū diuinū aſſumpſiſſet angelū vel co-
lūbā vel ſolem: vel ſaphyrum vel ignem:
aut aliā cuiuis naturam ſicut ꝛ aſſumere
potuit ſm. s. Thom. iij. di. ij. ſ. de potētia
abſoluta ſicut aſſumpſit hūanitatē dice-
ret̄ angelus vel colūba vel ſol vel ſaphy-
rus vel ignis ſicut dr hō q oīs natura in
concreto ꝑdicat̄ de ſuppoſito hābēte na-
turā. ſiue habeat illā ꝑ creatiōnē vt ſol: ſi-
ue ꝑ gñationem vt Sortes: ſiue ꝑ aſſum-
ptionē: vt v̄bū dei hz humanitatē. Aliter
tñ v̄o dr de verbo natura aſſumpta: ꝛ ali-
ter ps nature aſſumpte q cū ps nūq̄ ꝑ-
dicet̄ de toto ſicut hō non eſt aīa: nec eſt
caro aīata ꝑ aīam: natura ꝑdicat̄ de ha-
bēte naturā grā ſui. q natura eſt totū: ſi-
C cut hūanitas eſt aīa ꝛ corp⁹ ps aūt ſoluz
grā toti⁹ ꝑ ſynecdochē. Igit̄ hec propoſi-
tio. Uerbū eſt caro: eſt vera ꝑ figuraz. i. ꝑ
ſynecdochē: ſz hec Uerbū ē hō ē vera ſine
figura. Si tñ ꝑ poſſibile vl̄ ipoſſibile ver-
bū aſſūpſiſſet carnē vt eſt ps aīalis ver-

bū eſſet caro ſicut mō eſt hō. Ad q̄ōnē di-
co ꝙ hec ꝓpoſitio. Uerbū factū eſt caro
eſt v̄a in ſenſu in quo eſt v̄a illa: v̄bū ē ca-
ro. ſ. ꝑ ſynecdochē vt ſit ſenſus Uerbum
caro factū eſt. i. factū eſt hō: dicēte Atha- D
na. in ep̄la ad epipha. ꝙ dicere verbū ca-
ro factū eſt: tale eſt ac ſi diceret̄: hō fact⁹
eſt. Nā quicquid eſt aliq̄d ꝛ pri⁹ nō erat
illud eſt factū illud. ſicut rex eſt fact⁹ rex.
Sz de⁹ eſt hō: aliq̄ñ pri⁹ nō erat hō: g̃ fa-
ctus eſt hō ſiue caro. Sed ꝯ̄ ꝑdicta. Pri-
mo. Nā ſi eſt vera ly factus determinat
abſolute ſubiectum aut ꝑdicatū cū ſit de-
terminatio. Sz neutrū illoꝝ determinat:
q nec de⁹ q̄ eſt ſubiectū eſt factus: nec il-
le hō xp̄o demōſtrato eſt fact⁹: niſi aliq̄d
addat̄: q ſupponit eternum ſuppoſitū q̄
nō eſt v̄a. So. Neutrū illoꝝ abſolute de-
terminat rōne dicta: ſz determinat ſubie-
ctū nō abſolute ſz in ordine ad ꝑdicatū: ꝛ
importat fieri rōnis circa deū nō abſolu-
te: vt dicat̄ de⁹. Pōt ēt determinare totaz
ꝓpoſitionē vt ſit ſenſus factū eſt vt hec ꝓ-
poſitio ſit vera. Uerbum caro factū eſt.
Scḋo. Nā ſi eſt factū caro. eſt caro ſicut E
q̄ ē fact⁹ alb⁹ ē alb⁹: ſz nō eſt caro. Si di-
cat̄ q ē caro ꝑ ſynecdochē. Cōtra q ſi eſt
ita: meli⁹ euāgeliſta dixiſſet ꝓprie: eſt fa-
ctum homo. q̄ improprie eſt factuz caro.
Sol. Affirmo rñſionem q hō dicitur ali-
q̄ñ caro: ſicut Eſa. xl. Uidebit omnis ca-
ro ſalutare dei. Ad replicā dico ꝙ ſolam
carnē noīauit. Prio q caro fuit verbo rō
apparēdi viſibilr̄. Uñ ſubdit̄. Et vidim⁹
gloriam ei⁹. Scḋo vt oñderet ꝑ locū a ma-
iori nihil eſſe i natura hoīs qḋ v̄bū nō aſ-
ſumpſerit. Tertio ad oñdēdū carnis ve-
ritatē ꝯtra manicheos dicētes v̄bū car-
nē phantaſticaz aſſumpſiſſe. Quarto ad
oñdēdā pietatē tñ dei. Magnū eñ fuiſſet
pietatis ſacrm̄ ſi de⁹ aīaz rōnalē ſibi vi-
cinorē aſſumpſiſſet: ſed multo maius ſi
paſſus eſt corpori. i. corpi vniri ſm illud
j. ad Tim. iij. Et manifeſte magnū eſt pie-
tatis ſacramētū: qḋ manifeſtatum eſt in
carne Tertio. Nam adhuc eſt falſa ſum- F
pta ibi carne ꝑ homine: q deus eſſet fa-
ctus ſimpliciter: q cum hō ſit ſubſtātia,
fieri hoiez eſt fieri ſimpliciter. So. Fieri
hoiez eſt fieri ſimpliciter: qñ ſimul fit na-
tura humana ꝛ ipſum ſuppoſitum in quo

eſt. Mō non ſic eſt hic. qꝛ ſuppoſitū ꝟbi
eternū eſt. Uñ ſimile eſt deū fieri hoīem:
ſicut Socratē pexiſtentē paruū ꝙtitate
fieri magnū ꝑ incoꝛpatiouē alimēti cui
aīa nouiter cōlcat ſuū eē antiquū: ſꝫ ħꝫ ꝛ
omne aliud exēplū non ſit oīno ſimile.
¶ Queri ēt ꝑt vtrū hec ſit ꝟa Caro vel
G homo fact⁹ eſt de⁹. Uide. iij. q. xvj. ar. vij.
Et vtrum iſte homo demōſtrato xp̄o ſeu
verbo incarnato inceperit eſſe. Uide ibi
demarti. ix.

☞ Dñica iſta octauas natiuitatis.
Queſtio. xij.

Ueritur vtrū beata virgo ſic fue
rit gladio moꝛtis aut verbi xp̄i ꝑ
foꝛata vt poſſit martyꝛ appella
ri? Ad quod ſic dico ex doctrina ſancti
Tho. ij. ij. q. cxxiiij. Cum dicat Iſidoꝛus
in libꝛo Etymo. duo eſſe genera marty
rij. Unū in aperta paſſione. Aliud in oc
culta animi virtute: beata virgo nō fuit
martyꝛ pꝛimo modo. i. pꝛopꝛie. Nā cum
martyꝛ grece: latine dicatur teſtis: ad ꝑ
fectam rationem martyꝛij requiritur vt
quis moꝛtem ſuſtineat: in teſtimonium
H veritatis fidei xp̄i: qua omnia viſibilia
propter inuiſibilia poſtponunt: ſiue cō
tenēda ꝑponunt qꝛ requirit vt teſtificet
opere ita eſſe: qd̄ nō facit plene ꝙdiu vi
tam retinet ꝑpter quā oīa alia ſuſtinen
tur. Sed beata virgo nō ſuſtinuit moꝛtē
violentam: vt creditur et ſupponit. Fuit
autē martyꝛ ſcd̄o modo ꝛ ꝑ quādā ſimi
litudinem: propter immenſitatem amo
ris ad filium quem ſumme dilexit. Tū
quia erat filius. Tum quia ſolus. tū qꝛ
benign⁹ ꝛ virtuoſus: tū qꝛ pulcher: tū qꝛ
cum laboꝛe educatus propter fugā egy
ptiacam ꝛ alia. tum qꝛ deus. Nam gra
uius fuit tantam animi paſſionem ſenti
re ꝙ pati pro virtute in coꝛpe cū animi
letitia: ſicut martyꝛes faciebant: qꝛ dice
bāt ſe in toꝛmentis ꝙſi in pꝛatis ꝛ floꝛib⁹
epulari. Uñ Aug. in qdā ſermone ita dī.
I Maria qꝛ mēte paſſa eſt plus ꝙ martyꝛ
fuit nimirum: qꝛ eius dilectio amplius
foꝛtiꝰ ꝙ moꝛs: qm̄ moꝛtē xp̄i ſuā fecit.
¶ Sꝫ cōtra videt ꝙ fuerit martyꝛ recte
ꝛ ꝑpꝛie: qꝛ dī Hie. in ſer. de aſſum. Recte
dixerim: dei genitrix ꝟgo ꝛ martyꝛ fuit:
ꝙuis in pace vitā finierit. Solu. ſm̄ e.
Tho. in. ij. ij. ꝛ in. iiij. Omnes huiuſmodi
autoꝛitates ſanctoꝛū intelligende ſunt
de martyꝛio ſm̄ ſimilitudinē: ſicut ꝙ di
xit Grego. Iure plus ꝙ martyꝛ eſt: q̄ ni
mio amoꝛe vulnerata teſtis extitit ſalua
toꝛis: ꝛ pꝛe meroꝛe in animo cruciatum
ſuſtinuit paſſionis. Et ꝙ dicit Bern. lon
ge eam plus ꝙ martyꝛem cenſemus: in
q̄ paſſiōis ſenſum cōpaſſiōis ſuperauit K
effectus. Et rurſus idē ſuꝑ illud. In ple
nitudine ſctōꝝ ꝛc. Merito inqꝛt in pleni
tudine ſctōꝝ detētio ei⁹ erat cui nec pu
ritas angeloꝝ: nec fides defuit patriar
charū: nec ſpūs ꝑpharꝝ: nec apl̄oꝝ zel⁹:
nec cōſtātia martyꝛū: nec ſobꝛietas con
feſſoꝛum: nec coiugatoꝛum fecunditas.
¶ Querrēt ꝑt circa hoc euāgeliū. Utrū
maioꝛes aut minoꝛes iudeoꝝ ꝯdixerūt
huic ſigno. i. xp̄o ex ignoꝛantia: aut certe
ſciēter xp̄m cognoſcēdo. vide. iij. q. xlvij.
ar. v. Et vtrū bonitas moꝝ ꝑcipue caſti
tas vidualis diſponet ad ip̄m ꝑphetie
poſſidendum. Uide. ij. ij. q. clxxj. arti. iiij.

☞ In circunciſione dñi.

Ueritur vtrum chꝛiſtus debue
rit circuncidi? Et ſcd̄o vtrū con
uenienter fuerit ei nomen impo
L ſitum? Et de vtroꝙ vide. iij. q. xxxvij. ar
ti. j. ꝛ. ij. Et vtrum nos licite poſſumus
modo circūcidi. De quo vide. in. iiij. di.
j. q. ij. ar. v. q. iij.

☞ In vigilia Epi. Queſtio. xiij.

Ueritur vtrū xp̄s poſſit dici na
zarenus? Ad hoc dico ꝙ ſic. Et
hoc conuenientiſſime. Pꝛimo qꝛ
nazarenus interpꝛetatur ſanct⁹ ſiue ſan
ctificatus: ſꝫ xp̄s dicitur ſctūs ſanctoꝝ.
Dan. ix. ꝛ de ſeipſo] dicit Io. ix. Quē pa
ter ſanctificauit. Scd̄o: qꝛ nazarenus in
terpꝛetat floꝛidus. Sed xp̄s dī flos ſm̄
Hie. ſicut beata virgo dicitur virga: ſm̄
illud Eſa. xl. Egredietur virga de radi
ce ieſſe: ꝛ flos ꝛc. Tertio qꝛ cōceptus eſt
in nazareth ꝛ cōuerſatus ipſe et ſui pa M
rētes vt dicit gloſ. Luc. ij. ¶ Sed ꝯtra.
Pꝛimo nā hoī cui non cōuenit ſctificari.
i. ſctm̄ fieri non conuenit eſſe ſctm̄: ꝛ ꝯñr
nec nazarenū: qd̄ ſm̄ glo. interl̄. interpꝛe
tatur ſctūs qꝛ qd̄ nō pōt eſſe non pōt fie
ri: ſm̄ phm̄. j. phyſ. Sed xp̄o hoī nō ꝯue
nit ſctificari: cū ſit ꝑncipiū toti⁹ humane

ſctificatiōis: qꝛ ꝑmū mouēs in qlibet oꝛ
dine eſt imobile ꝛc. So. Cū hō fiat ſctūs
ex ſctū dupl̄r. ſ. ex min⁹ ſctō magis ſctūs
ꝛ ex eq̄ ſctō eq̄ ſctūs: ꝑ ꝯtinuationē eiuſ
A dē ſctitatis ꝑciſe cū ēt hō fiat ſctūs ex nō
ſctō dupl̄r. ſ. ex non ſctō ꝑuatiue qñ. ſ. hō
eſt ꝛ non eſt ſctūs: ꝛ negatiue quando. ſ.
hō nō eſt ꝛ ꝑducit ſctūs: xp̄o cōpatebat
fieri ſctm̄ ex ſctō ſcd̄o mō ſm̄ aliqs iuxta
illud Io. xvj. Ego ꝑ eis ſctifico meipm̄.
Uel ēt pꝛio mō. i. ex min⁹ ſctō: nō quo ad
ip̄m habitū gr̄e ſctificātis: ſꝫ q̄ ad incri
ta q̄ ſunt effect⁹ gr̄e: in qb⁹ creſcebat. Et
ſil̄r fieri ſctm̄ ex nō ſctō negatiue inqtū
tū hō erat loquēdo ſemꝑ: qꝛ añ pꝛimū in
ſtās in quo fact⁹ eſt. ꝛ ſctūs fact⁹ eſt non
erat ſctūs hō: ꝛ ꝯñr factus eſt ex nō ſctō
ſctūs. nō aūt pꝛiuatiue: qꝛ nūꝙ fuit ſine
ſctitate. ¶ Ad argumētū dico ꝙ mouēs
ꝑmū ſimpl̄r eſt imobile ſimpl̄r: ſꝫ ꝑmū i
aliquo gñe ē immobile in illo gñe: ſꝫ nō
ſimpl̄r: ſicut ꝑmū alterās. i. celū eſt imo
bile ſm̄ alteratione ſed tñ localiter mo
uet. Sil̄r xp̄s inqꝫtū hō non eſt ſctificās
B ſimpl̄r ꝑmō: ſꝫ de⁹ trinitas. Eſt ꝟo ꝑmū
ſctificās in hoc gñe. i. per modū ſatiſfa
ciētis ꝑ pctō: ꝛ ꝯtū ad hūc motū eſt im
mobilis: qꝛ null⁹ ſatiſfecit pro pctō eius
cū illud nō fecerit: nec ꝯtraxit. Scd̄o. Nā
cui nō cōuenit habere cōtrariū ſanctifi
cationis termino. i. gr̄e nō cōuenit ſctifi
cari quia gñationes ex cōtrarijs fiūt ſm̄
phm̄. Sꝫ xp̄o nō cōuenit habere tale cō
trariū: cū illud ſit pctū ꝛ ꝛc. Sol. Gña
tiones. i. pꝛoductiōes facte ab agēte na
turali: fiunt ex ꝯtrarijs: qꝛ non agit niſi alte
rādo de qualitate in qualitatem. Sed ꝑ
ductiones facte a deo poſſunt eē ex ꝯdi
ctoꝛio. i. de nō ente ſicut fecit celū: nō ex
ꝯtrario: ſed ex ꝯdictoꝛio. Et ſil̄r facit aliqn̄
ſctm̄ nō ex impio: ſꝫ ex nō ſancto: ſiue ex
negatione ſanctitatis: et ſic xp̄s eſt fact⁹
ſctūs. Tertio. Nā ſi ſic dꝫ dici: id eſt: qꝛ
ſic eſt pꝛophetatum: vt colligitur ex hoc
euangelio. Sꝫ nullibi in ſcriptura ſic re
perit ꝑphetatū ergo ꝛc. Sol. Lꝫ hoc nō
C fuerit ꝑphetatū foꝛmaliter ſicut ꝟbaliter:
qꝛ nazaren⁹: vt dictum eſt inter ꝑtat
ſctūs ꝛ floꝛid⁹. Xp̄s āt i ſcripturis dicit
ſctūs ꝛ ſil̄r flos: iuxta illud Cañ. ij. Ego
flos cāpi ꝛ iuxta illd̄ Eſa. xj. ꝛ flos ꝛc. Uñ
foꝛte ſignāter dicit euāgeliſta: ꝑ ꝑphas
in plal̄i. ¶ Queri ēt ꝑt vtrū ꝯuenies fue
rit Ioſeph admoneri a deo ꝑ angelū. vl̄
poti⁹ debuerit admoneri a deo imediate.
Ad quod vide. ſupꝛa. q. xvij. arti. iij.

☞ In die Epiphanie. D
Queſtio. xiiij.

Ueritur vtrū fuerit conueniens
magos de xp̄i natiuitate doceri
per ſtellā? Ad hoc dico non eſſe
dubiū ꝙ ſic: qꝛ hoc oꝛdinauit deus q̄ ni
hil niſi ꝯuenientiſſime ꝛ ſapientiſſime oꝛ
dinat: qꝛ dei perfecta ſūt opera Deuter.
xxxij. Nō aūt cōuenientie ē hec. Nā de⁹
oīa effectiue mouet ſm̄ ꝙ cuiuſꝙ natura
reqrit. i. naturalia per nāles inclinatio
nes: aīalia ſentientia per ſenſibiles ap
petitus ꝛ hoīes rationales per appetitū
rōnalē cū libertate quadā. Unde Dio
ny. dicit ꝙ ad pꝛudentiam dei pertinet
rerum naturas non deſtruere ſed ſalua
re. Sicut aūt oīa mouet vt cōgruit eis:
ita etiā ꝛ oīa trahit ſm̄ modos eis cōue
nientioꝛes ſicut Euſtachiū venatoꝛē no
bilē traxit ꝑ ceruum. Caterinā virginē
elegātiſſimā ꝑ viam cuiuſdā apparētis
matrimonij cōſueti quo maxime ſolēt dele E
ctari iuuēcule. Aug. vero phm̄ ꝛ oꝛato
rem ꝑ ſapientiā ꝛ facūdiā ambꝛoſianam
vñ qꝛ ipſe ex ſua viſceroſa charitate nul
lum cōuenientē modum trahendi aiam
pꝛetermittit dicit Eſa. v. cap. Quid vltra
debui facere vinee mee (. i. ꝑpl̄o meo vel
cuilibet aīe) ꝛ nō feci? Igit̄ ēt iſtos aſtro
logos cōuenientē traxit ꝑ ſtellā. Et cōfi
mat rō: qꝛ ſicut oīs notificatio ſyllogiſti
ca dꝫ eſſe ꝑ notioꝛa. ſicut phs. j. poſt. ꝛ. j.
phyſ. docet: ita q̄ fit ꝑ aliq̄ ſigna vel indi
cia: dꝫ fieri ꝑ notioꝛa: ꝛ ꝯñr familiarioꝛa
his qb⁹ aliqd notificat. Sꝫ viris iuſtis ꝛ
ſctis familiare eſt inſtrui intrinſec⁹ ſctī
ſpūs inſtinctu ꝑ donū ꝑpheticū: reliqs
aūt ꝑ ſenſibilia: iudeis aūt inſtrui ꝑ an
gelos viſibil̄r apparētes: ꝑ quos legē ac
ceperant: vt ꝑꝫ act. vij. ꝛ alſa freqnter.
Gētib⁹ ꝟo ꝛ aſtrologis maxie familiare F
erat doceri ꝑ ſēſibilia ꝛ maxie aſtra. Igi
tur anna ꝛ symeō iuſti ac ſcti acceperunt
notitiā natiuitatis xp̄i per inſtinctū ſpi
ritus ſcti. Paſtoꝛes ꝟo iudei ꝑ angelos ꝛ
gentiles aſtrologi. i. magi ꝑ ſydera. Sed

ꝯ prio:nihil eñ abducẽs hoies a deo in
errorẽ conueniẽt fit a deo:q2 ipſe vult oẽs
hoies ſaluos fieri: ⁊ ad agnitionẽ ỽitaꝭ ꝯ
venire:ſed appitio huius ſtelle eſt hmõi
q2 fauet his q̃ dicũt: ſydera natiuitatibꝰ
hoim dñari ꝗ ⁊c. Sol. iſta appitio nullã
cãm errãdi dedit niſi his q̃ veritatez in
G telligere noluerũt:q2 ſm Augu. ꝯ Fau.
nulli aſtrologi cõſtituerũt ita naſcentiũ
hoim fata ſub ſtellis: vt aliquã ſtellaruz
hoie aliquo nato:circuitꝰ ſui ordinẽ reli
quiſſe ⁊ ad eũ qui natus eſt pꝛexiſſe aſſe
uerẽt. Si aũt deꝰ vellet ſubtrahere oẽm
cãm errandi his q̃ volũt errare ꝗrum.ſ.
ignorãtia nõ ſolũ eſt cã pcti ſ3 etiã pctĩ
ſubtraheret ẽt aliis occaſiões addiſcẽdi
ſicut ſi ſubtraxiſſet appitionẽ huiꝰ ſtelle
ignorarẽmꝰ multa q̃ ſcimꝰ. Scdo. Nã oẽ
ſignũ notificatiuũ cõueniẽter alicuiꝰ eſt
certe ducẽs in illud. Sed iſta ſtella non
certe notificabat natiuitatem xp̃i futuri
regis iſtis aſtrologis:tũ q2 eſto ꝙ p̃tẽde
ret regẽ futurũ tñ ipediri poterat ne re
gnaret q2 ſydera nõ cogũt hoies:tũ etiã
q2 ſi nõ poſſet ipediri: tñ nõ p̃tẽdebat eũ
eſſe natũ in determinato loco cũ potuiſ
ſet mr̃ regis ſicut bethleẽ ita ⁊ longiorẽ
H regionẽ petiuiſſe. Tũ ẽt q2 dato ꝙ locũ
determinatũ ipa p̃tẽderet: tñ nõ p̃tende
bat determinatã ꝑſonaz:q2 exñs in aere
nõ pot: vnũ hoiez deſignare ſi eſſet iter
multos vt poterat eſſe rex. Tum q2 dato
ꝙ vnũ determinate deſignaret:tñ iſti co
gnoſcere non poterant: q̃ ſtelle naturam
ignorabãt:cũ eã antea nõ vidiſſent:ergo
⁊c. So. fuit ſignũ certũ determinate per
ſone ꝗtũ ad offm̃.i. regis futuri ſed non
fuit ſignũ certũ ex ſe p̃ciſe:ſicut ſydera ſi
gnant bella aut morbos:ſed gr̃a annexe
ꝓphie vel inſpirationis diuine. Non eñ
iſti ſunt moti q̃rere: xp̃m p̃ciſe inniteñtes
aſtrorũ peritie:cũ iſta ſtella de illis non
fuerit quas obſuat ars aſtronomica: ſ3
innitebant reuelationi diuine: vt patuit
in expoſitiõe euãgelii:⁊ ẽt inſpirationi diui
ne interiori q̃ ſm Herueũ eſt q̃dam incli
I natio aie ad vnũ. Nõ poterat aũt ipedi
ri iſte rex ne regnaret:ſuppoſita diuia or
dinatiõe. Et ſtella p̃tẽdebat locũ natiui
tatis gñalẽ.i. iudeã gr̃a ꝓphie vl̃ inſpira
tiõis aſſerẽtis ꝙ apparẽte tali ſtella ibi
xp̃s naſceretũ q̃ inſpiratione ſuppoſita mr̃
regis nõ ſe poterat abſcõdere. Et l3 nõ p̃
tẽderet determinatã ꝑſonã q̃ ad ſubſtã
tiã:tñ ſperabat i iudea ꝑ alia via regis
perſonam inueſtigere : ſicut ⁊ fecerunt.
¶ Querit etiã pot. Utrũ illa ſtella fuerit K
vna de celeſtibus ⁊ vtrũ magi cõuenien
ter ad xp̃m adorãdũ venerunt. vide aũt
iii.q.xxxvi.arti.vii.⁊ viii.

Dñica infra octa. Epiphanie.

Queſtio.xv.

Querit circa euangeliũm: Utruz
chꝛiſtus audiendo ſiue interro
gando doctores vt alios aliqd
ad hoie dedicerit vel ab an
gelis. Ad qd ex doctrina.ſ.
Tho.iii.q.art.iii.⁊.iiii.ſic rñdet. Nõ fuit
cõueniẽs dignitati xp̃i vt a quocũq3 hoie
doceret. Nã in quolibet gñe p̃imũ mo
uẽs non mouet:ſm illã ſpẽm motꝰ: ſicut
primũ alterãs nõ alterat. Sed xp̃s ẽ oim
hoim ꝯſtitutꝰ caput. ſic vt ab eo oẽs do
ctrinã veritatis acciperẽt. Un̄ ipe dicit.
Io.xvi. Ad hoc veni i mũdũ vt teſtimoniũ L
ꝑhibeã veritati. Nihil ẽt dedicit ab ãge
lis. Nam anima humana ſicut media eſt
inter ſpũalia et corporalia : ita duobus
modis ꝑfici nata eſt.ſ. ꝑ ſciam acceptã a
ſenſibilibꝰ: ⁊ ꝑ inditã impꝛeſſionẽ ſpũa
liũ ſubſtãtiarum. S3 aia xp̃i ꝑfecta eſt ex
ſenſibilibꝰ q̃dẽ ꝑ experientiã ad quã lu
mẽ angelicũ nõ reqrit: ⁊ ex impꝛeſſiõe ſupio
ri ſuꝑ infuſam immediate a deo: q2 ſicut
ſupꝛa cõe mundũ creature vnita eſt ỽbo
ꝑſonaliť:ita etiã ſupꝛa eũdem repleta eſt
gr̃a ⁊ ſcia :non mediantibꝰ angelis q̃ ex
ỽbis influẽtis ſciaz acceperũt ¶ Sed ꝯ
primã cõcluſionẽ. Primo. Nã interroga
re ⁊ rñdere ẽ addiſcẽtis S3 xp̃s iſta iter
doctores fecit, ergo ⁊c. Sol. ſm Ori. ſuꝑ
Lu. nõ interrogabat vt addiſceret ſ3 vt
erudiret. Ex vno quippe doctrine fonte
manat:⁊ interrogare ⁊ reſpõdere ſapiẽ
ter. Un̄. ⁊ dr̃ ꝙ ſtupebant oẽs q̃ eũ audie
bant ſuꝑ prudẽtia ⁊ reſpõſis eius. Scdo
Nã xp̃s accipiebat ſciam experimenta
lem a ſenſibilibꝰ: ꝗ a fortiori ⁊ ab hoibꝰ M
qd eſt nobilius:cũ in aia docẽtis ſpẽs in
telligibiles ſunt in actu: q̃ in ſenſibilibꝰ
ſunt in potẽtia. Sol. Addiſcens ab hoie
non accipit ſcientiã a ſpeciebus intelli

gibilibꝰ eius immediate:ſed mediantibꝰ
vocibus q̃ ſunt conceptionũ intellectua
liũ ſigna:ſicut ⁊ creature condite a deo ſi
militer ſunt ſigna ſapientie eiꝰ. Un̄ ſicut
A dignius eſt doceri a deo ꝗ ab hoie:ita di
gniꝰ eſt accipere ſciam ꝑ ſenſibiles crea
turas ꝗ ꝑ hois doctrinaz. Tertio. Nam
quilibet audiens ſermonẽ ſignificatiuũ
alicuiꝰ qd neſcit pot illud addiſcere : ſed
xp̃s a pꝛincipio ſm ſcientiã experimenta
lẽ non ſciuit oia ergo ⁊c. Sol. Xp̃s in ſciẽ
tia experimentali ſicut in etate ꝓficiebat.
Sicut aũt ad accipere ſciẽtiã ꝑ inuentio
nẽ:ita ⁊ ad accipere ꝑ diſciplinã requiri
tur etas ꝑfecta. Dñs autẽ nihil fecit ſue
etati nõ cõgruens. Igit audiẽdis docti
ne ſermonibus nõ accõmodauit auditũ
niſi illo tẽpoꝛe quo poterat per viã expe
rientie talem ſcientie gradũ attigiſſe. Hec
oia cũ multis aliis.s. Tho. vbi.ſ. virtua
liter. Sed tñ cũ dicit ꝙ xp̃s ab hoie nõ di
dicit videt intelligendũ de rebꝰ ab hoie
naturaliter ſcibilibꝰ cuiuſmodi eſt noti
tiã oim naturaliũ. nõ aũt de his q̃ per ſe
ipſuz naturaliter ſcire nullus pot cuiuſ
B modi eſt loqui hac vel illa lingua:cũ hoc
nõ ſit q̃d naturale:ſed ex voluntaria inſti
tutione depẽdẽs. Sciẽtia eñ experimen
tali xp̃s adiiciebat ⁊ ꝓficiebat mõ natu
rali quõ nõ poterat vt videt ſcire p̃dicta.
¶ Sed tñ ſciendũ eſt ꝙ hõ in docẽdo du
pliciter ſe hr̃e pot.ſ. vt doctor:qñ.ſ. ex in
tẽtione docẽdi aliq̃d facit, ⁊ vt res q̃daz:
qñ.ſ. ſine intẽtione docẽdi aliq̃d facit aut
dicit vnus aliꝰ addiſcit. Ex iſto ſcdo mõ
forte xp̃s a matre ſua loqui didiſcit:q2.ſ.
ex bonitate ſue phantaſie ⁊ memorie, cuz
audiebat noiari panem ⁊ videbat afferri
panẽ:⁊ appꝛehẽdebat ꝙ ly panis:panem
ſignificabat ſiue ꝑ cogitatiuã:vt faciunt
alii pueri an̄ vſum rõnis ſiue ꝑ rõnem cu
ius vſum ſemꝑ habuit:vñ anteꝗ̃ ipſe ad
eſſet quo virgo mater eum verba forma
re doceret iam iſta didiſcerat.
C ¶ Queri etiã pot. Utrũ gratia xp̃i fuerit
infinita vide. iii.q.vii.ar.xi. Et vtrũ quoli
bet actu ſuo xp̃s pꝛoficeret per gratiam,
id eſt effectũ gratie ſeu meritum, vide. iii.
diſt. xviii.q.i.ar.v.

In octaua Epiphanie.

Queſtio.xvi.

Queritur vtrum Ioãnes vi
dens xp̃m et ei teſtimoniũ
reddẽs ipſum vt dicit. Ioã.
agnũ appellauerit ꝯueniẽ
tius ꝗ aliud animal ſolitũ D
īmolari cuiuſmodi ẽ bos
vitulꝰ capꝛa:turtur:colũba. Ad qd reſpõ
det ꝙ ſic. pꝛimo. nã vt p3. Nu.xxviii. agnꝰ
erat principale ſacrificiũ: q2 l3 alia aia
lia certis tꝑibus immolarent : tñ vnum
erat quotidianũ ſacrificiũ quo immola
bat vnus agnus mane alius veſꝑe. Sed
xp̃s eſt pꝛincipale ſacrificium:q2 l3 ſancti
paſſi pꝛo fide ad ſalutẽ fideliũ conferant:
nõ tñ hñt hoc niſi inꝗ̃tũ ſuꝑ oblationem
agni quaſi oblatio adiuncta principali
ſignificato immolat. Igit ille agnus xp̃m
ſignificabat qui immolabatur mane ⁊ ve
ſpere in ſignũ ꝙ ꝑ xp̃m habeamus in pa
tria viſionẽ matutinã ⁊ veſpertinam vel
in ſignum ꝙ ipſe ſit alpha ⁊ o. Et confir
mat. rõ q2 ille agnus inter eius figuras
erat expꝛeſſio reſpectu paſſionis xp̃i : q2
erat ſine miraculo:⁊ ꝑ illũ filii iſrael ſunt
liberati ab impio pharaonis::ſicut ꝑ xp̃z E
puriſſimũ liberamur ab imperio diabo
li. Eſt aũt notãdũ: ꝙ hoc teſtimoniũ ioã
nes reddidit xp̃o:vt vr̃ qñ ipſum baptiza
uit:q2 vt p3 Io.i.c. ipſe Ioannes non co
gnoſcebat xp̃m:ſed a deo acceperat ſi
gnũ ꝙ ipſe eſſet ſuper quẽ videret deſcen
dentẽ colũbã:quã vidit deſcẽdere in ba
ptiſmo. Ideo ꝓbabile eſt ꝙ tũc ſtatiz glo
rificauerit xp̃m apud ſuos diſcipulos q̃
bus eũ p̃dixerat ventur ũ. Scdo ꝓpter mã
ſuetudinem. Eſa. xxxv. Quaſi agnus ⁊c.
¶ Sed ꝯ:quãto aial eſt ſimiliꝰ xp̃o:tanto
cõuenietiꝰ ꝑ nomẽ eiꝰ noiat. Sed vitulꝰ
eſt ſilioꝛ xp̃o ꝗ agnꝰ:q2 eſt ꝑfectioꝛ:⁊ ꝗ̃to
aliq̃d ẽ ꝑfectiꝰ eſt deo ſiliꝰ. So. aliq̃d dr̃
ſile alteri duobꝰ modis. Uno mõ in repñ
tando vt imago. Alio mõ in eſſendo:ſicut
filiꝰ eſt ſilis pr̃i. Quãto ergo aliq̃d eſt ꝑfe
ctiꝰ eſt deo ſimiliꝰ i eſſendo:q2 magis ap
pꝛopinquat diuine nature. ſ3 nõ i repñtã
do: q2 interdum vilioꝛa hñt ꝓpꝛietates F
magis expꝛeſſiuas ꝓpꝛietatum dei:ſicut
magis expꝛimunt ꝑ miſericoꝛdẽ gallinã
q̃ pullos fouet ⁊ ꝓtegit:ꝗ per equum fre
mẽtẽ:moꝛdentẽ: ⁊ calcitrãtẽ:et bella cu
piẽtẽ. Sed ſi inſtet:q2 etiã filiꝰ eſt ſilis pr̃i

Zpřio:nihil eñi abducẽs hoies a deo in
errorẽ conueniẽt fit a deo:q2 ipe vult oẽs
hoies saluos fieri: z ad agnitionẽ ṽitaſ
venire:sed appitio huius ſtelle eſt hmõi
q2 fauet his q̃ dicũt: ſydera natiuitatib⁹
hoim dñari ꝗ zc. Sol.iſta appitio nullã
cãm errãdi dedit niſi his q̃ veritatez in
G telligere noluerũt:q2 ſm Augu. ꝯ Fau.
nulli aſtrologi cõſtituerũt ita naſcentiũ
hoim fata ſub ſtellis: vt aliquã ſtellaruz
hoie aliquo nato:circuit⁹ ſui ordinẽ reli
quiſſe z ad eũ qui natus eſt perexiſſe aſſe
uerẽt. Si aũt de⁹ vellet ſubtrahere oẽm
cãm errandi his q̃ volũt errare q̃rum.ſ.
ignorãtia nõ ſolũ eſt cã pcti ſ3 etiã pcti
ſubtraheret ẽt aliis occaſiões addiſcẽdi
ſicut ſi ſubtraxiſſet appitionẽ hui⁹ ſtelle
ignorarem⁹ mlta q̃ ſcim⁹. Scdo. Nã oẽ
ſignũ notificatiuũ cõueniẽter alicui⁹ eſt
certe ducẽs in illud. Sed iſta ſtella non
certe notificabat natiuitatem xp̃i futuri
regis iſtis aſtrologis:tũ q2 eſto ꝙ p̃tẽde
ret regẽ futurũ tñ ipediri poterat ne re-
gnaret q2 ſydera nõ cogũt hoies:tũ etiã
q2 ſi nõ poſſet ipediri: tñ nõ p̃tẽdebat eũ
eſſe natũ in determinato loco cũ potuiſ-
H ſet mr̃ regis ſicut bethleẽ ita z longiorẽ
regionẽ petiuiſſe. Tũ ẽt q2 dato ꝙ locũ
determinatũ ipa p̃tẽderet: tñ nõ p̃tende
bat determinatã pſonaz:q2 exñs in aere
nõ pot: vnũ hoiez deſignare ſi eſſet iter
multos vt poterat eſſe rex. Tum q2 dato
ꝙ vnũ determinate deſignaret:tñ iſti co
gnoſcere non poterant: q̃ ſtelle naturam
ignorabãt:cũ eã antea nõ vidiſſent:ergo
zc. So.fuit ſignũ certũ determinate per
ſone ꝗ̃tũ ad offm̃.i.regis futuri ſed non
fuit ſignũ certũ ex ſe p̃ciſe:ſicut ſydera ſi
gnant bella aut morbos:ſed gr̃a annexe
pphie vel inſpirationis diuine. Non eñi
iſti ſunt moti q̃rere: xp̃m p̃ciſe inuiẽtes
aſtrorũ peritie:cũ iſta ſtella de illis non
fuerit quas obſuat ars aſtronomica: ſ3
innitebant reuelationi diuine: vt patuit
in expoſitiõe euãgelii:z ẽt iſpirationi diui
ne interiori q̃ ſm Herueũ eſt q̃dam incli
I natio aie ad vnũ. Nõ poterat aũt ipedi-
ri iſte rex ne regnaret:ſuppoſita diuĩa or
dinatiõe. Et ſtella p̃tẽdebat locũ natiui-
tatis gñalẽ.i. iudeã gr̃a pphie vl' iſpira
tiõis aſſerẽtis ꝙ apparẽte tali ſtella ibi
xp̃s naſceret:q̃ iſpiratione ſuppoſita mr̃
regis nõ ſe poterat abſentare. Et ſ3 nõ p̃
tẽderet determinatã pſonã q̃ ad ſubſtã-
tiã:tñ ſperabat i iudea p aliq̃ tam regis
perſonam inueſtigere: ſicut z fecerunt.
K ❡Querit etiã pot. Utrũ illa ſtella fuerit
vna de celeſtibus z vtrũ magi cõuenien
ter ad xp̃m adorãdũ venerũt. vide aũt
iii.q.xxxvi.arti.xii.z viii.

☞ Dñica infra octa. Epiphanie.
Queſtio.xv.

Queritur circa euangelium: Utruz
chriſtus audiendo ſiue interro-
gando doctores vl' alios aliq̃d
ad hoie dedicerit vel ab an
gelis. Ad q̃d ex doctrina.ſ.
Th.iii.q.art.iii.z.iiii.ſic rñdet. Nõ fuit
cõueniẽs dignitati xp̃i vt a quocũq; hoie
doceret. Nã in quolibet gñe p̃imũ mo-
uẽs non mouet:ſm illã ſpẽm mot⁹: ſicut
p̃imũ alterãs nõ alterat. Sed xp̃s ẽ oim
hoim cõſtitut⁹ caput.ſic vt ab eo oẽs do-
ctrinã veritatis acciperẽt. Uñ ipe dicit.
L Jo.xvi. Ad hoc veni i mũdũ vt teſtioniũ
p hibeã veritati. Nihil ẽt dedicit ab ãgẽ
lis. Nam anima humana ſicut media eſt
inter ſpũalia et corporalia : ita duobus
modis pfici nata eſt.ſ. p ſciam acceptã a
ſenſibilib⁹: z p inditã impreſſionẽ ſpũa-
liũ ſubſtãtiarum. Sz aia xp̃i pfecta eſt ex
ſenſibilib⁹ q̃dẽ p experientiã ad quã lu-
mẽ angelicũ nõ req̃rit: z ex impſſiõe ſupio
ri ſup infuſam immediate a deo: q2 ſicut
ſupra cõe mundũ creature vnita eſt ṽbo
pſonalr̃:ita etiã ſupra eũdem repleta eſt
gr̃a z ſcia : non mediantib⁹ angelis q̃ ex
ṽbis inſtinctis ſciaz accepeũt ❡Sed ꝯ
p̃imã cõcluſionẽ. Primo. Nã interroga-
re z rñdere ẽ addiſcẽtis Sz xp̃s iſta iter
doctores fecit.ergo zc. Sol.ſm Ori.ſup
Lu. nõ interrogabat vt addiſceret ſ3 vt
erudiret. Ex vno quippe doctrine fonte
manat: z interrogare z reſpõdere ſapiẽ
ter. Uñ.z d2 ꝙ ſtupebant oẽs q̃ eũ audie
bant ſup prudẽtia z reſpõſis eius. Scdo
Nã xp̃s accipiebat ſciam experimenta-
lem a ſenſibilib⁹: ꝗ a fortiori z ab hoib⁹ M
q̃d eſt nobilius:cũ in aia docẽtis ſpẽs in
telligibiles ſunt in actu: q̃ in ſenſibilib⁹
ſunt in potẽtia. Sol. Addiſcens ab hoie
non accipit ſcientiã a ſpeciebus intelli-

gibilib⁹ eius immediate:ſed mediantib⁹
vocibus q̃ ſunt conceptionũ intellectua-
liũ ſigna:ſicut z creature condite a deo ſi
militer ſunt ſigna ſapientie ei⁹. Uñ ſicut
A dignius eſt doceri a deo q̃ ab hoie:ita di
gni⁹ eſt accipere ſciam p ſenſibiles crea-
turas q̃ p hois doctrinaz. Tertio. Nam
quilibet audiens ſermonẽ ſignificatiuũ
alicui⁹ q̃d neſcit pot illud addiſcere : ſed
xp̃s a principio ſm ſcientiã experimenta
lẽ non ſciuit oia ergo zc. Sol. Xp̃s in ſciẽ
tia experimentali ſicut in etate pficiebat.
Sicut aũt ad accipere ſciẽtiã p inuentio-
nẽ:ita z ad accipere p diſciplinã requiri-
tur etas pfecta. Dñs autẽ nihil fecit ſue
etati nõ cõgruens. Igit audiẽdis docti-
ne ſermonibus nõ accõmodauit auditũ
niſi illo tẽpore quo poterat per viã expe
riẽtialem ſcientie gradũ attigiſſe. Hec
oia cũ multis aliis.s.Tho.vbi.ſ. virtua
liter. Sed tñ cũ dicit ꝙ xp̃s ab hoie nõ di
dicit videt intelligendũ de reb⁹ ab hoie
naturaliter ſcibilib⁹ cuiuſmodi eſt noti-
tia oim naturaliũ.nõ aũt de his q̃ per ſe-
ipſuz naturaliter ſcire nullus pot cuiuſ-
B modi eſt loqui hac vel illa lingua:cũ hoc
nõ ſit q̃d naturale:ſed ex volũtaria inſti-
tutione depẽdẽs. Sciẽtia eñi experimen
tali xp̃s adiiciebat z pficiebat mõ natu-
rali quõ nõ poterat vt videt ſcire p̃dicta.
❡Sed tñ ſciendũ eſt ꝙ hõ in docẽdo du
pliciter ſe hr̃e pot.ſ. vt doctor:qñ.ſ.ex in-
tẽtione docẽdi aliq̃d facit.z vt res q̃daz:
qñ.ſ.ſine intẽtione docẽdi aliq̃d facit aut
dicit vnus ali⁹ addiſcit. Ex iſto ſcdo mõ
forte xp̃s a matre ſua loqui didiſcit:q2.ſ.
ex bonitate ſue phantaſie z memorie,cuz
audiebat noiari panem z videbat afferri
panẽ:z apprehẽdebat ꝙ ly panis:panem
ſignificabat ſiue p cogitatiuã:vt faciunt
alii pueri añ vſum rõnis ſiue p rõnem cu
ius vſum ſemp habuit:vñ anteq̃ xp̃s ad-
eſſet quo virgo mater eum verba forma-
re doceret iam iſta didiſcerat.
C ❡Queri etiã pot. Utrũ gratia xp̃i fuerit
infinita vide.iii.q.vii.ar.xi. Et vtrũ quoli
bet actu ſuo xp̃s proficeret per gratiam,
id eſt effectũ gratie ſeu meritum.vide.iii.
diſt.xviii.q.i.ar.v.

☞ In octaua Epiphanie.
☞ Queſtio.xvi.

Queritur vtrum Joãnes vi
dens xp̃m et ei teſtimoniũ
reddẽs ipſum vt dicit. Joã.
agnũ appellauerit cõueniẽ
tius q̃ aliud animal ſolitũ D
imolari cuiuſmodi ẽ bos
vitul⁹ capra:turtur:colũba. Ad q̃d reſpõ
det ꝙ ſic. primo.nã vt p3. Nu.xxiiii. agn⁹
erat principale ſacrificiũ: q2 ſ3 alia aia-
lia certis tpibus immolarent : tñ vnum
erat quotidianũ ſacrificiũ quo immola-
bat vnus agnus mane alius veſpe. Sed
xp̃s eſt principale ſacrificium:q2 ſ3 ſancti
paſſi pro fide ad ſalutẽ fideliũ conferant:
nõ tñ hñt hoc niſi inq̃tũ ſup oblationem
agni quaſi oblatio adiuncta principali
ſignificato immolat. Igit ille agnus xp̃m
ſignificabat qui immolabatur mane z ve
ſpere in ſignũ ꝙ p xp̃m habeamus in pa-
tria viſionẽ matutinã z veſpertinam vel
in ſignum ꝙ ipſe ſit alpha z o. Et confir-
mat,rõ q2 ille agnus inter eius figuras
erat expreſſio reſpectu paſſionis xp̃i : q2
erat ſine miraculo:z p illũ filii iſrael ſunt E
liberati ab impio pharaonis::ſicut p xp̃z
puriſſimũ liberamur ab imperio diabo-
li. Eſt aũt notãdũ:ꝙ hoc teſtimoniũ ioã-
nes reddidit xp̃o:vt vr̃ qñ ipſum baptiza
uit:q2 vt p3 Jo.i.c.ipſe Joannes non co-
gnoſcebat xp̃m:ſed a deo acceperat ſi-
gnũ ꝙ ipſe eſſet ſuper quẽ videret deſcen
dentẽ colũbã:quã vidit deſcẽdere in ba-
ptiſmo. Ideo pbabile eſt ꝙ tũc ſtatiz glo
rificauerit xp̃m apud ſuos diſcipulos q̃-
bus eũ p̃dixerat vẽturũ. Scdo pp̃ter mã
ſuetudinem. Eſa.xxxv. Quaſi agnus zc.
❡Sed ꝯ:quãto aial eſt ſimili⁹ xp̃o:tanto
cõueniẽti⁹ p nomẽ ei⁹ noiat. Sed vitul⁹
eſt ſilior xp̃o q̃ agn⁹:q2 eſt pfectior:z q̃to
aliq̃d ẽ pfecti⁹ eſt deo ſilius. So. aliq̃d d2
ſſe alteri duob⁹ modis. Uno mõ in repñ
tando vt imago. Alio mõ in eſſendo:ſicut
fili⁹ eſt ſilis pr̃i. Quãto ergo aliq̃d eſt pfe
cti⁹ eſt deo ſimili⁹ i eſſendo:q2 magis ap
propinquat diuine nature.ſ3 nõ i repñtã
do: q2 interdum viliora hñt pprietates F
magis expreſſiuas pprietatum dei:ſicut
magis exprimunt p miſericordẽ gallinã
q̃ pullos fouet z ptegit:q̃ per equum fre
mẽtẽ:mordentẽ: z calcitrãtẽ:et bella cu-
piẽtẽ. Sed ſi inſtet:q2 etiã fili⁹ eſt ſilis pr̃i

ĩ repñtãdo. Dico ꝙ verũ ẽ vñ pl⁹ aſſimi
lat ꝙ̃ imago exteĉſiue: ƺ tñ imago aliqñ
pl⁹ aſſimilat̃ itẽſiue ꝙ̃tũ ad repñtationẽ
qꝛ iterdũ filiꝰ erit diſſimilioꝛ pr̃i ĩ accidẽ
tib⁹: puta ꝙ̃titate: figura: ꝛ coloꝛe ꝙ̃ ima
G go. ¶ Queri etiã põt vtrũ xp̃s debuerit
baptizari baptiſmo Jo. Et vtrũ d̃buerit
tunc celi aꝑiri. vide. iij. q. xxxix. ar. ij. ꝛ. v.

☞ Dñica. j. poſt octa. epiphanie.
Queſtio. xvij.

Queritur vtrũ iſte ſponſus fuerit
Joan. euan. vel non? Ad hoc aũt
dico probabiliter ꝛ ſine preiudi-
cio ꝙ ſic: ꝙ ꝓbo autoꝛitate
Auguſt. ꝑ Jo. in ꝓlo. ꝛ ĩ gl. ꝛ
etiã Hie. vt patebit. ꝛ Alberti magni ſu-
per Jo. dicẽdo ꝙ abſꝗ dubio celebrioꝛ
opinio eſt ꝙ iſte ſponſus fuerit Joãnes
et ꝙ ſponſa fuerit vna de virginib⁹ deo
cõſecrãtis: que poſtea cũ matre Jeſu ꝑ-
manſerit. Hoc aũt eſt valde cõueniens ꝙ
xp̃s ſtatĩ tñ fauerat ṽginitati: vt ipſo fa-
cto oſtenderet matrimoniũ nõ ꝯſumma
tũ gr̃a eius poſſe diſſolui. ſuadet̃ etiam
alia rõne: qꝛ nõ eſt veriſilẽ ꝙ ibi fuiſſet
mater dñi vt patuit in expoſitione text⁹.
H Oppoſitũ tñ tenuit. Chry. ꝛ Orige. ꝛ Vi-
ctorinus. Et arguo ꝓ eis. Primo. Nã ſi
iſte eſt idẽ ſponſus fuiſſet vocatus ad ꝓ-
prias: qꝛ vocatus eſt Jeſus et diſcipuli
eius: inter quos diſcipulos erat Joãnes
vt videt̃: qꝛ ipſe cũ fratre ſicut ꝛ Petrus
cũ andrea videnẗ vocati fuiſſe anteꝙ̃ ſi-
gnũ aliqḋ viderẽt ꝛ ꝯſr̃ añ has nuptias
in quib⁹ fuit primũ ſignũ. Et qꝛ inter ba
ptiſmũ poſt quẽ ſtatim fere cepit ꝯgrega
re diſcipulos: ꝛ has nuptias ad minus
fluxit annus ſm. s. Tho. in quo vt idem
dicit diſcipuli cõuerſi ſunt. Sol. Poſſet
dici ꝙ diſcipuli fuerũt vocati. qꝛ fuit vo-
catũ eoꝝ collegiũ: ƺ aliquis de collegio
nõ fuerit vocat⁹. ſ. Joã. Sc̃do qꝛ nõ ẽ ṽo
ſimile ꝙ diſcipulus vocat⁹ ad ſtatũ vir-
ginitatis a xp̃o: voluerit aſpicere retro
ꝛ nubere ꝑcipue tam dilect⁹. So. põt di-
ci ꝙ nõ erat adhuc vocatus ad ꝑfectum
I diſcipl̃atũ ƺ ad quãdã notitiã ꝛ familia
ritatem. Et ꝙ dicunẗ vocati diſcipuli ad
nuptias: intelligit̃: qꝛ vocati ſunt q̃ diſci
puli futuri erant q̃n iſta ſcribebant̃: ƺ ſi
tũc qñ fuerũt vocati ad nuptias. Sƺ ꝯ̃ ſi
fuerũt vocati diſcipuli futuri eṗƺ ꝙ ha
berẽt colligãtiã oẽs cũ ſpõſo vel cũ aliq̃
gr̃a cui vocarent̃. Nõ primũ: qꝛ erãt de
diuerſis ciuitatib⁹. vñ nõ eſt ṽiſilẽ ſpõ-
ſum tã pauperẽ vt ei deficeret vinũ ſic a
remotis inuitaſſe. ergo ꝛc. Ergo erãt iã K
diſcipuli. Sol. Erãt aliq̃ vel oẽs de col-
legio apl̃oꝝ: tũc iã diſcipuli impfecti: et
futuri diſcipuli ꝑfecti. Tertio arguit̃ ar
gumẽto Victorini. Nã ṽginitas inq̃t eſt
in carne coꝛruptibili incoꝛruptiõis ꝑꝑe
tua meditatio. ergo nõ ẽ credẽdũ ꝙ ioã
nes cui de ṽginitate teſtimoniũ ꝓhibet̃
vnꝗ̃ ĩ nuptijs ꝯſenſerit. So. Ad hoc rñ-
det Albe. mag. dicẽs. Eſt icoꝛruptio ſm
mentẽ ꝛ ſm coꝛp⁹: ꝛ ſm vtrũꝗ̃. Virgini-
tas aũt q̃ ſm Amb. hƺ radicẽ ĩ mẽte ꝛ ra
mos ĩ coꝛpe p̃mo ꝛ p̃ncipal̃r meditatio
nẽ hƺ in mẽte. ſed meditatio icoꝛruptio-
nis coꝛpis diuerſa ẽ ꝓ tpoꝝ diuerſitate.
Nã tpe nõ reuelate gr̃e ꝙ̃uis icoꝛruptio
coꝛpis deſyderet̃ tñ diuine diſpẽſationi
cõmittit̃: ſicut ẽt btã ṽgo fecit eo ꝙ tunc
mr̃imoniũ fructificabat gr̃e: qꝛ cũ ꝓpa-
gatiõe ſeminis fiebat etiã ꝓpagatio reli L
gionis. Tpe aũt gr̃e reuelate icoꝛruptio
coꝛpoꝛis tenet̃ in itegritate ꝛ ſctitate: qꝛ
ṽbo caſtitatis fiebat ẽt ad gẽtes ꝓpaga
tio religiõis. Et qꝛ mr̃imõiũ añ legẽ ꝛ ca
ſtites tpe gr̃e deo fructificabãt mr̃imo-
nio abꝛe nõ ꝑ̃ ert celibat⁹ ioãnis: qꝛ ca
ſtitatẽ quã Jo. exhibebat ĩ coꝛpe Abꝛaã
habuit ĩ habitu ꝛ ĩ mẽte. Et talis icoꝛru
ptionis meditatio ẽ ṽginitas vbi icoꝛru
ptio tenet̃ in mẽte, ꝛ incoꝛruptio coꝛpis
in habitu mẽtis: ꝙ̃uis nõ ſit in coꝛpe. Et
ꝙ dicit̃ Victorin⁹ ꝙ non ꝯſenſit Joãnes
incoꝛruptionẽ coꝛpis itelligẽdũ ẽ de illa
coꝛruptiõe q̃ violat habitũ ꝯtinẽtie ĩ mẽ
te. Hec ille. Cui⁹ ṽba aliqual̃r alteraui:
qꝛ exẽplũ videbat̃ mihi icoꝛrectũ. Inten
dit aũt dicere ꝙ qñ ppl̃s dei creſcebat ꝑ
mr̃imoniũ ſicut in lege nõ repugnabat
ꝑfecte ṽginitati hr̃e ĩ mẽte deſyderiũ cõ
tinẽtie ſi deo placeret: ꝛ deinde cõmit-
tere ſe deo cõſentiẽdo in copulã ꝯiuga-
lem: qꝛ ſic fuit in btã ṽgine ſm. s. Tho. M
et vt videtur ſm Albe. Modo aũt ppl̃s
dei creſcit per baptiſmũ: ideo nõ eſt ſilẽ.
¶ Queri ẽt pt. Vtrũ xp̃s d̃buerit facere
miracl̃a ꝛ vtꝝ ceperit ea facer̃ ĩ nuptijs

Vide autem. iij. q. xliij. ar. j. ꝛ. iij.

☞ Dñica. ij. poſt octa. Epiphanie.
Queſtio. xviij.

Queritur vtrũ xp̃s leproſum ſa-
A nauerit ṽtute diuina immediate
vel mediante aliqua ṽtute crea-
ta ad hoc aũt dico ꝙ de⁹ triplici
ṽtute aliq̃d opatur. Nam
aliqua facit immediate ſua virtute que
eſt ſua eſſentia: ſicut creauit celũ ꝛ alias
primas creaturas nõ mediãte alia crea
tura: alioq̃ in creaturis iret̃ in infinitũ.
Aliqua ṽo mediãte ṽtute ſua ꝛ virtute
que alicui creature eſt natural̃r: ſicut ca
lefacit ſua ṽtute ꝛ mediãte caloꝛe: cũ de⁹
ſit cã oĩm effectuũ ꝛ oĩm opationũ. Ali-
qua ṽo mediãte ſua ṽtute ꝛ mediãte vir
tute creata nulli creature naturali: ſed
exiſtẽte intẽtional̃r in creatura etiã coꝛ-
poꝛali. eo mõ quo mot⁹ eſt ĩ ſerra a ſecã-
te ſicut iuſtificat aĩam ꝑ talẽ virtutẽ exi-
ſtentẽ in ſacr̃is ꝑ ea q̃ dicit Cap. in. iiij.
di. j. q. j. Igit̃ ṽtus diuina ſumit̃ duobus
modis. Primo ꝓ eſſentia diuina et ſc̃do
B ꝓ virtute creata influxa a deo creature
ſupnatural̃r. i. ſic ꝙ nulli creature eſt na
turalis. Tũc rñdeo ꝑ multas ꝯcl̃ones.
Pria. Quecũꝗ̃ fiũt natural̃r vel miracu
loſe fiũt diuina ṽtute p̃mo mõ. i. ꝑ diui-
nã eſſentiã, qꝛ ipa cũ ſit cã oĩm cauſaꝝ:
et ẽt cã oĩm effectuũ. Sc̃da. Nõ tñ oĩa q̃
fiũt ſola diuina virtute primo mõ: ƺ cũ
ea ꝯcurrit aliqñ virt⁹ naturalis: ꝛ aliqñ
ṽt⁹ diuina ſc̃do mõ. i. creata. Nã actio-
nes reꝝ naturaliũ nõ ſunt immediate a
deo ſolo ƺ ab ipis ṽtutib⁹ naturalib⁹: vt
calefacto a caloꝛe: vt ꝓbat. s. Tho. iij. ꝯ̃
ca. lxix. ꝛ. lxx. Actiões ẽt ſacroꝝ noue le-
gis: puta iuſtificatio aĩe ꝑ gr̃aƺ ꝛ ꝯuerſio
panis ꝛ vini ĩ carnẽ ꝛ ſanguinẽ: ſil̃r fiũt
ṽtute creata immediate: ƺ nõ naturali:
ſed diuina ſc̃do mõ: vt ꝓbat idẽ. iiij. di. j.
q. j. ar. iiij. q. j. actiões etiã miraculoꝝ fa
ctoꝝ ꝑ ſctõs: aliqñ fiũt imediate ꝑ aliquã
talẽ ṽtutẽ: qñ. ſ. ex ptãte ꝛ nõ oꝛãdo mi-
C racula faciũt ſicut. b. Bñdict⁹ diſſoluit
ruſticũ loris alligatũ aſpectu ſuo tñmõ
vt etiã idẽ dicit po. q̃. vj. ar. iiij. De⁹ tñ
nõ ptit talib⁹ ṽtutib⁹ quaſi ſine eis oĩa
effectiue facere nõ poſſit q̃cũꝗ̃ ꝑ illis effi
cit: ƺ vt creaturas ſibi magis aſſimilet:
ꝛ magis eiſdẽ ſuã cõicet bonitatẽ: qꝛ me
lius eſt aſſimilari deo ĩ duob⁹. ſ. ĩ eẽ: ꝛ in
eſſe cãm alicui⁹ ꝙ̃ in vno tñ. ſ. ĩ eſſe. Ter
tia. Aliq̃ tñ fiũt ſola diuina ṽtute primo
mõ. i. ſola diuina eſſentia: nulla inſtr̃ali
ṽtute ꝯcurrẽte. Hoc eñ pƺ d̃ p̃mis crea D
tis. Et ſicut dicit. s. Tho. de ipſa reſurre
ctiõe nr̃a futura ad quã nihil angelico
opabunt̃: ƺ aliq̃ p̃cedentia ſint facturi:
puta cinerũ collectionẽ vt idẽ d̃t. Quar-
ta xp̃s oĩa ſua miracl̃a fecit diuĩa ṽtute
vt ꝓbat. s. Tho. iij. q. xliij. ar. ij. qꝛ inq̃t ſo
lus deus mutare põt oꝛdinẽ nature qḋ
ꝑtinet ad miraculi rõnem. Vñ dicit Leo
ad Flauianũ. Cũ in xp̃o ſint due nature.
Una earũ eſt. ſ. diuina q̃ fulget miracu-
lis. Altera. ſ. hũana q̃ ſuccũbit iniurijs.
Quinta. Quedã tñ miracula fecit xp̃s:
vt vr̃ q̃buſdã ſola diuina virtute primo
mõ. ſicut Lazari ſuſcitationẽ. Quedã ṽo
etiam diuina ṽtute ſc̃do mõ ſicut leproſi
hui⁹ mũdationẽ: ſic ꝙ a diuinitate deri-
uabat̃ ad illã btãm hũanitatẽ ṽtus effe
ctiua miraculoꝝ q̃ ei nõ erat naturalis
Iſta eñ ꝯcluſio ẽ de mẽte. s. Tho. iij. q̃.
xiij. ar. x. vbi dicit aĩem xp̃i habuiſſe vir E
tutẽ ad faciẽda q̃dã miracula circa coꝛ-
pus ſuũ. ꝛ ĩ. iij. q. lxv. ar. iij. ad ſm: vbi ſic
dicit. Xp̃s venerat ſaluare mũdũ nõ ſolũ
ṽtute diuina: ƺ ꝑ myſteriũ incarnatio-
nis ipſi⁹. Et iõ frequẽter in ſanatiõe ĩfir
moꝝ nõ ſola diuina ptãte vtebat̃ curan
do ꝑ modũ iperij, ƺ ẽt aliq̃d ad hũanita
tẽ ei⁹ ꝑtinẽs apponẽdo. Vñ ſup illḋ Lu.
iiij. Singulis manus imponẽs curabat
oẽs: dicit Cyril. Quãuis vt de⁹ potuiſſet
oẽs verbo pellere moꝛbos: tãgit tñ eos
oñdens ꝓpriã carnẽ efficacẽ ad p̃ſtanda
remedia. Hec. s. Tho. Poſſet tñ q̃s ſine
pctõ tenere ꝙ ĩ oĩb⁹ miraculis xp̃s vtra
ꝗ̃ diuĩa ṽtute vtebat̃: ita ꝙ ab ei⁹ deita
te nõ ſolũ ad humanitatẽ ſed etiã ad ve-
ſtes ꝛ ad alia coꝛpa ei ꝯiũcta deriuabat̃
ſupnaturalis virt⁹ vſꝗ̃ ad rẽ in qua fie-
bat miraculũ: puta vſꝗ̃ ad infernũ in ſu
ſcitatione Lazari: ꝛ ḃ repẽte ꝛ ſubito ſi- F
cut a ſole ĩ inſtãti diffundit̃ poſſibil̃r vel
de facto lumẽ a celo vſꝗ̃ ad terrã: et ab
oꝛiente vſꝗ̃ ad occidẽtẽ. ¶ Sƺ ꝯ̃ p̃dicta
Primo. Nã ſi xp̃s fecit miracula virtute
diuina in faciendo fuiſſet oĩpotens ſicut

et illa virtus oṗs eſt:ſed hoc eſt falſum: q2 ð2 Mat.vj.qð non poterat ibi.ſ.in patria ſua vllam virtutē facere.So.Illud non intelligit de potētia eius abſoluta; ſed q2 non erat congruū operari mira
G cula inter incredulos:vt dicit.s.Tho. iij.q.xliij.ar.j.ad primum.Uñ ſubdit ibidē.⁊ mirabat ꝓpter incredulitatē eoꝝ. Et ſm hūc modū ð2 Gene.viij.Nō celare potero abraā que geſturus ſum. Et Ge.xix.Nō potero facere quicq̄ donec ingrediaris illuc.Scðo.Naꝫ ſi feciſſet miracula diuina virtute aut ptāte nō oraſſet;q2 ēt nec ſancti orāt qñ miracula ex ptāte faciūt ſm Gre.Sed hoc eſt falſum:quia orauit in ſuſcitatione Lazari. Joā.xj.⁊ panum multiplicatione.Mat. xiiij.Sol.Ad hoc dicit.s.Tho.vbi.ſ.ad ſcðm poſt Chryſ.ꝙ q2 de xp̄o oportebat credi ꝙ a patre ſit ⁊ ꝙ ei equalis ſit xp̄s vtrūq3 oſtēdebat:nunc orādo:⁊ nunc ex ptāte miracula faciēdo. In minoribus quidē vt in panū augmēto reſpiciendo
H celū.Et in maioribus puta relaxatione pctōꝝ ⁊ mortuorū ſuſcitatione:cū ptāte operādo.qð aūt Jo.xj.dicit.Lazarū ſuſcitaturus oculos in celū leuaſſe nō ꝓ ſuffragij neceſſitatē ſ3 ꝓpter exēplū hoc fecit.Ubi ibi dicit ꝓ ꝑplm q̄ circunſtat dixi.vt credant q2 tu me miſiſti. Tertio ſi lepꝛoſū mūdauit diuina ꝟtute:creata tm̄ ſequit ꝙ ꝟtus ſpūalis ēēt i corꝑe. Nā illa virt9 agebat in ſpm̄:puta in animas eas iuſtificando:q2 cū xp̄s veniſſet ꝓpter aīam principalr ſm.s.Tho.non pri9 curabat corꝑa q̄3 aīas;⁊ ꝯſequēter erat ſpūalis.q2 vt ð2 in li.ſex principiorū impoſſibile eſt nō corpus puta ſpm̄: corꝑe.i.corꝑali ꝟtute moueri.So.Non incōuenit ſpūalē virtutē eſſe in corꝑe ꝑ modū intētiōis vel trāſeuntis.ſicut ꝯceptus ſcriptoris eſt i calamo aliquo mō. Uide de hoc Capreo.iiij.di.j.q.j.concluſiōe.iiij.⁊ in ſolutiōe argumētoꝝ ꝯ iꝑaꝫ.

¶Queri etiā ꝑt vtrū xp̄s potuerit ſcðꝫ
I aliquā ſcientiā ſuā aliq̄ ignorare ⁊ ꝯñr mirari. Uide.iij.q.x.ar.ij.q.xj.ar.j.q.xij. ar.j.Et vtrum in inferno erit fletus Uide quodlibet.vij.q.v.ar.iij.

☞ Dñica.iij.poſt octa.Ephie.

☞ Queſtio.xix.

Querit vtrum vniuerſalis eccleſia deſignata per nauiculam ſm glo.quandoq3 ſit ſic ꝓcellis conquaſſanda vt patiat naufragiū. Ad qð dico ꝙ non.Hoc autem pz.Pꝛimo per dictū Aug.in lib.de K
catholica fide dicentis.Nauicula.i.eccleſia xp̄i in medio mari vc3 mundi diu iactata eſt fluctibus ſed vexata nō diſſoluta aut ſummerſa:q2 ille imperauit vēto ⁊ mari qui eidē ecclīe ꝓmiſit ſe vſq3 ad finē aſſuturū.Scðo ꝑ dictū Amb.in quodā ſer.dicentis.Naui eccleſiā debemus accipe in ſolo hui9 mundi ꝯſtitutā q̄ ⁊ ſi vndarum fluctib9 aut ꝓcellis ſeꝑe vexet;t3 nūq̄ pōt ſuſtinere naufragium. Pz tertio ꝑ illud mat.xvj.ſ.porte iferni nō ꝑualebūt aduerſus eā.Hoc ei nō eēt verū ſi aliqñ vexatiōib9 cōquaſſata naufragij diſpēdia pateret.Pz q̄rto ex rōne s.Tho.j.ij.q.cvj.ar.vlt.Dicit ei ꝙ cū ſtatus mundi poſſit variari duplr.i.ſm qð ſtāte vna ⁊ eadē lege hoies ſe hñt diuerſimode ad illā obſeruādū:⁊ ſ3 diuerſaꝫ legē.Pꝛio mō ſicut ſtat9 legis veteris di L
uerſimode fuit mutat9:ita ēt ſtat9 noue mutabit ſm diuerſitatē locoꝝ ac tēporū.Nō tñ expectād9 ē ſtat9 i q̄ ꝑfecti9 habeat grā ſpūſſcti q̄3 habita ſit hactenus maxie ab apl̄is qui pꝛimitias ſpūs acceperūt:⁊ tꝑe pri9 ⁊ ceteris abūdanti9 ſm glo.Roma.viij.Sed ſcðo modo dicit ꝙ huic ſtatui nō ſuccedet alius.Nā ſtatui inquit veteris legis ſucceſſit ſtatus noue;ſicut ꝑfectioꝛ imperfectiori.Sed nullus ſtat9 ꝑſentis vite eſſe perfectioꝛ poteſt q̄3 ſtatus noue legis:q2 nihil pōt eſſe vltimo fini ꝓpinquius q̄3 qð ad illū immediate introducit:quod facit noua lex. Tāto eſt aūt vnūqðq3 perfectius quāto vltimo fini ꝓpinqui9.Hec ille.Pz etiaꝫ vltio teſtimonio ꝓphetico.Nā Daniel. ij.ca.Daniel declarauit Nabuchodonoſoꝛ exponēdo ſignificatū ſtatue quaꝫ viderat rex:⁊ ð2 futura eſſe quatuoꝛ regna ſeu quatuoꝛ monarchias.ſ.regnū Chal M
deoꝝ.regnū Medoꝛū:⁊ Perſaꝝ ⁊ regnū Grecoꝛū:⁊ regnū romanoꝛū. Et deinde ſubiungit di.In dieb9 regnoꝝ illoꝛuꝫ ſuſcitabit de9 regnū celi.i.xp̄ianitateꝫ;vel eccleſiā.qð ineternum nō diſſipabitur;

⁊ regnū ei9.i.xp̄i(quem iam nominauerat in ſuo ſigno.i.lapide ꝑtioſo ſine manibus)ꝑplo alteri non tradet.Comminuet autem ⁊ conſumet vniuerſa regna hec:⁊ ipm̄ ſtabit in eternū ſm ꝙ vid ſti
A ꝙ de monte abſciſſus eſt lapis ſine manibus.i.xp̄s miſſus de celo ſine virili ſemine:⁊ comminuit teſtem:⁊ ferrum ⁊ es:⁊ argentū ⁊ aurū.Similiter etiaꝫ cap.vij. iterum deſcribit dictas quatuoꝛ monarchias ſub figura quatuoꝛ beſtiaꝝ.Deinde dicit filiū hoīs.i.xp̄m accipe a deo regnū.i.poteſtatē ſuper xp̄ianitatē ⁊ de illo regno ſubiungit.Poteſtas eius poteſtas eterna q̄ non auferetur.⁊ regnū ei9 qð nō corrumpetur.ſ.durante iſta vita: ſed in fine ei9 ex duabus ꝑuincijs.i.eccleſia militante ⁊ triumphante fiet vna i.triūphās quo ad bonos.Intelligo aūt eccleſiā ſemꝑ duraturaꝫ:q2 ſemꝑ in aliq̄ parte oꝛbis dñabunt xp̄iani:⁊ in aliqua erit ſedes beati Petri:ſicut ecōuerſo ð2 iudeoꝝ regnum ⁊ ſynagoga defeciſſe:q2 non habent dñium:ſed vbiq3 additi ſunt
B ſeruituti.¶Sed ꝯtra ꝑmiſſa.Pꝛio.Naꝫ cū defecerit fides.hoſtia ⁊ ſacrificiū deficit eccleſia:q2 ſm Aug.vbi fides:ibi eccleſia.Sed ꝑdicta deficiēt;q2 ð2 Danielis.ix.Deficiat hoſtia et ſacrificium et erit in templo abominatio deſolationis ⁊ vſq3 ad ꝯſummationē ⁊ finem ⁊c.Sol. dictū Danie.non videt intelligi de conſummatione mundi.ſed hierlm̄. Dato aūt ꝙ loquat de fine mundi ⁊ abominatio ſit antixp̄s tamē nō deficiet fides totaliter.Et ſi deficiat ſacrificiū altaris in aliquibus terris q̄s inuadet.q2 xp̄s.Lu. xxij.pollicit9 eſt paſtori ecclīe ſue. Ego rogaui ꝓ te Petre vt non deficiat fides tua:⁊ xp̄s exauditus eſt ꝓ ſua reuerētia Heb.v.cap.Et hoc in omni oꝛatione:q2 ſemper pater eum audit:vt dicit Jo.xj. Quia vero Daniel dicit regnū xp̄i perpetuū ⁊ q2 deſtructa ſede regali:regnuꝫ videt deſtructū:ſicut capta hieruſalē de
C ſtructum eſt regnū iudeoꝝ.eſtimo ꝙ vſq3 ad fineꝫ mundi durabit ſedes apl̄ica: etiā tꝑe feruide perſecutionis antixp̄i: l3 tunc multa xp̄ianoꝛum regna occupabit ſicut ⁊ mahumech fecit quē q̄daꝫ dicūt fuiſſe antixp̄m.quoꝝ ſniaꝫ l3 appꝛobare non velim nolo tñ repꝛobare:quia multū eſt mihi apparēs ſcðo.Nā Luc. xviij.dicit.Uerūtñ fili9 hoīs veniēs putas fidē inueniet i terra.q.d.nō ergo ⁊c. So.Illð nō ð2:q2 fides ſit oīno defectu D
ra.ſ3 ꝓpter paucitatē fideliū q̄ erunt tꝑe antixp̄i.Uel hoc ð2 non ꝓ fideliū paucitatē:ſed ꝓpter fidei remiſſionē:q2 erit q̄dē fides i multis:ſed ⁊ exigua ⁊ tenuis.

¶Queri etiam poteſt vtruꝫ xp̄s conueniēter permittat ſuos in vētis tētationū ipſo dormiente.i.ſic ſe habēte ac ſi ignoraret ſuos tētari.Uide.ij.ij.q.clxv.ar.j. Et vtruꝫ aliq̄s timoꝛ poſſit eſſe naturalis.Uide.j.ij.q.iiij.ar.iij.

☞ Dñica.iiij.poſt octa.epipha.

☞ Queſtio.xx.

Querit vtrū inimic9 homo i.diabolus dict9 hō ꝓpter cōuententiā in intelligēdo poſſit i agro dei.i.aia hūana ſuperſeminare zizania hereſuꝫ vl' nō. Rñdeo.Ad hereſim q̄ in intellectu cōſiſtit eſſentialr mlta reqrūt.Pꝛio ſēſibile aliqð mouēs E
ſenſum noſtrū:q2 oīs noſtra cogitatio oꝛtum h3 a ſenſitiua:vt pz.j.Poſte.⁊ ſenſitiua a ſenſibili:vt pz.j.ad ſenſum. Et ſcðo a phātaſia q̄ eſt motus factus a ſenſu: q2 neceſſe eſt intelligentē phantaſmata ſpeculari.i.foꝛmare phātaſmata ex quibus ⁊ in quibus videat rem. Et tertio lumē intellectus faciens phantaſmata habilia ad impꝛimendū ſpecieꝫ in intellectu poſſibilem.Quarto ſpecies intelligibilis faciens intellectum in actu inquātū eſt intellect9:licet pꝛius eſſet in actu inquātum res quedā:quia ipſe de ſe eſt ſicut tabula in qua nihil eſt ſcriptū:⁊ eſt pura potētia in genere intelligibilium: ⁊ ꝯñr non pōt intelligibiliter agere.ſ.intelligere:cuꝫ potentia nō ſit pꝛincipium agēdi:ſed act9 ſeu foꝛma.Quinto reqrit verbū foꝛmatū ab itellectu actuato per ſpeciē intelligibilē:q2 etiā de9 nō pōt intelligere ſe vel alia ſine ꝟbo:⁊ multo mi F
nus angel9 etiā intelligēdo eſſentiā ſuā ⁊ multo min9 etiā homo.Sexto requirit iudiciū quo verbū ſimplex de ꝟbo ſimplici affirmet aut neget:q2 hereſis ē credulitas falſi.falſum aūt eſt ſolū in cōpo

ſtione ⁊ diuiſione exiſtēs ꝓprie. Septio
requirit̄ obſtinatio ex parte voluntatis:
q: vt in Augu. ⁊. s. Tho. ū. ij. q. xj. arti. ij. ſi
aliqua opinio ſit heretica: ⁊ tenens eam
G non ſit obſtinatus ipſe nō eſt hereticus:
et conſequenter opinio heretica non eſt
hereſis: ſed tm̄ efficitur hereſis ſuꝑueniē
te obſtinatione. Diabolus igit̄ poteſt ſe⸗
minare hereſiꝫ quo ad primū: quia vt pa
tet ex dictis feria. iij. poſt. iij. dn̄icam ad⸗
uentus: poteſt aliqđ ⁊ quodcūqꝫ ſenſibi⸗
le ſupponere oculis ⁊ ſenſibus noſtris.
Et ſimiliter quo ad ſcđm: vt ibi pꝫ. Nō
aūt quo ad tertiū. ſ. lumen: q: licet abſo⸗
lute poſſit illud intendere: non tm̄ ex ſup
poſitione ſui finis vt tibi pꝫ. Et ꝓbat. s.
Tho. j. q. iij. ar. j. Nec quo ad quartuꝫ. ſ.
ſpeciem. Nā vt colligit̄ ex. s. Tho. q. xvj.
ar. xij. ⁊. ij. di. xix. art. v. nec angelus ma⸗
lus nec bonus pōt influere ſpēs in intel
lectū humanū: licet poſſit vtercꝫ aliqua
ſigna exteriora adhibere quib⁹ homo ex
citat̄ ad intelligendū ⁊ poſſit illuſtrare ⁊
illūinare ſpecies imaginarias. Nec quo
ad quintum: q: in libertate noſtre volun
H tatis ē vt hac ſpē vel illa vtamur: ⁊ cōſe⸗
quenter vt iudicem⁹ ſm̄ illas, vel nō iu⸗
dicemus. Nec quo ad ſextum vt patebit
in alia queſtione: q: de voluntate non ſe
poteſt impedire niſi ſuadendo. Eſt ergo
cauſa hereſis lꝫ inſufficiēs. Et hoc potiſ
ſime duob⁹ modis. Primo. ſ. illuſtrādo
⁊ ordinando phantaſmata vt homo ſciat
bn̄ dubitare ⁊ cogitare fa ſa: q̄ tm̄ diiudi⸗
care nō poſſit. Unde ⁊ hac rōne nō intē⸗
dit lumē intellect⁹ ſicut poſſet: nec. ſ. hō
ſciat diſſoluere nodos in quos inducit.
Et ſcđo perſuadēdo firmitatē in falſo iu
dicio. eo mō quo ⁊ alia vitia voluntati ſua
det. Sed ꝯtra premiſſa Primo. Nullum
eīm ꝓcedens ex libero arbitrio ſemina⸗
ri pōt a diabolo. Sꝫ hmōi ſunt hereſes:
q: ſm̄. Hier. ⁊ habet̄. xxiiij. q. iij. ſ. c. here⸗
ſis. Hereſis grece ab electiōe dicit̄. qđ. ſ.
eam ſibi vnuſquiſqꝫ eligat diſciplinam:
quā putat eſſe meliorē: ergo ⁊c. So. Ne⸗
L gat minor. q: licet diabol⁹ nō poſſit ſuꝑ
liberū arbitriū mouendo illud ſec⁹ ſua⸗
dendo. Unde dicit Augu. iiij. de trinita.
Diabolus ſua ſubtilitate malignos af⸗
fect⁹ iſpirat: ⁊ ſic ſuperſeminat̄ hereſes,

¶ Queri etiā pōt vtruꝫ heretici ſint ex⸗
tirpādi ꝑ mortē. Uide. ij. ij. q. xj. art. iij. et
vtrū diabol⁹ poſſit in voluntate ſemina⸗
re zizania odij ⁊ vitiorum mouendo illā
effectiue? Uide prima. q. iij. ar. ij. j. ⁊. ij. q. K
ix. articulo. vj. iij. contra Gene. Capitu
lo. lxxxviij.

☞ Dn̄ica in Septuageſima.

Queſtio. xxj.

Queritur vtrum denarius diur
nus. i. qui ꝑ labore diurno ſeu
diei vnius reddi conſueuit id
eſt deus vel beata viſio omnibus laborā
tibus in vinea dn̄i ſit eiuſdem ponderis
ac valoris. Rn̄deo ex. s. Tho. j. ij. q. v. ar.
ij. ⁊. iiij. di. xlix. q. iiij. queſtiuncula. ij. col⸗
ligit̄ ſequens doctrina. Gradus beatitu
dinis eſt attendendus ſm̄ gradum per⸗
fectionis in operando: q: beatitudo in
operatione conſiſtit: penſatur autē per⸗
fectio operationis in qua felicitas con⸗
ſiſtit ex duobus, ex parte. ſ. operantis: et
ex parte obiecti. Un̄ phs dicit in. x. Ethi.
quod perfectiſſima opatio eſt altiſſime
potētie perfecte habitu nobiliſſimo: qđ L
ē ex pte operātis: ⁊ reſpectu nobiliſſimi
obiecti. Igit̄ cū in ratione btitudinis in⸗
cludant̄ duo. ſ. finis vltimus qui eſt ſum
mū bonū ⁊ ei⁹ adeptio vel fruitio. Una
beatitudo non poteſt eſſe maior alia nec
poſſunt in ea eſſe gradus ex parte obie⸗
cti opationis ſeu quātū ad ipm̄ bonū qđ
eſt beatitudinis obiectum: ⁊ cū q: illud
nō eſt niſi vnū oīno idē. i. de⁹ vel eſſentia
dei. pōt tm̄ vnus eſſe beatior ex pte ope⸗
rantiū: ſeu quātū ad ipſam adeptionem
vel fruitionē hmōi boni: q: ſm̄ ꝙ habit⁹
perficiēs ad ipſam opationē. ſ. lumē glo
rie erit perfectior in vno q̄ȝ in alio erit ꝑ
fectior opatio ⁊ delectatio maior. ¶ Sꝫ
contra videt̄ ꝙ vnus non poſſit alio eſſe
beatior. Primo. Nā hic dicit̄ ꝙ accepe⸗
rant ſingulos denarios: quia. ſ. vt dicit
Grego. equalē eterne vite retributioneꝫ M
ſortiri ſunt. Sol. Unitas denarij ſignifi⸗
cat vnitatē beatitudinis: ex parte obie⸗
cti: ſed diuerſitas māſionū diuerſitatem
eiuſdem ſm̄ diuerſum gradū fruitiōis.
Scđo. Nā ſummo nō pōt eſſe maius. ſed
btitudo: ē ſummū bonū ergo beatitudo
vnius non eſt maior q̄ȝ alterius. Sol. eſt

ſummum bonum inquantū eſt poſſeſſio
ſiue fruitio ſummi boni. Tertio. Nā vel
homo nō eſt beat⁹. vel beatitudo nō po
teſt eſſe maior. q: ſi deeſt aliqđ bonū qđ
A ſuppleri poſſit deſyderium hominis nō
quietatur. ſi autē nihil deeſt: non poterit
eſſe maius bonū. Sol. Nulli beato deeſt
aliquod bonum deſyderandū: q: habēt
bonū oīs boni: lꝫ dicit̄ quis alio beatior
ex diuerſa eiuſdē boni pticipatiōe. Bea
titudo aūt nō conſiſtit in gradu habendi
deū: q: cū quocūqꝫ habito: haberi poſſit
alius null⁹ eſſet beat⁹: ſed cōſiſtit in ha⸗
bendo ſeu videndo deum. Additio autē
aliorum bonorū non auget beatitudinē.
Unde dicit Augu. v. confeſſio. Qui te et
alia nouit nō ꝓpter illa beatior ſed pro⸗
pter te ſolum beatus. Hec omnia ex. s.
Tho. Ex quib⁹ pꝫ ꝙ ille denarius. i. de⁹
viſus eſt eiuſdē valoris in ſe lꝫ nō capiē⸗
tibus illum. q: non omnes capiunt eum
ſm̄ totū eius valorē: ſed ſm̄ plus ac mi⸗
nus. Sed denari⁹. i. viſio dei illa in ſe nō
eſt vna oīm nec eiuſdem valoris ſed eſt
vna extrinſece: quia eſt de vno obiecto.
B ¶ Queri ēt pt̄ vtrū valor iſtius denarij
ſit futurus maior poſt iudiciū. Uide. iiij.
di. xlix. q. j. ar. iiij. q̄ſtiuncula pria. ⁊ vtrū
laborātes in vinea recipiāt diuerſuꝫ va
lorē illi⁹ denarij ſm̄ diuerſitatē laboris
exercitij: vel ſm̄ diuerſitatē charitatis et
affectus quo laborent. Uide. iiij. di. xlix.
q. j. ar. iiij. queſtiuncula vltima.

☞ Dominica in ſexageſima.

☞ Queſtio. xxij.

Queritur vtrum xp̄s qui docēdo
parabolis ⁊ ſimilitudinib⁹ vte⸗
bat̄ debuerit ſignificare diuina
ꝑ corpa vilia puta ꝑ ſemē ⁊ ſe⸗
minatorē: ⁊ terras ac ſpi⸗
nas vel ꝑ nobilia: puta ſolē; lunā: aſtra: ⁊
ſuperiores ſubſtantias? Rn̄. De hoc. s.
Tho. j. di. xxxiiij. q. ij. ar. ij. ſic docet Dio.
ij. ca. cele. hiera. oſtēdit cōuenient⁹ ſigni⸗
ficari diuina ꝑ creaturas viliores q̄ȝ ꝑ
nobiliores. Primo: q: ꝑ iſta magis occul
C tant̄ diuina his quibus occultāda ſunt.
ſ. indignis. Scđo: quia modus cōuenie
tiſſimus ſignificandi diuina eſt ꝑ nega⸗
tionē. Sed viliora magis negant̄ ⁊ diſtāt
a deo q̄ȝ alia. Tertio quia nobis dat̄ mi⸗

nor erroris occaſio in talibus. Si eīm de
deo dicerētur corpa nobiliora per ſimili
tudinē de facili ſimplices aliq̄ vix ꝓter
ſenſibilia aliquid cogitare valentes poſ
ſent credere illa de eo dici ſm̄ ꝓprieta⸗ D
tē qđ non contingit ſi deus dicatur vile
animal. Inuenit̄ tm̄ de⁹ in ſcriptura etiā
nobilioribus creaturis deſignari: ſicut
ſole ⁊ ſtella ⁊ hmōi: ſed nō frequēter. Sꝫ
cōtra. Primo. Nam omnis trāſſumptio
nois fit per modū ſimilitudinis. Sed in
rebus vilibus nō ſunt nobiles conditio
nes ex quibus ſilitudo ad deū poſſit at⸗
tendi. ergo ex talibus nō debent trāſſu⸗
mi nomina ad diuina. Solu. Nihil oīno
caret participatione diuine bonitatis
ideoqꝫ ex reb⁹ quātūcūqꝫ vilibus pñt aſ
ſumi alique cōditiones conuenientes ad
diuinā. Quedaꝫ tm̄ noīa creaturarū non
tantum nominant id qđ creatum eſt: ſed
etiā defectū culpe annexum ſicut ly dia
bolus nominat naturā deformatā pctō
⁊ ideo talibus noībus vti non poſſum⁹
trāſſumptiue ad ſignificāda diuina. Se
cūdo. Nā quāto in aliquibus rebus in⸗
uenitur expreſſio dei ſimilitudo tāto ma E
gis inde noīa trāſſumi debent ad ſigni⸗
ficanda diuina. Sed in angelis incorpo
reis expſſior eſt ſimilitudo dei q̄ȝ in cor⸗
poribus ergo ⁊c. Sol. cū in angelis poſ
ſimus conſiderare ipſas eorū perfectio
nes ⁊ modū habēdi eas qui cōuenit na⸗
ture vel ordini eorū pfectionū noīa dr̄
de deo ꝓprie ⁊ non ſymbolice ſicut dr̄ ſa
piens ⁊ iuſtus: lꝫ noīa exprimētia illum
modū nō pñt dici de deo ꝓprie nec etiā
metaphorice q: metaphora ſumēda ē ex
manifeſtis ſenſui. Et iō nūq̄ȝ inenim⁹ in
ſcriptura deū noiatū cherubin vel ſera⸗
phim vl̄ hmōi. Sciēdū eſt tm̄ ꝙ cū i vna
re ſint diuerſe ꝓprietates nō incōueniē
ſi ex eadeꝫ re fiat trāſſumptio ad ꝺria: vt
deus dicat̄ leo rōne fortitudis: ⁊ diabo
lus ſilr̄ dicatur leo rōne crudelitatis.
¶ Queri ēt pōt vtrū xp̄s debuerit diuia
ꝛboꝝ obſcuritate velare. Uide Tho. iij. F
q. ij. ar. iiij. Et vtrū cōuenieēs fuerit xp̄m
tantū frequētare parabolas. Uide. j. q. j.
ar. ix. ⁊ primo in prologo.

☞ Dominica in quinquageſima.

Queſtio. xxiij.

Queritur vtrū chriſtus fue-
rit occiſus a iudeis ꝛ genti
lib⁹ vt videtur dici in hoc
euang. vel certe ipſe ſeipm
occiderit. ſponte ponendo
aīam ſuā vt videt̄ ipſe dice-
G re. Joan. x. ca. Nemo tollit a me animam
meā ꝛc. R̄ndeo. Ad hoc r̄nderi pōt ex do
ctrine ſancti Tho. j. quodlib. qō. ij. ar. ij.
dicētis ſic. Ad vidēdū cām mortis xp̄i q̄
ſine dubio in cruce mortuus fuit. cōſyde
randū eſt ꝙ ptāti ei⁹ ſuberat q̄cquid per
tinet ad humanam naturaꝫ in xp̄o: qō in
alijs nō contingit: vt. ſ. voluntati eoꝝ ſub
iaceat que ſunt naturalia: qꝛ ipſe fuit ve-
rus de⁹ ꝛ ver⁹ hō. Unde hec aſſignat̄ cā
quare aīa ei⁹ ſimul fruebat̄ ꝛ patiebatur
qꝛ. ſ. eo nolente hoc factū eſt: vt. ſ. a ſupe-
riorib⁹ viribus ad inferiores redundan
tia nō fieret: nec inferiores propter ſuam
paſſionē retardarent ſuperiores ab actu
ſuo: qō in alijs nō contingit ꝓpter natu-
ralem potentiarū adinuicē cōiunctionē.
Simił̄r aūt in ꝓpoſito ſuberat eius volū
tati qn̄ natura reſiſteret nocumento illa-
to ꝛ ꝯn̄r mors retardaret̄: ꝛ qn̄ cederet:
ex qua ceſſione ſequitur mors violenta.
H Unde eo volēte natura reſtitit: nocumen
to illato vſqꝫ ad finem plus q̄ꝫ in alijs poſ
ſit: ita ꝙ in fine plus multum ſanguinis
effuſionē quaſi integer viribus clamauit
voce magna ꝛ ſtatim eo volente nature
ceſſit: ꝛ tradidit ſpiritum: vt ſe oſtende-
ret dn̄m nature ac vite ꝛ mortis. Un̄ hoc
admirās cēturio dixit. Uere hic homo fi
lius dei erat. Igit̄ iudei ipm occiderūt qꝛ
intulerūt nocumentū mortiferū ꝛ tn̄ ipſe
aīam ſuā poſuit ꝛ tradidit ſpiritum qꝛ qn̄
voluit naturaliter ceſſit. Sed ꝯ. Nā ſm
hoc ipſe fuiſſet homicida. Sol. Nō eſt cul
pandus ꝓpter hoc quaſi ſui homicida:
quia cū corpus ſit ꝓpter animā. non ecō
uerſo iniuria q̄dem fit aīe cū ꝑ nocumen
tū expellit̄ de corpe ꝯ naturalē ſuum ap-
petitū. Si tn̄ aīa in ſui ptāte hr̄et qn̄ vel-
let a corpe recedere ꝛ iterū qn̄ vellet ad-
I uenire nō eēt maioris culpe ſi deſereret
corp⁹ q̄ꝫ ꝙ habitator deſerat domū licet
culpe ſit ꝙ inde expellat̄ inuit⁹. Hec. s.
Tho. ¶ Sed ꝯ iſtā ſolutionē. Nā ꝑ hoc
ꝙ anima xp̄i habebat in ſui ptāte rein-
trare corpus nō tollit̄ qn̄ fuerit a corpo-
re ſeparata in vita qꝛ ſeparauit ſe quidē
ꝑ volūtatē ſed tn̄ ꝯ eius naturalē inclina
tionem ꝛ cōtra ſenſualitatē. Sol. Dico
dupl̄r. Primo ꝙ non fit iniuria aīe ſi ps K
eius nobilior. i. ratio iudicet bonū egre
di corp⁹ ꝯ inclinationē iferioris partis:
qꝛ qō aīe eſt bonū ſm partē nobiliorē eſt
ei bonū ſimpl̄r. Un̄ nō eſt pc̄m habitato
ri ſi ipſemet deſerat domū ꝯ aliquā ſuā
inferiorem inclinationē: lꝫ eſſet pc̄m ſi
ali⁹ eū expelleret. Scd̄o ꝙ lꝫ aīa xp̄i po-
tuiſſet deſerere forte corp⁹ ſuū ſine cu-
iuſcūqꝫ vulneris illatione tn̄ hoc nō fe-
cit: ſed egreſſa eſt p̄ualente vulnere ꝑ xp̄i
voluntatē. xp̄m ergo aīam potuiſſe q̄ꝫtū
ꝑtinet ad hunc paſſum: eſt ipſam nō vo-
luiſſe cōſeruare naturā niſi vſqꝫ ad illud
inſtās. Mō non eſt ꝓpter hoc homicida
ſi miraculū (vt dicā) qō aliquo tpe ratio
nabiliter fecit ſemper facere nō voluit.
Sicut nec eſſet homicida purus homo
qui eſt infirmus aut vulneratus ſi nō ro
gat deum vt ſanetur: dūmodo nō omit-
tat que naturaliter fieri poſſunt.
¶ Queri etiā poteſt vtrū conueniens ꝛ L
neceſſariū fuerit chriſtum pati pro gene
ris humani ſalute. Uide. iij. q. xlvj. ar. j.
Et vtrū conuenienter elegerit hieroſo-
lymam paſſioni. Uide. iij. q. xlvj. ar. x.
¶ Feria autem. iiij. in capite ieiunij que
ritur. Utrū ieiunare ſit de iure nature.
ij. ij. q. cxlvij. art. iij.
Utrū q̄s ꝑ ieiuniū mereat̄ indigne vitā
eternā. i. ij. q. cxiiij. ar. iij. ꝛ. ij. di. xxvij
¶ Feria. v. queritur ſicut dominica. ij.
poſt octa. Epiphanie.
¶ Feria. vj. queritur.
Utrum ſit deo gratius amicum q̄ꝫ inimi
cum diligere. ij. ij. q. xxvij. ar. vij.
Utrum oratio debeat eſſe vocalis. ij. ij.
q. lxxxiij. ar. xij.
¶ Sabbato queritur.
Utrū corp⁹ xp̄i ambulando ſup aq̄s ha-
buerit dotē agilitatis. iij. q. xlv. ar. ij.
Utrum ventus contrarius tribulationū
et tentationum ſit appetendus. ij. di M
ſtin. xxj. q. j. articu. iij. iij. q. xlj. articu.
ij. ad ſecundum.
☞ Dn̄ica. j. in quadrageſima.
Queſtio. xxiiij.

Queritur vtrū q̄libet xp̄ianus te-
neatur eſſe cōtētus ꝙ ieiuniuꝫ
quadrageſimale ſit inſtitutum
ſub precepto a deo vel ab eccle
ſia: ꝛ alacrius ſuſcipere tempus quadra
A geſimale q̄ꝫ tempus nuptiarum regis?
R̄n. Sicut patet per Archi. in. ij. parte
chronice. ti. xij. c. iij. ꝟ. xiiij. Quadrageſi-
mam (vt dr̄) b. petrus inſtituit a. ij. feria
poſt primam eius dominicā. ꝛ Grego. a
iiij. f. cinerū vt ꝯformemur xp̄o in ieiu-
nio. xl. dieꝝ q̄ ꝛ declarauit nō ſolū a car-
nibus ſed etiā ab ouis ꝛ caſeo: abſtinen
dū vt pꝫ di. iiij. c. deniqꝫ. Dico igit̄ p̄mo
ꝙ q̄liboꝫ q̄ p̄t ieiunare tenet̄ alacriter: ala
critate rōnis hoc tp̄s ieiunij ꝯpleti q̄ꝫtū
ad abſtinētiā ꝑtinet. Quolibet eīn cui
ſit aliqō preceptū a deo vel hoīe. autori-
tate dei tenet̄ illō iplere ſpōte ꝛ ꝯn̄r ala-
criter ſm rōnē deliberatā qꝛ Ber. de di
ſpē. ꝛ p̄ce. ſic dicit. Siue de⁹ ſiue hō vica
rius dei mādatū qōcūqꝫ tradiderit pari
obſequēdū eſt cura: pari reuerētia defe-
rēdū. Sed de ieiunio. xl. eſt factū p̄ceptū
cuilibet potēti ieiunare poſt. xxj. annum
vt parebit infra in q̄ōnib⁹ moralib⁹. Di
B co ſcd̄o ꝙ lꝫ q̄libet ſtante p̄cepto teneat̄
alacriter illud iplere ꝛ velle iplere vt di
ctū ē null⁹ tn̄ tenet̄ eſſe ꝯtētus ꝙ hoc pre
ceptū ſit ab eccl'ia ꝓmulgatū. Nā iſta ē
dr̄ia iter p̄cepta dei ꝛ eccl'ie ꝙ p̄cepta dī
q̄libet tenet̄ velle eē fctā dicēte hermeo:
ꝙ q̄ de⁹ fecit tenemur velle eē fctā: qꝛ p̄-
cepta dei ſunt de actibus ꝟtutū: q̄ oībus
placere debēt. Un̄ dt̄ Augu. ſup pſ̄. lxvj.
Non eſt amic⁹ rect: q̄ ſi fieri poſſet mal
let qō rectū ē nō iuberi. Sec⁹ aūt de p̄ce
ptis eccl. ſic niſi q̄tenus illa ſunt de aliq̄
de quo eſt preceptū iuris naturalis. qꝛ
cū eccleſia de interiorib⁹ ſe nō intromit
tat: niſi quatenus habent neceſſariā col
ligationē cum exterioribus: teneor qui-
dem velle facere quod iubet me facere.
ſꝫ non teneor velle qō ille vult me velle.
Unde p̄cipere nō pōt ꝙ ieiunem hac vel
illa intētiōe. lꝫ p̄cipere poſſit ꝙ ieiunē et
ꝯn̄r q̄ ſi ꝑ accidēs rōne colligatiōis ꝙ ve
C lꝫ ieiunare. Dico tertio ꝙ q̄libet nihilo
min⁹ dꝫ gaudere de tali vel cōſimili p̄ce
pto: qꝛ eſt valde rōnabile vt. ſ. t ꝑe veris
peniteam⁹. Iſto eīn tpe peccauit adam
cum etiā mūdus ſit fact⁹ ſꝫ rabbi moy-
ſen. ſ. i martio. qꝛ dr̄. Ge. j. Germinet ter
ra herbā virentē. Un̄. Exo. xij. marti⁹ di
cit̄ p̄mus mēſis ꝛ oēs. aſtrologi ſuas cal
culationes incipiūt ab arietis ſigno: qō
circa mediū martij ingredit̄ Sol Rabbi D
aūt Helizer tenet ꝙ in ſeptēbri: qꝛ dicit̄
ꝛ faciētem ſemen. Deus eīn facit opera
perfecta. Sed eccleſia tenet primaꝫ opi-
nionē vt dr̄. ꝛ eſt rōnabilior qꝛ nō incon-
uenit deū aliq̄d feciſſe in ſui p̄ncipio im
ꝑfectū quod poſt modū ipſe ꝑfecerit. Et
tenent aliqui ꝙ ſit factus. viij. Kal'. Apri
lis. i. xxv. martij in equinoctio. qꝛ. diuiſit
deus lucē a tenebris. Sed forte melius
dicunt alij: ꝙ. xiij. Kalē. Aprilis. i. die. xx.
martij. Circa idē etiā ip̄s xp̄s pro nobis
eſt humanatus ꝛ paſſus. Et etiam in eo
dem climate in quo. Adam peccauit vt
rōnabiliter apparet: qꝛ illud q̄rtū clima
in quo eſt hierīm ſm Albe. de natura lo
coꝝ eſt temperatiſſimum. ꝛ ꝯn̄r in eo eſt
paradiſus terreſtris. Quid ergo eſt rō-
nabili⁹ q̄ꝫ vt eodem tpe peniteas. Et. xl.
diebus ſm inſtitutionē grego. vt confor E
mes te capiti. Uel. xxxvj. ſm inſtitutionē
bti petri vt tpis totius anni decimā ſol
uas. Sed ꝯ. Nā in p̄io die q̄drageſime
eccl'ia proponit epl'aꝫ Joel. ca. ij. in qua
hortamur ad ieiuniū cuꝫ fletu. ergo non
eſt alacriter ſuſcipiēdū. Sol. In hoc ieiu
nio ſi cōſyderet̄ ſola rō p̄cepti ꝛ fructus
ieiunij nulla eſt cā triſtitie: ſed alacriter
eſt explendum. ſed ſi conſyderet̄ in ordi-
ne ad pctā que per illud mortificam⁹ et
dolemus: debet eſſe cum fletu. Unde ſi
quis eſſet carens omnino peccato: ieiu-
nare deberet ſine dolore ratiōis: niſi for
te doleret pro peccatis alienis.
¶ Queri etiā poteſt vtrum fuerit cōue-
niens xp̄m tētari. vide. iij. q. xlj. art. j. Et
vtrū diabolus tētās ſuperat⁹ ad hoīe de
cetero p̄iunat illum tentare. vide. ij. di.
vj. q. j. ar. v. j. q. xliiij. art. v.
¶ Feria. ij. queritur.
Utrū cū ſolo originali decedentes cōpa F
rebunt in iudicio. iiij. di. xlvij. art. iiij.
Utrum filio magis cōueniat iudicare q̄ꝫ
patri. iij. q. lix. ar. j.
¶ Feria iij. queritur.
Utrū xp̄s fuerit ꝓpha. iij. q. vij. arti. viij.

Utrū deus ſpūaliter inhabitat ſpūale tē-
plū.i.animam iuſti.j.q.xliij.ar.iij.

℄ Feria.iiij.queritur.

Utrū q̄cūq; p̄dicit de⁹ ſemꝑ eueniant.j.
G q.ix.ar.vj.j.di.xlvj.z.xlvij.

Utrū pctā dimiſſa redeāt ꝑ recidiuum.
iiij.diſt.xxij.q.j.ar.iij.q.lxxxviij.ar.j.

℄ Feria.v.queritur.

Utrū veri diſcipuli xp̄i ꝑ grām eius libe
rent a ſeruitute pcti.xij.q.cix.art.vij.

Utrū pctm̄ mortale ſemꝑ hoiez p̄uet di
uina filiatione.iij.q.lxxxiij.ar.iij.

℄ Feria.vj.queritur.

Utrū angelus poſſit moueri localiter.j.
q.xliij.ar.j.

Utrū mot⁹ angeli in aſſumpto corpore
ſit vita.j.q.liij.ar.iij.ij.di.viij.ar.iiij.

℄ Sabbato queritur.

Utrū corp⁹ glīoſuz videri poſſit ab ocu
lo non glorioſo.iiij.di.xl.q.vj.

Utrū lux trāſfigurationis xp̄i eſſet a cor
pore vel ab anima.iij.q.xlv.ar.ij.

☞ Dn̄ica.ij.in quadrageſima.

☞ Queſtio.xxv.

H Queritur vtrū diabolus obſidēs hoiem ſemꝑ equaliter eum affligat: vel magis vno tpe q̄ alio? Reſpōdeo dico. Primo ꝙ diabolus quo ad vires rationales.i.intellectum z voluntatem: nō pōt aliquo tpe vexare magis vel minus vel tm̄: niſi exterius ꝓponendo: qꝛ in has vires nō imprimere cū nō poſſit formā īprimere niſi ꝑ corp⁹ naturale: qđ i ſpm̄ agere nō pōt. Poſſet tn̄ abſolute augere ip̄reſſaz.i.lumē naturale intellect⁹: qđ poſſet ſuo lumine ꝯfortare: ſꝫ hoc nō pōt ſine ſuppoſito a ſe intrō: qđ eſt hoīs deceptio: qꝛ nul⁹ pt opari ſciēter qđ ſue intētioni repugnat. Dico ſcđo ꝙ diabolus pōt hoiem q̄ad corp⁹ z vires naturales ac ſenſitiuas aīe affligere magis vno tpe q̄ in alio. Nā q̄cūq; agit ꝑ corp⁹ naturale tāq̄ ꝑ inſtrm̄: pōt aliquando magis aliquando minus ef-
I ficaciter operari: ſm̄ ꝙ paſſum magis vel minus diſponit quia omne tale corpus preſupponit diſpoſitionem in paſſiuo. Sed diabol⁹ eſt huiuſmodi: qꝛ nō poteſt aliquā formam imprimere niſi ꝑ motū localē: vt dicit.s.Tho.j.q.xcj.ar.ij.q.cxiiij.ar.iiij.ad ſcđm. q̄ mot⁹ non eſt niſi corpis naturalis. Dico tertio ꝙ hos facit q̄nq; de facto. qđ pꝫ. Primo: qꝛ dr Mat.xiij. ꝙ demon ad preceptuz xp̄i exclamans: z multū.ſ.vltra ſolitum diſcerpēs hoiem: exijt ab hoie: z fact⁹ eſt ſicut mortuus. Et ſcđo: qꝛ.s.Tho.dicit.j.q̄ō.
K cxv.ar.v.ad p̄muz ſic. Demones magis vexant lunaticos in augmento lune ꝑꝑ duo. Primo quidē ſm̄ Hiero.z Chry.vt īfamēt dei creaturā.ſ.lunā. Scđo qꝛ cū non poſſint opari niſi mediantib⁹ naturalib⁹ ꝟtutib⁹: vt.s̄.dictū eſt in iſtis operibus ꝯſiderāt corpoꝝ aptitudines ad effect⁹ intētos. Manifeſtum eſt aūt ꝙ cerebrū ē humidiſſimū oīz partiū corpis: vt dicit Ariſto. Et ideo magis ſubijcit operationi lune q̄ ex ſua proprietate habet mouere humorē. Et qꝛ cerebro ꝑficiunt vires animales. Iꝫ certa augmēta lune perturbant hoīs phātaſiam: q̄ñ ad hoc conſyderant cerebrū eſſe diſpoſituz. Hec ille. Dico quarto ꝙ deus hoc rōnabiliter ac miſericorditer permittit. ꝙ patet ꝑ dictū.s.Tho.iij.q.xliiij.art.j.ad
L quartum: dicētis. Chriſtus docere z miracula facere venerat ꝓpter hoim vtilitatē principalr̄ q̄tum ad aīe ſaluteꝫ. Et ideo demones quos eijciebat ab hoib⁹ ꝑmiſit vel in corpe vel in reb⁹ īferre nocumentū: ꝓpter ſalutē aīe: ad hoim.ſ.inſtructionem. ſicut Mat.viij. permiſit intrare porcos qđ ſm̄ Chryſo.ſuꝑ Matt. fecit nō quaſi a demonib⁹ ꝑſuaſus: ſed p̄mo vt doceret magnitudinē nocumēti demonū qui hoibus inſidiant. et Scđo vt oēs intelligant ꝙ nec aduerſus porcos auderēt aliqđ facere niſi ipſe cōſenſiſſet. Et tertio vt oſtenderet ꝙ grauiora ī hoies illos exercuiſſent: niſi miſericordia diuina fuiſſent adiuti. Et ꝓpter eaſdē cauſas ꝑmiſit eū q̄ a demonib⁹ liberabatur: ad horā grauī⁹ affligi: a q̄ in afflictione eū cōtinuo liberauit. Hec ille.

℄ Sed ꝯ. Naꝫ ſi p̄nt magis nocere vno tpe q̄ alio: eſt vel ex pte ſua: vel ex parte
M patientiū. Non primū: quia ſemper ipſi habent voluntatē nocēdi z poteſtatem eque intēſam: alioqui ſi intēdi vel remitti poſſet: eoꝝ velle aut poſſe etiā poſſet corrūpi qđ eſt falſum: cū nō poſſit potentiam ꝑdere: nec mutare voluntatē. Nec

ſcđm: qꝛ cū inferiora corpora ſubijciant eoꝝ volūtati ad nutū: ſemꝑ poſſunt actiua applicare paſſiuis. Nec valet dicere ꝙ paſſiua nō ſunt ſemꝑ eque diſpoſita: qꝛ p̄nt applicare ad nutuꝫ ea q̄ diſponūt
A Sol. Dico hoc eſſe ex parte patiētiū. Et lꝫ q̄ ad motū localē obediāt eis inferiora corpa ad nutum: tn̄ hoc intelligit niſi impediant ab alio ſpū: puta a ſuperiore angelo q̄ inferiorē nō ſolū pōt impedire ne moueat: ſꝫ etiā cū pōt ligare vel etiaꝫ ab ipſa anima forte: qꝛ lꝫ ipſa ordine nature ſit iferior demone: tn̄ ex q̄ humanū corpus eſt eidē aīe ꝓportionatum: forte ꝙ ipſa aīa q̄ñ bn̄ corpori dn̄āt: aliqualr̄ impedit motū demonis. Quicq̄d aūt ſit de hoc: certū eſt ꝙ ipſa paſſiua non ſunt equaliter diſpoſita. Et lꝫ poſſint ab libitum applicare corpora q̄ diſponūt paſſiua: tn̄ corpa ipa diſpoſitiua nō p̄nt ad libitū demonū etiaꝫ applicata diſponere qꝛ eis reſiſtit naturalis virt⁹ q̄ñ aīa corpori bn̄ denominat. Et forte iſta eſt cā ꝙ abhorret diabolus rutaꝫ in ore obſeſſi:
B quia.ſ.ipſa diſponit ad contrariū q̄ faciunt diſpoſitiua naturalia quibus vt inſtrumentis vtitur demon.

℄ Queri etiā pōt: vtrū hoiem peccantē mortaliter demō ihabitet ꝑ effectū malicie ſm̄ eſſentiā? Uide.iiij.ꝯ.Cap.xviij.et iij.quolibet.q.iij.ar.iij. Et vtrū demōes vexēt filiā chananee.i.animam genitam ab eccl̄ia i purgatorio. Uide.iiij.di.xxj.q.j.ar.j.queſtiuncula.v.

℄ Feria.ij.queritur.

Utrū principiū rerum ſit vnum vel plura.j.q.lxiij.ar.j.ij.di.j.

Utrū iudei tenerēt credere xp̄o viſibilia miracula nō facienti quodl'.ij.ar.vj.

℄ Feria.iij.queritur.

Utrū magr̄ in theologia tractans q̄ſtiones curioſas peccet mortalr̄. Hēric⁹ quodl'.ij.q.xvj.

Utrū magiſter docēs in mortali peccet mortaliter.s.Tho.iij.quodl'.ar.ix.

C ℄ Feria.iiij.queritur.

Quid ſit ſedere ad dextraꝫ dei.iij.q.lviij.ar.j.iij.di.xxij.q.iij.

Utrū xp̄s a gētibus debuerit pati.iij.q.xlvij.ar.iiij.

℄ Feria.v.queritur ſicut dn̄ica.

prima poſt feſtum Trini.

℄ Feria.vj.queritur.

Utrū angeli ſepiant hoies per cuſtodiā j.q.cxiij.ij.di.xj.

Utrum mali quos deus dicit male peri-
turos ſemper male ꝑeant.ij.ij.q̄ō. D
clxxj.ar.vj.

℄ Sabbato queritur.

Utrū de⁹ oculo mīe videat peccatorem ſtatim poſt contritionē anteq̄ confiteatur.iiij.di.xvij.ar.x.

Utrū peccator ſemꝑ reſurgat i grā eq̄li vel maiori.iij.q.lxxxix.z.iij.diſtinc: lxxxj.q.j.ar.iij.

☞ Dn̄ica.iij.in quadrageſima.

Queſtio.xxvj.

Queritur vtrum ſit vera cōſequētia vel conditionalis ſeu argumētum quo vtitur xp̄s dicēs. Si in digito dei eijcio demonia: ꝑfecto venit in vos regnum dei.i.regnum meſſie vel xp̄i i lege promiſſi. R̄ndeo procul dubio ꝙ ſic. Et eſt argumentum efficaciſſimū: cū eo ſumma veritas z ſumma ſapiētia
E vtatur. Rō aūt veritatis eius eſt duplex Pro quarū prima ſciendū eſt. Primo: ꝙ xp̄s demōes expellebat nō ſolū a corpe ſꝫ etiā ab aīa: qđ ꝓbabat ſctā conuerſatio eorū quos liberabat. ℄ Sciendū eſt ſcđo ꝙ opꝫ quenlibet hominē eſſe ſuper regno dei vel diaboli. z nō pōt ſub vtroq; ſimul eſſe. Eſt autem regnum vtriuſq; principaliter ſuꝑ animā: ita ꝙ ad regnū dei pertinet q̄ eſt in gratia: etiā ſi ſm̄ corpus ſit obſeſſus a demone: z ad regnuꝫ diaboli ꝑtinet q̄ eſt in pctō: quātūcūq; ſit corpe mūdus ac pur⁹. Lꝫ autē diabolus ſuꝑior poſſet demonē a corpe hūano depellere: nō tn̄ a volūtate: qꝛ ſol⁹ de⁹ in ea operatur: ſm̄.s.Tho. Item qꝛ quilibet diabolus intēdit auerſionē humane voluntatis a deo. Null⁹ ergo pōt liberare hoiez a regno diaboli: niſi de⁹. Tūc ꝓbo ꝯditionalē xp̄i. Prio rōne logicali. Nā ex oppoſito cōſequētis infertur oppoſitū antecedētis ſic. Nō ꝑuenit i vos F
regnum dei.i.ego nō ſum meſſias. ergo nō eijcio demones i digito dei.i.virtute ſpūſſcti a corpore: z aīa: a q̄ nullus pōt eijcere niſi deus z conſequenter nullus homo niſi meſſias q̄ eſt deus. Preterea

oppoſitum ꝯñtis repugnat antecedenti.
Nõ eñ ſtant ſimul.nõ venit regnũ dei:⁊
ego eijcio demones eo mõ.ſ.quo eijcio
i.a corpe ⁊ aĩa:qꝛ iſto mõ nullꝰ eijcit niſi
deus.⁊ nullus deꝰ eſt hõ niſi meſſias.Et
G ſcdo rõne theologicali.Nã quãcũqꝫ verũ
ſignũ aliqđ ſignificat adeſſe:ipm ſignifi
catũ adeſt.Sed ſi xp̃s in digito dei eijcie
bat demones mõ p̃dicto:ſignũ Meſſie ſi
gnificabat illũ adeſſe.qđ ptꝫ.Nam dimi
nutio p̃dicta poteſtatis diabolice ab ho
minum aĩabus ſignũ erat aduentꝰ regni
dei ſiue meſſie.ſcḋm illud Numeri.xliiij.
Orietꝰ ſtella:q̃ ſcꝫ magos ad xp̃m perdu
xit:⁊ xp̃m ſignificabat lucẽ mundi ex ia
cob non quaſi ipſa ſtella deſcẽderit a ia
cob vel ſurrexit ab occidẽte vbi iacebat
regio iacob.i.iudea.ſed qꝛ ex iacob ortũ
eſt ſignificatum per ſtellam.i.xp̃s vel qꝛ
ipſa ſtella apparuit orientalibus a parte
iudee:lꝫ ſ̃ſus iudeaꝫ moueretꝰ.Et ſurget
virga de iſrael.i.xp̃s.q̇ dictus eſt virga q̃
eſt inſtrm̃ ꝑcuſſionis ⁊ ſuffragiũ ſuſcĩta
tionis:qꝛ deꝰ ꝑ xp̃m attriuit diabolum ⁊
ſuſtentauit fideles. Et percutietꝰ duces
moab.i.demones p̃ncipes idololatraꝝ.
H Igitꝰ tũc aderat ſignatũ.Sed tñ ſciendũ
eſt ꝙ cum duplex eſſet diaboli ſuper ho
mines poteſtas.Detinẽdi.ſ.in inferno:⁊
Impugnandi.Prima per xp̃m eſt ſubla
ta totalr̃ quo ad ſufficientiã ⁊ efficaciã:
niſi quo ad morientes in mortali reſpe
ctu quorũ eſt ſublata ſolũ ſufficienter:nõ
efficaciter.Sed ſcḋa eſt ſolũ debilitata:
dum xp̃s illũ vicit ⁊ hominibus cõtulit
auxilia vincendi ⁊ multa vt ſacramẽta:⁊
gratiam abundantiorem:⁊ huiuſmodi.
¶Sed cõtra premiſſa.Nã filij iudeorum
quicunqꝫ ſint illi ỽtute dei eijciebant de
mones:⁊ tñ ex illorũ eiectione non ſequi
tur adeſſe regnũ xp̃i ſimiliter nec ex eie
ctione exorciſtarum Salomonis Ergo
nec hoc ſequitꝰ ex xp̃i eiectione.Sol. Nõ
eſt ſimile de exorciſtis Salomonis:pro
pter duo primo:qꝛ expellebant demones
I ſolum a corporibus.Secundo quia non
expellebant eos ꝓpria virtute.Et ſic de
alijs quibuſcũqꝫ:vel vtraqꝫ:vel altera ra
tione predicta.Secundo.Nam chriſtus
maiora fecit q̃ expellere demones:⁊ ta
men ex illis non intulit adueniſſe regnũ
dei:ergo nec ex iſtis hoc dꝫ inferre Sol.
Primo quidem ex alijs miraculis virtua
liter intulit idem:ſicut cũ ad diſcipulos
Ioannis interrogantes.Tu es qui ventu
rus es?per miracula virtualiter reſpon K
dit ꝙ ſic.Secundo.Dato ꝙ non intule
rit:tamen illud potuit inferre:qꝛ quedã
eiꝰ miracula hec inferebãt.vt.s̃.dictũ eſt.
¶Queri etiã põt an in demonibus ſint
principatus ⁊ ordo.Uide.j.q.xcix.ar.j.et
ij.Et vtrũ beelzebub an alius demon ſu
perior ligare ⁊ ſoluere ac expellere poſ
ſint inferiorem.Uide.j.vbi.s̃.

¶Feria.ij.queritur.
Utrum apertio celi ſit cauſa terre naſcẽ
tium.j.q.lxxj.ar.ij.⁊.q.ciiij.ar.j.⁊.ij.
⁊ de po.q.v.ar.ix.
Utrum deus poſſit hominem liberare a
lepra peccati.veri.q xxviij.ar.ij.j.ij.q.
cix.ar.vij.
¶Feria.iij.queritur.
Utrum iudex teneatꝰ iudicare ſcḋm ꝓbata
⁊ allegata.ij.ij.q.lxvij.ar.ij.
Utrũ deus ſemper remittat oẽ peccatum
iij.q.lxvj.ar.iij.j.ij.q.cxiij. L
¶Feria.iiij.queritur.
Utrum filius teneatur in omnibꝰ obedi
re.ij.ij.q.ciiij.ar.v.
Utrũ cõſuetudo poſſit irritare mãdatum
dei.j.ij.q.xcvij.ar.iij.
¶Feria.v.queritur.
Utrum demones cognouerint xp̃m eſſe
deũ.iij.q.xxix.ar.j.
Utrum xp̃s conuenienter miracula fece
rit circa hominũ ſanitates.iij.q.xliiij.
arti.iij.
¶Feria.vj.queritur.
Utrum aqua dei.i.felicitas extinguat ſi
tim naturalis deſyderij.iij.q.c.lxiij.⁊
j.q.xxvij.ar.iiij.
Utrum Meſſias aduenerit:vide dñica.x.
poſt feſtum trinita.
¶Sabbato queritur.
Utrũ xp̃o viuente iudei tenerentꝰ ſeruare M
legalia adulterã lapidãdo.j.ij.q.ciij.
ar.iij.⁊.iiij.
Utrum exiſtẽs in pctõ poſſit alium corri
pere.ij.ij.q.xxxiij.ar.v.
¶Dñica.iiij.in quadrageſima.
Queſtio.xxvij.

Queritur vtrũ fuerit conue
niẽs magis panes de qui
bus agitꝰ i euãgelio fuiſſe
hordeaceos an triticeos?
A Reſpõdeo non eſſe dubiũ
conuenientius eos fuiſſe
hordeaceos:quia ſumma ſapiẽtia nihil
niſi conuenientiſſime fecit.Sed ratio cõ
uenientie multiplex poteſt aſſignari.Pri
ma.ſ.literalis:vt doceret collegium apo
ſtolicum ⁊ chriſti diſcipulos rudioribus
cibis debere eſſe contentos.⁊ Secunda
ſimiliter literalis:vt miraculũ eſſet eui
dentius.Illi eñ panes debuerunt eſſe
ſapidiſſimi vt dicetur:vel ſimpliciter:vel
in genere ſuo id eſt panis hordacei.Ui
detur aũt magis diſcerni ſapor electus
in re inſipida q̃ in ſapida Et tertia alle
gorica:qꝛ illi panes ſignificabãt moſai
cam legem frangendã ⁊ multiplicandam
que conuenientius ſignificatꝰ pane hor
deaceo q̃ triticeo:ꝓpter anteriora legis
edicta et tegumenta litere groſſiora:et
Quarta anagogica. Nam hi panes qui
nullo mõ chriſto abſente tantũ populum
B ſatiare potuiſſent quem ſatiauerunt xp̃o
preſente ⁊ benedicente:ſignificãt ſenſus
quinqꝫ noſtros:qui dum in via peregri
namur a chriſto turbã deſyderiorum no
ſtroꝝ ſatiare non poſſunt qđ tamẽ faciẽt
preſente ⁊ benedicente chriſto in gloria.
Sunt aũt ſenſus noſtri rudes in genere
potentiarũ cognoſcitiuarũ:ſicut panes
hordeacei in gñe ciborum:ſed ipſe intel
lectus eſt veluti panis triticens ⁊ electꝰ.
¶Sed contra Primo.Nam chriſtus in
miraculo vini fecit optimum vinum.er
go in miraculo panũ debuit facere opti
mũ panẽ:qꝛ panis dꝫ correſpondere vi
no.Ergo triticeũ ex hordeaceo.So.Nõ
eſt ſimile qꝛ miraculum vini deſeruiebat
(vt dicit Albertꝰ magnꝰ) iucũditati nu
bentiũ:iſtud aũt neceſſitati turbaꝝ:⁊ idõ
cõueniebat aquã mutari in liquorẽ leti
ficãtem.Non autem debuit mutare for
C mã neceſſitati deſeruientẽ:conuertẽdo
hordeaceũ in triticeum:maxime vt dicit
Chry.ne videretꝰ gule deſeruire.Preter
ea illud miraculũ nõ erat cõuerſiuũ na
turarũ:vt illud:ſed augmentatiuum.In
augmento aũt debet eſſe eadem natura
ſcḋm ſpeciẽ.Fuerunt tñ iſti panes optimi
in gñe hordeaceorũ:ita ꝙ nunq̃ fuerũt
meliores:⁊ forte etiã optimi ſimpliciter
i.meliores:etiã triticeis ꝓductis ab ar
te hũana.⁊ ſi nõ triticeis ꝓductis a deo. D
Scḋo.Nã iſtud miraculũ ſignificabat
euchariſtiã que in tritico conficitꝰ.Ergo
idẽ.Sol.Negatꝰ conſequẽtia ſcḋm Alber
magnũ:qꝛ hoc miraculũ eſt quidẽ ſignũ
euchariſtie ſꝫ remotũ:⁊ ideo nõ habuit
expreſſam ſimilitudinem in materia.
¶Queri etiã põt Utrum repugnet per
fectioni religionis habere pecunias in
cõi vnde poſſint emi panes ⁊ neceſſaria
ꝓ religioſis de collegio vel alijs indigẽ
tibꝰ ſicut habuerunt apoſtoli vt ex mul
tis colligitur.Uiđ.ij.ij.q.clxxxviij.ar.vij
Et vtrum xp̃o conueniret orare ſicut le
git aliq̃n in bñdictione panum feciſſe.Ui
de.iij.q.xxj.ar.j.iij.diſtin.xvij.ar.iij.que
ſtiuncula prima.Eſt aũt notandum pro
hac queſtiuncula:⁊ ꝓ alijs ꝙ lꝫ quãdoqꝫ
in eis ſit doctrina.s.Tho.eã tñ nõ alle
gaui:qꝛ verba alteraui aut aliqua ſuper
addidi. Licet autem multe earum ſint
Ioannis de turre cremata:tñ eum ſimi E
liter nõ allegaui:quia nihil fere dixi eo
modo quo ille dixit.
¶Feria.ij.queritur de ſimonia ad
libitum.ij.ij.q.c.⁊.iiij.diſt.xxv.
¶Feria.iij.queritur.
Utrum xp̃s aliquid ab hoĩe didicerit:vi
de dñica in octa.Ephie.
Que ſit rõ ⁊ figura oĩm feſtoꝝ veteris te
ſtamenti.j.ij.q.cij.ar.iiij.x.
¶Feria.iiij.queritur.
Utrum hõ poſſit operari opera bona in
nocte.j.poſt mortẽ.iij.q.viij.art.j.iij.
diſ.xviij.ar.ij.
Utrũ deum adorare corde vel corpore ſit
res deo valde grata.iij.di.ix.ar.x.
¶Feria.v.queritur
Utrum deus poſſit rem corruptã eandẽ
numero reparare.iiij.di.xliiij.ar.j.
Utrũ idẽ numero ſurrexerit iſte adule
ſcẽs ⁊ nos reſurgentꝰ.iiij.di.44.ar.j. F
¶Feria.vj.queritur.
Utrũ paſſionũ turbatio fuerit in xp̃o.iij.
di.xv.⁊.iij.di.xlvj.ar.vj.
Utrum oĩs xp̃i oratio ſit exaudita.iij.di.
xvij.ar.iij.di.xxj.ar.iiij.

¶ Sabbato queritur.

Utrum pater mittat filiū ī quātū eſt equalis pri. i. de⁹. j. q. xliij. ar. j. primo. di. v.

Utrū hō naturalr' ſciri poſſit vtrū ſit xp̄s i. generationem eius. j. q. xxxij. arti. j.

G ☞ Dominica de paſſione.

Queſtio. xxviij.

Queritur vtrū xp̄s melius dixerit anteq̄ abraham fieret ego ſum: q̄ ſi dixiſſet: ego fui vel fueram. Ad quod ex. s. Tho. j. di. viij. q. ij. arti. iij. ſic reſpōdetur. Ratio noſtra non pōt formare enūtiationes niſi per verba temporalia. Nam de aliquo nō pōt fieri enuntiatio niſi ſm qd̄ cadit in cognitiōe. Sz cum oē cognoſcens ſm hoc cognoſcat per modū ſuū: rōni noſtre in ſtatu vie eſt gn̄ale accipere cū tpe qz ei⁹ cognitio cauſat a ſenſibilibus q̄ in tpe ſunt. Un̄ ēt enūtiās de deo lz intelligat ipm eſſe ſupra oē tps: cogit tn̄ v̄bis tēporalib⁹ vti: nec tn̄ falſe enuntiat: qz eē diuinū hz in ſe oē eſſe ꝗtuz ad id qd̄ pfectionis eſt in oib⁹. Et iō enuntiamus de eo oim tēporū verba propter id qd̄ nulli tēpori deeſt: ⁊ quicq̄d perfectionis eſt in omnib⁹ tēporib⁹ ipſe hz. Sed inter alia

H preſens p prius deo cōuenit inquantum nō implicat ſucceſſionē: nec aliquid hz de non eſſe incluſum. dicuntur tamen de deo ⁊ alia ſcd̄m id qd̄ perfectionis eſt in eis: ⁊ non ratione ſucceſſionis vel alterius defectus. ¶ Sed cōtra videtur qd̄ maxime de eo dicatur preteritū. Nā diuinū eſſe eſt perfectū, Sed preteritū inter alia maxime ſonat perfectionē. Sol. Dicitur de eo preteritum ratione perfectionis: ⁊ qz non eſt nouū ſcd̄m ipſe de⁹ preteritis non defuit. Aliqn̄ tamen perfectio per preſens magis q̄ p preteritū deſignat. ſ. perfectio eorū quorū eſſe conſiſtit in permanendo: qz in hoc qd̄ ſunt habēt perfectionē: ⁊ preteritum dicitur ſm receſſum ab eſſe aliqn̄ antē magis p preteritū q̄ per p̄ſens. ſ. perfectio eorum quorū eſſe eſt in fieri: quorum ſcz pfectio

I nō eſt niſi qn̄ venit ad terminum: vt ſunt mot⁹ ⁊ hmōi ſucceſſiua. Un̄ in diuinis q̄ dicunt p modū pmanentis: veri⁹ ſignificātur p p̄ns, vt de⁹ eſt bon⁹: ſz p p̄teritum ea q̄ ſignificant p modū act⁹; ſicut dicit Greg. q̄ magis p̄prie dr̄ fili⁹ nat⁹ q̄ naſci. Scd̄o videt etiā q̄ p̄teritū impfectū qz Joannes in principio ſui euangelij altiſſime de deo locut⁹ vtit eo ad ſignificādā diuinā eternitatē dicēs. In principio erat v̄bū. Sol. Magis p̄prie de eo dicit

K q̄tū ad aliqd̄ q̄ p̄teritū pfectū: qz terminationē nō includit ſicut p̄teritū pfectū Nā lz in his q̄ dn̄r p modū act⁹ veri⁹ dicat p̄teritū pfectū: qz. ſ. hoꝝ pfectio ſignificari nō pōt niſi ex termino: tn̄ q̄ ſignificant nō p modū opationis: veri⁹ ſignificant p impfectū: qz hoꝝ pfectio non depēdet a termino. Tertio videt q̄ futurū Nā diuina eſſentia maxie diſtat a defectu. Sz futurū inter alia eſt remotū a deficiēdo. Solu. Maxime remouet a diuina p̄dicatiōe futurū: qz nondū eſt niſi in potētia: tn̄ abiecta impfectione dr̄ ſm id qd̄ impfectiōis eſt in ipo. i. ſz q̄ lōge diſtat a deficiēdo. Hec oia. s. Tho. Ex quibus patet q̄ xp̄s b̄n dicere potuiſſet ego ero: ⁊ meli⁹: ego fui: ⁊ adhuc melius: ego erā: ⁊ optime: ego ſum.

¶ Queri etiā pōt. Utrū in xp̄m cadere potuerit pctm̄ vide. iij. q. xv. arti. j. ⁊ ij. ſiue. Et vtrū aliquis poſſit ſcire ſe audire verba dei ſiue eſſe a deo per gratiā: vide j. ij. q. cxij. ar. vlti. veri. q. x. ar. x. L

¶ Feria. ij. queritur.

Utrū hō naturalr' ire poſſit vbi eſt xp̄s: i. ad viſionē deitatis. j. q. xij. ar. iiij.

Utrū ois faciens qd̄ in ſe eſt credēdo in chriſtū acquirat gratiā. s. Tho. ij. di. xxviij. ar. iiij.

¶ Feria. iij. queritur.

Utrū exēplo xp̄i liceat xp̄ianis declinare perſecutiones. ij. ij. q. clxxxv. ar. v.

Utrū peccet qui timore duct⁹ ſuā fidem nō profitet. ij. ij. q. iiij. ar. ij.

¶ Feria. iiij. queritur.

Utrū miracula xp̄i oſtenderint eū eſſe deū: vide dn̄ica. iij. in aduentu.

Utrū vna diuina perſona ſit in alia. j. q. xlij. ar. v. M

¶ Feria. v. queritur.

Utrū amor ſit cauſa remiſſionis pctōꝝ j. ij. q. cix. ar. vij.

Utrū xp̄s potuerit pctā remittere inquātū hō ſine ſacramētis. iij. diſ. x. q. j. ar. j.

¶ Feria. vj. queritur.

Utrū expediens fuerit filiū dei mori. iij. diſt. xx. q. j. ar. iij. iij. q. xlvj. ar. iij.

Utrum mali poſſint eſſe prophete. ij. ij. q. clxxij. art. iiij.

A ¶ Sabbato queritur.

Utrum xp̄s habeat poteſtatē ſuper oēs hoies. iij. q. viij. ar. j. ij. ⁊ iij.

Utrū vera felicitas ſit ſolū in cognitiōe diuina. j. ij. q. ij. iiij. di. xlviij.

☞ Dn̄ica in Ramis.

Queſtio. xxix.

Queritur vtrū conuenienter xp̄s hieruſalē cū tāta glīa intrauerit moriturus. Rn̄deo. Hoc euāgeliū ſicut legit in aduentu ſm quandā ſimilitudinem ⁊ adaptationē: ita legitur hodie ad lrām: qz tali die cōtigit hiſtoria q̄ in eo narrat. Et conuenientiſſime xp̄s vadēs ad mortē p quem acq̄reret ſibi p̄ncipatū ⁊ regnū portata cruce ſup humerū ſuū taliter regalē ciuitatē intrauit qualr' in ſcō hoc euāgelio narrat: qd̄ pz diſcurrēdo p ſingulas circūſtantias hui⁹ ingreſſus. Prio. ſ. quātū

B ad hoc q̄ voluit ipſe ire in hieruſalē tali die. Cōueniēs eñ erat paſſurū p̄pinquare loco paſſiōis: vt oſtēderet ſe ſponte pati: ⁊ tali die appropinquare. i. añ quinq̄ dies paſche: ſm Bedā. vt ſe oſtēderet eſſe quē figurabat agn⁹ imaculatus: q̄ dei popul⁹ liberat⁹ ē ab impio pharaōe: q̄ añ q̄nq̄ dies paſche. i. decimo die mēſis primi: ſegregabat a grege: ⁊ incrcpabat ciuitati in q̄ erat imolād⁹. Scd̄o q̄tū ad hoc qd̄ rex voluit appellari. Per hoc eñ voluit vt quiſq̄ erudit⁹ hunc etiā intelligeret quē olim Zacha. ix. c. ſic hieroſolymā venturam prophetauerat dicens. Dicite filie ſyon. i. hieruſalem. Ecce rex tuus ⁊c. vbi dicit Albert⁹ magnus: q̄ xp̄s deſcribitur ab octo. Primo ab euidētia veniendis: qz dicitur. Ecce. Eſa. xl. Uidebit ois caro ſalutare dei noſtri. Secundo a dignitate poteſtatis: ibi rex. Eſa. ix. Dn̄s legifer nr̄ dn̄s rex noſter. Tertio a con-

C naturalitate hoīs: qz tuus Eſa. ix. Paruulus nat⁹ eſt nobis. Quarto a propinquitate amoris: qz venit. Prouer. viij. Delitie mee eſſe cū filijs hoim. Quinto ab vtilitate opis: qz tibi. i. ad vtilitatē tuam Sexto a bono habitu cordis: qz manſuetus. Mat. xj. Diſcite a me ⁊c. Septimo a q̄etate regimis: qz ſedēs Eſa. xvj. Preparabitur in mia ſoliū ei⁹. Uel ab humilitate et ſimplicitate querſatiōis: qz ſedēs ſup

D aſinā: ecce hūilitatē. ⁊ pullū filiū ſubiugalis: ecce ſimplicitatē. Tertio inq̄tū voluit ſibi exhiberi ſigna letitie p veſtes ſtratas ⁊ ramos ceſos: ⁊ voces exaltabūdas: qz ⁊ zacharias p̄dixerat q̄ in ei⁹ aduētu ciuitas hier̄lz exultare ac letari debebat. ¶ Sed 9. Prio: qz multoties al's venerat hier̄lm: ⁊ nūq̄ ſic intrauit. g nec mō debebat ſic intrare vt videt. Solu. Nūq̄ ante intrauit quaſi accepturus regnū ſceptrū ⁊ regiā coronā: niſi mō qñ venerat tenere ſceptrū arūdineū: ⁊ ſpineā coronā: ⁊ inire bellū aduerſus inimicū: quē ſua p̄pria morte ⁊ ſuo cruore p̄ſtrauit. Et iō nūc ſolū intrauit vt rex. Scd̄o. Nam q̄ olim regalē honorē refutauit: vt pz Jo. vj. nūc nō dz illū acceptare: qz videret inſtabilis: ⁊ vel tunc male renitaſſe: vel nunc male acceptare. Nam ſi bonū erat eum eſſe regē male refutauit ſi non erat bonū: male acceptauit. So. Chriſt⁹

E qz erat ordinat⁹ rex a deo pr̄e ſm ſpūale regnū: nō debuit acceptare regnū terrenū ab hoibus: iō b̄n illud refutauit. Debuit tn̄ a deo acceptare ſpūale: ⁊ q̄nr ab hoibus acceptare: nō q̄dē regnū tale: qz illud dare nō poterant: ſz regias laudes ad noſtrā vtilitatē ⁊ ſuam gloriā: quam tamē gloriā etiā in noſtrā vtilitatē referebat. Neq̄ eñ deus vult laudari a nobis niſi qz hoc eſt nobis bonū ſm illud Eſa. cap. xlviij. Laude mea infrenabo te ne intereas. ¶ Queri etiam pōt ſicut q̄ſitum eſt dominica prima in aduentu.

☞ In die ſancto paſche de integritate reſurrectionis chriſti.

Queſtio. xxx.

Circa integritatem reſurrectiōis chriſti de qua in lectione paſchalis Euangelij eſt pertractatum: multa reſtant: diſcutienda quo ad pretioſum ⁊ electum Jeſu chriſti ſanguinem magnum noſtre ſalutis pretiū. F Primo eñ querit: Utrū ille ſanguis qui chriſt⁹ in reſurrectione reaſſumpſit ⁊ in paſſiōe ſuderat: fuerit in triduo mortis

eius a deitate ſeparat⁹. Et poſito q̃ non.
Querit̃ ſcđo: vtruȝ repugnet fidei aliq̃d
de ſr̃o ꝛ naturali ſanguine xp̄i reperiri in
terra de facto. Et poſito q̃ nõ. Queritur
tertio vtrũ illudmet repugnet doctrine
B s. Tho. Et poſito q̃ nõ. Querit̃ quarto.
vtrũ ſuſtineri poſſit q̃ in terra ſit de ſan-
guine ꝛ aqua lateris xp̄i. Et poſito q̃ ſic:
Querit̃ quinto: qua adoratiõe talis ſan-
guis ſit venerãdus: vtrũ. ſ. latria aut nõ.
¶ Quãtũ igit̃ ad primã q̃õnem (q̃ ipſa
fuit olim corã Pio ſcđo: põtifice maximo
agitata.) Primo volo ea q̃ vere ꝛ catho-
lice circa hoc ſunt ſcripta recitare: ꝛ de-
inde ad declaratiõẽ eorum ſuperadde-
re q̃dam pauca. Tres itaq̃ ſacre pagine
pfeſſores in tota religione p̄dicatorum
vita ꝛ doctrina celeberrimi: q̃ de hac re
ex obediẽtia nr̃i ordinis corã dicto põti-
fice diſputauerãt mãdãte eodem q̃ in di-
ſputatiõe dixerãt: ſcripture mãdarãt in
hũc modũ. Ex mãdato ſctitatis vr̃e bea-
tiſſime p̄r: nos tres fr̃es fr̃ Jacob⁹ de bri-
xia frater Gabriel de barchinona: ꝛ fra-
ter Vercellin⁹ de vercellis: oẽs minimi
theologi pfeſſores: ꝛ ordinis p̄dicatorũ
miſſi p gñalẽ ordinis nr̃i ad. s. vr̃am p
H cã bñdicti ſanguinis ſaluatoris nr̃i Je-
ſu xp̄i effuſi in die Paraſceues: redegi-
mus in ſcriptis autoritates oẽs ꝛ rõnes
quas in p̄ñtia. v. ſupiorib⁹ diebus ṽbo
ptulim⁹. Proteſtamur aũt primo q̃ oĩa
nr̃a dicta ſubijcim⁹ correctioni. s. v. cui
ſemp intendim⁹ adherere. Et ſcđo q̃ nõ
intẽdim⁹ loq̃ de totalitate ſanguis effu-
ſi i die paraſceues: vtrũ. ſ. eotũ xp̄s in re-
ſurrectione aſſumpſerit vel nõ totũ: nec
de ſanguine circũciſionis vel aqua late-
ris xp̄i: aut ſimilib⁹ ſȝ de ſanguine effu-
ſo i die paſſiõis: ꝛ reaſſũpto i die reſur-
rectiõis. Utrũ. ſ. tali i triduo mortis xp̄i
diuinitas ṽbi fuerit vnita pſonal̃r. Ac-
cipimus aũt p fundamẽto hãc regulaȝ:
q̃ i ſolutione hui⁹ dubitatiõis ꝛ ſimiliũ
ptinẽtiũ ad fidẽ nõ debem⁹ vti niſi texti-
I bus ſacrarũ lr̃arũ: aut ſctõrũ autoritati-
bus: aut rõnib⁹ ex ſacris lr̃is ſumptis: q̃
regla h̃r ex Dioñ. ij. c. de diuinis no. Ac-
cipiẽtes tãq̃ regulã famoſiſſimã: verita-
tis i eloquijs poſita, cuſtodire nõ multi-
plicata. i. nihil addẽtes vt exponit Lin-
conſẽſis ꝛ. s. Tho. nõ minorata. i. ſm eoſ-
dẽ nihil delẽtes: ꝛ inconuerſibilia. i. non
puerſe exponẽtes. Uñ ſup illõ Leui. vl.
Oĩs eſtimatio ſiclo ſctũarij ponderabit̃:
dicit glo. Oĩs diffinitio ſctis fiat põderi-
bus: de ſacra ſcriptura venientib⁹. In q̃- K
ſtione igit̃ hac tria faciem⁹. Primo eñ
noſtrã poſitionẽ pbabim⁹: ꝛ Scđo ipro-
babim⁹ alienã. ꝛ Tertio refellem⁹ rñſio-
nes alteri⁹ ptis ad rõnes ꝛ autoritates
nr̃e poſitionis. ¶ Quãtũ igit̃ ad primũ
pbabimus duas cõcluſiones: quaꝝ Pri-
ma eſt q̃ p̄dicto ſanguini de quo loqui-
mur anteq̃ effunderet̃ dũ adhuc eſſet in
corpe xp̄i diuinitas erat pſonal̃r vnita.
Quã q̃ pars aduerſa concedit: breuiter
expedim⁹ autoritate Dam. li. iij. c. ij. di-
cẽtis. Omni humane nature vnitam di-
cimus oẽȝ diuinitatis ſubſtãtiã. In nul-
lo eñ eorũ q̃ plãtauit in nr̃a natura de⁹
ṽbũ ab initio plaſmãs nos defecit. ſed
aſſũpſit corp⁹ ꝛ aĩam rõnalẽ ꝛ itellectua-
lẽ: ꝛ eoꝝ idiomata. Totũ eñ me totus aſ-
ſumpſit: ꝛ tot⁹ toti vnit⁹ eſt vt toti mihi L
ſalutẽ gratificet. Quod eñ in aſſumptũ
nõ curabile. In hoc aũt q̃ dicit totũ eñ
ꝛc. ſignificãs q̃ fili⁹ dei oĩbus vnit⁹ eſt q̃
aſſumpſit: excludit̃ cauilatio q̃ q̃s poſſet
dicere ſanguinẽ q̃dem ab eo eſſe aſſum-
ptum in natura hũana: iuxta illud Heb.
ij. Pueri. i. ap̄li ꝛ fideles: cõicauerũt car-
ni: ꝛ ſanguini ꝛ ipſe ſil̃r participauit eiſ-
dẽ ſȝ tñ nõ fuit ṽbo vnitus q̃ſi nõ ſit ne-
ceſſe oĩa ab eo aſſũpta ei eẽ pſonal̃r vni-
ta. In hoc etiã q̃ dicit oĩa aſſumpta que
ſunt plãtata ĩ nr̃a natura nõ ſpecificans
niſi de aĩa ꝛ corpore manifeſte: implicite
includit ſanguinẽ q̃ ſignificat oĩa perti-
nentia ad corp⁹. Dicit aũt ipſe. ij. lib. ca.
xvj. Corpa aĩaliũ ꝯſtãt ex q̃tuor hũorib⁹
Probat̃ etiã autoritate Leonis pape in
ſer. viij. de nati. q̃ incipit. Cũ ſemp dicen-
tis: vtriuſq̃ nature in ſuis p̄prietatib⁹ per-
manẽti tãta ẽ vnitatis ſctã cõio: vt q̃cq̃d
ibi ẽ deitatis nõ ſit ab hũanitate diſiũctuȝ
q̃cq̃d aũt ẽ hoĩs nõ ſit a deitate diuiſum.
¶ Scđa aũt ꝯcl̃o ẽ: q̃ p̄dicto ſanguini i M
triduo q̃ fuit effuſus diuinitas fuit vni-
ta pſonal̃r. Quã q̃ non põt naturali rõ-
ne pbari eo q̃ ex mera dei voluntate de-
pẽdeat: nõ intendimus pbare niſi p ca-

nonẽ vel expoſitiones ſctõrũ de canone
vt rõnes ex canone ſumptas. Aliter eñ
piculoſum ẽ i hac materia aliq̃d aſſere-
re vel negare. Lȝ aũt ipſa i canone teſti
A noui explicite nõ habeat̃: tñ q̃dã ſũt q̃ iu-
dicio nr̃o nõ p̄ñt bñ intelligi niſi i hoc ſi-
gnificato. Idẽ aũt ẽ de pceſſiõe ſpũſſcti
ꝛ vniõe deitatis ad corpus ꝛ aĩam xp̄i in
triduo q̃ habent̃ q̃dẽ i ſcriptura: ſȝ tñ nõ
explicite. Probat̃ igit̃. Primo ex canone
ſic. Emũdare ꝯſcias vel emũdare a pctõ
attribuit̃ ſanguini xp̄i: iuxta illud. j. Jo.
j. Sanguis Jeſu xp̄i filij eius emundabit
nos ab oĩ pctõ. Et Heb. ix. Si eñ ſãguis
hircorũ ꝛc. ꝛ itelligit̃ de ſanguine effuſo
qđ ptȝ p ſil̃itudinẽ de ſanguine hircorũ
q̃ erat effuſus. Hoc aũt nõ põt eẽ niſi rõ-
ne deitatis vnite q̃ talis opatio eſt ſoli
deitati debita. Uñ Nic. de ly. ibi. ſ. Heb.
ix. dicit q̃ ſanguis xp̄i ex vnione ad ſup-
poſitũ diuinũ hȝ ṽtutẽ ad emundationẽ
aĩe. Itẽ. j. Pe. j. d̃r. Nõ corruptibilib⁹ au-
ro ꝛc. ꝛ intelligit̃ expſſe de ſanguine effu-
ſo q̃ ſum⁹ redẽpti. Ubi notamus. Prio q̃
ſignificat̃ ſanguis xp̄i eẽ icorruptibilis
B q̃ incorruptibilitas ꝯſtat ei ex vnione ad
deitatẽ: vt ptȝ ex Hen. de gan. qđl. xij. qõ.
xv. dicẽte q̃ ſi xp̄s reſurrectionẽ ſuã vſq̃
ad iudiciũ diſtuliſſet: pie credẽdũ ẽ q̃ il-
lud corp⁹ nõ fuiſſet corruptũ rõne vnio-
nis. ꝛ adducit expoſitionẽ Aug. ſup illud
Nõ dabis ſctm̃ tuũ videre corruptionẽ
dicẽtis. i. corp⁹ meũ a te ſanctificatũ. Et
idẽ de ſanguine dicẽdũ ẽ. Erat igit̃ vnit⁹
¶ Notam⁹ ſcđo q̃ d̃r p̄tioſior. i. p̄tio ple-
no. ſ. p̄tio ſufficiẽti ad redẽptionẽ nr̃am
de q̃ loq̃t̃. Nõ fuiſſet aũt p̄tiũ ſufficiẽs: niſi
fuiſſet p̄tiũ infinitũ: ꝛ ꝯñr deitati vnitũ.
Notam⁹ tertio q̃ d̃r: q̃ſi agni imaculati
vt p ly q̃ſi videat̃ fieri relatio ad figuraȝ
i. agnũ cui⁹ ſanguis fuſus ꝛ linit⁹ i poſti-
bus liberauit filios iſrl̃ ab exterminato-
re: vt. ſ. eodẽ mõ ſanguis xp̄i: p illũ agnũ
figurari effuſus liberauerit nos. Qđ nõ
C potuit facere niſi fuerit vnit⁹. Scđo pba-
tur auctoritatib⁹ ſanctorũ doctorũ. Nã
Dam. iij. li. c. iij. d̃t ſic. Inuertibil̃r incõ-
fuſibil̃r: indiuiſibil̃r: ꝛ ieuulſibil̃r: i dua-
bus naturis pfecte ſe habentib⁹ vnam
hypoſtaſim ꝯfitemur ṽbi dei. Ubi notat̃
incuulſibil̃r: q̃ſi velit dicere q̃ diuinitas
ab humana natura euelli non potuit qđ
de ipſa humanitate non põt intelligi: q̃
in triduo deſijt eſſe humanitas: ſȝ intel-
ligit̃ de partib⁹ ei⁹ inter q̃s eſt ſanguis.
Uñ idẽ dicit in: c. xxxj. Nullã partiũ na- D
ture depoſuit: nõ corp⁹ nõ animã: ſȝ cor-
pus ꝛ aĩam poſſedit: ꝛ ita rediit ad celũ.
Si aũt p corp⁹ intelligit corp⁹ ſine ſan-
guine rediſſe ad celos ſine ſanguine. Si
ṽo p corp⁹ intelligit oẽs partes corpis
etiã cũ ſanguine habet̃ intẽtũ. Itẽ idem
lib. iiij. c. xvj. Una xp̄i pſona eſt ſm nullũ
modũ diuiſa ea q̃ ſm hypoſtaſim ẽ vnio-
ne. Si eñ ſm nullũ modũ eſt diuiſa er-
go ſm ſanguinẽ nõ ẽ facta diuiſio vnio-
nis. Itẽ Leo ſermõe. x. nati. q̃ icipit. Se-
pe loquẽs de forma dei ꝛ ſerui. ait. Que
in vnitatẽ ꝯuenerũt nec ſeparationẽ ha-
bere poſſent nec finẽ nec credẽtes dile-
ctiſſimi: xp̄iani ſumus. Cũ igit̃ ſanguis
fuerit vnitus ſequit̃ q̃ nõ potuit ſepara-
ri. Itẽ idẽ ſermone. xvij. de paſſione q̃ in-
cipit. Sermo p̄rim⁹. In tãta inq̃t vnita-
te dei: ꝛ hoĩs natura conueniunt q̃ nec
ſupplicio potuerit minui: nec morte diſ-
iũgi. In morte aũt ſepat̃ a corpore aĩa: in E
ſupplicio vero ſanguis: ꝛ tñ ibi non eſt
diſiũcta vnitas nec hic diminuta. Item
idẽ ſer. ix. nati. q̃ icipit. Excedit. Indeſi-
nenter inq̃t illã ṽbi ꝛ carnis indiſſolubi-
lẽ copulã nõ min⁹ ſuſcipim⁹ in preſepio
iacentẽ q̃ in reſurrectiõe paterne altitu-
dinis ꝯſcendentẽ. Per carnẽ aũt ad quã
dicit indiſſolubilẽ copulã intelligit totũ
hoĩem: vt ipſe expſſe dicit ſermone. vij.
de natiuitate vbi hȝ Caro eſt ſuſcepta in
cui⁹ noĩe hõ tot⁹ accipit̃. In toto autem
hoĩe ꝯtinet̃ et ſãguis. Itẽ idẽ ſermo. xix.
de paſſione: q̃ incipit. Sacra. Niſi inq̃t
ṽbũ caro fieret ꝛ tã ſolida ꝯſiſteret vni-
tas in vtraq̃ natura vt a ſuſcipiẽte ſuſce-
ptũ nec ipſum breue mortis tẽpus abiũ-
geret: nũq̃ valeret ad eternitateȝ redire F
mortalitas. Cũ igit̃ illa ſolida vnitas nõ
potuerit abiũgi: nõ potuerit abiũgi di-
uinitas a ſanguine. Itẽ Beda ſuper illo
ṽbo Act. ij. Eccl̃iam dei quã acquiſiuit
ſanguie ſuo. Nõ dubitauit inq̃t. s. Pau-
lus cuius. ſ. ſunt illa ṽba ſanguinem dei
dicere p̄pter vnionẽ pſone in duab⁹ na-
turis ieſu xp̄i. Itẽ Bern. de conſyde. ad

Eaz. poſtq̄ dixerat vnionē Vbi ad hu-
manitatē p̄mū locū tenere: poſt vnita-
tē trinitatis ſubiūgit. Neq̄ eñ q̄ex p̄te
ꝯtingit ſeparatio: potuit vnitati p̄ſcribere
M pmanenti. Et lꝫ explicite de carne ⁊ aīa
loquat̄ tñ ex Vbis ei⁹ idē pōt de ſangui-
ne intelligi: vt pꝫ p̄ceſſum eius intuenti.
Probat etiam autoritas modernoꝝ do
ctoꝝ. Nā hāc tꝫ .s. Tho. v. quodli. art. v.
⁊ Alb. mag. in tractatu de miſſa poſt me
diū. vbi dicit ꝙ ſanguis lauat rōne ꝯiun
cte deitatis ⁊ ꝙ in eo de⁹ poſuit deitatis
acumē vt lauaret ſordes electorum. Et
ponit exēplū de lixiuio ad lauandas ſor-
des ꝯfundatas. Item Nic. de Ly. ſup ix.
ca. ad Heb. de hac materia dicit amplaz
q̄ſtionē: ⁊ idē expſſe determinat. Tertio p-
bat in rōnibus ex canone ſumptis. Ar-
guit igit. Primo ſic. Nullū bñficiū diui-
nū reuocat̄ niſi ex culpa recipiētis: quia
ſine pnīa ſunt dona ⁊ vocatio dei. Rom.
xi. ⁊ decet ꝯceſſum a principe bñficium
eſſe manſurū ſm iuriſtas. Sed vnio Vbi
ad ſanguinē fuit maximū bñficium: ⁊ in
ſanguine nulla culpa fuit. Ergo ⁊c. Scdo
H Nā ſi ſic fuit. i. ſi fuit ſeparatus xp̄s vel ei⁹
ſāguis pdidiſſet dignitatē: ex hoc ꝙ p̄ri
obediebat: q2 ex ei⁹ mādato poſuit aīam
vt pꝫ Joā. x. Tertio. Nā iſta ſeparatio a
ſanguine non ptinebat aliq̄ mō ad finem
ꝓpter quē xp̄s illuz effundebat: cum ille
eſſet ſalus hoim iuxta illud. Eſa. xlix. Ut
ſit ſalus mea vſq̄ ad extremum terre: ad
quā ſalutē iſta ſeparatio nō ptinet effecti
ue: vel exēplariter vł alio mō. Ergo non
eſt ponenda. Quarto. Nā beatifica vnio
nunq̄ reuocat̄. Apo. iij. Foras non egre
dient ampli⁹ ergo nec pſonalis: q2 ē ma-
ior: ſm Ber. vbi. ſ. Quinto. Nam ſm do
ctores nulla natura p̄ter humanam fuit
aſſumptibilis ꝯgruenter. Uñ nec corp⁹
nec partes corporis erāt aſſumptibilia:
niſi ꝓpter ordinē ad totā naturā huma-
nā. Et iterū: q2 in corpe exanimi remāſit
ordo reunitionis: remāſit deitati vnituz
I ꝓpter illuz ſic ꝙ ſi nō habuiſſet ad aīam
rōnalē ordinē q̄ſi iteruz ei eſſet reunien-
dū: nō habuiſſet vnionē pſonalē: ad ver-
bū vt clare colligit̄ a .s. Tho. iij. di. ij. q. ij.
ar. j. q. iij. Tunc ſic. In ſanguine de q̄ lo-
quimur manebat ordo ad naturam hu-
manā: q2 iterum erat aſſumendus ergo
manebat vnio ad deitatem ſicut ⁊ in cor
pore. Sexto. Nā oībus partibus q̄ ſunt
de veritate humane nature etiā ſepara-
tio manet vnita deitas ſm doct. nr̄os et
partis aduerſe. Sed talis pars eſt ſan-
guis qḋ pꝫ. Primo extra de celeb. miſ. in
quadā vbi Inno. iij. pbat Vitatem corpo K
ris xp̄i ex Vitate ſanguis q̄ exiuit de la-
tere eius. Scdo. q2 perficit ab aīa rōnali
ſm .s. Tho. iiij. di. xlvij. Septimo. Nam
idē eſt de partibus q̄ ſunt de integritate
nature hūane ⁊ de eis eodez mō formaṫ
rō. Talis autē eſt ſanguis vt pꝫ per me
dicos: maxie Auerroim in ſuo colli. li. j.
c. x. ⁊ li. ij. ca. ij. q̄ ponit ſanguinē īter mē-
bra ſimplicia hoīs. Octauo. Nez ſi ñ fuit
vnitus igiṫ fecit ſuā hypoſtaſiz de per ſe
⁊ ꝯñr fuiſſet vna hypoſtaſis ſanguinis:
⁊ vna alia Vbi ac corpis ⁊ aīe ꝯ Damaſ.
li. iij. c. xxviij. dicētez. Una eſt ſemper Vbi
hypoſtaſis: ⁊ nō due. q2 vna ſēper hypo-
ſtaſis xp̄i. Hypoſtaſis aūt Vbi indubitan
ter ſemper vna eſt: q2 filius in deitate nō
hꝫ niſi vnā perſonam: ſed hypoſtaſis xp̄i
ſignificat hypoſtaſim in hūanitate: quam
q2 Dama. dicit ſemp vnā nō pōt ſāguis L
ad humanitatē ptinēs: hypoſtaſim de p
ſe feciſſe q2 iā eſſent due hypoſtaſes xp̄i.
Nono. Nā veroſile eſt aliquā particulā
ſanguinis in xp̄i corpore remāſiſſe: quia
oīa vulnera fuerūt in extremitatib⁹ exce
pto vulnere lateris qḋ illatū ē poſt expi-
rationē. Huic aūt ſm ptē aduerſam fuit
vnita diuinitas. Ergo etiā fuit vnita ef-
fuſo: q2 inter hunc ⁊ illū nō erat dr̄ia ni-
ſi per eſſe ī corpore ⁊ extra maxime etiā.
q2 nulla culpa fuit in ſanguine exeunte.
Decimo. Nullus eñ ſapiens inſtituit vt
perpetuo repiaṫ res inutilis. De⁹ autē
ſapiens inſtituit vt in miſſa repīteṫ ſan-
guis effuſus dū ꝯſecraṫ ſub ꝓprijs ſpē
bus. ergo ille nō eſt inutilis: qḋ eſſet ſi eſ
ſet a deitate ſeparat⁹. Ex poſitiōe aūt ad M
uerſa ſequūṫ incōueniētia. Primū. ſ. ꝙ in
illo triduo ſanguis nō erat adorādus la
tria. Et q2 hec ꝯcediṫ arguiṫ ſic. Sāguis
eñ ſacr̄i eſt ſignū ſiue cōmemoratio ſan
guinis effuſi vt pꝫ ex Aug. de fide ad Pe-
trū. Sed ſanguis ſacr̄i adoraṫ latria er-
go ⁊ ſanguis effuſus ſic eſſet adorādus:

q2 nunq̄ ſignū dꝫ eſſe in maiori reueren-
tia q̄ ſignatū. Et ſm⁹ q. ſ. ſi in illo triduo
fuiſſet facta cōſecratio: ſacr̄m illud ſan-
guis nō fuiſſet excellēs rōne cōtēti: q2 cō
A tinuiſſet ſanguinez p̄cile ſine deitate. Et
tertiū: q2 ſequiṫ ꝙ variaṫ forma ſacr̄i q̄-
tum ad illā habitudinez vel ſignificatio-
nē quā dicit ly meus. Nā cum dicit xp̄s.
Hic eſt ſanguis me⁹: intelligiṫ vel mihi
vnitus vel qui eſt actu meus. Si aūt hoc
factū fuiſſet in triduo oportuiſſet expo-
nere q̄ fuit meus. Et quartū: q2 ſequitur
ꝙ in illo triduo ille ſanguis: nō fuiſſet vi
uificatiuus ſaltē eo mō quo caro. ꝯ illud
Jo. vj. Qui manducat meā carnē ⁊ bibit
meuz ſāguinē hꝫ vitā eternā: ⁊ caro mea
vere eſt cibus ⁊c. Ubi Theo. ſi alij volūt
carnē eē viuificatiuaz rōne deitatis vni-
te. Et Damaſ. iiij. li. de cōtone dicit: ꝙ de⁹
his duobus. ſ. carni ⁊ ſanguini cōiunxit
deitatē ⁊ rōne deitatis hn̄t aīare ⁊ viui-
ficare. Et ponit exēplum de ferro ignito
qḋ calefacit rōne ignis ⁊ non rōne ferri.
¶ Nunc in ſcḋa parte btiſſime pater re
fellenda ſunt aduerſe poſitionis funda-
B menta: que eſt in predicto triduo predi-
cto ſanguini non fuit coniuncta diuini-
tas: nec tunc fuit adorandus latria: nec
ei conſecrato tunc fuiſſet adiuncta diui-
nitas. Fundamenta autem eius q̄tum
recordari poſſum⁹ tria ſunt autoritas. ſ.
Rō ⁊ Exemplū. Autoritas prima eſt Da
maſ. iij. lib. ca. xxviij. dicentis ꝙ in morte
xp̄i nō fuit deitas a corpe ⁊ aīa eius ſepa
ta: ergo fuit ſeparata a ſanguine: q2 de
eo nullā facit mētionē. So. Dr̄ primo ꝙ
arguiṫ a particulari autoritate negatiue
quod nō vꝫ. Dicitur ſcḋo meli⁹ ⁊ dama.
nullibi explicite dixit deitatez vnitā ſan-
guini dū eſſet cū corpe: ſed implicite tñ
vt pꝫ ex dictis. Uñ nō fuit ꝯueniēs ꝙ ex
plicite diceret eā fuiſſe coniunctam ſan-
guini effuſo: ſed implicite tñ dum p cor-
pus ītelligit corp⁹ ⁊ ſanguinē. Eſſet autē
rō aliq̄lis apparentie ſi prius expreſſe di
xiſſet deitatē vnitam ſanguini in corpore
C ⁊ deinde loquēs de ſeparatione ī triduo
feciſſet mētionē de corpore et aīa. ſed nō
de ſanguine. Scḋa autoritas eſt: q2 cum
ſint quatuor cōpilationes gn̄ales conti-
nentes plene ea q̄ ſunt fidei. ſ. decretum
magr̄ ſniarū liber originalium doctoꝝ: ⁊
catena aurea .s. Tho. in nulla earuz hec
etiā in ſymbolo fidei ꝯtinetur: ꝙ tunc illi
ſanguini fuerit diuinitas vnita: ergo ⁊c.
Sol. Argumētū deficit primo q2 ē a par D
ticulari autoritate negatiue. Et ſcḋo: q2
lꝫ nr̄a poſitio nō cōtineaṫ in p̄dictis ex-
plicite: ꝯtineṫ tñ implicite ibi vel alibi:
vt oſtenſum eſt. Tertio: q2 nō opꝫ q̄ fidei
ſunt ad p̄dicta q̄tuor reſtringere. Prima
aūt rō hec eſt. Ubi eſt vnio deitatis ē cōī
catio idiomatū: q2 ſm Aug. ⁊ Dama. ta-
lis vnio ē cā talis cōicationis. Sed iſta
cōicatio nō potuit eē ibi: vt. ſ. diceretur.
Xp̄s eſt effuſus: vel xp̄s ē in cruce ꝓpter
ſanguinē ibi exiſtentē ⁊ ſic de alijs. Sol.
Dr̄ primo ꝙ falſum eſt fundamentuz: q2
poſſem⁹ dicere xp̄m effuſum ſup terram
iuxta illud pſ. ex pſona xp̄i. Sicut aq̄ ef-
fuſus. Ubi glo. Aug. dicit Aqua qñ effun
ditur aut abluit aut rigat. Effuſus ē xp̄s
abluti ſunt ſordētes: rigati ſunt ſitiētes.
Et q2 dicebaṫ ꝙ debebat fieri cōicatio p
ly ē: qḋ ſigt pſonalitatē vt diceretur filius
dei ē ī cruce: fili⁹ dei ē in terra: qḋ tñ non
dicim⁹. Rñdeṫ ꝙ pōt dici ꝙ fili⁹ dei ī illo E
triduo fuit: ⁊ erat. in oī loco ī q̄ erat aliq̄
gutta ſāguis predicti rōne ſāguinis ſibi
pſonaliṫ vniti. Nec tñ potuiſſem⁹ dicere
vt arguēs dicebat ꝙ fili⁹ dei trib⁹ dieb⁹
pēdebat in cruce vel ꝙ trib⁹ dieb⁹ fuit ī
cruce clauat⁹: q2 ille ſanguis nec pende-
bat: nec erat clauat⁹. Nec incōuenit ꝙ ſi
cut deuz ſine diminutiōe ſue maieſtatis
dicim⁹ eſſe ī omni creatura villiſſima et
turpiſſima tribus modis quos ſacti po-
nunt. ſic etiā dicam⁹ filiū eſſe vbi eſt ſan-
guis ei pſonaliṫ vnit⁹ p̄ſertim cum eſſent
maioris villitatis illa q̄ in paſſiōe occur
rebant q̄ in hoc qḋ eſt filiū dei eſſe vbi
erat ſanguis ille. Nō autē dicim⁹ ꝙ xp̄s
q̄ dicit ſuppoſituz ī duab⁹ naturis in illo
triduo fuerit in cruce: q2 ſanguis nō eſt
pars principalis hoīs a q̄ fit denoīatio:
⁊ q2 neceſſitas diſputatiōis nos: ad hoc
nō coegit. Dr̄ ſcḋo iuxta. b. T. iij. di. xxij. F
ar. j. ⁊ iij. q. xvj. ar. iiij. ad vltimū ꝙ cōica-
tio idiomatuz ſeu proprietatum non itel
ligitur de omnibus abſolute ⁊ ſpeciali-
ter de his q̄ dicunṫ de partib⁹ vt partes
ſunt: q2 nō dicimus filiuz dei eſſe formā

hʒ aīa ſit forma:ſed itelligit̄ de his q̄ dn̄r
de ſubſiſtēre:vt ſic.vt ꝙ hō ille eſt etern⁹
ꝛ imortalis ꝛ de⁹ tpalꝭ ꝛ mortalis. San-
guini aūt illi cōpetebat effuſio vt ps ē.et
ꝯn̄r nō eſt neceſſe ꝙ effuſio dicat̄ de filio
G Tertio dr̄ ꝙ ſanguis non eſt ps nata de-
noīare totum vt criſpitudo:qꝛ non dr̄ ru
beus qui hʒ rubeū ſanguinē:ſicut dr̄ cri-
ſpus habēs capillos criſpos. Vn̄ non ē
neceſſe filiū dei eſſe effuſuʒ ex hoc ꝙ ſan
guis eſt effuſus. Et cōfirmat̄:qꝛ nulla p
prietas ptis humane nature dʒ p̄dicari
de filio dei niſi poſſit p̄dicari d̄ filio hois
cuiuſmōi nō eſt effuſio:qꝛ nō dr̄ hō effun
di ſuo ſanguie effuſo:q̄uis vt dictū ē vi-
deat̄ poſſe dici ꝙ xp̄s vl̄ fili⁹ dei ē effuſ⁹
ſup terrā: nō pp cōicationē idiomatum
ſed pp vnionē ſuppoſitalē. Q̄ ſi dicere-
mus hāc p̄dicationē fieri ꝓpter cōicatio
nē oporteret ecōtrario de ſanguine dici
idiomata dei:vt dicere. Ille ſanguis eſt
etern⁹ qḋ inconuenit. Quarto dr̄ ex ſnia
s. Th. ꝙ fit cōicatio idiomatū.ſʒ in obli
quo ꝛ non in recto: vt dicat̄. Fili⁹ dei hʒ
ſuaguinē fuſū: ſicut dicerem⁹ fili⁹ v̄ginꝭ
H hʒ ſāguinē fuſū. Scđa rō eſt h̄. Nā gutte
illi⁹ ſanguinis fuerūt plurime. ꝛ ꝯn̄r nō
ē v̄ſile ꝙ oib⁹ remāſerit deitas vnita.
So. nō eſt difficile v̄bo dei qḋ infinitum
eſt:eē multis guttis vnituʒ. Tertia v̄o h̄
Nā partib⁹ q̄ non ſunt de veritate hūa-
ne nature ſepatis:diuina natura nō mā-
ſit vnita. Hmōi aūt ē ſanguis. Sol. Imo
ſāguiꝭ ē de v̄itate hūane nature:ꝛ ab aīa
pficit̄. Vn̄ negat̄ mior. Sʒ pbat̄ inquiūt
p̄rio p.s.tho.j.q.vl.ar.j.ad terciū. Solu.
ibi.s.tho. nō ſenſit ſanguinē de q̄ loqui-
mur non eē de v̄itate hūane nature cum
dicat oppoſitū.iij.q.liiij.arti.iij. Sʒ loq̄t
ibi.j. i p̄ria pte exp̄ſſe de hūido nutrimē
tali. Vn̄ cū dicit ibi ꝙ ſanguis non ſuſci
pit pfecte naturaʒ ſpēi intellige ſicut ſu-
ſcipit humidū radicale i q̄ fundat̄ virt⁹
ſpēi cū quo tn̄ ſtat ꝙ ſāguis iformat̄ aīa
vt alibi dicit. Poſito āt ꝙ ſanguis nō ſit
de v̄itate hūane nature:nec pficiat̄ aīa
hūana tn̄ eſt de itegritate eiuſdē nature
I cū ptineat ēt ad reſurrectionē nr̄am:qḋ
ſufficit adeē vnitū v̄bo ꝙ vnit̄ oīb⁹ q̄ ſūt
de itegritate p̄dicte nature. p̄terea ſāgui
nē iformari aīa vel non:eſt pblema neu

trū i phīa apđ aliq̄s:ꝛ ꝯn̄r nō ē tutū ex h̄
ꝯcludere ex neceſſitate in theologia ma
xime tā piculoſū vt ē ſeparatio v̄bi a ſan
guine. qḋ v̄o nos hmōi rōnē aſſumpſeri K
mus ꝓ pte nr̄a fecim⁹ ſequētes doctorē
nr̄m q̄ exp̄ſſe.i.iiij.dicit ſanguinem pfici
aīa hūana:ꝛ ꝯn̄r eſt de v̄itate hūane na-
ture. Et p̄terea alia multa fundamenta
induxim⁹. Scđo:qꝛ ſanguis nō eſt ſubie
ctū ſanitatis vel egritudinis ergo nō eſt
pars vel mēbrū corpis:ꝛ tertio qꝛ medi
ci ponūt febrē ethicā i mēbris ꝛ ſinochā
in ſanguine:ergo ſi ſanguis eēt ps vl̄ mē
brū corpis febris ſinocha nō diſtingue-
ret̄ ab ethica. Sol. He due rōnes impli
cāt exp̄ſſaʒ cōtradictionē. Si eīm febris
ſinocha eſt in ſanguine:eſt ſubiectū egri
tudis ꝛ ſi nō ē ſubiectū egritudis:nō ē i
eo febris ſinocha. ¶ Quarto qꝛ Al. ma
gn⁹ de ptib⁹ corpis materialib⁹ ꝛ forma
libus:ꝛ medijs fecit longā diſtinctionē ꝛ
ſanguinē nō noīauit ergo de mēte ei⁹ eſt
ꝙ nō ſit ps. ꝛ ꝯn̄r ſepat⁹ nō eſt vnit⁹ dei-
tati. So. Sāguis nō eſt de mēbris de q̄-
bus ille agebat:ſʒ ſm̄ Auerroi eſt de mē L
bris ſimplicib⁹. Quīto qꝛ idē albe.iij.de
aīalib⁹ dr̄ ꝙ ſāguis nō eſt actu ps aīalis
ſʒ i potētia. So. ſicut mēbrū ita ꝛ ps cor
poris aīati eſt duplex.ſ.pfecta ſiue p̄nci
palis:ꝛ min⁹ pfecta ſeu min⁹ p̄ncipalis.
ꝛ talis ē ſanguis:ſicut quatuor elemēta
ſunt ptes vniuerſi min⁹ principales ꝛ tn̄
ſunt de ei⁹ perfectiōe ꝛ hn̄t formas ſuas
i illo. Partes āt p̄ncipales hois q̄ ē pu⁹
mūd⁹ ſunt cor ꝛ epar ꝛ hmōi. Min⁹ p̄nci
pales v̄o ſunt q̄tuor humores q̄ pficiunt
ab aīa:ſʒ non vſq̄ adeo:vt ſentiant ſicut
nec oſſa ſentiūt. Exēplū autē ponūt p̄rio
de colūba quā vt dicunt aſſumpſit ſpūſ-
ſctūs:ꝛ tn̄ ei nō fuit vnita pſonal̄r. Sol.
Improprie dicit̄ aſſumpta:nec fuit vnq̄
vnitas ſpūiſctō pſonal̄r ꝛ ꝯn̄r nec pt di-
ci derelicta vel ſepata a deitate. Vn̄ nō ē
ſil̄e:ꝛ ſcđo qꝛ eccl̄ia i die paſceues nō cō
ſecrat ſanguinē:in ſignū ꝙ tūc ei diuini-
tas non fuit vnita. Sol. Sic eſt ergo nec
tūc fuit deitas vnita corpi. qꝛ ēt corp⁹ n̄ M
ꝯſecrat̄. Si dicat ꝙ nō loquunt̄ de cōſe-
cratiōe:ſed de ſumptione:qꝛ.ſ. eccl̄ia illa
die ſumit corp⁹ ſʒ nō ſanguinē. Cōtra qꝛ
cū eccl̄ia in ſabbato qḋ eſt pars illi⁹ tri-

dui cōſecrat ꝛ ſumit ſub vtraq̄ ſpē: ſigni
ficabitur vnio ad vtrunq̄. Non ergo il-
la eſt ratio non conſecrandi vel non ſu-
mēdi:ſed quā doctores ponūt:qꝛ.ſ. adue
niēte v̄itate ceſſat figura. hoc aūt ſacr̄m
A ē exēplū ꝛ figura paſſiōis xp̄i. vn̄ ea die
q̄ ipſa recolit̄ ꝓut real̄r geſta eſt nō ce-
lebrat̄ hmōi ſacr̄i ꝯſecratio. ne tn̄ eccl̄ia
illa die ſit ſine fructu paſſiōis nobis ex-
hibito p h̄ ſacr̄m:corpus xp̄i cōſecratuʒ
die priori reſeruat̄ illa die ſumēdū. His
fundamētis bꝛiſſime pr̄. (qꝛ iudicio nr̄o
valde debilia ſūt) facile fuit rn̄dere ꝛ ea
paucis abſoluim⁹:qꝛ nec i ſacro canone
nec in aliq̄ ſacro doctore fundat̄. Expe-
dita aūt p̄ria ꝛ ſcđa pte aggredimur ter-
tiā. Dicebāt ergo p̄rio ad autoritates ca
nonis ſonātes ꝙ ille ſanguis emūdauit
ꝛ redemit ꝙ redēptio nr̄a ē facta i morte
xp̄i inquātū ipſe dedit vitā ſuā corpalem
ꝓ nobis. Et qꝛ illa ꝯſiſtit i ſanguine hic
ē ꝙ ſanguine dicimur redēpti. Dicūt vl-
teri⁹ meritū xp̄i fuiſſe:ex eo ꝙ volūtarie
acceptauit paſſionē. Et ita exponūt oēs
B autoritates canonis. Sʒ hec rn̄ſio n̄ eua
cuat argumētū. Nā vt colligit̄ a.s.Th.
iij.q.l.ar.vj. Xp̄s eſt opat⁹ ſalutē nr̄aʒ p
modū meriti:ꝛ p modū efficientie. Et qꝛ
p quēdā fuit recapitulatū ꝙ ſctūs tho. in
hac opiniōe fuit ſingularis. iō dr̄ qḋ hec
diſtinctio colligit̄ ēt ex glo. Aug. Heb.ix.
vbi dr̄. Sicut moyſes ſanguinē p̄dictoꝝ
aīaliū accepit vt eos aſpgeret ꝛ munda-
ret:ſic nr̄ moyſes.i. xp̄s ſāguinē egreſſuʒ
cū aq̄ de ſuo latere ad hoc opus accepit
ſ.p aquā baptiſmū ſctificās:p̄tio ſangui
nis nō redimēs. Ex q̄ ptʒ ſanguineʒ xp̄i
poſt ei⁹ mortē effuſum aliq̄d operari ad
noſtrā ſalutē:ꝛ hoc p modū efficiētie:qꝛ
non per modū meriti. Cū igit̄ dicunt do
ctores vel glo. redēptionē noſtrā fieri p
mortē xp̄i ex eo ꝙ dedit vitā corpalē vel
acceptauit paſſionē:intelligit̄ per modū
meriti. Autoritates aūt adducte intelli-
gunt̄ p modū efficiētie. Et hoc eē neceſ-
C ſariū pbat̄ p̄rio:qꝛ ſi ſanguis hircoꝝ mū
dat:non aūt xp̄i ſanguis:ſʒ tm̄ paſſio xp̄i
de virtute ſermonis erit falſa litera apl̄i
quā nō lʒ minuere niſi cogēte alia auto-
ritate ſcripture ſcđo:qꝛ al̄r vr̄ eſſe ꝯ intē
tionē ei⁹. ꝯparat eīm ſanguinē hircoꝝ ad

ſanguinē xp̄i. Tertio qꝛ tolleret̄ ferme oēs
figure veteris teſti vt agni paſchalis cu
ius ſanguine liberati ſunt filij iſrl̄:ꝛ ſic d̄
alijs. Quarto:qꝛ vr̄ iſta rn̄ſio eē ꝯ Leo-
nē in ſermōe xp̄i de paſſiōe dicētē. Fudit D
ſanguinē iuſtū qui mundo reconciliādo
pretium eſſet ꝛ poculū. manifeſtū eſt aūt
ꝙ ſāguis effuſus eſt poculū. Et cū idem
ſit p̄tiū:ſanguis effuſus eſt p̄tiū. Quinto
Nā ſcriptura quā nō lʒ minorare vel au
gere vel peruerſe intelligere opationes
q̄ a deo fiunt attribuit illi ſanguini ſine
aliqua determinatione:vt. mūdare ſctifi
care ꝛc. Ergo opʒ illum eſſe deum vel in
ſtrumentū deitati cōiunctū:qꝛ actiones
ſolēt attribui vel p̄ncipali agenti vel in-
ſtrumēto cōiuncto. Cū ergo nō ſit princi
pale agēs eſt inſtr̄m. Rn̄debant ſcđo ad
autoritatē beati petri dicētis illū ſangui
nē nō eſſe corruptibilē:vt aurū ꝛ argen-
tū q̄ corrūpunt mentes hoīm. ¶ Sed ꝯ
p̄rio. qꝛ btō Petro dicēdū fuerat in vo-
ce actiua n̄ corrūpētib⁹ aut corruptiuis
auro ꝛ argēto:ꝛ nō i voce paſſiua corru
ptibilib⁹. Scđo qꝛ corpus xp̄i fuit incor E
ruptibile ſm̄ cōem opinionem doctoruʒ
iuxta illud. Nō dabis ſctm̄ tuum videre
corruptionē. ergo ſil̄r ꝛ ſanguis:qꝛ ideʒ
iudiciū eſt de toto ꝛ parte. Qn̄ aūt dice-
bat̄:eſt p̄tioſus. ergo deitati vnitus dice
bāt eſſe fallaciā ꝯſequētis:ſʒ argumētū
nō capiebat̄:qꝛ dicēdo:p̄tioſus loquitur
de p̄tio q̄ ſum⁹ redēpti iuxta illḋ. Ezec.j.
In quo habemus redēptionē p ſangui-
nē glo. q̄ nr̄e redēptiōis eſt p̄tiū. Eſſe au
tē tali p̄tio p̄tioſū:ē eē deitati vnitū. Ad
autoritatē aūt ſctōꝝ doctoꝝ q̄rū ſnia ē h̄
qḋ ſemel v̄bū aſſumpſit nunq̄ depoſuit
dicūt ꝙ intelligunt̄ ſolū de ptib⁹ princi-
palibus:cuiuſmodi non eſt ſanguis. Et
adducunt multas inſtantias:qꝛ depo-
ſuit humanitatē ſanguinē nutrimētaleʒ
vngues:capillos ſupfluos:ſudores cuʒ
alijs ſupfluitatib⁹ ꝛ multa reſoluta per
calorē naturalē. Sed p his notādum eſt
p̄rimo ꝙ in his q̄ depēdēt ex voluntate
dei nihil eſt dicēdum aſſertiue aut nega F
tiue niſi qḋ hr̄ ex ſcriptura vel ſacris do
ctorib⁹ per eccleſiā approbatis:vt colli-
git̄ a Diony.c.j. de di. noib⁹. ¶ Secūdo
notandū eſt ꝙ cū in aliqua facultate po-

niť regula vniuerſalis: accipiēda eſt vni
uerſalr: niſi in eadem facultate fiat exce-
ptio ſaltē implicite: vt pꝫ diſcurrēti per
oēs facultates. Et ſingulariter hoc ē ve-
B rū i theologia q̄ initiť diuine reuelatio-
ni. Nam temerariū eſſet limitare qđ ſcri-
ptura dicit; niſi illa limitatio ſaltē impli
cite cōtineať i ſcriptura: vt colligiť ex .ij.
de diui. noib⁹. Et idē obſeruādū eſt i ſa-
cris doctorib⁹. ¶ Tertio notādū ē. Utꝝ
ſanguis xp̄i qui ſm oēs fuit vnitus dei-
tati a p̄ncipio natiuitaťs ei⁹ vſqꝫ ad mor-
tē ⁊ a puncto reſurrectionis vſqꝫ in eter
nū fuerit de facto vnitus in triduo mor-
tis eius vel nō: ex ſola dei volūtate depē
det qui nobis in ſacro canone vel ſacris
doctorib⁹ reuelať. His p̄miſſis corrobo
ramus poſitionē noſtrā. Primo ſic i ſcri-
ptura legim⁹ ſanguinē vnitum diuinita
ti: iuxta illud. Jo. j. Uerbū caro factuꝫ eſt
Ubi per carnē totus homo accipiť etiaꝫ
ſm aduerſarios. Et nunq̄ꝫ poſt legimus
fuiſſe ſeparatuꝫ. Ergo dicēduꝫ eſt ipſum
ſemper fuiſſe vnituꝫ nunq̄ꝫ vero fuiſſe ſe-
H paratum niſi noſtro ſenſu excipiamus:
illud triduum nulla auctoritate vel rōne
cogēte. Scđo ſic. In ſacris doctorib⁹ in-
ueniunť multe auctoꝛ. allegate ⁊ allega-
biles hmōi ſnīe q̄ dei Ꝟbuꝫ nunq̄ꝫ dimi-
ſit qđ ſemel aſſumpſit. ⁊ q̄ ea q̄ in vnitate
cōuenerunt nō pn̄t hr̄e ſeparationē: ⁊ nun-
q̄ꝫ in eiſdē doctorib⁹ explicite vel impli-
cite excipitur ſanguis ergo idem quod
p̄ri⁹. Et lꝫ p ſe ſupra allegauerit damaſ.
tñ poti⁹ ē ꝯ eos vt pꝫ ex dictiſ. deinde oñdi
mus oīa illa de qb⁹ dať inſtātia: excipi i
ſcripturis. Primo ei excipiť hūanitas cum
dr̄ xp̄s mortu⁹ ex quo ſeqť dimiſſa eē oīa
q̄ per mortē tolluntť neceſſario vt hūani-
tas operatiōes vitales ſenſitiue ⁊ itelle-
ctiue inq̄ntuꝫ depēdent a phātaſmate.
Et ſcđo ſanguis nutrimētalis cū dr̄ xp̄s
reſurrexiſſe ex mortuis: q̄ꝛ ex ꝯſequēti ei
attribuunť oīa q̄ ſtatui reſurgētium cōue
niunt cuiuſmodi eſt nō hr̄e humiduꝫ nu
I trimētale. Tertio excipiunť oīa reliqua
cū ſcriptura dicit xp̄m fuiſſe hoiem veꝝ
itegruꝫ ⁊ mortalē. Ex cōſequēti em̄ attri
buunť ei q̄ cū aliis hoib⁹ naturalr̄ ſm p̄
ſentē ſtatuꝫ ꝯueniunt vt p̄dicta. Cuꝫ g° ſa
guis nō excipiať etiā iplicite ſeqť q̄ ſem
per fuit vnit⁹. Deide oñdiť q̄ illa expoſi
tio de ptib⁹ p̄ncipalib⁹ nō eſt bona. Primo
q̄ꝛ non colligiť ex ſcriptura vt dꝫ colligi
oīs expō theologica. Scđo q̄ꝛ ſequiť qđ
partes min⁹ p̄ncipales q̄ꝫ ſāguis vt cete
ri humores ⁊ pinguedo in illo triduo nō
fuiſſent vnite. Tertio q̄ꝛ eſt ꝯ damaſ. dicē
tem q̄ nunquā eſt gn̄ata alia hypoſtaſis
p̄ter hypoſtaſim Ꝟbi: qđ eſſet falſum ſi q̄
pars min⁹ p̄ncipalꝭ fuiſſet diuiſa. Quar-
to q̄ꝛ cā q̄re pars ſep̄ata maneat vnita ē:
q̄ꝛ aſſumptibilis eſt q̄ cā fuit in ſanguine
cū de facto poſt fuerit aſſūpt⁹. Ad albe.
autē rn̄debať reſtrigēdo textū ei⁹ ad effu
ſionē ⁊ mortē. Sed hoc eſt ꝯ ei⁹ textū: cuꝫ
in eodē li. exponēdo illđ Job. xvj. Terra
ne operias ſanguinē meū ſic dicat. Uult
em̄ q̄ ſanguis in terra fuſus vacu⁹ a fru
ctu nō lateat. Ad Nico. de Ly. dicebant
q̄ iſufficiēter allegabať: cū velit xp̄ꝫ nos
redemiſſe dādo vitā corp̄alē vt pꝫ ex p̄-
ceſſu libri. Sꝫ ad hoc dicim⁹ q̄ aſpicien
tib⁹ librū pꝫ nos ſufficienter allegaſſe q̄
aūt poſt dr̄ xp̄m nos redemiſſe dādo vitā
corp̄alē veꝝ eſt p modū meriti. Ad p̄maꝫ
autē rōnē dicebāt donū vniōis eſt datuꝫ L
ſanguini vſqꝫ ad tp̄s effuſiōis quo deſijt
corp̄ali vite xp̄i deſeruire. ¶ Sed hoc ex
ſcriptura nō colligiť: ſꝫ ſupponiť cuꝫ eēt
p̄bandū. Qđ Ꝟo addiť de ſeruitio ſi va-
let infert q̄ ēt alie ptes min⁹ p̄ncipales
fuerunt a deitate relicte. Ad ſcđm autē di-
cebāt q̄ ſāguꝭ nō obediebat. ſꝫ xp̄s q̄ ſuā
dignitatē nō p̄didit: ſꝫ ſanguis ad modi
cū p̄didit ſicut ⁊ hūanitas. ¶ Sed ꝯ: q̄ꝛ
p̄ditio dignitatis i pte. ſ. ſanguine redun
dat in totū. i. xp̄m. Et ita iſti ſm aliquam
ptē. i. ſm ſanguinē ſolū xp̄m ꝯ Leonē di
centē in ep̄la ad Flauia. Oīs ſp̄us q̄ ſol-
uit xp̄m ex deo nō ē: hic ē antixp̄s. Quid
eſt autē ſoluere ieſuꝫ xp̄m niſi ab eo ſepa
rare naturā humanā? Sed ſtatim rn̄de-
bit q̄ p hūanā naturaꝫ itelliguntť partes
p̄ncipales. Sꝫ ip̄e i eadē ep̄la p eccl̄iam
approbata declarat q̄ p hūanā naturam
intelliguntť oīa q̄ in nobis ſaluatoꝛ cōdi-
dit: ⁊ reparāda ſuſcepit: cuiuſmodi ē ſan
guis dicēs. In itegra veri hoīs perfecta
q̄ natura nexus nat⁹ eſt de⁹ tot⁹ in ſuis:
tot⁹ in nr̄is. Nr̄a aūt dicimus q̄ in nobꝭ
ab initio creatoꝛ ꝯdidit ⁊ q̄ reparāda ſu

ſcepit. Qđ autē dr̄ de hūanitate nō ē ſil'e.
q̄ꝛ neceſſe fuit xp̄m p nr̄a ſalute mori: et
ꝯñr hūanitatē deponere. Nō aūt eſt ſil'e
de ſanguine: q̄ꝛ inde nulla fuiſſet ſecuta
vtilitas. Poſtremo rn̄debant ad rōnē de
A ordine dicētes q̄ ſanguis: non remanſit
vnit⁹: q̄ꝛ nō habuit ordinē imediatuꝫ ſed
mediatū: Sꝫ ꝯtra. Primo q̄ꝛ nos ponim⁹ il
luꝫ ordinē fuiſſe imediatū q̄ꝛ immediate
ſanguis formať ab aīa. Scđo q̄ꝛ et ſi ſit
mediat⁹ tñ talis ſufficeret ad ſanguinem
vniri deitati dū erat extra corp⁹: q̄ꝛ ſuffi
ciebat idē ordo ad hoc dū adhuc eſſet in
corp̄e. Multa aūt dici ⁊ ſcribi ad hoc p̄po
ſitū potuiſſent breuiſſime pr̄ ſed ſtuduim⁹
breuitati marie: q̄ꝛ hec erant vr̄e ſcītati
p̄ntāda: q̄ ſapientiſſima: ⁊ prudentiſſima
multa ex paucis colligere nouit. Cuius
correctiōi ⁊ determinatiōi oīa ſubijcim⁹
⁊ romane eccl̄ie pati rn̄dere ad alias rō
nes ⁊ rn̄ſiōes ſi quas fecerint. Et ſic finit
opuſculū p̄dictoꝝ patrū qđ hic recitaui
q̄buſdā ſublatis pp̄ prolixitateꝫ: ſꝫ tñ nul
B lū Ꝟbū addidi vel mutaui exceptis his q̄
ad p̄tiū oronis cōnexiōeꝫ ſpectāt. Sꝫ tñ
p dictis eoꝝ aliq̄ ſunt rurſus annotāda.

Ad pleniorē igitur p̄dictoꝝ noti-
tiā duo faciam. Primo ponā ali
q̄s declarationes ⁊ ſcđo iterum
obijciam pro aduerſa parte.

¶ Quantum ad p̄mum igitur ſciendum
eſt q̄ vtrum ſanguis ſit aīat⁹ ſeu informe
tur aīa vel nō ēt inter eos q̄ doctrinā. ſ.
Tho. p̄ſitent ē diuerſa opinio: q̄uis ſm
q̄ꝫlibet nō fuerit ſep̄atus: q̄ ſm nō ſit aīa
tus arguiť ex dictis ei⁹. Primo q̄ꝛ ſm cum
nō eſt pars in actu: vt pꝫ. iiij. di. ij. in lite-
ra. Eſſet aūt actu ps ſi eſſet aīat⁹. Scđo
q̄ꝛ ſm eū vt vr̄ ſemen q̄ eſt ſanguis dige-
ſtiſſim⁹ nō eſt aīatū. Uñ ex dictis ei⁹. j. q.
vl. ar. ij. ſic arguitur. Si ſemē hꝫ animam
aut cū reſoluiť ad gn̄andū eaꝫ retinet aut
nō. Si non igiť eſt in via corruptiōis: et
receſſus a forma gn̄antis: ⁊ ꝯñr non p̄ōt
gn̄are ei ſil'e qđ incōuenit. Si aūt eam re
C tinet adhuc hꝫ formaꝫ determinate ptis
aīalis gn̄antis: ⁊ ꝯñr in gn̄ato nō poterit
niſi ad illā p̄teꝫ cuius hꝫ formā. ⁊ ꝯñr ex
eo nō gn̄abiť niſi ſemē. q̄ incōuenit. Pꝫ
aūt tot⁹ iſte p̄ceſſus vbi. ſ. Tertio. Nā ſi
hꝫ animaꝫ in morte xp̄i ſanguis fuit coꝛ-
ruptus: q̄ꝛ p̄didit ſuā formā ſubſtantialē
cū aīa rōnalis ſit idiuiſibilis. ergo ab ea
fuit ſep̄ata diuitas: ſicut ⁊ ab hūanitate:
qđ eſt contra eū qđ Ꝟo ſit aīatus arguiť.
Primo: q̄ꝛ in. iiij. ſniaruꝫ dicit q̄ p̄ficiť aīa.
Scđo q̄ꝛ in. v. quodli. q. iij. ar. j. in corp̄e. i D
p̄tia rōne innuit: q̄ ſit de veritate hūane
nature. In. iij. p̄te ā. q. liiij. hoc expꝛeſſe
dicit: ⁊ ꝯñr opꝫ q̄ p̄ticipet formā hūanā.
Tertio q̄ꝛ nutriť ⁊ augeť ſicut ⁊ capilli et
vngues de quib⁹ ſm euꝫ conſtat qđ ſunt
aīata. Quarto: q̄ꝛ alr̄ verbum duas natu
ras aſſumpſiſſet. ſ. hoīs et ſanguinis: et
ꝯñr deus eſſet ſanguis. Qui vero inter
thomiſtas ſentit q̄ ſit aīat⁹ dicat ad pri-
mū in oppoſitū. q̄ non eſt actu pars aīa-
lis p̄ncipalis. i. cui⁹ materia in eodē idi-
uiduo nō p̄ōt transferri ad aliā q̄litatē vt
caro ⁊ nerui: ⁊ oſſa capilli ⁊ hmōi: ſed tñ
eſt actu ps non p̄ncipalis. i. cuius mate-
ria nō eſt tota ſtabilita ſub q̄litate quam
hꝫ: ſꝫ ad aliā mutari p̄ōt. Ad ſcđm Ꝟo di-
cat q̄ ſemē deciſum non eſt in via corru-
ptiōis ⁊ receſſus a forma gn̄antis ſtabi-
lita ſꝫ ſuā totalē materiā vt ſic: ſed eſt ab
ea vt eſt i aliq̄ parte in qua nō erat ſtabi- E
lita in q̄litatib⁹. Et hoc nō repugnat q̄n
poſſit agere ad alias p̄tes a ſe: q̄ꝛ etiā in
gn̄ante aliq̄n fuit i potentia ad alias par
tes a ſe. Et ſi inſtetur q̄ꝛ in gn̄ante ſemen
nō erat in potentia ad ſanguinē cuꝫ iam
recederet a forma ſanguinis: dicat q̄ ſe-
men ⁊ ſanguis ſunt eiuſdē forme ſubſtan
tialis cum vtrūqꝫ vna aīa aieť: ⁊ p ſe acci
dentalis: cū vtrunqꝫ ſit ſanguis: lꝫ vnus
alio digeſtioꝛ: ⁊ ob hoc aliū hn̄s colorē q̄
nō eſt p ſe qualitas ſanguis. Uel dicať q̄
forma ſanguis ē: in ſemiē Ꝟo vt me cū ſit p
fecti⁹: forme Ꝟo aliaꝝ p̄tiū aīalis ſūt i eo
in potētia. Ad tertiū aūt dicat q̄ ſāguis
nō noiat totū ꝯpoſitū ex aīa ⁊ materia ei⁹
ſicut hūanitas: ſꝫ noiat p̄tē materie ſicut
corp⁹ aliā p̄tē eiuſdem materie. Uñ ſicut
corpus nō eſt in morte corruptū eo mō q̄
hūanitas q̄ deſijt ſꝫ eo mō q̄ materia: q̄n
p̄dit ſuā formā q̄ nō deſinit illa ⁊ ſāguis. F
Uñ remanſit vnit⁹ ſicut ⁊ corp⁹. Qui Ꝟo
ſentit aliter dicat ad primū in oppoſituꝫ
⁊ ſanguis non perficitur aīa formalr̄ ſed
effectiue. q̄ꝛ. ſ. nō efficiť vel gn̄ať imme-
diate niſi per virtutem nutritiuam aīe ⁊

cõſeruatiue q̄ꝛ.ſ.cũ aïa tanꝗ̃ ſibi neceſ-
ſariũ cõſeruat effectiue ſicut ab eodem
ipſa in corpore ꝯſeruat̃ materialr̃ et di-
ſpoſitiue. Ũn̄ ſeparat⁹ ab aïa naturaliter
G cedit nõ ineſſe: quia ꝑdit q̄litates quib⁹
ſua forma in tali materia cõſeruabatur.
Ad ſcõm aũt dicat ꝙ vt colligit̃ ex Joã.
dñici et Petri de pal. in .iiij. aliq̄d eſt de
v̄itate hũane nature dupl̄r. Pr̄io q̄ꝛ for-
maliter ꝑficit̃ aïa rõnali ſiue in eo ꝑ ſe ⁊
principal̄r ꝯſiſtat rõ hoïs. vt cor caput ⁊
hmõi: ſiue ſit ad ꝯſeruationẽ ⁊ ornatũ ta
lium vt capilli ⁊ hmõi. Et ſcḋo: q̄ꝛ eſt ne-
ceſſariũ hoï ſiue ſit neceſſariũ ſine q̄ non
vt tot⁹ aliq̄s ſanguis ſiue ſine q̄ non bñ
vt aliq̄s ſanguis ꝑdicto addit⁹ ⁊ ei cõti-
nuus. ad tertiũ aũt dicat ꝙ nutrit̃ ⁊ au-
getur eo mõ q̄ in aïata in q̄b⁹ nõ eſt vir-
tus ad gn̄andũ ſibi ſil̄e ſm̄ indiuiduũ vt
faciũt viuẽtia ꝑ nutritiuã: ſed ſolum ſm̄
ſpẽm. Ad q̄rtũ vero dicat ꝙ etiam ſi ſan
guis nõ ſit aïatus nõ hꝫ ꝓprie naturam
nec ꝓprie eſt in ſpẽ. q̄ꝛ ꝑducit̃ a natura
vt via in aliud ſm̄ totũ vel partẽ ſicut et
H embryo. Et ꝯñr nec de⁹ dꝫ dici ſanguis
ſicut nec hõ dr̄ man⁹: q̄ꝛ ſanguis eſt aliq̄
mõ pars hoïs: ⁊ pars non dr̄ in recto de
ſuppoſito in q̄ ſubſiſtit. Ex his ptꝫ q̃nõ
diuerſimode itelligi p̄t ſanguinẽ xp̄i nõ
fuiſſe corruptũ: q̄ꝛ ſi nõ fuit aïat⁹ nõ fuit
corp⁹ p̄mo mõ ꝑ receſſuꝫ forme q̄ iforma
bat eo mõ q̄ corpus abeũte aïa nec ſcḋo
mõ vt totũ ꝑ ſeꝑationẽ ſue forme ſubſtã
tialis a ſua materia eo modo quo hũani
tas nec tertio ꝑ totalẽ deſitionẽ q̄ad ma
teriã ⁊ formã ſimul. vt ſubſtãtia panis i
euchariſtia: nec q̄rto ꝑdẽdo ſuũ ꝓprium
eſſe q̄ ſubſiſtebat in corpore xp̄i: q̄ꝛ illud
erat diuinũ q̄ḋ ſemꝑ habuit. Si aũt fuit
aïatus fuit corrupt⁹ p̄mo mõ. ſ. vt mate
ria abeũte forma: ſꝫ nõ aliis modis ſicut
nec corp⁹. ¶ Sciẽdũ eſt ſcḋo ꝙ cũ dñt ꝑ
dicti p̄res vel ſcti diuinitatẽ non potuiſ-
ſe diuelli a ſanguie nõ intelligit̃ de potẽ-
tia dei abſoluta: ſꝫ de ordinaria. Uel in-
telligit̃ eo mõ quo dicim⁹ nõ potuiſſe fie
I ri q̄ḋ nõ eſt fctũ: aliquo tñ ipellẽte vt fie
ret. Mors ei xp̄i ſuit iferẽs mortẽ moue
bat nõ ſolũ ad ſeꝑationẽ aïe a corꝑe q̄ re
ſpectu corꝑis ẽ corruptio q̄ſi materie: ſꝫ
alteri⁹ ꝓptũ erat de ſe mouebat ad corru
ptionẽ ipſi⁹ cadaueris ꝑ incinerationẽ q̄
ẽ corruptio q̄ſi toti⁹ ⁊ ſil̄r de ſãguie dicẽ
dũ ẽ. ¶ Sciẽdũ ẽ tertio ꝙ fili⁹ aut xp̄s lꝫ
dicat̃ effuſus nõ tñ ꝓprie cũ hoc ſit ſiui-
dorꝫ: ſꝫ metaphorice: ⁊ ꝑ ſilitudinẽ quã- K
dã q̄ꝛ. ſ. liquor dũ effluit diſſipat̃ ⁊ perit
⁊ ſic illa bñdicta hũanitas xp̄o moriẽte
eſt diſſipata. Et iõ ipſa mors effuſio dr̄.
Iſti igit̃ p̄res ꝯcedũt xp̄m effuſuꝫ eſſe nõ
rõne effuſi ſanguinis q̄ ꝓprie ẽ effuſus:
q̄ꝛ nõ eſt ps denoïatiua toti⁹: ſꝫ rõne ſil̄r
effuſi ſanguinis ⁊ effuſe hũanitatis. Ũn̄
P̄s. cũ dixiſſet ex ei⁹ ꝑſona. Sicut aq̄ ef-
fuſus ſum: ſubiũxit modũ effuſiõis di.
Diſꝑſa ſũt oïa oſſa mea. Effuſa aũt hũa
nitate ⁊ oïbus ptib⁹ corꝑis ꝓprie etiaꝫ
dr̄ fili⁹ dei effuſus: ⁊ ſil̄r xp̄s rõne ſuppo
ſitalis vnionis: q̄ꝛ. ſ. illud ſuppoſituꝫ de-
noïat̃ effuſum a ſua natura. i. hũanitate.
Nõ aũt rõne cõicationis idiomatũ ma-
xime cũ ſanguine: q̄ꝛ diceret̃ effuſus pro
prie ſicut ⁊ ſanguis. Et iſta vĩ mihi mẽs
ſctõꝝ patrũ q̄ niſi liber vñ h̄ ſumpſi fue
rit incorrect⁹ ꝯcedũt xp̄m effuſum rõne L
vnionis ⁊ negãt xp̄m triduo fuiſſe in cru
ce. in q̄ tñ erat aliq̄d ad q̄ḋ ſtabat vnio. ſꝫ
illud nõ erat ſufficiẽs ꝑ ſe ſolũ denoïare
totũ. ſ. ſanguis. ¶ Sciẽdũ eſt q̄rto ꝙ ſan
guis dr̄ de itegritate humane nature: nõ
q̄ꝛ ſit pars p̄icipalis in actu: ſꝫ q̄ꝛ eſt ps
ſcḋaria ⁊ ꝙ ſine eo materialr̃ ⁊ diſpoſiti
ue ꝯcurrẽte nõ põt eſſe hõ iteger. ⁊ hoc ſi
nõ ſit aïat⁹. ¶ Sciẽdũ eſt ẽt ꝑ p̄ma rõne
aduerſarioꝝ ꝙ illud q̄ḋ cedit in dedec⁹
deitatis nullo mõ dꝫ ꝑ hoïem attentari.
Sed ſi attentatũ ſit: dꝫ in ſignũ immenſi
amoris dei h̄ ꝑ hoïbus ſuſtinẽtis ferũẽ
ter p̄dicari. Et ꝑ h̄ ptꝫ ad illud inconue-
niẽs ꝙ ip̄ſi intẽdũt. ſ. ꝙ deitas fuiſſet cõ
culcata cũ ſanguie ⁊ ꝯmixta terra ⁊ hu
iuſmodi: ⁊ certe nõ eſt mirũ ſi is q̄ patiẽ
ter tulit mortẽ tulit etiã conculcationeꝫ.
¶ Sciẽdũ ẽt vltimo ꝑ ſcḋa rõne eoꝝ ꝙ
ſoluit̃ q̄ꝛ ſanguis ẽ mẽbrũ ſimpl̄r. Eſt au
tẽ ſubiectũ ſanitatis remotũ ſm̄ aliq̄s.
Multa alia faciũt ad declarationẽ p̄di-
ctoꝝ q̄ habent̃ in ſequentib⁹. Quantum M
ad ſcõm arguit̃. Pr̄io ſic. Nã oẽ ꝯiunctũ
deitati deſinẽs eẽ q̄ḋ erat deſinit eẽ ꝯiun
ctũ vt ptꝫ de hũanitate in triduo q̄ꝛ nõ ẽ
q̄ḋ nõ eſt cõiunctũ ſed hmõi fuit ille ſan

guis in triduo: q̄ḋ patet q̄ꝛ fuit coagula-
tus ⁊ deſiccat⁹ ⁊ ꝯmixt⁹ terre ⁊ ꝯñr trãſi
uit in lutũ. Sꝫ coagulatio ſeu cõgelatio
ſoluit ſpẽm: vt ptꝫ in aq̄ q̄ cõgelatiõe v̄tit̃
in criſtallũ: ⁊ lac ꝑ coagulationẽ i caſeũ:
deſiccatio q̄ꝫ ſil̄r ſoluit̃ in hũido: q̄ꝛ hũi
A ditas ⁊ ſiccitas ſunt q̄litates oppoſite: ⁊
ꝑ ſe paſſiones hũidi ⁊ ſicci. Sil̄r ẽt ⁊ mi-
xtio: q̄ꝛ mixta trãſeunt i tertiũ: vt ptꝫ ex li.
de gn̄atione. Sol. Ad h̄ dupl̄r ſolui põt.
Pr̄io ꝙ ille ſanguis fuit corrupt⁹ eo mõ
quo ⁊ corp⁹. ſ. ꝑ abſceſſum ſue forme ſub
ſtãtialis: ſꝫ nõ per incinerationẽ aut pu-
trefactionem: Quo poſito diceret̃ ꝙ ille
ſanguis dr̄ manſiſſe vnit⁹ grã ſue mate-
rie ſicut opꝫ dicere de eo: ſi ſit aïat⁹ non
aũt grã forme vel toti⁹ vt ꝓbat argumẽ-
tũ. Scḋo aũt ſoluit̃ ⁊ forte meli⁹ dicendo
ſic. Cõgelatio nõ ſoluit ſpẽm ſemꝑ ſalteꝫ
interueniente v̄tute dei: vt ptꝫ in oleo: et
ſi aliq̄ñ q̄ñ ẽ diuturna. Sil̄r nec coagula
tio vt ptꝫ in cera: ſi tamẽ ꝓprie coagulat̃
maxie deo ꝯſeruãte. Siccitas etiã nõ ſol
uit ſpẽm humidi niſi ſit intẽſiſſima. Po-
tuit igit̃ de⁹ cõſeruare ſanguinẽ v̄bi cum
ꝑdictꝫ accidẽtib⁹ ⁊ cũ humiditate remiſ
B ſa ſicut forte eſt de ſacti Januarij qui eſt
Neapoli. q̄ aliquo tꝑe etiam calidiſſimo
dureſcit q̄ḋ nõ eſt habẽtiũ intenſam hũi-
ditatẽ ⁊ aliquo tꝑe. ſ. ſemꝑ vel frequẽter
q̄ñ appropiquat capiti eiuſdẽ ſcti ebullit
intẽſa vt videt̃ diuinitus eius hũiditate.
Et idẽ vĩ de ſanguine a magdalena ſub
cruce cuꝫ terra collecto q̄ ſingulis annis
in paſceue ꝑlecta paſſione ebullit: vt oẽs
aſſerũt in ſctõ maximino cũ reliq̄ tꝑe vi-
deat̃ i terra deſiccat⁹. Ad lutũ aũt p̄t dici
ꝑ idẽ: q̄ꝛ nõ opꝫ intelligere ꝙ oïs hũor cõ
mixt⁹ pulueri trãſeat in lutũ tanꝗ̃ tertiũ
immutata. ſ. ſubſtãtiali forma: cum nõ ſit
ibi neceſſario mixtio ꝑ alterationẽ corru
ptiuã ſꝫ ibi põt eẽ ꝯmixtio ꝑ iuxta poſi-
tionẽ ptiũ: maxie operante deo vt luſum
ſubaliter nihil aliud ſit ꝗ̃ terra ⁊ aq̄ vel
terra ⁊ ſanguis. Et poſſibile eſt diuinit⁹
C nullam hũoris partẽ reſolui: ſꝫ fieri p̄t lu
tũ hũiditate impreſſa pulueri ⁊ remiſſa in
hũore. Nec ẽ mirũ ſi remittat̃ hũiditas i
ſanguine: q̄ꝛ ẽt põt aliq̄r remitti calidi-
tas in igne: q̄ḋ ptꝫ p̄mo q̄ꝛ dr̄. s. Tho. in
li. ij. ꝙ ignis inferni eſt eiuſdẽ ſpeciei cuꝫ
iſto: et tñ eſt calidior: rõne. ſ. frigiditatis
terre: ⁊ ꝯñr iſte min⁹ intenſe caliditatis.
Et ſcḋo. q̄ꝛ aliter non poſſet alterari ad
formã aeris. Scḋo arguit̃ ꝯfirmãdo prio
rẽ rõneꝫ. Nã aliq̄ ps p̄ncipal̃ corꝑis xp̄i M
corrupta eſt i morte: ⁊ ꝯñr deſinit eẽ vni-
ta. ſ. illa. ex q̄ gn̄ata eſt aqua lateris ꝑ re-
ſolutioneꝫ g̃ a fortiori h̄ verꝫ ẽ de aliqua
ꝑte ſanguinis q̄ eſt ps minus p̄ncipalis.
Sol. Illa aqua vñcũqꝫ ſit cauſata fuit ve
ra aq̄ ſm̄ decretaleꝫ ſupra allegataꝫ q̄ ẽt
ponit ſub diſtinctiõe vt videt̃ ꝙ ſi nõ fuit
naturalis: ſit miraculoſe facta vel noui
creata: vel ex ptib⁹ corꝑis xp̄i ꝑ miracu-
loſam reſolutionẽ expreſſa. Et ſi fuit ſe-
cundo mõ vt magis videt̃ velle: materia
ei⁹ fuit de v̄itate corporis xp̄i pl⁹ ꝗ̃ ſan-
guinis materia: ⁊ v̄itateꝫ corꝑis xp̄i ar-
guebat q̄ꝛ vt dicit decretal̃: naturale eſt
cõpoſitũ ⁊ elemẽtatũ reſolui in cõponen
tia ⁊ elemẽta: Et illa q̄dẽ pars vñ genera
ta eſt deſinit eſſe vnita i triduo: q̄ꝛ deſijt
eẽ ſꝫ materia ei⁹ ſub forma aq̄ ſemꝑ fuit
vnita ſicut fuit de hũiditate corrupta et
fuiſſet de corꝑe ſi iterũ fuiſſet corrupt⁹ ⁊
ſil̄r fuiſſet de ſanguine ideꝫ ꝯpleto aũt ef N
fectu grã cui⁹ fuit reſoluta miraculoſe in
eandẽ partẽ eſt conuerſa ne quid deeſſet
glioſo corpori xp̄i reſurgẽtis. Si v̄o dica
tur fuiſſe v̄a aqua nouiter creata nihilo
minus oñdebat verũ xp̄i corp⁹ q̄ꝛ de⁹ nõ
atteſtat̃ falſitati: ⁊ ꝯpleto miniſterio ſuo
mãſit aq̄ pura nõ vnita v̄bo tanꝗ̃ ſuper-
flua. Ad argumẽtũ negat̃ ꝯſequẽtia etiã
ſi fuit gn̄ata ex corꝑe xp̄i: q̄ꝛ eſt aſſignare
vtilitatẽ quare aliqua ei⁹ pars ſit corru-
pta. ſ. vt dicit decretalis ad figurandum
myſteriũ regn̄ationis: ⁊ etiã ad cõfirmã-
dã fidẽ hũanitatis. Nõ ẽ eni autẽ ſic̃ de
ſanguine. Tertio. Nã Amb. ſuꝑ Lu. ex-
ponens illud: vt q̄d dereliq̄ſti me: ſic di-
cit. Clamauit hõ diuinitatis ſeꝑatione
moriturus. Nã cuꝫ diuinitas libera ſit a
morte vtiqꝫ mors eẽ non poterat niſi di-
uinitas diſcederet: q̄ꝛ vita diuinitas eſt.
Sol. Hoc argumẽtuꝫ eq̄ vel magis cõclu
det ſi q̄d valeret ſeꝑationẽ deitatis a cor O
pore ⁊ aïa ꝗ̃ a ſanguine. Dico g̃ Pr̄io ꝙ
ſm̄ aliq̄s loquit̃ Amb. de ſeparatiõe dei
tatis q̄ ẽt ꝑ ſubtractionẽ exterioris auxi-
lij: ſm̄ illõ vt q̄d dereliq̄ſti me: nõ autẽ de

ea q̄ eſt ꝯſolutionē vnionis. Dico ſcḋo ꝙ
nihil viuens cui diuinitas coniuncta eſt
pōt mori niſi ſeparet̄ a deitate ꝑ quaʒ eſt
ſicut nihil pōt mori niſi ꝑdat ſuū eē. Vn̄
ſi deitas ſemꝑ fuiſſet vnita illi hūanita-
G ti nūq̄ȝ illa ſuū eſſe ꝑdidiſſet: ꝛ ꝯn̄r nunq̄ȝ
interiſſet. Jlla ergo ſeparatio de q̄ loquitur
Amb. fctā eſt ab hūanitate: nō a ꝑtibus
eius iter q̄s eſt ſanguis. Nō tn̄ fiat diffi-
cultas in ꝟbis: eo ꝙ ſeparatio ſit ꝓprie eo-
rū q̄ ſeparata manēt ceſſante autē vnionis
eſt etiā in his quoꝝ alterū vel vtrunq̄ȝ in
terit. Vn̄ inter animas ſola rōnalis ð ꝓ
prie ſeparari a corpore: ceteꝝ aūt deſinūt
ei eſſe vnite ſed nō ſeparant̄ ꝓprie. Et ſic
nec humanitas eſt a deitate ſeparata q̄ȝ-
uis deſierit eſſe vnita.

¶ Queſtio. xxxj.

Quantū aūt ad ſcḋam q̄ōnē
vtrū ſ. repugnet fidei aliq̄d
de ꝟo: ꝛ naturali ſanguine
xp̄i reperiri in terra viſis ꝛ
p̄ſuppoſitis his q̄. s. Tho.
docet. j. q. vl. ar. j. ij. di. xxx.
H ꝛ. iiij. di. xliiij. ꝛ. viij. quodl̄. q. iij. arti. vni-
co, ſic dico. Quatuor elemēta ſic ſūt i mū
do ꝙ hn̄t ꝓprias formas ſtabilitas aliq̄
mō. ſ. quo ad totalē ſuam materiā. ꝛ aliq̄
mō nō ſtabilitas. ſ. q̄ ad ꝑtē q: forme ele-
mentoꝝ nō ſunt forme mixtoꝝ. ꝛ ſic ſunt
eis ꝓprie. ꝛ ꝟm eas vel ab eiſ aut ad eas
nō mutat̄ tota eaꝝ materia: ſic ſunt ſta-
bilite q̄ ad totalem materiaȝ. ꝛ ꝟm ꝯtem
ḡnant̄ ex mixtis ꝛ ex eis ḡnant̄ mixta. ꝛ
ſic ſue forme non ſunt penit⁹ ſtabilite.
Eo aūt mō q̄ ſunt elemēta in mundo ſunt
q̄tuor hūores in corꝑe hūano: ꝟm. s. Th.
vbi. ſ. Vn̄ ſanguis q̄ ad ſuā totalitatē hȝ
formā ſtabilitam. ita ꝙ tot⁹ nō pōt ḡna-
ri vl̄ corrūpi niſi ḡnat̄: vel corrūpat̄ ani-
mal: dicēte dn̄o Deu. xij. aīa i ſanguine ē
ſcȝ ſicut i eo ſine q̄ nō eſt vita ꝛ ariſ. iij. de
aīalib⁹: ꝙ ſine eo nō viuit aīal. Sȝ tn̄ ꝯti
nue ḡnat̄ ex cibis: ꝛ ꝯtinue ex eo ḡnant̄.
ꝑtes p̄ncipales aīal. puta caro et oſſa et
hmōi. Vn̄ dicit dam̄. i. ij. li. c. xvij. Fruct⁹
ꝑ quos. ſ. itelligit oēs cibos ex elemētis
ꝯſiſtunt hūores ꝟo ex fructib⁹ aīaliū ꝟo
corꝑa ex hūorib⁹. De ſanguine igit̄ poſ-
ſumus loq̄ tripl̄r. Primo loquēdo de ip̄o
totali ſanguine gr̄a ꝑtiū ſuaruȝ: q̄ non

ſunt in via ad ꝑfectius habēdā naturaȝ
ſanguinis nec in via recedendi a forma
ſanguinis et tēdendi: ad formam p̄ncipa
liū mēbroꝝ: ſed ſunt ſtabilite ſub forma
ſanguinis nullā penitus hn̄tes alteratio
nē intētā ab aīa ꝓmouēte ad perfectiorē K
formā qḋ dico ꝓpter cā q̄ eſt a naturali
calore. Jſto mō ſanguis ð ſanguis ſine
aliq̄ additiōe ſiue ſimpl̄r. ꝛ ſic loq̄tur de
ſanguine. s. Th. i. iij. par. q. liiij. ar. iij. q̄n
dicit. ꝙ carnes ꝛ oſſa ꝛ ſanguis i corpore
xp̄i reſurgētis fuerūt integral̄r ſine dimi
nutiōe. Et ſcḋo loq̄ndo ð ip̄o quo ad ꝑ
tes q̄ ſunt i ḡnari ex cibis ita ꝙ nōdū at-
tigerūt ad ꝑfecte habēdā formā ſanguis
Et ſic ð: ſanguis nutrimētal̄ vel hūiduȝ
nutrimētale. Et tertio loq̄ndo de eo q̄ ad
ꝑtes: q̄ ſunt in motu a forma ſanguinis
ad formā p̄ncipaliū ꝑtiū ꝛ membroꝝ. Et
ſic ð: ros vt eſt in p̄ncipio tranſmutatio
nis: ꝛ cābiū vt ē i medio iā incipiēs deal
bari: ꝛ glutē vt eſt i fine iā incorꝑat⁹ mē-
bris. Pr̄io igit̄ mō ꝑtinet ad hūidū radi-
cale tm̄ i ḡne ſāguis. Scḋo aūt ad nutri- L
mētale tm̄. Tertio ꝟo ad vtrūq̄ȝ diuerſi
mode vt mihi vr̄. Sicut em̄ pȝ vbi. ſ. hūi
dū radicale lȝ ꝟm vnaȝ opinioneȝ ſit illa
materia q̄ hr̄ a ḡnante: in vtero mr̄is in
ip̄a ꝯceptione: nutrimentale ꝟo oē qḋ ex
cibis ḡnat̄: tn̄ ꝟm ꝓbabiliorē opiōnē illa
duo nō diſtiguunt̄ ꝑ p̄ncipiū vt. ſ. vnum
ſit ꝑ ꝟtutē ḡnatiuā: aliḋ ꝟo ꝑ nutritiuam
ſȝ ꝟm ſinē vt. ſ. illud dicat̄ humidum radi
cale qḋ iaȝ ꝑuenit ad terminū ḡnationis
i. ad ꝑfecte habendū naturā ſpēi ſiue ad
illū ꝑuenerit ꝑ actū nutritiue ſiue ꝑ actū
ḡnatiue. nutrimētale ꝟo eſt qḋ adhuc ad
illū terminū nō peruenit: ſȝ adhuc eſt in
via ad illū ꝛ i via nutriēdi. Hec ex illo q̄
lȝ in p̄ma parte dicat ſanguinē ſe tenere
ex parte nutrimental̄. tn̄ loquitur de ſan
guine vt nōdū ꝑuenit ad naturaȝ ſpēi ſȝ
eſt in ḡnari ex cibis. Vel loq̄t de ſanguie
vt eſt in tranſmutari ad mēbra actu vel
ēt aptitudine aliq̄ mō. Cū igit̄ natural̄ ca
M lor agat in ip̄m totalē ſanguinē ēt q̄tum
ad illas partes q̄ ſunt ſtabilite forme: et
ſil̄r in alia mēbra p̄ncipalia ip̄e ſanguis
reſtaurat̄ ꝑ alimentū: ꝛ p̄ncipalia mēbra
per partes ſanguis. Partes igit̄ ſangui-
nis que ꝑmouent̄: ad reſtaurationem

mēbroꝝ i p̄ncipio ſaltē ꝑtinēt ad hūiduȝ
radicale in ḡne ſanguinis inq̄tuȝ ꝑfecte
participāt naturā ſpecie i ḡne ſuo. i. ſan-
guinis ꝛ ad nutrimētale nō i ḡne ſangui
nis inq̄tū ſūt i via ad p̄ncipalia mēbra.
A Jn eo igit̄ ſtatu in q̄ naturalis calor re-
ſoluit̄ neceſſari⁹ eſt hoī triplex ſanguis
ſ. ſanguis ſtabilitate forme: ſiue ſit arte-
rialis ſiue alius. ne. ſ. aīa ſtatim diſcedat
a corꝑe ꝛ nutrimētal̄ ne arterialis tota-
liter ꝯſumat̄: ꝛ ros ac cābiū: ne p̄ncipa-
lia mēbra total̄r reſoluant̄. Qn̄ ꝟo ceſſat
actio caloris p̄dicti: iā ē neceſſari⁹ prim⁹
tm̄ q: alij duo ſunt neceſſarij ſolū ad re-
ſtaurandū: ꝛ remota cā: remouet̄ effect⁹.
Vn̄ i reſurgētib⁹ nō erit ros vel cābiū vt
ð. s. Th. i. iij. nec ſanguis nutrimental̄:
vt idē dicit in. v. q̄ol̄. vbi. ſ. Ex his auteȝ
pȝ ꝙ xp̄o vſq̄ȝ ad mortē erat neceſſarius
aliq̄s ſanguis. ſ. nutrimental̄ ꝛ ros ac cā
biuȝ: q̄ eſt ſanguis ver⁹ ꝛ natural̄: lȝ pri-
mus ſit imꝑfect⁹: ꝛ ſcḋs ſit in recedere a
forma ſanguis: ꝛ tn̄ null⁹ talis ē ei neceſ
ſari⁹ i ſtatu reſurrectiōis. Nec curo vtrū
B ros ꝛ cābiū dicāt̄ de alijs humorib⁹ vel
nō. Dico igit̄ ꝙ non repugnat fidei ali-
q̄d de ꝟo ſanguine xp̄i eē in terra loq̄n-
do de nutrimentali ꝛ de rore ac cambio.
Hoc aūt pȝ. Pr̄io ex dictis: q: vterq̄ȝ ſuꝑ
fluit corpori ḡlioſo: ꝛ Scḋo autoritate. s
Tho. q: de rore ac cābio dicit i. iiij. ꝙ nō
reſurget: q: poſt reſurrectionē oēs ꝑtes
corꝑis ſtabilient̄ in ſuis formis: ꝛ de ſan
guīe nutrimētali i. v. q̄ol̄. vbi. ſ. ſic dicit.
Quāuis circa ea q̄ ſunt de ꝟitate hūane
nature ſit diuerſa: diuerſoꝝ opinio ꝟm
quālibet nō tot⁹ ſanguis nutrimentalis
ſ. q̄ ex cib̄ȝ ḡnat̄ ꝑtinet ad ꝟitatem hūane
nature. Cū ḡ xp̄s añ paſſionē comederit
ꝛ biberit: nihil ꝓhibet in eo fuiſſe aliquē
ſanguinē nutrimētalē q̄ ad ꝟitatē hūma
ne nature nō ꝑtinēret ꝛ quē non oporte-
ret ad corpus eius i reſurrectiōe redire
Hec ille. Et tertio pȝ aut. do. Bona. iiij.
di. xij. dicentis. Jn xp̄o reſurrexit totū qḋ
fuit de veritate humane nature: ꝛ qḋ ſpe
C ctat ad decentiā: ꝛ iō ð: eſſe totus in ce-
lo. Qḋ ḡ obijcit̄ de ꝑputio. Dicēdū ꝙ vel
nō fuit de carne ꝟm ſpēm ſed diuina di-
ſpēſatiōe parū de carne. ꝟm materiā ibi
fuit vt daretur nobis in deuotionē ſicut

reliq̄e. Et ſic dicēdū eſt de ſanguine. Vel
aliq̄d fuit de ꝟitate hūane nature: ꝛ illud
ſurrexit cū xp̄o ꝛ eſt in celo: ꝛ reſiduū mā
ſit. Hec ille. Qui ex ſuo mō loq̄ndi mani-
feſte innuit nō eē incōueniēs in carne vl̄
ſanguine xp̄i eſſe ꝑtem neceſſariā ꝛ ꝑtem
ſuꝑfluā. Si aūt aliq̄s dicat p̄dicta eē ꝟa D
de ſanguine añ paſſionē: ſȝ nō tꝑe paſſio-
nis vel i die paſſiōis effuſo. Dico ꝙ nul-
la ꝓhibitio reꝑit̄ artās nos q̄n licite cre
damus fuiſſe i xp̄o in die veneris qḋ lici
te credim⁹ in eo fuiſſe die p̄cedenti vt̄ añ
ꝑ mēſe: imo nō ſolū nō ꝓhibemur h̄ cre
dere: ſȝ rōnabile ē ſic ð fctō fuiſſe ꝛ forte
neceſſario: vt ſicut calor naturalis conti
nue vſq̄ȝ ad mortē agebat i ei⁹ hūidū ra-
dicale: ita ēt fieret ꝯtinua ḡnatio ſangui-
nis ad reſtaurandū deperditū. Vn̄ rurſ⁹
ꝓbat̄ ſp̄alit̄ idē de ſanguine effuſo i paſ-
ſione dupl̄r. Pr̄io autor. ſummi ponti. ſic
dicētis. Pius ep̄s ſeru⁹ ſeruoꝝ dei dile-
ctis filijs abbati monaſterij ſācte marie.
Xantoneñ. dioce. ꝛ cantori eccleſie Xan
toneñ. ac priori prioratus ſcti Eutropij
extra muros Xātone. s. ꝛ apl̄ic. bn̄. Et in
fra. Petitio exhibita ꝯtinebat ꝙ lȝ tanto
tꝑe cui⁹ memoria nō extitit in eccleſia di
cte dom⁹ vt pie credit̄ q̄dam portiūcula E
p̄cioſiſſimi ſanguis dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i i li-
gno cruciſ ꝑ redēptiōe hūani generis ſa
lubrit̄ effuſi ꝛc. Et infra. Nos igit̄ q̄ de p̄-
dictis certā notitiā habem⁹ attēdētes ꝙ
ꝟitati fidei nullaten⁹ repugnat affirma-
re redēptorē nr̄ȝ de ſanguine p̄fato ob ip
ſius paſſiōis memoriā aliquā ꝑtē i terriſ
reliquiſſe: ac ꝓpt eā deuotionē ip̄oꝝ fide-
liū plurimū ꝯſeruari ꝛ ſcandalis ꝛc. Et
infra. datū Ro. apō. ſ. Pe. āno. icar. do. M.
cccclxj. Ex q̄ pȝ ꝓpoſitū. ¶ Sȝ reſtat du
biū: q: vr̄ pōtifex idē affirmare de ſangui
ne ſalubri q̄ fuit diuinitati vnit⁹ ꝛ de ꝟi-
tate hūane nature: qḋ repugnat p̄dictis
So. Spūſſctūs locut⁹ eſt ꝑ os ei⁹. Nō ei
ð ꝑ redēptiōe hūani ḡnis ſalubri effuſi
ſȝ ſalubriter effuſi. Omnis ei ſanguis fu F
ſus a xp̄o fuit ſalubriter fuſus: q: ad ſa-
lutē ꝯtulit ex parte fundētis per moduȝ
meriti cuius actionē determinat: lȝ ſalu
briter aduerbiuȝ: nō tn̄ ois fuit ſalubris
poſt effuſionē ꝑ modū efficiētie: ſed ſol⁹
ille cui deitas fuit vnita: vnde ſanguis

effuſus in circũciſiõe ſuppoſito ꝙ fuerit
nutrimẽtalis fuit ſalubriter effuſus:nõ
tñ fuit ſalubris quaſi ꝑtiũ nr̃m:ſicut nec
alia ſuperflua. Reperit̃ ergo in terra de
ſanguine ſalubriter effuſo cũ ſalubri:ſed
G nõ de ipſo ſalubri. Qđ aũt ſic debeant in
telligi vba põtificis ꝓbo ꝑ ea q̃ contige
rũt. Nã anno Do. M.ccclj. Barchinone
quidam predicauit ꝙ ſanguis xp̃i i paſ
ſiõe fuit a deitate ſeparat⁹. Sʒ ꝯ eum in
ſurrexit inq̃ſitor fr̃ Nicola⁹ roſelli ordi
nis ꝑdicatoꝝ ⁊ ꝓceſſuʒ formauit de mã
dato Clemẽtꝭ ſexti vt ptʒ ꝑ lr̃arũ copiã
dñi Jo. cardinalis Sabineñ. quã vidi ⁊
eſt Brixie in archiuis inq̃ſitionis. ptʒ ẽt
ꝑ Jo. dñici ⁊ directoriũ inq̃ſitiõis. Vñ q̃
hoc ꝑdicauerat illđ reuocauit ſolẽniter
⁊ copia reuocatiõis eſt vbi. ſ. Deinde ꝓ
ceſſus delat⁹ eſt ad curiã:⁊ ei⁹ diſcuſſio
cõmiſſa eſt dño Bernardo cardinali cũ
plena autoritate ꝑ Piũ ſcđm:q̃ dñs Ber
nard⁹ autoritate ſummi põtificis dictũ
ꝓceſſum approbauit ⁊ copia approba
tiõis eſt vbi. ſ. Et ſil'r ipe ꝓceſſus ibidẽ
eſt autẽticat⁹. Predicationẽ aũt dicti ar
ticuli ⁊ ei⁹ ꝯdẽnationẽ directoriũ inqui
ſitiõis ⁊ ẽt dñs Joãnes dñici cardialis
teſtat̃ i ſuis q̃õnib⁹ euãgelicis in die pa
H ſche ſic dicẽs. Cõfirmat totũ id qđ dictũ
eſt: id qđ legit̃ in directorio inq̃ſitiõis ꝙ
Clemẽs ſext⁹ informat⁹ ꝑ fratrẽ Nico
laũ roſelli ordinis ꝑdicatorũ ꝙ in Cata
lonia i ciuitate Barchinoñ. publice pre
dicabat̃ ꝙ in ſanguine xp̃i aſꝑſo in para
ſceue nõ remãſit diuinitas:nec ſanguis
ille erat deificat⁹ habito ſolẽni concilio
magroꝝ ⁊ alioꝝ mãdauit ꝑ ſuas patẽ
tes lr̃as dicto inq̃ſitori q̃ten⁹ dictũ arti
culũ vt hereticalẽ ⁊ erroneũ faceret pu
blice reuocari:atq; ſolẽniter ꝯdẽnari qđ
⁊ fecit i eccl'ia cathedrali. Hec i directo
rio inq̃ſitiõis. Hec ille. Ptʒ igit̃ ꝙ pius i
ſupradicto breui nõ loq̃t̃ de ſanguine ſa
lubri. i. deificato q: talis cũ ſit de v̾itate
hũane nature ſm oẽs fuit reaſſũpt⁹. Vñ
dr̃ bea. tho. i. iii. ꝙ diuinitas nõ mãſit vni
I ta niſi reunit[illegible] vl' reaſſumẽdis ſʒ đ ſa
lubriter. i. meritorie ⁊ vtiliter effuſo. Pʒ
[illegible] p̃io ex ꝯmiſſiõe Clemẽtis:q: ſup
ponit̃ ꝙ vterq; põtifex circa ea que ſunt
fidei idẽ ſenſerũt maxie q̃n inquãtũ põti
fices; loquũt̃:ꝙ tũc ſemp accidit q̃n ĩo
eos cõſuluit i talib⁹ non vt doctos:ſʒ vt
paſtores:⁊ ipi ad taliter q̃ſita r̃ndet. Sẽ
ſit aũt Clemẽs ꝙ aliq̃s ſanguis i die paſ
ſiõis effuſus dificatũ eẽt i triduo:⁊ ꝯñr
illle fuit reunit⁹ ſm. s. Tho. q: q̃ nõ me K
ruit reaſſumi nõ meruit eẽ ẽt vnitus:et
ꝯñr de iſto nõ loquit̃ Pius. Ptʒ ſcđo ex
ꝯmiſſiõe etiã ipſi⁹ Pii ⁊ approbatiõe ei⁹
circa dictũ ꝓceſſuʒ. Eſt aũt hic notãduʒ
ꝙ quidã dicũt Piũ mãdaſſe ſub excõica
tiõis pẽa:ne i ꝑdicto articulo altera ps
alterã ꝯdẽnet:ſʒ null⁹ eorũ q̃ enumerãt
excõicationes latas poſt ſextũ ⁊ Cle. fa
cit mẽtionẽ de iſta. Vñ credo rẽ ita actã
eſſe. Nã Pius p̃io mãdauit nihil circa
hoc debere innouari:donec ꝑ ipʒ aut ſe
dẽ apl'icã de hoc decerneret:vt pʒ i bre
ui quodã ad magr̃m Jacobũ de petris:
cui⁹ copia eſt Brixie. Sʒ interim rẽ cõ
miſit dicto cardinali:vt dictũ ẽ:⁊ ille ꝓ
ceſſum approbauit:maxie recognito ꝙ
ꝑdeceſſor Pii Clemẽs ſext⁹ ipm articu
lũ execrabat̃. Scđo ꝓbat̃ idẽ ſpãliter đ
ſanguine effuſo in paſſiõe ꝑ ſignũ. Et vt
omittam⁹ inſtrumẽta paſſionis q̃ dicũ
tur adhuc haberi cruentata:vt corona
ſpinea in capella regis Francie: ⁊ vna
ſpina Rechanati in ꝯuẽtu heremitaꝝ: ⁊ L
Nurimberge ferrũ lãcee ⁊ ſil'r ſanguinẽ
q̃ dr̃ eſſe Mãtue in abbatia. s. Bñdicti i
eccl'ia. s. Andree: quẽ vt dr̃ Lõginus ibi
requieſcẽs attulit. Aſſumo ꝓ ſigno ter
ram quã magdalena collegit ſub cruce.
Null⁹ ei ſane mẽtis ⁊ ſane fidei vr̃ mihi
poſſe ambigere q̃n vere magdalena ſic
fecerit ſi videat ea q̃ infra fer. v. poſt pa
ſcha narrant̃. Effect⁹ eñ q̃ adhuc appa
rẽt ⁊ chronice ſimul euidẽter oñdũt qđ
vera fuit hiſtoria Caroli ⁊ reuelatio ma
gdalene. Opʒ igit̃ dicere ꝙ in illa terra
ſit ſuba alicui⁹ ſanguinis ſupflui vel ꝙ
vltra alia miracula q̃ circa illam fiũt ibi
miraculoſe ꝯſeruet̃ color ſãguis ſine du
bio ali⁹ ab eo q̃ fuit in ſanguie xp̃i:q: ac
cidẽtia nõ migrãt đ ſubiecto i ſubiectũ. M
Nõ aũt eſt ad miracula recurrendũ con
currentib⁹ duob⁹. ſ. p̃io ꝙ v̾a naturalis
cã poſſit de aliq̃ aſſignari:⁊ ſcđo ꝙ non
ſit maior rõ ꝙ aliquid fiat miraculoſe q̃
natural'r:vt in ꝓpoſito. Et hoc q: de⁹ nõ
operatur

operat̃ miraculoſa ſine cã ⁊ neceſſitate.
Forte tñ diceret aliq̃s ꝙ ſicut ãgẽte igne
in aliquo ꝑticipat̃ caliditas ignis in quo
nõ eſt ſubſtantia ignis:ita ẽt ſanguis il
le fecit in ꝑdictis ipreſſionẽ ſui coloris q̃
A remãſit. Sʒ hoc nõ eſt probabile ꝓpter
duo. P̃io q: nõ vr̃ color ita eſſe actiuus
vt ſuã ſilitudinẽ real'r iprimat:niſi ꝑ ꝯmi
xtionẽ ſui ſubiecti cũ alio. Scđo q: Pius
põtifex in breui ſupra recitato nõ loquit̃
de calore ſanguinis:ſed de ſanguine. Et
ꝯcedit ꝙ ꝑdict⁹ ſanguis q̃ eſt Mãtue (vt
dr̃) poſſit adorari:qđ non feciſſet vt vr̃ ſi
ibi nõ eſſet ſubſtãtia alicuius ſanguinis
naturalis vel miraculoſi:ſʒ ſolũ aliq̃s ef
fectus ſanguinis xp̃i. i. color ſanguineus.
Quicq̃d autẽ ſit de hoc:nobis ſufficit qđ
fidei nõ repugnet ſic eſſe vt diximus:⁊ ꝙ
ꝓbabil'r ita ſit de facto. ¶ Sed ꝯ ꝑdicta
arguit̃. P̃io ſic. Nã ſi aliq̃s ſanguis ſu
perflu⁹ i die paſſiõis fuit in xp̃o. ille erat
ꝯtinu⁹ cũ alio in corꝑe xp̃i exiſtẽs:vt ptʒ.
Et ſil'r ẽt poſt effuſionẽ ſaltem ꝓbabiliter
vel ad min⁹ poſſibiliter:qđ dico ne cauil
lãdo ſine rõne dicat̃ ꝙ in ipſa effuſione
B fuit ab alio ꝑ guttulas ſeꝑatus:vtrinſq;
igit̃ ſanguis. i. neceſſarii ⁊ ſuperflui erat
vnũ eſſe ⁊ vnũ ſuppoſitũ q: ꝑtes cõtinui
nõ habẽt ꝓpriũ ſuppoſitum vel eſſe:ſed
vnũ eſt toti⁹ ⁊ oim partiũ diuerſimode.
Aut igit̃ illđ ſuppoſitũ vel eſſe erat diui
nũ:⁊ ſic ſãguis ſupflu⁹ poſt effuſionẽ erat
vnit⁹ deo ſuppoſitaliter:qđ inconuenit.
Aut erat aliud a diuino:⁊ ſic ſanguis ne
ceſſarius non erat vnitus ꝯ ꝑdicta. Sol.
Dupl'r ad hoc ſolui põt. Nã hoc ſine du
bio tenẽdũ eſt ex. s. Th. ⁊ ſctõ Bonauẽ.
ꝙ partes q̃ nõ fuerũt de v̾itate hũane na
ture aliq̃n deſierunt eſſe deitati vnite:q:
pars ſanguinis q̃ non meruit in reſurre
ctionẽ reaſſumi multo minus meruit re
manere vnita deitati. Vñ. s. Tho. iii. diſ.
ii. ſic dicit. In oib⁹ q̃ ſũt de veritate hũa
ne nature ẽt ſeꝑatis manet ordo ad totã
naturã:⁊ ideo manet in eis aſſumptibili
C tas:⁊ ꝯñr vnio:ſicut in corꝑe xp̃i remanſit
aĩa ſeparata. Vñ ⁊ eis latria debet̃. Si
aũt ſeparent̃ aliq̃ partes q̃ nõ ſint de veri
tate hũane nature:nõ remanet in eis or
do ad naturã humanam cui principali
ter aſſumptio debet̃:⁊ iõ nõ remaneret
vnio nec debitũ latrie. Hec ille. Ex qui
bus ptʒ ꝙ partes ſupflue ſanguinis ali
quando ſunt deitate ſeparate. Qñ autem
ſint ſeꝑate põt dici. P̃imo ꝙ tũc q̃n ſunt
ſeꝑate a ꝑtibus neceſſariis. i. in puncto
reſurrectionis ſic ꝙ toto triduo fuerunt
vnite:niſi añ aliq̃ fuerint ſeꝑate a neceſ
ſariis:ſicut etiã in reſurrectione nr̃a:aſ
ſumptis neceſſariis:ſupflua q̃ prius eis
erãt cõiũcta incipiẽt hr̃e nouũ ſuppoſi
tũ. Põt ẽt dici ſcđo ꝙ tũc q̃n p̃mo ſunt ſe
parata a corꝑe xp̃i ſicut accidebat de ca
pillis ab eo defluẽtibus ita ꝙ in toto tri D
duo fuerũt ſaltẽ poſſibil'r in eodẽ ꝯtinuo
cũ neceſſariis:ſed nõ in eodẽ ſuppoſito:
deo ibi operãte:ſicut accidit cũ calici cõ
ſecrato miſcet̃ gutta vini. Tũc eñ eiuſdẽ
continui aliq̃ quãtitas ſubſiſtit in ſe ⁊ ali
qua inheret vino. Et ſic ptʒ etiã ad argu
mẽtũ dupl'r. Sʒ ſi ꝯ primũ moduʒ inſtet̃:
q: ſanguis q̃ ſtetit vnitus in triduo eſt re
aſſumpt⁹ ſm. s. Tho. in. v. quodl. Dico
ꝙ veruʒ eſt:ſi erat vnitus per ſe ſiue gr̃a
ſui quaſi habẽs per ſe ordinẽ ad naturaʒ
vt ſãguis neceſſari⁹:ſec⁹ aũt ſi ꝑ accidẽs E
i. gr̃a alterius cui erat cõtinuus vt ſuper
fluus. Scđo. Nã ſanguis q̃ eſt in ſacra
mẽto eſt idẽ cum effuſo in paraſceue:di
cẽte dño. Hic eſt ſanguis meus q̃ ꝓ vo
bis effundet̃. Sed in ſanguine ſacr̃i non
eſt pars ſuperflua:q: nihil nobis eẽt ꝓfi
cua ⁊c. Sol. Eſt idẽ cum effuſo neceſſario
quẽ demõſtrat ly hic q: btũs Joã. dñici
hʒ ꝓ incõueniẽti ꝙ xp̃s dederit in ꝑtium
noſtrũ id qđ nõ erat de veritate humane
nature. Et lʒ vnus eſſet continuus alteri
⁊ ly hic demonſtret totũ:tñ demonſtrat
totum gr̃a partis maioris vel nobilioris
ſicut cum dico. Iſte piſcis eſt bonus ad
veſcẽdũ nõ demõſtro illũ gr̃a oĩʒ partiũ
ei⁹. Tertio. Nã ſupfluitas ſanguinis in
xp̃o nõ potuit eſſe a deo vl' natura:q: nõ
abũdat in ſupfluis:nec a rõne:q: non eſt
rõ boni cõſilii q̃ parat ſupflua. Ergo eẽt
ab aliq̃ malo regimine vite puta q: imo
derate veſcebat̃ quod eſt ꝓpbanũ. Sol.
Fuit poſſibil'r a deo ⁊ natura:q: lʒ natu F
ra ꝑ ſe:nõ ꝑducat ſuperflua i ſtatu natu
ralium ꝑducit q̃dã in eo neceſſaria:⁊ ſu
perflua in ſtatu corruptionis.

Queſtio. xxxii.

AD tertiã q̄ōnē rñdeo pꝛio
ꝙ eſto ꝙ pdicta repugnēt
doctrīe.s.Th.qd tñ nego.
Adhuc diſcipulus.s.Th.
⁊ pfeſſoꝛ doctrine ei⁹ ſine
G rephēſiōe pōt ꝯcedere ali
qd de xp̄i ſanguine vo.i.nō miraculoſo
eē i terra:q2 i hac re loquiť dubitatiue:vt
p3 in.ij.q̄dľ.in pꝛia rōne ei⁹ vbi dr:vř
magis dicēdū:⁊ i rñſiōe ad vltimū loq̄ns
de ſanguine miraculoſo q̄ in q̄buſdā ec-
cleſijs oñdiť:dr:ꝙ dr fluxiſſe ⁊c.Pōt igiť
diſcipul⁹ ei⁹ ſoluere rōnē quã ipſe ſciuit
eē ſolubilē potiſſime accedēte nouo mo-
tiuo cuiuſmodi eſt determiatio pōtificis
⁊ ſanguis magdalene p̄dict⁹ de quo.s.
Tho.nō fecit mētionē qd p3 q2 ille de q̄
ip̄e loquiť diciť fluxiſſe de imagine cruci
fixi:iſte aūt dr ⁊ legiť fluxiſſe de vero coꝛ
poꝛe xp̄i.Dico ſcd̄o ꝙ nūq̄.ſ.Tho.ſenſit
q̄n de xp̄i vo ſanguine ſit in terra poſſibi
liter:qd ꝓbo ex q̄nto quodľ.vbi.s̄.clare
⁊ patēter ſicut ar.p̄cedēti recitatū eſt:Et
hoc ēt ſi ſit fuſus in paſſiōe qd ſic ſuadeo
Pꝛio.Nã ex vbis ei⁹ nō pōt neceſſario
ꝯcludi oppoſitū huius:vt patebit ſoluē-
H do ad obiectiōes:ergo nō eſt dicēdū qd
s.Tho.oppoſitū huius ſenſerit.Scd̄o q2
ex vbis.s.Tho.ſequiť ꝓbabiliter ⁊ foꝛte
neceſſario id qd dico.Nã cã ꝑpter quã
ꝯcedi poſſe eē in terra aliquã ſanguinē
nutrimētalē eſt q2 talis gñať ex alimēto
⁊ xp̄s cōedit ⁊ bibit.Sed iſta met cã fuit
tp̄e paſſiōis:q2 a ieiunio.xl.dierū vſq3 ad
paſſionē duxit vitã cōē cū alijs comedē
do ⁊ bibēdo etiã vinū:vt p3 ex decurſu
euãgelij:⁊ in cena cōedit carnes.i.agnū
⁊ bibit de genimine vitis.Et poſt cenam
ante cōpletã digeſtionē vel circa ſtatim
cepit ſãguinē fundere in flagellis.Quō ḡ
eſt voſibile.ꝙ in eo tūc non fuerit ſanguis
nutrimētalis gñat⁹ ex illo cibo vel alijs
poꝛib⁹ q̄ adhuc nō eēt in ſūma pfectiōe
ſanguinis quē nutrimentalē dicim⁹.Si
dr ꝙ hoc fuit ꝑpter perfectã etatē xp̄i:di
I co ꝙ de⁹ nō pōt alterationē facere ſubi-
to:⁊ multo min⁹ vt⁹ ſtomachalis xp̄i po
terat alimēta rep̄ēte ꝯuertere in ſangui-
nē:maxie q2 ſm Dama.xp̄s in paſſione
pmiſit oib⁹ virib⁹ ſua officia peragere
Niſi foꝛte aliq̄s dicat xp̄m q̄ nobiliſſime
cōplexiōis fuit i floꝛe iuuētutis q̄ nō ita
arte cibo vſus eſt q̄n eū oēs poſſint imi-
tari ita debilē habuit vtutē digeſtiuã ꝙ K
opoꝛteret diminut⁹ cibū ab eo ſumptū di
geri q̄ ſūt in ſana.Refert tñ be.Joan.dñi
ci ꝙ Joānes d poliaco i ſuo q̄rto quodľ.
ꝓbauit in hoꝛa paſſionis xp̄m nullū ha-
buiſſe ſupfluū ſanguinē cui⁹ rōnib⁹ rñ-
dere nō valeo:q2 eas nō adduxit:ſed tñ
qua rōne ꝓbari pōt ꝙ ex quo vſq3 ad il-
la hoꝛã xp̄s vnifoꝛmiter vixit nō gñaret
cōtinue in eo ſanguis ad reſtaurandam
cōtinuã deperditionē.Jmo ego dico qd
potuit in ſanguine lateris ēt naturaliter
eē aliq̄d de ſanguine nutrimētali vel ro-
rido:ſ3 maxie deo volēte vt eēt nobis in
reliquiã.¶Sed ꝯ iſta arguiť ex vbis.s.
Tho.ꝙ l3 ſm eū non repugnet fidei ali-
q̄d de ſanguine in paſſione effuſo eſſe in
terra vt ſupꝛa deductum eſt:tñ repugnet
vitati:ſic ꝙ de fctō exiſtimauit nihil ei⁹
eē in terra.Pꝛio ſic.Nã expꝛeſſe dicit qd L
tot⁹ ſanguis effuſus in paſſiōe ſit reaſſū
ptus:vt p3 i.v.quodľ.So.Jmo ibi hoc
nō dr:ſ3 dicit ſic.S3 q2 ſpecialr ſit qō de
ſanguine effuſo in paſſiōe ꝑ redēptione
hūani gñis de hoc magis dicēdū videť
ꝙ tot⁹ in reſurrectiōe ad coꝛpus xp̄i re-
dierit.Hec ille.Multum eñ diſtat inter
ſanguinē effuſum ⁊ effuſum ꝑ redēptio-
ne:q2 iſte ꝑculdubio nō eſt ſupflu⁹:quia
xp̄s ſupfluū aliq̄d ꝑ nobis in pꝛetiū non
dedit plus q̄ capillos fluentes.Contulit
tñ ad redēptionē noſtrã ſanguis ſuper-
fluus ex parte xp̄i ꝑ modū meriti inquã-
tū patiēter ⁊ volūtarie tolerabat flagel-
la ⁊ vulnera quib⁹ fundebať ſed nō per
modū efficiētie eo mō quo ſanguis ver⁹
⁊ deificat⁹.¶Sed ꝯ iſtã rñſionē iſtať:q2
ip̄e.iij.q.liiij.ar.ij.ad tertiã clare ſic di-
cit Totus ſanguis q̄ de coꝛpoꝛe xp̄i flu-
xit cū ad veritatē hūane nature ꝑtineat
in coꝛpoꝛe xp̄i reſurrexit.Hec ille.Solu.
s.Tho.ibi nō loquiť de ſanguine effuſo
in paſſione pꝛeciſe ſed vniuerſaliter de
effuſo.Vñ ad mentē arguentiū ſic ſeq̄re- M
tur ꝙ.s.Tho.ſentiret oēm ſanguinē ēt
nutrimētalē q̄ñcūq3 fuſum iterum fuiſſe
reaſſumptū.Qd ēt ſi de illo loquať vt vi
deť nō loquiť de ſanguine nutrimētali:
ſed de ſanguine ſimplr̄ dicto:q̄.ſ.ꝑuenit

ꝑfecte ad naturã ſanguinis:⁊ adhuc ſub
ea eſt.Et hoc ꝓbo euidēter.Pꝛimo teſti
monio triū ſupꝛadictoꝝ patrū.Scd̄o q2
s.Tho.vbiq3 dixit verū in hac materia
vt ſupponiť:⁊ ꝯñr dictum in tertia parte
intelligiť iuxta limitationē quam dat in
quodľ.vt ſc3 itelligať tot⁹.i.tot⁹ effuſus
A ꝑ redēptiōe q̄ ⁊ ſimplr̄ dr ſanguis.Ter-
tio q2.s.Tho.ibi in tertia pte intelligitur
loq̄ de ſanguine eodē mō accipiēdo ſan-
guinē in coꝛpoꝛe articuli ⁊ in rñſione ad
tertiū:q2 ipſe non equiuocat vt ſuppono.
Et tñ in coꝛpoꝛe cū dicit ſanguinē in coꝛ-
poꝛe xp̄i reſurgētis fuiſſe integraliter ſi-
ne diminutione:clax eſt ꝙ nō pōt intelli
gi niſi de ſanguine arteriali ſeu ſtabilito:
q2 ſm eius doctrinam vbiq3 nō reſurgit
ſanguis nutrimētalis nec ros vel cãbiū:
imo etiã ex vbis ei⁹ ibi ad tertiū p3 qd
loquiť de ſanguine q̄ eſt de veritate hu-
mane nature:cuiuſmodi nō eſt nutrimē-
talis.Sed quare ibi in tertia parte non
ponit.s.Tho.iſtã limitationē.Sol.Hoc
eſt:q2 ſubintelligiť propter duo.Pꝛio.q2
ille ſanguis quē pꝛo ſalute nr̄a fudit:eſt
ſanguis ſimplr̄.i.ſine additione alicui⁹:
cū ſit pfectiſſim⁹ in gñe ſanguinis.Scd̄o
q2 cū paſſio xp̄i ex ei⁹ intētione ad redē-
ptionē eēt oꝛdinata ꝑprie:⁊ ꝑ ſe illū ſan-
B guinē dr fudiſſe in paſſione quē ꝑ redē-
ptiōe fudit.Reliquū aūt accidit fundi tūc
ꝑ accidēs q̄ñtū fuit ex intētione xp̄i inten
dētis redēptionē.Et hoc niſi ratiōe an-
nexi operis operantis ex pte xp̄i:vt ſepe
dictū eſt.Scd̄o.Nã in pꝛedicto q̄dlibet.
ſic dicit.Cū xp̄s añ paſſionē comederit
⁊ biberit nihil ꝓhibet in eo fuiſſe aliquē
ſanguinē nutrimentalē.i.q̄ ex cibis gña-
tur q̄ ad veritatē humane nature nō per
tineret:⁊ quem non opoꝛteret ad coꝛpus
eius in reſurrectiōe redire.Hec ille.Ex
q̄b⁹ vbis p3 ꝙ diſtinguit inter ſangui-
nē effuſum añ paſſionē ⁊ aliū in oꝛdine
ad neceſſariū vel ſuperfluū.Cū ergo fu-
C ſus añ paſſionē ſit ſuperfluum:reliquus
eſt neceſſarius.Sol.Jmo non ſic diſtin-
guit:ſed aſſignat cauſam quare in xp̄o ni-
hil ꝓhibet tp̄e paſſiōis fuiſſe ſanguinē
ſupfluū:q2.ſ.añ paſſionē comedit ⁊ bibit
non aūt dicit:añ ſanguinē fudit.Tertio.
Nã ibi in p̄ma rōne ſua ad ꝓbādū ꝙ to-
tus ſanguis effuſus in paſſiōe pꝛo redē-
ptione ⁊c.vult qd quicquid fuit in eo vel
alio in pfecta etate pertineret ad vitatē
humane nature dicēs.Pꝛima rō accipi
pōt ex etate xp̄i patiētis.Paſſus eſt enim
in pfectiſſima etate:in qua maxime ea q̄ D
in hoīe inueniunť ad veritatē humane
nature pertinere videnť.Hec ille.Solu.
Qui capit iſtū ſenſum in.s.Thom.ꝙ ea
etate q̄cunq3 ſunt in hoīe ſunt de verita-
te ⁊c.vř mihi ſatis habes:q2 ſequeretur
tūc nō eſſe in hoīe ſemē vel ſanguinē nu-
trimētalē aut humiditatē roꝛidã vel cã-
bium:que l3 pꝛius fuerit de veritate ſuo
mō.i.in rōne ſanguinis vel alterius hu-
moꝛis:tñ iã tunc ſunt in receſſu a tali foꝛ-
ma:⁊ adhuc nō attigerunt ad aliã ⁊ ꝯñr
nō ſunt de veritate ſaltē in coꝛpe reſurgē
te.Et ſil̄r ſeq̄ť nullū capillū ab eo deflue
re ſua ſpōte/⁊ ꝙ nō poſſet vngues p̄cide
re ſine diminutione ſue integritatis.Jn-
tendit ergo ibi.s.Tho.ꝙ tūc ea q̄ ſunt in
homine:ſunt maxime de veritate ſuppo
ſito quod ſint de veritate hūane nature.
Quarto.Nã in quodľ.v.vbi.s̄.ſic dicit.
Sanguis in paſſione effuſus q̄ maxime
fuit ſalubꝛis:fuit diuinitati vnitus.Ergo E
opoꝛtuit ꝙ in reſurrectione iungeretur
alijs humanitatis ptib⁹.Hec ille.Tūc
ſic.Tot⁹ ſanguis tūc effuſus:fuit vnitus
deitati in toto triduo:q2 tot⁹ fuit vnitus
per ſe vel ꝯtinu⁹ cū vnito:⁊ ꝯñr vnitus:⁊
ergo tot⁹ fuit reaſſumpt⁹.Sol.Dico du-
plr̄ iuxta dicta arti.p̄cedē.is ad p̄mum:
Pꝛimo negãdo añcedēs:⁊ ad ꝓbationē
ei⁹ p3 q2 diuinitus potuit in eodē conti-
nuo eē vnitus ⁊ nō vnit⁹.Dicit tamē.s.
Tho.ſanguinē tunc effuſum fuiſſe vnitū
nulla facta diſtinctione q2 pꝛoprie ille dr
effuſus q̄ ex xp̄i intētiōe effluxit ad redi-
mēdū effectiue.Vel q2 iã diſtinxerat vir-
tualiter dicendo q̄ōnem eſſe ſpālit er de
effuſo ꝑ redēptiōe humani gñis.Scd̄o
negãdo ꝯſequētiã:q2 dato antecedente
dico ꝙ ille ſol⁹ fuit reaſſumptus qui fuit F
vnit⁹ ꝑ ſe.Quinto.Nã ibi in fine articu-
li ſic dicit ſoluēdo argumētū de ſangui-
ne que alicubi oſtenditur.Sanguis xp̄i
qui in q̄buſdã eccleſijs oſtēditur diciť ex
q̄dã imagie xp̄i ꝑcuſſa miraculoſe fluxiſ
ſe vel etiã alr̄s ex coꝛpoꝛe xp̄i.Hec ille.Ex

quib9 verbis arguit dupl'r. Primo ſic. Si
s. Tho. credidiſſet pbabil'r eſſe aliqd de
xp̄i ſanguine in terra: nō habuiſſet cām
ſoluēdi argumētū qd̄ pbat hoc eſſe verū
& ꝯſir nō ſoluiſſet illud. Cū igit illud ſol-
uerit: ſequit q pdicta nō credidit: & ꝯñr
B videt credidiſſe oppoſitū: cū hanc mate-
riā ꝯſyderauerit: & nō remanſerit pplex9
vt ſuppono. So. Etiā ſi crediderit ſic eē
vt cōcludit argumētū adhuc habuit ad
illud aliqd dicere. Tū ne ſanguis mira-
culoſus crederet naturalis. Tū ne natu-
ralis ſuperfluus crederet deificatus. Et
iſta duo in rñſione ſua tāgit. Scd̄o: qr in
ſua rñſione affirmat virtualr iſtā conclu-
ſionē. ſ. Si ſanguis q oñdit in qbuſdā ec-
cleſijs nō fuit miraculoſus. i. per miracu-
lū ab imagine crucifixi reſolutus. fluxit
de corpore xp̄i al's. i. alio tēpore q̄ de tpe
paſſiōis. So. Negat aſſumptū qr ly al's
nō ſignificat ibi vt exponit: ſ3 ly al's ſtat
pro ly aliter vt ſit ſenſus: q ſi ille ſanguis
nō eſt miraculoſus fluxit de corpore xp̄i
al's. i. aliter q̄ mō dicto: ſeu aliter q̄ ille
q fluxit vt pretiu3 redēptionis noſtre vel
ſi ly al's ſtet p alio tempore: ly alio nō re-
H fert tp̄s paſſionis ſed refert tp̄s illi9 efflu-
xus miraculoſi ab imagine xp̄i percuſſa
de quo ibi loquit. Sexto. Nā Thomiſte
cōiter imponunt. s. Tho. q ſic ſenſerit: vt
Jo. dñici: & quidam alij. Sol. Timuerūt
olim thomiſte: ne ſi cōcederent vnā par-
tē ſanguinis tunc fuſi fuiſſe ſuperfluū: et
ꝯſir a deitate ſeparatū: cogerentur idem
cōcedere de toto: vel ſaltē ne ex hoc fuiſ-
ſet quo ad hoc debilitata fides vnionis
ad ſanguinē. Uñ conati ſunt interpreta-
ri. s. Tho. ad ppoſitū ſuum. Predicti au-
tē tres magiſtri tanq viri doctiſſimi no-
luerunt ſe de hoc articulo intromittere
[vtiq vt reor] exiſtimantes q circa hoc
veritas nō erat in fauorem apud rudio-
res illi veritati quam defenſare conabā-
tur. Unde preſtati ſunt ſe de hoc nō vel-
I le loqui: vt patet ex dictis.

Queſtio. xxxiij.

Quantū aūt ad quartā qōnem
duo faciam. Primo eñi addu-
cā fundamenta vñ elicitur rñ-
ſio ad qōnē. & Scd̄o rñdebo.
Quantum ad pmum fun-
damentū pmū eſt dictū Innocentij ex-
tra de cele. miſ. in decretali q incipit. In
quada3 poſtq̄ probauerat q illa ſit vera
aqua: dicentis. Reſtat igit vt qualiſcūq
fuit illa aqua: ſiue naturalis ſiue miracu- K
loſa: ſiue de nouo diuina vtute creata ſi-
ue de componētibus ex parte aliqua re-
ſoluta pculdubio vera fuit. Hec ille. Ex
quibus pt3 q ſalua fide poteſt credi. Pri-
mo q illa fuit naturalis. i. a natura pdu-
cta: & lateri xp̄i angelica vel diuina virtu-
te vel qualitercūq applicata. Et ſcd̄o q
fuit miraculoſa. i. facta de quocunq cor-
pore alio a corpe xp̄i forte tñ hoc mēbrū
nō ponit in numerū cū duob9 ſequētib9.
Et tertio q fuit nouiter creata. Et quar-
to q fuit de aliq parte corporis xp̄i p re-
ſolutionē generata. Scd̄m aūt eſt dictu3
dñi Bona. ſupra recitatū. ſ. In xp̄o reſur-
rexit totū quod fuit de veritate humane
nature: & qd̄ ſpectat ad decētiā. & iō tot9
eſſe i celo. Qd̄ ergo obijcit de ppputio. Di-
cendū q vel nō fuit de carne ſm ſpē3: ſ3
diuina diſpenſatione parū de carne ſm
materiā ibi fuit: vt daret nobis in deuo-
tionē ſicut reliquie. Et ſic dicendū eſt de L
ſanguine. Uel aliqd fuit ibi de veritate
humane nature: & illud ſurrexit cu3 xp̄o:
& eſt in celo: & reſiduū māſit. Hec ille. Et
qr caro magis ē de vitate nature q̄ ſan-
guis qd̄ ipſe dicit de carne: pōt dici de
ſanguine a fortiori quātūcūq fuerit ſta-
bilite forme & pfectus. Tertiū eſt dictum
Scoti. in. iiij. di. xliij. q. qſi exponēdo di-
ctū ſcti Bonauē. ſic dicit. Forma dat eē
& agere. Ergo pars ſm formam pōt dici
q̄diu h3 eſſe ſm formā: vel q̄diu h3 age-
re ſm formā. Et ſcd̄m infert pmū l3 nō
econtrario: Citius eñi deficit alicui actio
ppter impfectionē q̄ eē. Et ſiue ſic: ſiue
ſic: pars ſm formā nō eſt tm̄ pars forme
ſed includit materiā & formā. Primo au-
tē modo quecūq pars dū manet in toto
dicit pars ſm formā: a pncipio. ſ. perio-
di ſui vſq ad finē qr. ſ. tādiu h3 eſſe. Sed
ſcd̄o mō non dr pro omni parte periodi: M
pars ſm formā: ſed p illa qua h3 verita-
tē ita efficacē q pōt ſibi ꝯpetere actio ſ3
formā. Et infra. Primo modo parti ſm
ſpeciem nō opponit pprie pars ſm ma-
teriā: niſi ſicut homini viuo opponit hō

mortu9. Et ſic eadē pars dicit ſm ſpecie3
dū manet in toto & pars ſm materiā qñ
fluit. Sed ſcd̄o modo alia eſt pars ſcd̄m
ſpeciem & alia ſm materiā: etiā partibus
manentibus in toto. qr aliqua modica
pars cui nō pōt competere propria actio
etiā ſi ſit in principio periodi ſui & pars
ſm materiā. Pars aūt quātitatis & virtu-
tis ſufficiētis ad agendum eſt pars ſcd̄3
ſpeciem. Quartum fundamentum eſt opi-
nio aliquorū q dicūt q non tot9 ſanguis
qui eſt ſtabilite forme & neceſſari9 in cor-
pore mortali eſt de veritate humane na-
ture in eodē corpore reſurgēte aut ei ne-
ceſſarius: qr pluri indiget itē corp9 mor-
tale q̄ immortale. Quā opinionē poſſe-
mus ſic declarare & confirmare. Nā ſm
medicos natura eſt ſagax: & in aialibus
de ea materia qua ſubuenit membris re-
ſtaurandis plus ſemper ſibi retinet non
ſolū q̄ ſit neceſſe ad viuere: ſ3 etia3 q̄ ſit
neceſſe ad ꝯſuetā reſtaurationē tenuem
vt ſi non miniſtrent ſibi alimenta boris
cōſuetis poſſit mēbra vtcunq reſtaura-
re. Hinc eſt q homo laſſus ſumpto cibo
ſtatim recuperat mēbrorū vires: non qr
iā cibus trāſierit ad mēbra: ſed qr natu-
ra id qd̄ p munitione reſeruabat ſtatim
exhibat poſtq̄ eſt ſibi alimētū exhibitu3
vñ poſſit aliū humorem generare. Iſtud
B ergo plus quo ad ſanguinem ſpectat eſt
quidē neceſſariū in corpore mortali & eſt
verus & perfectiſſim9 ſanguis ſed nō eſt
neceſſarius in corpore glorioſo nec in eo
totū reſurgit vt dicunt. Quantū aūt ad ſe-
cundum de aqua dico. q ſana fide poteſt
affirmari eſſe in terra. qr ſi fuit ibi pmo
vel ſcd̄o vel tertio modo ſupra dicto: cla-
rūm eſt q non fuit de veritate humani-
tatis xp̄i: & conſequenter pōt credi a deo
conſeruata eſſe in terris. Si autē fuit ibi
quarto modo. i. per reſolutionē factā de
corpore xp̄i: etiam idem credi poteſt eo
modo quo dñs Bonau. n. dicit de pre-
putio: vt. ſ. ſit i terra quo ad aliquas par-
tes ſm materiā q fuerunt in corpore xp̄i:
C vnde reſoluta eſt ex diuina diſpenſatio-
ne vel qr id vnde reſoluta eſt nō erat to-
tum de veritate humane nature: qr. ſ. in
ea parte erant aliqui humores q erāt in
via trāſmutationis de forma in formam
vel qua ibi erat aliqua pars carnis mox
p calorē naturalē reſoluēda tanq̄ caris
operatione ſpeciei iuxta modū loquēdi.
Scoti q non erat reaſſumenda: poſſibilr D
ſm aliquos. Igit trib9 modis pōt affir-
mari q illa aqua tota ſit in terra. & quar-
to q ſit ſ3 pre3. Primo dicēdo q fuit vera
aqua naturalis. i. a natura producta. Et
ſcd̄o dicēdo q fuit gñata de aliquo cor-
pore alio a corpe xp̄i. Et tertio dicēdo q
fuit nouiter creata. Et quarto dicēdo q
fuit de carne xp̄i reſoluta in qua erat ali-
quid nō de veritate nature: qd̄ in aqua3
cū carne conuerſum eſt: vel in qua ſ3 ali-
quos erat ſaltē diminit9 pars ſm mate-
riā nō reaſſumenda. Quantū autem ad
ſanguinē illū videt mihi q nō poſſit di-
ci totus eſſe in terra aliquo: mō qr pars
ei9 fuit deificata [vt videt] cū dicant do-
ctores ſacra a tali ſanguine habere vir-
tutem. Pōt aūt dici in terra eſſe ſm par-
tem: qr pōt credi in illo ſanguine multū
fuiſſe de nutrimētali: qr iſte maxime vi-
get in epate: qd̄ fuit vulneri lateris vici-
nū. Nec eſt verū qd̄ dicit Guil. in ratio-
nali xp̄m fuiſſe lanceatu3 latere ſiniſtro:
tñ qr dicit magr hiſto. q in latere dextro
tum qr hoc idē oſtendit cōſuetudo picto- E
rū: ex qua idē magiſter arguit in ortu do-
mini fuiſſe bouem & aſinū. tū qr ad hunc
ſenſum eccleſia videt cātare illum verſi-
culū. Uidi aquā egredientē de tēplo a la-
tere dextro. Igitur trib9 modis pōt dici
pars illius ſanguinis eſſe in terra. Primo
dicēdo qd̄ ibi erat ſanguis nutrimenta-
lis a quo deus ſaparauit deificū in hora
reſurrectiōis. Scd̄o dicēdo ſicut ſanctus
Bona. de ppputio q ibi eſt diſpenſatione
dei: vel aliter fuit pars ſanguinis ſecūdū
materiā ſine que mox erat p calorem na-
turalē reſoluenda: cui alia perfectior na-
tura erat ſubſtituta: que iā formā ſangui-
nis attigerat. Tertio dicendo q nō erat
xp̄o neceſſari9 totus ei9 ſanguis poſt re-
ſurrectionē ſicut ante ſm aliquos.

Queſtio. xxxiiij.

Ad quintam qōnē vtrum. ſ. ta-
lis ſanguis ſupflu9 ſi quis ſit
poſſit adorari latria: ſanct9 F
Tho. in. iij. ſententiarū dicit
q nō vt patuit articulo prece-

denti. Et idem tenuerunt tres viri predi
cti. Sed Joãnes, dñici allegat ⁊ non re-
probat Joãnem de poli. qui ſenſit ꝙ po-
reſt et dꝫ adorari latria vt reliquie xp̄i ſi
f. .xit de corpore xp̄i: et ſimiliter etiam ſi
fluxit de imagine xp̄i vel hoſtia cõſecra-
ta: qꝛ repreſentat xp̄m paſſum et gratia
B eius adoraꝛ. Concordia aũt ſit ſic. Nam
multipliciter aliq̇d adoraꝛ latria que de
betur deo. Primo qꝛ eſt deus vt pater fi-
lius ⁊ ſpũſſctũs. Et ſcđo: qꝛ eſt ĩ ſuppoſi-
to diuino vt humanitas chriſti ⁊ ſanguis
vnitus. Tertio. qꝛ eſt imago predictorũ
vt crux. Quarto qꝛ tetigit xp̄m tanq̃ ali-
q̇d ei⁹: vt veſtes ⁊ claui ⁊ hmõi. Notãter
dicitur: tanq̃ aliquid eius: qꝛ etiam ma-
nus crucifigentiũ tetigerũt eũ. Dico au-
tẽ eius fuiſſe qđ poſſedit: ⁊ quo vſus eſt
ipſe vel alij circa ipſum: niſi ſint partes
rationales creature. Et iſto quarto mõ
rõne cõtactus ſanguis modo nõ vnitus
debet adorari latria: ⁊ capilli defluentes
⁊ hmõi. Si eñ crux q̇ xp̄m tetigit ⁊ vt ꝑ-
fuſa ſanguine eius debeꝛ latria adorari
H vt imago: ⁊ rõne cõtactus a fortiori ipſe
ſanguinis q̇ fuit pars corporis ⁊ vnitus
deitati ſit debet adorari. Et ſilr illa aqua
inquantum tetigit xp̄m: vel repreſentat
eũ lanceatũ. Ex predictis ptꝫ ꝙ ordo pre
dicatorum nunq̃ ſuſcepit in cõi ad ſuſti-
nendũ nihil de ſanguine xp̄i eſſe in ter-
ra: lꝫ forte aliquis frater in particulari
hoc fecerit. Patet etiã ꝙ. s. Tho. nunq̃
ſenſit in oppoſitũ. ⁊ q̇ hoc ei imponunt:
nõ bñ illum capiunt. Et hec ſufficiant de
tota iſta materia: in qua laboraui pro in-
uenienda ṽitate. Et vbi inueni aduerſa-
riorũ maledicta conatus ſum vincere in
bono malũ: ⁊ benedicere maledicẽtibus
niſi quaten⁹ materia me coegit. Xp̄s aũt
Jeſus eternus amor qui iuxta Eſa. vati-
ciniũ in charitate perpetua dilexit nos
⁊ attraxit nos miſerans. vtiq̃ ſanguine
ſuo. oı̄bus cordibus illũ infundat chari
I tatis ardorem quo pro oı̄bus ⁊ ſingulis
nobis ſanguinẽ ⁊ vitam miſericorditer
dedit vt eum ſimul et veritatem q̄rendo
inuidiaꝫ ⁊ odia oẽs obliuioni perpetue
tradant. Amen.

☞ Feria. ij. paſche.

☞ Queſtio. xxxv.

QUeritur vtrũ xp̄s reſurrectio-
nem ſuã manifeſtauerit ſuffi-
ciẽtibus argumentis. Rñdeo
s. Tho. Aqui. iij. q. lv. arti. vj.
ſic rñdet cum xp̄s ſuã reſurre-
ctionem duplr, manifeſtauerit. ſ. teſtimo
nio ⁊ argumento ſeu ſigno vtraq̃ mani-
feſtatio in gñe ſuo ſufficiens fuit. Prima
quidẽ: quia vſus eſt teſtimonio duplici: K
quorũ neutrũ refelli potuit: Angelorum
ſcꝫ qui mulierib⁹ apparuerũt: ⁊ Scriptu
rarũ quas ipſe ꝓpoſuit vt dꝛ. Luce. vlti.
Et ſilr ſcđa. Nã oſtẽdit ſuã reſurrectio-
neꝫ fuiſſe verã ex parte corporis: de quo
oſtendit primo ꝙ erat verũ: qꝛ palpabi
le ꝓbuit. Scđo ꝙ erat humanũ oſtẽdẽdo
effigiẽ verã quã oculis intuerenꝛ ⁊ Ter-
tio ꝙ eſſet idẽ numero qđ habuerat pri⁹
oſtendẽdo vulnerũ cicatrices. Et ſilr ex
parte aı̄e oſidit idẽ ꝑ opa triplicis vite.
Primo nutritiue: in hoc ꝙ cũ diſcipulis
mãducauit et bibit, ⁊ Scđo ſenſitiue: in
hoc ꝙ ad interrogata rñdebat ⁊ diſcipu
los pñtes ſalutauit. ⁊ Tertio intellectiue
in hoc ꝙ loquebaꝛ ⁊ diſſerebat de ſcriptu
ris. Et ne q̇d deeſſet ad ꝑfectionẽ mani-
feſtationis oſtẽdit etiã ſe diuinã hr̄e na-
turã per miraculũ qđ fecit in piſcib⁹ ca- L
piendis ⁊ vlteri⁹ per hoc ꝙ eis videnti-
bus aſcẽdit in celũ: qꝛ vt dꝛ Joã. iij. Ne-
mo aſcẽdit in celũ niſi q̇ deſcẽdit de celo
filius hoıs qui eſt in celo. Oſtẽdit etiã re
ſurrectiõis gliam ꝑ hoc ꝙ clauſis ianuis
introiuit ad diſcipulos. ⁊ ꝑ hoc ꝙ ab ocu
lis eorũ ſtatim euanuit: vt dꝛ. Luc. vlt. qꝛ
ꝑ hoc oſtẽdebat in ſua eſſe ptãte videri:
⁊ nõ videri: q̇ eſt cõditio corporis glorioſi.
Hec ille. ¶ Sed cõtra. Nihil eñ poſt re-
ſurrectionẽ xp̄s diſcipulis oſidit: qđ an-
geli in corporib⁹ apparentes oſtendere
non poſſint: qua ſe in effigie humãna oſ-
derunt ⁊ comederunt: loquẽdo: vt patet
Geñ. xviij. ⁊ tñ non habuerunt vera cor-
pora. Ergo argumenta predicta nõ fue- M
runt ſufficiẽtia. Sol. Licet ſingula argu-
menta nõ ſufficerent: oĩa tñ ſimul perfe-
cte reſurrectionẽ xp̄i manifeſtabant ma-
xime ꝓpter ſcripture teſtimonium ⁊ an-
gelorum dicta ⁊ aſſertionẽ xp̄i confirma
tam miraculis. Angeli autem apparen-
tes nõ ſe aſſerebãt homines eſſe vt xp̄s.

Aliter tñ xp̄s atq̃ aliter angelus mãdu-
cauit / qꝛ cũ angelus non habeat corpus
naturalr vnitũ ⁊ viuificatum: ſua come-
A ſtio non eſt vera: etiã dixit angel⁹ Tho.
x. Uidebar quidem inquit mãducare ⁊c.
Hec idẽ. Sed intelligẽdũ eſt ꝙ argumẽ-
tum duob⁹ modis aliq̇d probat. Eni dẽ-
ter. ſ. ſic ꝙ nõ poſſit mente nõ credi id qđ
ꝓbaꝛ. Et iſto modo nullũ eſt argumẽtuꝫ
reſpectu hoıs ĩ ſtatu vie ad ea que ſunt fi
dei / vt ptꝫ diſcurrẽti ꝑ ſingula. Et lꝫ mi-
raculum factũ in teſtimoniũ fidei cõuin
cat demones q̇bus cõſtat illud a deo fie-
ri: nõ tñ cõuincit hoıem / qꝛ ſi videro [ꝟ-
bi grã] mortuũ reſurgere / lꝫ credaꝫ ꝙ ſo-
lus deus reſuſcitat: neſcio tñ an iſte vere
aut phãtaſtice reſurrexit. Alio modo ꝓ-
babiliter: ita ꝙ q̇libet bene diſpoſit⁹ ad
bonũ ⁊ mundus a paſſionibus ſic crede
ret. Et iſto mõ ſigna ſimul ſufficiẽtia fue-
rũt / maxime qꝛ ꝑ quadraginta dies du-
rauerũt in q̇b⁹ perpẽdiſſent de dolo ſi re
ſurrectio phãtaſtica fuiſſet ⁊ tãto magis
quanto ſpũs angelic⁹ nõ põt opera vite
ita bene fingere: ſicut aĩa poteſt exercere.
B ¶ Queri etiã põt. Utrũ xp̄s diſcipulis in
effigie aliena debuerit appere. Uide. iij.
q. lv. ar. iiij. Et vtrum debuerit euaneſce-
re ab oculis diſcipulorũ vel cum eis con-
tinue conuerſari. Uide ibidem arti. iij.

☞ Feria. iij. paſche.

☞ Queſtio. xxxvj.

QUeritur vtrum diſcipuli ſi-
cut poſt reſurrectionem ita ⁊
in puncto reſurrectionis de-
buerint xp̄m videre reſurgẽ-
tem? Rñdeo ex doctrina. s.
Tho. iij. par. q. lx. arti. ij. ſic Reſurrectio
xp̄i non debuit videri immediate ab ho
minibus / ſed eis debuit nuntiari ab an-
gelis. Naꝫ que ſunt ſupra hoıes ſunt eis
ꝑ angelos manifeſtãda / qꝛ talẽ ordinem
deus in reb⁹ inſtituit / vt tꝫ dio. iiij. c. cel.
hierar. ⁊ que a deo ſunt / ordinata ſunt.
Ro. xiij. ſed xp̄s reſurgẽs non reſurrexit
ad vitam cõiter oıbus notam / ſed ad im
mortalem ⁊ conformẽ deo ſm illud Ro.
C vj. qđ eñ viuit / viuit deo. Uñ dꝛ Hil. ſuꝑ
Matt. ꝙ iđ angelus prim⁹ reſurrectiõis
eſt index vt quodam famulatu paterne
volũtatis reſurrectio nũtiareꝛ. ¶ Sed cõ
primo. Nã q̇ dꝫ teſtimoniũ ferre de aliq̇
hunc cõueniẽs eſt videre illud / qꝛ teſtimo
niũ de viſu eſt certiſſimũ. Sed apl̄i habe
bant de reſurrectiõe teſticari / ſm illud
Act. iij. Uirtute magna ⁊c. Sol. poterãt D
teſtificari de viſu / qꝛ xp̄m viuentẽ occula
ta fide viderũt / quẽ ſciuerãt mortuũ / ſed
ſicut ad viſionẽ btãm ꝑuenıꝛ ꝑ auditũ fi-
dei. ita ad viſionẽ xp̄i reſurgentis ꝑuene-
rũt hoıes per audita ab angelis. Scđo.
Nã ſicut de aſcẽſiõe ita ⁊ de reſurrectio-
ne oportebat hr̄e certã fidẽ. Sed ad ha-
bendã certã fidẽ de aſcẽſiõe illã viderũt
vt pꝫ Act. j. ergo debuerũt etiã videre re
ſurrectionẽ. So. Nõ eſt ſimile / qꝛ aſcẽſio
cõeꝫ hoım notitiã trãſcẽdebat ſolũ q̃tũ
ad terminũ ad quẽ nõ a q̇ iđ videri po-
tuit q̃tũ ad terminũ a quo. i. ſm ꝙ eleua-
baꝛ a terra nõ aũt ad quẽ / qꝛ nõ viderũt
q̃uo reciperetur in celo. Sꝫ reſurrectio eaꝫ
tranſcẽdebat q̃tũ ad terminũ a q̇ / ſm ꝙ
aĩa rediit ab ĩferis ⁊ corp⁹ exiuit de clau
ſo ſepulcro / ⁊ ad quẽ ſcꝫ ꝙ eſt adept⁹ xp̄s
vitã glorioſaꝫ. Tertio. Nã viderũt reſur E
rectionẽ Lazari que fuit indiciũ reſurre
ctionis xp̄i ⁊c. So. Nõ eſt ſimile / qꝛ La-
zarus eſt reſuſcitatus ad vitã talẽ qualẽ
pri⁹ habuerat: que cõeꝫ hoım notitiã nõ
tranſcẽdit. Hec oĩa. s. Tho. virtualiter.
¶ Queri etiam poteſt vtrum xp̄i reſurre
ctio. debuerit omnibus aut certe ſolum
apoſtolis manifeſtari. Uide. iij. q. lv. art.
j. Et vtrũ omnia naturali deſyderio ap-
petant pacẽ quam quidam appetitu de-
liberato odiunt. Uide. ij. ij. q. xxix. ar. ij.

☞ Dñica in octa. Paſche.

☞ Queſtio. xxxvij.

QUeritur vtrũ thomas xp̄i ci-
catrices tetigerit aut viderit
tantum? Rñdeo. Quidã di-
cunt xp̄m exhibuiſſe, quideꝫ
palpandum latus ac manus
ſed Thomã ſolo viſu crediddiſſe nec au-
ſum fuiſſe ꝓpter reuerẽtiaꝫ tangere. Qđ
Aug. videtur dubitando dicere vt dicit
Alber. magnus ſuꝑ Joan. ſed alij. ſ. ipſe
Alber. ⁊ ſuus diſcipulus. s. Th. ⁊ Alexã. F
⁊ multi alij dicunt melius ꝙ vidit ⁊ teti-
git ꝓpter nos vt crederem⁹. Uidenꝛ aũt
iſti moueri ꝓpter dictũ Leonis pape di-
centis. Suffecerat ad finẽ propriã qđ vi-

deratı:ſʒ nobis opat9 eſt vt tãgeret qđ vi
debat. Poſſet aũt adduci argumentũ ꝓ
babile. Lʒ eñ cõſueuerit dici q. s. Geoꝛ
gius ibi lãcea ꝑcuſſit dracone͂ vbi picto
G rib9 plʒ/tñ qñ ſemꝑ ⁊ apud oẽs aliquid
pingitur ex pictura argumentũ ꝓbabile
ſumit̃ qꝛ ꝗ́ ſile eſt tale quaſi ſemꝑ in ca
tholicis ſucceſſiue deriuatuʒ a pꝛimis q̇
viderũt. Uñ hoc argumẽtũ vtit̃ mag. hi.
ad aſtruẽdum ꝙ in xp̄i natiuitate bos et
aſin9 affuerũt. Uñ ⁊ picture dicunt̃ libꝛi
laicoꝝ. Sʒ Tho. ꝯtũ ſcit ſemꝑ ⁊ vniuerſa
liter pingit̃ velut xp̄i lat9 tetigerit ⁊c. Sʒ
ꝯ. Null9 eñ nõ credẽs reſurrectione͂ xp̄i
tetigit xp̄m/qꝛ dicit Hier. ad marcellã:
ꝙ non meret̃ tangere xp̄m q̇ reſurrectio
ne͂ ei9 nõ credit. Uñ bte͂ marie mag. dcm̃
fuit. Noli me tãgere. Jo. xx. Sʒ thomas
reſurrectione͂ nõ credebat. Sol. Sicut di
cit. s. Th. i. iij. ſtati qñ vidit vulnera: cre
didit. Uñ dicit xp̄s qꝛ vidiſti/⁊ nõ qꝛ teti
giſti me thoma ⁊c. Et ꝯſr meruit tãgere
⁊ tetigit. non vt ipſe crederet q̇ iã crede
bat: ſʒ vt nos crederem9. Bũoſa aũt ma
gdalena nõ eligebat̃ vt dicit. s. Tho. vel
H vt teſtis reſurrectiõis in pplis/qꝛ mulie
rem in ecclĩa docere non decet/vt ptʒ. j.
Coꝛ. xiiij. Et iõ tãgere nõ eſt permiſſa: lʒ
etiam et huius aſſignentur alie cauſe.

¶ Queri etiã poteſt vtrum duo coꝛpoꝛa
poſſint diuina virtute ſimul eſſe in eode͂
loco. Uide. iiij. di. xliij. ar. ij. queſtiũcula
iij. ⁊ Capi. etiã in. iiij. eadem di. q. iij. con
cluſione. iij. Et vtrũ ratio faciens rem vi
deri minuat vel totaliter auferat meritũ
fidei. Uide. ij. ij. q. ij. ar. x.

Dñica pꝛima poſt octa. paſche.

Queſtio. xxxviij.

QUerit̃ vtruʒ ſit licitũ paſtoꝛi
perſecutionũ tp̄e aufugere a
grege deſerto ꝺm illud ſalua
toꝛis. Si vos pſecuti fuerint
in vna ciuitate ⁊c. Reſpõdeo
Tripliciter ꝺm ſcripturas ⁊ ſanctos di
cit̃ lupus. ſ. diabol9 tentãs: heretic9 deci
I piens ⁊ tyrãnus violẽter erumpẽs. Igit̃
tp̄e perſecutiõis pꝛimi ⁊ ſcd̄i lupi. i. dia
boli ⁊ heretici non lʒ paſtoꝛi relinquere
gregem ſuũ propter commodũ tpaleaut
periculuʒ perſonale ſi adeo ſit grauis per
ſecutio vt ꝯſyderata conditiõe perſona
rum ac rerũ: ꝓbabiliter timeat̃ perditio
oim ouiũ aut plurium vel etiam vnius.
Naʒ q̇libet tenet̃ vbi ꝑ ſuũ incõmodum
vel periculũ pſonale crederet ſe alterius
K ſalute͂ ꝓcurare: hoc ipſum facere: qꝛ hoc
exigit oꝛdo charitatis vt pl9 vitã coꝛpa
lem pꝛoximi ꝗ̃ res nr̃as tpales/⁊ pl9 eius
vitã ſpũalem ꝗ̃ nr̃am coꝛpoꝛaleʒ diliga
mus/vt ptʒ per. s. Tho. ij. ij. q. xxvi. ar. v.
res aũt tpales dicunt aliq̇ ſuperflua ne
ceſſitati ⁊ decentie: nõ aute͂ neceſſaria al
teri eoꝝ: alioq̇ nõ tam plus coꝛpale͂ vitã
pꝛoximi ꝗ̃ tpalia: lʒ ꝗ̃ vitã vel decẽtiam
nr̃am: ⁊ ſcq̄nter ꝗ̃ ꝗ́tute͂ affabilitatis di
ligerem9: ſʒ de hoc patebit i qõnib9 mo
ralib9. Pꝛecipue ꝗ́o ⁊ ſpãli rõne ad hoc
tenet̃ paſtoꝛ. Nã quicũꝙ eſt obligat9 ad
aliq̇d faciendũ: maxime eſt obligat9 vbi
facere vel non facere illud eſt cã ꝗ̃ finis
obligatiõis ſit vel nõ ſit: ſicut q̇ eſt ſtipen
diarius vt duce͂ defendat a gladio: maxi
me ad hoc tenet̃ vbi dux gladijs imperit̃:
qꝛ ſi eũ defendit: ſtat finis: ſi nõ defendit
nõ ſtat. Sʒ paſtoꝛes obligarũt ſe ad exe
quẽdũ officiũ paſtoꝛale ad hũc fine͂ q̇ eſt
L ſalus eterna ſubditoꝝ ⁊ ad exhibendum
aĩam ꝓ ſalute ouiũ qꝛ hoc ab eis expſſe
exigit̃ in ꝯſecratiõe eam dr̃. Uis ponere
aĩam tuã ꝓ ouib9 tibi cõmiſſis/⁊ rñdet:
volo. Ergo vbi ſalus pecoꝛũ pſentiã exi
git paſtoꝛis: illicitũ eſt ſuã abſentare per
ſonã: ſʒ tenet̃ oues ꝓtegere oꝛonib9: do
ctrina ⁊ exemplis. Uñ zach. x. fugiẽs pa
ſtoꝛ ⁊ idolũ. i. vmbꝛa ⁊ ſilitudo ꝗ́i paſto
ris. O paſtoꝛ inquit ⁊ idolũ derelinquẽs
grege͂. Si ꝗ́o de tertio lupo. i. tyrãno lo
quamur: diſtinguendũ eſt/qꝛ aut perſe
cutio eſt perſonalis. i. cõtra perſonã pa
ſtoꝛis ſolũ: aut cõis. Si pꝛimũ ſic conclu
ſio eſt: ꝙ qñ in eius abſentia ꝑ alium ꝓ
uideri põt ſubditoꝝ ſaluti: lʒ ⁊ propter ec
cleſie cõmoduʒ vel periculum ſue pſone
coꝛpoꝛalr̃ relinquere grege͂. Que ꝯcluſio
ꝓbat̃ autoꝛitate bti Aug. in epiſtola ad
Honoꝛatũ. Fugiant inq̇t de ciuitate in ci
uitateʒ ſerui xp̄i: qñ eoꝝ quiſꝙ ſpãliter a
perſecutoꝛibus querit̃ vt ab alijs qui nõ
M ita q̄runt̃ non deſerat̃ eccleſia. Et exe͂plo
Pauli Act. ix. fugientis e Damaſco: et
Thome cantuari. ⁊ multoꝝ ſimilium. Et
ratiõe. Nã paſtoꝛ relinquẽs gregem tp̄e

lupoꝝ: nõ peccat niſi ſit perſecutio cõtra
grege͂: qꝛ tũc ⁊ cã peccandi in ſilib9 eſt. qꝛ
nõ ꝓtegit̃ grex vbi eſt neceſſe qꝛ neceſſi
A tas nulla eſt vbi nõ impugnat̃. Sed cum
querit̃ pſona paſtoꝛis ſolũ nõ eſt pugna
vel perſecutio ꝯ grege͂. Si ꝗ́o perſecutio
ſit in perſonã eius ⁊ grege͂ iterum diſtin
guendũ eſt. Si eñ vnus tñ ſit paſtoꝛ: eſt
ꝯcluſio: ꝙ nõ lʒ illi grege͂ deſerere: alioq̇
eſſet mercenari9. Si eñ periculoſum eſt
nautã nauim in tranquillitate deferre ꝗ̃
to magis in fluctib9: vt dicit Nicola9 pa
pa/⁊ habet̃ in decretis. Si aũt ſunt mul
ti paſtoꝛes q̇b9 alibi indigeat ecclĩa: cõ
cluſio eſt: ꝙ aliqui eoꝝ fugere poſſunt: vt
dicit aug. vbi. ſ. ⁊ aliqui remanere/qꝛ ſic
nec talis eccleſia deſeritur: nec paſtoꝛ ne
ceſſarius interibit. Et ſi cõi cõcoꝛdia aut
alia cõuenienti via q̇ remaneant ⁊ q̇ va
dant determinari nõ poſſit: pſit inuoca
ta grã ſpũſſancti mitti ſoꝛtes: ꝺm eundeʒ
ibide͂. Sed ꝯ. Uidet̃ ꝙ nullo mõ liceat fu
gere. Nam fugiẽte͂ ſaluatoꝛ dicit merce
nariũ/⁊ nõ paſtoꝛe͂/ſed ꝯtra paſtoꝛe͂ illũ
diuidit. So. Mercenari9 eſt qui plus de
mercede ꝗ̃ de ouiũ ſalute curat. Sicut ſi
q̇s ſecur9 de ſalute ouiũ: ꝓ qua moꝛi eſt
B paratus ſi opoꝛteret/vult etiã ſaluare ſe
ipſum coꝛpoꝛaliter/qꝛ ſic dñs conſuluit.

¶ Queri etiam poteſt vtrũ paſtoꝛ noſter
xp̄s animam. i. vitam ſuam dederit pꝛe
tium pꝛo ouibus. i. fidelib9 ſuis. Uide. iij.
q. xlviij. ar. ij. Et ſecundo. Utrũ xp̄s oues
ſuas ſic certitudinalr̃ cognoſcat vt ſciat
quot ſaluabuntur ⁊ que ita quot ſaluari
nequeant nec pluries: nec paucioꝛes: nec
alie ab illis quas ſcit. Uide. j. q. xxiij. arti.
vij. verita. q. vi. ar. iiij.

Dñica. ij. poſt octa. paſche.

Queſtio. xxxix.

QUeritur vtrum apoſtoli dolen
tes de moꝛte dñi i hoc ipõ di
uine voluntati cõfoꝛmarent̃.
Rñdeo. apoſtoli de moꝛte dñi
ſumme triſtabãtur ⁊ gaudebãt qñ erant
in vera fide ⁊ dilectiõe. Nã ſi paſſio xp̄i
per ſe ⁊ ꝺm ſe cõſideretur: de ea dolebãt:
qꝛ quicunꝙ hʒ charitatem dolet de ini
C qua moꝛte innocẽtis/⁊ tanto magis quã
to magis eſt ſibi dilectus. Sed ſi cõſyde
rentur in oꝛdine ad fructũ inde ſequen
tem qui eſt liberatio mundi: ſic letaban
tur/qꝛ ratiõe fidei hoc credebãt/⁊ ratio
ne charitatis hoc volebant. Utroꝙ aute͂
modo. ſ. volẽdo ⁊ nolendo diuine volũ D
tati cõfoꝛmabant̃. Nolendo quide͂ quia
etiã deus nolebat illam paſſione͂ ꝺm ſe:
imo nullũ maluʒ pene vult niſi ſub rõne
alicuius boni. Et ſilr̃ volendo vt ptʒ. Et
hoc eſt qđ ſub alijs ꝗ́bis dicimus: ⁊ dicit
s. Tho. i. di. vi. art. vlt. ad tertiũ: ꝙ beata
virgo rõne deliberata volebat xp̄i moꝛte͂
quam volũtate naturali abhoꝛret q̇libet
ſctũs. Sed ꝯ. Nam qui ſatis hʒ exultare
nõ confoꝛmat̃ diuine voluntati: ſi multũ
triſtetur/qꝛ exultare eſt extra ſalire pꝛe
letitia qñ. ſ. tanta eſt/vt letus cõtineri nõ
poſſit. Sed dr̃ Zacha. ix. Exulta ſatis ⁊c.
Sol. Qui multũ hʒ exultare non confoꝛ
mat̃ ſi triſtet̃ ea rõne qua hʒ exultare: ſe
cus ſi alia zacharias aũt dicebat exultã
dum eſſe de aduentu ſaluatoꝛis: inꝗ̃tum
erat ſalus ac rede͂ptio mundi: nõ aũt in
quãtũ erat ad iniquiſſimã innocẽtis af
flictione͂/ſʒ ſic de duris cõqueritur Da
uid in perſona xp̄i in pſ. dicens. Queſiui E
[i. deſyderaui naturali deſyderio: maxi
me tp̄e paſſiõis] q̇ ſimul cõtriſtaret̃. ſ. cõ
dolẽdo mihi [fuiſſet eñ magnũ ſolatium
xp̄o afflictio inꝗ̃tũ homo] ⁊ nõ fuit qꝛ. ſ.
quaſi null9 fuit. Fuerũt eñ pauce mulie
res nobiles ⁊ deuote ⁊ pauci diſcipuli.

¶ Queri etiam poteſt vtrum quilibet in
moꝛte parentum vel amicoꝛum flendo ⁊
ploꝛãdo diuine voluntati confoꝛmetur:
Uide. j. diſtin. xl. ar. iij. ⁊ vtrum gaudium
beatificum ſemel habitum de chꝛiſto vi
ſo poſſit a beato vel auferri vel perdi. vi
de. i. ij. q. v. ar. iiij.

Dñica. iij. poſt octa. paſche.

Queſtio. xl.

QUeritur vtrũ expediret apo
ſtolis coꝛpoꝛale͂ xp̄i pſentiã
ꝑdere: Rñdeo ꝙ ſic ꝓpter
duo. Pꝛio qꝛ qñ minus do
nũ pꝛeiudicat bono maioꝛi
expedit illud ꝑdere: ſicut perdit̃ ⁊ abſcin
ditur pes ne totũ coꝛpus pereat. Sʒ bo
num partis ſenſitiue eſt minus ꝗ̃ intelle F
ctiue: cum illa pars ſit inferioꝛ. Igit̃ vbi
ꝑiudicat bono rationis: etiã expedit nos
illo pꝛiuari. Et ita erat in apoſtolis quia

corporalis delectatio diſcipuloꝝ in viſu
pſone ⁊ actuū xp̄i/ ⁊ in auditu v̾boꝝ ita
eos detinebat ꝙ eleuatio mētis eoꝝ ad
B secreta diuinitatis ei⁹ ꝓpediebat. Bed.
in homil. Expedit vobis vt forma ſerui
veſtris ſubtrahat aſpectibus: quatenus
amor diuinitatis apti⁹ vr̄is infigat mēti
bus. Scd̄o. Nā illud aliqd̄ vel poſt qd̄ ſe
quitur ſumma rei pfectio: expedit tali rei
fieri ſicut ei expedit ſua pfectio / q2 illud
eſt cā pfectiōis ſaltē ſine q̄ nō. Sꝫ hmōi
eſt aſcēſio xp̄i/ q2 plenitudo ſpūſſcti dan
da nō erat niſi poſt eam/ vt in alia qōne
patebit. Sed ꝯ. Nā ſi hoc expediebat iō
erat/ q2 illa p̄ntia erat impeditiua ꝯſola
tionis ſpūſſcti. Sꝫ hoc eſt falſum q2 ipſa
erat bona ⁊ ſalutaris. bonū aūt nō repu
gnat bono. Sol. Lꝫ illa p̄ntia eſſet ſaluta
ris. i. ꝯferēs ad ſalutē/ ⁊ nō ꝯ̄ria aduētui
ſpūſſcti directe ⁊ p ſe: neqꝫ cōſolatiōi ei⁹:
tn̄ indirecte ⁊ p accidēs aliqualr̄ illū im
pediebat ꝓpter cōditiōes naturales aīe
nr̄e: cuius intētio ſi diuidat̄ ad plura mi
nuit̄/ ⁊ quāto circa vnū intēdit̄: tāto mi
H nuitur circa illud. Igit̄ ſtāte delectatiōe
⁊ attētiōe aploꝝ ad xp̄i humanitatē: nō
poterat in eis eē ſumma itētio amoris di
uinitatis. Sꝫ ꝯtra hoc. Pͥo: q2 qn̄ potē
tie aīe ſunt ſubordinate: ſi vna i ſuo actu
intēdat̄: intētio ſcd̄e ꝓpter hoc nō remit
tit̄. Sꝫ itellect⁹ coordinat̄ ſenſui ergo ⁊c.
So. Iſtud ꝓcedit qn̄ ille potētie ſunt cir
ca idē. ſicut dū rem aliquaꝫ videmus: nō
minus imaginamur vel intelligim⁹/ ſed
nō eſt ſic in ꝓpoſito/ q2 ſenſus aploꝝum
erat circa humanitatē/ ⁊ intellect⁹ circa
deitateꝫ q̄ ſunt diuerſa. ſcd̄o q2 pari rōne
i patria: vbi cū ſummo gaudio vr̄ hūani
tas nō eēt ſumm⁹ amor in deū. Sol. Nō
eſt ſile. Naꝫ qn̄ aliquoꝝ duoꝝ vnū eſt rō
volēdi aliud: itētio amoris circa vnū nō
eſt cā remiſſiōis circa aliud/ ſꝫ eſt cā vel
effect⁹ itētiōis circa aliud. ſicut itēſe vel
le ſanitatē eſt cā intēſe volēdi medicinā
⁊ intēſa volitio medicine eſt effect⁹ itēſe
volitiōis ſanitatis. Sꝫ in p̄ria de⁹ eſt rō
I intelligēdi ⁊ volēdi oīa. Uñ plus ibi gau
det de diuinitate xp̄i q̄ pl⁹ gaudet de hu
manitate/ ⁊ ecōuerſo. Nō ſic aūt eſt i via
vbi deitatē: nec ſemp amamus: nec ſemp
videm⁹ actualr̄. ſcd̄o Nā ſpūſſctūs eque

potuit eis dari: xp̄o p̄nte ſicut xp̄o abſen
te. q2 eque xp̄s potuit eū dare: cū equalis
eēt ptātis. ergo datiō: ei⁹ nō erat neceſ
ſariū xp̄m abire. So. Negatur ꝯn̄a: q2 lꝫ K
eēt poſſibile hoc xp̄o: nō tn̄ erat ꝯueniēs
q̄diu erat cū eis ſm̄. s. Tho. ſup Io. mul
tiplici rōne. Pͥo ꝓpter eoꝝ diſpoſitio
nē: q2 ſpūſctō cū ſit amor ſpūalis: contra
riat̄ aliquo modo amor carnalis cuiuſ
modi erat quodā modo amor apoſtolo
rum ad xp̄m. Scd̄o ꝓpter auxiliū diuini
conditionem qd̄ maxime cōſueuit adeſſe
qn̄ quis aliīs remediīs et adiutoriīs pri
uatur: ſicut ſunt priuati apoſtoli xp̄o re
cedēte. Uñ ſtatim affuit alius adiutor et
ꝯſolator. Ideo dicit xp̄s. Aliū paraclitū
dabit vobis. Tertio propter dignitatis
xp̄i conſiderationē. ne. ſ. homo. inquātuꝫ
homo crederet̄ eſſe qui dat ſpm̄ſctm̄: qui
exiſtēs cū aplis videbat̄ eſſe quaſi vnus
ex illis. Uñ Io. ix. Nōdū erat ſpūs datus
q2 ieſus nōdū erat glorificatus. Quarto
ꝓpter vnitatē eccleſie conſeruādā: ſicut
Ioānes nullū ſignū fecit/ vt dr̄ Ioan. iiij. L
ne. ſ. populus diuideretur a xp̄o/ ſed ap
pareret xp̄i ſup Ioannē eminentia. diſci
puli eñi xp̄i ita erant replēdi gr̄a ſpūſcti
vt maiora facerēt q̄ ipſe feciſſet/ vt patet
Io. xiiij. Et ideo ſi ante paſſionem fuiſſet
apoſtolis datus: apud multos fuiſſet in
dubiū verſum quiſnā eoꝝ xp̄s eſſet. Ter
tio. Nam qd̄ adducit ad deitatis amorē:
ab illo nō abducit ſed hmōi fuit p̄ſentia
xp̄i ⁊c. So. Alb. mag. ſic dicit. Qn̄ xp̄s ſuā
preſentiaꝫ corporalē exhibuit ſtatum ad
amorē diuinitatis erexit. Et iō exhibuit
ſuam corporalē ſocietatē vt viam/ ſed di
uinam promiſit vt terminū vie. Qui aūt
permanet in hoc qd̄ eſt vie: impeditur a
termino: ⁊ eo fruitur quo deberet vti. Et
hoc eſt ꝙ dicūt ſancti corporalē delecta
tionem in chriſto ſm̄ carnē impediuiſſe
conſolationē ſpiritusſancti. Hec ex illo.
¶ Queri etiam poteſt vtrum plenitudo
ſpiritusſancti dari debuerit in veteri le
ge viſibiliter. Uide. i. diſtin. xvi. Et vtruꝫ M
ſpiritusſanctus accipiat de eo quod eſt
filiī: quaſi ab eo procedens. vide. i. q. xxx
vi. arti. ii. potentia. q. x. arti. iiij.

Dn̄ica. iiij. poſt octa. paſche.

Queſtio. xli.

Queritur vtrū xp̄s i p̄ria
annūtiet nobis de p̄re
palā. Ad ꝙ ſic reſpōdeo
Aliqd̄ annūtiat de ali
quo multipliciter. Pͥo
effectiue. ſicut cā effecti
ua cognitionis. Et hoc
tri plr̄. Pͥo vt cā remota ⁊ Scd̄o vt pxi
maq̄ ē potētia ſicut itellect⁹. Tertio vt ſpēs
A intelligibilis: ⁊ omnis habit⁹ intellect⁹
faciēs ad eliciendū intellectionē. ⁊ ſcd̄o
formalr̄ Et hoc dupliciter. Primo ſicut
intellectio manifeſtat: q̄ ſcꝫ eſt ipſa mani
feſtatio ⁊ ſcd̄o ſicut verbū eſt manifeſta
tiuum tanquam terminus manifeſtatio
nis prim⁹. Tūc rn̄deo p aliquas ꝯcluſio
nes. Prima tā in via q̄ in patria deus. i.
p̄r verbū ⁊ ſpūſſanctus annūtiant nobis
oīa effectiue primo mō: q2 ipē eſt cā p̄ia
oīm: ⁊ ꝯ̄ñr cā remota oīm habetiū ſcd̄as
cās primas: cuiuſmodi eſt nr̄a manife
ſtatio. Secūdo. Effectiue ſcd̄o mō de p̄re
eterno (ſiue ſumat̄ p̄r eſſentialr̄ pro deo
p̄re filio ⁊ ſpūſſctō ſiue pſonalr̄ p pſona
prima i trinitate annūtiat nobis intelle
ctus nr̄ poſſibilis q2 ipſe ſol⁹ eſt potētia
B qua apprehēdimus ⁊ intelligim⁹ in ma
terialia vt pꝫ. iij. de aīa ⁊. ii. poſterio. Ter
tia Effectiue tertio mō de p̄re eterno an
nūtiat nobis per ſpeculū enigmate ſpēs
itelligibilis creature ſenſibilis: q2 iuiſibi
lia dei p ea q̄ facta ſunt intellectu cōſpi
ciunt̄. Rom. i. Sed palā. i. facie ad faciē:
annūtiat nobis ſolū eſſentia diuina: ꝯiū
cta nobis vt ſpēs intelligibilis. ⁊ lumen
glorie ad ipām reqſitū. q2 deus non pōt
faciliter vt ita dicā ſeu eſſentialiter vel
per eſſentiā videri p quacūqꝫ ſilitudineꝫ
creatā ſed ſolum per ipſam diuinā eſſen
tiā: vt ꝓbat doctor angelic⁹. i. q. xii. art. ii.
Quarta formalr̄ aūt primo mō annūtiat
nobis palā de p̄re ſola viſio beatifica. i.
elicita per lumē glie: ⁊ eſſentiā diuinam
tenētē locum ſpē intelligibilis: q2 omnis
alia intellectio noſtra eſt enigmatica. vt
pꝫ ex locis allegatis. Quinta. Formaliter
C aūt ſcd̄o mō ſolum verbū eternū annun
tiat nobis palam de patre. Nā oē verbū
annūtiās nobis de eterno p̄re palam eſt
beatificū. Sed ſolū verbū eternū eſt bea
tificū: q2 nullū aliud v̾bū terminat beatā

viſioneꝫ: vt pꝫ per Ca. in. iiij. di. xlix. q. v.
conclu. v. quibi hꝫ ꝙ beati p intellectio
nē beatificā nō ꝓducunt verbū: ſed ipſa
ad verbū increatū terminat̄. ⁊ p. s. Tho.
i. di. ii. ar. iiij. vbi hꝫ ꝙ beati noiant deū p
verbū ſeu ꝯceptū increatū: ⁊ ꝯ̄ñr deū p il
lud verbū intelligūt. Et hoc eſt qd̄ dr̄ za
cha. c. xiiij. In die illa. ſ. qn̄ deū videbim⁹ D
ſicuti eſt: erit dn̄s vnus. ſ. vere et opinati
ue: ⁊ nomē ei⁹ vnum. i. ſumptū ab vno v̾
bo increato. Sed contra p̄miſſa arguit̄.
Pͥo. Nā ſi fili⁹ dei annūtiat in p̄ria de
patre. i. manifeſtat patrē ⁊ verbum: iō eſt
q2 intellectus ad intelligendum indiget
verbo. Sed hoc eſt falſum: q2 ſenſus eſt
imperfectior in cognoſcēdo q̄ intellect⁹:
⁊ tn̄ cognoſcit p ſolā opationeꝫ ſine alio
in ſe ꝓducto ⁊ ꝯ̄ñr a fortiori ⁊ intellect⁹
So. Sciendum eſt ꝙ ſentire ⁊ intelligere
ſunt opatiōes imanētes ⁊ ꝯuenientes in
hoc ꝙ p neutrā aliqd̄ producit̄ extra ſen
tientē ⁊ intelligētē: imo nec extra poten
tiam ſenſitiuā ⁊ intellectiuam ſed in hoc
differūt: ꝙ per ſentire nihil ꝓducitur in
potentia ſenſitiue: ſed per intelligere in
potētia intellectiua ꝓducit̄ aliud qd̄ eſt
termin⁹ itellectiōis: ⁊ primū ſeu imedia
tum intellectū: ⁊ dr̄ verbum. i. forma ſpe
cularis ad quā aſpiciēs intellectus intel
ligit rem exiſtentem extra aīam q̄ forma E
ſpecularis realiter idē eſt cum ipā intelle
ctione: vt alias dictū eſt. Nō aūt dr̄ie eſt
duplex. Pͥa eſt cōditio ſenſatiōis: q2 ꝓ
pter ſuā imperfectionē ⁊ materialitateꝫ:
nō pōt hr̄e terminū itrinſecū i ſuo princi
pio elicitiuo. Et ſcd̄a q2 ēt hoc non opꝫ:
ꝓpterea: ꝙ obiectuꝫ ſenſationis ſit actu
ſenſibile in reꝝ natura. ⁊ ꝯ̄ñr nō opꝫ ali
qd̄ ꝓduci in quo res ſenſibilis ſentiatur
Sꝫ intellectio ꝓp ſui pfectionē hꝫ intrin
ſecū terminū ⁊ rurſus obiectum itellect⁹
noſtri nō eſt actu intelligibile. ſꝫ opꝫ pro
duci aliqd̄ in quo ⁊ p qd̄ videat̄. i. v̾bum.
vñ ſm̄ aliquos: qn̄ intellectus eſt cogita F
tio nō pertingēs ad rei q̄dditatē: perſeaꝫ
nō ꝓducit̄ v̾bū qd̄ qualr̄ ſit vel paꝛs for
te declarabit̄ Scd̄o: nā ſi intellect⁹ ad in
telligēdū idigeret v̾bo: vt ſic fili⁹ annun
tiet de p̄re vt v̾bū: āgel⁹ itelligēdo eēntiā
ſuā ꝓduceret v̾bū. Sꝫ hoc falſū: q2 qn̄ po
tētia cognoſcitiua hꝫ obiectū actu cogno

ſcibile nō ꝑducit aliq̄ñ i quo illḋ cogno
ſcat̃ vt ptȝ de ſenſu. So. Per qḋlibet in
telligere ꝑducit̃ v̄bū ab aliquo itelligē
G te: ⁊ ſi nō a quolibet: vt ptȝ p. s. Tho. j. q.
xxvij. art. j. Angel9 igit̃ intelligēdo ſe ne
ceſſario ꝑducit v̄bū nō obſtāte ꝙ ſua eſ
ſentia ſit actu itelligibilis: q2 cū due ſint
cauſe nō ꝑducēdi terminū itrinſecū opa
tioni imanēti: cognoſcitiur: iꝑfectio. ſ. ei9
⁊ actualitas obiecti: ſi i angelo eſſet p̄ria
eēt etiā in nobis cū itelligim9 q̇dditatē
aliquā: ⁊ ſic ſcḋa ip̄a ēt eſſet i deo: igit̃ ſi
nec hō nec de9 p̄ſt ſic itelligere niſi ꝑdu
cēdo v̄bū multominꝰ angel9 cuius eſſen
tia eſt min9 itelligibilis q̄ꝫ diuina: ⁊ cu
ius intellectio eſt pfectioꝛ q̄ꝫ hūana. Pro
his ſciēdū eſt: ꝙ quāto act9 eſt altioꝛ: tā
to plura ſibi eminent idētificat ſicut ſen
ſus cōis idētificat ſibi eminētes oēs p̄o
H p̄ios incp̄tū vna vis q̄ eſt ip̄e pōt oia que
p̄ſt illi. Cū igit̃ rō operatiōis ⁊ rō ſiſitu
dinis ſeu rep̄ſitatiui ſit alia et alia: iſtas
duas aliqua cognitio ꝑpter ſuā eminen
tiā ſibi idētificat: vt eadem ſit operatio
et ſpecies repreſentatiua alterius ſicut
etiā de9 q̄ eſt eminētiſſim9 idētificat ſibi
ēt gn̄e diuerſa puta abſolutū ⁊ relatiuū.
¶ Queri ēt pōt vtrū ois petēs i noie xp̄i
exaudiat̃. vide. ij. ij. q. lxxxiij. ar. vij. ſcḋm
⁊ ar. xvj. ⁊. iiij. diſt. xv. q. iiij. lar. xvij. q̄ſitū.
iij. Et vtrum gaudiū ſpirituale qḋ verita
tis contēplationem ſequitur: poſſit vnq̄ꝫ
terminari circa claram cognitionem en
tis infiniti. j. ij. q. iiij. arti. iij.

In die Aſcenſionis.

Queſtio. xlij.

Queritur vtrū ꝯgruū fuerit xp̄m
aſcēdere. Et poſito ꝙ ſic vtruȝ
aſcēderit ſuꝑ oēs celos viſibi
les tm̄: aut viſibiles ⁊ intelli
gibiles tm̄: aut viſibiles intel
ligibiles ⁊ credibiles. Et poſito ꝙ ſuper
oēs etiā credibiles: vtrȝ ſic aſcenderit ſu
per. vltimū oīn vt ſit i ſra vltimi. i. empy
rei ſupficiē ꝯnexā vel extra ꝑm veritatē.
Et poſito ꝙ ſit infra vere: vtruȝ. s. Tho.
I ſic ſenſerit. R̄ñdeo ad p̄mū q̄ſitū. s. Tho.
iij. di. xxij. q. iij. ar. j. ⁊. iij. q. lvij. ar. j. rn̄det
ꝙ xp̄m aſcēdere in celū fuit ꝯueniēs ſibi
Nā locus dȝ eē ꝓportionat9 locato. Sȝ
xp̄s ad vitā incoꝛruptibilē reſurrexerat

⁊ locus celeſtis eſt locus in coꝛruptionis
ſed ꝯ hoc. nā mot9 cū ſit act9 exiſtētis in
potētia eſt act9 imꝑfecti: ⁊ ꝑpter aliquā
indigētiā: ⁊ ꝑpter aliq̇d. meli9. Sed xp̄s
poſt glioſaȝ reſurrectionē nō fuit imꝑfe
ctus: nec indigēs: nec fuit ei meli9 in celo K
q̄ꝫ i terra: g nō aſcēdit. Sol. Per motum
localē nō ponit̃ imobili aliq̄ pfectio: q̄ſi
deſit ei aliq̇d eoꝝ q̄ debēt meſſe: ſȝ poni
tur imperfectio ꝑm q̇d. p hoc ꝙ dū eſt in
iſto loco non eſt in alio: q2 talis mot9 nō
ponit exitū de potentia ad actū intrinſe
cū: ſȝ ad extrinſecū qḋ ꝑm p̄hm. viij. phy
ſi. nō inutat aliq̇d intraneū rei: ſed id qḋ
eſt extra. Non fuit etiā motus xp̄i ꝑpter
aliquā indigentiam/ q2 indigeret ip̄e ex
parte ſua in ſeipſo habere/ ſed propter
nr̄aȝ vt eſſet in loco ꝯueniēti ſibi in quo
nondū erat. Nihil etiā ei acreuit quan
tum ad eſſentialia glorie ꝑm corpus vel
aiam: ſȝ accreuit ei aliq̇d q̄ātuȝ ad loci
decētiā qḋ eſt de bñ eſſe. Et de hac decē
tia gaudiū habuit: nō q2 tūc gaudere in
ciperet cū celū aſcendit: ſed q2 nouo mō
de hoc gauiſus eſt ſicut ḋ re ip̄leta. Fuit
etiam cōueniēs nobis. Prio vt nos q̄ſi i L
poſſeſſionem corpoꝛalē induceret celi:
quā nobis ſanguinis ſui p̄cio emerat.
Scḋo vt ſperem9 nos illud poſſe cōſcen
dere: vbi eſt nr̄a natura. Tertio vt illum
iā nō agnoſcētes ꝑm carnē ſp̄ūalr̃ tm̄ cō
iūgamur illi ⁊ ꝯñr efficiamur idonei ad
dona ſp̄ūſſcti ꝑm ꝙ dictū eſt. Aſcēdit in
altū dedit dona hoibus. Sȝ ꝯ hoc: q2 ſua
p̄ñtia coꝛpalis magis fuiſſet ad nr̄aȝ ſa
lutē q̄ꝫ aſcēſio. So. Illa p̄ñtia i duob9 po
terat eſſe nociua. Prio q̄ntū ad fidē: q2 ꝑȝ
gl. Jo. ij. vidētes eū in foꝛma q̄ erat p̄re
minoꝛ: nō crederēt de facili p̄ri equaleȝ.
Scḋo quātū ad dilectionē. q2 illū non ſo
lū ſp̄ūalr̃: ſȝ ēt carnaliter diligerem9: cuȝ
ip̄o coꝛpoꝛalr̃ cōuerſantes: qḋ eſt de im
pfectiōe dilectiōis. Hec oia. s. Tho. Ad
ſcḋm aūt q̄ſitū idē. iij. par. vbi. s. ar. iiij. ⁊
iij. di. xxij. q. iij. ar. iij. q. v. ſic dicit. Quāto M
aliqua coꝛpa perfecti9 de diuina bonita
te pticipant: tāto oꝛdine coꝛpoꝛali: q̄ eſt
localis ſunt ſupioꝛa. Vñ coꝛpa foꝛmalio
ra ſunt ſuperioꝛa. vt pȝ. iiij. phy. ⁊. ij. celi
q2 per foꝛmā oē coꝛp9 participat diuinū
eſſe vt ptȝ. j. phy. Sȝ de diuina bonitate

plus participat̃ coꝛp9 p gloꝛiā: maxime
coꝛpus xp̄i qḋ inter cetera coꝛpoꝛa glio
ſa maxime refulget glia q̄ꝫ oē coꝛpus na
turale p foꝛmā ſue nature. vñ cōueniētiſ
ſimū ē ſibi ꝙ ſit. s. oia coꝛpoꝛa ꝯſtitutū in
alto. Et iḋ ſuꝑ illud Eph. iiij. Aſcendens
i altū: dicit gl. loco ⁊ dignitate. Sȝ ꝯ hoc
A Naȝ ḋr in p̄s. Dn̄s in tēplo ſcrō ſuo dn̄s
in celo ſedes eius. Sed qḋ eſt in celo: nō
eſt. s. celū. Ergo xp̄s nō aſcēdit ſuꝑ oēs
celos. Sol. Sedes dei ḋr eſſe in celo nō ſi
cut in cōtinēte: ſȝ ſicut in cōtēto. Vñ non
opȝ aliquā partē celi eſſe eo ſuperioꝛē: ſȝ
ipſum eſſe ſuꝑ oēs celos ſicut in pſal. ḋr.
Eleuata eſt magnificentia tua ſuꝑ celos
deus. ſcḋo. Nā coꝛpus xp̄i neceſſario eſt
in loco. Sȝ extra celū nō ē loc9 ꝑȝ p̄hm. i.
celi. Sol. Nō ḋr aſcēdiſſe ſuper celos: q2
ſit extra celū empyreū: ſed q2 in altiſſimā
partē eius aſcendit. Hec oia. s. Tho. Ad
tertiū aūt queſitū dico: ꝙ quidā celi ſunt
viſibiles gratia alicuius ſui. ſ. celi. vij. pla
netarū ⁊ ſtellarū fixarū: q2 hoꝝ q̄libet hȝ
ſaltem vnā ſtellaȝ viſu deprehenſam. Et
B iſti cognoſcunt̃ eſſe diſtincti ex motu ſua
rum ſtellarū q̄ nō ſunt ſemꝑ in eadem di
ſtantia ad inuicē. Quidā aūt non ſunt vi
ſibiles: q2 carēt ſtellis: ſed ſunt intelligibi
les: q2 deprehēdunt̃ in motib9 inferioꝝ.
Et iſti ꝑm aliquos ſunt duo ſupra octa
uā ſpherā ꝑm alios v̄o vnus tm̄. Cū eniȝ
p̄mū mobile tanq̄ꝫ propiquiſſimū ſub
ſtātijs imobilib9. i. angelis minimū de
beat habere de variatione mot9 ꝑm oēs
p̄hos dȝ h̄re vnū motū tm̄ ⁊ ꝯñr octaua
ſphera non eſt primum mobile: q2 ipſa
dep̄hendit̃ moueri tribus motib9 diſtin
ctis. de quib9: alſ. Intelligit̃ igit̃ ꝙ ſupra
ipſam eſt ad min9 vnū celū. foꝛte aūt nō
opȝ ponere plures ſupra eā ꝑpter dictā
rōnē: q2 ip̄a pōt duplici motu moueri ab
vno angelo vel duobus: ⁊ vno a ſuperio
C ri coꝛpoꝛe. Sȝ tm̄ ꝓbabili9 eſt ꝙ ſupra eā
ſint iterū duo celi moti: vt dicunt quidā
aſtrologoꝝ quoꝝ opinionē videt̃ ſeq
ſcrūs Tho. j. ij. di. xiiij. ar. j. ⁊ Alb. mag. ij.
celi. Quoddā autē celū nō eſt viſibile nec
intelligibile p naturaleȝ rōnē. ſed eſt cre
dibile: vt empyreū: quod tenetur autoꝛi
tate. Strabi ⁊ Bede ⁊ Raba. Licet igit̃
poſſet dici ꝙ chriſtus aſcendit ſuper oēs

celos viſibiles: vel etiam intelligibiles.
Et ſic intelligi dictū ap̄li. Eph. iiij. s. alle
gatū q2 antiqui doctoꝛes: vt aug. ⁊ ii. ier.
⁊ hmōi nihil de empyreo dicūt: tm̄ tenen
dū eſt ꝙ aſcēdit etiā ſupra celum credibi
le: q2 coꝛpi nobiliſſimo debet̃ loc9 nobi
liſſim9. Ad quartū q̄ſitū dico: ꝙ aſcendit D
ſupra oēs celos. etiā ſupra vltimū eo mō
q̄ q̄s montē ḋr aſcēdiſſe: q2 maioꝛē partē
eius aſcēdit: q̄uis extremū cacumen pe
dib9 nō ſuꝑauerit: nō autē ſic q̄ſi ſit oino
extra celū. Nā ſi eēt extra oino: neq̄ ipſe
ſctōs: neq̄ ſcti ip̄m videre poſſent: quia
ſp̄ēs viſibiles deferri nō poſſent a viſibi
li: cuȝ nihil eſſet mediū niſi foꝛte miracu
loſe: ⁊ eo mō quo nūc per phātaſiā ſiſitu
dinē habem9 re tabſenti. Nō poſſent ēt
ſe inuicem audire loquētes ⁊ laudantes
deū: q2 nō eſſet mediū p qḋ vox deferret̃
ad aures. Loc9 ēt xp̄i nō haberet gloꝛiā
coꝛpoꝛalē: cū illa nō poſſit eſſe in nihilo:
aut i relatiōe ſituali. Et ponit̃ coꝛp9 xp̄i
nō eſſe i loco: q2 de rōne loci ſunt duo. ſ.
ſupficies cōtinēs ⁊ imobilitas. Nō tm̄ ne
go q̄n poſſit eſſe quodcūq̄ coꝛp9 glioſuȝ E
in ꝯuexo celi vltimi i ſiue oino extra illud:
q2 hoc ꝓbat. s. Tho. vj. qḋlibet. q. arti. ij.
vbi q̄rit vtruȝ coꝛpus glioſum vel ange
lus poſſit eſſe in cōuexo celi empyrei. Ad
quintū q̄ſituȝ dico: ꝙ. s. Tho. ſenſit vt ſu
pra dictū eſt. nō aūt ꝙ coꝛp9 xp̄i ſit omni
no extra vniuerſum. Quod ſuadeo p̄io.
Nā ꝑm ip̄m coꝛp9 xp̄i eſt in loco: ſed ſi eſ
ſet extra celū: nō eſſet i loco ꝑȝ veritatē:
vt ꝓbatū eſt: nec etiam ꝑm. s. Tho. quod
ptȝ. q2 in dicto quodl̃. volēs ꝓbare ꝙ coꝛ
pus glioſum vel angel9 pōt eſſe extra ce
lū vtit̃ hoc medio. ſ. ꝙ neceſſe ē eē i loco:
dependet a p̄imo cōtinēte: ſȝ p̄dicta nō
dependēt a p̄mo continente: ergo nō eſt
neceſſe ꝙ ab aliquo localiter ambiat̃ et
ꝯñr poſſunt ibi eſſe. Scḋo q2 ſi exiſtimaſ
ſet coꝛpus xp̄i eſſe in cōuexo celi: ⁊ ſic in
telligi dictū ap̄li allegatū. nō eſt veroſile F
ꝙ hoc medium omiſiſſet ad ꝓbandū coꝛ
pus glioſum: vel angelū potuiſſe eſſe in
cōuexo celi imo ſuperflue queſiuiſſe illḋ
quia res eſſet aperta. Tertio: q2 hoc ex
preſſe tenet in tertio: vt patet hic ad ſecū
dum argumentuȝ. Quarto: q2 in. iij. par
te vbi. s. dicit locum debere ꝓpoꝛtionari

locato:vt.ſ.ſit incorruptibilis locꝰ incor
ruptibilis rei. Aut igit̃ hoc intelligit̃ de
loco q̃tū ad ſuū materiale.i.ſupficiē lo-
cantis aut q̃tū ad formale.i.relationē ſi-
tualē qua couenit ei imobilitas:aut q̃tū
ad vtrūq;.Si pꝛimū:habeo intētū:qꝛ ex-
tra celum nō eſt ſupficies talis:ſilr ſi ter-
G tiū.Si aūt ſcðm. Cōtra:qꝛ oīs locꝰ eſt in-
corruptibilis illo mō cū ſit imobilis:⁊ ſic
corruptibilia eque vt incorruptibilia ha
berēt locū incorruptibilē:qð ipſe idē ne-
gat.Sꝫ ꝯ hoc arguit̃ ꝙ ſenſerit ipſaꝫ eſſe
extra.Pꝛimo qꝛ ſua rō ſupra inducta ad
ꝓbandū ꝙ aſcēdit ſup oēs celos hoc cō-
cludit.ſol.Illa rō vt ptꝫ intuēti ꝓbat nō
ſolū de xp̄o:ſed etiā de oībꝰ ſctis.Si igit̃
volu̾.s.Th.hoc inferre de xp̄o:etiā alij
ſancti eſſent extra celuꝫ qð ipſe vbiq; ne
gat.Intēdit ergo.s.Th.ꝓbare ꝙ oē cor-
pus glorioſum dignitate trāſcēdit oē na-
turale:⁊ ꝯñr dꝫ habere ſupmū locū inter
corpa:vt dicit in tertio:ita ꝙ ſi ſupra ce-
lū empyreū eſſet locus deberet eſſe in eo:
nō aūt dꝫ eſſe extra locū.Scðo.Nā i.iij.
pte.vbi.ſ.ad pꝛimū dicit ꝙ non opꝫ ali-
H quā partē celi eſſe eo ſuperiorē.Sed ſi eſſet
infra celū:haberet partē ſuperioreꝫ.So.
Negatur minor:qꝛ ipſe in.iiij.vbi clare
negat ipm eſſe extra celū empyreuꝫ dicit
ꝙ aſcēdit in altiſſimā eiꝰ ptem ⁊ ꝯñr nul
lam habet ſupra ſe ſi ipe eſt in altiſſima.
Sed hoc tripl'r pōt intelligi.Uno mō.ſ.
de parte pꝛincipali:q̄ eſt tertia pars celi
empyrei:eo modo quo diuiditur aer in
tria interſtitia ⁊ hierarchia in tres ordi-
nes:⁊ ſic plana ſunt oia.Alio mō de par
te non quidē tertia:nec quacūq; ſimpl'r:
ſed de parte notabili:puta vnius pedis
aut palmi.Et ſic poteſt eſſe verum ſi ſuū
caput eſt pꝛopinquiſſimū ſuperficiei cō-
nexe:licet eam non attingat.Alio mō de
parte quacunq;:⁊ ſic etiā pōt dici eſſe in
celo:⁊ nullaꝫ habere ſupra ſe:ſi ſupficies
vltima ſui capitis in aliquo pūcto attin-
gat ſuperficiem connexam celi.
I ¶ Queri etiā pōt vtrū aſcēſio cōuenerit
xp̄o ſꝫ naturā diuinā vel humanā.Uide
iij.q.lvij.ar.ij.Et vtrum aſcenderit ſupra
oēm creaturam ſpūalem.vide ibi ar.v.

☞ Dñica infra octa.Aſcēſionis.

☞ Queſtio.xliij.

QUeritur vtrū ſpūſſctūs ſuf
ficiēter ꝑhibuerit teſtimo-
niū xp̄o:Rñdeo.Xp̄o teſti
moniū multa ꝑhibuerūt.
Pꝛio moyſes in lege.Io.
vj.De me ille ſcripſit.Se- K
cūdo ꝓphete totiꝰ vet.teſti.Apo.xix.Te
ſtimoniuꝫ.Ieſu eſt ſpūs ꝓphetie.Tertio
Ioā.baptiſta.Io.j.Ecce agnꝰ dei.Quar
to pater in baptiſmo ⁊ trāſfiguratiōe di-
cēs hic eſt filiꝰ meꝰ dilectꝰ.Quinto ſpūſ-
ſctūs eo mō quo dr̄.Sexto opa miracu-
lorū:q̄ nullꝰ alius fecit Io.vj.Opa q̄ ego
facio in noīe pr̄is mei.illa teſtimoniū ꝑ-
hibēt de me.Septimo turba clamātiū in
die palmarū.Bñdictꝰ qui venit in noīe.
dñi.Octauo apl'i Actu.iiij.Uirtute ma-
gna reddebāt apl'i teſtimoniū ⁊c.Spūſ-
ſctūs aūt teſtimoniuꝫ reddidit ei tripl'r.
Pꝛimo armādo diſcipulos ſcia ⁊ cōſtā-
tia ad teſtificādum Matt.x.Nō eñi vos
eſtis q̄ loquimini.Scðo cōicādo ſua do-
na credentibꝰ in xp̄m.Heb.ij.Cōteſtāte
deo ſignis ⁊ ꝓdigijs ⁊ varijs ſpūſcti di-
ſtributionibꝰ.Tertio emolliēdo audien- L
tiū corda pſ.Emitte ſpūm tuum ⁊ creabū-
tur ⁊c.Sufficienter aūt teſtificatꝰ eſt deꝰ
vel ſpūſſctūs quātum requirebat̃.ad cō-
uertendos diſpoſitos ad viā ſue ſalutis.
Nunq̃ eñi deus vult aliquē effectū ꝑ ali
qð medium ꝓducere q̄n illud mediū fa-
ciat oportunū:⁊ ſufficienter diſpoſitū:qꝛ
deus natura nō deficiunt in neceſſarijs.
Sꝫ ꝓdictū teſtimoniū deꝰ ordinabat ad
effectū:q̄ eſt ꝯuerſio mūdi.Uñ cuilibet fa
cienti qð in ſe erat iſtud teſtimoniū erat
ſufficiēs.Sed ꝯ.Nā poſt ſufficiens teſti-
moniū dei nō remanet error nec dubita-
tio:qꝛ teſtimoniū dñi fidele ſapiētiā pre-
ſtans ⁊c.vt dr̄ in pſ.Sed poſt dictū teſti-
moniū remanet error ⁊ dubitatio.Sol.
Qð iſta remāſerint:nō fuit ex inſufficiē-
tia teſtimonij:ſed ex hoim diſpoſitiōe ac
malitia nolentiū doctrinā veritatis acci
pere.Uñ bñ ibi dr̄:paruulis.i.humilibus
⁊ nō ſuperbis.Sed ꝯ.qꝛ dato qð illud te M
ſtimoniū tunc fuerit ſufficiēs:non tñ eſt
mō:qꝛ talis ſigna ⁊ effectus nō videmꝰ.
Sol.Sicut dicit.s.Th.in pꝛincipio.i.cō-
tra gen.qlibet pōt ꝓdicta videre i ſuis ef
fectibus:qꝛ videmus ⁊ legimus mūdum

conuerſum ad credendum ⁊ ſperāduꝫ
tam ardua.Qð ſi hoc ꝑ miracula factuꝫ
eſt:etiā nunc ea videmꝰ in gentiū cōuer-
ſione.Si vō ſine miraculo:etiā hoc fuit
A maximū miraculū ꝙ idiote hoc potuerit
ſine ſignis ⁊ ſine gladio.Sꝫ ꝯ.qꝛ eodeꝫ
mō poſſet rñdere mahumetiſta.So.Nō
eſt verū:qꝛ mahumeth nihil arduū ꝓpo
nit credēdū vel ſperādū ſꝫ ſolū corporea
Et a pꝛincipio ſubiecit ſibi agreſtes:de-
inde vt armorum alios.Unde ipſe dicit
ſe miſſum in probatione gladij:que.ſ.le
nonibus ⁊ ꝓdonibus non deeſt nō autē
miraculorum.Unde de his ſi vis ſanctuꝫ
Tho.vbi.ſ.pulcre diſſerentem.
¶ Queri etiā pōt vtrū aliqua diuina per
ſona etiam modo mittatur inuiſibiliter.
Uide.s.Tho.j.q.xliij.ar.vj.Itē.j.diſ.xv.
q.v.ar.j.Et vtrū cōſcientia erronea obli-
get vel excuſet.Uið.s.Tho.quodlibeto.
xiij.ar.xxvij.⁊.j.ij.q.xix.

☞ In die ſancto Penthecoſtes.

☞ Queſtio.xliiij.

B QUerit̃ vtrū ſpūſſctūs debue
rit viſibiliter mitti:Ad qð.
ſ.Th.j.q.xliij.arti.vij.ſic rñ-
det.Spūiſctō ꝯueniebat vi
ſibiliter mitti:qꝛ deꝰ oibus
ꝓuidet ſm ꝓpꝛiū corū mo-
dū:q̄ quo ad hoīes eſt vt ꝑ viſibilia ad in
uiſibilia ducant̃.Igit̃ ſicut deꝰ ⁊ ꝓceſſio
nes eterne diuinarū perſonarū:ita ⁊ ea-
rum inuiſibiles miſſiōes fuerunt per ali
qua ſenſibilia ſigna demonſtrāda.Nec
tamē rōne huius miſſionis ſpūſſctūs di
ci pōt minor pr̄e ſicut dr̄ filiꝰ:qꝛ creatu-
raꝫ inuiſibilem in q̄ apparuit ſpūſſctūs:
puta colūba:ipſe nō aſſumpſit in vnitatē
perſone:ſicut filius in humanitatem:vt
de eo dicant̃ que dicant̃ de illa creatura:
puta colūba.¶ Sed ꝯ pꝛio.Nā ſi mitte
ret̃ viſibil'r ſpūſſctūs:eſſet hoc ſm nobi-
liſſimā creaturā.i.ſm rōnalem:ſicut ⁊ fi-
C lius ſm eā miſſus eſt.So.Miſſio filij de
buit eſſe ſm rōnalē creaturā cuiꝰ eſt age-
re ⁊ cui cōpetit ſctificari:qꝛ filiū oportuit
declarari:vt ſctificationis autorē.Sctifi
cationis aūt indiciū eſſe potuit oīs alia
creatura.nec oportuit eam q̄ ad indican
dū tm̄ formabat̃ aſſumi a ſpūſctō in vni-
tatē ꝑſone:qꝛ nō aſſumebatur ad agen-
dū aliquid:ſed ad indicandum tm̄.ſctō.
Nā miſſio viſibilis attendit̃ ſm aliquaꝫ
creaturā viſibilem aſſumptā:ſicut miſſio
filij ſm carneꝫ.Sed ſpūſſctus nullā crea
turā aſſumpſit:⁊ cōſequēter non pōt di-
ci ꝙ in aliqua tali ſit niſi forte vt in ſigno D
ſicut ⁊ in ſacris ⁊ figuris legalibus.Igit̃
vel nō mittit̃ viſibil'r vel ſm oia hec miſ-
ſio viſibilis attēdit̃.Sol.Miſſio viſibilis
ſpūſſcti nō attendit̃:ſm viſionē imagina
riā:q̄ eſt viſio ꝓphetica:qꝛ ſm Aug.ij.de
tri.iſta viſio eſt in ſpū per ſpūales imagi
nes corporū colūbā aūt illam ⁊ ignē ocu-
lis viderūt q̄cunq; viderūt.Nec iterū ad
has ſpēs columbe ⁊ ignis ſe habuit ſpūſ
ſctūs vt filiꝰ ad petrā q̄ erat xp̄s qꝛ illa iā
erat ⁊ pactionis modū nūcupata eſt no
mine xp̄i.Colūba aūt ⁊ ignis ille ad hoc
tm̄ ſignificandū repente extiterūt.Sed vi
dent̃ hec ſilia flāme q̄ moyſi apparuit in
rubro:⁊ colūne quā i deſerto ppl's ſeq̄bat̃
⁊ fulgoribꝰ ac tonitruis q̄ fiebant cū lex
daret̃ in mōte:qꝛ ad hoc rerū illarū cor-
poralis extitit ſpēs vt aliq̄d ſignificaret
Nō attēdit̃ et ſm ſigna ſacramentalia q̄ E
ſunt q̄dā res ꝑexiſtētes ad aliq̄d ſignifi-
cādū aſſumpte.Df eñi viſibiliter miſſus
ſpūſſctūs in q̄tū apparuit in q̄buſdā crea-
turis vti ſignis ad hoc ſpāl'r factis.Hec
oia ille.Sꝫ no.ſm.s.Tho.ꝙ filiꝰ viſibil'r
mittit̃ ſolū i natura aſſumpta.ſpūſſctūs
aūt mittit̃ i m'ltiplici ſpē:qꝛ ille ſpēm ſen-
ſibilē i q̄ apparuit.i.hūanitatē nunq̃ depo
ſuit:ſꝫ ſpūſſctūs nullā illarū ſpērū aſſum-
pſit:iō poſt vnā apparuit in alia vt dr̄.s.Th.
¶ Queri etiam pōt circa hoc euange.et
duo ſequētia immediate:vtrū miſſio viſibi
lis fieri debuerit ad patres veteris teſti.
Et vtrū ſpecies i quibus ſit viſibilis miſ
ſio fiant miniſterio angelorū.Et vtrum
miſſio inuiſibilis filij ⁊ ſpūſcti diſtinguan-
tur.Et vtrū miſſio inuiſibilis fuerit poſt
incarnationem plenior q̃ ante:Et vtrū
fiat ſm omne augmētū gratie:De q̄bus
omnibus vide.j.di.xv.vel.j.q.xliij.

☞ In feſto Trinitatis. F

☞ Queſtio.xlv.

QUeritur ſuper illo verbo.Spi
ritus vbi vult ſpirat.Utrum
ſpiritusſanctus vel deus ſit
nunc liber libertate contradic-

etionis ad p̄deſtinandū me vel non p̄de
ſtinandū ita ꝙ poſſit me ēt modo p̄deſti-
nare: ⁊ nō predeſtinare? Rn̄deo. ſ. Tho.
in. j. di. xxxix. q. j. ar. j. in corpore vbi tenet
ꝙ deꝰ pōt nō ſcire qđ ſcit: ſic dicit: Hec
G eſt rō volūtatis vt libere actū ſuum pro-
ducat. Qđ eni͂ fit volūtate non fit neceſſi
tate: vt dicit. s. Aug. vn̄ pōt velle ⁊ non
velle. Sꝫ hoc itelligēdū eſt dū eſt actꝰ in
egrediēdo a voluntate: q2 poſtq̄ꝫ tranſit:
nō ſubiacet facultati eiꝰ. Nō eni͂ pōt nō
voluiſſe qđ voluit. Silr̄ non ſubiacet fa-
cultati eiꝰ: vt vtrūq3 ſimul ꝓducat. Non
eni͂ pōt ſimul velle ⁊ nō velle. Et hoc nō
tm̄ intelligendū eſt de actu ipſius volun-
tatis imediato: ſꝫ de oībꝰ actibus impera
tis a voluntate ſicut cohabitare: loqui: ⁊
hmōi. Cum igit̄ actus diuine volūtatis
ſemper ſit in actu: ⁊ non pertranſiens in
futurū ſemꝑ eſt quaſi in egrediēdo a vo
luntate. Et ideo manet libertas diuine
volūtatis reſpectu ipſius. Vn̄ pōt dici ꝙ
deus pōt velle ⁊ nō velle: hoc non tn̄ pōt
eſſe vt ſimul velit ⁊ non velit: vel vt nunc
H velit poſtmodum nō velit: q2 mutabilis
eſſe nō pōt. Hec ille. Scotꝰ aūt in. xl. diſt.
primi quaſi amplians p̄dicta verba ſan.
Tho. dicit. Si per impoſſibile intellige-
remus deū adhuc nō determinaſſe volū
tatem ſuā ad alterā partem: ſed quaſi de
liberaret vtrū vellet iſtū p̄deſtinare: aut
nō: bn̄ poſſet intellectꝰ nr̄ capere ꝙ ꝯtin
genter ipm̄ p̄deſtinaret vel nō p̄deſtina-
ret: ſicut ptꝫ in actu voluntatis nr̄e. Sed
q2 ſemꝑ recurrimꝰ ad actū volūtatis di-
uine q̄ſi p̄teritū: iō q̄ſi nō ꝯcipimꝰ liberta
tē i volūtate illa ad actū q̄ſi iā ſit poſitus
abſolute a volūtate. Sed iſta imagina-
tio falſa eſt. Illud eni͂ nunc eternitatis in
quo eſt iſte actus ſꝑ pn̄s eſt: ⁊ ita intelli-
gendū eſt de voluntate diuina ſiue voli-
tione eiꝰ vt eſt huiꝰ obiecti ſicut ſi ꝑ ipoſ
ſibile nūc inciperet deus habere velle in
iſto nunc ⁊ ita libere pōt deꝰ in nūc eter-
nitatis velle qđ vult. ſicut ſi ad nihil eſſet
ſua voluntas determinata. Hec ille valde
I debn̄. Sed vt meliꝰ intelligant̄ dicta eo
rū: tria faciā. Pri͂o eni͂ ponā q̄dā funda-
menta: ⁊ ſcđo q̄dā notabilia: ⁊ tertio q̄ſ-
dā ꝯcluſiones. Quātū ad primū funda-
mentū primum eſt ꝙ deus ad extra. i. in

creatura nihil vult neceſſario: ſm̄ fidem
catholicā ⁊ vera phiam. Quicq̄d eni͂ vo-
lēs vult neceſſario: eſt vltimis finis eius
vel ad vltimū finem eius neceſſariū: ſine
quo non vt ptꝫ in nobis ꝑ experientiam. K
qui nihil neceſſario volumus niſi ſit bti
tudo: aut aliquid apprehēſum vt neceſſa
riū ad illam. Sed nulla creatura eſt vlti-
mus finis dei: q2 eſſet eo nobilior neq3 eſt
neceſſaria ſine quo nō ad vltimū finem
eiꝰ: qui. ſ. eſt ſua bonitas: q2 alioq̄ deꝰ nō
poſſet ſine illa eſſe btūs ⁊ ꝑfectꝰ ⁊ ꝯñr ꝑ-
fectio dei dependeret a creatura. Scđm
eſt ꝙ eternitas lꝫ in valore equiualeat in
finito tpi p̄terito ⁊ futuro: tn̄ formalr̄ eſt
aliq̄d indiuiſibile nō hn̄s priꝰ vel poſte-
riꝰ: ſꝫ totū ſimul exn̄s q2 ſic a Boetio dif
finitur. Eternitas eſt interminabilis vi-
te tota ſimul ⁊ ꝑfecta poſſeſſio. Et hoc ſe
quit̄ ꝙ ipſa q̄ꝫtū eſt de ſe ad oīa ꝯparat̄
vt pn̄s q2 in ſe ex q̄ eſt tota ſimul eſt ſolū
pn̄s nō hn̄s partē preteritā vel futurā vt
tp̄s. Ex quo vlteriꝰ ſeq̄t̄ ꝙ futura nō ſunt
futura reſpectu eternitatis: ſed reſpectu
eorꝫ q̄ ſunt in tpe. Tūq2 nō ſūt futura ni- L
ſi reſpectu p̄teritorꝫ ⁊ pn̄tiū q̄ ſtatim erūt
p̄terita. Tū ēt q2 q̄ ſunt in tpe vt futura: ⁊
extra tp̄s vt eternitas: non pn̄t ꝯparari
ſm̄ priꝰ ⁊ poſteriꝰ ſꝫ ſolū ſm̄ pn̄s in quo
aliquo nō ꝯueniūt. Huiꝰ aūt exēplū. s.
Tho. ponit in. ſ. ꝯ. Gen̄. dicēs eternitatē
ita ꝯparari ad ea q̄ ſunt in tpe: ſicut cētrū
circuli ꝯpat̄ ad pūcta ſignata in circūfe-
rētia: ad q̄ oīa ꝯparat̄ vt pn̄s vel coexi-
ſtēs: lꝫ illa adinuicē ꝯparent̄ ſm̄ priꝰ ⁊
poſterius in ſitu. Sꝫ tn̄ adde tu ꝙ in hoc
eſt diſſilitudo: q2 cū oīa pūcta illa ſint ſi
mul in actu: ſiml̄ ⁊ ſemel cētrū ad oīa illa
ꝯparat̄ vt coexiſtēs: ſꝫ q2 ea q̄ tpis decur
ſu ꝓducunt̄ non ſunt ſimul ſꝫ ſucceſſiue
fiūt: iō eternitas ad oīa ꝯpat̄ q̄dē vt pn̄s
q̄n ipa ſūt: ſꝫ nō ꝯparat̄ vt pn̄s ad oīa ſi
mul: ſꝫ ſucceſſiue. Si tn̄ ꝑ ipoſſibile ipa ⁊
oēs tpis ptes ſimul eſſent ipa oībꝰ illis
ꝯpararet̄ vt pn̄s: q2 vt dictū eſt in ea nō
eſt niſi pn̄s: ⁊ q̄ꝫtū de ſe pn̄s eſt ēt futuris M
q̄bꝰ iō nō eſt pn̄s: q2 illa nō ſunt. Tertiū
eſt ꝙ deꝰ ſm̄ ſuū eē ⁊ ſuā operationē: vt dr̄
i li. de cauſ. eſt i eternitate: ſꝫ ſuꝰ effectus
ſequat̄ noiter: ab eterna eius volitione.
Nā ſi eſſe dei vel eiꝰ opatio menſuraret̄
tempore

tpe haberet priꝰ ⁊ poſteriꝰ ⁊ ꝯñr deꝰ mu
taret̄. Si aūt mēſuraret̄ euo ſicut eſſe celi
⁊ angeli: nō eſſet quidē priꝰ ⁊ poſterius
in illo vel in illa operatiōe: q2 ſicut eter-
A nitas: ita vt euū eſt totū ſimul: ſed tn̄ illi
eſſe vel operatione poſſet prius et poſte-
rius ꝯtingi: ſicut ipſi eē celi ꝯtingit priꝰ
⁊ poſteriꝰ ſm̄ motū localē: eē vō angeli
ſm̄ ſucceſſionē affectionū ⁊ itellectionū.
Quartum eſt ꝙ diuina ꝓuidentia nō ex-
cludit cauſas ſcđas ꝯtingentes vt ex
ꝑimur: imo cauſas includit: vt ꝓbat. s.
Tho. j. q. xxij. ar. vij. Quantum ad ſcđm
notādū eſt. Primo ꝙ q̄n in ſubiecto alicu-
ius ꝓpoſitiōis eſt terminꝰ ꝯcꝰ: q̄. ſ. ſig̃t
ſubſtātiā ⁊ qualitatē inherentē: vt ly al-
bū qđ ſig̃t aliquo mō ⁊ rē albam ⁊ ipſam
albedinē pōt intelligi ꝙ predicatum di-
cte ꝓpoſitiōis dupliciter attribuat̄ ſubie
cto. ſ. gratia ſubſtātie p̄ciſe ⁊ gratia ſub-
ſtātie ⁊ accidētis ſimul Iuxta qđ diſtigui
tur talis ꝓpoſitio: dicēdo ꝙ pōt eſſe diui
ſa ⁊ ꝯpoſita. Exēpli gr̄a dicendo: albuꝫ
B pōt eſſe nigrū: ſi poſſe eſſe nigrum attri-
buat̄ ſubiecto gr̄a ſubſtantie: eſt propoſi-
tio diuiſa ⁊ vera: q2 ſubſtantia q̄ eſt alba
pōt eſſe nigra: ſed ſi attribuat̄ etiam gra
tia accidētis. i. albedinis: eſt ꝯpoſita et
falſa: q2 huic toto qđ eſt ſubſtātia ⁊ albe-
do nō pōt ꝯuenire nigredo. Notandū
eſt ſcđo ꝙ vt ptꝫ. v. Metaph. dupliciter
dicit̄ poſſibile. ſ. ſm̄ ſe ⁊ in ordine ad ali
quā potētiā: ſiue ſub alijs verbis logice
⁊ naturaliter. Poſſibile ſm̄ ſe. i. logice:
eſt illud qđ in terminis nō hꝫ repugnan
tiā: vt Socrates cecus videt. Et ſilr̄ im-
poſſibile dr̄ qđ ex terminis repugnat vt
hō eſt ſine rōne. Poſſibile naturaliter
eſt qđ alicui eſt poſſibile ꝑ aliquā poten
tiā: ⁊ impoſſibile qđ ſm̄ aliquā potentiā
non eſt ei poſſibile: ſicut habenti oculos
poſſibile eſt videre: ceco autē eſt impoſ
ſibile: lꝫ nō ſit repugnātia terminorū: q2
C cecus nō hꝫ potētiā vt videat. Quicquid
aūt eſt poſſibile naturaliter eſt ēt poſſi-
bile logice: ⁊ q̄cq̄d poſſibile logice: eſt
ēt poſſibile naturaliter vel fuit. Qđ ideo
dico q2 deꝰ hꝫ naturalē potētiā: reſpectu
oīs poſſibilis logici: cū illđ nō includat
ꝯtradictionē: ſed tn̄ illud poſſibile ali-
q̄n perdit rōnē poſſibilis ⁊ tranſit in ne

ceſſariū ⁊ ꝯñr deſinit eſſe obiectū diuine
potētie: q̄ prius ſe extendebat in illud: ſi-
cut. Adā nō fuiſſe aliq̄n deꝰ facere pote
rat: ſed nō mō. ¶ Notandū eſt tertio qđ
vt ſequit̄ ex ſcđo notabili aliud eſt ſocra
tē poſſe velle aliq̄d: aliud poſſibile eſt ꝙ D
ſocrates velit aliq̄d: q2 in pri͂o importat̄
poſſibile naturale: in ſcđo vō logicū. Cū
igit̄ ſocrates in inſtātia: vult aliq̄d: puta
b. in eodem inſtāti poſſibile eſt logice ſo
cratē nō velle. b. ſꝫ vtrū ſocrates poſſit
nō velle. b. ſiue vtrū ſit poſſibile natura-
le ē dubiū. Quibuſdā āt vr̄ ꝙ ſic. qđ ſi ve-
rū eēt multo magis eſſent vē ꝯcluſiones
ponēde. Sꝫ ego credo ꝙ tūc. i. in inſtāti
a. ſocratē nō velle. b. ſit poſſibile logicū
⁊ nō naturale: quiā nec potētia ſocratis
nec dei ſeſe pōt ad illud extendere: q2 cū
dei potētia facere nō poſſet vt in inſtāti
in quo eſt volitio. b. ipſa non ſit: q2 ſimul
eēt ⁊ nō eſſet. nō pōt ēt facere ꝙ in eodē
ſit nolitio aut nō volitio q2 ſimul eſſent
ꝯdictoria: vl̄ ꝯtia: ⁊ ꝯñr ēt ꝯtradictoria.
Hoc etiaꝫ videt̄ ſentire Scotus. xxxviij.
primi ſcꝫ ꝙ illud poſſibile ſit logicuꝫ: nō E
aūt naturale. Et ſi dicat̄ ꝙ. s. Th. i vbis
ſ. alleg. dt ꝙ volūtas libere ꝓducit actuꝫ
ſuū q̄n ipſe actꝰ ē i egrediēdo. i. in inſtan
ti in quo ingredie͂t. Dico ꝙ iſta glo. non
eſt bona ſꝫ intelligit̄ in egrediēdo. i. quā
do imminet vt egrediat̄: ita ꝙ adhuc nec
trāſiuit in p̄teritū nec incipit tranſire:
ſed incipit eſſe preſens: q2. ſ. tunc nō eſt:
⁊ fere ſtatim erit. Hoc aūt ptꝫ eſſe de mē
te eiꝰ ex duobꝰ. Primo ex verbis ſupra
allegatis: cū dixit. Cū igit̄ actus diuine
volūtatis ſemꝑ ſit in actu: ⁊ nō pertran-
ſiēs in futurū: ſemper quaſi in egredien
do a voluntate. Vbi nota in futurū. i. re-
ſpectu futurorū nō aūt preteritorum vel
p̄ſentiū. Sed q2 poſſet aliquis dicere. ꝙ
liber eſt incorrectus: ⁊ ꝓ ly futurum dꝫ
habere ly in p̄teritū: q̄ꝫ ꝙ oēs libri quos
vidi hābeant in futurū: niſi ſint abraſi et
reſcripti. Ideo dico qđ hoc patet ſecun-
do: q2 ipſe in. xliiij. diſ. primi. q. j. arg. iiij.
in corpore ſic dicit. Potentia actiua eſt F
reſpectu alicuius operādi. Vnde quādo
aliq̄d eſt iam determinatū vt ſit preſens
in actu vel in preteritum tranſit poſſi-
bilis rationem amittit. Et ideo dicitur

etionis ad p̄deſtinandū me vel non p̄de
ſtinandū ita ꝙ poſſit me ēt modo p̄deſti-
nare: ⁊ nō predeſtinare? Rn̄deo. ſ. Tho.
in. j. di. xxxix. q. j. ar. j. in corpore vbi tenet
ꝙ de⁹ pōt nō ſcire qđ ſcit. ſic dicit. Hec
G eſt rō volūtatis vt libere actū ſuum pro-
ducat. Qđ eñ fit volūtate non fit neceſſi
tate: vt dicit. s. Aug. vñ pōt velle ⁊ non
velle. Sꝫ hoc itelligēdū eſt dū eſt act⁹ in
egrediēdo a voluntate: q2 poſtq̄ tranſit:
nō ſubiacet facultati ei⁹. Nō eñ pōt nō
voluiſſe qđ voluit. Silr̄ non ſubiacet fa-
cultati ei⁹: vt vtrūq̧ ſimul ꝑducat. Non
eñ pōt ſimul velle ⁊ nō velle. Et hoc nō
tm̄ intelligendū eſt de actu ipſius volun-
tatis imediato: ſꝫ de oib⁹ actibus impera
tis a voluntate ſicut cohabitare: loqui: ⁊
hmōi. Cum igiť actus diuine volūtatis
ſemper ſit in actu: ⁊ non pertranſiens in
futurū ſemꝑ eſt quaſi in egrediēdo a vo
luntate. Et ideo manet libertas diuine
volūtatis reſpectu ipſius. Vñ pōt dici ꝙ
deus pōt velle ⁊ nō velle: hoc non tñ pōt
eſſe vt ſimul velit ⁊ non velit: vel vt nunc
H velit poſtmodum nō velit: q2 mutabilis
eſſe nō pōt. Hec ille. Scot⁹ aūt in. xl. diſt.
primi quaſi amplians p̄dicta verba ſan.
Tho. dicit. Si per impoſſibile intellige-
remus deū adhuc nō determinaſſe volū
tatem ſuā ad alterā partem: ſed quaſi de
liberaret vtrū vellet iſtū p̄deſtinare: aut
nō: bñ poſſet intellect⁹ nr̄ capere ꝙ ꝯtin
genter ipm̄ p̄deſtinaret vel nō p̄deſtina-
ret: ſicut ptꝫ in actu voluntatis nr̄e. Sed
q2 ſemꝑ recurrim⁹ ad actū volūtatis di-
uine q̄ſi p̄teritū: iō q̄ſi nō ꝯcipim⁹ liberta
tē i volūtate illa ad actū q̄ſi iā ſit poſitus
abſolute a volūtate. Sed iſta imagina-
tio falſa eſt. Illud eñ nunc eternitatis in
quo eſt iſte actus ſꝑ pñs eſt: ⁊ ita intelli-
gendū eſt de voluntate diuina ſiue voli-
tione ei⁹ vt eſt hui⁹ obiecti: ſicut ſi ꝑ impoſ
ſibile nūc inciperet deus habere velle in
iſto nunc ⁊ ita libere pōt de⁹ in nūc eter-
nitatis velle qđ vult. ſicut ſi ad nihil eſſet
ſua voluntas determinata. Hec ille. val-
I debñ. Sed vt meli⁹ intelligant̃ dicta eo
rū: tria faciā. Primo eñ ponā q̄dā funda-
menta: ⁊ ſcđo q̄dā notabilia: ⁊ tertio q̄ſ-
dā ꝯcluſiones. Quātū ad primū funda-
mentū primum eſt ꝙ deus ad extra. i. in

creatura nihil vult neceſſario: ſm̄ fidem
catholicā ⁊ verā phiam. Quicq̄d eñ vo-
lēs vult neceſſario: eſt vltimis finis eius
vel ad vltimū finem eius neceſſariū: ſine
quo non vt ptꝫ in nobis ꝑ experientiam. K
qui nihil neceſſario volumus niſi ſit bti
tudo: aut aliquid apprehēſum vt neceſſa
riū ad illam. Sed nulla creatura eſt vlti-
mus finis dei: q2 eſſet eo nobilior: neq̧ eſt
neceſſaria ſine quo nō ad vltimū finem
ei⁹: qui. ſ. eſt ſua bonitas: q2 alioq̄ de⁹ nō
poſſet ſine illa eſſe btūs ⁊ ꝑfect⁹ ⁊ ꝯñr ꝑ-
fectio dei dependeret a creatura. Scđm
eſt ꝙ eternitas lꝫ in valore equiualeat in
finito tpi p̄terito ⁊ futuro: tñ formalr̄ eſt
aliq̄d indiuiſibile nō hñs pri⁹ vel poſte-
ri⁹: ſꝫ totū ſimul exñs q2 ſic a Boetio diffinitur.
Eternitas eſt interminabilis vi-
te tota ſimul ⁊ ꝑfecta poſſeſſio. Et hoc ſe
quit̃ ꝙ ipſa q̄tū eſt de ſe ad oia cōparat̃
vt pñs q2 in ſe ex q̄ eſt tota ſimul eſt ſolū
pñs nō hñs partē preteritā vel futurā vt
tp̄s. Ex quo vlteri⁹ ſeq̄t̃ ꝙ futura nō ſunt
futura reſpectu eternitatis: ſed reſpectu
L eoꝝ q̄ ſunt in tp̄e. Tū q2 nō ſūt futura ni-
ſi reſpectu p̄teritoꝝ ⁊ pñtiū q̄ ſtatim erūt
p̄terita. Tū ēt q2 q̄ ſunt in tp̄e vt futura: ⁊
extra tp̄s vt eternitas: non pñt cōparari
ſm̄ pri⁹ ⁊ poſteri⁹ ſꝫ ſolū ſm̄ pñs in quo
aliquo nō cōueniūt. Hui⁹ aūt exēplū. s.
Tho. ponit in. j. ꝯ. Gen. dicēs eternitatē
ita cōpari ad ea q̄ ſunt in tp̄e: ſicut cētrū
circuli ꝯpat̃ ad pūcta ſignata in circūfe-
rētia: ad q̄ oia cōparat̃ vt pñs vel coexi-
ſtēs: lꝫ illa adinuicē cōparent̃ ſm̄ pri⁹ ⁊
poſterius in ſitu. Sꝫ tñ adde tu ꝙ in hoc
eſt diſſilitudo: q2 cū oia pūcta illa ſint ſi
mul in actu: ſimil̃ ⁊ ſemel cētrū ad oia illa
ꝯparat̃ vt coexiſtēs: ſꝫ q2 ea q̄ tp̄is decur
ſu ꝑducunt̃ non ſunt ſimul ſꝫ ſucceſſiue
fiūt: iō eternitas ad oia ꝯpat̃ q̄dē vt pñs
qñ ipa ſūt: ſꝫ nō ꝯparat̃ vt pñs ad oia ſi
mul: ſꝫ ſucceſſiue. Si tñ ꝑ ipoſſibile ipa ⁊
oēs tp̄is ptes ſimul eſſent ipa oib⁹ illis
cōpararet̃ vt pñs: q2 vt dictū eſt in ea nō
eſt niſi pñs: ⁊ q̄tū de ſe pñs eſt ēt futuris M
q̄b⁹ iō nō eſt pñs: q2 illa nō ſunt. Tertiū
eſt ꝙ de⁹ ſm̄ ſuū eē ⁊ ſuā opationē: vt dꝫ
i li. de cauſ. eſt i eternitate: ſꝫ ſu⁹ effectus
ſequat̃ nouiter: ab eterna eius volitione.
Nā ſi eſſe dei vel ei⁹ opatio menſuraret̃
tempore

tp̄e haberet pri⁹ ⁊ poſteri⁹ ⁊ ꝯñr de⁹ mu
taret̃. Si aūt menſuraret̃ euo ſicut eſſe celi
⁊ angeli: nō eſſet quidē pri⁹ ⁊ poſterius
in illo vel in illa operatiōe: q2 ſicut eter-
A nitas: ita vt euū eſt totū ſimul: ſed tñ illi
eſſe vel operatione poſſet prius et poſte-
rius cōiūgi: ſicut ipſi eē celi cōiūgit̃ pri⁹
⁊ poſteri⁹ ſm̄ motū localē: eē v̄o angeli
ſm̄ ſucceſſionē affectionū ⁊ itellectionū.
Quartum eſt ꝙ diuina ꝓuidentia nō ex-
cludit cauſas ſecūdas cōtingentes vt ex
ꝑimitur: imo cauſas includit: vt ꝓbat. s.
Tho. j. q. xxiij. ar. vij. Quantum ad ſcđm
notādū eſt. Primo ꝙ qñ in ſubiecto alicu-
ius ꝓpoſitiōis eſt termin⁹ ꝯct⁹: q̄. ſ. ſig̃t
ſubſtātiā ⁊ qualitatē inherentē: vt ly al-
bū qđ ſig̃t aliquo mō ⁊ rē albam ⁊ ipſam
albedinē pōt intelligi ꝙ predicatum di-
cte ꝓpoſitiōis dupliciter attribuat̃ ſubie
cto. ſ. gratia ſubſtātie p̄ciſe ⁊ gratia ſub-
ſtātie ⁊ accidētis ſimul. Iuxta qđ diſtigui
tur talis ꝓpoſitio: dicēdo ꝙ pōt eſſe diui
ſa ⁊ cōpoſita. Exēplꝫ grā dicendo: albuꝫ
B pōt eſſe nigrū: ſi poſſe eſſe nigrum attri-
buat̃ ſubiecto grā ſubſtantie: eſt propoſi-
tio diuiſa ⁊ vera: q2 ſubſtantia q̄ eſt alba
pōt eſſe nigra: ſed ſi attribuat̃ etiam gra
tia accidētis. i. albedinis: eſt cōpoſita et
falſa: q2 huic toto qđ eſt ſubſtātia ⁊ albe-
do nō pōt cōuenire nigredo. Notandū
eſt ſcđo ꝙ vt ptꝫ. v. Metaph. dupliciter
dicit̃ poſſibile. ſ. ſm̄ ſe ⁊ in ordine ad ali
quā potētiā: ſiue ſub alijs verbis logice
⁊ naturaliter. Poſſibile ſm̄ ſe. i. logice:
eſt illud qđ in terminis nō hꝫ repugnan
tiā: vt Socrates cecus videt. Et ſilr̄ im-
poſſibile dꝛ qđ ex terminis repugnat vt
hō eſt ſine rōne. Poſſibile naturaliter
eſt qđ alicui eſt poſſibile ꝑ aliquā poten
tiā: ⁊ impoſſibile qđ ſm̄ aliquā potentiā
non eſt ei poſſibile: ſicut habenti oculos
poſſibile eſt videre: ceco autē eſt impoſ
ſibile: lꝫ nō ſit repugnātia terminoꝝ: q2
C cecus nō hꝫ potētiā vt videat. Quicquid
aūt eſt poſſibile naturaliter eſt ēt poſſi-
bile logice: ⁊ q̄cq̄d poſſibile logice: eſt
ēt poſſibile naturaliter vel fuit. Qđ ideo
dico q2 de⁹ hꝫ naturalē potētiā: reſpectu
ois poſſibilis logici: cū illđ nō includat
cōtradictionē: ſed tñ illud poſſibile ali-
qñ perdit rōnē poſſibilis ⁊ tranſit in ne

ceſſariū ⁊ ꝯñr deſinit eſſe obiectū diuine
potētie: q̄ prius ſe extendebat in illud: ſi-
cut. Adā nō fuiſſe aliqñ de⁹ facere pote
rat: ſed nō mō. ¶ Notandū eſt tertio qđ
vt ſequit̃ ex ſcđo notabili aliud eſt ſocra
tē poſſe velle aliq̄d: aliud poſſibile eſt ꝙ D
ſocrates velit aliq̄d: q2 in primo importat̃
poſſibile naturale: in ſcđo v̄o logicū. Cū
igit̃ ſocrates in inſtātia: vult aliq̄d: puta
b. in eodem inſtāti poſſibile eſt logice ſo
cratē nō velle. b. ſꝫ vtrū ſocrates poſſit
nō velle. b. ſiue vtrū ſit poſſibile natura-
le ē dubiū. Quibuſdā āt vr̄ ꝙ ſic. qđ ſi ve-
rū eēt multo magis eſſent v̄e ꝯcluſiones
ponēde. Sꝫ ego credo ꝙ tūc. i. in inſtāti
a. ſocratē nō velle. b. ſit poſſibile logicū
⁊ nō naturale: quiā nec potētia ſocratis
nec dei ſeſe pōt ad illud extendere: q2 cū
dei potētia facere nō poſſet vt in inſtāti
in quo eſt volitio. b. ipſa non ſit: q2 ſimul
eēt ⁊ nō eſſet. nō pōt ēt facere ꝙ in eodeꝫ
ſit nolitio aut nō volitio q2 ſimul eſſent
ꝯdictoria: vl̃ ꝯtria: ⁊ ꝯñr ēt ꝯtradictoria.
Hoc etiaꝫ videt̃ ſentire Scotus. xxxviij.
primi ſcꝫ ꝙ illud poſſibile ſit logicuꝫ: nō E
aūt naturale. Et ſi dicat̃ ꝙ. s. Th. i v̄bis
ſ. alleg. dt ꝙ volūtas libere ꝓducit actuꝫ
ſuū qñ ipſe act⁹ ē i egrediēdo. i. in inſtan
ti in quo ingredit̃. Dico ꝙ iſta glo. non
eſt bona ſꝫ intelligit̃ in egrediēdo. i. quā
do imminet vt egrediat̃: ita ꝙ adhuc nec
trāſiuit in preteritū nec incipit tranſire:
ſed incipit eſſe preſens: q2. ſ. tunc nō eſt:
⁊ fere ſtatim erit. Hoc aūt ptꝫ eſſe de mē
te ei⁹ ex duob⁹. Primo ex verbis ſupra
allegatis: cū dixit. Cū igit̃ actus diuine
volūtatis ſemꝑ ſit in actu: ⁊ nō pertran-
ſiēs in futurū: ſemper quaſi in egredien
do a voluntate. Vbi nota in futurū. i. re-
ſpectu futuroꝝ nō aūt preteritorum vel
p̄ſentiū. Sed q2 poſſet aliquis dicere ꝙ
liber eſt incorrectus: ⁊ ꝓ ly futurum dꝫ
habere ly in p̄teritū: q̄tū ꝙ oēs libri quos
vidi hābeant in futurū: niſi ſint abraſi et
reſcripti. Ideo dico qđ hoc patet ſecun-
do: q2 ipſe in. xliiij. diſ. primi. q. j. arg. iiij.
in corpore ſic dicit. Potentia actiua eſt F
reſpectu alicuius operādi. Unde quādo
aliq̄d eſt iam determinatū vt ſit preſens
in actu vel in preteritum tranſit poſſi-
bilis rationem amittit. Et ideo dicitur

ꝙ deus illud facere nõ põt. Hec ille. Si
aũt aliqd factũ pñs amittit ratione poſ-
ſibilis:ꝛ ꝯñr induit rationem neceſſarij
F opꝫ oppoſitũ eius inducere ratioẽ im-
poſſibilis naturalis:ꝛ ſi nõ logici. ¶ No
tandũ eſt quarto ꝙ ex dictis ſequit hanc
eſſe differẽtiã inter ſocratẽ in a. inſtanti
volentẽ b. ꝛ deũ ſit' volẽtẽ b. in inſtãti c.
puta in nunc eternitatis:qꝛ ſocratẽ non
velle. b. in a. eſt poſſibile ſolũ logice:non
aũt naturaliter:ſꝫ deũ in c. nõ velle b. eſt
poſſibile vtroqꝫ mõ qꝛ de⁹ i creatura ni-
hil niſi vult libere ꝯdictorie ſi illõ ſit fu-
turũ. Unde in eo inſtãti in quo vult põt
nõ velle alioq̃ cũ nihil velit niſi in vno
inſtãti. i. c. ſi in illo nõ poſſet non velle q̃
vult non eſſet liber i volẽdo ad extra cõ
tra premiſſa. Proximã aũt hui⁹ differen
tie cauſam ſi deo placuerit aſſignabo in
breui. ¶ Quãtũ ad tertiũ prima ꝯcluſio
eſt hec. Deus ab eterno libere predeſti-
nauit vel meli⁹ p̃deſtinat oẽs electos li-
bertate cõtradictionis:ita ꝙ poterat nõ
p̃deſtinare. Si eñ nõ predeſtinabat li-
H bere ſꝫ neceſſario:ẽt neceſſario volebat
ſalutẽ electorũ qꝛ in p̃deſtinatione inclu
ditur volũtas de ſalute p̃deſtinati. Sed
illã ſalutẽ non' volebat neceſſario:qꝛ in
creatura nihil vult neceſſario ꝛc. Secun
da concluſio. Deus nũc ita libere prede-
ſtinat eos qui adhuc nõ ſunt ſaluati ſi-
cut ab eterno libere predeſtinabat eos q̃
iam ſunt ſaluati. Nã ſi non eſſet ſic:ideo
eſſet vel quia deus perdidit ſuam liber-
tatem vel qꝛ ſalus futura aliquorum per
didit ſuam poſſibilitatem ꝛ acquiſiuit
neceſſitatẽ vel ipoſſibilitatẽ. Nõ primũ
Tũ qꝛ act⁹ volũtatis dei nõdũ eſt muta-
tus vt trãſiuerit in p̃teritũ:ſed adhuc eſt
in illo nunc in quo eſt elicit⁹ ꝛ ꝯñr nunc
elicit ſicut ꝛ ab eterno:ꝛ ꝯñr nunc vt tũc
eſt liber: Tũ qꝛ p illo inſtãti in quo deus
aliqd vult:põt nõ velle illud ſi ſit futurũ
vt probatũ eſt. Nec ſcdm:qꝛ futura per
I cãs ꝯtingẽtes cuiuſmodi eſt ſalus que eſt
p volũtatẽ q̃diu ſunt futura ſunt factibi-
lia:et ꝯñr poſſibilia. Tertio. Neceſſe eſt
hoiem p̃deſtinatum cõtingẽter. i. per li-
berũ arbitriũ ſaluari ꝛ p̃ſcitum cõtingẽ-
ter damnari. Nam omnis voluntas nõ
impedibilis vt diuina producit effectuꝫ
eo modo quo vult eũ pduci. i. libere vel
cõtingẽter ꝛ ꝯñr p̃deſtinati ſaluantur eo
modo quo deus vult. i. libere ꝛc. Sed cõ
tra primã cõcluſionẽ. Nã ab eterno aut
de⁹ p̃deſtinabat aut non. Si primũ igit
nõ poterat nõ p̃deſtinare:ꝛ ſi ſecundum K
nõ poterat p̃deſtinare: qꝛ vtrobiqꝫ ſeqt
ꝙ mutaret. So. p̃deſtinabat petrũ et po-
terat illum nõ p̃deſtinare abſolute:licet
non ſuppoſito ꝙ p̃deſtinaret. Et ſic po-
nat ꝙ nõ p̃deſtinaret Petrũ: nõ ſequit
ꝙ mutet ſꝫ ꝙ nũquã illũ predeſtinaſſet.
Altera eñ pars cõtradictionis poſita in
talib⁹ deponit aliã eternaliter. Contra
ſecundã. Nã omne p̃teritum neceſſe eſt
eſſe p̃teritũ. Sed actus predeſtinationis
ſaluãdoꝝ eſt preteritus. Tum qꝛ hoc im
portat ly p̃. Tum quia eſt eternus. Solu.
uno non eſt preteritus ſed eſt preſens ad
primũ tamẽ dico:ꝙ ly pre. importat an-
teceſſionẽ:ſed dupliciter aliquid antece-
dit aliud. Primo:qꝛ eſt in eodem ordine
cum illo ꝛ non eſt ſimul ſicut vnus pun-
ctus circũferẽtie circuli antecedit aliud:
ꝛ vna hora dici aliã. Et ſecũdo:qꝛ nõ eſt
in eodẽ ordine:ſed coexiſtit priori exiſten L
ti in eodẽ ordine ſicut ſi dicamus cẽtruꝫ
circuli vt cointelligitur:ꝛ coaſſumit vni
puncto circũferentie:precedere alia pun
cta que ſequuntur illuꝫ cui coaſſumitur.
Et iſta modo eternitas ꝛ predeſtinatio
p̃cedit hãc diem qꝛ coexiſtebat diei eter-
ne. Et ſic pꝫ ad ſcdm. Cõtra tertiã. Nam
ex cauſa coaſſumpto vero ſequit falſum
ſic. Quicunqꝫ neceſſario dãnat contingẽ
ter:non põt cõtingẽter ſaluari qꝛ eo mõ
quo aliquid neceſſe eſt eſſe neceſſe eſt op
poſitũ nõ eſſe:ꝛ cõſequenter impoſſibile
eſt eſſe. Sꝫ p̃ſcit⁹ neceſſario dãnat cõtin
gẽter nõ põt cõtingẽter. i. libere ſaluari.
So. ſi minor intelligat de neceſſitate ab
ſoluta:eſt falſa:ſi de conditionata eſt ve-
ra:ſed nõ infert impoſſibilitatẽ cõcluſio
nis niſi cõditionatã. q. ſ. ex ſuppoſitione
ꝙ p̃ſcitus ſit p̃ſcitus:nõ põt ſaluari. Et ſi
dicatur ꝙ eſt neceſſe ipm eſſe p̃ſcitũ:hoc
nego. qꝛ s. Tho. dicit in. xxxix. diſt. j. q. ij.
ar. j. ad p̃mũ ſic. Actus diuine ſciẽtie nun M
q̃ trãſit in preteritũ:ſed ſemp eſt in actu:
iõ ſemp manet i libertate volũtatis. Hec
ille. Uñ ſicut deus nunc libere p̃deſtinat

ita ẽt libere p̃ſcit ac reprobat. Hec ſunt
q̃ breuiter ſcribere volui vt ſatiſfacerem
p modulo meo ingenij ꝛ hũanis. verũtñ
mihi vr ꝙ oĩ aie ſatiſfacere debeat hoc
ꝙ de⁹ iubet fieri bona:ꝛ mala vitari:p-
mittẽs bonis p̃mia ꝛ infinitãs penas ini-
quis. Si autẽ deus iſta mãdat:factibilia
ſunt:alioq̃ eſſet iniqu⁹ ſi hoc ſciẽs mãda
A ret vel inſcius. ſ. ignorãter. Plus autẽ dꝫ
hõ deo q̃ ſibi credere:qꝛ rudes ſumus:
nec poſſum⁹ intelligere groſſiſſima etiã
q̃ ſentim⁹ vt pote vñ eſt ꝙ palee cõſeruẽt
niues ꝛ maturẽt eniſpilia:cum illud fri-
gus ꝛ hoc calor efficiat.

Dñica. j. poſt feſtũ Trini.

Queſtio. xlvj.

Queritur vtrum damnati gau-
deant de penis inimicoꝝ ſuo-
rum damnatorum ſicut iſte vi
detur voluiſſe de pena paren
tuꝫ. Rñdeo. s. Tho. iij. quod-
lib. ar. xxiiij. ſic dicit. Licet idẽ ſm diuer-
ſas rões ſit delectabile ꝛ triſte:tamen
ſimpliciter dr tale a deo quod preeminet
ab eo vero qd eſt minus dicit ſm quid.
Igit pena inimici in dãnatis habet rõ-
nẽ delectabilis quodãmodo. i. inq̃tũ im
B pletur voluntas dãnati de malo inimici
ſui qꝛ vt dr Ezechiel. xviij. Damnati de-
ſcendunt ad infernum cum armis. i. pra
uis affectionib⁹. Unde ſupra illud Eſa.
xiiij. Oẽs principes terre ſurrexerunt:di-
cit glo. Hic. Solatiũ eſt malis:inimicos
ſuos ſocios habere penarum. Et quodã
modo etiã habet rõnem triſtabilis pro-
pter duo. Primo inq̃tũ in pena damna
ti impletur iuſtitia diuina:quam odiunt
et blaſphemant dãnati ſm illud. Apoc.
xvj. Eſtuauerũt hoies eſtu magno:ꝛ blaſ
phemauerunt nomẽ dñi. Scdo propter
vermẽ conſcientie:qꝛ ſic in eis remanent
praue affectiões odij ꝛ inuidie:quod de
eis dolent ad punitioneꝫ:non ad purga-
tioneꝫ:ſm illud Sap. v. Penitentiam agentes
ꝛ pre anguſtia ſpirit⁹ gemẽtes. Sed con
C tra. Nã cũ omne gaudiũ diminuat dolo-
rem vt pꝫ. vij. Ethi. tantum poſſent ali-
quas dãnati multiplicari inimici ꝙ ei⁹
dolor q̃ intenſiue finit⁹ eſt totaliter dele-
retur:quod eſt cõtra diuinaꝫ iuſtitiã ſol.
Sicut in hac vita penitẽtes dolẽt ꝛ gau-
dent de dolore:ita damnati gaudent de
penis inimicoꝝ:ꝛ de ipſo gaudio magis
dolẽt ꝛ p̃cipue ſi preſtiterũt eis cãm dam
natiõis. Hec ille. Qui ſentit ꝙ de illis pe
nis gaudent ſm qd:ꝛ ſimpliciter dolẽt.
¶ Queri etiã põt vtrũ dãnati vellẽt oẽs D
alios etiam ſuos parẽtes eſſe dãnatos.
Uide. s. Th. quodl. viij. ar. vij. o. Itẽ. iiij.
di. l. q. ij. ar. j. q. iij. o. Et vtrum aia ſepa-
rata poſſit igne corporeo cruciari. Uide
iiij. diſt. xliiij. q. x. ar. ij.

Dñica. ij. poſt feſtũ Trini.

Queſtio. xlvij.

Queritur vtruꝫ homines pctõ
res maxime infideles ſint ad
bonum ꝯpellendi ſm qd hic
dr. Exi in vias ꝛ ſepes ꝛ com-
pelle intrare. Reſpondeo inſi
deles qui nunq̃ fidem ſuſceperunt vt gẽ
tiles ꝛ iudei nullo mõ compellendi ſunt
ad bonum fidei vt credent:qꝛ credere eſt vo
luntatis eſt. Unde in decretis di. xlv. ſic
dr. De iudeis precepit ſancta ſynod⁹ ne-
minem decetero ad credendum vim in-
ferre. Sunt tñ ſi facultas adeſt cõpellen E
di ne fidẽ impediãt blaſphemijs vel per
ſuaſionibus vel perſecutionibus pter
que fideles contra eos bellum mouent:
non vt eos credere cogant: quos relin-
querent in ſua libertate credendi: etiam
ſi eos captiuos haberent. Sed infideles
qui quãdoqꝫ fidem ſuſceperunt ꝛ pfiten-
tur vt heretici ꝛ apoſtate:ſunt etiam cor-
poraliter compellendi vt impleãt quod
promiſerunt:vt de iudeis dr vbi. ſ. ſed cõ
tra. Prio Nã paterfamilias Matt. xiij.
phibuit zizania colligi vbi dicit Chryſ.
Hec dicẽs phibet occiſiones fieri. Nec
enim opꝫ interficere hereticum:qꝛ ſi eos
occideritis neceſſe eſt multos ſanctoꝝ
ſimul ſubuerti. Ergo pari rõne videt qd
nõ ſint aliqui infideles ad fidem cogẽdi.
Sol. Quidem intellexerunt ibi phiberi
nõ excommunicationem:ſed occiſioneꝫ F
hereticoꝝ vt pꝫ ex autoritate Chry. in-
ducta. Et aug. ad Uin. de ſe dt. Hec p̃mi
tus mea ſnia erat neminẽ ad vnitatẽ xpi
eẽ cogẽdũ:v̾bo eẽ agẽdũ diſputatiõe pu-
gnãdũ:ſꝫ hec opinio mea nõ cõtradicen
tiũ v̾bis:ſꝫ demõſtrantium ſuperat exẽ-
plis. Legũ eñ terror ita pfuit vt multi vi-

cant grãs dño: qui vincula nr̃a dirupit.
Quõ antem debeat intelligi illud. Sinite
vtraq̄ creſcere apparet ex hoc qđ ſubdi-
tur. Ne forte eradicetis ſimul ⁊ triticuꝫ.
Aug. ꝯtra epl̃am Parmeniani. Cũ metꝰ
iſte non ſubeſt. i. quãdo ita cuiuſq̄ crimẽ
notũ eſt: ⁊ oibꝰ execrabile apparet vt vl
B nullos prorſus vel nõ tales habeant de-
fenſores per quos poſſit ſciſma cõtinge-
re. nõ dormiat ſeueritas diſcipline ſecun-
do. Nã ſ̃m Aug. cetera poteſt hõ nolẽs.
credere ṽo nõ niſi volẽs. Sꝫ volũtas co-
gi nõ põt. Ergo nõ ſunt cogẽdi infideles.
Sol. Sicut vouere volũtatis: ſed reddere
neceſſitatis eſt: ita volũtatis eſt accipere
fidẽ: ſꝫ neceſſitatis acceptã tenere. Ideo
compellẽdi ſunt heretici vt fidẽ teneãt.
Tertio. Nam Ezech. xviij. dr̃ ex perſona
dñi. Nolo mortẽ ⁊c. Sꝫ nos debemꝰ no-
ſtrã voluntatẽ ꝯformare diuine ⁊c. Sol.
Sicut dicit Augu. in epl̃a ad bonifaciuꝫ
comitẽ. nullus noſtrũ vult aliqueꝫ here-
ticũ perire: ſed dr̃ ꝙ nõ meruit habere pa-
cẽ domꝰ dauid: niſi filiꝰ eius Abſalon in
bello qđ cõtra pacẽ gerebat fuiſſet extin
H ctus. Sic eccl̃ia catholica ſi ex aliquoꝝ
perditiõe ceteros colligit: dolorẽ mater-
ni ſanat cordis tãtoꝝ liberatiõe ꝑploꝝ.
Hec oia. s. Tho. ij. ij. q. x. art. viij. Arguit̃
etiã ꝑ rõnes eoꝝ q̄ tenent pueros infide
liũ inuitis parẽtibꝰ baptizandos. Uide
Cap. iiij. di. v. ⁊ vj. q. j. concluſione. j.
¶ Queri etiã põt. vtrũ iſta q̄ parata ſunt
in cena patrisfamilias. i. in beatitudine
ſint bona corporalia? Uide. j. ij. q. iiij. ar.
vij. Et vtruꝫ voluntati poſſit inferri vio-
lentia? Uide. j. ij. q. vj. ar. iiij.

Dñica. iij. poſt feſtum Trinita.

Queſtio. xlviij.

Queritur vtruꝫ angeli plus
gaudeãt ſuper vno pctõre
pniam agente q̄ ſupra no-
naginta nouẽ iuſtis? Rñ-
deo. Angeli ſup penitẽtes
pnia gaudent. pmo: qꝛ vi
I dẽt ſue cuſtodie fructũ. Scđo qꝛ vidẽt eo
rũ numerũ ac ruinam repari. Tertio: qꝛ
ex amplitudine charitatis letãtur ſic in
laudãdo deũ habere ꝯſortiũ: cũ prius ſo-
li laudarẽt: iuxta illud Job. iij. Ubi eras
cum me laudarẽt aſtra matutina. i. ange-
licet iubilarent oẽs filij dei. Imo dicit. s.
Bona. ſuper Luc. eos gaudere de pnia
pctõꝝ propter ſeptẽ. Primo qꝛ deſtruit̃
culpa. Scđo: qꝛ recuperatur iuſtitia. Ter
tio qꝛ confutat̃ demonũ ſuꝑbia. Quarto
qꝛ efficax inuenitur angeloꝝ cuſtodia. K
Quinto qꝛ reparat̃ eccl̃ia. Sexto qꝛ pla-
cat̃ ira diuina. Septimo quia reſtaurat̃
hierl̃m ſuꝑna. Angelos autẽ plus de di-
cta pnia q̄ de nonaginta nouẽ iuſtis gau
dere: dupl'r põt intelligi eſſe vex. Primo
intelligẽdo ꝑ pniam humanã redẽptio-
nẽ: ⁊ ꝑ pctõrẽ penitẽtẽ genus humanuꝫ:
qđ dei amicitiã merito ſue redemptiõis
recuperat: ⁊ ꝑ. xcix. iuſtos intelligẽdo an
geloꝝ vniuerſitatẽ: ⁊ etiã aliarũ creatu-
raꝝ. Sic em̃ deꝰ plꝰ ſuꝑ hoc gaudet. Tũ
qꝛ eſt maiꝰ bonũ icludẽdo in gñe hũano
ipm redẽptorẽ cuiꝰ humanitas vt vnita
ṽbo eſt magis dilecta q̄ oẽs angeli. Tũ
qꝛ aliquã rõnẽ gaudij hꝫ in hoc quã nõ
hꝫ in alijs. Tũ qꝛ ĩ cã pnie hũani gñis. i.
in eiꝰ redẽptione: q̄ facit eiꝰ pniam acce
ptã: eſt materia maioris gaudij q̄ ĩ alijs
opibꝰ eiꝰ. Nã ĩ ope redẽptionis plus eſt L
oꝑatus deꝰ q̄ in cõſeruatione totiꝰ mul-
titudinis celeſtis: quia hoc eſt manifeſta
tiuũ maioris potẽtie maioris prudentie
⁊ maioris mie. Maioris potentie: qꝛ ma
ximũ opus dei aliq̄ mõ eſt viuificare im-
piũ: vt ptꝫ. j. ij. q. ciij. ar. ix. in. c. Itē vnire
humanitatẽ deitati ꝑſonalr: qđ eſt mira-
culũ miraculoꝝ: vt dt̃. s. Tho. de potẽ. q.
vj. ar. ij. ad vltimũ. Maioris etiã pruden
tie: qꝛ prudẽtia eius ꝑcuſſit ſuꝑbũ. i. dia-
bolũ. Joã. xxij. Uñ dr̃ de Aug. Nec ſatia-
bat̃ dulcedine mirabili: cõſyderare alti-
tudinẽ diuini cõſilij ſuꝑ ſalute hũani ge-
neris. Maioris etiã mie: qꝛ genꝰ hũanũ
qđ dãnationem meruerat ſic ſubleuauit
vt nõ ſolũ ꝑ grãm ⁊ gloriã: ſꝫ etiã perſo-
naliter ſibi vniret in aliquo eius indiui-
duo. i. xp̃i humanitate. Luc. j. Per viſce-
ra mie dei nr̃i ⁊c. Scđo põt intelligi eſſe
verũ de ſingulis penitẽtibꝰ. Sup ſingu-
lo em̃ eoꝝ angelus plus gaudet. Tuꝫ qꝛ M
gaudiũ ſibi eſt magis nouũ: ſiue qꝛ hꝫ in
eo aliã rõnẽ gaudij. Tũ qꝛ eſt aliq̄n ferue
tior iuſto ⁊ cautior ⁊ humilior. Sꝫ 3. Nã
de melioꝝ magis eſt gaudendũ ſꝫ maiꝰ
bonũ ſunt. xcix. iuſti q̄ vnus penitẽs ⁊c.

So. Nõ plus gaudẽt angeli dei iſto vno
q̄ illis qꝛ ſit melior ſed ꝓpter nouitatem
rõnis gaudij. Uñ ceteris pibus magis
gaudẽt de melioꝝ: ſed ſecus ſi in minus
bono ſit aliq̄ rõ gaudẽdi ſpecialis. Tunc
em̃ aliq̄ mõ ẽ gaudiũ maius de minꝰ bo-
no. Si tñ penitẽs dr̃ genꝰ hũanũ: eſt ma-
B ius bonũ icludẽdo hũanitatẽ ṽbo ꝯiun-
ctã. Utrũ aũt penitẽtes ſemꝑ reſurgãt in
gradu eq̃lis vel maiori q̄ priꝰ habuerit?
vide Cap. iiij. di. xiiij. q. ij. concluſion. ij.
¶ Queri etiã põt vtrũ xp̃s gauderet q̄n
ouẽ ꝑditã ſuis humeris ipoſuit portãs
crucẽ. Uiđ. iij. q. xlvj. ar. viij. Et vtrũ ſuper
inuentione ouis ꝑdite ſit cõgaudenduꝫ:
oui ⁊ cõgratulandũ: vel paſtori. i. vtrum
magis gaudeat de bono eius ipſa ouis
vel paſtor? Uide. iiij. di. xlix. q. iij. ar. v. q.
iiij. vbi habes ꝙ de bono inferioris bea-
ti magis gaudet ſuperior q̄ ipſe inferior:
⁊ multo magis ipſe deus.

Dñica. iiij. poſt feſtũ Trini.

Queſtio. xlix.

H Queritur vtrũ eſſe primo
miſericordẽ ſit eſſe ſum
me ⁊ maxime virtuoſũ?
Rñdeo. Lꝫ mia vt ẽ do
lor de aliena miſeria ſẽ-
ſitiuꝰ ſit paſſio ⁊ nõ ṽtꝰ:
tñ vt ex diſplicẽtia appe
titꝰ itellectiui de malo alieno: eſt ṽtꝰ. Nã
rõ virtutis humane cõſiſtit in hoc ꝙ vir
tutes animi rõne regulent̃. Sed ꝓdictus
motus põt eſſe regulatꝰ rõne: ⁊ ſ̃m hunc
regulatũ rõne põt regularis motus in-
ferioris appetitus. Uñ dicit aug. ix. de ci-
ui. dei. ꝙ iſte motus animi. ſ. mia: ſeruit
rõni: q̄n ita prebet̃ mia: vt cõſeruet̃ iuſti-
tia: ſiue cũ indigẽti tribuit̃: ſiue cũ igno-
ſcat̃ penitẽti. Cũ aũt virtꝰ poſſit eſſe ma-
xima ſ̃m ſe ⁊ ꝑ cõparationem ad haben
tẽ mia eſt maxia ṽtꝰ ſ̃m ſe qꝛ ad ipſam ꝑ
tinet effundere alijs: ⁊ defectus alioꝝ
ſubleuare: qđ maxime eſt ſuꝑioris. Unde
I miſereri ponit̃ ꝓpriũ deo: ⁊ in hoc maxi
me dr̃ eius oĩpotentia manifeſtari: non
aũt eſt maxima quo ad hñtẽ niſi ille eſſet
maximus nullũ habẽs ſupra ſe. qꝛ haben
ti aliquẽ ſupra ſe maius ⁊ melius eſt ꝯiũ
gi ſuꝑiori q̄ ſupplere defectũ inferioris.
Et iõ quãtũ ad hoiem q̄ hꝫ ſuꝑiorẽ deuꝫ:
charitas qua deo vnit̃: ẽ potior mia qua
ꝓximoꝝ defectus ſupplet̃. Inpariũ eſt ma
xima inter oẽs ṽtutes ꝑtinẽtes ad proxi-
mũ: ſicut etiã eſt potioris actus: quia ſup
plere defectũ alterius inquãtũ hmõi: eſt
ſuꝑioris ⁊ melioris. Sꝫ ꝯtra pmo. Naꝫ
maxime ꝑtinere vr̃ ad virtutẽ cultꝰ diui-
nus. Sed mia ꝓfert̃ cultui diuino ſcđm
illud Oſee. vj. ⁊ Mat. xij. Miaꝫ volo ⁊c. K
ergo eſt maxima ṽtus. Sol. Deũ nõ coli-
mus per exteriora ſacrificia aut munera
ꝓpter ipſum: ſꝫ ꝓpter nos ⁊ ꝓximos/ qꝛ
deus illis nõ indiget/ ſed vult ea offerri
propter noſtrã deuotionẽ ⁊ ꝓximoꝝ vti-
litatẽ. Et iõ mia qua ſubuenit̃ defectibꝰ
alioꝝ eſt ſacrificiũ ei magis acceptũ/ vt-
pote ꝓpinquius inducẽs vtilitatẽ proxi-
moꝝ/ ſ̃m illđ ad Heb. vlt. Beneficẽtie ⁊c.
Scđo. Nã ſuper illud. j. Tim. v. Pietas
ad oĩa vtilis eſt. dicit gl. Amb Oĩs ſum-
ma diſcipline xp̃iana in mia ⁊ pietate eſt.
Sed diſciplina xp̃iana ꝯtinet oẽm virtu-
tem. ergo in mia eſt ſumma totiꝰ ṽtutis
Sol. Summa religionis xp̃iane cõſiſtit
in mia quãtũ ad opa exteriora/ interior
tñ charitatis affectio qua deo ꝯiũgimur
preponderat dilectioni ⁊ mie in ꝓximos
Tertio. Nã tãto virtꝰ eſt melior quanto
facit deo ſimiliorẽ. qꝛ tãto facit melioreꝫ. L
Sed hoc maxime facit mia qꝛ vt dr̃ ĩ Pſ.
Miſerationes eiꝰ ſuꝑ oĩa opa eius. So.
Per charitatẽ aſſimilamur deo tanq̄ ei
ꝑ affectum vniti/ ſed ꝑ miam ꝑ ſimilitu-
dinem operatiõis/ ideoq̄ illa eſt potior.
Hec oĩa. ſ. Tho. ij. ij. q. xxx. ar. iij. ⁊. iiij. Et
nota ꝙ id primũ intendit dicere: ꝙ mia
prefertur quidem alicui diuino cultui: ſꝫ
non omni qꝛ nõ ꝓfertur ſibiipſi q̄ ꝑtinet
ad illum cultum/ qꝛ dari indigenti eſt ſa-
crificare deo.
¶ Queri etiã põt vtrũ in deo ſit mia. vi-
de. j. q. xxj. ar. iij. Et vtrũ premium qđ no-
bis reddetur ſit cõmenſuratum merito.
Uide. j. ij. q. cxiiij. arti. in. c.

Dñica. v. poſt. feſtum. Trini. M

Queſtio. l.

Queritur quid melius et deo
gratius ſit/ vel impendere cu-
ram periculariter ſaluti huiꝰ
vel illius. aut laxando retia
predicationis docere ſacram

ſcripturā:ſeu per ſtudiū ſe diſponere ad
docendū. Et poſito ꝙ melius ſit docere.
q̄rit̄ q̄d ſit melius: docere verbo vel ſcri-
pto? Rn̄deo. s. Tho. j. qdl. q. xij. art. ij. q̄-
rit vtrū peccet q̄ pōt aiarū ſaluti curam
ip̄ēdere: ſi circa ſtudiū tp̄s occupet: ⁊ ſic
dicit Simpl̄r meli⁹ ⁊ magis meritorium
B eſt docere ſacrā ſcripturam bona inten-
tione: vel ad hoc ſe per ſtudiū diſponere
ꝙ̄ ip̄endere curā particularē ſaluti huiꝰ
vel illiꝰ. Nā in oī artificio melior eſt di-
ſponens de artificio ⁊ architector: q̄ ma
nualis exequens diſpoſita. vn̄ ille maior
mercede conducit̄: lȝ nihil operet̄ manibꝰ.
Sed i edificio ſpūali ſunt q̄ſi manu opa-
rij, q̄ particulariter inſiſtunt cure aīarū
puta miniſtrādo ſacr̄a vel aliquid hm̄ōi
particulariter agēdo: ſȝ epi iperātes ⁊ di
ſponētes qual̄r illi operent̄ ſunt quaſi ar
chitectores. Propter q̄d et dicunt̄ epi. i.
ſup intendentes ⁊ docētes qual̄r alij de
beāt ſalutē aiarū pcurare. Vn̄ ⁊ apl̄s de
ſe dt. j. Co. j. Nō eñ miſit me xp̄s baptiza
re ſȝ euangelizare q̄uis baptizare ſit opꝰ
maxime ꝯferens ſaluti aiarū. Ipſa ēt rō
demōſtrat ꝙ meliꝰ eſt erudire de ptinēti
bus ad ſalutē eos q̄ ⁊ i ſe ⁊ i alijs pficere
pñt q̄ ſimplices qui pficere pñt in ſe tm̄.
In aliquo tn̄ caſu neceſſitate imminēte de-
berent epi ⁊ doctores itermiſſo proprio
D offō particulariter intēdere ſaluti aiarū.
Nihil eñ phibet q̄d ſimpl̄r eſt meliꝰ: vt
philoſophari q̄ ditari ⁊ margarita q̄ pa
nis: in aliquo caſu eſſe minus eligendū
vt tp̄e neceſſitatis ⁊ famis: ſm̄ illud hie-
remie. iiij. Dederūt queq̄ p̄tioſa p cibo.
Sȝ ꝯtrapzio. Nulla eñ eſt grauior iactu
ra q̄ tp̄is. Ergo nō dȝ aliq̄s totū tp̄s in
ſtudio expendere: differens curā aiarū.
Sol. Nullā patit̄ tp̄is iacturā que opat̄
q̄d melius eſt docēdo ſcripturā vel ſe ad
hoc p ſtudiū diſponēdo. Hec. s. Tho. cū
multis alijs. Ex his aūt ptȝ ad primum
q̄ſitū hoc tn̄ notādo ꝙ. s. Tho. nō loquit̄
de eo q̄ ſtudet q̄dem in theologicis: ſȝ nō
vt doceat v̄bo aut ſcripto: ſȝ vt ſciat ⁊ in
ipſo letetur de deo ſȝ de eo q̄ ſe p ſtudiū
I diſponit vt doceat hȝ vt dicente cauſam
finalē. Hic aūt eſt actiua ille v̄o cōtem
platiuus. vt ptȝ. ſ. ij. q. clxxxj. ar. iij. in cor
pore. Et ad inuicem in merito cōparant̄

eo mō quo vita mere cōtēplatiua ⁊ acti-
ua veniens ex plenitudine cōtemplatio
nis de quo vide. ij. ij. q. clxxxij. ar. j. in cor.
Ad ſcōm aūt q̄ſitū dico vt ptȝ ex dictis. s.
Th. in hac q̄ōne. ꝙ meliꝰ eſt ſimpliciter
docere ſcripto q̄ v̄bo: q̄r docēs v̄bo vt in
pluribus docet ſimplices tm̄ in ſeipſis
pficiētes: docēs autē ſcripto docet etiam
futuros doctores et ſi vterq̄ doceat do-
ctores futuros [vt docēs v̄bo in ſcholis
aut alibi] adhuc melius eſt docere ſcri-
pto: q̄r hec doctrina eſt vniuerſalior ⁊ du
rabilior. Et eadē rōne ſimpl̄r meliꝰ eſt do
cere futuros doctores v̄bo in ſcholis: q̄
ſimplices i eccl̄ia: lȝ illi ſint plures: q̄r ſi-
cut docēs in eccl̄ia eſt architectꝰ reſpectu
particulariter ſalutē aiaꝝ pcurātiū ita do-
cēs i ſcholis reſpectu docētiū i eccl̄ia eſt
architectus: q̄r docet qual̄r doceant. Et
ꝯñr eſt pricepſ totiꝰ fructꝰ coꝝ quos do
cuit. ſm̄ illud. Gal. vj. Cōicet. aūt is q̄ ⁊c.
¶ Queri etiā pōt: Vtrū docere ſit actus
vite actiue aut cōtēplatiue? Vide. ij. ij. q.
clxxxj. ar. iij. Et vtrū doctor vel p̄dicator
hēat a deo in p̄ria p̄miū ſpāle. i. aureolā A
q̄ñ ppter inanē gloriā p̄dicat nō laxās re
tia in capturā: ſed ſuſpendens in vētum?
Vide. iiij. diſtin. xlviij. q. v. arti. iij. q. iij. et
quodlib. v. q. xj. arti. j.

¶ Dn̄ica. vj. poſt feſtū Trini.

Queſtio. lj.

Queritur vtrum recōciliatio
fratris ſemp ſit faciēda añ
oblationē ſacrificij? Rn̄deo
ꝙ ſic: ab eo q̄ fecit iniuriā ſi
fratris p̄ſentia hēri poſſit:
q̄r al̄r nō vr̄ q̄uō poſſint v̄-
ba ſaluatoris habere locū. ſ. Vade prius
recōciliari fra. ⁊c. Si v̄o eſt abſens ſuffi-
cit ad eum ire pedibꝰ mentis: ſm̄ Augu.
de ſermone dn̄i in monte dicētem. Per-
gendum eſt nō pedibus corporis: ſȝ mo- M
tibus animi: vt te humili affectu proſter-
nas fratri ad quē chara cogitatione cō-
curris in cōſpectu eius cui munꝰ oblatu
rus es. Sicut eñ deꝰ iuſtificat ꝯtentem
voto ⁊ deſyderio: ſic acceptat munus re-
cōciliātis fratrē deſyderio: ⁊ ſi nōdū fa-
cto. Qui aūt ſuſcipit iniuriā ſm̄ Alex. de
ales. ſ. iij. recōciliationē q̄rere nō dȝ debi
to neceſſitatis. Vn̄ dt Aug. vbi. ſ. Nō re-

niaȝ poſtulabis ab eo q̄ tibi iniuriā fecit
ſed tn̄ dimittas. ſicut tibi a dn̄o dimitti
cupis q̄d ipſe cōmiſeris. Dȝ aūt eaȝ q̄re-
A re debito honeſtatis / vt gloriā duplicē
cōſequat̄: ſicut dicit Chry. Vnam q̄r iniu-
riatus eſt: aliā q̄r prior rogauit. Sed ꝯ vr̄
ꝙ ſemp ſit faciēda añ. Nā maiꝰ eſt dānū
allatū in bonis aīe ⁊ ſpūalibus cōtriſtan
do ſpm̄ fratris aut dehonorando illū: q̄
illatū in bonis fortune: ſicut ⁊ illa bona
potiora. Sed ſtante damno ſcd̄o: nunq̄
deus acceptat ſacrificiū vel aliud opus
bonum de manu dānificatoris / q̄r ſemp
ſtat eiꝰ pctm̄: eo ꝙ nō remittit̄ pctm̄ niſi
reſtituat̄ male ablatū: extra de reg. iur. li.
vj. Ergo multo fortius neceſſitāte damno
primo. Sol. Dānū in bonis fortune du-
pliciter ſtat. ſ. i effectu q̄diu. ſ. nō eſt emē-
datū / ⁊ in affectu. ſ. q̄diu nō eſt delibera-
tio emēdādi. Regula ergo loquit̄ in ſcd̄o
ſenſu: nō aūt in prio. q̄r deus parcit ſi q̄s
deliberat reſarcire dānum: q̄d tn̄ adhuc
nō emendat ex iuſta cā puta impotētia ⁊
hm̄ōi. Si eñ deꝰ vellet reſtituere eū q̄ ne-
q̄t: obligaret ad ipoſſibile: ꝯ aliā regulā
B iuris ibidem. ſ. Impoſſibilium non eſt
obligatio. Eſt aūt ſimile de alio damno.
¶ Queri etiam pōt an iraſci fratri ſemp
ſit pctm̄? Vide. ij. ij. q. clviij. ar. ij. ⁊ iij. Et
vtrum conuenienter gradus ire a dn̄o
aſſignentur. vide. ij. ij. q. clviij. ar. vij. in. c.

Dn̄ica. vij. poſt feſtum Trini.

Queſtio. lij.

Queritur quot modis xp̄s po
terat turbā magnam panibꝰ
ſatiare in deſerto? Rn̄deo.
Natura et ars nihil facere
pñt niſi vno mō. ſ. natura al-
terando materiā pductā a deo / ⁊ ars al-
terando ⁊ diſponēdo materiā productā
a natura vel ſaltē a deo. Nā omne agēs
ſm̄ ſicut actionē ita ⁊ effectū prioris pre-
ſupponit in q̄d agat. q̄r cum nō ſit purus
actus nō pōt ſe toto agere / ⁊ ꝯñr nec to-
tū q̄d eſt in ſuo affectu pducere. Deꝰ aūt
pōt rem cōpoſitā: quicq̄d ſit de ſimplici
C quatuor modis facere. Primo totaliter
creādo: ita ꝙ nihil rei facte preexiſteret
factioni ſicut fecit celū. Et ſcd̄o alterādo
eo mō quo agens naturale ita ꝙ factio-
ni rei p̄exiſtat q̄dā rei fiende materia ſed

non forma. ſicut ex virga aaron pduxit
fructus. Nume. xvij. c. Et tertio cōuertē-
do materiā rei in aliā rem iam p̄exiſtētē
ita ꝙ factiōi preexiſtat materia ⁊ forma D
rei fiende / ſȝ nō fit eo mō quo eſt poſt fa-
ctionē ſicut natura ex alimētis facit car-
nes preexiſtentes inquantū illas auget
conuerſa noua materia in carnes / q̄r q̄d
pōt effectiue deus facere per naturā pōt
etiā immediate efficere p ſeipſum. Et ſic
fecit etiā conuertendo aliquā materiā in
carnē ⁊ os que erat in coſta Ade. vel ſal-
tem in os / vt pȝ. j. q. xcij. ar. iij. ad primū.
Et quarto cōuertendo in rem preexiſtē-
tem / nō ſolū materiā / ſed etiā formā alte
rius rei exiſtentis cōuertendo totā rem
vnā in totā aliā: ſicut cōuertit totū panē
q̄tū ad materiā ⁊ formā in totū corpus
xp̄i / vt ptȝ. iij. q. lxxv. arti. iiij. in. c. Quod
aūt deus hoc poſſet q̄uis ſancti hoc do-
ceant tn̄ ſic naturali rōne pbatur. Nam
cū oē agens agat inquātū eſt actu: agēs
naturale vel creatū: propter hoc nō pōt
agere niſi ad immutationē forme / q̄r in E
ſuo actu eſt determinatū / vtpote exiſtēs
determinati generis ⁊ ſpeciei / ⁊ cōſequē
ter eius actio non fert̄ niſi ſuper aliquē
actum determinatū / ⁊ cōſequēter ſuper
formā tantū qua ſit determinatio in eſſe
actuali. Igitur ſicut ſe hȝ agens creatum
ad tranſmutandū ſm̄ formā qua q̄d de-
terminatur in eſſe actuali: ita ſe hȝ in-
creatū ad tranſmutandū totam entis na
turam. ſ. materiā ⁊ formam / q̄r eſt actus
infinitꝰ. Igit̄ ſicut agens creatū perfice-
re pōt cōuerſionem formalē. i. ſm̄ formā
ita pōt increatum perficere ſubſtantialē.
i. ſm̄ totam ſubſtantiā rei. Igit̄ xp̄s pote
rat in deſerto cū eſſet deus quatuor mo
dis turbā panibꝰ ſaturare. Primo creā-
do panes / ⁊ ſcd̄o alterādo aliquā mate-
riam ad nouam formā panis. Et tertio
adducēdo aliquā materiā ad formā pa-
nis p̄exiſtētē. Et q̄rto cōuertēdo lapides
vel aliq̄d tale in panes. Potuit aūt eiſdē
quatuor modis replere ſtomachū turba
rum / ⁊ vlterius etiā. Quinto modo. ſ. ro- F
refaciēdo panes paucos. i. nullā adden-
do ſubſtantiā. ſed augendo quātitatem.
Eo enim caſu fuiſſent repleti / quia reple
re eſt quantitatis / ſed non ſatiati / q̄r ſa-

tiare appetitū cibi eſt exhibere aliq̄d vn
de nutriat̄ corpus ⁊ reſtauret̄ qđ reſolu-
tum eſt per calorē naturalē qđ quātitas
G facere nō poteſt: alioqui poſſet q̄s nutri
ri ſphera mathematica ſi hanc degluti-
ret. ¶ Sed ꝯ predicta arguo ꝙ quartus
modus ſit impoſſibilis. Si eñ totꝰ lapis
tranſiret in totū panē: eſſet ibi aliqđ ſub-
iectū vtriuſq̄ / q2 in omni mutatione opꝫ
eſſe ſubiectum qđ prius ſit in potentia:
poſt vero in actu: cū motus ſit actꝰ exiſtē
tis in potētia. iij. phyſi. Sꝫ hoc nō eſt ibi
aſſignare. ergo ⁊c. So. Procedit hec ob
iectio de mutatione formali / q2 propriuꝫ
forme eſt in materia vel ſubiecto eē. Nō
autē hꝫ locum in cōuerſione totius ſub-
ſtantie. Unde cū hec cōuerſio ſubſtantia
lis importet quēdā ordinē ſubſtantiarū
quarū vna conuertitur in alterā: eſt ſicut
in ſubiecto in vtraq̄ ſubſtātia: ſicut ordo
⁊ numerus. Uide de his oībꝰ. iij. q. lxxv.
ar. iiij. Scđo. Nam data poſſibilitate di
cti modi: nō ſequit̄ ꝙ xp̄s potuiſſet inde
ſatiare turbas / q2 etiam ſi totum mundū
H cōuertiſſet in ſeptē panes illos non fuiſ-
ſent maiores quātitate nec ſubſtātia: ſi-
cut corpus xp̄i non creſcit ex cōſecratio
ne panis. Sol. Iſte quartus modus ſub-
diuidi poteſt in quatuor. Primus eſt cō
uertendo in illos ſeptē panes exiſtentes
alia corpora puta lapides. Scđs eſt con
uertendo lapides vel aliud in panes no
uos: ita ꝙ totū tranſiret in totū: ſicut poſ
ſet cogitari vxor Loth trāſiuiſſe in ſalem
nouum qui prius non erat. Tertius mu-
tando materiā lapidis ad formam noui
panis: ſine quacunq̄ alteratione vel di-
ſpoſitione media preuia / ſed cū diſpoſi-
tione que eſt naturalis ſequela. Quartus
eſt conuertendo illos panes in lapides
magnos / ⁊ rurſus illos lapides i panes
maiores prioribus. Eo enim caſu ſatia-
ti ex maioribus panibus dicerentur ali-
qua ratiōe ſatiati ex prioribus. q2. ſ. ſatia-
ti eſſent ex illis in quos ſunt conuerſi la-
pides in quos erāt cōuerſi primi panes.
De primo aūt horum nō eſt dubiū. q2 eſt
ſanctorꝫ ſimiliter nec de tertio: q2 ſi deus
poteſt producere formā cum materia ſi-
mul ſine preuia diſpoſitione / vt pduxit
celum pōtētiaꝫ pducere formā. Sed de
alijs eſt dubium ⁊ ſi eſt poſſibilis vnus.
eſt ⁊ reliquus / q2 ſequens includit prio-
rem in ſecunda conuerſione. Et quidem
ſi ſolus primꝰ horum modorū eſt poſſibi K
lis argumentum concludit. Si autē poſ-
ſibilis eſt aliquis aliorum duorum id eſt
ſecundi ⁊ tertij: ſic ſtat quartꝰ modus ſa-
tiandi in deſerto non ex illis ſeptem pa-
nibus / ſed ex panibus multis. Si autem
poſſibilis ſit vltimꝰ ſic erit ſaturatio ali-
quo modo ex eiſdem.
¶ Queri etiam poteſt ſicut queſitum eſt
dominica. iiij. in quadrageſima.

Dñica. viij. poſt feſtum Trini.

Queſtio. liij.

Queritur vtrū arbor bona. i.
voluntas bona poſſit facere
re malum fructuum. i. malā
actionem. Rñdeo ex doctri
na. s. Tho. ij. diſt. xxxix. q. ij.
ar. ij. Cum voluntas feratur in finem vl-
timum vt eſt intendēs ⁊ in finē proximū.
i. obiectum ordinatum in finē vltimum:
vt eſt eligens: voluntas mala vt eſt inten L
dens ſemꝑ facit malum fructuꝫ / q2 eius
finis malus eſt. Sꝫ tñ voluntas bona vt
intendēs non propter hoc neceſſario fa
cit bonū fructum / vt ſi obiectum proximū
ſit de ſe malū: puta fornicari. Bonuꝫ eñ
ſm̄ Diony. eſt ex totali ⁊ integra cauſa:
malum autē ex ſingulis defectibus. ſicut
pulcher homo nō eſt niſi habeat oīa mē
bra pulchra. turpis aūt đr ſi oīa ſint pul-
chra preter oculum vnū: ſm̄ quē ſit ſtra-
bo. Sed voluntas bona ſm̄ ꝙ eſt eligēs
non pōt facere fructum malū. Nā ſi ele-
ctio eſt bona: opꝫ eſſe cōſiliū bonum: qđ
electionē precedit. Et ſi cōſiliū eſt bonū:
vt pꝫ. vij. Et hic. primo finis eſt debitus.
q2 nō đr cōſiliarius bonus ad malū finē
inueniens vias efficaces. Et ſcđo id per
qđ intendit conſequi finēꝫ eſt bonum / q2
nō eſt bonus cōſiliarius qui bonū finem
medio incōuenienti conſequit̄. Et tertio
tp̄s debitū: ita qđ nec tarde nec p̄cipitā-
ter cōſiliās cōſiliat̄. Lꝫ hoc tertiuꝫ perti M
neat ad bonitatē ꝯſilij: vt eſt in rōne: alia
vo duo ex pte rei cōſiliabilis. Et ſi bonꝰ
eſt finis ⁊ id qđ ordinat̄ in finē: bona eſt
actio. Sꝫ cōtra vr̄ ꝙ ſimplr̄ ex voluntate
eternis indicent̄ boni vel mali / q2 nō pōt

arbor bona fructꝰ malos facere ⁊c. Sol.
Saluator cōparat arbori voluntatē ſm̄
ꝙ eſt eligēs / q2 ex electiōe imediate ſeq-
A tur actꝰ: ſicut ex arbore imediate fructꝰ.
Sine ſub alijs v̄bis cōparat arbori bone
volūtatē bonā ſm̄ ꝙ eſt bona ex actu vo
lito ⁊ fine intēto / vt dicit. s. Th. j. ij. q. xix.
¶ Queri etiam pōt vtrū fructus malus
arboris male habeat rōnē peccati / ⁊ con
ſequenter ſit ei cā excisiōis ⁊ cōbuſtiōis.
Uide. j. ij. q. xxj. ar. j. Et vtrū vnus ⁊ idem
fructus poſſit eſſe vtriuſq̄ arboris id eſt
bonus ⁊ malꝰ Uide. j. ij. q. xx. ar. vltimo.

Dñica. ix. poſt feſtum Trini.

Queſtio. liiij.

Queritur vtrū liceat hūc vil-
licum imitari faciendo elee-
moſynam de illicite acquiſi-
tis. Rñdeo. Tripliciter ali-
q̄d eſt illicite acq̄ſitū. Primo
q2 debet̄ ei a quo acq̄ſitū eſt vt in furto: ra
pina / ⁊ vſura. Scđo q2 lꝫ nō debeat̄ ei a
quo acq̄ſitū eſt: tñ acq̄rens illud retinere
nō pōt / q2. ſ. vnꝰ dedit ⁊ alter accepit cō-
tra iuſtitiā vt in ſimonia. Tertio q2 lꝫ acq̄
B ſitio ſit licita: illicitū tñ eſt id quo acq̄rit̄
ſicut pꝫ de eo qđ p meretriciū acq̄rit mu
lier qđ ꝓprie đr turpe lucrū. Agit eñ iniu
ſte meretrix meretricinā do: ſꝫ nō merce-
deꝫ p meretricio accipiēdo igit̄ de primo
eleemoſyna fieri non pōt: q2 homo tenet̄
illud reſtituere niſi ſit incertū cuius ſit q2
tunc nō ſolū lꝫ: ſed neceſſariū eſt illud in
eleemoſynas erogari vl̄ ipſi hñti ſi indi
getia ſuo cōfeſſore ſeu p̄lato vel alteri / et
hoc ab ip̄o vel a ꝯfeſſore vel a p̄lato ſuo.
De ſcđo aūt eleemoſyna fieri đꝫ q2 illud
non pōt teneri: nec đꝫ reſtitui ei q̄ dedit.
Et ſil̄e eſt de alijs in quibꝰ datio ⁊ acce-
ptio eſt cōtra legē. De tertia aūt fieri pōt:
lꝫ nō ſit debitū neceſſitatis / q2 tale ē effe
ctū ꝓpriū / ⁊ p̄t retineri: nō tñ de acq̄ſito
p meretriciū ſit ſacrificiuꝫ vel oblatio ad
altare. Tū pp ſcādalū. Tū pp ſctōꝝ re
uerentiā. Sꝫ ꝯtra vr̄ ꝙ poſſit fieri de illi
cite acq̄ſitis q2 hoc eſt ꝯſiliū xp̄i dicētis.
Facite vobis amicos ⁊c. vbi dicit gloſſ.
C Iniq̄tas bene diſpēſata in iuſtitiā verti-
tur. Sol. Mammona iniq̄uitatis dicunt̄
diuitie acquiſite illicite / ſꝫ tñ licite deten
te. Uel dicuntur diuitie licite acquiſite ſꝫ
tñ q̄ frequenter ſunt cā iniq̄tatis ⁊c. vt in
expōne dictū eſt. Scđo. Naꝫ q̄cūq̄ videt
exiſtētem in extrema neceſſitate: ei oīno
ſubuenire đꝫ. Sed nihil hñs niſi illicite
acquiſitū: licite iuuat taleꝫ ergo ⁊c. Sol. D
Si talis tali daret: non daret de alieno.
q2 in neceſſitate extrema oīa ſunt cōia.
¶ Queri etiā pōt / vtrꝫ clericꝰ hñs a dño
i. xp̄o villicationē: peccet mortalr̄ nō dā-
do pauperibꝰ ſup̄flua iuxta intentioneꝫ
dñi ſui: vide. vj. qđli. art. xij. Et vtrum ſe-
quens opera pietatis poſſit damnari / vl̄
certe neceſſario recipiat̄ in eterna taber
nacula. Uide. iiij. di. xv. q. ij. ar. ij.

Dñica. x. poſt feſtum Trinita.

Queſtio. lv.

Queritur vtrū cognoſci poſſit
ex ſcripturis tp̄s viſitatiōis
hieruſalē qđ illa non cogno-
uit: Rñdeo. Ad probandum
xp̄m dñm iam veniſſe ⁊ viſi-
taſſe hierl̄m ⁊ plebē dñi. Primo induco
ꝓphetiaꝫ Jacob Gene. xlix. Nō auferet̄
ſceptrū de iuda / ⁊ dux de femore eius do E
nec veniat q̄ mittēdus eſt / ⁊ ip̄e erit expe
ctatio gētiū. Sꝫ modo ablatū eſt ſceptrū
regimē ⁊ dñatio a iudeis a tp̄e herodis
aſcalonite ſub quo natꝰ eſt Jeſus. Ergo
ab illo tp̄e venit xp̄s. Ad hoc rñdent ali
qui iudei ꝙ hec autoritas nō eſt intelligē
da de xp̄o ad literā / ſed de nabuchodo-
noſor rege babylonie q̄ miſſus eſt ex or-
dinatione diuina ꝯ hierl̄m propter pctā
ꝓpria / vt habet̄. iiij. Re. xxiiij. Ex tunc eñ
defecit regimen iudeoꝝ / q2 cepit ezede-
chiā regē / ⁊ excecaui euꝫ ⁊ filios eiꝰ occi-
dit / vt hr̄ ibidē ca. xv. Nec poſt aliq̄s de
ſemine eiꝰ regnauit. Sꝫ hoc dictū app̄et
falſum / q2 poſt captiuitatē babylonicam
habuerūt duces ⁊ p̄ncipes / vt pꝫ de zoro
babel / eſdra / Neemia / ⁊ Machabeis.
Habuerūt ēt reges / q2 Joānes hircanꝰ
ſimonis machabei filiꝰ īpoſuit ſibi dia-
dema regiū. Et ex tūc regnauit filij eius
vſq̄ ad Herodē qui fuit aſcalonita ⁊ ab
alienigena gente. Et iō vſq̄ ad illud tp̄s
nō fuit amotum omnino regnū iudeoꝝ.
Si autem dicatur ꝙ a tēpore Nabucho F
donoſor fuit amotū a tribu Juda de qua
amotione loquitur ꝓpheta predictꝰ / q2
illi qui poſtea regnauerūt fuerūt de alia

tribu.qꝛ machabei fuerūt de tribu ſacer-
dotali:non pōt ſtare hoc dictū/qꝛ zoro-
babel qui poſt captiuitatē babylonicam
G fuit eorum dux:fuit de tribu iuda/vt p3
manifeſte in multis locis ſcripture ſili-
ter machabei.qꝛ tribꝰ ſacerdotalis ⁊ re-
gia fuerūt mixte.Et ideo aliꝗ ſoluunt ali
ter:dicētes ꝙ intelligit de Roboam filio
Salomonis a quo receſſerūt decē tribꝰ
⁊ adheſerūt Jeroboam filio Nabath vt
habet.iij.Reg.xij.Sic ergo exponūt pre-
dictā autoritatē.Non auferet ⁊c. donec
veniat ſilo/⁊ eſt nomen loci/vt dicunt qꝛ
vbi Hieronymus trāſtulit mittēdus he-
braica veritas h3 ſilo.Ad illum autē lo-
cum venit Roboam vt conſtitueret rex
poſt patrē3/⁊ in illo loco receſſit populꝰ
iſrael ab eo ⁊ cōſtituerunt ſuper ſe Jero-
boam ꝗ erat de alia tribu.ſc3 ephraim/⁊
ſic tūc fuit ablatum ſceptrū de iuda.Ue-
rumtñ qꝛ ipſi filio Salomonis remanſe-
runt due tribus/ideo ſequit in hebraica
veritate.Et ei aggregabunt gentes vbi
Hierony.tranſtulit.Et ipſe erit expecta
tio gentium.Sed iſta reſponſio p3 falſa
H per tex.iij.Reg.xij.qꝛ ibi dr.ꝙ ille locꝰ in
quo Roboā fuit a populo derelictus vo-
catur ſichē.⁊ eſt locus bene remotꝰ ab il
lo loco qui vocat ſilo.Itē hmōi reſpōſio
precedēs ⁊ cōſimiles patent falſe ꝑ tranſ
lationem chaldaicam apud oēs iudeos
ita autenticā vt nullus ſit ei olim contra
dicere auſus.ſm quā vbi Hier.trāſtulit:
donec veniat qui mittendus eſt.Hebrai
ca veritas h3 donec veniat meſſias.Nā
id qđ erat obſcurū per hoc voluit decla-
rare.Et ſic p3 qđ predicta autoritas nō
poterat itelligi de nabuchodonoſor:nec
de Roboā:nec de aliquo alio ꝗ̄ de xp̄o.
Quod aūt ſequit in hebraico.Et aggre-
gabuntur ei gentes:ſic eſt intelligendū/
qꝛ iudei in aduentu xp̄i pro maiori parte
ſunt obſtinati in ſua infidelitate/⁊ genti-
les qui nomine gentiū deſignant aggre-
gati ſunt ipſi xp̄o fidem eius deuote ſuſci
pientes ſm ꝙ dicit apoſtolus.Rom.xi.
I Cecitas ex parte ⁊c.Quod autem tēpore
herodis ablatum eſt a iudeis ſceptrū:pa
tet qꝛ ipſe fuit primus alienigena qui re-
gnauit in Judea.Pater enim eius fuit
idumeus.Iſte herodes romanoꝝ auxi-
lio fretus/debellauit Antigonū regē iu-
deorum qui deſcēderat a machabeis/et
oēm prolem regiam occidit/⁊ libros de
analogia regū cōbuſſit.ne poſtea depre-
henderent alieni ipſe ⁊ filij eius a regno K
dauid.Interfecit etia3 in populo docto-
res qui docebāt illud Deut.xvij.De me-
dio fratrū tuoꝝ pones ſuper te rege3/vt
ſic auferret iudeis oēm viā recuperandi
ſceptrum.Quod etiā p3 per effectū qꝛ ab
illo tp̄e vſq3 nunc fluxerūt.m.cccce.anni
ad minus qꝛ tali anno incarnatiōis cor-
rectum eſt hoc opus.⁊ adhuc iudei vidē
tur magis a ꝑdicto ſceptro longinqui ꝗ̄
a principio.Cum igit ablatio ſceptri fue
rit ſignū eis predictū de aduētu xp̄i:ma-
nifeſte patet qđ illud impletum eſt tēpo-
re herodis quo regnāte natus eſt Jeſus
xp̄s.Et ſic patet ꝓpoſitum.ſ.ꝙ tp̄s incar
nationis ſit preteritū.Itē hoc idē probat
autoritate Aggei.ij.Hec dicit dñs.Ad-
huc vnū modicū eſt/⁊ ego mouebo celū
⁊ terrā/mare ⁊ aridā/⁊ mouebo oēs gen
tes/⁊ veniet deſyderatus cunctis genti- L
bus.Et infra.Magna erit gloria huius
domꝰ nouiſſime ꝗ̄ prime ſm oēs docto-
res hebreoꝝ habetur ꝙ iſte deſyderatꝰ
eſt meſſias.Patet igit per plura in auto
ritate predicta poſita:ꝙ tp̄s aduētus xp̄i
ſit preteritū.Primo per hoc qđ dicit ibi.
Adhuc vnū modicū/⁊ ſubdit de aduen-
tu xp̄i.Ueniet deſyderatus cunctis gen-
tibus.Aggeus enim ꝓpheta dixit hoc ver
bum ſcđo anno Darij regis Perſaꝝ.Ab
illo autē tp̄e vſq3 nunc fluxerūt anni fere
duo millia ſm computationē iudeorum.
Multo magis ſm cōputationē noſtra3.
Talis aūt numerꝰ nō dr in ſcriptura mo
dicu3.Cum igit dicat ꝓpheta in ſcriptura
reſtare tp̄s modicū vſq3 ad tp̄s deſydera
ti cunctis gentibꝰ/p3 ꝙ tp̄s ſui aduētus
eſt preteritū.S3 ad hoc rñdēt aliq ꝙ tm̄
tp̄s in ſcriptura bene dr modicū/qꝛ dr in
pſ.lxxxi.Mille anni ante ocu.tu.tanꝗ̄
dies heſterna.S3 ꝙ hec rñſio nō valeat
p3 qꝛ ſi tp̄s mille annoꝝ cōparet eterni-
tati/modicum eſt.Et ſic loquitur autori- M
tas pſalmi predicti:qđ p3 per hoc ꝙ di-
cit.Ante oculos tuos/qꝛ diuina cogni-
tio que ꝑ oculos deſignat:eternitate mē
ſuratur.Sed ſi referat tp̄s mille annoꝝ

ad expectationē3 ꝓpl̄i:ſic nō pōt dici rō-
nabilr loquēdo tp̄s modicū:ſed multu3.
Un̄.⁊ Baruch.vi.tp̄s captiuitatis baby
lonice predicit magnū ⁊ longum:qđ tñ
A fuit valde modicum reſpectiue.ſ.lxx.an-
noꝝ.Itē p3 ꝓpoſitū per id qđ in auto-
ritate ſubdit.Replebo domū iſtā glīa.et
loquitur de domo dei edificata a iudeis
poſt captiuitatē babylonie.Igitur ſtante
illa domo venit xp̄s:qꝛ ꝓpheta dicit eā
repiendā glīa per aduentū ipſius deſy-
derati ad eam.Domꝰ aūt illa deſtructa
eſt ꝑ Titū ⁊ Ueſpaſianū quadrageſimo-
ſcđo anno poſt dñi paſſionē ergo ⁊c.Itē
tertio p3 ꝓpoſitū ꝑ illud qđ ſequit i au-
toritate ꝑdicta.Magna erit glīa iſtius
domus nouiſſime ⁊c.Cōſtat enī ꝙ loqui-
tur de edificata poſt captiuitatem baby-
lonie.ad eiꝰ edificationē3 inducebat po-
pulū:⁊ ꝑdixit glīam eius maiorem futu-
rā ꝗ̄ fuit glīa domus edificate per Salo
B monē.Hoc aūt non intelligitur propter
maiores diuitias ſeu honores ſeu cultū
diuinū vel edificationes:qꝛ domus ⁊ ſta
tus populi tunc erat quaſi nulliꝰ momē-
ti reſpectu illiꝰ domus ⁊ ſtatꝰ ꝗ fuit ſub
ſalomone.Propter hoc dr.ij.Eſdr.xij.ꝙ
ſacerdotes ꝗ viderāt primam domum la
chrymabantur:alij exultantibus in dedi
catione domus ſcđe:qꝛ quaſi nullus momē
ti erat reſpectu prime.Et ideo nō poteſt
intelligi glīa eius maior niſi ꝑ aduentu3
ipſiꝰ deſyderati cūctis gētibus:qui eam
glorificauit pn̄tia ſua qꝛ i ea fuit a matre
oblatus ſm ꝙ ꝓpheta Malachias pre-
dixerat.iij.ca.Statim veniet ad templū
⁊c.Ipſam etiā domum frequenter hono
rauit qñ ibi ꝑdicauit ⁊ miracula ſine nu
mero fecit Mat.xxi.Acceſſerunt ad eu3
ceci ⁊ claudi in templo ⁊ ſanauit eos.Di-
cunt autē aliq iudei ad hoc ꝙ maior fuit
C glīa ſcđe domus ⁊c.in annis:qꝛ plus du-
rauit.Sed hoc nō valet etiā ſi verū ſit qđ
plus durauit.qꝛ hoc non fuit ad gloria3
ſed ignominiā.qꝛ pluribꝰ tēporibus fuit
conculcata ⁊ dehonorata.Primo qꝛ An
tiochus epiphanes poſuit ibi adorādū
idolum.⁊ fecit ibi poſtibula mulierum:
ſm ꝙ habet.i.Macha.ij.S3 quia libru3
iſtū non recipiūt iudei:iō pōt dici ꝙ hoc
idē habet Danie.viij.Hoc etia3 dicit Jo
ſephus lib.xij.antiquitatū.Similiter qñ
hieruſalē fuit capta ꝑ Pōpeiū romanu3
imꝑatorē ꝗ in templo collocauit equos.
Itē iterū alias ⁊ vltimo qñ deſtructa fuit
per Titū ⁊ veſpaſianū.Oibꝰ enī iſtis tem
poribꝰ fuit iſta domus deiecta ⁊ cōculca
ta.Itē iſta maioritas duratiōis nō vr eſ-
ſe alicuius glorie notabilis.Aliter enī la D
pis dr maioris honoris ⁊ glorie ꝗ̄ natura
humana.qꝛ eſt maioris durationis.Ite3
ſi computemus durationem domꝰ ſecū-
de ſecūdū iudeos dicentes eam duraſſe.
ccccxx.annos habemus ꝙ prima domꝰ
plus vel ſalte3 non minus durauit quia
plures anni fluxerunt a quarto anno ſa-
lomonis:in quo fundata fuit prima do-
mus:vſq3 ad.xi.annu3 Sedechie in quo
deſtructa fuit:qꝛ fluxerunt anni.ccccxx-
vij.cōputando tēpora regū intermedio-
rū in tertio ⁊ quarto lib.Regū.Perfecta
autem fuit.xi.anno ſalomonis.Licet au-
tem forte domus ſecunda plus durave-
rit tamē iſta obiectio eſt efficax cōtra iu-
deos:qꝛ ꝓcedit ex ſuppoſitiōe computa
tionis eoꝝ quā reputant verā.P3 ergo
ex ꝑdicta autoritate aggei ꝙ ⁊c.Sed re-
ſtat oſtēdere ꝙ in predicta autoritate vi-
det dubiū ſcil3 qualr ſit impletum illud
Mouebo celū ⁊ terrā.Dicēdū eſt igit:qđ
celum in aduentu xp̄i motū eſt:large ac- E
cipiendo motū pro omni innouatiōe:qꝛ
magna innouatio in celo apparuit:qñ i
natiuitate xp̄i noua ſtella eſt viſa:ꝓpter
qđ reges venerunt ad ipm̄ adorandum.
Maior aūt fuit cōmotio facta in celo id
eſt in celeſtibus ſpiritibꝰ:qui tāte rei no-
uitate nouis gaudijs exultabāt.Itē circa
illud tempus.ſ.tp̄e Herodis ſub quo na-
tus eſt xp̄s in iudea de qua magis loqui
tur ꝓpheta quam de alijs terris:fuit ma
gnus terremotus in tantū ꝙ gentes ꝓxi-
pinque credebant ꝙ in iudea nullus ho
mo remanſiſſet:vt dicit Joſephus in.i.
lib.de iudaico bello.Et ex hoc arguit ꝓ F
babiliter ab aliquibus aliquā coniūctio
ctionē fuiſſe planetarum notabilem ſiue
cōſtellationē ex ꝗbus ſolent accidere ta-
lia.Qđ aūt tunc mote fuerint oēs gētes.
p3 qꝛ imminente xp̄i natiuitate iuſſit ce-
ſar Auguſtus deſcribi orbem vniuerſum
⁊ oēs gentes romanorum ſe tributarios

pſiteri:⁊ ꝓpterea ſinguli ibant ad loca
ſua erāt oriundi ad p̄dicta faciēda. Pro-
pter qđ etiā Ioſeph de galilea aſcendit
in bethleē ⁊c. Lu. ii. In iudea etiam tūc
fuit facta magna cōmotio: qꝛ q̄dā nomi
ne Iudas natione galile⁹ publice aſſere
bat iudeis eſſe illicitū cognoſcere alium
dñm p̄ter deū ⁊ multi iudei ſecuti ſunt
ipſū: ⁊ poſtea interfecti ab exercitu roma
noꝝ: vt dicit ioſeph⁹. ii. antiqtatū: ⁊ idē
habet Act. v. Ante hos dies ⁊c. De cōmo
tione aūt maris nō opꝫ exēplum pone-
re: qꝛ frequēter ſolet accidere: proprie tñ
p mare ⁊ aridā itelligunt habitātes in
terris maritimis ⁊ cāpeſtrib⁹: ſicut p ce
lū angeli illō inhabitātes q oēs ſūt mo-
ti vel p nouas illuminationes ⁊ exulta-
tiōes quo ad angelos: vel p deſcriptionē q
ad reliqs. Itē q tp̄s aduētus xp̄i ſit cō-
pletū p autoritatē Daniel. ix. pꝫ vbi Ga-
H briel angelus inſtruxit eū de tp̄e aduen-
tus xp̄i di. Aiaduerte ſermonē ⁊ intelli-
ge viſionē. Septuaginta hebdomades
abbreuiate ſūt ſup ppl'm tuū: ⁊ ſup vrbē
⁊ ſanctā tuā vt cōſumet preuaricatio: ⁊ fi-
nē accipiat pctm̄ ⁊ deleat iniqtas: ⁊ ad-
ducat iuſtitia ſempiterna. ⁊ impleat vi-
ſio ⁊ ꝓphetia: ⁊ vngat ſctūs ſctōꝝ. Sci-
to ergo ⁊ aiaduerte. Ab exitu ſermonis
vt iterū edificet hierl'm vſq ad xp̄ꝫ ducē
hebdomade ſeptē: ⁊ hebdomades ſexa-
ginta due erūt: ⁊ rurſum edificabit pla-
tea ⁊ muri in anguſtia tēporum. Et poſt
hebdomades ſexagitaduas occidet xp̄s
⁊ nō erit eius ppl's q eū negaturus eſt.
Et ciuitatē ⁊ ſanctuariū diſſipabit ppl's
cū duce vēturo. Et finis eius vaſtitas ⁊
poſt finē belli ſtatuta deſolatio. Confir-
mabit autē pactum multis hebdomada
vna ⁊ in medio hebdomadis deficiet ho
ſtia ⁊ ſacrificiū ⁊ in tēplo erit abomina-
tio deſolationis vſq ad cōſummationē
⁊ finē pſeuerabit deſolatio. ¶ Ad itelle-
ctū autē hui⁹ ꝓphetie primo vidēdū eſt
qualr hic accipiant hebdomade vl' heb
domades qđ idē eſt. In ſacra enī ſcriptu
ra hebdomada ſumit vno modo p tpe
I vii. dieꝝ ⁊ hoc mō cōiter accipit. Et hoc
mō loquit ſcriptura Leuit. xxiii. vbi dr̄
q ſeptem hebdomade accipiēde ſunt a
feſto paſche q faciunt. xlix. dies. et. l. die
celebrādus eſt feſtum pēthec. Alio mō ac-
cipit hebdomada p tpe. vii. annorū. Et
hoc mō loquit ſcriptura leui. xxv. vbi di
cit. Numerabis ſeptē hebdomadas an-
norū q faciunt. xlix. annos: ⁊ qnquageſi-
mus dr̄ iubile⁹: q apud iudeos dr̄ annus K
remiſſiōis. Nō iuenit aūt hebdomada
poſſe accipi plurib⁹ modis. Hic autē nō
pōt accipi p hebdomada dierū: qꝛ alias
tota ꝓphetia Daniel' fuiſſet cōpleta in-
fra annū ⁊ dimidiū. Ergo p locū a diui-
ſione opꝫ q accipiat p hebdomada an-
noꝝ. Et i hoc oēs catholici ⁊ hebrei cōue
niūt: lꝫ in hoc ſit differētia. q q̄dā catholi
ci vt Beda ⁊ alii dñt. q iſti anni intelli-
gēdi ſunt āni lunares q breuiores ſunt
ſolarib⁹. xi. dieb⁹. Mot⁹ aūt fuit ad hoc
dōm' ex duob⁹. Primo ex textu: qꝛ dr̄ heb
domade abbreuiate. ⁊ ſicut dictū ē anni
lunares ſunt breuiores ſolarib⁹ ⁊ p cōſ
hebdomade annoꝝ. Scđo: qꝛ angelus lo
quebat Danieli qui erat hebre⁹. ⁊ iudei cō-
putabāt p annos lunares: vt dicit. Sꝫ ni
co. de lyra in qōne cōtra iudeos: vbi fere oia
iſta ſumunt: dicit q ſalua reuerētia Be
de vtrunq videt falſum eſſe qꝛ in hebreo
L nō ponit abbreuiate in detrūcatione ſi-
ue diminutione put ſonat: ſꝫ ponitur p̄-
ciſe put determinationē importat tpis
nō plus aut min⁹. Silr ſm videtur fal-
ſum: qꝛ ſi iudei haberent annum breuio-
rē. xi. dieb⁹. q ann⁹ ſolaris quo vtimur
cū ſm legē teneant primo menſe cuiuſq
anni facere paſcha i die determinata. ſ.
vi. ſeqret q eos paſcha hui⁹ anni antice-
deret paſcha anni p̄cedētis in. xi. dieb⁹
⁊ eodē mō paſcha ſequēs p. xxii. ad qđ lo
queret q ipſi celebrarent paſcha ex obliga
tione p̄cepti infra breue tp̄s i qlibet mē-
ſe toti⁹ anni. Hoc aūt appet manifeſtū
falſū ex vſu eoꝝ: ſemp enī faciunt eodē
tpe. Ideo pꝫ q cōputāt p annos ſolares
ſicut ⁊ nos. Licet enī icipiāt meſes a lu-
nationib⁹. tñ ann⁹ apud ipſos hꝫ. xiii. lu
natiōes. ita q p embolismos faciūt eq-
M tionē tpis. Dato tñ q cōputarēt p ānos
lunares: nihilomin⁹ habet propoſitū: vt
videbit. Scđo videndū eſt q̄t annos cō-
tinēt hebdomade p̄dicte. Et pꝫ hoc: qꝛ
ſi multiplicent. lxx. p. vii. reſultāt. ccccxc.
ſiue quatercentum nonaginta. Tertio

videndū eſt a quo anno incipiat cōputa
tio ipſaꝝ. Et dicūt aliqui iudei: q icipit ab
xi. anno regis. Sedechie: qn̄ deſtructū
eſt primū tēplū. Alii q a p̄mo anno Da-
rii regis medorū qui illo tpe dixit iſta an-
gelus Danieli. Alii q a reditu captiuita-
tis ſub zorobabel anno ſcđo Cyri regis.
A Perſarum. Alii q anno ſecundo regis.
Artaxerſis: qn̄ miſſus eſt Neemias ad
reedificādū ciuitatē ſanctā. Que aūt iſta
rū opinionum ſit vera: ⁊ aliarum impro
bationē omitto ꝓpter ꝓlixitatē vitandā
qꝛ ſm oēs iſtas computationes habebit
ſufficiēter ꝓpoſitū. ſ. q ſit p̄teritū tp̄s ad-
uētus xp̄i qđ pꝫ: qꝛ angelus aſſignauit
ccccxc. annos: vſq quo impleatur viſio ⁊
prophetia ⁊ vngat ſctūs ſctōꝝ. i. xp̄s.
Sed qualitercunq accipiant anni luna
res vel ſolares: ⁊ vbicūq incipiat cōpu-
tatio ſꝫ p̄dicta: qꝛ inferius nō pōt accipi
q in ſcđo anno. Artaxerſis totū tp̄s pre-
dictū iam diu eſt cōpletū. Si autē aliquis
vult plenius videre qualiter iſte nume-
rus annoꝝ eſt cōplet⁹ p partes ſingulas:
⁊ qualiter in medio vltime hebdomade
paſſus eſt xp̄s ⁊c. q faciūt ad expoſitionē
huius textus pōt recurrere ad id qđ ſcri-
pſit nicolaus de lyra ſuper danielē. Ve-
rū hic volo remouere quādā ſolutionem
B falſam rabbi ſalomonis dicentis q ille
hebdomade nō ptinent tp̄s p̄ciſum vſq
ad aduentum xp̄i: ſed a deſtructione pri-
mi tēpli vſq ad deſtructionem ſcđi: ⁊ ſic
exponit dicens: q. lxx. hebdomade preci-
ſe. i. prefinite ſunt anteq veniat perfecta
captiuitas ipſorum que facta eſt per ro-
manos: vt conſumetur preuaricatio. i. vt
deſiſtent a preuaricationibus: caſtigati
vt deleatur iniquitas ipſoꝝ p dicta pe-
nalia: ⁊ adducatur iuſtitia ſempiterna. i.
vt in eternū iuſtificent penam pro pec-
catis tolerādo in dicta captiuitate: vt ſic
finaliter impleat viſio et prophetia. i. vi-
ſiones de xp̄o promiſſe p ꝓphetas: ⁊ vn-
C gatur ſanctus ſctōꝝ. i. arca domini ⁊ va
ſa ſanctuarii que recuperabuntur p meſ
ſiam venturum in fine huius captiuita-
tis. Sed q̄tum debeat durare iſta capti-
uitas nō dr̄: ⁊ p conſequens determina-
tū tp̄s ipſius xp̄i hic nō determinat. Qđ
autē iſta expoſitio ſit falſa ⁊ extorta pꝫ p
literam precedentem. vbi dr̄ q angelus.
Gabriel venit ꝓpt orōnē danielis oran-
tis p liberatione ppl'i ad declarationē
exauditionis ſeu petitiōis. Et iō nō ſolū
nūtiauit liberationem de captiuitate ba
bylonica. ſed etiā pfectā liberationē fien
dā p xp̄m de qua principalr daniel ora- D
bat. Et iō dicere q angelus veniebat ad
denuntiādū pfectā liberationē ſui ppl'i ⁊
nullū certum tp̄s liberationis fiēde per
xp̄m aſſignauit eſt valde abſurdū: ⁊ p̄ce-
dēti litere contrariū qꝛ angelus non ve-
niſſet ad cōſolationē ſed deſolationē da
nielis. Itē cū dicit q p captiuitatē in qua
ſunt deſiſtāt a p̄uaricationib⁹ hoc mani
feſte eſt falſum: qꝛ ſuper oēs gētes inten-
dūt ſortilegiis et augurijs: vt dicunt qui
ſciunt facta eoꝝ: ⁊ tñ iſta maxie ꝓhibent
in lege diuina: vt pꝫ ⁊c. Itē qꝛ dicit im-
pleri viſiōes ꝓphetarū p merita eoꝝ ē cō
id qđ dr̄. Deut. ix. Scito q non ꝓpter iu-
ſtificationes tuas dñs de⁹ dedit tibi ter-
rā ⁊c. Et multo min⁹ ꝓpter iuſtitias eo-
rū eſt adimplenda ꝓmiſſio de xp̄o: ⁊ ma
xime qm̄ de eo ſcribitur Eſa. viii. Erit in
lapidē offenſionis ⁊c. Itē q dicit per vn-
ctionē ſcti ſctōꝝ intelligi vnctionē arce E
⁊c. hoc eſt cō illud qđ dr̄ Hie. iii. In dieb⁹
illis dicit dñs: non dicēt vltra arca teſta
mēti dñi ⁊c. hoc eſt dictum q cerimonie
veteris teſti oino ceſſauerūt poſt xp̄i paſ
ſionē. Itē ꝓbat idē p illud Dañ. ii. vbi dr̄
q Nabuchodonoſor vidit ſtatuam ⁊c.
Et infra. Abſciſus eſt lapis de monte ſi-
ne manibus ⁊ pcuſſit ſtatuā ⁊c. Et p iſtā
ſtatuā ſignificabant quatuor magna re-
gna ſibi i orbe ſuccedētia: vt ipſe Daniel
expoſuit primū chaldeoꝝ. ſcđm perſaꝝ
tertiū grecoꝝ. quartū romanoꝝ qđ per
ferrū ſignificat. qꝛ oia alia regna doma-
uit. Per lapidem autē ſignificat xp̄s: cui
ſubiiciēdum erat regnū romanorum: ſꝫ
oēs tā hebreos q catholicos. Cum autē
dño Ieſu ſit ſubiectū regnū romanoꝝ
tpe beati. Silueſtri per verā fidē ſequit
q ipſe ſit xp̄s. Itē probatur idem p dicta. F
⁊ glo. doctoꝝ hebreoꝝ antiquoꝝ: ſiue au
tēticorū Eſa. enī vltro dr̄ anteq parturiret
pepit gl. hebraica. Qr anteq natus fuiſſet
ille q in ſeruitutē vltimā redegit natus
fuit redēptor. Ergo ante natiuitatem Ti-

ti fuit natiuitas xp̄i. Ideo ibidem tranſ-
latio caldaica dicit. Et adhuc nō erit ei
veniēs anguſtia: ⁊ redimet. ⁊ adhuc non
veniet ei tremor cū doloribꝰ ꝓpter par
tū ⁊ reuelabit rex meſſias. Dolor enim ⁊
anguſtia ꝑtus exprimūt maximā calami
G tatē quā ſuſtinuerūt in obſidiōe Titi. er-
go xp̄s añ Titū natus eſt. Hoc aūt multi
iudeorum cōcedūt: dicētes ꝙ xp̄s natus
eſt in die deſtructionis tēpli. ſed cū ab il-
lo tp̄e fluxerint plus. M.cccc. anni iō di
cunt aliq̄ eorū ꝙ eſt cū angelis viuēs eo
mō q̄ Moyſes in monte. Alij: ꝙ eſt extra
mōtes caſpios expectās p̄ceptū dn̄i de
liberatione ppl̄i. Alij: ꝙ vadit p mundū
ſicut pauper ⁊ leproſus propter pctā po-
puli. iuxta illud Eſa. liij. Et nos reputaui
mus eum quaſi leproſum ⁊c. quouſq; ap-
pareat ex precepto dn̄i in virtute ad libe-
rationem eorū de iſta captiuitate. Talis
aūt varietas arguit manifeſte eorꝝ dictū
eſſe ficticiū. ſꝫ verꝝ eſt q̄ ad hoc ꝙ diu tp̄s
eius eſt p̄teritū. Itē idē ptꝫ p quandam
traditionem apud eos autenticā ⁊ habe
tur in libro iudicū ordinariorū tradito a
domo helie prima: q̄ eſt hec. Diſcipulis
eiꝰ p. vj. M. annos erit mūdꝰ. 2000. va-
nitati. 2000. legis. 2000. meſſie. ¶ Ad in-
H tellectum huius eſt aduertēdū ꝙ hebrei
dicunt hoc eſſe dictū a filio mulieris ſa-
reptane quē ſuſcitauit. Helias: qui etiā
poſtea habuit ſpm̄ ꝓpheticū. Et. 2000.
annorum dicunt tp̄s vanitatis q̄ a prin
cipio mundi vſq; ad vocationem abrae.
Gen. ij. mundus defluxit in vanitate pec
catorꝝ p luxuriā. vt ptꝫ in Gen. ⁊ p idolo-
latriā adeo ꝙ tp̄e Abrae totꝰ mūdꝰ erat
corruptꝰ: ⁊ ipſe auſus eſt publice primo
vnum deū p̄dicare: vt ait Ioſephus lib.
antiquitatū. Et iſtud tēpus ſm̄ eorū com
putationē fuit. 2000. annorū et. xxiij. q̄
Abraā. lxxv. annos habuit qn̄ vocatus
eſt. Et ex tūc incepit tēpus legis: q̄ nō da-
tur niſi ppl̄o adunato: cepit aūt ſub ipſo
adunari ⁊ ad legem diſponi: ꝓpter qḋ et
circūciſionē in diſtinctionē accepit. Ab
I illo aūt tp̄e vſq; ad xp̄i natiuitatem fluxe
runt. 2000. annorꝝ. niſi ꝙ deficiunt. xxix.
Si igitur accipiunt. xxiij. q̄ ſuperabun-
dant ſupra: habemus a principio mun-
di vſq; ad natiuitatē chriſti quatuor mi-

lia annorum minus quinq;. Quod ſi ac-
cipiantur quinq; anni q̄bus latuit in egy
pto: ita ꝙ dies meſſie incipiāt computa-
ri ab illo tempore quo de egypto eſt re-
uerſus. ſic ſunt p̄ciſe quatuor milia. Utrū
aūt. 2000. annorꝝ debeat eſſe tp̄s meſſie: K
nō me intromitto. ſed ſufficit mihi tem-
pus eius eſſe impletum: q̄ ipſi a principio
mundi vſq; ad p̄ſentem annū. ſ. M.ccccc.
quo p̄ſens opus fuit caſtigatū cōputant
ccccc. ⁊. cc. ⁊. lx. annos. Item oſtendo pro
poſitū per rationē in ſcriptura ſumptā.
Cōſyderando eñ̄ ꝓceſſum veteris teſta-
mēti appꝫ ꝙ q̄diu filij iſrael ſeruierunt
dn̄o: fuerūt in ſtatu p̄ſpero. ⁊ ſi aliqn̄ fue-
runt captiuati ⁊ afflicti: hoc fuit propter
pctm̄ multitudinis. Nūc aūt ita eſt ꝙ an̄
captiuitatē babylonicā fuerunt idolola-
tre peſſimi ⁊ occiſores ꝓphārꝝ eos a pec-
catis ꝓhibētiū: adeo ꝙ ſanguine ꝓphe-
tarum repleuerūt hieruſalē vſq; ad os. iiij.
Reg. xxi. ⁊ multa alia fecerunt: et tñ̄ illa
captiuitas nō durauit niſi. lxx. annis cū
autem captiuitas in qua ſunt nūc anno
dn̄i. m.ccccc. durauerit p annos. m.cccc-
xxv. q̄ facta fuit. xl. anno a xp̄i paſſiōe q̄ L
fuit. xxxiij. vel circa ab eius natiuitate.
nec adhuc appareat eorꝝ liberatio de pri
morib; eos ꝯcedere ꝙ pctm̄ ꝓpter ꝙ tā-
diu captiui ſunt ſit maius q̄ p̄cedentia:
qḋ nō pōt eſſe niſi occiſio xp̄i. q̄ poſt di-
ctam captiuitatē nō legunt idololatraſ-
ſe aut occidiſſe ꝓphas. Ideo dicit Rab-
bi moyſes in libro iudicū ordinariorum.
Ieſus nazarenꝰ viſus eſt eē meſſias: ⁊ in
terfectꝰ eſt p domū iudiciꝫ: ⁊ ipſe fuit cā
⁊ ꝓmeruit, vt deſtrueret iſrael in gladio.
Itē multa opa diuina ſunt facta in teſti-
moniū doctrine apl̄orꝝ q̄ via nature fieri
non pn̄t: vt patet p ſcriptores veriſſimos
⁊ publicam famam vſq; nunc cōtinuatā
q̄ in talibꝰ faciunt ſufficientem fidē. ſicut
firmiter tenemus Ariſtotelem et platō
nē fuiſſe philoſophos: ⁊ tñ̄ non habemꝰ
niſi publicā famā. Hoc idē ptꝫ p libros M
autenticos apud iudeos. Scribit eñ̄ in
quodam libello q̄ apud eos intitulatur
de Ieſu nazareni generatione: ꝙ leproſum
mundauit: ⁊ claudū ex vtero matris ſue
ſtare fecit: ⁊ mortuos ſuſcitauit: ⁊ multa
alia q̄ fieri nō poterant niſi virtute diui-

na. Dicit tñ̄ ibidem ꝙ talia fecit virtute
nominis tetragrāmaton: q̄ qui ſciret il-
lud debito mō pronūtiare poſſet virtute
illius miracula facere: vt ibidem dicitur
Ieſus autē nazarenus prenuntiationem
A illius nominis didicit: vt ibi dr̄. q̄ in tem
plo lapidem inuenit ſuper quem ſteterat
arca dn̄i antiquitus: in quo erat ſcriptū
tale nomē expoſitū. Uocat aūt expoſitio
illius nois deſcriptio ſiue determinatio
qualiter debeat ꝓnuntiari. Sꝫ antē hoc
dictū non ſit verū niſi p quāto cōfitetur
dn̄m Ieſū diuina miracula feciſſe: tñ̄ ex
eo habet cōtra eos argumētum. Nam il
lud nomen nō poteſt habere virtutē ad
faciendum aliqḋ cōtra honorem dei. Er
go doctrina Ieſu nazareni miraculis ab
iſto noie factis cōfirmata nō pōt eſſe ho
nori diuino ꝯtraria. Ergo fuit verꝰ deus
verus homo ⁊ verus xp̄s: q̄ ita docuit:
alias virtute nominis dei fuiſſent facta
miracula ad cōfirmationem huius falſi
tatis. Et deus eſſet teſtis falſitatis. Nō
eñ̄ ꝓlatio talis nois: ſꝫ deus illa miracu
la operabat. Hec ⁊ alia vꝫ dicere expreſ
B ſe Ioſephus. xviij. antiq̄tatū dicēs. Fuit
hiſdē tp̄ibꝰ Ieſus ſapiēs vir ſi tñ̄ eū vi-
rū nominare fas eſt. Erat eñ̄ mirabiliū
operꝝ effectio: ⁊ doctor eorꝝ hominū q̄ li
benter audiūt que vera ſunt. Et multos
quidē iudeorꝝ ⁊ multos ex gētibus ſibi
adiūxit. Xp̄s hic erat. hunc accuſatione
p̄morꝝ nr̄e gētis cū pilatꝰ in crucē agen
dū decreuiſſet nō deſeruerūt cū hi q̄ ab
initio dilexerūt eū. Apparuit eñ̄ eis ite-
rū viuus: ſm̄ ꝙ diuinitꝰ inſpirati ꝓphe
te: vel hec vel alia de eo innumerabilia
miracula futura p̄dixerāt. Hec ille. Itē
qn̄ ſcriptura dicit aliq̄d futurū ⁊ deter-
minat tp̄s modū ⁊ locū: ſi oīa iſta in vnū
ꝯcurrāt manifeſtū eſt eſſe illud impletū
Sed ſacra ſcriptura p̄dixit aduentū xp̄i
⁊ determinauit tp̄s. Gen. xlix. ⁊ locū Mi
chee. v. Et tu bethleē: ⁊ modū viuēdi. ſ. i
paupertate zach. ix. Ecce. ⁊ modum mo-
riendi. Eſa. liij. Et omnia hec ſunt ad-
C impleta in Ieſu nazareno ergo ⁊c. Sed
cōtra hoc arguūt iudei per id qḋ habet
Eſa. ij. vbi loquitur de aduentu chriſti.
Erit i nouiſſimis ⁊c. Ex his formāt qua
druplex argumētū. Primo q̄ Ieſus nō

venit in nouiſſimis diebus. Scḋo q̄ ad
huc nō eſt eleuatꝰ mōs domus dn̄i. Oc
caſione huiꝰ dicūt aliq̄ eorū doctores ꝙ
dn̄s cōportabit montem ſinai: thabor et D
carmeli: ⁊ ponet ſup eos mōtē ſion. Ter-
tio q̄ non oēs gētes crediderūt i Ieſum
nazarenum. Quarto: q̄ nō ceſſauerunt
bella. ¶ Ad primum dr̄ ꝙ dies meſſie in
ſcriptura dicunt nouiſſimi: q̄uis ſm̄ do-
ctores hebreos debeant durare duo mi-
lia annorū. Imo tp̄a precedētia meſſiam
dicuntur dies nouiſſimi: vt patet Gen.
xlix. vbi Iacob moriturus dixit ſe velle
predicere filijs futura in nouiſſimis die-
bus: ⁊ ibi dixit de multis que adimpleta
ſunt tp̄e regnū ⁊ iudicū. Ad ſcḋm etiam
ipſe Roſa. Iudeꝰ dicit ꝙ illa eleuatio in-
telligit nō quantū ad ſitū: ſed quātum ad
nobilitatem ſignorꝝ: qḋ impleuit ibi Ie-
ſus illuminādo ibi cecū natū: ⁊ ſanando E
lāguidū in ꝓbatica piſcina ⁊c. Ibi etiam
dedit ſpm̄ ſanctū quo ſubito hoīes idio-
te habuerūt plenā notitiam ſcripturarū:
⁊ loquebant oīa idiomata. Ad tertiū dr̄
ꝙ ibi eſt diſtributio p generibꝰ ſingulo
rū: ſicut oē aīal fuit i archa ⁊c. Uel aliter
q̄ ſcriptura multos noīat oēs. ij. Regū.
xvij. Dixit abſalon ⁊ oēs viri iſrael. Me
lius eſt cōſiliū ⁊c. Ad quartum dr̄ ꝙ fuit
pax diuturna adeo ꝙ mūdus deſcriptus
eſt: ⁊ durauit in iudea. xl. annos poſt xp̄i
paſſionē. Nec iudei tūc vtebant armis:
q̄ terra a militibꝰ romāis cuſtodiebat.
Ideo ꝓbabile eſt ꝙ inſtrumenta bellica
ad vſum agriculture conuerterent: vt ſit
multoties. Et ly vltra nō ſignificat eter-
nitatem: ſed diuturnitatem: nam eadem
dictio etiā ponit. iiij. Regū. vi. Nō vene
runt vltra latrones ſyrie ⁊c. ⁊ tñ̄ poſtea
freq̄nter illā terrā inuaſerūt ⁊ depredati
ſunt Quinto arguūt. Eſa. xi. Ubi de xp̄o
loquitur habitabit lupus ⁊c. Ipſi eñ̄ di-
cunt ꝙ ſyluestria aīalia in aduentu xp̄i
debent domeſticari. Sol. Illa locutio eſt F
metaphorica ſicut ⁊ Gen. xlix. dr̄ benia-
min lupus rapax ⁊c. ideo ſignificabat ꝙ
qui prius ſe inuicem inſequebant: vt gē-
tiles ⁊ iudei odioſi erant vno aīo in fide
futuri ſicut ⁊ ſunt: hoc patet q̄ ſtirpem
ieſſe vocat virgā: ⁊ xp̄m florem ⁊c. Ideo
tranſlatio chaldaica ſic habet. Exibit

rex de filijs Eſaie: ⁊ meſſias de filijs filio-
ꝝ eius. Sequit̃. Et erũt iuſti circũcirca
ci. Et vbi habemꝰ: lupꝰ cũ agno. ibi dr̃: ⁊
pax in diebꝰ eius multiplicabit̃. Põt ẽt
dici iſta in xp̃i fidelibꝰ ad literã comple-
G ta de mãſuetudine ferarum ⁊c. Sexto ar-
guũt. Nam dicit̃ Exod. xxx. Si ad cardi-
nes celi fueris diſſipatus: inde retrahet
te dñs deꝰ tuꝰ. ⁊ introducet in terram ⁊c.
Sed nõ ſumus inquiunt congregati. er-
go nõ venit xp̃s. Sol. Hoc fuit impletuȝ
in captiuitate babylonica: ſed cõtra. Nã
dicit̃ Ezec. xxxix. Congregaui eos ſuper
terrã ſuã: nõ dereliqui quẽq̃. Sed multi
derelicti ſunt in captiuitate babylonica.
Ad hoc dicendum ꝙ nullus ī manſit qui
voluerit reuerti: quia Cyrus qui erat mo-
narcha in illis regnis dedit omnibus li-
centiam reuertendi ⁊ munera reuerten-
tibus: vt ptꝫ Eſdre. j. Uel dic ꝙ iſta con-
gregatio intelligit̃ ꝑ fidem ⁊ charitateȝ:
vt Joãnẽs exponit ca. xj. dũ interpretat̃
dictũ caiphe: extra quã congregationeȝ
nullus qui velit intrare relinquit̃. Septi-
mo arguunt q2 dr̃ Zacha. vj. Oriens no-
H men eius. Et ſequit̃. Et edificauit tẽplum
dño. Sȝ iſta nõ cõueniũt Jeſu. ſol. Scd̃m
rabbi ſalo. illud dictũ intelligit̃ de tẽplo
ſecundo edificato a zorobabel. Octauo.
Hiere. xxiij. Ecce dies veniunt dicit ⁊c.
Et ſequit̃. In diebus illis ſaluabit̃ ⁊c. ſol.
Jam ipſi nõ erant filij iſrl̃ ⁊ iuda: q2 xp̃m
negauerũt: ſed iſrl̃ ⁊ iuda. i. illi. q̃ de iſrael
⁊ iuda crediderũt in xp̃m: ſaluati ſunt ab
eo q̃tum ad aĩam ab inferno: ⁊ q̃tuȝ ad
corpꝰ a Tito q2 admoniti ꝑ angeluȝ tp̃e
futuri belli trãſiuerunt in regnũ agrippe
vt dr̃ eccl'iaſtica hiſt. ꝯfederati romanĩ.
Aliter dicitur ꝙ loquit̃ de exiſtẽtibus in
gloria. Nono. Dañ. vij. Aſpiciebam ⁊c.
Sed Jeſus nõ venit in nubibꝰ. Sol. Du-
plex eſt aduentus. Q̃d iudei diſtinguere
neſciunt: cũ tñ aliq̃n dicat̃ venire cũ pote-
ſtate aliq̃n cum humilitate. Uñ q̃dã eoꝝ
ꝓpter autoritates q̃ vident̃ ſonare ꝯtra-
riũ expectãt duos meſſias: vnũ q̃ dr̃ filiꝰ
I Joſeph: q̃ occidetur: alium filium dauid
q̃ ſuſcitabit filiũ Joſeph: ⁊ reſtituet ei re-
gnũ iſrael. Sed de hoc ſcripturis nõ hȝ
autoritatẽ. Decimo. Eſa. xxx. Erit lux lu-
ne ⁊c. Solutio ad hoc ptꝫ q2 verificabit̃
expeſcdi aduẽtus. Undecimo. Eſa. liij. Ui-
debit ſemẽ lõgeuũ. Pſ. Ponã in ſclm ſe-
culi ſemẽ eiꝰ. Sed Jeſus non habuit fi-
lios ⁊c. Sol. Decebat eũ ſpũalis filiatio K
ꝑ fidẽ ⁊ ſacramenta: nõ carnalis q̃ ſemꝑ
habet feditatem. Unde ſuꝑ illud Gene.
xj. In yſaac vocabitur tibi ſemen glo. he-
braica dicit. Omnis qui confeſſus fuerit
duo ſecula. i. legis ⁊ meſſie vocabit̃ tibi
ſemen. Duodecimo nõ eñ eſt edificatuȝ
illud mirabile templuȝ inquiunt de quo
Ezec. vlti. dicit̃. Sol. Propheta loquit̃
ſub metaphora de celeſti Hierl'm q2 dr̃
ibi nomen ciuitatis dñs ibidem. Unde
⁊ dicit Rabbi ſalo. De hieruſalem ſuper-
na locute ſũt ſcripture in fine Ezechiel.
¶ Eſt aũt notãdũ ꝙ multi ex iudeis ſunt
cõuerſi ſapiẽtes: vt Nathanael: paulus:
gamaliel: matthias. Jo. xij. Multi ex prin-
cipibus ⁊c. i. ſacerdotibꝰ ⁊ doctoribꝰ. Sȝ
multi etiam auertunt̃. Primo: q2 ſemper
fuerũt cupidi: ⁊ in lege eoꝝ promittit̃
eis abundantia ideo timent ⁊c. Secũdo L
q2 a cunabilis i odio xp̃i nutriunt̃. Ter-
tio ꝓpter altitudinẽ credẽdoꝝ. Omnia
fere dicta in hac queſtiuncula ſumpſi ex
Nico. de. ly. contra iudea. Multa autem
de intellectu prophetie hebdomadaruȝ
Danielis habes infra dominica vigeli-
ma quarta poſt Pentecoſten ſm curia.

☞ Dñica. xj. poſt feſtũ Trinitatos.

☞ Queſtio. lvj.

Ueritur in illo ṽbo propi-
tius: vtrum in iuſtificatiõe
impij requiratur magna
dei propitiatio: quaſi ipſa
iuſtificatio ſit maximũ. q̃d
Reſpondeo. Cũ opus dica-
tur magnũ ex parte modi faciendi ⁊ ſm
magnitudinẽ rei facte: creatio eſt maxi-
mum opus dei primo modo q2 in ea ni-
hil preſupponitur ſed iuſtificatio impij
eſt maior ſcd̃o mõ q̃ creatio celi ⁊ terre:
q2 iuſtificatio terminat̃ ad bonum eter-
num diuine participationis: ⁊ illa crea-
tio ad bonũ nature mutabilis. Uñ Aug.
exponens illud Joan. xiiij. Maiora ho- M
rum faciet: dicit ꝙ maius opus eſt vt ex
impio iuſtꝰ fiat q̃ creare celum ⁊ terraȝ.
Et ſubiungit. Celum enim ⁊ terra tranſi-
bunt: ꝑdeſtinatoꝝ autẽ ſalus ⁊ iuſtifica-
tio perma-
tio ꝑmanebit. Sed cum etiã aliquid di-
cat̃ magnũ dupliciter. ſ. ſm q̃titatẽ ab-
ſolutã: ⁊ ſm quãtitatẽ ꝓportionis: ſicut
dr̃ mõs paruus ⁊ miliũ magnũ. Primo
modo glorificatio iuſtoꝝ eſt opus ma-
A ius q̃ iuſtificatio impij: q2 donũ glorie
abſolute eſt maiꝰ dono gratie iuſtifican-
tis ſed ſecũdo modo eſt ecõtrario: q2 ma-
ius eſt donũ gratie q̃ glorie / eo ꝙ plus
excedat donum gratie dignitatẽ impij
q̃ erat dignꝰ pena / q̃ donũ glorie digni-
tatẽ iuſti / quia ex hoc ipo ꝙ eſt iuſtifica-
tus eſt dignꝰ gloria. Et ideo ibidem di-
cit Aug. Judicet qui põt vtrum maius /
ſit iuſtos angelos creare q̃ impios iuſti-
ficare. Certe ſi equalis vtrũq3 potentie /
hoc maioris ẽ mie. Sed ꝯ. Nam bonum
vniuerſi eſt maius q̃ bonũ vniꝰ hoïs / vt
patet. j. Ethi. Sed iuſtificatio ordinat̃
ad bonũ particulare vniꝰ hominis. Er-
go creato celi ⁊ terre eſt opꝰ maius. So-
lu. Bonũ vniuerſi maius eſt bono vniꝰ
hominis ſi vtrũq3 accipiat̃ i eodẽ gene-
re / ſed bonũ gratie vniꝰ maius eſt q̃ bo-
num nature totius vniuerſi. Hec oĩa. s.
B Tho. j. ij. q. cxiij. ar. ix. Ex quibus habet̃
ꝙ iuſtificatio impij ex parte rei facte ſm
quantitatem ꝓportionis eſt maximum
opus dei. Cui ſi addat̃ ꝙ conuerſio ⁊ iu-
ſtificatio pauli inter alias que leguntur
eſt maior aliquo modo / q2 ſola eſt mira-
culoſa: vt ptꝫ ibi ar. x. ſequit̃ ꝙ hoc mo-
do ipa eſt maximum opus dei. Sed iſta
intellige quãtũ ad operationes quibus
ſit aliquid exiſtens non per eſſe diuinũ:
ſed ꝑ eſſe creatũ. Nam opus incarnatio-
nis eſt maximũ ex parte rei facte: quicq̃d
ſit ex parte modi faciendi ei abſolute: q2
eſſe diuine ꝑſone maius eſt eſſe glorie: et
ꝓportionaliter q2 maior eſt diſtantia in-
ter diuinã ꝑſonam ⁊ naturam createȝ q̃
inter gloriã ⁊ impium: cum illa ſit infini-
ta ex parte vnius extremi: non iſta. Et de
hoc habes a ſancto Th. de po. q. vj. Poſ-
ſent etiam multa dici circa hoc de con-
uerſione panis in corpus chriſti de quo
C per teipſum ex dictis cogita.
¶ Queri etiã põt in illo ṽbo deus. Utrũ
in iuſtificatione impij requirat̃ motus fi-
dei deum inuocantis aut profitentis. Et
in illo verbo peccauerat: vtrum requira-
tur motus liberi arbitrij contra peccatũ
vide. j. ij. q. vbi. ꝯ. ar. iiij. ⁊. v.

☞ Dñica. xij. poſt feſtum Trini.

☞ Queſtio. lvij.

Ueritur vtrũ illi hoïes publi-
cãdo miraculũ ꝯtra ꝓhibi-
tionẽ xp̃i peccauerint: Rñ- D
deo ꝙ nõ ꝓpter duo. Pri-
mo q2 ſm Grego. ix. mora.
xp̃s nõ intẽdebat illos vir-
tute ꝓcepti obligare: ſȝ ſeruis ſuis ſequen-
tibus exẽplũ dedit vt ipſi quidẽ virtutes
ſuas occultare deſyderent. ⁊ tamẽ vt alij
eoꝝ exemplo proficiant ꝓdant inuiti.
Et de hoc vide dominica. ij. poſt octauã
epiphanie: quomodo eſt triplex dei pre-
ceptum. ſ. ad exequendum: vt non fura-
beris ad probandum: vt tolle filium tuũ
vnigenitum quem diligis iſaac. ⁊ ad do-
cendum: vt vide nemini dixeris. ⁊c. Se-
cũdo q2 dato ꝙ xp̃s voluiſſet eos tacere:
tñ nõ peccauerũt offendẽdo xp̃m: q2 frã-
gendo ſilentiũ eius aliq̃d adiungebant
q̃d erat xp̃o gratius q̃ tacuiſſe. ſ. amoreȝ
ad xp̃m. Eſt aũt ſile. Eſt religioſus cui E
ſumme diſplicet prelatura: ⁊ tamẽ diligit
ſe eligentes ad id q̃d ſibi diſplicet. q2 con-
ſyderat eos ſe amare. Sed ꝯ: q2 fuerunt
inobediẽtes xp̃o. ergo peccauerũt. Sol.
Negatur primo antecedens: q2 xp̃s non
intendebat eos obligare: ſed ſolum dare
humilitatis exemplum: ⁊ ita iſti credide-
rũt. Scd̃o dico ꝙ nõ omnis inobediens
ſuperiori peccat ſed ſolũ q̃n ſcit ipm eſſe
ſuperiorẽ ſiue ſuperiore: vel ſcire tenetur.
Non eñ ſi inferior prelatus mandet ali-
quid: ⁊ ego me credam facere rem gratã
ſuperiori bono ⁊ ſancto non obediendo
pecco. Mõ dico ꝙ eſt ṽiſile iſtos credi-
diſſe q̃dẽ xp̃m eſſe xp̃m ⁊ ſctm: ſed igno-
raſſe eũ eſſe deum ſiue ſupiorẽ: ⁊ de facto
ſm. s. Tho. ita fuit. Que ignorãtia apud
minores nõ fuit pctm ſtatim a principio
ꝓdicationis xp̃i. Acceperũt ergo mãda-
tum xp̃i tanq̃ deprecationem viri ſancti
ex humilitate loquentis: ſed noluerunt
obedire: vt gratam rem deo facerẽt eius F
⁊ ſui ſerui [vt credebant] magnalia predi-
cando. Et ideo negatur conſequentia.
Scd̃o. Nã ſi xp̃s voluit ꝙ dixerat obſer-
uari: peccauerũt ſi noluit: ipſe fuit fictor

Ergo cū ſcðm ſit blaſphemuʒ:primū eſt
verū?ſol. Licet iam pateat ex dictis ſolu-
tio:tamē pro abundātiori doctrina dī ꝙ
voluntate diuina que duplex eſt.ſ.ſigni
ꝛ beneplaciti:non velit tales tacere non
G quidam voluntate beneplaciti:quia cuʒ
talis ſemꝑ impleat tacuiſſent. Sʒ volun
tate ſigni vt eſt voluntas qua precipit:qꝛ
nō intēdebat eos obligare. Ut dictū eſt.
Uolūtate autēʒ hūana voluit eos tacere
aliquo mō:ſcʒ vt oñderet gloriam vanā
fugiendam:ꝛ nō voluit aliquo mō vt.ſ.
de9 glorificaretur. Et eo mō quo noluit
eos tacere:non fuit fictos:quia voluit ſe
oſtendere gloriam vanam non querere:
ꝛ eam eſſe declinandam.

Queri etiā pōt vtrū xp̄s cōueniēter fe-
cerit miracula in corporū ſanationibus.
Uide.iij.q.xliij.per totuʒ. Et vtrum xp̄o
cōueniat ingemiſcere ꝛ deprecari. Uide
iij.q.xxi.per totum.

Dñica.xiij.poſt feſtū Trini.

Queſtio.lviij.

Queritur vtrūʒ in hac vita
H poſſum9 habere amicitiā
cū deo immediate:ita qð
ipſe ꝛ non aliqua creatura
ſit obiectū noſtri amoris.
Rñdeo. Deus in ſtatu vie
immediate poteſt amari:ꝛ amatur a ſan
ctis. Patet concluſio. Primo:autoritate
Auguſtini in li.confeſ.dicentis. Ue illis
q̇ diligunt nutus tuos pro te. Nota nu-
tus dei.i.participationes diuine bonita
tis in creaturis. Scðo ratiōe. Nā vbi de
ſinit intellectus ibi incipit voluntas:que
in operādo eſt poſterior:eo ꝙ eius obie-
ctū ſit bonum cognitum:qꝛ in oibus po-
tētijs ordinatis:ita eſt ꝙ vbi terminatur
operatio prioris in operando:ibi incipit
operatio poſterioris ſicut pʒ ꝙ ſenſus q̇
in cognoſcendo eſt prior intellectu termi
natur ad imaginationem:que eſt motus
factus a ſenſu ſm actū:ꝛ intellect9 in ter-
mino imaginationis incipit:qꝛ accipit
I phātaſma pro obiecto:vt dicitur in.iij.
de anima. Sed intellectus in cognoſcē-
do:licet incipiat a creaturis:tamen eius
cognitio terminatur in deo:qꝛ ex multis
conceptibus ſimplicibus creaturarum
poteſt deuenire ad vnū cōplexum.deo ꝑ
priuʒ puta ꝙ eſt ens primū ꝛ cauſa oīm.
Ergo volūtas noſtra pōt amare deū im
mediate:lʒ preceſſerint multa media ex
parte intellectus. Sʒ cōtra. Nā qcq̇d eſt
immediate amatū:eſt immediate cogni K
tū:qꝛ inuiſa diligere poſſum9:ſʒ incogni
ta nequaq̄ ſm Augu.x.de tri.ꝛ phm.ix.
Ethi. Sed in via deus nō eſt a nobis im
mediate viſus:qꝛ videmus ꝑ ſpeculū.j.
Cor.xiij. Sol. Negat maior:qꝛ cū amor
incipiat vbi deſinit cognitio cui9 eſt ter-
minus id qð in alio cognoſcit in ſeipſo
pōt amari. Scðo. Nā ſi hō in via deū im
mediate amaret amor patrie non excede
ret amorē vie ſicut cognitio cognitionē.
Sol. Deus plenius amat in patria q̄ in
via qꝛ q̄to bonū cognoſcitur plenius tā
to eſt amabilius:maxie illud in quo eſt
oē bonū ꝛ nullū malū. Cognitio tñ vie et
patrie:non erit vnius rōnis:qꝛ differt ꝑ
aliq̇d cognitiōi ꝓpriū.ſ.ꝑ cognoſcere in
ſe vt in pria ꝛ in alio vt in via. Amor aūt
vie ꝛ prie eſt vni9 rōnis differēs ſolū ſm
magis ꝛ min9 qꝛ iſta amoris diuerſitas L
nō eſt ꝑ aliq̇d ꝑtinēs ad amorē:ſʒ per di-
uerſitatē cognitiōis. Et idō in via imme-
diate illū amam9:lʒ non immediate co-
gnoſcamus vt dictū eſt. Uide.s.Tho.iij.
diſt.xxvij.q.ij.arti.j.

Queri ēt pōt vtrū dilectio q̄ deū diligi-
mus habeat modū vide ibi. Et vtrū i di-
lectiōe dei poſſit haberi reſpect9 ad ali-
quam mercedē. Uide ibi diſt.xxix.ar.iiij.

Dñica.xiiij.poſt feſtū Trini.

Queſtio.lix.

Queritur vtrū ingratitudo ad
deū ſanātē nos corꝑaliter
aut ſpūalr vel ad alios bñ-
factores:ſit pctm̄ mortale?
Rñdeo ex doctrina.s.Th.
ij.ij.q.cvij. Oīs ingratitudo
eſt pctm̄. Nā pctm̄ eſt qð repugnat virtu
ti ſʒ ígratitudo eſt hmōi:qꝛ debitū grati
tudinis eſt debitū honeſtatis quā virt9
requirit ergo ꝛc. Cū aūt ad gratitudinem
tria requirant.ſ. Primo recognoſcere bñfi
M cium:ꝛ ſecūdo laudare ac gratias age-
re:ꝛ tertio retribuere pro loco ꝛ tempore
ſm ſuam facultatem. Ingratitudo habet
tres gradus ſm ordinē illorū trium. Ho
rum primus eſt nō retribuere:quod eñ
eſt vltimū in gñatiōe eſt primū in reſolu
tiōe. Scðs. Diſſimulare quaſi nō demō
ſtret q̇s ſe bñficiū accepiſſe. Terti9 ꝛ gra
uiſſim9 nō recognoſcere ſiue ꝑ obliuio-
nē ſiue alio mō. Et qꝛ in affirmatiōe op-
poſita intelligit negatio ad pmū gradū
ꝑtinet retribuere mala ꝓ bonis:ad ſcðʒ
A vituperare bñficiū:ad tertiū bñficiū repu
tare quaſi maleficium. Igit ingratitudo
per ſolam omiſſionē:qꝛ.ſ.q̇s nō recogno
ſcit vel laudat vel non retribuit:licet cō-
tingere poſſit ꝙ ſit peccatuʒ mortale:vel
propter interiorem contemptū:vel pro-
pter cōditionē ei9 qð ſubtrahitur:qð ex
neceſſitate debetur ſimplr vel in caſu ali
quo:tñ non ſemꝑ eſt pctm̄ mortale. Non
eñ eſt mortale omittere id ad quod q̇s
nō tenetur. Sed vt pʒ ex dictis de grati-
tudine.ij.ij.q.cvi.debitum gratitudinis
eſt vt hō aliq̇d ſpūalr tribuat ad qð nō
tenet. Eſt tñ veniale:quia hec ꝓuenit ex
quadā negligētia aut indiſpoſitione ad
virtutē. Ingratitudo autē qua nō ſolum
pretermittitur gratitudinis debitum ſed
etiā ꝯtrariū agit ſm ꝯditionē ei9 qð agitur
B qñq̧ eſt veniale:qñq̧ mortale pctm̄. Sʒ
ꝯ videt ꝙ ſemꝑ ſit mortale. Nam peccā-
do venialr ſi q̇s eſſet ingrat9 deo cui ma
xime dʒ hō eſſe grat9 oēs eſſent ingrati.
Sol. Ingratitudo veniēs ex pctō morta-
li hʒ ꝑfectā rōnē ingratitudinis veniēs
autē ex veniali imperfectā:tñ hʒ veniale
aliq̇d ingratitudinis inq̄tū tollit aliquē
actū virtutis:ꝑ quē q̇s obſequitur deo.
Uidet etiā ꝙ nō ſit mortale. Nulli eñ eſt
dāda via peccādi mortalr. Sʒ aliqñ pre-
bet via ingratitudinis recipiēti bñficiuʒ
qꝛ dicit Sene.ij.de bñfi.interdū q̇ iuuat
fallēd9 eſt:vt habeat nec a quo acceperit
ſciat ergo ingratitudo nō ſemꝑ eſt mor-
tale. Sol. ignorās bñficiū nō eſt ingrat9
nō recōpēſando:dūmō ſit parat9 recōpē
ſare ſi noſſet. Eſt autē laudabile vt aliqñ
C recipiēs bñficium ignoret a quo. Tñ ad
inanē gloriā vitandā ſicut btūs Nicola9
furtim aurū proiecit in domū vitare vo-
lens humanū fauorē. Tū qꝛ fit maius bñ
ficiū i hoc ꝯſultādo verecūdie recipiētis.

Queri ēt pōt vtrū xp̄s leproſis ingra-
tis debuerit ſubtrahere ſanitatis conceſ
ſum bñficiuʒ. Uide.ij.ij.q.eadē.ar.iiij. Et
vtrū opatio miraculoſa fidei attribuen-
da ſit. Uide po.q.vj.ar.iiij.

Dñica.xv.poſt feſtū Trini.

Queſtio.lx.

Queritur vtrū vn9 hō poſſit duo
bus dñis ſeruire. Reſpōdeo.
Nemo.i.nullus homo poteſt
ſeruire duob9 dñis ſm Albe. D
mag. Nullus eñ poteſt ſerui-
re diuerſis dominis differentibus in for
ma dominij. Sʒ domini duo differūt in
forma dominij:non conuenientes in le-
gibus ꝛ preceptis:quia ſi conueniunt in
forma dñandi:qꝛ.ſ.eadē precipiunt ꝛ ſta
tuunt vt ſuperior et inferior nō ſunt duo
dñi:ſʒ duo hoīes ꝛ vno dñi ſm q̇d.i.ma-
terialr:ſimplr aūt vn9 dñs qꝛ totū domi
niū inferioris eſt dñiuʒ ſuꝑioris:ſicut ēt
finis ꝛ qð eſt ad finē vt ſanitas et medi-
cina ſunt quidē due res:ſed nō duo bo-
na:ſed vnū formalr:qꝛ tota bonitas me
dicine vt eſt ad finē:eſt bonitas ſanita-
tis. Sed ꝯ. Nā ſi q̇s nō pōt ſeruire duo-
bus dominis:ꝛ quia non poteſt manere
vnitas ꝛ ſimplicitas intētiōis aīe:q̄ ſem E
per fert in vnū. Sed nō eſt propter hoc:
qꝛ pōt q̇s ſibi ꝯſtituere duos fines.ſ.eter
nū ꝛ tꝑale:vnum in alium nō referendo.
Solu. nullus pōt ſibi cōſtituere duos fi-
nes vltimos principales non ſubordina
tos etiam ſi hoc liceret vt patet ꝑ dicta.s.
Tho.j.ij.q.j. Sed probat hoc eſſe poſſibi
le. Primo. Nā idem actus poteſt referri
ad finē nature ꝛ gratie quidem mot9 eſt
gratie ꝛ nature ſicut diligere aliquē:qꝛ
eſt beneficus eſt nature:ꝛ quia eſt bon9
eſt grē:ſʒ finis nature ſemꝑ eſt in creatu-
ra:et finis grē in creatore:ergo einſdem
act9 pñt eē duo fines iuicē nō relati. So.
In argumēto ē multiplex defect9:tñ hoc
pro nunc ſufficiat ꝙ finis nature q̇ eſt in
creatura ordinat ad finem gratie qui eſt
in creatore:ſicut et natura ordinatur ad
gratiā ſicut ad ſuā perfectionē:ꝛ ꝯſequē- F
ter:iſti fines ſunt relati adinuiceʒ. Finis
tamen peruerſe voluntatis q̇ eſt in crea-
tura non ordinatur in finem gratie. Un-
de aliter in creatura eſt finis nature ꝛ ꝑ-
uerſe volūtatis:qꝛ volūtas ponēs finē in
creatura excludit finē ſummū ſaltē implici-
te.non natura. Scðo. Nā eadē actio pōt

eſſe ex charitate ⁊ naturali pietate:quia
põt qs adire ſctm̄ Jacobū ex voto ꝑ cha
ritatem emiſſo:⁊ ex naturali pietate viſi
tandi ibi fratrē ſuū:ſed charitas fertur
in finē eternū:⁊ naturalis pietas i tꝑalē
G ⁊c.So. Oportet alterꝰ eſſe finē ꝑncipalē
⁊ ſi vterq; ex equo traheret.tñ vterq; or-
dinaret in aliud.i.ſeruitium dei q: hñs
charitatē ſaltē hab tua ꝗ͛ oia referri deū.
¶ Queri ēt põt vtrū qs poſſit deū odio
hre.Uide.j.q.vj.art.v.ad.v.iiij.diſtin.l.
ar.j.Et vtrū diuina ꝓuidētia ⁊ volūtas
excludat cās medias vt non debeamus
q̄rere cibū:ſed expectare diuinā prouiſio
nem.Uide.j.q.xxij.ar.iiij.

☞ Dñica.xvj.poſt feſtum Trinita.

☞ Queſtio.lxj.

Ueritur vtrū ſuſcitatio huius
adoleſcētis euidēter oñderet
xp̄m eē deū:Reſpõdeo ꝙ hoc
oñditur euidēter ꝓbabiliter.
Nā hec oꝑatio oñdit autorē
ſuum eſſe deū:quia ſuſcitatio mortui nõ
poteſt fieri niſi diuina virtute:cum a pri-
uatione ad habitū naturaliter non fit re
greſſus.Et oſtēdit autorē ſuū eſſe xp̄m:
q: facta eſt ab eo ꝓpria autoritate impe-
H rando:ergo oñdit xp̄m eſſe deū per ſyllo
giſmum expoſitorium.Hoc tñ non oſtē-
dit euidenter neceſſario ⁊ demōſtratiue
nec hominibus nec demonibus.Nā ho
minibus poterat eſſe dubia maior quia
nõ cõſtabat eis ꝙ illud factū eſſet imme
diate a deo vel ꝙ eſſet miraculoſum:ſed
poterāt ſuſpicari ꝙ eſſet reſurrectio phā
taſtica ⁊ diabolica vel ꝙ ille adoleſcens
nõ fuiſſet vere mortuꝰ aut ſe deludi ſen-
ſibus ꝑ acriſiā[.i.cecitatē extrinſecā.et q̄
ad aliqua]vel per aliquid hmōi.Ange-
lis autē malis poterat eſſe dubia minor
licet maior cõſtaret:quia licet xp̄s impe
raret:poſſibile tamē fuit ꝙ ſecrete apud
ſe oraſſet ⁊ in virtute orōis ⁊ dei illud
preceptū fieri diabolus crederet:ſed ta-
men hoc nõ erat ꝓbabile:q: nõ cõſueue
rāt ſancti ſic imperare.Etiō nec diabo-
lus cognouit eū eſſe deū nec oēs hoies
hoc crediderūt:ſed quidā.¶ Sed cõtra.
Nam quod cõuenit deo ⁊ hoi puro non
euidēter oſtēdit chriſtum eſſe deū.Sed
hmōi eſt ſuſcitare mortuum quia non ſo
lum chriſtus deus:ſed etiam helias ho-
mo purus mortuum excitauit.So.Imo
tale oſtēdit eſſe deum cum q̄ ſua virtute
hoc facit ſicut ꝓbabiliter apparuit xp̄m
feciſſe:q: iubēdo per verbū prime ꝑſone
fecit dicens.Tibi dico:ego.ſ.⁊ non alius K
per me.Secūdo.Nam ſi hoc miraculū
arguit diuinā virtutē:ſequitur ꝙ aliqua
virtus ſit maior diuina:quia alia miracu
la facta ſunt maiora iſto et alijs factis a
xp̄o ſcd̄m illud Joan.iiij.Et maiora ho-
rum faciet.Maius eñ opus arguit vir-
tutem maiorem.Solu.Nõ ſequitur hoc
propter duo.Primo q: nõ ſemper maiꝰ
opus oſtendit maiorē virtutē:quia cum L
ventū fuerit ad opus qd̄ infinitā virtutē
requirit vt creatio formice:alia oꝑa ma-
iora nõ oſtendunt maiorē:cum nõ poſſit
eſſe maior infinita:ſed eandē oſtendunt
euidentius:vt creatio celi ⁊ terre.Scd̄o
quia licet diſcipuli xp̄i fecerint maiora
aliqua ſicut Petrus ſanabat per vmbrā
ſuam:xp̄o ſanante ad tactum fimbrie ve
ſtis ſue:tamen illa maiora fecerūt virtu-
te xp̄i.Ideo nõ arguebāt virtutem maio
rem ea q̄ erat xp̄i ſed illā mēr arguebant
eſſe diuinā quādo apoſtoli eius nomine
inuocato miranda faciebant.
¶ Queri etiā põt vtrū reſuſcitare mor-
tuū ſit maximū miraculum dei:Uide.ſ.
dñica.xj.poſt Trini.Et vtrū deus ſicut
reſuſcitat mortuos:ita poſſit iterū face
re rem cõuerſam in nihil eādē numero:
Uide.iiij.diſtinct.xliiij.ↄtra gen.ca.lxxx.
quodl.x.q.vj.

☞ Dñica.xvij.poſt feſtū Trini.

☞ Queſtio.lxij.

Ueritur vtrū appetere pre
lationem ⁊ primos accu-
bitus in eccleſia ſit pctm̄:
Rñdeo.Sctūs doctor.ij.
ij.q.clxxxv.ar.ſic dicit.In
epatu tria cõſiderari pñt.
Primū ē ꝑncipale ⁊ finale.i.epalis oꝑa- M
tio qua primorū vtilitati intēdit.Scd̄m
eſt altitudo gradus ſup familia dñi ſui.
Tertiū ↄſiſt ſe hñs ad hec:ē honor ⁊ reue
rētia ⁊ ſufficientia tꝑaliū.Igit appetere
epatū quantū ad tertiū eſt illicitū:q: vel
ad cupiditatē vel ad ambitionē ꝑtinet:⁊
ſiliter quantū ad ſcd̄m:q: eſt pſumptuo-

ſum.Appetere aūt ꝓdeſſe primis eſt q̄dē
virtuoſum ſm ſe.ſ; tñ videt pſumptuo-
ſum ꝙ qs appetat pēſſe vt proſit ſubditis
niſi manifeſta neceſſitate iminēte:q: hoc
prodeſſe h; annexā celſitudinē gradus
⁊ ad epm ꝑtinet eſſe ꝑfectiorē ⁊ alios ad
ꝑfectionē adducere:ad qd̄ requiritur eſſe
ꝑfectū:reputare aūt ſe ꝑfectū eſt preſum-
ptuoſum.Non aūt eſt pſumptuoſum im-
A minente neceſſitate.ſicut dicit Grego.in
paſtorali ꝙ tunc laudabile erat epatum
querere qñ ꝑ hūc quenq; dubiū non erat
ad ſupplicia grauiora peruenire:ſic ꝙ de
facili nõ inueniebat q̄ onꝰ aſſumeret pre
ſertim cū qs zelo charitatis ad hoc diui-
nitus incitat:ſicut dicit ibi Grego.Eſaiā
laudabilr officium pdicationis appetiuiſ
ſe.Nec eſt etiā pſumptuoſum appetere
talia oꝑa facere ſi eū ↄtingat in tali offi-
cio eſſe:vel etiā ſe eſſe dignū ad talia oꝑa
exequenda:ita ꝙ opus bonū ⁊ nõ prima
tus ſub deſyderio cadat.Hec.s.Thom
partim in corpore partim ad argumen-
B ta.Quibus omnibꝰ ſuppoſitis pono ali-
quas concluſiones.Prima in nullo caſu
l; prelationē ꝓcurare nec rõne neceſſita
tis ꝓpꝛ͛ꝛ:nec ꝓpter bonum finem.ſ.vt
proſit.Patet autoritate apl̄i ad Heb.v.
Nec quiſq; ſumat.i.ſumere ſeu ꝓcurare
debet ſibi honorē.i.illud opꝰ paſtore cui
eſt honor annexus.ſed ſupple eſt paſtor
qui vocat a deo ꝑ electionē vel inſpira-
tionē vel alio legitimo mō tanq; aaron.
Itē ꝓbat rõne.Nā ſi l; quereret/hoc eſt
vel rõne finis vt proſit/vel rõne neceſſi-
tatis q: non eſt q̄ preſit.Non.primū/q: ꝑ
s.Tho.pz ꝙ preſumptuoſum eſt crede-
re ſe eſſe talē qualem opꝫ eſſe q̄ vult pro-
deſſe ꝑ officiū plationis.Qui igit querit
prelaturā ſi credit ſe dignum eſſe/eſt pre-
ſumptuoſus/ſi nõ credit ⁊ tñ querit:mul-
to magis iniq̄ agit q: querit exequi id ad
qd̄ non eſt idoneus.Nec ſcd̄m q: non l;
tꝑe neceſſitatis q̄rere niſi rõne vtilitatis
qua rõne nunq; dꝫ q̄rere/vt pꝛ͛batū eſt.
C ¶ Sed ↄtra hoc/q: dicit Greg.ꝙ lauda-
bile aliqñ fuit epatum q̄rere.Sol.illud
q̄rere vel ſumit pro accipere qd̄ aliqñ l;
vt patebit/vel eſt q̄rere apud deū ⁊ non
ꝑ aliā viā/qd̄ patet per exēplū qd̄ addu-
cit de Eſaia/q̄ licite appetijt predicare/
ſ; tñ noluit q̄rere illud offīm niſi apud
deum dicens.Mitte me/qño licite quis
quereret prelationē vt proſit vt dicetur.
Scd̄a.Licet nunq; liceat prelaturam q̄re
re:tñ neceſſitatis tꝑe.i.qñ nõ videt quis
vnde cõpetenter de bono paſtore proui-
deat:licitū eſt hāc appetere a deo vt qs
ꝓſit/nõ vt preſit/⁊ licitū eſt hoc deſyde D
rium.ſ.vellem ꝙ deꝰ me dignū iudicaret
⁊ faceret vt alijs poſſem prodeſſe q: vel
le ꝓdeſſe eſt laudabile/⁊ velle ꝓmoueri
per deū/nõ eſt preſumptuoſum cum ipſe
non promoueat niſi dignos/l; ꝑmittat ꝓ
moueri malos/ſꝫ illud.Qui ⁊ idoneos
nos fecit miniſtros noui teſtamenti.Ter
tia.Tale deſyderium extra caſum neceſſi
tatis nõ eſt laudabile nec licitū/q: eſſet
minus bonum preferre meliori/cū ſit me
liꝰ vacare deo/vbi nõ eſt neceſſe vacare
primo q̄ ipſi primo vacare.Uñ ſcti oēs
nunq; volunt a ↄtemplatione diſcedere/
niſi rõne neceſſitatis.Quarta.Is cui vi-
tia placent in ꝓpria perſona vel cui non
diſplicēt:nec ea conat euertere in aliena
nunq; licite appetit a deo promoueri q̄-
diu ſic eſſe deliberat.Talis eñ non appe
tit prodeſſe alijs/q: ꝓdeſſet primo ſibi/⁊
prodeſſet etiam alijs ſm ꝙ põt exhortan
do ⁊ corrigendo.Multi ergo falluntur E
ꝑſuadentes ſibi ſe aliorꝫ vtilitatem appe
tere cū appetant ſuā ſublimitatem.Utrū
aūt illicitus appetitꝰ circa iſta ſit pecca-
tū mortale.mihi videt ꝙ ſic.niſi forte qñ
minus bonū pfertur maiori.Sed contra
Nam qui epatū deſyderat bonum opus
deſyderat.j.The.ix.So.ſm Aug.xix.de
ciui.dei.eps eſt nomē oꝑis non honoris:
q: cū ſcopos ſit intētio eps grece latine
dr ſup intendēs.⁊ epari eſt ſuper intēde-
re.Deſyderare ergo epatum:eſt deſyde-
rare prodeſſe primo qd̄ tūc licitū fuit qñ
apl̄s dicit:q: neceſſitas erat ſm Grego.
Unde idem Greg.dicit ꝙ apl̄s laudauit
deſyderium boni operis.Hec.s.Thom.
virtualiter.Scd̄o Laudabile eſt deſyde- F
rare ſtatum religionis.ergo ⁊ ſtatū epa-
tus/q: eſt ꝑfectior.So.Nõ eſt ſimile pro
pter duo.Primo quia ad ſtatum epalem
preexigitur vite ꝑfectior non autem ad
ſtatum religionis/ſed eſt via in perfectio
nem.Unde dñs cõmiſſurus.Petro offi-

eſſe ex charitate ⁊ naturali pietate: quia pōt qs adire ſctm̄ Jacobū ex voto ꝑ charitatem emiſſo: ⁊ ex naturali pietate viſitandi ibi fratrē ſuū: ſed charitas fertur in finē eternū: ⁊ naturalis pietas i tꝑalē ⁊c. So. Oportet alterꝝ eſſe finē ꝑncipalē
G ⁊ ſi vterqꝫ ex equo traheret. tn̄ vterqꝫ ordinaret in aliud. i. ſeruitium dei qꝛ hn̄s charitatē ſaltē hab tua ꝛoia referri i deū.
❡ Queri ēt pōt vtrū qs poſſit deū odio hr̄e? Uide. j. q. vj. art. v. ad. v. iiij. diſtin. l. ar. j. Et vtrū diuina ꝓuidētia ⁊ volūtas excludat cās medias vt non debeamus q̄rere cibū: ſed expectare diuinā prouiſionem. Uide. j. q. xxij. ar. iiij.

Dn̄ica. xvj. poſt feſtum Trinita.

Queſtio. lxj.

Queritur vtrū ſuſcitatio huius adoleſcētis euidēter oſtēderet xp̄m eē deū? Reſpōdeo qꝫ hoc oſtēditur euidēter ꝓbabiliter. Nā hec oꝑatio oſtēdit autorē ſuum eſſe deū: quia ſuſcitatio mortui nō poteſt fieri niſi diuina virtute: cum a priuatione ad habitū naturaliter non fit regreſſus. Et oſtēdit autorē ſuū eſſe xp̄m: qꝛ facta eſt ab eo ꝓpria autoritate imperando: ergo oſtēdit xp̄m eſſe deū per ſyllo
H giſmum expoſitorium. Hoc tn̄ non oſtēdit euidenter neceſſario ⁊ demōſtratiue nec hominibus nec demonibus. Nā hominibus poterat eſſe dubia maior quia nō cōſtabat eis qꝫ illud factū eſſet immediate a deo vel qꝫ eſſet miraculoſum: ſed poterāt ſuſpicari qꝫ eſſet reſurrectio phātaſtica ⁊ diabolica vel qꝫ ille adoleſcens nō fuiſſet vere mortuꝰ aut ſe deludi ſenſibus ꝑ acriſiā [. i. cecitatē extrinſecā. et q̄ ad aliqua] vel per aliquid hmōi. Angelis autē malis poterat eſſe dubia minor licet maior cōſtaret: quia licet xp̄s imperaret: poſſibile tamē fuit qꝫ ſecrete apud ſe oraſſet ⁊ in virtute oratiōis ⁊ dei illud preceptū fieri diabolus crederet: ſed tamen hoc nō erat ꝓbabile: qꝛ nō cōſueuerāt ſancti ſic imperare. Et iō nec diabolus cognouit eū eſſe deū nec oēs hoies hoc crediderūt: ſed quidā. ❡ Sed cōtra. Nam quod cōuenit deo ⁊ hoi puro non euidēter oſtēdit chriſtum eſſe deū. Sed hmōi eſt ſuſcitare mortuum quia non ſolum chriſtus deus: ſed etiam helias homo purus mortuum excitauit. So. Jmo tale oſtēdit eſſe deum cum q̄ ſua virtute hoc facit ſicut ꝓbabiliter apparuit xp̄m feciſſe: qꝛ iubēdo per verbū prime ꝑſone
facit dicens. Tibi dico: ego. ſ. ⁊ non alius K
per me. Secūdo. Nam ſi hoc miraculū arguit diuinā virtutē: ſequitur qꝫ aliqua virtus ſit maior diuina: quia alia miracula facta ſunt maiora iſto et alijs factis a xp̄o ſcd̄m illud Joan. xiiij. Et maiora horum faciet. Maius em̄ opus arguit virtutem maiorem. Solu. Nō ſequitur hoc propter duo. Primo qꝛ nō ſemper maiꝰ
opus oſtendit maiorē virtutē: quia cum L
ventū fuerit ad opus qḋ infinitā virtutē requirit vt creatio formice: alia oꝑa maiora nō oſtendunt maiorē: cum nō poſſit eſſe maior infinita: ſed eandē oſtendunt euidentius: vt creatio celi ⁊ terre. Scd̄o quia licet diſcipuli xp̄i fecerint maiora aliqua ſicut Petrus ſanabat per vmbrā ſuam: xp̄o ſanante ad tactum fimbrie veſtis ſue: tamen illa maiora fecerūt virtute xp̄i. Jdeo nō arguebāt virtutem maiorem ea q̄ erat xp̄i ſed illā tn̄ arguebant eſſe diuinā quādo apoſtoli eius nomine inuocato miranda faciebant.
❡ Queri etiā pōt vtrū reſuſcitare mortuū ſit maximū miraculum dei? Uide. S. dn̄ica. xj. poſt Trini. Et vtrū deus ſicut reſuſcitat mortuos: ita poſſit iterū facere rem cōuerſam in nihil eādē numero? Uide. iiij. diſtinct. xliiij. ꝯtra gen. ca. lxxx. quodl. x. q. vj.

Dn̄ica. xvij. poſt feſtū Trini.

Queſtio. lxij.

Queritur vtrū appetere prelationem ⁊ primos accubitus in eccleſia ſit pctm̄? Rn̄deo. Sctūs doctor. ij. ij. q. clxxxv. ar. ſic dicit. Jn epatu tria cōſiderari pn̄t. Primū ē ꝑncipale ⁊ finale. i. epalis oꝑa
tio qua ꝓximorū vtilitati intēdit. Scd̄m M
eſt altitudo gradus ſuꝑ familia dn̄i ſui. Tertiū ꝯſir ſe hn̄s ad hec: ē honor ⁊ reuerētia ⁊ ſufficientia tꝑaliū. Jgit appetere epatū quantū ad tertiū eſt illicitū: qꝛ vel ad cupiditatē vel ad ambitionē ptinet: ⁊ ſiliter quantū ad ſcd̄m: qꝛ eſt ꝓſumptuo-

ſum. Appetere aūt ꝓdeſſe ꝓximis eſt q̄dē virtuoſum ſm̄ ſe. ſꝫ tn̄ videt ꝓſumptuoſum qꝫ qs appetat ꝑeſſe vt proſit ſubditis niſi manifeſta neceſſitate iminēte: qꝛ hoc prodeſſe hꝫ annexā celſitudinē gradus ⁊ ad epm̄ ꝑtinet eſſe ꝑfectiorē ⁊ alios ad ꝑfectionē adducere: ad qḋ requiritur eſſe ꝑfectū: reputare aūt ſe ꝑfectū eſt preſum-
A ptuoſum. Non aūt eſt ꝓſumptuoſum imminente neceſſitate. ſicut dicit Grego. in paſtorali qꝫ tunc laudabile erat epatum querere qn̄ ꝑ hūc quenqꝫ dubiū non erat ad ſupplicia grauiora peruenire: ſic qꝫ de facili nō inueniebat q̄ onꝰ aſſumeret preſertim cū qs zelo charitatis ad hoc diuinitus incitat: ſicut dicit ibi Grego. Eſaiā laudabilr officium ꝑdicationis appetiuiſſe. Nec eſt etiā ꝓſumptuoſum appetere talia oꝑa facere ſi eū ꝯtingat in tali officio eſſe: vel etiā ſe eſſe dignū ad talia oꝑa exequenda: ita qꝫ opus bonū ⁊ nō primatus ſub deſyderio cadat. Hec. s. Thom̄ partim in corpore partim ad argumen-
B ta. Quibus omnibꝰ ſuppoſitis pono aliquas concluſiones. Prima in nullo caſu lꝫ prelationē ꝓcurare nec rōne neceſſitatis ꝓpꝛ̄ioꝝ: nec ꝓpter bonum finem. ſ. vt proſit. Patet autoritate apl̄i ad Heb. v. Nec quiſqꝫ ſumat. i. ſumere ſeu ꝓcurare debet ſibi honorē. i. illud opꝰ paſtore cui eſt honor annexus. ſed ſupple eſt paſtor qui vocat a deo ꝑ electionē vel inſpirationē vel alio legitimo mō tanqꝫ aaron. Jtē ꝓbat rōne. Nā ſi lꝫ quereret / hoc eſt vel rōne finis vt proſit / vel rōne neceſſitatis qꝛ non eſt q̄ preſit. Non. primū / qꝛ ꝑ s. Tho. pꝫ qꝫ preſumptuoſum eſt credere ſe eſſe talē qualem opꝫ eſſe q̄ vult prodeſſe ꝑ officiū ꝑlationis. Qui igit querit prelaturā ſi credit ſe dignum eſſe / eſt preſumptuoſus / ſi nō credit ⁊ tn̄ querit: multo magis iniq̄ agit qꝛ querit exequi id ad qḋ non eſt idoneus. Nec ſcd̄m qꝛ non lꝫ tꝑe neceſſitatis q̄rere niſi rōne vtilitatis qua rōne nunqꝫ dꝫ q̄rere / vt ꝓbatū eſt.
C ❡ Sed ꝯtra hoc / qꝛ dicit Greg. qꝫ laudabile aliqn̄ fuit epatum q̄rere. Sol. illud q̄rere vel ſumit pro accipere qḋ aliqn̄ lꝫ vt patebit / vel eſt q̄rere apud deū ⁊ non ꝑ aliā viā / qḋ patet per exēplū qḋ adducit de Eſaia / q̄ licite appetijt predicare / ſꝫ tn̄ noluit q̄rere illud offitium niſi apud deum dicens. Mitte me / quo licite quis quereret prelationē vt proſit vt dicetur. Scd̄a. Licet nunqꝫ liceat prelaturam q̄rere: tn̄ neceſſitatis tꝑe. i. qn̄ nō videt quis vnde cōpetenter de bono paſtore prouideat: licitū eſt hāc appetere a deo vt qs
ꝓſit / nō vt preſit / ⁊ licitū eſt hoc deſyde D
rium. ſ. vellem qꝫ deꝰ me dignū iudicaret ⁊ faceret vt alijs poſſem prodeſſe qꝛ velle ꝓdeſſe eſt laudabile / ⁊ velle ꝓmoueri per deū / nō eſt preſumptuoſum cum ipſe non promoueat niſi dignos / lꝫ ꝑmittat ꝓmoueri malos / ſꝫ illud. Qui ⁊ idoneos nos fecit miniſtros noui teſtamenti. Tertia. Tale deſyderium extra caſum neceſſitatis nō eſt laudabile nec licitū / qꝛ eſſet minus bonum preferre meliori / cū ſit meliꝰ vacare deo / vbi nō eſt neceſſe vacare ꝓximo q̄ ipſi ꝓximo vacare. Un̄ ſcti oēs nunqꝫ volunt a ꝯtemplatione diſcedere / niſi rōne neceſſitatis. Quarta. Js cui vita placent in ꝓpria perſona vel cui non diſplicēt: nec ea conat euertere in aliena nunqꝫ licite appetit a deo promoueri q̄diu ſic eſſe delibera. Talis em̄ non appetit prodeſſe alijs / qꝛ ꝓdeſſet primo ſibi / ⁊ prodeſſet etiam alijs ſm̄ qꝫ pōt exhortando ⁊ corrigendo. Multi ergo falluntur
ꝑſuadentes ſibi ſe alioꝝ vtilitatem appe E
tere cū appetant ſuā ſublimitatem. Utrū aūt illicitus appetitꝰ circa iſta ſit peccatū mortale. mihi videt qꝫ ſic. niſi forte qn̄ minus bonū ꝓfertur maiori. Sed contra Nam qui epatū deſyderat bonum opus deſyderat. j. The. iij. So. ſm̄ Aug. xix. de ciui. dei. eps̄ eſt nomē oꝑis non honoris: qꝛ cū ſcopos ſit intētio eps̄ grece latine dr̄ ſuꝑ intendēs. ⁊ epari eſt ſuper intēdere. Deſyderare ergo epatum: eſt deſyderare prodeſſe ꝓximo qḋ tūc licitū fuit qn̄ apl̄s dicit: qꝛ neceſſitas erat ſm̄ Grego. Unde idem Greg. dicit qꝫ apl̄s laudauit deſyderium boni operis. Hec. s. Thom̄.
virtualiter. Scd̄o Laudabile eſt deſyde F
rare ſtatum religionis. ergo ⁊ ſtatū epatus / qꝛ eſt ꝑfectior. So. Nō eſt ſimile propter duo. Primo quia ad ſtatum epalem preexigitur vite ꝑfectio non autem ad ſtatum religionis / ſed eſt via in perfectionem. Unde dn̄s cōmiſſurus Petro offi-

cium paſtorale queſiuit ſi diligeret eum
plus alijs. Et adoleſcenti dicit. Matt. xix.
Si vis perfectus eſſe: vade ⁊c. Non autē
dixit: ſi es perfectus. Ratio aūt differen-
tie eſt: quia ſm Diony. eṗs hꝫ perficere:
monachus aūt ꝑfici. Scḋo: qꝛ per illum
ſtatū q̄s ſubijcit alijs ad ſpūalia capien-
G da per iſtum vero ſublimat vt prouideat
alijs. Hec. s. Tho. ibi cum multis alijs.
¶ Queri etiā pōt vtrum ambitio ſemper
ſit pctm̄. Uide. ij. ij. q. cxxxj. arti. j. in. c. Et
vtrum inanis gloria ſemper ſit pctm̄ moꝛ
tale. Uide. ij. ij. q. cxxxij. ar. in. c.

☞ Dñica. xviij. poſt feſtum Trini.

☞ Queſtio. lxiij.

QUerit vtrū xp̄s ſe deum
ꝓbauerit ſufficiēter ꝑ il
lā autoꝛitatē. Dixit dñs
dño meo ⁊c. Rñdeo ꝙ
ſic. pro quo ſciēdū eſt ꝙ
ſcribe ⁊ phariſei ex qua
dā craſſa ignorātia q̄ ex
eoꝝ mala diſpoſitiōe veniebat: nō cogno
uerūt xp̄m eſſe deū ꝑ doctrinā ⁊ miracu-
la eiꝰ vt dicit. s. Tho. iij. q. xlix. ar. iiij. j. c.
Etiā ſcripturas diuinitatē eiꝰ aſtruētes
ꝑuertebāt ⁊ xp̄m tanq̄ blaſphemū inſeq̄-
bant. Hos aūt xp̄s vt ꝯuinceret interro-
gauit cuiꝰ filius ſit xp̄s. Quibus reſpon-
dentibꝰ ꝙ ſit filius Dauid tanq̄ hō ꝑu-
H rus: vt intelligerent eius deitatē nega-
re: cōtra eos fecit virtualiter tale argumē-
tum. Si xp̄s eſſet filius Dauid habēs ſo-
lū naturā humanā eiuſdē ſpeciei cum na
tura dauid: nec eſſet nec diceretur dñs
eius: ſedens ad dexterā dñi dei: qꝛ filius
regis nunq̄ dr̄ dñs regis: talis vt ſedeat
ad dexterā dei: nec eo viuēte nec eo moꝛ-
tuo. Sed xp̄s dr̄ dñs Dauid vere: qꝛ ipſe
dauid in ſpiritu prophetico: qui nec fallit
nec fallere pōt: cum ſit diuinus appellat
eum dñm ſuū dicens. Dixit dñs. i. deus
pater dño meo. i. filio ſuo ⁊ meo ⁊ domi-
no meo: nō ſuo: ſede ⁊c. Ergo xp̄s nō hꝫ
ſolū naturā humanā: ſed opꝫ ꝙ aliā ha-
beat ſuperioꝛē qua poſſit eſſe dñs dñoꝝ
⁊ rex regū / ⁊ ſedere a dextris dei. Et non
I poterant reſpondere / quia hec ſcriptura
ad literā de xp̄o intelligitur. Uñ volente
deo ⁊ repentino argumento cōturban-
te euaſionem excogitare non potuerunt

Sed ſucceſſu temporis iudei ſucceſſores
excogitarunt imo finxerunt reſponſio-
nem ad argumentum / dicentes illam au
toꝛitatem ad literā intelligi de Abraā et
Eliezer famulo ſuo qui hunc pſalmum K
fecit abrae / agens deo gracias ꝓ victo-
ria de quinq̄ regibus. Dicunt ergo ꝙ
Eliezer ſic loquitur. Dominꝰ. ſ. deꝰ dixit
dño meo Abraā. ſede a dextris meis ⁊c.
¶ Sed contra primo. Nullus enim pſal
mus intitulatur Dauid quem ipſe non
fecerit qꝛ titulus eſſet falſus. Sed vt pa-
tet tam in textu hebraico q̄ greco ⁊ lati-
no / iſte pſalmus intitulatur ⁊ dicitur Da
uid. Ergo iſta non ſunt verba Eliezer.
Secundo / quia non legitur ꝙ Abrae ſit
dictum a deo / ſede a dextris meis / nec cui
q̄ homini puro nec mirum / quia etiam
puro homini non conuenit. Unde et regi
na dicitur in pſalmo aſtitiſſe deo xp̄o et
nō ſediſſe. De hoc vide. iij. q. lviij. o. Ter-
tio: quia abraam non fuit genitus ante
luciferum. Si dicatur ꝙ fuit genitus in
preſentiā dei: dice ꝙ etiam boues ſic fue
runt geniti: id eſt preſciti generādi. Un-
de in hoc non impoꝛtatur dignitas: quā
Pſal. intendit attribuere huic genito.
Quarto quia abraam non fuit ſacerdos
eternus ſecundum oꝛdinem melchiſe- L
dech: imo nec ſacerdos: vnde a ſacerdo-
te melchiſedech eſt benedictus ⁊ ei deci-
mas dedit. Quinto quia abraā non fuit
nationum id eſt gentilium iudex ⁊ repa-
rator ruinarum. i. culparum redemptoꝛ.
¶ Sed contra. Nulla generatio inenar-
rabilis narratur per aliqua verba. Sed
generatio eterna chriſti eſt inenarrabi-
lis: vt patet. Eſa. lv. ergo de ea non loqui-
tur. Pſ. allegatus. Sol. Licet eterna ver-
bi generatio ſit ineffabilis per naturam
omni homini et omni creature. quia na-
turaliter cognoſci non poteſt: ne tñ deo
qui de ea per prophetas loquitur in ſcri-
ptura. Secundo. Si ille textus intelligi-
tur ad literam de chriſto ⁊ deo. deus eſſet
coꝛpoꝛeus qua haberet dextram. Sol. M
Per dextram metaphoꝛice dictam pōt
literaliter ſignificari non ſedes localis:
ſed equalitas glorie.
¶ Queri etiā pōt vtrū de charitate fue-
rint danda due ꝑcepta. Uide. ij. ij. q. xliiij.

ar. iiij. in. c. Et vtrum homo ex charitate
debeat plus diligere proximū q̄ ſeipſū.
vide. ij. ij. q. xxvj. arti. v. in. c.

A ☞ Dñica. xix. poſt feſtum Trini.

☞ Queſtio. lxiiij.

QUeritur vtrum ſit ita facile di
cere: remittūtur tibi peccata /
ſicut dicere: ſurge ⁊ ambula?
Reſpondeo. Si loquimur de
facilitate que eſt in dicendo
preciſe: non eſt notabilis difficultas ma-
ioꝛ in vno q̄ in alio / qꝛ regulariter verba
foꝛmamus ad nutum. Si aūt loquamur
de ea que eſt in dicendo ⁊ faciendo effe-
ctum que verba ſignificant ⁊ hoc ex par
te facientis ſic etiā vterq̄ equalis eſt po-
teſtatis qꝛ vtrunq̄ potentiam infinitam
requirit qua nulla eſt maioꝛ. Si vero lo-
quamur de eadem ex parte facti in ſe fa-
cilius eſt dicere ſurge: q̄ dimittuntur: cū
facilius ſit creare celum ⁊ terram: q̄ iu-
ſtificare impium. Tum qꝛ ibi nulla eſt re-
ſiſtentia: ſicut hic praua volūtas reſiſtit.
Tum qꝛ ibi terminus operatiōis eſt bo-
num mutabile. hoc eſt eternum. Si etiā
loquamur de eadem nō in ſe ſed in oꝛdi-
ne ad noſtrā cognitionem: facilius eſt di
B cere ſurge q̄ dimittunt / qꝛ facilius illum
effectum cognoſcimus quē videmus q̄
quē nō videmus. Sed cōtra. Nā dimit-
tere pctā ſemper excedit virtutē creatu-
re ſm illud Eſa. lxvj. Ego ſum qui deleo
iniquitates tuas ⁊c. Curare autē paraly-
ticū eſt poſſibile ṽtute medicine. ergo nō
ſunt equalis virtutis. Sol. ⁊ ſi poſſit vir-
tute nature aliq̄ñ curari paralyſis: non
tñ taliter. i. ſubdito ⁊ ſic perfecte vt quis
poſſit lectulū ſuum poꝛtare. Scḋo. Nam
opus habens terminū vel effectū maio-
rem eſt maioꝛis virtutis. Sed hmōi eſt
dimittere peccata reſpectu ſanatiōis pa
ralyſis / qꝛ ibi anima: hic coꝛpus ſanat.
Sol. Maioꝛ eſt falſa eſt parte operantis
vbi vtrūq̄ opus req̄rit virtutē infinitā. lꝫ
ſit vera ex parte operati. qꝛ ex parte effe-
ctus maioꝛ eſt virtus que facit maius.
¶ Queri etiā pōt vtrū xp̄s inquantū ho
mo habuerit ptātē remittendi pctā. vide
C iij. q. lxiiij. ar. j. ⁊ ij. Et vtrum ab ipſo fue-
rit miniſtris eccleſie collata virtꝰ remit-
tendi peccata? Uide ibi. arti. iiij.

☞ Dñica. xx. poſt feſtum Trini.

☞ Queſtio. lxv.

QUeritur vtrum charitas ſit ve
ſtis. i. virtus digniſſima / ⁊ con D
ſequēter ſit nuptialis? Rñdeo
ex doctrina. s. Th. ij. ij. q. xxiij.
ar. vj. virtutē humanā que bonoꝝ actuū
principium eſt: neceſſitate eſt cōſiſtere in
attingēdo humanoꝝ actuum regulā qꝛ
in talibus actibus eſt bonū ſm ꝙ debite
regulant. Igit virtutes theologice ꝑſtā-
tioꝛes ſunt moꝛalibus ⁊ intellectualibus
qꝛ cum duplex ſit humanoꝝ actuū regu
la. ſ. prima. i. deus. ⁊ ſecūda. i. rō regulata
ꝓpꝛi regula theologice virtutes ꝯſiſtūt
in attingēdo primā eo ꝙ eoꝝ obiectū ſit
deꝰ: relique aūt in attingēdo ſcḋam. In-
ter theologicas autē charitas eſt excellē
tioꝛ. Nā in his illa eſt potioꝛ que magis
deū attingit. Sꝫ hmōi eſt charitas que
attingit ip̄m vt in ipō ſiſtat: nō aūt vt in-
de nobis aliq̄d ꝓueniat ſicut fides ⁊ ſpes
que attingūt ip̄m ſm ꝙ ex ipō ꝓuenit co
gnitio veri ⁊ adeptio boni / qꝛ ſemꝑ qḋ
eſt ꝑ ſe: maius eſt eo qḋ eſt ꝑ aliud. Igit E
eſt digniſſima ṽtutū. Hec. s. Tho. Et ꝯñr
veſtis nuptialis hac rōne dr̄. Primo. ſ. qꝛ
eſt virtꝰ pulcerrima: ſicut veſtis nuptia-
lis dꝫ eſſe pulcherrima. Scḋo. qꝛ ipa eſt
que diſtinguit inter filios regni. i. ꝯuiuā-
tes in nuptijs regis ⁊ diaboli: ſm Aug.
Tertio qꝛ hāc xp̄s indutus celebrauit nu
ptias cum ex charitate voluerit incarna
ri. Quarto qꝛ operit oīa dilecta ſicut pul
cra veſtis operit maculas. Quinto qꝛ oꝛ-
nat oīa opera. vt ptꝫ. j. Coꝛ. xiij. Sexto / qꝛ
ipſa eſt amicitia quedā / ⁊ propter amici
tiam nuptie fiunt. ¶ Sed ꝯ. Nam virtus
altioꝛis potētie eſt altioꝛ / qꝛ ꝑfectio ꝓpo
nit ꝑfectibili. Sꝫ fides eſt in altioꝛi potē
tia q̄ charitas cū illa ſit in intellectu di
rigēte / ⁊ hec in volūtate directa. ergo fi-
des eſt dignioꝛ. So. dignitas opatiōis in
tellectus attēdit ſm mēſurā intellectus:
opationis autē volūtatis ſm obiectū. qꝛ
intellectio ꝑficit ſm ꝙ res intellecta eſt
in intellectu. volitio autē ſm inclinatio-
nē volūtatis ad rē vt ad terminū. Igit F
eoꝝ q̄ ſunt infra nos nobilioꝛ eſt cognitio
q̄ dilectio. Propter qḋ ⁊ ṽtutes intelle-
ctuales ꝑferūt moꝛalibꝰ. vj. Eth. Sꝫ eo-

rū q̄ ſunt.ſ̄.nos ꝑcipue dei nobilior eſt di
lectio q̄ cognitio:qr cū vnū quodq̄ exiſtēs
in alio ſit in eo ꝑ modū eiꝰ:iferiora ſunt
i aīa nobiliori mō q̄ in ſe:⁊ ſupiora nobi
G liori mō i ſe q̄ in aīa.Jō charitas eſt ex
cellētior fide.Hec.s.Tho.virtualr.Sed
intellige iſta in via vbi obiectum intelle
ctꝰ aliqñ nō attingitur ꝑfecte vt in ſe eſt:
⁊ vbi ipm eſt in intellectu ꝑ modū eius:
qr ei inheret ſicut accidens.ſ.per ſpeciē
ſuā.Aliter em̄ eſt in pr̄ia.Nā ceteris pa
ribꝰ ſemꝑ habitus operatiōes intellectꝰ
ſunt nobiliores:qr potētia eſt nobilior.
⁊ obiectū ſimpliciꝰ ac nobiliꝰ.Sed in via
volūtas amat deū immediate vt in ſe eſt
nō aūt intellectꝰ capit deū vt eſt :ſed in
alio ⁊ ꝑ modū ſuū/⁊ ſic q̄ dei nō eſt ſpēs
intelligibilis in intellectu niſi vt ei inhe
rēs quo ad hoiem q̄ deū itelligit ꝑ ſuper
additā ſpeciē:vel cui inheret ipſe intelle
ctus quo ad angelū qui deū intelligit ꝑ
ſuam.i.angeli eſſentiā.Jn pr̄ia aūt deus
erit in intellectu ſicut eſt id eſt ꝑ ſe ⁊ non
ꝑ aliud/⁊ nō ꝑ modū intellectꝰ:qr nō in
herebit/ſed erit ſpēs intelligibilis:ſubſi
ſtēs/vt ptz.j.q.xij.ar.ij.i cor.Jō nobilior
H ſimplr erit intellectio q̄ fruitio.⁊ lumen
glie qd erit habitꝰ itellectus q̄ charitas.
⁊ eo magis q̄ intellectus habebit deū in
ſe volūtas aūt tēdet in deū/qd nō eſt eq̄
nobile.Scdo.Nā id ꝑ qd aliq̄d opaꝛ eſt
eo inferius.ſicut dn̄s opaꝛ per miniſtrū.
Sed per charitatē operaꝛ fides/vt ptz
Gal.v.Solu.Fides non operaꝛ per dile
ctionē ſicut per miniſtrū/vt dn̄s ꝑ ſeruū
ſed ſicut per formā propriam.Quō autē
charitatis ſit fidei ⁊ virtutum forma.Ui
de.ij.ij.q.iiij.arti.iij.in corpore.
¶ Querī̄t pōt vtrū poſt mortē exiſtētes
in iferno habeāt manꝰ ligatas ac pedes
vt nō poſſint facere nec velle bonū.vide
verita.q.xxiiij.arti.x.⁊.xj.Et vtrū ibi ſint
tenebre.Uide.iiij.diſt.l.q.ij.arti.iij.q.iiij.

Dn̄ica.xxj.poſt feſtum Trini.

Queſtio.lxvj.

Queritur vtrum iſte regulus
iuſte ac merito ſit repreben
ſus a chriſto? Reſpōdeo q̄
I ſic.Nam ſm̄. s.Tho.ſuper
Jo.ad finē chriſti infideles
trahuntur per miracula qr duci nō poſ

ſunt autoritate ſm̄ illud.j.Cor.xiiij.Si
gna data ſunt infidelibus nō fidelibus.
Fideles autē ducēdi ſunt autoritate ſcri
pture cui credere tenētur.Tunc ſic.Oīs K
fidelis vel nutritus inter fideles non cre
dens ꝑ autoritates ſed requirēs ſigna eſt
reprehēſibilis:qr q̄ non vult trahi modo
ſibi cōuenīēti eſt male diſpoſitus ad bo
num.Sꝫ iſte regulus erat nutritus inter
fideles iudeos inſtructus de lege/vt.ſ̄.
Sed cōtra.Nam qui querit illud per qd
vitat reprehēſibilitatē nō eſt reprehēſibi
lis.Sed talis eſt querēs ſigna vt credat/
qr querit certitudinē per quam vitet fe
ſtinationē credēdi que eſt repꝛhenſibilis.
iuxta illud Eccl.xix.c.Qui cito credit le
uis eſt corde.Sol.Maior eſt falſa qñ il
lud querit indebite ſicut fecit Thomas:
qui voluit vulnera palpare cū debuiſſet
credere apoſtolorū collegio.⁊ ſimiliter
iſte qui debuiſſet credere vaticinis pro
phetarū:maxime qr xp̄s etiā interius mo
uebat corda ad credendū in ſe/lꝫ mone
ret cū libertate.Un̄.s.Tho.ij.qdli.q.iiij. L
ar.j.querit.Utrū xp̄o non faciēti viſibilia
miracula iudei credere tenerētur.Et rn̄
det q̄ ſic.qr cum homo adiuuaꝛ a deo ad
credendum interiori inſpiratiōe et exte
riori doctrīa ac miraculis remoto tertio
ſtabāt duo priora quibꝰ hoies credere te
nebanꝛ.Scdo.Nā q̄ querit ea ſine q̄bus
credere nō pōt:nō eſt reprehēſibilis.Sꝫ
hmōi eſt q̄ querit miracula qr ſi abſq̄ mi
raculis credere quis poſſet nō credēdo
peccaret:ↄtra illud Jo.xiij.Si opera nō
feciſſem in eis que nemo aliꝰ fecit pecca
tum nō haberent.Sol.Jnter ipſa opera
que fecit annumerari dꝫ etiam eius inte
rior vocatio ⁊ exterior doctrina non aūt
ſola miracula.Non haberet autē quis
peccatum non credēdo ceſſantibus mi
raculis ⁊ doctrina ⁊ inſpiratiōe:lꝫ ceſſan
tibus miraculis adhuc poſſet peccare.
¶ Queri etiā poſſet vtrum modo hoies
teneantur credere qui miracula xp̄i non
vident?Uide.ij.ij.q.ij.art.vij.in corpore.
Et primo contra.cap.vj.Et vtrum leui M
ter credant fideles miracula non viden
tes?Uide primo contra vbi.ſ̄.cap.vj.

Dn̄ica.xxij.poſt feſtum Trini.

Queſtio.lxvij.

Queritur vtrum ſeruꝰ cōſecu
tus miſericordiā a dn̄o pec
cauerit repetendo debitū a
A cōſeruo.Rn̄deo.Aliq̄s actꝰ
duplíciter pōt eſſe malus.ſ.
per ſe ſiue ex ſpē ⁊ obiecto ſuo/vt fornica
ri.Aliquis vero ex circunſtātia : puta tē
poris vel loci vel modi vel finis indebi
ti:ſicut ducere vxorē tpe prohibito.Jgi
tur iſte repetendo debitum nō peccauit
quaſi faciēs actum malū de ſe/qr nullus
ſic peccat petēdo id qd iuſtitia exigit eſ
ſe ſuū cuiuſmodi eſt oē ſibi debitū.Pec
cauit aūt ex circunſtātia/qr debitum exi
gebat tpe idebito.i.quo debitor erat im
potēs reddere qd fuit crudelitas.¶ Sꝫ
contra videtur q̄ peccauerit debitū repe
tendo.Primo.Nā dicit dn̄s.Serue ne
q̄ ⁊c.Sed ipſe dn̄s erat miſertus dimit
tēdo debitū ergo ⁊ ipſe dimittere debuit.
Sol.Fuit neq̄/qr debuit miſereri ⁊ tene
batur miſereri:non relaxando debitum
ſꝫ prorogādo tp̄s ſolutiōis.Unde remit
tere debitum fuiſſet honeſtatis proroga
re vero terminū fuiſſet neceſſitatis.Et
B ly ſicut nō importat ſimilitudinē in mo
do miſerādi.ſ.relaxando debitū ſed ſolū
miſereri quoquo mō.Scdo.Nā quicūq̄
facit cōtra charitatē:peccat.Sed q̄s que
rendo ⁊ repetēdo ſua facit cōtra charita
tem qr ipſa nō querit que ſua ſunt.j.Cor.
xiij.Sol.dicit Alexā.de ales in.iij.pte qd
tribus modis quis debitum repetit.ſ.ex
cupiditate ⁊ zelo iuſtitie et ex timore ca
ſus ne.ſ.q̄s propter indigētiā ruat in ali
qd pctm̄:puta furtum.Charitas igiꝛ non
querit ſua primo modo.ſ.nō eſt amatrix
pecunie propter ſe/vt ibi dicit gl.Sed re
petere ſcdo mō ↄuenit etiā ꝑfectis/⁊ ter
tio mō infirmis.Uel dicēdū iuxta Augu
ſtinū.in regula q̄ charitas non q̄rit que
ſua ſunt ſi cōpareꝛ ꝓprium bonū ad cōe
q̄.ſ.plus diligit cōe bonū q̄ ꝓpriū/ſecus
ſi cōpareꝛ ꝓpriū bonū ad aliq̄d particu
lare/qr naturalis inclinatio quā chari
taſ non deſtruit/ſed ꝑficit eſt/vt ſe ⁊ ſua
C q̄s plus diligat q̄ aliū ⁊ alia.Un̄ amabi
lia q̄ ſunt ad alterū veniunt ex his q̄ ſunt
ad ſe ſm̄ phm̄ in libro.Ethico.Tertio.
Nam qui ſcādalizat ꝓximū pro re tpali
peccat/qr plus debet bonū ſpūale alie

num amare q̄ corporale ꝓpriū.Sed ali
qñ q̄s repetēdo debitū ſcādalizat proxi
mū vt iſte fecit:quē egretulerūt aliį con
ſerui ergo ⁊c.So.s.Tho.ij.v.q.xiiij.art. D
viij.dicit q̄ ſi ex petitiōe proprie rei apud
aliū detente:ſcandalizeꝛ qui ex ignoran
tia vel infirmitate:qd eſt ſcandalū puſil
lorum:tꝑalia ſunt ꝓpter ſcandalū totali
ter dimittenda/vel aliqñ ſcandalū eſt ſe
dandū.ſ.per admonitionē.Si vero ſcan
dalizatur ex malitia:qd eſt ſcādalū pha
riſeorū:nō ſunt ꝓpter hoc dimittenda/qr
noceret cōi bono:dum malis dareꝛ occa
ſio rapiēdi.⁊ noceret ipſis malis qui re
manerēt in pctō.Hec ille.Cū tn̄ quis eſt
certus q̄ ille tꝫ ſua iniuſte ⁊ nō eſt certus
inde aliquem ex repetitiōe ſcandalizari:
licite repetit.Et ſi ſciret in ſcādalum oꝛi
ri ⁊ tn̄ plus ponderat ſcādalum propriū:
plus tenetur ſuo q̄ alieno ſcādalo repa
rare.Ad argumētum autem dico conſer
ui non ſcandalizabātur quia repetebat:
ſed quia repetebat crudeliter.
¶ Queri etiam pōt vtrum per ingratitu E
dinem redeāt iam dimiſſa peccata?Ui
de.iiij.diſt.xxij.q.j.arti.ij.Et vtrum aliq̄s
habeat vnde ſatiſfaciat deo pro debito
qd peccando contraxit.Uide.iiij.diſtin.
xv.q.j.ij.o.⁊.iij.q.j.arti.ij.ad ſecundum.

Dn̄ica.xxiij.poſt feſtum Trini.

Queſtio.lxviij.

Queritur vtrū ſerui regis ce
leſtis.i.xp̄iani teneanꝛ ceſa
ri id eſt principi terreno tri
buta p̄ſtare?Rn̄deo qd ſic.
primo/qr hoc dicit xp̄s in pre
ſenti euangelio dum dicit iudeis q̄ ſerui
erāt regis eterni.Reddite que ſunt ceſa
ris ceſari.Scdo qr hoc dꝫ apoſtolos ad
Ro.xiij.vt ptz intuēti.Et aſſignat huius
rationē cū dixiſſet:ideo em̄ ⁊ tributa pre
ſtatis:dicens.Miniſtri dei ſunt in hoc
ipſo.i.pro hoc ipō.i.tributo ſeruiētes ſcꝫ
deo ⁊ pplo:quaſi diceret.Quicūq̄ ſeruit
licite recipit ꝓ ſeruitio ſuo mercedē:ſm̄
illud.j.Cor.ix.Quis paſcit gregē ⁊ de la
cte eius nō edit.Sed principes ſeruiunt F
deo ⁊ pplo in pace ⁊ equitate ↄſeruāda.
Jdeo ↄcludit.Reddite ergo oibꝰ debita:
cui tributū tributū:cui vectigal vectigal.
ad hoc tn̄ debito principū priuilegio ⁊c.

beri ſunt clerici: qđ equitatē tñ hꝫ natu-
ralem / qꝛ ſicut principes in tp̄alibus: ita
clerici in ſpūalibꝰ ꝓ cōi bono ſollicitanť
⁊ ꝯñr recōpenſant regi ꝓ labore eiꝰ cir-
G ca pacē. Uñ etiā apud gētiles vacātes di
uinis liberi erāt a tributis: ſicut de ſacer-
dotibus egypti ptꝫ Gen̄.xlvij.⁊.j.meta-
pho. ¶ Sed cōtra videť ꝙ non teneanť.
Nullus enim liber teneť ad onera ſerui-
tutis cuiuſmodi eſt preſtare tributa. Sꝫ
ſerui dei ſunt liberi per aduētum xp̄i: ſm
illud Joan.viij.c. Si filius vos liberaue-
rit vere liberi eritis. Solu. Sicut dicit.s.
Tho. ſup ep̄las Pauli: in ꝓmitiua eccl'ia
propter hāc rationem quidā dicebant ſe
ꝑtātibus nō ſubiacere / ſed nō bene dice-
bant / qꝛ ꝑ aduentū chriſti liberātur ſpūs
a peccato ⁊ morte ⁊ ſeruitute diaboli. ſꝫ
caro remanet obnoxia ſeruituti. Et ideo
dum carnē gerimus corruptibilē oportet
nos dñis ſecularibꝰ ſubijci: nec abſolui-
mur a tributis ſicut nec ab alijs corporis
penalitatibus a quibus nec etiā ſeipſum
xp̄s voluit abſoluere. Liberabiť autem
⁊ caro in libertatē glorie filiorꝫ dei / ⁊ tūc
homo liberatꝰ ꝑ xp̄m nulli ſeruituti erit
H obnoxius: ſm illud.j. Cor.v. Cū tradide
rit regnū deo ⁊ patri / ⁊ euacauerit omnē
principatū ⁊ ꝑtātem. Scđo. Si teneanť fi-
deles ad ſubiectionē ⁊ tributa: iō eſt / qꝛ
poteſtas principū a deo eſt vt pꝫ ex ap̄lo
Rom̄.xiij. Sed aliqñ hoīū poteſtas non
eſt a deo: ſm illud Oſee.viij. Ipſi regna
uerunt ⁊ nō ex me. ergo aliqñ ad hoc nō
tenentur. Sol. poteſtas regia vel alia q̄ꝫtū
ad tria conſyderari pōt. quantum ſcꝫ ad
ipſam poteſtatē ⁊ quātum ad modū adi-
piſcendi illam / ⁊ quātum ad vſum eius.
¶ Quātum ad primū poteſtas ſemper a
deo eſt: ſm illud Ro.xiij. Oīs poteſtas a
deo eſt. ⁊ illud Jo.xix. Nō haberes pote
ſtatē ⁊c. Et rō eſt qꝛ omne dictū de deo
⁊ creatura vt ſapiētia / iuſtitia / potentia /
⁊ hmōi: a deo eſt in creatura. ¶ Quantū
autē ad ſcđm ſemꝑ eſt a deo ꝑmittēte / qꝛ
nihil fit deo nō ꝑmittēte ⁊ aliqñ eſt ab eo
faciente: qñ. ſ. aliquis ordinarie accipit
I illā. Qñqꝫ vero nō eſt ab eo faciēte quan
tum ad deformitatē in eius acq̄ſitiōe / ſꝫ
eſt a peruerſa volūtate. Et ſimiliter quan
tum ad tertium eſt a deo quādo quis ca

egitime vtitur / ⁊ nō a deo qñ peruerſe.
¶ Ad argumētū dico qđ teneanť qñ prin
cipes habēt iuridicam poteſtatē. nō aūt
aliter niſi ratione ſcandali vel ꝓpter ma
ius malū vitandum: puta ꝑſone. ¶ Sed K
contra / qꝛ obediēdū eſt etiā diſcholis. j.
Pet.ij. Sol. Uerū ē dūmodo ſunt dñi de
iure nō autē ſi de facto niſi vt.s. Tertio.
Nullus teneť ad aliq̄d per legē inferio-
ris: puta hoīs a quo abſolutus eſt ꝑ legē
ſuperioris: puta dei. Sꝫ a ſeruitute prin-
cipum ⁊ tributis oīs homo eſt liberatꝰ a
deo / qꝛ deus reliquit hoīem in manu cō
ſilij ſui. Eccl'.xv. ergo ⁊c. So. Deus dr̄ re-
liquiſſe hoīem in manu ꝯſilij ſui: non qꝛ
abſoluerit eū ab omni lege vt faciat que-
cunqꝫ libuerit / ſed qꝛ ad aliqua facienda
neceſſitate nature nō cogitur vt irratio-
nalia / ſed libera electione ex proprio con
ſilio procedente operatur.
¶ Queri etiā pōt / vtrū vita bona poſſit
ac debeat veritas dici. Uide.j.q.xvj.art.
iiij. tertiū.⁊.iiij.di.lxvj.q.j.ar.j.q.iiij. Et
vtrum oēs teneantur deo ſacrificiū offer
re: Uide.ij.ij.q.lxxxv.arti.iiij.in corpore.
Dñica.xxiiij. poſt feſtum Trini. L
Queſtio.lxix.

Queritur vtrum in ſuſcitatio-
ne ſpūalis puelle. i. anime ex
pulſio turbe id eſt culpe ſeu
multitudinis ſecularium cu-
rarum precedat tactum ma-
nus chriſti / id eſt gratie infuſionem: Re-
ſpondeo ex doctrina.s. Tho.j.ij.q.cxiij.
ar.viij. Cū in iuſtificatione impij quatuor
requiranť ſcilicet gratie infuſio: ⁊ motus
liberi arbitrij per fidē in deum / ⁊ motus
eiuſdē in peccatū / ⁊ remiſſio culpe. Iſta
ſunt tp̄e ſimul. qꝛ iuſtificatio impij eſt in
inſtanti: cum fiat a deo qui infinitate ſue
potentie in inſtanti diſponere poteſt ani
mam quā iuſtificat. Sed tamē ordine na
ture vnum eorum eſt alio prius. Et pri-
mum eſt gratie infuſio. Scđm motꝰ libe
ri arbitrij in deum. Tertiuꝫ motus eiuſ-
dem in pctm̄. ⁊ Quartuꝫ remiſſio culpe.
Naꝫ in quolibet motu naturaliter. Pri-
mum eſt motio mouētis: que hic eſt gra M
tie infuſio. Scđm vero eſt diſpoſitio ma-
terie ſeu motio mobilis que eſt vterqꝫ mo
tus predictus / ſed prior eſt qui in deum

eſt: cū ſit cauſa ⁊ ratio alterius. qꝛ nō de
teſtatur q̄s pctm̄ niſi qꝛ eſt cōtra deum.
Tertiū autē eſt terminus motꝰ: q̄ hic eſt
remiſſio culpe: ad quā tota trāſmutatio
ordinať. ¶ Sed cōtra. Primo. Nā rece-
A dere a malo prius eſt q̄ꝫ accedere ad bo-
nū. ſm illud pſ. Declina ⁊c. Sed remiſ-
ſio culpe pertinet ad receſſum a malo: ⁊
infuſio gratie ad ꝓſecutionē boni. ergo
naturalr̄ prior eſt remiſſio culpe. ſol. Si
receſſus a termino ⁊ acceſſus ad termi-
nū cōſyderenť ex ꝑte mobilis: naturalr̄
prior eſt receſſus: qꝛ prius eſt in mobili
oppoſituꝫ qđ obijcitur. ⁊ poſt terminus
quē aſſequiť. Sꝫ ex parte agētis eſt econ-
trario. quia agēs ad remouēdū contra-
riū agit per formā q̄ in eo preexiſtit: ſicut
ſol ad remouendū tenebras agit ꝑ lucē.
Et ideo ex parte ſolis prius eſt illumina-
re q̄ꝫ remouere tenebras: licet ex parte
aeris prius ſit purgari tenebras q̄ꝫ illumi
nari. Et qꝛ infuſio gratie ⁊ remiſſio culpe
dicuntur ex parte dei iuſtificantis: ideo
naturaliter infuſio gratie eſt prior. Sed li
beratio a culpa eſt prior q̄ꝫ aſſecutio gra-
tie: qꝛ iſta ſumunť ex parte hominis iuſti
ficati. Uel pōt dici ꝙ termini iuſtificatio-
nis ſunt cā ſicut a quo: ⁊ iuſtitia ſicut ad
quē. Gr̄a vero eſt cā remiſſionis culpe et
aſſecutionis iuſtitie. Scđo: diſpoſitio na
turalr̄ eſt prior forma ad quā diſponit: ſꝫ
B motus liberi arbitrij eſt diſpoſitio ad ſu-
ſceptionē gr̄e. ergo eſt prior. So. diſpoſi-
tio ſubiecti ꝓcedit naturalr̄ ſuſceptionem
forme ſꝫ ſequitur actionē agētis qua ſub-
ctū diſponitur. Ideo motus liberi arbi-
trij naturaliter ꝓcedit ꝯſecutionē gr̄e: ſed
ſequitur gratie infuſionem. Hec.s. Tho.
¶ Queri etiā pōt: vtrū ſine tactu manus
xp̄i. id eſt ſine infuſione gratie dei reſur-
gere poſſit ꝑ pctm̄ ſpūalr̄ mortua puel-
la. Uide.j.ij.q.cxiij. ar.ij. Et vtrū alienis
precibus mortuus in peccato diuinam
gratiā conſequať Uide. ibi.q.cxiiij. ar.vj.
¶ Dñica autē.xxv. querit. poteſt ſicut q̄ſi
tum eſt dñica quarta in quadrageſima.
C ¶ Et ſic iam cōplete ſunt queſtiones per
tinētes directe ad intellectū euāgeliorꝫ.
Sequuntur queſtiones im-
pertinentes.
Caſus primus.

Quoniā nōnulli diuini verbi ꝑ
cones eſtimantes auditores
ſuos ⁊ beneuolos: ⁊ attentos
diuinis ſermonibꝰ eſſe: ⁊ ipſa
materie diuiſione poſſe doci-
les reddi: vice exordij breui dubiolo eoqꝫ D
morali vti conſ[illegible]erunt propoſitum: eſt
noſtrum ac inſtitutum: modo queſtiuncu
las nonnullas morales impertinentes
euangelijs breuiter ex autoribus varijs
colligere vt operis noſtri tertiam parteꝫ
totaliter abſoluamꝰ. Primo igitur q̄riť.
Utrum bona opa ⁊ precipue oratio pec-
catoris exiſtētis in fide ⁊ extra charitatē
aliq̄d valeāt ad vitam eternam: Ad hoc
autem dubiū ſm.s. Thom̄. in.iiij. diſtin.
xv.q.j.ar.iij.q iiij.⁊.j.ij.q.cxiiij. Et Ray. in
ti. de pe. ⁊ remiſ. §. item circa. ⁊ Piſanum
in ſumma. ti. charitas. Et Rich. in.iiij. di.
xv. ſic. rñdeť. In pctō mortali eſt ille ſolꝰ
q̄ mortale cōmiſit ⁊ nō peniteret ſufficien
ter. Secꝰ aūt ſi eſt in veritate contritꝰ in
actu: ⁊ cꝰfeſſus in ꝓpoſito: qꝛ talis eſt in
gr̄a: vt ptꝫ ꝑ.s. Tho.iiij.di.xvij.q.ij.ar.v.
q.j. ⁊ hr̄ de pnīa. diſt.j. porro. Caue tñ ne
fallaris ꝓpter non diſtinguere inter at-
tritionē ⁊ ꝯtritionē. Nō valent igiť bona
opera exiſtentis in mortali per modum
E meriti ſm oēs: quin charitas eſt princi-
pium merendi.ij.q.cxiiij. Ualent autem
primo ad vitam eternam per modū gau
dij accidentalis: ad hunc ſenſum q̄ꝫ ſi pe
niteas ac tandē ſalueris in eternū gaude
bis te illa bona feciſſe: vt patet de ſe. Et
ſecūdo valēt ſm.s. Tho. ad eādē per mo
dum diſpoſitionis. qꝛ ſcꝫ ꝑ iſta diſpone-
ris ad pnīam: ⁊ lumē gratie dei. de peni.
di.v. falſas. Et tertio valēt ſm eūdem ad
tolerabilius iudicium futurum de peni.
diſtinc.iij. ſi quis. quod vt.s. Thom̄.iiij.
vbi.s. declarat nō intelligiť quaſi penam
debitam in inferno tollant aut minuant
cū non tollāt aut minuant cauſam eiꝰ. i.
culpā: ſed qꝛ penam eternalē futurā impe
diūt: dū; quid ſic operando non omittit:
aut qꝛ ad bonū diſponūt: ⁊ conſequenter
a multis malis retrahunt: ⁊ faciunt ꝙ ex
minori contemptu quis peccet. Et quar-
F to valens ſm eundē per modū ꝯgrui ad
tēporalē ꝓſperitatē de peni. di.iij. cauen-
dū. ⁊.ij.ij.q.ij. ſi q̄libet Et quinto ſm eur-

dẽ:qꝛ aſſuefaciũt bonis operibus:ſicut
olim baptiſmus Joãnis.de ꝯſecra.diſt.
iiij.nõ regenerabaẗ.Et ſexto qꝛ diabolꝰ
nõ hꝫ tantã poteſtatẽ ſuꝑ pctõꝛẽ:ſm ꝓpi
ſanũ.Et ſeptimo valẽt ad ꝯſolationẽ in
pñti.qꝛ vt docet experiẽtia ⁊ Ari.teſtaẗ.
B Nullus ẽ adeo malꝰ q̇ de ſuo bono ope
nõ leteẗ.⁊ maxie oõ cui vr̃ appropriari
iſte effectꝰ ꝑ excellẽtiã iuxta illud Ja.j.
Triſtaẗ q̇s in vobis oret equo aĩo ⁊ pſal
lat.Et octauo:qꝛ iter oĩa talia oõ hꝫ ef-
fectũ ꝓpriũ.ſ.impetrare:ipa vꝫ ad impe-
trãdũ a deo ſpũalia ⁊ tꝑalia dona.Sed
ꝯ.Primo:qꝛ deus pctõres non exaudit
Jo.ix.Sol.Illa v̾ba nõ ſunt dei aut enã-
geliſte:ſꝫ cuiuſdã ceci illuminati corpa-
liter:q̇ ſm glo.adhuc ſpũaliter nõ plene
videbaẗ:qꝛ deus aliqñ exaudit pctõres.
vt patuit ſe.iiij.añ dñicã de paſſiõe.Se-
cũdo.Nã quãto ſeruitiũ vel opus eſt mi
nus debitũ tãto eſt magis meritoriũ vt
H ptꝫ de ſeruitio exhibito tibi ab amico q̇
ad illud nõ teneẗ:⁊ a ſeruo q̇ teneẗ.Opꝰ
aũt bonũ pctõris eſt minꝰ debitũ q̃ exi-
ſtẽtis in grã:qꝛ ille a deo pauciora bñfi-
cia ſuſcepit ſaltẽ poſſibiliter.So.dicit.ſ.
Tho.j.ij.q.vbi.ſ.ar.ij.ad ſcðm ꝙ iſta rõ
ꝯcluderet ſi vtrũq; opus eſſet equaľr bo
nũ qð non eſt in ꝓpoſito:qꝛ ſemꝑ meliꝰ
eſt opus exiſtentis in gratia.Ex dictis
autem patent he concluſiones.
¶Prima.Lꝫ ſit in mortali q̇ de mortali
nõ conteriẗ.ſecus de eo qui cõtritus eſt.
¶Scða.Lꝫ valeãt ad vitã eternã ꝑ mo
dũ meriti opa bona ꝯtriti tñ eſt ſecus de
operibus bonis eius qui eſt in mortali.
¶Tertia.Opera exiſtẽtis in mortali va
lent q̃tũ eſt de ſe ad gaudiũ accidentale
in patria ⁊ ad diſpoſitionẽ gratie ad vi
tãdam aliquã penam in gehenna:et ad
temporalem proſperitatem:⁊ ad bonam
cõſuetudinẽ generãdã:⁊ ad reprimẽdaꝫ
ꝓtãtem diabolicã:⁊ ad anime cõſolatio-
nem maxime oratio ſancta.
¶Quarta.Oõ q̃tũ eſt de ſe ſuppoſita
gratia tres hꝫ effectus q̇ ſunt mereri im
petrare:cõſolari.Quorũ primus eſt cõis
oĩm bonoꝝ operũ:⁊ ſcðs eſt ei ꝓprius:⁊
tertius appropriatus quodam modo.
¶Quinta.Oõ iuſti ſemꝑ hꝫ ꝑmũ effe-
ctũ:etiã ſi deꝰ non velit ipm exaudire.et
ſimiľr tertiũ ſi ſit attenta:ſed nõ ſecũdũ.
¶Sexta.Oõ iniuſti nũq̃ hꝫ primũ effe
ctũ:⁊ ſemꝑ hꝫ tertiũ ſi ſit attẽta ſcðm au
tem habet aliquando tantum.
¶Septima.Nunq̃ oratio eſt inanis ſi
ne iuſti ſine iniuſti:⁊ cõſequenter eſt ab K
omnibus frequentanda.
¶Octaua.Oĩs homo q̃tũcũq; malꝰ dꝫ
inceſſanter bñ opari:qꝛ bona opa nunq̃
ſunt ſine fructu:⁊ forte aliqñ tãtũ diſpo-
nẽt ad gratiã dei ꝙ mala ſuperabũt:iux-
ta exemplũ aromatarij ſpecies ponẽtis
in ſtatera contra pondera mettallorum.
☞ Caſus ſecundus.
Q Uerit.ij.quid ſit grauiꝰ pec-
catum:aut negligenter audi-
re verbum dei:aut negligen-
tur permittere cadere xp̃i cor
pus in terram?Ad hoc autẽ
reſpondet Archid.ſuper.c.interrogo.j.
q.j.⁊ ibi dominus Joannes dominici et
Auguſtinus qui vt in dicto capitulo pa-
tet expreſſe:dicit quod non eſt minor pri
ma negligẽtia.ſ.circa verbũ dei q̃ ſcða.
Pro hoc autẽ nota ꝙ tripliciter aliquid
alicui prefertur.ſ.dignitate:neceſſitate:
⁊ cauſalitate.Dico igitur.Primo corpꝰ L
chriſti verum eſt dignius myſtice:quia
nihil melius eſt corpore ⁊ ſanguine chri
ſti.j.q.j.c.multi.⁊ intellige in creaturis:
vt ibi tenet Joannes dominici ⁊ ſanctꝰ
Thom.j.diſt.xliiij.dicens humanitateꝫ
xp̃i eſſe quid melius omni creatura etiã
poſſibili:vt eſt vnita verbo.Et ſi contra
hoc dicaẗ ꝙ veruꝫ corpus eſt figura my-
ſtici.figura autẽ eſt ignobilior figurato
ſm gloſ.j.Cor.x.Rñdet Alb.⁊ ſanctus
Tho.liij.diſtin.xij.ꝙ illa gloſſa eſt vera
ſolum in his quorũ vſus eſt in ſignificã-
do ſolũ:vt eſt agnus paſchalis.Dico ſe-
cũdo ꝙ illud corpus maiꝰ eſt verbo dei
dignitate.vt patet in dicto.c.multi.Et
iterũ.qꝛ illud eſt ſubſtantia:hoc vero ac-
cidens.Sed tamen neceſſitate eſt econ-
uerſo/qꝛ magis neceſſaria ẽ actualis au M
ditio verbi dei quia ex auditu eius eſt fi-
des.Ro.viij.⁊ cognitio neceſſarioruꝫ ad
ſalutem.Et ſimiliter cauſalitatem/quia
verbum dei tollit mortalia que ſunt in
ſubiecto:vt euchariſtia:⁊ vlterius etiam
que in conſcientia:et habet effectum in

bonis ⁊ malis.Dico tertio ꝙ licet ſit ma
ior negligentia in xp̃i corpus quantũ eſt
ex parte rei neglecte:vt ptꝫ ex dictis:ta-
mẽ alia eſt maior quantũ ad grauitatem
nocumenti ſm Joanneꝫ dominici qñ.ſ.
ex negligentia verbi dei prouenit igno-
rantia agendorum vel credendorum ne
ceſſario.⁊ cõſequenter eſt aliquo modo
A maius malum.Nã ſm Aug.in enchiri.
malũ non eſt malum qꝛ nocet ergo ma-
ius malũ eſt:qꝛ magis nocet.Ex his au-
tem patet ꝙ male faciũt parochiani cu-
rati volẽtes populuꝫ pretermiſſo ſermo-
ne audire miſſam in ꝓpria parochia ma
xime non de pecoris ſalute:ſed de lana ⁊
de lacte cogitãtes.Licet enim peccet qui
in die feſto ꝑtermiſſa ſui ſacerdotis miſ-
ſa audit aliam ex contemptu vt patet ex-
tra de paro.c.ij.ſecus ſi hoc facit ex iuſta
cauſa:puta propter verbũ dei vel ex ma-
iori deuotione:vt dicit Archie.ij.parte.ti
tu.ix.c.x.⁊ conſentit gloſſa in dicto.c.Et
ſimiliter Inno.et hoc eſt rationabile.qꝛ
lꝫ ius diuinũ aut naturale non abrogeẗ
ꝑ ꝯtrariã conſuetudineꝫ.extra eo.c.vl.et
xxx.q.viij.flagitia.ſecus de humano.ex-
tra vbi.ſ.dũmodo conſuetudo ſit rõna-
B bilis:vt gloſſat Inno.⁊ notaẗ ibi.⁊ etiaꝫ
ꝑſcripta.ad qð ſm canoniſtas teſte Ho-
ſtien.requiriẗ tempus quadraginta an-
norũ.extra de electione cumana.⁊ extra
de cẽſibus.olim.Et hoc habet locum in
eccleſiaſticis q̇cq̇d ſit de legibus.¶Sed
contra.quia preceptũ eſt audire miſſam
non autem predicationem:ergo illud eſt
magis neceſſarium.Solutio.Negatur
conſequentia.qꝛ facilius eſt audire miſ-
ſam propter multitudinem celebrantiuꝫ
q̃ predicationeꝫ.ideoq; precipitur illud
⁊ non iſtud.Quãuis tamen aliqui dicãt
ꝙ preceptum ſit audire verbum dei:non
determinato tempore:ſed qñ non habeẗ
vrgens cã non audiendi illud.⁊ auditu-
rus neſcit ad ſalutem neceſſaria.Et ar-
guunt:qꝛ curati teneñ predicare.extra
C de offi.iud.ordinarij.c.iter cetera.xxxvj.
diſt.ecce.⁊.xvj.q.j.c.adijcimꝰ.⁊ ca.Ecce.
¶Elice concluſiones.
¶Prima.Deus chriſtum magis q̃ om-
nem creaturam amat:quẽ tñ pro noſtra
ſalute expoſuit morti.
¶Secunda.Corpus chriſti veruꝫ eſt di-
gnius myſtico ⁊ verbo dei.
¶Tertia.Uerbum tamen dei eſt magis
neceſſariũ q̃ corpus chriſti ſub ſpecie ſa-
cramentali:quia ſine eo nec fides nec ſa- D
lus eſt adulto de lege communi.
¶Quarta.Corpus xp̃i nõ tollit mortale
niſi illud ſit extra cõſcientiã cõicãtis:ſed
ſolũ veniale:⁊ fructificat ſoluꝫ in bonis.
verbũ aũt dei diſpoſitiue tollit vtrũq;:et
fructificat tam in bonis q̃ in malis.
¶Quinta ſimpliciter maior eſt negligẽ-
tia in corpus chriſti:ſed quantum ad no-
cumentum ſequens maior eſt alia.
¶Sexta.Cõſuetudo nunq̃ tollit ius di-
uinum aut naturale:ſed ſolum humanũ:
ſi ſit rationabilis ⁊ preſcripta.
¶Septima.Qui non audit miſſam in
ſua parochia vt audiat ſermonem ꝑdi-
catoris:benefacit.
¶Octaua.Quilibet debet accedere ad
predicationem ſepe ⁊ deuote audire ac
ruminare:quia eſt cibus anime.Unde.
Augu.Quanta ſollicitudine ⁊c.Uide in E
capitulo predicto.Interrogo vos.
☞ Caſus.iij.
Q Uerit tertio vtrum habẽs
ad reſtituẽduꝫ incerta libe
retur ſi pauꝑibꝰ petentibꝰ
eleemoſynã largiaẗ ſine li-
centia epi?Ad hoc aũt rñ-
dẽt primo Hoſti.extra de
vſura.ſuꝑ.c.cũ tu.⁊ in.c.cum ſit.extra de
iudeis.⁊ in ſua ſumma de penitẽtia.§.ſi.⁊
Joã.an.de peni.⁊ remiſ.ſi eps.libr.vj.in
gl.⁊ de reg.iur.in regula peccatũ.lib.vj.
Et dicunt ꝙ diſpẽſatio incertorum perti
net ad ſolum epm.Et ꝓbant opinionem
ſuam per dicta capl̃a.Et vlterius Joan.
andr.arguit ſic.Talia bona incerta ſunt
pro anima veri poſſeſſoris fideliter ero-
gãdo.ergo ſunt diuino cultui mãcipata.
ergo a ſolo ꝑlato diuini cultꝰ ſunt diſpẽ-
ſanda.Probaẗ tertio:qꝛ eſt cõſuetudo.⁊
Quarto qꝛ eps eſt pater pauperum.
¶Contra opinionẽ pono duas cõcluſio F
nes.Quarum prima hec eſt.Non eſt ne-
ceſſe ꝙ talis per ſolũ epiſcopuꝫ diſpenſe
tur.Secũda.Ipſe eps non poteſt hoc iu-
ſte ſtatuere:nec de iure excommunicare
ſacerdotes hoc diſpenſantes.Prima ra

probo autoritate Archidiaconi:qui de
hoc fecit ſpecialē q̄ōnē ꝛ notat.xiiij.q.i.
ca.non ſane.qui etiam dicit ꝙ raptor ea
pōt ꝓpria autoritate diſpenſare:vt colli-
git ex dicto.c.cū tu.Et hoc clare innuit
glo.extra de homicidio.c.ſicut dignū.§.
G eos.Idem ſentit Joan.de ligna.et Pau-
lus ꝛ Zenzelinus ſuper clemen.i.de priui
legijs.ꝛ Joānes cal.ꝛ Recupus:ꝛ domi
nus Hugo iuris vtriuſqꝫ doctor.ꝛ fra-
ter Clarus.Et idē innuit Inno.extra de
immu.eccle.c.quia pleriqꝫ.et Scotus in
iiij.di.xvi.ꝛ s.Tho.ad duciſſam braban
tie.Item probo ratione ſic.Quilibet obli
gat9 ꝛ onuſtus licite poteſt ſeipſum exo-
nerare.inſtit.qui.mo.tol.obli.ꝛ maxime
ſi nulla lege inuenitur prohibita exone-
ratio:vt in propoſito.Talis autē eſt obli-
gatus aut vero domino:aut pauperib9.
Aliā etiā concluſionē probo autoritate
Joan.de ligna.ſuper cap.cū ſit dicentis.
Quicquid dicat Joā.and.dubium eſt an
ep̄s hoc poſſit.Sed Joan.calde.dicit ex-
preſſe ꝙ non pōt.ꝛ idem tenet dn̄s Hu-
go ꝛ frater Clarus.Sciendum tn̄ ꝙ hoc
inoleuit q: epiſcopi communiter ſunt pe
H riti aut habēt peritos:ꝛ ſimplices ſacer-
dotes imperiti.ideo ad ep̄os recurrebāt
olim.quod tn̄ non oportet.Eſt autē vera
oppoſita opinio ſm Archidia.qn̄ null9
eſt deputatus a teſtatore qui incerta reli
cta deſpenſet.Eſt etiā vera de bonis pu
blicorum vſurariorum que ad ſolum epi
ſcopum pertinēt:vt expreſſe patet.extra
de vſur.in.c.q̄ꝗ̄.li.vi.Et de bonis iudeo
rum non aliter.Et licet ipſi hoc ſibi re-
ſeruent intelligitur tn̄ q̄tum poſſunt de
iure.Ad primā eorum motiuum dicitur
ꝙ illi canones nō loquuntur de chriſtia
nis:ſed de iudeis quorum diſpēſatio pōt
eſſe ſuſpecta chriſtianis:vt patet in.c.cū
ſit.Ad ſecundū dr̄ ꝙ ſi ratio valeret:nul-
lus diues poſſet diſpenſare ſuꝑflua.ideo
negatur prima cōſequentia:cuius autor
oſtendit ſe ignarum dialectice.Ad tertiū
I dr̄ ꝙ talis conſuetudo eſt cōtra legē na-
turalē:vt.ſ.per eā quis ad hoc obligef:
Itē eſt ꝯſuetudo ꝙ ep̄i ſibi reſeruēt hoc:
ſed nō ꝙ eis a doctis obediaf niſi in his
q̄ iura mandauerunt.Ad quartū dr̄ ꝙ eſt
pater pauperum diſpenſando bona ſui
patrimonij et ſue eccleſie et iudeorum et
publicoꝝ vſurarioꝝ.ꝛ qn̄ null9 eſt a teſta
tore deputatus executor teſtamenti.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima.Non eſt neceſſe ꝙ incerta di-
ſpenſentur ꝑ epiſcopum:niſi ſint publi- K
corum vſurariorum vel iudeorum:vel ni
ſi teſtator non prouiderit.

¶ Scd̄a.Quilibet hn̄s talia pōt ea diſ-
pēſare iudicio cuiuſlibet ſacerdotis pru-
dētis ꝛ etiam laici:imo ſuijpſius.

¶ Tertia.Sine licētia tn̄ ep̄i vel ſui ꝯfeſ-
ſoris nullus dꝫ ea ſibi retinere:q: in pro-
pria cauſa homo ſepe decipitur.

¶ Quarta.Si epiſcopus reſeruet ſibi di-
ſpenſationem incertorum:intelligēdum
eſt mandatum q̄tum ſe extendit eius au-
toritas.aliter autē nullus ei tenetur obe-
dire q̄uis bonum eſſet obedire ſi homo
ſit timoris ꝛ non amator pecuniarum.

Caſus.iiij.

Querif quarto vtrū mortaliter
peccent mulieres q̄ ſuis capi-
tibus pro crinibus imponūt
alienos capillos:Ad hoc au-
tem ſuppoſitis his q̄ de orna- L
tu dicit.s.Th.ꝗ.ij.q.i.lxix.ꝛ ſum confeſ.
iij.li.ti.xxxiij.ꝛ Piſanus ꝛ Archiep̄s.Et
ſuppoſito ꝙ humanarū operationū q̄dā
ſunt de ſe bone que non poſſunt eſſe ma
le.vt amare deum.ꝛ quedā econuerſo de
ſe male q̄ non poſſunt eſſe bone:maxime
autoritate humana:vt eundem odire:et
quedā indifferētes ad bonum ꝛ malum
vt ire ad eccleſiam:vel plateam.Et ſup-
poſito etiā ꝙ q̄dā ornat9 ſit ad abſcōdē-
dū turpitudinē ex aliqua cā ꝓuenientē:
puta ex infirmitate.q̄ ſꝫ.s.Th.vbi.ſ.nō
eſt pctm̄.ꝛ q̄dā ad fingēdum pulcritudi-
nē maiorē q̄ ſemꝑ eſt pctm̄ cū ſit fictio:lꝫ
nō ſit mortale:niſi fiat in cōtēptū dei vel
ad finē pcti mortalis ſecus ad placēdum
coniugi:aut leuē vanitatem.Suppoſitis
inquā his rn̄dēdo ad q̄ōnem dico:ꝙ alie
nos capillos deferre nō eſt mortale.niſi
ex intētione deferētis.Nā eſſe pctm̄ mor M
tale eſt contra legem nature vel ſcriptā
q: ſm Ambro.eſt trāſgreſſio legis.Hoc
aūt nō eſt cōtra aliquā legem ſcriptā:vt
patebit:nec etiā cōtra legē nature q̄ſi.ſ.
malū de ſe.q: non poſſet dari caſus in q̄

ſine mortali mulier poſſet talia deferre.
puta ne frigore moreref:vel ne deprehē-
ſa iniuſte moreref q̄ ſunt inſana.Ergo re
linquif ꝙ ſit mortale ſolū ex intētiōe de-
ferētis eos ad finē cōtrariū legi naturali
A vel ſcripte.Sed ꝯ.primo.Nā pſcindere
ptes hūani corꝑis ab eo eſt mortale ꝛ ta
liter operās eſt excōicat9 ꝑ quādā extra
uagantē Bonifacij ſecūdi q̄ incepit De-
teſtandū.Sed capilli ſunt hūani corꝑis
partes:q: nutriunf ꝛ augentur.So.Quā
uis aliq̄ dicāt:ꝙ nec ſunt animati nec nu
triunf ꝓprie:ſꝫ augenf ꝑ appoſitionem
materie eo mō q̄ glacies que pendet a te
ctis:tn̄ hoc nō eſt verū:q: illud argumē-
tum nō hēret terminū determinatū.Di-
co ergo ꝙ ꝑficiunf formalr aīa rōnali ſi
cut dētes ꝛ vngues:ſm opinionē.ſ.Tho.
ꝛ ſunt partes humani corꝑis:ſꝫ nō tales
ſm aliq̄s vt ille de quib9 loquif decreta
lis ꝑdicta:q̄ loquif de his q̄ ſunt ꝑfecte
ꝑ aiam nō ſolum q̄ ad potētias vegetati
uas:vt capilli:ſed etiā quo ad ſenſitiuas:
vt manus ꝛ pedes:quas euellens vt ali-
bi ſepeliat excōicat9 eſt.Si tn̄ etiā de ca-
pillis loquaf:hoc ſolū hr̄ ꝙ nō lꝫ eos au
B ferre a mortuo:ſecus a viuo alio q̄ ſi ta-
lia neceſſario ſunt ſepelienda:oporteret
barbitōſores ſepulcrū facere in apothe-
ca ſua.Scd̄o q: qui cām dāni dat:dam-
nū dediſſe videf extra de re.iu.li.vi.Sed
iſte dant cām ruine.So.Eꝗ probaref ꝙ
nō pn̄t vultum oſtēdere Non ergo dant
cām:ſed occaſionē:imo nec dāt ſemꝑ oc-
caſionem ſed alij eā accipiūt.vt cū mu-
lier ex iuſta cā ſe ornat:q: tūc eſt ſcanda-
lum paſſiuū ꝛ nō actiuū.Nō eſt etiā ſem-
per mortale dare occaſionē in hoc:ſicut
nec in alijs ornatib9 ſm ſctōs.Tertio q:
hoc ē ſuꝑbire cū ſit excedere mēſurā ſuā.
So.Suꝑbire nō eſt excedere mēſurā ſue
pulcritudinis:ſꝫ diuine legis:qđ nō ſit i
ꝓpoſito:niſi ex intētione.Quarto:q: nō
minus mortale eſt fingere pulcritudinē ꝑ
capillos q̄ ꝑ veſtes ꝛ fucos:qđ tn̄ ē mor-
C tale:dicēte Cypriano de talib9:ꝙ deū vi-
dere nō poterūt So.ſm.s.Tho.Cypria-
nus loquif qn̄ talia fiūt ad laſciuiā vel in
dei cōtemptum.Quinto.q: eſt cōtra ſcri
pturam.ſ.Pe.iij.vbi.dr̄.Quarum.ſ.mu-
lierū non ſit extrinſecus capillatura aut
circūdatio auri.So.Dicit ibi glo.ꝛ dicit
s.Tho.ꝙ btūs apl̄s loquif de quibuſdā
q̄ ſuis viris exiſtentibus in tribulatione:
ſe ornabāt:vel placerent alijs.Verūtn̄
nō omne qđ eſt ꝯtra ſcripturā eſt morta-
le:vt ptꝫ de mēdacio iocoſo ꝛ verbo otio
ſo.Et qđ hr̄.i.Tim̄.ij.non in tortis crini-
bus:ſm.s.Tho.nō eſt contra ornatū ſo
brium ꝛ moderatū:ſed ꝯ impudicū ꝛ ſu-
ꝑfluū ꝛ inuerecūdū.Sexto.q: ꝯtra tales
eſt lata ſn̄ia excōicationis ꝑ Joannē.xij.
a qua citra papā nō pn̄t abſolui in qua-
dā extrauagāti.So.Sic teſtatur Archie. D
iij.pte.tit.xxv.c.lxxij.Eugenius ſuꝑ hoc
conſultus dixit ſe nō credere eam fuiſſe
Joānis vnde in regiſtro queſita:nō fuit
inuenta.ꝛ eum(ſi fuit eius)idem Eugē-
ni9 reuocauit tāq̄ꝫ periculoſam.Vn̄ ꝛ fra
ter Angelus de clauā.ordinis minoꝝ in
ti.ornatus.de hac nō facit mentionē.Et
randem ibi concludit ꝙ non negaret ab
ſolutionē mulierib9 talia deponere no
lētibus.Ex quo habef ꝙ nō ſit mortale.

¶ Elice concluſiones.

¶ Pria.Alienos capillos deferre nō eſt E
de ſe mortale:ſed ſolum ex intentione.

¶ Scd̄a.Nō eſt mortale vl̄ veniale talia
deferre ad abſcōdendū ſuā accidentalē
turpitudinē:puta defectum capilloꝝ ex
īfirmitate prouenientem.

¶ Tertia.Silr̄ ſi deferanf ex alia cā ho-
neſta ꝛ licita:ſm diſcretionem boni viri.

¶ Quarta.Talia deferre ex leuitate vel
inani gl̄ia vel laſciuia:ſemꝑ eſt mortale:
vel veniale:iuxta intentionem.

Caſus.v.

Querif.v.vtrum recidiuans te-
neatur ꝯfiteri peccata q̄ alias
eſt confeſſus:Ad qđ rn̄deo ꝙ
ſm.ſ.Tho.in.iiij.diſt.xvij.q.i.
ar.iiij.de hoc ſūt tres opinio-
nes.Prima eſt ꝙ tali tenetur omnia etiā
in particulari reconfiteri ſi confiteatur
alteri vel eidē ſed immemori.Secunda
vero ꝙ nec in particulari nec in gn̄ali te-
netur.Tertia vero eſt ꝙ tenetur ſolū ad
reconfitendum in gn̄ali:ꝛ etiā in ſpeciali
q̄tū ſibi videtur expedire indirecte tan- F
q̄ꝫ ad illud ſine quo nō pōt debitū reme-
diū adhiberi ſuis peccatis.Vt vbi grā.
Si aliquis frequenter lapſum carnis ex

aliqua occaſione paſſus ſit illa: per ſatiſfactionē amputetur. Hāc tertiā [alijs reprobatis] ſequitur. s. Tho. ⁊ Piſa. ti. confeſ. ij. ⁊ Ray. ⁊ ſum. cōfeſ. lib. iij. tit. xxxiiij.
G Et eſt rōnabilis: q͛ ita faciēda eſt cōfeſſio vt quis ſatiſfaciat intentiōi eccleſie q̄ intēdit vt remediū adhibeať pctō. Uidetur igiť ad hoc teneri q̄ frequēter cōtra id qđ ſacerdoti dixit vel promiſit lapſus eſt in idē ex cōſuetudine: q͛ tūc grauius peccat. extra de conſue. c. vlt. Tanto grauiora ſunt pctā quāto diutius infelicem aīam detinēt ⁊c. grauiori tunc remedio opus eſt vt pctm̄ de cetero caueatur. Uñ qñ cōfiteť: teneť dicere frequenter ſe lapſum in tale pctm̄. Itē q̄ ex naturali inclinatione: q͛ tūc opꝫ pniam eſſe proportionatam ad moderādū illam inclinationē ſicut ei q̄ eſt nature calide ⁊ lubrice magis expedit aque potꝰ ꝙ̄ pſalmodia. Itē q̄ ex cōmoditate peccādi: puta q͛ domicellā tenet in domo: ⁊ conſequēter hꝫ ad vota. Si tñ tu cōmoditatem ſubſtraxiſti videtur ꝙ tu non tenearis.
H ¶ Sed ꝯ: q͛ hoc in nulla lege eſt ſcriptū Sol. Hoc virtualiter cōtineť in ꝑcepto eccleſie de cōfeſſione: q̄ intēdit vt taliter confitearis ꝙ poſſis curari: ſcđo. Quia de pnia diſt. j. in. c. menſurā. diciť. Non eſt neceſſe vt q̄ ſemel ꝯfeſſi ſumꝰ: denuo cōfiteamur. So. Uerū eſt directe: ſed ſecus indirecte: q͛ proprie nō eſt confiteri pctā ꝑterita ſꝫ pñtia. ¶ Elice cōclōnes
¶ Prima. Nō eſt neceſſe recōfiteri pctā ſemel rite confeſſa: niſi qñ ſine eis non poſſunt ſufficienter confiteri preſentia.
¶ Scđa. Hoc aūt eſt qñ frequenter labe ris ex cōſuetudine vel robore aut inclinatione corporea aut commoditate vel generaliter quacunqꝫ occaſione.
¶ Tertia. Si tu es certꝰ ex aliqua nouitate ꝙ non recidiuabis: non teneris: vt videť quia iā remedium eſt appoſitū. Et ſi pctm̄ ſit grauius in habitudine ad pctā
I tñ iſta grauitas non eſt eſſentialis ei.

¶ Caſus. vj.

Queritur. vj. vtrū exiſtens in mortali poſſit explere ſatiſfactionem iniunctam pro his de quibus fuerat ante contritus: Ad hoc reſpōdet. Guil. ⁊ Pet. đ palu. iiij. di. xv. ⁊ Richar. ac Sco. ibidē: ⁊ Piſanꝰ in titu. ſatiſfactio. ⁊ multi multa loquunť. verūtamē forte non vere diſſonāt. Pro fundamēto igiť accipio dictū Petri de palu. in. iiij. quāuis non ad hoc ꝓpoſitū ꝙ duplex eſt ſatiſfactio. K ſ. ſacramentalis: que fit ex iniūctione ſacerdotis diſpenſantis ſacramēta. Et virtuoſa que. ſ. fit ex virtute pnie pugnātis cōtra peccatum. Deinde dico cuꝫ ſcoto. ꝙ penitēs q̄ ſine cauſa non implet pniaꝫ iniunctam ⁊ acceptā: cōmittit inobediētiam mortalē. Utrum vero eam poſſit in mortali explere. s. Th. in. iiij. vbi. ſ. dicit ꝙ quidā dixerūt ꝙ ſic: ſed eſt inquit impoſſibile: q͛ oportet opera ſatiſfactoria eſſe deo accepta: cū non fiat ei ſatiſfactio ſecūdū equalitatē: ſed ſm acceptationē: q̄ acceptatio nō eſt reſpectu eorū que nō placēt: cuiuſmodi ſunt opera peccatoris. Subiūgit autem ꝙ ſatiſfactio q̄ fit ꝑ opa relinqntia poſt ſe effectū non eſt iterēda neceſſario: q͛ ſi talis peniteat illa ſatiſfactio erit accepta deo in ſuo effectu: ſꝫ tñ eā q̄ trāſit opꝫ iterari: non aūt confeſſionem q͛ hoc doctores nō dicūt. Hec ille. L Uidetur aūt velle. Nider mentem ſancti Tho. eſſe: ꝙ ſi effectꝰ ieiunij iā tranſiſſet qñ redit contritio: nō valeret ſatiſfactio. Petrus autem vbi. ſ. q. j. arti. iij. ſic dicit Tertia cōcluſio eſt: ꝙ qñ homo de oībus eſt ꝯtritꝰ: ⁊ cōfeſſus: ⁊ abſolutꝰ: accepta pnia ſi illam peragat in mortali noviter commiſſo: liberat ſe ab iniunctiōe ſacerdotis nec incurrit inobedientiam: ſicut ſi eā nō feciſſet: q͛ non eſt fortius vinculū cōfeſſoris ꝙ̄ dei vel eccleſie. Sed homo in mortali exiſtens implendo preceptū dei de honore parentum vel eccleſie de ieiunio eccleſie quadrageſimali: ſe ab illa obligatione liberat: ergo ⁊ hic ſilr. Qñ aūt ſatiſfactio relinquit effectum: redeūte charitate: valet rōne charitatis et ex iniunctione ſacerdotis. Hec ille. Uidetur autē mihi ꝙ opinio. s. Tho. ſit eadem cum iſta. q͛ s. Tho. loquitur de ſatiſfactione virtuoſa: vt patet ex ratione ſua. Dicendum igitur videtur ꝙ talis re M cidiuans ſi expleuit iniunctam ſatiſfactionem in mortali non tenetur replicare illaꝫ in ſpecie: maxime cū nullus ſciat

ſe eſſe ſine mortali: ſꝫ ſufficit ſi ſatiſfaciat deo per bona opa. Qđ ſi nō facit nō peccat mortaliter: ſed in purgatorio exoluet equiualentem iniuncte ſibi: niſi fuiſſet iniuncta exceſſiua: q͛ eo caſu exoluet tantū
A debitā pctis ſm Cap. iiij. diſt. xix. Cum ergo dicit. s. Tho. ꝙ tranſit reiteranda eſt. nō intelligiť eadem in ſpecie: ſed equiualenter. Et cū dicit ꝙ ſi relinquit effectum erit accepta in eo: intelligitur quantum ſe extēdit ille effectus. Ita verbi gratia: ꝙ ſi effectꝰ totus ieiunij relictus eſt: vt. x. ⁊ qñ ſupuenit charitas iam non eſt niſi vt v. illa ſatiſfactio nō eſſet accepta niſi vt v. ⁊ alia q̄nqꝫ oporteret aliunde ſupplere ⁊ hoc intēdebat Nider: vt videť. ¶ Sed ꝯtra. Pctā tua eleemoſynis redime Dani. iiij. ⁊ tñ conſtat ꝙ ille rex erat in pctō. Sol. Eleemoſyna relinquit effectum ſm s. Tho. Et ita intendebat Daniel ꝙ peniteret regem.

¶ Elice igitur concluſiones.

¶ Prima. Penitēs eſt debitor pene ſatiſfactorie rōne pcti commiſſi: ⁊ rōne iniun
B ctiōis a ſacerdote: ſic ꝙ etiā ſi ſacerdos iniūgat maiorē debito: teneť tñ ad eam.
¶ Scđa. Si ſacerdos iniungat ſatiſfactionē minorē debito pcti: penitens tenetur ſupplere reſiduū: ſi autē maiorē teneť eā explere: ſi tñ ante expletionē moriatur nō ſoluet niſi debitā pctō in purgatorio.
¶ Tertia. Qui iniunctā ſatiſfactionē nō relinqntē effectū explet in mortali totam teneť repetere nō eādē in ſpecie ſed equiualentē. Si aūt effectū relinquit: tenetur equiualentē tm̄ repetere quantū de illo effectu ſine charitate tranſiuit.
¶ Quarta. Qualitercūqꝫ explcatur penitentia non eſt propter hoc neceſſario iteranda confeſſio.

¶ Caſus. vij.

C Queritur ſeptimo. Utrū quilibet xp̄ianꝰ teneť ieiunare totam quadrageſimā: Ad hoc rñdēt oēs doctores ꝙ q̄libet teneť. Qđ ptꝫ. Primo. q͛ đi. ij. diſt. In his rebus in quibꝰ nihil certū ſcriptura ſtatuit: mos ppl'i: mos dei. Nec refert vtrum voluntas principis verbis aut factis declareť. ff. de legi. l. de quibꝰ. Uñ obligat rationabilis ⁊ preſcripta cōſuetudo. diſti. ij. c. illud. ⁊ c. illa. Scđo: q͛ videť expreſſe precipi de conſe. di. iij. nō liceat. ⁊ c. non oportet. ⁊ c. placuit. ⁊ diſtin. v. quadrageſima: ſed intelligiť ſi q̄s pōt. Pro quo nota duas regulas. Pria eſt. s. Tho. iiij. diſtin. xv. ⁊ talis. Quilibet D pōt ⁊ dꝫ cōſeruare vitā ⁊ robur neceſſarium ad ea que ſibi incumbunt facienda neceſſario: ꝑ vita vel officio vel ſocietate cōuiuentiū: vel reſpectu eorum q̄ facere poteſt meliora ieiunio. Et intellige: incumbere neceſſario: quādo alʼs eſſet notabile damnum vel notabile incōmodū. Et ſilr itelligo de officio ⁊ ſocietate quā relinquere nō pōt: ſine incōmodo: vt cū quis incideret in latrones forte ſi ſolus eſſet: vel ſi quis relinqueret offm̄ vix poſſet viueret: vt curſor vel laborator ⁊ huiuſmodi. Qui cum predictis pōt ieiunare diciť poſſe: ſcđa eſt Guili. ⁊ Piſani talis. Si cum predictis certus es quod nō poſſis non requiritur diſpenſatio. Si es dubius: cōſule quemlibet peritum ⁊ bonum: puta medicum cōſcientiarū vel cōfeſſorem bonum ⁊ prudentem. Qui ſi nō E remanet dubiꝰ: ſta iudicio eius ſine alia diſpenſatione. Si autem remanet dubiꝰ oportet adire prelatum qui non ſolū declaret. ſed declaret autoritatiue diſpenſando. Unde pete epiſcopū: ſi potes ſm Guil. ⁊ Hoſtiē. ⁊ petrū de palude: ſin autem pete parochianum. Ab iſta regula credo nullum doctorem vere diſcrepare ⁊ ſi apparenter. Tēpus autem quo obligaris ad ieiunium ſm. s. Tho. ⁊ Petruꝫ de palu. ⁊ Piſa. ⁊ Nider. ⁊ Archiepiſcopum eſt: poſt. xxj. annum. Licet eñ ante tenearis ex iure nature carnem ſubijcere ſpiritui: non tñ per hoc medium oportet multo cibo indigere ad nutrimētū ⁊ augmētū. Nec eſt ſimile ſm Petrum de indigētibus cibo ad gñationem: q͛ diebus ieiunij debent coniuges abſtinere a coitu: ⁊ ſemel in anno ſufficit ſecūdare: ⁊ cū ieiunio plus abūdat ſemen ꝙ̄ ſit neceſſe. Modus autem ieiunandi eſt ſecundū. s. F Tho. ⁊ communiter omnes ſemel comedere in. ix. hora que incipit in meridie ſi numeremus horas per triplicitates dicēdo: prima: tertia: ſexta: nona. Si tñ numeremus ꝑ ſingulas vnitates hora no

na eſt tertia poſt meridiē. Et iſta eſt ho-
ra prādij in ieiunio ſm legē: ⁊ ſi non ſm
cōſuetudinē. Vr tñ velle Petrus de pa-
lu. ꝙ de iure extra quadrageſimā liceat
G in ieiunio prādere q̄ primum incipit tri-
plicitas none. i. trāſacto meridie: nō aūt
in quadrageſima. Dicit enim petrus de
palude ꝙ in quadrageſima: ⁊ ſi nō opor-
teat expectare veſperam diei ſed officij:
tñ tardi⁹ dz comedi q̄ in alijs ieiunijs:
ita ꝙ in tali ieiunio dz ante prandiū eſſe
trāſacta nona: ſicut in alijs hora ſexta: ſʒ
s. Tho. in. iiij. di. xv. videtur velle ꝙ in oī
ieiunio oporteat expectare finem none
ſm legē. i. horā tertiā poſt meridiē. Sed
ego credo hodie ſtandū cōſuetudini po
puli dei. xſ. diſtin. in his. ¶ De collatione
ſerotina dicit archiepiſcopus ⁊ cōmuni
ter doctores ꝙ lʒ per moduʒ medicine. i.
ne pot⁹ noceat: nō aūt ꝑ modū cibi. Di-
cit tñ idem ꝙ ſi non fiat cauſa medicine
pie interpretādum eſt rōne conſuetudi-
nis niſi fiat in fraudem: qđ etiam ſentit
Abbas: qꝛ ſtandum eſt conſuetudini: ex
quo vt dicit ius non eſt ad oppoſitū. In
H telligo autem ꝙ ſit in fraudem: qñ ꝓpter
famā. Intelligo vero ꝙ licite fiat: ⁊ non
propter potum: quando non fit propter
famem: ſed alia rationabili cauſa: puta ꝓ
pter dormitionem vel vocem. Imo dicit
Richar. ⁊ idē videt̄ ſentire. s. Tho. qđ ſi
quis ex ſenſualitate comedat aliqua: in
tali collatiōe nō frangitur ieiunium: niſi
ratione magni exceſſus. De pane aūt in
collatiōe dicit idē Archiepꝯ ꝙ ieiunium
ſoluit. Sʒ angelica ⁊ Roſella dicit quod
nō: maxime vbi eſt cōſuetudo quib⁹ ſtā-
dum eſt qñ aliud non habetur: vel ſi ha-
betur: illud nocet ſtomacho. Nam ex. s.
Tho. ⁊ Petro de palude nō pōt quo ad
hoc haberi diſtinctio inter panem: ⁊ fru
ctus ⁊ herbas. Et ſi dicatur ꝙ conſuetu-
do de nō comedēdo panē fecit legē. Di-
co ꝙ in foro cōſciētie cōſuetudo nō obli-
gat niſi quaʒ intēdit princeps legiſlator
I q̄ non intēdit vt ſine pane bibas qñ ſine
pane potus quo indiges obeſſet. Vel qꝛ
fruct⁹ nō habes: vel ſi habes fructus nō
habes ſtomachū fructib⁹ oportunū. Po
tus aūt ēt añ prādiū ſm oēs fere: lʒ etiam
vini: ⁊ cōſequenter vt vr̄ lʒ aliqđ ſumere
cā pot⁹ ꝑciſe ſine quo. ſ. potu impune ſū-
mi nō poſſet: ⁊ habetur expſſe hoc a. s.
Tho. iiij. diſt. xv. in queſtione de ieiunio
ar. iiij. q. j. ¶ Sʒ cōtra. Primo: quia ſi te-
nemur: eſſemus perfectiores chriſto qui
vnā tm̄ q̄drageſimā ieiunauit. Sol. Ieiu K
na vnam eo mō quo xp̄s nihil mandu-
cando deinde ceſſa ſi vis: qꝛ te abſoluo.
Vel dico ꝙ chriſtus non indigebat ieiu-
nio: ſed ieiunauit vnam ad exemplum et
formam noſtram. Scđo ſuppono ꝙ ieiu
nium fiat ad ſatiſfaciēdū ꝓ pctis. Tunc
ſic. xp̄s nō ieiunauit ꝓ ſe: vt ptʒ: ergo ꝓ
nobis: ⁊ cōſequēter ſufficientiſſime ſatiſ-
fecit ꝓ nobis: qꝛ ei⁹ ſatiſfactio erat infi-
niti valoris. Igit̄ nos nō indigemus ieiu
nio. So. Nego ꝑſuppoſitū: qꝛ fit etiaʒ ad
mortificādū corpus ⁊ mentē eleuandam.
Vñ etiam iuſti ⁊ ſcti tenent̄ ieiunare: ſm
s. Tho. Dato tñ ſuppoſito: dico qđ xp̄s
nō intēdebat ſic ſatiſfacere: pro nobis vt
nos de cetero nō affligeremur: ſed ſic: vt
noſtra ſatiſfactio eēt deo grata median-
te ſatiſfactiōe chriſti a qua noſtra habet
efficaciam ſicut etiam eū paſſus pro no-
bis: ⁊ tñ oportet nos ſue paſſioni cōiūgi L
per pniam vel ſacr̄a: que pnia nr̄a non ſa
tiſfacit deo: niſi virtute paſſionis chriſti.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Quilibet qui pōt ieiunare te-
netur ⁊c.

¶ Secūda. Ille dicitur nō poſſe qui cuʒ
ieiunio non pōt ea que ſibi neceſſario fa-
ciēda incumbūt: vel que ſunt meliora ie-
iunio: puta predicare.

¶ Tertia. Utrum poſſis vel nō poſſis ſi
es certus nō opʒ adire aliū: nec nō ieiu-
nādo peccas mortaliter: etiam ſi in par-
te fallaris ſm Piſanum ⁊ Petruʒ de pa-
lude: qꝛ. ſ. credis te habere cauſam ſuffi-
cientem: ⁊ non habes.

¶ Quarta. Si es dubi⁹ conſule peritū ⁊
bonum ⁊ illi acquieſce. ſi nō dubitat ma-
xime medico timorato.

¶ Quinta. Si aūt dubitat: require euʒ q̄
poſſit diſpēſare. i. ep̄m vel parochianum
vel prelatum in religione.

¶ Sexta. Tp̄s aūt obligationis eſt. xxj. M
annus: ⁊ tp̄s comedendi hora. ix.

¶ Septima. Potus nec añ prandiū nec
poſt ſoluit niſi fiat in fraudem: ſiue ſit vi-
ni ſiue aque.

¶ Octaua. Panis non ſoluit ſi ſumat̄ ꝑ
modū medicine: vbi maxie nō habet̄ ⁊c.

Caſus. viij.

Querit̄. viij. Utrū q̄ acce-
dit ad ſacr̄m ꝯfeſſiōis:
ſine dolore peccet mor-
tal̄r? Ad hoc aūt rn̄det̄
A ſm Scotū in. iiij. ⁊ dñʒ
Bonauenturā ꝙ ſic: qꝛ
quantū in ſe eſt ꝑdit ſa-
cramētū. Idē vr̄ ſentire. s. Tho. q̄ dicit ꝙ
accedēs fict⁹ tenet̄ ſuā fictionē confiteri:
qđ nō eſſet verum ſi eſſet ſolum peccatū
veniale. Non oportet tñ iſtum dolorem
eſſe contritionem: ſed ſufficit ſi ſit attri-
tio. Differunt aūt ſm perfectū ⁊ imperfe
ctū iſta duo. Nā vtrūq; eſt dolor de prete
rito peccato cum propoſito emendandi:
ſed contritio eſt qñ tantum intendit̄ iſte
dolor: ꝙ pctm̄ tātum diſplicet quantum
dʒ placere deo. i. ſup oīa. Et oīs reliqu⁹
dolor citra iſtum eſt attritio que ſufficit
ad non peccare mortaliter accedentē ad
confeſſionē. Imo ſm Capreolum in. iiij.
ſufficit vt tūc cōfitēs grām conſequat̄ qꝛ
aliqñ iſta attritio eſt tāta vt virtute cla-
B uium fiat cōtritio: lʒ vt dicit non ſemꝑ ſit
tanta. Imo viſo. s. Th. in. iiij. di. xviij. q. j.
ar. iij. q. j. ⁊ viſo nider: dico ꝙ oīs attritio
ſufficit ad cōſequēdā grām in hoc ſacr̄o
⁊ in baptiſmo q̄ ordinat̄ cōtra culpa niſi
q̄s actu duʒ percipit ſacr̄m ponat obicē:
Imo dico quod ſufficit ſi quis vellet eſſe
dolens in gñali ⁊ particulari: qꝛ talis ne-
ceſſario eſt dolēs ſm voluntatem delibe
ratā ad quā eſſentialr̄ pertinet attritio ⁊
contritio: lʒ forte non doleat ſm ſenſum
aut voluntatē naturalē: propter qđ dicit
etiā ſe nō dolere. Eſt eñ ꝯtradictio ꝙ ve-
lim mihi aliq̄d diſplicere: ⁊ ꝙ non diſpli
ceat ſm rōnē deliberatā: qꝛ cui aliq̄d plʒ
ipſa etiā cōplacentia plʒ ꝓ eo tp̄e quo il-
lud placet. Unde ⁊ matrē Gratiani hoc
mō fuiſſe abſolutā. Archiepꝯ in chroni-
C ca narrat. Et licet nō approbet hiſtoriā:
tñ non fefellit doctrinā. Sufficit igit̄ oīs
dolor de peccato ⁊ propoſituʒ de futuro
ſimul. ſed aduerte ꝙ propoſitum non eſt
iudicium vel opinio. Unde ſtat ꝙ velim
abſtinere in futurū. ⁊ tamen credo quod
nō abſtinendo ſed mutādo volūtatē: qđ
tñ non vellē modo: ⁊ hoc multos fallit.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Qui ꝯfitet̄ non dolēs de pctō
aut volens non cauere de futuro peccat
mortaliter ſi cōfitetur vt abſoluatur. D

¶ Scđa. Qui vo dicto modo cōfitet̄: nō
vt abſoluat̄: ſed ad recognitioneʒ ſui co
rā deo ⁊ ſacerdote: non peccat ex hoc: qꝛ
ſm Rich. nō contēnit ſed veretur ſacra-
mētū. Unde talium ꝯfeſſio eſt audienda
⁊ eis conſulendum vt dicitur in capi. ꝙ
quidam. de peniten. ⁊ remiſ.

¶ Tertia. Cōtritus eſt cui pctm̄ propter
deū diſplicet ſup oīa ſic ꝙ eſt parat⁹ oīa
in gñali pati deo volente anteq̄ denuo
peccare lʒ in particulari non cogitet nec
debeat cogitare de hac pena vel illa.

¶ Quarta. Attrit⁹ eſt oīs cōtrit⁹: ⁊ qui-
cūq; alius dolet de offenſa dei vt ſit quo-
cunq; modo cum propoſito emendandi.

¶ Quinta. Quicūq; eſt attrit⁹ ſine pctō:
poteſt confiteri ⁊ petere abſolutionem.

¶ Sexta. Silr̄ ⁊ quicūq; ſcit ſe velle ha-
bere dolorē de pctō i gñali ſi particulari E
⁊ dictū ꝓpoſitum: licet neſciat ſe dolere.

¶ Septima. Oēs tales ꝯſequūt̄ grām i
abſolutiōe: clauib⁹ ꝑficientib⁹ impfectū
dolorem: nō eūdē numero actualr̄: cū at-
tritio actualis nūq̄ fiat cōtritionis act⁹
iiij. di. xv. q. ij. art. j. q. iij. ſed alium ſpecie
vel numero niſi ponant obicem.

Caſus. ix.

Queritur. ix. vtrum religioſus
teneatur ad officium attente
dicendum. Ad hoc aūt rn̄det
s. Tho. ij. ij. q. liij. ⁊ Piſa. titu.
hore. ⁊ pet. de pal. iiij. di. xv. et
Archie. iij. pte. ti. xj. ⁊ Archid. i. c. grauis.
de eccle. miſ. ⁊ Hoſti. ⁊ Ang. ⁊ Pañ. ⁊ oēs
ex quibus elicio multas concluſiones.

¶ Prima. Nō eſt autēticū ꝙ corona cle-
ricalis obliget ad ſeptem horas canoni-
cas: qꝛ tñ gaudent tales ꝑuilegio clerica
li: debēt ꝑ aliq̄d recōpenſare. Et bñ facit
ep̄s aliquid iniungendo. Pet. de palu.

¶ Secunda. Non eſt etiam autenticum F
ꝙ minores ordines obligēt ad officium
beate virginis: ſecūdū eundem licet de-
beant tales vt. S. Cum Petro eſt Angeli-
ca ⁊ communis opinio: cōtra quā tamē

Archiepi. cum Joan. andrea videtur di cere ꝙ tales tenentur ad officiū. Et paſi. dicit hoc eſſe tutius iuxta canoniſtarum refugiū. Eſt aūt tutius etiam non come dere piſces oſſeatos. Ideo tu dic. ex quo
G non habeat̄ a lege ꝙ nō tenētur: ꝗuis te neāt̄ vt dicit Petrꝰ ad aliqđ indetermi natū ex ipſa honeſtate iuris naturalis.
¶ Tertia. Tenentur aūt ad ſeptē horas oēs q̄ ſunt in ſacris: niſi excuſant̄ ꝑ non poſſe habere breuiariū: quod tñ potius q̄ bibliā emere tenentur: vel aliā legiti ma cauſa. Concordant in hoc oēs: q2 nō dꝫ ordinari q̄s in ſacris: niſi qui hꝫ bñfi ciū: vel q̄ ad patrimoniū ſuū loco eccle ſiaſticorū redditū voluerit ordinari. ex tra de ꝑben. c. Eps. ⁊ c. Conſerui.
¶ Quarta. Tenent̄ etiā ſm oēs bñficiati etiā ſi nō ſint in ſacris. xcij. di. c. fin. vbi dr̄ eccleſie deputatꝰ. ſ. ꝑ bñficiū. vt exponit Angelica. ſed intellige ſm Petrū de bñ ficio reſpiciente officiū ſpūale. Nam in
H ſtātia eſt de habēte eccleſiaſticos reddi tus ꝓ offō matricularij: q̄ tñ nō ē clericꝰ ⁊ de magrō theologie vel grāmatice qui nō venit ad chorꝫ intellige etiā ſm eūdē Petrū ſi pñt percipere redditus.
¶ Quinta. Item religioſi clerici profeſſi. Extra de voto. c. licet. q2 ſm Petrū ſunt pars eccl̄iaſtici collegij. Et eadē rō ē ſm Archie. ſi ſit monachꝰ. ⁊ q2 hꝫ redditꝰ: et eſt in religione inſtituta ad orandum.
¶ Sexta. Itē ſm Petrū: nouitij clerici ēt ſi nō ſint in ſacris: q2 ſuſtētant̄ eleemoſy nis ⁊ gaudēt p̄uilegio ⁊c. ſed q2 nec coro na: nec ordines minores obligant: vt di ctū eſt eleemoſyne etiā nō obligāt ad ali quid determinatꝫ recōpenſandū: forte poſſet dici ꝙ tenetur quidē naturali iure ad orationes ⁊ pſalmos vel hmōi: ſꝫ nō ad ſeptem horas: maxime ſi officium ple ne neſciūt: alioqui etiā cōuerſi tenerent̄
I addiſcere horas. Sed contra: q2 ſi ingre diant̄ aīo mutandi ſtatū: ſunt virtualiter ac tacite profeſſi. ſol. Dico ꝙ verū eſſet ſi ingrederent̄ aīo mutādi ſtatū ꝑ pfeſſio nē tacitā: q̄ olim etiā in mēdicantibus li cebat in ipſo ingreſſus exordio: ſecus au tem ſi ingrediuntur cum animo mutan di ſtatum: ſed non ſe obligandi ad iſtaꝫ mutationē ſicut communiter faciunt. Sed in hac re canoniſte multi fallūtur vt for te dico preuio alr̄s patebit.
¶ Septima. Itēꝫ ſm Petrum ⁊ Archie. ⁊ Aug. de Ancho. conuerſi tenentur ad modum ſibi taxatū: ſed nō ad ſeptēꝫ ho ras. Sed intelligo loquēdo in ordine ꝑ K dicatorū ꝙ tenent̄ eodē modo quo tenē tur ad gratias ⁊ ſuffragia mortuorū: nō autē quaſi mortaliter peccent ſi omittūt ⁊ non ex contemptu: q2 nec naturali nec diuina lege precipitur eis ille determina tus modus orandi ſimiliter nec lege ca nonica vel ciuili: que nihil inueniuntur ordinaſſe de ſeptē horis per laicos exol uendis: nec ꝑ ſuas cōſtitutiones q̄ etiam ad velle nō ligāt niſi ratione cōtēptꝰ vel precepti: qđ preceptū in hac re nō eſt fa ctum. Magis aūt ſunt in ſtatu periculo ſo: quādo circa exercitia corporalia ſunt notabiliter negligentes: quia in dicto or dine ad hoc recipiuntur: ⁊ ea rōne licet eis eleemoſynas ordinis ī ſuos vſus cō uertere q2 ſeruiunt ſeruientibus populo ſm. s. Tho. in opus contra religionē im pugnātes. Poſſunt tamē orationi vaca L re ſm modū mandatū a conſtitutionibꝰ et permiſſum a prelatis: imo et debent quantum ad eum quieſt in mandato cō ſtitutionum.
¶ Octaua. Rōne gñalis ꝯſuetudinis q̄ cūqꝫ tenet̄ ad horas: tenetur etiā ad offi cium btē virginis vt videt̄: ⁊ rōne cōſue tudinis ſpecialis ad vigilias mortuorꝫ ⁊ ad aliqñ celebrandꝫ iuſta cā. Imo ſm aliquos quilibet talis tenetur quotidie ad miſſam legendā vel audiēdam: licet hoc non ſit verū: quia in. c. vl. de priui. li. vi. patet ꝙ eps non tenetur ad hoc: licet ſit hoc decēs: ⁊ cōſeqnter a fortiori minꝰ tenent̄ alij: non obſtante ꝙ hore ad miſ ſam ordinentur. Petrus de pal.
¶ Nona. Quātū ad intētionē aūt vel at tētionē quilibet ad officiū obligatus te netur in principio officij habere intētio nem ſatiſfaciēdi: ita ꝙ officiū proficiſcat̄ ab intellectu ⁊ nō ab imaginatiua: ſcdm M Petrū. ꝙ intelligo actu vel habitu.
¶ Decia. Infra offiñāt tenet̄ ſic ad ſere dire ſi fuerit mēte vagatus ꝙ nō pereat totalr̄ dicta p̄ria intētio ſꝫ. s. Tho. i. fre quenter: que tñ frequētia nō pōt ſub cer

ta regula comprehendi.
¶ Undecima non tñ tenet̄ quouis prece pto eſſe attentus: ſed ſine culpa morta li pōt euagari etiā a ꝓpoſito dūmō ſciat qđ facit ſic. ſ. ꝙ ſtet prima intētio. Hec ꝓ bant̄ autoritate Piſa. Pe. de pal. Ange lice. ⁊ multorum alioꝝ. Et rōne: q2 eccl̄ia nō poteſt precipere ſuper interioribus.
¶ Duodecima mortale eſt tali dicendo
A offm̄ ſe occupare ꝑ longū ſpatiū in exte rioribus: ſm. s. Tho. ⁊ ex ca. dolētes. qđ petrus exponit qñ nō cōpatiunt̄ atten tionem ad offm̄: qđ ego intelligo ſecus ab his q̄ ad officiū ſpectant: vt voluere charitas: parare libros: ⁊ hmōi. Lꝫ enī ec cleſias de interioribus nō poſſit ꝑcipere tñ de exterioribꝰ pōt ⁊ de facto ꝑcipit in dicto. c. dolentes. vt deuote dicatur.
¶ Sꝫ ꝯtra q2. s. Tho vbi. ſ. dicit ꝙ q̄ ſpō te vagat̄: videt̄ deridere deum. ſolu. Illa deriſio eſt interpretatiua ſolū cuiuſmo di eſt in oī pctō etiaꝫ veniali. Et preterea videtur loqui non de pſallente: ſꝫ de orā te: ſic quod petit a deo.

Caſus. x.

B Queritur decimo vtrum per in dulgentias remitti poſſit pe na iniuncta vel iniungenda ꝓ pctis. Ad hoc autē rñdet. s. Tho. ⁊ cōiter doctores in. iiij. diſt. xx. Piſa. tit. indul. ⁊ Petrus. in. iiij. c. ſum. cō. ⁊ multi alij. Dicit igitur. s. Tho. Oēs dicunt ꝙ indulgentie aliqđ valent: ſed quidā dicunt ꝙ non valēt ad penam taxatā ſm iudiciū dei in purgatorio: ſed quātū ad taxatā a ſacerdote. Sed hoc eſt cōtra illud p̄uilegium Petri: erit ſolutū ⁊ in celo. i. in foro dei. Itē eccl̄ia remitte ret ad penas grauiores. Ualent igit̄ ad penam debitam ſiue taxatā: ſiue nō: q2 ꝓ pter vnitatem corporis myſtici vnus pōt pro alio ſatiſfacere. Scti aūt qui habue runt ſatiſfactionē ſup abundantē: non in tēdebāt ſatiſfacere pro hoc vel illo: alio qui talis cōſequeret̄ remiſſionem ſine in dulgentia: ſed pro tota eccl̄ia ſicut de ſe ſcribit Paulꝰ col. j. Sic igit̄ iſta merita
C ſunt cōia: ⁊ cōſequēter diſpenſanda per preſidenteꝫ totius eccl̄ie. Sunt aūt tot ꝙ oēm penā quibuſcunqꝫ debitā excedent rōne ſatiſfactionis xp̄i infinite. Poteſt autē fieri pro aliquo ſpāli. ſicut q̄ orat pro rege frācie. habet decem dies indulgen tie. Et pro tpalibus vt ordinātur ad ſpi ritualia. i. pacem eccleſie ⁊ huiuſmodi.
¶ Quātū aūt valeant quidā dicūt ꝙ tn̄ē ſurant̄ ſm deuotionē ſuſcipiētiū. licet ec cleſia alr̄ predicet: vt pie et vtiliter deci piat. ¶ Sꝫ ꝯ: q2 eccl̄ia nullꝰ eſſet autori D tatis: ſi ficte doceret. Alij ꝙ ſm q̄titatem dati vt facit ꝓ indulgentia. ¶ Sꝫ ꝯtra. q2 nō valerēt ad remiſſionē: ſed ad commu tationē. Itē in ꝑdicatione eccl̄ie eſſet fal ſitas: cū aliqñ ꝓ minore predicet̄ maior. Alij ꝙ ſm cauſam faciēdi indulgentiaꝫ.
¶ Sꝫ ꝯtra: q2 ꝓ eadē cā aliqñ maior: ali qñ minor dat̄. Iō tñ valēt q̄tū intēditis qui eas dat ⁊ applicat. Hec. s. Tho. Et ꝯñr q̄tū valere ꝑdicant̄. Et ſic intelligit̄ ꝙ valent tm̄ q̄tū ſonāt. i. ſi dr̄ centuꝫ: non ſunt. xc. Ualent igit̄ ſm Piſa. cui cōſonat Ray. ⁊ s. Tho. q̄tū ſonat. i. xl. dies indul gentie valent tantum q̄tum. xl. dies peni tētie ſm taxationē factā a iure vel ſacer dote vel diuina iuſtitia: quia iſti dies nō ſunt dies celi ſeu purgatorij: ſed mundi. Intēdit aūt ꝙ iſti. xl. dies tm̄ valent q̄tū ſi quis. xl. diebꝰ faceret pniam ſm cōem impoſitionē iuris vel ſacerdotū vel iuſti tie diuine. ſiue iſta pnia ſit iniuncta: ſiue nō. Et intellige ſm taxationē diuine iu E ſtitie principalr̄: iuris aūt ⁊ ſacerdotum ſcdario in q̄tū taxant ſm iuſtitiā dei. Iſti aūt dies taxati hic ſm iuſtitiam: dei ⁊ ſꝫ iura vel ſacerdotes cōformiter ad illā nō valent ꝑciſe. xl. purgatorij: q2 cum forum ſit diuerſum forte ꝙ dies nō rñdet diei: ſed paucis diebꝰ pōt q̄s hic ſoluere peni tētiā ibi faciēdā longo tpe. Iō dicunt iſti ꝙ nō ſunt dies purgatorij. ſ. q̄tum eſt ex intētione eccl̄ie: ſiue iſti dies reſpōdeant illis ſiue nō. Uñ ſicut dicit Piſa. ⁊ Her uens. in. iiij. di. xx. ſicut. xl. dies penitentie plꝰ valēt vni q̄ alteri rōne deuotiōis ma F ioris: ita ⁊. xl. dies indulgentie. Sed hoc nō vr̄ hr̄e locum vbi datur plenarie. Qui bus aūt valeant dicet̄ in cōcluſionibus.
¶ Sꝫ ꝯtra. Primo. Deut. xxv. Scdm mē ſurā delicti erit plagarū modus: ergo ni hil valēt. ſolu. Plaga. i. pnia xp̄i eſt mea ꝑ attributionē vicarij eiꝰ: ⁊ ipſa eſt eque magna ⁊ maior oībꝰ pctis. Et ſic indul

gentia nõ facit quin ſm menſurã delicti
ſit plagarũ modus.ſcdo. Nã inferior pu
ta papa nõ põt abſoluere ab eo ad qd ſu
perior ligauit.i.de9.Solu. Papa non me
abſoluit a pena:ſed dat mihi vñ illa ſol
uam.ſ.merita xpi ꝛ ſanctorum.

G ¶ Elice igitur concluſiones.

¶ Prima. Indulgẽtie valẽt ad remiſſio
nẽ pene hic vel in purgatorio tolerande.

¶ Scda. Pñt fieri p cã ſpũali:ꝛ p tpali
in ordine ad ſpũalẽ:ſꝫ ſine legitima cau
ſa nõ valẽt lꝫ valeãt ſi flãt indiſcrete.ſ.ꝙ
hoies quaſi pro nihilo ab operibus peni
tẽtie reuocentur. Hec.ſ.Tho.

¶ Tertia. Hoc qd dr ꝙ tm valẽt ꝗtũ ſo
nãt intelligẽdũ eſt ꝗtũ valere predicant
ſiue de ꝗtitate indulgentie:ꝛ nõ de ſono
verborꝫ:qꝛ valẽt tm ꝗta eſt intentio dan
tis que potius attendenda eſt ꝗ̃ verba.

¶ Quarta. Ualẽt aũt ꝗtũ valere pdican
tur ꝗtũ ad ꝗtitatem diſcretam ſm Her
neũ.i.ſi denſ.x.dies ſunt.x.ſm ꝙ iuſtitia
diuina taxaret ſꝫ ꝗtum ad cõtinuam ſeu
intenſiuam non valent equaliter oibus.

¶ Quinta. In doctrina ecclie nulla falſi
tas cõtinetꝛ:ꝛ ipa dꝫ eſſe regula fidei nrẽ.

¶ Sexta. Non valent exiſtentib9 i mor
tali:qꝛ dantꝛ ad remiſſionẽ pene ꝛ nõ cul
pe. Et licet tales ſunt magis indigentes:

H tamen ſunt minus capaces.

¶ Septima. Ualẽt aũt ꝛ religioſis ſi ob
ſeruẽt tenorẽ bulle:ſed tñ p illas non re
mittuntꝛ impoſita in foro capli:quia non
eſt penitentiale ſed iudiciale.s.Tho.

¶ Octaua. Nectñ opꝫ religioſos exire
clauſtra p indulgẽtijs:qꝛ lꝫ indulgentie
plus valeant quo ad remiſſionẽ pene ꝗ̃
obſeruantia:tñ ecõuerſo eſt quo ad acq
ſitionem premij:qd eſt melius.s.Tho.

¶ Nona. Ualẽt etiã defunctis ſi cõtinetꝛ
in tenore bullarũ: dũmodo aliqs faciat
qd mandatur.s.Tho. Nectñ ſequitur ꝙ
prelatus poſſit pro ſuo libito animas a
purgatorio liberare.vt dicit.s.Tho.qꝛ in
quit ad hoc ꝙ indulgẽtie valeant requi
ritur cauſa conueniens

¶ Decima. Auxilium dare intelligitꝛ:qui

I dat ſm ſuã facultatẽ:non aũt qui citra vt
rex dans obolum.s.Tho. Sꝫ tñ dans ci
tra facultatẽ cõſequitꝛ partẽ indulgentie
proportionalem vt innuit.s.Tho.iiij di.

xx.ar.iij.q.ij.ar.iiij.

¶ Undecima. Cum quis dat citra ſuam
facultatem:conſequitur plus vel minus
ſecundum quod dat ſanctus Tho.

¶ Duodecima. Cõfeſſio reqritꝛ vel non K
requiritꝛ ſm ꝙ intendit iſq dat indulgẽ
tiam qꝛ ꝗtum eſt ex natura rei ſecunduꝫ
omnes non requiritur cõfeſſio:ſed ſuffi
cit charitas ꝛ contritio.

¶ Tredecima. Lꝫ pbabilr dicatꝛ ꝙ cum
papa dicit:ꝛ cõfeſſus intendat dare ſolũ
his q poſt ꝯfeſſionẽ nõ inciderũt in mor
tale.tñ mihi videtꝛ ꝙ pbabili9 dicant alij
ꝙ intẽdat dare oibus qbus põt:ſi ſemel
in annos ſunt ꝯfeſſi.i.oib9 q ſunt in cha
ritate facientibus id qd mandatꝛ qꝛ papa
nõ facit indulgẽtiã[vt ſuppono]ad indu
cẽdũ ad cõfeſſionẽ:ſꝫ ad aliud:puta ele
emoſynã. Qd aũt dr cõfeſſis intelligitur
ſm ſtatutũ eccleſie q mãdat ſemel in an
no confiteri:ſicut expreſſe tenet Panor.
in cap.omnis.extra de peni.ꝛ re.

¶ Quartadecima. Qui põt ꝯfiteri anteꝗ̃
accedat ad indulgẽtiã:bonũ eſt:qꝛ ſecu
rius:q tñ nõ põt nihilominus accedat:
qꝛ certũ non eſt/ꝙ eam non cõſequatur.

Caſus.xj.

Ueritur.xj.vtrum liceat ado
rare imagines? Ad qd rñde L
tur ex.s.Tho.iij.di.ix.q.j.ar.
ij.q.ij.ꝛ.ij.ij.q.xciij.et in tracta
tu de decẽ preceptis. Pro quo
ſciendum eſt/vt pꝫ.ij.ij.q.ciij.ꝙ deuꝫ ho
noramus honore latrie vt ei exhibeam9
reuerẽtiã tanꝗ̃ principio omnium bono
rũ/angelos aũt ꝛ hoies dulia/ſed hoies
excellentes hyperdulia vt beatã vginẽ.
Eodẽ aũt honore quo aliquẽ adoramus
poſſumus adorare imaginẽ eius vt ima
go eſt vt dicitꝛ.iij.vbi.ſ.qꝛ ſm Ariſto.de
memoria ꝛ reminiſcẽ.eodẽ motu fertur
quis in imaginẽ vt imago eſt/ꝛ in id cu
ius eſt imago ſec9 vt imago eſt res. Igitꝛ
imagines xpi vt imagines adorantur la
tria ſctõrum autẽ dulia vel hyperdulia.

¶ Sꝫ ꝯtra. Primo. Nã Exo.xx.dr. Non
facies tibi imaginẽ:ergo a fortiori nõ dꝫ M
adorari. Sol.dicit.s.Tho.in.iij.ꝙ in ve
teri lege fuit phibitum facere imagines
nõ ſimplr/cũ in ſanctuario fuerint che
rubim/ſed ad adorãdũ. Primo qꝛ ille ppls

erat pnus ad idololatriã:ꝛ Secunda qꝛ
deus cũ adhuc nõ eẽt incarnat9 nõ erat
figurabilis. In noua aũt eſt cõceſſum qꝛ
A ceſſat vtraqꝫ rõ. Scdo:qꝛ hoc ſolũ ẽ quo
idololatras irridem9: qꝛ adorant opus
manuũ ſuarꝫ. Sol. Primo introducẽs
honorẽ imaginũ in gentib9 videtꝛ fuiſſe
Nin9 q fecit imaginẽ Belo prĩ ſm Be
dam:ꝛ ei diuinos honores exhibuit. Sꝫ
idololatre credebant ex vi ſyderum ima
ginibus ineſſe deitatẽ: ſicut Hermes[vt
teſtatur Aug.de ciui.dei.]dixit datũ eſſe
hoibus facere deos: iõ adorabãt imagi
nes vt res qd nos abhorremus. Itẽ ado
rabãt imagines irrõnaliũ/vt ſolis lune
ꝛc. Tertio. Nã imago ſiue vt res ſiue vt
imago ſemp eſt creatura. ergo nunꝗ̃ eſt
adorãda latria. So. Lꝫ creatura nun
ꝗ̃ adoretꝛ latria vt termin9 vltimus ado
rationis: ſec9 vt mediũ ꝛ rõ adorãdi,ſiue
vt imago. Quarto i cultu diuino nõ ſunt
exhibẽda niſi ea de qb9 habetꝛ in ſcriptu
ra:cuiuſmodi nõ ſunt imagines. So. Si
cut dicit.s.Tho.imagines ſunt introdu
cte. Primo a xpo ad abagarꝫ mittẽre ſuã
B imaginẽ:vt dr i eccliaſtica hiſt. Scdo ab
aplis/qꝛ ex eorꝫ Lucas ſm Dama. de
pinxit imaginẽ xpi ꝛ vginis: ꝛ imagineꝫ
xpi ſecũ ferebat/vt dr i ei9 hiſtoria. Mul
ta aũt apli tradiderũt q nõ ſunt ſcripta
ꝛ hoc ẽ vnũ. Unñ i ꝯcilio romano vbi fue
rũt mille epi ſm.s.Th.ſtatutũ eſt vt pin
gerentꝛ imagines. Primo vt ſint libri laico
rũ. Scdo vt magl ſint i memoria ꝛ myſte
ria xpi. Tertio ad excitandã deuotionẽ:
qꝛ.ſ.magis ſolent mouere viſa ꝗ̃ audita.

¶ Elice vt libet concluſiones.

Caſus.xij.

Ueritꝛ.xij. Utrũ aliqd aliud
ab imagine dei ſit adorãdũ
latria? Ad qd riſo.s.Tho.
iij.diſt.ix.ꝛ.iij.q.xxv.ꝛ viſo
magro Petro vgo. in ſuis
etymol. rñdeo ꝙ cũ res irrõnalis non ſit
in ſe digna aliquo honore vel adoratio
C ne:nõ põt adorari niſi vt aliqd eſt nature
vl pſone intellectualis. Quod duplr eſt.
Uno mõ/qꝛ eſt eius imago. Alio mõ: qꝛ
eſt eius inſtrumentũ quo tangendo vtitꝛ
ad agẽdum vel patiẽdũ vt veſtes:calcia
menta:patibulũ:ꝛ hmõi niſi ſit creatura

rationalis vt crucifixores. Hoc autẽ in
ſtrumentũ eſt duplex.ſ.quoddã tangens
tactu pſenti realiter vel apprehenſiue/ꝛ
quoddã qd ſolũ tetigit in pterito:nũc au
tem nõ tangit realiter nec apprehẽditur D
vt tangens actu ſeu vt cõiunctũ/vt crux
que olim tetigit mẽbra xpi. Et hoc iterũ
eſt duplex.ſ. quoddã qd tangit p ſe ꝛ ſm
ſe vt ipſa totalis crux qñ erat integra: et
ſilr ne fiat magna vis in vbis qlibet eius
pars que re fuit cõiun ta mẽbris xpi. Et
quoddã qd tãgit ſolũ gratia alterius/vt
ille pticule que modo ſunt ſepate: ꝛ non
fuerũt in extremitate crucis/ſed vel ſub
terra vel infra groſſicieꝫ illius ſcti ligni.
Cum igitꝛ ſm.s.Tho.duplex ſit rõ adorã
di creaturã latria.ſ.qꝛ vel eſt imago xpi
vl qꝛ ipm tetigit:etiã ſi nõ ſit imago. Di
co ꝙ rõne cõtactus multa ſunt adoran
da latria vt quecũqꝫ inſtrumẽta xpi ipm
tetigerunt ſi p intellectũ accipiantꝛ vt cõ
iuncta pſone xpi vt calciamẽta ei9/ꝛ ſpi
ne corone/ꝛ veſtes ꝛ hmõi ẽt ſi xpm non
tetigerunt niſi in ſuo toto. Qd pꝫ qd oẽs
partes de quib9 credimus ꝙ ſint crucis E
que tetigit xpm ſic adoramus. Si tñ ta
lia apprehendantꝛ nõ vt coniuncta xpo
de pſenti:ſꝫ ſolũ vt aliqd xpi:ſic adorantꝛ
hyperdulia vt pꝫ.iij.vbi.ſ. Si quis aũt
dicat ꝙ in ea re q adoratꝛ nõ hꝫ locũ di
uerſa acceptio eius ſm ꝯſyderationẽ: di
cendũ eſt ei ꝙ nullus adorat ſane lignuꝫ
abſolute/ſed ſolũ diſtinguẽdo p intelle
ctũ actu vel vtute.rõne ligni vt lignum
a rõne ligni vt imago. Crux igitꝛ que xpꝫ
tetigit ſm mentẽ.s.Th.adoratꝛ triplici
ter. Primo vt imago.ꝛ hoc eſt cõe etiam
crucib9 que non tetigerunt illũ. Et ſcdo
vt res xpi ei cõiũcta. Et tertio res xpi ei
nõ cõiuncta. Tertio modo adoratur hy
perdulia nõ obſtãte ꝙ ille honor ſit xpi
ꝛ nõ crucis.qꝛ lꝫ xpſ i ſeipſo ꝛ i ſua ima
gine ꝛ in ſua re ſibi cõiuncta adoretur la
tria in re tñ nõ coniuncta adoratꝛ hyper
dulia/quia adoratur in alio.

¶ Sed ꝯ: Primo. Nã ſi ꝯtact9 eſt ſufficiẽs
rõ adorãdi latria:btã vgo deberet ado
F rari latria. So. Beata virgo ꝛ rõne ima
ginis ꝛ rõe cõtact9 eſt quidã digna ado
rari latria cꝗ bñ vt imago depicta ꝛ ve
ſtimẽta:ſꝫ tñ adorari nõ dꝫ latria:qꝛ cuꝫ

gentia nõ facit quin ſm menſurã delicti ſit plagarū modus. ſcđo. Nã inferior puta papa nõ põt abſoluere ab eo ad qđ ſuperior ligauit. i. deꝰ. Solu. Papa non me abſoluit a pena: ſed dat mihi vñ illã ſoluam. ſ. merita xp̃i ⁊ ſanctorum.

G ❡Elice igitur concluſiones.

❡Prima. Indulgẽtie valẽt ad remiſſionẽ pene hic vel in purgatorio tolerande.

❡Scđa. Poſt fieri ꝓ cã ſpũali: ⁊ ꝓ tp̃ali in ordine ad ſpũalẽ: ſʒ ſine legitima cauſa nõ valẽt lʒ valeãt ſi flãt indiſcrete. ſ. ꝙ hoĩes quaſi pro nihilo ab operibus penitẽtie reuocentur. Hec. ſ. Tho.

❡Tertia. Hoc qđ dr̃ ꝙ tm̃ valẽt q̃tuʒ ſonãt intelligẽdū eſt q̃tū valere predicant̃ ſiue de q̃titate indulgentie: ⁊ nõ de ſono verboꝝ: qꝛ valẽt tm̃ q̃ta eſt intentio dantis que potius attendenda eſt q̃ verba.

❡Quarta. Valẽt aũt q̃tū valere p̃dicantur q̃tū ad q̃titatem diſcretam ſm Herneū. i. ſi dent̃. x. dies ſunt. x. ſm ꝙ iuſtitia diuina taxaret ſʒ q̃tum ad cõtinuam ſeu intenſiuam non valent equaliter oĩbus.

❡Quinta. In doctrina eccl̃ie nulla falſitas cõtinet̃: ⁊ ipa dʒ eſſe regula fidei nr̃e.

❡Sexta. Non valent exiſtentibꝰ i mortali: qꝛ dant̃ ad remiſſionẽ pene ⁊ nõ culpe. Et licet tales ſint magis indigentes:
H tamen ſunt minus capaces.

❡Septima. Valẽt aũt ⁊ religioſis ſi obſeruẽt tenorẽ bulle: ſed tñ p illas non remittunt̃ impoſita in foro capl̃i: quia non eſt penitentiale ſed iudiciale. s. Tho.

❡Octaua. Nectñ opʒ religioſos exire clauſtra ꝓ indulgẽtijs: qꝛ lʒ indulgentie plus valeant quo ad remiſſionẽ pene q̃ obſeruantia: tñ ecõuerſo eſt quo ad acq̄ſitionem premij: qđ eſt melius. s. Tho.

❡Nona. Valẽt etiã defunctis ſi cõtinet̃ in tenore bullarū: dūmodo aliq̄s faciat qđ mandatur. s. Tho. Nectñ ſequitur ꝙ prelatus poſſit pro ſuo libito animas a purgatorio liberare. vt dicit. s. Tho. qꝛ inquit ad hoc ꝙ indulgẽtie valeant requiritur cauſa conueniens

❡Decima. Auxilium dare intelligit̃: qui
I dat ſm ſuã facultatẽ: non aũt qui citra vt rex dans obolum. s. Tho. Sʒ tñ dans citra facultatẽ cõſequit̃ partẽ indulgentie proportionalem vt innuit. s. Tho. iiij di. xx. ar. iij. q. ij. ar. iiij.

❡Undecima. Cum quis dat citra ſuam facultatem: conſequitur plus vel minus ſecundum quod dat ſanctus Tho.

❡Duodecima. Cõfeſſio req̄rit̃ vel non K requirit̃ ſm ꝙ intendit is q̄ dat indulgẽtiam qꝛ q̃tum eſt ex natura rei ſecunduʒ omnes non requiritur cõfeſſio: ſed ſufficit charitas ⁊ contritio.

❡Tredecima. Lʒ ꝓbabil̃r dicat̃ ꝙ cum papa dicit: ⁊ cõfeſſus intendat dare ſolū his q̄ poſt ꝯfeſſionẽ nõ inciderūt in mortale. tñ mihi videt̃ ꝙ ꝓbabiliꝰ dicant alij ꝙ intẽdat dare oĩbus q̄bus põt: ſi ſemel in annos ſunt ꝯfeſſi. i. oĩbꝰ q̄ ſunt in charitate facientibus id qđ mandat̃ qꝛ papa nõ facit indulgẽtiã [vt ſuppono] ad inducẽdū ad cõfeſſionẽ: ſʒ ad aliud: puta elemoſynã. Qđ aũt dr̃ cõfeſſis intelligitur ſm ſtatutū eccleſie q̄ mãdat ſemel in anno confiteri: ſicut expreſſe tenet Panor. in cap. omnis. extra de peni. ⁊ re.

❡Quartadecima. Qui põt ꝯfiteri anq̃ accedat ad indulgẽtiã: bonū eſt: qꝛ ſecurius: q̄ tñ nõ põt nihilominus accedat: qꝛ certū non eſt / ꝙ eam non cõſequatur.

Caſus. xi.

Queritur. xi. vtrum liceat adorare imagines? Ad qđ r̄ndetur ex. s. Tho. iij. di. ix. q. j. ar. L ij. q. ij. ⁊. ij. ij. q. xciij. et in tractatu de decẽ preceptis. Pro quo ſciendum eſt / vt pʒ. ij. ij. q. ciij. ꝙ deuʒ honoramus honore latrie vt ei exhibeamꝰ reuerẽtiã tanq̃ principio omnium bonorū / angelos aũt ⁊ hoĩes dulia / ſed hoĩes excellentes hyperdulia vt beatã ỽginẽ. Eodẽ aũt honore quo aliquẽ adoramus poſſumus adorare imaginẽ eius vt imago eſt vt dicit̃. iij. vbi. ſ. qꝛ ſm Ariſto. de memoria ⁊ reminiſcẽ. eodẽ motu fertur quis in imaginẽ vt imago eſt / ⁊ in id cuius eſt imago ſecꝰ vt imago eſt res. Igit̃ imagines xp̃i vt imagines adorantur latria ſctõrum autẽ dulia vel hyperdulia.

❡Sʒ ꝯtra. Primo. Nã Exo. xx. dr̃. Non M facies tibi imaginẽ: ergo a fortiori nõ dʒ adorari. Sol. dicit. s. Tho. in. iij. ꝙ in veteri lege fuit ꝓhibitum facere imagines nõ ſimpl̃r / cū in ſanctuario fuerint cherubim / ſed ad adorãdū. Prio quia ille ppl̃s erat ꝓnus ad idololatriã: ⁊ Secunda qꝛ deus cū adhuc nõ eẽt incarnatꝰ nõ erat figurabilis. In noua aũt eſt cõceſſum qꝛ
A ceſſat vtraq̃ rõ. Scđo: qꝛ hoc ſolū ẽ quo idololatras irridemꝰ: qꝛ adorant opus manuū ſuaruʒ. Sol. Primo introducẽs honorẽ imaginū in gentibꝰ videt̃ fuiſſe Ninꝰ q̄ fecit imaginẽ Belo p̃ri ſm Bedam: ⁊ ei diuinos honores exhibuit. Sʒ idololatre credebant ex vi ſyderum imaginibus ineſſe deitatẽ: ſicut Hermes [vt teſtatur Aug. de ciui. dei.] dixit datū eſſe hoĩbus facere deos: iõ adorabãt imagines vt res qđ nos abhorremus. Itẽ adorabãt imagines irrõnaliū / vt ſolis lune ⁊c. Tertio. Nã imago ſiue vt res ſiue vt imago ſemp eſt creatura. ergo nunq̃ eſt adorãda latria. So. Lic creatura nunq̃ adoret̃ latria vt terminꝰ vltimus adorationis: ſecꝰ vt mediū ⁊ rõ adorãdi, ſiue vt imago. Quarto ĩ cultu diuino nõ ſunt exhibẽda niſi ea de q̄bꝰ habet̃ in ſcriptura: cuiuſmodi nõ ſunt imagines. So. Sicut dicit. s. Tho. imagines ſunt introducte. Primo a xp̃o ad abagar mittẽte ſuã
B imaginẽ: vt dr̃ ĩ eccl̃iaſtica hiſt. Scđo ab apl̃is / qꝛ tpe eoꝝ Lucas ſm Dama. depinxit imaginẽ xp̃i ⁊ ỽginis: ⁊ imagineʒ xp̃i ſecū ferebat / vt dr̃ ĩ eiꝰ hiſtoria. Multa aũt apl̃i tradiderūt q̄ nõ ſunt ſcripta ⁊ hoc ẽ vnū. Uñ ĩ ꝯcilio romano vbi fuerūt mille ep̃i ſm. s. Th. ſtatutū eſt vt pingerent̃ imagines. Prio vt ſint libri laicorū. Scđo vt magꝭ ſint ĩ memoria ⁊ myſteria xp̃i. Tertio ad excitandã deuotionẽ: qꝛ. ſ. magis ſolent mouere viſa q̃ audita.

❡Elice vt libet concluſiones.

Caſus. xij.

Queritur. xij. Utrū aliq̄d aliud ab imagine dei ſit adorãdū latria? Ad qđ viſo. s. Tho. iij. diſt. ix. ⁊. iij. q. xxv. ⁊ viſo magr̃o Petro vgo. in ſuis etymol. r̄ndeo ꝙ cū res irrõnalis non ſit in ſe digna aliquo honore vel adoratione:
C nõ põt adorari niſi vt aliq̄d eſt nature vl̃ pſone intellectualis. Quod dupl̃r eſt. Uno mõ / qꝛ eſt eius imago. Alio mõ: qꝛ eſt eius inſtrumentū quo tangendo vtit̃ ad agẽdum vel patiẽdū vt veſtes: calciamenta: patibulū: ⁊ hmõi niſi ſit creatura rationalis vt crucifixores. Hoc autẽ inſtrumentū eſt duplex. ſ. quoddã tangens tactu p̃ſenti realiter vel apprehenſiue / ⁊ quoddã qđ ſolū tetigit in p̃terito: nūc autem nõ tangit realiter nec apprehẽditur D vt tangens actu ſeu vt cõiunctū / vt crux que olim tetigit mẽbra xp̃i. Et hoc iterū eſt duplex. ſ. quoddã qđ tangit p ſe ⁊ ſm ſe vt ipſa totalis crux q̄ñ erat integra: et ſil̃r ne fiat magna vis in ỽbis q̄libet eius pars que re fuit cõiuncta mẽbris xp̃i. Et quoddã qđ tãgit ſolū gratia alterius / vt ille pticule que modo ſunt ſepate: ⁊ non fuerūt in extremitate crucis / ſed vel ſub terra vel infra groſſicieʒ illius ſctĩ ligni. Cum igit̃ ſm. s. Tho. duplex ſit rõ adorãdi creaturã latria. ſ. qꝛ vel eſt imago xp̃i vl̃ qꝛ ip̃m tetigit: etiã ſi nõ ſit imago. Dico ꝙ rõne cõtactus multa ſunt adoranda latria vt quecūq̃ inſtrumẽta xp̃i ip̃m tetigerunt ſi p intellectū accipiant̃ vt cõiuncta pſone xp̃i vt calciamẽta eiꝰ / ⁊ ſpine corone / ⁊ veſtes ⁊ hmõi ẽt ſi xp̃m non tetigerunt niſi in ſuo toto. Qđ pʒ qđ oẽs partes de quibꝰ credimus ꝙ ſint crucis E que tetigit xp̃m ſic adoramus. Si tñ talia apprehendant̃ nõ vt coniuncta xp̃o de p̃ſenti: ſʒ ſolū vt aliq̄d xp̃i: ſic adorant̃ hyperdulia vt pʒ. iij. vbi. ſ. Si quis aũt dicat ꝙ in ea re q̄ adorat̃ nõ hʒ locū diuerſa acceptio eius ſm ꝯſyderationẽ: dicendū eſt ei ꝙ nullus adorat ſane lignuʒ abſolute / ſed ſolū diſtinguẽdo p intellectū actu vel ỽtute. rõne ligni vt lignum a rõne ligni vt imago. Crux igit̃ que xp̃ʒ tetigit ſm mentẽ. s. Th. adorat̃ tripliciter. Primo vt imago. ⁊ hoc eſt cõe etiam crucibꝰ que non tetigerunt illū. Et ſcđo vt res xp̃i ei cõiūcta. Et tertio res xp̃i ei nõ cõiuncta. Tertio modo adoratur hyperdulia nõ obſtãte ꝙ ille honor ſit xp̃i ⁊ nõ crucis. qꝛ lʒ xp̃s ĩ ſeipſo ⁊ ĩ ſua imagine ⁊ in ſua re ſibi cõiuncta adoretur latria in re tñ nõ coniuncta adorat̃ hyperdulia / quia adoratur in alio.

❡Sed ꝯ: Prio. Nã ſi ꝯtactꝰ eſt ſufficiẽs rõ adorãdi latria: btã ỽgo deberet adorari latria. So. Beata virgo ⁊ rõne imaginis ⁊ rõe cõtactꝰ eſt quidã digna adorari latria eq̄ bñ vt imago depicta ⁊ F veſtimẽta: ſʒ tñ adorari nõ dʒ latria: qꝛ cuꝝ

gentia nõ facit quin ẜm menſurã delicti
ſit plagarũ modus. ſcðo. Nã inferior pu
ta papa nõ põt abſoluere ab eo ad qð ſu
perior ligauit. i. de9. Solu. Papa non me
abſoluit a pena: ſed dat mihi vñ illa ſol
uam. ſ. merita xpi ⁊ ſanctorum.

G ¶ Elice igitur concluſiones.

¶ Prima. Indulgẽtie valẽt ad remiſſio
nẽ pene hic vel in purgatorio tolerande.

¶ Scða. Põt fieri p cã ſpũali: ⁊ p tpali
in ordine ad ſpũalẽ: ſ3 ſine legitima cau
ſa nõ valẽt l3 valeãt ſi flãt indiſcrete. ſ. q
hoĩes quaſi pro nihilo ab operibus peni
tẽtie reuocentur. Hec. ſ. Tho.

¶ Tertia. Hoc qð dr q tm̃ valẽt qñtu3 ſo
nãt intelligẽdũ eſt qñtũ valere predicanẗ
ſiue de qñtitate indulgentie: ⁊ nõ de ſono
verborũ: qr valẽt tm̃ qñta eſt intentio dan
tis que potius attendenda eſt q̃ verba.

¶ Quarta. Valẽt aũt qñtũ valere pdican
tur qñtũ ad qñtitatem diſcretam ẜm Her
neũ. i. ſi dẽr. x. dies ſunt. x. ẜm q iuſtitia
diuina taxaret ſ3 qñtum ad cõtinuam ſeu
intenſiuam non valent equaliter oĩbus.

¶ Quinta. In doctrina eccłie nulla falſi
tas cõtineẗ: ⁊ ipa d3 eſſe regula fidei nr̃e.

¶ Sexta. Non valent exiſtentib9 i mor
tali: qr danẗ ad remiſſionẽ pene ⁊ nõ cul
pe. Et licet tales ſint magis indigentes:
H tamen ſunt minus capaces.

¶ Septima. Valẽt aũt ⁊ religioſis ſi ob
ſeruẽt tenorẽ bulle: ſed tñ p illas non re
mittunẗ impoſita in foro capłi: quia non
eſt penitentiale ſed iudiciale. s. Tho.

¶ Octaua. Nectñ op3 religioſos exire
clauſtra p indulgẽtijs: qr l3 indulgentie
plus valeant quo ad remiſſionẽ pene q̃
obſeruantia: tñ ecõuerſo eſt quo ad acq
ſitionem premij: qð eſt melius. s. Tho.

¶ Nona. Valẽt etiã defunctis ſi cõtineẗ
in tenore bullarũ: dũmodo aliqs faciat
qð mandatur. s. Tho. Nectñ ſequitur q
prelatus poſſit pro ſuo libito animas a
purgatorio liberare. vt dicit. s. Tho. qr in
quit ad hoc q indulgẽtie valeant requi
ritur cauſa conueniens

¶ Decima. Auxilium dare intelligiẗ: qui
I dat ẜm ſuã facultatẽ: non aũt qui citra vt
rex dans obolum. s. Tho. Sz tñ dans ci
tra facultatẽ cõſequiẗ partẽ indulgentie
proportionalem vt innuit. s. Tho. iiij di.

xx. ar. iij. q. ij. ar. iiij.

¶ Undecima. Cum quis dat citra ſuam
facultatem: conſequitur plus vel minus
ſecundum quod dat ſanctus Tho.

¶ Duodecima. Cõfeſſio reqriẗ vel non K
requiriẗ ẜm q intendit is q̃ dat indulgẽ
tiam qr qñtum eſt ex natura rei ſecundu3
omnes non requiritur cõfeſſio: ſed ſuffi
cit charitas ⁊ contritio.

¶ Tredecima. L3 pbabilr dicaẗ q cum
papa dicit: ⁊ cõfeſſus intendat dare ſolũ
his q̃ poſt ꝯfeſſionẽ nõ inciderũt in mor
tale. tñ mihi videẗ q pbabili9 dicant alij
q intẽdat dare oĩbus qbus põt: ſi ſemel
in annos ſunt ꝯfeſſi. i. oĩb9 q̃ ſunt in cha
ritate facientibus id qð mandaẗ: qr papa
nõ facit indulgẽtiã [vt ſuppono] ad indu
cẽdũ ad cõfeſſionẽ: ſ3 ad aliud: puta ele
emoſynã. Qð aũt dr cõfeſſis intelligitur
ẜm ſtatutũ eccleſie q̃ mãdat ſemel in an
no confiteri: ſicut expreſſe tenet Panor.
in cap. omnis. extra de peni. ⁊ re.

¶ Quartadecima. Qui põt ꝯfiteri añq̃
accedat ad indulgẽtiã: bonũ eſt: qr ſecu
rius: q̃ tñ nõ põt nihilominus accedat:
qr certũ non eſt/ q eam non cõſequatur.

☞ Caſus. xj.

Queritur. xj. vtrum liceat ado
rare imagines? Ad qð rñde L
tur ex. s. Tho. iij. di. ix. q. j. ar.
ij. q. ij. ⁊ ij. ij. q. xciij. et in tracta
tu de decẽ preceptis. Pro quo
ſciendum eſt/ vt p3. ij. ij. q. ciij. q deu3 ho
noramus honore latrie vt ei exhibeam9
reuerẽtiã tanq̃ principio omnium bono
rũ/ angelos aũt ⁊ hoĩes dulia/ ſed hoĩes
excellentes hyperdulia vt beatã ṽginẽ.
Eodẽ aũt honore quo aliquẽ adoramus
poſſumus adorare imaginẽ eius vt ima
go eſt vt diciẗ. iij. vbi. ſ. qr ẜm Ariſto. de
memoria ⁊ reminiſcẽ. eodẽ motu fertur
quis in imaginẽ vt imago eſt/ ⁊ in id cu
ius eſt imago ſec9 vt imago eſt res. Igiẗ
imagines xpi vt imagines adorantur la
tria ſctõrum autẽ dulia vel hyperdulia.

¶ S3 ꝯtra. Primo. Nã Exo. xx. dr. Non M
facies tibi imaginẽ: ergo a fortiori nõ d3
adorari. Sol. dicit. s. Tho. in. iij. q in ve
teri lege fuit phibitum facere imagines
nõ ſimplr/ cũ in ſanctuario fuerint che
rubim/ ſed ad adorãdũ. Prio q̃ ille ppła

erat pnus ad idololatriã: ⁊ Secunda qr
deus cũ adhuc nõ eẽt incarnat9 nõ erat
figurabilis. In nona aũt eſt cõceſſum qr
A ceſſat vtraq3 rõ. Scðo: qr hoc ſolũ ẽ quo
idololatras irridem9: qr adorant opus
manuũ ſuaru3. Sol. Primo introducẽs
honorẽ imaginũ in gentib9 videẗ fuiſſe
Nin9 q̃ fecit imaginẽ Belo pri ſuo. Be
dam: ⁊ ei diuinos honores exhibuit. S3
idololatre credebant ex vi ſyderum ima
ginibus ineſſe deitatẽ: ſicut Hermes [vt
teſtatur Aug. de ciui. dei.] dixit datũ eſſe
hoĩbus facere deos: id adorabãt imagi
nes vt res qð nos abhorremus. Itẽ ado
rabãt imagines irrõnaliũ/ vt ſolis lune
⁊c. Tertio. Nã imago ſiue vt res ſiue vt
imago ſemp eſt creatura. ergo nunq̃ eſt
adorãda latria. So. Licʒ creatura nun
q̃ adoreẗ latria vt termin9 vltimus ado
rationis: ſec9 vt mediũ ⁊ rõ adorãdi, ſiue
vt imago. Quarto i cultu diuino nõ ſunt
exhibẽda niſi ea de qb9 habeẗ in ſcriptu
ra: cuiuſmodi nõ ſunt imagines. So. Si
cut dicit. s. Tho. imagines ſunt introdu
cte. Primo a xpo ad abagax mittẽre ſuã
B imaginẽ: vt dr i eccłiaſtica hiſt. Scðo ab
apłis/ qr ẽpe eoꝝ Lucas ẜm Dama. de
pinxit imaginẽ xpi ⁊ ṽginis: ⁊ imagine3
xpi ſecũ ferebat/ vt dr i ei9 hiſtoria. Mul
ta aũt apłi tradiderũt q̃ nõ ſunt ſcripta
⁊ hoc ẽ vnũ. Uñ i ꝯcilio romano vbi fue
rũt mille epi ẜm. s. Th. ſtatutũ eſt vt pin
gerenẗ imagines. Prio vt ſint libri laico
rũ. Scðo vt magl ſint i memoria ⁊ myſte
ria xpi. Tertio ad excitandã deuotionẽ:
qr. ſ. magis ſolent mouere viſa q̃ audita.

¶ Elice vt libet concluſiones.

☞ Caſus. xij.

Queriẗ. xij. Utrũ aliqd aliud
ab imagine dei ſit adorãdũ
latria? Ad qð riſo. s. Tho.
iij. diſt. ix. ⁊. iij. q. xxv. ⁊ viſo
magro Petro vgo. in ſuis
etymoł. rñdeo q cũ res irrõnalis non ſit
in ſe digna aliquo honore vel adoratio
C ne: nõ põt adorari niſi vt aliqd eſt nature
vł pſone intellectualis. Quod duplr eſt.
Uno mõ/ qr eſt eius imago. Alio mõ: qr
eſt eius inſtrumentũ quo tangendo vtiẗ
ad agẽdum vel patiẽdũ vt veſtes: calcia
menta: patibulũ: ⁊ hmõi niſi ſit creatura

rationalis vt crucifixores. Hoc autẽ in
ſtrumentũ eſt duplex. ſ. quoddã tangens
tactu pſenti realiter vel apprehenſiue/ ⁊
quoddã qð ſolũ tetigit in pterito: nũc au
tem nõ tangit realiter nec apprehẽditur D
vt tangens actu ſeu vt cõiunctũ/ vt crux
que olim tetigit mẽbra xpi. Et hoc iterũ
eſt duplex. ſ. quoddã qð tangit p ſe ⁊ ẜm
ſe vt ipſa totalis crux qñ erat integra: et
ſilr ne fiat magna vis in ṽbis qlibet eius
pars que refuit cõiuncta mẽbris xpi. Et
quoddã qð tãgit ſolũ gratia alterius/ vt
ille pticule que modo ſunt ſepate: ⁊ non
fuerũt in extremitate crucis/ ſed vel ſub
terra vel infra groſſicie3 illius ſcti ligni.
Cum igiẗ ẜm. s. Tho. duplex ſit rõ adorã
di creaturã latria. ſ. qr vel eſt imago xpi
vł qr ipm tetigit: etiã ſi nõ ſit imago. Di
co q rõne cõtactus multa ſunt adoran
da latria vt quecũq3 inſtrumẽta xpi ipm
tetigerunt ſi p intellectũ accipianẗ vt cõ
iuncta pſone xpi vt calciamẽta ei9/ ⁊ ſpi
ne corone/ ⁊ veſtes ⁊ hmõi ẽtſi xpm non
tetigerunt niſi in ſuo toto. Qð p3 qð oẽs
partes de quib9 credimus q ſint crucis E
que tetigit xpm ſic adoramus. Si tñ ta
lia apprehendanẗ nõ vt coniuncta xpo
de pſenti: ſ3 ſolũ vt aliqd xpi: ſic adoranẗ
hyperdulia vt p3. iij. vbi. ſ. Si quis aũt
dicat q in ea re q̃ adoraẗ nõ h3 locũ di
uerſa acceptio eius ẜm ꝯſyderationẽ: di
cendũ eſt ei q nullus adorat ſane lignu3
abſolute/ ſed ſolũ diſtinguẽdo p intelle
ctũ actu vel ṽtute. rõne ligni vt lignum
a rõne ligni vt imago. Crux igiẗ que xp3
tetigit ẜm mentẽ. s. Th. adoraẗ triplici
ter. Primo vt imago. ⁊ hoc eſt cõe etiam
crucib9 que non tetigerunt illũ. Et ſcðo
vt res xpi ei cõiũcta. Et tertio res xpi ei
nõ cõiuncta. Tertio modo adoratur hy
perdulia nõ obſtãte q ille honor ſit xpi
⁊ nõ crucis. qr l3 xps i ſeipſo ⁊ i ſua ima
gine ⁊ in ſua re ſibi cõiuncta adoretur la
tria in re tñ nõ coniuncta adoraẗ hyper
dulia/ quia adoratur in alio.

¶ Sed ꝯ: Prio. Nã ſi ꝯtact9 eſt ſufficiẽs
rõ adorãdi latria: btã ṽgo deberet ado
rari latria. So. Beata virgo ⁊ rõne ima F
ginis ⁊ rõe cõtact9 eſt quidã digna ado
rari latria cq̃ bñ vt imago depicta ⁊ ve
ſtimẽta: ſ3 tñ adorari nõ d3 latria: qr cu3

in ſe ſit qđ adorabile: vł̄ ille honor ſiſte-
re in imagine: vt res eſt/ ⁊ eēt piculū ido-
lolatrādi. Scđo. Nam idē ſequiꝶ de aſel-
G lo quo xp̄s eſt vſus aſcēdēs ad paſſionē
in hierl'm. So. Utiq; ille aſellus vt ꝯiun-
ctus xp̄o eſſet adorādus latria/ ⁊ vt non
coniunct⁹ hyperdulia nec dȝ hoc alicui
eſſe ridiculū/ qꝛ cum eſſet aīatus dignior
fuit lapide ſepulcri: quē venerantur.

¶ Elice igitur concluſiones.

¶ Prima. Crux que xp̄m tetigit rōne cō
tactus ⁊ ratiōe imaginis adoraꝶ latria.
¶ Secunda. Lācea aūt que xp̄m tetigit ⁊
claui ⁊ reliqua adoranꝶ latria vt cōiūcta
xp̄o rōne cōtactus: ſȝ nō rōne imaginis.
¶ Tertia. Ois crux in quacūq; materia
adoraꝶ latria/ qꝛ eſt imago: non autē ois
lancea vł̄ clauis/ qꝛ hoꝝ nullū eſt imago
⁊ quedā xp̄m tetigerunt quedā vero nō.
¶ Quarta. Ea que xp̄m tetigerunt ſi cō-
ſyderentur preciſe vt res xp̄i. i. non vt ei
coniuncte adorantur hyperdulia.
¶ Quinta. Partes ſc̄te crucis que xp̄m
H tetigit: ꝗ̃ actu xp̄m nō tetigerūt de ꝓpin-
quo niſi in ſuo toto adorātur latria gr̄a
alteri⁹. i. xp̄i ⁊ ſui toti⁹ in quo tetigerūt.
¶ Sexta. Non ſolū dei imago artificia-
lis ſed etiam naturalis puta homo maxi
me crucifixus vel angelus eſt digna ado
rari. ſed rationalis nō debet adorari niſi
ea adoratione qua eſt digna in ſe.
¶ Septima. Licet beata virgo ſit dupli-
ci ratione digna adorari latria: tamē il-
licitum eſt ſic eam adorare.
¶ Octaua. Eadē eſt ratio de reliquijs il
lius aſelli ſi inueniunꝶ ſicut ⁊ de alijs que
xp̄m tetigerunt: accepta ſubſtātialis for-
me mutatione que tn̄ non obſiſtit adora
tioni vt patet in reliquijs ſanctorum.
¶ Nona. Nulla creatura irrationalis
ſm̄ ſe eſt aliquo modo venerāda/ ſed ſo-
lum vt imago vel aliquid aliud alteri⁹.

Caſus. xiij.

QUeritur. xiij. Utrum ornatus
mulierū ſm̄ morem patrie ſit
meritum aut peccatum venia
le aut mortale? Ad hoc autem
I reſpondet. s. Tho. ij. ij. qō. clxix. ⁊ Piſa-
nus ⁊ Auguſtinus ad Preſidiū/ ⁊ Alex.
de ales in. ij. ⁊ Archiepiſcopus. ij. parte.
titu. iiij. c. v. Ex quibus ſic reſpondeꝶ. Qđ
ſanctoꝝ patrum documēto ſancitum nō
eſt ſupſtitioſa adinuentione nō eſt preſu
mendū. ij. q. iiij. ꝯſuluiſti. Sed nec ſcriptu
re nec ſancti dicunt hoc eſſe mortale: niſi
K in certis caſibus. Igiꝶ alijs non erit mor
tale: per argumentum a cōtrarijs vt di.
xxv. qualis. ¶ Sed cōtra Primo: qꝛ ſcri
ptura talibus comminaꝶ. Eſaie. iij. ⁊ Cy-
prianus dicit qđ purpura ⁊ ſerico indu-
ti xp̄m induere non p̄nt. ſol. Intelligitur
in caſu in quo eſt mortale. Scđo qꝛ eſt cō
tra ſcripturā apoſtolicā. j. Petri. iij. Qua
rum nō ſit ⁊c. Et. j. Tim. ij. Non in tortis
crinibus ⁊c. Contra iſtam autē ſcripturā
nō eſt diſpēſatio. xxx. q. j. ſunt quidā imo
per antiquā cōpilationē decretaliū ꝓhi
bentur veſtes inciſe ⁊ hmōi ſub pena pri
uationis ſacramētorum. ſol. Ratio mili-
tat de his que cōtinenꝶ in doctrina apo-
ſtolica ſub p̄cepto. Que autē ſint talia ex
mō loquēdi ⁊ neceſſitate materie de qua
eſt ſermo: ⁊ declaratiōe ſanctoꝝ accipiꝶ.
Et ad antiquā cōpilationē dr̄ qđ in no-
L ua non habeꝶ que obſeruaꝶ. Item diciꝶ
ꝙ aliqñ leges vel non recipiunꝶ morib⁹
vtentium vel cōtraria cōſuetudine abo-
lentur. diſt. iiij. ca. deniq;. ⁊ ſequentibus.
Tertio Mat. xiij. Ue illi per quē ſcanda
lum venit. Sed ve ſm̄ Hie. importat dā
nationem eternā ad quod facit de iniur.
⁊ dam. c. ſi culpa. ſolu. Ornatus aliqñ eſt
ſcandalum acceptum ⁊ non datū de quo
procedit ratio. ¶ Sciendum eſt autē ꝙ
in hoc dupliciter cōtingit peccatum ſcȝ
ex intentione ⁊ ex ipſo facto: qđ per con-
cluſiones declaratur.
¶ Prima. Ornatus ſemper eſt mortale
ſi intendatur ruina alicuius.
¶ Scđa. Silr̄ ſi itēdaꝶ vana gloria fina
liter. i. ſic ꝙ eſſet mulier parata peccare
mortaliter anteq̄ talem perdere laudē.
¶ Tertia. Silr̄ ſi intendatur cōplacētia
in ornatu ſic ꝙ ruina alterius nec inten-
datur nec eciā cureꝶ. Et ſic intelligit Pe
trus de tarāta illud Aug. Nihil eſt adeo
veniale quin fiat mortale dū placet diſt.
xxv. §. criminis. Et dico ruinam non cu-
rari cum eſt parata non deſiſtere etiam
M ſi ſciret aliquā inde ruinam paſſurum.
¶ Quarta. Si aūt itēdaꝶ laus vł̄ cōplacē
tia: curata ruina ⁊ non finalr̄ eſt veniale.
¶ Quinta. Si autem intēdit placere vi-
ro ne ſe contemnat vel ſequatur alienas:
non eſt peccatum ratiōe intentionis: niſi
forte ratione magni exceſſus.
A ¶ Sexta. Si autem intēdit abſcondere
maculam aut vitare alienas deriſiones:
eſt nullum peccatum aut leue.
¶ Septima. ¶ Quātū v̄o ad factū ipſuȝ
rōne ꝓdigalitatis: erit mortale ſi ſit ma-
gnus exceſſus iudicio viri prudentis.
¶ Octaua. Rōne v̄o icētiui erit ſilr̄ mor
tale ſi ſit magn⁹ exceſſus: al's nō erit mor
tale ſi ibi ſit aliq̄s exceſſus puus vel nul-
luȝ ſi null⁹ exceſſus qꝛ nō erit occaſio da
ta ſȝ accepta: ar. xxiij. q. v. de occidendis.
¶ Nona. De fucis dico ꝙ ſine pctō defe
runꝶ ad abſcōdendā maculā a nuptijs ⁊
nubilib⁹ ſm̄. s. Tho. al's eſt pctm̄ lȝ non
ſemꝑ mortale rōne intētōis vel incenti-
ui. Hec oīa ſunt doctrina Archie. ⁊ mēs
p̄dictoꝝ: quib⁹ adde. ꝙ qñ ornatus non
eſt peccatū: tunc ſuppoſita gratia eſt me
ritum qꝛ omnis actus deliberatus in ha
bente gratiaȝ eſt peccatum vel meritum
ſm̄ doctrinam Cap. ⁊ theologorum.

Caſus. xiiij.

B QUeritur. xiiij. Utrū poſſint
remitti venialia ſtante com
placētia ad illa? Ad hoc au
tem reſpondet. s. Tho. iiij.
diſ. xvj. q. ij. ⁊ diſt. xxxij. q. ij.
cui concordat Piſanus. ti. peccatum. v.
per infraſcriptas concluſiones.
¶ Prima. Nullo modo pōt peccatū ve-
niale remitti q̄diu plȝ i hac vita quo ad
culpā: nec ꝯñr quo ad penā que nō tolli-
tur ſtāte ſua cā. i. culpa. qꝛ non pōt remit-
ti niſi voluntas inordinata reordinetur:
qđ eſſe non pōt q̄diu placet peccatum.
¶ Secunda. Nec tamen ad eius deletio
nem requiritur actualis cōtritio de ſin-
gulis/ quia oblita non poſſent deleri.
¶ Tertia. Nec ſufficit habitualis/ quia
non ſtaret cum penitentia ⁊ conſequen-
ter nec cum gratia quod eſt falſum.
¶ Quarta. Sufficit autē virtualis ⁊ im-
plicita: que eſt qñ quis taleȝ exercet actū
C ꝙ actualiter de veniali doleret ſi occur-
reret de quo actu patebit in ſequenti.
¶ Quinta. Delenꝶ ꝑ actū gnālis ꝯfeſſio
nis: qꝛ eſt act⁹ charitatis ꝯ̄ illa directus
niſi habitualiter teneantur in volūtate.
¶ Sexta. Et per ſacram cōionem. de cō
ſe. diſt. ij. cum omnē. ⁊. c. ſi quotieſcunq;.
⁊ vt addunt quidam per extremā vnctio
nem. extra de ſacra vnctione.
¶ Septima. Per aquā benedictam. de D
conſe. diſt. iij. aquam.
¶ Octaua. Itē ꝑ eleemoſynas d̄ pe. di. j.
quā oblationē. ⁊. c. medicie. ⁊ di. iij. ſane.
¶ Nona. Item per orationem precipue
dominicam de pe. di. j. quotidianis.
¶ Decima. Itē ꝑ ep̄aleȝ bn̄dictionē. j. q.
j. multi. imo per ſacerdotalē ſm̄ aliquos.
¶ Undecima. Item per deuotam pecto
ris tunſionem. de pe. di. j. tres actiones.
¶ Duodecima. Item per contritionem
interdum etiam quo ad penam.
¶ Tertiadecima. Si autem in hac vita
nunq̄ recedit ab eis voluntas: remittun
tur poſt hāc vitam etiam quo ad culpā
ſm̄. s. Tho. ⁊ Greg.
¶ Quartadecima. Et pōt vnū veniale re
mitti ſine alio: qꝛ nō vniunꝶ in auerſiōe
aut ꝯuerſiōe vt mortalia: de q̄b⁹ eſt ſec⁹. E
¶ Quintadecima. Non p̄nt aūt remitti
ſtante aliquo mortali: qꝛ tollunꝶ per fer-
uorē charitatis ſibi ꝯ̄riū. Unde ⁊ ꝑ ſupra-
dicta remittunꝶ talia: inquantū illa exci
tant feruorem per ſe/ vel remouēdo pro-
hibens. Hec omnia ex aliquo illorum.
¶ Sextadecima. Qui vult cōſolationes
que proueniunt ex feruore charitatis: ſtu
deat per predicta purgari a venialibus
que dicto feruori repugnant.

Caſus. xv.

QUeritur. xv. Utrū liceat ali
cui rem ſuam vendere quan
tum pōt? Ad hoc autem ſol-
uit Scotus. iiij. di. v. Ray. in
ſumma. ⁊ archie. Et omnes
concludunt ꝙ non qꝛ eſt ſn̄ia iuris. x. qō.
v. hoc in p̄ro hoc aūt ſciendum ex. ij. ij.
q. lxxvij. ꝙ emptio ⁊ venditio pertinent
ad iuſtam cōmutationem/ vt etiam dicit
Ariſt. in lib. Ethi. de cuius rōne eſt equa
litas. Unde opȝ p̄tiū eſſe equale rei ⁊ ecō
uerſo. Et facere ꝯ̄: eſt facere ꝯ̄ iuſtitiam: F
qđ ſemꝑ eſt mortale: de ſe: niſi ſit q̄d mi-
nimū vel indeliberatū. Iuſtū autē ſiue eq̄
le p̄tiū ſm̄ Inn. ⁊ Ray. eſt qđ cōiter cur-
rit i illo loco ⁊ tp̄e qđ tn̄ ſȝ. s. Tho. nō cō

ſiſtit in indiuiſibili. Et hoc eſt qḋ dt glo.
in. d. c. hoc ius: ꝙ iuſtū ꝑtiū taxaꝭ ſm exi-
ſtimationē cōem. Et idē hr̄ in. l. pretia. ff.
G ad. l. falci. Et intellige ſm archie. niſi ſit
fraus minorantiū rerū ꝑtiū ſtudioſe vel
augētium. Dicit tñ. s. Tho. ꝙ qñ vēditor
multum ex venditiōe dānificaꝭ: pōt ven
dere ⁊ rem ⁊ ſuū damnū. Secus aūt ſi ip̄e
nō dānificeꝭ / ⁊ vēditor multū iuueꝭ / qr
cum hoc nō ſit ꝓpter cōditionem viden
tis. vēderet qḋ nō eſt ſuū. Ex iſtis igiꝭ ſe-
quiꝭ ꝙ lꝫ vēdere quātū pōt cōcurrētibus
tribus. Primo: ꝙ eſſet fraus minorātiū:
Scḋo vis ſeu actio ementium / ⁊ Tertio
ignorātia eorūdē. Tunc enī ꝑtiū eſt iuſtū.
Addit aūt Angelica quarto requiri ꝙ eſ
ſet leuitas mentis ſed reduciꝭ ad igno-
rantiā. Et quinto ꝙ tales poſſint dona-
re ſed ſupponit ꝯtrarium eſſe iniuſtū qḋ
ego nego concurrētibus ꝑdictis. niſi qs
tanꝙ ſtultus vellet ſua bona dilapidare.
¶ Sed cōtra. Primo qr leges permittūt
vt ementes ⁊ vendētes ſe decipiāt: dum
mō hoc nō fiat vltra dimidiū iuſti pretij.
H vt. C. de reſcin. vēdi. l. ij. ſol. Leges huma
ne nō potuerunt ꝓhibere oīa que ſunt ꝯ
virtutē / qr danꝭ multitudini in qua ſunt
multi a virtute deficiētes. ideo prohibet
ſolū deſtruētia hoim̄ ſocietatē / ſed ſecus
de diuina: cuiꝰ finis nō eſt ſolū guberna-
tio multitudinis hoim̄. Scḋo qr natura
le eſt vēdere quātū qs pōt. qḋ pꝫ / qr oībꝰ
ꝯuenit. Nā ab oībꝰ fuit approbatū dictū
mimi dicētis. Uili vultis emere: ⁊ care vē
dere / vt dicit Aug. xiij. de trini. Un̄ diciꝭ
Prouer. xx. Malū eſt malū eſt: dicit oīs
emptor ⁊c. ſol. Aug. dicit ꝙ ille ignoran-
ter locutus eſt. Et ponit exēplū de quo-
dam q̄ dedit iuſtū ꝑtiū libri cuiuſdā: cum
vēditor minus ex ignorantia poſtularet.
Unde iſta cōitas eſt oīm ſimplr̄. ⁊ nō eſt
vitij: nō nature. Tertio ecōuerſo videtur
ꝙ debemꝰ rem vēdere minus ꝙ̄ valeat.
qr quecunꝙ vultis vt faciāt vobis hoīes
⁊c. Mat. vij. ſol. Dictū dñi ſm. s. Tho. ſic
intelligiꝭ. Quecūꝙ vultis. ſ. volūtate ho
neſta ⁊ iuſta ⁊ rōnabili: eadem facite ⁊c.
I Et hoc intellige obſeruata cōditiōe pſo
narū. Nō enī ſi rex vult ſeruū lauare ſibi
pedes: dꝫ velle facere ecōuerſo. ſꝫ debet
ei velle ſeruire in his que regem decet.

¶ Elice concluſiones.
¶ Prīa. Debemꝰ cē pati facere alijs qḋ
vellemus nobis fieri voluntate rōnabili.
¶ Scḋa. Opꝫ pretiū eſſe equale rei ⁊ ecō K
uerſo. qḋ fit ſi vendaꝭ pretio currente ad
numeratum / vel ſi vendaꝭ quantum eſt
poſſibile ceſſante fraude ⁊ vi ⁊ ignorātia.
¶ Tertia. Omnis qui emit aut vendit
recedens ſcienter a iuſto pretio notabi-
liter: facit contra iuſtitiam ⁊ peccat mor-
taliter: ⁊ tenetur reſtituere.
¶ Quarta. Qñ emēdo aut vēdēdo rece-
ditur a iuſto ꝑtio vltra dimidiū eiꝰ vēdi-
tio eſt reſcindenda. alr̄s aūt ſi ſit infra vel
ſm aliquos in dimidio ꝑciſe tꝫ. ⁊ ſufficit
reſtituere qḋ deeſt / vt dictum eſt ſupra.
¶ Quinta. Quicunꝙ volūtate delibera-
ta cupit vēdere plus iuſto ꝑtio vel emere
minus notabilr̄: peccat mortaliter. ſecꝰ
ſi tentū inclineꝭ ex ſenſualitate / ſed rōne
deliberata nihil vult preter equitatem.
¶ Sexta. Licet vēdere rem rōne damni
plus ꝙ̄ valeat in ſe. i. quantū vꝫ vēditori
non tñ quantū valet emptori. Et intelli- L
ge quando venditor vendit vt ſeruiat.
¶ Septia. Licet leges humane aliqua
permittant iniuſta inpunita: tamen ſe-
cus eſt de diuina.

Caſus. xvi.

Queritur. xvi. Utrum liceat ca
rius vendere propter dilatio
nem tpis. Ad hoc dico ꝙ cū
oporteat pretium eſſe equale
rei: ſi res plus iuſto ꝑtio ven
datur ſciēter ad numeratū eſt iniuſtitia
ſi ad tempus: eſt vſura / ⁊ ſi nō ex forma:
tamen virtualiter. vt patet extra de vſu.
in ciuitate. vbi dicitur ꝙ eſt ibi peccatū. ⁊
ſi non vſura ex forma: imo eſt ibi vſura
quo ad deum ſm gl. in. c. cōſuluit. extra
de vſuris. Imo ⁊ ſcḋm textū expreſſe ec-
cleſia hoc determinauit. Et declaro rō-
ne: qr ſic vendēs ſeruit de pretio rei certo
tpe: quo pretio deinde vult illam excre-
ſcentiā. ¶ Nota ꝙ iuſtum pretiū rei non
conſiſtit in indiuiſibili ſm. s. Tho. Ideo
ſm Sco. in. iiij. diuidiꝭ iuſtū pretium in
tria pretia. ſ. Infimum: mediū ⁊ ſummū M
ſicut eandē peciā panni triū eſtimatorū
vnus poſſibiliter eſtimabit. xlix. aureis.
alius. xlix. cum dimidio. alius. l. Cū igiꝭ

rem ad numeratum dares ꝓ pretio infi-
mo: ſi ratione dilationis vadis vſꝙ ad
ſummū ibi ſiſtendo: non peccas. qr ſtas
intra limites iuſti pretij. Poſſet tñ q̄ ven
dit vt ſeruiat vendere rē tñ plus ꝙ̄ ꝟoſi-
milr̄ eſtimaꝭ valitura tpe alio. ⁊ hoc ſi in
tp̄s illud intēdebat ſeruare. Hoc enī ſen
tit Sco. ⁊ Archie. ⁊ habeꝭ expſſe in. c. in
A ciuitate. extra de vſu. ⁊ in. c. ſi. Et hoc itel
ligo ꝙ a fortiori lꝫ vendere ſub hac lege:
vt qñ vēditor voluerit ponat pretiū cur-
rens: vel vt ſoluaꝭ ꝑtium qḋ erit tali die.
Si enī lꝫ nunc rē vēdere eo ꝑtio qḋ vale-
bit tpe quo eā intēndo exponere ſm eſti-
mationē hoim̄: multo magis lꝫ eo qḋ va-
lebit in veritate. Et hoc fit in caſu meo.
Et hec intellige vt dictū eſt qñ venditio
fit cā amicitie vel beneuolentie alias illi-
citū eſt. Uide ſi vis. Herueū. iiij. qḋli. vlti.
q. Si aūt non intendebat ſeruare rē: vel
non erat ꝓbabile rē plus valituram: eſt
vſura ſm Archi. ⁊ extra eodē. nauiganti.
Idem etiā intelligo ſuo mō de emptore.
B qr. ſ. licet ei nunc ſoluere minus ꝑtio cur-
rente tñ quantū ꝟoſimiliter eſtimaꝭ res
minus valitura tpe acceptiōis. argu. in
c. in ciuitate. ⁊ in. c. nauigāti. ¶ Sꝫ cōtra
Primo. Nam res tantū valet quantum
vēdi pōt. ff. ad trebel. l. j. §. ſi hec res. ⁊. ff.
ad. l. fal. querebaꝭ. ⁊. ff. de fur. Si qs vxo-
ri. §. vlt. ⁊. ff. de dona. cauſa mort. Pretia
enī rerū nō ex affectu ſingulorū ſed cōiter
eſtimanꝭ. ff. ad. l. falci. ꝑtia. ſolu. Gloſ. in
c. in ciuitate ſoluit: qr in iſto ꝯtractu non
ſit emptio ⁊ venditio eſtimatione cōmu
ni. Sic enī. i. ſm eſtimationem cōem ſeu
currēti tantū valet res ꝙ̄tum vendi pōt
Archie. aūt. ij. parte. ti. ſ. c. vij. ſoluit: quia
res tantum valet quātū vendi pōt ceſſan
te fraude minorantiū pretium. Ego vero
dico. vt. s. q. prima. Et addo ꝙ ad emen
dū cogiꝭ aliqs nō ſolū propter naturales
neceſſitates: ſed etiā ex auiditate lucran-
di: ſicut q̄ nō curāt ꝑdere. x. in emendo vt
lucranꝭ inde. xv. vel. xx. Secūdo: qr quili
C bet pōt ſe ſeruare indēnem. Iſte aūt ven
ditor multū dānificatur ex hoc ꝙ ſuam
pecuniā non habet. Solu. Cuilibet licet
ſe indemnem ſeruare: ſed nō cū damno
iniuſto proximi: qr nemo debet cum alte-
rius iactura locupletari. extra de reg. iu.

lib. vi. Et quidem ſi damnum patitur iſte
qr poſſet de ſua re nūc habere pecuniam
quā recuſat vt ſeruiat emptori tunc po-
teſt vendere dānū ſuū. Si autē pecuniā
habere nō pōt ⁊ inde patiꝭ damnū non
eſt equū vt emptor faciat eū indemnem.
ex quo ꝓpter emptorem non patiꝭ. Non D
enī teneꝭ de damno. qḋ eius cauſa nō fit.
Tertio qr eſt ita cōſuetū. Cōſuetudo autē
eſt ius moribus inſtitutū. di. j. ꝯſuetudo.
Imo aliqñ preiudicat legi. extra eodē. c.
vl. ſolu. Nulla conſuetudo contra natu-
ralem equitatē pōt eſſe iuſta ſm. s. Tho.
Quarto. Qr aliqñ creditor facit expēſas
in exigēdo. ergo videtur ꝙ liceat ei ven-
dere aliquid plus ad reficiendū ſuum in
tereſſe: maxime cū hac intētiōe vel nihil
plus acipiat ſi tempore ſtatuto debitor
ſoluerit. Solu. Hoc eſt laqueus diaboli:
qr eſto ꝙ talē habeas intentionē mō: po-
teſt mutari ⁊ potes obliuiſci iuſtū ꝑtiū ⁊
potes mori ⁊ pauper remaneret in tuo li
bro apothecatꝰ. Et preterea difficile eſt
pacuniā oblatam remittere. Si ergo fa-
cis expēſas: bñ eſt ius vt tibi facias ꝑ illḋ
recōpēſationē fieri. ¶ Elice ꝯcluſiones.
¶ Prīa. Quicūꝙ ſciēter vēdit vltra iuſtū
pretium notabilr̄: mortaliter peccat et eſt
vſurarius ex fine: ⁊ ſi nō ex forma ſi ven- E
dat ad tempus: excipiendo tñ: vt infra.
¶ Scḋa. Silr̄ vſura eſt emere minori ꝑ-
tio qr ſoluiꝭ nunc res que habebiꝭ in po
ſterum: ⁊ mortale ſi fiat in re notabili.
¶ Tertia. Qñ venditor grā ēptoris ven-
dit qḋ ſeruare volebat in aliud tempus
in quo brobabiliter. i. ſm cōe prudentiū
iudiciū eſtimatur plus valiturū. lꝫ enim
vendere tantum plus quantū plus eſti-
matur valiturum.
¶ Quarta. Si aūt nō intēdebat ſeruare:
vel creditur ꝙ nō plus valebit non licet.
¶ Quinta. Licet emptori ſoluere nunc
minori pretio ꝙ̄ creditur res minꝰ vali-
tura tempore quo reddetur.
¶ Sexta. Lꝫ tibi vēdere rē tuā hac lege F
ꝙ qñ volueris pones ꝑtiū. quo poſito nō
vltra ꝯſcēdēs etiā ꝑtio cōſcendente: nec
eo deſcēdente deſcēdes. ita tñ ꝙ ꝑtiū po-
naꝭ nō qḋ ſit preteritū: ſed qḋ currat qñ
ponetur. ⁊ ita ꝙ rem intendebas ſeruare
donec occurreret pretium tibi placens

¶Septima. Similiter licet vēdere ſub
hac lege ꝙ det tibi cōe pretiū qđ cōiter
curret tali die ſi ſeruare intendis ꝛc.
¶Octaua. Cuilibet lꝫ plus vendere ad
tēpus ꝙ̄ ad numeratū: dūmodo rei pre-
tium ſummum non excedatur.
G ¶Nona. In ꝯctū iſtū multi ꝛ ſepe inci-
dunt: ꝛ ab eo pauci ꝛ raro reſurgunt.

Caſus .xvij.

Queritur .xvij. Utrum vendi-
tor teneatur dicere defectum
rei vendite? Ad quod rñdet
s. Tho. ij. ij q. lxxvij. arti. iiij.
Obſcure. ꝛ ij. quodlib. art. x.
ꝛ Piſanus ꝛ angelica. Doctrinam autē
s. Tho. ſic intelligo. Nulli licet proximo
inferre dānū aut periculum. Quidā igi-
tur defectus dant damnum tm̄: vt pan-
nus malus. Quidā vero dānū ꝛ pericu-
lū pſone vel rerū: vt cibus corruptus ſeu
venenoſus: ꝛ equus areſtinus cadēs re-
troꝛſum. In primis ſiue defectus ſit ſe-
cretus ſiue nō vēditor dicere nō tenetur:
ſed ſufficit ſi minuat de ꝑtio rei quantū
H appꝑhēdit ille defect⁹ q̄ neq̧ dānū neq̧
periculū infert emptori. Si tñ pretium
nō minuit infert dānū. In ſecūdis autē
non tenet̄ ſi ſint publici: ſecus ſi occulti
etiā ſi minueret de pretio: q̄ exponeret
emptorē ꝑiculo. Et dicit Amb. libro de
officijs. In ꝯctibus vitia eoꝝ q̄ veneunt
ꝓdi iubent̄: alioq̄ ꝯ̄uis in ius emptoris
tranſierint: doli tamen actione vacuant̄.
¶Sed ꝯ. quia Tullius de officijs intro-
ducit quēdam dicentē. Quid tā abſurdū
ꝯ̄ ſi dñi iuſſu ꝑco ꝑdiceret: domū peſtilē-
tē vēdo. ſol. Licet nō debeat defect⁹ dici
ꝑ ꝑconē q̄ retraherent̄ emptores a con-
ſyderatione bonitatis rei: tamen debet
dici accedēti ad emendum: q̄ pōt oīa cō-
ſyderare. Secūdo: q̄ ſi tenet̄ dicere hoc
ideo eſt: quia dicendo minueret̄ pretiū.
Sed hoc eſt falſum q̄ pari ratione ven-
dens frumētum in loco chariſtie: ꝛ ſciēs
multos poſt ſe delaturos triticū teneret̄
hoc dicere: qđ eſt falſum. ſol. Nō eſt ſile
quia vitium facit rem eſſe minoris pretij
I in preſenti: nō autem id qđ futurum eſt
ꝛ neſcitur. Ideo ille non tenet̄ dicere.
¶Elice concluſiones.
¶Prima. Lꝫ nulli teneantur dare auxi-
liū niſi rōne cure vel neceſſitatis: tñ nul-
li licet inferre dānum vel periculum.
¶Scđa. Si defect⁹ rei eſt damnoſus ꝛ
nō periculoſus: non oportet illū occultū
manifeſtare ſi pretium minuatur.
¶Tertia. Si aūt eo caſu ꝑtiū nō minua- K
tur peccat venditor ꝛ reſtituere tenetur.
¶Quarta. Si aūt nec vēditor talē defe-
ctum nouit: non peccat quidē ſed tamen
tenetur reſtituere cum nouerit.
¶Quinta. Si defectus eſt ꝑiculoſus et
occultus: ſine peccato taceri non poteſt.
¶Sexta. Si vero ſit public⁹ nō opꝫ ipm
patefacere: ſed opꝫ pretium minorare.

Caſus .xviij.

Querit̄ decimooctauo. Utrū
emens raptū vel furatū te-
neat̄ reſtituere. Ad hoc rñ-
det Archi. ij. pte. ti. j. ꝛ Pi-
ſan⁹ ti. Reſtō q̄rto ꝛ Ray.
ꝛ Guil. ꝛ Hoſti. Et ſm iſtos
diſtinguit̄. Aut eñ fecit ignoranter aut
ſciēter. Si primū ſic eſt poſſeſſio bone fi- L
dei: niſi vt dicit Ray. ignorātia eēt craſſa
vel ſupina: eo ꝙ lata culpa equiparat̄ do-
lo. extra de cōſti. vt aiar. lib. vj. Pōt igit̄
retinere expēſas q̄s fecit tpe bone fidei
circa rē: ꝛ fructus ꝑceptos. extra de in in-
teg. reſti. reqſiuit. Et ſi bona fide durāte
res perijt: nō tenet̄ ſm Raymū. ꝛ Hoſti.
q̄ nō erat in mora. Nec ſilr̄ ſi alienauit:
q̄ nō deſijt poſſidere dolo. Nec tenetur
reddere ꝑtiū qđ inde habuit: q̄ ꝑtiū rei
furtiue nō eſt furtiuū. ff. de. fur. l. q vas. §.
fi. Qđ intelligo nō ſolū ſi illud diſtraxit
ſed etiā ſi extat. q̄ actio remanet vero dño
cōtra ſcđm emptorē. Si tñ ſtante re illā
agnoſcit furtiuā: tenet̄ illā reddere cum
fructibus extantibus nec pōt a dño pe-
tere ꝑtiū. C. de furtis. l. in ciuilē ſꝫ agit ꝯ
venditorē. Si aūt ſcđm: adhuc diſtingui-
tur. q̄ aut hoc fecit ad vtilitatē ſuā: aut
dñi. Si primum tenet̄ reſtituere rē ꝛ oēs
fructus extātes ꝛ ꝯſumptos etiā ſi ſolum
ꝓbabiliter credebat. Nec liberat̄ alienā-
M do aut ſi res pereat q̄ cōmiſit furtum rē
alienā inuito dño cōtractādo. ff. de fur.
l. j. Et tenet̄ reſtituere eā in ea bonitate
in q̄ emit. Imo ꝛ in ea in qua fuit tpe in-
termedio: ſi qua fuit maior. Cōcor. Ray.
ꝛ Hoſti. Et idē intelligit̄ de ſcđo ꝛ tertio

emptore tali: nec pōt petere pretiū. l. in ci-
uilē. Si autē ad vtilitatē dñi vtilr̄ gerens
negotiū eius pōt repetere q̄cq̄d ſibi ab-
eſt ꝓ illa re ſiue ꝑtiū ſiue expēſas: ꝛ tene-
tur reddere q̄cq̄d ſibi pro ea re adeſt. ſm
Ray. ꝛ hoc ſi vtilr̄ negotiū geſſit: q̄ ꝑtiū
ſ. eſt modicū: ꝛ dñs alſ nō erat habitur⁹.
A ¶Elice concluſiones.
¶Prīa. Qui bona fide ignoranter emit
rē furtiuā tenet̄ ſolū de re ꝛ fructib⁹ ex-
tantibus: niſi ignorantia eſſet craſſa.
¶Scđa. Talis pōt repetere expēſas fa-
ctas in bona fide: non aūt ꝑtiū qđ dedit:
ſed agit contra venditorem.
¶Tertia. Qui emit ignorantia craſſa: te-
netur in omnibus eo modo quo male fi-
dei poſſeſſor.
¶Quarta. Qui emit ſciēter ad ſuā vtili-
tatē. i. animo habendi ꝓ ſe rē vel ꝑtiū te-
netur de re ꝛ de fructibus extantib⁹ ꝛ de
ꝯſumptis ꝛ de omni melioratione rei: et
ſi res perijt vel ſit alienata.
¶Quinta. Qui autem ad vtilitatem do-
mini gerendo vtiliter negotium eius: po-
teſt repetere pretium: ꝛ oēs expēſas: ꝛ te-
B netur reddere omnes fructus.
¶Sexta. Lꝫ in tali foro cōſciētie creda-
tur tamē in foro contētioſo ſecus. Unde
oportet ipſum proteſtari ꝙ hac de cauſa
emat argumētum. C. de fur. l. ij.
¶Septima. Probabiliter credo ꝙ tali-
ter emans paratus reddere vero dño ſi
comparuerit: credēs tñ ꝙ non compare-
bit: ꝛ cōſequēter ſperans ꝓ ſe rem ſe ha-
biturum: non peccat q̄ veroſimiliter po-
teſt de veri dñi voluntate ꝑſumere.

Caſus .xix.

Querit̄. xix. Utrū liceat eme-
re ab vſurarijs manifeſtis
pignera ꝑdita? Ad hoc rñ-
det Archie. ꝙ vna opinio
que eſt alex. de ales. ꝛ bona-
uē. ꝛ Scoti. iiij. diſti. xv. eſt
C ꝙ in vſura non transferat̄ dominiū ſm
quam nō pñt emi vel in ſolutionē accipi:
ſicut nec rapta. Sꝫ alia eſt dicēs ꝙ trans-
fert̄: ſed remanet repetitio q̄ eſt. s. Tho. ꝛ
Gof. ꝛ Ber. ꝛ gl. xiiij. q. iiij. ſi q̄s. ſm quā
pñt emi vel in ſolutionem accipi. Et iſta
inq̄t eſt cōior ꝛ mihi magis plꝫ. Nā iſta
emptio nō eſt ꝯ aliquā legē ſcriptā. cum
tamē lex prohibeat emere raptum. C. de
furt. l. in ciuilē. ꝛ conſequenter intelligit̄
eſſe cōceſſa. Argumētum. xiij. q. ij. ebron.
Non eſt etiā cōtra legē nature ex hoc ꝙ
fenerator efficiatur impotētior ad reſti- D
tuendum: q̄ pro re accipit ꝑtiū: aut quia
fiat iniuria domino pignoris quia ſcien-
ti ꝛ conſentienti nō fit iniuria nec dolus
extra de regu. iur. lib. vj. Ergo licet Item
domini ꝛ communitates volūt talia pa-
cta eſſe rata. q̄ alias nullus vellet fene-
rari publice: qđ multum obeſſet ciuitati-
bus lꝫ non impediant vel ſtatuant q̄ nō
fiat repetitio: q̄ tenerentur in ſolidum: et
ſtatuētes ac obſeruantes eſſent excōmu-
nicati. extra de vſuris: ex graui i Clemē.
Ergo idē ꝛ precipue quia inquit nullus
doctor a me lect⁹ hoc dicit expſſe. ¶Sꝫ
contra. quia ſm Ambro. vſura eſt rapi-
na. xiiij. q. iiij. ſi quis Raptum autē emi
non poteſt. ſolu. eſt rapina. i. quid illicite
acquiſitum. Intellige autē niſi res ſit fu-
rata: aut ſit ſacra: que ſcꝫ pignori dari ne-
quit: ante factum tamē prohibēdū eſt: q̄
materia eſt dubia. Hec omnia ille. Cum E
eodē videtur ſentire magiſter Petr⁹ ber-
go. q̄ viſo. s. Tho. ij. ij. q. lxxviij. arti. ij. et
ij. quodl̄. q. vij. ar. ij. ꝛ. iiij. di. xv. q. ij. arti.
iiij. q. v. dicit: ꝙ non trāſfert̄ dñium in lu-
cro vſurario. ꝛ itellige ſi hꝫ vſura ꝓprie-
tate diſtictū ſꝫ ſec⁹ i pignore ꝑdito rōne
pene poſite in ꝯctu. ¶Uñ elice iſtā ꝯclu-
ſionē: ꝙ oīb⁹ eſt diſſuadēda iſta emptio
ratione dubietatis: ſꝫ tamē nolēti deſiſte-
re non eſt neganda abſolutio / nec aliq̄s
poſt factum cogēdus eſt reſtituere.

Caſus .xx.

Querit̄ vigeſimo. Utrum emēs
blada vel alios fruct⁹ tēpore
eorum vt poſtea carius vēdat
peccat? Ad hoc rñdet̄ ſm Ar-
chie. ꝛ Ray. ꝛ Guil. ꝙ hoc lu-
crum ex ſe eſt turp. xxiiij. q. iiij. Quicunq̧ F
ideo oportet ꝙ boneſtet̄ aliq̄ bono fine.
Si ergo q̄s hoc facit ad bonū cōitatis vt
Ioſeph. ſic eſt meritoriū / ſm Ray. Si vo
facit ad ꝓuiſionē ſuā nō vt vēdat / ꝛ tñ
poſtea vēdit ē licitū ſꝫ Guil. ꝛ Ray. ꝛ In-
no. ꝛ a fortiori ſi facit vt inde eleemoſy-
nā faciat / dūmō cōitas ꝑ cariſtiā nō le-
dat̄ / vt dicit Archie. Si vero vt negotia-

do lucret̃ vitam ſuaꝫ ⁊ ſuoꝝ:ſꝫ ſm Guil.
maxime ſi aliud negotiationis genus fa
cere neſcit ⁊ nõ hꝫ vñ ſuſtẽtet̃:dũmõ nõ
intẽdat cariſtiã. Si vo facit ex auaritia:
vt alij ꝯpellant̃ ab eo emere ⁊ ipſe vẽdat
ſuo modo:aut ſi intẽdat cariſtiã:eſt mortale
G ſm Guil. et tenet̃ reſtituere pauperibus
ſꝫ Ray. ⁊ xiiij.q.v.q habetis.ꝙ ſꝫ Guil.
eſt verꝫ de honeſtate:ſꝫ nõ de ꝑcepto. Cõ
cordat ꝓdictis.s.Tho.q.ij.ij.dicit ꝙ ſm
phm.j.Pol.lucrũ mercatoris de ſe ẽ tur-
pe.q2 ordinat̃ ad ſeruiẽdũ cupiditati:nõ
opꝫ ꝙ honeſto fine honeſtet̃.q eſt ꝓ ſer-
uitio ſui:vel eleemoſyna ad paupes:vel
opulẽtia cõitatis. Et ſubdit ꝙ bonꝰ mer
cator oẽs iſtos fines debet intẽdere.

¶ Elice concluſiones vt vis.

Caſus.xxj.

Querit̃ vigeſimo primo. Utruꝫ
liceat mercari? Ad hoc reſpõ
deo ſm Piſanum tit. emptio.
⁊ Petrũ de Anchara.in.ca.j.
de vſuris.li.vj. ⁊ Archi.iij.pt.
titu.vij. ⁊ ſanctũ Tho.ij.ij.q.lxxvij. ⁊ dico
ꝙ cuꝫ duplex ſit cõmutatio. Una.ſ.rei ad
rẽ vel rei ad pecuniã ordinata ad neceſſi
tatẽ vite. Et alia pecunie ad pecuniã:vel
rei ad pecuniã ordinata ad lucrum. Pri-
H ma pertinet ad economos et politicos
qui habẽt prouidere domui vel ciuitati.
Scda vo ad mercatores.vt patet.j.Pol.
Mercator igit̃ eſt q emit aut vẽdit vt in-
de lucret̃. Querere igit̃ vtruꝫ liceat mer-
cari:eſt querere vtrũ liceat emere vt ven-
datur cariꝰ. Et dico ꝙ clericis hoc nõ li-
cet:ſm.s.Tho. ⁊ diſt.lxxxviij. Fornicarij.
Laicis autem licet eo modo quo dicetur
in concluſionibus. ¶ Sed contra.quia
Chryſoſto.ſuper Matthe.dicit ꝙ nullus
debet eſſe mercator quia nullus merca-
tor poteſt deo placere di.lxxxviij.eijciẽs.
Unde Pſalm. Quoniam non cognoui
negotiationem. Solu. Dicit ſctũs Tho.
ꝙ iſta intelligunt̃ de his qui ibi ponunt
finem. Licituꝫ igitur eſt in aliquibus ca-
ſibus mercari.
I ¶ Cõcluſio. Prima. Lꝫ carius rẽ vẽdere
ꝙ ſit empta ſm Archi.qñ emit̃ i magna
quãtitate. ⁊ vẽdit̃ ad minutũ.q2 tales la-
borant diſcurrendo:exigendo:reuiden-
do:ſcribẽdo.⁊c. Et dignus eſt operariꝰ
mercede ſua.xij.q.ij. Quicunq ⁊ Lu.x.
¶ Secũda. Et ſcdo ſm Petrũ de Anch.
⁊.s.Tho.ſi res mutet̃ in ſe.vt equꝰ factꝰ
formoſior. Et tertio ſm eoſdẽ ſi mutetur
pretium ratione tẽporis. Et quarto ſm
eoſdeꝫ:ſi mutet̃ pretium ratione loci. Et K
quinto ſm ſctm̃ Tho.ratione periculi et
laboris in transferendo vel faciendo fie
ri aliquid ſed hoc reducit̃ ad predicta.
¶ Tertia. Nõ apparet clare ſꝫ Archie.
ꝙ ſit iuſtũ vt aliquis emat rem intẽtione
ſtatim reuẽdẽdi rẽ minutatã in eodẽ lo-
co ⁊ tempore. Imo dicit Nider.vij.prece
pto.cap.vlti.ꝙ talis eſſet a republica ex-
terminandus:quia nocet vtriſq eorum L
qui vellẽt economice commutare: Et vt
mihi videtur iſta ſunt vera de emẽte tali
intentione:ſecus ſi quis emat vt rẽ alias
reuendat tanq̃ retagliator ⁊ ſtatim oc-
currit ſibi ad vendendum. Iſte enim iaꝫ
fecit parteꝫ ſui laboris ratione cuius di-
ctum eſt ꝙ licet ei lucrari.
¶ Quarta. Talis q nõ emit vt ſtatim vẽ-
dat. ⁊ tñ ſtatim vendit:põt vẽdere ⁊ eme-
re:iuſto pretio:et tñ lucrari:quia iuſtum
pretium non conſiſtit in indiuiſibili.
¶ Quinta. Omnia predicta intelliguntur
concurrentibus conditionibus requiſi-
tis ad illas commutationes eſſe licitas:
que.ſ.ſunt vt vtraq pars ſit libera:non
coacta: ⁊ ꝙ res ſit vendibilis: ⁊ ꝙ ſint ſine
fraude in ſubſtantia vel quantitate vel
qualitate rei: ⁊ ꝙ cõmutantes habitualr̃
velint nulli iniuſte nocere:et ꝙ pretium
rei ſit equale: ⁊ ꝙ finis ſit honeſtus quo
ad mercatoriam commutationem.

Caſus.xxij.

Querit̃ vigeſimoſcdo. Sup-
poſito ꝙ vſura ſit pctm̃:q̃re
ſit pctm̃. Ad quod rñdeo ꝙ
ſicut docet experiẽtia ⁊ dicit
s.Th.ij.ij.q.lxxviij. ⁊.iij.qli-
be.q.vij.ar.ij. Res ſunt i duplici differen
tia. Nã q̃dã ſunt q ſuo vſu proprio totali M
ter conſummuntur vt nihil eorum rema
neat in ſeipſis vt panis ⁊ vinuꝫ:vel quo
ad vtentẽ:vt pecunia. Quedam vero nõ
conſummunt̃ totalr̃:vt domus ⁊ equus.
Et in primis quidẽ cuicũq conceditur rei
vſus:conceditur etiam rei ſubſtantia et
in illum transfert̃ dñium rei:non autem
in alijs. Unde ridiculum eſt dicere accõ-
moda mihi panẽ iſtuꝫ donec eo vtar:nõ
ſic autẽ de equo. Sicut igitur patꝫ ex ſan.
Tho.ij.ij.vbi.ſ.vſura ſumit̃ generalr̃:et
eſt ꝑtium qđ ſoluit̃ ꝓ vſu rei. ⁊ ſpecialiter
vt eſt peccatum ⁊ ſic vſura eſt ꝑtium qđ
A ſoluit̃ ꝓ vſu rei q vſu ꝓprio ex toto cõſu-
mitur. Et notanter dr̃ ꝑtium q2 qđ ſumit̃
ꝓ intereſſe damni emergẽtis:vel qđ gra
tis offert̃:nõ eſt vſura.q2 nec ꝑtiũ vſus.
Et ad hoc deducitur diffinitio Ray.cui
cõcordat Innocẽ.extra eodẽ.c.graui ſci-
licet. Uſura eſt lucrũ ex mutuo pacto de-
bitum vel exactũ. Nota ex mutuo ꝓprie
eñ illud ſolũ dicit̃ mutuũ qđ nõ põt con
cedi alteri ad vſum ſine tranſlatione do
minũ q2 ſm etymologiam vocabuli mu
tuũ dr̃ ex meo tuũ.q2.ſ.qđ eſt meũ fit tuuꝫ
tranſlato dñio.inſti.q.mo.re.ꝯtra.ob.§.
Mutui.cũ alijs cõcor. Large tñ ſumit̃ ali
qñ mutuum pro conceſſo. ⁊ ſic aliqñ licet
inde lucrari:vt quãdo cõcedit̃ liber vel
equus. Et ad idẽ redit diffinitio Godof.
dicẽtis. Eſt oẽ lucrũ ſorti accedens inten
B tione ꝑcedẽte vel pacto. ⁊ intellige inten
tione principali. Eſt igit̃ vſura pctm̃ non
ſolum ſm phm:ſed etiam ſm ſcripturaꝫ
vtriuſq teſtamẽti:ita ꝙ aſſerens contra
rium ptinaciter eſt hereticus:vt in cle.ex
graui. Et ratio eſt ſm.s.Tho.ij.ij.vbi.ſ.
q2 in his q vſu cõſumunt̃ in quibꝰ ꝯſiſtit
vſura non põt ſeorſum cõcedi vſus a re.
ſed cuicũq cõcedit̃ vſus:ꝯcedit̃ ſubſtan-
tia rei ꝑ dñiũ. Igitur ſi qs vellet ſeorſum
vẽdere vinum ⁊ vſum vini aut vendit qđ
non eſt:aut idẽ vendit̃ bis: ⁊ ſimili modo
iniuſtitiã cõmittit.q2 vult ibi pro mutuo
fieri duas recompẽſationes.ſ. capitalis
⁊ vſus rei. Põt etiam dici ꝙ rõ huius eſt.
q2 vendit̃ vſus rei aliene.i.rei cuiꝰ dñiũ
iam nõ eſt penes vendentẽ: ⁊ redit in idẽ
cuꝫ priori rõne. Sed cõtra:videt̃ ꝙ nõ ſit
peccatũ.q2 dr̃ Deut.xxiij. Non fenerabe-
ris fratri tuo:ſed alieno imo ꝑmittitur
in ꝑmiũ:eiuſdeꝫ.xxviij. Feneraberis gen
tibus multis: ⁊ ipſe a ne.⁊c. So. Fenera-
C ri alieno nõ fuit iudeis ꝯceſſum quaſi li-
ceret:ſm.s.Tho.ſꝫ permiſſum ad vitan-
dũ maius malũ:ne.ſ.acciperent vſuras
a fratribꝰ ſuis ꝓpter auaritiã cui erant
dediti. Cum vero dicit̃: feneraberis ⁊c.
ſumit̃ fenerari ꝓ mutuare:qđ eſt ſignum
abundantie que iudeis promittebatur.
Multũ alia argumẽta habes.ij.ij.vbi.ſ.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Uſura nũq̃ fuit licita:ſꝫ eſt ꝯ D
legẽ naturalẽ:moſaicã:euangelicã: ⁊ ca-
nonicã ⁊ dicere oppoſitũ eſt hereticum.
¶ Secunda. Omne lucrum accreſcens
ex mutuo interueniente pacto vel inten-
tione principali eſt vſura.
¶ Tertia. Lucrũ accreſcẽs mutuo ex bñ
uolẽtia gratis dantis etiam ſi interueniat
intentio ſecundario:non eſt vſura.
¶ Quarta. Lucrum accreſcens ex vſura
pncipali argenti mutuati non moneta
ri:nõ eſt vſura.nec ſimiliter ſi argentũ ſit
monetatũ ſed tñ ſignatum:ita ſcꝫ ꝙ ideꝫ
numero ſit reſtituendum:q2 tale argen-
tum vſu non conſumitur.
¶ Quinta. Qui mutuauit pacto vel pncĩ
pali intẽtiõe vt qs iret ad ſuã apothecã
eſt vſurarius ⁊ tenet̃ reſtituere nõ illi cui
mutuauit ſm Joã.de lig. ⁊ Joã.calđ.ſed
pauperibus tm̃ quantum eſtimatur ille
concurſus ad apothecam.
¶ Sexta. Qui mutuat granum vetus vt E
recipiat nouum principaliter intẽdẽs il-
lã meliorationẽ:eſt vſurarius:ſm Ray.
Goffr. ⁊ Hoſt. Secus ſi facit ne ſuum pe
reat: ⁊ alteri faciat gratiam.
¶ Septima. Dominus mutuãs ruſtico-
vt colat ſuã poſſeſſionem:eſt vſurarius:
ſi rõne mutui vult ſibi de aliquo reſpon
deri:nõ aliter ſm Greg.de Ari. ⁊ Laurẽ.
de rodol:q2 redimit ius ſuum.
¶ Octaua. Qui mutuat vt ſibi remutuet̃
ceſſante pacto:non peccat ſm aliquos.

¶ Caſus.xxiij.

Queritur vigeſimotertio.
Utrum vſurarius teneat̃
reſtituere q̃cquid acquirit
ex lucro vſurario? ¶ Ad
hoc reſpõdet ſanctꝰ Tho.
ij.ij.q.lxxviij. ⁊.iij.quodli.
q.vij.ar.ij.dicens.in his quorum vſus eſt F
ꝯſũptio:nõ tenet̃ homo niſi de eo qđ ac-
cepit:q2 fructus harũ rerum nõ depen-
det ex eis ſꝫ ex induſtria hũana:niſi dñs
illius rei fuerit dãnificatus.quia tenetur
⁊ ei recompenſare ſi quid amiſit de bo-
nis ſuis. Itẽ ſm aliquos q2 ſi iſte tenetur

reddere lucrum pecunie vſurarie: ille cui mutuauerat poſſet recipere lucrū ex ſua pecunia: ⁊ ſic vſura eſſet pctm̄. Cum ſctō G Tho. eſt Rich. Pe. de pal. ⁊ Jo. an. ⁊ Jo. calde. ⁊ Ray. ⁊ Guil. ⁊ piſa. Alij tn̄ aliter tenēt. Si aūt ſit res q̄ vſu nō conſumit: tenet etiā de fructib⁹ ſm oēs: q: fruct⁹ ſūt ipſius rei: ⁊ ipſa res eſt in dn̄io ſpoliati. Sed ꝯ. vr̄ ꝙ totū teneat reſtituere etiā in illis. Primo. Nā ſi radix ſana ⁊ rami. Ro. xj. ergo eadē rōne ſi radix infecta ⁊ rami. Si radix hui⁹ lucri fuit infecta. q: vſura ergo ⁊ oē acq̄ſitū ex ea. Sol. Non eſt ſile de radice ⁊ pecunia illa: q: radix non ſolū hꝫ rōnē materie vt pecunia q̄ eſt materia ſolū: ſꝫ etiā aliqualiter cauſe effectiue inq̄ntū miniſtrat nutrimentū. ſm. s. Tho. Scdō. Nā in. c cū tu. extra. de vſur. poſſeſſiones empte ex pecunia vſuraria mandant vendi: ⁊ precia reſtitui. Ergo eadē rōne ⁊ oē ex tali pecunia acquiſituꝫ. Solu. Nō mandant poſſeſſiōes reſtitui q: forte plus valebant q̄ vſure extorte: ſed ipſa p̄cia: q: ſcꝫ poſſeſſiones erāt quidā obligate ſpoliatis ſed nō erāt ſue ſed H vſurarioꝝ. Tertio. Non habet vſurari⁹ mai⁹ ius in re empta ex pecunia vſuraria q̄ in ipſa pecunia quā reddere tenet. ergo tenetur reddere rem emptam. So. Jmo plus iuris habet in illa re empta q: debet ei ꝓpter pecuniā ſicut ꝓpter cām inſtrumētalē: ſed ꝓpter ſuam induſtriaꝫ ſicut propter cauſam principalem.

¶ Cōcluſio. Prima hec eſt. Qui p vſurā aliquid lucratus eſt: cuius vſus eſt ipſa conſumptio: non tenetur de fructibus.

Secunda. Secus ſi ſit res cuius vſus ſit diſtinctus a re.

¶ Tertia. Tenetur tn̄ vſurarius ſpoliato de omni intereſſe damni emergentis dc quid ſit de damno lucri ceſſantis.

¶ Caſus. xxiiij.

Q Ueritur vigeſimoquarto? Utrum tabellio ſcieter cūficiēs inſtrumētū vſurarij cōtractus peccet mortal'r? Ad hoc aūt ſm Hoſtiē. et I Pe. ⁊ piſa. ⁊ Archie. ij. pte tita. ix. reſpondetur ꝙ ſic: quia eſt periurus: cum iurauerit ſe tales cōtractus nō recepturum. ⁊ conſequenter eſt infamis vj. q. j. infamis. ⁊ ca. q̄cūqꝫ. Et nota ex. s. Tho. ij. ij. q. xcviij. ꝙ periurus iuramēto aſſertorio non eſt infamis ipſo facto: ſed ſolū poſtq̄ eſt conuictus ⁊ ꝯtra eum lata K ſnia: ſed in permiſſorio eſt ipſo iure infamis qn̄ fuit ſolēniter factū. Et tale videtur eſſe iuramentū notarij. Un̄ credo qd̄ ſit infamis q̄ primū eſt notoriū: ⁊ conſequēter nō debet admitti ad teſtimoniuꝫ vt in dicto. c. quicūqꝫ. ⁊. xxij. q. v. paruuli etiā ſi de hoc egerit pniam: extra de teſtibus teſtimonium. Hec vltra pñt tales inſtrumēta cōficere ſm Hoſtiē. Jtem debet eis imponi grauis pnia. xxij. qō. v. Quicūqꝫ ſciens periurauerit. lx. dies in pane ⁊ aqua ieiunet: ⁊ ſeptem annis peniteat. Sꝫ q̄s pōt talē inſtituere vt cōficiat inſtrumenta? Dico quod nullus citra eū q̄ potuit eū inſtituere notarium: quia nō eſt nunc habilior ad illud officiū q̄ ante ſuā infidelitatē. Sꝫ nūquid tenetur reſtituere? Dico ꝙ nō tenet de pecunia quam L pro ope ſuo etiā illicito recepit lꝫ videatur ꝙ debeat pauperibus erogari. argu. xiiij. q. v. nō ſane. Utrū vero teneat reſtituere vſuras. Gerar. diſtinguit: quia ſi inſtrumentū ponit ꝯctū vſurarium ſub forma liciti ꝯct⁹: vt puta q: ſcit eſſe pignoratio ⁊ tn̄ dr ꝙ eſt vēditio aut ſcit ꝙ ſunt cētū ⁊ tn̄ dr ꝙ ſunt. xc. ita ꝙ iuſtificat contract⁹ iniuſt⁹ tenet: q: efficaciter cooperat. Et hoc niſi faceret in fauorē accipiētis mutuum: puta q: indiget: ⁊ ille aliter non vult mutuare. Tunc enim lꝫ peccet mortaliter: tn̄ nō tenet. arg. xxxiij. q. v. de occidēdis. Si autē inſtrumentū facit mētionē: de vſura nō tenet: q: non cooperat efficaciter: cū ille ſe poſſit in iudicio iuuare. Et hoc niſi in loco vbi eſſet ꝯſuetudo iniqua aut iniuſtū ſtatutum ꝙ p talia inſtrumēta cogerent debitores: q: tunc tenet. Sꝫ contra: q: multi ſunt tales. Eſt aūt incōueniēs ꝙ tot dānent. So. Licet ſit incōueniens: eſt tn̄ verū ſuppoſito qd̄ tot male viuant: ⁊ male moriantur.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Oīs talis ſcienter ſit cōficiēs M eſt periurus: ⁊ peccat mortaliter.

¶ Scd̄a. Oīs etiā talis eſt infamis: ſi ſit cōuictus aut etiā notorius: ⁊ ſuum teſtimoniū eſt inualidū etiā poſt penitentiaꝫ ⁊ grauiter eſt puniendus. ſ. ⁊c.

¶ Tertia. Talis nō pōt inſtrumenta cōficere: nec reſtitui: niſi per eum qui poſſit eum creare vel ſuperiorem.

¶ Quarta. Nō tenet reſtituere quod p A ſuo opere accepit: lꝫ videatur ꝙ ſit dandum pauperibus.

¶ Quinta. Tenetur autem de vſuris ſi vſurariū cōtractū iuſtificat: niſi faciat in fauorem ſpoliati.

¶ Sexta. Nō tenetur vero ſi vſurarium cōtractū ponit ſub ꝓpria forma niſi vbi p ei⁹ inſtrumentū nō poſſet ſe iuuare ratione conſuetudinis vel ſtatuti.

¶ Septima. Nō eſt mirū ꝙ multi dānentur q: multi non cauent a peccatis.

Caſus. xxv.

Q Ueritur vigeſimoq̄nto vtruꝫ cōmittat vſurā creditor q̄ adueniēte termino ſolutiōis nō vult ꝓrogare terminū: niſi data pecunia? Ad hoc rn̄det ſm Archie. ij. par. ti. j. ꝙ ſi hoc agit ſolū rōne tpis: nō p euitando damno: vſura eſt: extra de vſu. ꝯſuluit. Si āt hoc facit p euitādo dāno emergēte. ſ. ne oporteat eum B accipere ſub vſura: aut aliq̄d diſtrahere villi p̄cio nō eſt vſura ſꝫ eūdē q: ſꝫ Ray. nō dꝫ grauari ex ſeruitio impenſo. Et addit. Petr⁹ de ancha. ſup cle. ex graui. de ſepul. qd̄ idē eſt de dāno lucri ceſſantis: ſi pecuniā intēdebat exercere: ſec⁹ ſi ſeruaretur⁹ erat i arca: cui videt ꝯcordare. s. Tho. ij. ij. q. lxij. dū tn̄ nō exigat totum lucrū qd̄ erat futurū: ſed tantū quātū valet illud lucrū ſub dubio in quo eſt.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Nō eſt vſura ꝓlongare terminum exacta pecunia ad euitandū dānū emergēs vel etiā lucrū ceſſans: qn̄ ſuā pecuniā q̄s intendit exercere: lꝫ debeat cōputari periculum lucri.

¶ Scd̄a. Eſt aūt vſura ſi fiat rōe dilationis ſolum: aut ſi pecuniam nolebat quis C exercere.

Caſus. xxvj.

Q Ueritur. xxvj. Utrū ſit vſura in hoc cōtractu Petr⁹ de furno mutuat Henrico de puteo ad inſtantiā eius. cc. aureos quibus emere volebat merces aut poſſeſſiones hoc pacto ꝙ henricus reddat ei capitale ⁊ lucrū quod veroſimiliter erat factur⁹. Ad hoc autem reſpōdet Archie. ij. ti. j. c. j. ⁊ Piſa. tit. vſura primo Ray. Anto. de but. Hoſt. Jnno. Joā. an. Jo. de lig. Lauren. de rodol. ⁊. s. Tho. ij. ij. q. lxxviij. ⁊ oēs cōcedūt ꝙ lꝫ Petro accipere intereſſe damni emergentis D precipue. s. Tho. q: hoc non eſt vēdere vſum pecunie: ſꝫ vitare dānū. Jdeꝫ Ant. de bu. in. c. ſalubriter. extra de vſu. ⁊ Ray. Hoſtiē. ⁊ Jnno. Sed quantū ad intereſſe lucri ceſſantis eſt magnū dubiū quibuſdā. Nā. Jnn. extra de vſu. in. c. fin. dicit ꝙ eſt vſura. nec ſciret hoc excuſare. Et ideꝫ dicit Jo. an. ⁊ Jo. cal. Rō. iſtorū eſt: q: pararetur via ad fenus. Sed Hoſtiē. in eo. c. ſalubriter tenet oppoſitum: ⁊ idem Jo. de lig. ⁊ dn̄s Anto. de but. Rō iſtoruꝫ eſt: q: ceſſante oī fraude videtur ille martinus teneri petro p lucro quod veroſimiliter erat facturus. Sꝫ Laurē. de rodol. dicit qd̄ ante factū omnib⁹ ꝓhibendū eſt: ſed E poſt in foro conſcīe ſi non fuit fraus: nec accepit quis totū lucrū ſed deducit periculum non eſt cogendis talis reſtituere. Ego vo dico ꝙ cōtractus eſt licitus nec parat via ad fenus: niſi volentibus fenerari. quib⁹ etiā nō parat via ad fenus: ſꝫ palliū ad palliandū fenora. Sed nō opꝫ hac de cauſa tacere veritatē. Et hāc viaꝫ ſequunt tres p̄dicti Piſan⁹ Ray. ⁊ Guil. ⁊ Archie. q̄ lꝫ dicat hoc nō debere fieri: tn̄ i p̄dicto loco in. §. xxvj. vbi agit de domo ⁊c. dicit hoc eſſe licitū. s. Tho. aūt vr̄ eſſe cōtrarius: ſꝫ loq̄t qn̄ lucrū non eſt certū. Si quis tn̄ ſic facit extra caſum neceſſitatis p̄cib⁹ amici ſm Archi. ē vſurarius: q: cōuincit ꝙ poti⁹ vellet mutuare q̄ exponere pecuniā i mercātijs. Sꝫ hoc intellige i foro cōtētioſo: q: in foro ꝯſcie ſtatur intentioni quā ſe dicit habuiſſe.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Caſus non eſt dubius in damno emergente.

¶ Scd̄a. Similr̄ nō eſt dubiū poſt factū ꝙ nō eſt q̄s aged⁹ inuit⁹ reſtituere. Et ſi F q̄d acceperit p lucro ceſſante: q: plures ⁊ melioribus fundamētis hoc concedunt.

¶ Tertia. Ante factū aūt caſus eſt aliquibus dubi⁹ in lucro ceſſante: ⁊ ſecuri⁹ eſt

tenere ꝙ non lȝ ſed oppoſitū eſt verius.
¶ Quarta. Qui ſic facit extra neceſſitatē preſumit̄ vſurari⁹: ⁊ qui hoc facit libenter. i. q2 q̃tum eſt de ſe ⁊ pro ſua vtilitate manuali hoc q̄ illud eſt vere vſurarius. G

¶ Caſus. xxvij.

Querit̄ vigeſimoſeptimo Utrū ſit vſura debitore exiſtēte in mora recipere itereſſe. Adhoc dico qꝺ ſi itereſſe dāni emergētis applicat̄ nō tibi ſȝ tertio vt q2 debitor nō ſoluit tibi: opȝ te ſoluere vſuras alteri: ſic lȝ ſm oēs doctores: extra de vſuris. in. c. j. Silr̄ ſi applicat̄ tibi puta q2 opȝ te vēdere rem viliori ꝑtio: etiā licet ſm gloſſ. in cap. j. Conqueſtus. ⁊ notat. Innoc. in c. nauigāti. Imo etiam licet in lucro ceſſante: ſm Archie. Quod etiā ꝓbari pōt ex ſupra allegatis. Ut verbi gratia. Uendidi tibi predium: ⁊ non ſoluis in termino: ⁊ tamē fructus facis tuos poſſum elapſo termino exigere vſurā ꝓ fructibus: nō vt vſuram: ſed vt intereſſe: argumentum. xiiij. q. iiij. quoniam. Et eſt expreſſe textus. C. de vſuris. l. vſuras. Et ſi daret̄ mihi ipſa poſſeſſio in pignus: licite perciperem fructus: cū al's eſſet vſura. Utrū vero ante ipſum ſolutionis terminū poſſim accipere fructus? So. Petrus de ancha. ⁊ Bar. dicunt ꝙ ſic. dum modo qn̄ emptor ſoluit: tantū detur ſibi de poſſeſſione pro rata: quantum ſoluit de pretio: q2 non videtur equum ꝙ iſte fruct⁹ ⁊ pecunias habeat. Sed theologi vt dt Archieps: nō approbant hoc quia videtur illi fructus haberi ratione dilationis tēporis: quod ſapit vſurā. extra de vſu. in ciuitate. Poteſt tamē inquit fieri pactuȝ in penā: ⁊ nō in fraudē: ꝙ ſi infra certum terminum non ſoluerit fructus amittat. Ego dicerē ꝙ vēditor pōt percipere fruct⁹ qn̄ poſſeſſio eſt ſua: ⁊ nō al's ante moram. i. ante terminū ſolutionis niſi forte vēdidiſſet principal'r ad ſeruiendū amico qꝺ nō eſt in caſu. Igit̄ ſi venditio fiat nunc abſolute: ⁊ nūc det̄ mihi medietas ꝑtij. ſic ꝑcipio fruct⁹ reliquie medietatis percipio fructus rei non mee: ⁊ ſic intellige theologos. Si vero fiat venditio cōditionata. i. vt ſtatuatur quidē pretiū quo ego ſpondeo predium me vēditurū quando exhibebis pecuniaȝ: ſed non intelligat̄ facta actualis venditio niſi actu exhibeas pecuniā: ⁊ interim prediū ſtat periculo meo: ſic ꝙ ſi raperetur a flumine vel deterioraretur: damnū eſſet meū. Sic verū eſt dictū Bar. ⁊ legiſtarū. Aliud enim eſt vēdere nunc atq3 aliud nūc ſpōdere ⁊ obligare me vēditurū tali ꝑtio intra annuȝ q2 in primo caſu apud me nō ſtat dominium ſicut in ſecundo.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Quādo debitor eſt in mora: lȝ accipere intereſſe dāni emergentis: cuicunq3 applicetur intereſſe.
¶ Secunda. Idem etiam eſt de intereſſe lucri ceſſantis.
¶ Tertia. Si prediuȝ abſolute vendatur nō licet an̄ terminū ſolutiōis percipere fructus pro rata ꝑtij non ſoluti.
¶ Quarta. Si aūt vēdatur cōditionate: ſiue fiat ſponſio de venditione fienda in poſterū ꝓ rata pecunie nūerāde: ſec⁹ eſt. L
¶ Quinta. Poſt terminū aūt ſolutionis licet mihi accipere intereſſe ꝓ fructibus vel ipſos fructus ſi mihi dictum prediuȝ pigneri detur: qꝺ intellige ſi patior intereſſe ſaltem lucri ceſſantis.

¶ Caſus. xxviij.

Querit̄. xxviij. de iuſtitia hui⁹ ꝯtract⁹. Petr⁹ de furno mutuat Henrico de puteo aureos. c. accipiēs i pign⁹ domū valētē. c. ⁊. x. paciſcendo ꝙ ſi intra annū nō ſoluat Henric⁹ cedat debitū in cōmiſſum: ⁊ illa pigneratio vēditio fiat. Ad hoc dicitur ſm Archie. ꝙ iſte caſus includit illum quo pena poſita eſt in contractu. Ideo aduerte ꝙ ſi pena ponat̄ a iudice ad coercendā cōtumaciā debitoris: licite creditor illā pōt exigere. ar. xxiij diſt. q̃q̃. ff. de iudi. q autoritate. Idem ſentit Ray. ⁊ Hoſti. ⁊ Innoc. in c. ſuam. extra de pe. Silr̄ ſi apponat̄ de cōſenſu partiū: vt ſaltem metu pene ſoluat argumentū. extra de arbi. dilecti. Et concordat Hoſt. ⁊ Guil. ⁊ Inn. vbi ſupra excipitur aūt qn̄ a principio fuit intētio corrupta: q2 putabat ꝙ non poſſet ſoluere. In foro ꝯ ꝯtētioſo ſunt multe pſumptiones contra tales: de quib⁹ ego q in ꝯſciētia loquor nō curo. Eſt aūt etiā idē de pena legali: etiaȝ ſi ſit lex municipalis: ſicut alicubi ſtatutū eſt ꝙ tutor teneat̄ pupillo ad. v. ꝓ centū ſi nō exponat eius pecuniā in poſſeſſiōes. Tutor etiā ſi nihil lucretur tenet̄ ſm Archie. ad hāc penā q2 noie ſuo pecunia vſus eſt ad q̃ſtionē igit̄ diſtinguo. A Si eīn petr⁹ non computauit vſumfructū in ſortē ꝯtus nō tenet: ⁊ elapſo termino tenet̄ de domo et de vſufructu: q2 ꝯtus nō tenuit ſed fuit vſurarius ⁊ radice viciata ⁊c. j. q. j. vulnerato. Sec⁹ autē ſit computauit: q2 pena eſt conuentionalis. Hec oia Archie.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Licitum eſt [cōiter ⁊ regulariter] penam exigere poſitam a iudice ſine fraude ⁊ ſilr̄ cōuentionatam et legalem: etiam municipalem.
¶ Secūda. Qui mutuat ſuper domo vel alio pignore: ⁊ fructus computat in ſortem non peccat.
¶ Tertia. Et ſi ſic computando fiat pactum ꝙ intra annum ſi non redimatur debitum cadat in cōmiſſum: ſic ꝙ impigneratio iam ſit vēdito licite tenebit pignus creditor etiam ſi plus valeret. B
¶ Quarta. Si vero non computat dicto modo tenetur reſtituere pignus et fructus: quia contractus non tenuit.
¶ Quinta. Poterit tamen elapſo termino ſi dānificatur ex carētia ſue pecunie: petere ſuum intereſſe. Hec omnia ille.
¶ Sexta. Nō videtur honeſtū in oi euētu expetere penā: imo nec licitū qn̄ debitor ſine ſua culpa factus eſt impotēs ad ſoluenduȝ. Piſanus. Et intellige in foro conſcientie quicquid ſit ſm leges.

¶ Caſus. xxix.

Queritur. xxix. Utrum ſine vſura poſſit gener pro dote in poſterū numeranda recipere ad vi. ꝓ centū? Ad hoc rn̄det Archie. ij. par. ti. j. ca. vij. ⁊ Io. de C ligna. ⁊ Paulus ⁊ Laurē. de rodol. ⁊ Anto. de but. et multi alij. Pro quo nota ꝙ decretalis in. c. ſalubriter. extra de vſu. et lex. ff. de doli except. l. pater dicit. ꝙ gener ſuſtinens onera matrimonij: puta q2 nutrit vxorem: non tenetur computare fructus poſſeſſionis obligare. Nam ꝓpter onera fructus dotis ſunt mariti. C. de iure dot. pro oneribus. Sed an liceat etiam aliqꝺ recipere ex pecunia ꝓmiſſa. Ioan. And. in. d. c. dicit ꝙ non. Tū quia papa de hoc conſultus reſpondit ſoluȝ de poſſeſſione. D Tum quia pecunia de ſe non fructificat. Cum eo ſentit Ioan. de ligna. ſed Paul⁹ de Leazar. tenet ꝙ licet: quia eque iſte vt ille ſuſtinet onus. Et papa idē reſpōdiſſet ſi fuiſſet interrogatus de pecunia. Dicit etiam ꝙ pecunia fructificat hominis īduſtria: ſicut ⁊ terra. Uel dic ꝙ licet pecunia non fructificet: tamē vxor manducat ⁊ veſtit: ⁊ hoc pater tenetur ſubleuare. Unde hoc non petitur vt fructus pecunie: ſed vt intereſſe. Cuȝ iſto videtur eſſe Ioā. calde. ⁊ Petrus de ancha. Ueritas autem eſt quam tenet Archie. ⁊ Lauren. de rodol. ⁊ Anto. de but. ⁊ Guil. ſecūdum quos dicitur: ꝙ ſi ſocer eſt in mora. i. poſt terminum ſtatutū ſoluende dotis: tunc licet eo modo quo dicetur in concluſionibus. Si autem non eſt in mora. i. ante dictum terminum: nō licet. Uerūtamē videtur mihi [licet alijs videatur aliter] ꝙ hoc intelligitur quando a principio non fuit conuentio ꝙ ante talem terminum aliquid recompenſaretur pro oneribus. ſecus vbi interueniſſet pactum: quia ſicut paciſcimur de dote licite: ita ⁊ de hac ſolutione: cum hoc ſcit paciſci de pretio expenſarum et non de fructu pecunie. Si vero non fiat pactum: preſumitur gener ſuſcepiſſe in ſe onus expenſarum vſq3 ad terminum ſolutionis. Unde ſi quid peteret: retorq̃retur in vſum fructum pecuniarum. Notādū tn̄ eſt ꝙ mulier relicta ſm Inno. et Hoſt. nō pōt ꝑcipere fructus poſſeſſionis impignorate pro dote reddenda: q2 non hȝ eam cauſam quā habebat maritus viuus. Et intellige qn̄ ipſa de hoc eſt cōtēta. Sec⁹ aūt ſȝ Archie. qn̄ illi quorū intereſt: non pn̄t aut nō volunt ſoluere.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Licitū eſt genero ꝓ oneribus mr̄imonij ꝑcipere fruct⁹ poſſeſſiōis impignorate ꝓ dote ſolū poſtq̃ ſocer eſt in mora. Et ſic intelligitur. ca. ſalubriter. Et intellige de deductis pactis a principio.

¶ Scḋa. Idē eſt etiā iudiciū de recipienda pecunia ad .vi. vel .v. pro cētū saltē qñ gener pecuniā dotis erat expoſiturus.

¶ Tertia. Añ terminū vero nō licite pcipiunt illi fructus aut illa pecunia. Et in-
B telligē tanq̄ꝫ pretiū vſus pecunie totalis: qꝛ ſecꝰ eſt ſi percipiantur ex iure pacti ſuper oneribus factis a principio.

¶ Quarta. Filij mariti eo tpe quo nō tenētur reſtituere dotē ſed alere relictam: nō hñt dictū priuilegiū ſm Jo. andree: ꝛ Jo. de ligna. Poſt Hoſtiē. qꝛ ſtatim pñt reddere poſſeſſionē mulieri: ꝛ conſequēter ſeipſos exonerare.

¶ Quinta. Ipſa etiam mulier tenetur tales fructus cōputare in ſortē: ſcḋm Hoſtien. ꝛ Inn. niſi quādo dotē habere nō poteſt. Sit ergo cauta vt poſſeſſionē nō accipiat pignoratā: ſꝫ faciat diſtrahi: vel accipiat inſolutum.

¶ Sexta. Iſta onera debēt eſſe certa: ſic ꝙ ſi ſunt vt decem ꝛ fructus vt duodecīꝫ tenetur gener de duobus: quia alias eſt contra equitatem.

Caſus .xxx.

H Queritur trigeſimo. vtrū vſura ſit vti pignore obligato. Ad hoc rñdet. s. Tho. ij. ij. q. lxxviij. ꝛ archiepi. ij. par. ti. j. ca. vij. et Piſanus et multi alij. Ideo aduerte vt dictum eſt ꝙ quedam res vſu ipſo conſumunt ꝛ quedam nō. Et iſta diſtinctio colligit iſti. de vſufr. ꝑ totū: ꝛ ibi veſtimēta ponunt in primo gñe: lꝫ oppoſitū habeatur. ff. eodē. ſꝫ ſi q̇d. Et q̇cq̇d ſit de cōcordātia gl. in inſti. tñ veſtimenta ſunt in ſcḋo gñe: qꝛ eis vtimur ſalua ſubſtantia: excepto ſi ſint eſtimata: qꝛ tunc tenēt vicem pecunie. Igitur ſcḋm p̄dictos: ſi res ſit cuius vſus menſuratur pecunia ſeorſum a re ſi ille vſus non cōputetur in ſortem in iuſtitia. Et ſi hoc fit de voluntate dñi: eſt vſura: cū ibi ſit mutuū: alꝰs eſt furtū. ff. de fur. l. pignore. Et hoc niſi pignꝰ
I ſit tuū et iniuſte detentū vt ptꝫ de poſſeſſione eccleſie. extra de vſuris. c. j. Eſt autem eadē ratio de poſſeſſione laici ſcḋm Jo. andree Hoſt. ꝛ Joā. de ligna. Secus autem ſi res vſu ſuo cōſumit. Et ſi q̄ras q̇d ſit circa hoc faciendū. Dico ꝙ ſubuenias ſi potes ſine lucro: ꝛ cum ſecuritate ſi vero non potes eme cū pacto de retro uendendo: qꝛ licitūꝫ eſt ſm Ray. ꝛ Piſa. ꝛ Hoſt. ꝛ Inno. in. c. ad nrām. ꝛ ſecundū multos doctores vt notat Ant. de bu. ex-
tra de vſuris. l. c. cū dioceſi. Et hoc ſi fuit K ſine fraude: que preſumitur ſi pretium ſit notabiliter modicū: aut ſi fiat cōditio ꝙ aliquid plus reddatur: aut ſi emptor conſueuit fenerari extra de pigno. illo vos.

¶ Sed ɔtra videt ꝙ liceat. Nam ſic mutuando fit quod vult charitas. ſol. Verū eſt quidem mutuādo: ſed nō depredādo vltra ſortem. Scḋo qꝛ ille voluntarie dat qḋ ſuum eſt. ſ. fructus. ſo. Dat volūtarie eo mō quo q̇s voluntarie p̄ijcit merces in mare ne ſubmergatur. Iſte enim vult dare. qꝛ alꝰs tu non dares. Tertio. Nam ibi eſt equitas iuſtitie: qꝛ vnus pignore vtitur vt alius pecunia. ſo. Imo non eſt equitas: ſed iniquitas: qꝛ vſus pignoris aliquid valet ſeorſum a pignore: nō aūt vſus pecunie. ¶ Elicie igit cōcluſiōes.

¶ Prima. Veſtimēta: iocalia: ꝛ oē quod vſu ſuo nō cōſumitur in totū habēt vſuꝫ diſtinctum a re: ꝛ conſequēter pro vſu ta- L
lium aliquid licite percipitur.

¶ Scḋa. Que ſuo vſu penitus cōſumuntur nō habēt vſum diſtinctū a re: nec pro vſu eorum licet aliquid accipere.

¶ Tertia. Qui vtitur pignore cuius vſus eſt cōſumptio: nō tenetur aliquē fructuꝫ computare in ſortem.

¶ Quarta. Secus ſi pignus vſu nō cōſumitur alias eſt vſura vel furtum.

¶ Quinta. Excipit qñ pignus eſt tuum: ꝛ vt videt ſi non eſt tuū: ſꝫ tñ creditor iniuſte tenet aliq̇d tuū qḋ habere non pōt.

¶ Sexta. Cōtractꝰ emptiōis cū pacto de retrouēdēdo eſt licitꝰ ſi recta intētiōe fiat vt. ſ. ꝙ emptor hēat itētionē emēdi: ꝛ fructꝰ oēs facit ſuos. de hoc tñ ifra diffuſiꝰ.

¶ Septima. Si aūt ibi ſit frāꝰ qꝛ. ſ. eſt pignoratio: quāuis inſtrumenta ſonent ꝙ ſit venditio: ſecus eſt.

Caſus .xxxi. M

Queritur .xxxi. vtrū emens prediū cum pacto retrouendēdi illud: ſi ſumma exhibita intra certum tp̄s reſtituat: poſſit inſtāte tali tēpore ꝑcipere fructus ex tali re empta. Videt em̄ ꝙ nō. Primo qꝛ Leui. xxv. dicit ꝙ tales fructus in tali caſu ſunt cōputandi in ſortē. Ait em̄ ibi dñs. Si attenuatus frater tuꝰ vendiderit poſſeſſiunculā ſuam: ꝛ voluerit ꝓximus eius poterit redimere. Et inde computabuntur fructus ex eo tēpore quo vēdidit: ꝛ qḋ reſiduū eſt reddet em-
A ptori. Scḋo qꝛ in tali cōtractu venditionis non trāſfert dñium in emptorē. ergo fructꝰ ꝑcipit rei non ſue: ꝛ ɔñr tenet reſtituere: Ptꝫ aūt antecedens. Primo: qꝛ talis venditor nō hꝫ liberā voluntatem vēdendi. Scḋo: qꝛ nulla venditio facta ſub cōditione eſt vera vēditio ſm iura. vt dꝛ ꝛ conſequenter predicta venditio deficit a ratione vere venditionis. Tertio principaliter: quia vt quidam referunt ſcḋm Hoſt. ꝛ Jo. and. in. c. ad noſtraꝫ extra de emp. ꝛ ven. talis contractus eſt inuentꝰ ab vſurarijs ad palliendum vſuras. ideo cauendus eſt. Quarto: qꝛ ſup iſto contractu varie ſentiant doctores et docti viri
B ergo eſt dubius: ꝛ ɔñr cauendus ꝛ via tutior eligenda iuxta notata per doctores in. c. in ciuitate. extra de vſuris. Eſt etiaꝫ ad hoc tex. extra de ſpō. l. c. iuuenis. Sed ɔtra qꝛ multi viri doctiſſimi ꝛ ſancti ɔſuluerūt i oppoſitū: ꝛ quotidie ɔſulūt: eo ꝙ hoc fiat in fauorē vēditoris ꝛ non emptoris Rñdeo. Pro intellectu dicēdo ſciēdū eſt. Primo ꝙ aliud eſt loqui de aliqua re ſm forū contētioſum in quo ſolū ex exterioribꝰ iudicatur ſm probata ꝛ allegata. Aliud loqui ſm forꝰ ɔſcie in quo iudicat ſm ea q̄ penitens fatet cui ꝓ ſe ꝛ ɔtra ſe credendū eſt: Multa ergo ſunt q̄ in foro ɔtētioſo ɔtractū iſtū redderēt iniuſtū: vt puta ſi talꝰ emens eſt aſſuetus vſuris et hmōi. q̄ ſm forum pnie nihil ad rē pertinerent. Sciendū eſt ſcḋo: ꝙ ea q̄ ad hunc contractū allegabunt infra: oīa ſunt dicta ad propoſitū explicite ꝛ formaliter nō aūt cauilloſe tracta ſciendum eſt. Tertio ꝙ quatuor modis fit iſte cōtractus vere
C ꝛ vno apparēter. Primo fit ſic Petrꝰ de furno emit ab Henrico de puteo fundū. b. valoris florenorum mille pretio eodeꝫ ꝙ iuſtū eſt. ꝛ eidē Henrico ſpōdet ſe reuēditurū intra certū tp̄s: puta. x. annos vel quoties ſumma fuerit oblata. Interim aūt ipſe petrꝰ ꝑcipit fructus ex fundo vel dat Henrico fundū p̄dictū ad affictū: ſm rōnē. vi. ꝑ cētū q̄ affictus iuſtus creditur a me nunc ſupponit. Scḋo fit ſic. Petrꝰ emit cū predicto pacto ꝛ medium ipſius. b. ꝓ indiuiſo florenis quingētis: ꝛ dat Hērico ad affictū ſm rōnē p̄dictam. Tertio
fit ſic. Petrꝰ cū p̄dicto pacto emit totum D
fundū. b. quingentis florenis: ꝛ dat Henrico ad affictū ſm rōnē predictam: ita tñ ꝙ in tali affictu nō ɔſyderat valor eſſūdi ſed quātitatis pretij: ita ꝙ quingēta reddunt ei triginta ꝛ nō plura. Et eſt idem ac ſi emeret directū dñiū fundi valentis quingenta: nō empto vtili qḋ tātūdeꝫ vꝫ. Quarto fit ſic. Henricus egens pecunia vēdit. lx. florenos auri Petro annui redditus ſup fundo. b. ꝛ oibus bonis ſuis: et p̄tiū cōpetens cōſtituit: puta mille florenorū auri: ita tñ ꝙ ſi intra certum tp̄s vel quotieſcunq̄ꝫ reddat ſumma predicta liberetur Henricus a tali affictu. Quinto fit apparenter ſic Petrus accipit funduꝫ b. in pignꝰ ꝓ mille florenis: ita tñ ꝙ ſi intra certum tp̄s ſumma non reddatur: im pignoratio ſit venditio. Quia ergo multis modis variatur caſus: iuxta ſingulos enucleandus eſt.

Caſus .xxxij.

Queritur igit. xxxij. vtrū primo modo licite fiat. Ad qḋ E
reſpōdēdo talē pono ɔcluſionē. In foro ɔſciētie ceſſante omni fraude ꝛ corrupta intentione ita ꝙ intentio emptoris ſit vere ꝛ realiter emendi et mallet emere abſolute q̄ꝫ aliter. Dico ꝙ caſus eſt licitus ꝛ eſt opus pietatis et emptor interim licite ꝑcipit oēs fructus. Et hoc probo rōne ſic. Naꝫ talis emptor ſine alicuius dāno iniuſto ſeruit proximo. Nec valet dicere ꝙ damnificat venditorem: quia accipit fructus ex fundo. Fundum em̄ dico tranſiuiſſe in dñiuꝫ emptoris ꝑ venditionē. Et ſi dicat ꝙ ibi non ſit vēditio. Dico ꝙ ſi abſit fraus: eſt vera vēditio: qꝛ cōditio de redimēdo nō tollit vēditionē: vt ptꝫ Leui. xxv. vbi dñs mādat ꝙ oīs terra ppl'i ſui vendatur ſub redemptionis ɔditione. Quod inde etiā pꝫ: qꝛ ſi rapiat fluuio aut ſubmergat terremo-

tu.aut effodiatur pro metallo vel lapide
aut quocūqȝ nō deteriorē:dānū aſcribi⸗
tur emptori:ſiue culpa ſit lata ſiue leuis
G ſiue nulla:quod nō eſſet niſi res eſſet ſua.
Probo ēt auctoritate. Nā hāc ſniaȝ meā
ſic vt expreſſi intellectum explicite ⁊ for⸗
maliter tenuerūt infraſcripti doctores ſa
cri ordinis minoꝝ.vt teſtaē frater Ber⸗
nardinꝰ de buſto ordinis eiuſdeȝ.ſ. Ale.
de ales.iiij.ꝑte ſumme ⁊ Monaldꝰ i ſum
ma.⁊.ſ.Berſ.i ſuis tractatibꝰ ꝯtractuū.
⁊ dictꝰ frater Bernar.i quodā ſuo ꝯſilio
⁊ frater angelꝰ de clauaē.in angelica.c.
de vſuris. Eādē tenuerunt de ordine pdi
catoꝝ Ray.⁊ Piſanꝰ ⁊ Archie.⁊ mul
ti alij imo oēs. Eādē etiā tenuit Hug.vt
refert archie.i.c.pleriqȝ.xiiij.qō.iij. ⁊ ſilr
aſtenē.Inno.Hoſt.⁊ dñs Ant de but.in
c.cōqueſtus.⁊ cōiter ibi oēs canoniſte:ſi⸗
cut theologi in.iiij.di.xv.⁊ legiſte in.l.ſi
fundū.⁊.l.ſi a te.C.de pactis inter emp.
⁊ vēdi. Sup dicto caſu vltimate ſcripſit
dñs Bartho.cepo.veroneuē.qui de hoc
fere vnū volumē ꝯfecit:⁊ tandē in meam
ſniam ⁊ ꝯcluſionē ſe reſoluit.vt ꝑȝ ſcđo
caſu ſuo col.ſ. Hāc etiā ſniam habes ex⸗
preſſe ⁊ formaliter traditā ſm iura ciui⸗
H lia vt ꝑȝ.C.vbi.ꝫ.in vtraqȝ lege predicta.
Silr eandē habes ſm canones vt ꝑȝ in
glo.ſup.c.Cōqueſtꝰ.extra de vſuris ⁊ ſup
cap.ad noſtram.extra de empto.⁊ vendi.
Nec obſtat tex.in.d.c.ad noſtram.qꝛ ibi
reprobatur contractus ratione doli.non
ratione pacti de retrouendendo vt ꝑȝ
intuenti. Et ſic ꝑȝ concluſio.

Caſus.xxxiij.

Q Ueritur.xxxiij.vtrum licite
fiat ſcđo modo. Ad qđ dico
ꝙ eſt idē iudiciū de primo
⁊ ſcđo modo:vt ex ſe patet.
Si tñ in vtroqȝ caſu ꝑtium
nō eſſet equū teneretur em⸗
ptor augere ꝑtiū nō tñ reſcinderet cōtra
ctus:niſi eſſet fraus vltra dimidium iuſti
pretij. Teneretur etiā ſm aliquos reſtitue⸗
I re fructus pceptos ꝓ rata diminutionis
ꝑtij:vt videē prima fronte. ſed tñ verius
eſt ꝙ nō:qꝛ ſi cōtractꝰ tenet res eſt ſua et
ꝯſir fructꝰ oēs. Uñ teneē ſolū de reſiduo
ꝑtij:⁊ de intereſſe ſi qđ paſſus eſt vendi⸗
tor rōne illius reſidui. Sed qꝛ in vtroqȝ
modo cōtractꝰ fit mentio de emphiteuſi
ſciendum eſt ꝙ quidā dicunt ꝙ licet pa⸗
ctū de retrouendendo ſolum non faciat
preſumptionem vſure:facit tñ ſimul cum
emphiteuſi:quia duo vincula magis li⸗ K
gant ꝗ̄ vnū tm̄:in aut. de cōſanguine.et
fratribꝰ vteri.§.fi.C.de edicto diui adri.
l.fi. Sed circa hoc pono duas concluſio⸗
nes. Prima. Licet tibi laico dare nouiter
fundū tuū ad affictū ad vitaȝ hoīs:⁊ ad
xx.⁊.xxx.annos.⁊ in perpetuū. Hec patēt
per ſpecu.titu.de locatione.⁊ Piſa.titu.
emphiteuſis.⁊ ex tex.inſti.de loca.⁊ con⸗
du.§.adeo.cū gloſ.ff.ſi ager vectigal.vel
emphi.l.j. Et ibi dicit Bal.⁊ Ange.ꝙ ꝓ⸗
prie ſola ꝑpetua dꝛ emphiten.ſcđa. Licet
tibi dare huic a quo taliter emis alioqui
eſſes de bono opere lapidandus.i.de ſer
uitio ꝙ ei exhibuiſti taliter emēdo. Hāc
etiam tenet frater bernardinus de Bu⸗
ſto. Ad motiuum dicitur ꝙ duo vincula
magis ligāt:ſuppoſito quod ligēt. Neu⸗
trum autem illorum ligat ſeu facit eſſe
vſuram verem conſcientia: ſiue faciant
ſuſpitionem ſiue non.

Caſus.xxxiiij.

Q Uerit.xxxiiij. Utrum licite
fiat tertio modo? Ad qđ di⸗
co ꝙ in hoc eſt magna dif⸗ L
ficultas:⁊ ſublimitas. Scien⸗
dū eſt igiē ꝓ fundamento:
ꝙ ſicut medietas vel alia pars alicuius
fundi pōt poſſideri ꝑ indiuiſum:ita ⁊ per
indiuiſum pōt emi:vt.ſ.emaē medietas.
b.fundi indeterminate. Et ſecūdo ꝙ hec
pars dupliciter emitur aut vendiē. Uno
mō abſolute.i.ſine reſpectu ⁊ colligatiōe
vel hypothecatione reſidue:ſic ꝙ poſſeſ⸗
ſor alterius pōt illa libere diſtrahere ⁊ re⸗
ſpectu eiꝰ eſt eque liber ſicut reſpectu ali⸗
cuius fundi qui totꝰ ſit ſuus. Alio modo
cū apothecatiōe reſidue ptis:ſicut ſi ema⸗
tur cū iſta lege ꝙ reſidua nō poſſit vēdi ſi⸗
ne licētia emptoris vel cum alia obliga⸗
tione: Et qñ emiē primo mō vocaē pars
abſoluta:qñ đo ſcđo vocaē pars colliga⸗ M
ta. Et tertio ſciendū eſt ꝙ pars dimidia.
b.colligata plꝰ vȝ medietate eiuſdē abſo
luta:qꝛ ſm ſe vȝ tm̄ ꝗ̄tum illa:⁊ vltra ꝗ̄
vȝ colligatio illa:qꝛ ipſa colligatio pecu⸗
nia meſuraē:cū poſſit vendi ⁊ emi. Eadē

rōne eadeȝ pars abſolute ſumpta vȝ mi
nus ſeipſa colligata. Ad caſum igitur rñ
deo:ꝙ tripliciter emptor intēdit emere.
ſ.aut totum.b.aut partem abſolutaȝ aut
A colligatā. Et tunc pono tres cōcluſiōes.
¶ Prima. Emere totū fundū minori pre
tio ꝗ̄ valeat ſi illa minoritas ſit vltra di⸗
midium iuſti pretij contractus eſt illici⸗
tus/⁊ ſecundum iura reſcindēdus vt di⸗
ctum eſt. Si vero non ſit vltra: eſt quidē
licitus cōtractus:ſed iniuſtitia eſt in pre
tio vt patet. Unde teneē emptor augere
pretium. Nec ſi pōt detur ad officiū ſm
rationem dati pretij et non valoris fun⸗
di tollitur: quin contractus ſit illicitus
vel pretium iniquum: quia poſterius
non variat prius.
¶ Scđa. Si aūt is qui diciē emere totuȝ
b.non intēdat emere totū.b.ſed vnā eius
partē abſolutam ꝑ indiuiſum: ⁊ eam det
ad affictum ſm proportionem totius.b.
nulla eſt iniuſtitia vt de ſe patet.
¶ Tertia. Si vero intendit emere partē
colligatā:⁊ locare ꝓ rata totius affictus
qđ eſt emere quaſi directum dñium ſine
vtili aut plus ſoluit ꝓ parte colligata ꝗ̄
B valeat abſoluta:aut nō. Si ſcđm eſt qui⸗
dem licitus cōtractꝰ emptiōis ⁊ locatio⸗
nis ſed iniuſtitia eſt in ꝑtio/qꝛ plus valet
pars colligata ꝗ̄ abſoluta. Et iſta maio⸗
ritas valoris eſt maior ⁊ minor ſm varie
tatem legum municipaliū ⁊ conſuetudi⸗
num. Nam eſt maxima vbi non ſolum
reliqua medietas diſtrahi nō poteſt:ſed
etiam efficitur emptoris ſi venditor non
ſoluit afficiū. Minor vero vbi per leges
municipales cauetur ne venditor nō ſol
uendo perdat de ſua parte fundi plus ꝗ̄
id qđ debet ſoluere ⁊ nō ſoluit. Ubiqȝ ve⸗
ro quanta ſit arbitrio boni viri.i. prudē⸗
tis ⁊ timorati diiudicabitur. Si vero pri⸗
mum:nulla erit iniuſtitia:dummodo pre
tij maioritas tāta ſit ꝗ̄tus valor colliga⸗
tionis. Eſt autem neceſſe ꝙ talis emptor
intendat emere totum aut partem abſo⸗
lutam aut colligatum/qꝛ inter iſta nō eſt
medium. Credo tamen ꝙ boni viri raro
C ſic contractabāt. Sed tamen iſta ſcripſi:
vt habeatur reſponſio ad maloꝝ ma⸗
litias ⁊ argutas cauillationes.

Caſus.xxxv.

Q Ueritur.xxxv. Utrū licite fiat
quarto modo ad quod dico
ꝙ iſtā qōnem pertractat In⸗
no.in.c.in ciuitate.⁊ multi
poſt eū:puta Lau.Hoſt.Jo⸗ D
an.And.⁊ quidā Guil. ⁊ Alex. lombar⸗
dus.⁊ Abbas Inn.ergo diſtinguit. Aut
enim talis annuus redditꝰ iam eſt inſti⸗
tutus ſup rebus mobilibꝰ vel immobili
bus aut nō. Si primū: ſm eū ⁊ oēs alios
canoniſtas cōtractus eſt licitus qꝛ eſt ve
ra venditio cū ibi ſit ꝑtiū ⁊ merces.i.an⸗
nuus redditus.C.de ſac.ſan.eccle.l.iube
mus. Si ſcđm: ſic dicit Inno. qđ ſm ali⸗
quos eſt illicitus/qꝛ ibi nō videē eſſe ve⸗
ra venditio cū merces nō ſit in rerū na⸗
tura. Emptio autē ⁊ venditio ſine re que
veneat intelligi non pōt.ff.de cōtrahen.
emp.l.nec emptio. Ideo ꝯſulit a talibus
abſtinēduȝ.ſȝ Jo.and.dicit ꝙ ꝯtractꝰ eſt
illicitus:⁊ vix videt qūo ſine fraude fieri
poſſit. ſed Guil. nō gloſſator raymundi
ſed alius ⁊ abbas ⁊ Alex.lombar.dicunt
cōtractū eſſe licitū Inno. dicit iſte Alex. E
ꝙ nullā videt cauſam dubitandi in hoc:
quia cum habeamꝰ tria.ſ.bona mobilia
⁊ bona immobilia : ⁊ ius in vtriſqȝ: hoc
tertiuȝ eſt ꝙ hic vendiē. Uñ Inno.in ſua
ratione aſſumit falſum.ſ. ꝙ ibi nō ſit res
que veneat/qꝛ eſt vtiqȝ.ſ. certus redditꝰ
⁊ ius exigendi illum. Et licet ſeu dato ꝙ
non eſſet illud ius ⁊ emptio non fiat ſine
re:fit tamē ſine re exiſtente/ſed futura.vt
cum emunē fructus ꝓuenturi ex agro :⁊
partus ancille vel pecudis.ff.de contra⸗
hen.emp.l.nec empti.⁊ iactꝰ retis.l.ſi ia⸗
ctum.ff.eo. Mihi videē ꝙ bene dicat iſte
Alex.lȝ archie.dicat ꝙ res non videē cla
ra. Nō eñ poſſum videre differentiā in⸗
ter affictū ⁊ cōſtitutū heri ⁊ cōſtitutū ho
die. Si eñ affictus cōſtitutꝰ: quē nō pōt
etiam nunc licite alius inſtitui ſicut tūc
ille licite inſtituebaē. Si vero illicite fuit
inſtitutꝰ quaſi res de ſe iniuſta:licite emi
non poſſet/qꝛ non firmaē tractu tpis:qđ
ab initio iure nō ſubſiſtit extra de regu.
iur.li.vj. Ideo rem habeo claram ſi affi⸗ F
ctus fiat ſup re immobili/qꝛ hoc eſt ven⸗
dere aliquā eius partem per indiuiſum:
Hoc igitur ſuppoſito nūquid licebit in
hoc facere pactum de retrouendēdo:ad

hoc dico ꝙ ſicut ex dictis ptz. ⁊ ex Ray-
mundo. ſi ſic emat̃ preciũ non eſt dubiũ
ꝙ lz. Sed ⁊ de predicto annuo reddítu
G idem eſt ſm predictum Hnil. imo vt ait
omnia hec vidẽtur expreſſa. ff. de condi.
adiec. in. l. ij. ⁊ in. l. vbi aũt. ⁊ ſi redimatur
non tenebit̃ emptor fructus cõputare in
ſortem. Sed contra. q2 aliquid accederet
ſorti. ergo eſſet vſura. ſol. Hic nulla eſt
ſors. i. mutuũ/ q2 ille pecunie quantũ erat
ex parte emptoris fuerũt vẽditori perpe-
tuo ⁊ irreuocabiliter tradite. Eſt autem
ſors. i. capitale/ ſed tali ſorti aliquid põt
accedere ſine vſura/ quia qñ inuenitur:
inde licite aliquid percipitur.

Caſus. xxxvj.

Queritur. xxxvj. Utrum licite
fiat q̃nto modo Ad qð dico
ꝙ nõ eſt dubiũ quin oẽs fru-
ctus inde ante terminũ reſti-
tutiõis recepti ſunt vſura vel
furtum/ q2 nõ accipiunt̃ ex re ꝓpria. ſ. ex
pignore. ff. de fur. l. ſi pigno. ſic igitur ptz
q̃ñ ſit licit9 caſus/ ⁊ q̃ñ nõ. Ad primã
ergo rationẽ principalez factã in oppoſi
H tuz dico dupľr. Primo: ꝙ id qð de ſe lici-
tum eſt põt ex lege principis illicitum fie
ri. Unde quedã ideo mala ſunt/ q2 prohi
bita/ vt edere carnes. vj. feria. Et ſic iſte
cõtractus de ſe illicitus: potuit ex dei de-
terminatione taliter limitari ꝙ emptor
non poſſet lucrari fructus: q2 deus vltra
hoc ꝙ eſt dñs oĩm ſpãliter tñ dominiũ
habuit illius terre quam populo ſuo va-
lida manu acquiſiuit. Nec tñ nos modo
tenemur illud ſtatutum ſeruare/ quia vt
ptz ex doctrina theologorũ maxime. s.
Tho. j. ij. qð. ciij. cum in lege veteri eſſent
tria genera preceptorũ. ſ. moraliũ ſeu na
turalium: cerimonialium ⁊ iudicialium.
prima ſemper durant ſicut et natura vt
nõ furtũ facies. Scðã vero vt immolare
agnum: ſunt prohibita poſt xp̃i paſſionẽ
diuulgatam: q2 p̃teſtaremur ea que ſunt
preterita: eſſe futura. Tertia vero ſerua-
ri poſſunt/ ſed nõ tenemur/ q2 mutatus
eſt ſtatus populi ad quã ordinabantur:
ſcðo. Dico qð ſicut habetur ibi ⁊ in mul-
tis alijs locis: dñs conſtituit quod illa
terra venderetur ſub redemptionis con
ditione/ ⁊ ſi nõ redimebatur. anno. l. re-
dibat ad venditorẽ libera. Quanto ergo
minus tp̃s reſtabat vſq3 ad annũ. l. tanto
vilius videbat̃/ ⁊ q̃to maius tãto cari9.
Unde poſſeſſio eadẽ vẽdita in anno p2io I
valens. l. aureos in anno ſequenti vale-
bat. xlix. ⁊ in ſequẽ. xlviij. ⁊ in ſequẽ. xlvij.
⁊ ſic de alijs. Et ita dñs iuſſit computari
fructus in ſortem: non q2 tantũ de pretio
minueret̃ quantum valebãt fructus/ ſed
q2 proportionabiliter tantum diminue-
batur de pretio quantũ ⁊ de tp̃e fructuũ
percipiendorũ. Et ꝙ iſte ſenſus ſit bonus
ſignũ eſt/ q2 poſito ꝙ illa terra redderet.
vj. pro centuz: quelibet poſſeſſio. in. xvij.
anno fuiſſet ex toto libera ſi fuiſſet valor
fructuũ cõputatus in ſortẽ/ ⁊ cõſequẽter
vẽditor in. xvij. anno libere ſine p̃tio eaz
potuiſſet rẽ habere: qð eſt falſum: q2 vſq3
ad. l. annũ erat emptoris. Ad ſcðm nego
antecedẽs. Ad primaz ꝓbationẽ dico ꝙ
aliq̃ñ talis vẽditor ſi poſſet habere pecu-
niam ſup pignore nollet vendere/ ſed q2
aliter facere non põt vult vẽdere qð ptz: K
q2 ſi nõ inueniat q̃ faciat pactũ de retro-
uendendo vendet̃ aliq̃ñ abſolute. ⁊ cõſtat
ꝙ tunc vellet vendere/ ⁊ tñ non haberet
magis voluntatem vendendi: q̃ñ vendit
abſolute q̃3 q̃ñ vendit cũ dicto pacto ſed
minus. Unde ſimpliciter vult vendere: lz
habeat velleitatem nõ vendẽdi. i. ſi poſ-
ſet vellet non vendere. ¶ Notãdum eſt
tamen quod etiã ſi venditor non intẽdit
vendere/ ſed fingit ⁊ decipit emptorem/
nihilominus tenet vẽditio ſi dicit ſe velle
vendere. alioqui etiã de vendẽte abſolu
te idẽ dici poſſet/ ⁊ cõſequẽter ſi poſt de-
cem annos diceret ſe intẽtionẽ vendẽdi
nõ habuiſſe/ ⁊ hoc ꝓbaret per teſtes vel
iureiurãdo vel ſi nõ probaret: tñ hoc cre
deret emptor teneret̃ in cõſciẽtia reſigna-
re rem emptã ⁊ fructus. qð dicere ſtultũ
eſt. Sufficit ergo ſi dicat ſe velle vẽdere.
Ad ſcðm autem dico ꝙ in venditiõe du
pliciter eſt cõditio. Uno modo vt intelli
gatur annexa ipſi vẽditiõi: quaſi ſcilicet
venditio ſit ſuſpẽſa vſq3 ad certum termi
num. Alio modo q2 eſt annexa rei vendi- M
te/ vt cum aliq̃d vẽditur cum tali vel tali
onere. Et primo quidẽ mõ non transfert̃
dñium niſi adueniente termino: ſz ſcðo
modo ſecus. Dicere vero ꝙ ſm iura vẽ-

ditio nõ poſſit fieri cõditionate: eſt igno
ranter loqui: q2 hoc nullibi habetur/ ſed
potius Leui. vbi. ſ. habet̃ oppoſitũ: q2 il-
A la terra vendebat̃ ſub cõditione redimẽ
di. ⁊ tñ tali cõditione nõ obſtante fruct9
erant emptoris. Et idẽ expreſſe habet̃ in-
ſti. de empt. ⁊ vẽdi. §. emptio. Ad tertium
dico: ꝙ illi nõ dicunt hũc contractũ vſu-
rarios inueniſſe/ ſz eo fuiſſe vſos. Et da-
to ꝙ ab eis eſſet inuẽtus: non ſequit̃ ꝙ ſit
vſurarius. Ad quartũ dico ꝙ nunq̃3 vidi
doctorem ſcribẽtem/ vel doctum dicẽtẽ
oppoſitum exſuia. Si autem aliqui im-
periti oppoſitũ dicunt nõ eſt curandum.

Caſus. xxxvij.

Queritur. xxxvij. Utrũ liceat
rem ſuã apud alium deten-
tã furtim ſurripere. Ad hoc
autem reſpõdet Archie. ij.
parte tit. j. ⁊ Petrus de pa-
lu. in. iiij. ⁊ Henri. ⁊ Piſa. ⁊ Aureo. in. iij.
quodli. q. xxj. ⁊ s. Tho. ij. ij. qð. lxv. Dico
ergo ꝙ aut res tua eſt detenta apud aliũ
iuſte: puta q2 eſt depoſita aut iniuſte. Si
primum nõ licet tibi ſm. s. Tho. q2 gra-
uas depoſitariũ ad reddendũ aut oſten-
dendum ſe innoxiũ. ff. depoſiti. vel con-
B tra. l. depoſitũ. ⁊. l. ſi hoiem. Et idem intel
lige ſi eſt accõmodata/ q2 is cui eſt accõ-
modatum aliquid tenet̃ de re amiſſa. ff.
commodati. vel contra. l. rem mihi. Et
ſiľr idẽ eſt de pignore. ff. de furtis. l. cũ q.
⁊. l. creditoris. §. idem ſcribit. Uñ teneris
releuare grauamẽ depoſitarij. ſm. s. Th.
Et idem intellige de alijs. Si vero ſcðm:
tunc accipiẽdo rem tuã aut aliquid equi
ualens ſm Archie. peccas. vt dicit ſanc.
Tho. quia miniſtras tibi iuſtitiam quo
cõtra. C. ne quis in ꝓpria cauſa. l. j. Non
tñ teneris reſtituere. Hec ſanc. Tho. ⁊ ſu
pradicti. Tamẽ ſm Archie. aliq̃ñ poteſt
hoc licere ⁊ tunc ſex requirũtur. Primo
qð non ſis dubius/ q2 exponeres te peri-
C culo furti. Argumentũ di. xxxiij. habuiſ-
ſe. Secundo ꝙ non poſſis rem tuam ha
bere in iudicio: quod ſm Petruz aureo.
tunc eſt quando non habes qui velit te-
ſtificari aut iudicis preſentiam. ⁊ ſecũdũ
Archie. quando non ſperas iuſtitiam.
Tertio ꝙ non ſit veroſimile ſequi ſcãda-
lum alijs: q2 nemo dz cum alterius iactu-
ra locupletari. extra de regu. iur. lib. vj.
Quarto ꝙ etiam non immineat tibi peri
culum fame ex hoc ꝙ ſciet̃: q2 qui fidens
conſcientie famaz ſuam negligit: nimis D
crudelis eſt. xij. q. j. nolo. Quinto ꝙ non
immineat periculuz proprie perſone/ q2
hoc eſſet tentare deũ. Argu. xxij. q. ij. que
ritur. Sexto ꝙ tua conſcientia ſit ſtabili-
ta: ſic ꝙ contra eam non facias.

¶ Elice igitur concluſiones.

¶ Prima. Qui furtiue accipit rem ſuam
iuſte detentam. ſ. quia eſt depoſita com-
modata vel pignori data: peccat ⁊ tene-
tur alium releuare.

¶ Scða. Qui vero accipit iniuſte detẽtã cũ
poſſit hr̃e in iudicio: peccat q̃dẽ ſibi mi-
niſtrãdo iuſtitiã: ſed nõ tenet̃ reſtituere.

¶ Tertia. Similiter peccat qui accipit ⁊
non eſt certus ꝙ ſit ſua: etiaz ſi in iudicio
non poſſet rehabere.

¶ Quarta. Qui vero accipit credẽs inde
ſcandalũ ſequi alijs peccat ſed nõ tenet̃
reſtituere niſi ratione ſcãdali: ⁊ idẽ eſt de
accipiẽte cum periculo proprie fame vel
perſone vel cõtra conſcientiam q2. ſ. pec E
cant ſed non tenentur reſtituere: niſi for-
te propter erroneam conſcientiam.

¶ Quinta. Qui aũt nõ põt hr̃e ĩ iudicio:
⁊ eſt cert9: nec credit ſcãdalũ ſequi alijs
nec ſue fame: nec ꝑſone ꝑiculũ: nec facit
contra cõſcientiã nõ peccat furtim ſurri-
piendo rem ſuã vel aliquid equiualens.

¶ Sexta. Adde ꝙ cum res poſſit quidez
per viam iudicij haberi: ſed res eſt modi
ca ⁊ expenſe fierẽt magne vel ſequerent̃
inimicitie ꝓpter parua: tũc etiam lz con-
curentibus alijs conditionibus/ q2 im-
poſſibile eſt qð eſt poſſibile cuz damno.

Caſus. xxxviij.

Queritur. xxxviij. Utrum quis
poſſit mortaľr peccare ſumen-
do furtiue rem paruã? Ad hoc
reſpõdet Piſanus. titu. furtũ.
⁊ Archie. ij. par. tit. j. c. de furto. ⁊ ſ. Tho.
ſ. ij. q. lxv. art. vj. ⁊ ex dictis eorum opor-
tet facere duplicẽ diſtinctionem. Prima
eſt ꝙ quidẽ ſic furant̃ minimũ ꝙ non ac
ciperent magnũ: quidã vero etiã magnuz
acciperent ſi poſſent. Et iſti mortaliter F
peccãt/ q2 nõ qð ablatũ eſt ſz mẽs furan-
tis attendit̃. xiiij. q. vj. ca. vl. ſi idẽ. s. Tho.

Scd̄a eſt ꝙ eoꝝ qui ita accipiūt parua ꝙ non acciperēt magna quidā accipiunt ꝯ voluntatē dn̄i/⁊ quidā non. Pōt em̄ eſſe
G ꝙ res minima erit multū chara poſſeſſori. Hāc innuit.s.Tho.ſ.ij.q.lxiij.art.vij. tertiū.⁊ expſſe ponit Piſanus. Et prim⁹ qdē peccat mortalr ſm iſtos: qđ intelligo. Primo qn̄ dn̄s notabiliter egrefert: ⁊ Scd̄o ſi preſumit hoc: ⁊ Tertio ſi potes aliter facere. ¶Sed ꝯtra qꝛ parum pro nihilo reputat: ex.ij. Phy. Sol. Qđ in ſe eſt paruū poſſibiliter eſt magnum dn̄o ⁊ ꝯſequēter q̄ hoc: accipit ſimpliciter magnū: qꝛ a volūtate dn̄i depēdet tota grauitas in furto: cum de ei⁹ voluntate oīa eius bona poſſunt accipi. Vel alr ⁊ redit in idē. Qđ eſt parum lȝ non variet iuſtitiam nec ſit cōtra eam: tn̄ pōt eſſe cōtra charitatem quam notabiliter offendit.

¶Elice igitur concluſiones.

¶Prima. Omnes fures damnabuntur niſi peniteant ⁊ reſtituant qꝛ furtum de ſe eſt mortale.

H ¶Scd̄a. Quicūq ꝯcupiſcit alienū iniuſte: ſimiliter qꝛ hoc eſt contra legem dei.

¶Tertia. Qui paruū accipit: qꝛ nō poteſt accipere magnū ⁊ ſilr qꝛ de⁹ reſpicit cor.

¶Quarta. Qui parum accipit quod nō acciperet magnum: ⁊ ſic accipiendo contriſtat dominum notabiliter ⁊ ſcienter ⁊ ſine vrgente neceſſitate peccat mortaliter/⁊ tenetur reſtituere.

¶Quinta. Si vero contriſtat modicum multum ſed ignoranter: aut cum magna neceſſitate arbitrio boni viri: nō peccat mortaliter/quia eo caſu ille deberet velle tibi de re parua ſeruire.

☞ Caſus.xxxix.

Queritur.xxxix. Vtꝝ ſit furtū non reſtituere inuenta? Ad qđ reſpōdeo ſm.s.Tho.ſ.ij.q.lxv. ⁊ Petrū de palude in.iiij. ⁊ Archie. ſm quos diſtinguendum eſt. Si enim res inuenire nunq̄ fuerunt ab aliquo poſſeſſe/vt aues aut fere vel lapilli littore maris inuenti: ſm omnes occupanti cōcedūtur.
I Si vero fuerūt poſſeſſe quidē/ſed ab antiquo vt theſauri de quibus nō extat memoria cui⁹ fuerint: eadē rō eſt: excepto ꝙ ſm Petrū leges ſtatuerūt medietatē ptinere ad dn̄m agri in quo inuenit qđ ſm eundem intelligitur: qn̄ inuenitur non dedita opa ⁊ in agro alieno. De conſuetudine aūt vbicūq inueniatur eſt principis. K Sed ego credo ꝙ iſta ꝯſuetudo nō ligat ſaltē in cōſciētia: qꝛ nō eſt introducta per modū legis ſed violētie. Nec fuit vnq̄ approbata morib⁹ vtentiū niſi violenter. Eſt etiā cōtra iura canonice q̄ bona incerta voluit eē pauperū ſi talia ſunt reſtituēda. ⁊ ſi nō ſunt reſtituēda: eſt contra iura ciuilia/⁊ videtur contra naturalem equitatē. Si autē fuerint poſſeſſe de propinquo. ⁊ ſunt derelicte: ſunt occupātis ſm.s.Tho. ⁊ Guil. Nota tn̄ ꝙ proiecta in mare ad alleuiandum nauem ſm Archie. nō ſunt derelicta vn̄ illa teneris reſtituere. C. de ſtatutis. ⁊ conſue.l.j. Si aūt nō ſint derelicte ⁊ accipis aīo retinēdi tibi/vt puta burſam inuētam: peccas mortalr dicēte Hier. Sciat hoc viciū eē ſile rapine ſi inuenta nō reddiderit.xiiij.q.v. Multi. Et Aug. eadē.q. Si qđ inueniſti ⁊ nō reſtituiſti rapuiſti. L Intelliget tn̄ ꝙ ē rapia large. Nā pprie ē furtū. ff. de fur. l.falſus iō ſȝ Archie. talis dȝ facere prio pconizare in ecclia: ⁊ ſi nō inuenit dn̄m. ad arbitriū epi vel penitētiarij vel ſacerdotis reſtituat vel retineat ſi eſt pauper.

¶Elice igitur concluſiones.

¶Prima. Res inuenta ⁊ nunq̄ poſſeſſa eſt occupantis.

¶Secunda. Res poſſeſſa ab antiquo: tota eſt occupantis ſi inuenit eam in proprio fundo vel in alieno data opera: eſt tamen media domini fundi ſi inuenitur in alieno non data opera.

¶Tertia. Cōſuetudo aūt in oppoſitū ꝙ ſi pncipis nō ligat in ꝯſcia: niſi vbi pbabiliter pſumeret fuiſſe anteceſſorū eius.

¶Quarta. Res poſſeſſa de propinquo ⁊ relicta eſt occupantis.

¶Quinta. Proiecta in mare non ſunt derelicta ⁊c.

¶Sexta. Res de ppinquo poſſeſſa ⁊ nō derelicta: neceſſario eſt reſtituēda ſi pōt inueniri dn̄s: alr danda eſt pauperib⁹ vel retinenda ſm arbitrium vt ſupra.

¶Septima. Pctm̄ mortale eſt nolle reſtituere ſic inuēta: ⁊ deſyderare ſe inuenire cum tali intentione non reſtituendi. M

☞ Caſus.xl.

Queritur.xl. vtrum liceat dare pecuniam mercatori vel artifici vt lucrū inde factum ſit comune? Ad hoc rn̄det.s.Tho.ij.ſ.q.lxviij. ⁊ archie.ij. parte titu.j. ⁊ Piſa.ti. ſocietas. ⁊ multi alij. Et p dicti dicunt licitū eſſe ꝯtractū: dūmō capitale ſtet piculo dātis. Dicit tn̄ Godef.
A ⁊ Jo.calde. ⁊ Azo. ꝙ opȝ periculū ſpectare ad vtrunq ſed non eſt neceſſariū niſi de bn̄ eſſe: lȝ ſit licitū nō obſtāte ꝙ poſſibiliter vna pars capitalis nō perdat: qꝛ de ea nullū lucrum percipit: ſm aliquos imo ex parte dātis eſt magis licit⁹ quāto magis ſtat periculo ſuo. ¶Notandū tn̄ ꝙ cū duob⁹ modis ꝯtract⁹ aliqs vitiet. ſ. qꝛ eſt ibi vſura: ⁊ qꝛ eſt iniuſtitia: dū.ſ. vna pars nimis grauat: et ſi nō ſit ibi vſura. ad hoc ꝙ nō ſit ibi vſura ſufficit capitale ſtare piculo dātis: vt ptȝ itelligēti diffinitionē vſure: ſȝ ad ſcd̄ȝ ꝙ opȝ neutra pars grauet: qđ ſȝ iudiciū boni viri iudicabit. Et de hoc iudicio meo dȝ intelligi dictū illoꝝ triū. Iſte tn̄ ꝯtract⁹ trib⁹ modis variat: ⁊ aliqn̄ ex circumſtantia illicitus eſt.
B Primo em̄ ſit ſic. Do tibi cētū aureos: hoc pacto ꝙ apud henricū centū ꝯſimiles lucrent aut perdāt. Et ſic ſm Archiepiſ. et multos doctores eſt dubius ⁊ ſapit vſuram. Tū qꝛ eſt inuent⁹ in fraudem vſurarū ⁊ ſub pallio ſocietatis lateat mutuum cum ſpe lucri. Tum qꝛ iſta pecunia nō eſt data per modū depoſiti: qꝛ Hēricus cui dat eſſet pmiādus: nō tu. Nec per modū ſocietatis: qꝛ in pacto eſſet ꝙ deberet fideliter expendi in mercātijs: ergo eſt data p modū mutui. Cōcordat Innoc. de vſuris.c.ſi. ⁊ Jo.And. ibidē. Scd̄o ſic Petr⁹ de ſarno conducit Hēricū de puteo ad opera ſue artis.i. ad ſuendū in veſtibus pretio florenoꝝ.l. qđ iuſtū credit: cū hoc pacto: ꝙ ſi ipſe henric⁹ in exercitio talis artis ponet centū de ſuis recipiat plus q̄ l.i.lx. Et tunc dico ꝙ ſi illa cētū ſubſtant periculo henrici: ita ꝙ perdēte magiſtro etiā pdat p rata ⁊ magiſtro nō lucrante
C ipſe non lucret: ſed in fine anni accipiet tm̄.l. eſt licitus. ſm Archie. vt notat glo. xiiij.q.j. plerīq. ff. p ſocio.l. verū. qꝛ eſt ſocietas. Si aūt eā ponit p modū mutui eſt vſura. Tertio ſit bona fide ſic vt pecunia mea apud te lucret cū periculo meo: ita ꝙ tu induſtriā ⁊ ego pecuniā pono: ⁊ diuidim⁹ ſm ꝙ conuenimus. Et ſic eſt licitus ſm cōmunem opinionem doctoꝝ.

¶Elice igitur concluſiones.

¶Prima. Item contractus primo modo eſt vſura palliata.

¶Scd̄a. Sed ſcd̄o mō eſt licita ſocietas ſi data pecunia ſtet periculo datoris: ⁊ lucrum ac dānum ſit incertum: alias eſt vſura ceſſantibus his.

¶Tertia. Tertio mō licet: dummodo pecunia ſtet periculo dantis.

☞ Caſus.xlj.

Querit.xlj. Vtrum ludus alee ſit mortale. Ad hoc dico ꝙ ſȝ Archie. ⁊ Piſa. ⁊ Guil. ludus alee eſt ludus q̄ innititur fortune: vt ludus taxillorum: ⁊ ſcd̄ȝ aliquos et chartarū: qꝛ principaliter innitit fortune q̄ pl⁹ ibi vȝ q̄ experiētia. Ludi ergo qui non fortune ſed robori vt certare haſta vel dexteritati: vt ludus pile aut ingenio vt ludus ſchacoꝝ innitūtur ſunt liciti ſm docto. ⁊. ff. de aleatoribus. l.ij. etiā clericis ſm. Lau. quo ad ludum ſchacoꝝ. Sed omnis ludus fortune: niſi fiat p recreatione vt dicetur eſt prohibitus. vt. C. de religioſis ⁊ ſumpti. funerū: E
et de alee luſu in conſtitutione greca in qua etiā phibet inſpectio talium. Vnde inſpectores ⁊ particeps in alea ⁊ taxillis: ſemper peccant ſm. Monal. ſaltem venialr: maxime ſi ſint clerici in aut. de ſanctis epiſ. §. interdicimus. ⁊ extra de vita ⁊ hone. cle. in.c. clerici. Hoc autem intelligo quando ludus illicite exercet. Vtrū vero peccēt mortaliter inſpectores quando ludus exercetur cum peccato mortali: dicit roſella quod non oportet eum q̄ delectatur de eo quod eſt mortale: non de ſe ſed ex intentione vel eccleſie conſtitutione peccare mortaliter vt ille qui in- F
ſpicit torneamentum: ſecus ſi ſit mortale ⁊ e ſe. quod ego verum ſuſpicor quando tali diſpliceet in tali re id quod eſt peccatum. ita quod ſimpliciter nollet talia fieri licet uppoſito ꝙ fieri habeāt velit paſcere oculū de ipſa re q̄ in ſe mala nō eſt. Eſt aūt lud⁹ alee mortale ſm Ray. qꝛ pro

eo deponit̃ cleric9: ⁊ laic9 excõicat̃: q̃d ꝑ veniali nõ fit. Et hoc nõ itelligit Archie. qñ lud9 ob recreationẽ ad aliquid modicũ ⁊ moderate: vt q̃d in cõuiuio veſcendi cã ponitur. ff. de aleatorib9. l. ff. ſʒ qñ
B eſt ad acq̃rendũ aliq̃d notabile ꝑ ludũ. Et idẽ innuit tex. in. c. ep̃s. di. xxxv. dũ dicit deſeruiẽs: q2 in hoc notat̃ aſſiduitas q̃ nõ eſt niſi cũ ludus eſt ex auaritia. vñ ſm Guil. eſt mortale cum ducit̃ in ꝯſuetudinẽ: q̃ tñ ad hoc nihil facit. Intelligo aũt ꝙ ludus fit ex auaritia qñ quis non luderet niſi cũ ſpe lucrãdi/ ex ſolatio vero quando q̃s luderet etiam ſi neutram partem crederet lucraturã non obſtãte ꝙ appetat ⁊ ſperet lucrari. Rõ eſt. quia qñ aliqua duo ita ſe hñt ꝙ poſito vel remoto altero: alterũ ponit̃ vel remouet̃ ⁊ ecõuerſo: puta ludo ⁊ ſpe lucri: opʒ alterũ eſſe cãm alteri9. Sʒ ſi remota ſpe ſtat ludus: illa ſpes ne erat cã. Vñ non oĩs q̃ appetit lucrari ludit ꝓpter lucrum.
H ❡ Elice igitur concluſiones.
❡ Prima. Omnis ludus fortune eſt ꝓhibitus quo ad exerceri ex auaritia ſeu cauſa lucri principaliter vt ludus taxillorũ: ⁊ ſm aliquos chartarum.
❡ Secunda. Ludus fortune eſt licitus ſi fiat moderate ad recreationem circa aliquod modicum.
❡ Tertia. Lud9 induſtrie ⁊ ingenij eſt licitus etiam clericis [niſi rõne ſcãdali] vt ludus ſchacorũ: ⁊ intellige ad recreationẽ ⁊ ex rationabili cauſa.
❡ Quarta. Eſt autẽ mortale ſi ex auaritia exercetur circa notabile.
❡ Quita. Illicitũ eſt iſpicere hos ludos maxie clericis. qñ nõ fiũt cã recreatiõis.
❡ Sexta. Taliũ autem inſpectores vel aliorum que nõ ſunt mala de ſe ſʒ q2 ab homine prohibita nõ peccãt mortaliter qñ ſimpliciter vellent talia non fieri: ratione peccati quod eis diſplicet.

Caſus. xlij.

Queritur. xlij. vtrũ liceat vendere ea quib9 in aliq̃b9 caſib9 nõ licet vti? Ad hoc
I autẽ reſpõdeo ꝑ vnam maximã ex. ij. ij. q̃one. clxix. ⁊ Piſan9 ti. negotiatio. ⁊ archiepi. q̃ eſt hec. Non debet vendere ea quibus homines bñ vti nõ poſſunt nec quibus vt plurimum male vtunt̃: nec q̃bus vtunt̃ bñ ⁊ male ſi probabiliter credit̃ ꝙ ad vſum malũ cõparetur. Deinde reſpõdeo per concluſiones quarum.
❡ Pria. Hec eſt ſm Arch. vẽditor alearũ taxillorũ ⁊ chartarũ/ nõ v̾ poſſe excuſari a mortali: q2 vt plurimũ his vtuntur
K hoĩes ad mortale ex auaritia. Vñ et ſm Guil. nõ eſt tutũ ex his viuere: q̃b9 freq̃ntius vtunt̃ homines ad mortale.
❡ Scd̃a. Tales ex ꝯſequẽti ſm eũdẽ nõ ſunt abſoluendi. de pe. di. v. c. falſas.
❡ Tertia. Vẽditores fucorũ ſm eundem poſſunt excuſari qñ non ſciunt nec credunt ꝙ his mulier ſit vſura ad malũ [q̃d tñ faciliter non eſt credendũ] q2 poſſunt bono fide aliqñ talibus vti vtentes.
❡ Quarta ſm Ray. mortale grauiſſimũ eſt vendere arma. ei quiſcitur emere ad malum vſum.
❡ Quinta. Et ſilr vendere [ſm eũdẽ] venena mortifera/ que nullo ſm Archiep. vſui ſunt apta. L
❡ Sexta. Lʒ vẽdere ſʒ Archie. ea q̃b9 q̃s pt bñ ⁊ male vti vt arma: dũmõ nõ ꝯſtet de malo vſu. Et itelligit̃ de ꝯſtãtia ꝓbabilis: ⁊ niſi vſus ſit vt plurimũ mal9 alr̃s eſſet repugnantia in dictis eius.
❡ Septima. Idem dicitur de veneni q̃ iuuant medicinas.

Caſus. xliij.

Querit̃. xliij. Vtrũ q̃ ꝑ ludũ lucrat̃ teneat̃ reſtituere vbi nõ viuit̃ legib9 ipialib9 Ad hoc ſoluit Archie. ij. pte. Piſ. Ray. Petr9 de pa. iiij. diſt. xv. ⁊ multi alij: ſʒ ſinglr̃. s. Tho. ij. ij. q. xxxij. ar. vij. Qui dr̃ ꝙ i trib9 caſib9 tenet̃ q̃s reſtituere ei a q̃ ẽ lucrat9 ꝑ ludũ. Prĩo qñ ille nõ potuit alienare. Et ſm Ray. tales ſũt furioſi ⁊ ꝓdigi. i. hi q̃b9 ratiõe ꝓdigalitatis dati ſũt tutores vt exponit Archie. ⁊ minores. xxv. annis maxime pupilli: ⁊ mẽte capti ⁊ ſurdi: ⁊ ceci ⁊ q̃ ꝑpetuo morbo la
M borant Quia enim tales rebus ſuis ſupereſſe. i. prouidere non poſſunt. dandi ſunt eis tutores vel curatores inſtitu. de curat. per totum. Item ſerui et filij non emancipati [niſi haberent peculium caſtrenſe vel quaſi] et clerici quo ad bona eccleſiaſtica que ſunt pauperum. xvj. q. j. quoniã et religioſi et vxores. Qui lucratur his tenetur eis ſm ſanctum Tho. Raymun. ⁊ Petrum et alios: niſi lucrum ſit aliquod modicum de quo p̃ſumitur ꝙ curator nõ curat. Secundo quãdo quis lucratur fraude: q2 hoc reputatur vt fur
A tum ſcd̃m ſanctũ Thomam. ⁊ Ray. arti. xiiij. q. v. non ſane. Tertio quando traxit alias non luſurum in principio vel medio ludi ſm Thom. ⁊ Ray. q̃ adducit ad hoc ca. nõ ſane. Et iſta ſunt dicta ſm ius diuinum ⁊ canonicum. Sed q̃d ſi ceſſantib9 his q̃ lucrat̃ cũ leges imperiales mãdent poſſe fieri repetitionem. ff. de aleato. l. finali. Dico ꝙ ſm aliquos vbi nõ viuit̃ legibus imperialibus vel vbi ſunt ꝑ cõſuetudinẽ abrogate: ipſe ⁊ ſtatuta municipalia ſi que ſint: de neceſſitate precepti ſunt paupib9 huiuſmodi lucra erogãda. Alij võ dicũt ꝙ ſolũ de cõſilio ne pateat via ludis. Iſta ẽ via Monaldi Aſcanij Angeli Archie. frãciſci zaba. Petri de pal. Ray. qui dicunt ꝙ cõſuetudo potuit dominium transferre in vincentem.
B Et Io. de Imol. qui iſta allegat ⁊ nõ reprobat. Videtur etiam eſſe via ſcti Tho. ⁊ Richar. qui nihil dicũt de paupib9 cũ tñ dicant ꝙ talis reſtituere non tenetur. Eſt etiã Io. And. ⁊ Io. calde. qui in. c. clerici. dicunt tutũ eſſe hec dari pauperib9: ſed non neceſſarium.
❡ Elice concluſiones.
❡ Prima. Qui lucrat̃ pedere non valẽti reſtituere tenet̃ eidem. i. ei vel habenti curam eius.
❡ Scd̃a. Similiter qui lucratur fraude.
❡ Tertia. Similr̃ qui traxit in principio ludi vel in medio non luſurum.
❡ Quarta. Ceſſantib9 his q̃ lucrat̃ vbi ꝯ hoc nulla lex viget: nõ tenet̃ reſtituere ꝓditori: imo nec paupibus: niſi de cõſilio.

Caſus. xliiij.

C Querit̃. xliiij. Vtrũ teneat̃ reſtituere q̃ aduerſus legẽ non abrogatam lucratur per ludum? Ad hoc dicit Petrus de pal. ꝙ vbi viuitur legibus impialibus vel municipalibus prohibentibus ludum ⁊ nõ abrogatis: q̃ lucratur ceſſantib9 his q̃ in ſupiori q̃ſtiũcula dicta ſunt. non tenet ei a quo lucrat9 eſt niſi ꝑ iudiciũ cõdẽnet̃: q2 iura nõ mandãt fieri reſtitutionẽ: ſed cõcedũt poſſe fieri repetitionẽ: ſʒ tenet̃ inq̃t pauperibus ſic ꝙ ſi pri9 dediſſet pauperibus: ⁊ deinde fiat repetitio: poteſt excipere corã iudice. Alij võ dicunt ꝙ tenet̃ ei: q2 iura prohibent ludũ ⁊ acquiſitionẽ ꝑ ipſum. ⁊ male fidei poſ- D
ſeſſor eſt qui contra legũ iura mercat̃. C. de agricolis ⁊ cẽſitis. l. quẽadmodum. Et hec eſt opinio glo. in. c. ep̃s di. xxv. ⁊ in. c. clerici. extra de vita ⁊ hone. cle. ⁊ azo. et Ray. ⁊ Piſa. ⁊. s. Tho. ij. ij. ⁊. iiij. di. xv. et Hoſti. q̃ dicit ꝙ fere oẽs doctores ſic ſentiunt addit tñ ſctũs Tho. ꝙ dʒ dare pauperibus qui lucratur ei qui traxit ad ludum: durante iure poſitiuo. q2 iſte nõ poteſt tenere nec ille meretur accipere.
❡ Elice concluſiones vt libet.

Caſus. xlv.

Queritur. xlv. Vtrũ liceat dare ruſtico pecora eſtimata hac lege ꝙ prius totum capitale recipiat̃: deinde reſiduũ diuidatur? Ad hoc dr̃ E
ꝙ ſi periculum ſtat ruſtico: eſt caſus illicitus ſm Piſa. ⁊ archie. Et ſic videtur loqui Ioã. de ligna. dicẽs abſolute: ꝙ non licet. Si vero ſtat domino ſ. periculum rei ⁊ fortune: ſic dicunt aliq̃ ꝙ lʒ. Et ſic videtur loqui Lauren. de rodulphis: qui abſolute reſpondet ꝙ licet. Ego aũt reſpondeo per has cõcluſiões.
❡ Prima. Si periculum pecorum eſt tradentis ea: in contractu non põt eſſe vſura. quod patet. Primo: q2 ibi non eſt mutuum. cũ non trãſferat̃ dñm. ❡ Scd̃o: q2 predicti doctores dicẽtes caſum illicitum abſolute: vt Piſa. ⁊ Guil. ⁊ archie. nõ dicunt ibi eſſe vſuram: ſed inequalitatem: quia ſcilicet ruſtic9 nimis grauatur. Eſt igitur ſocietas.
❡ Scd̃a. Vtrũ in tali cõtractu ſit in iuſtitia vel nõ regula gñalis dari non põt: q2 F
aliqua capita ſunt meliora: ⁊ alicubi magis fructificant: ⁊ facilius aluntur.
❡ Tertia. Vtrũ ibi ſit iniuſtitia iudicabitur arbitrio boni viri: quia ſciri non põt generaliter vt dictum eſt.
❡ Quarta. Lʒ vt in pluribus talis ꝯtctus ſit illicit9 ex hoc ꝙ nimis ruſtic9 grauatur

tur:tñ vbi iudicio boni viri ruſticus non
grauaretur eſſet licitus: q2 tūc non eſſet
vſurarius nec iniquus ſiue iniuſtus.

Caſus.xlvj.

Uerit.xlvj. Utrum liceat lo
care boues ꝑ annuo cenſu
G puta viginti ſtarijs grani?
Ad hoc dico ꝙ vt elicio ex
doctorib⁹ varijs: ꝯct⁹ iſte
eſt locatio.i.cōceſſio vſus
rei ꝓ ꝑcio: ⁊ ꝯſr eſt potēs bene ⁊ male
fieri. Pro fundamēto igit videamus de
natura locationis: de qua dico. Primo ſꝫ
Hoſt. ꝙ cōductor non tenet de dāno cui
obuiare nō potuit. ff. eodē. l. ſed de dam-
no ſimilr nec de fortuito. Tenetur autē
de dāno ex culpa ſua vel eorum quibus
vtitur: ⁊ in hoc cōtractu venit etiam cul-
pa leuis [ꝗuis aliqui cōtrariū dixerunt]
inſti. quib⁹ modis cōtrahitur obligatio.
§. vlti. Unde tenet auriga ſi curru contē-
dens voluit alios preterire: ⁊ vertēs cur
rum deſtruxit ſeruum conductum. De-
H buit eñ ſe temperare ⁊ diligentius ſe ha-
bere. ff. eod. l. ſi merces. §. ſi colūnā. Incū
bit autē ꝓbatio conductori nō locatori:
ſꝫm eundem Hoſti. ſicut armētarius ſꝫm
leges tenet probare ſe amiſiſſe res cū rui
na. Cum igit circa dictos boues triplex
ſit periculum. ſ. fortuite mortis: ⁊ incurie:
et deteriorationis. Ad caſum reſpondet
per infraſcriptas concluſiones.
¶ Prima. Si locator nō ſubit ꝑiculū for
tuitū vel deteriorationis vel neutrū: ſemꝑ
ꝯct⁹ eſt illicit⁹ ſꝫm Laurē. de Rod. ⁊ Io.
de ligna. ꝗ allegat. c. plerique. xiiij. q. iiij.
¶ Scda. Si dānū ⁊ lucrum melioratio-
nis vel deteriorationis ſit cōe locāti ⁊ cō-
ductori: ſed tñ dānū mortis ſit locantis:
licit⁹ eſt ſꝫm Laurē. de rodo. dūmō cōdu
ctor deductis expēſis boum lucret aliqd
vſq proueniat frumētū qđ ſoluit locatori.
I ¶ Tertia. Si aūt periculum mortis ſpe-
ctat ad vtrūque ſꝫm Guil. non licet: niſi lo-
cator habeat intentionem nihil accipiē-
di: ſed ſic paciſcatur ne cōductor minus
grauet animalia. Tunc enim inquit licet
dummodo non ſiat inſtrumentum. nam
tunc nō licet. q2 eſſet: [vt dicit] vſurarius
ex forma et ſcandalizatiuus: ⁊ ille poteſt
intentionem mutare vel mori: et heres
ratione inſtrumenti coget ⁊c.
¶ Quarta. Si autē omne ꝑiculū incurie
et fortune equaliter ſpectet ad vtrunque:
ſꝫm guil. forte poſſet tolerari. q2 cū3 peri-
culū fortune ſpectet ſolū ad locatorē3: in-
curie vo ſolū ad cōductorē ſit ꝗdā recō- K
penſatio ad vitādā litigia. Mihi vr ꝙ in
hoc cōtractu ⁊ ſimili nunꝗ eſt pctm̄. ob-
ſeruatis duobus. Primo ꝙ capitale ſtet
periculo rei ⁊ fortune pro exhibēte illud.
Scđo ꝙ neutra pars ſꝫm iudiciū boni vi-
ri nimis grauet: q2 ſtante primo non eſt
vſura: nec ſtāte ꝓmo ac ſcđo eſt iniuſtitia.

Caſus.xlvij.

Uerif.xlvij. Utrum aliquis te
neatur ſtatim reſtituere ſcili-
cet alienū? Ad hoc reſpōdet
Piſa. ti. reſtitutio ꝓmo. ⁊ ray.
⁊ archieps. ij. par. ti. ij. ⁊ Inn.
⁊ Ioā. an. ⁊ Archid. ⁊ fere oēs canoniſte
ſed ſingulariter ſan. Tho. ij. ij. q. lxij. arti.
vlti. dicens ꝙ ſic q2 ſicut contra iuſtitiā3
eſt re3 alienam auferre: ita ⁊ detinere: q2
impedit dñm ab vſu ſue rei. Manifeſtū
eſt autem ꝙ nulli licet ꝗūcūque modi- L
co tempore facere cōtra iuſtitiam: iuxta
illud Eccl. xxi. Quaſi a facie colubri ⁊c.
Propter iſtam aūt ratonē omnes cano
niſte cogunt ſic dicere. Sꝫ ꝯtra. Primo
quia iſtud preceptū eſt affirmatiuum ſcꝫ
reddere debita. ergo nō obligat ad ſem-
per. Sol. Dicit ſanctus Tho. quod inclu
dit negatiuū. ſ. noli alienū detinere. Se-
cūdo. Nā aliqñ homo nō pōt: ⁊ impoſſi
biliū nō eſt obligatio. extra de reg. iur. li.
vj. ſc. Dicit idem ꝙ ꝗ non poteſt non te-
netur ſtatim: ſed debet petere dilatione3
ꝑ ſe vel ꝑ aliū. Sed hic ſurgit magna dif-
ficultas: ſcꝫ quid habeat facere qui reſti-
tuere non pōt. Nā ſꝫm Ray. ⁊ Petrum ſi
reſtituenda ſunt incerta: debet petere di
lationem ab epō vel diſcreto confeſſore.
ſi vero debentur certe ꝑſone: debet pete-
re ab ipſa. Et ſi non obtineatur: ſunt opi
niones varie. Na3 vna dicit ꝙ d3 ſtatim
ſatiſfacere: aut cedere bonis etiā ſi opor- M
teret ipſum mendicare. et nihil ſibi de-
bet retinere niſi ea ſine ꝗbus moreretur
q2 ſemper eſt in mora. que ſemper auget
peccatu3. ff. de condi. fur. l. in re furtiua.
Iſta opinio eſt Richar. in. iiij. dicētis ꝙ

tali non licet retinere niſi neceſſaria na-
ture: q2 nō licet de alieno viuere cū ſecu-
lari honore. Eſt etiā opinio Alani. ⁊ Ar
chid. ſuper ca. ſi res. xiiij. q. vj. ⁊ Bernar.
⁊ Hoſtiē. ⁊ vt videt Inno. in. c. cū tu. ex-
A tra de vſur. ⁊ Ioānis dñici: ⁊ ray. ⁊ Guil.
Alia eſt Archiepi dicentis ꝙ ille qui ha
bet vltra neceſſitatē nature: nō tenet ce-
dere bonis ad vitanda dāna corporis ⁊
aie non obſtante eo qđ dicunt ꝑdicti do
ctores: q2 loquunt tanꝗ viā tutiorē con-
ſulētes: quā tñ nō tenemur ſemper acci-
pere. ſꝫ ſufficit eligere ſecurā ſꝫm. s. Tho.
Sufficit ergo inqt ꝙ ſe reſtringat non vi
uendo ita laute vel dotando ita ample ⁊
paulatim reddat. ⁊ ſic poterit abſolui ⁊
cōicare. non aūt qui poſſunt ⁊ procraſti-
nant. Mihi videt ꝙ ſic dicendum ſit. Cū
dicit ſan. Tho. ꝙ nō l3 retinere rem alie-
nam ꝯtra voluntatē dñi: intelligit ſi illa
voluntas ſit rōnabilis. Nam ſꝫm eundē
ſanctum Tho. poſſum gladiū furioſi de
poſitum ad tēpus retinere: cū tñ lex ſtri-
ctiſſime mādet depoſita reddi. C. depoſi
B ti. l. fina. Ideo egregie Scotus [⁊ ſꝫm Ar
chiepm rōnabiliter [notat aliquos caſus
in quibus aliquis non tenetur ſtatim re-
ſtituere ꝗ militant ſub hac maxima. N3
rem alterius detinere quando ipſe debe
ret velle ea3 retinere. Primus eſt. Si ſub
dita reſtitutio eſſet multū damnoſa cōi-
tati. Secundus ſi eſſet damnoſa ei cui ſit
vt ſi furioſo reddatur gladius. quo ſe vel
alium perimat. Tertius ſi ſe diffamaret
ob hoc. Sufficit eñ tunc habere volun-
tatē ꝗ̄citius poterit reſtituere. Quartus
qñ ſe multū damnificaret: ⁊ aliu3 parum
iuuaret. Quintus qñ eſt ꝗs impotēs. Dr̄
aūt ſꝫm doctores prime opinionis impo
tēs qñ h3 ſolū neceſſaria nature ſꝫm Ar-
chie. Autē dr̄ poſſe ꝗ pōt ſe reſtringendo
aliquantulū vt. s. ⁊ ꝯſr videt ſꝫm eūdē ⁊
impotēs ſit ꝗ ſe reſtrinxit quantum pati
C tur ſtatus ſuus ⁊ tñ cum hoc nō poteſt.
¶ Notandu3 tñ ꝙ primi loquunt de eo
ꝗ poteſt vel non poteſt abſolute. ſed Ar-
chie. non abſolute ſed cum decentia ſua.
Et iſte qui non poteſt cum decentia ſua:
non tenet niſi vt credo is cui debet eſſet
in tanta reſtrictione vt ipſe. Uidet enim
iniquum ꝙ ꝗs viuat cum honore ex re-
bus alicuius per quarum carentiam ve-
rus dominus viuit in decore vel in mino
ri honore.

¶ Elice concluſiones. D

¶ Prima quilibet ex obligatione iuſti-
tie tenet ſtatim aut reſtituere: aut petere
remiſſionem aut dilationem.
¶ Scda. Si nō poteſt obtinere dilatio-
nē ⁊ vult viā tutiorē eligere: ſꝫm aliquos
ſtatim reſtituat vel cedat bonis: etiam ſi
oporteret eū mēdicare: ⁊ nihil ſibi retine
re: niſi neceſſaria nature.
¶ Tertia Simpliciter tamen ⁊ abſolute
non eſt neceſſarium talem cedere bonis
ſed ſufficit ſi ſe reſtringat ꝗtum patitur
infimus gradus ſui ſtatus: niſi vbi is cui
debet: eſſet in eodem infimo gradu: quia
tūc abſolute tenetur deficere a ſtatu ſuo
vt aliquis in ſuo ꝯſeruetur per ſuas res
vſurpatas.
¶ Quarta. Quinque ſunt caſus in ꝗb⁹ ali
quis non tenetur ſtatim reſtituere. ſ. ⁊c.
¶ Quinta. Qui poſſunt reſtituere cū re-
ſtrictione ſua ⁊ ꝓcraſtinant: nec abſolui
nec communicare poſſunt.

¶ Caſus.xlviij.

Ueritur.xlviij. Utru3 reſtitu
tio ſemꝑ ſit faciēda ei a quo
ablatū eſt? Ad hoc reſpōdet E
Raymū. ⁊ Archieps. ij. parte
ti. ij. ⁊ Piſa. ⁊. s. Tho. ij. ij. qđ.
lxij. ſꝫm ꝗs omnes virtualiter concordā-
tes ſic dr̄. Tripliciter aliꝗs aliquā re3 te-
net. Primo q2 eſt ſua. Scđo q2 eſt aliena
iuſte tñ detēta puta q2 erat data pignori
vel accōmodata ⁊c. Tertio q2 eſt aliena
⁊ iniuſte detenta. Regulariter igitur re-
ſtitutio ſpoliatus faciēda eſt ſꝫm Ray. et
Piſa. ⁊. iij. q. j. reintegrāda. ⁊ fere ꝑ tota3
qōnem. ⁊ extra de reſt. ſpo. fere ꝑ totum.
Et intellige ſpoliatis iuſte poſſidētibus
ſeu detinētib⁹. Fallit aūt qñ iſte male ac-
cepit. ⁊ ille turpiter dedit vt p3 in ſimo-
nia. De hoc vid. ij. ij. q. xxxij. ar. vij. Quid
igit accipit a poſſidēte tertio mō: ſꝫm Ray. F
nō d3 reſtituere ei a quo abſtulit: ſ3 vero
dño vel ei cui eam prior fur ſurripuerit: ſi
eam iuſte tenebat. Qui vero aufert a pri-
mo: tenet reſtituere eide3. Similiter qui
a ſecundo: tenetur eidem nec debet da-
re primo. i. poſſidenti primo modo. q2 ſa

ceret iniuriã ſcdo.ff.d fur.l.is cui9. Sz
cõtra q2 aliqñ ille eſt mortu9 a q̃ res ſu
blata eſt ſolu. Dicit.s.Tho.ꝙ ſi mortu9
eſt tenet heredib9.ꝛ hoc ſm Ray.ꝑ ra
ta vniuſcuiuſqꝫ heredis niſi qñ aliqs eſt
G heres in aliqua parte determinata:puta
in centum ducatis preciſe:q2 talis nihil
debet habere:cũ nõ ſit heres:ſed legata
ri9. C.de here.inſti.l.quoties. Si autẽ is
cui debet fieri eſt incognit9:premiſſa di
ligẽtia:ſm.s.Tho.detur qd̃ reſtituẽduz
eſt ꝑ aia ei9. Nec refert vbicunqꝫ detur.
Licet em̃ dicat Inno.ꝛ Jo.and.ꝛ Jo.de
ligna.ꝙ debet erogari in loco in quo fur
tum eſt factũ:tñ Guil.ꝛ Hug.ꝛ fr Cla.et
Fede.de ſenis.ꝛ.s. Tho.ſentiunt ꝙ hoc
nõ eſt neceſſarium. Si autez eſt diſtans:
mittatur ei ſi cõmode poteſt:alioqui tu
to loco deponat ꝛ ei notificetur.

Elice igitur cõcluſiones.

Prima. Qui abſtulit rẽ a vo dño:tene
tur ei:ꝛ non excuſatur dando alteri.

Secunda. Qui abſtulit ab eo qui non
erat vere dominus:ſed tamen iuſte tene
bat rem:tenetur eidem.

H Tertia. Qui abſtulit ab eo qui iniuſte
rẽ alienã detinebat:non tenet nec dz re
ſtituere ei:ſed illi a quo primo iuſte poſſi
dẽte rapta eſt ſiue eſſet ver9 dñs ſiue nõ.

Quarta. Quãdo is qui ſpoliatus eſt:
mortuus eſt:tenetur raptor heredibus
pro rata ſed non legatarijs.

Quinta. Si autem eſt diſtans:debet ei
res mitti aut depoſitari ꝛc.

Sexta. Si autez eſt incognitus:debet
pro eius anima erogari pauperibus.

Caſus.xlix.

Querit.xlix. Utrũ ſit ſufficiens
iſta reſtitutio. Petrus de fur
no debet Hẽrico de puteo cẽ
tum aureos quos extorſit per
vſuras ꝛ ponit ſe in manibus
eius offerens ſe paratum omnia reſtitue
re:rogans tamen vt faciat cum eo miſeri
cordiam:ꝛ accipiat vnam partem alia re
miſſa. Ad hoc reſpondet. Archiepi.ij.
I parte tit.ij.ꝛ Piſa.tit.reſtitutio primo,et
Ray.ꝛ frater Egidi.in quodl. Hoſt. Fe
dericus de ſen. Joã.an. Laurẽ.de rodol.
ꝛ multi alij ꝛ diſtinguẽdũ eſt ſm mentez
oim q2 aut iſte eſt vere parat9 reſtituere.

aut nõ ſed credit ſe ꝑtio exiguo euadere
aliter non ita feciſſet. Equidẽ ſi non eſt
parat9:manifeſtum eſt ſm fratrẽ Egi.et
Piſa.ꝙ non eſt abſolutus a peccato. Sz
quid ſi Hẽricus remittat ei quinquagin K
ta nũqd erit abſolut9 debito a reſtituẽ
di: Ad hoc dico ꝙ quoad abſolutionez
ab hoc debito nihil differt vtrũ eſſet pa
ratus nec ne quia iſta abſolutio non de
pendet a voluntate vel diſpoſitione ſpo
liantis:ſed ſpoliati. Igit frater Gerard.
de ſenis:ordinis Ere.tenet ꝙ ſiue ſit pa
ratus ſiue non ſit nulla via mũdi poteſt
liberari niſi reſtituat:ꝛ ad hoc facit ſeptẽ
rõnes que nullius ſunt momẽti. Gloſſa
autẽ in regula Peccatũ dicit ꝙ eſt libe
ratus. Lauren. autẽ de rodol. in tractatu
de vſuris dicit ꝙ eſt liberatus ſi pecunia
erat parata nõ aliter. Quidã alij tradunt
ꝙ eſt liberat9 ſi pecunia erat parata ꝛ ſit
oblata. Jo. autem Andree in predicta re
gula dicit.ꝙ liberatus eſt ſolum ille qui
erat parat9 reddere. Ueritas iſta eſt quo
modocunqꝫ contentetur creditor:ille eſt L
liberatus q2 dicit. ff. qui.ſatiſ.cog.l.ſ.ꝙ
ſatiſfacit quicũqꝫ deſyderiũ implet credi
toris:et ſi nõ ſoluat. Et rõ eſt q2 remitte
re eſt donare:ideo creditor ſicut põt do
nare ſuum ita põt etiam remittere. Et eo
modo quo tenet aliqua donatio:tenet et
iſta remiſſio. Unde ſm Piſa.ꝛ fratrem
Egi.ꝛ Ray.ꝛ Archiepm ꝛ Fede.de ſenis
ꝛ Archiepiſcopuz in ca. Quãq̃.extra de
vſuris.ꝛ Hoſtiẽ.in ſum.iſte eſt liberatus
cõcurrẽtibus trib9. Primũ eſt ꝙ ad hoc
creditor non inducatur fraude:ſicut in
ducunt mercatores oſtẽdẽtes ſe fractos
ꝛ ſatiſfacere non poſſe cum poſſint. Et ſe
cundum nec vi. Et tertiuz ꝙ nec deſpe
ratione:puta quia cogitauit ſe nunqꝫ ali
quid habiturum. Et hoc tertium ego in
telligo quãdo iſta deſperatio cauſat ab
ipſo debitore indebite puta quia fingit
ſe nõ poſſe qd̃ poteſt:vel quia dicit ſe nõ
velle facere quod debet:ſiue fingat ſiue
nõ. Quãdo vero inducitur ex ipſa rõna M
bili conſyderatione creditoris eſt libera
tus etiam ſine tertio:imo hoc facit remiſ
ſionem eſſe magis volũtariam ꝛ magis
miſericordem:vt patet ſpeculantibus.

Elice igitur concluſiones.

Prima

Prima. Qui nõ eſt paratus reſtituere
ꝑ remiſſionẽ creditoris:nõ eſt abſolutus
a pctõ:nec abſolui põt niſi mutetur.

Scda. Siue aũt intẽdat reſtituere ſiue
nõ:eſt liberatus a debito reſtituendi ceſ
A ſante fraude ꝛ vi ꝛ deſperatione.

Tertia. Imo ꝛ ceſſante fraude ꝛ vi pci
ſe(etiam ſi adſit deſperatio) dũmõ ipẽ eã
indebite non cauſauerit.

Quarta. Qui anteꝗ̃ ſoluat vnam par
tem vult paciſci expreſſe vel virtualiter
de aliqua remittẽda:nõ eſt ſecur9 ſe eſſe
liberatũ:q2 creditor inducit ad deſperã
dũ indebite:vnde nec libere remittit:ſed
ne perdat totum ꝛc.

Caſus.l.

Querit.l. vtrũ aliq̃ teneantur
aliqd reſtituere qd̃ nõ acce
perũt. ad hoc rñdet Piſa.ꝛ
Archie.ꝛ Ray.ꝛ ſum.cõfe.
li.ij.ti.v.qõ.lxiij.ꝛ Petrus
de pal.iiij.diſt.xv.ꝛ Guil.et
Inno.ꝛ Hoſtiẽ.ꝛ.s.Th.ij.ij.q.lxij.ꝛ oẽs
concludũt ꝙ ſic:quia fautores furum te
nentur reſtituere.xj.q.iij.qui ꝯſentit. Qui
B autem teneantur.s.Tho. Inno.ꝛ Hoſti.
ꝛ Alanus.ꝛ Guil.ꝛ alij declarant ꝑ hos
verſus.ſ. Iuſſio cõſiliũ.cõſenſus.palpo.
recurſus. Participans. mutus.non ob
ſtans.non manifeſtãs. Expoſitio autem
eorũ ſm oẽs militat ſub hac maxima co
pulatina.ſ. Quicũqꝫ dedit cauſam ſine
qua nõ ſublationis aliene rei participã
do in crimine:vel nõ obuiando cũ tene
retur ex officio vel ex iudicio:tenet inſo
lidum ſicut ceteri participãtes tenentur
quantũ habuerũt. Et ſi is qui re habuit
reſtituit oẽs ſunt liberati:ſicut ſi ſaluat:
qui non habuit eidem tenent principa
les in dãdo. Sed vt elucidet maxia:de
claremus verſus ſm expoſitionẽ cõiter
omniũ predictorũ. Iuſſio.i.quilibet. pri
cipaliter tenet:ꝛ ſecundario qui accipit.
Et intellige idem ſi quis ratum habuit
quod ſuo nomine geſtum eſt:q2 ratiha
bitio cõparatur mãdato.extra de regu.
C iur.ratihabitio.li.vj. Conſiliũ.i.ex quo
ſecutum eſt damnũ:nõ aliter. Ad hoc re
ducitur cum quis dat cõſiliũ de collecta
in preiudiciũ eccleſiarũ ſine licentia pa
pe.extra de ſen.excom.non erit. Idẽ eſt

ſm Petrum de palu.de conſilio vſure.ꝛ
de aduocante dante malũ cõſilium etiaz
ex ignorantia. Idem eſt ſm Richard.de
conſilio nõ reſtituendi:vel qualitercũqꝫ
damnificandi:ſcienter vel ignorãtia craſ D
ſa. Argumentum de ſen.excom.c.nuper
in glo. Idem eſt ſm Duran.de conſtitu
toribus ꝛ cõſultoribus iniquorũ ſtatuto
rum in damnum alicuius. Idem etiam
eſt ſm Archie.de notarijs qui deſtruũt
vel occultãt inſtrumẽta vel teſtamenta
vnde ſequatur damnum q2 tenent inſoli
dum. Cõſenſus q̃ quidẽ ſi ſit ſine quo nõ
tenetur inſolidũ:alias autem ꝑ rata rei
rapte vel damni illati ita tamen ſm In
no.ꝛ Hoſtiẽ.ꝙ qui fuit ſtrenuior:ma
gis tenetur. Palpo.i.adulator:ad quod
ſm Archie. pertinet etiã ſi ſit deriſor ta
lis tenetur inſoliũ ſi ꝑda ſecuta eſt ex ſua
laude vel irriſiõe. Securſus.i.receptatio
latronũ vel rei rapte qui tenet inſolidũ
qñ iuuat ꝑ hoc furtũ:vel impedit reſtitu
tionẽ em̃ Pe. Sz itellige qñ ſine hoc nõ
fuiſſet factũ furtũ:aut fuiſſet facta reſtitu E
tio. Participãs.ſ in crimine aſſociando
Et ſi ſine eo nõ fuiſſet factũ:tenet inſoli
dum:ſed ſi fuiſſet factũ ꝛ tãtum factũ:te
net debito tãtũ. Iñ ſm Ray.qñ plres ſit
vadũt:ita ꝙ nõ iret vn9 ſine alio:qlibet
tenet inſolidum:alr ſecus. Argumentuz
ad hãc diſtinctionem extra de ſen.excõ.
c.inter alia. Mut9 ſcz q̃ videt fieri male
ciũ:ꝛ tacet. Hic ſi tenet ex officio obuia
re:tenet inſolidũ ſm Archie.nõ alr. Nõ
obſtãs.q̃ tenet inſolidũ qñ ex officio icũ
bit obſtare:q2 ſi hz miniſtrare iuſtitiam.
Nõ manifeſtãs.i.poſt factũ tenet inſoli
duz:ſi ſit officialis:nõ alr ſm Archie.niſi
ſi vocet in iudiciũ:q2 tũc tenet inſolidũ
mut9 ꝛ nõ obſtãs ꝛ nõ manifeſtãs:ſicut
officialis tenet in iudicio ꝛ extra. Argu
mẽtũ.xj.q.iij.qſquis.ſz intelligo qñ ſine
periculo perſone vel ſtatus põt obuiare.

Elice concluſiones.

Prima. Qñcũqꝫ vnus qui tenet princi
paliter:non vult reſtituere:reſtitutio in
cũbit ei qui tenet ſecundario:cui poſtea
tenet is qui principaliter tenebatur. F

Scda. Qui iubet tenet inſolidũ ꝛ prin
cipaliter:ꝛ q̃ exequit ſecũdario:qd̃ intel
ligo niſi res remãſerit penes exequentẽ.

¶ Tertia. Qui dedit cõſiliũ vel ↄ̃ſenſum
ſine quo nõ tenetur inſolidũ ſecũdario: exe
quens vero qui rem habuit ꝑncipaliter.
¶ Quarta. Adulator ſine quo non tenetur
ſecundario inſolidum: ſed principaliter
B exequens.
¶ Quinta. Receptator rei vel furis ſine
quo non tenetur inſolidum ſecundario:
ſed ſur principaliter.
¶ Sexta. Aſſocians ſine quo non tenetur
inſolidum ſecũdario quo ad partes que
ſocios contigerũt: ſed principaliter quo
ad ſuam vnuſquiſq; tenetur.
¶ Septima. Mutus ⁊ nõ obſtãs ⁊ non
manifeſtãs: ſi ſit officialis tenetur inſolidũ
ſecundario: alias non niſi ſit in iudicio.
¶ Octaua. Non tenetur officialis cum
periculo ſue perſone vel ſtatus ſeruare
alium indẽnem in perſona vel ſtatu.
¶ Nona. Quotiens is qui habuit rem re-
H ſtituit: oẽs ſimpliciter ſunt liberati.

☞ Caſus. lj.

Querit. lj. an ſit meli⁹ ieiu
nare annũtiationẽ i ſab-
bato ꝙ̃ ſexta feria: vel die
occurrentis vigilie? Ad
hoc dico ꝙ melius eſt in
ſexta feria: qđ probo au-
thoritate ſcti Uinc. Itez
rõnẽ. Nã vt pz. ij. ij. q. cxlvij. ar. iiij. ad. v.
quoddã eſt ieiuniũ luct⁹ ⁊ quoddã exul-
tatiõis. Hoc aũt ieiuniũ vr̃ eſſe mixtũ: q̃
cõiter q̃ hãc diẽ ieiunãt: ꝓpter duo ieiu-
nãt. ſ. ad ꝓmerendũ adiutoriũ v̾ginis in
ſuis oportunitatib⁹ ↄ̃tra ſua pctã ⁊ ad cõ
gaudẽdũ v̾gini: ⁊ cõgratulandũ deo pro
dignitate quẽ v̾gini ↄ̃tulit. Nõ eſt autem
aliqua dies in ſcriptura: in qua receperi
mus tot beneficia ⁊ nr̃i in qua habeam⁹
cauſam tanti gaudij vt iſta: vt patebit in
concluſiõibus: nec etiã in qua habeam⁹
cãm tãti doloris maxie ꝓpter xp̄i paſſio
nẽ. Uñ in ſola feria ſexta ſunt prohibite
carnes ſc̄m legẽ: ſicut ſabbato ſc̄m ↄ̃ſuetu-
dinẽ. extra de ieiunio. in. c. ↄ̃ſiliũ primum
I id qđ faciũt viri q̃ alijs ſũt in exẽplũ: ab
oĩb⁹ dz imitari. Sz oẽs religioſi ieiunãt
feria ſexta tãꝙ̃ id ſit ↄ̃ueniẽti⁹: imo anti-
quitus ſeruabat ac ſi fuiſſet de precepto
vt dicit Archi. Primũ iſta eſt dies cõmo
dior maſculis ⁊ feminab⁹: vt experiẽtia
docet ⁊ ſimul in ea honorat mr̃ ⁊ filius:
⁊ non eſt minoris meriti. Unde in quali-
bet domo nobili ⁊ ciuili deberet eẽ cõſue
tudo in hac die ieiunandi in memoriam
ſanguinis regis noſtri: ⁊ doloris btẽ ma K
tris eius: ⁊ in memoriã cõſolationis quã
ipſa habuit in apparitione ⁊ ſalutatiõe
Gabrielis: ⁊ conceptione verbi diuini q̃
omnia fuerũt facta ſexta feria. Sed con-
tra: q̃ videtur ꝙ in die occurrẽte. Nam
per totũ annũ illa dies cõputatur quaſi
vigilia: in qua debet ieiunari ꝓ feſto. So-
lu. dico ꝙ ieiunamus in vigilia ante fe-
ſtum vt in eo ſimus bene diſpoſiti. Unde
ſi feſtum nõ ſuccedat ratio non tenet ſz
poterit ieiunari in alia die ſanctiori. Se
cundo videtur ꝙ in ſabbato: q̃ illa dies
eſt dicata virgini. Solu. Iſta ratio eſt ꝓ
me: quia ex quo ſabbato eſt feſtum. feria
ſexta debet eſſe in vigilia: ⁊ conſequenter
in ea eſt ieiunãdũ. Tertio videtur ꝙ nul
la die quia ꝑ hoc ieiunium omittuntur
ieiunia de precepto. Sol. Illi qui ſic omit
tunt male faciunt. Uñ ſi nõ potes vtrũq; L
obſeruare: dimitte deuotionem tuam vt
obedias: q̃ beata virgo mauult te filio
aut eius vicario obedire: ꝙ̃ honorare eã
⁊ non obedire filio eius.

¶ Etice concluſiones.

¶ Prima non ſunt ſoluenda ieiunia de
precepto propter votiua.
¶ Scđa. Melius eſt annuntiatã ieiuna-
re feria ſexta ꝙ̃ alia die.
¶ Tertia. In feria. vj. habemus multas
cauſas letitie: quas oẽs ex locis autenti
cis collegi. Nã primo eſt factus Adaz ⁊
Eua ſc̄m ſcripturam ⁊ ſcđo Dauid occi-
dit goliaz: vt figura correſponderet figu
rato: ⁊ tertio decollat⁹ eſt baptiſta: ⁊ q̃r-
to decollatus eſt Paulus: ⁊ Petrus cru
cifixus ſecundum aliquos: ⁊ quinto de
collata eſt beata Caterina: ⁊ ſexto conce-
pta eſt beata virgo: ⁊ ſeptimo eſt nata: et
octauo eſt ab angelo ſalutata: ⁊ nono vi-
ſitauit Helizabeth: ⁊ decimo conceptus
eſt chriſtus: ⁊ vndecimo idẽ eſt natus: ⁊ M
duodecimo eſt circunciſus ſc̄m aliquos:
ſecundũ alios vero eſt natus ⁊ circunci-
ſus in dominica: quamuis etiam hoc ſit
doloroſum ex parte: ⁊ tredecimo beata
virgo aſſumpta eſt in celum.

¶ Quarta. In ea etiaz habemus multas
cauſas doloris: quia in ea Adã peccauit:
⁊ chriſtus ſalus ⁊ vita noſtra eſt potatus
felle mortu⁹ ⁊ ſepult⁹: cui⁹ mors doloro-
ſe recolitur: q̃ eſt pro peccatis occiſus.

☞ Caſus. lij.

A Querit. lij. vtrũ beata virgo
ſit poſt mortẽ aſſumpta ſta
tim i corꝑe: ⁊ in aĩa. Ad qđ
dico ꝙ hic. hoc dubium lz
ꝑtractet aliq̃liter i ſermo-
ne. Cogitis me tñ illud nõ
determinare: ⁊ ſi alteri partiũ videatur fa-
uere vt ibi pz. Sz Aug. illud determinat: et
dñs Alber. ſup Miſſus eſt. ⁊ ſctũs Tho.
iiij. di. xliij. q. j. art. iij. q. iij. ⁊. iij. q. xxvij. ⁊. q.
lxxxiij. ꝓ quo ſciẽdũ eſt ꝙ fuit mortua ſi-
ne dolore: qđ ꝓbat Albertus. q̃ Joãnes
rõne integritatis ſine dolore deceſſit. er-
go a fortiori ⁊ virgo. Scđo: q̃ ſz aliquos
dolor paſſionis fuit ei martyriũ: poſt qđ
non remanet dolor mortis. Tertio: quia
Moyſes rõne cõtẽplatiõis ⁊ eleuatiõis
nõ ſenſit defectũ famis quadraginta die
B bus. g nec v̾go tũc ſenſit dolorẽ: q̃ eleua
batur a corꝑe actu ⁊ ſc̄m ſubſtantiaz. Eſt
autez mortua ex amore vt idẽ ꝓbat: quia
charitas abſtrahit a corpore ad chriſtũ:
ergo tantũ poteſt intendi ꝙ ſeparet ani-
mam. Secũdo/ q̃ amor poteſt inducere
languorẽ: ergo ⁊ mortẽ. Hec ille. Qui in-
tendit probabiliter arguere ꝙ ſic accide
rit in ea in qua amor naturalis reſpectu
xp̄i ⁊ gratuitus fuit inteñſiſſim⁹: ⁊ plus ꝙ̃
in angelis quo ad gratuitũ. Unde ſicut
amor leuabat corp⁹ ſancti Thome a ter-
ra/ ita leuauit aĩam Marie a corꝑe/ ⁊ eſt
in celo in corpore/ ⁊ in anima/ vt probat
idem teſtimonio vnius pape. ſ. Gregorij
q̃ qđ ille dixit i collecta. Nec tñ mortis
nexib⁹ ⁊c. nõ põt intelligi niſi de incine-
ratiõe: ⁊ duoꝝ epõꝝ. ſ. Auguſtini et Dio-
nyſij de di. no. ca. iiij. in text. ⁊ gl. ſimul bti
intellectis/ ⁊ vni⁹ abbatis. i. Bernardi.
Et idẽ tenet. s. Thom. vbi. ſ. Uñ ipſa re-
C ſurgẽs nõ eſt mortua. Sec⁹ aũt ẽ vt dicit
ſctũs Thom. iij. q. liij. de his q̃ ante xp̄m
ſurrexerunt aut eo preſente in carne/ aut
eo mortuo in eius paſſione. De his tñ vl
timis hiero. eſt dubi⁹. ſed Aug. dt ꝙ ſunt
mortui cui⁹ ratiões efficaciores ſunt. Si
tñ nõ ſunt mortui/ ſurrexerũt poſt xp̄m/
q̃ eſt ꝓmogenitus mortuorũ. i. primus q̃
ſurrexit ad vitam immortalem.
¶ Sed contra/ q̃ Hier. hec nõ vult aſſe
rere. ergo nõ ſunt v̾a. So. Dicit Alber. ꝙ
Hiero. tanꝙ̃ interpres biblie noluit aſſe
rere quod in ea expreſſum nõ inuenit/ ex D
quo nõ ſeq̃tur ꝙ nõ ſint iſta v̾a ⁊ ꝓbabi-
li ratione ponẽda. Scđo/ q̃ etiam Aug.
idem non audet aſſerere. Nã dicit. Uera
de eius aſſumptione ſententia hec eſt/ vt
aſſumpta ſit ſiue in corꝑe ſiue extra cor-
pus neſcio/ deus ſcit. So. Licet illud ne-
ſciuerit/ tñ credidit firmiter ⁊ rationabi-
liter opinabatur. Tertio. Oẽs peccauim⁹
in Adam/ ergo ⁊ patimur penam pecca
ti ei⁹ que eſt incineratio iuxta illud Ge-
neſ. iij. Puluis es ⁊c. So. Negatur ↄ̃ña.
Licet enim deus non inferat penaz ſine
culpa/ tñ aliq̃n miſericorditer a pena de
bita abſoluit/ ſaltem in parte.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Joannes eſt mortuus ſine do
lore ⁊ ſc̄m. s. Tho. et Augu. viuit in celo. E
¶ Secũda. Beata virgo eſt mortua ſine
dolore ⁊ ex amore.
¶ Tertia. Btã v̾go eſt in celo viua/ ipſa
⁊ ſuus filius naturalis Jeſus/ ⁊ adoptiu⁹
Joannes.
¶ Quarta. Reſurrexit aũt ſtatim. i. ante
incineratiõnẽ/ añ quã reſurrectionem li-
cet anima eius fuerit beata forte tñ celuz
nõ aſcẽdit vt poſt aſcẽderet corꝑe glioſa
ſed tñ hoc non eſt certum.
¶ Quinta. Oẽs q̃ hactenus ſurrexerũt/
iterũ deceſſerũt: exceptis tribus [ꝙ̃tuz ex
ſcriptura ⁊ dictis ſanctoꝝ haberi poteſt]
ſcz beata virgine: et filio eius naturali: et
adoptiuo.

☞ Caſus. liij.

Querit. liij. Utrũ btã v̾go in
vita ↄ̃fiteretur ⁊ cui? Ad hoc
dicitur ſc̄m Albe. ſup miſſus
eſt ꝙ beata virgo ſuſcepit F
omnia ſacramenta q̃ erãt
omnibus maſculis ⁊ femi
nis cõmunia. Primo ad ſui humilitatẽ.
Scđo: ne ſcãdalizaret ignorãtes ſuã ſan-
ctificationẽ. Tertio vt obediret deo. Q̃rto
vt ↄ̃futaret hereſim eoꝝ q̃ dixerũt eã fuiſ
ſe angelũ. Suſcepit igitur baptiſmum ⁊ ab

eo accepit characterem et augmentum gratie ac meritoꝝ. Nec tamen fit feſtum de eo vt de purificatione: qꝛ non fuit pu-blicum ſicut illa. Et ſimiliter cõfirmatio-
G nem: ⁊ ab ea habuit alium characterem: ⁊ augmentum vt ſupra. Et credo ꝙ chri-ſtus eam confirmauit ⁊ baptizauit ſicut ſm ſanctũ Tho. confirmauit apoſtolos. Et ab eucharistia memoriam paſſionis: augmentum gratie actualem deuotionẽ: ⁊ ſolatium de abſentia corporali filij. A matrimonio ſm Alber. habuit fidẽ ⁊ ſa-cramentum .i. figuram vnionis verbi ad naturam humanã: ⁊ etiam augmentum vt ſupra. Ab extrema vnctione habuit ſi-gnum perfecte victorie ⁊ future glorie: et loco remiſſiõis venialiũ: remiſſionẽ do loris mortis ſm Alber. Ordines non ha buit: vt ꝑ humilitatem cõformaret alijs mulieribꝰ: q excludãtur propter tria ab ordinũ ſuſceptione ſm Alber. ſ. indigni-tatem ſexus: fragilitatẽ peccãdi: ⁊ incon
H gruitatez regiminis. A ſacramento pnie habuit augmẽtum gratie. Et ſm Alber. ſua cõfeſſio non erat peccatoꝝ: ſed reco gnitio beneficioꝝ dei: ⁊ ſue incongruita-tis ad magnitudinẽ eoꝝ. Credo tamẽ ꝙ ſcꝫ cum habitus voluntatis noſtre poſſint nos latere: ſm. s. Tho. lꝫ non habitus in tellectus ſm Ariſto. Neſciebat ſe eſſe ita deo gratã ꝓpter humilitatẽ. vñ miraba tur in ſalutatione angelica: quia ſm ſctm̃ Tho. vere humili nihil tam inſolitũ: ꝙ̃ ſua exultatio. Et ꝯſequẽter confitebatur de venialibus cõditionaliter: puta dicen do: ſi in tali ope vel tali deliquiſſez ꝑ in-cautelam vel negligẽtiaz vel alio modo: dico meã culpã: quia bonarũ mentiũ eſt ⁊c. Nota agnoſcere. ſcꝫ dubitatiue: non aũt aſſertiue: ⁊ ſm eũdẽ Alber. Joannes euãgeliſta fuit cõfeſſoꝛ ꝓprius eidem de-putatus. Sed quare iſta nõ ſunt ſcripta? Ad hoc reſpõdet Alber. ꝙ ideo eſt. Pri-mo vt exerceatur deuotio fideliũ ad in-quirendũ. Et ſecundo: qꝛ deꝰ vult nos q̃ dam in via dubitare: vt veritatem deſy-
I deremus in patria. Et tertio: qꝛ ſicut Au gu. habet pro regula in loquẽdo de pctis ꝙ de ea nõ fit q̃ſtio: ita loquẽdo de virtu tibꝰ eſt principiũ ꝑ ſe notũ: ꝙ q̃cq̃d boni habuit quis creatura: eo ipſa nõ fuit pri-nata: qꝛ ſꝫ Dam. a nullo illuſtriũ vincit.

¶ Elice concluſiones vt liber.

Caſus. liiij.

QUeritur. liiij. Utruꝫ poſſit rõ-nabiliter ſciri cuius figure et coloris fuerit beata virgo. Ad K
hoc antẽ ſic rñdet Albe. ſuper Miſſus eſt. Beata virgo fuit cõpetẽtis q̃titatis: ⁊ bone diſpoſitionis mẽbroꝝ: ſicut ⁊ xp̃s qꝛ filiꝰ aſſimilat ge-neranti: ſic vcꝫ vt tãtus naſcat ex tãto: et talis ex tali. niſi ſit error in natura ex ipo tẽtia: vel aliter. Et fuit coloris ex albo et nigro cõpoſiti. qꝛ ſm Joanniciũ ſolꝰ iſte color ꝓcedit ab equalitate cõplexionis: ⁊ corporis euertico determinat ſꝫ Galie nũ ⁊ Cõſtan. Et habuit capillos nigros qꝛ cerebrũ optime diſpoſituꝫ: ſm Galie-nũ ⁊ Cõſtantinũ eſt calidũ ⁊ ſiccũ. Licet eñi ad operatiões naturales cerebrũ de-beat eſſe calidũ ⁊ humidũ: ad qđ ſequũt capilli rubei: tñ ad aiales dꝫ eſſe vt dictũ eſt ad qđ ſequit ꝙ capilli ſint nigri: ⁊ con ſequẽter ſeq̃t maioꝛ pulchritudo ſuppo-ſita albedine faciei: quia oppoſita iuxta ſe poſita ⁊c. Nigredo tñ illa capilloꝝ L
⁊ oculoꝝ fuit tꝑata ſm eundẽ. Et talis etiam ꝑ oĩa fuit xp̃s. Ex premiſſis ſequit ꝙ fuit pulcherrima. Quod etiaꝫ ptꝫ. Pri mo: qꝛ oẽs mulieres eam figurantes fue-runt pulcre vt Heſter: Judith: Rebecca: Rachel. Secũdo: qꝛ nobilitas ⁊ pulchri tudo corpis eſt ſm nobilitatem anime. Unde corpꝰ humanũ eſt pulcherrimũ: ergo nobiliſſima anima vt illa habuit corpus nobiliſſimum. Tertio: quia qui viderũt veronicam dicunt ꝙ pulcherri-mam faciem repreſentat: ⁊ certum eſt fi-lium ſimilem fuiſſe matri. Quarto qꝛ ca-ſtitas laudabilioꝛ eſt i pulchris: ſicut vi-tuperabilior incontinentia in turpibus. Jn virgine autẽ caſtitas fuit ſumme lau-dabilis. De hoc tamen ſcriptura nihil dicit: quia ipſa ſcriptura ſecundum Al-ber. eſt nobis ſpeculum ſalutis: ideo non M
vult laudare aliquam mulierem de eo quod multis eſt cauſa damnationis. Fa-cit tamen de aliciuꝰ mulieris pulchritu-dine mentionem: non vt laudet ſed inci-denter ad oſtẽdendam cauſam alicuius dicti vel facti: quod circa virginem non

accidebat. Sed cõtra. Prio. Nã pulchri-tudo mulieris eſt occaſio mali. Eccl. ix. Uirginẽ ne ꝯſpicias ⁊c. Sed virgo oibꝰ debuit ẽe cauſa ſalutis. Sol. Pulchritu-do eſt in ſe bona: ſꝫ in bono ⁊ optimo ma li ſcandalizant ex defectu ſuo ſicut ſcan-dalizabant in xp̃o. Mat. v. ⁊ in deo q ꝑ-uerſis ꝑuerſus videt: ſm glo. ſuper illud
A Quã bonus iſrael deus ⁊c. Scđo: qꝛ co-loꝛ ſanctus atteſtat frigiditatẽ corporis frigidi: quale debuit eſſe corpus virgi-neũ. Sol. Cũ gratia ſit nobilioꝛ q̃ natu-ra illa caſtitas q totaliter eſt a gratia no-bilior eſt ea que eſt a natura: ⁊ tãto ma-gis gratiã manifeſtat quãto magis ꝯtra naturam. Et ideo illud corpus non fuit caſtum per naturam: ſed ꝑ gratiam ⁊ vo luntatem. Et licet in virgine pugna non fuerit: tamen perfectiſſimã habuit victo riam cum inimicus nõ potuerit nec vin-cere nec pugnare: vt dicit Alber.

¶ Prima igit concluſio hec eſt. Beata virgo fuit mediocris quantitatis. ⁊ bone proportionis membrorum.

¶ Secunda. Fuit coloris mixti ex albo ⁊ rubeo.

¶ Tertia fuit etiam nigra oculis ⁊ capil-lis. nigredine temperata.

B ¶ Quarta. fuit etiã pulcherrima mulier.

¶ Quinta. Deus noluit aie in ſcriptura laudare de pulchritudine: qꝛ põt eſſe oc-caſio mali. Uel dico ego in ſignũ ꝙ deus principalr curat de pulchritudine aie. Uel qꝛ de ea nõ fuerũt aliqua narrãda q̃ exigerẽt fieri de pulchritudine mẽtionẽ.

¶ Sexta. Pulchritudo mulieris eſt cau-ſa erroris malis.

¶ Septima. Beata virgo perfectiſſime vicit diabolum.

Caſus. lv.

QUeritur. lv. Utrum deꝰ ſimpliciter magis amet ꝟginẽ q̃ luciferꝫ: vl ecõ uerſo? Et vr ꝙ luciferũ
C qꝛ eſt deo magis dilectꝰ in bono, ſimplr. i. in ſub ſtãtia: qꝛ ei vult nobilio rẽ ſubſtãtiã. i. angelicã naturã: ſꝫ btã ꝟgo eſt magis dilecta in bono ſm q̃d. i. in ac-cidente: puta in felicitate. Sed econtra videt ꝙ virginẽ: qꝛ ego diligẽtes me di-ligo. Prouer. viij. ⁊ conſequenter magis diligẽtes magis diligit. Scđo. Amare ẽ velle bonũ. J. q. xx. ⁊ iij. di. xxxij. ⁊ . ſ. cõtra gen. c. xcj. Jgitur deus amat oĩa qꝛ oibus vult aliqđ bonũ. ſ. eſſe ⁊ amat oĩa equalr ex parte actus: qꝛ eodem actu oĩa amat. Non aũt ex parte obiecti ſeu boni voliti: qꝛ non oibus vult idez bonum: ſicut nec largit. Sꝫ quo ad bona naturalia amat magis nobilioꝛa: qꝛ vult eis maius bo-num nature. i. naturaꝫ nobiliorem. Quo D
ad bona vero gratuita magis amat ſe amantes: qꝛ vult eis maiorem amorem quo eum amant: ⁊ ꝯñr maioreꝫ gratiam ⁊ gloriam. Simpliciter autẽ magis amãt que magis amat quantum ad bona gra-tie ⁊ glorie: qđ pꝫ primo autoritate. Nam ſm. Aug. ſup Joan. deꝰ inter alias crea-turas rationales magis amat membra vnigeniti ſui. Jtem rõne: qꝛ eis vult ma-ius bonũ. i. bonũ infinitũ. Jgitur magis amat virginẽ ſimpliciter ꝙ aliquã puraꝫ creaturam. Ad argumẽtum in oppoſitũ dico ꝙ ſi glĩa cõſyderet ſm ſe ſimplr eſt ignobilior ſubſtantia angelica ſed ſecus quãtũ ad obiectũ cui cõiungit qđ deus vult omnibus predeſtinatis. Non enim E
vult his ſolum dare gloriam: ſed etiam ſeipſum in premium.

¶ Elice igitur concluſiones.

¶ Prima. Deus oẽs creaturas amat ve re: non ſolum volendo: ſed etiam facien-do eis bonum.

¶ Scđa. Quo ad bona naturalia magis amat nobiliora ſm ſuã naturam.

¶ Tertia. Quo vero ad gratuita magis amat ſe amantes quo ad gratiã et etiam quo ad gloriam ſi ſint amãtes finaliter.

¶ Quarta. Simpliciter loquẽdo magis amat quibus vult maiorem gloriam.

¶ Quinta. Igit ſimpliciter magis amat ſe deinde chriſtum: deinde virginem glo rioſam.

Caſus. lvj.

QUeritur. lvj. Utruꝫ habens odiuꝫ poſſit licentiari vt cõ municet? Ad hoc rñdet Ar-chie. ij. par. ti. viij. ar. ij. ⁊ Du F
ran. ordinis minoꝝ quẽ ipſe allegat qui dicunt ꝙ ex illatione iniurie ſequit primo odiuꝫ in corde. ſcđo effectꝰ

odij in opere tertio ſignum odij in ore. et
quarto actio iniuriarū aduerſus autorē
earū. Odiū igit̄ quilibet tenet̄ expellere:
⁊ qđ q̄ appetit maluꝫ adeſſe aut bonum
G abeſſe proximo: non propter aliquid bo-
num eius vel alterius eſt immortali nec
poteſt cōicare. Si aūt hoc ſit qꝛ times ex
eius proſperitate alios opprimi iniuſte:
vel qꝛ ſperas ex ei9 depreſſione alios iu-
ſte erigi: non eſt peccatū. Nota tñ ꝙ non
teneris gaudere de bono tpali inimici:
vt ſic ſed de ſpeciali tm̄: ⁊ de temporali:
vt expedit ſpirituali. Effectus autē odij
ſi ſit in ſubtrahendo beneficium ſeu bo-
num ſpirituale: ⁊ eſt mortale: ſi illud bo-
num qđ oibus exhibet̄ nolumus inimi-
co cōicare vt orationē generalē: vel pre-
dicationē. Si vero ſit in ſubtrahēdo bo-
nū temporale: eſt mortale ſi illud bonum
ſit extreme neceſſariuꝫ: alias: veniale. Si
vero ſit in inferendo malum: erit morta-
H le. ſi ſit contra ordinē iuris: nec licet cōio
tali. Si vero ſit ſm̄ ordinem iuris ſemo-
to odio non erit pctm̄ etiā ſi cum armis
⁊ ſententia iudicis ſatiſfaciat ſibi de bo-
nis inimici. Sed quo ad ſignum odij ſeu
rancoris in ore ſi q̄dē malefactor offerat
ꝯdignā ſatiſfactionem: tenetur quis euꝫ
ad amicitiā recipere ⁊ ei loqui. Si autem
non exhibet: aut exhibet ſemiplene nō te
netur niſi actio iniurie ſit ablata preteri-
ta remiſſione: vel etiam diſſimulatione
qꝛ. ſ. alluſit vel riſit vel comedit cum offē-
ſo poſt iniuriam. Actionē aūt iniuriaruꝫ
quod eſt quartum nullus tenetur remit-
tere: imo ⁊ aliqñ quis non poteſt: vt ſi in
iuria ſit facta ſeruo vel monacho: vel
filio familias. Hec ex illis. Dico igitur ꝙ
is qui offendit cōicare nō pōt: niſi offerat
ſatiſfactionem ſi poteſt. Si autem ambo
offenderunt prior offendendo ſit prior:
in reconciliando ceteris paribus. Quod
dico: qꝛ interdum quis pro leui conuitio
infert valde magnum.

Eliceigitur concluſiones.

I Prima. Odiū ſeruās ad primū: ita ꝙ
ex mala volūtate dolet de bonis ei9: vel
gaudet de malo notabili: eſt in pctō mor
tali: nec poteſt communicare.

Scđa. Qui tñ vult malum ꝓpter do-
nū aliquod rationabile non peccat: ſed
poteſt communicare.

Tertia. Similiter qui non gaudet de
bono temporali vt ſic: ſed ſolum vt ordi-
nat̄ ad ſpūale. i. vt eſt ad ſalutem anime.

Quarta. Quicunqꝫ intēdit ſubtrahere
inimico bonum ſpirituale vel temporale
K generale: aut temporale extreme neceſſa
rium eſt in mortali.

Quinta. Secus qui ſpūale particulare
aut tpale particulare vel de bene eſſe.

Sexta. Qui intendit inferre malū no-
tabile contra ordinem iuris: vel ſm̄ ordi
nē iuris ex odio/ eſt ī mortali: ſecus ſꝫ ordi
nem iuris ſine odio.

Septima. Qui non vult loqui volen-
ti ſatiſfacere: communicando iudicium
ſibi manducat.

Octaua. Qui non vult remittere: ſed
proſequi actionē iniuriaꝝ/ ſemoto odio/
licite communicat.

Nona. Qui offendit ⁊ non vult ſatiſ-
facere iudicium ſibi manducat/ qꝛ frater
eius aliquid habet contra eum.

Decima. Qñ poſt offenſam is q̄ acce-
pit iniuriā riſit actoribus aliqđ ſignum
amicitie oſdit/ eſt facta reconciliatio/ q̄
videt̄ ſufficere ſaltem in leuibus.

L Undecima. Qñ offenſio ē mutua/ ꝓor
in offendendo debet eſſe prior in recōci-
liando ceteris paribus.

Duodecima. Licet ſm̄ archie. i die re
ſurrectionis. i. in aliquo illoꝝ triū dieruꝫ
cōicandū ſit/ tñ ab Eugenio emanauit
breue ad fratrem Joannem de capiſtra-
no datū rome. M.cccc.xlvi. in quo decla
rat optime eſſe ſatiſfactum legi. ſi infra
hebdomadam ſanctam vel infra octa-
uam paſche quis communicet.

Ca'us. lvij.

QUerit̄. lvij. Utrū ſm̄ mentē
s. Tho. ⁊ doctrinā eius te-
neatur quis facere eleemo
ſynam in extrema neceſſi-
tate de neceſſario ad decē-
tiam vite? Ad quod ex do- M
ctrina ei9. ij. ij. q. xxxij. ⁊. iiij. di. xv. rñdeo
circa hoc ſunt in doctrina btī Tho. due
ſolēnes opiniones: habentes ſolenniſſi-
mos ſectatores. Primo ergo pertracta-
bo materiam ſm̄ opinionem antiquoꝝ
thomiſtarum quatuor faciendo. Primo
enim declarabo mentem eius. Secundo
probabo declarationem eſſe veram per
verba eius. Tertio ex dictis eius arguaꝫ
A contra ⁊ ſoluam. Quarto cōfirmabo per
dicta thomiſtarum omnia dicta.

Quantū ad primū ſciendū eſt ꝙ bona
hois diuitis ſunt in quadruplici differē-
tia. Prima ſunt neceſſaria neceſſitate qua-
ſi abſoluta. i. ſine quibus nō poſſet viue-
re ipſe ⁊ ſui quorū neceſſitatibus hꝫ pro-
uidere: puta valor quinquaginta aureo-
rum. Iſta ſunt oīa ſine quibus nō poſſet
viuere ſanus/ ⁊ valens tanto tpe quanto
ſua cōplexio durare pōt ſi debite ꝓcure-
tur. verbi gratia. Delicate nutrito eſt ne-
ceſſari9 panis triticeus ⁊ pellicea tunica:
⁊ equus interdū. Scđa vero ſunt neceſſa
ria neceſſitate quaſi conditionata. i. ſine
quibus nō pōt viuere decēter ipſe ⁊ ſui.
vt centū aurei. Iſta ſunt oīa ſine quibus
nō poſſet viuere inter coequales ſibi: ſiue
nota auaritie/ vel ſtultitie/ vel inciuilita-
tis/ vel paupertatis/ vel hmōi: quo ad ci
bos: aut veſtes: aut equitaturas: aut pala
tia: aut ornamēta domus: aut hmōi. Si-
cut nō viueret decēter nobilis cum veſte
B ruſticana; nec etiā forte cū veſte nobiliū
feriali decēter viueret in feſto ſolēni niſi
in aliquo caſu. Sꝫ ꝓ hoc ſciēdū eſt ꝙ ad
iudicādū q̄d decēs ⁊ q̄d indecēs ſit dupli
ci regula poſſum9 vti. ſ. iudicio cōi pru-
dentiū ⁊ grauiū hoīm, ⁊ exēplis virtuoſe
viuentiuꝫ: qui quantūcunqꝫ viliter ince-
dant: aut decēter viuunt: aut nō operant̄
ſm̄ inclinationē virtutis. Non enī eſt ali
quid iudicādū decēs vel indecēs ex ſnīa
ambitioſoꝝ qꝛ guſtū hn̄t infectū. Tertia
ſunt q̄ ꝯtinent̄ q̄dē intra bona neceſſaria
ad decētiā: ſꝫ tñ ſic ꝙ eis ſublatis ſtat de-
centia/ ⁊ eis additis nō excedit̄ decētia.
Terminus enim requiſitoꝝ ad decentiā
nō eſt indiuiſibilis: puta centuꝫ aurei/ ſꝫ
eſt in quadaꝫ latitudine. puta nō minus
q̄ centū/ ⁊ nec plus q̄ centuꝫ viginti: ita
ꝙ iſta. xx. poſſunt addi ⁊ minui ſtāte de-
centia. Quarta ſunt bona ſuꝑflua. i. que-
cunqꝫ excedunt quinquaginta ⁊ cētum ⁊
C viginti, ita ꝙ nō ſunt neceſſaria ad viue-
re nec ad decēter viuere ſicut ſunt centū
in hn̄te ducenta viginti. Prima igit̄ bo-
na. i. quinquaginta aurei ſunt a. ⁊ ſcđa. i. cē-
tum ſint b. ⁊ tertia. i. xx. ſint. c. ⁊ quarta. i.
alia cētū ſint d. Igit̄ de a. nulla eſt qō. qꝛ
oēs doctores cōueniūt ꝙ nullus tenetur
de a. facere eleemoſynā: imo nec lꝫ qꝛ eſt
cōtra charitatē: niſi in caſu fieret hoc ali N
cui perſone vtiliori ꝓ bono cōi qđ potes
tue vite ꝓferre/ vt ſimiles offerat ſe mor-
ti ꝓ duce: qđ lꝫ q̄uis nō ſit neceſſarium.
De ipſo etiā d. nō eſt qō. qꝛ oēs cōcedūt
ꝙ cadit ſub precepto de eo facere eleemo
ſynam in extrema neceſſitate/ vel etiā in
neceſſitate vrgente: ſeu qñ apparēt ſigna
probabilia extreme neceſſitatis: etiam ſi
nō cōpareāt adhuc pauꝑes extreme ne-
ceſſitatis nō aūt alˀs. De ipō vo. c. i. xx. di
co ꝙ ſm̄ mētē. s. Tho. pōt fieri eleemoſy-
na licite ⁊ etiā dꝫ fieri/ ſꝫ hoc debitū non
eſt ꝑcepti ſed cōſilij: niſi res ita ſe habeat
ꝙ ſine indecētia notabili poſſit reſarci-
ri/ qꝛ etiā tunc eſt ꝑceptuꝫ in extrema ne-
ceſſitate/ ſed eo caſu quo pōt fieri reſar-
cio: iam excidit a rōne neceſſarij ad decē
tiā. De ipō vo. b. i. centū dico primo ꝙ nō
eſt ꝑceptū facere eleemoſynā. Et ſcđo ꝙ
nec ꝯſiliuꝫ. Et tertio ꝙ nec lꝫ ſm̄ mentē. O
s. Tho, niſi ſit q̄d modicū qꝛ viuere inde
center eſt vt ipē dicit: inordinatū. i. ꝯ vir-
tutem. ſ. affabilitatis ſeu amicitie q̄ eſt ps
iuſtitie. vt dr̄. ij. ij. q. cxiiij. ar. ij. ⁊ qua quiſ-
qꝫ ad proximū debet ſe delectabilem ex-
hibere vt decet in verbis ⁊ factis. vt dici-
tur in. iiij. di. xxxiiij. q. j. ar. ij. Eſt autem in-
decens ꝙ alijs vtentibus veſtibus ſolen
nibus tu velis inter eos eſſe cū vilibus:
niſi in caſu extreme neceſſitatis alteri9/
ſed veſtes viles non dico quas iudicat
ambitioſa pompa/ ſed quas cōis ſenten
tia probatoꝝ ⁊ virtuoſorum exēpla con-
demnat. Cum aūt quis dādo venerit ad
modum viuendi: ita vilem ꝙ ſi vilius in-
cederet reputaretur alias reprehēſibile:
dico ꝙ vlteri9 quis nec tenetur nec dꝫ fa
cere eleemoſynā/ qꝛ qđ non lꝫ facere pro
amore dei ⁊ virtutis humilitatis ⁊ ſeculi
contēptu non eſt preceptū facere ꝓ vita
corporali proximi. Et quarto ꝙ in trib9
caſibus licet facere de eo eleemoſynaꝫ. ſ.
primo cum mutatur ſtatus tranſeundo P
ad religionem qꝛ nobilis vel alius/ tunc
non tenetur viuere decenter ſm̄ ſtatum
quem relinquit. Et ſecundo qñ de facili

pōt quis reſarcire ne appareat inconue-
niēs vt ſi in quadrageſima det veſtis pa-
ſchalis paupib⁹ cū q̄s ſcit ſe ante paſcha
habiturū. vñ aliā faciat. Et tertio qñ oc-
G currit in paupe neceſſitas maior q̄ͣ de-
centia: puta neceſſitas abſoluta ſingula-
ris perſone / vel magna neceſſitas reipu
blice. In his enim talib⁹ eleemoſyna ſit
de ipō. b. laudabiliter ſ; nō eſt in p̄cepto:
niſi ſit q̄d modicū vel ſi ſit multū: tñ de fa
cili reſarciri pōt vt nō appareat notabi-
lis indecētia: quo caſu iaʒ excidit a rōne
talis neceſſarij. Et ſi dicat̄ ꝯ hoc ꝙ ſi eēt
cōtra virtutē indecēter viuere: nō liceret
viuere indecēter ꝓpter extremā neceſſi-
tatē fratris: dico ꝙ aliq̄d eſt ꝯtra virtutē
aliq̄ñ ꝙ ex circūſtātia ſic honeſtat̄ vt fiat
licituʒ ⁊ nō de p̄cepto / ſicut mori fame vt
alium nutrias eo caſu quo ille eēt reipu.
te vtilior / ⁊ vxorem ſibi admouere man⁹
reformatrices pulchritudinis: eo caſu q̄
cōſulit viro laſciuiēti. Si etiā dicatur ꝙ
plus tenemur diligere vitā fratris q̄ͣ res
noſtras: dico ꝙ eſt verū / ſed eo caſu quo
viuere indecēter cogimur / q̄ eſt ꝯ virtu-
tis bonū ⁊ viro prudēti eſt grauius mor-
H te honorifica. Vñ qñ quis dādo tm̄ ſe at-
tenuauerit in facultatib⁹: ꝙ iā ita viliter
incedere cogit̄ ſicut vnq̄ͣ inceſſit virtuo-
ſus in eodē ſtatu / tūc iam pauperes deo
cōmendet / q̄ ipſe fecit totū q̄d deus exi-
git ab eo: puta ſi matrona nobilis iam re
manſit cū vna ſola ⁊ humillima veſte ci-
uili q̄ non tenet̄ hanc vendere ⁊ emere
ruſticanā / ⁊ de reſiduo pauperi ſubueni-
re moriēti: alioqui totus mūdus etiā reli
gioſi non ſoluʒ prelati ſed etiam ſubditi
damnarentur: quibus licet in neceſſita-
te extrema eleemoſynam facere.

QUantū ad ſecūdū adduco oīa
que dicit. s. Tho. in iſta mate-
ria. Igitur. s. Tho. ij. ij. q. xxxij.
ar. vj. querit vtrū corpalis elee
moſyna ſit dāda de neceſſario ⁊ rñdet ſic
formaliter: ⁊ de verbo ad verbū. Rñdeo.
Dicēdū ꝙ neceſſariū dupliciter dr̄. Uno
I mō ſine quo aliq̄d eſſe nō pōt. Et de tali
neceſſario oīno eleemoſyna dari non dʒ
puta ſi aliq̄s in neceſſitatis articulo con
ſtitutus haberet ſolū vnde poſſet ſuſtēta-
ri / ⁊ filij ſui ⁊ alij ad eū ptinētes. De hoc
enim neceſſario eleemoſynā dare: eſt ſibi
⁊ ſuis vitā ſubtrahere: q̄d non lʒ. Sed de
hoc dico niſi forte talis caſus immineret
vt ſubtrahendo ſibi daret alicui magne
pſone: per quā eccleſia vel reſpublica ſu- K
ſtentaret̄ / q̄ pro talis pſone liberatione
ſeipſuʒ ⁊ ſuos laudabiliter periculo mor
tis exponeret: cum bonum cōe ſit ꝓprio
preferēdum. Alio mō aliq̄d dr̄ eſſe neceſ-
ſarium ſine quo nō pōt conueniēter vita
tranſigi. ſm̄ conditionē vel ſtatū proprie
perſone ⁊ aliaꝝ perſonaꝝ quarū cura ei
incūbit. Hui⁹ neceſſarij terminus nō eſt
in indiuiſibili cōſtitut⁹ ſ; multis additis
nō pōt dijudicari eſſe vltra tale neceſſa-
riū ⁊ multis ſubtractis: adhuc remanet
vñ poſſit aliq̄s conueniēter tranſire ſm̄
ꝓpriū ſtatū. De hmōi ergo eleemoſynā
dare eſt bonū ⁊ nō cadit ſub p̄cepto ſed
ſub cōſilio. Inordinatū eſſet aūt ſi aliq̄d
tm̄ ſibi de bonis ꝓprijs ſubtraheret vt
alijs largiret̄: ꝙ de reſiduo vitā non poſ
ſet trāſigere cōueniēter: ſm̄ ꝓpriū ſtatū:
⁊ negotia occurrētia. Nullus eñ incōue L
niēter viuere dʒ. Sʒ ad hoc tria ſunt ex-
cipiēda. Quorū primū eſt: qñ aliq̄s ſtatuʒ
mutat: puta p religiōis ingreſſum. Tunc
eñ oīa ſua ꝓpter xp̄m largiēs opus pfe-
ctiōis facit ſe in alio ſtatu ponēdo. Scd̄o
qñ ea q̄ ſibi ſubtrahit / ⁊ ſi ſint neceſſaria
ad cōuenientiā vite tñ de facili reſarciri
poſſunt vt non ſequat̄ maximū inconue
niens. Tertio. qñ occurreret extrema ne-
ceſſitas alicui⁹ priuate pſone vel etiā ali
qua magna neceſſitas reipublice. In his
eñ caſibus laudabilr̄ aliq̄s p̄termitteret
id q̄d ad decētiā ſui ſtatus ptinere vr̄ / vt
neceſſitati maiori ſubueniret per hec ptʒ
de facili ſolutio ad obiecta. Hec. s. Tho.
Ubi nota primo ꝙ qñ dicit inordinatuʒ
aūt eſſet: incipit loqui de. b. non loquitur
de. c. de quo prius immediate loquebat̄.
Nota ſecūdo quod cuʒ dicit / ſed ad hoc
tria ſunt excipienda: ly hoc non demon-
ſtrat id ꝙ ſupra dixerat. ſ. ꝙ non eſt prece
ptum dare eleemoſynam de. c. vt conſe-
quenter intelligatur ꝙ in illis tribus ca- M
ſibus eleemoſyna ſit in p̄cepto q̄ iſte ſen
ſus eſt cōtra eum: ibi ⁊ in quarto vbi ex-
preſſe dicit vt patebit ꝙ in illis caſib⁹ eſt
de cōſilio. Sed ly hoc demonſtrat id q̄d

immediate premiſerat ſ. quod eſt inordi-
natum ⁊ illicitum viuere indecenter ſm̄
A ſuum ſtatum. Hoc enim fallit in tribus
caſibus in quib⁹ licite hoc fit: ideo dicit
ꝙ quis laudabiliter faceret: aliq̄ ſ antez
textus habent. ſed ab hoc / ⁊ non ſed ad
hoc. Et hec lectio magis congruit / ⁊ ſen
ſus eſt planior. Itē in. iiij. diſt. xv. q. ij. ar.
iiij. queſtiuncula prima querit. s. Thom.
vtrū eleemoſyna ſit dāda de neceſſario:
⁊ rñdet ſic formaliter. Rñdeo dicēdū ad
primā queſtionē ꝙ de rebus exiſtētibus
dicit̄ aliq̄d nobis neceſſariū dupliciter.
Uno modo ſine quo non poteſt aliquis
eſſe vel viuere. Alio modo dicit̄ aliquid
nobis neceſſariū quo indigem⁹ ad hone
ſte viuēdū vel decēter ſm̄ ſtatū noſtrum.
Sed talis decētia non cōſiſtit in aliquo
indiuiſibili / q̄ multis additis homo nō
excedit ſtatus ſui conditionem / ⁊ multis
ſubtractis cōditio ſui ſtatus decēter con
ſeruatur. Sʒ tm̄ poſſet addi ꝙ eſſet vltra
cōditionē ſtatus eius. ⁊ tantū diminui ꝙ
non ſeruaretur honeſtas / vel vltima ſui
B ſtatus decētia. Et hoc ſermone determi-
nari non pōt / q̄ de ſingularibus non eſt
iudiciū ſed ſtatur in hoc prudētis arbi-
trio: ⁊ vnctiōi que docet de oīb⁹. hec ille.
Et infra. Illud ergo ſine quo nō pōt eſſe
vel viuere aliq̄s vel ipſe vel ille cui⁹ curā
hʒ nō debet in eleemoſyna expēdi. Hoc
enim dr̄ neceſſariū ſimplr̄ quaſi neceſſi-
tate abſoluta niſi forte poſſit anteq̄ͣ neceſ
ſitas incumbat per aliū modū reſarciri:
q̄ iam excedit ab hui⁹ neceſſitatis ratio
ne. Similiter etiā illud quo ſubtracto nō
pōt ſeruari decētia ſtatus aliquo modo
ſui vel ſuoꝝ nō debet aliq̄s in eleemoſy-
nas expēdere niſi de facili reſarciri poſ-
ſit aut niſi aliquis ſtatum mutare vellet:
q̄ nullus debet indecenter in aliquo ſta
tu manere / vel niſi neceſſitas alia p̄pon
deret / vel alicuius pſona ſpālis in neceſ-
ſitate vltima exiſtētis / vel eccleſie vel rei
publice: q̄ bonum gentis eſt diuinius q̄ͣ
bonū vni⁹. Illud aūt quo poſito vel ſub-
tracto nihilominus decentia ſtatus ma-
C net: poteſt in eleemoſynā dari. Et de hoc
eſt ꝯſilium nō preceptū. Illud aūt q̄d ne-
ceſſariū reputat̄ ad aliq̄d q̄d eſt vltra de-
centiā ſtat⁹ dʒ in eleemoſynā diſpēſari:
⁊ hoc cadit ſub p̄cepto. hec ille. Qui de-
inde arguit primo loco ſic videtur ꝙ nō
ſit dāda eleemoſyna de neceſſario q̄ ſm̄
Aug. peccat qui p̄poſtere agit. Sʒ ordo D
charitatis hoc exigit: vt magis homo ſi-
bi q̄ͣ alteri ſubueniat. ergo peccat ſubtra
hendo ſibi neceſſarium vt alteri tribuat.
Ecce argumentū ſequitur. Sol. Ad pri-
mum ergo dicēdum ꝙ ſi aliq̄s neceſſariū
ſine quo nullo modo eē aut decēter viue-
re poſſet ſibi ſubtraheret / vt alijs daret
ordinē charitatis ſubuerteret in bñficijs
obſeruādū. Non aūt ſi de alijs ſine qui-
bus predicta eſſe poſſunt alteri q̄ͣ ſibi tri
buat. q̄ virtuoſi eſt de talibus bonis cor-
poralib⁹ plus alijs q̄ͣ ſibi tribuere vt in
ix. Ethi. philoſophus dixit. Hec ille. Ex
quibus pʒ ꝙ dare. c. ⁊. b. eſt cōſiliū tantū.

QUantū ad tertiū arguit̄ ex di
ctis. s. Tho. ꝯ p̄dicta / q̄ aliq̄
dicit q̄ videtur p̄dictis repu-
gnare. Naʒ. iiij. di. ⁊. q. vbi. s.
ar. j. queſtiuncula. iiij. in qua
querit vtrū eleemoſyna cadat ſub prece-
pto: ſic reſpōdet. Ad quartam queſtionē
dicendum ꝙ cū eleemoſyna ſit actus vir E
tutis: opʒ ꝙ aliquo modo cadat ſub p̄ce
pto: q̄ precepta legiſlatoris ad virtutem
inducere intēdunt vt dicit̄. ij. Ethi. Hec
ille. Et infra. Ordo autem ſubuentionis
talis dʒ eſſe quātum ad duo: ex parte eo-
rum quib⁹ ſubuenit̄ vt primo ſibi poſt-
ea ſibi ꝯiunctis ſubueniat deinde extra-
neis. Scd̄o ex parte neceſſitatis talis dʒ
eſſe ordo: vt pri⁹ neceſſitati abſolute ſub-
ueniatur q̄ͣ alicui neceſſitati conditiona
te: que eſt cuʒ quis indiget aliquo ad ſui
ſtatus decētem ꝯſeruationē. Et ideo pre-
ceptum legis ad hoc obligat vt illud ꝙ
ſupereſt alicui poſt ſubuentionem perfe
ctam ⁊ ſibi cōiunctis puta familie quam
gubernare dʒ reſpectu vtriuſq; neceſſi-
tatis in eleemoſynas expendat ad ſub-
ueniendum alijs reſpectu vtriuſq; dicta-
rum neceſſitatem. Sicut natura illud q̄d
ſibi de alimēto ſuperfluit: ab actu nutri-
tiue in quo attenditur quaſi neceſſitas
abſoluta: ⁊ actu augmētatiue in quo at-
tenditur quaſi neceſſitas ꝯditionata pre F
parat ad conſeruationē ſpeciei: generatiua
virtuti ſubminiſtrās. Et ſimiliter p̄ceptū

legis obligat ꝙ etiã neceſſitati extraneo
rum abſolute primo ſubueniaꝰ: ꝙ̃ neceſſi
tati proprie vel propinquoꝝ conditiona
B te. Et ideo dicitꝰ cõiter ꝙ dare eleemoſy
nam de ſuperfluo cadit in ꝑcepto. Et ſilr
etiã dare eleemoſynã ei q̃ eſt in extrema
neceſſitate. Dare aũt de eo qḋ eſt neceſ
ſarium neceſſitate ſcḋa / non aũt de eo qḋ
eſt neceſſarium neceſſitate prima qꝛ hoc
eſſet contra ordinẽ charitatis. Hec ille.
Ex his aũt arguitꝰ ſic. Nam ꝑceptũ legis
obligat ad ſubueniẽdum prius neceſſita
ti abſolute extraneoꝝ ꝙ̃ neceſſitati pro
prie vel propinquoꝝ conditionate vt di
cit. s. Tho. hoc aũt nõ eſſet niſi eſſet ꝑce
ptum vt q̇s in extrema neceſſitate daret
neceſſaria ſibi ad decẽtiã. Sol. Dico pri
mo ꝙ. s. Tho. in ſumma. multa limitauit
que ex alioꝝ opinionibus dixerat in ſen
tentijs / ⁊ ſm aliquos hoc eſt vnũ: ideoqꝫ
ſtanduꝫ eſt dictis. ij. ij. Dico ſcḋo melius
qḋ etiam in quarto ſenſit: ꝙ nõ ſit prece
ptum eleemoſynã facere de ipſo. b. vel. c.
vt patuit: que aũt hic dicit intelliguntꝰ in
M casu quo põt eſſe reſeruatio vt ſit ſenſus.
Quando quis hꝫ aliqua danda in elee
moſynaꝫ: ceteris paribus prius ſuis de
bet ſubuenire ꝙ̃ alienis ſꝫ preponderata
neceſſitate: debet eſſe ecõuerſo: ſicut ſi ha
benti veſtẽ indecentẽ afferantur. x. aurei:
ſi tunc occurrat fratris extrema neceſſi
tas: prius illi neceſſitati fratris abſolute
hꝫ occurrere ꝙ̃ ſue cõditionate: ſi ſtatim
iſta. x. põt reſarcire ne magnum incõue
niens appareat. ꝙ ſi nõ poteſt reſarcire
nec euadere ſine magna indecẽtia nõ te
netur ex neceſſitate. Unde iſta debẽt in
telligi cõcorditer ad ea que dicuntꝰ in. ij.
ij. ⁊ que ſubiungit ibi in quarto in locis
multis. Et ꝙ ſic ſenſerit pꝫ ex tribus. Pri
mo: qꝛ vt ex ſuperioribus pꝫ: vbiqꝫ tam in
ſumma ꝙ̃ in ſentẽtijs tꝫ ꝙ de neceſſario
ad decẽtiam nõ eſt neceſſariũ nec licituꝫ
facere eleemoſynã niſi illud poſſit ſtatim
reſarciri vel ⁊c. Scḋo qꝛ ſtatim poſt illa
verba in reſponſione ad primum dici ſic. Ad
primũ dicendum: ꝙ facere aliquid boni
I ad qḋ ex legis ꝑcepto nõ tenemur: ad ſu
pererogationẽ ꝑtinet: de qua cõſilia dã
tur. Et ideo cum dare aliquid de ſuperfluo
reſpectu prime neceſſitatis ſed neceſſa
rio ſcḋa neceſſitate ad ſubueniẽdũ maio
ri neceſſitati ⁊ ſi non ſit neceſſitas abſolu
ta: eſt bonũ ad qḋ ex precepto nõ obliga
mur. Jḋ eſt ſupererogatiõis ⁊ ꝓpter hoc K
de hoc eſt cõſiliũ. Hec ille. Et ſi dicatꝰ qḋ
loquitꝰ qñ paup nõ hꝫ extremã neceſſita
tem neqꝫ abſolutã dico ꝙ verũ eſt: de ex
trema ⁊ abſoluta iam poſita in actu: ſed
tñ loquitur de extrema mox futura cuiꝰ
iam apparẽt ſigna. qḋ pꝫ. Tum qꝛ iſtam
neceſſitatẽ dicit maiorẽ ꝙ̃ decẽtie. Tum
qꝛ ſm eum vbiqꝫ non eſt preceptuꝫ dare
eleemoſynã propter neceſſitatẽ decentie
ꝑſone: alioqui oẽs dãnarentꝰ. Et ibidẽ ad
quartum dicit. Tps ad qḋ obligat prece
ptum de eleemoſynis faciẽdis ex pte ac
cipiẽtis eſt qñ apparent ſigna ꝓbabilia
extreme neceſſitatis future niſi ei ſubue
niatur: vt cũ aliquis videt alios impotẽ
tes vel pigros ad ſubueniẽdũ / ⁊ paupe
rẽ indigẽtẽ cibo ⁊ potu / ⁊ alijs vite neceſ
ſarijs: nec ſibi ſatiſfacere poſſe: non enim
expectanda eſt vltima neceſſitas qꝛ tunc
forte non poſſet iuuari natura fame vel L
ſiti conſumpta. Ex parte vero dantis eſt
qñ habet homo multa quibus non indi
get neqꝫ ad ſuſtentationẽ vite ſui ⁊ ſuoꝝ:
neqꝫ ad decẽtem ſtatus ſui cõſeruationẽ:
etiã ſi pauperes extreme neceſſitatis nõ
compareãt. Hec ille. Ubi nõ intelligas ꝙ
habẽs ſuperflua tenea tꝰ oibus pauperibus
dare niſi in neceſſitate extrema vel quaſi
i. qñ eſt mox futura ⁊ iam apparet. alioq̇
ſi q̇s teneretꝰ ſubuenire indecẽtie omniũ
pauperũ petẽtiũ / nullus ſaluaretꝰ. Unde
qḋ dicit etiã ſi pauperes extreme neceſſi
tatis nõ cõpareãt: ſic intellige ſicut priꝰ
ipſe poſuerat. ſ. qꝛ adhuc nõ ſunt in neceſ
ſitate extrema / ſꝫ tñ iam habẽt ſigna eiꝰ
mox future. Tertio: qꝛ ſequẽdo exẽplum
eius: pꝫ ꝙ natura id qḋ eſt neceſſarium
augmẽto proprio nõ adminiſtrat ſꝫ natiue
/ vt pꝫ in brutis ⁊ hoibꝰ bñ regulatis /
⁊ ſi nõ in vitioſis qui plus coeũt ꝙ̃ natu
ra requirat: nõ ex naturali inclinatione
ſed ex phãtaſia ꝓuocante naturã. Scḋo
arguitꝰ / qꝛ ſic ſe hꝫ neceſſariũ ad neceſſa M
riam ſicut neceſſitas ad neceſſitatẽ / qꝛ. ſ.
ſi de minus neceſſario tenetꝰ quis ſubue
nire minori neceſſitati: etiã maiori tene
bitꝰ de neceſſario magis. Sed de ſuperfluo

tenetꝰ q̇s etiam extraneã neceſſitatem. ſ. ſi
pauperes extranee neceſſitatis nõ cõpa
reãt vt dicit. s. Tho. Ergo in neceſſitate
extrema tenetꝰ de neceſſario ad decentiã
ſo. Jntẽdit. s. Tho. paupes extreme neceſ
ſitatis nõ cõpere qñ extrema neceſſitas
eſt futura: ſed probabilia ſigna eius ſunt
A pñtia. Et eodẽ mõ vt dictuꝫ eſt qñ ſupra
dixit ꝙ dare aliquid ſuperfluum reſpectu
prime neceſſitatis. ſꝫ neceſſariũ ſcḋa ne
ceſſitate ad ſubueniendũ maiori neceſſi
tati ẽt ſi nõ ſit abſoluta ⁊c. intelligit ꝙ ne
ceſſitas non abſoluta. ⁊ tñ maior ꝙ̃ neceſ
ſitas decẽtie: ſit qñ non adeſt neceſſitas
extrema q̃ eſt abſoluta: ſed aſſunt ſigna
eius ꝓbabilia. Uñ extra neceſſitatem ex
tremam: vel quaſi nullus tenetꝰ eleemoſy
nam dare ſub ꝑcepto. Et nota ꝙ extrema
neceſſitas ſm Pe. de. paꝰ. non ſolum in
telligitꝰ qñ homo eſt in ꝑiculo mortis: ſꝫ
etiã grauis infirmitatis. Tertio arguitꝰ.
qꝛ ſm eũ in neceſſitate extrema oia ſunt
cõia. qḋ nõ eſſet niſi ⁊c. ſol. Sunt cõia tũc
oia q̃ dare eſt ꝑceptũ: non aũt neceſſaria
abſolute: qꝛ eſt contra rõnẽ ꝙ ſurripias
mihi panẽ meũ: eo caſu quo eſt mihi eq̃:
vt tibi neceſſarius: puta qñ alter eſt nobis
fame eſſet moriturꝰ. Sũt forte ẽt cõia ea
B q̃ dare eſt cõſilium: ſic ꝙ tibi lꝫ ſurripere
illa nec tñ ego dare teneor. Uerũtñ potiꝰ
morerer ꝙ̃ cogerẽ aliquẽ viuere indecen
ter. Quarto. Nam. s. Tho. vi. quodlibet.
ar. xij. dicit: ꝙ in caſu neceſſitatis cadit
ſub ꝑcepo dare omnia ſua pauperibus.
So. Jlla neceſſitas non eſt corporalis: ſꝫ
ſpiritualis puta pro anime ſalute.

Uãtũ ad quartũ hactenꝰ ſi or
dine ꝑdi. itellexerũt ꝯmuniter
doctores s. Tho. eo mõ quo ex
poſuit. ſ. qḋ ⁊ e neceſſario ad
decẽtiã nõ ſit ꝑceptum facere
eleemoſynã niſi eo caſu quo id qḋ datꝰ iã
excidit a rõne talis neceſſarij. Hoc autẽ
pꝫ de Petro de tarã. iiij. diſt. xv. q̃ lꝫ nõ
C ſic intellexerit. s. Tho. tñ ipſe tenuit. ⁊. s.
Tho. vꝫ ipꝫ eſſe imitatũ ⁊ ſumma ꝯfeſ. li.
iij. ti. viij. ⁊ ſumma piſana ti. eleemoſyna
ꝑmo. §. iij. ⁊ de archiep. ij. par. ti. j. c. xxiij.
§. vi. ⁊ peñ. Nec obſtat ſi durãdꝰ eſt ordi.
ꝑdicatoꝝ ⁊ ſenſit oppoſitum qꝛ hoc dicit
ex ſenſu ſuo ⁊ non ex mente. s. Tho. ſicut
⁊ Pe. de Paꝰ. q̇ oppoſitũ tꝫ adducẽs exẽ
plum de Martino qui cum ſua indecen
tia pauperẽ veſtiuit: ſꝫ duo illud factum
non fuiſſe ꝑcepti ſꝫ conſilij: alioqui non
fuiſſe tm̃ a chriſto commendatũ. Duo au
tẽ videtur. s. Tho. aliter intellexiſſe. ſ. Ri D
der ⁊ Rayneriꝰ tenẽtes opinionẽ Petri
de paꝰ. Hec autẽ iuxta mẽtẽ antiquorum
doctoꝝ thomiſtaꝝ dicta ſunt quoꝝ opi
nio aliquãdo mihi videbatꝰ probabilior
moderniores aũt vt Raynerius in ſum.
⁊ Jo. nider vt dictum eſt: ⁊ vt videtur bo
ne memo. magiſter Petrus bergomẽſ. ⁊
cõiter docti adhuc viuẽtes ſentiunt ꝙ in
caſu extreme neceſſitatis: neceſſario ſit
eleemoſyna faciẽda de. b. Ex quoꝝ men
te q̃ſtionẽ ſic pertracto. ¶ Prima cõclu
ſio. Habẽs de ſuperfluo ad viuere lꝫ ſit ne
ceſſarium ad decenter viuere tenetꝰ ſub
ꝑcepto dare exñti in extrema neceſſitate.
Pꝫ concluſio. iiij. di. xv. q. ij. art. j. q. iiij. in
corpe vbi dr ꝙ tenetꝰ quis priꝰ ſubuenire
neceſſitati abſolute ꝓximi: ꝙ̃ ſue cõditio
nate: ⁊ ꝙ ꝑceptũ legis eſt vt q̇s det de ne
ceſſario ad decẽtiã: pꝫ etiã rõne: qꝛ tene
mur magis vitã ꝓximi: ꝙ̃ res nr̃as: ⁊ no E
ſtram corpalẽ decẽtiã amare: cũ ſit obie
ctũ dignius. Et lꝫ viro nobili ſit grauius
morte viuere indecẽter ꝓpter ſuã impru
dẽtiã / vel negligẽtiam / vel violẽtiam / ſe
cus ꝓpter fraternã pietatẽ / niſi indican
do fallatꝰ. ¶ Scḋa cõcl̃o dare eleemoſy
nã de toto b. non extrema neceſſitate: ne
qꝫ eſt de ꝑcepto neqꝫ de ꝯſilio: ſꝫ ẽ illicitũ
qꝛ nulli lꝫ in quo ſtatu viuere indecẽter:
niſi ꝓpter maiorem alteriꝰ neceſſitateꝫ.
¶ Tertia cõcl̃o. Dare aliq̇d de. b. extra
neceſſitatẽ extremã eſt cõſiliũ: qꝛ ꝑfectio
nis eſt plꝰ alij ꝙ̃ ſibi de tẽporalibꝰ velle:
vt aliꝰ viuat ſe decẽtiꝰ. ¶ Quarta. Nihil
hñs ſuperfluũ ad decẽter viuere nec adui
uere nulli tenetꝰ eleemoſynã facere de ꝑ
cepto: nec de cõſilio niſi in caſu quo iu
uaretꝰ reſp. aut pſona reip. ſe vtilior quia
nũc eſt de cõſilio eo ꝙ bonũ ſit ꝓ cõi ſa
lute exponere vitã ſuã. ¶ Quinta ꝯcluſio.
Hñs de ſuperfluo ad decẽtiam tenetꝰ dare
ſub ꝑcepto vbi adeſt neceſſitas decẽtie lꝫ F
nõ adſit extrema. iiij. vbi. ſ. ad q̇rtũ. Sꝫ ꝯ
ꝑdicta arguitꝰ. ſ. Nã ſic ẽ ſcḋa prĩa ⁊ vltima
ꝯcluſio: male ſupra determinaſſet. s. tho.

tp̄s in quo obligat p̄ceptū de eleemoſy-
na: dicēs ꝙ eſt qn̄ dās hʒ ſupflua vtriꝗ
neceſſitati: ⁊ accipiēs eſt in extrema ne-
ceſſitate ⁊c. Sol. Duo ſunt dāda in elee-
moſyna. ſ. ſuperfluum ad viuere ⁊ ad de
cēter viuere. Due ſunt etiā neceſſitates
quibus dāduʒ eſt. ſ. neceſſitas extrema:
G ⁊ decētie. s. Tho. ergo ex parte dātis aſ-
ſignat tp̄s in quo tenet̃ dare omni neceſ
ſitati: qꝛ illud eſt cū q̇s hʒ vtrunꝗ ſuper-
fluū: non aūt cū q̇s hʒ ſupfluum ſolū ad
viuere qꝛ nō tenet̃ dare neceſſitati decē
tie. nō aūt aſſignat illud i quo tenet̃ da-
re alteri neceſſitati: nō aūt omni: qꝛ illud
eſt etiā ſi nō habeat̃ ſupfluū ad decēter
viuere vt in extrema neceſſitate. Silr̄ ex
pte accipiētis aſſignat tp̄s i q̇ dʒ accipe
a q̇libet hn̄te danda. qꝛ illud eſt ēt in ex-
trema neceſſitate: non aūt aſſignat illud
in q̇ dʒ accipe ab aliquo: ſʒ non ab omni
qꝛ illud eſt ēt in neceſſitate decentie in q̇
dʒ accipe ab hn̄te ſupflua ad decētiam.
Sed ꝯ: qꝛ peccabit mortalr̄ oīs diues vi
H dens pauperē indecēter indutū ⁊ ſic oēs
damnamur. ſo. Dico dupl̄r. Primo ꝙ ne
ſcio videre quō diues hn̄s multa ſupflua
ad decentiā: q̇ facillime ꝓ vna ſua volu
ptate aut ābitioſe exponeret̃ multa poſ-
ſit hr̄e charitatis viſcera: cuʒ videt pau-
peres laceratos: ⁊ nō ꝯpatit̃. Nec tn̄ oēs
nec valde multi propter hec dānāt̃: quia
nō ſunt valde multi hn̄tes tn̄ de ſuper-
fluo: vt illō nō poſſit credere neceſſariū
ad ſuā decētiā. Scdo: forte dici pōt ꝙ lʒ
cū q̇s eſt in cadēdo ad ſtatū pauptatis
teneant̃ hn̄tes ſupfluū ad decētiā ſuſten
tare illū ne cadat poſtꝗ̄ tn̄ cecidit ⁊ iam
eſt in ſtatu pauptatis: nō tenet̃ ei ꝓuide
re decētia niſi tāꝗ̄ paupi: puta ſi videat̃
eū nudas carnes ꝑtendētem: opiēdo il-
lū. Itē ꝯ: qꝛ ſ. Tho. q̇dl̄. viij. ar. xij. dicit ꝙ
hn̄s ſupflua ad decētiā nō peccat morta
liter nō dādo paupi q̇ nō eſt in extrema
neceſſitate ergo non tenet̃ dare hn̄ti ne-
ceſſitatē decētie tn̄ ſo. Illō dictū eſt verū
I qn̄ iō illi nō dat: qꝛ credit ꝙ ſibi occur-
rat aliqn̄ maior neceſſitas. Un̄ ſi hn̄s ne
ceſſitatē decētie petat a tali: ⁊ ille nō ve-
roſimilr̄ putet ꝙ mellꝰ diſpēſabit elee-
moſynā ſuā tūc nō tenet̃ dare illi. Item
contra. qꝛ dicit. s. Tho. in. ij. ij. ꝙ dare. c.
eſt conſiliū nō p̄ceptū. ⁊ multo minus p̄-
ceptū eſt dare b. Sol. Illud dicit nō eſſe
p̄ceptū: qꝛ non obligat̃ q̇s illud dare ꝓ
qualibet neceſſitate lʒ cōſiliū ſit dare ꝓ K
neceſſitate decētie: cū q̇ ſtat ꝙ ſic p̄ceptū
vt det̃ ꝓ aliqua neceſſitate. i. ꝓ extrema.
Item ꝯ: qꝛ ibi dicit ꝙ dare b. eſt laudabi
le. So. Etiā laudabile eſt ponere vitam
corporaliter nr̄am ꝓ ſpūali proximi: qō
tn̄ nō eſt de p̄cepto. Qꝛ eñ dixerat ꝙ nō
lʒ viuere indecēter excepit tres caſus in
quibꝰ decet indecēter viuere cū quo ſtat
ꝙ in aliquo eorū hoc ſit p̄ceptum. Itē ꝯ:
qꝛ in. iiij. dicit: ꝙ dare neceſſariū ad de-
cētiam ad ſubueniendum neceſſitati ma
iori eſt ꝯſilium. Sʒ iſta maior neceſſitas
eſt extrema ergo ⁊c. Sol. iſta neceſſitas
maior ꝗ̄ decentie non eſt extrema: qꝛ ne L
ceſſitas decētie hʒ gradꝰ. Un̄ ibi ſubdit̃:
ꝙ nō eſt abſoluta. Hʒ aūt ſecūda Tho-
miſtarum opinio veritatē vt credo. licet
aliquando aliam ſim locutus.

☞ Caſus. lviij.

Q Ueritur. lviij. Utruʒ ſit ſimo-
nia necne in ſequentibus ꝯcti
bus. Petrꝰ eñ de furno vo-
lēs anime ſue nunc ⁊ in poſte-
rum ꝓuidere cōuocat capl̄m
ꝯuētus ⁊ monaſterij dicēs ſe velle in ec-
cleſia eius erigere altare ⁊ ei aſſignare li
bras quinquaginta annui ⁊ perēnis red
ditus: hac lege vt dictus cōuētus tenea-
tur ſingulo die in eo miſſam celebrare: ⁊
ſingulo āno anniuerſariuʒ facere ꝓ ſe et
ſuis defunctis reqrens an hac lege velit
dictum capl̄m dictū redditū acceptare M
q̇ recuſantē tādē cōcordāt in libris quin
quaginta q̇nꝗ. Hēricꝰ vō de puteo mo-
tus eo ſine quo Petrꝰ accercito tabellio
ne ac teſtibus donat alteri exigēdo ius
exigēdi a ſe ⁊ a ſuis heredibꝰ libras. lv.
ānui ⁊ ꝑpetui redditꝰ: hac lege: vt ſi dcm̄
capl̄m hūc redditū ꝑcipere voluerit: te-
neat̃ celebrare miſſam ⁊ facere anniuer
ſariū vt. ſ. Deinde reqrit dictum capl̄m
an velit hunc redditū cum hoc onere ſu
ſcipere: ⁊ rn̄det ꝙ ſic: ⁊ ad hoc ſe ꝓmiſſio
ne vel pacto vel inſtrumēto obligat. Igi
tur ad hoc queſitū rn̄deo duo faciendo.
Primo enim p̄mitto ea ex quibus ſolui
tur dubitatio: ⁊ ſcdo dico ad caſuʒ. Quā

tum ad primum ex doctrina ſcti Tho. ij.
ij. q. c. ⁊. iiij. diſt. xxv. ⁊ quodl̄. viij. q. vj. ar.
j. ſi rn̄detur. Sciēdū eſt igit̃ ꝙ vt clare. ij.
ij. ar. j. ⁊ quarto ſniarū etiā ar. j. q. j. colli-
gitur: ſpūale eſt duplex. ſ. primo per eſſen
tiam: vt grā ⁊ virtutes qō vt dr̄ q̄rto vbi
ſ. ad tertiū nullo mō vendi poteſt: nec ſu
A per eo poteſt cadere deliberata volūtas
emptionis ⁊ intellige recte ſentiēdo. Et
ſcdo per cauſam. Et hoc eſt duplex. ſ. pri-
mum quod eſt ſpūalis gratie cauſa vt ſa
cramenta ⁊ ſcdm. i. actus q̇ ex ſpūali gra
tia ⁊ ſacro officio procedit: et ad ſpūaleʒ
gratiā diſponit. In diffinitione auteʒ ſi-
monie ſumitur ſpirituale per cauſam: vt
dicit quarto vbi ſupra ad quintū. Et hoc
ſpirituale vt dicitur ibi ad tertium: inꝗ̄-
tum eſt corporale hʒ quandā ſpeciē que
vendi pōt: q̄uis nō ex hoc ꝙ eſt ſpūale.
Sciēdū eſt ſcdo ꝙ vt dicit quarto ar. ij. q.
iij. ſicut ſpūale ꝙ ſub pretio poni non de-
bet eſt duplex. ſ. ipſa ſacramēta ⁊ actꝰ cō
petētes ex officio ſacro. ita duplex eſt an-
nexum ſpūali. ſ. ipſis ſacramentis vt va-
ſa ſacra ⁊ huiuſmodi: ⁊ officijs ſacris. vt
decime ⁊ iuſpatronatus. Sciēdū tertio:
B ꝙ ſacrū ꝑ cauſam quaſi cauſa gratie: nul
lo modo vēdi pōt vt vbiꝗ dicit. Un̄ di-
cit. ij. ij. ar. ij. ad ſecunduʒ ꝙ ſacerdos nō
accipit pecuniā quaſi p̄tiū cōſecrationis
euchariſtie aut miſſe cantate: hoc eñ eſ-
ſet ſimoniacuʒ: ſed quaſi ſtipendium ſue
ſubſtētationis. Hec ibi. Et. iiij. ar. ij. q. j.
ad quartum ſic dicit. Facere pactionem
de miſſa celebrāda eſt ſimoniacum ſem-
per. Si tamen ſacerdos non habet alios
ſumptus ⁊ non tenetur ex officio miſſam
cantare: poteſt accipere denarios: ſicut
ꝯducticij ſacerdotes faciūt nō quaſi pre-
tium miſſe: ſed quaſi ſuſtentamentuʒ vi-
te. Hec ibi. Et hoc non intelligas inter-
ueniente pacto. qꝛ hoc eſſet ipſo facto vē
dere miſſam: qꝛ vt dicit. ij. ij. arti. j. ad q̇n
tum noīe emptionis ⁊ venditionis intel
C ligit̃ omnis ꝯtractus non gratuitꝰ. Hec
ibi. Et quarto ar. ij. ad primū dicit ꝙ non
lʒ paciſci ꝓ anniuerſario dicēdo vt pate
bit: ⁊ conſequenter nec promiſſa. Sed cō
tra hoc arguit̃ ſic: quia extra de preben.
in. c. Significatum. dr̄ quoſdam canoni-
cos cuidaʒ ſacerdoti prebēdam dediſſe
in eccleſia vt miſſaʒ debtā virgine quo-
tidie celebraret: ⁊ papa illā pactionē cō-
firmauit. Ergo licite ſacra: ⁊ vendi ⁊ emi
poſſunt. Sol. Ad hoc. s. Tho. iiij. ar. ij. q.
j. ad quintū ſic dicit. Ibi non fuit aliqua
pactio: ſed illi p̄bēde annexum fuit illud
officiū cātādi miſſam talē. Hec ibi. Ideʒ D
aūt ſentit Anto. de but. ⁊ Blo. Sciendū
eſt quarto ꝙ ſacrū ꝑ cām quaſi cauſatum
a ſacro officio vel ſpūali grā ſunt actꝰ mi
niſtrorum eccleſie ſpūales. Sicut aūt di-
cit. viij. quodl̄. c. vj. ar. j. ⁊. iiij. artic. ij. q. ij.
Actus dicitur ſpiritualis dupliciter pmo
quantū ad principium: qꝛ. ſ. alicui conue
nit ex ſpirituali dono vel officio/ vt epō
ꝯſecrare baſilicas/ ⁊ diacono legere euā
gelium. Et ſcdo ex parte finis tn̄: vt qn̄ ꝑ
illum ad aliquod ſpūale peruenit̃/ vt do
cere artes liberales: qō etiā gentilibꝰ cō
uenit. Imprimis igitur vt dicitur quarto
vbi ſupra. non licet ſine ſimonia locare
opera ſua: ſed poteſt aliquid recipi in ſu-
ſtentationem vite. in ſecundis autem po
teſt quis emere vel vendere opera ſua: ſʒ
non illud ſpūale quod ex eis acquiritur.
Hec ibi. Et ad primuʒ ibi dicit ſic. Anni- E
uerſariū celebrare eſt ſpiritualis actꝰ pri
mo mō/ ⁊ ideo nullo mō: lʒ paciſci ꝓ eo
celebrādo/ ſʒ tn̄ cū ex deuotiōe aliq̇d da-
tur eccleſie tenetur celebrare ꝓ illis pro
quibus erogatur. Hec ibi. Et. ij. ij. ar. iij.
ad ſcdm dicit ſic. Aliqua temporalia dā-
tur deū laudātibus ſiue ꝓ viuis ſiue pro
mortuis: non quaſi pretium ſed quaſi ſu-
ſtentationis ſtipēdium/ ⁊ eo etiam tene-
re ꝓ proceſſionibꝰ faciēdis in aliquo fu
nere alique eleemoſyne recipiuntur. Si
autē hmōi pacto interueniente fiant: aut
etiā cum intētione emptionis ⁊ vēditio-
nis ſimoniacū eſſet. Hec ibi. Ubi nota ꝙ
dictū eſt. ſ. ꝙ q̇ licite ꝓ ſpūalibꝰ ſuſcipiun
tur in ſuſtētamentuʒ vite neceſſario ſine
pacto accipiunt̃. Sciēdū eſt quinto quo
ad annexa ſpūalibus vt dr̄. ij. ij. ar. iiij. ꝙ
eis aliq̇d eſt annexū dupl̄r. Primo ſicut F
ex ſpūalibꝰ dependēs vt bn̄ficiū eccleſia
ſticū quod habere nō licet niſi habēti be
neficiū clericale. Et ſecūdo ſicut ad ſpūa
lia ordinatū: vt iuſpatronatꝰ quod ordi-
natur ad preſentandum clericos benefi-
cio eccleſiaſtico: ⁊ vaſa ſacra que ordinā

tur ad vſuȝ ſacramentoꝛū. Pꝛimo modo
annexa nullo modo vendere licet: quia
ſine ſpiritualibus eſſe non poſſunt: ⁊ eis
vēditis illa vēdi intelligunt. Reliqua au
tē vēdi poſſunt[ſꝫ non inquantum annexa]
G quia non pꝛeſupponunt ſpiritualia. ſꝫ ea
tempoꝛe oꝛdinis ꝓcedunt. Hec ibi quaſi
verbotenus.
QUantū ꝟo ad ſcd̄m nūc rñ-
deo ad caſuȝ ⁊ dico multa.
Pꝛio eñ dico ꝙ i ſpūali ſe
cūdo mō qꝛ. ſ. ex ſpūali. i. ſu
ꝑ naturali dono vł offō de
pēdet cuiuſmodi ē āniuer-
ſaria celebꝛare: vt dictū eſt: quātū ad deū ⁊
ꝯſciētiā ſufficit ad euitādā ſimoniā ꝙ qs
nō itēdat aliqd accipere ꝓ tali actu qua
ſi ꝓtio vēdendo actū ſuū. Qd̄ ptꝫ qꝛ in di-
cto quodli. s. Tho. tenet ꝙ vadēs ad ec-
cleſiā aľs non iturus non cōmittit ſimo-
niā: ſi intendat pecuniā vt ſuſtentamen-
tum non vt pꝛetiū. Sed quo ad eccleſiaȝ
illud nō ſufficit: quia ſi quis paciſcat[quā-
uis non intendat niſi victum ſuum] quo
ad eccleſiam eſt ſimoniacus: et ſubiacet
penis illatis a iure. Vñ dicit. ũ. ij. art. ad
H ſcd̄m loquens de actib⁹ iſtis ſic. Unde il-
licita eſſet oꝛdinatio ſi in aliq̄ eccleſia ſta
tueretur ꝙ non fieret proceſſio in funere
alicuius: niſi ſolueret certā pecunie quāti-
tatē: qꝛ ꝑ ſtatutum tale ꝓcluderet magis
officiū pietatis. Magis autē licita eſſet
oꝛdinatio ſi ſtatueret ꝙ omnibus certaȝ
eleemoſynā dantibus talis honoꝛ exhi-
beretur. Pꝛima eñ oꝛdinatio habet ſpe-
ciem exactionis. Secunda vero gratuite
recompenſationis. Hec ibi. Et idem di-
cit Ray. dicens ꝙ ſi in talibus conſtitu-
tio ſit affirmatiua vt q̄ fecerit ſic habeat
ſic: nō eſt ſimoniaca: ſicut ſi ſit negatiua:
vt qui non fecerit ſic nō habeat ſic. Hec
ille. Et idem tenet ſum. angelica. titu. Si-
monia. iij. §. x. addens ꝙ ideo conſtitutio
negatiua habet ſpeciem exactionis: quia
pꝛeſupponit ꝙ pro minoꝛi non fiat: non
I autem affirmatiua: quia nō negat quin-
etiam fiat pro non ſic faciētibus. Ex qui-
bus patet id quod dictuȝ eſt: quia. ſ. quo
ad eccleſiaȝ non ſufficit bona ⁊ recta in-
tentio. Quia decā non ſe impedit. Certū
eſt enim ꝙ ſtatuentes tam negatiue quā af

firmatiue poſſunt eandem intentionem
habere: ⁊ tamen illi iudicantur ſimonia
ci ⁊ non iſti propter verboꝛum foꝛmam.
¶ Dico ſecundo coꝛollarie ſequi ex hoc
dicto ꝙ ſimoniaca eſt cōſtitutio qua ſta-
tuit capitulum eccleſie matricis: ne ali- K
quis de ſua parochia ad funus vocet ali
quos religioſos niſi vocet totum capitu
lum: habiturū aliquid tempoꝛale quod
tamen vocare non tenetur. Eſt enim ne-
gatiua conſtitutio. Eſt etiam hec conſti-
tutio contra eccleſiaſticam libertatē que
ſm Innocentium violatur quoties vio-
latur pꝛiuilegium conceſſum vniuerſali
eccleſie cuiuſmodi eſt poſſe diuinas lau-
des circa funera perſoluere tanquā dei mi
niſtros et inde per eleemoſynas gratui-
tas recompenſationem recipere. Cuius
ſignum eſt: quia violatur eccleſiaſtica li-
bertas ſi ſtatuatur aliquid reſtringendo
funeralia vt quod ſolum tot cerei poꝛten
tur vel huiuſmodi vt dicit Archie. ⁊ Pa
noꝛ. Et addit ȝab. violatur dicta libertas
inquantum particularis eccleſia grauatur
in pꝛiuilegio vniuerſalis eccleſie. Et tan-
to hoc eſt deterius: quāto grauamen eccle L
ſie ab eccleſia infertur: acſi idem non ſe-
ipſum amet. Sicut enī ſm. ſan. Tho. in
iij. melius eſt[ceteris paribus] bene face-
re amico et coniunctioꝛi quā alijs: ita econ
uerſo peius eſt ei male facere. Dico ter-
tio ꝙ pꝛima foꝛma caſus eſt ſimoniaca:
quia ibi eſt pactum: quod patet ex diffini
tione eius: cum pactum ſit duoꝛum plu-
rium ve in idem placitum ſeu conſenſus.
ff. de pactis. l. j. Dico quarto ꝙ foꝛma ſe-
cunda eſt licita: quia non eſt pactum ſed
donatio redditus cum onere faciēdi an-
niuerſarium. Hoc autē patet: quia in ca
ſu ſupꝛa allegato de pꝛebenda cui alliga
tum eſt onus cantandi miſſam nulla fuit
factio ſm. s. Tho. ⁊ alios. Eſt autē ſimile
de hoc vt dicit Hoſtien. qui dicit expꝛeſ-
ſe in ca. quoniam enoꝛmis. extra ne ꝑla.
vi. ſu. ꝙ tale onus poteſt annecti reddit-
bus. dicit tamen tutius foꝛe relinquere ſic. M
Relinquo tali eccleſie annuatim decem
libꝛas ſuper tali poſſeſſione diuidendas
inter eos ſolummō qui meo anniuerſa-
rio intererūt: ⁊ rogo vt fiat omni āno. Li
cet aūt hoc ſit tutius. tñ ſm. s. Th. nō te-

nemur eligere viā tutioꝛē ſed ſufficit eli-
gere tutā. ¶ Sꝫ ꝯ ꝓdeterminata arguit
multipliciter. Pꝛimo ſic. Nā in ſcd̄a foꝛ-
ma eſt pactū vel erit. ſ. qñ dict⁹ conuen-
tus acceptabit: qꝛ ibi eſt pollicitatio q̄ il-
A le pollicet in poſterū ſe daturū talē red-
ditū. Pollicitatio aūt trāſit in pactū qñ
ꝑ nuntiū vel literas acceptat: qꝛ iā ibi eſt
duoꝛum cōſenſus. l. pactum. ff. de pollici.
Ergo ſcd̄a foꝛma eſt ſimoniaca. Sol. ibi
non eſt pollicitatio ſed donatio inter vi-
uos qꝛ donat ius exigēdi quotannis de
bonis ſuis quinquaginta quinque libꝛas. Et
idē eſt ſi qd ſit ſub ꝓdicta foꝛma ſcd̄a le-
gatū. Scd̄o Nā ſm Inno. in. c. qm̄ enoꝛ.
lꝫ ſit meritoꝛiū aliquos redditus conſti-
tui in eccľia vt ibi fiat anniuerſarium ꝓ
aliquo tñ hoc nō poteſt cōſtitui ꝑ dona
tionē qꝛ non licet ei apponere conditio-
nes ſpirituales: ſed pōt cōſtitui per eos
qui habent anniuerſariū facere. Et alle-
gat capľm ſignificāte. extra de ꝓben. vbi
ſ. dr̄ ꝙ canonici inſtituētes dictā ꝓbēdaȝ
petiuerūt ꝯfirmationem: a pontifice. Er-
go ſecunda foꝛma nō lꝫ. So. Illud onus
vel iſta ꝯditio poteſt inſtitui ⁊ apponi a
B ꝯſtituēte redditum nec dicti canonici pe
tiuerunt ꝯfirmationē: niſi qꝛ dubitabant
vel non credebāt ſe id potuiſſe facere vt
ille ꝯctus eſſet ratus: vt innuit Ioan. an.
Papa vero ꝯfirmauit non appꝛobando
malū: ſed id quod licite factū eſt ſtabiliē-
do. ¶ Nunc vero iā nō eſt dubiū ex quo
papa ſic appꝛobauit: ⁊ ideo rō nō ſequit
Ex ꝓterea nō ē ſile quo ad hoc de bñfi-
cio vel redditu eccleſiaſtico cuius. ſ. di-
ſpenſatoꝛ eſt papa vel eps: ⁊ de redditu
iſto q̄ noniter inſtituit a laico: qui. ſ. non
eſt in diſpēſatione ꝓdictoꝛū niſi poſt con
ſtitutionem. Tertio nam lꝫ ſacerdoti lo-
care opera ſua ſm glo. in. c. ſignificatuȝ.
extra de pꝛeben. ⁊ ſm Abbatē ibi. ⁊ in. c.
qm̄ enoꝛ. extra ne pꝛela. vi. ſu. ⁊ in. c. tua
nos. extra de ſimo. Ergo lꝫ ei paciſci de
anniuerſario: ⁊ conſequenter pꝛima foꝛ-
C ma eſt licita. Sol. Dico pꝛimo ꝙ ſm be.
Tho. in quodam quodl. ⁊ Archiepi. flo.
rent. in. ij. par. ti. j. in his que ſunt de iure
diuino ſtādum eſt magis ſententie theo
logoꝛum vt bene pꝛobat. s. Thom. Et li-
cet Petr. de ancha. hoc negetꝫ tamē ei nō

ſtatur: qꝛ nimis fauet iuri poſitiuo. Unde
Anto de butrio: magnus decretaliſta ſen
tit cum ſancto Thoma. Unde ⁊ experiē-
tia docet ꝙ in pꝛedictis canoniſte multū
⁊ interdum ineptiſſime falluntur: vt in
materia de voto: ⁊ de ſimo. in qua multi
dicunt multa falſa ⁊ repugnantia: quia
diffinitiones nō intelligunt: vt alias oñ-
det ⁊ patet ex dictis abbatis in. c. litera-
turam. extra de voto ⁊ vo. reden. Stan-
dū eſt igitur. ſ. Thome dicēti ꝙ non licet
ſacerdoti locare opera ſua in actibus ſpi D
ritualibus ex parte pꝛincipij. Et ſi cōtra
hoc dicatur ꝙ ſecūdum ſan. Tho. aliqui
ſacerdotes licite conducuntur. vt ex di-
ctis patet. Dico ꝙ illa cōductio non eſt
emendo aut vendēdo vel paciſcēdo quia
pꝛobatum eſt ꝙ cum ipſe dicit aliquos li
cite ſpiritualibus ꝑcipere aliquod tem-
poꝛale ſuſtētamentum intelligitur dedu-
cto pacto. Unde iſta conductio eſt ꝑ mo
dum eleemoſyne. Sicut eñ non eſt ſimo
niaca: ⁊ conſequenter nec cum pacto cō
ſtitutio affirmata: ita nec talis cōductio E
qua dicat. ſi volueris eſſe mecū dabo tibi
hoc ⁊ illud: ⁊ ſacerdos hoc acceptat vt
intelligatur cōduci ad annuȝ: ſicut quis
ꝯducitur ad diē ſic. Dñe do vobis vel da
bo talē eleemoſynā. celebꝛetis hodie ꝓ
me ⁊ ſacerdos hoc acceptat licite etiā ſi
alias nō eſſet ꝓ eo celebꝛaturus cū non
teneat. Si aūt vellet dicere. nolo celebꝛa
re pꝛo tanto: detis mihi tm̄. iam incidit
pactio. nec ille videtur dare eleemoſyna-
liter: nec iſte amoꝛe ⁊ gratis celebꝛare. Et
ſile eſt de cōductione ad annū quātū ad
actus ſpūales rōne ꝓncipij ⁊ ſi nō quātum
ad alios. Et cōfirmat hoc: qꝛ Bart. piſa.
magn⁹ theologus ⁊ legiſta ⁊ canoniſta.
ti. ſimonia. ſ. §. xxv. cum recitaſſet dictum
Ray. dicētis. Lꝫ ſacerdoti locare opera
ſua ⁊ aliqd exigere ꝓ ꝓceſſione ad quaȝ
nō tenetur: ſubiungit ꝙ in oībus iſtis de
bet ipſe gratis officiare. lꝫ aliqd recipiat
ꝓ ſumptibus qd̄ ego ſic intelligo: qꝛ ſi ad
talia non tenetur pōt licite aliqd recipe
ſine quo talia nō faceret dūmō ceſſet pa-
ctum: nō aūt q̄ ad ea tenetur ⁊ cum hoc M
eſt diues. Dico ſecūdo ad pꝛincipale ar-
gumentum ꝙ eſt ꝙ non ſit in hac mate-
ria ſtādum theologo: tamē ſtandum eſt

tur ad vſuz ſacramentoꝝ. Primo modo
anneхa nullo modo vendere licet: quia
ſine ſpiritualibus eſſe non poſſunt: ⁊ eis
vēditis illa vēdi intelliguntꝰ. Reliqua au
tē vēdi poſſunt [ſʒ non inq̄ꝫtum anneхa]
B quia non preſupponunt ſpiritualia. ſʒ ea
tempore ordinis p̄cedunt. Hec ibi quaſi
verbotenus.

Uantū vo ad ſcōm nūc rñ-
deo ad caſuʒ ⁊ dico multa.
Prio em̄ dico ꝙ i ſpūali ſe
cūdo mō qꝛ. ſ. eх ſpūali. i. ſu
p naturali dono vꝰ offō de
pēdet cuiuſmodi ē anniuer-
ſaria celebrare: vt dictū eſt: q̄ꝫtū ad deū ⁊
ↄſciētiā ſufficit ad euitādā ſimoniā ꝙ q̄s
nō itēdat aliq̄d accipere p tali actu qua
ſi p̄tio vēdendo actū ſuū. Qð ptʒ qꝛ in di-
cto quodli. s. Tho. tenet ꝙ vadēs ad ec-
cleſiā aꝉs non iturus non cōmittit ſimo-
niā: ſi intendat pecuniā vt ſuſtentamen-
tum non vt p̄tiū. Sed quo ad eccleſiaʒ
illud nō ſufficit: quia ſi quis paciſcaꝉ [q̄ꝫ-
tis non intendat niſi victum ſuum] quo
ad eccleſiam eſt ſimoniacus: et ſubiacet
penis illatis a iure. Uñ dicit. ij. ij. art. ad
H ſcōm loquens de actib9 iſtis ſic. Unde il-
licita eſſet ordinatio ſi in aliq̄ eccleſia ſta
tueretur ꝙ non fieret proceſſio in funere
alicuius: niſi ſolueret certā pecunie q̄ꝫti-
tatē: qꝛ p ſtatutum tale p̄cluderetꝰ magis
officiū pietatis. Magis autē licita eſſet
ordinatio ſi ſtatuereꝉ ꝙ omnibus certaʒ
eleemoſynā dantibus talis honor eхhi-
beretur. Prima em̄ ordinatio habet ſpe-
ciem eхactionis. Secunda vero gratuite
recompenſationis. Hec ibi. Et idem di-
cit Ray. dicens ꝙ ſi in talibus conſtitu-
tio ſit affirmatiua vt q̄ fecerit ſic habeat
ſic: nō eſt ſimoniaca: ſicut ſi ſit negatiua:
vt qui non fecerit ſic nō habeat ſic. Hec
ille. Et idem tenet ſum. angelica. titu. Si-
monia. iij. §. х. addens ꝙ ideo conſtitutio
negatiua habet ſpeciem eхactionis: quia
preſupponit ꝙ pro minori non fiat: non
I aute in affirmatiua: quia nō negaꝉ quin
etiam fiat pro non ſic faciētibus. Eх qui-
bus patet id quod dictuʒ eſt: quia. ſ. quo
ad eccleſiaʒ non ſufficit bona ⁊ recta in-
tentio. Quia de ea non ſe impedit. Certū
eſt enim ꝙ ſtatuentes tam negatiue q̄ꝫ af
firmatiue poſſunt eandem intentionem
habere: ⁊ tamen illi iudicantur ſimonia
ci ⁊ non iſti propter verborum formam.
¶ Dico ſecundo corollarie ſequi eх hoc
dicto ꝙ ſimoniaca eſt cōſtitutio qua ſta-
tuit capitulum eccleſie matricis: ne ali- K
quis de ſua parochia ad funus vocet ali
quos religioſos niſi vocet totum capitu
lum: habiturū aliquid temporale quod
tamen vocare non tenetur. Eſt enim ne-
gatiua conſtitutio. Eſt etiam hec conſti-
tutio contra eccleſiaſticam libertatē que
ſm̄ Innocentium violatur quoties vio-
latur priuilegium conceſſum vniuerſali
eccleſie cuiuſmodi eſt poſſe diuinas lau-
des circa funera perſoluere tanq̄ꝫ dei mi
niſtros et inde per eleemoſynas gratui-
tas recompenſationem recipere. Cuius
ſignum eſt: quia violatur eccleſiaſtica li-
bertas ſi ſtatuatur aliquid reſtringendo
funeralia vt quod ſolum tot cerei porten
tur vel huiuſmodi vt dicit Archie. ⁊ Pa
nor. Et addit ʒab. violatur dicta libertas
inq̄ꝫtum particularis eccleſia grauatur
in priuilegio vniuerſalis eccleſie. Et tan-
to hoc eſt deterius: q̄ꝫto grauamen eccle L
ſie ab eccleſia infertur: acſi idem non ſe-
ipſum amet. Sicut enīʒ ſm̄ ſan. Tho. in
iij. melius eſt [ceteris paribus] bene face-
re amico et coniunctiori q̄ꝫ alijs: ita econ
uerſo peius eſt ei male facere. Dico ter-
tio ꝙ prima forma caſus eſt ſimoniaca:
quia ibi eſt pactum: quod patet eх diffini
tione eius: cum pactum ſit duorum plu-
rium ve in idem placitum ſeu conſenſus.
ff. de pactis. l. j. Dico quarto ꝙ forma ſe-
cunda eſt licita: quia non eſt pactum ſed
donatio redditus cum onere faciēdi an-
niuerſarium. Hoc autēʒ patet: quia in ca
ſu ſupra allegato de prebenda cui alliga
tum eſt onus cantandi miſſam nulla fuit
factio ſm̄. s. Tho. ⁊ alios. Eſt autē ſimile
de hoc vt dicit Hoſtien. qui dicit eхpreſ-
ſe in ca. quoniam enormis. eхtra ne p̄la.
vi. ſu. ꝙ tale onus poteſt annecti reddit-
bus. dicit tamen tutius fore relinq̄re ſic. M
Relinquo tali eccleſie annuatim decem
libras ſuper tali poſſeſſione diuidendas
inter eos ſolummō qui meo anniuerſa-
rio interfuerīt: ⁊ rogo vt fiat omni āno. Li
cet aūt hoc ſit tutius. tñ ſm̄. s. Th. nō te-

nemur eligere viā tutiorē ſed ſufficit eli-
gere tutā. ¶ Sʒ ↄ̄ p̄determinata arguiꝉ
multipliciter. Primo ſic. Nā in ſcōa for-
ma eſt pactū vel erit. ſ. qñ dict9 conuen-
tus acceptabit: qꝛ ibi eſt pollicitatio q̄ il-
A le pollicetꝰ in poſterū ſe daturū talē red-
ditū. Pollicitatio aūt trāſit in pactū qñ
p nuntiū vel literas acceptaꝉ: qꝛ tā ibi eſt
duorum cōſenſus. l. pactum. ff. de pollici.
Ergo ſcōa forma eſt ſimoniaca. Sol. ibi
non eſt pollicitatio ſed donatio inter vi-
uos qꝛ donaꝉ ius eхigēdi quotannis de
bonis ſuis quinquagintaq̄ꝫ libras. Et
idē eſt ſi q̄d ſit ſub p̄dicta forma ſcōa le-
gatū. Scōo Nā ſm̄ Inno. in. c. qm̄ enor.
lʒ ſit meritoriū aliquos redditus conſti-
tui in ecclia vt ibi fiat anniuerſarium p
aliquo tñ hoc nō poteſt cōſtitui p dona
tionē qꝛ non licet ei apponere conditio-
nes ſpirituales: ſed pōt cōſtitui per eos
qui habent anniuerſariū facere. Et alle-
gat capꝉ in ſignificāte. eхtra de p̄ben. vbi
ſ. dꝛ ꝙ canonici inſtituētes dictā p̄bēdaʒ
petiuerūt ↄfirmationem: a pontifice. Er-
go ſecunda forma nō lʒ. So. Illud onus
vel iſta ↄditio poteſt inſtitui ⁊ apponi a
B ↄſtituēte redditum nec dicti canonici pe
tiuerunt ↄfirmationē: niſi qꝛ dubitabant
vel non credebāt ſe id potuiſſe facere vt
ille ↄ̄ctus eſſet ratus: vt innuit Ioan. an.
Papa vero ↄfirmauit non approbando
malū: ſed id quod licite factū eſt ſtabiliē-
do. ¶ Nunc vero iā nō eſt dubiū eх quo
papa ſic approbauit: ⁊ ideo rō nō ſequiꝉ
Et p̄terea nō ē ſiꝉe quo ad hoc de bñfi-
cio vel redditu eccleſiaſtico cuius. ſ. di-
ſpenſator eſt papa vel ep̄s: ⁊ de redditu
iſto q̄ nouiter inſtituiꝉ a laico: qui. ſ. non
eſt in diſpēſatione p̄dictoꝝ niſi poſt con
ſtitutionem. Tertio nam lʒ ſacerdoti lo-
care opera ſua ſm̄ glo. in. c. ſignificatuʒ.
eхtra de preben. ⁊ ſm̄ Abbatē ibi. ⁊ in. c.
qm̄ enor. eхtra ne prela. vi. ſu. ⁊ in. c. tua
nos. eхtra de ſimo. Ergo lʒ ei paciſci de
anniuerſario: ⁊ conſequenter prima for-
C ma eſt licita. Sol. Dico primo ꝙ ſm̄ be.
Tho. in quodam quodl. ⁊ Archiepi. flo.
rent. in. ij. par. ti. j. in his que ſunt de iure
diuino ſtādum eſt magis ſententie theo
logorum vt bene probat. s. Thom. Et li-
cet Petr. de ancha. hoc neget tamē ei nō
ſtatur: qꝛ nimis fauet iuri poſitiuo. Unde
Anto de butrio: magnus decretaliſta ſen
tit cum ſancto Thoma. Unde ⁊ eхperiē-
tia docet ꝙ in predictis canoniſte multū
⁊ interdum ineptiſſime falluntur: vt in
materia de voto: ⁊ de ſimo. in qua multi
dicunt multa falſa ⁊ repugnantia: quia
diffinitiones nō intelligunt: vt alias oñ-
detꝰ ⁊ patet eх dictis abbatis in. c. litera-
turam. eхtra de voto ⁊ vo. reden. Stan-
dū eſt igitur. ſ. Thome dicēti ꝙ non licet
ſacerdoti locare opera ſua in actibus ſpi
ritualibus eх parte principij. Et ſi cōtra D
hoc dicatur ꝙ ſecūdum ſan. Tho. aliqui
ſacerdotes licite conducuntur. vt eх di-
ctis patet. Dico ꝙ illa cōductio non eſt
emendo aut vendēdo vel paciſcēdo quia
probatum eſt ꝙ cum ipſe dicit aliquos li
cite ſpiritualibus p̄cipere aliquod tem-
porale ſuſtētamentum intelligitur dedu-
cto pacto. Unde iſta conductio eſt p mo
dum eleemoſyne. Sicut em̄ non eſt ſimo
niaca: ⁊ conſequenter nec cum pacto cō
ſtitutio affirmata: ita nec talis cōductio
qua dicaꝉ. ſi volueris eſſe mecū dabo tibi E
hoc ⁊ illud: ⁊ ſacerdos hoc acceptaꝉ vt
intelligatur cōduci ad annuʒ: ſicut opus
ↄducitur ad diē ſic. Dñe do vobis vel da
bo talē eleemoſynā. celebretis hodie p
me ⁊ ſacerdos hoc acceptat licite etiā ſi
alias nō eſſet p eo celebraturus cū non
teneaꝉ. Si aūt vellet dicere. nolo celebra
re pro tanto: detis mihi tm̄. iam incidit
pactio. nec ille videtur dare eleemoſyna-
liter: nec iſte amore ⁊ gratis celebrare. Et
ſiꝉe eſt de cōductione ad annū quātū ad
actus ſpūales rōne p̄ncipij ⁊ ſi nō q̄ꝫtum
ad alios. Et cōfirmat hoc: qꝛ Bart. piſa.
magn9 theologus ⁊ legiſta ⁊ canoniſta.
ti. ſimonia. ſ. §. хх v. cum recitaſſet dictum
Ray. dicētis. lʒ ſacerdoti locare opera
ſua ⁊ aliq̄d eхigere p p̄ceſſione ad quaʒ
nō tenetur: ſubiungit ꝙ in oībus iſtis de
bet ipſe gratis officiare. lʒ aliq̄d recipiat
p ſumptibus qð ego ſic intelligo: qꝛ ſi ad
talia non tenetur pōt licite aliq̄d recipe
ſine quo talia nō faceret: dūmō ceſſet pa-
ctum: nō aūt q̄ ad ea tenetur ⁊ cum hoc M
eſt diues. Dico ſecūdo ad principale ar-
gumentum ꝙ eſt ꝙ non ſit in hac mate-
ria ſtādum theologo: tamē ſtandum eſt

canoniſtis cõſentiẽtib⁹ theologo ꝑcipue ſi ſint plures ꝛ ſolẽniores. Contra abbatem autem ſunt Inno. ꝛ Hoſtien. in ca.
G iiij. ne ꝑla. vi. cum quib⁹ vr̃ eſſe Ioã. an. q̃ eos adducit in. c. ſignificatũ: nihil eis addens. Dicit enim Inno. ꝙ ſacerdos ſuis parochianis non põt vendere ſpũale: et ſi indigeret: ſed nõ ſuis põt locare corporalia oꝑa: non aũt ſpũalia. Et caueat in quit ne iſti cõtractus quo ad intẽtionẽ: ꝛ verba miſceanť. Ex ꝑ oꝑa corꝑalia itelligit ea que a ſpũali dono nõ ſunt vt ſcribere ꝛ docere grãmaticã vel hmõi. Motiua autẽ abbatis ſunt hec. Nam primo beneficia inquit danť ꝓpter officia. Solu. Tñ nõ danť ex pacto niſi ſimoniace. Secũdo qꝛ inquit mãſionarij ꝓ ſeruitio ſpũali recipiũt tẽporale. So. Si iſta recipiunt ex pacto: eſt ſimonia: vt dictuꝫ eſt. Tertio. Nam vicario epĩ cõſtituiť certa portio: ꝛ nõ pro ſeruitijs tꝑalibus: vt ꝑꝫ inquit in. c. cum ex eo. de elec. lib. vj. ꝛ in c. ꝑuenit. de appel. ſol. Pro ſeruitijs ſpiritualibus ex ꝑfinis põt habere ſalariuꝫ
H ex pacto ꝛ vẽdẽdo opera ſua: ſed ꝓ ſpũalibus ex parte principij põt illud habere ex taxatione ſuꝑioris ſine pacto. Quarto. Nam põt recipe recõpẽſationẽ damnorum q̃ ſuſtinet. Solu. Eſto ꝙ ſacerdos qui lucrať in ſcribẽdo: ꝛ de hoc viuit poſſit in pactum deducere hoc damnum: ex hoc nõ habeť ꝙ poſſit locare oꝑa ſua ꝓ actibus depẽdẽtibus a ſuꝑ naturali dono. Dico vltimo ad argumẽtũ ꝙ eſto ꝙ verum dicat abbas: hoc etiã ſm euꝫ non eſt licitum: niſi ſacerdoti qui non poteſt aliunde habere vñ honeſte viuat. Unde non licebit clericis quibus interdũ paupertas eſſet anime ſanitas ꝛ delitie miniſtrant luxurie ꝛ vanitatum fomenta. Ex eis ꝑꝫ ꝙ dicẽtes ſm ſan. Tho. licere paciſci ꝓ anniuerſario dicẽdo: aut illũ nõ viderũt aut nõ intellexerũt. Et cũ eo ſentit Ric. in. iiij. ꝛ cõiter omnes theologi.
I

¶ Caſus. lix.

Queritur. lix. Utruꝫ illa ſpina quaꝫ vincentem tãꝙ chriſti ſanguine cruẽtatã veneranť ampliori reuerẽtia ꝙ̃ beata virgo proſequenda ſit? Rñ. Omiſſa tacita queſtione. an. ſ. quippiaꝫ ſanguinis chriſti reperiri poſſit in terra ꝛ ſuppoſita veritate huius ſpine: de qua nullus ſane mentis põt ambigere: cum id ſcripture publice autenticate teſtenť:
K dico ſm ſanctum doctorem. ij. ij. q. ciij. ꝛ q. xviij. ꝛ. iij. diſt. ix. ꝙ triplex eſt honor ſeu adoratio: dulie. ſ. hyꝑdulie: ac latrie. Dulia eſt virtus qua honorem virtuti debitum ſuperioribus creaturis rependimus. Dulia quippe ſeruituteꝫ ſonat. Sumitur autem dupliciter. communiter. ſ. pro omni honore exhibito ſuperiori: ſiue deus: ſiue angelus: ſiue homo ſit ꝛ proprie pro honore ꝙ̃ diximus exhibito ſuperioribus creaturis: ſic vero multas habet ſpecies. Aliter eñ patrem: ꝛ aliter regem honoramus. Unde ſumiť tertio ꝓ honore quẽ ſeruus exhibet dño ſuo vel pater filio. ꝛ hmõi. Dulia ergo omnẽ rõnalem creaturã veneramur niſi damnata ſit. i. in malo obſtinata. Quelibet enim rationalis natura non habet: aut habere poteſt dei grãm ꝛ ꝟtutem. Quemlibet ergo angelũ ꝛ hoiem nõ damnatũ dulia veneramur poſſibilr̃ maxime ꝟo preſu-
L les ac dños: qui virtuti cõſeruande ꝛ ad generãde preficiunť: niſi ſint in actu peccati manifeſte: ſic eñ aliquid habem honori ↄtrariũ. Diuites ꝟo ꝓpter diuitias honorare eo honore cuius diuitie ſunt cauſe. i. quo ad exteriorẽ cõuictũ peccatũ non eſt: ſunt eniꝫ altiores in repub. ꝛ ipe diuitie ſunt adminicula virtutis. Reliquias vero ſanctoꝝ ac veſtes ſimiliter veneramur tanꝙ̃ ſanctoꝝ aliquid ꝛ ſemꝑ viuẽtis aĩe corporeũ inſtrumẽtum. Hyperdulia vero ſupradulia vel excellens dulia eſt. Eſt eñ vt idem dicit virtus qua creaturas deo ſpirituali modo cõiunctas honoram⁹: tales eñ ſupremũ gradũ in entibus tenent: vt ſic. Unde ſuprema dulie ſpecie que hyper vel ſuꝑ dulia dicitur veneramur. ¶ Ad hoꝝ ꝟo intellectũ ſciendum eſt ꝙ ille modus quo deo ꝑ ꝟtutem creatura iũgiť oĩbus honorãdis cõmunis eſt. Preter hũc aũt ſpecialẽ habẽt q̃-
M dam vt btã ꝟgo q̃ nõ ſolũ virtute ſꝫ etiaꝫ internitate deo cõiũcta eſt. Iõ hãc ſicut dulia ſm ſe: ita hyꝑdulia vt mr̃ eſt xp̃i veneramur. Ipſam etiã xp̃i humanitateꝫ ꝛ patibulũ crucis iſto honore adoramus.

Latria ꝟo ẽ ꝟt⁹ qua deũ honore cõgruo ꝓſequimur tãꝙ̃. ſ. oĩm honoꝝ ꝑncipẽ. Sic aũt honoram⁹ ꝑmo q̃dẽ ſctãm trinitatẽ deinde ꝟo hũanitatẽ ꝟbi incarnati rõne vnite deitatis [q̃uis ſm ſe adoreť hyper-
A dulia] deinde hoſtiã cõditionalr̃ tñ: ſi ſit rite ↄſecrata: quã tamẽ ↄditionẽ nõ opꝫ ſemꝑ in oĩ tali adoratiõe actualr̃. ſꝫ habitualr̃ vel melius ꝟtualr̃ mente retinere. deinde patibulũ crucis ꝛ ceteras imagines dei inquantũ imagines ſunt. i. grã rei imaginate: ꝛ nõ grã ſui. hoc eñ gñaliter verũ eſt: nõ ſolũ ſm fidẽ: ſed etiã ſm Ariſto. in li. de memo. ꝛ reminiſ. ꝙ lꝫ diuerſus ſit mot⁹ animi q̃ q̃s ferť in imaginẽ: vt eſt q̃dã res in ſe [puta aurum vel lapis [ꝛ quo q̃s ferť in repreſentatũ ꝑ illaꝫ tñ qñ animus ferť in imaginẽ vt imago eſt eodeꝫ motu fertur in vtrũꝙ: ꝛ honor imaginis vt Remigius teſtať: imaginato aſcribiť. Licet ꝟo adorem⁹ latria imaginẽ dei irrationalẽ: puta lignum imaginem tñ rõnalẽ. i. hoiem nõ ſic adoremus ꝓpterea ꝙ ſm ſe adorabilis eſt hõ: ꝛ ↄñr ille honor videreť hois nõ dei eſſe ꝛ peri-
B culũ immineret: ne odorãs hoiem ĩ creatura ſiſtat. De adoratione ꝟo crucis ſic dt. ſ. Th. iij. q. xxv. Honor nõ debeť creature niſi rationali. Uiſibili ꝟo debeť honor rõne itellectualis. inq̃tũ. ſ. eã repñſentat: vel ei q̃cũꝙ mõ ↄiungiť. Primo modo regis imaginẽ venerari ↄſueuerũt homines. Scdõ ꝟo eius veſtimẽtũ: vtrumꝙ autẽ venerať eadẽ veneratione qua ꝛ regem. Si ergo loquamur de ipſa cruce in qua xp̃s affix⁹ eſt: vtroꝙ mõ eſt a nobis venerãda. ſ. inquãtũ imago eſt xp̃i extenſi. ꝛ inquantũ mẽbra ei⁹ tetigit ꝛ ſanguine ꝑfuſa eſt. Utroꝙ aũt modo adorať latria: qꝛ eadẽ adoratione cũ xp̃s eã veneramur. Uñ ꝛ crucẽ q̃ſi crucifixũ alloquimur ꝛ deꝑcamur. Quãtũ aũt ad rõnẽ cõtactus adoramus nõ ſolũ crucẽ: ſed ꝛ oĩa q̃ ſunt xp̃i. iuxta Damaſ. iiij. lib. dicenteꝫ. Pretioſum lignũ ꝛ ſanctificatũ cõtactu ſacri corꝑis ꝛ ſanguinis decenter adorã-
C dũ: clauos indumẽta: lanceã ꝛ ſacra eius tabernacula. Qꝛ tamẽ iſta non ſunt imago xp̃i ſicut crux: ideo imaginẽ crucis in omni materia veneramur: nõ aũt clauorum vel hmõi. Hec ille. Et idẽ videť ſenſiſſe. ſ. Tho. ij. ij. q. ciij. Oĩa vero in hac q̃ſtione dicta ſunt eiuſdẽ in locis allegatis excepto eo qd̃ dictũ de retentiõe habituali cõditionis in hoſtia. ¶ Sꝫ circa ꝟba eius occurrit vna dubitatio. Nã vi-
D detur oppoſita ſcripſiſſe. In. iij. eñ ſen. dicit ꝙ crux xp̃i que illum tetigit: vt imago chriſti adoratur latria: ſed vt quedã res adoratur hyperdulia tanꝙ̃ aliquid xp̃o: non aũt latria: eo ꝙ non ſit pars xp̃i nec ↄñr adorãda eadẽ adoratione qua chriſtus. Ex his autẽ vr̃ cõſurgere repugnãtia duplex. Prima quidẽ qꝛ in. iij. par. dt ꝙ creature viſibili ſeu irrõnali nullus debetur honor niſi ratiõe rõnalis nature. In tertio vero dicit ꝙ ipſa crux põt adorari vt res quedã. Secũda: qꝛ tertia pte dicit ꝙ crux rõne cõtact⁹ adorať latria. In tertio ꝟo dicit ꝙ nõ adorať latria niſi vt imago. Ad iſtaꝫ ergo dubitationem ſoluit Io. cap. ꝛ ſanctus doctor cũ baccalarius eſſet: multa ſcripſerit in ſententijs ſm famoſas opiniones alioꝝ: q̃ poſtmodum magiſter effect⁹ correxit in ſumma. Neꝙ vero hoc derogat tãto doctori / qꝛ E
etiam Aug. multa ſua dicta retractauit. adeo vt librum retractationuꝫ effecerit? Rñdet etiã magiſter Petrus bergomenſis in ſuis etymologijs. addẽs ad predictam rñſionẽ ꝙ crux q̃ xp̃m tetigit duplr̃ adorari põt. Prio. ſ. vt intelligať xp̃o cõiuncta. Et ſcdõ vt intelligať diuiſa. Et ꝑmo quidẽ adorať latria: vt dicitur. iij. ſententiarũ. Et ſic ad primã repugnãtiã dico ꝙ cũ dicit crucẽ poſſe adorari vt res quedam intelligit: imo expreſſe dicit ꝙ adorari põt vt res xp̃i: ꝛ ↄñr adoratur rõne rõnalis nature. i. xp̃i. q̃uis aliter vt intelligiť ei cõiũcta ꝛ aliter: vt ab eo intelligitur diuiſa. Ad ſecundũ diceretur ꝙ ſctũs Tho. nõ ſic dicit. in. iij. ſicut allegatur: ſꝫ dicit ꝙ crux adorať latria: vt imago chriſti: ꝛ vt res quedã adoratur hyperdulia: nõ autem negat quin adoretur latria ratione contactus. Mens ergo. s. Tho. eſt ꝙ tribus modis crux adoratur. ſ. vt imago: ꝛ vt res chriſti eidem coniuncta ꝛ vt res eiuſdem ab eo diuiſa. Et tertio modo adoratur hyperdulia [non obſtante ꝙ ſit chriſti ille honor ꝛ non crucis] quia licet chriſtus in ſeipſo adorari poſſit la-

tria:quando tamen adoratur in aliquo
ſuo ſibi non cõiuncto adoratur in alio:⁊
adorat̃ hyperdulia.Eſt autẽ ⁊ alia diffi-
cultas in verbis.ſ.Tho.Nam ſi cõtact⁹
ad mẽbra chriſti eſt ratio ſufficiẽs adorã
G di latria:videtur ſequi ꝙ btã virgo ado-
randa ſit latria quod ꝯtra doctrinã ſan-
ctorũ eſt.Similiter ꝙ aſellus quo vſus eſt
dñs adorãdus eſſet latria:⁊ ei⁹ reliquie
ſi haberent̃.Sol.Dico ad primum iuxta
premiſſa ꝙ propter hoc nõ eſt beata vir-
go adorãda latria propter rõnem ſupra
allegatã qꝛ.ſ.eſt q̃d in ſe adorabile.vnde
videret̃ ille honor latrie ad creaturã nõ
ad deum terminari.Dico tamen ꝙ licet
non ſit taliter adorãda:eſt tamen taliter
adorabilꝭ.i.digna adorari.ſ.latria:⁊ hoc
inquantũ eſt imago dei:⁊ forte etiam in-
quantũ per intellectum accipitur:vt ali-
quid xp̃i eidem cõiunctum per cõtactuꝫ.
Aliud enĩ eſt eſſe adorabile aliquid aliꝺ
quoq; eſſe adorandum.Sicut etiã aliud
eſt furem eſſe dignũ ſuſpendio:⁊ furẽ eſſe
a me ſuſpendẽdũ.Ad aliud dico ꝙ ſi ipſe
H aſellus acciperet̃ per intellectũ vt aliq̃d
actualiter coniunctũ xp̃o adoraretur la-
tria:qꝛ eadẽ adoratione qua ⁊ xp̃s ado-
raretur.Ut aliq̃d aũt ſeparatũ adoraret̃
hyꝑdulia.Nec oꝫ hoc mirũ videri:qꝛ no-
bilior eſt aſellus ligno crucis ⁊ lapide ſe-
pulcri:⁊ terra calcata a dño quã in locis
ꝗ̃ plurimis veneramur ſicut ⁊ in quodã
cenobio gallie q̃dã portio calciamentoꝝ
eius adorat̃.Ad q̃ſtionẽ autẽ agitatã de-
ueniens dico:q̃ꝺ ſi loquamur de honore
exhibito alicui rei gr̃a ſui:⁊ nõ alteri⁹ p̃-
dict⁹ aculeus ⁊ ſpina nec magis nec tm̃
nec aliquo mõ eſt venerabilis:qꝛ rei ra-
tionali null⁹ debet̃ honor gr̃a ſui.Si vero
de eo honore loquamur quẽ alicui natu-
re exhibemus gr̃a alterius:tũc iuxta pre-
cta dico duo.Primũ:ꝙ ſpina magis eſt
veneranda.Secundũ:ꝙ beata virgo eſt
magis venerabilis.i.digna venerari.
Primũ patet:qꝛ ſpina adoranda eſt ſum-
mo honore.i.latria virgo aũt honore nõ
I ſummo.i.hyperdulia.Patet etiã ſcḋꝫ:qꝛ
virgo eſt digna venerari ſummo hono-
re:⁊ cũ hoc ſm̃ ſe eſt digna hyperdulia.
Et adorabilis eſt ſummo honore ratiõe
repreſentationis ⁊ contactus:ſpina ve-
ro ratione cõtactus tantummodo.Per
hec autẽ que ſcripſimus bene intellecta
ſolui poſſunt omnia argumenta que in
iſta materia fieri conſueuerunt.Arguit
enim primo Henricus ſic.Nulla inquit K
imago põt eſſe imago dei:qꝛ ſcḋm Da-
maſ.infigurabilis eſt deus:ergo nulla
imago adoranda eſt latria.Sol.Deus vt
eſt humanatus hꝫ imaginẽ:nã de⁹ vere
eſt crucifixus:⁊ imaginẽ habet diuinum
ſuppoſitũ cruci affixum.¶Scḋo arguit
Durã.ſic.Anima intelligens nunq̃ dicit
imaginẽ vt imago eſt idẽ eẽ cũ imagina-
to:ſꝫ ſemꝑ illa duo dr̃ diſtincta:cũ ſint
adinuicẽ relatiua:ergo nunq̃ quod vni
eorum attribuit̃ conuenit reliquo.Solu.
Licet anima cum fertur in imaginem vt
ſic:nõ dicat imaginem eſſe imaginatum
non tamen eſt neceſſe ꝙ tunc neget vnũ
ab alio vel faciat duos conceptus de il-
lis:ſed vno cõceptu concepit vtrũq; vnũ
in ordine ad aliud.Negatur ergo ante-
cedẽs ad hunc ſenſum:ꝙ omnia illa duo
dicit idem.i.vno conceptu fertur in vtrũ L
q; ⁊ vno motu ac ſi eſſent idem.Ad pro-
bationem aũt dico ꝙ aĩa ea que realiter
diſtinguuntur vno cõceptu põt cõcipere
⁊ iudicare quando vnũ coꝝ ad aliud re-
fertur cũ vnum relatiuum claudat̃ in in-
tellectu alterius.Et lꝫ imago vt ſic ⁊ ima-
ginatum:vt ſic aliquando conceptibili-
ter diſtinguãtur.tñ philoſophi quod eſt
vnius attribuunt alteri:vt ptꝫ de veri.q.
iiij.ar.viij.Arguit tertio Holkoth ſuꝑ li-
brum ſapiẽtie ſue.Latria enĩ eſt honor q̃
ſoli deo exhibet̃:ergo nulli creature con-
uenit:omnis aũt imago eſt creatura:er-
go nullo mõ imago adoratur latria.So-
lu.Sicut latria ſoli deo cõuenit ꝑ ſe ſiue
gratia ſui:ita ⁊ creature per accidẽs ſiue
gratia alterius.i.dei repreſentati conue-
nit:qui in ſecula eſt glorioſus.

Caſus.lx.

Queritur.lx.Utruꝫ aliquid va-
leat ſi ſacerdos dicat in ab-
ſolutione:quicquid boni fe-
ceris ſit tibi in remiſſione M
peccaminum:Ad hoc reſpõ-
det.ſ.Tho.quodꝉ.iij.articu.xxviij.Et di-
cit multa primum ꝙ peccator eſt debi-
tor penitentie dupꝉr.Uno modo ex ſuo

pctõ:alio mõ ex iniunctione ſacerdotis.
Unde ſi ꝯfeſſor imponat minorẽ pcnã q̃
mereat̃:reſiduũ exoluet aut hic:aut in pur
gatorio.Si vero maiorẽ nihilomin⁹ tenet̃
facere ſi põt:ꝙ ſi moriat̃ anq̃ expleat nõ
exigetur ab eo niſi ſm̃ q̃titatem pcti.s.
A Tho.in.iiij.Scḋꝫ eſt:qꝛ dicit ꝙ opus q̃ꝺ
aliq̃s facit ex iniunctione ſacerdotis du-
pliciter valet penitenti.ſ.ex natura ſua ⁊
virtute clauiũ:quia magis valent ad ex-
piãdum pctm̃ q̃ ſi ꝓprio arbitrio fierẽt.
Tertiũ eſt:qꝛ dicit ꝙ ſacerdos põt iniun-
gere pniam ꝓprio arbitrio ⁊ cõſilio alie-
no:⁊ etiã arbitrio ipſius penitentis:ſicut
ſi dicat̃ facias hoc ſi potes:⁊ ſi nõ potes:
facias hoc:⁊ ſiľe eſt q̃n dicit:q̃cq̃d boni
feceris ⁊c.q̃ſi dicat graui⁹ tibi pena eſſet
iniungẽda:ſꝫ volo ꝙ oĩa bona a te facta:
⁊ mala patienter tolerata ſint tibi in re-
miſſionẽ pctõꝝ.Et ꝑ iſta vba illa q̃ facit
penitẽs ꝓter expꝛeſſam iniũctionẽ accipiũt
maiorẽ virtutẽ q̃ habeãt ex ſe ad ſatiſfa-
ciẽdũ.Hec Tho.Uide ergo ꝙ in oĩ opere.
⁊c.maxime in flagellis ⁊ in vbis iniurio-
B ſis ſi habẽdo patiẽtiã ſatiſfacis pro pctis
ſicut q̃n facis iniunctam penitentiam.

Caſus.lxj.

Queritur.lxj.Utrum vnus
confeſſor poſſit mutare pe-
nitentiã iniũctam ab alio:
⁊ dico ſcḋm Raym.ꝙ ſic:
dũmõ tria cõcurrant.Pri-
mo ꝙ hoc fiat diſcrete:et
cũ rõnabili cã ⁊ circa ſubditũ ſuũ quo.ſ.
ad cõfeſſionẽ.diſt.lxxxij.preſbyter.Exci-
piũtur ſolũ iſti caſus.Primus ſi peniten-
tia fuit publica maxime inchoata:quia
ſcḋm Guil.debet req̃ri ſi ꝯmode põt ille
q̃ iniũxit:ne ſcãdalizet̃.Scḋs q̃n eſt iniũ-
cta ꝓ pctõ reſeruato ſuperiori ſm̃ Gui.
niſi vrgeat neceſſitas:aut ſuadeat vtili-
tas:quia tũc pium eſt credere ꝙ in hmõi
conceſſerit poteſtatẽ.Tertius q̃n ſupior
hoc ſibi reſeruauit ſm̃ eũdem Guil.arg.
l.di.accedens.⁊.xxxiij.q.ij.latorẽ.⁊ in gl.
vtriuſq; capituli.Aliter ſiue idẽ ſiue ali⁹
C ſacerdos poteſt:hoc tamẽ nõ debet face-
re niſi examinata cauſa ꝓpter quã iniũ-
cta eſt ſm̃ Ray.Propter q̃ꝺ videt̃ ꝙ non
poſſit fieri niſi facta gñali ꝯfeſſiõe ſi oĩa
pctã cõcernit:vel ſpeciali:ſi ꝓ aliquo ſpe-
cialiter impoſita eſt:niſi ſit euidẽs ꝙ pe-
nitẽs ipſam expellere nõ poſſit:qꝛ nõ de-
bet dari medicina niſi cognito morbo.

Caſus.lxij.

Queritur.lxij.vtrũ aliq̃s in
extremis poſſit facere ve-
ram pniam:Rñdet̃ ſꝫ ſen-
tentiã Theo.⁊ cano.maxi- D
me.s.Tho.iiij.diſt.xx.q.j.
arti.j.q.j.ꝙ q̃diu hõ viuit
põt verã agere pniam:q̃ꝺ ꝓbat Aug.li.
de pnĩa de latrone Lu.xxij.⁊ Ezec.xviij.
In quacunq; hora ⁊c.exẽplum de Silue-
ſtro ſecundo.de pe.diſti.vij.Nemo.Sed
tamẽ vixant nunq̃ ſit vera pnĩa in mor-
te:quia aut hõ ſubito morit̃ et res ſua eſt
expedita.Credo ꝙ dñs nunq̃ hoc ꝑmit-
tit niſi in peſſimis hoĩbus:et credo ꝙ ſit
peſſimũ ſignum eterne mortis.Et ſi per-
pendat ſe mori:adhuc vix põt penitere.
rõnem aſſignat Scot.iiij.ex vbis Augu.
de vera penitentia.Primo:quia requiri-
tur vſus liberi arbitrij quo voluntas li-
bere deteſtet̃ peccatũ.Sꝫ vſus hic timo-
re ⁊ dolore impedit̃.Unde Aug.de vera E
penitẽtia.Difficile eſt vt tũc ſit vera peni-
tentia quãdo tam ſera venit:q̃n cruciat⁹
membra ligat:⁊ dolor ſenſum opprimit:
vt vix homo aliquid aliud cogitare va-
leat/melior eſt tñ ſera q̃ nulla.Scḋo/qꝛ
non ſolũ debet eſſe voluntaria/ſed pro-
pter deum.Uñ.s.Tho.in.iiij.dicit:ꝙ an-
tioch⁹ nõ vere penituit.ij.macha.x.quia
hoc faciebat timore pene/ideo talis iam
nõ videt̃ facere ꝓpter deũ/ſed eſſe videt̃
ſicut q̃ proijcit merces in mare.Aug.vbi
ſ.Nullus expectet quando peccare non
poteſt arbitrij libertateꝫ querit deus/vt
poſſit dolere ꝯmiſſa/nõ neceſſitate/cha-
ritatẽ/⁊ non timorẽ tm̃/qꝛ non in ſolo ti-
more viuit homo.Quem ergo ſero peni-
tet/oportet non ſolum timere iudicem/
ſed ⁊ diligere quia ſine charitate nemo
poteſt ſaluus eſſe.Hec ille.Tertio/quia
malus habitus eſt effect⁹ naturalis.Jõ F
dicit ſan.Tho.iiij.vbi.ſ.ꝙ eſt difficile ꝙ
affectus hominis quem multo tempore
in aliquid inclinatum habuit/ſubito in
contrariũ mutet̃.Jdeo Augu.vbi.ſ.Hec
conuerſio ſi contingat etiam in fine de-
ſperandũ non eſt de eius remiſſione:ſed

q̄m vix ⁊ raro eſt tā iuſta cōuerſio. timendū eſt de eo: maxime cū filij quos illicite dilexit ſunt pñtes: mūd⁹ ⁊ vxor ad ſe vocez ⁊c. que illicite dilexit. Multos ex hoc ſolet penitentia decipere ſera. Hec ille. Addo quarto ſm Alb. mag. ſuper illud.
G Quis ſcit ſi cōuertaf ⁊ ignoſcat. Joel. ij. Seueritas iuſtitie diuine in certa eſt inquit vtrū de⁹ in extremis velit dare gratiam: q2 tūc locū h3 illud Greg. Qui non vult cū potuerit: iuſtū eſt vt infligaf ei nō poſſe cum voluerit. Uñ Prouer. j. Uocaui ⁊c. Hec Alber. Jdeo accipe cōſilium dñi Ne tardes conuerti ad deum ⁊c.

Caſus. lxiij.

Queritur. lxiij. Utrū circunſtantia tpis ſacri pctm̄ aggrauet in infinitum: et ꝯñr ſit neceſſario cōfitēda: Rñdeo. Pro fundamento argumētoꝝ ⁊ deciſionis premitto vnū ex ſctō Tho. maio. q. ij. ar. vij. ⁊ ſ. ij. q. xviij. art. vlt. ⁊ iiij. diſtin. xvj. q. iij.
H ar. ij. q. iij. ſcilicet ꝙ nulla circūſtātia adueniens actui trahit illū ad aliā ſpeciem pcti: niſi ipſa addat nouā repugnantiam ad rōnē. Addit aūt nouā repugnantiam qñ ipſa ex ſe h3 rōnē mali: ſed qñ nō habet rōnē mali ex ſe: ſed ſolum ex ſuppoſitione alicuius prioris: non trahit in aliā ſpeciē: ſicut accipere pecuniā multam nō eſt malū niſi ſuppoſito ꝙ ſit aliena: ideoꝙ nō trahit extra genus furti. Hec ex illo virtualiter. Tūc arguo ꝙ iſta circūſtātia ſit aggrauās infinite. Primo. Nā ois circunſtantia trahēs ad aliam ſpēm pcti aggrauat in infinitū: ⁊ cōſequēter eſt neceſſario ꝯfitēda ſm cōem doctrinā ſctōrū. Sed iſta eſt hmōi: q2 h3 ſpecialem repugnātiam ad rōnē: q2 cōtinet iniuriam tpis ſacri. Confirmaf: q2 circūſtātia ſacri loci trahit ad aliam ſpēm: ergo ⁊ ſacri tēporis. Scdō. Nā qñcunꝙ vno actu agit cōtra duo pcepta: ibi eſt circūſtantia aggrauans infinite: vt patet. iiij. vbi. ſ. queſtiuncula. iiij. ⁊ oēs concedūt. Sed quan
I do qs fornicaf in feſto: agitur cōtra duo precepta. ſ. Non mechaberis. ⁊ Non facies opus ſeruile: q2 peccatū eſt opus ſeruile. Confirmatur: q2 ſanctus Tho. ij. ij. q. cxxij. ar. iiij. ad ſecundum dicit ꝙ magis facit ꝯtra pceptū de ſctificatiōe feſti peccās ꝙ faciēs opus corporale licitum. Cōfirmaf etiā: q2 Alex. de ales in tertia ſumme dicit: ꝙ talis cōmittit vnū pctm̄ ꝗtū ad actū: ⁊ duo ꝗtū ad reatū ſicut q̇ virginem deflorando necat. Confirmaf tertio K
q2 multi doctores expſſe ſcripſerunt iſtā circūſtantiā eſſe ꝯfitēdā neceſſario. Sed cōtra hoc eſt cōis ſchola. s. Tho. in qua nunꝗ vidi peritū nō ſentientē in oppoſitū. Ad qōnē igitur dico ꝙ Nico. de Lyr. primus innuit [ꝗtū ego legerim] hāc circunſtātiā eſſe de neceſſitate confeſſionis innixus ſup ṽbo ſeruile: ⁊ ſup. d. Alexan. de ales allegato vt credo forte non ſatis exquiſite vtrūꝙ intelligēs. Hūc deinde ſecutus eſt archieps flore. ex ordine predicatorum tanꝗ cuius ſtudiū fuerit ſemper fidelium mores vitaꝗ reſtringere: ⁊ tanꝗ q̇ pfeſſor canonū ſentētias phicas aut theo. s. Th. plene dijudicare nō potuit: tertio loco einicuit ſumma roſella: deinde pceptoriū diuine legis. i. Joannes nider ordi. pdi. q̇ tñ tanꝗ theolog⁹ ⁊ melius doctus in. s. Tho. noluit aſſerere ſed dubitatiue loqui dicēs ꝙ forte eſt L
neceſſaria quo modo loquendi vltimo vſa ē ſumma angelica. Dico aūt opiniones iſtorū ſtare non poſſe: ⁊ hanc circunſtantiā nō aggrauare in infinitū: nec eſſe cōfitendā neceſſario ſ3 ſolū de bene eſſe ⁊ ꝯgruo. qd̄ pbo primo ſic. Ois circūſtātia aggrauās in infinitū dat pctō nouā ſpēm: trahēs illud ad aliud gen⁹: vt pz ſm oēs ꝓcipue. s. Tho. in locis ſuperius allegātis. S3 iſta nō dat ſpecie3 peccato: q2 non aggrauat niſi ſuppoſita malignitate prioris. Accipere eñi voluptatē ex femina in die feſto ſm ſe nō repugnat rōni alioqui vir non poſſet debitū reddere die feſto ſine peccato etiam exactus. ꝯ. s. Tho. iiij. di. xxxij. ſed ſolū repugnat ſuppoſito ꝙ nō ſit ſua: vel ꝙ cauſa voluptatis coeat vel qd̄ ipſe vir ſit petens et exigens qd̄ non l3 ꝓpter mandatū eccl'ie: l3 M
ex ſe non ſit malū: q2 etia3 in die laudem poſſet quis ⁊ actionē ⁊ coitam ordinare. Unde. s. Tho. iiij. di. xxxij. q. j. arti. v. q. ij. ſic dicit. Petere debitū in die feſtiuo nō eſt circunſtantia trahens ad aliam ſpeciem pcti. vnde nō pōt in infinitū aggra

nare: ⁊ ideo nō peccat mortalr vxor aut vir ſi in die feſtiuo debitū petat. Scdō. Nā qñcunꝙ circunſtantia aggrauat in infinitū: ⁊ eſt neceſſario cōfitēda: op3 ꝙ ſit directe cōtra pceptū ſpeciale. Sed in propoſito nō eſt ſic / q2 dicit. s. Tho. ij. ij. q. cxxv. ar. iiij. ad primū ꝙ illud pceptum de ſanctificatiōe ſabbati importat ceſſa
A tionē a pctō ſolū figuratiue in ſenſu morali ⁊ non ad literā. ⁊ in. iiij. di. xxxvij. q. j. ar. j. q. ij. ad ſcdm ſic dicit. Opa ſeruilia myſtice intelligunf pctā. ſed ad literam opa ſeruilia dicunf ad quorū exercitiū ſeruos deputatos habeamus: in quibus debent artes mechanice dirigere: que ꝯ liberales diuidunf. hec ille. Et cōfirmaf q2 deus exponendo illud preceptū facit mentionē ſemp de opibus mechanicis nunꝗ vero de pctō. qd̄ vtiꝙ feciſſet ſi ad literā voluiſſet pctā phibere. Cōfirmaf etiā: q2 facere cōtra vnū pceptū ad literā ⁊ cōtra aliud metaphorice ſit circunſtātia neceſſaria neceſſario qui fornicaf h3 cōfiteri ſe etiā idololatraſſe: q2 fornicatio in ſcripturis dr̄ metaphorice idololatria. Dato ꝙ ſit cōtra illud preceptū: hoc nō eſt niſi inquātū illud eſt generale phibēs omne pctm̄: vt dicit. s. Thom. ij. ij.
B vbi. ſ. qd̄ autē eſt generale nō trahit ad ſpeciē nec poniti numerū cū ſpeciali: vñ rapere ⁊ dānificare iniuſte nō ſunt duo pctā: nec due deformitates. Ad primū ergo negaf maior. de hoc autē. s. Tho. iiij. di. xvj. q. iij. ar. vlt. q. iiij. loquif vbi expreſſe maiorē negat dicēs: ꝙ circūſtantia ſpeciem mutans pōt in infinitū aggrauare / ſed nō ſemp hoc facit: ſed ſolū qñ directe h3 oppoſitionē ad pceptū legis / ⁊ ponit exēplū / q2 ad pctm̄ gule q̄ eſt prepropere addit hec circūſtantia laute ſpecialē deformitatē que etiā ex ſe pctm̄ faceret: ſed nō eſt directe cōtra legem: ideoꝙ nō aggrauat in infinitū. Hec ex illo. Clarū eſt autē ex dictis ꝙ circunſtantia tpis
C nō repugnat directe pcepto legis. Negatur etiā minor: ⁊ pbatio / q2 circunſtātia tpis ſacri non cōtinet iniuriā eius ex ſe ſed ſolū ex ſuppoſitione prioris actus mali. Ad cōfirmationē dico ꝙ de tempore ⁊ loco eſt ſimile quo ad multa. Primo quo ad hoc ꝙ vtrunꝙ eſt circunſtantia aggrauans ex ſuppoſitione prioris act⁹ mali: ⁊ cōſequenter omne pctm̄ in vtroꝙ eſt grauius ceteris parib⁹. Scdō quantū ad hoc ꝙ vtrūꝙ pōt eſſe obiectū aie intendentis opari in cōtēptū ſacri loci K
vel tpis: ⁊ ꝯñr vtrunꝙ iſto mō trahit ad aliā ſpeciē: puta inobedientie / vel cōtemptus vel l. mōi. Et iſta duo que dixim⁹. s. Tho. in ⁊ e ma. q. ij. ar. vj. in fine corporis tangit dicēs. Si q̇s faciat aliq̇d indecēs in tpe ſacro: tps ſacrū qd̄ cōſideraf vt circunſtantia reſpectu actus indecentis qui in eo fit: pōt conſiderari vt obiectū reſpectu alterius actus circūſtantis / q̇ eſt cōtēnere tps ſacrū. Hec ille. Et tertio quo ad hoc ꝙ vtrūꝙ h3 annexā circūſtantiā trahentē in aliā ſpeciē quantū ad aliquā ⁊ aggrauantē in infinitū: que eſt circūſtantia inobedientie: q2 qd̄ als eſſet licitū / in tpe vel loco ſacro erit illicitū ⁊ mortale / ſicut arare in die feſto: ⁊ iugulare latronem in eccl'ia. Uñ ſicut homicidiū iniuſtū ſr̄ in eccl'ia habet duplicē deformitatē: iuſtū aūt vnā tm̄: ita labor manualis iniquus: puta tranſportatio rei furtiue in feſto: h3 ſilr duplicē deformitatē: equ⁹ vero vnā tm̄. Eſt aūt diſſimile in vno: q2 ſi a tpe ſecludam⁹ pceptum L
dei phibentis opus aliquod ⁊ intelligamus deū tps feſti cōſecraſſe ad ſibi quo ad aliq̇d vacandū: ſilr ſi a loco ſecludamus pceptū dei vel eccl'ie de nō effundēdo ſanguine vel ſemine vel de nō furando ſacra: ⁊ intelligam⁹ deū vel eccleſiā cōſecraſſe locū eccl'ie p diuinis: ſtāte caſu adhuc aliqd̄ opus factū in loco ſacro habebit ex ſe repugnātiā ad rōnē: ⁊ nō ſolū in ordine ad priora: puta ſi ibi quis laudat aut vir cognoſcat vxorem ſuā: vel ptās vindictā ſanguis exerceat. Secus aūt de tpe q2 tūc arare non erit pctm̄: ſicut nec ludere ad pilam in quo labor eſt maior / ideoꝙ circūſtantia loci aliqñ trahit in aliā ſpeciē / nō autē circūſtantia tēporis. Et horū rō eſt / q2 locus attingi poteſt actione corporali tranſeunte / puta M
furto quo tollitur res inherens / vel effuſione ſanguinis vel ſeminis / nō aūt tps. Unde ſicut pctā que fiunt in eccl'ia ⁊ nō tranſeūt corporaliter in locū ipm / vt cogitationes male ⁊ verba que ex ſe habēt

in aere ſiſtere: nō autē attingere ſtructu-
ras niſi per accidens: ſunt q̄dē grauiora
ſed nō trahūt in ſpeciē aliam/ q2 nō at-
tingunt locū iniurioſe: ita nullum pctm̄
G factum in tpe ſacro transfert in aliā ſpe-
ciē: niſi vt dictū eſt rōne circūſtantie an-
nexe: q2 non attingit iniurioſe ſacrū tpˢ.
¶ Et notandū eſt ꝙ lz multa mala fiant
in eccleſia: tñ ſpēs ſacrilegij aggrauātes
in infinitū nō aſſignant̄ niſi tres q2 q̄uis
forte ⁊ de hoc poſſit alia rō reddi credo
tñ ꝙ iſta ſit rō/ quia illa tria ſub ꝑcepto
prohibita ſunt a deo vel poti⁹ eccl'ia. Vñ
lz triturare ſegetes: ⁊ cōprimere vuas/ ⁊
mercari ⁊ facere ludos i eccl'ia: ex ſe ſint
malū: ⁊ ꝯñr in aliā ſpeciem trahāt: q2 tñ
ſub ꝑcepto nō ꝓhibent̄: non aggrauant
infinite. ¶ Ad ſcdm autē dico ꝙ vz ad op
poſitū vt oſtenſum eſt. ¶ Ad primā con-
firmationē dico: ꝙ duobus modis aliq̄d
H facit cōtra aliqd̄ ꝑceptū. Primo faciēdo
contra intentionē primā ꝑcipientis. Et
ſcdo faciēdo contra rē motā: ſicut contra
illud preceptū. Nō furaberis. facit ꝑmo
mō q̄ furat̄. ſcdo ⁊ modo q̄ odit/ q2 de⁹
faciens illud ꝑceptū in mēte intendebat
nō eſſe furandū: vltimate vero intende-
bat dilectionē ꝓximi ⁊ ſui. Cū autem q̄s
facit cōtra preceptū aliqd̄ ſcdo modo: et
non facit cōtra illud ſolum ⁊ ſpecialiter
⁊ directe/ ſed oīa ⁊ indirecte/ q2 i vltimo
fine oīa cōueniunt. Nec facere ſic contra
preceptū: trahit in aliā ſpeciē. alioqui is
qui furat̄ etiā cōmitteret deformitatem
fornicationis/ ſed ſolū facere cōtra ꝑce-
ptū directe. i. q̄tum ad intentionē proxi-
mā/ qd̄ nō eſt in propoſito. s. Tho. aūt lo
quitur ſcdo modo. Vel intendit. s. Tho.
vt dicit bone memorie magiſter Petrus
bergo. ꝙ talis facit magis cōtra illud ꝑ-
ceptum intellectū metaphorice/ ⁊ vt eſt
quoddā preceptū generale. ¶ Ad ſcdam
I confirmationē dico primo ꝙ Alexāder
loquit̄ eo modo quo ⁊. s. Tho. nec opor-
tet moueri per exemplū qd̄ ponit q2 ſan-
cti interdum ꝑ exaggerationē loquunt̄
in deteſtationē pctōꝝ. Dico ſcdo ꝙ non
cogimur autoritatem eius recipere ad-
uerſus autoritatē. s. Tho. cuius doctri-
na eſt ꝑ eccleſiā examinata ⁊ comproba
ta: maxime quantū ad ea q̄ fidē moreſq̄
cōcernunt. Vel dico tertio ꝙ Alexander
videtur ſe firmare in hoc ꝙ i noua lege
preceptū de ſanctificatione ſabbati ob-
ſeruandū eſt eo modo quo eccl'ia ſtatuit
q̄ ⁊ ab operib⁹ ſeruoꝝ ⁊ a pctis mandat
abſtinēdū ſed eccl'ia loquitur exhortato K
rie quo ad pctā ⁊ nō ꝑceptiue/ q2 nō eſt
credibile ꝙ ipſa illud ꝑceptum ſtrictiori
mō q̄ de⁹ inſtituerit dicētib⁹ oīb⁹ ꝙ ma
ior cerimonia i veteri q̄ in noua lege ſer
uabat̄. ¶ Ad tertiā cōfirmationē dico ꝙ
eorū autoritati in hac ꝑte nō eſt ſtandū:
q2 inefficaciter arguūt i ſenſu miſtico ar-
guendo ſic. Omne opus ſeruile in feſto
ꝓhibet̄. Pctm̄ eſt op⁹ ſeruile ⁊c. Poſtq̄
iſta cōſcripſerā iter loquēdū oblata mi-
hi eſt ep'la illi⁹ ꝑclari hominis ⁊ viri ſan
ctiſſimi magr̄i Petri ber. ad quēdā ami
cū ſuū ſic dicentis. Venerabilis pater ꝑ-
miſſa recom. De circūſtātia tpis noueri- L
tis ꝙ iā dū venerabiles patres atq̄ do-
ctores ſacri. s. magr̄ Gabriel d' barchino
na: magr̄ Vercellinus de vercellis magr̄
Angelus de nirdono: dñs Lud. de nea
poli: qui diſputauit cōtra totū generale
capl'm fratrū minoꝝ: ⁊ poſtea factus eſt
monach⁹. frater Antonius de ſctō Ger-
mano de vercellis: frater Dñicus de ca-
thalonia: ⁊ frater Joānes de calopia in
cōuentu bononiēſi me preſente diffinie-
rūt ⁊ cōcluſerunt pro parte negatiua de
mente ſancti doctoris ⁊ pro rei veritate
quoꝝ rōnes ⁊ allegationes dimitto: q2
nimis lōgū eēt cūcta narrare nec obſtat
qd̄ dr̄. ij. ij. q. cxxij. ar. iiij. ad ſcdm ꝙ pctm̄
mortale eſt opus ſeruile: ⁊ ꝙ magis facit
contra iſtud preceptum peccās mortal'r
in feſto q̄ exercens opus manuale: q2 vt M
ibi dr̄ ad primū illud preceptum quo ad
ceſſationē a pctis ⁊ quietē mētis in deo
eſt generale. generalia aūt nihil addūt
ſupra ſpecialia nec generale numeratur
cū ſpeciali ſicut homicidiū nō aggraua-
tur ex precepto generali. s. declina a ma-
lo vel noli peccare. Itē illud preceptum
tertiū ſcḋm ſenſum literalē intelligit̄ ſoluz
de ope manuali ſeu mecanico: ſed quo
ad peccata mortalia intelligitur ſolum
ſcḋm ſenſum myſticum: vt dicitur ibi: ⁊ in
iij. ſe. di. xxxvij. q. j. ar. j. ⁊ ſuper Matth. c.
xij. col. iiij. Et bene ſcitis ꝙ argumentum

non trahitur a ſenſu myſtico/ ſed tantuz
a literali ſcḋm Diony. ⁊ Augu. ⁊. s. Tho.
Nec obſtat etiā ⁊ circunſtantia de feſto
A poteſt conſyderari vt obiectum reſpectu
illius act⁹ qui eſt contēnere tpˢ ſacrū/ q2
illud eſt preter intentionem peccātis/ vt
plurimum/ ſed nulla circunſtātia que eſt
preter intentionem peccantis dat ſpeciē
peccato: vt dicitur prima ſcdo. q. lxxij. ar.
j. ⁊. viij. in corpore. Hec ille. ¶ Pro cui⁹
verbis nota primo ꝙ cum dicit generale
non aggrauare ſpeciale non vult dicere
qd̄ peccatū in feſto ſit graui⁹/ ſed ꝙ non
eſt grauius ex illo precepto/ non facies
opus ſeruile qd̄ peccata nō ꝓhibet faciē
da/ ſed ſignificat eo mō quo ꝑceptum de
circuncisione non obligabat ad ſuccidē-
dum malos affect⁹/ ſz ſignificat hoc eſſe
faciēdum. eſt aūt grauius ex ipſa ſancti-
tate tpis que contēnitur: lz iſta grauitas
nō ſit niſi in eadez ſpecie ⁊ ex ſuppoſitio-
ne prioris inordinationis vt dictum eſt.
Nota ſcdo ꝙ vt pz magiſter. q. ij. art. vij.
in cor. dupl'r circunſtātia dat ſpeciē pctō
priori vno. s. mō ſpeciē eiuſdē generis/ ſi-
cut circunſtātia loci addita furto facit ſa
B crilegiū qd̄ eſt ſpecies furti. Alio mō ſpe
ciem oīno diſperatā: ſicut ſi q̄s furet̄ vt
occidat circunſtātia finis dat ſpeciez ho
micidij que nō eſt ſpēs furti. Et iſto ſcdo
modo intelligit̄ ꝙ circūſtātia que eſt pre
ter intētionē: nō dat ſpēm: lz alio modo
poſſit intelligi vt ipſe magr̄ petr⁹ decla-
rat in dubijs ſue tabule. ¶ Nota etiā ꝑ
tota q̄ōne ꝙ qñ Aug. dicit in lib. de decē
chordis ꝙ meli⁹ iude⁹ in agro ſuo aliq̄d
in ſabbato vtile faceret q̄ in theatro ſedi
tioſus exiſteret/ ⁊ iudeoꝝ femine melius
lanā facerent q̄ in neomenijs impudice
ſaltarēt: hoc ideo nō dicit quaſi in illo fa
ciant cōtra duo precepta/ ⁊ in iſto cōtra
vnum tm̄/ ſed iō q2 iam ſabbatū nō obli-
gat. ideoq̄ melius illis eſſet depoſita er-
ronea ꝯſciētia in eo opari. vel ideo q2 lz
opus manuale in ſabbato. i. in feſto ad
lucrum ſit pctm̄ ſecus ad laudē dei puta
ad ſeruiendum pauperibus vel etiaz ad
C cauēdū a peccatis ſicut vir auditis diui-
nis licite ſe occupat in ſcribēdo non ad
lucrum/ ſed ne otioſus fornicetur/ ⁊ do-
micelle a nobilibus matronis laudabili
ter occupant̄ in addiſcēdis operib⁹ ac⁹:
ne illis ſtantib⁹ in feneſtris mors ingre-
diat̄ ꝑ feneſtras. Laudabil'r inq̄ poſtq̄
eis exercitia ſpūalia diu cōtinuata in fa- D
ſtidium vertunt̄. Igit̄ canoniſte qui ſen-
tiunt iſtam circunſtantiā eſſe neceſſario
confitendam aut ſileāt. aut. s. Tho. intel
ligant prius vel ſaltem vbiq̄ videant.

Caſus .lxiiij.

Queritur. lxiiij. Utrum is qui
religionez intrat animo ⁊ in-
tentiōe perſeuerādi in ea vſq̄
ad mortem ſi peniteat redire
ad ſeculum poſſit/ ⁊ contrahere matri-
monium. Reſpōdeo circa iſtam q̄ōnem
multa dici poſſent/ q2 canoniſte ſup hac
re multa ſcripſerunt obſcurando textus
iuris clariſſimos. ſed breuibus agā. Tria
autem faciam. Primo quedaz oportuna
premittā. Secundo recitabo opiniones
reprobādo falſas ⁊ aſtruendo verā. Ter-
tiō contra veritatem arguam ⁊ ſoluam.
¶ Quātum ad primū ſciēdū eſt primo ꝙ
dupl'r aliq̄d eſt illicitū. Primo. s. ex ſe vel
ſcḋm ſe ſiue ex genere ſuo ita ꝙ nunq̄ pōt
licite fieri/ vt odire vl' blaſphemare deū. E
Et ſcdo ex circunſtantia: ita ſcz ꝙ in ali-
quo caſu eſt licitū/ ⁊ in aliquo illicituz vt
leuare feſtucā: qd̄ illicitū eſt in cōceptum
alterius/ vel q̄ñ q̄s debet in alijs occupa
ri: lz aliq̄ñ liceat nos autē nūc querimus
de illicitis primo mō: non autē ſcdo mō:
q2 non eſt dubium ꝙ ratiōe ingratitudi-
nis vel alterius circunſtātie talis pecca-
re pōt: puta q2 redit ad ſeculū vt ſecula-
riter. i. laſciue cōuerſetur. ¶ Sciēdum eſt
ſcdo ꝙ religionem tripliciter quis ingre
di pōt. Primo. s. animo ⁊ intentione ex-
eundi tandē ſed interim aliquo tpe volē
do cōponere mores ꝓprios vel ſatiſface
re voto/ vel effugere ꝑſecutionē ⁊ hmōi.
Et ſcdo aio ſtatim in ipſa habitus ſuſce-
ptione ꝓfitēdi expſſe vel tacite qd̄ olim
licuit/ vt pz extra de regula. ad apoſtoli-
cam. ⁊ ca. ſtatuim⁹. ⁊ etiā modo licet ex-
tra ordines mendicantes/ q2 hoc ꝓhibe
tur in ord. predi. ⁊ mino. extra codē non
ſolum lib. vj. ⁊ in alijs ordinibus mendi- F
cantium: ibidem in cap. conſtitutionem.
Et tertio aio quidem ⁊ intētione perſe-
uerandi ſemp. ſed non aio ꝓfitēdi intra

annū ſeu vouēdi vel aliter ſe obligandi.
vel q̄ꝛ de hoc nō cogitat: vl̄ q̄ꝛ cogitat: ſꝫ
vult ſe liberū eſſe ꝑ annū. ¶ Sciēdū ē ter-
tiā ꝙ abbas in.c. lr̄aturā. extra de voto ⁊
G voti redēptione dicit: ꝙ ſm̄ canoniſtas
votum initiat̄ qn̄ ꝓpoſitū ſeminatur in
aīo: cōfirmat̄ aūt cum deliberatio figit̄:
cōſummat̄ v̄o cum v̄ba enuntiantur. Ex
primo horū nō obligat̄ q̄s quo ad deum
vel eccleſiam. ex ſc̄do v̄o obligat̄ q̄s quo
ad deū tm̄. xvij.q.j. qui bona agunt. ſed
nō quo ad eccleſiā: ex quo ſibi nō cōſtat.
ex tertio aūt obligat̄ q̄s quātū ad vtrūqꝫ.
¶ Sciendū eſt quarto ꝙ idē ibidē dicit
ꝙ ſm̄.s. Tho.ij.ij.q.lxxxvij.ar.j. ad obli-
gationē voti requirit̄ p̄io deliberatio: ⁊
ſc̄do propoſitum: ⁊ tertio ꝓmiſſio: q̄ deo
fieri pōt etiā ſolo corde. q̄ quidē dicta.s.
Tho. quāꝙ̄ Jo.an. ⁊ doctores ſimplr̄ re-
citēt tn̄ mihi vr̄ ꝙ deſtruāt multas theo-
ricas canoniſtarū: vel ſaltē opꝫ illas re-
ſtringere. Nam cū dictum ſit in ca. con-
ſulti. extra de reg. ꝙ ſuſcipiēs habitū re-
ligionis cū ꝓpoſito vitā mutādi eſt effi
caciter obligat⁹ religioni quo ad deum
propter illud ꝓpoſitū. Cōtrarium huius
H pōt inferri ex dictis.s. Tho. q̄ꝛ non ſuffi-
cit ꝓpoſitū niſi ſequat̄ ꝓmiſſio ſaltē in
corde. Opꝫ ergo reſtrīgere iura q̄ firmāt
deciſionē ſup ꝓpoſito: vt intelligantur
de ꝓpoſito cum animi ꝓmiſſiōe. Hec ex
abbate. ¶ Sciēdum eſt quinto ꝙ vel ab-
bas nō intellexit canoniſtas: dicētes vo
tū eſſe propoſitū aliquid faciēdi: vel ca-
noniſte nō intellexerūt quid ſit votum:
Nā ſi ſm̄ eos votū eſt ꝓpoſitū cū ꝓmiſ-
ſione. dicta.s. Tho. nō euertūt theoricas
canoniſtarū. q̄ꝛ eodē mō ſumūt votū vt
s. Tho. Si v̄o eſt ꝓpoſitū ſine ꝓmiſſiōe:
ipſi nō intelligūt q̄d ſit votū. de cui⁹ rō-
ne eſt ꝓmiſſio. Tum q̄ꝛ cauſat̄ votum ex
quadā pollicitatione. vt in.l.j.ff. de polli.
Tum quia ſcriptura vbiqꝫ innuit votū ee
ſe ꝓmiſſionē: ſm̄ illud Deut.xxiij. Si vo
tum ⁊c. Et ſubdit̄. Facies ſicut ꝓmiſiſti
dn̄o nunꝙ̄ v̄o innuit ꝙ ſit ſolū ꝓpoſitum.
Tum q̄ꝛ idē tꝫ Archi.in.c. qui bona. diſt.
I xvij.q.j. Tum q̄ꝛ idē ꝑꝫ ex eius diffinitio
ne ſed oēs theologos. quib⁹ in hoc ſtan
dum eſt q̄ꝛ votū eſt actus latrie que cultū
exhibet deo q̄ eſt obiectū theologie que

eſt ſciētia de deo. vt patet ex ſuo nomine.
Quantū ad ſc̄dm̄ prima opinio eſt oīm
canoniſtarū cōiter dicētiū ꝙ talis ad ſe-
culum redire nō poteſt nec licite contra-
here ſed eſt religioni in gn̄e vel in ſpecie K
obligatus: quorum aliquid dicūt ꝙ talis
eſt ſolēniter ꝓfeſſus: aliquid v̄o ꝙ nō tꝫ
ad ſeculū redire non poſſit. Nā Innocē.
in.c. cōſulti. de regu. tꝫ ꝙ iſte ſit verus re
ligioſus. nec teneat matrimonium ab eo
cōtractū: q̄ꝛ inquit ꝓpoſitū mutādi vitā
cū ſit q̄ddā votū ſolennizat̄ per habitus
ſuſceptionē: q̄d etiā tꝫ Hoſti. ⁊ Un. dicē-
tes. ꝙ ſi iſte vxorem habuiſſet incognita
illa potuiſſet incontinenti alteri nubere.
quaſi ꝑ hoc ꝓpoſitū ſolēnizatū ꝑ habit⁹
ſuſceptionē diſſolutū fuerit matrimoniū
nō ꝯſummatū: q̄d Jo.an. dicit ꝓbari per
ca. bn̄ficiū. de regu. lib. vj. vbi dr̄ ꝙ bn̄fi-
ciū ſuſcipiētis habitū nouitiorū pōt alte
ri cōferri ſi euidēter appet eum voluiſſe
vitā abſolute mutare: ⁊ cum hac opiniōe
trāſit dn̄s An.i.c. ꝯſulti. ⁊ fere oēs ſcribē- L
tes. Sꝫ dn̄s Cardi. tꝫ iſtum nō eſſe verū re
ligioſum: quāꝙ̄ ad ſeculum redire non
poſſit ⁊ cōſequēter teneret matrimoniū
ab illo cōtractū: q̄ꝛ inquit ꝑ ſuſceptionē
habitus nō fit ꝓfeſſio tacita vel expreſſa
⁊ ꝯn̄r votū non eſt ſolēnizatū quo ad di-
rimere matrimoniū poſt cōtractū. per.c.
vnicum. de voto. lib. vj. ⁊ ita refert ſe con
ſuluiſſe in facto. Sꝫ opinio canoniſtarū
ſtare nō pōt. Quicūqꝫ eñ obligatur reli-
gioni obligat̄ ſupioris p̄cepto vel ꝓprio
voto. Sꝫ iſte nō obligat̄ religoni ſupio-
ris p̄cepto vt cōcedūt canoniſte ꝯ quos
arguo. neqꝫ proprio voto: q̄ꝛ de rōne voti
eſt ꝓmiſſio: vt patuit: quā iſte non fecit.
vnde bn̄ dicit Panor. ꝙ doctrina beati
Tho. imo oīm theologorū ⁊ canoniſtarū
theoricas euertit. Specialr̄ autē opinio
cōior.i. Inno. ⁊ ſequatiū ſtare nō poteſt.
Nā oē votū ſic ſolēnizatum vt poſſit ſe-
quēs matrimoniū dirimere: eſt ſolēnizatū
ꝑ ordinē ſacrū vel ꝓfectionē expꝛeſſam vel
tacitā factā alicui de religionib⁹ appro-
batis ⁊ nō alr̄: q̄d ꝑꝫ in dicto ca. vnico. M
Sꝫ iſte nō eſt ꝓfeſſus expꝛeſſe vel tacite. ꝙ
ꝑꝫ primo ꝑ.c. ex trāſmiſſa. extra de renū.
vbi clare ꝑꝫ ꝙ votū intrādi religonē et
ꝓpoſitū perſeuerandi ſimul nec faciunt

religioſum ꝑ habit⁹ ſuſceptionē nec ali-
quā inducūt ꝓfeſſionē. Et ſc̄do ꝑ ca. ad
A apl̄icā. de regu. vbi ꝑꝫ ꝙ ꝓfeſſio fieri nō
pōt ſine ꝯſenſu ꝓfitētis ⁊ monaſterij: q̄d
nō intēdit iſtū ad ꝓfeſſionē recipe dādo
habitū nouitiorū. ſed vult mores eius ex-
periri. Et tertio q̄ꝛ cū iſta ꝓfeſſio ſit quaſi
quidā ꝯtractus ⁊ hincinde oriat̄ obliga
tio reciproca / nō pōt ꝯſiſtere ex ꝑte vni⁹
tm̄.l. in oib⁹.ff. de act. ⁊ ob. Sc̄da aūt opi
nio eſt petri de palu. ⁊ Franci. de zaba. ꝙ
ſuſceptio habitus religionis cū firmo ꝓ
poſito remanēdi equipollet voto ſimpli
ci ex vi ſtatuti eccleſiaſtici. extra de regu.
ſtatuimus / ita ꝙ talis ad ſeculum redire
non pōt / non ratiōe voti ſed ratiōe ſtatu
ti vel p̄cepti eccleſiaſtici. Sꝫ nec iſta opi-
nio pōt habere veritatē / q̄d probo ꝓmiſ-
ſis tribus dictis que habent̄ in canone.
extra de regul. Nā in.c. ꝯſulti. Innocē.
iij. dicit in hoc caſu ſic. Nos credim⁹ di-
ſtinguēdū / vtrū is qui cōuertit̄ ꝓpoſue-
rit abſolute vitā mutare vt ſub habitu re
B gulari oīpotēti deo de cetero famuletur:
an ꝯditionaliter experiri obſeruātiā re-
gularē / vt ita demū ſi ſibi placuerit ꝓfi-
teat̄ ordinis diſciplinā. in primo caſu dꝫ
vt regulariter viuat ad laxiorē ſaltem re-
gulam pertranſire. In ſc̄do pōt ad ſecu-
lum nō vt viuat ſeculariter remanere. Ut
ergo que ſit eius intētio pleni⁹ agnoſca-
tur ꝓpoſitū ſuū in principio ꝓteſtet̄. hec
ibi. Ubi ꝑꝫ ꝙ intētio mutandi vitam ab
ſolute obligat ex ſe ſine quocūqꝫ p̄cepto
vel ſtatuto / cū papa nihil ibi mādet aut
ſtatuat: ſed ſolum declaret. Deinde vero
in.c. ſtatuimus. Grego.ix. in eodē caſu ſic
dicit. Statuim⁹ nouitios in probatione
poſitos ante ſuſceptū religionis habitū
qui dari ꝓfitentib⁹ cōſueuit / vel ante ꝓ-
feſſionem emiſſam ad priorē ſtatū redire
poſſe libere infra annum / niſi euidenter
appareat ꝙ tales abſolute voluerint vi-
tam mutare / ⁊ in religiōe perpetuo dn̄o
deſeruire cū q̄libet renuntiare valeat ei
ꝙ ꝓ ſe noſcit̄ introductū. Nihilominus
ſtatuentes ad oēm ambiguitatē penitus
C amouēdā ꝙ cū in q̄buſdā locis religio-
ſis nouitiorū habit⁹ nō diſtinguat̄ ab ha
bitu ꝓfeſſorū profeſſionis tpe bn̄dicant̄
veſtes que profitētibus cōcedunt̄ vt no-

uitiorum a ꝓfeſſorum habitu diſcernat̄.
Hec ibi. Deinde Innocen. quartus in.c.
Non ſolum. eo. tit. lib. vj. fratribus predi
catorum ⁊ minoribus inhibet ſub excōi-
cationis pena / ne ante annū probatiōis D
qui eſt maxime ſubſidiū fragilitatis hu-
mane regulariter inſtitutus recipiāt ad
profeſſionē ſuorum ordinū vel renuntia-
tionem ſeculo faciendā ne vnde ſp̄ualis
profectus querit̄ ſalutis diſpendiū ſub-
ſequat̄. Premitto etiā ꝙ ſm̄ Petrū idē
eſt qui vult abſolute vitā mutare / ⁊ q̄ in-
tendit perpetuo eſſe in religione. lꝫ non
ſint idē ſm̄ veritatē. Tunc arguo ſic. pri-
mo. Nā q̄d ad aliquid obligat ex ſe: nō
obligat ad illud ex quocunqꝫ p̄cepto ec-
cleſie ſuperuenicte q̄ꝛ illud p̄ceptū eccle-
ſia ſine cā ⁊ ratiōe ⁊ conſequēter fruſtra
feciſſet. Sed ſuſceptio habitus religiōis
cum ꝓpoſito perſeuerādi.i. mutandi vi-
tam abſolute ex ſe obligat ad nō redire
ad ſeculū vt patuit per.c. ꝯſulti. ergo nul
lum eſt factū p̄ceptū ab eccleſia ad obli-
gandū ad hoc. ſc̄do. Nam ſi talis eſt ad
hoc obligat⁹ ex p̄cepto eccl̄ie: cā obliga
tiōis eſſet ex ꝑte eccl̄ie ⁊ nō ex ꝑte noui-
cij. ſed hoc eſt falſum vt ꝑꝫ per.c. Statui E
mus. in quo reddit̄ cā obligatiōis. q̄ꝛ.ſ. il
le renūtiauit iuri ſuo.i. libertati ſibi ꝯceſ-
ſe in anno ꝓbatiōis. Et ſi dicat̄ ꝙ illa re
nūtiatio nō eſt cauſa obligationis / ſꝫ eſt
diſpoſitio ad cām.i. p̄ceptum. Contra q̄ꝛ
libertati ſue nullus renuntiat niſi q̄ꝛ vult
obligari: ad velle autē obligari ad aliq̄d
ſequit̄ eſſe obligatū cum illud ſit votum
ſaltē interpretatiue ⁊ conſequēter ſuper-
flue induceret̄ preceptū obligatiuū vel ſi
nō ſequit̄ eē obligatū. tn̄ qui vult obliga-
ri ſtatim pōt ſe deo obligare vouendo / ⁊
cōſequēter ſupflue idncit̄ p̄ceptū. Tertio.
Nā q̄d eccleſia alios facere ꝓhibet / ipſa
nō facit ſtāte eadē cā. Sꝫ eccl̄ia ꝓhibet
alios obligare aliquē ad religionē ante
annū ꝓbationis etiā volētē obligari. vt
ꝑꝫ in.c. nō ſolum. ergo hoc ipſa nō facit
ſtāte eadē cā: ſicut ſtat in ꝓpoſito q̄ꝛ non
minus vergit in diſpendiū ſalutis aliquē
obligari ad religionē ex p̄cepto eccl̄ie q̄
ex ſuaſione inducētis ad ſe obligādum. F
Quarto ſi decretalis: ſtatuim⁹. hꝫ v̄itatē
ꝑ diſtinctionē habit⁹ nouitiorū ⁊ ꝓfeſſorū

in iſto caſu oīs tollit ambiguitas / vt ptz
d.c.ſtatuimus. Sed ſi eccleſia precipit vt
ſuſcipiēs habitum nouitioꝝ cū intētio
H ne perſeuerādi ſit religioni obligat9: nō
tollit oīs ambiguitas / qꝛ quāuis bonum
habitū qs recipiat intēdēs perſeuerare
nihil refert: ex quo vtroqꝫ mō eſt obliga
tus. ergo ſi Petri opinio eſt vera decre
talis eſt falſa. Quinto nullū pceptū ver
gens in diſpēdiū ſalutis animarū eſt fa
ctū ab eccl'ia / qꝛ hoc ipſa que a ſpūſctō re
git canet. vt etiā ptz in.d.c. nō ſolū. Sed
iſtud eſt hmōi qꝛ cum fere oēs intrantes
religionē habeant intentionē perſeuerā
di: ſi eis non notificat hoc preceptū illa
queant ignorātes. ſi vō eis notificat da
tur eis occaſio vt pſeuerādi intētionē mu
tent qđ multū nocet aīabus. Tertia autē
opinio vō tenet primo ꝙ eccl'ia circa hoc
nullum fecit preceptū neqꝫ aliqđ obliga
uit ſed reliqt annū pbationis liberū. Et
ſcđo ꝯñr ꝙ nullus obligat ad religionē
niſi ex ppꝛio voto. Et tertio ꝙ ille qui in
gredit cum aīo pſeuerādi ſꝫ nihil vouēs
aut ſpondēs eſt in ſua libertate ꝯtrahēdi
M matrimoniū p totū annū pbationis: qꝛ ad
religionē nō obligat pꝛopꝛio voto: neqꝫ
alieno pcepto. Iſtā aūt opinionē opꝫ di
cere eſſe de mente. s. Tho. vt ptz p ea que
ſ. allegata ſunt de abbate. z clarius. ij. ij.
q. vl. ar. iiij. Hāc etiam ſequit ſumma ro
ſella. ti. nouitius. §. xiij. z ſumma Ang. ti.
eo. §. xij. Sed contra videtur ꝙ hec opi
nio ſit falſa. Primo. Nā dī in ca. vidua.
extra de regu. Uidua ſi ſponte velum cō
uerſionis quāuis non ſacrum ſibi impo
ſuerit / z in eccl'ia inter velatas oblationē
deo obtulerit: velit nolit ſanctimonie ha
bitum vlterius dꝫ habere licet iuramen
to firmare velit: eo tenoꝛe velamen ſibi
impoſuiſſe vt deponere poſſet. Hec ibi.
Ergo a ſimili imo a foꝛtiori habitū depo
nere non pōt qui illū nō depoſiturus aſ
ſumpſit. Sol. Nō eſt ſimile: ſꝫ eſſet ſimile
ſi quis ſpōte aſſumeret habitum profeſ
ſoꝛum cōſentiētibus his quoꝝ eſt incoꝛ
I poꝛare religiōi / qꝛ ſm glo. z canoniſtas
maxime abba. illud velū erat monacha
ruꝫ pfeſſaꝝ. z illa oblatio ſilr ex loci con
ſuetudine ppꝛia erat pfeſſaꝝ. vñ vidua
hic intelligit implicite voluiſſe pꝛofiteri.

Scđo. Nā in multis capitulis dī ꝙ q̄ vo
luit abſolute vitam mutare tenet ad reli
gionem. ſꝫ ita eſt in pposito. Sol. Nō eſt
verum / qꝛ ſm veriorē opinionē ille abſo K
lute vult vitam mutari qui vult ſe ſua li
bertate pꝛiuare per votum vt dicit ſum
ma angeli. Tertio. Nam extra de regul.
in. c. ſup eo. Clerici qui infra annum pꝛo
bationis a religione diſceſſerant: ad illā
vel aliā cogant redire. ſol. vt ptꝫ in eodē
c. illi emiſerant votū religiōis. ¶ Eſt aūt
ſciendum ꝙ textus in. c. nō ſolum eū qui
pꝛoponit vitaꝫ abſolute mutare. diuidit
cōtra eum qui expꝛeſſe vel tacite pꝛofite
tur pꝛopter duo. Primo qꝛ iſta voluntas
mutandi vitā abſolute pōt eſſe per votū
ſine pꝛofeſſiōe: qui reqrit ꝯſenſum duoꝝ.
Scđo ſm aliquos / qꝛ pōt eſſe p inchoa
tionē pꝛofeſſiōis. qꝛ. ſ. quis offert ſe pfeſ
ſioni quā tñ alius nō ſubito recipit / qꝛ ta
lis interpꝛatiue vouet: z ſi alius eius pꝛo
feſſionem nō acceptet tenetur trāſire ad
aliā religionē. ſicut etiā ſi qs offerat con
ſenſum matrimonialē vni poſtq̄ obtulit L
etiā ſi alter nō ſtatim reſpōdeat ille iam
quantum eſt in ſe obligatus eſt quarto.
Nā quicūqꝫ eſt ingratus deo peccat. Sꝫ
qui ſuſcipit habitū religiōis cuꝫ intētiōe
perſeuerādi z reuertit ad ſeculuꝫ / eſt in
gratus deo de religiōis maximo benefi
cio zc. So. Eque pꝛobaret ꝙ ingrediens
cuꝫ aīo exeūdi ſi voluerit peccat exeūdo.
Iſtud eñ pctm̄ non ꝯſiſtit in exitu ſm ſe
cōſyderato / ſꝫ rōne circunſtātie. Cōcedo
ergo ꝙ exiēs ſine cā ſemp peccat / ſed nō
in eo ꝙ exit / ſed in eo ꝙ ſine cā exit. Sed
tñ lꝫ exeat cum pctō rōne circunſtātie: ex
ipſa tñ ſua intētiōe pſeuerādi nō phibe
tur qui nubere poſſit. quinto oīs mittēs
manū ad aratrum z reſpiciens retro pec
cat / qꝛ non eſt aptus regno dei. Lu. ix. ad
qđ ſolū pctm̄ ihabilitat. Sꝫ iſte eſt hmōi
Sol. Scđm Bedā manū ponere ad ara
trum eſt ſuū coꝛ ferro vbi dei p cōpūctio
nem ſcindere vt bonoꝝ operuꝫ fruct9 p
ducat. Hoc aūt duplr ꝯtingit: Primo. ſ.
vt pꝛoducātur fructus neceſſitatis p ob
ſeruantiā mandatoꝝ / z ſuperogatiōis p M
obſeruātiā ꝯſilioꝝ z religiōis ingreſſum.
Et ſilr duobus modis aliquis eſt aptus
regno dei. Primo. ſ. aptitudine ſufficiēti

vel neceſſaria q̄ in charitate. Et ſecundo
aptitudine ſup abūdāti q̄ in charitatis p
fectione conſiſtit. Qui ergo reſpicit retro
ne pducat fruct9 neceſſitatis: nō ē apt9
pꝛio mō: qui vō reſpicit ne pꝛoducat fru
ctus ſuperogatiōis: ſed ſolū neceſſitatis
A eſt poſſibilr aptus pꝛio mō ſꝫ non ſcđo.
Qui ergo exit religionem pōt exire ſine
pctō: puta qꝛ exit ex cā rationabili: z cum
pctō veniali: qꝛ exit ſine cā rōnabili: ſolū
religiōis auſteritate deterrit9 vel aliqua
honeſta voluptate allectus: licet cū ali
quali ingratitudine q̄ poſſibilr ē venia
le: aliqñ vō cū pctō moꝛtali: puta. q: cum
intētione illicite fruēdi voluptatib9 pec
catoꝛū: vel cum tanta ingratitudine que
ſit moꝛtale: qđ nō eſt facile diiudicare. s.
Thom. aūt ij. ij. q. vl. ar. iiij. ad pꝛimū ſic
dicit. Nō itelligit qs retro aſpicere niſi
qñ pterm ittit id ad qđ ſe obligauit: alioq̄
oīs faciēs aliqđ bonum opus per tps ſi
nō ſemper id faciat eſſet ineptus regno
dei. qđ patet falſum. Hec ex illo.

Caſus. lxv.

B Queritur iterum an liceat iſte
contractus ſiue locatio: ſiue
impignoꝛatio ſic. Petr9 hñs
iocale valoꝛis aureoꝛū trecē
toꝛū: z indigēs pecunia: acci
pit a Titio aureos trecētos. z Titi9 a Pe
tro dictū iocale: hoc pacto vt quoties il
le reſtituerit iocale. iſte pecuniam reſti
tuat. Rñdeo p dicēdoꝛū fundamēto aſſu
mo diſtinctionē ſancti doctoꝛis. ij. ij. qō.
lxxviij. ar. j. z Pañ. ſuper rubꝛica de vſu
ris: q̄ diſtinctio hr̄ etiā in textu iuris hu
mani ciuilis. ff. de vſufru. l. oim. z inſtit.
eo. §. conſtituitur. licet ſit aliqua diſſonā
tia inter illos text9 legales de qua nihil
ad reꝫ mō. Eſt autē diſtinctio hec. Rerū
poſſeſſarū quedā ex ſuo vſu pꝛincipali et
viſitatiori totalr cōſumuntur: ita ꝙ poſt
C ſuū vſum non habetur ſub pꝛopꝛia ſpe
cie atqꝫ ſubſtātia: vt panis: vinuꝫ: z hmōi
quedam vero ex ſuo pꝛincipali vſu non
conſumunt ex toto z ſi nōnunq̄ patiant
detrimentū vt ager: domus: equus. In
pꝛimis igitur vt pbat. s. Thom. z vt ha
betur in textu legum pdictarū conſtitui
non pōt vſufructus: nec ipſa locari pñt
annuo vel diurno vel quouis cenſu: ſed

in ſcđis ſecus eſt: qꝛ ſeoꝛſum tradi aut vē
di poteſt vſus: puta domus retenta pꝛo
pꝛietate z ſilr ppꝛietas vſu retēto. nō au
tē in pꝛimis: ſed cuicūqꝫ cōcedit vſus vi
ni: tranſit vinū: in dñium z pꝛopꝛietatem
ei9. Uñ ridiculum eſt dicere: mutua mihi D
panē vnū quouſqꝫ vtar eo: aut ſcyphum
vini: nō aūt mutua equū aut domum vel
agrum. Pecunia autē ſub pꝛio rerū gñe
continetur. ita ꝙ qui ea vtit quātum ad
eius vſum pꝛincipalem qui eſt diſtractio
eam cōſumit qꝛ iā non hꝫ eam in ppꝛia
ſpecie: z ſubſtantia. z ſi eam hꝫ in equiua
lenti. i. in re empta. ſicut z panis habetur
in ſanguine in quem eſt per digeſtionem
conuerſus. Monile autem continet ſub
ſcđo qꝛ poſt ſuum pꝛincipalē vſum q̄ eſt
oſtētatio adhuc remanet ſpecies et ſub
ſtātia rei. Igitur pecunia locari nō pōt.
vt inde capiat vſuſfructus: q̄ tñ capi po
teſt de monili. Igitur ſi in dicto caſu ſit
locatio vel contractus alius. i. impigno
ratio ſicut de facto eſt eo mō quo pꝛacti
cat. Pꝛobo ꝙ ſit illicitus ex parte locan
tis pecuniā vel mutuantis ſuper pigno
re. Pꝛimo ſi ſit locatio. Quicunqꝫ eñ ex
vſu ſue pecunie accipit aliquid vltra foꝛ E
tem ex pacto vel intētione: ſine qua non
capitali exiſtente ſecuro / eſt vſurari9 / vt
pꝫ ex diffinitionib9 vſure / qꝛ accipit ptiū
vſus rei non habentis vſum a pꝛopꝛieta
te diſtinctum. Sꝫ in iſto ꝯctu. Titi9 dās
trecentos aureos pꝛo vſu ſue pecunie ali
quid accipit vltra foꝛtem capitali ſecuro
qꝛ accipit vſum iocalis qui aliquid valet
ſicut z vſus equi vel domus. Scđo etiam
pbo ꝙ ſit illicit9 ſi pecunia nō ſit locata:
ſꝫ mutuata ſup pignoꝛe. Nā ſic pꝛobat. ſ.
doctoꝛ. ij. ij. q. lxxviij. qui vtitur pignoꝛe
obligato tenet ptiū vſus cōputare in foꝛ
tē niſi talis res ſit cui9 vſus cōcedi ſolet
inter amicos / puta liber vel aliquid mini
mū. alioqui ſi nō cōputatur ſiqdem hoc
fiat ꝯſentiēte debitoꝛe ē vſura / eo vō no
lēte eſt furtum. vt in. l. pignoꝛe. ff. de furt.
Sed ꝯ videtur ꝙ ex parte titij liceat con
tract9. Nā ſicut Petrus licite pōt locare
iocale. ita z titius pecuniā locare pōt. qꝛ
ſꝫ Sco. i. iiij. di. xv. pecūia ſignata locari
pōt. ſol. Dico ꝙ pecuniam ſignatā poſſe
locari / z inde lucrū accipi / nō eſt dictum

Scoti ſolū:ſꝫ.s.Tho.ꝛ cōiter oim theo-
logoꝝ ꝛ canoniſtarū:q꞉ ſic cōcedit̄ pecu
nia ad aliquē vſum ſecūdariū ꝑ quē nō
G cōſumit̄ puta ad oſtētationē.Et ſi ita eēt
in caſu:ita ꝙ petrꝰ acciperet aureos tre-
cētos ad oſtētādū reſtituēdos nō ſolum
in ſpecie ſed in numero:ita ꝙ exteſo digi
to poſſet quis ſignando dicere.Iſti ſunt
quos mutuauit.Titꝰ.Dico ꝙ caſus eſſet
licitus:quia tunc pecunia haberet̄ ſum
a proprietate diſtinctum:ꝛ eſſet locabi-
lis ſicut ꝛ monile:ꝛ ſeruaretur equali-
tas iuſtitie.Sꝫ in propoſito non eſt ita.

¶ Incipit Ultimus Tractatus.
Auree Roſe.

☞ In conſecratione:eccleſie.

Ingreſſus Jeſus pe-
rambulabat hieri-
co.] Luc.xix.Sciē-
dū eſt autē ꝙ ea q̄
in p̄ñti euangelio
narrant̄ cōtigerūt
qñ dñs vltima vice
aſcēdebat hierl̄m
H ad paſſionē.[Et ec
ce vir noīe zacheꝰ.ꝛ hic erat p̄nceps pu
blicanoꝝ.] Publicani erāt q̄ publica ve
ctigalia exigebāt:ꝛ erāt cōiter viri pctō-
res ꝛ infames.Iſte aūt fuit eoꝝ p̄nceps.
Uel q꞉ habebat aliqd̄ offm̄ ſup alios:vl̄
q꞉ erat p̄mus in celeribꝰ:vel q꞉ erat p̄mꝰ
in diuitijs:ꝛ ipſe diues.Et q̄rebat vide-
re Jeſuꝫ q̄s eſſet ꝛ nō poterat p̄e turba
q꞉ ſtatura puſillus erat.Et p̄currens
aſcēdit in arborē ſicomoꝝ/vt videret il-
lū:q꞉ inde erat trāſiturꝰ.Et cū veniſſet
ad locū ſuſcipiēs Jeſus vidit illum:ꝛ di-
xit ad eū zachee feſtinans deſcēde:quia
hodie in domo tua opꝫ me manere.] Opꝫ
aūt aliqñ importat̄ neceſſitatē:vt ſi dicā
opꝫ me mori:aliqñ importat indigētiam
vt ſi dicā.opꝫ me habere veſtē vel equū.
Hic aūt non tenet̄ p̄mo modo:q꞉ xp̄s in
I finitis alijs modis miraculoſe ꝛ ſine mi-
raculo potuiſſet pro ſe ꝛ ꝑ ſuis p̄ādium
inuenire:ſed ſcd̄o modo:vt ſit ſenſus za-
chee indigeo me recipias in domo tua
ad prandium cū ſim paup.Un̄ q̄ deſyde-
rabat videre xp̄m quem nūq̄ ante vid

rat vt dicit titus illū meruit hoſpitio re-
cipere.[Et feſtinās deſcendit:ꝛ excepit
illū gaudens.Et cū viderēt oēs murmu-
rabat dicētes:ꝙ ad hominē pctōrem di-
uertiſſet.Stās aūt zacheus dixit ad do-
minum,Ecce dimidiū bonoꝝ meoꝝ dñe
do pauperibus:ꝛ ſi q̄d aliquē defraudauit K
reddo quadruplum.] Eſt aūt ſciendū ꝙ
iſte zacheus ſꝫm Chryſo.habebat aliqua
bona iuſte poſſeſſa ex patrimonio ꝛ ali-
qua iniuſte rapta.Et ſciendum rurſus ꝙ
bona rapta q̄ habebat erāt i duplici dif
ferentia.Nā q̄dā erant incerta ꝛ q̄dam
certa.ſic ergo p̄ñs paſſus exponit̄.Ecce
dimidiū bonoꝝ meoꝝ dñe do paupibꝰ ꝓ
reſtitutione incertoꝝ.Et ſi q̄d aliquē de
fraudaui de quo.ſ.ɔſtat mihi reddo qua
druplū.¶ Notādū aūt ꝙ non dixit da
bo:ſed do:q꞉ ſꝫm Theo.non ſolū hoc ꝓ-
mittebat:ſed faciebat.Sed nunq̄d tene-
bat̄ reddere quadruplū.Ad hoc dico ꝙ
Chry.vr̄ innuere ꝛ ſil̄r q̄daꝫ alij.ꝙ ſic:q꞉ L
lex.Exo.xxij.mādat q̄dā in triplo q̄dam
in q̄druplo ꝛ q̄dā in quintuplo reſtituen
da:ſed hic ꝑ mediū.i.quadruplū intelli-
gunt̄ alia extrema.i.triplū ꝛ q̄ntuplum.
Sed b.Tho.ij.ij.q.lxij.ar.iij.tꝫ ꝙ nō.et
dicit ꝙ zacheꝰ iſta dixit volens ſupero-
gare ꝛ plꝰ facere ꝙ tenebat̄.Ad eq̄litatē
eñi iuſtitie ſufficit reddere ſimplū in fo-
ro ɔſciētie.Si tñ aliq̄s fuiſſet ɔuictus in
iudicio ꝛ iudex eū cōdēnaſſet tunc ꝛ nō
aliter tenebat̄ ſolue eq̄d lex mandabat
[ait Jeſus ad eū.Q꞉ hodie ſalus domui
huic facta eſt/eo ꝙ ꝛ ipſe filiꝰ ſit Abrae].
Eſt aūt dubium vtrū carnaliter vel ſꝫm
fidem zacheus filius fuerit Abrae.ꝛ ſꝫm
aliq̄s veritas eſt ꝙ carnaliter fuit filius.
Abrae:qd̄ ptꝫ.q꞉ illi q̄ murmurabant de
xp̄o:ꝙ ad hoiem pctōrē declinaſſet:mul
to magis murmuraſſent ſi declinaſſet ad
gētilem:q꞉ tales erāt iudeis abhomina-
biles:ꝛ hoc ip̄m vt ſuā murmurationem M
iuſtiorē facerēt in ſui excuſationē addu-
xiſſent.dicentes ꝙ ad hominē gentilē ꝛ
peccatorem declinaſſet.Scd̄o hoc patet
vt dicūt:q꞉ ipſe voluit facere reſtitutio-
nē in q̄druplū ſꝫm tenorē legis:ad quem
gētiles nō tenebant̄.Oppoſitū tñ tenet
mag.hiſt.ꝛ vr̄ tenere beda dicēs.Filius
aūt abrae zacheus dr̄:nō q꞉ de eius ſtir

pe genitus:ſed q꞉ eius eſt fidem imitatꝰ.
Et idem videtur tene:e Ambro dicēs za
cheus exiguus meritis ſicut pp̄ls natio-
nis:huiꝰ dubij veritas eſt mihi incerta:
ꝛ oēs rōnes ꝛ autoritates q̄ hincinde in
ducunt̄ ſolui poſſunt:tñ credo ꝙ nō fue
rit carnal̄r filiꝰ abrae.Ad p̄mū ɔtra hoc
A dr̄ ꝙ forte erat proſelitꝰ:ꝛ ſuſceperat cir-
cūciſionem.Uel dato ꝙ gentilis eſſet:iſti
murmuratores nō fuerūt auſi ei titulum
gētilitatis opponere:q꞉ erāt gētiliū.i.ro-
manoꝝ ſubditi:ſed primū vr̄ ꝓbabiliꝰ.
Ad ſcd̄m dr̄ ꝙ illā reſtitutionē ſꝫm mentē
s.Tho.nō faciebat quaſi lege obligatꝰ.
ſꝫ ſupererogādo.Uel pōt dici ꝙ faciebat
tanq̄ ꝓſelitꝰ.[Uenit eñi filius hoīs q̄rere
ꝛ ſaluum facere quod perierat.]

☞ In vigilia ſancti Andree.

Stabat Joannes ꝛ ex diſci
pulis eius duo.Jo.j.Unꝰ
illoꝛꝫ erat Andreas:vt in
hoc euāgelio dr̄.Aliꝰ igno
rat̄:ꝛ a quibuſdaꝫ dr̄ fuiſſe
Joānes q̄ ſe more ſcriben-
tiū hiſtorias nō vult nolare.[Et reſpiciēs
Jeſuꝫ ambulātē dicit.Ecce agnꝰ dei.] Cū
B aūt ſicut dicit Orig.in lege moſaica offe-
rent̄ tria gña aīaliū terreſtriū.ſ.vitulꝰ:ca
pra:ꝛ ouis:ꝛ ouium:aries:agnus ꝛ ouis:
auiū aūt turtur/ꝛ colūba.Tñ ſacrificium
agni erat principale qd̄ ſingulis diebus
mane ꝛ veſpere offerebat̄ ſine mutatiōe
alia v̄o offerebant̄ ex adiūcto.Igit̄ xp̄s
dictus eſt agnꝰ:q꞉ xp̄s eſt principale ſa-
crificiū:q꞉ lꝫ ad ſalutem fidelium proſint
oēs martyres:nō tñ vt dicit.s.Tho.niſi
in q̄ntum ſup oblationē agni quaſi obla-
tio adiūcta principali ſacrificio immola
tur.Et q꞉ ſacrificiuꝫ agni inter oīa ſacri-
ficia veteris legis expꝛeſſius xp̄i paſſioneꝫ
figurauit:rōne innocentie ꝛ rōne tp̄is in
quo ſolenniter immolabat̄:q꞉ in paſcha.
Et rōne effectus:q꞉ per illud ſacrificium
fuit hebraicus populꝰ de ſeruitute Pha
C raonis liberatus:ideo ſupra idem Joan
nes dixerat.Ecce agnus dei:ecce qui tol
lit pctm̄.i.pctā mundi:ponendo ſingula
re pro plurali.Uel hoc dixit ratione pctī
originalis qd̄ eſt vnum ſpē in omnibus
hominibus ſꝫm.s.Tho.ſ.ij.q.lxxxj.Eſt
autem ſciēdum ſꝫm magi.hiſto.ꝙ agnus

latine ab agnoſcendo dr̄:eo ꝙ in magno
grege matrē ad vocē agnoſcat:ſed grece
vt ait dr̄ ab agno quod eſt pium.Et quia
xp̄s agnouit patrem per obedientiam:ꝛ
matrē per curā:ꝛ pius fuit in paſſione ꝑ
quā nobis pacē cum deo acquiſiuit:ideo D
vt ait ter in miſſa dr̄.Agnus dei.Q꞉ vero
Joannes añ predixerat ꝙ xp̄s venerat/
dum nunc dixit iſta verba de Jeſu/diſci
puli q̄ eum audierūt intellexerunt ꝙ Je-
ſus eſſet xp̄s meſſias.Et ideo ſecuti ſunt
eū/vt viderent vbi maneret.Et viderūt/
q꞉ ſicut dicit Chryſo.lꝫ xp̄s non habuerit
domum propriam iuxta illud.Filius ho-
minis nō hꝫ vbi caput ſuū reclinet.Mat
the.viij.tñ vt dicit nō morabat̄ extra do-
mū/ſed in domo aliena.Ego aūt iſta ſic
intelligo/q꞉ dato ꝙ xp̄s habuerit ius in
bonis ioſeph aut ſue m̄ris ſiue ipſa fuit
heres vt q̄dam dicūt ſiue dotē habuerit
tñ xp̄s oibus renūtiauit viuēs tanq̄ reli-
gioſus vt religioſis daret p̄ncipiū vi
uendi in pauptate.[Et audierūt euꝫ duo
diſcipuli loquētē ꝛ ſecuti ſunt Jeſum.Cō
uerſus aūt Jeſus vidēs eos ſequentes ſe
dicit eis.Quid queritis?Qui dixerūt ei. E
Rabbi:qd̄ dr̄ interp̄tatū mag.vbi habi-
tas?Dicit eis.Uenite ꝛ videte.Uenerūt
ꝛ viderūt vbi maneret:ꝛ apud eū māſe-
runt die illo.Hora autēꝫ erat quaſi deci
ma.Erat autē andreas frater Simonis
Petri vnꝰ ex duobus q̄ audierāt a Joan
ne:ꝛ ſecuti fuerāt Jeſum.Inuenit hic pri-
mū fratrem ſuū Simonem:ꝛ dicit ei In-
uenimus meſſiam] ſꝫm ꝙ dicit Augu.he
braice meſſias:grece vnctꝰ:latine chriſtꝰ
dr̄.ꝙ chriſma eſt vnctio.qd̄ eſt interpre-
tatū xp̄s.[Et adduxit eum ad Jeſum.In-
tuēs aūt eum Jeſus dixit.Tu es ſimō fi-
lius Joāna.] ¶ Nota ꝙ idē eſt filiꝰ Joā-
na.qd̄ Bariona.ex bar.filius:ꝛ Joanna.
[Tu vocaberis cephas qd̄ interp̄tat̄ pe-
trus.] Sicut mag̃r hi.dicit cephas eſt he
breū ꝛ ſyrū:petrus vero grecū ꝛ latinum
ꝛ a petra dr̄.Utrū vero nunc nomen xp̄s
imponat:dicit ideꝫ ꝙ tutius eſt dicere ꝙ F
illud impoſuerit qñ dixit.Tu es petrus ꝛ
ſup hanc petram ꝛc.Mat.xvj.vel qñ ele
git.xij.ꝛ ſimoni impoſuit nomē Petrus.
Marc.iij.Si tñ intelligat̄ nūc hoc nomē
imponere i ſequētibꝰ nō imponit de nouo

ſed impoſitū confirmat.[In craſtinū vo
luit exire in galileā ⁊ inuenit Philippū.
Et dicit ei Jeſus ſequere me.Erat autē
Philipp⁹ a bethſaida ciuitate Andree
B ⁊ Petri.Inuenit Philipp⁹ Nathanael:
⁊ dicit ei.Quem ſcripſit Moyſes in lege:
⁊ prophete inuenimus Jeſum filium Jo
ſeph a Nazareth]ſʒ exiſtimationē pplī.
[Et dixit ei Nathanael.A nazareth pōt
aliquid boni eſſe].Sicut dicit Aug.Na
thanael cuius ſunt iſta verba fuit doctiſ
ſimus in lege:ideo forte intellexit ꝙ xp̄s
aliquo mō veniret a Nazareth ⁊ nō ſolū
a bethleē.Forte etiā non intellexit.Jō il
la verba vt dixit dupl'r legi pn̄t.ſ.remiſſi
ue ſeu affirmatiue.ſ.ſi illud intellexit:et
interrogatiue ſeu dubitatiue ſi non intel
lexerat ꝙ a nazareth xp̄s aliquo mō ve
niret.[Dicit ei Philippus.Ueni ⁊ vide.
Uidit Jeſus Nathanael venientē ad ſe et
dixit de eo.Ecce vere iſraelita:in quo do
lus non eſt.Dicit ei Nathanael.Un̄ me
noſti.Rn̄dit Jeſus ⁊ dixit ei.Priuſꝗ̄ te
Philipp⁹ vocaret cū eſſes ſub ficu vidi
H te.]Scd'ʒ Aug.ad literā qn̄ Philipp⁹ al
locut⁹ eſt Nathanael erant ambo ſub fi
cu:⁊ xp̄s lōge aberat.Ideo iſte ex his in
tellexit ꝙ xp̄s cognoſceret occulta ideo
ꝙ illuminat⁹ a deo ſtatim dixit.[Rabbi
tu es fili⁹ dei tu es rex iſrael].i.Meſſias
[Rn̄dit Jeſus ⁊ dixit ei.Qr dixi tibi:vidi
te ſub ficu:credis:mai⁹ his videbis.Et
dicit eis.Amē dico vobis videbitis celū
aptū ⁊ angelos dei aſcēdētes ⁊ deſcēden
tes ſupra filiū hois].ſ.in obſequiū diuini
tatis latentis in humanitate.Hoc autē
ſm̄ s.Tho.factū eſt qn̄ in paſſione appa
ruit angelus ꝯfortās eū:⁊ in reſurrectio
ne qn̄ deſcēderunt ad ſepulcrū:⁊ in aſcē
ſione qn̄ duo viri in veſtibus albis ſtete
rūt iuxta aplos.Poteſt autē eſſe ꝙ alias
viderint celū apertum ⁊ angelos xp̄o ob
ſequētes:⁊ tn̄ non ſit ſcriptum.

In die ſancti Andree.

I Ambulās Jeſus iuxta ma
re galilee vidit duos fra
tres Simonē qui vocatur
Petr⁹:⁊ Andreā fratrem
ei⁹ mittētes rete in mare.
Erāt eīn piſcatores.Et ait
illis.Uenite poſt me faciā vos fieri piſca
tores hoīm.At illi ꝯtinuo relictis retib⁹
ſecuti ſunt eū ⁊c.]Mat.iiij.Pn̄tis euāge
lij expoſitio tota patet de dictis domini
ca.iij.poſt feſtū trinitatis.

Sancti Thome apoſtoli.

Thomas vnus ex duodeciʒ q̄
dicitur didymus ⁊c.Joannis K
xxij.Huius euangelij expoſi
tio habetur dominica in octa
ua paſche.

Sācti Stephani prothomartyris.

Ecce ego mitto ad vos pro
phetas ⁊ ſapiētes ⁊ ſcribas.
Matt.xxiij.An̄ v̄ba pn̄tis
euangelij xp̄s multipl'r ſcri
bas ⁊ phariſeos rep̄hende
rat:⁊ inter cetera:qr ipſi dicebāt ꝙ ſi fuiſ
ſent tpe patrū ſuoꝝ xp̄i nō occidiſſent ꝓ
phetas:xp̄s dixit eis ꝙ etiā ipſi implerāt
menſurā ſuam.i.ꝙ facerent ſicut patres
eorum:et deinde ſubiunxit q̄ habent̄ in
euangelio.[Et ex illis occidetis ⁊ cruciſi
getis:⁊ ex eis flagellabitis in ſynagogis
veſtris:⁊ pſeq̄mini de ciuitate in ciuita
tē.]Pro quo notādū eſt ꝙ multi diſcipu
loruʒ xp̄i ⁊ forte oēs fuerunt prophete:vt
patʒ de Joāne in Apoc.⁊ de Agabo.Act. L
xj.Multi ſapiētes qui.ſ.habuerint di
uinam inſpirationem magnam notitiaʒ
diuinorū:vt Paulus.Multi ſcribe.i.do
cti circa textuʒ ſcripture.vt Nathanael:
Mathias:Nicodemus:Gamaliel:et ſi
miles[vt veniat ſup vos oīs ſanguis iu
ſtus:qui effuſus eſt ſup terrā.]¶Eſt aūt
notandū ꝙ pctā priuatim cōmiſſa deus
temporali pena punit vſq in tertiam et
quartā gn̄ationeʒ.Sʒ pctā cōia.i.in qui
bus cōicat ppl's totus vel maior aut p̄n
cipalior pars eius ſm̄ aliquos punit etiā
vltra quartam gn̄ationem:quia cū vnus
ſit ppl's a principio vſq ad finē ſemp pu
nitur ille populus qui peccauit ſicut ma
humetiſte:tādem diſtruent̄ ad quaʒ de
ſtructionē coopabunt̄ etiā pctā facta tē
pore mahumeti.Unde.j.Regu.xv.domi
nus ſauli per Samuelam in hec verba
mandauit.Recenſui q̄cunq fecit Ama M
lech iſraeli:quō reſtitit ei in via cū aſcen
deret de egypto.Nūc igitur vade ꝑcute
Amalech.⁊ d'molire vniuerſa ei⁹.poſſet
tn̄ et dici ꝙ oīs ſanguis de quo dr̄ venit

ſup iudeos nō qui erāt tpe xp̄i aut futuri
erant ſed qui erant vel fuerant:vel futu i
erāt[a ſanguine abel iuſti:vſq ad ſangui
guinē zacharie filij barachie:quē occidi
ſtis inter tēplum ⁊ altare.Cū autē ſit du
A plex altare.ſ.vnū infra domū interiorem
templi:⁊ vnū extra in atrio:iſte perijt in
ter hoc ſm̄ altare ⁊ templū.i.edem inte
riorē.Queritur aūt q̄s fuerit iſte zacha
rias.Dicit aūt Ori.ꝙ q̄dā traditio vſq
ad tpa ſua ꝑuenit:ꝙ cum in hieruſalem
eſſet in tēplo locus v̄ginib⁹ deputat⁹ et
btā v̄go poſt partū filij vellet in illo lo
co eſſe:v̄gines illā repellebāt.Sʒ zacha
rias pr̄ ioānis baptiſte certamē aſſum
pſit ꝓ matre xp̄i dicēs eā in loco illo di
gnā:eo ꝙ v̄go eſſet.Un̄ occiſus eſt Hie.
Hoc tn̄ qr de ſcripturis non hʒ autorita
tem eadē facilitate cōtēnit̄:qua probat̄.
Hec ille.Jō tenet Hiero.cū alijs multis
ꝙ iſte fuit zacharias occiſus a ioas rege
in atrio tēpli:vt hr̄.ij.Paral'.xxiiij.eo ꝙ
regē ⁊ ppl'm de idololatria increparet:
ſed ꝯtra qr ille zacharias nō fuit fili⁹ ba
B rachie:ſed Joiade.ad hoc dr̄ dupl'r.Pri
mo ſʒ Hie.ꝙ barachias interp̄tat̄ bn̄di
ctus dn̄i.Joiadā ergo dn̄s appellauit ba
rachiā ad ſignificanduʒ eius ſanctitatē.
Un̄ in euāgelio quo vtunt̄ nazareni pro
barachia.vt ait dr̄.Joiade.Alio mō dicit̄
ſm̄ aliq̄s ꝙ ioiadas fuit binomi⁹:ita ꝙ
⁊ ioiada ⁊ barachias dicebat̄.Sʒ quare
dn̄s dicit a ſanguine Abel iuſti q̄ fuit pri
mus iniuſte occiſus vſq ad ſanguinē za
charie:cū ipſe nō fuerit vltim⁹ iniuſte oc
ciſus.Ad hoc dicit Remi.ꝙ ꝑ hos duos
ſignificant̄ oēs martyres laicalis ⁊ ſacer
dotalis ordinis:qr vn⁹ fuit occiſus in cā
po paſtor ouiū.ſ.Abel.Alius in tēplo ſa
cerdos.ſ.zacharias.Uel aliter poſſet di
ci:qr ipſe zacharias tūc erat vltimus oc
ciſus a iudeis de quo legat̄ in ſcriptura.
Nec obſtat de Joāne:quia ipſe fuit occi
ſus ab herode[Amē dico vobis:venient
hec oīa ſup gn̄ationē iſtā]Sed ꝯ.qr iſta
gn̄atio ſ.iudeoꝝ nō occidit oēs ꝓphas.
C Dico ſm̄ s.Tho.qr iſta gn̄atio dr̄ gn̄atio
malorum:qr oēs mali ſumuntur pro vna
gn̄atiōe:ſicut dr̄ etiā gn̄atio rectorū.Uel
pōt dici ꝙ loquit̄ ꝑ exaggerationē vt di
cant̄ iſti occidiſſe oēs iuſtos ⁊ ꝓphetas:
qr maiorem partē occiſorū occiderāt.Et
lʒ iudei a principio mūdi non fuerint iu
dei:ſed poſt tempora Jacob ⁊ Jude fue
runt tamē hebrei vel ſaltē populus.Un D
de Breg.dicit ꝙ hebraicus populus ho
ra prima ad vineā ꝯductus eſt[hieruſa
lem hierl'm q̄ occidis prophetas ⁊ lapi
das eos q̄ ad te miſſi ſunt q̄ries volui cō
gregare filios tuos quēadmodū gallina
ꝯgregat pullos ſuos ſub alas:⁊ noluiſti.
Et relinquet̄ vobis dom⁹ v̄ra]id eſt tem
plū[deſerta]hoc āt nō eſt ſic intelligēdū
q̄ſi ipſi ſup futuri eſſent in hierl'm:⁊ tem
plū eſſet deſolatū:ſʒ ſignificauit xp̄s ꝙ tē
plū deſtrueret̄ ⁊ diſpergerentur ſacerdo
tes.Et nō redificabit illud t̄plū ampli⁹
qr vt dixit Daniel vſq in finē ꝑſeuerabit
deſolatio[Dico eīn vobis:nō me videbi
tis ammodo[.i.a tpe paſſiōis q̄ inſtabat
[donec dicatis in fine mūdi inſtāte iudi
cio[bn̄dict⁹ q̄ venit in nomine domini.]
Tūc eīn iudei cōuertent̄ ad xp̄m:⁊ poſtea
videbunt eum in iudicio ⁊ benedicent.

Sancti Joānis euāgeliſte.

Dixit Jeſus petro Seq̄re E
me Jo.vl.Eſt aūt ſciēdū
ꝙ ea q̄ i pn̄ti euā.ſcribūt̄
dicta fuerūt a xp̄o poſt
reſurrectionē qn̄ appa
ruit diſcipulis ad mare
tyberiadis.Tūc eīn xp̄s
p̄dixit Petro.ꝙ ſequeret̄ eū in vniuerſa
li regimine eccleſie:⁊ q̄d erat moritur⁹ in
cruce.Et hoc dixerat ei obſcure ſub his
verbis.Cum ſenueris extendes manus
tuas ⁊ alius te cinget.i.ligabit in cruce.
⁊ eandē ſniam poſtea expreſſe dicēs[ſe
q̄re me].i.ſequeris ꝑ mortē crucis:vt ex
ponit Aug.⁊ etiā ꝑ officiū paſtorale.Sʒ
petrus fuit ſollicitus ſcire quō Joannes
deberet mori:⁊ de hoc interrogauit.Un̄
ſubdit̄.[Cōuerſus petr⁹ vidit illū diſcipu
lum quē diligebat Jeſus ſequentem:q̄ ⁊
recubuit in cena ſup pectus eius ⁊ dixit.
Dn̄e q̄s eſt q̄ tradet te.Hūc ergo cū vidiſ
ſet Petr⁹ dixit Jeſu.Dn̄e hic autē q̄d].i.
ſm̄ Theo.nunq̄d moriet̄ vel nō.Aduer F
tēdū aūt ꝙ hic Joānes dr̄ diſcipul⁹ dile
ctus a dn̄o:q̄d qualr̄ ſit itelligēdū.ſ.tho.
ſ.q.xx.declarat.Cōſuenit eīn de hoc eſſe
dubitatio:quia an̄ verba pn̄tis euāgelij

innuitur ꝙ petrus plus xp̄m amaret q̄ Joannes: ⁊ ꝯſr econuerſo videtur ꝙ xp̄s plus Petrū q̄ Joānē dilexit: q2 ego diligētes me diligo. Prouerb. viij. Hec inq̄t dubitatio multipl'r ſoluit. Augu. enim refert hoc ad myſteriū dicens: ꝙ vita acti-
G na q̄ ſignificat p petrū plus diligit deum q̄ vita ꝯtēplatiua q̄ ſignificatur per Joānem: quia magis ſentit vite p̄ntis anguſtias ⁊ eſtuātiꝰ ab eis liberari deſyderat: ⁊ ad eum ire. Cōtēplatiuā vero vitā deꝰ plꝰ diligit: q2 magis eā cōſeruat. Nō em̄ finit ſimul cū vita corpis ſicut vita actiua. Quidā vo dicūt ꝙ petrus plꝰ dilexit xp̄m in mēbris ⁊ ſic etiā plus a xp̄o fuit dilectꝰ vñ ei eccl'iam cōmēdauit. Joānes vo plus dilexit xp̄m in ſeipſo: ⁊ ſic etiam plus ab eo fuit dilectꝰ: vñ ei cōmendauit mr̄em. Alij vo dicūt ꝙ incertū eſt q̄s horum plus xp̄m dilexerit amore charitatis: ⁊ ſil'r quē deꝰ plus dilexerit in ordine ad maiorē gloriā: ſꝫ petrꝰ dr̄ plus dilexiſſe q̄rū ad quādē p̄ptitudinē vel feruorē. Joānes vo plus fuit dilectus: quātum ad q̄dam familiaritatis indicia: q̄ xp̄s et magis demonſtrabat ꝓpter eiꝰ iuuentutem ⁊ puritatē. Alij vo dicūt ꝙ xp̄s plus
H dilexit petrū quantū ad excellentius donum charitatis. Joannē vo plus quātuꝫ ad donū intellectꝰ. vñ ſil'r petrꝰ fuit melior ⁊ magis dilectꝰ: ſꝫ ioānes ſm quid. Preſumptuoſuꝫ ſꝫ tñ vr̄ diiudicare hoc: q2 vt dr̄ puer: xvj. Spiritnū ponderator eſt dn̄s. Hec ille. Eſt aūt ſciendū ꝙ idem ſ. Tho. ſup Joā. videt ſtare in illa r̄nſiōe de promptitudine ⁊ familiaritate. Forte tñ dici poſſet ꝙ cū dn̄s dicit Petro diligis me plus his: nō voluit innuere ꝙ eū plus ceteris diligeret: ſꝫ ꝙ is cui ouium cura erat cōmittēda plꝰ alijs debet diligere. Cū hoc aūt ſtat Joānē eque ⁊ plus dilexiſſe xp̄m q̄ petrꝰ: ⁊ tñ ouium curam nō accepiſſe: q2 vt dicit. s. Thom. in qd̄l. iiij. q. viij. Joānes erat maxime idoneus vt eſſet vicarius xp̄i: ⁊ tñ nō fuit: ne cum eſſet xp̄i conſanguineus daret poſteris
I prelatis exēplum dādi bñficia cōſanguineis. Et ſm hoc dicēdum eſſet ꝙ ſimpl'r plꝰ fuit dilectꝰ a xp̄o qui ſimpl'r fuit melior: qd̄ incertū eſt: ſed tñ xp̄s Joāni ſe familiariorē exhibuit: ex quo tñ nō ſequit eum ſimpl'r fuiſſe dilectiorē vel meliorē.
[Dicit ei Jeſus. Sic eum volo manere donec veniā. Quid ad te? Tu me ſequere. Exijt ergo ſermo ille inter fratres: q2 diſcipulus ille nō morit.] Eſt aūt ſciendum K
ꝙ in iſtis v̄bis intellexerūt apl'i ꝙ Joannes nō eſſet moriturꝰ. Vñ exijt ſmo iſte inter fratres ⁊c. Qd̄ nō intelligo q̄ſi crederēt ꝙ nunq̄ moreret: ſed ꝙ non moreret vſq̄ ad diē q̄ ad iudiciū veniet xp̄s. Statutū eſt hoibꝰ ſemel mori ad Heb. ix. Unde ⁊ quidē poſt apl'os eūdem cōceperunt ſenſum in iſtis v̄bis. i. ꝙ vſq̄ ad iudicium diſcipulus iſte nō morit: ſed ꝙ tunc ab antixp̄o eſſet necādus. Et horuꝫ quidā dixerūt ꝙ viuit cū Enoch: ⁊ Helia in paradiſo terreſtri. Quidā vo ꝙ viuit adhuc in ſepulcro: i. qd̄ intraſſe legit ⁊ non legit exiuiſſe: ⁊ hinc ſicut dicit Augu. ſumūt argumētū: q2 vt ſꝑ fama ſparſit apud Epheſum ex ſepulcro eiꝰ terra ſenſum ſcaturire ⁊ ebuilire cernit: q̄ſi cōmota ⁊ emiſſa p expiratione dormientis in eo. Sed oēs iſtas opiniōes videt ipſe Joānes voluiſſe deſtruere cū ſubiunxit. L
[Et non dixit Jeſus nō morit: ſed ſic euꝫ volo manere donec veniam quid ad te] Dicit aūt. s. Tho. ꝙ textus grecus habet. Sed ſi ſic eum volo ⁊c. Eſt tñ idē ſenſus. Tenētes autē predictā opinionē: ad hoc dicunt: ꝙ licet xp̄s nō dixerit iſta v̄ba. ſ. nō morit: dixit tñ iſtā ſniam ab alijs verbis. ſ. ſic eum volo manere. Unde Joannes negauit quidē xp̄m illa v̄ba dixiſſe: ſed non negauit quin vera eſſet illa ſnia Cōtra has vero opiniones arguit Aug. Nā oibus apl'is optabile erat diſſolui ⁊ eſſe cuꝫ xp̄o ſicut ⁊ Paulo: ⁊ hoc erat eis magnum bonum. ſ. depoſita ſarcina carnis: ad beatam vitam euolare. Nō ergo tāto bono priuauit diſcipulum pre alijs dilectū. Aduertēdū eſt autem ꝙ iſta ſnia Aug. eſt vera: ſua rō etiā probat ꝙ Joannes nō dormiat in ſepulcro: priuatꝰ dulcedine cōtēplatiōis: ⁊ priuatus augmēto meritoꝝ ſuoꝝ: cū dormiens mereri neq̄at nō autem ꝓbat quin viuat cum helia et M
enoch. Sic em̄ opꝫ dicere ꝙ etiaꝫ helias fuerit minꝰ dilectus omnibus alijs prophetis qui nūc ſunt in patria: quod non eſt verum: quia licet tardetur premium tamen cum adhuc ſit viator: creſcit in merito. Unde fiet recōpenſatio huius retardationis: quia ad maiorē quādoq̄ vocabitur gl'iam q̄ ſi ante obijſſet. Aug. autē
A ꝓprie nō arguit cōtra hoc: q2 iſti dictum ſuū nō ꝓbant niſi p textum euāgelij quē ſoluit ipe Aug. ⁊ alij. Arguit aūt ꝯtra dicentes ꝙ in ſepulcro dormit. Et ad motinum de terra ebulliēte dicit ꝙ diuinitꝰ fit: vt oſtendatur mors huius euāgeliſte precioſa: ⁊ ſi non fuerit violenter illata. Uel fit vt dicit alia quacunq̄ de cā. Textus ergo euāgelij ſic exponūtur. Primo myſtice ſm Augu. de vita cōtemplatiua quaꝫ chriſtus vult manere donec veniat ad vocādū per mortē: ⁊ tūc etiā nō finit: ſed pficitur. Actiua vo in morte finit: iō dixit [tu] o Petre q̄ vitā actiuā ſignificas [me ſequere] perferēdo huius vite dolores: ⁊ erumnas vſq̄ ad mortē. Scd̄o ſm Chry. Sic eum volo manere in iudea donec veniā ad diſperdendū iudeos p Titum ⁊ Ueſpa. Nō enim vt ait ante diſceſſit de iudea q̄ ille veniret ad iudeaꝫ ſm chronicas. [Quid ad te] qui de his ordi-
B nare non habes [tu me ſequere] faciēdo quod moneo. Nam ſm eundē Chry. Petrus vt hic colligitur: ⁊ in actibus apoſtolorum valde amabat Joannē. ⁊ ideo cum ſe audiuit vocari ad prelationem orbis ſollicitus de Joanne quē voluit habere ſociū queſiuit de eo ſed xp̄s noluit eos eſſe cōiunctos ꝓpter maius eccleſie bonū. vnde ſm Chry. Petrus nō interrogauit de morte ioānis: ſed de prelatione. Sicut autē dicit. ſ. Tho. ſuper Jo. ipſe Joannes ꝑdiligebatur a chriſto propter quatuor. ſ. ſapiētiā: feruorem: puritatem: ⁊ teneram etatem. Et vt idem dicit qd̄l. iiij. fuit maxie idoneus vt eſſet chriſti vicarius: ſed noluit chriſtus. qui erat ſuus conſanguineus ne futuris p̄latis daret occaſio mali vt dictum eſt. Tertio ſcd̄m Hier. ⁊. s Tho. Sic eum volo manere ſine martyrio donec veniam i. die mortis vocare eum. tu me ſequere p mortē cru-
C cis vnde tenet. s. Tho. ꝙ vere mortuus eſt ⁊ reſurrexit: ⁊ eſt in celo in corpe ⁊ anima: cuius ſignum hinc accepit. q2 corpꝰ eius inueniri nequit in terra.

☞ Sanctorum innocentium.

ANgelus dn̄i apparuit in ſomnis ioſeph dicēs. Mat. ij. Ea q̄ i p̄nti euāgelio narrant nō ꝯtigerūt ſtati poſt D
diſceſſum magoꝝ a xp̄o vt dr̄ mag. hi. q̄ ſm hoc videatur Mat. dicere: ſꝫ poſt p̄ntationē xp̄i in tēplo: vt pꝫ ex Luca. Nā herodes vidēs magos ad ſe nō fuiſſe reuerſos: credidit: eos fallaci ſtella deceptos erubuiſſe regredi. ſꝫ vbi audiuit q̄ dicta erāt de puero Jeſu a paſtoribꝰ ⁊ ſimeone ⁊ Anna credidit ſe deluſum a magis. Et tūc cogitauit de morte pueroꝝ. Et ioſeph monitus eſt vt fugeret in egyptū. Ubi aūt ei angelus appuerit incertū eſt: ſꝫ q̄dā dicāt ꝙ apparuit ei in via q̄ſi regrediebat a p̄ntatiōe pueri in tēplo. q̄dā vo ꝙ i Nazareth vbi poſt p̄ntationē fuit vere p duos ānos vl' vnū añq̄ herodes pueꝝ inſeq̄ret. Nō em̄ eſt vo ſil'e ꝙ angelus fecerit eū fugere p duos annos añ pſecutionē. Et ſicut dicit E
mag. hiſt. tradit ꝙ dn̄o intrāte egyptum: egypti idola corruerūt. [Surge ⁊ accipe pueꝝ ⁊ mr̄em eiꝰ: ⁊ fuge in egyptū ⁊ eſto ibi vſq̄ dū dicā tibi. Futurū eſt em̄ vt herodes q̄rat pueꝝ ad perdēdū eū. Qui cōſurgēs accepit pueꝝ ⁊ matrē eius nocte ⁊ receſſit in egyptū. Et erat ibi vſq̄ ad obitum herodis vt adimpleret qd̄ dcm̄ eſt a dn̄o p ꝓpherā dicētē. Ex egypto vocaui filiū meū [hoc ſcriptū eſt Oſee. xi. ⁊ ad literā exponit de pp'lo iſr'l: q̄ fuit dei filius p adoptionē: ⁊ ēt d̄ filio dei naturali. Eſt aūt ſciēdū ꝙ tripl'r declarat herodis crudelitas in morte innocētiū. Primo ex multitudine q2 propter vnū occidit multos. Scd̄o ex loco q2 nō ſolū in bethleē: ſꝫ i oībꝰ finibꝰ eiꝰ occidit pueros. Tertio ex tēpore: q2 a bimatu ⁊ infra. Bimatꝰ eſt ſpatium duoꝝ annorum. Unde habēs duos annos dicitur bimus. Infra vero aliq̄ñ importat ordinē tēporis: ⁊ ſic infra bimatum ſunt q̄cunq̄ adhuc duos annos nō hñt ꝯpletos. Et iſto mō cōiter ſcti ſumūt F
ifra dicētes ꝙ occidit oēs pueros q̄ erāt vniꝰ diei vel mēſis vel anni vel duoꝝ annoꝝ: nō aūt occidit aliquē q̄ duos ānos tranſiuiſſet. Aliq̄ñ vo dicit ordinē numeri: ⁊ ſic ifra bimatū ſunt oēs hñtes plus q̄ duos ānos. Pueri em̄ maiores poſt

rı9 numerant̄.⁊ ſicſumit Chryſ.q̄ dicit ꝙ
fuerūt occiſi oēs q̄ erāt duorū annoꝝ vel
ſupra vſq̄ ad q̄nq̄ annos: ſm tp̄s exquiſi
tū a magis. Et ſicut dicit mag. hiſt. huic
atteſtat̄ ꝙ q̄dā oſſa innocētiū adeo ſunt
G grādia vt nō poſſunt eſſe pueri bimi niſi
dicat̄ vt idē dicit ꝙ lōge maiores tūc ꝙ̄
mō hoīes erāt. Qn̄ aūt occiſi ſunt iſti xp̄s
erat vni9 anni ⁊ triū dierū: ſm aliquos
ꝯo erat duorū annorū: lz hoc nō ſit pba-
bile: ſed primū. Non eñ ſtatim herodes
deſeuit in pueros. Primo: qꝛ nō erat ſtatus
regni quietus ⁊ fuit citat9 romā ad inſtā
tiā filioꝝ. Scdo: ſm alios qꝛ cogitauit ꝙ
puerū occultaſſent parētes: ideo diſſimu-
lauit p tp̄s vt eos redderet ſecuros ⁊ in
cautos depꝛehēderet. Sed quare occidit
ſupra ⁊ itra etatē quā credebat hr̄e xp̄m.
Dicit̄ ꝙ hoc fecit: ne puer euaderet: maxi
me qꝛ timebat ſm Rabanū ne maiorem
autē minorē etatē ptenderet ille puer cui
ſydera famulabant̄. Un̄ ſm opinionem
cōem ſctōꝝ: cū crederet xp̄m eē vni9 an-
ni: occidit ſupra vſq̄ ad ſcdꝫ annū: ⁊ īfra
vſq̄ ad infantē vni9 diei. Scdm ꝯo opi-
H nionē Chry. occidit a duob9 annis vſq̄
ad. v. qꝛ tūc credebat xp̄m hr̄e pl9 ꝙ̄ vnū
annū eo ꝙ ſtella aū natiuitatē xp̄i magis
apparuerat: ⁊ tūc ip̄e credidit xp̄ꝫ natū.
[Tūc herodes vidēs qm̄ illuſus eēt a ma
gis iratus ē valde. Et mittēs occidit oēs
pueros q̄ erāt in bethleē ⁊ in oīb9 finib9
ei9: a bimatu ⁊ īfra ſm tp̄s qd̄ exq̄ſierat
a magis. Tūc adimpletū ē qd̄ dictū eſt p
Hieremiā pph̄am dicentē]. ſ. Hie. xxxi.
[Vox in rama audita eſt]. i. in excelſis: eo
ꝙ fuerit vox magni clamoris ſm Hier.
Un̄ cū rama aliq̄n ſit nomē loci nō ſic ſu
mit̄ h̄ ſꝫ vt eſt nomē cōe [plorat9] quo ad
pueros [⁊ vlulat9] q̄ ad mr̄es. Sciēdū eſt
aūt ꝙ bethleem eſt ſita in tribu Jude: qui
fuit fili9 nō Rachel ſed Lie vt ptꝫ Geñ.
xxix. Rachel tñ fuit ſepulta ppe bethleē
vt ptꝫ Geñ. xxv. Pueri ergo dicunt̄ filie
Lie rōne originis: Rachel vero rōne ſe-
pulture. Ad ſignificandū autē vbi fuerit
I iſta vox audita: ſubdit̄ [Rachel plorās]
ſupple eſt vel fuit [filios ſuos]. ſ. occiſos
ab herode [⁊ noluit cōſolari qꝛ nō ſunt]
ſcꝫ viuentes. Utrum vero iſti innocētes
fuerint martyres. Dic ꝙ ſic: ⁊ vide ſanctū

Tho. quodl. vi. ⁊. ij. ij. q. xxxiij.
☞ Sancti felicis confeſſoris.
Qui vos audit me audit Lu. x.
Et q̄ vos ſpernit me ſpernit.
Qui autem me ſpernit: ſper- K
nit eū qui me miſit. Reuerſi
ſunt autem ſeptuaginta cum
gaudio dicentes. Domine etiam demo-
nia ſubijciuntur nobis in nomine tuo.
Eſt autem ſciendū ꝙ ſathanas duplici-
ter cecidit. Primo cecidit de celo p pec-
catū: ⁊ hoc ſicut fulgur. i. celeriter: quia
quaſi in inſtanti ⁊ potenter: quia videnti
bus angelis bonis ⁊ cum fetore proprij
peccati ⁊ cum flāma tentationis qua ho
mines incendit. Alio modo cecidit a ptā
te ⁊ dñio qd̄ ſup homines ante xp̄i incar
nationē exercebat. Chriſtus enim illū de
iecit. Sic ergo ſm ſanctos illa verba [Ui
debam ſathanam ſicut fulgur de celo ca
dentē] dupliciter exponuntur. Primo de
caſu primo modo. Quia eñ vt dicit Cy-
ryllus ⁊ Gre. apoſtoli inaniter eleuaban
tur: eo ꝙ eis demones ſubijcerent̄: ideo L
dñs illum ſupbie motum cōprimere vo-
luit inducēs exemplū de ruina diaboli. q̄
ei ppter ſuperbiā euenit. Alio modo ex-
ponuntur de caſu ſcdo mō: quem caſum
xp̄s vidit a pricipio ſue natiuitatis: immo
ab eterno futurū eſſe: ideo ſubditur. [Et
ecce dedi vobis ptātē calcandi ſupra ſer
pentes: ⁊ ſupra ſcorpiones: ⁊ ſupra oēm
virtutē inimici: ⁊ nihil vobis nocebit: ve
rumtñ in hoc nolite gaudere: qꝛ ſpūs vo
bis ſubijciunt̄]. ſ. quaſi in hoc ſit vr̄ꝫ gau
diū ⁊ p̄mū pncipale laboꝝ vr̄oꝝ. vobis
eñ ſunt parata multo clariora. [Gaude-
te aūt ꝙ noīa veſtra ſcripta ſunt in celis.]
☞ In cōuerſione ſancti pauli apoſtoli.
Ecce nos relinquimus oīa
⁊ ſecuti ſum9 te] Mat. xix.
[Quid ḡ erit nobis]. Ad
intellectū huius euangelij
opꝫ ſcire q̄ ſunt illi q̄ cum
xp̄o iudicabūt ⁊ q̄uo indi-
cabunt. Quantum ad primum. s. Tho. M
di. xlvij. ar. ij. dicit ꝙ illi erunt viri pfecti
ſequentes voluntariam paupertatē: vt
in hoc euāgelio dicitur. Primo vt dicit̄
ratione cōgruitatis. Naꝫ qui relictis oī
bus adheſerunt xp̄o nō videntur habe-

re quo a iuſtitia flectātur. Scdo ratione
meritis. Humilitati eñ debet̄ exaltatio.
Inter omnia aūt q̄ deſpectū faciūt ī hac
vita eſt paupertas. Tertio rōne diſpōnis:
qꝛ cōtēptus diuitiarū eſt prima diſpoſi-
tio ad ptātem iudicādi. i. ad habendum
A cor edoctū taliter omni diuina veritate:
vt etiaꝫ alijs poſſit eam manifeſtare. Qꝛ
enim diuine virtutis acquirunt̄: primo re
linquunt̄ in cōgreſſu ad pfectionē. Quā
tum ad ſcdm ſciēdum eſt vt dicit idē ibi-
dē ꝙ aliq̄d iudicat multipl'r. Primo cau
ſaliter: vt illud vnde aliquis apparet iu-
dicandus. Sic ex cōparatione. Niniuite
iudicabūt. Scdo mō interptatiue cōſen-
tiēdo iudici. Sic oēs ſcti iudicabūt. Ter-
tio p ſiſitudinē ad iudicē. ſ. ſedēdo in ex-
celſo loco. Et ſic ſꝫ aliquos pfecti viri iu
dicabunt in iudicio: qꝛ eleuabunt̄ in aere
obuiā xp̄o. Sed tñ hoc nō ſufficit imple-
re pmiſſionē xp̄i. qꝛ non dixit ſolum ſede
bitis: ſed aliq̄d vr̄ ſuperaddere dicēs: iu-
dicātes. Ideo. Quarto vt dicit aliq̄s iudi
cat ferēdo ſniam in alteꝝ. Et hoc dupl'r.
B Uno mō ppria autoritate: vt deus. Alio
mō pnūciādo ſniaꝫ datā: ⁊ ſic iudicabūt
ſancti alios ducētes ī notitiā diuine ſnie
vt ſciant q̄d eis debeat̄. Hoc aūt facient
admittēdo inferiores ad inſpectionē ſen
ſuum ſuorū in his q̄ ad iudiciū ſpectant.
[Jeſus autē dixit illis: amē dico vobis ꝙ
vos q̄ ſecuti eſtis me, in regeneratiōe cū
ſederit fili9 hoīs in ſede maieſtatis ſue]
id eſt in reſurrectione mortuorū: ſm hie-
ro. [ſedebitis ⁊ vos ſup ſedes. xij. iudicā-
tes. xij. tribus iſrael] Sicut dicit Aug. xx.
de ciui. dei nō eſt credēdū ꝙ ſolū. xij. cuꝫ
xp̄o iudicabūt ſed p. xij. ſignificat̄ vniuer
ſitas iudicātiū. [Et omnis qui reliquerit
domū aut fratres: aut ſorores: aut pr̄em:
aut mr̄em: aut filios: aut agros ppter no
men meū cētuplū accipiet: ⁊ vitā eternaꝫ
C poſſidebit]. Scdm Hier. occaſiōe huius
ſnie q̄dam dicunt ꝙ poſt reſurrectionem
mille annis hoīes viuēt in hoc ſeculo: et
tunc oīa relicta reſtituentur in centuplū:
⁊ poſtea vita eterna. Et ſubiungit ꝙ ſi in
ceteris digna ſit promiſſio: in vxorib9 ta
mē apparet turpitudo: vt qui vnam pro
domino dimiſerit: centum accipiat in fu
turo. Senſus igitur iſte eſt. Qui carnalia

pro ſaluatore dimiſerit ſpiritualia reci-
piet que comparatione ⁊ merito ſui qua
ſi parua numero centenario compara-
tur. Hec ille.
☞ In purificatiōe. s. marie virgīs.
Poſtq̄ ipleti ſunt dies purga-
tiōis Marie ſꝫ legē Moyſi] D
Lu. ij. Eſt autem ſciendum ꝙ
ſm. s. Thom. iij. q. xxxvij. du-
plex erat legis pceptū de ple
nata. Nam ſm legem moſaicam p quo-
libet maſculo vel femina offerebatur ſa-
crificium vt patet Leui. xij. Quod ſacrifi-
cium erat ad expianduꝫ peccatū in quo
proles erat cōcepta: ⁊ ad quandam eius
conſecrationē: qꝛ tunc primo pñtabatur
in templo. Et ideo aliq̄d in holocauſtū:
⁊ aliq̄d p pctō offerebatur. Erat autem
⁊ aliud preceptum ſpāle de pmogenitis
hominū ⁊ iumētorū. Sibi enim dñs de-
putauerat omne primogenitū in iſrael:
p eo ꝙ ad liberationē ppl'i iſraelitici per
cuſſerat pmogenita egypti ab hoīe vſq̄
ad pecus pmogenitis filiorū iſrael reſer E
uatis. hec. s. Thom. Unde vltra hoc pri-
mogenitus pñtabatur dño tanq̄ ei con-
ſecratus: et redimebatur certo pretio: vt
ptꝫ Exo. xiij. Btā aūt virgo ſub hac pur
gatiōis lege nō cadebat qꝛ obligabatur
ſolū mulier que ſemine virili ↄcipiebat:
vt ptꝫ numeri vbi. ſ. tamen hāc legē vo-
luit ex humilitate ſeruare: ⁊ ne ſcādaliza
ret illos q̄ neſciebāt ꝙ de ſpūſctō cōcepe
rat [tulerunt Jeſum in hierl'm vt ſiſterēt
eum dño]. i. vt offerrēt tanq̄ primogeni-
tum conſecratū deū: ⁊ redimerent. Et li-
cet ipſe non aperuerit vuluaꝫ. i. fregerit
clauſtrum pudoris tamen hoc non con-
ſtabat omnibus. Unde autē tulerint cre-
ditur ꝙ de tugurio in quo nat9 erat. Si-
cut ſcriptū eſt ī lege dñi: qꝛ omne maſcu-
linū adaperiēt vuluā ſctm̄ dño vocabit̄.
Et vt darēt hoſtiā ſcdm ꝙ dictū eſt in le- F
ge dñi] que non ſolū p primogenito: ſed
pro alijs dabatur [par turturū aut duos
pullos columbarum.] Hec erat oblatio
pauperꝝ: vt pꝫ Nume. vbi. ſ. Ergo mater
xp̄i fuit pauper ꝙuis palliū eius auro et
gēmis adornemus. De hoc aūt. s. Tho.
vbi. ſ. ar. iij. ad quartum ſic dicit formal'r
Leui. xij. precipitur vt qui poſſent agnuꝫ

ꝑ filio aut filia ſimul ⁊ turturē ſiue colū-
bā offerrent. Qui vero non ſufficerēt ad
offerendum agnum: duos turtures: aut
duos pullos columbe offerrent. Dñs er
go qui cū diues eſſet propter nos egenꝰ
G factus eſt vt illius inopia diuites eſſemꝰ
vt dr̄. ij. Corin. viij. ⁊ pro ſe pauperū ho-
ſtiam voluit offerri ſicut ⁊ in ipſa natiui-
tate pānis inuoluitur ⁊ reclinatur in pre
ſepio. Nihilominus tamē hmōi aues cō
gruunt figure. Turtur eīm qr̄ eſt auis lo-
quax p̄dicationē ⁊ confeſſionem fidei ſi-
gnificat. Quia vero eſt animal ſolitariū
ſignificat contemplationē. Columba ve-
ro eſt animal māſuetum ⁊ ſimplex man-
ſuetudinem ⁊ ſimplicitatem ſignificans.
Eſt autē aīal gregale vnde ſignificat vi-
tā actiuā. Et ideo hmōi hoſtia ſignifica-
bat pfectionē xp̄i ⁊ mēbroꝝ eiꝰ. Utrūq̄
aūt aīal ꝓpter ꝯſuetudinē gemendi p̄ntes
ſctōꝝ luctꝰ deſignat. Sed turtur q̄ eſt ſo-
litaria ſignificat ſecretas oꝛōnū lachry-
mas: colūba vo q̄ eſt gregalis ſignificat
publicas oꝛōnes eccl̄ie. vtrūq̄ autē aīal
duplicatū offert: vt ſcritas ſit non ſolū in
aīa ſed etiā in corpore. Hec ille. [Et ecce
homo erat in hierl'm cui nomē Symeō]
H Iſte ſm aliquos fuit ſacerdos famoſus.
[Et hō iſte iuſtus ⁊ timoratus expectās
cōſolationē iſrael] .i. xp̄m [⁊ ſpūſſanctus
erat in eo. Et rn̄ſum acceptat a ſpūſctō
non viſurū ſe mortem niſi prius videret
xp̄m dn̄i]. Rn̄ſio nō fit ꝓpter niſi ad iter-
rogantē. Interrogabat aūt iſte in oꝛatio-
nibus ſi videre mereret chriſtū: cuiꝰ xp̄s
ꝓpinquum credebat. [Et venit in ſpū in
tēplū] .i. venit p ſpūs reuelationē. ſ. habi-
ta ꝙ tunc videret xp̄m. [Et cū inducerēt
puerū Jeſum parentes eius: vt facerent
ſm conſuetudinē legis ꝓ eo: ⁊ ipſe acce-
pit eum in vlnas ſuas: ⁊ benedixit deū]
id eſt laudauit [⁊ dixit. Nūc dimittis] .i.
dimittes trāſire: ſcilicet ex hoc mūdo ad
aliū [ſeruum tuum dñe ſm verbū tuū]
i. ꝓmiſſionē tuā [in pace] .i. in quiete ani-
I mi. [Quia viderunt oculi mei ſalutare
tuum] .i. xp̄m: non qr̄ xp̄s ſaluet deū: ſꝫ qr̄
per ill. ſaluat deus. [Qd̄ paraſti] ad vi-
dendū ⁊ ad publicandū per ap̄los [ante
faciē oīm ꝑplo ꝝ] fideliū ⁊ infideliū. Pa-
raſti inq̄ eum illud tanq̄ [lumen ad reue-
lationem gētiū] .i. quo gentes obſcure ex
ignorantie tenebris cōtēte reuelabunt. i.
veniēt ad lucē [⁊ gloriā plebis tue iſrael.]
Magna eīm gloria eſt illius pp̄li: ꝙ ex eo
natus eſt xp̄s. Poſt iſtā autē p̄ſentationē
K xp̄s angelo monēte fugit in egyptum ſta
tim ſm aliquos vel poſt annū ſm alios
vt̄ dicit. Lucas ꝙ poſt purificationē re-
greſſi ſunt in Nazareth.

Sancti Ualentini martyris.

[N]olite arbitrari qr̄ venerim
pacē mittere i terrā] Mat. x.
Nota ꝙ xp̄s nō venit mit
tere pacē malā q̄ eſt concoꝛ-
dia in malū ⁊ cōtra deū ſꝫ ve
nit mittere gladiū .i. ſeparationē aioꝝ
bonoꝝ a malis. [Non veni pacē mittere
ſed gladium. Ueni enī ſeparare hoiem
aduerſus patrē ſuū: ⁊ filiā aduerſus ma-
trē ſuā: ⁊ inimici hois domeſtici eiꝰ. Qui
amat patrē aut mrēꝫ plus q̄ me nō ē me
dignus. Et q̄ amat filiū aut filiam ſuper
me: nō eſt me dignus. Qui inuenit aiam
ſuā pdet eā]. Uide feria. ij. poſt diē Pal
marum. [Et qui non accipit crucē ſuā]. i.
L mortē ſm aliquos: quam quiſq̄ tenetur
aſſumere, ſm p̄parationē animi ſi opor-
teret. Uel crucem .i. pniam ⁊ pietatē qua
alijs hoies compatiunt ſm Greg. in ho-
mil. Dicitur eīm vt ait crux: qr̄ cruciet [et
ſequitur me: non eſt me dignus. Qui in-
uenit aīam ſuā pdet illā. Et q̄ pdiderit
aīam ſuā ꝓpter me inueniet eā. Qui reci
pit vos me recipit. Et q̄ me recipit. reci-
pit eū q̄ me miſit. Qui recipit ꝓphetam
in noie prophete] .i. nō propter aliquod
tēporale ſm Chry. ſed ſolum ex hoc ꝙ ꝓ-
pheta eſt [mercedem ꝓphete accipiet]. ſ.
obiectiue non ſubiectiue. Duplex enim
eſt merces noſtra. ſ. ipſa dei viſio: que di-
citur merces ſubiectiue: quia ſubiectiue
eſt in noſtro intellectu: ⁊ ipſum obiectū
viſionis .i. deꝰ. Primo mō mercedes va-
rie ſunt ſctōꝝ. qr̄ ſm exceſſum in chari-
tate eſt ⁊ exceſſus in p̄mio. Sed ſcdō mō M
vna eſt merces oīm deus [⁊ q̄ recipit iu-
ſtum in noie iuſti: mercedē iuſti accipiet.
Et quicunq̄ potum dederit vni ex mini-
mis iſtis calicem aque frigide tantū in
nomine diſcipuli: amen dico vobis: non
perdet mercedem ſuam.]

In cathedra ſcti Petri ap̄li.

[V]enit Jeſus in partes ceſa-
ree philippi] Mat. xvi. Si
cut dicit Chry. duplex eſt
A ceſarea. ſ. Stratonis ⁊ phi
lippi frīs. ſ. herodis tetrar
che. Et hec ciuitas poſtea
dicta eſt paneas. [Et interrogabat diſci-
pulos ſuos] nō vt aliq̄d addiſceret. ſꝫ Pri
mo vt ex illoꝝ rn̄ſiōe nos ⁊ illos inſtrue-
ret ꝙ nō erat purꝰ hō vt videbat [dicēs.
Quē dicūt hoīes eſſe filiū hois? At illi di
xerūt. Alij. Joānē baptiſtā. alij aūt heliā;
alij vero hieremiā: aut vnū ex ꝓphetis.]
Scdō etiā interrogat q̄d de ſe dicat: ſm
Hier. vt diſcamus ⁊ nos eſſe ſolliciti q̄d
de nobis dicat: vt ſi bonum ſit: augeat: ſi
malū corrigat. Sciendū eſt autē ꝙ erat
apud quoſdam iudeos opinio ꝙ aīe mi-
grarent de corpore in corpus. Un̄ ⁊ He-
rodes audita fama xp̄i: credidit eū fuiſ-
B ſe quē Joānē decollauerat: vt ptꝫ Mar.
vi. Et iō turbe q̄ de xp̄o ſentiebāt ꝙ ſan-
ctus eſſet: exiſtimabant ꝙ eſſet vnus ex
ſanctis mortuis, puta helias aut hiere-
mias: ſm ꝙ in eo aliqua videbāt indicia
ſanctitatis q̄ videbant preceſſiſſe in ali-
quo iſtoꝝ ⁊ ſic de alijs. [Dicit illis Jeſꝰ.
Uos aūt quē me eſſe dicitis? Rn̄dēs ſimō
petrus dixit. Tu es chriſtꝰ filius dei viui;
Rn̄dens aūt Jeſꝰ: dixit ei. Btūs eſt ſimō
bariona] .i. filiꝰ Joānis a bar: q̄d eſt filiꝰ
⁊ Jona [qr̄ caro ⁊ ſanguis] .i. hō [nō reue
lauit tibi ſed pater meꝰ q̄ eſt in celis. Et
ego dico tibi: qr̄ tu es petrus ⁊ ſuper hāc
petrā edificabo eccl'iam meā.] Hoc autē
ſm Aug. li. retratactionū: dupl'r pōtit el-
ligi. Uno mō: vt ipſe petrꝰ ſit petra ſ qua
eccl'ia eſt fundata, alio mō vt xp̄s ſit ipſa
petra quam petrus eſt confeſſus ⁊ in qua
eſt fundata eccl'ia. [Et porte inferi] .i. pctā
C vel doctrine hereticoꝝ: ſm Hiero. q̄-
bus itur ad tartarum; vel demones ſecū
dum Origen. vel tormēta ⁊ blandimen-
ta perſecutoꝝ: ſm Raba. [non p̄ualé-
bunt aduerſus eam.] Gloſ. i. non ſepara-
bunt eam a charitate mea ⁊ fide. Hec
ille. Poſſumus etiā in his verbis intel-
ligere ꝙ ſtatus xp̄ianitatis propter hoc
durabit vſq̄ ad iudicium. [Et tibi dabo
claues regni celoꝝ. Et quodcunq̄ li-
gaueris ſup terrā: erit ligatum ⁊ in celis.
Et quodcunq̄ ſolueris ſuper terram: erit
ſolutū ⁊ in celis. Eſt aūt notādum ꝙ po
teſtas ligandi ⁊ ſoluendi data eſt Petro
ſingulariter: vt hic ⁊ oibus ap̄lis ſimul:
vt Jo. xx. vbi dr̄ quoꝝ remiſeritis pctā
remittunt eis. ⁊ hoc ad ſignificandū ꝙ a
Petro ad alios talis ptās deriuat. Uide D
autem de materia iſtarum clauiū quid et
quot ſint. iiij. diſt. xviij.

Sancti Matthei apoſtoli.

[C]onfiteoꝛ tibi pater dñe celi
⁊ terre, [Matth. xi. Cōfiteoꝛ
tibi i. q. ā. i. laudo te ſm aug.
[qr̄ abſcōdiſti hec] .i. fidei ſa
cramēta de aduentu ſuo ſꝫ
Hila. [a ſapientibus ⁊ prudentibus]. ſ. in
oculis ſuis: vt ſunt ſuperbi puta ſcribe et
phariſei [⁊ reuelaſti ea paruulis: Ita pa-
ter qr̄ ſic fuit placitum ante te. Oia mihi
tradita ſunt a patre meo. Et nemo no-
uit filium]. ſ. perfecte ⁊ cōprehenſiue imo
neq̄ clare ⁊ patenter niſi miraculoſe: vt
Moyſes ⁊ Paulus [niſi pater neq̄ pa-
trem quis nouit niſi filius ⁊ cui voluerit
filius reuelare. [Cum eīm tā pater q̄ filius
ſit infinitus neuter eoꝝ comprehendi
pōt niſi ab intellectu infinito; cuiuſmodi
eſt diuinꝰ ⁊ neuter pōt ab intellectu crea-
to naturalr̄ videri vt eſt. [Uenite ad me E
omnes qui laboratis ⁊ onerati eſtis] ſub
onere corporis ſecundum Augu. vel ſub
onere peccati ſm Hila. vel ſub onere tē-
poraliū ſm Greg. vel forte ſub onere pre
ceptoꝝ cerimoniarum moſaice legis [et
ego reficiā vos] hic p dulcedinē gratie: ⁊
in futuro p ſuauitutē glorie [Tollite iugū
meum ſuper vos] .i. legē euangelicam [et
diſcite a me qr̄ mitis ſum ⁊ humilis coꝛ-
de. Et inuenietis requiē aīabus veſtris.
Jugum eīm meū ſuaue eſt ⁊ onus meum
leue] poſt initium ſm Raba. Uel leue eſt
amanti ſm Aug. vel leue eſt comparatio
ne veteris legis: q̄uis multi paſtoꝛes nō
nunq̄ tot ſuper inducant grauamina li- F
berati que eſt in chriſto: vt tolerabilioꝛa
ſint auſtera legis veteris edicta. His pro
fecto conuenit illud. Matth. xxiij. Alli-
gant onera grauia ⁊c.

In annuntiatione Beate
Marie virginis.

M Iſſus eſt angel9 Gabriel ꝛc.[Au.
j.vide ſupra feria.iiij.poſt.iij.dñi-
cam aduentus.

Sanctorum Tyburtij. ꝛ valeriani.

E Cce ego mitto vos ſicut o-
nes] Mat.x.[in medio lu-
poꝝ Eſtote ergo prudẽtes
G ſicut ſerpẽtes: ꝛ ſimplices
ſicut colũbe cauete aũt ab
hoib9. Tradẽt.n.vos i ꝯci
lijs ꝛ in ſynagogis ſuis flagellabũt vos.
Et ad p̄ſides ꝛ ad reges ducemini ꝑpter
me:in teſtimoniũ illis ꝛ gentib9. Cũ autẽ
tradẽt vos nolite cogitare quõ aut q̄d lo
quamini.[Contrariũ huic vr̃ eſſe illud.j.
Pe.iij. Parati.ſemꝑ ad ſatiſfactionẽ oi
poſcenti vos rationẽ de ea q̄ in vobis eſt
ſpe. Soluitur aũt:qꝛ cũ hõ hꝫ tp̄s ad deli
berandũ q̄d loquatur:dꝫ cogitare:aliter
tẽtaret deũ qñ vero non habet tp̄s vt pu
ta qñ aliquis cũ furore trahit̃ ad iudiciũ
tunc:non dꝫ cogitare q̄d loquatur.i.nõ
dꝫ de hoc anxiari. Hiero. Cum in medio
amicorũ certamẽ erit.iubemur eſſe ſolli-
citi.cum autem eſt iudiciũ terribile ꝛ ple-
bes inſanientes ꝛ timor vndiq̄ꝫ:auxiliũ
a xp̄o prebetur:vt confidenter loquat̃:et
nõ obſtupeſcãt ille. Vñ notãter dixit ſal-
uator.[Dabit̃ eñ vobis in illa hora].i.in
tali neceſſitate[q̄d loquamini. Non eñ
H vos eſtis q̄ loquimini:ſed ſp̄us p̄ris ve-
ſtri qui loquit̃ in vobis. Tradet aũt fra-
ter fratrẽ in mortẽ ꝛ pater filiũ:ꝛ inſur-
gent filij in parentes:ꝛ morte eos ꝯficiẽt.
Et eritis odio oibus hoibus].i.iudeis et
gentilibus[propter nomen meũ. Qui aũt
ꝑſeuerauerit vſq̄ꝫ in finẽ hic ſaluus erit.]

Sancti Petri martyris.

S I q̄s vult poſt me venire.]
Luc.ix.[abneget ſemetip̄ꝫ
ꝛ tollat crucem ſuã]quoti-
die[ꝛ ſequat̃ me. Qui eñ vo
luerit aĩam ſuã ſaluã face-
re ꝑdet illam. Nam q̄ ꝑdi-
derit aĩam ſuam ꝑpter me ſaluã faciet il-
lam. Quid eñ proficit homini ſi lucretur
vniuerſum mũdũ:ſeip̄m autem ꝑdat ꝛ de
I trimentũ ſui faciat.] Patet aũt hoc euan
geliũ ex dictis ꝛ allegatis ſupra in feſto
ſancti Valentini Mar. excepto hoc. Qui
erubuerit ꝛ meos ſermones].i.qui nõ au

debit confiteri fidem in caſu in quo tene
tur id facere[hunc filius hominis erube
ſcet].i.nõ reputabit de numero ſuorum.
Sicut dicit.s.Th.ij.ij.q.iij.eſt neceſſaria
confeſſio fidei non ſemper:cum de hoc
ſit p̄ceptum affirmatiuum ſed pro loco ꝛ K
tempore puta qñ ex taciturnitate ſubtra-
hit̃ deo honor ꝛ proximo vtilitas ſua[cũ
venerit in maieſtate ſua ꝛ patris ꝛ ſan-
ctorum angelorum.]

Sctõꝝ Philippi ꝛ Jacobi aploꝝ.

N On turbet̃ cor veſtrũ] Joã.
xiiij. Sciendũ eſt ꝙ in nocte
cene dñs aplis p̄dixerat ſuã
ꝑditionẽ ꝛ negationẽ Petri
ꝛ ſuum receſſum:ꝑpter que
oia erant in magna triſtitia. Jdeo ꝑ v̓ba
p̄ſtis euãgelij voluit eos ꝯſolari.[Credi-
tis in deũ.ꝛ i me credite[ex ꝯñti:ꝛ in hoc
innuit ſe deũ.non eñ credimus proprie
niſi in deũ. Vñ nõ recte d̓r. Credo in eccle
ſiam catholicam:ſed Credo eccleſiam ca
tholicã.ij.ij.q.j. [Jn domo patris mei].i
celo ꝛ in ip̄o deo ꝛ eccl̓ia triũphãti ꝛ mi-
litãti. Nã dom9 alicui9 d̓r in qua habi- L
tat. Jnuenit̃ aũt in ſcriptura ꝙ de9 habi-
tat in celo.ſ.ꝑ ſpecialẽ oſtenſionẽ glorie:
ꝛ in ſeip̄o ꝛ in ſanctis vie ꝑ fidẽ ꝛ in ſctis
patrie ꝑ grãm ꝯſummatã ſꝫ dñs de deo
ꝛ celo loquit̃ dicens[Jn domo p̄ris mei
mãſiones multe ſunt Jn celo quidẽ mul
ta ſunt loca corporalia in potẽtia tñ:ꝛ q̄
dã ſunt ſupiora q̄dã inferiora:ꝛ ꝯñr mi-
nus digna. Jn deo aũt ſunt multe man-
ſiones ad hunc ſenſum:ꝙ beatitudo q̄ a
creatura habet̃ deo multos habet gra-
dus:qꝛ nõ oẽs equaliter vident Si quo
minus dixiſſem]ſunt due dictiões ꝛ duo
accẽtus hic:ꝛ intẽdit dicere ſaluator ſm
expoſitores cõiter:ꝙ ſi iſte manſiões nõ
eſſent ibi:vel ſi quo ſeu in aliquo minus
eſſent ibi q̄ dixerat:ip̄e hoc eis dixiſſet. M
Vel põt dici ꝙ intendit dicere Si in p̄te-
ritum nõ ad plenum dixiſſem vobis que
facturus ſum:nunc dico vobis[qꝛ vado
parare vobis locum] Locus aũt celeſtis
manſionis quantum in ſe eſt ſemper fuit
paratus ſm diuinam predeſtinationeꝫ:
ꝛ inquantum in ſe eſt nullũ habet defe-
ctum:ſed quo ad nos qui nõ habeamus
ius intrandi nõ ſemꝑ fuit paratus. Xp̄s

ergo illum impetrauit exequẽdo prede-
ſtinationem:ſeu dãdo nobis ius intrãdi
in illum ꝑ mortẽ ſuã: ꝛ mittẽdo ſp̄m ſctm̃
A Et ſi abiero ꝛ preparauero vobis locuꝫ:
iterũ venio].i.veniã in morte.ſ.q̄ ad glo-
riam apoſtoli erãt aſſumendi[ꝛ accipiaꝫ
vos ad meip̄m:vt vbi ſuꝫ ego ꝛ vos ſitis.
Et quo ego vado ſcitis/ꝛ viã ſcitis]Con
tra:qꝛ Tho. dicit ꝙ neutruꝫ horũ ſciebat
ergo vel xp̄s vel Thomas falſum dicit:
Rñdeo ꝙ vterq̄ꝫ verũ dicit:diuerſimode
Sciebat eñ Tho. viã iſtã ꝛ terminũ:ſed
neſciebat ꝙ illa via eẽt via ꝛ q̄ꝺ talis ter-
min9 eẽt termin9 ſicut ſi ego viderẽ An-
dreã ꝛ nõ crederẽ ꝙ eẽt andreas:negarẽ
me andreã videre ſine mẽdacio imo etiã
forte ſine falſitate/ qꝛ non viderẽ andreã
vt ſic. alius autẽ vere diceret me videre
andreã.i.illũ qui eſt andreas. Termin9
ergo hui9 vie erat deitas ꝛ gloria eterna.
Via v̓o erat humanitas ꝛ paſſio xp̄i quã
apoſtoli neſciebãt ꝑfecte eẽ viã. ideo ſub
dit[Dicit ei Thomas. Dñe neſcim9 quo
vadis. Et quõ poſſum9 viã ſcire:Dicit ei
Jeſus. Ego ſum via]ratiõe humanitatis
[veritas]ratiõe deitatis viſe ſeu intelle-
B cte[ꝛ vita]rõne deitatis amate. Vñ xp̄s
eſt via ratione humanitatis:ꝛ terminus
ad queꝫ nos imus ratione deitatis. Et ſi
dicas quod xp̄s erat iam beatus:iõ non
accedebat ad beatitudineꝫ. Dico ꝙ non
erat beatus quo ad corpus ſꝫ ſolum quo
ad aĩam. Unde etiã ipſe xp̄s nõ ſolũ erat
via/ſed etiaꝫ viator ꝛ terminus.[Nemo
venit ad patrem niſi per me. Si cogno-
uiſſetis me/ꝛ patrẽ meũ vtiq̄ꝫ cognouiſ-
ſetis. Et amodo cognoſcetis eum ꝛ vidi-
ſtis eũ. Dicit ei Philippus. Dñe oſtẽde
nobis patrẽ ꝛ ſufficit nobis. Dicit ei Je-
ſus. Tanto tp̄e vobiſcũ ſum ꝛ nõ cogno-
uiſtis me: Philippe qui videt me: videt
ꝛ patrẽ meum].i.eſſentiã ꝛ ſubſtãtiã pa-
tris ſeu que eſt pater. Fili9 eñ eſt eſſentia
que eſt pater ꝛ eſſentia p̄ris:ſꝫ ipſe non
ſit pater.ꝛ in hoc voluit dicere ꝙ p̄r non
poterat videri niſi ſicut et filius quo ad
deitatẽ.ſ.ꝑ intellectũ/ꝛ nõ ꝑ oculũ corpo
C reum. Quõ autẽ vna pſona diuina ſit in
alia. Dico ſm theo. ꝙ hoc eſt qꝛ eſſentia
vnius eſt in alia cum eadem ſit omnium
eſſentia. Eſt tñ et alius modus huius in

exiſtentie:de quo alś. Eoipſo aũt ꝙ fili9
ꝑ opa miraculoſa ꝓbabat ſe deum ꝓba
bat patrem in ſe eſſe vñ d̓r. Propter opa
ipſa credite.que.ſ.p̄r faciebat ꝑ filiũ.[Et D
quõ tu dicis oſtẽde nobis patrẽ. Nõ cre
dis qꝛ ego in p̄re ꝛ pater in me eſt: Ver-
ba que ego loquor vobis:a meipſo nõ lo
quor. Pater autẽ in me manens:ipſe fa-
cit opa. Nõ creditis qꝛ ego i p̄re/ꝛ p̄r in
me eſt: Alioqui ꝑpter opa ipſa credite.
Amẽ amẽ dico vobis:q̄ credit in me opa
que ego facio ꝛ ipſe faciet ꝛ maiora horũ
faciet] Hoc aũt tripliciter itelligit̃. Uno
modo q̄tũ ad doctrinã. qꝛ plures cõuer-
ſi ſunt ab aplis q̄ a xp̄o: ꝛ predicabant
varijs linguis xp̄s autẽ vnica.i. hebrea.
Scdo modo quo ad modũ aliquẽ faciẽ-
di miracula. Nam magnũ erat ꝙ xp̄s ꝓ
pria autoritate faciebat miracula ꝛ aliqñ
ſolo verbo.ꝛ aliqñ ad tactum veſtimen-
torum aut fimbriaruꝫ. ꝛ quo ad hoc ma
ius fuit ꝙ Petrus ſanabat: ſola vmbra
corporis ꝛ veſtimentorum ſuorum vt pꝫ
Act.v. Tertio q̄tum ad ſubſtantiam rei E
facte nõ abſolute ſed cõditionaliter. Si
enim fuiſſet opus maiora feciſſent q̄ fe-
cerit xp̄s tp̄e quo predicauit quia impe-
diuiſſent ſoleꝫ a ſuo motu multo melius
q̄ Joſue. Ratio auteꝫ omnium eſt qꝛ xp̄s
ibat ad patrẽ ꝛ cõſequẽter miſſurus erat
ſp̄m ſctm̃:quo fortificati apoſtoli predica
turi erant per orbem. Per iſta aũt voluit
xp̄s ꝓbare ſe eẽ deum:ſic arguẽs. Si opa
que ego pſonaliter facio oſtẽdũt ꝙ ſum
deus/ꝛ q̄ꝺ pater in me eſt: multo magis
opera maiora que faciaꝫ ꝑ alios petẽtes
in noie meo/ꝛ in noie meo miracula fa-
cientes hoc idẽ oſtendent. Unde ſubdit̃.
[qꝛ ego ad patrẽ vado. Et quodcunq̄ꝫ pe
tieritis patrem in nomine meo]dummo
do debite petatis hoc faciam.]

Sancte Katherine de Senis.

S Jmile eſt regnũ celoꝝ gra-
no ſinapis] Mat.xiij.[Re
gnũ celoꝝ].i.doctrina euã
gelica ſm Hiero. ſimile eſt
[grano ſinapis]q̄ꝺ ſecũdũ
Aug. calidũ eſt/ꝛ venena F
repellit[q̄ꝺ accipiens homo]:id eſt xp̄s
[ſeminauit in agro ſuo]:id eſt humano
corde ſecũdum Hier.[Quod minimum

quidē eſt]a ꝑncipio/ qꝛ videbaṫ ſtultitia
credere deū crucifixū[oībus ſeminibus]
ſeu inter oīa ſemina.i.ſm Hie.inter oēs
G phoꝝ diſciplinas.[Cū aūt creuerit maiꝰ
eſt oībꝰ oleribus]id eſt ſectis phoꝝ. [⁊
fit arbor ita vt volucres celi].i.aīe credē-
tes[veniāt ⁊ habitēt in ramis eiꝰ]credē-
do q̄ i ea tradunṫ.Uel ſm Chry.qꝛ dñs di
xerat ꝙ ſolū q̄nta pars ſeminis cecide-
rat in terrā bonam/ ⁊ ꝙ ibi ſimul exorta
fuerāt zizania ne aliq̄s crederet ꝙ pauci
remanerēt fideles hoc dñs excludit per
hāc parabolā in qua ſm mentē eiꝰ figu-
ratur ꝙ tātū deberet eccleſia creſcere in
agro huiꝰ mūdi:ꝙ volucres celi.i.nobi-
liſſimi ꝑncipes habitarēt in ramis eius.
i.ſub eius obediētia. Et huic cōſonat ſe-
quēs parabola in qua ꝑ fermētū modi-
cum ⁊ calidū figuraṫ paucitas fideliū tpe
aploꝝ:q̄ cōmixti multe farine.i.tribꝰ ſa-
tis ꝑ que tres ꝑncipales orbis ptes.Aſia:
Aphrica:⁊ Europa ſignificanṫ:totā in ſui
naturā cōuerterūt.i.ad fidē.[Eſt aūt ſatū
genꝰ mēſure.Dicta aūt mulier eſt diuina
H ſapia que aplos miſit ad ꝑdicādū.Diciṫ
ergo[aliā parabolā locutus eſt eis. Silē
eſt reg.celoꝝ fermēto: ꝙ acceptū mulier
abſcōdit in farine ſatis tribꝰ: donec fer-
mētatū eſt totū.Hec oīa locutꝰ eſt Jeſus
in ꝑabolis ad turbas] ꝑꝑ cās dictas fre
quenter[⁊ ſine ꝑabolis nō loq̄baṫ eis:vt
adimpleretur qđ dictū eſt ꝑ ꝓphetā dicen
tem.Aperiā in parabolis os meum ⁊c.]

☞ In inuētiōe ſctē crucis.

E Rat homo ex phariſeis Ni
codemus nomine princeps
iudeorum.Uide in feſto ſan
cte Trinitatis.

☞ In feſto Corone domini.

A Pprehendit pilatus Jeſum ⁊ fla
gellauit ⁊c.]Joan.xix.Ex ſe patet
totum preſens euangelium.

☞ Sancti Joānis ante portā latinā.

D Ixit Jeſus Petro ſequere me]Uide
in feſto ſancti Joannis euangeli.

☞ In tranſlatione.b.Dñici cōfeſſo.

I A Oseſtis ſal terre]Mat.v.
Eſt aūt notādū ꝙ v̄ba p̄ñ-
tis euāgelij dixit xp̄s diſci-
pulis ſuis:⁊ ṫñ intelligunṫ
dicta p̄latis omnibꝰ.Et qꝛ
docere eſt prelatorum:ideo etiam de do-
ctoribus intelligunṫ.Aſſimilanṫ autē ſa-
K li.Primo:qꝛ per doctrinā celeſtium: cor
pora a corruptiōe p̄ſeruāt ſm Hila.Se-
cundo/qꝛ ꝑ eos condiṫ hoīm genus:ſm
Hier.i. perficiṫ vt ſit ſapidū ꝑ intellectū
⁊ amorē diuinoꝝ.Tertio:qꝛ ſine ſapore
celeſtis ſapiētie quā iſti tradunt nullum
ſacrificiū bonoꝝ operum eſt acceptum
deo.ſicut ſine ſale nullū ſacrificiū offere
batur deo in lege moſayca ſm Remig.
Quarto ſm eundem Remig. qꝛ celeſtis
ſapientia per aplos ꝑdicata exiccat hu
mores carnaliū operū:aufert putredinē
⁊ fetorem male cōuerſationis/⁊ vermē li
bidinoſe cogitatiōis. Hec ille.[Quod ſi
ſal euanuerit].i. ſi doctrina errauerit ſm
Hiero.vel in ꝑſecutionibꝰ defecerit ſm
Aug.[in quo]id eſt per quē[ſalieṫ].i.con
dietur terra ſiue hoīes terreni. quaſi di-
cat.Nō erit per quē ppls corrigaṫ ⁊ con
firmeṫ[Ad nihilū valet vltra niſi vt mit
tatur foras] Extra eccleſiā per excōica-
tionem ſi ſit hereticus.Uel extra eccleſiā L
quo ad meritum:ſi ſit pctōr[⁊ conculceṫ
ab hominibꝰ]tanq̄ ab alio ad ima ruēs
[vos eſtis lux mundi.] Sicut aūt prelati
ſunt ſal precipue qñ per doctrinā mouēt
affectū exhortando ad contēptum terre
norum ⁊ amorē celeſtium:ita ſunt lux:qñ
per doctrinam illuminant intellectū cir
ca credēda/⁊ ſunt ſicut ciuitas fortis ad
quā cōfugiūt debiles.Unde nō poſſunt.
i.nō debent abſcōdi tacendo veritatē fi-
dei loco ⁊ tpe oportuno. Sed qꝛ lux do-
ctrine ſine effectu operū parum valet do
ctori ⁊ parū proficit auditori.ideo ſubdi-
tur[Nō pōt ciuitas abſcōdi ſup̄ra mon-
tem poſita:neq̄ accendunt lucernā ⁊ po-
nūt eā ſub modio:ſ; ſup cādelabrū vt lu-
ceat oībꝰ q̄ in domo ſunt. Sic luceat lux
veſtra corā hoībus vt videāt op̄a veſtra
bona ⁊ glorificēt patrē veſtrū qui in ce-
lis eſt]Nota lux veſtra. i. doctrina q̄ ſine
operibus auditoribus parum doctoribꝰ
autē nihil prodeſt/ſed potius interdum
obeſt.Sicut aūt dicit glo. poſtq̄ ſaluator M
docuit quales debent eſſe doctores: do-
cet q̄d debent dicere:dicens.[Nolite pu
tare quoniam veni ſoluere]id eſt tranſ-
gredi vel annihilare quo ad moralia id

eſt decem precepta decalogi[legem aut
prophetas nō veni ſoluere ſed adimple
A re.]Ad intellectum aūt iſtorum:qꝛ varia
dicunt doctores expoſitores:oībꝰ expo-
ſitionibꝰ omiſſis ſm ꝓpriā mētē aliqua
dicemus.Sciendū eſt ergo ex doctrina
s.Tho.ij.ij.vbi de lege veteri loquitur:ꝙ
in predicta lege erant tria genera prece-
ptorum.Quedam eñ dicebanṫ moralia.
i.decem precepta decalogi. Jſta erant de
lege nature:ideo ſemper habent durare
ſicut ſemper eadem eſt homini natura.
Quedam vero erant cerimonialia perti
nentia.ſ.ad diuinum cultum.Jſta fuerūt
figuratiua:ſicut immolatio agni paſcha
lis figurabat xp̄i paſſionē.Poſtq̄ ergo
completa fuerunt illa que per talia figu-
rabantur ceſſare debuerunt iſta p̄cepta.
Si enim etiā nunc immolareṫ iſte agnꝰ
ſignificaretur ꝙ xp̄s adhuc eſſet moritu-
rus:qđ eſt impium.Unde ⁊ ſine peccato
talia ſeruari nō poſſunt.Et hinc eſt.ꝙ p̄-
ceptum de ſanctificatione ſabbati cum
eſſet partim morale. ſcilꝫ quo ad hoc vt
aliquo tpe ceſſantes hoīes a ſeruilibus
B operibus vacarēt deo/⁊ partim cerimo
niale.ſ.quo ad hoc ꝙ iſtud tp̄s eſſet ſab-
batū qđ interpretaṫ reques ⁊ ſignificabat
quietem xp̄i in ſepulcro: ceſſauit quo ad
ſcđm ſed nō quo ad primū.Unde aliqđ
tp̄s damus deo ſed nō ſabbatū.Quedā
vero p̄cepta erāt iudicialia que.ſ.pertine
bant ad regimē populi/vt ꝙ ille qui fu-
rabatur aliq̄d reſtitueret illud ⁊ aliquid
plus. Jſta aūt nō poſſunt eadem cōgrue
dari oībus pplis:ideo variato pplo iſta
variantur. Unde ea xp̄s reliquit in arbi-
trio principū:ita ꝙ non tenemur illa ſer
uare ſicut moralia: nec etiā prohibemur
ea obſeruare ſicut cerimonialia. Tota
iſta doctrina eſt.s.Th.Chriſtus ergo im
pleuit legē quo ad moralia ea obſeruan-
do/⁊ declarando ⁊ cōſilia ſuper adden-
do. Declarauit eñ ꝙ interiores motus
animi etiā ſine exteriori opere ſunt pec-
cata qđ iudei nō credebant niſi forte vbi
lex expreſſe concupiſcentiam ꝓhibebat.
C Jmo qñ lex prohibet cōcupiſcentiā vxo-
ris aliene:nō intelligebāt de cōcupiſcen-
tia luxurie ſed auaritie.Nā ex.s. Tho.i.
ij.vbi ſup̄ra dicit ꝙ volūtatem adulterij
iudei non credebant peccatum. Cerimo
nialia aūt ⁊ prophetias xp̄s impleuit ex-
hibendo veritatē quā ſignificabant. Si D
vniuerſaliter totā legē quo ad moralia
⁊ cerimonialia ⁊ legalia impleuit per ob
ſeruantiam vſq̄ ad mortē[Amen quippe
dico vobis donec trāſeat celum ⁊ terra:
iotha vnum aut vnus apex nō preteribit
a lege]Joth eſt litera hebraica. iotha ve
ro greca ⁊ ſm Rabanum in numero ſi-
gnat decē: ideo ꝙ ſignificat decē p̄cepta
moralia.Apex vero nō eſt litera:ſꝫ ſignū
quo valor diſcerniṫ literarū.Nam apud
hebreos aleph vꝫ a.⁊.e.ſm ꝙ adduntur
ei diuerſa puncta : que apiſces dicuntur
⁊ ſignificant cerimonialia . Neq̄ iotha
ergo neq̄ apex:ſine impletione predicto
modo pertrāſibit. Quamuis etiā dicere
poſſumus qđ iſte modꝰ eſt loquēdi ſigni
ficatur ꝙ tota lex vſq̄ ad minima predi-
ctis modis debet impleri quantū ad oīa
precepta obligatiua ⁊ quantum ad oēs
ꝓphetias[donec]id eſt quouſq̄ [trāſeat
celum ⁊ terra]que dicunṫ tranſire nō ſm
ſubſtātiam ſed ſm qualitatē accidenta-
lem:qꝛ tā celū q̄ terra poſt iudiciū erunt
lucida ſuo modo plꝰ q̄ ante:vt alſ dictū
eſt[Qui ergo ſoluerit].i. non obſeruaue- E
rit:vel nō ſane intellexerit ſm gl.[vnū
de mādatis iſtis minimis.]Jſta mādata
minima ſm Chryſ.ſuper Matt.⁊ in ho-
mil.ſunt ipſe declaratiōes decem prece-
ptorum:quas xp̄s ſtatim erat docturus:
puta ꝙ nulli licet ſine cā iraſci: et ꝙ non
licet cōcupiſcere mulierē turpiter. Dicū-
tur autē iſta mandata minima a xp̄o ſm
Chry.qꝛ ſicut de ſe ita ⁊ de ſuis preceptis
humilia dicit. Uel minima ſm Aug.ſunt
ip̄a p̄cepta Moyſi:maxia vero que ſuper
addit xp̄s[⁊ docuerit ſic hoīes:minimus
vocabitur in regno celoꝝ].i.ſm Chryſo.
damnabitur tpe reſurrectiōis:qđ hic re
gnum celoꝝ diciṫ eo ꝙ in tali tpe tā aīa:
q̄ corpus iuſtoꝝ erit in glia:vel ſm Gre.
per regnū celoꝝ eccleſia intelligēda eſt:
in quo doctor q̄ ſoluit mādatū:minimus
vocatur/ qꝛ cuius vita deſpicitur reſtat
vt eius ſermo contēnatur. Hec ille.[Qui F
autem fecerit ⁊ docuerit hic magnus vo
cabitur in regno celorum.

☞ Sanctoꝝ Geruaſij ⁊ Prothaſij.

Cum egrederet Jeſus de tē-
plo] Mat.xiij. Ad intellectū
horum que in hoc euāgelio
dicunt: ſciendum eſt ꝙ apo
G ſtoli credebāt ꝙ poſt deſtru-
ctionem hieruſalē. ſtatim deberent oīa
conſummari ⁊ mūdus finiri. Jdeo quia
xp̄s eis predixerat ruinam templi/⁊ con
ſequēter ipſius ciuitatis hieruſalē: inter-
rogauerūt enim de duobus vt pȝ Mat.
xxiiij. ſcȝ de tempore deſtructionis hieru
ſalem: ⁊ ſignis aduentus xp̄i ⁊ deſtructio
nis mundi. Et de his duobus etiam hic
dicuntur interrogaſſe. de primo ibi: qñ
iſta fient. de ſcđo vero ibi/⁊ qđ ſignū. Jn
preſenti autē euangelio tangit reſponſio
ſolum quo ad primū queſitū. Ait illi vn⁹
ex diſcipulis ſuis. Magiſter aſpice qua-
les lapides/⁊ quales ſtructure. Et reſpō
dens ieſus ait illi. Uides has omnes ma
gnas edificatiões. Non relinquet lapis
ſuper lapidē qui non deſtruetur. Et cum
ſederet in monte oliuarū contra templū:
interrogabāt eum ſeparatim Petr⁹ Ja-
cobus ⁊ Joānes ⁊ Andreas. Dic nobis
H qñ iſta fient/⁊ qđ ſignum erit qñ hec oīa
incipient cōſummari. Et reſpondēs Je-
ſus cepit dicere illis. Uidete ne quis vos
ſeducat [Multi enim venient in nomine
meo [id eſt vſurpando ſibi nomē meum]
dicentes qꝛ ego ſum]. ſ. xp̄s [⁊ multos ſe-
ducent.] Talis fuit Simon magus: quē
dicebant virtutē dei magnā ſamaritani:
vt patet Act. viij. Tales fuerunt etiā mul
ti alij ſm Hier: imminente ruina hieru-
ſalem. Sed qꝛ videm alt a tpe dñice paſ
ſionis: in populo iudeorū: qui petiuit ſibi
pro xp̄o dari Barabbam latronē ſedi-
tioſum non defuerunt ſeditiões ciuium
nec hoſtiū bella: ideo dicit dñs: [Cum au
dieritis aūt bella/⁊ opiniones bellorū ne
timueritis. Oportet eñ hec fieri ſed nō-
dum finis: id eſt nondū erit deſolatio ⁊
deſtructio iudee ⁊ hieruſalē ſm Hiero.
ſed vſq; ad quadrageſimū annum diffe-
retur predicta deſolatio. Jōq; ſecuri eſto
te in iudea. Et in iſtis. xl. annis ⁊ tempo-
re obſidionis hieruſalē contigerunt oīa
que ſaluator hic dicit ⁊ plura. Sicut eñ
I ex Joſepho patet innumere ſeditiones ⁊
fames acerba ⁊ peſtis eos inuaſit/ et ter-
rores de celo [exurget aūt gens ſuper gē-
tem/⁊ regnū ſuper regnū ⁊ erunt terre-
motus per loca ⁊ fames. Initiū ſignorū
hec. Uidete aūt voſmetipſos. Tradēt eñ K
vos in cōſilijs ⁊ in ſynagogis vapulabi-
tis. Et ante reges ⁊ preſides ſtabitis pro-
pter me in teſtimoniū illis. Et in oēs gen
tes primū] ante. ſ. ꝙ deſtruat hierlm [opȝ
p̄dicari euāgeliū.] Beda. Hoc ita fuiſſe
cōpletum eccleſiaſtice teſtant hiſtorie in
quib⁹ refert ꝙ apl'i oēs multo ante exci
dium iudee prouincie ad p̄dicandū euāge
liū toto orbe fuerūt diſperſi: excepto Ja-
cobo zebedei ⁊ Jacobo fratre dñi: qui in
iudea p verbo dñi prius ſanguinē ſude-
rant. Hec ille. Sicut aūt euāgeliū ſemel
eſt p̄dicatū: poſt venit deſolatio hieruſa
lem: ita vna alia vice p̄dicabit: ⁊ deinde
veniet deſolatio mundi/vt pȝ per Aug.
ad Eſichiū ⁊. s. Tho. j. ij. vbi loquit de le
ge euāgelica ⁊ ſuper epiſtola ad Roma.
[Et cū duxerūt vos tradētes nolite pre-
cogitare] Hoc declaratū eſt ſupra in fe-
ſto. s. Tiburtij. ⁊ Ualeriani [qd loquami
ni ſȝ qđ datū fuerit vobis in illa hora id
loquamini. Nō eñ vos eſtis loquētes ſȝ L
ſpūſſctūs. Tradet autē frater fratrem in
mortē ⁊ pater filiū]. ſ. ppter zelū idolorū.
qꝛ qñ aliqd ad fidē cōuertebant qñq; pa
rentes etiā ſtrictiſſime eos accuſabāt vel
zelo idolorū vt dictū eſt vt priuato odio
aut cupiditate diuitiarū/vt pȝ de beato
Paulo. Primo eremita/vel etiam timo
re tyrannorū qui iſtos perdi ⁊ accuſari iu
bebant [⁊ cōſurgēt filij in parētes/⁊ mor
te eos afficiēt. Et eritis odio oibus pro-
pter nomen meum. Qui autē ſuſtinuerit
vſq; in finem hic ſaluus erit.]

☞ In vigilia ſancti Joannis bapti.

Fuit in diebus herodis re-
gis iudee.] Lu. j. Ad intel-
lectū eorū q̄ in p̄nti euāge-
lio dñr: ſciēdum eſt vt hr. j.
Paralip. xxiiij. qđ Dauid
ordinauit in miniſterio tē-
pli dñi eſſe. xxiiij. ſacerdotes: qui vt etiā
teſtatur mag. hiſt. dicebant ſummi ſacer
dotes: ita tñ ꝙ vn⁹ erat ſup eos qui ſim-
plr erat ſumm⁹ ſacerdos. ſiue etiā de nu- M
mero illorū. xxiiij. ſiue non. Et ſinguli eo-
rum habebant ſingulis ſeptimanis mi-

niſtrare ſm ordinē ſorte decretum. Abia
aūt fuit ſub octaua ſorte: a quo deſcendit
zacharias pater Joānis. Utrū ꝟo fuerit
ſumm⁹ ſacerdos vel nō eſt magna inter
aliques concertatio. ſ. inter Nicolaū de
lyra ⁊ Pau. bur. ſed tñ credo ꝙ nō fuerit
ſimplr ſumm⁹ ſacerdos ſȝ ſm qd: inquātū
A fuit. vnus de. xxiiij. [ſacerdos quidā noīe
zacharias de vice Abia] profert autē hic
Abia vltima acuta: qꝛ eſt indeclinabile [⁊
vxor illius de filiabus Aaron: ⁊ nomen
eius Helizabeth. Erant autē iuſti ambo
añ deū: incedentes in oibus mandatis ⁊
iuſtificationibus domini ſine querela. Et
nō erat eis filius: eo ꝙ eſſet Helizabeth
ſterilis: ⁊ ambo pceſſiſſent in dieb⁹ ſuis
Factum eſt aūt cū ſacerdotio fungeretur
zacharias in ordine vicis ſue ante deū:
ſm conſuetudinem ſacerdotij ſorte exijt:
vt incēſum poneret ingreſſus in tēplum
dñi. Et oīs multitudo ppl'i erat orans fo
ris hora incenſi.] Sacrificiū fiebat extra
tēplum. i. extra domū interiorē. fiebat eñ
in atrio qđ erat immediate pp illā do-
mū: ſed tñ intra domum erat altare incē
ſi ſuper qđ ponebat incēſum expleto ſa-
crificio. Utrum ꝟo illud altare eſſet inter
ſctā ſctōꝝ: vel non eſt qđ inter doctores.
B aug. tȝ ꝙ ſic alij ꝙ nō: qb⁹ aſſentio. [Ap-
paruit autem illi angel⁹ dñi ſtans a de-
xtris altaris incēſi. Et zacharias turba-
tus eſt videns: ⁊ timor irruit ſuper eum:
Ait aūt ad illū angelus. Ne timeas za-
charia: qm̄ exaudita eſt deprecatio tua.]
Jſta deprecatio ſm Augu. intelligit eſſe
facta pro pplo: nō aūt pro filio habēdo.
Nā etiā angelo dicēte ꝙ habitur⁹ eſſet
filiū non credidit ei. Scđm alios ꝟo erat
depcatio p filio hñdo: quam tñ tunc non
effuderat: ſed lōge ante [⁊ vxor tua Heli-
ſabeth pariet tibi filium: ⁊ vocabis no-
men eius Joānē]: id eſt in quo eſt gratia
vel cui datū eſt. Sic enim interpretatur
C Beda. Singularis meriti indiciū dat:
quoties hoibus nomē imponit a deo vel
nūtiatur. Hec ille. [⁊ erit gaudium tibi ⁊
exultatio ⁊ multi in natiuitate ei⁹ gaude
bunt]. ſ. amici ⁊ vicini. Jn feſto vero na-
tiuitatis eius gaudent chriſtiani. ⁊ vt fer
tur etiam pagani [erit enim magn⁹ corā
dño ⁊ vinū ⁊ ſicerā non bibet.] Eſt autem
ſicera ſucc⁹ ex frugib⁹ ⁊ pomis coctis: p̄-
cipue dactylis expſſus: q̄ pōt inebriare ſi-
cut ⁊ vinū [⁊ ſpūſctō replebitur adhuc ex
vtero mr̄i ſue.] Ex quo pȝ ꝙ fuit in vtero
ſanctificatus ſicut ⁊ Hieremias: de quo D
dictum eſt Hiere. j. Anteꝙ exires de vul
ua ſanctificaui te. Jdē a fortiori creditur
de btā virgine: licet lex ſcripta non ha-
beatur [⁊ multos filiorum iſrael conuer-
tet ad dñm deū ipſorum. ⁊ ipſe precedet
ante illum] naſcendo: p̄dicando: baptizā
do [in ſpiritu ⁊ virtute helie]. i. ſanctitate
Helie cui fuit ſimilis primo in aſperita-
te victus. ſcđo in conſtātia docēdi verita
tē: tertio in precedendo primum domini
aduentū: ſicut helias p̄cedet ſcđm [vt cō
uertat corda patrū]. i. iudeorū ſm Grecū:
qui iudei patres fuerūt aplorū in filios]
i. ante filios apoſtolos ſcđm eundem. ad
quos diligendos Joānes inducebat iu-
deos: ⁊ ad eis credendū. ið ſubdit ⁊ incre
dulos: ⁊ ad prudētiā iuſtorū: q̄ prudentia
ſm Bedā. cōſiſtit in querendo ſalutem
nō ex opibus legis: ſed ex fide xp̄i [para-
re dño]. i. ad ſuſcipiēdum dominum ſeu E
xp̄m [plebem perfectam]. i. deuotam.

☞ In die Joannis baptiſte.

Elizabeth impletū eſt tē-
pus pariēdi: ⁊ peperit fi-
liū. [Luc. j.] Et audierunt
vicini ⁊ cognati eius qꝛ
magnificauit dñs miſeri-
cordiā ſuā cum illa: ⁊ con
gratulabant ei. Et factū
eſt in die octauo venerūt circūcidere pue
rū: ⁊ vocabant cū noīe patris ſui zacha-
riam. Et reſpondēt mater eius dixit. Ne
quaꝙ: ſed vocabitur Joannes.] Ex hoc
pȝ ſm multos ꝙ nō ſolum zacharie ſed
etiam helizabeth fuit reuelatum a deo
nomen precurſoris. Non eñ potuit illud
a marito didiciſſe. quia vt dicit beatus
Lucas: exiuit mutus de templo quando
angelus ei appparuit. Et ſi dicatur quod
potuit ſcribere illud nomē ante ſicut tūc
dici poteſt quod verum quidem eſt: ſed
tamen ſi illud ſcripſiſſet reuelaſſet prius F
non queſiuiſſent hoc tūc ab illo. [Et di-
xerunt ad illam: quia nemo eſt in cogna-
tione tua qui vocetur hoc nomine. Jn-
nuebant autē patri eius]. ſcilicet ſigillis.

Ex quo ptz ꝙ nō ſolū mut9 ſ3 etiā ſurd9
erat factus. Si em̄ potuiſſet audire v̄ba
nō ſignificaſſent ei illi ↄcept9 ſuos ꝑ nu-
tus ſeu h̄moi ſigna[quem vellet vocari
eū.] Et poſtulās pugilarē ſcripſit: dicēs
Joānes eſt nomē ei9.] Et mirati ſūt vni-
H verſi] ſc3 ꝙ pr̄ ⁊ mater cōuenirēt in noie
marie quia zacharias nō dixit: vocabit
Joānes: ſ3 dixit. Joānes eſt nomē ei9 in
hoc. ſ. innuēs ꝙ hoc nomē erat impoſitū
a deo iſti puero[Apertū eſt aūt ilico os ei9
⁊ lingua ei9: ⁊ loq̄bat̄ b̄ndicēs deum] Za-
charias em̄ fuit ꝑcuſſus ꝑuatione loq̄le:
eo ꝙ angelo loq̄nti nō credidit: diffidēs
de ſua ſenectute ⁊ vxoris ſterilitate: ⁊ vſq3
ad natiuitatem filij fuit mutus[⁊ factus
eſt timor magnus ſup oēs vicinos eoꝝ]
id eſt admiratio vel timor ſup zacharia
caſtigato ꝑ angelu3[⁊ ſup oia montana
iudee diuulgabātur oia v̄ba hec. Et po-
ſuerūt oēs q̄ audierāt in corde ſuo dicen
tes. Quis putas puer iſte erit? Et em̄ ma-
nus dn̄i], i. v̄t9[erat cū illo] q2. ſ. circa il-
lu3 faciebat miracula. [Et zacharias pr̄
ei9 replet9 ē ſpū ſctō: ⁊ ꝓphetauit dicēs]
In ſua ꝓphetia duo ꝑdixit. ſ. ꝙ de9 viſi-
M tauit nos mittēdo Joānē q̄ eſſet p̄curſor
xp̄i. ⁊ etiā ꝙ de9 fecit redēptionē. i. miſit
redēptorem plebis ſue. i. ꝑp̄li ſui[Bn̄di
ctus dn̄s deus iſrael: q2 viſitauit ⁊ fecit
redemptionem plebis ſue.]

In vigi. apl̄oꝝ Petri ⁊ Pauli.

Simon Joannis diligis me
plus his[Joan. vlti. Eſt autē
ſciendū ꝙ ea q̄ in p̄nti euange
lio narrantur cōtigerunt q̄n
ſaluator apparuit. Petro ⁊ ſo
ciis eius piſcātibus in mari tyberiadis
poſt ſuā reſurrectionē[Simō Joannis]
ſcilicet filius[diligis me plus his] id eſt
plus q̄ alij apoſtoli qui erant preſentes
ſcil3 Thom. Nathanaeli et duo filij ze-
bedei: ⁊ alij duo q̄ ſunt innoiati. Inter-
rogat aūt de hoc xp̄s ad innuēdū ꝙ is q̄
eligit̄ in prelatū debet eſſe alijs melior.
Unde l3 ſm iura ſufficiat eligere ſufficiē
I tem: tn̄ quo ad deu3 q̄libet tenet̄ eligere
meliorē non meliorem ſimpliciter. i. qui
magis habet de charitate: ſed meliorem
q̄ ad hoc q. ſ. ↄſyderatis oīb9 eſt aptior
ad regimē. Ceteris tamē parib9 eligen
dus eſt meliori ſimplr̄: q2 ſimilior ē ſum-
mo paſtori. Uide de hoc ſctm̄ Tho. ij. ij.
q. lxiij ⁊ quodl. vi]. [Dicit ei. Etiā dn̄e tu
ſcis q2 amo te] non dicit aūt plus q̄ alij:
quia ſuam fragilitatē in negatione fue-
rat expert9. vel q2 vt dicit Aug. ignora- K
batalioꝝ corde. [Dicit ei. Paſce agnos
meos]. i. inſipiētes. [Dicit ei iterū] Ite-
rato dicit vt oñdat quātū niſum debeat
facere p̄latus de ſubditis[Simon Joan
nis diligis me. Ait illi. Etiā dn̄e. tu ſcis
quia amo te. Dicit ei iterū paſce agnos
meos]. i. p̄ficientes. [Dicit ei tertio. Si-
mon Joānis amas me. Contriſtatus eſt
Petrus. q2 dixit ei tertio: amas me] ſm
aliquos: eo ꝙ xp̄s frequenter interroga
ret qd̄ ſciebat. Un̄ ſm alios cōtriſtat9 eſt
quia timuit ne xp̄s ſibi predicaret aliq̄d
malum futurū: ſicut fecerat q̄n dixit ei ꝙ
ter illū eſſet negaturus. Et dicit ei. Dn̄e
tu oia noſti tu ſcis q2 amo te. [Dicit ei.
Paſce oues meas]. i. ꝑfectos. Et ne q̄s
crederet leue onus p̄eeſſe: oñdit xp̄s ad
q̄d ordinabat ouium ſuarum paſtorē: q2
ad hoc vſq ꝑ mortē ↄſideret caduca om-
nia ↄtemnēda. Un̄ ſubditur[Amen amē L
dico tibi cum eſſes iunior: cingebat te ⁊
ambulabas vbi volebas. Cū aūt ſenue-
ris: extēdēs manus tuas], ſ. in cruce: [et
alius], ſ. carnifex[te cinget.], i. ligabit in
cruce[⁊ ducet quo tu non vis]. ſ. ſm ſen
ſualitatem id eſt ad mortem. [Hoc autē
dixit]. ſ. chriſtus[ſignificans qua morte]
ſcilicet ipſe Petr9[clarificatur9]. i. glori
ficaturus[eſſet deū.] Significauit enim
ꝙ crucifigeretur.

In die apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli.

Venit Jeſus in ptes ceſaree Phi-
lippi ⁊c. Uide ſupra in cathedra
ſancti Petri.

In ↄmemoratiōe ſcti Pauli.

Ecce nos reliquimus omnia ⁊c. Ui
de ſupra in Cōuerſiōe ſcti Pauli.

In octaua apoſtolorum. Pe-
tri ⁊ Pauli.

Juſſit Jeſus diſcipulos ſuos
aſcendere in nauiculam] Mat. M
xiiij. Ptz autē p̄ſens euange-
lium ex dictis ſabbato ante
ſ. dominicam quadrageſime.

In feſto ſeptem fratrum.

Loquente Jeſu ad turbas ecce
mater ⁊c. Matt. xij. Uide feria
iiij. poſt prima3 dominicā qua-
drageſime.

Sancte Marie Magdalene.

Rogabat Jeſum quidam pha-
riſeus ⁊c. Uide. ſ. feria. v. poſt
A quartam dominicam quadra
geſime.

Sancti Apollinaris epi.

Facta eſt contētio inter eos
q̄s eorum videret̄ eſſe ma-
ior] Lu. xxij. [Dixit aūt eis.
Reges gentiu3 dominātur
eorum: ⁊ qui ptātem habēt
ſup eos benefici vocantur.
Uos autē non ſic: ſed qui maior eſt in vo
bis fiat ſicut minor. ⁊ qui preceſſor eſt ſi-
cut miniſtrator. Nam quis maior eſt qui
recūbit an qui miniſtrat. Nonne qui re-
cumbit? Ego aūt in medio veſtrum ſum:
ſicut qui miniſtrat. Uos autem eſtis qui
permanſiſtis mecum in tentationibus
meis]. Hoc euangeliū patet ex dictis fe-
ria quarta poſt ſecundā dn̄icam. xl. quaſi
totu3. Motiuū aūt contentionis de qua
hic dicit ſm Theo. fuit: q2 q̄rebant inter
B ſe quiſna3 eſſet qui xp̄m traderet ſm ve-
ro. Brecum fuit: q2 diſcedēte xp̄o oporte-
bat aliquē eorum fieri aliorū principem.
[Et ego diſpono]. i. trado[vobis regnū]
tam eccleſie militantis cuius fuerunt fa-
cti rectores q̄ eccleſie triumphātis cui9
fuerunt in morte facti ciues ⁊ conſequen
ter reges: q2 oēs ſancti in patria aliquo
modo regnāt. q2. ſ. regnat ille in quē om-
ne ſuum velle dirigunt[vt edatis ⁊ biba-
tis] ipſum ſacramentum eucbariſtie[ſu-
per menſam mea3]. i. ſuper altare meum
[in regno meo]. i. eccleſia militāte. vel vt
edatis ⁊ bibatis. i. vt fruamini ſuper mē-
ſam meam: ideſt ſuper vel propter beati-
ficam viſione3 deitatis[et ſedeatis ſuper
thronos duodecim iudicātes duodeci3
C tribus iſrael.]

Scti Jacobi apoſtoli.

Acceſſit ad Jeſu3 mater filio-
rū zebedei ⁊c. Uide feria. iiij.
poſt dominicā ſecundā qua
drageſime.

Sancte Marthe virginis.

Intrauit Jeſus in quodda3 ca
ſtellum] Lu. x. Iſtud caſtellum
de quo hic agitur. fuit Betha
nia vt dicit Ori. [Et mulier q̄-
dam Martha nomine] ſoror.
ſ. lazari[excepit illum]. ſ. in domum ſuā. D
[Et huic erat ſoror nomine Maria: que
etiam ſedens ſecus pedes domini audie
bat verbum illius] magna ſuauitate eius
delectata[martha autem ſatagebat]. i. ꝑ
viribus conabat̄[circa frequēs]. ſ. quoti-
dianum[miniſteriū]. i. circa preparatio-
nem refectionis pro chriſto ⁊ diſcipulis.
[Que ſtetit] feſſa diſcurſibus[⁊ ait] alacri
ter: ⁊ cum reuerentia ⁊ confidentia ma-
gna. [Dn̄e non eſt tibi cure ꝙ ſoror mea
reliquit me ſola3 miniſtrare. Dic ergo il-
li vt me adiuuet. Et r̄ndēs dixit illi dn̄s.
Martha Martha ſollicita es: ⁊ turba-
ris. i. inquietaris[erga plurima]. i. ꝑpter
multa. [Porro vnum eſt neceſſarium]. i.
deus. vel vnū. i. mētis vnitas: ſiue quies.
Uel vnū. i. vita cōtemplatiua vel actiua.
Neceſſe eſt em̄ vt q̄ deo ſeruit: ſeruiat vel
in actiua vel in cōtemplatiua vita vel in E
vtraq3. Sed tn̄ contemplatiua eſt ſimpli-
citer melior q̄ actiua. ij. ij. q. clxxxij. et eſt
finis eius. iij. diſt. xxxv. In caſu tamē ne-
ceſſitatis dimittitur contemplatiua pro-
pter actiuam. [Maria optimā partē ele-
git]. i. vitam contēplatiuam[q̄ non aufe-
retur ab ea] ſicut actiua q̄ ceſſat in morte.
Conſiſtit em̄ in ſeruitijs que exhibemus
hoīb9. Utraq3 vero vita fuit in beata vir
gine Maria. Nā conſeruabat omnia di-
cta de xp̄o conferens in corde ſuo: et rur-
ſus dicebatur queſtuaria ſm Hiero. eo
ſcilicet vt arbitror: quia ⁊ de queſtu viue-
ret: ⁊ pro ſanctis pauperib9 faceret que-
ſtum. Ideo in aſſumptione eius legitur
hoc euangelium.

Sancti Petri ad vincula.

Uenit Jeſus i partes ceſaree. Phi-
lippi ⁊c. Uide ſupra in cathedra
ſancti Petri.

In inuētione ſancti Stephani. F

Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas ⁊c.
Uide ſupra in feſto ſcti Stephani.

Sancti Dn̄ici confeſſoris.

Uos eſtis ſal terre. Uide ſupra in
tranſlatione beati Dominici.

Ex quo ptʒ ꝙ nõ ſolũ mut⁹ ſʒ etiã ſurd⁹ erat factus. Si eñ potuiſſet audire ṽba nõ ſignificaſſent ei illi ɔcept⁹ ſuos ꝑ nutus ſeu hmõi ſigna [quem vellet vocari eũ.] Et poſtulãs pugilarẽ ſcripſit dicẽs Joãnes eſt nomẽ ei⁹.] Et mirati ſũt vni-
H uerſi] ſcʒ ꝙ pr̃ ⁊ mater cõuenirẽt in noie marie quia zacharias nõ dixit: vocabit Joãnes: ſʒ dixit. Joãnes eſt nomẽ ei⁹ in hoc. ſ. innuẽs ꝙ hoc nomẽ erat impoſitũ a deo ꝓpi puero [Apertũ eſt aũt ilico os ei⁹ ⁊ lingua ei⁹: ⁊ loq̄baƚ bñdicẽs deum] zacharias eñ fuit ꝑcuſſus ꝑuatione loq̄le: eo ꝙ angelo loquẽti nõ credidit: diffidẽs de ſua ſenectute ⁊ vxoris ſterilitate: ⁊ vſq̄ ad natiuitatem filij fuit mutus [⁊ factus eſt timor magnus ſup oẽs vicinos eoꝝ] id eſt admiratio vel timor ſup zacharia caſtigato ꝑ angeluʒ [⁊ ſup oĩa montana iudee diuulgabãtur oĩa ṽba hec. Et poſuerũt oẽs q̄ audierãt in corde ſuo dicentes. Quiſputas puer ille erit? Et eñ manus dñi], i. vt⁹ [erat cũ illo] q̄r. ſ. circa illuʒ faciebat miracula. [Et zacharias pr̃ ei⁹ replet⁹ ẽ ſpũ ſctõ: ⁊ ꝓphetauit dicẽs] Jn ſua ꝓphetia duo ꝓdixit. ſ. ꝙ de⁹ viſi-
H tauit nos mittẽdo Joãnẽ q̄ eſſet ꝑcurſor xp̄i. ⁊ etiã ꝙ de⁹ fecit redẽptionẽ. i. miſit redẽptorem plebis ſue. i. ppl̃i ſui [Bñdictus dñs deus iſrael: q̄r viſitauit ⁊ fecit redemptionem plebis ſue.]

In vigi. apl̃oꝝ Petri ⁊ Pauli.

S Jmon Joannis diligis me plus his [Joan. vlti. Eſt autẽ ſciendũ ꝙ ea q̄ in p̄nti euangelio narrantur cõtigerunt q̄ñ ſaluator apparuit. Petro ⁊ ſocijs eius piſcãtibus in mari tyberiadis poſt ſuã reſurrectionẽ [Simõ Joannis] ſcilicet filius [diligis me plus his] id eſt plus q̄ alij apoſtoli qui erant preſentes ſcilʒ Thom. Nathanael: et duo filij zebedei: ⁊ alij duo q̄ ſunt innoiati. Interrogat aũt de hoc xp̄s ad innuẽdũ ꝙ is q̄ eligiƚ in prelatũ debet eſſe alijs melior. Unde lʒ ſm iura ſufficiat eligere ſufficiẽ-
I tem: tñ quo ad deuʒ q̄libet teneƚ eligere meliorẽ non meliorem ſimpliciter. i. qui magis habet de charitate: ſed q̄ meliorem q̄ ad hoc q. ſ. ɔſyderatis oib⁹ eſt aptior ad regimẽ. Ceteris tamẽ parib⁹ eligendus eſt meliori ſimplr̃: q̄r ſimilior ẽ ſummo paſtori. Uide de hoc ſctm̃ Tho. ij. ij. q. lxiij ⁊ quodl. vj. [Dicit ei. Etiã dñe tu ſcis q̄r amo te] non dicit aũt plus q̄ alij: quia ſuam fragilitatẽ in negatione fue-
K rat expert⁹. vel q̄r vt dicit Aug. ignorabat alioꝝ corde. [Dicit ei. Paſce agnos meos]. i. inſipiẽtes. [Dicit ei iterũ] Jterato dicit vt oñdat quãtũ niſum debeat facere ꝑlatus de ſubditis [Simon Joannis diligis me. Ait illi. Etiã dñe. tu ſcis quia amo te. Dicit ei iterũ paſce agnos meos]. i. ꝓficientes. [Dicit ei tertio. Simon Joanis amas me. Contriſtatus eſt Petrus. q̄r dixit ei tertio: amas me] ſm aliquos: eo ꝙ xp̄s frequenter interrogaret qđ ſciebat. Uñ ſm alios cõtriſtat⁹ eſt quia timuit ne xp̄s ſibi predicaret aliqđ malum futurũ: ſicut fecerat q̄ñ dixit ei ꝙ ter illũ eſſet negaturus. Et dicit ei. Dñe tu oĩa noſti tu ſcis q̄r amo te. [Dicit ei. Paſce oues meas]. i. ꝑfectos. Et ne q̄s crederet leue onus p̄eeſſe: oñdit xp̄s ad q̄d ordinabat ouium ſuarum paſtorẽ: q̄r ad hoc vꝫ ꝑ mortẽ oñderet caduca omnia ɔtemnẽda. Uñ ſubditur [Amen amẽ
L dico tibi cum eſſes iunior: cingebat te ⁊ ambulabas vbi volebas. Cũ aũt ſenueris: extẽdẽs manus tuas], ſ. in cruce; [et alius], ſ. carnifex [te cinget.], i. ligabit in cruce [⁊ ducet quo tu non vis]. ſ. ſm ſenſualitatem id eſt ad mortem. [Hoc autẽ dixit]. ſ. chriſtus [ſignificans qua morte] ſcilicet ipſe Petr⁹ [clarificatur⁹], i. glorificaturus [eſſet deũ.] Significauit enim ꝙ crucifigeretur.

In die apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli.

V Enit Jeſus in ꝑtes ceſaree Philippi ⁊c. Uide ſupra in cathedra ſancti Petri.

In ɔmemoratiõe ſcti Pauli.

E Cce nos reliquimus omnia ⁊c. Uide ſupra in Cõuerſiõe ſcti Pauli.

In octaua apoſtolorum. Petri ⁊ Pauli.

J Uſſit Jeſus diſcipulos ſuos aſcendere in nauicula] Mat. xiiij. Patʒ autẽ p̄ſens euangelium ex dictis ſabbato ante
M ſ. dominicam quadrageſime.

In feſto ſeptem fratrum.

L Oquente Jeſu ad turbas ecce mater ⁊c. Matt. xij. Uide feria iiij. poſt primaʒ dominicã quadrageſime.

Sancte Marie Magdalene.

R Ogabat Jeſum quidam phariſeus ⁊c. Uide. ſ. feria. v. poſt
A quartam dominicam quadrageſime.

Sancti Apollinaris epi.

F Acta eſt contẽtio inter eos quis eorum videreƚ eſſe maior] Lu. xxij. [Dixit aũt eis. Reges gentiuʒ dominãtur eorum: ⁊ qui ꝓtãtem habẽt ſup eos benefici vocantur. Uos autẽ non ſic: ſed qui maior eſt in vobis fiat ſicut minor. ⁊ qui preceſſor eſt ſicut miniſtrator. Nam quis maior eſt qui recũbit an qui miniſtrat. Nonne qui recumbit? Ego aũt in medio veſtrum ſum: ſicut qui miniſtrat. Uos autem eſtis qui permanſiſtis mecum in tentationibus meis]. Hoc euangeliũ patet ex dictis fe-
L ria quarta poſt ſecundã dñicam. xl. quaſi totuʒ. Motiuũ aũt contentionis de qua
B hic dicit ſm Theo. fuit: q̄r q̄rebant inter ſe quiſnaʒ eſſet qui xp̄m traderet ſm vero. Secundũ fuit: q̄r diſcedẽte xp̄o oportebat aliquẽ eorum fieri alioꝝ principem. [Et ego diſpono]. i. trado [vobis regnũ] tam eccleſie militantis cuius fuerunt facti rectores q̄ eccleſie triumphãtis cui⁹ fuerunt in morte facti ciues ⁊ conſequenter reges: q̄r oẽs ſancti in patria aliquo modo regnãt. q̄r. ſ. regnat ille in quẽ omne ſuum velle dirigunt [vt edatis ⁊ bibatis] ipſum ſacramentum eucbariſtie [ſuper menſam meaʒ]. i. ſuper altare meum [in regno meo]. i. eccleſia militãte. vel vt edatis ⁊ bibatis. i. vt fruamini ſuper menſam meam: id eſt ſuper vel propter beatificam viſioneʒ deitatis [et ſedeatis ſuper thronos duodecim iudicãtes duodecim
M C tribus iſrael.]

Scti Jacobi apoſtoli.

A Cceſſit ad Jeſuʒ mater filiorũ zebedei ⁊c. Uide feria. iiij. poſt dominicã ſecundã quadrageſime.

Sancte Marthe virginis.

J Ntrauit Jeſus in quoddaʒ caſtellum] Lu. x. Jſtud caſtellum de quo hic agitur. fuit Bethania vt dicit Ori. [Et mulier q̄dam Martha nomine] ſoror.
D ſ. lazari [excepit illum]. ſ. in domum ſuã. [Et huic erat ſoror nomine Maria: que etiam ſedens ſecus pedes domini audiebat verbum illius] magna ſuauitate eius delectata [martha autem ſatagebat]. i. ꝑ viribus conabaƚ [circa frequẽs]. ſ. quotidianum [miniſteriũ]. i. circa preparationem refectionis pro chriſto ⁊ diſcipulis. [Que ſtetit] feſſa diſcurſibus [⁊ ait] alacriter: ⁊ cum reuerentia ⁊ confidentia magna. [Dñe non eſt tibi cure ꝙ ſoror mea reliquit me ſolaʒ miniſtrare. Dic ergo illi vt me adiuuet. Et rñdẽs dixit illi dñs. Martha Martha ſollicita es: ⁊ turbaris. i. inquietaris [erga plurima]. i. ꝓpter multa. [Porro vnum eſt neceſſarium]. i. deus. vel vnũ. i. mẽtis vnitas: ſiue quies. Uel vnũ. i. vita cõtemplatiua vel actiua. Neceſſe eſt eñ vt q̄ deo ſeruit: ſeruiat vel
E in actiua vel in cõtemplatiua vita vel in vtraq̄. Sed tñ contemplatiua eſt ſimpliciter melior q̄ actiua. ij. ij. q. clxxxij. et eſt finis eius. iij. diſt. xxxv. Jn caſu tamẽ neceſſitatis dimittitur contemplatiua propter actiuam. [Maria optimã partẽ elegit]. i. vitam contẽplatiuam [q̄ non auferetur ab ea] ſicut actiua q̄ ceſſat in morte. Conſiſtit eñ in ſeruitijs que exhibemus hoib⁹. Utraq̄ vero vita fuit in beata virgine Maria. Nã conſeruabat omnia dicta de xp̄o conferens in corde ſuo: et rurſus dicebatur queſtuaria ſm Hiero. eo ſcilicet vt arbitror: quia ⁊ de queſtu viueret: ⁊ pro ſanctis pauperib⁹ faceret queſtum. Jdeo in aſſumptione eius legitur hoc euangelium.

Sancti Petri ad vincula.

V Enit Jeſus i partes ceſaree Philippi ⁊c. Uide ſupra in cathedra ſancti Petri.

In inuẽtione ſancti Stephani.
F
E Cce ego mitto ad vos ꝓphetas ⁊c. Uide ſupra in feſto ſcti Stephani.

Sancti Dñici confeſſoris.

V Os eſtis ſal terre. Uide ſupra in tranſlatione beati Dominici.

In transfiguratione Domini.

ASſumpſit Jeſus Petrum Jacobum: ⁊ Joannem. Uide ſabbato .ij. quadrageſime.

In vigilia Aſſumptiõis beate virginis Marie.

G Loquēte Jeſu ad turbas. Uide dominica tertia in quadrageſima.

In die aſſumptionis btē virginis.

Intrauit Jeſus in quoddã caſtellũ ⁊c. Uide .ſ. i feſto ſancte Marthe.

In decollatione .s. Joannis bapti.

MIſit Herodes ac tenuit io. ⁊ vinxit eũ in carcerē propter herodiadem vxorez. Philippi fratris ſui: quia duxerat eã] Mar. v. De cã incarcerationis Joannis dictum eſt dominica .iij. de aduentu: ⁊ nunc addimus ꝙ ſm̃ quod recitat Mag. hiſt. ⁊ Beda. ipſa herodias ſm̃ aliquos fuit filia arethe regis: ſed reuera vt ibi ſcripſim9 fuit filia ariſtoboli. Nupſit autem ſm̃ Joſephum: vt recitat magiſter hiſtoꝛ. herodi non quidem herodi agrippe vel tetrarche ſed cuidã herodi filio herodis aſca-
H lonite ex filia ſimonis ſacerdotis. Forte tamē vt dicit predictus magiſter. iſte herodes dicebatur etiam philippus. [Dicebat enim Joãnes herodi. Non licet tibi habere vxoꝛem fratris tui. Herodias autem inſidiabatur illi ⁊ volebat occidere eum nec poterat. Herodes autem metuebat Joannem] .i. populum zelantem pro Joanne. timebat enim rebellionem populi. Unde etiam ne populus rebellaret fingebat ſe libenter audire Joannem [ſciens eum virum iuſtum ⁊ ſanctum et cuſtodiebat eum. Et audito eo multa faciebat: et libenter eum audiebat] quantum ad aliquam ſcintillam rationis vel apparenter: reuera autē ipſe vt complaceret adultere deſyderabat eius moꝛtem ſm̃ ſententiam Bede [⁊ cũ dies opoꝛtunus accidiſſet] ſcilicet ad homicidiũ per
I petrandũ. vt intendebat adulter ⁊ adultera [herodes natalis ſui cenã fecit principibus tribunis ⁊ pꝛimis galilee. Cumq3 introiſſet filia ipſius herodiadis ⁊ ſaltaſſet] .i. choꝛiſaſſet [⁊ placuiſſet Herodi ſimulq3 recũbentibus rex ait puelle. Pete a me qð vis ⁊ dabo tibi: et iurauit illi: qꝛ quicquid petieritis dabo tibi: lz dimidiuz regni mei. [Juramentum autē regis fuit vt Joannē ſub legitima cã necare videref: ⁊ ↄ̃ſr pp̃ls non rebellaret. [Que cuz exiſſet dixit mr̃i ſue. Quid petã. at illa dixit.
K Caput Joannis baptiſte. Cũq3 introiſſet ſtatim cũ feſtinatione ad regē: petiuit dicens. Uolo vt ꝓtinus des mihi in diſco caput. Joãnis baptiſte. Et ↄtriſtatus eſt rex] .ſ. apparēter ⁊ ſm̃ opinionē aſtãtiũ: vt dicit Bed. Nã Joſeph dictus eſt pater xp̃i: qꝛ ita videbaf: ⁊ putabaf. Dicitur autē iſte herodes rex: nõ qꝛ habuerit diadema: ſed qꝛ regnabat tãq3 dñs [propter iuſiurandũ ⁊ propter ſimul diſcũbentes noluit eã ↄtriſtare: ſed miſſo ſpiculatoꝛe p̃cepit afferri caput ei9 in diſco. Et decollauit eum in carcere: ⁊ attulit caput ei9 in diſco ⁊ dedit illud puelle: et puella dedit mr̃i ſue. Quo audito diſcipuli eius venerunt ⁊ tulerũt coꝛp9 eius: ⁊ poſuerunt illud in monumēto.] Eſt autē notanduz ꝙ ab hac moꝛte raro aut nunq3 ſuos milites xp̃s liberauit: qui tñ eos ſepiſſime li-
L berauit ab aliis cruciatib9. Hoc autē id factum puto: qꝛ hec moꝛs inter violētas moꝛtes videf minus dedecoꝛis ⁊ doloꝛis habere: vt i plurib9. Ab hac ergo nõ eripuit quos moꝛi voluit in teſtimoniũ veritatis: ⁊ tñ liberauit ab aliis: ſiue ad compeſcendam veſaniaz eoꝛum qui viliores moꝛtes in deriſum conabãtur inferre: ſiue ad confoꝛtandum milites ſuos foꝛte interdum trepidantes.

In natiuitate beate virginis.

LIber gñationis Jeſu xp̃i. Matt. j. Supple hic eſt vt viſio eſaie ſcz hec eſt. Hebrei enĩ communiter omitũt ly eſt. Et intellige de generatione tēpoꝛali: qꝛ diuina eſt ieffabilis [filii Dauid filii Abraã]. Iſti duo ponunf vt radices in xp̃i genealogia. Pꝛimo qꝛ ad iſtos facta eſt ſpecia-
M liter pꝛomiſſio. Secundo: qꝛ Dauid fuit pꝛincipalis inter reges: et abꝛaam inter patriarchas: ex regibus autez ⁊ patriarchis debebat deſcendere xp̃s. Pꝛeponif autem Dauid licet ſit tempoꝛe poſterioꝛ. Pꝛimo propter regiam dignitatem: ⁊ iterum ne bis repetendus fuiſſet abꝛaam inter medio vno poſito .i. Dauid ſcz dicēdo filii abꝛaam. ⁊ Dauid. Abꝛaam autez ⁊c. [Abꝛaam genuit Jſaac.] tacef autem de hiſmaele eiuſdem filio qꝛ per illũ non
A deſcendit chꝛiſt9 [Jſaac autē genuit Jacob. Jacob aũt genuit Judam ⁊ fratres eius] qui cum iuda nominantur: licet ab eis non deſcenderit xp̃s: qꝛ fuerunt patres ⁊ capita pp̃li dei. [Judas autem ge. Phares ⁊ zaram de Thamar] q̃ nõ erat vxoꝛ eius: ſed erat vidua relicta filii ipi9 Jude. dicit hic btũs Hiero. ꝙ in genealogia chꝛiſti nulla ponitur ſancta mulier: ſed tm̃ ille quas ſcriptura repꝛehendit: vt Thamar q̃ foꝛnicata eſt cuz Juda ⁊ Ruth q̃ fuit gētilis idololatra. ⁊ ſimiliter Raab meretrix ⁊ Berſabee que fuit adultera concubens cũ dauid. Et hoc vt ait: vt qui ꝓ peccatoꝛib9 venerat de peccatricibus naſcens oĩm peccata deleret. Alia cã ſm̃ alios quare iſte mulieres exꝛimunf eſt: qꝛ fuerũt accidentaliter coniuncte viris ex quibus ↄceperunt: qꝛ nõ fuerunt pꝛime ⁊ pꝛincipales vxoꝛes eoꝛum. Sed contra dicta. Hier. arguit Ni-
B co. de ly. Pꝛimo: qꝛ ſm̃ eundē Hier. propter peccata ioꝛã: filii eius vſq3 ad quartã gñationē tolluntur de xp̃i genealogia. Uñ h̃ nõ ponif Ochozias. Joas. ⁊ Amaſias. Non ergo iſte mulieres ꝓpter ſua pctã inſerunf: Scðo: qꝛ btã Maria hic ponif q̃ ſancta fuit: Tertio: qꝛ Raab videtur a ſcriptura ↄmendari qꝛ exploꝛatoꝛes populi dei abſcõdit. Joſue. ij. ⁊ ſilr Ruth eo ꝙ ſocrui fuit fidelis: ⁊ ad deum ab idolis eſt conuerſa. Ruth. iij. Ad iſta autē ſoluenda. Ad pꝛmũ dico ꝙ oẽs iſtas mulieres fuiſſe peccatrices ex ſcriptura ↄſtat: ⁊ ↄñr nõ ſunt dicende ſcẽ ad mētē Hie. qui per ſctãs intelligit innocentes fuerũt tñ vt rõnabiliter credif finaliter penitentes ⁊ iuſtificate. Et quidem iuſtitia Raab. ⁊ Ruth ſatis ex dictis patet
C Thamar aũt poſtq3 fuerat ad moꝛtē condemnata fuit a Juda abſoluta: vt patet Geñ. xxxviij. Uñ veroſile eſt ꝙ penituit. Et idē eſt de Barſabee q̃ poſt fuit dilecta regi Dauidi: ⁊ regi Salomonis vt ptz iij. Reg. j. Intellexit ergo Hiero. de pctõribus penitentibus in quos paſſio xp̃i efficaciam habet. De Joꝛam autem non habetur autoꝛitas vel rõ ꝙ penituerit: vñ nõ eſt ſile. Ad ſcðm dico ꝙ hiero. loquitur de his q̃ ponunf in genealogia: ⁊ nõ in ei9 termino: ⁊ que pomiſſet omitti: talis aũt non eſt virgo ex qua ſola deſcēdit xp̃s. Ad tertiũ dico ꝙ iſte fuerunt repꝛehenſe p ſcripturam ꝓ aliquo tp̃e vt ex dictis ptz ⁊c. [Phares aũt genuit Eſrõ] Jſte phares cum iuda patre ſuo: ⁊ iacob auo ſuo deſcendit in egyptũ: ⁊ ibi genuit Eſrom q̃ genuit arã: q̃ genuit Ami- D
nadab. q̃ genuit Naaſon. Jſte aũt Naaſon cũ patre ſuo exiit de egypto: ⁊ iõ fuit pꝛinceps in tribu iuda in deſerto poſt patrē ſuũ qui fuerat pꝛinceps in exitu iſrael de egypto ſup eadē tribu iuda. Imo iſte aminadab q̃ñ rubꝛũ mare fuit a dño exiccatũ per medium [ita ꝙ aque erant a dextris ⁊ a ſiniſtris quaſi murus. vt habef Exo. xiiij.] Pꝛimus poſt moyſen cũ curribus ſuis intrauit mare: aliis timētib9: ⁊ ibi trib9 iude meruit regnũ ſup pp̃lm.
Et de hoc intelligif illud. Cañ. j. ⁊ eſt vox E
ſynagoge ſeu pp̃li iſrl̃ timētis ꝓ aminadab. aĩa inquit mea conturbauit me propter quadrigas aminadab. [Naaſon aũt genuit ſalomõ. Salomon autem genuit booz de Raab] q̃ raab fuit gentilis Sed contra. qꝛ hoc erat p̃ceptuz legis Deut. vij. vbi p̃cipitur ne tales vxoꝛes filii iſrl̃ acciperēt. Ad hoc dr̃ ꝙ illud preceptum fuit ne mulieres ad idololatriã inducerēt maritos vbi aũt ipe erant cõuerſe ad deũ ⁊ aliquid magni egerant pꝛo dei populo diſpēſabatur a dño vt credif ꝙ talia matrimonia fierēt. Et idē dicēdũ eſt de ruth q̃ fuit cõiuncta booz [Booz aũt genuit obeth ex ruth] Obeth aũt genuit ieſſe] Jeſſe fuit pr̃ Dauid: ⁊ alio noĩe dicebaf Jſai. [Jeſſe aũt genuit Dauid regem] Jſte ſol9 noĩaf rex ꝓp excellētiã ſctitatis: ⁊ qꝛ fuit pꝛim9 iter reges a q̃b9 deſcēdit xp̃s. [Dauid aũt rex ge. ſalomonem ex ea q̃ fuit Urie] .i. ex berſabee cũ q̃ pri9 ↄmiſerat adulteriũ: vt ptz. ij. Reg. xj [Salomõ aũt ge. Roboam] q̃ fuit ſtult9 filius
ſapiēns. Sub iſto diuiſum ē regnũ dauid F
i duo regna. ſ. i regnũ iuda qð erat duarꝫ tribuũ. ſ. iude ⁊ beniamin: ⁊ i regno iſrl̃ qð erat. x. tribuũ. vt ptz. iij. Reg. xij. [Roboã

aũt genuit abiã. Abiã autem genuit aſa. Aſa autem genuit Joſaphat. Joſaphat aũt genuit ioꝛã. Joꝛã aũt genuit oziam.]
G Ibi tres reges omittunt̃. Naz iſte eſt ſucceſſiõis oꝛdo ioꝛã: ochozias: ioas: amaſias: ozias. Rõ aũt huius eſt qꝛ euangeliſta voluit vnam quaterdenã ponere ab Abꝛaã vſqꝫ ad dauid: ⁊ vnam aliã a dauid vſqꝫ ad tranſmigrationẽ babylonis. Ideo aũt iſtos potius ꝙ̃ alios omiſit ſcḋm Hiero. qꝛ ioꝛã cõiunctus eſt impiiſſime Jezabel. Uñ in genealogia xp̄i filij eius vſqꝫ ad quartã gñationem excluduntur. [Ozias aũt genuit ioathã. Joathã autem genuit acham. Acham autẽ genuit ezechiam. Ezechias aũt genuit manaſſem] Iſte ezechias nõ hẽbat heredẽ qñ dictũ eſt ei a dño per Eſaiam. Diſpone domui tue qꝛ moꝛieris ⁊c. Eſa. xxxviij. ⁊ tunc fleuit nõ timoꝛe moꝛtis: ſed ꝓpter defectum ſeminis: timẽs ne xp̄s de ſemine ſuo non naſceret̃. Ideo oꝛauit ⁊ fleuit: ⁊ dñs dedit ei. xv. annos quibꝰ ſuꝑuiueret: ⁊ tunc genuit manaſſem q̇ primo fuit peſſimus
H vt ptz. iiij. Reg. xxj. vbi dr̄ ꝙ ĩpleuit hieruſalẽ ſanguĩe ꝓphetarum vſqꝫ ad os inter quos Eſaiã auũculũ ſuũ ſecari fecit. ꝓpter qḋ in captiuitatẽ ductꝰ eſt finalr̃ tñ penituit: ⁊ ad regnũ ſuũ reſtitutus eſt. vt ptz. ij. Para. xxxiij. [Manaſſes aũt genuit amon. Amon aũt genuit ioſiã.] Iſte fuit optimus: et a iuuentute ſua queſiuit dñm. [Joſias ãt genuit iecoñiã ⁊ fratres eius in trãſmigratione babylonis] non qꝛ iam eſſet trãſmigratio qñ ſunt geniti ſed qꝛ imminebat. Noiant̃ autem fratres iecõie cũ eo: qꝛ ſicut ⁊ ille ſunt captiuati Joachã aũt q̇ primus regnauit poſt Joſiam captiuatus eſt ꝑ regẽ egypti. vt ptz iiij. Reg. xxiij. q̇ loco Joachã cõſtituit regem fratrẽ eiꝰ eliachim: quẽ vocauit ioachim vel iechoniam. Iſte a rege babylonis captus: cum in babylonẽ duceret̃ in xp̄o itinere remiſſus eſt ad regnũ ſuũ ſub
I iuramẽto ꝙ ei fideliter deſeruiret: q̇ q̃rto anno volẽs rebellare ab eodẽ captꝰ ⁊ occiſus eſt: ⁊ cadauer eiꝰ extra hierl̃m ꝓiectũ eſt: ⁊ regnauit ioachim filius eiꝰ pro eo: q̇ ſilr̃ dictꝰ eſt Jeconias: lꝫ ſcribat̃ aliter ꝙ̃ pr̃ ſuꝰ. Iſte regnauit tribꝰ mẽſibꝰ: deinde in babylonẽ cũ mr̃e ⁊ nobilibus captiuis ductꝰ eſt: ⁊ regnauit auunculus eiꝰ ſedechias filius ioſie. Hic vndecimo anno regni ſui: qꝛ rebellauerat captiuatus eſt a rege babylonis: ⁊ excecatus eſt: hierl̃m deſtructa: ⁊ tẽplũ cõbuſtũ eſt. iiij. Reg. xxv. [Et poſt trãſmigrationẽ baby- K
lonis iecomas genuit ſalathiel. Iſte ieconias. a quo incipit tertia q̃terdena: non fuit filiꝰ ioſie imediate: ſꝫ fuit nepos eiꝰ aliter nõ eſſent: quatuoꝛdecim in vltima q̃ternadena: ſed de hoc infra [Salathiel autem genuit zoꝛobabel] Sub iſto redijt ppl̃s dei de babylone ad terrã ſuã. Hic vt hic dr̄ genuit abiud. Nec eſt ↄ̃ hoc qḋ dr̄. j. Paral. iij. ꝙ gen. moſolam: anania: ⁊ ſolomit. Qꝛ aliq̇s iſtoꝝ triũ habuit duo noia ⁊ dictꝰ eſt abiud. Ab iſto abiud vſqꝫ ad ioſeph nõ habet̃ gñatiõis oꝛdo i ſcriptura: ſꝫ btũs Mattheꝰ habuit aliunde. Fuerunt enĩ in pp̄lo iudeoꝝ ſtudioſi viri qui rõnem de iſtis genealogijs tenerent nec eſt rõnabile qḋ q̇dã dicũt ꝙ beatus Mat. iſta ꝑ reuelationem habuit: qꝛ tunc nõ ꝓbaſſet ꝑ ſcripturas xp̄m ex dauid deſcẽdiſſe: qḋ tñ ip̄e itẽdit / vt iſtiinet dicũt.
[Zoꝛobabel aũt genuit abiud. Abiud aũt ge. eliachim. Eliachim aũt ge. azoꝛ. Azoꝛ aũt ge: ſadoch. Sadoch autẽ ge. achim. L
Achim autẽ ge. eliud. Eliud autẽ genuit eleazar. Eleazar aũt genuit mathã. Mathã aũt ge. iacob. Jacob autẽ ge. ioſeph] Cõtra: qꝛ Luc. iij. dicit̃ ꝙ ioſeph fuit filiꝰ heli. Ad hoc dr̄ ſcḋm Hiero. ⁊ ſctõs: ꝙ mathan fuit filius dauid ꝑ ſalomonẽ: ⁊ mathat fuit filius eiuſdem per nathan. Iſti aũt duo mathã ⁊ mathat habuerũt vnã vxorem ſucceſſiue q̇ dicta eſt eſcha: ⁊ iſta de mathan ↄcepit iacob: ⁊ de mathat cõcepit heli: ita ꝙ iacob ⁊ heli fuerunt fratres vterini. i. de eadẽ matre: ſed non de eodẽ pr̃e nati. Heli aũt accepta vxoꝛe: ſine liberis deceſſit: vnde iacob frater eiꝰ volẽs iuxta moꝛem legis ſuſcitare frĩ ſuo vterino ſemẽ accepit vxoꝛẽ eiꝰ: ⁊ ex ea genuit ioſeph: q̇ fuit naturalis filius iacob: ⁊ legalis filiꝰ heli [virũ Marie]. Sed cõtra. Nubilem enĩ ad rẽ: cũ ipſa nõ cõceperit de viro. Ad hoc multi multa loquunt̃ mihi aũt vr̄ ꝙ iſta difficultas duobus vbis M
poſſit abſolui ſcḋm mẽtẽ ſctõꝝ antiquoꝝ doctoꝝ. Btũs enĩ Mattheꝰ voluit ꝓbare inſi-

re infidelibus ⁊ fidelibꝰ qui tunc aderãt. ꝙ xp̄s erat filiꝰ dauid: qḋ ꝓbauit ex hoc ꝙ Joſeph deſcenderat a dauid: quia tũc tp̄is ↄſtabat ꝙ btã virgo erat nõ ſolũ de
A eadem tribu cum Joſeph. ſed etiã de eadem familia. Nobis aũt nõ voluit beatꝰ Mattheus aliter ꝙ̃ ꝑ fidẽ ↄſtare xp̄m ex dauid deſcẽdiſſe. Qꝛ ergo eo tp̄e ↄſtabat virginẽ ab eadẽ radice cũ ioſeph deſcendiſſe. Ideo euangeliſta moꝛẽ ſeruãs ſcripturarũ nõ deſcripſit genealogiã ꝑ feminam: ſed ꝑ virũ ⁊ eadẽ ratione deſcripſit eam ꝑ maritũ: ⁊ nõ ꝑ pr̃em ꝙ̃uis etiã dicãt quidã ioachim pr̃em ṽginis nõ fuiſſe de ſtirpe dauid: ſed mr̃em tm̄. i. annam. ¶ Eſt autẽ ſciendũ ꝙ btũs Thom. iij. q. xxxj. ar. ij. ⁊ iij. multa tãgit ad declarationem huiꝰ euãgelij facientia dicens. Cum aaron fuerit de tribu leui videt̃ ꝙ de eadẽ fuerit btã virgo: qꝛ fuit cognata heliſabeth q̇ fuit de filiabꝰ aaron: vt ptz Lu. j. ⁊ ↄ̃ſr̃ xp̄s non deſcẽdit a dauid: q̇ fuit de tribu iuda. Sed dicendum eſt ꝙ dicit ſic
B Grego. Nazã. Hoc nutu dei ↄtigit vt regium genus ſacerdotali ſtirpi iungeret̃: vt xp̄s q̇ rex eſt: ⁊ ſacerdos ab vtriſqꝫ naſceretur ſcḋm carnem. Uñ ⁊ aaron primus ſacerdos ſcḋm legẽ duxit ex tribu iuda cõiugem heliſabeth filiã aminadab. Sic ḡ potuit fieri vt pr̃ heliſabeth aliquã vxorem habuerit de ſtirpe dauid rõne cuiꝰ btã virgo maria q̇ fuit de ſtirpe Dauid heliſabeth cognata fuit. Uel potius ecõuerſo pr̃ beate marie de ſtirpe dauid exiſtens vxorem habuit de ſtirpe aaron. Ut ſicut dicit Aug. xxvj. ↄtra fauſtum: ſi Joachim pr̃ btẽ marie de ſtirpe fuit aaron: vt fauſtus hereticus per ſcripturas aliquas apocriphas aſſerebat: credendum eſt matrem ioachim fuit de ſtirpe dauid vel etiam vxoꝛe eius: ita vt per aliquẽ modũ mariã dicamꝰ fuiſſe de ſtirpe dauid.
C Preterea ſcḋo de xp̄o dr̄ Eſa. ix. Sup ſolium dauid ⁊ ſup regnũ eius ſedebit: ergo nõ fuit filiꝰ ieconie: de q̇ Hiere. xxij. dicit̃. ſcribe virũ iſtũ ſterilẽ. Nõ erit de ſemine eius vir q̇ ſedeat ſup ſoliũ Dauid. Sed ad hoc dicendũ eſt ꝙ vt dicit Ambꝛo. ſup Luc. illa auctoritas nõ negat poſteros naſcituros de iecouia: ſꝫ regnaturos ſeculari honoꝛe: q̇ ſi xp̄s nõ regnauit

Preterea tertio. Nam Lucas dr̄ Joſeph filium leui. ⁊ Mat. iacob. ⁊ ↄ̃ſr̃ habuiſſet duos patres. Ad hoc aũt dicit Greg. nazã. ꝙ ijdẽ fuerũt quos Mattheꝰ ⁊ lucas ↄmemoꝛat: ſed ſub diuerſis noibꝰ q̃ſi bi- D
nomios. Sed hoc ſtare nõ põt: qꝛ Mattheus ponit vnum filioꝝ dauid ſalomonem. Lucas aũt ponit aliũ. ſ. nathan: q̇s ſcḋm hiſtoꝛiam lib. regũ cõſtat fuiſſe fr̃es. Alij dixerũt ꝙ mattheꝰ verã genealogiã ſcripſit. Lucas autẽ putatiuã: vnde incepit vt putabat̃ filius ioſeph. Erãt enĩ aliqui ex iudeis credẽtes xp̄m ꝑ reges a dauid nõ deſcendere ꝓpter regũ facinoꝛa: ſed ꝑ ſtirpẽ hoĩm ꝓuatoꝝ eſſe naſciturũ. Alij aũt dixerũt ꝙ mattheꝰ ponit patres carnales. Lucas ṽo ſp̄uales. i. viros iuſtos dictos patres ꝓpter ſilitudinẽ honeſtatis. Sꝫ in lib. v. de queſtionibꝰ ve. ⁊ no. teſta. r̃ndet̃ ꝙ nõ eſt intelligendũ ioſeph fuiſſe filiũ heli. ſꝫ quia heli ⁊ ioſeph
fuerunt tp̄e xp̄i diuerſimode a dauid deſcẽdẽtes. Uñ de xp̄o dr̄ ꝙ putabat̃ filius ioſeph: ⁊ ꝙ etiam ip̄e xp̄s fuit heli filius. E
quaſi di. ꝙ xp̄s eadẽ rõne põt dici filius ⁊ heli qua ⁊ ioſeph: ⁊ oĩm deſcendentiũ a dauid: ſicut ap̄l̃s dicens ad Rom. ix. ex quibꝰ. ſ. iudeis xp̄s eſt ſcḋm carnẽ. Augu. autẽ. in lib. de cõſe. euãge. tripl̃r ſoluit dicens. Aut aliter euãgeliſta patrẽ Joſeph noiauit: reliquus vero auum maternum vel aliquẽ de cognatis maioꝛibꝰ: aut vnꝰ illoꝝ erat pater naturalis ioſeph ⁊ adoptiuus: aut iudeoꝝ moꝛe cum ſine filijs vnꝰ deceſſiſſet: aliꝰ ex defuncti vxoꝛe eidem filiũ ꝓcreauit: qḋ etiã eſt quoddã genus adoptionis legalis: vt idẽ aug. dicit ij. de conſen. euan. Eſt autẽ tertia ſolutio verioꝛ quã Hiero. ſequit̃ ſup Mat. ⁊ Euſebius in eccl̃iaſtica hiſto. ab aphꝛicano hiſtoꝛiographo traditũ aſſerit: ꝙ mathã ex eſcha genuit iacob: ⁊ melchi ex eadem relicta genuit heli. Et iacob ex vxoꝛe heli genuit ioſeph qui conſequenter fuit legalis filius heli: ⁊ naturalis iacob. Lu- F
cas autẽ ſcribit legalẽ gñationẽ. ⁊ Mattheus carnalem. Et ꝙ̃uis damaſce. dicat beatam virginem attinere ipſi ioſeph ratione heli qꝛ. ſ. ipſa deſcendit ex melchi qui ex dauid deſcendit per nathan: tamẽ credendum eſt ꝙ a ſalomone per ali-

ſcũbentes]qui.ſ.fuerunt ſocij Mattheí:
a quib9 ille receſſur9 fecit eis cõuiuium.
Chriſtus aũt familiariter cũ talibus con
uerſabat/vt eos et ad fidem ⁊ ad bonos
mores vocaret alios vero q̃ iuſte viuebant
nõ erat opus vocare ad pniaʒ ſʒ ad fidẽ
tantũmodo.[Et murmurabant phariſei
B ⁊ ſcribe eoꝝ dicẽtes:quare cum publica-
nis ⁊ pctõrib9 manducatis ⁊ bibitis.Et
rñdẽs Jeſus dixit ad illos.Nõ egẽt q̃ ſa-
ni ſunt medico ſʒ qui male hñt.Nõ veni
vocare iuſtos ſed pctõres ad penitẽtiã.]

In die.

Cum trãſiret Jeſus vidit
hoiẽʒ ſedentẽ in teloneo.
Matt.noie] Mat.ix.[Et
ait illi.ſequere me.Et ſur
gens ſecutus eſt eũ.Et fa
ctum eſt diſcũbente eo in
domo:ecce multi publi-
cani ⁊ pctõres veniẽtes diſcũbebãt cũ Je
ſu ⁊ diſcipli ei9.Et vidẽtes phariſei dice
bãt diſcipuli ei9.Quare cũ publicanis et
pctõrib9 mãducat magiſter veſter?At Je
ſus audiẽs ait.Nõ eſt opus valẽtib9 me
H dic9 ſʒ male hñtib9.Eũtes aũt diſcite].ſ.
q: nõ bñ intelligitis[q̃d eſt]illud qđ ſcri
bit.Oſee.vj.ſ.Miſericordiã volo ⁊ non
ſacrificiũ.Sunt aũt iſta v̓ba dei:q̃ dupl̃r
exponũt.Uno mõ vt tã miſericordia ad
ꝓximũ q̃ ſacrificiũ factũ deo laudet ſed
miſericordia q̃ eſt effect9 charitatis p̃fe-
rat ſacrificio quod eſt opus latrie:ſicut ⁊
charitas eſt dignior latria ſʒ Theo.Uñ
prima precepta ſunt precepta charitatis.
Alio mõ vt opus nũc laudet ⁊ op9 ſacri-
ficij reprobet:nõ ſimpl̃r ſed tale quale of
ferebant phariſei ſm glo:q: ſine miſeri-
cordia freq̃nter ſacrificabãt vt iuſti cre-
derent.[Nõ enĩ veni vocare iuſtos ſed
pctõres].ſ.ad pniam.Naʒ oẽs quidẽ ve-
nit xp̃s vocare ad fidẽ:ſʒ ad pniaʒ ꝓprie
venit vocare ſolũ eos qui ꝯmiſerunt ali-
quod mortale qđ deleri nõ põt niſi p pe-
nitentiam factã in hoc mũdo.Qui autẽ
I habẽt ſolum venialia:ſaluari pñt etiam
ſi nunq̃ in iſto mũdo peniteãt ſine actua
liter conterant vt patuit in queſtionib9.
Et ideo tales xp̃s nõ venit vocare ad pe
nitentiam ꝓprie.

Sancti Michaelis.

Quiſputas maior eſt in re-
gno celorum.] Mat.xviij.
Ad intellectũ p̃ſentis euã-
gelij.Sciẽdũ ẽ vt patet ex
textu.Matt.q̃ paulo ante
xp̃s fuerat transfiguratus A
añ aliquos diſcipulos.Uñ alij hoc egre-
tulerũt vt dicit Chry.Sil̃r etiam iuſſerat
ſolui tributum pro ſe ⁊ Petro:qđ q: ſolũ
pro capitibus domorũ ſoluebat.alij indi
gnati ſunt.Uñ vt habet Mar.ix.in via
cõtẽdebãt q̃s eoꝝ videretur eſſe maior:⁊
xp̃s in domo eos de iſto ſup̃bie motu re-
prehendit.Qui vidẽtes ſe deprehenſos
interrogauerũt q̃s eſſet maior in regno
celoꝝ.i.eccl̃ia p meritũ vel p gl̃iam.[Et
aduocans eius paruulũ]corpore ⁊ ſpũ.i.
humileʒ.Fuit autẽ iſte paruulus felix q:
dignus xp̃i contactu:btũs Marcialis vt
fertur[ſtatuit eũ in medio eorum:⁊ dixit
eis.Amen dico vobis niſi conuerſi fueri
tis].ſ.a ſup̃bia et ambitione dominandi
[⁊ efficiamini ſicut paruuli].i.humiles vt
pueri[non intrabitis in regnũ celorum.
Quicũq̃ ergo humiliauerit ſe ſicut par- B
uulus iſte:hic maior eſt in regno celoꝝ.]
Nõ q: humilitas ſit maxima v̓tutũ:ma-
iores enĩ ſunt theologice:ſʒ q: de9 humi
libus dat gratiam Jac.iiij.ex qua q̃s eſt
magnus in merito ⁊ in premio:⁊ magis
humilibus dat maiorem[et q̃ ſuſceperit
vnũ paruulũ talem in noĩe meo:me ſuſci
pit.Qui aũt ſcandalizauerit]q̃d ſit ſcan-
dalum ⁊ quotuplex.vide fer.iiij.poſt.iij.
dñicã q̃dragesime[vnuʒ de puſillis iſtis
q̃ in me credũt.]Nota q̃ ſcãdalizari paſ-
ſiue eſt ruere in pctm̃ propter dictum aut
factũ alterius.ideo ſicut ruere ꝓprie eſt
puſilloꝝ ita ⁊ ſcãdalizari ⁊ etiam ſcãda-
lizare actiue.Perfecti aũt neq̃ ſandali-
zant neq̃ ſcandalizant:niſi forte quo ad
pctm̃ veniale.ij.ij.q.xliij.Mirant tñ etiã
pfecti interdũ ⁊ male ꝯcipiunt de aliquo
ſed hoc nõ eſt ſcandalizari ſʒ hi de q̃bus
cõcipiunt ⁊ mirent quãtũ in ſe eſt ſcãda-
lizẽt[expedit ei].i.melius eſt ei.Melius C
enĩ eſt mori q̃ peccare etiaʒ veníal̃r.Uel
expedit ei.i.ipſe ſic meretur:maxime lo-
quendo de ſcandalo mortali[vt ſuſpen-
dat mola aſinaria].i.quaʒ trahit aſinus
ad piſtrinũ:vel aliter[in collo eius et de-

mergat in ꝓfundũ maris.]Loquit autẽ
dñs more paleſtine:vbi damnati ſumer-
gunt ſm aliquos[Ue mũdo a ſcãdalis.
Neceſſe eſt enĩ vt veniãt ſcãdala]neceſſe
inquam non abſolute:ſed ex ſuppoſitio
ne q̃ hoies velint ſeculariter ⁊ laſciue vi
uere vel ſuppoſita malitia diabolica et
A infirmitate humana ſm aliquos.Uel ſʒ
gloſ.ſcandala ſunt neceſſaria.i.vtilia vt
qui ꝓbati ſunt manifeſti fiant[verunta-
mẽ ve homini illi per quẽ ſcãdalũ venit.
Si aũt manus tua vel pes tuus ſcandali
zat te:abſcinde eũ ⁊ proijce abs te]Hoc
multipliciter exponit.Primo ſm Hila-
riũ:vt p iſta mẽbra:accipiantur hoies q̃
ſunt nobis cã ruine quoꝝ ꝯuerſationem
a nobis debemus abſcindere.Scdõ ſm
alios vt p iſta intelligantur diuerſe affe-
ctiones quibus peccamus:q̃ amputan-
de ſunt.Tertio videt mihi q̃ debeat ex-
poni aliter.Pro quo ſciendũ eſt q̃ nihil
ꝓhibet aliquã conditionalẽ eſſe veram
cuius partes ſunt falſe:vt ſi homo volat:
homo habet alas.Et ſimil̃r põt eſſe con
B ditionalis licita:cuius partes ſunt illici-
te vt ſi ſortes vult occidere platonem pla
to occidat ſortẽ.Et ita eſt forte in propo-
ſito.Si enim manus tua ſcandalizat te
ita.ſ.q̃ non ſolũ ſit occaſio tibi ſed etiam
ſit cauſa peccati abſcinde:q: tñ nihil põt
nobis eſſe cã peccati:prohibemur nobis
incidere mẽbra:q̃ ſi tñ p iõpoſſibile eſſent
ſufficiẽs cauſa ruine noſtre illa licite ab
ſcinderemus:ſecus ſi eſſent occaſio tm̃
vt ꝓprie eſt ſcãdalizans:qđ nõ cauſa ſed
occaſio eſt peccati.[Bonuʒ tibi eſt vnũ
oculum habenti in vitã intrare:q̃ duos
oculos hñtẽ mitti i gehẽnã ignis.Uide-
te ne contẽnatis vnum ex his puſillis.]
Quare aũt non ſunt cõtẽnẽdi puſilli:eſt
rõ:q: tm̃ eſt de eis cura deo vt angelos
habeant cuſtodes.Unde dr[Dico enĩ vo
bis q: angeli eoꝝ in celis ſemp vidẽt fa-
ciem p̃ris mei q̃ in celis eſt]Sed nunq̃d
C angeli alioꝝ hoim non vident faciẽ dei.
Dico q̃ ſic ſed ceteris paribus ſemp an-
geli puerorũ ſunt letiores:q: ceteris pa-
ribus ſemp innocẽs eſt dignior penitẽ-
te ſʒ.s.Tho.ex hoc loco ⁊ ex eo qđ Act.
xij.dicebãt fideles de petro q̃ non erat
ipſe ſʒ angelus eius:dixerũt doctores q̃
hoibus angeli ad cuſtodiã deputantur.
De hac autẽ cuſtodia hic miſerere volo
multas ſntas ſuppoſitas ex diuerſis locis
doctrine.s.Tho.Singulis igitur hoib9
vt ſunt ſingulares p̃ſone deputantur ſin-
guli angeli.ſʒ vt ſunt ptes alicuius colle-
gij habẽt vnũ cõem ſibi ⁊ aliis de colle-
gio.Soli autẽ angeli infimi ordinis hñt D
curã de particularib9 hoib9.Prelat9 tñ
vt p̃ſona priuata cuſtodit ab angelo ſed
vt plat9 eſt illuminat ab archangelo:vel
principe.Quidã etiaʒ angeli cuſtodiunt
vnã ꝓuinciã:⁊ aliq̃ vnã p̃ſonã tm̃.Sicut
etiam vnicuiq̃ hoi dat9 eſt ad exercitiũ
vnus ſpiritus bonus:⁊ alter malus:ita
⁊ ſingulis gentib9 duo ſpũs ꝓponunt.ſ.
vnus bon9 ⁊ vnus malus.Angeli ẽt cu-
ſtodiũt p̃ticulares hoies archangeli pro
uincias:principatus totã naturã huma-
nã virtutes corpora celeſtia p̃tãtes ſunt
ſupra demones/ſʒ dñationes ſupra bo-
nos ſpũs habẽt cuſtodiã.Singulis quo
q̃ ſpeciebus rerũ corruptibiliũ tã aialium
q̃ plãtarũ ⁊ inſenſibilium deputant ſin-
guli angeli/ſicut ſingulis indiuiduis in
corruptibiliũ/puta ſingulis hoibus qui
ſunt incorruptibiles ſm aiam.Jdẽ autẽ
angelus cuſtodit matreʒ ⁊ infantẽ q̃diu E
eſt in vtero matris.Nõ etiã in ſta.u in-
nocẽtie indigebat angelo ꝓpter pericu-
la extrinſeca tm̃.Xp̃s aũt nõ habuit ange
lum cuſtodẽ/ſed miniſtrũ quo ad paſſibi
litatẽ corporis tm̃.Sanctificatis etiam in
vtero deputat angel9 cuſtos.Dãnãdus
quoq̃ deputant angeli cuſtodes/qui re-
trahũt eos a multis malis.Antixp̃s etiã
habebit angelũ cuſtodẽ/q: hoc auxiliuʒ
eſt toti humane nature conceſſum.Sed
hoies vel aie non deputant ad cuſtodiã
hoi[q: nõ ſunt in ſuperiori gradu natu-
re ſicut angeli.Angeli etiã dantur ad cu
ſtodiam ſtatim a conceptione hois poſt
aiam rõnalẽ.ij.di.xj.Hãc tñ ſm aliquos
ſententiã.s.Tho.reuocauit.j.pte.q.cxiij.
vbi tenet q̃ in natiuitate dat hoi ange-
lus.Forte tamen q̃ nihil reuocauit.ſed in F
infuſione anime rationalis angelus cu-
ſtodiens matrem incipit cuſtodire pro-
lem non ſolũ vt aliq̃d matris ſicut ante
faciebat.ſed vt aliquid matris iam ali-
quo modo.i.quo ad formam vltimatam

aliquo quidē tpe haberenť velut magi ⁊
maleſici/ſed poſtmodū tanq̄ viri ſancti:
G ⁊ ſua doctrina iam nō in angulis/ſed in
publico annunciareť.[Qđ dico vobis in
tenebris].i. in angulo icredule iudee ſm
Remig. Uel in tenebris ſm glo.i.in car-
nali timore:in quo adhuc erant apoſtoli
[dicite in lumine].i. dicetis in lumine ſi-
ue in gētib9 credulis:vel in ɔfidētia ma-
gna patenter ⁊ publice loquēdo[⁊ qđ in
aure auditis p̄dicate ſup tecta.]Nam ſi-
cut dt Raba.more paleſtie loquiť:in qua
tecta carēt cacuminibus/q: plana ſunt:
⁊ ſuper eis reſident hoīes. Et aūt in his
v̄bis ſenſus q̄ xp̄s dicit eis q̄ ſua doctri-
na aliqñ eſſet in veneratione publica/vt
dicať dicite.i.dicetis ⁊ predicate.i. p̄dica
bitis patēter ⁊ publice.Et iſte ſenſus pa-
tenter innuitur Lu. xij. [Et nolite timere
eos q̄ occidūt corpus:aīam aūt nō poſ-
ſunt occidere/ſz poti9 timete eum q̄ pōt
animam ⁊ corpus perdere in gehēnam.
Nōne duo paſſeres aſſe veneunt].i.mo-
H dico,p̄cio venduntť.Eſt em̄ as aſſis obo
lus[⁊ vnus ex illis nō cadet ſup terram]
i.non morieť[ſine p̄re veſtro].i.ſine p̄ui-
dētia dei.[Ueſtri aūt ⁊ capilli capitis oēs
numerati ſunt.]Senſus eſt q̄ de9 multo
maiorē hz de hoībus maxime iuſtis cu-
ram ⁊ p̄uidētiā.Et reuera de9 nouit oēs
hoīm capillos.nec mirū/q: nouit infini-
tas partes cuiuſlibet cōtinui.[Nolite er
go timere:m̄ltis paſſerib9 meliores eſtis
vos.Omnis ergo qui cōfitebitur me co-
ram hominibus.cōfitebor ⁊ ego eum co
ram patre meo qui in celis eſt.]

☞ In cōmuni vnius vel plurimo-
rum apoſtolorum.

H Oc eſt preceptum meū vt di
ligatis inuicē]Jo.xv.[ſicut
dilexi]vos Maiorē hac di
lectionē nemo habet vt ani-
mam ſuā ponat quis p̄ ami
cis ſuis. Uos amici mei eſtis ſi feceritis
que p̄cipio vobis. Jam nō dicam vos
ſeruos/q: ſeruus neſcit quid faciat dñs
I eius.Uos autem dixi amicos/q: omnia
quecunq̄ audiui a patre meo]notificā-
do generi humano per me[nota feci vo-
bis.Non vos me elegiſtis/ſed ego elegi
vos/⁊ poſui vos vt eatis/⁊ fructū affe-
ratis/⁊ fructus veſter maneat/vt quod-
cunq̄ petieritis patrem in noīe meo/det
vobis.[Hoc euāgelium ex ſeptē.de dile
ctione vero dei ⁊ p̄ximi diximus dñica. K
xiij.poſt feſtum trinitatis ⁊ feria.vj. ante
p̄mam dominicam.xl.

☞ Aliud.

E Go ſum Joan.xv.[vitis].i.
caput ſm Augu.[vera]hoc
aūt non diciť ſm Aug.qua-
ſi ſit vitis materialis/ſed ad
differētiā illius vitis que in
amaritudinē cōuerſa eſt.Et intēdit Au-
gu.q̄ xp̄s eſt vitis vera.i.nō ficta:nō aūt
vera.i.p̄prie dicta ſeu materialis.[Et pa-
ter meus agricola eſt.]Nos quippe coli
mus deum nō meliorando ipſum ſz ado
rando.Ille vero colit nos meliorādo:ex
purgando.ſ.mala ſemina de cordib9 no
ſtris.Sed q: vt dicit Chryſ. xp̄s ſibi ſuffi-
cit:de cultu vitis nihil hic dr:ſed tātumō
palmitū.i.fideliū maloꝝ ⁊ bonoꝝ. Ma
li xp̄iani nō fructificāt ideo p̄ mortē tan
dem tolluntť ⁊ in gehēnā mittunť.Boni L
vero fructificāt ⁊ per tribulationes pur-
gantur/vt dicit Chry.que faciunt hoīem
fortiorē.[Oēm palmitem in me nō feren
tem fructum tollet eum/⁊ omnē qui fert
fructū purgabit eum vt fructū plus affe-
rat.Jam vos mūdi eſtis]ab errore iudai-
co ſm Chryſ. vel ab alijs etiam peccatis
ſm Aug.[p̄pter ſermonē quem locutus
ſum vobis].i.p̄pter doctrinam:qua vos
de fide inſtruxi ſm Chry.vel propter for-
mam ſacramenti baptiſmi que in verbis
cōſiſtit ſm Aug.[Manete in me]per fi-
dem:ſpem ⁊ amorē[⁊ ego in vobis]p̄ gra
tiam inhabitando ⁊ humorē fructifica
tum largiēdo.[Sicut palmes nō pōt fer
re fructū a ſemetipſo niſi manſerit in vi-
te:ſic nec vos niſi in me manſeritis.Ego
ſum vitis vos palmites. Qui manet in
me ⁊ ego in eo:hic fert fructum multum
q: ſine me nihil poteſtis facere.]Triplici
ter deus concurrit ad operationē homi
nis.Uno modo:ſicut cā productiua ⁊ cō
ſeruatiua ⁊ motiua hoīs.Alio modo vl-
tra hoc ſpeciale auxilium ferēdo.Tertio M
modo vltra illa duo nos p̄ formā que eſt
gratia perficiēdo. Sine xp̄o igiť agente
p̄imo mō neq̄ homo neq̄ aliq̄ creatura

poteſt aliq̄d facere.Sine deo aūt agente
ſcđo mō nihil pōt facere hō perfecte bo
nū morale.i. bonū ſm oēs circunſtātias.
A Sine deo vero agēte tertio mō nō poteſt
homo agere opus meritoriū vite eterne.
Sed tñ ſine gratia poteſt homo cū ſpāli
dei auxilio agere opus p̄fecte bonū mo-
rale.Et ſine ſpeciali dei auxilio ſtāte ge-
nerali influētia dei.i.cōſeruatiōe rerū ⁊
motiōe ſeu applicatiōe ad opus pōt ho-
mo agere actū malū ⁊ actū aliquē bonū
imperfecte.Uide de his.ſ.ij.q.cix.⁊ Cap.
ſ.di.xxviij.⁊.xxix.[Si q̄s in me non man
ſerit]per fidē ⁊ charitatē[mitteť foras]
per mortē/vel per pctm̄ mitteť extra nu-
merum membroꝝ xp̄i viuētiū] ſicut pal-
mes ⁊ areſcet].i.p̄uabiť vita gratie[⁊ in
ignem mittent]angeli[⁊ ardet]in eternū:
⁊ non cōſummabitur.[Si manſeritis in
me/⁊ verba mea in vobis manſerint qđ-
cunq̄ volueritis petetis:⁊ fiet vobis]dū-
modo pie perſeueranter ⁊ ad ſalutem et
pro vobis petatis.iiij.diſt.xv.

☞ In communi vnius martyris.

S J quis vult poſt me venire
B abneget ſemetipm ⁊ tollat
crucē ſuam ⁊ ſequatur me]
Mat.xv.[Qui enim volue
rit animā ſuam ſaluā face-
re perdet eam. Qui aūt perdiderit aīam
ſuam p̄pter me inueniet eā.Quid enim
prodeſt hoī ſi vniuerſum mundū lucreť:
anime vero ſue detrimentū patiať:Aut
quam dabit homo cōmutationē pro aīa
ſua:filius em̄ hoīs vēturus eſt in gloria
patris ſui cū angelis ſuis/⁊ tunc reddet
vnicuiq̄ ſm opera eius.]Nota crucem
ſuam.i.martyriū in preparatione animi:
ita q̄ ſit pro xp̄o mori parat9 ſi fuerit ne-
ceſſe.vel crucem.i.penitentiā.Cetera vi-
de feria ſecūda poſt diem Palmarum.

☞ Aliud.

N Jſi granum frumenti cadēs
in terram mortuū fuerit ⁊c.
Uide feria. ij. poſt domini-
cam palmarum.

☞ In cōi plurimoꝝ marty.

C C Um audieritis p̄lia ⁊ ſe-
ditiōes nolite terreri.]Lu.
xxi.Opꝫ primū hoc fieri/ſz
nondū ſtatim finis. Tunc
dicebat illis.Surget gens cōtra gentē:
⁊ regnum aduerſus regnū ⁊ terremotus
magni erunt per loca/⁊ peſtilentie ⁊ fa-
mes:terroreſq̄ de celo/⁊ ſigna magna
erūt.Sed ante hec omnia iniīcient vobis D
manus ⁊ perſequentur tradētes in ſyna
gogas ⁊ cuſtodias:trahētes ad reges ⁊
preſides p̄pter nomē meum. Continget
autē vobis in teſtimoniū. Ponite ergo
cordibus veſtris non premeditari quem
admodū reſpondeatis.Ego enim dabo
vobis os ⁊ ſapientiam:cui nō poterunt
reſiſtere ⁊ contradicere omnes aduerſa
rij veſtri.trademini autē a parentibus ⁊
fratribus ⁊ cognatis ⁊ amicis/⁊ morte
afficient ex vobis. Et eritis odio oībus
hominibus p̄pter nomen meū.[Et ca-
pillus de capite veſtro nō peribit]qđ nō
eſt ſic intelligēdū quaſi quicq̄d de capil-
lis ⁊ barba reſcindiť:hoc totum in reſur
rectione reaſſumať/q: eſſet indecēs/ſed
tm̄ reaſſumeť quātum erit decēs ſm do-
ctrinam ſanctorū.[In patiētia veſtra].i.
per patiētiam veſtrā[poſſidebitis aīas
veſtras]ſm Grego.in.v.moraľ. poſſide- E
re aīas eſt dñari oībus motib9:qđ in pa-
tria perfecte erit:qñ oīa rōni ⁊ deo ſub-
dent que in nobis erunt.Cetera vide ſu-
pra in die ſctōꝝ Geruaſij ⁊ Prothaſij.

☞ Aliud.

D Eſcendens ieſus de mōte ſte
tit in loco campeſtri.Luc.vj.
Ad intellectū preſentis euan
gelij ⁊ ſequētis opꝫ videre ali
qua. Primo q̄d ſit donum ⁊
quotuplex.Scđo quid ſit btitudo ⁊ quo-
tuplex. Quātū ad p̄mū ſciēdū eſt ex do
ctrina Theo.⁊ p̄cipue.s. Th.j.ij.q.lxviij.
⁊.lxix.⁊.lxx.q̄ dona diſtinguunť a virtu-
tib9. Nā homo in ſuis opibus moueť a
duplici motore.ſ.a deo ⁊ a rōne.Ad hoc
autē q̄ faciliter ⁊ delectabiliter moueať.
opꝫ q̄ perficiať aliquo habitu ſeu aliqua
qualitate:ſicut ſi bñ debeat ſecuris mo-
ueri ad inciſionē oportet q̄ habeat acu
men. Non eſt aūt eadē diſpoſitio qua di
ſponiť homo vt bñ moueať a deo/⁊ qua
diſponiť vt bñ moueať a rōne. Opꝫ em̄ F
mobile p̄fectiori diſpoſitiōe perfici ordi-
ne ad p̄fecti9 mouēs.Sicut ergo v̄tutes
p̄ficiūt hoīē vt bñ moueať ab extrinſeco

ſeu a ratiōe:ita ⁊ dona vt bene moueaꝝ a
deo. Naꝫ dona ī ſcripturis vocanꝝ ſpūs.
Spūs aūt importat motionē: nō illā que
eſt ab extrinſeco: ergo illā que eſt ab ex-
G tra.i.a deo. Uñ dicit phs in de bona for-
tuna: ꝙ his q̄ mouenꝝ ꝑ inſtinctū diuinū
nō expedit conſiliari ſm̄ humanā rōneꝫ
qꝛ mouētur a meliori principio. Dicūtur
tñ dona a beato Greg. pͥo moraliū eſſe
virtutes qꝛ eis conuenit diffinitio virtu-
tis q̄ colligiꝝ ex Aug. in de libero arbi.i.
eſt bona qualitas mentis qua recte viuiꝝ
qua nullꝰ male vtiꝝ: quaꝫ deus in nobis
ſine nobis operaꝝ/ſꝫ in hoc tñ eſt differē-
tia ꝙ virtute recte viuiꝝ in ordine ad rō-
nē: in dono vero in ordine ad deū. Itē qꝛ
ipſa dona ſunt quedā ꝟtutes diuine. Uñ
⁊ phs. vij. Ethi. ponit virtutē heroicā ſu-
pra cōem. Sicut aūt ſeptē vitia ꝯ̄riantur
virtutibꝰ inquantū ipſa ſunt ꝯ̄ bonū rō-
nis: ita eadem ꝯ̄rianꝝ ſeptē donis inq̄tū
ſunt ꝯ̄ bonū diuinū. Sunt autē dona ne-
ceſſaria hoī ad operandū ꝑpter finē ſuꝑ
naturalē/qꝛ hō imperfecte participat di
ſpoſitionē que diſponit ad hūc fineꝫ que
hoī daꝝ ꝑ theologicas virtutes ſicut lu-
na nō illuminat niſi illuminata/qꝛ imꝑ-
H fecte participat lumen. Indiget ergo hō
ſpāli auxilio id eſt donis. Per ſeipm̄ tñ
ſeculo oī auxilio dei excepta eiꝰ generali
motione: pōt operari bonū in ordine ad fi-
nē naturalē qꝛ ꝑfecte hꝫ naturā qua ꝑfi-
ciꝝ vt in ordine ad illū opeꝝ.i. lumē natu
rale rōnis. Sunt aūt ipſa dona habitus
ſicut ⁊ virtutes. Et ſic pꝫ q̄d ſit donū. Eſt
eñ bona qualitas mētis qua recte viuiꝝ
ſm̄ regulā dei qua nullus male vtiꝝ quā
deꝰ in nobis ſine nobis opaꝝ. Sunt āt ſe
ptē vt pꝫ Eſaie. xi. ſcꝫ. Intellectꝰ: Sapiē-
tia: Cōſiliū: Scia: Pietas: Fortitudo: Ti-
mor. Et rō horuꝫ eſt/qꝛ oēs hoīs vires q̄
poſſunt eſſe principiuꝫ actus humani.i.
deliberati ꝑficiunꝝ aliquo dono/qꝛ oēs
tales vires cōparanꝝ ad deū ſicut appe-
titus ad rōnē que opꝫ virtute ꝑfici vt cō-
grue ab intellectu moueatur. Intellectus
I ergo ſpeculatiuꝰ ꝑficiꝝ intellectu ad ꝑci-
piendū/⁊ ſapia ad iudicādū. Siſr practi
cus ꝑficiꝝ ꝯ̄ſilio ad ꝑcipiēdū/⁊ ſcia ad iu
dicādū appetitꝰ ꝟo ī ordie ad deū ꝑficiꝝ
pietate: ad ſe vero ꝑficiꝝ fortitudine ꝯ̄tra
timores. timore vero ꝯ̄tra cōcupiſcētias.
¶ Quantū ad ſcdm̄ ſciēdū eſt ꝙ btitudi-
nes diſtinguunꝝ a ꝟtutibꝰ ⁊ donis: qꝛ ipe
btitudines ſunt actꝰ eliciti a ꝟtutibꝰ vel
donis. qd̄ ſic pꝫ. Nā dꝛ Ro. viij. Spe ſal- K
ui facti ſumꝰ. Ex quo ſequiꝝ ꝙ aliq̄s eſt
q̄ ſperat finē ſeu beatitudinē: q̄ tñ iam hꝫ
finē ſeu beatitudinē. Taliter aūt ſperans
ſperat: qꝛ moueꝝ ⁊ appropinquat ad finē
quod fit per actum ⁊ operationē. Actus
ergo virtutū ⁊ donorū maxime ſunt qui
nos beatos faciant in ſpe/⁊ conſequēter
dicunꝝ beatitudines. Et ſic pꝫ q̄d ſit bea
titudo. Eſt eñ actus elicitus a virtute vel
dono: ſeu eſt actus virtutis ꝑfecte ꝑ do-
num. Et ſicut dꝛ beatitudo vt perficit: ita
dꝛ fructus vt delectat: cuꝫ tñ ſit eadē oꝑa
tio. Sunt aūt q̄tuor ⁊ ſeptē ⁊ octo diuer-
ſimode ſumēdo. vt pꝫ vbi.ſ. Nam Luc.
vi. ponunꝝ quatuor q̄ ſunt in hoc euāge-
lio. ⁊ Mat. v. ponunꝝ octo q̄ ſunt in euan
gelio ſequēti. ſꝫ octaua ꝓprie eſt q̄dā ꝯ̄fir
matio oīm precedētium ⁊ eaꝝ manifeſta L
tio. Ex hoc eñ ꝙ aliq̄s eſt firmatꝰ in ſe-
ptē primis: ꝓcedit ꝙ nulla ꝑſecutiōe q̄s
moueaꝝ ab hmōi bonis. Ĩō oīa ad ſepteꝫ
alia reducunꝝ. Ad horū autē intellectum
ſciendūꝫ eſt ꝙ triplex btitudo exiſtimata
eſt ee.ſ. Uoluptuoſa: Actiua: ⁊ Cōtēplati-
ua que tres ad futurā cuiꝰ ſpe dicunꝝ btī
ita ſe hñt ꝙ pͥa īpedit eaꝫ. ſcd̄a diſponit
ad illā. tertia eſt eadē cū ea ſi ſit ꝑfecta. ſi
aūt ſit imꝑfecta eſt quedā inchoatio eiꝰ.
Uoluptuoſa q̄dē felicitas ꝯ̄ſiſtit in tribꝰ.
ſ. in affluētia bonoꝝ exterioꝝ ſiue ſint di-
uitie ſiue ſint honores: ī ꝑſecutiōe paſſio
num iraſcibilis/⁊ in ꝑſecutiōe paſſionū
cōcupiſcibilis. Iō tres pͥe btitudines.ſ.
Paupertas ſpūs: ⁊ mititas ⁊ luctꝰ remo
uēt tria ꝑ̄dicta. Et lꝫ iſta tria remoueanꝝ
ꝑ ꝟtutes/tñ excellētiori modo remouenꝝ
ꝑ dona a quibꝰ ſunt btitudines ꝑ̄ncipa-
liter. Uñ pͥa nō facit ſolū moderate vti
bonis exterioribꝰ vt humilitas/ſed facit
ea cōtēnere ⁊ ſcd̄a ⁊ tertia facit paſſiōes
nō ſolū moderari: ſꝫ etiā totalr̄ quietari.
Actiua ꝟo vita ꝯ̄ſiſtit in duobꝰ.ſ. in red- M
dendo ꝓximis debita/⁊ in exhibēdo bñ
ficia. Ad primū diſponit iuſtitia ⁊ adhuc
perfectꝰ donū qd̄ nos facit eſurire.i. fer-
uenti deſyderio appetere opus iuſtitie.

Ad ſcdm̄ ꝟo diſponit liberalitas: vt ſcilꝫ
his donemus quibus rō dicta eſſe do-
nandū: puta amicis ⁊ cōiunctis: ſꝫ perfe
ctius donū qd̄ in talibus ꝓpter dei reue-
A rētiā ſolū neceſſitatē cōſyderat. Uñ. Lu.
xiiij. Cū facis prandiū noli vocare ami-
cos ⁊c. ſed voca pauperes ⁊c. Hoc eñ ꝓ
prie eſt miſereri. Ideo quarta beatitudo
poniꝝ eſuries ⁊ ſitis iuſtitie. Quinta ꝟo
miſericordia. Operationes aūt vite ꝯ̄tē-
platiue: quia ſunt vltima felicitas vel in-
choatio eius non numeranꝝ inter btitu-
dines tanq̄ merita ſed tanq̄ ꝑmia. Tanq̄
merita ꝟo ponuntur effectus actiue vite
qui ſunt mūditia cordis quātū ad virtu-
tes ⁊ dona quibus homo ꝑficiꝝ in ſeipſo
ne paſſionibꝰ mens inquinet. ſꝫ quo ad
illa quibꝰ perficiꝝ ad alios eſt pax q̄ eſt
opus iuſtitie. Eſa. xxx. Et ſic patēt ſepteꝫ
beatitudines ad quas reduciꝝ octaua. et
omnis beatitudo reperta in ſcripturis.
B Turbe aūt norūt ſolā voluptuoſam feli-
citatē ad quā ꝑtinēt quatuor ſcꝫ abūdan
tia exterioꝝ. ſcd̄o abūdātia pertinens ad
bñ eſſe corporis ⁊ ſenſuū. tertio iucundi-
tas cordis quarto fauor hominum. Ideo
quatuor ponuntur beatitudines ſm̄ Lu
cā in ꝑ̄ſenti euangelio excludentes iſta
quatuor. Sciendū eſt etiam ꝙ predictis
ſeptē beatitudinibus conuenienter corre
ſpōdent ſeptem ꝑmia. Nam qꝛ in vita vo
luptuoſa hoīes vani q̄runt tria. Primo
excellentiam ⁊ abundātiā exteriorū. Se-
cūdo ꝑ bellū quietē. Tertio delectationē
ideo tribus primis beatitudinibus que
ab his tribus auertunt promittūtur tria
alia.ſ. regnū celoꝝ qd̄ in excellētia ⁊ abū
dātia ꝯ̄ſiſtit: ⁊ pacifica poſſeſſio terre vi-
uentium: ⁊ ꝯ̄ſolatio magna. In vita vero
actiua hoīes vani auertūt ſe a iuſtitia vt
ſeipſos impleāt: ⁊ a mīa ne ꝑticipēt alie-
C nis miſerijs. iō duabꝰ alijs beatitudini-
bus q̄ illa duo cōplectunꝝ ꝓmittiꝝ ſatie-
tas: ⁊ mīa ab oībus miſerijs ſubleuans.
Mūditie ꝟo q̄ clare videre facit ꝓmittiꝝ
viſio dei. Uide de his omnibꝰ.ſ. ij. vbi.ſ.
⁊ in. iij. di. xxxiiij. Quantum ergo ꝑtinet
ad ꝑ̄ſens euangeliū ſciendūꝫ rurſus eſt:
ꝙ aliq̄d eundē eſſe xp̄i ſermonem dicūt.
de quo agitur in hoc euāgelio ſm̄ Lucā.
⁊ in ſequēti ſecundū Mat. Sed mens.ſ.
Tho.i.ſ.ij. eſt in oppoſitū. ⁊ hoc etiaꝫ rō-
nabiliter pꝫ intuenti q̄ hic ⁊ ibi dicuntur
[Deſcendens de mōte] in quo dixerat di
ſcipulis illa q̄ narrātur in ſequēti euāge.
[ſtetit in loco cāpeſtri].i. ī planicie ī qua
turba magna eū expectabat [⁊ turba di-
ſcipuloruꝫ eius: ⁊ multitudo copioſa ple-
bis] ſupple que venerāt ab omni iudea] D
⁊ ſpecialr̄ [hierlꝫ ⁊ maritima] Maritima
aliq̄ñ eſt adiectiuū. aliq̄ñ ꝟo ſubſtātiuuꝫ
feminini gñis: ⁊ equipollet ei qd̄ alicubi
dꝛ maregina. ⁊ ſignificat terram vicinaꝫ
mari: eo mō quo dicimus nos ripariaꝫ.
Iſta aūt maritima ſm̄ Bedā nō eſt ma
ritima maris galilee: ſꝫ maris magni [⁊
tyri ⁊ ſidonis] ſupple ꝑtibus. Specialiter
aūt iſte due ciuitates nolanꝝ lꝫ eſſent in
ꝑ̄dicta maritima: qꝛ erant ciuitates gen-
tiliū [qui venerant vt audirent eum: ⁊ ſa-
narenꝝ a languoribus ſuis. Et qui vexa
banꝝ a ſpiritibꝰ immūdis curabantur. et
oīs turba q̄rebat eum tangere: qꝛ virtus
de illo exibat ⁊ ſanabat oēs. Et ipſe ele-
uatis oculis ī diſcipulos ſuos: dicebat.]
Sed ꝯ̄tra: qꝛ iſtas beatitudines ꝓpone-
bat turbis ſm̄ ea que dicta ſunt. Ad hoc
dico ꝙ lꝫ xp̄s vellet docere turbā de bea
titudinibus quibus auerterentur ad his
q̄ querebant in vita voluptuoſa. qꝛ tñ iaꝫ
apl̄i erāt ab his auerſi/ideo ad eos ſer- E
monem dirigit. Cetera patent ex dictis.
[Beati pauꝑes/qꝛ veſtrū eſt regnū dei.
Beati qui nunc eſuritis/quia ſaturabi-
mini. Beati qui nunc fletis quia ridebi
tis. Beati eritis cum vos oderint ho-
mines et cum ſeparauerint vos et expro
brauerint ⁊ eiecerint nomen veſtrum tan-
q̄ malum propter filium hoīs. Gaudete
in illa die ⁊ exultate/ecce enim merces
veſtra multa eſt in celo.]

Aliud

VIdens Ieſus turbas aſcēdit
in montem] Matt. v. Et cum
ſediſſet acceſſerunt ad eū di- F
ſcipuli eius. Et aperiēs os ſuū
docebat eos dicēs. Beati pau
peres ſpū/qm̄ ipſoꝝ eſt regnuꝫ celorum.
Beati mites/qm̄ ipſi poſſidebūt terrā.
Btī q̄ lugent/qm̄ ipſi ꝯ̄ſolabunꝝ. Beati
qui eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſtitiā/qm̄ ipſi ſa-
turabunꝝ. Btī miſericordes/qm̄ ipſi mi-

ſericordiã ↄſer. Beati mundo corde: qm̃
ipſi deũ videbũt. Beati pacifici: qm̃ filij
dei vocabũtur. Beati qui perſecutionẽ
patiunẽ propter iuſtitiã: qm̃ ipſoꝝ eſt re-
gnum celoꝝ. Beati eſtis cũ maledixe-
rint vobis hoĩes ⁊ pſecuti vos fuerint: ⁊
G dixerint omne malũ aduerſum vos men-
tientes propter me. Gaudete ⁊ exultate
qm̃ merces veſtra copioſa eſt in celis.]
Pñs euãgeliũ patet ex dictis in pcedẽ. i.

Aliud.

[A]Ttẽdite a fermẽto phari-
ſeoꝝ qđ eſt hypocriſis.]
Lu. xij. Cõſtãt ſciẽdũ ꝙ pha
riſei p hypocriſim ⁊ fictã
ſctitatẽ auertebãt pplm a
veritate. idõ dñs dixit cauẽ
dũ eſſe fermẽtũ eoꝝ. i. hypocriſim. The.
Uocat aũt fermentum: hypocriſim tãꝗ̃
alterantẽ ⁊ corrũpẽtẽ intẽtiones homi-
nuꝫ quibus ſe ingeſſerit. Hec ille. Bed.
Nam ſicut modicũ fermẽtũ totam fari-
ne maſſam corrũpit: ſic ſimulatio animũ
tota virtutũ ſinceritate ⁊ ṽitate frauda-
bit. Hec ille [Nihil eñ opertũ qđ nõ re-
H uelet̃ur: neq₃ abſcõditũ qđ nõ ſciat̃. Qm̃
q̃ in tenebris dixiſtis: in lumine dicent̃
⁊ qđ in aure locuti eſtis in cubiculis pdi
cabit̃ in tectis. Dico autẽ vobis amicis
meis. ne terreamini ab his q̃ occidunt
corp9 ⁊ poſt hec nõ hñt ãpli9 q̃d faciãt.
Oñdam aũt vobis quẽ timeatis. Time-
te eũ q̃ poſtꝗ̃ occiderit habet ptãtẽ mit-
tere i gehẽnã. Ita dico vobis: hũc time-
te Nõne q̃nq₃ paſſeres veneũt]. i. vẽdũ-
tur [diſpõdio]. i. duplici eſſe: nã duplex
as facit vnum diſpondiũ [⁊ vnus ex illis
non eſt in obliuione corã deo. Sed ⁊ ca
pilli capitis vr̃i oẽs numerati ſunt. Nol-
I lite ergo timere multis paſſeribus plu-
ris]. i. ptij maioris [eſtis vos. Dico autẽ
vobis: omnis q̃cũq₃ ↄfeſſus fuerit me cõ
rã hoĩbus: ⁊ filius hominis confitebitur
illũ in corã angelis dei] Cetera patent ex
dictis. S. in feſto ſanc. Theodori.

In communi vnius confeſſoris.

[S]Int lumbi veſtri pcincti. Lu.
xij. Ad euidentiam preſentis
euangelij ſciendum eſt quod
antiquitus nuptie nocte cele-
brari conſueuerũt: ⁊ ante ſpõ-
ſam tedas ⁊ luminaria ferebant iuxta il
lud. Uergilij. Si non preſum thalami te
deq₃ fuiſſet. Ideo hic ſaluator volens do
cere quod chriſtiani debẽt xp̃m venien-
tem in die mortis vel in die iudicij para- K
ti ⁊ vigiles expectare ponit exemplum
de ſeruis expectantibus nocte dominuꝫ
ſuum vt a nuptijs domũ redeat dicitur
ergo [Sint lũbi veſtri] tã ſpirituales qui
ſunt intellectus ⁊ voluntas: tꝗ̃ corpora-
les [pcincti] id eſt parati ad exequenda
mandata dñi veſtri ⁊ reſtricti ab omni
voluptate [Et lucerne ardẽtes in mani-
bus veſtris]. ſ. ſint. Manus aũt ſunt opa
tiones Lucerna eſt ratio dirigẽs ſua lu-
ce: q̃ tunc ardet quãdo amor charitatis
concomitat̃ lumẽ rõnis. Habere ergo lu
cernã in manibus eſt dirigi in opib9 lu- L
mine rõnis ⁊ inflamari ardore charita-
tis ſecluſis oĩbus malis affectiõus. [Et
vos ſimiles hoĩbus]. i. ſitis ⁊ eſtote [expe
ctantibus dñm ſuũ]. i. Ieſum xp̃m [qñ re
uertat̃] i die mortis vł iudicij [a nuptijs]
vite eterne ad quas iuit p aſcẽſionem [vt
cum venerit ⁊ pulſauerit] p egritudines
aut ſigna iudicij [confeſtim apiant ei]. i.
cũ amore in ſuo corde ſuſcipiat [Beati
ſerui illi q̃s cũ venerit dñs inuenerit vi-
gilantes. Amẽ dico vobis ꝙ pcinget ſe]
i. ẽm Grego. ſe ad retribuẽdũ pabit [⁊ fa-
ciet illos diſcũbere]. i. oĩno requieſcere a
laborib9: ẽm Theo. ⁊ Diony. in epl̃a ad
Titũ. [⁊ trãſiẽs miſtrabit illis.] Tranſit
aũt ẽm Greg. dupl̃r. Uno mõ a iudicio
ad regnũ rediẽs: vel a viſione hũanita-
tis ad viſionẽ deitatis nos eleuans. Pri
ma aũt vigilia ẽm eundem eſt pueritia. M
Scđa iuuent9. Tertia ſenect9 Dicit aũt
hic dñs ſe nocte venturũ, vel q: ad lite-
ram iudicium erit in nocte. i. crepuſculo
diei. vel q: ſicut nox obſcura eſt: ita icer-
tum ⁊ incognitum eſt nobis tempus ad
uẽtus eius in die mortis vel iudicij. [Et
ſi venerit in ſecunda vigilia: ⁊ ſi in tertia
vigilia venerit ⁊ ita inuenerit: beati ſunt
ſerui illi. Hoc autem ſcitote qm̃ ſi ſciret
prfamilias q̃ hora fur veniret vigilaret
vtiq₃: ⁊ non fineret pfodi domum ſuam.
Et vos eſtote parati: q: qua hora nõ pu
tatis filius hominis veniet.]

Aliud.

[V]Igilate q: neſcitis qua ho-
ra dñs veſter vẽturus ſit].
Mat. xxiiij. In hoc euãge-
lio dñs hortat̃ generaliter
oẽs ad vigilãter expectan
dũ dñm veniẽtẽ in die mor
tis vel iudicij. Deinde ſpãlr vt dicit Ni-
A la. hortat̃ epos ⁊ platos dicẽs. [Illud aũt
ſcitote qm̃ ſi ſciret prfamilias q̃ hora fur
vẽturus eſſet vigilaret vtiq₃ ⁊ nõ ſineret
pfodi domũ ſuã. Ideoq₃ ⁊ vos eſtote pa
rati: q: neſcitis qua hora fili9 hoĩs vẽtu-
rus eſt. Quiſputas eſt fidelis ſeru9 ⁊ pru-
dens quẽ conſtituit dñs. ſ. familiã ſuã vt
det illis cibũ in tpe.] Interrogat autẽ nõ
ex ignorantia: ſ₃ vt oñdat vt dicit remig.
ꝙ difficile ſit platũ in oĩbus facere debi-
tũ ſuũ. Glo. Rar9 eſt fidelis ſeru9 dño pp
dñm ſeruiẽs: oues xp̃i nõ ad lucrũ ſed p
amore xp̃i paſcẽs [prudẽs] q̃ ſubditorum
capacitatẽ: vitã ⁊ mores diſcutiat [quem
cõſtituit] q̃. ſ. ſit vocat9 a deo: ⁊ nõ ſe inie
cerit. Hec illa [vt det illis]. ſ. ſubditis ſuis
[cibũ] vbi dei [in tpe] opoꝛtuno. [Btũs il
le ſeruus quẽ cũ venerit dñs inuenerit ſic
facientẽ. Amẽ dico vobis qm̃ ſup oĩa bo
na ſua cõſtituet eũ] Orig. vt. ſ. corregnet
xp̃o cui oĩa ſua tradidit pater. Hec ille.
B Uel ẽm Hila. hoc dr̃ q: talis in gl̃ia dei
collocabit̃: quo nihil vltra meli9 inueni-
tur. In hac vt dicit Rab. ceteris parib9
pcedũt plati rõne cuſtodie ſubditorum.

Aliud.

[H]Omo q̃dã peregre pficiſ-
ſcens] Mat. xxv. Eſt autẽ
ſciẽdũ ꝙ pſens euãgelium
eſt parabolicũ: ⁊ ideo vt di-
cit glo. dñs repħendit eos
maxime platos: q̃ nolũt v̄-
bo pdeſſe primo. [Homo q̃dã]. i. Ieſus
xp̃s [pegre pficiſcẽs]. i. ẽm humanitatẽ
aſcẽdẽs in celũ ẽm Gre. ⁊ Orig. humani
tas eñ cũ ex contrarijs ſit ↄpoſita: qñ eſt
ſuper celos eleuata nõ eſt in patria ſua.
C Locus eñ pprius eſt ſphera actiuoꝝ ⁊
paſſiuoꝝ: in qua debent eſſe oĩa per na-
turaꝫ corruptibilia. Peregrinat̃ ergo in
celo xp̃s ẽm humanitatem [vocauit ſer-
uos ſuos] id eſt aplos: ẽm Hiero. [et tra-
didit illis bona ſua]. i. doctrinã euangeli
cam. Non eſt autem intelligendũ ꝙ iſtã
ſolis apl̃is tradiderit ſ₃ tradidit eam oĩ-
bus fidelib9 inter quos q̃dã de negligẽ-
tia cõdẽnant̃: vel ſi p iſtos ſeruos aplos
intelligimus oportet in apoſtolis intelli
gere platos tenentes aplicũ gradum. i.
epos. [Et vni dedit quinq₃ talẽta alij au D
tẽ duo, alij vero vnum vnicuiq₃ ẽm pro-
priã ṽtutẽ. i. capacitatẽ ⁊ diſpoſitionẽ ſu-
ſcipientiũ: ẽm Hiero. ⁊ Chry. Uñ p q̃nq₃
⁊ duo ⁊ vnum talentũ diuerſi gradus ſi-
gnificant̃ cognitiõis diuine: ẽm eoſdẽ.
Sicut eñ homo vtẽdo pecunia aliam lu
crat̃: ita hõ docẽdo q̃ didicit: merect̃ am-
pliorẽ notitiam ſaltẽ in futura vita: vbi
deũ videbit plus aut minus ẽm diuerſi-
tatem meritoꝝ. [⁊ profectus eſt ſtatim.
Abijt aũt q̃ q̃nq₃ talẽta accepat: ⁊ opera-
tus eſt in eis ⁊ lucratus eſt alia q̃nq₃] do-
cendo q̃ didicit ⁊ exhortãdo. ¶ Eſt autẽ
ſciendũ: vt dicit Chry. ꝙ in parabolis nõ
oportet oĩa ſcrutari: ſed ad intentionem
reſpicere dicẽtis. Et hoc maxime in iſta
facere oportet. [Siſr q̃ duo acceperat lu-
cratus eſt alia duo. Qui aũt vnũ accepe-
rat: abiẽs fodit in terram: ⁊ abſcondit pe
cuniã dñi ſui] q: ẽm Greg. intent9 terre-
nis negotijs non docuit vt debebat: ſed E
ſuffocauit doctrinaꝫ quã acceperat pro-
pter voluptates. Uel fodit in terram ẽm
Orig. ille qui accepta docẽdi virtute: nõ
docuit ex quadam ficta humilitate ⁊ reli
giõe. [Poſt multũ vero tpis]. i. in die iu-
dicij ẽm Chry. ⁊ Hiero. [venit dñs ſeruo
rum illoꝝ ⁊ poſuit rationẽ cum eis. Et
accedens qui quinq₃ talẽta acceperat ob
tulit alia quinq₃ talẽta: dicẽs. Dñe quin-
q₃ talenta tradidiſti mihi: ecce alia quin
q₃ ſuplucratus ſum. [Iſta oblatio ſic eſt
intelligẽda: vt ipſa merita q̃ quis docen-
do acquiſiuit: loquant̃ deo p euidẽtiam
facti. Apparebit enim in die iudicij ꝙ il-
le qui magnã accepit doctrinã et feruen
ter docuit dignus erit vt ſibi duplicetur.
notitia diuinoꝝ id eſt vt p meritis ſuis
magnũ gradũ in viſiõe dei habeat. [Ait
illi dñs eius. Euge ſerue bone ⁊ fidelis.] F
Raba. Euge interiectio eſt latantis per
qđ dñs gaudiũ ſuum inſinuat qui hñt la-
borantem ſeruum ad gaudium eternum
inuitat. Hec ille. [quia in pauca fuiſti fi-
delis: ſupra multa te ↄſtituã.] Gre. Tunc

totū corpus tuum lucidum erit].i.opera
tua viſibilia erunt in cōſpectu dei.Uidet
autem proprie deus opera qſi approbat
vñ p̄s.Oculi dñi ſup iuſtos.Nō q̄ etiaʒ
ſint ſup malos:quia in omni loco oculi
G dñi cōtemplant̄ bonos ⁊ malos.ꝓuerb.
xv.Sed ſpeciali mō videt iuſtos ⁊ opera
iuſtoꝝ:q̄.ſ.vtrumq̄ approbat.[Si autē
nequam].i.malus[fuerit].Eſt aūt inten⸗
tio mala:quādo opus qđ fit eſt ad malū
finem ordinatū:q̄uis de ſe bonū ſit[etiā
corp⁹ tuū tenebroſum erit]q̄.ſ.opera tua
nō videbit de⁹ ad premiū:ſed ad tormē⸗
tum.[Uide ergo ne lumen qđ in te eſt].i.
intētio q̄ debet eſſe lumen dirigens te ad
deum[tenebre ſint].i.nō dirigat te ſcđm
rectā viā:ſed errare faciat.[Si ergo cor⸗
pus tuum totum].i.quo ad omnes ptes
ſiue quo ad oēs operationes[lucidū fue
rit]q̄ eſt viſibile ſeu approbabile a deo
quantum ad bonitatē operis ⁊ quātū ad
rectitudinē intētionis[nō habēs aliquā
partē tenebraꝝ].i.nō exiſtēs tenebroſuʒ:
neq̄ quo ad ſubſtantiā operis:neq̄ quo
ad intētionē[erit lucidum totū].i.ipſum
cōpoſitū ex opere ⁊ intētione.Uñ hic ſu⸗
H mitur totū cathego.ſupra vero ſyncathe
go.Si aūt eſſet malū op⁹ ⁊ intētio bona
vel ecōuerſo bonū op⁹ ⁊ itētio mala:tūc
nō eſſet lucidū id qđ ex vtroq̄ ꝯponitur.
[Et ſicut lucerna fulgoris illuminabit te]
in preſenti per gratiā:⁊ in futuro per glo
riam.Quāto eñ homo maior eſt in meri
to:tanto hic habet maius lumen gratie
⁊ in futuro maius lumen glorie.

☞ In cōmuni vnius virginis.

Simile eſt regnum celorum
theſauro.]Mat.xiij.ad in⸗
tellectum preſentis euange
lij ſciendum eſt ꝙ eorum q̄
poſſeſſore carēt quedā ſunt
q̄ nunq̄ poſſeſſorem habue
runt:vt gemme inuente in littore maris.
Alia vero aliqñ habuerūt poſſeſſoreʒ:vt
antiqui theſauri.Prima ſm̄.s.Tho.ij.
ij.q.lxvj.occupanti ⁊ inuenienti concedū
tur.Et eadē ratio eſt de ſecundis:vt di⸗
I cit niſi ꝙ leges ciuiles ad pacem homi⸗
nū ſtatuerunt:vt in ſecundis medietas
ſit poſſeſſoris agri:quod intelligitur ſi in
uenit in alieno nō data opa:ſi vero data
eſt opera totū eſt inuenientis.Inſtitu.de
rerum diui.§.item ea.Ideo ille de quo in
preſenti euā.agitur.dicitur emiſſe agruʒ
vt ſine conditione totum theſauruʒ poſ⸗ K
ſideret.[Simile ergo eſt regnū celoꝝ].i.
ſtatus eccleſie militantis ſeu ſtatus chri⸗
ſtianitatis[theſauro abſcōdito in agro]
Iſte theſaurus ſm̄ Chryſo.eſt predicatio
euāgelica abſcōdita in agro hui⁹ mūdi
quā nullus plene ⁊ perfecte poſſidere po⸗
teſt:vt dicit niſi venditis omnibus.Hūc
inuentam abſcōdit inuentor ſm̄ Hiero⸗
nymum non ex inuidia:ſed vt ſeruaret:⁊
non perderet.Uel ſecunduʒ Gregorium
theſaur⁹ iſte eſt deſyderiū ſalutis eterne.
Ager vero in quo latet eſt diſciplina ſtu
dij celeſtis.i.ſancta cōuerſatio.Hūc the
ſaurum oportet abſcondere:q̄ diaboli li⸗
benter furantur illud.Uel poſſum⁹ dice
re ꝙ i parabolis nō opꝫ omnia ſcrutari.
Intēdit ergo ſaluator ꝙ ſicut inueniens
pretioſum theſaurum omnibus ſe priuat L
vt illum poſſideat.Ita qui per fidem ha
buerit notitiā de theſauro felicitatꝭ eter
ne latitante in agro ſeruitutis diuine oī⸗
bus ſe priuat q̄tum ad effectū niſi ſit in⸗
ſanus vt cōſequatur illum.Qđ aūt dicit̄
de abſcōſiōe nō oportet hic habere ſigni
ficatum niſi ſignificetur ꝙ appetēs felici
tatē timet eā pdere[quā qui inuenit hō
abſcōdit ꝑ ex gaudio illi⁹ vadit:⁊ vēdit
vniuerſa q̄ habet ⁊ emit agrum illū.Ite⸗
rum ſimile eſt regnū celoꝝ homini nego
tiatori querēti bonas margaritas.Inuē⸗
ta aūt vna ꝑtioſa margarita abijt ⁊ ven⸗
didit oia que habuit ⁊ emit eā.]Gloſ.per
margaritā pretioſam intelligit̄ dulcedo
celeſtis vite:quā inuētam oia vēdēs emit
q̄ q̄ celeſtis vite dulcedinē inquātū poſ⸗
ſibilitas admittit pfecte cognouerit:ea q̄
in terris amauerat libenter cūcta dereli⸗
quit:deforme ꝯſpicit̄ q̄cquid de terrene
rei placebat ſpecie:q̄ ſola ꝑtioſe marga
rite claritas fulget in mēte.Hec ille.[Ite
rum ſile eſt regnū celoꝝ ſagene]Eſt autē
ſagena rete quoddā rarū ⁊ ſignificat ſm̄ M
Hier.doctrinā euangelicā a piſcatorib⁹
traditam:q̄ bonos ⁊ malos piſces in ma
ri hui⁹ ſeculi quotidie detinet.Uel ſcđm
Chryſ.eſt ſancta eccleſia[miſſe in mare]
hui⁹ ſeculi[⁊ ex oi genere piſciū].i.hoim
cōgregant

[congregāti.Quā cū impleta eſſet[mul⸗
tis credētib⁹[educētes de mari[hui⁹ ſe⸗
culi ad aliud futuꝝ[⁊ ſecus littus ſeden⸗
tes]Eſt aūt littus finis maris.i.ſcli ſm̄
Chry.[elegerūt].i.eligēt ipſi angeli[bo⸗
A nos i vaſa ſua].i.in tabernacula eterna.
[Malos aūt foras miſerūt.Sic erit in cō
ſummatiōe ſeculi.Exibūt angeli ⁊ ſepa⸗
rabūt malos de medio iuſtoꝝ:⁊ mittent
eos i caminū ignis].i.fornacē.[Ibi erit
fletus ⁊ ſtridor dētium]Uide dominica
xx.poſt trinitatē[Intellexiſtis hec oia]o
diſcipuli mei.[Dicūt ei.Etiā.Ait illis.Iō
ois ſcriba].i.doctor in ſcriptura[doctus
in regno celoꝝ].i.in eccleſia militanti vl'
ſcriptura.Utrūq̄ eñ dr̄ regnū celorū ſm̄.
s.Tho.[ſilis eſt homini patrifamilias]q̄
habet miniſtrare alimenta familie[qui ꝓ
fert de theſauro ſuo].i.de capſa cordis
ſui[noua ⁊ vetera].i.autoritates noui et
veteris teſtamenti.Ex quo pꝫ ꝙ ipſi apo
ſtolorū ſucceſſores debent vtriuſq̄ teſta⸗
menti habere notitiam:in cuius ſignum
mitram portant cum duplici cornu.

☞ Aliud.

B Simile eſt regnū celorum].
Mat.xxv.c.ſ.ſtat⁹ xp̄iani⸗
tatis[decē virginib⁹].i.vni
uerſitati fideliū.Ponit̄ āt
hec pabola ſub ꝯparatiōe
virginū ſꝫ Chry.vt oſidat̄
ꝙ lꝫ virginitas ſit aliq̄d magnū:tñ ſi bo⸗
nis opibus nō ſit adornata nō approbat̄
[q̄ accipiētes lāpades ſuas]Per lāpades
ſm̄ aug.opera de genere ſuo bona intel⸗
ligunt̄.Lumē aūt in iſtis lāpadibus accē
ſum eſt fides operando dirigēs[exierūt]
de corpore p mortē ſm̄ Orig.Uel exierūt
ab otio in opus bonū de gñe ſuo[obuiaʒ
ſponſo ⁊ ſponſe].i.filio dei ⁊ humanitati
q̄ in v̄ginis vtero tāq̄ in thalamo cōiun
cta fuerūt.Dicuntur aūt iſta ſm̄ ſilitudi⸗
nem ad res humanas:q̄ antiquitus nu⸗
ptie celebrari i nocte ꝯſueuerāt:vt dictū
eſt.[Quinq̄ aūt ex eis erāt fatue.]Si fa⸗
C tuitatē accipim⁹ vt opponit̄ prudentie:
ſic fatui ſunt q̄ neſciant bñ ordinare vitā
ſuā in ordine ad vltimū finē qđ eſt opus
prudētie[⁊ q̄nq̄ prudētes]q̄.ſ.vitā ſuam
in deū ordinauerūt.[Sꝫ quinq̄ fatue ac⸗
ceptis lampadib⁹.i.potētijs operatiōis
⁊ operibus bonis ex gñe nō ſumpſerunt
oleum ſecum.[Oleum ſm̄ Hilarium et
Hier.intelligitur opus bonū:qđ intelli⸗
go nō ſolū de ope bono ex gñe:ſꝫ etiam
ex intentione:⁊ tale eſt opus charitatis.
Scđm Aug.vo intelligit̄ letitia q̄ habet̄
de bono opere propter deum ex eo.ſ.ꝙ
deo placet:ſm̄ Chry.vero charitas intel
ligit̄.Sꝫ omnes he tres acceptatiōes re⸗
ducuntur in vltimā:vt iſtud oleum dica
tur charitas q̄ facit opus eſſe bonū:⁊ de
eo ꝓpter deuʒ gaudere[Prudētes vo ac D
ceperūt oleū i vaſis ſuis].i.i cordib⁹ ſeu
voluntatibus ſuis[cum lāpadibus]po⸗
tentiarū vel bonoꝝ operum[Morā aūt
faciente ſpōſo.]Iſta mora eſt tēpus vſq̄
ad iudiciū in quo veniet ſponſus[dormi
tauerūt oēs].i.infirmitate ſunt[⁊ dormie
rūt].i.mortue ſūt.Mors eñ in ſcriptura
conſueuit appellari dormitio:eo ꝙ deus
poſſit ad vitā excitare mortuū ſicut nos
excitam⁹ dormiētē[Media āt nocte].i.
crepuſclo diei qđ cū media nocte ⁊ cum
ꝯiūgit̄.Tali eñ hora veniet xp̄s.Uel me⸗
dia nocte.i.tpe ī opinato[clamor]tube vo E
cātis ad iudiciū[fact⁹ eſt:ecce ſpōſus ve
nit exite obuiam ei.]Tūc ſurrexerūt oēs
virgines ille a mortuis[⁊ ornauerūt lā⸗
pades ſuas].i.reaſſumpſerūt opa ſua:in
quibus apparebat lumen fidei:vt redde
rent rationē ſcđm Greg.⁊ Augu.Scien⸗
dum eſt aūt ꝙ in parabolis ſm̄ Chryſ.⁊
aug.nō opꝫ oia ſcrutari:vt i ꝓpoſito pꝫ.
Nō oportet poſt iudiciū aliq̄s petet ab
alio opera eius:neq̄ ibit vt bene operetur
et faciat opera charitatis q̄ non fecerat.
In his ergo que hic dicunt̄ ſignificat̄ ꝙ
in die iudicij opera de genere ſuo bona:
que facta fuerunt cum fide:⁊ ſine chari⸗
tate nō fulgebūt quia fides ſine opib⁹.ſ.
ex charitate factis mortua eſt.Et ꝙ tunc
ſi quis vellet ad aliū recurrere ꝑ auxilio
vel ſi vellet bene operari:nō proficeret.
Sed q̄ tales reperiemur in morte tales
etiā preſentabimur in iudicio:ideo hor⸗
tatur dñs vt mortē vigiles expectemus
ne imparati moriamur:⁊ conſequēter ſi
ne oleo ſimus in iudicio:⁊ claudatur no M
bis ianua celi.Uñ dicit.Fatue aūt ſapiē⸗
tibus dixerūt.Date nobis đ oleo vr̄o q̄
lāpades nr̄e extinguūtur.Reſponderūt

pꝛudentes. Ne forte nõ ſufficiat nobis ⁊ vobis: ite potius ad vẽdẽtes ⁊ emite vobis. Dũ autẽ irẽt emere: venit ſpõſus. ⁊ q̃ parate erãt intrauerũt cũ eo ad nuptias ⁊ clauſa eſt ianua. Nouiſſime 𝔳o veniũt
G ⁊ reliq̃ virgines. Dicẽtes. Dñe dñe aperi nobis. At ille rñdens ait. Neſcio vos Uigilate itaqȝ: q: neſcitis diem neqȝ horã.]

De ſancta Trinitate.

CUm venerit paraclet⁹] Uide. ſ. dominica infra octa. Aſcenſionis.

De ſpirituſancto.

SI quis diligit me ſermonez meum ſeruabit] Uide. ſ. In die ſancto Pẽtecoſtes.

De ſancta cruce.

AScẽdẽs Jeſus hyeroſolymã]. Uide ſupꝛa feria. iiij. poſt dominicaz ij. quadrageſime.

In cõmemoratione beate virginis per aduentum.

MIſſus eſt gabꝛiel ãgelus.] Uide. ſ. feria q̃rta poſt tertiam dominicã aduentus.

A natiuitate dñi vſqȝ ad purificationem.

H LOquẽte ieſu ad turbas.] Uide ſupꝛa dñica tertia in q̃drageſima.

Pꝛo quacunqȝ neceſſitate.

HAbete fidẽ dei.] Mar. xi. Cũ beat⁹ Petrus ⁊ alij diſcipuli vidiſſent ꝙ ficus cui male dixerat Chꝛiſtus ſtatim aruiſſet mirabanť: ⁊ tũc xp̃s dixit eis ea que in pꝛeſenti euãgelio recitãtur [Habete fidem dei]. i. cõfidentiã de deo. [Amen dico vobis: q: quicunqȝ dixerit huic mõti tollere ⁊ mittere in mare: ⁊ nõ heſitauerit in cozde ſuo: ſed crediderit q: q̃dcunqȝ dixerit fiat: fiet ei.] Sed contra obijciunt infideles: vt dixit Beda quia nullus ſanctoꝛũ potuit trãſferre mõtes. Et reſpondet pꝛimo: ꝙ nõ oĩa q̃ a ſctis facta ſunt ſcripta legũtur. ſcdo ꝙ iſta intelligẽda ſunt: ſi neceſſitas affuiſſet transferendi mõtes. Unñ vt ait pꝛecibus Grego.
I emo ceſarieñ. mõs tm̃ ſpatij reliquit ſtructoꝛibus eccl'ie quãtũ op⁹ habuerũt. põt etiã dici ꝙ apľi maioꝛa fecerunt q: moꝛtuos ſuſcitauerũt q̃ neqȝ diabolus neqȝ terremotus facere pñt. [Pꝛopterea dico vobis oĩa q̃cũqȝ orãtes petitis: credite: q: accipietis ⁊ eueniẽt vobis [intellige tñ ſi pie ⁊ pſeuerãter ⁊ ad ſalutẽ ⁊ p ſe q̃s pe- K rat. iiij. di. xv. ⁊ itellige pie. i. cũ debita ſubiectione mẽtis ad deũ: q̃ ſubiectio eſt per fidẽ: ſpem: ⁊ charitatẽ: quib⁹ colitť deus.

De quotidianis miſſis defunctoꝛũ.

NIſi mãducaueritis carnẽ filij hois: ⁊ biberit] ei⁹ ſanguinẽ nõ habebitis vitã in nobis.] Jo. vj. Uid ſupꝛa i feſto coꝛpoꝛis xp̃i. Utrũ ſub vtraqȝ ſpecie ſit cõmunicandũ. [Qui manducat meã carnẽ ⁊ bibit meum ſanguinẽ] ſcȝ ſacramentaliter: ⁊ ſpiritualiter tantum [habet vitã eternã] in ſua cauſa: habet enim in ſe deum ⁊ eius gratiã [⁊ ego reſuſcitabo eũ in nouiſſimo die]. i. in die iudicij.

Pꝛo pꝛeſenti defuncto tantum.

DIxit Martha ad Jeſum.] vide feria ſexta ante dñicã in paſſione.

In omni anniuerſario. L

AMen amẽ dico vobis. Jo. v. [Q: venit hoꝛa ⁊ nũc eſt q̃n moꝛtui] coꝛpaliter ſꝫ Theo. vt fili⁹ vidue ⁊ filia archiſynagogi ⁊ Lazar⁹: vel moꝛtui ſpũaliter ſm Augu. [audiẽt vocẽ filij dei] Audiẽt iuxta. i. obedient [⁊ qui audierint viuent] vita coꝛpoꝛali ſm Theo. vel ſpirituali ſm Aug. [Sicut eñ pr̃ hꝫ vitaz in ſemetipſo: ſic dedit ⁊ filio vitã habere in ſemetipſo. Omnia eniz que filius dei hꝫ accepit a patre: ⁊ omnia que habet pater dedit ſeu cõmunicauit filio. Habet autẽ vitã in ſemetipſo id quod eſſentialiter eſt vita: ⁊ hic eſt ſolus deus. Omnia eñ alia participãt vitam: ⁊ non habet vitã in ſemetipſis. Ex his autẽ vult xp̃s inferre ꝙ ipſe filius poteſt moꝛtuis dare vitam ſicut ⁊ pater: cum ſit eſſentialiter vita. [Et poteſtatẽ dedit ei iudiciũ facere] hic ſm Chꝛy. punctuandũ eſt deinde ſubiungendum. [Quia fili⁹ hominis eſt: nolite mirari hoc] exiſtimauit eñ ꝙ iudiciaria po- M teſtas cõueniat chꝛiſto ſolum inquantuz deus. Arguit autem Chꝛyſ. quia ſi nõ ſic punctuetur ſed addatur: quia filius hominis eſt ſequiť ꝙ omnis homo habeat hanc poteſtatem. Sed hoc argumentuz nõ cogit: quia iſta poteſtas data eſt filio

dei: quia filius hominis eſt. i. caput oĩm hominũ. Augu. vero q: tenet ꝙ etiã xp̃o inquantũ homini cõuenit iudicare: licet nõ pꝛincipaliter punctuat eo modo quo Chꝛyſ. negat eſſe punctuandũ: nolite mirari hoc [quia venit hoꝛa]. i. veniet. nec additur nunc: q: loquitur de generali re-
A ſurrectione ⁊ nõ de particularibus: vt ſupꝛa loquebatur [in qua omnes q̃ in monumentis]. i. omnes moꝛtui audient vocem eius. Et procedent qui bona fecerũt in reſurrectionẽ vite. Qui vero mala egerunt in reſurrectionẽ iudicij]. Hic q̃ritur quid erit de illis pueris: q̃ nec bona nec mala fecerũt: ⁊ tamen cum oꝛiginali peccato ſunt moꝛtui: q: ſ. non fuerunt baptizati. Nũquid tales ibunt in reſurrectionem iudicij. i. moꝛtis infernalis: cui mali adiudicabãtur: vt patiantur penam ſenſus. i. penam afflictiuaz. Ad hoc aut per aliquas concluſiones reſpõdetur quarũ pꝛima eſt hec. Tales pueros puniri ſola pena damni eſt verum. Cozollarium. Tenere ꝙ tales ſoli tali pena puniãť non eſt hereticum. Secunda cõcluſio. Aſſerere ꝙ tales ſenſibili pena puniantur: ſeu ſic credere temerarium eſt: ⁊ foꝛte etiam hereticum. Cozollarium. Quicunqȝ aſſertiue pꝛedicat ꝙ tenẽtes pꝛimã concluſio-
B nem veram ⁊ ſcdam falſam ſunt heretici neceſſario eſt ignoꝛans aut peccãs. Pꝛimam concluſionem pꝛobo rõnib⁹ theologicis. Pꝛimo ſic. Nam pena ſenſibilis coꝛreſpondet delectationi que habetur in peccato: vt teſtanť Sco. ⁊ Bona. ij. di. xxxiij. vt patet per illud Apo. xviij. Quãtum ſe glozificauit: ⁊ in delitijs fuit: tãtũ date illi tormentum ⁊ luctũ. Si enim qui nõ eſt delectatus affligeretur nõ eſſet tãtus luctus quãta fuit voluptas: ſed eſſet maioꝛ imo ille eſſet aliquãtus: ⁊ illa nullius quãtitatis. Sed tales nullã habuerunt delectationẽ in pctõ: ergo nullã de-
C bent ſentire penã afflictiuã. Cõfirmatur rõ: q: cũ deus ſit pꝛonioꝛ ad miſerenduz q̃ puniendũ vr̃ diuine bonitati derogare ꝙ aliquẽ affligat. pꝛo eo ꝙ vitare non põt. Scdo oẽs dãnati q̃ experiũtur ſenſibilez penã: vellẽt nõ eſſe: licet p accidẽs. Hoc vero ptꝫ. q: dicit gl. Hiere. xx. ſup illo vbo. Maledicta dies in qua nat⁹ ſuz: ꝙ melius eſt nõ eſſe q̃ male eſſe. Unde ⁊ videm⁹ ꝙ ppter anguſtias pꝛeſentis: vite: que nulli⁹ ſunt momenti reſpectu illarum quidã ſi poſſent: vellent omnino nõ eſſe anteq̃ in eis perpetuo eſſe. Sed tales pueri non appetũt nõ eſſe: q: vt dicit Aug. ⁊ notat gl. de ↄſe. di. iiij. regenerati D tales malũt ſic eſſe q̃ nõ eſſe. Ergo non ſunt dãnati taliter vt ſenſibilr̃ cruciẽtur. Cõfirmatur rõ ſm aliquos: q: ſi talibus meli⁹ eſſet nõ eſſe q̃ eſſe: ſeq̃ť ꝙ de⁹ creãdo eos: nullũ eis ↄtuliſſet bñficiũ. Si autẽ ecõuerſo eſt eis meli⁹ ſic eſſe q̃ non eſſe non cruciantur ſenſibiliter ab igne gehẽne. Sed q: foꝛte poſſet aliq̃s dicere ꝙ nõ habebũt doloꝛẽ ſenſitiuũ ſed rõnalẽ inquãtũ dolebũt p volũtatẽ de dãno q̃d patiẽtur. Contra hoc arguo dupľr. Pꝛio ſic. Si eñ poſt moꝛtẽ illi q̃ ſunt in oꝛiginali pctõ: ⁊ non in alio dolebunt: aut dolebunt de culpa: aut de pena: ſi pꝛimũ: ipſi erunt iuſti ⁊ amici dei. Si ſcdm: ſic cum omnis pena a deo inflicta ſit iuſta: tunc ipſi dolebũt de re iuſta: ⁊ cõſequẽter erũt iniuſti ⁊ malã habẽtes voluntatez ⁊ ↄñr nõ erũt in ſolo oꝛiginali vt ponitur. Confirmatur ratio: q: cum tales nõ habeant aquam virtutẽ patientie infuſam vel ac- E quiſitã ſi dolebũt de pena inflicta a deo erũt impatiẽtes ⁊ murmurãtes ↄtra deũ ⁊ ↄñr habebũt actuale pctm̃. Scdo: ſi dolebunt aut habebũt ſpem euadendi talẽ doloꝛem aut non. Non pꝛimũ: q: ſunt in ſtatu imobili: ergo ſcdm hoc erũt tũc deſperati. Deſperatio autẽ eſt pena maxia. Non ergo pena eoꝛũ erit mitiſſima. Contra Aug. in enchi. ⁊ habetur in. d. c. regenerati. Cõfirmať rõ: q: vt dr̃ Scot. Ex diuina oꝛdinatione in quocũqȝ loco ceciderit lignũ ibi erit. Nõ poteſt ergo: vt dicit hõ poſt moꝛtẽ habere nouã diſpoſitionẽ voluntati. Ergo iſti q: in vita nullã habuerũt deoꝛdinationẽ volũtatis: nullam pñt ẽt hr̃e poſt moꝛtẽ. Ergo nõ ↄtriſtanť de ſtatu in quo deus illos vult eſſe: ergo nõ dolẽt. Et nota ꝙ he due rõnes ẽt pꝛo- F bãt ꝙ tales aut nõ dolẽt i ſenſu: aut ſi dolent: ſunt cõtenti de ſuo doloꝛe: ⁊ ſua dãnatiõe. Pꝛobať etiã eadẽ cõcluſio autoꝛitate. Nã hãc habem⁹ in ſacra ſcriptura. Job. iij. vbi dr̃. Quare nõ i vulua moꝛtu⁹

ſum.Et ſequit̃.Nunc enĩ dormiens ſile-
rē.Ubi oēs expoſitores lr̃ales dicūt ꝙ ꝑ
hec v̾ba optabat Job ſe fuiſſe mortuū in
vtero mr̃is ne pñus vite miſerias pate-
ret̃.Cōſtat aūt ꝙ ſi taliter morientes cru-
cianẽ poſt mortē igne eterno:tale deſyde
G riū Job fuiſſet ſtultū:qꝛ nulla pena huiꝰ
vite poteſt equiparari pene infernali:ſʒ
ſanctos.Habemus etiā eandem conclu
ſionem.ſcđo.xxiij.q.iiij.c.nabuchodono
ſor.Nunq̄ inquit deus valis ire eternuʒ
inferret ſuppliciū niſi hō ſpontaneuʒ in-
ueniret̃ habere pctm̃.Tertio habetur ex-
tra de bap.⁊ eiꝰ effec.c.maiores.Ubi ex-
preſſe hr̃ ꝙ pena originalis peccati eſt ca
rentia diuine viſiōis:actualis vero pcti
pena eſt gehēne perpetuus cruciatꝰ.Et
ibi dicit gloſ.ꝙ pctō actuali debet̃ pena
dāni ⁊ ſenſus.originali v̾o debet̃ tm̃ pe-
na q̄ eſt carentia viſionis diuine.Quar-
to hr̃ expreſſe ⁊ clare a magr̃o ſniaruʒ.ij.
di.xxxiij.q̇ dicit ꝙ tales nullā aliā penaʒ
ſenſuri ſunt:niſi ꝙ diuina viſione care-
būt.Hāc eādē cōcluſionē tenuit Alanus
expreſſe ⁊ clare ſuper dicto.c.maiores.et
Archie.flo.ſ.parte.tit.viij.⁊ Sco.ij.diſt.
H xxxiij.⁊ Bonauē.ibidē:⁊ infiniti alij do-
ctores quos grã breuitatis omitto.Sic
ergo ptʒ pma cōcluſio:⁊ ꝯñr ptʒ eiꝰ co-
rollariū:qꝛ credere verū:nunq̄ pōt eē he
reticū.Scđa etiā concluſio ptʒ ex dictis
quo ad primaʒ partē.Tenere enĩ ꝯ cōem
ſniam doctorū fundatā in ſcriptura ⁊ ca
none legis:eſt temerariū.Sʒ ita eſt in ꝓ-
poſito.qꝛ vt dr̃ Sco.vbi.ſ.⁊ Bona.cōis
magiſtrorum opinio eſt iſta qua tenemꝰ
que etiam vt allegatum eſt:fundatur taʒ
in ſcriptura ꝙ in canone iuris pontificij.
Quo ad ſecundam vero partē ſic proba-
tur.Nā illud qđ forte eſt ꝯtra determina
tionē eccl̃ie forte eſt hereticū.Autoritas
enĩ eccl̃ie eſt regula fidei:a qua etiaʒ ipſa
ſctā euāgelia hñt autoritatē.Sʒ iſta opi-
nio eſt fortre ꝯtra determinationē eccl̃ie
vt ptʒ i.d.c.maiores.⁊ in.c.nabuch.ergo
I forte hoc eſt hereticū.Corollariuʒ v̾o ſic
deducit̃.Aut enĩ p̄dicator circa hanc ma
teriā ſcit v̾itatē:aut nō.Si primū eſt pec-
cans qꝛ mentit̃.Si ſcđm eſt ignorans:qꝛ
neſcit qđ ſcire pōt ⁊ dʒ.Eſt auteʒ neceſſa
rium ꝙ ſciat aut nō ſciat.ideo eſt neceſſa

riū ꝙ ſit ignorans vel peccās.Sʒ ꝯ iſtam
veritatē ſolidā ⁊ catholicā q̇dā friuolas
adducūt rōnes:quas vt nulliꝰ oñdamꝰ
eſſe momēti hic inferemus.Arguit̃ ergo
primo ex dictis aug.Nā primo ipſe dicit
de fide ad Petrū:⁊ hr̃ in.c.firmiſſime ta K
les eterno igne puniēdos.Scđo qꝛ i hy-
pono.dicit ꝙ ſunt in gehenna ipſi ⁊ oēs
iniq̄.Tertio qꝛ in ſermone de baptiſmo
paruu.ꝯ Pelagiū:ipſe dicit ꝙ in iudicio
oēs hoīes erunt in dextera vel in ſiniſtra
nec erit locus mediꝰ.Ergo tales erūt in
ſiniſtra.⁊ ꝯñr ibūt maledicti in ignē eter
nū.Quarto qꝛ in ep̃la ad Conſenſum te-
net ꝙ oēs reſurgent in iudicio:⁊ quilibet
trāſibit ad ſtatū expertē doloris ⁊ corru-
ptionis:aut igne cruciabit̃ ergo iſti cru-
ciabunt̃ igne.Quinto qꝛ ipſe in predicto
ſermone opinionē q̄ in prima cōcluſiōe
tāgit̃:attribuit Pelagio dicēs.ꝙ ille pue
ros in exiliū tm̃modo mittit dicēs ꝙ hec
illis ſola eſſet pena:nō eſſe in patria.Ad
oīa aūt iſta dicta ſimul ſunt due ſolutio-
nes date a ſctis.Prima eſt ſco.⁊ Bona-
uen.⁊.s.Tho.ꝙ Augu.exceſſiue locutus
eſt.Dicit enĩ ſic idē Bona.ſcđo vbi.ſ.au L
gu.in v̾bis illis nō intēdit dicere ꝙ par-
uuli ſenſibiliter crucient̃:ſed intēdit eo-
rū penā manifeſtare quātū ad carētiam
diuine viſionis:⁊ quantū etiā ad vtilita-
tē loci:⁊ hoc valde abundanter exprimit
plus dicēs:⁊ minus volēs intelligi.Nec
ſine cauſa ſic loquit̃.Hoc enĩ facit ad ex-
tirpādam illā hereſim q̄ dicebat paruu-
los nulla pena puniri.Uñ ſicut in mori-
bus documentū eſt ꝙ eum q̇ vult ab vno
extremorū ꝑuenire ad mediū:quaſi opʒ
ad aliud extremū declinare:vt dicit phi
loſophꝰ:ſic etiā btūs aug.vt illā hereſim
extirparet q̄ dicebat paruulos ab oī pe-
na immunes:⁊ ad medium reduceret.ſ.
ad penā carētie viſionis dei ſimplr̃ aſſe-
ruit eos cū aliis pctōribꝰ eternalr̃ dāna
ri.ſʒ tñ ſuū intellectū explanauit in En-
chiri.vbi dixit penam illorum eſſe mitiſ-
ſimā.Hec ille.Et addit Scotꝰ ꝙ ſcti fre- M
q̄nter ſic loquūt̃.ſ.exceſſiue.Uñ vt ait q̇-
dā dicūt eos nullam pati penā ſicut nul-
lā hñt culpā.Ideo multum pōderādum
eſt contra quos hereticos ſcti ſunt locu-
ti:qꝛ aug.cōtra arriū videt̃ declinare ad

Sabelliū:⁊ ecōuerſo.⁊ cōtra Pelagium
videt̃ declinare ad arrium:⁊ econuerſo.
Hec Sco.¶ Secūda rñſio eſt ſcti Tho.
⁊ Archie.⁊ glo.in.c.firmiſſime.Dicūt enĩ
iſti ꝙ Augu.ponit ſpeciē ꝓ genere:vt di-
cant̃ eterno igne puniri:id eſt eterna pe
na.Et intēdūt iſti dicere ꝙ pena origina
A li peccato debita directe eſt carentia di-
uine viſionis:vt ꝑ gloſ.in.c.maiores.ſed
q̄ iſtā penā habebūt in igne infernali in
quo recludent̃:ideo dicunt̃ eterno igne
puniri:non quia puniantur ab igne
niſi ſicut a carcere:⁊ detinēte:ſed qꝛ pu-
niant̃ in igne.Sed quare aug.ſic loquit̃
Dico ꝙ hoc facit ad excludendum illam
opinionē:que videtur fuiſſe Pelagij.ſ.ꝙ
tales pueri poſt iudiciuʒ hunc mundum
inhabitabūt.Eſt enĩ iſta opinio falſa.Li
cet enim dicat Archie.ꝙ in quo loco ha
bitaturi ſint poſt iudicium nouit dñs tñ
ꝓculdubio ibi erūt vbi ſunt modo:ſm ꝙ ſo
nant augu.verba q̄ eos eterno igne pu-
niēdos aſſerit.Et hoc rōnabiliter:qꝛ ſi-
cut modo ⁊ tunc habebūt p̄ciſe eandem
culpā:ita ⁊ eādē penā.Uñ ⁊ Bonauen.
dicit ꝙ talis locus debetur eis rōne fedi
tatis q̄ fuit in carne.Sic ergo generaliter
pʒ ad oīa dicta.Augu.Sed ſpālr̃ dicit̃
B ad ſingula.Ad primū q̇dē nihil opʒ ad-
dere.Ad ſcđm dico ꝙ probat ꝙ recepta-
culū iſtorū puerorū erit vna pars gehen
ne tenebroſa qđ cōcedit̃:nec tñ ſequitur
ſi ſunt in igne ꝙ ab illo ſenſiblr̃ crucien-
tur.qꝛ vt dicit Bona.ille ignis inſtrumē
tum eſt diuine iuſtitie:⁊ ideo ita agit vt
deꝰ vult.Uñ aliquos cruciat:vt iniquos
aliquos purgat vt iuſtos aliquos ſolum
detinet alligatos:vt pueros p̄dictos ⁊ tñ
vnꝰ ē ignis:vñ Gre.Sicut ſub eodē igne
aurū rutilat,⁊ palea fumat ſic idē ignis
⁊ reprobos cruciat ⁊ electos purgat.Hec
ille ad tertiū dico ꝙ p̄dicta verba Augu.
de dextera ⁊ ſiniſtra in iudicio nō pñt in
telligi niſi de his q̄ vſum rōnis habuerūt.
C Quis enĩ niſi inſanus dicat ꝙ reprehen-
dent̃ de negligētia circa opa mīe:illi qui
vſum rōnis nō habuerūt.Quia ergo exi
ſtētes in ſiniſtra de talibꝰ ſunt increpan
di a xp̄o ideo dico ꝙ iſti paruuli nō erūt
in ſiniſtra neq̃ etiam in dextera.vñ ſicut
dicit.b.Gre.vt allegat.s.Tho.ſup Mat.

in dextera vel ſiniſtra non erit aliquis in
fidelis ſed ſolum fideles:qui potuerunt
facere eleemoſynas ⁊ infirmos viſitare.
Sic ergo dico ꝙ q̄tum ad fideles medio
criter bonos vel malos in die iudicij nō D
erit locus.i.ſtatus medius inter dexterā
⁊ ſiniſtrā ꝓprie ſecus quo ad alios Et ſi
aliq̄n dicant̃ pueri in ſiniſtra eſſe intelli-
gendū eſt de his pueris q̄ aliquomodo
vſum rōnis habuerūt.Si autē intelligat̃
de alijs q̄ vſum rōnis nō habuerūt ſic ſi-
niſtra ſumit̃ improprie:⁊ ſic etiam tales
adiudicant̃ igni improprie.i.vt ab illo de
tineant̃:⁊ nō vt ab illo crucient̃.Et iſta vr̃
eē mēs Aug.ad q̄rtū dico ꝙ aug.loquit̃
de his q̄ reſurgēt ad iudiciū:nō ſolum vt
cōdēnent̃ vel p̄mient̃:ſʒ et vt diſcutiant̃ et
vituperent̃ vel laudent̃ pro pctis actuali
bus vel ꝓ meritis ſuis vl̃ ꝑ cruciatū acci
piant penā.Ad q̇ntū dico ꝙ ſicut tibi ꝑ di
cta aug.pʒ pelagiꝰ nō icludebat paruulos
in carcere gehēne vt nos facimꝰ vñ lōge
eſt iſta opinio ab illa.Et nota.ꝙ lʒ Aug.
videat̃ ſibi dicere ꝙ dolebūt:tñ ipſe hoc
dicit:nō de oībꝰ pueris.ſʒ de his q̄ aliq̇ E
mō vſum rōnis habuerūt.Uel ꝑ doloꝛʒ
intelligit penā.Contra iſtas rñſiones ca-
tholicas ⁊ ſolidas.Gre.de arimino facit
aliq̄s replicas friuolas quas q̇ videre cu-
pit cū ſolutionibꝰ earū videat.Cap.ij.di.
xxxiij.Eſt aūt mirū de iſto.Greg.qꝛ i hac
materia magr̃ʒ ſniaꝝ q̄ ꝓ nobis ē:aut nō
vidit aut nō itellexit.Dicit enĩ ꝙ nūq̄ le-
git aug.vel aliū allegātē Aug.ꝙ dicat ꝙ
tales ſolū iſtā penā dāni patient̃.Sicut
etiā aliq̄n accidit p̄dicātibus ꝙ iſta opi-
nio quā ſuſtineo imo teneo ē heretica.ꝓ
pterea ꝙ aug.de.fide ad Petrū i fine.xl.
illarū regulaꝝ:quaꝝ vna eſt ca.firmiſſi-
me dicit ꝙ ſentiēs aduerſus illas regu-
las anathema ſit.Ego enĩ ꝯtra illas regu
las nihil dico ſʒ illas itelligo ſane:⁊ cuʒ
gl.ſctorū.Tales aūt etiā ipſi gloſſant il-
lud ca.firmiſſime:quo ad ꝯceptionē btē
v̾ginis de q̄ ibi fit mētio v̾bualiter ſʒ ille
gloſſe nō ſunt ſctoꝝ:ſʒ eas ſuo capite cō
fingūt ⁊ ꝑ illas deſtruūt textū.Scđo ar-
guit̃ p̄ncipalr̃ ꝑ dictū Gre.ix.moral.ſup F
illud v̾bū Job.ix.Multiplicauit vulne-
ra mea ſine cā.Ibi enĩ tʒ Gre.ꝙ tales ad
tormenta perueniunt ⁊ tormēta ꝑcipiūt.

Et ↄfirmaꝛ:qꝛ aliter meliꝰ eſſet iſtis poſt
hāc vitam ī iſta:qđ eſt ↄtra textum que3
Gre.exponit:ſcil3 multiplicauit vulnera
mea.ſoſ.Ad argumētū dico vt.ē.ſ.ꝙ Gre.
exceſſiue locutꝰ eſt:⁊ ꝙ ꝑ tormēti ꝑceptio
nē aut experiētiā.tā ipe ꝙ̄ Aug.intelligūt
ipſam notitiā:q̄ ſciūt ſe dei viſione ꝑua-
G tos:q̄ tn̄ nō eſt eis cā doloris vt dictū eſt
⁊ diceꝛ.Ad ↄfirmationē dico iuxta doctri
nā.s.Tho.in.q.de ma.q.v.ar.iiij.ad qn-
tum ꝙ duplex eſt pena pc̄ti originalis.ſ.
taxata ⁊ cōcomitās.Taxata q̄dē in p̄nti
vita:eſt priuatio originalis iuſtitie ⁊ gr̄e
gratū faciētis:in futura vo eſt priuatio
ꝑdicte iuſtitie ⁊ gr̄e:⁊ vltra hoc priuatio
viſionis diuine:⁊ incarceratio:⁊ impoſſi
bilitas euadēdi.Pena aūt cōcomitās vl̄
cōſequēs:ſunt ipe afflictiones q̄s in hac
vita ſuſtinemꝰ:⁊ ipſa mors poſt hāc aūt
vitā nō h3 locū ꝓpria pena cōſequēs vl̄
ↄcomitās:qꝛ tūc oīs defectꝰ taxaꝛ ꝓ cul-
pa.Pena aūt taxaꝛ.ſ.ↄcōmitās:neq̄ cq̄tur
neq̄ ꝓportionaꝛ culpe ſemꝑ.Nā iudex
aliq̄s iuſtꝰ iuſte pōt duos fures equalr
culpabiles punire cecitate q̄ eſt pena ta-
xata ex q̄ plura mala vni q̄ꝫ alteri proue-
nient:qꝛ vnꝰ forte plures īpinget ad la-
H pides.Quātū ergo ad penā taxatam pro
originali quā op3 culpe ꝓportionari:di-
co ꝙ grauiꝰ incōparabilr poſt hāc vita3
tales puniunꝛ qꝛ priuatio diuine viſiōis
tūc.ſ.poſt mortē icipit eſſe pena non añ:
qꝛ etiā tūc icipit eſſe tp̄s vidēdi.E cōuer-
ſo aūt eſt de concomitāte:qꝛ in alia vita
aut minor aut nulla eſt.Arguiꝛ etiam per
rōnes:qꝛ tales patianꝛ dolorem ſenſibi-
lē.Primo ſic.Nā in hac vita paruuli ſu-
ſtinēt penā ſenſibilē:⁊ non iniuſte cū illa
ſit a deo.Ergo iuſte.Ergo originali iſtā
mereꝛ.Ergo etiā poſt hāc vitam pro ori-
ginali tales penas patienꝛ:aut originale
inſufficienter puniteꝛ.Sol.Si argumētū
aliq̄d valeret probaret vtiq̄ ꝙ ſicut i hac
vita ſeneſcimus ⁊ morimur:ita ⁊ in futu-
I ra ꝙ eſt abſurdū.Dico ergo ad argumē-
tū ſm̄ mentē.s.Thom̄.ꝙ pueri in hac vi-
ta patiunꝛ talia iuſte:non ſicut penam ta
xatā ſed ſicut concomitantē:quā tn̄ poſt
hanc vitam nō patiunꝛ.Nec ſequitur ꝙ
maneat pc̄tm̄ inſufficienter punitum:qꝛ
remaneat pena taxata q̄ eſt per ſe intēta

a iudice:⁊ proportionaꝛ culpe.Et ſi que
raꝛ:quare deꝰ talia in hac vita ꝑmittit dr
ꝑmo ſm̄.s.Tho vbi.ē.ꝙ talia ī hac vita
p̄nt nobis eſſe vtilia nō in alia vbi nō eſt
ꝓficiēdi tp̄s.Dr ſcđo:ꝙ hoc exigit talis
ſtatꝰ qꝛ firmato celo nulla pōt naturalr
eē alteratio naturalis ⁊ corruptiua.Poſ K
ſet aūt eſſe ſpūalis:q̄ etiā eſt afflictiua:ſ3
iſta nō erit in talibus:qꝛ iuſtitia dei hoc
nō requirit ſecꝰ de dānatis.Vñ ipſi nō
corrūpenꝛ:⁊ tn̄ cruciabuntur vehemēter
qꝛ ignis trāſfundet in eos ſuū calorē non
realiter ſeu materialiter ſ3 itētionaliter:
eo mō quo albedo muri multiplicat i vi-
cino aere ſilitudinem ſeu ſpēm ſuā q̄ i ſpe
culo relucet.Pōt aūt ad ꝓpoſitū poni
exēplū de duobꝰ ꝑdictis cecis:qꝛ cū iuſti-
ua iudicis ſtat ꝙ poſt cecitatē vnus pona
tur in tali ſtatu vt nunq̄ꝫ impinguat puta
ſi ductorē inueniat ⁊ nō aliꝰ qui ductore
caret.Scđo arguiꝛ ad idem ſic.Cā ⁊ ori-
go pc̄ti originalis maxime penes carne3
īfecta reſidet ergo maxime illa debet pu-
niri:qꝛ ꝑ q̄d q̄s peccat ꝑ hec ⁊ torqueꝛ.Si-
cut ergo aīa ꝑuatione diuine viſiōis pu-
niꝛ:ita caro d3 aliq̄ ſupplicio affici.Sol.
Ad hoc dr dupl̄r.Primo ꝙ falſum eſt ꝙ
caro ſit principalis cā pc̄ti originalis ſ3 ē L
ipe generās q̄ ꝑncipalr ꝑ aīam gn̄at Vñ
⁊ ſi de carne infecta fiat aliq̄s hō ſine ſe-
mine deciſo ab Adā talis nō habebit ori-
ginale pc̄tm̄.Dico ſcđo vt dicit.ſ.Bona.
uē.ꝙ ſi cā pc̄ti quocūq̄ mō reſideat i car-
ne hoc eſt ꝑ modū habitꝰ ⁊ nō ꝑ modū
actus.Vñ caro non facit aīam pueri cō-
cupiſcentē ſed concupiſcibilē.Et iō nec
ipſa nec aīa in ipſa d3 actuali cōbuſtione
ignis torq̄ri.ſed ſicut aīa priuaꝛ viſione
dei ſic etiam caro priuaꝛ ſolatio ſuo:⁊ lo-
co vili ac tenebroſo poniꝛ rōne ſue fedi-
tatis q̄ in celo empyreo eſſet collocāda
ſi a talis feditatis corruptione mūdata
fuiſſet ꝑ efficaciam baptiſmi.Hec ex illo.
Tertio arguiꝛ ad idē ſic.Iſtoꝝ puerorū
corpa poſt reſurrectionē nō erūt dotata
ſm̄ ſctōs:ſed erūt paſſibilia.Omne autē
paſſibile neceſſe eſt pati ſi addit actiuū.
Ergo iſti ſi erunt in igne caleſient.Solu- M
tio:ad hoc dico dupliciter.Primo ſecun-
dum.s.Thom̄.ij.diſtin.xxxiij.ꝙ non pa-
tientur:quia non aderit agens naturale

corrumpēs qꝛ firmato celo nullꝰ erit mo
tus dependens a motu celi qꝛ remota cā
nō ſtat effectꝰ:primꝰ aūt motus eſt alio-
A rum cā.Nulla ergo poterit tūc eē altera-
tio naturalr.Et ſi dicaꝛ ꝙ ſtabit ſpūalis
actio dico vt ſupra ꝙ diuina iuſtitia non
exigit ꝙ a ſenſibilibꝰ ſpūaliter immuten
tur ad tormētū/ſed ſolū ad cognoſcēdū.
Ignis enim ille vt dicit dn̄s Bonauen.
⁊ allegatū eſt agit ſolum vt deo placet.A
natura ergo erit ꝙ neq̄ alterenꝛ neq̄ cor
rumpanꝛ.A deo vo ꝙ nō affliganꝛ.ſ3 ſo
lum detineanꝛ ab igne.Et l3 illa corpo-
ra ſint futura paſſibilia:tn̄ nō indigebūt
alimēto in hoc diuina virtute id faciēte.
ſm̄ Bonauē.Vel iō ſm̄ veritatē/qꝛ remo-
to motu celi calor naturalis nō alterabit
ad famē/⁊ ſitum/agēdo in humidū radi
cale.Arguiꝛ etiā ꝙ patianꝛ interiorē do-
lorē.Primo ſic.Nā Chry.dicit Excludit
a bonis eternis ⁊ alienū effici ab his que
preparata fuerūt iuſtis:tn̄ gn̄at cruciatū
vt etiā ſi nulla pena extrinſecꝰ torqueret
hec ſola ſufficeret.Ergo ſi paruuli exclu
denꝛ a regno ſicut adulti/vr̄ ꝙ maxime
B cruciabunꝛ interiori dolore.So.Ad hoc
dicit dn̄s Bonauen.ꝙ Chryſ.loquiꝛ de
his q̄ ab illa felicitate ſua.i.actuali culpa
excludunꝛ.ad pleniorē tn̄ notitiā horum
ſciendū eſt ꝙ vt ꝓbat Sco.nullā poſſunt
iſti pueri poſt mortē habere malā volūta
tem ex quo ſeqꝛ ꝙ de tali priuatiōe do-
lere nō p̄nt cū ſciant illā eſſe iuſtā.Si eñ
dolerēt de iuſto:eſſent iniuſti.Et ſi dicaꝛ
ꝙ poſſunt dolere ꝙ talē viſionē non me-
ruerint ſicut alij pueri baptizati.Rñdet.
s.Tho.in.ij.ſniarum ꝙ alij pueri merue-
runt illā ex dono gratie ſibi facto.Nullꝰ
aūt recte ſentiēs dolet ſi ſibi nō fit gratia
que fit alteri qꝛ hoc eēt murmurare ↄtra
eum q̄ ⁊ nō alij gratiā facit.qđ nō eſt ſa-
pientis.Scđo arguiꝛ.Quicunq̄ deſyde-
rat aliquid ⁊ priuaꝛ eo:neceſſario dolet.
Omnes aūt hoīes deſyderant naturalr.
beatitudinē:ideo ꝙ illa priuanꝛ/⁊ iſti ne
ceſſario dolēt.Ad hoc dico ſm̄ mentē.s.
C Th.vbi.ē.ꝙ duplex eſt volūtas.ſ.ꝑfecta
que ſi nō impleꝛ ſequitur inde triſtitia:⁊
imꝑfecta que dr velleitas quedā ſm̄ quā
aliq̄s aliq̄ñ dr velle ipoſſibile:puta vola
re nec tn̄ dolet talis ſi non volat.Reſpe-

ctu ergo btitudinis tales nō poſſunt ha-
bere volūtatē ꝑfectā q̄ nō eſt impoſſibi-
liū/qꝛ ſciūt hoc eis impoſſibile eē:ſed tn̄
imperfectā:iō nō dolebūt.Et ſi dicaꝛ ꝙ D
ſciūt ꝙ potuiſſent illa3 acq̄rere ꝑ baptiſ-
mum/dico vt ſupra ꝙ hoc ſolū ex gratia
erat.Qui tn̄ cōſecuti iam fuerint gratia3
baptiſmalē dolebūt ſi eā nō habebūt/qꝛ
ſe ab illa volūtarie auerterūt cū poſſent
vel ꝑſeuerare in gratia vel ↄſentire deo
volenti iuſtificare eos.Quarto arguitur.
Nā ipſi cognoſcūt deū ⁊ amāt/ergo do-
lent ꝙ ab eo ſunt ſeparati.Ad hoc dicit
s.Tho.vbi.ē.ꝙ non ſunt ſeparati a deo
oīno/puta q̄ntū ad naturalia bona:imo
naturalē habēt cognitionē ⁊ de ea gau-
dēt ⁊ ſm̄ eā de deo.Quinto arguiꝛ.Na3
data iſta ſnia:ſequiꝛ ꝙ equaliter puniaꝛ
decedēs ſine omni peccato in puris na-
turalibus ⁊ decedens cū pc̄tō originali.
Vter ꝙ eñ priuaꝛ viſione dei.Ad hoc di
co negādo ſequelam ꝓpter duo.Primo
qꝛ ſm̄.s.Tho.⁊ Sco.priuatio diuine vi-
ſionis ei qui illā habere nō debebat:nō
eſt pena neq̄ dānū.Talis eſt decedēs in E
naturalibus puris.Vnde talis nō puniꝛ
hac priuatiōe ſicut neq̄ cecus natus pu-
nitur per hoc ꝙ impingit ꝓ aliquo pc̄tō
actuali.Scđo qꝛ nō eſt rōnabile ꝙ talis
ſine omni pc̄tō decedēs:includereꝛ in te
nebras gehenne vt iſti pueri quoꝝ pena
eſt priuatio viſionis dei ⁊ eorum que ad
illā cōſequunꝛ:puta loci in quo deus vr̄
⁊ ſocietatis ſanctorū videntiū deū/vnde
in tenebris cū diaboloꝝ ſocietate reclu-
denꝛ.Vltimo arguiꝛ/qꝛ Euge.in quadā
extrauagāti dicit ꝙ tā morientes in actua
li q̄ꝫ originali deſcēdūt in infernū diſpa-
ribus penis puniēdi.Ad hoc dico ꝙ eſt
pro nobis.Iſta enim penaꝝ.Diſparitas
eſt ſm̄ diſtātiam damni ⁊ ſenſus.Et no-
ta ꝙ infernus aliq̄ñ ſumitur pro ea parte
gehenne in qua ſunt iniuſti.aliq̄ñ pro oī
limbo ſeu parte gehēne vnde ⁊ xp̄s dici-
tur perſonaliter ad infernū deſcendiſſet
qui tn̄ ſolum ad limbu3 patrum deſcēdit
illo modo/⁊ ſic ſumitur hic infernus.Et F
hec de iſta queſtione ad preſens ſufficiāt
⁊ de tota expoſitione hac ſuper euange-
liis tam de tempore q̄ꝫ de ſanctis ſm̄ or-
dinem beati Dominici patris noſtri.

Sed tñ vt etiam

qui ſecundum ordinem curie Romane
G miſſas celebrare conſueuerunt: euange-
licas lectiones expoſitas legant: iterum
quedam pauca ſuperaddere neceſſe eſt
id eſt euangelia necdum expoſita.

Tabula ad euan

gelia perquirenda iuxta morem curie in
Aurea Roſa vbicunq; in locis proprijs
non ſignantur.

Vbicunq; aũt euangeliũ
ſm curiã Romanã cur-
rens in hoc opuſculo lo
co ſuo notatũ non inue-
nerit ad tabulã hic ſub-
iectã recurrat. Igitur
dñica prima in aduentu
euangeliũ. Require dñica ſecũda in ad-
uentu. Et dñica ſcd̃a in aduentu: require
dñica tertia in aduẽtu. Et dñica tertia de
aduentu require in dñica quarta eiuſdẽ.
Dñica aũt quarta reqre in ſabbato qua
H tuor tẽporũ. In octaua epiphanie: reqre
infra. Feria tertia prime hebdomade in
quadrageſima require in dñica ſecũda
in .xl. Dñica ſcd̃a in .xl. require in ſabba-
to precedẽti. Sabbato poſt dñicã in paſ-
ſione: require infra. In vigilia aſcẽſionis
require in ſabbato ante dñicã palmarũ.
Notandũ eſt vero q̃ curia dñicam in
qua eſt feſtũ trinitatis vocat primã poſt
penthecoſtẽ: ita q̃ prima poſt feſtũ trini
tatis eſt ſcd̃a poſt Penthecoſten. Dñica
ſcd̃a poſt Penthecoſten: require in dñi-
ca ſcd̃a poſt feſtũ trinitatis. Dñica tertia
poſt penthecoſten require in dñica ter-
tia poſt feſtũ trinitatis. Dñica vero quar
ta: reqre in .v. ꝛ .v. in .vj. ꝛ .vj. in .vij. ꝛ .vij.
in .viij. ꝛ ſic deinceps vſq; ad dñicã .xxiij.
Dñicã .xxiiij. poſt Pẽthec. require infra.
In feſto ſancti Thome martyris req-
re dñica pria poſt octauas paſche. San-
cti Antonij de padua ordinis minorum.
require in feſto ſancti Dñici Sanctorum
ciriaci: largi: ꝛ Sma. require in die aſcẽ-
I ſionis. Sancti Petronij: require dñica
prima poſt octau. paſche. Beati patris
Frãciſci. require in feſto ſancti Mathie.
In cõi apoſtolorum euangeliũ. Hec
mando vobis require in feſto Simonis
ꝛ Jude. Et euãgeliũ. Ecce mitto: in feſto
Tiburtij ꝛ Valeriani. Et euãgeliũ Ecce
nos: in cõmemoratione beati Pauli. Et K
euãgeliũ Deſignauit: in feſto beati Luc.
In cõi vnius martyris euãgeliũ Noli
te arbitrari: require in feſto ſancti Valen
tini. Et euangeliũ Nihil opertũ: in feſto
ſancti Theodori. Et euangeliũ. Si quis
venit ad me: require infra. In cõi plu-
rimorũ marty. euãg. Confiteor: require
in feſto beati Mathie / ꝛ euangeliũ. Qui
vos audit: require in feſto ſancti Felicis:
ꝛ euãg. ſedente: require infra ꝛ ſimiliter
euang. Ve vobis. In cõi confeſſorum
euange. Vos eſtis: require in feſto ſancti
Dñici: euang. aũt Videte. require infra: ꝛ
ſimiliter euangelium. Nolite timere.

In octa. epipha. ſcd̃m curiam.

Vidit Joãnes Jeſum veniẽ
tem ad ſe. Joan. j. Iſte aũt
aduentus xp̃i ad Joãnem
baptizantẽ circa iordanẽ
fuit a galilea ſcd̃m .ſ. Tho.
Qui etiã dicit q̃ iſte aduẽ-
tus nõ eſt ille quo Jeſus venit ad baptiſ- L
mum Joãnis de quo habet Mar. iij. qꝛ
vt patet in hoc eodẽ euangelio Joãnes
qñ vidit nunc chriſtum: dixit ſe prius vi-
diſſe ſpiritũ quaſi columbã deſcendentẽ
ſuper eum / ꝛ cõſequẽter xp̃s erat iam ba
ptizatus. Vñ dicit idẽ q̃ iſte aduẽtus fuit
quo iam baptizat⁹ ꝛ aliquãdiu circa ior
danẽ cõmoratus / venit ad Joannẽ. Ve-
nit aũt ſm eundẽ poſt baptiſmũ ad Joã-
nem. Primo vt teſtimoniũ Joãnis quo
ante dixerat venit fortior ꝛc. magis certi
ficaret ne quis erraret in cognitiõe ven-
turi cũ iam adeſſet. Et ſcd̃o ne q̃s crede-
ret q̃ qñ pͥma vice ad eũ venit ad baptiſ-
mũ venerit quaſi purgãdus a pctis. Vn-
de ſignanter dixit Joannes que ſequun-
tur. [Et ait. Ecce agnus dei: ecce qui tol-
lit pctã mundi]. Ecce q̃ reuerẽter ſeruus
ſemper loquit de dño ſuo. ſicut ei reuerẽ
tiam exhibuit etiã cum vterq; vtero ma-
terno clauderet maria ſalutãte. Heliſa-
beth. Quare aũt xp̃s dicat agn⁹: vide M
ſupra in vigi. ſancti Andree. [Hic eſt de
quo dixi: poſt me veniet vir]. ſ. ad pͥdicã-
dũ ꝛ in notitiã hoim. Venit aũt Joãnes

ad pͥdicandũ ante xp̃m. Pͥo ſm Chryſ.
qꝛ erat cõſanguine⁹ xp̃i ſm carnẽ: iuxta
A illud. Lu. j. Ecce heliſabeth cognata. Si
ergo xp̃o teſtimoniũ phibuiſſet poſtq̃ il
lũ cognouerat potuiſſet teſtimoniũ ei⁹
eſſe ſuſpectũ. Scd̃o ſm .s. Tho. qꝛ in pce
dentib⁹ de potẽtia ad actũ imꝑfectũ pre
cedit perfectum tpe: ſm illud .j. Cor. xv.
Nõ prius qd̃ ſpũale eſt: ſ; qd̃ aĩale. Do-
ctrina aũt ioãnis erat doctrina xp̃i imꝑ-
fectior [Qui ante me fact⁹ eſt] eo mõ quo
expoſitũ eſt dñica. iiij. in aduẽtu [q̃ prior
me erat]. i. ab eterno Heb. vl. Xp̃s heri ꝛ
hodie ꝛc. Joã. viij. Añq̃ abraã fieret ego
ſum. Scd̃m bonos enim dialecticos iſta
ſunt vͣa. Iſte hõ: xp̃o demõſtrato fuit ab
eterno / ꝛ tñ ab eterno iſte homo nõ erat
iſte hõ: nec erat hõ / ſ; erat iſte qui ex tpe
eſt homo. ad veritatẽ eñ pͥdictoꝝ ſufficit
q̃ pſona quam demõſtrat iſte ſit eterna:
ꝛ ei humanitas ſit ↄiuncta ex tpe. Dicit
aũt .s. Tho. q̃ ẽt ſm humanitatẽ ſuſtine-
ri põt q̃ xp̃s ſit fact⁹ añ Joãnẽ / qꝛ in ipo
principio ſue cõceptiõis fuit homo pfe-
ctus habẽs animã pfectã oĩ vͥtute ꝛ cor-
pus oĩbus lineamentis diſtinctum: ſ; nõ
B perfecte q̃titatis Hierem. xxxj. Nouũ fa
ciet dñs ſup terram: femina circundabit
viruz. ſ. perfectũ. Fuit ergo Jeſus homo
perfectus ante Joãnẽ: qꝛ prius fuit cõce-
ptus q̃ Joãnes eſſet hõ pfectus [Et ego
neſciebã eum] qꝛ ratiõe infantie neſciuit
facta in xp̃i natiuitate qñ fiebant: deinde
vero in deſerto cõuerſatus nõ habuit fa
miliaritatẽ xp̃i [ſ; vt manifeſtet in iſrael
ppterea veni ego in aqua baptizãs] qd̃
qualr ſit intelligẽdum ꝛ ſilr que ſequunt
p; ex dictis dñica. iiij. in aduẽtu ꝛ ſabba-
to pͥcedẽti. Et dñica infra octa. epiph. Et
teſtimoniũ perhibuit Joãnes dicens / qꝛ
vidi ſpm̃ deſcẽdentẽ quaſi colũbã de ce-
lo ꝛ mãſit ſuper eũ. Sed qui miſit me ba-
ptizare in aqua: ille mihi dixit ſup quem
videris ſpiritũ deſcẽdentẽ ꝛ manentẽ ſu-
per euz: hic eſt q̃ baptizat. Et ego vidi ꝛ
teſtimoniuz perhibui [quia hic eſt filius
dei]. ſ. naturalis: ſicut alij ſunt filij p gra-
C tiam. Vbi ſm .s. Tho. aduertẽdũ eſt q̃ͦ
Joãnes normã obſeruat prudẽtis docto
ris. Nõ eñ ſtatim a pͥncipio doctor pru-
dẽs pfunda pponit: ſ; leuiora. Sic Joã-
nes non ſtatim a principio ſui teſtimonij
dixit xp̃m filium dei / ſ; pretulit eum ſibi
dicens q̃ veniret poſt ſe fortior cũ tamen
tante eſſet celſitudinis ipſe vt xp̃s credi
potuiſſet. Deinde vero dixit eũ filiũ dei. D
Sed ex pͥdictis oritur dubitatio: quiſ-
nam ſit qui Joannẽ miſit ad baptizãdũ.
Si enim dicatur q̃ eſt deus pater: ſequit
q̃ etiam ſit dei filius / quia iuxta regulaz
theologicã indiuiſa ſunt opera trinita-
tis ad extra. Quõ ergo dicit. Ego neſcie
bam euz: ſi ab illo miſſus eſt. Si dicatur
q̃ cognoſcebat eum ſm deitatẽ / ſed non
ſm humanitatez niſi poſtq̃ vidit ſpiritũ
ſctm̃ deſcẽdentẽ ſuper eũ. Contra. Nam
ille deſcenſus fuit qñ xp̃s eſt baptizatus.
Joãnes aũt cognouit eũ anteq̃ baptiza-
ret: alias nõ dixiſſet. Ego a te debeo ba-
ptizari. Ad hoc aũt vt dicit .s. Tho tripli
citer reſpõderi põt. Pͥo ſm Chry. Cuius
mens eſt hec. Joãnes diu ante baptiſmũ
nõ cognoſcebat Jeſum ſm humanitatẽ
familiariter: qñ autẽ debebat baptizari:
iam erat ei familiaris ex viſitatione fre-
quẽti ideo dixit: ego a te debeo ꝛc. Scd̃o E
iuxta Hier. cuius mens eſt hec. Joãnes
ſciuit xp̃m eſſe mundi ſaluatorẽ: non aũt
eſſe mũdi ſaluatorẽ per baptiſmũ: ꝛ ideo
hoc qd̃ neſciuit audiuit. ſ. hic eſt qui ba-
ptizat in ſpũſancto. Tertio melius dicit
ſm Augu. qd̃ aliqͥd ſciuit ꝛ aliquid neſci-
uit. ſ. q̃ poteſtatẽ baptizandi quam fideli
bus ſuis cõmunicare potuit ſibi ſoli reti-
nuit. Et hoc eſt qd̃ dicit. Qui miſit me ba
ptizare in aqua. Et infra. Hic eſt qui ba
ptizat in ſpiritu ſancto. ſ. ſingulariter ꝛ ſo
lus. Licet enim fidelibus contulerit po-
teſtatem baptizandi miniſterialiter: non
tamen interius mundãdi animam a ma
cula peccati / ſed hanc ſibi reſeruauit ſm
ſanctum Tho. Vel poteſt ſolui quarto q̃
Joannes ſciuit quidem xp̃m eſſe filium
dei ꝛ filium Marie virginis ꝛ affinem
ſuum / forte etiam anteq̃ deſertum peti-
uiſſet ſed tamen non cognoſcebat eum
hic et nunc ſicut frequẽter accidit quod
homo ſcit nõ habuiſſe filium quem diu
non vidit / ꝛ nunc videt / ꝛ non cognoſcit F
eſſe illum quem ſcit eſſe filium ſuum.

Sabbato ante dominicam de paſſione ſecundum curiam.

COgitauerūt ꝑncipes ſacer
dotū.vt ⁊ lazarū interfice-
rēt.Joānis.xij.[q̄ multi ꝓ
pter illū abibāt ex iudeis]
G i.recedebāt a doctria ⁊ ſe-
quela phariſeorū[⁊ crede-
bant in ieſum.]Quis eſt hō tam ꝑſpicax
in cogitādo ⁊ tam facūdus in orando/vt
poſſet viſo veteri ac nouo teſtamēto ⁊ vi
ſa pertinacia iudeorꝝ etiā modo ſufficien
ter dicere vel cogitare iudeorꝝ iniquitatē
obſtinationē ⁊ fatuitatē.Sine dubio plꝰ
ſtupeo ꝙ̄ ſi viderē ſolē retrocedere.Et ſi
preſentia nō viderē.vix crederēt preteri-
ta.Ecce reſuſcitato viro nobiliſſimo mor
tuo quatriduano tam patenter vt negari
nō poſſet in mortē reſuſcitātis ⁊ reſuſcita
ti conſpirarūt/vnde tota gentilitas con-
uerti potuerat ſi vidiſſet.[In craſtinum
aūt turba multa ⁊c.]Habes autem totū
hoc euangeliū quo ad textum ⁊ gloſſas
feria ſecunda poſt palmas.

H ☞ Dominica vigeſimaquarta poſt
Penthecoſten ſcdm curiam.

CUm videritis abominatio-
nem deſolatiōis ⁊c.]Matt.
xxiiij.Eſt aūt ſciēdū q̄ vt pꝫ
ex textu btī Matt.ea que in
p̄ñti euā.recitant̄ dicta ſunt
a xp̄o poſtq̄ vltio aſcēdit i hierl'm ad paſ
ſionē.Cū eñ dixiſſet q̄dā dixiſſet iudeis.Ecce
relinquet̄ vobis domꝰ vr̄a deſerta egreſ
ſi de tēplo diſcipuli oſtēdebāt tēpli ſtru-
cturam que erat mirabilis.Quibꝰ ille di
xit lapidē ſuper lapidē non remāſurum.
Sedente aūt eo deinde ſupra montē oli-
ueti vbi futurū eſt iudiciū/⁊ vñ totū tem
plū ⁊ ciuitas hieroſolyma poterat vide-
ri:interrogabāt eum diſcipuli de duobꝰ.
ſcꝫ euerſiōe tēpli ſeu hierl'm/⁊ aduētu ſe-
cundo eius q̄ erit in conſumma tiōe ſecu-
li.Quibus ille reſpōdit ſicut in euāgelio
tertio ab iſto ſequēti habet̄ in quo dedit
multa ſigna deſtructiōis hierl'm.ſ.mul-
tiplicationē pſeudo prophetarꝝ ac pſeu-
I do xp̄i/⁊ ingruētia mala.Deinde vero ſu-
peraddidit vltimū ſignum euidētiſſimū
⁊ de ꝓpinquo oſtendens ruinā ciuitatis
hierl'm ⁊ totiꝰ gētis ſeu regni iſraelitici.
Et de hoc ſic dr̄ in hoc euāgelio.[Cū vi-
deritis abominationē deſolationis]que
dicta eſt a Daniele ꝓpheta ſtātē in loco
ſctō].i.in tēplo vel in hierl'm:que erat ci-
uitas ſancta/vl' in circūadiacēte regiōe:
que etiā dr̄ terra ſctā rōne ciuitatis ſicut
⁊ ciuitas rōne tēpli.¶Eſt aūt ſciendū q̄ K
angelꝰ Dañ.ix.ſic dicit.Poſt hebdoma-
das ſexagintaduas.ſ.annorꝝ/que cōple-
te ſunt in xp̄i paſſione[occidet̄ xp̄s ⁊ nec
erit eius pp̄ls.qui cū negaturus eſt]corā
Pilato/ſꝫ ille pp̄ls eſt reprobatus ⁊ xp̄s
elegit ſibi aliū.i.xp̄ianū:qui eum nō nega
uit[⁊ ciuitatē]hierl'm[⁊ ſanctuariū].i.tē-
plum[diſſipabit pp̄ls]romanꝰ[cuꝫ duce
venturo]cōtra hierl'm.i.Tito.[Et finis
eius].ſ.ciuitatis[ac tēpli]vaſtitas/⁊ poſt
finē belli ſtatuta deſolatio.[Confirmabit
aūt pactū].i.euāgelicā legē[multis heb-
domada vna]que eſt vltima inter ſexa-
gintaduas/in qua xp̄s predicauit.[Et in
medio hebdomade deficiet hoſtia ⁊ ſa-
crificiuꝫ:]q̄ xp̄s inſtituit noua ſacrificia
abolitis prioribꝰ[Et in tēplo erit abomi
natio deſolatiōis]ſignū euidētiſſimum.
Poſſunt aūt ꝑ hanc abominationē mul L
ta intelligi/vt patebit[⁊ vſq; ad conſum-
mationē ⁊ finē]mūdi[perſeuerabit deſo-
latio]hierl'm calcate a gentibꝰ donec im
pleant tp̄a nationū/⁊ iudei cōuertantur
ad fidem predictā ergo verba ſaluatoris
multipliciter intelligunt̄/q̄ per abomi-
nationem deſolatiōis ſcdm.s.Tho.multa
poſſunt intelligi.Primo ipſe exercitꝰ ro
manorꝝ qui fuerant idololatre ⁊ iudaice
terre deſolatores.Scdo aliqđ idoluꝫ qđ
iudei abominationeꝫ vocabāt vt aquila
quā legit̄ pilatus inuexiſſe tēplo vel ſta-
tua adriani:quaꝫ poſuit in loco tēpli vbi
ſteterat arca teſti.Cum ergo iſta vel illa
abominatio fuit in loco ſancto precipue
in tēplo ſignum fuit datum a ſaluatore q̄
iudei non deberēt in poſterū vſq; ad finē
mundi preualere in terra ſua.Uñ ⁊ iuxta
Luc.ſaluator dixit.Cuꝫ videritis circun-
dari ab exercitu hierl'm:ſcitote q̄ appro
pinquauit deſolatio eiꝰ.Sed tñ q̄ in di-
cta ꝓphetia.Danielis ſunt multa myſte
ria xp̄i:ideo ſaluator anteq̄ dicat q̄d p̄tē
dat:facit parētheſim dicēs[Qui legit intel M
ligat].ſ.qñ incipiāt ⁊ qñ terminent̄ heb-
domade Danielis/et quō accipienda
ſint que ille ꝓphetauit.Deinde ꝯtinuat

dictum ſuum dicens[Tunc qui in iudea
ſunt fugiāt ad mōtes].i.ad regnū agrip-
pe dominantis in montibus ſcdm ſanctuꝫ
⁊ ꝯfederati romanis:ad quē fideles ad-
moniti per iſtam prophetiā ⁊ declaratio
nem xp̄i ⁊ admonitionem angeli confu-
gerunt ⁊ habuerūt paceꝫ dum iudei pro
A morte xp̄i luerent penas:oppreſſi bello
per vaſpaſianū ac Titum[⁊ qui in tecto
non deſcendat tollere aliquid de domo
ſua:⁊ qui in agro non reuertat̄ tollere tu
nicam ſuam]q̄ ſcꝫ tp̄s erit fugiendi a fa
cie romanorꝫ.Et vt dicit.s.Tho.ſalua-
tor vult dicere hoc malum ita ſubito ven
turum vt nō euitetur.q̄ Titus ſciēs mul
titudinē ad feſtū paſchatis in hierl'm cō
ueniſſe ꝑoccupauit obſidere eos in ciui-
tate.[Ue autem pregnantibus ⁊ nutrien
tibus in illis diebus]qui a fugere nō po-
terunt cum licite nequeāt adhortari nec
contra naturalē pietatem pueros dere-
linquere.Et eadē ratione ſequit̄[Orate
aūt vt nō fiat fuga veſtra hyeme]in qua
eſt difficilis.[vel ſabbato]in quo iudeis
non licebat vltra miliare vnum ꝓficiſci.
Sed nunquid in tanta neceſſitate non li
cuiſſet ſabbato fugere.Dico q̄ ſic[ſꝫ tñ
ſaluator intēdit dicere:qđ fuga erat fu-
tura omnino quaſi dicere.Nolite orare
ne fiat fuga veſtra:quia omnino fiet ſed
B ne fiat tp̄e incōgrue:q̄ fiet repente.Qui
dam tñ vt Nico.de ly.dicunt q̄ ſaluator
incipit hic loqui de tempore antixp̄i ⁊ de
ſtructionis mundi.Sed.s.Tho.melius
exponit de hierl'm euerſione qđ pꝫ.Pri
mo:q̄ tempore deſtructionis mūdi non
erit fuga.ſꝫ terror.Scdo:q̄ expreſſe btūs
Lucas iſta introducit de hierl'm ſubuer-
ſione dicens.Cū videritis circundari ab
exercitu hierl'm.tunc ſcitote quia appro-
pinquauit deſolatio eius.Tūc qui in Iu-
dea ſunt fugiant in montes ⁊ qui in me-
dio eius diſcedat:⁊ qui in regionibus nō
intrent in eam:q̄ dies vltionis hi ſunt
vt impleant̄ omnia que ſcripta ſunt.Ue
aūt p̄gnātibus ⁊ nutrientibꝰ in illis die-
bus.Erit eñ p̄ſſura magna ſuper terrā:
C ⁊ ira populo huic.Et cadēt in ore gladij:
⁊ captiui ducent̄ in oēs gentes.⁊ hieru-
ſalē calcabit̄ a gentibus donec implean-
tur tp̄a nationū.Hec ille.[Erit eñ tunc
tribulatio magna]⁊ q̄ nō poſſet explica-
ri ſed horror ſit cogitare.Oppreſſa enim
fuit hierl'm tp̄e azymorꝝ:in quo xp̄s occi
debat poſt annos circiter q̄draginta.et
in ea cōcluſa eſt multitudo pp̄li inualida
q̄ poſſet q̄dem alimenta cōſumere:ſꝫ nō D
pugnare aduerſus inimicos.Et tāta fuit
intus ſeditio vt nunq̄ niſi cum romani
erant ad muros ceſſarēt ab homicidijs
q̄ perpetrabant ſeditioſi ⁊ quidam latro
nes dicti ſicarij a ſica gladio quē latēter
ferebant.Tanta fames vt Joſepho teſte
parentes filijs ⁊ filij parentibus non
ſolū de manibꝰ:ſꝫ etiam de faucibꝰ rape
rēt alimenta conſtricto gutture:ne cibus
qui os intrauerat:ventrē intraret:adeo
vt Maria quedam nobiliſſima matro-
na ꝓpriū deuorauerit filium.Tāta peſtis
vt iam in ciuitate,ſepulcra deeſſent:⁊ vr-
bis vallum cadaueribꝰ repleret̄.Ideo ſe-
quit̄[qualis nō fuit ab initio mundi vſq;
modo neq; fiet].ſ.in pp̄lo illo hebraico:
ſcdm.s.Tho.licet maior ſit futura tp̄e anti
xp̄i vt dicit.Uerum tñ ſꝫ tp̄e antixp̄i futu-
ra ſit maior tribulatio ſcdm ſe:tñ nō erit vt
credo maior quo ad tribulatos.quia ma
gnū ſolatiū tūc erit fidelibꝰ q̄ ꝓ deo mo
riant̄:quo ſolatio carebāt iudei qui pro
ſuis ſceleribꝰ plectebant̄.Uellē aūt q̄ iu- E
dei redderēt ſi poſſunt cām tāte vexatio-
nis ⁊ tādiu durātis diſperſionis aliam a
morte ſui redēptoris[Et niſi breuiati fuiſ
ſent dies illi]nō q̄ tūc dies facti ſint bre-
uiores:vt quidā dicunt ⁊ recitat Auguſt.
q̄ vt dr̄ in pſ̄.Ordinatione tua pſeuerāt
dies:ſed vt dicit.s.Tho.ſunt breuiati p̄-
mo in numero:vel ſcdo q̄ breuiata ſunt
mola.[nō fieret ſalua omnis caro]ideſt
nulla caro ſiue nullus homo iudeus eua-
ſiſſet:q̄ romani dominabantur in orbe
vniuerſo:vt dicit.s.Tho.[Sꝫ propter ele
ctos breuiabunt̄ dies illi:]Uel q̄ aliqui
electi iudei iā erāt cōuerſi ⁊ deprecabant̄
pro illo pp̄lo.Uel q̄ multi electi de illo
pp̄lo erāt naſcituri/q̄ nati nō fuiſſent ſi il F
le pp̄ls totalr̄ interijſſet diebus illis non
breuiatis.Premiſſis autem iſtis ſaluator
iā incipit ſcdm.s.Tho.loqui de pertinenti-
bus ad ſcdm eius aduētū.Pro quo ſcien-
dū eſt q̄ duobꝰ tp̄ibꝰ xp̄s dicit appariturꝰ
ros aliquos q̄ ſe dicerēt eſſe xp̄m.ſ.inſtā-

te deſtruct iõe hierl̃m: vt dicet̃ in euãge
lio tertio ab iſto: ⁊ inſtante deſtructione
mundi. Et de hoc ſequit̃ admonitio xp̃i
dicẽtis [Tũc] dicit aũt. s. Tho. ꝙ lꝫ tunc
nõ dicit tp̃s determinatũ ſꝫ ꝯfuſuꝫ. q2 qḋ
G ſequit̃ nõ eſt factũ ſtatim euerſa hierl̃m:
ſꝫ expectat̃ futurũ in fine. Sile hr̃ Mat.
iij. vbi dr̃. Et habitauit in nazareth. Et
ſequit̃. Tunc venit Ioã. ⁊c. ⁊ tñ forte an
ni viginti fuerũt inter illa duo tp̃a. Igit̃
tunc. i. tẽpore finis mũdi qñ apparebũt
pſeudo xp̃i [ſi quis vobis dixerit. Ecce
hic eſt chriſtꝰ aũt illic. nolite credere] ni
ſi cũ videritis venientẽ in nubibus celi
glorioſum ⁊ lucidũ inſtar fulguris: imo
ſupra ſolẽ [Surgent enĩ pſeudo xp̃i] id
eſt falſi xp̃i. [⁊ pſeudo ꝓphete] q̃ erũt eo-
rum fautores [⁊ dabunt] id eſt facient vel
cauſabũt. ſicut luna dat lumẽ ſuũ [ſigna
magna ⁊ ꝓdigia] Nõ autem pñt demo
nes quorũ auxilio vtunt̃ hmõi perſone
ſcieñter facere vera miracula ſine mira-
culũ ſimpliciter: q2 talia excedũt totã vir
tutẽ creatã: ſed quo ad nos: q2 ſicut ſupe
rior ⁊ magis ingenioſus artifex ali quid
H facit: de q̃ mirat̃ inferior. Ita poſſunt ali
qua efficere demones de q̃bus hoĩes mi
rant̃. Que qualiter faciãt patebit in ali-
quã q̃ſtionũ. [ita vt in errorẽ inducant̃ ſi
fieri põt: etiã electi.] Que ſm Origenẽ ꝑ
exaggerationẽ dicũtur ad ſignificãdam
rei magnitudinẽ. Licet enĩ electi ſeduci
poſſint ⁊ mori in ſeductione ſi ſm ſe cõſy
derent̃ tñ hoc eſt impoſſibile: vt ſtãt ſub
ordine diuine electionis [ecce predixi vo
bis] vt iaculo preuiſa caueatis. [Si ergo
Dixerit vobis: ecce in deſerto eſt: nolite
exire ecce in penetralibus]. i. in ſecretis
locis [nolite credere] ⁊ hic recapitulat ⁊
ſpecificat ꝙ priꝰ dixerat: vt cordi firmꝰ
tradat̃. Deinde vero docet modum quo
xp̃s ad iudiciũ ſit venturus: ⁊ reddit cãꝫ
quare predicta nõ credent̃ dicẽs. [Sicut
enĩ fulgur exit ab oriẽte]. i. generatur in
partibus oriẽtis [⁊ apparet vſq3 in occi-
I dẽtẽ. ita erit aduẽtus filij hoĩs] q2. ſ. erit
in pte orĩetali in hierl̃m ſup montẽ oli-
ueti ⁊ vallẽ ioſaphat: ⁊ erit manifeſtus
oĩbus. [Vbicũq3 fuerit corpꝰ: ibi ꝯgrega
bũtur ⁊ aq̃le] q̃ſi di. Nolite dubitare] q̃n
ſciatis meũ aduentũ: q2 ſicut cõgregant̃
aq̃le vbi eſt ꝑda: ita añ me cõgregabunt̃
oẽs gẽtes ⁊ aquile. i. ſancti erũt mecũ in
aere. Dicit aũt. s. Tho. ꝙ i hebreo pro lꝫ
corpus habet̃ anathe. i cadauer. Vñ vo K
luit xp̃s ſignificare paſſionẽ ſuam q2 ve-
niet pretẽdens in corpe ſuo ſigna paſſio
nis. [Statiꝫ aũt poſt tribulationẽ dierũ
illoꝝ]. i. in q̃bus antixp̃s vexabit eccl̃iaꝫ.
Sed ꝯtra q2 de his diebus nõ erat facta
mentio: ſed ſolũ de diebꝰ vexationis hie
ruſalẽ. Dico ꝙ ſicut hierl̃m ſignificat in
ſcripturis eccl̃iaꝫ. ita eiꝰ vexatio ⁊ euer-
ſio ſignificat vexationẽ ⁊ euerſionẽ mun
di. Vñ vtrãq3 euerſionem ꝑcedit aliquis
aduentus xp̃i ⁊ pſeudo xp̃i: ⁊ predicatio
euãgelij generalis: vt dicet̃ in euangelio
tertio ab iſto ⁊ pſecutio bonorũ ⁊ abomi
natio in tẽplo: q2 ſicut ſtetit idolũ i tẽplo
materiali: ita ſedebit ãtixp̃s i ſpũali. i. ec-
cl̃ia oñdẽs ſe tãq3 ſit deꝰ [ſol obſcurabit̃
⁊ luna nõ dabit lumẽ ſuũ] Patẽt ãt iſta ⁊
multa ſeq̃ntia ex dictis dñica ſcd̃a in ad
uentu [⁊ ſtelle cadẽt de celo ⁊ virtutes ce
lorũ cõmouebunt̃. Et tunc apparebit ſi-
gnũ filij hoĩs in celo]. i. crux qḋ ſignuꝫ vt
ſanc. Tho. exponit in ipſa inouatiõe mũ L
di q̃ in celo lucidior ꝙ̃ p̃us appebit erit
ſignũ victorie xp̃i quã habuit ꝑ paſſionẽ
ſup oĩbus ⁊ ſignificabit xp̃m per paſſio-
nẽ acq̃ſiuiſſe iudiciariã p̃tãtem ⁊ cõfun
det iniquos. Erit aũt ſm. s. Tho. hoc ſi-
gnũ ſole clarius. Exiſtimo aũt ꝙ erit ali
qua lux in modũ crucis formata. Si enĩ
eſſet vere lignũ crucis iam corrũpi non
poſſet ceſſante motu celi: ⁊ ſic duraret in
eternũ: qḋ rõnabiliter non vr̃ q2 nullum
corpus mixtũ durabit eternaliter niſi ſit
organũ aĩe rõnalis q̃ immortalis eſt: vt
ſunt corpa humana [⁊ tũc plãgẽt oẽs tri-
bus terre] que xp̃m non ſunt ſecute: ⁊ tñ
iã intelligẽtes ſe grauiter erraſſe. Et vi-
debũt filiũ hoĩs venientẽ i nubibꝰ celi cũ
virtute multa ⁊ maieſtate. Et mittet an-
gelos ſuos cum tuba ⁊ voce magna.] Di M
cit aũt. s. Tho. ſup Mat. ꝙ cũ in reſurre
ctione triplex vtus cõcurrat. ſ. diuina ⁊
humana xp̃i ⁊ ãgelica q̃ ad aliq̃ ꝑambu-
la ꝑmã ſignificat tuba: ⁊ ſcd̃am vox ma-
gna. ⁊ tertiã angeli. In q̃rto aũt di. xliij.
dicit ꝙ iſta tuba ſignificat voceꝫ xp̃i vel
eius appitionẽ. Et verũ eſt. q2 diuina vir-

tus opabit̃ ꝑ xp̃i humanitatẽ ſeu virtutẽ
humanitatis tãq3 ꝑ inſtr̃m. Vñ ⁊ vox xp̃i
põt dici tuba dei ⁊ ecõuerſo. [Et ꝯgrega
bũt] angeli colligẽtes cineres ⁊ ad iudi-
ciũ ꝯuocãtes [a q̃tuor vẽtis] q̃ ſunt ſubſo
lanꝰ. i. ſub ſole vr̃ ab oriẽte natꝰ fauoniꝰ
A a fouẽdo flores: q̃ ab occidẽte flat auſter
⁊ meridies ꝑ q̃s hic itelligunt̃ q̃tuor mũ
di partes [a ſummis celorũ vſq3 ad termi
nos eorũ] qḋ dr̃ ad ſignificandũ ꝙ nõ ſo-
lũ viui ꝯgregabũtur ſed ẽt mortui quorũ
aĩe ſunt in celo et in purgatorio: ⁊ corpo-
ra in viſceribꝰ terre. [Ab arbore aũt fici
diſcite parabolã. Tũc iã ramꝰ eius tener
fuerit ⁊ folia nata: ſcitis q2 ꝓpe eſt eſtas.
Ita ⁊ vos cũ videritis hec oĩa ſcitote q2
ꝓpe eſt ⁊ in ianuis]. ſ. aduẽtus xp̃i. [Amẽ
dico vobis quia nõ preteribit generatio
hec donec oĩa fiant. Celũ ⁊ terra trãſibũt
verba aũt mea non preteribunt] que oĩa
patent ex dictis in dñica predicta.

☞ In feſto vnius martyris ſecundum curiam.

B SI quis venit ad me]. Luc. xiiij.
i. ad ſeruitium meum volens
meus effici diſcipulus. i. xp̃ia-
nus vel religioſus [⁊ nõ odit
pr̃em ſuũ ⁊ mr̃em] q̃ ad lineaꝫ
aſcendentiũ [⁊ vxorẽ] q̃. ſ. non facit aliam
lineã aut gradũ [⁊ filios] quo ad lineã de
ſcẽdẽtiũ [⁊ fratres ⁊ ſorores] quo ad lineã
trãſuerſaliũ [adhuc aũt ⁊ aĩam ſuã]. i. vi-
tã aĩalẽ ſeu ſenſitiuã [nõ põt meꝰ eſſe di-
ſcipulus]. i. verus xp̃ianus ⁊ multominꝰ
verus religioſus. Sed cuꝫ q̃libet teneat̃
ex charitate diligere oẽs ꝑdictos: ⁊ mul-
to magis ſeipm̃: ⁊ ꝓpr̃ vitã ſuã. iſta verba
intelligẽda ſunt qñ ꝑdicta preſtãt nobis
impedimẽta accedẽdi ad xp̃m. Sicut enĩ
talia ĩpedimẽta debẽt nobis diſplicere.
ita ⁊ q̃ ea preſtant debẽt nobis diſplicere
inquantum ea preſtant: lꝫ ſint amãdi ꝙ̃-
C tũ ad naturã ⁊ ratione parẽtele. Eſt autẽ
notandũ vt colligitur hic ex vbis ſalua-
toris ꝙ ad venire ad xp̃m ſiue ꝑfecte eſſe
diſcipulum xp̃i tria requiruntur: quoruꝫ
duo reſpiciũt terminũ a quo ⁊ terminuꝫ
ad quẽ. Primum eſt ſuperare impedimẽ
ta extrinſeca q̃ notant̃ ꝑ patrẽ ⁊ matrem
⁊c. Scd̃ꝫ eſt ſupare intrinſeca. i. proprias
paſſiones q̃ notant̃ ꝑ aĩam. Que duo ꝑ-
tinẽt ad recedere a malo. Tertiũ eſt proſi
ciſci ad bonũ offerẽdo deo corpus ⁊ ani-
mam noſtrã qḋ notat̃ cum dr̃. [Et q̃ non
baiulat crucẽ ſuã]. i. ſibi ꝓportionatam:
nõ aũt meã: q2 eſt aſꝑa nimis ⁊ crudelis
[⁊ venit poſt me non põt meus eſſe diſci
pulus.] Eſt autẽ duplex crux aſſumenda D
ſcꝫ aĩe. i. charitas: ⁊ corporis. i. pnĩa. Dr̃
enĩ crux ſm aliquos a cruciãdo. Cruciat
autẽ pnĩa corpus ꝓpriũ ⁊ partes ſenſiti-
uas ſm illud Gal. v. Qui ſunt xp̃i carneꝫ
ſuã crucifixerũt cũ vi. ⁊ concu. Charitas
aũt cruciat animã ⁊ partes intellectiuas
inquantũ facit dolere de propria culpa ⁊
de aliena miſeria: ⁊ ꝯpati ſuo capiti xp̃o
ſicut dicebat Paulus Gal. ij. Cũ xp̃o con
fixus ſum cruci. Aliq̃ aũt textꝰ habent
crucem ſuã quotidie: ⁊ eſt cõtra illos qui
ſexta feria abſtinẽt. ⁊ reliq̃s diebus deli-
tijs imo crapulis ⁊ luxurijs vacant. Sed
quia dupliciter aliquis eſt diſcipulꝰ xp̃i
ſcꝫ q2 eſt xp̃ianꝰ: ⁊ q2 etiã religioſus: ⁊ ad
primũ ſufficit fides cuꝫ obſeruãtia. x. pre-
ceptoꝝ: nõ aũt ad ſcd̃m. ſed vlterius opꝫ E
ꝙ renuntiet diuitijs ⁊ concupiſcentijs li-
citis ⁊ proprie voluntati iuxta tria vota
religiõis. ideo de hoc ſubdit̃ duplex pa-
rabola. Dicit̃ ergo. [Quis eniꝫ ex vobis
volẽs turrim edificare]. i. aggredi perfe-
ctionem religionis qua ſe aduerſus tela
diaboli tueat̃ [nõ prius ſedens] a paſſio-
nibus q̃etus [cõputat ſumptus q̃ neceſſa
rij ſunt ſi habeat ad perficiẽdum]. i. q̃ ſibi
ſunt neceſſaria ⁊ que oportuna ad ſeruẽ-
ter cõplẽdũ ⁊ ꝑagẽdũ hoc edificiũ. i. ſta-
tum religionis: cuiuſmodi eſt ſeipm̃ cõtẽ
nere: priuando diuitijs voluptatibꝰ ⁊ vo
luntatibꝰ ſuis [ne poſtea ꝙ̃ poſuerit fun-
damẽtũ] ſuſcipiẽdo habitum religionis
vel qualitercũq3 incipiẽdo aplĩcã vitã [⁊
nõ potuerit perficere] q2 deficiunt ei ſum
ptus. i. cõceptꝰ fuit inq̃tũ ꝓpter ſuam
negligẽtiã ⁊ tenuẽ deuotionẽ nõ põt ſuf-
ferre opprobriũ paupertatis aut lubricum F
carnis vel ꝓprie volũtatis motũ cohibe
re: lꝫ abſolute deo iuuãte hoc poſſet. [om
nes q̃ viderint] eum deponentẽ habituꝫ
vel mutante propoſitũ [incipiãt illudere
ei dicẽtes: q2 hic homo cepit edificare et
non potuit cõſummare.] Ecce ꝑmã ſi-
tudinem. Sequit̃ ſcd̃a ad idem. [Aut q̃s

rex].i.hō vincēs cōtinēter vt religioſus p
bonum regimē ſuoꝝ affectuū atq₃ mem⸗
broꝝ.Dī eñ rex a regēdo[cōmiſſurus bel⸗
lū aduerſus aliū regē].i.aduerſus deum
vel ſyndereſim.Sed nunqd religioſi pu⸗
gnāt contra deū vel ſyndereſim? Dico ꝙ
ſic oīno:ſed non inquātū religioſi vel re⸗
B ges:ſed inquātū hoīes fragiles ⁊ ad illi⸗
cita ſenſualiter inclinati.In pugna enī₃
materiali nunq̄ rex pugnat cu₃ rege in⸗
quātū reges ſunt:q₂ vt ſic operant̄ ſm iu⸗
ſticiā ⁊ virtutē ⁊ ꝯſr ſunt oēs concordes
in bono:ſed pugnāt inquātū alter eoꝝ
deſinit eſſe rex p hoc ꝙ ſuā voluntatē bñ
non regit:cū velit iniuſta.Et ſilr religio⸗
ſus hō inquantū a religione p cogitatio
nes illicitas cadit pugnat cū deo ⁊ ſynde
reſi[non ſedēs pu⁹ cogitat ſi poſſit cū de
cē milibus occurrere].i.cu₃ obſeruantia
decē preceptoꝝ[ei q̄ cū.xx.milib⁹ venit
ad ſe].i.deo vel ſyndereſi que exigit ab eo
obſeruātiā.x.ꝓceptoꝝ:⁊ vlteri⁹ ꝯſilioꝝ.
[alioq̄].ſ.vidēs religioſus ꝙ licite nō pōt
abūdare pecunijs ad votū diſtrahēdis
nec obſcenis cogitationib⁹ matrimonij oc
H cupari aut ꝓprio ſenſu opari.[adhuc il⸗
lo longe agēte].i.añq̄ veniat mors:in q̄
maxie de⁹ ⁊ ſyndereſis agūt aduerſus il⸗
lecebras ⁊ oīa illicita[legationē mittēs]
i.bonā deliberationē faciens[rogat ea q̄
pacis ſunt]cōſentiēdo deo ⁊ ſyndereſi in
obſeruātia predicatoꝝ meipm totaliter
cōtemnēdo ⁊ vicēdo deo ac prelato ſuo.
Uñ ſubdit̄ pabolarū cōcluſio.[Sic ergo
oīs ex vobis]q̄ iam eſtis xp̄iani.Loque⸗
bat̄ eñ xp̄s turbis q̄ eū ſequebant̄ ⁊ ꝯſr
credebāt in eū.[q̄ nō renūtiat oībus que
poſſidet].i.iuri diuitiarū ⁊ matrimonij ⁊
ꝓprie volūtatis[nō pōt me⁹ eſſe diſcipu
lus]eo mō quo aplī ⁊ religioſi.licet poſ⸗
ſit eſſe xp̄ianus ⁊ conſequenter ſaluari.

In cōmuni plurimoꝝ mar⸗ tyrum ſecundum curiam.

I Sedēte Jeſu ſup mōtē oliueti.]
Matt.xxiiij.Ad intellectū hu
ius euangelij notāda ſunt ali⸗
qua dicta in ꝓncipio euāgelij
tertij añ iſtud.ſ.q̄₃ xp̄s circa tē
pus ſue paſſiōis dixerit tēplū ſalomonis
euertēdū ⁊ īde ꝯſcēdit mōtē oliueti:q̄ ē e
diuerſo mōtis i q̄ erat tēplū:inter q̄s mō⸗
tes eſt vallis ioſaphat ⁊ torrēs cedrō.Dr̄
ergo.[Sedēte Jeſu ſup mōtē oliueti]ſup
quo i die iudicij ſtabit.⁊ ex q̄ tēplū ⁊ ciui
tas hierl'm pulcherrime videbat̄[acceſ⸗
ſarūt ad eū diſcipuli ſecreto].i.ſeorſum a
turbis ⁊ a toto collegio diſcipl'oꝝ.q₂ vt R
p₃ Mar.xiij.iſti interrogatores fuerūt pe
tr⁹:iacob⁹:ioānes:et andreas[Dicētes.
Dic nobis qñ hec erūt?].ſ.deſtructio tē⸗
pli ac ciuitatis[⁊ qđ ſignū aduētus tui ⁊
cōſummatiōis ſeculi]q̄ ambo erūt ſimul
ſumēdo ꝯſummationē ſeculi ꝓ ꝯſumma
tiōe ſtat⁹ quē mō h₃ ſeculū:q.ſ.ē gñatio
nis ⁊ corruptionis.In vno eñ inſtāti vel
ꝓpe in q̄ xp̄s appebit ſup montē oliueti
firmabit̄ celū ceſſādo a motu:⁊ ꝯſr nihil
āplius gñabit̄ vl' corrūpet̄ q₂ remouebit̄
hox cā.i.mot⁹ celi.Sicut aūt dicit.ſ.Th.
totū qđ xp̄s rñdit diſcip'lis i hoc euāge⸗
lio ⁊ i tertio añ iſtđ q̄dā.i.Aug.referūt ad
ſpūalē aduētū xp̄i:q̄ venit i nubib⁹.i.ꝑdi⸗
catorib⁹ ad hoīem mētes ꝯſolādas:q̄dā
Ꝟo totū referūt ad xp̄i aduētū vltimū i iu
dicio.q̄dā Ꝟo totū ad euerſionē hierl'm.
Chry.Ꝟo dicit:ꝙ dñs prio rñdet de euer⸗ A
ſione hierl'm.⁊ ſcđo de aduentu ſuo ſecū
do.Et dicit ſibi videri ꝙ expoſitio Chry.
ſit preferenda:vñ ad deſtructionē ꝑtinet
totum qđ eſt in hoc euāgelio:⁊ aliq̄d qđ
eſt in tertio ante iſtud.vt ibi dictum eſt.
¶Sed tñ nota ꝙ deſtructio hieruſalem
fuit figura deſtructiōis mūdi.⁊ q̄ de vno
hoꝝ dicunt̄ ſunt aliquo modo vera de
alio:vt ibidē dictū eſt.[Et rñdens Jeſus
dixit eis]volēs dare ſigna euerſionis tē⸗
pli ⁊ hieroſolymoꝝ.[Uidete ne q̄s vos
ſeducat.multi eñ veniēt in noīe meo]nō
q̄dē quaſi diſcipuli mei vt appl'i.ſ₃ quaſi
ego ipſe[dicentes:ego ſum xp̄s.]Talis
fuit ſimō magus qui teſte.ſ.Tho.dixit ſe
verbum dei deum magū:roſa dei.vt pa⸗
tet Act.viij.de eo dicebant:hic eſt virtus
dei que vocat̄ magna.Talis etia₃ fuit ſi⸗
mon eſeus:teſte Joſepho ꝑdicās ſe xp̄m
eſſe ⁊ Jude liberatorem.Tales fuerunt
multi ſm glo.tpe euerſionis hieruſalem M
dicentes tempus libertatis appropinq̄ſ
ſe vt theodas ⁊ iudas galileus.de quib⁹
habet̄ Act.v.[⁊ multos ſeducēt]ſicut ibi
p₃ de theoda peunte cū ſuis.i.q̄ngētis.
[Audituri autē eſtis ꝑlia]añq̄ fiant con

tra iſtam ciuitatē[⁊ opiniones prelioꝝ]
quia quidā opinabant̄ rebellandu₃ eſſe
romanis:quidā non.Uñ ⁊ monſtra que
deus oñdebat vt comet.ī:q̄ p annū perſe
A uerauit:⁊ acies armatoꝝ p aera diſcur⸗
rētes:⁊ hmōi q̄dā in bonū:⁊ q̄dā in ma⸗
lum interpretari conabantur[Uidete ne
turbemini]quaſi finis ſit mundi.[Op₃ ei
hec fieri:ſed nondū eſt finis].ſ.ſeculi:⁊ ſi
hieruſalē.Erat aūt vt dicit.s.Tho.tunc
tribulatio tanta vt multi crederent mun
du₃ deſiturū.Et hoc nimirū.[Conſurget
eñ gens in gētē].ſ.fortis in fortē.i.roma
noꝝ gēs in gētē iudeoꝝ:[⁊ regnū ad⸗
uerſus regnū:⁊ erunt peſtilentie ⁊ fames
⁊ terremot⁹ p loca.]Oia eñ hec ante hie
ruſalē deſtructionē euenerāt:ſed multo
peiora in ip̄a deſtructione.Uñ ſubditur
[Hec aūt omnia initia ſunt doloꝝ]qua
ſi dicat maiora expectāda fore in poſte⸗
rum.[Tunc tradēt vos in tribulationē]
quia vt dicit.s.Thom.dicebāt mala eue
nire propter ſecta₃ chriſtianoꝝ:⁊ hoc
B tā gentiles q̄ hebrei[⁊ occidēt vos:⁊ eri
tis odio omnib⁹ gētibus]vt mors oſten
dit martyꝝ infinitoꝝ[propter nomen
meū.]O ꝯſolationē maximā tribulari ꝓ
pter xp̄m ad quē ſperam⁹ per tribulatio
nes venire letiores.]Et tunc ſcandaliza⸗
buntur multi].i.impingent ⁊ cadent a fi⸗
de ⁊ dilectione xp̄i timore perdendi diui
tias ⁊ vitam.Scandolon autē grece lati
ne impactio dicit̄.[⁊ inuicem tradent]q₂
vnus xp̄ianus fidē negās interdum aliū
latētē detegebat:vt Ꝟo ſimile eſt.Uel in⸗
uicem tradēt hoīes etiā affines:ſicut p₃
de cognato Pauli p̄mi eremite[⁊ odio
habebūt inuicē]vel ratione diuerſitatis
fidei vel cupiditatis diuitiaꝝ vl' huiuſmo
di.[Et multi pſeudo].i.falſi[ꝓphete].i.ꝓ
dicatores[ſurgēt ⁊ ſeducēt multos]ſicut
p₃ de pſeudo aplī:cū quib⁹ paul⁹ ⁊ alij
C aplī frequēter dimicabāt:⁊ de quib⁹ pau
lus ſcribit Gal.iij.O inſenſati galathe.
q̄s vos faſcinauit ⁊c.[Et qm̄ abundabit
iniq̄tas]pſecutoꝝ[refrigeſcet charitas
multoꝝ]chriſtianoꝝ[Qui aūt ꝑſeuera⸗
uerit vſq₃ in finē:hic ſalu⁹ erit.]Poſſūt autē
omnia hec exponi etiam de chriſti aduē
tu ad iudicium:vt dictum eſt.

Aliud.

Ve vobis qui edificatis mo
numenta ꝓphetaꝝ]Lu.xi.
Ad intellectum aūt huius
euāgelij ſciēdū eſt vt p₃ ex
textu Luc.ꝙ dñs hec Ꝟba D
dixit in domo cuiuſdā pha
riſei qui ad prādiū inuitauerat illum:ſed
dixit ea reſpondēs cuidā legiſperito ſeu
ſcribe.Unde Mat.dicit iſta dicta eē ſcri⸗
bis ⁊ phariſeis:q₂ vtriq₃ aderāt.Et quia
multi erant ⁊ iudei erāt:iō eccleſia dicit
iſta dicta eſſe turbis iudeoꝝ.maxime q₂
fortaſſ. aderāt etiā aliqui de plebe:ſ igit̄
dicit̄.[Ue vobis.]per qđ ſm Hier.im⸗
portat̄ eterna dānatio[qui edificatis mo
numenta ꝓphetarū.Patres autē veſtri
occiderūt illos]S₃ nunquid eſt malum
edificare ſepulcra aut eē filiū homicide?
Certe nō neq₃ hoc reprehendit ſaluator.
Quidā aūt/vt dicit.s.Tho.dicūt chriſtū
hic reprehēdere intentionē:q₂ iō edifica E
bāt ꝓphetarum:ſepulcra vt in memoria
eſſet iniquitas patrū ſuoꝝ.S₃ vt ait:hec
expoſitio lr̄e nō eſt cōſentanea.Chry.aūt
dicit ꝙ rep̄hendit intentionē glie vane
ꝓpter quā monumēta ſtruebāt.Uel pōt
dici ꝙ xp̄s eis cōminat̄ non quia fabrica
bant illa ſepulcra:ſ₃ q₂ ex vna parte ma⸗
gnificabāt ꝓphetas fabricādo ⁊ ex alia
cogitabāt occidere dñm ꝓphetarū.Uñ
xp̄s facit mētionē de iſta fabrica nō quia
eſſet mala.ſed q₂ peccabāt in ſimili:ſicut
ſi dicamus.Ue his qui faciunt elecmoſy
nas religioſis ⁊ excoriāt pauperes[Pro
fecto teſtificamini]ipſo ope ⁊ dicto vr̄o.
dicebāt eñ patres ſuos fuiſſe propheta⸗
rū occiſores[ꝙ cōſentiatis operibus pa
trū vr̄oꝝ:qm̄ q̄dē ipſi eos occiderūt.Uos
aūt edificatis eoꝝ ſepulcra[S₃ ꝯ.vr̄ po⸗
tius ꝙ ꝓteſtarent̄ oppoſitū:quia honora
bant quos pr̄es occiderāt.Rñdent aliq̄
ꝙ hec ꝓteſtatio nō erat p hanc fabricā
ſ₃ p conſpirationē in morte xp̄i.Sed cō⸗
tra hoc videt̄ eſſe textus q̄ dixit:qm̄ q̄dē
⁊c.vbi reddit̄ cā dicti.Chry.autē dicit ꝙ
teſtificabant̄ ſe eſſe filios homicidarum. F
Uñ ⁊ ſaluator iuxta Mat.ſic dicit.Itaq₃
teſtimonio eſtis vobiſmetipſis:quia filij
eſtis eorum qui prophetas occiderunt.
Et quia filij communiter tales ſunt qua⸗
les ⁊ patres:ideo cōſequēter ex quo per

opus ⁊ dictꝰ ſuum directe teſtificabãtur ſe eſſe ſucceſſores ⁊ filios homicidarum: indirecte etiam teſtificabantur ſe eis aſſimilari. Propterea [quia eſtis ſimiles patribus veſtris ſapientia dei dixit]. i. ego
G ipſe qui ſum ſapientia. i. perſona cui ſapiẽtia appropriatur in diuinis dixi. [Mittã ad illos ꝓphetas ⁊ apl'os] poſtq̃ miſero de celis ſpm̃ ſanctũ [⁊ ex eis occident ⁊ perſequent̃ vt inquirat̃]. i. exigat̃ [ſanguis]. i. pena ⁊ vindicta ꝓ ſanguine. [oĩz ꝓphetarũ: qui effuſus eſt a conſtitutiõe mũdi a generatione iſta a ſanguine abel iuſti vſq; ad ſanguinem zacharie filij barachie: q̃ periſt inter altare ⁊ edem]. i. in atrio interiori tẽpli: ita q̃ iſta edes eſt domus in qua erãt arca: menſa: ⁊ cherubin ⁊c. [Ita dico vobis requiretur ab hac generatione. Ue vobis legiſperitis q̃ tuliſtis clauẽ ſcientie]. i. clauem que eſt ſcientia que ad ſecretã veritatem introducit ad inſtar clauis quam ipſi tulerunt. i. acceperunt vel tulerunt. i. abſtulerũt: quia apoſtolis abſtulerant quãtum in ſe erat notitiã legis euangelice. [Ipſi nõ introi
H ſtis] ad veritatem fidei [⁊ eos qui intrabant prohibuiſtis. Cum hec ad illos diceret: ceperũt phariſei ⁊ legiſperiti grauiter inſiſtere ⁊ os eius opprimere de multis inſidiantes ei querentes capere aliquid ex ore eius: vt accuſarent eum.] Cetera que pertinent ad intellectum huius euangelij. vide in die beati ſtephani.

¶ In cõmuni cõfeſſorum ſm̃ curiam.

Vigilate vigilate et orate.] Mar. xiij. [Neſcitis enim quando tempus ſit] ſcʒ iudicij: de quo ſaluator loquebat̃ vel mortis quando. ſ. ſit iudicium particulare de ſingulis animabus. Et hic ſupple ego enim dominus veſter ſum ſicut homo qui peregre profectus eſt [qui reliquit domum ſuam: et dedit ſeruis ſuis] poteſtatem cuiuſq; operis [. i. cuilibet mãdauit quid faceret] ⁊ ianitori [per quem ſignificatur
I ratio in homine] precepit vt vigilet. Uigilate ergo neſcitis enim quando dominus domus veniet ſero an media nocte an gallicãtu an mane [quod planum eſt ſi de aduentu in morte loquamur: ſi vero loquamur de aduentu ad iudicium: licet ille credatur futurus in crepuſculo diei tamen non eſt certũ. [Ne cum venerit repente inueniat vos dormiẽtes. Quod autẽ vobis dico oĩbus] futuri tẽporis xp̃ianis 1
[dico vigilate] quod verbum multi frequenter audientes ⁊ raro exequentes: repentina morte damnantur.

¶ Sunt ⁊ quedã alia euangelia: que ſm̃ curiam ad diuerſa propoſita recitantur ⁊c. ſ. Unum de communi cõfeſſorum: ⁊ vnũ vel duo quarundã miſſarum extrauagãtium: ſed nullã penitus habent difficultatem. Et ſic ꝑ gratiã xp̃i imponã terminum Auree Roſe: in qua ſi dicere voluiſſem quecũq; dici poſſent imo que occurrerunt animo: neceſſario effeciſſem non modo vnum verum: ⁊ plura volumina vaſte magnitudinis. Deus enim qui loquebatur in chriſto cum ſit infinite ſapiẽtie plus veritatis in doctrina eius cõcluſit ⁊ implicuit: ꝙ tempore vllo humano ingenio poſſit explicari. Igitur deo optimo: maximo: omniſcienti: omnipotenti: omni bonitate pollenti: qui ſapientie et veritatis eſt poſſeſſor atq; largitor ſit honor ⁊ gloria per infinita ſecula ab omni creatura. Amen.

¶ Opus perutile

intitulatũ Roſa Aurea. Id eſt preclariſſima expoſitio ſuper euangelijs totius anni de Tempore ⁊ de Sanctis: tam ſm̃ ordinem predicatorum q̃ ſm̃ curiam: continens flores ⁊ roſas omnium expoſitionum ſanctorum doctorũ antiquorũ cum quibuſdam ſubtiliſſimis queſtionibus ſatis curioſis Preclariſſimi ⁊ excellentiſſimi ſacre theologie doctoris Magiſtri Silueſtri de Prierio pedemontani ſacri ordinis predicatorum de obſeruantia: Una cum tabula alphabetica materiarum ſingularium nouiter addita finem optatum accepit in inclyta vrbe Lugd. A
Impenſiſq; honeſti viri. Jacobi. de Giũcta Florentini. Anno dñi. M.cccccxlv. die vero. xxv. Menſis. Junij.

✠ Laus Deo.

¶ Incipit Tabula

queſtionũ ſup euãgelijs de tpe totius anni: ⁊ quarundã aliarũ queſtionũ que ſuper eiſdẽ euangelijs queri poſſent: cum quotationibus. Et tabula caſuum.

¶ Dñica prima in Aduẽtu dñi.

Querit̃ vtrũ ſi aſina hũane nature pcti demerito a diabolo nõ fuiſſet alligata dei filius ꝑ incarnationẽ veniſſet eã inſidere vel non. fo. cclxxv.
¶ Queri etiã põt vtrum fuerit cõueniẽs xp̃m incarnari. iij. q. j. ar. iij. iij. di. j. q. ij. arti. iij. fo. cclxxvj.
¶ Et vtrũ cõuenientius fuerit incarnari filiũ q̃ patrẽ vel ſpiritũ ſctm̃. iij. q. iij. arti. viij. iij. di. j. q. ij. ar. ij. ⁊ iij. fo. eodẽ.

Dominica ſecunda.

¶ Querit̃ vtrũ deꝰ poſſit aſtra. i. ſolẽ: lunã: ⁊ ſtellas ꝑuare ſuo lumine. f. cclxxvj.
¶ Queri etiã põt vtrũ ſcd̃m aduentũ xp̃i debeant precedere aliqua ſigna. iiij. diſt. xlviij. j. ar. iiij. fo. cclxxvij.
¶ Et vtrum chriſtus iudicabit in forma glorioſa. ibidem. ar. ij. fo. eodem.

¶ Dominica tertia.

¶ Querit̃ vtrũ opa. i. miracula xp̃i oñderẽt eũ ſic euidẽter eſſe filiũ dei vt diſcipuli Joannis hoc credere tenerentur. fo. eo.
¶ Queri etiã poteſt vtrũ Joãnes fuerit martyr. ij. ij. q. cxxiiij. fo. eodem.
¶ Et vtrũ adulatio ſit peccatũ mortale. ij. ij. q. cxv. ar. ij. fo. eodẽ.

Feria. iiij. poſt tertiam Dominicam aduentus.

¶ Querit̃ vtrũ angelꝰ poſſit ſua natura li virtute exhibere ſe viſibilẽ hoi. fo. eodẽ.
¶ Queri etiã poteſt vtrũ deus poſſit facere omne verbum: id eſt oẽ intelligibile a nobis ſiue nõ implicãs cõtradictione j. q. xxv. ar. iij. ⁊. iiij. j. di. xlij. q. ij. ar. j. iij. di. j. q. ij. arti. iij. iiij. diſt. xlvj. q. j. arti. ij. queſtiuncula. ij. põt. q. j. ar. iij. qđl. iij. q. j. qđl. iiij. q. iij. quodl. xij. q. v. ar. ij. fo. cclxxviij.

Feria. vj. poſt tertiam Dominicam aduentus.

¶ Queritur vtrum credere deo reuelãti q̃cq; neceſſario ſit meritoriũ. f. cclxxviij.
¶ Queri etiã põt vtrũ Joãnes exultauerit motus ab alio: vel per accelerationẽ vſus rationis. iij. q. xxvij. ar. vj. fo. cclxxix.

Sabbato ante quartam Dominicam in aduentu.

¶ Queritur vtrũ is ſup quẽ ſit verbũ dei ꝑ aliquã inſpirationẽ poſſit eſſe certꝰ q̃ a deo ſit talis reuelatio. fo. eodẽ.
¶ Queri ẽt põt vtrũ baptiſmꝰ Joãnis ſic eſſe baptiſmꝰ pnie q̃ gratiã ꝯferret. iij. q. xxxviij. ar. iij. iiij. diſt. ij. q. ij. ar. ij. fo. eodẽ.

Dñica. iiij. in aduentu.

¶ Queritur vtrũ xp̃s debuerit talẽ habere cõuerſationẽ extra deſertũ: ⁊ ſine aſpero victu ⁊ veſtitu: vt Joãnes videret̃ ſanctior ⁊ chriſtus eſſe. fo. eodem.
¶ Queri etiã põt vtrũ conueniens fuerit Joannem baptizare. iij. q. xxxviij. articu. j. fo. cclxxx.
¶ Et vtrũ xp̃s fuerit ſm̃ legẽ cõuerſatus iij. q. xl. ar. iiij. iiij. di. j. q. ij. ar. ij. queſtiuncula. ij. folio eodem.

¶ In vigilia natiuitatis dñi.

¶ Querit̃ vtrũ btã v̄go ſic inuẽta ſit hñs in vtero de ſpirituſctõ q̃ filiꝰ eiꝰ debeat dici de ſpũſancto conceptus. fo. eo.
¶ Queri etiã põt vtrũ ſpũſanctꝰ poſſit dici pater xp̃i. iij. q. xxxij. ar. iij. fo eodem.

In nocte natiuitatis.

¶ Querit̃ vtrũ beata v̄go ſm̃ temporalem natiuitatem chriſti poſſit dici mater

dei ꝛ mater chriſti. fo.cclxxx.
¶ Queri etiam poteſt vtrum chriſtus debuerit naſci in bethleem: ꝛ vtrũ ſine dolore matris.iij.q.xxv.ar.vi.ꝛ.vij. fo.eodẽ.

In aurora.

¶ Queri vtrum collatio de qua dicitur ꝙ virgo erat cõferens in corde ſuo eſſet dubitatiua. fo.eodem.
¶ Queritur etiam poteſt vtrum natiuitas xp̃i debuerit manifeſtari paſtoribus ab angelis: vel ab ipſo xp̃o.iij.q.xxxvi. arti.iij.ꝛ.v. fo.cclxxxi.
¶ Et vtrum primo debuerit manifeſtari paſtoribus.ibidem.arti.vi. fo.eodem.

In miſſa maior.

¶ Queritur quomodo hec ꝓpoſitio ſit vera de qua non eſt dubium ꝙ ſit vera ſcꝫ Uerbum caro factum eſt. fo.eo.
¶ Queri etiã poteſt vtrũ hec ſit vera: caro vel homo factum eſt deus.iij.q.xvi.arti.vij.iij.di.vij.q.ij. fo.eodem.
¶ Et vtrum iſte homo demõſtrato xp̃o vel verbo incarnato incepit eſſe ibidem. ar.xiiij.diſt.xij.q.i. fo.eodem.

Dominica infra octa. Natiuitatis.

¶ Queritur vtrũ btã virgo ſic fuerit gladio mortis aut verbi chriſti perforata vt poſſit martyr appellari. fo.eodẽ.
¶ Queri etiã poteſt vtrum maiores vel minores iudeorum contradixerint huic ſigno.i.chriſto ex ignorãtia aut certe ſciẽter chriſtum cognoſcendo.iij.q.xlvij.articulo.v. fo.eodem.
¶ Et vtrũ bonitas precipue caſtitas vidualis diſponat ad ſpiritum prophetie poſſidendum.ij.ij.q.clxxij.arti.iiij.fo.eo.

In circuncisione domini.

¶ Queri poteſt vtrum chriſtus debuerit circuncidi ꝛ vtrum conuenienter fuerit ei nomen impoſitum.iij.q.xxxvij.arti.i.ꝛ ij.iiij.di.i.q.ij.ar.ij.q̃ſtiuncula.iij. fo.eo.
¶ Et vtrum nos modo poſſumus licite

circuncidi.iiij.diſt.ij.q.ij.arti.v.queſtiuncula.iij. fo.cclxxxi.

In vigilia. Epiphanie.

¶ Queritur vtrũ xp̃s poſſit dici nazarenus. fo.eodem.
¶ Queri etiã põt vtrũ conueniẽs fuerit Joſeph ammoneri a deo per angelũ: vel a deo ĩmediate.i.q.xxij.ar.iij. fo.cclxxxij.

In die epiphanie.

¶ Queritur vtrũ fuerit ↄueniẽs magos de xp̃i natiuitate doceri per ſtellam. fo.eod.
¶ Queri etiã põt vtrum illa ſtella fuerit vna de celeſtibus: ꝛ vtrum magi conuenienter ad xp̃m adorandũ venerint.iij.q.xxxvi.ar.vij.ꝛ viij. fo.eodem.

Dñica infra octa. Epiphanie.

¶ Queritur vtrũ xp̃s audiẽdo ſiue interrogãdo doctores vel alios aliqd ab homie didicerit vel ab angelo. fo.eo.
¶ Queri etiã põt vtrũ gratia chriſti fuerit infinita.iij.q.vij.ar.xi.iij.diſtin.xiij.q.i.ar.ij.queſtiuncula.ij.verita.q.xxix. articu.iii. fo.cclxxxiii.
¶ Et vtrũ quodlibet actu ſuo chriſtus ꝑficeretur ꝑ grãm.i.effectũ gratie ſe meritũ.iij.di.xviij.q.i..ar.v. fo.eodem.

In octa. Epiphanie.

¶ Queritur vtrũ Joãnes vidẽs xp̃m ꝛ ei teſtimoniũ ꝑhibẽs ipm ↄuenietius appellauerit agnũ ꝙ̃ aliud aial ſolitũ imolari cuiuſmodi eſt bos: vitul9: capra: turtur: columba. fo.eodem.
¶ Queri et põt vtrũ xp̃s debuerit baptizari baptiſmo Joãnis ꝛ vtrũ debuerint tũc celi aperiri.iii.q.xxxix.ar.i.ii.ꝛ.v.iiii.di.ii.ar.iii.queſtiuncula.i. fo.eodem.

Dominica prima poſt octa. Epiphanie.

¶ Queritur vtrũ iſte ſponſus fuerit Joãnes euangeliſta. fo.eod.
¶ Queri etiam poteſt: vtrum chriſt9 de

buerit facere miracula: ꝛ vtrum ea facere ceperit in nuptijs.iij.q.xliij.articulo.i.et.iij. fo.cclxxxiij.

Dñica.ij.poſt octa. Epiphanie.

¶ Queritur vtrũ chriſtus leproſum ſanauerit diuina virtute immediate aut mediãte aliqua virtute creata. fol.cclxxxiiij.
¶ Queri etiã põt an xp̃s potuerit ſꝫm aliquã ſciẽtiam ſuã aliqua ignorare: ꝛ cõſequẽter mirari.iij.q.x.ar.ij.q.ix.ar.i.q.xij.ar.i.q.xv.ar.viij. fo.eod.
¶ Et vtrũ in inferno erit fletus.iiij.diſt.i.q.ij.ar.iij.q̃ſtiuncula.iij.q.vij.quodl.q.v.arti.iij. fo.eodem.

Dñica.iij.poſt octa. Epiphanie.

¶ Queritur vtrum vniuerſalis eccleſia deſignata ꝑ nauiculam ſꝫm glo.quãꝙ ſit ſic procellis conquaſſanda: vt patiatur naufragium. fo.eodem.
¶ Queri etiaꝫ põt vtrũ xp̃s conueniẽter permittat in ventis tentationũ ipſo dormiente.i.ſic ſe habẽte acſi ignoraret ſuos tentari.ij.ij.q.clxvi.ar.i. fo.cclxxxv.
¶ Et vtrum aliquis timor poſſit eſſe naturalis.i.ij.q.xli.ar.iij. fo.eo.

Dñica.iiij.poſt octa. Epiphanie.

¶ Queritur vtrũ inimicus hõ.i.diabolus poſſit in agro dei.i.in anima humana ſuꝑſeminare zizania hereſum. fo.eo.
¶ Queri etiã põt vtrũ heretici ſint extirpãdi ꝑ mortem.ij.ij.q.x.ꝛ.q.xi.ar.iij.quodl.vij.q.vij.ar.i. fo.eodem.
¶ Et vtrũ diabolus poſſit in volũtate ſeminare zizania odij: ꝛ vitiorũ mouẽdo illam effectiue.i.q.iij.art.cxi.ꝛ.i.ij.q.ix.ar.vi.iij.cõtra.ca.lxxxviij. fo.eodem.

Dñica in ſeptuageſima.

¶ Queritur vtrum denarius diurnus.i.deus vel beata viſio oĩbus laborantibus in vinea domini ſit eiuſdem põderis ac valoris. fo.eo.
¶ Queri etiam põt vtrũ valor iſti9 denarij futur9 maior poſt iudiciũ.iiij.di.xlix.

q.i.ar.iiij.queſtiuncula.i. fo.cclxxxvi.
¶ Et vtrũ laborantes in vinea recipiant diuerſum valorem illius denarij ſꝫm diuerſitatẽ laboris exercitij: vel ſꝫm diuerſitatem charitatis vel affectus: quo laborant.ibidem queſtiuncula.vlti. fo.eo.

Dñica in Sexageſima.

¶ Queritur vtruꝫ xp̃s q̃ dicẽdo parabolis ꝛ ſimilitudinib9 vtebatur debuerit ſignificare diuina ꝑ corpa vilia: puta ꝑ ſemẽ ꝛ ſeminatorẽ ꝛ terras ad ſpinas vel ꝑ nobilia: puta per ſolẽ: lunam: aſtra ꝛ ſuperiores ſubſtantias. fo.eo.
¶ Queri etiam poteſt vtruꝫ chriſtus debuerit diuina verborum obſcuritate velare. Boe.iij.q.ij.ar.iiij. fo.eodem.
¶ Et vtrum conueniens fuerit chriſtum tantum frequentare parabolas.i.q.i.ar.ix.ꝛ primo in prologo. fo.eodem.

Dñica in Quinquageſima.

¶ Queritur vtruꝫ chriſtus fuerit occiſus a iudeis ꝛ gentilibus: vel potius ipſe ſeipſum occiderit ſponte ponendo animam ſuam. fo.eod.
¶ Queri etiam poteſt vtrum conueniẽs ꝛ neceſſarium fuerit chriſtum pati ꝓ ſalute generis humani.iij.q.xlvi.ar.i.iij.di.x.ar.i.q.iii.ar.iiij.q.i. fo.eo.
¶ Et vtrum cõuenienter elegerit hieroſolymam paſſioni: tertia queſtione.xlvi.arti.x. fo.eodem.

Feria.iiij.in capite ieiunij.

¶ Poteſt queri vtrum ieiunare ſit de iure nature.ii.ii.q.cxlvii.ar.iii.iiii.di.xv.q.iii.articulo.i.queſtiuncula.iij.art.iiii.ꝛ.i. folio eodem.
¶ Et vtrum quis per ieiuniuꝫ mereatur cõdigne vitam eternam.i.ii.q.cxiiii.ar.iii.ꝛ.ii.di.xxvii. fo.eo.
¶ Feria.v.queritur ſicut dominica.ii.poſt octa.epiphanie. fo.eodem.

Feria.vi.

¶ Poteſt queri vtruꝫ ſit deo grati9 ami

cum ꝙ inimicū diligere.ij.ij.q.xxvij.arti.vij.iij.diſt.xxx.ar.iij. fo.cclxxxvj.
¶ Et vtrum oratio debeat eſſe vocalis ij.ij.q.lxxxiij.art.xij.iiij.di.xv.q.iiij.art.ij.queſtione.j. fo.eodem.

Sabbato.

¶ Poteſt queri vtrum corpus xp̄i ambulando ſuper aquas habuerit dotem agilitatis.iij.q.xlv.ar.ij. fo.eodem.
¶ Et vtrū ventus ꝯrius tribulationū ⁊ tētationum ſit appetēdus.ij.diſt.xxj.q.j.ar.iij.iij.q.xlj.ar.ij.ſcd̄m. fo.eodem.

Dn̄ica.j.in quadrageſima.

¶ Querit vtrū ꝙlibet xp̄ianus teneatur eſſe cōtētus ꝙ ieiuniū quadrageſimale ſit inſtitutum a deo vel ab eccleſia: ⁊ alacrius ſuſcipere tempus quadrageſimale ꝙ tēpus nuptiarū regis. fo.cclxxxvij.
¶ Queri etiā pōt vtrum fuerit cōueniēs chriſtū tentari.iij.q.xlj.ar.j. fo.eo.
¶ Et vtrū diabolus tētās ſuperatus ab hoīe decetero preſumat illū tentare.j.q.cxiiij.ar.v.ij.di.vj.q.j.ar.v. fo.eod.

Feria.ij.

¶ Queri poteſt vtrum cum ſolo originali decedentes comparebunt in iudicio.iiij.di.xlvij.ar.iiij. fo.eo.
¶ Et vtrum filio magis conueniat iudicare ꝙ patri.iij.q.lix.ar.j. fo.eod.

Feria.iij.

¶ Queri pōt vtrū xp̄s fuerit ꝓpheta.iij.q.vij.ar.viij.q.xxxij.ar.ij. fo.eod.
¶ Et vtrum deus ſpecialiter inhabitet ſpirituale templum.i. animam iuſti.j.q.xliij.ar.iij. fo.eodem.

Feria.iiij.

¶ Queri poteſt vtrum quecunꝗ predicit deus ſemper eueniant.j.q.xix.ar.vj.j.di.xlvj.⁊.xlvij. fo.eodem.
¶ Utrum peccata dimiſſa redeāt per recidiuum.iiij.diſt.xxij.q.j.art.j.iij.q.lxxxviij.ar.j. fo.eodem.

Feria.v.

¶ Queri pōt vtrū diſcipuli xp̄i ꝑ gratiā eius liberentur a ſeruitute peccati.j.ij.q.clx.ar.vij. fo.eo.
¶ Et vtrū pctm̄ mortale ſp ꝑtinet hoīem diuina filiatiōe.iij.q.lxxxiij.art.iij.fo.eo.

Feria.vj.

¶ Queri pōt vtrū angelꝰ poſſit moueri j.q.liij.ar.j.j.diſt.xxxvij.q.iiij.ar.j.fod.eo.
¶ Et vtrum motus angeli in aſſumpto corpore ſit vita.j.q.liij.art.iij.ij.diſt.viij.ar.iij. fo.eodem.

Sabbato.

¶ Queri pōt vtrum corpus glorioſū videri poſſit ab oculo non glorioſo.iiij.diſtin.xliiij.q.vj. fo.eodem.
¶ Et vtrū lux tranſfigurationis chriſti eſſet a corpore vel ab anima.iij.q.xlv.arti.ij. fo.eodem.

Dn̄ica.ij.in quadrageſima.

¶ Querit vtrū diabolꝰ occdēs hoīem eū equaliter ſemꝑ affligat. vel magis vno tēpore ꝙ alio. fo.eodem.
¶ Queri etiā pōt vtrū hoīem peccantē mortaliter demō inhabitet ꝑ effectū maliciē ſm̄ eſſentiā.iiij.contra.c.xviij.⁊.iij.quodlibet.q.ar.iij. fo.cclxxxviij.
¶ Et vtrum demones vexent filiam chananee.i.animam genitam ab eccleſia in purgatorio.iiij.di.xxj.q.j.arti.j.queſtiuncula.v. fo.eodem.

Feria.ij.

¶ Queri poteſt vtrum principium rerū ſit vnū vel plura.j.q.lxv.art.j.ij.di.j.q.j.di.ij.q.j.art.j.potentia.q.iij.art.vj.fo.eo.
¶ Et vtrū iudei tenerentur credere chriſto: viſibilia miracula non facienti: quodlib.ij.q.vj. fo.eodem.

Feria.iij.

¶ Queri pōt vtrū magr̄ i Theo. tractās queſtiones curioſas peccet mortaliter. habetur quodli.ij.q.xvj. fo.cclxxviij.
¶ Et vtrum magiſter in Theo. docens in mortali peccet mortaliter.s.Tho.qōli.iij.ar.ix. fo.eodem.

Feria.iiij.

¶ Queri poteſt quid ſit ſedere ad dexteram dei.iij.q.lviij arti, v.iij.diſt.c.xxij.q.iij. fo.eodem.
¶ Et vtrum xp̄s a gentibꝰ debuerit pati.iij.q.xviij.ar.iiij. fo.eodem.
¶ Feria.v. ſicut dn̄ica.j. poſt feſtum trinita. fo.eodem.

Feria.vj.

¶ Queri pōt vtrum angeli ſepiant homines per cuſtodiam.j.q.cxiij.art.j.ij.di.xj.q.j.art.j. fo.eodem.
¶ Et vtrum maliquos deus dicit male perituros ſemper male pereant. ij.ij.qō.clxxj.arti.vj. fo.eodem.

Sabbato.

¶ Queri pōt vtrum deus oculo mīe videat peccatorem ſtatim poſt cōtritionē anteꝙ cōfiteatur.iiij.di.xviij.arti.x.diſt.xxij.q.ij.ar.j.q.iij. fo.eodem.
¶ Et vtrum peccator ſemper reſurgat a grā equali vel maiori.iij.q.lxxxviij.ar.iij.iij.di xxxj.j.q.ar.iiij. fo.eodem.

Dominica.iij.

¶ Queritur vtrum ſit vera cōſequentia vel conditionalis ſeu argumentum quo vtitur xp̄s di. Si i digito dei eijcio demonia profecto venit in vos regnum dei/id eſt regnum meſſie vel chriſti in lege promiſſi. fo.eodem.
¶ Queri etiā pōt vtrum in demonibus ſit principatus ⁊ ordo.j. q. xcix. ar.j.ij.q.cix.ar.j.ij.di.vj.ar.iiij.iiij. di.xlvij.q.j.art.q.iiij. fo.eodem.
¶ Et vtrum beelzebub aut alius demō ſuperior ligare ⁊ ſoluere ac expellere poſſit inferiorem.j.vbi.ſ. fo.eodem.

Feria.ij.

¶ Queri pōt vtrū apertio celi ſit cā tere naſcētium.j.q.lxxxj.ar.ij.q.ciiij.ar.j.⁊ ij.⁊ pot.q.v.ar.ix. fo.ccclxxxviij.
¶ Et vtrū ſolū deus poſſit hoīem liberare a lepra pcti.j.ij.q.cix.arti.vij.veri.qō.xxviij.ar.ij. fo.eodem.

Feria.iij.

¶ Queri poteſt vtrum iudex teneatur iudicare ſecundum probata et allegata ij.ij.q.lxvij.ar.ij. fo.eodem.
¶ Et vtrum deus ſemꝑ remittat omne peccatum.iij.q.lxvj.ar.vij. fo.eodem.

Feria.iiij.

¶ Queri poteſt vtrum filius teneatur in omnibus obedire parentibus.ij.ij.qō.ciij.art.v. fo.eodem.
¶ Et vtrū conſuetudo poſſit irritare mādatum dei.j.ij.q.xcvij.ar.iij. fo.eodem.

Feria.v.

¶ Querietiam poteſt vtrum demones cognouerunt chriſtum eſſe deum.iij.qō.xxix.art.j. fo.eodem.
¶ Et vtrum xp̄s cōuenienter miracula fecerit circa hominum ſanitates.iij.qō.xliij.ar.iij. fo.eodem.

Feria.vj.

¶ Queri pōt vtrū aqua dei.i.felicitas extinguat ſitim naturalis deſiderij.iij.cōtra.c.lxiij.j.q.xxvij.ar.iiij. fo.eodem.
¶ Et vtrum meſſias aduenerit. Uide dominica.x.poſt feſtum tri. fo.eodem.

Sabbato.

¶ Queri poteſt vtrum chriſto viuente iudei tenerentur ſeruare legalia adulteram lapidando.j.ij. q.cix.articu.iij. et iiij. fo.eodem.
¶ Et vtrū exiſtens in pctō poſſit alium corripere.ij.ij.q.xxxiij.ar.v.iiij.di.xix.q.ij.ar.ij.queſtiuncula.ij. fo.eodem.

Dominica.iiij.

¶ Queri pōt vtrū fuerit conueniens magis panes de q̄bus agit in euāgelio fuiſſe ordeaceos an triticeos. fo.cclxxxix.
¶ Queri etiā pōt vtrū repugnet pfectioni religionis habere in cōi pecunias vt poſſint emi panes vel neceſſaria pro religioſis de collegio vel alijs indigentib9 ſicut habebāt apl'i vt ex multis colligit. ij.q.xxj.arti.j.iij.diſt.xvij.ar.iij.queſtiuncula.j. fo.eodem.

Feria.ij.

¶ Queritur de ſimonia ad libitum.ij.ij.q.c.ꝛ.iiij.di.xxv. fo.eodem.

Feria.iij.

¶ Queri pōt vtrum chriſtus aliquid ab homie didicerit. Uide dominica in oct. epiphanie.j. fo.eodem.
¶ Et quid ſit ratio ꝛ figura omnium feſtoꝝ veteris teſtamēti.j.q.ij.cij.art.iiij.x.folio eodem.

Feria.iiij.

¶ Queri pōt vtrū hō poſſit operari opa bona in nocte.i.poſt mortem.iij.qō.viij.ar.i.iij.diſt.xv.ar.ij. fo.eodem.
¶ Et vtrum adorare deū corde vel corpore ſit res valde deo grata.iij.di.ix.articu.iij. fo.eodem.

Feria.v.

¶ Queri poteſt vtrum deus poſſit rem corruptam eandem numero reparare. iiij.diſt.xliiij.ar.j. fo.eodem.
¶ Et vtrum idē numero reſurrexit iſte adoleſcens:ꝛ nos reſurgamus. ibidem. folio eodem.

Feria.vj.

¶ Queri pōt vtrū paſſionū turbatio fuerit in xp̄o.iij.diſt.xv.ꝛ.xlvj.ar.vj. fo.eod.
¶ Et vtrū ois xp̄i oratio ſit exaudita.iij.di.xvij.iij.q.xxj.arti.iiij. fo.eodem.

Sabbato.

¶ Queri poteſt vtrū pater mittat filium in quātū eſt equalis patri.i.de9.j.q.xliij.ar.j.j.di.xv. fo.eodem.
¶ Et vtrū homo naturaliter ſcire poſſit vnde ſit xp̄s.i.generationem eius.j.qō.xxxij.arti. fo.eodem.

Dn̄ica de paſſione.

¶ Queritur vtrum xp̄s melius dixerit anteq̄ꝫ Abraam fieret ego ſum: q̄ꝫ ſi dixiſſet ſui vel fueram. fo.eodem.
¶ Queri etiam poteſt vtrum chriſt9 potuerit peccare.iij.q.xv.arti.j.in di.xij.q.ij.art.j.ꝛ.ij. fo.eodem.
¶ Et vtrum aliquis poſſit ſcire ſe audire verba dei ſiue eſſe a deo ꝑ gratiā.j.ij.q.cxij.ar.vl.veri.q.x.ar.x. fo.eodem.

Feria.ij.

¶ Queri pōt vtrū hō naturalr ire poſſit vbi eſt chriſtus.i.ad viſionem deitatis.j.q.xij.articu.iiij.q.lxxxiiij.art.j.j.ij.q.v.arti.q.v.lxij.art.j.ij.ꝛ.iij.iiij.di.xlix.q.ij.articu.vj. fo.eodem.
¶ Et vtrum omnis faciens quod in ſe eſt acq̄rat grām.ij.di.xxviij.ar.iiij.fo.eo.

Feria.iij.

¶ Queri pōt vtrum exemplo xp̄i liceat xp̄ianis declinare perſecutiones.ij.ij.q.clxxxv.arti.v. fo.eodem.
¶ Et vtrum peccet qui timore ductus ſuam fidem non profitetur.ij.ij.q.iij.articu.ij. fo.eodem.

Feria.iiij.

¶ Queri poteſt vtrum miracula chriſti oſtenderent eum eſſe deū: dominica.iij. in aduentu. fo.eodem.
¶ Et vtrum vna diuina perſona ſit in alia.j.q.xlij.articu.v. fo.eodem.

Feria.v.

¶ Queri pōt vtrū amor ſit cā remiſſionis pctōꝝ.j.ij.q.cix.ar.vij. fo.cclxxxix.
¶ Et vtrum xp̄s potuerit peccata dimittere inquantum homo ſine ſacramētis. iij.x.q.j.ar.j.iiij.di.v.q.j.ar.j. fo.eodem.

Feria.vj.

¶ Queri poteſt: vtrum fuerit expediens filium dei mori.iij.di.xx.q.j.arti.iij.iij.q.xlvj.arti.ij. fo.ccxc.
¶ Et vtrū mali poſſint eſſe ꝓphete.ij.ij.q.clxxij.ar.iiij. fo.eodem.

Sabbato.

¶ Queri poteſt vtrū chriſtus habeat poteſtatē ſuper omnes homines.iij.q.viij.arti.j.ij.iij.diſtin.xiij.q.ij.arti.j.verita.q.xxix.arti.iiij. fo.eodem.
¶ Et vtrum vera felicitas ſit ſolū in cognitione diuina.j.q.xij.ar.iiij.q.xxvj.art.ij.ꝛ.iij.j.ij.q.iij.art.iiij.ꝛ.viij.j.q.j.arti.j.ij.diſtin.iiij.ad primam.iiij.diſtin.xlix.q.j.ar.ij.queſtiun.j.arti.v.queſtiun.j.quodl.vij.arti.j. fo.eodem.

Dominica in ramis palmarum.

¶ Queritur vtrum conuenienter chriſtus in hieruſalem cum tanta gloria intrauerit moriturus. fo.eodem.
¶ Queri etiam poteſt ſicut queſitum fuit dominica.j.in aduentu. fo.eodem.

In die ſancto paſche.

¶ Queritur vtrū ille ſanguis quem xp̄s in reſurrectione reaſſumpſit et in paſſione fuderat fuerit a deitate ſeparatus: ꝛ poſito q̄ non: queritur. fo.eodem.
¶ Utrum repugnet fidei aliquid de vero ꝛ naturali ſanguine chriſti reperiri in terra de facto ꝛ poſito quod nō queritur, folio.ccxcv.
¶ Utruꝫ illud in et repugnet doctrine.s. Tho.ꝛ poſito q̄ non: querit. fo.ccxcvij.
¶ Utrum ſuſtineri poſſit quod in terra ſit de ſanguine ꝛ aqua lateris xp̄i in ꝑ poſito q̄ ſic: queritur. fo.ccxcviij.
¶ Qua adoratiōe talis ſanguis ſit adorandus vtrū.ſ.latria aut non. fo.ccxcix.

Feria ſecunda.

¶ Queritur vtrum chriſtus reſurrectionem ſuam manifeſtauerit ſufficientibus argumentis. fo.ccxcix.
¶ Queri etiam poteſt vtrum chriſtus diſcipulis in effigie aliena debuerit apparere.iij.q.lxv.ar.iiij. fo.ccc.
¶ Et vtruꝫ debuerit euaneſcere ab oculis eorum: vel cum eis continue conuerſari ibidem.ar.iij. fo.eodem.

Feria tertia.

¶ Queritur vtruꝫ diſcipuli ſicut poſt reſurrectionē: ita ꝛ in puncto reſurrectionis debuerint chriſtum videre reſurgentem. fo.eodem.
¶ Queri etiam poteſt vtrum reſurrectio xp̄i debuerit oibus aut certe ſolū apoſtolis manifeſtari.iij.q.lv.ar.j. fo.eodem.
¶ Et vtrum omnia naturali deſyderio appetant pacem: quam quidam ex petitu deliberato odiunt.ij.ij.q.xxix.ar.ij.iiij.diſt.xlix.j.ar.ij.queſtiun.iiij. fo.eodem.

Dominica in octa. paſche.

¶ Queritur vtrum Thomas xp̄i cicatrices tetigerit aut tantū viderit. fo.eodem.
¶ Queri etiam poteſt vtrum duo corpora poſſint diuina virtute ſimul eſſe ꝛ in eodē loco.iiij.di.xliiij.q.ij.ar.ij.queſtiun.ij.ꝛ.iij.ꝛ capreo.q.iij.cōcluſi.iij. ſanctus. Tho.quodli.j.q.x.quodli.iij.articulo.ij. folio eodem.
¶ Et vtrum ratio faciens rem videri minuat vel totaliter auferat meritum fidei ij.ij.q.ij.art.x.iij.di.xxiiij.q.j.arti.iij.queſtiun.iij. fo.eodem.

Dominica prima poſt octa. paſche.

¶ Queritur vtrum ſit licitū paſtori perſecutionum tpe grege derelicto aufugere. ſm illud ſaluatoris. Si vos perſecuti fuerint in vnam ciuitatem ꝛc. fo.eodem.
¶ Queri etiā pōt vtrū paſtor noſter xp̄s aiam.i.vitā ſuā dederit pretiū ꝓ omnibus.i.fidelibus ſuis.iij.q.xlviij.ar.ij. fo.ccci.
¶ Et vtrū xp̄s oues ſuas ſic certitudial'r

cognoſcat: vt ſciat quot ſaluabuntur: et que: ita ꝙ ſaluari nequeant nec plures: nec pauciores nec alie ab illis quas ſcit. ꝑ.q.xxij.arti.vj.diſtin.xl.arti.iij.veri.q.vj. articu.iiij. fo.ccci.

Dominica.ij.poſt octa.paſche.

¶ Queritur vtrum apoſtoli dolentes de morte domini in hoc ipſo diuine voluntati conformarentur. fo.eodem.
¶ Queri etiam poteſt vtrum quilibet in morte parentum ꝛ amicorū flendo ꝛ plorando diuine voluntati cōformetur.i.ij. q.xix.ar.x.ꝑ.diſt.xlt.arti.iij. fo.eodem.
¶ Et vtrum gaudiū beatificū ſemel habitum de xp̄o viſo poſſit a beato vel auferri vel perdi.ꝑ.q.v.ij.ar.iiij. fo.eodem.

Dominica.iij.poſt octa.paſche.

¶ Queritur vtrū expediret ap̄lis corporalem xp̄i preſentiam perdere. fo.eodē.
¶ Queri etiam pōt vtrum plenitudo ſpiritusſancti dari debuerit in veteri lege viſibiliter.ꝑ.diſt.xvj.ar.ij. fo.eodem.
¶ Et vtrum ſpiritusſanctus accipiat de eo ꝙ eſt filij quaſi ab eo procedens. ꝑ.q. xxxvj.arti.ij.ꝑ.diſtin.xj.arti.ꝑ. fo.eodem.

Dominica.iiij.poſt octa.paſche.

¶ Queritur vtrum xp̄s in patria annunciat nobis de patre palam. fo.cccij.
¶ Queri etiam poteſt vtrum omnis petēs in nomine chriſti exaudiatur.ij.ij.q. lxxxiij.arti.vij.ij.ꝛ art.xvj.ꝛ.iiij.diſt.xv.q. iiij.arti.vij.queſtiun.iij. fo.eodem.
¶ Et vtrum gaudium ſpirituale qđ veritatis contemplationem ſequitur poſſit vnꝗ terminari citra claraꝫ viſionē entis infiniti.ꝑ.ij.q.iiij.ar.iij. fo.eodem.

In die Aſcenſionis.

¶ Queritur vtrum congruū fuerit chriſtum aſcendere. Et poſito quod ſic: queritur. fo.eodem.
¶ Utrum aſcenderit ſuper omnes celos viſibiles tantum: aut viſibiles: intelligibiles tantum aut viſibiles: intelligibiles: ꝛ credibiles. Et poſito qđ ſuper oēs etiam credibiles queritur. fo.eodem.
¶ Utrū ſic aſcenderit ſupra vltimū olim vt ſic infra vltimi.i.empyrei ſuperficiem connexam: vel extra ſm veritatē. Et poſito ꝙ ſit infra vere: queritur. fo.eodem.
¶ Utrum.s.Tho.ſic ſenſerit. fo.eodem.
¶ Queri poteſt etiā vtrum aſcenſio conuenerit chriſto ſm naturam diuinaꝫ vel humanam.iij.q.lvij.arti.ij. fo.ccciij.
¶ Et vtrum aſcēderit ſuper omnē creaturam ſpiritualem. Ibidem.arti.iij.diſt. xxij.q.iij.arti.iij.q.ꝑ. fo.eodem.

Dominica in octaua Aſcenſionis.

¶ Queritur vtrum ſpiritusſanctus ſufficienter perhibuerit teſtimonium chriſto. fo.eodem.
¶ Poteſt etiam queri vtrum aliqua diuina perſona etiam nunc mittatur inuiſibiliter.i.q.xliij.articu.vj.ꝑ.diſtin.xv.q.v. articu.i. fo.ccciiij.
¶ Et vtrum conſciētia erronea obliget vel excuſet.i.ij.q.xix.artic.v.xiij. quodli. articu.xvij. fo.eodem.

In die ſancto Pentecoſtes ꝛ duobus ſequentibus.

¶ Queritur vtrū ſpiritusſanctus debuerit viſibiliter mitti. fo.ccciiij.
¶ Poteſt etiam queri vtrum miſſio viſibilis fieri debuerit ad patres veteris teſtamenti. fo.eodem.
¶ Et vtrū ſpēs quib9 ſit viſibilis miſſio fiant miniſterio angelorum. fo.eodem.
¶ Et vtrum miſſio inuiſibilis filij ꝛ ſpiritusſancti diſtinguantur. fo.eodem.
¶ Et vtrū miſſio inuiſibilis plenior fuerit poſt incarnationē ꝙ ante. fo.eodem.
¶ Et vtrum fiat ſm omne augmētū grē. De his oibus.i.q.xliij.ꝛ.ꝑ.di.xv.fo.eodē.

In feſto ſancte Trinitatis.

¶ Queritur vtrum ſpiritusſanctus vel deus ſit nunc liber libertate ꝯtradictionis ad predeſtinandum me ꝛ non predeſtinandum ita ꝙ poſſit me etiā nunc predeſtinare ꝛ non predeſtinare. fo.eodem.

Dn̄ica.ꝑ.poſt feſtum ſancte Trini.

¶ Queritur vtrum dānati gaudeant de penis inimicoruꝫ ſuorum ſicut iſte videt doluiſſe de pena parentum. fo.cccvj.
¶ Poteſt etiam queri vtrū damnati vellent.oēs alios etiam ſuos parentes eſſe damnatos quodli.viij.arti.vij.iiij.diſt.l. q.ij.arti.i.queſtiun.iiij. fo.eodem.
¶ Et vtrum anima ſeparata poſſit igne corporeo cruciari.iiij.diſt.xliiij.q.iij.art. iij.queſtiun.iij.q.x.queſtiun.ij.cōtra.iiij. ca.lxxxix.veri.q.xxvj.artic.i.quodli.ij.q. vij.articu.ꝑ.quodli.iij.q.x.articu.i.de anima queſtio.xxj. fo.eodem.

Dominica ſecunda.

¶ Queritur an hominis pctōres maxime infideles ſint ad bona cōpellendi: ex eo ꝙ hic dicitur. Compelle intrare.fo.eo.
¶ Poteſt etiam queri vtrū iſta que ſunt parata in cena patrisfamilias. i. in beatitudine ſint bona corporalia.ꝑ.ij.q.iiij. articu.vij. fo.eodem.
¶ Et vtrum voluntati poſſit inferri violentia.i.ij.q.vj.arti.iiij.iiij.diſt.xxix.art.i. verita.queſtio.xxij.arti.v.ꝛ.viij.q.xxiiij. arti.iiij. fo.eodem.

Dominica tertia.

¶ Queritur vtrū angeli plus gaudeant ſuper vno pec. peni. agente ꝙ ſup. xcix. iuſtis. fo.eodem.
¶ Poteſt etiā queri vtrum xp̄s gauiſus ſit qn̄ ouem perditā ſup humeros impoſuit portās crucē.iij.xlvj.ar.viij.fo.eodē.
¶ Et vtrum ſuper inuentione ouis perdite ſit congaudendum ꝛ congratulandum oui vel paſtori.i.vtrum magis gaudeat de bono eius ipſa ouis vel paſtor. iiij.diſt.xlix.q.iiij.ar.v.q.iiij. fo.eodem.

Dominica quarta.

¶ Queritur vtrū eē primo miſericordē ſit eſſe ſumme ꝛ maxie virtuoſum. fo.eo.
¶ Poteſt etiam queri vtrum in deo ſit miſericordia.i.q.xx.arti.iij.iiij.diſt.xlvj. q.ij.arti.i.q ꝑ. fo.eodem.
¶ Et vtrum premium quod nobis redetur ſit commenſuratum merito.i.ij.q. ciiij.arti.iij. fo.eodem.

Dominica quinta.

¶ Queritur quid melius ꝛ deo gratius ſit: vel impendere curā particulariter ſaluti huius vel illius aut laxādo retia predicatiōis docere ſacrā ſcripturā: ſeu per ſtudiuꝫ ſe diſponere ad docendū. Et poſito ꝙ melius ſit docere queritur quid ſit melius docere verbo vel ſcripto. fo.eo.
¶ Poteſt etiam queri vtrum docere ſit actus vite actiue vel contemplatiue.ij.ij. q.clxxxi.ar.iij.veritate.q.ij.art.iiij.fo.eo.
¶ Et vtrū doctor vel predicator habeat a deo premiū ſpāle in patria.i. aureolaꝫ: qn̄ per inanem gloriam predicat: non laxans retia in capturam ſed ſuſpēdens in ventum.iiij.diſt.xlviij.q.v.arti.iij.q.iij.v. quodli.q.xij.arti.i. fo.eodem.

Dominica ſexta.

¶ Queritur vtrum reconciliatio fratris ſemper ſit facienda ante oblationem ſacrificij. fo.eodem.
¶ Poteſt etiam queri. An iraſci fratri ſemper ſit peccatum.ij.ij.q.clviij.art.ij.ꝛ iij.Mal.q.xij.ar.ij.ꝛ.iij. fo.cccviij.
¶ Et vtrum conuenienter gradus ire a dn̄o aſſignentur: ibidem.ar.vij.fo.eodē.

Dominica ſeptima.

¶ Queritur quot modis poterat dn̄s turbam panibus ſatiare in deſerto.fo.eodē.
¶ Queri etiam poteſt ſicut queſitum eſt dominica.iiij.in quadra. fo.eodem.

Dominica octaua.

¶ Queritur vtrum arbor bona.i.voluntas bona poſſit facere malū fructum. i. malam actionem. fo.eodem.
¶ Queri etiam pōt vtrum fruct9 malus arboris melle habeat rationeꝫ peccati ꝛ conſequenter ſit ei ex cauſa exciſionis et combuſtionis.ꝑ.ij.q.xxj.ar.ꝑ. fo.cccix.
¶ Et vtruꝫ vnus ꝛ idē fructus poſſit eſſe

vtriuſq; arboris.i.bonus ⁊ malus.j.ij.q.xx.articu.vj. fo.cccix.

Dominica nona.

¶ Queritur vtrum liceat hunc villicum imitari faciendo eleemoſynam de illicite acquiſitis. fo.eodem.
¶ Pōt etiā q̄ri vtrū clericus bn̄s a dn̄o.i.xp̄o villicationē peccet mortalr.nō dā do pauperibus ſuperflua iuxta intentionem dn̄i ſui.vj.quodli.ar.xij. fo.eodem.
¶ Et vtrū ſeq̄nes opa pietatis poſſit dānari. Uel certe neceſſarie recipiaſ in eterna tabernacula.iiij.di.xv.q.ij.ar.ij.fo.eo.

Dominica decima.

¶ Queriſ vtrum cognoſci poſſit ex ſcripturis tēpus viſitationis hieruſalem qđ illa non cognouit. fo.eodem.

Dominica vndecima.

¶ Queriſ vtrū in iuſtificatiōe impij requiraſ magna dei ꝓpitiatio: quaſi ipſa iuſtificatio ſit maximum quid. fo.cccxij.
¶ Poteſt etiam queri vtrum in iuſtificatione impij requiratur motus fidei deū inuocantis aut proficiētis.j.ij.q.cxiij.ar.iiij.iiij.di.xvij.ar.j.q.iij.queſtiuncu.iij.veritа.q.xxviij.arti.iiij. fo.cccxiij.
¶ Et vtrum requiratur motus liberi arbitrij contra peccatum.j.ij.q.cxiij.ar.v.iiij.diſt.xvij.q.j.arti.iij.queſt.iiij.contra ga.clviij.veri.q.xxv.ar.v. fo.eodem.

Dominica duodecima.

¶ Queritur vtrum illi homines publicādo miraculū cōtra prohibitionem chriſti peccauerint. fo.eodem.
¶ Poteſt etiam queri vtrum xp̄s conuenienter fecerit miracula in corpoꝝ ſanationibus.iij.q.xliij.per totū. fo.eodem.
¶ Et vtrum xp̄o conueniat ingemiſcere ⁊ deprecari.iij.q.xxj.per totū. fo.eodem.

Dominica decimatertia.

¶ Queritur vtrū in hac vita poſſumus habere amicitiam cum deo immediate ita q̄ ipſe ⁊ non aliqua creatura ſit obiectum noſtri amoris. fo.eodem.
¶ Poteſt etiam queri vtrū dilectio qua deum diligimus habeat modum.ij.ij.q.xxvij.ar.vj.iij.di.xxvij.q.ij.ar.iij. fo.eo.
¶ Et vtrum in dilectiōe dei poſſit haberi reſpectus ad aliquam mercedem: ibidem.diſt.xxix.ar.iiij. fo.eodem.

Dominica decimaquarta.

¶ Queritur vtrum ingratitudo ad deū ſanantem nos corporaliter aut ſpiritualiter vel ad alios benefactores ſit peccatum mortale. fo.eodem.
¶ Pōt etiā queri vtrū xp̄s leproſis ingratis debuerit ſubtrahere ꝯceſſum bn̄ficiū ſanitatis.ij.ij.q.cvj.ar.iiij.f.cccxiiij.
¶ Et vtrū operatio miraculoſa ſit attribuenda fidei pōt.q.vj.ar.iiij. fo.ccciiij.

Dominica decimaquinta.

¶ Queritur vtrū vnus homo poſſit duobus dominis ſeruire. fo.eodem.
¶ Poteſt etiam queri vtrum quis poſſit deum odio habere.j.q.lx.ar.v.quintum.ij.ij.q.xiij.ar.iiij.q.xxxiiij.ar.j.iiij.di.l.q.ij.ar.j.queſtiuncu.v. fo.eodem.
¶ Et vtrum diuina prouidētia ⁊ voluntas excludat cauſas medias: ⁊ nō debeamus querere cibum expectantes diuinā prouiſionem.j.q.xxij.ar.iij.q.ciij.arti.vj.iij.contra.c.lxxvj.⁊.lxxvij. fo.eodem.

Dominica decimaſexta.

¶ Queriſ vtrū ſuſcitatio huius adoleſcētis euidēter oſtenderit xp̄m eſſe deū. fo.eo.
¶ Poteſt etiam queri vtrum ſuſcitare mortuum ſit maximum miraculum dei. Uide ſupra dn̄ica.xj.poſt tri. fo.eodem.
¶ Et vtrū deus ſicut reſuſcitat mortuos ita poſſit facere rē ꝯuerſam in nihil itex eādē numero.iij.di.lx.iiij.q.j.ar.j.queſt.j.⁊.ij.iiij.ꝯ.c.lxxx.quodli.x.q.vj. fo.eodē.

Dominica decimaſeptima.

¶ Queriſ vtrū appetere plationē ⁊ primos accubit⁹ i eccl'ia ſit pctm̄.f.cccxiiij.
¶ Pōt ēt queri vtrū ambitio ſemper ſit peccatum.ij.ij.q.cxxxj.ar.j. fo.cccxv.
¶ Et vtrū inanis glīa ſemp ſit pctm̄.ij.ij.q.cxxxij.ar.iij.Ma.q.ix.ar.ij.fo.eodem.

Dominica.xviij.

¶ Queriſ vtrū xp̄s ſe deū ꝓbauerit ſufficienter per illam autoritatem Dixit dn̄s dn̄o meo ſede ⁊c. fo.eodem.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrum de charitate fuerint dāda duo p̄cepta.ij.ij.q.xliiij.art.iij.ꝯ.c.cxvj.⁊ ca.xvij. fo.eodem.
¶ Et vtrū hō ex charitate debeat plus diligere proximum q̄ ſeipm̄.ij.ij.qō.xxvj.ar.iiij.⁊.v.iij.di.xxix.ar.v. fo.cccxvj.

Dominica.xix.

¶ Queriſ vtrum ſit ita facile dicere remittuntur tibi pctā tua: ſicut dicere: ſurge: et ambula. fo.eodem.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū xp̄s in q̄tū homo habuerit ptātē remittēdi pctā.iij.qō.xliiij.ar.j.⁊.ij.iiij.di.v.q.j.ar.j. fo.eodem.
¶ Et vtrū ab ipſo fuerit miniſtris eccleſie collata virtus remittendi peccata.iij.q.lxiiij.ar.iiij.iiij.diſtin.v.q.j.ar.ij.⁊ arti.iij.q.j.⁊.ij. fo.eodem.

Dominica.xx.

¶ Queriſ vtrū charitas ſit veſtis.i.virtus digniſſima vt conſequenter ſit nuptialis. fo.eodem.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū poſt mortē exiſtes in inferno habeant manus ligatas ac pedes vt nō poſſint facere nec velle bonū.j.q.lxiij.ar.ij.ij.di.vij.q.j.ar.ij.iiij.di.xliij.q.j.ar.iij.q̄ſtiun.iij.di.l.q.ij.ar.j.q.j.ver.q.xxiiij.ar.x.⁊.xj. fo.eodem.
¶ Et vtrū ibi ſint tenebre.iiij.diſt.l.arti.ij.q.iiij. fo.eodem.

Dominica.xxj.

¶ Queriſ vtrū iſte regul⁹ iuſte ⁊ merito ſit reprehenſus a chriſto. fo.eodem.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū mō hoīes teneanſ credere q̄ miracula xp̄i nō vidēt.ij.ij.q.ij.ar.vij.⁊.j.contra.c.vj. fo.cccxvj.
¶ Et vtrū leuiter credant fideles miracula non videntes contra.j.vbi.ſ.fo.eo.

Dominica.xxij.

¶ Queriſ vtrū ſeruus cōſecutus a dn̄o miſericordiā peccauerit repetendo debitum a cōſeruo. fo.cccxvij.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū p̄ īgratitudinē redeāt iam dimiſſa peccata.iij.q.lxxxviij.arti.j.iiij.di.xxij.q.j.ar.j.⁊.ij. fo.eodem.
¶ Et vtrū aliquis habeat vnde ſatiſfaciat deo pro debito quod peccando cōtraxit.iiij.diſtin.xv.q.j.arti.ij.iij.q.j.ar.ij.ſecundum.eo.

Dominica.xxiij.

¶ Queritur vtrum ſerui regis celeſtis.i.xp̄iani teneanſ ceſari.i.principi terreno tributa preſtare. fo.eodem
¶ Pōt q̄ri etiā vtrū vita bona poſſit ac debeat dici veritas.j.q.xvj.ar.iiij.tertiū iiij.di.xlv.q.j.ar.j.q.iij. fo.eodem
¶ Et vtrū oēs teneantur deo ſacrificiū offerre.ij.ij.q.lxxxvj.ar.iiij. fo.eodem.

Dominica.xxiiij.

¶ Queriſ vtrū in ſuſcitatiōe ſp̄ualis ꝑuelle.i.anime expulſio turbe.i.culpe ſeu multitudinis ſecularium curarū precedat tactum manus chriſti:id eſt gratie infuſionem. fo.eodem.
¶ Pōt ēt q̄ri vtrū ſine tactu man⁹ xp̄i.i.ſine infuſiōe gratie dei reſurgere poſſit per pctm̄ ſp̄ualiter mortua puella.j.ij.q.cxiij.ar.ij. fo.cccxviij.
¶ Et vtrum alienis precibus mortuus in peccato diuinam gratiam conſequatur.ibidem.q.cxiiij.ar.vj. fo.eodem.

Dominica.xxv.

¶ Queriſ ſicut in dominica.iiij.in quadrageſima. fo.eodem.

¶ Finit tabula q̄ōnum directe pertinentiū ad intellectum euangeliorum de tempore totius anni.

¶ Incipit Tabula queſtionum impertinentium ſiue caſuum.

¶ Caſus Primus.

Utrum bona opera: ⁊ precipue oratio peccatoris exiſtentis in fide ⁊ extra charitatem aliquid valeant ad vitam eternam.i. fo.cccxviij.
¶ Quid ſi grauius: aut negligenter audire verbum dei aut negligenter permittere corpus chriſti cadere in terrã.ij. fo.eod.
¶ Utrum habens ad reſtituendum incerta liberetur ſi pauperibus petentibus eleemoſynam largiatur ſine licentia epiſcopi.iij. fo.cccxix.
¶ Utrum mortaliter peccent mulieres que in ſuis capitibus pro crinibus imponunt alienos capillos.iiij. fo.eodem.
¶ Utrũ recidiuãs teneat confiteri peccata que alias eſt confeſſus.v. fo.cccxx.
¶ Utrum exiſtens in mortali poſſit explere ſatiſfactionem ſibi iniunctam pro peccatis de quibus fuerat ante contritus.v. fo.eodem.
¶ Utrũ quilibet chriſtianus teneat ieiunare totã quadrageſimã.vij. fo.ccxxi.
¶ Utrum accedens ad ſacramentum cõfeſſionis ſine dolore peccet mortaliter.viij. fo.cccxxij.
¶ Utrum religioſus tenetur ad officium attente dicendum.ix. fo.eodem.
¶ Utrum per indulgentiaꝫ remitti poſſit pena iniũcta vel iniungenda pro peccatis.x. fo.cccxxiij.
¶ Utrum liceat adorare imagines.xi.folio.eodem.
¶ Utrũ aliquid aliud ab imagine dei ſit adorandum latria.xij. fo.cccxxiiij.
¶ Utrum ornatus mulierum ſm moreꝫ patrie ſit meritum aut peccatum veniale aut mortale.xiij. fo.eodem.
¶ Utrũ poſſint remitti venialia ſtãte cõplacentia ad illa.xiiij. fo.cccxxv.
¶ Utrum liceat alicui rem ſuam vẽdere

quantum poteſt.xv. fo.cccxxv.
¶ Utrũ liceat carius vendere propter dilationem temporis.xvi. fo.eodẽ.
¶ Utrum venditor teneatur dicere defectum rei vendite.xvij. fo.cccxxvi.
¶ Utrum emens raptum vel furatum teneatur reſtituere.xviij. fo.eod.
¶ Utrũ liceat emere ab vſurarijs manifeſtis pignora perdita.xix. fo.cccxxvij.
¶ Utrum emens blada ⁊ alios fructus tempore eorum vt poſtea carius vendat peccet.xx. fo.eodem.
¶ Utrum liceat mercari.xxi. fo.eodem.
¶ Queritur ſuppoſito ꝙ vſura ſit pctm̃ quare ſit peccatum.xxij. fo.eod.
¶ Utrum vſurarius teneatur reſtituere quicquid acquirit ex lucro vſurario.xxiij. fo.cccxxviij.
¶ Utrum tabellio ſcienter cõficiens inſtrumentum vſurarij contractus peccet mortaliter.xxiiij. fo.eod.
¶ Utrum committat vſurã creditor qui adueniẽte termino ſolutionis non vult prorogare terminum niſi data pecunia.xxv.folio.cccxxix.
¶ Utrum ſit vſura in hoc contractu. Petrus de furno mutuat Henrico de puteo.cc.aureos quib9 emere volebat merces aut poſſeſſiones hoc pacto ꝙ Henricus reddat ei capitale et lucrum quod vero ſimiliter erat facturus.xxvi. folio.eodem.
¶ Utrũ ſit vſura debitore exiſtẽ te in mora recipere intereſſe.xxvij. fo.eo.
¶ De iuſtitia huius contractus Petrus de furno mutuat Henrico de puteo aureos.c.accipiens in pignus domum valẽtem.c.⁊.x.paciſcendo ꝙ ſi intra annum non ſoluat Henricus cedat debitum in commiſſum et illa pignoratio venditio fiat.xxviij. fo.eodem.
¶ Utrum ſine vſura poſſit gener pro dote in poſterum numeranda recipere ad vi.pro.c.xxix. fo.cccxxx.
¶ Utrum vſura ſit vti pignore obligato.xxx. fo.eodem.
¶ Utrum emens predium cum pacto retrouendendi illud ſi ſumma exhibita intra certum tempus reſtituatur poſſit inſtanti tali tempore percipere fructus ex tali reempta.xxxi. fo.eodem.

¶ Utrum primo modo prout dicitur in precedenti queſtione licite fiat.xxxij.folio.cccxxxi.
¶ Utruꝫ licite fiat ſecundo modo.xxxiij. folio eodem.
¶ Utruꝫ licite fiat tertio modo.xxxiiij.folio eodem.
¶ Utrum licite fiat quarto modo.xxxv. folio.cccxxxij.
¶ Utrum licite fiat quinto modo.xxxvi. folio eodem.
¶ Utrum liceat rem ſuam apud alium detentam furtim ſurripere.xxxvij.folio cccxxxiij.
¶ Utrum quis poſſit mortaliter peccare ſumendo furtiue reꝫ paruam.xxxviij. folio eodem.
¶ Utrum ſit furtum non reſtituere inuẽta.xxxix. fo.eodem.
¶ Utrum liceat dare pecuniam mercatori vel artifici vt lucrum inde factum ſit commune.xl. fo.cccxxxiiij.
¶ Utrum ludus alee ſit mortale.xli.folio eodem.
¶ Utrum liceat vẽdere ea quibus in aliquibus caſibus non licet vti.xlij.fo.eod.
¶ Utrum qui per ludum lucratur teneatur reſtituere vbi nõ viuitur legibus imperialibus.xliij. fo.eodẽ.
¶ Utrum teneatur reſtituere qui aduerſum legem non abrogatam lucratur per ludum.xliiij. fo.cccxxxv.
¶ Utrum liceat ruſtico dare pecora eſtimata hac lege ꝙ prius totum capitale recipiatur deinde reſiduuꝫ diuidatur.xlv. fo.eodem.
¶ Utrũ liceat locare boues pro cenſu pacta.xx.ſtarijs grani.xlvi. fo.eodem.
¶ Utruꝫ aliquis teneat ſtatim reſtituere ſcilicet alienum.xlvij. fo.eodem.
¶ Utrũ reſtitutio ſemper ſit facienda ei a quo ablatum eſt.xlviij. fo.cccxxxvi.
¶ Utrum ſit ſufficiẽs iſta reſtitutio. Petrus de furno debet Hẽrico de puteo cẽtum aureos quos extorſit ꝑ vſuras: ⁊ ponit ſe in manibus eius: offerens ſe paratum omnia reſtituere: rogans tamen vt faciat cum eo miſericordiam: recipiens vnam partem alia remiſſa.xlix. fo.eodẽ.
¶ Utrum aliqui teneantur aliquid reſtituere quod nõ acceperũt.l.fo.cccxxxvij.

¶ Utrum ſit melius ieiunare annuntiationem in ſabbato ꝙ̃ ſexta feria vel die occurrentis vigilie.li. fo.cccxxxvij.
¶ Utrum beata virgo ſit poſt morteꝫ aſſumpta ſtatim in corpore ⁊ in anima.lij. folio.cccxxxviij.
¶ Utrum beata virgo in vita conſiteretur: ⁊ cui.liij. fo.eodem.
¶ Utrum poſſit rationabiliter ſciri cui9 figure ⁊ coloris fuerit beata virgo.liiij.folio eodem.
¶ Utrum deus ſimpliciter magis amet virginem ꝙ̃ luciferum vel econuerſo.lv. fo.cccxxxix.
¶ Utrum habens odium poſſit licentiari vt communicet.lvi. fo.eodem.
¶ Utrum ſm mentem.s.Tho.⁊ doctrinam eius teneatur quis facere eleemoſynaꝫ in extrema neceſſitate de neceſſarijs ad decentiam vite.lvij. fo.eod.
¶ Utrum ſit ſimonia necne in ſequentibus contractib9. Petrus enim de furno volens anime ſue nunc et in poſterum prouidere conuocat capitulum conuentus et monaſterij. M. dicens ſe velle in eccleſia eius erigere altare et ei aſſignare libras.l.annui et perrennis redditus hac lege vt dictus conuentus teneatur ſingulo die in eo miſſam celebrare: ⁊ ſingulo anno anniuerſarium facere pro ſe et ſuis defunctis: requirens an hac legẽ velit dictum capitulum dictum reddituũ acceptare quo recuſante tandem concordant in libris.lv. Henricus vero de puteo motus eo fine quo Petrus accerſito tabellione ac teſtibus donat altari erigẽdo ius exigendi a ſe ⁊ ſuis heredibus: libras.lv.annui ⁊ perpetui redditus: hac lege vt ſi dictum capitulum hunc redditum percipere voluerit: teneatur celebrare miſſam ⁊ facere anniuerſarium vt ſupra. Deinde requirit dictum capitulum an velit dictum redditum cum hoc onere ſuſcipere. Et reſpondet ꝙ ſic: ⁊ ad hoc ſe pacto vel promiſſione vel inſtrumentis obligat.lviij. fo.cccxlij.
¶ Utrũ illa ſpina quam Uincentini tanꝙ̃ chriſti ſanguine cruentatam venerantur: ampliori reuerentia ꝙ̃ beata virgo proſequenda ſit.lix. fo.cccxliiij.
¶ Utrum aliquid valeat ſi ſacerdos

cat in abſolatiõe:quicquid boni feceris ſit tibi in remiſſionem peccatorum.lx.folio.ccxlv.
¶Utrũ vnus cõfeſſor poſſit mutare penitentiã iniunctã ab alio.lxi.fo.cccxlvi.
¶Utrũ aliquis in extremis poſſit facere veram penitentiam.lxii. folio.eodem.
¶Utrum circunſtantia temporis ſacri peccatum aggrauet in infinitum et conſequenter ſit neceſſario confitenda.lxii. folio eodem.
¶Utrum is qui in religionẽ intrat animo et intentione perſeuerandi in ea vſq ad mortem ſi peniteat poſſit redire ad ſeculum ꝛ cõtrahere matrimoniũ.lxiiii. folio.cccxlviii.
¶Utrum iſte contractus liceat ſiue ſit locatio ſiue pignoratio. Petrus habens iocale valoris aureorum tricentorum et indigẽs pecunia accipit a Titio aureos tricentos. ꝛ Titius a Petro dictum iocale:hoc pacto vt quoties ille reſtituerit iocale:iſte reſtituat pecunias.fo.cccl.

Finit Tabula Caſuum.

¶Regeſtum.

AA a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z ꝛ ꝯ ꝑ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T U X Y. Omnes ſunt quaterniones.